K. Lake.

shelf 17 - Study
9

NOVUM TESTAMENTUM

GRAECE

PROLEGOMENA

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE

AD ANTIQUISSIMOS TESTES DENUO RECENSUIT

APPARATUM CRITICUM APPOSUIT

CONSTANTINUS TISCHENDORF

EDITIO OCTAVA CRITICA MAIOR

VOLUMEN III

PROLEGOMENA

SCRIPSIT

CASPAR RENATUS GREGORY

ADDITIS CURIS † EZRAE ABBOT

LIPSIAE
J. C. HINRICHS
1894

ORDINI THEOLOGORUM LIPSIENSI

PRO SUMMIS IN THEOLOGIA HONORIBUS

HODIE ANTE ANNUM IN ME

CONLATIS

GRATI ANIMI TESTIMONIUM

HUNC LIBRUM

D D D

Peregrinus eram atque conlegistis me

PRAEFATIO.

Impletis paene triginta annis ab eo die quo fasciculus huius editionis primus prodiit, paene duodeviginti annis ex quo ipse operam prolegomenorum scribendorum suscepi, post partem primam anno 1884, alteram anno 1890 editam lectori benevolenti finem operis offero.

Habebam equidem multa quae vel ut operae eius modum explicarem vel ut veniam mihi peterem, huic praefationi reservaveram. Nunc vero, lapsis tot annis, tanta operis parte vel decennium vel quadriennium iudicibus subiecta, nihil refert ut illa omnia repetam.

Paginae 33—68 ipsa Tischendorfii verba praebent, nemo enim leges novas in hanc editionem scribere potest; aliis locis in initio libri occurrunt pauca Tischendorfiana signis „“ notata, quae signa ex errore pp. 113—127 partim absunt.

Catalogi codicum versionum Novi Testamenti quos in hoc libro invenies, nihil sunt nisi adnotationes ut ita dicam generales in usum eorum qui meliora ad manum non habeant. Virorum clarorum versionis uniuscuiusque peritorum est catalogos facere.

Quae fusius de scriptoribus ecclesiasticis disserere, quae copiosiora ubique addere supplementa volebam,

omisi denique ne finis prolegomenorum ad Graecas Kalendas differretur.

Pauca de scriptoribus profanis vetustis aeque ac de viris doctis vel de libris huius saeculi, quorum in apparatu critico Tischendorfii mentio fit, in indice altero de rebus personis libris invenienda sunt.

Vir mihi amicissimus Ezra Abbot, olim professor universitatis Harvard, Cantabrigiae in Americana provincia Massachusetts, qui indefessus labore consilio correctione substantia mihi subvenit, caelestibus adiunctus animis laude mea non eget. Bene sic est. Alioquin me oporteret ei ingenium benevolentiam modestiam caelestem tribuere.

Vir mihi amicissimus Fenton Johannes Antonius Hort, professor Cantabrigiae in Anglia, vel morbo affectus noluit me deserere, quin omni modo, nunc monendo nunc corrigendo semper adhortando, corpore absens mente adfuit. Eheu, is quoque morte nobis ereptus est. Gratiam quam maximam ei debeo memoriaeque eius semper habebo.

Gratiam etiam habeo maximam viris illis clarissimis qui duce † Theodoro Dwight Woolsey in America et in Anglia impensa itineris in Angliam Galliam Italiam, Graeciam Turciam faciendi in se susceperunt, similemque gratiam debeo manibus Albrechti nostri, olim professoris iuris Lipsiensis, ex cuius legato stipendia multa in eundem finem accepi, novissime anno 1891 ad explorandos codices in Germania Belgio Batavia Dania Suecia servatos.

Non est quod dicam permultos viros doctissimos me vario modo adiuvisse, praesertim bibliothecarios

inde a Chicago usque ad Constantinopolim inde ab Upsalia usque ad Panormum. Meum non puto hanc paginam nominibus inlustribus exornare. Unicuique ex intimo animo gratias ago.

Neque a me impetrare possum quin gratias agam maximas bibliopolis clarissimis patri Hermanno Rost filio Adolfo, viris mihi amicissimis, qui nullo tempore scriptori cessanti patientiam non indulserunt humanissime.

Lectores benevolentissimos precor ut errata omissa addenda notent atque ad me mittant.

LIPSIAE scribebam secundis Paschalibus
die 26 Martii anni 1894.

CASPAR RENÉ GREGORY.

PROLEGOMENA.

paginae

I. **De Tischendorfio** . . . . . 1—22

II. **De apparatu critico** . . . . . 23—44

III. **De legibus in textu constituendo** . . . 45—68

IV. **De grammaticis** . . . . . 69—128

1. Orthographica 71—116. 2. Nominum formatio 116—120. 3. Verborum formatio 120—124. 4. Syntax 124—126. 5. Verba compp 126.127. 6. Singulorum scriptorum propria 127.128.

V. **De textus forma** . . . . . 129—182

1. Librorum ordo 131—140. 2. Capita 140—166. 3. Versus 167—182.

VI. **De textus historia** . . . . . 183—334

1. Recensiones antiqq 185—202. 2. Editiones 202—334.

VII. **De codicibus uncialibus** . . . . . 335—450

Praemonenda 337—344. 1. Evv 345—409. 2. Act-Cath 409—417. 3. Paul 418—435. 4. Apoc 435—437. Suppl 438—450.

VIII. **De codicibus minusculis** . . . . . 451—800

Praemonenda 453—456. 1. Evv 457—616. 2. Act-Cath 617—652. 3. Paul 653—675. 4. Apoc 676—686. 5. Lectionaria. Praemonenda 687—694. (1.) Evl 695—777. (2.) Apl 778—791. Sigla mutata 792—800.

IX. **De versionibus** . . . . . 801—1128

Praemon 803—806. 1. Orientt (1.) Syrr 807—859. (2.) Aegyptt 859—893. (3.) Aeth 894—912. (4.) Arm 912—922. (5.) Georg 922.923. (6.) Persica 923—928. (7.) Arabb 928—947. 2. Occidd (1.) Latt a. Vet Lat 949—971. b. Vulg 971—1108. (2.) Goth 1108—1112. (3.) Slav 1112—1124. (4.) Sax 1125. (5.) Franc 1126. (6.) Theot 1126. (7.) Bohem 1127—1128.

X. **De scriptoribus ecclesiasticis** . . . . 1129—1230

1. Dissertatio 1131—1152. 2. Catalogus scriptorum 1153—1230.

XI. **Tabula testium** . . . . . 1231—1246

XII. **Addenda et emendanda** . . . . . 1247—1314

1. Evv 1251—1279. 2. Act-Cath 1280—1285. 3. Paul 1286-1297. 4. Apoc 1298-1302. 5. Proleg 1303-1314.

XIII. **Indices** . . . . . 1315—1426

1. Compendia et sigla 1317—1323. 2. Res personae libri 1324—1357. 3. Loci scripturae 1358—1373. 4. Vocabula Graeca 1374—1381. 5. Codices Graeci 1382—1426.

I.

DE TISCHENDORFIO.

---

paginae

1. De vita . . . . . 3—6
2. De scriptis . . . . . 7—22

I.

DE TISCHENDORFIO.

1.

DE VITA.

Natus est Aenotheus Fridericus Constantinus Tischendorfius[1] die 18 mensis ianuarii anni 1815 Lengenfeldiae Saxonicae. Scholam Lengenfeldensem egressus, Plaviensem frequentavit, in qua eum summos consecutum esse honores ex scholae tabulis cognovi. Post dies paschales anni 1834 in numerum civium academicorum Lipsiensium ascitus est, ubi in studia philologica theologicaque toto animo annos fere quattuor incumbebat auspiciis Hermanni, Wineri, Winzeri, Illgenii, Grossmanni, Krehlii. Anno 1840 ad theologiae licentiati gradum promotus est, veniamque legendi impetravit. Eodem anno prodiit editio prima Tischendorfiana Novi Testamenti Graece, anno 1841 signata, quae laborum futurorum pignus fuit.

1840—1844.

Die proximo ante diem Reformationis, quam dicunt, a. 1840 Parisios profectus est, in qua urbe codicem Ephraemi Syri rescriptum (C) perite legit, exscripsit, et edendum paravit, codices alios

[1] Joh. Ern. Volbeding, *Constantin Tischendorf in seiner fünfundzwanzigjährigen schriftstellerischen Wirksamkeit*, Lipsiae a. 1862; — Ezra Abbot, *The late professor Tischendorf; Unitarian Review*, Bostoniae, Mart. a. 1875; — C. R. Gregory, *Tischendorf; Bibliotheca Sacra*, Andoverae a. 1876, p. 153—193.

in primisque codicem Claromontanum (D) epistularum Paulinarum examinavit vel exscripsit, duas Novi Testamenti Graece editiones emisit; inde autumno anni 1841 Hollandiam, aestate anni 1842 fere exacta Angliam visit. Parisiis mense ianuario anni 1843 relictis, Basileam, Carpentoracten visit, tum Romam, Neapolim, Florentiam, Venetias, Mutinam, Mediolanum, Augustam Taurinorum, Veronam, fere annum in Italia degens. Parisiis, in Batavia, in Anglia, Basileae, in Italia, nulla bibliotheca magna non usus est, codices Novi Testamenti Graecos perlustrans, conferens, describens, eo consilio ut codices omnes unciales, quos dicunt, proprio visu cognosceret. Codicem Vaticanum illum magnum, qui Romae est, signo B notatum, hoc tempore paene non vidit, quod Ang. Maius codicis huius tum editionem parabat; Tischendorfius ipse, qui codicem videre vehementer cupivit, nihilominus Maium in hac codicis occultatione recte egisse contendit; si potuisset fieri ut codicem videret, libenter vidisset, sed editor ipse editoris curam laudavit.

1844—1845. Idem consilium manuscriptorum videndorum secutus, die 12 mensis martii anni 1844 ex Portu Liburnico cursum in Aegyptum direxit. Praeter codices varios in aliquo numero habendos, in monasterio quod est sub monte Sinaitico repperit codicis fragmentum postea codicem Friderico-Augustanum dictum, quod codicis Sinaitici pars prior est. Palaestina visa, Patmi bibliotheca uberrima explorata, Vindobonam venit, deinde Monachium, et mense ianuario anni 1845 Lipsiam iterum rediit.

Plurimi Tischendorfium valde vituperaverunt quod locum ex quo codicem Friderico-Augustanum deduxisset non statim publici iuris fecerit; et multi asseveraverunt eum de hac re falsa dixisse. Tischendorfius autem, cum in animo haberet ipse codicem edere, latebras eius nominare noluit, nihil in codicis praefatione scribens nisi: „venerabiles

hae membranae antequam ex abiectis deperditisque voluminum antiquorum reliquiis nuper a me protractae sunt, semper in Aegypto vel certe in Aegypti vicinia delituisse videntur;“ nescio an huic loco quoque aptum sit dicere monasterium Caïrense monasterio ad montem Sinaiticum sito praepositum esse. Et quis codicem repperisset, si Tischendorfius locum publici iuris fecisset? Porfirius, vir doctissimus sed rei palaeographicae non peritus? V. cl. Macdonald, miles Anglicus? An viator aliquis? Nemo vero rei gnarus arbitrabitur quenquam Tischendorfio excepto codicis partem posteriorem quam codicem Sinaiticum dicunt tam celeriter, tam accurate, tali diligentia, tali magnificentia, tam feliciter, editurum fuisse.

1849—1858. Adiit Londinium Parisios Oxonium anno 1849, quo anno editio Novi Testamenti Graece quarta Lipsiae prodiit, editio prima inter tres editiones Tischendorfianas praecellentes, quartam a. 1849, septimam a. 1859, octavam a. 1869—1872. Iterum orientis partes a. 1853 visit, et codices varios Graecos Syrios Georgicos Arabicos reportavit, quamquam codicis Friderico-Augustani partem alteram frustra quaesivit. Anno 1854 Guelferbytum Hamburgumque venit, a. 1855 Londinium, Oxonium, Cantabrigiam, a. 1856 Monachium, Sanctum Gallum, Turicum, tribus illis annis per tempus certum a munere suo academico vacans. Editio Novi Testamenti Graece septima critica maior, ut supra diximus, prodiit annis 1855—1858, anno 1859 signata.

1859—1862. Hos quattuordecim annos desiderio partis codicis Friderico-Augustani alterius tenebatur Tischendorfius. Tertium idque ultimum et felicissimum iter iniit die 5 mensis ianuarii anni 1859, et monasterium Sinaiticum die 31 ianuarii intravit. Bibliothecas tres monasterii diligenter exploravit, at codicem non repperit. Noluit de codice exquirere, ne eius pretium in monachorum oculis augeret, neve quominus eum videret,

impediretur. Die quarto februarii forte contigit, ut oeconomus ei codicem monstraret. Laetitia, spe, animo grato, vix suae mentis compos fuit. In cubiculo per noctem Barnabae epistulam exscripsit. Caïri codicem totum duobus iuvantibus descripsit. Sed codicem in Europam portare ei non concessum fuit usque ad diem 28 mensis septembris, interimque Palaestinam Patmum visit. Mense novembri Petropolim venit, mense decembri Lipsiam. Praeter libros alios his annis in lucem editos, exscripsit Tischendorfius typis ad litterarum formas antiquarum conformatis, tomis quattuor maximis, codicem Sinaiticum et ineunte mense novembri anni 1862 editionem Russorum imperatori manu sua tradidit.

1864—1872. Nunc omnium codicum uncialium usu instructus ad Novi Testamenti Graece editionem novam criticam faciendam, partem primam mense octobri anni 1864 edidit. Anno 1865 Angliam visit, anno 1866 Italiam. Extremo anno 1872 pars undecima editionis Novi Testamenti Graece octavae criticae maioris eaque textus pars ultima prodiit.

1873—1874. Die 5 mensis maii anni 1873 morbo quem apoplexim vocant correptus, vitam undeviginti menses aegre ducens, die 7 mensis decembris anni 1874 vivere desiit.

Verbis his paucissimis Tischendorfii vitam tractavi, ut lector quasi filo ad res magnas a viro gestas componendas ducatur. De scholis eius academicis nihil dixi, quod haec laborum pars inferior erat; tempus, vim, se totum textui Novi Testamenti constituendo dedit. Praeterea, ut recte percipiatur operum ambitus latus et magnus, catalogum scriptorum eius adiunxi. Qui catalogum hunc non sine studio legerit, viri industriam, diligentiam, assiduitatem, magnam studiorum varietatem et copiam sane mirabitur.

2.

DE SCRIPTIS.

Compendia: Leipz. Rep. = Leipziger Repertorium; Allg. Zeit. (A.) = Allgemeine Zeitung (Augustae Vindelicorum); Jahrbb. d. Lit. = Jahrbücher der Literatur (Vindobonae).

Hic illic librorum pretium nummis Germanicis additum est.

1835. [**Carmen parvum.**] Dem Herrn Geheimen Rathe von Langenn, bei seiner Abberufung von Leipzig nach Dresden dargebracht. *Abend-Zeitung*, Dresden u. Leipzig, Nr. 104, 1. Mai 1835.

1837. Doctrina Pauli apostoli de vi mortis Christi satisfactoria. Commentatio a S. V. Theologorum Lips. ord. praemio regio ornata. Lipsiae: Hinrichs. 8°. ff. 4, p. 64. 10 Ngr.

1838. Maiknospen [carmina lyrica]. Leipzig: Kollmann. p. vi, 187 (1). 1 Thlr.

1839. Disputatio de Christo, pane vitae, sive de loco evang. Ioann. c. VI. vv. 51—59, coenae sacrae potissimum ratione habita. Praemio [Ammoniano] ornata. Lipsiae: Koehler. 8°. p. 83 (1). 10 Ngr.

Der junge Mystiker oder die drei letzten Festzeiten aus seinem Leben. Eine biographische Skizze von Dr. Fritz. Leipzig: Köhler. p. 344 (1). 1 Thlr. 10 Ngr.

1840. Die Geissler, namentlich die grosse Geisselfahrt nach Strassburg im Jahre 1349. Frei nach dem Französischen [L. Schneegans]. Leipzig: Fritzsche. p. viii, 64. 10 Ngr.

Dissertatio critica et exegetica de ev. Matth. c. XIX. 16 et sqq. Lipsiae: Koehler. 8°. p. 20. 5 Ngr.

De recensionibus quas dicunt Novi Testamenti ratione potissimum habita Scholzii. Lipsiae: Koehler. 8°. p. 54 (1). d. 26. Oct. 1840. Dissertatio ad facultatem legendi obtinendam scripta, iterumque publici iuris facta in prolegomenis Novi Testamenti Graece anni 1841.

1841. Novum Testamentum Graece. Textum ad fidem antiquorum testium recens. brevem apparatum crit. una cum variis lectionibus Elzev., Knappii, Scholzii, Lachmanni subiunxit argumenta et locos parallelos indicavit, commentationem isagogicam notatis propriis lectionibus edd. Steph. iii. atque Millianae, Matthaeianae, Griesbachianae praemisit A. F. C. T. Lipsiae: Koehler. 16°. p. lxxxv (1), 671, ff. 3. Duo ex tribus ff. sunt litterae Neapoli datae die festo S. Iohannis Baptistae anni 1843, huic editioni adiunctae.

1842. N. T. Gr. Ad antiquos testes rec. lectionesque variantes Elz. Steph. Griesbachii notavit C. T. Paris.: Didot. 8°. ff. 3, p. iii—xxii, 534, 91. Editio non catholica.

N. T. Gr. et Lat. In antiquis testibus textum versionis vulgatae Latinae indagavit lectionesque var. Steph. et Griesb. notavit, V. S. V. Jager in consilium adhibito, C. T. (Editio DD. Affre archiep. Parisiensi dicata.) Paris.: Didot. 1842. 8°. p. (vi), ix, 411, 39. 3 Thlr. 10 Ngr. Editio catholica.

Eadem editio sine textu Latino. Paris. 1842, etc. 8°. 1 Thlr.

Zur Kritik des Neuen Testaments. *Studien und Kritiken*, 1842. (H. 2), p. 496—511.

1843. Codex Ephraemi Syri rescriptus sive Fragmenta utriusque Test. e cod. Gr. Paris. celeberrimo quinti ut videtur p. Chr. saeculi. 2 tomi. (Vol. ii. Fragmenta Novi Testamenti, 1843, Vol. i. Fr. Veteris Test. 1845.) Lipsiae: B. Tauchnitz. 4°. Vol. ii. 1843. ff. 4, p. 44, 358; cum tabula. 18 Thlr.

Biblisch-kritisches Sendschreiben an David Schulz. (Litterae datae Romae die 24 mensis iunii a. 1843.) *Allgemeine Kirchenzeitung*, Darmstadii a. 1843, die 25 mensis iulii [XXII. II.], coll. 961—966.

Allg. Zeit. (A.) 1843. Nr. 261, Rom, 7. September; 261, Florenz, 10. September; 297, Romagna, 17. October.

1844. Allg. Zeit. (A.) 1844. Nr. 101, Malta, 25. März; 156, Kairo, 2. Mai; 192, Reise zum Sinai; 238, Wanderung nach Jerusalem; 272, Die Insel Patmos; 273, Von Jerusalem nach Nazareth; 276, Paläologischer Fund; 308, Wanderungen in Constantinopel; 310 (5. Nov. 1844), Athen, 21. October: Zur Geschichte der Ministerien Maurokordatos und Kolettis. 355, Tischendorf.

Neuer Beitrag zur neutestamentlichen Textkritik, namentlich zu der dieselbe betreffenden Paläographie. (Mit Beigabe einer Notiz über die griechischen Psalmenpapyrus zu London.) *Studien und Kritiken*, 1844. (H. 2), p. 471—496. In primis

de codice E evangeliorum; vide p. 487—489. de editione Tischendorfiana codicis Ephraemi. Iterum separatim typis exscriptus, 1844. 8. p. 26.

1845. Weihnachtspredigt. Bei seiner Heimkehr aus dem Morgenlande in seiner Vaterstadt Lengenfeld gehalten. Leipzig: Koehler. 8°. p. 14.

Codex Ephraemi Syri rescriptus. Vol. i. Fragmenta Veteris Testamenti. ff. 4, p. 11, 177. Cum tabula. 9 Thlr. Vol. ii., Novum Testamentum continens, prodiit anno 1843. vide supra.

Rechenschaft über meine handschriftlichen Studien auf meiner wissenschaftlichen Reise von 1840—1844.

I. Die von mir aus dem Oriente im Original mitgebrachten Handschriften, in griechischer, syrischer, koptischer, arabischer, armenischer, äthiopischer, und arabisch-drusischer Sprache, p. 1—15.

II. Die Bibliothek in Patmos, p. 15—19. *Jahrbb. d. Lit.*, Wien, Bd. cx. 1845, *Anzeige-Blatt*, p. 1—19.

III. Die Patriarchalbibliothek zu Kairo, p. 25—30.

IV. Die Bibliothek des Sinaitenklosters zu Kairo, p. 30—40.

Anhang zum ersten Artikel (vide I. supra), p. 40—42. *Jahrbb. d. Lit.*, Bd. cxii. 1845, *Anz.-Blatt*, p. 25—42.

Allg. Zeit. (A.) 1845. Nr. 2, Besuch bei Mehmed Ali; 4, Jerusalem (hi duo *Monatsblättern* insunt); 92, Leipzig, 15. März; 226, 227, Koptische Klöster; 342, Das heilige Grab.

1846. Reise in den Orient. 2 voll. Leipzig, 1846. B. Tauchnitz. 3 Thlr. 15 Ngr. Translatio Anglica a W. L. Schuckardio: *Travels in the East.* London 1847. 8°. p. xvi, 287.

Monumenta sacra inedita sive reliquiae antiquissimae textus Novi Test. Gr. ex novem plus mille annorum codicibus per Europam dispersis. Lipsiae: B. Tauchnitz. 4°. p. 29 (1), 431. Cum 3 tabulis. 18 Thlr.

Codex Friderico-Augustanus sive Fragmenta Veteris Test. e cod. Graeco omnium qui in Europa supersunt facile antiquissimo. In oriente detexit in patriam attulit ad modum codicis ed. C. T. Lipsiae: Koehler. fol. p. 23, ff. 43. 32 Thlr. Haec sunt folia quadraginta tria codicis Sinaitici anno 1844 inventa.

Das feste christliche Herz mitten in den kirchlichen Bewegungen der Gegenwart. Predigt am 6. Trinitatissonntag 1846 in der Universitätskirche zu Leipzig gehalten. Leipzig: B. Tauchnitz. 8°. p. 15.

1846. Rechenschaft über meine, etc.

V. Die Bibliothek des St. Katharinenklosters am Fusse des Sinai. *Jahrbb. d. Lit.*, Bd. cxiv. 1846, *Anzeige-Blatt*, p. 45—58.

Allg. Zeit. (A.) 1846. Nr. 3, Der Sinai; 15, Anglikan. Bisthum in Jerusalem.

1847. De Israelitarum per mare rubrum transitu. Cum tabula. Lipsiae: Brockhaus. 8°. p. 32. 10 Ngr.

De libro suo: *Mon. sac. ined.*, 1846, et de libello modo dicto. *Leipz. Rep.*, 6. Aug. 1847, vol. xix. p. 201—205.

Evangelium Palatinum ineditum sive Reliquiae textus evangeliorum Latini ante Hieron. versi ex cod. Palatino purpureo IV. vel V. p. Chr. saeculi. Lipsiae: Brockhaus. 4°. p. xxvii, 456. Cum tabula. 18 Thlr.

Rechenschaft über meine, etc.

Die griechischen Uncialcodices für den neutestamentlichen Text. *Jahrbb. d. Lit.*, Bd. cxvii. 1847, *Anzeige-Blatt* p. (1), 2—24.

Arbeiten über die alte latein. Uebersetzung des neuen Testaments.

1. Der Bobbienser Palimpsest auf der kaiserlichen Bibliothek zu Wien. p. 36—43.

2. Die Bobbienser Evangelienfragmente zu Turin. p. 43—56. *Jahrbb. d. Lit.*, Bd. cxx. 1847, *Anz.-Blatt*, p. 36—56.

Nachricht vom vaticanischen Bibelcodex. *Studien und Kritiken*, 1847. (H. 1), p. 129—152, cum tabula. Iterum separatim expressa, anno dato 1846. 8. p. 24, cum tabula.

Die Manuscripta Tischendorfiana in der Universitäts-Bibliothek zu Leipzig, mit Einschluss der übrigen von Prof. Dr. Tischendorf von seiner orientalischen Reise mitgebrachten . . . Manuscripte, u. s. w. *Serapeum.* Zeitschrift für Bibliothekwissenschaft, Handschriftenkunde und ältere Literatur. Leipzig, 28. Feb. 1847, Nr. 4, p. 49—61. 15. Mai, Nr. 5, p. 65—78.

De vol. 2. libri sui: *Reise in d. Orient: Leipziger Repertorium*, 20. Aug. 1847, vol. xix. p. 305—307.

De libro suo: *Evangelium Palatinum: Leipziger Repertorium*, 29. Oct. 1847, vol. xx. p. 161—164.

1848. Rechenschaft über meine, etc.

2. Die Bobbienser Ev.-Frag. zu Turin (cont.). *Jahrbb. d. Lit.*, Wien, Bd. cxxi. 1848, *Anz.-Blatt*, p. 50—72; Bd. cxxiii. 1848, *Anz.-Blatt*, p. 40—46; Bd. cxxiv. 1848, *Anz.-Blatt*, p. 1—8.

1848. De libro Bornemanni: Acta Apostolorum, etc. Grossenhain 1848, et de editione Novi Testamenti Graece ab Eduardo de Muralto facta: Hamburgi 1846. *Leipziger Repertorium*, 8. Sept. 1848, vol. xxiii. p. 305—310.

De libro Tregellesii: The Book of Revelation, in Greek, etc. London 1844. *Leipziger Repertorium*, 29. Sept. 1848, vol. xxiii. p. 405—409.

1849. N. T. Gr. Ad antiquos testes rec. appar. crit. multis modis auctum et correctum appos. etc. C. T. Editio Lips. secunda. Winter (Koehler). 8°. p. xcvi, 768. 2 Thlr. 20 Ngr.

Der Geist der Wahrheit. Zeitpredigt am Sonntag Cantate den 6. Mai, 1849, zu Leipzig gehalten. Leipzig: Winter. 8°. p. 16.

Rechenschaft über meine, etc.

2. Die Bobbienser Ev.-Frag. zu Turin (cont.). *Jahrbb. d. Lit.*, Wien, Bd. cxxvi. 1849, *Anz.-Blatt*, p. 1—71.

3. Das Evangelium Palatinum. *Ibid.*, p. 72—76.

De libro Schwartzii: Quatuor Evangelia in dialecto linguae Copticae Memphitica, Leipzig 1846—47. *Leipz. Rep.*, 1849, vol. xxv. p. 6—10.

1850. N. T. Gr. Rec. C. T. Lipsiae: B. Tauchnitz. p. xix, 412. 27 Ngr. Ed. 2, 1862. p. xxvi, 412. Ed. 3, 1873. 8°. p. xxx, 437. 1876. 1878. 1879. 1880 ab O. de Gebhardt.

Vetus Test. Graece juxta LXX interpretes. Textum Vat. Romanum emendatius edidit, arg. et locos Novi Test. parall. notavit, omnem lectionis varietatem codd. vetustiss. Alexandrini, Ephraemi Syri, Friderico-Augustani subiunxit, comm. isagog. praetexuit C. T. 2 tomi. Lipsiae: Brockhaus. 8°. p. lx, 682, 588 (2). Ed. 2, prolegomenis et epilegom. [i. e. Daniel sec. LXX.] instruxit. 1856. p. xciv, 682, 616 (2). Ed. 3, ratione etiam habita thesauri Sinaitici nuper inventi et editionis Maianae codicis Vaticani. 1860. Ed. 4, identidem emendata, prolegom. passimque etiam comm. ex cod. Sin. aliisque auctis. 1869. p. cxii, 682, ff. 2, 616. 4 Thlr. Ed. 5, 1875. Ed. 6. a v. cl. Eberardo Nestleio curata a. 1880.

Codex Amiatinus sive N. T. Latine interprete Hieronymo. Ex celeberrimo cod. Amiat. omnium et antiquissimo et praestantissimo nunc primum ed. C. T. Lipsiae: Avenarius et Mendelssohn. 6 Thlr. Ed. repetita 1854. 4°. p. xlvi, 421. Cum tabula. 4 Thlr.

De libro suo: *N. T. Graece*, 1849. *Leipz. Rep.*, 1850, vol. xxx. p. 1—10; et de libro Alfordii: Gr. Test. vol. i. 1849. *Ibid.* p. 10—14.

1850. De fasciculo primo libri: Magazijn voor Kritiek en Exegetiek des Nieuwen Testaments. 1850. *Leipz. Rep.*, 1850, vol. xxxii. p. 67—69.

De libro suo: *V. T. Graece juxta LXX interpretes*, 1850. *Leipz. Rep.*, 1850, vol. xxxii. p. 233—239, 239—241.

Allg. Zeit. (A.) 1850. Nr. 31, Nitrische Bibliothek.

Mezzofante. *Blätter für literarische Unterhaltung*, Nr. 176, Leipzig, 24. Juli, 1850, p. 703—704 (signo "35." subscripto).

1851. De evangeliorum apocryphorum origine et usu. Disquisitio historico-critica, quam praemio aureo dignam censuit societas Hagana pro defendenda religione Christiana. Hagae Comitum. 8°. p. xii, 227. 1 Thlr. 5 Ngr.

Acta apostolorum apocrypha. Ex triginta antiquis codd. Gr. vel nunc primum eruit vel secundum atque emendatius ed. C. T. Lipsiae: Avenarius et Mendelssohn. 8°. p. lxxx, 276. 2 Thlr. 20 Ngr.

Synopsis evangelica. Ex quattuor evangeliis ordine chronologico concinnavit, brevi commentario illustravit, ad antiquos testes denuo rec. C. T. Lipsiae: Avenarius et Mendelssohn. 8°. p. lxvi, 202. 1 Thlr. 10 Ngr. Ed. repet. 1854. Ed. 2, emend. 1864. p. lx, 184. Ed. 3, emend. 1871. p. lx, 184. Ed. 4. 1878. Translatio Tamulica ab H. Schanzio: Tranquebar 1868.

De libro suo: *N. T. Latine interprete Hieronymo*, 1850. *Leipz. Rep.*, 1851, vol. xxxiii. p. 1—9.

De libro Lückii: Versuch einer vollständigen Einleitung in die Offenbarung des Johannes und die apokalyptische Literatur überhaupt. 2te Aufl. 1te Lief. Bonn 1848. *Studien und Kritiken*, 1851, p. 419—456.

De libro suo: *Synopsis evangelica*, 1851, et de libro Ebrardii: Wiss. Krit. d. evang. Geschichte, 1850. *Leipz. Rep.*, 1851., vol. xxxiv. p. 171—176.

De libro Goodwinii: Anglo-Saxon Legends of St. Andrew and St. Veronica. London 1851. *Leipz. Rep.*, 1851., vol. xxxvi. p. 117—119.

1852. Codex Claromontanus sive Epistulae Pauli omnes Gr. et Lat. ex cod. Paris. celeberrimo nomine Claromontano plerumque dicto. Lipsiae: Brockhaus. 4°. p. xl, 599. Cum 2 tabulis. 24 Thlr.

De libro suo: *Acta Apostolorum Apocrypha*, 1851. *Leipz. Rep.* 1852, vol. xxxvii. p. 5—9.

1853. Evangelia apocrypha. Adhibitis plurimis codicibus Graecis et Latinis maximam in partem nunc primum consultis atque ineditorum copia insignibus edidit C. T. Lipsiae: Avenarius et Mendelssohn. 8°. p. lxxxviii, 463. ed. II. 1876.

De libro suo: *Codex Claromontanus*, 1852; et de libro Hofmannii: Leben Jesu nach den Apokryphen, Leipzig 1851. *Leipz. Rep.*, 1853, vol. xli. p. 129—134.

Allg. Zeit. (A.) 1853. Nr. 114, Cairo.

1854. N. T. triglottum Gr. Lat. Germanice Graecum textum addito lectionum var. delectu rec. Latinum Hieronymi notata Clementina lectione ex auctoritate codd. restit. Germanicum ad pristinam Lutheranae ed. veritatem revocavit A. F. C. T. Lipsiae: Mendelssohn. ff. 2, coll. cxxvi, p. 930. 2 Thlr. Ed. 2 (cum triplici tab. terrae sanctae), 1865.

Bibeltext des N. T.; Herzogs Real-Encyklopädie, Bd. II. Stuttgart und Hamburg 1854, p. 158—186.

De libris suis: *Evangelia apocrypha*, et *De evangeliorum apoc. origine et usu. Leipz. Rep.*, 1854, vol. xlv. p. 257—263.

1855. N. T. Graece. Editio academica. Lipsiae: Mendelssohn. 16°. 1855, p. lxii, 930; 1857 (1858), 1861, 1864, p. lxxv, 930, cum dupl. tab. terrae sanctae; 1867, p. lxxvi, 930; 1870, 1873 p. lxxii, 930; 1875. 1877. 1878. 1880. 1881.

Das Neue Testament. Deutsch von Dr. Martin Luther. Nach den Originalausgaben revidirt und bevorwortet. Leipzig: Mendelssohn. 16°. p. xxvi, 930. 20 Ngr. Ex N. T. triglotto.

Monumenta sacra inedita. Nova collectio. Vol i. Fragmenta sacra palimpsesta sive fragmenta cum Novi tum Veteris Testam. ex quinque codicibus Graecis palimpsestis antiquissimis nuperrime in oriente repertis. Addita sunt fragmenta Psalmorum papyracea et fragmenta evangelistariorum palimpsesta, item fragmenta codicis Friderico-Augustani. Lipsiae: Hinrichs. 4°. p. xlviii, 278. Cum tribus tabulis. 10 Thlr.

Pilati circa Christum iudicio quid lucis afferatur ex Actis Pilati. Lipsiae: Winter. 8°. p. 30 (1). 10 Ngr.

Von der Wohlthat Christi. Das hochberühmte Römische Zeugniss aus dem Zeitalter der Reformation für die Rechtfertigung aus dem Glauben. Nach vermeintlicher gänzlicher Vernichtung neulichst zu Cambridge wieder aufgefunden. Unter Anfügung des italienischen Originaltextes ins Deutsche übertragen und bevorwortet von einem evangelischen Doctor der Theologie. Leipzig: Dörffling und Franke. 1855. p. xxxii,

87, 75. Sine textu Italiano 1855. p. xxxii, 87. Editio nova recognita, 1856. p. xxxii, 88. Editio 5. recogn. 1856. p. xxxii, 86. Editio 6. recogn., 1857. p. xxxvi, 86. Vir cl. Hedren, episcopus, librum Suecice vertit ex ed. 2.

1855. Anecdota sacra et profana ex oriente et occidente allata, sive Notitia codicum Gr., Arab., Syriac., Copt., Hebr., Aethiop., Latin., cum excerptis multis maximam partem Graecis et 35 scripturarum antiquissimarum speciminibus [ed. 2, exemplis]. Lipsiae: Graul. 4°. p. xvi, 240 (2). Cum 4 tabb. 8 Thlr. Editio repetita, emendata, aucta. Lipsiae: Fries. 1861. 6 Thlr.

Allg. Zeit. (A.) 1855. Nr. 278, Wohlthat Christi; 279, Die Vaticanische Bibelhandschrift und eine Audienz bei Gregor XVI. 6. Oct. p. 4457—4459; 352, Aegyptischer Fund; 353, Wendt's Atlas.

1856. Hermae Pastor Graece, ex fragmentis Lipsiensibus instituta quaestione de vero Graeci textus Lipsiensis fonte. Ex libro: Patrum apostol. opera edit. Dressel. Lipsiae: Hinrichs. 8°. p. xvi, 66.

Litterae Tischendorfii de controversia Uraniana, Lipsiae die 13. Febr. datae, *Neue preussische Zeitung*, Sonntag 17. Febr. 1856. ? Etiam litterae Lipsiae, Febr. a. 1856. datae, *Dresdner Journal*, Nr. 30. 5. Febr.

Beilagen zu Alex. Lykurgos's Enthüllungen über den Simonides-Dindorfschen Uranios, 1te Aufl. p. 26—32. 2te Aufl. Leipzig 1856, Fritzsche. p. 67—85.

Literarisches Centralblatt, Nr. 20, 1856, 17. Mai, coll. 323. 324. Verba pauca (Lipsiae, die 10 Maii anni 1856 data) contra professorem Lepsium, de controversia Uraniana.

Neue documentliche Schriftforschungen auf deutschen und englischen Bibliotheken. *Deutsche Zeitschr. für christl. Wissenschaft*, Berlin 1856. Nr. 2, 3. p. 9—14. 17—19.

Allg. Zeit. (A.) 1856. Nr. 46, 75, Leipzig; 120, Simonides; 248, Hirt des Hermas (3. Sept. p. 3964); 253, München; 312, Leipzig; 334, 's Norddeutschland.

1857. Monumenta sacra inedita. Nova collectio. Vol. ii. Fragmenta evangelii Lucae et libri Genesis ex tribus codicibus Graecis V. VI. VIII. saeculi uno palimpsesto ex Libya in Museum Britannicum advecto, altero celeberrimo Cottoniano ex flammis erepto, tertio ex Oriente nuperrime Oxonium perlato. Addita sunt et Novi et Veteris Testam. fragmenta similia nuperrime in codicum sex antiquiss. reliquiis inventa. Lipsiae: Hinrichs. 4°. p. xlvii, 322. Cum tabula. 16 Thlr.

1857. Drei wissenschaftliche Ferienreisen mit einem Rückblick auf frühere Reiseforschungen. *Theologisches Literaturblatt*, 21. März, 1857, Nr. 12, coll. 257—266. Etiam in: *Allg. Zeit.* (A.) 1857. Nr. 10.

De libro suo: *Anecdota sacra et profana*, 1855. *Leipziger Repertorium*, 1857, vol. lviii. p. 129—138.

Allg. Zeit. (A.) 1857. Nr. 10, Drei Ferienreisen; 100, Oikonomos; 188, Grossmann; 225, Leipzig; 241, Russland; 265, 's Sachsen; 281, Leipzig.

Der Sinai und sein Kloster. p. 1—14. (Separatim typis exscriptus ex libro *Johannes Album*, Chemnitz 1857. p. 341—354.)

Neue Arbeiten über theologische besonders biblische Schriftdenkmale zu München, St. Gallen und Zürich. *Deutsche Zeitschrift für christliche Wissenschaft und christliches Leben*, Berlin 1857. Nr. 7. 8., 14. und 21. Februar, p. 54—56, 57—61.

1858. N. T. Gr. et Lat. Ex triglottis. Lipsiae: Mendelssohn. 16°. 1 Thlr 10 Ngr.

Allg. Zeit. (A). 1858. Nr. 28, Leipzig; 99, Mai's Bibelwerk; 113, Bunsen's Bibelwerk; 123, 's Sachsen; 143, Winer; 190, 205, Leipzig.

1859. N. T. Gr. Ad antiquos testes denuo rec. appar. crit. omni studio perfectum appos. comment. isag. praetexuit A. F. C. T. Editio septima critica maior. Lipsiae: Winter. 8°. p. cclxxviii (2), 696 (1), 681 (2). 8 Thlr. 10 Ngr. Accessit anno 1860. Notitia codicis Sinaitici, p. xvi.

N. T. Gr. Editio septima critica minor. Lipsiae: Winter. 8°. p. cxxxviii (2), 422; (1), 473.

Epistula Caïri die 15. Martii data, ad virum cl. De Falkenstein, de codice Sinaitico. *Leipziger Zeitung*, *Wissenschaftliche Beilage*, 1859. Nr. 31, April.

Allg. Zeit. (A.) 1859. Nr. 10, Dresden; 110, Tischendorfsche Auffindungen; 165, Jerusalem; 291, Triest; 350, S. Petersburg.

1860. Monumenta sacra inedita. Nova collectio. Vol. iii. Fragmenta Origenianae Octateuchi editionis cum fragmentis evangeliorum Graecis palimpsestis ex codice Leidensi folioque Petropol. quarti vel quinti, Guelferbytano codice quinti, Sangallensi octavi fere saeculi Lipsiae: Hinrichs. 4°. p. xl, 300. Cum 2 tabulis. 16 Thlr.

Notitia editionis codicis Bibliorum Sinaitici auspiciis imperatoris Alexandri II. susceptae. Accedit catalogus codicum

nuper ex oriente Petropolin perlatorum, item Origenis scholia in Proverbia Salomonis partim nunc primum partim secundum atque emendatius edita. Lipsiae: Brockhaus 4°. p. 124. Cum 2 tabulis. 3 Thlr. 10 Ngr.

1860. Nachricht von der im Auftrage seiner kaiserlichen Majestät Alexander II. unternommenen Herausgabe der Sinaitischen Handschrift. Leipzig: Giesecke und Devrient. 8°. p. 33. Typis privatim excusus; ex libro modo dicto haustus. Mense augusto anni 1860. datus.

Allg. Zeit. (A.) 1860. Nr. 11, Bibelhandschriften; 166, Lage der Christen.

1861. Allg. Zeit. (A.) 1861. Nr. 28, Leipzig; 35, Mission; 154, St. Petersburg; 311, Codex Zacynthius.

Litterae Tischendorfii contra censuram A. Kueneni (datam Lugduni Batavorum mense ian. anni 1861, publici iuris factam in *Algemeene Konst- en Letterbode*, 1861. No. 6, 9. Feb., p. 41[b]—44[a]), ex nescio quibus actis diurnis haustae, typis exscriptae in *St. Petersburger Zeitung*, Nr. 105, 14. Mai 1861. p. 421[b].

1862. Aus dem heiligen Lande. Mit 5 Holzschn. und 1 lithogr. Tafel. Leipzig: Brockhaus. p. x (1), 375. 2 Thlr. 10 Ngr. Translatio Gallica: *Terre Sainte.* Paris 1868. ff. 2, p. 312. Exstat etiam translatio Suecica.

Bibliorum codex Sinaiticus Petropolitanus. Auspiciis augustissimis imper. Alexandri II. ex tenebris protraxit in Europam transtulit ad iuvandas atque illustrandas sacras litteras ed. C. T. 4 voll. fol. Petropoli (Lipsiae: Giesecke et Devrient). Cum 21 tabulis. 230, posthac 175 Thlr.

Vorworte zur Sinaitischen Bibelhandschrift. Als Manuscript gedruckt. Leipzig: Giesecke und Devrient. 4°. p. 51.

Allg. Zeit. (A.) 1862. Nr. 290, Warschau; 356, Codex Sinaiticus.

Besuch der Grossfürstin Constantin im Harem des Sultans. *Leipziger Zeitung*, *Wissenschaftliche Beilage*, Nr. 37. 8. Mai 1862. p. 173, 174.

1863. N. T. Sinaiticum sive N. T. cum epistula Barnabae et fragmentis Pastoris. Ex codice Sin. accurate descripsit A. F. C. T. Lipsiae: Brockhaus. p. lxxxi (1), ff. 148. Cum tabula. 6 Thlr.

Die Anfechtungen der Sinaibibel. 16. Feb. 1863. Leipzig: Fleischer. p. 24. 5 Ngr.

Waffen der Finsterniss wider die Sinaibibel. Leipzig: Winter. p. 30. 5 Ngr.

1863. Allg. Zeit. (A.) 1863. Nr. 195, Leipzig.

1864. N. T. Graece et Germanice. Ex triglottis. Cum duplici tabula terrae sanctae. Lipsiae: Mendelssohn. 16°. p. lxxv, xxvi, ff. 930, 2 vol. 1 Thlr. 10 Ngr.

N. T. Latine. Textum Hieronymi notata Clementina lectione ex auctoritate antiquiss. codicum restituit C. T. Lipsiae: Mendelssohn. 16°. p. lxxv, 930. 20 Ngr. Ex N. T. triglotto.

Allg. Zeit. (A.) 1864. Nr. 149, St. Petersburg; 256, 257, Warschauer Erinnerungen; 296, Berlin.

De libro Sabae: Specimina palaeographica codd. Gr. et Slav. biblioth. Mosq. Synodalis, 1863. *Literarisches Centralblatt*, 1864. Nr. 23, coll. 548—550.

Berichtigung. *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, 1864. (vii.), p. 202—210. Contra Hilgenfeldium (vii. p. 74—82); respondit Hilgenfeldius p. 211—219.

Ueber das Leben Jesu. In libro: Verhandlungen des dreizehnten evangelischen Kirchentages zu Altenburg im September 1864. Berlin: W. Herz. p. 67—70.

1865. N. T. Gr. Ex Sinaitico codice omnium antiquissimo Vaticana itemque Elzeviriana lectione notata ed. C. T. Lipsiae: Brockhaus. 8°. p. lxxxix, 616 (1). Cum tabula. 4 Thlr.

Memoir on the discovery and antiquity of the Codex Sinaiticus by C. T. Read at a meeting of the Royal Society of Literature, Feb. 15, 1865. 8°. p. 26. Cum 2 tabulis. (Libellus lingua Gallica conscriptus.)

Monumenta sacra inedita. Nova collectio. Vol. v. Epistulae Pauli et catholicae ex libro Porphyrii episcopi palimpsesto, etc. Lipsiae: Hinrichs. 4°. p. xxiii, 364. Cum tabula. 16 Thlr.

Wann wurden unsere Evangelien verfasst? Leipzig: Hinrichs. 1. und 2. Aufl. 1865. Editio in populi usum 1865, p. 64. 4. Aufl. Juli, 1866. 8°. p. xv (1), 130. 15 Ngr. Translationes ternae Gallicae, Anglicae, Americanae, duae Succicae, singulae etiam Danica, Batava, Italiana, Russica, Turcica.

Apocryphen des N. T. Herzog's Real-Encyklopädie, Bd. xix. Gotha 1865. p. 73. 74.

Barnabas. *Ibid.* p. 168.

Bibeltext des N. T. *Ibid.* p. 187—195. Disquisitio haec multos viros doctos diu latuit.

Allg. Zeit. (A.) 1865. Nr. 1, Leipzig; 62, 77, 82, London; 106, Bibelübersetzungen; 138, Leipzig; 146, Entgegnung.

1865. Noch ein Paar Worte zur Frage: Wann wurden unsere Evangelien verfasst? Mit einem Nachworte über den Hirten des Hermas. *Allgemeine Kirchen-Zeitung*, Darmstadt, 2. September 1865. Nr. 70, p. 553—557.

Zur neutestamentlichen Textkritik. *Neue Evangelische Kirchenzeitung*, Berlin, 21. 28. Oct. 1865. Nr. 42. 43. coll. 665—667. 678—680.

1866. Apocalypses apocryphae Mosis, Esdrae, Pauli, Iohannis, item Mariae dormitio additis evangeliorum et actuum apocryphorum supplementis. Maximam partem nunc primum ed. C. T. Lipsiae: Mendelssohn. 8°. p. lxiv, 172. 1 Thlr. 10 Ngr.

Pseudepigraphen des A. T. Herzog's Real-Encyklopädie. Bd. xx. Gotha 1866. p. 431. Dicit se Testamenta duodecim patriarcharum editurum esse.

Allg. Zeit. (A.) 1866. Nr. 28, Leipzig; 147, Ulfilas Fragmente; 272, Leipzig.

Ueber die Vaticanische Bibel und meine Reise nach Rom. *Leipziger Zeitung*, 1866. Nr. 43, *Wissensch. Beilage* p. 189—192.

Introductio brevis, Lipsiae die 31 mensis decembris a. 1866. scripta, in librum: Johann Winckelmann's Versuch einer Allegorie besonders für die Kunst. Saecularausgabe. Herausgegeben von A. Dressel. Leipzig 1866, Mendelssohn. 4. p. iii.—v.

Der Fund eines Kleinodes auf dem Sinai. *Daheim*, vol. 2. p. 207—210. 219—221.

Eine Audienz bei Pio Nono. *Daheim*, vol. 3. p. 30—32.

1867. N. T. Vaticanum. Post Angeli Maii aliorumque imperfectos labores ex ipso codice ed. C. T. Lipsiae: Giesecke et Devrient. 4°. p. l, 284. Cum tabula. 4 Thlr. 20 Ngr.

Appendix codicum celeberrimorum Sinaitici Vaticani Alexandrini. Lipsiae: Giesecke et Devrient. 4°. p. xx, 52. Cum tabula.

Allg. Zeit. (A.) 1867. Nr. 182, Leipzig; 210. 211, Codex Vaticanus; 273, Sächsisch. Min. Präs.; 278, Leipzig.

L'Authenticité de nos quatre évangiles maintenue. Réponse à un article de la *Revue de théologie* [Strasbourg, 1867. v. 1. p. 1—34. censura editionis quartae libri Tischendorfii: Wann wurden u. s. w., a Rumpfio Argentoratensi scripta]. *Bulletin théologique*, Paris 1867. No. 3, 25 juillet, p. 214—230. Scripsit Tischendorfius Lipsiae die 24 martii.

Introductio et commentatio ad tabulas libri a Theodoro Rabe: *Aus dem heiligen Lande.* 1867. (1866?)

1867. Erinnerungen an die grossfürstliche Statthalterschaft in Warschau. *Daheim*, vol. 4. p. 72—75.

1868. Philonea inedita altera, altera nunc demum recte ex vetere scriptura eruta. Lipsiae: Giesecke et Devrient. 8°. p. xx, 155. Cum 2 tabulis. 2 Thlr.

Griechische Paläographie. Vortrag. In libro: Verhandlungen der 25. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner in Halle . . . Oct. 1867. Leipzig 1868. p. 42—48.

Allg. Zeit. (A.) 1868. Nr. 23, Leipzig; 57, Novum Testamentum; 327, Ueber Schleiermacher; 334, Zur Schleiermacher Feier.

1869. Monumenta sacra inedita. Nova collectio. Vol. vi. Apocalypsis et actus apostolorum cum quarti Maccabaeorum libri fragmento, item quattuor evangeliorum reliquiae. Ex duobus codd. palimps. octavi fere et sexti saec. altero Porphyrii episcopi, altero Guelferbytano. Lipsiae: Hinrichs. 4°. p. xvii, f. 1, p. 340. Cum tabula. 16 Thlr.

N. T. Gr. Ad antiquiss. testes denuo rec. apparatum crit. omni studio perfectum apposuit commentat. isagog. praetexuit C. T. Editio viii. critica maior. Vol. i. [Evv.] 1869. p. 968. 6 Thlr. 5 Ngr. Vol. ii. [Act.—Apoc.] 1872. p. 1044. Lipsiae: Giesecke et Devrient. "Notantur interim," in vol. i. p. xx, vol. ii. p. (3).

The New Testament. The authorised English Version; with introduction, and various readings from the three most celebrated manuscripts of the original Greek text. Leipzig: B. Tauchnitz. 16°. p. xvi, 414 (1). Cum tabula. (Publici iuris factus Natalitiis anni 1868.) 16 Ngr. Exemplaria 45,000 venum iverunt anno primo.

Die Aechtheit unserer Evangelien. Vortrag zu Bremen gehalten. Gotha: Perthes. p. 28. Translatio Anglica: *Are our Gospels genuine, or not?;* a T. J. Ormerod, Norwich, Eng., 1869. 8°. p. 28.

Appendix Novi Testam. Vaticani. Inest Apocalypsis ex cod. unciali Vatic. 2066. cum supplementis et emendationibus N. T. Vaticani. Item illustratur editio cod. Vat. Romana nuperrima. Lipsiae: Giesecke et Devrient. 4°. p. xviii, 20. 15 Ngr.

Conlatio critica cod. Sin. cum textu Elzeviriano, Vatic. quoque cod. ratione habita. Lipsiae: Mendelssohn. p. xxii, 109. 15 Ngr.

Monumenta sacra inedita. Nova collectio. Vol. iv. Psalterium Turicense purpureum septimi fere saeculi

addito Danihelis libro ex cod. prophetarum Marchaliano nunc Vaticano VI. vel VII. saeculi. Lipsiae: Hinrichs. 4°. p. xxiii, 296. Cum tabula. 16 Thlr.

1869. Allg. Zeit. (A.) 1869. Nr. 178, Leipzig; 346, Mariendogma.

1870. Responsa ad calumnias Romanas. Lipsiae: Brockhaus. 8°. p. 54. 10 Ngr. Die 31 octobris anni 1869 data. Animadverte diem esse Reformationis anniversarium.

Monumenta sacra inedita. Nova collectio. Vol. ix. Codex Laudianus sive actus apostolorum Gr. et Lat. ex cod. olim Laudiano iam Bodleiano sexti fere saeculi. Addita sunt nonnulla ex celebri cod. prophetarum Marchaliano Vaticano. Lipsiae: Hinrichs. 4°. p. xxxiv (1), 248. Cum tabula. 16 Thlr.

1871. Die Sinaibibel. Ihre Entdeckung, Herausgabe und Erwerbung. Nebst 2 Tafeln. Leipzig: Giesecke und Devrient. 8°. ff. 2, p. 93. 24 Ngr.

Allg. Zeit. (A.) 1871. Nr. 191. 192, Synode.

1872. Die evangel. Alliance-Deputation an Kaiser Alexander zu Friedrichshafen. Zur Abwehr der groben Entstellungen und Verleumdungen des Herrn v. Wurstenberger. Leipzig: Brockhaus. p. x, 40. 8 Ngr.

N. T. Graece. Ad antiquissimos testes denuo recensuit C. de T. Editio critica minor ex ed. viii. maiore desumpta. Pars i. Lipsiae: Mendelssohn. 8°. f. 1, p. 608. Pars ii. Lipsiae: Hinrichs 1877. ff. 2. („Notantur interim"), p. 609—1056.

Allg. Zeit. (A.) 1872. Nr. 181, Serailsbibliothek.

Die Pilatusakten und das Johannesevangelium. *Allgemeine Evangelisch-Lutherische Kirchenzeitung*, Nr. 23. Leipzig, 1872. 7. Jun. coll. 413—418.

1873. Clementis Romani epistulae. Ad ipsius cod. Alexandrini fidem ac modum repetitis curis ed. C. de T. Lipsiae: Hinrichs. 4°. p. xx, 44. Cum tabula. 3 Thlr. Editio prima in: App. codd. celeberrim, etc. 1867.

Haben wir den ächten Schrifttext der Evangelisten und Apostel? Leipzig: Giesecke und Devrient. 8°. p. 25 (1). Cum tabula. 15 Ngr. A W. A. Smithio translatus: *Presbyterian Quarterly and Princeton Review*, Oct. 1874.

Biblia sacra Latina Veteris Testam. Hieronymo interprete ex antiquissima auctoritate in stichos descripta. Vulgatam lectionem ex editione Clementina principe a. MDXCII et Romana ultima a. MDCCCLXI repetitam testimonium comitatur

codicis Amiatini Latinorum omnium antiquissimi. Editionem instituit suasore Chr. Car. Josia de Bunsen Th. Heyse, ad finem perduxit C. de T. Cum tabula. Lipsiae: Brockhaus. 8°. p. lxxii, 991. 5 Thlr. 10 Ngr.

1873. N. T. Gr. Ad editionem suam viii. crit. maiorem conformavit, lectionibusque Sinaiticis et Vaticanis item Elzevirianis instruxit C. de T. Lipsiae: Brockhaus. 8°. p. xxxii, 419.

Prolegomena huius editionis, quae ultima Tischendorfio curae fuit, data sunt mense ianuario anni 1873.

1874. Liber Psalmorum. Hebr. atque Lat. ab Hieronymo ex Hebraeo conversus. Consociata opera edd. C. de Tischendorf, S. Baer, Fr. Delitzsch. Lipsiae: Brockhaus. 8°. p. xvi, 190.

* *
*

Legentium intererit cognoscere quomodo Tischendorfius editiones suas numeraverit: I. 1841 Lipsiae; — II. III. 1842 Parisiis; — IV. **1849** Lipsiae; — V. 1850. 1862. 1873. 1876. 1878. 1879. 1880. Lipsiae: Tauchnitz; — VI. 1854. 1855. 1857. 1858. 1861. 1864. 1867. 1870. 1873. 1875. 1877. 1878. 1880. 1881 (Triglotta et academica) Lipsiae: Mendelssohn; — VII. **1859** mai. et min.; — VIII. **1869—1872** mai. et min. [IX. 1873 Lipsiae: Brockhaus.]

* *
*

Multa praeterea molitus est, ex quibus haec apponimus:

Monumenta sacra inedita. Nova collectio. Vol. vii. (Chrysostomi cod. Guelferbytanus vi. fere p. Chr. saeculi, cum aliis Chrysostomi fragmentis uncialibus). Vol. viii. (Reliquiae textus sacri utriusque ex pluribus codd. palimps. aliisque veterrimis). — N. T. Gr. Editio viii. crit. maior. Vol. iii. (Prolegomena). — N. T. Gr. Editio viii. crit. minor. (Prolegomena). — Reliquiae Graecarum litterarum antiquissimae sive Menandri, Euripidis, Cassii Dionis fragmenta ex membranis iv. et v. saeculi. Item fragmenta grammatica ex foliis palimpsestis saec. vii. — De evangeliorum apocr. similiumque librorum origine et usu. — Palaeographia Graeca. Cum tabulis plus centum formae maximae, etc.

Ex his quae edere Tischendorfius cogitaverat, vereor ut libri quos ultimo loco commemoravi prodituri sint. Nam vir ille clarissimus multa et magna, quae mente et memoria volvebat, ipse

quidem celerrime publici iuris erat facturus, si tempus ei concessum fuisset; haec tamen cum non nisi trunca quaedam schedis commisisset nemo fere ex notitiis eius maxime exiguis excutere et in libros redigere poterit.

Editionem Novi Testamenti Graece criticam octavam, utriusque formae maioris et minoris, speramus pro viribus nostris his paginis ad finem perductum iri.

Monumentorum sacrorum ineditorum volumen septimum, quod Chrysostomi scripta continebit, edendum curabit bibliothecarius Gottingensis Oscar de Gebhardt, quem inter omnes constat esse harum rerum peritissimum. Simulatque prolegomena haec absoluta fuerit, mihi in animo est Monumentorum volumen octavum, reliquias textus sacri continens, edere.

II.

DE APPARATU CRITICO.

paginae

1. De codicibus Graecis . . . . . 25—33
2. De antiquis interpretationibus . . . . 34—37
3. De scriptoribus ecclesiasticis . . . . 37—42
4. De editionibus . . . . . 42—44

II.

DE APPARATU CRITICO.

Ad editionem suam hanc octavam conficiendam, quam sane ultimam fore sperabat, fecit Tischendorfius omnia ut apparatum criticum ipse locupletaret et ea quae ab aliis ex quocunque fonte hausta erant perviderent componeretque in notas suas, quatenus necesse esset, unde fit ut editio copias in primis quod ad lectionum variarum testes attinet singulares atque eximias praebeat. In apparatu critico distinguenda sunt quattuor haec: codices Graeci, versiones antiquae, scriptores ecclesiastici, editiones.

1.

DE CODICIBUS GRAECIS.

Primum breviter dicendum est, qui codices Tischendorfii opera detecti, in criticum usum conversi, editi, transcripti, conlati sint, tum quibus codicibus ab aliis vel editis vel conlatis Tischendorfius usus sit.

(1.) Hi *detecti* sunt a Tischendorfio:

ℵ: codex Sinaiticus, nunc Petropolitanus, solus totum Novum Testamentum integrum continens, saeculi quarti;

G^{act}: fragmentum parvum, nunc Petropolitanum, actuum, saeculi septimi;

I: fragmenta septem palimpsesta, nunc Petropolitana, evangeliorum, actuum, epistularum, saeculorum quinti sexti septimi;

N^{paul}: fragmenta duo, nunc Petropolitana, epistularum ad Galatas et ad Hebraeos, saeculi fere noni;

O^{a}: exemplum Guelferbytanum hymnorum ex Lucae evangelio sumptorum, saeculi noni;

O^{paul}: fragmentum parvum, nunc Petropolitanum, epistulae alterius ad Corinthios, saeculi fere sexti;

T^{b}: fragmenta, nunc Petropolitana, evangelii Iohannis, saeculi fere sexti;

T^{d}: fragmenta Romana, evangeliorum Matthaei Marci Iohannis, saeculi fere sexti;

Γ: codex, nunc partim Bodleianus Oxoniensis partim Petropolitanus, evangeliorum Lucae et Iohannis integrorum Matthaei et Marci fere integrorum, saeculi noni;

Θ^{a}: fragmenta pauca, nunc Lipsiensia, evangelii Matthaei, saeculi septimi;

Θ^{b}: fragmenta Petropolitana, Matthaei et Marci, saeculi fere septimi;

Θ^{c}: fragmenta Petropolitana, Matthaei et Iohannis (Iohannis sunt a Porfirio reperta), saeculi sexti;

Θ^{d}: fragmentum parvum Petropolitanum, evangelii Lucae, saeculi fere octavi;

Λ: codex, nunc Bodleianus, evangeliorum Lucae et Iohannis integer (Mt Mc vide infra, p. 27. ll. 6. 7), saeculi noni;

Π: codex, nunc Petropolitanus, quattuor evangeliorum, saeculi noni;

Item evangeliarium palimpsestum, nunc Lipsiense (codex Tischendorfianus V in bibliotheca Paulina universitatis), saeculi fere noni; codex Lipsiensis, Tischendorfianus VI, continens fragmentum epistulae ad Hebraeos ex praxapostolo, saeculi decimi; codex palimpsestus bis

rescriptus nunc Petropolitanus, fragmenta actuum et epistulae secundae ad Corinthios continens, saeculi fortasse noni.[1] Praeterea codices minusculis litteris scripti, quattuor evangeliorum codex Lipsiensis (codex Tischendorfianus IV in bibliotheca Paulina universitatis) saeculi decimi vel potius fortasse undecimi; codex Matthaei et Marci, nunc Petropolitanus, saeculi fere decimi;[2] quattuor evangeliorum codex, nunc Petropolitanus, saeculi duodecimi;[3] fragmenta codicis evangeliorum, nunc Petropolitana, saeculi duodecimi;[4] actuum codex insignis 61, nunc Musei Britannici, anni 1044; fragmenta praxapostoli, nunc Petropolitana, saeculi fere duodecimi.[5]

(2.) Hi *primum* a Tischendorfio *in criticum usum conversi* sunt praeter quos ipse detexit codices:

F^a: fragmenta pauca Parisiensia, evangeliorum actuum epistularum, saeculi fere septimi, quibus maxima ex parte Tischendorfius primus usus est;

I^b: fragmenta pauca palimpsesta, Musei Britannici, evangelii Iohannis, saeculi fere quinti;

N: fragmenta purpureo-argentea, Vindobonae, Londinii Romae, in primis in insula Patmo, servata, Matthaei Marci Lucae Iohannis, saeculi fere sexti, ex quibus Tischendorfius Patmia primus adhibuit;

O^b: codex Bodleianus, hymnorum ex Lucae evangelio, saeculi noni;

$O^{b\,paul}$: folium Moscuense, fragmentum parvum epistulae ad Ephesios, saeculi sexti (vol. 1, pag. v est R);

[1] Tischendorf, *Notitia* etc. Lipsiae a. 1860, p. 56 num. 15.

[2] Ibid. p. 58 num. 2. [3] Ibid. p. 60 num. 4.

[4] Ibid. p. 64 num. 16.

[5] Ibid. p. 63 num. 11. De codicibus Veteris Testamenti deque aliis a Tischendorfio inventis, vide *Anecdota sacra et profana*, Lipsiae a. 1855, ed. repetit. a. 1861, et librum *Notitia* etc. ante laudatum, item praefationem ad editionem eius quintam Veteris Testamenti Graece iuxta LXX. intt., Lipsiae a. 1875, p. vi.

O^c: codex Veronensis, hymnorum ex Lucae evangelio, saeculi sexti;

O^d: codex Turicensis, hymnorum ex Lucae evangelio, saeculi septimi;

O^e: codex Sangallensis, hymnorum ex Lucae evangelio, saeculi noni;

O^f: codex Moscuensis, hymnorum ex Lucae evangelio, saeculi noni;

$P^{act\ cath\ paul\ apoc}$: codex palimpsestus, in libris v. cl. Porfirii episcopi Petropolitani, actuum epistularum apocalypsis, saeculi fere noni ineuntis;

Q^{paul}: fragmenta papyracea, quae v. cl. Porfirii episcopi Petropolitani sunt, epistulae prioris ad Corinthios, saeculi fere quinti;

R: codex palimpsestus, nunc Musei Britannici, fragmenta multa evangelii Lucae continens, saeculi sexti;

R^{paul}: fragmentum Cryptoferratense, epist. 2 ad Cor, saeculi fere octavi (in app. crit.; non vol. 1, pag. v.);

T^a: fragmenta Romana, Lucae et Iohannis, quae partim Tischendorfius primus adhibuit;

T^c: fragmenta, a v. cl. Porfirio inventa, evangelii Matthaei, saeculi fortasse sexti;

W^b: fragmenta rescripta, Neapolitana, Matthaei Marci Lucae, saeculi fere octavi;

W^c: fragmenta Sangallensia, Marci et Lucae, saeculi noni;

W^d: fragmenta Cantabrigiensia, evangelii Marci, saeculi fere noni;

W^e: fragmenta Oxoniensia, evangelii Iohannis, saeculi fere noni (fol. 7 nova Athona contulit v. cl. P. E. Pusey);

Θ^e: fragmentum Porfirianum, evangelii Matthaei, saeculi sexti;

Θ^f: fragmenta Porfiriana, Matthaei et Marci, saeculi sexti;

Θ^g: fragmentum Porfirianum, evang. Iohannis, saeculi sexti;

Θ^h: fragmenta Graeco-Arabica, Porfiriana, evangelii Matthaei, saeculi fere decimi.

Item evangeliaria Venetum et Carpentoractense.

(3.) Hi *editi* sunt a Tischendorfio;

א: vide ante; ter editus;

B: codex praestantissimus Vaticanus, cui desunt non nisi epistulae ad Hebraeos pars, epistula ad Timotheum utraque, ad Titum, ad Philemonem, apocalypsis, saeculi quarti;

B^{apoc}: codex Vaticanus apocalypsis, quem Tischendorfius venia transcribendi non concessa ex collatione edidit, saeculi octavi exeuntis;

C: codex Ephraemi Syri rescriptus, Parisiensis, maiorem Novi Testamenti partem continens, saeculi quinti, qui codex ante editionem Tischendorfianam minime accurate laudatus erat;

D^{paul}: codex Claromontanus, Graeco-Latinus, Parisiensis, epistularum Pauli, saeculi sexti;

E^{act}: codex Laudianus, Graeco-Latinus, Bodleianus Oxoniensis, actuum, saeculi sexti exeuntis, quem Hearnius non satis recte ediderat;

F^{a}: vide supra;

I: vide supra; I^{b}: vide supra;

L^{evv}: codex Parisiensis, quattuor evangeliorum, saeculi fere octavi;

M^{paul}: fragmenta Hamburgensia et Londinensia epistularum ad Corinthios et ad Hebraeos, saeculi noni;

N: vide ante; edidit Tischendorfius partem antea notam;

O^{a}: vide supra;

P^{evv}: codex rescriptus, Guelferbytanus, in primis Lucae cum fragmentis Matthaei Marci Iohannis, saeculi fere sexti, quem Knittelius imperfecte ediderat;

$P^{act\ cath\ paul\ apoc}$: vide supra;

Q^{evv}: codex rescriptus, Guelferbytanus, fragmenta Lucae et Iohannis continens, saeculi quinti quem Knittelius imperfecte ediderat;

R: vide supra;

W^{a}: fragmenta Parisiensia, evangelii Lucae, saeculi fere octavi;

W^c: vide supra;

Y: fragmenta Barberina Romana, evangelii Iohannis, saeculi fere octavi;

Θ^a: vide supra;

Item fragmenta palimpsesta duorum evangeliariorum, altera Venetiis (unde ven) altera Romae in bibliotheca Barberina (unde barb) inventa, saeculi fere octavi.

Parabat praeterea Tischendorfius editionem codicum horum: G^{act} N^{evv} partis nuper inventae N^{paul} O^{paul} Q^{paul} T^{abcd} $\Theta^{bcdefgh}$.

(4.) Hi *exscripti* sunt a Tischendorfio:

H^{paul}: fragmenta Coisliniana, a Montefalconio iam edita neque accuratissime, et folia duo Moscuensia quae v. cl. Sabas partim edidit facsimili anno 1863, et pars nova, folia quattuor Porfirii episcopi et Antonii archimandritae, epistularum Pauli, saeculi sexti (folia novem nova Athona edidit Duchesnius);

M^{evv}: codex Parisiensis, evangeliorum, saeculi noni;

O^{evv}: fragmenta Moscuensia, evangelii Iohannis, saeculi fere noni;

Π: vide supra;

(5.) Hi *conlati* sunt accurate a Tischendorfio:

E^{evv}: codex Basileensis, evangeliorum, saeculi octavi;

F^{paul}: codex Augiensis, nunc Cantabrigiensis, epistularum Pauli, saeculi noni exeuntis, a viro eruditissimo F. H. A. Scrivenero accuratissime editus a. 1859;

G^{evv}: codex Musei Britannici, evangeliorum, saeculi noni vel decimi;

H^{evv}: codex Hamburgensis, evangeliorum, saeculi noni vel decimi;

H^{act}: codex Mutinensis, actuum, saeculi fere noni;

K^{evv}: codex Cyprius, nunc Parisiensis, evangg., saeculi noni;

$L^{act\ cath\ paul}$: codex Romanus, act. et epist., saeculi noni;

$O^{b\ paul}$: folium Moscuense, epistulae ad Ephesios, saeculi sexti;

S: codex Vaticanus, evangeliorum, anni 949;
U: codex Venetus, evangeliorum, saeculi fere decimi;
X: codex Monacensis, evangeliorum, saeculi fere decimi;
Γ: vide supra;
Λ: vide supra.

Contulit etiam Tischendorfius multos locos evangeliarii Carpentoractensis, saeculi noni. Ad aliquot collationes Tischendorfianas post etiam valuit Tregellesii industria, ad id ipsum Lipsiam profecti ut eas cum suis conferret.

CONSPECTUS CODICUM SUPRA DICTORUM.

Detecti.	*Primum adhibiti.*	*Editi.*	*Exscripti.*	*Conlati.*
ℵ	F^{a}	ℵ	H^{paul}	E^{evv}
G^{act}	I^{b}	B	M^{evv}	F^{paul}
I	N^{evv}	B^{apoc}	O^{evv}	G^{evv}
N^{paul}	O^{b}	C	Π	H^{evv}
O^{a}	$O^{b\ paul}$	D^{paul}		H^{act}
O^{paul}	O^{c}	E^{act}		K^{evv}
T^{b}	O^{d}	F^{a}		$L^{act\ cath\ paul}$
T^{d}	O^{e}	I		$O^{b\ paul}$
Γ	O^{f}	I^{b}		S
$Θ^{a}$	$P^{act\ cath\ paul\ apoc}$	L^{evv}		U
$Θ^{b}$	Q^{paul}	M^{paul}		X
$Θ^{c}$	R^{evv}	N		Γ
$Θ^{d}$	R^{paul}	O^{a}		Λ
Λ	T^{a}	P^{evv}		
Π	T^{c}	$P^{act\ cath\ paul\ apoc}$		
	W^{b}	Q^{evv}		
	W^{c}	R^{evv}		
	W^{d}	W^{a}		
	W^{e}	W^{c}		
	$Θ^{e}$	Y		
	$Θ^{f}$	$Θ^{a}$		
	$Θ^{g}$			
	$Θ^{h}$			

Restant codices A $D^{evv\ act}$ E^{paul} F^{evv} G^{paul} $G^{b\ act}$ $K^{cath\ paul}$ T^{e} W^{f} V Z Δ Ξ Σ. Ex his iam editi sunt:
A: codex Alexandrinus, nunc Londinensis, qui magnam Novi Testamenti partem continet, saeculi quinti;

D: codex Bezae Graeco-Latinus, Cantabrigiensis, evangeliorum et actuum, saeculi sexti;

F: codex Boreeli, nunc Rheno-Traiectinus, evangeliorum, saeculi noni exeuntis;

G^{paul}: codex Boernerianus, Dresdensis, epistularum Pauli, saeculi noni exeuntis;

$G^{b\,act}$: codex Vaticanus Romanus, fragmenta actuum, saeculi noni;

Z: codex rescriptus Dublinensis, fragmenta evangelii Matthaei, saeculi sexti;

Δ: codex Graeco-Latinus, Sangallensis, evangeliorum, saeculi fere noni;

Ξ: codex rescriptus Zacynthius, nunc Londinensis, evangelii Lucae fragmenta, saeculi octavi.

Tischendorfius non solum editionibus horum codicum praeter $G^{b\,act}$ quam accuratissime usus est in lectionibus variis conligendis, sed etiam codices omnes ipsos praeter $G^{b\,act}$ et Z codicem Dublinensem, ipse percurrendo examinavit palaeographicae maxime rationis causa.

Lectiones codicum Moscuensium utriusque saeculi fere noni, K epistularum et V evangeliorum hausit Tischendorfius ex opere Matthaeiano, quamquam codices ipse etiam percurrit.

Lectiones fragmenti Cantabrigiensis T^{e} evangelii Matthaei ex appendice ad N. T. Gr. Tregellesianum hausi — notitiam fragmenti Oxoniensis W^{f} evangelii Marci hausi ex descriptione Vansittartii in actis philologicis; — lectiones nonnullas codicis Σ Rossanensis excerpsi ex notitia huius codicis a vv. cll. Gebhardtio Harnackioque edita.

Denique E, codex Graeco-Latinus, Sangermanensis, nunc Petropolitanus, epistularum Pauli, saeculi fere noni, cum apographum vitiosum codicis D sit, quod ad Graecam saltem partem attinet minoris aestimandus est.

Ex codicibus uncialibus supra dictis accesserunt ad eos qui iam septimae editioni adhibiti sunt, hice:

1. ad *evangelia* viginti: ℵ N pars nova (O^f) (R pars nova) T pars nova T^b T^c T^d T^e W^b (W^e) (W^f: v. cl. Vansittartius non exhibuit lectiones fragmenti W^f) Γ pars nova Θ^b Θ^c Θ^d Θ^e Θ^f Θ^g Θ^h Ξ Π (Σ);
2. ad *actus* quattuor: ℵ G G^b P;
3. ad *epistulas catholicas* duo: ℵ P;
4. ad *epistulas Pauli* octo: ℵ H pars nova N O O P Q R;
5. ad *apocalypsim* duo: ℵ P.

De codicibus uncialibus haec.

CODICES MINUSCULI.

Quamquam Tischendorfius omni opera atque studio incubuit in codicum uncialium usum, tamen in hac etiam editione octava conficienda codices minusculos non neglexit, multa codicum horum testimonia sane delens propter copias novas ex testibus praestantioribus, multa nihilominus vel addens, vel accuratius definiens, quos ad usus editiones Novi Testamenti Graece a Wetstenio, Griesbachio (erat praeterea in manibus Tischendorfii exemplar Novi Testamenti Wetsteniani in quo Griesbachius lectiones aliquot codicum minusculorum manu adscripserat), Scholzio, Tregellesio, in primis a Matthaeio instructas, et conlationes Birchii, Alteri, Dermoutii, Rinckii, Fleckii, Reichii, Muralti adhibuit, maximis autem copiis a viro de codicibus et uncialibus et minusculis optime merito F. H. A. Scrivenero acceptis, qui anno 1853 conlationem viginti codicum Anglicorum ad evangeliorum textum et anno 1859 lectiones ex quinquaginta codicibus in fine editionis codicis Augiensis publici iuris fecit. Praeterea multis locis in testimonium invocavit Tischendorfius codices minusculos supra dictos[1] in oriente repertos, praesertim codicem 61 testem textus actuum maxime insignem.

[1] Vide supra, p. 27.

2.

DE ANTIQUIS INTERPRETATIONIBUS.

VERSIONES LATINAE.

Inter antiquas interpretationes impendit Tischendorfius maximam curam versionibus Latinis cum Vulgatae, quam dicunt, stirpis tum Italae, quibus quidem plures ob causas praeter ceteras magna est in restituendo ipsorum apostolorum textu auctoritas.

Itala.

Atque ex Italis quidem documentis non satis habuit aliquot prae ceteris deligere dubia laude ornata, sed quidquid eorum aetatem tulit religiose in rem criticam convertit. Ex celeberrimis Blanchini et Sabatarii operibus petiit lectiones codicum *a* Vercellensis, — *b* Veronensis, — *c* Colbertini, — *f* Brixiani, — ff^1 et ff^2 utriusque Corbeiensis, — g^1 et g^2 utriusque Sangermanensis; — item *i* Vindobonensis ex Alteri transcriptione, — *l* Rehdigerani Vratislaviensis ex editione Friderici Haase, — *h* olim Claromontani nunc Vaticani ex editione Angeli Maii, — *s* Ambrosiani ex editione Ceriani, qui quidem omnes ad evangeliorum textum spectant; — item *d* Cantabrigiensis ad evangelia et actus ex Kiplingii et ex Scriveneri operibus, — *f* codicis Graeco-Latini Augiensis epistularum Pauli ex Scriveneri editione (re vera est Vulgatae versionis textus, hic illic e textu Graeco corruptus), — *g* Boerneriani Dresdensis ad epistulas Pauli ex ipsius codicis editione Matthaeiana, — *ff* Corbeiensis ad Iacobi epistulam ex Iohanne Martianay; — item *m* codicis antiquissimi Speculi Pseudo-Augustiniani per totum fere Novum Testamentum ex adnotationibus vel editione Angeli Maii.

Edidit ipse Tischendorfius codices hos Italos: — *d* Claromontanum, epistularum Pauli, cum Graeco eiusdem codicis textu, — *e* Palatinum nunc Vindobonensem,

evangeliorum, — *e* Laudianum, actuum, — *guelf* sive *guelph* Guelferbytanum, fragmenta epistulae ad Romanos, — *k* Bobbiensem nunc Taurinensem, fragmenta Matthaei et Marci antiquissima.

Ad edendum ex apographis suis destinaverat: — *n* Sangallensem, fragmenta evangelii Marci saeculi fere quinti, — *o* Sangallensem, versus extremos evangelii Marci, saeculi septimi vel octavi, — *p* Sangallensem, fragmentum evangelii Iohannis saeculi septimi vel octavi, — *q* Monacensem, evangeliorum, saeculi fere sexti.

Denique addidit lectiones ex his codicibus: — *e* Sangermanensi nunc Petropolitano, epistularum Pauli, saeculi noni, — *r* Monacensi, epistularum Pauli, saeculi quinti vel sexti, quem vir cl. Leo Zieglerus nunc edidit, — *s* Vindobonensi, fragmenta rescripta actuum et duarum epistularum catholicarum (in epp. cath. est Vulgatae textus).

Vulgata.

Etsi Italicis Latini textus testibus et aetate et auctoritate cedunt, tamen utraque ratione prope illis accedunt antiquissimi nostri Vulgatae codices, quorum fere triginta eosque millenarios omnes ad apparatum adhibuit Tischendorfius, plurimos excerpens ex Sabatarii Bibliis Latinis, ex Evangeliario quadruplice Blanchini atque eiusdem Vindiciis canonicarum Scripturarum, ex Griesbachii Symbolis criticis, ex editione Novi Testamenti Matthaeiana, ex libellis Sanftli et Dobrowskii, ex adnotationibus Alteri et Lachmanni, ex editione codicis Fuldensis a viro cl. Ernesto Ranke facta.

Edidit ipse Tischendorfius codicem Amiatinum, et praeterea adhibuit codices Sangallensem saeculi sexti, Ingolstadiensem Monacensem saeculi septimi, passim conferens codices Guelferbytanum saeculi quinti, Parisiensem saeculi septimi. Lectiones codicis Taurinensis ex litteris v. cl. Peyronii videtur hausisse. Nisi fallor, codices Vulgatae novos nullos ad editionem hanc octavam adhibuit, lectionum autem testimonia hic illic locupletavit.

VERSIONES ORIENTALES.

In versionibus orientalibus excutiendis nisus est Tischendorfius operibus virorum linguarum orientalium peritorum. Non pauca ex Tregellesii N. T. Gr. hausit.

Syriacae. Lectiones interpretationis Syriacae quam Peshito vel simplicem vocant ex editione Schaafiana, Syriacae quam Curetonianam vocant ex editione Guilelmi Cureton, Syriacae quam posteriorem sive Philoxenianam vocant ex editione a Josepho White publici iuris facta, variae codicum Philoxenianae versionis Assemanianorum ex libro praestantissimo Adleri, Evangeliarii Hierosolymitani ex nupera editione comitis Francisci Miniscalchi Erizzo, haustae sunt.

Aegyptiacae. Lectiones interpretationum Memphiticae, Sahidicae, Basmuricae quotquot ad evangelia spectant ex editione Schwartzii, interpretationis Memphiticae quotquot ad actus epistulas apocalypsim spectant ex editione Wilkinsii, fragmentorum Sahidicorum ex opere Woidii haustae sunt, Münteri libello de versione Sahidica atque Engelbrethi libello de Basmurica non neglectis.

Aethiopica. Consuluit Tischendorfius in lectionibus Aethiopicis notandis versionis Aethiopicae interpretationem a Chr. Augusto Bode factam, multa quoque apposuit quae vir cl. Gildemeisterus ex editione Thomae Pell Platt ad maximam Novi Testamenti partem excerpsit.

Armenica. Hausit Tischendorfius lectiones interpretationis Armenicae in primis ex editione Novi Testamenti Graece Scholziana hac in re bene instructa, addidit etiam quae in Wetstenii Novi Testamenti Graece exemplo Griesbachiano, in Alteri circa lectiones Armenicas et Georgianas animadversionibus, in Petermanni commentario ex Armenica et Iberica in epistulam ad Philemonem, notata invenit.

Arabicae. Biblia polyglotta Londinensia lectiones Arabicas praebuerunt; praeterea Novi Testamenti Milliani exemplar notis plurimis Christiani Benedicti Michaelis linguarum orientalium peritissimi insigne, Erpenii lectionem multis locis suppeditabat. His accesserunt Scholzii notae ex Vaticano libro, lectiones fragmentorum Tischendorfianorum Lipsiensium epistulae ad Colossenses a viro cl. Gildemeistero erutae, lectiones aliquot codicis epistularum Pauli nuper Petropolim translati et aetate et origine insignis.

VERSIONES OCCIDENTALES.

Postquam de interpretationibus Latinis atque orientalibus expositum est, restat ut notemus de versionibus quattuor occidentalibus, Tischendorfium lectiones hausisse — *Gothicas*, in quibus non mediocre rei criticae momentum est, ex editione virorum cll. de Gabelentz et Loebe, — *Slavonicas* ex iis quas Dobrowsky cum Griesbachio communicavit, item nonnullas ex adnotationibus Eduardi de Muralto, — *Anglo-Saxonicas* ex Beniamin Thorpii editione, — *Francicas* quotquot ad Matthaei evangelium spectant ex editione I. Andreae Schmelleri.

3.

DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

Tischendorfio patrum scripta in rem criticam convertenti patebat immensus laborum campus, quem etsi totum emetiri ei minime licebat, tamen non potuit quin multa quae in primis vim habere videbantur ad negotium criticum adiuvandum omni studio susciperet.

Saecula tria prima. Propterea quaecumque textus sacri testimonia ex tribus primis saeculis supersunt ex ipsis fontibus hausit. Pertinent huc patrum apostolicorum opera, unde paulo saepius reliquis adferenda erat Polycarpi epistula. Cum Ignatio etiam interpolatae

eius epistulae excussae sunt, cum Clemente Romano etiam quae eius nomine circumferuntur Homiliae. Adhibita sunt praeterea fragmenta ex evangelio Hebraeorum vel Ebionitarum vel Nazaraeorum a veteribus exscripta. Iustini non raro, in evangelio potissimum Matthaei, habita est ratio; sed neque ea neglexit Tischendorfius quae Iustini nomini adscripta sunt, ut expositio rectae fidei, epistula ad Zenam, quaestiones et responsiones ad orthodoxos, quo libro saepe usus est, item epistula ad Diognetum. Iustino aetate proximus est Marcion. Eius quidquid apud Epiphanium et Tertullianum aliosque esse perhibetur, id omne diligentissime perquisivit, unde commentarius ad Lucae evangelium ac plures Pauli epistulas magnopere locupletatus est. Cum Marcione componere licebit gnosticos eos multos, quorum reliquias patres servarunt, ut Theodoti Antitactarum aliorumque Clemens, Heracleonis Origenes, Ptolemaei Carpocratis Encratitarum aliorumque Epiphanius, Valentinianorum Marcosiorum aliorumque Irenaeus, Valentini Basilidis Apellis Docetarum Naassenorum Peratarum aliorumque Hippolytus in Philosophumenis nuper repertis, ut praetereamus similia: ex istis vero omnibus incrementa apparatus Tischendorfii petita sunt. Pertinet huc etiam Pistis Sophia, liber gnosticus saeculi fortasse tertii Sahidice scriptus. Item rationem habere placuit idoneis locis protevangelii quod dicitur Iacobi, evangelii Pseudo-Thomae, actuum quae feruntur Pilati. A quibus apocrypharum litterarum luminibus ad ipsos patres redeunti, praeter eos qui raro adhiberi poterant, ut Athenagoras, Theophilus, Petrus Alexandrinus, Gregorius Thaumaturgus, commemorandi sunt Irenaeus, quem quidem paucis exceptis ex veterrimo tantum interprete Latino novimus, Clemens Alexandrinus, Origenes, Hippolytus, Dialogus contra Marcionitas, Constitutiones quae dicuntur Apostolicae, Methodius. Ex his omnibus testimoniorum multo plura eaque ipsa curiose delecta in hanc editionem conlata sunt quam in aliam ullam priorem.

Nec vero tribus primis saeculis acquiescendum Tischendorfio videbatur, etsi immensam messem prae reliquis cum Clemente et Irenaeo praebebat Origenes, cuius etiam interpretes, a Lachmanno plane neglectos neque a Griesbachio in Symbolis criticis excerptos, persaepe consuluit. Perrectum igitur est studiis eius ad patres quarti et quinti saeculi, quorum ex numero in primis nominandi sunt Eusebius, Didymus, Athanasius, Epiphanius, Basilius. Eusebii demonstratio evangelica, pro multitudine locorum sacrorum ibi adscriptorum primo loco ponenda, libri contra Marcellum cum tot ipsius Marcelli locis, historia ecclesiastica, commentarii in psalmos et in Esaiam (et in Lucam apud A. Maium), eclogae propheticae, fragmenta permulta ab Angelo Maio edita, in quibus etiam sunt quaestiones evangelicae ad Stephanum et ad Marinum, saepissime magnoque cum fructu adhibita sunt: gravis etiam eo est Eusebius quod scriptorum antiquiorum multa fragmenta passim usus critici servavit; venit in mentem Polycratis, Apollonii, Iulii Africani, epistulae ecclesiae Viennensis et Lugdunensis, Phileae, Dionysii Alexandrini. Sed etiam reliqui quattuor modo indicati plurima praebuerunt a prioribus editoribus neglecta. Et Epiphanius quidem difficilem usum propterea habuit quod, cum editionis Petavianae index indicet paucissima, per omnes fere paginas examinandus erat; in Didymo vero multum profuerunt Guerikii liber de schola Alexandrina catechetica et Mingarellii index libri de Trinitate. Iam sequuntur triumviri, „versati nocturna manu versati diurna," Chrysostomus, Cyrillus Alexandrinus, Theodoretus, quorum nomina aliquot locorum millibus adscribenda erant. Ad Chrysostomum subsidium gravissimum nactus est Tischendorfius ex codice saeculi sexti septemdecim homilias in Matthaeum continente, quem transcripsit Guelferbyti; praeterea etiam codicum Moscuensium plerumque ratio est habita. Cyrillum autem Alexandrinum magno studio eo libentius excussit cum ex

commentariis eius in Iohannis evangelium, quae ad verbum percensebat, satis intellexisset textum scriptorum eius non male ad nos pervenisse. Etiam alterius Cyrilli, episcopi Hierosolymitani, opus catecheticum perlustravit totum. Item Theodori Mopsuesteni fragmenta ex catenis collecta, item locis multis Chronicon paschale; item Iohannis Damasceni plura, maxime commentarios in Pauli epistulas et quae in parallelis sacris ad easdem spectant, ratione habita in primis codicis Rupefucaldensis saeculi fere octavi; item maxime ad apostolorum actus et epistulas catholicas, propter antiquiorum testimoniorum paucitatem, Theophylactum (in actis ex duplici textu ac triplici) et Oecumenium; item ad evangelia Euthymium. Ad evangelium Iohannis singulari studio Nonni metaphrasim adhibuit; item ad apocalypsim Andreae et Arethae commentaria, quorum priora quidem non tantum ex duobus codicibus dudum excussis, sed etiam ex insigni codice Coisliniano a se ipso Parisiis pertractato dedit. Ad Aretham vero dudum editum addere licebat ea quae recenti memoria Crameri industria in catena exhibuit.

Potiora igitur haec quidem ex Tischendorfianis circa patres Graecos laboribus. Ex iis autem qui passim tantum adhibiti sunt, sive ipsi pauca reliquerunt sive rarius scripta eorum a Tischendorfio consulta sunt, notabiliores saeculorum trium priorum iam supra commemorati sunt; addendi vero sunt alii permulti, quorum satis erit nominasse Amphilochium, Anastasium Sinaitam, Caesarium, Cosmam, Ephraim Syrum ex vetere interprete Graeco, Euthalium, Eutherium, Leontium Byzantinum, Marcum Diadochum, Marcum Monachum, Maximum Confessorem, Gregorium Nyssenum, Philonem Carpasium, Photium, Theodotum Ancyranum, Titum Bostrensem.

Catenae.

Denique huc pertinent quae ex catenis peti poterant subsidia critica. Quo in litterarum genere catenae in omnes Novi Testamenti libros eminent quae debentur curis I. A. Crameri, viri studiosissimi ac meritissimi. Octo volumina quae foras dedit, non pari illa

quidem pretio, excussit Tischendorfius omnia, consultis insuper catenis quas dudum Possinus et Nicephorus recentique memoria A. Maius publicarunt. Prodeunt ex illis libris in commentario editionis huius Tischendorfii praeter alios iam notatos, in quibus primum locum tenet Origenes propter fragmenta praestantissima commentarii dudum deperditi in epistulam ad Ephesios, Acacius, Ammonius, Apollinaris, Asterius, Diodorus, Gennadius, Hesychius Hierosolymitanus, Iohannes Geometer et Olympiodorus (uterque ex A. Maio), Procopius (potissimum ex Nicephori libris), Severianus, Victor, alii.

Patres Latini.

In Latinis testimoniis exscribendis semper atque in primis usus est Tischendorfius celeberrimo Sabatarii opere, indeque permulta in hanc editionem adsumpta sunt quae priores editores praeterierant; tamen non prorsus abstinuit a consulendis ipsorum patrum editionibus. Praeter Irenaei enim interpretem, quem ubique ex editionibus Lipsiensi Stierenii et Cantabrigiensi Harveii hausit, et Origenis interpretes, quos certe saepe contulit, passim ab eo allati sunt ex ipsorum operibus, Sabatario vel tacente vel non satisfaciente, Tertullianus, Cyprianus, Lucifer, Hilarius, Augustinus, Hieronymus, Ambrosius et Ambrosiaster; item Latine versi Archelaus et „Iacobus Nisibenus“ sive potius ut nunc scimus Aphraates vir sapiens Persicus, ut praetereantur h. l. Didymi Athanasii aliorumque interpretes; item per actuum maxime textum Beda; item ex magna Gallandii collectione auctor libri de rebaptismate, Novatianus, auctor libri ad Novatianum, Caesarius Arelatensis, Faustinus, Orosius, Orsiesius, Pacianus, Salvianus aliique. In primis vero locupletare apparatum criticum contigit ex egregiis Victorini commentariis in epistulas ad Galatas, ad Philippenses, ad Ephesios, ab Angelo Maio primum editis, ad quae accedunt alius Victorini(?) ad apocalypsim adnotationes apud Gallandium; item ex fragmentis textus Itali quae antiquissimus tractatus ad priora Lucae

capita praebuit, ex codice Ambrosiano rescripto ab Angelo Maio erutus.

Ceterum in adnotationibus patristicis in hac editione octava loci ipsi ad quos respicitur longe accuratius quam in prioribus indicati sunt. Hoc ibi maxime necessarium videbatur ubi editiones accurato indice carent, ut in Epiphanio, in Cyrillo Alexandrino, in multis aliis. Abstinendum vero omnino erat indicationibus eiusmodi ubi commentarii ex singulorum ordine exscribuntur, ut Chrysostomi, Theodoreti, Iohannis Damasceni, Theophylacti. Saepe vero ipsa verba antiquorum, ubi singularem gravitatem habent, adscripta sunt.

4.

DE EDITIONIBUS.

Editionem Elzevirianam anni 1624 (passim etiam editiones posteriores Elzevirianas, in primis annorum 1633 1656 1670 1678) et tertiam Roberti Stephani anni 1550 (passim etiam Millii, Wetstenii), item Griesbachianam Davidis Schulzii curis auctam, Scholzii, Lachmanni (editionem maiorem, passim minoris ratione habita) ubique notavit. Atque simul, ut iam ante fecerat, lectiones omnes Griesbachio magis minusve suspectas vel commendatas exhibuit Tischendorfius, additis insuper passim iis quae docta manus Davidis Schulzii adnotavit.

Atque haec quidem de incrementis apparatus critici ex quattuor operum generibus. Minime ignorabat Tischendorfius quam multa etiamnum deficerent ut perfectus atque absolutus omnibus numeris esset apparatus; neque dubitabat quin passim subrepserint errores, sive ipsius incuria sive typographorum, quod praesertim ad apocalypsim valde dolendum est. Id vero ut in commentario editionis septimae ita in commentario huius editionis maximi momenti est, quod non modo ad omnes lectiones in textum receptas qua nituntur

auctoritate notatum est, sed etiam aliorum (Griesbachii, Lachmanni) lectionibus ipsisque Elzevirianis testes sunt appositi. Ita demum vitari ac praecaveri videntur frequentissimi circa testes errores, qui apud plerosque commentariorum auctores invaluerunt. Orti enim inde sunt quod ex Wetstenii, Griesbachii, Scholzii ratione auctoritates veteres non adscribebantur nisi lectionibus ab Elzeviriana diversis. Cui malo nec maiore Lachmanni editione satis subventum erat, ex qua, cum ad repraesentandum antiquum „orientalem" textum testes tantum paucissimi iique non sine arbitrio delecti adhiberentur, magnus rursus plerorumque error ortus est, ac si qui orientalem constituebant Lachmanni textum, iidem ullo modo satisfacere possent de vero apostolorum textu quaerentibus idque circumspecte et cum religione facientibus. Neque vero acquiescendum videbatur in apponendis testimoniis ad lectiones cum Tischendorfianas tum aliis editoribus iisque magni nominis probatas, sed quidquid ab ipsorum auctoritate testium aliquam commendationem habet, vel, ut res exactius definiatur, lectiones omnes in uncialibus codicibus inventas, et si quae etiam invitis illis sive propria ratione sive reliquarum auctoritatum consensione aliqua praestant, in apparatu exhibendi consilium et cura erat. Consilium hoc erat, haec cura: in negotio enim tam late patente tamque difficili aliquid passim praetermissum esse, quamvis iam in Prolegomenis supplementa et emendanda contineantur, non dubitandum est. Neque id quod dictum est tantum ambitum habet ut etiam manifestos errores quoslibet[1] (quorum in numero minime

[1] Eiusmodi sunt *μια ψυχησ συναθλουντεσ* Phil 1,27 in FG, *και ημωσ* pro *και ημων* ut in A editum est 2 Thess 2,1, *τινα υμεισ θελεται, υμεισ εσμεν, ηκουσα φωνησ λεγουση, εξων* pro *εχων, ωσ τυλοι* pro *ωσ στυλοι, εν υμων μενει*, ut est Ioh 15,7 in L, *εσπλαγχνισον* pro *-νισθη, απολημοσ* pro *αποδημοσ, ο υιοσ* pro *ουτοσ*: quae omnia in Δ scripta sunt, *απεστειλαν καινον, εφαγωμεν, επιωμεν*. Praeterita sunt talia plerumque, multa tamen in commentario locum invenerunt; erat enim etiam cur exhiberentur singularis passim causa.

formae liberioris legis grammaticae ponuntur) aut quae leviter scriptura differunt[1] universa Tischendorfius adnotaverit: neque enim inconsideratae sedulitatis appetebat laudem, nec magis viros doctos librum adhibituros suum inutili obruere mole quam utilia docere malebat: verum persuasum habebat eiusmodi in rebus bonum praestare delectum et suae id in primis editioni convenire.

Singularis autem apparatus Tischendorfiani virtus cernitur in eo quod ad aliquot lectionum centena iudicii quod secutus est brevissime ratio est reddita. Quibus ab exemplis certe hoc conclusum iri sperabat, nusquam temere hoc vel illud praeferri aut reici. Pertinet huc etiam quod dicta antiquorum grammaticorum passim adscripta sunt, saepe ex Stephani Thesauri editione Didotiana. Denique non ingrata fore arbitrabatur Tischendorfius quae de accentuum usu quem ad modum in codicibus octavi noni decimi saeculi similibusque observatur adnotavit.[2]

[1] Huc pertinent itacismi plurimi, ut *η γαλιλαιοι* Lc 13,2 K, *τοισ ενδοξησ* Lc 13,17 T^{woid}, *ομνοιει*, *κοιναρια*, *λοιπουμενοσ*, *χλαμοιδα*, *συ* pro *σοι*, *προσεκοινουν*, *λειτουργεια*, *λιτουργεια*, *οικειαν* pro *οικιαν*, *σημιον*, *εγεινωσκεν*, *παραγεινεται*, *λειαν*, *αξεινη*, item *αι* et *ε* promiscue posita ut *εφαναιρωθησαν*, item neglecta adliteratio, ut *ενπροσθεν*, *ενβλεψασα*, *ηνγικεν*, *συνβουλιον*, *ενπεσοντοσ*. Quorum quidem omnium exempla haud pauca data sunt, sed non constanter notata. Explicatur de his ac similibus generatim in Prolegomenorum capite IV; quod idem fit de *οὕτω* et *οὕτωσ* atque de *ν ἐφελκυστικόν*, quorum utrumque paucis tantum notabilioribus locis in ipso commentario tractatum est.

[2] Praeterea de editione hac octava et de iis quae huius editionis propria sunt vide infra Prolegomenorum caput VI, 2, (4).

III.

DE LEGIBUS
IN TEXTU CONSTITUENDO.

paginae

Textus depravatio antiquissima . . . . . 47—53

Leges: . . . . . 53—54

1. Peculiaria pro suspectis habenda . . . 54—56
2. Quae orta sunt ex errore librariorum arcenda 57—60
3. In parallelis dissensio anteponenda . . 60—63
4. Lectio reliquarum fons, probabilis . . . 63—64
5. Auctorum propria tenenda . . . . . 64—68

III.

DE LEGIBUS
IN TEXTU CONSTITUENDO.

In constituenda textus recensione, Tischendorfius sibi has leges scripsit:

Textus petendus est unice ex antiquis testibus, et potissimum quidem e Graecis codicibus, sed interpretationum patrumque testimoniis minime neglectis. Itaque omnis textus conformatio ab ipsis testibus proficisci debebat, ut iam factum est in editione quae anno 1840 prodiit, non ab Elzeviriana, quam receptam vocant, editione. Testibus autem discrepantibus primo loco ponenda sunt ea quae tuentur codices Graeci antiquissimi i. e. a quarto inde usque ad nonum fere saeculum scripti. Rursus in his qui vetustate antecellunt iidem auctoritate praevalent. Haec auctoritas ut magnopere augetur si interpretationum ac patrum accedunt testimonia,[1] ita non superatur dissensione

[1] Quod enim paucissimi tantum codices Graeci iique soli testantur (nisi est eiusmodi quod non potest nisi a Graecis firmari, ut οπωσ et ινα, ευθυσ et ευθεωσ, ut multae formae grammaticae etc) id facile ita potest ortum putari ut alter ab altero transcriptum habeat. Non item vero si accedunt veterum interpretum ac patrum testimonia. Ita Mt6,25 φαγητε sine addito praeter ℵ al[3] testantur

plurimorum vel etiam omnium codicum recentiorum i. e. eorum qui a nono saeculo usque ad decimum sextum exarati sunt. Istud enim dubitari nequit, recentiores longe plerosque ex iis fluxisse codicibus qui ante annos fere mille per ecclesiam Graecam cum publica quadam auctoritate adhibebantur indeque et ipsos publicam illam quandam et constantem formam induisse. Ea vero forma per varias manus variosque casus derivata est ab usu priorum saeculorum, ubi fontium et consulendorum et emendandorum magna licentia erat. Ex quo sequitur, cum antiquitatis laudem quae antiquissimorum codicum lectionibus sine dubio inest eandem posse recentioribus inesse testibus, quamvis id per se minus probabile sit; tum codices post octavum saeculum scriptos neglegendos aut parvi aestimandos non esse, sed non posse numerum eorum prae paucitate antiquiorum testium urgeri. Accuratius vero hanc in rem inquirentibus passim facile erit demonstrare lectiones codicum octavi saeculi et sequentium ipsa antiquitate vel aequiparare vel antecedere codicum quarti, quinti, sexti saeculi lectiones. Fit enim ut illi ex interpretibus Syrum vel Sahidicum vel Italum vel Gothum[1] adsentientes habeant, vel etiam ex patribus Clementem, Origenem, Irenaeum, Tertullianum. Quod si est lectionibus aliquo loco de principatu certantibus, non amplius quaerendum est utra antiquior sit, sed utra praestet propria vi ac ratione.

Clemens Alexandrinus, Athanasius, Basilius, Chrysostomus, item interpretes latt syr^{cu} aeth. Hos cum ab ℵ aut exemplari unde descriptus est pependisse minime sit credibile, eam lectionem certe iam diu ante aetatem codicis ℵ obtinuisse vulgatamque fuisse certum est. Mt 8,18 *οχλον* pro *πολλους οχλους*, propterea quod in codice B quamquam solo legatur lectionem apud antiquos pervagatam habere, temerarium est.

[1] Hi testes maxime praestant quod non modo harum interpretationum origo ad secundum, tertium, quartum saeculum revocanda est, sed etiam, quod in usu earum critico gravissimum est, codicibus quarti quinti sexti saeculi ad nos pervenerunt.

Sed ultra progrediendum est. Quamvis enim permagni faciunda sit quaevis lectio quam perantiquam ideoque in antiquitate vulgatam esse certum exploratumque habeamus, tamen manifestum est testium superstitum nullum eam superare aetatem ubi universa quaedam textus sacri varietas ac depravatio iam exstiterit. Cuius rei luculentissimus testis est cum Clemente (denato fere a. 220) Origenes (natus a. 185 denatus a. 254) vel cum Irenaeo (scripsit opus suum fortasse ante a. 190)[1] Tertullianus (denatus a. 220). Ad quos quarto saeculo, quo ipso Sinaiticus Vaticanusque codices omnium antiquissimi scripti videntur, accedit Hieronymi testimonium ad Damasum scribentis „tot paene esse exemplaria quot codices". Quod de Latinis ille quidem dixit, sed una probat ab illorum ante Hieronymum temporum ingenio recte derivari documentorum textus varietatem; quem ad modum quae idem de evangeliorum textuum permixtione queritur (vide post), ea communia prorsus Graecorum et Latinorum testium sunt. Praetereaque ipse „codicum Graecorum emendata conlatione sed veterum" se usum esse dicens itemque prospexisse „ne multum a lectionis Latinae consuetudine discreparet" novum opus suum, satis innuit Graecorum sui temporis codicum diversitatem. Quae quidem textus depravatio unde exorta sit difficile dictu est, etsi plura sunt quae huic rei lucem afferant. Satis per se clarum est, primorum temporum homines quippe plenos spiritus atque ipsorum apostolorum fructos commercio alienos fuisse a litterae scriptae veneratione, eoque minus iurasse in litteram quo minus auctores ipsi aut orationis artem profiterentur aut iis quae foras darent summam auctoritatem tribui voluissent: traditum nobis est Artemonem cum asseclis[2]

[1] Liber tertius scriptus est Eleuthero episcopo (annis circiter 175—190); vide Iren. *Cont. haer.* iii, 3, § 3.

[2] Cf Euseb. *Hist. eccl.* v, 28, cui capiti titulus est: *περὶ τῶν τὴν Ἀρτέμωνος αἵρεσιν ἐξωρχῆσ προβεβλημένων.* Ibi 28, §§ 15—17 Eusebius ex antiquiore scriptore haec affert: *διὰ τοῦτο*

Tatianum[1] Marcionem alios textui sacro corrigendo studuisse; porro qui pia saepe fraude scripta apocrypha venditarent, quod studium ipsis duobus primis ecclesiae saeculis invaluisse scimus, eos a textu mutando non abhorruisse perquam credibile est; deinde comperimus iam ante Hieronymi tempora (nati a. 346) in primis operam datam esse ut evangeliorum varietatem ad quandam revocarent unitatem, quod quidem ad textus evangelistarum maxime synopticorum confundendos magnam vim habuisse constat;[2] ac iure inde concluditur, quod in evangeliis licitum putarent, id neque in reliquis libris ubicumque ex re visum esset haberi potuisse criminosum. Denique post medium fere saeculum tertium a Luciano Antiocheno et Hesychio Alexandrino recensiones quasdam textus susceptas esse certe Hieronymus et Gelasii quod dicitur decretum

ταῖσ θείαισ γραφαῖσ ἀφόβωσ ἐπέβαλον τὰσ χεῖρασ, λέγοντεσ αὐτὰσ διωρθωκέναι. καὶ ὅτι τοῦτο μὴ καταψευδόμενοσ αὐτῶν λέγω ὁ βουλόμενοσ δύναται μαθεῖν. εἰ γάρ τισ θελήσει συγκομίσασ αὐτῶν ἑκάστου τὰ ἀντίγραφα ἐξετάζειν πρὸσ ἄλληλα, κατὰ πολὺ ἂν εὕροι διαφωνοῦντα· ἀσύμφωνα γοῦν ἔσται τὰ Ἀσκληπιάδου τοῖσ Θεοδότου. πολλῶν δέ ἐστιν εὐπορῆσαι, διὰ τὸ φιλοτίμωσ ἐγγεγράφθαι τοὺσ μαθητὰσ αὐτῶν τὰ ὑφ' ἑκάστου αὐτῶν, ὡσ αὐτοὶ καλοῦσι, κατωρθωμένα, τουτέστιν ἠφανισμένα. πάλιν δὲ τούτοισ τὰ Ἑρμοφίλου οὐ συνᾴδει. τὰ γὰρ Ἀπολλωνίδου οὐδὲ αὐτὰ ἑαυτοῖσ ἐστι σύμφωνα. ἔνεστι γὰρ συγκρῖναι τὰ πρότερον ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθέντα τοῖσ ὕστερον πάλιν ἐπιδιαστραφεῖσι, καὶ εὑρεῖν κατὰ πολὺ ἀπᾴδοντα. Etc.

[1] Cf Euseb. *Hist. eccl.* iv, 29, § 6 *τοῦ δὲ ἀποστόλου φασὶ τολμῆσαί τινασ αὐτὸν μεταφράσαι φωνάσ, ὡσ ἐπιδιορθούμενον αὐτῶν* (cum Heinichenio, non *αὐτὸν*) *τὴν τῆσ φράσεωσ σύνταξιν.*

[2] „Magnus siquidem hic in nostris codicibus error inolevit, quod dum in eadem re alius evangelista plus dixit, in alio quia minus putaverint addiderunt; vel dum eundem sensum alius aliter expressit, ille qui unum e quattuor primum legerat ad eius exemplum ceteros quoque aestimaverit emendandos. Unde accidit ut apud nos mixta sint omnia, et in Marco plura Lucae atque Matthaei; rursum in Matthaeo Iohannis et Marci, et in reliquorum quae aliis propria sunt inveniantur." Cf epist. ad Dam. cuius textus etiam Prolegomenis ed. Tischendorfianae triglottae pag. xcvi sqq. insertus est.

testantur;[1] ex quibus testimoniis non tam id concludendum est, exstitisse duumviros illos magnae codicum nostrorum diversitatis auctores, quam studuisse eos ut textum mira iam diversitate laborantem recensendo emendarent ac restituerent.

Quae omnia utut sunt, certum hoc est iam IV et III saeculis Novi Testamenti textum, qualis in codicibus sive Graecis sive ex Graeco versis per orbem Christianum circumferebatur, a puritate atque integritate plurimis modis discessisse; maxime vero probabile etiam illud est, nulla aetate maiorem quam ipsa prima, i. e. primo ac secundo p. Chr. saeculo, textus sacri varietatem esse exortam. Cuius rei argumentum unum neque id levissimum sequitur. Nota sunt Griesbachii verba:[2] „Tandem commemorandum esse censeo codices nonnullos e partibus longe dissimillimis esse conflatos. Alexandrinus v. c. codex recensionem sequitur aliam in evangeliis, aliam in epistolis Paulinis, aliam in actibus apostolorum et catholicis epistolis.“ Potest de his singulis disputari; negari tamen nequit ipsos antiquissimos codices quattuor, qui quidem inter unciales soli totum Novum Testamentum comprehendunt, singulis nonnullis partibus ratione textus sui sibi ipsis dissimiles esse. Hoc autem inde factum est quod quam rationem habent evangelia, quam epistulae in codicibus ℵABC, eam dudum induerant antequam in hos codices transcriberentur. Induerunt enim antequam libri Novi Testamenti in unum coniungi consuescerent. Quae cum ita sint, qui testes ad nos pervenerunt antiquissimi, in textu apostolorum restituendo non aliam ac satis dubiam auctoritatem possunt habere. Quod cum ad infringendam pertineat praesumptuosam eorum opinionem, qui verum se tenere iactant dummodo antiquissimos paucos codices vel etiam unum codicem omnibus reliquis non convictis ac refutatis sed

[1] Utriusque verba vide infra, ubi de recensionibus textus explicatur.

[2] Ioh. Iac. Griesbach, *N. T. Gr.* ed. 2, Halae a. 1796, vol. 1, prolegg. sect. III, sub finem, p. lxxxi.

simpliciter spretis sequantur, tum addendum est unum quod cum iis quae iam disputata sunt artissime cohaeret, destinatum maxime ad rationem codicum nostrorum saeculis quarto quinto sexto posteriorum rectius aestimandam. Insignem enim inter codices unciales primi ordinis et secundi cum reliquis plerisque esse textus differentiam, eamque tantam ut, in evangeliis maxime, per quodvis caput lectionum genus quoddam alterum Aegyptiacum, alterum Asiaticum, etsi nomina non satis quadrant, distinguere possis, ad demonstrandum facile est et iam est a multis demonstratum. Haec autem differentia nec maxime neque in primis ab antiquitatis discrimine pendet. Saeculis enim sexto septimo octavo iisque quae sequebantur nullo modo fieri potuit ut textus codicum ℵABCD in eum transformaretur quem codices EFGHKM cum similibus praebent. Quae res ut pluribus argumentis effici potest, ita iam satis coarguitur magna consensione quam inter hos codices posteriores et Chrysostomum atque Theodoretum, item interpretes Syrum Gothum alios esse constat. Quod si recte habet, nec vero potest peritis ullo modo dubium esse, dandum est saeculo iam quarto exstitisse codices in summa rei simillimos codicibus nostris octavi saeculi et sequentium.

Nec vero obliviscendum illud est, antiquissimos codices Graecos nostros, quorum principes omnino sunt Sinaiticus et Vaticanus, pro ea quae calligraphis Alexandrinis erat sermonis Graecae ignoratione, non tam suae sequi aetatis consuetudinem quam longe antiquiora exempla plerumque fideliter quamvis passim vitiose repetere. Quod ne ex opinionis arbitrio dictum videatur, vetat insignis consensio quae multis locis inter Sinaiticam lectionem Graecam et vetustissimam Latinam invitis plerisque reliquis testibus esse deprehenditur, accedente passim antiquissimo evangeliorum interprete Syro, qui Curetonianus dicitur, vel etiam alio secundi saeculi teste. Atque ita factum est ut Tischendorfius secutus praeter ceteros codicum Sinaitici et

Vaticani similiumque auctoritatem, si non ipsorum apostolorum scripturam, certe plerumque eam quae secundo saeculo apud homines Christianos pro apostolica habebatur, restituisse sibi videretur. Certum vero est probatissimam secundi saeculi rationem multo propius ad ipsam veritatem accedere quam quae posterioribus saeculis in ecclesia circumferebatur.

Quae omnia, nisi quis idoneis ac firmis argumentis docere contrarium poterit, ad criticos labores religiose ac prudenter adhibenda erunt, providentibus ne rei tam gravis ac severae fundamenta mediis in opinionibus atque erroribus iaciantur. Videtur autem inde summa lex critica scribenda esse haec, ut omnibus locis ubi quid auctores scripserint docta ratione aut iudicio effici nequit, quod antiquis testibus probatissimum videtur fidenter et unice sequendum sit; ubicumque vero causae sunt graves atque ab arbitrio quam maxime alienae, quae aliud prae alio commendent confirmentque, non id praestet quod testatissimum, sed quod et satis testatum et probabile sit.

Iamvero circumspiciendum est porro quae potissimum gravia videantur sive in auctoritate testium pensanda sive in probabilitate definienda lectionum. Eiusmodi fere haec videntur:

1. Pro suspectis habenda sunt cum quae uni vel alteri horum testium prorsus peculiaria sunt, tum quae classium quae videntur esse certam indolem ab homine docto profectam redolent.

2. Arcenda sunt quae quamvis pluribus probata testibus ex errore librariorum orta esse manifestum vel maxime probabile est.

3. Locis geminis cum Veteris tum Novi Testamenti maximeque evangeliorum synopticorum, ad quos inter se exaequandos priscorum hominum praecipuam curam pertinuisse certum est, testibus qui consensum praebent praeferendi sunt qui dissensionem testantur, nisi gravis causa aliud suadeat.

4. Probabilis praeter ceteras ea est lectio quae reliquarum ansam dedisse vel etiam earum elementa in se continere videtur.

5. Studiose tenenda sunt quae a ratione sermonis Graeci auctorum Novi Testamenti proprii neque minus a consuetudine uniuscuiusque horum scriptorum commendantur.

Quae singula paucis illustranda sunt.

1. Pro suspectis habenda sunt cum quae uni vel alteri horum testium prorsus peculiaria sunt, tum quae classium quae videntur esse certam indolem ab homine docto profectam redolent.

Unius igitur codicis lectionem, praesertim ubi, ut plurimis locis evangeliorum, multi satis antiqui testes consuli possunt, non cautum est recipere nisi examine exacto firmatam et quidem re prae ceteris implicita. Exemplum esto Mc 2, 22. Ibi verba *ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί*, si verum quaeris, unius B auctoritate recepta sunt, nisi quod, idque haud leve est, iam Coptus interpres eundem textum exprimit. Accedit vero quod hunc locum e geminis corruptum esse perquam probabile fit. Prorsus enim Matthaei textum, eundem Lucae tēxtui proximum, lectio plerumque recepta repetit, atque etiam Marci textus, quem ad modum probavit Tischendorfius, ad turbandum Matthaeum aliquam vim habuit, cf comm. ad Mt 9,17. Porro quod L 102 legunt, corruptionis e Matthaeo factae initium sistit; item quod D cum quinque Italae codicibus optimis habet, id lectionem Tischendorfio probatam ad frequentiorem loquendi usum leviter immutat, conformans una ad Matthaei locum. Denique haec dicendi brevitas opposita pleniori Matthaei et Lucae dictioni Marco convenit maxime; eadem enim invenitur multis aliis locis ubi lectio non dubia est. Similes sunt rationes propter quas verba plerumque addita *ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον* ex auctoritate unius codicis D quattuorque Italae codicum antiquissimorum omissa sunt. Ea enim verba prorsus e Luca, apud quem nemo praetermisit,

petita videntur. ℵ*B et 102 eo quod *βλητέον* omittunt totam sententiam primum e Luca margini Matthaei adscriptam maxime probant. Item e geminis corruptionem factam testes duo Graeci cum pluribus Latinis eo clarius ostendunt quod etiam Matthaei verba *καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται*, a plurimis et ipsi Lucae illata, verbis spuriis complendae sententiae causa addiderunt. Denique *καινούσ* passim vel omissum vel cum *νέουσ* permutatum eiusmodi est ut sententiam primum minus accurate ex parallelis locis adnotatam confirmet.

Potest vero etiam fieri ut iustae constantiae causa quod modo pluribus firmatum testibus fuerit, ex paucissimis i. e. uno vel duobus receptum sit. Quae quidem constantia quem ambitum habere posset, saepe dubius Tischendorfius haerebat; neque enim facile poterat lex scribi quae omnium locorum rationi satisfaceret. Pertinet huc in primis formarum quas dicunt Alexandrinarum usus, quas quidem sensim ex codicibus expellendi studium fuisse certum est. Has igitur ex antiquissimis tribus vel duobus recipere non dubitabat; confer *επεβαλαν* Mc14,46 Act21,27; etsi nomine codicis ℵ ductus in hac editione expulit Tischendorfius harum formarum verba non pauca. Eiusmodi vero ex D solo, qui earundem formarum usu praeter ceteros excellit, recipere non cautum duxit. Item confer *ερανναν*, *εξηραννησαν*, *ανεξερανητα*, quae locis omnibus pro testium auctoritate recipi debebant. Uno vero loco Ro8,27 eadem forma auctoritatem codicis ℵ solius habet. Ita constanter *τεσσερακοντα*, *τεσσερα* scribenda erant: *τεσσαρασ* manet. Similem rationem habet *αλλα* ante vocalem, quod saepissime a plerisque cum *αλλ* commutatum esse apparet. Qua in re interest utrum locus aliquis dubius plurimis antiquis testibus utatur an paucissimis. Hinc codex A vel C aliam in apocalypsi aliam in evangeliis auctoritatem habet. Quam ob causam *ιδον* locis nonnullis in apocalypsi edendum erat, iam ℵ iam ℵP invitis, modo ABC, modo AC, AB testes habens.

Porro haec regula hanc vim habet, ut sequi vetet quos dicendi modos unius vel alterius codicis quamvis boni proprios sciamus. Ita B tempori perfecto favet, ut Lc24,28; ita D participium in tempus finitum transferre consuevit, ut Mt20,30 *ηκουσαν και εκραξαν* 25,25 *απηλθον και εκρυψα* Io12,3 *λαμβανει και ηλειψεν* 12,36 *απηλθεν και εκρυβη*. Favent codices BCD formae *Μαρια* pro *Μαριαμ*, inde clarum fit quod etiam in Luca, qui an *Μαριαμ* scripserit vix dubitare licet, passim soli substituerunt *Μαρια*, cf. 1,30.34.38.39.46.56 2,16. Hinc nec Mt1,20 ex BL etc neque Mt13,55 ex C etc *Μαρια* formam in textum recipere cautum est. Codex L epp. Paul. adamat coniunctivum modum cum indicativo commutare, ut 1Co16,5 *ου εαν πορευομαι* ibidem 16,7 *εαν επιτρεπει* Col 3,13 *εαν εχει* et 3,23 *ο εαν ποιειτε*. Quae res omni cum studio tractanda est.

De classibus vero quod dictum est breviter ita definiri potest, cavendum esse quidquid recensionem sapiat i. e. quidquid ab homine docto textum sui temporis recognoscente profectum videatur. Ita Mt25,16 *εκερδησεν* pro *εποιησεν*, quamquam in $\aleph^c$A^{2}BCDL al invenitur, non potest non pro tali emendatione haberi; quam qui coniunctim praebent codices, pro tanta textus totius qua conspicui sunt consensione, quem ad modum etiam patriam eandem habere videntur, ex communi quodam fonte saeculi II hausisse putandi sunt. Quod genus lectionum satis frequens est. Ubi autem diligenter collectum erit sciteque illustratum, luculenter docebit quoties lectiones ex nobilissimis codicibus petitae sine dubio reprobandae sint. Contra clarum est si quae ab antiquissimis testibus varii generis ac diversae patriae, quae in versionibus et scriptoribus certius faciliusque cognoscitur, coniunctis exhibeantur, ea non facile singulari studio in textum pristinum illata videri. Sed quaestio de recensionibus textus vel classibus testium statim paulo accuratius tractabitur.

2. Arcenda sunt quae quamvis pluribus probata testibus ex errore librariorum orta esse manifestum vel maxime probabile est.

Ab errore librariorum quid sit, ut saepe planissimum ita alibi satis est dubium. Multa rei parum gnaris peccata a librariis visa sunt quae prorsus alius sunt generis. Quae res iudicanda in primis est ad codices saeculi IV V VI litteris uncialibus continuaque scriptura, sine accentibus, raris punctis exaratos. Exempla tantum pauca afferentur adhibitis litterarum formis ad similitudinem librorum scriptorum summae antiquitatis effictis. Errarunt librarii scribentes ΟΤΑΝΑΡΘΗ pro ΟΤΑΝΑΠΑΡΘΗ Mt 9,15 et Mc 2,20. Item omittentes *και* in ΜΕΜΕ ΡΙCΤΑΙΚΑΙΗ 1 Co 7,34 et *ο* $\overline{\iota\sigma}$ in ΛΕΓΕΙΑΥ ΤΟΙCΟΙC Mt 9,28. Contra Mt 19,8 codices ℵM post eandem locutionem addunt *ο* $\overline{\iota\varsigma}$. Item scribentes ΑΓΓΕΛΟΙΟΙΕΝ pro ΑΓΓΕΛΟΙΕΝ Mc 12,25 et ΟΥΡΑΝΩΑΝΩ pro ΟΥΡΑΝΩ Apoc 5,3. Quod Mt 13,55 *ουχι* pro *ουχ* substituerunt, id facillime fieri potuit cum scriptum esset ΟΥΧΗ$\overline{\text{ΜΗΡ}}$. Propter eandem causam potius *μη* quam *μητι* legendum est Ioh 7,31, scriptum est enim: ΜΗΤΛΕΙΟΝΑ ubi ΜΗΤ in ΜΗΤΙ mutatum est. Quid quod in codice Δ ex ΤΙΕΜΟΙ ortum est ΠΕ·ΜΟΙ Mc 5,7? Item errore librarii excidisse videtur *ηδη* in Z Mt 17,12 qui locus sic habet: ΗΔΗ ΗΛΘΕ. Item confusa sunt *η* et *ν* in Δ Mt 17,12 ubi est ΟCΛΝΘΕΛΗCΛΝ pro ΟCΛΗΘΕΛΗ CΛΝ. Facillime praeteriri potuit *δι* in ΚΛΙΔΙΕΛΟ ΓΙΖΟΝΤΟ Mc 11,31, item *υμασ* in ΟΛΠΟΚ ΤΕΙΝΛCΥΜΛC Io 16,2, quem ad modum etiam passim CΧΩ et ΕΧΩ permutata sunt. Ex ΗΜΛCΘ$\overline{\text{CO}}$ΚΛΙ facile fieri potuit ΗΜΛC Θ$\overline{\text{C}}$ΚΛΙ 2 Co 1,22. Facillime autem ex ΟΙC in

codice C ortum est ΟΙC Act1,3. Confusis *σον* et *σθη* scriptum est in Δ Lc7,13 ЄCΠΛΛΓΧΝΙCON pro -ΙCΘΗ. Loco celebri Mt7,14 ubi lectio inter *οτι* et *τι* fluctuat, errore antiquissimo pro ΛΥΤΗCΟΤΙ scriptum existimare licet ΛΥΤΗCΤΙ. Litera Ν bis legitur codicibus multis ad 1Th2,7 ubi ΘΗΜЄΝΗ ΠΙΟΙ in ΘΗΜЄΝΝΗΠΙΟΙ mutatur. Quod Lc18,5 in pluribus codicibus scriptum est *την χηρα ταυτην*, id ortum videtur inde quod ΧΗΡΑ exeunte versu positum erat in antiquiore exemplari, quem ad modum etiamnum est in codice L, postque omittebatur lineola litteram *ν* significans. Mt20,23 scriptum est ΛΛΛΟΙC i. e. *ἀλλ' οἷσ*. Sed fuerunt, ut ipse interpres codicis D et Augustinus, qui redderent *aliis*. Simili errore Mt18,20 ex *οὗ γάρ εἰσιν* factum est *οὐκ εἰσὶν γάρ*, cf commentarium. Exempla alia erroris librariorum illustrantur in Tischendorfii notis ad Io5,44 Act13,23 Ro14,22 2Co5,3.19 1Ti3,16 Tit2,7 Apoc3,7 13,3. Coniecturarum invitis legibus palaeographicis factarum exemplum esto 1Pe3,7 ubi quam lectio *συνκληρονομοι* difficultatem habet voluerunt ita solvere ut dicerent, *-μοι* esse pro *-μῳ* datum antiquitus, confusis *ο* et *ω* additoque insuper *ι* adscripto. At iota adscriptum in antiquissimis codicibus nostris plane non habetur, nec licet ex alieno usu ad apostolica scripta transferre.

Duo vitiorum genera sunt quae non pendent a palaeographicis rationibus. Alterum omissiones per *ὁμοιοτέλευτον* spectat, scriba a syllaba vel verbo ad similem syllabam vel simile verbum transiliente, quae intersunt omittente. Hoc tamen sunt saepe abusi, ut Mt27,35 ubi *κληρον* iniuria nonnullis omissionis causa videtur esse. Eo enim quam caute utendum sit apparet inde quod multa additamenta sine dubio spuria ex eadem lege in textum admittenda sunt, quale est quod Io6,56 codex D habet. Alterum

errores ex itacismo ortos complectitur. Huius generis ut plurima plana sunt, ita sunt quae ambigui quid habeant. Huc haec spectant: Philem 11 et 12; ibi *σν* cum *σοι* confusum, quod in ipsis AC similibusque haud infrequens est, turbati textus non ultima causa videtur esse. Potest id autem et ab iis qui *σοί. σὺ δέ* probant et ab iis qui *σοί* delent adhiberi. 2 Co 12,1; ibi ad lectionem *δη* pro *δει* in codicibus KM substituendam vim habuit confusio litterarum *ει* et *η*. E contrario ad 1 Co 6,20 habet codex L *δει* pro *δη*. Etiam *αναπειρουσ*, quod Lachmannus bis Lc 14,13.21 ex codicibus posuit pro *αναπηρουσ*, ex itacismo ortum est. Cuius lectionis nisi ille occultam quandam causam habebat, debebat alia multa eaque saniora ex codicibus recipere. Confunduntur autem in primis haec: *ει ι οι υ η*. Omnium saepissime *ει* et *ι* inter se permutata. Ita igitur antiqui libri praebent *η ειδι* pro *ει ηδει*, *οιπηρεται* pro *υπηρεται*, *τοισ ενδοξησ* pro *-ξοισ*, *συ* pro *σοι* et *σοι* pro *συ*, *ισραηληται* pro *-λειται* vel *-λιται*, *λειαν* pro *λιαν*, *η γαλιλαιοι* pro *οι γαλ*. Ad quas vocales ex communi pronuntiatione per *ι* permutatas proxime accedit *αι* cum *ε* confusum, quo nihil frequentius. Propterea ubicumque rationibus altioribus alterum alteri praestat, vix est scripturae codicum habenda ratio, nisi insignis quaedam constantia invenitur, qualem forma *εγειρε* pro *εγειραι* habet. Ita 1 Pe 2,11 *απεχεσθε* non dubitaret Tischendorfius, etiamsi codices unciales omnes *-σθε* tuerentur, mutare in *-σθαι*, nisi ipsum aptissimum esset atque etiam similitudine loci 1 Pe 5,1.2 sustentaretur. Talibus locis magna est antiquorum interpretum auctoritas. Ita fluctuant Mt 10,29 et Lc 12,6 *πωλειται* et *πωλειτε*, quod posterius apud Mt ℵEKL etc (in comm. non notatur), in Lc A aliique multi praebent. At interpretum nemo aliter ac *πωλειται* vertit.

Ceterum magno in errore illi sunt qui variantes lectiones plerasque a librariis putant codicibus illatas, et

cum ipsi iudicant nihil antiquius habent quam ut quaerant quid ex inventis librario potuerit in mentem venire. At multo plus ad mutandum textum valuere hominum non indoctorum studia qui versantes volumina sacra in primis sapere sibi videbantur hoc vel illud corrigendo vel certe adscribendo in margine, unde post in ipsum inrepsit textum. Nec obliviscendum est textibus sacris describendis[1] per priora saecula operam dedisse viros studiis et doctrina claros, quales erant Origenes et Pamphilus. Etiam quae Hieronymus in commentariis (ad Mt 24,36 ad Gal 3,1) laudat „Adamantii et Pierii exemplaria", ab illis viris sive quod dicunt *διορθούμενα* sive, quod praestat, propria manu scripta credenda sunt. Propterea codicum scriptores et doctos et indoctos ponere debemus quorum utrisque suae in corrumpendo textu partes fuere: nimirum quae nobis corruptio dicitur, priscis hominibus saepe visa est emendatio. Ad indoctos librarios, quorum in numero eluxerunt calligraphi Alexandrini, qui nec Graece nec Latine satis scivisse videntur, plures referendi sunt ex nobilissimis codicibus nostris et Graecis et Latinis multo pulchrius quam emendatius scripti.[2]

3. Locis geminis cum Veteris tum Novi Testamenti maximeque evangeliorum synopticorum, ad quos inter se exaequandos priscorum hominum praecipuam curam pertinuisse certum est, testibus qui consensum praebent praeferendi

[1] Similiter factum esse in aliis scriptis luculenter testantur quae martyrium Polycarpi subscripta habet: *ταῦτα μετεγράψατο μὲν Γάϊος ἐκ τῶν Εἰρηναίου μαθητοῦ τοῦ Πολυκάρπου — Ἐγὼ δὲ Σωκράτης ἐν Κορίνθῳ ἐκ τῶν Γαΐου ἀντιγράφων ἔγραψα — Ἐγὼ δὲ πάλιν Πιόνιος ἐκ τοῦ προγεγραμμένου ἔγραψα. Patr. apostol. opp.* ed. Gebhardt, Harnack, Zahn, Lipsiae a. 1876, fasc. 2, p. 166.

[2] Calluisse vero etiam monachos elegantissimae scripturae Alexandrinae artem, insignis docet subscriptio codicis palimpsesti Numerorum ex Tischendorfiano facti Petropolitani, quae sic habet: *ιωαννου μοναχου σεργιου.*

sunt qui dissensionem testantur, nisi gravis causa aliud suadeat.

Haec lex ita observata est ut dissensionis quae commemorata est testes verum tenere iudicarentur nisi per se nullius aut perexiguae auctoritatis essent. Cum autem omnibus documentis, classe excepta nulla, evangelicorum textuum permixtio multo antiquior sit, saepe recepit Tischendorfius in textum id quod ex hac lege praestabat, invitis testibus iis quos alibi plerumque sequebatur aut testibus huiusmodi nonnisi paucis adstipulantibus. Exempla innumera sunt, maxime per totum Marci evangelium; nec raro in ipso commentario indicata sunt quae potissimum ad textum constituendum valuissent. Qua in re unum praeter cetera hoc loco urgendum est. Cum enim saepe locis geminis ea ipsa verba quae in suspicionem spuriorum veniunt paulum differant a verbis unde derivata videntur, sunt qui a differentia gravem defensionis causam sumant. At minime illi rectum vident. Ut enim per se facile intellegitur, ab iis qui textui interpolando operam dabant non nimiam in transcribendis alienis quamvis similibus religionem postulandam esse, ita loci sat multi, quos ex tali transcriptione vel in multis vel in paucis codicibus corruptos esse planissimum est, docent quanta in hoc interpolandi modo licentia fuerit. Eiusmodi exempla sunt: Mt27,35 ubi formula Iohannis 19,24 *ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ* prudenter in usum Matthaei translata est ut scriberetur *ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθέν*. Mt27,49 ubi Iohannis verba 19,34 *ἀλλ᾽ εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν*, ad Mt sic translata sunt: *ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν*, similiterque quae sequuntur differunt. Mc11,3 ubi pro *τί ποιεῖτε τοῦτο* a multis exhibetur *τί λύετε τὸν πῶλον*, quod e Luca 19,31 fluxit ubi est: *διατί λύετε*. Lc2,39 ubi D et *a* adscripta habent *καθωσ ερεθη δια του προφητου οτι ναζωραιοσ κληθησεται*, quae quidem ex Matthaei verbis 2,23: *ὅπωσ πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν* etc derivata sunt.

Similiter Lc 5,14 codex D additamentum longius habet quod paulo liberius ex Mc 1,45 exscriptum est. Item Lc 9,43 et 50 in pluribus Latinis testibus et Gotho additamenta ad locos parallelos libere efficta inveniuntur. Cf etiam ad Lc 6,42 17,36 19,45 22,47 Mc 6,16 13,14 Mt 8,13 17,21 18,11 21,44 23,14 24,41. Cf etiam Gal 4,17 ubi *τὰ κρείττω χαρίσματα* ex 1 Co 12,31 libere adsumptum est, quo loco interpolator aut *τὰ χαρ. τὰ μείζονα* aut *τὰ χαρ. τὰ κρείττονα* legit. Nihilominus magna cautio adhibita est ne haec lex in abusum verteretur, cum occasio abutendi esset frequentissima. Ex genere paulo alio est *ἡμέραι τρεῖς* et Mt 15,32 et Mc 8,2 scriptum: quod enim apud Mt in ℵ et in minusculis multis legitur, *ἡμέρας τρεῖς*, ex manifesta emendatione fluxit, neque commendari potest, etiamsi ipse Origenes eodem modo locum Matthaei expressit; neque aliter de lectionibus codicum B et D in Marco iudicari potest.

Singularem ea in re difficultatem cum loci aliquot Matthaei et Lucae tum permulti evangelistae Marci habent, ubi lectio ita comparata est ut cum alterutro consentire debeat. Ita Mt 27,34 aut *οἶνον* Marci aut *ὄξος* Lucae probandum est; Tischendorfius vero *οἶνον* probavit. Similis aliorum locorum praeter evangelia ratio est, ut Act 5,34 ubi *ἀνθρώπους* e vv. 35.38 petitum videri potest, item *ἀποστόλους* e v. 40. Videtur Lucas scripsisse *ἀνθρώπους* ex mente Pharisaei; cum vero h. l. ipse auctor suo nomine narrare videatur, mutatum id esse cum nobiliore *ἀποστόλους*, quod quidem statim v. 40 usurpatur. Contra vv. 35.38 lectio *ἀνθρώπων* non depravata est propterea quod id ex ore Gamalielis dici in promptu erat. In Marco vero ita versatus est Tischendorfius, ut et testium auctoritati cederet et Marcum plerumque, exceptis excipiendis, brevius reliquis scripsisse poneret.

Veteris Testamenti locos quod attinet, minime satis est Romanam sequi editionem, immerito plerisque codicem Vaticanum exprimere visam, neque ipse satis est codex

Vaticanus, sed conferendus est apparatus criticus ad LXX interpretes. Quod cum in lectionibus diiudicandis saepe neglectum esset, proclive erat a vero aberrare. Rursus autem magna editio Holmesiana apparatum satis imperfectum habet; propterea ipsa documenta antiquissima certe ubi gravius aliquid in censum venit adeunda sunt. Igitur in ipso commentario passim notata est quae apud LXX lectionis varietas invenitur.

4. Probabilis praeter ceteras ea est lectio quae reliquarum ansam dedisse vel etiam earum elementa in se continere videtur.

Hoc si latiore vel latissimo sensu accipietur, omnium regularum principium haberi poterit; sed est eiusmodi quod alius aliter iure quidem suo, ut cuique videtur, definiat sequaturque. Quam in rem quae Griesbachius[1] disseruit, pleraque recte se habent bonaeque frugis sunt, sed sunt etiam quae magna ambiguitate laborent. Quapropter videndum est ne lex haec cum fiducia ad locos applicetur tales ad quos vel non vel parum quadret; ad quos vero spectet et quo eos modo ad verum perducat, facilius exemplis illustratur quam certis praecipitur regulis.

Mt 20,23 addunt codices Italae, uno excepto, Vulgatae, Syrus Curetonianus *ὑμῖν*, ne Christi potestas minor videatur: *οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι ὑμῖν*. Christus hoc dare potuit, non his personis. Mt 24,36 *οὐδὲ ὁ υἱός* omittunt codices unciales fere omnes, quod verba Christi inscientiam videntur notare. Ad hoc valet praesertim testimonium versionum Latinarum, cum ecclesia occidentalis aliud facile voluisset, quae phrasim *a filioque* in *Credo* illo addiderit. Ad Mc 13,32 non sublata sunt verba fortasse quod evangelium Marci minoris putabatur.

Mt 24,38 receptum est *ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ*: quae lectio rationibus duabus corrigenda librariis

[1] Griesbach, *N. T. Gr.* ed. 2, Halae a. 1796, vol. 1, prolegg. sect. III, pag. lix—lxxxi.

videbatur, — aliis erat tempus significatum nimium exactum vel nimium longe diluvio praecedens; aliis non erat satis exactum. Illi correxerunt *ἡμέραισ πρὸ τοῦ* vel sane *ἡμέραισ τοῦ κατακλυσμοῦ*: hi vero *ἡμέραισ ἐκείναισ πρὸ τοῦ* vel *ἡμέραισ ἐκείναισ ταῖσ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ*.

Lc 23,43 verba *ἀμήν σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ* variis modis permutaverunt viri docti rationibus dogmaticis ducti. Io 7,8 scribunt codices multi *οὔπω* pro *οὐκ*: *οὔπω ἀναβαίνω*, ne Iesus posthac falsum dixisse videatur. Vide etiam Iac 3,12.

Ambigua dici potest ratio loci Lc 9,54, ubi plerumque additum legitur: *ὡσ καὶ Ἠλίασ ἐποίησεν*. Ea cum interpretes quidam dempta putarent, ne de gloria Heliae detraherent, tum Tischendorfio sic videbatur, ista esse textui intrusa quo Iacobi et Iohannis violentiam excusarent. Id quod minime ineptum erat; frustra vero illis verbis deletis Heliae causa agi videtur, cum testata res esset, cf 2 Reg 1,10.12; praetereaque tantus propheta omni excusatione maior videbatur.

5. Studiose tenenda sunt quae a ratione sermonis Graeci auctorum Novi Testamenti proprii neque minus a consuetudine uniuscuiusque horum scriptorum commendantur.

Quae ad hanc legem disputanda sunt ut omnia quae res poscit rite absolvantur, ampliora sunt quam ut huic loco conveniant. Potiora sola indicantur. Universam Novi Testamenti dialectum quod attinet, errasse existimabat Tischendorfius eos qui ab his sacris libris quaecumque Alexandrinae dialecti plerumque dicuntur studiose prohibenda duxerunt, vel certe non tolerarunt nisi pauca quae dudum ab ipso vulgari Graeco sermone non alienissima videbantur. Quae enim huiusmodi multa ex codicibus vetustis passim allata legebantur, ea non deberi nisi librariis Alexandrinis opinabantur, nec vero ipsum Novi Testamenti textum fuisse Aegyptium. Qua in re mirum hoc erat, quod qui Novo Testamento Alexandrinas

formas abiudicarunt, easdem libenter addixerunt LXX interpretibus Veteris Testamenti, in quos utpote Alexandrinos bene quadrare contendebant quod non quadraret in apostolos, nullis gravioribus illi quidem plerique argumentis nixi nisi vulgatis Novi et Veteris Testamenti editionibus. Quamvis autem nemo negaverit, Alexandrinum dicendi scribendique genus Alexandrinis hominibus proximum fuisse, concedendum est cum omnes Iudaeos illo tempore Graece loquentes tum scriptores sacros vel maxime pependisse a LXX virorum interpretatione. Quid quod ex hac tot Novi Testamenti locis allata leguntur invito vel certe neglecto Hebraeo textu? Accedit quod dialectus Alexandrina non modo Iudaeis sed omnibus qui per Aegyptum, per Palaestinam, per Syriam, per Asiam minorem et quae circumiacent loca Graeco eoque vulgari sermone circa aetatem Christi utebantur communis fuisse videtur: id quod multis eiusdem fere cum Novo Testamento antiquitatis monumentis, ut papyris et inscriptionibus nuper in lucem protractis, probari potest. Quod vero ab editis libris sacris argumentum sumpserunt, id in magno errore positum erat. Cur enim Vetus Testamentum tot Alexandrina, non item Novum Testamentum habebat? Propterea quod illud ex Vaticano potissimum codice, hoc e recentissimis Erasmi codicibus editum erat. Adhibito vero diligenter Veteris Testamenti apparatu critico quamvis imperfecto quem Holmes et Parsons publicarunt, satis apparet plerasque formas de quibus agitur in Vaticano similibusque tantae antiquitatis codicibus obvias pariter atque in Novo Testamento ex codicibus recentioribus esse expulsas. Hinc quibus testibus Vetere Testamento fides habetur, eosdem in Novo sequi tutum videtur. Ceterum si grammatici Alexandrini potissimum hoc egisse putandi essent, ut quae aliunde accepissent scripta ad suam ipsorum consuetudinem transformarent, profecto mirum esset quod non Aeschylum vel Sophoclem, Platonem vel Aristotelem aeque ac sacros scriptores reddiderunt Aegyptios.

Cum vero multa quae ab Alexandrina dialecto esse dudum a nonnullis duce potissimum Sturzio[1] crederentur, ab aliis pluribus reiecta essent propterea quod inventa non essent nisi in perpaucis originis Aegyptiacae codicibus nec ex iis ipsis magna cum fide collecta, illud felicissime accidit quod nuper numerus antiquissimorum de his rebus testium egregie auctus praetereaque principis Vaticani libri usus multo plenius quam antea exploratus est. Nec enim tantum ipsius Novi Testamenti codices huic causae profuerunt, sed etiam qui ad antiquissimos Veteris Testamenti codices accesserunt. Quae res exemplo illustrabitur. Formam ἐραννᾶν hucusque repudiandam censuere plerique, non excepto Mullachio docto auctore grammaticae dialecti Graecae vulgaris,[2] docentes illi quidem inventam in paucissimis codicibus non esse nisi a librariorum vitio. Cui opinioni non admodum favebat quod codex Alexandrinus illam formam non semel vel bis sed locis et Veteris et Novi Testamenti plerisque tuetur. Iam vero in multo pluribus utriusque Testamenti antiquissimis codicibus et in codice Sinaitico et in Vaticano codice inventa est. Hinc Graece ita dici potuisse nemo negabit, nisi quis quid semper et ubique Graecum fuerit praecipere malit quam ex veteribus litterarum monumentis discere. Eiusmodi vero in rebus antiquissimi codices a vero i. e. a pristino usu proptereaque ab ipsorum scriptorum libris multo propius abesse iudicandi sunt quam reliqui omnes; neque quae supra codicibus quarti quinti sexti saeculi cum codicibus saeculi octavi ac sequentium

[1] Sturz, Frid. Guil. *De dialecto Alexandrina ratione simul habita versionis librorum Veteris Testamenti Graecae*, Lipsiae a. 1786. 4° (est pars prima); *Disputatio altera de dialecto Alexandrina*, Gerae a. 1788; *Disputatio tertia ...*, Gerae a. 1793; *Disputatio quarta ...*, Gerae a. 1794 — et *De dialecto Macedonica et Alexandrina liber*, Lipsiae a. 1808.

[2] Mullach, F. W. A. *Grammatik der griechischen Vulgarsprache in historischer Entwicklung*, Berolini a. 1856, p. 21.

comparatis de dubia antiquitatis laude lectionum quae in prioribus inveniuntur disputata sunt, etiam huc valent. In eo enim maxime cernitur codicum ℵABC similiumque praestantia, quod certius reliquis docent quae ab initio fuerit libris sacris forma grammatica. Quae quo iure Aegyptiaca sive Alexandrina fuisse contenditur, iam dictum est.

Praeferri vero hac in re antiquissimi codices debent duas potissimum ob causas. Prior est, quod per se omnino probabile est Graecos describendis codicibus occupatos id sibi curae sumpsisse, ut quae ab antiquo usu ac lege, ab excultiore dicendi genere remota invenirent corrigerent: id quod maxime in libros sacros cadebat, summo illos honore summaque auctoritate habitos. Circumferebantur atque adhibebantur horum librorum codices in ecclesia Graeca: hinc fieri ne potuisse quidem videtur quin viri docti, qui vel in describendis vel emendandis exemplaribus suas partes habebant, barbara id genus amoverent. Fieri id eo magis debebat, quo magis auctoritas ecclesiastica atque disciplina invalescebant. Altera causa est, quod plane demonstrari potest id quod positum est factum esse. Sensim enim Alexandrina, ut hoc nomine comprehendatur quidquid a puriore vel antiquiore Graecitate discedit, ex codicibus expulsa esse, non modo ex eo discitur quod iam inde ab octavo saeculo vix unus vel alter in modum vetustiorum scriptus invenitur, sed etiam observare licet quomodo singula exemplaria iam quinto saeculo et sexto fluctuare coeperint, aliud quidem conservando, aliud prorsus eiciendo, aliud certe saepe vel plerumque commutando. Qua in re discrimen inde videtur ortum quod alia exemplaria privati magis usus erant et manebant, alia ad publicum vel destinabantur ab initio vel certe post, ut in codice Ephraemi accidit, adhibebantur. Quam in rem prae multis conferre iuvat codicem Claromontanum epistularum Paulinarum atque ipsum Vaticanum, quem utrumque posterioris aevi homines usui codicum recentiorum magno cum labore adaptarunt. Luculentissimum

vero testimonium est codicum eorum, vel uncialibus vel in primis minusculis litteris scriptorum, qui quamvis plurimas lectiones codicum Aegyptiacorum proprias conservarunt, tamen grammatica insolentiora plurima vel longe pleraque abiecerunt.

Quae cum ita sint, viris cordatis ac veritate magis quam consuetudine delectatis probatum iri sperabat Tischendorfius quod grammaticam textus sui rationem in primis ad exemplum antiquissimorum codicum conformandam duxit. Quod ita fecit ut formas Alexandrinas certe nonnullas, non sine constantia quamvis moderata, ibi quoque ederet ubi paucorum tantum probatissimorum codicum, vel etiam unius Sinaitici vel Vaticani, rarius, qui quidem cum Sinaitico soli in extrema Novi Testamenti parte principatum tenent, unius Alexandrini vel codicis C auctoritate valent.

IV.

DE GRAMMATICIS.

paginae

1. De orthographicis . . . . . 71—116
   (1.) De vocabulis singulis . . . 71—99
   (2.) De signis legendi adiutoribus: accentibus, spiritibus, particularum coniunctione, interpunctione 99—116
2. De nominum formatione . . . . . 116—120
3. De verborum formatione . . . . . 120—124
   (1.) De augmento . . . . . 120—122
   (2.) De temporibus insolentioribus 122—124
4. De syntaxi . . . . . 124—126
5. De verbis compositis . . . . . 126—127
6. De singulorum scriptorum propriis . . 127—128

IV.

DE GRAMMATICIS.

Ad legem quintam quam supra diximus bene consequendam atque illustrandam, tractanda sunt nobis breviter simpliciterque grammatica nonnulla, praesertim quae cum ad orthographica vel verborum singulorum vel signorum legendi adiutorum tum ad formationis doctrinam vel nominum vel verborum attinent. His adiungentur quae de syntaxi, de verbis compositis, de iis quae singulorum scriptorum propria sunt, disceptatione videbuntur digna.

1.

DE ORTHOGRAPHICIS.

(1.) DE VOCABULIS SINGULIS.

„In orthographicis bene distinguenda sunt ea quae in uno alterove codice vel passim vel plerumque vel constanter obvia sunt ab iis quae cum constantia quadam in plerisque antiquissimis codicibus inveniuntur. Quae ab hac parte difficultas oriatur, ex iis quae iam disputata sunt facile apparebit. Sunt enim plura quae utrum teneas an reprobes dubitare licet, atque erunt qui probata universa ratione hac plus dandum existiment sive constantiae sive unitati. At in his cavendum videbatur ne editor, in textu ad antiquos testes recensendo, iudicium proprium magis quam

ipsos testes sequeretur: neque enim in toto recensendi officio editori ultra licebit progredi quam quo eum ipsorum codicum auctoritas fert; coniecturas vero, quamvis passim probabilitate commendentur, a libro tam immensae auctoritatis plane arcere et sanum et necessarium est.“ A qua consideratione totius rei criticae ad orthographica revertendum est. Igitur Tischendorfius quidem in textum non recepit nisi quae constanter in pluribus posita vidit.

Tale est *μ* servatum ante *ψ* et *πτ* et *φθ* in formis a verbo *λαμβανειν* derivatis, ut *λημψεται*, *-εσθε*, *-ονται*, *λημψεως*, *ανελημφθη*, *αναλημψεως*, *ανεπιλημπτος*, *αντιλημψεις*, *απολημψεσθε*, *κατελημφθην*, *μεταλημψιν*, *παραλημψομαι*, *-φθησεται*, *προλημφθη*, *προσλημψις*, *προσωπολημπτειτε*, *προσωπολημπτης*, *προσωπολημψια*, *-ιαις*, *συλλημψη*, *-φθηναι*, *-φθεντα*, quae inveniuntur Mt10,41bis 19,29 20,10 21,22 Mc12,40 Lc1,31 2,21 9,51 17,35 20,47 Io5,43 14,3 16,14.24 Act1,2.8.11.22 2,38 10,16.34 23,27 Iac1,7.12 2,1.9 3,1 Ro2,11 11,15 13,2 1Co3,8.14 12,28 Gal6,1 Eph6,9 Phil3,12 4,15 Col3,24.25 1Ti3,2.16 4,4 5,7 6,14. Hae leguntur: in *evangeliorum* codicibus ℵℵ^{a}AB*CDLNPQR XYZΔθ^{c}Ξ· (CLQXΔ etiam sine *μ*), non in B^{3}EFGHKMSUVW^{c}ΓΛΠ; — in *actuum* codicibus ℵAB*CDE (C etiam sine *μ*), non in B^{3}HLP; — in epistularum *catholicarum* codicibus ℵABCC^{2}, non in KLP; — in epistularum *Paulinarum* codicibus ℵAB*CC^{2}D*D^{b}EFG (CE etiam sine *μ*) non in B^{3}D^{c}KLP. Non neglegendum est, nullum in nonnullis eiusdem rationis codicibus locum esse easdem formas adhibendi. Col3,24 D* habet *ληνψεται*. Invenies *λημψεται* (item *ληνψεται*) et *λημφθεισ* in inscriptionibus.[1]

[1] *λημψεται*: A. Boeckh, *Corpus inscriptionum Graecarum*, vol 3, Berolini a. 1853, p. 139, inscr. 4244, lin. 6; p. 141, in. 4249, l. 9; p. 145, in. 4266 c, l. 8; p. 150, in. 4278 b, l. 8; p. 156, in. 4299, l. 12; p. 1118, in. 4224 c, l. 3; p. 1152, in. 4325 b, l. 7; p. 1155, in. 4325 h, l. 6, et i, l. 5. — *ληνψεται*: *ibid.* p. 140, in. 4247, l. 20; p. 142, in. 4253, l. 15; p. 143, in. 4255, l. 7; p. 161, in. 4307, l. 7; p. 1141, in. 4303 h^{4}, a, l. 10; p. 1153, in. 4325 c,

συν ante consonantes.

Codicum praestantissimorum auctoritate utuntur formae *συνζητειν*, *συνζητητησ* 1Co1,20, *συνζην* Ro6,8 2Co7,3 2Ti2,11, *συνσταυρωθεντεσ*, *-τοσ* Mt27,44 Io19,32; — *συνζητειν* praebent ℵABCDGLNPTΔ Mc1,27 8,11 9,10.14.16 (ad 14 et 16 Δ sine *ν*) 12,28 Lc22,23 24,15, iisdem locis omittunt *ν* EFHKMSUVXΓΛΠ (Mc8,11 E*Γ habent *ν*, E² omittit). Minore auctoritate leguntur *συνζυγε*[1] Phil4,3 ℵᶜAD*FG adnuentibus, adversantibus ℵ*BDᶜEKLP, et *συνστρατιωτησ* Phil2,25 Philem2 cum ℵ (non Phil2,25) ACDEFG, adversantibus (ℵ Phil2,25) BKLP. Item leguntur *συνστοιχει* Gal4,25 cum BDEFG, adversantibus ℵACKLP, *συνστεναζει* Ro8,22 cum B*D*FG, adversantibus ℵABᶜCDᶜKLP, *συνσχηματιζεσθαι* Ro12,2 cum ℵBDEFG adversantibus ALP, sed 1Pe1,14 *συσχηματιζεσθαι* ubi solus C *συνσ.* habet.

Item legitur *νσ* prᵩ *σσ*, in verbis *συνσημον* Mc14,44 cum ℵΔ, invitis ABCNWᵇXΓΠ uncialibus codicibus octo aliis, et *συνσωμα* Eph3,6 cum ℵAB*DEFG, invitis B³CKLP.

Contra scribitur *συστατικων* 2Co3,1 cum ℵABCKLP, invitis DEFG. Item eiecto *ν* scribuntur *συστρεφομενων* Mt17,22 cum ℵB, *συστρεψαντοσ* Act28,3 cum ℵABCHLP, *συστροφη* Act19,40 cum ℵABDEHLP et 23,12 cum ℵABCEP, nec fluctuant.

Tischendorfius, fretus plerumque codicorum optimorum auctoritate, legit:

συν(συμ) ante *β μ π (ψ) φ*

συνβ: in *συνβασιλευειν* 1Co4,8 cum ℵAB*CD*FGP, dissentientibus B³DᶜEL, et 2Ti2,12 cum ℵADEP, dissentientibus CK^{sil}L, — *συνβαλλουσα* Lc2,19 cum ℵDPR, dissentientibus ABKLΓΔΠΞunc^{8}, sed Lc14,31 *συμβαλειν*, adversantibus DL, *συνβιβαζειν* Eph4,16

l. 8; d, a, l. 8; et p. 1155, in. 4325 k, l. 11. — *λημφθεισ*: *ibid.* p. 887, in. 6210, ll. 1.2. Occurrit verbum *λημψεται* sive *ληνψεται* saepe in phrasi: *ων ο ελενξασ λημ(ν)ψεται το τριτον*, unde facilius fit, ut his locis etiam *νξ* exstet, in *ελενξασ*.

[1] Formam *συνζυγοσ* habes, apud Boeckhium, *ut supra*, vol. 3, p. 122, inscr. 4175, l. 1.

Col2,19 cum B*CD*FG, fluctuantibus ℵAED^{c}, adversantibus B^{c}KLP, sed *συμβ*. Act9,22 16,10 1Co2,16 Col2,3 cum ℵABD^{act}L, fluctuantibus CD$^{c\ paul}$E^{paul}H^{act}, adversantibus D*^{paul} E^{act}F^{paul}G^{paul}. Contra legitur συμβ: in *συμβαινειν* Mc10,32 Lc24,14 Act3,10 20,19, ubique invito D et E^{act}, *συμβουλευειν* Io18,14 Apoc3,18, *συμβουλιον* Mt12,14 22,15 27,1.7 28,12 Mc3,6 15,1 Act25,12, ubique invito D (Mt27,7 hiat) et E^{act}, *συμβουλοσ* Ro11,34.

συνμ: in *συνμαθηταισ* Io11,16 cum ℵAB*CDGΗΔ, invitis EFHMSUXΓΛΠ, *συνμαρτυρειν* Ro2,15 8,16 9,1 cum ℵAB*FG, variantibus CDE, invitis B^{3}KLP, *συνμετοχοσ* Eph3,6 5,7 cum ℵAB*CD*FG, invitis B^{3}D^{c}EKLP, *συνμιμηται* Phil3,17 cum ℵB*D*FG, invitis AB^{3}CD^{c}KLP, *συνμορφιζομενοσ* Phil3,10 cum ℵ*ABD*P, — *συνμορφον* Phil3,21 cum ℵD*FG, invitis Ti ABD^{c}EKLP, sed *συμμορφουσ* Ro8,29 cum ABCDKLP, invitis ℵFG. Contra συμμ: in *συμμεριζονται* 1Co9,13 cum ℵABD^{c}EKLP, invitis Ti CD*FG

συνπ: in *συνπαθησαι* He4,15 cum ℵAB*CD*H, dissentientibus B^{c}D^{c}EKLP, *συνπαραγενομενοι* Lc23,48 cum ℵAB*CD ELPQRΔ, invitis B^{3}GHKMSUVXΓΛΠ, *συνπαρακληθηναι* Ro1,12 cum ℵAB*CDEG, dissentientibus B^{3}KLP, *συνπαραλαμβανειν* Act12,25 15,37.38 Gal2,1 in primis cum ℵAB*CDE, invitis B^{3}H^{act}LP, *συνπαροντεσ* Act 25,24 cum ℵAB*CE, dissentientibus B^{3}HLP, *συνπασχειν* Ro8,17 1Co12,26 cum ℵAB*CDEFG, invitis B^{3}K^{sil}LP, *συνπεριλαβων* Act20,10 cum ℵAB*(C*)DEH, invitis B*LP, *συνπνιγειν* Mt13,22 Mc4,19 Lc8,14 in primis cum ℵABCDELRΔ, invitis FGHKMSUVΓΛΠ, *συνπολι(ει)ται* Eph 2,19 cum ℵAB*CDEFG, dissentientibus B^{3}K^{sil}LP, *συνπορευονται* Mc10,1 cum ℵABCΔ, invitis LNXΓΠ unc^{9}, *συνπρεσβυτεροσ* 1Pe5,1 cum ℵA, invitis BKLP, — *συνπληρουσθαι* Act2,1 cum AB*CDE, invitis ℵB^{3}, sed *συμπληρουσθαι* Lc 9,51 cum ℵABCLXΓΔΞΠ unc^{8}, invitis KΔ. Contra συμπ: in *συμπαθεισ* 1Pe3,8 cum ℵABKLP, invito C, *συμπυσιον* Mc 6,39, D *συνπ*.

συνψ: *συνψυχοι* Phil2,2 cum AB*CD*FG, invitis ℵB^{3}D^{c}EKLP.

συνφ: in *συνφημι* Ro 7,16 cum ℵBDEFG, invitis ACKLP, *συνφυεσθαι* Lc 8,7 cum ℵADL, invitis BΡΓΔΛ unc rell. Contra συμφ: *συμφερει -ον* 1 Co 6,12 2 Co 8,10 12,1, invitis DEFG, *το συμφερον τα συμφεροντα* Act 20,20 He 12,10, invitis $D^{act}D^{*paul}E^{act}$, *το συμφορον* 1 Co 7,35 10,33, *συμφυλετων* 1 Th 2,14 cum ℵABCKLP, invitis DEFG, *συμφυτοι* Ro 6,5 cum ℵABCKLP, invitis DEFG, *συμφονειν* Mt 18,19 20,2 Lc 5,36 Act 15,15 (D *συνφ.*), *συμφωνησισ* 2 Co 6,15, invito D, *συμφωνια* Lc 15,25, invitis DR, *εκ συμφωνου* 1 Co 7,5

συνγ: in *συνγνωμην* 1 Co 7,6 cum $B^{*}CFG$, invitis $ℵB^{3}D^{3}E$ KLP. Contra συγγ: in *συγγενεια* Lc 1,61 Act 7,3.14, invitis D et semel C, *συγγενησ* Lc 1,58 2,44 Io 18,26 Act 10,24 Ro 16,7.11.21, invitis ℵ semel $D^{evv\ act}F^{evv}$ semel X semel F^{paul} G^{paul}, *συγγενισ* Lc 1,36, invitis DΔ.

συν(συγ) ante *γ ℵ χ*

συνχ: in *συνκαθημαι* Mc 14,54 cum ℵAB*CNPΔ, et Act 26,30 cum ℵAB*, *συνκαθισαντων* Lc 22,55 cum ℵAB*LRTΔ, invitis B^{3}XΓΔΠ unc 7, *συνκακοπαθησον* 2 Ti 1,8 cum ℵADEFGL, invitis CK^{sil} et 2 Ti 2,3 cum AC*D*E*FGP, adversante ℵ, *συνκακουχεισθαι* He 11,25 cum ℵAD*P, invitis D^{c}KL, *συνκαλειν* Mc 15,16 Lc 9,1 15,6.9 23,13 Act 10,24 28,17 cum ℵ$DNP^{ev}R^{ev}TE^{act}I^{act}$, ABCΔ nunc adnuentibus nunc invitis, *συνκαμψον* Ro 11,10 cum ℵB*D*FG 37*, invitis $AB^{3}CD^{c}$ELP, *συνκαταβαντεσ* Act 25,5 cum AB^{*}CE, invitis B^{3}HLP, *συνκαταθεσισ* 2 Co 6,16 cum B*D*FGP, adversantibus ℵ$B^{c}CD^{c}$EKL, *συνκατατιθεμενοσ* Lc 23,51 cum ℵABCDHLPΔ, adversantibus EGKMSUV^{sil}XΓΔΠ, *συνκατεψηφισθη* Act 1,26 cum ℵ^{c}AB*CE 61, *συνκεκερασμενοσ* He 4,2 (*συνκ.* cum ℵABCD*$D^{c\ vid}E^{vid}$, adversantibus $B^{c}D^{b}$KLMP), *συνκεχυμενη* Act 19,32 cum ℵAD, adversantibus BEHLP, *συνκλειομενοι* Gal 3,23 (*συνκ.* cum ℵAB*D*FG, adversantibus $B^{3}CD^{c}EK^{sil}$LP), *συνκληρονομοσ* 1 Pe 3,7 Ro 8,17 Eph 3,6 He 11,9 cum ℵAB*DEFG, invitis B^{3}(C)K^{sil}(LP), *συνκοινωνειν* Eph 5,11 Phil 4,14 Apoc 18,4 cum ℵ bis AB* CD*FG, fluctuantibus EL, invitis ℵ semel $B^{c}B^{apoc}D^{c}K^{sil}$P, *συνκοινωνοσ* Ro 11,17 1 Co 9,23 Phil 1,7 Apoc 1,9 cum ℵ ter

A ter B* C semel D* E semel FG P semel, invitis ℵ semel A semel $B^{c}B^{apoc}$ C bis D^{c} bis E bis KL P ter, *συνκρινω* 1Co2,13 cum $AD^{*}FG$, fluctuantibus ℵB*, invitis $B^{3}CD^{c}EK^{sil}LP$, *συνκυπτουσα* Lc13,11 cum ℵDLΔ, adversantibus ABXΓΛΠ unc rell. Contra συγχ: in *συγκεκαλυμμενον* Lc12,2 (invitis DC^{3} *-νκ-*), *συγκυριαν* Lc10,31 cum ℵBC, invito A.

συνχ: *συνχαρητε* Lc15,6 cum ℵDΔ et ver. 9 etiam A, invitis BL unc rell, *συνχαιρει* 1Co12,26 13,6 Phil2,17.18 cum $ℵ^{a}$ semel A semel B* C ter D* E semel FGP 37, invitis ℵ ter A ter B^{3} C semel D^{c} ter E ter $K^{sil}L$, *συνχυννεται* Act21,31 cum ℵ*AD, invitis B*HLP (*συνκεχυται* $ℵ^{c}E$), [*συνχρωνται* Io4,9 Ti [WH] cum ℵAB*CLΔ, invitis Λ al, sed Tischendorfius hac octava editione om cum ℵD]. Contra συγχ: in *συγχυσεως* Act19,29 cum ℵABHLP, invitis $D^{2}E$.

συνλ: in *συνλαλησας* Act25,12 cum ℵB*CE 61, adversantibus $AB^{3}HLP$, *συνλαλουντες* Mt17,3 Mc9,4 cum ℵB*DΔ, adversantibus ANXΓΠ uncialibus octo aliis, *συνλυπουμενος* Mc3,5 cum ℵB*CDΔ, adversantibus $AB^{3}EGHKM$ SUVΓΠ, — *συνλαμβανου* Phil4,3 cum ℵB*D*FG 17, adversantibus $AB^{c}D^{c}EKLP$, sed *συλλαμβανειν* Mt26,55 Mc14,48 Lc1,31 2,21 5,7 (hic ℵ* et^{a} et^{c} habent *συν-*) 22,54 Act1,16 12,3 23,27 26,21 (sed D [Act1,16 exc.] et E^{act} ubique legunt *συν-*) Iac1,15. Contra *συλλεγειν* Mt7,16 13,28.29. 30.40.41 Lc6,44, adversante ubique D semel ℵ.

εν ante consonantes.

εν(εμ) ante β μ π φ

εμβ semper: *εμβαινειν* duodecies (D habet *ενβ*), *εμβαλειν* Lc12,5, *εμβαπτειν* Mt26,23 Mc14,20, invito D, *εμβατευειν* Col2,18, *εμβλεπειν* Mt6,26 19,26 Mc10,21.27 14,67 Lc20,17 Io1,36.43, ubique invito D, *εμβριμασθαι* Mc1,43, Io11,38, invitis apud Iohannem B*D.

(Plerumque vel semper scribitur *εμμεσω* pro *εν μεσω*, in codicibus $AL^{evv}R^{evv}$; passim accedit C, item PΔΞ, et E^{act}; aliquoties etiam M^{evv} et U. At nusquam ita ℵB

nec magis D Cantabrigiensis aut D Claromontanus. Hinc nusquam receptum est *εμμεσω*. Cum hoc conferri potest *εγκανα* pro *εν κανα* Io2,11, quod AF scribunt, cum paucis similibus, quae et ipsa raros testes habent.)

εμμ semper: *εμμαινομενος* Act26,11, *εμμενειν* Act14,22, invitis ℵB*61, Gal3,10, invito D*,

ενπ: in *ενπεριπατησω* 2Co6,16 cum B*CD*FG, adversantibus ℵB^{3}D^{c}EKLP, *ενπνεων* Act9,1 cum ℵAEHP, adversantibus BCL, — *ενπροσθεν* semel Apoc4,6 cum ℵBP, adversante A (confer *πενψω* ut plerumque in D Claromontano 1Co16,3 2Co9,3 Eph6,22 Phil2,23.25.28 4,16 Col4,8 1Th3,2.5 2Th2,11 Tit3,12.13; item *ελανψεν* 2Co4,6 in eodem Claromontano), sed *εμπροσθεν* quadragies sexies invitis D^{evv}D*^{paul}F^{paul}G^{paul}. Contra εμπ: in *εμπαιγμονη* 2Pe3,3, *εμπαιγμων* He11,36, invitis ℵD*, *εμπαιζειν* Mt20,19 27,41 Mc10,34 15,31 Lc14,29 18,32 23,11, sed praebent ADEP nonnullis locis *ενπ*, *εμπαικται* 2Pe3,3, invito A, Iud18, *εμπιπλων* Act14,17, invito D, *εμπληθω* Lc6,25, invitis DEPΔ, Ro15,24, invito F, *εμπιπτειν* Mt12,11, invitis ℵ^{b}Π*L, Lc6,39 10,36[14,5 DEG *ενπεσειται*], et apud Paulum 1Ti3,6.7 6,9 He10,31, invitis A semel D* et bis FG, *εμπλεκειν* 2Ti2,4, invitis AD*P 2Pe2,20, *εμπλοκη* 1Pe3,3, invito C, *εμπορευεσθαι* Iac4,13 2Pe2,3, *εμποριαν* Mt22,5, *εμποριον* Io2,16, invito E, *εμπορος* Mt13,45 (D *ενπ*) Apoc18,3.11.15.23 (ver. 23 B *ενπ*), *εμπροσθεν* quadragies sexies, semel *ενπ*, *εμπτυειν* Mt27,30 Mc10,34 14,65 Lc18,32, invitis D bis Δ semel.

εμφ semper: *εμφανης* Act10,40, invitis ADE, Ro10,20, invitis FG, *εμφανιζειν* Io14,21.22 (D *ενφ*) Act 23,15, et apud Paulum He9,24 11,14, invitis A semel D*, *εμφοβος* Lc24,5.37, invitis D* semel D L semel, Act10,4 22,9 24,25, invitis D semel E P semel, Apoc11,13, invito C, *εμφυτον* Iac1,21.

ενγ: in *ενγεγραμμενη* 2Co3,2.3 cum ℵABCD*FG, invitis D^{c}KLP. Ita etiam *παλινγενεσια* Mt19,28 cum ℵB*CDELZΔ, invitis B^{3}FGHKMSUVXΓ, et Tit3,5 cum ℵACDEFG, invitis K^{sil}LP.

εν(εν) ante *γ κ χ*

εγκ: in *ενκαθετους* Lc20,20 cum ℵDR, invitis ABCL et uncialibus reliquis, *ενκαινια* Io10,22 cum ℵB*DL, invitis AB^{3}X unc rell, *ενκεκαινισται* He9,18 cum ℵADE, invitis CK^{sil}LP, *ενκατοικων* 2Pe2,8 cum ℵB*CP, invitis AB^{3}K^{sil}L, *ενκαυχασθαι* 2Th1,4 cum AB 17 (sic), invitis ℵ (sic) P, *ενκεντριζειν* Ro11,19.23.24, *ενκοπτειν* Act24,4 1Pe3,7, *ενκριναι* 2Co10,12 cum B*D*, invitis ℵB^{3}D^{c}EK^{sil}LP, — ter legitur *ενκακειν*, ter *εγκακειν*, de quo vocabulo codices fusius citare liceat quos in loco evangelico et in epistulis magna ex parte diversos esse observetur:

	εν-	εγ-	εκ-
εν- Lc18,1	ℵAB*DHKQ	B^{3}LUΔΠ	EGMRSVXΓΛ
εγ- 2Co4,1	D*FG	ℵAB	CD^{c}EKLP
εγ- 2Co4,16	D*	ℵ BFG	CD^{c}EKLP
εν- Gal6,9	B*D*	ℵAB^3	CD^{c}FGKLP
εν- Eph3,13	AB*D*	ℵ B^3	CD^{c}EFGKLP
εγ- 2Th3,13	B*D*	ℵA	D^{c}EFGKLP

(cur Gal6,9 cum B*D* *εν-*, ℵAB^3 invitis editum sit, etsi 2Th3,13 iisdem testibus, ℵA solis invitis, reiectum est, nescio), *ενκαταλειπειν* Act2,27.31 cum ℵ semel B* C semel DE, invitis ℵ semel A B^3 semel C semel P semel, Ro9,29 cum ℵDEFG, invitis ABKLP, sed *εγκατ.* Mt27,46 (D *ενκ*) 15,34, invitis APΔ, 2Co4,9, invitis D*FG, He10,25 13,5 (D *ενκ*) 2Ti4,10, invitis FG 16, invitis ℵD*FG, [Westcottius Hortiusque legunt 1Co9,12 *ενκοπεν* cum B*FG, sed Tischendorfius legit *εκκοπην* cum ℵD*L] Contra εγκ: in *εγκαλειν* Act19, 38.40 23,29 26,2.7, invitis B* semel C semel D bis E bis, et Ro8,33, invitis DFG, *εγκλημα* Act23,29 25,16, invito E, *εγκομβωσασθε* 1Pe5,5 cum ABKLP, invito ℵ, *εγκρατεια* Act24,25 (E *ενκ*) Gal5,23(22), invitis DEFG, 2Pe1,3 bis, invito C, *εγκρατευεσθαι* 1Co7,9 9,25, invitis B* semel D* F et G semel, *εγκρατης* Tit1,8 cum ℵCKLP, invitis ADEFGI, *εγκυος* Lc2,5, invito D.

εγχ: in *εγχρισαι* Apoc3,18, invito ℵ.

εν(ελ) ante *λ* ελλ: in *ελλογειται* Ro5,13, invitis ℵ^{c}DEFG, *ελλογα* Philem18, invito D*.

Duplicatum *ν* in *εκχυννομενον* ubique testatissimum est, Mt23,35 26,28 Mc14,24 Lc11,50 22,20 in primis cum ℵABCDLZΔΠ, adversantibus FHKMSVΓ, ELGU nunc *ν* nunc *νν* habentibus. Ita *υπερεκχύννομενον* Lc6,38 et *συνχυννεται* Act21,31. Contra reicienda sunt *αναβαιννειν* seu *αναβεννειν*, *οπταννομενοσ* alia similia; Act1,3 scribit E *οπτανnομενος*. „Alius plane generis sunt *γένημα* et *γέννημα*, quorum illud a *γενέσθαι*, hoc a *γεννᾶσθαι* derivatum videtur. Illud quidem plena fere auctoritate recipiendum erat Mt26,29 Mc14,25 Lc12,18 22,18 2Co9,10. Hoc vero ubicumque est *γεννήματα ἐχιδνῶν* tantum non variat; Mt3,7 12,34 habet Δ, 23,33 habet H, Lc3,7 habet X *γενήματα*."

Receptum est *αποκτεννειν* Mt10,28 cum ℵCDUΓΔΠ², invitis EF^{we}GKLMSVXΠ*, Mc12,5 cum ℵACDEUVΓ, invitis FGHKNXΠ, Lc12,4 cum ℵAEKLUVΓΔ, invitis DGHSXΛΠ, 2Co3,6 cum ℵFGKP 17 37** 46, invitis ACDEL, Apoc6,11 cum ℵAC; confer Mc12,5 et Lc13,34.

Nomen *ιωαννησ* duplicato *ν* scribitur, etsi testes fluctuant. Legitur nomen fere centies tricies sexies vel quater; Iohannes Baptista invenitur 95 vel 94 locis, Iohannes Zebedaei 35 vel 34, Iohannes Marcus 5, Iohannes ex familia pontificali uno loco. Codex ℵ Sinaiticus praebet plerisque locis *ιωαννησ*, sed, in locis a manu *διορθωτοῦ* quem Tischendorfius signo D distinxit scriptis, Mt16,14 17,1.13 Lc1,13 Apoc1, 1.4.9 *ιωανησ*, codex B Vaticanus *ιωανησ*, sed Lc1,13.60.63 Act3,4 4,6.13.19 12,25 13,5.25 15,37 *ιωαννησ*:[1] evangeliorum codices DL *ιωανησ* praebent. Simile nomen *ιωάννα* Lc8,3 24,10 scribitur *ιωανα* priore loco in BD solis, altero in DL solis.

„Cum *εκχυννομενον* conferi potest *βαλλαντιον*, quod ubique duplicato *λ* edendum est, non *βαλαντιον*, vide ad Lc10,4 12,33 22,35.36."

[1] In editione codicis Vaticani Tischendorfiana Act1,13 falsum est *ιωαννησ*. Legendum est *ιωανησ*.

Uno loco 1Th5,19 editum est *ζβεννυτε* pro *σβεννυτε* cum B*D*FG, invitis ℵAB3DcEKLP Clem Bas; Mt12,20 25,8 habet D *ζβ* et Mc9,43 ℵ *αζβεστος*. Legit Tischendorfius Apoc1,11 2,8 *Ζμυρναν, -νῃ*. Cf etiam *ζμυρναν* quam D habet Mt2,11 et *ζμυρνης* Dsupp Io19,39 ubi ℵ *σζμυρνης* habet.

Quae iam edi solebant, *ενενηκοντα* Mt18,12.31. Lc15,4.7 non fluctuat in codicibus uncialibus et *ενατος* Mt20,5 27,45.46 Mc15,33.34 Lc23,44 Act3,1 10,3.30 Apoc21,20 adversatur solis a DGΓ vel etiam L vel X. Item *ενεος* Act9,7, solo L invito. Contra fere non fluctuat *εννεα* duplicato *ν*, Mt18,12.13 Lc15,4.7. Auctoritate magna utitur *αραφος* codicum ℵADsupplΓΔΠ uncialium undecim aliorum, invito solo B. 2Co1,22 scribendum est *αραβων* cum ℵAFGL, invitis BCDEKOP, etiam 2Co5,5 cum ℵDE, invitis BCFGKL; contra Eph1,14 *αρραβων* cum ℵABDEKLP, invitis FG.

Ubique recipiendum erat *τεσσερακοντα*[1] pro *τεσσαρακοντα*, in evangeliis Mt4,2 Mc1,13 Lc4,2 Io2,20 cum ℵAB*CLPΔ (D $\bar{\mu}$), adversantibus B3EFHKSUVXΓΛΞΠ, in actibus 1,3 4,22 7,30.36.42 13,21 23,13.21 cum ℵAB*CD, adversantibus B3EHLP, in epistulis Paulinis 2Co11,24He3,9.17 cum ℵAB*CDE, adversantibus B3HKLMP, in apocalypsi 7,4 11,2 13,5 14,1.3 21,17 cum ℵAC, adversante P; uno loco solo 7,4 praebet A *τεσσαρακοντα*. Item *τεσσερα* Io19,23 Apoc4,6.8 5,8.14 19,4; *τεσσερακονταετης* Act7,23 13,18.

Contra ubique scribitur *τεσσαρας* Io11,17 Act27,29 Apoc4,4bis 7,1ter 9,14, ℵ vel A vel D vel P passim *τεσσαρεσ* habente et A Apoc4,4 secundo loco *τεσσερας*. Item *τεσσαρεσ, τεσσαρων τεσσαρσι*, et *τεσσαρεσκαιδεκατος*, sine variatione. Forma *κραβαττον* tantum non fluctuat, Mc2,4.9.11.12 6,55 Io5,8.9.10.11.12 Act5,15 9,33, invitis solis B3 et bis E, semel H vel P vel V, ℵ habet *κραβακτον*.

[1] Formam *τεσσερακοντα* invenies apud Boeckhium, *ut supra*, vol. 2 (a. 1843) p. 551, inscr. 2852, l. 33 et 53, vol. 3 (a. 1853) p. 532, inscr. 5187 a, l. 8, vol. 4 (a. 1877) p. 580, inscr. 9886, l. 2.

Duobus locis legit Tischendorfius *εσθων*, primo loco Mc1,6 cum ℵBL*Δ, adversantibus ADL²ΡΓΠ unc⁹, hic meliore sane fretus auctoritate, altero *εσθοντεσ* Lc10,7 cum BD solis, adversantibus ℵACLRXΓΔΛΞΠ uncialibus reliquis, quamquam Lc7,33 hos codices duos BD sequi noluit: Mc12,40 habet B *κατεσθοντεσ*, Lc7,34 et 1Co10,18 habet D *εσθοντεσ*.

Scriptura *ολεθρευειν* pro *ολοθρευειν*, in antiquissimis fortasse V. T. Alexandrini codicibus testatissima, edita est Act3,23 in verbo *εξολεθρευθησεται* cum AB*CD, invitis ℵB³EP; contra reiecta est He11,28 1Co10,10 ubi scribuntur *ολοθρευων* cum ℵKLP, invitis ADE, atque *ολοθρευτου* cum ℵABC D^cEKLP, solo D* invito.

„*γυμνιτευομεν* non *γυμνητευομεν* 1Co4,11 cum ℵA^corrB* et³CDEFGP, nullo refragante nisi L, omnino edendum erat, quem ad modum iam Complutenses editores receperunt."

„*εἰδέα* pro *ἰδέα* Mt28,3 editum est auctoritate codicum ℵ^aABCDEHM, adversantibus FGKLSUVΓΔΠ. Idem, cui tam affine est *εἶδοσ*, alibi legitur ipsa metri ratione commendatum, quamquam adamant cum eo quod praecedit vitiosum habere."

εχθεσ non *χθεσ* editum est Io4,52 cum ℵAB*CDKLΠ, adversantibus B³ΓΔΛ uncialibus aliis octo, Act7,28 cum ℵB*CD, adversantibus AEHP, He13,8 cum ℵAC*D*M, adversantibus C³D^cKL.

Formae *ερανναν*, *εξερανησαν*, *ανεξερανητα* iam supra dictae[1] in antiquissimis V.T.Alex. codd. frequentissimae, neque alibi inauditae, Tischendorfio videbantur nullo modo pro librariorum vitio haberi posse, ut Mullachius voluit, sed esse a deteriore Graecitate. Editum est ubique *ερανναν* Io5,39 7,52 1Pe1,11 Ro8,27 1Co2,10 Apoc2,23, *εξερανησαν* 1Pe1,10, *ανεξερανητα* Ro11,33 cum ℵ (uno loco excepto) A quater B*(duobus exceptis locis) C bis T semel, adversantibus A ter B bis B³ ubique C bis D quinquies E bis

[1] Vide p. 55 et 66.

Fter Gter Lsepties Pquinquies aliis uncialibus. Inconstantiam testium explicavit Tischendorfius ex librariorum emendationibus, quibus iisdem factum esset ut posteriores codices ubique formam antiquae nobilitatis substitutam praeberent. Fortasse lectori cauto videbitur verisimilius, auctore Mullachio, formam *-ραν-* librariorum vitio natam esse.

Similis sermonis vel sane scriptionis licentia conspicua est in formis *εκαθερισθη*, *εκαθερισθησαν*, *εκαθερισεν*, quae septem locis inveniuntur. Editum est *εκαθερισθη* Mt8,3 Mc1,42, priore loco auctoritate codicum B*ELXΠ*, invitis ℵB³CKMSUVΓΔΠ², altero loco codicum AB*CGLΔθ^fΠ*, invitis ℵB³DEKMSUVΓΠ². Contra scribuntur *εκαθαρισθη* Lc4,27 cum ℵBDΓΔΛΠ uncialibus novem aliis, adversantibus ACLX, *εκαθαρισθησαν* Lc17,14.17, adversantibus priore loco AX, altero loco ALΛ, *εκαθαρισεν* Act10,15 11,9 cum ℵBDEF^a, adversantibus ACHL, P fluctuante, qui quinque loci *Lucae* vel evangelii vel actuum ita inter se constant, *κεκαθαρισμενους* He10,2.

Forma *ραυτης*[1] pro *ραοτης* ubique edita, auctoritate idonea utitur 1Co4,21 2Co10,1 Ga15,23 6,1 Eph4,2 Col3,12 2Ti2,25 Tit3,2, in primis codicum ℵABCP17, dissentientibus codicibus DEFGKLNO^b, ℵ autem CD*FG et P hic illic fluctuant. Item *ραυς*[2] Mt11,29 cum ℵBC*D, dissentientibus C³EFG etc. In epistulis catholicis Iac1,21 3,13 1Pe3,15 habet codex nullus uncialis *ραοτης*.

In editione septima edidit Tischendorfius ubique Mt4,18.19 Mc1,16.17 Lc5,2 *αλιεις* incertus de codicis Vaticani testimonio, nunc autem in editione hac octava ubique *αλεεις* et de B certior factus et accedente codice ℵ

[1] Exstat forma *ραυτητι* apud Boeckhium, *Corp. inscr. Gr.* vol. 2, p. 521, inscr. 2788, l. 22.23, at *ραοτητι* stat ibidem p. 520, inscr. 2787, l. 23.

[2] Etiam apud Boeckhium habetur forma Ionica *ρηυς*, vol. 1, p. 563, inscr. 1067, l. 4. ut et *ρηυτεροσ*, vol. 3, p. 209, inscr. 4440, l. 8. Contra exstat *ραοσ* vol. 2, p. 858, inscr. 3544, l. 2.

Sinaitico teste. Praebent *αλεεισ* ℵ* A bis B* (non Lc5,2) C ter L ter Δ bis (in Mc), *αλιεισ* ℵ^{b} A semel B^{3}DEKMRSUVΓΔter ΛΠ.

Eodem modo codex ℵ auctoritatem dedit formae *λεγιων*[1] pro *λεγεων* ubique Mt26,53 Mc5,9.15 Lc8,30, quae edita est cum ℵ*B*DL C semel Δ bis (in Mc), adversantibus ℵ^{c}A B semel B^{3}CRXΓΔter ΛΞΠ aliis codicibus uncialibus.

„Difficilis in primis quaestio est quorsum liceat antiquissimorum codicum auctoritatem sequi ubi scriptura inter *ει* et *ι* fluctuat, quae quidem praeter ceteras ex itacismo confundi notum est. Ineptum autem videbatur ubicumque fieri posset ipsos codices sequi, in hac vero re neglectis prorsus his ducibus editorum sequi consuetudinem vel etiam grammaticorum praecepta. Hinc consentaneum erat hac quoque in re usum codicum studiose discere, unde si quid cum praecipua quadam constantia scribi intellectum esset, a textu ad antiquos testes edendo non prohibendum erat. Certe enim isto modo hoc efficitur ut textus construatur quem ad modum antiquitas Christiana versare consuevit."

„Ac maxime quidem in scribendis nominibus propriis omnis res pendere videbatur a probatissimis codicibus," interpretibus ut Gotho vel Sahidico vel Copto passim adiuvantibus. Horum igitur auctoritate edenda haec erunt: *αδδει* Lc3,28 cum ℵABEGHMSΓΔ, invitis KUVΛΠ, — *αρεοπαγειτησ* Act17,34 cum B*D, invitis ℵAB^{3}EHLMP, — *γεθσημανει* Mt26,36 Mc14,32 cum ABCDEFG^{2}INSV (X *-νεισ*), contra *-νι* UΓΠ, fluctuantibus ℵKLΔ (*-νι* semel), et G*HM (*-νη* semel), — *εσλει* Lc3,25 cum ℵABEGHMSΓΔΛ, invitis KUVXΠ, — *ηλει* Lc3,23 (cf *ηλει* Mt27,46) cum ℵABEGHMSΓΛ, invitis KLUVXΔΠ, — *λευει*

[1] De forma *λεγιων* vide Boeckhium, *ut supra*, vol. 4, pars 3 indd. p. 153c. 154a, ubi locos fere septemdecim invenies notatos, ut exempli gratia, vol. 2, p. 983 addend. inscr. 1813b, l. 4; vol. 3, p. 73, inscr. 4011, l. 5; p. 79, inscr. 4023, l. 7; p. 81, in. 4029, l. 10; p. 83, in. 4033, l. 12; p. 117, in. 4152, l. 3. Minime autem deficiunt exempla formae *λεγεων*.

Lc3,24.29 cum ℵBGΓΛ, invitis EKMSUVXΔΠ, fluctuantibus AL, He7,5 cum ℵBCD*, invitis AD^{b}et^{c}EKLP, Apoc7,7 cum ℵ solo, invitis AB^{apoc}CP, — *μελχει* Lc3,24.28 cum ℵABEG HLMSΓΔΛ, invitis KUVXΠ, — *νηρει* Lc3,27 cum ℵABEGHLMSΓΔΛ, invitis KUVXΠ, — item *βενιαμειν* Act13,21 Ro11,1 Phil3,5 cum ℵABCL, invitis DEH et bis FGP, Apoc7,8 cum AP, invitis ℵBC, — *σεμεειν* Lc3,26 cum ℵBL, invitis AEGHMS UV*XΓΛ, — *χορραζειν* Mt11,21 Lc10,13 cum ℵABCEFGKLMSV W^{a}XΓΔΞΠ, invitis UΛ, — *χερουβειν* He9,5 cum BD^{c}E (*-βειμ* AP), adversantibus ℵD*KL, — item *κεισ* Act13,21 cum ℵABCD, invitis EHLP, — *λευεισ* Mc2,14 Lc5,27.29 He7,9 cum ℵ vel ℵ^{c}ABL, invitis FGHSUVΛΠ, fluctuantibus ℵ*CEM, confer *λευειτησ* Lc10,32 Io1,19 Act4,36 cum BD, invitis ACELP uncialibus reliquis, ℵ fluctuante, et *λευειτικοσ* He7,11 cum ℵBDE, invitis ACKLP. Item *αχειμ* Mt1,14bis cum ℵ*BCE KPUΓΠ (ΔD^{luc}), invitis ℵ^{b}LMSV, — *ηλειασ* Mt11,14 16,14 17,3.4.10.11.12 27,47.49 Mc6,15 8,28 9,4.5.11.12.13 15,35.36 Lc1,17 4,25.26 9,8.19.30.33 Io1,21.25 Iac5,17 Ro11,2 undetriginta locis cum

ℵ B (vel B*) D	octies	ℵAB*DU^{2}		semel
B (vel B*) D	quinquies	ℵ B*DΔ		semel
B vel B*	ter	AB*		semel
ℵAB*	bis	AB DLΔ		semel
B*DH	bis	AB D		semel
ℵ BL	semel	BFG (Ro11,2)		semel
ℵ B*P	semel	BLT^{b}		semel

invitis in primis ℵ quindecies A sedecies B^{3} ubique C D septies LXΓΔΛΞΠ uncialibus reliquis, — *ιωσειασ* Mt1,10.11 cum ℵBD^{luc}Δ, invitis (ℵ^{b})CEKLMSUVΓΠ, — *οζειασ* Mt1,8.9 cum ℵ* B*D^{luc}Δ, invitis CEKLMSUVΓΠ, — *πειλατοσ* Mt27,2 etc Mc15,1 etc Lc3,1 13,1 23,1 etc Io18,29 etc 19,1 etc Act3,13 4,27 13,28 1Ti6,18: invenitur nomen hoc quinquagies quinquies, in Matthaeo habent *πειλατοσ* A ter vel quater B semper D sexies Δ bis, adversantibus ℵACL uncialibus reliquis, in Marco ℵ semper (sc. decem locis a scriba quem Tischendorfius nomine D insignivit scriptis) AB (vel B*) D,

adversantibus B^3 bis CLMΓΔΠ uncialibus octo aliis, in Luca ℵ bis AB* D duobus locis exceptis R semel T, adversantibus ℵB^3 C bis D bis LPXΓΔΛΠ uncialibus reliquis, in Iohanne AB (vel B*) CD^{supp} (uno loco excepto) I quater, adversantibus ℵ semper B^3 multis locis D^{suppl} semel I semel LXYθ^c uncialibus reliquis, in actibus B (vel B*) D (uno loco excepto), adversantibus ℵAB^3C D semel EHLP, 1Ti6,13 cum AD*, adversantibus ℵD^cFGKLP. Qua in re notandum est B vel sane B* ubique *πειλατος* praebere, A semper quinque locis in Matthaeo tribus in actibus exceptis, D semper nisi bis in Luca semel in Iohanne semel in actibus, ℵ semper in Marco et bis in Luca, alibi autem semper *πιλατος* habere; Lc23,6 habent *πειλατος* ℵAB*DRT, — item *ιερειχω* Mt20,29 Mc10,46 bis Lc10,30 18,35 19,1 He11,30 cum ℵ ter B semper (sed hiat B He11,30) C ter D bis F semel L quater P semel Q bis Z semel Δ semel Ξ semel, adversantibus ℵ quater A B^3 semel C semel D bis vel ter EGHK L ter MN P semel R bis SUVXΓΔΠ, et si qua similia. Apoc2,13 Tischendorfius recepit *αντειπας* cum ℵ^{cc}A minusc^9, repugnantibus ℵ*BCP; vide ad loc. Non scribitur *αμειναδαβ* sed *αμιναδαβ* Mt1,4 bis Lc3,33 cum ℵACEGHKLMSUVXΓ Δ semel ΛΠ, adversantibus BD Δ bis (Mt); ita editum est *εξεκιασ*, non *-κειασ* ut Ln Ti ex errore de B; *ελισαβετ* (vide ad Lc1,5); *ευνικη* 2Ti1,5 (Steph. 1550 *ευνεικη*); *αριοσ* (*παγοσ*) Act17,19.22 cum ℵADE sah cop, invitis BH(L)P; *επικουριων* Act17,18 cum ℵAB*DE, invitis B^3HLP.

Ex eodem genere est *δαυειδ*, nomen fere semper compendii modo scriptum *δα̃δ*, sed ubi plene scriptum est habent *δαυειδ* ℵABCDHLTT^{d}Δθ^{b}ΞD^{epp}E^{act}, invitis B^3EMVΓΛF^{epp} G^{epp}, quae omnia ad Mt1,1 notantur.

Cum hoc usu nominum propriorum cohaeret *ραββει*, quem ad modum pro *ραββι* ubique scriptum est Mt23,7.8 26,25.49 Mc9,5 11,21 14,45 Io1,39.50 3,2.26 4,31 6,25 9,2 11,8 in primis cum ℵABCDEHΛ (A quater C et H ter E semel *-βι*), invitis FGKLMSUVΔΠ, X et Γ fluctuantibus; *ραββουνι*

Mc10,51 Io20,16 non mutatum est, cum priore loco BΔ goth soli, altero BD sah soli *-νει* praebeant. Item *ελαμειται* Act2,9 cum ABCD, invitis $\aleph^c$EIP, — *νινευειται* Mt12,41 Lc11,30.32, in Matthaeo cum ℵBCDLXΔ, in Luca cum ℵB et cum ℵBL, invitis A (in Luca C) EGKMSUVΓΔΠ, — *λενειται*,[1] — *ιεροσολυμειται* Mc1,5 cum ℵAB*DΔ, invitis B^3LΓT^dΠ unc^9 (*-μη-* Γ), Io7,25 cum ℵ(Ahiat) B*D, invitis B^3LTΔΛΠ unc^7 (*-μη-* EXΓ), — *ισραηλειται* Io1,48 Act2,22 3,12 5,35 13,16 21,28 Ro9,4 11,1 2Co11,22 in Iohanne cum ℵB*, adversantibus AB^{3}LXΓΔΛΠ uncialibus octo aliis, in actibus cum ℵAB (vel B*) C bis D ter E bis, adversantibus B^3 bis C bis D bis E ter HLP, in epistulis Paulinis cum ℵ (2Co11,22 excepto) AB*D* (Ro11,1 excepto) E semel F et G semel, adversantibus ℵ semel B^3 bis D semel D^c bis E (vel E^2) F et G bis KLMP; — *πολειται* Lc15,15 19,14 Act21,39 He8,11 non editum est quamquam passim testes habet, ut Act21,29 A, He8,11 B*, Lc19,14 ℵB*DEFΓ, nec *συνπολειται* Eph2,19 quod codicibus AB*D*E*FG inest, nec *πολειταρχασ* Act17,6.8 quam formam solus D priore loco praebet.[2]

„Forma *γαλειλαια* passim egregios testes habet, in primis B, item *φαρεισαιοι*. Accedunt etiam eiusmodi ut *γεινεται γεινωσκεται* (utrumque in B frequentissimum, neque aliter I habet cum aliis nonnullis similibus) *αξεινη κρεινω λειαν μεισειν* (ubique in B) *τειμη* et verba cum *τειμη* composita (saepe in inscriptionibus) quorum nihil receptum est nec magis plerumque in commentario indicatum."

„Pertinent huc etiam substantiva in *ια* vel *εια* exeuntia, quae multa saepissime aliter in codicibus scribuntur quam

[1] Vide supra, p. 84.

[2] Vide de forma *πολειταρχησ* Duchesne et Bayet, *Mission au Mont Athos*, in libro *Archives des missions scientifiques*, iii, 3, Parisiis a. 1876, p. 204 seqq. Inscriptionibus quattuor antea notis, in quibus bis *πολιτ.* bis *πολειτ.* habetur, addunt vv. cll. unam novam cum forma *πολειτ.* Praeterea invenies formam *πολειτικου* apud Boeckhium, *Corp. inscr. Gr.* vol. 1, p. 769, inscr. 1586, l. 29.

eduntur," ut *απιστεια* Mt13,58 (17,20) Mc6,6 9,24 16,14 Ro3,3 4,20 11,20.23 1Ti1,13 He3,12.19, quam formam habent in evangeliis A D ter EF G ter H L ter S semel X Γ bis Δ semel, in epistulis A ubique loco He3,19 excepto, — *επιποθεια* Ro15,23 in ABCFG, — *ειδωλολατρια* 1Pe4,3 1Co10,14 Gal5,20 Col3,5 in codicibus B semel $B^{c}CD^{*}FGH\aleph^{**}$, — *πορνια*, quam saepe in epistulis praebent ℵAD*FGHP, vide Tischendorfium ad 1Co6,13. In Lc1,39.65 *ορινος* tuentur ℵACLW^{c}ΔΞ (adversantibus BDF), quod Westcottius Hortiusque ediderunt (ut et *σκοτινος* et *φωτινος* Mt6,22.23 Lc11, 34.36). „Habebant autem nonnulla tantam auctoritatem ut in textum reciperentur, praesertim cum et similibus commendata neque omnino certa lege prohibita viderentur," quo ex genere sunt *δανιζειν* Mt5,42 Lc6,34 bis.35 cum ℵAB*DLPRΔ E et Ξ bis, adversantibus B^{3} E semel GHKMSUVXΓ Λ bis Ξ semel Π, — *δανιστης* Lc7,41 cum ℵAB*DILPΔΛΞ, adversantibus B^{3}EFGHKMSUXΠ, — *ειδωλιω* 1Co8,10 cum ℵABD*LP, invitis D^{3}EFG, — *τραπεζειταισ* Mt25,27 cum ℵB*D, vide comm. in loc. De vocibus *επαρχεια*, *επαρχειοσ* vide ad Act23,34 et 25,1. In nominibus propriis admisit Tischendorfius in textum *ατταλια* Act14,25 cum ℵAB*CDE, adversantibus B^{3}HLP, — *καισαρια* in Mt16,13 ex ℵCDELX et Mc8,27 ex ℵACEFHLNXΔ (vide ad Act9,30), in actibus in primis cum ℵAE, etiam C bis D bis, refragantibus BHLP, item C octies A bis D semel, — *λαοδικια* cum ℵAB*CD*FGP^{epp} (Col4,13.15.16 B* re vera praebet *-κια*, vide Tischendorfii *N. T. Vat.*), — *σαμαρια* in evangeliis cum ℵDFL, A semel B semel X semel Δ bis accedentibus, in actibus cum ℵDE ubique (septies), quater accedente C, semel AHP, — *σαμαριτησ* cum ℵ semper A ter C ter D quater D^{2}LX bis, accedentibus semel GΓΔΛΞΠ*, adversantibus A ter B semper C quater D ter Γ bis Ξ semel, ΔΛΠ saepe, uncialibus reliquis omnibus, — *σαμαριτισ* Io4,9 bis, cum ℵ C semel $DLT^{b}W^{e}$ Δ semel, adversantibus ABΓΛΠ, Δ semel, uncialibus reliquis, — *σελευκια* Act13,4 cum ℵAC^{2}DE, contra stantibus BHLP, — *φιλαδελφια* Apoc1,11 3,7 cum ℵABCP. In editione

hac octava saepius formas in *-ια* Tischendorfius praetulit, ut *αλαζονια* Iac4,16 1Io2,16 cum ℵAB*LP, — *αναιδιαν* Lc11,8 cum ℵCDEKLRU*XΓΔ, adversantibus ABFGHMU²ΛΠ, — *αρεσκιαν* Col1,10 cum ℵACDD^cEFGP, invitis BL, — *δουλια* Ro8,15.21 Gal4,24 5,1 He2,15 cum ℵ A bis C semel D* E*bis F ter G bis HL bis P, adversantibus A ter B semper C quater D^b vel ^c quater E vel E² bis F semel G bis K^sil L ter M, — *οφθαλμοδουλια* Eph6,6 Col3,22 cum ℵCDEFG L semel P, adversantibus ABK et L semel, — *ειλικρινια* 1Co5,8 2Co1,12 2,17 cum ℵ A bis CD* D^c semel E bis FG L semel P, refragantibus A semel BD^b D^c semel E semel L bis M, — *θρησκια* Act26,5 Iac1,26.27 Col2,18 cum ℵ ter CE^actDE^epp FG P semel, adversantibus ℵ semel AB C bis H^actK^silL P ter, — *εθελοθρησκια* Col 2,23 cum ℵCD* (FG *θρησκια*) P, invitis BD^cEKL, — *κολαχιασ* 1Th 2,5 cum ℵACD*FGP, invitis BD^cEK^silL, — *κυβια* Eph4,14 cum ℵB*D*FGO^bP, adversantibus AB³CD^cEKL, — *μαγιαισ* Act8,11 cum ℵACDEH13, refragantibus BLP, — *μεθοδια* Eph4,14 6,11 cum ℵAB*D*FGKLO^b P semel, invitis B^cCD^cE P semel, — *παιδια* (vide Tischendorfium ad He12,5), — *πραϋπαθιαν* 1Ti6,11 cum ℵ*AFG, — *φαρμακια* Apoc9,21 18,23 priore loco cum ABP, refragante ℵ, altero loco cum ℵACP, refragante B; ex commentario ad Apoc9,21 videbis Tischendorfium illo tempore formam *φαρμακια* etiam Gal5,20 (ℵD*P testantibus) vix reicere voluisse. Forma *εριθεια* edita est Iac3,14.16 Ro2,8 2Co12,20 Gal5,20 Phil1,17 2,3 cum ℵB³KLP semel; AB* habent nunc *ερειθια* nunc *ερειθεια*, P nunc *εριθεια* nunc *ερειθια*, C nunc *εριθεια* nunc *εριθια*. Aliis in vocibus Westcottius Hortiusque formas in *-ια* in textum receperunt, ut *αγνια*, *απειθια*, *ειδωλολατρια*, *επιεικια*, *εριθια*, *ερμηνια*, *ιερατια*, *κακοηθια*, *κακοπαθια*, *ωφελια*. De *πανδοκιον* (pro *-χειον*) vide Tischendorfium ad Lc 10,34. Forma *ταμιειον* edita est Mt6,6 24,26 Lc12,3.24 cum A semel BCDE F semel GH K bis L M bis Q U bis V X bis Γ semel ΔΛΠ, ℵ semper A semel D semel E semel G semel Γ semel *-ιον* habentibus, *-ιειον* praebentibus F semel K bis L semel M bis U bis X bis Z Γ semel

Δ et Π semel; forma *ταμιον* exstat etiam in inscriptionibus.[1] Pro auctoritate testium atque pro ordine testimonii, quo ordine Tischendorfius in commentario usus est, edendum erat *χρεοφιλεται* Lc7,41 16,5 neque aliter fortasse quam ex errore stat *χρεοφειλεται*: eodem in verbo legendum est *χρεοφιλεται* non *χρεωφιλεται*, quam formam soli L semel U habent.

„Denique huc trahi possunt duae formae ad coniugationem verborum pertinentes, altera in *ιδον ιδα* etc, altera in *κατελειπεν* similibusque conspicuae." Forma *ιδον ιδαν ιδεν* edita est Mt13,17 cum ℵKSVXΠ 33 ubi BCEFGLMUΓΔ *ειδ* habent, Lc2,20 cum ℵAD*HKLRSVXΓΔΠ*, refragantibus BD²EGMPUΛΠ², Lc5,2 cum ACDKLQRSVΔΠ, refragantibus ℵBEFGHMUΓΛ, Lc10,24 cum ℵCKVXΞΠ*, refragantibus ABDLΓΔΛ uncialibus octo aliis, Io19,6 cum ℵAD^{supp}KLMXYΔΠ, refragantibus BEHSUΓΔ; de apocalypsi vide infra. In evangeliis, locis fere sexaginta duobus, praebent formam *ειδ* in primis et plerumque codices ℵBDEFGHUΓΠ², fluctuant M (in Matthaeo *ειδ* in Mc *ιδ*) A, praebent *ιδ* plerumque ACKLVXΠ*, — in actibus, locis viginti et uno, habent *ειδ* codices ℵBDEILP, *ιδ* A et C saepe H fere semper, — in epistulis Paulinis, octo locis, scribunt *ειδ* codices ℵ A ter B C semel DE K ter P semel, *ιδ* A quater C ter D^{b} bis F et G ter L bis P sexies. — In apocalypsi edita est forma *ειδ* tricies, forma *ιδ* sexies et vicies (at de 6,5 vide infra XII, 4 addenda et emendanda ad hunc locum); *ειδ* praebent saepissime ℵP, *ιδ* ABC, A sane fluctuante. Item edita sunt *εγκαταλειποντες* He10,25 cum AD^{b}KLP, contra stantibus ℵD*, *εγκαταλειπω* He13,5 cum ℵACD^{c}KLMP, contra stante D* (praebent AB *λειπ-* Gen28,15 Deut31,6), *καταλειποντες* 2Pe2,15 cum ℵAB*13, contra stantibus B^{3}CKLP. Locis Lc10,40 2Ti 4,10.16 Tit1,5 in quibus Tischendorfius in editione septima *λειπ-* ediderat, nunc in hac editione *λιπ-* edidit, fortasse

[1] Vide Duchesne et Bayet (ut supra, p. 86), p. 219, inscr. 13, lin. 6; p. 220, inscr. 15, lin. 3; p. 221, inscr. 18, lin. 6 (7).

praesertim codicis ℵ auctoritate ductus. Ratio huius variationis codicum latet.

Bis in N. T. videbatur Tischendorfio littera consonans non aspirata ante spiritum asperum legenda esse;[1] Io 8,44 *ουκ εστηκεν* c. ℵB*DLXΔΔ²1.69.** 253 (invitis B³CΓΛ*Π unc⁸) 2Co 7,12 *ουκ ενεκεν* c. ℵCDE 17 (inv. BFGKLP). Praebent Lc 24,3 ℵC* *ουκ ευρον* (ita D Mt 26,60bis Act 5,22, *ουκ ευρισκω* Lc 13,7), Act 3,6 ℵC *ουκ υπαρχει* quorum neutrum recipitur. Eodem modo habent codices versionis V. T. Alexandrinae ut A Ex 16,27 *ουκ ευρον*, Iob 38,26 *ουκ υπαρχει*, Ps 145,3 *επ νιουσ*, Ies 27,12 *κατ ενα*, 2Macc 6,17 *ταυτ ημιν*.

Volunt vv. cll. Westcottius Hortiusque verbum Io 8,44 imperfecti temporis esse, *ἕστηκεν*. Tempus autem imperfectum hoc non facile inveneris quidem in ullo aetatis vetustioris libro Graeco, neque hoc loco requiritur. Quod ad variationem spiritus nunc lenis nunc asperi scriptionis spectat, infra (p. 105) dictis addendum est, verbum *ιστημι* in primis, in libris manuscriptis Novi Testamenti, falso spiritu scribi, quod praeclare videre licet in libro v. cl. Scriveneri, *A full collation of fifty manuscripts*, eius editioni codicis Augiensis Cantabrigiae a. 1859 subiecto, nam quocumque loco tempora perfectum et plusquamperfectum verbi *ιστημι* occurrunt, habent codices nonnulli a Scrivenero conlati spiritum lenem, quater sane praebent codices sex spiritum lenem. Et apud v. cl. Vinkeium,[2] in I. Heringae conlatione codicis F evangeliorum, inter exempla viginti septem temporum perfecti et plusquamperfecti verbi *ιστημι* habent septemdecim loci spiritum lenem. Ipse adii codicem H evangeliorum Hamburgensem in quo inter locos triginta unum habent duodetriginta spiritum lenem, duo spiritum asperum, unus addubitatur nam mutatus est. Habet H Io 8,44 *οὐχ᾽ἑστηκεν*.

[1] Ex his quae sequuntur ut etiam ex iis quae posthac inveniantur de spiritu, multa debeo viro amicissimo Ezrae Abbotio.

[2] H. E. Vinke, *Disputatio de codice Boreeliano, nunc Rheno-Traiectino* . . . , Traiecti ad Rhenum a. 1843.

Adii etiam codicem minusculum evangeliorum 234 (Act 57 Paul 72) Hauniae, qui decies spiritum lenem habet, et in quo sexies vel septies spiritus lenis in asperum mutatus est manu posteriore. Minime imperfectum aut hic aut in Apoc 12,4 edendum est. Utrum *ουκ* an *ουχ* edendum sit, in arbitrio positum erit.

Contra edita est bis littera consonans aspirata ante spiritum lenem, Act 2,7 *ουχ ιδου* cum ℵDE 61, invitis AC, et Gal 2,14 *ουχ ιουδαικως* cum ℵ*ACP 17.37 (ℵ^{c}BD*), invitis D^{b} et ^{c} EFGK^{sil}L. Non aliter praebent Lc 17,22 A *ουχ οψεσθε*, et Act 12,18 ℵA *ουχ ολιγος*, ut etiam Act 14,28 ℵ, Act 17,4 B*, Act 19,23 ℵAD, Act 27,20 A, Apoc 12,11 *ουχ ηγαπησαν* A et ita Lachmannus.

Similiter edita sunt *εφ ελπιδι* Act 2,26 cum ℵCD, refragantibus ABEP, Ro 8,20 cum ℵB*D*FG, refragantibus AB^{3}C D^{c}EKLP, et *αφιδω* Phil 2,23 cum ℵAB*D*FG 17, refragantibus B^{3}CD^{c}EK^{sil}LP. Act 2,26 scripsit Tischendorfius *ἐλπιδι*, ex apparatuque critico ad Act 2,26 facile putaris, eum etiam Ro 8,20 eodem modo *ἐλπιδι* scripturum fuisse, quod vel incuria vel sententia mutata non scripsit, neque in hac editione neque in editionibus posterioribus parvis. Qualia in Novo Testamento sunt *εφ ελπιδι* in A 1Co 9,10, *αφελπιζοντεσ* in DP Lc 6,35, *εφιδε* in ADE Act 4,29, *εφειδεν* in DW^{c}Δ(X) Lc 1,25, *εφιορκησεισ* in ℵ Mt 5,33, *καθ ιδιαν* Mt 14,23 17,19 20,17 24,3 Mc 4,34 13,3 in ℵ semel B* quinquies D ter Δ semel, *καθειδωλον* Act 17,17 in M. In Vetere Testamento praebent Sir 27,21 *αφηλπισεν* AB*C, Sir 22,21 *αφηλπισησ* ℵB, Ps 118,43.49.74.81.114.147 *εφηλπισα* et *εφηλπισασ* A et cod. Turic, Ez 20,14 *καθ οφθαλμουσ* A. Ex A notavit v. cl. Lightfootus (ad Phil 2,23) *εφιδων* vel similia in Gen 16,13 31,49 Ps 30,8 91,12 1Macc 3,59 (cum ℵ) 2Macc 1,27 8,2; ex ℵ Ps 111,8 Ier 31,19. Ita *αφειδη* ℵ Ion 4,5; *καθιδε* B Deut 26,15; *καθειδε* A Iudith 6,19. Neque desunt haec in monumentis, ut *ἐλπιδ'* apud Boeckhium[1]

[1] Boeckh, *Corp. inscr. Gr.* vol. 1, pag. 300, inscr. 170, lin. 9; vide etiam p. 301.

cui verbo respondent Latine Helpis, Helpidius, Helpidianus, *αφηλπισμενω* apud Gruterum,[1] *αφεσταλκαμεν* et *αφεσταλμενων* apud Chishullum[2], *εφειδε* apud Boeckhium,[3] *εφιορκεμιοι* apud Boeckhium,[4] *εφιορκουντι* apud Boeckhium,[5] *εφορκεοντι* apud Boeckhium.[6] Invenies formas *καθ ιδιαν* ter apud Boeckhium,[7] *καθ ετος* etiam,[8] et *καθ ενιαυτον*,[9] — *αφ ισου* apud Le Bas et Waddingtonium,[10] — *εφ ισης* apud Boeckhium,[11] — *ἐφ' ἴσῃ* in illa phrasi *δοῦναι πολιτείαν ἐφ' ἴσῃ καὶ ὁμοίῃ* apud Le Bas et Waddingtonium[12] et bis apud Boeckhium,[13]

[1] I. Gruter, *Corp. inscr. ex recens. et cum annotatt. Ioannis Georgii Graevii*, Amstelaedami a. 1707, p. lxxi, inscr. 1, lin. 7 et 11.

[2] Edm. Chishull, *Antiquitates Asiaticae Christianam aeram antecedentes, ex primariis monumentis Graecis descriptae*, Londini, a. 1728, p. 67, lin. 11 et 25 et 30; est monumentum Milesium Seleuci Callinici anni ante Christum natum 243; etiam apud Boeckhium, vol. 2, p. 551, inscr. 2852, lin. 11 et 25 et 30.

[3] Boeckh, *ut supra*, vol. 2, p. 774, inscr. 3333, lin. 6.

[4] Ibid. vol. 1, p. 805, inscr. 1688, lin. 9 (pro *εφιορκεοιμι*); vide etiam p. 808 B exempla alia quattuor verbi huius. Praeterea Phrynichus, *Ἐκλογὴ ῥημάτων*, ed. Lobeck, Lipsiae a. 1820, p. 308 haec habet: *ἐφίορκουσ: τοῦτο διὰ τοῦ π λέγε ἐπιόρκουσ.*

[5] Ibid. vol. 2, p. 693, inscr. 3137, lin. 69 et 78; eadem inscriptio exstat in libro *Marmora Oxoniensia*, Oxonii, a. 1763, pars 2, p. 50 et 52 inscr. XXVI.

[6] Ibid. vol. 2, p. 399 B. 401 A, inscr. 2554, lin. 203.

[7] Ibid. vol. 2, p. 277, inscr. 2347 c, lin. 8; p. 258, inscr. 2335, lin. 3 (fortasse etiam lin. 51); p. 250, inscr. 2329, lin. 7.

[8] Ibid. vol. 2, p. 277, inscr. 2347 c, lin. 48.

[9] Ibid. vol. 2, p. 366, inscr. 2448, VI, lin. 25.

[10] Le Bas et Waddington, *Voyage archéologique*, Parisiis a. 1870, vol. 3, pars I, textus, p. 34, inscr. 87, lin. 14 et pars V. Asia minor, I. Ionia, 4, p. 48 B, inscr. 87, lin. 14 et not.

[11] Boeckh, vol. 2, p. 1081 A, inscr. 2439 c, lin. 3.

[12] Le Bas et Waddington, vol. 3, pars V. Asia Minor, I. Ionia, 8, p. 57, inscr. 136 a, lin. 45.

[13] Boeckh, vol. 2, p. 692.693, inscr. 3137, lin. 44 et 75; eadem inscriptio exstat in libro, *Marmora Oxoniensia*, Oxonii a. 1763, pars 2, p. 46 et 52, inscr. XXVI.

et octies apud I. T. Woodium.[1] Boeckhius, qui scripsit: „mirum est ἐφ' ἵσῃ; tamen ἴσῃ dare non audeo," recte monuit spiritum successisse „in locum litterae digammi, qua et ἰδεῖν et ἴσοσ instructa erant."

DE ELISIONE NEGLECTA.

Vocalis elisio in fine verbi ante proximam vocalem initialem saepe in vetustissimis codicibus neglecta est, neque audebat Tischendorfius hac in re codices fortasse a cultioris generis dicendi fautoribus emendatos sequi. Occurrit ἀλλά ante vocalem locis trecentis quadraginta quinque ex quibus scribitur sine elisione locis centum triginta; distinctionem inter verba et nomina, quam Scrivenerus esse vult,[2] invenire non possum. Rem accurate excussi, at ne longius de re tractem, brevi spatio catalogum locorum dabo, vocalibus additis quae sequuntur:

ἀλλά

	α	ε	η	ι	ο	ω	υ	
		et ει et ευ			et οι et ου			
Evv	10	10	1		6	1	6	= 34
		et ει						
Act-Cath	9	7	1		1		1	= 19
	et αυ	et ει et ευ			et οι			
Paul	12	29	9		10	2	11	= 73
Apoc		3			1			= 4
	31	49	11		18	3	18	= 130

[1] Wood, *Discoveries at Ephesus*, Londinii a. 1877 in inscriptionibus ex Dianae templo (perverse insigniuntur paginae libri huius, ut minime facile invenias quod quaeras), I, lin. 7 (p. 2 inscriptionum ex Dianae templo); II, lin. 5, p. 4; X, lin. 4, p. 18 [XI, lin. 7, p. 20 ισῃ excidit]; XVIII, lin. 4, p. 28; XIX, lin. 12, p. 30; XXI, lin. 4, p. 32; XXII, lin. 4, p. 34.

[2] Scrivener, *A plain introduction* etc. ed. 2, Cantabrigiae a. 1874, p. 14, not.

ἀλλ'

	α	ε et ει	η	ι	ο	ω	υ	
	αυ				et οι et ου			
Evv	1	35	5	12	35	2	1	= 91
					et ου			
Act-Cath		10	2	3	10	2		= 27
					et οι et ου			
Paul	1	34	3	3	39	11	1	= 92
Apoc		4		1				= 5
	2	83	10	19	84	15	2	= 215

Quo ex catalogo lector doctus videbit elisionem saepius vel fere semper omissam esse ante *α*, fere semper ante *υ*, saepe ante *ε* et *η*, rarius ante *ο* et ω, nunquam ante *ι*, neque lectorem fugiat hanc rem cum illa cohaerere quod verba usitatissima *ἐν*, *ἵνα*, *ὅτι*, *οὐ*, *ὡς* formam *ἀλλ'* adament. Utitur *ἀλλά* in primis auctoritate codicum ℵABD.

Ἀντί legitur ubique nisi ante *ὧν*, ubi invenimus *ἀνθ'*.

Eodem in modo, quod iam constat, scribitur *ἀπό* non *ἀπ'* multis in locis ante *α*, ut *ἀνατολῶν*, *ἀκανθῶν*, *ἄνωθεν*, *ἀνδρός*, *ἀδικίασ*, *ἀσθενείασ*, ante *ἑνόσ* Act17,27, ante *Ἱερουσαλήμ*, *Ἱεροσολύμων*, *Ἰακώβ*, *Ἰησοῦ*, ante *ὁ* Apoc1,4.

Διά scribitur *δι'* ante vocalem, nominibus propriis exceptis, nisi ante *εἴδουσ* 2Co5,7 et ante *ἁμαρτίαν* Ro8,10; altero loco praebent ABCD^{c}EFGL^{sil} *διά*, ℵD*K^{sil}P *δι'*. Ro4,11 He3,19 4,6 ubi Ti scripsit *διά* ante *α*, nunc habet Tischendorfius *δι'*, auctoribus in primis ℵ et B. Praeterea hic illic scribunt ℵ vel A vel praesertim FG *διά* ante *α*, ut 1Pe1,3 3,21 1Co15,21 Gal1,1.2 5,6 et ℵbis ante *ὕδατοσ* 2Pe3,5 1Io5,6.

Ἐπί scribitur ante vocalem in nominibus propriis, excepto *Αἴγυπτον* Act7,10.18; neque omittitur *ι* ante *ἀκαθαρσίᾳ* 1Th4,7 — *ἀπίστων* 1Co6,6 — *ἀῤῥώστουσ*

Mc16,18 — *ἀρχιερέως* Lc3,2 — *ἑνί* et *ἐνενήκοντα* Lc15,7 — *ἕπτα* He11,30 — *ἔργοις* Eph2,10 — *ἐρημίαις* He11,38 (contra Mc8,4) — *ἔτη* Lc4,25 Act19,10 — *ἐνεργεσίᾳ* Act4,9 — *ἠγεμόνας* vel *-ων* Mt10,18 Mc13,9 — *ἱμάτιον* vel *-ίῳ* Mt9,16 Mc2,21 Lc5,36 — *οἶκον* Lc11,17 — *ὀλίγα* Mt25,21. 23 — *ὄνον* Mt21,5 — *ὄρος* Apoc21,10 cum ℵA (Ti *ἐπ'* cum BP) — *ὥρας* Act19,34 — *νίῳ* Lc12,53. In editione septima legit Tischendorfius *ἐπὶ ἔθνος* vel *ἔθνει* Mt24,7 Mc13,8 Lc21,10 Ro10,19, quibus locis nunc auctoritate codicis ℵ auctoritati codicis A vel B vel utriusque addita fultus ponit *ἐπ'*.

Κατά scribitur ante *ἀγάπην* Ro14,15 — *ἄγνοιαν* Act3,17 — *ἀκρίβειαν* Act22,3 — *ἀλήθειαν* Ro2,2 — *ἀνάγκην* Philem14 — *ἄνθρωπον* vel *ἀνθρώπους* 1Pe4,6 Ro3,5 1Co3,3 9,8 15,32 Gal1,11 3,15 — *ἀποκάλυψιν* Ro16,25 Gal2,2 Eph3,3 — *ἀτιμίαν* 2Co11,21 — *εἷς* Mc14,19 cum ℵBLΔ, refragantibus ADPW^{b}XΓΠ unc^{8} (sed Ro12,5 *καθ' εἷς*) — *ἑκατόν* Mc6,40 cum ℵBD cop — *ἐκλεκτῶν* Ro8,33 — *ἑκούσιον* Philem14 — *ἐπαγγελίαν* Gal3,29 — (*κατ' ἐριθείαν* Phil2,3 cum ℵBCD*FGLP, non *κατά* ut in editione septima cum AD^{c}EK^{sil}) — *Ἰουδαίους* Act26,3 — *Ἰσαάκ* Gal4,28 — *ὀφείλημα* Ro4,4.

Μετά invenitur ante vocalem nominum propriorum et ante *ἀδελφοῦ* 1Co6,6 — *αἰδοῦς* 1Ti2,9 — *αἰσχύνης* Lc14,9 — *ἀληθινῆς* He10,22 — *ἀνδρός* Lc2,36 — *ἀνόμων* Lc22,37 — *ἀπίστου* 2Co6,15 — *αὐταρκείας* 1Ti6,6 — *ἀφροῦ* Lc9,39 — *εἰδώλων* 2Co6,16 — *εἴκοσι* Lc14,31 — *ἐπιθέσεως* 1Ti4,14 — *εὐλαβείας* He12,28 — *εὐχαριστίας* Phil4,6 1Ti4,3.4 — *ἡμέρας* Mc9,2 Lc2,46 — *ἡσυχίας* 2Th3,12 — *ὅρκου* Mt26,72 (contra Mt14,6) — *ὁρκωμοσίας* He7,21 — *ὕβρεως* Act27,10 — *ὕδατος* He9,19.

Παρά editum est non solum ante vocalem in nominibus propriis sed etiam ante *ἀλλήλων* Io5,44 — *ἁμαρτωλῷ* Lc19,7 — *ἀνθρώπου* vel *-ων* vel *-οις* Mt19,26 Mc10,27 Lc18,27 Io5,34.41 Gal1,12.

Octo locis editum est *οὐδ'*, He8,4 ante *ἄν*, Act19,2 ante *εἰ* cum ℵABD^2, invitis EHLP, He9,18 ante *ἤ* cum ℵP, invitis ACD^b et ^{c} EL (vide *οὐδέ* ante *ἤ* Ro2,28 1Co11,14 15,50), He9,25 ante *ἵνα*, Ro9,7 ante *ὅτι*, Mt24,21 He13,5 ante *οὐ*, 1Co14,21 ante *οὕτως*. Locis aliis quinquaginta octo legitur *οὐδέ* ante vocalem. Ante *ἄν* scribitur *δ'* non *δέ*. Phil2,18 ubi Ln et Ti legerunt *δ' αὐτό*, nunc ponit Tischendorfius *δὲ αὐτό* cum codicibus ℵBP.

ἐάν et *ἄν*

Fluctuantibus *ἐάν* et *ἄν*, non reiciendum est prius etsi minus eleganter adhibitum ubi habemus *ὅπου ἐάν*, *ὃς ἐάν*, *ὅστις ἐάν*; testatissimum est, nam facilis in codicibus fuit emendatio talis. Editum est ideo *ὅπου ἐάν* octo locis, Mt8,19 24,28 26,13 Mc6,10.56 9,18 14,9.14; testes ad locos quinque posteriores uberrimos invenies. Locis solis duobus editum est *ὅπου ἄν* Lc9,57 cum ℵDEFGHMVXΓΔΛ, refragantibus ABCKLSUΞΠ, Apoc14,4 cum ℵACP, refragante B. *Ὅσ ἐάν* legitur duodecim locis Mt5,19.32 10,42 11,6 12,32 18,5 20,26 Lc7,23 9,48 17,33 bis Iac4,4; contra *ὃσ ἄν* locis viginti tribus. *Ὅ ἐάν* ubique editum est, *οὗ* semel *ἐάν* semel *ἄν* habet, *ᾧ* quinquies *ἐάν* semel *ἄν*, *ὅν* bis *ἐάν* quater *ἄν*, *ἥν* bis *ἄν*, *ἃ* semel *ἐάν*, *οὗσ* semel *ἐάν*, haec tria *ἥν*, *ἃ*, *οὗσ* non inveniuntur aliis locis cum *ἐάν* vel *ἄν*. Legitur etiam semel *ὅστις ἐάν* Gal5,10, et semel *ἥτις ἐάν* Act3,23. *Ἕως* ubique cum *ἄν* editum est.

κἀγώ *κἀκεῖ* *κἀκεῖθεν*

Codices nunc *κἀγώ* nunc *καὶ ἐγώ*, *κἀκεῖ* nunc *καὶ ἐκεῖ*, *κἀκεῖθεν* nunc *καὶ ἐκεῖθεν* praebent, tamen testatissimae sunt plerumque formae contractae, unde fit ut *κἀγώ*, *κἀμοί*, *κἀμέ* legantur locis octoginta duobus in primis cum ℵBD, et *καὶ ἐγώ* locis non nisi tribus Mt26,15 Lc16,9 Act10,26 iterum in primis cum ℵB, B autem refragante loco primo; — *κἀκεῖ* locis decem Mt5,23 10,11 Mc1,35.38 Io11,54 Act14,7 17,13 22,10 25,20 27,6, et *καὶ ἐκεῖ* non nisi uno loco Mt28,10 cum ℵAC*EFHKUVΓΔΠ, refragantibus BC$^{2?}$DGLMS; — *κἀκεῖθεν* novem locis Mc9,30 Act7,4 13,21

14,26 16,12 20,15 21,1 27,4 28,15, et *καὶ ἐκεῖθεν* non nisi uno loco Mc10,1 cum ℵBCDEΔ, refragantibus ALNXΓΠ unc[7]; — *κἀκεῖνος* locis viginti duobus et *καὶ ἐκ.* non nisi duobus locis Mt20,4 Mc4,20; — *κἄν* semper, i. e. 13 ies.

οὕτωσ

Forma *οὕτωσ* et ante consonantem fere ubique valde testatissima, etsi *οὕτω* locis aliquot A ut Ro1,5 vel B ut Io4,6 etiam ante vocalem *ἐπί*, scriba fortasse C et E ex incuria confundente, vel C testem habet, ubique legenda est exceptis quattuor locis, in quibus editum est *οὕτω σε* (hoc loco etiam fortasse C et C confusis) Act23,11 cum ℵAB61, adversantibus CEHLP, *οὕτω περιπατοῦντασ* Phil3,17 cum ℵABD*FG, invitis D[c]EK[sil]L[sil]P (Tischendorfii textus hic ex comm. corrigendus), *οὕτω φοβερόν* He12,21 cum ℵ*A, adversantibus ℵ[c]CD[b] et [c] LMP, *οὕτω μέγασ* Apoc16,18 cum ℵAB, adversantibus minusculis solis. Quae varietas in commentario rarissime relata est.

ν ἐφελκυστικόν.

„*ν ἐφελκυστικόν* in coniugatione verborum ex usu constanti longe plurimorum codicum uncialium, nec raro illud quidem in reliquis obvium plerisque locis editum est, nusquam autem nisi bene perspecta codicum auctoritate quamquam ipsi plerumque non sunt appositi," exceptis locis in quibus Lachmannus iniuria *ν* abiecit ut Lc2,52 *προέκοπτεν* cum ℵAB*CEKLXΓΔΛ, invitis DMU, Lc8,13 *πιστεύουσιν* cum ℵABE KLUXΓΔΛΠ, invitis DM. Paucis in locis omisit Tischendorfius *ν* post *ε*, ut *ἔδοξε* Lc1,3 cum ℵBCDFLMPRUXΓΔΞΠ, invitis AEKSΛ, *ἔλαχε* Lc1,9 cum ℵ*BDFM, invitis ℵ[c]ACEKLPRSUXΓΔΛΞΠ, *ἀπέλυσε* Act23,22 cum ℵBHL, invitis AEP, *ἔλαβε* Act28,15 cum ℵ*ABL, invitis ℵ[c]HIP, *εἶχε* He9,1 cum ℵBL, invitis DEP (A hiat), — saepius in plurali numero, ut *χαλῶσι* Mc2,4 cum ℵBCDEKLMUΓΠ, adversantibus AΔθ[f], *ἔχουσι* Lc16,29 cum ℵBDKMSUΠ, adversantibus AELXΓΔΛ, *τιμῶσι* bis Io5,23 cum ℵBDKLUΠ, adversantibus AEMΓΔΛ etc, *γινώσκουσι* Io10,14 cum ℵBL, adversante D, *διασώσωσι* Act23,24 cum ℵABHL,

adversantibus EP, *ἴσασι* Act26,4 cum ℵABHL, adversantibus CEP, *θέλωσι* Act26,5 cum ℵAL, adversantibus BCEHP, *κριθῶσι* 1Pe4,6 cum ℵBL, adversantibus AK^{sil}P, *ζῶσι* 1Pe4,6 cum ℵABL, adversantibus K^{sil}P.

„Non prorsus eadem ratio est dativi pluralis tertiae declinationis, quem locis aliquot tot testes sine *ν* quot cum *ν* exhibent. Sed in hoc quoque praestat cum constantia quadam scripturam *-ιν* tenere, nisi ipsa auctoritate cogente ad aliud, quam ubique inter utramque fluctuare.“ Ita debebat Lc7,38 *θριξίν* cum ℵABEGKLPXΓΔΛ edi, non *θριξί* cum DMUΠ et Lachmanno, et 2Co3,3 *πλαξίν* cum ℵBCDFG ut et Lachmannus edidit, invito A. Tamen scripsit Tischendorfius *ἀλύσεσι* Act21,33 cum ℵABL et Lachmanno, invitis DEHP, — *ἀπειθοῦσι* Ro2,8 cum ℵAL, invitis B*DGP, — *ἀσεβέσι* 1Ti1,9 cum ℵALP, invitis DFG, — *βαστάσασι* Mt20,12 cum ℵBCLN, invitis DZΔ, — *γυναιξί* Act21,5 cum ℵABL, invitis CEHP, — *δεήσεσι* Lc2,37 cum BDKLMSUΠ et Lachmanno, invitis ℵ^{a}AEXΓΔΛ, — *δυνάμεσι* Act2,22 cum ℵABD et Lachmanno, invitis CEP, — *δυσί* ter Mt6,24 cum ℵBEGKLMUΓΔΠ, Lc16,13 cum ℵABDEFGHK LMPRSUΛΠ, invitis XΓΔ, Act21,33 cum ℵABL, invitis DEHP (aliis sex locis scribitur *δυσίν* Mt22,40 Mc16,12 Lc12,52 Act12,6 He10,28 Apoc11,3), — *ἔθεσι* Act28,17 cum ℵABIL, invitis HP61, — *εἴκοσι* Act1,15 (ante litteram consonantem decies Lc14,31 Io6,19 Act27,28 1Co10,8 Apoc4,4bis.10 5,8 11,16 19,4; invenitur *εἴκοσι* etiam ante vocalem fere semper in codicibus antiquissimis, ut et in LXX in ipsa editione Romana ad 1Sam7,2 2Sam2,20 2Reg16,2), — *ἐνδύμασι* (vide *Synop. evang.* ed. 3, a. 1871, p. liv) Mt7,15 cum ℵBC(D hiat) L invito Δ, — *ἐπεγνωκόσι* 1Ti4,3 cum ℵCL, invitis ADFGP, — *ἐσθήσεσι* Act1,10 cum ℵABL, — *ἠγαπηκόσι* 2Ti4,8 cum CL, invitis ℵ^{e}D^{e}EFGP, — *κλίμασι* Ro15,23 cum ℵABCD*LP, invitis D^{e}EFG, — *πᾶσι* Mt2,16 cum ℵCL, invitis BDΔ, Lc16,26 cum ℵABDK unc^{5}, invitis AEXΓΔΛ, Act1,19 cum ℵBC, invitis ADE, 24,14 cum

ℵA (B om), invitis EHLP, 2Ti4,8 cum ℵCL etc, invitis ℵ^{c}AD^{c}EFGP, — *πνεύμασι* Mc1,27 cum ℵBLMUΠ, invitis ACEKΓΔ, He12,23 cum ℵACLM, invitis D^{c}P, — *τέρασι* Act2,22 cum ℵABD, invitis CEP.

(2.) DE SIGNIS LEGENDI ADIUTORIBUS.

Hoc loco sane inusitato sequuntur signa legendi ut quae ad verborum singulorum orthographica et ad textus formam iustam exteriorem, non ut ita dicam ad res grammaticas magis interiores, nominum vel verborum formationem, syntaxim, verba composita, ea quae singulorum scriptorum propria sint, spectent. Tractanda sunt haec: accentus, spiritus, particularum coniunctio, interpunctio.[1]

A. DE ACCENTIBUS.

Codices antiquissimi textus testes spectatissimi hic nos deserunt, signis fere omnibus vacui litteras nudas exhibentes, etsi Euthalius fortasse (vide infra p. 114) accentus codicibus suis addidit. Neque ante saeculum septimum codices unciales accentibus ornatos invenimus.

Accentus a prima manu nullos habent *evangeliorum* codices ℵABCDF^{a}H^{1}NO^{a}O^{c}O^{d}PQRT^{a}T^{b}T^{c}T^{d}W^{c}ZΔ (fere nullos) Θ^{abcde}Ξ, *actuum* et epistularum *catholicarum* ℵABCDEF^{a}I (partim), epistularum *Paulinarum* ℵABCDF (fere nullos) F^{a}G (fere nullos) HIOO^{b}Q, *apocalypsis* ℵAC. Accentuum usus adumbratur in codice D evangeliorum in quo circumflexus interdum invenitur; fortasse in codice N evangeliorum; in codicibus evangeliorum Δ, epistularum Paulinarum F et G tribus inter se cognatis, qui etiam circumflexo utuntur in primis super vocalem *ι*, minime autem ad regulas hodie usitatas.

[1] De his omnibus conferendi sunt C. H. A. Lipsius, *Grammatische Untersuchungen über die biblische Graecität. Ueber die Lesezeichen*, Lipsiae a. 1863; Winer, *Grammatik des N. T. Sprachidioms*, ed. 7, a G. Lünemanno, Lipsiae a. 1867, pars II, sect. 5—7, ed. Americana ab I. Henrico Thayero, Andoverae a. 1874, et praesertim ed. Anglicana a W. F. Moultonio, Edenburgi a. 1877; V. Gardthausen, *Griechische Palaeographie*, Lipsiae a. 1879, p. 270—287.

Contra addiderunt accentus correctores codicum supra dictorum vel habent a prima manu accentus[1], *evangeliorum* codices B^3C^3EFGHKLMOO^{b}O^{e}O^{f}SUVW^{a}W^{b}W^{d}W^{e}XYΓθ**θ^{h}ΛΠ, *actuum* et epistularum *catholicarum* B^3C^3HKLP, epistularum *Paulinarum* $B^3C^3D^3EH^2$KLMNP, *apocalypsis* BC^3P. Ex his codicibus sic instructis alii aetate priores accentibus valde improprie utuntur, ut KLW^a, alii ut D^{3paul} et B^{apoc} parum accurate accentus ponunt. Ad hoc difficultas accentuum constituendorum eo multo maior est, quod testimonium codicum de hac re a conlatoribus raro notatum est, plerumque tamen videntur accentus a Tischendorfio accepti satis testati esse.

Haec fere notanda sunt:

ἀγοραῖοι: Act19,38 cum HLP, non *ἀγόραιοι*,
ἀνεψιόσ: Col4,10, non *ἀνεψίοσ* ut L,
ἀντίπερα: Lc8,26 cum EFHKΓ, non *ἀντιπέρα* ut V Ln,
ἀπόδεκτον: 1Ti2,3, non *ἀποδεκτόν*,
ἆραι: Mt24,17.18 Mc13,15.16, non *ἄραι*,
ἀρεσκίαν: Col1,10, non *ἀρέσκιαν* ut D^3,
βραδυτῆτα: 2Pe3,9 ut P, non *βραδύτητα*,
γαζοφυλάκιον: Mc12,41.43 cum V, non *-ακεῖον* ut EFGMS,
δεσμάσ: Mt13,30 ϛ cum LΠ1, non *δεσμᾶσ* ut KM, $ϛ^e$ Ln habent *δέσμασ*, cf Lobeck, *Paralip.* p. 396,
εἰπόν: Mc13,4 ut B^3, L1 habent *εἶπον*, ut HL 61 Act28,26,
ἑκατονταρχῶν: Act23,17.23 propter formam in Novo Testamento usitatissimam *ἑκατοντάρχησ*, non *ἑκατοντάρχων* ut HL 61,
ἑλκύσαι: Io21,6 ut MΔ, non *ἑλκῦσαι* ut K,
ἐπᾶραι: Lc18,13, non *ἐπάραι* ut MΓΔ,
ἐπιφᾶναι: Lc1,79 ut S, non *ἐπιφάναι* ut EMΓΔ1,
ἐριθεία: Iac3,16 ut KL, non *ἐρίθεια* ut 2Co12,20 K et Gal5,20 B^3 et K,

[1] De codice ℵ vide editionem anni 1863, p. xxiii et adnot. 3, et editionem anni 1865, p. xxxv et adnot. 1.

ἑστάναι: Act12,14, non *ἑστᾶναι* ut Steph Bez Elz,
θλίψισ: Mt24,9 cum EFKLMS, Mc13,19 etiam Γ, Io16,33 EKLMSΓΛ, Act7,11 etiam H, Ro5,3 etiam L, non *θλῖψισ*,
θρησκόσ: Iac1,26 ut KL, non *θρῆσκοσ*,
θυμιᾶσαι: Lc1,9 ut ΓΛ, non *θυμιάσαι* ut KM,
ἴαται: Mc5,29 ut MSV, non *ἰᾶται* ut1 (K habet *ἰάτε*),
ἱμάντα: Mc1,7 Lc3,16 Io1,27, non *ἱμᾶντα*,
ἴσα: Lc6,34 sic Attice ut EKMSΛ, non *ἶσα* ut Γ, etiam Mc14,56 *ἴσαι* ut EKMΓ, non *ἶσαι*,
ἰχθύν: Lc11,11 ut ΓΛ, non *ἰχθῦν* ut KM,
κατευθῦναι: Lc1,79, non *κατευθύναι* ut EΓ,
κήρυξ: 1Ti2,7 2Ti1,11 ut D^{c}L, non *κῆρυξ*, — cf Dindorf ap. Steph. *Thes. ling. Gr.* Parisiis a. 1841, vol. 4, col. 1530.
κηρῦξαι: Lc4,19 ut ES, non *κηρύξαι* ut FHKMUΓΛ et Act10,42 HL61,
κρᾶζον: Gal4,6, non *κράζον* ut ς,
κρίμα: Mc12,40 cum EKMSUΓ, non *κρῖμα* ut 1, Lc20,47 habet etiam Λ *-ί-* sed M hoc loco *-ῖ-*, Lc24,20 praebent EKMUΓΛΠ *-ί-*, 1Pe4,17 scribit L *-ῖ*, sed 2Pe2,3 et Iud4 *-ί-*, Ro2,2 legit D^{e} *-ί-*,
κτίστῃ: 1Pe4,19 ut KL, non *κτιστῇ*,
λαῖλαψ: (Mc4,37) Lc8,23 cum MΛ, non *λαίλαψ* ut HΓS,
λίνον: Mt12,20 cum EKΓ unc al, non *λῖνον*,
μαργαρῖται: Apoc21,21, non *-ίται* ut ς,
μῖγμα: Io19,39, invito Lipsio qui *μίγμα* vult,
μογιλάλον: Mc7,32, non *μογιλᾶλον* ut M aut *μογίλαλον* ut S,
νῖκοσ: Mt12,20 1Co15,54.55.57, non *νίκοσ*,
ὀργυιάσ: Act27,28 cum H, non *ὀργῦασ* ut 61 aut *ὀργύασ* ut B^{3},
ὀσφύν: Mc1,6 cum FΓ, non *ὀσφῦν* ut EKMU,
οὐᾶ: Mc15,29 cum KMΓ, non *οὐά* ut EF,
πιάσαι: Io7,30 cum MΓ, non *πιᾶσαι* ut Λ (etiam 10,39),
πούσ: Mt18,8 cum Π et unc pler, non *ποῦσ* cum MS, Mc9,45 habet Γ *πούσ*,
πρᾶξαι: Act26,9, non *πράξαι* ut 61,

πρῶρα: Act27,(30)41, ubi B^3HL 61 *πρώρα* praebent,
ῥῖψαν: Lc4,35, non *ῥίψαν* ut EKMSΓΔ,
σκῦλα: Lc11,22 cum Δ, non *σκύλα* ut ς (exc. $ς^e$ 1633) Γ,
σπεῖραν: Mc15,16, non *σπείραν* ut Γ,
σπῖλοι, *σπῖλον*: 2Pe2,13 cum L, Eph5,27 cum B^{3vdtr}, non *σπίλον* ut D^e altero loco,
στῦλοι: Gal2,9 cum D^e, non *στύλοι*, sed vide Lipsium,
συνιῶσιν: Mc4,12 cum EFKSV, M habet *-ίῶ-* U-*ίω-*,
συντετρῖφθαι: Mc5,4, non *-ί-* ut S,
συντρῖβον: Lc9,39, non *συντρίβον* ut ς Treg,
τεσσερακονταέτης et *-έτη*: Act7,23 13,18 cum 61, ita *ἑκατονταέτης* Ro4,19 cum D^eL, non *-ετής* aut *-ετῆ*,
τρύβλιον: Mc14,20 ut M, non *τρυβλίον*,
χοῖνιξ: Apoc6,6, non *χοίνιξ*,
χρῖσμα: 1Io2,20.27, altero versu habet L *-ί-*,
ψῦχος: Io18,18 cum $ΛΠ^2$, non *ψύχος* ut EKMΓΠ*, Act28,2 habent 100. 111 *-ῦ-*, B^3 61-*ύ-*.

---

peregrina:
ἀββᾶ: Mc14,36, non *ἀββά* ut KSΓ,
γολγοθᾶ: Mt27,33 cum HMS, non *-θά* ut EFK, Mc15,22 habent FMS *ᾶν*, KUVΓ-*άν*, H *ά*,
κορβᾶν: Mc7,11, non *-άν* ut EKMSΓΠ,
κορβανᾶν: Mt27,6 cum B^3FHKMSΓ, non *-νάν* ut EV, X habet *-νᾶ*,
κοῦμ: Mc5,41 cum M1, non ut antea *κοῦμ*,
λεμά: Mc15,34 cum EFHKSV, non *-μᾶ* ut Γ,
ῥαχά: Mt5,22, non *ῥακᾶ*, ut S,
σαβαχθανεί: Mc15,34 cum H, non *-νεῖ* ut G,
ταλιθά: Mc5,41 cum codicibus antiquissimis, etiam S.

---

nomina propria:
ἀλεξανδρινόν: Act27,6 cum (B^3)HLP 4.11, non *-δρῖνον* ut 13^{lect} (id est Prax 13), et Act28,11 dativus *-δρινῷ* cum B^3L 61.98,
ἀπολλώ: 1Co16,12, ubi B^3KL habent *-λλῶ*,
ἄσσον: Act27,13 cum 33.61, non *ἆσσον* ut L,

διοτρεφής: 3Io9, non *διοτρέφης*,
ἐπαινετόν: Ro16,5 cum codd.[13], non cum Winero *ἐπαίνετον*,
κῶ: Act21,1, ubi L *κών*, HP *κῶν* habent,
λίνος: 2Ti4,21 cum D^cL, non *λῖνος* ut K,
νυμφᾶν: Col4,15 cum D^cL, non *νύμφαν* ut B^3,
συντυχήν: Phil4,2 ut D^c, non *συντύχην*,
σύρτιν: Act27,17, non *σῦρτιν* ut Lachmannus,
τίτον: Tit* cum D^cKL, non *τῖτον*,
τυχικός: Act20,4 cum HL, non *τύχικος* ut Winerus vult, Eph6,21 *-ός* cum D^cLP, Col4,7 *-ός* cum D^cL,
φιλητός: 2Ti2,17 cum D^cKL, non *φίλητος*.

---

nomina propria peregrina:
βηθφαγή: Mt21,1 cum EKMUΓ item F, non *βηθφαγῆ* ut B^3H aut *βηθφάγη* ut L,
βαριωνᾶ: Mt16,17, non *βαριωνά* aut ut L *βαριῶνα*,
γεθσημανεί: Mt26,36 cum B^3EFK, non *-νεῖ* ut $G^{**}(G^*$*-νῆ*, HM*-νή*), et Mc14,32 *-νεί* cum B^3FHMS 1, non *-νεῖ* ut V,
δαλμανουθά: Mc8,10, non *-θᾶ* ut Γ,
ἔβερ: Lc3,35 cum EHKMΓΛΠ, non *ἐβέρ* ut fortasse G,
εὖα: 1Ti2,13, non *εὗα*,
ἡλείου: Lc4,25, non *-λιοῦ* ut MSVΓΛΠ, aut *-λιού* ut K, cf 1,17,
θάμαρ: Mt1,3, non *θαμάρ* ut Tregellesius,
θάρα: Lc3,34, non *θαρά* ut Westcottius Hortiusque,
ἰάρετ: Lc3,37 hoc accentu ut EHKLMSVΓΔΛΠ, G habet *-ρέδ*,
ἰεζάβελ: Apoc2,20, non ut ς *-ζαβήλ* (Treg *-βέλ*),
ἱερειχώ: Mt20,29 cum EK, non *-χῶ* ut HMΓ et alibi L,
κανᾶ: Io2,1 cum MΔ, non *κανά* ut K,
μαθουσαλά: Lc3,37 cum EGKΛ, non *-σάλα* ut MSΓ,
μελεά: Lc3,31 cum EK, non *μελέα* ut MSUΠ aut *μελεᾶ* ut minn.,
νινευῖται: Lc11,32 cum M, non *-νίται* ut GUΔΠ,
πειλᾶτος: hoc accentu Mt27,13 cum EGKM, F passim, alibi ΓΛ, non *-λάτος* ut (F)HU, Lc13,1 habet H *-ᾶ-*,
σαλά: Lc3,(32)35 cum GKMSΔΠ, non *σάλα* ut Γ,
σέκουνδος: Act20,4 cum H, non *-κοῦν-* ut L,

σινᾶ; Act7,30 etc, non *σινά*,
σολομών: Mt6,29, non *-μῶν* ut EGKLMSUΓ, Lc12,27 *-μών* cum Δ, non *-μῶν* ut SΓ aut *-λόμων* ut V,
φαλέκ: Lc3,35 hoc accentu cum EGMSUΓΔ, non *φάλ-* ut K,
φαρές: Mt1,3, sed *φάρες* Lc3,33 (ex errore?),
φῆλιξ: Act24,3 cum H, non *φήλιξ* ut $B^3$61, testibus Apollon. et Herod. *τὰ εἰσ λιξ πανταχοῦ τὸ ι συνεσταλμένον ἔχοντα*,
χουζᾶ: Lc8,3 cum MS, non *-ζά* ut KΠ.

Codices eodem modo duces sunt in verbis encliticis quae vocant accentibus ornandis; haec exempli gratia addantur:
οὐκ εἰμί: Io1,21 cum EKM etc, non *οὔκ εἰμι*,
καὶ ἔστιν: Mc12,11 ut KMΓ, S habet *καὶ ἐστιν* sine accentu,
ποῦ ἐστίν: Mc14,14 cum GU, non *ποῦ ἐστι* ut Γ,
τοῦτ' ἔστιν: Mc7,2 ut KM,
ἀσυνετοί ἐστε: Mc7,18 cum KSΓ,
γάρ ἐστε: Mc13,11, ubi Γ *γὰρ ἔστε*, 1 *γὰρ ἐστέ* habet,
καὶ εἰσίν: Mt19,12 cum EKMS, non *καί εἰσιν*,
πρὸσ σέ: 1Ti3,14 cum D^c, non *πρόσ σε*,
αὐτὸν τινὰσ: Mc12,13 ut KMΓ, non *αὐτόν τινασ*,
ὑπό τινων: Lc9,7 cum EMΓΔ, non *ὑπὸ τινῶν*,
γάρ φησιν: He8,5, non *γὰρ φησίν*,
καί φησιν: Act25,24 ut 61, non *καὶ φησίν* ut HP,
καὶ φησίν: Act10,31 ut 61, non *καί φησιν*.

ἀνήρ τισ ἐστίν: Act 25,14, non *ἀνήρ τίσ ἐστιν*,
δεξιῶν μου ἐστίν: Act2,25 ut 61, non *δ. μού ἐστιν*,
εἴ τι ἐστίν: Act25,5 ut 61, non *εἴ τί ἐστιν*,
μείζων μου ἐστίν: Io14,28 cum EKMSΔ, non *μ. μού ἐστιν*,
μαθηταί μου ἐστέ: Io8,31 cum EKMSΔ, non *μ. μού ἐστε*,
χειρῶν σου εἰσίν: He1,10 cum D^eLM, non *χ. σού εἰσιν*,
ἥψατό μου τίσ: Lc8,46 ut KM, non *ἥψατό μού τισ*,
δέ που τὶσ: He2,6 cum codicibus, non *δέ πού τισ*.

Vide de his encliticis Lipsium (ut ad p. 99) p. 49—67. Ubi alterum duorum verborum encliticorum monosyllabum est, plerumque accentum non habet, neque habet accentum encliticum duarum syllabarum cum encliticum quod praecedit pariter duas syllabas habet, ut Io12,47 *ἐάν τίς μου*, Lc10,29 *τίς ἐστίν μου*, et Ro3,8 *καθώς φασίν τινες*.

B. DE SPIRITIBUS.[1]

Fortasse semper, certe ex remotis temporibus confusi sunt spiritus lenis et asper in lingua Graeca et Attica et non Attica. Iam annis ante Christum natum quadringentis, sive Ol. 83,3 — Ol. 94,2 (a. C. n. 446 — 403) in oblivionem spiritus sonum isse, discimus a v. cl. Adolfo de Schütz,[2] qui scripsit: „Spiritus asperi usus hac omni aetate adeo inconstans fuit ac perversus, ut H nota saepissime aut ibi omissa sit, ubi scribenda erat, aut praescripta compareat eiusmodi vocibus, quae re vera spiritu aspero carent. Qua re apparet hunc sonum procedente tempore magis magisque neglectum esse, ita ut postremo omnino non audiretur, neque quisquam in dicendo rationem eius haberet." Ad quae verba illustranda, non solum exempla plus centum ex inscriptionibus variis exhibet, sed etiam ex una inscriptione longa, anni 408 ante Christum natum, verba viginti enumerat sine spiritu aspero inter sexaginta quae cum aspero scribenda erant, et verba centum viginti duo cum aspero inter ducenta quatuordecim quae sine aspero scribenda erant. Praeterea etsi lapidarius ille H valde adamavit, scripsit sive scalpsit ΕΙΣΤΕΚΟΤΑ pro *ἑστηκοτα* et ΚΑΤΙΣΤΑΣΙΝ pro *καθιστασιν*.[3]

[1] Vide etiam supra, p. 90.

[2] Schütz, *Historia alphabeti Attici*, Berolini a. 1875, p. 54—58. Confer etiam Franz, *Elementa epigr. Graecae*, Berolini a. 1840, p. 111; E. A. Sophoclem, *History of the Greek alphabet*, Cantabrigiae et Bostoniae, a. 1848, p. 64.65; Kühner, *Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache*, ed. 2, Hanoverae a. 1869, vol. 1, p. 96—102.

[3] Kirchhoff, *Corp. inscr. Atticarum*, Berolini a. 1873, vol. 1, p. 169—175; vide p. 170, frag. *c*, l. 19 et p. 169, frag. *a*, l. 4.

Hoffmannus[1] etiam adseverat, diligentia Herodiani (a. 161 p. C. n.), quam in usum spiritus definiendum adhibuit (fere 120ies de spiritu adnotatione facta in vocabulis quibus *α* et *ε* litterae initiales sunt) demonstrari, eo tempore iam spiritus asperi debilitationem multum profecisse, cuius debilitationis initium in dialecto Herodotea percipitur; neque nos erraturos esse, quod putemus eo tempore asperum a vulgo in dicendo omnino omissum esse. Praeterea monet Hoffmannus quamvis asper interdum in verbo simplici omittatur, tamen eum in composito retineri, ut *ἧμαι, κάθημαι*; ita Gallice scriptum esse *le héros*, etsi littera *h* non audiatur.

Pergit Schützius, ut supra laudatus; „Cum autem ipso sono exstincto nihilominus H nota in usu permaneret, consequens fuit, ut unusquisque lapicida eam ibi adiceret, ubi spiritum antea pronuntiatum fuisse arbitraretur." Haec omnia quadrant in libros Novi Testamenti manuscriptos plurimos cum unciales tum minusculos, qui signis legendi instructi sunt,[2] quod supra vidimus ubi de *ψιλώσει* diximus, p. 90. Exempli causa: praebet codex minusculus 477 (i^{scr}), quem Scrivenerus in hac re melius quam multos codices instructum esse adseverat, haec: *ὀχλος, ὀλιγος, ὀδοντων, ὑστεων, αἰτεω, κ. τ. λ.* et contra *ἁρπαζω, ἑτεροσ, ἑταιροσ, ὁλοσ, εἱστηκει, κ. τ. λ.* Nihilo minus codices optimi inter se conlati, interpretes etiam Latini Gothi Copti Syri in auxilium vocati, testimonium minime neglegendum exhibent.

Pauca hoc loco afferenda sunt:

ἀβραάμ: Mt 1,1.2 cum D^{epp} ^{3}EKMUΠ, non *ἁβρ.* ut 1, Γ habet et *ἀ-* et *ἁ-*,

ἁρμαγεδών: Apoc 16,16 cum 35.37.38.39.87.95 am, non *ἀρμ-* ut 1.7.49 demid,

[1] Car. Aug. Jul. Hoffmann, *XXIstes und XXIIstes Buch . . . der Ilias*, pars 1, Clausthaliae a. 1864, p. 123 seqq., cf. p. 12.

[2] Spiritus nonnunquam inveniuntur in codicibus antiquioribus ut hic illic in AQTΔΘ, semel (Gal 5,21) in ℵ, semel (Mt 25,15) in D.

ἔβερ: Lc3,35 cum EHKMΓΛΠ it am em for ing, non ἤβερ ut fortasse minusculi nonnulli et ff² vg^ed,

ἐλισαῖος: Lc4,27 ἐλι- cum ʌ 69 a q am for fu ing go, non ἑλι- ut Π unc multi b c d f l,

ἐλμαδάμ: Lc3,28 cum EKΓΛΠ a e f q em go cop syr^utr, non ἑλμ- ut fortasse minusculi et b c g¹.² am ing for fu,

ἑλωΐ: Mc15,34 ἑλ- cum 69 g¹ l am,

ἑρμογένης: 2Ti1,15 cum D^cP 221 d e go, non ἑρμ- ut f g am fu demid et editores fere omnes,

ἑσλεί: Lc3,25 hoc spiritu cum EΠ c g² q am em for ing, non ἑσλεί ut g¹ l,

εὐρακύλων: Act27,14 hoc spiritu cum 61 vg, non εὑρ- ut HL,

ἡλεί: Mt27,46 hoc spiritu cum EFMΓ a b d f ff¹ g¹ q am em for fu ing, non ἠ- ut KUΠ c ff² g² h,

ἡλεί: Lc3,23 hoc spiritu cum ESʌ it vg, non ἠ- ut KΠ 126 b e,

ἡλείασ: Mt11,14 hoc spiritu cum EGKLM it am fu for, non ἠ- ut FΓΠ vg^cle, Mt16,14 habet H ἠ-,

ἤρ: Lc3,28 cum EHKSΓΛΠ it em for harl, non ἦρ ut 478 f vg go,

ἡσαΐασ: Mt12,17 hoc spiritu cum EKMΓΠ, non ἠ- ut GL it vg, alibi habet G ἡ-,

ὡσαννά: Mt21,9 cum it vg, non ὡ- ut FL alibi Π,

ὡσηέ: Ro9,25 testibus nullis adlegatis, non ὡσηέ.

Interpretis est statuere, utrum scribendum sit ἅγια an ἁγία He9,2 — ἄρα an ἆρα Gal2,17 — αὐτῇ an αὕτη Mt22,39 (Mc12,31) — αὕτη an αὐτή Lc2,2.37 7,12 (hic Complut et Beza αὐτῇ) 8,42 Ro7,10 16,2 1Co7,12 — ἔγχρισαι an ἐγχρῖσαι Apoc3,18 — ἐκφύῃ an ἐκφυῇ Mt24,32 Mc13,28 — ἐν an ἓν Mc3,8.20 — ἐπίβλεψαι an ἐπιβλέψαι Lc9,38 — ἢ πόρνοσ an ἡ πόρνοσ 1Co5,11 — μακρά an μακρᾷ Mc12,40 — ὅτι an ὅ τι Mc9,11.28 Io8,25 2Co 3,14 — τί (ϛ) an τι (ϛ^e) Lc6,9 (cf Act25,26) — τίνα an τινὰ 1Pe5,8 — τίνεσ an τινὲσ He3,16.

Westcottius Hortiusque originis peregrinae normam secuti scribunt ἄβελ, ἄγαρ, ἀδραμυντηνός, ἀδρίασ, ἀκελδαμάχ,

ἀλληλουιά, *ἀλφαῖος*, *ἀνανίας*, *ἄννα*, *ἄννας*, *ἀρέτας*, *ἀριμαθαία*, *ἑζεκίας*, *ἐμμώρ*, *ἐνώχ*, *ἐσρώμ*, *ἐσρών*, *εὖα*, *ὡσαννά*; sed spiritu leni *ἑβραῖος*, *-αῖος*, *-αϊστί*, *ἑλισαῖος*, *ἠλείας*, *ἠσαίας*, *ἱερειχώ*, *ἱερεμίας*, *ἱεροσόλυμα*, *-σολυμείτης*, *ἱερουσαλήμ*.

C. DE APOSTROPHO, CORONIDE, PUNCTIS DIAERESIS, IOTA SUBSCRIPTO.

Apostrophus iam in codicibus vetustioribus passim invenitur, ut *εγ᾽ καναεκ᾽ θυ αλλ᾽ ϊνα* in codice A, *κατ᾽ αυτου αλλ᾽ ωσ* in codice P, sed parum constanter usurpata et saepe in modum diastoles sive hypodiastoles quam grammatici vocant vocis finem monstrantis, ut *αβρααμ᾽ ιλημ᾽ ισαακ᾽ γεννησαρετ᾽ ελισαβετ᾽* in codice Ξ. De usu apostrophi consentiunt editores Novi Testamenti.

Coronis ut in *κἀγώ*, *κἀκεῖνος* codicum seriorum est neque in plerisque eorum diligenter adscripta.

Puncta diaeresis invenimus in codicibus vetustissimis ad litteras *ι* et *υ* adscripta, idque non solum ubi cavendum erat ne *ι* vel *υ* cum vocali antecedenti coalesceret sed etiam fere omnibus in verbis ad initium, ut *ϊνα*, *ϊδουσ*, *ϊρηνησ*, vel *υ* et *ι* coniunctis ut *ϋϊοσ*, vel in compositione ut *ἐνϊσχυσασ*, vel ad *υ* et *ι* quae neque in diphthongo sunt neque accentum habent, ut in codice Evv254, fol. 145, recto l. 1 *πρεσβϋτέρων*, fol. 150, l. 12 *ἔστϊν*, vide etiam infra p. 115, ll. 28.29. Interdum adhibitum est punctum unum ut *i*, *u̇*, vel etiam linea ut *ῑ*, *ῡ*. Hodie raro disputatur de usu punctorum horum. Nota haec: *γάϊοσ* Act 20,4 — *διϋλίζοντεσ* Mt23,24 — *ἑλωΐ* Mc15,34 *-ϊ* cum PB, non *-ι* ut HKΓ — *ἐφραίμ* Io11,54 sine punctis cum ABD EIKMSUXΓΔΠ — *καϊάφασ* Io11,49 — *κάϊν* 1Io3,12 — *καϊνάμ* Lc3,36 — *λωΐδι* 2Ti1,5 *-ϊ-* cum ΝACDEKL, non *-ι-* ut FG 115.217 — *μωϋσῆσ* Mt8,4 — *πρόϊμον* Iac5,7 — *πρωΐ* Mt16,3. Westcottius Hortiusque scribunt *ἀλληλουιά*, *ἀχαία*, *βηθσαιδά*, *-δάν*, *γαῖοσ*, *ἠσαίασ*, *καιάφασ*, *καίν*, *καινάμ*, *καινάν*, *ναιμάν* (ita et. Tisch.), *ναίν*, et *-ιν-*, et *-ωι-*, et *-ων-* sine punctis diaeresis.

Iota subscriptum in codicibus uncialibus non habetur, rarissime adscriptum in posterioribus aliquot ut ὦι in U Mt25,15, in Λ Lc7,4 — ξυλωι in K Lc23,31 — ηιδισαν in D Mc1,34; neque invenitur subscriptum in codicibus minusculis, teste Scrivenero, ante tempus codicis Evv 71 (anno 1160 exarati) etsi adscriptum nonnunquam usurpatur antehac; unde fit ut testes paucos adhibere possimus. Aliquot verba sufficient ad Tischendorfii usum cognoscendum ἀθῷοσ Mt27,4.24 — ᾆραι Mt24,17 et ᾆρον Mt9,6 — εἰκῇ Ro13,4 — ἐρωτᾶν Io16,19 — ζῆν Lc24,23 — ζῶον Apoc4,7 — ἦραν Io19,38 — ἡρῴδησ Mt2,3 (forma ἡρῴδησ quam Westcottius Hortiusque adamant invenitur in inscriptionibus ut ΗΡΩΙΔΑ, ΗΡΩΙΔΕΙΑ[1]) — κρυφῇ Eph5,12 — λάθρα Mt1,19 — μητρολῴαισ 1Ti1,9 — πανταχῇ Act21,28 — πάντῃ Act24,3 — πατρολῴαισ 1Ti1,9 — πρῷρα Act27,30.41 — τρῳάδα Act16,8 — ᾠόν Lc11,12.

D. DE PARTICULARUM CONIUNCTIONE.

Coniunctio particularum in primis auctoritate codicum minusculorum definienda est, quod codices unciales plerique continua scriptura singulis verbis non disiunctis exarati sunt. Quod Tischendorfius statuit liquebit ex catalogis qui sequuntur.

Coniunctim scribuntur:

ἀπάρτι locis tribus: Io13,19 14,7 Apoc14,13
ἀπέναντι: Mt27,24 et alibi
ἄραγε: Mt7,20 17,26 Act17,27
ᾆραγε: Act8,30
δεκαοκτώ: Lc13,4.11
δεκαπέντε: Io11,18 Act27,28 Gal1,18
δεκατέσσαρεσ: Mt1,17 2Co12,2 Gal2,1
δήπου: He2,16
διαπαντόσ: Mc5,5 etc
διατί: Mt9,11 etc
διό: Mt27,8 etc
διόπερ: 1Co8,13 10,14
διότι: Lc1,13 etc
ἐάνπερ: He3,14 6,3
εἴγε: 2Co5,3 etc
εἴπερ: Ro3,30 etc
εἴπωσ: Act27,12 etc
εἴτε: Ro12,6 etc
ἔκπαλαι: 2Pe2,3 3,5

[1] Boeckh, *Corp. inscr. Gr.* vol. 3, p. 693, inscr. 5774.5775, l. 15; p. 694, ll. 42.55; p. 695, ll. 87.89.114; p. 696, l. 180.

ἔμπροσθεν: Mt5,16 etc
ἑξαυτῆς: Mc6,25 etc
ἐπάνω: Mt2,9 etc
ἐπαύριον: Mt27,62 etc
ἐπειδήπερ: Lc1,1
ἐφάπαξ: Ro6,10 etc
ἤπερ: Io12,43
ἤτοι: Ro6,16
ἵνατί: Mt9,4 etc
κἀγώ: vide supra, p. 96
καθά: Mt27,10
καθάπερ: Ro4,6
καθεξῆς: Lc1,3 etc
καθό: 1Pe4,13 etc
καθόλου: Act4,18
καθότι: Lc1,7 etc
καθώσπερ: He5,4
καίγε: Lc19,42 etc
καίπερ: 2Pe1,12 etc
καίτοι: Act14,17 etc
καίτοιγε: Io4,2
κἀκεῖ:
κἀκεῖθεν:
κἀκεῖνος:
} vide supra, p. 96.97
κατέναντι: Mt21,2 etc
κατενώπιον: Iud24 etc
μενοῦν uno loco: Lc11,28
μενοῦνγε: Ro9,20 10,18 Phil3,8
μέντοι: Io4,27 etc
μετέπειτα: He12,17
μήγε (εἰ δὲ μήγε): Mt6,1 etc
μηδέποτε: 2Ti3,7
μηδέπω: He11,7
μηκέτι: Mt21,19 etc
μήποτε: Mt4,6 etc
μήπου: Act27,29
μήπω: Ro9,11 He9,8
μήπως: 1Co8,9 etc
μήτε: Mt5,34 etc
μήτι (nisi uno loco): Mt7,16 etc
μήτιγε: 1Co6,3
ὅστις: Mt2,6 etc
οὐδέποτε: Mt7,23
οὐδέπω: Lc23,53 etc
οὐκέτι (uno loco exc.): Mt19,6 etc
οὐκοῦν; Io18,37
οὔπω: Mt16,9 etc
οὔτε: Mt6,20 etc
παραυτίκα: 2Co4,17
παραχρῆμα: Mt21,19 etc
παρεκτός: Mt5,32 etc
πεντεκαιδεκάτῳ: Lc3,1
τοιγαροῦν; 1Th4,8 He12,1
ὑπερέκεινα: 2Co10,16
ὑπερεκπερισσοῦ: Eph3,20 1Th 3,10
ὑπερεκπερισσῶς: 1Th5,13
ὑπερλίαν: 2Co11,5 12,11
ὑπερπερισσῶς: Mc7,37
ὑποκάτω: Mt22,44 etc
ὡσεί: Mt3,16 etc
ὥσπερ: Mt6,2 etc
ὡσπερεί: 1Co15,8
ὥστε: Mt12,12 etc

Separantur haec:

ἀλλά γε: Lc24,21 1Co9,2
ἀλλ' οὐχί: Lc17,8 Io13,10
ἀνὰ μέσον: Mt13,25 Mc7,31 Apoc7,17
ἀπ' ἄρτι tribus locis: Mt23,39 26,29.64 sed in ed. Brockhaus. a. 1873, Tischendorfii ultima, ἀπάρτι Mt23,39 26,29
ἀπ' ἀρχῆς: Mt19,8 etc
ἀπὸ μακρόθεν: Mt27,55
διά γε: Lc18,5
διὰ παντός loco uno ex errore: Mt18,10
διὰ τί duobus locis ex errore: Mt17,19 21,26(25)
ἑβδομήκοντα ἑξ: Act27,37

εἰ μή: Mt5,13 etc
εἰ μήτι: Lc9,13 etc
εἴ τι: Mt18,28 etc
εἴ τισ: Mt16,24 etc
ἐνενήκοντα ἐννέα: Mt18,12.13 Lc15,4.7
ἐξ ἐναντίασ: Mc15,39 Tit2,8
ἐπὶ πλεῖον: Act4,17 etc
ἐπὶ τὸ αὐτό: Mt22,34 etc
καθ' εἷσ: Ro12,5; — Mc14,19 κατὰ εἷσ
καθ' ἡμέραν: Mt26,55 etc
κατὰ μόνασ: Mc4,10 Lc9,18
κατ' ἰδίαν: Mt14,13 etc
μή τι uno loco: Io21,5
μή τισ: Io4,33 7,48
ὅσ γε: Ro8,32
ὅ τι: Lc10,35 etc
ὅστισ οὖν: Mt18,4
οὐκ ἔτι: Philem16
πεντήκοντα τριῶν: Io21,11
πρὶν ἤ: Mt1,18 Mc14,30
τὰ νῦν: Act5,38 cum H, habent 91.178.195 ταυῦν
τεσσεράκοντα τέσσαρεσ vel τεσσάρων: Apoc7,4 21,17
τὸ πρότερον: Io6,62 etc
τοῦτ' ἔστιν: Mt27,46 etc, sed τοῦτό ἐστιν: Mt26,26 Mc14,22.24 Lc22,19 Io6,29 1Io4,3
ὑπὲρ ἐγώ: 2Co11,23

E. DE INTERPUNCTIONE.

In codicibus uncialibus antiquissimis ut ℵB interpunctio satis raro a prima manu invenitur, verbis non separatis nisi interdum nova res novam lineam ut in ℵ vel spatium breve ut in B requirit. Posthac usurpatur punctum simplex idque saepius ut a manu secunda in ℵB et a manu prima in ACIN^{b}PQZΞ et nonnunquam ut in A comma et puncta duplicata. Codices NRW^{a} utuntur puncto eodem fere modo nunc ad summam nunc ad imam nunc ad mediam litteram sine ullo discrimine. Codices F^{paul}G^{paul}Δ punctum saepissime adhibent. Exempli gratia scribitur in F 1Ti3,16:

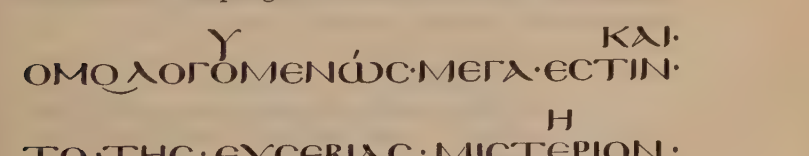

verbo unoquoque more inscriptionum antiquarum ab aliis separato. Scribit G sine ulla cura, ut 1Th5,23.24:

ΤΟ CΩΜΑ· ΑΜΕΜΠΤΩC. ΕΝ ΤΗ ΠΑΡΟΥCΙΑ ΤΟΥ ΚΥ ΗΜΩΝ ΙΥ ΧΡΥ· ΤΗΡΗΘΕΙ· Η· ΠΙCΤΟC· Ο· ΚΑ ΛΩΝ ΥΜΑC. ΟC ΚΑΙ ΠΟΙΗCΕΙ·

Luce clarius est ne argumentum quidem ad interpunctionem rectam decernendam hauriri posse ex priorum nuditate neque magis ex posteriorum copia signorum.

Notatio autem alia interpunctionis similis fuit scriptura quam stichometricam vocant,[1] de qua non raro erraverunt studiosi Novi Testamenti. Vox *στίχοσ* significavit primum in oratione soluta verba quae una linea scripta sunt, quae in ligata *ἔπη* appellantur. V. cl. Carolus Graux re accuratissime indagata omnibus rebus, ipsis litteris singulis, enumeratis invenit *στίχον* ex circiter 36 litteris exstare, apud scriptores cum sacros tum profanos. Usi sunt veteres *στίχῳ* hoc mensura librorum cum poematum tum orationum prosarum, ut Diogenes Laertius[2] refert Aristotelis opera stichos 445270 continere, Hieronymus[3] Gregorii Nazianzeni opera triginta millia versuum continere. Eodem modo, teste Nöldekio apud Gardthausenium, mercedem accipiunt scribae hodie Indiae orientalis pro numero versuum (slok =

στίχοι

[1] Suicer, *Thesaurus*, Amstelaedami a. 1682, sub voce *στίχοσ* vol. 2, coll. 1025—1037; — F. Ritschl, *Alexandrinische Bibliotheken*, Vratislaviae a. 1838, p. 91—136; — Eduard Reuss, *Herzog's Real-Encyklopädie für protestant. Theologie und Kirche*, Gothae a. 1862, vol. 15, p. 85—88, sub voce *Stichometrie;* — Charles Graux, *Nouvelles recherches sur la stichométrie*, *Revue de philologie* a. 1878, vol. 2, p. 97 — 143; — V. Gardthausen, *Griechische Palaeographie*, Lipsiae a. 1879, p. 127—133; — F. Blass, *Zur Frage über die Stichometrie der Alten*, et *Stichometrie und Kolometrie*, *Rheinisches Museum*, ser. nov. vol. 24, p. 524—532 et vol. 34, p. 214—236; — Wachsmuth, *Stichometrie und kein Ende*, *Rheinisches Museum*, ser. nov. vol. 34, fasc. 3, p. 481—484.

[2] Diog. Laert. *De vita et mor. philosoph.* lib. 5, cap. 28.

[3] Hieron. *Catal. script. eccles.* cap. 117.

versus poetici) sive liber exscriptus versus quos *slok* dicunt habet sive non habet. Est *στίχος* hoc sensu mensura spatii. Pari fere modo revocant typographi Anglici quidquid typis descriptum est ad *m* quae littera est quadrata. Apud Eusebium[1] dicitur epistula Iesu ad Abgarum paucos stichos continere, et Origenes[2] adseverat Paulum paucos stichos ad ecclesias misisse et Iohannem epistulam perpaucorum stichorum reliquisse et Iohannis epistulas secundam et tertiam stichos non centum facere. Haec omnia ad *στίχους* eos pertinent quibus spatium certum definitur, et quod sciam non nisi huiusmodi *στίχοι* commemorantur in subscriptionibus librorum Novi Testamenti. In codicibus evangeliorum usurpatur vox *ῥήματα* eodem sensu, et nonnunquam praebet codex idem numeros et *στίχων* et *ῥημάτων* sane ex antigraphis variis haustos; similitudo harum vocum apparebit ex eo quod inter alia Matthaei numerantur *στίχοι* 2560, *ῥήματα* 2522, et Marci *στίχοι* 1616, *ῥήματα* 1675.

Prorsus differt scriptura stichometrica quam theologi vocant. Post saeculum quintum medium exscripsit Euthalius diaconus Alexandrinus, posthac episcopus Sulcensis (?) actus et epistulas, accentibus additis, verbis ita in versus dispertitis ut quae in oratione inter se arctissime coniuncta essent uno versu comprehenderentur, praesertim in usum lectorum publicorum in ecclesiis:[3] *πρῶτον δὴ οὖν ἔγωγε τὴν ἀποστολικὴν βίβλον στοιχιδὸν (στιχηδὸν) ἀναγνούς τε καὶ γράψας.* Et iterum: *ἔναγχος ἐμοί γε τήν τε τῶν πράξεων*

[1] Euseb. *Hist. eccles.* i, 13, § 9: *ὀλιγοστίχου μὲν πολυδυνάμου δὲ ἐπιστολῆς.*

[2] Orig. apud Euseb. vi, 25, §§ 7.10: *Παῦλος . . . οὐδὲ πάσαις ἔγραψεν αἷς ἐδίδαξεν ἐκκλησίαις, ἀλλὰ καὶ αἷς ἔγραψεν, ὀλίγους στίχους ἐπέστειλεν . . . .* [Iohannes] *καταλέλοιπε καὶ ἐπιστολὴν πάνυ ὀλίγων στίχων . . . πλὴν οὐκ εἰσὶ στίχων ἀμφότεραι* [2 Io et 3 Io] *ἑκατόν.*

[3] Euthalius apud Zacagnium, *Collectanea monumentorum veterum ecclesiae*, Romae a. 1698, p. 404. 409.

βίβλον ἅμα, καὶ καθολικῶν ἐπιστολῶν ἀναγνῶναι τε κατὰ προσῳδίαν καὶ πῶς ἀνακεφαλαιώσασθαι καὶ διελεῖν τούτων ἑκάστης τὸν νοῦν . . . στοιχηδόν (στιχηδόν) τε συνθεὶς τούτων τὸ ὕφος κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ συμμετρίαν πρὸς εὔσημον ἀνάγνωσιν. Quod autem ad epistulas Pauli attinet, videtur Euthalius Graece secutus esse scriptorem Syrum, qui partitionem in lingua Syra iam anno 396 fecerit.[1] Qui primus evangelia in stichos dispertita scripserit, non apparet. Praeterea usus est Hieronymus distinctione tali in versione sua Latina.

Scriptura huius similis per stichos sive versus breves exstat in codicibus[2] $D^{evv\ act}E^{act}D^{paul}H^{paul}$. Exemplum dabit quod D^{paul} scribit 1Co 13,5—8:

ΟΥΚΑCΧΗΜΟΝΕΙ
ΟΥΖΗΤΕΙΤΑΕΑΥΤΗC
ΟΥΠΑΡΟΞΥΝΕΤΑΙ
ΟΥΛΟΓΙΖΕΤΑΙΤΟΚΑΚΟΝ
ΟΥΧΑΙΡΕΙΕΠΙΤΗΑΔΙΚΙΑ
CΥΝΧΑΙΡΕΙΔΕΤΗΑΛΗΘΕΙΑ
ΠΑΝΤΑCΤΕΓΕΙ
ΠΑΝΤΑΠΙCΤΕΥΕΙ
ΠΑΝΤΑΕΛΠΙΖΕΙ
ΠΑΝΤΑΥΠΟΜΕΝΕΙ
ΗΑΓΑΠΗ
ΟΥΔΕΠΟΤΕΕΚΠΙΠΤΕΙ+

Versio Latina in codice hoc eodem modo exarata est:

NONAMBITIOSAEST
NONQUAERITQUAESUASUNT
NONINRITATUR etc.

[1] Zacagnius, *ibid.* p. 536, not. 2. Vide infra, p. 157—159.

[2] De codice E^{act} vide infra, cap. VII, 2.

Codex $D^{evv\ act}$ usurpat praeterea hic illic punctum et nonnunquam litteram magnam locis quibus sensus distinctio occurrit ad medium versum, ut Io 21,21.22:

ΚΕ ΟΥΤΟϹΔΕΤΙ · ΛΕΓΕΙΑΥΤΩ
Ο ΙΗϹ

et Latine:

DME HICAUTEMQUID · DICITILLI IHS

Sed haec omnia parum valent ad interpunctionem hodie definiendam.

Interpunctionem uberiorem habemus in codicibus ELOSVYΘ$K^{epp}M^{paul}B^{apoc}$, puncto ad summam ubi plurimum valebat, mediam, imam litteram apposito, commate duplicatisque punctis minus raro adhibitis. Teste Tischendorfio vix invenitur signum interrogationis ante saeculum nonum vel octavum. Tamen editores hodie interpunctionem codicum horum vel codicum minusculorum non ducem fidelem habent.

In hac editione Tischendorfius pariter atque in septima raritati interpunctionis studuit, quod Lachmannus etiam fecerat. Ubi autem antea ad verba post *γέγραπται* vel *λέγων κ. τ. λ.* citata usus erat littera magna sine puncto, nunc colon et litteram parvam posuit: unde scribitur non *γέγραπται Οὐκ, γέγραπται γάρ Κύριον, λέγων Ὁμοία*, sed *γέγραπται· οὐκ, γέγραπται γάρ· κύριον, λέγων· ὁμοία.* Hanc mutationem, quam iam adumbraverat in prolegomenis editionis septimae, p. lxiii, invitus, ut videtur, concessit editor codicum auctoritati; exempli gratia haec ex codice Evv 254, fol 145 recto, ll. 3.4 ad pericopam de adultera addantur: *πλὴν τῆσ γυναικὸσ, εἶπ^{ε}· γύναι. ποῦ εἰσϊν· οὐδείσ σε κατέκρϊνεν; ἡ δὲ, εἶπεν· οὐδεισ κ̅ε̅́· εἶπε δὲ αὐτ^{ῆ} ὁ ἰ̅σ̅̃· οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίν^{ω}.*

Qui rem accuratius tractare volunt ad Lipsii librum p. 67—112 ablegantur. Hugius[1] notat locos nonnullos

[1] Hug, *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*, ed. 4, Stuttgardiae, a. 1847, p. 213—217.

ubi patres de interpunctione inter se dissentiunt. Locus praeclarissimus est ille Io 1,3.4 *οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστιν*, quem vide.

2.

DE NOMINUM FORMATIONE.

Pauca dicenda sunt de nominibus cum primae secundaeque tum tertiae declinationis, et de peregrinis aptotisque.

1 et 2 decl.

Λύδδα ut accusativus neutrius generis Act 9,32.35 et *Λύδδασ* ut genetivus feminini generis primae declinationis Act 9,38 scribuntur, quae vox teste Winero[1] feminini generis est in 1 Macc et apud Plinium, utriusque generis apud Iosephum. De voce *Θυάτειρα* vide Act 16,14 Apoc 1,11 2,18.24:[2] Apoc 1,11 legit Tischendorfius cum ℵ *εἰσ Θυάτειρα*. Habemus Mt 10,15 *Γομόρρων* et 2 Pe 2,6 *Γομόρρασ* ut Gen 13,10 accusativum neutrius generis *Γόμορρα* et Gen 14,2 genetivum feminini generis *Γομόρρασ*. Accusativus feminini generis *Λύστραν* Act 14,6.21 16,1 pugnat cum dativo *Λύστροισ* Act 14,8 16,2 2 Ti 3,11. De voce *Μαρία* haec dicantur: genetivo semper, id est septies, *Μαρίασ* scribitur; dativo bis *Μαριάμ* Lc 2,5, repugnante D, Act 1,14, repugnantibus ℵACD; nominativo, accusativo, vocativo scribuntur apud Matthaeum *Μαριάμ* quater, *Μαρία* non nisi ter; apud Marcum (nominativo solo) *Μαρία* septies id est ubique; apud Lucam *Μαριάμ* decies, *Μαρία* vel *Μαρίαν* non nisi quinquies; apud Iohannem *Μαριάμ* undecies *Μαρία* vel *-αν* non nisi ter. Praeterea codices ℵD adamant formam *Μαρία*, BLΔ formam *Μαριάμ*.[3]

Videtur *-αρχησ* in primis usitata fuisse forma apostolorum tempore et certe posthac in vocibus compositis.

[1] Winer, *Biblisches Realwörterbuch*, ed. 3, Lipsiae a. 1847, sub voce.

[2] Vide Boeckh, *Corp. inscr. Gr.* vol. 3, p. 61, ins. 3982, l. 9.

[3] Confer *Καϊνάμ* Lc 3,36 — *Ἰωνάμ* Lc 3,30 — *Ναθάμ* Lc 3,31 — etiam *Ἰαννaί* Lc 3,24 — et *Μεννά* Lc 3,31.

Edidit Tischendorfius *ἀσιαρχῶν* Act19,31 — *ἐθνάρχησ* 2Co 11,32 — *ἑκατοντάρχησ* undevicies, id est ubique nisi Act22,25 — *πατριάρχησ* Act2,29 7,8.9 He7,4 — *πολιτάρχασ* Act17,6.8 — *τετραάρχησ* Mt14,1 Lc3,19 9,7 Act13,1; sed e contrario ubique, vicies semel, *χιλίαρχοσ*. Winerus laudat formas similes in *-αρχησ* cum in Vetere Testamento tum in scriptoribus profanis.

Formae *μαχαίρησ*,[1] *μαχαίρη* leguntur septies Lc21,24 22,49 Act12,2 Heb11,34.37 Apoc13,10.14; *πλημμύρησ* Lc6,48; *πρῴρησ* Act27,30; *σπείρησ*[2] Act10,1 21,31 27,1; *Σαπφείρη* Act5,1; *συνειδυίησ* Act5,2.[3]

Ut ex *ὁ δεσμόσ* numerus pluralis *τὰ δεσμά* ducitur excepto Phil1,13 ubi *οἱ δεσμοί* legitur, ita ex *ὁ σῖτοσ* Act7,12 in textu recepto (cum HP etc) *σῖτα*, sed hic editores recentiores omnes *σιτία* receperunt cum ℵABCDE. Pro forma plurali usitata *σταδίουσ* nunc edidit Tischendorfius Io6,19 *στάδια* cum ℵ*D; item Mc14,3 *τὸν ἀλάβαστρον* cum ℵ*ADEF HKSUVW^{b}XΓΠ non *τὴν ἀλ.* ut ℵ^{c}BCLΔ.

Forma *γήρει* Lc1,36 edita est cum ℵABC et uncialibus ceteris[4] et occurrit in codicibus bonis Gen15,15 21,7 25,8 1Paral29,28. Testatior forma Act27,40 est *ἀρτέμωνα*. Forma pluralis neutrius generis *ἡμίσεια* edita est Lc19,8 cum L (ℵB*Q-*σια*), quae forma alibi[5] reperta

3 decl.

[1] Ita Exod15,9 *μαχαίρῃ* et ed. Rom. et mss.

[2] Dindorfius scripsit: „vicissim frequens est genitivus *σπείρησ*, etiam in communi dialecto apud recentiores.“ Steph. *Thes. Gr. ling.* Parisiis vol. 7 (a. 1848—1854), col. 569.

[3] Ita etiam Exod8,21.24 *κυνομυίησ*, 1Sam25,20 *ἐπιβεβηκυίησ* et ed. Rom. et mss., Sap10,7 *εστηκυιη* ℵ*.

[4] Dindorfius scripsit: „Videtur haec forma [*γῆροσ, τό*] frequentata fuisse Macedonibus et Alexandrinis“; Steph. *Thes. Gr. ling.* Parisiis vol. 2 (a. 1833), col. 608. Cf Fritzsche ad Sir3,12; Sturz, *De dial. Maced. et Alex.* p. 155.

[5] Antoninus Liberalis, *Μεταμορφώσεων συναγωγή*, cap. 2, ed. Georg. Aenoth. Koch, Lipsiae a. 1832, pag. 6, l. 28.

est, praeterea probatur *ἡμίσεα* apud Phrynichum[1] pro *ἡμίση*. Editum est *βαθέως* Lc24,1 cum ℵABCDGHLMXΓΔΛΠ*, non *βαθέος* ut EKPSUVΠ[2]. Accusativus pluralis *νήστις* scribitur Mc8,3 cum ℵΔ, quae forma Fritzschio[2] probatior videtur esse etiam Mt15,32 ubi Tischendorfius ipse eam recepit in editionibus minoribus a.1873.

Neutrum *τὸ ἔλεος* ubique scribitur quamquam *ἔλεον* quidem aliquoties etiam in uno vel altero antiquissimorum codicum invenitur. Octies occurrit *τὸ πλοῦτος* 2Co8,2 Eph1,7 2,7 3,8.16 Phil4,19 Col1,27 2,2, duodecies *ὁ πλοῦτος* Mt13,22 Mc4,19 Lc8,14 Iac5,2 Ro2,4 9,23 11,33 Eph1,18 He11,26 1Ti6,17 Apoc5,12 18,16; *ὁ ζῆλος* passim, sed bis *τὸ ζῆλος*, 2Co9,2 cum ℵB 17, quam formam in editione septima B solo teste Tischendorfius noluit accipere, et Phil3,6 cum ℵABD*FG. Aliquot testes habent passim etiam *ὁ δεῖπνος* ut Lc14,16 Apoc19,9.17.

In editione septima Tischendorfius, vix libenter scripsit *λίαν* Act14,12 — *ἀσφαλῆν* He6,19 — et in apocalypsi *ποδήρην* 1,13 — *μῆναν* 9,15 22,2 — *ἄρσεναν* 12,5.13 — *εἰκόναν* 13,14 de quibus conferendus est apparatus criticus ad He6,19; nunc auctoritate in primis codicis ℵ fultus, qui codex tamen aliis locis formas similes praebet, expulit has formas neque olim neque hodie a lingua populari alienas,[3] quae etsi passim in codicibus optimis antiquissimis leguntur

[1] Phrynichus, *Eclogae nominum*, ed. Chr. Aug. Lobeck, Lipsiae a. 1820, p. 246.247: Steph. *Thesaur.* vol. 4, p. 170; Buttmann, *Ausführl. Sprachlehre*, vol. 1, p. 248; Al. Buttmann, *Studien und Kritiken*, a. 1862, p. 194 sq.

[2] C. F. A. Fritzsche, *Evangelium Marci*, excurs. 3, Lipsiae a. 1830, p. 796.797.

[3] Vide Mullach, *Grammatik der griechischen Vulgarsprache*, Berolini a. 1856, p. 22 et 162; — Joh. Gottfr. Wetzstein, „Ausgewählte griechische und lateinische Inschriften, gesammelt auf Reisen in den Trachonen und um das Haurângebirge," *Abhandlungen der königlichen Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Aus dem Jahre 1863*, Berolini a. 1864, p. 255—368, ubi invenitur forma

tamen ex recentiore usu videntur fluxisse. Similiter *μείζων* pro *μείζω* Io5,36 non editum est, quamquam ABEGMΔ testes habet.

peregrina.

Vox *Μωϋσῆς Μωϋσεῖ Μωϋσῆν* habet Act7,44 *Μωϋσῆ* ex ℵBCEH, ut verisimile est, auctore Moultonio, ex LXX viralis versionis usu, et Lc16,29 *Μωϋσέα* ex codicibus omnibus. *Μωϋ-* in hac voce constanter editum est. Habet textus receptus ubique *Μωσῆς*, ita etiam Strabo (ed. Meineke) et Philo (ed. Müller; non ita ed. Richter). De usu LXX virali cf LXX ed. 4. Tischendorfii, proll. p. xlii. Teste Müllero (in Ioseph. *Contr. Ap.* i, 31, §4) fluctuat scriptura apud Iosephum, etsi forma *Μωσῆς* ei usitatior sit; Bekkerus tamen edidit ubique apud Iosephum *Μωυσῆς*. De codicum variatione quod ad hanc vocem attinet, cf Ottonem ad Iust. Mart. *Apol.* 1, cap. 32 sub init.

In evangeliis editae sunt formae *Σολομῶνος*, *Σολομῶνα*, in actibus *Σολομῶντος* 3,11 cum ℵABCP, 5,12 cum ℵA13; Δ Mt1,6 et C(semel) Δ Mt12,42 praebent *-μῶντα*. Act7,47 edidit Tischendorfius *Σαλωμών*.

Vox *Ἱερουσαλήμ* vel *Ἱεροσόλυμα* invenitur in Novo Testamento fere 140ies, id est *Ἱερουσαλήμ* 74ies et *Ἱεροσόλυμα* 66ies. Ut accuratius loquar, edita est forma *-όλυμα* in Matthaeo semper (11ies) excepto Mt23,37 ubi *-ήμ* bis legitur, — in Marco semper (11ies) — in Iohanne semper (12ies), — in apocalypsi semper, id est ter. In Luca edita est forma *-ήμ* 27ies, *-όλυμα* quater, — in actibus *-ήμ* 37ies, *-όλυμα* 22ies, — in Paulo *-ήμ* octies, *-όλυμα* ter.

aptota.

Ex verbis aptotis haec *Βηθφαγή*, *Γεννησαρέτ*, *Καφαρναούμ* ubique sine variatione edita sunt; — *Βηθσαϊδάν* potius placet Matthaeo et Marco, *Βηθσαϊδά*

χρηπιδαν p. 311, inscr. 160, l. 3; — Le Bas et Waddington, *Voyage archéologique*, inscriptions vol. 3, 1, textes, pars VI, sect. VI, Trachonite 2, Riméa, inscr. 2418, l. 2, ubi invenitur *θυριδαν*. Vide etiam I.G. Müllerum, *Erklärung des Barnabasbriefes*, Lipsiae a. 1869, p. 158, et E. A. Sophoclem, *Greek lexicon*, Bostoniae a. 1870, p. 36.

Lucae et Iohanni;[1] — *Ναζαρέθ* (exceptis Mt4,13 et Lc4,16 *Ναζαρά*) usurpatur a Matthaeo et Luca (etiam in actibus), *Ναζαρέτ* a Marco et Iohanne, iudice Tischendorfio.

3.

DE VERBORUM FORMATIONE.

(1.) DE AUGMENTO.

Augmentum passim vel omittitur vel fluctuat vel duplicatur vel non reduplicatur vel transponitur.

a. Omittitur passim augmentum praesertim in verbis quae praepositionibus composita sunt vel quae diphthongum *οι* vel *ευ* sub initium habent, et in plusquamperfecto ut: *ἀνορθώθη* Lc13,13 — *ἐπαισχύνθη* 2Ti1,16 — *διερμήνευσεν* Lc24,27 (— *ἀνέθη* Act16,26 — *ἀφέθησαν* Ro4,7) — *ἐποικοδόμησεν* 1Co3,14 — *οἰκοδομήθη* Io2,20 cum ℵB*T^{b}33 (*οἰκοδόμησεν* aliqua auctoritate valet, in primis Act7,47 B*D et Lc7,5 C*D; alibi vero ita unus B* vel C* vel L*, alibi nullus; confer ad Act7,47)[2] — *εὐδόκησα* etc Mt17,5 Mc1,11 Lc3,22 12,32 2Pe1,17 1Co1,21 10,5 Gal1,15 Col1,19 1Th2,8 (sed *ηὐδοκ.* praesertim cum ℵAB et 37^{paul} Mt3,17 12,18 Ro15,26.27 1Th3,1 He10,6.8; ad He10,6.8 habent ℵD^{c} *εὐδοκ.*) — *εὐκαίρουν* Mc6,31 (sed *ηὐκαίρουν* Act17,21) cum ℵABDE — *εὐλόγησα* (cf Lc24,30) — *εὐπορεῖτο* Act11,29 — *εὗρισκον*, *εὗρον* etc (He11,5 *ηὑρίσκετο* cum ℵADE) — *εὐφόρησεν* Lc12,16 ubi codices multi *ηὐφ.* praebent — *εὐφραίνοντο* Act7,41 (sed *ηὐφράνθη*

[1] Confer *βηδσαϊδά* ex titulo atramento scripto in testa fictili, quae ex Aegypto Parisios translata fuit; Boeckh, *Corp. inscr. Gr.* vol. 4 (a. 1877), p. 424, inscr. 9060, l. 2.

[2] Confer Wetzstein (ut supra p. 118) p. 267, inscr. 12, l. 2; p. 279, inscr. 52, l. 3.4; p. 282, inscr. 62. a, l. 10; p. 299, inscr. 118, l. 4; p. 304, inscr. 136, l. 2; p. 305, inscr. 140, l. 4; p. 307, inscr. 148, ll. 4.5; p. 309, inscr. 155, l. 4 ubi *οἰκ*; — p. 270, inscr. 22, ll. 4.5; p. 271, inscr. 28, l. 6; p. 295, inscr. 107, l. 2 ubi *ὠκ*.

Act2,26) — *εὐχαρίστησεν* Act27,35 (sed[1] *ηὐχαρίστησαν* Ro1,21 cum ℵACDE) — *εὔχοντο* Act27,29 cum B*CH (sed *ηὐχόμην* Ro9,3 cum ℵABCFG) — *εὐξάμην* Act26,29 — *γεγόνει* Act4,22 (vide ad loc.) — *δεδώκει* Mc14,44 Lc19,15 Io11,57 (cf Mc15,10) — *μεμενήκεισαν* 1Io2,19 — *πεπιστεύκεισαν* Act14,23 — *πεποιήκεισαν* Mc15,7 — *τεθεμελίωτο* Mt7,25.

b. Fluctuat augmentum inter *ε* et *η* in *ἐδυνάμην* Mt22,46 etc et *ἠδυνάμην* Io9,33 etc etiam *ἠδυνήθην* Mt17,16.19 etc, vel *ἠδυνάσθην* Mc7,24 (ℵB) — *ἔμελλον* Io6,6.71 etc et *ἤμελλον* Lc7,2 Io4,47 etc (*ἐβουλόμην*, *ἐβουλήθην* ubique edita sunt, non *ἠβουλ.* — cf 2Io12 in textu recepto); inter *ει* et *η*, ut *εἰργάσασθε* 2Io8 et *ἠργάσατο* Mt25,16 etc *ἠργάζοντο* Act18,3; *κατειργ.* Ro15,18 et *κατηργ.* Ro7,8 etc, *προσηργ.* Lc19,16 (*εἰλκωμένοσ* editum est Lc16,20, non *ἡλκ.*). Fluctuant etiam *ἐρ-* et *ἐρρ-*, ut *ἐραβδίσθην* 2Co 11,25 — *ἐράντισεν* He9,19.21 — *ἐράπισαν* Mt26,67 — *ἔριψαν* Mt15,30 etc — *ἐρύσθη* 2Ti4,17 — *ἐρύσατο* Col1,13 2Ti3,11 (sed *ἐρρύσατο* 2Co1,10 2Pe2,7) — *προσέρηξεν* Lc6,48.49 (sed *ἔρρηξεν* Lc9,42) — *διερήσσετο* Lc5,6 (sed *διέρρηξεν* Mt26,65) — *ἐρρέθη* passim. Reduplicatur interdum *ρ*, ut *ῥεραντισμένοι* He10,22 — *περιρεραμμένον* Apoc19,13 (ℵ); saepius non reduplicatur, ut *ἐριμμένοι* Mt9,36 (D *ρεριμμενοι*) — *ἔρριπται* Lc17,2 — *ἔρρωσθε* Act15,29 — *ἐρριζωμένοι* Eph3,18(17) Col2,7.

c. Duplicatur augmentum vel omissa est reduplicatio quam vocant, ut: *ἀπεκατεστάθη* Mt12,13 Mc3,5 (8,25) Lc6,10 — *ἀνέῳξεν* Io9,14 — *ἀνέῳγεν* 1Co16,9 — *ἀνεῴχθην* Mt3,16 9,30 27,52 Lc1,64 — *ἀνεῳχθῆναι* Lc3,21 — *ἀνεῳγμένοσ* Act10,11 Ro3,13 2Co2,12; *triplicatur* etiam ut *ἠνεῴχθησαν* Io9,10 — *ἠνεῳγμένη* Apoc4,1 10,2.8 19,11; reduplicatio omittitur in *ἐμνηστευμένῃ* Lc1,27 2,5.

[1] Confer Gruterum, *Corp. inscr.* Amstelaedami a. 1707, p. lxxi, inscr. 1, ll. 9.14.18 *ηυχαριστησεν*.

d. Transponitur augmentum, ut *ἠνοίγη* Act12,10 — *ἠνοίγησαν* Mc7,35 — *ἤνοιξεν* Io9,17 — *ἠνοίχθησαν* Act16,26 — *διηνοιγμένους* Act7,56 — *ἤφιεν* Mc1,34 11,16 — *ἡμφιεσμένον* Mt11,8 Lc7,25 (*ἐπροφήτευσαν*, non *προεφήτευσαν* textus recepti Mt11,13 et al.).

Forma *ἑόρακα* pro *ἑώρακα* edita est 1Co9,1 Col 2, 1.18, sed alibi *ἑώρ.*[1]

(2.) DE TEMPORIBUS INSOLENTIORIBUS.

a. Aliquando verba formas permutant, ut verba in *μι* cum verbis in *άω έω* (*ί*)ω; verba in *έω* cum verbis in *άω*, e. g.: *ἐμπιπλῶν* Act14,17, *ἐμπιπρᾶσθαι* Act28,6, *ἀφιεῖσ* Apoc2,20, *συνιῶν* Ro3,11 (al *συνίων*), *συνιοῦσιν* Mt13,13, *ἀφίουσιν* Apoc11,9 (al *συνίουσιν ἀφιοῦσιν*), — *ἐλεῶντοσ* Ro9,16, *ἐλεᾶτε* Iu23, *ἐλλόγα* Philem18, — *νικοῦντι* Apoc2,17, *ἠρώτουν* Mt15,23, *ἐνεβριμοῦντο* Mc14,5, *ἐμβριμούμενοσ* Io11,38.[2]

b. Quod ad modos attinet, haec notentur. Etsi non editum est tamen passim in codicibus nonnullis invenitur coniunctivus quidam futuri ut *καυθήσωμαι* 1Co13,3, *κερδηθήσωνται* 1Pe 3,1 (*δώσῃ* Io17,2 nunc legit Tisch.). Formae *δοῖ* Mc8,37, *παραδοῖ* Mc4,29 14,10.11 Io13,2, *παραδιδοῖ* 1Co15,24, *γνοῖ* Mc5,43 9,30 Lc19,15 videntur re vera non optativi sed coniunctivi modi esse.[3] Tischendorfius edidit optativum

[1] Vide de *ἑόρακα* Stephan. *Thes. Gr. ling.* Parisiis vol. 5 (a. 1842—1846), col. 2139. Praeterea cum his de augmento „conferri possunt multa ex LXX, alia in editis alia in mss. obvia: ut *απεκατεστη* Exod4,7, *ερυσθησαν ερυσω* 4Reg23,18 Exod5,23, *ερυψεν* Exod7,10, *εμνηστευμενη* (hoc omnino contra antiquum morem fuisse videtur) Deut22,23 (eadem forma Protev. Iac. xix, 1, cod. E), *επρονομευσαν* saepissime, *ηργαζοντο* Exod36,4 et alibi saepe, *επροφητευσαν* saepissime, *επιβεβηκει* Num22,22, *δεδωκειν* 2Reg18,11 etc. Cf etiam *Patr. apostol. opp.* ed. Gebhardt, Harnack, Zahn, Lipsiae a. 1876, fasc. 2, p. 158, martyr. Polyc. xvi, 2 *γεγόνει*; p. 152, martyr. Polyc. xii *πεπληρώκει*."

[2] Cf E. A. Sophoclem, *Greek lexicon of the Roman and Byzantine periods*, Bostoniae 1870, p. 41.

[3] Confer Moultonium (ut supra, p. 99), p. 360, not. 2.

δῴη Ro15,5 Eph1,17 2Ti1,16.18 2,25, non coniunctivum δῶῃ quem Lachmannus habet Eph1,17 2Ti2,25. Imperativi recipiuntur ἀνάβα Apoc4,1, ἀνάβατε Apoc11,12, ἀνάστα Act12,7 Eph5,14, ἐγείρου Lc8,54 (vide ad loc.), εἰπόν Mt18,17 22,17 (vide apparat.) Mc13,4 Lc10,40 22,66, — et infinitivi πεῖν (Ln bis πῖν) Mt27,34 bis Io4,7. 9.10 1Co9,4 10,7 (sed πιεῖν Mt20,22 Mc10,38 Act23, 12.21 Ro14,21), κατασκηνοῖν Mt13,32 cum B*D, (sed κατασκηνοῦν Mc4,32) ἀποδεκατοῖν He7,5 cum BD*.

c. Quod ad ea, quae temporum propria sunt, attinet, haec notentur. Futura ἀκούσω ut Mt12,19, γελάσω Lc6,21, κράξω Lc19,40 et similia usitatioribus passim praeferuntur. Futurum ἀναπαήσονται Apoc14,13 editum est cum ℵAC, et ἐπαναπαήσεται Lc10,6 cum ℵB; confer κατακαήσεται 1Co3,15 2Pe3,10.[1] Aoristus secundus saepe terminationem primi adsumit, ut εἶδα vel ἴδα Mt13,17 etc, εἵλατο 2Th2,13,[2] εἶπαν ut Mt27,6 Mc8,28,[3] ἐπέβαλαν Mc14,46, ἔπεσαν Apoc7,11, εὕραμεν Lc23,2 He9,12, ἦλθαν Mt25,36 etc, participium εἵπας Act7,37 etc.[4] Cf εἵχαμεν 2Io5, εἶχαν Mc8,7 Apoc9,8.

d. Flexiones hae personales notandae sunt: secundae personae singularis δύνῃ Mc9,22.23 Lc16,2 Apoc2,2, ἀφῆκες Apoc2,4 cum ℵ*et^{c}C, κεκοπίακες Apoc2,3, πέπτωκες Apoc2,5

[1] Codex Alexandrinus habet κατακαήσονται Esai47,14. Herm. Vis. i, 3, § 3, et iii, 9, § 1, παῆναι; cf Steph. *Thes.* et E. A. Sophoclem, *Greek lex.* s. v. παύω.

[2] Vide Boeckhium, *Corp. inscr. Gr.* vol. 2, p. 755, inscr. 3272, l. 11 εἵλατο, l. 15 εἱλάμενοσ; vol. 3, p. 901, inscr. 6247, l. 2 ἀφείλατο; vol. 4, p. 465, inscr. 9269, l. 2 εἵλατο.

[3] Teste v. cl. I. H. Thayero, pro εἶπον, quod textus receptus 127 ies habet, legit Tisch. 82 ies εἶπαν.

[4] Tischendorfius haec addidit: „Lc14,10 17,7 codices optimi inter αναπεσε et αναπεσαι fluctuant. Sed illud prius a paulo pluribus confirmatum eo magis praeferri debet quoniam ανεπεσεν 11,37 22,14 haud dubie a Luca scriptum est, cui si ανεπεσαμην (neque Iohanni, Marco, Matthaeo probatum) placuisset, non unum imperativum αναπεσαι placuisse probabile est."

(B habet *ἔδωκεσ* Io17,7.8), *κανχᾶσαι* Ro 2,17.23 1Co4,7 (cf Ro 11,18), *ὀδυνᾶσαι* Lc16,25, *πίεσαι*, *φάγεσαι* Lc17,8,[1] — tertiae personae singularis *διεδίδετο* Act4,35, *ἐξέδετο* Mt21,33 Mc12,1 Lc20,9, *παρεδίδετο* 1Co11,23,[2] — tertiae personae plur. imperfecti *ἐδολιοῦσαν* Ro3,13 (e LXX), *εἶχοσαν* Io15,22.24 cum ℵBL*N*Π[2] 1.33, aoristi secundi *παρελάβοσαν* 2Th3,6 cum ℵ*AD*, ita saepe in LXX,[3] perfecti *ἀπέσταλκαν* Act16,36 cum ℵAB, *γέγοναν* Ro16,7 cum ℵAB et Apoc21,6 cum ℵ[c]A, *ἔγνωκαν* Io17,7, *εἴρηκαν* Apoc19,3 cum ℵAP, *εἰσελήλυθαν* Iac5,4 cum BP, *ἑώρακαν* Lc9,36 Col2,1 (*εἶδ.*), *τετήρηκαν* Io17,6 cum BDL; Apoc18,3 habent *πέπτωκαν* AC; Tischendorfius legit *πέπωκαν*.[4]

4.

DE SYNTAXI.

Constat multa quae ad syntaxim spectant esse, quibus Graecitas Novi Testamenti, qualis in codicibus servatur, ut et scriptorum aliorum posterioris aevi et LXX interpretum, a puritate classica quam vocant discedat, nec prorsus arcenda sunt talia ex editionibus Novi Testamenti. Iunguntur *ἵνα*, *ἐάν*, *ὅταν* cum indicativo nunc futuri *ἵνα σταυρώσουσιν* Mc15,20, *ἐρεῖ* Lc14,10, *δώσουσιν* Lc20,10, *θεωρήσουσιν* Io7,3, *ξυρήσονται* etc Act21,24, *θήσω* 1Co9,18, *καυθήσομαι* 1Co13,3, *καταδουλώσουσιν* Gal2,4, *ἐξομολογήσεται* Phil2,11, *κερδηθήσονται* 1Pe3,1, *ἥξουσιν κ. προσκυνήσουσιν* Apoc3,9, *σφάξουσιν* Apoc6,4, *δώσει* Apoc8,3, *ἀδικήσουσιν* Apoc9,4, *προσκυνήσουσιν* Apoc9,20 13,12, *ἀναπαήσονται* Apoc14,13, — *ἐὰν συμφωνήσουσιν* Mt18,19, *σιωπήσουσιν*

[1] Ita apud LXX *πίεσαι* Ruth 2,9 Iud12,13 Sir9,10 Ezek4,11 12,18 23,32.34; *φάγεσαι* Ruth 2,14 Ps127,2 Ezek4,9.10.12 12,18 36,14 Mich6,14 2Mac7,7.

[2] Codex Alexandrinus habet *ἐδίδετο* Exod 5,13.

[3] Vide E. A. Sophoclem, *Greek Lexicon*, p. 39.

[4] Vide in primis E. A. Sophoclem, *Gr. Lex.* pp. 37.38.

Lc19,40, *ὁδηγήσει* Act8,31, — *ὅταν ὄψεσθε* Lc13,28, *δώσουσι* Apoc4,9, nunc praesentis *ἵνα σωφρονίζουσιν* Tit2,4, *γινώσκουσιν* Io17,3, *διώκονται* Gal6,12, *θαυμάζετε* Io5,20, *φυσιοῦσθε* 1Co4,6, *ζηλοῦτε* Gal4,17, *γινώσκομεν* 1Io5,20, *τρέφουσιν* Apoc12,6, — *ἐὰν στήκετε* 1Th3,8, — *ὅταν στήκετε* Mc11,25, nunc perfecti, *ἐὰν οἴδαμεν* 1Io5,15. Occurrit etiam *ὅταν* cum imperfecto, ut *ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν* Mc3,11, et aoristo, ut *ὅταν ὀψὲ ἐγένετο* Mc11,19, *ὅταν ἤνοιξεν* Apoc8,1.

Ita coniunguntur diversi modi continuo se excipientes, ut Mt7,6 *μήποτε καταπατήσουσιν καὶ ῥήξωσιν*, Apoc3,9 *ἵνα ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν καὶ γνῶσιν ὅτι*, vide etiam Apoc22,14.[1]

Constructiones ad sensum quas dicunt inveniuntur, ut Io6,9 *παιδάριον ὅς*, Mc3,28 *αἱ βλασφημίαι ὅσα ἂν βλασφημήσωσιν*, et similiter Lc23,53 *ἐνετύλιξεν αὐτό . . . καὶ ἔθηκεν αὐτόν*, Mc9,26 [*πνεῦμα*] . . . *κράξας . . . σπαράξας*, Mt14,12 *ἦραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν*.[2]

Apocalypsis, cuius pauci exstant codices, scatet erroribus syntacticis, ut 5,12 *ἄξιός ἐστιν τὸ ἀρνίον*, 21,14 *τὸ τεῖχος ἔχων*, neque omnino desunt in reliquis Novi Testamenti libris similes soloecismi, ut Phil2,1 *εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί*.

In interrogatione ponitur *ὅτι* pro *τί ὅτι* Mc2,16 9,11.28, quod etiam apud LXX et alibi occurrit. Item praefigitur *εἰ* interrogationi directae, ut Act1,6 *λέγοντες· κύριε, εἰ . . . ἀποκαθιστάνεις*, Lc13,23 *εἰ ὀλίγοι*, Lc22,49, *εἰ πατάξομεν* vide etiam Mt19,3 Act19,2.[3]

[1] Confer Lev10,6 *ἵνα μὴ ἀποθάνητε καὶ ἔσται*, Deut29,13 *ἵνα στήσῃ . . . καὶ ἔσται*. Vide etiam Tischendorfium, *N. T. Gr.* Parisiis a. 1842, proll. p. xi.

[2] Ita saepe in LXX, ut Deut1,39 *παιδίον ὅστις*, Deut4,2 *τὰς ἐντολὰς ὅσα*, Deut5,28 *λόγων ὅσα ἐλάλησαν*, — 1Reg13,29 *ἦρεν τὸ σῶμα καὶ ἐπέθηκεν αὐτό . . . καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν τοῦ θάψαι αὐτόν*, — Lev5,15 *ψυχὴ ἐὰν αὐτόν*, 2Reg18,36 *ἐντολὴ λέγων*.

[3] Cf Iudic13,11 *εἰ σὺ εἶ*, et vide Winerum, *Gr.* § 57,2.

Pronomen reflexivum ubique *αὐτοῦ* nunquam *αὑτοῦ* editum est, quod non modo in codicibus uncialibus octavi noni decimi saeculi sed etiam in aliis multis (non tantum Novi Testamenti codicibus) fere constanter ponitur, quod firmant praeterea praepositiones elisae, quae *επ*, *απ*, *μετ*, *κατ*, *αντ*, non *εφ*, *αφ*, *μεθ*, *καθ*, *ανθ* scriptae sunt, ut Mc 5,40 14,33 *μετ᾽ αὐτοῦ*, He 6,7 *ἐπ᾽ αὐτῆσ*, Apoc 9,11 *ἐπ᾽ αὐτῶν*.[1]

Τίσ ponitur significatione relativi, ut Mc 8,1.2 Mt 10,19, et fortasse Act 13,25 *τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ·* ubi, Tischendorfio iudice, non interpungendum est *εἶναι; οὐκ*: sed vide Meyerum in loco.

5.

DE VERBIS COMPOSITIS.

Saepe accidit lingua quadam veterascente ut verba simplicia quasi senescentia verbis compositis cedant; neque desunt talia composita in Novo Testamento. Nihilominus usque hodie res non accurate indagata est, nec licet legem ponere nisi legem illam prudentiae, nihil temere mutari debere. Id, quod Tischendorfius iam statuit, — composita quaedam simplicibus usitatiora fuisse et e contrario librarios vel potius codicum correctores loco simplicium saepe composita posuisse quo explicatiorem orationem redderent, — dubium non tollit. Qui rem adire volet, inveniet in apparatu materiam, quae ad Novum Testamentum attinet. Fusius de hac re tractare vetamur cum temporis tum spatii angustiis. Videtur *ἐπερωτᾶν* usitatius fuisse quam *ἐρωτᾶν* (apud Bruderum invenitur *ἐπερ.* 61 ies et *ἐρ.* 61 ies), de quo vide Mc 8,5 Lc 23,3.6, et *ἀνατρέφεσθαι* quam *τρέφεσθαι*, de

[1] Ita apud LXX (ubi editio ipsa Romana plerumque *αὐτοῦ* habet), ut 1 Reg 11,18 *μετ᾽ αὐτῶν* in codice Alexandrino, 2 Sam 13,19 *ἐπ᾽ αὐτῆσ*, Iudic 3,23 *κατ᾽ αὐτοῦ*, 2 Reg 3,27 *ἀντ᾽ αὐτοῦ* et *ἀπ᾽ αὐτοῦ*. Confer Philonem 2,77, l. 37, Basilicorum tom. vii, ed. Car. Annibal Fabrotus, Parisiis a. 1847, p. 884 B *κατ᾽ αὐτούσ*, p. 251, C *ἐπ᾽ αὐτόν* ex codice Parisiensi.

quo vide Lc4,16 Act7,20.21 22,3 — *ἀποκρύπτειν* passim substitutum esse pro *κρύπτειν* ut Mt11,25 25,18, item *ἀπαρνησάσθαι* (quod Mt16,24 Mc8,34 non fluctuat) pro *ἀρνησάσθαι*, de quo vide Lc9,23 Io13,38, item *ἐπιστρέφειν* pro *στρέφειν* Io12,40.

6.

DE IIS QUAE SINGULORUM SCRIPTORUM PROPRIA SUNT.

Dubitari vix potest quin is adiumentum studiosis Novi Testamenti textus magnum ad lectiones definiendas allaturus sit qui accurate distinguere poterit, quid uniuscuiusque scriptoris proprium sit. Res autem difficultatis plena usque hodie fere neglecta est. Gersdorfius[1] initium fecit. Wilkius,[2] quem coniunctio inter quaestiones textus criticas et scriptorum consuetudines non fugit, quamquam multa plurimi aestimanda commemoravit tamen in usum grammaticae studiosorum scribens praebuit non nisi notas quae a criticis elaborarentur oportuit. Crednerus multa quae est eius accuratio notavit.[3] Valent etiam multum studia vv. cll. Bernhardi Weissii et Henrici Iulii Holtzmanni in quaestionibus de evangeliis; adeundi sunt libri Schulzii et Seyffarthii in quaestionibus de Iohanne, Schulzii in quaestionibus de Petro Iuda Iacobo, Böttcheri et Lasonderi in quaestionibus de Paulo.[4]

[1] Chph. Gotthelf Gersdorf, *Beiträge zur Sprach-Charakteristik der Schriftsteller des N. T.* Theil i, Lipsiae a. 1816.

[2] Christian Gottlob Wilke, *Die neutestamentliche Rhetorik*, Dresdae et Lipsiae a. 1843, p. 4 et p. 435—493.

[3] Credner, *Einleitung in das Neue Testament*, Halae a. 1836.

[4] Weiss, *Das Matthäusevangelium und seine Lucasparallelen*, Halae a. 1876, *Das Marcusevangelium und seine synoptischen Parallelen*, Berolini a. 1872, vide etiam editionem sextam commentariorum Meyeri in Mc-Lc Io Ro a Weissio curatam; Holtzmann, *Die synoptischen Evangelien*, Lipsiae a. 1863; — I. D. Schulze, *Der schriftstellerische Charakter und Werth des Iohannes*, Lipsiae a. 1803; T. A. Seyffarth,

Nonnulla addantur exempli causa. Matthaeus adamat phrases *ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν*, *ἐρρέθη* et similia, *προσκυνεῖν τινι*. Marcus utitur praesentibus ubi alii praeteritis utuntur, ut capp. 1.2.3, item 4,1.15, item passim capite 5, item 6,1; — aoristo praecedente solet praesens ponere, ut 3,12 6,8.12.41 7,36 8,2.30; — ponit *ὁ πολύς* et *οἱ πολλοί* ubi *πολύς* et *πολλοί* satis videntur esse, ut 6,2 9,26 12,37; — amat locutiones pleonasticas, ut *μετ' αὐτοῦ συνακολουθεῖν* 5,37. Lucas adamat formam *ἱερουσαλήμ*; — praeter ceteros mavult *ἅπαντες* pro *πάντες* scribere; — adamat *δὲ καί* in talibus phrasibus quales sunt *ὁμοίως δὲ καί*, *ἔλεγεν δὲ καί*, *ἐγένετο δὲ καί*.

Difficultas lectionis definiendae, quod ad hanc rem spectat, eo maior est quod non solum facillime scriba, praesertim ad novum auctorem transitu facto, phrases prioris auctoris in librum alterius inferebat, sed etiam intra librum unum phrases forte varie scriptas inter se confundebat. Quo postero modo imitati sunt interpolatores ea quae auctoris interpolati propria sunt, „quem ad modum Lc2,41 *ἐπορεύοντο δὲ καί* solus D praebet; nec raro in Marco testes aliquot *ὄχλος* cum plurali composuere, quod ex ipsius Marci more est, confer 4,1 et 9,15."

Ein Beitrag zur Special-Charakteristik der Johanneischen Schriften, Lipsiae a. 1823; — I. D. Schulze, *Der schriftstellerische Werth und Charakter des Petrus, Judas und Jakobus*, Leucopetrae a. 1802; — I. F. Böttcher, *De paronomasia finitimisque ei figuris Paulo apostolo frequentatis*, Lipsiae a. 1823.24; Bernard Albert Lasonder, *Disquisitio de linguae Paulinae idiomate*, I.II, Traiecti ad Rhenum a. 1866.

V.

DE TEXTUS FORMA.

---

paginae

1. De librorum ordine . . . . . 131—140
2. De capitibus . . . . . 140—166
   (1.) De divisionibus antiquis . . 140—161
   De lectionibus ecclesiasticis . 161—163
   (2.) De divisione occidentali hodierna 164—166
3. De versibus . . . . . 167—182

V.

DE TEXTUS FORMA.

1.

DE LIBRORUM ORDINE.[1]

Novum Instrumentum sive Testamentum[2] pro lege et prophetis Veteris Testamenti praebet „novam legem evangelii et novum sermonem apostolorum" unde orta est divisio in evangelium sive evangelia sive evangelicum instrumentum et apostolum sive apostolos sive apostolicum instrumentum sive apostolica instrumenta.[3] Exceptis paucis

[1] Haec indagaverunt quam accuratissime atque historice elucidaverunt Humfredus Hody, *De bibliorum textibus originalibus*, Oxonii a. 1705, lib. 4, cap. 4, *de librorum biblicorum numero ac ordine*, p. 644—664, et in primis v. cl. Gustavus Volkmar, in editione sua libri Credneri, *Geschichte des Neutestamentlichen Kanon*, Berolini a. 1860, p. 337—416, praesertim 393—416. Vide etiam v. cl. B. F. Westcott, *A general survey of the history of the canon of the New Testament*, ed. 5, Londinii a. 1881, p. 521—579, ubi exhibentur catalogi librorum biblicorum praestantissimi ex saeculis octo prioribus.

[2] Tertull. *Adv. Marcion.* lib. 4, cap. 1 et 6; *Adv. Prax.* c. 15; *De resur. carnis*, c. 39.

[3] Clem. Alex. *Strom.* vii, 3, § 14, p. 836 ed. Potter; v, 5, § 31, p. 664; vi, 11, § 88, p. 784; Tertull. *Adv. Prax.* c. 15; *De pudicit.* c. 12; *De resur. carnis*, c. 39. Conf. Iren. *Cont. haereses*, lib. 1, cap. 3, § 6, ed. Stieren, Lipsiae a. 1853: *ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν καὶ τῶν ἀποστολικῶν*; Hippol. *Ref. haer.* lib. 7, c. 38: *τῶν δὲ εὐαγγελίων ἢ τοῦ ἀποστόλου.*

testibus tribuunt omnes locum priorem evangeliis. De librorum auctoritate deque libris apocryphis non est quod dicam, neque meum est causas historico-canonicas adire, propter quas librorum ordo mutatus sit. Notandus est ordo primum quinque Novi Testamenti partium, deinde evangeliorum quattuor, tum epistularum catholicarum, denique epistularum Pauli. Lectorem non latebit, ordines nonnullos infra laudatos ex incuria ortos esse.

(1.) EVV ACT CATH PAUL APOC.

Ordo in codicibus Graecis, ut ABC et minusculis, usitatus est Evv Act Cath Paul Apoc, quem ordinem praeterea exhibent, nisi quod hic illic omittitur pars nonnulla, Athanasius[1] (a. 330), Cyrillus Hierosolymitanus[2] (a. 350), canon spurius sive catalogus concilio Laodicensi anni 363 adscriptus,[3] Philastrius[4] (a. 380), Itala apud Cassiodorium[5] (a. 540), Leontius[6] (a. circ. 590), index „de LX libris" etc (*περὶ τῶν ξ' βιβλίων*) Anastasii Sinaitae *Quaestionibus* in codice Parisino subiunctus,[7] Iohannes

[1] Athanasius, *Opera*, ed. Benedict. Patavii a. 1777, vol. 1, pars 2, p. 767 B[de], ex epist. festali 39, anni 365 vel 367.

[2] Cyrill. Hieros. *Catecheses*, iv, 36 (al. 22); Migne, *Patrol. Gr.* vol. 33, col. 500.

[3] Conc. Laodic. *Canon LX* (in plerisque libb. MSS. canonis LIX pars); Mansi, *Sacror. concill. nova . . . collectio*, Florentiae a. 1759 seqq. vol. 2, col. 574. De canone hoc suppositicio videndus in primis v. cl. B. F. Westcott, *ut supra*, p. 431—439.

[4] Philastrius, *De haer.* c. 88; Oehler, *Corp. haeres.* Berolini a. 1856, vol. 1, p. 83. Ordinem dat Evv Act Paul Cath sed addit: „quae septem actibus apostolorum coniunctae sunt."

[5] Cassiodorius, *De institutione divinarum litterarum* cap. 14; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 70, col. 1125[bc].

[6] Leontius, *De sectis*, act. 2, c. 4; Gallandi, *Bibliotheca vett. patr.* Venetiis a. 1765 seqq., vol. 12, p. 629.

[7] Apud Cotelerium, *Patr. Apostol.*, Clerici ed. alt. a. 1724, vol. 1, p. 197, et Hodium, *De bibl. text.* p. 649, col. 44, e cod. Barocc. 206.

Damascenus[1] (a. 730), Pseudo-Athanasius[2] (saeculi fere decimi), Petrus Mauricius Cluniacensis (a. 1156),[3] Ebediesu[4] (a. 1318), codices novem Latini apud Hodium, liber „Ermeneumatum vocum V. et N. T.“;[5] hoc ordine usi sunt Lachmannus, Tischendorfius, Tregellesius, Westcottius Hortiusque, unde fit ut hodie sit ordo receptus in editionibus Novi Testamenti Graece.

E P A C Ap.

Codex ℵ, codices Evv 61.69.90.522 (Act 20: Paul Act Cath), Epiphanius,[6] versio Syra Peshito, Hieronymus, Eucherius Lugdunensis[7] (a. 435), correctorium biblicum Lipsiense,[8] codices Latini nonnulli (ut Fuldensis a. 546, codices quinque apud Hodium, codex in schola cathedrali Halberstadiensi num. 30 fol., codex v. cl. Samuelis Ivesii Curtissii professoris Chicagoae in America), Alexander Necham[9] (a. 1215), Guilelmus Brito[10] (a. 1325), Mammotrectus[11] praebent ordinem Evv Paul Act Cath Apoc.

[1] Ioh. Damascenus, *De fide orthodoxa*, iv, 17; Migne, *Patrol. Gr.* vol. 94, col. 1180.

[2] Pseudo-Athanasius, *Synopsis sacrae scripturae*, c. 47—73; Athanasii *Opera*, ed. Bened. Parisiis a. 1698, vol. 2, p. 177—201, ed. Patav. vol. 2, p. 136—155; confer Crednerum, *Zur Geschichte des Kanons*, Halle a. 1847, p. 127—147.

[3] Vide infra p. 136, adnot. 1.

[4] Ebediesu, *Carmen*, cap. 2; Asseman. *Biblioth. oriental.* Romae a. 1725, vol. 3, pars 1, p. 8—12.

[5] *Ermeneum.*, in codice Bodleiano NE. C. 4.5, teste Hodio, *ut supra*, p. 658, col. 103.

[6] Epiphanius, *Haer.* 76, cap. 11 (Aëtii *Confut.* v), p. 941 ed. Petav.

[7] Eucherius, *Instructiones ad Salonium*, lib. 1, cap. 2; Migne *Patrol. Lat.* vol. 50, col. 796—812.

[8] In bibliotheca Paulina universitatis, MS. 105 (olim R. I. T. S. II. 6), fol. 32^{b}—36^{a}.

[9] Necham, *Libri bibliothecae* seu *expositiones bibliothecae*, in codice Bodleiano (super D. I. art. 75), teste Hodio, *ut supra*, p. 656, col. 87.

[10] Guilelmus Brito, *Correctiones nominum Hebr.*, in codice Lambethano, teste Hodio, *ut supra*, p. 657, col. 95.

[11] Mammotrectus, Venetiis a. 1506, fol. 175^{b}—203^{a}. Mammotrectus

E P C A Ap.

Canones apostolici,[1] versiones Memphitica et Sahidica,[2] Augustinus,[3] Innocentius I[4] (a. 410), Iunilius[5] (a. 550), concilium Toletanum III[6] (a. 589), Isidorus Hispalensis[7] (a. 600), Eugenius III Toletanus[8] (a. 637), Ildefonsus[9] (a. 657), Iohannes Sarisberiensis[10] (a. 1165), Gregorius Bar Hebraeus[11] (a. 1286), codices

vel potius Mammothreptus est thesaurus omnium rerum, quas scire clericos oportuit, ab Iohanne Marchesino anno circiter 1300, ut videtur, compositus. Vide Graesse, *Lehrbuch einer allgemeinen Literärgeschichte*, vol. 2, pars 2, p. 202.203; eundem, *Trésor de livres rares* etc. Dresdae vol. 4 (a. 1863), p. 357ª, sub voce Mammetractus; Sam. Berger, *De glossariis*, Paris. a. 1879, p. 31—56.

[1] *Canones apostolici*, can. 84 (al. 85, al. 76), apud Mansi, *Concill.* vol. 1, col. 48.

[2] Memphitica, vide Zacagnium, *Collectanea monn. vett. ecclesiae Graecae ac Latinae*, Romae a. 1698, p. lxxiv seq.; et in primis Lightfootium apud Scrivenerum, *A plain introduction* etc. ed. 2, Cantabrigiae a. 1874, p. 343.351.

[3] Augustinus, *De doctrina Christiana*, lib. 2, cap. 8 (al. 13); *Opp.* ed. (Benedict.) Paris. alt. vol. 3, col. 49.

[4] Innocentius I, „Ad Exsuperium episcopum Tolosanum", *epist.* 6, § 13; Gallandi, *Bibl. vett. patr.* vol. 8, p. 564ª.

[5] Iunilius, *De partibus divinae legis*, cap. 6 et 10; Gallandi, *ut supra*, vol. 12, p. 81.

[6] Concil. Tolet. III, cap. 1; Mansi, *Concill.* vol. 9, col. 992.

[7] Isidorus, *In libros V. et N. Test. prooemia* cc. 86—109; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 83, col. 175—180 [p. 213—219]. Ita *Etymol.* vi, 1, 2; Migne, *ibid.* vol. 82, col. 230 seqq.; *De eccl. officiis* i, 11, § 6; 12, §§ 11. 12; Migne, *ibid.* vol. 83, col. 746 seqq.

[8] Eugenius III, *Opuscc.* pars 2, carm. 59, *Versus in bibliotheca;* Migne, *Patrol. Lat.* vol. 87, col. 394.

[9] Ildefonsus, *De cognitione baptismi*, cap. 79; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 96, col. 140.

[10] Ioh. Sarisb. Carnotensis episcopus, *Epistula* 143 (al. 172, al. 26); Migne, *Patrol. Lat.* vol. 199, col. 126.

[11] Gregorius Abulpharagius sive Bar Hebraeus, *Eccles. Antioch. Syr. Nomocanon*, cap. 7, § 9; ap. Ang. Maium, *Script. vett. nova collectio*, vol. 10 (Romae a. 1838), pars 2, p. 53 seq.; ordinem habet Evv Paul Cath [Const. apost.] Act.

duo Latini apud Hodium, codex Latinus Halberstadiensis (a. 1461) num. 45, ordinem exhibent Evv Paul Cath Act Apoc.

E A P C Ap.

Ordinem Evv Act Paul Cath Apoc hodie in versionibus occidentalibus[1] usitatum testantur fragmentum Muratorianum,[2] Eusebius,[3] Gregorius Nazianzenus,[4] Amphilochius,[5] concilium Carthaginense a. 397,[6] Rufinus[7] (a. 410), concilium Carthaginense a. 419,[8] codex Amiatinus Vulgatae versionis a. circ. 541, Alcuinus[9] (a. 780), Nicephorus[10] (a. 806), Hugo de s. Victore[11] (a. 1120), Petrus de Riga[12] (a. 1170), codices Act 4. 68. 119. 120. 134. 214. 215. 220. 223. Adhibitus est ordo hic in

[1] Versio Moscovitica, teste Hodio, habet ordinem Evv Act Cath Paul Apoc. Versio Armenica typis expressa sequitur Vulgatae ordinem.

[2] *Fragmentum Muratorianum*; Routh, *Reliq. sacr.* ed. 2, Oxonii a. 1846, vol. 1, p. 394. 395.

[3] Euseb. *Hist. eccl.* iii, 25, §§ 1. 2.

[4] Gregor. Naz. *Carmina*, lib. 1, sect. 1, carm. xii, 31; Migne, *Patrol. Gr.* vol. 37, col. 474.

[5] Amphilochius, *Epistula* [sive *Iambi*] *ad Seleucum* ver. 290 sqq.; in Amphilochii *Opp.* ed. Combefis, Paris. a. 1644, p. 132 seq., et Gallandi, *Bibl. vett. patr.* vol. 6, p. 495. A multis Gregorio Nazianzeno adscripta, in operibus eius reperitur; *Carmina*, lib. 2, sect. 2, carm. viii, ed. Benedict.

[6] Concil. Carth. a. 397, cap. 47 [24]; Mansi, *Concill.* vol. 3, col. 891; melius apud Westcottium.

[7] Rufinus, *Commentarius in symbolum apostolorum* c. 37; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 21, col. 374[ab] [p. 100].

[8] Concil. Carth. a. 419, *Can.* 29; Mansi, *ut supra*, vol. 4, col. 430.

[9] Alcuinus, *Carm.* vi; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 101, col. 734 [p. 206 Froben.].

[10] Nicephorus, *Stichometria* sub finem *Chronographiae*; apud Crednerum, *Zur Geschichte des Kanons*, Halae a. 1847, p. 119, et Migne, *Patrol. Gr.* vol. 100, col. 1057.

[11] Hugo de s. Vict. *De scripturis et scriptoribus sacris*, cap. 6; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 175, col. 15.

[12] Petrus de Riga, *Aurora* (paraphrasis V. et N. T. metrice conscripta), in codice Bodleiano super D. 1. art. 103; Hody, *ut supra*, p. 655, col. 83.

editionibus Novi Testamenti Graece Erasmi, Gerbelii, Cephalaei, Stephani, Bezae, Elzeviriorum et in editionibus Vulgatae versionis certe plerisque, secundum decretum concilii Tridentini a. 1546 (sess. iv) unde in versiones occidentales transiit. Ratio huius ordinis invenitur apud Petrum Mauricium (Venerabilem dictum) Cluniacensem,[1] qui eum adhibuit in disputatione sua adversus Petrobrusianos haereticos: „quia Pauli epistulae non solum maioris voluminis, sed et sublimioris doctrinae sunt, licet non sic ordinentur in canone."

His addantur ordines aliqui hic illic inventi: — Evv Act Cath Apoc Paul in codicibus Latinis tribus apud Hodium; — Evv Act Paul Apoc Cath apud Gelasium[2] et apud Ivonem (a. 1092);[3] — Evv Act Apoc Cath Paul in Evv 175; — Evv Paul Cath Apoc Act in stichometria[4] codicis D^{paul} et in codice Latino Bodleiano Hatton. 64, teste Hodio; — Evv Paul Apoc Cath Act apud Iohannem Belethum[5] (a. 1162); — Evv Apoc Paul Cath in codice Evv 368; — Act Cath Paul Evv Apoc in codicibus Evv 1.209.393^{vdtr} (Evv 592: Cath Paul Evv); — Act Cath Apoc Paul Evv in codice Latino apud Hodium; — Act Cath Apoc Evv Paul in codice Latino apud Hodium; — Act Paul Cath Evv in codice Evv 234 (et ex errore bibliopegi in codice Evv 51); — Paul Evv Act Cath apud Chrysostomum.[6]

[1] Petrus Cluniacensis, *Tract.* sive *Epist. cont. Petrobrusianos;* Migne, *Patrol. Lat.* vol. 189, col. 736[a].

[2] Gelasius apud Crednerum, *Zur Geschichte des Kanons*, Halae a. 1847, p. 195.196; de Gelasii decreto et conciliis Romanis a. 494 et 496 vide in primis Mansi, *Concill.* vol. 8, col. 145—176, et Crednerum, *Gesch. des Neutest. Kanon*, a. 1860, pp. 287—291.

[3] Ivo Carnotensis episcopus, *Decretum*, pars 4, cap. 62; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 161, col. 276 sq. [4] Vide infra caput VII, 3, cod D.

[5] Iohannes Beleth, *Rationale divinorum officiorum*, cap. 60; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 202, col. 66, et apud Guilel. Durandum, *Rationale divinorum officiorum* in editionibus multis.

[6] Chrysostomus, *Synopsis V. et N. Test.; Opera*, ed. (Bened.) Paris. alt. tom. 6, p. 373 [318[ab]].

(2.) MT MC LC IO.

Evangeliorum ordo omnium testatissimus Mt Mc Lc Io invenitur in codicibus fere omnibus Graecis, exhibetur etiam in fragmento Muratoriano (a. circiter 170), et apud Irenaeum,[1] Origenem,[2] Gregorium Nazianzenum, Athanasium, in concilii Laodicensis a. 363 pseudo-canone vel catalogo, apud concilium Carthaginense a. 397, in canonibus apostolorum, apud Amphilochium, Leontium, Iohannem Damascenum, Nicephorum, Pseudo-Athanasium, — et apud Augustinum, Hieronymum, Rufinum, Eucherium Lugdunensem, Cassiodorium, Isidorum Hispalensem, Iunilium, et in decreto Gelasii, — et apud Ebediesum.

Mt Io Lc Mc

Ordo Mt Io Lc Mc, id est apostolis praeeuntibus, invenitur in codice $D^{evv\ act}$ Graeco-Latino, in codice Evv 594, et in Latinis a b e f ff^2 q, et in Gothica versione, et in constitutionibus apostolicis;[3] — testatur ordinem hunc titulus versuum Gregorii Nazianzeni in codice evangeliorum 536: *χῦ θαύμαστα· παρὰ ματθαίω ἰωάννη τὲ καὶ λουκᾶ καὶ μάρκω·* Druthmarus (a. 870) narrat se vidisse „librum evangelii Graece scriptum, qui dicebatur sancti Hilarii fuisse, in quo primi erant Matthaeus et Ioannes, et prius [post] alii duo.“[4] Habetur etiam hic ordo in codicibus scholiorum no. 12 et 13 apud Matthaeium.[5]

[1] Iren. *Cont. haer.* iii, 1, § 1; Euseb. *Hist. eccl.* v, 8, §§ 2—4.

[2] Origenes apud Euseb. *Hist. eccl.* vi, 25, §§ 3—7.

[3] *Constitut. apost.* lib. 2, c. 57; Mansi, *ut supra*, vol. 1, col. 361.

[4] Druthmarus, *Expos. in Matth.* c. 1; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 106, col. 1266[a]. Ratio ordinum apud Druthmarum sic explicatur: „Potest ipse ordo evangeliorum ideo sic haberi, ut unus apostolus sit in capite alter in fine, et illi duo qui inter ipsos habentur auctoritatem ab ipsis duobus habeant. Vidi tamen librum ... alii duo [verba supra dantur]. Interrogavi enim Euphemium Graecum cur hoc ita esset. Dixit mihi: In similitudinem boni agricolae, qui quos fortiores habet boves primo iungit.“

[5] Matthaeius, *Epp. ad Thess. et ad Tim.* Rigae a. 1785, p. 223, adnot. 8, ubi ordinem ex Mt et Io primum explicatis ducit.

Mt Io Mc Lc Paulum ab hoc ordine distat ordo Mt Io Mc Lc in stichometria codicis D^{paul}, quae summae antiquitatis videtur esse, propter libros apocryphos, Barnabae epistulam, pastorem Hermae, actus Pauli, revelationem Petri, libris canonicis adsociatos. Eiusdem ra-

Io Mt Lc Mc tionis etiam est ordo Io Mt Lc Mc, apud Chrysostomum et in codice Latino anni 1461 scholae cathedralis Halberstadiensis num. 45, qui convenit cum Tertulliani dicto:[1] „Fidem ex apostolis Iohannes et Matthaeus insinuant, ex apostolicis Lucas et Marcus instaurant." Conferendus est ordo Io Mt Mc Lc in vocabulariis Memphiticis et Sahidicis.[2]

Praeterea occurrunt ordines hi: — Io Lc Mt Mc in codice Evv 90 (Io Lc Mt in codice Evv 399);[3] — Io Lc Mc Mt in codice x (etsi nunc folia duo Matthaei ante Iohannem stant), quem ordinem fragmenta Marci et Matthaei Bobbienso-Taurinensia probare videntur; — Mt Mc Io Lc in codice Syriaco Nitriensi a Guilelmo Curetonio edito.

(3.) IAC PE IO IUD.

Ordo epistularum catholicarum paulatim in canonem inductarum iam saeculo quarto factus est Iac Pe Io Iud, et testes habet non solum codices omnes Graecos sed etiam Athanasium, concilii Laodicensis a. 363 pseudo-canonem, Gregorium Nazianzenum, Cyrillum Hierosolymitanum, Epiphanium, Euthalium, Hieronymum, Amphilochium, Leontium, Isidorum,[4] Iohannem Damascenum, Nicephorum, Pseudo-Athanasium, Ebediesum (Iac Pe Io).

[1] Tertull. *Adv. Marc.* iv, 2.

[2] Vide Lightfootium apud Scrivenerum, *A plain introduction* etc. ed. 2, p. 343.351.

[3] Confer Iren. *Cont. haer.* iii, 11, § 8, ed. Stieren, Lipsiae a. 1853, vol. 1, p. 468—470.

[4] Teste Westcottio.

Reperiuntur ordines etiam hi, Petro plerumque praeeunte: — Pe Iac Io Iud in Itala versione apud Cassiodorium (Pe Iac Io *sine* Iud),[1] in decreto Gelasii dicto, in stichometria codicis D^{paul}, apud Ivonem episcopum Carnotensem; — Pe Iac Iud Io apud Rufinum (confer Iud Io in fragmento Muratoriano); — Pe Io Iud Iac apud Philastrium,[2] Augustinum, Ildefonsum; — Pe Io Iac Iud in canonibus apostolorum, apud concilium Carthaginense anni 397 (sic apud Westcottium: Mansi habet Pe Io Iud Iac), et concilium Carthaginense a. 419, apud Hieronymum a Cassiodorio laudatum, apud Bar Hebraeum, Eugenium IV (a. 1444), concilium Tridentinum; — [Pe Iud Iac Io in Itala versione apud Cassiodorium teste Arevalo;] — Io Pe Iud Iac apud Innocentium.[3]

(4). EPISTULAE PAULI: THESS HEB TIM.

Fluctuat sane apud nonnullos testes ordo epistularum Pauli, plerumque tamen in codicibus nihil variatur nisi locus epistulae ad Hebraeos (vide Tischendorfium ad initium epistulae huius, vol. 2, p. 779.780). In hac editione octava sequitur Tischendorfius ordinem Thess Heb Tim, quem ordinem exhibent codices ℵABCHP 17.23.47.57.71.73.77.80. 166.189.196.292, codices versionis Memphiticae, Athanasius, concilii Laodicensis a. 363 pseudo-canon, Cyrillus Alexandrinus, Theodoretus, Euthalius, Cosmas Indicopleustes, Iohannes Damascenus, Pseudo-Athanasius.

Antea usus est Tischendorfius ordine Tim Tit Philem Heb, secutus codices DEKL, concilium Carthaginense a. 397,

[1] Testibus quattuor codicibus apud Westcottium.

[2] Philastr. *Haer.* cap. 88.

[3] Isidorus sane, quem iam laudavi, videtur in editione Arevali ordines hos exhibere: Pe Io Iac Iud *Etym.* vi, 1; — Pe Iac Io Iud *Etym.* vi, 2; — Iac Pe Io Iud *De offic.* i, 11; — Pe Iac Io Iud *ibid.* c. 12; — Io Pe Iud Iac *In libb. V. ac N. T. prooemia* (sic Arevalus, sed Iac Pe Io Iud ap. Westcott.). Vide Credner, *Gesch. d. N. T. Kan.* p. 291—293.

Augustinum, Hieronymum ad Origenis homilias et in codd. Am. Fuld. aliis, Amphilochium, Eucherium Lugdunensem, ecclesiam Nisibensem, Arabum usum,[1] Ebediesum, Iunilium, Ivonem, Ildefonsum, et fere constantem Latinorum consuetudinem. Praeterea ratio capitulorum in codice B dat ordinem Gal Heb Eph, et versio Sahidica ordinem 2 Co Heb Gal, et Itala apud Cassiodorium ordinem Col Heb Thess.

Fragmentum Muratorianum praebet ordinem Cor Eph Phil Col Gal Thess Ro Philem Tit Tim Laudic Alexand [Heb?]; — Epiphanius de Marcione scribens altero loco[2] dat ordinem Gal Cor Ro Thess Eph Col Philem Philip Laodic, altero loco[3] Ro Eph Col Laodic Gal Cor Thess Philem Philip Tim Tit Heb; — codex Fuldensis, Augustinus, Ildefonsus exhibent ordinem Ro Cor Gal Eph Phil Thess Col Tim Tit Philem Heb; — Cassiodorius ordinem habet Ro Cor Gal Phil Eph Col Heb Thess Tim Tit Philem; — decretum Gelasii dictum ordinem Ro Cor Eph Thess Gal Phil Col Tim Tit Philem Heb; — codex D^{paul} ordinem Ro Cor Gal Eph Col Phil Thess Tim Tit Philem Heb; — stichometria in codice D^{paul} ordinem Ro Cor Gal Eph Tim Tit Col Philem; — codex Paul 100 ordinem Ro Heb Col Thess Philip Tim Tit Philem Eph Gal Cor.

2.

DE CAPITIBUS.

(1.) DE DIVISIONIBUS ANTIQUIS.

Quo tempore quo modo a quo primum divisi sint libri Novi Testamenti in capita nescimus.[4] Clemens

[1] Teste Zacagnio (vide infra, p. 154, adnot. 1).

[2] Epiph. *Haer.* 42, cap. 9, ed. Oehler, vol. 1, pars 1, p. 566 [310].

[3] Ibidem, cap. 10, p. 586 [321].

[4] Vide de capitibus Ioh. Croium, *Sacrarum et hist. in Nov. Foedus observationum pars prior*, Genevae 1645, p. 22—60.

Cf etiam subscriptiones omnium librorum (sed in primis evangeliorum) in voluminibus primo et altero.

Alexandrinus[1] iam ante annum fortasse 195, scribens de 1Co 6,1 seqq., haec verba *μεγίστην περικοπὴν* nominat videturque divisionem certam in mente habere. Tertullianus ante annum 199 dicit „de illo capitulo . . . primae ad Corinthios," ubi ad 1Co 7,12—14 spectat;[2] ante annum 207 vituperat errorem haereticorum: „est hoc sollemne . . . haereticis . . . alicuius capituli ancipitis occasione adversus exercitum sententiarum instrumenti totius armari."[3] Dionysius Alexandrinus[4] († a. 265) de apocalypsi scribit: *τινὲς μὲν οὖν τῶν πρὸ ἡμῶν ἠθέτησαν καὶ ἀνεσκεύασαν πάντη τὸ βιβλίον, καθ' ἕκαστον κεφάλαιον διευθύνοντες ἄγνωστόν τε καὶ ἀσυλλόγιστον ἀποφαίνοντες, ψεύδεσθαί τε τὴν ἐπιγραφήν.* De divisionibus his nihil negari aut affirmari potest.

A. DE EVANGELIIS.

Codices BΞ exhibent in evangeliis divisionem antiquam, quae ad Matthaeum 170, ad Marcum 62, ad Lucam 152, ad Iohannem 80 capita facit, variae magnitudinis, ut Mt cap. 136=24,1.2; cap. 137=24,3—35; cap. 138=24,36—44; cap. 139=24,45—51. Haec divisio, quod sciam antiquissima, cessit divisioni, ut videtur, vix minus antiquae, quae plurimis codicibus Graecis evangeliorum, ut ACNRZ, inest, et quae Matthaeo 68, Marco 48, Lucae 83, Iohanni 18 capita dat. Saepe convenit divisio haec cum illa antiquissima. Unicuique capiti

[1] Clem. Alex. *Strom.* vii, 14, § 84, ed. Dindorf. Oxonii a. 1869, vol. 3, p. 325, l. 15.16 [p. 883 al. p. 318]: *μεγίστης δ' οὔσης τῆς περικοπῆς.* Cf *Strom.* iv, 9, § 73 [p. 596 al. 215].

[2] Tertull. *Ad uxorem*, ii, 2, ed. Oehler, Lipsiae a. 1853, vol. 1, p. 685.

[3] Tertull. *De pudicitia*, cap. 16 sub finem; *ibid.* vol. 1, p. 829; annos librorum Tertulliani scribendorum ex Bonwetschio hausi. Non laudavi verba Tertulliani *de carne Christi*, cap. 19, quod non certum est, utrum verbum „capitulum" aliud quam sententiam sive phrasim indicet necne.

[4] Dionys. Alex. apud Euseb. *Hist. eccles.* vii, 25, § 1.

fuit titulus quae insint monstrans, ut Mc cap. 18=7,1—23 *περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ*, cap. 19=7,24—30 *περὶ τῆς φοινικίσσης*,[1] cap. 20=7,31—37 *περὶ τοῦ μογιλάλου*, scribebatur etiam titulus ad imam vel ad summam paginam, ut in ANZ, et tabulae titulorum ponebantur in initio uniuscuiusque evangelii ut in ACR. Ex his titulis dicuntur *κεφάλαια* haec maiora *τίτλοι*, *tituli* (vel *breves*) ut et apud Suidam qui haec capita *τίτλους*, et sectiones mox infra dicendas *κεφάλαια* nominat. Sunt tituli hi, pariter atque capita codicum BΞ, variae magnitudinis, ut Mt cap. 55=22,41—46; cap. 56=23,1—24,2.

Disputaverunt nonnulli de ratione titulorum non ad librorum initium incipiendorum, ut Matthaei titulus primus ad cap. 2,1 hodiernum, Marci ad cap. 1,23, Lucae ad 2,1, Iohannis ad 2,1. Millius[2] voluit scribam titulos sectionum primarum primum praeterisse ut posthac eos elegantioribus litteris repraesentaret, postea autem neglexisse. Griesbachio[3] iudice, carebat pericopa prima lemmate, quod libri titulus, ut *εὐαγγέλιον κατὰ Μαθθαῖον*, vel *πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή*, primis verbis loco lemmatis fuit. Videtur res esse simplicissima et indicari in titulo capitis primi epistulae ad Romanos, qui ad Ro 1,18 legit: *πρῶτον μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ κρίσεως τῆς κατὰ ἐθνῶν τῶν οὐ φυλασσόντων τὰ φυσικά*. Verba prima uniuscuiusque fere libri (nam aliter numerantur tituli ad Act Iac 1Pe 2Pe 1Io 2Co Eph 1Th Heb Apoc) faciunt prooemium sive introductionem libri, quod saepe accidit in libris hodiernis, ubi introductio aliqua sine numero caput primum praecedit.

[1] Ita codd. A et Δ; sed in editionibus Novi Testamenti Graece Rob. Stephani (1546, 1549, 1550), Io. Millii (1707, 1710), C. F. Matthaeii (1788, 1803), Tregellesii (1857—79) Mc cap. 18=7,1—24; cap. 19=7,25—30 — inepta divisio.

[2] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster, Amstelod. a. 1710, proll. paragr. 355.

[3] Griesbach, *Comm. crit.* partic. 2, Ienae a. 1811, p. 50.

Hic illic orta est diversitas divisionis. Macarius Chrysocephalus[1] habuit 60 λόγους in Matthaeo. Codex Evv 131 habet in Mt74, in Mc46, in Lc57, in Io18 capita. In codice Evv 444 dividuntur capita iterum, ut Mt cap. 19=10,1—11,1 in partes tredecim. Codex Vulgatae versionis vetustissimus Amiatinus capitula lectionum habet in Mt88, in Mc46, in Lc94, in Io45; codex Vulgatae versionis Gissensis DCLX (catal. Adriani) habet in Mt28, in Mc13, in Lc21, in Io14 capitula. Druthmarus[2] numerat titulos in Mt81, Mc47, Lc79, Io14.

Eusebius, exemplo Ammonii motus, cum divisit evangelium unumquodque in capitula sive sectiones, Mt355, Mc233, Lc342, Io232,[3] tum haec ita in decem canones (Eus apud nos signatos) disposuit ut facile videre posset lector, utrum narratio quaevis in evangeliis aliis esset necne, et quo loco inveniri posset, de quibus omnibus scripsit in epistula ad Carpianum infra data. Sectionum et canonum numeri in margine positi sunt et canonum tabulae codicis initium fecerunt cum epistula Eusebii; notantur priores apud Tischendorfium in textu evangeliorum et hoc loco adduntur canonum tabulae. Sectiones hae parvae olim adscriptae sunt Ammonio (unde et hodie Amm signantur) sed Lloydius anno 1827[4] eas Eusebio

[1] Macarius, ap. Fabric. *Biblioth. Gr.* ed. Harles, Hamburgi a. 1802, vol. 8, p. 678.679.

[2] Druthmarus, *Exp. in Mt*; Migne, *Patrol. Lat.* vol. 106, col. 1266[a]. De bibliorum Latinorum veteribus titulis sectionibus et similibus vide in primis Ios. Mar. Thomasium [*alias* Cari, *vernac.* Tommasi], *Opp. omnia*, tom. 1, Romae, a. 1747, fol.; cf Tischendorfium, *Cod. Amiatinus*, Lipsiae a. 1854, p. xx, adn. 1. Cf etiam Wetstein, *N. T. Gr.* vol. 1, proll. p. 82; proll. ed. Semler, p. 224.

[3] Ad haec capita 1162 spectant ea quae dicunt Epiphanius, *Ancorat.* cap. 50 (*τέσσαρα εἰσὶν εὐαγγέλια, κεφαλαίων χιλίων ἑκατὸν ἑξήκοντα δύο*), et Pseudo-Caesarius, *Dial.* 1, respons. 39. Vide etiam Druthmarum supra laudatum.

[4] Lloyd, *N. T. Gr.* Oxonii a. 1827, monitum, p. viii—xi.

vindicavit et v. cl. Burgonius[1] hanc opinionem firmavit. Haec imperfecta addantur de codicibus: codex ℵ habet sectiones Ammonianas et canones Eusebianos a secunda manu sed antiquissima; — codices AENW^{a}Θ habent Amm et Eus, item plurimi codices minusculi; — Amm sed non Eus inveniuntur in codicibus CDFΠHKOPQRW^{b}YZ 38.54.59. 60.68.117.440.477.485.496.501.503.533.539.541.544.587. 588, nihilominus habent K et 440 Eus.-tab. et 485 habet Carp. In palimpsestis verisimile est Eus minio sive cinnabari scriptos ablutos esse (vide Euseb. ad Carp. *διὰ κιννα-βάρεως*). Praeterea exhibent codices EMT^{b}W^{d}, 199.262.264. 655, Italus Rehdigeranus, Gothicus Upsaliensis, codices Syriaci multi versionis Peshito dictae[2] ad imam paginam harmoniam, ut ita dicam, pro pagina unaquaque hoc modo:[3]

Mt	Mc	Lc	Io
		σμ	ρκη
σιε	ρκ		ρν
σις	ρκδ		ρλγ
σιζ	ρκε		ρλζ
	ριζ		

Ex codicibus iam laudatis habet codex E etiam canones Eusebii, et codex 655 non solum canones sed etiam canonum tabulas. Codices alii, ut codex Vulgatae versionis Gissensis DCLX, habent et canones, et canonum tabulas, et ad marginem uniuscuiusque sectionis sectiones parallelas adscriptas.

[1] Vide infra caput X, 2, sub voce Amm (1.)

[2] De his codicibus vide Burgonium, *The last twelve verses of the gospel acc. to S. Mark*, Oxon. et Lond. a. 1871, p. 306 sqq.

[3] Ex cod. Evv 655, fol. 82, ad Mt cap. 21; ita in schedis meis, sed re vera scribendum erat in codice:

Mt	Mc	Lc	Io
σιδ	ρκ		
σιε	ρκδ		
σις	ρκε		ρκη ρλγ ρλζ ρν
σιζ	ρκζ	σμ	

Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν.[1]

Ἀμμώνιος μὲν ὁ Ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ Ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθείς, ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως· ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι' ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελιστοῦ τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμὰς καθ' ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δεύτερος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς· ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Ἰωάννης· ὁ πέμπτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Λουκᾶς· ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Μάρκος· ὁ ἕβδομος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Ἰωάννης· ὁ ὄγδοος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Μάρκος· ὁ ἔνατος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων[2] ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις. ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησίς ἐστιν[3] ἥδε. ἐφ' ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ἀριθμός τις πρόκειται, κατὰ μέρος ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν δι' ὅλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων·[4] καθ' ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ κινναβάρεως, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ὁ ἀριθμὸς τυγχάνει. οἷον εἰ μὲν α', δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ· εἰ δὲ β', ἐν τῷ δευτέρῳ· καὶ οὕτως[5] μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἕν

[1] Textum saepe ab aliis editum recensuit Tischendorfius ad plures codd. mss., in primis codicem evangeliorum M (saec. 9) et codicem Tischend. IV. in bibl. univ. Lips. (saec. 10).

[2] Alii *περὶ τίνων ἕκαστος αὐτῶν*. [3] Cod. Tisch. *ἐστιν* omittit.

[4] Alii *τοῦ βιβλίου*. [5] Alii *οὕτω καθεξῆς*.

τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποιουνδήποτε βουληθείησ ἐπιστῆσαί[1] *τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν, καὶ τοὺσ οἰκείουσ ἐν ἑκάστῳ*[2] *τόπουσ εὑρεῖν, ἐν οἷσ κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧσ ἐπέχεισ περικοπῆσ ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμόν, ἐπιζητήσασ τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεωσ ὑποσημείωσισ ὑποβέβληκεν, εἶσῃ μὲν εὐθὺσ ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνοσ προγραφῶν ὁπόσοι τε*[3] *καὶ τίνεσ περὶ οὗ ζητεῖσ*[4] *εἰρήκασιν· ἐπιστήσασ δὲ καὶ τοῖσ τῶν λοιπῶν εὐαγγελίων ἀριθμοῖσ τοῖσ ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεισ ἀριθμῷ παρακειμένοισ, ἐπιζητήσασ τε αὐτοὺσ ἔνδον ἐν τοῖσ οἰκείοισ ἑκάστου εὐαγγελίου τόποισ, τὰ παραπλήσια λέγοντασ αὐτοὺσ*[5] *εὑρήσεισ.*[6]

I.

CANON IN QUO QUATTUOR.

Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh
8	2	7	10	98	96	116	129
11	4	10	6	98	96	116	131
11	4	10	12	98	96	116	144
11	4	10	14	133	37	77	109
11	4	10	28	141	50	19	59
14	5	13	15	142	51	21	35
23	27	17	46	147	64	93	49
23	27	34	46	166	82	94	17
23	27	45	46	166	82	94	74
70	20	37	38	209	119	234	100
87	139	250	141	211	121	238	21
87	139	250	146	220	122	239	77
98	96	116	40	220	129	242	85
98	96	116	111	220	129	261	88
98	96	116	120	244	139	250	141

[1] Alii *ἐπιστῆναι.* [2] Cod. Tisch. *οἰκείουσ ἑκάστου.*
[3] Alii *τε* omittunt. [4] Alii *τίνεσ τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν.*
[5] Alii omittunt *αὐτοὺσ.* [6] Codd. addunt *ἔρρωσο ἐν κυρίῳ.*

Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh
244	139	250	146	313	194	294	172
274	156	260	20	314	195	291	166
274	156	260	48	314	195	291	168
274	156	260	96	315	196	292	175
276	158	74	98	318	199	300	176
280	162	269	122	320	200	302	178
284	165	266	55	320	200	302	180
284	165	266	63	325	204	310	184
284	165	266	65	326	205	311	188
284	165	266	67	326	205	313	194
289	170	275	126	328	206	314	196
291	172	279	156	331	209	315	197
294	175	281	161	332	210	318	197
295	176	282	42	334	212	321	201
295	176	282	57	335	214	324	199
300	181	285	79	336	215	317	198
300	181	285	158	336	215	319	198
302	183	287	160	343	223	329	204
304	184	289	170	348	227	332	206
306	187	290	162	349	228	333	208
306	187	290	174	352	231	336	209
310	191	297	69	352	231	336	211

II.

CANON IN QUO MATTHAEUS MARCUS LUCAS.

Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc
15	6	15	62	13	24	73	23	40
21	10	32	63	18	33	74	49	85
31	102	185	67	15	26	76	52	169
32	39	79	69	47	83	79	29	86
32	39	133	71	21	38	80	30	44
50	41	56	72	22	39	82	53	87
62	13	4	72	22	186	82	53	110

Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc
83	54	87	172	87	98	248	143	209
83	54	112	174	91	99	248	143	253
85	55	88	176	93	101	249	144	254
85	55	114	178	95	102	251	146	255
88	141	148	178	95	217	253	148	204
88	141	251	179	99	197	258	150	257
92	40	80	190	105	195	259	151	258
94	86	97	192	106	216	264	155	156
94	86	146	193	107	121	269	154	228
103	1	70	193	107	218	271	42	230
114	24	41	194	108	152	278	160	263
116	25	42	194	108	219	281	163	268
116	25	165	195	109	220	285	166	265
116	25	177	198	110	221	285	166	267
121	32	127	199	111	173	296	177	280
122	33	129	201	112	222	296	177	284
123	34	147	203	114	270	301	182	286
130	35	82	205	116	224	308	189	305
131	36	76	206	117	232	312	193	299
135	38	78	208	118	233	316	197	293
137	44	167	217	127	240	317	198	295
143	57	90	219	128	241	322	202	309
144	59	12	223	130	243	338	218	322
149	66	35	225	134	245	339	219	325
149	66	43	226	133	244	340	220	327
153	69	36	229	135	137	342	222	323
164	79	144	229	135	246	344	224	328
168	83	95	242	137	237	346	225	330
168	83	206	242	137	248	353	232	337
170	85	96	243	138	249	354	233	338

III.

CANON IN QUO MATTHAEUS LUCAS IOHANNES.

Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh
1	14	1	90	58	139	112	119	76
1	14	3	97	211	105	112	119	87
1	14	5	111	119	30	112	119	90
7	6	2	111	119	114	112	119	142
7	6	25	111	119	148	112	119	154
59	63	116	112	119	8	146	92	47
64	65	37	112	119	44			
90	58	118	112	119	61			

IV.

CANON IN QUO MATTHAEUS MARCUS IOHANNES.

Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh
18	8	26	216	125	133	299	180	103
117	26	93	216	125	137	307	188	164
117	26	95	216	125	150	321	201	192
150	67	51	277	159	98	323	203	183
161	77	23	279	161	72	329	207	185
161	77	53	279	161	121	329	207	187
204	115	91	287	168	152	333	211	203
204	115	135	293	174	107			
216	125	128	297	178	70			

V.

CANON IN QUO MATTHAEUS LUCAS.

Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc
3	2	16	16	28	47	36	162
10	8	25	46	30	49	38	53
12	11	27	48	34	194	40	52

Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc
41	55	84	111	134	120	236	135
43	123	86	109	138	168	237	138
46	153	93	145	156	57	238	140
47	134	95	160	158	226	240	141
48	191	96	182	162	161	241	175
49	150	96	184	175	200	255	202
51	59	102	69	182	187	256	205
53	125	104	71	182	189	257	213
54	54	105	193	183	198	261	207
55	170	107	73	187	199	262	212
57	61	108	115	197	272	265	157
58	60	110	118	213	235	266	155
60	171	119	126	221	181	266	157
61	64	125	62	228	139	267	158
65	172	127	128	231	176	270	229
66	66	128	132	231	215	272	231
68	105	129	130	232	142		
78	108	132	81	234	136		

VI.

CANON IN QUO MATTHAEUS MARCUS.

Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc
9	3	157	72	224	131	290	171
17	7	159	73	246	140	292	173
20	9	160	76	247	142	298	179
22	11	163	78	250	145	305	185
44	126	165	80	252	147	309	190
77	63	169	84	254	149	311	192
100	98	173	89	260	152	330	208
139	45	180	100	263	153	337	217
145	60	189	103	275	157	341	221
148	65	202	113	282	164	347	226
152	68	214	120	286	167	350	229
154	71	215	124	288	169		

VII.

CANON IN QUO MATTHAEUS IOHANNES.

Mt	Ioh	Mt	Ioh	Mt	Ioh	Mt	Ioh
5	83	19	32	129	82	207	101
19	19	19	34	185	215		

VIII.

CANON IN QUO LUCAS MARCUS.

Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc
23	12	28	17	100	75	335	230
25	14	84	48	103	97		
27	16	89	56	247	136		
27	28	91	61	277	216		

IX.

CANON IN QUO LUCAS IOHANNES.

Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh
30	219	274	231	307	190	341	221
30	222	303	182	312	182	341	223
262	113	303	186	312	186	341	225
262	124	303	190	312	190		
274	227	307	182	340	213		
274	229	307	186	340	217		

X.

IN QUO MATTHAEUS PROPRIE.

2	35	81	115	167	196	233	319
4	37	89	118	171	200	236	324
6	39	91	124	177	210	239	327
13	42	99	126	181	212	245	345
24	45	101	136	184	218	268	351
26	52	106	140	186	222	273	355
29	56	109	151	188	227	283	
33	75	113	155	191	230	303	

IN QUO MARCUS PROPRIE.

19	46	70	88	92	101	123	186
31	58	74	90	94	104	132	213
43	62	81					

IN QUO LUCAS PROPRIE.

1	50	113	159	188	223	273	306
3	51	117	163	190	225	276	308
5	67	122	164	192	227	278	316
9	68	124	166	196	236	283	320
18	72	131	174	201	252	288	326
20	75	143	176	203	256	296	331
22	104	149	178	208	259	298	334
29	106	151	180	210	264	301	339
31	107	154	183	214	271	304	342

IN QUO IOHANNES PROPRIE.

4	33	62	89	117	145	171	207
7	36	64	92	119	147	173	210
9	39	66	94	123	149	177	212
11	41	68	97	125	151	179	214
13	43	71	99	127	153	181	216
16	45	73	102	130	155	189	218
18	50	75	104	132	157	191	220
22	52	78	106	134	159	193	224
24	54	80	108	136	163	195	226
27	56	81	110	138	165	200	228
29	58	84	112	140	167	202	230
31	60	86	115	143	169	205	232

Numerus sectionum in evangelio Marci variat inter 232 et 242, ut sequitur (cito, paucis mutatis, Burgonium, qui codices 151 examinavit):

16,6	⸗232	codd 3	AU 286
8	233	35	ℵLS 11 etc *am*
9(?)	234	41	ΓΔΠ 5.6 etc
10(?)	235	4	67.282.331.406
12(?)	236	7	184.192 etc
14(?)	237	12	Λ 10.20 etc
15	238	2	502.666
17	239	1	G
19	240	10	HM 8.26 etc
20	241	36	CEKV 7.27 etc
20	242	1	31

Satis memorabile est numerum 236 ad ver. 12, quem numerum Suidas (s. v. *τίτλοσ* [F cum Γ confuso]) habet et Scrivener aliique pro vero accipiunt, non nisi in codicibus septem iisque minusculis a Burgonio repertum esse.[1] Vix dubitari potest Eusebium ipsum sectionem ultimam 233 ad 16,8 apposuisse; cf vol. 1, p. 406, etiam 404.405 ad locum.

Discrepant praeterea numeri sectionum, quae in Mt, Lc, Io exhibentur in codicibus: Mt habet numeros inde a 352 usque ad 360; Lc a 342 ad 349; est ubi Io non habet nisi 231. Versio Syriaca Peshito, multis in codicibus, praebet sectiones ad Mt426, Mc290, Lc402, Io271.[2]

Sectiones Eusebio-Ammonianae nonnullae brevissimae sunt. Vicies quater exstant binae sectiones in versibus singulis hodiernis: Mt11,27 14,23 19,28 26,39 Mc13,14 15,1.20 Lc6,21 12,33 21,23 Io6,63 11,55 15,20.21 17,25 18,15.16.28.37 19,15.16 21,12.16.17. Uno versu, qui est Io19,6, tres continentur sectiones.

B. DE ACTIBUS ET EPISTULIS CATHOLICIS.[3]

Paulo post annum 458 Euthalius, diaconus ut videtur Alexandrinus, postulante Athanasio quodam, quem „fratris" appellatione salutat, editionem fecit actuum et epistularum

[1] Cf Burgon, *The last twelve verses of the gospel of S. Mark*, p. 311.

[2] Cf Burgon, *ut supra*, p. 309, et Adler, *N. T. versiones Syriacae*, Hafniae a. 1789, p. 4. 53 sq. 63.

[3] Inde ab hoc loco usque ad finem capitis huius de textus forma, utetur lector plerumque verbis viri clarissimi Ezrae Abbot.

catholicarum. Liber (sive epistula) unusquisque in capita (*κεφάλαια*, saepe cum partibus minoribus, quae *μερικαὶ ὑποδιαιρέσεις* dicuntur) et lectiones (*ἀναγνώσεις*) dispertitus est (omnia brevibus lineis sive *στίχοις* scripta sunt ut facilius legerentur),[1] et praefixam habuit *ἔκθεσιν κεφαλαίων* (Zacagn. p. 428.487.493 etc) sive tabulam eorum, quae in capitibus ut etiam divisionibus minoribus inerant. Libro actuum et libro epistularum catholicarum toto praefixit

[1] Euthalii opus edidit primus integrum Laurent. Alex. Zacagnius, *Collectanea monumentorum veterum ecclesiae Graecae ac Latinae*, Romae a. 1698. 4°. Textum hausit ex codice Alexandrino-Vaticano 179 (Act 40) conlato cum Vat. 367 (Act 73) et 1650 (Act 156). Ad praefationes contulit etiam codicem Urbin. 3 (Act 79) et Vat. 363 (Evv 133 Act 71) et 1761 (Act 158); ad praefationes in epistulas Pauli adhibuit etiam codicem Vat. 761 (Paul 81) et Alex.-Vat. 32 (olim I. H. Boecleri), qui idem videtur esse atque codex Paul 248. Supra in textu laudantur passim Zacagnii paginae. Iterum impressa est Zacagnii editio, sed sine praefatione eius, apud Gallandium, *Biblioth. vett. patr.* vol. 10, p. 197—320, et, aliis omissis, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 85, col. 627—790.

Arbitrati sunt Zacagnius aliique Euthalii opus in Act anno 490 sive postea praeparatum esse, quo anno Athanasius iunior, Celetes dictus, episcopus Alexandrinus factus est. Sed in prologo ad Act dicit scriptor opus suum ad epp Pauli, quod anno 458 exactum scimus (vide infra p. 158 et 159 adn.), missum „*brevi ante* (*πρώην*) ad unum patrum in Christo nostrorum", et „*nuper*" (*ἐναγχος*) factum, opus etiam ad Act *brevi post* sive *continuo* (*αὐτίκα δῆτα*) comparatum esse (Zacagn. p. 404.405), se ipsum iuvenem esse (*ἡμεῖσ οἱ νέοι χρόνων τε καὶ μαθημάτων*, Zac. p. 428), quae omnia vetant intervallum triginta annorum inter haec opera interiacere. Cum Gallandio igitur potius crediderim Athanasium quem Euthalius compellat fuisse presbyterum illum Alexandrinum Cyrilli fratris filium, qui Dioscorum accusavit in concilio Chalcedonensi anni 451, cui concilio interfuit Euthalius sive archidiaconus sive diaconus (Mansi, *Concill.* vol. 6, col. 1096).

Titulum episcopi Sulcensis, *ἐπισκόπου Σουλκησ*, fert Euthalius uno (sed non nisi uno) in codice Zacagniano, Alex.-Vat. 179. Codex Vat. 367 in Act et 1761 in praefatione ad epp Paul *διάκονον* eum nuncupant. Codices ceteri omittunt auctoris nomen.

enumerationem (*ἀνακεφαλαίωσιν*) lectionum ecclesiasticarum, quae capitum numerum, verba scripturae sacrae laudata, stichos in unaquaque lectione exhibuit (Zac. p. 411.478); etiam catalogum duplicem verborum ex scriptura sacra adlatorum (*θείων μαρτυριῶν*) et ex aliis scriptis, quae in actibus (Zac. p. 414) et quae in epistulis catholicis (Zac. p. 480) insunt.[1]

Apud Euthalium divisi sunt actus in capita 40, Iacobi epistula in 6, 1Pe8, 2Pe4, 1Io7, 2Io1, 3Io1, Iu4 (epp cath = 31); horum capitum iterum divisa sunt in actibus 24, in Iac3, 1Pe2, 2Pe1, 1Io5, 2Io1, 3Io1, Iu1; exempli gratia, habet caput actuum secundum partem minorem unam, caput tertium partes minores quinque (Zac. p. 429); sunt in actibus totis partes minores (*ὑποδιαιρέσεις*) 48, in Iac9, 1Pe5, 2Pe1, 1Io8, 2Io1, 3Io1, Iu1. Notandum est capita multa non iterum divisa esse, et primam quamque capitis cuiuslibet iterum divisi partem non inter *ὑποδιαιρέσεις* numeratam esse.[2]

Capita Euthalii in actibus et epistulis respondent *κεφαλαίοις* maioribus sive *τίτλοις* in evangeliis, inveniunturque eodem modo multis in codicibus Graecis. Sed praeter divisionem actuum in capita 40 iam dicta, notavit Euthalius ad codicis sui marginem divisionem aliam in capita 36, deditque initium capitis uniuscuiusque sub finem *ἐκθέσεως κεφαλαίων* (Zac. p. 438). Nemo, quod sciam, videtur animadvertisse, divisionem hanc capitum 36 eandem fere esse atque divisionem vetustiorem ex divisionibus actuum duabus in codice celeberrimo Vaticano B, nam 30 ex 36

[1] Fusius de Euthalii opera tractat Zacagnius, *Collectanea*, praef. §§ 58.59, p. lxxi sqq.

[2] Exempli gratia, actuum *κεφ.* β', = Act 1,15—26, titulum habet: *Πέτρου διάλογος πρὸς τοὺς μαθητευθέντας περὶ θανάτου καὶ ἀποστολῆς Ἰούδα τοῦ προδότου.* *Ὑποδιαίρεσις α'* incipit ver. 23 et habet titulum: *Ἐν ᾧ περὶ ἀντεισαγωγῆς Ματθίου κληρωθέντος χάριτι θεοῦ διὰ προσευχῆς.* Ita *κεφ.* γ' = Act cap. 2, habet *ὑποδιαιρέσεις* quinque, quae ver. 14.17.22.37.42 (al. 44) incipiunt.

capitibus incipiunt eodem loco in utraque divisione;[1] excipienda sunt capita Euthalii 6, 8, 16, 27, 29, 31. Divisio actuum posterior quae in codice Vaticano inest, in capita 69, consentit plerumque cum divisione illa actuum quam manus secunda in codice Sinaitico ℵ per partes (usque ad Act 15,40) adscripsit.[2] Etiam in epistulis catholicis praebet codex Vaticanus B divisionem duplicem: secundum divisionem vetustiorem habet Iac 9, 1 Pe 8, 1 Io 11, 2 Io 1, 3 Io 1, Iu 2 capita (divisio vetustior non reperta est in 2 Pe); secundum divisionem recentiorem, nisi uno loco, maiora sunt capita, in Iac 5, 1 Pe 3, 2 Pe 2, 1 Io 3, 2 Io 2 (divisio recentior deest in 3 Io et Iu).

In codicibus Latinis maxime dissentiunt divisiones actuum et epistularum catholicarum antiquae inter se. Codices Vulgatae versionis vetustissimae Amiatinus et Fuldensis capita haec exhibent: Act 70 (Fuld 74), Ia 20, 1 Pe 21, 2 Pe 11, 1 Io 20, 2 Io 5, 3 Io 5, Iu 7. Divisiones aliae invenies in catalogo quem Wetstenius ex Martianaeo hausit.[3]

In codice Ridleiano versionis Syriacae Philoxenianae vel potius Heracleensis, habent actus capita 33.[4]

Actuum divisionem in capita 40 plerique arbitrati sunt Euthalii ipsius opus fuisse, quod dubium, neque veri simile, esse videbitur, si quae sequuntur consideraverimus:

[1] Adnotantur divisiones codicis Vaticani duae in *N. T. ex vetustiss. cod. Vat. secundis curis editum* [a Car. Vercellone], Romae, a. 1859.

[2] De divisionum harum consensione et dissensione cf Tischendorfium *N. T. Gr. ex Sinaitico codice*, Lipsiae a. 1865, p. xxxvi, adn. 1, et *N. T. Vat.* p. xxx, et Westcottium Hortiumque, *The N. T. in the original Greek. Introduction*, Cantabr. et Lond. a. 1881, [vol. 2], p. 266, paragr. 349; WH monent divisionem Vat.-Sin. eandem esse atque divisionem in codice Amiatino.

[3] Wetstein, *N. T. Gr.* vol. 1, Amstelaedami a. 1751, proll. p. 82, vel *Prolegomena*, ed. Semler, Halae Magd. a. 1764, p. 224. Cf etiam Ios. Mar. Thomasii *Opera*, tom. 1.

[4] Cf Glocestrium Ridley, *De Syriacis Novi Foederis versionibus dissertatio*, sect. xiii, apud I. I. Wetstenium, *Libelli ad crisin atque interp. N. T.* ed. Semler, Halae Magd. a. 1766, p. 304.

1. Quamquam Euthalius sibi vindicat textus accentus (*τὸ ἀναγνῶναι κατὰ προσῳδίαν*), capitum *ἔκθεσιν* quae in iis insint exhibentem, lectionum *ἀνακεφαλαίωσιν*, catalogum citationum scripturae sacrae duplicem, praesertim autem textus Act Cath (ut et Paul) in breves lineas sive *στίχους* partitionem quo facilius legeretur (cf Zac. p. 404.405), — tamen nusquam se ipse auctorem divisionis in capita fuisse dicit: *ἔναγχος ἐμοί γε τήν τε τῶν πράξεων βίβλον ἅμα καὶ καθολικῶν ἐπιστολῶν ἀναγνῶναί τε κατὰ προσῳδίαν, καὶ πῶς ἀνακεφαλαιώσασθαι, καὶ διελεῖν τούτων ἑκάστης τὸν νοῦν λεπτομερῶς, προσέταξας, ἄδελφε Ἀθανάσιε προσφιλέστατε, καὶ τοῦτο ἀόκνως ἐγὼ καὶ προθύμως πεποιηκώς, στοιχηδόν τε συνθεὶς τούτων τὸ ὕφος κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ συμμετρίαν πρὸς εὔσημον ἀνάγνωσιν, διεπεμψάμην ἐν βραχεῖ τὰ ἑκαστά σοι, καὶ* [in codd tribus deest *καὶ*] *κατ' ἀκολουθίαν ἐκθέμενος ὀλιγοστὴν ἀνακεφαλαίωσιν* (Zac. p. 409 sq.), — *ἐγὼ δέ τοι στιχηδὸν τὰς καθολικὰς καθ' ἑξῆς ἐπιστολὰς ἀναγνώσομαι, τὴν τῶν κεφαλαίων ἔκθεσιν ἅμα καὶ θείων μαρτυριῶν μετρίως ἐνθένδε ποιούμενος* (Zac. p. 477). Praeterea ex eo quod ad codicis marginem capita 36 divisionis, quae iam ante exstitit, adscripserit, nullo modo divisionem in capita 40 sibi vindicans, veri simile est haec quoque iam exstitisse.

2. In praefatione ad epistulas Pauli dicit Euthalius se epistulae unicuique praefixurum esse id capitum breviarium (*προτάξομεν τὴν τῶν κεφαλαίων ἔκθεσιν*) quod factum erat a patre quodam priore, qui ut videtur anno 396 scripsit (Zac. p. 528, et 536 adn. 2), quibus ex verbis concludendum est Euthalium verbo *ἔκθεσις* non capitum divisionem indicare sed breviarium eorum quae capitibus insunt. Veri simile est ad patrem hunc veterem, fortasse etiam ad auctores *τίτλων*, qui evangeliis praefixi sunt, spectavisse Euthalium dum scribebat in praefatione breviarii capitum ad actus: *ἐκ πατέρων ἡμεῖς καὶ διδασκάλων τὸν τρόπον καὶ τὸν τύπον ὠφελημένοι, ἐγχειροῦμεν μετρίως τῇδε τῶν κεφαλαίων ἐκθέσει κ. τ. λ.* (Zac. p. 428).

In codice Act15 (Coislin.25) breviarium capitum in actibus Euthalianum (Zac. p. 428) habet hunc titulum: *ἔκθεσις κεφαλαίων τῶν πράξεων τοῦ Παμφίλου.*[1] Ex titulo hoc, qui Montefalconio genuinus videbatur esse, vult Tregellesius, non solum *ἔκθεσιν κεφαλαίων* et ipsam capitum divisionem in actibus sed etiam dispositionem actuum et epistularum cum catholicarum tum Paulinarum stichometricam Pamphilo attribuere.[2] Minime autem constare potest haec opinio cum verbis praefationum in actus et epistulas catholicas *inscriptarum Athanasio* quodam, qui annis 150 post Pamphilum mortuum claruit (cf Zac. p. 404.409.477). Verba *τοῦ Παμφίλου* in codice Coislin. 25 male addita (neque ut videtur in ullo alio codice) inde fortasse orta sunt, quod Euthalius sub finem editionis suae actuum et epistularum catholicarum scripsit se librum contulisse cum exemplaribus accuratis ex bibliotheca Eusebii Pamphili Caesareensi: *ἀντεβλήθη δὲ τῶν πράξεων καὶ καθολικῶν ἐπιστολῶν τὸ βιβλίον πρὸς τὰ ἀκριβῆ ἀντίγραφα τῆς ἐν Καισαρείᾳ βιβλιοθήκης Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου* (Zac. p. 513). Ex his verbis deduci non potest, quod Tregellesius vult, Euthalium „*κεφάλαια* ex codice Pamphili exscripsisse."[3]

C. DE EPISTULIS PAULI.

Anno 458 (non 462) comparavit Euthalius, postulante vel iubente quodam, quem verbis his: *πάτερ τιμιώτατε* salutat (Zac. p. 515, cf p. 404.405), editionem epistularum Pauli stichometrice divisarum, praefixitque unicuique epistulae capitum breviarium non suum, sed „magno labore confectum ab uno sapientissimorum nostrorum et Christi amante patrum." Tomo praeposuit lectionum catalogum, et catalogum duplicem citationum ex scriptura sacra et ex aliis

[1] Montfaucon, *Bibliotheca Coisliniana*, Parisiis a. 1715, p. 78.

[2] S. P. Tregelles, *Introduction to the textual criticism of the N. T.* Londinii a. 1856, p. 27 sqq. 32.

[3] Tregelles, *ut supra*, p. 27.

scriptis,[1] eorum similes qui iam supra descripti sunt, p. 154 155. Pater ille anonymus, qui anno 396 (Zac. p. 536, adn. 2) scripsit, non male putatur a Millio Theodorus Mopsuestenus fuisse, cuius scripta Euthalii tempore multis in suspicione haeresis erant.[2]

Capitum divisio in textu Euthaliano — quae divisio fortasse ante annum 396 facta est, cum Euthalius nihil nisi breviarium (*ἔκθεσιν*) patri anonymo adscripserit — haec est: Ro 19, 1 Co 9, 2 Co 11 (vel 10), Gal 12, Eph 10, Phil 7, Col 10, 1 Th 7, 2 Th 6, Heb 22, 1 Ti 18, 2 Ti 9, Tit 6, Philem 2 = 148 (vel 147). (In capitum catalogo habet 2 Co 11, in lectionum catalogo non nisi decem capita.) In epistula ad Romanos iterum divisum est unum solum caput, in 1 Co 6, 2 Co 3, Col 1, 2 Th 2, Heb 5, 1 Pe 2. Divisiones minores haec sunt in Ro 6, 1 Co 16, 2 Co 4, Col 1, 2 Th 3, Heb 8, 1 Ti 2 = 40.

Codex Vaticanus B in epistulis Pauli habet seriem capitum duplicem, quarum vetustior epistulas ut librum integrum tractat, et capita in ordine numerat inde ab epistulae ad Romanos initio, nisi quod capitum numeri

[1] Euthalius *Prolog. in epp. Pauli*, c. 2 (Zacagn. p. 528): *καθ' ἑκάστην δὲ συντόμως ἐπιστολὴν ἐν τοῖσ ἑξῆσ προτάξομεν τὴν τῶν κεφαλαίων ἔκθεσιν ἑνὶ τῶν σοφωτάτων τινὶ καὶ φιλοχρίστῳ* [codd. duo legunt *-των*] *πατέρων ἡμῶν πεπονημένην, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἀναγνώσεων ἀκριβεστάτην τομήν, τήν τε* [codd. tres *τὴν δὲ*] *τῶν θείων μαρτυριῶν εὐαπόδεκτον εὕρεσιν ἡμεῖσ τεχνολογήσαντεσ ἀνεκεφαλαιωσάμεθα* [cod. unus *ἀνακεφαλαιωσόμεθα*]. — *Elenchus lectionum*, sub finem (Zac. p. 541): *διεῖλον τὰσ ἀναγνώσεισ καὶ ἐστίχισα πᾶσαν τὴν ἀποστολικὴν βίβλον ἀκριβῶσ κατὰ πεντήκοντα στίχουσ, καὶ τὰ κεφάλαια ἑκάστησ ἀναγνώσεωσ παρέθηκα, καὶ τὰσ ἐν αὐτῇ φερομένασ μαρτυρίασ, ἔτι δὲ καὶ ὅσων στίχων ἡ ἀνάγνωσισ τυγχάνει.* Cf p. 404.405. De anno 458 cf Zac. p. 536, adn. 5 et praef. § 51, p. lx sqq.

[2] Cf Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster, Amstelaedami a. 1710, proll. §§ 905—907; firmatur res etiam in libro viri cl. H. B. Swete, *Theodori ep. Mopsuest. in epp. b. Pauli commentarii*, Cantabrigiae a. 1880, vol. 1, p. lxi.

in epistula ad Hebraeos numeris eorum in epistula ad Galatas continuo succedant, etsi Heb ipsa post 2 Th stat, quae omnia videntur demonstrare, epistulam ad Hebraeos in codice codicis B archetypo continuo post epistulam ad Galatas stetisse, ut in versione Sahidica sive Thebaica ante epistulam ad Galatas stat. Haec divisio vetusta in codice Vaticano dat epistulae ad Romanos capita 21, 1Co21, 2Co11, Gal5, Heb11, Eph6, Phil4, Col6, 1Th4, 2Th4; — divisio recentior in codice eodem habet in epistula ad Rom capita 8, 1Co11, 2Co8, Gal4, Eph3, Phil2, Col3, 1Th2, 2Th2; numerus in epistula ad Hebraeos secundum divisionem recentiorem latet, cum epistula desinat ad caput 9,14.

Codices Latini diversitatem magnam exhibent, quod ad capitum divisionem attinet. In codicibus Amiatino et Fuldensi habet epistula ad Romanos capita 51 (ita Fuld in *textu*), 1Co72, 2Co28, Gal37, Eph31, Phil19, Col29 (Fuld31), 1Th25, 2Th9, 1Ti30, 2Ti25, Tit10, Phil4, Heb in Am29, in Fuld125 cum divisione vetustiore in capita 12. Capitum divisio, in codicibus multis antiquis Latinis, in epistula ad Romanos nihil spectat nisi Ro capp. 1—14 cum doxologia 16,24—27 (quae multis in codicibus Graecis post caput 14 continuo sequitur), capitibus 15 et 16 ex enumeratione exclusis; ita se habet res in codice Amiatino in capitum indice epistulae praefixo; in codice Fuldensi includunt capita 1—23 in indice capita 1—14 hodierna, et capp. 24—51 includunt capp. 9,1—14,23 et 16,24—27 ut in codice Amiatino.[1] Divisio, quae sequitur, a Blanchino e codice Regio-Vat. 9 hausta, videtur perantiqua esse: Ro9, 1Co11, 2Co6, Gal5, Eph6, Phil5, 1Th6, 2Th2, Col3, 1Ti6, 2Ti3, Tit2, Philem1, Heb12. In codicibus appellantur divisiones hae sine

[1] Plura de codicibus Latinis vide apud Lightfootium, *Journal of Philology*, Londinii et Cantabrigiae a. 1871, vol. 3, p. 196—202, et apud Westcottium Hortiumque, *N. T. in the original Greek*, Cantabr. et Lond. a. 1881, [vol. 2], p. 111.112 in appendice.

distinctione tituli sive capitula sive breves.[1] Divisiones aliae, quae epistulae ad Romanos, exempli gratia, capita 30 vel 36 vel 50 tribuunt, 1 Co 25, 28, 73, inveniuntur apud Wetstenium.[2] In epistulis Pauli habet codex Ridleianus versionis Syriacae Philoxenianae sive Heracleensis prologum Euthalii et capitum divisionem Euthalianam.[3]

D. DE APOCALYPSI.

Apocalypsis divisa est saeculo quinto exeunte ab Andrea, archiepiscopo Caesareensi in Cappadocia, in *λόγους* (דְּבָרִים) 24 (secundum presbyterorum numerum Apoc 4,4) et in *κεφάλαια* 72=24×3, propter tripartitam naturae humanae divisionem. Ita rationem divisionis explicat Andreas ipse: [*ἡμεῖς*] *διελόντες τὴν παροῦσαν πραγματείαν εἰς λόγους κδ΄, καὶ οβ΄ κεφάλαια, διὰ τὴν τριμερῆ τῶν κδ΄* [*πρεσβυτέρων*] *ὑπόστασιν, σώματος καὶ ψυχῆς καὶ πνεύματος.*[4] Praeterea confer verba Dionysii Alexandrini, supra, p. 141.

Codices Amiatinus et Fuldensis dividunt apocalypsim in capita 25; codices alii Latini praebent capita 22, 23, 24, 41, 43.[5]

DE LECTIONIBUS ECCLESIASTICIS.

Supra vidimus Euthalium editioni eius actuum et epistularum catholicarum et epistularum Pauli non solum *ἔκθεσιν κεφαλαίων* sed etiam *ἀνακεφαλαίωσιν τῶν ἀναγνώσεων* sive *elenchum lectionum* praefixisse, quo in elencho retulit capita, verba scripturae sacrae laudata, stichos in unaquaque lectione inventa. Veri simile est Euthalium *ἀνακεφαλαίωσιν* hanc spectare cum dicit: *διεῖλον τὰς ἀναγνώσεις* (Zac. p. 413.479.541; cf p. 529); quibus verbis non

[1] Cf Ios. Blanchinum, *Vindiciae canon. scripturarum*, Romae a. 1740, p. cclxxxi.

[2] Vide supra, p. 156, adn. 3.

[3] Cf Ridley (*ut supra*, p. 156, adn. 4), p. 306 ed. Semler.

[4] Andreas, *Comm. in Apoc.* prol. ap. Migne, *Patrol. Gr.* vol. 106, col. 220^{b}.

[5] Cf Wetstein, *ut supra*, p. 156, adn. 3.

necessario sibi vindicat divisionem in lectiones ecclesiasticas, quas videtur notare vox *ἀναγνώσεισ*, cum divisiones huiusmodi iam multo ante exstiterint.[1] Numerat Euthalius in actibus lectiones 16; in epistulis catholicis 10, i. e. Iac2, 1Pe2, 2Pe1, 1Io2, 2Io1, 3Io1, Iud1; in epistulis Pauli 31, i. e. Ro5, 1Co5, 2Co4, Gal2, Eph2, Phil2, Col2, 1Th1, 2Th1, 1Ti1, 2Ti1, Tit1, Philem1, Heb3; — in summa 57, qui lectionum numerus multis viris iisque doctis videtur id spectavisse, ut hae lectiones, lectionibus similibus ex evangeliis coniunctae, diebus 52 vel 53 anni dominicalibus et diebus festis quattuor Nati Christi, Paschalium, Ascensionis, Pentecostes legerentur.[2] Codex Evv 510 (collegii ecclesiae Christi Oxonii Wak. 25) et Evv 586 (codex Mutinensis [v] ii. A. 5) praebent in evangeliis *ἀναγνώσματα* haec: Mt116, Mc71, Lc114, Io67.[3] Etsi historia divisionis Novi Testamenti in lectiones ecclesiasticas obscura est, tamen videntur lectiones in dies dominicales et festos anni magnos primum distinctae esse, tum lectiones in dies Saturni sive Sabbata, denique lectiones in unumquemque hebdomadis diem, praeter lectiones singulares in sanctos martyresque commemorandos.[4] Rationes sane lectionum cum variis in regionibus tum saeculis variis multum distabant. Lectiones quae demum in ecclesia Graeca praevaluerunt notantur multis in

[1] Cf Suicerum, *Thesaurus ecclesiasticus*, ed. 2 (Amstel. a. 1728), sub vocibus *ἀνάγνωσισ, ἀνάγνωσμα, περικοπή*.

[2] Ita e. g. Bertholdt, *Hist.-krit. Einleitung* u. s. w. Erlangae a. 1812, vol. 1, p. 231. Zacagnius (*Collectanea* etc. praef. p. lxxxiii) pro Pentecoste ponit Epiphania, sed haec principio eadem fuerunt atque dies Nati Christi; cf Bingham, *Origg. eccles.* lib. 20, cap. 4. Constantinopoli teste Chrysostomo legebantur actus integri inter Paschalia et Pentecosten.

[3] Cf Scrivener, *Introd. to the criticism of the N. T.* ed. 2, Cantabrigiae a. 1874, p. 63.

[4] Cf E. Ranke, *Herzog's Real-Encykl.* vol. 11 (a. 1859), p. 379, sub voce *Perikopen*.

codicibus Graecis vel a prima vel ab altera manu, quae ad lectionis uniuscuiusque initium in textu vel in margine ἀρχή sive ἀρ (χ′) sive ἀρ et ad finem τέλοσ sive τέ (λ) sive τέ posuit. Codices multi praefixam habent tabulam lectionum totius anni (συναξάριον), saepe etiam tabulam dierum festorum immobilium et dierum sanctorum cum lectionibus eorum propriis (μηνολόγιον).[1] Codices qui lectiones ex evangeliis in ordinem legendi dispositas continent dicuntur *Evangeliaria* vel *Evangelistaria*; ii qui lectiones ex actibus et epistulis continent *Praxapostoli* vel *Lectionaria*; de quibus vide infra, Prolegomenorum caput VIII, 5.

[1] Matthaeius in *N. T. Gr. et Lat.* (Rigae a. 1782—1788), unicuique volumini (excepta apocalypsi) tabulam lectionum ecclesiae Graecae ecclesiasticarum praefixam habet, cum variationibus ex codicibus variis. In editione altera (*N. T. Gr.* Curiae Var. etc. a. 1803—1807) notantur lectiones ecclesiasticae in textu, ut in codicibus antiquis, et in tomo primo, p. 723—768, et tomo tertio, p. 1—24 editum est, ex Evrm 47 et 50, „Synaxarium evangeliarii et praxapostoli", cum Menologio. Scholzius in libro, *N. T. Gr.* vol. 1 (1830), p. 453—493 dat „Synaxarium et Menologium codicum KM 262.274", non sine erratis multis, et in vol. 2 (1836), p. 456—469 „Synaxarium et Menologium codicum Parisiensium" Act et Epp edidit. Scrivenerus in libro suo, *Introd. to the crit. of the N. T.* ed. 2, Cantabrigiae a. 1874, p. 75—82, exhibet „Synaxarium et Eclogadion evangeliorum et scriptorum apostolicorum quotidie per annum" haustum plerumque ex codicibus Evrm 150.181.183.184.185.187 (alias Evrm H^{scr}, P^{scr}, x^{scr}, y^{scr}, z^{scr}, coll. Trin. Cantab. O. iv. 22) conlatis cum adnotationibus liturgicis in Evv 506 (Wake 12) et in codice Bezae (D) a manibus posterioribus. His addit in tractatu *Lectionary* apud *Smith and Cheetham, Dictionary of Christian antiquities*, vol. 2 (Londinii a. 1880), p. 955 seqq. codicem Praxapostoli 68 (Burdett-Coutts. iii. 24). Eodem in tractatu invenies tabulas lectionum ecclesiasticarum secundum Lectionarium Copticum et lectionaria principia occidentalia, i. e. *Comitem* Hieronymo adscriptum, Gallicanum, Mozarabicum. Fusius de diversitate lectionariorum in terris variis variisque in ecclesiis disserit E. Ranke, *Herzog's Real-Encyklopädie*, vol. 11, p. 373 seqq; cf Westcottium Hortiumque, *N. T. in the original Greek*, Cantabr. et Lond. a. 1881, [vol. 2], p. 41—44.84.85.

(2.) DE DIVISIONE OCCIDENTALI HODIERNA.

Gilbertus Genebrardus, professor Parisiensis anno 1579, attribuit capitum divisionem viris scholasticis[1] qui anno circiter 1243 cum Hugone cardinali de S. Caro auctores concordantiarum fuerunt, quia theologi superiores capita haec nesciverint, theologi vero inferiores Alexander Alesius, Albertus Magnus, Bonaventura, alii eadem adhibuerint. Et alio loco[2] Hugonem ipsum auctorem facit: „Hugo Cardinalis S. Sabinae, antea Barchinonensis monachus, scripsit in universam scripturam commentaria iuxta quadruplicem sensum, utens numerali citatione et enumeratione capitum, quam nunc habemus." „Primus ex ordine Praedicatorum ad cardinalatum assumptus, primus in capitula libros sacros distinxit."[3]

Ita plerique hodie Hugonem divisionis auctorem dicunt, sed nisi fallor iniuria. Testes pro Hugone pauci exstant. Iacobus Quétif et Iacobus Échard,[4] qui accuratissime de Hugone tractaverunt, nihil ei adscribunt nisi divisionem capitis uniuscuiusque in partes minores septem litteris ABCDEFG signatas. Et Daunovius, etsi ubi de Langtonio[5] scribit capitum divisionem Hugonis esse vult, tamen ubi posthac de Hugone[6] scribit nihil de hac re praebet.

Rectior esse videtur opinio quae capitum divisionem Stephano Langtonio cardinali et archiepiscopo Cantuariensi

[1] Genebrardus, *Chronographiae libri quattuor*, Coloniae Agripp. a. 1581, lib. 4, p. 970. [2] *Ibid.* p. 972.

[3] Cf Sixtum Senensem, *Biblioth. sancta*, ed. I. Hayus, Lugduni a. 1593, p. 249[b].

[4] Quétif et Échard, *Scriptores ordinis Praedicatorum*, Lutetiae Paris. a. 1719, fol., vol. 1, p. 194—209. Conradus Halberstadiensis postea adhibuit quattuor solas litteras ABCD pro capitulis brevioribus et septem illas pro longioribus, eumque secuti sunt editores.

[5] Daunou, in lib. *Hist. litt. de la France*, vol. 18, p. 63: „l'opinion la mieux établie est que ces moyens de trouver et de rapprocher des textes semblables ou parallèles sont dus à Hugues de Saint-Cher, ainsi que nous l'exposerons dans l'article concernant ce dominicain."

[6] Daunou, *ibid.* vol. 19, p. 38 seqq.

(mortuo a. 1228) adscribit. Oudinus,[1] Wrightius,[2] Hookius,[3] Hardius[4] laudant codicem eundem Bodleianum Oxoniensem, *cod. Bodl.* 487 (antea NE. c. 2. 6, etiam 2067), fol. 110, quem amicissime in meum usum consuluit v. cl. F. Madan eiusdem bibliothecae: „1228. Magister stephanus de langueton archiepiscopus cantuariensis obiit qui bibliam apud parisium quotavit.[5] libros regum exposuit. vitam regis Ricardi dictavit. multaque alia industriae suae volumina post se reliquit." Videtur codex anno 1448 scriptus esse. Verba eadem fere praebet Henricus de Knyghton,[6] qui anno 1395 claruit; veri simile est verba haec in codice illo anonymo Knyghtonii esse.

Franciscus Godwinus (* a. 1561 † a. 1633),[7] testatur de Stephano his verbis: „Sacram Bibliam primus omnium dicitur in capitula distinxisse, ordinem ab eo constitutum sequentibus omnibus, quae usquam inde ab eo tempore fuerunt ecclesiis." Fortasse tamen usus est Godwinus, ut sane Thomas Pope Blountius (a. 1694), Iohannes Pitseus (a. 1619), Iohannes Baleus (a. 1557), Iohannes Lelandius († a. 1552), auctoritate Nicolai Triveti (al. Tripodis, Trivethi, Trivetti,

[1] Casim. Oudin, *Comm. de scriptoribus eccl. antiquis*, Lipsiae a. 1722, vol. 2, col. 1702; Oudinus legit sed non recte: „apud Parisios locavit."

[2] Thom. Wright, *Biographia Britannica literaria, Anglo-Norman period*, Londinii a. 1846, p. 444.445 et adn.

[3] W. F. Hook, *Lives of the archbishops of Canterbury*, Londinii a. 1862, vol. 2, p. 677.678.

[4] Thom. Duffus Hardy, *Descriptive catalogue of materials relating to the history of Great Britain and Ireland*, Londinii a. 1871, vol. 3, p. 73, adn.*

[5] Ducange (Du Fresne), ed. Henschel, Parisiis a. 1845, vol. 5, p. 570[b], locum nullum citat ad verbum *quotare* („in capitula et versiculos [?] distinguere") nisi hunc (Knyghtonii ut videtur).

[6] Henr. de Knyghton (al. Knighton), *De eventibus Angliae*, lib. 2, cap. 34, apud Rog. Twysden, *Hist. Anglicanae scriptores X*, Londinii a. 1652, col. 2430 sq.

[7] Godwin, *De praesulibus Angliae comm.* Londinii a. 1616, p. 126.

Treveti) qui videtur anno 1258 natus, anno 1328 mortuus esse. Trivetus scripsit[1] de Stephano: „Hic super totam Bibliam postillas fecit et eam per capitula, quibus nunc utuntur moderni, distinxit." Testatior igitur est opinio, divisionem ex Stephano Langtonio processisse, sed adeundi sunt codices Parisienses Cantabrigienses Oxonienses Londinienses tempore Stephani et Hugonis scripti. Percipiet lector Hugonem facile mutuari potuisse capitum divisionem a Stephano natu maiore, cum uterque Parisiis bibliis operam dederit, ubi Hugoni Stephani codices ad manum fuerunt. Dixerunt nonnulli capita a Lanfranco archiepiscopo Cantuariensi (mortuo a. 1089) facta esse, sed huius rei testem neminem inveni; mirum non esset, si quis nomen Langtonii nomine Lanfranci, utriusque Cantuariensis, mutasset.[2]

Ex bibliis Latinis transiit divisio paulatim cum in codices Graecos, tum etiam in editiones Novi Testamenti Graece. De editionibus et versionibus in capitum divisione inter se discrepantibus, vide infra V, 3, De versibus.

Male disiuncta sunt haec: Mt 9,38—10,1 sed haec et in sectionibus et in titulis disiuncta sunt; Mt 15,39—16,1 et in sectt.; Mt 19,30—20,1 et in sectt. et in titt.; Mc 2,23–28—3,1–5: coniuncta sunt 2,27.28 et 3,1–5 in sect., non in titt.; Mc 8,38—9,1 disiuncta in sectt., non in titt.; Lc 20,45–47—21,1–4 (cf Mc 12,41—44) et in titt.: sectt. iungunt 20,47 et 21,1–4; Act 4,32–37—5,1–11; Act 7,60—8,1[a]; 1 Co 3,16–23—4,1–5; 1 Co 10,33—11,1; 2 Co 4,16 18—5,1 ss.; 2 Co 6,18—7,1; Col 3,25—4,1.

[1] Trivetus, *Annales sex regum Angliae* (ed. Ant. Hall, Oxonii a. 1719, p. 182), ed. Thom. Hog, Londinii a. 1845, p. 216. De nominis eius forma optima *Trevet* vide *ibid.* p. i. xvii. xviii.

[2] Quae Rabanus Maurus, abbas Fuldensis et archiepiscopus Moguntiacensis, in commentariorum in Matthaeum praefatione, (Migne, *Patrol. Lat.* vol. 107, coll. 729[d]—730[b]) refert de capitibus antiquis et de iis quae ipse fecerat, vix divisionem hodiernam spectant.

3.

DE VERSIBUS.

Supra dixi de *στίχοις* et de interpunctione.[1] De versibus hodie usitatis amicissime mecum communicavit excursum hunc eruditione repletum vir clarissimus

EZRA ABBOT

De editionibus Novi Testamenti Graece in versuum quos dicunt distinctione inter se discrepantibus.

In historia divisionis litterarum sacrarum textus in versus hodie usitatos recensenda haud pauci in errore versati sunt. Ita post Iahnium Bertholdtium alios dicunt Tischendorfius[2] et Reussius[3] divisionem illam primum factam esse a Roberto Stephano in editione sua versionis Latinae quam Vulgatam vocant anno 1548 publici iuris facta; De Wettius[4] et Keilius[5] annum 1558 substituunt. Sed neutro anno in lucem data est ulla versionis Vulgatae editio ex Stephani officina. Alii falso affirmant anno 1545, alii denique anno 1557 biblia Latina primum in versus divisa esse. Rem diligentissime agit vir doctissimus Guilielmus Wright sub voce „Verse" in libro: *Cyclopaedia of Biblical literature edited by John Kitto,* Londinii anno 1845; tertia vero huiusce operis editione anni 1870 hoc caput minus accurate in angustum coactum est.

Summa haec est. Ferunt numerationem versuum Masoreticorum in Vetere Testamento primum a rabbino

[1] Vide supra, p. 111—116.

[2] Tischendorf, *Herzog's Real-Encykl.* ed. 1, vol. 2, p. 174.

[3] Reuss, *Gesch. d. heiligen Schriften N. T.,* ed. 5, Brunsvigae a. 1874, § 387.

[4] De Wette, *Einleit. in das A. T.* ed. 7, Berolini a. 1852, vol. 1, p. 112.

[5] Keil, *Einleit. in das A. T.,* ed. 2, Francofurti ad Moenum a. 1859, p. 518.

Isaaco Nathan, ad concordantias quas dicunt Hebraicas concinne instituendas factam esse. Hoc opus anno 1448 ad finem perductum, typis primum anno 1524 Venetiis descriptum est.[1] „Quincuplex Psalterium", Parisiis anno 1509 ab Iacobo Fabro Stapulensi (Le Fèvre d'Étaples) editum ex officina Henrici Stephani natu maioris, prima est alicuius partis Veteris Testamenti editio, in qua versus Masoretici signis Arabicis notati sunt. Prima universorum bibliorum sacrorum editio in versus dispertitorum Latina est versio Sanctis Pagnini, Lugduni anno 1528 typis exscripta. Sed in libris apocryphis Novoque Testamento divisio eius multum a divisione hodie usitata differt, versibus duplo et triplo longioribus; videtur nulla alia editio divisionem hanc secuta esse.

Primam Novi Testamenti in versus hodie usitatos dispertiti editionem excudit Robertus Stephanus Genevae anno 1551 duobus formae minimae (16°) tomis, textui Graeco in media pagina versione Latina Erasmi ab altera parte, ab altera Vulgata Hieronymi appositis. Henricus Stephanus filius narrat divisionem hanc versuum maximam partem „inter equitandum" factam esse, Stephano iter Parisiis Lugdunum faciente. Antecessit divisio haec confectioni indicis Novi Testamenti, quem indicem Henricus filius ad finem perduxit annoque 1594 in lucem edidit; vide Henrici Stephani verba in huius indicis quem concordantias dicunt prolegomenis. Aliud quoque Robertum Stephanum ad divisionem hanc in versus distinctos faciendam commovit: „quod hac ratione utraque translatio posset omnino eregione Graeco contextui respondere"; vide Novi Testamenti anni 1551 praefationem. Bibliorum universorum in versus hodie usitatos dispertitorum editio prima fuit Roberti Stephani versionis Vulgatae editio, Genevae anno 1555 („VIII. Idvs Aprilis") excusa, formae parvae (8°); divisione illa ad indicem biblicum conficiendum facta, qui eodem anno

[1] Vide in primis H. E. Bindseil, *Concord. Homer. specimen*, Halis a. 1867, p. xvi et xviii adnot.

editus est. Divisio haec invenitur quoque in editione et charta et litterarum formis ornatissima Vulgatae versionis, quae in Vetere Testamento versione Pagnini una cum notis Vatablo adscriptis, in Novo Testamento versione Bezae cum eius adnotationibus comitata est, quam editionem Robertus Stephanus Genevae anno 1557 in tribus formae maximae tomis typis descripsit; octava eaque ultima bibliorum Latinorum a Roberto Stephano excusorum editio fuit haec.[1] Editionem versionis *Gallicae* Novi Testamenti in versus dispertiti primam typis descripsit Robertus Stephanus anno 1552, duobus formae parvae (8°) tomis; est versio Gallica ab Olivetano facta a Calvino recognita, cum versione Latina Erasmi parallelis columnis; biblia Gallica primum ita divisa esse videntur in editione versionis Genevensis, a Roberto Stephano typis descripta Genevae a. 1553 formae maximae.[2] In lingua *Italica* versio prima, quod sciam, quae versiculos Stephanicos habet a martyre infelici Ioh. Ludovico Paschale facta est, et sine loco sed fortasse Genevae in lucem data est anno 1555.[3] N. T. quod versus hos primum *Batave* habet, editum est Emdae ap. Gell. Ctematium a. 1556 (8°); biblia Batava ita distincta sunt Emdae a. 1560 (4°).[4] N. T. *Anglice* primum in versus dispertitum est in versione a Guilielmo Whittingham facta, typis descripta Genevae a. 1557; biblia Anglica primum ita divisa sunt in versione Genevensi anno 1560

[1] Cf Iac. Le Long, *Bibl. sacra*, ed. Masch, vol. 3, p. 191 ss.; et Knoch, *Hist.-crit. Nachr. v. d. Braunschw. Bibelsamml.* Guelferbyti a. 1754, vol. 1, p. 876—891.

[2] Cf Baumgarten, *Nachr. von merkwürd. Büchern*, Halis a. 1752, vol. 2, p. 377 sq. 379 sqq.

[3] „Est mihi N. T. Gallico-Italicum, editum a. 1555 ap. Giovan Luigi Paschale, quod est distinctum hodierna distinctione versuum." Leusden, *Philol. Hebr.-Gr.*, Ultraiecti a. 1670, diss. iii, § 12, p. 21. Paschale Romae a. 1560 igni necatus est propter evangelicam fidem.

[4] Cf Isaac Le Long, *Boek-Zaal der Nederduyt. Bybels*, Amst. a. 1732, p. 716; cf p. 708 sq. 711 sq. 667 sq.

absoluta, in qua editione Novi Testamenti translatio longe fuit diversa a translatione editionis anni 1557. In prima sua *versionis* Novi Testamenti *Latinae* editione Genevae a. 1557 (annus hic in ultima pagina invenitur; in titulo legitur 1556) in lucem edita, id est, in tomo tertio bibliorum Latinorum a Roberto Stephano illo anno typis descriptorum, adhibuit Beza, cum nonnulla varietate, versuum divisionem Stephanicam. In prima sua Novi Testamenti *Graece* editione cum versione Latina et adnotationibus, quae prodiit Genevae anno 1565, formae maximae, in multisque suis editionibus posterioribus, discessit Beza frequentius a versuum divisione Stephanica et editiones hae Bezanae plurimum valebant ad versuum divisionem in vulgus edendam, quae paulo post omnium consensu recepta est. Bezam ita a Stephano discedentem plurimis locis secuti sunt editores posteriores, in primisque Elzevirii, qui et varietates sibi proprias introduxerunt. Praebent quoque translationes Novi Testamenti in linguas hodiernas ante editionem Stephanicam anni 1551 vel paulo post factae varietates alias.

Quod sciam, diversitates quibus differunt editiones Novi Testamenti Graece posteriores ab editione Stephanica quod ad versuum divisionem spectat, a nullo editorum criticorum notatae sunt, fortasse propter summam raritatem editionis huius, quae iure suo normae loco habenda est, a qua in versuum initiis constituendis editori non discedere liceat nisi causis gravissimis commoto. Est autem eiusmodi varietas divisionis ubique notanda.

Haec editionum et translationum dissensio in versuum Novi Testamenti distinctione, a plerisque omnino neglecta vel iis ignota, multis in locis invenitur. Fieri non potest quin in verbis horum locorum citandis in indicibus vel concordantiis lexicis aliis libris multae discrepantiae de versuum numero exoriantur, quae dubitationes haud facile solvendas creare possint. Quis enim dixerit, quae editio divisionem iustam exhibeat?

Visum est igitur mihi ex usu esse conlationem facere editionis Stephanicae anni 1551 cum editione Elzeviriana anni 1633 (prima quae versus *in textu* distinctos praebet) et cum Tischendorfii editione octava critica maiore annorum 1869—1872. Ad hanc conlationem notavi varietatem editionum fere quinquaginta insigniorum Novi Testamenti Graece et nonnullarum translationum.

EDITIONES ET TRANSLATIONES EXAMINATAE.

CLAVIS IN LITTERAS DIGESTA.

A = 4.	D = 37.	L = 21.	T = 28.
Al = 25.	Elz = 7.	Lu = 35.	Th = 23.
B^{57} = 2.	F = 9.	M = 10.	Tn = 19.
B^{65} et B = 3.	G = 16.	Mas = 11.	Tr = 27.
Be = 12.	Ge et Gen = 32,33.	Mt = 14.	V = 36.
Bi = 15.	H = 22.	Sch = 18.	W = 13.
Bl = 24.	HS = 5.	Scr = 29.	Wd = 26.
Bp = 34.	Iac = 38.	St = 1.	We = 6.
Cur = 8.	K = 17.	Sz = 20.	WH = 30.

CATALOGUS IN ORDINEM TEMPORIS REDACTUS.

EDITIONES.

1. St: Rob. Stephanus (Estienne), N. T. Gr. et Lat. 1551; Biblia (Vulg.) 1555, 8°. Ubi differunt, St^{51}, St^{55}.
2. B^{57}: Theo. Beza (de Bèze), N. T. Lat. 1557 (in titulo 1556), fol.
3. B^{65}: Theo. Beza, N. T. Gr. et Lat. fol., 1565, 1582, 1588 (multis in exemplaribus 1589), 1598; 8°, 1565, 1567, 1580, 1590. (B) Ubi editiones hae dissentiunt, discrepantiam adscripsi; ubi editiones omnes Bezanae inter se consonant, editione Latina anni 1557 non excepta, non nisi „B“ invenietur.
4. A: N. T. Graece in editione bibliorum polyglotta Antverpiensi, tom. v (1571) et tom. vi (1572), fol.
5. HS: Henr. Stephanus (Estienne), N. T. Gr. 1576.
6. We: Divinæ Script. omnia. Gr. Francofurti, ap. Andr. Wecheli heredes. 1597, fol.
7. Elz: editiones Elzevirianae N. T. Gr. ann. 1624, 1633, 1641, 1656, 1662, 1670, 1678. Ubi differunt, annus datur.
8. Cur: Steph. Curcellaeus (Étienne de Courcelles), N. T. Gr. 1658. Prodiit quoque 1675, 1685, 1699.
9. F: Io. Fell, N. T. Gr. Oxon. 1675.

10. M: Io. Mill, N. T. Gr. Oxon. 1707, fol.; etiam ed. Lud. Kuster, Amst. et Lips. (etiam Roterod.) 1710, fol.
11. Mas: G. van Mastricht („G. D. T. M. D.") N. T. Gr. ed. alt. 1735. (Ed. 1, 1711.)
12. Be: Io. A. Bengel, N. T. Gr. 1734, 4°.
13. W: Io. Iac. Wetstein, N. T. Gr. 1751—52, fol.
14. Mt: C. F. Matthaei, N. T. Gr. et Lat. 1782—88; N. T. Gr. 1803—07. Ubi differunt, Mt^1, Mt^2.
15. Bi: A. Birch, Quatuor Evangelia. 1788, 4°.
16. G: Io. Iac. Griesbach, N. T. Gr. ed. 2, 1796—1806 (ed. maior); Lips. 1805 [1806] (ed. minor); vol. 1, ed. tert. cur. D. Schulz, 1827. Ubi differunt, G^{mai}, G^{min}, G^{27}.
17. K: G. C. Knapp, N. T. Gr. ed. 2, 1813; ed. 4 (Thilo et Roediger), 1829. (Edd. aliae, 1797, 1824, 1840.)
18. Sch: H. A. Schott, N. T. Gr. et Lat. ed. 3, 1825; ed. quartam curavit Baumgarten-Crusius, 1839 (Sch^{39}). (Edd. priores, 1805, 1811.)
19. Tn: Io. A. H. Tittmann, N. T. Gr. ed. ster. 1828. (Edd. aliae, 1820, 24, 31.)
20. Sz: Io. M. A. Scholz, N. T. Gr. 1830—1836, 4°.
21. L: C. Lachmann, N. T. Gr. ed. ster. 1831 (ed. minor, etiam annis 1837, 1846); ed. maior, Gr. et Lat. 1842—1850.
22. H: A. Hahn, N. T. Gr. 1840, 12°; 1841, versibus distinctis, 16°. — Post Lachm. et Tisch. denuo diligenter recognovit, 1861. Ubi differunt, H^{41}, H^{61}.
23. Th: C. G. W. Theile, N. T. Gr. 1844; ed. ster. 11, cur. O. de Gebhardt, 1875. Ubi differunt, Th^{44}, Th^{75}.
24. Bl: S. T. Bloomfield, Gr. Test. with English notes, ed. 9, 1855. (Ed. 1, 1832.)
25. Al: Henr. Alford, Gr. Test. with English notes, voll. 1,2, ed. 6, 1868—1871; vol. 3, ed. 5, vol. 4, ed. 4, 1871. (Ed. 1, 1849—1861.)
26. Wd: Christoph. Wordsworth, Gr. Test. with Engl. notes; evangelia, ed. 5, 1866; actus, ed. 4, 1864; epp. Pauli, ed. 4, 1866; epp. cath. et apoc., ed. 3, 1864. (Ed. 1, 1856—60.)
27. Tr: S. P. Tregelles, N. T. Gr. et Lat. partes i—vi, 1857—72, 4°. (Pars vii, prolegomena et addenda, 1879.)
28. T: (L. F.) Const. (von) Tischendorf, N. T. Gr. 1869—1872; etiam editiones priores criticae, 1841 [1840], 1849, 1859; editiones quoque usui quotidiano destinatae, anno 1873 editae apud Tauchnitzium, Brockhausium, Mendelssohnium. Ubi differunt, T^{41} etc.

29. Scr: F. H. (A.) Scrivener, N. T. textus Stephanici A. D. 1550. Ed. auct. et emend. Cantabr. 1877.

30. WH: B. F. Westcott et F. Io. A. Hort, The N. T. in Greek the text revised . . . [vol. 1]. Text. Cantabr. et Lond. 1881: Stephanam constanter nunc sequitur haec editio; qui vero numeri in exemplaribus prius divenditis ad sedes alienas migraverant in serioribus ad Stephani normam revocati sunt.

VERSIONES.

31. St^{55} et B^{57}: vide supra num. 1 et 2.

32: Ge: N. T. Anglice (a Guilielmo Whittingham), Genevae 1557.

33. Gen: Versio bibliorum Anglica Genevensis, Genevae 1560. „Ge" indicat „Ge" et „Gen" ubi inter se consonant.

34. Bp: Versio Anglica quam „The Bishops' Bible" vocant, 1568. Usus sum editione secunda Londinensi anni 1572, fol.

35. Lu: Versio Germanica a Luthero facta. Inter editiones versibus distinctas Goezius antiquiorem reperire non potuit quam eam quae in lucem data est apud Feyerabend, Francofurti ad Moenum, 1582, 8°. Secutus sum divisionem in editione a Bindseilio et Niemeyero curata, 1854—55.

36. V: Biblia sacra Vulgatae editionis etc. Romae, 1592, fol.

37. D: La Bibbia, cioè, i libri del Vecchio e del Nvovo Test. traslatati da Gio. Diodati. 1607, fol.

38. Iac: Biblia Anglica Iacobi regis, quam „authorized version" vocant. 1611, fol. Usus sum libro „Exact reprint", Oxon. 1833, 4°.

Examinavi editiones 51 Novi Test. Gr. et versiones novem.

( ) indicat initium versus in editione citata incertum esse, quod versus nonnisi numeris in margine adpositis distinguuntur. Quam ob rem saepe dubitatur in editionibus Schotti, Scriveneri, Westcottii Hortiique; plerumque in locis prorsus incertis editiones has non laudavi.

n . . . Interdum aufert adnotatio dubitationem quam habet textus.

DISCREPANTIAE IN VERSUUM DISTINCTIONE.

Nota bene: in locum quemque adscripsi, ex editione Stephanica a. 1551, verba quae ab editoribus variis variis versibus adsociantur, lectionum varietate aliquando adnotata. Locum primum plerumque tenet versus in quo ipse Stephanus haec verba posuit.

Matt 2,1.2 *Λέγοντες,*

ver. 2, St B A HS We Elz^{24} M Bi L Al Tr T (exc. T^{41}) Scr; Ge Bp V D Iac.

ver. 1, $Elz^{33.41.56.62.70.78}$ Cur F Mas Be W Mt G (G^{min}) K Sch Tn Sz T^{41} H Th Bl Wd; Lu.

Matt 5,4.5 *Μακάριοι οἱ πενθοῦντες . . .*[5] *Μακάριοι οἱ πραεῖς κ. τ. λ.* Versus hi transponuntur ab L^{txt} (contra L^{marg}) Tr et T (exc. T^{41}); sic St^{55} et V. WH^{marg} adponunt verbis transpositis signum ⊣ ⊢ „ut quae sibi vindicent, textui vero ad tempus saltem adsociari.“ L servat priores versuum *numeros*.

— 9,23.24 *Λέγει αὐτοῖς* [l. v. *ἔλεγεν*],
ver. 24, St B A HS We Elz Cur F Mas Be W Mt G^{min} K Tn T^{41} H Th Al Tr; Ge Bp Lu D Iac.
ver. 23, M Bi G^{mai} Sch L Bl Wd T (exc. T^{41}); V.

— 15,5.6 *Καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ·* (Lectt. varr.)
ver. 6, St A We Al Tr; Ge Bp Lu V Iac.
ver. 5, B HS Elz Cur F M Mas Be W Mt Bi G K Sch Tn Sz L H Th Bl Wd T Scr; D.

— 21,1.2 *Λέγων αὐτοῖς*,
ver. 1, Elz$^{33.41}$.
ver. 2, editiones ceterae.

— — 25.26 *Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ ἡμῖν, διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;*
ver. 26, T; V.
ver. 25, ceterae.

— 23,13.14 *Οὐαὶ δὲ ὑμῖν . . . ὅτι κλείετε . . .* [14]*Οὐαὶ ὑμῖν . . . ὅτι κατεσθίετε . . .*
Ita St B HS Elz Cur F Mas Be W^{txt} Th (sed ver. 14 uncis incluso); Ge Bp Lu V D Iac.
ver. 13,14 *transponuntur* ab A We M W^{marg} Mt Bi G (sed G^{00} ver. 14) K Sch Tn Sz H Bl Wd Scr. Ex his, G K Sz H numeros priores servant.
ver. 14 *omittitur* a G^{00} L Al Tr T WH. Ex his numerant L Al Tr (non T) ver. 13 numero 14.

— 28,8.9 *Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ*,
ver. 8, St^{51} B^{57} A Tr n.; Lu.
ver. 9, B^{65} HS We Elz Cur F M Mas Be W Mt Bi G K Sch Tn Sz H Th Bl Al n. Wd T n. Scr; G Bp Iac. Omittuntur verba haec a St^{55} G^{00} L Al Tr T WH; V D; uncis includuntur a Bl.

Marc 3,19.20 *Καὶ ἔρχονται* [l. v. *ἔρχεται*] *εἰς οἶκον·*
ver. 20, St A Elz$^{56.62.70.78}$ Cur F Mas Mt Bi G K Sch Tn Sz H Th Bl Wd Tr T^{tauchn73}; Lu V D.
ver. 19, B HS We Elz$^{24.33.41}$ M W Be L Al T (exc. T^{tauchn73}); Ge Bp Iac.

Marc **6**,27.28 *Ὁ δὲ* [l.v.*Καὶ*] *ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ.*

ver. 27, St B^{57} A Tr WH; Ge Bp Lu V Iac.

ver. 28, B^{65} HS We Elz Cur F M Mas Be W Mt Bi G K Sch Tn Sz L H Th Bl Al Wd T Scr; D.

— **13**,8.9 *ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα.*

ver. 8, St B^{57} A Tr WH; Ge Bp Lu V Iac.

ver. 9, B^{65} HS We Elz Cur F M Mas Be W Mt Bi G K Sch Tn Sz L H Th Bl Al Wd T; D.

Luc **4**,18.19 *κηρύξαι* [*κηρῦξαι*] *αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,*

ver. 18, St^{51} B HS Elz Cur F Mas Be W Mt^{2} G K Bl Wd Tr Scr WH; Ge Bp Lu Iac.

ver. 19, St^{55} A We M Mt^{1} Bi Sch Tn Sz L H Th Al T; V D.

— **6**,17.18 *Οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν·*

ver. 18, St A Tr WH; Lu V.

ver. 17, B HS We Elz Cur F M Mas Be W Mt Bi G K Sch Tn Sz L H Th Bl Al Wd T Scr; Ge Bp D Iac.

— **7**,18.19 *Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης,*

ver. 18, St^{51} B HS Elz Cur Be Tr WH; Lu.

ver. 19, St^{55} A We F M Mas W Mt Bi G K Sch Tn Sz L H Th Bl Al Wd T Scr; Ge Bp V D Iac.

— **10**,21.22 *Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶπε,*

ver. 21, St^{51} We Cur F Mas W Bi Mt^{2} K n. Bl Wd Tr n.

ver. 22, M Mt^{1} G^{min} n. Sch n. Sz L H Th [Al] T Scr; Gen Iac^{marg}. Omittuntur a St^{55} B A HS Elz Be G Sch Tn Tr WH; Ge Bp Lu V D Iac.

— **14**,3.4 *Οἱ δὲ ἡσύχασαν.*

ver. 4, St B A HS We $Elz^{33.41}$ Be K Tn H Th Al Tr; Ge Bp Lu V D Iac.

ver. 3, $Elz^{56.62.70.78}$ Cur F M Mas Mt Bi G^{mai} Sch Sz Bl Wd T.

— —34.35 *Καλὸν τὸ ἅλας . . .*[35] *Οὔτε εἰς γῆν . . .*

Elz (edd. omnes) ex duobus his versibus unum solum faciunt, ideoque caput nonnisi in triginta quattuor versus dividunt.

— **19**,41.42 *Λέγων,*

vers. 42, St^{51} B A HS We Elz Cur F Mas Be W Mt^{2} K Tn H Th Bl Al Wd Tr; Ge Bp Lu D Iac.

ver. 41, St^{55} M Mt^{1} Bi G^{mai} Sch L Sz T; V.

— **22**,66.67 *Λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; εἰπὲ* [l. v. *εἰπὸν*] *ἡμῖν.*

ver. 67, St B A HS We Elz Cur F Mas Be W G^{min} G^{27} Mt^{2} K Tn Sz H^{41} Th Bl Wd Tr Scr WH; Ge Lu D; sed Bp Iac legunt „saying, ^{67}Art thou" etc.

ver. 66, M Mt^{1} Bi G^{mai} Sch L H^{61} Al T; V.

Luc **24**,45.46 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς,*

ver. 45, St^{51} in textu Graeco, Tr WH.

ver. 46, St^{51} Latine, ceterae.

Ioh **1**,38.39 *Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ραββὶ, (ὃ λέγεται ἑρμηνευόμενον, διδάσκαλε) ποῦ μένεις;*

ver. 38, St B^{57} A We Tr WH; Ge Bp Lu V D Iac.

ver. 39, B^{65} Elz et ceterae; fit *Τί ζητεῖτε . . . μένεις* versus per se, et verss. 39—51 St = verss. 40—52 Elz etc.

— **4**,35.36 *ἤδη.* T WH adiungunt *ἤδη* ad ver. 36, legentes *ἤδη ὁ θερίζων κ. τ. λ.* Ita Tr^{marg}.

— **9**,11.12 *Ἀπελθὼν δὲ* [l. v. *οὖν*] *καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα.*

ver. 12, Elz^{33} Be.

ver. 11, ceterae.

Act **2**,10.11 *Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι,*

ver. 11, St A We Tr; Lu V D.

ver. 10, ceterae, sed (Tn) (WH).

— **2**,47.**3**,1 *Ἐπιτοαυτὸ δὲ Πέτρος κ. τ. λ.*

L Al Tr $T^{41.72}$ (non $T^{49.59}$) WH (ita etiam St^{55} V) adiungunt *ἐπιτοαυτὸ* ad 2,47, omittunt *τῇ ἐκκλησίᾳ*, legunt in 3,1 *Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης κ. τ. λ.* L T^{41} WH tamen numeros priores adservant.

— **3**,19.20 *Ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου,*

ver. 20, St A We G^{min} K Sch Th Tr WH; Lu V.

ver. 19, ceterae.

— **5**,8.9 *Ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ, τοσούτου.*

ver. 9, Elz ($^{24.}$) $^{33.41}$.

ver. 8, ceterae.

— —39.40 *Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ·*

ver. 39, St A G^{mai} Sch Sz Tr WH; V.

ver. 40, ceterae.

— **11**,25.26 *Καὶ εὑρὼν αὐτὸν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιοχειαν.*

ver. 26, St B^{57} A We Tr Scr WH; Ge Bp Lu Iac.

ver. 25, B^{65} HS Elz Cur F M Mas Be W Mt G K Sch Tn Sz L H Th Bl Al Wd T; V D.

— **13**,32.33 *Ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν,* [Iac.

ver. 33, St B^{57} A We G^{min} K Sch Tn H^{41} Th Tr WH; Ge Bp Lu V D

ver. 32, B^{65} HS Elz Cur F M Mas Be W Mt G^{mai} Sz H^{61} L Bl Al Wd T Scr.

Ioh **13**,38.39 *καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι,*

ver. 38, St B^{57} A We G^{min} K Tr WH; Ge Lu V.

ver. 39, B^{65} HS Elz Cur F M Mas Be W Mt G^{mai} Sch Tn Sz L H Th Bl Al Wd T Scr; Gen Bp D Iac.

— **18**,12.13 *Λέγοντες,*

ver. 12, $Elz^{33.41}$.

ver. 13, ceterae.

— **24**,2.3 *Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ κατορθωμάτων* [l. v. *διορθωμάτων*] *γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας,*

ver. 2, St B^{57} Tr WH; Ge Bp V Iac.

ver. 3, ceterae.

— —18.19 *Τινὲς δὲ* [Elz om *δὲ*] *ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι,*

ver. 19, St B^{57} A We G^{min} Sch WH; Bp Lu V D.

ver. 18, ceterae.

In $St^{51.55}$ et B^{57} numeratur ver. 19 signo 19.20 sive „19 et 20;“ unde verss. 21—28 St = 20—27 Elz etc. Numeratio duplex haec versus 19 videtur ex interpolatione in hoc loco multis in exemplaribus versionis Vulgatae Latinae orta esse. In St^{55} verba sequentia (quae Graece deesse dicuntur) inferuntur ad versus 19 initium: — „Et apprehenderunt me, clamantes, & dicentes, Tolle inimicum nostrū.“ Interpolatio eadem in editione versionis Vulgatae Sixtina (1590) invenitur, nec vero in editione Clementina (1592).

In Ge Gen dividitur ver. 18 in duos versus; ver. 19 incipit „Neither with multitude,“ unde verss. 20—28 Ge etc. = 19—27 Iac.

Rom **1**,29.30 *ψιθυριστάς,*

ver. 29, St B^{57} A Al Tr WH; Ge Bp Lu V Iac.

ver. 30, ceterae.

— **8**,20.21 *ἐπ᾽ ἐλπίδι·*

ver. 20, St B^{57} A We M Mt G Sch Sz L H Th^{44} Al Tr T WH; Ge Bp Lu V Iac. Sed G Sch Sz H Th^{75} Al Tr ponunt comma quod vocant post *ἐλπίδι*, et L Th^{44} T WH punctum nullum habent.

ver. 21, B^{65} HS Elz Cur F Mas Be W K Tn Bl Wd Scr; D.

— **9**,11.12 *οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦντος,*

ver. 12, St A Tr WH; Lu V.

ver. 11, ceterae. (Apud Sch incipit ver. 12: *Ὅτι ὁ μείζων.*)

1 Co 7,33.34 *μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος* [lectt. varr.].
ver. 33, St[51] WH; Lu. — St[55] A Sz Tr, etiam V D, includunt nihil nisi *μεμέρισται* versui 33.
ver. 34, ceterae.

2 Co 1,6.7 *Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν·*
ver. 7, St A We G[mai] Sch Sz WH; Ge Lu V Iac.
ver. 6, ceterae.

— 2,10.11 *Ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ·*
ver. 11, St B[57] A M Mt[1] G K Sch Tn Sz L H Th Bl Al Wd Tr T Scr WH; Ge Bp Lu V Iac.
ver. 10, B[65] HS We Elz Cur F Mas Be W Mt[2]; D. In Ge (non in Gen) incipit cap. 2 ab 1,23, numeris 2,1.2 versibus 1,23.24 et 2,3—19 versibus 2,1—17 adpositis.

— 12.13 *Οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου·*
ver. 13, St B[57] A M L Tr T Scr WH; Ge Bp Lu V Iac.
ver. 12, B[65] HS We Elz Cur F Mas Be W Mt G K Sch Tn Sz H Th Bl Al Wd; D.

— 5,14.15 *κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον.* [Iac.
ver. 14, St B[57] A We G[min] K Sch Tn H Th Tr WH; Ge Bp Lu V
ver. 15, B[65] HS Elz Cur F M Mas Be W Mt G[mai] Sz L Bl Al Wd T Scr; D.

— 8,13.14 *Ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα, εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα,*
ver. 14, St A Tr WH; Lu V. — B[57] G[mai] Sch Sz, et Ge Bp Iac, includunt etiam versui 14 verba praecedentia *ἀλλ' ἐξ ἰσότητος.*
ver. 13, B[65] HS We Elz T ceterae.

— 10,4.5 *λογισμοὺς καθαιροῦντες,*
ver. 4, St A Sch Tr WH; V.
ver. 5, ceterae.

— 11,8.9 *Καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθείς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός·*
ver. 9, St B[57] A We Wd Tr WH; Ge Bp Lu V D Iac.
ver. 8, B[65] HS Elz T ceterae.

Gal 2,19.20 *Χριστῷ συνεσταύρωμαι.*
ver. 19, St B[57] A G[min] K Tn Th Tr WH; Ge Bp Lu V. — Mt[2] includit versui 19 etiam verba sequentia: *ζῶ δὲ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός.*
ver. 20, B[65] HS We Elz T ceterae; Iac.

— 5,22.23 *πραότης, ἐγκράτεια·*

ver. 23, St B^{57} A M G^{mai} Sch Sz L H Th Al Tr T Scr WH; Ge Bp V Iac.

ver. 22, B^{65} HS We Elz Cur F Mas Be W Mt G^{min} K Tn Bl Wd; Lu D.

Eph 1,10.11 *ἐν αὐτῷ.*

ver. 10, St B^{57} A We M G^{mai} Sch Sz L H Bl Al Wd Tr T Scr; Ge Bp Lu V Iac.

ver. 11, B^{65} HS Elz Cur F Mas Be W Mt K Tn Th; D.

— 2,14.15 *τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ·*

ver. 14, St A B^{1598} Tr WH; Lu V.

ver. 15, ceterae.

— 3,17.18 *ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι.*

ver. 17, St B^{57} A Sch Th Tr WH; Ge Bp Lu V Iac.

ver. 18, B^{65} HS We Elz T ceterae.

Phil 1,16.17 *Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας . . . τοῖς δεσμοῖς μου.* ^{17}*Οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης . . . κεῖμαι.*

G K Sch Tn Sz L H Th Al Wd Tr T WH (ita etiam St^{55} et V) *transponunt* verss. 16 et 17, verbis *οἱ μὲν* et *οἱ δὲ* exceptis, et legunt *οἱ μὲν ἐξ ἀγάπησ κ. τ. λ.* ^{17}*οἱ δὲ ἐξ ἐριθείασ κ. τ. λ.* Ex his, G K L^{min} H Th^{44} WH servant numeros priores.

— 2,7.8 *καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος.*

ver. 7, St B^{57} A G^{mai} Sch Sz Tr T (exc. T^{41}) WH; Ge Bp Lu V D.

ver. 8, B^{65} HS We Elz Cur F M Mas Be W Mt G^{min} K Tn L H T^{41} Th Bl Al Wd Scr; Iac.

— 3,13.14 *ἐν δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,*

ver. 13, St B^{57} A Bl Wd Tr Scr WH; Ge Bp Lu V Iac.

ver. 14, B^{65} HS We Elz T ceterae.

Col 1,21.22 *Νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν* [l. v. *ἀποκατηλλάγητε*]

ver. 22, St A We Tr WH; Lu V D.

ver. 21, ceterae.

1 Thess 1,2.3 *ἀδιαλείπτως*

ver. 2, St A Bl Al Wd Tr WH; Lu V. Sed St^{51} A Tr WH verbum verbo *μνημονεύοντες* adsociant.

ver. 3, B HS We Elz T ceterae. Sed Ge verbum cum praecedentibus coniungit.

— 2,6.7 *Δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι·*

ver. 7, St B^{57} A G^{mai} Sch Sz Tr WH; Ge Bp Lu V.

ver. 6, ceterae.

— —11,12 *Παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι,*

ver. 12, St B^{57} A Tr WH; V.

ver. 11, ceterae. Bl Wd, cum Ge Bp Iac, includunt etiam *καὶ μαρτυρόμενοι* versui 11.

Philem 11.12 *Ον ἀνέπεμψα·*

ver. 12, St $B^{57.65.82.88.98}$ A G^{mai} Sch Sz Tr WH; Ge Bp V D Iac.

ver. 11, $B^{min\ 65.67.80.90}$ HS We Elz Cur F M Mas Be W Mt K Tn L H Th Bl Al Wd T; Lu.

— —23.24 *Μάρκος,*

ver. 24, St B A HS We (vide infra) M Be Mt^{1} G^{mai} K Sch Sz L H Th Al Tr T WH; Ge Bp Lu V D Iac.

ver. 23, Elz Cur F Mas Bl Wd. — Elz^{24} W G^{min} Mt^{2} Tn Scr incertae sunt.

We facit ex verss. 18.19 unum solum, unde We verss. 19—22 = St verss. 20—23. We coniungit etiam versus 24.25 sub numero 23.

Heb **1**,1.2 *Επ' ἐσχάτων* [l. v. *ἐσχάτου*] *τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ,*

ver. 2, St B^{57} A G^{mai} Sch Sz Tr Scr WH; Ge Bp Lu V D Iac.

ver. 1, B^{65} HS We Elz Cur F M Mas Be Mt G^{min} K Sch Tn L H Th Bl Al Wd T.

— **3**,9.10 *Τεσσαράκοντα ἔτη*

ver. 10, St A Tr WH; V.

ver. 9, ceterae.

— **7**,20.21 *οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες·*

ver. 20, St B^{57} A We M Mt^{1} G^{mai} Sch Sz L H^{61} Al Tr T WH; Ge Bp Lu V D.

ver. 21, B^{65} HS Elz Cur F Mas Be W Mt^{2} G^{min} K Tn H^{41} Th Bl Wd Scr; Iac.

— **10**,22.23 *καὶ λελουμένοι* [l. v. *λελουσμένοι*] *τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ,*

ver. 22, St B^{57} A We G^{mai} Sch Tn Sz H Al Tr Scr; Ge Bp Lu V D Iac.

ver. 23, B^{65} HS Elz Cur F M Mas Be W Mt G^{min} K L Th Bl Wd T.

— **12**,22.25 *παρηγύρει*

ver. 22, St B^{57} A We Tr WH; Ge Bp Lu V.

ver. 23, B^{65} HS Elz T ceterae. Sed Be G K L H^{41} Th Bl Al T comma post verbum *ἀγγέλων* omittunt, verbo *ἀγγέλων* cum *πανηγύρει* iuncto.

Al includit *καὶ μυριάσιν, ἀγγέλων πανηγύρει* versui 23.

1 Pet **2**,7.8 *Καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου·*

ver. 8, St B^{57} A G^{mai} Sch Tn Sz H Tr Scr WH; Ge Bp Lu V Iac.

ver. 7, B^{65} HS We Elz Cur F M Mas Be W Mt K L Th Bl Al Wd T; D.

1 Pet **3**,15.16 *Μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου,*

ver. 16, St B^{57} A Tr WH; Ge Bp Lu V.

ver. 15, ceterae. B^{1598} includit etiam versui 15 *συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν.*

1 Io **2**,13.14 *Γράφω* (l. v. *ἔγραψα*) *ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.*

ver. 14, St $B^{57.65.82.88.98}$ A We Tr WH; Ge Bp V D.

ver. 13, $B^{min\ 65.67.80.90}$ HS Elz T ceterae.

Apoc **2**,27.28 *Ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου·*

ver. 28, St B^{57} A G^{mai} Sch Sz Tr WH; Ge Bp Lu V.

ver. 27, B^{65} HS We Elz G^{min} T ceterae.

— **17**,9.10 *καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν.*

ver. 9, St B^{57} A Sch Tr WH; Ge Bp Lu V D.

ver. 10, ceterae.

— **18**,16.17 *Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος·*

ver. 17, St B^{57} A We G^{mai} Sch Sz Tr WH; Ge Bp Lu V Iac.

ver. 16, B^{65} HS Elz G^{min} T ceterae.

Sunt hi, nisi fallor, loci omnes quibus Elz 1633 et T ed. 8 inter se differunt in versuum distinctione a St 1551. Loci alii sunt quibus sive editiones nonnullae N. T. Graece (ut verbi causa editio Millii), sive nonnullae ex translationibus saeculi fere decimi sexti (Ge Bp Lu Iac), sive Vulgatae editio Clementina ab his tribus discrepant.

In exemplis hoc loco subiunctis, significant numeri crassi versum ad quem transferunt editiones vel translationes verba vel phrases de versu in quo apud St Elz T sunt.

Matt 10,2.**3** *Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ* M V; — 20,**4**.5 *Οἱ δὲ ἀπῆλθον.* Scr, Ge Bp Iac; — 22,**41**.42 *λέγων,* M G^{mai}. Marc 9,1—50 = 8,39.9,1—49 Lu V; — 12,14.**15** *δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν;* Ge Bp Iac. Luc 1,73.**74** *τοῦ δοῦναι ἡμῖν* Ge Iac; — 9,42 = 42.**43** (Et increpavit) V, et 43.44 = 44 V; — 16,**22**.23 *ἐν τῷ ᾅδῃ* (om. *καὶ*) V (et sepultus est in inferno); — 17,35.36 = 35 V, 37 = 36.37 V. Ioh 4,**13**.14 *ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ* [l. v. *-σει*] *εἰς τὸν αἰῶνα·* V; — 6,51 = 51.**52** (si quis etc.) V et 52—71 = 53—72 V; — 11,34.**35** *Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.* M Mt^1; — 56.57 = 56 V; — 13,**30**.31 *ἦν δὲ νὺξ ὅτε ἐξῆλθε.* We M Be Mt Th Scr.

Act 7,55.56 = 55 V edd. Van Ess, T, sed non ita edd. Rom. 1592, 1861 (Vercellone); 57—60 = 56—59 V edd. Van Ess, T, sed non edd. Rom. 1592, 1861; — 7,**60**.8,1 *Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.* V; — 8,7 = 7.8 (multi autem) V edd. Van Ess, T, et 8.9 = 9 edd. Van Ess, T, sed non ita edd. Rom. 1592, 1861; — 8,**19**.20 *Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν,* V; — 9,28.**29** *Καὶ* [l. v. om. *καὶ*] *παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ* [l. v. om. *Ἰησοῦ*] B HS Be Scr, Ge Bp Iac; — 13,**30**.31 V (qui visus est per dies multos his); — 14,6.7 = 6 V, et 8—28 = 7—27 V; — 16,37.**38** V (et ipsi nos eiiciant); — 24,12.**13** *οὔτε κατὰ τὴν πόλιν* V.

Rom 1,**9**.10 *πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου* Iac; — 3,**25**.26 *ἐν τοῦ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ,* Lu Iac. 2 Co 13,12 = 12.**13** (*ἀσπάζονται κ. τ. λ.*) Bp Iac, et 13 = 14 Bp Iac. Phil 4,21.**22** *Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί.* St[55] V. 1 Thess 4,11.12 = 11 V edd. Van Ess, T, et 13—18 = 12—17 V edd. Van Ess, T, sed non ita edd. Rom. 1592, 1861. 2 Thess 2,10.11 = 10 V edd. Van Ess, T, et 12—17 = 11—16 V edd. Van Ess, T, sed non edd. Rom. 1592, 1861. 1 Tim 6,21 = 21.**22** (*Ἡ χάρις κ. τ. λ.*) G[mai] Sch Sz H Al Tr T[49.59] et N. T. triglott. 1854. B[57.65.82.88.98] numerat subscriptionem ad 1 Ti signo 6,22. 3 Ioh 14.15 = 14 Ge Bp V Iac. Apoc 12,18.13,1 = 13,1 Lu Iac.

Apud Lutherum incipit *Mc* 9 ab 9,2; *1 Co* 11 ab 11,2; *2 Co* 2 ab 1,23 (ita Ge[1557]); *2 Co* 11 ab 10,17; *Gal* 6 ab 5,25; *Col* 4 ab 4,2; *Heb* 5 ab 4,14; *Apoc* 11 ab 11,3; 12 ab 11,15; 13 ab 12,18 (ita Iac).

Catalogum hunc imperfectum esse scio, sed huius loci non est de hac re uberius exponere.

Explicit v. cl. Abboti excursus de versibus.

VI.

DE TEXTUS HISTORIA.

paginae

1. De recensionibus antiquis . . . . . 185—202
2. De editionibus . . . . . 202—334
   (1.) 1514—1675: Complut. Erasm. Steph. Bez. Elz. textus receptus, Biblia polyglotta, Fell . . . 205—224
   (2.) 1707—1830: Mill. Bentl. Beng. Wetst. Alter. Griesb. Matth. Birch. Scholz . . . . . 224—257
   (3.) 1831—1881: Lachmann. Tregelles. Westcott.-Hort. . . . 258—279
   (4.) 1841—1872: Tischendorf . . 279—287
   (5.) Conlatio Tisch. Treg. Westc.-Hort. 287—334

VI.

DE TEXTUS HISTORIA.[1]

1.

DE RECENSIONIBUS ANTIQUIS.

Litteras apostolorum autographas originales in charta papyracea exaratas (2Io12) veri simile est iam saeculo secundo perisse neque dolebat ecclesia memoriarum vivarum plena, quod has amiserat.[2] Libris saepe exscriptis inrepserunt saeculo ut videtur secundo errores multi, causis

[1] Hug, *Einleitung in die Schriften des N. T.*, ed. 3, Stuttgardiae et Tubingae a. 1826, vol. 1, p. 140—244 [ed. 4, a. 1847, p. 120—210]; Westcott, *Wm. Smith's dictionary of the Bible*, Londinii vol. 2 (a. 1863), p. 505—534, ed. American. Novi Eboraci, vol. 3 (a. 1876), p. 2112—2143 sub voce *New Testament*; Tregelles, *T. H. Horne's Introduction to . . . the Holy Scriptures*, ed. 11, vol. 4, Londinii a. 1863, p. 24—147; Reuss, *Gesch. der heil. Schr. N. T.* ed. 5, Brunsvigae a. 1874, pars 2, p. 87—165; Scrivener, *A plain introduction* etc. ed. 2, Cantabrigiae a. 1874, p. 445—484; et in primis Westcott et Hort, *The N. T. in the original Greek* [vol. 2], *Introduction: appendix*, Cantabr. et Londinii a. 1881.

[2] Fabulae de autographis litteris inventis, saeculo quarto vel quinto ortae sunt, saeculo decimo octavo non defuerunt. De Matthaei autographo in sepulcro Barnabae invento, cf Crednerum, *Einl. in d. N. T.* § 39, Halae a. 1836, p. 73.74; Asseman. *Bibl. orient.* vol. 2, p. 81; — de Marci autographo, re vera Vulgatae versionis Latinae codice saeculi sexti, vide Dobrowskium, *Fragm. Pragense evang. S. Marci*, Pragae a. 1778; — de Iohannis autographo cf Petr. Alexandrin. Migne, *Patrol. Gr.* vol. 18, coll. 517[d]

supra p. 47—68 adlatis, et patres non semel vituperaverunt haereticos, ut qui scripturas sacras falsarent, etsi nonnullis locis ipsi patres lectiones certe falsas defendebant. Currentibus saeculis crevit numerus locorum discrepantium, et, arte critica incipiente, adseveravit Millius (a. 1707) esse lectiones varias triginta milia, quo dicto multi, in primis in Anglia, territi, metuentes de verbi divini honore, viros rei criticae studiosos reprehenderunt, ut qui veritatis fundamentum evellere vellent.

Quaeritur, an lectiones hae variae tam innumerabiles in familias certas facile cognoscendas dispertiri possint, ut primo aspectu sciamus, an variatio huius vel illius temporis vel loci sit, et eam probemus vel reiciamus. Codices Graeci, quod nemo nescit, ea ratione inter se discrepant, ut textus propria in codicibus ℵB differant ab iis quae eius propria sunt in codice D, iterumque ab iis quae eius propria sunt in codicibus EFGHSU. In quantum significant variationes hae familias sive recensiones? Quousque sequi possumus nonnullorum codicum inter se coniunctiones?

Bengel.

Bengelius[1] primus quaestionem hanc tractavit a. 1734, ita scribens (p. 387): „Posset variarum lectionum ortus, per singulos codices, per paria codicum, per syzygias minores maioresque, per familias, tribus, nationesque illorum, investigari et repraesentari: et inde propinquitates discessionesque codicum ad schematismos quosdam reduci, et schematismorum aliquae concordantiae fieri; atque ita res tota per tabulam quandam quasi genealogicam oculis subiici, ad quam tabulam quaelibet varietas

et 520[b]. Constantinus Simonides, homo satis cognitus, edidit librum, *Fac-similes of certain portions of the gospel of St. Matthew and of the epistles of St. James und Jude written on papyrus in the first century and preserved in the Egyptian museum of Joseph Mayer, Liverpool*, Londinii a. 1861, fol. p. 79 cum 14 tabulis. Non est quod dicam, fragmenta haec esse ficta.

[1] Bengel, *N. T. Gr.* Tubingae a. 1734, p. 385—433.

insignior cum agmine suorum codicum, ad convincendos etiam tardissimos dubitatores, exigeretur. Magnam coniectanea nostra silvam habent: sed manum de tabula, ne risuum periculo exponatur veritas.“ Distinxit primum et in primis inter codicem Alexandrinum cum similibus et codices Latinae versionis vel codices Graeco-Latinos et codices ad Latinos refictos, tum his antiquis opposuit codices Graecos „communiores“, minus antiquos, frequentiores. Tamen hi inferiores vix ei familiam sensu latiore facere videbantur, nam iam illo tempore dividit Bengelius lectiones omnes. in duas partes (p. 429) „Semper aut duplex est varietas lectionis, aut, ubi multiplex, ad duplicitatem mox reducitur“; quod reiteravit anno 1737: „Totum genus documentorum, ex quibus variae lectiones colliguntur et deciduntur, in duas quasi nationes distrahitur, *Asiaticam* et *Africanam*“;[1] illa significavit codices et alios testes minoris aestimandos, haec codicem Alexandrinum, versiones Aethiopicam, Copticam [Memphiticam], Latinas, et versioni Latinae subordinatos codices Graeco-Latinos et Latinizantes.

Semler.

Semlerus[2] Bengelium valde reprehendit quod „perpetuum comitem“ haberet „huius discussionis, codicem Alexandrinum atque Vulgatae Latinae,“ quod sit A impurus et contaminatus, itemque Vulgata, et defendit acriter codices Graeco-Latinos aliosque ut ex Latinis non falsos. Tractavit codices omnes quam accuratissime et anno 1765, primus ut videtur verbum *recensionis* adhibens, posuit[3] ut Bengelius recensiones duas: *a.* Orientalem sive Luciani, et *b.* Occidentalem, Aegypto-Palaestinensem, Origenianam,

[1] Bengel, *App. crit.* ed. 2, a. 1763, p. 669, ex *Defensione N. T. Gr.* Lugduni Batav. a. 1737.

[2] Semler, *Wetstenii libelli ad crisin atque interpr. N. T.* Halae a. 1766, p. 181; vide de codd. Gr.-Lat. p. 178.

[3] Semler, *Hermeneutische Vorbereitung*, iii, 1, Halae a. 1765, in praefatione fol. 5 verso.

quae cum Itala exacte convenit, et cum Coptica [Memphitica] et Armenica versionibus. Vulgata versio videbatur Semlero ex textu minus antiquo manasse. Anno 1767 tres fecit[1] divisiones sive recensiones: *a.* Alexandrinam, quam adhibuerunt scriptores Aegyptiaci, Origenis discipuli, versiones Syriaca, Coptica [Memphitica], Aethiopica; *b.* Orientalem, quae Antiochiae et Constantinopoli adhibita est; *c.* Occidentalem. In codicibus posterioribus recensiones omnes mixtas esse putavit. Semlerus id unum agebat, ut viris Novi Testamenti studiosis monstraret, codices, sicut sententias, non numerandos sed ponderandos esse.[2] Bene scripsit Griesbachius de Semlero: „Longe quam alii luculentius recensionum discrimina demonstravit, vanas plerorumque de codicibus Graecolatinis et aliis rebus ad crisin sacram pertinentibus persuasiones impugnavit, versionis Latinae vetustioris indolem curiose pervestigavit, aliaque innumera fere incredibili diligentia coacervavit, quae ad illustrandam textus Graeci historiam apprime faciunt."[3]

Griesbach. Griesbachius Semleri discipulus quaestionem primum adiit anno 1771 in „Dissertatione critica de codicibus quattuor evangeliorum Origenianis" recensionesque sacri textus agnovit „non nisi

[1] Semler, *Apparatus ad liberalem N. T. interpretationem*, Halae a. 1767, p. 45.46.

[2] Digna sunt Semleri verba commemoratione, *Herm. Vorber.* iii, 1, Halae a. 1765, p. 395.396: „Es sind folglich auch die bisherigen Regeln, wonach Whitby, von Mastricht, Bengel, und Wetstein selbst, Lesearten haben entscheiden wollen, noch lange nicht von einer allgemeinen Richtigkeit und Zuverlässigkeit; vielmehr glaube ich, dass nach und nach ganz andere Regeln gelten werden, wenn man erst den Unterschied der griechischen codicum besser wird eingesehen haben, als zeither, da man meist nach dem äusserlichen Alter und nach der Vielheit der codicum Graecorum zu handeln pflegte; welches beyde ich, hoffentlich in dieser Abhandlung, hinlänglich widerlegt habe."

[3] Griesbach, *Curae in hist. text. Gr. epp. Paul.* I, § 9, Ienae, a. 1777, p. 16.

paucas (sunt forte tres aut quattuor), quae omnes N. T. codices in totidem classes seiungunt."[1] In volumine secundo, quod sane primum prodiit, Novi Testamenti Graece, anno 1775, nominavit familias sive recensiones in epistulis Pauli duas: *a.* Alexandrinam = AC copt [memph] arm aeth Or ClemAl CyrAl IoDam, et *b.* Occidentalem = DEFG lat.[2] In volumine primo, quod anno 1777 publici iuris factum est, attributae sunt codicibus evangeliorum[3] recensiones tres hae:

a. Alexandrina = CLK 1 13 33 69 106 118, Evrm 18 19 copt [memph] aeth arm syr^{poster} ClemAl Or Eus CyrAl Isid Pel,

b. Occidentalis = D (1 13 69 partim) latt praesertim Itala saepe syr et arr,

c. Constantinopolitana, recentior, ex aliis compilata = A (non tanti faciendus quanti Bengelius et alii eum fecerunt).

In primis tamen Griesbachio curae fuerunt Alexandrina et Occidentalis, de quibus scripsit: (p. xiv) „Inter omnes recensiones evangeliorum . . . numero forte satis multas duae omnium vetustissimae sedulo sunt attendendae atque a se invicem discernendae." Haec reiteravit et firmavit[4] anno 1796, et recensioni Constantinopolitano praeter codicem A coniunxit codices EFGHS. Anno 1811 contendit[5] Griesbachius Origenem ad Matthaeum codice Marci Occidentali, ad Iohannem codice Marci Alexandrino usum esse. Aeque cum magistro suo Semlero defendit Griesbachius

[1] Griesbach, *Opuscc. acadd.* ed. Gabler, Ienae a. 1824, vol. 1, p. 239.

[2] Vide etiam de epp. Paul. Griesbach, *Symb. crit.* vol. 1 (a. 1785), p. cxxxvii, vol. 2 (a. 1793), p. 87—148. 621—640.

[3] Vide etiam Griesb. *Curae in hist. text. Gr. epp. Paul.* III, § 10, Ienae a. 1777, p. 97.98: „saeculo tertio ineunte diversae iam exstabant recensiones, non evangeliorum tantum sed epistularum etiam;" sequuntur Alex Occid Const (est Const „propinquior quidem Alexandrinae quam Occidentali").

[4] Griesbach, *N. T. Gr.* vol. 1, a. 1796, p. lxxiv—lxxxi.

[5] Griesbach, *Comment. crit. in text. Gr. N. T.* partic. 2, Ienae a. 1811, p. vii—lxviii, „Meletemata de vetustis textus N. T. recensionibus."

codices iniuria Latinizantes dictos et contendit testes ponderandos non numerandos esse.

Matthaeius, rerum philologicarum peritissimus, codicum quos adire potuit conlator diligentissimus, sed in historia textus Novi Testamenti minus versatus, derisit[1] non solum coniecturas trium eorum qui de recensionibus tum tractaverant, sed etiam viros ipsos doctissimos, et praesertim Griesbachium scriptorem humanissimum. Viri rudis et causae dubiae est personas cum rebus confundere, sed non iniuria commonefacti sumus Matthaeium apud exteros degentem diu caruisse et scientia et humanitate Saxonica. Compluria iure perstrinxit, haec tamen bene monita perdidit petulantia atque acerbitas illa. Plus quam iustum fuit, voluit Matthaeius textum ex codicibus minus antiquis haurire.

Anno 1814 impugnavit Ricardus Laurentius,[2] posthac archiepiscopus Cassellanus, recensiones Griesbachianas, et nonnulla recte reprehendit, exempli gratia ubi monstravit familias Griesbachii non bene dignosci posse in codicibus quos habemus; attamen non satis accurate distinxit inter variationes leves et lectiones valde singulares et rem totam tam strictim et tam inepte tractavit, ut laude qua in Anglia affectus est nequaquam dignus esset.

Andrews Nortonus,[3] Americanus doctissimus, annis 1824.

[1] Matthaei, *Ueber die sogenannten Recensionen welche Herr Abt Bengel, der Herr Doctor Semler und der Herr Geheime Kirchenrath Griesbach in dem griechischen Texte des N. T. wollen entdeckt haben*, Ronneburgi et Lips. a. 1804; de Matthaeio cf infra, p. 249—251.

[2] Laurence, *Remarks on the systematical classification of manuscripts adopted by Griesbach in his edition of the Greek Testament*, Oxonii a. 1814. Cf Tregelles, *ut supra*, p. 88—92. De Nolano vide ibidem, p. 92—94.

[3] Norton, *Evidences of the genuineness of the gospels*, vol. 1 (Bostoniae a. 1837; ed. 2, Cantabrigiae [Mass.], a. 1846), Append. p. iv—xxxiv; cf recensionem libri Scholzii, *Biblisch-kritische Reise*, in actis *Christian Examiner*, Bostoniae mense maio a. 1824, vol. 1, p. 201—221.

1837 tractavit sollertius recensiones Griesbachii et Hugii (vide infra), et[1] interpretationem novam dedit verborum in Hieronymi epistula ad Damasum, quae de codicibus Luciani et Hesychii referunt.

Hugius (natus a. 1765 mortuus a. 1846), vir Catholicus doctissimus, quod ad rem attinet non multum dissensit a Griesbachio, qui eum quasi socium salutavit.[2] Bene appellavit Hugius[3] *κοινὴν ἔκδοσιν* familiam sive textus habitum Occidentalem a Griesbachio dictum, cui addidit recensiones tres Hesychianam Aegyptiacam, quae Griesbachio Alexandrina fuit, Lucianeam Asiaticam (vide Semlerum supra, p. 187) quae Griesbachio Constantinopolitana fuit, Origenianam. Nomen Origenianae recensionis Griesbachius prorsus reprehendit, neque ei videbatur textus ille ante saeculum quintum vel sextum ortus esse. Hugius, censuris Griesbachii amicissime acceptis,[4] iudicium alio saeculo ex novis studiis melius instructo misit. De Hugii schemate accuratius haec:[5]

a. *κοινὴ ἔκδοσις*: Evv D 1 13 69 124
Act DE
Paul DEFG
syr$^{philox\ marg}$ ital theb syr^{pesh} ClemAl Or

b. Aegyptiaca Hesychii: Evv BCL
Paul ABC 17 46
Act Cath ABC 36 40 73 105 (non cath)
Apoc AC 12 36 38
memph CyrAl Athan

[1] Norton, *Evidences* etc. vol. 1, p. xxvi sqq.

[2] Griesbach, *Comment. crit.* partic. 2, Ienae a. 1811, p. xxxxi—lxviii.

[3] Hug, *Einleitung in die Schriften des N. T.* ed. 1, a. 1808, ed. 3, Stuttgardiae et Tubingae a. 1826, vol. 1, p. 140—244.

[4] Hug, *Einleitung u. s. w.* vol. 1, p. 227.228.

[5] Comparavit etiam Hugius tabulas quae lectiones nonnullas Hesychianas, Lucianeas, Origenianas conlatas monstrant, *Einleitung u. s. w.* vol. 1, p. 211 seq. 214 seq. 217 seqq. 221.225 seq.

c. Asiatica Luciani sive Antiochensis et Constantinopolitana: Evv EFGHSV Evrm 47 50 minuscc pler

Act 13 63 67 78 99 100 101 104 106
Paul K 49 57 68 70 89 91 114 115 116 120 121 123
Apoc 29 32 33 40 41 42 47 48 49 50 (B^{apoc} 9 14 praebent recensionem singularem, modo Hesychianas modo Lucianeas modo neutrius harum recensionum lectiones exhibentem).

goth slav Theophyl

d. Origeniana: Evv AKM 42 106 114 116 253.

syr^{philox}

In aliis Novi Testamenti libris non potuit Hugius reperire recensionis Origenianae vestigia.

Eichhornius[1] fere cum Hugio consentit sed recensionem Origenianam respuit. Inde a lectionibus Ponticis variantibus in epistulis Pauli ante saeculi primi finem profectus (p. 217), statuit iam saeculo secundo textum duplicem Asiaticum et Africanum sive Aegyptiacum exstitisse (p. 235), qui sine regula nihil nisi *κοινὴν ἔκδοσιν* praebuit; post saeculum tertium medium exortas esse recensiones tres, Alexandrinam ab Hesychio (p. 278), Antiochensem sive Asiatico-Byzantinam a Luciano factam (p. 292), Mixtam (p. 304).[2]

Scholzius, itineribus praeclarior quam doctrina, codicum conlator neglegentissimus, posuit iam anno 1820[3] familias quinque Alexandrinam et Occidentalem, Asiaticam et Byzantinam, Cyprianam (codicem K), sed anno 1823,[4] quod in divisione illa praefiguravit, contendit classes

[1] Eichhorn, *Einleitung in das N. T.* Lipsiae vol. 4 (1827), p. 217—332.

[2] Cf tabulam lectionum apud Eichhornium, p. 321—326.

[3] Ioh. Mart. Aug. Scholz, *Curae criticae in historiam textus evangeliorum*, Heidelbergae a. 1820.

[4] Scholz, *Biblisch-kritische Reise*, Lipsiae et Soraviae a. 1823, p. 163—187.

codicum duas magnas esse, Constantinopolitanam et Alexandrinam (p. 164), et Constantinopolitanam textum originalem et purum exhibere (p. 171 seq.); haec firmavit in *N. T. Gr.* suo anni 1830, his verbis duplicem classem distinguens (vol. 1, p. xv): „alteram, quae cum textu, quem dicunt, recepto plerumque consentit, alteram, quae ab eodem in quovis fere versu, quod attinet verba et integras constructiones, abhorret." . . . „Facilis est utriusque classis distinctio." . . . „Classi priori adiudicantur codices tantum non omnes, qui his ultimis octo saeculis exarati sunt." . . . „Secundae classi annumerantur codices plerique qui adhuc supersunt, literis uncialibus scripti et pauci recentiores." Haec omnia Scholzii tractavit Tischendorfius iuvenis anno 1840 (vide supra, p. 7), potius argumenta quam familias impugnans, et Scholzius posthac[1] adseveravit lectiones plerasque Alexandrinas, quas ad marginem antea adscripsit, in textum recipiendas fuisse.[2]

Lachmannus non disseruit de recensionibus, sed, codicibus aetate minoribus reiectis, hausit textum suum ex codicibus iis antiquis qui classes fere Alexandrinam et Occidentalem Griesbachii composuerunt. Codicibus $D^{evv\,act}$ D^{paul} G^{paul} et versioni vet. Lat. auctoritatem auctoritati codicum Graecorum optimorum paene aequalem tribuit.

Tischendorf.

Tischendorfius, schematis Bengelii, Griesbachii, Hugii, Eichhornii, perlustratis, ea ita comparata esse dixit, „ut textus historiam ex ingenio potius quam ex documentis historicis conficere" viderentur. Perrexitque, de recensionibus quae sequuntur scribens: „Licet enim dubium non sit, testantur enim

[1] Scholz, *Comm. de virt. et vit. utr. codd. N. T. fam.* Romae a. 1845.

[2] Hoc loco commemoretur Guil. Frid. Rinckii *Lucubratio critica in acta app., epp. cath. et Paul.* Basileae a. 1830, in qua is familias in act. et epp. *a.* Occidentalem = (Afric.)ABC (Latin.) DEFG, *b.* Orientalem = „fere omnes minutis literis descriptos" constituit, et voluit codices Africanae familiae „interdum ad translationem Latinam accommodatos" esse.

Hieronymus[1] et Gelasii quod dicitur celebre decretum,[2] Lucianum et Hesychium ut in Veteris ita in Novi Testamenti textu recensendo quod dicunt elaborasse, tamen nec quibus illi modis in ea re usi sint nec quam vim habuerint in textu ubique terrarum pervagato aut a veteribus traditum est aut aliunde luculenter probare possumus; Origenis vero recensio non debetur nisi ingenio Hugii.[3] A ratione vero ipsorum documentorum omnium quae ad nos pervenere si proficiscimur, dubium neque illud est quasdam horum testium classes distinguendas esse, in evangeliis quidem maxime, multo minus in apocalypsi quam in reliquis libris, magis etiam in epistulis Paulinis et in actibus quam in catholicis epistulis, conspiciendas illas quidem eo quod plures testes cum indole universa tum lectionibus

[1] In epistula ad Damasum haec de Novo Testamento scribit: „Hoc certe cum in nostro sermone discordat et in diversos rivulorum tramites ducit uno de fonte quaerendum. Praetermitto eos codices quos a Luciano et Hesychio nuncupatos paucorum hominum asserit perversa contentio, quibus utique nec in toto veteri instrumento“ (de qua re idem exponit *Adv. Ruf.* lib. 2, c. 27) „post LXX interpp. emendare quid licuit nec in novo profuit emendasse, cum multarum gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse quae addita (?) sunt.“ Rursus *De vir. illustr.* c. 77 habet: „Lucianus tantum in scripturarum studio laboravit ut usque nunc quaedam exemplaria scripturarum Lucianea nuncupentur.“

[2] Cf *Decret.* pars I, dist. xv, § 27 (cap. vi, §§ 14.15 ap. Credner *Zur Gesch. des Kanons*, Halae a. 1847, p. 216.217) ubi est: „Evangelia quae falsavit Lucianus apocrypha; evangelia quae falsavit Hesychius apocrypha.“

[3] „Adamantii et Pierii exemplaria“, si aliud quid quam quae illi manu sua scripserant aut adhibuerant Hieronymo visa essent, debebat accuratius dicere, nec silentio praeterisset cum de Luciano et Hesychio disserebat. Nec vero magis ipse Origenes favet coniecturae Hugii. (*Comm. in Mt* 15,14; *Opp.* ed. Delarue vol. 3, p. 671.) Ubi quae vetus interpres addidit: „In exemplaribus autem Novi Testamenti hoc ipsum me posse facere sine periculo non putavi“, cum magna probabilitate dixit ille quidem, quamquam omnino de suo addidisse censendus est.

singulis plurimis prae reliquis omnibus consentiant. Quas si Alexandrinae et Latinae, Asiaticae et Byzantinae nominibus insignire placet, ut non tam quattuor singulas quam duo paria ponamus, multa possunt ex testibus peti et iam sunt petita, quae quam id recte fiat ostendant, etsi nec deerunt quibus inventae rationes impediantur. Debebimus autem, ut quod sentio breviter dicam, Alexandrinam dicere quae inter Iudaeochristianos orientis celebrabatur, quorum ut ipsorum apostolorum sermo Graecus maxime pendebat a versione LXX interpretum; Latinam quae a Latinis adhibebatur, sive Latina sive Graeca potissimum lingua utebantur; Asiaticam quae potissimum Graecis sive per Asiam sive in ipsa patria degebant probabatur; Byzantinam denique quae ab ecclesia per Byzantinum regnum diffusa legebatur sensimque, quo arctiore sensim singulae ecclesiae partes vinculo coniungebantur, ad publicam quandam unitatem perducebatur."

„Iam vero de origine harum classium difficillima quaestio est: neque enim satis est urgere diversitatem terrarum per quas textus propagabatur; haec enim diversitas nequaquam tanta aut tam integra cogitari potest; accedit quod diserte relatum legimus in ipsa antiquitate alterius terrae codices in alteram transvectos esse, quem ad modum Constantinus Eusebio Caesareensi, Constans Athanasio Alexandrino praeceperunt ut exemplaria eleganter et accurate descripta ad Byzantinos mitterent; nec denique patres, quorum patriam novimus, talem classium rationem confirmant. Propterea cum diversitate regionum coniuncta poni debebunt certa textum emendandi studia, etsi quorum fuerint nunquam satis definiri poterit; referenda autem erunt ad ipsa duo prima rei Christianae saecula, quorum ab ingenio minime illa abhorrere mihi quidem certum est. Maximi vero momenti illud est, Byzantinam quidem classem (minus enim recensionis nomen convenit) in recentiorum codicum Graecorum ingenti copia conspicuam esse, item

Latinam in Latinis atque per evangelia actus epistulas Paulinas etiam in Graecis Latinis documentis, quamquam et ipsam magna lectionis varietate laborantem; Alexandrinam vero et Asiaticam, si urgemus id quod a studio est neque universae rationis acquiescimus similitudine, unde in primis petas paucissima superesse documenta, unde inlibatam sumas nullum. Nec temere est quod cum Griesbachio dixerunt, in antiquissimis aliquot testibus nostris, ut in codice Alexandrino, alios libros ab aliis paulo diversam textus indolem referre: quippe enim diu antequam scriberentur, sive quintum et sextum sive quartum saeculum ponimus, diversa exemplaria circumferebantur, quae primis maxime saeculis constat non totum complexa esse Novum Testamentum sed singulos aliquos libros."

„Quae cum ita sint, sequitur exercentibus rem criticam summa opus esse cautione in adhibenda classium sive recensionum distinctione: quam ut summam normam aut fundamentum ponere et temerarium et frustra est; a qua quidem re haud aliena erat Lachmanni ratio, etsi is ab ipso vero textu proponendo abstinere se libere professus est. Si vero praecipitur in textu ad pristinam integritatem revocando, praesertim si de universo colore grammatico, ut ita dicam, quaeritur, primo loco testes habendos esse Alexandrinos, ultimo Byzantinos, id multo minus in recensionum rationibus positum est, quam in eo quod qui Alexandrinorum nomine audiunt, iidem fere testium omnium superstitum sunt antiquissimi; Byzantini vero locis dubiae lectionis per se reprobari non possunt nisi quibus clarum est eos ex antiquioribus mixtum prae se ferre textum, vel nullo certo magnae antiquitatis teste aucti exadversus antiquiores testes consentientes stant."

Sic Tischendorfius. Luce clarius est, ei denique pretium codicis alicuius, non ex classe quacunque fixa sed ex bonitate et antiquitate textus quem maxima ex

parte codex sequatur, constitutum esse. Codices unciales pro textus bonitate ita distinxit Tischendorfius:[1]

(A) *Textus forma vetustissima*, colore plerumque Alexandrino, sed cum variationibus multis.

(B) *Textus forma posterior*, colore plerumque Asiatico.

IN EVANGELIIS.

(A) Primi ordinis: ℵABCDII^{b}LPQRT$^{a\,b\,c}$XZΔ [praesertim in Mc] Θ$^{c\,g}$Ξ

Secundi ordinis: F^{a}NOW$^{a\,b\,c}$ [W$^{d\,e}$] YΘ$^{a\,b\,e\,f}$ [Σ]

(B) Primi ordinis, qui propius ab (A) absunt: EKMΓΛΠΘ^{h}

Secundi ordinis: FGHSUV

Cum, quod saepe accidit, codices EFGHKMSUV inter se consentiunt, in commentario Tischendorfiano signati sunt „unc^{9}".

IN ACTIBUS ET EPISTULIS CATHOLICIS.

(A) ℵABC DI EG, et P in Cath nisi in 1 Pe

(B) HKL [M], et P in Act et 1 Pe

IN EPISTULIS PAULI.

(A) ℵABCHIOQ [R] DFG M [O^{b}] P

(B) KLN

IN APOCALYPSI.

(A) ℵAC P B

Tregellesius, qui historiam disputationis de recensionibus antiquis fusius tractavit,[2] negavit familias exacte definitas distingui posse et fere haec statuit: classes textus duas generales bene Alexandrinam et Constantinopolitanam vocari, licet codices interdum nonnulli ut Occidentales ab Alexandrinis separari possint, ut ad epistulas Pauli Alex. = ABC, Occid. = DG; codices evangeliorum ita fortasse

Occid.	Alex.	Constant.
	BZ	
D	CL 1 33	
	PQTR . . .	A
	X(Δ) 69	KMH
		EFGSUVΓΛ

[1] Tischendorf, *Herzog's Real-Encyk. für prot. Theol. u. Kirche*, vol. 19 (a. 1865), p. 188; ed. 2, vol. 2 (a. 1878), p. 411 (curavit v. cl. Oscar de Gebhardt).

[2] Tregelles, ut supra ad p. 185.

coniungendos esse; codicem A in aliis Novi Testamenti divisionibus textum meliorem antiquiorem praebere quam in evangeliis.

V. cl. Reussius[1] eodem modo non vult familias exacte ac firme definiri, sed in genere pro usu critico tres illas nominat

	Alex.	Constant.	Occid.
Evv	BCL	EFGHSV	D
Act	E		
Paul	ABCH		DEFG
	Athan Cyr Al	minusc pler	saepe Cl Al Or
	memph aeth	goth slavon	peshito sahid
	arm syr^{philox}		

notat etiam fontes lectionum occidentalium intime coniunctos esse cum fontibus textus antiquioris orientalis, quod saepe consentiunt illi cum syr^{peshito}, sahid, Clem Al Or.

V. cl. Scrivenerus[2] dividit codices in familias sive recensiones tres, *a.* Occidentalem cum patribus Africanis (non Aegyptiacis) et Gallicis, *b.* Aegyptiacam, *c.* Syriacam sive Antiochensem, posteriore tempore Constantinopolitanam; praeterea cum aliis viris iisque doctis contendit divisiones has nihil nisi generales et, ut ita dicam, veritati propinquas esse.

Westcottius et Hortius.

Studiis tamen virorum clarissimorum Westcottii Hortiique superatae sunt curae omnium qui usque adhuc de textus familiis sive recensionibus tractaverunt. Inde ab anno 1853 omni diligentia illi viri testes et textum exploraverunt, denique opus triginta paene annorum ad finem perduxerunt.[3] Ea, quae editores docti fusius exponunt, brevi spatio exhiberi non

[1] Reuss, *Geschichte der heil. Schriften N. T.* ed. 5, Brunsvigae a. 1874, pars 2, p. 103.104.

[2] Scrivener, *A plain introduction* etc. ed. 2, Cantabrigiae a. 1874, p. 481.

[3] Westcott and Hort, *The New Testament in the original Greek*, Cantabr. et Londinii a. 1881 [vol. 2]; addo in textu paginarum et paragraphorum numeros.

possunt, fortasse tamen sufficient quae sequuntur eorum propositum extremis lineis adumbrare.

Lectiones varias plerasque ante saeculum quintum exstitisse, testes sunt patres Antiochenses Chrysostomus († a.407), et Theodorus (Ant.-Mopsuest.), et horum magister Diodorus (Ant.-Tarsensis). Codices Graeci inferioris ordinis praebent maiore ex parte textum Antiochensem sive Graeco-Syriacum saeculi quarti medii et extremi (p. 91.92; paragr. 130.131).

(1.) Lectiones Syriacas ex lectionibus Occidentalibus ut et ex aliis vetustioribus derivari demonstratur ex locis quibus lectiones mixtae occurrunt (p. 93—107; paragr. 132—151).

(2.) Lectiones Syriacas Occidentalibus et aliis vetustioribus et Alexandrinis posteriores esse apparet etiam ex scriptis patrum Ante-Nicaenorum; ante saeculum tertium medium vestigia textus Syriaci inveniri non possunt, lectiones tamen Occidentales et aliae passim inveniuntur (p. 107—115; paragr. 152—162).

(3.) Lectiones Syriacas Occidentalibus, Alexandrinis, aliis posteriores esse cognoscitur ex lectionum ipsarum Syriacarum indole (p. 115—119; paragr. 163—168).

Sequitur, ex iis quae iam dicta sunt, ut et lectiones plane Syriacae reiciendae, et lectiones in quibus textus Ante-Syriaci inter se consentiunt, quod scire possimus, originales vel apostolicae vel apostolicis proximae sint (de his et de iis quae sequuntur, vide p. 119—135; paragr. 169—187).

Quomodo autem lites dirimendae lectionum Ante-Syriacarum quae saepe inter se discrepant?

a. Textus Occidentalis[1] temporibus Ante-Nicaenis latissime diffusus videtur esse, attamen facile cognoscere possumus impuritatem eius, circumlocutiones, praetermissiones, additiones (cf Mt20,28), mutationes, locorum parallelorum,

[1] Textus Occidentalis videtur fortasse in Syria vel in Asia Minore ortus esse et inde Romam atque in Africam migrasse, nec non per Palaestinam et Aegyptum in Aethiopiam (p. 108; paragr. 153).

ut ita dicam, adsimulationes. Verisimile est lectiones has Occidentales ante finem saeculi secundi exstitisse.

b. Textus utroque multo purior his saeculis in diversis regionibus exstabat, quem cave ne propter testimonia Alexandrina ipsum Alexandrinum dixeris.

c. Textus Alexandrinus proprie dictus videtur e manu docta et callida processisse iam saeculo tertio ineunte vel etiam antea.

d. Ex his tribus textibus denique consarcinatus est textus Syriacus.

Subiit recensio Syriaca formam duplicem, primum ut videtur ante annum 250 Antiochiae nata, deinde ante annum fortasse 350 curis secundis retractata. An Lucianus textum recensuerit, non liquet. Saeculo quarto mixta sunt omnia, et posthac duce Constantinopoli Antiochiae filia, praevaluit textus Syriacus inde a saeculo quarto extremo (p. 135—146; paragr. 188—198).

Textus testes hoc fere modo distinguunt viri cll. Westcottius Hortiusque:

Testes melioris notae omnes, quattuor fere exceptis (B, D utroque, G^{paul}), textus e tribus *a b c* designatis compositos sive mixtos habent: quota vero pars de quoque fonte manaverit magna diversitate inter codices variatur. Quinetiam lectionibus Syriacis plus minus scatent codices Graeci quos habemus omnes, si quattuor supra memoratos et quintum ℵ excipias: parem vero tandem sibi vindicant saeculi secundi et tertii versiones et patres.

α. Ante-Syriacus nullius familiae: B in Evv Act Cath (in Paul habet hic illic lectt. Occid.) — ℵ magnam partem (sed insunt plurima Occid, maxime in Io, et plurima Alex); pauciora sed magni pretii servaverunt in Evv LTΞ, item Δ (in Mc) CZRQP. In ceteris libris multa servaverunt C, item A (in Evv praecipue Syr habet); in Act plurima 61; in Paul haud pauca MH. De codicibus quibus tenuiores reliquiae debentur non est quod dicamus.

β. Occidentalis: $D^{evv\ act}$ D^{paul} G^{paul} hi soli sinceri; magna lectt Occid copia est in codicibus multis, e. g.

Evv ℵΧΓ 565 1.118.131.209 13.69.124.346 22.28.157
Act ℵΕ 31 224 61 137 180

Paul ℵ [B vide supra] 31 37 46 80 137 221

In versionibus Latina et Syriaca veteribus locupletius representatur textus Occidentalis, in ceteris parcius.

γ. Alexandrinus: nullus paene sincerus testis iamnunc exstat; reliquias vero multas suppeditant codices haud ita pauci melioris notae praesertim in Act Cath. Quorum e numero sunt:

Evv ℵCLX 33, item Δ (in Mc), item RZΞ 157

Act ℵACE 13 61

Cath ℵACP 13 27 29 36 40 68 69

Paul ℵACP 5 6 17 22 39

His consociandae versiones Aegyptiacae, praecipue vero Memphitica, in quibus etsi integrum textum Alexandrinum frustra quaesiveris, multa insunt ex hoc fonte derivata; neque vero desunt serioribus versionibus eiusdem textus reliquiae.

δ. Syriacus: paene sinceri testes, ut codices minusculi plerique ita, unciales seriores

Evv EFGHSUVΠ (ACNXKMΓΔ antiquiora parcius Syriacis miscent)

Act HLP Cath Paul KL, magna ex parte P

In versionibus Syriacis vetere et Heracleensi textus Syriacus praecipue locum habet, omnes autem versiones a quarto inde saeculo plus minus occupavit, in quibus eminent Latina Ante-Hieronymiana serior sive Itala proprie dicta et Gothica.

De textibus antiquioribus apocalypsis accurate definiendis nondum satis liquet.

Tabulam familiarum sive recensionum propositarum addo. Ne tamen oblitus sit lector, iisdem nominibus non eosdem apud omnes significari codicum et versionum greges.

Bengel:	Africana		Asiatica
Semler 1765:		Occidentalis	Orientalis
1767:	Alexandrina	Occidentalis	Orientalis
Griesbach:	Alexandrina	Occidentalis	(Constantinop.)
Hug:	Aegyptiaca-Hesychiana	*κοινὴ ἔκδοσις*	Asiat.-Luc.Origen.
Eichhorn:	Alexand.-Hesychiana	(*κοινὴ ἔκδοσις*)	Asiatica-Lucianea
Scholz:	Alexandrina		Constantinop.
Tischendorf:	Alexandrina	Latina	Asiat. et Byzantina
Tregelles:	Alexandrina	Occidentalis	(Constantinop.)
Reuss:	Alexandrina	Occidentalis	Constantinop.
Scrivener:	Aegyptiaca	Occidentalis	Syriaca(Constant.)
Westcott Hort:	(Ante-Syr. / null. fam.) Alexandrina	Occidentalis	Syriaca bis edita

Iam paene consenserunt viri huius rei peritissimi, tres vel potius quattuor fontes, bis binos, agnoscendos esse Alexandrinum scilicet et Occidentalem, Antiochensem et Constantinopolitanum, e quibus codices nostri quodammodo originem trahant. Nunc autem ex vv. cll. Westcottio Hortioque discimus, non solum fontes hos re vera exstitisse, sed etiam sub Alexandrini nominis ambiguitate latere quintum, Ante-Syriacum et ipsum qui cum et Alexandrini et Occidentalis erroris expers sit, eximiam quandam integritatem sibi vindicet.

2.

DE EDITIONIBUS.[1]

Saeculo quinto decimo medio, arte typographica inventa, Oriente emoriente, renascente Occidente, facile putares ecclesiam catholicam mox scripturas sacras Novi Testamenti lingua originali imprimendas curaturam fuisse. At viris ecclesiae doctis videbatur Novum Testamentum Latine textui Graeco praeferendum esse, neque iis, qui Graeci Constantinopolim deserentes doctrinam linguae Graecae fere novam in Europam occidentalem perduxerunt, vacavit tempus a profanorum scriptorum studio ut litteras sacras tractarent, etsi hic illic calami peritissimi codices Graecos in gratiam doctorum atque divitum exscripserunt.

Primum edita sunt Biblia Latine et editio prima ea videtur fuisse quae prodiit apud Gutenbergium, Fustium,

[1] Conferendi sunt Mill, *N. T. Gr. prolegg.*; Le Long, *Bibliotheca sacra*, ed. A. G. Masch, pars 1, cap. 2 et 3, Halae a. 1778, p. 189—424; Iac. Isaac. Doedes, *Verhandeling over de tekstkritiek des Nieuwen Verbonds*, Harlemi a. 1844, p. 74—240; Reuss, *Bibliotheca N. T. Graeci*, Brunsvigae a. 1872; *Geschichte der heiligen Schriften N. T.* ed. 5, Brunsvigae a. 1874, pars 2, p. 126—165; Tregelles, *Horne's Introduction*, ed. 11, Londinii a. 1863, vol. 4, p. 116—147, et *Account of the printed text of the N. T.* Londinii a. 1854; Scrivener, *Plain introduction to the criticism of the N. T.* ed. 2, Cantabrigiae a. 1874, p. 374—432.

Schofferum sine loco et anno Moguntiaci anno circiter 1455, quam secuta est editio Bambergae anno 1460 apud Pfisterum; cum anni nota princeps est editio typis expressa apud Fustium et Schofferum, Moguntiaci anno 1462; ante annum 1500 prodierant paene centum Bibliorum Vulgatae versionis Latinorum editiones.

Videntur etiam Germanica[1] Argentorati anno circiter 1466 (aliis Moguntiaci anno 1462), Italica[2] Venetiis anno 1471, (Psalterium Hebraice[3] in Italia, anno 1477), Hispanica[4] Valentiae anno 1478, Gallica[5] Lugduni anno circiter 1478, Hollandica Ceuleniae (non Goudae), inter annos 1477 et 1488,[6] (Vetus Testamentum[7] sine psalmis Delfii a. 1477, Pentateuchus Hebraice[8] Bononiae a. 1482, Biblia Hebraica integra[9] Soncini a. 1488) publici iuris facta esse.

Nisi fallor, prodiit primum Novi Testamenti Graece fragmentum[10] Mariae et Zachariae cantica, Lc 1,46—55. 68—79, sub finem Psalterii Graece apud Alexandrum ex Candace in Creta, Venetiis anno 1486.

Fragmentum Io 1,1—14 typis expressum est in libro *Constantini Lascaris erotemata cum interpretatione Latina* etc, Venetiis anno 1495 (Febr. 1494 Mart. 1495 = hodie

[1] Panzer, *Annales typograph.* vol. 2, p. 114, no. 6, et *Annalen der älteren deutschen Literatur*, Norimbergae a. 1788, p. 9—12.

[2] Panzer, *Ann. typogr.* vol. 3, p. 70, no. 27.

[3] De Rossi, *Annales Hebraeo-typographici sec.* XV, Parmae a. 1795, p. 14 seqq.; Steinschneider, *Cat. libb. Heb. in biblioth. Bodl.*, Berolini a. 1852—60, col. 2861, no. 7925; Brunet, *Manuel*, ed. 5, vol. 4, col. 920; Graesse, *Trésor*, vol. 5, p. 485[b].

[4] Panzer, *Ann.* vol. 3, p. 58, no. 4. [5] *Ibid.* vol. 1, p. 558, no. 257.

[6] Is. Le Long, *Boek-Zaal der Nederduytsche Bybels*, Amst. a. 1732, p. 400.

[7] I. W. Holtrop, *Monuments typographiques des Pays-Bas au quinzième siècle*, Hagae Comitum a. 1868, p. 83, tab. [81] 104[a].

[8] De Rossi, *De hebr. typogr. or.* Erlangae a. 1778, p. 20 seqq. et *Ann. Heb.*, p. 22 seqq.; Panzer, *Ann.* vol. 1, p. 214, no. 78.

[9] De Rossi, *Ann. Heb.*, p. 54 ss.; Graesse, *Trésor*, vol. 1, p. 383[a].

[10] Le Long, *ut supra*, pars 2, vol. 2, sect. 1, p. 311; Panzer, *Ann. typ.* vol. 3, p. 236, no. 961; Brunet, *Manuel*, vol. 4, col. 929 seq. Graesse, *Trésor*, vol. 5, p. 484[b].

Febr. Mart. 1495), qui liber primus cum anno et vel primus vel alter liber e prelo Aldino exiit.[1] Tischendorfius laudavit fragmentum *ald*^{prius} ex Wetstenio. Differt a fragmento hoc editio Aldina anni 1518 locis tribus ex fragmento a Tischendorfio laudatis. Iterum iterumque videtur liber prodisse, ut Tubingae a. 1512.[2]

Edidit Aldus Manutius (unde *aldin*) fragmentum Io 1,1—*καταβάσ* 6,58 in libro, *Gregorii Nazianzeni carmina*, Venetiis a. 1504.[3]

His praemissis transeo ad editiones praecipuas Novi Testamenti integri Graece, inter quas describendas addam verba pauca de libris vel libellis, qui melioris notae sunt, de textu Novi Testamenti Graece, ut sectio haec quasi historiam curarum criticarum in textum praebeat. Adhibentur partes simplices, *prima*, inde ab anno 1514 usque ad annum 1675, sive in primis de editionibus Complutensi, Erasmianis, Stephanicis, Bezae, Elzevirianis, Polyglottorum, Fellii, sive de rei criticae infantia, arte critica prorsus carente; — *altera*, inde ab anno 1707 usque ad annum 1830, sive in primis de editionibus Millii, Bentleii, Bengelii, Wetstenii, Griesbachii, Scholzii; — *tertia*, inde ab anno

[1] Confer Wetstenium, *N. T. Gr.* Amstelaedami a. 1751, vol. 1, p. 382 mediam; Ludov. Hainium, *Repertorium bibliographicum*, vol. 2, pars 1 (a. 1831), p. 241, no. 9924; A. A. Renouard, *Annales de l'impr. des Aldes*, ed. 2, a. 1825, vol. 1, p. 1 ff.; Graesse, *Trésor des livres rares* etc, vol. 4, p. 112^{a}, et Brunet, *Manuel*, vol. 3, col. 858 sub voce *Lascaris*.

[2] Vide Maschium apud Le Long, *ut supra*, pars 2, vol. 3, cap. 3, sect. 2, p. 624, ubi iniuria dicitur liber Iohannis evangelium integrum continere. Tregellesius, apud Hornium, *Introduction to the N. T.* ed. 11, vol. 4, p. 117, scripsit annum 1514, fortasse deceptus a Marshio, apud Michaelis ed. 1802, vol. 2, p. 845.

[3] Est volumen tertium *Poetarum Christianorum*, cf. Wetstenium, *N. T. Gr.* vol. 1, p. 832; Renouard, *ut supra*, vol. 1, p. 108 f.; Brunet, vol. 2, col. 1728 sq.; Graesse, *Trés.* vol. 3, p. 146^{b} sub voce *Gregorius Nazianzenus*. Vide etiam I. G. C. Adlerum, „Das erste gedruckte Stück des griechischen N. T. vom Jahre 1504", apud Eichhornium, *Repertorium*, vol. 18, a. 1786, p. 150—157.

1831 usque ad annum 1881, sive de editionibus Lachmanni, Tregellesii, Westcottii Hortiique; — *quarta*, inde ab anno 1841 usque ad annum 1872, sive de editionibus Tischendorfii; — *quinta* pars exhibebit conlationem textuum Tischendorfii editionis octavae, Tregellesii, Westcottii Hortiique, ex qua conlatione discet lector, quae lectiones viris novissimis criticis placeant.

(1.) 1514—1675: COMPLUT.—FELL.

„Nouum testamentum ⸢ grece & latine in academia ⸢ complutensi nouiter ⸢ impressum."

Textus Graecus et versionis Vulgatae Latinus columnis parallelis exhibentur; verba Latina et Graeca inter se respondentia litteris signata sunt; in hoc tomo similes plerumque sunt litterae Graecae elegantissimae litterarum in codicibus minusculis saeculorum posteriorum; accentus non inveniuntur nisi acuti, semper ad syllabam accentuatam adscripti, sed carent voces monosyllabae accentu: spiritus desunt (aliis tomis formae usitatae litterarum Graecarum accentibus usitatis ornantur); proximis paginis specimen addo. — Insunt: praefatiuncula, Gr. et Lat. | Eus. ep. ad Carp. | prol (ep. Hier. ad Dam. etc.) | Mt Mc Lc Io cum proll | tract. de peregrinat. Pauli | tract. Euthalii de temporibus praedicationis Pauli et martyrio eiusdem | hypotheses Theodoriti in epp. Pauli et canon. et alterius docti Graeci | prol Ro prol 1 2 Co Gal Eph Phil Col 1 2 Th 1 2 Ti Tit Philem Heb | proll Act prol Iac 1 2 Pe 1 2 3 Io Iud | prol Apoc. | Carmina *Δημητρίου Λουκᾶ τοῦ κρητός*, et Ioannis Vergare Toletani artium Magistri. Liber ad lectorem nouum opus admirantem. | Interpretationes hebreorum chaldeorum grecorumq; nominum noui testamēti. | Introductio quā breuissima ad grecas litteras. | [Lexicon Graeco-Latinum.] — Loci paralleli adscribuntur textui Latino. Quinquies invenitur adnotatio Mt 6,13 1 Co 13,3 15,31.51 1 Io 5,7. Capitum divisio Latina est et litterae ABC etc partes capitum distinguunt.

Quod primum typis impressum est Novum Testamentum Graece curae ac munificentiae debemus Francisci Ximenes de Cisneros cardinalis et archiepiscopi Toletani (nat. a. 1437 mort. a. 1517), qui inde ab anno 1502 molitus est editionem Bibliorum polyglottorum Complutensem (Alcalá). Tomus quintus Bibliorum N. T. Gr. et Lat.

Nov. Test. Complut.

γει ʸαυτοίς. ᶻυπάγετε ᵃκαι ᵇυμείς ᶜεις | τον ᵈαμπελώνα, ᵉκαι ᶠο ᵍεάν ʰη ⁱδίκαιον ᵏλήψεσθε. ˡοψί ας ᵐδε ⁿγενομένης, ᵒλέγει/ο ᵖκύριος | του, ᵠαμπε

continens, editoribus[1] Iacobo Lopez de Stunica, Ferdinando Nuñez de Guzman, Demetrio Duca Cretensi, Antonio Nebrissensi, a prelo die 10 mensis ianuarii anni 1514 exiit (tomi 6 et 1—4 posthac impressi, die 10 iulii anni 1517 absoluti sunt), tamen primum die 22 martii anni 1520 accepta est papae Leonis X approbatio.[2] Non videntur exemplaria ante annum 1522 distributa esse. Exemplaribus non nisi sexcentis impressis rara est editio.

De codicibus in N. T. Compl. edendo adhibitis diu acriterque disputatum est;[3] summa haec est, codicem unum Complutensem a Stunica adhibitum hodie cognitum (Act 52) diu latuisse, codices alios hodie prorsus incognitos esse inferioris autem fuisse aetatis; codices Vaticanos Novi Testamenti non adhibitos fere certum esse. Iam perspexit Millius editionem Complutensem cum codice Evv 51 Act 32 Paul 38 minus in Evv maxime in Act et Epp consentire et cum codice Apoc 10 [adde Apoc 30]. V. cl. Scrivenerus addit editionem similem esse codicum Act 42 (Paul 48 Apoc 13), Act 69, Evv 234 (Act 57 Paul 72); lectionem singularem editionis Lc 1,64 in codicibus solis Evv 140.251, Lc 2,22 in codice solo Evv 76 esse. V. cl. Franciscus Delitzschius adseverat codices etiam Act 63 (Paul 68),

[1] Iniuria, ut videtur, dicitur Stunica a Tregellesio editor princeps N. T. Complutensis fuisse; cf Franciscum Delitzsch, *Studien zur Entstehungsgeschichte der Polyglottenbibel des Cardinal Ximenes*, Lipsiae a. 1871, p. 28—30.

[2] Approbatio diu non quaesita, denique motu Leonis ipsius datur, quod Leo in epistula sua notat; cf C. I. Hefele, *Der Cardinal Ximenes*, ed. 2, Tubingae a. 1851, p. 133. Fusius tractat Hefelius de polyglottis Complutensibus, p. 113—147.

[3] Cf Scrivener, *Intr.* p. 377 seq.; Tregelles, *Pr. Text*, p. 4—18.

Matt. cap. 20, vv. 7.8

yillis. zIte aet bvos cin dvineam meam. ∞∞
Cum lsero ∞∞∞ ∞∞ ∞∞ ∞∞∞ ∞∞∞ ∞∞∞ ∞∞
mautem nfactū nesset odicit pdominus qvinee

Evv 90 (Act 47 Paul 14), Evv 251 nonnullis locis lectiones Complutenses praebere.[1] Goezius[2] recte defendit N. T. Complutense ab accusatione Wetstenii Semlerique textum ex versione Latina corruptum vel falsum esse; locus 1 Io 5,7 tamen ex Vulgata versione Graece versa haustus est; suspecti sunt etiam loci Ro 16,5 2 Co 5,10 6,15 Gal 3,19.[3] Accuratius haec ex Scriveneri libro: ex locis 2777, quibus N. T. Compl. ab editione Elzeviriana prima discrepat, discrepant Graeca locis 849 etiam a Latinis; locis aliis plerisque discrepantia in alia lingua discerni non potest. Invenit Scrivenerus editionem ita conferens non nisi errores quinquaginta typographicos, quod accusationem editionem male impressam esse refutat;[4] tamen Heb 7,3 verba *εν ω ότι και του αβραάμ προεπιμήθη* ex capitulo nono Euthaliano in textu ex incuria posita sunt. Iterum impressa est editio Complutensis Tubingae anno 1821, Moguntiae annis 1827.1851.

Codex adhibitus: Act 52.

EDITIONES ERASMI.

„Novvm in ᵀstrumentū omne, diligenter ab Erasmo Roterdamo ᵀrecognitum & emendatum,

[1] Delitzsch, *ut supra*, p. 34—39; cf etiam p. 30—34 de codd Evv 52, Evv 60 (Apoc 10), Apoc 30.

[2] I. Melch. Goeze, *Vertheidigung der Complutens. Bibel*, Hamburgi a. 1765; *Ausführlichere Vertheidigung des Compl. N. T.* Hamburgi a. 1766; *Fortsetzung der ausf. Vertheid. d. Compl. N. T.* Halae a. 1769.

[3] Cf Scrivener, *Intr.* p. 379 seq. de iis quae editionis propria sunt; in editione prima, *Intr.* Cantabr. a. 1861, p. 349—368, praebuit Scrivenerus conlationem editionis Complutensis cum N. T. Elzevir. anni 1624.

[4] De codice Raviano ex editione Complutensi exscripto cf Georg. Gottl. Pappelbaum, *Cod. ms. N. T. Gr. Raviani . . . examen*, Berolini a. 1796; in app. p. 173—187, exhibet Pappelbaumius: „Addenda ad Wetstenii collectionem lectionum varr. editionis Compl.“

nõ solum ad graecam ueritatem ue⊤rumetiam ad multorum utriusq; linguæ codicum, eorumq; ue⊤terum simul & emendatorum fidem, postremo ad pro⊤batissimorum autorum citationem, emendationem⊤ & interpretationem, præcipue, Origenis, Chry⊤sostomi, Cyrilli, Vulgarij, Hieronymi, Cy⊤priani, Ambrosij, Hilarij, Augusti⊤ni, una cũ Annotationibus, quæ⊤lectorem doceant, quid qua⊤ratione mutatum sit.⊤ Quisquis igitur⊤amas ue⊤ram⊤Theolo⊤giam, lege, cogno⊤sce, ac deinde iudica.⊤ Neq; statim offendere, si⊤quid mutatum offenderis, sed⊤expende, num in melius mutatum sit.⊤ Apud inclytam⊤ Germaniae Basileam.⊤Io. Fro.⊤Cvm privilegio⊤Maximiliani Caesaris Avgvsti,⊤ne qvis alivs in sacra Roma⊤ni imperii ditione, intra qvatv⊤or annos excvdat, avt alibi⊤excvsvm importet.“ In fol. ff. (14), pp. 324,679 cum adnotationibus; textui Graeco adsociatur versio Latina ab Erasmo facta sive recognita; adnotationes uberrimae et doctissimae quae volumen alterum complent hodie maximi aestimandae sunt. Insunt: titulus | epist. Frobenii ad lector. | epist. Erasmi ad Leonem X | Erasmi paraclesis ad lectorem | Erasmi methodus Erasmi apologia | vitae quattuor evangelistarum Graece ex Dorothei synopsi | Mt Mc Lc Io | Act | epp cum hypothesibus et argumentis Ro 1 2 Co Gal Eph Phil Col 1 2 Th 1 2 Ti Tit Philem Hebr | Iac 1 2 Pe 1 2 3 Io Iud | Apoc. Capitum divisio Latina est, sine divisionibus minoribus.

Frobenius typographus Basileensis die 17 mensis aprilis anni 1515 ex Erasmo (nato a. 1467, mort. a. 1536) tum in Anglia petiit ut editionem N. T. Gr. faceret quam proxime, nam voluit editionem Complutensem praevenire. Basileam ivit Erasmus et etsi non ante diem 11 mensis septembris illius anni imprimi coeptus est liber, e prelo exiit die 1 mensis martii anni 1516. Castigator in primis plagularum typographicorum exstitit Iohannes Oecolampadius Vinimontanus (Lutheranus). Nihilominus permisit Frobenius viris doctis parum temporis in textum castigandum et volumen, teste ipso Erasmo, „praecipitatum fuit verius quam editum.“ Dedicavit editionem Erasmus die 1 mensis februarii anni 1516 Leoni X papae, adseveravitque editionem factam esse „non temere neque levi opera, sed adhibitis in consilium, compluribus utriusque linguae codicibus, nec iis sane quibuslibet, sed vetustissimis simul

et emendatissimis. Et quoniam novimus in rebus sacris, religiose quoque versandum esse, nec hac contenti diligentia, per omnia veterum theologorum scripta circumvolantes, ex horum citationibus aut expositionibus subodorati sumus, quid quisque legisset, aut mutasset." Illa tamen aetas nescivit, quomodo codices ponderandi, quomodo lectiones critica arte inter se discernendae essent, et codices Erasmiani „vetustissimi" et „emendatissimi" nobis inter pessimos fuisse videntur. Codicum qui ad manus fuerunt optimus fere neglectus est, etsi teste Scrivenero lectiones huius codicis (Evv 1 Act 1 Paul 1) inveniuntur Mt 22,28 23,25 27,52 28,3.4.19.20 Mk 7,18.19.26 10,1 12,22 15,46 Lc 1,16.61 · 2,43 9,1.15 11,49 Io 1,28 10,8 13,20. Ad apocalypsim usus est Erasmus codice mutilo (Apoc 1), cuius hiatus supplevit ex versione Latina Vulgata, verba Graece vertens; praeterea in codice illo difficillime distingui potuit inter textum et commentarium. Haec quae Bengelius iam fere viderat, luce clarius demonstravit v. cl. Franciscus Delitzschius, qui codicem usque dum latentem feliciter detexit.

Liber Delitzschii omnibus adeundus est qui textum apocalypsis quem dicunt receptum recte iudicare voluerint; pauca tamen ex eo[1] adscribam, ne severius quam iustius dicere videar. Editione Erasmi prima cum codice conlata, quae sequuntur apparent: 1,9 *ὁ καὶ ἀδελφός* ubi *καί* ex *κ* littera prima verbi *κείμενον* in margine stantis est, 2,1 *ἐφεσίνης* falso pro *ἐφεσίων* quod in codice est, 2,3 *καὶ οὐ κέκμηκας* quibus verbis Erasmus Vulgatae verba „et non defecisti" vertit, 2,13 *ἐμαῖς* falso pro *ἐν αἷς* codicis, 5,10 *ἡμᾶς* falso pro codicis *αὐτούς*, 5,14 *ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων* ab Erasmo ex Vulgata haustum, 9,14 *ὃς εἶχεν* pro *ὁ ἔχων* quod codici inest, 14,5 *ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ* ex Vulgata, 15,3 *ἁγίων* falso pro *ἐθνῶν* quod in codice stat, 17,4 *ἀκαθάρτητος* vox Erasmiana minime Graeca, 17,8 *καίπερ ἔστι* falso pro *καὶ πάρεστι* codicis verbis, 19,17 *καὶ συνάγεσθε* quod Erasmus ex Vulgata vertit, 19,21 *ἐκπορευομένη* falso pro *ἐξελθούσῃ*, 21,9 post *ἦλθεν* addidit Erasmus *πρός με*, 21,24 (vide ad loc) nonnulla ex Andreae scholio

[1] Franz Delitzsch, *Handschriftliche Funde*, I.II, Lipsiae a. 1861. 1862; vide in primis fasc. 1, p. 17—58.

addita sunt, 22,11 ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω . . . δικαιωθήτω vertit Erasmus ex Vulgata, 22,16—21 (versu 20 ex Valla hausto excepto) male vertit Erasmus ex Vulgata. Multis in locis per apocalypsim totam, sexies in unico versu 22,19, articulum ubi articulum ponere debebat omisit Erasmus. Sed de his satis.

Vituperata est Erasmi versio Latina, textus etiam eius Graecus multis displicuit praesertim propter 1Io 5,7 omissum; in primis reprobarunt hanc omissionem Eduardus Lee Anglicus et Stunica qui ex editoribus editionis Complutensis fuit.

Codices: Evv 1 (Act 1 Paul 1), Evv 2 (Act 2 Paul 2), Act 4 (Paul 4), Paul 7, Apoc 1 et codex Theophylacti commentariorum.

Anno 1518 mense februario prodiit Venetiis ut tertia pars editionis Bibliorum Graecorum Aldinae, N. T. Gr. ex editione Erasmi prima anni 1516 haustum, nonnullis erroribus correctis. Eodem anno, die 10 mensis septembris Erasmi editionem papa Romanus Leo X litteris ad eum datis probavit, quae typis exscriptae sunt in Erasmi editione *secunda* anni 1519 (p. 565: a. 1518; p. 566: 5 februarii a. 1519; p. [567]: a. 1519 mense martio). Editio haec altera, multis locis (Millio teste 400) correcta, impressa est Erasmo et morbo affecto et ex urbe absente.

Tituli fol. verso stat Leonis X epistula | dedicatio ad Leonem, p. 3—5 | Erasmi paraclesis, p. 6—12 | ratio . . . verae theol. p. 13—62 | Erasmi apologia, p. 62—68 | de hac posteriori aedit. [sic] p. 69—82 (ad summam paginam: capita [111] argumentorum contra morosos quosdam atque indoctos) | soloecismi per interpretem admissi . . . p. 83—85 | loca obscura . . . p. 86—89 | loca . . . depravata, p. 90—92 ad placandos eos, qui putant in sacris libris nihil neque superesse, neque deesse . . . p. 93 | quae sint addita in nostris exemplaribus, p. 94—96 | quae per interpretem commissa, p. 96.97 | ubi interpres ausus sit aliquid immutare . . . p. 97 | quid fidei sit de trinitate credo Carp. | Eus. tab. | capp. tab. | ordo librorum | evangelistarum ab Hieronymo vitae. Evangelio unicuique praefiguntur vita evangelistae a Sophronio et Theophylacti prologus. Notantur etiam in evangeliis tituli et Ammonii quas dicunt sectiones et Eusebii canones.

Codex: Evv 3 (Act 3 Paul 3).

Exemplarium tribus milibus et trecentis editionum primae et alterius venum datis, prodiit anno 1522 editio *tertia*, quae prima illum locum 1Io5,7 exhibuit, Erasmo repugnante,[1] ex codice Montfortiano nunc Dublinensi (Evv 61 Act 34 Paul 40 Apoc 92) teste minime bono. Correctiones ab editore Aldino factae adhibitae sunt in hac editione.

Denique vidit Erasmus praecursorem illum editionis suae diu occultum N. T. Complutense, adhibuitque praesertim ad apocalypsim in editionem *quartam* praeparandam quae anno 1527 prodiit, in qua praeterea Vulgata versio Latina versioni Erasmianae et textui Graeco adsociata est. Editio *quinta* anni 1535 tantum non differt ab editione quarta (omisso Vulgatae textu).

Anno 1534 Parisiis edidit Simon Colinaeus (de Colines), Roberti Stephani vitricus, N. T. cui titulus fuit: *Η καινη διαθηκη . . . . Εν λευκετίᾳ τῶν παρησίων, παρὰ Σίμωνι τῷ Κολιναίῳ, δεκεμβρίου μηνὸς δευτέρᾳ φθίνοντος, ἔτει ἀπὸ τῆς θεογονίας ͵α. φ. λ. δ.* Le Longius testatur[2] locos plus quam 750 esse, in quibus editio haec ab editionibus praecedentibus differt, et v. cl. Reussius, inter locos eius 1000 normales, invenit 113 in quibus ab editione Erasmi tertia discrepat, etsi teste Reussio haec Erasmi editio Colinaei libri fundamentum fuit. Saepe cum editione Complutensi consentit. Quinquaginta et duobus locis tamen, ex iis a Reussio exploratis, praebet primus Colinaeus lectiones plerasque hodie multis viris iisque doctis probatas. Quos codices editor adhibuerit, non liquet. Opus praeclarum atque praematurum vituperatum est a Beza ut ex coniecturis emendatum sed saecula duo quae secuta sunt editionem critica arte parem et eadem in laude ponendam vix praebuerunt.

[1] Vide apparatum ad locum et addenda et emend. ad loc. et cf librum Guilelmi Orme, *Memoir of the controversy respecting the three heavenly witnesses* etc, *by* Criticus. *A new edition with notes and an appendix by Ezra Abbot*, Bostoniae 1866.

[2] Le Long, *ut supra*, pars 1, cap. 2, sect. 1, p. 206.

Re vera factae sunt editiones Complutensis et Erasmianae fontes principes editionum fere omnium usque ad Millii et Bengelii tempus.

Robertus Stephanus.

Typographus ille celeberrimus Parisiensis Robertus Stephanus (Estienne nat. a. 1503 mort. a. 1559), vitrici Colinaei exempli aemulus, adiuvante filio Henrico (nato a. 1528 mort. a. 1598), comparavit N. T. Gr. duobus voluminibus formae minimae: „*Τησ καινησ διαθηκησ απαντα.* Nouum Testamentum. Ex bibliotheca regia. . . . Lvtetiæ. Ex officina Roberti Stephani typographi Regij, Typis regijs. M. D. XLVI.“ Ex initio praefationis, ad modum bullarum pontificalium, appellatur editio haec: „O mirificam.“ Quos codices adhibuerit, Stephanus non dicit. Fundamentum textus facit Erasmi editio quinta, interdum tamen N. T. Complutense adhibetur. Ex Reussii locis 1000, sunt 656 quibus Compl. Erasm. V Steph. I inter se consentiunt; ex 344 reliquis consentit Stephanus 233ies cum Erasmo, 96ies cum Complutensi; locis sex miscet Stephanus lectiones utriusque et novem locis lectionem sibi propriam exhibet. Editio *altera* anni 1549, etiam formae minimae, paucis mutatis, ex editione prima repetita est: Millius non notavit nisi lectiones 67 quibus ab hac abscessit.

Praeclarissima editio Stephaniana *tertia* prodiit Lutetiae anno 1550 formae maximae, *regia* dicta.

Insunt: praef. Graeco-Latina Roberti Stephani | Chrysostomi *ὑπόμνημα περὶ τοῦ εὐαγγελίου* | Carp. | Eus. tab. | *πίναξ* duplex locorum V. T. in Novo laudatorum | Henrici Stephani carmen Graecum | Sophronii vita Matthaei Theophylacti prooemium in Mt | capp. tab. | Mt. | Sophron. et Dorothei vitae Marci | Theoph. *ὑπόθ.* in Mc. | capp. tab. | Mc | Sophr. Dor. Theoph. capp. tab. | Lc | Sophr. Dor. Theoph. capp. tab. | Io | *ἀποδημία Παύλου* Euthalii de temporibus praedicationis Pauli | capp. tab. | Act | vol. 2. Chrysostomi prol. in epp. Pauli Ro 1.2 Co Gal Eph Phil Col 1.2 Th 1.2 Ti Tit Heb (habet epistula unaquaeque Pauli *ὑπ.* et Theodoriti prologum et capp. tab., nisi quod Ro 1 Co 1 Th Theodoriti prologo carent) | Theod. prol. in epp. cath. | Iac 1.2 Pe 1.2.3 Io Iud (habet

epistula unaquaeque catholica ὑπ. et capp. tab. atque 1 Pe habet praeterea Theod. prol.) | Apoc. Capita vetera distinguuntur litteris Graecis minoribus, capitula hodierna maioribus. Loci paralleli ad marginem exteriorem, lectiones variae ad interiorem adscribuntur. Prima est editio Novi Testamenti Graece apparatu critico adornata. Stephanus hac in editione comparanda usus est codicibus quindecim (16 cum editione Complutensi, quam signo α′ signavit), quos filius eius Henricus contulit. Textus consentit magis cum Erasmi editione quinta, fundamento utriusque, quam editiones praecedentes. Mutata sunt tamen fere nulla in epistulis et in apocalypsi. Haec *regia* editio ipsa fundamentum praebuit *textui*, quem dicunt, *recepto*, de quo mox dicendum erit.

Codices:[1] (α′: ed. Compl.)

β′: D$^{evv\ act}$	ζ′: Evv 8	ιβ′: Evv 9 (?)
γ′: Evv 4	η′: L^{evv}	ιγ′: Act 9
δ′: Evv 5	ϑ′: Evv 38	ιδ′: Evv 120
ε′: Evv 6	ι′: Act 7	ιε′: Act 10
ϛ′: Evv 7	ια′: Act 8 (latet)	ιϛ′: Apoc 3 (latet)

Editio formae minimae (16^{0}) duobus voluminibus a Roberto Stephano Genevae [*non* Parisiis] anno 1551 edita, nunc rarissima, insignis propter versuum distinctionem (vide supra, p. 168 seqq.) titulum hunc praefert: —" . . . Nouum *IESV* Christi D. N. Testamentum. Cum duplici interpretatione, D. Erasmi, & Veteris interpretis: Harmonia item Euangelica, & copioso Indice. Ex officina Roberti Stephani. M. D. LI." In exemplaribus quibusdam annus notatur per errorem M. D. XLI. Harmonia evangelica libris quattuor ex opere Andr. Osiandri (Basil. 1537) petita est. Sex locis inter Reussianos mille differt ab editione tertia: Mt 21,7 23,13.14 24,15 Lc 17,36 Col 1,20 Apoc 3,12.

[1] De codicibus a Stephano adhibitis tractaverunt Millius *N. T. Gr.* et Scrivenerus, *Intr.* ed. 2, p. 387—389, et in primis Herbertus Marshius, in libro: *Letters to Mr. Archdeacon Travis*, Lipsiae et Lond. a. 1795, app. p. 157—240. Codices isto saeculo et iuvenili opera tractatos non accurate conlatos esse vix mirari licet. Beza conlationibus manuscriptis Henrici Stephani usus est.

Beza.

Theodorus Beza (natus a. 1519, mortuus a. 1605), cuius versio Novi Testamenti Latina iam anno 1557 Genevae prodierat,[1] editionem Novi Testamenti Graece suam primam Genevae apud Henricum Stephanum anno 1565 publici iuris fecit: „Iesv Christi D. N. Nouum testamentum siue Nouum foedus. Cuius Graeco textui respondent interpretationes duae: vna, vetus: altera, noua, Theodori Bezae,

diligenter ab eo recognita. Eivsdem Th. Bezae annotationes, quas itidem hac secunda editione recognouit, et accessione non parua locupletauit . . . MDLXV." Fol. ff. (6), p. 450,662+. Dedicatio Bezae ad Elisabetham Britanniae reginam | Henr. Steph. carmen Graecum ex editione anni 1550 | Evv Act Paul (Philem Hebr) Cath Apoc | indices | errata. Textus tribus columnis Graeca, Bezae versionem, Vulgatam exhibet; commentarius una columna sequitur turmam unamquamque versuum. Loci paralleli ad marginem adscripti sunt.

Textum Graecum e Stephani editione quarta haustum locis viginti quinque inter Reussianos mille mutavit Beza lectionibus nunc Complutensibus, nunc Erasmicis, nunc novis substitutis. Praeterea in versione sua Latina ut et in commentario non raro lectiones Stephani respuit.[2] Usus est conlationibus Henrici Stephani supra laudatis.[3]

[1] Anno 1557 Robertus Stephanus Genevae edidit tribus tomis (fol.): „Biblia vtriusque Testamenti", in qua editione tomus tertius continet Novum Testamentum secundum versionem Vulgatam *et novam Theodori Bezae cum eius adnotationibus* (vide supra, p. 169. 170). Editionis illius Latinae memor insignivit Beza editionem Graeco-Latinam anni 1565 editionem *secundam*, unde perverse senserunt multi (cf *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1879, col. 474) editionem Barbirianam Basileae (etiam Tiguri) anno 1559 (in quibusdam exemplaribus 1560) foras datam, quae continet Bezae versionem Latinam et adnotationes, re vera Bezae editionem Graecam primam fuisse. Sed textus Graecus editionis huius est a Bezano, ut notat Reussius, plane alienus.

[2] Reuss, *Bibliotheca N. T. Gr.* Brunsvigae a. 1872, p. 86.

[3] Hug, *Einleitung in d. Schr. d. N. T.* § 58, ed. 4 (a. 1847), pars 1, p. 279 f.

Editio Bezae *secunda*, sive ut ipse numerat tertia, prodiit etiam Genevae anno 1582.[1] Adduntur verba Bezae pauca „lectori" dicata; commentarius nunc ex duabus columnis constat. In textu recensendo praeter interpretationem Syram ab Emanuele Tremellio editam et praeter libros Act 1Co 2Co ex Arabico sermone a Francisco Iunio Latine versos, adhibuit Beza codices suos duos Graeco-Latinos evangeliorum, actuum, epistularum Pauli, hodie $D^{evv\ act}$ (Steph. β') D^{paul} insignitos. Loci quindecim mutati addendi sunt illis viginti quinque editionis primae a Reussio notatis, e quibus tamen uni lectio Stephanica hac editione restituta est.

Codex: $D^{evv\ act}$ D^{paul}.

Editio *tertia*, Bezae quarta nominata, ex officina Stephaniana Genevae fert nunc annum 1588, nunc 1589. Reussio teste locis solum paucis ab editione secunda variat. *Quarta* vero editio, editori quinta, ex officina haeredum Eustathii Vignonii prodiit Genevae anno 1598, textumque fere eundem atque editio tertia praebuit. De Bezae editionibus quod ad textum receptum attinet, mox dicetur; de editionibus eius minoribus (a. 1565.67.80.90.1604) cf Reussium.

Biblia polyglotta Antverpiensia, quae apud Christophorum Plantinum, auspiciis Philippi II, cura Benedicti Ariae Montani prodierunt, exhibent bis N. T. Graece. Tomus quintus anni 1571 textui Syriaco (bis, nunc Syriacis nunc Hebraicis litteris exscripto) eiusque versioni Latinae atque textui Latino Vulgatae versionis adsociat textum Graecum qui 709 locis ex mille Reussianis cum Complutensi et Stephanico (a. 1550) consentit, quadragies bis Complutensem deserit (39ies cum Steph., bis cum Erasm. facit, semel lectionem novam habet), 249ies aliis reiectis Complutensem sequitur. Tomus sextus (aliis exemplaribus septimus vel octavus), anni 1572, cui inest N. T.

[1] Bezae saepe falso attributa est editio Henrici Stephani anni 1576, formae minimae, cui editioni versio Bezae Latina inest.

Graece cum versione Latina interlineari Ariae Montani, praebet textum Graecum fere eundem, nonnullis tamen locis mutatum 14ies lectionem Complutensem respuentem, ter Stephanicam. Editiones multae textum Graecum ex polyglottis Plantinianis hauserunt.

Lucas Brugensis, qui iam anno 1580, ad calcem Bibliorum Latinorum Lovanensium, notationes in tota Biblia ex codicibus Graecis et Latinis ut et ex versione Syriaca conlatas publici iuris fecerat, edidit anno 1606 quattuor evangelia ex editione Plantiniana anni 1572 supra dicta, textu vix mutato, commentario addito, et sub finem libri addidit *Notas ad varias lectiones editionis Graecae evangeliorum;* codices novos non contulit, sed consuluit versiones et patres.[1]

Qui textum Novi Testamenti Graece ex coniectura constituere in animo habuerint consulant velim Millium (proll. paragr. 1301) et descriptionem eius notarum et lectionum quas Scaligerus edidit in editione, alioqui parvae notae, quae Londinii apud Billium anno 1622 prodiit.

DE TEXTU, QUEM DICUNT, RECEPTO.

Elzevier.

Nunc ventum est ad editiones Lugduno-Batavienses et Amstelaedamenses septem Elzevirianas annorum 1624, 1633, 1641, 1656, 1662, 1670, 1678, quibus non adsociandae sunt editiones Whittakeriana anni 1641 aut Curcellaei anni 1658 utraque ab Elzeviriis typis exscripta. Cum tamen hae septem editiones inter se non nisi paucissimis locis differant, tractabitur accuratius hoc loco editio anni 1624 sola, nisi quod verba illa adnotanda sunt, quae ominibus infelicissimis editioni anni 1633 praefigebantur: „Textum ergo habes, nunc ab omnibus receptum: in quo nihil immutatum aut corruptum damus."

[1] Iterum typis expressae sunt Lucae Brugensis lectiones apud Waltonum, *Biblia polyglotta*, vol. 6, tract. 17, p. 1—13.

„Η [sic] ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Novum Testamentvm. Ex Regijs alijsque optimis editionibus cum curâ expressum. Lugduni Batavorum, ex officina Elzeviriana", a. 1624, formae minimae; sine praefatione; titulum sequitur tabula (πίναξ) locorum ex Vetere Testamento laudatorum; versus non nisi in margine notantur. Editio anni 1633 praebet praefationem, tabulam V. T. locorum, Danielis Heinsii carmen in Novi Foederis libros, et sub libri finem inveniuntur tabulae capitum evangeliorum atque ἔκθεσισ capitum actuum et epistularum; versus etiam unusquisque novam lineam incipit.

Docent fata horum librorum, quid vestimenta nitida, quid corpus habile, quid audacia efficere possint. Forma libellorum omnibus placuit, verba bibliopolarum illa deceperunt omnes et oraculi loco iis stabant qui posthac noluerunt textum etiam in melius mutare. Diu arbitrabantur viri docti textum Elzevirianum ex editione Stephaniana regia anni 1550 haustum esse, verbis in titulo fulti: „Ex regiis aliisque optimis editionibus cum cura expressum," ubi vox „regiis" ad illam Stephani et ad editionem Plantinianam spectat. Millius[1] non invenit nisi locos duodecim quibus Elzeviriana anni 1624 ab illa Stephaniana discesserit; Tischendorfius autem locos fere 150 repperit, v. cl. Scrivenerusque locos 287.

Scrivenerus, in libro, *A plain introduction to the criticism of the N. T.* Cantabrigiae a. 1861, p. 304—311, conlationem edidit editionum harum (Steph. 1550, Elz. 1624), ratione habita editionum Complutensis, Bezae anni 1565, Elzeviriorum a. 1633. Hanc conlationem consului et excerpsi, addidique nonnulla quae v. cl. Ezra Abbotus mecum communicavit. Lectori cavendum est ne Scriveneri conlationi ubique fidem habeat, praesertim quod ad Bezae editionem

[1] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster, Amst. a. 1710, proll. paragr. 1307: „Textus ipse, quicquid ferant Curatores isti, ad unum Stephanicum tertium totus compositus videtur, praeterquam duodecim in locis, in quibus solis, quantum video, a Stephanico recessere." Quid velint haec Millii verba eodem loco: „in editione biennio post [i. e. post a. 1624] ad huius amussim adornata, *Beza* notat editioni Elzevirianae praefuisse viros haud paucos eruditione et pietate praestantes", Beza enim iam anno 1605 mortuus est. Fortasse editione Amstelodamensi a. 1626 utebatur, cui addita est versio Bezae Latina.

anni 1565 attinet; exempli gratia, in conlatione Apocalypsis editionis „Bezae 1565 cum Steph. et Elz.“ enumerat Scrivenerus locos 42; ex his 4 recte notati sunt, 1 paene recte (Apoc 22,20 pro *Ναὶ* legendum est *Ναὶ secund.*), 37 falso. Ex Scriveneri verbis *Introd.* ed. 2, Cantabr. a. 1874, p. 390, adn. 1, videtur editio eius „Bezae 1565“ esse editio *Londinii a. 1565* edita. Quae haec sit nescio, nisi fortasse ex editione anni 1559 exscripta sit, in qua textus Graecus non Bezae fuit; cf supra, p. 214 adn. 1. Bibliographi omnes N. T. Gr. in Anglia primum a. 1587 editum esse docent. Variationes maiores inter Steph. 1550 et Elz. 1624 fere semper in commentario Tischendorfii notatae sunt ubi ut eos, conferas quaeso. Quae mendis typographicis attribuendae sunt uncis quadratis [ ], quae leviores sunt uncis curvis ( ) inclusi. Ubi dantur variationes, quae primae stant Stephani quae sequuntur Elzeviriorum sunt.

Mt 1,1 *ἀβρααμ—ἀβρ.* 5,22 *εἰκῆ—-κῇ* [6,34] 8,4 [9,8] 10,4 [12,18] 18,30 19,1 20,15.[22 errat ς non ς^{e}] 21,7 23,13.14 24,9.15 [34.40] 25,2

Mc 1,21.27 ς habet *αὐτ.* (2,7) 6,9.29 8,3.[27 9,1.] 16 *αὐτουσ—αὐτ.* 38.40.[45] 10,25 11,14 12,20 13,9.14.28 14,54 [15,32] 16,20

Lc 2,22 3,23 *ἠλὶ—ἡλὶ* 33 6,9 7,12 bis 8,29 10,6.13.19.22 11,12. 33 bis 12,18 13,8.19 15,26 17,1.[26.]35.36 18,3 19,4 20,31. 47 22,45 23,11 *ἐσθῆτα—ἔσθ.* 24,4 *ἐσθήσεσιν—ἔσθ.* 24,27

Io 1,28 *βηθαβαρᾶ—-ρᾷ* 2,1.11 *καινᾷ—καινᾶ* 3,6 bis 4,5.23 *αὐτον—αὐτ.* [51] 5,7 6,28 7,27.(38) 8,25.(59) 9,10 12,17.32 *ἑλκύσω—ἑλ.* 13,30.31 14,11 [16,33] (18,1.)20.24 Scrivenerus bis errore *-λαν* 19,7.31 [21,2]

Act 2,36 4,32 5,12 6,3 7,26.[44] 8,19 [9,3.24.]35 14,8 15,32 [16,4.]11 *σαμοθρᾴκην—-ράκην* 16,17 17,25 19,27.33 21,3.8 [23,3.15.] 16 24,13.14.18.19 26,8.20 (27,13) [28,13]

Ro 1,27 2,17 [3,2] [6,10] [7,2.]6 8,11.21 [9,19] [10,6] 11,2 *ἠλίᾳ-ἡλ.* 22 [31.]33 *ὦ—ὦ* 12,5.11 [13,5] [15,23] 16,5.20

1 Co 1,29 (3,15) 5,7.11 6,14 [7,4.]5.29 bis et [semel] [9,1.27] 11,22 12,23 13,2.3 [14,15.](27) 15,2 *εἰκῆ—-κῇ* 15,31 [16,10] *2 Co* 3,3 [4,4] 5,4.[19] 6,15 7,12.16 [8,8.]20 *ἀδρότητι—ἁδρ.* 11,1.10 13,4

Gal 3,8 4,17 5,2 *ἴδε—ἰδὲ* *Eph* 1,3 [4,25] *Phil* 1,23 4,2 *Col* 1,2 2,13. 15 *αὐτῷ—αὐ.* *1 Th* [2,15.17] *1 Ti* 1,4 2,13 *εὖα—εὕα* 3,2.11 *2 Ti* 1,5 4,13 et [ ] *Tit* 2,7.[10] *Philem* 7

Heb 1,12 *ἑλιξεισ—ἑλ.* 4,15 7,1 8,9 9,2.12 10,2.10 [12,9.]22.23

Iac 4,13.15 5,12 *1Pe* 1,3 2,21 [3,11.] 21 4,8.13 *2Pe* 1,1.[7.18] 2,12.18 3,7 *1Io* 1,4 2,29 [4,14] [5,14] *2Io* 3.5 *3Io* 7 *Iud* 9 *ἐπιτιμήσαι—-ῆσαί* 19.24

Apoc [1,20] 2,5.14 3,1.[12]12 4,3.10 5,11 7,3.7.10.(17) 8,5.11 11,1.2 13,3.5 14,8.18 16,14 18,16 19,1.4.6.14 20,4 bis [13] 21,16.20 *ἔνατοσ—ἔνν.* 22,8

Teste Reussio, descriptus est textus hic anni 1624 ex Bezae editione prima formae minoris anni 1565, a qua variat inter locos mille Reussii locis non nisi octo. Ducit igitur textus Elzevirianus originem hoc modo:

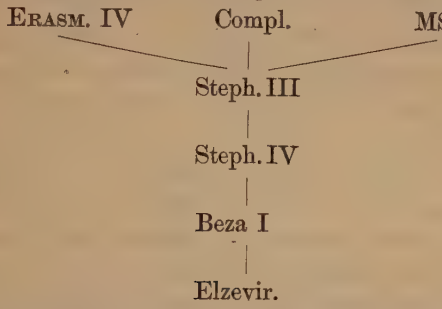

Etsi editiones multae, etiam post annum 1624 et ante Griesbachii editiones publici iuris factas, „nullo modo ab editione" Elzeviriorum pendent,[1] tamen voluerunt viri Novi Testamenti studiosi textum eundem ubique receptum esse et re vera plerumque adhibitae sunt editiones duae Stephaniana anni 1550 et Elzeviriana anni 1624; Elzeviriana usi sunt viri continentales, et Stephaniana a Waltono et Millio exscripta Angli.

Quamquam textus fere idem ita per totum terrarum orbem adhibitus est, tamen conlectae sunt lectiones variae diligentia magna in usum studiosorum. Iohannes Matthaeus Caryophilus, Cres (episcopus? anno 1635 mortuus), anno circiter 1625, editionem N. T. Gr. praeparaturus, fecit „Collationes Graeci contextus omnium librorum Novi Testamenti iuxta editionem Antverpiensem regiam cum xxii codicibus [10 evangeliorum, 8 actuum, 4 apoc] antiquis MS." Schedas Caryophili in bibliotheca Barberina (unde *barb*) Romae receptas postquam anno 1642 Isaacus

[1] Cf Reuss, *Bibliotheca* etc. p. 108.

Vossius viderat edidit anno 1673 Petrus Possinus.[1] Schedas ipsas conlationis, quam suspicabatur Wetstenius in versionem Vulgatam Latinam suffulciendam fictam esse, Birchius in bibliotheca illa (Barb. 209) invenit. E xxii his codicibus sex B S 127.129.141.144 Caryophilo suppeditavit bibliotheca Vaticana; caeteros unde habuerit nondum cognitum est.

Biblia polyglotta Parisiensia, opus formae giganteae, praebent volumine quinto, partibus duabus, Novum Testamentum Syriace[2] (cum versione Latina), Arabice (cum vers. Lat.), Graece, Latine (versionis Vulgatae); folia duo sine numeris exhibent chartas geographicas et adnotationes nonnullas chronologicas; typis expressa est, tomi pars prima anno 1630, altera anno 1633, apud Antonium Vitray. Textus haustus est ex bibliis polyglottis Antverpiensibus,[3] habetque non nisi novies, inter locos Reussii mille, lectiones alienas, quinque ex aliis editionibus Plantinianis, duas ex Complutensi, duas novas.

Deinde secuta sunt, inter polyglotta facile prima, biblia polyglotta Londinensia auspiciis Briani Waltoni (nat. a. 1600, mort. a. 1661), posthac episcopi Cestriensis, anno 1657 edita, quorum volumen quintum N. T. continet Syr.-Lat., Aeth.-Lat. Arab.-Lat. (Pers.-Lat. in Evv) Graece cum versione Latina interlineari Montani, Latine Vulgatae versionis. Textus Graecus ex Stephani editione anni 1550 haustus est, neque nisi tribus locis inter mille Reussianos substitutae sunt lectiones alienae eaeque Complutenses; textui adsociatae sunt canonum tabulae, et capitum tabulae nonnullaque alia; in margine positae sunt lectiones variae codicis

[1] Possinus, *Catena Gr. patr. in evang. sec. Marc.* Romae a. 1673, p. 460—528.

[2] Epistulae 2 Pe 2.3 Io Iud ex editione Pocockii (1630) et Apoc ex editione Lud. de Dieu (1627) primum in N. T. Syr. editae sunt in his polyglottis. Cf Tregellesium, *Horne's Introduction*, ed. 11, Londinii, vol. 4 (a. 1863), p. 729.

[3] Cf supra, p. 215.

Alexandrini ab Alexandro Huishio conlectae; littera A, huius codicis in hoc tomo signum, initium et origo fuit codicum uncialium Graecorum N. T. litteris capitalibus signandorum. Operam tamen maximam navaverunt Waltonus sociique eius in primis Iacobus Usserius, Midensis episcopus posthac archiepiscopus Armachanus, lectionibus variis conligendis. Polyglottorum volumen sextum sive appendix continet praeter varia ad Vetus Testamentum spectantia:

tract. xv. Variantes lectiones ex annotatis Hugonis Grotii ad N. T. p. 47—56.

tract. xvi. Variae lectiones Graecae N. T. tam quas collegerat Robertus Stephanus ex xvi exemplaribus quam ex plurimis aliis vetustissimis exemplaribus collectae et in unum corpus digestae; p. 1—36.

tract. xvii. Francisci Lucae Brugensis libelli duo de Graecis et Latinis varietatibus evangeliorum et Lovan. theolog. collationes Vulg. Lat. Nov. Test. cum textu Graec. Syr. et Latinis scriptoribus; p. 1—36.

tract. xviii. In Syriacam versionem N. Test. notae Mart. Trostii; ex variis codicibus collectae. (Adiunctus est tractatui iii. pp. 51—56.)

Tractatus xvi exhibet lectiones varias non solum *Steph.* ex Stephani editione anni 1550, *March. Veles.* nihili aestimandas (vide infra, caput VIII, 1, Evv 111), *Bibl. Wech.* etiam nihili aestimandas ut quae vel ex Stephani margine vel ex editionibus prioribus haustae sint, — sed etiam has:

Cant = $D^{evv\ act}$	*Lin* = Evv 56 et Act 33 Paul 39
Clar = D^{paul}	*Magd* 1 = Evv 57
Gon = Evv 59	*Magd* 2 = Paul 42
Em = Evv 64 et Act 53 Paul 30	*Nov* 1 = Evv 58
Goog = Evv 62	*Nov* 2 = Act 37
Mont = Evv 61	*Bodl* 1 = Evv 47
Trit al *Bodl* 2 = Evv 96	

Vix mirari debemus quod Waltonus[1] conlationes non plene atque exacte typis dedit; nondum enim satis severa postulabatur in his rebus diligentia.

[1] Cf Scrivener, *A plain introduction*, ed. 2, Cantabr. a. 1874, p. 393.

Stephanus Curcellaeus (de Courcelles, natus Genevae a. 1586, mortuus Amstelaedami a. 1659) edidit[1] Novum Testamentum Graece anno 1658 apud Elzevirios Amstelaedami, insigne opus propter doctam praefationem, locos parallelos apte et abunde margini adscriptos, lectiones varias ex libris manuscriptis atque impressis partim sub textu partim, quod sero acceptae sunt, sub finem actuum et apocalypsis conlectas; opus Waltoni nondum viderat. Textum Elzevirianum anni 1633 repetit Curcellaeus paucis solis mutatis, loco 1 Io 5,7 uncis incluso. Dolendum est quod de codicibus tacetur unde lectio unaquaeque fluxerit. Vituperatus est editor ut qui Arianismo favere voluerit. Sibi proponebat Curcellaeus editionem formae maioris instaurare, textum Graecum et Latinum exhibentem cum lectionibus variantibus, mors tamen eum praeripuit: neque mutatae sunt editiones annorum 1675 et 1685, nisi quod lectiones antea ad calcem subiunctae nunc margini apponuntur, sub libri finem prologus Graecus in Pauli epistulas additur, anno 1685 textus binas columnas habet. Lectiones varias petiit Curcellaeus ex editione N. T. Gr. Wecheliana Francofurti anno 1597 publici iuris facta, ex „Stephani editione," e quattuor libris manuscriptis, sc. D^{paul}, codice Thuani bibliothecae N. T. totum Matthaeo solo excepto continente, codice Mazariniano (Evv. 103), alio denique Vigneriano (Evv. 104); haec in margine sunt. Ad calcem libri addidit editor lectiones ex editionibus aliis. Quas ex A et ex $D^{evv\ act}$ serius accepit lectiones reservavit editioni ei quae nunquam absoluta est.

Iohannes Fellius (*1625, †1686), posthac episcopus Oxoniensis, ut facilius monstraret, lectiones varias tam acriter impugnatas re vera neque veritati neque integritati

[1] De Curcellaei editionibus videndus in primis Wetstenius, *N. T. Gr.* vol. 1, proll. 1, p. 171—173, et Le Long, *Bibl. sacra* ed. Masch, vol. 1, p. 229 sq.

Novi Testamenti nocere,[1] librum edidit: „*Τησ καινησ διαθηκησ απαντα.* Novi Testamenti libri omnes. Accesserunt parallela scripturae loca, nec non variantes lectiones ex plus 100 MSS. codicibus, et antiquis versionibus collectae. Oxonii, e theatro Sheldoniano. Anno Dom. M.DC.LXXV." Nomen suum libro non addidit. Liber formae minoris praebet textum Graecum binis columnis, locis parallelis ad margines exteriores adscriptis, lectionibus variis sub textu stantibus. Textus ut apud Curcellaeum est Elzevirianus secundus anni 1633, qui tribus solis locis inter mille Reussianos deseritur, non Stephanicus ut docet Scrivenerus. Hausit Fellius lectiones ex editione Curcellaei (id est Stephanicas, Wechelianas) et ex polyglottis Anglicanis; tum ipse contulit codices duodecim Oxonienses Bodleianos, plerosque usque dum intactos, et conlationes accepit codicum duorum Usserio-Dublinensium ab H. Dodwello, quattuor Gallicorum (trium ex bibliotheca senatoris Petavii, unius Sangermanensis) ab Iohanne Gachonio, versionum Gothicae et Copticae [Memphiticae] a Thoma Mareschallo; addidit praeterea lectiones Caryophilanas (vide supra p. 219). Praefatio optima est sed brevissima.

Codices:

A = cod. Alex.
B = codices 12 Bodleiani
Ca = $D^{evv\ act}$
Cl = D^{paul}
Co = versio Coptica
Cu = lectiones Curcellaei
E = Act 53 Paul 30
G = Evv 59
g = evv domini Goodii
Ge = E^{paul}
Go = versio Gothica
L = Evv 56 et Act 33 Paul 39
M = Evv 57 et Paul 42
m = Evv 61
N = Evv 58 et Act 37
P = Act 38 Paul 44 / Act 39 Paul 45 Apoc 11 / Act 40 Paul 46 Apoc 12
R = lectt. Caryoph.
S = lectt. Stephani
Tr = Evv 96
V = lectt. Velesii (ut supra, p. 221)
U = Evv 63.64
W = lectt. Wechel (vide p. 222)

[1] Iam ante triennium ediderat Iohannes Saubertus librum: *Variae lectiones textus Graeci evangelii s. Matthaei, ex plurimis*

Fellius (cuius librum fere ad litteram iterum exscripsit Iohannes Gregorius additis scholiis parvi pretii anno 1703) et ipse aetatem Novi Testamenti edendi primam clausit et fautor eius fuit qui aetatem alteram incepturus erat Iohannis Millii. Antequam tamen de aetate altera dico, commemorandus est Ricardus Simon pater ille historiae criticae Veteris et Novi Testamenti, qui[1] primus prolixius de arte critica disseruit.

Annis 1514—1703 perlustratis textum plerumque eundem eumque ex codicibus aetate inferioribus haustum repperimus; lectiones tamen varias conlegerunt viri docti inceperuntque nonnulli de arte critica scribere.[2]

(2.) 1707—1830: MILLIUS—SCHOLZ.

Iohannes Millius (natus a. 1645, mortuus a. 1707) iam anno circiter 1677, auctore amico eius Eduardo Bernardo, initium fecit Novi Testamenti editionis parandae et ante annum 1686, quo anno mortuus est fautor Maecenasque eius Fellius episcopus, typis librum descripsit usque ad Matthaei caput 24. Per viginti annos elaboravit editor opus, anno denique 1704 canonicus Cantuariensis factus recepit reginae mandatum de editione „quantocyus publicanda", et anno 1707 vix libro publici iuris facto e terra in caelum revocatus est.

impressis ac manuscriptis codicibus collectae; et cum versionibus partim antiquissimis, partim praestantissimis, nec non patrum veteris ecclesiae Graecorum Latinorumque commentariis collatae: praemissa epicrisi de origine, auctoritate et usu variarum Novi Testamenti lectionum Graecarum in genere, Helmestadii a. 1672.

[1] Simon, *Histoire critique du texte du Nouveau Testament*, Roterodami a. 1689, et *Histoire critique des principaux commentateurs du N. T. . . . avec une dissertation critique sur les principaux actes manuscrits*, Roterodami a. 1693.

[2] Cf Io. D. Michaelem, *Einl. in die göttl. Schriften des neuen Bundes*, ed. 3, Gottingae a. 1777, vol. 1, p. 693: „Und hier, glaube ich, hört gleichsam die Kindheit der Critik, in Absicht auf das N. T. auf: und mit Millii Neuem Testament, sonderlich wenn man Richard Simons Werke dazu nimmt, fängt sich ihr erwachsenes Alter an."

„N. T. Graecum, cum lectionibus variantibus MSS. exemplarium, versionum, editionum, ss. patrum et scriptorum ecclesiasticorum . . . . Praemittitur dissertatio, in qua de libris N. T. et canonis constitutione agitur: historia s. textus N. Foederis ad nostra usque tempora deducitur . . . Studio et labore Ioannis Millii.“ Oxonii a. 1707. fol. Proll. | Carp. | Eus. tab. prol. capp. tab. Am. Eus. | Evv Act Paul (Philem Heb) Cath Apoc | appendix.

Textum exhibet Millius Stephanicum anni 1550 sed tricies semel ab eo discedit.[1] Apparatus criticus locupletatus est non solum ex Waltoni polyglottis et ex Fellii editione sed etiam ex codicibus omnibus quos Millius adire potuit; Scrivenerus tamen monet, Millium vix tam accurate contulisse codices quam hodie postulatur, et plerumque siluisse de verbis transpositis, de articulo Graeco addito vel omisso, de erroribus ex ὁμοιοτελεύτῳ et ex itacismo et ex calami lapsu. Versionibus praesertim Vulgatae et Italae, quam dicunt, operam multam dedit; sed quod ad orientales attinet versiones, linguae Syriacae non satis peritus fuit, et plus quam aequum fuit translationis versionum aliarum Latinae fiduciam habuit. Patres et scriptores ecclesiasticos diligenter adhibuit laudavitque in apparatu. Opus tamen pretium maximum habet propter prolegomena doctrinae plena in tres partes divisa: „Prima agit de libris singulis N. Foederis, et canonis constitutione. Secunda textus ipsius sacri historiam qualemcumque complectitur. Tertia nostra huius editionis N. T. consilium, quidve in ea praestiterim, fusius exponit.“ In his prolegomenis, ut saepe in apparatu critico, Millii iudicium de vera multorum locorum lectione declaratur. Daniel Whitbius[2] impugnavit opus Millii vehementissime, aequalibus plausum, posteris risum excitaturus. Anno 1710 recensuit iterumque edidit Millii Novum Testamentum Ludolphus Kusterus[3], addens prae-

[1] Locos 30 enumerat Scrivener, *Intr.* ed. 2, Cantabr. a. 1874, p. 399, adn., et his addendus est locus Apoc 2,5 ex Reussio.

[2] Whitby, *Examen variantium lectionum*, Londinii a. 1710.

[3] Kusterus (* a. 1670, † a. 1716), Guestfaliensis, antea Cantabrigiae fuerat, ubi Bentleio adiutore Suidam ediderat.

fationem brevem sed optimam, Iohannis Clerici epistulam de Millii editione, lectiones codicum duodecim novorum (novem Parisiensium conlationes accepit ex Abbate de Louvois, Bibliothecae Regiae praefecto; unum (G^{paul}) ipse contulit; *Lips.* conlatus est a Boernero, *Seidel.* a Westermanno); praeterea quas sero acceptas Millius in appendicem condiderat lectiones Kusterus in locis iustis ponendas curavit sed neglegentius multis praeterea lectionibus apposuit notitiam locorum in prolegomenis ubi fusius de iis tractavit Millius. Tam aegre tamen ferebat aetas illa curas Novi Testamenti criticas ut repetitis titulis et Lipsiae anno 1723 et Amstelodami anno 1746 iterum necesse fuerit librum venum dare. Addo duce Scrivenero tabulam codicum quorum lectiones Millius et Kusterus exhibent; Kusteriani uncis inclusi sunt.

Alex: A
Barb: cf supra, p. 219
Baroc: Act 23 Paul 28 Apoc 6
B 1: E^{evv}
B 2: Act 2 Paul 2
B 3: Act 4 Paul 4
Bodl 1: Evv 45
Bodl 2: Evv 46
Bodl 3: Evrm 5
Bodl 4: Evrm 18
Bodl 5: Evrm 19; cf Prax 3
Bodl 6: Evv 47
Bodl 7: Evv 48
(Boerner: G^{paul})
Bu: Evv 70
Cant: $D^{evv\ act}$
Cant 2: Act 24 Paul 29
Cant 3: Act 53 Paul 30
Clar: D^{paul}
Colb 1: Evv 27
Colb 2: Evv 28
Colb 3: Evv 29
Colb 4: Evv 30.31
Colb 5: Evv 32
Colb 6: Act 13
Colb 7: Paul 17
Colb 8: Evv 33
Colb 9: Colb. 1
Colb 10: Colb. 2
Colb 11: Colb. 1
Cov 1: Evv 65
Cov 2: Act 25 Paul 31 Apoc 7
Cov 3: Act 26 Paul 32
Cov 4: Act 27 Paul 33
Cov 5: Act 28 Paul 34 Apoc 8
Cypr: K^{evv}
Em: = Usser 2 ut videtur
Eph: Evv 71
Gal: Evv 66
Ger: E^{paul}
Genev: Act 29
Go: Evv 62
Gon: Evv 59
Hunt 1: Act 30 Paul 36 Apoc 9
Hunt 2: Evv 67
L: Evv 69
Laud 1: Evv 50
Laud 2: Evv 51 Act 32 Paul 38

Laud 3: E^{act}
Laud 4: Evrm 20
Laud 5: Evv 52
Lin: Evv 56
Lin 2: Act 33 Paul 39
(Lips: Evv 78)
Lu: Act 21 Paul 26
M 1: Evv 60 Apoc 10
M 2: Evrm 4
Magd 1: Evv 57 Act 35 Paul 41
Magd 2: Paul 42
Med: Evv 42
Mont: Evv 61
N 1: Evv 58
N 1: Act 36
N 2: Act 37
(Paris 1: Evv 285 teste Scrivenero)
(Paris 2: M^{evv})
(Paris 3: Evv 9)
(Paris 4: Evv 11)
(Paris 5: Evv 119)
(Paris 6: Evv 13)
(Paris 7: Evv 14)
(Paris 8: Evv 15)
(Paris 9: C)
Per: Evv 91
Pet 1: Act 38 Paul 44
Pet 2: Act 39 Paul 45 Apoc 11
Pet 3: Act 40 Paul 46 Apoc 12
Roe 1: Evv 49
Roe 2: Paul 47
(Seidel: Act 42 Paul 48 Apoc 13 Evrm 297 Prax 56)
Seld 1: Evv 53
Seld 2: Evv 54 et teste Scrivenero Evrm 26
Seld 3: Evv 55 et teste Scrivenero Evrm 27
Seld 4: Evrm 21
Seld 5: Evrm 22
Sin: = Cov 5
Stephanici codices 16, cf p. 213
Trin: Prax 3
Trit: Evv 96
Vat: B
Vel: vide infra, VIII, 1, Evv 111
Vien: Evv 76 Act 43 Paul 49
Usser 1: Evv 63
Usser 2: Evv 64
Wheel 1: Evv 68
Wheel 2: Evv 95
Wheel 3: Evrm 3
Wech: vide supra, p. 222.

Eodem anno quo Millii liber editus est, 1707, publici iuris fecit Parisiis Nicolaus Toinard Aurelianensis librum: *Evangeliorum harmonia Graeco-Latina.* Iam anno 1690 approbata est harmonia haec, sed non edita, et ex verbis Toinardi prolegomenis praefixis discimus eum modestissime omnia iterum iterumque tractasse: „Ecce tandem tuum in conspectum venit, Christiane lector, Graeco-Latina evangeliorum harmonia, indefesso studio, diuturnisque vigiliis a me elucubrata, deinde privatim ac pluries mandata typis, donec diversimode retractata, eam adipisceretur formam quam cernis.“ In prolegomenorum capite altero dicit se textum Graecum excussisse „ad vetustissimos duos Vaticanos

codices ac Latinam veterem versionem: quando scilicet haec cum illis“ convenerit. Lectiones Vaticanas acceperat a Carolo Catone de Court. Gavisus est Toinardus, cum, duce Stephano textum ex codicum illorum cum versione Vulgata consensu castigans, deprehendit eum haud infrequenter respondere variis lectionibus in editione Fellii. Non praetereundum est, Toinardum eodem loco, p. vii[b], consulto nonnullis locis a distinctione versuum Stephaniana discedere. Editio haec insignis est ut prima evangeliorum quae post Bezam re vera partim codicibus et versione Latina fulta sit, prima quae tantam Vulgatae Latinae auctoritatem tribuerit, sola nisi fallor inde ab Erasmiana usque ad Scholziana quae criticum Catholicum auctorem habuerit. Haec accuratius de lectionibus accipe ex Reussio, ex cuius mille locis 395 ad evangelia pertinent:

sunt „ex his 218 in quibus Toinardus simul cum Plantinianis et Elzevirianis libris consentit; 13 in quibus cum illis contra hos, 44 in quibus cum his contra illos facit. Sed multo plures sunt loci, sc. 299, in quibus eam ipsam lectionem vel elegit inter omnes iam typis excusas vel novam introducit, quam nostris temporibus Tischendorfius in sua ad Vulgatam formata editione expressit.“ Quindecim locis „plane alia habet quae ad eius duos codices referri debent.“ Laudat etiam Reussius locos decem ubi Toinardus nova habet „a Vulgata ut plurimum commendata“.

Wells.

Reussio, auctori probato, debeo notitiam editionis egregiae Eduardi Wellsii (nat. a. 1665 [?], mort. a. 1727), quam adire non potui, quae decem partibus prodiit annis 1709—1719 (Gal et Thess a. 1709 — Ioh a. 1719), et cum textu Graeco versionem et paraphrasim Anglicam, adnotationes criticas atque exegeticas, dissertationes maiores historici et theologici argumenti exhibet. Prima haec post Bezam totius Novi Testamenti editio ad fidem codicum emendata est et lectiones novas multas exhibuit, Millii iudicium plerumque secutus, quarum tamen pauciores in libris historicis post caeteros editis apparent, parcius enim de anno in annum recepta sollicitabat

editor. Textum Elzevirianum deserit Wellsius, locis 210, fere semper cum criticis recentioribus consentiens, ut cum Griesbachio 144 ies, cum Lachmanno et Tischendorfio 175 ies.[1]

Anno 1711 edidit Gerhardus de Traiectu Mosae doctor (G. D. T. M. D.), Syndicus Bremensis ad Imperatorem legatus, Novum Testamentum Graece, cui praefationes, locos parallelos, varias lectiones ex Fellii Curcellaeique editionibus, canones criticos xliii et prolegomena et sub finem notas criticas adiecit. Textum Fellianum fere exhibuit „ad editionem Elzevirianam anni 1633, a cl. Leusdenio mendis purgatam" emendatum. Praeterea interspersit aliis lectionibus variis eas quae ipse anno 1690 ex codice Evv 76 hauserat. I. I. Wetstenius curavit editionem alteram anni 1735, praemisitque praefationem.

Bentley.

Ricardus Bentleius (natus a. 1662, mortuus a. 1742), vir ille in studiis veterum scriptorum praeclarissimus, qui iam anno 1691 ad Iohannem Millium scripserat de codicibus Novi Testamenti Graecis edendis et de re critica, et anno 1713 acute de lectionibus Novi Testamenti variis disseruerat contra contemptores Novi Testamenti, sibi proposuit N. T. Graece et Latine edere. Iuvenis I. I. Wetstenius anno 1716 contulit Parisiis codicem C et Bentleius ad Guilelmum Wakium archiepiscopum Cantuariensem scripsit de editione quam edere in mente habebat. Iohannes Walkerus[2] posthac anno circiter 1720 codices alios Parisienses adiit, Mico abbas codicem B Vaticanum, et publici iuris factus est libellus Bentleii, quem in hoc loco

[1] Cf Reussium, *Bibliotheca*, p. 168—172.

[2] Scrivenero teste (*Intr.* ed. 2, p. 215) exstat in bibliotheca collegii ecclesiae Christi Oxonii exemplar N. T. Gr. (Wakii 35), quod in margine conlationem octo codicum praebet, quam Iohannes Walkerus anno 1732 fecit;

1: Evv 74	E: Evrm 211
B: Evv 507	H: Evrm 212
C: Evv 73	q: Evv 506 Apoc 26
D: Evv 509	W: Act 191 Paul 245

Tischendorfio praeeunte ante oculos exhibeo. Quod Toinardus (vide supra, p. 227) iam in evangeliis fecit, volebat Bentleius, Toinardi veri simile nescius, in toto N. T. libro facere, id est, textum ex antiquissimis codicibus Graecis et Latinis restaurare. Vehementer impugnaverunt plerique in primis Conyers Middletonius[1] Bentleii proposita. Non tamen statim a proposito declinavit nam anno 1729 contulit iterum Rulotta codicem B sive Miconis conlationem recensuit et anno 1732 (cf. supra, p. 229, adn. 2) videtur Walkerus conlationes fecisse in usum Bentlei. Nihilominus editio nunquam prodiit. Facile fieri potest ut lites quas illis annis Bentleius habuit[2] editioni impedimento fuerint, neque dubitare quimus quin editor, denique conlationibus novis comparatis perceperit codices Graecos optimos inter se ut et cum Latinis vix tam exacte consentire quam primo arbitratus est.[3]

[1] [Middleton], *Remarks paragraph by paragraph upon the proposals* etc. ed. 2, Londinii a. 1721. Libellus (utroque significatu) ita concluditur „The reader is, I believe, already sufficiently convinced . . . that those proposals are a most curious piece, since so much vanity, pedantry, blunder, and self-contradiction were hardly ever found together before within the compass of a single sheet."

[2] R. C. Jebb, *Bentley*, Londinii a. 1882, p. 157—171; v. cl. Jebbius Bentleii vitam optime tractavit.

[3] Quae sequuntur hausit Tischendorfius ex tomo tertio Bentleii operum ab Alexandro Dyce editorum: *Sermons* etc. Londinii a. 1838, p. 487 sqq. Nunc contulimus: *Dr. Bentley's proposals for printing a new edition of the Greek Testament and St. Hierom's Latin version. With a full answer to all the Remarks of a late pamphleeter.* . . . Londinii a. 1721, ex quo libro nonnulla accuratius dedimus. Bentleio respondit acerbissime Middletonius in libro: *Some farther remarks, paragraph by paragraph, upon Proposals* etc., vide eius *Miscellaneous works*, Londinii a. 1752, vol. 2, p. 347—440. De Bentleio tamen praesertim consulendus est liber Arthur Ayres Ellisii, *Bentleii critica sacra* . . ., Cantabrigiae, a. 1862, p. xvii—xix, Proposals etc.; p. 1—92, Bentleii notae in textum Novi Testamenti tam Graecum quam Latinum; p. 93—117, epist. . . . ad Gal. ut specimen editionis Bentleii; p. 119—154, conlatio codicis Vaticani cura . . . abbatis Rulotta . . . facta a. Chr. 1729; p. 155—159, de versione Itala.

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

GRAECE.

NOVUM TESTAMENTUM

VERSIONIS VULGATAE,

PER S^tum^ HIERONYMUM AD VETUSTA EXEMPLARIA GRAECA CASTIGATAE ET EXACTAE.

UTRUMQUE EX ANTIQUISSIMIS CODD. MSS., CUM GRAECIS TUM LATINIS, EDIDIT

RICHARDUS BENTLEIUS.

PROPOSALS FOR PRINTING.

I. The author of this edition, observing that the printed copies of the New Testament, both of the original Greek and ancient vulgar Latin, were taken from manuscripts of no great antiquity, such as the first editors could then procure; and that now by God's providence there are MSS. in Europe (accessible, though with great charge) above a thousand years old in both languages; believes he may do good service to common Christianity if he publishes a new edition of the Greek and Latin, not according to the recent and interpolated copies, but as represented in the most ancient and venerable MSS. in Greek and Roman capital letters.

II. The author, revolving in his mind some passages of St. Hierom; where he declares, that (without making a new version) he adjusted and reformed the whole *Latin Vulgate to the best Greek exemplars*, that is, to those of the famous Origen; and another passage, where he says, that a verbal or literal interpretation out of Greek into Latin is not necessary, *except in the Holy Scriptures*, ubi

ipse verborum ordo mysterium est, *where the very order of the words is mystery;* took thence the hint, that if the oldest copies of the original Greek and Hierom's Latin were examined and compared together, perhaps they would be still found to agree both in words and order of words. And upon making the essay, he has succeeded in his conjecture beyond his expectation or even his hopes.

III. The author believes that he has retrieved (except in very few places) the true exemplar of Origen, which was the standard to the most learned of the *Fathers*, at the time of the Council of Nice and two centuries after. And he is sure that the Greek and Latin MSS., by their mutual assistance, do so settle the original text to the smallest nicety, as cannot be performed now in any *classic* author whatever: and that out of a labyrinth of thirty thousand various readings, that crowd the pages of our present best editions, all put upon equal credit, to the offence of many good persons, this clue so leads and extricates us, that there will scarce be two hundred out of so many thousands that can deserve the least consideration.

IV. To confirm the lections which the author places in the text, he makes use of the old versions, Syriac, Coptic, Gothic, and Æthiopic, and of all the Fathers, Greeks and Latins, within the first five centuries; and he gives in his notes all the various readings (now known) within the said five centuries. So that the reader has under one view what the first ages of the church knew of the text; and what has crept into any copies since is of no value or authority.

V. The author is very sensible, that in the sacred writings there's no place for conjectures or emendations. Diligence and fidelity, with some judgment and experience, are the characters here requisite. He declares, therefore, that he does not alter one letter in the text without the authorities subjoined in the notes. And to leave the free

choice to every reader, he places under each column the smallest variations of this edition, either in words or order, from the received Greek of Stephanus, and the Latin of the two popes Sixtus V. and Clemens VIII. So that this edition exhibits both itself and the common ones.

VI. If the author has any thing to suggest towards a change of the text, not supported by any copies now extant, he will offer it separate in his *Prolegomena;* in which will be a large account of the several MSS. here used, and of the other matters which contribute to make this edition useful. In this work he is of no sect or party; his design is to serve the whole Christian name. He draws no consequences in his notes; makes no oblique glances upon any disputed points, old or new. He consecrates this work, as a κειμήλιον, a κτῆμα ἐσαεὶ, a *charter*, a *Magna Charta*, to the whole Christian church; to last when all the ancient MSS. here quoted may be lost and extinguished.

VII. To publish this work, according to its use and importance, a great expense is requisite: it's designed to be printed, not on the paper or with the letter of this *Specimen*, but with the best letter, paper, and ink that Europe affords. It must therefore be done by subscription or contribution. As it will make two tomes in folio, the lowest subscription for smaller paper must be three guineas, one advanced in present; and for the great paper five guineas, two advanced.

VIII. The work will be put to the press as soon as money is contributed to support the charge of the impression; and no more copies will be printed than are subscribed for. The overseer and corrector of the press will be the learned Mr. JOHN WALKER, of Trinity College in Cambridge; who, with great accurateness, has collated many MSS. at Paris for the present edition. And the issue of it, whether gain or loss, is equally to fall on him and the author.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ Κεφ. κβ΄.

1 *ΚΑΙ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου.*

2 *Ἐμμέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν, ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.*

3 *Καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ.*

4 *Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.*

1 *μοι καθαρὸν ποταμὸν.* 2 *ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν.* 3 *πᾶν κατανάθεμα.* 5 *οὐκ ἔσται ἐκεῖ. καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου. φωτίζει αὐτούς.*

APOCALYPSEOS Cap. XXII.

1 Et ostendit mihi fluvium aquae vitae, splendidum tamquam crystallum, procedentem de sede Dei et agni.

2 In medio plateae ejus, et ex utraque parte fluminis, lignum vitae adferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, et folia ligni ad sanitatem gentium.

3 Et omne maledictum non erit amplius, et sedes Dei et agni in illa erit, et servi ejus servient illi.

4 Et videbunt faciem ejus, et nomen ejus in frontibus eorum.

3 *sed* sedes Dei. in illa *erunt.*

I. *Καθαρὸν ποταμὸν*] Omittunt *καθαρὸν* Alex. Codd. Anglici duo, Gallici tres; Vers. Copt. Syr. Aethiop. Hilarius; Codd. Latini omnes. sed Andreas et Arethas *ποταμὸν καθαρὸν*. Gall. unus, *ποταμὸν ὕδατος ζωῆς καθαρὸν*. II. *Καὶ ἐντεῦθεν*] Alex. Codd. Angl. duo, Gall. quatuor, Germ. unus, Arethas, Syriac. *καὶ ἐκεῖθεν*. III. *Κατανάθεμα*] Alex. Arethas, Andreas, Codd. plerique omnes, Editio Complut. *κατάθεμα*. *Sed* sedes Dei] Codd. Lat. plerique omnes, *et* sedes, ut Graeci omnes *καὶ*. *Erunt*] Ita Codd. quos adhuc vidi; legen-

Κεφ. κβ'. ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ.

5 *Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐχ ἕξουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ Θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτοὺς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.*

5 Et nox ultra non erit, et non egebunt lumine lucernae neque lumine solis, quoniam dominus Deus inluminabit illos, et regnabunt in saecula saeculorum.

6 *Καὶ εἶπέν μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ ὁ κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.*

6 Et dixit mihi, Haec verba fidelissima et vera sunt: et dominus Deus spirituum prophetarum misit angelum suum, ostendere servis suis quae oportet fieri cito.

7 *Καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.*

7 Et ecce venio velociter. beatus qui custodit verba prophetiae libri hujus.

8 *Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. Καὶ ὅτε*

8 Et ego Johannes, qui audivi et vidi haec. Et post-

6 *καὶ κύριος.* deest ὁ. *ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν.* 7 *Ἰδοὺ,* deest *καὶ.* 8 *Καὶ ἐγὼ. ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀκούων. καὶ ἔβλεψα. ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν.*

6 fidelissima sunt et vera.

dum *erit;* nam Graeci universi *ὁ θρόνος.* V. *Νὺξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ*] Alex. *ἔσται ἔτι.* Syr. Latini omnes. In Graecis plerisque deest *ἐκεῖ. Χρείαν ἔχουσι λύχνου*] Alex. *ἕξουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου.* et sic Andreas et Gregorius Palamas, et Codd. Latini omnes, Syr. Copt. Aethiop. *φωτὸς ἡλίου*] Alex. *φῶς ἡλίου. φωτίζει αὐτοὺς*] Latini plerique *illuminat.* Sed Alex. Greg. Palamas, *φωτίσει ἐπ' αὐτούς.* VI. *Καὶ κύριος*] Alex. *καὶ ὁ κύριος. Ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν*] Sic edidit Erasmus. Sed Complut. Alex. Arethas, Graeci Codd. fere omnes, Latini omnes, Syr. Copt. Aethiop. *τῶν πνευμάτων τῶν προφ.* Fidelissima sunt et vera] Codd. veteres, fid. et vera sunt. VII. *Ἰδοὺ*] *Καὶ ἰδοὺ.* Alex. Andreas, Arethas, Syrus, Codd. Graeci plerique omnes, Latini ad unum omnes. VIII. *Καὶ ἐγω Ιω. ὁ βλέπων*

ἤκουσα καὶ ἔβλεπον, ἔπεσα προσκυνῆσαι πρὸ ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα.

9 Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μή. σύνδουλός σου εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου. τῷ Θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν.

11 Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

quam audissem et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui mihi haec ostendebat.

9 Et dicit mihi, Vide ne feceris: conservus tuus sum, et fratrum tuorum prophetarum, et eorum qui servant verba libri hujus: Deum adora.

10 Et dicit mihi, Ne signaveris verba prophetiae libri hujus: tempus enim prope est.

11 Qui nocet noceat adhuc, et qui in sordibus est sordescat adhuc, et justus justitiam faciat adhuc, et sanctus sanctificetur adhuc.

9 σου γάρ εἰμι. 10 τούτου· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν. 11 καὶ ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω ἔτι.

9 Et *dixit* mihi. conservus *enim* tuus. verba *prophetiae* libri. 11 et *qui* justus *est justificetur* adhuc.

ταῦτα καὶ ἀκούων] Alex. Andreas, Complut. Syrus, Latinus, Codd. Graeci plures, Κἀγὼ Ἰω. ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. Dionysius Alexandrinus bis, Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα. Ἐμπροσθεν τῶν ποδῶν] Alex. πρὸ ποδῶν. IX. Et *dixit* mihi] Codd. veteres constanter, *dicit;* ut Gr. λέγει. Σύνδουλός σου γάρ εἰμι. et Vulg. Conservus *enim* tuus sum] Atqui Alex. Arethas, Andreas, Athanasius, Copt.Syr.Graeci Codd. omnes tollunt γάρ; et Latini itidem omnes et Cyprianus tollunt *enim*. Verba *prophetiae* libri] Latini veteres omnes tollunt *prophetiae*. X. Ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν] Sic Andreas, et Cyprianus bis, *Quia jam tempus in proximo est*. Sed Alex.Codices Gr. plures, Syr. Copt. Latini omnes, Ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν.Graeci ceteri, ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν. desunt ὅτι et γὰρ. XI. Καὶ ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι] Deest hoc comma in Alex. et duobus Gallicis

Κεφ. κβ'. ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ.

12 Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ.

13 Ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, πρῶτος καὶ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

14 Μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς

12 Καὶ ἰδοὺ. ἔργον αὐτοῦ ἔσται. 13 Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. 14 Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα.

12 Ecce venio cito: et merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.

13 Ego Alpha et Ω, primus et novissimus, principium et finis.

14 Beati qui lavant stolas suas, ut sit potestas eorum in

13 Ego *sum* A et Ω. 14 stolas suas *in sanguine agni*.

errore librariorum ob repetitionem τοῦ ἔτι. At ceteri fere omnes, Andreas, Arethas, Complut. ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι. Origenes ad Johannem bis, ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι. Idem ibid. aliud membrum addit, Ὡς ὁ Ἰωάννης φησὶ, καὶ ὁ καθαρὸς καθαρισθήτω ἔτι (MS. Oxon. καθαρθήτω) καὶ ὁ ἁγ. ἁγιασθήτω. Καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω] Alex. et Codd. ceteri omnes, Andreas, Arethas, Complut. Latin. Syr. Copt. δικαιοσύνην ποιησάτω. Cyprianus bis; Justus *justiora faciat* adhuc. Et qui justus est justificetur adhuc] Veteres Codd. fere omnes, et justus justitiam faciat adhuc. XII. Καὶ ἰδοὺ] Delent καὶ Alex. Codd. plerique omnes, Arethas, Complut. Syr. Copt. Latini Codd. omnes. Cyprianus bis. Ἔργον αὐτοῦ ἔσται] Alex. Gallicus unus, Syr. ἐστὶν αὐτοῦ. XIII. Ἐγώ εἰμι] Omittunt εἰμὶ Alex. Athanasius, Codd. fere omnes, Andreas, Arethas. Sed Origenes habet εἰμὶ bis. Ego *sum*] Deest *sum*. ita codex Sancti Germani veterrimus. Ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος] Sic Andreas, Arethas, et Codd. quidam. Sed Alex. Athanas. Codd. Anglici tres, Gall. duo, Syr. Latini omnes, Cyprianus, alio ordine, πρῶτος καὶ ἔσχατος ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Origenes bis habet ἡ ἀρ. καὶ τὸ τέλος: sed ordine, quo Andreas. XIV. Οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ] Ita Codd. Graeci plerique omnes, Copt. Syr. Tertull. Cypr. Sed Alex. Anglicus unus, Aethiop. Latini Codd. omnes, οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν. Athanas. οἱ πλατύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, errore librarii pro πλύνοντες. Arethas, ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς ἐμοῦ: ut sententia illa

ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.

15 Ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου, μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὁ πρωϊνός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, Ἔρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἔρχου· καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

ligno vitae, et portis intrent in civitatem.

15 Foris canes et venefici et inpudici et homicidae et idolis servientes, et omnis qui amat et facit mendacium.

16 Ego Jesus misi angelum meum, testificari vobis haec in ecclesiis. ego sum radix et genus David, stella splendida et matutina.

17 Et spiritus et sponsa dicunt, Veni: et qui audit dicat, Veni: et qui sitit veniat: qui vult accipiat aquam vitae gratis.

15 Ἔξω δὲ οἱ κύνες. πᾶς ὁ φιλῶν. 16 ταῦτα ἐπὶ ταῖς. γένος τοῦ Δαβὶδ. λαμπρὸς καὶ ὁ ὀρθρινός. 17 λέγουσιν, Ἐλθέ. εἰπάτω, Ἐλθέ. διψῶν ἐλθέτω, καὶ — λαμβανέτω τὸ ὕδωρ.

14 et *per portas* intrent. 17 *et* qui vult.

postulare videtur. In sanguine agni] Desunt in veteribus Codd. omnibus. Per portas] Tres Cod. veterrimi *portis*, ut Graeci omnes τοῖς πυλῶσιν. XV. Ἔξω δὲ οἱ κύνες] Omittunt δὲ Alex. ceteri fere omnes, Athanasius, Hippolytus, Andreas, Arethas, Complut. Latini omnes, Cyprianus. Πᾶς ὁ φιλῶν] Omittunt articulum ὁ Alex. alii multi. Sed Athanasius, Hippolytus cum Codd. quibusdam, πᾶς ποιῶν καὶ φιλῶν. XVI. Ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις] Ἐν ταῖς Alex. Codd. 2 Gallici. Athanasius. Deest praepositio in Codd. multis. Τοῦ Δαβὶδ] Omittunt τοῦ Alex. Codd. multi, Athanasius, Andreas, Arethas. Porro omnes Graeci Δαυὶδ, vel compendiose $\overline{\delta\alpha\delta}$. Nusquam invenitur Δαβὶδ. Λαμπρὸς καὶ ὁ ὀρθρινός] Alex. καὶ ὁ πρόϊνος. sed ceteri Codd. cum Athanasio, Andrea, Aretha, Complut. πρωΐνος. XVII. Ἐλθὲ — ἐλθὲ — ἐλθέτω] Alex. et ceteri omnes, Athanas. Andreas, Arethas, Complut. ἔρχου

Κεφ. κβ'. ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ.

18 *Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, Ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.*

18 Contestor ego omni audienti verba prophetiae libri hujus, Siquis adposuerit ad haec, adponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto:

19 *Καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.*

19 Et siquis diminuerit de verbis libri prophetiae hujus, auferet Deus partem ejus de ligno vitae, et de civitate sancta, [et de his] quae scripta sunt in libro isto.

18 *Συμμαρτυροῦμαι γὰρ παντὶ ἀκού. ἐάν τις ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα. ἐν βιβλίῳ.* deest *τῷ.* 19 *ἐάν τις ἀφαιρῇ — λόγων βίβλου. ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς — ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς — καὶ τῶν γεγραμ. ἐν βιβλίῳ.*

18 Contestor *enim* omni. 19 de *libro* vitae.

— *ἔρχου — ἐρχέσθω. Καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ*] Omittunt *καὶ*, et postea habent *ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ*, Alex. Codd. fere omnes, Athanasius, Andreas, Complut. *Et* qui vult] Codd. Latini veteres tollunt *et.* XVIII. *Συμμαρτυροῦμαι γὰρ*] Alex. et alii Codd. plerique et Complut. et Andreas *μαρτυρῶ ἐγώ*: pauci cum Aretha *μαρτύρομαι ἐγώ*: nullus, quod sciam, *συμμαρτυροῦμαι*, neque *γάρ*. Contestor *enim* omni] Codd. veterrimi quique, Contestor *ego* omni. *Παντὶ ἀκούοντι*] Alex. Andreas, Arethas, Codices plures, *παντὶ τῷ ἀκ.* *Ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα*] Alex. Codd. plerique omnes, Andreas, Arethas Complut. *ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά. Ἐπ' αὐτὸν*] Omittit Alex. sed ceteri Graeci et Latini omnes cum Andrea et Aretha habent. *Ἐν βιβλίῳ*] Alex. Arethas, Andreas, Codd. plurimi, *ἐν τῷ βιβ.* XIX. *Ἀφαιρῇ — — ἀφαιρήσει*] Alex. Codd. plerique, Andreas, Arethas, Complut. *ἀφέλῃ*, et deinde pro *ἀφαιρήσει*, Alex. Arethas cum Codd. pluribus habent *ἀφελεῖ*: alii cum Andrea et Complut. *ἀφέλοι*: et hi antea pro *ἐπιθήσει* habent *ἐπιθῇ. Λόγων βίβλου*] *Τοῦ βιβλίου*, Alex. Codd. fere omnes, Andreas, Arethas. *Ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς*] Alex.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ. Κεφ. κβ'.

20 *Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναὶ ἔρχομαι ταχύ. Ἀμὴν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ.*

21 *Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.*

20 *Ναὶ ἔρχου.* 21 *κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ π. ὑμῶν. Ἀμήν.* Codd. Graeci fere omnes; Andreas, Complut. Syr. Aeth. *ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.* De *libro* vitae] Latini quique vetustissimi, de *ligno* vitae. *Καὶ τῶν γεγραμμένων*] Omittunt *καὶ* Alex. Codd. fere omnes, Complut. Andreas, Arethas, Copt. Syr. Aeth. *Ἐν βιβλίῳ*]. Iidem Codd. cum Andr. et Aretha *ἐν τῷ βιβλίῳ.* XX. *Ἀμὴν, ναὶ ἔρχου*] Omittunt *ναὶ* Alex. Codd. plurimi,

20 Dicit qui testimonium perhibet istorum, Etiam venio cito. Amen, veni domine Jesu.

21 Gratia domini Jesu cum omnibus.

21 domini *nostri* Jesu *Christi* cum o. *vobis. Amen.* Andreas, Syr. Copt. Aeth. XXI. *Κυρίου ἡμῶν*] Omittunt *ἡμῶν* Alex. Codd. plures, Andreas, Arethas. Nostri] Omittit Cod. vetustus Gallicus. *Ἰησοῦ Χριστοῦ*] Deest *Χριστοῦ* in Alex. Christi] Omittit codex Anglicus. *Μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν*] Desunt *ὑμῶν. Ἀμήν* in Alex. Cum omnibus vobis, Amen] Desunt *vobis*, *Amen;* in 3 Codd. Gallicis.

Guilelmus (aliis Daniel) Mace, ecclesiae Presbyterianae minister, collegii Greshami Londinii socius, edidit duobus tomis anno 1729 Londinii: „The New Testament in Greek and English. Containing the original text corrected from the authority of the most authentic manuscripts etc.“ Textus Graecus (caret accentibus et spiritu leni, habet iota subscriptum, spiritum asperum, coronidem) ita emendatus est, ut mirabili modo cum textibus a viris criticis hodiernis constitutis saepe consentiat. Ex locis 118 quibus editor lectiones ab aliis editoribus iam probatas iteravit, non nisi in 22 hodierni Macium deserunt. Tum praeter 58 lectiones quas Wellsius (vide supra p. 228) primus receperat, notat Reussius, inter mille suos locos, 74 in quibus plerumque novae Macii lectiones hodiernis probatae sunt et alios 60 in quibus uncis inclusit Macius ea quae hodierni respuunt. Locis insignioribus adduntur vel ad imam paginam

vel sub libri uniuscuiusque finem notae cum criticae tum historicae, praesertim in tomo secundo. Quod ad codices attinet pendet Macius a Millio quem passim laudat. Vituperatus est suo tempore editor, cuius nomen in libro tacetur a multis viris iisque doctis, in primis a Leonardo Twellsio,[1] neque hodie desunt qui eadem iterent. Bene scribit Reussius, post lectiones laudatas: „Satis superque ex his apparebit Macium illum critices hodiernae antiquissimas quasque lectiones praeferentis verum antesignanum fuisse, quem suae aetatis homines immerito insectati sint, recentiores multo minus merito oblivione sepeliant." V. cl. Scrivenerus dolet de re critica tum per saeculum ab Anglis neglecta. Si Macium (a. 1729), Bowyerum Wetstenii discipulum (a. 1763), Harwoodium (a. 1776) in mentem revocaret vix, ut spero, tam vehementer doleret. Viri docti Novi Testamenti textus periti Angliae non deerant, sed fere ab omnibus acriter impugnati sunt, et vitas Whitbii, Middletonii, Twellsii, quod ad haec studia attinet, nomina Millii, Bentleii, Macii ornant.

Bengel.

Iohannes Albertus Bengelius (natus a. 1687, mortuus a. 1752), vir Novi Testamenti studiosissimus, iam anno 1725 editioni librorum Chrysostomi *de sacerdotio* adiunxit „Prodromum Novi Testamenti Graeci recte cauteque adornandi", quem secuta est anno 1731 *Notitia N. T. Gr.* Anno denique 1734 editum est:

Novum Testamentum Graece; ita adornatum ut textus probatarum editionum medullam, margo variantium lectionum in suas classes distributarum locorumque parallelorum delectum, apparatus subiunctus criseos sacrae, Millianae praesertim, compendium, limam, supplementum ac fructum exhibeat, inserviente Ioa. Alb. Bengelio. Tubingae a. 1734. ff. (5), pp. 884, (2).

Textus bene in paragraphos distributus implevit paginas 1—368, binis columnis in singulis paginis, et margo inferior exhibuit lectiones varias in quinque classes divisas, α. genuinas,

[1] Twells, *A critical examination ... wherein the editor's corrupt text, false version, and fallacious notes are detected and censur'd*, Londinii, pars 1, a. 1731; pars 2, a. 1731; pars 3, a. 1732.

β. lectionibus in textu meliores, γ. lectionibus textus aequales, δ. minus firmas, ε. non probandas. Paginis 369—884 in „Apparatu critico“ disseruit fusius de crisi textus Novi Testamenti.[1] Lectiones quas genuinas censebat textui inseruit, si modo „in editione aliqua probata occurrebant“, quod inter Reussii locos mille 130 ies factum est, sin minus ad marginem adnotavit. In apocalypsi tamen textum unicae codicum auctoritati conformavit locis 19, et apte p. 776—789 „fundamenta“ posuit „criseos apocalypseos“. Prodiit etiam editio forma minore, nihil nisi textum et lectiones variantes continens, in qua v. cl. Reussius notat Mt 6,1 *ἐλεημοσύνην* repositum, Col 1,28 *τέλειον* restitutum esse. Etsi iudicium Bengelii plurimis locis probatum est viris doctis hodiernis, eo tamen tempore impugnatus est a multis, et anno 1737 edidit Lugduni Batavorum „Defensionem Novi Testamenti Graeci“, quam antea Germanice harmoniae evangelistarum adiunctam publici iuris fecerat. Gener eius curavit anno 1763 editionem alteram „Apparatus critici“, cui etiam addidit libellos nonnullos ut Prodromum, Notitiam, Defensionem, quos supra commemoravimus. Praebet Bengelius praeter codices Millianos lectiones codicum horum, his signis:

Aug 1: Evv 83
Aug 2: Evv 84
Aug 3: Evv 85
Aug 4: Evrm 24
Aug 5: Paul 54
Aug 6: Act 46 Paul 55
Aug 7: Apoc 80
Bas α: E^{evv}
Bas β: Evv 2
Bas γ: Evv 1
Byz: Evv 86
Cam: Evv 88 (a Ioachimo Camerario conlati)
Dionysianus: (ex Iohanne Gagneio) Act 40?
Gehl: Evv 89 (ex Gehlio)
Hirs: Evv 97
Mosc: V^{evv}
Par 10: (ex Simonio)
Uff 1: M^{paul}
Uff vel Uff 2: Act 45 Paul 52 Apoc 16
Uff 3: Evv 101
Wo 1: } ex Wolfio
Wo 2: }

De Erhardi Stephani Novo Testamento, partim ad mentem Bengelii constituto, vide Reussii *Bibliothecam*, p. 180.181.

[1] De textus familiis quas Bengelius primus tractavit, vide supra, p. 186.

Wetstein.

Iohannes Iacobus Wetstenius, Basileensis (natus a. 1693, mortuus a. 1754), anno 1713 dissertationem scripsit „De variis N. T. lectionibus", anno 1714 Turicum, Bernam, Genevam, Lugdunum, Parisios, visit, deinde Angliam ubi initio anni 1716 Bentleium vidit, cuius hortatu Parisios rediit codicem C conlaturus, et a. 1720 Angliam iterum visit. Anno 1717 diaconus Basileae factus est annoque 1718 lectionum variarum specimen edidit et statim vituperatus est ut qui Socinianismo studeret; diu disputaverunt amici eius pro eo, sed anno 1729 ad tempus loco suo motus est, mox die 13 mensis Maii a. 1730 omnino loco amotus.[1] Prodierunt eo tempore eius „Prolegomena ad N. T. Graeci editionem accuratissimam, e vetustissimis codd. MSS. denuo procurandam, in quibus agitur de codd. MSS. N. Testamenti, scriptoribus Graecis qui N. Testamento usi sunt, versionibus veteribus, editionibus prioribus, et claris interpretibus; et proponuntur animadversiones et cautiones ad examen variarum lectionum N. T. necessariae." Amstelaedami a. 1730.

Ab amicis frustra defensus Wetstenius Amstelaedamum se contulit, ubi professor philosophiae creatus est; tum Basileae ipse adversarios vicit anno 1732, et anno 1733 Amstelaedami munus professoris adsumpsit. Anno 1746 in Angliam profectus est codices Ridleianos versionis posterioris Syriacae conlaturus. Prodiit denique editio eius praeclara Novi Testamenti: Ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Novum Testamentum Graecum editionis receptae cum lectionibus variantibus codicum MSS., editionum aliarum, versionum et patrum nec non commentario pleniore ex scriptoribus veteribus Hebraeis, Graecis et Latinis historiam et vim verborum illustrante opera et studio Ioannis Iacobi Wetstenii. Amstelaedami a. 1751.1752.

[1] Hagenbach, Car. Rud. „Johann Jacob Wettstein, der Kritiker, und seine Gegner. Ein Beitrag zur Geschichte des theologischen Geistes in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts," *Zeitschrift für die historische Theologie*, Lipsiae a. 1839, vol. 9, fasc. 1, p. 72—152. Cf etiam Henr. Böttgerum, „J. J. Wetstein's widrige Schicksale" etc. *ibid.* a. 1870, vol. 40, p. 475—515.

vol. 1: Dedicatio | proll. p. 1—222 | Evv p. 223—966 | errata
vol. 2: proll. p. 3—15, Paul. p. 16—446 | proll. p. 449—454, Act.-Cath. p. 455—738 | proll. p. 741—743, Apoc. p. 745—780 | animadversiones et cautiones ad examen variarum lectionum N. T. necessariae, p. 851—874 | de interpretatione Novi Testamenti, p. 874—889 | de interpretatione libri apocalypseos, p. 889—896 | indices et errata, p. 897—920 | codicum Paul Act-Cath Apoc catalogus brevis | duae epistolae S. Clementis Romani [Syr.-Lat.], Lugduni Batavorum a. 1752, p. x, 27.[1]

Textum ad summam paginam comitantur infra lectiones Wetstenio probatae, quas sequuntur lectiones variae; tum ima pagina, dimidiam saepe paginae partem implens, invenitur binis columnis commentarius ille uberrimus ex scriptoribus veteribus haustus.

Typographi vel amicorum consiliis ductus textum Elzevirianum paucis mutatis reddidit Wetstenius[2], lectionesque quas ipse probavit infra textum detulit. Inter has lectiones Wetstenianas non nisi novem novas Reussius invenit, sed his locis aeque atque in aliis ubi Elzevirianum textum deserit Wetstenius plerumque imitatores habet inter viros hodiernos eosque doctos.[3]

[1] Wetstenii prolegomena edidit seorsim Ioh. Sal. Semlerus anno 1765: *Wetstenii libelli ad crisin et interpretationem N. T.*, Halae a. 1766. Reprehendit v. cl. Scrivenerus editionem horum prolegomenorum ab I. A. Lotzio factam Roterodami a. 1831.

[2] Videtur Wetstenius textum eius Graecum ex editione Mastrichtiana anni 1735 (cf supra, p. 229) hausisse; Mastrichtiana Fellium ducem habuerat, Fellius editionem Elzevirianam, non Stephanicam. Locis sedecim, quibus Scrivenerus (*Intr.* ed. 2, p. 407, adn.) Wetstenium textum Elzevirianum consulto respuisse adseverat, sequitur Wetstenius Mastrichtianam editionem; his locis adde Lc 10,21. Eodem loco Scrivenerus errores typographicos octo Wetstenio obicit, ex quibus unus Mc 9,30 error non est, quattuor Lc 2,51 11,34 Act 1,1 13,29 correxit Wetstenius ipse diserte, duobus Mc 6,29 Act 1,26 adnotatio correctionem supplet; restat unus Io 11,31.

[3] Anglus, Guilelmus Bowyerus, typographus doctus, qui textum Millianum iam quater ediderat, typis expressit editionem, quae plerumque (non ubique, cf Reussium, *Bibl.* p. 184) textum a Wetstenio commendatum exhibuit: „N. T. Gr., ad fidem Graecorum solum codicum mss. nunc primum expressum, adstipulante Io. Iac. Wetstenio:

Prolegomena iam anno 1730 publici iuris fecerat, eaque iterum edidit, multis mutatis, adversarios eius acriter impugnans. Codices primus notatione hodie usitata litterarum (cf supra, p. 221) et numerorum insignivit et historiam uniuscuiusque codicis accuratissime narravit: eodem modo fusius versiones atque patres tractavit. Praebuit in catalogo suo codices *Evv* A—O et 1—112; *Act* A—G et 1—58; *Paul* A—H et 1—60; *Apoc* A—C et 1—28; *Evrm* 1—24; Prax 1—4. Iniuria obtrectavit codicibus antiquissimis ut qui ad normam versionis Latinae reficti essent. Conlationes eius minus accurate conlectas esse demonstravit Io. Dav. Michaelis.[1] Nihilominus, ut industria qua apparatum criticum auxit ita acumine quo leges criticas, praesertim in „animadversionibus et cautionibus," constituit, eminuit Wetstenius, Millio vix postponendus.

Lectiones codicum horum exhibuit Wetstenius, ab ipso vel ab aliis in suum usum conlatorum, vel tum primum ex libris typis expressis haustorum; uncis curvis ( ) inclusos codices ab aliis accepit, uncis quadratis [ ] inclusos nonnisi perlustravit:

Evv: ACDE (F ab anon. per Verburg.) I L festinanter (O Montefalc. *Pal. Gr.* p. 235) 1.2.(3 Walker).16.17.34.35.36.37.38.39. 40.41.(44 De Missy). [57.58.59].(69 Jackson et Tiffin).72. (73.74 Walker). [75.] (76. Van Mastricht). (80 Bynaeus).90.92. 94.102 (104 Bigot). (106 Jackson). [109]

Act: ACDF 1.2.(3 Walker).4.10.11.12.14.15.16.17.18.19.20.21.[22]. (23 Casp. Wetstein). [30.31]. (31 Jackson). [32.33.34.35]. 38. (38.39.40 Sarrau per Allixium). 45.49.55.

Paul: ACDEF 1.2.4.7.12.16.18.19.20.21.22.23.25.26.27. [36.37]. (37 Jackson). [38.39.40.41]. 44 (44.45.46 Sarrau per Allix.) 46.52.53.59.75.

Apoc: A B (Quirini) C 2.4.[9]. (11.12 Sarrau per Allixium). 15.16.17. 18.19. (20 Bianchini). 23. (24 Bianchini). (25 Amelote). (26.27. 28 Casp. Wetstein).

Evrm: 6.7.8.9.10.11.12.13.14.15.16.17. *Prax:* (2 Casley).

iuxta sectiones Io. Alb. Bengelii divisum; et nova interpunctione saepius illustratum. Accessere in altero volumine emendationes conjecturales virorum doctorum undecunque collectae." Londinii a. 1763.

[1] Michaelis, *Einl.* ed. 3, Göttingae a. 1777, pars 1, p. 707—729.

Ne oblitus sit lector Wetstenianum I nunc N codicis partem esse; Wetstenianus O evangeliarii fragmentum videtur esse, cf infra caput VIII, 5, Evrm 295; de codicibus aliis, hodie ex catalogo expulsis vel aliter signatis, cf infra caput VIII (sub codicum numeris) *Evv* 10.12.81. 82.87.98.99.102.107.110.111.112 *Act-Cath* 56.58 *Paul* 51.53.59.60 *Apoc* 21.22.23 *Evrm* 13. Quo auctore Scholzius dicat Wetstenium Evv 33 contulisse nescio.

Griesbach.

Io. Sal. Semlerus, quem supra (p. 187.188) commemoravimus, etsi textum Graecum non edidit, tamen anno 1765 et post doctissime atque fusius de textu Graeco et de codicibus Graecis disseruit.[1] Discipulus eius Io. Iac. Griesbachius (nat. a. 1745, mort. a. 1812), vir summo ingenio summo iudicio summa industria, edidit Halae annis 1774—1777 N. T. Gr.[2] exhibens inter textum et apparatum lectiones vel receptas quas reiecerat vel novas. Apparatum maximam partem ex Wetstenio haustum locupletavit ipse editor: sed de conlationibus eius vide infra quae de editione eius altera dicentur. Novas autem lectiones haud ita multas primus recepit Griesbachius. Reussio teste inter mille istos locos lectiones habet Elzevirianas 655, aliorum 265, novas non nisi 55, dubias sive duplices 15; praeterea ex 55 iis locis erant 30 quibus Harwoodius fere eodem tempore easdem lectiones praetulit. De Griesbachii laboribus quod ad textus familias sive recensiones spectat iam dixi (p. 188—190). Si codices quos nunc habemus habuisset et si fundamentum textum receptum, quem dicunt, non

[1] Semler, *Hermeneutische Vorbereitung*, pars 3, fasc. 1, et pars 4 sive pars 3, fasc. 2, Halae a. 1765.1769; et *Spicilegium observationum de variantibus N. T. lectionibus*, in libro *Wetstenii libelli* etc. Halae a. 1766, p. 167—206.

[2] Evangelia synoptica prodierunt bis, anno 1774 synoptice, anno demum 1777 integre; evangelium Iohannis et actus apostolorum editi sunt semel, anno 1775, quo anno vol. 2, epistulas et apocalypsim continens prodiit; titulus tamen voluminis primi anno 1777 typis expressus non indicat partem voluminis alteram (Io et Act) re vera anni 1775 esse.

adhibuisset vix dubitari potest Griesbachium cum viris hodiernis consensurum fuisse.

Post annos fere viginti studiis criticis[1] insumptos et post opera Harwoodii Matthaeii Birchii Alteri aliorum, iterum edidit Griesbachius *N. T. Gr.* Halae vol. 1, a. 1796, vol. 2, a. 1806. Codicibus, versionibus, patribus praesertim Clem Alex et Orig excussis, mutavit editor lectiones nonnullas, novas tamen hac in editione septem tantum enumerat Reussius. Locupletior apparatus quam in editione prima fuit, neque tamen exhibuit variationes omnes easque satis bonae notae quae in N. T. editionibus aliorum ut Wetstenii et Matthaeii inerant, sicuti et quae ex codicum N. T. editionibus hauriendae erant et quas ipse ex codicibus a se conlatis haurire debebat.

Contulit Griesbachius locis selectis vel perlustravit codices Graecos hos: AC(invenit non nisi duas novas lectiones Mc 6,2.4 quas Wetstenius praeterierat)$D^{evv}D^{paul}E^{act}E^{paul}$(quem codicis D^{paul} apographum esse ille post Wetstenium demonstravit)$GH^{paul}L$ et *Evv* 10. (12).13.17.24.25.33.45.46.50.51.52.72.96.(110).113.114.115.116.117. 118.119.120.121.(236). *Evrm* 18.19.20.21.22.25.26.27.28.29.30 *Act* 13. 23.25.27.30.32.59.60.(61).62. *Prax* 6.84. *Paul* 17.28.31.33.47.(61). 62.63.64(nunc M).65.66 marg. *Apoc* 29.31 (cit. ex Pauli conlat.); — item cod. Latinum Harleianum 1772 epistularum omnium et apocalypsis. Excerpta etiam dedit e codice evangeliorum Harleiano 1775. Vide *Symb. crit.* tom. 1, p. 305 sqq.

Codices nonnulli Griesbachii hodie aliis signis indicantur: *Evv* I = N O = Evrm 295 R = Evrm 294; cf infra, caput VIII, 1, num. 10.81.82.87.236.440 *Act* cf VIII, 2, num. 56.58.61 *Paul* 53 et 64 = M; cf VIII, 3, num. 51.53.59.60.61 *Apoc* cf VIII, 4, num. 21.22.23 *Evrm* cf VIII, 5, A, num. 13.

[1] Breviter hi ex libris Griesbachii nominentur: *De codd. evv. Origen.* Halae a. 1771; *Curae in histor. textus epp. Paul. Gr.* Ienae a. 1777; *Symbolae criticae ad supplendas et corrigendas variarum N. T. lectionum collectiones*, vol. 1, a. 1785, vol. 2, a. 1793; *Commentarius crit. in textum Gr. N. T.* Ienae pars 1, a. 1798, pars 2, a. 1811 (nonnisi Mt et Mc); dissertationes *De codd. evv. Or.* et *Curae in hist. text. epp. Paul.* iterum prodierunt in Griesbachii *Opuscc. acadd.* ed. Io. Phil. Gabler, Ienae a. 1824.1825.

Textu tamen verissime Griesbachiano qui uti voluerit, quaerat editionem minorem, quam dicunt, anni 1805,[1] quae iudicio maturato[2] editoris innititur; Tischendorfius ut et alii[3] iniuria usus est editione 1796—1806.[4] Inter mille Reussianos differt haec editio a secunda undeviginti locis; lectiones prorsus novas quattuor habet; citat etiam Reussius lectiones marginales 22 a viris hodiernis commendatas. Anno 1827 prodiit iterum Berolini tomus primus *N. T. Gr.* Griesbachiani a Davide Schulzio,[5] Tischendorfii fautore, curatus. Melius in ordinem redacta sunt omnia, textus unam columnam habens, apparatus duo; apparatus criticus notabiliter auctus est et multa vitia emendata sunt; prolegomena Schulzii callide tractant de rebus criticis. Dolendum est mancam esse hanc editionem.

Nunc redeundum est ad annum 1776, quo anno Eduardus Harwoodus (nat. a. 1729, mort. a. 1794), theologus Londinensis, editionem N. T. Gr. satis notabilem curavit, adhibens in primis codicem Cantabrigiensem in evangeliis et actibus, Claromontanum in epistulis Paulinis, Alexandrinum ubi illi deficiebant. Ex Reussii locis mille deserit Elzevirios 711 ies. Cum Lachmanno consentit, ex mille, locis 643. Reussius citat locos 203 quibus novas lectiones praebuit Harwoodius, ex quibus multae viris hodiernis probatae sunt;

[1] Editio elegans duobus tomis Lipsiae annis 1803—1807 edita textum eundem exhibet.

[2] Cf Schulzii verba *N. T. Gr.* Griesbachii, Berolini a. 1827, praef. p. xix: „permultis in locis ab hac a nobis renovata editione Halensi discrepat, sed eam textus N. T. formam et conditionem monstrat, quam seriore sua aetate novissimeque iustam et veram esse vir summus iudicavit."

[3] V. cl. Scrivenerus, *Intr.* ed. 2, p. 416, adn. 1, reprehendit Griesbachium propter verbum *δίκαιον* Mt 27,4 sed editio anni 1805 quam Scrivenerus, p. 415, praedicaverat, *ἀθῷον* praefert.

[4] Confusa sunt a Tischendorfio signa Griesbachiana + ⁜ ⁜, sed errores hi in capite XII, *addendis et emendandis* corriguntur.

[5] Cf Doedes, *Verhandeling over de tekstkritiek des Nieuwen Verbands*, Harlemi a. 1844, p. 117—133.

inter has non numerantur loci quibus Griesbachius fere eodem tempore lectiones easdem easque novas exhibuit.

Christianus Fridericus Matthaeius[1], Thuringus (nat. a. 1744, mort. a. 1811), professor Moscuae, Misniae, Witebergae, edidit annis 1782—1788: „Novum Testamentum XII. tomis distinctum Graece et Latine.

Textum denuo recensuit, varias lectiones nunquam antea vulgatas ex centum codicibus mss. variarum bibliothecarum, Mosquensium, Pultaviensis, Dresdensis, Lipsiensis, Goettingensis, et suae summa diligentia et fide collegit et vulgavit, lectionaria ecclesiae Graecae primum accurate evolvit, singulasque lectiones sedulo indicavit; scholia Graeca maximam partem inedita addidit etc. Cum tabulis aeneis xxix. Rigae a. 1788." Huic titulo, volumini ultimo quod Matthaei evangelium continet praefixo, praeiverant in tomis singulis tituli alii non inter se coniunctis. Prodierunt tomi tres Cath — Act — Ro Tit Philem anno 1782, unus 1 2 Co a. 1783, duo Gal Eph Phil — Heb Col a. 1784, duo 1 2 Thes 1 2 Tim — Apoc a. 1785, duo Lc — Io a. 1786, duo Mt — Mc a. 1788. In tomo *Matt*, p. 481—484, invenies catalogum codicum a Matthaeio in quattuor evangeliis adhibitorum et in tomo *Apoc*, p. 335—337 codicum in Act Epp Apoc adhibitorum. Textus Latinus Vulgatae est versionis, e codice Demidoviano haustus in Act Epp Apoc.

Pretium editionis huius minime parvum est, non propter textum, quem Matthaeius ad codices aetate inferiores constituit (exhibet Reussius lectiones duodecim novas Matthaeii in primis ex Apocalypsi), sed propter ea multa quae Matthaeius in tomis his reposuit atque coacervavit, codicum descriptiones, facsimilia, conlationes, scholia, fragmenta omnis generis. Acerbitate et conviciis maxime dolendis prolegomena scatent. Matthaeii conlationes codicum Novi Testamenti et Chrysostomi optimae sunt notae; quod ad codices nonnullos attinet dum ipse eos perlustrabam accuratam eius diligentiam admiratus sum.

Codices hos contulit Matthaeius:

a = Evv 259
a = Act 98 (a^1) Paul 113 (a vel a^2) Prax 82 (a^3)
B = Evrm 47
b = Prax 13
c = Act 99 Paul 114

[1] Cf supra, p. 190.

c = Evrm 48
d = Evv 237
d = Act 100 Paul 115
e = Evv 238
e = Prax 14
f = Act 101 Paul 116
f = Evrm 49
g = Evv 239
g = Act 102 Paul 117
H = Evrm 50
h = Act 103 Paul 118
i = Evv 240
i = Paul 119
k = Evv 241 Act 104 Paul 120 Apoc 47
l = Evv 242 Act 105 Paul 121 Apoc 48
m = Evv 243
m = Act 106 Paul 122
n = Evv 244
n = Paul 123
o = Evv 245
o = Apoc 49
p = Evv 246
p = Apoc 50
q = Evv 247
q = Paul 124
r = Evv 248
r = Apoc 90
s = Evv 249
s = Paul 76
t = Apoc 32
t = Evrm 51
tz = Prax 15
V = Evv V
v = Evv 250
v = Prax 5
x = Evv 251
x = Act 69 Paul 74 Apoc 30 (Knittelii conlat. usus est)
z = Evv 252
10 = Evv 253
11 = Evv 254
12 = Evv 255
14 = Evv 256
15 = Evv O (Scholzii Evv 257)
16 = Evrm 56 Prax 20
17 = Evv 258
18 = Evv 99
19 = Evrm 57
20 = Evv 89
ξ = Evrm 52 Prax 16
χ = Evrm 53 Prax 17
ψ = Evrm 54 Prax 18
ω = Evrm 55 Prax 19

De codice G^{paul} vide infra caput VII, 3, sub codice G. „Fragmentum vetus," a Matthaeio primum conlatus et citatus ad Heb 10, 1—7, 32—38, N^c in Tischendorfii ed. 7, est pars codicis H^{paul}.

Praeterea contulit atque laudavit Matthaeius 23 codices homiliarum Chrysostomi in Matthaeum vel in Iohannem, signis: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 13. α. β. γ. δ. ε. ζ. η. ϑ. λ. μ. π. ϱ. φ.; et 11 codices eius homiliarum in epistulas Pauli signis: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. α. β.

Matthaeii editio altera, minor, versione Vulgata omissa, prodiit annis 1803—1807: „Novum Testamentum Graece.

. . . Iterum recensuit, sectiones maiores et minores Eusebii, Euthalii et Andreae Caesariensis notavit, primum quoque lectiones

ecclesiasticas ex usu Ecclesiae Graecae designavit ac synaxaria Evangeliarii et Praxapostoli addidit et criticis interpositis animadversionibus edidit Christianus Fridericus de Matthaei . . ." 3 tom. Curiae Variscorum 1803.1805; Ronneburgi 1807. Nonnullis in exemplaribus tomi primi legitur in titulo ex errore „Wittenbergae" (cf vol. 2, p. 327). Matthaeius, vol. 1, p. 679—704 recenset editiones *N. T. Gr.* insigniores, quae editionem eius praecesserunt, et p. 704—716 editiones suas; exhibet, p. 769—783 excursus de locis variis Novi Testamenti: Lc3,33 Mt8,28 et locc par [Io1,26] Mt16,2.3 Lc10,42 11,2—4 Mt14,19.20 Io1,18. In editione hac constituenda, praeter ea quae ad editionem priorem adhibuerat, usus est Matthaeius codicibus 11 evangeliorum, 4 actuum, 4 epp. cath., 4 epp. Paul, 8 apocalypsis (cf vol. 3, praef. ad Apoc p. 4); codices 8 apocalypsis includunt *t* et *x* in appendice ad Apoc in eius editione priore descriptos atque „lectiones Ioannis Hentenii, ex eius Arethae exemplari ab aliis editoribus neglectas." Molitus est Matthaeius et anno 1805 edere voluit tomum qui conlationem horum aliorumque codicum summa 24 praeberet (cf vol. 3, append. ad Apoc p. 102). In appendice ad Apocalypsim, vol. 3, p. 99—102, praebuit Matthaeius conlationem codicis Apoc 65, quae conlatio Scholzium, Scrivenerum, ceteros latuisse videtur. In editione hac Matthaeii notat Reussius lectiones quinque novas.

Andreas Birchius (nat. a. 1758, mort. a. 1829) edidit Hauniae a. 1785 descriptionem[1] codicum N. T. Gr., atque anno 1788: „Quatuor evangelia Graece cum variantibus a textu lectionibus codd. MSS. bibliothecae Vaticanae, Barberinae, Laurentianae, Vindobonensis, Escurialensis, Havniensis regiae, quibus accedunt lectiones versionum Syrarum, veteris, Philoxenianae et Hierosolymitanae, iussu et sumtibus regiis." 4^0 et fol. Hic tomus[2] exhibet lectiones

[1] Birch, *Kritisk Beskrivelse over graeske Haandskrifter af det Nye Testamente*, Hauniae a. 1785. Hoc loco commemoretur Iohannes Christophorus Harenbergius, qui de Marci textu tractavit: „Adnotationes ad evangelii Marci capita quatuor priora," *Symbolae literariae ex Haganis factae Duisbergenses*, Hagae Comitum et Duisbergi a. 1784, tom. 1, pars 2, p. 307—534. Quid in quoque loco legendum censuerit adnotationes docent.

[2] Brunnius [Bruun], *Bibliotheca Danica* (Hauniae a. 1877, vol. 1, col. 48), „Andet Hefte," a. 1875, col. xxxiii, adn., dicit bibliothecam universitatis Hauniensis exemplar huius libri habere

a viris Birchio, Adlero, Moldenhauero in Italia, in Hispania, in Germania conlectas, textui Stephaniano anni 1550 subiunctas. Incendio anni 1795 deleta sunt exemplaria multa et cum iis typi et chartae neque posthac ad finem perduci potuit opus. Sed Birchius tomis tribus parvis edidit *Varias lectiones ad textum* Act Cath Paul a. 1798, Apoc a. 1800, Evv a. 1801.

Contulit Birchius vel perlustravit hos codices: item nonnullos inspexerunt amici eius, quorum nomina adposita sunt:

Vat 349 = Evv 127
351 = Evrm 35
354 = S^{evv}
356 = Evv 128
358 = .. 129
359 = .. 130
360 = .. 131 Act 70 Paul 77 (Apoc 66)
361 = Evv 132
363 = .. 133 Act 71 Paul 78
364 = .. 134
365 = .. 135
366 = Act 72 Paul 79 Apoc 37
367 = Act 73 Paul 80
579 = Apoc 38
665 = Evv 136
756 = .. 137
757 = .. 138
758 = .. 139
760 = Act 74
761 = Paul 81
762 = .. 82
765 = .. 83
766 = .. 84
1067 = Evrm 36
1136 = Paul 85 Apoc 39
1158 = Evv 140
1160 = Evv 141 Act 75 Paul 86 Apoc 40
1209 = B
1210 = Evv 142 Act 76 Paul 87
1229 = Evv 143
1254 = .. 144
1548 = .. 145
Pal-Vat 5 = Evv 146
89 = .. 147
136 = .. 148
171 = .. 149 Act 77 Paul 88 Apoc 25
189 = Evv 150
220 = .. 151
227 = .. 152
229 = .. 153
Alex-Vat 28 = Evv 154
29 = Act 78 Paul 89
68 = Apoc 41
79 = Evv 155
179 = Act 40 Paul 46 Apoc 12
189 = Evv 156

notis manu scriptis locupletatum. In illa bibliotheca primo nihil inveniri poterat; denique adtulit bibliothecarius amicissimus volumen manuscriptum (eo tempore, mense maio anni 1878, nondum numero ornatum), quod conlationem Milliani textus in Act Cath Paul cum codice B Vaticano 1209 continebat.

Urb-Vat 2 = Evv 157
3 = Act 79 Paul 90
Pio-Vat 50 = Act 80 Paul 91 Apoc 42
53 = Evv 158
Barb 8 = Evv 159
9 = .. 160
10 = .. 161
11 = .. 162
12 = .. 163
13 = .. 164
14 = .. 165
23 = Apoc 43
115 = Evv 166
208 = .. 167
209 = .. 112
211 = .. 168
377 = Act 81
Aug. 2 = L act paul
Vallicell vel Vall
B. 133 = Evv 169
C. 61 = .. 170
C. 73 = .. 171
F. 90 = .. 172
Bas 22 = Evv 173
41 = .. 174
119 = .. 175 (Act 41 Paul 194 Apoc 20)
152 = Evv 176
163 = .. 177
Angel 1 = Evv 178
2 = .. 179
Borg 1 = T evv
2 = Evv 180 (Zoega); [„Borg. 4“] Act 82 Paul 92 Apoc 44 (Engelbreth)
3 = Evrm 37 Prax 7
Zelada = Evv 181
Neapol Reg = Act 83 Paul 93
Laur IV, 1 = Act 84 Paul 94
5 = .. 85 .. 95
Laur IV, 20 = Act 86 Paul 96 (Apoc 75)
29 = Act 87 Paul 97
31 = .. 88 .. 98
32 = .. 89 .. 99 Apoc 45
VI, 11 = Evv 182
14 = .. 183
15 = .. 184
16 = .. 185
18 = .. 186
23 = .. 187
25 = .. 188
27 = .. 189 Act 141 Paul 239
28 = Evv 190
29 = .. 191
30 = .. 192
32 = .. 193
33 = .. 194
34 = .. 195
VIII, 12 = .. 196
14 = .. 197 Act 90
X, 4 = Paul 100
6 = .. 101
7 = .. 102
19 = .. 103
Laur 256 (Aedil 221) = Evv 198
Lect Flor 1 = Evrm 38 = 117
2 = .. 39 = 118
S. Mariae Flor 5 = Evv 199
6 = .. 200
S. Marci Flor 701 = Evv 201 Act 91 Paul 104 (Apoc 94)
705 = Evv 202
707 = .. 203
Bonon 640 = Evv 204 Act 92 Paul 105
Ven 5 = Evv 205 Act 93 Paul 106 (Apoc 88)
6 = Evv 206 Act 94 Paul 107
8 = .. 207

Ven 9 = Evv 208
10 = .. 209 Act 95 Paul 108 Apoc 46
11 = Act 96 Paul 109
27 = Evv 210
33 = Paul 110
34 = .. 111
35 = .. 112
539 = .. 211
540 = .. 212
541 = Evv 355
542 = .. 213
543 = .. 214
544 = .. 215
S. Iohan. in viridario Patavii, nunc Ven. S. Marci Gr. I.
iii = Evv 217
Nanii = U^{evv} (Münter)
(Canonici = Evv 216) (Münter)
Vind Lamb 1 = Evv 218 Act 65 Paul 57 Apoc 33
30 = Evv 123
31 = .. 124
32 = .. 219
33 = .. 220
34 = Act 66 Paul 67 Apoc 34
35 = Act 63 Paul 68
36 = .. 64 .. 69
37 = .. 67 .. 70
38 = Evv 221
39 = .. 222
40 = .. 223

Vind Koll 4 = Evv 108
6 = .. 125
8 = .. 224
9 = .. 225
10 = Paul 71
Esc 1 = Evrm 40
2 = Evv 226 (Act 108 Paul 228)
3 = Evrm 41
4 = .. 42
5 = Evv 227
6 = Evrm 43
7 = Evv 228 (Act 109 Paul 229)
8 = Evv 229
9 = .. 230
10 = .. 231
11 = .. 232
12 = .. 233
Havn 1 = Evv 234 Act 57 Paul 72
2 = Evv 235
3 = Evrm 44 Prax 8
Reg Par 14 = Evv 33 Act 13 Paul 17
50 = Evv 13
Messan 1 = Evv 420
2 = Act 175 Paul 216
Panorm = Paul 217
Syracus = Evv 421 Act 176 Paul 218

Moldenhauerus
Henslerus
Begtrup
Münterus

Codices nonnullos sive codicum partes uncis inclusi quia non videntur a Birchio laudari. Conlatio codicis Par. 14 invenitur in *Var. lectt. ad Apoc.* p. 95 sqq.

Franciscus Carolus Alter (nat. a. 1749, mort. a. 1804), professor Vindobonensis, edidit annis 1786 (vol. 2) et 1787 (vol. 1) „Novum Testamentum ad codicem Vindobonensem Graece expressum." Typis expressit ex professo codicem Evv 218 Act 65 Paul 57 Apoc 33 [et Apoc 34] „quem

solis illis in locis ad editionem Lutetianam Roberti Stephani anni 1546" recensuit „ubi codex vitium exhibere" ei „videbatur". Quae vitia nuncupavit melius lectiones sibi displicentes vocasset, namque arbitrio suo addidit, omisit, mutavit.[1] Tum conlationes codicum viginti Graecorum, duorum Latinorum, quattuor Slavonicorum et editionis Coptici cum textu illo versicolori tot in appendicibus quot erant codices exhibuit; qua lectionum dispersione necnon conlationis cum textibus diversis incertitudine, non est quod dicam incommodum magnum lectoribus factum esse. Reussius enumerat lectiones novas tredecim in textu Alteri.

Contulit (vel edidit) Alter hos codices Graecos (addo vol. et p.):

Evv N^{vind} = 1,999—1001	Evv 219 = 1,1012—1054
Evv 3 Act 3 Paul 3 = 1,704—750; 2,559—630	Evv 220 = 1,414—476
	Evv 224 = 1,1055—1068
Evv 76 Act 43 Paul 49 = 1,375—413; 2,631—688	Evv 225 = 1,528—635
	Act 63 Paul 68 = 2,741—788
Evv 77 = 1,323—374	Act 64 Paul 69 = 2,789—853
Evv 108 = 1,477—527	Act 66 Paul 67 Apoc 34 = 2,415—558
Evv 123 = 1,807—880	
Evv 124 = 1,881—998	Act 67 Paul 70 = 2,689—740
Evv 125 = 1,636—703	Paul 71 = 2,854—920
Evv 218 Act 65 Paul 57 Apoc 33 = 1,1—319; 2,3—411	Apoc 35 = 2,921—940
	Apoc 36 = 2,941—967

De editionibus Knappii quinque (Halae a. 1797. 1813.1824.1829.1840) et successorum eius Schotti (a.1805. 1811.1825; 1839 ed. Baumgarten-Crusius) Tittmanni (ed. ster. a. 1820 et al.), Vateri (a. 1824), non est quod disseram; modo plus modo minus lectiones Elzevirianas pro Griesbachianis deserunt.

Iohannes Martinus Augustinus Scholzius[2] (nat. a. 1794, mort. a. 1852) professor Bonnensis, ecclesiae Romanae theologus, post *Curas criticas* anni 1820 in quibus de

[1] Cf Reussium, *Biblioth.* p. 190—192.

[2] Cf supra, p. 192.193.

codicibus Parisiensibus tractavit et post *Itinerarium* („Biblisch-kritische Reise“) anni 1823 in quo de codicibus Gallicis, Helvetiis, Italicis, Palaestinensibus aliis tractavit, edidit Lipsiae:

N. T. Gr. Textum ad fidem testium criticorum recensuit, lectionum familias subiecit, e Graecis codicibus manuscriptis, qui in Europae et Asiae bibliothecis reperiuntur fere omnibus, e versionibus antiquis, conciliis, sanctis patribus et scriptoribus ecclesiasticis quibuscunque vel primo vel iterum collatis copias criticas addidit, atque conditionem horum testium criticorum historiamque textus Novi Testamenti in prolegomenis fusius exposuit, praeterea synaxaria codicum KM 262.274 typis exscribenda curavit Io. M. A. S. Vol. 1: IV evangelia complectens, Lipsiae a. 1830, p. clxxii, (4), 496 in quarto; vol. 2: actus apostolorum, epistolas, apocalypsim complectens, Lipsiae a. 1836, p. lxiii, 469.

De editione hac, quod ad textum attinet, paucis haec monenda sunt: Scholzium, etsi hic illic lectiones receptas (62 inter mille Reussianos) vel alias (42 inter mille eosdem) praetulit, Griesbachii plerumque textum repetiisse, praecipue in volumine secundo, hoc etiam fecisse, quamquam lectiones Griesbachianae minime familiae Asiaticae fuerunt, quam familiam ex professo Scholzius sequi voluit laudaveratque in dissertationibus de textus recensionibus; Tischendorfius lectiones Scholzii etiam in hac editione octava non missas fecit „cum propterea quod nostra aetate solus inter catholicos theologos in hoc litterarum genere tantos labores suscepit, tum propter nomen quod inde apud theologos utriusque confessionis consecutus est“. In Anglia primo laudatus est textus Scholzii ut qui textui recepto faveret, viri tamen docti mox perceperunt neque editori neque conlatori fidem haberi posse. Quod ad apparatum spectat enumeravit Scholzius primum codices $N^{vat}W^{a}Y$ Evv 260—469 (contulit 5), Act 110—192 (cont. 3), Paul 125—246 (cont. 3), Apoc 51—89 (cont. 1), Evrm 58—181 (cont. 1), Prax 21—58 (cont. 1); ex codicibus non integre conlatis, paucos maiorem partem, plerosque prorsus non

contulit. Praeterea perlustravit codices iam cognitos KMX L^{paul} multosque minusculos, paucissimos integre conferens, nonnullos maiorem partem. Hausit etiam Scholzius lectiones nonnullas ex versionibus, nonnullas ex patrum scriptis. Haec omnia tamen fecit tam incredibili neglegentia ut testimonium eius nisi ab aliis corroboratum ubique in dubium vocandum sit. Testibus Davide Schulzio atque Tischendorfio, in toto libro vix multa leguntur quae falsis non abundent.[1]

Codices Scholzii hodie aliis signis indicati: *Evv* I = N O = Evrm 295 R = Evrm 294 Γ = N; cf infra, caput VIII, 1, num. 81. 82.236.257 *Act* G = L; cf VIII, 2, num. 61.86.112.152 *Paul* I = L 53 et 64 = M frag. vet. ap. Mt. = H; cf VIII, 3, num. 51.60.61. 96.222.223.225.226 *Apoc* $50^2 = 90$

Per hos annos, 1707—1830, movebatur, ut vidimus, controversia inter eos qui textui recepto se addicebant et eos qui testibus antiquis fidere malebant. Harwoodus solus receptum reiecerat, ipse ab aequalibus reiectus. Alii, etiam Griesbachius ille, exemplo fuerunt quam inutile esset textum receptum quasi fundamentum habere in textu constituendo. Hic textui recepto sine luctu vale dicimus; incipit, dilucescit dies novus, dies qui textum veterem quaerit, nulla traditione seriorum saeculorum impeditus.

[1] De Scholzio cf Doedes, *Verhandeling over de tekstkritiek des Nieuwen Verbonds*, Harlemi a. 1844, p. 176—212. Hoc loco etiam commemoretur opusculum Guil. Frid. Rinckii, verbi divini ministri, qui quamvis iudicio satis tenui in rebus criticis praeditus bene de codicibus minusculis conferendis meritus est; *Lucubratio critica in acta app., epistolas catholicas et Paulinas* etc. Basileae a. 1830: *de classibus codicum*, p. 2—19 (cf supra, p. 193, adn. 2); *de codicibus Venetis bibliothecae D. Marci*, p. 19—42: adiit Evv 205 (Act 93 Paul 106 Apoc 88), Evv 206 (Act 94 Paul 107 Apoc 109), Evv 209 (Act 95 Paul 108 Apoc 46); Act 96 (Paul 109), de hoc codice fusius disserit, p. 30—42, Paul 110.111.112 (Rinckii 113 catalogis Scholzii et Tischendorfii abest); *varia lectio, cum animadversionibus criticis*, p. 43—227: lectiones sed non omnes exhibet ex codicibus Act-Cath 93.95.96 (hos numeris Paulinis 106.108.109 significavit) Paul 106.108.109.110.111.112 (113 raro excitatur) Apoc 46 (capp. 1—3); *observationes criticae in evangelia*, p. 228—351.

(3.) 1831—1881: LACHMANNUS—WESTCOTTIUS HORTIUSQUE.

Qui novam aetatem instauravit non theologus sed philologus fuit, Carolus Lachmannus professor Berolinensis, cuius editio stereotypa Novi Testamenti Graece Berolini anno 1831 prodiit, formae minoris, annis 1837 et 1846 mendis paucis sublatis repetita.

Prolegomena desunt, sub finem tamen libri, p. 461, praefiguntur tabulae lectionum textus recepti variarum haec: „De ratione et consilio huius editionis loco commodiore expositum est (*theolog. Studien und Kritiken* 1830, p. 817—845). hic satis erit dixisse, editorem nusquam iudicium suum, sed consuetudinem antiquissimarum Orientis ecclesiarum secutum esse. hanc quoties minus constantem fuisse animadvertit, quantum fieri potuit ea quae Italorum et Afrorum consensu comprobarentur praetulit: ubi pervagatam omnium auctorum discrepantiam deprehendit, partim uncis partim in marginibus indicavit. quo factum est ut vulgatae et nis proximis duobus saeculis *receptae lectionis* ratio haberi non posset. huius diversitas hic in fine libri adiecta est, quoniam ea res doctis iudicibus necessaria esse videbatur." Cf etiam *Stud. und Krit.* a. 1835, p. 570—572.

Tum annis 1842.1850 publici iuris factum est duobus tomis: „N. T. Graece et Latine. Carolus Lachmannus recensuit. Philippus Buttmannus Ph[ilippi]. f[ilius]. Graecae lectionis auctoritates apposuit."[1] Cum tamen lectiones non nisi paucas in editione altera mutaverit (Reussius,

[1] Lachmannus ipse lectiones Latinas apponendas, textum utrumque constituendum curavit. Praefatio tomi primi tractat de codicibus et scriptoribus, in primis de codicibus Latinis, et „de recensendi arte" neque remittit „Graeas" (ita quosdam editionis minoris censores Aeschyleo nomine compellat) viriliter vituperare; praefatio tomi alterius nonnulla de emendatione (pp. iii—xiii) et disputationem de ordine narrationum in evangeliis synopticis (pp. xiii—xxv) praebet.

Quae Lachmannus callidius disseruit de versione vetere Latina, quae etiam meruit de editione versionis Vulgatae Latinae, infra, capite IX, 2, (1), *a* et *b* laudabuntur. Quae de rebus orthographicis et de interpunctione scripsit, vol. 1, p. xxxix—xliv, minime praetereunda sunt. Conferendus est Doedes, *Verhandeling over de tekstkritiek des Nieuwen Verbonds*, Harlemi a. 1844, p. 150—175.

Bibl. p. 244) cumque disertissime de principiis eius criticis in lucubratione illa anni 1830 et in editionis maioris praefatione sententia haud mutata scripserit, nihil impedit quin editiones has simul tractemus.

Statim id animadvertendum est, Lachmannum, consulto ut ita dicam, de ipso textu apostolorum desperasse:[1] „Non peto lectionem veram, quae sane saepe a teste unico servatur, non minus tamen saepe prorsus periit, sed quaero vetustissimam inter eas quae sine dubio late evulgatae sunt."[2] Negat sibi, negat aliis qui textum edere velint, iure aliud optandum esse quam rem criticam ab internis, ut aiunt, indiciis pendentem missam facere et textum historicum atque traditum constituere; quo facto, criticorum alius generis fore censet emendatione et coniectura[3] eruere quae lectio vera sit (p. 820). „Non quod me rectius aliis aut facilius, quid sancti auctores scripserint aut non scripserint, cognoscere posse dicam (nam id neque nunc agitur neque iis qui sibi arrogant invidendum est)" (vol. 1, p. xxxii). Concedit auctoritate testium, quam ex professo sequitur, nonnullis locis lectiones certe non genuinas commendari, nihilominus eam illis etiam locis ducem habere vult.[4]

[1] Lachmanni verba citans non addo nisi paginas Arabicis litteris notatas ex *Stud. und Krit.* supra adlatis, et tomum editionis maioris, additis paginis praefationum litteris Romanis notatis.

[2] „Ich bin gar noch nicht auf die wahre Lesart aus, die sich freilich gewiss oft in einer einzelnen Quelle erhalten hat, ebenso oft aber auch gänzlich verloren ist, sondern nur auf die älteste unter den erweislich verbreiteten:" p. 826.

[3] De qua cf Lachm. vol. 2, p. iii—xiii.

[4] „Nur dies kann man vielleicht dem strenghistorisch constituirten Texte zum Fehler anrechnen, dass er an manchen Stellen für die scheinbar annehmliche Lesart eine wenig verständliche, zuweilen auch eine sicher unrichtige geben wird:" p. 821, cf p. 839. Inde fit ut — etsi Lachmannus ut qui spurii sint expresse reiecit locos Mc 15,28 16,9—20 Lc 24,12, et verba Lc 11,2 ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, γενηθήτω τὸ θέλημά σου 11,4 ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, Lc 24,36 καὶ λέγει... ἡμῶν 24,51 καὶ ἀνεφέρετο

Textum illum vetustissimum et late vulgatissimum invenit Lachmannus sub finem saeculi quarti, tempore Hieronymi.[1] Testificationis momenta sex distinxit (vol. 1, p. viii, cf p. xxxiii sqq.): „[1] Nihil testatius esse potest eo in quo omnes undique auctores consentiunt. [2] paulo minus efficit consensio, si eorum pars taceat vel aliquo modo deficiat. [3] porro maius in testium ex diversis regionibus coactorum concordia firmamentum est quam ab aliquot popularibus vel neglegentia vel quasi compacto ab illis discedentibus periculum. [4] sed ancipitia censenda sunt testimonia, cum longinquorum testium consensus aliorum item locis diiunctorum in diversa testificatione consensu elevatur. [5] incerta sunt quae in aliis regionibus alio, sed constanti singularum consuetudine, tradita sunt. [6] postremo infirma, in quibus ne eaedem quidem regiones consentiunt." Cum tamen testes occidentales non integri sint et partim non nisi Latine exstent, nusquam dedit Lachmannus lectiones quas illi soli testantur.[2] Sed in commentario suo significavit signo aequalitatis (=) lectiones quas testes occidentales omnes testantur negantibus omnibus orientalibus; hae lectiones non citatae sunt in editione minore, neque plerumque Lachmanno videbantur esse

εἰσ τὸν οὐρανον 24,52 *προσκυνήσαντεσ αὐτόν* (vide p. 842—844) — haec omnia in textu eius inveniantur nullo dubii signo notata. Ita etiam re vera pro interpolatis, non pro dubiis, habuit Lachmannus verba uncis inclusa Lc 11,2 22,43.44.64 23,17.23.34.38 24,36 (vide p. 841).

[1] „In einer jüngern Gestalt brauchen wir so leicht keine Stelle zu geben, als wie sie in den letzten Jahren des vierten Jahrhunderts gelesen ward, wie Hieronymus sie in seiner verbesserten Uebersetzung gewährt:" p. 822.

[2] „Die occidentalischen Lesarten sind uns nur unvollständig bekannt, und sie sind uns sehr oft nur lateinisch überliefert .... Daher habe ich vorgezogen, durchaus einen orientalischen Text zu geben:" p. 827.

genuinae;[1] nonnulla excipienda notantur supra (p. 259, adnot. 4). Quaerimus tunc textum quarti saeculi exeuntis orientalem.

Quibus testibus usus est Lachmannus ad textum iam quaesitum constituendum? Cum Griesbachio testes orientales et occidentales distinxit, sed non videtur distinctionem hanc satis accurate tractavisse et prorsus reicit opinionem Griesbachii iustam de partibus codicum A et B inter se dissentientibus quod ad familias sive recensiones textus attinet (p. 825.826). Debebat tamen, cum omnis textus eius ratio a distinctione illa penderet, distinctionem omni cura tractare. Quo modo scire potuit lectiones orientales probandas, occidentales reprobandas esse, nisi vero eas callide distinguere potuit? Sed accipere voluit testes orientales saeculi quarti; quosne accepit? Hos: codices ABC H^{epp} PQTZ, scriptorem Origenem. Ex hisne hauriri potest Novum Testamentum totum? Minime. H^{epp} PQTZ fragmenta sunt et de aliis ita scribit: „In maxima Novi Testamenti parte codices A et B conferre possumus, sed non ubique. Per magnam Matthaei partem (etiam Io 6,68—7,6 8,32—52, sed his locis videtur Wetstenius codicem C facillime legisse, in quo codice deerant ex his non nisi Io 7,3—6 8,32—34) et 2 Co 4,13—12,6 orientalium codicum non habemus nisi B, rursusque inde ab Heb 9,14 (i. e. per epistulas pastorales et per apocalypsim) non nisi A, nisi locis quibus accedit rara et incerta codicis C auctoritas.“ Per quartam fere Novi Testamenti partem habuit igitur Lachmannus vix unde sciret utrum oriens inter varias lectiones variaret necne, neque dubius fuit, quin

[1] „Im Allgemeinen behaupte ich, wie oft auch die occidentalische Lesart an Werth der entgegengesetzten gleich stehen mag, es bleibt immer ein seltner Fall, wenn einmal die nicht schwankende Lesart der Lateiner erweislich die wahre oder der wahren näher ist. Sollen die innern Gründe, nachdem nun der Text einmal ziemlich bestimmt ist, auch etwas gelten und zwischen den zwei Klassen im Ganzen gewählt werden, so muss ich meines Orts mit Hieronymus sagen: *multo purior fontis unda quam rivi;*“ p. 842.

saepe lectio parum vulgata pro unica habita esset.[1] Praeterea de codicibus illis paucis dicens, cautionem adhibendam esse monuit: „In orientis exemplaribus cavendum est ne per temporum latitudinem vagemur et constitutos antiquitatis terminos excedamus, si forte illi tres codices quibus paene solis utimur, quoniam eorum aetas accurate definiri adhuc non potuit, interdum aliquid quarto saeculo nondum cognitum ex novicio usu susceperint:“ (vol. 1, p. xxiv).

Tam pauci tam incerti erant testes Lachmanniani orientales; neve oblitus sis velim neque B illo tempore neque C tolerabiliter exploratum esse. Quid quod hi codices saepe inter se dissentiunt? Hic ad testes occidentales contulit se editor:[2] D^{paul} (Lachmanno Δ) et G^{paul} a b c $d^{evv\ act}$ d^{paul} (Lachmanno f) e^{paul} (ff) g Iren Cypr Lucif

[1] „Aber wenn wir den Umfang jeder von diesen orientalischen Handschriften überschlagen, so ist bald ausgerechnet, dass wir zwar im grössten Theile des N. T. wenigstens A und B mit einander vergleichen können, aber doch nicht überall. In einem grossen Theile des Matth. (Auch Ioh 6,68—7,6. 8,32—52: aber hier grade scheint Wetstein die Handschrift C sehr leserlich gefunden zu haben, und ihr fehlte von diesen Stellen nur Ioh 7,3—6 und 8,32—34) und 2 Cor 4,13—12,6. sind wir von orientalischen Handschriften einzig auf B beschränkt, und von Hebr. 9,14. an (also in den Hirtenbriefen [item in epistula ad Philem.] und der Offenbarung durchaus) einzig auf A, wo uns nicht das immer seltne und oft unsichere Zeugniss von C zu Hülfe kommt. Hiedurch entsteht unvermeidlich der Mangel dass in diesen Theilen nur selten das Schwanken des Orients zwischen mehreren Lesarten erkennbar ist, dass also gewiss oft eine wenig verbreitete für die einzige gelten wird. Wer sich daher meiner Ausgabe bedient, muss auf der Hut sein: wo in diesen Theilen des N. T. nur wenig Abweichungen auf dem Rande zu finden sind, da ist auch weniger Sicherheit dass der Text die gebilligtste Lesart des Orients liefert:“ p. 832.833 cf p. 838.

[2] „Der Widerstreit occidentalischer Zeugen kam nicht in Frage, wo die andere Klasse einstimmig war. Hingegen entschied der Gebrauch des Occidents zwischen den schwankenden orientalischen Quellen:“ p. 827.

Hil h^{apoc} sc. Prim et mixtos $D^{evv\ act}$ E^{act} e^{act} vulg; qui testes et ipsi interdum silent; unus extat in actibus unus in apocalypsi, sed sub finem actuum et in epistulis catholicis nullus (p. 838). Ita infirmitatibus testium orientalium medentur infirmiores occidentales. Quid quod hae infirmitates duae in communem conlatae interdum nihil efficere potuerunt? „Contra lectionem codicis unici orientalis, ubi Vulgata nihil attulit, interdum mihi hanc veniam dedi ut auxilium aliunde quaererem, dico codicum aliorum et aetate et auctoritate inferiorum.“[1] Haec autem audendo principia sua deserebat, methodum suam tam firme positam ad tempus mutabat.

Praeterea, quod iam Lachmanni ipsius verbis notavimus, minime satis fuerunt codices illi tres B saeculi quarti A et C quinti in lectiones saeculi quarti varias et probatissimas tradendas. Bene monuit Tischendorfius: „Si sex vel modo tres alii aetatem tulissent, non magis invicem dissentientes quam ABC, Lachmanni textus recensio mirum in modum immutanda esset“.

Inter codices ab editore adhibitos iam editi erant A $D^{evv\ act}$ E^{act} G^{paul} H^{paul} PQTZ a b c $d^{evv\ act}$ e^{act} g et hos contulerunt Lachmannus sociusque eius Buttmannus satis accurate etsi Tischendorfius in apparatu eorum errores non paucos invenit.[2] Quae Knittelius ex P et Q atque Hearnius ex E^{act} neglegenter ediderant Lachmanno vel Buttmanno non attribuenda sunt. Quod ad codices nondum editos spectat, dolendum est editorem non nisi

[1] „Ich habe mir gegen die Lesart einer einzigen orientalischen Handschrift, wo die Vulgata nicht entschied, zuweilen sogar erlaubt an einem dritten Orte Hülfe zu suchen, nämlich in anderen späteren und gewöhnlichen Handschriften . . . Ich kann es nicht übel nehmen, wenn in diesem Punkt, in welchem ich mich inconsequent weiss, jemand einzelne Stellen anders beurtheilt als ich: doch war es gewiss besser, hie und da die Strenge des Grundsatzes zu brechen, als sich der Willkür eines einzigen Schreibers preis zu geben.“ p. 835.

[2] Tischendorf, *N. T. Gr.* ed. 7 mai., proll. p. cvii. cviii adn.

Miconiano-Bentleianam codicis B conlationem a Woidio Fordoque editam et imperfectam Birchianam, Bartoloccii conlatione ignota, codicis C non nisi Wetstenii conlationem in tomo primo (in tomo altero uti poterat Tischendorfii editione), codicis D^{paul} non nisi Wetstenii conlationem a Griesbachio hic illic emendatam adhibuisse. Eodem modo in textu Vulgatae versionis curando codicis Amiatini conlationem a Fleckio factam satis habuit, etsi ipse Fleckium, hominem „diligentia parum constanti" vituperat (vol. 1, p. xxviii). Facile vel ipse vel per adiutores suos ad hos codices, codice B excepto, adire potuisset.

His artis criticae legibus his instrumentis credidit editor se posse textum Novi Testamenti pure historicum atque firme traditum arbitrio prorsus excluso constituere,[1] qui quasi fundamentum futurus esset in veritate apostolica accuratius eruenda.

Non defuerunt viri docti qui, ut Lückius, etiam editionem primam anni 1831 magna laude celebraverint; multi vero, ut Fritzschii,[2] editionem atque editorem impugnaverunt vel etiam deriserunt, quibus plerumque Lachmannus acerbe neque sine contemptu (cf supra, p. 258, adn. 1) respondit. Tales criticos homines praeviderat editor neque propter vituperationes eorum dolore affectus est eius animus. Aegre attamen tulit Lachmannus De Wettii iudicium: „(vol. 2, p. iv) unum hoc, quod De Wettius, quem virum ego, cum viveret, omnium et verissimum et iustissimum esse iudicavi, omnem operam meam quasi inutilem atque

[1] „Neque in his libris, quorum nullam litteram neglegi oportere sentio, velim quicquam meo arbitratu meoque iudicio definire, sed per omnia auctores sequi et antiquissimos et probatissimos:" vol. 1, p. ix.

[2] De Lachmanni vita et ingenio atque de operibus eius quod ad auctores classicos quos dicunt Romanos et Graecos, et quod ad litteras antiquas Germanicas attinet, confer quaeso librum v. cl. Martini Hertz, *Karl Lachmann: eine Biographie*, Berolini a. 1851; de N. T. editione agitur p. 155—167.

praefestinatam non sine contemptu et opprobriis reiecit, mihi vehementer doluit meque ita depressit, ut mihi totius operae fastidium surreperet et moras nectere inciperem". Inde factum est ut tomus alter usque ad apocalypsim typis exaratus diu in officina remanserit; non ad finem perductus est neque prodiit antequam mortuus est De Wettius.[1] Tischendorfius in prolegomenis ad editionem suam septimam maiorem, p. cxi.cxii, recensuit fortasse severius aequo locos multos ex quibus monstrare tentavit quam inaccurate Lachmannus legibus suis secutus sit. Minime perfecta fuit Lachmanni editio, sed fuit praeclara atque imitatione digna; ipse iam Lachmannus perceperat imitationis initium etiam apud eos qui editionem severe impugnaverint.[2]

Hodie sane, praesertim post vv. cll. Westcottii Hortiique studia, vix erit qui neget textum iam ante finem saeculi quarti idque in oriente variationes plerasque exhibuisse quas hodie videmus. Parum ergo facere videtur qui lectiones varias orientales saeculi quarti quaerat, qui textum illius saeculi instaurare velit. Neque tamen negandum est Lachmannum sive arte sive arbitrio lectiones optimas easque saepe secundi vel tertii saeculi textui intulisse, ut hodie lectiones plurimae Lachmannianae a viris doctis acceptae sint. Reussio teste, praebuit editio prima Lachmanni lectiones novas 108 vel si uncis inclusas conumeras 134, et his locis saepissime cum eo consentit Tischendorfius; in editione maiore et altera non invenit Reussius novas nisi sex. Tischendorfius, qui cum iuvenis primo itinere Parisios peteret

[1] „Dolorem vicit tandem officii suscepti gravitas, quae me commonuit ut ea dum taxat quae olim parata essent conscriberem; quae tam etsi nunc plerisque displicerent, fortasse tamen post haec tempora aliquem ad veram rationem cognoscendam ducere eiusque studia adiuvare possent" vol. 2, p. iv.

[2] „In quorum vocibus, praesertim cum viderem quosdem mea, quae reprehenderent, clam et furtim imitari, consolabar me paucorum amicorum adsensu, quorum exemplo et praeceptis iuniores deposito fastu atque odio ad sanam rationem deductum iri spero" vol. 2, p. iv.

Lachmanni consilium, ut[1] videtur, sequebatur, qui etiam illo tempore iudicium Lachmanni de editione N. T. Tischendorfiana anni 1841 aegre tulit,[2] reprehendit acerbe Lachmanni editionem, sed in prolegomenis quae postremo edidit,[3] haec de viro illo docto scripsit: „Nihilominus libenter agnoscimus, Lachmanni opus utut imperfectum rem criticam iuvisse nobisque ipsis aliisque ut perfectiora quaereremus incitamento fuisse. Ac quum per ultima haec tempora mirabili modo gravissima critices sacrae subsidia tantopere aucta sint ut ipsi Lachmanno, si adhuc in vivis esset, commentarius totus de integro instaurandus esset, accidit ut quam ille viam, insistens Richardi Bentleii vestigiis, in re critica ineundam censuit, ea nunc demum ad bonum certioremque eventum sit perductura." Nomen Lachmanni manebit.

Post editionem Lachmanni minorem late diffusae sunt editiones typis et forma nitidae quas Hahnius[4] et

[1] „Durch einen Abdruck des codex regius Ephraemi und des Claromontanus könnten Pariser Gelehrte sich ein unsterbliches Verdienst um die Kritik des N. T. erwerben": *Theol. Stud. und Krit.* a. 1830, p. 832, adn. a.

[2] Lachmann, *N. T. Gr.* vol. 1 (a. 1842), p. xxiii: „Nam illa editio, si verum dicendum est, tota peccatum est".

[3] *N. T. Gr.* ed. Brockhaus, Lipsiae a. 1873, proll. p. xiv; etiam ed. Tauchnitz p. ix.

[4] Aug. Hahn, *N. T. Gr. Post Ioh. Aug. Henr. Tittmannum . . . secundis curis recognovit . . . A. H.* Ed. ster. Lipsiae a. 1840, ed. Americanam curavit Eduardus Robinsonus, Neo-Eboraci et Bostoniae a. 1842; *N. T. Gr. Ex recensione Aug. Hahnii denuo editum*, ed. ster. Lipsiae a. 1841. „Notitia subsidiorum" editioni praefigitur, p. xix—xxxvi, et lectiones Griesbachii, Davidis Schulzii, Knappii, Scholzii, Lachmanni in margine neque accurate ponuntur. *N. T. Gr. Post Lachmannum et Tischendorfium . . . recognovit . . . A. Hahn*, ed. ster. Lipsiae a. 1861; hac in editione additae sunt variationes melioris notae ex Tischendorfii editione septima critica anni 1859 et ex Apocalypsi a Tregellesio anno 1844 edita; nova praefatio disserit de Lachmanni et Tischendorfii principiis.

Theilius[1] recensuerunt, quae lectiones multas ex Griesbachio nonnullas ex Lachmanno et Tischendorfio praebuerunt, quae tamen propter fundamentum, id est textum receptum quem dicunt, rei criticae nihil profuerunt nisi quod lectiones illas novas disseminaverunt. Idem dicendum est de editionibus Samuelis Thomae Bloomfieldii[2] quae, in Anglia et in America usitatissimae, documento sunt rem criticam eo tempore illis in terris arte critica prorsus caruisse; hoc praeterea apparet ex libris Thomae Hartwellii Hornii[3] (a. 1818—1846) et Samuelis Davidsoni[4] (a. 1839), quibus

[1] Car. Godofr. Guiliel. Theile, *N. T. Gr. Ex recognitione Knappii* [haec posthac omissa sunt] *emendatius edidit* ... C. G. G. T. ed. ster. Lipsiae a. 1844; in adnotatione critica "exhibetur, missis minutioribus, conspectus lectionum editionum Receptae, Griesbachii, Knappii, Scholzii, Lachmanni, Tischendorfii, Hahnii"; — divenditis editionis decimae stereotypae exemplaribus, post obitum Theilii (a. 1854), editio nova adornata est: *N. T. Gr. Theilii editionem recognovit perpetuaque collatione textus et Tregellesiani et Tischendorfiani ante et post inventum Sinaiticum editi locupletavit Oscar de Gebhardt.* Ed. ster. undecima. Lipsiae, 1875.

[2] Bloomfield, *The Greek Testament with English notes* etc. 2 vol. ed. 9, Londinii a. 1855 (ed. 1, a. 1832; ed. 5, a. 1843; ed. 1 Americana, Bostoniae a. 1837). *Additional annotations ... on the N. T.* Londinii a. 1850. *Critical annotations ... on the N. T.* Londinii a. 1860: in hoc libro praebet lectiones multas quas ex codicibus Lambethanis et Musei Britannici hausit; praeter codices 14 Lambethanos a v. cl. Scrivenero conlatos, adiit et ut videtur locis selectis contulit Lambethae *Evrm* 229.230.231.232 *Prax* 60.61 62.63.64. In Museo Britannico hos consuluit (uncis inclusi antea ab aliis vel conlati vel perlustrati sunt): *Evv* (G 44.65.72.113.114. 115.116.117.201.202.438.439.446.478) 490.491.492.493.494.495.496. 497.498.499.500.501.502.503.504 (Scrivenerus negat hunc a Bloomfieldio conlatum esse, *Intr.* ed. 2, p. 219, sed Bl. saepe codicem citat, e. g. Io 7,21 8,7.9.12) *Act* (22.25.26.27.28.59.91) 197.198 *Paul* (31.32.33.34.62.75.104) [Harl 5540.5742?] 253.275 *Apoc* (7.8.94. 97) *Evrm* (25.25^{b}.150.181.182) 187.188.189.190.191.192.193. *Prax* 6.

[3] Horne, *An introduction to ... the holy scriptures*, ed. 9, Londinii a. 1846 (ed. 1, a. 1818); in America ter typis expressa.

[4] Davidson, *Lectures on biblical criticism*, Edenburgi a. 1839.

tunc temporis in Anglia et America summa auctoritas quod ad hanc rem attinet deferebatur.

Vir clarissimus Iacobus Isaacus Doedesius,[1] de praemio a societate Teyleriana Harlemensi proposito certans, librum maximi aestimandum scripsit, qui liber non videtur pro merito cognitus esse. Tribus partibus fusius disserit et acutissime de textus historia, de auxiliis in textu constituendo sive de testibus, de legibus sive de methodo artis criticae cum commentario in locos selectos. Missum „textum receptum" fieri vult et codicem veterem e. g. Alexandrinum typis expressum esse additis lectionibus variis in primis ex codicibus Graecis vetustissimis. Artes liberales cum theologia iunctas id temporis in Batavia magna cum libertate floruisse praeclaro testimonio est quod liber hic et scribi et a societate illa praemio ornari potuit.

In libris Iohannis Georgii Reichii[2] (a. 1847—1862), professoris Gottingensis, criticum oculos, ne dicam gressus, retro flectentem vides: quod tamen ad codices nonnullos minusculos attinet multa non sine fructu suppeditavit.

[1] Doedes, *Verhandeling over de tekstkritiek des Nieuwen Verbonds*, Harlemi a. 1844 formae magnae: pars prima, de textus historia, p. 23—240; pars secunda, de testibus, p. 241—367; pars tertia, de methodo sive de legibus, p. 368—481.

[2] Reiche, *Codicum MSS. N. T. Graecorum aliquot insigniorum in bibliotheca regia Parisiensi asservatorum nova descriptio et cum textu vulgo recepto collatio*, Gottingae a. 1847; codices hos adiit: *Evv* 18 (Act 113 Paul 132 Apoc 51).263 (Act 117 Paul 137 Apoc deest) *Act* 11 (Paul 140).114 (Paul 134).119 (Paul 139).126 (Paul 153).127 (Paul 154); *Act* 12 (Paul 16 Apoc 4).131 (Paul 158) hos duos non nisi descripsit. Lectiones varias invenies codicum *Paul* 132.134.137.139.140.153, p. 46—61; *Cath* 113.114.117.127, p. 61—65; *Apoc* 51, p. 65—73. *Commentarius criticus in N. T. in quo loca graviora et difficiliora lectionis dubiae accurate recensentur et explicantur*, 3 tom. Gottingae a. 1853.1859.1862. Scripsit Reichius, *Codicum . . . collatio*, p. 14, adn.: „Meliorum monumentorum, a Griesbachio Const. recensioni adnumeratorum, textus, *in genere spectatus*, purior est, et genuino, omnium antiquissimo, textui propior, quam Alexandrinorum et occidentalium."

Novum Testamentum ab Eduardo de Muralt[1] editum (a. 1848) parum valet nisi quod conlationes codicum paucorum Petropolitanorum exhibet.

In Anglia praebuit meliora anno 1848 v. cl. Io. Scottius Porterus,[2] Griesbachii et Hugii discipulus; atque tractatus de arte critica biblica anno 1852 a v. cl. Samuele Davidsono[3] editus, in quo Germanorum studiis haud tenuis locus concessus est, prorsus alius fuit atque liber primus Davidsoni et multo melior. In America multa pluris aestimanda, quae ad historiam textus evangeliorum sive ad rem criticam pertinent, et erudite et ingeniose tractavit Andrews Nortonus[4] a. 1846.

De Tischendorfio, Lachmanni discipulo primo, posthac dicam. Anno tertio post editionem Tischendorfianam primam, prodiit cura Samuelis Prideaux Tregellesii (nat. a. 1813, mort. a. 1875). „Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξ ἀρχαίων ἀντιγραφῶν ἐκδοθεῖσα. The book of Revelation in Greek, edited from ancient authorities; with a new English version, and various readings," Londinii anno 1844. Tum anno 1848 mense Augusto *Prospectum* quem dicunt, foras dedit editionis totius Novi

Tregelles.

[1] Muralt, *N. T. Gr., ad fidem codicis principis Vaticani edidit, integram varietatem aetatis apostolicae, versionis II vel III saeculi, codd. Alexandrinorum IV vel V, Graeco-Latinorum VI—VIII s. denuo examinatam, et XI codd. orientalium IV—XV s. nec non Slavonicorum XI—XIII s. nunc primam collatam . . . cum lexidio grammatico adiecit E. de Muralto*, Hamburgi a. 1848 (ed. min. 1846). Muralti MSS signa habent apud Tischendorfium 1^{pe} 2^{pe} etc.

[2] Porter, *Principles of textual criticism, with their application to the Old and New Testaments* . . . Londinii a. 1848, cum 13 tabulis.

[3] Davidson, *A treatise on biblical criticism* . . . 2 vol. Edenburgi a. 1852; vol. 2 spectat ad N. T. Edidit etiam v. cl. Davidsonus versionem Anglicam Novi Test. Gr. Tischendorfii, *The New Testament* etc. ed. 2, Londinii a. 1876, cum praefatione critica; per incuria tamen non ubique Tischendorfii textum secutus est.

[4] Norton, *Evidences of the genuineness of the gospels*, ed. 2, vol. 1 (a. 1846), p. 23—109, et *add. not.* p. iii—cv; inter alia tractantur loci Mc 16,9—20 Lc 9,55.56 22,43.44 Io 5,3.4 7,53—8,11 21,24.25.

Testamenti Graece et Latine: „The Greek New Testament edited from ancient authorities, with the Latin version of Jerome, from the codex Amiatinus." Publici iuris factae sunt partes editionis huius Matt-Marc a. 1857, Lc-Ioh a. 1861, Act-Cath a. 1865, Ro-2 Th 3,3 a. 1869, 2 Th 3,3 Heb-Philem a. 1870, Apoc a. 1872. Editor iam anno 1861 morbo quem apoplexim vocant affectus, et de novo ab inimico illo impugnatus anno 1870, quaesiverat in apocalypsim edendam curas amicissimas v. cl. B. W. Newtoni. Mortuo editore curaverunt prolegomena et addenda, quae anno denique 1879 prodierunt, vv. cll. F. J. A. Hortius atque A. W. Streanius.

Industria maxima praeparavit Tregellesius omnia in hanc editionem. Ter annis 1845—1846, 1849—1850, 1862 continentem, quam dicunt, petiit, anni 1853 Hiberniam, codices unciales Graecos, nonnullos minusculos, codicem Vulgatae Latinum Amiatinum conferens Romae, Florentiae, Mutinae, Venetiis, Monaci, Basileae, Parisiis, Dresdae, Lipsiae, Hamburgi, Dublinii; in evangeliis contulit EGHI^{b}KMRUXZΓΔ 1.33.69 syr cu, in actibus HL 13.31. 61; in epistulis Paulinis DFLM 17.37.47, in apocalypsi 1.14. Conlationes eius plus semel cum conlationibus a Tischendorfio factis contulit, ut utraeque perfectiores fierent. V. cl. Scrivenerus, qui post Tregellesium codicem Evv 69 Act 31 Paul 37 Apoc 14 contulit, testatur Tregellesium exactissime omnia curasse. Romae anno 1845 codicem B vidit, facultas tamen conferendi ei non concessa est. Anno 1861 codicem Zacynthium Ξ (et fragmentum O) Londinii edidit. Scripsit etiam libros optimos de Novi Testamenti textu annis 1854.1856.[1] Haec breviter de Tregellesii studiis quatenus ad Novi Testamenti textum spectant.

[1] Tregelles, *An account of the printed text of the Greek New Testament, with remarks on its revision upon critical principles*, Londinii a. 1854, et *Introduction to the textual criticism of the New Testament*, in libro, *Horne's Introduction* etc. vol. 4, ed. 10, Londinii a. 1856 et ed. 11, a. 1863, append. p. 751—774.775—784.

Editio tum eius amplissime lectionibus cum Graecis et Syriacis plerumque ab editore ipso conlectis, tum Aegyptiacis, Aethiopicis (adiuvante v. cl. Prevosto), Armeniacis (adiuvante v. cl. Rieu), denique ex patribus usque ad Eusebium, Graecis praesertim Origene atque Eusebio, Latinis Tertulliano, Cypriano, Hilario, Lucifero Calaritano, Primasio, ornata est.[1] Textum praebet quem statuere potuit vetustissimum, et hoc proposito pariter atque testibus latius petitis ratio eius a Lachmanniana differt; nihilominus plerisque locis eadem ab utroque editore leguntur. Evangelia edita sunt antequam codex Sinaiticus publici iuris factus esset et ante studia recentioria Tischendorfii codicem B Vaticanum spectantia. Si haec eum non defecissent, saepius cum Tischendorfio consensisset. In apocalypsi variat textus Tregellesii novus, teste Scrivenero, locis 229 ab editione anni 1844. Quod ad textum Tregellesianum totum attinet, infra in conlatione videbit lector quam paucis locis a Tischendorfio differat. In editione hac octava edenda partem unamquamque Tischendorfius publici iuris non fecit priusquam Tregellesii fasciculus eosdem libros continens editus esset.

Cum vero editio Tregellesii maximi aestimanda ipsa sit, laus tamen viri illustrissimi magis celebranda est quod populares suos a textus recepti adoratione revocavit eosque ad Bentleii principia reduxit. Diu solus fere atque vituperatus laboravit, sed sub vitae finem gavisus est, quod inter alios multos viri etiam spectatissimi cum Alfordius tum Westcottius Hortiusque viam eandem textus ex veteribus testibus quaerendi ingressi sunt.

Nomina Tregellesii atque Tischendorfii intime coniuncta sunt. Tempore fere eodem nati, mortui eodem fere tempore sunt eodem morbo, utriusque editione Novi Testamenti nondum absoluta. Praecelluit Tischendorfius operum numero

[1] In addendis addidit v. cl. Hortius multas lectiones ex patrum scriptis.

et magnitudine et honorum tam privatorum quam publicorum splendore; Tregellesius corpore fragili reque angusta domi impeditus praestabat principiorum criticorum firmitate eorumque usu ad textum definiendum. Duces hi iisdem studiis dediti amicitia diuturna inter se coniuncti sunt, ita ut studiorum fructus alter cum altero saepe communicaret: et dissensione quadam paulisper facta in concordiam multis annis ante utriusque mortem reversi sunt.

Henricus Alfordus edidit Londinii annis 1849—1861 N. T. Graece. In evangeliis anno 1849 noluit nisi textum ad tempus constitutum edere, quod tamen propositum iam anno 1852 in tomo secundo mutavit. Textum quaerit ex codicibus non solum antiquis sed etiam inferioris aetatis. Ad manus non habeo nisi editionem primi tomi septimam anni 1874, alterius sextam a. 1871, tertii quintam a. 1871, quarti quintam a. 1875. Praebet liber praeter textum Graecum, lectiones varias selectas, adnotationes marginales, commentarium critico-exegeticum, prolegomena historico-critica. Hausit editor apparatum plerumque ex aliorum libris sed ipse codicem B Vaticanum locis selectis contulit atque lectiones novas ex w^e a v. cl. P. E. Puseio conlectas praebet; in editione primi tomi quarta primus lectiones ex codice T pro Lc22,20—23,20 exhibuit, loco a fratre eius B. H. Alfordo conlato. Videtur textus plerumque Tregellesii textui propior esse quam Tischendorfiano.

Tregellesio ducente plerique Angli ad Bentleii principia redierunt, non tamen desunt viri docti quibus haec novitas vix placeat. Inter hos eminet vel saltem eminebat v. cl. Fridericus Henricus Ambrosius Scrivenerus, hodie vicarius Hendonensis atque prebendarius Exoniensis, qui textum Stephanicum iterum iterumque edidit, additis lectionibus Elzevirianis, Bezanis, Lachmannianis, Tischendorfianis, Tregellesianis, novissime etiam anno 1881 N. T. Gr. textum a translatoribus versionis Anglicae a. 1611 adhibitum additis non nisi lectionibus eorum qui nuper versionem Anglicam recensuerunt.

Praeter hos libros utilissimos publici iuris fecit Scrivenerus industria indefessa libros multos et codices et conlationes et tractationes quorum tituli infra ponuntur[1] et argumenta passim laudantur. Ipse Scrivenerus in recentibus libris codices antiquissimos pluris quam antea videtur aestimare. Non possum Scrivenerum adducere, nisi v. cl. Iohanne Guil. Burgonio amico auxiliarique Scriveneri commemorato, qui non solum dissertationem[2] doctam de Marci evangelii fine scripsit, sed itineribus longis codices multos minusculos in Gallia et Italia inspexit locisque selectis contulit.[3] Dolendum est eum horum laborum fructus non nisi in actis *The Guardian* dictis reposuisse difficillimis aditu, sed Scrivenerus multa ex iis praebet in *Introductione* sua.

Contulit Scrivenerus (sive quod ad quattuor codices spectat conlationem edidit) codices quinquaginta unum (ipse septuaginta enumerat, quod partem unamquamque Evv Act-Cath Paul Apoc separatim distinguit); libri annorum 1853 et 1859 hoc in catalogo *Coll.* et *Aug.* significantur:

[1] Scrivener, *A supplement to the authorised English version of the New Testament*, vol. i, Londinii, 1845; *A full and exact collation of about twenty Greek manuscripts of the holy gospels*, Cantabrigiae et Londinii a. 1853; *An exact transcript of the codex Augiensis, . . . to which is added a full collation of fifty manuscripts . . . with a critical introduction*, Cantabr. et Lond. a. 1859; *N. T. textus Stephanici A. D. 1550. Accedunt variae lectiones editionum Bezae, Elzeviri, Lachmanni, Tischendorfii, Tregellesii*, Cantabr. 1860.1862.1867.1872.1873.1875.1877 (etiam fortasse aliis annis); *A plain introduction to the criticism of the N. T.* Cantabr. a. 1861, ed. 2, a. 1874; *A full collation of the codex Sinaiticus with the received text of the N. T.: to which is prefixed a critical introduction*, Cantabr. a. 1864, ed. 2, a. 1867; *Bezae codex Cantabrigiensis . . . edited with a critical introduction, annotations, and facsimiles*, Cantabr. a. 1864; *Six lectures on the text of the N. T.* Cantabr. a. 1875 (hunc non vidi); *The N. T. in the original Greek according to the text followed in the authorised version together with the variations adopted in the revised version*, Cantabr. a. 1881.

[2] Burgon, *The last twelve verses of the gospel according to S. Mark*, Oxon. et Lond. a. 1871; frustra hos versus defendit.

[3] Vide infra, cap. VIII, 1, Evv 597.

1. EVANGELIORUM:

a: Evv 470 = Coll. p. xxvi,
b: .. 471 = ... xxvii,
c: .. 472 = ... xxix,
d: .. 473 = ... xxxi,
e: .. 474 = ... xxxiii,
f: .. 475 = ... xxxiv,
g: .. 71 = ... xxxvi,
h: .. 476 = ... xxxviii,
i: .. 477 = ... xxxiii,
j: .. N = ... xl,
k: .. 478 = ... xl,
l: .. 479 Act [g] Paul [g] = Coll. p. xliii,
L: .. 61 Act [m] 31 Paul [m] 37 Apoc [f] 14 = Aug. p. xl,
m: .. 201 Act [h] 91 Paul [h] 104 Apoc [b] 94 = Coll. p. xliv,
n: Evv 480 Paul [j] 250 = Coll. p. xlvi,
o: .. 481 = Coll. p. xlviii,
p: .. 482 = Coll. p. xlix,
q: .. 483 Act [f] 194 Paul [f] 251 = Coll. p. li,
r: .. 484 = Coll. p. lii,
s: .. 485 = Coll. p. liv,
t: .. 486 = Coll. p. lv,
u: .. 487 (a G. Benneto conlatus) = Coll. p. lvii,
v: .. 440 Act [o] 111 Paul [o] 221 = Aug. p. xxxv,
v: .. 488 (a C. Burneio conlatus) = Coll. p. lvii,
w: Evv 489 Act [k] 195 Paul [k] 252 = Aug. p. xxxviii.

2. ACTUUM ET EPISTULARUM CATHOLICARUM:

a: Act 214 Paul [a] 270 = Aug. p. lv,
b: Act 215 Paul [b] 271 = Aug. p. lvii,
c: Act 216 Paul [c] 272 (a. W. Sandersono conlatus) = Aug. p. lviii,
d: Act 217 Paul [d] 273 = Aug. p. lix,
e: Act 218 (ab I. Fentono conlatus) = Aug. p. lxi,
f: cf Evv q,
g: cf Evv l,
h: cf Evv m,
j: Act 219 = Aug. p. lxiii,
k: cf Evv w,
l: Act 24 Paul 29 = Aug. p. lxiv,
m: cf Evv L,
n: Act 53 Paul 30 = Aug. p. lxvi,
o: cf Evv v,
p: Act 61 = Aug. p. lxviii.

3. EPISTULARUM PAULINARUM:

a b c d f g h k l m n o ut supra ad Act,
e: Paul 290 Apoc [a] 93 = Aug. p. lxii,
j: cf Evv n.

4. APOCALYPSIS:

a: cf Paul e
b: cf Evv m
c: Apoc 31 = Aug. p. lxx,
d: Apoc 8 (Act 28 Paul 34) = Aug. p. lxxi,
e: Apoc 29 (Act 60 Paul 63) = Aug. p. lxxi,
f: Apoc 14 (Evv 69 Act 31 Paul 37) = Aug. p. xl,
g: Apoc 95 = Aug. p. lxxii,

h: Apoc 96 = Aug. p. lxxiii,
j: Apoc 97 = Aug. p. lxxiv, [N. T.]
k: Apoc 98 = Aug. p. lxxv,
l: Apoc 7 (Act 25 Paul 31) = Aug. p. lxxvi,
m: Apoc 87 (Act 178 Paul 242) = Aug. p. lxxvi,
n: Apoc 28 = Aug. p. lxxvii.

5. EVANGELIARIORUM:

H: Evrm 150 = Aug. p. xlvii,
P: „ 181 = „ „ l,
P^2: „ 182 = „ „ lii,
x: Evrm 183 = Coll. lix,
y: „ 184 = „ lxi,
z: „ 185 = „ lii.

6. PRAXAPOSTOLORUM:

fragm. ex Evrm z:
Prax 59 = Aug. p. liv,
a^2: Act 214 Paul 270 Prax 87 = Aug. p. lvi.

Novi fuerunt hi codices nisi Evv g j L m v Act-Cath h l m n o p Paul k l m n o Apoc c d e f l n Evrm H. Codices qui sequuntur notavit Tischendorfius aliis quam Scriveneri signis:

Evv	*Act-Cath*	*Paul*	*Apoc*		*Evrm*
g: 71	h: 91	k: 104	a: 93	g: 95	H: 150
j: N	l: 24	l: 29	b: 94	h: 96	
L: 69	m: 31	m: 37	c: 31	j: 97	
m: 201	n: 53	n: 30	d: 8	k: 98	
v [Cant.]: 440	o: 111	o: 221	e: 29	l: 7	
	p: 61		f: 14	m: 87	
				n: 28	

Codex *v* evangeliorum a Burneio non nisi Mc 1,1—4,16 Io 7,53—8,11 conlatus est, et in libro *Coll.* a Scrivenero v insignitus; sed in libro *Aug.* adhibuit Scrivenerus signum v pro codice Evv 440 (Tischendorfii $cant^{scr}$) et in libro *Intr.* ed. 2, signum *v* codici illi a Burneio conlato dedit; nihilominus in libro *Aug.* usus est Scrivenerus signo *v* pro codice 440 in locis illis Mc 1,1—4,16 Io 7,53—8,11.

Mens liberior spirat in scriptis v. cl. Thomae Sheldoni Greenii,[1] olim collegii Christi Cantabrigiae socii, qui textu ex testibus antiquis hausto plerumque cum Tregellesio atque Tischendorfio consentit. Dignae sunt quae nominentur

[1] Green, *A course of developed criticism on passages of the N. T. materially affected by various readings*, Londinii [a. 1856]. Acri iudicio tractantur loci 205. *The twofold N. T.: being a new translation accompanying a newly formed text*, Londinii [a. 1865]. *A critical appendix to the twofold* N. T. [Londinii anno circiter 1871].

editiones textus Graeci Apocalypsis a v. cl. Guilelmo Kelleio[1] anno 1860 publici iuris facta, et Novi Testamenti Anglice versi a v. cl. Iohanne Brownio McClellano[2] ex textu novo Graeco.

V. cl. Ezra Abbotus, professor Cantabrigiae in America, inde ab anno 1856[3] textui Novi Testamenti operam dedit et, etsi textum publici iuris non fecit, multa quae ad N. T. textum attinent et scripsit et edidit.[4] In editione Americana libri Smithii, *Dictionary of the Bible*, annis 1866—1870 nonnulla ad N. T. textum spectantia addidit, et annis 1872—1881 multus erat in recensione illa Novi Testamenti Anglici. Ipse minime praeterire possum partem illam laborum Abboti, quae ad aliorum scripta attinet; iudicio, eruditione, accuratione, amicitia, omni modo per multos

[1] Kelly, *The Revelation of John, edited in Greek, with a new English version, and a statement of the chief authorities and various readings*, Londinii a. 1860.

[2] McClellan, *The N. T. . . . a new translation . . . from a critically revised Greek text . . . harmony of the four gospels, notes and dissertations. Vol. 1. The four gospels*, Londinii, a. 1875. V. cl. McClellanus censet ℵ et B pessimos esse codices.

[3] Abbot, „Various readings etc.“ in appendice libri Nortoni *A statement of reasons* etc. ed. 2, Bostoniae a. 1856, p. 432—482.

[4] Abbot, „On the reading ‚only-begotten *God*,‘ in John i. 18,“ *Bibliotheca Sacra*, 1861, p. 840—872; editio libri [Guilelmi Ormii], *Memoir of the controversy respecting the three heavenly witnesses 1 John v. 7*, Bostoniae a. 1866 et post; editio libri C. F. Hudsonii, *A critical Greek and English concordance of the N. T.* Bostoniae a. 1870 (et. 1871.1875.1877.1881); „On the comparative antiquity of the Sinaitic and Vatican manuscripts of the Greek Bible,“ *Journal of the American Oriental Society*, vol. 10 [1872], p. 189—200 et p. 602; „The late professor Tischendorf,“ *Unitarian Review*, a. 1875, mense martio p. 217—236; „On the reading, ‚*An* only-begotten *God*‘ or ‚*God* only-begotten‘ John i. 18,“ *Unitarian Review* a. 1875, mense iunio, p. 560—571; „On the reading ‚Church of *God*‘, Act xx. 28“, *Bibliotheca Sacra*, a. 1876, p. 313—352; „The N. T. text,“ in libro *Anglo-American Bible revision*, Novi Eboraci a. 1879, p. 86—98.

annos multis et in primis iuvenibus textus sacri studiosis subvenit, corrigens, suggerens, restringens, incitans.[1]

Per aliquot annos fere nihil in Gallia de N. T. textu publicatum est, commemoranda tamen est dissertatio v. cl. Bergeri de Xivrey, „Mémoire sur le style du Nouveau Testament et sur l'établissement du texte"[2].

Westcott et Hort.

Viri clarissimi Brookius Fossius Westcottus et Fentonus Iohannes Antonius Hortius, uterque hodie professor Cantabrigiae in Anglia, uterque critico Novi Testamenti studio praestans, uterque spectatus iam et diu cognitus propter libros et dissertationes eruditas,[3] publici iuris fecerunt N. T. Graece omnibus numeris absolutum. Laboribus iam ante annos

[1] Hoc loco commemorandus est tractatus egregius viri docti Guilelmi Hayes Ward, *Examination of the various readings of* 1 Tim. iii. 16, *Bibliotheca Sacra,* Andoverae a. 1865, pp. 1—50, nec non dissertationes duae a v. cl. A. Wellingtonio Tylero scripti: „Our Lord's sacerdotal prayer [Ioh xvii]. A new critical text etc." et „Paul's panegyric of love. A new critical text etc.", *Bibliotheca Sacra* a. 1871, p. 323—333 et a. 1873, p. 128—143.482—520. In altera Tyleri dissertatione editorum priorum apparatus criticus ad 1 Co 12,27—13,13 summa cura correctus et valde auctus est, testimoniis patrum praesertim mirabili diligentia conlectis.

[2] *Mémoires de l'institut impérial de France, académie des inscriptions et belles-lettres*, Parisiis, vol. 23 [1858], p. 1—144. Separatim impressa, *Étude sur le texte et le style du Nouveau Testament par J. Berger de Xivrey*, Paris, 1856, 8°. pp. (4), 164.

[3] Westcott, *The Bible in the church*, Lond. 1864; *An introduction to the study of the Gospels*, Cantabr. et Lond. a. 1851, ed. 6, a. 1881; *A general survey of the history of the canon of the N. T.* Cantabr. et Lond. a. 1855, ed. 5, 1881; *St. John's Gospel. Introduction, commentary, and critical notes*, in *The Holy Bible* etc. *edited by F. C. Cook*, N. T., vol. ii. Lond. 1880; „New Testament", „Vulgate" et tractatus alios multos in libro Smithii, *Dictionary of the Bible;* — Hort, *Two dissertations* I On ΜΟΝΟΓΕΝΗΣ ΘΕΟΣ *in scripture and tradition* II *On the „Constantinopolitan" creed and other eastern creeds of the fourth century*, Cantabr. et Lond. 1876, „Bardaisan," „Basilides" et tractatus alios multos in libro Smithii, *Dictionary of Christian biography.*

multos susceptis, textum Graecum ad tempus constitutum cum viris nonnullis doctis communicaverunt editores annis 1871—1876, tum iterum recognitum introductione uberrima atque appendice ornatum opus duobus tomis anno 1881 ediderunt. Iam supra, p. 198—201, dictum est de laboribus virorum cll. quod ad textus familias attinet, ex quibus apparebit quae methodus textus recensendi iis probetur. „Volunt editores verba Novi Testamenti originalia accurate exhibere quatenus ex testibus hodie cognitis constitui possunt. Ubique diligenter consideraverunt unamquamque testium classem, pariter atque ea quae experientia rerum criticarum multifaria per saecula duo proxima docet. Iudicium de textu constituerunt auctoritate testium, et in auctoritate unicuique testi pariter atque testium classi attribuenda fundamentum necessarium habuerunt historiam atque genealogiam testium.“ Ex conlatione infra posita videbit lector quam saepe textus Westcotti et Hortii cum illo Tischendorfii ut et Tregellesii consentiat neque lectores latebit consensum multo maiorem futuram fuisse, si Tischendorfius lectiones marginales praebuisset. Editionis pretium praeterea inde maius est quod ubique lectiones quae textui auctoritate fere aequales sunt in margine posita sunt; neque missa fecerunt editores nonnulla Occidentalia, quae, etsi minime textus partem faciunt, propter textus tamen historiam virorum Novi Testamenti studiosorum interesse possunt; haec signis ⊣ ⊢ inclusa margini adsociantur. Editores docti praeterea emendationes ex coniectura prorsus reicere nolunt, etsi ipsi in editione populari quam fecerunt nihil dant quod non testibus codicibus nititur: loci quibus lectionem veram nullus fere testis servasse videtur signo † in margine notantur, ut qui coniecturae auxilio egeant.

V. cl. Bernhardus Weissius, professor Berolinensis, condidit in adnotationibus librorum, quos supra (p. 127, adn. 4) commemoravimus, multa maximi aestimanda de lectionibus

veris praesertim in evangeliis, fructus studiorum accuratissimorum et indefessorum.

Viri docti tam Angli quam Americani qui versionem Novi Testamenti Anglicam iam annis 1870—1881 curaverunt, quamquam textum Graecum non constituerunt, locos tamen multos diligentissime tractaverunt. Quae eis placuerunt haurienda sunt ex N. T. Gr. editionibus Scriveneri (cf supra, p. 272, et p. 273 adn. 1) et E. Palmeri.[1]

De emendationibus textus Novi Testamenti ex coniectura haustis disseruerunt viri clarissimi Van Manen[2] et Van de Sande Bakhuysen,[3] qui incautius coniecturas liberrime adhiberi volunt.

(4.) DE TISCHENDORFII EDITIONIBUS: 1841—1872.

Anno 1840 mense octobri ineunte ad finem perduxit Tischendorfius editionem suam primam: „Novum Testamentum Graece" Lipsiae a. 1841; vide supra, p. 8.

Prolegomenorum fuerunt partes quattuor, quarum prima pagg. i—l commentationem exhibuit „de recensionibus quas dicunt textus Novi Testamenti, ratione potissimum habita Scholzii," quam commentationem Tischendorfius exeunte mense illo octobri publice defendens theologiam in academia Lipsiensi docendi veniam impetravit; pars altera tractavit de editionis ornandae consilio et ratione,

[1] Palmer, *The Greek Testament with the readings adopted by the revisers of the authorised version*, Oxonii a. 1881. V. cl. Eduardus C. Mitchellus, professor ecclesiae Baptistae Parisiensis, tabulas codicum, versionum, patrum optime edidit in libro: *Critical handbook*, Londinii et Andoverae a. 1880, p. 65—143; *Les sources du Nouveau Testament*, Parisiis a. 1882.

[2] W. C. Van Manen, *Conjecturaal-kritiek toegepast op den tekst van de schriften des Nieuwen Testaments*, Harlemi a. 1880.

[3] W. H. Van de Sande Bakhuysen, *Over de toepassing van de conjecturaal-kritiek op den tekst des Nieuwen Testaments*, Harlemi a. 1880. Cf. v. cl. Oscarum de Gebhardt, *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1881, col. 540—543.

tertia de editionibus cum textu edito conlatis, quarta de subsidiis criticis. Fautor huius editionis praeter ceteros exstitit David Schulzius[1] professor Vratislaviensis, — qui et posthac Tischendorfium diligenter laborantem amore favoreque locupletavit, — neque elapsi sunt anni multi antequam exemplaria omnia venierunt quamquam Lachmanno, nescio an discipulum non cognoscenti vel famae rivalem iam providenti, editio „tota peccatum“[2] fuit. Teste Reussio consensit Tischendorfius hac in editione cum textu recepto non nisi locis 280 ex mille Reussianis, cum Griesbachio locis 569, cum Lachmanno locis 735. Lectiones novas in locis Reussianis praebet 35.

Post biennium fere publici iuris factae sunt editiones duae Parisiis:

a. altera, „N. T. Gr. ad antiquos testes recensuit, lectionesque variantes Elzeviriorum Stephani Griesbachii notavit C. T.“ Parisiis, Ambr. Firm. Didot. a. 1842, Fr. Petro Guilelmo Guizotio dedicata. Textus nonnullis praesertim in evangeliis mutatis plerumque accommodatus est ad editionem Lipsiensem anni 1841 (Reussius enumerat inter suos locos quinquaginta quibus editio Parisiensis a Lipsiensi differt, atque lectiones novas duodecim), cui editioni iterum lectiones editionis Parisiensis Neapoli Lipsiam missas aestate anni 1843 addidit Tischendorfius. Praeterea continet editio haec Parisiensis non Catholica paginas viginti duas prolegomenorum novis studiis ornatorum, et paginas nonaginta unam lectionum variantium in appendice. Dolebat editor quod liber pessime typis expressus est, neque sciebat utrum correctiones postea Parisios missae adhibitae essent.

b. altera, „N. T. Gr. et Lat. In antiquis testibus textum versionis Vulgatae Latinae indagavit, lectionesque

[1] Schulzius scripsit censuram uberrimam in actis, *Neue Jenaische allgemeine Litteratur-Zeitung*, no. 145.146.147. Conferendus est etiam Doedes (*ut supra*, p. 268, adn. 1), p. 212—222.

[2] Lachmannus, *N. T. Gr. et Lat.* Berolini a. 1842, vol. 1, p. xxiii.

variantes Stephani et Griesbachii notavit, viro s. venerabili Jager in consilium adhibito, C. T.“ Parisiis, Ambr. Firm. Didot. a. 1842, archiepiscopo Parisiensi Dionysio Augusto Affreio dedicata. Editio haec Parisiensis Catholica ita comparata est ut textus Graecus cum testibus antiquis et in primis cum Latino Vulgatae versionis textu quoad fieri posset consentiret. Jagerus, qui consilium libri ita edendi Tischendorfio dederat, rapuit posthac laboris honorem et nomen suum in titulo posuit tanquam auctor „una cum C. Tischendorf“ delevitque Tischendorfii nomen sub finem dedicationis. Nisi fallor, dignior fuit editio raptore tali Jagero quam theologo Lipsiensi.

Peto ex lectore ut catalogum operum Tischendorfii supra p. 8—10 inde ab anno 1842 usque ad annum 1848 legat quo facilius intelligat quantis laboribus Tischendorfius se praeparaverit ad editionem novam parandam. Haec prodiit hoc titulo, „N. T. Gr. Ad antiquos testes recensuit, apparatum criticum multis modis auctum et correctum apposuit, commentationem isagogicam praemisit C. T. Editio Lipsiensis secunda“ a. 1849. Prolegomena paginarum nonaginta sex fusius quam ante rem criticam tractaverunt, sed hic illic non bene in ordinem redacta sunt. De textu mox dicam. Iam anno ineunte 1856 venierunt exemplaria ultima huius editionis.

Commemorandae sunt hoc loco editiones Novi Testamenti vel evangeliorum nonnullae, quae magis in usum communem vel academicum quam in usum rei criticae studiosorum elaboravit Tischendorfius:

a. Tauchnitiana. Haec editio stereotypa, quam dicunt, prodiit anno 1850 apud Bernhardum Tauchnitium, non tantum sola, sed etiam cum Vetere Testamento a Carolo G. Guilelmo Theilio anno 1849 edito. Exhibuit, non nisi paucis recognitis, textum editionis anni 1849, lectione Elzeviriana sub textu notata. Iterum repetita est anno 1862 eodem textu sed novis prolegomenis et anno 1873 cum

textu editionis octavae, lectionibus codicis Sinaitici additis. Hanc ultimam editionem recognovit v. cl. Oscarus de Gebhardt paulatim per annos hos; absoluta recognitione anno 1880, nomen eius additum est editioni in prolegomenorum epilogo.[1]

b. Synopsis. Anno 1851 edita est apud (Avenarium et) Mendelssohnium, Lipsiae, „Synopsis evangelica ex quattuor evangeliis ordine chronologico concinnata brevi commentario illustrata, ad antiquos testes recensita", textu nonnullis locis emendato; repetita est editio anno 1854. Editio anni 1864 emendata est adhibito codice Sinaitico,[2] itidem editio anni 1871 ad normam editionis octavae criticae recensita; haec repetita est anno 1878. Videtur synopsis haec in Britannia Magna plerumque in usu esse.

c. Academica. Novum Testamentum Graece quod primum in triglottis (Gr. Lat. Germ.) anni 1854 apud (Avenarium et) Mendelssohnium, Lipsiae prodiit, editum est separatim anno 1855 nomine editionis academicae, argumentis et locis parallelis notatis, sectionibus Ammonii Eusebiique canonibus additis, lectionibus textus quem dicunt receptum in margine commemoratis. Postquam mille exemplaria venierunt, repetita est editio anno 1857; anno 1858

[1] Repetiit Gebhardtus textum Tischendorfianum bis in libris, *N. T. Gr. et Germanice*, Lipsiae a. 1881, et *N. T. Gr.* Lipsiae a. 1881, additis textui Graeco lectionibus Tregellesii et Westcotti Hortiique, textui Germanico lectionibus editionis Erasmianae secundae et editionum versionis Lutheri praecipuarum. Praebet etiam *N. T. Gr.* sub finem nonnulla ex codicibus melioribus praesertim novas aliquas lectiones ex codice Rossanensi (Σ) a Gebhardto atque Harnackio reperto.

[2] Synopsis editio anni 1864 inde nisi fallor memorabilior est quia tum primum adhibuit Tischendorfius codicem novum Sinaiticum in textu constituendo. V. cl. Fridericus Gardinerus edidit evangeliorum synopsim sub titulo: *A harmony of the four gospels in Greek, according to the text of Tischendorf; with a collation of the textus receptus, and of the texts of Griesbach, Lachmann, and Tregelles*, Andoverae a. 1871; ed. repetita, addita dissertatione de principiis criticae artis, a. 1876.

prodiit in Novo Testamento Graece et Latine ex triglottis. Eadem editio (ad textum denique editionis octavae recognita a. 1873), repetita est annis 1861.1864.1867.1870.1873. 1875.1878.1880.1881.1883.

d. Brockhausiana. Editio Novi Testamenti Graece, quae ultima e manibus Tischendorfii prodiit, „N. T. Gr. ad editionem suam VIII criticam maiorem conformavit, lectionibusque Sinaiticis et Vaticanis item Elzevirianis instruxit C. de T.“ Lipsiae F. A. Brockhaus a. 1873, data est mense ianuario anni 1873, quo anno die 5 mensis maii morbus ille lethalis editorem cepit.

Redeo ad annum 1859. Iterum lectorem ad catalogum, supra p. 11—15, ablego, ut praeparationes editionis huius anni percurrat, quod ante tempus emiserat Tischendorfius in vulgus plus quindecim exemplarium milibus Novi Testamenti. Post I Lipsiensem anni 1841, II et III Parisienses anni 1842, IV Lipsiensem secundam anni 1849, V Lipsiensem-Tauchnitianam anni 1850, VI Lipsiensem-triglotto-academicam annorum 1854—1858 — numerata est editio anni 1859 septima. Typis exscripta sunt forma duplici, maiore et minore, exemplarium tria milia et quingenta. Forma maior duobus voluminibus exhibuit apparatum criticum usque tunc uberrimum, quo uberiorem editio nulla nisi haec Tischendorfii ipsius octava exhibet. Prolegomena quamquam partim ex editione anni 1849 exscripta, locupletissima, paginas 278 impleverunt; fortasse propter iter, quod eo tempore molitus est, hic illic minus ad mentem auctoris exacta sunt. Forma minor ex maiore excerpta est eo modo ut testimonia fusiora minoraque omitterentur, praebuit tamen ipsa apparatum criticum pleniorem iis, qui in editionibus Wetstenii, Griesbachii, Scholzii, Lachmanni infuerunt.

Editio octava haec etiam forma duplici exscripta est. Formae maioris volumina prior et altera prodierunt annis 1869 et 1872, sed morbo et morte impeditus est Tischendorfius quominus prolegomena pararet.

1849 1859 1869—1872.

Restant nonnulla addenda de textus recensionibus Tischendorfianis, id est, de editionibus eius principibus tribus annorum 1849 1859 1869—1872. Reussius testatur textum anni 1849 cum Elzeviriano locis 352, cum Griesbachiano locis 622, cum Lachmanniano locis 655 consentire, et ex his Tischendorfium et Lachmannum locis 212 inter se consentientes a ceteris discrepare; locis 853 ex mille servare Tischendorfium lectionem iam ab illis expressam. Textus ita lectiones receptas et Griesbachianas commendans, Lachmannianas respuens, deserit editionem Lipsiensem anni 1841 locis 183, Parisiensem anni 1842 locis 201. Invenit Reussius lectiones plures primum a Muralto receptas, et nonnullas Complutenses, Harwoodianas, Macianas; ex novis lectionibus decem affert.

Textus anni 1859, quod ad evangelia attinet, propius ad textum receptum accedit, unde et hodie in primis viris textui recepto deditis probatur; errore attamen huius methodi viso in epistulis longius a textu recepto recedit quam anno 1849. Reussius invenit locos 395 (ex eius mille) quibus Tischendorfius cum Elzeviriano, 671 cum Griesbachiano, 662 cum Lachmanniano consentit; lectionem plane novam observavit Reussius nullam. Scrivenerus, textus recepti defensor, locos 1296 (430 nihil sunt nisi orthographica) enumerat, quibus haec editio ab editione anni 1849 differt; locis 595 ex his quaerit Tischendorfius iterum lectiones receptas quas dicunt. Ita inde ab anno 1841, quo anno Tischendorfius longius quam Lachmannus a textu recepto discessit, paulatim ad textum receptum redibat. Editione tamen anni 1859 vix absoluta in orientem festinans invenit Tischendorfius codicem ℵ praestantissimum, tum per aliquot annos eum omni industria tractavit terque edidit, unde amore textus veteris, quem ad manum habuit, quem ipse comparaverat, inflammatus

statim profecit ad textum novum constituendum, quem textum hac in editione octava habes.

Dolendum est quod Tischendorfius textum suum novissimum ipse defendere non potest. Iam supra p. 46—68, praesertim p. 52.53 verba Tischendorfii de legibus eius legimus, quibus addi possunt ea quae annis 1870 et 1873[1] editor doctus scripsit: In antiquis testibus „antiquissimos paucos codices Graecos magnae reliquorum multitudini anteponentes ipsum textum ad testium fidem non conformavimus nisi adhibitis simul certis de cuiusvis scripturae probabilitate legibus. . . . Postquam vero Deo providenti placuit litteras Christianas tanto thesauro augere, quo maiorem nullum habent, fieri non potuit quin, quid potissimum in re exercenda critica prodesset, denuo deliberandum censeremus. Qua ex deliberatione illam rationem ita mutandam censuimus ut textum ederemus qui totus ab antiquissimis auctoritatibus penderet, posthabito opinionis de lectionum probabilitate arbitrio. Hac enim in probabilitate pensanda quam proclive sit errare, innumeris doceri potest exemplis; paene enim nihil tam certum inde prodiit ut excludat quod contra dici queat. Illud certe fieri nequit, ut ab ipsis peritissimis ad probabilitatis normam

[1] Tischendorf, *Synopsis evangelica*, ed. 3, Lipsiae a. 1871, p. liii; *Haben wir den ächten Schrifttext der Evangelisten und Apostel?* ed. 2, Lipsiae a. 1873, p. 18: „Bei der Verarbeitung des Materials zum Zwecke der Herstellung des ältesten Textes unserer evangelischen und apostolischen Bücher, bin ich nach längerem mir öfters zum Vorwurf gemachten Schwanken zu Grundsätzen gelangt, die sich am nächsten mit denen des englischen Kritikers Richard Bentley vom Jahre 1720, auch Carl Lachmanns vom Jahre 1831 berühren: Grundsätze, deren erfolgreiche Anwendung allerdings erst durch die glückliche Sicherstellung und wesentliche Vermehrung des maassgebenden Apparats ermöglicht worden ist. . . . Sie gehen darauf hinaus, vom hergebrachten Texte, dem seit Erasmus unbedingt bevorzugten byzantinischen Texte, gänzlich abzusehen und dafür den dokumentlich beglaubigten Text des zweiten Jahrhunderts unter möglichster Verzichtleistung auf das eigene Gutdünken herzustellen."

talis editio conficiatur quae plerisque satisfaciat et quovis versu ipsi scripturae apostolicae proxima videatur. Propterea litteris Christianis maxime consulitur tali textu edendo qui ubique antiquissimas probatissimasque auctoritates sequatur."

Hoc modo textum saeculi secundi quaerens constituit Tischendorfius textum longe a textu editionis septimae et longius a textu quem dicunt recepto discedentem. V. cl. Scrivenerus notat variationes[1] 3369 inter editiones septimam et octavam. Enumeravi variationes 3572[2]. Quam stricte secutus sit editor codicem ℵ Sinaiticum inde apparet a numero locorum 120 quibus solis ex illis multis codicem Sinaiticum deserit; plerumque pertinent hae variationes ad vocum formam ut πειλᾶτος (ℵ πιλ.) ἡλείασ (ℵ ἡλίασ). Codicis B Vaticani lectionem respuit editor locis 956 (ne oblitus sis, Apoc hic non inclusam esse). Testimonium codicis ℵ solum accepit editor locis 145 (ex quibus 39 in Apoc), codicis vero B non nisi locis 14 (Apoc excepta).

Si evangeliorum loci 1832 accuratius excutiuntur inveniuntur loci 581 quibus codicis B lectio neglegitur, 76 quibus codicis ℵ lectio. Contra leguntur loci 68 cum ℵ solo, 7 cum B solo. Si quaeritur de locis quibus editor codicum paucorum fidem habet, exstant loci 130 quibus codicum ℵB testimonium probatur, 8 AC, 110 ℵD, 32 ℵL, 22 ℵBC, 52 ℵBD, 79 ℵBL, 16 ℵBCL, 48 ℵBDL, 61 ℵBL + T vel X vel Δ vel Ξ. De evangeliis singulis haec: praeferuntur in Mt ℵB, ℵBD, ℵD, ℵBL, ℵ, ℵBC, ℵBDL, — in Mc ℵBLΔ, ℵ, ℵBL, ℵD, ℵB, ℵBCL, — in Lc ℵBL, ℵB, ℵBDL, ℵD, ℵBD, ℵBLΞ, et saepe coetus ℵBDLΞ, — in Io ℵD, ℵ, ℵB, ℵBL.

[1] Lectiones variae hae variis modis enumerari possunt; lectio una praebere potest voces plures quae iterum inter se variant; interdum exstant lectiones duae intra vocem unam.

[2] Cf Abboti catalogum apud Hudsonium, *A critical Greek and English concordance of the N. T.* Bostoniae a. 1877, p. 489—508.

Ex locis 1455 in Act Cath Paul, sunt 375 quibus B respuitur, 29 quibus ℵ. Leguntur cum ℵ solo 39, cum B solo 7, ℵB 93, ℵA 63, ℵAB 107. Praeferuntur in Act ℵAB, ℵB, ℵABD, ℵABC, ℵABE, ℵA, ℵAE, ℵ, ℵBD, — in Cath ℵB, ℵA, ℵAB, ℵABC, ℵ, — in Paul ℵB, ℵAB, ℵABC, ℵA, ℵAC, ℵ, ℵABP, ℵD, ℵBC, ℵAP.

Mutati sunt loci 285 in Apoc, 15 contra ℵ. Praeferuntur ℵ, ℵB^{apoc}, ℵAP, ℵACP, ℵA, ℵB^{apoc}P, ℵCP.

(5.) CONLATIO CRITICA TEXTUUM NOVI TESTAMENTI A TREGELLESIO ET A WESTCOTTO HORTIOQUE EDITORUM CUM TISCHENDORFII EDITIONE OCTAVA.

add: addit etc; si nihil dicitur spectat ad versus finem
enc: enclitica
et.: etiam
ox: oxytonon
parox: paroxytonon
pon: ponunt etc
pr: primum
praem: praemittit etc
s.: sine
s. comm.: sine commate
sec: secundum
sec. cur.: secundis curis
s. d. p.: sine diaeresis punctis
s. i. s.: sine iota subscripto
s. p.: sine puncto
s. u.: sine uncis

T: Tischendorf
Tr: Tregelles (cf supra, p. 269 ss.)
H: Westcott-Hort (cf supra, p. 277)
tr et h: Tr et H margo
[Tr] [H]: a Tr et H uncis inclusa
[[H]]: primis temporibus interpolata
h⊣⊢: a h signis ⊣⊢ inclusa (cf supra, p. 278)
Tr§ H§: quae modo indicato a Tr et H in textu habentur, sed in margine eandem atque T lectionem praebent
h†: lectio primitiva non exstat
H††: videtur coniectura antiqua et bona esse

Tregellesius adamat *εμπ* pro *ενπ* etc; et scribit *-ῤῥ-*. Scribunt H ut Ln Ti *γεγραπται Λοτε* Tr *γεγραπται, Λοτε.* Nonnulla vel saepius adhibita vel minoris aestimanda in hoc loco pono. De H cf supra, p. 107.108. Scribunt H *ἀββά, ἀλληλουιά* s. d. p., *γαῖοσ* s. d. p., Tr H *γολγοθά*, H *εἰκῇ, ζῆν, ζῷον, ἡῤῥδησ* etc, Tr *θλῖψισ*, H *κανά*, Tr *κρῖμα*, Tr H *μωυσῆσ* s. d. p., H *στύλοσ* (et. Tr Apoc 10,1), Tr *τρωάσ* s. i. s., H *τύχικοσ*, Tr H *ὡσαννά*, — item Tr *ἄρα γε*, Tr H *διὰ παντόσ, διὰ τί*, Tr *ἐάν περ*, Tr H *εἴ γε*, Tr *εἴ περ*, Tr H *εἴ πωσ*, Tr *εἴ τισ* (H Mc 8,34), Tr H *ἵνα τί, καί γε*, Tr *καί περ, καθώσ περ, μή γε*, Tr H *μή ποτε, μή πωσ*, Tr *μή τι*, H *ὅτι*, Tr *τουτέστιν*, — item H *ἀπειθία* (non He 4,6.11),

Tr H *δουλεία*, *ἐθελοθρησκεία*, H *εἰδωλολατρία*, Tr *εἰλικρίνεια*, H *ἐλεισάβετ*, *ἐξέφνης* (Act 22,6 *-αίφ-*), *ἐριθία*, *ἑρμηνία*, Tr (*ἐρρήθη* in Mt), *ἡλίασ*, Tr H *θρησκεία*, Tr *ἱεριχώ*, H *ἱερουσαλημ* et *ἱεροσ.*, Tr *ἰσραηλῖται*, Tr *ἰωάννησ* (non Lc 1,13.60.63 3,15 etc), H *ἰωάνησ* (non Act 4,4 13,5), Tr *καισάρεια*, *λαοδίκεια*, *μεθοδεία*, Tr H *παιδεία*, Tr *πιεῖν* (non Io 4,7.9.10), *πιλᾶτοσ*, *ῥαββί*, *σαμάρεια*, Tr H *σαμαρείτησ -ρεῖτισ*, H *σφυρίσ*, *τάχειον*, *φαρμακία*, Tr *φιλαδέλφεια* Apoc 1,11 3,7. Tregellesius, ut videtur ex incuria, nonnullis locis minus constanter scribit accentus, diaeresis punctaque, iota subscriptum, particularum coniunctionem. Ubi lectiones varias brevius notavi, levabit nisi fallor Tischendorfii commentarius dubium. Signa nonnulla a. v. cl. Gebhardto (cf supra, p. 282, adn. 1) mutuatus sum.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ.

*Tr *ευαγγελιον κατα μαθθαιον*

1, 3 H *ἔσρωμ* bis 5 Tr *βοοσ* bis 9 H *ιωαθάμ*, *ιωαθὰμ* | H *αχασ* bis 9.10 H *ἐξεκί.* bis 18 Tr [H] om $\overline{\iota\bar{\upsilon}}$ h *χριστου* $\overline{\iota\bar{\upsilon}}$ 19 H *λαθρα* 20 H^{s} *μαριαν* 24 Tr *ο ιωσηφ* H [*ο*] *ιω.* 25 *ου* [H] **2,** 5 Tr *ειπον* 13 Tr *κατ οναρ φαιν.* h *κ. ον. εφανη* 14 H *παρελαβε* 16 Tr *πασιν* sed T quoque hanc lectionem videtur probare 18 Tr *ῥαμᾶ*, tr *ηθελησεν* 21 H *παρελαβε* 22 Tr [*επι*] *τ. ιουδ.* 23 H *ναζαρετ* **3,** 2 Tr [*και*] *λεγων* 7 Tr *βαπτ.* [*αυτου*] 12 Tr h *αποθηκην αυτου* 14 Tr [*ιωαννησ*] *διεκωλ.* | Tr H *πρόσ με;* 15 tr H^{s} *ειπ. αυτω* | H *ουτω* 16 H *ηνεῳχ.* | Tr h *αυτω οι* | Tr *το πνευμα του θ.* | Tr [*και*] *ερχ.* 17 h *μου, ο αγαπητοσ εν* | Tr H *ευδοκησα* **4,**1 H [*ο*] $\overline{\iota\bar{\sigma}}$ 2 Tr H *νυκτασ τεσσ.* 3 H *ειπον ινα* 4 Tr *εν παντι* 16 Tr H *σκοτιᾳ* 17 h om *μετανοειτε* et *γαρ* 18.19 Tr *αλιεισ* bis 23 Tr *περιην.* [*ο* $\overline{\iota\bar{\sigma}}$] 24 *απηλθ.* tr *εξηλθεν* | *και δαιμ.* Tr H om *και* tr [*και*]

5,1 *αυτω* [H] 3 Tr *εστιν* enc 4.5 H *μ. οι πεν. κ. τ. λ. μ. οι πρα. κ. τ. λ.* h ut T sed ⊣⊢ 9 Tr H *οτι* [*αυτοι*] *υιοι* 10 Tr *εστιν* enc 11 Tr H *διωξωσιν* T sec. cur. *-ξουσιν* | tr [*ψευδομενοι*] 13 Tr *εστε* enc | Tr H *αλασ* bis T sec. cur. *αλα* 14 Tr *εστε* enc 18 H *κερεα αν* sec [H] 20 Tr *η δικαιοσυνη υμων* 22 *αυτου* pr Tr^{s} add [*εικη*] Tr H *ρακα* 23 tr *και εκει* 25 Tr *ο κριτησ* [*σε παραδω*] 28 Tr *επιθυμησαι αυτην* H *επ.* [*αυτην*] 32 *,και οσ . . . μοιχαται* [H] | *οσ εαν απ. γαμ.* tr *ο απ. γαμησασ* 37 *εστω* h *εσται* | Tr *εστιν* enc 39 tr *ραπισει επι* | Tr *σιαγονα σου* H *σ.* [*σου*] 42 Tr *δανεισασθαι* 46 *τ. αυτο* Tr h *ουτωσ* **6,** 1 *δε* pr Tr om [tr] [H] | Tr H *τοισ ουρανοισ* 4 Tr H *οπωσ ᾖ σου ἡ ελεημοσυνη* 6 Tr *ταμιειον* 7 Tr *βαττολογησητε* 8 H *γαρ* [*ο θεοσ*] *ο π.* 10 Tr^{s} *ελθετω* 15 Tr *ανθρωποισ τα παραπτωματα αυτων* H *ανθρ.*

[τ. π. αυ.] 18 h νηστευων τοισ ανθρ. 21 και [H] 22 tr εστιν ο οφθαλμοσ [σου] | Tr H εαν ουν | Tr ο οφθαλμοσ σου απλουσ η | H φωτινον 23 H σκοτινον | Tr ποσον; 25 Tr φαγητε η τι πιητε H φ. [η τι π.] | H εστι 28 Tr κοπιουσιν 33 Tr τ. βασιλειαν του θεου 34 H μεριμνησει αὑτησ **7,** 4 Tr H οφθαλμω σου; 8 Tr§ h ανοιγεται 9 εστιν Tr H om 12 Tr αν 13 Tr h πλατεια η πυλη H ut T sec. cur. om η π. 14 οτι Tr τί | Tr H στενη η πυλη T sec. cur. om η π. 15 Tr [δε] απο | Tr ενδυμασιν T sec. cur. -σι 17 H ουτω | h ποιει καλουσ 18 ενεγκειν pr Tr ποιειν sec Tr H ποιειν 21 h ουρανοισ ⊣ ουτοσ εισελευσεται εισ την βασιλειαν των ουρανων ⊢ 24 Tr H [τουτουσ] | ομ. tr ομοιωσω αυτον 25 Tr H ηλθαν 27 H ηλθαν 29 h αυτων ⊣ και οι φαρισαιοι ⊢ **8,** 1 Tr H καταβαντοσ δε αυτου 3 Tr εκαθαρισθη 5 Tr H εκατονταρχοσ 7 Tr [και] λεγει αυτω [ο ιησουσ] 8 tr και αποκριθεισ | Tr H εκατονταρχοσ 9 H εξουσιαν [τασσομενοσ] 10 tr ακολ. [αυτω] | Tr H παρ ουδενι τοσ. πιστ. εν τ. ισρ. ευρον 12 Tr H εκβληθησονται h ⊣ εξελευσονται ⊢ 13 Tr υπαγε [και] 18 πολ. οχλ. tr H οχλον h [πολλουσ] οχλουσ 22 Tr H ο δε ιω 23 το Tr H om 25 tr σωσον [ημασ] 32 Tr H απηλθαν 34 του Tr H§ τω **9,** 3 Tr H ειπαν 4 Tr H§ ειδωσ 6 Tr (τοτε λ. τω παραλ.) | Tr H§ εγειρε 9 Tr H ηκολουθησεν 10 Tr H και ιδου 12 Tr ο δε [ιησουσ] | Tr H αλλα 14 Tr h νηστευομεν πολλα 15 νυμφωνοσ h ⊣ νυμφιου ⊢ | Tr εστιν enc 18 εισελθων Tr είσ ελθων H§ [είσ] προσελθων | Tr H λεγων οτι 19 h ηκολουθησεν 22 Tr H ο δε ιω 26 tr h αυτησ 27 αυτω [Tr] H§ om | H§ υιε 28 Tr H προσηλθαν | h τουτο δυναμαι 30 Tr H ηνεωχθησαν 32 ανθρ. [Tr] H om 34 H [οι δε ... δαιμονια] 36 Tr ὡσ

10,2 και sec Tr om 3 λεββ. Tr H θαδδαιοσ h ⊣ λεββαιοσ ⊢ ὰ ο sec Tr om 13 προσ H§ εφ 14 εκ Tr H§ om 15 Tr γομορρασ 16 h ο οφισ 21 h επαναστησεται 23 h ετεραν ⊣ καν εκ ταυτησ διωκωσιν υμασ, φευγετε εισ την αλλην ⊢ | του pr Tr [H] om | Tr εωσ αν 25 h τω οικοδεσποτη | H βεεζεβουλ | h τοισ οικιακοισ 28 φοβεισθε pr H φοβηθητε | H αποκτεινοντων | φοβεισθε sec Tr φοβηθητε 32 Tr [τοισ] ουρ. H s. u. 33 δ αν Tr H§ δε | Tr [τοισ] ουρ. H s. u. 42 Tr H αν | απ. τ. μ. h ⊣ απολησται ο μισθοσ ⊢ **11,**4 H ιωανει 5 και pr [Tr] (h nihil nisi ,) 6 Tr H αν 8 Tr H ιδειν; ανθρωπον (T sec. cur. ; ανθ. ιδ.) | Tr βασιλεων εισιν 9 Tr§ εξηλθατε ιδειν; προφητην; 10 Tr ουτοσ [γαρ] 11 Tr εστιν enc 15 Tr [ακουειν] ακουετω 19 εργων tr τεκνων 21 Tr βηθσαϊδα H βηθσαιδαν s. d. p. 23 Tr H καταβηση 26 Tr εγενετο ευδοκια **12,**4 Tr εφαγεν 10 H εξεστι | Tr H θεραπευειν 11 εσται Tr [H] om 15 Tr [οχλοι] πολλοι 18 Tr εν ω ηυδ. | H ευδοκησεν 20 Tr λῖνον 22 tr H§ τοτε προσηνεγκαν αυτω δαιμονιζομενον τυφλον και κωφον 24.27 H

βεεζεβουλ bis 29 διαρ. Tr H διαρπασει 31 h αφεθησεται υμιν τοισ 32 ουκ αφεθ. h ου μη αφεθη 35 τα Tr H§ om 44 και sec Tr [H] om 46 tr λαλουντοσ δε αυτου | H ιστηκεισαν 47 Tr h s. u. H om 49 χειρα add Tr [H] αυτου **13,1** εκ Tr H§ om [tr] seu [απο] 2 H ιστηκει 4 Tr h ηλθον H ελθοντα | και tert H§ om 7 Tr H§ απεπνιξαν 9 Tr [ακουειν] ακουετω 11 Tr h ειπεν αυτοισ 13 Tr H συνίουσιν 16 Tr H [υμων] sec 17 Tr H αμην γαρ | ιδαν Tr H ειδαν 22 Tr συμπνιγει 23 ὃ Tr ὁ ter 27 Tr εσπειρεσ 28 δουλοι H om | Tr H αυτω λεγουσιν 29 Tr H δέ φησιν 30 μεχρι Tr H εωσ h αχρι vel μεχρι | Tr H [εισ] δεσμασ | Tr H§ συναγετε 33 H [ελαλ. αυτοισ] 35 ησαιου Tr H om h ησ. post δια 36 Tr H προσηλθαν | φρασον Tr§ H διασαφησον 40 Tr καιεται 43 Tr [ακουειν] ακουετω 44 παντα H§ om 45 ανθρωπω H§ om 48 tr αναβιβ. [αυτην] 52 ειπεν h λεγει 57 ιδια Tr H§ om **14,1** Tr τετραρχὴσ 3 Tr εδησεν αυτον | Tr εν τη φυλ. | [φιλιππου] Tr H s. u. 4 H ο ιω. | Tr αυτω ο ιωαννησ. 7 H μετα | Tr ο αν 13 Tr H§ πεζη 15 Tr H προσηλθαν | Tr H§ ηδη παρηλθεν· απολυσον τουσ οχ. 16 Tr H ο δε ις 18 tr [ωδε] 19 h εκελευσεν . . . και λαβων | Tr ηυλογησεν 22 Tr κ. ευθεωσ ηναγκ. H κ. [ευθ.] ην. | το πλοιον Tr H§ om το 24 μεσ. τ. θ. ην Tr§ H§ σταδιουσ πολλουσ απο τησ γησ απειχεν 26 Tr και ιδοντεσ αυτον οι μαθηται H οι δε μαθ. ιδ. αυτον 27 Tr ελ. αυτ. ο ις (tr [ο ις]) H ἐλαλ. [ο ις] αυτ. 28 H ο πετρ. ειπεν αυτω 29 και ηλθεν Tr§ h ελθειν 30 Tr ανεμ. ισχυρον 33 Tr ελθοντεσ προσεκυν. tr [ελθ.] πρ. 34 H ηλθαν 36 H [αυτον] **15,2** Tr τασ χ. [αυτων] 4 ενετ. λεγ. Tr H ειπεν 5(6) η την μητ. αυ. [tr] H om 6 νομον Tr H§ λογον 12 Tr μαθ. αυτου tr μ. [αυ.] 14 Tr H§ τυφλοι εισιν οδηγοι | tr h [τυφλων] H om 22 Tr H§ εκραζεν | h υιε δαυ. 25 tr προσεκυνησεν 26 εξεστιν Tr H εστιν καλον 27 H [γαρ] 30 H χωλ. κυλλ. τυφ. κωφ. h † | Tr ερριψαν 31 Tr h τουσ οχλουσ | λαλ. h ακουοντασ | κυλλ. υγ. [tr] H§ om | Tr H§ εδοξασαν 32 ηδη [H] | Tr H νηστεισ T sec. cur. νηστισ 33 Tr μαθ. [αυτου] 34 H ειπαν 36 και sec Tr om | tr εδωκεν | Tr μαθηταισ [αυτου] 38 h ησαν ωσ | Tr H§ γυν. κ. παιδ. 39 Tr§ ανεβη **16,1** οι [H] | Tr H§ επηρωτησαν 2.3 Tr s. u. H [[οψιασ . . . δυνασθε.]] 5 h λαβειν αρτουσ 8 ελαβετε H εχετε 12 των φ. κ. σαδδ. pr Tr των αρτων H [των αρ.] 13 T sec. cur. καισαριασ | tr τινα [με] 17 Tr βὰρ ἰωνᾶ | Tr H [τοισ] 19 Tr και δωσω | Tr αν bis 20H§ επετιμησεν 21 Tr [ο] ις H ις χριστοσ 22 ηρξ. ε. αυ. λ. h λεγει αυτω επιτιμων 23 ει εμου tr μου ει 24 H [ο] 28 οτι Tr om **17,1** h τον ιακωβον 3 Tr συλλαλ. | tr μετ αυτου συλλ. 4 Tr§ ποιησωμεν h σκηνασ τρεισ 5 H φωτινη | Tr ηυδοκησα 7 Tr κ. ηψατο αυ. και ειπ. 8 τον H§ αυτον 9 εγερθη h αναστη 12 Tr H αλλα 15 Tr§ H§ εχει 17 α. δε h [τοτε] αποκριθεισ 19 H ειπαν 21 Tr [τουτο δε το γενοσ

ουκ εκπορευεται, ει μη εν προσευχη και νηστεια] tr om 22 tr *αναστρεφομενων* 23 *εγερθ.* h *αναστησεται* 24 Tr H *τελει τα δ.* 25 *εισελθοντα* Tr H§ *ελθοντα* | *τινων* h *τινος* 27 Tr H§ *σκανδαλισωμεν* **18,1** H *εκεινη δε* | *ωρα* tr *ημερα* 5 Tr *αν* | Tr *τοιουτον* 7 *εστιν* Tr H om 8 Tr *χωλον η κυλλον* 10 *εν ουρανοις* h [*εν τω ουρανω*] 12 Tr H *αφησει . . . και πορευ.* 14 Tr H *του πα. μου* h *τ. πα. υμων* 15 Tr *αμαρτ. εισ σε* tr *αμ.* [*εισ σε*] 16 Tr H *μετα σου* | h *ετι ε. η δ. μετα σου* 17 Tr *ειπε* 18 Tr *αν δησ.* | Tr *εν* [*τω*] *ουρ.* bis 19 Tr *παλιν αμην* H *π.* [*αμ.*] | H *συμφωνησωσιν* 21 H [*αυτω*] pr 22 T *αλλα* sec. cur. 24 Tr H *προσηχθη* | Tr *αυτω εισ* 25 Tr *τ. γυν. αυτου* | *ειχεν* Tr H *εχει* 26 *εκεινοσ* Tr H om | Tr *επ εμε* 27 tr H [*εκεινου*] | H *δανιον* 29 Tr *επ εμε* 31 *γινομ.* Tr H *γενομενα* 34 H [*ου*] | *αυτω* Tr H om **19,3** H *προσηλθαν* | *οι* Tr H om | Tr *εξεστ. ανθρωπω* 4 *ποιησασ* Tr H *κτισασ* 7 h *απολ. αυτην* 9 *οτι* Tr h om | *μη ε. πορν. κ. γ. αλ. μ.* h *παρεκτοσ λογου πορνειασ, ποιει αυτην μοιχευθηναι* | add [Tr] h *και ο απολελυμενην γαμησασ* (tr *γαμων*) *μοιχαται* 10 Tr *μαθ. αυτου* 11 H *χωρουσι* | *τουτον* H om 14 *αυτοισ* Tr H§ om | Tr H *προσ με* 17 Tr§ H§ *τηρει* 18 Tr H§ *λεγει αυτω ποιασ* | *ειπεν* H§ *εφη* 20 Tr H§ *ταυτα παντα* 21 *εφη* tr h *λεγει* | Tr H *τοισ* (H [*τ.*]) *πτωχ.* | Tr H *ουρανοισ* 22 Tr *νεανισκοσ τον λογον* H *ν. τον λογ.* [*τουτον*] 24 *οτι* Tr H§ om | H§ *τρηματοσ* | tr h *ραφ. διελθειν* | Tr *πλουσιον* [*εισελθειν*] h s. u. | tr H *βασ. του θεου* 26 Tr H *παντα δυνατα* 28 Tr *παλιγγεν.* | H *καθησεσθε* | *αυτοι* tr H§ *υμεισ* 29 tr H§ *οικιασ η* ante *αδελφουσ* pon | Tr H *ενεκεν* | Tr *του ονομ. μου*

20,4 Tr *κακεινοισ* 5 tr H [*δε*] *εξελθ.* 8 Tr *αποδ.* [*αυτοισ*] h s. u. 9 *και ελθ. οι* H *ελθοντεσ δε οι* 10 *ελθ. δε* Tr H *και ελθοντεσ* | Tr H *πλειον* | tr *ελαβον και αυτοι* | tr H [*το*] *ανα* 12 Tr§ h *ημιν αυτουσ* | Tr *βαστασασιν* 13 Tr h *ειπεν ενι αυτ.* | tr *συνεφωνησα σοι* 14 *δε* h [*εγω*] 15 *η* pr Tr H om 16 Tr add [*πολλοι γαρ εισιν κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι*] h¬⊢ 17 *κ. αναβ. ο ις* tr H§ *μελλων δε αναβαινειν ις* | H *δωδ.* [*μαθητασ*] | *και εν τ. οδω* tr *εν τ. οδω και* 18 *εισ θανατον* Tr [H] *θανατω* 19 *εγερθησ.* tr h *αναστησεται* 20 *παρ αυτου* Tr§ H§ *απ αυτου* 21 *λεγ. αυ.* h *η δε ειπεν* | Tr *δεξιων σου* 23 *και* tr h *η* | *τουτο* Tr H§ om 24 *ακουσ. δε* Tr§ H *και ακουσ.* 26 Tr H *ουτωσ εστιν* | Tr H *οσ αν* | h *μεγ. εν υμιν* 27 *εν υμ. ειναι* h *ειναι υμων* 30 Tr H *κυριε, ελεησον* 30.31 Tr§ H§ *υιοσ* bis 32 H· [*ο*] *ις* **21,1** Tr *βηθφαγη* | tr *προσ το οροσ* | H *Οροσ τ. Ελ.* | Tr *ο ις* 2 Tr *ευθεωσ* | *αγαγ.* Tr h *αγετε* 6 Tr H *συνεταξεν* 7 tr *ιματ.* [*αυτων*] 8 *εστρωσ.* sec Tr H *εστρωννυον* 12 Tr [tr] H h¬⊢ om *του θεου* 18 tr *πρωιασ* | Tr§ h *επαναγων* 19 *ου* Tr§ om 22 Tr *εαν* 23 H *προσηλθαν* 24 H [*δε*] 25 *παρ* Tr H§ *εν* 27 Tr *ειπον* 28 h *δυο τεκνα* | Tr h *και προσελθ.* | h *αμπελ. μου* 29 *ου*

ϑ. υ. μ. απ. H εγω κυρ. και ουκ απ. | Tr υστερον δε 30 ετερω Tr H δευτερω | εγω κ. και ουκ απ. H ου ϑελω· υστ. μεταμ. απ. 31 πρωτος Tr H υστερος | λεγ. ο ις. h† 32 ου Tr H ουδε 33 Tr εξεδοτο 43 οτι h om 44 Tr [tr] [H] και ὁ πεσων επι τον λιθον τουτον συνϑλασϑησεται· εφ ον δ αν πεση, (H s. comm.) λικμησει αυτον 45 ακουσαν. δε Tr§ H§ και ακου. **22**,7 tr το στρατευμα 10 Tr οσους ευρον (non T sec. cur.) | νυμφων Tr§ γαμος 13 tr ειπεν ο βασ. 16 tr λεγοντες 17 Tr§ ειπε 20 ο ις Tr H§ om 21 Tr λεγουσιν αυτω 27 Tr απεϑαν. [και] 30 ϑεου Tr H om | Tr εισιν enc 32 Tr ο ϑεος νεκρων H [ο] ϑ. ν. 34 H αυτο. 37 τη pr H om 39 Tr δευτερα δε | ομ. αυ. h ομοιως | H αὕτη h αὐτῇ 43 Tr H§ αυτον κυριον 45 Tr εστιν enc **23**,1 H [ο] 3 Tr αν 4 βαρεα Tr add [και δυσβαστακτα] h s. u. 5 H πλατυνουσι et μεγ-σι 6 H φιλουσι 19 h μωροι και τυφλοι 20 H πασι 21 Tr h κατοικησαντι 23 Tr H ταυτα δε εϑ. 24 οι Tr H om | H δυλιζ. s. u. 25 Tr [εξ] 26 H ἔντ. Tr ἐντὸσ ita vult T | ποτηριου Tr [H] add και τησ παροψιδοσ 27 Tr§ h ομοιαζ. 30 Tr H αυτ. κοινων. 32 h πληρωσετε 36 Tr§ h παντα ταυτα 37 Tr H [αυτησ] | tr πτερυγας [αυτησ] 38 ερημοσ H§ om **24**,2 ου pr [tr] 3 H Ορ. τ. Ελ. | H ειπον 7 Tr H επι εϑνοσ | tr [λοιμοι και] λιμοι 15 Tr (ο αναγ. νοει.) 16 Tr H§ εισ τα ορη 21 ουκ εγεν. Tr H ου γεγονεν 24 Tr H πλανασϑαι h πλανησαι 29 Tr H απο του ουρ. 30 Tr H κ. τοτε κοψονται 31 Tr h σαλπ. φωνησ | Tr εωσ των ακρων H ε. [τ.] α. 32 Tr ἐκφυῇ 33 tr H παντα ταυτα 34 Tr H οτι ου μη | H [αν] | tr ταυτα παντα 36 ουδε ο υιοσ Tr om 37 δε Tr H γαρ 38 Tr H τ. ημ. [εκειναισ] τ. | Tr εκγαμιζ. tr [εκ]γαμ. 39 και tert Tr H om 40 Tr δυο εσονται 48 Tr H δουλοσ εκεινοσ | tr κυριοσ [ελϑειν]

25,1 Tr H εαυτων | νυμφιου h add ⊣ και τησ νυμφησ ⊢ 3 Tr λαμπαδασ αυτων H λ. [α.] 4 Tr αυτων 6 Tr απαντησιν αυτου 9 ουκ Tr H§ ου μη 11 Tr [και] 15 Tr απεδημησεν ευϑεωσ 16 Tr πορευϑεισ [δε] | Tr ειργασατο | εποιησεν Tr H εκερδησεν | ταλαν. sec Tr H om 17 Tr h ωσαυτωσ και tr ωσ. [κ.] 20 Tr αλλα πεντε [ταλαντα] 22 Tr προσελϑ. δε και 23 h πιστοσ ησ 27 Tr το αργυριον | Tr τραπεζιταισ 32 αφορισει Tr αφοριει 37 Tr H ειδαμεν 38 H ειδαμεν 41 Tr οι κατηραμ. tr [οι] κ. | το ητοιμ. h ⊣ ο ητοιμασεν ο πατηρ μου ⊢ 42 H [και] εδιψησα κ. **26**,7 πολυτιμου Tr§ H βαρυτιμου 9 Tr ηδυνατο 10 Tr ειργασατο 15 Tr H καγω | αργυρ. h ⊣ στατηρασ ⊢ 20 Tr [H] om μαϑητων 27 Tr H [και] sec 28 Tr καινησ διαϑηκησ 29 tr καιν. μεϑ υμ. 30 H Ορ. τ. Ελ. 35 H ειπαν 36 Tr γεϑσημανεῖ | tr μαϑητ. αυτου | ου [H] 39 H§ προελϑων | Tr πατερ [μου] H s. u. 42 λεγων [H] 44 tr [εκ τριτου] | h ειπων. παλιν τ. | παλιν sec Tr om 45 το [Tr] H om | h ιδου γαρ 48 Tr H αν 50 H παρει. 53 tr αρτι post δυναμαι Tr λεγεωνασ H λεγιωνασ

55 Tr ημεραν [προσ υμασ] 56 h μαθητ. αυτου 58 Tr απο μακροθεν H [από] μ. 59 H θανατωσωσιν 61 H ειπαν | αυτον Tr [τη] H om 62 Tr H αποκρινη; 63 αποκριθεισ Tr H om | Tr H χριστοσ non Χρ. 64 h ειπασ; 65 H διερηξεν | tr βλασφημιαν [αυτου] 66 H ειπαν 68 Tr H χριστε non Χρ. 71 αυτον pr Tr H om | τοισ tr αυτοισ | Tr και ουτοσ tr [κ.] ου. 73 δηλον σ. π. h ⊣ ομοιαζει ⊢ 74 Tr H ευθυσ **27,2** h ⊣ ποντιω ⊢ πειλατω 3 Tr H§ παραδουσ 4 Tr ἀθῶον s. i. s. tr H§ δικαιον | H ειπαν 6 tr κορβαν 7 H Αγρ. τ. Κερ. 8 H Αγρ. Αιμ. 10 h εδωκα 11 Tr h εφη αυτω | h λεγεισ; 12 Tr των πρεσβ. 17 tr H [τον]· βαρ. 23 ο δε εφη tr λεγει αυτοισ ο ηγεμων 24 Tr H§ κατεναντι | Tr ἀθῶόσ s. i. s. | Tr [του δικαιου] τουτου h s. u. 28 h ενδυσαντεσ 29 Tr§ ενεπαιζον | ο β. Tr H§ βασιλευ 31 εκδυσαντεσ Tr H εξεδυσαν | Tr H και ενεδυσαν 32 h κυρην. ⊣ εισ απαντησιν αυτου ⊢ | H Κρ. Τοπ. 34 Tr H πιειν bis 35 Tr§ H§ βαλλοντεσ 40 ει τ. θ. tr h θεου ει | και tert Tr H om 41 Tr ομοιωσ [δε] και H ομ. [και] 42 Tr H πιστευσομεν | επ αυτον tr αυτω | 43 τον θ. h τω θεω | Tr νυν [αυτον] | Tr ειμι enc 46 Tr H εβοησεν | Tr ἠλὶ ἠλί, H ἐλωί ἐλωί | h ⊣ ἠλεί ἠλεί λαμὰ ζαφθανεί ⊢ 49 Tr H§ ειπαν | H add [[αλλοσ δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν και εξηλθεν υδωρ και αιμα.]] 51 Tr απ ανωθεν H [απ] αν. 54 Tr H εκατονταρχοσ | Tr§ h υιοσ θεου 56 μαρια pr h μαριαμ | ιωσηφ Tr§ h ιωση 57 h εμαθητευσεν 58 αποδ. Tr add [το σωμα] 59 Tr εν σινδονι H [εν] σ. 61 μαριαμ Tr μαρια 64 Tr h μαθητ. αυτου 65 h εφη δε **28,1** tr „[δε] σαββ. (forsan legendum, μετα τησ κουστωδιασ οψε σαββατων. Τη επιφωσ.)“ | μαριαμ Tr H§ μαρια 2 H απεκυλισε 6 εκειτο Tr add [ο κυριοσ] h ⊣ ο κ. ⊢ 7 ειπον h† 9 Tr ο ις̄ 10 Tr H κακει 11 Tr H ἰδού τινεσ | Tr H απηγγειλαν 14 επι Tr h υπο | Tr πεισομεν [αυτον] 15 τα H§ et T sec. cur. om | Tr H§ διεφημισθη | Tr σημερον ημερασ H σ. [η.] 18 Tr τησ γησ H [τησ] γ. 19 Tr πορευθ. [ουν] H s. u. | Tr§ h βαπτισαντεσ Tr add κατα μαθθαιον

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

*Tr ευαγγελιον κατα μαρκον

1,1 χριστου Tr h add υιου θεου 2 Tr [τω] pr | εγω Tr H om 3 Tr βοωντοσ, Εν τη ερημω ετοιμ. 4 και [Tr] tr H om 5 Tr -μιται | tr εν τ. ιορδ. ποτ. υπ αυ. 6 και ην tr ην δε 7 μου sec [H] 8 Tr§ [εν] υδατι | Tr [εν] πν. H om εν 9 και pr h om | Tr§ ναζαρεθ 11 Tr φωνη εγενετο H φ. [ε.] 14 Tr§ H και μετα το 15 Tr και (tr [κ.]) λεγων οτι H [κ. λ.] οτι | Tr H οτι Πεπλ. 16.17 Tr αλιεισ bis 18.21 Tr ευθεωσ bis 21 Tr [εισελθων] εισ τ. σ. εδιδ. H§ s. u. 23 ευθυσ Tr [τη] om 24 Tr H ημασ; οιδα σε | tr h οιδαμεν 25 Tr ις̄ λεγων H ι. [λ.] 27 αυτουσ Tr h προσ εαυτουσ | Tr H

καινη, (H·) κατ εξουσιαν και | Tr πνευμασιν 28 Tr [ευθυς] [πανταχου] 29 εξ. ηλθον Tr§ h εξελθων ηλθεν H -οντες ηλθαν 31 Tr χειροσ [αυτησ] 32 Tr H εδυσεν 34 H add [Χριστον ειναι] 35 H [κ. απηλ.] 36 Tr κατεδιωξαν | Tr [ο] σιμων 37 κ. ευρ. αυ. κ. λ. tr ευροντεσ αυτον λεγ. 38 tr [αλλαχου] | H και έκει 39 tr και ην κηρ. 40 Tr H παρ. αυ. [και γον. αυτον (H om αυ.)] tr om κ. γ. αυ. | Tr και λεγων 41 tr ο δε ιω σπλ. | σπλαγχν. h ⊣ οργισθεισ ⊢ | Tr H λεγει αυτω 42 Tr εκαθαρισθη 44 Tr [μηδεν] 45 Tr H§ φανερ. εισ π. | Tr H αλλα | H [ην] **2,1** εν οι. h εισ οικον | εστιν Tr h enc 2 Tr κ. [ευθεωσ] συνηχθησαν 3 Tr§ προσ αυτον φεροντεσ 4 Tr§ προσεγγισαι | Tr χαλωσιν 5 και ιδων Tr§ ιδων δε 7 τι tr h οτι | H ουτω 8 tr H [ουτωσ] | tr [αυτοι] διαλογιζονται | H λεγ. [αυτοισ] 9 tr αφιενται σοι | Tr H εγειρου, [και] (H s. comm.) | υπαγε Tr H περιπατει 10 tr H§ αφ. αμαρ. επι τ. γησ 12 εμπρ. Tr§ εναντιον | H [λεγοντασ] | tr ουδεπ. ουτ. 13 Tr H παρα την θαλ. 14 Tr λευϊν h ⊣ ιακωβον ⊢ 15 γιν. tr εγενετο | Tr [εν τω] κατακεισθαι | tr ηκολουθησαν | H αυτω. 16 Tr H οι γραμμ. | tr οι γρ. και οι φαρ. ιδοντεσ | H φαρισαιων ιδοντεσ | ησθιεν H εσθιει | Tr H τ. αμαρ. κ. τελ. pr loc | Tr τ. αμαρ. κ. των τελ. sec loc | και πινει [tr] H§ om 17 H αυτοισ [οτι] 18 tr [μαθ.] τ. φαρ. | H σοι [μαθ.] 19 Tr εστιν enc 21 tr ραπκουσ | Tr το πληρ. [αυτου] 22 tr [εχχειται] και οι ασκοι απολουνται | Tr H add [αλλα οινον νεον εισ ασκουσ καινουσ βλητεον (H om βλ.)] 23 Tr H§ διαπορευ. οδ. π. tr h οδοποιειν 26 Tr H [πωσ] | tr [του] αρχ. | Tr§ τοισ ιερευσιν **3,1** Tr εισ [την] 2 tr παρετηρουντο | εν Tr H om | Tr H θεραπευσει | Tr κατηγορησουσιν 3 Tr H χ. εχοντι ξηραν 4 Tr H αγαθοποιησαι 5 Tr συλλυπ. | Tr χειρα [σου] H§ s. u. 6 εποι. Tr H§ εδιδουν tr εποιουν 7 Tr§ H προσ την θ. | Tr H ηκολουθησεν | Tr H§ κ. απο τ. ιουδαιασ post ηκολ. pon 8 tr ακουσαντεσ | Tr§ H§ ποιει | H ηλθαν 11 Tr H§ λεγοντα 12 H ποιησωσιν 14 δωδεκα H add ουσ και αποστολουσ ωνομασεν 15 εξουσιαν tr add [θεραπευειν τασ νοσουσ και] 16 Tr om και επ. τ. δωδ. | tr τ. σιμωνι ον. | H (και επεθ. ον. τ. σιμ.) 17 H (και επεθ. . . . βροντησ) | H§ ονομα | H Υι. Βρον. 18 θαδδ. h ⊣ λεββαιον ⊢ 19 (Tr 20) Tr ερχονται 20 Tr ο οχλοσ H [ο] οχ. | μητε Tr H μηδε 22 H βεεζεβουλ 25 Tr H στηναι 26 Tr και μεμεισται, ου δυναται tr H κ. εμερισθη, ου δ. 27 Tr αλλ (tr [αλλ]) ουδεισ δυν. εισ | tr τα σκευη του ισχ. εισελθ. εισ την οικ. 28 αν Tr H εαν 29 εσται Tr§ H εστιν αμαρτημ. tr αμαρτιασ 31 Tr H ερχονται 32 και αι αδελφαι σου Tr [tr] H h⊣⊢ om 33 tr απεκριθη αυτοισ λεγων. | μου sec [Tr] H om 34 tr ιδου 35 Tr οσ [γαρ] αν h s. u. | το θελ. h τα θεληματα **4,3** Tr [του] σπειραι 5 Tr H [και] οπου

6 Tr§ h εκαυματισθησαν 8 Tr§ κ. αλλο | H αυξανομενα | εισ tr εν ter H ἐν ἑξ. κ. ἐν ἑκ. h εἰσ . . . εἰσ ἑκ. vel ἓν . . . ἓν ἑκ. 9 h add ⊣και ο συνιων συνιετω⊢ 10 Tr H ηρωτων 11 εξω h. εξωθεν | Tr H τα παντα 12 H βλεπωσι . . . ακουωσι . . . συνίωσιν | αυτοισ tr add [τα αμαρτηματα] 13 Tr ταυτην; 15 εν αυτοισ Tr H εισ αυτουσ tr εν ταισ καρδιαισ αυτων 16 Tr H εισιν ομοιωσ tr [ομ.] seu ομ. εισιν 18 Tr H εισ τασ ακαν. 19 Tr συμπνιγ. 20 tr ουτοι εισιν | tr ἓν ter H ἐν [ἐν] [ἐν] h ἓν [ἓν] [ἓν] 21 οτι Tr om | H †επι† h „MSS. υπο“ 22 Tr [tr] H om τι h γάρ ἐστίν τι | ινα pr Tr [tr] om 27 tr μηκυνεται 28 ειτεν Tr ειτα bis | H πληρη σιτον h† 30 πωσ tr τινι | τινι . . . θωμεν tr ποια παραβολη παραβαλωμεν αυτην 31 Tr κοκκον 31.32 H γησ—και 32 Tr§ μειζων | H κατασκηνοιν 33 tr [πολλαισ] | Tr εδυναντο 34 Tr§ τοισ μαθ. αυτου 36 Tr H om δε | ησαν Tr H ην 38 tr H αυτοσ ην 40 εστε . . . πιστ. Tr H εστέ; ουπω εχ. πιστ.; 41 Tr H υπακ. αυτω.

5,1 tr γεργεσηνων 2 Tr H [ευθυσ] 3 tr [ουκετι] 4 H αλυσεσι 6 tr ιδων δε | tr H προσεκ. αυτον 9 h μοι εστιν 12 tr παρεκαλουν 21 Tr H παλιν εισ τ. π. 23 h παρεκάλει 25 Tr§ ετη δωδ. 26 Tr H§ παρ αυτησ 27 τα Tr [tr] om 28 Tr§ οτι καν τ. ιμ. αυ. αψ. 33 h ἐρεμουσα ⊣δια πεποιηκει λαθρᾳ⊢ 34 Tr H θυγατηρ 36 tr ακουσασ 37 tr αυτω 41 H ταλειθα | Tr κοῦμ tr κοῦμι 42 ευθυσ sec [Tr] **6,1** tr κ. ηλθεν 2 Tr και πολλοι tr [οι] π. | tr ακουσαντεσ | tr δοθ. αυτω | Tr H τουτω, και | tr [αι] δυναμ. H s. ù. | Tr§ H γινομεναι 3 tr [τησ] μαρ. 4 Tr H πατρ. αυτου 6 Tr h εθαυμαζεν 9 tr H§ ενδυσασθαι 10 Tr οπου αν 11 tr οσοι αν μη δεξωνται 12 tr μετανοησωσιν 13 tr εξεβαλον 14 tr H§ ελεγον 16 Tr ηγερ. [εκ νεκρων] 19 tr εξητει αυτον 20 Tr§ πολλ. εποιει 21 tr δειπ. εποιει 22 αυτησ [tr] | H θυγ. αυτου ηρῳδ. | tr και αρεσασησ 23 H§ om ὁ | Tr h οτι *O* εαν | με h om ut T sec. cur. 24 tr η δε εξελθ. 26 tr αυτην αθετ. 27 tr ενεχθηναι 29 Tr H εθ. αὐτο 30 Tr H κ. οσα εδιδ. 32 H απηλθ. εν τ. πλ. εισ ερ. τοπ. | τω πλοιω [tr] 33 H ειδαν | Tr H§ εγνωσαν | αυτουσ sec Tr H om | κ. πρ. αυ. h ⊣και συνηλθον αυτου⊢ 35 Tr H§ γενομενησ | Tr H προσελθ. αυτω 36 κυκλ. h ⊣εγγιστα⊢ 37 Tr§ H δωσομεν 38 tr H εχ. αρτ. | tr λεγουσιν [αυτω] 39 H§ ανακλιθηναι 41 Tr§ παραθωσιν 43 tr H κλασματα δωδ. | Tr§ κοφινουσ 47 h ην ⊣παλαι⊢ 48 Tr (ην . . . αυτοισ) tr [και] πέρι 49 Tr περιπ. ε. τ. θ., εδοξ. φαντ. ειναι 50 ο δε ευ. Tr§ και ευθυσ 51 εκ περισσου [Tr] H om | tr εξιστ. [και εθαυμαζον] 52 αλλ ην tr ην γαρ 53 Tr ηλθ. ε. τ. γ. Γεν. 55 Tr οτι [εκει] εστιν 56 Tr H οπου αν | αγορ. h ⊣πλατειαισ⊢ | tr ηπτοντο **7,1.2** H ιεροσολυμων και . . . αρτουσ. — 3.4 Tr (versus 3.4) 3 πυκνα Tr H πυγμη 4 Tr H απ αγ. β-ται H§ ραντισωνται | H χαλ-

κιων. — | Tr χαλ. και κλινων h χ. ⊣κ. κλιν.⊢ 5 tr οι μ. σου ου περιπ. 6 Tr [οτι] καλως | οτι Tr [tr] om | h ο λαος αυτος | τιμα h ⊣αγαπα⊢ 8 Tr add [βαπτισμους ξεστων και ποτηριων, και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε] 9 τηρ. h ⊣στησετε⊢ 11 H κορβάν | Tr (ο ε. δωρ.) 13 h υμων ⊣τη μωρα⊢ 15 Tr αυτον κοινωσαι | Tr εκπορ., [εκεινα] 16 Tr [ει τις εχει ωτα ακουειν, ακουετω] 17 τον Tr H om 18 Tr κοινωσαι; 19 αφεδ. h ⊣οχετον⊢ | Tr εκπορευεται, . . . βρωματα. H εκπορευεται; — καθ. . . . βρωματα. 21 Tr πορν. [22] κλοπ. φον. μοιχ. tr μοιχ. πορν. φον. [22] κλοπ. 24 εκ. δε Tr[§] και εκειθ. | Tr [tr] [H] add και σιδωνος | Tr H ηθελεν | Tr ηδυνηθη 25 Tr H αλλ | Tr H ελθουσα 26 Tr h συρα φοινικισσα 27 tr βαλειν τοις κυν. 28 ν. κυρ. h ⊣κυριε, αλλα⊢ 29 Tr[§] το δ. εκ τ. θ. σου 32 Tr[§] μογγιλ. 33 Tr H τους δακτ. αυτου 35 tr [ευθεως] ηνοιγ. | ευθυς Tr H om 36 tr ειπωσιν 37 h ως και τους κωφ. 8,2 h ημεραισ τρισιν | μοι [Tr] h om 3 Tr H νηστεισ | Tr καὶ τινὲσ αυ. tr τινὲσ γαρ αυ. | ηκασ. tr εισιν 6 tr [και] ευχαρ. 7 Tr H αυτα ειπεν και ταυτα παρατιθεναι 9 Tr [οι φαγοντεσ] ωσ 10 h εμβασ αυτοσ 12 αυτου [tr] | υμιν [tr] H[§] om 13 Tr εμβ. [εισ πλοιον] 16 Tr[§] H εχουσιν 17 Tr γνους [ο ις] 18 Tr H ακουετε; | Tr μνημονευετε; 19 και Tr H om 20 και pr Tr [δε] H[§] om | Tr οι δε ειπον tr H και λεγουσιν αυτω 21 Tr πωσ ουπω 22 βηθσ. h ⊣βηθαναιαν⊢ 23 tr εξηγαγεν | αυτω tr αυτου | tr H[§] βλεπεισ (H;) 25 Tr[§] H εθηκεν | tr ενεβλεψεν | Tr H[§] τηλαυγωσ 26 μη Tr H μηδε | μη . . . εισελ. h ⊣μηδενι ειπησ εισ την κωμην⊢ | εισελ. Tr [tr] add μηδε ειπησ τινι εν τη κωμη 27 αυτοισ [Tr] 28 ειπ. Tr[§] απεκριθησαν | Tr λεγοντεσ, ιωανν. 33 και λεγει tr λεγων 34 ακολουθειν tr H ελθειν 35 H[§] θελη τ. εαυτου ψ. | Tr απολ. τ. εαυτου ψ. | εμου και [H] 36 Tr h ωφελησει τον ανθ. | Tr εαν κερδηση | Tr ζημιωθη 9,2 τον tert Tr H[§] om 3 Tr εγενοντο 4 Tr μωυση | Tr συλλαλ. 5 Tr μωυση 7 Tr[§] ηλθεν φωνη 8 H[§] ειδ. μεθ εαυτ. ει μη τ. ιν μον. 9 κ. κατ. tr καταβαινοντων δε | απο tr H[§] εκ | tr διηγησ. α ειδ. 11 οι φαρ. κ. Tr H om 12 εφη tr αποκριθεισ ειπεν | Tr [μεν] ελθων H s. u. | H αποκατιστανει | Tr παντα· H παντα, | Tr ανθρωπου, H s. comm. | Tr εξουδενηθη. H -θη; 14 tr ελθων . . . ειδεν | H ειδαν 18 Tr H ρησσει αυτον | tr ειπον 20 Tr[§] εσπαραξεν 21 tr εξ ου τουτο 22 Tr[§] αυτον κ. εισ π. | Tr H αλλ 23 H Το Ει δυνη h το Ει δυνη | Tr H δυνη, | tr δυνη [πιστευσαι] 24 Tr [και] ευθυς | h παιδιου ⊣μετα δακρυων⊢ 25 Tr H επισυν. οχλ. | tr σοι επιτ. 29 Tr [tr] h⊣⊢ add και νηστεια 30 Tr[§] H[§] επορευοντο 31 tr H [αυτοισ] 34 εν τη οδω [tr] 37 εν [H] | Tr H των τοιουτων παιδιων δ. | δεχηται tr δεξηται 38 Tr ιωανν. λεγων | H ειδαμεν | οσ ουκ ακολ. ημιν [Tr] tr H om | και

εκωλ. . . . ηκολ. ημιν h ⊣ *οσ ουκ ακολουθει μεθ ημων, και εκωλυομεν αυτον* ⊢ | tr *εκωλυσαμεν* | Tr *ακολουθει* 40 Tr *εστιν* sec enc 41 *μου* Tr H om | Tr§ *απολεσει* 42 *τουτων* [tr] | Tr *πιστ. εισ εμε* tr *των πιστιν εχοντων* [*εισ εμε*] 43 Tr h *σκανδαλιζη* 44 Tr [*οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα, και το πυρ ου σβεννυται*] 46 Tr [*οπου* etc ut ver. 44] 47 tr *σοί ἐστιν* | Tr H *εστιν* enc | *την* sec [tr] H§ om | *γεεν.* tr add [*του πυροσ*] 49 *π. γ. πυρι αλ.* h ⊣ *πασα γαρ θυσια αλι αλισθησεται* ⊢ | Tr§ add [*και πασα θυσια αλι αλισθησεται*] 50 Tr H *το αλασ* bis

10,1 Tr *συμπορ.* 2 H [*προσ. φαρ.*] | *οι* Tr H om 5 tr *και αποκριθεισ ο ις̄* 6 *αυτουσ* [H] | tr *αυτουσ ο θεοσ* 7 *αυτου* sec Tr H om Tr [tr] add *και προσκολληθησεται προσ την γυναικα αυτου* 10 Tr§ *επηρωτησαν* 13 H *αυτων αψ.* | tr H *επιτιμησαν αυτοισ* 19 tr H *μη φον. μη μοιχ.* h ⊣ *μη μοιχ., μη πορνευσησ* ⊢ | *σου* sec Tr H om 20 Tr *ο δε αποκριθεισ εφη αυτω* tr *ο δε* [*αποκρ.*] *ειπεν αυτω* 21 Tr§ *σοι υστ.* | *τοισ* Tr [H] om 24 *εστιν* Tr [tr] add *τουσ πεποιθοτασ επι χρημασιν* 25 *τησ* Tr H§ om bis | tr *ραφ. εισελθειν* 26 tr H *προσ αυτον* 27 *αδυν. . . . θεω* sec h ⊣ *αδυνατον εστιν παρα δε τω θεω δυνατον* ⊢ | tr *δυνατα* [*εστιν*] | *τω* [H] 28 Tr§ *ηρξ. ο π. λεγ. αυ.* 29 Tr *αποκριθεισ ο ις̄ ειπεν* tr *και αποκρ. ο ις̄ ειπεν* seu *εφη ο ις̄* | *ενεκεν* sec [H] 30 *οικιασ . . . αιωνιον* h ⊣ *οσ δε αφηκεν οικιαν και αδελφασ και αδελφουσ και μητερα και τεκνα και αγρουσ μετα διωγμου εν τω αιωνι τω ερχομενω ζωην αιωνιον λημψεται* ⊢ | Tr h *μητερα* 31 *οι* sec [H] 34 Tr *αποκτ.* [*αυτον*] 35 H *οι* [*δυο*] 36 *με* Tr H§ om 37 *σου* sec Tr H om 43 h *εστω υ. διακ.* 44 Tr *εαν* | tr H *θελη εν υμιν* | *γενεσθαι* Tr§ H *ειναι* 46 tr *ερχεται* | Tr H *βαρτίμαιοσ* 47 h *εστιν ο ναζ.* 51 Tr *τι θελεισ ποι. σοι* | H *ραββουνει* h ⊣ *κυριε ραββει* ⊢ 52 tr H *και ο ις̄* **11,1** Tr H§ *ιερ. εισ βηθφαγη* (tr [*εισ β.*]) *και βηθανιαν* | h *το ελαιων* 2 Tr H *ουδ. ουπω ανθρ.* | tr H *εκαθισεν* 3 tr *ειπατε* [*οτι*] | tr [*παλιν*] | h *αποστ. παλ. αυ.* 4 Tr H om *τον* et *την* 6 Tr *ειπον* 7 h *εαυτων* 8 tr *εκοπτον* 11 Tr§ h *οψιασ* | *τησ ωρασ* [h] 13 tr *ου γ. ην ο και.* 17 *και ελ.* tr *λεγων* | *αυτοισ* H§ om 18 tr *οτι πασ* | Tr H *εξεπλησσετο* 19 tr *οτε* | Tr H§ *εξεπορευοντο* 23 Tr *αμην* [*γαρ*] | Tr§ *πιστευση* | tr *λεγει γιν.* 28 Tr§ *και τισ* | Tr§ H *εδ. τ. εξ. ταυτ.* 29 tr *υμασ* [*καγω*] 31 *ουν* Tr [H] om 32 Tr *ανθρωπων,* | *λαον* tr H *οχλον* | *ειχον* h ⊣ *ηδεισαν* ⊢ 33 tr *λεγ. τω ιησου* | tr [*αποκριθεισ*] *λεγ.* **12,1** Tr§ *εφυτευσεν ανθρωποσ* | Tr *εξεδοτο* 3 tr *οι δε λαβοντεσ* 4 Tr *εκεφαλαιωσαν* | Tr§ *ητιμησαν* 5 H *αποκτεννυντεσ* 6 tr *εχων υι.* | H *ειχεν,* | tr *απεστ.* [*και*] *αυτον* | tr *προσ αυτουσ εσχατον* 7 tr *ειπ. προσ εαυτ.* 8 tr *αυτ. απεκτειναν* 9 *τι* Tr [tr] add *ουν* 12 H *απηλθαν* 14 Tr H *εξ. δου. κηνσ. καισ.* | *κηνσ.* h ⊣ *επικεφαλαιον* ⊢ 15 Tr H *ο δε ειδωσ* 17 *αυτοισ* [tr] h om | Tr *εθαυμαζον* 19 Tr§ *τεκνα*

μη αφη 23 οτ. αναστ. Tr H om 24 ειδ. tr γινωσκοντεσ 25 Tr αγγ. [οι] tr [οι] αγγ. h οι αγγ. οι 26 o tert et quart Tr H om 27 o Tr H§ om | Tr [υμεισ ουν] πολυ 28 tr H ειδωσ οτι | tr αυτ. απεκρ. 29 Tr o ις̄ [αυτω] | tr πρωτη [παντων εντολη] | h ημων, κυριοσ 30 H§ ολησ καρδ. | tr [κ. εξ ολ. τ. διαν. σ.] | Tr [tr] add αυτη πρωτη εντολη 31 Tr δ. ομοια αὕτῃ tr δ. [ομ.] αὕτη 32 και pr H§ om | Tr ειπασ 33 H§ ολησ καρδ. | συνεσ. Tr [tr] add και εξ ολησ τησ ψυχησ | περισσ. tr πλειον | των sec Tr H om 34 Tr ιδων [αυτων] | H [ει] 36 Tr αυτοσ [γαρ] | ειπ. sec Tr§ λεγει, o Tr om | Tr§ h καθισον | υποπ. H υποκατω 37 tr εστιν υι. αυ. seu υι. αυτ. εστ. 39.40 H§ δειπνοισ, οι . . . προσευχομενοι 40 Tr H κατεσθοντεσ | h χηρων ⊣και ορφανων⊢ 41 Tr§ h απεναντι 42 κ. ελθ. tr ελθ. δε 43 βεβ. Tr H εβαλεν **13**,1 των Tr [tr] praem εκ 2 Tr H αφεθη ωδε | h add ⊣και δια τριων ημερων αλλοσ αναστησεται ανευ χειρων⊢ 3 o Tr H om 4 H εσται, . . . παντα. | tr παντα συντ. 6 πολλοι Tr [tr] add γαρ 7 Tr§ h ακουητε | Tr δει [γαρ] 8 Tr επι εθνοσ | Tr τοπουσ, [και] 9 Tr§ [γαρ] υμασ | Tr συναγωγασ, 14 Tr (ο αναγ. νοειτω,) 15 δε [Tr] H§ om | Tr καταβ. εισ την οικιαν | Tr H τι αραι 20 Tr§ μη κ̄σ̄ εκολ. 21 Tr η ιδε εκ. tr και ι. ε. 22 δε Tr H γαρ | ποιηα. Tr H δωσουσιν | Tr [και] τουσ 23 tr ιδου προειρ. 27 H εκλεκ. [αυτου] 28 Tr H ηδη ο κλ. αυ. | Tr ἐκφυῇ | tr γινωσκεται 30 tr παντα ταυτα 31 παρ. pr tr παρελευσεται | μη Tr H§ om 32 tr h ουδε αγγελοσ | 33 Tr αγρυπ. [και προσευχεσθε] | εστιν [H] **14**,3 Tr και συντρ. tr [κ.] σ. | τον Tr H την 4 ησαν . . . εαυτ. h ⊣οι δε μαθηται αυτου διεπονουντο και ελεγον⊢ | Tr εαυτ. [και λεγοντεσ] | h τριακ. δην. | Tr H ενεβριμωντο 6 Tr ειργασ. 7 δυν. Tr add αυτοισ tr H αυτοισ [παντοτε] 8 Tr εσχ. [αὕτη] | Tr§ H τ. σωμα μου | 9 Tr αν 10 Tr ισκαριωτησ 14 Tr αν | μου [tr] 15 Tr H και εκει 16 Tr μαθ. [αυτου] 18 Tr§ ειπ. ο ις̄ | o εσθ. h των εσθιοντων 19 Tr οι δε ηρξαντο | Tr§ καθ εισ | tr add [και αλλοσ, μη τι εγω;] 20 tr [εκ] των | H [ἓν] τρυβ. | Tr τρυβλίον 21 οτι [Tr] | Tr καλον [ην] 22 Tr λαβων [ο ις̄] 24 Tr το τησ διαθ. 31 Tr H εαν δεη με | Tr H απαρνησομαι H [δε] sec. 32 Tr γεθσημανεῖ | tr προσευξομαι | 33 H§ τον ιακ. κ. τον ιω. 35 Tr h προσελθων | Tr§ επεσεν 38 Tr εισελθητε 39 H [τ. αυ. λογον ειπ.] 40 Tr και ελθων ευρεν αυτουσ καθευδοντασ tr κ. [παλιν] ελ. ευ. αυ. καθ. H κ. παλιν ελθων ευρ. αυ. καθ. | Tr οι οφθ. αυ. 41 το sec Tr [H] om 42 Tr H ηγγικεν 43 Tr o ιουδ. H [ο] ι. o ισκ. [Tr] H om | tr οχλοσ [πολυσ] | Tr H των πρεσβυτερων 44 Tr H συσσημον 46 Tr επεβαλον 47 τισ Tr [H] om 48 Tr H με; 49 tr h εκρατειτε 51 Tr H και νεαν. τισ συν. 52 tr εφυγεν [απ αυτων] 53 συνερχ. Tr [tr] h add αυτω 54 Tr συγκαθ. 55 Tr H ηυρισκον 56 Tr ἴσαι

58 *αχειρ. οικοδ.* h ⊣ *αναστησω αχειροποιητον* ⊢ 60 Tr H *ουδεν;* | *τι* h *οτι* 63 H *διαρηξασ* 64 H *βλασφημιασ;* 68 h *επισταμαι . . . λεγεισ;* | *κ. αλεκτωρ εφων.* H om 69 Tr *παλιν ηρξ.* | tr h *αυτον ειπεν τοισ παρ.* sine *ηρξ. παλ.* | Tr *εστιν* enc 72 *ευθυσ* [tr] | Tr§ H *δισ φων.*

15,1 *ετοι.* Tr H§ *ποιησαντεσ* | *των* sec Tr H om 2 h *λεγεισ;* 4 tr *επηρωτησεν* | *αυτ.* Tr [H] add *λεγων* | Tr§ *ονπερ ητουντο* 8 *αν.* tr *αναβοησασ* | Tr *αει εποιει* 10 H [*οι αρχ.*] 12 *θελετε* [Tr] H om | H [*ον*] | *ον λεγετε* Tr [tr] om 14 tr *κακον εποιησεν* | tr *εκραζον* 15 Tr H *τ. οχλω το ικανον ποιησαι* 16 Tr *συγκαλ.* 18 tr *ο βασιλευσ* 20 Tr *τα ιματ. τα ιδια* sine *αυτου* | *ιδια* H om | H *σταυρωσωσιν* | Tr H *σταυρ. αυτον* 21 *απ* Tr *απο* 22 Tr [*τον*] *γολγοθα* | tr H§ *μεθερμηνευομενοσ* 23 *οσ* tr *ο* 25 *εστ.* h ⊣ *εφυλασσον* ⊢ 28 Tr [*και επληρωθη η γραφη η λεγουσα, και μετα ανομων ελογισθη*] 29 Tr *οὐά,* H *οὐά* | H [*εν*] *τρισιν* 32 tr [*του*] *ισρ.* | *συν* Tr om 34 tr *τη ωρα τη εν.* | Tr H *ἐλ. ἐλ.* (H -*ι* bis s. d. p.) *λαμα σαβ.;* | *ο θεοσ μου* sec [H] | *εγκ.* h ⊣ *ωνειδισασ* ⊢ 35 Tr H *παρεστηκοτων* h *εστηκοτων* 36 *και* [Tr] H om 38 Tr H *απ ανωθεν* 39 Tr *ουτωσ* [*κραξασ*] | tr H *υι. θεου ην* 40 Tr *αισ* [*ην*] | tr [*και*] *μαρ. η μαγδ.* | H *μαριαμ η μ.* | Tr *μαρ.* [*η*] *ιακ.* 41 Tr *αι* [*και*] *οτε* tr [*αι*] *κ. ο.* 42 Tr‹ *προσ σαββ.* 43 *ο* H§ om 44 Tr H *εθαυμασεν* | *παλαι* Tr§ H§ *ηδη* 46 Tr H *εθηκεν* | *μνηματι* Tr *μνημειω* **16,1** H [*η*] *μαρια η μ.* | *η* sec [Tr] H add *του* 2 *τη* Tr [tr] [H] om | *των* [tr] | *μν.* Tr H *μνημειον* | h *ανατελλοντοσ* 3 *εκ* Tr§ *απο* 5 tr h *ελθουσαι* 8 H *ειπαν, εφοβουντο γαρ* ****** Tr add *κατα μαρκον*

verss. 9—20 videtur Tr non Marci esse putare [[H]] 9 Tr§ H *παρ. ησ* 10 H *πενθουσι* 14 *υστ.* Tr [tr] [H] add *δε* | tr H *εγην.* [*εκ νεκρων*] 17 Tr H *ακολουθησει ταυτα* h *ταυτα παρακολουθ.* | *καιναισ* Tr [tr] H§ om 18 *οφ.* Tr [tr] [H] praem *και εν ταισ χερσιν* 19 *ουν* [tr] | *κυριοσ* Tr [tr] [H] add *ιω̄* 20 h add *αμην* Tr add *κατα μαρκον* H dat haec quoque pro [[9—20]]: [[*πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖσ περὶ τὸν Πέτρον συντόμωσ ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸσ ὁ Ἰησοῦσ ἀπὸ ἀνατολῆσ καὶ ἀχρὶ δύσεωσ ἐξαπέστειλεν δι᾽ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆσ αἰωνίου σωτηρίασ.*]]

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

*Tr *ευαγγελιον κατα λουκαν*

1,3 Tr *εδοξεν* 7 Tr H [*η*] 8 tr *εναντιον* 9 Tr *ελαχεν* 15 $\overline{κυ}$ [Tr] h praem *του* 17 h *προσελευσεται* | Tr *ηλιου* 21 tr H *εν τω ναω αυτον* 25 h *ο* $\overline{κσ}$ 26 Tr§ H *ναζαρετ* 28 *ο αγγ.* [Tr] ante *πρ. αν.* H om | [Tr]§ h⊣⊢ add *ευλογημενη συ εν γυναιξιν* 35 H *κληθησεται, υιοσ* 36 Tr *συγγενησ* | Tr§ H *συνειληφεν* 39 H *ορινην* 42 tr *φων. μεγ.* 43 Tr *πρόσ με* 49 H *δυνατοσ,* ℵ *και* 59 H *ηλθαν* 61 H *οὐδεὶσ*

ἔστιν 63 tr πινακιδα | το Tr H om 65 H ορινη 66 tr ακουοντεσ 74 tr εχθρ. [ημων] 75 tr H§ πασαισ ταισ ημεραισ 76 προ πρ. H ενωπιον 77 αυτων tr ημων 78 tr H επισκεψεται 80 H ηυξανε **2,2** H (αυτη . . . κυρηνιου) | Tr H πρωτη εγενετο | tr h κυρεινου 3 εαυ. tr ιδιαν 4 Tr§ H ναζαρετ 5 H ενκυω 9 Tr κ. [ιδου] αγγ. 12 το [tr] H§ om | Tr H εσπ. και κειμενον εν 13 Tr§ h ουρανου 14 tr h ευδοκια 15 Tr [και οι ανθρωποι] οι ποιμ. ειπον 19 h μαριαμ | Tr συμβ. 20 Tr H ειδον 24 Tr νεοσσουσ 25 Tr§ ην ανθρ. 26 Tr πριν αν tr πριν η seu πριν η αν | H [η] 28 Tr αγκαλασ [αυτου] 33 αυτου sec Tr H om 34 Tr H αντιλεγομενον, 35 Tr (και . . . ρομφαια) | δε [Tr] H§ om 36 tr ετη επτα μ. ανδ. 36.37 H (αυτη προβεβ. . . . τεσσαρων) 37 Tr H δεησεσιν 39 Tr H παντα τα κ. | Tr§ υπεστρ. | tr H ναζαρετ 40 Tr§ H σοφια 42 Tr§ αυτων [εισ ιεροσολυμα] 44 H συγγενευσιν 48 H και εγω | H ζητουμεν 51 tr H ναζαρετ | ρημ. Tr [tr] add ταυτα 52 Tr προεκ. ηλικια κ. σοφ. tr πρ. σ. κ. η. H πρ. τη σ. κ. η. **3,1** ηγεμονευον. h ⊣ επιτροπευοντοσ ⊢ | Tr τετραρχ. | H αβειληνησ 3 την Tr H om 4 Tr βοωντοσ, Ἐν τη ερημω ετ. 8 tr h αξιουσ καρπουσ 9 καλον [H] 14 Tr§ ποιησομεν Tr H ειπεν αυτοισ | Tr H μηδε συκοφ. 16 Tr§ απεκρ. ο ιω. απασιν λεγ. 17 Tr§ και διακαθαριει | συν. Tr συναξει 19 Tr τετραρχ. 20 κατεκλ. Tr [tr] praem και 22 συ . . . ευδοκ. h ⊣ υιοσ μου ει συ, εγω σημερον γεγεννηκα σε ⊢ 23 sqq Tr ponit comma post nomen unumquidque, apud H facit nomen quidque στίχον unum 24 Tr H ματθατ 25 Tr μαθθαθιου 26 tr ματαθιου 29 Tr H μαθθατ 31 Tr ναθαν 32 H ιωβηλ | Tr§ σαλμων 33 Tr τ. αμιναδαβ, τ. αραμ, τ. εσρωμ tr τ. αμ., τ. αρνει, τ. εσρων | H om τ. αμιναδαβ | αδμειν h αδαμ | H ἐσρων | Tr H φαρές 34 H θαρά 35 Tr H φάλεκ | Tr ἔβερ 36 Tr§ καϊναν H -αμ s. d. p. 37 Tr μαθουσάλα | H ένωχ | Tr ιαρέδ | Tr H μαλελεηλ | Tr καϊναν H -αμ s. d. p. **4,4** Tr add [αλλ επι παντι ρηματι θεου] 6 Tr H αν 8 Tr h αυτω ειπεν ο (h [ο]) ις̄ tr ει. αυ. ο ις̄ | Tr H κυρ. τ. θ. σ. προσκυν. 9 tr και ηγαγ. | Tr εστησεν [αυτον] | αυτω [H] 12 tr ο ις̄ ειπεν αυ. 16 Tr ναζαρετ tr -ρεθ | Tr H§ τεθραμμενοσ 17 Tr H ανοιξασ | ευρεν Tr [H] add τον 19 (18.19) Tr H κηρίξαι bis 20 tr εν τ. συναγ. οι οφθ. ησαν 22 Tr§ ουχι ουτοσ εστ. [ο] υι. ιωσ. 23 Tr εισ καφαρ. 24 Tr H αυτου 25 οτι Tr H om | επι ετη Tr H§ om επι 26 tr σαρεφθα 27 Tr H ἐλισαιου 31 H γαλιλαιασ. 34 Tr [λεγων], εα 35 tr εξηλθε εξ | Tr H ρίψαν 39 tr και παραχρ. 40 tr H§ απαντεσ | tr επιθεισ | tr h εθεραπευσεν 41 Tr§ H§ εξηρχετο | Tr κραζοντα, tr κραυγαζοντα, H , κραζοντα 43 tr h δει με | tr εισ τουτο 44 tr εν ταισ συναγωγαισ | γαλιλ. tr H ιουδαιασ h ⊣ γαλ. ⊢

5,1 και pr tr του 2 Tr H ειδεν | Tr§ δ. πλοια H^{c} πλοια δ. | Tr αλιεισ | tr αποβ. [απ αυτων] | Tr H§ επλυνον 3 καθ. δε Tr§ και

καθ. | Tr εδιδ. εκ του πλοιου H εκ του πλ. εδιδ. 5 Tr ειπεν αυτω | 5.6 tr το δικτυον bis 7 Tr ηλθον 9 Tr H§ ιχθυων ων 10 ο [Tr] H om 12 ι. δε Tr§ και ιδων 13 ειπ. Tr H λεγων 14 εισ μα. αυ. h ⊣ ινα εισ μαρτυριον η υμιν τουτο ⊢ 17 Tr§ ιασθ. αυτουσ | 18 H θειναι [αυτον] 22 αποκρ. [Tr] 24 H αμαρτιασ — ειπεν | παραλελ. h παραλυτικω 26 H ειδαμεν 29 h μετ αυτου 30 αυτων [Tr] 31 ο [H] 33 Tr [δια τι] οι μ. | Tr πινουσιν; 34 tr νηστευειν 36 tr σχιζει | tr συμφωνει 38 Tr add [και αμφοτεροι συντηρουνται] 39 και H§ om | ουδεισ . . . εστιν [H] | tr [ευθεωσ] θελει | tr χρηστοτεροσ **6,1** δευτεροπρ. Tr [tr] H h⊣⊢ om | Tr§ H κ. ησθιον τ. σταχυασ 2 H ειπαν | ποιειν Tr H om 3 Tr H πρ. αυ. ειπ. ο (H [ο]) ις tr ο ις ει. πρ. αυ. | οποτε Tr H οτε | οντεσ Tr [tr] H om 4 Tr H [ωσ] | ελαβεν και Tr H λαβων | και quart Tr H om 5 οτι [Tr] H om | H§ εστιν τ. σαβ. ο υι. τ. ανθ. 7 H δε αυτον | h θεραπευσει | tr κατηγοριαν 9 H [ο] 10 Tr add [ωσ η αλλη] 14 και tert [tr] | tr [και] φιλιπ. 15 και pr [tr] | και tert Tr [H] om 16 και pr [tr] | Tr οσ [και] 17 πολυσ Tr om 17 (18) H ηλθαν 19 tr εζητει 25 νυν pr [Tr] 26 Tr H υμ. ειπωσιν | παντεσ [tr] 28 περι Tr§ υπερ 29 Tr H επι τ. σιαγ. 30 Tr [δε] τω αιτουν. tr [δε τω] αιτ. 31 και υμεισ [tr] H§ om 33 γαρ Tr [H] om | Tr εστιν, και γαρ tr ε., κ. [γαρ] 34 Tr δανειζετε tr δανεισητε | tr [απο]λαβειν | εστιν [H] | Tr και [γαρ] αμ. | Tr δανειζουσιν | Tr ἴσα 35 Tr δανειζετε | Tr H§ μηδεν 36 Tr καθωσ [και] | H εστιν· 37 και tert Tr [tr] om | tr δικαζ. κ. ου μη δικασθ. 38 h μετρηθησεται 42 Tr [η] πωσ | Tr§ εκβαλειν ante το καρφοσ 43 παλιν [Tr] 45 καρδ. pr Tr [tr] add αυτου 46 h ο λεγω 48 Tr οικοδομεισθαι **7,1** επ. tr επει δε 4 ηρ. Tr H παρεκαλουν 6 Tr H απο τ. οικ. | Tr επεμψ. προσ αυτον | Tr εκατονταρχοσ | Tr H λεγων αυτω | tr ειμι ικανοσ 7 tr ιαθησεται 10 tr [ασθενουντα] δουλ. 11 τη Tr§ H§ τω | Tr§ επορευετο | H ναιν s. d. p. | αυτω [tr] | ικανοι Tr [tr] H om 12 H αὐτη pr | ην pr [tr] | ην sec [Tr] 13 Tr H επ αυτη 14 νεανισκε h add ⊣ νεανισκε ⊢ 15 h εκαθισεν 16 Tr H§ παντασ 17 Tr [εν] παση 19 αλλ. Tr§ H ετερον 20 H απεστειλεν | αλλ. tr h ετερον 21 εκεινη τ. tr αυτη [δε] 22 οτι [Tr] H om | κωφοι tr praem [και] H s. u. 24.25.26 Tr H εξηλθατε ter 28 προφ. [Tr] H om | H εστιν (sec). — . . .[30] αυτου. — 32 λεγοντεσ H α λεγει 33 μη Tr μητε | Tr H εσθων | μηδε Tr H μητε 34 H εσθων 35 Tr§ (tr [παντων]) H§ παντ. ante τ. τεκ. αυ. 38 Tr H εξεμασσεν 39 tr H [ο] προφητ. 40 H χρεοφιλεται 41 Tr δανειστη 42 tr τ. ουν [αυτων] 43 Tr [ο] σιμων 44 Tr H§ υδ. μοι επι ποδασ 45 Tr H§ διελιπεν 46 Tr H ηλ. τ. ποδασ μου 47 Tr H αι αμαρτ. αυτησ **8,3** Tr H ιωανα 7 Tr συμφυεισαι 9 Tr§ τισ ειη η παρ. αυτη (tr om η) 12 tr ακουοντεσ 13 Tr H§ επι τησ πετρασ | h αυτοι 14 Tr συμπνιγ. 16 Tr αλλα 17 H γὰρ ἔστιν

19 αυτου pr Tr H om 20 οτι Tr H om | Tr§ H θελοντεσ σε 23 h εισ τ. λιμν. ανεμ. 24 tr εγερθεισ 26 Tr H γερασηνων | Tr αντιπέρα 27 Tr υπην. [αυτω] | tr τισ ανηρ h [τ.] α. | εχων Tr§ οσ ειχεν | tr εκ χρονων ικανων και ιμ. ουκ ενεδιδυσκετο 28 H [του θῡ] 29 tr h παρηγγειλεν | tr H§ απο τ. δαιμ. 30 λεγων H om | Tr ὄνομα ἐστὶν; | Tr§ δαιμ. πολλα εισηλ. 32 tr H§ βοσκομενη 35 Tr H ηλθαν | Tr H ευραν | Tr εξεληλυθει | H ποδ. [του] ιῡ 37 Tr H ηρωτησεν | Tr H γερασηνων 38 Tr H εδειτο | tr τ. δαιμ. εξεληλ. 40 εγεν. · · · υποστρεφ. Tr§ H εν δε τω υποστρεψαι (H -στρεφειν) 41 αυτοσ Tr§ H§ ουτοσ | Tr [του] ιῡ 42 H αὐτη | εν δε τ. υπαγ. tr και εγενετο εν τω πορευεσθαι 43 ιατροισ . . . βιον [tr] H om 45 κ. οι συν αυτω [tr] H om | Tr add [και λεγεισ, Τίσ ο ψαμενοσ μου;] 48 Tr H θυγάτηρ 49 Tr λεγων [αυτω] | tr μη σκυλ. 50 tr αυτω [λεγων] | tr πιστευε 52 Tr H ου γαρ απεθ. 54 Tr H εγειρε 55 tr δοθην. αυτη **9,1** Tr συγκαλεσ. | tr δωδ. [αποστολουσ] | h δυναμ. αυτοισ 2 Tr add [τουσ ασθενεισ] 3 ανα [Tr] H om 5 και sec Tr H om | Tr§ αποτιναξατε 7 Tr τετραρχησ 7.8 H ὑπὸ τινῶν bis 8 Tr τὶσ 9 H [ο] ηρωδησ | Tr [εγω] ακουω | 12 H ειπαν | Tr [τουσ] αγρουσ 13 Tr§ h υμ. φαγ. | h πεντε αρτοι 14 Tr H ησαν γαρ ωσει | Tr κλισ. [ωσει] ανα H s. u. 15 h παντασ 18 συνησαν h συνηντησαν | tr λεγ. οι οχλ. 22 tr h αναστηναι 23 h απαρνησασθω 24 Tr H οσ γαρ αν 25 h ωφελει 26 λογουσ [tr] 27 Tr§ εστωτων 28 και pr H§ om 31 Tr εμελλεν 32 Tr ειδον 34 tr επεσκιασεν | εισελ. αυτ. tr εκεινουσ εισελθειν 37 τη εξ. η. Tr [εν] τ. ε. η. h ⊣ δια τησ ημερασ ⊢ 38 Tr επιβλέψαι | Tr H μοί εστιν 39 tr H μολισ αποχ. | Tr συντρίβον 41 tr τ. υιον σ. ωδε 47 ειδ. Tr§ h ιδων | Tr H παιδιον 48 H αν δεξ. τ. | Tr εαν εμε | tr εσται 49 ο Tr H om | H ειδαμεν | tr H εν τω | tr H εκωλυομεν 50 Tr ο ιω̄σ | Tr εστιν sec enc· 51 αυτου sec [Tr] H om 52 Tr H κωμην σαμαρειτων | ωστε H ωσ 54 Tr μαθ. [αυτου] | tr add [ωσ και ηλιασ εποιησεν;] h ⊣, ωσ κ. ηλει. ε. ⊢ 55 h add ⊣ και ειπεν ουκ οιδατε ποιου πνευματοσ εστε. [ο υιοσ του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχασ [ανθρωπων] απολεσαι αλλα σωσαι.] ⊢ 57 Tr H sec. cur. εαν 58 ο pr [H] 59 ειπεν sec T [tr] h add κυριε 62 Tr ο ιω̄σ προσ αυτον tr H [προσ αυ.] ο ιω̄σ | επιβ. . . . οπισω h ⊣ εισ τα οπισω βλεπων και επιβαλλων την χειρα αυτου επ αροτρον ⊢ | αυτου [Tr] H om

10,1 και pr [Tr] H om | H εβδομηκ. [δυο] H ανα δυο [δυο] 2 tr εκβαλη εργ. 4 tr μηδε υποδημ. Tr H και μηδενα 6 tr H§ εκει η | Tr επαναπαυσεται 12 δε Tr H om 13 tr βηδσαϊδα 15 tr η εωσ ουρ. υψωθεισα | εωσ sec Tr H add του | tr H§ καταβηση 17 H εβδομη. [δυο] 18 h εκ του ουρ. ωσ αστρ. 19 h αδικηση 20 Tr εγγεγρ. 21 εν sec Tr H om | Tr H ευδοκια εγεν. 22 (21) και στραφεισ . . . ειπεν

Tr H om | Tr H *ω αν* 24 Tr H *ειδαν* 25 Tr [*και*] *λεγων* 27 *σου* pr h om | *τησ* [Tr] H§ om | H *ισχυι* s. d. p. 30 Tr *υπολαβ. δε* 31 H [*εν*] 32 *γενομενοσ* Tr H om | Tr H *τοπον ελθ.* s. comm. 33 Tr *ιδων* [*αυτον*] 34 Tr H *πανδοχειον* 35 h *εδωκεν δ. δηναρ.* | Tr H *πανδοχει* 36 Tr *τισ* [*ουν*] 37 *ο* tert [H] 38 Tr§ H *εν δε τω* sine *εγεν.* | *και* [Tr] H om | T§ *εισ τον οικον* [*αυτησ*] h [*εισ τ. οικον αυ.*] 39 Tr *μαρια* | H [*η*] | tr *ποδ. του ιυ* 40 Tr H *κατελειπεν* | Tr§ *ειπε* 41 *κυρ.* Tr§ *ισ* 41.42 *μεριμνασ . . . γαρ* h *θορυβαζη· μαριαμ* 42 *ενοσ . . . μαρια* H *ολιγων δε εστιν χρεια η ενοσ· μαριαμ* | *γαρ* Tr§ *δε* | Tr [*απ*] *αυτησ* **11**,2 tr *προσευχεσθε* 8 Tr *αναιδειαν* 9 Tr H *ανοιγησεται* 10 Tr H *ανοιγησεται* tr h *ανοιγεται* 11 h *αιτησ. τ. πατ.* | *αρτον . . . η και* [tr] H§ (sed h [*και*]) om 12 *μη* [tr] H om 13 *ο* sec [H] | *πνευμα αγ.* h ⊣ *αγαθον δομα* ⊢ 14 *και αυτο ην* [Tr] tr H om | tr *δαιμ. εκβληθεντοσ* 15 Tr H *ειπαν* | H *βεεζεβουλ* 17 Tr H§ *εφ εαυτην διαμερ.* 18.19 H *βεεζεβουλ* bis 19 Tr h *κριτ. υμων εσον.* tr H *υμ. κρ. εσ.* 20 Tr H [*εγω*] *εκβαλλω* 22 Tr *σκύλα* 24 h *αναπαυσιν και μη ευρισκον.* | *ευρισκ.* [tr] [H] h add *τοτε* 25 tr H *ευρισ.* [*σχολαζοντα*] 27 Tr *γυνη φωνην* 30 H [*ο*] *ιωνασ* | Tr *νινευΐταισ* 32 Tr *νινευΐται* s. d. p. 33 H *κρύπτην* | *φεγ.* Tr§ H *φωσ* 34.36 H *φωτινον* ter et *σκοτινον* bis 35.36 h† 36 Tr H *μεροσ τι* h [*τι*] *μ.* | h *εν τη ασ.* 40 tr *τ. εσωθ. κ. τ. εξωθ.* 41 Tr *εστιν* enc 42 Tr *αλλ ουαι* | Tr H *ταυτα δε* 44 *ωσ τ. μνη. τα* h ⊣ *μνημεια* ⊢ | *οι* sec [tr] 47 Tr H *οι δε πατ.* 48 *κ. συνευδ.* h ⊣ *μη συνευδοκειν* ⊢ | tr add [*αυτων τα μνημεια*] 49 Tr [*εκ*]*διωξ.* tr H *διωξουσιν* 50 Tr§ H§ *εκκεχυμενον* 52 *ηρατε* h ⊣ *εκρυψατε* ⊢ 53 *κακ. εξελ. αυ.* tr *λεγοντοσ δε αυτου ταυτα προσ αυτουσ* 53.54 pro his verss. h ⊣ *λεγοντοσ δε αυτου ταυτα προσ αυτουσ ενωπιον παντοσ του λαου ηρξαντο οι φαρισαιοι και οι νομικοι δεινωσ εχειν και συνβαλλειν αυτω περι πλειονων, ζητουντεσ αφορμην τινα λαβειν αυτου ινα ευρωσιν κατηγορησαι αυτου* ⊢ 54 Tr H *ενεδρ. αυτον* Tr add [*ζητουντεσ*] | Tr add [*ινα κατηγορησουσιν αυτου*] **12**,1 tr H *ζ. ητισ εστιν υποκρ.* (H,) *τ. φαρ.* 4 H *αποκτεινοντων* | tr *περισσον* 6 tr *πωλειται* 8 tr H *οσ αν ομολογησει* 11 tr *φερωσιν* | tr *μεριμνατε* | *η τι* pr [Tr] [H] tr om 13 Tr§ *αυτω εκ τ. οχλ.* 15 *εστιν* Tr enc 17 H *αὐτω* 18 Tr§ H *παν. τον σιτον κ. τ. αγ. μου* h pro *τ. σιτ. κ. τ. αγ. μου* habet ⊣ *τα γενηματα μου* ⊢ 19 *κειμενα . . . πιε* [H] 20 Tr H *αιτουσιν* 21 *ουτωσ . . . πλουτων* [H] | Tr *εαυτω* H *αὐτω* 22 *αυτου* [H] | Tr§ H§ *λεγω υμιν* | H *σωματι* [*υμων*] 23 Tr H *η γαρ ψυχη* 24 Tr H§ *ου σπειρ. ουδε* tr *ου σπ. ουτε* | Tr *πετεινων;* 25 tr H§ *ε. τ. ηλικ. αυτου προσθ.* | *πηχυν* Tr§ add [*ενα*] 26 *ει . . . λοιπων* h ⊣ *και περι των λοιπων τι;* ⊢ 27 Tr H *πωσ αυξανει* (tr [*αυξ.*])· *ου κοπια ουδε νηθει* h *πωσ* ⊣ *ουτε νηθει ουτε υφαινει* ⊢ 28 Tr§ *ει δε τον χορ. σημ. εν*

αγρω οντα | H *αμφιαζει* | Tr *ολιγοπιστοι;* 37 tr *κυρ. ελθ.* 38 tr *και εαν* [*ελθη*] *εν τη δευτερα* [*φυλακη*] *και* (*κ.* in comm Tr) | *καν* pr . . . *ουτωσ* h ⊣ *και εαν ελθη τη εσπερινη φυλακη και ευρησει, ουτωσ ποιησει και εαν εν τη δευτερα και τη τριτη* ⊢ | *εισιν* Tr add [*οι δουλοι*] *εκεινοι* H *εκεινοι* tantum 39 Tr H§ *ερχ., εγρηγορησεν αν και ουκ αφ.* tr *ερχ.,* [*εγρηγ. αν και*] *ουκ αν αφ.* | Tr§ *διορυγηναι* 41 *αυτω* Tr H om 42 *κ. ει.* tr *ειπεν δε* | *του* [Tr] | *το* Tr [tr] [H] om 44 tr *υπαρχ. αυτω* 47 Tr *μηδε ποιησασ* tr [*η ποι.*] 52 tr *οικω ενι* H *τρισιν,* 53 Tr H *την μητερα* | Tr H *νυμφην αυτησ* 54 Tr§ *απο δυσμ.* 56 tr *τ. ουρ. κ. τ. γησ* | H§ *καιρ. δε* | *ου δοκ.* Tr§ H *ουκ οιδατε δοκιμαζειν* 58 H [*απ*] *αυτ.* **13,2** tr *αποκρ.* [*ο ις*] tr *τοιαυτα* 4 Tr *δεκα* [*και*] *οκτω* H *δεκα οκτω* | *εν* sec Tr H om 5 tr h *μετανοητε* | tr *ομοιωσ απολ.* 8 *κοπρια* h ⊣ *κοφινον κοπριων* ⊢ 9 tr *ει δε μη γε εισ το μελλ.* H *μελλον* — 10 tr [*εν*] *τοισ* 11 Tr *δεκα* [*και*] *οκτω* H *δεκα οκτω* | Tr *συγκυπτ.* 12 *απο* Tr H om 13 H *ανωρθωθη* 14 *οτι* sec Tr [tr] om 15 tr H§ *απαγων* 18 *ουν* tr *δε* 19 Tr *δενδρον* [*μεγα*] 22 Tr *ιερουσαλημ* 24 Tr H *ισχυσουσιν,* 26 tr h *αρξησθε* 27 H *και ερει λεγων υμιν Ουκ* | *υμασ* Tr H om 28 tr H§ *οψησθε* 29 Tr [*απο*] *βορρα* H s. u. 30 *εισιν* Tr enc bis 31 tr *εν ταυτη ωρα* Tr§ *ημερα* 32 tr *τριτη* [*ημερα*] 34 H *αυτην,* — | Tr H *ορνισ* 35 *λεγω* Tr [H] add *δε* | *οτι* Tr H om | *ηξει οτε* [Tr] H om **14,1** *των* [H] 5 *αποκρ.* Tr H om | tr *ειπ. πρ. αυτ.* | *εν* Tr *τη* 10 *ερ.* tr *ειπη* 13 H *δοχην ποιησ* | Tr H *αναπειρουσ* 14 *δε* Tr H *γαρ* 15 tr *οσ* [*τισ*] *φαγ.* 16 tr *εποιησεν* 17 h *ερχεσθαι* | *εισιν* Tr H§ *εστιν* | Tr add [*παντα*] 18 tr *εξελθειν* 21 Tr H *αναπειρουσ* 22 *ὁ* tr *ωσ* 26 *αυτου* H *εαυτου* | *δε* Tr H *τε* | H *τ. ψυχ. εαυτ.* | tr *μου μαθ. ειν.* 27 Tr *και οστισ* | Tr§ *αυτου* 31 H *συνβαλειν* | Tr *βουλευεται* 32 *τα πρ.* H *προσ* h *εισ* vel *τα προσ* 34 *ουν* [Tr] | Tr H *αλασ* bis

15,1 tr *εγγιζ. αυτω* 4 *απολεσασ* Tr§ *-λεση* | tr *εν εξ. αυ.* 6 Tr *συγκαλει* tr *συγκαλειται* | Tr *συγχαρητε* 7 Tr§ *εσται εν τ. ου.* 8 *οτου* Tr H *ου* 9 Tr *συγκαλειται* tr *συγκαλει* Tr *συγχαρητε* 12 *κ. διειλ.* Tr H *ο δε διειλ.* 13 Tr H§ *παντα* 16 tr H *επ. χορτασθηναι εκ τ. κερ.* h *επ.* ⊣ *γεμ. τ. κοιλ. αυ.* ⊢ *εκ τ. κ.* 17 *εφη* Tr§ *ειπεν* | Tr§ H *περισσευονται* Tr *ωδε λιμω* tr *λιμω* [*ωδε*] 20 *αυτου* pr tr H *εαυτου* 21 tr H *ο υιοσ αυτω* | H add [*ποιησον με ωσ ενα των μισθιων σου*] 22 Tr [*ταχυ*] *εξεν.* H s. u. 23 *φερ.* tr *ενεγκαντεσ* 24 h *εζησεν* 26 *τι* Tr H *τι αν* 29 Tr H *πατ. αυτου* | h *εριφιον* 30 Tr h *των πορν.* 32 Tr H *και απολωλ. κ.* **16,2** tr *δυνηση* 4 *εαυ.* tr *αυτων* 5 H *χρεοφιλετων* | *εαυ.* tr *αυτου* 6 h *γραφ. ταχ.* 8 *εστιν* Tr enc 9 Tr§ *ποιησ. εαυτ.* 12 H§ *ημετερον* | h *υμιν δωσει* 17 H *μ. κερεαν* h *κερεαν μ.* 19 *δε* [tr] 21 Tr *απο* [*των ψιχιων*] *τ. πιπτ.* 26 *εν* Tr§ *επι* | Tr *πασιν* | *οι* sec H om 27 Tr H *σε ουν* 29 Tr *λεγ. δε* [*αυτω*] | Tr

εχουσιν 31 Tr H *ουδ εαν* · **17,1** *ου. δε δι* Tr§ H *πλην ουαι δι* 2 tr *ενα τ. μ. τουτ.* 6 *ταυτη* [H] 7 *εξ* [Tr] 9 tr add [*ου δοκω.*] 11 Tr *πορευ.* [*αυτον*] 12 Tr H§ *απηντησαν* | *αυτω* [Tr] H om | H§ *ανεστησαν* 17 Tr H *ουχ* | Tr H *οι* [*δε*] *εν.* 21 Tr *η ιδου εκ.* tr *η* [*ιδου*] *εκ.* 23 H§ *εκει η* | *απελ. μηδε* [H] 24 Tr *η αστραπη* [*η*] | *εν τ. ημ. αυ.* [tr] H§ om 27.29 Tr H§ *παντας* bis 33 Tr *κ. οσ αν απολεση* H *οσ δ αν απολεσει* 34 H [*μιασ*] | H ut T sec. cur. *ο εισ* 35 tr *δυο εσον.* | Tr [*η*] *μια* · **18,1** Tr *δε* [*και*] | Tr *εγκακ.* 4 Tr H *ταυτα δε* 9 tr *εξουθενουντεσ* 10 *ο* pr Tr H§ om 11 Tr H *ταυτα προσ εαυτον* tr h *πρ. εαυ. ταυ.* | *ωσπ.* Tr h *ωσ* 12 Tr *αποδεκατω* 13 *ο δε τ.* Tr§ *και ο τελ.* | H *ετυπτε* | *αυτ.* Tr H *εαυτου* 14 *αυ. η γ. εκ.* Tr§ H *αυτου παρ εκεινον* 16 *πρ. αυ. λ.* tr *προσκαλεσαμενοσ αυ. ειπεν* H ut T sed [*αυτα*] 19 *εισ* Tr [H] add *ο* 20 *σου* sec Tr H om 21 tr *εφυλαξαμην* | Tr add [*μου*] 22 *ουρ.* Tr H *τοισ* (H [*τ.*]) *ουρ.* tr *ουρανω* 24 *ο* [H] | Tr *ο* $\overline{\text{ισ}}$ [*περιλυπον γενομενον*] | tr *εχ. εισελευσονται εισ τ. β. τ. θ.* 25 *εισελ.* pr tr *διελθειν* 26 Tr *ειπον* 27 *τω* [Tr] 28 Tr H *ο πετροσ* 29 Tr H *οτι ουδεισ* | H *οὐδεὶσ ἔστιν* | Tr§ *γον. η αδελ. η γυν.* | Tr *ενεκεν* 30 *ουχι* Tr *ου* | tr H§ *λαβη* | h ⊣ *επταπλασιονα* ⊢ 36 *τι* [Tr] h add *αν* 40 *ο* [Tr] H om 41 Tr [*λεγων*] *Τι σοι* **19,2** *ην* sec Tr H§ *αυτοσ* tr [*ουτοσ*] *ην* 4 *εισ το* Tr om 5 *ο* [H] | tr [*ειδεν αυτον και*] *ειπεν* 8 H *ημισια* | tr *διδ. τ. πτωχ.* | *τοισ* [H] 9 *ο* [H] | *αβρααμ* Tr [H] add *εστιν* 13 H§ *πραγματευσασθαι* 15 Tr H *γν. τι διεπραγματευσαντο* 16 Tr *προσειργασατο* 17 *ευγε* h *ευ* 19 Tr§ *γιν. επανω* 22 H *κρίνω* | Tr *εσπειρα·* 24 H *εχοντι·*—[25] *μνασ.*— 26 Tr *λεγω* [*γαρ*] *υμ.* | *αρθ.* Tr [tr] add *απ αυτου* 27 *τουτ.* tr *εκεινουσ* | tr *θελοντασ* | *αυτουσ* [tr] 29 tr *βηθανία* H *-νιὰ* | H *Ἐλαιῶν* | Tr *μαθ.* [*αυτου*] 30 *ειπ.* Tr H *λεγων* | *και* [tr] 31.34 H *οτι O κυρ.* bis 36 *αυτων* Tr H *εαυτ.* 37 tr *ηρξατο* | *πασ.* Tr *παντων* 38 Tr H *ευλογ. ο ερχομενοσ* (H , *ο*) *βασιλ.* h *ευ. ο βασ.* vel *ευ. ο ερχ. βασ.* | tr *ειρ. εν ουρ.* 40 Tr *ειπεν* [*αυτοισ*] | *οτι* [Tr] H§ om | tr *κεκραξονται* 42 *καιγε* Tr [tr] H om | *και συ* tr H post *ταυτη* pon | *σου* pr Tr H om | *σου* sec [Tr] H om | H *ειρηνην*— 43 Tr h *περιβαλουσιν* 46 tr *οτι ο οικ. μ. οικ. πρ. εστιν* 48 Tr H *ηυρισκον* | Tr *εξεκρεματο*

20,1 Tr H *αρχιερεισ* 2 *λεγ.* Tr [tr] om 4 *το* sec Tr H om 6 tr *πασ ο λαοσ* 9 Tr *εξεδοτο* 10 Tr§ *γεωργ. δειρ. αυ. εξαπ. κεν.* 11 tr *πεμψ. ετερ.* 12 tr *πεμψ. τριτ.* 13 tr [*ιδοντεσ*] *εντραπ.* 17 *εστιν* Tr enc 19 tr *εζητουν* | tr *αρχ. κ. οι γραμ.* 20 *παρατηρ.* tr h⊣⊢ *αποχωρησαντεσ* | Tr *εγκ.* | Tr *λογον* 23 tr add [*τι με πειραζετε;*] 24 *οι* Tr§ *αποκριθεντεσ* 25 Tr *τω καισαρι* 26 *αυτ.* pr tr H *του* 27 *αντιλ.* Tr H *λεγοντεσ* | h *επηρωτων* 30 tr *κ.* [*ελαβεν*] *ο δευτ.* [*την γυναικα και ουτοσ απεθανεν ατεκνοσ.*] 32 tr *απεθ. και η γ.* 33 Tr§ *εν*

τη ουν sine η γ. pr 34 h τουτου ⊣ γεννωνται και γεννωσιν, ⊢ γαμ. 35 h γαμισκονται 36 Tr H ουδε | δυν. h ⊣ μελλουσιν ⊢ | ,κ. υι. ει. θ. h ⊣ τω θεω, ⊢ 40 γαρ tr δε 41 Tr υι. δαυ. ειναι; tr H T sec. cur. ειν. δ. υιον; 42 αυ. γαρ Tr§ και αυ. | ο Tr H om 43 Tr ποδ. σου. H π. σου· 44 Tr H αυτον κυριον **21,1** tr τα δ. αυτ. ε. τ. γαζ. 2 Tr H λεπτα δυο 3 Tr§ H αυτ. η πτωχ. | Tr H πλειον 4 tr H παντες | Tr δωρα [του θῦ] | Tr H παντα 5 Tr H αναθημασιν 6 H λιθω ωδε 7 H εσται, 8 Tr λεγ. [οτι] 11 tr κατα τοπ. και | Tr§ H§ λοιμοι κ. λιμ. | Tr H φοβηθρα | H απ ουραν. σημ. μεγ. h σ. μ. απ ουρ. 13 Tr αποβησεται [δε] 15 Tr αντιστηναι [η αντειπειν] tr [αντειπ. η] αντιστ. | h παντες 19 Tr H κτησεσθε 20 tr γνωσεσθε 24 tr παν. τ. εθν. | H πληρωθ. [και εσονται] 25 H ἠχοῦσ 30 tr εγγυς [ηδη] 32 αν [H] 34 Tr§ H αι καρδ. υμ. | H κρεπαλη | H εφνιδιοσ 34.35 tr εκεινη· ωσ παγισ γαρ επ[εισ]-ελ. 36 δε tr ουν | κατισχ. tr καταξιωθητε 37 Tr§ h διδασκ. εν τ. ιερω **22,4** tr αυτον παραδω αυτοις 6 tr αυτοισ ατερ οχλ. 7 εν Tr H om 11 h οικιασ λεγοντεσ | εστιν Tr enc (H ut T sec. cur. ἐστὶν τ.) 16 ουκετι [Tr] H om 17.18 tr „17 et 18 forsitan post ver. 19 et postea om ver. 20.“ 18 οτι Tr H om | απο τ. νυν [Tr] | οτου Tr H ου 19 το υπερ . . .[20] εκχυννομενον [[H]] 20 tr ωσαυτ. κ. το ποτ. 22 οτι tr και 30 tr H§ καθησθε | tr H τ. δωδ. φυλασ κριν. 31 Tr [ειπεν δε ο κυριοσ] σιμων σ. 34 Tr H τρισ με απαρνηση ειδεναι 36 ο δε ει. Tr H ει. δε tr ει. ουν 37 γαρ sec [Tr] 39 και sec [H 42 ει βουλ. . . . γινεσθω h ⊣ μη το θελημα μου αλλα το σον γενεσθω· ει βουλει παρενεγκε τουτο το ποτηριον απε μου ⊢ | Tr H παρενεγκε 43.44 [[H]] 43 απ Tr H§ απο του 44 κ. εγ. Tr h εγεν. δε | Tr ιδρῶσ | Tr H καταβαινοντεσ | tr επι τησ γησ 50 tr τον δουλ. τ. αρχ. 51 ο [H] 52 προσ sec Tr H επ | Tr H εξηλθατε | Tr H ξυλων; 53 Tr αλλα αυ. 54 κ. εισηγ. [tr] 55 tr αψαντων | Tr συγκ. 57 αυτον pr Tr H om | tr γυν. ουκ οιδ. αυτ. 59 H διισχυρ. s. d. p. 61 λογ. tr H ρηματοσ | tr πριν [η] 62 [H] 68 Tr αποκρ. [μοι], [η απολυσητε] h αποκρ. ⊣ η απολυσητε ⊢ 70 H λεγετε οτι | h ειμι; **23,2** tr αυτον H αὐ. sec. cur. 3 h λεγεισ; 6 ακουσασ Tr [tr] add γαλιλαιαν | ο [[H]] 10 H ιστηκεισαν 11 και pr Tr H§ om | Tr περιβ. αυτον] 12 H αὑτουσ 13 Tr συγκαλ. 15 Tr§ ανεπεμψα γαρ υμασ προσ αυτον 18 tr ανεκραξαν | Tr παμπληθει 19 tr βεβλημενοσ | tr ,,fin. add. 17 [αναγκην δε ειχεν κατα εορτην απολυειν αυτοισ ενα]“ 20 H προσεφων. αυτοισ 23 h σταυρωσαι | Tr§ add [και των αρχιερεων] 26 tr h απηγον 31 τω pr [Tr] H§ om 32 H κακουργοι δυο 33 Tr ηλθον H ηλθαν 34 H [[ο δε . . . ποιουσιν]] | Tr§ H κληρον 35 H ιστηκει | Tr H δε και οι | Tr§ ο του θεου εκλ. 36 Tr§ ενεπαιζον 38 Tr επιγραφη [επιγεγραμμενη] tr αυτω |γράμμασιν ελληνικοισ

και ρωμαϊκοισ και εβραϊκοισ,] | tr *ουτοσ εστιν ο βασ. τ. ιουδ.* 39 Tr *αυτον [λεγων]* 42 tr H§ *εισ την βασιλειαν σου* 43 Tr *αυτω [ο ις]* 44 Tr *[ηδη]* 44.45 Tr *ενατησ. και εσκοτισθη ο ηλιοσ, και εσχισθη* H *ενατησ του ηλ. εκλειποντοσ, εσχ. δε* h ⊣ *ενατησ, [κ.]εσκοτ. ο ηλιοσ* ⊢ *ε. δ.* 46 tr *και τουτο ειπων* 47 tr *εδοξασεν* 48 Tr *συμπαραγ.* 49 H *ιστηκεισαν* | *απο* pr Tr [tr] om | h *αι γυναικ. αι* 50 Tr H om *και* sec | pro *και* tert h ,— 51 Tr (*ουτοσ . . . αυτων,*) H ,— . . . ,— | Tr H§ *συγ(*H *-ν-)κατατεθειμενοσ* tr *συγκατατιθεμενοσ* | H *ἁριμαθαιασ* 53 Tr H *ουπω κειμ.* 55 Tr H *αι γυναικ.* tr *δυο γ.* h ⊣ *δυο* ⊢ *γ.* | Tr *[αυτω] εκ τ. γαλ.* tr *εκ τ. γ. [αυτω]* **24**,1 Tr *ηλθον επι τ. μν.* tr H *επι τ. μν. ηλθαν* 3 tr *[τ. κυ]* H *[[τ. κυ ιυ]]* 6 H *[[ουκ . . . ηγερθη]]* 9 H *[απο του μνημ.]* | Tr H *ταυτα παντα* 10 Tr *[ησαν δε]* | Tr H *ιωανα* | Tr *ιακωβου[,]* 12 Tr *[ο δε πετροσ αναστασ εδραμεν επι το μνημειον,* (H·) *και παρακυψασ βλεπει τα οθονια μονα,* (H·) *και απηλθεν προσ αὐτον* (H *αὐτον*) *θαυμαζων το γεγονοσ]* [[H]] 13 Tr§ *ησαν πορευομ. εν αυ. τ. ημ.* 15 H *[και]* tert 17 Tr (*κ. εσταθ. σκυθρωποι·*) tr *και εστε σκυθρωποι;* 18 *ω ονομ.* Tr H *ονοματι* | 19 tr *ναζωραιου* 21 Tr *αγει [σημερον]* 23 H *ηλθαν* 24 H *απηλθαν* 24 *και* tert Tr H om 27 *αρξαμ. . . . διερμην.* h ⊣ *ην αρξαμενοσ απο μωυσεωσ και παντων των προφητων ερμηνευειν* ⊢ | tr *διερμηνευεν* | Tr *αὐτου* 28 Tr H *πορρωτερον* 29 tr *[ηδη]* 32 *ημ. καιομ. ην* h ⊣ *ην ημων κεκαλυμμενη* ⊢ | *εν ημιν* [Tr] H§ om 36 *αυτων* sec Tr [[H]] add *και λεγει αυτοισ ειρηνη υμιν* 37 tr h *θροηθεντεσ* 38 Tr *εστε;* | tr *δια] τι* 39 Tr H *σαρκα* 40 Tr *[και τουτο ειπων εδειξεν αυτοισ τασ χειρασ και τουσ ποδασ]* [[H]] 42 *μεροσ* Tr add *[και απο μελισσιου κηριου]* h ⊣ *κ. α. μ. κηριον* ⊢ 44 Tr *[τοισ] προφητ.* H s. u. 47 *εισ* pr Tr h *και* 47.48 H *εθνη*ᵃ—*αρξ. α. ἱερουσαλημ· υμεισ* h *εθνη· αρξ. α. ἱερ. υμ.* 48 Tr *υμεισ [εστε]* 49 Tr H *και ιδου εγω* | tr *δυναμ. εξ υψ.* 51 *αυτων* Tr [[H]] add *και ανεφερετο εισ τον ουρανον* 52 *αυτοι* Tr add *προσκυνησαντεσ αυτον* [[H]] 53 Tr *[αινουντεσ και] ευλογουντεσ τ. θ.* tr om *αιν. και* seu om *και ευλογ.* | H *ευλογουντεσ* h ⊣ *αινουντεσ* ⊢ Tr add *κατα λουκαν*

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

*Tr *ευαγγελιον κατα ιωαννην*

1,3.4 Tr H§ *εν . ο γεγονεν εν* 4 *εστιν* Tr§ H *ην* h ⊣ *ἔστιν* ⊢ 12 Tr *ελαβαν* 15 (H) | H *λ. — ου. ην ο ειπων — ο* h *λ. Ου. ην ον ειπον ο* vel *λ. Ου. ην ον ειπ. Ο* 18 *ο μον. υι.* Tr H *μον. θεοσ* h ⊣ *ο μον. υι.* ⊢ 19 Tr H *απεστ. προσ αυτον* 21 Tr *συ ηλιασ* H *[συ] ηλειασ* h *ουν συ; ηλ.* | Tr H *και λεγει* 23 Tr *,εν τ. ερημω ευθυν.* 26 tr *εστηκεν* 27 Tr *[ο]* H om | Tr H *[εγω]* 34 *ο υιοσ* h ⊣ *ο εκλεκτοσ* ⊢ 35 H

ιστηκει | o Tr H om 37 Tr H και ηκουσαν | Tr αυτου οι δ. μαθ. tr h οι δ. αυτ. μαθ. 38 Tr H στραφεισ δε 39 (Tr H 38) Tr H (o . . . διδασκ.) | Tr H μεθερμηνευομενον | Tr H ver. 38 finem post μενεισ ponunt 42 (Tr H 41) Tr H πρωτον | Tr H (o ε. μεθ. χρ.) 43 (Tr H 42) ιωαν. tr ιωνα | Tr H (o ερμ. π.) 44 (Tr H 43) Tr H γαλιλαιαν, (H.) κ. ευ. φιλιππον και 45 (Tr H 44) H βηθσαιδα s. d. p. 46 (Tr 45) Tr [τον] υιον 47 (Tr H 46) Tr H και ειπεν | Tr H o φιλιππ. **2**,1 Tr h κ. τη τριτη ημερα γ. | H κανὰ 3 οινον . . . ειτα Tr H υστερησαντοσ οινου h ⊣οιν. ουκ ειχ. οτι συντ. o οιν. του γαμου ειτα⊢ | οιν. ουκ εστ. Tr H οινον ουκ εχουσιν 4 Tr H και λεγει 10 Tr [τοτε] τ. ελασσω 12 αυτου sec Tr H om 15 Tr H τα κερματα | H§ ανετρεψεν 19 Tr H [εν] 20 Tr φκοδομηθη 23 Tr [εν] τη εορ. 24 αυτον pr H αὐτον **3**,4 o Tr [H] om 5 Tr H [o] | Tr H βασ. του θεου 8 Tr αλλα | h εκ ⊣του υδατοσ και⊢ τ. π. 13 H om o ων εν τω ουρ. h⊣⊢ 16 Tr υιον αυτου | Tr H αλλα 17 Tr υιον [αυτου] 18 Tr o [δε] μη 23 H [o] ιωαννησ 24 Tr [o] ιωαννησ 25 h μετα ιουδαιων 26 Tr H ηλθαν | Tr H ειπαν 28 H ειπον [εγω] Ουκ. ει. εγω 31 Tr H§ add επανω παντων εστιν 32 Tr H§ τουτο μαρτυρει 34 T§ δεδ. [o θεοσ] 36 Tr H o δε απειθ. **4**,1 h† | Tr§ H εγνω o κυριοσ | tr ποιει, | η tr [H] om 2 Tr (και . . . αυτου) H ,— . . . ,— 5 tr οὗ εδωκεν | H [τω] ιωσηφ 9 Tr H λεγει ουν | Tr [H] add ου γαρ συγχρωνται (H συνχρ.) ιουδαιοι σαμαρειταισ 11 η γυνη H§ om | Tr H ποθεν ουν 14 εγω sec Tr H om 15 Tr ερχομαι tr διερχομαι seu -ερχωμαι 16 Tr αυτη [o ις̄] | tr H σου τ. ανδ. 17 H ειπεν [αυτω] | Tr H ουκ εχω ανδ. pr | Tr ειπασ 24 Tr H προσκυνουντασ αυτον | Tr H δει προσκ. 25 Tr (o λεγ. χρ.) 27 Tr H ζητεισ; 29 H ειπε | Tr§ παντα οσα 34 Tr H ποιησω 35.36 Tr§ θερισμον ηδη. 36 o 36 Tr H om και sec 38 Tr H απεστειλα 39 tr οσα εποι. 40 tr ωσ ηλθ. ουν 42 H [οτι] pr σην λαλ. tr h λαλιαν σου 45 Tr H οτε ουν ηλθ. | Tr H οσα εποι. 46 H κανὰ | Tr H§ και ην τισ | h ⊣βασιλισκοσ⊢ 48 h πιστευσητε; 49 h ⊣βασιλισκοσ⊢ 50 Tr [και] επιστ. 51 Tr H δουλ. αυτου | Tr αυτω [και απηγγειλαν] λεγοντεσ οτι H αυτω λεγοντεσ οτι 52 tr και ειπον αυ. H ειπαν ουν αυ. 53 Tr [εν] εκεινη 54 Tr δε παλ. tr H [δε] π.

5,1 Tr H om η | tr "qu. κολυμβηθρᾳ" | Tr H η επιλεγομενη | Tr βηθεσδα h βηθσαιδα s. d. p. 5 και Tr [tr] [H] om 9 Tr H κ. ευθεωσ εγεν. | H ηρε 10 Tr [και] 11 Tr H οσ δε απεκρ. 12 Tr§ ηρω. [ουν] | Tr αρον [τον κραβαττον σου] 13 Tr H o δε ιαθεισ 14 H [o] 15 Tr h ανηγγειλεν 17 Tr o δε ις̄ 18 Tr H ουν μαλλον | H ελυε et ελεγε 19 o ισ [H] | ελεγεν Tr§ ειπεν | Tr εαν μη | Tr [αν] sec | Tr H ομοιωσ ποιει 20 Tr H θαυμαζητε 23 Tr τιμωσιν bis 26 tr εδωκεν κ. τ. υι. 29 οι sec [Tr] h add δε 32 Tr H οιδα 33 H μεμαρτυρηκε 35 tr αγαλλιασθηναι 36 Tr μειζων 37 tr αυτοσ μεμαρ. 38 tr μενοντα

εν υμ. 42 Tr H *τ. αγ. τ. θ. ουκ εχετε εν εαυτ.* 44 H *παρ αλληλ.* | tr H [*θεου*] 47 tr *ρημ. πιστευετε* (ita h) seu *πιστευσητε* **6**,2 Tr H *εθεωρουν* 3 Tr H *εκαθητο* 4 *το πασχα* h† 7 Tr H *απεκριθη αυτω φιλ.* | *τι* Tr [tr] H om 10 h *ουν, ανδρες* 11 *ευχ. κ. εδ.* Tr H *ευχαριστησας διεδωκεν* 14 tr H§ *α εποι. σημεια* | Tr H *ερχομ. εισ τ. κ.* 15 Tr H *ανεχωρησεν παλ.* 17 *κατελ. . . . σκοτ.* Tr H *και σκοτια ηδη εγεγονει* | Tr H§ *πρ. αυτουσ ο ιησουσ* 18 Tr H *διεγειρετο* 19 Tr H *σταδιουσ* 21 Tr H *επι τησ γησ* 22—24 h *ιδων οτι . . . κυριου*— *οτε* 23 Tr H *ηλθεν* | tr H *πλοια* 27 Tr H *υμιν δωσει* 29 Tr H *ο* $\overline{\text{ις}}$ 30 Tr H *σοι;* 32 Tr H§ *εδωκεν* 33 *ο* sec Tr H om 35 *ουν* Tr H om | tr *προσ με* | tr *πεινασει* 36 *εωρ.* Tr [H] add *με* 37 Tr H *πρ. με ου* 38 Tr H *ποιω* 39.40 *εν* Tr H om bis 42 *ουχ* Tr§ H§ *ουχι* | *νυν* tr *ουν* | *ουτοσ* sec Tr H om 43 Tr *μετα αλληλ.* 44 Tr§ h *προσ εμε* 45 tr *προσ με* 46 H *παρα* [*του*] *θεου* | *τ.* $\overline{\text{θν}}$ Tr H *τον πατερα* 47 Tr *πιστ.* [*εισ εμε*] 50 tr h *αποθνησκη* 51 Tr H *εκ τουτου του αρτου* | Tr *ζησεται* | Tr H *η σαρξ μ. εστιν υπερ τησ τ. κοσμ. ζ.* 52 tr *οι ιουδ. πρ. αλληλ.* | Tr H *ουτοσ ημιν* | tr H *σαρκα* [*αυτου*] 53 H [*ο*] 55 H *εστι* bis 59 h add ⊣ *σαββατω* ⊢ 60 H *ειπαν* 64 Tr H *αλλα* | Tr *τινεσ* enc 65 Tr H *προσ με* 66 Tr H om *ουν* | Tr H *εκ των* 70 Tr *εξελεξαμην*, et *εστιν;* 71 Tr H *παραδιδ. αυτον* | Tr H om *ων* **7**,1 Tr H *και μετα* | Tr H [*ο*] 3 H§ [*σου*] *τα εργα* 4 tr h *ζητει αυτο* 6 Tr H *λεγει ουν* 8 *ουκ* H§ *ουπω* 9 H *ταυτα δε* | *αυτοσ* Tr§ H§ *αυτοισ* 10 Tr H *αλλα ωσ εν* 11 Tr *εστιν* enc 12 Tr H *περι αυτου ην* | Tr H *εν τοισ οχλοισ αλλοι* Tr [tr] [H] add *δε* 17 Tr H *εκ του θεου* 19 Tr H§ *εδωκεν* | Tr *ποιει τ. νομον* 21.22 Tr *θαυμαζετε* [22] *δια τουτο.* tr H *θαυμαζετε. δια τουτο* | 22 Tr H om *ο* | Tr (*ουχ . . . πατερων*) H — . . . — | H [*εν*] 23 tr H [*ο*] *ανθρωποσ* | *ο* sec Tr H om 24 Tr H *κρινετε* 25 Tr *ιεροσολυμιτων* 28 *ο* pr [H] 29 Tr H *απεστειλεν* 30 tr *εληλυθεν* 31 Tr H *εκ του οχ. δε πολλ. επιστ. εισ αυ.* | Tr H *ουτοσ εποιησεν* 32 tr [*ταυτα*] | Tr H *υπηρετασ* post *φαρισ.* sec pon 34 tr *ευρησ.* [*με*] H s. u. 35 Tr H *ουτοσ μελλει* | Tr H *οτι ημεισ* 36 H *ειπε* | tr *ευρησ.* [*με*] H s. u. 37 H *ιστηκει* | Tr H *εκραξεν* | Tr H *ερχεσθω προσ με* 39 tr h *πνευματοσ ο* | Tr H *εμελλον* | Tr H *πιστευσαντεσ* | Tr *πνευμα* [*αγιον*] | Tr H *ουπω εδοξ.* 40 tr H [*οτι*] *ουτοσ* 41 *αλλοι* sec Tr H *οι δε* 42 Tr H *ουχ* | Tr H *ερχεται ο* $\overline{\text{χσ}}$ 44 Tr H *εβαλεν* 46 Tr [*ωσ ουτοσ ο ανθρ.*] sine *λαλ.* H verba om 47 Tr H *απεκρ. ουν* [*αυτοισ*] 50 Tr H *αυτουσ, ο ελθων προσ αυτον προτερον, εισ* 52 Tr H *οτι εκ τ. γαλ. προφητησ ουκ εγειρ.*

Pericopa de adultera 7,53—8,11.

Pericopam de adultera, 7,53 usque ad 8,11, dat Tr ex codice D et ex Stephani editione, at textum posteriorem ad codicum fidem

emendat. h notat ⊣ 7,53 . . . 8,11 ⊢ pericopamque post Iohannis evangelium ponit, uncis duplicibus inclusam [[*και επορ.* usque *αμαρτανε*]]. In conlationem instruendam respicimus textum a Tischendorfio apparatu critico suo indicatum. H praem *περι μοιχαλιδος περικοπη* **8,1** *παρεγεν.* h *ηλθεν* | H [, *και πασ . . . εδιδ. αυτους*] 3 *γ. ε. μοι.* h *επι αμαρτια γυν.* 4 *λεγουσιν* h *ειπον* | h *ειληπται* | H *επ αυτοφ.* 5 Tr *ημιν μωυσης* H [*ημιν*] *μ.* | *ουν* h *δε* | h *λεγεισ περι αυτησ* 6 H [*τουτο . . . αυτου*] | h *εγραφεν* 7 H [*αυτον*] | H [*αυτοισ*] | Tr *πρ. λιθ. επ αυτην βαλ.* sine *τον* | H *επ αυτην βαλ. λιθον* h *επ αυ.* [*τον*] *λ. βαλ.* 8 H§ *κατακυψασ* | h *τω δακτυλω εγραφεν* 9 Tr *καθεισ* | Tr *πρεσβ.* [*εωσ των εσχατων*] h† | H§ om *ο ιησουσ* 10 Tr $\overline{\text{ισ}}$ [*και μηδενα θεασαμενοσ πλην τησ γυναικοσ*] | *αυτη γυναι* h *τη γυναικι* | Tr *εισιν* (enc) [*εκεινοι οι κατηγοροι σου*] 11 Tr om *απο του νυν*

8,12 *ο* pr [Tr] [H] | Tr H *μοι* 14 tr h *η μαρτ. μου αληθ. εστ.* | Tr H *υμεισ δε* 16 Tr *πεμψ. με πατηρ* H *π. με* [*πατηρ*] 17 *γεγρ. εσ.* Tr H *γεγραπται* 19 H ut T sec. cur. *εστὶν* Tr enc 23 Tr H *υμ. εκ τουτου του κοσμ.* 24 h *ἐγὼ εἰμί* 25 Tr H [*ο*] $\overline{\text{ισ}}$ | H§ *υμιν;* 28 tr *ουν* [*αυτοισ*] | h *ἐγὼ εἰμί* 31 H *μαθηταί μού ἐστε* 34 *ο* pr [Tr] [H] | H [*τησ αμαρτιασ*] 38 tr *εγω α* (T vult *α εγω*) | *α εγω . . . ποιειτε* h ⊣ *εγω α εωρακα παρα τω πατρι μου* [*ταυτα*] *λαλω· και υμεισ ουν α εωρακατε παρα τω πατρι υμων* ⊢ *ποιειτε* 39 *ο* sec [Tr] [H] | H§ *ποιειτε* 41 Tr *ειπον* | Tr H§ *ουκ εγεννηθημεν* 42 *ο* pr [Tr] [H] 44 Tr *ουχ εστηκεν* H *ουκ ἔστ.* 52 Tr *ειπον* 54 tr H§ *θεοσ υμων* | Tr *εστιν* enc 55 Tr§ H *ομοιοσ υμιν* 56 Tr H *ιδη* 57 Tr *ειπον* | tr *εωρακεσ* h *εωρακεν σε* **9,4** tr *εμε δει* | Tr H *πεμψ. με* | tr h *ωσ ημερα* 5 Tr *ειμι* enc 6 *επεχ.* tr H§ *επεθηκεν* | tr [*αυτου*] 7 Tr H (*ο ερμ. απεστ.*) 9 *αλ. ελεγον· ου. αλ. ομ.* tr *αλλοι δε οτι ομοιοσ* | Tr *αλλ ομοιοσ* | Tr *εστιν* sec enc 10 *ουν* sec Tr [H] om 12 *ειπαν* [Tr] H praem *και* tr add [*ουν*] H ut T sec. cur. *εστὶν* 16 tr *ουτ. ο ανθρ. ουκ εστ. παρα θεου* | tr H *αλλοι* [*δε*] 17 Tr§ H *τι συ* | Tr *ηνεωξεν* H *ηνεῳξεν* 18 tr *τυφλοσ ην* 20 Tr om *ουν* 21 tr *περι αυτου* 22 H *ειπαν* 23 Tr h *ερωτησατε* 24 tr H *ουτοσ ο ανθρ.* 25 tr *τυφλοσ ημην και αρτι* 26 H *ειπαν* | tr *αυτω* [*παλιν*] 27 h *τι ουν παλ.* 28 *ελοιδ.* praem Tr *οι δε* [tr] H *και* Tr *ειπον* 31 Tr H *ο θεοσ αμαρτωλων ουκ ακ.* 32 Tr *ηνεωξεν* H *ηνεῳξεν* 35 Tr [*ο*] $\overline{\text{ισ}}$ | Tr *ειπεν* [*αυτω*] | Tr *υιον του θεου* 36 *απεκρ. . . . εστιν* h *και τισ εστιν, εφη* | *και ειπ. κ. τ. εστ.* tr *και τισ εστιν, εφη* | H [*και ειπεν*] 40 Tr H *φαρισ. ταυτα* | Tr *ειπον* 41 H [*ο*] $\overline{\text{ισ}}$ | tr *αι αμαρτιαι υμων μενουσιν*

10,4 tr [*και*] *οταν* 5 H *οιδασι* 6 Tr *τινα ᾗ* 7 *ουν* Tr add *παλιν αυτοισ* H *παλιν* | H [*ο*] | Tr H om *οτι* 8 Tr H *ηλθον προ εμου* 12 Tr *μισθ.* [*δε*] *και* tr [*δε*] *μισθ. κ.* | H—*και ο λυκοσ . . .*

σκορπ.,— | tr add [τα προβατα] 13 tr praem [ο δε μισθωτος φευγει] 14 Tr γινωσκουσιν 16 Tr H γενησονται 18 αιρ. H§ ηρεν 20 ουν Tr H δε 22 δε tr H τοτε | Tr εγκαινια | Tr H εν τοισ (T non vult) 23 Tr H [ο] | Tr H του σολομ. 24 tr h εκυκλευσαν | Tr ειπε 25 Tr H απεκρ. αυτοισ [ο] 26 tr ου γαρ εστε | tr εμων [καθωσ ειπον υμιν] 28 tr ζωην αι. διδωμι αυτ. 29 Tr H ο πατηρ μου | h οσ δεδωκ. | Tr μειζον εστίν, h μείζων εστίν, | Tr πατροσ [μου] 31 Tr εβαστ. [ουν] π. 32 Tr καλα εργα εδ. υμ. H§ εργα εδειξα υμ. καλα | Tr πατροσ [μου] 34 Tr H [ο] 35 Tr H του θεου εγεν. 36 Tr H του θεου 38 Tr H μη πιστευητε 39 Tr H [ουν] | Tr παλιν αυτ. h [π.] αυ. H αυτον παλιν 40 tr H§ εμενεν **11**,1 Tr H om τησ sec 2 Tr H μαριαμ 12 H ειπαν | Tr H οι μαθηται αυτω 16 Tr συμμαθ. 17 tr ηλθεν ουν ο ιησουσ και ευρ. | Tr H ηδη ημερασ tr ημερ. ηδη 18 Tr η βηθανια | 19 τασ περι Tr H την 20 H§ μαριαμ 21 Tr [τον] ῑ̄ν | κυριε [tr] h om | απεθ. tr ετεθνηκει 22 tr [αλλα] και νυν 28 H λαθρᾳ | ειπ. sec Tr H ειπασα 29 ωσ Tr [tr] H praem δε | Tr H ηγερθη ταχυ κ. ηρχετο 30 ην Tr [tr] H add ετι 37 H ειπαν 38 Tr H εμβριμωμενοσ 39 Tr [ο] 44 tr H λεγει [ο] ῑ̄σ αυτοισ Tr [αυτον] υπαγ. 45 α Tr§ H§ ο 46 Tr ειπον | tr ο εποι. 50 tr συμφ. ημιν 51 Tr ημελλεν (non T sec. cur.) 53 tr συνεβουλευσαντο 54 Tr H ο ουν ῑ̄σ | Tr εφραϊμ | διετρ. Tr§ H εμεινεν 56 Tr H ελεγον | H υμιν; 57 tr εντολην | Tr εστιν enc H ut T sec. cur. εστὶν **12**,1 Tr λαζ. [ο τεθνηκωσ] | Tr νεκρ. ο ῑ̄σ 2 εκ Tr [tr] om 3 Tr H μαριαμ | Tr H [του] ῑ̄υ | tr επλησθη 4 δε Tr ουν H [δε] | tr ιουδ. σιμωνοσ ισκαρ. et post αυτου | εκ Tr H om 9 ο Tr [tr] om | Tr εστιν enc | H ηλθαν 12 tr [ο] οχλοσ H s. u. 13 tr [και] ο βασ. 16 Tr οι μαθ. αυτου 17 οτι Tr§ H οτε 18 και Tr [tr] om 19 Tr ουδεν; | tr κοσμοσ [ολοσ] 20 Tr προσκυνησουσιν 21 H προσηλθαν 22 Tr H ερχ. ο φιλ. tr και παλιν ανδρεασ κ. φ. λεγουσιν 23 tr απεκρινατο 25 tr απολεσει 27 Tr ταυτησ; 29 Tr H [ουν] | Tr H και ακουσασ 30 tr H και ειπεν ῑ̄σ 32 H αν | h ⊣ παντα ⊢ 34 ουν Tr [tr] om | tr συ λεγεισ 41 tr οτε ειδεν 43 h μαλλον υπερ **13**,1.2 h πατερα, — αγαπ. . . . αυτουσ, — και 6 αυτω Tr§ add [εκεινοσ] 9 tr πετροσ σιμων 10 Tr [ο] ῑ̄σ | χρειαν Tr [H] add ει μη τουσ ποδασ 12 tr [και] ελαβεν 13 H§ ανεπεσεν, παλιν ει. 15 Tr H εδωκα 18 tr οιδα ουσ | μετ εμου Tr§ H μου | Tr H επηρεν 19 Tr H απ αρτι | Tr H πιστευητε ο. γ. tr οτ. γεν. πιστευσητε | h ἐγὼ εἰμί 22 Tr εβλεπον [ουν] 23 H [ο] 25 Tr H αναπεσων | ουν Tr [tr] H om | Tr [ουτωσ] 26 tr αποκριν. [ουν] H s. u. | Tr H [ο] | H [το] sec | tr [λαμβανει και] 27 H ταχειον 28 H [δε] 29 Tr [ο] ιησουσ 32 [Tr] H om ει ο θεοσ εδοξ. εν αυτω | αυτω sec tr εαυτω H αὑτῳ 33 Tr ειμι enc 36 Tr H om εγω 37 H [ο] πετροσ | h om κυριε | Tr H ακολουθειν **14**,1 h πιστευετε, εισ τον θεον και

3 tr [και] ετοιμ. | tr υμιν τοπον 4 εγω [tr] | tr οιδατε [και] την οδον [οιδατε] 5 και Tr H om | tr πωσ δυναμεθα την οδον ειδεναι 6 Tr o ις 7 Tr H εγνωκειτε με | γνωσ. Tr H αν ηδειτε | και sec Tr [tr] H om | Tr H απ αρτι | αυτον sec [Tr] H§ om 9 H [o] ις | T§ H§ τοσουτον χρονον | Tr [και] πωσ 10 λεγω tr λαλω | o tert [Tr] H om 11 αυτα h αυτου | πιστευετε sec [Tr] h add μοι 13 tr h αιτητε 14 με Tr [tr] [H] om | εγω tr H§ τουτο 15 tr τηρησατε 16 Tr H η ante μεθ pon h post αιωνα 17 H om αυτο sec | Tr υμεισ [δε] | εστ. Tr H§ εστιν 19 Tr ουκ ετι 20 Tr H υμεισ γνωσεσθε 22 Tr H om και pr 26 H υμιν εγω 28 H με εχ. αν, | H μού εστιν 30 Tr ουκ ετι 31 ενετειλ. Tr H εντολην εδωκεν | tr ποιω, εγ.

15,4 μενη Tr§ μεινη 6 Tr§ H αυτα 8 Tr H§ γενησθε 9 Tr H υμασ ηγαπησα 10 Tr H καθωσ εγω | Tr τασ εντ. τ. π. μου tr H§ του πατροσ τασ εντ. 13 Tr H ινα τισ την 14 H μού εστε | α tr H§ ο 15 Tr ουκ ετι 16 tr h αιτητε | tr δωη υμιν 18 Tr H πρωτον υμων 26 Tr οταν [δε] 27 Tr εστε enc **16**,2 H [υμασ] sec 4 Tr αυτων μνημον. [αυτων] H s. u. 7 ουκ ελευ. Tr§ H ου μη ελθη 10 Tr ουκ ετι 12 tr λεγειν υμιν 13 Tr H§ εισ την αληθειαν πασαν | Tr h ακουσει 16 Tr ουκ ετι 17 H ειπαν 18 Tr§ H τι εστιν τουτο | Tr H om το | H [τι λαλει] 20 Tr αλλα η λυπη 21 Tr ουκ ετι 22 αιρει Tr§ H§ αρει 25 Tr ουκ ετι | 27 θεου Tr§ H πατροσ 32 Tr εστιν enc **17**,1 Tr o ις 2 tr H δωσει 3 tr γινωσκωσιν H γινωσκωσι 4 tr ετελειωσα 5 h δοξη ην 6 tr ουσ δεδωκασ | Tr H καμοι 7 tr εγνωκα h ⊣ εγνων ⊢ | tr εδωκασ (ita H§) seu εδωκεσ 8 tr εδωκεσ h δεδωκασ 11 Tr ουκ ετι | αυτοι Tr h ουτοι | Tr καθωσ και 19 αυτων Tr [H] add εγω 21 tr πιστευση 22 tr εδωκασ 24 o tr ουσ | δεδωκασ sec tr h εδωκασ **18**,1 Tr H των κεδρων tr του κεδρων h ⊣ του κεδρου ⊢ 2 h εκει post αυτου pon 3 εκ sec Tr [H] om 4 ουν Tr§ δε 5 Tr H om ιησουσ | h εγω ειμι ιησουσ H ιστηκει 7 Tr H επηρωτ. αυτουσ | H ειπαν 15 Tr [o] αλλοσ | h γνωστοσ ην 16 H ιστηκει 18 H ιστηκεισαν | Tr H ψύχοσ 22 tr εισ των παρεστωτων υπηρ. 24 Tr [ουν] 29 H καί φησιν | Tr φερετε κατα 31 Tr H om o | Tr H κρινατε αυτον | Tr H om ουν sec 33 Tr H παλιν εισ τ. πραιτ. 34 Tr H απο σεαυτου | Tr H ειπον σοι 36 Tr H αν post ηγωνιζ. pon 37 o sec [H] | h ειμι; | tr ειμι [εγω.] εγω εισ. τ. 39 H [εν] τω 40 Tr παλιν παντεσ **19**,4 εξηλθ. Tr H§ praem και | Tr H§ εξω post παλιν pon 4 Tr H οτι ουδεμιαν αιτιαν ευρισκω εν αυτω 5 o pr [Tr] [H] 6 Tr H ειδον | Tr H εκραυγ. λεγοντεσ | tr σταυρ. στ. [αυτον] 7 Tr H απεκριθησαν αυτω 10 Tr H λεγει ουν | tr σταυρ. σε κ. εξ. εχω απολυσαι σε 11 Tr H απεκριθη αυτω | Tr H ουκ ειχεσ | Tr§ παραδιδουσ 12 Tr§ H εκραυγασαν 17 Tr αὐτω H αὐτω | Tr H γολγοθά h γολγόθ 21 Tr H βασ. των

ιουδ. ειμί 24 Tr *ειπον* | Tr *πληρωθη η λεγουσα* 25 H *ιστηκεισαν* | Tr H *μαρια* bis 27 Tr H *ο μαθητης αυτην* 28 h *ιω ειδωσ* sine *ο* 29 *οξ.* sec Tr H praem *του* 30 Tr H [*ο*] *ιω ειπεν* 31 Tr (*ην γαρ . . . σαββατου*) | *εκ.* h *εκεινη* 33 tr *αυτον ηδη* 34 tr *ευθυσ εξηλθεν* 35 Tr H *και εκεινοσ* | Tr§ *πιστευσητε* 38 *ο* pr Tr H om | *του* pr [H] | Tr H *ηλθεν ουν και ηρεν το σωμα αυτου* 39 *αυτον* tr *τον ιησουν* | Tr h *μίγμα* H *ελιγμα* 41 *ετεθη* H *ην τεθειμενοσ*

20,1 Tr H *μαρια* 4 H *ταχειον* 6 *ουν* Tr [tr] H add *και* 10 H *αὐτ.* 11 Tr H *μαρια* | H *ιστηκει* 13 Tr H *και λεγουσιν* 14 Tr *εστιν* enc 16 H *ραββουνει* | Tr H (*ο λεγ. διδασκ.*) 17 tr h *μη απτου μου* | tr *πατερα* (pr) [*μου*] 18 tr *εωρακεν* 20 tr *εδειξ.* [*αυτοισ*] . . . *πλευρ. αυτου* | Tr H *και τασ* 21 H *αυτοισ* [*ο ιησουσ*] | tr *αποστελλω υμασ* 23 tr h *τινοσ* bis | tr *αφιενται* h *αφιονται* 25 Tr H *τ. δακτυλον μου* | Tr§ H *εισ τ. τυπον* 29 *ο* [Tr] [H] | H *πεπιστευκασ;* 30 h *μαθητων αυτου* 31 Tr§ *πιστευσητε* **21,**2 H *καναὰ* | *του* tr *υιοι* 3 H *εξηλθαν* 4 H *πρωιασ* s. d. p. | tr *γενομενησ* | *επι* Tr§ H§ *εισ* | *ηδ.* tr *εγνωσαν* 5 Tr [*ο*] *ιω* 6 *λεγ.* Tr H *ο δε ειπεν* | Tr *ουκ ετι* | Tr *ελκῦσαι* 7 Tr (*ην γαρ γυμνοσ*) 8 Tr (*ου γαρ . . . διακοσιων*) 10 *ο* [Tr] [H] 11 *ανεβ.* Tr [tr] H add *ουν* | tr *μεγαλων ιχθυων* 12 *ο* pr [Tr] [H] | *δε* [Tr] H om 16 Tr§ h *προβατα* | *λεγει* sec Tr§ H *ειπεν* | Tr *αυτω* [*ιησουσ*] *βοσκε* H s. u. | h *προβατα* 18 Tr§ H *ζωσει σε* 23 *και ουκ ειπ.* Tr§ H *ουκ ειπεν δε* | Tr H *ερχομαι, τι προσ σε;* (H *σέ;*) 24 h *ο και μαρτυρων* | Tr H *κ. ο γραψασ* h [*ο*] *και γρ.* 25 add Tr H *εστιν δε και αλλα πολλα α εποιησεν ο ιησουσ, ατινα εαν γραφηται καθ εν, ουδ αυτον οιμαι τον κοσμον χωρησειν τα γραφομενα βιβλια.* Tr add *κατα ιωαννην*

ΠΡΑΞΕΙΣ

*Tr H *πραξεισ αποστολων*

1,1 Tr H om *ο* 8 Tr H [*εν*] *παση* 10 H *παριστηκεισαν* 14 *του* [H] | *τοισ* [Tr] H praem *συν* 15 Tr H (*ην τε . . . εικοσι*) | Tr H *ωσ εκατον* | Tr *εικοσιν* 16 H *προειπε* 18.19 H — *ουτοσ . . . αιματοσ.* — 19 Tr H om *ο* | Tr *πασιν* | *ιδια* [Tr] H om | H *ἀκελδαμαχ* 22 *αχρι* Tr H *εωσ* 26 Tr *συγκατ.* **2,**1 Tr *συμπλ.* 5 *εισ* Tr H§ *εν* | 6 H *ηκουσεν* 7 *παντεσ* [Tr] H om | Tr H§ *ουχι* | *απ.* Tr H *παντεσ* 8 H *εγεννηθημεν;* 9 Tr *ελαμιται* 11 H *θεου.* 15 Tr (*εστιν γ. ωρα τ. τ. ημερασ*) 20 h *πριν η* | Tr H *μεγαλην και επιφανη* 21 Tr H *εαν* 22 Tr *ισραηλιται* | Tr *δυναμεσιν κ. τερασιν* 24 *θαν.* tr *αδου* 25 Tr H om *μου* pr | H *μού εστιν* 26 Tr H *επ ἐλπιδι* 27 Tr *εγκαταλειψεισ* 29 Tr *εστιν* enc 31 H *προιδων* s. d. p. | Tr *εγκατελειφθη* | Tr *αδου* 32 Tr *εσμεν* enc 33 *και* pr Tr [tr] [H] om 36 Tr§ *ο θεοσ εποιησεν* 37 H *ειπαν* 38 Tr H om *φησιν* | *επι* Tr H *εν* 39 H *πασι* 42 h

αρτου, 43 Tr§ *πολλα τε* | tr *εγινετο δια των απ.* | Tr H om *εν ιερουσαλημ* . . . [44] *και* pr 44 Tr *πιστευοντες* | H§ om *ησαν* et *και* sec **3,6** Tr§ [*εγειρε και*] *περιπατει* 7 Tr *σφυρα* 10 Tr (*επεγινωσκον . . . του ιερου*) | Tr H *ουτοσ* 11 Tr *σολομωνοσ* 13 Tr H om *ο θεοσ* sec et tert | Tr *ηρνησασθε* [*αυτον*] 16 H om *επι* 19 Tr *εισ το* | H *εξαλιφθηναι* 20 tr *κ̄ν χ̄ν* 22 *ημων* Tr *υμων* H om 23 Tr H *αν* 25 Tr *εστε* enc | tr H *ο θεοσ διεθετο* | *ημων* Tr§ H§ *υμων* H *ευλογηθησονται* 26 Tr§ *ο θεοσ αναστησασ* | *υμων* [H] **4,1** H§ *αρχιερεισ* 4 Tr [*ο*] *αριθ.* | *χιλ.* [Tr] H praem *ωσ* 5 Tr H *εν ιερουσ.* 6 H (*και αννασ . . . αρχιερατικου*) 7 Tr H *εποιησατε τουτο* 9 Tr H *σεσωσται* 13 Tr (*επεγινωσκον . . . ησαν*) 18 Tr *το καθολου* | *του* [H] 19 Tr H *ειπαν* 25 *ο — στομ.* h† 28 *σου* sec [Tr] H om 30 Tr H om *σου* pr 32 tr H *παντα* 33 Tr *τ. αναστ. του κυριου ιησου* sine *χριστ.* H *του κυρ. ιησ. τησ αναστ.* 36 Tr *λευϊτησ* 37 Tr H *παρα τ. ποδασ*

5,1 tr *ονοματι ανανιασ* | Tr *σαπφειρα* 10 Tr *ευραν* 12 Tr H *παντεσ* | Tr *σολομωνοσ* 14 Tr (*μαλλον . . . γυναικων*) 15 Tr§ H *επισκιασει* 16 tr [*εισ*] *ιερουσα.* | 19 Tr *ηνοιξεν* H *ηνοιξε* 26 Tr§ *ηγαγεν* | Tr (*εφοβ. . . . λιθασ.*) 28 tr [*ου*] *παραγγελ.* 31 *του* Tr [H] om 32 *εσμεν* tr *εν αυτω* h *εν αυτω* vel *εσμεν αυτω* | *τουτων . . . ο* h *τουτων· και το πνευμα το αγιον* 33 Tr§ H *εβουλοντο* 37 H *απεστησε* 38 H [*τα*] | Tr H (*οτι εαν . . .* [39] *. . . αυτουσ*) 39 Tr *εστιν* enc **6,3** *δε* Tr§ *ουν* h [*δη*] 5 h „*πληρησ* MSS" 9 Tr H *τησ λεγομενησ* | tr [*και ασιασ*] 13 H *αγιου* [*τουτου*] 15 Tr H *ειδαν* **7,3** *εκ* sec Tr H§ om 7 Tr H *αν* | tr *δουλευσωσιν* 10 Tr H *εναντιον* | *εφ* Tr H§ om 11 Tr H *ηυρισκον* 13 Tr§ H§ *εγνωρισθη* | *αυτου* sec Tr§ H *ιωσηφ* 15 tr [*και*] *κατεβη* H§ *κατεβη δε* | H [*εισ αιγυπτον*] 16 H *εμμωρ* 22 H om *εν* pr 23 Tr H *τεσσερακονταετησ* 30 H *σινα* | 31 Tr H *εθαυμασεν* 34 *αυτων* Tr§ H *αυτου* 35 *και* sec [Tr] 36 *τη* pr Tr§ H *γη* 38 H *σινα* | H§ *υμιν* 40 tr *τι γεγονεν* 42 Tr H *ισραηλ;* 43 Tr *ρεφαν* H *ρομφα* | Tr *αυτοισ·* H *αυτοισ.* 45 Tr *ἔξωσεν* H *ἐξῶσεν* 46 *οικω* Tr§ H *θεω* h† 47 Tr H *σολομων* | Tr H *οικοδομησεν* 49 H§ *και η γη* 51 h *καρδιασ* 60 Tr H *ταυτην την αμαρτιαν* **8,1** *παντεσ* Tr [H] add *δε* 5 Tr om *την* | 9 H *προυπηρχεν* s. d. p. 11 Tr *μαγειαισ* 18 Tr *το πνευμα* [*το αγιον*] 24 h *ειρηκατε* ⊣*οσ πολλα κλαιων ου διελιμπανεν*⊢ 27 Tr H [*οσ*] *εληλυθει* 28 tr H *ην δε αυτου* [Tr] H add *και* 30 Tr H *αρα γε* 32 Tr H§ *κειροντοσ* 37 h ⊣*ειπεν δε αυτω* [*ο φιλιπποσ*] *ει πιστευεισ εξ ολησ τησ καρδιασ σου* [*εξεστιν*]. *αποκριθεισ δε ειπεν πιστευω τον υιον του θεου ειναι τον ιησουν* [*χριστον*].⊢ **9,1** Tr *εμπνεων* 2 Tr H *εαν* Tr§ H *τησ οδ. οντασ* 7 H *ἱστηκεισαν* 8 Tr H *ανεῳγμενων* 11 H§ *αναστα* 12 Tr§ H *ανδρα* [*εν οραματι*] H [*τασ*] *χειρασ* 15 H [*των*] *εθνων* 19 tr H *ενισχυθη* 21 Tr H *εν ιερουσ.* | Tr *τ. ον. τουτο; . . . αρχιερεισ.*

22 Tr *συνεχυνεν* | Tr *τουσ ιουδαιουσ* | H *συνβιβαζων* 31 H *ειρηνην οικοδομουμενη, και . . . κυριου και* 35 Tr *σαρωνᾶ* H *σαρῶνα* 36 H *ταβειθα* | Tr H *εργων αγαθων* 37 *αυτην* sec H§ om 40 H *ταβειθα* 42 *τησ* [Tr] H om 43 Tr [*αυτον*] *ημερασ*

10,5 tr [*τινα*] 9 *αυτ.* Tr§ H *εκεινων* 15 Tr *εκαθερισεν* 17 tr [*και*] *ιδου* | *υπο* Tr§ *απο* 18 H§ *επυθοντο* 19 *αυτω* H§ om | *ανδρεσ* Tr [tr] [h] add *τρεισ* H add *δυο* | Tr§ *ζητουσιν* 23 Tr *εξενισεν, τη δε* | H *συνηλθαν* 24 Tr§ H *εισηλθεν* | Tr *συγκαλ.* 28 Tr§ H *ο θεοσ εδ.* 29 H *αναντιρητωσ* | H *με.* 31 Tr H *καί φησιν* (H -σι) 32 tr add [*οσ παραγενομενοσ λαλησει σοι*] 33 *τ. θῦ* tr *σου* 35 tr *εστιν* enc 36 *ον* [Tr] H§ om 36.37 h *χριστου* (*ουτοσ . . . κυριοσ*) *υμεισ οιδατε, το* 39 *εν* sec Tr [tr] H om 40 Tr H om *εν* 41 Tr *ημιν,* H , *ημιν,* 42 Tr H *κηρύξαι* | *αυτ.* Tr§ H *ουτοσ* 44 H *επεπεσε* 45 *οσοι* H§ *οι* | tr H *του πνευματοσ του αγιου* 48 Tr H *αὐτουσ* **11,3** Tr§ H§ *εισηλθεν* et *συνεφαγεν* 9 tr H§ *εκ δευτερου φωνη* | Tr *εκαθερισεν* 11 tr h *ημην* 19 tr *στεφανου* 20 H *ελληνισταϲ* 22 tr [*ουσησ*] 23 H [*εν*] *τω κυρ.* 28 H§ *εσημαινεν* **12,1** Tr H *ηρ. ο βασ.* 3 Tr H (*ησαν δ. ημ. τ. αζ.*) | tr [*αι*] *ημεραι* 6 Tr *προαγειν* H§ *προσαγαγειν* 8 *τε* Tr H *δε* 11 H§ *ο κυριοσ* 13 H *προσηλθε* h *προηλθε* 14 Tr *εστᾶναι* 15 H *διισχ.* s. d. p. | *ελεγον* h *ειπαν* 17 *διηγ.* [Tr] H add *αυτοισ* 21 H [*ο*] *ηρῳδησ* | Tr [*και*] *καθισασ* 24 *θεου* H§ *κυριου* 25 *εξ* H§ *εισ* h† | Tr *συμπαρ.* **13,1** Tr *τετραρχου* 4 Tr *σελευκειαν* 6 Tr *τινα* enc | Tr *βαρϊησουσ* H s. d. p. 8 Tr (*ουτωσ γ. μ. τ. ον. αυτου*) 10 H§ *του κυριου* 11 *τε* Tr H§ *δε* 12 Tr H *εκπληττομενοσ* 14 tr *εισελθοντεσ* 15 Tr *εἴ τίσ ἔστιν* H *εἴ τισ ἔστιν* 17 Tr H *αιγυπτου* 18 H§ *και, ωσ* | Tr H *τεσσερακονταετῆ* | Tr§ H *ετροποφορησεν* 19 *και* H§ om 20 Tr *πεντηκοντα* 22 H [*ανδρα*] 25 Tr H§ *ειναι;* 26 *ημιν* Tr§ *υμιν* 28 *ητησ.* h *ητησαν τον* 29 h *γεγραμμενα περι αυτου* 31 tr H [*νυν*] | H *εισι* 32 (33) *ημων* h† 33 H *τω ψαλμω γεγραπται τω δευτερω* 39 (38) Tr [*και*] *απο* H s. u. 40 tr *επελθῃ* [*εφ υμασ*] 42 h† 44 *δε* h *τε* | h *εχομενω* | *κυριου* tr H§ *θεου* 45 Tr H om *αντιλεγοντεσ και* 46 *επ.* h *επει δε* 47 H *ουτω* 48 *κυριου* tr H§ *θεου* 49 Tr H *δι ολησ* 52 *δε* Tr§ H§ *τε* **14,3** Tr H om *επι* sec | Tr H *διδοντι* 8 Tr *εν λυστροισ αδυνατοσ* (T non vult) 9 H *ηκουεν* 11 *τε* Tr§ *δε* 14 H§ *εαυτων* 15 Tr *εσμεν* enc 17 H *αὐτον* | Tr [*υμιν*] 21 Tr§ H *ευαγγελισαμενοι* | H [*εισ*] tert 22 Tr H *εμμενειν* (T sec. cur. *ενμ.*) 24 H *ηλθαν* 25 Tr H§ *εν περγη* | Tr *ατταλειαν*

15,3 H *πασι* 4 Tr§ H *ιεροσολυμα* | *υπο* Tr§ H *απο* 6 *δε* Tr§ H *τε* 7 tr *συνζητησεωσ* 9 h *ουδεν* 16 Tr *κατεστρεμμενα* 18 *γνωσ. απ αιων.* h ⊣ *γνωστον απ αιωνοσ* [*εστιν*] *τω κυριω* (sec. cur.) *το εργον αυτου* ⊢ 20 Tr H om *του* sec 22 Tr *εδοξεν* 24 *εξελθ.* [tr] H om 25 Tr H§ *εκλεξαμενοισ* 26 Tr *παραδεδωκοσιν* 29 h *πραξετε* ⊣ *φερομενοι εν*

τω αγιω πνευματι ⊢ 34 h ⊣ *εδοξεν δε τω σιλα επιμειναι αυτουσ* (vel *αυτου*) [*μονοσ δε ιουδασ επορευθη*]. ⊢ 37 Tr *συμπαραλαβ.* 38 Tr *συμπαραλαμβ.* 41 H [*την*] *κιλικιαν* **16,1** *δε* pr [Tr] H add *και* 3 Tr H *απ. οτι ελλην ο πατηρ αυτου υπηρχεν* 9 tr *ωφθη τω παυλω* 10 H *συνβιβαζοντεσ* 11 *δε* pr Tr^{s} H *ουν* | Tr *νεὰν* 12 *πρ. τ. μερ.* h† | Tr *κολώνια* 17 H [*τω*] *παυλω* 19 h *και ιδοντεσ* 23 *τε* H^{s} *δε* 26 Tr H *ηνεῳχθησαν* | H [*παραχρημα*] 27 Tr H *την μαχαιραν* 28 tr *παυλοσ φωνη μεγ.* H *π. μ. φ.* 29 Tr H om *τω* sec 32 *κυριου* H^{s} *θεου* | H *πασι* 33 *απαν.* Tr^{s} *παντεσ* 34 Tr *οικον* [*αυτου*] | Tr *πανοικι* 36 Tr H om *τουτουσ* 37 H *λαθρᾳ* 38 *τε* Tr H *δε* 40 Tr *εκ τησ φυλ.* **17,3** Tr *χ̄σ̄, ῑ̄σ̄ ον* H^{s} *ο χ̄σ̄, ο ῑ̄σ̄ ον* 4 *τω* sec [H] | tr [*και*] *ελληνων* 5 Tr H *ανδρασ τινασ* 7 H *πραασσουσι* 11 tr H [*το*] *καθ* 18 Tr *επικουρειων* | Tr *στωϊκων* ita H s. d. p. 19 *τε* Tr^{s} H *δε* | Tr H *αρειον* | Tr H [*η*] sec 21 Tr [*τι*] sec 22 Tr H *αρειου* 25 H *πασι* 27 Tr H *αρα γε* | *και ευ.* tr *η ευροιεν* 28 Tr *εσμεν* enc | *υμ.* h *ημασ* 29 Tr H *χρυσω* ut T sed videtur T posthac *χρυσιω* voluisse 30 Tr^{s} *παραγγ.* 31 Tr *ωρισεν π. π. πασιν,* 34 Tr H [*ο*] *αρεοπαγιτησ* **18,2** Tr H *διατεταχεναι* tr [*δια*]*τεταχ.* 3 Tr h *ηργαζετο* | Tr (*ησαν γ. σκ. τ. τεχνη*) 6 H^{s} *εγω·* 7 Tr^{s} H *ηλθεν* | Tr [*τιτιου*] 10 H *εστι* 12 H^{s} *οι ιουδαιοι ομοθυμαδον* 18 Tr *κεγχρεαισ* 19 *αυτου* tr *εκει* 21 *παλιν* h ⊣ *δει με παντωσ την εορτην την ερχομενην ποιησαι εισ ἱεροσολυμα·* [et iterum] ⊢ 25 h om *του* pr 27 *βουλομενου . . . αυτον* h ⊣ *εν δε τη εφεσω επιδημουντεσ τινεσ κορινθιοι και ακουσαντεσ αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοισ εισ την πατριδα αυτων· συνκατανευσαντοσ δε αυτου οι εφεσιοι εγραψαν τοισ εν κορινθω μαθηταισ οπωσ αποδεξωνται τον ανδρα·* ⊢ **19,1.2** *εγενετο . . . ειπεν τε* h ⊣ *θελοντοσ δε του παυλου κατα την ιδιαν βουλην πορευεσθαι εισ ἱεροσολυμα ειπεν αυτω το πνευμα υποστρεφειν εισ την ασιαν· διελθων δε τα ανωτερικα μερη ερχεται εισ εφεσον, και ευρων τινασ μαθητασ ειπεν* ⊢ 1 Tr^{s} H *ελθειν* | Tr *τινασ* enc 2 Tr *ουδε* | Tr *εστιν* enc 3 *ο δε ει.* Tr^{s} H^{s} *ει. τε* 6 Tr *ηλθεν* 8 Tr H om *τα* 9 *τυραννου* h add ⊣ *απο ωρασ ε̄ εωσ δεκατησ* ⊢ 14 Tr^{s} H *τινοσ* 15 H *τον* [*μεν*] *ῑ̄ν* 17 Tr *επεσεν* 22 Tr H *την μακ.* 24 H [*αργυρους*] 25 Tr *εστιν* enc 27 Tr H *αρτεμιδοσ ιερον* | tr [*αυτησ*] Tr H [*η*] pr | H [*η*] sec 28 h *θυμου* ⊣ *δραμοντεσ εισ το αμφοδον* ⊢ 32 Tr *συγκεχ.* 34 *ωσ* H^{s} *ωσει* | Tr H^{s} *κραζοντων* 34 *εφεσιων* h add *μεγαλη η αρτεμισ εφεσιων* 35 H *τον οχλον ο γραμματεύσ φησιν* 36 H *αναντιρητων* 38 Tr H *εχουσιν* Tr *εισίν* 39 *π. ετ.* Tr H *περαιτερω* 40 *περι* pr . . . *ταυτησ* h†

20,4 *αυτω* [Tr]^{s} h⊣⊢ add *αχρι τησ ασιασ* | Tr *σεκοῦνδοσ* 5 Tr H^{s} *προσελθ.* 6 *οπου* Tr^{s} H *ου* 9 h *παυλου, επι πλειον κατ.* 10 Tr *συμπ.* | h *θορυβεισθαι* 11 *και* pr [H] '13 Tr h *προσελθ.* 15 Tr *αντικρὺσ* | *ετερα* h *εσπερα* | *τη δε* sec h ⊣ *και μειναντεσ εν*

τρωγυλιω τη ⊢ 16 Tr H ιεροσολυμα 21 χριστον [Tr] H§ om 22 Tr -οντά μοι 24 H§ τελειωσω 26 διοτι Tr§ διο 28 κυριου tr H θεου at tr add (?) | ιδιου h† 30 H [αυτων] | εαυτων tr αυτων 32 θεω H§ κυριω 33 Tr H ουδενοσ 34 H ουσι **21,1** h ημασ, αποσπασθεντεσ απ αυτων ευ. | h παταρα ⊣ και μυρα ⊢ 3 Tr αναφανεντεσ 5 Tr H§ εξαρτισαι ημασ | Tr γυναιξιν 6 Tr H ενεβημεν 8 Tr H ηλθαμεν 13 H [ο] | Tr H om και ειπεν 18 Tr H τη δε 20 Tr H εισιν εν τοισ ιουδαιοισ τ. πεπ. 21 Tr [παντασ] 22 Tr H om δει συνελθειν πληθοσ· et γαρ 23 εφ H§ αφ 24 H ούδὲν ἔστιν 25 Tr§ H§ απεστειλαμεν 28 Tr πανταχη 31 Tr συγχυννεται 32 h λαβων 33 H εκελευσε | Tr αλυσεσιν δυσιν 37 H πρὸσ σέ; vult T πρόσ σε 40 H κατεσεισε | h γενομενησ σιγησ **22,2** H — ακουσαντεσ . . . φησιν — | tr προσφωνει | Tr H φησιν enc 3 H ταυτη παρα τ. π. γαμαλιηλ, πεπ. | Tr εστε enc 11 ουκ ενεβλ. tr ουκ εβλεπον h ουδεν εβλεπον 18 Tr H και ιδειν 21 h αποστελω 23 δε Tr H τε 26 Tr εκατονταρχοσ **23,1** H§ παυλοσ τω συνεδριω sine ο 5 Tr H εστὶν 6 tr εκραξεν | εγω sec [tr] H§ om 7 λαλ. Tr h ειποντοσ H λαλουντοσ | εγενετο h επεπεσεν 8 Tr (σαδδουκ. . . . αμφοτ.) | μεν [Tr] H§ om 9 H αγγελοσ—. 10 Tr γενομενησ | τε H§ om 11 Tr ουτωσ 12 δε h τε | H πειν 17 Tr εκατοντάρχων | tr απαγαγε | Tr H απαγγειλαι τι 18 Tr H φησιν enc | H§ νεανιαν 21 H πειν 22 Tr απελυσεν 23 Tr εκατοντάρχων 28 H [κατηγαγον ε. τ. σ. αυτων] | Tr κατηγαγον [αυτον] 30 tr H εσεσ. εξαυτησ | αυτουσ Tr§ H προσ αυτον 34 Tr επαρχιασ 35 του h τω **24,2** H [αυτου] 3 Tr H παντῃ | Tr πανταχου, 4 Tr εγκοπτω | H επιεικια 5 H πασι 11 H επιγνωναι, | Tr ιερουσαλημ· (H,) 13 ουδε Tr§ ουτε 14 Tr πασιν 15 προσ Tr H εισ 19.20 H εμε, — η 20 Tr ευρον [εν εμοι] 22 Tr hoc loco φήλιξ 24 hoc loco et vv. 25.27 Tr φῆλιξ | ιησουν Tr [tr] om 26 H [αυτω] pr

25,1 Tr επαρχια H§ επαρχεια 5 Tr συγκαταβ. | Tr H τί εστιν 10 εστωσ Tr post καισ. | tr ηδικησα 11 H οὐδὲν ἔστιν 12 Tr συλλαλ. 13 ασπασ. h† 14 H τίσ εστιν | H καταλελιμμενοσ 16 τε tr h δε 17 H om αυτων 18 Tr§ H§ πονηρων 24 Tr συμπαρ. | H§ ενετυχεν **26,1** περι H§ υπερ 3 Tr H οντα σε 4 Tr H om την sec | Tr ισασιν | Tr H om οι 5 Tr θελωσιν 7 h καταντησειν 10 h om τε pr 12 Tr [τησ] 16 H ειδεσ με 20 tr [εισ] πασαν 21 Tr H om οντα 26 και H§ om | τι H§ om | Tr [ουθεν] 28 με π. χ. ποιη. h† 29 Tr H ευξαιμην | H και εγω 30 Tr συγκαθ. 31 τι Tr H§ om **27,2** H ἀδραμυντηνω 5 h διαπλευσ. ⊣ δι ημερων δεκαπεντε ⊢ 6 Tr αλεξανδρῖνον 8 Tr H ην πολισ λασεα 16 Tr H καυδα 19 Tr ερριψαν 23 Tr H om εγω 27 H ἀδρια | h προσαχειν 29 τε tr δε | H μη που | H ηυχοντο 30 Tr πρωρασ et. s. i. s. 33 Tr

H *ημελλεν* 37 *διακ.* H§ *ωσ* 39 H§ *εκσωσαι* 41 Tr *πρωρα* s. i. s. | Tr§ *βιασ* [*των κυματων*] 43 H *κολυμβαν* | Tr *απορριψαντασ* **28,1** H *μελιτηνη* 2 Tr H *ψιχοσ* 3 H *καθηψε* 4 Tr H *ειδαν* 5 tr *αποτιναξαμενοσ* 6 Tr H *πιμπρασθαι* | Tr H *μεταβαλομενοι* 7 H§ *ημερασ τρεισ* 9 H [*και*] pr 11 Tr *αλεξανδρίνω* 13 H *οθεν περιελοντεσ* 14 tr *ηλθαμεν εισ ρωμην* 16 Tr H *εισηλθαμεν* | Tr H om *την επετρ. τω παυλω* h ⊣*ο εκατονταρχοσ παρεδωκεν τουσ δεσμιουσ τω στρατοπεδαρχω, τω δε παυλω επετραπη*⊢ | h *καθ εαυτ.* ⊣*εξω τησ παρεμβολησ*⊢ 17 Tr *συγκαλεσασθαι* | Tr *εθεσιν* 20 Tr *ενεκεν* 23 H *ηλθαν* 25 Tr H *ασυμφ. δε* 28 H *υμιν εστω* 31 Tr H $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ Tr add *πραξεισ αποστολων*

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

*H om *επιστολη*

1,7 Tr *κυριου.* H§ *κυριου* sine commate 9 *ο* pr [H] 15 H *αποκυεῖ* 17 H *εστιν,* 18 h *εαυτου* 22 Tr§ H *ακροαται μονον* 26 tr *ει* [*δε*] *τισ* | Tr *θρῆσκοσ* | H§ *εαυτου* bis 27 Tr H *τω θεω* **2,1** h *χριστου,* | H *δοξησ;* 3 *κ. επιβλ.* tr H *επιβλεψητε δε* | *εκει* H§ post *η καθου* 4 *ου διεκρ. . . . πονηρων;* h *διεκρ. . . . πονηρων.* 6 Tr H *καταδυν. υμων* 14 *το* [tr] H om | tr *τισ λεγη* 16 *το* [tr] H om 18 h *εχεισ;* | H *εχω.* | tr *καγω δειξω σοι* 19 Tr *εισ εστιν ο θεοσ·* tr *εισ θεοσ εστιν·* H *ε. θεὸσ ἔστιν;* h *ε. ο θεόσ ἐστιν;* 22 tr H *συνήργει* | Tr *ετελειωθη;* 24 Tr *μονον;* 26 *γαρ* H§ om | Tr [*των*] *εργων* **3,3** tr *ημιν αυτουσ* 4 tr *οπου* [*αν*] 5.6 Tr H *αναπτει και η γλωσσα πυρ,* 6 Tr *αδικιασ.* H *αδικιασ* s. comm. | *, και* pr Tr H *ἡ* 8 Tr H *δαμασαι δυναται ανθρωπων* tr *δυν. δαμ. ανθρ.* ita vult T 14 Tr H *κατακαυχ. και ψευδεσθε κατα τησ αληθειασ* **4,2** h *φονευετε.* | *και ουχ εχετε* sec Tr H om *και* 3.4 Tr H *δαπανησητε. μοιχαλιδεσ,* 4 Tr H *εχθρα του θεου εστιν* (Tr *εστιν* enc) | Tr *αν* 5 H§ *λεγει Προσ* | Tr H *ημιν;* h ita vel *ημιν,* 8 H *εγγισει* 9 Tr H *και κλαυσατε* | H§ *μετατραπητω* 12 H *ἔστιν* h *ἐστὶν* | *ο* pr H§ om 13 Tr *ποιησωμεν* 14 tr [*τα*] *τησ αυρ.* | Tr *ποια* [*γαρ*] | H *επιστ. τησ αυριον ποια η ζωη υμων· ατμισ γαρ εστε προσ* h *επιστ. τα τησ αυριον· ποια γαρ η ζωη υμων; ατμισ εστε η προσ* 15 tr H§ *θελη* | H *θελη, κ. ζησομεν κ.* 16 Tr *αλαζονειαισ* 17 Tr *εστιν* enc **5,3** H *υμων· ωσ πυρ εθ.* Tr h *υμων ωσ πυρ· εθ.* 6 H *δικαιον.* | H§ *υμιν;* 9 Tr H *αδελφοι, κατ αλληλων. ι.* 10 H *κακοπαθιασ* 11 h om *ο* 12 H *ναί ναὶ κ. τ. οὐ οὐ,* 14 Tr *αλειψαντεσ αυτον* | Tr [*του*] $\overline{κυ}$ H [*του* $\overline{κυ}$] 16 tr H§ *προσευχεσθε* | H *ιαθητε.* 18 tr H§ *υετον εδωκεν* 20 tr H§ *γινωσκετε* | *αυτου* sec Tr [tr] om h *ψ. εκ θανατου αυτου* Tr add *ιακωβου*

ΠΕΤΡΟΥ Ā

*Tr *πετρου επιστολη α΄* H *πετρου α*

1,6 tr *δεον* [*εστιν*] 7 *δοκιμιον* h† 8 tr H *αγαλλιατε* 9 H om *υμων* 11 *εδ. τ.* h *εδηλουτο* 12 h *αυτα α* | Tr H om *εν* 13 H *νηφοντεσ τελειωσ,* 14 Tr H *συνσχ.* 16 H *δ. γεγρ.* [*οτι*] | Tr H *οτι εγω* 21 *πιστουσ* tr *πιστευοντασ* 24 tr *ανθοσ* [*αυτου*] *εξεπ.* **2,1** H§ *υποκρισιν* 5 Tr H *οικοδομεισθε* 6 H *εκλεκτον ακρογωνιαιον* 7 Tr H *λιθοσ ον* 15 H (*οτι . . . αγνωσιαν*) | H *φιμοιν* 24 *ημ.* h *υμων* | *αυτου* sec Tr [tr] H om 25 H *αλλα* **3,1** *και* H§ om 4 H§ *ησυχ. κ. πραεωσ* 6 h (*ωσ . . . καλ., . . . τεκνα,*) | tr H *υπηκουεν* 7 Tr H *γνωσιν, ωσ ασθ. σκ. τ. γυναικειω απον.* | Tr *συγκληρ.* tr H§ *συγ*(H-*ν*-)*κληρονομοι* tr „(i. e. *μφ*)" | Tr H *εγκοπ.* | h *ταισ προσευχαισ* 11 *εκκλ.* Tr [tr] H add *δε* 16 Tr§ *καταλαλουσιν υμων ωσ κακοποιων, καταισχ.* 18 *απεθ.* h *επαθεν* | H *υμασ* 21 *ο* h† | Tr (*ου σαρκοσ . . . εισ θεον*) **4,1** H§ *αμαρτιαισ* 5 *εχοντι κριναι* H *κρινοντι* 6 Tr *κριθωσιν* et *ζωσιν* 17 *οτι* Tr [H] add *ο* 18 *ο* sec H add [*δε*] | *ο* tert Tr H§ om 19 *αυτων* H§ om | tr *αγαθοποιαισ* **5,1** Tr H om *τουσ* | Tr *συμπρεσβ.* 2 Tr *επισκοπουντεσ μη αναγκαστωσ* | *κ. θεον* [tr] H om 5 *ο* [H] 6 Tr H *χειρα* 8 *τίνα* H om h *τινὰ* 10 *εν* h add *τω* | Tr *χριστω* [*ιησου*] | *θεμελ.* Tr [tr] H om 11 H om *των αιωνων* Tr add *πετρου ᾱ*

ΠΕΤΡΟΥ B̄

*Tr *πετρου επιστολη β΄* H *πετρου β*

1 H§ *σιμων* 2.3 H *ημων, ωσ* 3 *τα* pr Tr [tr] H om | *ιδια δ. κ. αρ.* H§ *δια δοξησ και αρετησ* 4 Tr *τα μεγιστα και τιμια ημιν* H§ *τα τιμ. κ. μεγ. ημιν* 9 tr H§ *αμαρτιων* 17 tr H *ο υιοσ μου ο αγαπητοσ μου ουτοσ εστιν* | H *ευδοκησα,* — 18 Tr H *εν τω αγιω ορει* 19 Tr (*ωσ λυχνω . . . ανατειλη*) 21 Tr§ H *προφητεια ποτε* | *απο* Tr§ *αγιοι* **2,4** Tr H *σειροισ* 6 *κατασ.* [tr] H om H *ασεβεσιν* 7 Tr H *ερυσατο* | H *ερυσατο,* — 8 *ο* H§ om | Tr *εγκατοικων* | H *εβασανιζεν,* — 9 Tr H *πειρασμου* 10 Tr H *τολμηται,* | H *τρεμουσιν,* 11 Tr H [*παρα κυριω*] 12 Tr H *γεγεννημενα* H *φθαρησονται,* 13 *κομι.* tr H *αδικουμενοι* H *σπίλοι* | *απ.* Tr§ h *αγαπαισ* 14 tr H *ακαταπαστουσ* 15 Tr h *καταλιποντεσ* | *βοσ.* H§ *βεωρ* | tr h om *οσ* et legunt *ηγαπησαν* 18 Tr H *αποφευγοντασ τουσ* 19 Tr *τουτω* [*και*] 20 *ημων* Tr [tr] H§ om 21 Tr H *κρειττον* 22 tr *κυλισμα* **3,3** Tr H *επιθυμιασ αυτων* 5 h *συνεστωτα* 7 *αυτω* Tr§ *αυτου* 9 *δι* Tr§ H *εισ* 10 Tr H *οι ουρανοι* | *κατακ.* Tr H *ευρεθησεται* h† 11 *ουν* tr H *ουτωσ* | H [*υμασ*] 12 *τηκεται* h† 13 Tr H *γην καινην* | Tr H *κατα τὸ επαγγελμα* tr *και τα επαγγελματα* 16 *ταισ* Tr H om | Tr *εστιν* enc 18 Tr add [*αμην*] Tr add *πετρου β̄*

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

*Tr *ιωανου επιστολη α΄* H *ιωανου α*

1,2 Tr (*και η ζωη . . . εφανερ. υμιν*) H — . . . — 4 tr h *χαρα υμων* 5 Tr§ H *ουκ εστιν εν αυτω* 7 H *αὐτὸσ ἔστιν* 8 Tr *εν ημιν ουκ εστιν* **2**,2 h *μονων* 6 *ουτωσ* Tr [tr] H om 10 Tr§ H§ *εν αυτω ουκ εστιν* 14 H [*του θεου*] 16 Tr *αλαζονεια* 17 H [*αυτου*] 19 Tr H *ει. γ. εξ ημων ησαν* 20 *και* sec H§ om | Tr§ h *παντα.* H *παντεσ* — 24 H [*εν*] *τω πατρι* 27 h *υμασ, αλλα το . . . ψευδοσ·* 28 *σχ.* tr *εχωμεν* 29 *και* [tr] H§ om **3**,1 Tr H *καί εσμεν τεκν.* h *παιδια* 12 H *καιν* s. d. p. 13 Tr H om *και* 15 *αυ.* h *εαυτου* | *εαυ.* Tr H§ *αυτω* 19 *και* pr [Tr] H om | tr H *την καρδιαν* 19.20 H *ημων οτι* 21 *ημων* pr Tr [tr] H om | *ημων* sec [tr] H om 22 H *αν* 23 H§ *πιστευσωμεν* **4**,2 tr h *εληλυθεναι* 3 *μη ομολ.* h *λυει* 6 Tr *εσμεν* enc 10 H§ *ηγαπηκαμεν* 15 H *εαν* | H *ισ* [$\overline{χσ}$] | Tr H *εστιν* enc 16 *μενει* sec Tr [H] om 18 Tr *αλλα* 20 tr *πωσ δυναται αγαπαν;* **5**,1 *και* sec [Tr] H om 5 Tr *τισ* [*δε*] *εστιν* H *τ. εστ.* [*δε*] 6 h *μονω* | Tr *αλλα* 10 H§ *αὐτω* | *τω θεω* h† 11 tr H *ο θεοσ ημιν* 15 *εαν* sec Tr *αν* 18 Tr *αλλα* 20 Tr h *αληθινον,* Tr H *εσμεν* enc Tr add *ιωανου* $\overline{α}$

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

*Tr *ιωανου επιστολη β΄* H *ιωανου β*

1 Tr H *εκλεκτη κυρια* s. litt. unc. h *Εκλεκτη Κυρια* 5 Tr H *κυρια* s. litt. unc. | H *γραφων σοι καινην* 6 *ινα* sec Tr H om 7 Tr H *εξηλθαν* non vult T 8 tr H *ει*(H *η*-)*ργασαμεθα* 12 Tr H§ *χαρα υμων* | Tr *η πεπληρωμενη* Tr add *ιωανου* $\overline{β}$

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

*Tr *ιωανου επιστολη γ΄* H *ιωανου γ*

1 H *γαιω* s. d. p. 3 Tr *εχαρην* [*γαρ*] [illegible] s. u. 4 H§ *χαριν* 9 H *διοτρέφησ* 10 Tr H *εκ τησ εκκλησιασ* 11 T[illegible] *εστιν* enc 12 Tr *υπ αυτησ* Tr add *ιωανου* $\overline{γ}$

ΙΟΥΔΑ

*Tr *ιουδα επιστολη*

1 *εν θεω π. η. και* h† 4 H *παρεισεδυησαν* 5 *παντα* h† | $\overline{κσ}$ tr h $\overline{ισ}$ h† 11 H *καιν* s. d. p. 12 Tr H , *αφοβωσ* ε. 13 *πλανηται οισ ο ζοφοσ του* h *πλανητεσ οισ ζοφοσ* 14 H *ένωχ* 15 Tr [*ασεβειασ*] | Tr H om *λογων* 16 H *γογγυσται,* | H *ωφελιασ* 18 Tr *οτι ελεγον υμ.* [*οτι*] | Tr H om *του* 22 *ελεγχετε* tr H *ελεατε* 22.23 *ελεατε διακρ. . . . ελεατε* h† 23 H om , *ουσ δε* pr Tr add *ιουδα*

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

*Tr *επιστολαι παυλου.* *προσ ρωμαιουσ*

1,1 tr H§ *ιυ χυ* 3 Tr H *αυτου,* 9 H *μού εστιν* 10 Tr *δεομενοσ,* 12 Tr *συμπαρακλ.* 15 H *ουτω* 16 tr H [*πρωτον*] 21 Tr H *αλλα* 27 *τε* tr *δε* | Tr H *αρσενεσ* bis et *αρσεσιν* | *εαυτοισ* H *αὐτοισ* 29 Tr H *πονηρια πλεονεξια κακια* h *κακ. πον. πλεον.* vel *πον. κακ. πλεον.* | H *κακοηθιασ* 32 h *επιγινωσκοντεσ* | *οτι . . . τοισ* h† | *ποιουσιν* tr *ποιουντεσ* | tr *συνευδοκουντεσ* **2**,2 *γαρ* Tr§ H§ *δε* 8 Tr *απειθουσιν* | Tr H *θυμοσ,* 9 H *στενοχωρια* 13 *τω* Tr [tr] [H] om 14.15 Tr, (*οταν . . . απολογουμενων,*) 14 Tr *εισιν* enc 15 Tr *συμμαρ.* 16 *εν ημερα* tr H *εν η ημερα* h *εν ημερα η* vel *εν ημερα* | *οτε* tr H§ om | Tr h *κρινεῖ* H *κρίνει* ut T sec. cur. | Tr§ h *ιυ χυ* 20.21 H *νομω, — ο ουν* 27 Tr *νομου;* 29 Tr *αλλα* bis **3**,1 H *ωφελια* 2 *γαρ* Tr [H] om 3 H *τι γαρ; ει απ. τινεσ,* 4 Tr§ *νικησησ* 7 *δε* Tr h *γαρ* | H *κρινομαι,* 8 *και* sec [tr] [H] 9 tr *υπο αμαρ.* 11 o pr [Tr] tr H§ om | Tr H *συνίων* | *ο* sec [tr] H§ om | tr h *ζητων* 12 o Tr [tr] H§ om | *ουκ εστιν* sec h om 14 h *στομα αυτων* 22 H [*ιησου*] 25 h *τησ πιστεωσ* | H *αυτου δια* s. c. 28 *γαρ* tr h *ουν* 29 h *μονων* | Tr *μονον,* 30 H *θεοσ, οσ* **4**,1 *ευρηκ.* [tr] H§ om 5 Tr H *ασεβη* 8 *ου ου* h *ω ου* 11 h *περιτομην* | *δι* tr *δια* | Tr *την δικαιοσυνην* H [*την*] *δ.* 12 *και τοισ* h† 16.17 H (*οσ εστιν . . . τεθεικα σε,*) 17 Tr (*καθωσ . . . τεθ. σε,*) 19 *νενεκ.* Tr [tr] [H] praem *ηδη* | Tr H *εκατονταετήσ* 20 Tr H *αλλα* 22 Tr H [*και*].

5,2 Tr H [*τη πιστει*] 3 Tr§ h *καυχωμενοι* 6 *ετι γαρ* H *ει γε* h† 7 Tr (*υπερ γαρ του . . . αποθανειν*) 11 H [*χριστου*] 12 H *ημαρτον* —. 13 H *ελλογαται* 15 *και* pr [H] 17 *τω του* h *εν* | tr H [*τησ δωρεασ*] | tr h *χριστου ιησου* **6**,3 H [*ιησουν*] 11 Tr [*ειναι*] 19 H [*εισ την ανομιαν*] | H *ουτω* 21 Tr *τοτε,* H s. c. | Tr H *επαισχυνεσθε;* | tr *το* [*μεν*] *γαρ* **7**,1 Tr (*γινωσκουσιν γ. ν. λαλω*) 6 Tr H [*ημασ*] 8 H *κατειργασατο* 16 Tr *συμφημι* 17 Tr *οικουσα* 20 *εγω* pr Tr [tr] H§ om 23 H *με* [*εν*] 25 H *χαρισ* [*δε*] h *ευχαριστω* | Tr H *τω μεν νοι* **8**,2 *σε* Tr§ h *με* h† 3 H *κατεκρινε* 11 Tr *εγειρασ χριστον εκ νεκρων ζωοποι.* | *ἐν* sec Tr om | tr H [*και*] | Tr h *δια το ενοικουν αυτου πνευμα* 14 tr H *υιοι θεου εισιν* 15.16 h *υιοθεσιασ· εν . . . πατηρ, αυτο* 16 Tr *συμμαρ.* 17 Tr *συγκληρ.* | Tr *συμπασχ.* 20 (21) Tr *επ ελπιδι* H *εφ ἐλπ.* ut posthac volebat T 21 *διοτι* Tr H *οτι* 22 Tr *συστεναζει* 23 Tr H [*ημεισ*] 24 Tr om *και* | H *τίσ ελπ.;* h *τισ, τι και ελπιζει* vel *τίσ και υπομενει* 28 H *αγαπωσι* | H *συνεργει* [*ο θεοσ*] *εισ* 34 H *κατακρινῶν* | *ἐσ* Tr [H] om | H *εγερθεισ* [*εκ νεκρων*] | Tr *οσ και εστιν εν* 35 *χυ* h *θεου* **9**,1 Tr *συμμαρτ.* 2 Tr *μοι ἔστιν* 2.3 Tr

μου, (ηυχομην . . . χριστου), 4 *αι* pr tr *η* 5 Tr H *σαρκα,* h *σαρκα·* | H *παντων,* h s. c. 11 Tr *μη πω* 13 *καθωσ* H§ *καθαπερ* | Tr *ησαν* 19 *τι* tr add [*ουν*] 20 Tr *μενουν γε* 23 *και* [tr] H om 24 H *εθνων—;* 25 H *ωσηε* (*ὡσ.* sec. cur.) 26 *αυτοισ* Tr [tr] [H] om 27 H *υπολιμμα* 28 tr *συντεμνων* [*εν δικαιοσυνη, οτι λογον συντετμημενον*] 29 Tr H *εγκατελ.* 31 Tr *εφθασεν;* 32 h *εργων,*

10,3 *δικαιοσυνην* sec Tr H om 5 Tr§ *οτι* post *νομου* ponit | tr *του νομου* | *ποιησασ* Tr [tr] add *αυτα* 9 H§ *ομολογησησ το ρημα* | $\overline{κν}$ $\overline{ιν}$ tr H§ *οτι* $\overline{κσ}$ $\overline{ισ}$ 14 Tr H *ακουσωσιν* 15 *καθωσ* H§ *καθαπερ* | tr *ποδεσ* [*των ευαγγελιζομενων ειρηνην*] *των* | Tr H om *τα* 18 Tr *μενουν γε* 20 *τοισ* [Tr] h praem *εν* bis **11,2** Tr *γραφη;* | Tr *ισραηλ,* 5 H *λιμμα* 10 Tr *συγκ.* 12 Tr *πληρ. αυτων;* 13 Tr [*ουν*] 17 Tr *συγκ.* | Tr *ριζησ* [*και*] 19 Tr *εγκεντ.* 20 Tr *εκλασθησαν* 23 H *επιμενωσι* | Tr *εγκεντρ.* bis 24 Tr *εγκεντρισθησονται* | Tr *ελαια;* 25 *παρ* Tr§ H§ *εν* | H *αχρι* 30 h *νυνι* 31 Tr om *νυν* sec 33 H *ὦ* **12,1** Tr h *ευαρεστον τω θεω* 2 Tr *συσχ.* | tr h *συσ*(h-*νσ*-)*χηματιζεσθαι* et *μεταμορφουσθαι* 4 h *μελη πολλα* 14 H om *υμασ* 15 h *και κλαιειν* **13,3** *αγαθω εργω* h† 9 h *τουτω τω λογω* | Tr H [*εν τω*] *αγ.* 11 *υμασ* Tr§ h *ημασ* 12 H [*δε*] sec 13 tr h *ερισι και ζηλοισ* 14 *κυρ. ιησ. χρ.* h $\overline{χν}$ $\overline{ιν}$ **14,5** *γαρ* Tr [H] om 11 Tr§ *εξομολογησεται πασα γλωσσα* 12 *ουν* Tr [H] om | Tr§ *αποδωσει* | H [*τω θεω*] 13 h om *προσκομμα* et *η* 14 Tr *αυτου* 18 *τω* pr |Tr] 19 Tr§ H§ *διωκωμεν* 21 H *πειν* | *προσκοπτει* Tr [tr] add *η σκανδαλιζεται η ασθενει*

15,4 H *προεγραφη,* [*παντα*] | h *εχωμεν τησ παρακλησεωσ* 5 Tr h $\overline{ιν}$ $\overline{χν}$ 7 *υμ.* tr H§ *ημασ* 8 Tr§ h *γενεσθαι* 9 H *εθνεσι* 11 *παλιν* tr add [*λεγει*] 14 *τησ* Tr [tr] om 15 Tr§ H *τολμηροτερωσ* 17 H [*την*] 18 tr h *τολμω* 19 *θεου* Tr [H] *αγιου* | H *χριστου,* 20 Tr§ *φιλοτιμουμαι* 21 tr H§ *οψονται* ante *οισ* pon 22 *τα πολλα* tr *πολλακισ* 23 Tr *κλιμασιν* | H *επιποθειαν* | *πολλων* Tr§ H *ικανων* 24 *υφ* tr *απο* | H *εμπλησθω,* — 26 tr *ευδοκησεν* 30 H [*,αδελφοι,*] 31 *διακονια* tr *δωροφορια* | *εισ* tr *εν* 32 Tr h *εν χαρα ελθω* tr H *εν χαρα ελθων* | *θεου* tr $\overline{κυ}$ $\overline{ιυ}$ h† | Tr§ h *και συναναπ.* 33 Tr [*αμην*] **16,1** H [*και*] *διακονον* | Tr *κεγχρεαισ* 2 Tr H§ *προσδεξησθε αυτην* | Tr *γαρ αὕτη* 5 Tr H *επαινετον* 6 Tr H *μαριαν* 8 Tr H *αμπλιᾶτον* 11 Tr *συγγενην* 14 Tr *ασυγκριτον* 18 H *εξαπατωσι* 19 H *σοφουσ* |*μεν*] 20 Tr $\overline{ιυ}$ [$\overline{χυ}$] h s. u. 21 H [*μου*] pr 27 H [*ω*] | Tr H om *των αιωνων* Tr add *προσ ρωμαιουσ*

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

*Tr *α′* H *α*

1,1 H§ $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ 2 Tr§ *ηγιασμ. εν χρ. ιησ., τη ουση εν κορ.* 4 *μου* [tr] H om 8 H [*χριστου*] 13 H§ *χριστοσ.* | *υπερ* tr h *περι*

14 *ευχ.* Tr [tr] h add *τω θεω* 17 tr [o] *χριστοσ* 28 H [*και*] *τα μη οντα* 30 Tr H§ *θεου,* **2,1** *μαρτ.* H§ *μυστηριον* 2 Tr H *τι ειδεναι* 4 H *πιθοισ* | Tr *αλλα* 5 Tr *αλλα* 8 Tr (*ει γαρ . . . εσταυρωσαν*) 9 *α* sec Tr§ H *οσα* 10 *δε* tr H§ *γαρ* 13 *πνευματικοισ* h *πνευματικωσ* | Tr *συγκριν.* 15 Tr [*μεν*] *παντα* H s. u. tr h [*τα*] *π.* 16 H *συνβιβασει* **3,2** H [*ετι*] 7 Tr H *εστίν* 12 h *και αργυριον* 13 tr [*αυτο*] 14 Tr *μένει* 16 Tr *εστε* enc | tr H§ *εν υμιν οικει* 21 Tr *εστιν* enc **4,4** Tr (*ουδεν . . . δεδικαιωμαι*) 8 H *εστε;* | H *επλουτησατε;* | H *εβασιλευσατε;* pr | Tr *συμβασ.* 9 Tr H§ *απεδειξεν ωσ* 13 *δυσφ.* Tr§ *βλασφημουμενοι* 14 Tr *αλλα* | Tr§ *νουθετω* 17 *αυτο* Tr H§ om | $\overline{ιυ}$ Tr [H] om

5,2 *πραξ.* Tr§ *ποιησασ* 4 $\overline{κυ}$ pr Tr [H] add *ημων* 5 *ιησου* H§ om tr add [*χριστου*] 8 *μηδε* h , *μη* 11 Tr H *νυν* 12 Tr H *κρινετε,* 13 Tr H *κρίνει;* **6,2** h *κρίνουσιν* 3 Tr *κρινουμεν;* | Tr *μη τι γε* 4 Tr *καθιζετε.* 5 *λεγω* tr *λαλω* 7 Tr [*ουν*] *ολωσ* H s. u. 10 *ου* pr Tr§ *ουτε* 11 tr H $\overline{κυ}$ [*ημων*] $\overline{ιυ}$ 14 h *εξηγειρεν* 19 h *πνευματοσ αγιου εστίν* | H *θεου;* | H *εαυτων,* **7,1** Tr *εγραψατε* [*μοι*] 5 H [*αν*] | H [*υμων*] 6 Tr *συγγν.* 9 *γαμειν* Tr§ h *γαμησαι* 11 Tr (*εαν . . . καταλλαγητω*) H — . . . — 12 Tr *αὐτὴ* 13 *ει τισ* Tr H *ητισ* 15 *υμασ* Tr h *ημασ* 17 tr h *εμερισεν* 28 Tr H [*η*] *παρθ.* 29 Tr h *συν. εστιν* (Tr enc h *εστὶν*) *το λοιπον,* 34 (33) Tr H , *και μεμερισται.* (Tr 34) *και η γυνη η αγαμοσ και η παρθενοσ μεριμνα* | Tr H *αγια* [*και*] 38 Tr h *παρθενον εαυτου* | *ποιει* h *ποιησει* | *ποιησει* tr *ποιει* 40 *δε* sec tr H§ *γαρ* **8,6** tr H [*αλλ*] | *δι ου* h *δι ον* 8 Tr H *ουτε εαν μη φαγωμεν, υστερουμεθα, ουτε εαν φαγωμεν, περισσευομεθα* (H *περισσευομεν,* quod Tr fortasse voluit) tr ut T *περισσευομεθα* excepto 10 tr H [*σε*] | Tr *ειδωλειω* 13 Tr *διο περ* **9,1** Tr *εωρακα* 2 Tr *ειμι* sec enc 4 Tr *πιειν* 7 Tr H [*η*] 9 *κημ.* H§ *φιμωσεισ* | H *θεω,* 10 H *αροτριᾳ* 12 Tr *εγκοπην* H *ενκοπην* 13 H *εσθιουσιν,* | H *συνμερ.* 15 H *η—το* 16 *ευαγγελιζωμαι* sec Tr H§ *ευαγγελισωμαι* 18 Tr H *μού εστιν* tr *μοί ε.* 21 H *κερδανῶ* 22 tr [*ωσ*] *ασθενησ* 23 Tr *συγκοιν.* 27 Tr H *αλλα*

10,2 Tr§ H§ *εβαπτισαντο* 3 H [*το αυτο*] 4 Tr (*επινον . . . χριστοσ*) 5 Tr H *ηυδοκησεν* 8 h *εν μια* | H *εικοσι τρεισ* 9 *κυριον* tr *χριστον* | Tr H§ *επειρασαν* 10 tr *μηδε γογγυζωμεν* | *καθ.* tr *καθωσ* 11 tr *συνεβαινον* 13 h *πειρασθηναι υμασ* 16 Tr H *εστιν* (Tr enc H ox) *του αιμ. τ. χριστου* | Tr *εστιν* sec enc 18 Tr§ h *ουχι* 19 Tr *φημι* enc | Tr H *εστιν* enc bis 20 *θυουσιν* pr Tr [tr] [H] add *τα εθνη* 22 Tr *εσμεν* enc **11,3** h om *ο* pr 5 h *εαυτησ* 17 Tr§ h *παραγγελλω ουκ επαινων* 19 *ινα* Tr [H] add *και* 22 *επαινεσω* tr *επαινω* | Tr *υμασ εν τουτω;* 24 H *τοῦτό μού εστιν* 26 Tr *αχρισ* **12,2** *οτι οτε* h† 6 *ο δε* tr H§ *και ο* 10 *δε* sec et tert Tr [H] om |

Tr§ H *διακρισεισ* 15 Tr *σωματοσ;* sec 16 Tr *σωματοσ;* sec 18 Tr H§ *νυν* 19 Tr H [*τα*] 20 *μεν* [Tr] H§ om 21 tr H [*δε*] 25 Tr§ H *σχισμα* 26 *ειτε* pr Tr§ *ει τι* | Tr *συμπ.* | tr *δοξαζηται* [*ἐν*] | Tr *συγχ.* **13,2** *και εαν* Tr§ *καν* secundo solo loco H *καν* bis | H *μεθιστανειν* 3 *και εαν* Tr *καν* primo solo loco H *καν* bis | Tr *καυθησωμαι* H *καυχησωμαι* | Tr H *ουδεν* 4 Tr H *χρηστευεται, η α. ου ζηλοι,* | *η αγαπη* sec [Tr] H om 5 *τα* tr h *το μη* 6 Tr *συγχ.* 8 Tr [*δε*] | h *προφητεια καταργηθησεται* | tr *γνωσεισ καταργηθησονται* 12 H sec. cur. *εσοπτρου,* **14,6** Tr [*εν*] *διδαχη* H s. u. 8 Tr h *φωνην σαλπιγξ* 14 Tr H [*γαρ*] 15 tr *προσευξωμαι* bis | Tr H *ψαλω* [*δε*] 16 H [*εν*] *πνευματι* 17 Tr *αλλα* 18 tr H§ *γλωσσαισ* 25 Tr H *ο θεοσ* 28 Tr h *ερμηνευτησ* 31—33 Tr H *παρακαλωνται·* [H,(] *και . . . ειρηνησ,* [H,)] *ωσ . . . αγιων.* h *παρακαλωνται, και . . . ειρηνησ. ωσ . . . αγιων,* 35 H§ *μανθανειν* 37 Tr H *εστιν εντολη* 38 *αγνοειται* Tr§ h *αγνοειτω* 39 tr [*εν*] *γλωσσ.*

15,2 H *υμιν,* 5 *επ.* Tr§ H§ *ειτα* 7 *επ.* sec Tr§ H§ *ειτα* 10 Tr *ειμι* pr enc | h *ἡ συν εμοι* 14 *και* Tr [tr] H§ om | *υμων* H§ *ημων* 17 *υμων* pr H add [*εστιν*] 24 tr H *παραδιδω* | Tr *δυναμιν* H *δυναμιν,* 25 Tr *αχρισ* 26 H *θανατοσ,* 27 *οτι* pr h om | H *παντα.* tert 28 *και* Tr [H] om | *τα* tert Tr H om 29 Tr *βαπτιζομενοι; υ. τ. νεκρων ει . . . εγειρονται·* 35 H *νεκροι,* 49 h *φορεσομεν* 50 tr *δυνανται* 51 tr *κοιμηθησομεθα ου, π. δε* (sed vult *-ομεθα, ου π. δε*) 54 *το φθαρτον τ. ενθ. αφθ. και* H§ om | H [*την*] *αθαν.* **16,2** *αν* Tr H *εαν* | h *ευοδωθη* 3 *εαν* Tr *αν* | H *δοκιμασητε δι επιστολων,* 4 Tr H *αξιον η* 6 H *καταμενω* | *και* H§ om 8 H *επιμένω* 10 *καγω* H§ *εγω* 11 Tr *εμε* 15 H *αχαιασ* s. d. p. 17 *υμετ.* h *υμων* | *ου.* Tr *αυτοι* 19 *ασπαζεται* T§ *ασπαζονται*

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β̄

*Tr *β΄* H *β*

1,6 (6.7) Tr§ h *ειτε δε θλιβομεθα, υπερ τησ υμων παρακλησεωσ και σωτηριασ,* (h om *κ. σωτηριασ,*) *τησ ενεργουμενησ εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεισ πασχομεν,* (H etiam ,) *και η ελπισ ημων βεβαια υπερ υμων· ειτε παρακαλουμεθα, υπερ τησ υμων παρακλησεωσ και σωτηριασ,* (h·) 8 *περι* H§ *υπερ* 10 Tr H *ερυσατο* | Tr H [*οτι*] 12 *ουκ* H praem [*και*] 14 Tr *εσμεν* enc | Tr om *ημων* sec 15 tr H§ *χαραν* 17 Tr *εχρησαμην,* | H *τό ναί ναὶ καὶ τό οὒ οὒ* 18 H *ναί* 19 Tr§ *ἰσ χσ* | H *ναί* bis 20 H *αμήν* 22 H [*ο*] | Tr H *αρραβωνα* **2,1** *δε* tr H§ *γαρ* 5 H *μερουσ ι. μ. επιβαρω π.* 7 *μαλλ.* [Tr] tr H§ om 9 *ει* h *ἧ* 17 *αλλ* pr Tr *αλλα* **3,1** Tr *συνισταν* | Tr *συνστατ.* 2 Tr *εγγεγρ.* 3 h *και* ενγεγρ. | Tr *εγγεγρ.* | *πλ. καρδ. σαρκ.* h† 4 Tr *θεον* H§ *θεον.* 5 tr *ικ. εσμ. λογισ. τι αφ εαυτων* | h *εσμεν,* | *εαυτων* sec Tr *αυτων* H *αὑτων* 6 H *αποκτεινει*

7 Tr§ *γραμματι* 9 *τη δ.* tr H§ *ἡ δ.* 13 *εαυτου* Tr H *αυτου* 14 Tr H *αλλα* 16 Tr *δε αν* h *δ αν* 17 *κυριου* h† 18 *καθ.* h *καθωσπερ* **4**,2 H *συνιστανοντεσ* 4 tr *καταυγασαι* 5 *χρ. ιησ.* tr h *ιησ. χρ.* | *ιησουν* h *ιησου* 10 *τοισ σωμασιν* Tr H *τω σωματι* 13 *και* pr Tr H om 14 Tr H [*κυριον*] 17 *ημων* [tr] H§ om

5,3 *ειγε* Tr h *ει περ* 4 H *βαρουμενοι εφ ω* | Tr *αλλα* 5 Tr H *αρραβωνα* 7 H *ειδουσ*, — 10 tr „*? τα ιδια του σωματοσ*“ | Tr *φαυλόν* tr *κακον* 12 *ημ.* tr *υμων* **6**,2 Tr (*λεγει . . . νυν ημερα σωτηριασ*) H s. signo 4 H *συνιστανοντεσ* 13 Tr (*ωσ τεκν. λεγω*) 14 H *ανομια*, 15 Tr *βελιαρ;* | *πιστω* h *πιστου* 16 Tr *συγκατ.* | *ημεισ . . . εσμεν* tr *υμεισ . . . εστε* | Tr *εμπεριπατησω* **7**, 5 Tr§ *εσχεν* | H—*εξωθεν . . . φοβοι*—. 8 H (*βλεπω . . . υμασ,*) | *βλεπω* h† | *γαρ* Tr [tr] H om | Tr *ελυπησεν υμασ.* 11 Tr H *κατειργ.* | Tr *εκδικησιν;* 12 *ουκ* Tr H *ουχ* | H *αδικησαντοσ*, [*αλλ*] *ουδε* | *αλλ* Tr *αλλα* 14 *επι* [Tr] h praem *ἡ* **8**,3.4 H *δυναμιν, αυθαιρετοι μετα* 5 H—*και* | H *αλλ* 7 H§ *ημων εν υμιν* 9 Tr (*γινωσκετε . . . πλουτησητε*) | H [$\overline{\chi\upsilon}$] 12 Tr H *εαν* 13 H§ *θλιψισ· αλλ εξ ισοτητοσ εν* 18 Tr H *μετ αυτου τον αδελφον* 19 Tr ·(*ου μονον . . . προθυμιαν υμων*). H ‚— . . ., — | *συν* Tr H *εν* | Tr H om *αυτου* 24 *ενδεικν.* tr H§ *ενδειξασθε* **9**,1 Tr H *μοί εστιν* 4 Tr (*ινα μη λεγωμεν υμεισ*) 5 *εισ* Tr *προσ* | H *προκαταρτισωσι* | Tr *υμων ταυτην ετοιμην ειναι*, | Tr H *και μη* 9.10 H (*καθωσ . . . δικ. υμων*·) 10 *σπερμα* Tr *σπορον* | Tr *πληθύνει* 11 *τω θεω* h *θεου* 12 H — *οτι . . . τω θεω*, —

10,1 H *επιεικιασ* 4 Tr (*τα γαρ . . . οχυρωματων*) H — . . . — | Tr H *στρατειασ* 7 H *βλεπετε.* 8 Tr h om *τε* | Tr H *καυχησωμαι* 10 tr h *φασιν* 12 Tr *εγκρ.* et bis *συγκρ.* 14 H ·— *ου γαρ . . . χριστου·* — | *ου γαρ ωσ μη . . . εαυτουσ*, h *ωσ γαρ μη . . . εαυτουσ;* | Tr *χριστου·* 18 Tr H *αλλα* **11**,3 H *εὐαν* | Tr *απλοτητοσ και τησ αγνοτητοσ* tr H *απλ.* [*κ. τ. αγνοτ.*] | *χρισ.* Tr H§ praem *τον* 4 H§ *ανεχεσθε* 5 *γαρ* tr *δε* | Tr *υπερ λιαν* 16 H — *ει δε* 18 H [*την*] *σαρκα* 21 Tr (*εν αφροσυνη λεγω*) 23 Tr (*παραφρονων λαλω*) | H *ὕπερ* | Tr H *εν φυλακαισ περισσοτερωσ, εν πληγαισ υπερβαλλοντωσ* 30 H [*μου*] 32 H *ἅρετα* **12**,1 H *δει· ου* h *δε ου* 2 Tr (*ειτε εν σωματι . . . οιδεν*) H — . . . — 3 Tr (*ειτε εν σωματι . . . οιδεν*) H — . . . — | H [*ουκ οιδα*] 5 *μου* Tr H om 6.7 H *εμου, . . . αποκαλυψεων.* | *εμου . . . υπεραιρωμαι* sec h† 7 *ινα* pr Tr H praem *διο* | *ινα μη υπεραιρωμαι* sec Tr [tr] om 9 *μου* sec [Tr] H om 10 *και* Tr h, *εν* 11 *γαρ* sec h *γαρ τι* | Tr *υπερ λιαν* 12 Tr H *κατειργ.* | *τε* Tr [H] om 13 Tr *ἔστιν* 15 Tr h *υμων, ει περισσ. υμ. αγαπων ησσον αγαπωμαι.* 19 H *απολογουμεθα;* 20 Tr§ *ερεισ* 21 H *ταπεινώση* | Tr *επραξαν;* **13**,2 H *φεισομαι*, 4 *εν* tr h *συν* | H [*εισ υμασ*] 5 H§ *ῑσ χσ* 13 H [$\overline{\chi\upsilon}$] Tr add *προσ κορινθιουσ β΄*

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

1,3 *κ. κυρ. ημων* tr H *ημων κ. κυρ.* h *κ. κυρ.* [*ημ.*] 4 *περι* H§ *υπερ* 8 Tr *ευαγγελιζηται* | *ευαγ-ται* Tr [H] add *υμιν* tr add [*υμ.*] vel praem *υμ.* 11 *δε* Tr H§ *γαρ* 12 *ουτε* Tr h *ουδε* 15 *ευδοκ.* Tr [tr] [H] add *ο θεοσ* 17 *ανηλθον* tr *απηλθον* 18 Tr *ετη τρια* 21 H [*τησ*] *κιλικ.* **2,1** Tr *συμπαραλ.* 5 H ,— *οισ* 6 Tr (*οποιοι . . . λαμβανει.*) | H *τι — οποιοι . . . διαφερει — προσωπον . . . λαμβανει — εμοι* | o Tr [H] om 8 Tr (*ο γαρ . . . εθνη.*) | Tr *καμοι* 12 *ηλθ.* Tr§ *ηλθεν* 13 H [*και*] sec 14 *ουχ* Tr H *ουκ* h „MSS. *ουχ*" 16 $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\iota\upsilon}$ tr $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ | $\overline{\chi\nu}$ $\overline{\iota\nu}$ h $\overline{\iota\nu}$ $\overline{\chi\nu}$ 20 *υιου του θεου* Tr§ *θεου και* $\overline{\chi\upsilon}$ **3,1** Tr *εβασκανεν;* 7 tr *εισιν υιοι* 10 tr [*εν*] *πασιν* 12 H *αλλ* 14 Tr§ H§ $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\omega}$ 16 Tr *αλλα* 19 *ου* H§ *αν* 21 H [*του θεου*] | *εκ νομ.* H§ *εν νομω* | Tr H *αν ην* h *ην* [*αν*] 23 Tr *συγκλ.* 28 H *παντεσ* 29 Tr H *κατ* **4,2** H *εστι* 3 *ημεθα* Tr§ *ημεν* 8 H *ουσι* 9 tr h *δουλευειν* 10 Tr H *ενιαυτουσ.* 12 Tr *υμεισ.* 18 tr *ζηλουσθε* | Tr H *προσ υμασ,* 19 H§ *τεκνια* | Tr H *υμιν·* 23 Tr *αλλα* | tr H [*μεν*] | *δια τησ* Tr H§ *δι* 24 H *σινά* | H *ἄγαρ* 25 Tr (*το . . . αραβια*) | Tr *το γαρ* [*αγαρ*] *σινα ο.* tr *το δε* [*αγαρ*] *σ. ο.* H§ *το δε ἀγαρ σινὰ ορ.* | Tr *συστοιχει* 28 *υμεισ . . . εστε* tr H§ *ημεισ . . . εσμεν* 29 H *εδιωκε* **5,1** *τη . . . ηλευθ.* h† | H *ενεχεσθε.* — 6 H [*ιησου*] 20 h *ερεισ, ζηλοι* 21 Tr *φθονοι* [*φονοι*] *μεθαι* | *καθωσ* h add *και* 23 (22) Tr *πραυτ.* 26 tr h *αλληλουσ φθον.* **6,1** Tr *πραυτ.* 2 Tr§ H *αναπληρωσατε* 4 H$_{\text{a}}$ [*εκαστοσ*] 7 Tr *αν* 9 Tr *εγκακ.* 10 Tr *εχομεν* 11 *πηλικοισ* h *ηλικοισ* 12 H *χριστου* [*ιησου*] — | Tr H *διωκωνται·* 13 tr h *περιτετμημενοι* 15 *ουτε γαρ* tr *εν γαρ χριστω ιησού ουτε* | Tr *εστιν* 18 H [*ημων*] Tr add *προσ γαλατασ*

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

1,1 Tr§ *εν εφεσω* s. u. 4 Tr H *αυτου εν αγαπη,* tr s. comm. 14 tr H§ *ο εστιν* | H *ημων,* 15 tr [*την ἀγαπην*] H om 17 h *δώῃ* vel *δῷ* | Tr H ,(H om,) *εν επιγνωσει αυτου,* 18 H [*υμων*] 20 Tr§ h *ενηργησεν* | Tr H om *αυτον* sec **2,3** tr *φυσει τεκνα* | H *λοιποι —* 5 *τω* h praem *εν* | Tr (*χαρ. εσ. σεσ.*) 12 H — *οτι* | Tr *αθεοι,* 15 (14) H *εχθραν εν* | Tr H *αυτου,* 15 H *αὐτω* 16 H *σταυρου αποκ.* 19 Tr *συμπολ.* **3,1** Tr H $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\iota\upsilon}$ 1.2 Tr *εθνων· ει* 3 H [*οτι*] 5 Tr *αγιοισ,* 6 Tr *συγκλ.* et *συμμ.* 8 H — *εμοι . . . αυτη* — 9 *τισ* Tr h praem *παντασ* 13 Tr *ἐγκ.* 17.18 (17) H *υμων εν αγαπη·* 18 Tr§ H§ *υψοσ κ. βαθοσ* 19 *πληρ. εισ* h *πληρωθη* **4,2** Tr *πραυτ.* | tr *αγαπη* s. comm. 3 Tr *ειρηνησ,* H *-νησ·* 4 tr H [*και*] sec 7 *η* Tr [H] om 8 *εδ.* Tr [H] praem

και 9 h κατεβη πρωτον 14 Tr κυβεια | Tr πανουργια, 16 Tr συμβιβ. | μερους h μελους | αυτου Tr H εαυτου 21 Tr H εδιδαχθητε, | H§ καθως εστιν | h αληθεια, εν 23 tr ανανεουσθε 24 tr ενδυσασθε 28 H§ om ιδιαισ 32 tr H [δε] | υμιν tr h ημιν **5,2** ημων H§ υμων 4 η pr Tr H και 7 Tr συμμ. 9 Tr ·(ο γαρ . . . αληθεια)· H ,ο γαρ . . . αληθεια, 11 Tr συγκ. 12 H κρυφη 15 Tr§ πωσ ακριβωσ 19 ψαλμ. [tr] h praem εν | Tr [εν] τη καρ. 22 ανδρ. Tr [tr] h add υποτασσεσθωσαν 23 h κεφαλη εστιν 27 H σπίλον 28 οφ. Tr [H] add και | H αγαπαν 30 αυτου tr add [εκ τησ σαρκοσ αυτου, και εκ των οστεων αυτου] 31 τον et την Tr [H] om | τ. γυν. H§ προσ την γυναικα | Tr H γυναικ. αυτου 32 H [εισ] sec **6,1** Tr H [εν κυριω] 2.3 h πρωτη, εν επαγγελια ινα 5 Tr H τησ καρδιασ 6 Tr οφθαλμοδουλειαν 6.7 Tr H θεου, εκ ψυχησ μετ 7 Tr ευνοιασ, δουλευοντεσ H ευνοιασ δουλευοντεσ, 8 εαν τι Tr ο αν 10 h δυναμουσθε 12 ημιν tr h υμιν 14 Tr οσφυν 16 Tr H [τα] πεπυρωμενα 18 H δεησεωσ, 19 H [του ευαγγελιου] et. s. comm. 21 H§ ειδητε και υμεισ Tr add προσ εφεσιουσ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

1,6 Tr αχρισ | H§ ιυ χυ 7 Tr συγκοιν. 9 tr h περισσευση 14 H τολμαν 17 τον [Tr] h om 19 γαρ h δε 22 H§ εργου, — και | h αιρησομαι; 23 tr [γαρ] 24 h επιμεινai | Tr εν τη σαρκι 25 Tr H οιδα οτι s. comm. 28.29 H (ητισ . . . πασχειν) **2,2** Tr συμψ. | εν h αυτο 4 εκαστοι pr tr h εκαστοσ 4.5 h ετερων. εκαστοι τ. 6 Tr ἴσα 7 Tr γενομενοσ, H -νοσ· 7 (8) Tr H ανθρωποσ s. comm. 8 Tr εαυτον, 9 H υπερυψωσεν, 11 Tr§ H εξομολογησηται 12 H [ωσ] 15 γενησ. tr ητε 17.18 Tr συγχ. bis 21 Tr h ιυ χυ 26 H παντασ υμασ [ιδειν] h υμασ παντασ sine ιδειν | Tr , και αδημονων, H , και αδημονων 27 H θανατου 30 χριστου tr H§ κυριου | H ηγγισεν, παρ. τ. ψυχη ινα **3,1** H ασφαλεσ. — 7 ατινα Tr [tr] H praem αλλα | tr μοι ην 8 Tr μεν ουν sine γε H μεν ουν γε 10 Tr H συμμορφ. 12 Tr H ει και κατ. | ιησ. Tr [H] om 13 ουπω Tr§ h ου 17 Tr συμμιμ. | Tr ουτωσ 21 Tr H συμμορφον | H αὐτω **4,1** αγαπητοι sec h add μου 2 Tr H συντύχην 3 h Συνζυγε 6 H μετ ευχ. 11 Tr ειμι enc 12 H πειναν 14 Tr συγκοιν. Tr add προσ φιλιππησιουσ

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ.

*Tr H -λασσαεισ

1,2 Tr κολασσαισ 3 H om και | H [χριστου] | περι Tr h υπερ 4 H [ην εχετε] 6 Tr H υμασ, . . . εστιν καρπ. | Tr ἔστιν 7 υμ. Tr§ H§ ημων 10 Tr αρεσκειαν H αρεσκιαν εν s. comm. 11 Tr H μακροθυμιαν μετα χαρασ· (H,) 12 h τω θεω πατρι | υμ. Tr§ h ημασ 14 h

εσχομεν 16 επι Tr praem [τα] 17 H ἔστιν 18 H [η] αρχη 20 δι αυτου sec Tr [H] om 21.22 (22) H ,— νυνι . . . θανατου, — | tr h αποκατηλλαγητε 26 H ,— νυν 27 Tr H§ ο εστιν **2,1** Tr εωρακαν 2 H συνβιβ. | Tr [το] πλουτοσ | Tr θεου χριστου, h† 3 Tr εισιν enc 4 Tr τουτο [δε] 7 tr H περισσ. [εν αυτη] εν 8 h εσται υμασ 10 οσ tr ο 12 βαπτ. Tr βαπτισμω | εκ Tr add των 13 υμασ sec h ημασ | H§ αυτω· 14 h ημιν· 15 H παρρησια θριαμβ. 16 η pr tr H§ και | Tr H νεομηνιασ 17 α tr h ο 18 θελων . . . εμβατ. h† | Tr εωρακεν 19 Tr συμβιβ. 20 Tr δογματιζεσθε; H s. p. 22 Tr ανθρωπων· 23 και αφ. . . . σαρκοσ h† | H [και] sec | Tr τινι enc **3,4** υμων tr H§ ημων 11 Tr τα παντα T non vult 12 και h nihil nisi, 13 Tr (ανεχομενοι . . . υμεισ) | χριστοσ Tr H§ κυριοσ 14 H πασι 15 H [ενι] 16 χριστου h κυριου | H πλουσιωσ εν | Tr σοφια, H σοφια· | Tr H εαυτουσ ψαλμ. | H ψαλμοισ, | Tr H υμνοισ, | Tr H πνευματικαισ εν | τη H§ om | H χαριτι, 17 Tr H εαν 22 Tr οφθαλμοδουλειασ h οφθαλμοδουλια | Tr αλλα 25 H κομισεται **4,3** ὃ tr ον 9 H γνωρισουσιν 10 Tr H (περι ου . . . αυτον) 11 Tr H περιτομησ, 13 H Ἱερᾷ Πόλει 15 tr H νύμφαν | αυτων tr H αυτησ Tr add προσ κολασσαεισ

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Ā

*Tr α′ H α

1,4 του Tr [H] om 5 Tr [εν] πληροφ. | εν quart [Tr] H§ om 7 h τυπουσ 8 εν τη sec Tr [tr] H om | H αλλ 9 ημ. h υμων 10 H [των] νεκρων **2,5** Tr κολακειασ | H om εν sec 7 ηπιοι H νηπιοι 8 H ὁμειρ. | H ηυδοκ. 11.12 (12) Tr H -νοι και μαρτυρομενοι (H -ρομενοι,) 12 tr h καλεσαντοσ 13 tr H αληθωσ εστιν 16 h εφθακεν 19 Tr καυχησεωσ; | H καυχησεωσ — η ουχι κ. υμεισ — εμπρ. **3,2** διακ. του θῦ h συνεργον [του θῦ] 5 h υμων πιστιν 8 tr στηκητε 13 h αμεμπτωσ | αμην Tr H§ om **4,1** ουν H§ om | ινα pr [H] | H ,— ινα περ. 7 H αλλ 8 και Tr H om 9 εχετε tr εχομεν vel ειχομεν | H αγαπαν 10 Tr H τ. αδελφουσ [τουσ] 14 κ. ο θεοσ tr ο θ. και **5,3** tr h οταν δε 4 tr υμασ η ημερα | H§ κλεπτασ 9 h ο θεοσ ημασ | H [χριστου] 10 περι h υπερ 13 H§ υπερεκπερισσου | H εαυτοισ 15 Tr τινι enc | Tr H αποδω | h διωκετε και 19 Tr H σβεννυτε 21 H [δε] 25 tr H [και] περι 27 τοισ [tr] h add αγιοισ Tr add προσ θεσσ. α′

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ B̄

*Tr β′ H β

1,2 ημ. [Tr] H om 4 Tr εγκαυχ. h ενεχεσθε 8 Tr§ φλογι πυροσ | H ειδοσι 10 επιστευθη h† **2,1** ημ. pr [H] 2 h κυριου,

— 3 ανομ. tr h αμαρτιας 4 H ἐστιν θεοσ—. 7 H ανομιας· 8 H [ιησουσ] | h αναλοι 12 H§ παντεσ 13 απ αρχησ tr h απαρχην 14 και Tr H om | υμασ tr ημασ 16 o sec Tr§ [H] om **3**,3 κυριοσ tr θεοσ 4 Tr H [και] ποιειτε κ. 6 ημων pr [tr] H§ om | Tr§ H§ παρελαβετε 8 Tr αλλα 13 H ενκακ. 14 Tr H σημειουσθε (H,) μη συναναμιγνυσθαι Tr add προσ θεσσαλονικεισ β′

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1,5 H σε, 8 Tr h σου, o θεοσ, | H [του αιωνοσ] | σου sec H§ αυτου 9 αδικιαν Tr H ανομιαν 10 H εισιν enc 12 αλλαξεισ Tr§ H ἑλιξεισ | Tr αυτουσ [ωσ ιματιον], H αυτουσ, ωσ ιματιον **2**,3 H σωτηριασ, 4 H θελησιν; 6 Tr H δέ που τισ | Tr αυτου· H αυτου, 7 Tr H εστεφ. αυτον, [και κατεστησασ αυτον επι τα εργα των χειρων σου· (H,)] 8 H [αυτω] pr 9 χαριτι tr χωρισ 14 H εστι 16 H δη που **3**,2 tr H [ολω] 6 tr H [μεχρι τελ. βεβ.] 7—11 H αγιον . . . καταπ. μου· h αγιον, . . . μου. 13 tr h εξ υμων τισ 15 h ακουσητε, — 17 Tr H αμαρτησασιν, . . . ερημω; **4**,2 μη . . . ακουσασιν h† | Tr H§ συγ(H συν-)κεκερασμενουσ 3 γαρ tr h ουν | Tr H [την] pr 7 h προειρηκεν 12 H δικν. s. d. p. 15 Tr συμπαθ.

5,1 Tr H [τε] 2 H αγνοουσι 3 εαυ. tr αυτου 12 H τινὰ | ου [Tr] h praem και **6**,2 H§ διδαχην | τε sec [Tr] H§ om 4 Tr h φωτισθεντασ, 18 τον Tr H§ om 19 Tr ασφαλην **7**,1 o sec Tr οσ H†o† h sec. cur. „MSS. οσ“ 4 και Tr H§ om 5 Tr λευεϊ | H ιερατιαν 11 Tr λευϊτικησ | Tr (o λαοσ . . . νενομοθετηται) 20.21 Tr H (οι μεν . . . αιωνα,) 22 και Tr [tr] om 23 tr ιερεισ γεγονοτεσ 26 H [και] pr 27 H (τουτο . . . -ενεγκασ) | Tr εφ απαξ | Tr§ H§ ανενεγκασ 28 H υιον, **8**,5 H (οιτινεσ . . . ορει) 6 νυνι tr H§ νυν | Tr§ τετευχεν 8 Tr§ h αυτοισ 10 Tr H§ καρδιασ **9**,1 Tr ειχεν | Tr H [και] 2 tr αρτων [και το χρυσουν θυμιατηριον] | h τα αγια | H§ αγια· 3 Tr h τα αγια των αγιων 4 tr [χρυσουν] εχουσα [θυμιατηριον και] 10 δικ. [Tr] h praem και 11 μελλ. tr H§ γενομενων 12 Tr εφ απαξ 14 υμων tr H§ ημων | Tr ζωντι; 17 ποτε H§ τοτε | h διαθεμενοσ; 18 Tr H ουδε | Tr εγκεκ. 19 Tr H τον νομον 23 H κρειττοσι

10,1 κατ . . . τελειωσαι h† | h αυτ. θυσ. αυτων | αισ Tr H ασ | Tr H (H§ sec. cur.) δυνανται 4 h τραγων κ. ταυρ. 6 H ευδοκ. 7 Tr (εν κεφαλιδι . . . εμου) 8 H ευδοκ. 10 Tr εφ απαξ 11 ιερ. tr h αρχιερευσ 16 H αυτουσ, — (sec) 22 Tr H ῥεραντ. 23 (22) Tr λελουμενοι 23 Tr (πιστ. γ. o επαγγ.) | Tr H επαγγειλαμενοσ· 34 δεσμ. tr δεσμοισ μου 37 tr χρονιει 38 H [μου] pr **11**,1 h υποστασισ πραγματων, 4 H καὶν et s. d. p. | αυ. τ. θῡ Tr αυ. τω θεω h† 5 H ἐνωχ | H ευαρεστηκεναι 6 Tr H [τω] θεω 8 Tr [o] καλουμενοσ 9 Tr συγκληρ. 11 h αὐτῇ σάῤῥᾳ 12 h εγενηθησαν 15 H εμνημονευον 20 πιστει [Tr] H

add *και* 25 Tr *συγκακ.* 35 H †*γυναικεσ*† h sec. cur. „MSS. *γυναικασ*“ 37 Tr§ h *επρισθ., επειρασθ.* h† | H *αιγιοις* 38 Tr *κοσμοσ·* H. s. p. | *επι* h *εν* | H *ορεσι* **12,3** H§ *εαυτουσ* 7 H *υπομενετε·* | Tr H *θεοσ·* 8 H *γεγονασι* 11 *μεν* pr Tr§ h *δε* h† 13 h *ποιησατε* 15 *δια τ.* tr H§ *δι αυτησ* 16 H *απεδετο* 19 *μη* H§ om 21 tr h *εκτρομοσ* 22.23 (22) H *αγγελων, πανηγυρει κ.* 23 Tr *πνευμασιν* 25 h *ουρανου* 27 H [*την*] **13,5** Tr H *εγκαταλιπω* 6 Tr [*και*] *ου* 9 h *περιπατησαντεσ* 10 H [*εξουσιαν*] 15 *ουν* [Tr] H§ om 16 H *ευποιιασ* s. d. p. 21 Tr *εργω αγαθω* | h *αυτ., αυτω ποιων* h† | *ημ.* Tr§ *υμιν* 22 h *ανεχεσθαι* 25 Tr h add *αμην* Tr add *προσ εβραιουσ*

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Ā

*Tr *α′* H *α*

1,4 H *παρεχουσι* | H *πιστει,* — 9 Tr *ασεβεσιν* 12 h *ενδυναμουντι* 16 Tr H§ $\overline{χσ}$ $\overline{ισ}$ 18 tr H§ *στρατευη* 20 H *παιδευθωσι* **2,3** tr *τουτο·* [*γαρ*] 7 H *κῆρυξ* | Tr (*αληθ. λ., ου ψευδ.*) H — . . . — 8 H§ *διαλογισμων* 9 Tr *ωσαυτωσ* [*και*] | *κοσμιω* h *κοσμιωσ* | H§ *χρυσιω* 12 Tr *αλλα* 13 Tr *εὖα* H *εὕα·* **3,1** H *λογοσ.* verba *π. ο λογ.* ad antecedentia mittit 5 Tr H (*ει δε . . . επιμελ.;*) 14 H [*προσ σε*] | *ταχιον* Tr H *εν ταχει* **4,1** H *πνευμασι* 3 *κωλυον. . . . απεχ.* h† | Tr *επεγνωκοσιν* 6 h *παρηκολουθησασ* 10 *αγων.* tr h *ονειδιζομεθα* | h *ηλπισαμεν* 12 H *αγνια* 16 H *διδασκαλια·* **5,2** H *αγνια* 4 Tr *αποδεκτὸν* 5 *επι* Tr [H] add *τον* (non h) | *θεον* h *κυριον* 8 tr H§ *προνοει* 16 *επαρκεισθω* H§ *επαρκειτω* 20 H *τουσ* [*δε*] 21 tr *προσκλησιν* **6,2** h *αγαπητοι, οι* 3 Tr H *προσερχεται* | H *υγιαινουσι* | H *,τοισ τ.* $\overline{κυ}$ *ημ.* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$, 7 *οτι ουδε* h† 8 h *διατροφην* 11 h *του θεου* | Tr *παυπαθειαν* 13 Tr H *παραγγελλω σοι* | Tr H *του θεου* | tr h $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ 17 Tr H§ *υψηλοφρονειν* | h *τω θεω τω* 21 *μεθ υμων* tr *μετα σου* Tr add *προσ τιμοθεον α′*

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ B̄

*Tr *β′* H *β*

1,2 tr h (sec. cur.) *και κυριου ιησου χριστου του κυριου* 3.4 Tr H , *νυκτοσ και ημερασ επιπ.* 4 H *πληρωθω* s. comm. 5 H *λωιδι* s. d. p. 8 Tr *συγκακοπ.* 10 tr $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ 11 H *κῆρυξ* | Tr *διδασκαλοσ εθνων* 13 *ων* h† 15 Tr H *ἑρμογενησ* 18 H — *δωη . . . ημερα·*— **2,3** Tr *συγκακοπ.* 4 Tr *πραγματειαισ* 9 H *κακουργοσ.* 12 Tr H *συμβασιλ.* 14 *θεου* tr h *κυριου* 16 Tr *περϊϊστασο* 17 H *φίλητοσ* 18 *λεγ.* [tr] h add *την* 19 Tr *μεν τοι* 21 Tr *τιμην ηγιασ.* 22 *μετα* [tr] h add *παντων* 25 h *δώῃ* **3,10** h *παρηκολουθηκασ* 15 Tr [*τα*] *ιερα* **4,1** h *κριναι* 2 Tr H§ *επιτιμησον, παρακαλεσον*

8 Tr *ηγαπηκοσιν* 10 H§ *εγκατελειπεν* | *γαλλ.* Tr§ H *γαλατιαν* 13 H§ *απελειπον* 14 H — *αποδωσει . . . αυτου·*— 16 H§ *εγκατελειπον* | H — *μη αυτ. λογισθειη·*— 20 H§ *απελειπον* 21 Tr *λῖνοσ* | H [*παντεσ*] 22 h *κυριοσ ιησουσ* Tr add *προσ τιμοθεον β′*

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1,1 h *χριστου* [*ιησου*] 2.3 H *αιωνιων εφαν. . . . ιδιοισ, τον . . . κηρυγματι ο* 5 H§ *απελειπον* 6 H *εἴ τίσ ἐστιν* 13 H [*εν*] **2**,3 h *,μη οινω* (T non vult *μη*) 4 H *σωφρονιζωσι* 5 Tr *οικουργοὺσ αγαθασ,* 6.7 Tr H *σωφρονειν,* (H·) *περι παντα σεαυτον* 7 h *εργων εν τη διδασκαλια, αφθορ.* 9 H *υποτασσεσθαι εν πασιν, ευαρ.* 9.10 h *αντιλεγοντασ μηδε* | *πιστ. ενδεικ. αγαθ.* h *ενδεικνυμενουσ αγαπην* 13 h *ημων,* | h *ῑυ χῡ* **3**,1 H *υποτασσεσθαι πειθαρχειν,* 5 Tr *παλιγγεν.* 7 Tr *γενήθωμεν* 9 *εριν* Tr *ερεισ* | H *περιστασο* s. d. p. 13 Tr *απολλω* | Tr H§ *λειπη* Tr add *προσ τιτον*

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

5 *προσ* Tr H§ *εισ* 6 *του* Tr [H] om | Tr§ H§ *ημιν* 9 *πρεσβ.* h† | h *νυν* 10 H — *παρακαλω* 11 *και* pr Tr H§ om 11 (12) Tr *ανεπεμψα· σοι.* H s. p. | tr [*συ δε*] *αυτον* | tr *σπλαγχνα* [*προσλαβου*] 16 Tr H *ουκετι* 25 Tr h *κυριου ημων* Tr add *προσ φιλημονα*

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

*Tr H *αποκαλυψισ ιωανου*

1,1 H *ιωανει* 2 Tr H *ειδεν* 3 Tr H *τουσ λογουσ* 4 *α* Tr§ h *των* 5 H [*ημων*] 6 H — *και επ. . . . πατρι αυτου,* — | *ημασ* Tr§ h *ἡμιν* | *των αιωνων* H om 8 H *ὡ* 9 Tr *συγκοιν.* | Tr H om *δια* sec 10 h *φωνην μεγαλην οπισθεν μου* 11 Tr H *σμυρναν.* 13 Tr *των* [*επτα*] *λυχν.* | *υιον* Tr h *υιω* | Tr H *μαστοισ* 15 Tr§ H *πεπυρωμενησ* h *-μενοι* 18 H — *και εγεν. . . . των αιωνων,* — 19 Tr H *γινεσθαι* 20 Tr *εισιν* pr enc | *επτα επτα* h† **2**,1 *τησ* Tr§ H *τω* | Tr *χρυσεων* 5 Tr *πεπτωκασ* 6 Tr *νικολαΐτων* 7 h *θεου μου* 8 *τησ* H *τω* | Tr H *σμυρνη* 10 *μηδεν* Tr H§ *μη* | H *εχητε* h *εξετε* vel *εχετε* 12 *τησ* h† 13 *μου* sec [Tr] H add *και* | Tr H *αντιπασ* h† | Tr H [*μου*] tert 14 H *αλλα* | h om *οτι* et scribit *ολιγα·* 15 *των* [Tr] H om 16 Tr H *μετανοησον ουν* 17 H *νικωντι* 18 *τησ* H *τω* | H [*αυτου*] pr | Tr H *φλογα* 19 Tr (err. de test.) *τ. πιστιν κ. τ. αγαπ.* H *τ. αγ. κ. τ. πιστ.* (cf infra caput XII) | Tr H *υπομονην σου* 20 Tr H *αλλα* | h *γυναικα σου* | Tr *ιεξαβὲλ* | Tr H *εαυτην* 22 h

εργων αυτων 28 H *πρωινον* s. d. p. **3**,1 *τησ* h *τω* † 2 *τα* sec [Tr] H§ om 3 tr H§ *γνῳσ* 7 *τησ* h *τω* † | tr h *ο αληθ.* (h,) *ο αγ.* | *του* Tr H§ om | *κλειων* h *κλειει* | H *ανοιγει* 8 H, — *ιδου . . . αυτην*, — | Tr§ *ανεωγμ.* 9 Tr *δίδω* | H *ψευδονται*, — *ιδου* 14 *τησ* pr h† | H [*ο*] *αληθινοσ* 17 H *ελεινοσ* h *ο ελεινοσ* 18 H *κολλουριον* | H *εγχρῖσαι* 19 tr *ζηλωσον* 20 *και* tert Tr H§ om **4**,1 Tr H *ειδον* 1.2 H *γενεσθαι. μετα ταυτα ευ.* 3 tr [*κ. ο καθημενοσ*] 4 *θρονουσ* pr Tr H§ *θρονοι* | Tr H *τεσσαρεσ* pr | *εν* H§ om | Tr *χρυσεουσ* 5 Tr *αι εισιν* 6 Tr H *εμπροσθεν* 7 h *εχον* 8 *καθ εν* Tr *εκαστον* | Tr *εξ κυκλοθεν, κ.* 9 H§ *του θρονου* **5**,3 Tr *ηδυνατο* | *ουτε* pr et sec Tr H§ *οὐδε* 4 *και* Tr H add [*εγω*] 6 tr H§ *εστηκοσ* | *επτα* tert [H] | Tr H§ *απεσταλμενοι* 8 Tr *εικοσιτεσσαρεσ* | Tr *χρυσεασ* | Tr H *αι εισιν* h *α εισ.* ita T vult 9 Tr *θεω ημασ* 10 Tr§ H *βασιλευουσιν* 11 *ωσ* H§ om 12 Tr H§ *αξιον* 13 tr [*και υποκατω τησ γησ*] | H *θαλασσησ* [*εστιν*], | Tr H , *ηκουσα* sine *και* | *λεγ.* h *λεγοντα* | Tr H§ *του θρονου* **6**,1 Tr H *ειδον* | H *φωνη* 2 Tr H *ειδον* 4 tr H [*αυτω*] pr | H [*εκ*] 5 H *ηνοιξε* | Tr H *ειδον* 7 Tr [*φωνην*] 8 Tr H *ειδον* | H [*αυτου*] pr | *αυτω* Tr [H] add *ο* | Tr *αδησ* s. i. s. | *μετ αυ.* tr *αυτω* 9 Tr H *ειδον* 11 H *αναπαυσονται* | H§ *πληρωθωσιν* 12 Tr H *ειδον* | Tr H *εγενετο μελασ* 13 Tr H *βαλλει* 14 tr h *ελισσομενοσ* 16 H *πεσατε* | Tr§ H *του θρονου* **7**,1 *και* [Tr] H§ om | Tr H *ειδον* | *παν* Tr [h] *τι* 2 Tr H *ειδον* | h *ανατολων* | h *εκραζεν* 3 tr h *και την θαλ.* | Tr *αχρισ* 6 H *νεφθαλιμ* | Tr (err. de test.) *μαννασση* 7 Tr H *ισσαχὰρ* 9 Tr H *ειδον* | Tr H *φοινικεσ* 10 H *κραζουσι* 11 H *ιστηκεισαν* 12 H [*αμην*] sec 17 Tr *αναμεσον* **8**,2 Tr H *ειδον* | h *εδοθη* 3 *του θυσι.* h *το θυσιαστηριον* 5 h *αστραπαι και φωναι* 6 H *αὐτουσ* 7 Tr§ H *μεμιγμενα* 8 Tr *εσαλπισε* 11 Tr om *ο* 12 Tr *φανῇ* 13 Tr H *ειδον* | h *τοισ κατοικουσιν* **9**,1 Tr H *ειδον* 2 Tr *εσκοτισθη* 3 Tr H *αυταισ* 4 Tr H *ερρ. αυταισ* | Tr§ *αδικησωσιν* | H *εχουσι* 5 Tr§ H§ *αυταισ* 6 h *ευρωσιν* 7 *ομοιοι* pr Tr H§ *ομοια* 9 H *ειχαν* 10 Tr§ h *ομοιοισ* h† 11 Tr H om *ω* | 13 Tr H om *τεσσαρων* 16 Tr *δυο μυριαδεσ* H *δισ μυριαδεσ* 17 Tr H *ειδον* 19 Tr *ἔστιν* 20 *ουδε* Tr *ουτε* H *ου* h *ουτε* vel *ουδε* 21 Tr *φαρμακειῶν* tr H§ *φαρμάκων*

10,4 Tr H *ημελλον* 6 H [*κ. τ. θαλ. κ. τα εν αυ.*] | H§ *εσται* 7 h *σαλπιζειν* 8 Tr H *βιβλιον* 9 Tr *απηλθον* **11**,2 H [*και*] *δυο* 3 Tr§ H *περιβεβλημενουσ* h† 4 H [*αι*] tert 5 *θελεση* h *θελει* vel *θελησει* | Tr *αυτουσ θελεση* 6 Tr H *την εξουσιαν κλ.* 10 Tr H *πεμψουσιν* 11 Tr *τασ τρεισ* H [*τασ*] *τρ.* (non vult T *τασ*) | *εν* Tr [H] om 12 h *φωνην μεγαλην εκ τ. ουρ. λεγουσαν* (non vult T) 15 Tr *λεγουσαι* 16 H [*οἱ*] *ενωπιον του θ. καθημενοι* h *οἳ ενωπ. του θ. καθηνται* 17 *και* sec Tr H§ om | H *ειληφεσ* 18 Tr H *τουσ μικρουσ*

και τουσ μεγαλουσ **12**,2 και sec Tr h om | Tr εχουσα, κραζει h εχουσα κραζει, 3 H§ μεγασ πυρρ. | Tr δεκα· 4 H ἔστηκεν 5 H, αρσεν, 6 tr [εκει] | H§ τρεφωσιν 7 Tr H του πολεμησαι 8 H§ ισχυσεν 9 H ολην, — εβλη. 10 Tr κατηγοροσ | αυτουσ Tr αυτων 12 h οι ουρανοι | H υμασ, 17 H ιησου· 18 Tr H εσταθη **13**,1 h ονομα 2 Tr H§ λεοντοσ 3 Tr§ H εθαυμασθη | Tr§ (err. de test.) εν ολη τη γη 4 τω θηριω sec h το θηριον | Tr θηριω; και τισ 5 H [και] δυο 6 H ηνοιξε 7 tr H [και εδοθη . . . νικησαι αυτουσ] 10 Tr om εισ αιχμαλωσιαν, | h† αποκτεινει 13 Tr H εκ του ουρανου καταβαινειν 15 H εδοθη αυτη h† | tr h ποιησει | ποιη. Tr [H] add ινα | Tr§ H προσκυνησωσιν | h προσκυν. την εικονα 16 h† δωσει 17 ινα Tr [H] praem και | Tr μητισ | h δυναται 18 Tr ανθρ. εστιν, | Tr h αριθμοσ αυ. εστιν | H εξακοσιοι (h-σιαι) εξηκοντα εξ **14**,1 Tr H ειδον 3 ωδην pr [Tr]§ H praem ωσ 3.4 γησ. ουτοι εισιν οι h γησ, οι 4 Tr H υπαγει (H·) 5 γαρ [tr] H om 6 tr [αλλον] 7 Tr H και θαλασσαν sine την 8 Tr δευτεροσ αγγελοσ H δευτ. [αγγ.] 10 αγγ. αγιων h των αγγελων 13 H απ αρτι 14 Tr H ειδον | Tr υιω 16 h την νεφελην 18 H [εξηλθεν] | tr H [ο] εχων 19 τον μεγαν tr την μεγαλην

15,1.2 Tr H ειδον bis 3 εθνων H§ αιωνων 4 H σου, οτι μ. οσιοσ; 5 Tr H ειδον 6 H εξηλθαν | H [οι] εχοντεσ | Tr H λιθον κ. | tr καθαρουσ λινουσ λαμπρουσ **16**,1 Tr§ φωνησ μεγαλησ | Tr (err. de test.) εκχεατε 3 ζωησ tr ζωσα 4 h εγενοντο 5 ο tert Tr [tr] [H] om 6 Tr H αιμα αγ. | Tr§ H§ δεδωκασ 12 Tr H [τον] ευφρατην | tr h ανατολων 13 Tr H ειδον 14 ημ. τ. μεγ. h μεγαλησ ημερασ 15 H — ιδου . . . ασχημ. αυτου. — | Tr βλεπωσι 16 H ἑβραϊστι | H ἋΡ μαγεδών 17 H — και εξηλθεν . . . γεγονεν — 18 tr H§ ανθρωποι εγενοντο | Tr ουτωσ **17**,3 Tr γεμον τα ον. | εχ. Tr εχον H§ εχων 4 H§ χρυσιω | Tr H§ γεμον 5 Tr H γεγραμμενον, 6 H ειδον | εκ τ. αι. pr tr τω αιματι 7 Tr H§ ερω σοι 8 H§ υπαγει | Tr H πάρεσται | H θαυμασθησονται 9 Tr H αυτων. 10 Tr εστιν enc 10.11 H§ μειναι, και . . . ουκ εστιν. 11 αυτοσ Tr ουτοσ | Tr εστι sec 12 Tr εισιν enc 13 την sec Tr H§ om 16 H μισησουσι | πυρι Tr [H] praem εν **18**,2 επεσ. sec Tr [tr] om 3 Tr H [του οινου] | Tr H§ πεπτωκαν tr πεπτωκασιν 4 Tr§ h εξ αυτησ (,h) ο λαοσ μου, | Tr συγκοιν. 6 H [τα] διπλα 7 H αὑτην 8 H [κυριοσ] 9 Tr H κλαυσουσιν h κλαυσονται ita vult T | h επ αυτη οι 10 H ουαί ουαί, | h μιαν ωραν 12 h† μαργαριτασ | Tr σηρικου | H θυινον s. d. p. vult T θύϊνον 14 Tr H απωλετο | ουκετι Tr om (err. de test.) 16 H ουαί ουαί, | εν Tr [H] om | Tr^{b} H§ χρυσιω 18 Tr H εκραξαν 19 h επεβαλον | tr H εκραξαν | H ουαί ουαί, 21 μυλ. H μυλινον 22 H [πασησ τεχνησ] 23 Tr φανῇ | H [οι] εμποροι | Tr φαρμακεια 24 Tr H αιμα

19,5 *εκ* Tr H *απο* | Tr [*και*] *οι φοβ.* 6 h *λεγοντεσ* | H [*ημων*] 7 H§ *δωσομεν* 8 Tr *εστιν* enc 9 h *οι αληθινοι* | Tr *εισιν* enc 10 H *συνδουλόσ σού ειμι* | Tr *εστιν* enc 11 Tr *πιστοσ καλουμενοσ* tr [*καλ.*] *π.* H *π.* [*καλ.*] 12 h *ωσ φλοξ* 13 *περιρεραμμενον* Tr *βεβαμμενον* H *ῥεραντισμενον* h† 14 H *τα εν τω ουρ.* | *βυσσ. λευκ.* h *λευκοβυσσινον* | Tr *και καθαρον* 17 *εν* sec Tr [H] om | H *πασι* 18 *αυτ.* Tr H§ *αυτουσ* 19 Tr H *ειδον* 20 h *ο μετ αυτου, ο ψευδ.*

20,1 Tr H *ειδον* | tr *εν τη χειρι* 2 tr h *τον οφιν τον αρχαιον* | Tr H *οσ εστιν διαβολοσ* 3 H *λυθηναι αυτον* 4 Tr H *ειδον* 5 Tr h *και οι λοιποι* 6 H *αλλ* | H [*τα*] *χιλια* 8 H *τεσσαρσι* | Tr [*τον*] *μαγωγ* 9 Tr *εκυκλωσαν* | Tr h *πυρ απο του θεου εκ* 10 *του* sec Tr H§ om | tr *οπου* [*και*] 11 *επ* Tr§ *επανω* | *αυτον* Tr H§ *αυτου* 14 *ο θαν. ο δευτ.* Tr *ο δευτεροσ θανατοσ* **21**,3 Tr (err. de test.) *εκ του ουρανου* | h *λαοσ* | Tr H *μετ αυτων εσται* h add *αυτων θεοσ* 4 *εκ* h *απο* | Tr H *ο θανατοσ* | Tr *ετ· [οτι] τα* H§ *ετι. τα* | h *απηλθεν* 5 *λεγ.* [Tr] h add *μοι* 6 Tr *εγω ειμι το* | Tr H om *αυτω* 8 H *πασι* 9 H *φιαλασ,* 12 Tr§ *επι τουσ πυλωνασ* Tr [*τα ονοματα*] *των δωδ.* 16 Tr (Tr in adnot. *σταδιων* praetulisse videtur) h *σταδιουσ* 17 Tr *τεσσαρακοντα* 18 Tr *ην η ενδωμ.* 19 Tr *και οι θεμ.* 21 Tr *μαργαρίται* 22 Tr *εστιν* enc 27 H [*ο*] **22**,1.2 H *αρνιου εν . . . αυτησ· και* 2 Tr H§ *ποιουν* | H§ *αποδιδουν* 5 H *φωσ ηλιου* | H *φωτισει* [*επ*] *αυτουσ* 6 *ο* pr h om | H *ταχει·* 7 H *ταχυ·* 8 Tr§ H *ακουων κ. βλεπων* | *εβλεψα* h *εβλεπον* | Tr H *δεικνυοντοσ* 11 h *ρυπαρευθητω* 12.13 H — *ιδου . . . τελοσ.* — 13 h om *ο* bis | Tr om *η* et om *το* tert 15 Tr H *φιλων κ. ποιων* 16 *επι* tr h *εν* | Tr H *πρωινοσ* s. d. p. 17 h om *το* et *η* 18 Tr H *ο θεοσ επ αυτον* 19 Tr [*εκ*] 20 Tr *ταχυ· αμην.* H *ταχυ. αμην·* 21 H *ιησου* [*χριστου*] | Tr H *μετα των αγιων* Tr add *τελοσ*

VII.

DE CODICIBUS UNCIALIBUS.

		paginae
	Praemonenda	337—344
1.	Ad evangelia	345—409
2.	Ad actus et epistulás catholicas . . .	409—417
3.	Ad epistulas Pauli	418—435
4.	Ad apocalypsim	435—437
	Tabulae signorum mutatorum . . .	437—438

VII.

DE CODICIBUS UNCIALIBUS.

Testes praestantissimi textus Novi Testamenti codices litteris uncialibus inde a saeculo quarto fortasse medio usque ad saeculum decimum exarati, quibus non adsociamus lectionaria quippe quorum scriptura uncialis plerumque non tam vetusta sit, numero sunt octoginta octo, ut liber nullus antiquus testimonium tale habeat: ℵ ABB^{apoc}CD$^{evv\ act}$D^{paul}EE^{act}E^{paul}FF^{a}F^{paul}GG^{act}G$^{b\ act}$G^{paul}HH^{act} H^{paul} I$^{1.2.3.4.5.6.7}$ I^{b} KK$^{cath\ paul}$ L L$^{act\ cath\ paul}$ M M^{paul} N N^{a} N^{paul} O O$^{a\ b\ c\ d\ e\ f\ g}$O^{paul} O$^{b\ paul}$ P P$^{act\ cath\ paul\ apoc}$ Q Q^{paul} R R^{paul} S T T$^{b\ c\ d\ e\ f}$ T^{woi} U V W$^{a\ b\ c\ d\ e\ f\ g\ h}$ X Y Z Γ Δ Θ$^{a\ b\ c\ d\ e\ f\ g\ h}$ Λ Ξ Π Σ (Δ^{evv}G^{paul} unius codicis sunt).

Ne putaris tamen quemque codicem ex his Novum Testamentum integrum, aut librum nonnullum integrum exhibere, nam codex unus solus ille ℵ Sinaiticus totum Novum Testamentum continet.[1] Accuratius inquirentes invenimus, ex codicibus:

[1] Codices Graeci continent rarissime Novum Testamentum integrum, *uncialium* non nisi ℵ cui A et C mutili haud adsociandi sunt, *minusculorum* ut videtur non nisi 18.35.(61.)(69.)131.141.149.(175.)180.201.205.206.209.(218.)241.242.339.367.(368.)386.390.462.466.(498.)506.(522.)578.579.582 et alii pauci.

Saepissime exscripta sunt evangelia sola, tum actus cum epistulis; Pauli epistulae nunc evangeliis nunc actibus et epistulis catholicis coniunctae, nunc solae, nunc accedente apocalypsi exscriptae sunt, unde fit ut saepius exstent hae quam actus et epistulae catholicae; apocalypsis rarius exscripta est, et latet liber parvus nonnunquam inter libros non sacros.

1. ad *evangelia* pertinentibus 66:

sex: ℵBKMSU integrum textum comprehendere .	6
quattuor: ELΔΠ textum fere integrum	4
undecim: ACDFGHVXΓΛΣ textus maximam vel certe magnam partem	11
decem: NPQRTW$^{b\ g}$YZΞ plurima textus fragmenta	10
triginta quinque: F^{a}I$^{1.3.4.7}$I^{b}N^{a}OO$^{a\ b\ c\ d\ e\ f\ g}$T$^{b\ c\ d\ e\ f}$ T^{woi}W$^{a\ c\ d\ e\ f\ h}$Θ$^{a\ b\ c\ d\ e\ f\ g\ h}$ pauca fragmenta .	35
	66

2. ad *actus* pertinentibus 15:

tres: ℵAB integrum textum	3
duos: EP textum fere integrum	2
quattuor: CDHL maximam partem	4
sex: F^{a}I$^{2.5.6}$GG^{b} fragmenta pauca	6
	15

3. ad *epistulas catholicas* pertinentibus 7:

quinque: ℵABKL textum integrum	5
duos: CP maximam textus partem	2
	7

4. ad *epistulas Pauli* pertinentibus 20:

unum: ℵ textum integrum	1
duos: DL textum fere integrum	2
octo: ABCEFGKP maximam textus partem . .	8
novem: F^{a}HI^{2}MNOO^{b}QR pauca	9
	20

5. ad *apocalypsim* pertinentibus 5:

tres: ℵAB textum integrum	3
duos: CP maximam textus partem	2
	5

Si amplitudo saepe exigua codicum uncialium cognita spem dubitationis de lectionibus variis tollendae diminuerit, idem faciet aetatis codicum cognitio, quatenus palaeographicis argumentis definiri potest; de aetate duorum tantum codicum, S anno 949 et Γ anno 844 (979?) scriptorum,

aliunde constat. Videntur codices nostri saeculorum horum esse:

duo: ℵB . . . . . quarti,

decem: ACI$^{1.2.3}$I^{b}QQ^{paul}TT^{woi} . . . . . quinti,

viginti duo: D$^{evv\ act}$D^{paul}E^{act}H^{paul}I$^{4.7}$NN^{a}O^{paul} O$^{b\ paul}$O^{c}P^{evv}RT^{b}T^{c}T^{e}Z$\theta^{c}\theta^{e}\theta^{f}\theta^{g}\Sigma$ . . . . . sexti,

novem: F^{a}G^{act}I$^{5.6}$O^{d}T$^{d}\theta^{a}\theta^{b}$R^{paul} . . . . . septimi,

octo: B^{apoc}E^{evv}L^{evv}W^{a}W^{b}Y$\theta^{d}\Xi$ . . . . . octavi,

triginta unus: E^{paul} F^{evv} F^{paul} G$^{b\ act}$ G^{paul} H^{act} K^{evv} K^{epp} L$^{act\ epp}$ M^{evv} M^{paul} N^{paul} OO^{a} O^{e} O^{f} O^{g} P$^{act\ epp}$ apoc$^{}$T^{f}VW^{c}W^{d}W^{e}W^{f}W^{g}W^{h}X$\Gamma\Delta\Lambda\Pi$ . . noni,

sex: G^{evv}H^{evv}O^{b}SUθ^{h} . . . . . decimi.

Codices plurimi emendati sunt a manu prima vel recentiore aliquoties textum cum insigni quodam exemplari conferente, ut in codice evangeliorum Λ legimus *εγραφη και αντεβληθη εκ των ιεροσολυμοις παλαιων αντιγραφων· των εν τω αγιω ορει αποκειμενων*, et in codice H^{paul} *εγραψα και εξεθεμην προσ το εν καισαρια αντιγραφον τησ βιβλιοθηκησ του αγιου παμφιλου*. Vide etiam codices Evv 20.157.164. 215.262.300.376.428.565.566. Act 15.(83.) Lectiones hae emendatae non nunquam sunt magni aestimandae, multo tamen saepius textum ad codicum deteriorum inferioris aetatis pravitatem conformant. Signantur —* —**—*** vel —*—^{2}—^{3} vel —*—^{b}—^{c} id est a prima secunda, tertia manu; habemus etiam in ℵ —^{a}—^{b}—^{c}—^{ca} —^{cb}—^{cc}—^{cc}*—^{e} (vide infra, p. 346).

Quicunque codices Graecos excutere voluerit libris Bernardi Montefalconii,[1] Guil. Wattenbachii,[2] Victoris Gardthausenii consulat;[3] neque neglegenda sunt specimina Silvestrii,[4]

[1] Montfaucon, *Palaeographia Graeca*, Parisiis a. 1708, in fol.

[2] Wattenbach, *Anleitung zur griechischen Palaeographie*, ed. 2, Lipsiae a. 1877, in 4 et fol.

[3] Gardthausen, *Griechische Palaeographie*, Lipsiae a. 1879 in 8.

[4] J. B. Silvestre, *Paléographie universelle*, deuxième partie, Grecs et Latins, Parisiis a. 1841, in fol.

Wattenbachii,[1] Sabae,[2] societatis palaeographicae Londinensis,[3] et quod ad Novum Testamentum attinet adhibenda sunt opera Matthaeii, editiones codicum a Tischendorfio factae, opera Scriveneri, de quibus omnibus iam supra in capite sexto dictum est.

Praeter Q^{paul} folia duo papyracea Porfiriana, exarati sunt codices unciales omnes in membrana ex pellibus, nunc fortasse antiloparum vel asinorum, nunc vitulorum vel ovium, plerumque quo antiquiore eo tenuiore. Membranarum latera molliora, quibus carnem attingebat pellis et quibus minus bene adhaerebat atramentum, cum mollioribus iuncta sunt, itemque fortiora cum fortioribus, binis bina excipientibus; prima fasciculi sive quaternionis pagina mollior est; lineae in fortioribus ductae sunt.[4] Ut codices splendidiores essent tinctae sunt non nunquam membranae colore purpureo, scriptura auro et argento ducta. Praeterea interdum deleverunt librarii scripturam vetustiorem sacram ut novam saepe profanam membranae inscriberent, quo opere laborem magnum litteras occultas eruendi viro textus sacri studioso paraverunt, cuius rei exemplum optimum habetur codex C rescriptus.

Codex ℵ Sinaiticus exhibet quaternas columnas in singulis paginis, codex B Vaticanus ternas, alii multi ut

[1] Wattenbach, *Schrifttafeln zur Geschichte der griechischen Schrift*, Abth. I. II, Berolini, a. 1876—77, in fol., cum 40 tabb. — Wattenbach et A. von Velsen, *Exempla codicum Graecorum litteris minusculis scriptorum*, Heidelbergae, a. 1868, in fol., cum 50 tabb.

[2] Sabas, *Specimina palaeographica codicum Graecorum et Slavonicorum bibliothecae Mosquensis synodalis*, saec. VI—XVII, Mosquae, 1863, in 4.

[3] *The paleographical society, facsimiles of manuscripts and inscriptions edited by E. A. Bond and E. M. Thompson*, Part I—XII, London, 1873—82, in fol., cum 229 tabb.

[4] Methodus haec, quam Tischendorfius de codice ℵ Sinaitico tractans memorabilem praedicavit, regula fuit codicum componendorum, quod iam exposui in actis *Literarisches Centralblatt*, Lipsiae a. 1880, num. 43, col. 1410.

AFGI$^{1.2.3.4.6.7}$I^{b}LMNPQRTUW$^{a\ b\ g}$XΛM^{paul}binas, alii CEHI^{5}KV W$^{d\ e\ h}$YZΓΞP$^{act\ epp\ apoc}$H^{paul}B^{apoc} singulas. Conligitur codicum ℵ et B vetustas ex columnarum numero, quippe qui propior papyris vel membranis convolutis antiquissimis sit. De verbis continua serie scriptis, de scriptura per stichos, de interpunctione iam dictum est supra in capite IV, 1, (2.), E, p. 111—116.

Huius loci non est de litterarum uncialium forma fusius tractare; id unum degam formas antiquissimas rotundas et quadratas simplicissimas tempore posteriore cessisse formis oblongis et varie flexis.

Compendia scribendi, in ipsis antiquissimis codicibus ut ℵABCD adhibita, sunt inter alia haec:

$\overline{\text{ΑΝΟC}}$ $\overline{\text{ΑΝΟΥ}}$ $\overline{\text{ΑΝΟΙ}}$ etc: pro *ανθρωποσ* etc.

$\overline{\text{ΔΑΔ}}$: pro *δαυειδ*

$\overline{\text{Θϛ}}$: pro *θαι*

$\overline{\text{ΘC}}$ $\overline{\text{ΘΥ}}$ etc: pro *θεοσ* etc.

$\overline{\text{ΙΗΛ}}$ $\overline{\text{ΙCΛ}}$ $\overline{\text{ΙCΗΛ}}$: pro *ισραηλ*

$\overline{\text{ΙΛΗΜ}}$ $\overline{\text{ΙΗΜ}}$ $\overline{\text{ΙΛΜ}}$ $\overline{\text{ΙЄΛΜ}}$ $\overline{\text{ΙΗΛΜ}}$ alia: pro *ιερουσαλημ*

$\overline{\text{IC}}$ $\overline{\text{IΥ}}$ rarius $\overline{\text{ΙΗC}}$ $\overline{\text{ΙΗΥ}}$ etc: pro *ιησουσ* etc.

Ϗ : pro *και*

$\overline{\text{KC}}$ $\overline{\text{KΥ}}$ etc: pro *κυριοσ* etc.

$\overline{\text{Μ}^{\text{o}}}$: pro *μου* et *μοι*

$\overline{\text{ΜΗΡ}}$ $\overline{\text{ΜΡC}}$ $\overline{\text{ΜΡΙ}}$ etc: pro *μητηρ* etc.

—— $\overline{\ }$: pro *ν* ut $\overline{\text{ЄΙΠЄ}}$, $\overline{\text{ΤΟ}}$ pro *ειπεν, τον*

$\overline{\text{ΟΥΝΟC}}$ $\overline{\text{ΟΥΝΟΥ}}$ $\overline{\text{ΟΥΝΟΙ}}$ etc: pro *ουρανοσ* etc.

$\overline{\text{ΠΗΡ}}$ (in D $\overline{\text{ΠΑΡ}}$) $\overline{\text{ΠΡC}}$ $\overline{\text{ΠΡЄC}}$ etc: pro *πατηρ* etc.

$\overline{\text{ΠΝΑ}}$ $\overline{\text{ΠΝC}}$ $\overline{\text{ΠΝΙ}}$ $\overline{\text{ΠΝΑΤΑ}}$ $\overline{\text{ΠΝΙΚΟC}}$ $\overline{\text{ΠΝΙΚΩC}}$: pro *πνευμα* etc

ⲣ̅ⲏ̅ : pro *προ* et *προσ*

ⲥ̅ⲏ̅ⲣ̅ ⲥ̅ⲣ̅ⲥ̅ ⲥ̅ⲣ̅ⲓ̅ etc: pro *σωτηρ* etc.

ⲥ̅ⲣ̅ⲟ̅ⲩ̅ ⲥ̅ⲣ̅ⲱ̅ etiam ⲥ̅ⲧ̅ⲣ̅ⲩ̅ ⲥ̅ⲧ̅ⲣ̅ⲛ̅ : pro *σταυρου* etc.

ⲥ̅ⲧ̅ⲣ̅ⲑ̅ⲏ̅ ⲉ̅ⲥ̅ⲣ̅ⲱ̅ⲑ̅ⲏ̅ : pro *σταυρωθη, εσταυρωθη*

ⲧ̅ⲓ̅ : pro *ται*

ⲩ̅ⲥ̅ ⲩ̅ⲩ̅ etc: pro *υιοσ* etc.

ⲭ̅ⲥ̅ ⲭ̅ⲩ̅ rarius ⲭ̅ⲣ̅ⲥ̅ ⲭ̅ⲣ̅ⲩ̅ etc pro *χριστοσ* etc.

Coniunguntur passim litterae hoc modo: ⲛⲏ ⲏⲛ ⲙⲏ ⲏⲙ ⲡⲏ ⲛⲛⲏ.[1]

In codicibus tum uncialibus tum minusculis notandis disserendum est ad codicem unumquemque in primis de tribus: *a.* de ratione codicis palaeographica, quam dicunt, *b.* de iis quae in codice insint, *c.* de codicis historia.

a. Ponuntur primum nomen urbis et bibliothecae ubi codex adservatur atque numerus plutei, codicis saeculum, magnitudo sive forma, utrum in folio an quarto an octavo sit (ubi fieri potest adduntur codicis vel etiam textus altitudo et latitudo centimetris quos dicunt expressae), materia utrum membrana an bombycina an charta sit. Deinde compendiis indicantur haec:

Carp : epistula ad Carpianum, vide supra, p. 145.146.
Eus-tab : tabula canonum Eusebii, vide supra, p. 146—152.
prol, *ὑποθ* } prologi vel *ὑποθέσεισ.*
capp-tab : tabulae capitum, vide supra, p. 141—143.
capp : signa capitum maiorum ad marginem adscripta.
titl : tituli capitum maiorum etiam ad summam vel ad imam paginam dati.

[1] De compendiis scribendi vide Gardthausenium, *Griechische Palaeographie*, Lipsiae a. 1879, p. 243—260, ubi tabulam signorum invenies.

Amm : sectt Amm in marg, vide supra, p. 143.144.
Eus : canones Eusebiani ad marginem notati, vide supra p. 143.
lect : notatio pericoparum vel sectionum quae diebus certis legendae sint, cf supra, p. 162.163, si (init) additur, indicat lectionum initia etiam in margine stare.
ἀναγν : *ἀναγνώσματα* numerata, cf supra, p. 161.162.
subscr : subscriptiones ad libros singulos.
ῥημ : *ῥημάτων* numeri ad finem librorum, cf supra p. 113.
στίχ : *στίχων* numeri ad finem librorum, cf supra, p. 112.
syn: *συναξάριον*, cf supra, p. 163.
men: *μηνολόγιον*, cf supra, p. 163.
pict : codex tabulas pictas habet.
mus : signa musica insunt.
mut : mutilus. rescript : rescriptus.
purpur-argent : codex membrana purpurea et litteris aureis argenteisque exaratus.
atr: atramentum. rubr: rubrum.

b. His brevissime dictis, datur post colon (:) *continet* sive ea quae in codice insunt, additis interdum nonnullis de textu. *c.* Tum demum historia codicis.

Ut lector percipiat quo modo litterae nonnullae unciales propter formarum similitudinem in codicibus antiquissimis facile permutari potuerint, adscribenda sunt hoc ipso loco versus aliquot ex codicibus ℵABC, adhibitis typis ad imitationem librorum quinti potissimum saeculi iussu Tischendorfii paratis; versus in codice C longiores sunt quam quae in pagina stare possint.

Codex ℵ, Hebr 13,3.4

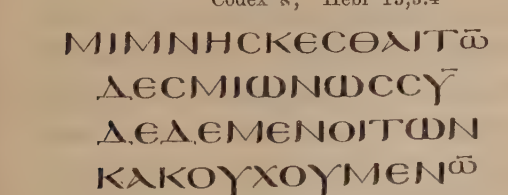

ΤΕCΕΝCΩΜΑΤΙ
ΤΙΜΙΟCΟΓΑΜΟCΕΝ
ΠΑCΙΝΚΑΙΗΚΟΙΤΗ
ΑΜΙΑΝΤΟCΠΟΡΝΟΥC
ΓΑΡΚΑΙΜΟΙΧΟΥC
ΚΡΙΝΙΟΘC

Codex A, Luc 12,38 sq. fol. 56 recto, a, ll. 1—6.

ΕΛΘΗΕΝΤΗΔΕΥΤΕΡΑΦΥΛΑΚΗ·
ΚΑΙΕΝΤΗΤΡΙΤΗΦΥΛΑΚΗΙΚΑΙ
ΕΛΘΩΝΕΥΡΗΟΥΤΩC·ΜΑΚΑΡΙ
ΟΙΕΙCΙΝΟΙΔΟΥΛΟΙΕΚΕΙΝΟΙ·
ρns ΟΥΤΟΔΕΓΕΙΝΩCΚΕΤΕΟΤΙΗ
ē ΕΙΔΙΟΟΙΚΟΔΕCΠΟΤΗCΠΟΙΑ

Codex B, Marc 1,1 sq.

ā ΑΡΧΗΤΟΥΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
ΙΥ ΧΥ ΥΙΟΥ ΘΥ ΚΑΘΩCΓΕ
ΓΡΑΠΤΑΙΕΝΤΩΗCΑΙΑΤΩ
ΠΡΟΦΗΤΗΙΔΟΥΑΠΟCΤΕΛ
ΛΩΤΟΝΑΓΓΕΛΟΝΜΟΥ
ΠΡΟΠΡΟCΩΠΟΥCΟΥΟC
ΚΑΤΑCΚΕΥΑCΕΙΤΗΝΟΔ·Ō
CΟΥΦΩΝΗΒΟΩΝΤΟC

Codex C, Marc 16,14

Υ CΤΕΡΟΝΑΝΑΚΕΙΜΕΝΟΙCΑΥΤΟ...
ΘΗΚΑΙΩΝΕΙΔΙCΕΝΤΗΝΑΠΙCΤΙ...
ΚΑΡΔΙΑΝΟΤΙΤΟΙCΘΕΑCΑΜΕΝ...
ΕΚΝΕΚΡΩΝΟΥΚΕΠΙCΤΕΥCΑΝ·
cāh ΚΑΙΕΙΠΕΝΑΥΤΟΙCΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕ...
Ζ Ξ Ψ

1.

AD EVANGELIA.

ℵ: Sinaiticus nunc Petropolitanus.

saec. IV, in fol, membr, in quaternionibus (ast duo sunt terniones), foll. $346^1/_2$ quorum $147^1/_2$ ad Novum Testamentum Barnabam Pastorem spectant, alt. 43 cm. lat. 37.8 cm. (primo maiora erant folia, sed decurtata sunt) quaternis columnis et quadragenis octonis lineis in singulis paginis; membrana tenuis est ex pellibus ut videtur asinorum vel antiloparum; litterae unciales nitidissimae continue scriptae apostrophum punctumque simplex hic illic habent sed spiritibus vel accentibus non ornatae sunt; signum > usurpatur nunc ad versus finem ut quae sequuntur arctius cum iis quae praecedunt iuncta sint, nunc ornamenti vel explendi spatii causa, quo de signo vide etiam infra, Δ F^{paul} G^{paul}; lineola passim versibus interiecta est ad textum distinguendum; orationis ad alia transitus passim indicatur nova linea et littera non maiore sed litterarum seriem excedente; litterae minores ubique usurpantur eiusdem indolis atque magnae; puncta diaeresis super ι et υ saepius omissa sunt neque accurate potest distingui utrum nonnunquam a manu prima an semper a correctoribus posita sint; compendia usitata occurrunt; numeri saepe non nisi litteris exprimuntur; ex itacismo confusae sunt ει et ι, αι et ε, rarius υ et οι, η et ει, ο et ω; errores multi ex ὁμοιοτελεύτῳ exorti sunt; formae grammaticae „Alexandrinae" passim inveniuntur; (Amm et Eus minio ab alia manu fortasse non multum recentiore scripta sunt); librorum inscriptiones et subscriptiones perbreves sunt; dinumeravit Tischendorfius in codice Sinaitico scribas quattuor: „A cum Chronicorum fragmento librum Maccabaeorum primum et quarti folia posteriora quattuor cum dimidio (37*), item totum Novum Testamentum exceptis foliis septem et Pastore scripsit, B prophetas et Pastoris librum, C libros ex more antiquissimo versibus editos, D libros Tobith et Judith, item quarti Maccabaeorum libri folia tria priora cum dimidio, in Novo vero Testamento duo Matthaei folia: 10 et 15; ultimum Marci folium et primum Lucae: 28 et 29; prioris ad Thessalonicenses epistulae folium alterum et folium epistulae ad Hebraeos tertium: 88 et 91. Quibus nescio an apocalypsis initium addam, quod prima paginae 126* columna usque ad verba ο μαρτυς ο πιστος ο πρωτοτοκος των νεκρων

scriptum est;" scriba ille D idem fuit qui ut videtur Novum Testamentum totum in codice Vaticano exaravit:[1]

continet Novum Testamentum integrum, cui accedunt Barnabae epistula et post folia sex amissa Pastoris fragmentum; — folia eiusdem codicis priora 199 et codex Lipsiensis Friderico-Augustanus, et folia vel fragmenta tria Porfiriana Chiovensia et fragmentum unius horum foliorum Caesareum Petropolitanum, quae omnia olim unum librum fecerunt, continent haec ex Vetere Testamento (Porfiriana uncis inclusimus, Lipsiensia litteris cursivis scripsimus): [Gen 23,19—24,4.5—8.]9.10.[10—14.17.18.25—27.30—33.36—41.] 41—43.[43—46 Num 5,26—30 6,5.6.11.12.17.18.22—27 7,4.5.12. 13.15—26] 1 Chron 9,27—11,22 *11,22—19,17 2 Esdr 9,9—finem, Neh Esth Tob 1,1—2,2* 2,2—finem, Judith 1 Macc 4 Macc Esai Hierem 1,1—10,25 *10,25—finem, Thren 1,1—2,20* Joel Obad Jonas Nah Hab Sophon Hag Zach Mal Ps Prov Eccl Cant Sap-Sol Sap-Sir Iob—; ordo in Novo Testamento est Evv Paul Act Cath Apoc Barn Herm, et tenet Heb locum post 2 Th; textus Novi Testamenti optimae notae consentit saepe cum B, praebet tamen lectiones multas sibi proprias; testibus vv. cll. Westcotto Hortioque praebet ℵ textum Prae-Syriacum sed (magis in Evv, praesertim in Io et partim in Lc, et ut videtur in Apoc) cum lectionibus Occidentalibus atque Alexandrinis commixtum; Barnabae epistula primum ex hoc codice integra Graece hausta est neque hodie habetur alioqui integra nisi in codice Constantinopolitano anni 1056. De Novi Testamenti correctoribus statuit Tischendorfius haec:

ℵ^{a}: aetate vix differre ab ipso scriptore; eiusdem saeculi quarti certe esse quicquid lectionum nota ℵ^{a} insignitum est;

ℵ^{b}: saeculi fere sexti esse; attigisse autem ℵ^{b} locos tantum paucos praeter Matthaeum cuius primas paginas curiosius tractavit;

ℵ^{c}: ineuntis fere saeculi septimi esse; hoc signo notatur ℵ$^{c\,a}$ nisi ubi, qui statim sequitur, ℵ$^{c\,b}$ ab eo discedit;

ℵ^{cb}: saeculi septimi esse, neque longo intervallo a ℵ$^{c\,a}$ distare;

ℵ^{cc}: saeculi septimi esse, codicem diutius possedisse (laudatur in Apoc cf 1,9.11.19 2,2 etc);

ℵ^{cc*}: saeculi septimi esse, pauca in Apoc correxisse (cf Apoc 11,1. 3.8 12,6 18,9);

ℵ^{c}: saeculi duodecimi esse, paucissima correxisse (cf Mt 19,3 1 Ti 3,16).

[1] Tischendorf, *N. T. Vaticanum*, p. xxii; ibi l. 11 ab ima pagina legendum est *sexies* pro *septies;* l. 10 *undecies* pro *duodecies* et *novies* pro *septies;* l. 8 *quater* pro *ter.* Videtur D in codice Sinaitico lineas triginta duas primae columnae apocalypsis scripsisse. Cf de codice Sinaitico v. cl. Iohannem Gwynnium, apud Scrivenerum, *Introd.* ed. 3, a. 1883, p. xii.xiii.

Ex membranis tenuibus antiquis, quaternis columnis pariter atque in papyris evolutis videtur, litterarum formis vetustissimis, columnarum simplicitate sine litteris ceteras multum excedentibus, punctatione rara, orthographia grammaticisque formis minus puris, librorum ordine quo sicut in Syra vetere versione Paul ante Act ponatur, inscriptionum subscriptionumque simplicitate, capitibus evangeliorum maioribus nondum notatis, versibus duodecim Mc 16,9—20 nondum additis, Barnaba et Pastore adiunctis ut qui usque adhuc publice in ecclesia legerentur, — ex his fere conlegit Tischendorfius codicem saeculo quarto medio exaratum esse. V. cl. Hilgenfeldius[1] voluit codicem saeculi sexti esse, subscriptione libri Esther fretus, quae subscriptio codicem Pamphili (mortui a. 309) „vetustissimum" dicit, et propter vitia praetermissiones lectiones falsas barbarismos codicis. Tischendorfius[2] respondit codicem Sinaiticum non vitiosiorem esse quam codicem Vaticanum, subscriptionem libri Esther a manu saeculi circiter septimi additam esse; neque haec refutare potuit id quod Hilgenfeldius[3] posthac proposuit. Quae de horum codicum diversa aetate disseruit v. cl. Burgonius,[4] qui Vaticanum Sinaitico 50 vel 75 vel 100 annorum intervallo anteponit, ea nullo fundamento inniti demonstravit luce clarius v. cl. Ezra Abbotus.[5] V. cl. Victori Gardt-

[1] Hilgenfeld, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, a. 1864, p. 74—82; vide etiam Donaldsonium, *Theological Review*, num. lix, Londinii a. 1877, p. 514.

[2] Tischendorf, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, 1864, p. 202—210; *Appendix codd. celeberr.* Lipsiae a. 1867, p. viii.

[3] Hilgenfeld, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, 1864, p. 211—219.

[4] Burgon, *The last twelve verses of the gospel according to S. Mark*, Londinii a. 1871, p. 291—294: „On the relative antiquity of the codex Vaticanus (B) and the codex Sinaiticus (ℵ)".

[5] Abbot, *Journal of the American Oriental Society*, vol. x, num. 1, Novi-Portus (New Haven) a. 1872, p. 189—200, et p. 602.

hausenio[1] videntur litterarum formae documento esse codicem anno circiter 400 scriptum esse. Nego ullo modo ex inscriptionibus, quae usque hodie prolatae sunt, distinctionem accuratam conligi posse inter formas anni 331 a Tischendorfio positi et formas anni 400. Praeterea etiamsi quod ad litterarum formas attinet codex anno 400 potuisset scribi, nihil habeo quod Tischendorfii coniecturae, codicem ex quinquaginta illis Constantini imperatoris esse, opponam; teste Eusebio[2] anno 331 Constantinus quinquaginta exscribi statuit (teste Athanasio[3] curavit etiam Constans codices exscribendos). Quamdiu argumenta nova ex inscriptionibus novis novisve codicibus non adferantur, inclinat animus ut arbitrer codices Sinaiticum quaternis columnis et Vaticanum ternis columnis ex iis quinquaginta fuisse, qui *τετρασσά* et *τρισσά* scripti sint.[4]

Mense maio anni 1844 in monasterio s. Catharinae ad montem Sinaiticum repperit Tischendorfius inter codicum variorum reliquias, in sportam coniectas ut comburerentur, folia multa codicis antiquissimi versionis Veteris Testamenti LXX virorum, et folia quadraginta tria ei concessa Lipsiam reportavit. Haec posthac in bibliotheca universitatis Lipsiensis recondita edidit in libro, *Codex Friderico-Augustanus*, Lipsiae a. 1846, ad imaginem foliorum exactis facsimilibus. Anno 1845 invenit eodem monasterio v. cl. Porfirius fragmenta duo codicis eiusdem ex codicum recentiorum tegumento protracta, quae fragmenta Porfiriana edita sunt a Tischendorfio in libro, *Appendix*

[1] Gardthausen, *Griechische Palaeographie*, Lipsiae a. 1879, p. 143—150.

[2] Eusebius, *De vita Constantini*, iv, 36.37.

[3] Athanasius, *Opera*, ed. Bened. vol. 1, p. 297[d] *πυκτία κ. τ. λ.*

[4] Cf Gebhardt, *Herzog's Real-Encyklopädie*, ed. 2, vol. 2 (Lipsiae a. 1878), p. 402, adn. 412; Westcottus vero Hortiusque, *N. T.* vol. 2, p. 74.264—267, codices et ℵ et B in Occidente et fortasse Romae scriptos esse suspicantur.

codicum celeberrimorum Sinaitici Vaticani Alexandrini, Lipsiae a. 1867, p. 1—6. Cum Tischendorfius monasterium iterum adiit anno 1853 nihil invenire potuit nisi fragmentum, nunc Caesareum Petropolitanum, ex Genesi, quod in *Mon. sacr. ined.* vol. 2, Lipsiae a. 1857, p. xxxxvi et 321 inest, et desperans de codice inveniendo edidit in *Mon. sacr. ined.* Lipsiae a. 1855, vol. 1, proll. p. xxxx, text. p. 211—216 folium Iesaiae finem Hieremiae initium continens, quod iam anno 1844 ex foliis monasterio relictis transcripsit. Anno denique 1859[1] die 4 mensis februarii codicem iterum vidit gaudioque magno percepit Novum Testamentum Barnabam Hermae partem nunc inesse. Huius loci non est ea repetere quae Tischendorfius in actis diurnis, in libris variis, accuratissime retulit de negotiis quae ad codicem obtinendum spectant. In summa haec: codicem viris duobus Germanis[2] in auxilium vocatis intra menses duos transcripsit; die 28 mensis septembris anni 1859 ei concessus est codex Cairae, ut codicem in Europam edendum et denique Petropolim transferret; editione Lipsiae confecta in voluminibus quattuor formae maximae anno 1862 absoluta tradidit codicem imperatori Russorum Alexandro in oppido Zarskoje Seló die 10 mensis novembris (die 29 octobris apud Russos) anni 1862. Anno demum 1869 donatione perfecta transiit codex ex eorum scriniis qui imperatori Russico a rebus externis sunt in bibliothecam imperialem.[3]

V. cl. Donaldsonius[4] dolet quod Tischendorfius nihil de codicis historia referat id est de fatis eius intra annos 1844—1859, adseverat suspicionem doli facile posthac

[1] Vide supra, p. 5.6.

[2] Saepe iniuria Copti fuisse dicuntur.

[3] Tischendorf, *Die Sinaibibel*, Lipsiae a. 1871, p. 85—92; Ebers, *Durch Gosen zum Sinai*, Lipsiae a. 1872, p. 302—309.

[4] Donaldson, *Theological Review*, Londinii a. 1877 (mense ianuario), p. 37.

excitatum iri, reprehendit Tischendorfium quod testimonium externum de codicis historia non attulerit. Istis quae viro doctissimo Donaldsonio vix digna videntur omnibusque talibus querellis respondeo haec: codicem intra annos dictos historia ut ita dicam caruisse in monachorum cubiculo degentem ubi viderunt viri cll. Porfirius et Macdonaldius; verba haec Donaldsonii ipsius suspicionem ut videtur iniustissimam Tischendorfio mortuo movisse iniecisse excitasse, quo sensu hic illic laudata sunt ab aliis viris rei non peritis; Tischendorfium testimonium quod potuit externum re vera attulisse.

Quid non dixerit? Dixit quo loco codex inventus, a quo sibi ipsi monstratus, quo panno scilicet rubro involutus, quo modo per noctem primam a se partim lectus partimque exscriptus, a quo et qua auctoritate ex monte Sinaitico Caïram delatus, a quibus Caïrae exscriptus fuerit, omnia alia usque ad volumina typis expressa et publici iuris facta. Quid plusculi addere potuisset? Equidem nescio.

De malae fidei suspicionibus, quas Tischendorfii adversarii moverunt, nonnisi pauca dicam, quoniam animo lectoris candido res satis evidens erit. Mihi videor fortasse ad rem sine ulla opinione praeiudicata adire posse, qui natu Americanus Tischendorfium nunquam viderim, nunquam litteras ad eum dederim neque ab eo acceperim. Rem ex utraque parte spectavi, verba amicorum eius et inimicorum ad aures meas accesserunt, schedas et litteras Tischendorfianas nemine impediente exploravi, partem codicis Sinaitici eam priorem, quam codicem Friderico-Augustanum dicunt, in manibus habui. Re accuratissime explorata neque notam neque vestigium malae fidei invenire possum.

Unum restat. Fertur, id quod quidem inter viros doctos ipse audivi, Tischendorfius codicem ex monasterio primum ad transcribendum petitum postremo Caïra in Europam sine compensatione rapuisse. Testatur vir doctissimus Philippus Schaffius[1] monachos monasterii s. Catharinae fabulam hanc sibi narrasse; et neganti subpraefectum concessisse imperatorem Russorum pecuniam dare voluisse, monasterium autem spreta pecunia codicis restitutionem frustra flagitasse. Respondeo:

1. Quod ad rei modum spectat, Tischendorfium unoquoque temporis momento auctoritate antistitum nunc monasterii nunc monachorum ordinis usum esse; nec mei neque alius hominis exteri esse de regulis monasterii vel ordinis disputare.

2. Quod ad compensationem non solum monachis oblatam sed etiam ab iis acceptam attinet, me has litteras apud ministerium Russicum datas habere:

St. Petersburg le $\frac{1}{13}$ Juin 1878.

Monsieur: Par suite de Votre lettre concernant le manuscrit de l'Ancien et Nouveau Testament découvert par le Professeur Tischendorf au Mont Sinai, j'ai l'honneur de Vous transmettre cisûs une notice redigée au Ministère Impérial des Affaires étrangères par rapport à l'acquisition de dit manuscrit.

Veuillez agréer l'assurance de ma considération très distinguée

Sacken.

Par un acte delivré le 18 novembre 1869 les Pères du Mont Sinai ont reconnu avoir fait hommage à Sa

[1] Schaff, *Through Bible lands*, Novi Eboraci [anno 1878], p. 191; cf Westcott-Hort, *N. T.* ed. Amer. [vol. 1], p. xix, adn.

Majesté l'Empereur de Russie d'un manuscrit de l'ancien et du nouveau Testament decouvert par le Professeur Tischendorf.

En retour de cette donation Sa Majesté l'Empereur a fait parvenir à la Bibliothèque du Mont Sinai la somme de 7000 roubles et au Couvent de Mont Thabor 2000 r. Le Gouvernement Impérial est en possession d'un reçu des dites sommes.

Outre cette récompense pécuniaire quelques uns des Pères Sinaites ont obtenu des décorations russes.

Quod testimonium hac in re gravius potest esse? Neque prius cessit codex ex aula eorum qui imperatori Russico sunt a rebus externis neque in bibliotheca imperiali receptus est quam negotium illum ad finem perductum esset.

3. Quod ad archiepiscopum ordinis antistitem spectat, haec ex epistulis tribus ad Tischendorfium missis rei satisfacere: in litteris die 15 mensis iulii anni 1869 datis dicitur codex imperatori dedicatus esse, pretium codicis nondum acceptum esse: *ὅτι δὲ ἡ ὑμετέρα φίλη σοφολογιότησ καὶ ἀγαθὸσ φίλοσ καὶ προστάτησ πολύτιμοσ τυγχάνει, δῆλον καὶ αὖθισ ἐξ ὅσων ἀφηγεῖται Ἡμῖν ἐν τῇ ἐριτίμῳ αὐτῆσ ἐπιστολῇ περὶ τοῦ τῆσ Βίβλου τιμαλφοῦσ πρωτοτύπου καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ Σινᾶ ἐνεργειῶν αὐτῆσ παρὰ τῷ Μεγαλειοτάτῳ αὐτοκράτορι πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν, ᾧ καὶ τελευταῖον, ὡσ γιγνώσκει, ἡ περιώνυμοσ αὕτη Βίβλοσ ἐδωρήθη εἰσ ἔνδειξιν τῆσ ἀϊδίου Ἡμῶν καὶ τοῦ Σινᾶ εὐγνωμοσύνησ. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν τούτων ἐνκαίρωσ μὲν ἐκοινοποιήθησαν καὶ Ἡμῖν, ἀλλ' οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἀπεστάλη, οὔτε τὸ παράσημον, οὔτε τὸ αὐτοκρατορικὸν δῶρον. Ἐν τοσούτῳ Ἡμεῖσ θεωρούμεθα εὐδαίμονεσ, ὅταν ἀπολαύωμεν τῆσ ὑψηλῆσ καὶ κραταιᾶσ αὐτοκρατορικῆσ εὐνοίασ, ἧσ τοσαύτην χρείαν ἔχομεν ὑπὲρ τοῦ ἐν Σινᾷ Ἱεροῦ Καταγωγίου.* Subscripsit litteras has † *ὁ Ἀρχιεπίσκοποσ Σιναίου Καλλίστρατοσ.*

Tum re absoluta accepit Tischendorfius anno 1870 bis litteras amicissimas ex archiepiscopo, quarum alterae, die 14 mensis octobris datae, memorabiles sunt non solum propter verba prorsus non infensa sed etiam propter nomina ter vel quattuor patrum nomini archiepiscopi addita ut quae pro monachis omnibus subscripserint: „† *ὁ Σιναίου Καλλίστρατος· | Καὶ ἡ περὶ Ἡμᾶς Ἱερὰ τῶν Πατέρων σύναξις | ὁ Δικαίος Ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος | ὁ Πρωτοσύγγελλος Κορνήλιος Κοσμίδης | ὁ Φιλόθεος Μοναχός | ὁ Μακάριος* [? videtur hoc nomen typo, ut ita dicam, expressum esse.]“

Tischendorfius codicem suum re vera praestantissimum fortasse plus aequo miratus est. Cavendum est aliis ne contra plus quam iustum sit codicis vitia notent, codicem contemnant. Vv. cll. Westcottus Hortiusque, qui codicem B ante omnes extollunt, etsi codicem Sinaiticum in secundo loco ponunt, hunc tamen aliis praeter codicem B longe excellere dicunt.[1]

Codex Sinaiticus amplissime accuratissime splendidissime editus est[2] auspiciis Alexandri Russorum imperatoris

[1] Viri hi clarissimi accuratissime indagaverunt, fusius exposuerunt ea quae codicum horum peculiaria sunt: Westcott-Hort, *The N. T. in the original Greek*, Cantabr. et Lond. a. 1881, [vol. 2] introd. p. 207—271. Scriba codicis B omittit vel repetit saepissime verba vel litteras nonnullas, codicis ℵ scriba hoc rarius facit sed saepius menda alia quae ex celeri exscriptione oriuntur exhibet et verbum unum pro altero non raro substituit; cf Scrivenerum (ut supra, p. 273, adn. 1), et Ph. Buttmannum *Recensus* etc Lipsiae a. 1865.

[2] Lectoris fortasse intererit iudicia virorum doctorum de codice Sinaitico quaerere posse: H. Ewald, *Gött. gel. Anz.* a. 1860, die 5 nov. (huius anni vol. 3), p. 1761—1768, et a. 1868 (vol. 3), p. 1378—1392; A. Kuenen, *Algemeene Konst- en Letterbode*, a. 1860, num. 2 et 14, et *Teekenen des Tijds*, vol. 1, num. 32, et *Alg. Konst- en Letterb.* a. 1861, die 9 febr. p. 41—44; Ph. Buttmann, *Studien u. Kritiken*, a. 1860, p. 730—738; Car. Wieseler, *Stud. u. Krit.* a. 1861, p. (790) 803—810; A. Buttmann, *Zeitschrift für das Gymnasialwesen*, XV, Berolini a. 1861, vol. 1, p. 123—129; A. Dutau, *Études de théologie*, Parisiis, a. 1861 mense dec. p. 660—675 (673?); A. Noroff, *Vertheidigung der sinaitischen Bibelhandschrift gegen*

a Tischendorfio voluminibus quattuor: *Bibliorum codex Sinaiticus Petropolitanus. Auspiciis augustissimis imper. Alexandri II. ex tenebris protraxit in Europam transtulit ad iuvandas atque illustrandas sacras litteras edidit* C. T. Cum 21 tabulis. Prolegomena, commentarius, facsimilia[1] in tomo primo insunt. Tomus quartus Novum Testamentum exhibet, Barnabae epistulam, Hermae pastoris fragmentum. Anno proximo 1863 publici iuris factum est: *N. T. Sinaiticum*, Lipsiae, in fol., p. lxxxi, foll. 148 cum facsimili. Denique anno 1864: *N. T. Gr. Ex Sin. cod. omn. antiquissimo Vaticana itemque Elzevir. lectione notata*, Lipsiae a. 1865 in 8. p. lxxxix, 616 cum facsimili; huic libro additae sunt anno 1869 paginae octo quae varia ex codice Vaticano de novo conlato praebent. Anno 1867 prodiit *Appendix codd. celeberr. Sin. Vat. Alex.* Lipsiae. Brugschii fragmenta[2] non sunt ex codice Sinaitico.

A: Alexandrinus Londinensis musei Britannici MS. reg. I. D. v—viii; propalam conlocatus est N. T.

saec. V, in fol, membr, quattuor tomis foll. 773, ex quibus tomo quarto foliis 143 (144) Novum Testamentum et epistulae Clementis continentur, alt. 32 cm, lat. 26,3 cm; folium recens quae in tomo quarto insunt recenset; binis columnis et 49—51 lineis in singulis paginis; litterae unciales parvae elegantes simplices continue scriptae plerumque spiritum vel apostrophum non habent, etsi invenimus ὁ ὀπισω et εγ᾽καναα εκ᾽θυ αλλ᾽ινα, neque accentibus ornantur etsi serior manus (Babero Tregellesio Westcotto[3] aliis iudicibus) ad lineas priores

die Angriffe des Archimandrits Porphyrios Uspenski [libellus 15 paginarum lingua Russica conscriptus], Petropoli a. 1863, mense ian.; A. Ph. Buttmann, *Ztschr. f. wiss. Theol.* a. 1864, p. 367—392 (395).

[1] Facsimilia apud Porfirium, *Oriens* (cf infra, p. 384) tabb. xv. xvi; cf de Porfirio verba H. Martiani, *Études*, Paris. a. 1863, num. 11, p. 933—942. Facsimile praebet etiam *Palaeogr. society*, part. 1—8, Londin. a. 1873—1878, num. 105.

[2] Brugsch, *Neue Bruchstücke des Codex Sinaiticus*, Lipsiae a. 1875. Cf Oscarum de Gebhardt, *Theol. Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1876, coll. 28—30.

[3] Westcott, *Smith's Dictionary of the Bible*, Novi Eboraci a. 1870, vol. 3, p. 2118, adn. d.

quattuor utriusque columnae in pagina prima libri Geneseos accentus supplevit; punctum simplex adhibetur et spatium vacuum pro loci natura; ϊ et ϋ passim scribuntur ut ϊϊσσ, interdum etiam ί ΐ et ύ ΰ; orationis ad alia transitus passim indicatur littera multo maiore extra litterarum seriem posita, quae littera passim non vocis primae initium est nec littera initialis alicuius vocis, sed littera quae forte ad initium lineae proximae stabat;[1] lineae priores uniuscuiusque libri nonnullae minio scriptae sunt, ut linea prima Marci, lineae tres Lucae, lineae 1.2.5.6 epistulae Petri alterius, lineae 1 et 3 primae Iohannis epistulae, lineae 1 et 4 Iohannis tertiae; videntur folia 20—95 Lc 1,1—1 Co 10,8 ab alia manu atque caetera esse scripta et membranas minus tenues exhibere; errores ex itacismo occurrunt, litteris ε et αι, ι et ει, η et ι, aliis confusis; compendia usitata adhibentur; signum > in margine positum indicat ea quae ex Vetere Testamento laudantur; capp-tab, capp; Amm; Eus minio scripta sunt (nullus vetustior codex capp Amm Eus accurate exhibet); tituli plerumque a bibliopego Anglico exscissi sunt; Euthalii divisiones actuum et epistularum non insunt; subscriptiones simplices sunt ut *ευαγγελιον κατα ματθαιον*:

continet Vetus Testamentum Novum Testamentum 1 Clem 2 Clem; desunt Gen 14,14—17 15,1—5.16—19 16,6—9 1 Sam 12,18—14,9 Ps 49(50),20—79(80),11 *Novi Testamenti* Mt 1,1 *βιβλοσ—νυμφιοσ* 25,6 Io 6,50 *ινα τισ—και συ λεγ* 8,52 2 Co 4,13 *νον επιστευσα—και τ*[*η ϋπερβολη*] 12,7 et folia tria epistularum Clementis; passim margine abscissa exciderunt litterae nonnullae; ex spatii ratione habita demonstravit post Wetstenium et alios v. cl. Scrivenerus[2] pericopam Io 7,53—8,11 in foliis duobus illis exscissis non infuisse; olim infuisse Solomonis psalmos octodecim declarat catalogus sub initium primi tomi codicis, in quo catalogo legimus post *αποκαλυψισ ιωαννου* haec:

κλημεντοσ επιστολη ά
κλημεντοσ επιστολη β́
ομου βιβλια (numerus exscissus est)
ψαλμοι σολομωντοσ ιη̄

unde potest conligi psalmos hos non inter libros canonicos quos

[1] V. cl. Cowperus (vide infra, p. 358) p. vii, laudat codicem Evv 117, qui, ex manuscripto ita exarato transcriptus, haec praebet:

ουρανοισ . ουτωσ γαρ εΔιω-
ξαν.
et *οψιασ δε γενοΜενησ προσηλθον*
et *αυτοισ α*
Μαρτιαν — —

[2] Scrivener, *Intr.*[3], a. 1883, p. 95, adn. 1.

vocant eo tempore stetisse;[1] in Vetere Testamento psalterio praefixa sunt Athanasii (mortui anno 373) epistula ad Marcellinum et Eusebii in psalmos hypotheses, item *περιοχαι, κανονεσ ημερινοι* et *νυκτερινοι*; ad calcem vero psalterii hymni ex Vetere Testamento et Lc 1 et 2 desumpti unaque *υμνοσ εωθινοσ* leguntur; ordo librorum Novi Testamenti est Evv Act Cath Paul Apoc; He epistulis pastoralibus praecedit:[2]

Saeculo quinto medio vel exeunte ut videtur in Aegypto (vide infra p. 358) exaratus, cubiculo patriarchali Alexandriae dono datus est anno 1098 unde Alexandrinus. Quae Arabice de Thecla martyre in folio primo tomi primi leguntur, codicem ab illa scriptum esse, haec sive fluxerunt ex nomine monasterii s. Theclae ubi scriptus esset liber, sive ut credit Tregellesius ex errore de lectione ecclesiastica nunc prima in pagina Novi Testamenti Mt 25, (1)6—13 cuius lectionis titulus in summa pagina hodie exciderit, nugae sunt. Alexandria, qua in urbe patriarcha fuit Cyrillus, vel ut Wetstenius vult ex monte Atho, Constantinopolim translatus est a Cyrillo Lucare, qui tum patriarcha Constantinopolitanus (mortuus a. 1638) codicem anno 1628 per Thomam Roe ex legatione Turcica Londinium redeuntem Carolo I Britanniae regi misit. Patricius Iunius (*Anglice* Young) bibliothecae regalis sub Carolo I praefectus contulit Novum Testamentum in usum Usserii et Grotii sed minus accurate et anno 1633 primus epistulas Clementis edidit; folia Novi Testamenti numeravit, lacunas notavit in margine, capitum numeros hodiernos adscripsit, et in Clementis epistulis libri sui pa-

[1] De psalmis talibus non publice legendis vide concilii [Laodiceni] anni 363 canonem undesexagesimum: *ὅτι οὐ δεῖ ἰδιωτικοὺσ ψαλμοὺσ λέγεσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ*; pseudo-canon sexagesimus exhibet ordinem Evv Act Cath Paul et inter Paulinas He 1 et 2 Ti Tit Philem; vide Mansium, *Sacrorum conciliorum nova . . . collectio*, Florentiae a. 1759, vol. 2, col. 574.

[2] De Vetere Testamento in codice Alexandrino vide Tischendorfium, *V. T. Gr.* ed. 6, ab E. Nestleio, Lipsiae a. 1880. p. lii—lxiii

ginarum numeros. Alexander Huishius contulit codicem quod ad Novum Testamentum spectat, siglo A notatum, in usum Waltoni Polyglotta anno 1657 edentis. Millius[1] usus est Alex. et plurimi aestimavit. Bentleius contulit codicem anno 1716; conlatio exstat in exemplari *N. T. Gr.* Felliani anni 1675 in bibliotheca collegii Trinitatis Cantabrigiae B. 17. 9. Wetstenius[2] codicem bis vidit, disputavit etiam fusius de eo et in primis de loco 1Ti3,16. Anno 1786 editum est Novum Testamentum ex codice hoc a Carolo Godofredo Woidio (mortuo a. 1790), *Novum Testamentum Graecum e codice MS. Alexandrino . . .*, Londini a. 1786, in fol., prolegomenis amplis instructum et conlatione codicis cum Millii *N. T. Gr.* editione Kusteriana. Editio haec magna cum cura absoluta est. Codicem perlustravi et invenio Tischendorfium in prolegomenis *N. T. Gr.* editionis septimae p. cxxxvi, ubi de Woidii editione dicit, quater verum coniectura attigisse: Mc 6,8 *ζωνην* non *ζον*. Lc 9,13 *αγορασωμεν* non *αγωρ.* 9,36 *ευρεθη* non *ευρη*. Iac 2,2 *εισελθη* non *ειση.*; ter falsam, nam habet codex Mc 13,20 *τους εκλεκτους ους* Lc 13,14 *συνερχομενοι* 2Co 1,9 *τους νεκρους*.[3] Anno 1788 excerpsit ex Woidii editione et edidit Gottlieb Leberecht Spohnius Woidii praefationem et lectiones codicis in libro, C. G. Woidii *Notitia codicis Alexandrini cum variis eius lectionibus omnibus*, Lipsiae a. 1788, multaque ipse addidit; duo facsimilia codicis in libro insunt. Pauca errasse Spohnium Tischendorfius, ibidem ait; quod vero ad Apoc 19,2 de *δικαιαι κρισεις* tacetur non error est, habet enim codex *δικαιαι αι*

[1] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster. Amstelodami a. 1710, proll. paragr. 1338—1358.

[2] Wetstein, *N. T. Gr.* Amstelaedami a. 1751, vol. 1, p. 8—22. Vide etiam Blanchinum, *Evangeliarium quadruplex*, Romae a. 1749, part. 1, vol. 2, p. cdxcvi[b]—cdxcix[b].

[3] De libro Fordii, *Appendix ad editionem N. T. Gr. e codice ms. Alexandrino*, vide infra ad versiones Aegyptiacas, IX, 1, (2).

χρισεισ et apparatus Tischendorfii ad locum corrigendus est. Anno 1860 edidit v. cl. B. H. Cowperus librum, *Codex Alexandrinus. Novum Testamentum Graece . . . ad fidem ipsius codicis denuo accuratius edidit B. H. C.* Londini 1860 in 8, p. xxxviii, 503, sed, quod dolendum est, spiritus atque accentus addidit, lacunas ex editione Millio-Kusteriana explevit, paragraphos vetustissimas interdum neglexit; in pag. xxii.xxiii conlegit Cowperus ex picturis codicis eum in Aegypto exaratum esse;[1] miror Cowperum etiam ut iam Woidium errasse de loco Apoc 19,2 δικαιαι αι χρισεισ ubi uterque αι omittit. Editum est a v. cl. E. H. Hansellio *N. T. Gr. Antiquissimorum* [ABCD] *codicum textus in ordine parallelo dispositi. Accedit collatio codicis Sinaitici*, Oxonii a. 1864, tribus voluminibus in 8; neque tamen satis diligenter curata est editio. Anno denique 1879 et rursus 1880 photographice ediderunt Musei Britannici curatores illam codicis partem qua Novum Testamentum continetur: *Facsimile of the codex Alexandrinus.* Vol. IV. *New Testament and Clementine epistles*, p. 6, foll. 144, qua editione melior fingi ne voto quidem potest; Vetus Testamentum eodem modo editum est voll. I—III. Vidi codicem Ian. et Dec. a. 1883.

B: Romae Vaticanus 1209.

saec. IV, in 4, membr, in quinionibus, foll. 759, ex quibus foll. 142 Novum Testamentum continetur; alt. 27 vel 28 cm, lat. 27 vel 28 cm (olim maiora erant haec folia); ternis columnis et lineis 42 in singulis paginis; 16—18 litteris in singulis lineis; membrana tenerrima; litterae unciales parvae simplices purae continue scriptae nec spiritibus neque accentibus a prima manu ornatae sunt; apostrophus invenitur hic illic in Novo Testamento; interpunctio rarissima est et plerumque parvo vacuo spatio compensata (de interpunctione re vera a manu prima adhibita cf Tischendorf. *Cod. Vat.* praef. p. xix.xxi); ϊ et ϊ̈ saepe ita; litterae maiores initiales non adhibentur sed nonnunquam excedit littera novi capitis prima

[1] Cf librum: *The Bible dictionary illustrated* etc. Londinii, apud Cassell, Petter et Galpin, s. vv. *Alexandrian manuscript* (v. cl. S. P. Tregellesio auctore), vol. 1, p. 49 sq. Facsimile praebet *Palaeogr. soc.* pars 1—8, num. 106.

paulum litterarum seriem; litterae minores sub finem linearum sunt eiusdem formae atque aliae; signum > in margine indicat ea quae ex Vetere Testamento citantur; compendia usitata saepe non adhibita sunt; errores ex itacismo abundant, praesertim litteris ει pro ι positis; formae „Alexandrinae" usurpantur; non habet codex Amm, Eus, Euth; praebet tamen capitum divisionem in evangeliis numeris minio scriptis sibi propriam, nisi quod et in codice Ξ invenitur, Mt170 Mc62 Lc152 Io80; in actibus est divisio duplex 36 et 69 capitum, et cum divisione 69 consentiunt fere capita 42 quae ad priorem actuum partem in codice Sinaitico adscribuntur; de divisione vetustiore in capita 36 vide supra, p. 155 sq. In epistulis cum catholicis tum Pauli sunt sectionum numeri divisionis vetustioris adscripti nisi ad 2Pe (vide supra, p. 156); memorabile hoc est quod Pauli epistulae tanquam unum continuum opus dividuntur, unde per numeros constat epistulam ad Hebraeos in codice priore aliquo, unde numeri fluxerunt, post epistulam ad Galatas stetisse; inscriptiones et subscriptiones simplicissimae sunt; lineae ad paragraphorum initium notandum passim additae sunt in margine exteriore; saeculo fere decimo vel undecimo rescripsit aliquis[1] textum atramento novo, addidit spiritus et accentus, eo autem modo ut quae verba vel litterae ei displicerent neque atramento rescriberet neque accentibus vel spiritibus ornaret; litteras maiores ad initium librorum manus posterior in margine pinxit:

continet utrumque Testamentum; semper defuerunt Maccabaeorum libri; nunc desunt Gen 1,1—46,28 Ps 105,27—137,6 et in Novo Testamento He 9,14 ϱιει την συνειδησιν — υμων 13,25 1 et 2 Ti Tit Philem Apoc; quae ex Hebr et Apoc desunt, supplevit manus saeculi decimi quinti ex codice cardinalis Bessarionis; textus est optimae notae quamquam ut Sinaiticus ita et codex Vaticanus erroribus scribae scatet[2]; teste Tischendorfio scripserunt codicem hunc tres scribae,[3] quorum unus Novum Testamentum

[1] Editores Romani, *Prolegomena*, p. xvii^{b}, dicunt Clementem monachum haec fecisse saeculo fere xv ineunte.

[2] Scrivener, *A plain introduction* etc. ed. 3, Cantabrigiae a. 1883, p. 116: v. cl. Scrivenerus auctoribus Dobbinio et Burgonio adseverat in codice fere 2556ies verba vel phrases omitti, et saepe verba repeti, sed Scrivenerus lectores horrescentes celat boni Dobbinii *normam* textus puri, nempe editionem Elzevirianam a. 1624! Veram huius rei rationem exposuit Hortius, *N. T.* [vol. 2], introd. §§ 312—314, p. 233—237.

[3] V. cl. Ezra Abbotus, *Journal of the American Oriental Society*, vol. 10 (a. 1872), p. 189—200, callide demonstravit, ex paragra-

totum scripsit qui idem folia nonnulla in codice Sinaitico scripsit (cf supra, p. 346); correctus est codex a duabus manibus quarum altera διορθωτὴς B² signata eiusdem fere aetatis atque B* sive manus prima fuit, altera B³ iam supra notata saeculi decimi vel undecimi fuit; manus alia posterior notas liturgicas addidit; textus primi est ordinis; vv. cl. Westcottus Hortiusque eum optimum praedicant et fere totum, nisi in Paul ubi lectiones Occidentales inveniuntur, Prae-Syriacum; certe cum codice ℵ testimonium praestantissimum de textu praebet.

Eiusdem saeculi patriae eiusdem videtur esse atque codex ℵ Sinaiticus, nec facile refutari possunt rationes quibus fultus Tischendorfius[1] adseverat scribam quartum codicis ℵ Sinaitici etiam codicem Vaticanum scripsisse. Bibliotheca Vaticana a Nicolao papa anno 1448 instituta, codex fortasse eo tempore bibliothecae inerat, nam invenitur in bibliothecae catalogo primo anni 1475. In editione Complutensi paranda non adhibitus est hic codex, sed anno 1521 scripsit Paulus Bombasius bibliothecae Vaticanae praefectus epistulam ad Erasmum, in qua codicem commemoravit, et anno 1533 dedit litteras de codice ad Erasmum Iohannes Genesius de Sepulveda lectionesque 365 addidit. Videtur Erasmus καῦδα ad Act 27,16, quam lectionem codicis Graeci bibliothecae pontificalis in adnotationibus ad actus anno 1535 laudat, ex his lectionibus Sepulvedanis hausisse; lectio non reperitur in codice Graeco nisi in B et in ℵ^{c}. Wernerus Noviomagensis, Atrebatensis collegii praeses, lectiones fere viginti ex codice excerpsit in usum Lucae Brugensis (cf supra, p. 216). Laudatus est codex, quod

phorum et compendiorum usu, scribam alterum paginas 41—334 in Vaticano codice, alterum 290 paginas quae sequuntur scripsisse; ex. gr. paragraphi littera ordinem litterarum excedente notatae inveniuntur in paginis 294 illis prioribus 1441ies, in paginis 290 posterioribus non nisi bis; in paginis 294 prioribus occurrit vox πνευμα 42ies ex quibus 40ies compendio redditur, in paginis 290 posterioribus occurrit 41ies ex quibus 40 compendio non redditur; fere ita se habet vox ισραηλ.

[1] Tischendorf, *N. T. Vat.*, Lipsiae a. 1867, p. xxi—xxiii.

nunc constat, inter lectiones Barberinas (vide supra p. 219. 220) a Caryophilo conlectas, a Possino editas. Iulius Bartoloccius bibliothecae Vaticanae custos contulit codicem cum editione Aldina anni 1518 ut videtur anno 1669; conlatio haec exstat in bibliotheca nationali Parisiensi MS. Gr. Supplem. num. 53 addita epistula die 11 mensis novembris a. 1699 scripta, nomine monastico „Giulio di Sta. Anastasia;" postquam Scholzius[1] conlationem adiit, disseruit Tischendorfius de ea,[2] inspexit eam Muraltius, Tregellesius transcripsit anno 1849. Laurentius Alexander Zacagnius bibliothecae Vaticanae praefectus[3] notavit anno 1698 sectiones codicis proprias. Millio[4] videbatur codex hic (Vat.) ut Latinizans minoris pretii esse, sed non habuit lectiones codicis nisi imperfectas quas ex Luca Brugensi hausit.

Bartoloccius.

Impensis Bentleii editionem Novi Testamenti Graece parantis contulit anno circiter 1720 Mico abbas Romanus codicem cum exemplari N. T. Gr. Argentoratensis, Wolfii Cephalaei anni 1524, nunc Cantabrigiae servato in bibliotheca collegii Trinitatis B. 17. 3, et conlatio haec a C. G. Woidio in editionem N. T. Gr. Oxoniensem anni 1675 transcripta, edita est a Fordio,[5] sed propter ea in quibus differebant editiones hae Argentoratensis et Oxoniensis et propter incuriam eorum, qui librum Woidio-Fordianum adhibuerunt,

Mico-Bentleius.

[1] Scholz, *Biblisch-kritische Reise*, Lipsiae et Soraviae a. 1823, p. 34.35.

[2] Tischendorf, *Theol. Studien und Kritiken*, Heidelbergae a. 1842, p. 510, et 1847, p. 129—152, quo altero loco auctoris nomen natalem Bartoloccium nominat a viro Molza Romae instructus.

[3] Zacagni, *Collectanea monumentorum veterum ecclesiae Graecae ac Latinae*, Romae a. 1698, proll. p. lvi.

[4] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster. Amstelodami a. 1710, proll. paragr. 1479.1480.

[5] Ford, *Appendix ad editionem N. T. Gr. e codice ms. Alexandrino*, Oxoniae a. 1799, p. 1—119 quae praefationem sequuntur.

haud paucae lectiones iniuria codici adscriptae sunt, qua in re etiam Lachmannus erravit. Thomas Bentleius anno 1726 Romae degens specimina ex locis tribus Act 27 Gal 6 Eph 4 a se conlatis ad avunculum mittens, auctor videtur fuisse ut codex iterum conferretur, quod lectiones praesertim manus primae multas Mico omiserit. Hanc conlationem a Rulotta abbate de novo factam diu deperditam repperit Tischendorfius auxilio Ios. Edlestonii bibliothecarii anno 1855 in bibliotheca collegii Trinitatis Cantabrigiae (nunc B. 17. 20), edidit v. cl. Arthur Ayres Ellisius[1] anno 1862. Blanchinus[2] contulit codicem ad locos selectos. Wetstenius lectiones ex Luca Brugensi hausit. Anno circiter 1780 conlatus est codex ab Andrea Birchio[3] nisi in Lc et Io in quibus acceperat ille a Woidio conlationis Mico-Bentleianae apographum, et lectiones editae sunt in libris Birchianis annorum 1788.1798.1800.1801; vide supra, p. 251—254.

Rulotta-Bentleius.

Birch.

Obtigit Leonhardo Hugio[4] anno 1809 ut codicem Roma Parisios advectum videret et perscrutaretur, et primus librum recte aestimavit, indolem et praestantiam libri ante omnium oculos proposuit, adseveravit etiam eum saeculi quarti medii esse. De errore Hugii, verba *εν εφεσω* in margine exordii epistulae ad Ephesios a prima manu esse putantis, non est quod hodie scribamus. Annis 1828—1838 typis expressa est codicis editio Maiana, quam statim commemorabimus, qua editione ut ita dicam *in petto* habita nec publici iuris facta, adiit Tischendorfius

[1] Ellis, *Bentleii critica sacra*, Cantabrigiae, a. 1862, p. 121—154; cf etiam supra, p. 230.

[2] Bianchini, *Evangeliarium quadruplex*, part. 1, vol. 2, p. cdxci—cdxcvi et facsimile.

[3] Birch, *Variae lectiones ad textum quattuor evangeliorum*, Hauniae a. 1801, p. xv—xxvii.

[4] Hug, *De antiquitate codicis Vaticani commentatio*, Friburgi a. 1810, in 4; typis repetita in libro Granvillii Penni, *Annotations to the Book of the New Covenant*, Londinii a. 1837, p. 91—112.

Romam anno 1843, sed ei per aliquot menses ibi commoranti non concessus est codicis usus nisi per biduum intra horas sex; hoc tempore librum totum attente percurrit, locos dubiae in primis lectionis viginti quinque contulit, specimina scripturae quattuor confecit,[1] et posthac misit Maius ad Tischendorfium lectiones alias triginta quattuor. Eduardus de Muralt[2] codicem inspexit per tres dies anno 1844, unde nomen editionis suae Novi Testamenti Graece. Tregellesius[3] Romam ivit anno 1845, sed per menses quinque Romae degens frustra facultatem codicis conferendi petiit, etsi codice viso memoria lectiones nonnullas tenuit. Anno 1855 misit ad Tischendorfium editionem N. T. Gr. septimam parantem Albertus Dresselius lectiones Vaticanas ducentas triginta.

Maius.

Iam dixi editionem Maianam annis 1828—1838 typis expressam esse, sed Maius vitiorum editionis non ignarus volumina noluit publici iuris facere. Post mortem Maii (die 9 mensis septembris anno 1854) foras dedit librum Carolus Vercellone quinque tomis anno 1857 (Vercellonio demandata est cura editionis perficiendae d. 6 mensis maii anno 1857). Tomi 1—4 continuerunt Vetus Testamentum, quintus p. 1—498 Novum Testamentum cum facsimili; p. 499—502 tomi quinti exhibuerunt comparationem conlationis Birchii cum editione. In tomo primo praebuerunt p. i—xxvii praefationes breves Caroli Vercellone et Angeli Maii. Cum nunc editionem meliorem habeamus, non est quod vitia editionis Maii longius vel fusius tractemus, quam necesse sit ad Maii

[1] Tischendorf, *Allgemeine Kirchenzeitung*, Darmstadii a. 1843, die 25 mensis iulii, coll. 961—966, et *Theol. Studien und Kritiken*, Heidelbergae a. 1847, p. 129—152: „Nachricht vom Vaticanischen Bibelcodex"; cf praeterea supra, p. 4.

[2] Muralt, *N. T. Gr. ad fidem codicis principis Vaticani*, Hamburgi a. 1848, p. xxxv.

[3] Tregelles, *An account of the printed text of the Greek N. T.* Londinii a. 1854, p. 156.

labores cognoscendos. Quod ad codicis B lacunas attinet, explevit Maius epistularum Pauli lacunam e codice Vaticano 1761 (Act158 Paul192); apocalypsim e codice Vaticano 2066 (B^{apoc}); Mc16,9—20 e codice Vaticano Palatino 220 (Evv151); Act28,29 e codice Vaticano 1761. Ex vulgatis editionibus recepit Maius Mt12,47 Mc15,28 Lc22,43.44 23,17.34 Io5,3.4 7,53—8,12 1Pe5,3 1Io5,7. Typographo nihil tradidit Maius nisi exemplum textus Sixtini nitidum, et codicis lectiones in paginis, quas plagulas typographicas dicunt, inscripsit. Vitia hoc modo plurima inlata postea corrigere voluit litteras manu abradens vel addens aliquoties vel nova folia imprimens, scilicet, in Novo Testamento folia sex; tabulas errorum parans quos tamen cum non inveniret Vercellonius ipse similes construxit. Prolegomena quae Maius scripturus fuit, nunquam scripsit, unde factum est ut editio brevibus supra laudatis praefationibus foras daretur. Praeterea consilium editionis eo minus aptum fuit, quod saepe neglecta erat distinctio inter lectiones primae manus et lectiones correctoris, saepe nihil nisi correctio data est. Quod ad formam exteriorem spectat, impediverunt litterae minusculae, accentus signaque reliqua, interpunctio, capitum paragraphorumque distinctio columnis et lineis non ad modum codicis datis, quin lector codicis veram speciem detegeret; facsimile etiam ductus correctoris, non primae manus, exhibuit. Nihilominus nonnulla, sane plurima, etsi incerta ex editione haurienda fuerunt.

Accuratius edidit Vercellonius: „N. T. ex vet. cod. Vat. secundis curis editum studio Angeli Maii", Romae a. 1859, formae minoris, sed lectiones minime recte curatae, sunt in hac quoque editione.[1] Editio a vv. cll. A. Kueneno et C. G. Cobeto, Lugduni Batavorum a. 1860 curata praefationem doctam manu Cobeti scriptam praebet

[1] Etiam Lipsiae a. 1859 edita est *Cod. Vat.* ad fid. ed. Rom.

(vult lectiones Novi Testamenti etiam ex coniectura hauriri).[1]

Henricus Alfordius mense februario anni 1861 codicem per quinque dies consuluit, et qui Alfordio a secretis fuit v. cl. E. C. Cureius mense aprili anno 1862, unde ornata est Alfordii N. T. Gr. editio (cf supra, p. 272) catalogis utilibus de locis multis et dubiis in codice B.

Anno 1864 edidit v. cl. M. Heidenheimus epistulam Iudae ex codice Vaticano,[2] adhibitis typis uncialibus Tischendorfii, ad modum fere codicis impressam.

Anno 1866, copia editionis omni numero perfectae edendae Tischendorfio non concessa, concessum tamen est ut locos nonnullos, quibus codicis lectiones a variis varie redditae essent, conferret per dies quattuordecim, unoquoque die per tres horas; edidit tum „N. T. Vaticanum" Lipsiae a. 1867, quod secutus est anno 1869 „Appendix N. T. Vaticani"; lectiones inter conferendas exscripserat viginti paginas et has columnis ut in codice reddidit, alibi nihil nisi columnarum initium et finem notans.[3] Mirari potest nemo, quod nonnulla conlatorem latuerunt qui tam celeriter codicem conferret; editio attamen hodie quoque editione Romana absoluta minime sine fructu adhibenda est.

Auspiciis Pii Noni instituerunt vv. cll. Carolus Vercellone et Iosephus Cozza editionem novam typis Tischendorfianis exarandam; mortuo Vercellone eum excepit v. cl. Caietanus Sergio, cui denique oculis laboranti successit v. cl. Henricus Fabiani canonicus; ediderunt Vercellone et Cozza

[1] Cf Vercellone, *Dell' antichissimo codice Vaticano . . .*, Romae a. 1860. Edidit v. cl. Philippus Buttmannus *N. T. Gr. ad fidem codicis Vaticani*, Lipsiae a. 1856.1860.1865, Berolini a. 1862; cf Buttmann, *Theol. Stud. u. Krit.* a. 1860, p. 341—382.

[2] Heidenheim, „Die Epistel Judä aus dem Codex Vaticanus in der Unzialschrift. Zum ersten Male mitgetheilt," *Deutsche Vierteljahrsschrift für englisch-theologische Forschung und Kritik*, Gothae a. 1864, num. 7, p. 351—354 cum tabula.

[3] Tischendorf, *Append. codd. cel.* Lips. a. 1867, p. viiii.

volumina tria, Novum Testamentum anno 1868, Veteris Testamenti volumina tertium et quartum; vv. cll. Cozza et Sergio volumina duo publici iuris fecerunt, V. T. primum et secundum; vv. cl. Cozza et Fabiani volumen ultimum idque totius operis sextum anno 1881: „Bibliorum sacrorum Graecus codex Vaticanus, auspice Pio IX. pontifice maximo, collatis studiis Caroli Vercellone sodalis Barnabitae, et Iosephi Cozza monachi Basiliani editus. Romae typis et impensis s. congregationis de propaganda fide.“ Volumina primum et secundum habent in titulo „Carolum Vercellone excepit Caietanus Sergio sodalis Barnabites“; volumen sextum prodiit „auspice Leone XIII. pontifice maximo cum prolegomenis, commentariis et tabulis Henrici canonici Fabiani et Iosephi Cozza abbatis Cryptaeferratae“. Dolendum est quod vv. cll. lectiones variarum manuum vix satis accurate[1] inter se distinxisse videntur; ubi quod hic illic fit testimonium firmum Tischendorfii vel reiciunt vel non curant, non cautum erit rem pro absoluta habere; nihilominus aliquid profuerunt labores eorum ad codicis lectiones explicandas.

C. Ephraemi Syri rescriptus Parisiensis bibliothecae nationalis 9 olim Reg. 1905 vel Colbertinus 3769. saec. V, in fol, membr, rescr, foll. (2 et 3) 209 ex quibus continent Novum Testamentum 145; singulis columnis et 41 (40, 42, quater 46) lineis in singulis paginis; linea unaquaeque habet quadragenas fere litteras; membranae leves sunt et tenues; litterae unciales paulo maiores quam in codicibus ℵAB spiritibus vel accentibus non ornatae sunt; apostrophus raro usurpatur; interpunctio rarior est fortasse quam in codice A, punctum simplex usurpatur in primis ad summam litteram adpositum, et post punctum hoc unius fere litterae spatium relictum est, quo in loco manus tertia passim crucem posuit; litterae aliis maiores passim adhibitae sunt, neque ad

[1] Eduardus Nestle, *Literarisches Centralblatt*, Lipsiae 1882, num. 4, coll. 105—108, et *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae 1882, num. 6, coll. 121—124. Opinio Romana de editione hac codicis Vaticani reperitur in libro, *De editione Romana codicis Graeci Vaticani* etc. Romae, ex typographia Polyglotta, a. 1881. Facsimile codicis B praebet *Palaeogr. soc.* pars 1—8, num. 104.

initium solum sectionum Ammonianarum; capp-tab, Amm; Eus nunc desunt, etsi fortasse minio scripti erasi sunt; nulla capitum notatio in Act Cath Paul Apoc; subscriptiones simplicissimae sunt; mut:

continet *evangeliorum* haec: *Mt* 1,2 *και τουσ αδελφουσ αυτου — ουδε καιουσι λυ* 5,15 7,5 *δοκον· και — αρα* 17,26 18,28 *μοι ει — επιγραφη* 22,20 23,17 *η ο ναοσ — αλληλουσ* 24,10 24,45 *εαυτου — εκβαλεται* 25,30 26,22 *εισ εκαστοσ — ιουδαιων* 27,11 27,47 *τινεσ — ποιησομεν* 28,14 *Mc* 1,17 *υμασ — ηυκαιρουν* 6,31 8,5 *πον επτα — ει[σ] εστιν* 12,29 13,19 *γαρ αι — σημειων* 16,20 *Lc* 1,2 *και υπηρεται — εμνηστευμενη* 2,5 2,42 *λυμα κατα — λαον* 3,21 4,25 *επι ετη — εδωκεν* 6,4 6,37 *και μη — λαον αυτου* 7,16 8,28 *νη μεγαλη — δωματων* 12,3 19,42 *σου οτι ηξουσιν — αυτον* 20,27 21,21 *τοτε οι — εισ την* 22,19 23,25 *εισ την — ανθρωπου* 24,7 24,46 *και ειπεν* — finem 24,53 *Io* 1,3 *δε εν· ο γεγονεν — ιωαννου* 1,41 3,33 *την μαρτυριαν — εν σαββατω* 5,16 6,38 *ω το θελημα — ινα και* 7,3 8,34 *πασ ο — και ειπεν* 9,11 11,8 *γουσιν αυτω — εποιησεν ιησουσ* 11,46 13,8 *λεγει αυτω — εωρακατε·* 14,7 16,21 *οτι εγεννηθη — κοσμου του* pr 18,36 20,26 *και μεθ — βιβλια* 21,25; de Act Cath Paul Apoc vide infra, p. 410, 418, 437; folia priora 64 spectant ad Vetus Testamentum; passim perierunt litterae et verba; lineae priores tres uniuscuiusque libri minio exaratae paene totae evanuerunt; C^2 saeculi sexti; C^3 saeculi noni.

C^2 C^3 Videtur codex ante medium saeculum quintum (in Aegypto?) scriptus esse, tum uno fere saeculo post (in Palaestina?) primum correctus a manu C^2 vel^b, deinde saeculo fere nono (Constantinopoli?) secundum correctus unaque ad usum ecclesiasticum instructus manu C^3 vel ^{c}; vetere scriptura spongia deleta rescriptus est codex saeculo duodecimo tractatibus 38 Ephraemi Syri Graece versis.

Fuit fortasse codex hic inter codices, qui ab Andrea Iohanne Lascari Rhyndaceno (mortuo a. 1535), post interitum regni Graeci in Orientem iussu Laurentii de Medicis misso, Florentiam translati sunt. Certe fuit cardinalis Florentini Nicolai Ridolfi (in libro Rodulphi), quo mortuo anno 1550 emptus est codex a mareschallo Petro Strozzio, unde pervenit ad Catharinam de Medicis reginam Parisiosque translatus est. Compactus est codex anno 1602. Fragmenta

antiqua a Petro Allixio (mortuo a. 1717) detecta et a Montefalconio perlustrata,[1] conlata sunt a Iohanne Boivinio qui plura cum Bernardo Lamio communicavit,[2] et cum Kustero (Paris. 9) Millii editionem curante. Anno 1716 Ioannes Iacobus Wetstenius Bentleii in usus (quinquaginta libris quas dicunt Anglicis Sterling acceptis) contulit[3] codicem cum Novo Testamento Roterodami a. 1654 apud Leersium edito.[4]

Post Wetstenium inspexerunt codicem G. Lessius,[5] Griesbachius,[6] qui textum codicis iure praestantissimum praedicavit, Scholzius. Anno 1834 tractavit codicem Ferdinandus Florens Fleckius,[7] professor Lipsiensis, ad cuius precem Carolus Hasius Simonino mandavit ut codici tincturam Giobertinam quam vocant inferret: nihilominus quae pauca Fleckius de codice haurire potuit errorum plena erant. Annis denique 1840—1842 (decem. 1840—septem. 1842) eruit Tischendorfius quam accuratissime „scripturam prorsus evanidam" ediditque Novi Testamenti fragmenta: *Codex Ephraemi Syri rescriptus sive fragmenta Novi Testamenti*, Lipsiae a. 1843 cum facsimili; in prolegomenis fusius de codicis historia tractavit et in appendice de locis fere mille et quingentis a manibus secunda et tertia correctis vel dubiis. Non est quod dicam de

[1] Montfaucon, *Pal. Gr.* Paris. a. 1708, p. 213, facs. p. 214.

[2] Lamius, *Comm. in harm. evv.* Venet. a. 1735, in addendis ad p. 272.

[3] Cf supra, p. 229 et vide Iebbium, *Bentley*, Londinii a. 1882, p. 159.160. Exstat conlatio haec Cantabrigiae in bibliotheca collegii Trinitatis B. 17. 7,9.

[4] Cf etiam Bianchini, *Evang. quadr.* Romae a. 1749, pars 1, vol. 2, p. cdxcix^{b} — di^{a} et facsim. tab. 2, p. cdxcii.

[5] Less apud I. D. Michaelem, *Orientalische und exegetische Bibliothek*, Francofurti ad Moenum a. 1775, part. 9, p. 142—144.

[6] Griesbach, *Symbolae criticae*, Halae, a. 1785, vol. 1, p. iii—liv, et *Commentarius criticus* (cf supra, p. 247 adn. 1).

[7] Fleck, *Theologische Studien und Kritiken*, Heidelbergae a. 1841, p. 126—152.

difficultate locorum semel vel bis correctorum legendorum in codice rescripto. Addidit Tischendorfius excursum de 1 Tim 3,16. In volumine, quod Vetus Testamentum continet, anno 1845 edito inest indiculus vitiorum typographicorum quae Tischendorfio absente volumini priori inrepserant. Codicem vidi mense Augusto anni 1883.

D$^{evv\ act}$. Bezae Cantabrigiensis, Graeco-Latinus, in bibliotheca universitatis Nn. 2. 41, propalam conlocatus.

saec. VI, in 4, membr, in quaternionibus, foll. 406 (510), alt. 26 cm, lat. 21.5 cm, singulis columnis tricenis ternis lineis in singulis paginis; membrana non admodum tenui; litterae unciales, eiusdem magnitudinis atque in codice C, continue scriptae sunt nisi in librorum titulis et in subscriptionibus ubi voces disiunctae sunt, et nisi quod omnia stichometrice habentur (codex vetustissimus est hic eorum qui stichos praebent); punctum simplex dividit interdum *στίχους*; littera prima paragraphi uniuscuiusque plerumque aliis non maior litterarum seriem excedit; nonnullis locis adhibentur litterae maiores pro orationis ad alia transitu in media linea (cf supra, p. 115); compendia pro vocibus *μητηρ, υιοσ, σωτηρ, ανθρωποσ, ουρανοσ, δαυειδ, ισραηλ, ιερουσαλημ* non adhibentur, haec etiam inusitata occurrunt ΪΗC, ΪΗΥ, etc. ΧΡC, ΧΡΥ, etc., ΠΑΡ pro *πατηρ*, CTΗ pro *σταυρωθη* Mc 15,15; formae Alexandrinae quas dicunt magis in hoc abundant quam in aliis codicibus; Amm additae sunt a manu noni fere saeculi; manus alia serior addidit adnotationes liturgicas; Graecis in laeva pagina respondent Latina in dextra; litterae Latinae cum quadam rotunditate Graecis similes sunt; lineae primae tres uniuscuiusque libri minio exaratae sunt ut et lineae alternae subscriptionum; quaternionum numeri abscissi sunt paene omnes a compactore libri; mutili codicis folia novem a manibus posterioribus addita sunt:

continet evangelia, (fragmentum Latinum 3 Io epistulae) actus; desunt *Mt* 1,1 *Βιβλοσ—φοβηθησ* 1,20 6,20 *οπου—βεβλημενον* 9,2 27,2 *και δησαντεσ—πρεσβυτερων* 27,12 *Io* 1,16 *ελαβομεν—ειπον αυτω* 3,26 (de Act vide infra p. 410); Latine desunt Mt 1,1—11 6,8—8,27 26,65—27,1 Io 1,1—3,16; scriba saeculi fortasse noni supplevit (D^{suppl} vel^{supp}) Graece litteris uncialibus Mt 3,7 *απο τησ — του θεου* 16 Mc 16,15 *παση τη — 20* Io 18,14 *εν δε καϊαφασ — τι κλαιεισ* 20,13 et Latine Mt 2,21—3,7 Mc 16,6—20 Io 18,2—20,1; de evangeliorum ordine Mt Io Lc Mc, vide supra, p. 137; teste Scrivenero exciderunt folia 67 quae plus quam pro

epistulis catholicis requiritur spatii praebuerunt; textus Graecus qui nonnisi in paucis vocabulorum formis ut *λεπρωσου* (leprosi), *δανιηλου* (danielis), *πετρουσ* (petrus), *σαμαριτανων*, *φλαγελλωσασ* Latinum colorem induit, vetustissimus est et saepe cum ℵ et B consentit; iudicibus Westcotto Hortioque codex hic illum fere textum repraesentat qui saeculo secundo latissime in usu ferebatur; erroribus scatet; interpolationes quas dicunt abundant, praesertim in actibus, earum similes quae in versionibus Latinis Syriacis veteribus insunt; quae manu secunda suppleta sunt et in primis Io 18,14—20,13 textui aliorum foliorum simillima sunt; versio Latina in supplementis est ex Vulgata; praeter ea quae manu prima correcta sunt, correxerunt codicem manus octo vel novem saeculis variis, unde fit ut loci multi vix accurate legi possint; paragraphos habet codex hic sui generis apud Mt (quoad superest) 583 Latine 590, Mc 148, Lc 136 Latine 143, Io 165 Latine 168, Act 235.

Saeculo fortasse sexto medio in Occidente exaratus, duce Wetstenio videtur codex hic ille fuisse quem „antiquissimum codicem Graecum“ Guilelmus de Prato episcopus Claromontanus Tridentum anno 1546 attulerat undeque ad lectionem Latinam confirmandam Io 21,22 „*si* eum volo“ Graeca *εαν αυτον θελω μενειν ουτωσ εωσ ερχομαι* protulerat, quae lectio in nullo alio codice Graeco quem habemus nisi Cantabrigiensi inest. Illo tempore accepit Robertus Stephanus codicis conlationem ex Italia, lectionesque nonnullas signo β' indicatas in margine editionis suae N. T. Gr. anni 1550 posuit: *τὸ δὲ β' ἐστὶ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀντιβληθὲν φίλων.*[1] Iterum Claromontanus fortasse factus, fortasse Lugdunensis, anno 1562 Bezae videtur datus esse ab aliquo qui codicem sibi rapuerat; scripsit Beza, codicem anno 1581 universitati Cantabrigiensi dedicans: „Est hoc exemplar venerandae vetustatis ex Graecia, ut apparet ex barbaris Graecis quibusdam ad marginem adscriptis, olim exportatum et in S. Irenaei monasterio Lugduni ita ut hic cernitur mutilatum, postquam ibi in pulvere diu iacuisset,

[1] De hac re disserit fusius v. cl. Scrivenerus, *Introduction* etc, ed. 3, Cantabr. a. 1883, p. 121.122, adnotationes.

repertum oriente ibi civili bello anno domini 1562." Beza vero in editione ultima adnotationum suarum anno 1598 ipse codicem Claromontanum nuncupat. Non est quod rem curiosius tractemus; fieri potest, ut codex ex Italia in Galliam reportatus Lugduni manserit, ut coniunctio intima inter Clarum Montem et monasterium illud Lugdunense exstiterit, ut codicis raptor nesciverit utrum codicem Claro Monte an Lugduni (vix octoginta vel nonaginta milia passuum abest Lugdunum a Claro Monte) rapuisset, ut Beza sexagenarius loci unde prolatus esset codex oblitus codicem hunc cum Claromontano suo epistularum Pauli permutaverit. Beza in editionibus suis N. T. Gr. annorum 1582.1588.1598 nonnulla ex codice profert. Iohannes Whitgiftus (nat. a. 1530, mort. a. 1604), anno 1583, quo anno factus est archiepiscopus Cantuariensis, codicem transcribendum curavit et apographum minus accurate factum bibliothecae collegii Trinitatis Cantabrigiensis dedit ubi hodie exstat signo B. 10. 3. Patricius Iunius (vide supra, p. 356) nonnulla ex codice hausta Parisios ad fratres Dupuy misit, qui ea cum Morino[1] et Stephano Curcellaeo communicaverunt. Usserius codicem in usum Waltoni contulit (vide supra, p. 220). Millius codicem contulit et Wetstenius anno 1716 transcripsit, ille satis neglegenter. Bentleii conlatio invenitur in exemplari N. T. Gr. Stephanici anni 1549 quod nunc sub numero B. 17. 4 in bibliotheca collegii Trinitatis Cantabrigiae adservatur. Accuratius contulit codicem Iohannes Dickinsonius in usum Iohannis Iacksonii Leicestrensis, quae conlatio hodie in bibliotheca collegii Iesu Cantabrigiae exstat signo O. ϑ. 2. Blanchinus[2] de codice disseruit. Anno 1793 Cantabrigiae edidit Thomas Kiplingius (nat. a. 1755, mort. a. 1822) codicem: *Codex Theodori Bezae*

[1] Morinus, *Exercitationes biblicae*, pars prior, Lutetiae Parisiorum a. 1633, lib. 1, exercitat. 2, cap. 3, p. 90—106.

[2] Bianchini, *Evangeliarium quadruplex*, Romae a. 1749, part 1, vol. 2, p. cdlxxxi—cdlxxxiv (cdxc).

Cantabrigiensis, duobus tomis formae maioris; v. cl. Scrivenerus editionem accuratam praedicat, etsi fragmentum codicis parvum Kiplingium latuit Mt27,2 Graece, 26,65—67 Latine; prolegomena tamen minoris aestimanda sunt. David Schulzius[1] anno 1827 monstrare tentavit Latina in codice hoc ab alio codice Latino transcripta esse, Graeca vel ex interpretatione orientali aliqua fluxisse, vel partim ad eiusmodi versionis normam in exscribendo redacta esse. V. cl. Scrivenerus denique, cuius verbis hoc loco saepe usus sum, codicem publici iuris fecit: *Bezae codex Cantabrigiensis, being an exact copy in ordinary type . . . edited with a critical introduction, annotations, and facsimiles*, Cantabrigiae a. 1864, p. lxiv, 453 in 4. Conferendi sunt T. F. Middleton, *The doctrine of the Greek article*, Londin. a. 1808, appendix, p. 677—698; ed. Rose a. 1841, p. 471, et K. A. Credner, *Beiträge zur Einl. in die bibl. Schriften*, vol. 1, Halis a. 1832, p. 452—518. Codicem vidi a. 1883.

E: Basileensis A. N. III. 12 olim B. VI. 21 vel K. IV. 35. saec. VIII, in 4, membr, foll. 318, singulis columnis et 24 lineis in singulis paginis; litterae unciales eiusdem fere magnitudinis atque in codice D spiritibus et accentibus satis accurate ornatae continue scriptae sunt; littera paulo maior seriemque textus excedens paragraphum unamquamque significat; punctum adhibitum est ad summam mediam imam litteram (cf supra, p. 115); Amm, Eus, capp-tab; in margine inferiore stat sectionum uniuscuiusque paginae harmonia ut ita dicam (cf supra, p. 144); mutilus est codex:

continet evangelia; desunt *Lc* 3,4 *ησαιου—περι* 3,15 24,47 *και αφεσιν* usque ad finem; manus serior supplevit minutis litteris Lc1,69 *ημιν εν τω—ειναι αυτον* 2,4 12,58 *εισ φυλακην—προσεφω* 13,12 15,8 *λωσ εωσ—κατεφιλ. αυτον* 15,20, quae in tribus foliis (160.207.214) insunt, in quibus scriptura quaedam antiquior spongia deleta erat; haec etiam signo E significantur a Tischendorfio in apparatu critico; praeterea codici adsociatum est fragmen-

[1] Schulz, D. *Disputatio de codice D Cantabrigiensi*, Vratislaviae a. 1827. Facsimile codicis huius praebet *Palaeogr. soc.* pars 1—8, num. 14.15.

tum ex capitibus apocalypsis tertio et quarto litteris minusculis scriptum (cf infra caput VIII, 4, Apoc15); notae frequentissimae liturgicae in codice insunt; inter praestantissimos secundi ordinis codex est; v. cl. Muellerus, professor Basileensis, magnam partem scripturae illius trium foliorum antiquioris eiusdem ut videtur atque codicis aevi, eruit et cum Tischendorfio communicavit, unde haec specimina sunt: *αναπαυσω υμας εν τρυφη αιωνια διδουσ υμιν αφεσιν αμαρτιων υμων· και γινεσθε υιοι τησ εμησ βασιλειασ· και συναναπαυσω υμασ τοισ εκλεκτοισ μου — ωσ και αυτοι αυτοχειρεσ λοιπον . . εστρεφον τα ειδωλα συντριβοντεσ εισ την γην παντα τα βδελυγματα· και οπου αν ηυρισκον αγαλμα ηδρυμενον· λιθοισ κατακ . . νοντεσ εισ βορβορον εριπτον· εισ αισχυνην εσχατην και εισ γελωτα πολυν των σεβομενων αυτα· και προσκυνουντων αυτα· λεγοντεσ τοισ ανομοισ αρχουσι και τυραννοισ· ιδου τα σεβασματα υμων· των αισθητων τα κωφα και ασθενη· τυφλα και ακινητα· οισ υμεισ λατρευετε· αλαλοισ οι λογικοι· ουσ θεοσ ετιμησεν κατ εικονα ιδιαν· ιν επιγινωσκετε την αυτου δυναστειαν.*

Saeculo ut videtur octavo medio scriptus, ex Oriente veri simile a cardinali Iohanne de Ragusio[1] saeculo decimo quinto Basileam latus, coenobio Praedicatorum Basileensi datus, anno 1559 in bibliothecam urbis pervenit. Iohannes Iacobus Battierius, professor Basileensis, conlationem codicis ad Millium (B, 1). misit.[2] Bengelio fuit Basil. *a.* Conlatus est a Wetstenio. Tischendorfius favente De Wettio codicem anno 1843 ineunte contulit, posthac v. cl. Muellerus, et anno 1846 Tregellesius; Muellerus recognovit Tischendorfii conlationem quod ad notas ecclesiasticas attinuit, et Tregelles eam Lipsiae cum suis contulit. Tischendorfius anno 1844 disseruit[3] de rationibus codicis palaeographicis, ratione

[1] Qui contioni primae concilii Basileensis anno 1431 cum Iohanne Palomaro solemni more praefatus est et qui auctoritate concilii ad Graecos legatus est.

[2] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster, Amst. a. 1710, paragr. 1117, 1118.1507.

[3] Tischendorf, „Neuer Beitrag zur Neutestamentlichen Textkritik, namentlich zu der dieselbe betreffenden Palaeographie", *Theol. Studien und Kritiken*, Heidelbergae a. 1844, p. 471—496.

potissimum Rinckii et Hugii habita. V. cl. L. Sieberus, bibliothecarius Basileensis, amicissime me certiorem fecit de nonnullis quae ad hunc et ad alios Basileenses codices attinent.

F: Boreeli Rheno-Traiectinus in bibliotheca academica. saec. IX, in 4, membr, foll. 204 et fragmentis nonnullis, binis columnis et 19 fere lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae formae recentioris continue scriptae spiritibus atque accentibus satis accurate ornatae sunt; littera prima paragraphi uniuscuiusque aliis maior est et textus seriem excedit; Amm (non Eus); mutilus:

continet evangelia; desunt *Mt* 1,1—8,34 12,1—44 13,55—14,9 15,20—31 20,18—21,5 *Mc* 1,43—2,8 2,23—3,5 11,6—26 14,54—15,5 15,39—16,19 *Lc* mutilum est locis viginti quattuor *Io* 3,5—14 4,23—38 5,18—38 6,39—63 7,28—8,10 10,32—11,3 11,40—12,3 12,14—25 13,34—21,25; Wetstenii tempore nondum defuerunt tot versus; incipiebat tum codex Mt 7,6, et loci alii exstabant qui hodie non comparent.

Olim Iohannis Boreeli (nat. a. 1577, mort. a. 1629) legati Batavi ad Iacobum I Angliae regem, post Boreeli mortem a viro aliquo docto eoque ignoto inde a Mt 7,6 usque ad Lc 11 conlatus,[1] mox evanuit; Wetstenius, quocum Isaacus Verburgius conlationem illam anno 1730 communicavit, ipse scripsit: „Ubi codex iste nunc lateat rescire nondum potui.“ Anno 1830 repperit Iodocus Heringa, professor Rheno-Traiectinus, codicem in bibliotheca I. M. Roukensii in urbe Arenaci (Arenacum a Rheno-Traiectu triginta milia abest) eumque in bibliothecam academicam Rheno-Traiectinam transferri curavit. Scripsit Heringa dissertationem de codice quae conlationem accuratissimam comitatur, et Tischendorfius qui aestate anni 1841 codicem adiit ut eum conferret, minus dolebat quod copia codicis conferendi ei idcirco non concederetur, cum ex schedis Heringae manuscriptis perspiceret conlationem illam esse „docte institutam et ad criticorum usum ita comparatam ut editionis ipsius codicis locum“ teneret. Disputationem Heringa

[1] Wetstein, *N. T. Gr.* Amstel. a. 1751, vol. 1, p. 40.

ipso mortuo edidit Henricus Egbertus Vinkius.[1] Foliorum post Wetstenii aetatem deperditorum lectionem hausit Tischendorfius ex Wetstenio indicavitque signo F^{wtst} sive F^w.

F^a: Parisiensis Coislinianus I.

saec. VII ineuntis, in fol, alt. 33 cm, lat. 22. 9 cm, membr, [foll. 227 binis columnis in singulis paginis: continet Octateuchum et Regum libros],[2] quae ad Novum Testamentum spectant sunt scholia a prima manu margini adscripta.

continet Mt 5,48 12,48 27,25 Lc 1,42 2,24 23,21 Io 5,35 6,53.55 Act 4,33.34 9,24.25 10,13.15 22,22 1Co 7,39 11,29 2Co 3,13 9,7 11,33 Gal 4,21.22 Col 2,16.17 He 10,26.

Wetstenius invenit scholium continens Act 9,24.25 codicemque siglo F^{act} insignivit. Tischendorfius[3] autem cum codicem anno 1842 scrutaretur locos viginti supra dictos invenit, omnesque edidit in libro, *Monumenta sacra inedita*, Lipsiae a. 1846, proll. § 7, p. 24—26, text. p. 401—405, cum facsimili tab. III, num. 8.[4] Vidi codicem mense Augusto anni 1883.

G: Londinensis musei Britannici Harleianus 5684. Cantabrigiensis collegii Trinitatis B. 17. 20. num. 21.

saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 251, alt. 25.7 cm, lat. 21.5 cm, binis columnis et 21 vel 22 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae minus elegantes continue scriptae ornantur sed non accurate spiritibus et accentibus; punctum simplex saepius adhibetur; ϊ et ϋ saepe ita; litterae aliis maiores, textus seriem excedentes, paragraphos antecedunt; capp-tab in Lc [etiam Mc manu sec]; compendia usitata insunt; titl, Amm, Eus (Amm et Eus minio; sed Mt Amm $\mu\gamma'$—$\varrho\mu'$ atr), lect; habet notas ecclesiasticas in margine, unde $G^{mg\ eccles}$, mut: continet evangelia; desunt *Mt* 1,1 — *προσευξαι* 6,6 [folium

[1] Vinke, *Jodoci Heringa El. fil. . . . disputatio de codice Boreeliano, nunc Rheno-Trajectino, ab ipso in lucem protracto . . .* Trajecti ad Rhenum a. 1843. 4°. ff. viii, 103. cum facsimili. Cf Iac. Isaac. Doedes, „Iets over den codex Rheno-Traiectinus vroeger Boreelianus," *Jaarboeken voor wetenschappelijke Theologie*, ii, a. 1845; in primis p. 23.

[2] Cf Montfaucon, *Biblioth. Coislin.* Paris. a. 1715, p. 1—32.

[3] Tischendorf, *Theol. Studien und Kritiken*, Heidelbergae, a. 1842, fasc. 2, p. 496—511.

[4] Cf Silvestre, *Paléographie universelle*, Paris. 1841, vol. 2, num. 65.

dimidium Cantabrigiense nonnulla ex 5,29—31.39—43 continet] 7,25 *ανεμοι και — ερχου και* 8,9 8,23 *ηκολουθησαν — την πιστιν* 9,2 28,18 *λεγων — θηριων Mc* 1,13 (Mt 28,18 — Mc 1,13 suppleta sunt litteris minusculis in folio chartaceo manu recentiore fortasse saec. XV) *Mc* 14,19 — *εως τησ* 14,25 columna una abscissa *Lc* 1,1 — *ελισαβετ* 1,13 5,4 *και χαλασατε — πρεσβυτερουσ* 7,3 8,46 *εξελθουσαν — εξερχομενοι απο* 9,5 12,27 *δοξη αυτου — προσ ημασ* 12,41 (12,27—41 a manu alia recentiore saec. fortasse XIV litteris minusculis in folio chartaceo suppleta) 24,41 *ειπεν αυτοισ* — 24,53 *Jo* 18,5 *μετ αυτων — ηρωτησεν* 18,19 (18,5—19 manu eadem qua Mt 28,18 — Mc 1,13 suppleta) 19,4 *ουδεμιαν αιτιαν* (post *εν αυτω*) — *λεγει τω* 19,27; supplementa insignita sunt G^{supp}.

Ex Oriente ab Andrea Erasmo Seidelio cum codice H in Germaniam translatum, Seidelio mortuo a La Crozio bibliothecario regio Berolinensi anno 1718 emptum, qui codicem Iohanni Christophoro Wolfio pastori Hamburgensi dono dedit; primus neque vero accurate contulit Wolfius (Wolfii A).[1] Videtur folium illud dimidium Cantabrigiense a Wolfio de codice abscissum, ad Bentleium Cantabrigiam ut specimen missum esse anno 1721, pariter atque fragmentum codicis H; utrumque invenit Tregellesius anno 1845 inter schedas Bentleii. Wetstenius lectiones Wolfianas adhibuit, ipsum codicem ad Bentleium missum fuisse dixit. Posthac (ante annum 1729 quo anno Harleius pater mortuus est? ante annum 1741 quo anno filius mortuus est?) Harleianus factus denique in Museum Britannicum cessit. Fragmenta Harleiana anno circiter 1772 Griesbachius contulit, aestate anni 1842 Tischendorfius, anno denique 1847 Tregellesius, qui cum Tischendorfio ea quae aliter legerat communicavit. Haec recognovit Tischendorfius anno 1855. Facsimile invenitur apud Scrivenerum, *Introd.* ed. 3, tab. XI, num. 29. Vidi d. 18. Ian. et d. 13. Nov. a. 1883.

H: Hamburgensis bibliothecae publicae 91.
Cantabrigiensis collegii Trinitatis B. 17. 20. num. 21.
saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 386, quaternionibus exaratus, singulis columnis et 23 lineis in singulis paginis; litterae,

[1] Wolf, *Anecdota Graeca*, Hamburgi a. 1723, vol. 3, p. 48—92.

minus rudes quam quas habet G, continue scriptae, ornantur neque accurate spiritibus (cf supra, p. 90) et accentibus; crux plerumque pro puncto adhibita est; capp-tab, capp, titl, Amm (non Eus):

continet evangelia; desunt *Mt* 1,1 — *ερριψαν αυτους* 15,30 25,33 *τα δε ερυφια* — *του λαου* 26,3 *Mc* 1,32 — *οπου ην* 2,4 15,44 — *αυτων και* 16,14 *Lc* 5,18—32 6,8 *την ξηραν* — 22 10,2 *του θερισμου* — *εξουσιαν του* 10,19 *Io* 9,30 *το θαυμαστον* — *ου πιστευετε* 10,25 18,2 *ιησους εκει* — *πεποιηκοτες* 18,18 20,12 *ενα προς τη κεφ.* — *εις τον τυπον* 20,25; fragmentum Bentleianum continet Lc 1,3 *θεόφιλε· ἵνα ἐπιγνῶσ π—θησ λόγων τὴν ἀσφάλεια*[ν] usque ad *πορευόμενοι ἐν πᾶσαισ ταῖ*[σ] 1,6 item 1,13 *αυτον ο αγγελοσ·* (accentus periere) *μὴ φοβοῦ—ότι εἰσηκούσθη· ἡ δέησίσ σου·* usque ad *ν καὶ σίκερα οὐ μὴ πίη· καὶ—λησθήσεται ἔτι· ἐκ κοιλίασ* 1,15: textus melioris est notae quam codicis G textus.

Saeculo ut videtur exeunte nono vel decimo ineunte exaratus, ex Oriente a Seidelio translatus, ut codex G, emptus est codex a La Crozio (vide supra, p. 376) et Wolfio datus, qui in *Anecdotis* de eo disseruit[1] (Wolfii B). Fragmentum Cantabrigiense misit Wolfius ad Bentleium cum codicis G fragmento. Anno 1739 libros suos multos et praestantissimos bibliothecae urbis donavit Wolfius. Christianus Petersenus professor et bibliothecarius Hamburgensis codicis descriptionem ex schedis professoris et bibliothecarii A. A. H. Lichtensteinii (bibliothecae praefuit Lichtenst. annis 1794—1798) hausit.[2] Anno 1850 contulit Tregellesius codicem totum accuratissime, tum Hamburgo Lipsiam reversus exemplar in quo lectiones notaverat cum Tischendorfio communicavit. Tischendorfius ipse anno 1854 multas codicis partes contulit. Fragmentum Cantabrigiense repperit Tregellesius anno 1845 (cf supra, p. 376). Codicem perlustravi anno 1878, mense maio. Facsimile ex Tregellesiano in Scriveneri *Introd.* ed. 3, tab. XII, num. 31 inest.

[1] Wolf, *Anecd. Gr.* Hamburgi a. 1723, vol. 3, p. 48—92.

[2] Petersen, *Geschichte der Hamburgischen Stadtbibliothek*, Hamburgi a. 1838, p. 225—229.

I: Petropolitanus bibliothecae Caesareae.

(1.) Muralti[1] VI. I. (1.) (2.) (3.)

saec. V, in 4, membr, rescr, foll. 3, binis columnis et 29 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae rotundae et quadratae simplices purae accentibus non ornatae sunt; rarissime inveniuntur litterae maiores initiales; errores ex itacismo abundant; Amm signo notantur etsi numeri non adponuntur:

continet *Io* 11,50 *συμφερι ημῑ — λαζαρον ι* 12,9 15,12 *[κα]θωσ ηγαπη — αποσυναγ* 16,2 19,11 *σοι δεδομε —* (14) (16) *— διεμερισαν* 19,24; exscissae sunt multae litterae; textus est optimae notae.

Detecta sunt folia, Georgiace saeculo decimo rescripta, 28 i. e. 20 simplicis et 8 duplicis sive maioris formae, codicum septem antiquissimorum fragmenta, a Tischendorfio in oriente anno 1853 et posthac Petropolim translata. Haec omnia (vide I^{act} et I^{paul}) difficilia lectu edidit in *Monumentis sacris ineditis*, vol. 1, proll. p. XIII—XIX, text. p. 1—48. Folia tria haec inveniuntur p. 29—34 et facsimile tab. I, num. I.

(3.) Muralti VI. III. (7.) (8.) (9.) (10.) (11.) (12.)

saec. V, in 4, membr, rescr, foll. 6, binis columnis et 22—27 lineis in singulis paginis; similia sunt foliorum (1.), sed habent saepius litteras initiales maiores et praebent numeros sectionum Amm:

continet *Mt* 14,13 *[ανεχ]ωρησεν — φαγειν* 16 14,19 *και κελευσασ — ανεβη* 23 [pagg. 3.4] 24,37 *ωσπερ γαρ αι —* (40) *—* (49) *— αυτων εξηλ* 25,1 25,32 *ωσπερ —* (35) (39) (43) *— ελαχιστων* 25,45 26,31 *[νυ]κτι ταυτη — ερχεται* 26,45 [pag. 11—16] *Mc* 9,14 *ιδεν οχλον —* (16. 17) *— και ει[πα]* 9,18 9,19 *ω γενεα —* (20. 21) *— εφ ημασ* 9,22 14,58 *[οικο]δομησω —* (61) *— κατεκριναν* 14,64 14,65 *[αυτ]ω και περικα —* (67. 68) *— εξ αυτω̄ —* 14,70 [pagg. 17—20]; exciderunt multa; textus est optimae notae.

Mon. sac. ined. vol. 1, paginas ad fragmenta iam invenisti; facsimile tab. I, num. III.

(4.) Muralti XIII. (1.) (2.) (3.) (4.) (5.) (6.)

saec. VI, in 4, membr, rescr, foll. 6, binis columnis et 22 lineis in singulis paginis; litterae unciales maiores quam in (1.) et (3.) et magis ad formas productas sive declinatas inclinantes accentibus non

[1] Muralt, *Catalogue des manuscrits Grecs de la bibliothèque impériale publique*, Petropoli a. 1864.

ornatae sunt; litterae initiales aliis maiores litterarum ordinem excedunt; Amm (non Eus); similis est codicis P:

continet *Mt* 17,22 [*συστρεφομε*]*νων δε* — (25) — *ου μη* 18,3 18,11 [*σ*]*ωσαι* — *του* [*εν*] 18,19 19,5 [*τον* $\overline{\pi\rho}$[$\overline{\alpha}$ *αυτου* — [*χωλυ*] *εται* 19,14; multa abscissa sunt [pagg. 5—10]. *Lc* 18,14 [*ταπει*]*νωθησεται* — *ευκοπω*[*τερον*] 18,25 [pagg. 23.24] *Io* 4,52 [*εβδο*]*μην* — (5,4) — [*περι*]*πατει* 5,8; multa abscissa sunt [pagg. 27. 28] 20,17 *προσ τουσ αδελφουσ* — *και θω*[*μασ*] 20,26; multae litterae exciderunt [pagg. 35. 36].

Mon. sac. ined. vol. 1, paginae iam datae sunt; facsimile tab. I, num. IV.

(7.) Muralti XIII. (7.) (8.)

saec. VI, in 4, membr, rescr, foll. 2, binis columnis et 22 vel 23 lineis in singulis paginis; litterae unciales maximae, ut in codice N, sunt; punctum simplex et puncta duplicata adhibentur, praeterea distinguitur inter puncta ad summam et ad imam litteram posita; Amm (non Eus):

continet fragmenta ex *Lc* 7,39 *εγινωσκεν* — *εαυτοισ* 7,49; deest medius utriusque columnae in utraque pagina versus, folio duplici dissecto (cf proll. p. xvii) [pagg. 21. 22] 24,10 [*αποστο*]*λουσ* — (12. 13) (15) (18) *του θυ* 24,19; multa desunt [pagg. 25. 26]; fortasse his addenda sunt Porfirii folia *Mt* 26,59—70 27,44—56 *Mc* 1,34—2,12.

Mon. sac. ined. vol. 1, paginae iam datae sunt; facsimile invenitur in *Anecdotis sacris et profanis*, Lipsiae a. 1855, tab. III, num. VI.

I^{b}: Londinensis musei Britannici 17136.

saec. V, fol nunc in 8, membr, bis rescr, foll. 2, — folia 117. 118 et 126. 127 in codice qui Severi hymnos Syriace continet; Graecis deletis Syriace rescripta sunt folia saec. 9, et his Syriacis erasis, iterum Syriace rescripta sunt saec. 10 vel 11 —; binis columnis et 8 vel 9 (olim ut videtur 16 vel 18) lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae simplices spiritibus (spiritus uno loco a Tregellesio, *Text. crit.* p. 184, notatus, videtur esse a manu posteriore) vel accentibus non ornatae sunt; interpunctio simplicissima est; litterae initiales prorsus non adhibentur; Amm (non Eus):

continet *Io* 13,16—17.19—20.23—24.26—27 16,7—8 (ad 16,8 adde *και* ante *ελθων*).9 (*περι*).12—13.15—16.18—19 (adde *ουν ο* $\overline{\iota\sigma}$ *οτι η* post *εγνω*)[1]; nonnulla legi non possunt; textus cum testibus antiquissimis consentit.

[1] De addendis his versibus 9.19 cf Tregellesium, *Horne's Introd.* ed. 11, Lond. 1863, p. 766.

Ex deserto Nitriensi Londinium translatus est codex hic. Tischendorfius et Tregellesius eruerunt Graeca non sine magno labore; ille edidit fragmenta in *Mon. sac. ined.* vol. 2, proll. IV, p. XXXXII seq., text. p. 311.312, facsimile num. 7^a et 7^b. Quae postea Tischendorfio contigit eruere, in editione hac adhibita sunt. In editione septima insignita sunt fragmenta haec siglo N^b. Codicem vidi anno 1883.

K: Parisiensis bibliothecae nationalis 63, olim $\frac{2243}{33}$, Cyprius dictus, olim Colbertinus 5149.

saec. IX, in 4, membr, foll. 269, singulis columnis et 16—31 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae et crassae oblongae et erectae spiritibus et accentibus neque accurate ornatae continue scriptae sunt; punctum simplex saepe adhibetur; nonnullis locis videtur punctum *στίχων* finem significare quasi codex ex codice stichometrice scripto transcriptus esset; errores ex itacismo et alii abundant; compendia usitata adhibentur; manus posterior videtur Eus-tab, capp-tab, titl, Amm (Eus non exstant), subscr, notas ecclesiasticas, syn, men, addidisse:

continet evangelia integra; prae plerisque codicibus textu Constantinopolitanis bonae notae est, neque desunt lectiones quas Westcottus Hortiusque Prae-Syriacas dicunt (cf supra, p. 197. 200); in iis quae manu secunda subscripta sunt legitur: *προσδεξητε αὐτὴν* [*τὴν δέλτον*] *ἡ παναγία θ̄κ̄ο̄σ̄ κ̀, ὁ ἅγιοσ Εὐτυχιοσ,* (*αὐτὴν ἡ παν* ex Scholzio; ipse nondum satis accurate haec verba excussi).

Scriptus ut videtur saeculo nono medio vel exeunte, anno 1673 ab insula Cypro in bibliothecam Colbertinam translatus est codex. Simonius[1] nonnulla ex codice excerpsit. Conlationem Millius[2] ab amicis accepit. Montefalconius[3] codicem descripsit quem secutus Blanchinus[4] locos

[1] Simon, *Histoire critique du texte du N. T.* Roterodami a. 1689, cap. x, p. 101^b et cap. xxxii, p. 407 seqq.

[2] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster, Amst. a. 1710, paragr. 1498, p. 166^a.

[3] Montfaucon, *Palaeographia Graeca*, Parisiis, a. 1708, p. 41. 232.

[4] Bianchini, *Evang. quadr.* Romae a. 1749, pars I, vol. 2, p. diii et facsimile.

selectos ex codice praebet. Scholzius[1] codicem usitata neglegentia contulit; accurate Tischendorfius anno 1842, et a. 1849; 1850 Tregellesius qui conlationem suam cum Tischendorfiana Lipsiae a. 1850 comparavit. Vidi codicem Aug. a. 1883.

L: Parisiensis bibl. nation. 62, ante 2861 vel 1558. saec. VIII, in 4, membr, foll. 257, alt. 23.4 cm, lat. 17.3 cm, binis columnis et 25 lineis in singulis paginis; foll. 32—39 locum commutaverunt cum foll. 211—218; membrana crassa et fortis est; litterae unciales magnae oblongae apostrophis et spiritibus accentibusque ornatae sunt sed minus accurate; litterae initiales magnae, saepe pictae; neglegenter scriptus a scriba qui Graece fortasse nesciebat; punctum medium, comma, punctum cum commate (; — non interrogationis signum), puncta bis ter quater posita, crux usurpantur; compendia usitata adhibentur: scatet erroribus ex itacismo; formae „Alexandrinae" abundant; capp-tab, titl, capp, Amm, Eus, lect:

continet evangelia; desunt *Mt* 4,22 *οι δε — κειμενη* 5,14 28,17 *[και ι]δοντεσ — αιωνοσ* 28,20 *Mc* 10,16 *τασ χειρασ — τω αιωνι* 10,30 15,2 *και επηρωτησεν — τα ιδια* 15,20 *Io* 21,15 *συ οιδασ οτι — εστιν* 21,25; multa emendata sunt sive e pluribus exemplaribus sive ex exemplari cum lectionibus variis in margine; insunt adnotationes, vide ad Mc 16,8; textus optimae notae.

Roberto Stephano fuit *η′*, quod et in volumine notatur. Wetstenius contulit codicem cursim insignivitque L siglo.[2] Griesbachius sedulo examinavit.[3] Tischendorfius transcripsit ediditque in *Mon. sac. ined.* Lipsiae a. 1846, proll. § 6, p. 15—24, text. 57—399, facsimilia tab. I, num. 7, tab. III, num. 7. Vidi codicem Aug. a. 1883.

M: Parisiensis bibl. nation. 48, olim $\frac{2243}{2}$. saec. IX exeuntis, in 4, membr, foll. 257, coll. 2, 24 lineis in singulis paginis; litterae unciales parvae et elegantes spiritibus et accentibus ornatae continue scriptae sunt; errores ex itacismo abundant; notae ecclesiasticae in marginibus teste Tischendorfio prima manu litteris minusculis exaratae litterarum forma egregie conveniunt cum Platone Oxoniensi (Bodl. Clarke 39) anno 895 scripto; Carp, Eus-tab, Amm, Eus, syn, men, mus; ima pagina harmoniam quandam praebet (cf supra, p. 144):

[1] Scholz, *Curae criticae* etc. II. *De codice Cyprio* etc, Heidelbergae a. 1820, p. 53—90, cum facsimili pessimo.

[2] Cf G. Less, (cf supra, p. 368, adn. 5), pars 9, p. 144—147.

[3] Griesbach, *Symb. crit.* (cf supra, p. 247, adn. 1), vol. 1, p. lxvi—cxli.

continet evangelia integra; textus eiusdem fere pretii atque codicis K est; ex Arabicis in ultima pagina scriptis nihil nisi nomen Hierosolymae certe erutum est.

Post saeculum nonum medium ut videtur exaratus, olim fuit codex hic Francisci de Camps[1] abbatis Signiensis (nat. a. 1643, mort. a. 1723) qui codicem Ludovico XIV regi die primo anni 1706 dono dedit. Anno 1708 descripsit codicem Montefalconius.[2] Abbas de Louvois codicem in usum Kusteri (Paris. 2) contulit.[3] Blanchinus[4] locos selectos citat ex codice. Scholzius codicem suo modo contulit. Anno 1841 transcripsit Tischendorfius totum cum menologiis et synaxariis, anno 1850 Tregellesius accurate contulit. Scrivenerus[5] facsimile edidit post photographiam a v. cl. Burgonio acceptam. V. cl. Silvestrius[6] facsimile praebet codicis. Vidi codicem Aug. a. 1883.

† N:

Patmiensis monasterii s. Iohannis . .	foll.	33
Romanus Vaticanus 3875	„	6
Londinensis mus. Brit. Cotton. Titus C. xv.	„	4
Caesareus Vindobonensis Lambecii 2, propalam conlocatus	„	2

saec. VI exeunte, in fol, membr, purpureo-argenteus, foll. 45, alt. 32 cm, lat. 26.5 cm, text. alt. 22 vel 23.5 cm, lat. 10 cm, binis columnis et 16 lineis in singulis paginis; membrana tenuissima purpureo colore tincta; textus est argento scriptus sed Dei et Christi nomina auro distinguuntur; litterae unciales maximae rotundae et quadrae simplices spiritus hic illic habent ut ἐλαλησα (Londin.) ἀπο (Vindob.), non accentus; punctum simplex ad summam litteram et spatium vacuum usurpantur; litterae initiales linearum seriem excedunt;

[1] Nomen saepe male variatum ita scribendum est: François de Camps, abbé de Signy.

[2] Montfaucon, *Palaeogr. Gr.* Paris. a. 1708, p. 260, cum facsim.

[3] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster. Amst. a. 1710, praef. fol. 4b.

[4] Bianchini, *Evang. quadr.* Romae a. 1749, pars 1, vol. 2, p. div et facs.

[5] Scrivener, *Plain introduction* etc. ed. 3, Cantabr. 1883, tab. xii, num. 32.

[6] Silvestre, *Paléographie universelle*, Parisiis a. 1841, vol. 2, num. 76.

† quod superest ex hoc codice repertum in Asia minori Russiarum Imperator emit. Edidit in Texts and Studies. "Cod Purpureus" v. cl. Cronin. 1899.

litterae minores sub finem linearum eiusdem sunt formae atque aliae; ϊ et ϋ ita ad initium verborum; compendia saepe non adhibentur; errores ex itacismo insunt; formae „Alexandrinae" usurpantur; capp, titl, Amm, Eus:

continet *Mt* 19,6 *εισιν δυο — προσηνε* 19,13 20,6 *αυτουσ τι ωδε — απο[κριθεισ]* 20,22 20,29 *[εκπορευο]μενων — και [ιδων]* 21,19 26,57 *[πρεσβυ]τεροι — διερ[ρηξεν]* 26,65 27,26 *τον δε ιν — γευ[σαμενοσ]* 27,34 *Mc* 6,53 *γην γεννησαρεθ — κρατειν* 7,4 7,20 *εκπορευομενον — ελαλει τον λογον* 8,32 9,1 *τοισ αμην λεγει — αλλ' οσ* 10,43 11,7 *αυτω τα ιματια — εαν τινοσ αδελφοσ* 12,19 14,25 *λεγω υμιν οτι* (multa desunt in 25.26.27.28.29.31. 32.33.34.35.37.39.40.41) — *εδιδουν αυ* 15,23 *Lc* 24,13 *[απε]χουσαν — τριτον ταυτην* 24,21 24,39 *πνα σαρκα — υμισ δε κα* 24,49 *Io* 14,2 *μοναι — μενων αυτοσ* 14,10 15,15 *λοσ ουκ οιδεν — νυν δε* 15,22; textus multa habet haud malae notae; insunt emendationes a manu altera antiqua.

Haec folia olim unius codicis direpta sunt fortasse ut venum darentur. Folia duo *Vindobonensia* Lc 24,13—21. 39—49 a Lambecio[1] notata eoque duce a Montefalconio[2] et Wetstenio (N) iniuria putabantur eiusdem codicis esse atque folia nonnulla libri Genesis Vindobonensia, quod Treschowius[3] recte negavit, cum textum transcripsit. Alterus[4] lectiones varias dedit. Folia quattuor *Londinensia* Mt 26,57—65 27,26—34 Io 14,2—10 15,15—22 contulit neglegenter Wetstenius anno 1715 sigloque I insignivit. V. cl. Scrivenerus folia haec transcripsit a. 1845. Folia sex *Romana* Mt 19,6—13 20,6—22 20,29—21,19 descripsit Blanchinus[5]. Gaetanus Marinus haec folia in usum Scholzii (Γ) minus accurate contulit; lectiones illae Marini codici ipsi adiacebant anno 1843 quo

[1] Lambecius, *Commentariorum de aug. bibliotheca Caesar. Vindob.* ed. alt. opera et studio Adami Franc. Kollarii, Vindobonae, vol. (lib.) 3 (a. 1776), coll. 30—32.

[2] Montfaucon, *Palaeogr. Gr.* Paris. a. 1708, p. 190—194.

[3] Hermann Treschow, *Tentamen descriptionis codicum veterum aliquot Graecorum N. F.* Havniae a. 1773, p. 124.127.

[4] Alter (ut supra, p. 254), vol. 1, p. 999—1001.

[5] Bianchini, *Evang. quadr.* Romae a. 1748, pars 1, vol. 2, p. di[a]—diii[a].

anno Tischendorfius Romae fuit. Haec omnia Vindobonensia (N), Londinensia (I), Romana (Γ) cum vidisset Tischendorfius eiusdem esse codicis edidit[1] anno 1846. Folia *Patmiensia* Mc 6,53—7,4 7,20—8,32 9,1—10,43 11,7—12,19 14,25—15,23 nuper reperta transcripsit v. cl. Iohannes Sakkelion monachus in usum Tischendorfii, edidit v. cl. Duchesnius[2] anno 1876. Folia Vindob. vidi a. 1876, Londin. a. 1883.

N^a: Cairensis patriarchi Alexandrini (nunc Porfirii?). saec. VI, in fol, membr, fragmenta duo purpurea auro scripta; litterae litterarum in codice N simillimae sunt: continent *Mc* 9,14. 15.16.17.18.20.21.22 10,23.24.29.

Anno 1850 vidit haec v. cl. Porfirius Uspenskius archiepiscopus descripsitque in libris suis lingua Russica conscriptis,[3] ex quibus v. cl. Oscarus de Gebhardt notitiam hanc in meum usum hausit.

N^b: hodie I^b cf supra, p. 379.

O: Moscuensis Synodi CXX (hodie 119?), olim in Atho.[4] saec.IX, in fol, membr, foll.8, litterae unciales magnae spiritibus et accentibus ornatae continue scriptae sunt; punctum simplex, comma, signum interrogationis adhibentur; compendia usitata inveniuntur: continet *Io* 1,1 *Ἐν ἀρχῇ — ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν* 1,4 20,10 *ἀπῆλθον — κλαίεισ;* 20,13 20,15 *λέγει αὐτῇ — θεὸν ὑμῶν* 20,17 20,20 *ἐχάρησαν οὖν — ἦλθεν ὁ ἰησοῦσ* 20,24; ver. 15 bis repetitur, ver. 17 ter; scholia litteris minusculis exarata textum comitantur.

[1] Tischendorf, *Mon. sacr. ined.* Lips. a. 1846, proll. § 3, p. 10—12, text. p. 11—36, facsimilia tab. ii, num. 2.3.4; ad Mt 21,11 legendum est *ναζαρεττησ* pro *-ρετησ*.

[2] Duchesne, *Archives des missions scientifiques et littéraires*, Parisiis a. 1876, ser. iii, vol. 3, p. 386—419.

[3] Porfiri Uspenski, *Iter per Aegyptum et in monasteria sancti Antonii Magni et beati Pauli Thebani, anno 1850*, Petropoli a. 1856, p. 77. Facsimilia inveniuntur in libro, *Oriens Christianus: Aegyptus et Sinai*, Petropoli a. 1857, tabb. xiii.xiv.

[4] Wetstenii fragmentum O, quod Anselmus Bandurius Montefalconio (*Pal. Gr.* p. 235) dono dedit, ex hoc catalogo extrusit Tischendorfius quod ex evangeliario esset decimi fere saeculi; nihil praebuit nisi Lc 18,11—14 neque integre; cf infra, VIII, 5, A, Evrm 295.

Nono ut videtur saeculo scriptus est codex in monte Atho in monasterio Dionysii. A bibliopega adhibita sunt haec fragmenta ad codicem Chrysostomi homilias in Genesim continentem compingendum. Inde Moscuam translatus est codex Chrysostomi ille in quo Matthaeius fragmenta detexit eaque edidit[1] in Novo Testamento suo cum facsimili (cod. 15). Tregellesius fragmenta haec in appendice editionis suae codicis Ξ (cf infra, p. 407.408) anno 1861 edidit. Tischendorfius Moscuae anno 1868 tota transcripsit.

O^a: Guelferbytanus

saec. IX, in codice Latino saeculi noni grammaticam Pompeii continente:

continet duos hymnos, Mariae *Lc* 1,46—55, Zachariae 1,68—79.

Edidit fragmenta Tischendorfius, *Anecdota sacra et profana*, Lipsiae a. 1855, p. 206—208.

O^b: Bodleianus Misc. Gr. 5 (Auct. D. 4.1) olim Bodl. 120.

saec. X, in psalterio, foll. 313 et 314:

continet *Lc* 1,46—55.68—79 2,29—32.

Vide Tischendorfium (ut ad O^a), p. 206. Perlustravi a. 1883.

O^c: Veronensis

saec. VI, in psalterio Graeco-Latino, Graecis litteris Latinis expressis:

continet *Lc* 1,46—55; incipit Megalyni e psyche mu ton Quirion Ce egalliasen to pneuma mu epi to theo to soteri (cod. *sori*, quod compendium scripturae videtur esse) mu.

Edidit psalterium hoc Blanchinus[2] in psalterio duplici.

O^d: Turicensis

saec. VII, in psalterio purpureo-argenteo:

continet *Lc* 1,46—55.68—79 2,29—31.

Edidit Tischendorfius, *Mon. sacr. ined.* Lipsiae a. 1869, vol. 4, p. 211 sq. p. 221 sq.

[1] Matthaei, *Thess. et Tim.* Rigae a. 1758, p. 257—263; facs. in *Apoc.* Rigae a. 1785.

[2] Bianchini, *Vindiciae canonicarum scripturarum*, Romae a. 1740, p. 275; cf Tischendorf, *V. T. Gr. iuxta LXX interpretes*, ed. 6, cur. E. Nestle, Lipsiae a. 1880, vol. 1, p. xlv.xlvi.

O^e: Sangallensis 17.

saec. IX, in codice partim Latine partim Graece scripto: continet *Lc* 1,46—55.68—79 2,29—31. Conlatus a Tischendorfio.

O^f: Moscuensis

saec. IX, in psalterio:

continet *Lc* 1,46—55.68—79 (2,29—31?). Olim Abrahami de Noroff, hodie in museo Rumjanzowiano Moscuae. Conlata sunt fragmenta a Tischendorfio.

O^g: Parisiis bibl. Arsenal; vide infra, p. 438.

P: Guelferbytanus Weissemburg 64.

saec. VI, in fol, membr, rescr, foll. 43, binis columnis et 24 lineis in singulis paginis, litterae unciales permagnae hic illic formae elongatae et compressae spiritibus non accentibus ornantur, spiritus attamen minus accurate adduntur; litterae initiales maiores sunt; apostrophus usurpatur; punctum simplex plerumque ad mediam litteram adhibetur; errores ex itacismo et formae Alexandrinae in codice insunt; compendia usitata inveniuntur, sed ex rarioribus sunt $\overline{\text{αυ}}^{\omega}$ et $\overline{\text{αυ}}^{ο}$ pro *αυτω* et *αυτου*; passim positum est signum in margine ad capitum quorundam initia distinguenda; capp-tab, Amm, (Eus nunc desunt, quamquam fortasse minio scripti erasi sunt):

continet *Mt* 1,11 [*αδελφουσ*] *αυ*[*το*]*υ* — *υιον* 1,21 3,13 *τοτε* — *ποιησω* 4,19 10,7 *οτι ηγγικεν* — *οταν δε παρα* 10,19 10,42 *και οσ* — *σου*: *αμην* 11,11 13,40 *εν τη* — *οδοντων* 13,50 14,15 *αγορασωσιν* — *την εν*[*τολην*] 15,3 15,29 *μεταβασ* — *απολυσασ* 15,39 *Mc* 1,2 *ωσ γεγραπται* — (4.) — *αγαπητοσ εν σοι* 1,11 3,5 *επι τη* — *του ἰακωβου* 3,17 14,13 *αυτοισ υπαγετε* — *εκχυννομενον* 14,24 14,48 *συλλαβειν* — *επηρωτα* 14,61 15,12 *ιουδαιων* — *εξεπνευσεν* 15,37 *Lc* 1,1 [*ανα*]*ταξασθαι* — *ζαχαρια* 1,13 2,9 *επεστη* — *προσ αυτουσ* 2,20 6,21 *οτι χορτασθησεσθαι* — *οφθαλμω σου* pr 6,42 7,32 *παιδιοισ* — *επτα* 8,2 8,31 *και παρεκαλει* — *μονον πι* 8,50 9,26 *τουτον* — *εν τω* 9,36 10,36 *ληστασ* — *ημιν · και μη* 11,4 12,34 *εκει και* — *ερχεσθαι · και* 12,45 14,14 *ανταποδοθησεται* — *προσ αυτουσ* 14,25 15,13 *παντα* — *ἀβρααμ᾽* 16,22 18,13 *μοι τω* — $\overline{\text{υε}}$ $\overline{\text{δαδ}}$ 18,39 20,21 *και ου* — *αληθωσ* 21,3 22,3 *εισηλθεν* — *εν τη βασι* 22,16 23,20 *λατοσ προσεφωνησεν* — *και οτε* 23,33 23,45 [*κα*]*ταπετασμα* — *βαθεοσ* 24,1 24,14 *και αυτοι* — *θεωρειν* 24,37 *Io* 1,29 *ερχομενον* — *ακολουθησαντων αυτω.* 1,41 2,13 *και εγγυσ* — *και* 2,25 21,1 *εφανερωσεν* — *μεστον* 21,11; teste v. cl. Scrivenero in versibus centum Lucae laudatur codex P 216 ies, ex quibus solus est P 14 ies, convenit cum codicibus aliis contra AB 21 ies, cum AB 50 ies, cum B contra A 29 ies, cum A contra B 102 ies.

Codex hic palimpsestus pars est codicis Carolini dicti, olim ut videtur Bobbiensis, Abbaselusianus, Moguntiacensis, Pragensis, empti a duce Brunsvicensi anno 1689. Detexit scripturam veterem Franciscus Antonius Knittelius metropolitanae ecclesiae apud Guelferbytanos archidiaconus. Scripturae recentiori Originum et epistularum sex Isidori Hispalensis inservierunt folia ex tribus codicibus conlecta scilicet duobus Graecorum evangeliorum, P et Q, et tertio loco Ulfilae versionis fragmentis illis pretiosis. Iacobus Fridericus Heusingerus tractavit de palimpsesto evangelico in libello „De quatuor evangeliorum codice Graeco, quem antiqua manu membrana scriptum Guelferbytana bibliotheca servat," Guelferbyti a. 1752. Knittelius ipse scripsit libellum: „Ulphilae versionem Gothicam nonnullorum capitum epistolae Pauli ad Romanos . . . et duo IV. evangeliorum fragmenta Graeca saeculo VI. scripta . . .", Brunsvigae a. 1758 in 4. ff. (7) cum facsimili Ulfilae versionis; eo tempore volebat codices anno 1759 edere. Anno demum 1762 editus est Brunsvigae liber „Ulphilae versionem . . . una cum variae litteraturae monimentis huc usque ineditis eruit commentatus est datque foras F. A. Knittel", continens omnia quae Knittelius legerat in duobus evangeliorum codicibus rescriptis P = codex A, p. 53—100 et Q = codex B, p. 101—118, vide etiam p. 271—315. Tischendorfius autumno anni 1854, legit multa (columnas 17 plane nondum lectas, alias 35 minima ex parte, alias 44 maiore tantum ex parte) quae Knittelium latuerant; immo codicis utriusque quod superest totum legit nisi novem fere dimidiatos versus, qui initio evangeliorum Marci et Lucae rubro olim scripti prorsusque abluti erant. Tinctura chemica usus est ad unam solam litteram. Codicem P ita perfecte erutum publici iuris fecit Tischendorfius in *Monumentis sacris ineditis*, Lipsiae a. 1869, vol. 6, proll. p. XII—XIV.XVI.XVII, text. p. 249—338; facsimile invenitur in vol. 3 (anni 1860) sub finem, tab. II.

Q: Guelferbytanus Weissemburg 64.

saec. V, in 4, membr, rescr, foll. 13, binis columnis et 28 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae, minores autem litteris codicis P, rotundae, spiritibus non accentibus ornantur; litterae initiales vix ceteris maiores sunt; apostrophus usurpatur; punctum simplex plerumque ad mediam litteram adhibetur; errores ex itacismo et formae „Alexandrinae" in codice insunt; compendia usitata adhibentur; Amm; Eus desunt, fortasse minio scripti erasi sunt:

continet *Lc* 4,34 *εα τι — επαναγαγε εισ το βα* 5,4 6,10 *θη η χειρ — κατα* 6,26 12,6 *επιλελησμενον — ο δουλοσ* 12,43 15,14 *εγενετο — ειπεν αυτω* 15,31 17,34 *ταυ . και ο ετεροσ — ιδοντεσ* 18,15 18,34 *και αυτοι — μελλει η βα* 19,11 19,47 *λαου — τι ουν* 20,17 20,34 *οι υιοι — πολλοι γαρ* 21,8 22,27 *σω υμων — και ειπεν* 22,46 23,30 *γειν τοισ ορεσιν — οι γνωστοι* 23,49 *Io* 12,3 *πολυτιμου — εν τη εορτη* 12,20 14,3 *μασ προσ εμαυτον — εμφανιζειν σε* 14,22; teste Scrivenero ad versus centum Lucae laudatur codex Q 182 ies, ex quibus non semel stat Q solus, convenit Q cum codicibus aliis contra AB 19ies, cum AB 50 ies, cum B contra A 38 ies, cum A contra B 75ies.

De codicis historia vide supra ad codicem P. Edidit Tischendorfius codicem Q in *Mon. sac. ined.* Lipsiae a. 1860, vol. 3, proll. p. XXXVI—XXXIX, text. p. 262—290, cum facsimili tab. II.

R: Nitriensis, nunc Londin.[1] mus. Brit. Add. 17211.

saec. VI, in fol, membr, rescr, foll. 48 (53), nunc alt. circa 29.6 cm, lat. 23.5 cm, text. alt. 23 cm, lat. col. 7.5 cm, binis columnis et 25 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae litterarum in codicibus I^7 N P similes sunt etsi exempla uncialis scripturae productae non plane desunt; litterae maiores linearum seriem excedentes paragraphos incipiunt; spiritibus et accentibus carent fragmenta; punctum simplex adhibetur plerumque ad summam litteram adpositum; compendia usitata inveniuntur; capp-tab, Amm (non Eus); mutilus; difficilis lectu praesertim in paginis mollioribus; scriptura nova Syriaca saeculi fere noni crassa et atra est;

continet *Lc* 1,1 [*επ*]*ειδηπερ — ονομα* [*αυτου*] 1,13 1,69 *κερασ — γαλιλαιασ* 2,4 2,16 [*σπευ*]*σαντεσ· και —* 2,27 *του ποι*[*ησαι*] 4,38 [*ηρ*]*ωτησαν — ο σιμων ει*[*πεν*] 5,5 5,25 [*και*] *παρα-*

[1] Fragmentum Tubingense, quod Griesbachio et Scholzio R fuit, Tischendorfio ex evangeliario videbatur esse; cf infra caput VIII, 5, Evrm 294. Codex Neapolitanus qui anno 1849 Tischendorfio R erat, posthac W^b designatus est.

χρημα — αυτοσ δ 6,8 6,18 *[ε]θεραπευον[τ]ο — και καθωσ [θε]* 6,31. 32.34.35.36.37.38 — 40 6,49 *[ευ]θεωσ συνεπεσεν· — καθαριζονται·* 7,22 7,44.46.47.50 8,1.2.3 8,5 *[τον] σπορον — κατεχουσ[ιν και]* 8,15 8,25 *οτι και τοισ — εξουσιαν επι* 9,1 9,12 *οχλον — εξεπλησ-[σοντο]* 9,43 10,3 *[αρ]νασ — εμου ακο[υει]* 10,16 11,4 *[πα]νηρου· — και μασ[τοι]* 11,27 12,4 *και μετα* — 12,15 12,40 *[οτ]ι η ωρα — πεν[τε εν]* 12,52 13,26 *σθαι λεγίν — τω ελθ* 14,1 14,12 *αυτοι — τελωναι και οι* 15,1 15,13 *[τερ]οσ ϋϊοσ — πασ εισ* 16,16 17,21 *[γα]ρ η βασιλια — ο ετεροσ* 18,10 18,22 *ετι εν — [δι]καιουσ [ειναι]* 20,20 20,33 *αυτων — λημψ[ονται]* 20,47 21,12 *[λι]σ και ηγεμο[ν]ασ·* — (22,4.5.) — *παραδουναι* 22,6 22,8 *πορευθεντεσ — αυτουσ επιθυ* 22,15 22,42 *[π]ερ̄ ει βουλη — καθημεν[ον]* 22,56 22,71 *[δ]ε ειπαν — επεμψ* 23,11 23,38 *γραμμασιν — ουτοσ ουκ ην* 23,51; textus bonae est notae praebetque multas lectiones Prae-Syriacas (cf supra, p. 198—201).

Saeculo ut videtur sexto exaratus est codex et haec eius fragmenta saeculo nono vel decimo adhibita sunt in codicem qui scripta Syriaca Severi Antiocheni continet componendum. Anno fere 1847 ex monasterio Nitriensi Coptico s. Mariae Deiparae (septuaginta milia passuum ad septentriones et ad occidentem ab urbe Caïra abest), translatus est codex Severi cum codicibus 550 in bibliothecam musei Britannici, ubi Guilelmus Curetonus sub Severi scriptis 4000 versuum Homeri Iliadis detexit eosque edidit a. 1851. Lucae fragmenta quae primum Curetonus edere voluit, eruerunt denique atque transcripserunt Tregellesius anno 1854, Tischendorfius anno 1855. Scripsit hic: „Investigandi labor haud exiguus erat, praesertim caelo plerumque nubilo; neque ferebant leges Musei Britannici ut ullo loco evanidae litterae restaurarentur chemicis. Nihilominus contigit ut, exceptis paucis capitis 22 versibus, tantum non omnia legerem, nec nisi raro de vera codicis lectione aliqua dubitatio maneret." Edidit Tischendorfius fragmenta[1] in libro, *Mon. sacr. ined.* vol. 2, Lipsiae a. 1857,

[1] Tregellesius, *Horne's Introd.* ed. 11, Lond. a. 1863, p. 764, reprehendit nonnulla in codicis R editione Tischendorfiana. Ex his correxit Tischendorfius, in hac editione *N. T. Gr.* octava, diserte

proll. p. xiv—xxii, text p. 1—92, facs. 1.[1] Anno 1865 adiit Tischendorfius codicem iterum ut locos conferret quibus Tregellesius aliter atque ipse legerat, quo tempore contulit etiam folia tria dimidia (foll. 2.11.14) quae detexerat v. cl. Guilelmus Wrightius[2] nova nonnulla ex capitibus 6.7.8 continentia. Anno 1883 folia nova tria dimidia exscripsi.

S: Vaticanus 354.

saec. X, in fol, membr, foll. 234, binis columnis et 27 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae oblongae minus elegantes spiritibus atque accentibus ornatae continue scriptae sunt; litterae aliis maiores linearum seriem excedentes paragraphorum initia indicant; punctum simplex et crux ut videtur adhibentur; Carp, Eus-tab, prol, Amm, Eus, *στιχ*, mus:

continet evangelia; textus formae posterioris est (cf supra, p. 197.201); insunt correctiones et adnotationes in margine a manu alia antiqua cf Mt 27,16.17; loci Lc 22,43.44 Io 5,4 7,53—8,11 obelis ut videtur a manu prima designati sunt.

Anno 949 scriptus est codex hic, paene eorum vetustissimus qui annum adscriptum habent: *ἐγράφει ἡ τιμία δέλτος αὕτη, διὰ χειρὸς ἐμοῦ Μιχαὴλ μοναχοῦ ἁμαρτωλοῦ μηνὶ μαρτίῳ, α. ἡμέρᾳ ε. ὥρᾳ ς. ἔτους ϛνῃ. ἰνδικτίωνος ζ.* Blanchinus[3] descripsit; Birchius[4] codicem bis contulit multa tamen neglexit quae hodie desiderantur in conlationibus. Tischendorfius codicem percurrit anno 1843 et adnotationem ad

Lc 5,36 8,5 10,7 11,17 12,48 15,14 18,7 19,4.48 20,42, et silentio Lc 1,77 8,29 11,12. Locis Lc 11,15 12,49 18,10 retinuit Tischendorfius lectionem suam etsi locis duobus primis non sine dubitatione; cf apparatum eius ad hos locos.

[1] Facsimilia invenies etiam apud Westcottum, *Smith's Dictionary of the Bible*, sub voce *New Testament*, tab. i, num. 3, et apud Scrivenerum, *Introd.* ed. 3, tab. vi, num. 17.

[2] Wright, *Journal of sacred literature*, Londinii a. 1864, nov. ser. vol. 3, p. 466.

[3] Bianchini, *Evang. quadr.* Romae a. 1749, pars 1, vol. 2, p. div, et facs. ante p. cdxciii; cf. p. dlxxi.dlxxii.

[4] Birch, *Quatuor evangelia Graece*, Havniae a. 1788, p. iii. iv, et facs., et *Variae lectt. ad textum IV. evv.* Havniae a. 1801, p. iv. v, et facs.

Mt 27,17 transcripsit[1] et facsimile delineavit; teste Tischendorfio fuit Blanchini facsimile nimis elegans, Birchii non satis elegans. Tregellesius codicem perlustravit. Tischendorfius anno 1866 codicem accuratius excussit, Birchii conlationem auxit et correxit.

T^a: Romae collegii de propaganda fide, olim Borgianus 1. saec. V, in 4, membr, foll. 17, binis columnis in singulis paginis; litterae unciales nonnunquam spiritibus ornatae litteris in laeva pagina Sahidicis similes sunt ut videatur codex a Copto exaratus esse; punctum simplex adhibetur:

continet *Lc* 22,20 *εκχυνομενον — απολυσαι τον* 23,20 *Io* 6,28 *[ειπον ουν π]ρος — θελετε υπαγειν* 6,67 7,6 *ουπω παρεστιν — μαθηται μου εστε* 8,31 Graece et Sahidice sed Sahidica desunt Io 6,59—67 8,23^b — 31; est optimae notae.

Saeculo quinto ut videtur exaratus, fuit codex olim in museo Velitrano praesulis Stephani Borgiae, collegio Urbano de propaganda fide a secretis, hodie in collegii bibliotheca inest. Augustinus Antonius Georgius (*vernac.* Giorgi) fragmenta Io 6,28—67 7,6—8,31 edidit: *Fragmentum evangelii s. Iohannis Graecum Copto-Thebaicum saeculi IV* etc, Romae a. 1789 cum facsimili. Fragmenta haec contulit Birchius. Tischendorfius ea perlustravit atque facsimile confecit. Scribae errores, ut *βαβουσα* pro *λαβουσα*, *ων λαβων* pro *ον λαβων*, *δεκαι* pro *δεκα και* Lc 13,16 sqq., pariter atque similes in Borgianis scriptorem Coptum fuisse probant. Tregellesius communicavit cum v. cl. Bradleio H. Alfordo notitiam quam ex Zoegae libro[2] hauserat, et Romae repperit atque contulit Bradleius Alfordus Lc 22,20—23,20 in Borgiano codice; lectiones primus adhibuit v. cl. Henricus Alfordus in editione quarta sua *N. T. Gr.* anno 1859. Tischendorfius anno 1866 Borgiana contulit, nova transcripsit.

[1] Hanc edidit in actis *Jahrbücher der Literatur*, Vindobonae a. 1847, vol. 117, p. 7.

[2] Zoega, *Catalogus codicum Copticorum mss. qui in museo Borgiano Velitris adservantur*, Romae a. 1810.

T^b: Petropolitanus Muralti 10
saec. VI, in 8, membr, foll. 6, binis columnis et 25 lineis; litterae unciales litterarum in fragmentis Borgianis similes; $\bar{\iota}$ et $\bar{\upsilon}$ scribuntur; littera maior litterarum seriem excedens paragraphis praefigitur; spatia in textu pro punctis adhibentur; compendia usitata adhibentur; harmonia in ima pagina inest (cf. supra, p. 144):
continet *Io* 1,25—42 2,9—4,14 4,34—50; multa abscissa sunt. Tischendorfius fragmenta invenit.

T^c: Porfirianus Chiovensis.
saec. VI, in?, membr, binis columnis et 34 lineis; litterae initiales maiores; ϊ et ϋ; compendia; punctum unum; harmonia in ima pagina; fragmenta cum T^a et T^b cognata:
continet *Mt* 14,19 *και τους δυο ιχθυας — γυναικων* 21.22 *εις το πλοιον — φοβισθαι* 27.31 *την χειρα — τοπου απεστειλαν* 34 15,2 *[μα]θηται — θανατω τελευ.* 4.5 *[μη]τρι — τιμα* 8; textus est optimae notae. Porfirius episcopus fragmenta in oriente invenit, et secum in Russiam transtulit.

T^d: Romae Borgianus II.
saec. VII, membr, est ex evangeliario Sahidico Graeco:
continet *Mt* 16,13—20 *Mc* 1,3—8 12,35—37 *Io* 19,23—27 20,30—31; nonnulla priorum locorum in capite XII, addendis et emendandis, insunt. Tischendorfius haec fragmenta inter codices Borgianos Romae anno 1866 invenit.

T^e: Cantabrigiensis, bibliothecae universitatis Add. 1875.
saec. fortasse VI, in fol, membr, binis columnis (quarum una ut videtur Thebaica fuit) in singulis paginis; ex evangeliario:
continet *Mt* 3,13—16.
Ex Aegypto superiore a v. cl. G. I. Chestero Cantabrigiam translatus. Lectiones quattuor exhibet v. cl. Hortius in addendis et corrigendis Novi Testamenti Graece Tregellesii (cf supra, p. 270), p. 1070^b. Exscripsi mense ianuario a. 1883.

T^f: Horneri, vide infra, p. 439.

T^{woi}: Woidii, vide infra, p. 439.
codicis T^a prorsus similia arbitrati sunt Tischendorfius et Tregellesius haec fragmenta eiusdem codicis fuisse, sed v. cl. Iosephus Barber Lightfootus,[1] episcopus Dunelmensis, ex paginarum numeris Copticis et ex lineis nonnullis utrique codici communibus demonstravit ea alius fuisse codicis:

[1] Scrivener, *Intr.*^{3}, p. 395.

continet *Lc* 12,15 *ειπεν δε — αυτοισ πο* 13,32 *Io* 8,33 *απεκριθησαν — γαρ εκ του* 42.

Haec folia accepit Woidius ex Aegypto. Transcripsit Fordius in Woidii appendice codicis Alexandrini (cf supra, p. 357), p. 52—62.83, vide p. [24] fragm. 5 et 7. Tregellesius Lc 12,15—13,32 primus adhibuit. Tischendorfius haec et Io 8,33—44 excerpsit. Vidi anno 1883.

U: Venetus Marcianus I, VIII, olim Nanianus.

saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 491, binis columnis et 21 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae plerumque rotundae spiritibus et accentibus ornatae continue scriptae sunt; litterae maiores paragraphis praefiguntur; teste Tischendorfio est codex „curate eleganterque passim etiam luxuriose" scriptus; Carp, Eus-tab, titl (?), Amm, Eus, pict:

continet evangelia integra; textus plane Constantinopolitanus est.

Olim in bibliotheca Naniana[1] contulit codicem Muenterus in usum Birchii,[2] deinde Scholzius codicem perlustravit, Tischendorfius autumno anni 1843 totum cum editione sua N. T. Gr. prima a. 1841 contulit, anno 1846 contulit Tregellesius, anno 1850 Lipsiae conlationes suam et Tischendorfianam inter se comparavit.

V: Moscuensis s. synodi 399. fol. 164.

saec. IX, in 8, membr, foll. 220 (Matthaeius dicit 225) sed nonnisi folia 1—179 litteris uncialibus scripta sunt; alia addidit litteris minusculis manus saeculi fere decimi tertii; litterae minutae elegantes spiritibus et accentibus ornatae sunt; interpungitur puncto unico ad summam litteram apposito ut videtur; Carp, Eus-tab, capp-tab, Amm, Eus, lect, mut:

continet evangelia usque ad *ουπω γαρ ην Io* 7,39 ubi incipit manus recentior; desunt *Mt* 5,44 *και προσευχεσθε — οφειλεταισ ημων* 6,12 9,18 *την και ζησεται — μαθητασ αυτου* 10,1 22,44 *ειπεν — εκχυνομενον επι* 23,35 *Io* 21,10 *ο ιησουσ· ενεγκατε — βιβλια* 21,25; inest Hippolyti Thebani chronologiae fragmentum, quod incipit *ιακωβοσ γενομενοσ επισκοποσ.*

[1] Mingarelli, *Graeci codices manuscripti apud Nanianos*, Bononiae a. 1784, p. 1.

[2] Birch, *Quatuor Evv. Gr.* Havniae a. 1788, p. lvi.lvii; *Variae lectt. ad textum IV evangg.* Hauniae a. 1801, p. lxv.

Olim monasterii Batopedii in monte Atho, translatus est codex Moscuam cum multis aliis codicibus anno 1655 a monacho Arsenio Suchanoffio. Catalogo suo inseruit eum Athanasius Schiada[1] Cephalenus; consuluit G. B. Bülfingerus in usum editionis N. T. Leusdeniani quam edidit Frid. Christ. Grossius;[2] Christianus Fridericus Matthaeius (cum siglo V) bis contulit[3] diligentissime anno 1779 et 1783 quo ultimo anno defuerunt Mt 22,44 — 23,35 et Io 21,10 — 25 quae antea viderat Matthaeius. Tischendorfius usus est libro Matthaei. Vidit Tischendorfius codicem anno 1868.

W^{a}: Parisiensis bibliothecae nationalis 314.

saec. VIII, in fol, membr, folia 2 (foll. 179 et 180; sunt in codice folia 190 Evrm 88) alt. 25.5 cm, lat. 18 cm, coll. 2, ll. 23, litterae unciales praebent ut in δ et ϑ formas oblongas minus veteres; spiritus et accentus non ubique sed tamen plerumque positi sunt; punctum simplex sine triplici distinctione adhibetur; litterae initiales rubrae maiores litterarum seriem excedunt; compendia usitata insunt; capp, titl, Amm, Eus, lect, mus rubr:

continet *Lc* 9,35 *ακουετε — εαυτω* 9,47 10,12 *[σοδο]μοισ — βουλεται ο* $\overline{\text{νσ}}$ 10,22 ; textus ad Lc 10,12—22 discedit quindecies ab Elzeviriano.

Folia haec, a Scholzio reperta et conlata,[4] accuratius Tischendorfius edidit in *Monumentis sacris ineditis*, Lipsiae a. 1846, proll. § 5, p. 13.14, text. p. 51—56, facsimile tab. III, num. 6. Vidi Augusto a. 1883.

W^{b}: Neapolitanus Borbonicus II. C. 15. (LXXIX.)

saec. VIII vel IX, in fol, membr, reser, foll. 14 (est typicum sive liber ecclesiae Graecae ritualis saeculi XIV, folia habens 79, ex

[1] Schiada, *Catalogus codd. mss. Graec. ss. Synodi;* Moscuae a. 1723 in 4, et Lipsiae a. 1724 in 8.

[2] Bengel, *N. T. Gr.* Tubingae a. 1734, p. 376.377 (est *Appar. crit.* vel *Intr. in crisin N. T.* pars 1, § 7).

[3] Matthaei, *Thess-Tim*, Rigae a. 1785, p. 265—271, et facsimile sub initium voluminis *Apoc*, Rigae a. 1785; facsimile praebet etiam Sabas, *Specimina palaeographica*, Moscuae a. 1863, p. 4, num. II.

[4] Scholz, *Biblisch-kritische Reise*, Lipsiae et Soraviae a. 1823, p. 26.

quibus 14 extrema rescripta sunt), binis columnis et 25 lineis in singulis paginis; litterae unciales oblongae et ad dextram deflexae sunt; indolis eiusdem est atque codex W^{a} unde Tischendorfius haec ab eodem libro esse arbitratus est; Amm (Eus elutae sunt), lect:

continet *Mt* 19,14—28 20,23—21,2 26,52—27,1 *Mc* 13,21—14,67 *Lc* 3,1—4,20; textus bonae est notae.

Salvator Cirillus, auctor catalogi librorum Graecorum manuscriptorum, scripturam antiquam detexit sed pro fragmento officii Graeci habuit. Tischendorfius mense iulio anni 1843 adhibitis chemicis paginam unam Mc 14,32—39 continentem legit, et hanc in libro *Jahrbücher der Literatur*, Vindobonae a. 1847, num. 117, p. 8 sq. edidit. Ang. Ant. Scottius disseruit de codice in actis: *Memorie della reg. accad. Ercolanense di archeologia*, Neapoli a. 1852, vol. 4, pars 1. Tischendorfius anno 1866 omnia legit.

W^{c}. Sangallensis ex codice 18 et ex codice 45.

saec. IX, in 4, membr, rescr, folia tria sunt fortasse nihil nisi tria foliorum dimidia, columna Latina abscissa; partim deleta tantum scriptura, partim bis scripta; litterae unciales similes sunt litterarum in codicibus Δ^{evv} F^{paul} G^{paul}; linea illa spiritus lenis similis etiam his foliis inest, ut *ίνδαιασ*:

continet *Mc* 2,8 *ο ειπεν αυτοισ — τελωνων* pr 2,16 *Lc* 1,20 *[δυναμε]νοσ — τεξη* 1,31 *(υιοσ υ* 32) 1,64 *και ελαλει — κατευθυναι τουσ* 1,79; multa exciderunt vel legi non possunt; olim ut videtur etiam columna Latina ad Graecam adposita, et folio ultimo legit Tischendorfius ad Lc 1,71, fere haec: *salutem ex inimicis nris.*

Ildefonsus ab Arx (mortuus a. 1833) bibliothecae Sanctigallensis praefectus folia haec tria animadvertit, duo in codice (Haen. 18) Psalterium glossatum saeculi duodecimi continente, unum in prophetarum codice (Haen. 45) saeculi noni, cuius ad supplendum primum folium deperditum saeculo decimo tertio adhibitum est. Haenelius[1] usus est notis manuscriptis Ildefonsi itemque ut videtur Tischendorfius qui edidit omnia quae legere potuit in *Monumentis sacris ineditis*, Lipsiae a. 1860, vol. 3, proll. III, p. XXXIX.XL. text. p. 291—298, facsimile tab. II, num. 3.

[1] Haenel, *Catalogi librorum manuscriptorum* etc. Lipsiae a. 1830, p. 668.669, cf. 666.

W^{d}: Cantabrigiensis collegii Trinitatis B. VIII. 5.

saec. IX, in 4, membr, frustula 30 ex foliis quattuor, alt. 22 cm, lat. 17 cm; singulis columnis et 24 lineis in singulis paginis; litterae magnae ad dextram inclinatae spiritibus et accentibus ornatae sunt atque notis sive signis musicis rubro; litterae paragraphorum initiales litterarum seriem excedentes insunt; tituli rubro; Amm, non habet Eus sed unaquaeque pagina praebet in margine inferiore tabulam harmonicam ut exempli gratia haec ex folio 5 verso, Mc 8,11 seqq.:

$\overset{\rho}{\text{M}}$	$\underset{\circ}{\Lambda}$	$\ddot{\text{I}}$	$\overset{\tau}{\text{M}}$
OH			$\rho\xi\gamma$
OΘ	$\rho\mu\vartheta$		$\rho\xi\delta$
Π			$\rho\xi\varepsilon$

de quo vide supra, p. 144; capita quae exhibet non usitata sunt, ut 21 ad Mc 8,1, 24 ad Mc 8,13 cf capp Latt ut in codice Amiatino:

continet nonnulla ex *Mc* 7,3.4. 6—8, pleraque 7,30 *δαιμόνιον — αρτους* 8,16, nonnulla ex 9,2.7—9; exciderunt litterae multae; textus nulli plane similis Occidentalem habet colorem.

Detecta sunt folia mense ianuario anni 1857 in tegumento voluminis olim in monte Atho operum Gregorii Nazianzeni; nunc tabulis vitreis inclusa sunt fragmenta. V. cl. Scrivenerus, qui codicem publici iuris facturus erat, iam anno 1864 amicissime cum Tischendorfio codicis apographum communicavit in usum huius editionis. V. cl. B. F. Westcottus, *Canon* (ut supra, p. 131, adn. 1), p. 177.178, edidit Mc 7,31 — 37. Vidi fragmenta anno 1883.

W^{e}: { in Atho monte, in monasterio s. Dionysii / Oxonii collegii aedis Christi, Wakii Gr. MS. 2.

saec. IX, in fol, membr, foll. 10 (7 Ath 3 Oxon); eiusdem indolis atque codex O (cf supra, p. 384):

continet *Io* 2,17—3,8 (Ath) et 4,9—14 (Oxon); similis est codicis O et commentario instructus est, ad quem commentarium numeri $\lambda\delta'$—$\lambda\vartheta'$ in margine singulis versibus praepositi spectant.

Oxoniensia, anno 1863 a v. cl. Henrico Bradshawio detecta, Tischendorfio monstrata sunt anno 1865 a v. cl. Georgio Guilelmo Kitchinio. In Atho contulit v. cl. P. E. Pusey in usum Alfordii pro N. T. eius editione quarta a. 1859. Oxoniensia vidi anno 1883.

W^{f}: Oxoniensis aedis Christi Wakii 37 (codex Act 192). saec. IX, in 4, membr, fol. 1 (est fol. 237), partim rescr, alt. 20.8 cm, lat. 14.5 cm, coll. 2, ll. 30 (33), litt. 14—18 in lin; litterae maiores columnarum seriem excedunt; ornantur verba spiritibus atque accentibus; ï et ÿ inveniuntur; compendia usitata adhibentur; mut:

continet *Mc* 5,16 *το δε αυτοισ οι — θαλασσ[αν]* 21.22 *ονο-ματι — αψωμαι [σ]ωθη* 28.29 *και εγνω — λαλουντοσ* 35.35 *σου απεθανεν — το παιδιον* 40; textus non boni notae est.

V. cl. Georgius Guilelmus Kitchinius[1] folium re-scriptum esse notavit. V. cl. A. A. Vansittartus legit.[2] Exscripsi anno 1883.

W^{g}: Londin. mus. Brit.; vide infra, p. 439.

W^{h}: Oxon. Bodl.; vide infra, p. 440

X: Monacensis bibliothecae universitatis 30 fol. olim $\frac{1}{2}\frac{1}{6}$. saec. IX exeuntis vel X, in fol, membr, foll. 160, alt. 38 cm, lat. 25 cm; coll. 2, ll. 45 litterae unciales parvae spiritibus et accentibus ornatae sunt; ï et ÿ scribuntur in initio verborum; punctum simplex adhibetur:

continet *Mt* 5,45 (in commentario) 6,(3—5)6—8.11 (huc usque ani-madvertit primus editorum fragmenta Tregellesius nisi et fortasse Schol-zius) 7,1 *μη κριν. — οπισθεν* 9,20 9,34 *τι των — η σοι* 11,24 12,9 *και μεταβασ — βασ. αυτου* 16,28 17,14 *και ελθοντων — εκελευσεν αυ* 18,25 19,22 *ακουσασ — ληστων* 21,13 21,28 *τι δε — απηλθον* 22,22 23,27 *ακαθαρσιασ — καταλυθησεται* 24,2 24,23 *τοτε — παρελθωσιν* 24,35 25,1 *τοτε — οδοντων* 25,30 26,69 *ο δε πετρ — ουδεν α* 27,2 *Mc* 6,47—16,20 (sed 14,61—64 14,72—15,4 15,33—16,6 periit nonnihil litterarum verborumque, atque deest 16,6 *θη ουκ εστιν — γαρ αυτασ* 16,8) *Lc* 1,1 *επειδηπερ — αδυνατησει* 1,37 2,19 *η δε — θεου* 3,38 4,21 *ηρξατο — ουτωσ* 10,37 11,1 *και εγενετο — θεω* 18,43 20,46 *πρωτοκλησιασ — θεον* 24,53 *Io* 1,1 *εν — ο ιησουσ* 2,22 (2,22—7,1 supplevit manus saeculi fere duodecimi) 7,1 *και μετα — διεζωσμενοσ* 13,5 13,20 *αμην — δωρεαν* 15,25 16,23 *εν εκεινη — βιβλια* 20,25 ; ordo est Io Lc Mc Mt etsi folia duo Matthaei Iohannem

[1] Kitchin, *Catalogus codicum mss. qui in bibliotheca Aedis Christi apud Oxonienses adservantur*, Oxonii a. 1867, p. 21a.

[2] Vansittart, *Journal of philology*, Lond. et Cantabr. a. 1869, vol. 2, p. 241, adn. 1.

praecedunt, sed auctore Scholzio confusa sunt omnia a bibliopego; textui passim interiecti sunt complurium patrum in primis Chrysostomi et Titi commentarii, scripti hi quidem minutis litteris, sed eiusmodi quae teste Tischendorfio conveniant cum codice dialogorum Platonis Oxoniensi scripto anno 895.

„Gerardus Vossius (1577—1649) ad publicandum patribus societatis Jesu communicavit et per R. P. Georg. Boderum Roma misit", ut videtur, Ingolstadium; Landishutum translatus est anno 1803, Monachium anno 1827. Anno iam 1796 edidit in *N. T. Gr.* suo Griesbachius lectiones nonnullas ex Lc et Io, quas Dobrowskius conlegerat ex hoc codice et cum Griesbachio communicaverat. Scholzius contulit; item partem veterem Tischendorfius hieme anni 1844, Tregellesius anno 1846, quorum uterque inter se schedas contulerunt; praeterea nonnullis locis curavit Tischendorfius codicem ab amico denuo examinandum. V. cl. Burgonius perlustravit codicem anno 1872. Scrivenerus exhibet facsimile.[1]

Y: Romanus Barberinus 225.

saec. VIII, in fol, membr, folia sex, (praefixa sunt codici minusculo evangeliorum 392, vide infra, VIII, 1,); litterae unciales raro accentus eosque neglegenter positos habent et interdum carent spiritibus; punctum simplex duplex triplex quadruplex adhibetur, similisque est interpunctio interpunctionis codicis Θ^a nisi quod Θ^a quattuor punctorum signum non habet; formae „Alexandrinae" ut Io 16,14 *λημψεται* Io 16,24 *λημψεσθε* insunt; Amm, non Eus; manus recentior deformavit scripturam veterem simplicem atramento recenti fusco sordido:

continet *Io* 16,3 *γνωσαν τον* $\overline{\pi\rho\alpha}$ — *εν τω κηπω* 19,41; textus bonae notae est.

Scholzius[2] primus codicem contulit, neque vero satis accurate descripsit. Tischendorfius anno 1843 principe

[1] Scrivener, *A plain introduction* etc. ed. 3, Cantabrigiae a. 1883, tab. XIII, num. 38.

[2] Scholz, *Biblisch-kritische Reise*, Lipsiae et Soraviae, a. 1823, p. 108.

Barberino examen codicum suorum vix concedente, per paucas dierum duorum horas quod superest exscripsit ediditque in *Monumentis sacris ineditis*, Lipsiae a. 1846, proll. §. 4, p. 13, et text. p. 37—50, (quo loco Io 16,20 legendum est *εισ χαραν* pro *εισ χαρα*), et facsimile tab. III, num. 5.

Z: Dublinensis collegii Trinitatis K. 3.4.

saec. VI, in 4, membr, rescr, foll. 32, olim alt. circ. 27 cm, lat. 20 cm, textus alt. 16 cm, lat. 13 cm, singulis columnis et 20—23 lineis in singulis paginis; membrana tenuis olim ut videtur purpurea erat; litterae unciales magnae simplices spiritibus vel accentibus non ornatae continue scriptae sunt; apostrophus invenitur; punctum simplex usurpatur; ϊ et ϋ , ῦ scribuntur; insunt errores nonnulli ex itacismo, permutatis *αι* et *ε*, *ι* et *ει*; cum nova paragrapho incipit linea nova signata littera initiali maiore quae litterarum seriem excedit; compendia usitata adhibentur; signum > indicat verba ex Vetere Testamento hausta; capp, titl, Amm:

continet *Mt* 1,17 *[πασα]ι ουν — [τ]ον* $\overline{\text{ιηλ}}$ 2,6 2,13 *και την* $\overline{\text{μρα}}$ *— παιδιον και τ*$\overline{\text{η}}$ 2,20 4,4 *ο δε αποκρι[θεισ] — καφαρναουμ* 4,13 5,45 *[ουρ]ανοισ οτι — αφητε τοισ* 6,15 7,16 *[ακαν]θων σταφυλ — [δ]ειπνω βασαν* 8,6 10,40 *[αποστει]λαντα με — μητε πηρ*$\overline{\text{ω}}$ 11,18 12,43 *οταν δε το — μυστηρια τησ βασι* 13,11 13,57 *[εσκαν]δαλιζοντο — και εκέλευ* 14,19 15,13 *ο δε αποκριθεισ — προσελθοντεσ οι μαθ* 15,23 17,9 *κ[αι] κα[ταβαινοντων] — μοι αυτον ωδε* 17,17 17,26 *αραγε ελευθε[ροι] — θαλασσησ* 18,6 19,4 *οτι ο ποιησ[ασ] — ευνουχοι οιτι[νεσ]* sec 19,12 19,21 *πωλησον — κρινοντεσ* 19,28 20,7 *[αμπε]λωνα μου — [εστρω]ννυον εν* 21,8 21,23 *αυτω διδασκον[τι] — αποκριθεισ ειπεν* 21,30 21,37 *υστερον δε — οι αρχιερ[εισ]* 21,45 22,16 *αληθησ ει — ο πρωτοσ* 22,25 22,37 $\overline{\text{κν}}$ *τον* $\overline{\text{θν}}$ *σου — ποιειτε λεγουσιν* 23,3 23,13 $\overline{\text{υμεισ}}$ *γαρ ουκ — ϋμιν γραμματεισ* 23,23 24,15 *[βδε-] λυγμα — προειρηκα υμιν* 24,25 25,1 *[αυ]των εξηλθον — ανοιξον η[μιν]* 25,11 26,21 *εξ υμων — καινον μεθ' υμω[ν]* 26,29 26,62 *μαρτυρουσιν — λεγει αυτοισ εκει* 26,71 ; desunt autem multae litterae verbaque multa a bibliopego abscissa ; textus est optimae notae et facit cum ℵ et B et D, praesertim cum ℵ; insunt in codice folia alia rescripta octo saeculi sexti ex Iesaia Graece, undetriginta saeculi noni ex Gregorio Nazianzeno ; scriptione nova saeculi fortasse undecimi eclogae ex operibus patrum variorum continentur.

Litteras veteres detexit anno 1787 Johannes Barrettus qui fragmenta Matthaei edidit in libro, *Evangelium secundum Matthaeum ex codice rescripto collegii ss. Trinitatis iuxta Dublinium*, Dublinii a. 1801, sed parum recte confecta sunt facsimilia quae Barrettus exhibet, neque carebat ipse textus erroribus. Anno 1853 mensibus octobri et novembri restauravit Tregellesius[1] chemicis litteras quae evanuerant invenitque pauca quae Barrettum latuerant. Haec notavit in exemplario Toddiano editionis Barretti, et Toddius collegii Trinitatis bibliothecarius, qui ipse posthac novam editionem facere voluit, nonnulla cum Tischendorfio communicavit editionem N. T. Gr. septimam edente. Tregellesius edidit nova quae invenerat in libro, *The Dublin codex rescriptus, a supplement*, etc., Londinii a. 1863 paginis octo.[2] Denique mense maio anni 1880 publici iuris factus est liber, *Par palimpsestorum Dublinensium. The codex rescriptus Dublinensis of St. Matthew's gospel (Z). . . . a new edition revised and augmented*, Londinii a. 1880, a v. cl. T. K. Abbotto, socio collegii Trinitatis professoreque in universitate Dublinensi. Dolendum est quod facsimilia ista etsi purgata erroribus iterum eduntur; addidit attamen v. cl. Abbottus signa et litteras plus quam quadringentas quae Tregellesium effugerant. Praeterea insunt in libro fragmenta ex Iesaia atque folium Dublinense codicis Latini Palatini. Facsimilia tria omni numero perfecta scripturarum indolem exhibent. Vidi a. 1883.

Γ: { Oxoniensis Bodleianus Auct. T. infra II. 2.
{ Petropolitanus Caesareus Muralti XXXIII.

saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 257 (Oxon 158, Petrop 99), singulis columnis et 24 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae continue scriptae ad laevam inclinatae spiritibus et accen-

[1] Tregelles, *An account of the printed text of the Greek N. T.*, Londinii a. 1854, p. 166—169.

[2] Cf Tregellesium, *Journal of sacred literature and biblical record*, series nova, vol. 2, a. 1863, p. 299—304, et E. H. Hansellium (ut supra, p. 358) in appendice.

tibus ornatae sunt, quibus signis manus recens alia neglegenter addidit; crux rubra pro puncto usurpatur; compendia usitata adhibentur; nulli errores ex itacismo; habitus scripturaque quales codicis K; capp-tab, titl, Amm, Eus, lect, mus:

continet evangelia ; desunt *Mt* 5,32 — *οταν δε νη* 6,16 6,29 *των*[30] *ει δε — λογουσ του* 7,26 8,27 *τεσ ποταποσ* — 9,6 21,19 *εισ τον αιωνα — επτα αδελφοι* 22,25 *Mc* 3,34 *κλω τουσ — εν καιρου* 6,20

Oxonii sunt: Mt 6,16—29 7,26—8,27 12,18—14,15 20,25—21,19 22,25—23,13
Mc 1,1—3,34 6,21—16,20
Lc integer
Io 6,14—8,3 15,24—19,6

Petropoli sunt: Mt 1,1—5,31 9,6—12,18 14,15—20,25 23,13—28,20
Io 1,1—6,13 8,3—15,24 19,6—21,25;

folia decem extrema Lucae quamvis madore male affecta plene legit Tischendorfius; textus eiusdem fere indolis est atque textus codicum EFGHKMSUV, saepius autem his consentit cum codicibus antiquioribus et tuetur locis nonnullis lectiones proprias.

Ex subscriptione sub finem evangelii Iohannis: *ἐτελειώθη ἡ δέλτοσ αὕτη μηνὶ νοεμβρίῳ* $\overline{κζ}$ *ἰνδ.* $\overline{η}$: *ἡμέρα* $\overline{ε}$: *ὥρα* $\overline{β}$ ∴ conlegit Tischendorfius codicem anno 844 exaratum esse, quo solo octavae indictionis anno inter annos 800 et 950 incidit dies Iovis in diem 27 mensis novembris;[1] esse vero saeculi decimi v. cl. Gardthausenius pro certo affirmat, fortasse anno 979 exaratum credit.[2] Nactus est codicem Tischendorfius in monasterio orientali, partem Oxoniensem anno 1853 (bibliothecae Bodleianae anno 1855 venum datam), Petropolitanam anno 1859. Totum contulit Tischendorfius, partem Oxoniensem etiam Tregellesius. Vide Tischendorfium, *Anecdota*, Lipsiae a. 1855, p. 5.6 cum facs. tab. I, num. IV, et *Notitia*, Lipsiae a. 1860, p. 53, num. 8. Oxoniensia vidi anno 1883.

[1] Vide Antonium Pilgramium, *Calendarium chronologicum medii potissimum aevi monumentis accommodatum*, Viennae a. 1781, p. vii. 11. 105.

[2] Gardthausen, *Griechische Palaeogr.* Lipsiae a. 1879, p. 159.344.

Δ: Sangallensis 48 Graeco-Latinus interlinearis.

saec. IX exeuntis (X Pal. soc.), in 4, membr, foll. 197, alt. 22.8 cm, lat. 18.5 cm, textus alt. circa 17 vel 18 cm, lat. circa 12 vel 13 cm; singulis columnis et 17—28 lineis in singulis paginis; Rettigius posuit codicem a manibus variis scriptum esse, nihil attamen obstat quin a manu unica exaratus sit, ea scilicet quae G^paul scripserit; litterae unciales Graecae crassae et inelegantes sunt, Latinae minusculae; Graecae spiritibus (Mc 3,20 apud Rettigium ὁ) vel accentibus non ornatae habent tamen nonnunquam ad vocalem initialem in primis ubi asper adhibendus erat lineam suprapositam *ίνα ίδου ίδων* ; *ί ϊ ἰ ύ ϋ ὐ* ita saepe ; signum ⌃ hic illic vocali additur; post verba singula Graeca saepe adhibitum est punctum simplex ut in G^paul, vide supra, p. 112; signum ⋗ ⋗ ⋗ implet spatia vacua, vide supra ad ℵ, p. 345; litterae maiores in mediis lineis ut apud G^paul docent codicem ex codice stichis exarato exscriptum esse, vide infra, p. 426; verba saepe male divisa sunt; litterae N et Π, Z et Ξ, T et Θ, P et littera R Latina, aliae passim confusae sunt a scriba magis Latinis quam Graecis litteris adsueto; litterae maiores coloribus variis turpantur; Hieronymi epistula ad Damasum, Eus-tab, capp-tab, titl, Amm, Eus, tituli litteris magnis textui saepe insunt:

continet evangelia Graece et Latine; deest *Io* 19,17 *σταυρον — οιδεν* 19,35 ; notae margini adscriptae Godeschalcium (mortuum a. 866) et seriore manu Aganonem (mortuum a. 941) nominant; Marcus textum codicibus ˋ CL propiorum Mt Lc Io habet, in quibus lectiones coloris antiquioris rarissime supersunt; textus Latinus versionis saltem plerumque Vulgatae est, passim autem ita ad Graeca conformatus ut usum criticum vix habeat.

In Europa occidentali fortasse in ipso monasterio s. Galli a scriba vel scribis ut videtur Hibernis saeculo nono scriptus, unum volumen cum G^paul videtur fecisse; hoc Tregellesius eo confirmavit quod folia manu eadem seriore scripta in utroque invenisset. Primus inspexit Martinus Gerbertus anno 1773. Optime edidit Rettigius anno 1836, *Antiquissimus quatuor evangeliorum canonicorum codex Sangallensis Graeco-Latinus interlinearis nunquam adhuc collatus. Ad similitudinem ipsius libri manu scripti accuratissime delineandum et lapidibus exprimendum curavit H. C. M. Rettig*, Turici a. 1836, in 4, p. liv, 429.

Tregellesius et Tischendorfius codice denuo inspecto fidem editionis Rettigianae confirmaverunt. Facsimile invenitur apud *Paleographical society*, pars 11, num. 179.

Θ^a: Lipsiensis Tischendorfianus I. bibliothecae universitatis. saec. VII (?), in 4, membr, foll. 4, singulis columnis et 20 lineis in singulis paginis; membrana admodum subtilis est, folium nullum ab omni parte salvum; margines maxima ex parte a tineis exesae sunt; reliquiae prorsus fragiles inter tabulas duplicatas vitreas conservantur ut facilius legantur sine detrimento; scriptura elegans simplex scripturae vetustissimorum codicum eo dissimilis est quod formas longas et ad dexteram inclinatas praebet litterarum ε ϑ ο σ; Tischendorfio autem teste propter formam antiquiorem litterae δ et propter lineam mediam litterae ϑ nondum litterae corpus excedentem videtur scriptura non post saeculum septimum exaratum; spiritus aliquot posuit ipsa manus prima; accentus addiderunt correctores duo; triplex puncti usus ad summam mediam imam litteram observatur, praeterea usurpantur puncta duplicata et triplicata pro locorum natura; capp, Amm, Eus:

continet *Mt* 12,17 — 19.23 — 25 (13,46 — 55 panni sunt) 14,8 *πιστου· και — ο δε ειπεν ελ* 14,29 15,4 *λεγων τιμα — αμφοτε* 15,14 ; textus, quantum ex exiguae materie noscitur, est bonae notae: Mt 14,10 habet *ιωαννην* sine articulo cum ℵ*BZ, 14,12 *αυτον* cum ℵ*B, 14,22 omittit *ο ιησους* cum ℵBC*DIPΔ.

Ex Oriente Lipsiam translatus est a Tischendorfio anno 1845 et ab eo editus in *Monumentis sacris ineditis*, Lipsiae a. 1846, proll. § 2, p. 9.10, text. p. 1—10 cum facsimili tab. I, num. 1, verss. Mt 12,17—19.23—25 additis in *Monumentis sacris ineditis, novae collectionis*, Lipsiae a. 1857, vol. 2, p. xxxxvi et 321. Fragmenta Mt 12,17 — 19.23 — 25 neque in bibliotheca universitatis neque in schedis Tischendorfii invenire potui.

Θ^b: Petropolitanus caesareus Muralti XI. saec. VII, in 8, membr, foll. 6, binis columnis et 23 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae spiritibus vel accentibus non ornatae, nisi linea hic illic transversa ut in F^{paul} et G^{paul} spiritus est ut *ήμερα* ; ϊ et ϋ scribuntur in initio verborum; videtur triplex puncti usus observari, neque desunt puncta duplicata et triplicata; litterae maiores usurpantur praesertim ad initium sectio-

num; scriptum est Mt 22,21 *κεσαροσ κεσαρι* , sed errores ex itacismo rari sunt; Amm et Eus minio:

continet *Mt* 22,16 *διδασ[καλε]* — *ο[υ]δε τουσ* 23,13 *Mc* 4,24 *[προοστεθη]σεται υμιν* — *και λεγει* 4,35 5,14 *και απηγγειλαν* — *ινα ελ[θων]* 5,23 ; multa nondum ex tegumento soluta hucusque legi non potuerunt ; textus non est primae notae.

Ex Oriente anno 1859 Tischendorfius Petropolim transtulit, *Notitia editionis codicis bibliorum Sinaitici*, Lipsiae a. 1860, p. 50.

Θ^{c}: { Petropolitanus caesareus fol. 1. Muralti XII.
Porfirianus Chiovensis fol. 1.

saec. VI, in fol, membr, folia duo ex duobus codicibus, singulis columnis et 18 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae quales in codice N accentibus prima manu ornatae non sunt, sed habet folium Porfirianum spiritus et apostrophum, manus secunda addidit accentus, et folium Petropolitanum ter spiritum lenem exhibet ubi tamen asper exspectandus erat; punctum simplex et duplex, et bis in folio Petrop. comma usurpantur; *ϊ* et *ϋ* ita; litterae maiores hic illic adhibentur, neque solum ad sectionum initium; folium Petrop. habet Amm et Eus minio:

continet folium Petrop. *Mt* 21,19 *χρημα η σύκη* — *εν ποια* 21,24 et folium Porfirianum *Io* 18,29 *γοριαν φερετε* — *σε εμοι* 18,35 sed ex his exscissa sunt nonnulla; textus est bonae notae.

Folium Petropolitanum ex Oriente Tischendorfius transtulit anno 1859, Porfirianum v. cl. Porfirius antehac, cf Tischend. *Notitia* (ut ad Θ^{b}), p. 50.

Θ^{d}: Petropolitanus caesareus Muralti XXII.

saec. VII vel VIII, in 4, membr, folium dimidium, binis columnis in singulis paginis, lineae $8^{1}/_{2}$ uniuscuiusque columnae supersunt; litterae unciales magnae neque spiritus neque accentus a prima manu habent teste Tischendorfio, qui primo de hac re dubitaverat; punctum simplex et puncta duplicata usurpantur; *ϊ* et *ϋ* ita in initio verborum; litterae maiores adhibentur hic illic:

continet *Lc* 11,37 *αριστηση* — *προ του* 38 39 *[πο]νηριασ* — *[ελεη]μο[συνην]* 41 42 *και την αγαπην* — *[αγα]πατε* 43 44 *[ου]χ οιδασιν* — *υβριζεισ* 45.

Ex Oriente Petropolim anno 1859 transtulit Tischendorfius, *Notitia* (ut ad Θ^{b}) p. 50.

Θ^{e}: Porfirianus Chiovensis.

saec. VI, in fol, membr, folium dimidium, singulis columnis in singulis paginis, supersunt $8^{1}/_{2}$ lineae; litterae unciales magnae

ut in codice N; punctum simplex usurpatur; spiritus ter invenitur; semel stat *ι* in *καίαφα*; compendia usitata adhibentur; Amm:

continet *Mt* 26,2 *πασχα — τον ιν* 4 7 *εχουσα — πτωχοισ* 9; textus est bonae notae et aliquoties cum ℵBDL consentit. Contulit Tischendorfius.

Θ^{f}: Porfirianus Chiovensis.

saec. VI, in 4, membr, folia quattuor, binis columnis et 25 lineis in singulis paginis; scriptura eluta est ut codex rescribi posset; litterae magnae unciales nec spiritibus neque accentibus ornatae sunt; punctum simplex usurpatur; *ῑ* et *ῡ* ita ut *υἱον*, *ρωῑ*; litterae maiores ad initium sectionum positae sunt; errores ex itacismo insunt; Amm:

continet *Mt* 26,59 *τεροι και το συνεδριον — ουκ οιδα ουδε επι* 26,70 27.44 *το δ αυτο — μαρια η μαγδαλη* 27,56 *Mc* 1,34 *οτι ηδεισαν* — (exciderunt nonnulla ad 2',4 et 7 et 9.10 et 12) — *[ο]υτωσ* 2,12. Contulit Tischendorfius.

Θ^{g}: Porfirianus Chiovensis.

saec. VI, in fol, membr, fragmentum folii quod folium binas columnas in singulis paginis habuit; habet quaeque pagina fragmenti lineas $13^{1}/_{2}$; litteras unciales magnas non ornavit spiritibus vel accentibus, prima manus nisi fortasse tribus locis; *ι ϊ* ita in initio verborum; apostrophus, punctum simplex, puncta duplicata usurpantur; compendia usitata adhibentur; littera maior ad sectionis cuiusque initium stat; Amm, Eus:

continet *Io* 6,13 *[κλα]σματων — χομενοσ εισ την κοσμον* 14 6,22 *[συν]εισηλθεν τοισ — οτι ισ ουκ εσ* 24; textus est primae notae. Contulit Tischendorfius.

Θ^{h}: Porfirianus Chiovensis.

saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 3, singulis columnis Graecis, singulis columnis Arabicis minus latis, et 16—19 lineis in singulis paginis; habet spiritus et accentus a prima manu; *ϊ* ita in *ϊωαννου ϊδιαν*; litterae maiores adhibentur hic illic; videtur triplex puncti usus observari; titl:

continet *Mt* 14,6 *γενεσίων δε αγομένῳ. — εισ ερημο.* 14,13 (exciderunt litterae nonnullae) 25,9 *απεκρίθησαν — εν αυτοισ και εποίη* 25,16 25,41 *ἐισ τὸ πῦρ — λογουσ τουτουσ.* 26,1. Contulit Tischendorfius.

Λ: Oxoniensis Bodleian. Misc. 310 vel Auct. T. infra I. 1.

saec. IX, in 4, membr, foll. 157, binis columnis et 23 lineis in singulis paginis, litterae unciales minores inelegantes inclinatae

spiritibus et accentibus ornatae sunt; capp-tabb, capp, titl, Amm, Eus, lect; subscriptiones quales in codicibus 20.157.164.262.300. 376.428.565 et quod in primis notandum est 566 (vide supra, p. 339):

continet *Lc* et *Io* ; ante Lc superest subscriptio ad Mc ; insunt scholia partim litteris uncialibus scripta plurimi aestimanda (vide supra vol. 1, p. 828 ad Io 7,53 ff.) et quae quater ad *το ιουδαικον* (evangelium secundum Hebraeos, ut videtur) spectant; textus est eiusdem generis cum textibus codicum EFGHKMSUVΓ sed praestantior et passim magna lectionis singularitate conspicuus, id quod testantur lectiones quae sequuntur a Tischendorfio notatae — ad Ioh 5,1—36 quinquies plenam codicum uncialium auctoritatem confirmat, pluribus locis cum ℵ etc, vel cum A etc, vel cum B etc, vel cum C etc facit, aliis vel D solum socium, vel A, vel EM, vel C*LD solos socios habet „semel (v. 14) socios non habet nisi F et Coptum. Versu 36 confirmat codicum ABEGM lectionem *μειζων* pro *μειζω*; v. 18 Copto socio *ελυσεν* et paucis comitibus *ἀλλ᾽ ὅτι* habet. Denique versu 1 pro vulgata lectione [*η*] *εορτη των ιουδαιων* lectionem maxime notabilem omnium solus habet: *η εορτη των αζυμων*. Idem codicis ingenium probatur Luc 3,19—36." Praeterea Λ et codex 262 in subscriptionibus consentiunt; item „saepe in lectionibus haud vulgaribus, quemadmodum Ioh 1,28 *βηθβαρα* cum 346, soli vero 4,31 *παρεκαλουν*, Lc 6,33 *αυτο*, et 37 *καταδικάσητε* habent; item accedente uno 21,21 verba *και οι εν μεσω αυτ. εχχ.* omittunt".

Anno 1853 a Tischendorfio ex Oriente allatus deinde Oxonium translatus,[1] videtur codex pars posterior codicis 566 (quem vide infra, VIII, 1) esse, nam forma, subscriptionibus, scriptura scholiorum, fortasse aliis inter se consentiunt. Vidi anno 1883. Codex quem eodem siglo Tischendorfius anno 1849 insigniverat posthac evangeliarium esse agnovit; vide infra VIII, 5 (1), Evrm 312.

Ξ: Zacynthius Londinensis societatis biblicae 24.

saec. VIII, in fol, membr, rescr, foll. 86, triaque semifolia, alt. 35.6 cm, lat. 28 cm, membrana crassa est; litterae textus unciales magnae, commentarii sive catenae litterae compressae plerumque spiritibus vel accentibus non ornatae sunt; litterae maiores

[1] Tischendorf, *Anecdota sacra et profana*, Lipsiae a. 1855, p. 4.5 et facsimile tab. I, num. III.

seriem litterarum excedentes passim paragraphis praesunt; apostrophus usurpatur ut *αβρααμ᾽ ιλημ᾽ ισαακ᾽* ; habet ϊ ϋ ; punctum ad summam litteram adhibetur; compendia usitata inveniuntur; titl; capitum divisio est eadem atque in codice B,[1] vide supra p. 359.

continet *Lc* 1,1 — 9.19 — 23.27.28.30 — 32.36 — 66.77 — 2,19. 21.22.33 — 39 3,5 — 8.11 — 20 4,1.2.6 — 20.32 — 43 5,17 — 36 6,21 — 7,6.11 — 37.39 — 47 8,4 — 21.25 — 35.43 — 50 9,1 — 28 32.33.35.41 — 10,18.21 — 40 11,1.2.3.4.24 — 30.31.32.33 cum catena uberrima ex Origene Chrysostomo Cyrillo aliis estque codex vetustissimus omnium qui catenam habent; textus est optimae notae consentitque mirabilem in modum cum codicibus vetustissimis, de qua re accuratissime tractavit v. cl. Scrivenerus:[2] exempli gratia, facit cum ℵB sexies, ℵBC vicies, ℵBD quinquagies quater, ℵBL quinquagies quinquies; scriptura posterior ad evangeliarium saeculi fere decimi tertii pertinet, ita ut, id quod rarissime evenit, verbis biblicis erasis membranae iterum sermone biblico rescriptae sint.

Ex nomine Severi scripto et iterum eraso suspicari coeperat Tregellesius codicem ante annum 536 scriptum esse, quo anno Monophysitismus damnatus et librorum Severi crematio decreta eorumque possessio vel scriptio prorsus vetita est; rectius tamen videbat catenae scripturam quae a prima manu est saeculum potius octavum indicare. In insula Zacyntho (unde Zacynthius) anno 1820 accepit v. cl. Colin Macaulaius codicem a principe Comuto, acceptumque proximo anno Londinii societati biblicae (British and Foreign Bible Society) donavit. Anno 1845 codicem inspexit Scholzius, sed de legendo desperavit; deinde anno 1853 vidit v. cl. Paulus de Lagarde,[3] quo auctore textum eius biblicum magno cum labore eruit et edidit v. cl. Tregellesius *Codex Zacynthius . . . deciphered,*

[1] Vide Tischendorfius, *N. T. Vaticanum*, Lipsiae a. 1867, p. xxx et *N. T. Gr. ex Sinaitico codice*, Lipsiae a. 1865, p. lix.

[2] Scrivener, *A plain introduction* etc. ed. 3, Cantabrigiae a. 1883, p. 156.

[3] Lagarde, *De Novo Testamento ad versionum orientalium fidem edendo commentatio*, Lipsiae a. 1857, p. 1.2, et *Gesammelte Abhandlungen*, Lipsiae a. 1866, p. 87.88.

transcribed, and edited, Londinii a. 1861, cum facsimili; textum codicis O (cf supra, p. 384) in app. subiecit. Vidi Ξ anno 1883.

Π: Petropolitanus caesareus Muralti XXXIV.

saec. IX, in 4, membr, foll. 350, singulis columnis et 21 lineis in singulis paginis ; litterae unciales ad dexteram inclinatae habent spiritus et accentus a prima manu; triplex puncti usus ad summam mediam imam litteram observatur; ϊ et ϋ ad initium verborum sic scribuntur; compendia usitata adhibentur; capp-tab, Amm, Eus: continet evangelia; desunt *Mt* 3,12 *αυτου εισ την — ουρανων* 4,17 19,12 *δια την βασιλειαν — αμπελωνα* 20,2 [*Mc* 16,18 *εξουσιν — αμην* 20 suppleta sunt minusculis litteris saeculi fere duodecimi] *Lc* 1,76 [*κληθη*]*σηη — προσ αυτουσ* 2,18 [4,9 *ευθεν κατω — λιθον τον* 11 4,16 *κατα το ειωθοσ — αυτω βι* 17 scripta sunt in charta ante hos centum annos litteris minusculis] *Io* 6,15 [*ποιη*]*σωσιν — πω*[*ποτε*] 35 8,6 [*κατω*]*κυψασ — τεκνα* 39 9,21 *αυτον ερωτησατε — φωνησ* 10,3 [21,22 (*συ*) *ακολουθει — αμην* minusculis litteris saeculi XII scripta]; textus quales codicum EFGHKMSUVΓΔ, sed plerisque eorum melior, facit saepe cum codice K; multa in margine emendata sunt a manu posteriore; ad Io 5,4 et 8,3 seqq. positi sunt asterisci; in Marci evangelio sunt numeri ultimi ad 16,9 *ἀναστὰσ δὲ* sect. $\overline{\sigma\lambda\delta}$ et can. $\overline{\eta}$.

A viro nobili Graeco Smyrnensi nomine Parodi postquam codex annos fere centum in bonis gentis suae manserat, auctore Tischendorfio, imperatori Russiarum dono datus est anno 1859. Transcripsit Tischendorfius.

Σ: Rossanensis in curia archiepiscopali.

saec. VI, in fol, membr, purpureus, foll. 188, alt. 30,7 cm, lat. 26 cm, in quinionibus, binis columnis et 20 lineis in singulis paginis; litterae unciales argenteae (nisi quod lineae tres primae uniuscuiusque evangelii aurum pro argento habent) magnae nec spiritibus neque accentibus ornatae continue scriptae sunt; punctum simplex adhibetur; litterae aliis maiores litterarum ordinem excedentes paragraphorum initia significant; compendia usitata inveniuntur; formae „Alexandrinae" ubique occurrunt; errores ex itacismo abundant; Carp (Eus-tab exciderunt), capp-tab, titl, Amm, Eus, haec Carp etc scripta sunt litteris uncialibus minoribus eiusdem tamen ut videtur saeculi; pict, mut; similitudinem quandam habet cum codice Turicensi psalmorum[1];

[1] Tischendorf, *Mon. sacr.* Lips. a. 1849, vol. 4, p. 1—223.

continet *Mt* et *Mc;* desunt *Mc* 16,14—20; textus mixtum neque adeo bonum colorem habet consentitque saepe cum A Δ Π saepissime cum N; pauca correxit prima manus; tabulae pictae, quarum non nisi octo folia hodie exstant, omnibus aliis quae res evangelicas illustrant vetustiores sunt.

Viri clarissimi Oscarus de Gebhardt et Adolfus Harnackius codicem e tenebris protraxerunt anno 1879 et notitiam[1] codicis cum facsimili anno 1880 ediderunt.[2] Anno 1883 publici iuris fecit v. cl. Gebhardtius codicis textum: *Die Evangelien des Matthäus und des Marcus aus dem Codex purpureus Rossanensis*, Lipsiae a. 1883, p. liv, 96 in octavo.

2.

AD ACTUS ET EPISTULAS CATHOLICAS.

Pertinent ad Act Cath sedecim codices unciales, ex quibus tres ℵAB Act Cath sine lacuna praebent. Praeterea continent:

EP: Act fere integros
CDHL: maximam Act partem
$F^{a}GG^{b}I^{2.5.6}$: fragmenta Act pauca
et KL: Cath integras
CP: maximam Cath partem.

[1] Gebhardt et Harnack, *Evangeliorum codex Graecus purpureus Rossanensis*, Lipsiae a. 1880, cum facsimilibus. Cf vv. cll. A. I. T. Jonker, *Studiën*, Groningae a. 1880, vol. 6, p. 405—412; Zucker, *Göttingische gelehrte Anzeigen*, Gottingae a. 1881, fasc. 30, p. 938—954; Lamprecht, *Jahrbuch des Vereins von Alterthumsfreunden im Rheinland*, Bonnae a. 1880, fasc. 69, p. 90—98; S. A. Usow, *Die Miniaturen zu dem in Rossano entdeckten Evangeliencodex aus dem 6. Jahrh.* Moscuae a. 1881.

[2] V. cl. Ludovicus Duchesnius, professor Parisiensis, *Bulletin critique*, Parisiis die 15 mensis aprilis anni 1881, vol. 1, p. 451, adn. 1, scripsit codicem novum purpureo-argenteum Matthaei et Marci exstare. Litteris amicissimis die 4 mensis iulii anni 1881 me certiorem fecit vir clarissimus codicem a viro docto nondum exploratum esse et illo tempore prorsus inaccessum esse.

Saeculorum sunt:

ℵB . . . . . quarti
ACI^{2} . . . . . quinti
DE . . . . . sexti
F^{a}GI$^{5.6}$ . . . . septimi
G^{b}HKLP . . . noni

ℵ: Sinaiticus Petropolitanus
saec. IV; vide supra, p. 345: continet Act Cath.

A: Alexandrinus Londinensis
saec. V; vide supra, p. 354: continet Act Cath.

B: Vaticanus Romanus
saec. IV; vide supra, p. 358: continet Act Cath.

C: Ephraemi Parisiensis
saec. V; vide supra, p. 366:
continet *actuum* 1,2 *πνευματοσ — εισ την* 4,3 5,35 *ειπεν δε — και νεκρων* 10,42 13,1 *οσ μαναην — εν ειρηνη* 16,36 20,10 *λων αυτου — αι θυραι* 21,30 22,21 *και ειπεν — προσ τον χιλιαρ* 23,18 24,15 *πιδα εχων — απειθησ τη* 26,19 27,16 *φησ ην αραντεσ — ουκ ειασεν* 28,4 et *epistularum catholicarum Iac* 1,1 [*ι*]*ακ*[*ωβοσ*] — *πολεμειτε* 4,2 *1 Pe* 1,2 *πνευματοσ — νεκρουσ* 4,6 *2 Pe* 1,1 *χαρισ υμιν — εκ του θεου 1 Io* 4,2 *3 Io* 3 *εχαρην — ονομα* 15 *Iud* 3 *αγαπητοι — αμην* 25.

D: Bezae Cantabrigiensis
saec. VI; vide supra, p. 369:
continet *Act*; desunt 8,29 *προσελθε — εφαγον* 10,14 21,2 *επιβαντεσ — ιουδαιασ* 10 21,15 *ιεροσολυμα — παντεσ τε* 18 (cum Usserius Millius Wetstenius Dickinsonius [1732] lectiones varias hic exhibeant, folii partem inter 1732 et 1793 abscissum esse liquet) 22,10 *ων τεταχται — συνευδοκων* 20 22,29 *οι μελλοντεσ — ακωλυτωσ* 28,31 Graece tantum; desunt Latine 8,20—10,4 20,31—21,2 21,7—10 22,2—10 22,20—28,31. Olim comprehendit codex hic epistulas catholicas, quarum versus pauci 3 Io 11—15 Latine exstant. Ex subscriptione „epistulae iohanis iii explicit incipit actus apostolorum" conligitur ordinem fuisse Evv Cath Act, et epistulam Iudae vel inusitato loco stetisse vel defuisse.

E: Oxoniensis Bodleianus Laudianus 35 olim F. 82
Graeco-Latinus.

1897.

saec. VI exeuntis, in 4, membr, foll. 227, alt. 27 cm, lat. 22 cm, binis columnis 23.24.25.26 lineis in singulis paginis;

textus Latinus ad sinistram honoris gratia ponitur; stichi brevissimi singulorum binorum trinorum verborum Latine et Graece inter se consentientium hoc modo Act 17,18:

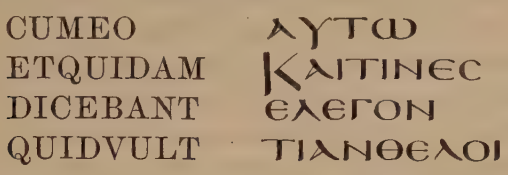

membrana crassa est; pluribus paginis litterae evanescentes novo atramento renovatae sunt manu quadam recentiore; litterae maiores crassioresque quam in ℵBA, minores quam in N, potius vero quales in PR accentibus non ornatae sunt, neque separantur duo vel tres verba in eadem linea; ad initium verborum habet *υ* fere semper spiritum asperum vel lineam vel puncta duplicata et *ι* plerumque puncta duplicata ut *ῒ ῡ ϋ ϊ*; sunt hic illic litterae maiores ubi nova res incipit; compendia verborum usitata adhibita sunt; confunduntur saepissime *ει* et *ι*, *αι* et *ε* inter se, rarius *οι* et *υ*, passim *ο* et *ω*; litterarum adsimulatio neglegitur ut in *ενκοπτω*, *συνλημφθεντα*:

continet *actus;* desunt nunc 26,29 *ευξαιμην* — *λεγων* 28,26, quae Bezae tempore non defuisse inde apparet quod Beza locos tres Latine duo ex capite 27 unum ex capite 28 laudat, sed defuerunt iam anno 1675; textus Graecus proprietate ac bonitate lectionum admodum insignis[1] iniuria Latinizare dicitur a Wetstenio aliisque; contra textus Latinus non Vulgatae versionis ubique revocatur ad Graecum etsi non est interpretatio huius textus Graeci, praeterea accedit textus Latinus Hieronymi multo propius ad hunc quam ad textum Latinum codicis D Cantabrigiensis; tres manus correxerunt codicem — quorum una est fortasse *διορθωτοῦ* sed videtur esse prima, — E^2 ut Act 13,44 fortasse circa finem saeculi sexti (?) correxit multa additditque in fol. 226 symbolum apostolicum Latine, — E^3 fortasse saeculo septimo correxit nonnulla et apposuit notationem capitum sive titulorum quae neque cum capitulatione, ut dicunt, Amiatina neque cum Fuldensi congruit, scilicet *am* habet capita 70, *fuld* capita 74; mutilus est codex noster, sed titulus LVIII est Act 26,24 = *am* LXVI vel *fuld* LXXI.

[1] Textus similis textus huius codicis invenitur in codice Act 218.

In Occidente fortasse in Sardinia ipsa exaratus manu cuiuspiam qui Graeca emendatius quam Latina scribebat, erat codex olim in Sardinia, teste manu posteriore quae sub finem libri edictum Flavii Pancratii ducis[1] Sardiniae addidit: *Ψλ[ανιοσ] πανκρατιοσ συν θεω απο επαρχων δουξ σαρδινιασ δηλα ποιω τα υποτεταγμενα κ. τ. λ.*, nominatim occurrunt etiam Gregorius diaconus, Iohannes Caramalus, Eupraxia diaconissa, Balb[2] femina *ἡ σοφή* dicta. Serius in Angliam translatus est. Millius,[3] Wetstenius,[4] Woidius[5] tantum non demonstraverunt Bedam Venerabilem (mortuum anno 735) codice hoc usum esse in libro Retractationis in actus, nam omnes quas notavit lectiones variantes (plus quam 70) in hoc codice eoque saepe solo reperiuntur. Bed^{gr} signatae sunt Bedae lectiones quamquam Beda Latina tantum ex Graecis versa adscripsit atque re vera e versione codicis magis quam e Graeco codicis textu pependisse videtur. Laudii (unde Laudianus) archiepiscopi Cantuarensis et cancellarii universitatis Oxoniensis fuit, cuius donatione multis cum aliis codicibus universitati anno 1636 cessit. Post Bedam primus ut videtur adhibuit Fellius codicem in N. T. Gr. editione (cf supra, p. 222) ubi B Bodleianum designat. Contulit codicem Millius[6] cui erat Laud. 3. Anno 1715 edidit

[1] Duces Sardiniae praefuerunt annis 534—749.

[2] Tischendorf, p. xx scribit *βαλβαδ*, sed codex praebet *βαλβ.*; post *βαλβ.* addidit manus posterior signa duo vel litteras duas.

[3] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster. Amstelodami a. 1710, proll. paragr. 1022—1026.

[4] Wetstein, *N. T. Gr.* Amstelaedami a. 1752, vol. 2, p. 450.

[5] Woide, *Notitia codicis Alexandrini*, ed. a Gottlieb Leberecht Spohnio, Lipsiae a. 1788, p. 156—160; sub finem libri exstant facsimilia duo ex hoc codice.

[6] Mill, *ut supra*, proll. paragr. 1439—1441.

Thomas Hearnius[1] neque vero satis accurate. Sabatarii[2] liber Latina huius codicis ex Hearnio hausta exhibuit anno 1749. V. cl. Eduardus H. Hansellius[3] anno 1864 cum facsimili unius paginae textum Graecum codicis nimis vitiose edidit. Tischendorfius curavit Hearnii editionem exscribendam et hanc cum codice contulit anno 1854 et iterum anno 1865 unde anno 1870 codicem edidit in *Monumentis sacris ineditis*, vol. 9, cum facsimili.[4] Vidi anno 1883.

F[a]: Coislinianus Parisiensis,
saec. VII: vide supra, p. 375:
continet *actuum* 4,33.34 9,24.25 10,13.15 22,22.

G: Petropolitanus caesareus Muralti XVII.
saec. VII, in 8, membr, folium unum; lineis 21 in singulis paginis; mutilum in summo folio et utrisque marginibus; praeterea exciderunt hic illic litterae; litterae unciales crassiores spiritibus vel accentibus non ornatae sunt; *ι* et *υ* initiales habent puncta duplicata sic *ϊερον*, *ϊωαννησ*, *ϋπαρχων*; interpunctio exhibet punctum simplex puncta duplicata, et crucem)☩(ad 3,1 :
continet *Act* 2,45 [*επιπ*]*ρ*[*ασκον και*] *διεμερ*[*ιζ*]*ον* — *αλλομενοσ* 3,8; 2,47 et 3,1 *επι το αυτο*: + *πετροσ δ*[*ε*] consentit cum ℵABC et ad 3,7 [*ηγειρ*]*εν αυτον*.

Fragmentum ex Oriente Petropolim secum translatum Tischendorfius magna cum difficultate ex tegumento codicis Syriaci ligneo solvit; vide Tischendorfium, *Notitia editionis codicis bibliorum Sinaitici*, Lipsiae a. 1860, p. 50, „quintum." In Tregellesii (Hortii Streanii) prolegomenis est G[a].

[1] Hearne, *Acta apostolorum Graeco-Latine . . . e codice Laudiano . . .* Oxonii a. 1715, in 8, p. xii, 320 (facs. p. ix); non nisi exemplaria 120 expressa.

[2] Sabatier, *Bibliorum s. Latinae versiones antiquae*, Parisiis a. [1749]1751, vol. 3, part. 1, p. 493—588.

[3] Hansell, vide supra, p. 358.

[4] Extat etiam facsimile apud Astlium, *Origin and progress of writing*, Londinii a. 1784 et 1876, tab. iv; et apud Scrivenerum, *Intr.*[3] Cantabr. a. 1883, tab. x, num. 25; et apud vv. cll. E. A. Bondium et E. M. Thompsonium, *Palaeogr. society*, pars 1—8, Londinii a. 1873—1878, num. 80.

G^b: Vaticanus Romanus 9671.

saec. IX (?), in fol, membr, rescr, fol. 5, col. 1, ll. 22, litt. 16—21 in lin, litterae unciales inclinatae spiritibus accentibus interpunctione ornatae sunt; *υ* et *ι*, *η* et *ει*, *ο* et *ω*, *αι* et *ε* confusae sunt; titl; ex numeris foliorum qui re vera paginarum videntur esse, conligo folia haec quinque in codice hodierno sic exstare,

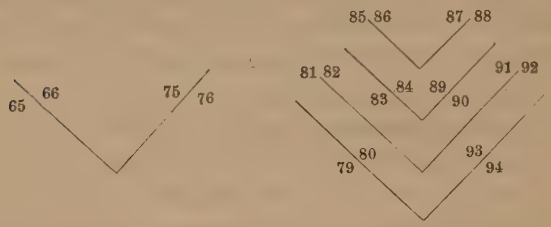

foliis duobus codicis hodierni ex folio uno antiquo constantibus, etsi v. cl. Cozza nihil diserte de codicis forma refert. Legenda sunt folia hoc ordine ut videtur: 79—94 80—93 89—84 90—83 [hic deest folium] 82—91 81—92 [hic deest folium] 65—76 66—75 87—86 88—85 [87—85 apud Cozzam est ex errore ut videtur typographico]. De fasciculis vetustis certe dici non potest; si folia ex eodem fasciculo sunt, fasciculo folia desunt vel 1.4.6 vel 3.5.8.

continet *Act* 16,40 [*το*]*υ*[*σ αδε*]*λφουσ . παρεκαλεσαν — τοισ σεβο* 17,17 17,27 *ευροιεν — το θειον* 17,29 17,31 *πιστιν — δαμαρισ και* 17,34 18,(8 *ευον και* —) 11 *εν αυτοισ — ακυλασ και πρισκιλλα* 18,26, sed desunt passim litterae vel verba; textus, etsi saepe cum EHLP facit, consentit plus uno loco cum uncialibus primi ordinis ut 17,2 *συναγωγη* cum ℵABD, 17,5 *προαγαγειν* cum ℵAB, 17,10 *δια νυκτοσ* cum ℵBD, et *απηεσαν* post *των ιουδαιων* cum ℵABD, 17,14 *υπεμειναν* cum AB, 18,11 *εκαθισεν δε* cum ℵAB 18,20 *μειναι* sine *παρ αυτουσ* cum ℵAB; scriptio superposita saeculi decimi tertii praebet cantica Bartholomaei et alia Iohannis Rossanensis de laudibus s. Caesarii.

Codex olim Cryptoferratensis tum Maii nunc Vaticanus est. Haec fragmenta actuum edidit, neque tam accurate quam optare licebat v. cl. Iosephus Cozza, *Sacrorum bibliorum vetustissima fragmenta Graeca et Latina e codicibus Cryptoferratensibus eruta*, part. III, Romae a. 1877, p. cxxi—cxxxiv; facsimile non addit, quod valde dolendum est. Lectiones codicis exhibentur infra capite XII inter addenda.

H: Mutinensis bibliothecae magni ducis [CXCVI.] II. G. 3.
saec. IX, in fol, membr: continet *Act*; desunt 1,1 *τον μεν — διδαχησ υμων* 5,28 9,39 *αι χηραι — ιδου* 10,19 13,36 *ιδια — τερατα* 14,3 27,4 *κακειθεν — ακωλυτωσ* 28,31; locus 27,4 —28,31 suppletus est manu saeculi fere undecimi litteris uncialibus, alia supplevit manus recens saeculi decimi quinti vel sexti; insunt etiam scriptae minusculis litteris *epistulae*, quarum *catholicas* e Scholzio haustas signavit Tischendorfius littera h, in catalogo nostro Act Cath 112; *epistulae Pauli* sunt codex 179; textus est inferioris ordinis.

Scholzius codicem contulit neglegenter ut assolebat. Tischendorfius contulit partem antiquam anno 1843, Tregellesius anno 1846, et Lipsiae anno 1850 schedas suas composuerunt.

I$^{2.5.6.}$: Petropolitanus caesareus, vide supra, p. 378.
(2.) Muralti VII. II. (4.)
saec. V, in 4, membr, rescr; folium unum binis columnis et 24 vel 25 lineis in singulis paginis; litterae unciales spiritibus vel accentibus non ornatae sunt:
continet *Act* 28,8 *νοσ — ιεροσολυμων* 17; textus est optimae notae.
Monumenta sacra inedita, vol. 1, proll. p. xiii—xix, text. p. 43.44, facsimile tab. I, num. II.
(5.) Muralti XIX.
saec. VII, in 4, membr, rescr; folia duo, singulis columnis et 26 lineis in singulis paginis; habet accentus nonnullos:
continet *Act* 2,6 [*θοσ κ*]*αι — μου επι πασ* 2,17 et 26,7 *αι υπο — του επ*[*ι*] 26,18.
Monumenta sacra inedita, vol. 1, p. 37.38 et 41.42 et facsimile tab. I, num. V.
(6.) Muralti XVIII.
saec. VII, in 4, membr, rescr; folium unum, binis columnis et 18 lineis in singulis paginis; sine accentibus:
continet *Act* 13,39 *τω πασ — ληθηναι τον* 13,46.
Monumenta sacra inedita, vol. 1, p. 39.40 et facsimile tab. I, num. VI.

K: Mosquensis s. Synodi XCVIII.
saec. IX, in fol, membr; foll. 288+; binis columnis in singulis paginis; spiritibus et accentibus ornatus; interpunctio exhibet

punctum simplex et comma et lineam ut ΑΛΗΘΕΙΑ—ΟΤΙ (ex Matthaeii facsimili):

continet *Cath* cum catena et *Paul* (vide infra, p. 431) cum scholiis Damasceni.

Olim in monasterio montis Athus s. Dionysii unde foliis 1 et 2 notatur: *κτῆμα μονῆς τοῦ κυροῦ διονυσίου.* Conlationem quam (cum siglo *g*) fecit Matthaeius[1] usi sunt Scholzius (cum siglis Act Cath 102 et Paul 117) et post eum Tischendorfius, in editione anni 1849 hunc codicem I nuncupavit in epistulis catholicis K in Paulinis, in editionibus vero septima et octava K utrisque communem habet.

L: Angelicus Romanus A. 2.15.

saec. IX exeuntis, in 4, membr; foll. 189, binis columnis in singulis paginis, *ὑπόϑ*, lect, *στίχ*:

continet *Act* 8,10 *μισ του ϑεου — ακωλυτωσ* 28,31, *Cath* integras, *Paul* inde ab initio usque ad *ουκ εχουσιν* He 13,10.

Olim cardinalis Passionei, nunc bibliothecae Angelicae monachorum ordinis s. Augustini Romae. Montefalconius facsimile exhibet.[2] Conlatus est ad locos selectos a Blanchino[3] unde Wetstenius lectiones varias sub siglo G dedit. Birchius[4] contulit Iac et 1 Co siglo *Aug. 2* adhibito. Contulerunt totum anno 1820 Scholzius, cui erat G in Act Cath et I in Paul, et F. F. Fleckius anno 1833, deinde Tischendorfius aestate anni 1843 et Tregellesius anno 1845, qui schedas etiam suas Lipsiae inter se communicaverunt. A Tischendorfio ut a Wetstenio

[1] Matthaei, *Pauli epp. ad Rom. Tit et Philem.* Rigae a. 1782, p. 265—267; facsimile est in libro eius *Apostolorum VII. epp. cath.* Rigae a. 1782.

[2] Montfaucon, *Palaeographia Graeca*, Parisiis a. 1708, append. p. 514, specimen 2.

[3] Bianchini, *Evangeliarium quadruplex*, Romae a. 1749, part. 1, vol. 2, p. dlxiv^{b}—dlxx^{b}, cum facsimili, p. dlviii vel dlx.

[4] Birch, *Variae lectiones ad textum act. app. epp. cath. et Pauli*, Hauniae a. 1798, p. xiv.

Scholzioque codex primum littera G insignitus est; in editione septima voluerat Tischendorfius signum L etiam in epistulis catholicis adhibere, quod cum memoriae lapsu neglexisset, denique in prolegomenis signum duplicavit G=L.

P: Porfirianus Chiovensis.

saec. IX ineuntis, in 8, membr, rescr, foll. 325, litterae unciales multum et ubique ab antiqua rotundi et quadrati generis pulchritudine deflectentes ornatae sunt spiritibus et accentibus, his saepe male positis, et apostrophis; ι et υ habent puncta duplicata; triplici usu punctum utitur, et adhibentur comma signumque interrogationis; interpunctio maxima est ·̣· vel hic illic : et :· ; confunduntur αι et ε, η et ει et ι, ω et ο, nonnunquam οι et υ; saepe omissa est adsimulatio litterae ν ante κ et χ; compendia verborum usitata adhibentur; lect:

continet Act Cath Paul Apoc; desunt *Act* 1,1 *τον μεν* — [habet 2,9 *και ελαμπταν·και οι κατοικουν*] *χουσ μεμεστωμενοι* 2,13 *1Io* 3,20 *οτι εαν* — *χριστοσ εκ του* 5,1 *Iud* 4 *μων ιησουν* — *αυτων ων η* 15; praeterea oculum effugiunt verba multa in Act 28,21—23 Iac 2,13—21, pauca in 2 Pe 2,3—5; textus quem exhibent Act et 1 Pe minus bonus est consentitque cum codicibus uncialibus serioribus velut H et L, ad epistulas ceteras et ad apocalypsim est multo melioris notae consentitque nunc cum ℵ nunc et plerumque cum AC; locos nonnullos correxit sive manus prima, sive alia sed aetatis eiusdem; inter Paul et Apoc locum habent martyria Petri et Pauli; scriptura recentior anni 1301 exhibet fere integrum Euthalii commentarium in Act et Paul (cum textu sacro) quem Tischendorfius siglo *Euthal cod* notavit; codici adsociata sunt fragmenta non rescripta libri quarti Maccabaeorum saeculi septimi ex tegumento extracta: 4 Macc 8,5.6.11.12.14.28 9,28—30.31.32.

Est episcopi Porfirii Chiovensis, inter cuius libros inventus est a Tischendorfio anno 1862; Porfirius codicem cum Tischendorfio Lipsiae communicavit edendi causa. Quae ad Act pertinent publici iuris facta sunt in *Mon. sacr. ined.* vol. 6, Lipsiae a. 1869, p. 89—248, et quae ad Cath pertinent, vol. 5, Lipsiae a. 1865, p. 1—58 cum facsimilibus. Fragmenta libri quarti Maccabaeorum exhibentur vol. 6, p. 339.340.

3.

AD EPISTULAS PAULI.

Epistulae Paulinae viginti codicibus uncialibus continentur e quibus unus ℵ integer est. Praebent

DL: textum paene integrum

ABCEFGK: maximam textus partem

P: plurima textus fragmenta

$F^{a}HI^{2}MNOO^{b}QR$: pauca textus fragmenta

Saeculorum sunt:

ℵB . . . . . quarti

$ACI^{2}Q$ . . . . . quinti

$DHOO^{b}$ . . . . . sexti

$F^{a}R$ . . . . . septimi

EFGKLMNP . . . noni

ℵ: Sinaiticus Petropolitanus.
saec. IV; vide supra, p. 345: integer.

A: Alexandrinus Londinensis.
saec. V; vide supra, p. 354: deest *2 Co* 4,13 *επιστευσα — εξ εμου* 12,6

B: Vaticanus Romanus.
saec. IV; vide supra, p. 358: desunt *He* 9,14 *ριει την συνειδησιν — υμων* 13,25 *1 et 2 Ti Tit Philem;* manus multo recentior supplevit He 9,14—13,25, quae Mico Italus ipsius codicis conlator Bentleio iubente contulit et Tischendorfius aliquoties notavit siglo *b*.

C: Ephraemi Parisiensis.
saec. V; vide supra, p. 366: desunt *Ro* 2,5 [κα]τα *δε την — υπο του νομου* 3,21 9,6 *ουχ οιον — εαν* 10,15 11,31 *θησαν τω — πληρωμα* 13,10 *1 Co* 7,18 *εν ακροβυστια — του μη εϱ* 9,6 13,8 *παυσονται — αλλα ετερα* 15,40 *2 Co* 10,8 *ουκ αισχυνθησομαι — ου ψευδομαι Gal* 1,20 *Eph* 1,1 *παυλος — προσαγωγην* 2,18 4,17 *τουτο ουν — και τι αι Phil* 1,22 3,5 *μειν εβραιος — υμων* 4,23 *1 Th* 2,9 *μνημονευετε — αμην 2 Th* 3,18 *He* 1,1 *πολυμερως — πνευματος αγιου* 2,4 7,26 *αμιαντος —*

μεσιτησ 9,15 10,24 *πησ και καλων — μιανθωσιν πολλοι* 12,15 *1 Τι* 1,1 *παυλοσ — το μυστη* 3,9 5,20 *τουσ αμαρτανοντασ — μετα σου* vel *μεθ υμων* 6,21.

D: Claromontanus Parisiensis nationalis 107 olim 2245 Graeco-Latinus.

saec. VI, in 4, membr, foll. 533, singulis columnis et 21 lineis in singulis paginis; in tenuissimis membranis stichometrice (vide supra, p. 114) exaratus; scriptio in lineis singulis cum Graecis tum Latinis continua est, sine interpunctione, neque extant spiritus vel accentus a prima manu sed hic illic apostrophus; litterarum Graecarum magnitudo fere eadem est atque in codicibus C et D^{evv}, minor quam in N^{evv}; litterae Latinae tales sunt quales habet codex D^{evv}; litterae sectionum initiales aliis aliquanto maiores versuum seriem paulo excedunt; minio scripti sunt versus primi tres uniuscuiusque epistulae pariter atque verba ex Vetere Testamento laudata, nisi in epistula ad Hebraeos; compendia usitata usurpantur:

continet epistulas Pauli Graeco-Latine; Graecis pagina sinistra honoris gratia datur ut in codice Bezae $D^{evv\ et\ act}$, non ut in codice E^{act}; lineae Graecae et Latinae conveniunt inter se; Col praecedit Phil, et Heb sequitur Philem; deest *Ro* 1,1 *παυλοσ — αγαπητοισ θεου* 1,7; praeterea suppleta sunt in folio sexto manu saeculi fere sexti exeuntis Ro 1,27 *εξεκαυθησαν — εφευρετασ κακων* 1,30 (in Latinis 1,24 *propter quod — usu feminae* 1,27) et postea manu alia antiqua in foliis 162.163 Graece 1 Co 14,13 *διο ο λαλων — σημειον εισιν* 14,22; Graeca praebent formas „Alexandrinas" quas dicunt, Latina in primis in epistula ad Hebraeos errores multos; textus codicis huius est praestantissimus et Graecus et Latinus neque semper pendet hic ex illo; codex iterum iterumque correctores habuit, quos Tischendorfius quo studio erat indefesso pertractavit[1] et ita fere summatim distinxit:

D^b: saeculo exeunte sexto supplevit folium sextum Ro 1,27—30;

D^{**} (N. T. ed. VIII.=D^b): Graecus septimi fere saeculi, textum totius codicis Graecum recensuit;

D^{**b} in Latinis d^{**}: paucos correxit locos utriusque textus;

D^{**c}: perpauca in Graecis mutavit;

D^{***} (N. T. ed. VIII.=D^c): Graecus noni fere saeculi ineuntis textum Graecum per omnes codicis partes diligenter recensuit, etiam spiritus et accentus ubique addidit;

[1] Tischendorf, *Codex Claromontanus*, Lipsiae a. 1852, p. xix—xxv.

D^c: is est qui duobus foliis rescriptis suppleverit Graece 1 Co 14, 13—22;

D^{***b}: paucissima attigit eaque parum apte;

D^{**}_{**} (N. T. ed. VIII. = D^d) in Latinis d^{**d}: aliquot locos et Graece et Latine correxit et Latinas subscriptiones suis additamentis auxit;

d^{***}: homo Latinus qui totum epistulae ad Romanos textum Latinum eumque solum recensuit;

D^{nov}: 1 Co 9,15: erat is fortasse ex monachis monasterii eius unde codex in manus Theodori Bezae pervenit; passim notandae lectioni primae operam dedit; item ut videtur capita nunc usitata adscripsit;

sunt ex his omnibus gravissimi et in primis ad nostrum apparatum pertinent D^{**} D^{***} D^{**}_{**} quos Tischendorfius ubique siglis D^b D^c D^d significat; in foliis 162.163 insunt sub textu Novi Testamenti fragmenta Euripidis quae Godofredus Hermannus anno 1821 edidit; in codice inest ante epistulam ad Hebraeos stichometria antiquissima universorum Bibliorum, titulo „versus scripturarum sacrarum" cuius eam partem quae ad Novum Testamentum pertinet hic typis mandavi, uncis inclusi numeri quot versus in unaquaque epistula Pauli habeat ipse codex indicant:

Mt	2600		Iac	220
Io	2000		1 Io	220
Mc	1600		2 Io	20
Lc	2900		3 Io	20
Epistulae Pauli ad			Iud	60
Ro	1040	(1929)	Barnab. [He?]	850
Chorintios 1	1060	(1945)	Ioh. rev.	1200
„ 2	70	(1440)	Act	2600
Gal	350	(728)	pastor	4000
Efesios	375	(796)	actus Pauli	3560
1 Ti	208	(528)	revel. Petri	270
2 Ti	289	(391)	Epistulae quattuor hic omissae hos versus in ipso codice habent:	
Ti	140	(232)		
Colosenses	251	(469)	Phil	485
Filimonem	50	(98)	1 Th	435
1 ad Petrum	200		2 Th	223
2 ad Petrum	140		He	1364

Non retulit Tischendorfius indicem hunc ad venditorem codicis, nihilo minus aetatis magnae esse dubitari non potest.

Bezae in editione sua Novi Testamenti Graece altera anni 1582 codicem adhibuit, et in titulo verso scripsit eum „in Claromontano apud Bellovacos (Beauvais) coenobio repertum“ et paris vetustatis atque codicem $D^{evv\ act}$ esse. Wetstenius,[1] cui assentitur Tischendorfius, putat codicem magis Lugdunensem vel Cluniacensem esse quam Claromontanum, de qua re cf supra, p. 370.371. Posthac, ut videtur ante Bezam mortuum (a. 1605) erat Claudii Puteani [Dupuy] Parisiensis, inestque nota: „codex *τοῦ μακαρίτου* Puteani“; deinde fuit filiorum Puteani Iacobi et Petri bibliothecariorum regis. Antigraphum quod anno 1648 exscripsit Sarravius Oxonii Bodl. B. 8317 adservatum, teste Tischendorfio tantum non inutile est eo quod prima manus fere neglecta sit. Ipse codex, quo utebatur Iohannes Morinus[2], conlatus est in usum Usserii Armachani adiutoris Waltoni (cf supra, p. 220.221)[3] et a Michaele Falcario in usum Curcellaei Novum Testamentum anni 1658 edituri. Ante Iacobi mortem (anno 1656) emit Ludovicus XIV rex codicem reposuitque in bibliotheca regia hodie nationali. Millio,[4] qui lectiones varias ex Waltonio hausit, fuit *Clar* siglum huius codicis. Ex foliis triginta quinque anno 1707 a Iohanne Aymontio ablatis et venum datis restituta sunt unum a Stoschio Batavo anno 1720 et triginta quattuor anno 1729 a filio comitis Harleii. Wetstenius contulit codicem (siglo D) bis annis 1715 et 1716,

[1] Wetstein, *N. T. Gr.* Amstelaedami a. 1752, vol. 2, p. 3.

[2] Morinus, *Exercitationes biblicae*, pars prior, lib. 1, exerc. 2, cap. 4, Lutetiae Parisiorum a. 1633, p. 107—120.

[3] V. cl. Scrivenerus, *Intr.*[3] p. 165, verbis Millii minus recte intellectis adseverat 2245 lectiones varias ex hoc codice in Polyglottis inesse. Attamen volebat Millius hoc numero designari codicem in bibliotheca.

[4] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster. Amstelodami a. 1710, proll. paragr. 1284—1293.

quo tempore folia illa defuerunt, quae T. Nieuwenhuisius posthac contulit conlationemque cum Wetstenio communicavit. Petrus Sabatarius[1] textum Latinum anno 1749 parum accurate edidit. De codice disseruerunt Montefalconius[2] cum facsimili et fusius Griesbachius[3] qui primus correctores accuratius distinxit. Anno 1840 exscripsit Tischendorfius codicem, deinde locos innumerabiles manibus fere novem correctos perscrutatus est. Proximo anno 1841 ut sumptibus preli universitatis Oxoniensis imprimeretur, impetrare non potuit, nihilo minus eodem fere anno codicis totius correctiones accuratissime retractavit. Quoniam schedae in editione Novi Testamenti sua anni 1849 adhibitae non omni numero perfectae videbantur esse sequenti hieme Parisios repetiit et omnia diligenter quarta vice emendavit. Anno eodem 1849 totum (cum correctionibus) contulit Tregellesius deinde anno 1850 lectiones Tischendorfianas in Novo Testamento nuper editas ad ipsum codicem exegit. Denique schedas suas utriusque anni cum Tischendorfianis conlatas Tischendorfio commodavit. Praeterea quoties Wetstenii vel Sabatarii lectio suspicionem movebat, Tischendorfius officia Caroli Hasii et Friderici Duebneri in auxilium vocavit, ut vel minima ad codicem iterum exigerentur. Denique anno 1851 exeunte prodiit editio codicis Lipsiae (in titulo stat ex more bibliopolarum 1852), facsimili,[4] quod amicissime cum Tischendorfio communicaverat Tregellesius, ornata et cum appendice, p. 537—599 ubi emendationes correctorum notantur. Vidi anno 1883.

[1] Sabatier, *Bibliorum sacrorum Latinae versiones antiquae*, Parisiis a. [1749]1751, vol. 3, part. 2, p. 591—933.

[2] Montfaucon, *Palaeogr. Gr.* Parisiis a. 1708, p. 217 seq.

[3] Griesbach, *Symbolae criticae*, Halae a. 1793, vol. 2, p. 31—77.

[4] Facsimile huius codicis invenitur apud vv. cl. E. A. Bondium et E. M. Thompsonium, *Palaeographical society*, pars 1—8, Londinii a. 1873—1878, num. 63.64; et apud Silvestrium, *Pal. univ.* vol. 2.

E: Petropolitanus caesareus Muralti xx olim Sangermanensis Graeco-Latinus.

saec. IX, in 4, membr, foll. 177, binis columnis (Graeca ad sinistram) et 31 lineis in singulis paginis; litterae unciales crassiores sunt a prima manu spiritibus et accentibus ornatae; ϊ et ϋ ita; scriptura est stichometrica:

continet *Paul* Graeco-Latine; desunt *Ro* 8,21 *του θεου — κατα* 8,33 11,15 *ει γαρ — πληρωμα* 11,25 *1 Ti* 1,1 *παυλος — και μ.* 6,15 *He* 12,8 *παντες — υμων* 13,25; „versus scripturarum sanctarum" (cf supra, p. 420) in codice insunt ante He; de textu Graeco vide infra, et de Latino vide infra, IX, 2, (1), a, 4, hic mutatus est ad textum alium quam codicis Claromontani eumque cum Hieronymiano plerumque consentientem.

Nihil est nisi apographum occidentale satis vitiosum codicis D Claromontani identidem iam a D** D*** D^{***}_{***} d*** correcti, quod Eduardus de Muralt, qui ut videtur solus in catalogo suo Petropolitano anni 1840 negaverat, nunc concedit.[1] Codicis indolem veram teste Tischendorfio demonstrant „in primis monstra scripturae codicis E ex conflatis lectionibus duarum vel trium manuum codicis D orta, ut *δικαίωσινην* Ro 4,25, ortum inde quod D^{**}_{**} pro *ν* in *δικαίωσιν*, qui accentus correctori D*** debetur, notavit *νην*, accentu quidem non mutato ita, ut re vera legendum videatur *δικαίωσινην;* item ibidem 15,29 *πληρώματιρια*: quum enim pro *πληροφορια* correctores codicis Claromontani dedissent *πληρώματι*, ineptus scriba cum nova lectione retinuit syllabas duas primae lectionis; item *μετὰ ταυεῖτα τοῖς δώενδεκα* 1 Cor 15,5 ex prima lectione *μετα ταυτα τοις ενδεκα* et altera *ειτα τοις δωδεκα* confusis ortum; item *νιδιζομενοθεατριζομενοι* Heb 10,33: priorem enim lectionem *ονιδιζομενοι* corrector codicis D ita mutaverat ut litteris prima et extrema obelo transfixis adscriberet *θεατριζομενοι.*" Contulit Iohannes Gachonius in usum editionis N. T. Gr. Fellianae

[1] Muralt, *Catalogue des manuscrits grecs de la bibliothèque impériale publique*, Petropoli a. 1864, p. 13.

(cf supra, p. 222) a. 1675, siglo *Ge.* Millio fuit *Ger.* Sabatarius (vide supra, p. 422, adn. 1) codicem adiit eiusque originem perspexit. Montefalconius[1] descripsit et facsimile exhibuit. Wetstenius siglum E dedit, item textum Graecum inutilem esse adseveravit. Lessius[2] et Griesbachius[3] inspexerunt. Post incendium abbatiae s. Germani (in suburbio Parisino) saeculo octavo decimo exeunte, emit Dobrowskius codicem Parisiis, emptumque Petropolim transtulit ubi Matthaeius[4] eum vidit anno 1805. Tischendorfius lectiones varias e Wetstenio hausit, neque semper fide dignae esse videntur.

Re vera, quod ad textum Graecum attinet, delenda est notatio huius codicis praesertim codice primario D Claromontano nunc plenissime et accuratissime edito. Littera E ad epistulas Pauli exspectat codicem novum quemdam non inutilem.

F: Augiensis Cantabrigiensis collegii Trinitatis B. 17.1 Graeco-Latinus.

saec. IX exeuntis, in 4, membr, foll. 136, alt. 22.8 cm, lat. 19 cm, membranis tenuissimis, binis columnis et 28 lineis in singulis paginis; Latina semper in columna exteriore posita; litterae Graecae unciales non magnae habent nec spiritus neque accentus; saepe occurrunt litterae maiores cum Latinae tum Graecae mediis in lineis; ϊ et ϋ vel *i* et *v* scribuntur in initio verborum; hic illic invenitur linea supra vocalem initialem sic ἴδιον, quae etiam ad 1 Ti 3,16 ΌC usurpatur cum in F tum in G, et ⏜ ponitur supra vocalem sive diphthongum in primis ι et ει; punctum discernit inter verba singula (vide supra, p. 111); signum ⊱ spatia vacua implet; litterae Latinae sunt minusculae Carolinae quas dicunt; punctum ad mediam litteram, semicolon (;), signum interrogationis nonnunquam usurpantur in Latinis; confusae sunt saepissime ι et ει, ε et αι, ο et ω, ε et η,

[1] Montfaucon, *Palaeogr. Gr.* Paris. a. 1708, pp. 218—220.

[2] G. Less apud Ioh. Dav. Michaelem, *Orientalische und exegetische Bibliothek*, pars 9, Francofurti ad Moenum, 1776, p. 140—152; Lessius scribebat Parisiis die 20 Martii a. 1775.

[3] Griesbach, *Symbolae criticae*, Halae a. 1793, vol. 2, p. 77—85.

[4] Matthaei, *N. T. Gr.* Ronneburgi, a. 1807, vol. 3, append. p. 98.

η et υ, ι et υ, δ et ϑ, ϑ et τ, π et β, $\varkappa$ et χ, etc; in Latinis permutantur b et p, d et t, etc; compendia verborum Graecorum usitata adhibentur, Latinorum quae saepius occurrunt enumeravit Scrivenerus (ubi infra) p. xxxi; linea prima uniuscuiusque epistulae et littera prima uniuscuiusque capitis minio exaratae sunt; librarium Germanicum fuisse docet verbum „waltet" prima manu (?) ad $\varepsilon\xi\upsilon\sigma\varepsilon\iota\alpha\zeta\varepsilon\iota$ 1 Co 7,4:

continet *Paul;* desunt Graece *Ro* 1,1 $\pi\alpha\upsilon\lambda\circ\sigma$ — $\varepsilon\nu$ $\tau\omega$ $\nu\circ$ 3,19 *1 Co* 3,8 $\circ$ $\varphi\upsilon\tau\varepsilon\upsilon\omega\nu$ — $\pi\nu.$ $\tau\circ\upsilon$ $\vartheta\varepsilon\circ\upsilon$ 3,16 6,7 $\eta\delta\eta$ $\mu\varepsilon\nu$ — $\alpha\upsilon\tau\circ\upsilon$ 6,14 *Col* 2,1 $\varkappa\alpha\iota$ $\circ\sigma\circ\iota$ — $\sigma\tau\circ\iota\chi\varepsilon\iota\alpha$ $\tau\circ\upsilon$ 2,8 *Philem* 21 $\pi\varepsilon\pi\circ\iota\vartheta\omega\sigma$ — $\alpha\mu\eta\nu$ 25 *Heb;* desunt Latine Ro 1,1—3,19; Heb quae Latine solum exstat habet argumentum fere ad verbum argumenti huius epistulae in codice Vulgatae versionis Amiatino simile; emendatus est codex prima manu et praesertim manu secunda temporis haud multo inferioris quae etiam locis 106 verba Latina a versione Latina discrepantia supra Graeca addidit in columna altera sed locis 86 consentiunt cum versione Latina in codice G Boerneriano; textus Graecus est bonae notae, Latinus magis ex interpretatione Hieronymi quam e textu vetere pendet; de nexu inter codices F et G, vide infra, p. 428.

Codicibus G^{paul} et Δ^{evv} affinis, videtur codex F in coenobio Helvetico vel Alemannico scriptus esse. Fuit monasterii Augiae (unde Augiensis) Maioris sive Divitis („Reichenau")[1] in insula prope Constantiam, non Augiae Rheni. Postea venit in manus Georgii Michaelis Wepferi Schaphusiani, deinde Ludovici Christiani Miegii apud quem Wetstenius codicem anno 1717 Heidelbergae contulit (codex Paul F), a quo et Bentleius codicem emit anno 1718 florenis quos dicunt Batavis 250. Conlatio Bentleiana in margine editionis N. T. Gr. Fellianae exstat in bibliotheca collegii Trinitatis Cantabrigiae B. 17. 8. Filius fratris Bentleii legavit codicem collegio Trinitatis anno 1786. Anno 1842 perlustravit Tischendorfius codicem et Bentleii conlationem, primus etiam versionem Latinam in auxilium vocavit, *Anecdota sacra*

[1] V. cl. B. Kruschius in actis, *Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde*, vol. 7, fasc. 3, p. 516, vult Augiam Maiorem Germanice „Mehrerau" esse.

et profana, Lipsiae a. 1855, p. 209—216. Tregellesius utrumque textum anno 1845 contulit. V. cl. Scrivenerus totum edidit: *An exact transcript of the codex Augiensis*, Cantabrigiae a. 1859 cum facsimili[1] 1 Ti 3,14—4,5. Vidi codicem mense Ianuario anni 1877 et anni 1883.

F^{a}: Coislinianus Parisiensis.

saec. VII; vide supra, p. 375: continet *1 Co* 7,39 11,29 *2 Co* 3,13 9,7 11,33 *Gal* 4,21.22 *Col* 2,16.17 *He* 10,26.

G: Boernerianus Dresdensis A. 145^{b} propalam expositus, Graeco-Latinus.

saec. IX exeuntis, in 4, membr, foll. (1) 99 (11), alt. 21.5 cm, lat. 19 cm, textus alt. circa 17 vel 18 cm, lat. circa 12 vel 13 cm, singulis columnis et 20—26 lineis in singulis paginis; folia 11 sub finem nunc Latinis conscripta videntur libro compacta esse ad eum finem ut quae desunt continerent; Latina inter lineas Graecas scripta sunt; litterae Graecae unciales crassae et inelegantes sunt, Latinae minusculae; Graecae sine spiritibus vel accentibus sunt sed nonnunquam habet vocalis initialis, in primis ubi asper adhibendus esset, lineam suprapositam *ήμεισ ίστανων ίνα*, ad 1 Ti 3,16 ΌC quod cum $\overline{\text{OC}}$ non permutandum est; *ί ϊ ὶ ύ ϋ υ* saepe scribuntur; ⌃ hic illic vocali additur, vide supra, p. 99.111.112; saepe usurpatur punctum simplex; signum > ut in F spatia vacua implet; litterae maiores coloribus variis turpantur; codicem ex codice stichis scripto exscriptum esse docent maiores mediis in lineis litterae, initiorum veterum monumenta, ut 1 Th 5,22:

Απο παντοσ ϊδουσ πονηρου Απεχεσθαι
Αυτοσ δε ο θσ̄ τησ ϊρηνησ Αγιασει ὑμασ ολοτελεισ
Και ολοκληρον υμων· το $\overline{\text{πνα}}$. Και η ψυχη και
το σωμα· (vide supra, p. 111—115.355 adn. 1):

continet *epistulas Pauli* tredecim omissa epistula ad Hebraeos; desunt *Ro* 1,1 *αφωρισμενοσ — πιστεωσ* 1,5 2,16 *τα κρυπτα — νομου ησ* 2,25 et ut in codice F *1 Co* 3,8—16 6,7—14 *Col* 2,1—8 *Phil* 21—25; lacunae hae non supplentur Latine ut in codice F sed vacat spatium; Philem desiit folio 99^{b} summo, eademque pagina infra exstat titulus *προσ λαουδακησασ αρχεται επιστολη*, sed quae sequuntur Latina sunt posterioris temporis; ad marginem hic illic adscriptae sunt notae brevissimae ut Ro 3,5 goddiscalcos,

[1] Facsimile exhibent vv. cll. Bondius et Thompsonius, *Palaeogr. society*, pars 9.10, num. 127.

1 Co 2,8 goddisca, 1 Ti 2,4 goddiskalkon, 4,10. π' goddiskalkon, 6,4 cont' goddiskalkon, 2 Ti 2,15 π' goddiscalkon, Aganon etiam commemoratur nonnullis locis (cf supra, p. 402); folium 23 continet versus Hibernos quos Scrivenerus cum versione Anglica exhibet;[1] textus Graecus est bonae notae, Latinus est versio vetus sed saepe ad Graeca accommodata.

Eiusdem fortasse aetatis et patriae atque codices Δ^{evv} et F^{paul}, eiusdem voluminis[2] atque ille, denique ex eodem exemplari atque hic, in Helvetia saeculo nono exeunte manu monachi Hiberni scriptus est. Fuit Pauli Iunii Lugdunensis Batavorum quo tempore J. F. Gronovius codicem contulit. Mortuo Iunio anno 1670 pervenit in manus Petri Francii (a. 1645—1704) Amstelaedami et conlatus est ab A. Bynaeo anno 1690. Libris Francii anno 1705 venum datis emptus est codex a Christiano Friderico Boernero (unde Boernerianus) professore Lipsiensi qui eum cum Kustero[3] et anno 1719 cum Bentleio communicavit; hic codicem quinque annos retinuit voluitque emere, item per aliam manum fieri curavit apographum, quod exstat Cantabrigiae in bibliotheca collegii Trinitatis B. 17. 2. Wetstenius usus est apographo conlationis cum Gronovii tum Bynaei. Post Boernerum mortuum (nat. a. 1685, mort. a. 1753) translatus est codex ad bibliothecam electoralem nunc regiam Dresdae. Christianus Fridericus Matthaeius codicem accuratissime edidit: *XIII. epistolarum Pauli codex Graecus cum versione Latina veteri vulgo Antehieronymiana olim Boernerianus nunc bibliothecae electoralis Dresdensis*, Misenae a. 1791, in 4, p. xxviii, foll. 99 et 8 (pagina ultima est p. 114), cum facsimilibus duobus 1 Co 2, 9—3,3

[1] Scrivener, *A plain introduction* etc. ed. 3, Cantabrigiae a. 1883, p. 170 adn. 1.

[2] Vide Rettigium, *Antiquissimus IV^{s} evv. codex Sangallensis*, Turici a. 1836, proll. cap. 4, p. xviii — xxiii.

[3] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster. Amstelodami a. 1710, praefat. fol. 5 recto.

1 Ti 1,1—10.[1] Angerus, Tischendorfius, Tregellesius editione ad codicem exacta vix invenerunt nisi haec emendanda, Ro 16,17 *υμασ* legendum pro *ημασ*, 1 Co 9,27 *στωμα* pro *στομα* (*σωμα*), Eph 4,16 *μερουσ* pro *μετρουσ*, Eph 4,18 *εσκοτισμενοι* pro *εσκοτισμενοσ*. Vidi codicem et facsimile feci Dresdae mense ianuario anni 1880.[2]

Pauca addenda sunt de consonantia mirabili inter codices F et G. V. cl. Scrivenerus[3] invenit 1982 locos quibus discrepant; ex his sunt 578 scribarum lapsus, 967 vocalium mutationes sive errores ex itacismo orti, 166 consonantium mutationes, 71 formae grammaticales sive orthographicae; ceteri 200 re vera sunt lectiones variae, inter quos 32 ad articulum pertinent. Consentiunt passim Graecis vitiose scriptis ut *εκδημοσ* pro *εκδηλοσ*, *εκ το* pro *εισ το*, *αστιζομενοσ* pro *λογιζομενοσ* (ΛCTIZ- pro ΛOΓIZ-), habet tamen suos quisque proprios errores, exempli causa 1 Ti 4,2 praebet G *κεκαυτηριασμενων*, F *και. καυτη ριασ μενων*· Quattuor lacunae in utroque textu Graeco eaedem: 1 Co 3,8—16 6,7—14 Col 2,1—8 Philem 21—25 affinitatem firmant, etsi ad 2 Ti 2,4.5 in Augiensi multo plus spatii quam in Boerneriano relictum est (habet uterque spatium ad 2 Ti 2,12), et contra ad Ro 14,23 praebet G spatium vacuum quod F non exhibet. Titulus epistulae ad Laodicenses in codice F non inest. Textus Latinus, in F columnam unam faciens, in G interlinearis, accedit in F multo propius ad Hieronymi versionem quam in G ubi versionem veterem

[1] Facsimile 1 Tim. 3,14—4,1 dedit etiam Matthaeius in libro *Ev. sec. Matthaeum Gr. et Lat.* Rigae a. 1788.

[2] De codice G cf v. cl. Franciscum Delitzschium, *Zeitschrift für die gesammte lutherische Theologie und Kirche*, Lipsiae a. 1864, p. 217—223, et v. cl. H. Rönschium, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, Lipsiae a. 1866, p. 281—292.

[3] Scrivener, *A plain introduction etc.* ed. 3, Cantabrigiae a. 1883, p. 170; et *Codex Augiensis*, Cantabrigiae a. 1859, p. xxvi.

invenimus hic illic ad textum emendatum fortasse Vulgatae versionis conformatam.

De ratione quae inter hos codices intercedat diu disputatum est.[1] V. cl. Scrivenerus arbitratus est F et G ab eodem exemplari Graeco, F fortasse paulo ante G, exscriptos esse, correctorem codicis F ad manum habuisse G et Graece et Latine. Sed v. cl. Hortius[2] pro certo habet F Graecum ex Graeco G exscriptum esse, F Latinum e textu Vulgato ad Graecum opem ferente Latino G conformato ortum esse.

H:
- Coislinianus Parisiensis nationalis 202 . . foll. 12
- Athonus . . . . . „ 9
- Petropolitanus { Antonianus . . . . foll. 3 / caesareus Muralti XIV. „ 2 } ” 5
- Moscuensis sanctae Synodi 60 (LXI) (a.) foll. 289 „ 2
- Taurinensis bibliothecae nationalis B. 1.5 . „ 2
- Chiovensis Porfirianus . . . . . „ 1

saec. VI, in 4, membr, foll. 31, singulis columnis et 16 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae et quadratae ornatae sunt spiritibus et accentibus a manu secunda; punctum unum ad summam mediam imam litteram invenitur, est tamen fortasse a manu secunda, nam saepe ubi punctum adhibetur vix quidquid spatii inter litteras relinquitur; litterae initiales ceteris non maiores sunt; in stichos disposita sunt verba; compendia usitata adhibentur:

continet *1 Co* 10,22 *εσμεν — η ελευθερια* 29 11,9 *ανηρ — του θεου* 16 *2 Co* 4,2 *σιν ανων — οστρα[κινοις]* 7 10,8 *εαν — συνκρινοντεσ εαυ* 12 10,18 *ου γαρ — γνωσει* 11,6 11,12 *ινα ενκοψω — εκτοσ του σ. ουκ οιδα* 12,2 *Gal* 1,1 *παυλοσ — πειθω* 10 2,9 *και βαρν. — γενοιτο* 17 4,30 *ου μη γαρ κληρονομησει — απεκδεχομεθα* 5,5 *Col* 3,4 *εν δοξη — ελλην* 11 *1 Th* 2,9 *και τον [κοπ]ον — αληθωσ* 13 4,5 *μη εν παθει — και φιλοτιμισθαι* 11

[1] Wetstein, *N. T. Gr.*; J. D. Michaelis, *Einleitung in die göttlichen Schriften des Neuen Bundes*, ed. 3, Gottingae a. 1777, vol. 1, p. 500.501, idemque liber a Marshio Anglice editus, Cantabrigiae a. 1793, vol. 2, p. 225 ff., vol. 3, p. 670 ff.

[2] Hort, *Journal of philology*, Londinii et Cantabr. a. 1871, vol. 3, p. 67 seq. adn. et Westc.-Hort, *N. T.* vol. 2, intr. par. 203. Aliter v. cl. Lightfootius, *ibidem*, a. 1869, vol. 2, p. 292, et minus fidenter a. 1871, vol. 3, p. 210 et in commentario *Colossians*, p. 345.

1 Ti 3,7 *δει δε — εν χριστω ιησου* 13 6,9 *οι δε βουλομενοι — τα παντα* 13 *2 Ti* 2,1 *μου εν τη χαριτι — κακουργοσ* 9 titulum epistulae ad Titum *Tit* 1,1 *παυλοσ — του σωτη* 3 1,15 *απιστοισ ουδεν — αγαθασ* 2,5 3,13 *ζηναν — υμων* 15 *He* 2,11 *δε την αιτιαν — σπερματοσ αβρααμ* 16 3,13 *αχρισ ου — μη εισε* 18 4,12 *ζων γαρ — ασθενιαισ ημων* 15 10,1 *των μελλοντων — θελημα* 7 10,32 *υπεμειναται — ψυχη μου* 38; — *Parisiensia* sunt 1 Co 1 Ti cap. 3 Tit He capp. 2.3.4; *Athona* 2 Co capp. 10.11.12 Gal 1,1—4 2,14—17 4,30—5,5; *Antoniana* 2 Co cap. 4 1 Th; *Petrop. caesar.* Gal 1,4—10 2,9—14; *Moscuensia* He cap. 10; *Taurinensia* 1 Ti cap. 6 2 Ti; *Porfiriana* Col; insunt in codice varia quae ad argumenta Euthaliana epistularum ad He 1 Ti Tit spectant, et haec quae Tischendorfius ex foliis Parisiensibus exscripsit; *ἔγραψα καὶ ἐξεθέμην κατα δυναμιν στειχηρὸν· τόδε τὸ τεύχος παύλου τοῦ ἀποστόλου πρὸσ ἐγγραμμὸν καὶ εὐκατάληπτον ἀνάγνωσιν. τῶν καθ' ἡμασ ἀδελφῶν παρῶν ἁπάντων τολμησ συγγνώμην αἰτῶ. εὐχὴ τῆ ὑπὲρ ἐμῶν· τὴν συνπεριφορὰν κομιζόμενοσ· ἀντεβλήθη δὲ ἡ βιβλοσ· πρὸσ τὸ ἐν καισαρία ἀντίγραφον τῆσ βιβλιοθήκησ τοῦ ἁγίου παμφίλου χειρὶ γεγραμμένον αὐτοῦ.*

Folia haec olim in monte Atho tegumentis librorum manuscriptorum adglutinata nunc dispersa sunt cum libris illis. Quae Parisiis fuerunt (primo folia 14 sed post incendium bibliothecae duo translata sunt Petropolim) quattuordecim folia anno 1218 ad Laura s. Athanasii in monte Atho in libros sex manuscriptos compingendos a Macario quodam — rectius est dici eum Schetlios! — adhibita sunt; folia Moscuensia anno iam 975 teste Matthaeio eodem modo adhibita sunt compingendo codici Gregorii Nazianzeni, et usque ad annum 1665 manserunt in Laura s. Athanasii in monte Atho; folia Taurinensia erant in compagine catenae Nicetae Heracleensis in Psalterium, saeculi duodecimi. Folia 14 Parisiensia olim Coislini episcopi Metensis edita sunt a Montefalconio[1]. Moscuensia primus vidit Matthaeius[2]. Tischendorfius[3] percepit codicis H esse partem. Athona

[1] Montfaucon, *Bibliotheca Coislinïana*, p. 253 seqq.

[2] Matthaei, *D. Pauli epp. ad Hebr, et Col.* Rigae 1784, p. 58.

[3] Tischendorf, *Herzog's Real-Encyklopädie*, ed. 1, Gothae a. 1865, vol. 19, p. 191.

edidit v. cl. Duchesnius[1]. Tischendorfius praeparabat editionem foliorum Parisiensium, Antonianorum, Caesareo-Petropolitanorum, Moscuensium, Porfiriani. V. cl. Bernardinus Peyronius[2] disseruit de foliis Taurinensibus, quae v. cl. Oscarus de Gebhardt amicissime transcripsit in meum usum die 27 mensis februarii anno 1882. Facsimilia praebent vv. cll. Sabas[3] et Silvestrius[4].

I²: Petropolitanus, vide supra, p. 378. Muralti VI. II. (5.) (6.)

saec. V, in 4, membr, rescr, fol. 2, binis columnis et 24 vel 25 lineis in singulis paginis; litterae initiales maiores et litterarum seriem excedentes insunt:

continet *1 Co* 15,53 *τουτο — ανεω* 16,9 *Tit* 1,1 *παυλοσ — αιτιαν* 1,13; textus optimae est notae.

Editus in *Mon. sacr. ined.* vol. 1, p. 45—48.

K: Moscuensis s. Synodi XCVIII.

saec. IX; vide supra, p. 415 : continet epistulas Pauli cum scholiis Damasceni; desunt *Ro* 10,18 *ἀλλὰ λέγω — ταύτην καί 1 Co* 6,13 *1 Co* 8,7 *τινὲσ δὲ — ἀπέθανεν* 8,11.

Matthaeii est *g;* Scholzii est Paul 117.

L: Angelicus Romanus A. 2.15.

saec. IX; vide supra, p. 416, mut : continet *Paul;* deest *He* 13,10 *εξουσιαν — υμων Philem* 25.

M: { Londinii musei Britannici Harl. 5613*.
Hamburgensis bibliothecae urbis cod. Gr. 50.

saec. IX, in fol, membr, foll. 4, Londin. alt. hodie circiter 26 cm, lat. 20.8 cm, text. Lond. alt. circiter 22 cm, col. lat. 6.5 cm, binis columnis;

[1] Duchesne, *Archives des missions scientifiques et littéraires*, ser. 3, vol. 3, Parisiis a. 1876, p. 420—429.

[2] Peyron, „Di due frammenti greci delle epistole di san Paolo del V o VI secolo che si conservano nella bibliotheca nationale di Torino", *Atti della R. Accademia delle scienze di Torino* [pro die 1 mensis februarii a. 1880], vol. 15 (a. 1879), fasc. 4, p. 493—498.

[3] Sabas, *Specimina palaeographica codicum Graecorum et Slavonicorum bibliothecae Mosquensis synodalis*, Moscuae a. 1863, p. 1—4 et tab. A.

[4] Silvestre, *Paléographie universelle*, Paris. a. 1841, vol. 2, num. 63.64.

folia duo Londinensia ll.38, folia duo Hamburgensia ll.45; rubro scriptus (non atramento) ut textus in codicibus Evv 196.254.362.366; litterae maiores litterarum seriem excedentes novam rem indicant; litterae unciales formae posterioris ornatae sunt spiritibus accentibusque; iota adscriptum occurrit ter He 13,21 *ὧι ἡ δόξα*, 2 Co 1,1 *τῆι ἐκκλησία*, 2 Co 1,4 *τῆι θλιψει* (erravit Griesbachius qui iota subscriptum codici inesse scripserit); triplex puncti usus ad summam mediam imam litteram observatur; signum interrogationis invenitur He 3,17 *ἐρήμω;* v. cl. Scrivenerus enumeravit errores decem ex itacismo; raro invenitur *ν ἐφελκυστικόν;* in titulo epistulae ad Hebraeos et secundae ad Corinthios exstat phrasis *ἐκτεθεῖσα ὡσ ἐν πίνακι*, quae verba Henkius ad scripturae characterem codicillarem retulit ut qui *γράμμα βασίλειον* exhiberet, Tischendorfius autem ad epistulae epitomen nunc omissam:

continent folia Londinensia *1 Co* 15,52 *σαλπίσει — ἐλθεῖν ἵνα* *2 Co* 1,15 *2 Co* 10,13 *σόμεθα. ἀλλὰ κατὰ — ἀσθενείαισ μου* 12,5, exciderunt hic illic verba pauca, — folia Hamburgensia titulum epistulae ad Hebraeos et *He* 1,1 *πολυμερῶσ — εἰσ τήν* 4,3 12,20 *βοληθήσεται — ἀμήν* 13,25; textu ad optimos testes hic codex accedit.

Folia Hamburgensia olim in Italia inde transierunt in bibliothecam Marckianam (H. van der Merk); qua bibliotheca anno 1712 Hagae Comitum venum data emit Zacharias Conradus ab Uffenbach consul Francofurti ad Moenum haec folia. Uffenbachius anno 1717 communicavit ea cum Wetstenio et nescio quo tempore cum Bengelio[1]; Wetstenio siglo Paul 53 designavit. Posthac erant Iohannis Christophori Wolfii, isque anno 1739 moriens bibliothecae publicae Hamburgi legavit. Anno iam 1800 tractavit de foliis his Henricus Philippus Conradus Henkius[2]. Tregellesius folia haec bis contulit schedasque suas cum Tischendorfio Hamburgo Lipsiam reversus communicavit. Tischendorfius folia Hamburgi

[1] Bengel, *N. T. Gr.* Tubingae a. 1734, p. 377.

[2] Henke, *Inest codicis Uffenbachiani, qui epistulae ad Hebraeos fragmenta continet, recensus et specimen aere exsculptum*, Helmstadii a. 1800, p. xxx. Est libellus academicus Ant. Aug. Heinr. Lichtensteinium theol. doctorem renunciandi causa scriptus.

transcripsit et edidit in *Anecdotis sacris et profanis*, Lipsiae a. 1855, p. 174—189. Vidi anno 1878.

Folia Londinensia primus contulit Griesbachius[1], cui codex Paul 64 haec erant; is similitudine horum et foliorum Hamburgensium perspecta utraque ex eodem codice vel saltem ab eodem scriba scripta esse docuit. Tischendorfius inter editionem foliorum Hamburgensium parandam Londinii folia alia vidit et Griesbachii iudicio probato haec quoque eodem libro cum Hamburgensibus edidit, p. 190—205. In editione repetita *Anecdotorum*, anno 1861 correcti sunt errores quinque in textu codicis huius anno 1855 edito. Folia Londinensia, codici Act 60 formae minoris praefixa et suffixa, separatim compingenda curavit v. cl. E. Maundius Thompsonius me suadente anno 1883; vocabula nova pauca legi.

N: Petropolitanus caesareus Muralti XXXII, Dobrowskii 258 (285?) in catalogo V. 1.

saec. IX, in 4, membr, mut; folia duo, binis columnis et nunc 25 (nonnullis exscissis) lineis in singulis paginis; litterae unciales spiritibus accentibusque ornatae sunt; triplex puncti usus ad summam mediam imam litteram observatur; tituli sectionum et κε῾φ minio scripti sunt; litterae maiores praeponuntur paragraphis: continet *Gal* 5,12 *καὶ ἀποκόψονται* — *καύχη[μα]* 6,4 *He* 5,8 *[ἔ]παθεν τὴν* — *ἐπιλαθέσ[θαι]* 6,10, sed multa exscissa sunt; ad marginem adscripta fuit catena cuius nihil nisi fragmenta supersunt.

Est ex tegumento libri manuscripti opera Manuelis Cretensis anni 1424 continentis, quae rescripta sunt supra opera Chrysostomi saeculo decimo exarata. Detecta sunt folia a Tischendorfio. In Tregellesii supplemento, p. 1021, siglum habet O^d.

O: Petropolitanus caesareus Muralti IX.

saec. VI, in fol, membr, folia duo, binis columnis et 18 lineis in singulis paginis; litterae unciales magnae absque spiritibus et accentibus continue scriptae sunt; litterae maiores et litterarum seriem excedentes novam rem notant; compendia usitata adhibentur; *ï* et *ÿ* ita ad verborum initium:

[1] Griesbach, *Symbolae criticae*, Halae a. 1793, vol. 2, p. 164—166, et *N. T. Gr.* ed. 2, Halae 1806, vol. 2, p. xxv.

continet *2 Co* 1,20 *αυτου το αμην τω θεω — ελθων δε εισ* 2,12; textus est optimae notae.

Ex Oriente Petropolim translatus a Tischendorfio anno 1859. In Tregellesii supplem., p. 1021, est O^a.

O^b: Mosquensis
saec. VI, in ?, membr, folium unum:
continet Eph 4,1—18; desunt nonnulla.

Vidit Tischendorfius codicem Moscuae anno 1868.

P: Porfirianus Chiovensis.
saec. IX; vide supra, p. 417: desunt *Ro* 2,15 syllabae duae ultimae *μενων — η αδικια η* 3,5 8,33 *θεοσ ο δικαιων — ινα η κα* 9,11 11,22 *και αποτομιαν — θυσιαν* 12,1 *1 Co* 7,15 *υμασ ο θεοσ — περιπατει* 7,17 12,23 *του σωματοσ — ου λογι* 13,5 14,23 *η απιστοι — το λαλειν μη* 14,39 *2 Co* 2,13 *αυτων* et ex syllaba ultima *ιαν — ζωησ εισ* 2,16 *Col* 3,16 *ωδαισ — ον ε* 4,8 *1 Th* 3,5 *μηκετι — ημεισ οι* 4,17; praeterea verba multa legi non possunt in 2 Co 1,1—6 2,13.16 12,1.2 Eph 4,1—3.8—12.14.15 Phil 1,10.12.13.15 He 12,9.10 1 Ti 6,7.9—12 2 Ti 1,2—5.

Codicis pars quae ad epistulas Pauli attinet edita est in *Mon. sacr. ined.* Lipsiae a. 1865, vol. 5, p. 58—364.

Q: Porfirianus Chiovensis.
saec. V, *papyraceus*[1], quinque fragmenta ut videtur; litterae unciales magnae sine spiritibus et accentibus sunt; punctum simplex ad summam litteram usurpatur; *ϊ* scribitur in *ϊνα*:
continet *1 Co* 1,17 *ογων ϊνα μη — συνζητητ* 1,20 6,13 *τι·* (14) *ο* $\overset{\delta\varepsilon}{\theta\bar{o}}$ *— ματ[α υμων μελη]* $\chi\bar{υ}$ *ε* 6,15 6,16 *[κ]ο[λ]λω[μενοσ τη πο]ρνη εν — νε* (?) 6,18 (fragmento verso videntur litterae nonnullae ex versibus qui sequuntur exstare) 7,3 *οφει[ληγ] — σιαζει· αλλ[α ο ανηρ]* 7,4 7,10 *[ε]γω — [εαν δ]ε και* 7,11 7,12 *[εχ]ει απιστ — [και ηγ]ιασ[ται η γυνη]* 7,14 (in hoc fragmento verso scripta sunt neglegenter nonnulla litteris minusculis); nulla linea est tota salva; nonnisi verborum panni supersunt.

[1] De codicibus uncialibus papyraceis conferendus est Gardthausenius, *Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der königl. sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften*, Lipsiae a. 1878, vol. 30, p. 56—61; — et de fragmentis lectionarii minusculi-cursivi papyracei Vindobonensibus conferendus est v. cl. Carolus Wessely, „Evangelien-Fragmente auf Papyrus", *Wiener Studien*, Vindobonae a. 1882, fasc. 2, p. 198—214: horum textus optimae notae est.

Praeter haec folia nullum habemus textum Graecum Novi Testamenti uncialibus litteris in papyro scriptum. A v. cl. Porfirio in Oriente reperta, Tischendorfius ea legit Petropoli anno 1862. In Tregellesii supplem., p. 1021, est O^c.

R: Cryptoferratensis Z. β. I.

saec. VII exeuntis, in 4, membr, rescr, folium unum; punctum simplex et duplicatum habet; litterae maiores usurpantur ad initium paragraphorum; scriptio continua est absque spiritibus et accentibus: continet *2 Co* 11,9 *υστερημα — αφρονων* 11,19; quas paucas habet lectiones bonae notae sunt; scriptura nova est Homeri Ilias.

Edidit fragmentum hoc v. cl. Iosephus Cozza, *Sacrorum bibliorum vetustissima fragmenta Graeca et Latina ex palimpsestis codicibus bibliothecae Cryptoferratensis eruta*, Romae a. 1867, I. II, p. 332—335. Facsimile unius lineae ad p. 313 videtur praebere *MH ov θαυμα* ubi Cozza *KAI ov θαυμα* edidit.

4.

AD APOCALYPSIM.

Pertinent ad Apoc codices unciales quinque, ex quibus tres ℵAB textum integrum praebent, duo CP maximam textus partem. Saeculorum sunt:

ℵ: quarti — B: octavi
AC: quinti — P: noni.

ℵ: Sinaiticus Petropolitanus

saec. IV; vide supra, p. 345 : continet apocalypsim integram.

A: Alexandrinus Londinensis

saec. V; vide supra, p. 354 : continet apocalypsim integram.

B: Vaticanus Romanus 2066 olim Basilianus 105.

saec. VIII exeuntis, in 8, membr, foll. 20 (sunt haec in codice foll. 259—278 etsi ex errore 249—268 numerata; codex habet folia 316), litterae unciales simplices ad dexteram inclinatae continue scriptae ornatae sunt spiritibus et accentibus a prima manu; punctum prudenter in summa media ima littera pro loci natura ponitur: continet apocalypsim integram; textus haud ideo bonus est saepe attamen cum ℵAC consentit; apocalypsis inter Basilii Magni

et Gregorii Nysseni opuscula et alia patristica manu eadem scripta locum habet.

Blanchinus primus de codice disseruit.[1] Wetstenius Quirinio cardinali intercedente accepit lectiones varias nonnullas indiligenter excerptas huius codicis cum editione N. T. Gr. Moriniana Parisiis a. 1628 edita conlati, et edidit in Novo Testamento Graeco suo, Amstelaedami a. 1752, vol. 2, p. 894—896, praeter lectiones ad 21,5—22,20 quae in apparatu insunt; Wetstenius codici siglum B dedit, quasi locum codicis celebris Vaticani 1209 in apocalypsi teneret. Anno 1843 Tischendorfio Romae degenti id unum concessum est (Maio suae editionis laudi nimis providente) ut facsimile litterarum uncialium faceret, inter litteras delineandas autem textum contulit cum editione sua anni 1841 publicique iuris fecit in *Mon. sacr. ined.* Lipsiae a. 1846, p. 407—431 cum facsimili, tab. III, num. 9. Anno 1843 vidit Tregellesius codicem quattuorque paginas accurate delineavit; praeterea transcripsit lineas primas et ultimas uniuscuiusque paginae et errores paucos conlationis Tischendorfii correxit;[2] cautius vero quam sollertius codicem primum L posthac Q designavit. Editio Angeli Maii (mortui anno 1854), anno 1838 typis expressa, publici iuris primum anno 1857 facta, nonnulla rectius exhibuit, ipsa tamen mendis non carebat.[3] Anno demum 1866 concessa est Tischendorfio facultas codicis exscribendi, unde eum edidit in libro *Appendix Novi Testamenti Vaticani*, Lipsiae a. 1869, p. iii—vi, et 1—20.[4]

[1] Bianchini, *Evangeliarium quadruplex*, Romae a. 1748, part. 1, vol. 2, p. dxxiv cum facsimili.

[2] Tregelles, *An account of the printed text* etc, Londinii a. 1854, p. 156 seq.

[3] Vide etiam *N. T. ex vetustissimo codice Vaticano secundis curis editum studio Angeli Maii*, Romae a. 1859, in 8.

[4] Cf Iosephum Cozzam, *Ad editionem Apocalypseos s. Iohannis . . . Lipsiae anno 1869 evulgatam animadversiones*, Romae a. 1869.

C: Ephraemi Parisiensis.
saec. V; vide supra, p. 366 : desunt *Apoc* 3,19 *νοησον — και προσε* 5,14 7,14 *οι ερχομενοι — ο θεοσ παν* 7,17 8,5 *και ειληφεν — αριθμον αυτον* 9,16 10,10 *εφαγον αυτο επικρ — προφητευσουσιν ημερασ* 11,3 16,13 *τα ωσ βατραχοι — ακαθαρτον και φυλακη* 18,2 19,5 *και οι μεγαλοι — αμην* 22,21.

P: Porfirianus Chiovensis.
saec. IX; vide supra, p. 417; desunt *Apoc* 16,12 *η οδοσ — εκ των επτα* 17,1 19,21 syllaba ultima *των — αγιων και την* 20,9 22,6 *ταχει — παντων* 22,21. Editus in *Mon. sac. ined.* Lipsiae, a. 1869, vol. 6, p. 1—88.

Signa sive compendia haec olim adhibita sunt pro codicibus uncialibus qui in hac editione signis Wetstenianis sive aliis ad eorum normam in usum receptis designati sunt.

Evv

A: Wolfii = G^{evv}
A: Knittelii = P^{evv}
Alex: Millii = A
B: Wolfii = H^{evv}
B: Knittelii = Q^{evv}
B^1: Millii = E^{evv}
β′: Stephani = $D^{evv\ act}$
Bas α / Basil α: Bengelii = E^{evv}
$Borg^1$: Birchii = T^{evv}
Ca: Fellii / Cant: Waltoni, Millii = $D^{evv\ act}$
Cypr: Millii = K^{evv}
Γ: Scholzii = N^{evv} Rom
η′: Stephani = L^{evv}
I: Wetstenii, Griesbachii, Scholzii, Tischendorfii^{1849} = N^{evv} Lond
Λ: Tischendorfii^{1849} = Evrm 312
Mosc: Bengelii = V^{evv}
Nanii: Münteri, Birchii = U^{evv}
N^b: Tischendorfii ed. VII = I^b
O: Wetstenii, Griesbachii, Scholzii = Evrm 295
Paris 2: Kusteri = M^{evv}
Paris 9: Kusteri = C
R: Griesbachii, Scholzii = Evrm 294
R: Tischendorfii ^{1849} = $W^{b\ evv}$
S: designaverunt nonnulli hac littera codicem ℵ Sinaiticum ut littera Hebraica supersederent.
Υ: Scriveneri = $W^{g\ evv}$
Vat: Millii = $B^{evv\ act\ epp}$
Φ: Gebhardtii = codicum 13.69. 124.346 fons communis.
Φ: Scriveneri = codex Hierosolymitanus rescriptus qui nonnulla ex Novo Testamento continere dicitur.
15: Matthaeii = O^{evv}
257^{evv}: Scholzii = O^{evv}
299^{evrm}: Scriveneri = T^f

Act Cath Paul Apoc

Aug 2: Birchii = $L^{act\ paul}$
B: Fellii = E^{act}
Boerner: Kusteri = G^{paul}
Cl: Fellii
Clar: Waltoni, Millii = D^{paul}
frag. vet. ap. Mat.: Matthaeii, Scholzii = H^{paul}
$G^{act\ epp}$: Wetstenii, Scholzii = $L^{act\ epp}$
G^{cath}: Tischendorfii 1849 et ed. VII = L^{cath}
$G=L^{cath}$: Tischend. ed. VII = L^{cath}
$G^{a\ act}$: Tregellesii suppl. = G.
g: Matthaeii = K^{act}
Ge: Fellii
Ger: Millii = E^{paul}
I^{cath}: Tischendorfii 1849 = K^{cath}
I^{paul}: Scholzii = L^{paul}
L^{apoc}: Tregellesii = B^{apoc}
$Laud^{3}$: Millii = E^{act}
N^{c}: Tischendorfii ed. VII = H^{paul}
O^{a}: Tregellesii suppl. = O^{paul}
O^{c}: Tregellesii suppl. = R^{paul}
O^{d}: Tregellesii suppl. = N^{paul}
Q: Tregellesii = B^{apoc}
Uff^{1}: Bengelii = M^{paul}
53^{paul}: Wetstenii, Griesbachii, Scholzii = M^{paul}
64^{paul}: Griesbachii, Scholzii
102^{cath}, 117^{paul}: Scholzii = $K^{cath\ paul}$

Adde p. 386.

O^{g}: Parisiis bibliothecae Arsenalis 8407 sive MS Gr. 2. saec. IX, in 4, membr, foll. 62r—64r, in psalterio (foll. 66), alt. 22 cm, lat. 15.3 cm, col. 1 (foll. 64v—66 coll. 2), ll. 42, litt. circiter 46 in lin; sine spiritibus; accentus puncti sunt; vocabula punctis separata sunt ut in codicibus $F^{paul}G^{paul}$; Latina in pagina sinistra sunt:

continet Psalmos Graece, cantica Veteris Testamenti Graeco-Latine, *cantica Mariae Zachariae Simeonis Graeco-Latine;* insunt etiam oratio dominica et credo Gr.-Lat., Sanctus, Agnus Dei, vaticinia gentium de Christo.

Saeculo nono scriptus, manu Sedulii Scoti, qui anno 818 claruit: fol. 55 recto, sub psalmum 151, *σεδύλιοσ·σκόττοσ·εγὼ·εγραψα* invenitur; verba *σκόττοσ·εγὼ·εγραψα* post alia scripta sunt; *σ* sub initium vocabuli *σκόττοσ* scribitur supra punctum secundum quod post *σεδύλιοσ* . . ita stabat; et atramentum verborum trium minus atrum est; nihilominus puto Sedulium ipsum haec verba adiecisse et pulvere conspersisse ut citius siccescerent. Saeculo decimo sexto ineunte fuit codex hic in monasterio s.

Nicolai de Prato extra muros Virdunenses, saeculo decimo octavo ineunte in monasterio s. Michaelis diocesis Virdunensis in Lotharingia unde Montefalconius[1] librum accepit et fusius descripsit. Perlustravi die 10 mensis octobris anni 1883, et iterum adire volo.

Adde p. 392.

Tf: Mellsiae Horneri

saec. IX, in fol, membr, fol. 1, alt. 31.2 cm, lat. 28 cm, coll. 2, ll. 24.25, litt. 12—15 in lin; litt mai atr; ϊ ita saepe etiam in diphthongis; spiritus desunt; nonnullis locis videtur accentus circumflexus poni; compendia usitata insunt; est folium ex evangeliario Graeco-Thebaico; pericopa unaquaeque Thebaica sequitur Graecam; scatet erroribus ex itacismo aliisque librarii vitiis:

continet Mt 4,2—11; textus bonae est notae.

Ex Dair al Abiad in Aegypto superiore in Angliam translatus anno 1873 a v. cl. Georgio Hornero, verbi divini ministro Mellsiae prope Fromiam in comitatu Somerset. Folium exscripsi atque facsimile feci apud amicissimum possessorem mense novembri anni 1883. Spero fore ut v. cl. Hornerus studia eius Coptica in usum rei Novi Testamenti criticae vertat.

Twoi: Olim Woidii, hodie Oxonii officinae Clarendonianae; fortasse mox bibliothecae Bodleianae data erunt haec fragmenta Woidiana; fasciculus (14) titulum habet: „Coptic and Sahidic MSS from Cairo", intra hunc fasciculum quaere fasciculum 7, et, in fasciculo 7, numeros v et viii; Graeco-Thebaica.

saec. V, in fol, membr, foll. 9, alt. 36.8 cm, lat. 28.7 cm, paginae numeratae sunt Coptice, coll. 2, ll. 35, litt mai atr; spiritus et accentus passim scribuntur, saepe falso; Graeca sunt in folio verso: *perge* p. 392: codicis Ta prorsus etc.

Adde p. 397.

Wg: Londinii mus. Brit. Add. 31,919 olim Sunderlandius vel Blenheimius 3. D. 13.

saec. IX, in fol, membr, rescr. foll. 36 (ex 108 in codice),

[1] Montfaucon, *Palaeogr. Gr.* Par. a. 1708, p. 235—247; facsimile non bene confectum est; vocabulum ἐγώ non stat infra alia in codice.

alt. 33 cm, lat. 25.8 cm, coll. 2, ll. 20 (fol. 23 mg ll. 25); litterae maiores columnarum seriem excedunt; Amm (non Eus), lect;

continet *Mt* 1,1—14 5,3—19 12,27—41 23,9—25,30 25,43—26,26 26,50—27,17 *Mc* 1,1—42 2,21—5,1 5,29—6,22 ex alio codice *6,14—20* 10,50—11,13 *Lc* 16,21—17,3 17,19—37 19,15—31 *Io* 2,18—3,5 4,23—37 5,35—6,2; textus non videtur bonae esse notae; margo folii 23 est fragmentum ex codice alio unciali et continet Mc 6,14—20.

Codex in quo haec folia insunt est menaum pro mense februario scriptum manu Ignatii metropolitani Selymbriensis anno 1431; omnia codicis folia sunt nisi fallor rescripta; illa vero 36 sola uncialibus litteris primum ornata sunt. Viri cll. T. K. Abbottus et I. P. Mahaffy[1] e collegio Trinitatis Dublinensi anno 1881 folia 34 detexerunt. Emptus est codex mense aprili anno 1882 a museo Britannico. Detexi folia reliqua duo rescripta mense ianuario anni 1883. Codex Ashburnhamensis num. 208 continet menaei illius Ignatii mensem novembrem et fragmentum mensis decembris, folia vero in eodem rescripta non sunt ex eodem codice vetere atque W^{g}.

W^{h}: Oxonii Bodl. Arch. Seld. supra 2, olim 3390 (est codex Evrm 26).

saec. IX, in 8, membr, rescr, foll. 2 (fol. 2 et 7 ex quaternione) alt. 17.5 cm, lat. 13.7 cm, col. 1, ll. 26, litt. 21—24 circiter in lin, litt mai color in margine ad initium capitum; nitide exaratus; membrana satis tenuis; ornatur spiritibus atque accentibus; capp, Amm, Eus:

continet *Mc* 3,15 *λειν τα δαιμόνια — περι αυτον* 32 5,16 *το τῶι δαιμονιζομενωι — συνθλιβοντα σε* 31; textus non est bonae notae.

Detexi atque exscripsi haec folia mense martio anni 1883, exscriptaque v. cl. Scrivenero die 17 mensis aprili monstravi, unde Addendum illud apud Scrivenerum, *Intr.*[3], p. xvi: *p. 281.* Alia pauca inter Scriveneri Addenda, mea sunt, e. g. eadem pagina xvi: *p. 289*, detexi nomen Demetrii illius atque annum.

[1] Mahaffy, „An uncial MS. of the gospels," *The Athenaeum*, Londinii a. 1881, die 2 mensis iulii, p. 14[b c].

VII.

DE CODICIBUS UNCIALIBUS.

SUPPLEMENTUM.

Adde p. 439, l. 5.

O^h: Taurinensis Regius B. VII. 30.

saec. VIII vel IX, 14.5 cm × 10.1 cm, membr, foll. 303, col. 1 (8 cm × 5 cm), ll. 20, litterae maiores coloratae; atramentum fuscum; litterae supra lineas; litterae textus alt. 2 mm ad dextram inclinatae; litterae glossarum rectae; optime exaratus:

[Psalterium et Cantica cum glossis;] foll. 273r—274v *Lc* 1,46—55; 68—79; 2,29—31. Exscripsi diebus 8 et 9 mensis Februarii anni 1886.

Adde p. 392, post T^f.

T^g: Parisiis musei Aegypt. in Lupara (Louvre) 7332.

saec. IV—VI?, membr, fragmenta duo parva: continent vocabula quattuor ex *1 Tim* 6,2 et viginti fere ex *1 Tim* 3,15.16; teste Zahnio habet *ω εφανερωθη* et *και ε[δικαιωθη]*. V. cl. Theodorus Zahn. detexit et, quae legit, typis exscripsit[1].

Adde p. 396, sub codice W^e.

W^e: Atheniensis bibliothecae Nationalis.

saec. IX, 33.3 cm × 23.5 cm mut, membr, foll. 2, col. 1, ll. 4 etc; litt 17.18.24 in lin, litt alt. 4 mm; atr fusc; spir et acc; litt unc *εθοσ* compressae; sunt eiusdem codicis atque folia illa decem iam descripta; sunt haec folia duo in tegumento codicis qui, saeculo XIV scriptus Zonarae continet *ἑρμηνείαν εἰσ τουσ ἱεροὺσ κανόνασ*; fuit olim codex 31 in bibliotheca monasterii *τῶν μεγάλων πυλῶν*.

continet *Ioh* 3,12.13.20.21.22 cum commentario ex Ammonio, Origene, Theodoro, Severo Antiocheno, Diodoro; Severi laudantur

[1] Zahn, T., *Forschungen u. s. w. III. Theil. Supplementum Clementinum*, Erlangae a. 1884, p. 277. 278.

verba ἐκ τῆσ προὸσ ἐμισηνοὺσ ε̄ ἐπιστολῆσ. Detexi et exscripsi die 16 mensis Augusti anni 1886.

Emendatius lege p. 397 sub codice X.

X: Monacensis bibl. univ. MS. fol. 30 olim I. 26.

saec. X, 37.6 × 26.3, membr, foll. 160, coll. 2 (26.3 × 6.2; 2 coll. = 16.4), ll. 45, litt mai nig, membr crass, atr fuscorubrum, disp et lin usit, litt infra lin:

continet *Mt* 6,6(7—9)(10)11. 7,1 etc ut p. 397 *Mc* 6,47—16,20 (mut 14,13.14.25.26.27.61.62.63.64 15,32—16,8 mg abscisso) *Lc* ut p. 397 *Joh* 1,1—3,8 (4,6—5,42 chart m sec; olim sine dubio 3,8—7,1) 7,1 etc ut p. 397; ordo est Mt Joh Lc Mc, etsi bibliopegus Matthaeum duobus primis foliis exceptis post Mc posuit; Mt Joh Lc comm habent, Mc caret commentario quippe qui apud Mt et Lc iam satis illustratus sit; comm in Mt et Joh nomen Chrys prae se fert, in Lc Titi; comm magna ex parte e quaestionibus et responsis constat; f. 51 v, a et 52 r, a *ησυχίου πρεσβυτ ἱεροσολ*; f. 57v *πιλουσιωτου*; f. 92 r, b *τοῦ πηλουσιώτου*.

V. cl. Iohannes Bruderus anno 1882 contulit. Vidi 23 Mart 1887 et 30 Aug 1888.

Adde X[b], cf infra, p. 449.

Adde p. 440, sub finem.

W[i]: Parisiensis.

saec. VII vel VIII, 17.3 cm mut × 21.8 cm mut, membr, folia duo (olim in fasciculo quartum et quintum), coll. 2, ll. 15 olim 24; membr non tenuis; litterae unciales magnae, ad dextram inclinatae; hic illic spiritus; accentus tantum non desunt (*ἡν* fol. 1v, b, l. 9); litterae *εθοσ* compressae; litterae maiores atrae; lect man sec quae etiam sub init lectionis uniuscuiusque Amm addidit; compendia usitata:

continet *Lc* 4,3—5.6—8.10—13.14—16.18.19.21.22.23—25.26—29. Olim Emanuelis Milleri, professoris illustris Parisiensis. Exscripsi Parisiis die 29 mensis Novembris anni 1884.

W[k]: Parisiensis.

saec. VIII vel IX, 21 cm mut × 18.5 cm, membr, foll. 2 (olim in fasciculo primum et octavum), coll. 2, ll. 25 olim 29; litterae maiores nigrae, maximae coloratae; litterae unciales haud ita magnae; spir et acc indiligenter appositi; capp, Amm (non Eus), lect:

continet *Lc* 20,19—23.36—43; 23,31—35.36—41.42—48.49—54. Lc 20,19 legit *ὄχλον* ut syr[p bars mg] et om *ταύτην*. Olim Emanuelis Milleri. Exscripsi die 29 mensis Novembris anni 1884.

W^{l}: Parisiensis bibliothecae Nationalis, Suppl. Gr. 726: folia 6. 7.

saec. VII, 21.7 cm mut × 16.7 cm, membr rescriptus, foll. 2 (olim in fasciculo quartum et quintum), coll. 2 (20.5 × 6; coll. 2 = 13.5), ll. 30; litterae maiores nigrae; litterae supra lineas; litt alt 3 mm; litterae unciales magnae rotundae quadratae; litterae 9 etc in lin; capp, titl, Amm, Eus, lect, mus rubr:

continet *Mc* 13,34—14,29; detexi et partim exscripsi mense Octobri anni 1885.

W^{m}: Parisiensis bibliothecae Nationalis, Suppl. Gr. 726: folia 1—5 et 8—10.

saec. VII vel VIII, 33.4 cm × 21.7 cm, membr rescriptus, foll. 4, coll. 2, ll. 26; litterae unciales magnae; litterae supra lineas; capp, titl, lect:

nondum accurate excussi; quae legi folia 9v. 2r et 9r. 2v continent *Mc* 1,27—41. Detexi mense Octobri anni 1885.

W^{n}: Vindobonensis Caesareus.

saec. VII, 32.5 cm × 24.5 cm, membr, fol. 4 (olim in fasciculo 3.4.5.6), coll. 2 (22.8 cm × 7.5 cm; coll. 2 = 17 cm), ll. 24, litterae maiores et maximae coloratae; membranae non tenues; atramentum fuscum; litterae supra lineas; litt alt. 5 mm; litterae textus, litterulis eis non exceptis quae lineas claudunt, rotundae et quadratae, nunquam compressae; qui vero nonnullas compressas habent lectionum tituli fortasse manus posterioris sunt; litterae maximae et ornamenta inusitatam speciem prae se ferunt; litterae rudes, sed currente calamo ductae, non cum labore pictae; adsunt spir et acc, sed non ubique; mus rubr ornantur solae lectiones ecclesiasticae; Amm, Eus, lect (manu posteriore?); errores nonnulli ex itacismo insunt;

continet *Io* 6,71 *εἷσ ὢν*—7,46 *ανθρωποσ* pr; Io 7,2 habet *ενγύσ*. Exscripsi die 21 mensis Martii anni 1887.

W^{o}: Mediolani Ambrosianus Q. 6. sup.

saec. IX, 14.3 × 12.5 (mut), membr rescr, foll. 16 (foll. 8 in codice: foll. 15.18.31.34.47.50.62.65) col. 1 (12.2 × 7.9), ll. 22.23.24, litterae maiores auratae in rubro; membranae tenues; litterae unciales parvae ad rectam inclinatae; spiritus et accentus; litterae supra lineam; litterae 23 in linea; litt alt. 2.5 mm; capp, titl, Amm (non Eus), lect:

continet *Mt* 25,35—26,2 27,3—17 *Mc* 1,12—24 2,26—3,10 *Lc* 1,24—37 1,68—2,(4?) 4,28—40 6,22—35 8,22—30 9,42—53 17,2—(14?) 18,7—(19?) 22,11—25 22,52—66 23,35—(49?) 24,32—46.

Folia haec rescripsit librarius codicis grammatici anno 1425 exarati bibliothecae a Johanne Baptista Porta Neapolitano dono dati. Similia sunt codicis W^h. Vidi 16 Febr 1886 sub auspiciis viri doctissimi Antonii Mariae Ceriani.

Adde p. 409, sub finem codicis Σ.

Φ: Beratinus ecclesiae sancti Georgii.

saec. VI, 31.4 × 26.8, membr purpur, foll. 190, coll. 2 (21 × 9; 2 coll. = 21.5), ll. 17, litt 8—12 in lin, litt alt. .007; membr med; scriptura argentea; litterae unciales magnae simplices rotundae et quadratae nec spiritibus neque accentibus ornatae continue scriptae sunt; apostrophus hic illic invenitur; punctum simplex aliquid elongatum vel punctum duplex adhibetur; ϊ et ϋ scribuntur; litterae maiores litterarum seriem excedentes indicant paragraphos; compendia usitata usurpantur; capp-tab, capp, titl, Amm, Eus:

continet *Mt* 6,3 *η αριστερα—μη ποι* 7,26 8,7 *θεραπευσω—αυτω* 18,24 19,3 *αυτον—θελου* 23,4 23,13 [Steph 14] *οτι καταισθιετε* [Steph 13 sequitur] — *αμην* 28,20 *Mc* 1,1 *Αρχη—εγω* 14,62; textus codicis est Syriacus (vide supra, p. 199—201), praebet tamen multa Prae-Syriaca, nunc Occidentalia, quod plerumque fit, nunc alia. Congruit saepe in lectionibus Prae-Syriacis cum codicibus N et Σ item cum 13.69.124.346. Habet codex additamentum illud codicis D Mt 20,28.

Anno iam 1356 fuit hic codex in monasterio Theologi in urbe Berat. Hodie est ecclesiae sancti Georgii in domo archiepiscopali repositus. Anno 1868 indicavit codicem archiepiscopus Anthymus D. Alexoudes[1], unde instructus v. cl. Iohannes Sakkelion, illo tempore Patmiensis hodie Atheniensis, notitiam anno 1875 cum v. cl. Ludovico Duchesne[2] professore Parisiensi communicavit. Hortante Duchesnio anno 1885 codicem examinavit v. cl. Petrus

[1] *Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφὴ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων καὶ τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπαγομένης χώρας νῦν πρῶτον συνταχθεῖσα καὶ ἰδίοις ἀναλώμασι τύποις ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Βελεγράδων Ἀνθίμου Λ. Ἀλεξούδη τοῦ ἐκ Μαδύτων τῆς θρακικῆς Χερσονήσου· ἐν Κερκύρᾳ. Τυπογραφεῖον ἡ Ἰονία ἀδελφῶν Καῶν·* 1868. Quae de codicibus Beratinis refert, p. 113—115, ea v. cl. Batiffol iterat in libro suo (ut infra, p. 445, adn. 2), p. 122. 123.

[2] Cf supra, p. 409, n. 2.

Batiffol, presbyter Parisiensis, et descriptionem edidit eodem anno[1], anno tandem 1886 textum edidit cum descriptione et facsimili[2]. De *Φ* littera, cf supra, p. 437.

Ψ: Athous Laurae. = 172. (352)
saec. VIII vel IX, 21 cm × 15.3 cm, membr, foll. 261, col. 1 (15 cm × 8.7 cm), ll. 31; litterarum altitudo .0175; litterae maiores nigrae; atramentum suffuscum; litterae supra lineas; capp-tab; Amm (Mc 233 : 16,8), Eus, lect; mus in lect eccles., subscriptiones simplices; fasciculi $\bar{\alpha}$—$\bar{\eta}$ desunt; fasciculus $\overline{\kappa\varsigma}$ habet nonnisi septem folia, sed nihil textus deest; fasciculo ultimo $\overline{\mu\alpha}$ exciderunt folia primum et octavum:

continet *Mc* 9,5 *καὶ μωσῆ μίαν*—finem *Lc Io* | *Act* | *1.2 Pe Iac* | *2.3 Io Iud* | *Rom*—*Philem Hebr*—8,11 *καὶ οὐ μὴ* | folium excidit | *Hebr* 9,19 *ὑπὸ μωύσεως*—subscr Hebr.

Vidimus fol

Lc 16,8 *ἐφοβοῦντο γάρ*: Ⲉ *τ*

Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν πέτρον συντόμως. ἐξήγγειλαν: Μετὰ δὲ ταῦτα. καὶ αὐτὸς ⲓ̅ⲥ̅ ἐφάνη ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ μέχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας ἀμήν:

ἔστιν καὶ ταῦτα φερόμενα μετὰ τὸ ἐφοβοῦντο γάρ.

Ἀναστὰς δὲ κ. τ. λ. usque ad versum 20 et sub finem *εὐαγγέλιον κατὰ μάρκον.*

In codice nostro Marci evangelium eodem fere modo finitur qui e codice L notissimus est; id vero interest quod nihil adnotationis ante *πάντα δὲ* noster interponit, quod antiquiorem sibi vindicare fontem videretur, nisi fortasse vocabula *ἐφάνη, μέχρι, ἀμήν* seriorem textus conformationem testarentur. Vix est quod dicam Ⲉ *τ* (*τέλος*) post *ἐφοβοῦντο γάρ*: lectionis ecclesiasticae neque vero ipsius evangelii finem

[1] Batiffol, P., „Evangeliorum codex Graecus purpureus Beratinus Φ", *Mélanges d'archéologie et d'histoire, de l'école française de Rome, V^e année*, Paris. et Romae 1885, p. 358—376.

[2] Batiffol, P., „Les manuscrits grecs de Bérat d'Albanie et le codex purpureus Φ." *Archives des missions scientifiques et littéraires*, troisième série, tome treizième, Paris. 1887, p. 467—556; separatim impressus est liber, Paris. 1886, paginis 126.

indicare. Tituli pariter atque subscriptiones librorum prorsus simplices sunt; sub finem tamen evangelii Iohannis additur: *εὐαγγελιστῶν τεσσάρων θεῖοι λόγοι γραφέντεσ, ὧδε λῆξιν ἔσχον τῶν πόνων.* Lectorem non latebit Iacobum post epistulam Petri alteram stare, neque id casu, nam desinit Act liber fasc. κζ', fol. 8 recto, et 1 Petr incipit eodem folio verso. Ioh 7,53—8,11 deest. Act 20,28 legit codex *τοῦ κυρίου.* 1 Io 5,7.8 deest. 1 Tim 3,16 *θεὸσ ἐφανερώθη.*

Perlustravi die 26 mensis Augusti anni 1886. Spero fore ut codicem accuratius excutere possim.

Ω: Athous Dionysii 10.

saec. VIII vel IX, 22.2 cm × 16 cm, membr, foll. 289, coll. 2 (15.3 cm × 3.5 cm; coll. 2 = 9.5 cm), ll. 22; litterae maiores sub initium paragraphorum rubrae; membrana crassa; disp et lin usit; atramentum fuscum; litterae supra lineas; mus ad lect; litterarum altitudo .0125, litt 13—15 in lin; capp-tab, capp, titl, Amm (Mc 234 : 16,9), Eus, lect, pict, syn, men, subscr (*ἐξεδόθη* et *στίχ*):

continet *Mt Mc Lc Io* sine lacuna; Mt 10,37 habet obeliscos in mg; Mt 16,2.3 *ὑποκριταὶ* et *οὐ συνίετε;* Lc 22,43.44 habet obeliscos in mg; Io 5,3.4 inest; Io 7,53—8,11 signis in mg damnatur.

Perlustravi die 28 mensis Augusti anni 1886 et iterum tractare velim.

ב: Athous Andreae *B'*.

saec. IX vel X, 20.4 cm × 15.8 cm, membr, foll. 152, col. 1 forma crucis (20.4 × $\frac{4.6}{9.8}$), ll. 37; membrana non tenuis; disp et lin usit; atramentum fuscum; litterae supra lineas; litterarum alt. .00176; prol, capp-tab, capp, titl, Amm (Mc 237 : 16,15), Eus, lect, versus; fasciculi $\bar{\alpha}$—$\bar{\varkappa}$ mut:

continet *Mt Mc Lc Io;* Mt 1,1—10 litteris evanidis; 1,10—12 mut. Desunt Mt 2,15 *τὸ ῥηθὲν*—3,11; Mc 5,41—6,18 *ἡρώδη;* 8,35 *τὴν ψυχὴν αὑτοῦ ἕνεκεν*—9,19 *ἄπιστοσ;* Io 18,34 *ἀφ' ἑαυτοῦ*—21,25. Mt 16,2.3 prorsus deest. Io 5,3.4 habet obeliscos in mg. 7,53—8,11 nullo signo notatur.

Perlustravi die 24 mensis Augusti anni 1886 et iterum tractare velim.

Emendatius lege p. 414, sub codice G^b.

G^b: Vaticanus Romanus Gr. 2302, olim Lat. 9671.

saec. IX, 23.6 cm (olim 27?) × 19.1 cm, membr, rescr, foll. 6,

coll. 1 (22 cm × 12.5 cm), ll. 21.22; litterae maiores paragraphis praescriptae; membrana crassa; atramentum fuscum; litterae supra lineas; litterae unciales ad dextram inclinatae; litterarum alt. .005:

Sextum quod nunc accedit folium detexi, et exscripsi die 20 mensis Aprilis anni 1886. Folium hodie in paginas 69—72 dividitur, quae hoc ordine legendae sunt 69—72.70—71. Continet *Act* 16,30 *δεῖ ποιεῖν*—40, ita ut proximo ante folium Cozzanum primum loco olim steterit.

Adde p. 417, sub finem codicis P.

S: Athous Laurae

saec. VIII vel IX, 28.1 cm × 21.7 cm, membr, foll. 120, col. 1 (19 cm × 12.5 cm), ll. 30; litterae maiores atrae, maximae coloratae fortasse manu secunda; membrana non tenuis, atramentum atrofuscum; disp usit; lin inusit; litterae supra lineas; spir et acc; litterae nunc rectae nunc ad dextram inclinatae; fasciculi $\overline{\alpha}$ et $\overline{\iota\varepsilon}$ desunt; desunt omnia post fasciculum $\iota\zeta'$ nisi folia quartum et quintum ex fasciculo ut videtur $\iota\vartheta'$; prol, capp-tab, capp, titl, lect, subscr, *στίχ*:

continet *Act Cath Ro 1Cor* 1,1—5,8 | fasciculus $\overline{\iota\varepsilon}$ deest | *1Cor* 13,8 *εἴτε δὲ προφ.*—16,24 *2 Cor* 1,1—11,23 *θανάτοισ* | *Eph* 4,20—6,20.

Perlustravi 26 Aug a. 1886 et iterum tractare velim.

ב: Romae Vat. Gr. 2061, olim Basil. 100, antea Patiriensis 27.

saec. V, 30 cm circ × 27 cm circ, membr tenuiss rescript, foll. [codex habet 316] 21 (haec sunt folia 198.199.221.222.229. 230.293—303.305—308), coll. 3 (21.5 cm × 5.3 cm; coll. 3 = 19.5), ll. 40 vel 41, litt 12—15 in lin, litt alt. .0035, litterae unciales purae rotundae et quadratae carent ut videtur spiritibus et accentibus, neque habent *ι* et *υ* puncta; litterae sub initium paragraphorum non multo maiores (circ .0045) columnae limitem excedunt sed non toto corpore; compendia usitata occurrunt; non nisi punctum simplex ad summam litteram adhibetur; librorum tituli perbreves sunt, ut *προσ θεσσαλονικεισ α, ιωαννου β;* sub finem libri uniuscuiusque vacat quidquid spatii e columna superest ita ut cum libro novo incipiat columna nova; non vid Euth habere:

continet *Act* 26,4—27,10 (f. 221); 28,2—31 (f. 302); *Iac* 4,14—5,20 (f. 222); *2Pe* 2,[2?]—3,15 (f. 301); *1Ioh* 4,6—5,21 (f. 308); *2Ioh* 1—13 (f. 307 r); *3Ioh* 1—15 (f. 307 v); *Rom* 13,4—15,9 (f. 305); *1Cor* 4,[4?] —6,16 (f. 297); 12,23—14,21 (f. 306); 15,3—16,1 (f. 198); *2 Cor* 4,7—6,8 (f. 303); 7,15—10,6 (f. 199); *Eph* 5,[5?]—6,[22?] (f. 300); *Phil* 1,1—2,9 (f. 230); *Col* 1,20—4,6 (f. 229. 293); *1 Thess* 1,1—2 (f. 293 v); *1 Tim* 5,6—6,45 (f. 298); *2 Tim* 1,1—2,25 (f. 295); *Tit*

3,13—15 (f. 294 v); *Philem* 1—25 (f. 294 r et v); *Hebr* 11,32—13,4 (f. 299). De ordine Act Cath Paul nondum liquet; ordo usitatus perspicuus est Col 1 Thess et Tit Philem et 2 Ioh 3 Ioh, paene perspicuus Philem Hebr. De textu etiam nondum lecto non liquet.

Codex ille rescriptus usque ad finem saeculi XVII (1696—1699) fuit monasterii sanctae Mariae de Patirio, suburbii Rossanensis, in Calabria, et inde in bibliothecam monasterii s. Basilii de Urbe translatus est. Folia haec detexit Montefalconius[1] dum codices in monasterio Basiliano excutiebat; Vitalius vero, qui hos codices in usum Blanchini rescensuit[2], de codice 100 silet, etsi multus est in 97 et 101. Maius, cardinalis doctissimus, folia haec rescripta in tabellis suis notavit: Vatican. Lat. 9569, et fortasse notitiam publici iuris fecisset, si praefationem in editionem suam codicis Vat. 1209 (codicis B) ipse scripsisset. Vir clarissimus Petrus Batiffol, quem iam supra ad codicem Φ evangeliorum nominavi, folia casu perspexit mense Aprili anni 1887. „Casu" scripsi, melius scripsissem „cura" vel „ex proposito", nam presbyter ille in manibus habet historiam codicum[3] in bibliotheca Vaticana Patiriensium. Quoniam vero historia illa, cui etiam foliorum nostrorum editio subiungetur, vix ante annum peractum lucem videbit, ipse Batiffolius, qua est humanitate, schedas suas mihi commodavit ut foliorum et litterarum rationem accuratius intellegerem.

Adde p. 429, sub codice H.

Ex foliis novem Athois octo hodie possidet Laura Athoa, nonum bibliothecae Parisiensi Nationali dono dedit v. cl. Duchesnius; folium hoc continet Gal 4,30—5,5. Eadem bibliotheca anno 1888, legante Emanuele Millero, accepit folia alia novem huius codicis Par. nat. Suppl. Gr.

[1] Montfaucon, *Bibliotheca bibliothecarum MSS*, Paris. 1739 vol. 1, p. 195; *Diarium Italicum*, Paris. 1702, p. 214.

[2] Bianchini, *Evangeliarium quadruplex*, Romae, 1749, vol. 2, pars 1. p. dvi—dxxv.

[3] Batiffol, P., *Rossano et les librairies basiliennes de la Grande Grèce*, Paris. (anno 1890 Deo volente).

1074, quae haec praebent: *Col* 1,26 *ἀποκεκρυμμένον — τῆς φιλοσοφίας* 2,8 2,20 *εἰ ἀπεθάνετε — φανερωθήσεσθαι* 3,4 *Hebr* 12,10 *οἱ μὲν γὰρ προσ — πολλοί* 15 13,24 *καὶ πάντας — ἀμήν.* 25 | subscr | *στίχ ψγ΄* | tabula capitum 1 Tim capp-tab 1—4 usque ad vocabulum *ἀταράχως* | *1 Tim* 1,7 *μὴ νοοῦντες — εἶτα εὖα* 2,13. Ordo codicis est Hebr Tim. In museo etiam Roumiantseff Moscuae exstat folium unum quod *Hebr* 1,3 *ῥήματα τῆς δυνάμεως*—1,8 *ὁ θ̄σ̄ εἰσ τὸν* continet. Unum ex foliis Petropolitanis exhibet ex adverso impressam imaginem folii deperditi quod *Col*3,11 *καὶ ἰουδ — ἀλλήλων* 3,13 continebat. V. cl. Henricus Omont fragmenta codicis omnia edidit.[1]

Adde p. 435, sub finem codicis R.

S: Athous Laurae
saec. VIII vel IX: vide supra, p. 447: continet *Rom 1 Cor* 1,1—5,8; 13,8—fin; *2 Cor* 1,1—11,23; *Eph* 4,20—6,20.

ב: Romae Vaticanus Gr. 2061.
saec. V; vide supra, p. 447: continet fragmenta epistularum Paulinarum, exceptis ut videtur Gal et 1 Thess.

Adde p. 442 (pro 398) sub finem X.

X^{b}: Monacensis bibliothecae regiae 208.
saec. IX vel X, 27.6×22.8 valde mut, membr, foll. 14 (foll in codice 235—248), coll. 3 (25×5.5; coll. 3 = 20.7), ll. 42; litterae maiores nigrae; membrana crassa; dispositio membranarum et lineatio usitatae; atramentum fuscum; litterae supra lineam; litterarum altitudo .002; litterae textus unciales iis quas habet X non prorsus dissimiles, litterae commentarii minusculae:

continet *Lc* 1,1—2,40; hic illic mutilus est; codex numeratus est Evv 429 inter codices minusculos (cf infra Evv 429), ibi vero delendus est.

In catalogo codicum minusculorum alios codices (e. g. Evv 309.994) numeravimus qui hoc modo textum uncialem commentarium vero minusculum exhibent. Nescio utrum hi

[1] Omont, *Notice sur un très ancien manuscrit grec en onciales des épîtres de saint Paul, conservé à la bibliothèque nationale.* Paris. a. 1889, p. 59 cum facsimilibus duobus. Libellus excerptus est ex libro: *Notices et extraits des mss*, vol. xxxiii, pars prior, p. 141 ss.

postea uncialibus adsociandi sint, an illi X et X^b minusculis. X^b vero lubens propterea hodie uncialibus adnumeravi quia columnae eius tres indolis antiquae speciem prae se ferunt.

Adde p. 441, post T^s.

T^k: Caïrae v. cl. A. Papadopuli Keramei.
saec. VI vel VII, 24 cm×21 cm, membr, foll. 3, coll. 2 (17×13.5), ll. 27; litterae Copticis similes; folia ϛζ′, ϛη′, ϛϑ′, ϙ′, ϙϑ′, ρι′.

continet *Mt* 20,3—32 22,4—16. In monasterio Coptico sine dubio scriptus. Olim v. cl. Iconomopuli Cairensis. V. cl. Kerameus me de his foliis certiorem fecit, quae posthac publici iuris faciet.

Adde p. 366, l. 19.

V. cl. Iosephus Cozza-Luzi facsimile paginarum 1235—1518 sive foliorum N. T. antiquorum edidit: *N. T. e cod Vat 1209 nativi textus Graeci primo omnium phototypice repraesentatum* . . . apud photographum Danesium, Romae 1889.[1] Cum codicem 30 Mart anni 1886 tractarem folio cuique verso inscriptos numeros unciales antiquos detexi qui manum orientalem nisi fallor prodebant. Excidisse ante codicis initium folia triginta unum docet numerus ΓΛΖ paginae 452 inscriptus. E quibus foliis octo praefationem continuisse fasciculorum ratio suadet.

De fragmentis N. T. uncialibus quae inter reliquias papyraceas archiducis Raineri ex Aegypto Vindobonam delatas hucusque detecta sunt vix habeo quod dicam. Die 19 Mart 1887 v. cl. Car. Wessely. quinque frustula mihi ostendit; — *primum* saec. III, papyr, quod alii praeeunte v. cl. Gustavo Bickell evangelio cuidam canonicis antiquiori, alii commentationi cuidam patristicae tribuerunt; — *alterum* saec. IV vel V, membr, coll. 2 ad minimum, aliquid ex Mt 18 exhibet; — *tertium* saec. IV, membr, coll. 2 ad minimum: *Mc* 15,29—38; — *quartum* saec. VI, membr, coll. 2 Gr-Copt: *Mt* 15,(12)—(16); — quintum saec. VII, membr, coll. 2: *Ioh* 1,29. Quartum ex Evl esse verisimile est. Cf etiam infra, p. 734, Evl 348. 349. Altero, tertio, quinto signa darem sub littera T si clarius haec fragmenta a frustulis ceteris distinguere possem.

[1] Venit libellis quas dicunt Italicis 200. „Si numerus subscriptorum, qui requirant eius codicis 1209 etiam Veteris Testamenti volumina [tria scilicet quae eodem pretio singula venirent], erit idoneus, et hoc opus ingens arripietur."

VIII.

DE CODICIBUS MINUSCULIS

ET

DE LECTIONARIIS.

		paginae
	Praemonenda	453—456
1.	Quattuor evangelia	457—616
2.	Actus et epistulae catholicae	617—652
3.	Epistulae Paulinae	653—675
4.	Apocalypsis	676—686
5.	Lectionaria	687—800
	Praemonenda	687—694
	(1.) Evangelia	695—777
	(2.) Apostoli	778—791
	Tabula signorum mutatorum	792—800

VIII.

DE CODICIBUS MINUSCULIS.

Codices minusculis sive cursivis litteris inde ab exeunte saeculo nono usque ad saeculum decimum septimum scripti uncialibus praesertim antiquioribus omni iure plerumque posthabendi sunt, nonnulli tamen maiorem sibi auctoritatem ideo vindicant quod textum scriptura multo antiquiorem testantur. Haud ita multi vero ad hunc diem accurate examinati sunt.

Henricus Stephanus, Waltonus, Millius huiusmodi codices contulerunt, et seriore tempore idem fecerunt vel saltem catalogos instruxerunt Moldenhauerus, Treschovius, Henslerus, Rinckius, Dermoutius, Reichius, Muraltus, Knittelius, Begtrupius, Pappelbaumius, Fleckius, Tregellesius, Burgonius, Martinus (cf infra, p. 459 cod. 4—41). Optime autem meriti sunt Wetstenius, Birchius, Alterus, Griesbachius, Matthaeius, Scholzius, Scrivenerus, in primis Matthaeius saeculi decimi octavi exeuntis et Scrivenerus hodie, de quorum omnium laboribus iam supra capite quinto dictum est. De codicum minusculorum gregibus, quippe quae singulae textum codicis uncialis antiqui interdum exhibeant, disseruit callide v. cl. T. K. Abbottus, professor Dublinensis, praeceptoris sui Guilelmi Hugonis Ferrari conlationes editurus, cf infra, Evv13, p. 462.

Operarii quidem pauci sunt, messis autem multa. Scilicet in hoc catalogo sunt codicum duo milia octingenti. Exstant autem plus quam tria milia, ducentos enim alios ipse vidi.

Exarati sunt codices minusculi fere semper in membrana de qua iam dictum est supra, p. 340. Inde

tamen a saeculo ut videtur nono[1] adhibita est charta nunc membranae admixta nunc sola.[2] Codices chartacei sunt in primis saeculorum decimi tertii, quarti, quinti, saepissime vero folia inferioris aetatis chartacea in codicibus membranaceis veteribus iam mutilis factis suppleta sunt.

De compendiis quae ad apparatum codicum attinent, ut Carp, Eus-tab (vel Eus-t), capp-tab (vel capp-t), etc. vide supra, p. 342.343. Haec dehinc accedant:

Ac C P Ap: Act Cath Paul Apoc.

Apl: Apostolus, i. e. lectionarium quod lectiones ecclesiasticas ex Act Cath Paul praebet.

adult: locus de adultera Ioh 7,53—8,11.

arg: argumentum breve vel prologus brevis; doleo me primum non satis accurate inter *arg* et *prol* distinxisse.

atr { nig / fusc / suffusc }: atramentum nigrum, fuscum, suffuscum.

C: Cath = epistulae catholicae.

can: canones Eusebii supra *Eus* nominati; inde ab hoc loco pro *Amm* et *Eus* scribo *sect* et *can* ne fabula de Ammonio sectionum auctore perpetuetur.

color: colorata.

cont: contulit vel contulerunt.

Euth: Euthalii apparatus in Act Cath Paul; saepe tamen non nisi partem huius apparatus exhibent codices.

[1] Vide infra Evl 249. De charta vide sis dissertationes uberrimas, tam historica quam herbaria scientia refertas, virorum cll. Iosephi Karabacek et Iulii Wiesner, „Das arabische Papier. Eine historisch-antiquarische Untersuchung", et „Die Faijûmer und Uschmûneiner Papiere. Eine naturwissenschaftliche, mit Rücksicht auf die Erkennung alter und moderner Papiere und auf die Entwicklung der Papierbereitung durchgeführte Untersuchung", in actis *Mittheilungen aus der Sammlung der Papyrus Erzherzog Rainer*, vol, 2 et 3, Vindobonae a. 1887, p. 87—178 et 179—260.

[2] Codices in quibus charta cum membrana coniuncta est, sunt Evl 249 iam laudatus, Evv 69.206.233.

Evl: Evangelium, i. e. lectionarium quod lectiones ecclesiasticas ex evangeliis praebet.

disp / lin } usit: significat membranae facies in fasciculis complicandis usitate dispositas esse, id est primam in quoque fasciculo paginam faciem quae dicitur ‚carneam' sive interiorem exhibere: lin usit: faciei quae dicitur ‚coriaceae' sive exteriori lineas eas impressas esse, quibus scribentis calamus dirigitur.[1]

litt { supra / infra / in } lin: significat litteras supra vel infra lineam vel in linea stare.

litt mai rubr: litterae maiores rubrae.

litt mai caerul: litterae maiores caeruleae.

litt max aur: litterae maximae auratae.

μαρτ-t: *μαρτυριῶν* tabulae.

μαρτ: *μαρτυριῶν* notatio in mg.

membr { ten / med / crass }: membrana tenuis vel media vel crassa.

orn: ornamenta. orn color: ornamenta colorata.

P: Paul = Pauli epistulae.

man Ioh Proch *vel* rad Ioh Proch: in tabula picta in evangelium Iohannis extenditur manus Dei vel radius de nube, Iohannes audit et dictat, Prochorus scribit.

sect: sectiones, cf supra *can.*

Textui adduntur nonnunquam commentarii vel catenae[2] patrum, quorum hi potissimum excerpti sunt: commentarii Chrysostomi Theophylacti Oecumenii, item Victoris Antiocheni in Marcum, Titi Bostrensis in Lucam, Ammonii et

[1] Vide etiam *Académie des inscriptions et belles lettres. Compte Rendu*, Parisiis a. 1885, Iul.—Sept., p. 261—268; *American journal of philology*, vol. 7, a. 1886, p. 27—32.

[2] Cf supra, p. 407, de codice Ξ.

Cyrilli Alexandrini in Iohannem, Andreae (et Arethae) in apocalypsim.

Interdum subiunguntur etiam tractatus breves nunc de ipsis libris nunc de apostolis, ut Cosmae Indicopleustae de evangeliis Evv 113.203.409.411.473.568.570.573, vel Pseudo-Dorothei de septuaginta discipulis et de duodecim apostolis Act 10.17.179.223, vel Euthalii de Pauli peregrinationibus; cf editiones Erasmi, Stephani 1550, Millii.

Graeca ex codicibus pleraque immutata damus, ut lectorum oculis errores usitati clarius obiciantur.

Quotiens codici annus quo exaratus sit inscribitur, per annos mundi numeratur; non nisi pauci iique inferioris temporis habent annum post Christum natum, ut codex Evv 522.

Westcotti Hortiique *N. T. vol. 2*, cf supra, p. 198, ita laudatur W H *Intr.* Scriveneri (Scr) libri, cf supra, p. 273, ita laudantur: anni 1853 *Coll.*, anni 1859 *Aug.*, *A plain introduction etc*, ed. 2, *Intr.*^{2}, ed. 3, *Intr.*^{3} Matthaeii (Matth) Novum Testamentum a. 1782—1788 laudans, passim pro titulo tomi posui *Mt*, *Mc*, *Ro*, etc. Griesbachii (Gb *vel* Grsb) *Symb. crit.* vol. 1 et 2, cf supra, p. 247, adn. 1, reddo: *S. c.* 1 et *S. c.* 2.; *Comm. crit.* 1 et 2: *C. c.*^{1} et *C. c.*^{2}; *Curae: Cur.* Mignii *Patrologia Graeca* ita laudatur; *MPG.*

Bibliothecae ita compendiis significantur:

Ath. nat.: Athenis nationalis
Berol. reg.: Berolini regia
Cant. univ.: Cantabrigiae universitatis
Flor. Laur.: Florentiae Laurentiana
Lips. univ: Lipsiae universitatis
Lond. Lamb.: Londinii Lambethana
Lond. mus. Br.: Londinii Musei Britannici
Med. Amb.: Mediolani Ambrosiana
Mon. reg.: Monachii regia
Mosc. syn.: Moscuae sanctae synodi
Mosc. typ.: Moscuae typographiae synodalis
Ox. Bodl.: Oxonii Bodleiana
Par. nat.: Parisiis nationalis
Petr. caes.: Petropoli caesarea
Rom. Vat.: Romae Vaticana
Ven. Marc.: Venetiis s. Marci
Vind. caes.: Vindobonae caesarea

1.

QUATTUOR EVANGELIA.

1. (Ac 1 P 1) Basil. bibl. univ. A. N. IV. 2, olim B.VI.27. saec. X (Burgon. XII vel XIII), 18.7 × 11.6, membr, foll. 297 (non 306), col. 1 (13.6 × 6.8), ll. 38; litt mai aur; disp et lin usit; litt infra lin; ι adscriptum et ita τωι; prol, capp, titl, sect (Mt 352 28,1 Mc 236 16,12 Lc 340 24,36 Ioh 227 21,15), (non can), syn, (lect et ἀναγνώσεισ Mt 116 Mc 70 Lc 114 Ioh 67 m sec), pict (man Ioh Proch); Act Cath Paul habent apparatum Euthalii (init, ἀναγν m ser): *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); Act autem et Epp praemisit bibliopegus evangeliis; in evangeliis insignis est textus, qualem fere repraesentat Origenis in Mt commentarius; item cum codd. 118 (cf Griesbach. *Symb. crit.* 1, p. ccii—ccxxiii) 131 saepe consentit, saepius cum cod. 209 (cf WH *Intr.* § 211); adult sub finem Ioh.

Dominicanis Basileensibus ab ordinis generali Iohanne Ragusino legatus, mutuo acceptus a Reuchlino qui eum cum Oecolampadio et Gerbelio editionem primam Erasmi castigantibus communicavit, in bibliothecam universitatis cum ceteris Praedicatorum codicibus a. 1559 receptus, a Polano in Novi Testamenti versione Germanica, a. 1603 edita, adornanda adhibitus, ab Iselio aliis locis in Bengelii (Bas. γ.) usum excerptus, conlatus est a Wetstenio, nuper etiam in usum Tischendorfii a v. cl. C. L. Rothio, in evangeliis etiam a Tregellesio; Tregellesius conlationem Rothii Lipsiae cum sua contulit. Facsimile apud Scrivenerum, *Intr.*[3] tab. ix, num. 23. Plura dat Wetstenius. De codicibus Helvetiae cf librum v. cl. Omontii, *Catalogue des manuscrits grecs des bibliothèques de Suisse* (ex actis *Centralblatt für Bibliothekswesen*) Lipsiae, a. 1886. Vidi 9 Sept 1885.

Vidi. Sept 7. 1

2. Basileae bibl. univ. A. N. IV. 1, olim B. VI. 25. saec. XII (alii XV), 19.5 × 15.2, membr, foll. 248, col. 1 (13.6 × 9.9), ll. 20; litt mai rubr, orn color; disp et lin usit; fasciculis 31 (fol praefixum quod Mt capp-tab continet; fol 8 ex fasc 31 deest sed textus integer est); capp-tab (Mt 70 propter 41.42.43 numeris λβ′ λγ′ λδ′ repetita, et numerum μβ′ repetitum; Ioh caret capp-tab), capp, titl, sect (Mt 359 28,19 Mc 240 16,19 Lc 342 Io 231 21,17) (non can): *Evv*; textus inferioris indolis est, scatetque scribae mendis.

Ab Erasmo in manus typothetarum traditus ad editionem N. T. suam primam anni 1516 typis exprimendam (ipse additamenta sua manu in margine posuit; *μὴ προσποιούμενος* Ioh 8,6 delevit), a Martino Crusio Tubingae a. 1577 adhibitus, ab Iselio, ut cod. 1, in Bengelii (Bas. β.) usum excerptus, a Wetstenio examinatus est. Vidi 9 Sept 1885.

3. (Ac 3 P 3) Vind. caes. Suppl. Gr. 52 olim Koll. 5. saec. XII, 24.9 × 17.7, membr, foll. 451, col. 1 (16.3 × 10.2), ll. 24; litt mai aur, max color; membr tenuis et alba; disp usit; lin inusit; atr nig; litt infra lin; ι adscr; Carp, Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,19), can, (subscr m post), pict (man Ioh Proch); Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); adult deest sine signo.

Rodulphus sive Rolandus de Rivo, natu Bredanus (cf Kollarii *Catalogum)*, codicem monasterio canonicorum regularium beatissimae virginis Mariae in vico Corsendonck prope Turnhout in Quempinia dono dedit. Fuit nescio quo tempore „fratris Martini Harney ord pred". Erasmus codicem adhibuit anno 1519 in editione N. T. secunda sua adornanda. Quae ipse Erasmus fol. 1 scripsit, repetit Kollarius. Posthac bibliothecae conventus Praedicatorum Bruxellensis fuit. Walkerus (cf supra, p. 229 et Wordsworthii verba *Old Latin biblical texts. No. I*, Oxoniae a. 1883, p. xxiii—xxvi et 55—67) contulit in usum Bentleii, cum editione Genevae anni 1620 communicavitque conlationem suam cum Wetstenio quae conlatio inedita exstat Cantabrigiae Coll. Trin. B. XVII. 34. Iterum contulit Alterus (cf supra, p. 255). Vide Treschovium, *Tentamen descriptionis codicum veterum aliquot Graecorum Novi Foederis manuscriptorum*, Havniae a. 1773, p. 85 sqq. Vidi 18 Mart 1887.

4—41. Codices Parisienses. In codices Novi Testamenti Graecos Parisienses perscrutandos conferendi sunt libri viri clarissimi Henrici Omontii (cui in bibliotheca nationali cura codicum Graecorum mandata est), *Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la bibliothèque nationale*, Paris. a. 1886—1888; *Inventaire sommaire des manuscrits du Supplément grec de la bibliothèque nationale*, Paris. a. 1883; *Inventaire sommaire des manuscrits grecs conservés dans les bibliothèques publiques de Paris autres que la bibliothèque nationale*, Paris. a. 1883; *Inventaire sommaire des manuscrits grecs des bibliothèques Mazarine, de l'Arsenal et de Sainte-Geneviève à Paris*, in libro *Mélanges Graux*, Paris. 1884, p. 305—320; — liber v. cl. Henrici Bordier, *Description des peintures et autres ornements contenus dans les*

manuscrits grecs de la bibliothèque nationale, Paris. a. 1883; — et in primis liber viri clarissimi I. P. P. Martini, *Description technique des manuscrits grecs relatifs au Nouveau Testament, conservés dans les bibliothèques de Paris*, Parisiis a. 1884, cum facsimilibus.

---

4. Par. nat. Gr. 84, olim 2867.

saec. XIII (Scholz. XII, Martin. XI), 18.5 × 14.3, membr, foll. 212, col. 1, ll. 26—28; litt mai rubr; capp-tab cum harmonia in columnas disposita, capp, titl, sect (post Mc sect 227 [sic: cf Martin. p. 19] propter codicis mutilationem nulla sectionum indicatio legitur), can, lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*, versus; habet puncta (,:) et (;) pro (:): *Evv*; desunt Mt (1,1—2,8 m sec) 2,9—20 (2,20—6,26 m sec) Mc 15,42—16,14 Ioh 1,1—13; 1,49—3,11. Adult signis damnatur. Sub initium habentur quaestiunculae de duplici Christi unctione | Greg Nyss *τίσ ὁ κατὰ λιπῶν τὴν σινδόνα καὶ γυμνὸσ φυγῶν* Mc 14,50.51 | Chrys *περὶ τῆσ ἀγχόνησ τοῦ Ἰούδα* | de feminis ad crucem Ioh 19,25 | *τοῦ πυλουσιώτου* (Isidor. ep. 34, lib. 1) de Mt 11,3 | de Ioh 2,4 *πῶσ νοητέον τί ἐμοι καὶ σὺ γύναι* | *διὰ τί ματθ. καὶ μάρκ. λέγουσιν ἐν τινι ὄρει μεταμορφωθῆναι τὸν κν, λοῦκᾶσ δὲ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ* | Chrys *εἰσ τὴν ἀλήψασαν τὸν κν μύρω* | *πῶσ ἡ μαγδαλίνη ἡ μαρία κατὰ ματθ. ἥψατο τῶν ποδῶν τοῦ σωτῆροσ* | *περὶ τῆσ τοῦ κυ ἀνθρωπίνησ μορφῆσ.*

Hic codex frater videtur esse codicis Evv 273, uterque ab occidente oriundus. Olim Fonteblandensis fuit; Stephani est *γ'*. Scholzius contulit Mt et Io (cf Scholz. Proll. de hoc codice, lin. 3), fortasse codicem totum (cf ibidem, lin. 14.15) Martin. p. 18. 19. Vidi Aug 1883, 2 Iul 1885.

5. (Ac5 P5) Par. nat. Gr. 106, olim 2871.

saec. XIV (Evv ceteris libris paulo vetustiora) (Scholz. XII), 21 × 15.5, membr, foll. 348, col. 1, ll. 28; litt mai rubr et color; nomina propria ita ~ distincta; capp-tab, capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), can; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Eph Col Phil 1.2 Thess Hebr); libri compactor evangelia post ceteros libros posuit; quoad ordinem Col Phil cum codice D^{paul} consentit; Mt 16,11 legit *προσέχειν· προσέχετε δὲ·* Olim in Calabria fuit Romani *μοναχου καὶ ρακενδητού μονησ θεοτοκου τησ εποψησ κράτοσ βεβαληνου* (cf Evv 877) *καλαβρ... επαρ....* Olim Fonteblandensis. Stephani est *δ'*. Scholzius contulit. Martin. p. 19.20. Vidi 4 Sept 1884.

6. (Ac6 P6) Par. nat. Gr. 112, olim 3425.

saec. XIII (Scholz. XI), 14.2 × 10.5, membr, foll. 235, col. 1 (9 × 7), ll. 30—47 litteris minimis exaratus; prol, capp-tab, capp, titl,

sect (Martinus negat; habet tamen Mt 356 Mc 234 16,9 Lc 342 Ioh 226 [ex errore puto]) (non can), (lect, subscr, στίχ man sec), syn, men, Euth, orn (vide Bordier. p. 223); *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); folium Tit 2,1—Phm 12 in alium locum transiit vel deest; sub finem stat Chrysostomi liturgia. Olim Fonteblandensis. Stephani fuit ε′. Scholzius contulit Mt Mc 1—4 Ioh 7 et 8. Martin. p. 20. Vidi 21 Aug 1885.

7. Par. nat. Gr. 71, olim 2866.

saec. XII (Scholz. XI), 20.2 × 16, membr, foll. 186, col. 1 (13.8 × 11.2), ll. 29; litt mai rubr, max color; disp et lin usit, litt infra lin; Carp, Eus-tab, prol, capp, titl cum paraphrasi metrica, sect (Mc 241), can, lect, init, syn (incipit ex professo a Matt sive Pentecoste), men, versus, pict (Ioh Proch): *Evv;* textus similis textus codicis 4. Olim Fonteblandensis. Stephani ς′. Scholzius contulit Mc 1—6 Ioh 3—8. Martin. p. 20. 21 et facsimilia, p. 22. 196. (198). 199. 200. Vidi 9 Jun 1885.

8. Par. nat. Gr. 49, olim 2242.

saec. XI, 28.7 × 21.8, membr, foll. „201“ (re vera 199, omissis 124.125), coll. 2, ll. 22, litt mai et max rubr; folia male in ordinem redacta hoc ordine lege 5—12.3ᵛ.4.1.13—16.2.17—27.29.28.31.30. 32.33; Carp, Eus-tab, capp, titl, sect (Mc: 240:16,19), can, lect, init, syn, men, pict (cf Bordier. p. 132. 133): *Evv;* Io 5,3.4 et 7,53—8,11 signis in mg damnantur. Olim Antonellii Petruccii, Ferdinando I regi Neapolitano a secretis, postea Fonteblandensis, fuit Stephani ζ′ (cf Scrivener. *Intr.*³ p. 180, adn. 1). Scholzius contulit Ioh. Martin. p. 21.23. Vidi 5 Nov 1884.

9. Par. nat. Gr. 83, olim 2862.

a. 1167 (non 1168), 23.5 × 17, membr, foll. 298, col. 1 (16.4 × 11), ll. 20; disp usit, lin inusit; litt magnae atrae rubro variatae, rubrae fusco ut in monachorum Hibernorum codicibus; Carp, Eus-tab, capp, titl, sect (Mc 234: 16,8) (non can), subscr, ῥήμ, στίχ. versus, syn, men, pict (cf Bordier. p. 179. 180): *Evv;* Ioh 1,1—14 m sec; Mt εὐαγγ.... πρῶτον, Mc εὐ.... *B̄*, Lc εὐ.... τρίτον; subscriptio memorabilis cf Mtf. et Scholz. *Bib.-kr. Reise*, p. 4.

Manu Solomonis notarii, fortasse in Sicilia, exaratus, erat olim Petri Stellae, dein Tellerii (vide Evv 11), dein Boistallerii. Stephani fortasse ιβ′, Kusteri Paris. 3 (De Louvois cont). Scholz. cont Mt 1—8 Mc 1—4 Ioh 4—8. Cf Mtf. *Pal. Gr.* p. 61. 305—307; facs p. 308III; in subscr a Mtf exscripta, p. 307, l. 5 non legendum est νοταρίων; est nisi fallor compendium pro civitate unde ortus est Solomon; l. 8 lege χωρικίασ ἐμῆσ; l. 17 lege ὥρα Γ̄. Martin. p. 23. Vidi 30 Iun 1885.

9a. Vir clarissimus Fredericus Madan, bibliothecae Bodleianae Oxonianae bibliothecarius tertius, habet exemplar evangelii Matthaei Graeco-Latinum quod bibliothecae dilectae daturus est:

saec. XV, 28.7 × 19.7, chart, foll. 129 (135), coll. 2 Gr-Lat (Latt constanter ad dextram), ll. 21, capp, titl (capp Latt 29), sect (non can), lect, subscr, ὑήμ, στίχ, scholia Latina, pict in mg multae: *Mt.* Bartholomaeus ὁ μελζιοσ scripsit in usum Seraphini Valerani canonici; Melzi genti Mediolanensi nomen erat. Olim erat codex ut videtur monasterii sancti Epiphanii sive canonicorum regularium ordinis sancti Augustini fortasse Papiae sive Ficini. Excutienda est inscriptio quae haec adumbrare videtur, ut et nomen domini Guilelmi „de domibus (?) mediolanensibus" (codicis donatoris?). Hic codex, quod ad Graeca attinet, ex codice 9 exscriptus est, unde fit ut numero sibi proprio non distinguatur. In historiam codicis 9 noscendam plurimum valet. Vidi 5 Mart 1883.

10. Par. nat. 91, olim 2865.

saec. XIII, 18.9 × 15, membr, foll. 275, col. 1 (13.5 × 9), ll. 24; litt mai et max rubr, pict; Carp, Eus-tab, capp-tab, capp, titl (etiam capp Latt m post), sect (Mc 237: 16,14), can, lect, init, syn, men; Latina saepe in mg, man post: *Evv.* Dorotheus archiep. Mitylenaeus cod a. 1439 bibliothecae canonicorum regularium Veronae dono dedit, teste Timotheo Veronensi in codice; posthac fuit Joh. Huralt. Boistallerii (ut Evv 9.263.301.306.314). Wetst. et quodammodo Grsb. *(S. c.* 1, p. cxli—cxliii) hunc cum Kusteri 1 (olim item Par. 2685) confuderunt; vide infra cod. 285. Scholz. cont Mc 1—4 Ioh 5—8. Martin. p. 23.24. Vidi 8 Iul 1885.

11. Par. nat. 121 et 122 olim 3424,3 et 4 duobus tomis.

saec. XII; 16.2 × 9.3, membr, foll. 230 et 274 = 504, col. 1 (11.1 × 4), ll. 16; litt mai aur, max color, pict; Eus-tab ante unumquodque evangelium, capp, titl, sect (Mc 233: 16,7), can: *Evv.* Olim Nicolai τῆσ κόριάνησ, tum ἰωαννικίου qui haec fere fol. 274v scripsit: παρέλαβα ἐγὼ ἴῶ ανήκησω ἱερῶμοναχωσ τὰ βηβλήα του πανμακαρωσ ἄνου νηκωλάου τησ κόριάνησ· ἐν πρώτησ β· εξαύμερα· και ταϋθηκὰ (= ethica) του μεγάλου βασιλήου· καὶ τετραβάγγελων· καὶ ἐβαγγέληων καθημερινῶν· καὶ ἀπώστολωσ καθημερϊνῶσ· καὶ ὁ βήωσ του ἁγίου νηκωλάου· και πανηγιρικων· και τριῴδιν: καὶ παρακλητικῶν· στιχερ[αριν?] και στιχεράρην σαρακωστι . . . προφητήαν . και . . . μερινῶσ, σηναξά . . . . Lectori non latebit Iohannicium lectionarium hoc rite evangelium appellasse, illud apostolum, et καθημερινόσ addidisse quia plerumque post Pentecosten non habent lectionaria nisi σαββατοκυριακάσ. Olim

erat cardinalis Caroli Mauritii Tellerii (*1641 [1642?]; a. 1671 archiep. Remensis facti; † a. 1710. Is bibliothecam, cuius catalogus *Bibliotheca Telleriana* iam a. 1693 Parisiis prodiit, legavit abbatiae s. Genovefae Parisiensi). Kusteri Paris. 4 (De Louvois cont). Scholzius contulit. Martin. p. 24. Vidi 29 Aug. 1885.

12. Par. nat. 230.

saec. XI, 26.4 × 20.5, membr, foll. 294, col. 1 (txt 16.8 × 11.6; comm 24 × 16.7); ll. txt 21, comm 57 etc; litt mai rubr; pict; membr med et ten; disp et lin usit; atr fusc; litt infra lin; Carp, Eus-t, prol, arg, capp-t (in unum ad init conlectae cf codd 19. 39. 135.142.165.196.305), capp, titl, sect, can, subscr, syn, men: *Evv* cum comm (in Mt Chrys; Mc Vict; Lc Tit Bost; Ioh Chrys); Mc 16,9—20 cum Victoris scholio; adult deest. In locum conlationis codicum 119.120 et alius ignoti, fortasse 17, quam Wetstenius lectionibus omnium confusis numero 12 signaverat, hunc codicem substituit Scholzius qui Mc Lc Ioh contulit. Vide Griesbachii, *Symb. crit.* 1, p. cxliv. Martin. p. 24. 25. Vidi 11 Nov 1885.

13. Par. nat. 50, olim 2244,2.

saec. XIII (Scholz. XII), 23.7 × 18.9, membr, foll. 170, coll. 2 (18.7 × 6.4), ll. 28—30, litt mai rubr et color; capp-tab, capp, titl, sect (Mc 234: 16,9) (non can), lect, syn, men, subscr, ὑήμ, στίχ; notabile est Mc Lc Ioh ab initio fasciculorum non ordiri, subscriptiones Mt ἑβραιστί, Mc ῥωμαιστί, Lc ἑλληνιστί scriptum praedicare, subscr in Mt et titulum capp-tab in Mc et Lc ἐκ τοῦ κατὰ . . . εὐαγγ. pro τοῦ κατὰ . . . εὐ. ponere: *Evv;* desunt Mt 1,1—2,20; 26,33—52; 27,26—28,9; Mc 1,20—45; Ioh 16,19—17,11; 21,2—fin. Textus insignis Mt 16,2.3 omisso; Lc 22,43.44 omisso (post Mt 26,39 posito?); Io 7,53—8,11 post Lc 21,38 posito. In Calabria vel Sicilia scriptus, fuit Telleriano-Remensis 56. De Louvois cont in usum Kusteri (Paris. 6) neglegenter, item Wetstenius, maiore diligentia Griesbachius et anno 1797 Gr. Begtrupius Danus (Begtrupii conlatio edita est apud Birchium, *Variae lectiones ad textum quatuor evangeliorum*, Hauniae a. 1801, p. xc—xciii), denique W. H. Ferrarus Dublinensis anno 1868, qui 13.69.124.346 archetypi unius apographa esse censuit. Haec Ferrari conlatio edita est a v. cl. T. K. Abbotto in libro: *A collation of four important manuscripts of the gospels*, Dublinii a. 1877 cum facs. Vide WH *Intr.* § 211. V. cl. Oscar de Gebhardt, *N. T. Gr.* Lipsiae a. 1881, p. 458, designavit archetypum codicum horum signo Φ. De aliis huius familiae codicibus vide codices 69.124.346.543.788.826; cf Martin. p. 25.26, et eiusdem *Introd. à la critique textuelle du Nouveau Testament, partie pratique,*

vol. 3 [Paris. sine anno [a. 1885]], p. 188—206, cum facsimilibus, p. 184.205.[509.510]. Vidi 22 Nov 1884. Vidimus Jun

14. Par. nat. 70, olim 3424.

saec. X (Burgon. XIII), 17.3 × 11.8, membr, foll. 392, col. 1, ll. 17; litt mai aur in rubr, max color; pict (Bordier. p. 106—108 cf ornamenta in codice U^{evv}); praeclare exaratus (cf Evv 411); Carp, Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 233: 16,8), can: *Evv:* Mt 1,1—9 3,16—4,9 supplet manus saec. XIII vel XIV; lege folia hoc ordine 5—8. 1—4.9; folia 153—162 stant post f. 170. Inest canon paschalis anni 1162, manu altera, fol. 184r—186v. Fuit card. Mazarini. De Louvois cont in usum Kusteri (Paris. 7). Mtf. *Pal. Gr.* p. 280.281 et facsm. p. 282, num. v. Scholz. cont Mt 7—21 Mc 1—6 Lc 3.4.9.11 Ioh 3—9. Silvestr. praebet facs, *Paléographie universelle*, No. 78 vel 46, item Labartius, *Histoire des arts industriels*, Paris, vol. 2 [1864], tab. 84. Burgon. (Scr. *Intr.*³ p. 40, adn. 1 et p. 181) cod s. XII vel XIII esse vult. Nullam sane auctoritatem habet subscriptio ista, fol. 392, quae annum 964 videtur spectare, manui enim seriori debetur: ipsa tamen codicis scriptura saeculi decimi manum prodit. Vidi 20 Aug 1883.

15. Par. nat. 64, olim 2868.

saec. XII (Scholz. X), 18.2 × 14.3, membr, foll. 225, col. 1 (12.9 × 9.3), ll. 23.24; litt mai aur, max color; pagg uniuscuiusque evangelii priores iterantur, primo loco litt aureis, deinde atramento; tabb mire pictae et evangeliis praemittuntur et medio in textu interponuntur, cf Bordier. p. 103—106, et Labartium (cf Evv 14) vol. 1, p. 67, vol. 3, p. 53 et tab. 83; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), lect, init, syn, men; *ι* adscr: *Evv;* Mc 16,8 auro: *ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων, ἕως ὧδε πληροῦται ὁ εὐαγγελιστής· ἐν πολλοῖς δὲ, καὶ ταῦτα φέρεται.* Adult deest; m post addit in mg. Olim Medicaeus id est ex codicibus a Catharina de Med. Parisios latis. De Louvois cont in usum Kusteri (Paris. 8). Cont Scholz. maximam partem Mt Mc Ioh. Martin. p. 26—28 cum facs finis Marci. Vidi 2 Iun 1885.

16. Par. nat. 54, olim 1881.

saec. XIV, 31.6 × 25.2, membr, coll. 2 Gr-Lat (Lat ad dextram), ll. 26; tabulae pictae cf Bordier. p. 227—231; hic codex memorabilis est propter quattuor textus colores, quos nemo quoad sciam, ne Borderius quidem, accurate descripsit: *cocco* ducta est narratio simplex: *minio* ducta sunt verba Iesu, genealogia Iesu, verba angeli Mt 1,20.21; *caeruleo* verba ex Veteri Testamento et verba discipulorum (quaedam ex errore coccinea detersit librarius ut

caerulea reponeret), Zachariae, Mariae, Elisabeth, Simeonis, Iohannis Baptistae; *atro* verba pharisaeorum, hominum *ἐκ τοῦ ὄχλου*, Iudae Ischariotis, centurionis, diaboli, pastorum, scribarum. Borderius latius de hoc codice disserit, haec attamen minus accurate dicta notabit lector: p. 227 non erat textus olim auro exaratus (f. 72r titl et ll. $2^1/_2$ Graece, f. 73v ll. 14 Christi verba auro ducta sunt; ita f. 76v); p. 231 de fol. 201r quem vult Borderius servum esse centurionis in urbe Kapharnaum, filius viduae est ex urbe Naïn. Tabulae nonnullae vel prorsus vel partim pigmento fraudantur, ex quibus praebet fol. 203v exemplum aptum ad methodum pictoris indagandam. Notandum est fasciculos Graece, postea Armeniace, numeratos ex decem foliis constare. Manus antiqua paginas etiam Latine numeravit; vide f. 108.109.110 = vetera 97.98.99. Latinis brevioribus subiunguntur signa varia ne laedat oculos vacuitas; vide foll. 16v, b; 20r, b; 13v, b. Librarius Latinus omisit (ex incuria?) multa, quae manus posterior addidit. (Eus-tab Latine), capp-tab in Ioh, capp, titl, sect (desunt sub finem Mc) (non can), lect, subscr in Lc: *Evv* Gr-Lat; deest Mc 16,14—20 — [Latina desunt Mc 9,18—fin (m post 9,18—11,13) Lc (m post 5,21—44?) Ioh (m post 1,1—12,17)] — Latina non ex Graecis fluxerunt. Mt 7,13 „lata via et spaciosa est illa quae", m nov corr; Mt 13,3 „Ecce qui exiit seminare semen suum, et dum seminat quaedam cecid.", m nov corr in mg „Exiit seminans seminis et dum seminat eum".

Olim Strozzii, deinde Medicaeus (cf cod 15). Wetstenius codicem anno 1715 contulit; Scholzius contulit Mc et locos selectos ex reliquis evangeliis. Facsm. apud Silvestrium (ut cod. 14), vol. 2, num. 91. Martin. p. 29. Vidi 21 Dec 1884.

17. Par. nat. 55, olim 2244.

saec. XV, 30.9 × 21, membr, foll. 353, coll. 2 Gr-Lat (19 × 5.5; 2 coll = 13), ll. 25, litt mai aur et color, max pict; tabulae optime pictae; uno loco Mt 2,19 sect; lect, (syn Latt): *Evv* Gr-Lat. Manu Georgi Hermonymi scriptus; Hermonymus natu Spartiates Parisios venit a. 1472, Guilelmi Budaei et Reuchlini praeceptor fuit, codices multos etiam Romae scripsit, e. g. Evv 30.30a.70. 287.288.880 Act 116.116a Apoc 41; vide librum v. cl. Henrici Omontii: *Georges Hermonyme de Sparte maitre de grec à Paris et copiste de manuscrits* . . . Parisiis a. 1885, qui primum in actis *Memoires* et *Bulletin de la société de l'histoire de Paris et de l'Ile-de-France*, vol. 12 et vol. 13 lucem vidit; addendi sunt catalogo codicum ab Hermonymo scriptorum codices Vat. Reg. Gr. 68 (= Apoc 41) et 76

(= Act 116a) et Athen. nat. —?—. Olim Caroli cardinalis de Bourbon (card. factus a. 1476, † a. 1488) archiepiscopi Lugdunensis; vide Leopoldum Delisle, *Le cabinet des manuscrits*, Parisiis a. 1868, vol. 1, p. 169.170. Olim Fonteblandensis. Wetstenius contulit. Vide Griesbach. *Symb. crit.* 1, p. clii. Scholzius contulit Mc et locos ex reliquis evangeliis selectos. Burgonius sine iure negat codicem ab Hermonymo scriptum esse. Vidi 18 Febr 1885.

18. (Ac 113 P 132 Ap 51) Par. nat. 47, olim 2241.

a. 1364, 28.9 × 21.3, membr, foll. 444, col. 1, ll. 23; litt mai et max rubr; arg, capp-tab, capp (non titl), (non sect can), lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ*, vers, syn, men; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr sic: aliter Martin.) *Apoc*, *Psalmi cum odis*. Constantinopoli scriptus in monasterio *τῶν μαγκάνων*, a Nicephoro *τοῦ καννάβη* dono datus monasterio *τοῦ ζωοδότου χῦ ἐν τῶ τοῦ μυζιθρᾶ τῆσ λακεδαίμονοσ κάστρω*. Emptus a. 1687. Scholzius contulit Evv Act, cetera perlustravit. Contulit Reichius Act exceptis (ut supra, p. 268, adn. 2), a. 1847, p. 21—25; iniuria cum Marshio putabat hunc esse Stephani *ζ'*. Martin. p. 30.31. Vidi a. 1884.

19. Par. nat. 189 olim 1880.

saec. XII, 32 × 23.6, membr, foll. 387, col. 1 (txt 12.9 × 10.5, comm 25.6 × 18), ll. txt 15 etc, comm 39 etc; litt mai rubr, pict (Borderius, p. 181.182), membr crass, disp et lin usit, atr fusc, litt infra lin, optime exaratus; capp-t omnes sub initium tomi (cf Evv 12), capp, titl (harmonia sive concordantiae titulorum summis in paginis), sect, can, subscr: *Io Mt Lc Mc* cum catena (Chrys in Io, Vict in Mc). Olim Medicaeus (cf cod. 15). Scholz. cont. Vidi 18 Oct 1885.

20. Par. nat. 188, olim 1883.

saec. XI, 33.6 × 23.3, membr, foll. 274, col. 1 (txt 14.5 × 7.5, comm 30.7 × 16.2); ll. txt 36 etc comm 51 etc; membr crass, disp et lin usit, atr fusc; litt interdum supra lin (man sec capp-tab cum harm, capp, titl, sect, can, lect, init, subscr, *στίχ*): *Evv* cum comm (Mt Chrys, Mc Vict [Cyr Al in primo loco tribuitur], Lc Tit, Io Chrys), additis dissertationibus Eusebii, Isidori, Hippolyti, Cosmae, Sophronii, Iohannis Mansuri (sc. Damasceni). Manus posterior supplevit nonnulla ut Mc 9,5.37. Volebat corrector aliquis, fortasse ipsa prima manus sui emendatrix, codicem ad textum qualem habent codices 215.300 conformare; vide Burgon. *The last twelve verses of ... Mark*, Oxon. 1871, p. 119.279.280, qui perspexit codices 20 et 300 in Marco paginas eadem non solum textus sed etiam commentarii syllaba constanter incipere, quamquam ante correctionem illam textu prorsus inter se discrepabant. Manus secunda addidit

sub finem Marci: *εὐαγγέλιον κατὰ μάρκον, ἐγράφη καὶ ἀντεβλήθη· ὁμοίωσ ἐκ τῶν ἐσπουδασμένων· στίχοισ* 1590 *κεφαλαίοισ* 237, et similia sub finem Lc et Ioh. Vide sis codices *A* (supra, p. 339. 405.406) 117.157.164.215.262.300.376.428.565.566. Adult ad finem Ioh. Ex oriente perlatus a. 1669. Scholzius „longe maximam partem" contulit. Martin. p. 31—35 cum facsim: (p. 34, l. 15 lege *ἀπαραλείπτωσ* non-*πτὰ*). Vidi 8 Oct 1885.

21. Par. nat. 68, olim 2860.

saec. XII (Scholz. X, Martin. XIV), 22.9 × 18, membr, foll. 203, coll. 2 (16.3 × 4.6; coll. 2 = 11.4); litt mai nig vel rubr vel caer, max rubr et caerul; tabulae pictae occidentales; disp et lin usit, litt infra lin; capp, titl, sect (Mc 237: 16,15) (non can), (man saec. XV lect, init, *ἀναγν* [*ἀναγνώσματα* numerantur continuo, Mt 120, Mc fin 190 Lc fin 309, Ioh fin 379], syn, men): *Evv;* foll. 133—136 man saec. XV supplevit Lc 20,10—21,26 [deest 21,26—22,50] 22,51—23,27; Ioh 5,4 habet obelos in mg. Adult deest. Sub finem Lucae scripsit manus prima cryptographice *κύριε σώσον με, τὸν ἁμαρτωλὸν ὀνήσιμον*, unde videtur Onesimus librarius fuisse. In Calabria ut videtur exaratus, olim Fonteblandensis fuit. Scholzius contulit Mt 1—11 Marci et Ioh 4.5.7.8. Martin. p. 35.36 (errat de Lc mutilo, de can, de *ἀναγν*). Vidi 12 Iun 1885.

22. Par. nat. 72, olim Colbertinus 2467.

saec. XII (Scholz. XI), 26 × 19, foll. 232, col. 1 (17.2 × 12), ll. 22; *ι* adscr; capp-tab, capp, titl, sect (Mc 233: 16,8): *Evv*, bonae notae; desunt Mt 1,1—2,2 4,19—5,25 (folia hoc ordine legenda sunt 7—10.1—6.11) Ioh 14,22—16,27. Lectiones variae in mg. Wetstenius et Scholzius contulerunt. Martin. p. 36.37 cum facsim. Vidi 12 Iun 1885.

Jun. 12. 1900

23. Par. nat. 77, olim Colbert. 3947.

saec. XI vel XII, 23 × 18.4, membr, foll. 230, col. 1 (15.1 × 10.6), ll. 22, litt mai paragraphorum atr, capitum aur, max color; capp-tab, capp, titl, sect, (non can), lect: *Evv;* desunt Mt 1,1—5.7—16; Lc 24,46—fin; Ioh 1,1—2,20; 21,25. Post medium saec. XII et in Italia, teste viro cl. Omontio, addita est versio Latina Mt Mc Lc (1,1—4,18). Samuel Berger, Vulgatae versionis peritissimus, me certiorem amicissime fecit hanc versionem esse Vulgatam eamque bonae familiae. In Italia ut videtur exaratus. Scholzius contulit magnam partem. Martin. p. 37. Vidi 18 Iun 1885.

24. Par. nat. 178, olim Colbert. 4112.

saec. X (Scholz. Martin. Omont. XI), 25.9 × 18, membr, foll. 240, col. 1 (txt 15.2 × 7.7; comm 22.1 × 15); ll. txt 25

comm 58; litt mai rubr in nig; membr ten, atr fusc, disp et lin usit, litt supra lin; prol, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), can, (syn man post): *Evv* cum comm (Mc Vict); desunt Mt 27,20—fin; Mc 1,1—4,21. Scholzius contulit codicem fere integrum. Cramerus codicem hic illic adhibuit in catena in evangelium Marci edenda, *Cat. Gr. patr. in N. T.* Oxonii a. 1844, vol. 1, ubi vide p. xxix. Martin. p. 37.38 cum facsim. Vidi 6 Oct 1885.

25. Par. nat. 191, olim Colbert. 2259.

saec. XI (Scholz. X), 30.2 × 23.2, membr, foll. 292, col. 1 (txt 15.3 × 10.2; comm 26.1 × 17.5); ll. txt 18, comm 42; litt mai rubr; membr crass et med; disp et lin usit, atr fusc; litt infra lin; ~ ante partem alteram vocabuli a linea rupti; ι adscr; prol, capp-tab, capp, titl (non sect, can), lect hic illic; folia ita legenda sunt 13.14.16.15.17—79.1—12.80—83.107.84—118: *Evv* cum comm (Mc Vict); desunt Mt 1,1—4,25 23,1—25,42 26,43—26,55 28,10—fin Mc 1,1—7,35 Lc 8,31—41 9,43—53 10,39—11,4 (chart man nov 10,39—42 11,27.28) Ioh 13,25—fin. Scholzius contulit totum. Martin. p. 38.39. Vidi 29 Oct 1885.

26. Par. nat. 78, olim Colbert. 4078.

saec. XI, 24.1 × 18.5, membr, foll. 179, col. 1 (16.7 × 11.4), ll. 27.28; litt mai nig, max rubr, orn color, nitide scriptus; disp usit, lin inusit; Carp, Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 240: 16,19), (non can), lect, syn, men: *Evv.* Manu Pauli scriptus. Hic illic in mg stant vocabula Latina manu saec. XIV, teste Omontio, scripta. Contulerunt Wetstenius et Scholzius. Martin. p. 39. Vidi 23 Iun 1885.

27. Par. nat. 115, olim Colbert. 6043.

saec. X, 16 × 12.1, membr, foll. 460, col. 1 (11.3 × 5.9), ll. 19, litt mai aur in rubr, orn aur argent purp (pict, vide Borderium, p. 137); disp et lin usit, litt supra vel in lin; nitide exaratus; scriptura eadem quam Act 122 exhibet; scriptura tabularum uncialis scripturae tabularum codicis Par. nat. 923 similis est; ornamenta etiam sub init evangeliorum pariter atque ornamenta in mg similia ac in cod 923 sed meliore arte picta; capp-tab, capp, titl, sect (Mc 241: 16,20), can (in eadem linea atque sect), (syn man post): *Evv;* lege folia hoc ordine 85.156.86 et postea 155.157. Deest Mt 25,30—39 nisi alio loco stet folium 124*. Ioh 18,3—21,25 in chart, man saec. XVI (Scholz. XIV). Codicum 27—33 lectiones, a Larroquio sane festinanter conlectas, communicavit Petrus Alixius cum Millio, quo teste emendator quidam textum huius

codicis 27 (Millio Colb. 1) in evangeliis tribus posterioribus misere violavit. Wetst. et Scholz. contulerunt. Martin. p. 40. Vidi 20 Aug 1885.

28. Par. nat. 379, olim Colbert. 4705.

saec. XI, 23.1 × 18.7, membr, foll. 292, col. 1, ll. 19, litt mai rubr, max color; indiligenter scriptus; capp-tab (in unaquaque capitum tabula errat librarius ex incuria de capp numero), capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), can (m post lect, init), subscr, vers: *Evv*; desunt Mt 7,17—9,22 14,33—16,10 26,70—27,48 Lc 20,19—22,46 Ioh 12,40[44.46]—13,1 15,24—16,12 18,16—28 19,11—fin (m poster saec. XV supplet 19,11—20,20 21,5—18); textus multa cum D communia habet. Vir cl. Hort, *WH Intr.* p. 242, huius codicis lectiones fere singulares easque vetustissimas in prioribus evangelii Marci capitibus laudat. Millio Colb. 2 (vide cod. 27). Totum contulit Scholzius. Martin. p. 40.41. Vidi 14 Febr 1885.

29. Par. nat. 89, olim Colbert. 6066.

saec. X (Scholz. XII), 18.1 × 14.1, membr, foll. 169, col. 1 (14 × 8.5), ll. 30; litt mai nig, max color; ι adscr; Eus-tab, prol Cosmae, capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), can, subscr, vers, syn, men: *Evv* cum scholiis nonnullis et lectionibus variis; deesse Mt 1—15 male tradunt Mill. et Martin.; Mc 16,15 usque ad finem et Lc 4,28—5,7 folia tria deperdita supplevit manus saeculi XVI charta. Manus saec. XI addit f. 121 v—122 r catechismum de Iesu natalitiis. Scriptus ut videtur a viro Latino eoque monacho neophyto (f. 121 v). Millius (Colb. 3) textum cum textu codicis 71 convenire dicit. Scholzius contulit Mc 1—5 Ioh 5—8. Martin. p. 41. Vidi 7 Iul 1885.

30. Par. nat. 100, olim Colb. 4444.

saec. XV (Scholz. et Martin. XVI), 22.7 × 14.9, chart, foll. 313, col. 1, ll. 18; litt mai rubr; litt max habent spatium coloribus destinatum; ~ supra nomm propr; ut in Evv 288 incipit Lc fasc. κ′; capp (etiam capp Latt), titl, (non sect, can), errores m pr in margine correcti: *Evv* sine lacuna. Manu Georgii Hermonymi exaratus; cf supra, cod. 17. In libri sive foliorum fronte stat: Monseigneur Lecoq; olim etiam numeratus est „six vingt seize“ (= 136). Millio Colb. 4 in Mt. Scholzius contulit locos selectos, textum a textu codicis 17 differre dixit. Martin. p. 41 (nota bene capita Latina passim codici inesse, non ut Martinus vult solum Ioh 8). Vidi 27 Nov 1884.

30a. Cant. univ. Kk. 5.35, olim 2077.

saec. XV, 23.5 × 15.5, chart, foll. 403, col. 1 (13.8 × 8), ll. 14, capp (et capp Latt), titl, subscr; litt mai rubr, max vacant coloribus non additis: *Evv*. Scriptus manu Georgii Hermonymi ex

codice 30 vel ex eodem codice cum codice 30. Praeterea videtur codex 30 ex codice 288 vel ex eius antigrapho fluxisse. Olim fuit codex I. B. Hantini viri Gallici numismatici, ex cuius bibliotheca Moorius episcopus hunc codicem accepit anno 1706. Marshius episcopus hunc codicem a codice 62 non distinxit (cf Scrivener. *Intr.*^{3}, sub cod. 62). Accurate inter se conferendi sunt hic codex et codices 30.70.287.288. Codex 70 habet aliquid commune cum codice 287 etiam cum codicibus 30 et 288. Vidi Cantabrigiae mense Ian 1883, Parisiis 22 Iul 1885.

31. Par. nat. 94, olim Colb. 6083.

saec. XIII (XII?), 18 × 14.1, membr, fol. 188, col. 1 (13.2 × 9.2), ll. 25; disp et lin usit, litt infra lin; litt mai aur, max color, orn, pict; capp-tab (Mc Lc Ioh m post), capp, titl; multa erasa et correcta: *Evv;* Lc 3,38—4,19 et 5,39—6,33 supplevit m sec charta adhibita; sub initio et sub finem folia duo inserta preces exhibent. Millio fuit Colb. 4 post Mt (cf cod. 30). Scholzius contulit locos selectos. Martin. p. 42. Vidi 20 Iul 1885.

32. Par. nat. 116, olim Colb. 6511.

saec. XII, 14.7 × 10.9, membr, foll. 244, col. 1 (10.5 × 7.5), ll. 21; disp et lin usit; litt mai rubr; prol (fallitur Martinus qui hunc prologum in evangelium Marci et hic et alibi passim mutilum esse sibi persuaserit), capp-tab, capp, titl, sect (Mc 233: 16,8), (non can), (lect, init, *ἀναγν* m sec): *Evv;* deest Mt 1,1—10,22; m sec supplet Mt 11,7—12,34 in chart; Mt 24,14—30 mut; desunt Lc 22,36—fin Ioh 1,1—4,20. Adult abest. Ioh 5,3.4 obelis damnatur. Millio Colb. 5. Scholzius contulit locos selectos. Martin. p. 42. Vidi 26 Aug 1885.

33. (Ac 13 P 17) Par. nat. 14, olim Colb. 2844.

saec. IX vel X (Scholz. Martin. XI), 37.8 × 24.8, membr, foll. 143, col. 1, ll. 48 (ita m pr in Evv) 52 et 51 (m post); litt mai nig (at m sec rubro duxit has litteras); errores ex itacismo, folia lacerata; capp, titl; Euth prol in Cath Paul una stant foll. 73—76: *Prophet Evv Act Cath Paul* (Hebr Tim); desunt Mc 9,31—11,11 13,11—14,59 (Lc 13,7—19,44) Lc 21,38—23,26. Manus prima exaravit vetus testamentum et evangelia, manus alia saeculi X Act Cath Paul; bibliopega librorum ordinem confudit; iam saeculo XIII vel XIV fuit liber nondum mutilus male in ordinem redactus. Textus plurima codicibus uncialibus optimis communia habet. Eichhornius appellat hunc codicem: „Die Königin unter den Cursiv geschrieben Handschriften", *Einl. in das N. T.* Lipsiae a. 1827, vol. 5, p. 217.

Contulerunt Larroquius, Griesbachius *(Symb. crit.* tom. 1), Begtrupius (ap. Birchium, *Varr. lect. ad Apoc.* p. 95 sqq.), Scholzius, accuratissime vero Tregellesius a. 1850, qui multa, ubi vel membrana vel atramentum deerat, per vestigia ex adverso adhaerentia legit; vide Tregellesium, *Printed text* (cf supra, p. 270), p. 161.162. Vide W H *Intr.* § 211. Facsimile apud Scrivener. *Intr.*[3] tab. XIII, no. 39; cf Mus. Brit. Add. 20,002, qui ll. 42 habet: *Catal. of anc. mss. in the Brit. Mus. part 1, Greek*, Lond. 1881, tab. 20. Martin. p. 42.43. Vidi 29 Aug 1884, 24 Ian 1885.

34—41 aeque ac H^{paul} cancellarii Seguierii olim fuerunt, qui pronepoti suo Henrico Carolo de Cambout de Coislino, duci et pari Franciae, episcopo Metensi, bibliothecam legavit; vide Montefalconium, *Bibl. Coislin.* Parisiis, a. 1715, fol. Wetstenius contulit codices hos qua potuit diligentia; Scholzius dicit Wetstenium eos „cursim" contulisse.

34. Par. nat. Coisl. 195, olim 306.

saec. X [Scholz. Martin. XI], 28.8 × 19,2, membr, foll. 469, col. 1 (16.4 × 7.5, commentarius 21.6 × 14.5), ll. 22 etc; orn colores inusitatos exhibent (Bordier. p. 123—125); atramenta varia; Carp, Eus-tab, prol (in comm), arg, capp, titl, sect (Mc 241: 16,20), (non can), subscr, *στίχ;* pict, vers: *Evv* cum catena catenae in codice 194 simili (Mc est Vict Ant sine scholio in 16,9—20; Lc est Tit Bostr) f. 1—3 man nova homil Pselli; foll. 163 r—169 v patristica Sev, Hesych, Eus, Isid Pel, Dion Al etc; neque evangelia neque patristica satis accurate excussi. Antea fuit monasterii S. Nicolai cognomento Stauronicetae in Monte Atho. Mtf. p. 247. Contulit Wetstenius, item cursim Scholzius. Martin. p. 43—45 (Martinus, p. 45, laudat ex Tischend. *N. T.* ed. VIII, vol. 1, p. 828 adnotationem de Ioh 7,53—8,11, additque: „mais c'est une erreur. Nous avons vérifié le passage avec soin et cette note n'y existe nulle part." Tischendorfius vero erravit solum de loco adnotationis, nam stant re vera haec verba fol. 169 verso, ll. 6—8 inter patristica illa supra laudata). Vidi 30 Sept 1885.

35. (Ac 14 P 18 Ap 17) Par. nat. Coisl. 199, olim 44.

saec. XI vel XII, 18.6 × 13.9, membr, foll. 328, col. 1 (13.7 × 9.2), ll. 27; litt mai rubr; capp-tab, arg, capp, (titl unum vidi), (non sect, can), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, versus, subscr, *στίχ;* Act lect; Cath Paul Euth et lect; Apoc scholia: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc;* sub finem Paul stat Chrysostomi

homilia de dominica resurrectionis. Adult signis damnatur. Mtf. p. 250. Wetstenius contulit, item cursim Scholzius. Martin. p. 45.46. Vidi 1 Oct 1885.

36. Par. nat. Coisl. 20, olim 26.

saec. X (Scholz. Martin. XI), 29,3 × 21.3, membr, foll. 509, col. 1 (11.2 × 7.8, comm 22.6 × 15.5), ll. 19 (comm ll. 44 etc), litt max color; praeclare exaratus; Carp, Eus-tab, prol (prol in Mc non mutilus est, [fallitur Martinus]) capp-tab, capp, titl, sect, pict: *Evv* cum comm (in Mc est Vict Ant cum scholio in 16,9—20); foll. 1.2 litteris uncialibus saec. IX praebent fragmenta ex parallelis sacris (non ut Martinus vult ex lectionario) *στοιχεία* ΝΞΟ. Olim Laurae s. Athanasii in monte Atho. Mtf. p. 63—65, cum facsim. Contulit Wetstenius, item cursim Scholzius. Martin. p. 46.47. Vidi 31 Aug 1885.

37. Par. nat. Coisl. 21, olim 238.

saec. XI vel XII, 31 × 24, membr, foll. 357, col. 1 (14.3 × 9.7, comm 23.7 × 16.8), ll. 21 etc comm 43; disp et lin usit; litt infra lin; litt mai rubr; Eus-tab, prol (prol in Mc non est mutilus, [fallitur Martinus]), capp-tab, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), can, pict: *Evv* cum comm (in Mc est Vict Ant); adult stat sub finem libri et habet *προσποιούμενοσ* sine *μή*. Mtf. p. 65.66. Wetstenius contulit, item cursim Scholzius. Martin. p. 47. Vidi 3 Sept 1885.

38. (Ac 19 P 23) Par. nat. Coisl. 200, olim 45.

saec. XIII, 17.5 × 13.6, membr, foll. 300, col. 1 (11.7 × 7.5), ll. 30; disp et lin usit, litt infra lin, atr nig, litt mai aur, max color, orn color; capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), (non can), pict (Bordier. p. 226.227); Cath et Paul habent Euth sed non capp et titl; permulta erasa sunt et iterum scripta; in mg adnotationes Latt et Graecae: *Evv Act Cath Paul* (Hebr Tim); desunt (ipse non excussi) Mt 14,15—15,30 20,14—21,27 Mc 12,3—13,4.

Scriptus iussu Michaelis Palaeologi imperatoris (a. 1260—1282), qui codicem anno 1269 vel 1270 dono Ludovico IX Galliarum regi (mortuus est a. 1270) misit. Roberti Stephani *ϑ'*. Fuit posthac Prez Savigni, et ex eius domo in bibliothecam patrum Cadomensium (Caen) societatis Jesu a. 1640 migravit. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 250. 251; p. 251, l. 6 post „salutem" adde „optatam"; Montefalconius (quem sequuntur Scholzius et non sine dubitatione Scrivenerus *Intr.*[3] p. 184 adn.) minus accurate dixit codicem Apoc non Paul continere. Wetstenius contulit codicem, item cursim Scholzius. Facsim. in libro Silvestri, *Paléographie universelle*, no. 84 ubi codex iniuria

"evangelistarium" appellatur. Cf. librum Bergeri de Xivrey, *Notice d'un ms grec du XIIIe siècle conservé à la bibliothèque impériale* etc Paris. a. 1863 (ex actis *Bibliothèque de l'école des chartes, XXIV année, tôme IV, cinquième série*, Paris. a. 1863, p. 97—118). Martin. p. 47.48; fallitur Martinus p. 48, de scriptura, quippe quae scripturae codicis 298 non similis sit. Vidi 3 Oct 1885.

39. Par. nat. Coisl. 23, olim 315.

saec. XI (Martinus X, sed postea lapsu quodam [vide infra] 1218), 33.5 × 26, membr, foll. 288, col. 1 (13.3 × 10.5 etc; comm 27.9 × 28.6), ll. 17 etc (comm 44 etc); disp usit, lin inusit; litt mai rubr; capp-tab (in unum ad initium conlectae cf codd. 12.19) Mc habet 52 quattuor inusitatis sub initium additis fortasse ex commentario, textus tamen margo recte ponit titulum *α΄ περὶ δαιμονιζομένου*, Ioh ex incuria habet 17 cum sint re vera in tabula duodeviginti; capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), subscr, *στίχ*: *Evv* cum comm (in Mc est Vict Ant); Mt et Mc diversis manibus eiusdem saeculi; inter Mt et Mc stant nonnulla ex Sev, Eus, Hes, et inter Mc et Lc ex Dion Alex pariter atque in codice 34; Mt 16,2.3 et Ioh 7,53—8,11 prorsus desunt:

Constantinopoli (*τὸ πατριαρχεῖον*) ut videtur scriptus saeculo decimo primo ineunte, patriarcha Sergio II (a. 999—1019), in monasterium S. Athanasii in monte Atho translatus est a. 1218 per monachum Macarium (cf supra, p. 430). Fortasse eiusdem archetypi apographus est atque codex 34. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 66—75. Adhibuit secundo loco Cramerus (vide ad cod. 24) vol. 1, p. xxviii, in Victoris commentario in Mc edendo. Contulit Wetstenius et cursim Scholzius. Martin. p. 48.49. Vidi 3 Sept 1885.

40. Par. nat. Coisl. 22, olim 375.

saec. XI vel XII, 29.9 × 21.5, membr, foll. 312, col. 1 (11.9 × 10.7; comm 24.6 × 17.4), ll. 18 etc (comm 48 etc); disp et lin usit; litt mai rubr; *ι* adscr; manus alia foll. 157r—164r deinde manus prima; Carp, Eus-tab, prol (Mci prologum mutilum esse alucinatur Martinus), capp-tab, capp, titl, sect (Mc 233: 16,8), can: *Evv* cum comm (in Mc est Vict Ant); desunt Lc 21,21—23,32 et Ioh 20,25— 21,25 (ipse non excussi). Antea fuit monasterii sancti Nicolai cognomento Stauronicetae in monte Atho, pariter atque codex 34. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 66. Contulit Wetstenius, item cursim Scholzius. Martin. p. 49.50. Vidi 3 Sept 1885.

41. [Par nat. Coisl. 24, olim 241.

saec. XI, 30.8 × 24, membr, foll. 224, col. 1 (21.2 × 15.3), ll. 33.32, latt recte, lin non semper recte, litt infra lin, litt mai

rubr, capp-tab in Mc, capp, titl, hic illic lect, subscr, στίχ: catena in Mt Mc (Mc Vict Ant). In evangeliorum catalogo vix locum habet hic codex, nam textus non integer est; desunt praeterea folia circiter 30 et f. 136 quaerit Graeculus quidam: *ὦ τι ἐποίησεν ὁ κόψας τὸ φυλλον ὧδε· λίπει.* Montf. *Bibl. Coisl.* p. 75. Contulerunt Wetstenius et cursim Scholzius. Martin. p. 50. Vidi 17 Sept 1885.]

42. Medicaeus. Nunc latet. Lectiones eius a Petro Pithaeo margini editionis Stephanicae tertiae anni 1550 adscriptas, communicavit Eduardus Bernardus cum Millio qui eas edidit; vide Millii *N. T. Gr.* ed. Kuster. Amstelodami a. 1710, proll. paragr. 1462. Millius nomen Regii Medicaei codici a Pithaeo datum compendio Med notavit. E nomine videbatur codex Regius Parisiensis ex codicibus a Catharina de Medici Parisios perlatis esse. Dionysius Amelottius (a. 1606—1678) codice in Trecensi (Troyes) collegio usus est, Scholzius autem codicem frustra in bibliothecis Galliae publicis etiam in urbe Trecensi quaesivit. Millium non fugit lectiones lectionum codicis K similes esse.

43. (Ac54 P130) Parisiis bibliothecae armamentarii 8409 et 8410. olim Gr. 4.

saec. XII (vol. 1 fortasse XI), 20.8 × 16.3, membr, voll. 2, foll. 199 et 190, col. 1; vol. 1 ll. 23, vol. 2 ll. 25; vol. 1 litt mai aur, max color, vol. 2 litt mai ad init lect rubr, max rubr; Carp, Eus-tab, prol, capp-tab, capp, titl, sect (Mc234: 16,9), can, (lect, init, *ἀναγν* m sec), subscr (Iac et Paul στίχ, Paul hic illic etiam *ἀναγν, κεφ, μαρτ*): *Evv* (vol. 1) *Act Cath Paul* (Phm Hebr) (vol. 2). Ex vocabulo *μητροπόλεως* pro *ἐκκλησίας* in 2 Tim subscriptione substituto concludit Scholzius codicem Ephesi scriptum esse. Codex fuit Patris de Berziau qui anno 1661 codicem seminario sive oratorio Sammagloriani (S. Magloire) dono dedit. Amelottius et Simonius inspexerunt; Scholzius contulit locos selectos. Martin. p. 50.51. Vidi 14 Aug 1884.

44. Lond. mus. Brit. Add. 4949.

saec. XII (Scholz. XI), 30.7 × 24.2, membr, foll. 259, col. 1, ll. 21.22; litt mai rubr; capp, titl (utraque adesse Scrivenerus negat) sect (Mc234: 16,9), can, (lect man sec), syn, men, (subscr et στίχ in Ioh), pict: *Evv;* Mt16,2.3 deest sed m sec addit in ima pagina; Ioh5,3.4 signis damnatur; Ioh7,8 erasit manus secunda duas paene lineas et rescripsit; adult deest. Caesar de Missy (a. 1703—1775), capellanus Gallicus regis Georgii III Angliae, codicem ex Atho monte in Angliam pertulit, a. 1746 Wetstenio monstravit, posthac conlationem codicis cum Wetstenio communicavit quam Wetstenius haud

emendate edidit; haec conlatio, olim teste Scrivenero, *Intr.*[3] p. 185, codici adsociata, anno 1883 evanuerat. Dignum sane codicem qui denuo conferatur quodammodo contulit Bloomfieldius (vide supra, p. 267, adn. 2) a. 1860. Vidi 27 Iul 1883.

45—58. De codicibus Oxoniensibus consulendi sunt libri Henrici Octavii Coxe, *Catalogi codicum MSS. bibliothecae Bodleianae, pars prima recensionem codicum Graecorum continens*, Oxonii a. 1853, et *Catalogus codicum MSS. qui in collegiis aulisque Oxoniensibus hodie adservantur*, I. II, Oxonii a. 1852.

---

45. Ox. Bodl. Baroccianus 31.
saec. XIV, 18.5 × 13.5, membr, foll. 398, col. 1, ll. 20; litt mai aur vel rubr; nitide scriptus; Eus-tab, capp-tab (Ioh 19 numero ε′ omisso), capp, sect (Mc 233 : 16,8), can, lect, subscr, στίχ, pict; imae paginae humiditate laesae: *Evv;* desunt Mt 2,5—15. Totum contulit Millius (Bodl. 1), locos selectos Griesbachius, *Symb. crit.* vol. 1, p. clxx. clxxi. Vidi 7 Febr 1883.

46. Ox. Bodl. Baroccianus 29.
saec. XII vel XIII (Scholz. XV et fortasse iure, nam ipse dubito an recte de saeculis anno 1883 ineunte iudicaverim), 18.5×12.5, membr, foll. 342, col. 1, ll. 18, litt mai aur; Carp, Eus-tab, prol in Ioh, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), can, lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, στίχ, vers, pict; tabula paschalis: *Evv;* textus teste Griesbachio saepe cum codicibus 52 et 61 consentit. Fuit Michaelis Zoriani (τοῦ ζωριάνου) qui codicem ornandum curavit. Totum contulit Millius (Bodl. 2), locos selectos Griesbachius, *Symb. crit.* vol. 1, p. clxxi. Vidi 7 Febr 1883.

47. Ox. Bodl. Misc. 9, olim 1864.
saec. XV, 12 × 10 × 9!, membr, foll. 554, col. 1, ll. 17.14.18; disp non usit; prol, arg, capp-tab, capp (et. capp Latt), titl, subscr, vers, στίχ in Mc, non eleganter scriptus: *Evv;* Ioh 8,6 καὶ προσ-ποιούμενος. Hunc codicem pariter atque codices 56 et 58 scripsit Iohannes Serbopoulos vel Zerbopoulos (noli offendere in forma SEPBO = στερβο huic codici inscripta), Graecus saeculo decimo quinto exeunte Readingae in Anglia degens; Iohanni exemplar erat codex 54 (vide cod. 54) unde sequitur codicem 47 ut et 56 delendos esse si variationes textus ex Iohannis ingenio non ex aliis codicibus fluxerint. Waltonus (cf supra, p. 221) conlatione utitur ab Usserio facta, siglo Bodl. 1. Millio Bodl. 6. Vidi mense Mart 1883.

48. Ox. Bodl. Misc. 1, olim 2044.

saec. XII (Scholz. XIII), 28.9 × 22.5, membr, foll. 145, coll. 2, ll. 30; optime exaratus; ι adscr; Eus-tab, subscr, κεφ, ῥήμ, στίχ: *Evv* cum scholiis a prima manu. Millius contulit (Bodl. 7). Vidi 20 Febr 1883.

49. Ox. Bodl. Roe 1, olim 247.

saec. XI (XII?), 14.7 × 11, membr, foll. 223, col. 1, ll. 26; lin usit, litt mai rubr, Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect, (hic illic can), lect, subscr et στίχ in Lc: *Evv;* insunt sub finem nonnulla ex Cassiodori historia tripartita charactere Longobardico scripta. Anno 1413 fuit Demetrii τοῦ στραβόποδος, qui eo tempore annos duodetriginta habens codicem ecclesiae cuidam dono dedit. In Angliam pertulit codicem Thomas Roe (vide supra, p. 356) et bibliothecae Bodleianae dono dedit anno 1628. Millius contulit (Roe 1). Vidi 28 Febr 1883.

50. Ox. Bodl. Laud. Gr. 33, olim D. 122.

saec. XI vel XII, 29.2 × 22, membr, foll. 241, col. 1, ll. 18—26, capp-tab, capp, titl, sect, can, subscr, στίχ, pict: *Evv* cum catena (in Mc est Vict Ant); desunt Mt 1,1—9,35 12,3—23 17,12—24 25,20—32 Ioh 5,28 (non 18)—fin; manus recentior supplevit Mc 14,40—fin; interdum praebet codex lectiones bonas. Laudii (vide supra, p. 412) factus est anno 1633 et ab eo universitati anno 1636 dono datus. Millius contulit (Laud. 1). Griesbachius contulit pauca. Ex hoc codice catenam in Mc primo loco edidit Cramerus (ut supra, ad cod. 24), vol. 1, p. xxviii. Vidi 19 Febr 1883.

51. (Ac 32 P 38) Ox. Bodl. Laud. 31, olim C. 63.

saec. XIII, 30.3 × 22.7, membr, foll. 325, coll. 2, ll. 28, prol, Euth in Act Paul Cath, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 240: 16,19), (non can), lect, syn, men, subscr: *Act Paul* (Phm Hebr) *Cath Evv* (hoc ordine exaratus est codex); desunt 2 Pe 3,2—17 Mt 18,12—35 Mc 2,8—3,4; textu simillimus est editioni Complutensi. Olim Laudii (vide cod. 50). Millius contulit (Laud. 2), Bentleius (γ′ in conlatione Bentleii Cantabrigiae colleg. Trin. B. XVII. 5; δ′ = 477, ε′ = 60, ϑ′ (?) = 113, κ′ = 54, ο′ = 440, τ′ = 489). Griesbachius, *Symb. crit.* vol. 1, p. clxxii—clxxx, cf vol. 2, p 154 sq. Dignus est qui iterum conferatur. Vidi 17 Febr 1883.

52. Ox. Bodl. Laud. 3, olim C. 28.

a. 1286, 16.8 × 13, membr, foll. 158, col. 1, ll. 27, litt mai rubr, proll, capp-tab, capp, titl, sect, can, lect, pict: *Evv;* textus non prorsus spernendus. Scriptus manu νϊκήτα τοῦ μαυρώνη

(qui etiam Evv 341 scripsit) δϊ εξόδου καὶ ἐνεργίασ, ἰωάννου τοῦ [πουλ]ουμϊστρϊνοῦ. καὶ οἱ ἀναγϋνοσκοντεσ αὐτῷ εὐχέσθε ἡμῖν. Olim Ioasaphi monachi. Laudii factus a. 1640. Millius contulit (Laud. 5), et Griesbachius, *Symb. crit.* vol. 1, p. clxxx. Vidi 16 Febr 1883.

53. Ox. Bodl. Selden. supra 28, olim 3416.

saec. XIV, 15,5 × 12, membr, foll. 140, col. 1, ll. 29.33; litt mai rubr; prol, capp-tab, capp, titl, subscr, nitide scriptus: *Evv;* teste Millio textus similis est textus codicis 4. Scriptus manu (Nicolai?) ἀναγνώστου τοῦ καβαλλάρη. Neophytus quidam sibi arrogat honorem sumptus impensi, videtur tamen inferioris aevi fuisse. Millius contulit (Selden. 1). Vidi 17 Febr 1883.

54. Ox. Bodl. Seld. supra 29, olim 3417.

a. 1338, 16.3 × 12.4, membr, foll. 228. col. 1, ll. 25.27; Eus-tab, prol, capp-tab, capp, titl, sect, (non can), lect, syn, men, subscr, vers, verborum Hebraicorum interpretatio; quae Scrivenerus, *Intr.*[3] p. 186, adn. 1, post Burgonium contra Millium de paragraphis in hoc codice scribit, pravae Millii verborum interpretationi innituntur: *Evv;* frater vel sane germanus est codicis 109, frater est vel pater vel filius codicis 171, pater vel patruus codicum 47.56.58; Ioh 8,2 post αὐτοὺσ addit ἔν τισιν ἀντιγράφοισ οὕτωσ· pergitque ἄγουσι cf etiam Evv 780. Nitide tribus tantum digitis Theodosii cuiusdam ceteris forsan mutili anno 1338 scriptus. Iohannes Serbopoulos (cf supra, ad cod. 47) addidit ima pagina fol. 38 v Mt 12,42, fol. 193 in mg Ioh 5,9 καὶ pr—περιπάτει et 5,12, locos a Theodosio omissos. Millius contulit (Seld. 2); Bentleii erat κ′ (cf supra, cod. 51). Vidi 2 Mart 1883.

55. Ox. Bodl. Seld. 6 (Coxe Seld. 5), olim 3394.

saec. XIII (Scholz. XV), 19.6 × 14.5, membr, foll. 349, col. 1, ll. 21, litt mai rubr; arg in Mt, capp-tab, lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, στίχ, pict, nitide exaratus: *Evv;* Ioh. Ern. Grabius, *Septuaginta interpretum tom. 1. . . . ex . . . cod. Alex.* Oxonii a. 1707, proll. cap. iii, sect. 6, laudat Iudic 6,1—24 in minoribus quibusdam foliis insertis scriptum, nihil tamen de his foliis in schedis meis habeo. Olim γροιγορΐου ἱερομονάχου. Millius contulit (Seld. 3). Vidi 28 Febr 1883.

56. Ox. collegii Lincolniensis *II.* 18.

saec. XV, 20.5 × 14.3, chart, foll. 232, col. 1, ll. 24; capp-tab, prol in Mt Lc, capp (et capp Latt), titl, ἀναγν, subscr, vers, interpr nomm Hebr: *Evv;* filius vel fratris filius codicis 54, affinis

codicibus 58 et 61; Ioh 8,6 addit *καὶ προσποιούμενος*. Iohannes Serbopoulos (cf supra, cod. 47) codicem in Anglia scripsit; utrum tribus digitis scripserit necne vix procul dubio est, attamen versus Theodosii illius in cod. 54 exscripsit suo nomine pro Theodosii nomine posito, unde factum est ut nonnulli versuum finem de Iohanne apostolo interpretaverint! Edmundus Audleius Sarum episcopus codicem collegio Lincolniensi dono dedit anno circiter 1502. Waltonus (cf supra, p. 221) exhibet lectiones varias nonnullas ab Usserio conlectas, iniuria vero codicem cum Act 33 coniungit. Millius cursim contulit (Lincoln. 1). V. cl. Orlando T. Dobbinus codicem adiit (cf infra, cod 61), Scrivenerus perlustravit; v. cl. R. C. Pascoe quattuor capitibus conlatis Millium triginta quattuor lectiones varias e sexaginta quinque in his capitibus omisisse, in una errasse repperit, cf Scriv. *Intr.*[3] p. 186. Vidi 27 Febr 1883.

57. (Ac 35 P 41) Ox. collegii beatae Mariae Magdalenae 9.

saec. XII, 23 × 19.5, membr, foll. 291, col. 1, ll. 25, litt mai aur sed rarae; omnia compendiis scripta; capp-tab, capp, titl, interdum lect; manus nova hic illic codicem foedavit, versuum numeris minus eleganter additis: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Psalmi cum odis;* deest Mc 1,1—11; alucinantur deesse Rom 1.2 Cor Scholzius et Scrivenerus. Inscriptio fol. 1 anno 1386 scripta ita se habet: *ἐσκωτώθην ὁ πανυψυλωτατος* (in schedis meis *-του*) *αὐθέντης ἡμον Πάλσασ ἠπὸ τῶν ἀγαρηνῶν ἔθνων κ. τ. λ.* Hammondus bis contulit, cuius ut videtur schedas, fortasse cum Usserii schedis coniunctas, adhibuit Waltonus (cf supra, p. 221) cui fuit Magd. 1. Etiam Millius contulit codicem, Wetstenius vidit anno 1715, v. cl. Dobbinus (vide infra, cod. 61) nuper examinavit. Vidi 7 Apr 1883.

58. Ox. collegii Novi 68.

saec. XV, 19.8 × 14.5, membr, foll. 342, col. 1, ll. 20.21; prol, capp-tab, capp (etiam capp Latt) titl, hic illic sect et *ἀναγν*, syn, vers, interp nomm Hebr: *Evv* (non Act Cath Paul), affinis codicibus 47.54.56.61. Iohannes Serbopoulos scripsit codicem, fortasse e codice 54, et versus illos mutatos ut in codice 56 subiunxit. Hic codex fuit olim Iohannis Hopkinsoni Lincolniensis. Usserius contulit in usum Waltoni (cf supra, p. 221), item Millius (Nov. coll. 1). Wetstenius vidit anno 1715. Dobbinus contulit locos selectos (cf cod. 61). Vidi 23 Mart 1883.

59. Cant. Gonvillii et Caii collegii 403.

saec. XII, 20 × 14.5, membr, foll. 238, col. 1 (14.5 × 10), ll. 23, capp, titl (Ioh 17, omisso 18), sect (non can); atr nig; litt

mai pict; codex neglegenter scriptus octoginta una lacunis ex ὁμοιοτελεύτῳ laborat: *Evv.* Olim fortasse Roberti Grossteste episcopi Lincolniensis († anno 1253), erat hic codex fratrum minorum Oxoniensium qui eum Ricardo Brynckleio eiusdem ordinis fratri Cantabrigiensi saeculo decimo sexto ineunte commodaverunt. Mox anno 1567 in bibliotheca Gonvillii et Caii sedem nactus est donante Thoma Hatcher. Waltonus (cf supra, p. 221) exhibet lectiones nonnullas (cf infra Evv 62); Millius contulit; Wetstenius vidit a. 1716. Scrivenerus contulit a. 1860. De historia codicis secutus sum virum clarissimum I. Rendel Harrisium, *The origin of the Leicester codex of the New Testament*, Londinii a. 1887, p. 18—23, ubi plura invenies de Brynckleio et de Hatchero. Vidi 29 Ian 1883.

60. (Ap 10) Cant. univ. Dd. 9.69, item 556.

a. 1297, 20.5 × 14, membr, foll. 324, col. 1 (14.6 × 9.3), ll. 24; membr med et ten, disp et lin usit, atr nigrofusc; bene exaratus; Carp, Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect, (non can) subscr, pict: *Evv;* eodem volumine continentur Apoc saec. XV scripta, et sub finem preces. Scripsit Michael ὁ μαντυλίδησ anno 1297 in usum Georgii τοῦ μουγδουφῆσ. Codex fuit Iohannis Moore, episcopi Eliensis, quo mortuo anno 1714 pretio magno emptam Georgius I rex bibliothecam eius universitati Cantabrigiensi dono dedit. Millius contulit (Moori 1). Bentleii ε′ (cf supra, Evv 51). Cf librum viri cl. Franc. Delitzsch., *Stud. zur Entstehungsgesch. d. Polyglottenbibel d. Card. Ximenes*, Lipsiae a. 1871, p. 33.34. Vidi 18 Oct 1886.

61. (Ac 34 P 40 Ap 92) Dublini collegii Trinitatis A. 4.21, olim G. 97.

saec. XVI, 15.8 × 12, chart, foll. 455, col. 1, ll. 21, prol, capp-tab, capp (etiam capp Latt quae paragraphos definiunt), titl, sect, can, subscr, στίχ: *Evv Paul* (Phm Hebr) *Act Cath* (Iac Iud Pe Io) *Apoc* (Apoc pluribus manibus scripta est); e familia codicum Evv 54.56.58.47 est. Orlando T. Dobbinus, *The codex Montfortianus, a collation of this celebrated MS . . . . throughout the gospels and acts with the Greek text of Wetstein and with certain MSS* [Evv 56.58 Ac 33] *in the university of Oxford*, Londonii a. 1854, p. xx, 64, 196, et I. Rendel Harrisius, (cf supra, cod. 59) p. 46—53, sagaciter de codicis historia disseruerunt. Franciscus Froy, sive potius teste Harrisio Roy, e fratribus minoribus Oxoniae saeculo decimo quinto ineunte degentibus, primus quod sciamus hunc librum possedit qui fortasse ex ipsius manu fuerat. Videtur textus evangeliorum e codice Evv 56, actuum et epistularum e codice Act 33 fluxisse; Evv 56 anno circiter 1502, Act 33 anno iam 1483 in bibliothecam

collegii Lincolniensis Oxoniae recepti, ad manum erant librario Oxoniensi anno circiter 1520 scribenti. Posthac fuit codex Thomae sive ut vult Harrisius Iohannis Clementis (cf Harris, p. 53—56), deinde Willelmi Charki (cf Harris, p. 33—45) cui etiam codex Evv 69 inter libros suos praesto erat; hoc tempore anno circiter 1580 videtur Apoc codici 61 addita fuisse e codice 69 exscripta; Charkius lectiones multas in codicis margine inscripsit. Thomas Montfortius Cantabrigiensis codicem posthac possedit, unde nomen codicis „Montfortiani". Denique fuit Iacobi Usserii archiepiscopi Armachani (a. 1580—1656), qui codicem iam in usum Waltoni (cf supra, p. 221) conlatum collegio Trinitatis dono dedit. Contulerunt Millius, Iohannes Barrett (cf supra, p. 400), Dobbinus. Refert Scrivenerus, *Intr.*[3] p. 187, paginam in qua comma 1 Ioh 5,7.8 stat artificio quodam perpolitam esse; verum tamen omnibus codicis foliis id commune est, in hac vero unica pagina manibus contrectantium inquinata magis oculis obicitur. Vidi 25 Maii 1883.

62. Sedis incognitae. (capp, lect, men: Evv.)

Hic codex, ex Oriente advectus, olim fuit Henrici Googii (unde Goog.), collegii Trinitatis Cant. e sociis. Conlatio codicum D. 59.61. 62 manu scripta, in usum Waltoni (cf supra, p. 221) facta, collegio Emmanuel Cantabrigiae a. 1667 data, ibi exstat hodie. Temere Marshius episcopus hunc in codice Cant. univ. Kk. 5.35. (cf supra, cod. 30a) inveniebat, cum eundem esse cum Evv 30a censebat.

63. Dublini collegii Trinitatis A. 1 8, olim D. 20.

saec. X vel XI, 31.8 × 24, membr, foll. 237 [pagg. 474], col. 1, ll. txt 18—24 comm 48—52, litt mai rubr, prol usitat, capp-tab, capp, titl cum harmonia, sect (Mc 234 : 16,9), can, (lect, init man sec), paginae 363—420 alia manu, subscr, pict: *Evv* cum comm; deest Io 21,25 folio deficiente; adult abest. Fuit Usserii (cf Evv 61) signo Armachani 1 vel Usserii 1. Henricus Dodwell codicem in usum Fellii (cf supra, p. 222.223) contulit, Ricardus Bulkeley in usum Millii; v. cl. Dobbinus contulit Matt anno 1855, v. cl. Iohannes Twycrosse codicem integrum anno 1858.

Fol. 1 rescriptum est lectionarii fragmentum: saec. IX, 22 circ × 18, membr, unc, foll. 2 mut, coll. 2, ll. 22, litt unc rectae magnae spir et acc ornatae: nonnulla ex Mc Lc Ioh, lectiones in horas 3.6.9. V. cl. T. K. Abbottus disseruit de hoc fragmento in actis *Hermathena*, Dublini a. 1884, num. 10, p. 151—153 cum facsimili et lectionibus variis: Mc 15,35 om *ἀκούσαντες*, Lc 23,1 *πρὸς τὸν πειλᾶτον* cum L. Vidi 25 Maii 1883.

64. Marchionis de Bute.

saec. XII vel XIII, 11.8 × 8.7, membr, tomis duobus, foll. 441, col. 1, ll. 18, litt mai aur; ~ supra nomina propria; Carp, Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), can, lect, init, syn, (subscr et vers m nov): *Evv;* Ioh 8,8 add *ἑνὸσ ἑκάστου κ. τ. λ.* Codex fuit Thomae Goadii († a. 1638), deinde Usserii Armachani (cf Evv 61), qui eum sine dubio cum codicibus 61 et 63 collegio Trinitatis Dublini dono dedit. Waltono fuit Em, Millio Usser. 2. Dodwellius et Bulkleius contulerunt (cf cod 63). Inde ab anno 1702 (de anno v. cl. T. K. Abbottus Dublini me certiorem fecit) e bibliotheca collegii Trinitatis elapsus, fuit codex Iohannis Iones (25 Maii 1728?), Iohannis comitis de Moira († 1793), Iacobi Verschoyle episcopi de Killala (*1748, † 1834), comitum Huntingdonensium. Hodie in manus v. cl. marchionis de Bute venit. Vide sis quae Scrivenerus, *Intr.*[3] p. xv. 188.189, dictante per litteras Burgonio narravit. Vidi codicem apud virum clarissimum Burgonium 30 Oct 1883.

65. Lond. mus. Brit. Harleianus 5776.

saec. XI (Scholz. XIII), 22.8 × 17.8, membr, foll. 309, col. 1, ll. 22; litt mai rubr; Carp, Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), subscr, *στίχ;* multa erasa sunt: *Evv;* finis versus Ioh 21,25 manu nova suppletus est folio ultimo amisso (cf cod. 63). Daniel archiepiscopus *τῆσ Προκονήσου* codicem die 11 mensis Augusti anno 1674 Iohanni Covell capellano Anglico Constantinopoli dono dedit. Covellius codicem in Angliam anno 1677 transtulit. Millius contulit (Cov. 1). Vidi 8 Maii 1883.

66. Cant. coll. Trinitatis O.8.3, olim Gal. 292.

saec. XII vel XIII, 21.8 × 15.5, chart, foll. 282, col. 1, ll. 21, Carp, (folia 5 vacant Eus-tab) capp-tab, capp, titl, sect, can, syn, men, pict, lect, *ἀναγν*: *Evv* (cum scholiis manu nova); manus alia pauca in textu correxit. Fuit Thomae Gale olim scholae Paulinae Londinensis magistri deinde decani Eboracensis (*1636, † 1702). Millius contulit, Scrivenerus etiam anno 1862. Vidi 30 Ian 1883.

67. Ox. Bodl. Misc. 76.

saec. XI, 23.7 × 17.8, membr, foll. 202, coll. 2, ll. 20; litt mai aur et color; Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 235 : 16,12), can, lect, subscr: *Evv;* deest Ioh 6,65—fin; fol. 3r confessio fidei et symbolum quod „Athanasii" dicitur. Robertus Huntington episcopus Rapotensis (Raphoe) († 1701) codicem ex oriente advexit; Millius contulit (Hunt. 2). Vidi 22 Febr 1883.

68. Ox. coll. Lincolniensis Gr. *II.*17.

saec. XII exeuntis, 21 × 14.5, membr, foll. 291, col. 1, ll. 23; litt mai aur; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, (syn, men, vers addidit Theodulus hieromonachus): *Evv.* Zacyntho in Angliam (vide Evv 95 et Evl 3) anno ut videtur 1676 advexit Georgius Wheeler insignis antiquitatum explorator. Millius contulit (Wheel. 1). Non inveni folia lectionarii quae stare inter Lc et Ioh Scrivenerus dicit: silet Millius quem edit testem. Vidi 27 Febr 1883.

69. (Ac 31 P 37 Ap 14) Leicestrensis in aedibus novis concilii urbani in receptaculo 20.

saec. XV, 37.8 × 27, membr et chart, foll. 213, col. 1, ll. 38, litt mai sub init librorum rubrae; fasciculi plerique sunt quiniones foliis 1.5.6.10 membraneis cett chartaceis; prol in Hebr, capp-tab (*ἐκ τοῦ κατὰ μάρκον εὐαγγελίου τὰ κεφάλαια* cf Evv 159.178.211. 357.443), capp Latt litteris Graecis notata in mg, subscr: *Paul Act Cath Apoc Evv* (hodie Evv Paul Act Cath Apoc); deest Mt 1,1—18,15; textus singularis indolis est praesertim in evangeliis (cf supra, Evv 13 ex quo tamen vix transcripta sunt); [nonnulla videntur ex lectionariis fluxisse ut tituli evangeliorum *ἐκ τοῦ κατὰ μάρκον κ. τ. λ.*]; fol. 159v symboli expositio; fol. 160v vitae apostolorum; fol. 161r de 5 patriarchatibus. Codex fuit olim Ricardi Brynkeley Franciscani Oxoniensis saeculo decimo sexto ineunte, deinde Willelmi Chark (non Clark) Cantabrigiensis (cf Evv 61), denique Thomae Hayne, qui anno 1645 eum bibliothecae Leicestrensi dono dedit. Millius contulit (L.), item Ioh. Iackson et Guilelmus Tiffin quorum conlationes a Gecio margini Novi Testamenti Oxoniensis adscriptas Caesar de Missy sibi comparavit cumque Wetstenio anno 1748 communicavit. Conlatio fortasse alia Iacksonii exstat Cantabrigiae in collegio Iesu O. Θ. 1. Contulerunt codicem Tregellesius anno 1852, Scrivenerus anno 1855 (*Aug.* p. xl—xlvii), T. K. Abbottus (cf Evv 13). V. cl. I. Rendel Harrisius accurate de hoc codice disseruit in libro, *The origin of the Leicester codex of the New Testament*, Londinii, a. 1887, pagg. 66 cum facsimilibus. Scriveneri et Abbotti libris accedunt facsimilia. Vidi 21 Iun 1883.

70. Cant. univ. (sic) Ll. 2.13.

saec. XV, 28.5 × 17.7, membr, foll. 186, col. 1 (19.2 × 9.1), ll. 23; litt mai aur, max color; titl Graeci usitati in mg, capp Latt: *Evv;* cf Evv 30.30a.287.288: correcta sunt nonnulla in mg nunc manu Hermonymi nunc manu Budaei. Scriptus Parisiis inter annos ut videtur 1491—1494 in usum Guilelmi Budaei (cf Evv 30) manu Georgii Hermonymi, fuit Bunckleii Londinensis, deinde Moori

episcopi. Millius contulit (Bu.). Vidi Cantabrigiae anno 1883, Parisiis 22 Iul 1885.

71. Lond. Lambethanus 528.

saec. XII, 16.3 × 12.2, membr, foll. 265, col. 1, ll. 21—26; litt mai rubr; Carp, Eus-t, (capp-t m saec. XV), capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, (lect, init partim saec. XV): *Evv;* textus melioris notae est; Millius textum textus Evv 29 similem esse dicit, cf etiam Evv 529. Ipsum annum Christi 1160 (͵αϱξ) addit manus posterior fol. 263v, quo tamen anno sine dubio scripsisset librarius ͵ϛχξή. Codicem, olim archiepiscopi Ephesini unde Ephesinum dictum, in Angliam transtulit Philippus Traheron (etiam Treherne) capellani Anglicani munere Smyrnae annis 1669—1674 functus (cf I. B. Pearsonium, *A biographical sketch of the chaplains to the Levant company 1611—1706*, Cantabrigiae a. 1883, p. 32.33), contulitque in usum Millii cum editione Fellii — conlatio exstat forma rudiori Lond. mus. Brit. Burney 24, forma nitidiori Lond. Lambeth. 528 b — et anno 1679 bibliothecae Lambethanae dono dedit. Wetstenius codicem et conlationem a. 1746 vidit. Scr. conlationem Traheronis ad codicem a. 1845 correctam (g) edidit, *Coll.* p. xxxvi—xxxviii. Vidi 26 Iul 1883.

72. Lond. mus. brit. Harleianus 5647.

saec. XI, 25.2 × 20, membr, foll. 268 (269), col. 1, ll. 22.24; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19), can, subscr, στίχ, pict, vers: *Evv;* schol et lectt var in Mt, schol duo in Mc (16,19 et 20), lectt varr in Lc, lectt duae in Ioh. Olim monasterii Simeonis Thaumaturgi ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει tempore Petri abbatis. Fuit etiam presbyteri Davidis, filii Michaelis episcopi metropolitani Bosrae, qui librum ex libris patris eius accepit; haec fere indicant adnotationes Arabicae (Anglice versae) et Graecae in codice. Bibliopola T. Iohnson codicem nondum in Angliam delatum cum Wetstenio conferendi causa communicavit anno 1731. Grsb locos nonnullos cont, *S. c.* 1, p. clxxxi. Vidi 1 Maii 1883.

73. Ox. aedis Christi, Wakii 26, olim 4.

saec. XII, 25.1 × 20.7, membr, foll. 291, col. 1, ll. 21; (Carp exsciss), Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc deficit post ι′), can, lect, pict: *Evv;* add Ioh 8,8 ἑνὸς ἑκάστου κ. τ. λ. Theophanes episcopus codicem monasterio Deiparae dono dedit. Codicem Maurocordatus princeps Hungaro-Walachiae anno 1724 archiepiscopo Cantuariensi Guilelmo Wakio dono dedit; Wakius (*1657 — † 1737) olim (collegii) Aedis Christi e canonicis legavit collegio codices centum octoginta tres (cf infra indicem codd Gr sub voce Oxon). Iohannes Walker Evv 73 et 74 in usum Wetstenii cum N. T. Gene-

vensis a. 1620 exemplari contulit quod exstat eadem bibliotheca Aedis Christi numero 35. De codd Aedis Christi cf v. cl. G. W. Kitchin. *Cat. codd. MSS. in bibl. aedis Christi*, Oxonii a. 1867, pagg. 82. Vidi 12 Mart 1883.

74. Ox. aedis Christi, Wakii 20.

saec. XIII, 20.1 × 14.8, membr, foll. 204, col. 1, ll. 26.27; Carp, Eus-t, prol usitat, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241: 16,20), can, lect, init, syn, men, subscr in Ioh: *Evv*; desunt Mt 1,1—14. 5,29—6,1. Codicem manu Theodori *χωρικοῦ γραφέως* pagi *Ἁγίου Πέτρου* in Arcadia saeculo decimo tertio exeunte scriptum dono dedit episcopus Apollonados monasterio Gregorii (*τῇ μονῇ . . . λεγομένῃ τῶν πασχάνων καὶ ἐν τῷ ὄρει τοῦ μεγάλου ἀγροῦ διακειμένῃ*). Fuit posthac monasterii *τοῦ παντοκράτορος* in monte Atho unde in Angliam delatus est anno 1727. Walkerus contulit (cf Evv 73). Vidi 3 Mart 1883.

De Theodoro Hagiopetrita vide viri clarissimi Francisci Delitzsch. dissertationes, *Handschriftliche Funde*, fasc. 2, Lipsiae a. 1862, p. 51—53, *Zeitschrift für die gesammte lutherische Theologie und Kirche*, Lipsiae a. 1863, p. 217—219. Scripsit Theodorus Evv 234 anno 1278, 856 anno 1280, 484 anno 1292, 483 anno 1295, 412 anno 1301, et anno 1295 synaxarion hodie bibliothecae typographei synodalis Moscuae num. 26 in fol.; Evv 90 codicis cuiusdam a Theodoro anno 1293 scripti recentius apographum est.

75. Genevae bibl. urbis Gr. 19.

saec. XI, 21.6 × 16, membr, foll. 492, col. 1, ll. 19; litt mai rubr, max aur et color; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 236: 16,13), can, lect, init, pict (minus usitati generis; Christi nativitas ita depingitur qualiter apud Bordier. p. 134 F.° 4r° et p. 137 ll. 1—8 tabulae in Evv 269 et 270 descriptae sunt; rad Ioh Proch); sub fin foll. 2 chart saec. XVI tabb paschales Matthaei Blastaris adiciunt: *Evv;* textu similis est codici 6. Mt 16,11 *προσέχειν · προσέχετε δε* 16,20 om *Ἰησοῦς*. Wetst. vidit anno 1714. Scholz. cont locc sell, Cellerierus professor Genevensis Mt 1—18 Mc 1—5 in usum Scholzii. Cf Omont (ut Evv 1). Vidi 26 Sept 1883.

76. (Ac 43 P49) Vind. caes. Nessel. 300, olim Lambec. 28.

saec. XII vel XIII (Scholz. XI), 19.1 × 13.8, membr, foll. 358, col. 1 (13 × 8.5), ll. 27, litt mai rubr; membr med, disp et lin usit, atr nig, litt infra lin; prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), (non can), lect, init, syn, men, pict (rad Ioh Proch, non modo Proch sed etiam Ioh sedet): *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr);

sub fin Ioh, foll. 170—178 lectiones tres eccl. Saepissime dicitur hic codex in Lc 2,22 αὐτῆσ cum editione Complutensi solus praebere, re vera tamen legit αὐτῶν. Olim „Andreae Contrarii et amicorum" (vide Evv 255.368) Venetiis. Gerh. von Mastricht (cf supra, p. 229) cont a. 1690 in usum Millii, qui in append. „Viennensem" nuncupavit; ipse vero Gerhardus in editione sua anni 1711 „Caesareum". Ashius cont a. 1691. Wetst. cod ex ipsa conlatione Gerhardi secunda citat, libro impresso ut videtur diffisus. Alter. cont a. 1786. Vidi 17 Mart 1887.

77. Vind. caes. Nessel. 154 (non 114), Lambec. 29.
saec. XI, 23.8 × 18.5, membr, foll. 300, col. 1 (11.1 × 8.2; comm 16.8 × 13.2 etc), ll. 21 (comm 54 etc); litt mai aur, max color; membr ten et med, disp et lin usit, atr fusc, litt infra lin, praeclare exaratus; tabb multae pictae in mg pulcherrimae; Carp, Eus-t, prol usit (duo in Ioh), capp-t, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), can, (lect, syn m post), sub fin Mc ll. $4^1/_2$ de transfiguratione, sub fin prol Lc interpr vocc Hebr in Lc; *Evv* cum comm (in Mc Vict Ant). Olim Budensis in bibliotheca Matthiae Corvini regis Hungariae (a. 1458 — 1490). Treschov. cont, item Alterus. Vidi 16 Mart 1887.

78. Pestini musei nationalis 2 quarto Gr.
saec. XII, 25 × 15, membr, foll. 293, col. 1, ll. 22, Eus-t, capp-t, capp, titl, lect, syn, pict: *Evv*. Olim, ut cod 77, Corvini, cuius bibliotheca Buda a Turcis a. 1527 expugnata dispersa est, saeculo decimo septimo Georgii δεσμοφύλακοσ Ναυπλίου fuit. A. circ. 1686 ut videtur factus est Sam. Bened. Carpzovii Dresdensis († 1707), deinde filii eius, Ioh. Aen. Carpzovii († a. 1767 Lubeci), deinde Ioh. Bened. Carpzovii IV prof. Helmstadiensis, († a. 1803). Nicolaus Iancović de Jeszenicze, comitatuum regis Hungariae assessor ex auctione librorum nepotis (?) Carpzovii Helmstadii in Hungariam retulit et a. 1836 museo nationali Pestinensi venum dedit. C. F. Boernerus cont in usum Kusteri (a quo Lipsiensis nuncupatur); item ad locc sell nescio quis in usum Scholzii.

79. Lugd. Bat. bibl. univ. 74.
saec. XV Gr (Lat nisi fallor vetustiora), 16.5 × 12, membr, foll. 208, coll. 2 Gr-Lat (Gr ad dextram), ll. 26—28; capp usque ad Mt ξγ′, (non titl), lect init ἀναγν usque ad Mt ρζ′: *Evv* Gr-Lat; deest Mt 1,1—14,13; post Ioh 1,40 habet Lat in textu glossam ex Mt 18,20 et Rom 6,3. Videtur esse codex, quem Franc. Gomarus, Brugensis, *Opp. theol.* Amstelod. a. 1644, p. 416 b laudat, quem Geo, Dousa a. 1597 Cnstpoli adtulit. V. cl. W. N. Du Rieu bibliothecarius Leidensis qua est humanitate Evv 79.122 Act 38 Paul 350 Evl 6 Lipsiam perlustrandos misit.

80. Parisiis viri clarissimi Lesoeuf.
saec. XII (non XI), 23.3 × 16.2; membr, foll. 309, col. 1 (14.7 × 9.4), ll. 23; litt mai rubr, max. color, disp et lin usit, litt infra lin, prol et arg, capp-t, capp (etiam capp Latt saec. xv), titl; man rec addidit capp et versus hodiern et conlationem in mg; ~ supra nomm propr; ~ hic illic ante partem alteram vocabuli in duas lineas divulsi; rubricator multa correxit: *Evv;* locus Lc 3,23—38 ex codice qui hanc genealogiam per coll. 3, ll. 23 disponebat exscriptus inde ordine perverso exaratus est quia librarius ordinem columnarum cum linearum ordine commutavit: e. g. *τοῦ ἰῶ͂ρά͂μ · τοῦ καϊνάν· τοῦ ἰῶ͂σῆ · τοῦ ἐσ͂ρώμ · τοῦ ἐν͂ῶσ*; cf infra, cod 109. Olim e libris Ioh. Geo. Graevii, conlatus a Bynaeo a. 1691, deinde fuit Iohannis van der Hagen, qui codicem Wetstenio a. 1739 Ultrajecti monstravit; postea Heningae, cuius bibliotheca venum data (cf catal. Heningae a. 1841, p. 25) in bibliothecam Ambrosii Didot cessit, qua venum data factus est viri clarissimi Lesoeuf Parisiensis apud quem mensi Martio a. 1885 codicem vidi et conlationem marginalem exscripsi.

81. [Codices Graeci in correctorio bibliorum Latinorum saeculo VIII scripto laudati, inter quos Wetst. cod. 12 agnoscere voluit; de correctoriis vide infra IX. 2.(1). Vix est cur eiusmodi testibus reservetur hic numerus, quem W H *Intr.* ad Evv 565 transtulerunt.]

82. (Ac 44 P 51 Ap 5).
[Codices ignoti quibus Laurentius Valla (cf infra, X, 2 sub nomine Valla) in adnotationibus suis usus est. Erant fortasse codices Graeci tres in Mt (Mc Lc), septem in Ioh, omnes ut videtur seriores. His quoque vix reservandus est numerus, quem W H *Intr* ad Evv 597 transtulerunt.]

83. Mon. reg. 518.
saec. XI, 21.4 × 16.5, membr, foll. 321, col. 1 (13.6 × 9.5), ll. 20, litt mai rubr; prol, capp-t, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ*, vers: *Evv;* adult signis in mg damnatur. Olim erat Augustae Vindelicorum. Bengel. cont (August. 1), Scholz. locc sell. Burgon. perlustr. Vidi 24 Mart 1887.

84. Mon. reg. 568.
saec. XII, 17.3 × 13.2, membr, foll. 65, col. 1 (11 × 9.1), ll. 19; litt mai nig; membr crass, atr suffusc, disp et lin usit, litt infra lin; capp, titl, sect, (non can), lect, init: *Mt* 1,18—13,10 13,27—42 14,3—18,25 19,9—21,33 22,4—*Mc* 7,13; non tamen ipse excussi; f. 52 v sub fin capp-tab Mc *εὐαγγέλιον* $\overline{B}$ *κατὰ μάρκον* et Mc incipit f. 53 r sine titulo. Olim Augustae Vindelic., ut Evv

83, erat Bengelio August. 2. Scholz. cont locc sell. Burgon. perlustr. Vidi 24 Mart 1887.

85. Mon. reg. 569.

saec. XIII, 14×9.7, membr, foll. 30, col. 1 (10.1×6.2), ll. 25, litt mai rubr; membr crass, disp usit, lin inusit, atr suffusc, litt infra lin; capp, titl, sect, (non can), lect, init: *Mt* 8,15—9,17 16,12—17,20 24,26—45 26,25—54 *Mc* 6,13—9,45 *Lc* 3,12—6,44 *Ioh* 9,11—12,5 19,6—24 20,23—21,9. Olim, ut Evv 83.84, Augustae Vindelic. unde Bengelio August. 3. Burgon. perlustr. Vidi 24 Mart 1887.

86. Posoniensis [Pressburg] lycaei Augustani.

saec. X, 24×18, membr, foll. 280, col. 1, ll. 22; prol, Eustab, pict, syn: *Evv.* Vendente sacerdote quodam *τοῦ Πεπαγωμένου* a. 1183 Michael quidam sacerdos Constantinopoli in usum imperatoris Alexii II Comneni emit. Fuerat bibliothecae Budensis. Anno 1699 Carolus Rayger, medicinae doctor, ab amico suo Maurocordato in Italia accepit. Deinde cum ceteris Gleichgrossii, pastoris Posoniensis, Raygeri soceri, libris emptus hic codex in Lycei bibliothecam anno 1722 concessit. Haec de Raygero ex catalogo, lingua ungarica, a. 1878.1879 a v. cl. Carolo Hamath edito amicissime in meum usum excerpsit v. cl. Stephanus Schnellerus, academiae theologicae Posoniensis rector. Sub nomine Byz[antini] cont Bengel.

87. Olim Trevirensis.

saec. XII, in fol, membr: *Ioh* cum catena. Olim, pariter atque Evv 178.774, *τῆσ μονῆσ τοῦ προδρόμου τῆσ κειμένησ ἔγγιστα τῆσ Ἀετίου ἀρχαϊκὴ δὲ τῇ μονῇ κλῆσισ Πέτρα* Constantinopoli (cf Mtf. *Pal. Gr.* p. 110), fuit cardinalis Nicolai de Cusa (ad Mosellam prope Treviros: a. 1401—1464) Edidit Balthasar Corderius codicem integrum in libro, *Catena patrum Graecorum in s. Ioannem ex antiquissimo Graeco codice MS. nunc primum in luce edita*, Antwerpiae a. 1630. Treviris et Cusae diebus 2 et 3 Augusti anno 1883 frustra codicem quaesivi. Wetstenii 87 est Evv 250.

88. Olim Camerarii?

saec.? in 4, membr: *Evv.* Conlatus a Ioachimo Camerario (a. 1500.—1575.) cum editione Novi Testamenti Erasmiana, et in adnotationibus suis in N. T. 1552 (Cantabrigiae anno 1642. cum N. T. Bezae recusis) laudatus ut liber vetus diligenter exaratus.

89. Gottingensis universitatis cod. theol. 53.

a. 1006, in 4, foll. 172 (syn exscissum est), Carp, Eus-t, capp-t, sect, can, lect: *Evv*, cum lectt varr pauc; hic illic correctus. Anno 1006 scriptus, fuit Damiani Sinopei qui eum dono Aug.

Gabr. Gehlio Ienensi dedit; is cont, deinde conlationem edidit: *Cod.* IV. *evang. MS*, Francofurti et Lipsiae a. 1729, in 8; quo libro sub nomine Gehl[iani] usus est Bengelius. Matth. a. 1786.1787 cont, *Mc*, append. p. 272—318, cod. 20, cum facsimili.

90. (Ac 47 P 14) Amstelaedami bibliothecae ecclesiae Remonstranti-Reformatae 186.

saec. XVI, in 4, chart, duobus voluminibus, capp Latt, lect, syn: *Ioh Lc Mt Mc Paul Act Cath* (Iud bis stat); textu in Evv codici 74 similis. Descripsit Iacobus Faber Daventriensis (a. 1472—1515), Erasmi et Iacobi Fabri Stapulensis amicus, exemplari usus codice quem Theodorus Hagiopetrita (cf Evv 74) anno 1293 scripserat; addidit Faber in evangelia lectiones varias alterius codicis qui antea Wesselio magistro Groningensi († a. 1489) a papa Sexto IV (a. 1471—1484) dono datus, eo tempore fratrum Regularium in monte divae Agnetis apud Svollam e libris erat: item geminato textu epistulam Iudae edidit, altero ex codice „Guardiani [?]" Collitarum conventus de Zirchze exscripto. Serius Abrahami Hinckelmanni Hamburgensis factus (vide Hinckelmanni librorum catalogum, num. 168 *Bibliotheca manuscripta* etc, Hamburgi a. 1695, quo anno mortuus est); deinde anno 1715 Ioach. Morgenweckii Hamburgensis, († a. 1730); anno 1732 emptorem habuit cum ceteris eius libris Ioh. Christoph. Wolfium; anno denique 1734 comparavit sibi codicem Wetstenius, comparatumque contulit. Wetstenio fusius de suo codice disserente pauca haec excerpsi. Conferenda sunt quae scripsit v. cl. Franciscus Delitzschius, *Handschriftliche Funde*, Lipsiae a. 1862, fasc. 2, p. 54—57, et *Zeitschrift für die gesammte lutherische Theologie und Kirche*, Lipsiae a. 1864, p. 617—625, et *Studien* etc (vide Evv 60), p. 35.

91. Olim Perronianus.

saec. X (Mtf.), membr: *Evv.* Fuit monasterii S. Taurini Ebroicensis (Evreux), deinde nisi fallitur Millius cardinalis Perronii († a. 1618) Montefalconius lectiones codicis cum Millio (Per.) communicavit; vide Millii *N. T. Gr.* ed. Kuster. proll. sect. 1506. Fortasse, monente per litteras v. cl. F. I. A. Hortio, idem est ac codex Par. nat. Gr. 177, olim Ebroicensis, Scholzio et nobis Evv 299. Hunc „e bibliotheca V. C. Basilii Zanchii Bergomensis" nactus Perronius, episcopus Ebroicensis factus, Benedictinis Ebroicensibus dono dedit. Vide sis Omont. *MSS grecs des départements*, Paris. a. 1886, p. 29s.

92. (Ac 49) Basileae bibl. univ. O. II. 27.

saec. X, 26 × 20.3, membr, foll. 141, col. 1 (19.7 × 11.6), ll. 31.32; disp usit, lin non semper usit, una tantum linea ad

duas scripturae lineas ducta; litt infra lin, capp-tab, titl (capp Latt m nov summis paginis), pict: *Mc* cum comm Vict, et scholia in Cath (textus Cath non nisi carptim scribitur). Anno 1485 fuerat Ioh. Camerarii episcopi Wormatiensis; de quo cf *Allgemeine Deutsche Biographie*, vol. 4, Lipsiae a. 1876, p. 701 „Dalberg, Ioh."; porro in cod. Basil. bibl. univ. F. VI. 54. fol. 35v, exstat epistula Iohannis Reuchlin ad Iohannem Camerarium Dalburgium Wormat. episc. Andreae Faeschii Basileensis factus Wetstenio ad conferendum commodatus est. Burgon. perlustr. Item nomen Camerarii fol. Ar detexi 10 Sept 1885.

93. Olim Gravii: *Evv.* G. G. Vossius laudat in libro *De Iesu Christi genealogia.* Ita Wetstenius. Locum apud Vossium frustra quaesivi. Estne hic codex fortasse idem ac ille Graevii (1632—1703) qui Evv 80 numerum habet, in quo genealogia Lc 3, 23—38 mire turbatur?

94. [Basileae bibl. univ. O. II. 23.
saec. XV vel XVI, 21.8 × 14.2, chart, foll. 172, col. 1, ll. 22, litt mai rubr: comm Vict in Mc et Tit Bostr in Lc; insunt etiam Dion Alex ep ad Basilidem et nonnulla Eusebii. Olim Faeschii ut Evv 92. Wetstenius contulit. Vix hoc loco et numero dignus est codex patristicis potius adnumerandus minime enim integer evangeliorum textus est. Vidi 9 Sept 1885.]

95. Oxon. coll. Lincoln. Gr. *II.* 16.
saec. XII, 27.3 × 20.5, membr, foll. 110, col. 1, ll. 20; litt mai rubr; (sect m sec, non can) syn, men: *Lc* 11,2—24,53 *Ioh* 1,1—7,1 7,18—20,30 21,11—25 cum comm; adult additur alia manu in mg: *ταῦτα μετὰ καὶ τοῦ κεφαλαίου τῆσ μοιχαλίδοσ. ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων ὠβέλισται: — καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστοσ κ. τ. λ.*, vers. 8 additur *ἑνὸσ ἑκάστου αὐτῶν τὰσ ἁμαρτίασ.* Constantinopoli (?) anno 1676 a Georgio Wheeler (cf Evv 68 et Evl 3) in Angliam advectus. Millius contulit (Wheeleri 2), et Nicollius excussit Ioh 5—7 in usum Scholzii. Vidi 27 Febr 1883.

96. Oxon. Bodl. Misc. 8.
saec. XV, 13.6 × 9.7, chart, foll. 62 (66), col. 1, ll. 18; capp Latt: *Ioh* (sine comm: fallitur Scr. *Intr.*[3] p. 194); deest Ioh 18,18—34 folio exscisso; adult abest. Scriptus manu Iohannis Trithemii († a. 1516) abbatis Spanhemiensis monasterii, videtur codex fuisse Iani Cornarii († Ienae a. 1558) et filii eius Achatis Cornarii († Crucenaci a. 1573); Crucenaci sine dubio possedit a. 1573 Martinus Ruffinus et a. 1607 Heidelbergae dedit Abraham Scultetus Georgio Hackwello Anglo, ille vero universitati Oxoniensi dono dedit

dedit. Usserius in usum Waltonii (Trit) contulit; contulit Millius (Trit); item Ioh 3 et 4 Griesbachius. Vidi 21 Febr 1887.

97. Olim Hirsaugiensis, nunc latet.

a. 1500, in 12, membr, foll. 71: *Ioh.* Manu Nicolai (Basellii cognomine teste Bengelio) monachi Hirsaugiensis scriptus fortasse ex codice 96, „quocum", ait Bengelius, „singulariter convenit". Z. C. Uffenbachius codicem cum Ioh. Henr. Maio et cum Bengelio conferendi causa communicavit. I. D. Michaelis pariter ac v. cl. Scrivenerus erraverunt in eo quod Giessensem dixerint codicem et cum codice Uffenbachiano 3 (Evv 101) commutaverint. In Scriveneri, *Intr.*[3] p. 194, adnotatione omnia permiscentur: ut breviter dicam, 97 *non* fuit Uffenbachii; — Wetstenius, ipse numerorum auctor, numero 101 Uffenb. 3 designat; — ipse Bengelius dicit de Uff. 3 „vix unquam citavi"; — *θεὸν* sub finem Ioh 8,27 non est Uffenb. 3 mg sed Hirs. = 97 mg, cf Beng. *App. crit.* ed. 2, p. 255. Conlationem Maii a I. C. F. Schulzio professore Giessensi communicatam invenies apud I. D. Michaelem, *Orientalische und exegetische Bibliothek*, pars II (a. 1772), p. 243 seqq. Ceteri codices Hirsaugienses, iis exceptis qui post annum 1634 in arce Blumeneck custodiebantur, cum ipso monasterio anno 1692 combusti sunt; cf Christoph. Frider. Stälinum, *Zur Gesch. und Beschreibung alter und neuer Büchersamml. vom Königr. Württemberg*, Stuttg. et Tübingae a. 1838, p. 78—82. Ubi codex nunc sit nescio.

98. Oxon. Bodl. E. D. Clarke 5.

saec. XII, 21.5 × 15.8, membr, foll. 222, coll. 1, ll. 25; litt mai rubr; *ι* adscr; capp-tab, capp, titl, sect, (non can), lect, init, subscr, *στίχ*, pict: *Evv.* Ex Oriente ab Ed. Dan. Clarke advectus. Loci Mt 6.9.10 Mc 5.6 Lc 4.5.6 conlati sunt in usum Scholzii. Vidi 15 Febr 1883. Wetstenii 98 est Evl 294.

99. Lipsiae bibl. univ. 35.

saec. XV vel XVI, 20.8 × 18, membr, foll. 22, col. 1 (15.5 × 13.4), ll. 22.23; litt mai rubr; itacismis scatet; Carp, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init (syn saec. X): *Mt* 4,8—5,27 6,2—15,30 (fol. 22: saec. XVI, chart, *Lc* 1,1—13). Contulit Matthaeius (cui est 18) *Thess* p. 319. Vidi et facsimile feci. Wetst. 99 nobis 155 est.

100. Pestini bibliothecae universitatis V. Gr. 1, olim 8.

saec. X, 23.5 × 18, membr, foll. 374 (8 sub init et 8 sub finem chartacea sunt), col. 1 (17 × 14), ll. 39—45; cum comm in marg triplice, pict; Eus-t, capp-t, prol usit, capp, titl, sect, can, lect, init, (*ἀναγν*, syn, men m post), vers: *Evv* cum catena; deest Ioh 21,25. Videtur auctore Scholzio codex Pestinensis idem esse ac codex (100 Wetst.) Pauli Eubeswaldii baronis quo I. C. Wagenseilius (*Sota*, p. 33) in

Hungaria usus est, unico loco Ioh 8,6 allato. Fuit profecto Ioh. Pannonii saeculo decimo quinto Quinqueecclesiensis in Hungaria episcopi. V. cl. Sam. Márkfius, codicem edidit: *Cod. Gr. IV evang. e bibl. universitatis Pestin.* Pestini a. 1860, p. xvii, 439 in fol.; ipso tamen teste p. xiv.xv, haud satis accurate.

101. [Olim Uffenbachianus 3. saec. XVI, in 12, chart: *Ioh.* Olim Uffenbachii (cf supra, p. 432 et Evv 97); Bengelius codicem ex editione aliqua priscarum Basileensium exscriptum esse putavit unde fit ut vix unquam citaverit. Delendus est numerus.]

102. [Hoc numero nonnisi codicis B Vaticani lectiones designantur inde a Mt 24 usque ad Mc 8,1 a Wetstenio e margine N. T. Plantiniani quod fuerat Iacobi le Long sub nomine lectionum codicis bibliothecae Mediceae transcriptae. Verum fontem indicavit v. cl. Westcottus in libro Smithii, *Dict. of the Bible*, sub voce *New Testament*, a. 1863, vol. 2, p. 516 b, ed. Americana, a. 1876, vol. 3, p. 2124 b, adn. b. WH *Intr.* App. p. 4, hoc numero Evv 489 designant.]

103. [Ita designavit Wetstenius lectiones paucas e codice „plus quam octingentorum annorum" cardinalis Mazarini olim Constantinopolitano ab Emerico Bigotio excerptas, quas Curcellaeus in N. T. Gr. anni 1658 edidit; temere Scholzius lectionum fontem dixit Par. nat. Gr. 196; fortasse in Evv 14 aut 278 quaerendus est.]

104. Olim Vignerii. saec. X, membr: *Evv.* Fuit Hier. Vignerii presbyteri Oratorii († a. 1661). Bigotius excerpsit in usum Curcellaei. Schedas Bigotii, pariter atque omnes quas M. Falcarius Amstelaedamum ad D. Blondellum atque S. Curcellaeum miserat, Wetstenio Ioh. Dreibergius a. 1744 tradidit. Estne Evv 885?

105. (Ac 48 P 24) Ox. Bodl. Misc. 136, olim Ebnerianus. saec. XII, 20.5×16, membr, foll. 426, col. 1, ll. 27; coopertorium recentius argenteum cum ornamentis eburneis; litt mai aur; fasciculi numerantur signis Georgiacis; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, syn, men, (sub fin men manu Ioasaphi anno 1391 scr), subscr, στίχ: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); adult abest in loco additur tamen manu Ioasaphi sub finem Ioh; fol. 425 symb Nic-Cstpltnum. Erat Hier. Guil. Ebneri ab Eschenbach Norimbergensis; Conr. Schoenleben scripsit librum: *Notitia egregii cod. N. T. MS quem Noribergae servat v. cl. H. G. Ebner ab Eschenb.* Noribergae a. 1738, p. 44, tabulae 13; De Murr scripsit de codice anno 1788. Contulit (item Ac 221 P 276) H. O. Coxius; schedae eius ante annum 1845 cum R. I. F. Thoma († a. 1873) communicatae vel latent vel perierunt.

Facs. in libro Tregellesii: *Introd.* (vide supra, p. 270, adn. 1), p. 220. Vidi anno 1883.

106. Olim comitis de Winchelsea. Nunc latet.
saec. X, membr: *Evv.* Conlationem a I. Iacksonio a. 1748 factam communicavit Caesar de Missy cum Wetstenio quo teste plurima cum versione Syriaca Philoxeniana communia habet. Comes de Winchelsea et Nottingham litteris 15 Iunii a. 1883 datis me certiorem fecit codicem evangeliorum penes se non esse. Vir quoque nobilis Georgius Osborn nescire se testatur ubi codex sit. Praebet codex interpretationem Arabicam vocis *παρασκευή* Mt 27,62.

107. Ox. Bodl. E..D. Clarkii 6.
saec. XIII (Scholz. XIV et post), 21.7×16.7, membr, foll. 351, col. 1, ll. 22 vel 18, litt mai aur et caerul, capp-t, capp, titl, piet; haud una manu; prima Matthaei pagina auro scripta: *Evv.* Nescio quis (fortasse Nicoll.) locos selectos in usum Scholzii contulit. Vidi 15 Febr 1883. Wetstenii Griesbachiique 107 invenies infra sub numero 201.

108. Vind. caes. Suppl. Gr. 6, olim Koll. 4.
saec. XI, 31.8×23.7, membr, voll. 2, foll. 426, col. 1 (txt 12.7×10.2; comm 25×17), ll. txt 16 etc comm 46 etc, litt mai aur, max et orn color; membr crass, disp et lin usit, atr fusc, litt infra lin; Carp cum additamento, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), can, subscr, *στίχ*, pict (man Ioh Proch): *Evv* cum comm (Mc Vict, Lc Tit Bost); adult deest. Fuit Iani Parrhasii, deinde Antonii Seripandi, deinde coenobii S. Iohannis de Carbonaria Neapoli; cf Mtf. *Diarium Italicum*, Paris. a. 1702, p. 307.308, qui codicem 4 Nov a. 1698 inspexit. Cont Treschovius, Alterus, Birchius, Scholzius; cf Burgon. (ut supra, p. 144, adn. 2), p. 288. Vidi 18 Mart 1887.

109. Lond. mus. Br. Addit. 5117.
a. 1326, 19.2×14.6, membr, foll. 225, col. 1, ll. 24—31; litt mai rubr; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (non can), lect, init, syn, men; foll. 34—137 ceteris antiquiora (?): *Evv;* adult deerat, man ser erasit paginam (fol. 198r) et inserto folio locum addidit; genealogia Lc 3,23—38 ex codice in coll. 2, ll. 28 scripto exscripta, nominibus quae secundum columnas legenda erant secundum lineas transpositis confusionem incredibilem passa est, ita ut Deum Arami filium exhibeat, Pharem omnium progenitorem. Dignus est hic codex qui accurate excutiatur, nam parens est codicis 54, quem vide sis. Olim Ricardi Mead medici Londinensis doctrina celebris, qui a. 1746 Wetstenio exhibuit; postea Askewii. Vidi 6 Iul 1883.

110. [Ber. reg. Gr. fol. 1 et 2 (H.); Ravianus. Delendus.
saec. XVI, in fol, voll. 2, foll. 292 et 295: *N. T.* ex editione Complutensi exscriptum, lectt varr nonnullis ex Erasm et Steph additis. Olim Ioh. Ravii Upsaliensis. Cf Wetst. *N. T. Gr.* vol. 1, proll. p. 58.59; Griesb. *S. c.* 1, p. clxxxi—clxxxxii; Geo. Gottl. Pappelbaum. *Cod. MS N. T. Gr. Rav.* Ber. a. 1796. Vidi.]

111. Ox. Bodl. E. D. Clarkii 7.
saec. XII, 21 × 15.4, membr, foll. 181, col. 1, ll. 31; capp-tab, capp, titl, sect (non can), lect sub initium, subscr, versus iamb et heroici, στίχ: *Evv;* desunt Ioh 16,27—17,15; 20,25—21,25. Nescio quis (fortasse Nicoll.) locc sell in usum Scholzii cont. Numero 111 designabantur olim lectiones variae a Petro Fagiardo marchione Velesio ad mg exemplaris N. T. Gr. Steph. anni 1550 adscriptae, a Ioh. Mariana cum Ludovico ab Alcasar, qui comm. in Apoc Antverpiae a. 1614 edidit, postea cum Ludovico de la Cerda, communicatae. Hic edidit in libro: *Adversaria sacra*, Lugduni a. 1626, unde repetierunt Waltonus (cf supra, p. 221), Millius in appendice (cf supra, p. 225. 226). Wetst. *N. T. Gr.* vol. 1, proll. p. 59—61, has lectiones ex codd Latt haustas esse demonstravit. Vidi 111 14 Febr 1883.

112. Ox. Bodl. E. D. Clarkii 10.
saec. XI, 14.5 × 11.3, membr, foll. 167, col. 1, ll. 33; litt mai aur; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can (usque ad fol. 60r can in eadem linea ac sect, cf codd 192.198.212.507), lect, init, syn, men, subscr, pict, verbb peregrinorum interpr; ι adscr: *Evv.* Nescio quis (fortasse Nicoll.) locc sell in usum Scholzii cont. Numero 112 olim designabantur lectt Caryophili (cf supra, p. 219) in codice hodie Barberino V. 1 olim 209 conlectae; teste catalogo Barberino cura Francisci Arcudii conlatio edita est: cf de his lectt Birchium, *Varr. lectt. . . . evang.* Hauniae a. 1801, p. xlii—lii. Vidi 112 14 Febr 1883.

113. Lond. mus. Brit. Harl. 1810.
saec. XI, 22.9 × 16.7, membr, foll. 270, col. 1, ll. 26; litt mai aur, max color; Carp, Eus-t, capp-t, prol Cosmae Ind, capp, titl, sect, can, lect, init, (syn m ser), tabulae pictae 24; pict ex fol. 205 invenies apud W. de Gray Birch. et Henr. Ienner. *Early drawings and illuminations*, Londini a. 1879, p. xiv.xv. tab. vi; subscr, vers: *Evv;* lectiones habet bonas; tractatus duo de evangeliorum discrepantia in historiis resurrectionis. Bentl. β' (? cf supra, Evv 51). Grsb. cont locc sell, *S. c.* 1, p. clxxxxii s. Vidi 2 Maii 1883.

114. Lond. mus. Brit. Harl. 5540.
saec. XI (X?, Scholz. XIII), 13.5 × 10.5, membr, foll. 280, col. 1, ll. 20. litt mai atr (rubr m sec), max aur caer rubr; Carp,

capp-t, capp, titl, sect (non can); Ioh *εὐ. ἐκ τοῦ κατὰ*; errores ex itacismo: *Evv* cum comm manu ser; desunt Mt 17,4—18; 26,59—73; man rec suppl Mt 28,19—Mc 1,12: lectt bonas habet; sub fin exstat catechesis Chrys, *MPG Chrys*, vol. 8, coll. 721—724. A. 1617 erat Nicol. Fabri Dominicani. Grsb. cont *S. c.* 1, p. clxxxxiii s. Facs in *N. T. Gr.* Londin. Tayl. et Walt., a. 1837. Vidi 2 Maii 1883.

115. Lond. mus. Brit. Harl. 5559.

saec. X vel XI (Scholz. XII), 18.5 × 15, membr, foll. 271, col. 1, ll. 19; capp, titl, sect, passim can: *Evv;* textus Griesbachio teste multa habet haud vulgaris indolis; desunt Mt 1,1—8,9; Mc 5,23—36; Lc 1,78—2,9; 6,4—15; Ioh 10,3—16; 11,2—[20; 11,25—28; 11,31 mut]—21,25. Smyrnae a. 1724 fuit B. Mouldi. Grsb. cont *S. c.* 1, p. clxxxxv s. Vidi 2 Maii 1883.

116. Lond. mus. Brit. Harl. 5567.

saec. XII, 16.6 × 13.1, membr, foll. 300, col. 1, ll. 23; litt mai rubr, max color; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20) (non can), lect, init, *ἀναγν*, syn, men (vett et nova): *Evv.* A. 1649 fuit Athanasii monachi, a. 1724 Bernardi Mouldi tunc Smyrnae degentis. Grsb. cursim cont *S. c.* 1, p. clxxxxvii s., quo teste (cum ℵ* al^2 vv) om *ἐπὶ τῇ* Ioh 5,2. Vidi 3 Maii 1883.

117. (Apl 6) Lond. mus. Brit. Harl. 5731.

saec. XV, 20.5 × 14.8, chart, foll. 202 (ex 16 foliis fasciculi constant), Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20) (non can), lect, init, syn, men, subscr (Mc et Ioh ut cod *A*, cf supra, p. 339), *στίχ*, pict: *Evv;* desunt Mt 1,1—18 et 15,18—39. Subiungitur foll. 183—202 men cum lectt ex Apostolo. Olim Ricardi Bentleii 148. A. 9. xxxvi. Grsb. cont *S. c.* 1, p. clxxxxix—ccii. Vidi 7 Maii 1883.

118. Ox. Bodl. Misc. 13.

saec. XIII, in 4, membr, foll. 256, (sect m ser Mc 234 : 16,9), lect, init, *ἀναγν*, (syn et men m post): *Evv;* man ser suppl (chart) Mt 1,1—6,2, (membr) Lc 13,35—14,20 et 18,8—19,9, (chart) Ioh 16,25—21,25. Olim Marshii (24) archiepisc. Armachani († 1713). Grsb. diligenter cont *S. c.* 1, p. ccii—ccxxiii. Textum plurima bonae notae cum 1.209.131 habere testantur WH *Intr.* § 211. Vidi 23 Febr 1883.

119. Par. nat. Gr. 85.

saec. XII vel XIII, 22.9 × 16, membr, foll. 237, col. 1 (15.5 × 10), ll. 23; litt mai rubr, max aur; prol (*πρόγραμμα, προθεωρία*), capp-t, capp, titl, sect (Mc 236 : 16,12) (non can), hic illic lect, subscr, *στίχ*, vers, pict: *Evv.* Olim Tellerii 57 (vide cod. 11). Abbas de Louvois cont in usum Kusteri (Paris. 5). Grsb. cont. *S. c.* 1, p. cxlviii s.: plurima cum 120 communia habere, et horum codicum

vel utrumque vel alterutrum Colinaeo in N. T. edendo (a. 1534) praesto fuisse idem testatur. Martin. p. 51. Vidi 2 Iul 1885.

120. (Evl 312) Par. nat. Suppl. gr. 185.
saec. XII (Scholz. XIII), 18.3 × 13.7, membr, foll. 177, col. 1 (12 × 8), ll. 30; litt mai aur; foll. 154—177 Evl saec. X, col. 1, ll. 24.27, litt mai rubr flav, tituli silaceo liti; capp, titl, sect (non can); memb med vel ten, disp usit, atr nig; ~ supra nomm propr: *Mt Lc Ioh* (Mc = foll. 40—67 exscisso); Ioh 1,1—22 man nov; de textus cum Evv 119 affinitate cf 119. —— *Evl* mut continet lectiones inde a die quinto hebdomadis sacrae usque ad finem menologii. Olim Dav. Chambelli, postea monasterii s. Victoris Parisiensis. Videtur fuisse Stephani *ιθ'*. Griesb. cont, *S. c.* 1, p. cl—clii. Martin. p. 52 et 166. Vidi 28 Oct 1885.

121. Par. s. Genovefae A. o. 34, olim 4. A. 34.
a. 1284, 20 × 15, membr, foll. 241, col. 1, ll. 24; litt mai rubr, max color; ~ supra nomm propr; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20) (non can), lect, init, syn, men, subscr: *Evv;* deest Mt 5,21—8,23; lectiones bonae non prorsus desunt. Manu Ioasaphi scriptus. Grsb. cont *S. c.* 1, p. ccxxiii s. Frustra quaesivit Scholz. Tischendorf. perlustravit. Martin. p. 52.53. Vidi 20 Aug 1884.

122. (Ac 177 P 219) Lugd. Bat. bibl. publ. Gr. cod. 74 A.
saec. XII, 18.1 × 14.1, membr, foll. 222, col. 1 (12.4 × 9), ll. 30.32; litt mai rubr, max virid in rubr; membr crass, atr fusc, disp et lin usit; compendia multa; Eus-tab, capp-tab, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,8), can, lect, versus heroici, *στίχ*, men: in Act Cath Paul habet Euth omissis multis: *Evv Act Cath Paul* (Hebr Tim); desunt Act 1,1—14; 21,15—22,28; 1 Ioh 4,20—Iud fin; Rom 1,1—7,13; 1 Cor 2,7—14,23. Sub finem evangeliorum *ἑρμηνεία διαφόρων κεφαλαίων ἀπορουμένων* quaestionibus et responsionibus 27. Manu Basilii monachi et diaconi scriptus vel saltem rubricatus. Olim Meermani 116; cum Meerm. 117 (Evv 562) et 118 (Ac 178 P 242 Ap 87) a. 1824 venditus. Iac. Dermoutius cont, *Collect. crit. in N. T.* pars 1, Lugd. Bat. a. 1825. Vidi Lipsiae 8 Dec 1888.

123. Vind. caes. Nesselii 240, olim Lambec. 30.
saec. XI (X?), 20.8 × 15.3, membr, foll. 328 (330), col. 1 (Mt fol. pr. col. 2), ll. 18; litt mai atr, max color; membr crass, disp et lin usit, atr fusc, litt in lin, optime exaratus; Carp, Eus-t, proll, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), (non can), pict, subscr: *Evv.* Augerus Gislenius Busbeqius (*1522, †1592: *A. G. Busbequii D. legationis Turcicae epistolae quatuor*, Hanoviae a. 1605, p. 295: litteris 16 Dec 1562 datis). Caroli V legatus ad Turcas codicem Constantinopoli

in Europam pertulit. Treschov. (cf Evv 3) p. 32—34 de codice disseruit. Alter. et Birch. cont. Vidi 17 Mart 1887.

124. Vind. caes. Nesselii 188, olim Lambec. 31.
saec. XII, 21.8×18, membr, foll. 180, coll. 2, ll. 25; litt mai rubr item caerul in atr, max rubr et caerul; membr crass, disp ut apud Latinos, lin inusit, atr fusc et fusconig, litt infra lin; Carp, Eus-t, item harmonia in ima pagina, capp-t, capp, titl, sect, can, syn, men: *Evv;* deest Lc 23,31—24,28; insunt emendationes a manu prima ut ad Mc 2,14 Lc 3,1. In Calabria exaratus, fuit Leonis cuiusdam. Iohannes Sambuci „Pannonii Caesaris cons. et historicus" Neapoli Vindobonam detulit (a. 1564?). Cont Treschov. Alter. Birch. denique Emm. Hoffmannus in usum T. K. Abbotti (vide Evv 13) apud quem facs invenitur. Affinis codicum 13.69.346. Vidi 15 Mart 1887.

125. Vind. caes. Suppl. Gr. 50*, olim Kollar. 6.
saec. X (XI?), 22.3×17.4, membr, foll. 306, col. 1, (14.1×9.2), ll. 23, litt mai aur, max et orn color; membr crass, disp et lin usit, atr suffusc, litt infra lin; ˜ ante partem alteram vocabuli in duas lineas divulsi; (arg et prol Cosm m post), capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, (lect, init m post), pict, (subscr, στίχ, vers m post): *Evv;* manus post add etiam nonnulla de geneal Mariae et de resurr et multa inter lineas correxit. Cont Treschov. Alter. Birch. Vidi 19 Mart 1887.

126. Guelferbytanus 16. 6. Aug. Quarto.
saec. XI, 21×15.5, membr, foll. 219, col. 1, ll. 26, Eus-t, prol, capp-t, (lect, syn m post), pict; *Evv:* textu minus usitato. Cf I. F. Heusinger. *Progr. de IV evv. cod Graeco,* Guelferb. a. 1752, item Knittel., *Neue Krit. üb. 1 Joh. 5, 7,* Brunsv. a. 1785, p. 365 ss. Tischendorf. perlustr.

127—181 Romanos perl, nonnullos cont Birch. a. circ. 1782.

---

127. Rom. Vat. Gr. 349.
saec. XI, 32.4×25.8, membr, foll. 378, col. 1 (14.5×11), ll. 16, litt mai rubr; membr crass, disp usit, lin inusit, atr fusc, litt infra lin; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), (non can), lect: *Evv;* rarissime additur comm, cui tamen spatium lineaeque vacant. Birchius cont. Vidi 26 Mart 1886.

128. Rom. Vat. Gr. 356.
saec. XIII vel XIV (Birch. XI), 32.2×24.4, membr, foll. 370, col. 1 (17.8×12.8), ll. 18, litt mai rubr; membr alb, disp et lin usit, atr suffusc, litt infra lin; scriptura similis codici Evv 80; arg, capp-t cum harm, capp, titl, subscr, στίχ, vers, tabularum pictarum spatium vacat. Birch. perlustr. Vidi 26 Mart 1886.

129. Rom. Vat. Gr. 358.
saec. XII, 28.7×22.6, membr, foll. 355, col. 1 (13.1×8.6), ll. txt 18 comm 44, litt mai rubr; membr ten et med, disp et lin usit, atr fusc, litt infra lin; Carp cum additamento, Eus-t, prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, syn, men, pict, vers: *Evv* cum comm (in Mc Vict) ex Eus Isid Cyr etc; Ioh 8,3—11 additur sub finem, fol. 355, his praemissis: *τὸ περὶ τῆσ μοιχαλίδοσ κεφάλαιον ἐν πολλοῖσ ἀντιγράφοισ κείμενον γεγράφαμεν.* Scriptus manu Eustathii *ἐν μικρῷ χρόνῳ.* Nicolaus de Cusa (vide Evv 87) emit Constantinopoli a. 1438. Birch. perl. Vidi 26 Mart 1886.

130. Rom. Vat. Gr. 359.
saec. XV vel XVI (Birch. XIII), 28.4×21.1, chart, foll. 229, coll. 2 (20.6×6.5; 2 coll = 14), ll. 26, litt mai rubr, max color; chart alb, atr nig; capp Latt: *Evv* Gr-Lat; Graeca ad dextram; Ioh. 19,12—fin deest; textus Gr ad textum Lat saepe conformatus. Scriba erat Latinus. Birch. cont. Vidi 26 Mart 1886.

131. (Ac 70 P 77) Rom. Vat. Gr. 360.
saec. XIV vel XV (Birch. XI), 23.5×17.5, membr, foll. 233, coll. 2 (15.4×4.8: 2 coll = 11), ll. 37, litt mai rubr; membr crass, disp usit sed foll. 10 in fascic; lin inusit, atr subnig; Carp, Eus-t, capp-t, sect (Mc 234:16,9), (non can), (lect, init m sec), syn, men, subscr, *στίχ*, vers; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Hebr Tim); m pr multa correxit; textus bonae notae, cf WH *Intr.* § 211. Aldus Manutius Pauli filius codicem bibliothecae Vat, Sixto V papa (a. 1585—1590), dono dedit. Concluditur ex consonantia textus cum editione *N. T. Gr.* Aldina anni 1518 hunc codicem in eam editionem edendam adhibitum esse. Birch. cont evangelia. Ex errore Scholz. quarto loco „Ap 66" designavit, deest vero Apoc. Vidi 26 Mart 1886.

132. Rom. Vat. Gr. 361.
saec. XII vel XIII (Birch. XI), 27×15.9, membr, foll. 289, col. 1 (12.9×9.8), ll. 20, litt mai rubr; membr med, disp et lin usit, atr fusconig, litt infra lin; ˜ ante partem alteram vocabuli in duas lineas divulsi; ˜ supra nomm propr; Eus-t, prol usit (in Ioh non usit), capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, (lect, init m sec), subscr, (syn, men m al), pict in aur: *Evv;* Ioh 8,8 add *ἐνὸσ ἑκ. αὐτ. τὰσ ἁμαρτ.* Birch. cont locc sell. Vidi 27 Mart 1886.

133. (Ac 71 P 78) Rom. Vat. Gr. 363.
saec. XI, 20.1×16.3, membr, foll. 332, col. 1 (15×10.3), ll. 29, litt mai aur; membr med, disp usit, lin vix usit, atr nig, litt infra lin; arg, prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), (non can), lect, init; subscr, syn, men, pict, vers; Euth: *Evv Act*

Cath Paul (Phm Hebr); hic illic lectt varr in mg. Birch. cont locc sell. Vidi 27 Mart 1886.

134. Rom. Vat. Gr. 364.

saec. XII (Birch. XI), 21.5×15.9, membr, foll. 297, col. 1 (13.9×9.7), ll. 20, litt mai aur; nitide exaratus; membr nunc ten nunc crass, disp et lin usit, atr fusc, litt infra vel ex incuria in lin; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, syn, men, pict: *Evv;* adult deest. Birch. cont locc sell. Vidi 27 Mart 1886.

135. Rom. Vat. Gr. 365.

saec. X, 24.5×20.2, membr, foll. 174, col. 1 (16.5×11.3), ll. 25, litt mai nig; membr crass, disp et lin usit, atr fusc, litt supra lin; capp-t in unum sub fin conlectae (cf Evv 12) (tab in Ioh deest), capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), subscr, pict, vers: *Evv;* foll. 1—25 Mt 1,1—20,12 saec. XV, chart; adult sub fin (cf supra, vol 1, p. 328). Birch. cont locc sell. Vidi 27 Mart 1886.

136. Rom. Vat. Gr. 665.

saec. XIII, 24.7×17, chart, foll. 235, col. 1 (18.1×12.1), ll. 32: *Mt Mc* cum comm Euth Zig: deest Mc 15,1—fin. Birch. cont locc sell in Mt. Vidi 29 Mart 1886.

137. Rom. Vat. Gr. 756.

saec. XI vel XII, 28.6×21.5, membr, foll. 300, col. 1 (14.5 ×11.8), ll. 19; membr crass, atr fusconig; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233: 16,8; in comm 234:16,9), (non can), syn, men, pict: *Evv* cum comm (Mc Vict). Olim *φραγκίσκου ἀκκίδου εὐγενοῦσ κολασσέωσ* qui Romam detulit a. 1583. Birch. cont. Vidi 29 Mart 1886.

138. Rom. Vat. Gr. 757.

saec. XII, 30.1×23.3, membr, foll. 380, col. 1, ll. 37: *Evv* cum comm (Mc Vict); Mt 1,1—4,11 et capp-t et vers m rec. Birch. et Scholz. cont locc sell. Burgon. perlustr. Vidi 29 Mart 1886.

139. Rom. Vat. Gr. 758.

saec. XII, 37.6×27.7, membr, foll. 233, col. 1, ll. var: *Lc Ioh* cum comm. Inscribitur annus 1173 m quidem ser, ut puto tamen post m pr repetitus. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 29 Mart 1886.

140. Rom. Vat. Gr. 1158.

saec. XII, 23.6×17, membr, foll. 408, coll. 2 (14.5×4.4; 2 coll = 9.8), ll. 22, membr med et crass, atr subnig, scriptura similis codici Evv 80; Eus-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, pict: *Evv.* Regina Cypri codicem Innocenti VII papae (a. 1404—1406) dono dedit. Birch. et Scholz. cont locc sell. Lc 1,64 habet *καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ διηρθρώθη* ut editio Complutensis. Vidi 29 Mart 1886.

141. (Ac 75 P 86 Ap 40) Rom. Vat. Gr. 1160.
saec. XIII vel XIV, 23.4×16.7, membr, voll. 2, foll. 400, col. 1 (14.7×8.4), ll. 26; – ante partem alteram vocabuli in duas lineas divulsi; scriptura scholae Ioasaphi; arg, capp-t, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ*, pict; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc*. Birch. perl. Scholz. cont locc sell. Vidi 29 Mart 1886.

142. (Ac 76 P 87) Rom. Vat. Gr. 1210.
saec. XI (Birch. XII), 12×8.3, membr, foll. 324, col. 1 (8.9×5.5), ll. 30, litt mai aur, membr ten, disp et lin usit, atr fusc, litt infra lin, scriptura nitida minutissima; capp-t m sec in unum sub fin conlectae (vide Evv 12), capp, titl, (syn, men anni 1447), subscr, pict; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); lect varr nonnullae in mg; Psalmi et cantica sub init foll. 1—72. Birch. et Scholz. cont. Vidi 30 Mart 1886.

143. Rom. Vat. Gr. 1229.
saec. XI, 32.1×24.6, membr, foll. 275, col. 1 (19×10.5), ll. 24, litt mai aur; membr crass, disp et lin usit, atr fusconig, litt infra lin; capp-t, capp, titl, sect passim, can passim, pict: *Evv* cum comm (Mc Vict). Paulo IV papae (a. 1555—1559) ut videtur dono datus. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 30 Mart 1886.

144. Rom. Vat. Gr. 1254.
saec. X vel XI, 15.5×11.8, membr, foll. 267, col. 1 (11.1×7.1), ll. 21, litt mai rubr in nig; membr ten, disp usit, lin inusit, atr suffusc, litt infra lin sed rectae optimae; Eus-t, capp-t litt uncc, capp, titl, sect (Mc 240:16,9), (non can), lect: *Evv*; (f. 1—35 Mt 1,1—11,11 et f. 241—268 Ioh 14,1—fin item quaedam Maximi et chron saec. XIV). Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 30 Mart 1886.

145. Rom. Vat. Gr. 1548.
saec. XI (Birch. XIII), 17.6×13, membr, foll. 161, col. 1 (11.4×7.6), ll. 17, litt mai rubr; membr crass, disp et lin usit, atr suffusc, litt infra lin, scriptura singularis, paragraphi multi; prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect, can, lect: *Lc Ioh;* desunt Lc 4,15—5,36 Ioh 1,1—26; f. 64—75 Lc 17—21 multaeque emendationes manu Nicolai presbyteri *περρεττ. χώρασ βαδουλτ* (?) saec. XV vel XVI; Ioh 5,4 asteriscis notatur; adult habet schol: *τοῦτο τὸ κεφάλαιον ἐν πολλοῖσ ἀντιγράφοισ οὐκ ἔστι, ἀπὸ τό· ἄγουσι δὲ οἱ γραμμ., μέχρι τό· οὐκέτι ἁμαρ.* Blanch. cont locc sell et edidit facs *Ev. gdr.* 2,1, p. 505.493. Birch. et Scholz. inspex. Vidi 31 Mart 1886.

146—153 codd Palat.-Vat., olim electoris Palatini, dono dedit Maximilianus elector Bavariae Urbano VIII papae (a. 1623—1644).

Catalogum instruxit v. cl. Henricus Stevensonus, pater: *Codd. mss. Palatini Graeci*, Romae a. 1885.

---

146. Rom. Vat. Pal. Gr. 5.
saec. XII, 31.1×23.5, membr, foll. 265, col. 1 (txt 11.2×9.6; comm 21×18.2), ll. txt 13 comm 34; litt mai rubr; membr med, disp et lin usit, atr fusc, litt infra lin, capp-t in Mc, sect, can: *Mt Mc* cum comm. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 7 Apr 1886.

147. Rom. Vat. Pal. Gr. 89.
saec. XIV (Birch. XI), 16.6×13, membr, foll. 351, col. 1 (11.9×7.7), ll. 20, litt mai rubr; membr ten alb, disp et lin usit, atr suffusc vel subnig, litt infra lin; ~ ante part alt vocabuli in duas lineas divulsi; prol usit, capp-t, capp, titl, syn, men, subscr, *στίχ*: *Evv*. Birch. et Scholz. perlustr. Vidi 7 Apr 1886.

148. Rom. Vat. Pal. Gr. 136.
saec. XI (Birch. XIII), 19.1×10.5, membr, foll. 153, col. 1 (11.8×10.8), ll. 21, litt vix mai nig; membr ten et med, disp et lin usit, atr subnig, litt infra lin, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, syn: *Evv* cum schol nonnullis; textus haud malae notae. Birch. et Scholz. cont. Vidi 9 Apr 1886.

149. (Ac 77 P 88 Ap 25) Rom. Vat. Pal. Gr. 171.
saec. XV (Birch. XIV), 35.5×23.4, membr, foll. 179, col. 1 (22.6×13.9), ll. 34, litt mai rubr; membr ten alb, atr subnig; foll. 10 in fascic; lect; prol in Cath et Paul: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc*. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 7 Apr 1886.

150. Rom. Vat. Pal. Gr. 189.
saec. XI (Birch. XII), 11.6×8.7, membr, foll. 331, col. 1 (7.3×4.7), ll. 23, litt mai aur; Eus-t, prol, arg, capp-t, sect, can, lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*, vers, pict (Mc *βάπτισμα*: *ιϛ̄* nudus): *Evv*. Birch. et Scholz. cont. Vidi 9 Apr 1886.

151. Rom. Vat. Pal. Gr. 220.
saec. X (Birch. XI), 24.5×17.5, membr, fol. 224, col. 1 (14.4×8.3), ll. 28; litt mai nig, max color aur; membr ten, disp et lin usit, atr fusconig, litt supra lin; litt ad dextr inclinatae et satis magnae; schol uncc; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), pict: *Evv* cum scholiis; textus haud malae notae; adult et Mt 16,2.3 desunt; f. 61r—96r inter Mt et Mc multi tractat de Christi familia etc ex Eus Afric et al; sub init m post interpr nomm Hebr. Olim *νικολάου γαϊτάνου καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ*. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 9 Apr 1886.

152. Rom. Vat. Pal. Gr. 227.
saec. XIII, 21.7×16, membr, foll. 308, col. 1 (13.9×9.2), ll. 20, litt mai caerul; membr ten, atr fusconig, disp usit; (non prol), capp-t, capp, titl, pict: *Evv;* f. 308v Ioh 21,24 fin 25 m post in rasura. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 9 Apr 1886.

153. Rom. Vat. Pal. Gr. 229.
saec. XIV (Birch. XIII), 21×13.6, chart, foll. 266, col. 1 (14.6×8.9), ll. 25, litt mai rubr; chart fusc, atr fusc; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), lect, init, syn, men, subscr plen, *στίχ*, vers: *Evv;* f. 1—19 minores al manu? Birch. inspexit. Scholz. cont maximam codicis partem. Vidi 9 Apr 1886.

154—156 codices Reginenses sive Alexandrinos quos card. Azzolino legaverat Christina Sueciae regina, Romae Alexandra cognominata, Alexander VII papa (a. 1689—1691) bibliothecae Vaticanae pretio comparavit.

154. Rom. Vat. Reg. Gr. 28.
saec. XIII (Birch. XV), 26.3×20.7, chart, foll. 355, col. 1 (23×15.6), ll. 40, litt mai rubr; chart fusc, atr nig: capp, sect, (non can), (lect, syn, men m ser): *Evv* cum comm Thphyl; manus a. 1442 folia nonnulla supplevit, e quibus ult Birchium de codicis aetate fefellit. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 3 Apr 1886.

155. Rom. Vat. Reg. Gr. 79.
saec. XIV (Birch. XI), 15.3×11.3, membr, foll. 306, col. 1 (10.4×6.9), ll. 20, litt mai rubr, membr med, atr suffusc; litt infra lin; capp, titl (sect [Mc 241:16,20] m ser?), syn, subscr, *στίχ*: *Evv;* f. 1—8 lect nonnullae ex Paul m post. Andreas Rivetus Lugdunensis (a. 1644?) codicem D. T. Rutgersio apud Ordines foederati Belgii legato Suecico dono dedit; cuius affinis Daniel Heinsius in libro, *Sacr. Ex. ad N. T.* Lugd. Bat. a. 1639 citavit; post quem possedit Nic. Heinsius. Wetstenio fuit 99. Birch. et Scholz. cont locc sell. V. cl. Oscar de Gebhardt inspexit a. 1882. Vidi 5 Apr 1886.

156. Rom. Vat. Reg. Gr. 189.
saec. XII, 12×10, membr, foll. 244, col. 1 (8.2×6.7), ll. 23, litt mai aur; membr ten, disp et lin usit, atr suffusc, litt infra lin, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can): *Evv.* "Ex bibliotheca Goldasti" legitur f. 1. Birch. et Scholz. cont locc sell. Gebhardt. inspexit a. 1882. Vidi 5 Apr 1886.

157. Rom. Vat. Urbinas Gr. 2.
saec. XII, 18.7×13.5, membr, foll. 325, col. 1 (14.1×9.4), ll. 22, litt mai aur; membr ten vel med, disp et lin usit, atr fusc,

litt infra lin, nitide scriptus; Carp cum additamento, prol multi, Eus-t, capp-t, capp, titl, lect, subscr ut A^{evv}, pict (man Ioh Proch), vers: *Evv;* textu crebris haud unius stirpis lectionibus antiquis praeclaro; vide W H *Intr.* § 211 fin; cf etiam v. cl. Theod. Zahn. *Gesch. d. N. T. Kanons*, vol. 1, p. 456, adn. 2, 457, adn. 1, cui videtur hic cod paucis Marcionis textus testibus plus semel accedere. Scriptus (a. 1128?) in usum Iohannis II Porphyrogeniti (a. 1118—1148). Olim Urbini repositum cum aliis libris Urbinatibus Clem. VII (a. 1523—1534) in biblioth. Vatic. transtulit. Blanchin. (cf Evv 145) cont locc sell, p. 505 et facs p. 493. Birch. *Varr. lect in evv.* a. 1801, p. xxxi—xxxvii item facs, item Scholz. cont. V. cl. W. H. Simcoxius cont Mart Apr 1886. Vidi 5 Apr 1886.

158. Rom. Vat. Reg. Pii II. Gr. 55.
saec. XI, 9×7.8, membr, foll. 235, col. 1 (5.8×4.2), ll. 20, litt mai aur; membr ten, disp et lin usit, atr suffusc, litt infra lin, omnia abbreviata; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, hic illic lect: *Evv;* Ioh 21,11—fin m post saec. XIII vel XIV. Cum esset olim e libris Pii II (a. 1458—1464) iubente Clem. XI in biblioth. Vat. cum ceteris transiit. Birch. Scholz. Duchesnius perl; cf idem Duchesn. *De codd. MSS. Gr. Pii II. in biblioth. Alex.-Vat.* Paris. a. 1870, p. 1—3. 30. Vidi 5 Apr 1886.

159—168 in bibliotheca a Franc. II. card. Barberino in familiae suae palatio Romae saec. XVII Leone Allatio adiuvante condita servantur.

---

159. Rom. Barb. IV. 64, olim 8.
saec. XI, 26.3×20.6, membr, foll. 203, col. 2 (16.3×5.5; 2c = 12.5), ll. 25; litt mai rubr; membr crass, disp et lin usit, atr subnig, litt infra lin; (Carp, Eus-t, capp-t Mt saec XVI), capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19), can, lect, subscr, (syn, men saec. XVI): *Evv;* habet titl *εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ*; f. 1—8. 185—203 chart saec. XVI. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 8 Apr 1886.

160. Rom. Barb. IV. 27, olim 9.
a. 1123, 22.6×18, membr, foll. 216, col. 1 (15.7×10.7), ll. 23, litt mai rubr; membr crass, disp usit, atr fusc, litt infra lin; ι adscr; capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, syn, men, subscr, vers in Lc: *Evv.* Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 8 Apr 1886.

161. Rom. Barb. III. 71, olim 10.
saec. X vel XI, 20.4×15.7, membr, foll. 203, coll. 2 (14×4.6; 2c = 10.2), ll. 24, litt mai rubr in aur; membr crass, disp usit, lin

inusit, atr fusconig; litt infra et in et supra lin; capp-t, capp, titl cum harm, sect, can, (lect m sec), vers: *Evv;* deest Ioh 16,4—21,25; propter lect Occid e. g. Ioh 3,6 7,29 Lc 24,25 dignus qui conferatur. Birch. perlustr. Vidi 1 Apr 1886.

162. Rom. Barb. IV. 31, olim 11.

a. 1153, 23.4×17, membr, foll. 248, col. 1 (17.1×11.3), ll. 23; litt mai aur, max color; membr ten et med, disp usit, atr nig; pagina prima cuiusque evangelii auro scripta; Carp, Eus-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19), (non can), pict, subscr: *Evv.* Manu Manuelis presbyteri κονκελλάρου τοῦ ἁγίου στεφανίτου. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 8 Apr 1886.

163. Rom. Barb. V. 16, olim 12.

saec. XI, 28.4×20.2, membr, foll. 173, coll. 2 (20.6×6; 2c = 14), ll. 33, litt mai color singul ut apud Occid; membr crass, disp usit, atr nig; Eus-t, capp-t, capp, (non titl), sect (Mc 237:16,15), can, lect plen, init, syn, men, subscr, ῥήμ, στίχ, pict: *Evv.* Birch. inspexit. Perperam dixit Scholz. inesse „solummodo pericopas in ecclesia legi solitas". Vidi 8 Apr 1886.

164. Rom. Barb. III. 38, olim 13.

a. 1039 (sic), 17.4×13.7, membr, foll. 214, col. 1 (12.8×9.5), ll. 27, litt mai rubr; membr crass, atr nig et fusconig; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237:16,15), can, lect, (syn, men m sec), subscr ut Λ, στίχ, κεφ, pict: *Evv;* f. 15.16 Mt 7,12—8,4 m post. Manu Leonis presbyt. et calligraphi scriptus. Bartholomaeus quidam emit Hierosolymis a. 1168. Birch. et Scholz. cont. Vidi 1 Apr 1886.

165. Rom. Barb. V. 37, olim 14.

a. 1291 (sic), 30.4×20.4, membr, foll. 215, coll. 2 (22.1×6.3 Gr, 5 Lat; 2 coll = 12.5), ll.?; membr crass, disp usit, lin inusit, atr viridnig, litt infra lin et litt *Latt infra lin!*; Carp, Eus-t, capp-t in unum sub init conlectae (vide Evv 12), capp, titl (partim m ser), sect (Mc 236:16,12), can, syn, vers: *Evv* Gr-Lat, Latt ad dextram. Manu Romani hegumeni monasterii cuiusdam sancti Benedicti iussu Pauli archiepis. Rossanensis scriptus. Eugenia Iohannis Pontani (a. 1426—circ. 1503) filia codicem bibliothecae Barb. dono dedit. Birch. et Scholz. cont locc sell. V. cl. Victor Gardthausenius fusius de codice disseruit: *Sitzgsber. d. phil.-hist. Cl. d. sächs. Gesellsch. d. Wissensch.* vol. 32, Lipsiae 23 Apr. a. 1880, p. 73—78. Vidi 8 Apr 1886.

166. Rom. Barb. III. 131, olim 115.

saec. XIII, 21.3×16.5, membr, foll. 75, col. 1 (14.1×10.5), ll. 27, litt mai rubr; membr crass, disp usit, lin inusit, atr nig, litt infra lin; capp, titl, sect, can, lect: *Lc* 9,33—24,24 *Ioh* 1,23—fin;

Lc 22,43.44 et adult asteriscis notantur. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 1 Apr 1886.

167. Rom. Barb. III. 6, olim 208.

saec. XIII (Birch. XII, Scholz. XIV), 12.5×8.5, membr, foll. 264, col. 1 (9.9×5.2), ll. 25, litt mai aur; membr med, disp et lin usit, atr suffusc, litt infra lin, ˜ ante partem alt vocabuli in duas lin divulsi; capp-t, capp, titl, subscr, (pict m post Ital?): *Evv;* adult signis damnatur. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 1 Apr 1886.

168. Rom. Barb. VI. 9, olim 211.

saec. XIII, 34×22, membr, foll. 217, coll. 2 (23.1×6.5; 2 c = 14.8), ll.?; membr crass, disp usit, lin usit, atr fusconig; capp-t, capp, titl, sect, can; (Mc subscr, ῥήμ, στίχ): *Evv* cum comm Thphyl; sub init laesus madore; desunt Lc 24,13—53 Ioh 1,1—14. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 15 Apr 1886.

169. Rom. Vallicellianus B. 133.

saec. XI, 12×10, membr, foll. 249, col. 1 (8.4×6.2), ll. 19, litt mai aur; membr med, disp et lin usit, atr suffusc, litt infra lin, nitide exaratus; prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8; m rec 241), can, subscr, syn, men, pict: *Evv;* adult deest. Ex libris Achillis Statii qui, bibliothecam s. Mariae in Vallicella sive patrum Oratorii s. Philippi Nerii fundavit; hodie possidet hanc bibl. Societas Romana. Vide Blanchin. *Ev. quadr.* pars 1, vol. 2, p. 530 s. et facs ante p. 527. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 25 Mart 1886.

170. Rom. Vallicell. C. 61.

saec. XIII vel XIV (item XV), 21.5×15.7, membr, foll. 277 (278. 279 vac), col. 1 (13.4×9.4), ll. 23, litt mai rubr; membr med et crass, disp et lin usit, atr subnig, litt infra lin (membr et atr ut Ioasaph, scriptura tamen rectior); (f. 142—fin man al disp et lin inusit; – ante partem alt vocabuli in duas lin divulsi; ι subscr); prol, arg, capp-t, capp, titl, sect, can (post f. 56 capp, titl, sect, can m ser), lect, init, ἀναγν, subscr, στίχ, vers (syn, men, capp-t Mt sub fin m ser): *Evv*; Mt 1,1—Lc 16,7 m pr Lc 16,7—Ioh fin m saec XV. Blanch. (vide Evv 169), p. 533 s. et facs ante p. 527. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 25 Mart 1886.

171. Rom. Vallicell. C. 73 secundo.

saec. XIV (Mtf. XI), 14.4×10.9, membr, foll. 253 (f. 254 vac), col. 1 (8.5×6.5), ll. 20, litt mai rubr; membr crass, disp et lin usit, atr subnig, litt infra lin, ι post subscr sic τω$_ι$; prol (non usit), arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 236:16,12), can, lect, subscr, vers: *Evv.* Vide Evv 54. Olim Statii ut Evv 169. Blanch. (vide Evv 169), p. 534 s. et facs ante p. 527. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 25 Mart 1886.

172. [Olim Rom. Vallicell. F. 90.
Blanch. (vide Evv 169), p. 529 s. et facs ex Ioh 1,1—4 ante p. 527, et Birch. (saec. XII, in 4, membr, foll. 217: *Evv.*) viderunt, hodie tamen (ita et iam a. 1818—1821, cf Scholz. *Bibl.-kr. Reise*, p. 114) nihil inest nisi Pentateuchus Hebr *typis* exscriptus. Fortasse alicubi in eadem bibliotheca latet.]

173. Rom. Vat. Gr. 1983, olim Basil. 22.
saec. XII vel XIII, 20×13.3, membr, foll. 155, coll. 2 (16.4×5.1; 2 c = 11), ll. 20, litt mai color in nig; color singul; membr crass, disp usit, atr subnig, litt infra lin, errores multi ex itacismo; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, (vix can), lect, men, subscr, ῥήμ, στίχ: *Evv;* deest Ioh 13,1—21,25. Scholz. opinatur codicem „ad usum ecclesiae cuiusdam Asiae minoris" scriptum esse. Mihi videtur occidentalis esse. Olim monachorum s. Basilii. Blanch. (vide Evv 169), p. 516 et facs. Birch. Scholz. cont locc sell. Vidi 2 Apr 1886.

174. Rom. Vat. Gr. 2002, olim Basil. 41.
a. 1052 (sic), 24.6×19, membr, foll. 132, coll. 2 (18.2×6.5; 2 c = 15), ll. 30, litt mai rubr; membr crass, disp usit, lin inusit, atr fuscorubr, litt infra lin; capp-t, capp, titl, sect, can, lect, subscr, ῥήμ, στίχ: *Evv;* desunt Mt 1,1—21 Ioh 1,1—27 8,47—21,25. Scriptus manu Constantini πρωτοπαππᾶ (?) οἰκῶν ἐν πόλει ταβερνῶν Georgila duce Calabro praefecturae praesidente. Blanch. (vide Evv 169), p. 517 et facs, Birch. Scholz. cont locc sell. Vidi 2 Apr 1886.

175. (Ac41 P194 Ap20) Rom. Vat. Gr. 2080, olim Bas. 119.
saec. X vel XI, 20.2×14.5, membr, foll. 247, col. 1 (16.9×10.5), ll. 35. 37, omnia nig; membr med, disp usit, atr fusc; subscr; mut et permixt: *Evv Act* cum scholl uncc *Apoc Cath Paul* (Phm Hebr); deest Mt 1,1—4,17; de vero ordine librorum fidenter loqui nolo nam temporis angustiae ne eum accurate exquirerem prohibebant. Blanch. (ut Evv 169), p. 519a et facs, Birch. Scholz. cont locc sell. Vidi 2 Apr 1886.

176. Rom. Vat. Gr. 2113, olim Basil. 152.
saec. XIII (Birch. XII), 21.2×14.5, membr, foll. 77, coll. 2 (17.1×5; 2 c = 11.6), ll. 38, litt mai color; membr crass, disp et lin usit, atr subnig, vel fusconig, litt infra lin; capp, titl, sect, (non can), lect: *Evv;* desunt Mt 1,1—10,1 Ioh 2,1—fin; textus indolis singularis est. Blanch. (vide Evv 169), p. 518b et facs, Birch. et Scholz. perl. Vidi 3 Apr 1886.

177. Rom. Vat. Gr. (?), olim Basil. 163.
saec. XI, in 8, membr: *Evv;* deest Ioh 1,1—29. Blanchinus perlustravit, *Evangeliarium quadruplex*, Romae a. 1749, pars 1, vol.

2, p. 525. Birchius et Scholzius contulerunt locos selectos. Nescio an fortasse sit Vaticanus Gr. 2117 olim Basilianus 156; cf infra, Evv 870.

178. Rom. Angelicus A. 1. 3 (sic).
saec. XII, 37.9×29.7, membr, foll. 272, coll. 2 (26.5×8; 2c = 19.5), ll. 23, litt mai aur; membr crass, disp et lin usit, atr nigfusc, litt infra lin; Eus-t, capp, titl cum harm, sect (Mc 234:16,9), (non can): *Evv;* deest Ioh 21,17—fin; titl evang ἐκ τοῦ κατὰ ut Evv 69. Olim ut Evv 87 monasterii Petrae vel Prodromi prope Cisternam Aetii Cstpoli; cf Geo. Codinum, *De antiquitatibus CP,* Bonnae 1843, p. 52, (et 82.91.111.126). Fuit cardin. Passionei. Hodie in bibliotheca Romana Eremitarum Augustinianorum Angelica dicta. Blanch. (vide Evv 169), p. 561 s. et facs p. 558, Birch. Scholz. cont locc sell. Vidi 30 Mart 1886.

179. Rom. Angelicus A. 4. 11.
saec. XII, 19.7×16.7, membr, foll. 248, col. 1 (13.1×11), ll. 22, litt mai rubr; membr med, atr fusconig, litt infra lin; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can, et. harm in ima pagina, sect, init, (syn, men saec. XV vel XVI chart): *Evv;* f. 23.30 saec. XV chart; f. 214—218 saec. XV membr; Ioh 18,26—fin saec. XV vel XVI. Olim, ut 178, Passionei. Blanch. (vide Evv 169), p. 562, Birch. Scholz. perlustr. Vidi 30 Mart 1886.

180. (Ac 82 P 92 Ap 44) Rom. Propag. L. VI. 19, ol. 251.
saec. XIV et a. 1273, 18.7×13.5, membr, foll. ?, coll. 1 (13×9), ll. 22, litt mai rubr; membr ten et med, disp et lin usit, atr suffusc vel subnig, litt infra lin; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,19), can, lect plen; init, (syn, men saec. XV in chart): *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc* item itinerarium Pauli et tractatus de vita apostolorum et adsumptione Mariae; Apoc finit 22,20 ταῦτα: — ἀμήν. Ac C P Ap scripsit Iohannes ὁ θεοτοκίτης a. 1273. Olim (a Cypro delatus) Borg^2 (vide supra, T^a, p. 391). Zoega inspexit Evv in usum Birchii, cf Birch. *Var. lectt. ad Evv,* p. lvii., *ad Act,* p. xv, *ad Apoc,* p. xvi; in libris reliquis usus est Birch. Engelbrethi conlatione. Scholz. cont locc sell. Vidi 19 Apr 1886.

181. Olim Franc. Xav. cardinalis de Zelada.
saec. XI, in fol, membr, foll. 596: *Evv* cum schol. Birch. cont locc sell, *Var. lectt ad Evv,* p. lviii. Hodie latet.

182—198 sunt bibliothecae Laurentianae (s. Lorenzo) Florentiae, quam Cosmus de Medici († a. 1464) condidit, nepos Laurentius († 1494) amplificavit; cf A. M. Bandinium, *Cat. codd Gr biblioth. Mediceae Laurentianae,* Florent. a. 1764—1770, 3 tom in fol. Birch. Scholz. Burgon. (*Guardian,* 20 et 27 Aug. a. 1873) perlustraverunt.

182. Flor. Laur. VI. 11.
saec. XIV, (al. XII), 25.3×18, membr, foll. 226, col. 1 (16.5×10.3), ll. 24, litt mai et max et orn rubr; membr nunc ten nunc crass, disp et lin usit, atr nig et subnig, litt infra lin, scriptura similis Evv 80; capp-t, capp, titl, (subscr, vers in Lc): *Evv.* Birch. Scholz. Burgon. perl. Vidi 17 Mart 1886.

183. Flor. Laur. VI. 14.
saec. XII (al. XIV), 16.7×13.1, membr, foll. 349, col. 1 (9.2×6.8), ll. 19, litt mai aur; membr med, disp et lin usit sed foll. 10 in fasc, atr fusconig, litt infra lin; Eus-t, capp-t, capp (et. capp Latt m nov), titl, sect (Mc 234:16,9), can, (lect, ἀναγν continuo per Evv, syn, men a. 1418 ,ᾱνιή·): *Evv.* Birch. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

184. Flor. Laur. VI. 15.
saec. XIII, 22.8×14.2, membr, foll. 72, coll. 2 (19.1×5; 2c = 10.8), ll. 49, litt mai rubr in nig; membr med, disp Lat, atr nig, lin in carnea; Carp, prol, capp-t, sect (Mc 236), can, lect: *Evv.* Birch. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

185. Flor. Laur. VI. 16.
saec. XIV (al. XII), 34.5×16.9, membr, foll. 341, col. 1 (14.8×8.5), ll. 21, litt mai rubr; membr ten et med, disp et lin usit, atr nig, litt infra lin; ~ interdum ante part alt saepe post part prior vocabuli in duas lineas divulsi; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20 sect in subscr 236), (non can), lect, init, ἀναγν, subscr, στίχ (non syn): *Evv.* Birch. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

186. Flor. Laur. VI. 18.
saec. XI, 28.3×21.7, membr, foll. 266, col. 1 (11.6×8.5; comm 21.9×15.8), ll. 20 comm 48; litt mai rubr; membr crass, disp et lin usit, atr fusc, litt infra lin; Carp, Eus-t, prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233), can, syn, men, pict (in Mt: χσ̄ de nube benedicit Mt): *Evv* cum comm (in Mc Vict). Manu Leontii calligraphi (eiusdem Evl 208?). Bandin. 1,130a—136a, edidit syn; facs tab. iii, 3.4, p. 164. Birch. et Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

187. Flor. Laur. VI. 23.
saec. XII, 20.1×16, membr, foll. 212, col. 1 (13.5×9.7), ll. 25; litt mai aur, max orn pict color; membr med, disp et lin usit, atr viridnig, litt infra lin; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237), (non can), subscr, pict (passim tabulae medio in textu intra exiguum trium linearum spatium optime pictae sunt): *Evv.* Band. 1,147s (pict p. 163, facs tab. iii, 9, p. 164), Birch. et Scholz. cont. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

188. Flor. Laur. VI. 25.
saec. XII, 15.2×11.6, membr, foll. 228, coll. 1 (10×7), ll. 26, litt mai rubr; membr crass, disp et lin usit, atr nig et fusc, litt infra lin; prol (Lc Ioh), capp-t (Ioh), capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, lect, init, syn, men, subscr, στίχ: *Evv.* Birch. Scholz. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

189. (Ac 141 P 239) Flor. Laur. VI. 27.
saec. XIV (Evv) et XII (Ac C P), 11.5×9.8, membr, foll. 452, col. 1 (6.6×4.9), ll. 24, litt mai rubr; membr ten, disp et lin usit, atr nig vel subnig, capp-t, capp, (non titl), lect, ἀναγν; Euth in Cath et P: *Evv Act Cath Paul;* Ac C P stant inter capp-t Lc et Lc! deest Ioh 19,38—fin. Band. 1,150b. edidit men. Birch. et Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

190. Flor. Laur. VI. 28.
saec. XIV (a. 1285 m rec in rasura), 14.3×11.3, membr, foll. 439, col. 1 (10.2×6.5), ll. 17; membr ten, disp et lin usit, atr subnig, litt infra lin; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), lect, pict: *Evv.* Band. 1,156. Birch. et Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

191. Flor. Laur. VI. 29.
saec. XII, 13.2×9.5, membr, foll. 180, col. 1 (9.7×6.9), ll. 27; membr ten, disp usit (foll tamen 10 in fasciculo), lin vix usit, atr nig; prol, capp Latt, hic illic ἀναγν, subscr, στίχ: *Evv.* Band. 1,156a. Birch. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

192. Flor. Laur. VI. 30.
saec. XIII, 12×8.8, membr, foll. 200, col. 1 (8.8×5.1), ll. 28; litt mai rubr; membr crass, disp usit, lin inusit, atr subnig, litt infra, lin; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 236), can plerumque in eadem linea, lect (sic), init, subscr: *Evv.* Birch. et Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

193. Flor. Laur. VI. 32.
saec. XII vel XIII (alii XI), 15.8×12.8, membr, foll. 165, col. 1 (11.5×6.6), ll. 27; litt mai aur; membr med, disp et lin usit, atr nig vel fusconig, litt infra lin; Carp, Eus-t, capp, titl, sect (Mc 240 [sic]:16,19), (non can), (lect, ἀναγν m ser passim), pict (rad Ioh Proch): *Evv.* Birch. Scholz. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

194. Flor. Laur. VI. 33.
saec. XI, 30.1×24.6, membr, foll. 263, col. 1 (12.2×10, comm 23.8×18), ll. 22 comm 50; membr crass, disp usit, atr fusc, litt sine lin (?), capp, sect (Mc 241:16,20), (non can), subscr, στίχ,

pict: *Evv* cum comm uberr (eodem atque Evv 34?); foll. 6 m nov supplet. Birch. Scholz. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

195. Flor. Laur. VI. 34.

saec. XI, 27.8×22, membr, foll. 277, col. 1 (16.9×11, comm 25×17.5); ll. 25 comm 46; membr crass, disp et lin usit, atr fusc, litt infra lin; prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233), can, vers: *Evv* cum comm (Mc Vict abbreviat); foll priora Mt mut. Olim monasterii Cisterc. s. Salvatoris de Septimo. Birch. Scholz. Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

196. Flor. Laur. VIII. 12.

saec. XII, 24.6×18.4, membr, foll. 369 (numerata 15 Iun a. 1472), col. 1 (19.5×12.4), ll. 44; text et litt mai rubr, comm nig (ut Evv 254); membr crass, disp usit (saepe tamen foll. 6), lin inusit, atr nig; litt infra lin; prol, capp-t sub init in unum conlectae (vide Evv 12), capp, titl, pict (Lc habet discipulum; man Ioh Proch): *Evv* cum comm. Sub init foll. 4: saec. XIV, chart, col. 1, ll. 27: *Mt* 15,10—17,22. Olim Iohannis *τοῦ χρυσάνθου*. Laurentius de Medicis, cognomine Magnificus, conventui s. Marci de Florentia ord. Praedic. a. 1473 dono dedit. Blanch. *Ev. Quad.* pars 2, vol. 2, p. 584b. Birch. et Scholz. cont. Burgon. perl. Vidi 17 Mart 1886.

197. (Ac 90) Flor. Laur. VIII. 14.

saec. XI, 30.1×23.8, membr, foll. 154, col. 1 (20.2×13.7), ll. 23; (litt mai rubr m sec); membr med, disp et lin usit, atr fusc, litt nunc supra nunc in lin; prol, capp-t, capp, titl: foll. 26—154 *Mt* 24,3—*Mc* fin cum comm (Mt Chrys, Mc Vict). — Foll. 1—12: col. 1 (8.2×7.8), ll. 10 comm ll. 36: *Iac* 2,10—4,15 cum comm. Foll. 19—25: col. 1, ll. 34, Chrys quaest de Mt. Band. 1,354 s. et facs, tab. v, 1, p. 388. Birch. Scholz. Burgon. (?) perl. Vidi 17 Mart 1886.

198. Flor. Laur. Aedil. Flor. 221.

saec. XIII, 24×16.8, chart, foll. 171, col. 1 (17×10.2), ll. 29, litt mai rubr, chart fusc, atr fusc; Carp, Eus-t, capp-t, sect (Mc 241: 16,20), can (in eadem linea atque sect post Mc *ιδ'*), lect, init, (non *ἀναγν*), subscr: *Evv*; fol. 1 chart m ser. Olim bibliothecae Aedilium Florentinae ecclesiae. Cf. Bandin. *Biblioth. Leopoldin.*, vol. 1 (Flor. 1791), p. 534b. Birch. Scholz. Burgon. perl. Vidi 18 Mart 1886.

199—203 perlustravit Birch. Fuerant ante a. 1788, 199.200 in mon. s. Mariae ord. Bened., 201—203 in mon. s. Marci ord. Praedicat.

---

199. Flor. Laur. Conv. Sopp. 160, olim Badia 99 vel 67 A.C.

saec. XII, 14.2×11.9, membr, foll. 214, col. 1 (10×8), ll. 27, litt mai aur, membr med, disp et lin usit, atr fusconig, litt infra

lin; Eus-t, capp-t cum harm, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, harm in ima pagina, subscr, *στίχ*, vers, pict: *Evv* cum scholiis nonnullis; inest tractatus de concordia evangeliorum. Antonius Corbinellius († a. 1423) mon. s. Mariae dono dedit. Birch. et Burgon. perl. Vidi 18 Mart 1886.

200. Flor. Laur. Conv. Sopp. 159, olim Badia 69 vel 66 A.C. saec. XI (alii X), 22.4×17.5, membr, foll. 229, coll. 2 (15.1×4.7; 2 c = 11.1), ll. 25, litt mai aur, membr med, disp et lin usit, atr suffusc vel fusconig, litt infra lin; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, (syn, men saec. XIV): *Evv* cum scholl paucis in mg; insunt fragm. orat. Gregorii Nyss contr. Arianos, et *ἑρμηνεία περὶ τῆσ γενεαλογίασ τοῦ χ̄ῡ̄*. E libris monasterii s. Iustinae ord. Ben. Olim, ut Evv 199, Corbin. Birch. et Burgon. perl. Vidi 18 Mart 1886.

201. (Ac 91 P 104 Ap 94) Lond. mus. Br. Add. 11837. a. 1357, 34.7×27.1, foll. 493, coll. 2, ll. 22; arg, capp-t, capp, titl, (non sect, can), lect, init, *ἀναγν*, syn, subscr, *στίχ*, vers; Euth in Cath et Paul: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc;* insunt quaedam isagogica. Manu Methodii *τοῦ θυτοραχενδύτου* scriptus. Olim monasterii s. Marci fratr. Praedicat. Florent. Ioh. Bapt. Lamius partim cont (*de erudit. apost.* Flor. 1738) unde Wetst. lect nonnullas hausit. Birch. perl. Erat Sam. Butleri episc. Lichfeld. Grsb. ex errore bis numeravit 107 et 201. Bloomfield. perl. Scr. cont, *Coll.* p. xliv—xlvi signo m. Vidi 5 Maii 1883.

202. Lond. mus. Br. Add. 14774. saec. XII, 25.1×20.6, membr, foll. 278, col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, lect, init: *Evv*; *ἐκ τοῦ κατὰ κ. τ. λ.* (cf Evv 69); menda non desunt; conlatione dignus. Olim praed. s. Marci Florentiae num. 705. Birch. perl. Bloomfield. cont. Vidi 5 Iul 1883.

203. [Flor. bibl. nat. Convent. I. 10,7, olim praed. s. Marci. Flor. 707. saec. XVI, 22×14.7, chart, col. 1, ll. 26: *Evv Paul* (Phm Hebr) *Act Cath* lingua Graeca hodierna. Scholz. Birch. perl. Vidi 19 Mart 1886. Numero non dignus.]

204. (Ac 92 P 105) Bononiae bibl. universitatis 2775. saec. XIII (al XI), 19.7×13.7, membr, foll. 443, col. 1, ll. 25; prol, capp-t, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ*, pict; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr). Olim monasterii s. Salvatoris Bonon. num. 640 (et 54). Birch. Scholz. cont locc sell. Burgon. (*Guardian* 1873, p. 143) et Gebhardt. perl. Vidi 12 Mart 1886.

205—215. 217 Venetos s. Marci perl. Birch. et Burgon.; cf. Anton. M. Zanettium, *Graeca d. Marci bibliotheca codicum MS per titulos*

digesta, (Venetiis) a. 1740. De Bessarionis codicibus a. 1468 bibl. Marc. datis cf Ioseph. Valentinellium, *Biblioth. MS. ad s. Mar. Ven. Codd. MSS. Latt.* vol. 1, Venetiis a. 1868, p. 10—55.

---

205. (Ac 93 P 106 Ap 88) Ven. Marc. 5.
saec. XV, 39.8×28, membr, voll. 2, foll. 441, col. 1, ll. 55.56; prol in Cath Paul, capp-t, capp, (et. capp Latt), titl, subscr: *V. T. Evv Act Cath Apoc Paul* (Phm Hebr): habet bonas lectiones. Scriptus ut videtur a Ioh. Rhosenio iussu Bessarionis card. († a. 1472) qui codices suos bibliothecae a. 1468 dono dedit. Perl Birch. Ex Evv 209 exscriptum esse quod ad Evv attinet hunc cod censet Rinck., ex unciali exemplari nunc deperdito utrumque codicem Burgonius (*Guardian*, 24 Sept a. 1873 et 1 Apr a. 1874, p. 384). Holmesii 68 in V. T. Vidi 5 Mart 1886.

Sept. 1895.

205a. [(Ac 94 P 107 Ap 109) Ven. Marc. 6.
[206]. saec. XV, 38.3×27, membr (f. 1—190. 347—431; chart 191—346), foll. 431, col. 1: *V. T. Evv Act Cath Apoc Paul* (Phm Hebr). Olim Bessarionis „locus 1" ut Evv 205 „locus 41". Ex antecedente codice transcriptus est, ideoque nullum numerum sibi vindicat. Birch. et Burgon. perl. Holmesii 122 in V.T. Vidi 5 Mart 1886.]

207. Ven. Marc. 8.
saec. XI (al. X vel XII), 27.6×21.3, membr, foll. 267, coll. 2, ll. 22; Carp, (non Eus-t), prol in 4 Evv, arg, capp-t, capp, titl, sect, (Mc 241), (non can), syn, men, pict: *Evv;* desunt Mt 1,1—13 Mc 1,1—11; adult sub fin Ioh. Olim Bessarionis. Birch. et Burgon. perl. Vidi 4 Mart 1886.

Apr 26. 1895

208. Ven. Marc. 9.
saec. XI (al. X vel XII), 17.9×14.4, membr, foll. 239, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can: *Evv.* Birch. et Burgon. perl. Vidi 24 Febr 1886.

209. (Ac 95 P 108 Ap 46) Ven. Marc. 10.
saec. XIV (al. XI vel XII) et XV, 19.5×12, membr, foll. 411, col. 1, ll. 27, prol, capp-t, capp (et capp Latt m nov), titl, sect (Mc 236), (non can), lect; Euth in Cath, Paul: *Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Evv Apoc* (Apoc est saec. XV, ll. 24, scriptura Evv 205 similis); plurima bonae notae in Evv habet cum Evv 1 communia, multa cum 118.131; codicis 205 fortasse parens. Olim Bessarionis qui in conc. Flor. a. 1439 secum habebat. Birch. Engelbreth. Fleck. Burgon. (*Guardian.* a. 1873, p. 1229) perl. Cf WH *Intr.* § 211. Vidi 24 Febr 1886.

ii Sept 1895

210. Ven. Marc. 27.
saec. XI vel XII (Birch. X), 37.5×29.5, membr, foll. 372, col. 1, ll. var; capp, titl, pict: *Evv* cum comm (Mc Vict); deest Mt 1,1

—2,18 (m sec suppl Mt 1,1—3,6[sic]); ἐκ τοῦ κατά (cf Evv 69). Birch. et Burgon. perl. Vidi 1 Mart 1886.

211. Ven. Marc. 539.
saec. XII, 29.5×24, membr, foll. 280, coll. 2, Gr-Arab (Arab ad dextr), ll. 29. 26; capp-t in Lc, sect (Mc 236:16,12), can passim, syn, men, subscr, ῥήμ, στίχ: *Evv;* desunt Lc 1,1—2,32 Ioh 1,1—4,2; ἐκ τοῦ κατά; sub fin nonnulla habet de patriarchatibus etc, eadem fere quae habet codex ut videtur affinis 346, cf Martin. *Quatre mss importants,* p. 54. Birch. cont locc sell. Burg. perl. Vidi 27 Febr 1886.

212. Ven. Marc. 540.
saec. XI (al. XII), 17.4×12.8, membr, foll. 273, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, capp, titl, sect (Mc 241), (can m sec), lect, pict pulcherrimae (βάπτισμα : ιο nudus): *Evv;* f. 39—52. 190—201. 266—273 saec. XV. Birch. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 6 Mart 1886.

213. Ven. Marc. 542.
saec. XI, 20.8×16, membr, foll. 356, col. 1, ll. 18; Eus-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can (sect, can passim desunt), lect hic illic, (non ἀναγν), pict, vers: *Evv;* Ioh 19,6—21,25 saec. XIV vel XV. Birch. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 25 Febr 1886.

214. Ven. Marc. 543.
saec. XIV, 23.9×15.8, chart, foll. 227, col. 1, ll. 27; arg, capp-t cum harm, capp, (non titl, sect, can), lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, vers: *Evv.* Birch. et Burgon. perl. Vidi 2 Mart 1886.

215. Ven. Marc. 544.
saec. X vel XI, 32.8×24.1, membr, foll. 271, col. 1, ll. 24 etc, litt supra lin; Carp, Eus-t, capp-t cum harm, capp, titl, sect (Mc 237:16,14), can, lect, init, syn, (pict m post): *Evv* cum comm (Mt Chrys, Mc Vict, Lc Tit, Ioh Chrys); similis Evv 20 et 300. Birch. et Burgon. perl. V. cl. Dan. Riccobonius cont in usum Burgonii. Vidi 1 Mart 1886.

216. [Olim Canonicii, qui e Corcyra in Italiam pertulit: *Evv* litt minutis. Munter. perl. Latet; cf tamen Evv 523.524.]

217. Ven. Marc. I. 3.
saec. XII (al. XIII), 20.6×15.7, membr, foll. 306, col. 1, ll. 21; Carp, Eus-t, prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect (Mc 236:16,12), (non can), vers: *Evv;* sub init quaedam tractatiunculae. Petrus de Montagnana a. 1478 Venetiis cod dono dedit congregationi canonicorum regular. Lateranen. s. Augustini „ita ut sit tamen ad usum doctorum canon. in monast. s. Ioh. in Viridario commorantium Paduae". Munter. perl in usum Birchii; item Burgon. Vidi 26 Febr 1886.

218. (Ac 65 P 57 Ap 33) Vind. caes. Ness. 23, olim 1.
saec. XIII, 31.9×22.4, membr, foll. 623, coll. 2, ll. 49. 50; capp-t, capp, titl, sect, (non can), subscr; Euth: *V. T. Act Cath Paul* (Hebr Tim), *Apoc;* desunt Ap 13,5—14,8 15,7—17,2 18,10—19,15 20,7—22,21; lectt haud vulgares habet. In Italia puto scriptus. Busbeckius Constantinopoli Vindobonam pertulit. Treschov. inspexit. Alter. edidit (vide supra, p. 255 s). Birch. perl. Vidi 15 Mart 1887.

219. Vind. caes. Ness. 321, olim 32.
saec. XIII, 15.8×12, membr, foll. 232, col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, subscr: *Evv.* Olim Ioh. Sambuci. Alter. cont. Vidi 17 Mart 1887.

220. Vind. caes. Ness. 337, olim 33.
saec. XIV, 9.7×6.8, membr, foll. 303, col. 1, ll. 22. litteris minutissimis; capp, titl, sect (Mc 234:16,10), lect, init, syn: *Evv.* Alter. cont. Vidi 18 Mart 1887.

221. [Vind. caes. Ness. 117, olim 38.
saec. X, 28×19.4, membr, foll. 251, col. 1, ll. 35. 41. 43: evangeliorum segmenta cum comm; vix biblicis adnumerandus textus haud integer. Busbeckius Cnstpoli pertulit. Vidi 16 Mart 1887.]

222. Vind. caes. Ness. 180, olim 39.
saec. XIV, 21.7×15.1, chart, foll. 346, col. 1, ll. 32: *Evv* cum comm; desunt Mt 1,1—6,19 Ioh 14,2—16,4 16,7 circ—fin. Busbeck. Cnstpoli pertulit. Vidi 17 Mart 1887.

223. [Vind. caes. Ness. 301, olim 40.
saec. X (al. XIV), 17.7×14.2, membr, foll. 115, col. 1, ll. 32: comm in Mt Lc Ioh sine textu non dignus numero. Vidi 17 Mart 1887.]

224. Vind. caes. Suppl. Gr. 97, olim Kollar. 8.
saec. XII, 14×11.8, membr, foll. 97, col. 1, ll. 19; capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, syn, men, subscr: *Mt.* In Calabria puto scriptus, Neapoli a. 1716 (fortasse ex archivio ss. Apostt.) erat Eusebii Caraccioli. Treschov. inspexit. Alter. cont. Vidi 19 Mart 1887.

225. Vind. caes. Suppl. Gr. 102, olim Kollar. 9.
a. 1192, 13.7×9.8, membr, foll. 171, col. 1, ll. 29; lect, init, *ἀναγν*, syn, men, pict rud: *Evv.* Manu Constantini *βισσχιανίτου* (?). Treschov. inspexit. Alter. cont. Vidi 19 Mart 1887.

226—233 Escurialenses Moldenhauerus in usum Birchii a. circ. 1783 tractavit. Locum habent in Em. Milleri libro: *Cat. des mss. grecs de la bibliothèque de l'Escurial*, Paris. a. 1848. V. cl. Ios. Ferd. Montanus codd quattuor bibliorum Graecorum, undeviginti Novi Testamenti

a. 1870 in usum v. cl. Guilelmi Kellii recensuit, qui catalogum cum Scrivenero communicavit. Cf Car. Graux. de codd Escurial.

---

226. (Ac 108 P 228) Escurial. χ. IV. 17.
saec. XI, in 8, membr, foll. ?; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, pict: *Evv Act Cath Paul* (?); praebet lectt bonae notae; m ser multa correxit; Moldenh. cont (Birch. Esc. 2).

227. Escurial. χ. III. 15.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 158; prol, capp-t, sect, pict: *Evv;* manus a. 1308 multa correxit; folia nonnulla transposuit bibliopegus. Olim Hurtadi de Mendoza. Moldenh. cont locc sell (Birch. Esc. 5).

228. (Ac 109 P 229) Escurial. χ. IV. 12.
saec. XIV, in 8, chart, foll. ?; Eus-t, syn: *Evv Act* [*Cath Paul* (Miller. Evv sola)]; adult deest. Olim Nicol. Nathanielis Cretensis, deinde Andreae Darmarii calligraphi Epidaurii. Moldenh. perl (Birch. Esc. 7).

229. Escurial. χ. IV. 21.
a. 1140, in 8, membr, foll. 296; (lect saec. XIV), pict: *Evv;* desunt Mc 16,16—20 Ioh 1,1—11; lectiones multas haud vulgares habet; manus saec. XIV multa correxit. Manu Basilii notarii Argyropoli. Moldenh. cont (Birch. Esc. 8).

230. Escurial. ϕ. III. 5. (al. *Φ*, vel. y).
a. 1013, in 4, membr, foll. 218, coll. 2; Carp, capp-t, syn, men, (syn, men dupl), subscr, *ῥήμ, στίχ*: *Evv.* Manu Lucae monachi et presbyteri. Moldenh. cont (Birch. Esc. 9).

231. Escurial. ϕ. III. 6. (al. *Φ*, vel y).
saec. XII, in 4, membr, foll. 181; Eus-t, capp-t, lect, syn, men, subscr, *στίχ*: *Evv;* glossam Latinam interlinearem in Mt habet; adult signis damnat manus post quae hic illic schol addit. Moldenh. cont locc sell (Birch. Esc. 10).

232. Escurial. ϕ. III. 7. (al. *Φ*, vel y).
a. 1302, in 4, membr, foll. 288, titl, syn, dupl: *Evv.* Moldenh. perl (Birch. Esc. 10).

233. Escurial. *Υ*. II. 8.
saec. XIII (al. XI), in 8, partim membr partim chart, foll. 279, coll. 2, propter scribendi compendia difficilis lectu; prol, Eus-t, capp-t, *ῥήμ, στίχ*: *Evv* cum comm teste Moldenh. inedito. Olim Matthaei Dandoli (num. 80) Veneti (Birch. Esc. 12).

234. (Ac 57 P 72) Havniensis reg. theol. 1322, olim 1.
a. 1278, 25.3×18.5, membr, foll. 315, coll. 2, ll. 35; Carp, Eus-t, capp-t, lect, syn, men; Euth: *Act Paul* (Phm Hebr) *Cath*

Evv; m ser multa correxit. Manu Theodori Hagiop. (vide Evv 74). Olim Fridr. Rostgaardi qui hunc cod et Evv 235 Venetiis a. 1699 emit. Christ. Gotth. Henslerus cont: *Codd. N. T. Graecorum qui Havniae in bibl. reg. adservantur notitia, adiecta lectionis varietate. Specimen primum,* Havniae a. 1784, p. xvi. 40; alias schedas Hensler. cum Birchio communicavit. Contuli locc sell mense Maio a. 1878. Vide Carolum Graux. *Notices sommaires des mss grecs de la grande bibl. roy. de Copenhague,* Paris. a. 1879.

235. Havniensis reg. theol. 1323, olim 2.
a. 1314, 21.8×15.4, chart, foll. 279, col. 1, ll. 23; capp-t, lect: *Evv*; textu haud vulgaris indolis. Manu Philothei *ἱερομονάχου*. Hensler. cont. Graux. inspexit. Vidi mense Maio a. 1878.

236. [Vacat hic numerus, cui quae olim adsignabantur lectiones ab Evv 440 profluxisse nunc certum est.]

237—259 codices, praeter 241. 252. 254. 258, Moscuenses sunt. Horum plerosque, Alexio Michaelis filio regnante (a. 1645—1676) consilio Niconis patriarchae ab Arsenio monacho ex monasteriis in monte Atho positis coemptos bibliotheca sanctae synodi Moscuae recepit. Omnes contulit Matthaeius (vide supra, p. 249 s).

---

237. Moscuae syn. 42.
saec. X, in fol, membr, foll. 288, pict: *Evv* cum scholiis (Mc Vict); adult sub fin Ioh addita hac nota: *τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον ἐν τοῖσ ἀκριβεστέροισ τῶν ἀντιγράφων οὐχ εὕρηται.* Olim Isaaci *πρώτου ἱερομονάχου* qui cod monasterio Philothei in monte Atho dono dedit. Matthaeius cont (d) *Thess.* p. 242.

238. Mosc. syn. 48.
saec. XI, in fol, membr, foll. 355; capp-t: *Mt* et *Mc* cum comm (Mc Vict). Ex hoc cod edidit Matthaei: *Vict. Ant. cat. in Mc.* Moscuae a. 1775. Matthaei. cont (e) *Thess.* p. 200.

239. Mosc. syn. 47.
saec. XI, in fol, membr, foll. 277; capp-t: *Mc* 16,2—8 *Lc* 1, 1—53 1,70—24,53 *Ioh* 1,1—16,23 cum comm. Olim ut vid monasterii Pantocratoris in monte Atho. Matthaei cont (g) *Thess.* p. 228.

240. Mosc. syn. 49.
saec. XII, in fol, membr, foll. 410, txt rubro comm atram; capp-t: *Evv* cum comm Euth Zig; desunt Mc 8,12—34 14,17—54 Lc 15,32—16,8. Olim monasterii Philothei in monte Atho, deinde Dionysii. Matthaei cont (i) *Thess.* p. 203.

241. (Ac 104 P 120 Ap 47) Dresdae reg. A. 172.
saec. XI, 22.6×17, membr, foll. 353, col. 1, ll. 31; prol, capp-t, capp, titl, syn, men: *Evv Act Paul* (Phm Hebr) *Cath Apoc;* lectt habet bonae notae. Alexius quidam emit Cstpoli a. 1453. A. 1616 cum aliis libris 30 donavit Pachomius mon. monasterio Docheiarii. Fuit Matthaeii qui cont (k) *Thess.* p. 192. Emptus accessit biblioth. Dresd. cum cett Matthaeii codd a. 1788. Tregellesius perl. Vidi mense Ian 1880.

242. (Ac 105 P 121 Ap 48) Mosc. syn. 380.
saec. XII, in 8, membr, foll. 510; syn, men, vers, pict; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc Psalmi* Matthaei. cont (l) *Thess.* p. 187.

243. Mosc. typographei synodalis 13.
saec. XIV vel XIII, in fol, chart, foll. 224: *Mt* et *Lc* cum comm Thphyl; sub finem fragm ex Greg Naz. Olim monasterii *τῶν ἰβήρων* in monte Atho. Matthaei. cont (m) *Thess.* p. 245; fragm Greg Naz edidit in *Lecct. Mosq.* Lipsiae a. 1779.

244. Mosc. typogr. synod. 1.
saec. XII, in fol, membr, foll. 274; pict: *Evv* cum comm Euth Zig. Matthaei. cont (n) *Thess.* p. 202.

245. Mosc. syn. 278, olim 265.
a. 1199, in 4, membr, foll. 246; Eus-t, capp-t, sect, lect, (syn, men m ser): *Evv;* inest fragm chronol Hipp. Manu Iohannis presbyteri. Olim monasterii Batopedii in monte Atho. Matthaei. cont (o) *Thess.* p. 199. Facs apud Sabas. *Spec. pal.* tab. *αι.*

246. Mosc. syn. 261.
saec. XIV, in 4, chart, foll. 189; capp-t, lect, (syn, men m ser): *Evv*; desunt Mt 12,41—13,55 Ioh 17,24—18,20; lectt bonas habet; m ser adscripsit ad marg lectt var. Matthaei. cont (p) *Thess.* p. 263.

247. Mosc. syn. 373.
saec. XII vel XI, in 8, membr, foll. 223; prol, capp-t, sect, can, lect: *Evv;* lectt bonas habet. Olim monasterii Philothei in monte Atho. Matthaei. cont (q) *Thess.* p. 255.

248. Mosc. syn. 277, olim 264.
a. 1275, in 4, membr, foll. 260 (250?); (syn m post): *Evv;* textu similis Evv 71. Manu Meletii monachi Beroea orti iubente Cyro Alypio monasterii s. Georgii *τοῦ μαύρου* oeconomo scriptus. Matthaei. cont (r) *Thess.* p. 197. Facs apud Sabas p. 13 (tab 12?)

249. Mosc. syn. 94.
saec. XI, in fol, membr, foll. 309: *Ioh* cum comm, qui saepe perperam textui admiscetur. Olim monasterii Pantocratoris in monte Atho. Matthaei. cont (s) *Thess.* p. 232.

250. Mosc. syn. sine numero, in cistella lignea repositus.
saec. XIII, in 8, membr, sect: *Ioh* 7,39—21,10; foll. 183—224 ex V^{evv} sunt (vide supra, p. 393.394). Wetst. et Griesb. numero 87 designant. Matthaei. cont (v) *Thess.* p. 265.

251. Mosc. tabularii caesarei.
saec. XI, in 4, membr, foll. 270; Carp, Eus-t, capp-t, sect, pict: *Evv;* cum codice 59 affinis esse videtur. Olim Auxentii cuiusdam. Theoleptus Zigoloras monasterio cuidam a. 1400 donavit. Matthaei. cont (x) *Thess.* p. 256; cf Franc. Delitzsch. (vide Evv 60), p. 37—39.

252. Dresdae reg. A. 145.
saec. XI, 22×17.5, membr, foll. 123, col. 1 (16.5×11.5), ll. 31; capp-t, capp, titl, sect, can, lect, *ἀναγν*: *Evv*; m pr nonnulla correxit, lectt varr addidit. Olim Matthaeii qui cont (z) *Thess.* p. 198. Tregelles. perl. Vidi mense Ian 1880.

253. Olim Moscuensis Nicephori.
saec. XI vel X, in fol, membr, foll. 248; prol, capp-t, sect, can: *Evv* cum scholiis (Mc Vict); Mt 1,1—8 m ser; lectt singg praebet. Olim Nicephori Chersonis et Slabinii archiepiscopi qui Matthaeio commodavit. Matthaei. cont (10) *Thess.* p. 234, item schol in Mc cum catena a. 1775 (vide Evv 238) edita.

254. Dresdae reg. A. 100.
saec. XI vel X, 29.8×23.3, membr, foll. 227, col. 1, ll. 24, textus rubro; capp-t, sect, can, lect, pict: *Lc* et *Ioh* cum comm. Fuit a. 1482 Laurae in monte Atho. Possidebat ipse Matthaei. qui cont (11) *Thess.* p. 248. Tregelles. perl. Vidi mense Ian 1880.

255. [Mosc. syn. 139.
saec. XII vel XIII, in fol, membr, foll. 299 (1—8 et 299 chart): comm in Mt Ioh Mc Lc cum textus libere immutati fragmentis (Mt Ioh Chrys, Mc Vict, Lc Tit). Olim Dionysii *ἱερομονάχου τοῦ ῥήτορος καὶ τῶν φίλων* (vide Evv 76). Matthaei. cont (12) *Thess.* p. 222. Codicibus biblicis haud adnumerandus.]

256. [Mosc. syn. 138 et typographei synodalis 3.
saec. IX, in fol, membr, voll. 2, foll. 147, pict: comm in Mt Ioh Lc Mc cum textus fragmentis (Mc Vict). Matthaei. cont (13.14) *Thess.* p. 218.220.]

257. [Mosc. syn. 120 est O^{evv}, vide supra, p. 384.]

258. Dresdae reg. A. 123.
saec. XIII, 21.2×16.5, membr, foll. 168, col. 1, ll. 27.28; lect, syn, pict: *Evv.* Dassdorf. cont in usum Matthaeii (17) *Thess.* p. 317. Tregelles. perl. Vidi mense Ian 1880.

259. Mosc. syn. 45.
saec. XI vel X, in fol, membr, foll. 263; Carp, Eus-t, prol, capp-t, sect, can, syn, men: *Evv* cum comm (Mc Vict); adult sub finem Ioh hac addita nota: *εὕρηται ἔν τισιν ἀντιγράφοισ καὶ τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον προσκείμενον εἰσ τὸ κατὰ ἰωάννην εὐαγγέλιον*; textus saepe cum Evv 250 consentit. Olim monasterii *τῶν ἰβήρων* in monte Atho. Matthaei. cont (a) *Thess.* p. 237, etiam comm in Mc edidit (ut Evv 238).

260—469 primus Scholzius adhibuit, integre conlatis quinque 262. 299.300.301.346, maxima ex parte undecim 260.270.271.277.284. 285.298.324.353.382.428.

260. Par. nat. Gr. 51.
saec. XIII (al. XII), 30.5×22.4, membr, foll. 241, col. 1, ll. 24; prol, arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), can, pict (cf Bordier. p. 181): *Evv*; *ἐκ τοῦ κατά* (vide Evv 69). Olim, ut Evv 309, domini Trichet du Fresne. Scholz. cont max part. Martin. p. 53. Vidi 8 Nov 1884.

261. Par. nat. Gr. 52.
saec. XII (al. XIV), 28.1×22.7, membr, foll. 175; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), (non can), lect, (init m ser), *ἀναγν*, (subscr, *στίχ* m ser): *Evv*; pagg. 1—28 chart, saec. XV et XVI Mt 1,1—10,21 Ioh 21,19—25; desunt Mt 10,21—11,1 14,25—19,21 Lc 24,39—53 Ioh 20,15—21,19. Olim in monasterio Prodromi (ut Evv 87). Scholz. cont locc sell. Vidi 11 Nov 1884.

262. Par. nat. Gr. 53.
saec. X (al. XII), 32.9×25, membr, foll. 212, coll. 2, ll. 27, capp-t, capp, (hic illic titl), sect, can, harm in ima pagina (Lc Ioh sect m ser, can, harm desunt), subscr ut *Λ*: *Evv*; Lc *ἐκ τοῦ κατά*; textus multa bonae notae habet. In Italia puto scriptus, Constantinopoli a. circ. 1735 in Europam delatus. Scholz. totum cont, *Curae*, p. 42 s, *Reise*, p. 11—16. Martin. p. 54 s. Vidi 17 Nov 1884.

263. (Ac 117 P137) Par. nat. Gr. 61.*
saec. XIII vel XIV, 21.1×15.7, membr, foll. 294, col. 1, ll. 28.29; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), (non can), lect, subscr, *στίχ*: *Evv Act Cath Paul* (Thess Hebr); textum habet conlatione dignum; non inest Apoc. Olim Boistallerii (cf Evv 10). Scholz. cont locc sell. Martin. p. 54. Vidi 28 Mai 1885.

264. Par. nat. Gr. 65.
saec. XII (al XIII), 20.5×14.2, membr, foll. 287 (foll bibliopegus transposuit), col. 1, ll. 20; capp-t, capp, titl, sect (Mc 236 : 16,12), can, harm in ima pag, syn, subscr, *στίχ*: *Evv*; desunt Mt

1,1—7,14 14,31—15,24 15,37—16,24 17,8—18,7 Lc 18,17—30 Ioh 5,23—36 6,69—7,12 21,23—fin; non nisi m sec Mc 8,27—10,35 Lc 9,52—11,36. Paulus Lucas ex oriente Parisios a. 1718 adtulit. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 56. Vidi 9 Iun 1885.

265. Par. nat. Gr. 66.
saec. XII (al. X), 25.1×19, membr, foll. 372, col. 1, ll. 19; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), can: *Evv*; Mt 13,24—33 supplet m sec sub Mt fin (m pr hoc loco exemplaris nisi fallor folia duo pro uno evolvit). Olim Philiberti de la Mare 564. Scholz. cont Mt et locc sell in cett evv. Burgon. laudat textum. Martin. p. 66. Vidi 11 Iun 1885.

266. Par. nat. Gr. 67.
saec. XIII vel XIV (al. X), 24.2×16.6, membr, foll. 282, col. 1, ll. 23; capp-t, capp, titl, sect (Mc 237 : 16,15), (non can), lect plen, syn, men, subscr, vers: *Evv*. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 57. Vidi 11 Iun 1885.

267. Par. nat. Gr. 69.
saec. XII vel XIII (al. X), 20.5×15.5, membr, foll. 396 (olim 418), col. 1, ll. 19; prol, capp-t, sect (Mc 241 : 16,19), can in eadem lin in Mt Mc, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ*: *Evv*; desunt Mt 1,1—8 Mc 1,1—7 Lc 1,1—8 24,50—Ioh 1,12; sub fin lectt eccles paucae. Olim Arsenici hierom., deinde a. 1605 Nicod. papae et hierom. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 58 et facs. Vidi 12 Iun 1885.

268. Par. nat. Gr. 73.
saec. XII, 24.7×19.5, membr, foll. 217, coll. 2, ll. 25; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), can, lect, (init m sec), syn, men, (pict): *Evv*. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 60. Vidi 13 Iun 1885.

269. Par. nat. Gr. 74.
saec. XII (al. XI), 23.8×19.8, membr, foll. 215, col. 1, ll. 28; (Eus-t m ser), prol in Ioh, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), vers, pict: *Evv*; Lc 24,50—53 m ser. Olim Henrici IV regis. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 16 Ian 1885.

270. Par. nat. Gr. 75.
saec. XII (al. XI), 18.3×13.3, membr, foll. 346, col. 1, ll. 19; capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), can, syn, men, pict: *Evv*; teste Burgonio textus insolitae indolis. Olim Romae in bibliotheca s. Silvestris de urbe. Scholz. cont max part. Bordier. p. 136. Martin. p. 61. Vidi 16 Iun 1885.

271. Par. nat. Suppl. Gr. 75.
saec. XI (al. XII), 19.2×13.2, membr, foll. 252, coll. 2, ll. 22; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), can, pict: *Evv*. Scholz. cont max part. Martin. p. 62. Vidi 22 Aug 1885.

272. Lond. mus. Br. Add. 15581.
saec. XI vel XII, 14,3×12,5, membr, foll. 218 (foll a bibliopego transposita), col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, sect, (non can): *Evv;* Mt 16,2.3 deest. Olim Melchis. Thevenoti († 1692); deinde Par. nat. Gr. 76; deinde Thom. Roddii bibliopolae quo vendente in museum Brit. devenit. Scholz. cont locc sell. Vidi 11 Iul 1883.

273. Par. nat. Gr. 79.
saec. XIII (al. XII), 22×16, membr, foll. 201, col. 1, ll. 29—31; Carp, Eus-t, capp-t cum harm, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), can, syn, men, (et. syn, men m ser), subscr, vers: *Evv; μετροφάνης* quidam saec. XV supplet Ioh 14,14—19,37; insunt fragmenta varia chronol et exeget. Frater videtur esse Evv 4. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 62. Vidi 23 Iun 1885.

274. Par. nat. Suppl. Gr. 79.
saec. X, 23.8×16.6, membr, foll. 232, col. 1, ll. 26, bene exaratus; capp, titl, sect (Mc 239 : 16,17), (non can), lect, init, mus rubr ad lectt, syn, men: *Evv;* Mt 16,2.3 deest; app. brevior Mci additur in mg, vide facs apud Martin; desunt Mc 1,1—16 6,21—54 Joh 1,1—20 3,18—4,1 7,23—42 9,10—27 18,12—29 ex quibus man nov nonnulla supplet. Olim Maximi Panagiotae protocanonarchae Callipoli. Scholz. et Burgon. perl. Martin. p. 63—65 et facs. Vidi 19 Iun 1885.

275. Par. nat. Gr. 80.
saec. XII (al. XI), 25.6×20.8, membr, foll. 230, col. 1, ll. 24; prol, arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can: *Evv;* Olim Memmianus. Scholz. perl. Martin. p. 65. Vidi 23 Iun 1885.

276. Par. nat. Gr. 81.
a. 1092, 20.1×14.5, membr, foll. 307, col. 1, ll. 21; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, lect, plen, init, pict, vers: *Evv;* insunt fragmenta varia de evangelistis, evangeliis, etc. Manu Nicephori monachi in monasterio Meletii. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 65. Vidi et annum detexi 21 Iun 1885.

277. Par. nat. Gr. 81. A.
saec. XI (al. XII vel XIII), 16.9×13, membr, foll. 261, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, lect, (*ἀναγν* m sec continuo numeratae), (syn, men saec. XV), subscr, *στίχ*, (pict m sec): *Evv.* Scholz. cont max part. Martin. p. 66. Vidi 27 Iun 1885.

278. Par. nat. Gr. 82.
a. 1072 (al. XII), 20.2×15, membr, foll. 305, col. 1 (12.7×9.5), ll. 21; Carp, Eus-t, capp, titl. sect (Mc 234:16,9), can, lect, init, syn, men, vers, pict (man Ioh Proch): *Evv;* Mt 13,43—17,5 saec. X. Manu

Methodii monachi et presbyteri. Olim Mazarini. Scholz. cont locc sell. Vidi 30 Iun 1885.

279. Par. nat. Gr. 86.
saec. XII, 17.4×13.7, membr, foll. 250, col. 1, ll. 23—26; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can, lect, syn: *Evv.* Ios Georgirenus, archiepisc. Sami cod ex Patmo Parisios pertulit et Ludovico Magno regi a. 1676 dono dedit. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 67. Vidi 3 Iul 1885.

280. Par. nat. Gr. 87.
saec. XII, 18.8×14.1, membr, foll. 177, col. 1, ll. 25.26; capp-t, capp, titl, sect (Mc 237:16,19), can passim, syn, subscr, στίχ in Mt: *Evv;* nihil deest. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 68 fallitur de lacunis. Vidi 3 Iul 1885.

281. Par. nat. Gr. 88.
saec. XII, 21.3×15.6, membr, foll. 249, col. 1, ll. 22.23; Eus-t, capp, titl, sect in Mt Mc, (non can), (lect m ser, raro m pr), subscr in Ioh: *Evv.* Meletius eremita dono dedit monasterio τῆς ὑπεραγίας θ̄κ̄ου τοῦ ἱέρακ̄ς. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 68. Vidi 4 Iul 1885.

282. Par. nat. Gr. 90.
a. 1176, 17.8×12.8, membr, foll. 150, coll. 2, ll. 33.34; arg, capp-t, capp, titl, (sect, [Mc 235:16,12] m sec), (non can), lect passim, subscr: *Evv;* in tegumento saec. XIV, 34.2 × 28, membr, fol. 1, coll. 2, ll. 25: *Evl σάββ. δ΄ τ. νηστ.* Scholz. cont locc sell. Martin. p. 68. Vidi 8 Iuli 1885.

283. Par. nat. Gr. 92.
saec. XIII (al. XIV), 19.1×12.7, membr, foll. 159, col. 1, ll. 31.33; capp, titl; *Evv;* m saec. XVI supplet Mt 8,2—13,10 19,7—21,2 23,16—24,33 Ioh 18,11—36 foliis chartaceis. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 69. Vidi 8 Iul 1885.

284. Par. nat. Gr. 93.
saec. XIII, 19.4×15, membr, foll. 254, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234;16,9), can, hic illic lect, (syn, men m ser), subscr, pict (nubes sine manu, Ioh Proch): *Evv;* adult deest nisi m ser. Olim Tellerii (vide Evv 11) num. 159 et Petri Stellae num. 176. Scholz. cont max part. Martin. p. 69. Vidi 8 Iul 1885.

285. Par. nat. Gr. 95.
saec. XV (al. XIV), 19.9×13.8, membr, foll. 246, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, subscr, pict: *Evv;* adult signis damnatur. F. Aug. Iustinianus dono dedit Ioannae Mariae Cataneo. Tellerii 58. De Louvois cont in usum Kusteri (Paris. 1). Wetst. et Griesb. 10. Scholz. cont max part. Martin. p. 70. Vidi 20 Iul 1885.

286. Par. nat. Gr. 96.
a. 1432, 21.7×14, chart, foll. 264, col. 1, ll. 21; Carp, capp-t, capp, titl, sect (Mc 232:16,6), can: *Evv;* subiungitur canon paschalis 1432—1502. Manu(?) Callisti hieromonachi, canon (an ipse codex integer?) manu Davidis *τοῦ ῥαιδεστίνου* iussu Callisti exaratus. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 70. Vidi 23 Iuli 1885.

287. Par. nat. Gr. 98.
a. 1478, 23.9×14.1, chart, foll. 322, col. 1, ll. 18.19; capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), pict: *Evv.* Georgius Hermon. (vide Evv 17.30a) scripsit in usum Dav. Chambellani. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 70. Vidi 26 Nov 1884.

288. Ox. Bodl. Canonici Gr. 33: **Matth.** [Scr. 487.]
Par. nat. Gr. 99: **Luc.**
Par. Instituti 3 in Quarto: **Ioh.** [Scr. 471.]
saec. XV, 24×15, chart, foll. 90 et 93 et 67, col. 1, ll. 18; capp (et. capp Latt), titl: *Mt Lc Ioh;* Mc sive fasc *ιγ′—ιθ′* deest. Georg. Herm. (vide Evv 17 et 30a) scripsit. Matt erat Antonii Dizomaei (cf infra Evv 522—525); Lc erat Germani Brixii, deinde Iac. Tusanni; Ioh erat C. Emmerei Sanguintiniani, deinde Henr. Iac. Nonpar. de Caumont, ducis de la Force († 1726), deinde Antonii Moriau, qui bibliothecae urbis Paris. concessit unde accepit bibliotheca Instituti. Scholz. cont locc sell in Mt. Martin. p. 70 de Lc. Vidi Oxoniae 7 Febr 1883, Paris. 21 et 25 Nov 1884.

289. Par. nat. Gr. 100 A.
a. 1625, 18×12.2, chart, foll. 336, col. 1, ll. 19; capp Latt: *Evv.* Lucas *ἀρχιθύτης* scripsit. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 71. Vidi 23 Iul 1885.

290. Par. nat. Suppl. Gr. 108.
saec. XIII vel XIV, 21.9×14.5, chart, foll. 259, col. 1, ll. 22; arg, capp-t cum harm, capp, lect, init, *ἀναγν,* syn, subscr, *στίχ,* vers: *Evv.* Olim Sorbonnae. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 71. Vidi 25 Aug 1885.

291. Par. nat. Gr. 113.
saec. XIII (al. XII vel XIV), 18.5×13.2, membr, foll. 290, col. 1, ll. 20; prol, arg, capp-t, capp, titl, init, *ἀναγν: Evv;* scholia pauca insunt. Olim presbyteri Nicolai *μαυροματ.* Scholz. cont locc sell. Martin. p. 71. Vidi 22 Aug 1885.

292. Par. nat. Gr. 114.
saec. XIII (al. XI), 18.5×11.2, membr, foll. 290, col. 1, ll. 19.22; mann plur; capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can, lect, (syn m

ser), pict: *Evv;* desunt Mt 1,1—7,13 Ioh 19,5—fin. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 72. Vidi 22 Aug 1885.

293. Par. nat. Gr. 117.
a. 1262 (sic), 13.3×8.9, membr rescr, foll. 340, col. 1, ll. 20. 19.23; (videtur scriptura prior saec. IX vel X, unc, coll. 2: Evl esse); prol, arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), syn, subscr, στίχ, pict: *Evv;* Mc 1,1—3,8 m ser. Manuel Irenaei filius scripsit iussu Blasii monachi. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 73. Vidi 26 Aug 1885.

294. Par. nat. Gr. 118.
a. 1291, 11.5×8.8, membr, foll. 238 (239), col. 1, ll. 19—24; capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can (post fol. 120), lect, init, pict: *Evv;* deest Mt 1,18—11,14. Petrus monachus scripsit Hierosolymis *ἐντὸσ τοῦ ἁγίου τάφου.* Georgirenus (vide Evv 279) Patmi Paris. a. 1676 adlatum Ludovico XIV dono dedit. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 73. Vidi et annum detexi 28 Aug 1885.

295. Par. nat. Gr. 120.
saec. XIII, 11.5×7.1, membr, foll. 239, col. 1, ll. 24.25; capp-t, capp, titl: *Evv;* Mt 1,1—12 saec. XVI vel XVII. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 74. Vidi 28 Aug 1885.

296. (Ac 124 P 149 Ap 57) Par. nat. Gr. 123 et 124.
saec. XVI, 12.4×8,8, membr, foll. 257 et 303, col. 1, ll. 20; capp Latt: *Evv Act Paul* (Phm Hebr) *Cath Apoc* (ex editis?). Angelus Vergecius scripsit, (et. P 151), ad cuius calami ductus ferunt typos officinae reg. Paris. quibus etiam R. Steph. usus est formatos esse; numerus 1428 quem Martin. sub fin legere sibi visus est *ἀμήν* Vergecii usitatum est. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 74. Vidi 29 Aug 1885.

297. Par. nat. Suppl. Gr. 140.
saec. XII, 13.7×9, membr, foll. 196, col. 1, ll. 28; capp-t, (non titl), sect hic illic, lect, init, syn, men: *Evv;* adult deerat, manus tamen serior folio exscisso folia duo suppl cum adult; f. 186 nonnulla Gerasimi de fide. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 74. Vidi 22 Oct 1885.

298. Par. nat. Suppl. Gr. 175.
saec. XII, 19×13.9, membr, foll. 222, col. 1, ll. 27.28; capp-t, capp, titl, sect (Mc 231:16,2), (non can), lect, init, *ἀναγν*, syn, men: *Evv.* Olim bibliothecae publicae Iesuitarum Lugduni erat. Scholz. cont max part. Martin. p. 75. Vidi 3 Oct 1885.

299. Par. nat. Gr. 177.
saec. X vel XI, 27.7×20.9, membr, foll. 328, col. 1, ll. 24; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,8^{b}), can, subscr,

pict: *Evv* cum comm (Mc Vict). insunt fragmenta nonnulla de locis quibusdam. Scholz. cont totum. Martin. p. 75. Vidi 6 Oct 1885.

300. Par. nat. Gr. 186.
saec. XI, 33.2×23.3, membr, foll. 209, col. 1, ll. 36; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237), can: *Mt Mc Lc* cum comm (vide Evv 20). Olim Fonte-Blandensis. Scholz. cont totum. Martin. p. 77.

301. Par. nat. Gr. 187.
saec. XI vel XII, 34.1×26.8, membr, foll. 221, col. 1, ll. 22 comm 48; capp-t, sect, (non can), subscr, *στίχ*: *Evv* cum comm (Mc Vict); adult sub fin Ioh. Olim Boistallerii (vide Evv 10). Scholz. cont totum. Martin. p. 78. Vidi 6 Oct 1885.

302. [Par. nat. Gr. 193.
saec. XVI, in fol, chart, foll. 172: schol in Mt et Lc. Non manu Hermonymi scriptus. Olim Mazarini. Numero non dignus. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 79. Vidi 28 Oct 1885.]

303. Par. nat. Gr. 194. A.
a. 1255, 29.2×23.3, chart, foll. 321, col. 1, ll. 33; (syn m ser), vers: *Evv* cum comm Thphyl manu Nicandri monachi; foll. 2—9 saec. XIV (al. XI), membr, coll. 2, ll. 20: *Ioh* 1,1—3,29 ex schola Ioasaphi quod ad scripturam attinet: foll. 320.321 saec. X, membr, coll. 2, ll. 32: ex Chrys hom in Mt 13 et 14 MPG 57, 215—217; fol. 1 fragm patrist saec. XII, coll. 2, ll. 35. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 79. Vidi 27 Aug 1885.

304. Par. nat. Gr. 194.
saec. XII (al. XIII), 27.6×21.7, membr, foll. 242, col. 1, ll. 31—33; *Mt Mc* cum comm; deest Mc 14,16—25; textus bonae notae. Olim Foucqueti, olim Caroli de Montchal archiepiscopi Tolosani, olim Tellerii. „Anonymus Tolosanus" apud Possinum, *Cat. Gr. patr. in Mc*, Romae a. 1673. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Martin. p. 79. Vidi 16 Feb 1885.

305. Par. nat. Gr. 195.
saec. XIII, 31.4×23, chart, foll. 261, col. 1. ll. 51.54; capp-t in unum sub init conlectae (vide Evv 12), capp, titl, (sect passim, lect, init m ser): *Evv* cum comm Euth Zig; Ioh 21,6—fin m ser; foll. 1.2. 260.261 saec. XI, membr, coll. 2, ll. 32 patristica. Olim Mazarini. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 80. Vidi 20 Oct 1885.

306. Par. nat. Gr. 197.
saec. XII, 28.2×20.5, membr, foll. 559, col. 1, ll. 25: *Mt Ioh* cum comm Thphyl; desunt Ioh 21,1—8.24.25. Olim Boistaller. (vide Evv 10). Martin. p. 81. Vidi 2 Nov 1885.

307. [Par. nat. Gr. 199.
saec. X vel XI, 29×22.4, membr, foll. 306, col. 1, ll. 30: comm in Mt et Ioh ex Chrys; textus vix integer; fortasse ex Evv 308 exscriptus. Scholz. cont. locc sell. Martin. p. 81. Vidi 2 Nov 1885.]

308. [Par. nat. Gr. 200.
saec. X vel XI (al. XII), 28.1×22.7, membr, foll. 187, col. 1, ll. 27; comm in Mt et Ioh ex Chrys; txt in mg (!) vix integer et ut vid m post. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 81. Vidi 2 Nov 1885.]

309. Par. nat. Gr. 201.
saec. X vel XI (al. XII), 26×19.8, membr, foll. 303, col. 1, ll. 37; text unc: *Mt Ioh Lc Mc* cum comm (Mt et Ioh Chrys, Lc Tit, Mc Vict). Olim domini du Fresne. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl (ut supra, p. 153), p. 282—287. Martin. p. 81. Vidi 2 Nov 1885.

310. Par. nat. Gr. 202.
saec. XII (al. XI), 31×20.7, membr, foll. 378, col. 1, ll. 27; text rubr (vide Evv 196): *Mt* 1,7—12,37 16,4+ cum comm. Arsenius praepositus monasterio s. Sabae dono dedit. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 82. Vidi 2 Nov 1885.

311. Par. nat. Gr. 203.
saec. XII, 35.2×29.4, membr, foll. 357, col. 1, ll. 28: *Mt* cum comm Thphyl; „deest Mt 1,1—5,4" (non excussi). Olim Mazarini. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 83. Vidi 2 Nov 1885.

312. [Par. nat. Gr. 206.
a. 1307 [1308], 26×20.5, membr, foll. 87, col. 1, ll. 30 etc: comm Vict in Mc; textus non integer numero non dignus est. Scriptus iussu *τοῦ κυρίου γάλτρου τοῦ βερ* [*γτ*?] (Gardth. dicit „aus Bergamo)". Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Martin. p. 83. Vidi 3 Nov 1885.]

313. Par. nat. Gr. 208.
saec. XV (al. XIV), 30.2×21, chart, foll. 460, col. 1, ll. 32.28, text rubr: *Lc* 1,1—12,16 cum comm uberr. Olim Mazarini. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 83. Vidi 5 Nov 1885.

314. Par. nat. Gr. 209.
saec. X (al. XII), 28×20.3, membr, foll. 349, col. 1, ll. 32; titl; text unc: *Ioh* cum catena Cramerianae prorsus dissimili. Olim Boistallerii (vide Evv 10). Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Martin. p. 83. Vidi 14 Oct 1885.

315. Par. nat. Gr. 210.
saec. XIII? (al. XII. XIV. XV), 27.7×19.4, membr, foll. 156, col. 1, ll. 23—31; *Ioh* cum comm; desunt 1,1—21 14,25—15,16 21,33—fin. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 84. Vidi 5 Nov 1885.

316. Par. nat. Gr. 211.
saec. XIV (al. XII vel XIII), 34×22, chart, foll. 129, col. 1, ll. 33; capp, titl: *Ioh* 1,16—12,25 *Lc* 18,18—fin cum comm. Constantinopoli delatus. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 84. Vidi 5 Nov 1885.

317. Par. nat. Gr. 212.
saec. XII, 32.7×23.6, membr, foll. 352, col. 1, ll. 29: *Ioh* 10, 9—fin cum comm. Olim Medicaei (vide Evv 42). Scholz. cont locc sell. Martin. p. 84. Vidi 6 Nov 1885.

318. Par. nat. Gr. 213.
saec. XIV vel XV (al. XVI), 34×23.8, membr, foll. 16, coll. 2, ll. 58.63; txt rubr: *Ioh* 7,9—12,8 cum comm; adult fol. 3 v, b, l. 8 inest. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 84. Vidi 6 Nov 1885.

319. [Par. nat. Gr. 231.
saec. XII, 21.1×16, membr, foll. 203, col. 1, ll. 33: comm in Mt et Ioh: txt vix integer numero non dignus est. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 84. Vidi 11 Nov 1885.]

320. Par. nat. Gr. 232.
saec. XII (al. XIII vel XIV), 22.9×17.3, membr, foll. 392, col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl: *Lc* cum comm. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 85. Vidi 11 Nov 1885.

321. [Par. nat. 303: est Evl 101.]

322. [Par. nat. 315: est Evl 14.]

323. [Par. nat. Suppl. Gr. 118.
saec. XIV vel XV (al. XVI vel XVII), 21×14.3, chart, foll. 94 [pp. 188], col. 1, ll. 28: pp. 111—121 varia „ex Mt inde a 6,8 usque ad 24,44" (non excussi); numero non dignus; inest fabula de Calila et Dimna Graece versa. Martin. p. 85. Vidi 22 Oct 1885.]

324. (Apl 32) Par. nat. Gr. 376.
saec. XIV (al. XIII), 18.6×12.8, membr, foll. 315, col. 1, ll. 29: Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, (syn, men et catalogus imperatorum m ser): *Evv;* foll. 1—145 Apl non excussi; foll. 140—145 lectt pro *μεγ. ε′* et *παρασκ* non dignae sunt qui numerum Evl 97 retineant. Olim Mazarini. Scholz. cont max part. Martin. p. 85. Vidi 10 Nov 1885.

325. [Par. nat. Gr. 377: est Evl 98.]

326. [Par. nat. Gr. 378.
saec. XIV, 24.1×16.2, chart, foll. 255, col. 1, ll. 31 etc: homiliae in lectt dominicales, numero non dignae. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 86. Vidi 11 Nov 1885.]

327. [Par. nat. Gr. 380: est Evl 99.]

328. [Par. nat. Gr. 381: est Evl 100.]

329. Par. nat. Coisl. Gr. 19.
saec. XII (al. XI), 32.6×23.6, membr, foll. 321, col. 1, ll. 25 comm 50; capp-t in Ioh: subscr in Lc, *στίχ* Lc Ioh: *Evv* cum comm (Mc Vict); Mt 25,36—fin al man sine comm; Mt 14,11—20 caret comm; comm in Lc et Ioh uberr; „bonae notae". Mtf. *Bibl. Coisl.* p. 62 s. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 86. Vidi 29 Aug 1885.

330. 8^{pe}. (Ac132P131) Petr. caes. Muralt. 101 (XI, 1.2.330).
saec. XII, 22.7×17.5, membr, foll. 289, col. 1, ll. 30; Carp, Eus-t, prol Cosm, capp-t, syn, men, pict 10: *Evv Act Cath Paul;* inest frag Evl. Olim Laurae in monte Atho. Erat Par. nat. Coisl. Gr. 196; Mtf. *Bibl. Coisl.* p. 249 s. Scholz. cont locc sell. Muralt. cont (8). Martin. p. 86. Scr. bis numerat 330 et 476.

331. Par. nat. Coisl. Gr. 197.
saec. X vel XI (Mtf. XII), 24×17.5, membr, foll. 275, col. 1, ll. 20; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 235:16,12), can, lect, init: *Evv.* Olim Hectoris d'Ailli episcopi Tullensis qui a. 1530 codicem bibliothecae urbis Tulli dono dedit. Mtf. *Bibl. Coisl.* p. 250. Scholz. cont locc sell. Martin. p. 87. Vidi 1 Oct 1885.

332—342 codd universitatis Taurinensis descripsit Iosephus Pasinus, *Codd. mss. bibl. reg. Taurin. Athenaei*, Taurini a. 1742, part. 2 (Pasini numeros uncis inclusos addo). Cf Scholz. *Bib.-krit. Reise*, p. 68. 69.

---

332. Taurini univ. Ç. II. 4, (20).
saec. XII (al. XI), 31.1×23.3, membr, foll. 304, col. 1, ll. 33; capp-t, capp, titl, pict (cf Pasin.): *Evv* cum comm (Mc Vict); fol. C v nominatur Gabriel episc. Philadelphiae. Inligatus a. 1258 (sic). Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 9 Feb 1886.

333. Taur. univ. B. I. 9, (4).
a. 1214, 34.6×26, chart, foll. 377, col. 1, ll. 45 etc; *Mt* et *Ioh* cum catena quae Nicetae *τοῦ σερρῶν* nomen prae se fert. Olim Arsenii archiep. Monembasiae deinde Gabrielis episc. Philadelphiae, quorum uterque teste Pasino sub fin saec. XVI in Italia degebat. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 8 Feb 1886.

334. Taur. univ. B. III. 8, (43).
saec. XII vel XIII (al. XIV), 28.6×21.6, membr, foll. 267, col. 1, ll. 30; prol, capp-t, capp, titl: *Mt Mc* cum comm. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 8 Feb 1886.

335. Taur. univ. B. III. 2, (44).
saec. XVI, 28.7×20.7, chart, foll. 110, col. 1, ll. 29; (prol, arg, *στίχ* in Mt): *Evv.* Scholz. et Burgon. perl. Vidi 8 Feb 1886.

336. [Taur. univ. B. II. 17, (101).
saec. XVI, 30.2×21.5, chart, foll. 191+, col. 1, manibus plur: λόγοι ex patribus in locos ut vid Lucae, numero non digni. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 8 Feb 1886.]

337. [Taur. univ. B. III. 25, (52).
saec. XII, 28.5×22.6, membr, foll. 114, coll. 2, ll. 28: loci ex Mt cum cat, numero non digni. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 8 Feb 1886.]

338. Taur. univ. B. VII. 33, (335).
saec. X (al. XIII), 14×10.7, membr, foll. 362, col. 1, ll. 18, exquisite exaratus; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can: *Evv;* Ioh 5,4 et adult signis damnantur. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 9 Febr 1886.

339. (Ac 135 P 170 Ap 83) Taur. univ. B. V. 8, (302).
saec. XIII, 21.6×15.7, membr, foll. 200, coll. 2, ll. 56. 58; manibus tribus exaratus; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237: 16,15), can, syn, men; Euth in Ac C P: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc;* item *Psalmi;* insunt epistula Pilati cum responso et Hipp de Mariae geneal; librorum ordo hodie inversus est. Scholz. F. I. A. Hort. (cf Scr. *Intr.*[3] p. 215, adn. 1), Burgon. perl. Vidi 8 Feb 1886.

340. Taur. univ. B. VII. 16 (sic), (344).
saec. XIV (al. XI), 14.8×10.6, membr, foll. 243, col. 1, ll. 21.22; capp-t, (capp, titl, sect, init m ser): *Evv*; m ser multa correxit. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 9 Feb 1886.

341. Taur. univ. B. VII. 14, (350).
a. 1296, 15.3×12.3, membr, foll. 268, col. 1, ll. 24; Carp, capp-t, lect: *Evv.* Manu Nicetae Mauroni lectoris. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 8 Feb 1886.

342. Taur. univ. B. V. 24, (149).
saec. XIII (al. XIV), 20.3×15.5, membr, foll. 300, col. 1, ll. 21; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, pict: *Evv.* Scholz. et Burgon. perl. Vidi 8 Feb 1886.

343—353 Mediolan. Ambros. adiit Scholz. *Bib.-krit. Reise,* p. 70—73.

---

343. Mediolani Ambrosianus H. 13 sup.
saec. XI (al. XII), 17.3×12.1, membr, foll. 263, col. 1, ll. 21; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 242:16,20), can, (lect m ser), pict: *Evv.* Manu Antonii mon. et presbyt. 1 Sept die dominica *ἰνδικτιοσ δὲ ἀνύουσα ἡ τρίτη* scriptus. Scholz. cont Mt et Ioh. Burgon. perl. Vidi 17 Feb 1886.

344. Med. Amb. G. 16 sup.
saec. X (al. XII), 16.4×12.2, membr, foll. 327, col. 1, ll. 19; (Carp saec. XII), capp-t, capp, titl, sect (Mc 237:16,14), (non can), (lect, syn m ser), subscr: *Evv* valde mut; m sec multa corr et Lc 13,21—16,23 22,12—27 23,45—Ioh 21,12 foliis chartac supplevit; Mt 16,2.3 deest sine signo; m post erasit Mt 1,1—10 Mc 8,7—13 Lc 1,57—62 2,3—15 et iterum scripsit; Ioh 21,12—25 deest. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 17 Feb 1886.

345. Med. Amb. F. 17 sup.
saec. XI, 14.8×11.4, membr, foll. 375, coll. 2, ll. 15: capp, titl, sect (Mc 237:16,16), can, lect, (syn, men m rec), subscr, ῥήμ, στίχ, vers, pict Ioh: *Evv;* Mt 1,11 *ἰωσ. δὲ ἐγ. τὸν ἰωακείμ*; deest Mt 1,1—10. Scholz. cont locc sell. Vidi 19 Feb 1886.

346. Med. Amb. S. 23 sup.
saec. XII, 22.3×16.5, membr, foll. 168, col. 1, ll. 31.32; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), lect, syn, men, subscr, ῥήμ, στίχ: *Evv;* deest Ioh 3,26—7,52; praebet lectt singulares, ut Mt 1,16 ubi solus inter codd Graecos lectionem versionum veterum Lat et Syr habet *ἰωσὴφ ᾧ μνηστευθῆσα παρθένοσ μαριὰμ ἐγέννησεν ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν*; insunt varia tam historica quam exegetica. In Calabria ut vid exaratus „Callipoli in Salentinis" a. 1606 emptus est. Affinis est Evv 13. 69. 124 (cf Evv 13). Nescio qui in usum Ferrari contulerunt, v. cl. Cerianius locc sell cont. Burgon. et Rosius cont Lc 21,37—24,53. Facs apud Abbott. (ut Evv 13). Vidi 18 Feb 1886.

347. Med. Amb. R. 35 sup.
saec. XII, 23.1×16,5, membr, foll. 245, col. 1, ll. 25; Carp, capp-t cum versibus heroicis, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, lect: *Evv;* adult sub fin Ioh. Manu Constantini Chrysographi. Scholz. cont locc sell. Vidi 19 Feb 1886.

348. Med. Amb. B. 56 sup.
a. 1022, 19.6×14.9, membr, foll. 187, coll. 2, ll. 30. 31; Carp, Eus-t, prol, capp, titl, sect (Mc 236:16,11), can, lect, syn plen, men: *Evv;* Mt 16,2.3 Ioh 5,4 adult signis damnantur. In Calabria exaratus. Scholz. cont locc sell. Martinus* hunc codicem ex familia 13. 69. 124. 346 esse censet. Burgon. perl. Facs *Pal. soc.* 9,130. Vidi 12 Febr 1886.

349. Med. Amb. F. 61 sup.
a. 1322, 22.6×15, chart, foll. 399, col. 1, ll. 14—25; capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), syn, men, subscr, (vers m ser): *Evv;* folia multa in Ioh transposita sunt. Emptus in Corcyra. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 17 Feb 1886.

350. Med. Amb. B. 62 sup.
saec. XI, 20×15.8, membr, foll. 305, col. 1. ll. 21; capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), lect, init, (syn, men saec. XIV), pict: *Evv;* Mt 1,1—4,25 saec. XVI; deest Ioh 21,8—fin. Scholz. cont locc sell. Vidi 13 Feb 1886.

351. Med. Amb. B. 70 sup.
saec. XII (al. XI), 21.6×15.4, membr, foll. 268, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, capp-t, sect (Mc 233:16,8), can, subscr: *Evv*; hic illic Lat inter lin saec. XV addita. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 13 Feb 1886.

352. Med. Amb. B. 93 sup.
saec. XI (al. XII), 24.8×18.8, membr, foll. 219, col. 1, ll. 20; capp, titl, (sect m ser): *Evv;* desunt Mt1,1—17 Mc1,1—15 16,13—20 Lc1,1—7 24,43—53 Ioh1,1—9(sic) 21,3—fin. E Calabria advectus a. 1607. Evanida iterum atramento duxit m saec. XV. Scholz. cont locc sell. Vidi 13 Feb 1886.

353. Med. Amb. M. 93 sup.
saec. XII (al. XIII), 28.2×21.7, membr, foll. 194, col. 1, ll. 23 etc comm 59 etc; capp, titl, sect et can sub init (postea passim m ser): *Evv* cum cat uberr simili catenae in Evv 181; desunt (Mt 15, 30—16,23 ?) Ioh 21,24.25. Ex insula Barginensi. Scholz. cont max part. Vidi 18 Feb 1886.

---

354. Venetiis Marcianus 29.
saec. XI, 24.5×16, membr, foll. 442, col. 1, ll. 22: *Mt* 1,1—27,66 cum comm Thphyl. Theodorus Constantinus ord. praed. emit Cstpoli a. 1415. Olim Bessarionis τουσκλῶν (cf Evv 205). Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 5 Mart 1876.

355. Ven. Marc. 541.
saec. XII (al. XI), 16.6×12.6, membr, foll. 410, col. 1, ll. 18; Carp, Eus-t, capp-t, (capp, titl, sect, can, lect m ser?), (syn m rec): *Evv.* Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 6 Mart 1886.

356. [Ven. Marc. 545.
saec. XVI, 22.5×16, chart, foll. 176, col. 1, ll. 21; comm Titi Bostr in Lc sine textu, numero non dignus. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 3 Mart 1886.]

357. Ven. Marc. 28.
saec. XI, 32×21.5, membr, foll. 281, col. 1, ll. 35; (capp-t m ser), capp, titl, lect: *Lc* et *Ioh* cum cat; ἐκ τοῦ κατά (vide Evv 69). Olim Bessarionis; a. 1722 Hieron. Venerii. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 1 Mart 1886.

358. Mutinae bibl. Estensis II. A. 9.
saec. XIV, 15.3×12.5, membr, foll. ? , col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, (lect, init m post), subscr: *Evv.* Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 13 Mart 1886.

359. Mutinae bibl. Estensis. III. B. 16.
saec. XIII vel XIV, 18.3×13.5, chart, foll. ? , col. 1, ll. 19; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect, (can m ser), lect, init, syn, men: *Evv.* Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 13 Mart 1886.

360. Parmae reg. 2319.
saec. X vel XI, 19.4×15.6, membr, foll. ? , coll. 2, ll. 23; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, (lect, init m ser), (syn, men m rec), vers, pict: *Evv;* textu singularis indolis. Olim possidebat I. B. De Rossi (1) qui cont. Scholz. cont. Vidi 13 Mart 1886.

361. Parmae reg. 1821.
saec. XIII, 10.8×8, membr, col. 1, ll. 20; capp-t cum harm, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ*: *Evv;* Lc 8,14—11,20 deest. Olim possidebat De Rossi (2) qui cont. Scholz. cont. Vidi 13 Mart 1886.

362. Florentiae Laurentianus Conv. Soppr. 176.
saec. XIII, 33.7×23.6, membr, foll. 314, col. 1, ll. 32; txt rubro: *Lc* 6,29—12,10 cum cat Nicetae. Olim s. Mariae 74. Laudat Lamius (ut Evv 201). Philippus E. Pusey et Burgon. perl. Vidi 18 Mart 1886.

363. (Ac 144 P180) Flor. Laur. VI. 13.
saec. XIV (al. XIII), 21×14.3, membr, foll. 306, col. 1, ll. 32; arg, capp-t cum harm, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ*, vers; Euth in P et C: *Evv Act Paul* (Phm Hebr), *Cath*; adult signis damnatur. Bandin. 1,122—125. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 16 Mart 1886.

364. Flor. Laur. VI. 24.
saec. X (al. XIII), 13.7×10, membr, foll. 224, col. 1, ll. 20, scriptura Scholzio videbatur Slavonica esse; (capp, titl, sect, can, lect m post), (non *ἀναγν*), (syn, men saec. XV): *Evv;* Mt 1,1—13 saec. XV; Ioh 8,8 add *ἐνὸσ ἑκάστου κ. τ. λ.* Scholz. et Burgon. perl. Vidi 18 Mart 1886.

365. (Ac 145 P181) Flor. Laur. VI. 36.
saec. XIII, 19.1×13.6, membr, foll. 358, col. 1, ll. 33; Eus-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), vers, pict optimae: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Psalmi cum odis.* Ex Graecia Florentiam advexit Iuvenal Goan ord. Minor. a. 1794. Codicis descriptionem manu Bandini scriptam inveni sub finem voluminis tertii catalogi *Biblioth. Leopold. Laurentiae,* (Flor. a. 1793), foll. 715a—717a, et numero audito ipsum statim in manus tradidit custos (corrigendus Burgon. ap. Scr. *Intr.*[3] p. 217). Scholz. cont locc sell. Vidi 17 Mart 1886.

366. Flor. Laur. Conv. Soppr. 171.
saec. XII, 29.5×22.7, membr, foll. 323, col. 1, ll. 31, text rubr; capp, titl cum harm: *Mt* cum cat plen; 1,1—2,16 deest; m ser schol in mg adscripsit. Olim s. Mariae. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 17 Mart 1886.

367. (Ac 146 P182 Ap 23) Flor. Laur. Conv. Soppr. 53.
a. 1331, 24.5×17.5, chart, foll. 349, col. 1, ll. 32; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), lect, init, syn, men, subscr, vers, Lc στίχ: *Evv Act Paul Cath Apoc;* adult signis damnatur; insunt nonnulla liturgica. Manu Marci. Abbatia („Badia") de Florentia (s. Mariae ord. Bened.) emit a. 1482; erat congr. s. Iustinae. Scholz. et Burgon. perl. Vidi 18 Mart 1886.

368. (Ac 150 Ap 84) Flor. Riccardi. 84.
saec. XV, 15.5×10.5, chart, foll. 124, col. 1, ll. 21: *Ioh Apoc 1.2.3 Ioh;* inest Platonis ep ad Dionys et dial 13 de legg. Olim Cosmae Oricellarii καὶ τῶν φίλων. Scholz. cont locc sell. Vidi 18 Mart 1886.

369. Flor. Riccardi. 90.
saec. XIV (al. XII), 13.8×10.7, membr, foll. 23+, col. 1, ll. 25; capp, titl, sect, can, lect, init: *Mc* 6,25—9,45 10,17—16,9; insunt grammatica et Avienus m saec. XV. Burgon. perl. Vidi 17 Mart 1886.

370. Flor. Riccardi. 5.
saec. XIV, 27.6×19.5, chart, foll. 424, col. 1, ll. 32; capp, titl, sect, (non can), lect: *Evv* cum comm Thphyl; desunt Mt 1,1—17 Ioh 16,29—fin. Lamius citat p. 232. Burgon. perl. Vidi 18 Mart 1886.

371. Romae Vaticanus Gr. 1159.
saec. X, 20.5×16.8, membr, foll. 315, col. 1, ll. 21; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, pict: *Evv.* Scholz. cont locc sell. Vidi 29 Mart 1886.

372. Rom. Vat. Gr. 1161.
saec. XVI (Scholz. XV), 24.2×16.7, membr, foll. 199, col. 1, ll. 30; speciem libri impressi habet; capp Latt: *Evv;* deest Ioh 3,1—21,25. In Italia (manu Honorii?) exaratus. Scholz. cont locc sell. Vidi 29 Mart 1886.

373. Rom. Vat. Gr. 1423.
saec. XV, 41.3×28, chart, foll. 221, col. 1, ll. comm 46; sect (Mc 241:16,20), (non can), subscr, στίχ, vix mut: *Evv* cum cat uberr. Olim card. Sirleti († 1585). Scholz. cont locc sell. Vidi 30 Mart 1886.

374. Rom. Vat. Gr. 1445.
saec. XII, 29.2×21.4, membr, foll. 173, col. 1, ll. 45; (capp-t, capp, titl m post), pict: *Evv* cum comm Petro Laod adscripto (Mc Viet).

Erat a. 1221 (exscripsi a. 1215 ex cod; an Iohannis sit nescio) Iohannis cuiusdam qui Theodosiopoli acceperat. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 30 Mart 1886.

375. Rom. Vat. Gr. 1533.
saec. XI vel XII, 17.1×14, membr, foll. 199, coll. 2, ll. 26; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, pict: *Evv.* Olim Ioh. Metelli. Scholz. cont locc sell. Vidi 31 Mart 1886.

376. Rom. Vat. Gr. 1539.
saec. XI, 10.9×7.8, membr, foll. 185, col. 1, ll. 28; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20; in subscr 241), subscr ut *A*, vers: *Evv;* Mt 16,2.3 deest; adult signis damnatur; Lc 1, 42—71 et folia duo in Mc suppl m ser. Franc. Accida filius Emanuelis chorepiscopi Rodii protonotarius et protopapas Messinae a. 1585 Sixto V vel bibl. Vat. dono dedit. Scholz. cont locc sell. Vidi 31 Mart 1886.

377. Rom. Vat. Gr. 1618.
saec. XV, 30.6×20.9, chart, foll. 339, col. 1, ll. 30; text rubr: *Mt* cum cat *Mc Lc Ioh* cum *ἑρωταπόκρ*. Scholz. cont locc sell. Vidi 31 Mart 1886.

378. [Rom. Vat. Gr. 1658.
saec. XIV, 30.9×21.8, membr, coll. 2, ll. 59: Chrys hom in Mt; foll. A—D saec. IX, membr, litt unc, coll. 2, ll. 28: *Zach* 4,9 ss. Numero non dignus. Scholz. cont locc sell. Vidi 31 Mart 1886.]

379. Rom. Vat. Gr. 1769.
saec. XV, 29.7×20.2, chart, foll. 437, col. 1, ll. 27; capp-t, capp, titl: *Evv* cum comm. Scholz. cont locc sell. Vidi 31 Mart 1886.

380. Rom. Vat. Gr. 2139.
a. 1499, 23.2×15.3, membr, foll. 202, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, prol usit, capp-t (et. capp Latt), sect, can, subscr: *Evv.* Demetrius Moschus Lacon. impensis Ioh. Franc. Pici Mirand. scripsit. Scholz. cont locc sell. Vidi 3 Apr 1886.

381. Rom. Vat. Pal. 20.
saec. XIV, 31.4×25, chart, foll. 226, col. 1, ll. 33: *Lc* cum cat; deest Lc 1,1—15 (alia?). Scholz. cont locc sell. Vidi 7 Apr 1886.

382. Rom. Vat. Gr. 2070, olim Basil. 109.
saec. XIII, 21.7×18.2, membr, foll. 167, coll. 2, ll. 24, folia invertit bibliopegus; capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, init, subscr, *στίχ*: *Evv.* In Calabria exaratus. Scholz. cont max part. Vidi 2 Apr 1886.

383.
384.
385. } Olim Rom. Collegii Romani quodque saec. XVI, in 4, chart: *Evv* cum comm. Scholz. cont locc sell. Latebant anno 1886.

386. (Ac 151 P 199 Ap 70) Rom. Vat. Ottob. 66.
saec. XIV (al. XV), 29.4×21.2, membr, foll. 393, col. 1, ll. 24; Eus-t, capp-t, lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, στίχ; Euth in C P: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc;* adult signis damnatur. Olim (ut Evv 388. 389. 390 P 202) ex codicibus Ioh. Angeli ducis ab Altaemps († 1627). Scholz. cont locc sell. Vidi 6 Apr 1886.

387. Rom. Vat. Ottob. 204.
saec. XII, 21.8×16.6, membr, foll. 298, col. 1, ll. 21; lect, init, subscr, στίχ: *Evv.* Scholz. cont locc sell. Vidi 6 Apr 1886.

388. Rom. Vat. Ottob. 212.
saec. XIII (al. XII), 21.3×15.7, membr, foll. 315, col. 1, ll. 21; arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, στίχ, pict: *Evv;* adult prorsus deest. Olim Alexii et Theodorae qui librum monasterio nescio cui dederunt; serius Ang. ducis de Altaemps fuit (cf Evv 386). Scholz. cont locc sell. Vidi 6 Apr 1886.

389. Rom. Vat. Ottob. 297.
saec. XI, 17.1×13.6, membr, foll. 192, col. 1, ll. 23; Eus-t, capp-t, capp, titl cum harm, sect (Mc 240:16,9), can, subscr, στίχ: *Evv.* Scholz. cont locc sell. Vidi 6 Apr 1886.

390. (Ac 164 P 203) Rom. Vat. Ottob. 381.
a. 1282 (sic), 22×15.1, membr, foll. 336, col. 1, ll. 29; Carp, Eus-t, prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can, lect, init, syn, men, subscr, vers; Euth in Paul: *Evv Act Paul* (Phm Hebr) *Cath* (non Apoc); Ex Evv tomus alter constat. Erat in insula Scio a. 1389. Olim Altaemps (ut Evv 386). Scholz. cont locc sell. Vidi 6 Apr 1886.

391. Rom. Vat, Ottob. 432.
saec. XI, 29.1×23.2, membr, foll. 232, col. 1, ll. 17 etc; Carp, prol usit, capp-t, capp, titl, sect, can: *Evv;* Ioh 7,53—8,11 saec. XV. Donavit Abachus Andrianus abbas in monte Atho Benedicto XIII (a. 1724—1730) qui bibl Vat inseruit. Scholz. cont locc sell. Vidi 6 Apr 1886.

392. Rom. Barber. V. 17, olim 225: foll. 7—391.
saec. XII, 28.8×20.4, membr, foll. 383, col. 1, ll. 36; capp, titl: *Mt Lc Mc Ioh* cum comm Thphyl; de foll. 1—6 vide supra Y^{evv}, p. 398. Scholz. cont locc sell. Vidi 8 Apr 1886.

393. (Ac 167 P 185) Rom. Vallicell. E. 22.
saec. XIV (al. XVI), 26.7×17.3, chart, foll. 222, col. 1, ll. 34; capp, titl, (lect m ser): *Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Evv*; item *Psalmi cum odis;* insunt theologica varia Georgii Pisid, Chrys, Greg Naz. Scholz. cont locc sell. Gebhardt. perl. a. 1882. Vidi 28 Mart 1886.

394. (Ac170 P186) Rom Vallicell. F.17.
a. 1330, 23.6×16, membr, foll. 344(350), col. 1, ll. 29; arg, capp-t, lect, init, *ἀναγν*, syn, men; Euth in AcCP: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); foll. 163v—170 lectt *μεγ. ε′* etc. Michael presbyt. *ὁ καλόϑετος* scripsit. Blanchin. *Ev. quad.* pars 1, vol. 2, p. 531s. Scholz. cont locc sell. Gebhardt. perl. a. 1882. Vidi 28 Mart 1886.

395. Rom. Casanatensis G. IV. 1.
saec. XII, 28×20.9, membr, foll.?, coll. 2, ll. 25; capp-t, capp, titl, sect (Mc234:16,9), can passim, pict: *Evv;* Ioh 21,19-25 saec. XVIII. Bibliothecae s. Mariae supra Minervam sive Casan. a. 1765 emptus accessit. Scholz. cont locc sell. Vidi 5 Apr 1886.

396. Rom. Chisianus R. IV. 6.
saec. XII (Gebh. XIII), 22.4×16.5, membr, foll. 115, col. 1, ll. 27; arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19), can: *Evv;* deest Mt1,1—23,27. Scholz. cont locc sell. Gebhardt. perl. a. 1882. Vidi 15 Apr 1886.

397. Rom. Vallicell. E. 40 (sic).
saec. X vel XI (al. XV), 24.2×21, membr, foll. 295, col. 1, ll. 10 comm 36: *Ioh* cum cat uberr. Blanch. 1,2, p. 538 a cum facs. Scholz. cont locc sell. Bis inscius numerat duce Burgonio Scr. 397 et 617. Vidi 28 Mart 1886.

398. [Taurin. universitatis C. II. 5.
saec. XVI (al. XIII), 31.1×21.8, chart, foll. 310, coll. 2, ll. 30: locc sell evv cum cat numero non digni; insunt opuscc duo Amphil. Olim Gabr. Sev. metrop. Philadelph. Scholz. cursim cont. Vidi 9 Febr 1886.]

399. [Taurin. univers. C. II. 14.
saec. XVI (al. XV), 29.7×20.8, chart, foll. 404, col. 1, ll. 22 etc; prol, capp-t, vers: *Io Lc Mt* cum comm; textus tamen vix integer numero non dignus est. Scholz. cursim cont. Hort. perl. a. 1864. Vidi 9 Feb 1886.]

400. (Ac181 P220) Berol. reg. A. Duodec. 10. Diezii.
saec. XV, 12.7×9.6, membr, foll. 249, col. 1, ll. 14. 15. 16; Euth; madore valde laesus: *Mt* 12,29—13,2 *Act Cath Paul* (Phm Hebr); desunt Act 1,11—2,11 Rom 1,1—27 1 Cor 14,12—15,46 2 Cor 1,1—8 5,4—19 1 Tim 4,1—Heb 1,9. Olim Henr. Benzelii archiep. Upsalensis († 1758); deinde Laur. Benzelstiernae episc. Arosiensis; deinde H. F. de Diez. Cf Car. Aurivill. *Recensio codd MSS ab H. Benz. in oriente collectorum*, Upsal. 1802, p. 15, num. XII. Geo. Thph. Pappelbaum. cont: *Cod ms Gr* etc Berol. 1815. Vidi Mart 1887.

401. Neap. bibl. nat. II. Aa. 3.
saec. XII (al. XI), 20.6×15.5, membr, foll. 113, col. 1, ll. 23; capp-t, capp, titl, sect passim, (non can), (vers m ser): *Ioh* 1,1—12,1

Mc 6,1—16,20 *Mt*(?) *Lc;* adult deest. Scholz. cont locc sell, *Bib.-kr. Reise*, p. 135. Vidi 24 Apr 1886.

402. Neap. bibl. nat. II. Aa. 5.
saec. XIV (al. XV), 15.9×11.4, membr, foll. 253, col. 1, ll. 24; capp-t, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ*, pict: *Evv*. Scholz. cont locc sell. Vidi 24 Apr 1886.

403. Neap. bibl. nat. II. Aa. 4.
saec. XIII (al. XII), 17.2×12.3, chart, foll. 212, col. 1, ll. 22; arg, capp-t, sect (Mc 240:16,19), (non can), lect, init, men: *Mt* 12,22—19,12 19,18—28,20 *Mc Lc* 1,1—5,21 5,36—24,53 *Ioh* 1,1—18,36. Scholz. cont locc sell. Vidi 24 Apr 1886.

404. Olim Neap. abbatis Scotti.
saec. XI, in 8, membr; prol: *Evv;* Scholz. cont locc sell. Latet.

405—418 olim Naniani hodie s. Marci Venetiis. Cf Ioh. Aloys. Mingarellium, ut supra, p. 393, adn. 1. Ven. Wiedmann. et I. G. I. Braun. locc sell in usum Scholzii cont: in codd 405.406.408.409 Mt 6.24 Mc 4.5.10 Lc 4.5.9 Ioh 5.7.8; in codd 412.415.417 Mt 24 Mc 4 Lc 4 Ioh 5; in cod 407 Lc 5.9 Ioh 5.7.8; in cod 416 Mc 4 Lc 4 Ioh 5. *Burgon.* perl: *Guardian*, 19 Nov 1873, p. 1494 s, 7 Ian 1874, p. 19 s.

---

405. Ven. Marc. I. 10, olim Nan. 3.
saec. X (al. XI), 20.7×17.2, membr, foll. 228, col. 1, ll. 22, folia a bibliopego inversa; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, lect, init, subscr: *Evv;* desunt Mt 1,1—17 Ioh 6,55—9,13 11,30—45 18,22—36. Olim monasterii ss. Cosmae et Damiani urbis Prusiensis. Cf 405—418. Vidi 26 Feb 1886.

406. Ven. Marc. I. 11, olim Nan. 4.
saec. XI, 16.4×13.9, membr, foll. 297, col. 1, ll. 18; capp-t, capp, titl, sect, (non can), (lect m ser): *Evv;* desunt Mc 4,41—5,14 *Lc* 3,16—4,4 Ioh 20,3—21,25. Cf 405—418. Vidi 3 Mart 1886.

407. Ven. Marc. I. 12, olim Nan. 5.
saec. XII vel XIII (al. XI), 15.2×13, membr, foll. 87, col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect pauc (hic illic m ser), subscr, *στίχ*, vers, pict: *Lc* 5,30—*Ioh* 9,2; adult signis damnatur. Cf 405—418. Vidi 3 Mart 1886.

408. Ven. Marc. I. 14, olim Nan. 7.
saec. XII, 23.5×20.1, membr, foll. 261, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234), can, raro lect, subscr, *στίχ*, vers, (syn, men m ser chart): *Evv;* Mt 1,1—13 m ser. Olim monasterii Chrysostomi prope Iordanem. Cf 405—418. Vidi 3 Mart 1886.

409. Ven. Marc. I. 15, olim Nan. 8.
saec. XIV (al. XII), 21×14.6, membr, foll. 210, col. 1, ll. 28; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), lect, init, syn, men, vers, subscr, στίχ: *Evv;* insunt varia de evv discrepantia et nonnulla Cosmae Ind; in men μεγ. ε′ et παρασχ. plene scribuntur. Cf 405—418. Vidi 26 Feb 1886.

410. Ven. Marc. I. 17, olim Nan. 10.
saec. XIII vel XIV, 23.7×17, chart, foll. 212, col. 1, ll. 32.25 etc; (Carp, prol in 4 evv, Eus-t, prol Mt saec. XIII membr), prol, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, syn, men, vers, subscr, στίχ. Manu Ioasaphi monachi (non illius Ioasaphi Evv 480). Cf 405—418. Vidi 3 Mart 1886.

411. Ven. Marc. I. 18, olim Nan. 11.
saec. X (al. XI), 16.8×12.4, membr, foll. 375, col. 1, ll. 20; optime exaratus similis fortasse Evv 14; Carp, Eus-t, prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, syn, men, vers, (pict exscis): *Evv.* Cf 405—418. Vidi 3 Mart 1886.

412. Ven. Marc. I. 19, olim Nan. 12.
a. 1301, 17.8×13.2, membr, foll. 327, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, prol usit, capp-t, capp, sect (Mc 241:16,9), can, lect, init, syn, men, vers: *Evv;* Ioh 1,1—14 m ser; textu Evv 483.484 similis. Manu Theod. Hagiop. (cf Evv 74). Cf 405—418. Vidi 2 Mart 1886.

413. Ven. Marc. I. 20, olim Nan. 13.
a. 1302, 22.3×17, membr, foll. 270, col. 1, ll. 24; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can, lect, init, subscr, στίχ, syn, men: *Evv;* Ioh 8,8 add ἐνὸσ ἑκ. αὐτ. τὰσ ἁμαρτ. Manu Theodosii τάχα καὶ ῥακενδύτου. Olim monasterii s. Catharinae in monte Sina. Cf 405—418. Vidi 2 Mart 1886.

414. Ven. Marc. I. 21, olim Nan. 14.
saec. XIV, 23.5×16.7, membr, foll. 225, col. 1, ll. 26; capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), lect, subscr, syn, men: *Evv.* Manu Philippi monachi. Cf 405—418. Vidi 5 Mart 1886.

415. Ven. Marc. I. 22, olim Nan. 15.
a. 1356, 18.3×13.2, membr, foll. ?, col. 1, ll. 27; capp-t, capp, titl, arg, lect, init, ἀναγν, subscr, syn, men, pict: *Evv.* Cf 405—418. Vidi 6 Mart 1886.

416. Ven. Marc. I. 24, olim Nan. 17.
saec. XIV, 19.5×15, membr, foll. 225, col. 1, ll. 22; capp-t, (capp, titl m ser), sect (Mc 234:16,9), can passim, (lect m ser), ἀναγν: *Evv;* desunt Mt 1,1—25,36 26,17—27,17 27,35—Mc 2,25 Ioh 18,8—21,25; adult deest. Cf 405—418. Vidi 27 Feb 1886.

417. Ven. Marc. I. 25, olim Nan. 18.
saec. XIV, 23.2×15, membr, foll. 112, col. 1, ll. 27.26; capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can passim, (lect, init m ser), subscr (longiores m ser): „*Mt* 5,44—fin *Mc Lc* 1,1—6,9" (non excussi). Cf 405—418. Vidi 5 Mart 1886.

418. Ven. Marc. I. 28, olim Nan. 21.
saec. XV, 21.4×15.8, chart, foll. 110, coll. 2, ll. 17; capp-t cum harm, capp, titl, sect, lect, init; errores multi ex itacismo: *Mt Mc* 1,1—13,32; Mt 6,13 *καὶ ἡ δόξα τοῦ* $\overline{\text{πρ}}$ *καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου* $\overline{\text{πνς}}$ *εἰσ τοὺσ αἰ.* Cf 405—418. Vidi 26 Feb. 1886.

419. Ven. Marc. I. 60.
saec. XII (al. XI), 19.4×15.4, membr, foll. 260, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect plene, init, mus rubr: *Evv;* Ioh 8,44—11,33 21,7—25 saec. XVI chart. Olim monasterii s. Michaelis de Muriano num. 241. Cf Ioh. Bened. Mitarellium, *Biblioth. codd mss monast. s. Mich.* Venetiis 1779. Burgon. perl. Vidi 26 Feb 1886.

420. Messanensis universitatis 18.
saec. X (al. XIV), 17.3×12.6, membr, foll. 127, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, *πρόγραμμα* in 4 evv, capp-t, capp, titl cum harm, sect (Mc 241: 16,20), can, et. harm in ima pagina, subscr, *στίχ*, vers, pict: *Mt Mc;* lect varr in mg. Olim patrum soc. Iesu. Münter. a. 1786 perl in usum Birchii. Schulzii 237. Vidi 3 Apr 1886.

421. (Ac 176 P 218) Olim Syracusanus.
saec. XII, membr; Eus-t, prol: *Evv Act Cath Paul?* Olim Landolini. Münter. Syracusae perl. Schulzii num. 238. Syracusae 30 Apr 1886 frustra quaesivi; non est in bibliotheca Seminarii, quae a. 1781 fundata, tempore Münteri nondum bene in ordinem redacta est; catalogus in medio saec. XIX scriptus de cod. silet.

422. Mon. reg. 210.
saec. XI, 23.8×16.8, membr, foll. 256, coll. 2, ll. 28; itacismis scatet; manibus ad minimum tribus; Carp, prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19), can usque ad Mt *ρκϑ′*, lect (lect, init m ser), syn, men, subscr, *στίχ*: *Evv;* Ioh al man; librarius interdum glossas textui intrusit. Manu Iosephi monachi in Italia exaratus. Olim Iohannis Masebiari et Georgii. Cf Ignat. Hardt. *Cat. codd mss Gr bibl. reg. Bavaricae,* Monachii a. 1806—1812. Scholz. cont locc sell, item Burgon. *Guardian,* 10 Sept 1873, p. 1175. Vidi 24 Mart 1887.

423. Mon. reg. 36 et 37.
a. 1556, 33.9×23.7, chart, foll. 465 et 576, col. 1, ll. 30: *Mt* et *Ioh* cum cat Nicetae. Scripsit Emmanuel *μπαιβενὶσ ὁ ἐκ μονεμβασίασ,* ut etiam Evv (424) 425. (432). Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 24 Mart 1887.

424. [Mon. reg. 83.
saec. XVI, 34×22.3, chart, foll. 399, col. 1, ll. 30: foll. 1—44v comm Tit Bost in Lc numero non dignus. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 24 Mart 1887.]

425. [Mon. reg. 37: est Evv 423 vol. 2.]

426. Mon. reg. 473.
saec. XIV, 24.8×17, chart, foll. 208, col. 1, ll. 26, capp-t: *Lc* 6,17—11,28 cum comm Nicetae; est *δεύτερον τῶν τεσσάρων τεῦχος τῶν εἰσ τὸ κατὰ λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον κατὰ συναγωγὴν ἐξηγήσεων.* Olim Augustanus 9. Vidi 24 Mart 1887.

427. Mon. reg. 465.
saec. XIII (al. XII), 25.8×20.7, membr, foll. 140, col. 1, ll. 34; sect (Mc 240:16,20), (non can), lect, (*ῥήμ* et *στίχ* in Lc): *Lc Mc* cum comm Thphyl. *Μαῦρος* scripsit. Olim Augustanus 10. Scholz. cont locc sell. Vidi 24 Mart 1887.

428. Mon. reg. 381.
saec. XIII, 32.2×23.8, chart, foll. 335, col. 1, ll. 33; Mt habet subscr ut *A*, pict: *Evv* cum comm Thphyl; sub fin Mt nonnulla Hipp Eus Isid Hesych; fol antepenult deest. Olim Augustanus 11. Scholz. cont max part. Burgon. perl. Vidi 24 Mart 1886.

429. [Mon. reg. 208.
saec. XI (a. 978?), 27.7×23.3, membr, foll. 234, coll. 2, ll. 35; quaest et respons in Mt et Ioh sine textu; numero non dignus est; de Lc 1,1—2,40 cf supra X^b, p. 449. Manu Iohannis presbyt. et *ἐκδίκου* Magnae ecclesiae. Scholz. cont locc sell. Burgon. perl. Vidi 24 Mart 1887.

430. Mon. reg. 437.
saec. XI, 29.6×22, membr, foll. 354, col. 1, ll. 24: *Ioh* 1,1—8,14 cum cat Nicetae. Vendidit a. 1590 Leontius monachus Cyprius Martino Crusio Tubingensi qui biblioth. Augustanae inseruit; inde Monachium translatus est. Vidi 24 Mart 1887.

431. (Ac 180 P 238) Olim Argentorati. Periit a. 1870.
saec. XII, in 12, membr; Eus-t, prol: *Evv Act Epp.* Olim collegii societatis Iesu Molsheimensis. Herm. Goldhagenius lectt nonnull ex hoc cod in *N. T. Gr.* Mogunt. 1753 edidit. Arendtius cont a. 1833.

432. [Mon. reg. 99.
saec. XVI, 34.4×22.8, chart, foll. 572, col. 1, ll. 30: foll. 217—277 comm Vict in Mc sine textu numero non dignus; cf Evv 423. Hoc cod usus est Peltanus in Vict Ant in Mc Ingolstadii a. 1580 edendo. Scholz. cont locc sell. Vidi 24 Mart 1887.]

433. Ber. reg. MS. quarto 12 (kn.)
saec. XI (al. XII), 20.4×14.8, membr, foll. 80, col. 1, ll. 24; litteris minutissimis nitidissimis; capp-t, capp, titl, sect, can, lect, εὐαγγ. ἐκ τοῦ κατὰ Mt et Ioh: *Mt* 1,1—21 6,12—32 22,26—28,20 *Mc* 1,1—5,29 9,21—13,12 *Lc* 8,27—24,53 *Ioh* 1,1—9,21 20,15—21,25. Guil. Ern. de Knobelsdorf ex Oriente Berolinum pertulit. Geo. Theoph. Pappelbaum. cont *Codms Gr.* etc. Berol. 1824. Schulzio est 239. Vidi Mart 1887.

434. Vind. caes. Ness. 71, olim 42.
saec. XIV, 30×19.8, membr, foll. 424, col. 1, ll. 29: *Lc* 1,5—6,21 cum cat uberr. Busbeck. Cstpoli adtulit. Birch. et Scholz. cont locc sell. Vidi 15 Mart 1887.

435. Lugd.-Bat. bibl. univ. Gronovii 137 (sic).
saec. X, 22×15.5, membr, foll. 284, col. 1, ll. 24; pict; *Evv;* desunt Mt 1,20—2,13 22,4—9; m al vix ser suppl Ioh 10,14—21,25. Olim Gronovii. Iac. Dermout. cont (vide Evv 122).

436. Olim Meermani 117 (corio Russico inligatus).
saec. XI, in 4, membr, foll. 277: *Evv.* Olim 54 in biblioth. Iesuit. collegii Clarom.; deinde Meerm.; a. 1824 emit Paynius bibliop. Londin. Mtf. *Pal. Gr.* p. 295 refert inesse tabulam ubi carmen εὐαγγελιστῶν θεία πυκτὶσ τετράρων plus quam millies legitur. Latet.

437. Petr. caes.
saec. XI, membr; *Evv.* Manu Michaelis Cerularii patriarchae Cstpltani (a. 1043—1058). Olim Coislin., deinde Sangermanensis. Matthaeius, *N. T. Gr.* ed. 2, vol. 3, p. 99, vidit Petropoli, non tamen in Muralti catalogo locum habere videtur (cf Evv 330).

438. Lond. mus. Br. Add. 5111 et 5112.
ante a. 1189, 25.7×18, membr, voll. 2, foll. 211 et 241, col. 1, ll. 18; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, subscr, pict: *Evv;* deest Mt 1,6—15. Manu Gregorii monachi qui a. 1189 mortuus est. Olim Askewii 621. Bloomfield. cont. Vidi 28 Iul 1883.

439. Lond. mus. Br. Add. 5107.
a. 1159, 31.7×24.5, membr, foll. 219, coll. 2, ll. 23; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, subscr: *Evv.* Manu Nephonis monachi Athoi. Olim Askewii 622. Bloomfield. cont. Vidi 9 Maii 1883.

440. (Ac 111 P 221) Cant. univ. Mm. 6.9.
saec. XII, 19×13.9, membr, foll. 288(294), col. 1, ll. 28.30, fasce signis Armeniacis numerantur; Eus-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19), (non can), lect, init, (syn, men m rec): *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); habet lectt singul. Olim Moorii episc. qui bibliothecae a. 1715 dono dedit. Bentleio fuit *o′*. Griesb. lectionibus ex hoc cod haustis numerum Evv 236

Paul 61 dedit, *S. c.* 1, 243—304. Scholz. cont locc sell. Scriv. cont, in Evv v^{scr} vel cant^{scr} Act et Paul o^{scr}, *Aug.* p. xxxv ss. Vidi 13 Dec 1883.

441. (Ac 110 P 222) Cant. univ. Nn. 5.27. } Libri impressi cum
442. (Ac 152 P 223) Cant. univ. Nn. 3.20.21. } adnott mss. Delendi.

443. Cant. univ. Nn. 2.36.
saec. XII, 28.1×21.3, membr, foll. 235, coll. 2, ll. 24; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect, can, syn, men, subscr: *Evv*; *εὐ. ἐκ τοῦ κατά* ut Evv 69; capp iterum divisa e. g. Mt *ιϑ'* habet particulas 13. Olim Antonii Askewii medici docti († 1774). In bibliothecam univ. a. 1785 emptus cessit.. Vidi 18 Oct 1886.

444. (Ac 153 P 240) Lond. mus. Br. Harl. 5796.
saec. XV, in fol, membr, foll. 324, col. 1, ll. 26—29; arg, capp-t, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ*, vers: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb). Vir Graecus emit a. 1537 aspris 500. Bern. Mouldius emit Smyrnae a. 1722. Scholz. cont Mt 5. Vidi mense Maio 1883.

445. Lond. mus. Br. Harl. 5736.
a. 1506, 20.9×15, chart, foll. 194, col. 1, ll. 24; capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), lect, init: *Evv*; Mt 16,2.3 et adult desunt. Manu Antonii *ἐπάρχου*. Olim collegii Iesuitarum Agennensis. Scholz. cont Mc 5. Vidi 8 Maii 1883.

446. Lond. mus. Br. Harl. 5777.
saec. XV, 22.9×15, membr, foll. 228 (231), col. 1, ll. 25; capp-t, capp, titl, sect (Mc 232:16,6), (non can), lect, init, syn, men, subscr: *Evv;* desunt Mt 1,1—17 26,47—27,40 Mc 1,1—9 Lc 1,1—18 Ioh. 1,1—21. Olim Covelli 5, qui eum ex Evv 65 exscriptum putavit. Scholz. cont Mc 5. Bloomfield. cont. Vidi 28 Apr 1883.

447. Lond. mus. Br. Harl. 5784.
saec. XV, 19.6×14.7, membr, foll. 329, col. 1, ll. 21.22; Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,9), can passim, lect, init, syn, men: *Evv*. Scholz. cont Mc 5. Vidi 1 Maii 1883.

448. Lond. mus. Br. Harl, 5790.
a. 1478,31.2×21.5, membr, foll. 299, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, subscr, pict pulcherrimae; dignus fortasse qui conferatur. Manu Iohannis *ῥώσου τοῦ κρητόσ*, iussu Franc. cardinalis s. Mariae Novae, Romae exaratus. Scholz. cont Mc 5. Vidi 24 Iul 1883.

449. Lond. mus. Br. Add. 4950 et 4951.
saec. XIII, 12.8×9.1, membr, voll. 2, foll. 146 et 171, col. 1, ll. 23.24; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, lect, init, syn, men, subscr, vers, pict: *Evv*. Manu Gerasimi monachi. Olim Caesaris de Missy Berolinensis Londinii a. 1748. Scholz. cont Mc 5. Vidi 9 Maii 1883.

Hucusque pariter fere a nobis et a Scrivenero numeratur: ille vero deinceps numeris Scholzianis, quos ad ultimum 469 nos sequimur, codices quosdam Italicos a Burgonio inspectos supponit.

---

450. Hierosolymis monasterii s. sepulchri 1.
a. 1043, in 4, membr; Eus-t: *Mt Mc Lc* cum versione Arabica. Manu Euphemii clerici et anagnostae. Scholz. cont locc sell. Coxius perl: *Report to her majesty's government of the Greek MSS yet remaining in the libraries of the Levant*, a. 1858. [Scr. 450 = nobis 581.]

451. Hierosol. mon. s. sepulchri 2. [Scr. 451 = nob. 582.]
saec. XI, in 8, membr: *Evv*. Scholz. cont locc sell.

452. Hierosol. mon. s. sepulchri 3. [Scr. 452 = nob. 583.]
saec. XIV, in 8, membr: *Evv*. Scholz. cont locc sell.

453. Hierosol. mon. s. sepulchri 4. [Scr. 453 = nob. 584.]
saec. XIV, in 8, membr: *Evv*. Scholz. cont locc sell.

454. Hierosol. mon. s. sepulchri 5. [Scr. 454 = nob. 585.]
saec. XIV, in 8, membr: *Evv*. Scholz. cont locc sell.

455. Hierosol. mon. s. sepulchri 6. [Scr. 455 = nob. 586.]
saec. XIV, in 4, membr: *Evv* cum comm. Scholz. cont locc sell.

456. Hierosol. mon. s. sepulchri 7. [Scr. 456 = nob. 587.]
saec. XIII (Cox. XI), in 4, membr: *Evv;* comm in Mt. (Cox. 43. Matt litt unc aureis?). Scholz. cont locc sell. Cox. perl.

457. (Ac 186 P 234) S. Sabae 2. [Scr. 457 = nob. 588.]
saec. XIII, in 4, membr, syn, men: *Evv Act Epp*. Scholz. cont

458. S. Sabae 3. [Scr. 458 = nob. 589.] locc sell.
a. 1272, in 16, membr: *Evv*. Scholz. cont locc sell.

459. S. Sabae 7. [Scr. 459 = nob. 590.]
saec. XII, in 8, membr: *Evv*. Scholz. cont locc sell.

460. S. Sabae 8. [Scr. 460 = nob. 591.]
saec. XII, in 8, membr: *Evv*. Scholz. cont locc sell.

461. Petropoli. [Scr. 461 = nob. 592.]
a. 835, 16.4×9.8, membr, foll. 344, col. 1, ll. 19; capp, titl, lect: *Evv;* insunt quaedam genealogica Max. Manu Nicolai monachi. Olim s. Sabae (9) ubi Scholz. locc sell cont; deinde Porfirii ep. Kiov.; nunc Petrop. Cf Gardthausen. *Beitr. z. gr. Pal.* [1877], tab. 2, cf p. 8 etc; facs apud Wattenb. et de Velsen, *Exem. codd Gr*. Heidelb. 1878, tab. 1; cf Amphiloch. ПАЛЕОГР. ОПИСАНІЕ, 1, Moscuae, 1879, p. 7.

462. (Ac 187 P 235 Ap 86) S. Sabae 10. [Scr. 462 = nob. 593.]
saec. XIV, in 4, membr: *NT*. Scholz cont. locc sell.

463. S. Sabae 11. [Scr. 463 = nob. 594.]
saec. XIV, in 4, chart: *Evv.* Scholz. cont locc sell.

464. S. Sabae 12. [Scr. 464 = nob. 597.]
saec. XI, in 4, chart: *Evv.* Scholz. cont locc sell.

465. S. Sabae 19. [Scr. 465 = nob. 596.]
saec. XIII, in 8, membr: *Evv.* Scholz. cont locc sell.

466. (Ac 189 P 237 Ap 89) S. Sabae 20. [Scr. 466 = nob. 598.]
saec. XIII, in 8, membr: *NT.* Scholz. cont locc sell.

467. Patmiensis. [Scr. 467 = nob. 599.]
saec. XI, in 4, membr: *Evv.* Scholz. cont locc sell. De codd 467—469 cf infra Evv 1160—1181.

468. Patmiensis. [Scr. 468 = nob. 595.]
saec. XII, in 8, membr: *Evv* cum comm. Scholz. cont locc sell.

469. Patmiensis. [Scr. 469 = nob. 597.]
saec. XIV, in 4, membr: *Evv.* Scholz. cont locc sell.

Hoc loco desinit Scholzii catalogus. Numerorum qui sequuntur plerisque codices adsignare et his numeris in citando designare iam annis 1880 et 1881 necesse habebam: unde fit ut, quod dolendum est, ea codicum dinumeratione quam v. cl. Scrivenerus iubente et praeeunte Burgonio (*Guardian.* 5 Iul 1882, p. 933; vide Scr. *Intr.*[3] p. 224) nunc in catalogo meo uti nequeam.

470—489 cont Scr. *Coll.* et (477 et 489) *Aug.* (vide supra, p. 273). Post numeros invenies signa a Tischendorfio in apparatu adhibita.

---

470. a[scr.] Lond. Lambethanus 1175.
saec. XI, 30.2×24.7, membr, foll. 215, coll. 2, ll. 23.24; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can passim, lect, subscr: *Evv;* deest Mt 1,1—13; adult sub fin evang m ser; Lc ἐκ τοῦ κατά; insunt liturgica nonnulla. I. D. Carlylius († 1804), prof. ling. Arab. Cantabr., Evv 470—475.488 ex Oriente in Angliam detulit. I. Farrer. cont a. 1804. Scr. cont *Coll.* [Scr. 509.] Vidi 25 Iul 1883.

471. b[scr.] Lond. Lambethanus 1176.
saec. XII, 19.4×14.6, membr, foll. 240, col. 1, ll. 23.24; (Carp, Eus-t m ser), capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19), (non can), lect, syn, men, init, pict: *Evv;* eximiae notae; adult deest; insunt in foll. 1—7 chart nonnulla de geneal virginis et Christi, de fratribus Iesu, de concordia evv, de epiphaniis Iesu. Olim (cf Evv 470) Carlylii. Scr. cont *Coll.* [Scr. 510.] Vidi 25 Jul 1883.

472. $c^{scr.}$ **Lond. Lambethanus 1177.**
saec. XIII.XIV.XV (Scr. XII), 19.4×14.5, membr, foll. 210, col. 1, ll. 17—25 etc, manibus plur; capp-t, capp, titl, sect (Mc 235: 16,14), hic illic can, lect, init, syn, men, subscr, στίχ: *Evv;* desunt Mt 4,1—7,6 20,21—21,12 Lc 4,29—5,1 5,17—33 16,24—17,13 20,19—41 Ioh 6,51—8,2 12,20—40 14,27—15,13 17,6—18,2 18,37—19,14; optimae notae (Scr. „by far the most important at Lambeth"). Olim Carlylii. Scr. cont *Coll.* [Scr. 511.] Vidi 25 Iul 1883.

473. $d^{scr.}$ **Lond. Lambethanus 1178.**
saec. XIII vel XIV (Scr. XI), 28.7×23.5, membr, foll. 309, col. 1, ll. 22—24, optime exaratus; prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240: 16,19), can, lect, init, syn, men, subscr, vers: *Evv;* deest Mt 1,1—8. Olim Carlylii. Ioh. Forsterus cont Mt Mc 1—8 a. 1804. Scr. cont *Coll.* [Scr. 512.] Vidi 25 Iul 1883.

474. $e^{scr.}$ **Lond. Lambethanus 1179.**
saec. XI (Scr. X), 22.2×17.3, membr, foll. 351, col. 2, ll. 24, fascicc habent signa Armeniaca; capp, titl, sect (Mc 241: 16,20), can, lect: *Evv;* desunt Mt 1,1—13,53 16,28—17,18 24,39—25,9 26,71—27,14 Mc 8,32—9,9 Ioh 11,8—30 13,8—21,25. Olim in mon. Trinitatis in insula Chalce. Olim Carlylii, Scr. cont *Coll.* [Scr. 513.] Vidi 26 Iul 1883.

475. $f^{scr.}$ **Lond. Lambethanus 1192.**
saec. XI (Scr. XIII), 20,4×15.5, membr, foll. 272, col. 1, ll. 21—24; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233: 16,8), can, lect, vers; *Evv;* deest Ioh 16,8—22; m ser suppl Mc 3,6—21 Lc 12,48—13,2 Ioh 18,37—21,25; textu bonae notae praesertim Lc 19 et 20. Olim Carlylii. Scr. cont *Coll.* Bloomfield. perl. [Scr. 515.] Vidi 28 Iul 1883.

$g^{scr.}$: est Evv 71.

476. $h^{scr.}$ **Lond. mus. Brit. Arundel. 524.**
saec. XI, 17.5×13.5, membr, foll. 218, col. 1, ll. 27; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 236: 16,15), can, lect, syn, men: *Evv;* deest Ioh 11,18—41. Hunc cum codd aliis Thom. marchio de Arundel († 1646) ex Oriente in Angliam detulit; Henr. Howardus ex eadem familia societati regiae dono dedit; recepit a. 1831 museum Brit. Scr. cont *Coll.* [Scr. 566.] Vidi a. 1883.

477. $i^{scr.}$ **Cant. coll. Trin. B. 10.17.**
saec. XIII, 21×15, membr, foll. 317, col. 1, ll. 20; capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, (syn m ser): *Evv.* Olim in monasterio Pantocratoris in monte Atho. Bentleius (cui erat δ′) collegio Trin. legavit. Scr. cont *Aug.* [Scr. 508.] Vidi a. 1883.

$j^{scr.}$: est pars codicis N, cf supra, p. 383.

478. $k^{scr.}$ Lond. mus. Br. Add. 11300.
saec. X vel XI, 17.5×12, membr, foll. 268, col. 1, ll. 26, eleganter scriptus; Carp, Eus-t, capp-t, capp, sect, can, lect, init, subscr, *στίχ*; scholia sex in mg: *Evv;* adult signis damnatur. Fertur episcopi Caesareae Philippi fuisse; in museum a. 1838 cessit. Scr. cont *Coll.* Bloomfield. perl. Facs in *Cat. of anc. MSS in the Brit. Mus. Greek.* Londin. 1881, pars 1, p. 23, tab. 16. [Scr. 575.] Vidi 9 Nov 1883.

479. $l^{scr.}$ (Ac 193 P 249) Wordsworthii.
saec. XIII, 17.5×13, membr, foll. 231, col. 1, ll. 29; capp-t, capp, (non titl, sect, can), lect, init, *ἀναγν*, *στίχ*, subscr; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb); adult signis damnatur. Olim in monasterii *τοῦ μετεώρου*, et Gerasimi hieromon., postea in bibliotheca Suchtelen. Christoph. Wordsworthius (postea episc. Lincolniensis, † 1885) emit Londinii a. 1837; legavit filio Iohanni Wordsw. hodie episcopo Sarisburiensi. Scr. cont *Coll.* [Scr. 542.] Vidi 20 Jun 1883.

m^{scr}: est Evv 201.

480. $n^{scr.}$ (Ac 247 P 250) Lond. mus. Br. Burneii 18. Mettis bibl. publ. 4.
a. 1366, 32.8×23.1, membr, foll. 222 et 232, col. 1, ll. 23; capp-t, capp, (non titl, sect, can), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ*: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); in fasciculis Mettensibus m rec Heb 12,17—13,25 inseruit, qui locus evangeliis subnexus inter Londinenses exsulabat; consentit plerumque cum Evv 201.479.480. Manu Ioasaphi. Erat pariter ac Evv 481.482.484.485 Evl 184 Caroli Burneii. In Mus. Brit. a. 1818 emptus cessit. Scr. cont Evv et Hebr 12,17—13,25 *Coll.* Foll. 210—221 in mus. Brit. in ordinem redegi 26 Apr 1883; fasce *κη′*—*νε′* scil. Act Cath Paul (Heb 12,17—fin except.) detexi Mettis (Metz) 4 Aug 1884. [Scr. 568.]

481. $o^{scr.}$ Lond. mus. Br. Burneii 19.
saec. X, 22.4×17.7, membr, foll. 218, col. 1, ll. 22; pict (man Ioh Proch): *Evv.* S. Laurentii Escurialensis a. 1809. Erat Burneii (cf Evv 480). Scr. cont *Coll.* [Scr. 569.] Vidi 24 Apr 1883.

482. $p^{scr.}$ Lond. mus. Br. Burneii 20.
a. 1285, 19×15.2, membr, foll. 317, col. 1, ll. 22.23; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, (syn, men m ser), pict: *Evv;* multa bonae notae habet; saepe cum Evv 489 consentit. Manu Theophili monachi. Scr. cont *Coll.* [Scr. 570.] Vidi 24 Apr 1883.

483. $q^{scr.}$ (Ac 194 P 251) Olim Pickeringii.
a. 1295, in 8, membr, foll. 360; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, lect, syn, men; Euth: *Evv Act Epp Apoc;* plerumque cum

Evv 484 consentit. Manu Theodori Hagiopetritae. Olim Caesaris de Missy, deinde ducis de Sussex, deinde bibliopolae Guil. Pickeringii, hodie latet. Scr. cont *Coll.* [Scr. 543.]

484. $r^{scr.}$ Lond. mus. Br. Burneii 21.
a. 1292, 34×25, chart, foll. 258, col. 1, ll. 24; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*, vers: *Evv;* exceptis locis 183 consentit cum Evv 483. Manu Theodori Hagiopetritae impensis *σκευοφύλακος* Gerasimi. Scr. cont *Coll.* Scr. *Intr.*[3] num. 571 et facs tab. vi, num. 15. Vidi 25 Apr 1883.

485. $s^{scr.}$ Lond. mus. Br. Burneii 23.
saec. XII, 19.5×15.3, membr, foll. 230, col. 1, ll. 23—25; Carp, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, syn, men, subscr, *στίχ*, pict: *Evv*; desunt Lc5,22—9,32 11,31—13,25 17,25—18,3 Ioh8,14—21,25. Scr. cont. *Coll.* [Scr. 572.] Vidi 25 Apr 1883.

486. $t^{scr.}$ Lond. Lambethanus 1350.
saec. XV (al. XIV), 21.7×14.8, chart, foll. 51, col. 1, ll. 21; prol, capp: *Ioh* sub fin tomi qui Ioh Dam de fide orth. continet. Haud pauca bonae notae habet. Olim Barth. Cassani Graeci presb. qui a. 1732 T. Wagstaffio dono dedit. Scr. cont *Coll.* [Scr. 517.] Vidi 26 Iul 1883.

487. $u^{scr.}$ Constantinopoli patriarchae Hierosolymitani?
saec.?: *Evv.* Olim Carlylii, deinde Lambeth. C. 4; a. 1817 biblioth. patriarchae Hierosol. Constantinopolitanae restitutus. Conlationem Mt et Mc a Geo. Bennet. factam (Lond. Lambeth. 1255, num. 25,) Scr. *Coll.* edidit. [Scr. 516.]

488. $v^{scr.}$ Constantinopoli patriarchae Hierosolymitani?
saec. XIV, chart, pagg. 246; capp-t, titl, sect, can, lect: *Evv.* Constantinopoli in Angliam delatus et iterum restitutus (cf Evv 487). Erat Lambeth. 1224. Carol. Burneius cont Mc 1,1—4,16 et Ioh 7,53—8,11; hanc conlationem (Lambeth. 1223) edidit Scr. *Coll.* [Scr. 514.]

$v^{scr.}$: est Evv 440 Ac 111 P 221.

489. $w^{scr.}$ (Ac 195 P 252) Cant. coll. Trin. B. 10.16.
a. 1316, 18.5×13, chart, foll. 363, col. 1, ll. 28.29; prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*, vers; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb); pauca praesertim Act 7,48—60 suppl m ser. Manu Iacobi monachi in monte Sina exaratus. Olim monasterii Pantocratoris in monte Atho, deinde Bentleii (*τ'*). Scr. cont. *Aug.* p. xxxviii ss. WH numero 102 designant. [Scr. 507.] Vidi Ian 1883.

490. Lond. mus. Br. Add. 7141.
saec. XI (Scr. XIII), 25.3×19.7, membr, foll. 192, coll. 2, ll. 27; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), can, lect, init: *Evv*;

ἐκ τοῦ κατά. Olim Claudii Iac. Rich. consulis Bagdati. Museo a.1825 emptus accessit. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 574.] Vidi 14 Maii 1883.

491. (Ac 196 P 253) Lond. mus. Br. Add. 11836.
saec. XI, 18.8×13.5, membr, foll. 305, col. 1, ll. 34; (spatium in Eus-t), capp-t, capp, titl, sect (Mc 236 : 16,12), (non can): *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb) *Psalmi cum odis;* desunt Mt1,1—28 Act1,1—23 7,8—39 Ps1—3. Olim ecclesiae s. Barnabae in urbe Bassa. Erat Butleri episc. Bloomfield. cont. Scr. perl. [Scr. 576.] Vidi 7 Iul 1883.

492. Lond. mus. Br. Add. 11838.
a.1326, 24×16.5, membr, foll.269, col.1, ll.24; capp-t, capp, titl, lect, ἀναγν, (syn, men m ser), pict: *Evv.* Manu Constantini monachi iussu Callinici archim. monast. s. Demetrii scriptus. Olim in monte Sina erat, serius Butleri ep. Bloomf. perl, item Scr. [Scr. 577.] Vidi 4 Iul 1883.

493. Lond. mus. Br. Add. 11839.
saec.XV, 27×20, chart, foll.157, col.1, ll.27; titl in Mc m ser, lect; *Evv;* m ser suppl Mt4,14—11,27 Mc1,1—6,2; m post add lectt varr. Olim Butleri ep. Bloomfield. perl, item Scr. [Scr. 578.] Vidi 5 Iul 1883.

494. Lond. mus. Br. Add. 32341.
saec. XIV, 20.3×15.2, membr, foll. 222, col. 1, ll. 23, itacismis scatet; prol, capp-t, capp, sect, can, lect, init, syn, subscr, vers: *Evv*; desunt Mc 6,56—7,17 10,8—25 Lc 8,37—51 11,17—32 20,28—21,2 24,26—53 Ioh 1,1—22. Vendidit I.G.Chesterus a. 1884. Vidi 20 Ian 1886.

495. Lond. mus. Br. Add. 16183.
saec. XII, 16.9×12.2, membr, foll. 181, col. 1, ll. 28.29; Carp, (spatium Eus-t destinatum), capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men: *Evv;* lectt singg habet; multa correcta; ἐκ τοῦ κατά. Manu —?— τοῦ ζαγορενοῦ. Vendidit a. 1846 C. K. Macdonaldius; quem montem Sina adiisse constat, unde vero codices 495 et 496 detulerit nescitur. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 581.] Vidi 13 Iul 1883.

496. (Ac 197 P 254) Lond. mus. Br. Add. 16184.
saec. XIII (al. XIV), 19.7×13.2, membr, foll.300, col.1, ll.33.34; Carp cum additamento, prol, capp-t, capp, titl, sect, can passim, lect, init, syn, men, subscr, στίχ: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); quaedam optimae notae habet, fortasse multa; adult deest. Vendidit Macdonaldius ut Evv 495. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 582.] Vidi 13 Iul 1883.

497. Lond. mus. Br. Add. 16943.
saec. XI, 15.7×12.3, membr, foll. 184, col. 1, ll. 22.23; Carp, Eus-t, prol in 4 evv, capp, (titl α′-ε′ in Mt), sect, can, lect, pict (man Ioh Proch): *Evv;* insunt pauca Max Cosm al. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 583.] Vidi 28 Iul 1883.

498. (Ac 198 P 255 Ap 97) Lond. mus. Br. Add. 17469.
saec. XIV, 26.7×19, membr, foll. 186, col. 1, ll. 35; (prol m ser), capp-t, sect, can; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* desunt Mt 1,1—2,12 Mc 5,2—6,10 Act 1,1—5,2 Iac 1,1—5,4 Iud Rom 1,1—4,9 2 Thess 2,14—3,18 1 Tim 1,1—13 6,19—21 2 Tim 1,1—2,19; insunt multa historica et exegetica; fol. 1 v exhibet catalogum librorum V. T. et N. T. (Mt Lc Mc Ioh). Vendidit a. 1848 Thom. Roddius. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 584.] Vidi 5 Maii 1883.

499. Lond. mus. Br. Add. 17741.
saec. XII, 23.8×17.2, membr, foll. 216, col. 1, ll. 22; sect ad init lectionum eccl, (non can), lect, init: *Evv;* desunt Mt 1,1—12,21 Ioh 17,13—21,25; adult abest; habet lectt singg; *ἐκ τοῦ κατά.* Emptus a. 1849. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 586.] Vidi 14 Iul 1883.

500. Lond. mus. Br. Add. 17982.
saec. XIII, 20.6×14.8, membr, foll. 244, col. 1, ll. 23; Carp, (spatium Eus-t destinatum), capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), (non can), lect, *ἀναγν,* (syn, men m ser chart), subscr, vers: *Evv;* deest Ioh 18,7—21 19,40—21,25. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 587.] Vidi 14 Iul 1883.

501. Lond. mus. Br. Add. 18211.
saec. XIII, 24.2×19.2, membr, foll. 157, col. 1, ll. 23; capp-t, sect (Mc 233 : 16,19), lect: *Evv;* desunt Lc 9,14—17,3 21,15—24,53 Ioh 1,1—18; m post suppl Mt 1,1—20 Mc 1,1—16 Lc 1,1—20 Ioh 1,38—4,5; adult aberat, m vet add in mg; aberat Ioh 7,8 *ἐγὼ οὔπω ... ἑορτὴν τ.* sed m vet add in mg. Olim Patmi erat. Borrellius amicus F. V. I. Arundellio, capellano Anglico Smyrnae a. 1834 dono dedit. Emptus in auctione a. 1850. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 588.] Vidi 14 Iul 1883.

502. Lond. mus. Br. Add. 19387.
saec. XII, 21.7×16.3, membr, foll. 235, col. 1, ll. 22; prol, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men, subscr, vers: *Evv;* deest Mt 1,1—8,5. Manu Leonis cuiusdam. Olim in monasterio Maximi erat. Vendidit cum Evv 503 a. 1853 Const. iste Simonides. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 589.] Vidi 16 Iul 1883.

503. Lond. mus. Br. Add. 19389.
saec. XIII, 12.3×8.5, membr, foll. 60, col. 1, ll. 26; capp, titl, sect, (non can): *Ioh;* fasce. *α′—κζ′* cum ceteris evv desunt. Manu Cosmae monachi *τοῦ παναρέτου.* Emptus cum Evv 502. Bloomfield. et Scr. perl. [Scr. 590.] Vidi 17 Iul 1883.

504. Lond. mus. Br. Add. 17470.
a. 1033, 20.5×16.5, membr, foll. 287, col. 1, ll. 20; capp-t cum harm, prol Cosm, arg, capp, titl cum harm, sect (Mc 240 : 16,19), can, lect

passim, vers: *Evv;* Mt ἐκ τοῦ κατά; bonae notae; insunt varia Max et chron et de cherubim. Manu Synesii presbyteri. Vendidit Thom. Roddius a. 1848. [Scr. 585.] Facs *Pal. soc.* 12,202. Vidi 14 Iul 1883.

505. Lond. mus. Br. Harl. 5538.
saec. XII (al. XIV), 12.5×9.2, membr, foll. 226, col. 1, ll. 23; lect: *Evv.* Scholzio Evl 149. Scr. perl. [Scr. 567.] Vidi 2 Maii 1883.

506—520 Constantinopoli in Angliam a. circiter 1731 delati, fuerunt pariter ac Evv 73.74 Guilel. Wakii archiep. Cantuar. († 1737), qui libros suos collegio aedis Christi Oxoniae dono dedit. A. 1732 Evv 73.74. 506.507.509 Evl 211.212 Act 191 in usum Bentleii cum N. T. ex officina Wetsteniana anni 1711 cont Ioh. Walkerus., conlatione margini Novi Test. Genevae a. 1620 editi adscripta; hoc exemplar in dicta biblioth. signatum Wakii 35 servatur. Thom. Mangeius, Philonis opp. editor, Evv 506.510.512.517 a. 1749.1750 cont. Gaisford. a. 1837 catalogum scripsit; cf Kitchin. *Cat. codd mss qui in bibl. Aedis Christi ap. Oxon. adservantur,* Oxon. a. 1867. Scr. a. 1861 perl.

---

506. (Ac 199 P 256 Ap 26) Ox. aedis Christi Wakii 12.
saec. XI vel XII, 31.3×23, membr, foll. 240, coll. 2, ll. 36; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, lect, init, syn, men, pict; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc;* desunt Lc 16,26—30 17,5—8 24,22—24 Ioh 1,1—7,39 8,31—9,11 10,10—11,54 12,36—13,27 Act 1,1—7,49 10,19—14,10 15,15—16,11 18,1—21,25 23,18—28,31 Iac 1,1—3,17 1Cor 12,11—15,12 16,13—15 2Cor 13,4.5 Gal [5,16—6,1] 6,1—18 2Tim 3,10.11 Tit 3,5—7; insunt nonnulla de synodis, de geneal Iosephi, Chrys *περὶ τῶν μυροφόρων,* de concordia evv quod ad Christi post resurrectionem epiphanias attinet, Basil epist ad Greg Nyss; notabile est nomen Euth ut episc σουλκῆς codici inesse (cf supra, p. 154, adn. 1 fin). Walker. et Mang. cont. Scholzio erat Evl 181 Apl 57. Scr. cont a. 1864. [Scr. 492.] Vidi 19 Febr 1883.

507. Ox. aedis Christi, Wakii 21.
saec. XI, 28.5×21, membr, foll. 221, coll. 2, ll. 26; (Carp m ser), Eus-t, (prol m ser) arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can in eadem linea, lect, init, syn, subscr (et. m ser), ὁήμ, στίχ: *Evv.* Inest nomen Ἀβραμίου τοῦ Θεοφίλους ἐκ προσώπ. Τευδάτου πατρικίου (cf Mtf. *Pal. Gr.* p. 46). Ex monasterio Pantocratoris in monte Atho a. 1727 in Angliam delatus. Walker. cont. [Scr. 493.] Vidi 7 Mart 1883.

508. Ox. aedis Christi, Wakii 22.
saec. XIII, 26.8×18.5, membr, foll. 168, col. 1, ll. 24.27; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,19b), (non can), lect, init, subscr, στίχ: *Evv;*

desunt Mt 1,1—23 5,26—6,23 Lc 24,9—28 Ioh 3,14—4,1 15,9—16,6 19,31—21,25. Scr. perl. [Scr. 494.] Vidi 8 Mart 1883.

509. Ox. aedis Christi, Wakii 24.
saec. XII (al. XI), 30.2×22.2, membr, foll. 229, col. 1, ll. 24; Eus-t, prol vel arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can, pict: *Evv;* Ioh 19,13—29 21,24.25 m pr repetiti sunt. Olim monasterii Pantocratoris in monte Atho, a. 1727 in Angliam delatus est. Walker. cont. Scr. perl. [Scr. 495.] Vidi 9 Mart 1883.

510. Ox. aedis Christi, Wakii 25.
saec. XII (al. X vel XI), 27.3×21.1, foll. 229, col. 1, ll. 22; arg, capp-t, capp, (non titl), (non sect, can), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ*, pict: *Evv*; adult signis damnatur. Mangeius cont. Scr. perl. [Scr. 496.] Vidi 9 Mart 1883.

511. Ox. aedis Christi, Wakii 27.
saec. XIII, 24×16.2, chart, foll. 337, col. 1, ll. 19—21; (prol in Lc m ser), capp-t, capp, titl, sect (Mc m ser 233: 16,9), can passim, lect, subscr in Mt, pict: *Evv;* manus plur seriores suppl Mt 1,1—18,9 24,22—44 Mc 14,13—16,20 Lc 1,1—7,5 Ioh 15,15—25 21,13—25. [Scr. 497.] Vidi 12 Mart 1883.

512. Ox. aedis Christi, Wakii 28.
saec. XIV, 24.2×17.5, membr, foll. 210, col. 1, ll. 24; capp-t, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, vers in Ioh, pict (Mt nativitas): *Evv.* Manu Gregorii. Olim erat monasterii magni Nicolai *τοῦ καλοχωρίου;* a. 1724 fuit presbyteri Nicolai *σταγγίλου*. Mangeius cont. Scr. perl. [Scr. 498.] Vidi 14 Mart 1883.

513. Ox. aedis Christi, Wakii 29.
a. 1130, 19.9×16.2, membr, foll. 162, col. 1, ll. 25; capp-t, capp, titl, sect (Mc 236: 16,12), can, lect, subscr, *στίχ*, vers: *Evv;* desunt Mt 5,3—30 8,4—25 13,46—18,28 Lc 1,44—75 4,42—5,36 8,10—28 11,13—33 14,11—31 Ioh 20,12—21,1; m rec suppl Mt 1,1—5,3. Manu Charitonis monachi. Scr. perl. [Scr. 499.] Vidi 15 Mart 1883.

514. Ox. aedis Christi, Wakii 30.
saec. XII, 18,5×14, membr, foll. 226, col. 1, ll. 23; (Carp?), Eus-t, arg, capp-t in unum conlectae (et. ad evang quodque), capp, titl, sect, can, subscr, (syn?): *Evv;* deest Ioh 20,18—21,25. Scr. perl. [Scr. 500.] Vidi 20 Mart 1883.

515. Ox aedis Christi, Wakii 31.
saec. XI, 17.8×13, membr, foll. 127, col. 1, ll. 33—35; capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, (init m ser), pict: *Evv;* Ioh 21,21—25 m ser. Scr. perl. [Scr. 501.] Vidi 21 Mart 1883.

516. Ox. aedis Christi, Wakii 32.
saec. XI, 18.6×14, membr, foll. 287, col. 1, ll. 23; Carp, (Eus-t exscissae), prol, arg, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men, pict: *Evv;* deest Mc 16,2—17. Scr. perl. [Scr. 502.] Vidi Mart 1883.

517. (Ac 190 P 244 Apoc 27) Ox. aedis Christi, Wakii 34.
saec. XI vel XII, 25.7×19.5, membr, foll. 201, col. 1, ll. 31 et 29; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), (non can), lect, init; Euth: *Act Cath Apoc Paul* (Phm Heb) *Evv;* desunt Act 1,1—17,24 18,13—28,31 1Ioh 3,9—4,9 Heb 7,26—9,28 Lc 2,15—46 6,42—24,53 Ioh totus; insunt m ser pauca de patriarchatibus etc. Erat a. 1437 in diocesi metropolitae *ζυχχίας καὶ μαντράχου.* Mangeius cont. Scr. cont totum a. 1863. [Scr. 503.] Vidi 29 Mart 1883.

518. Ox. aedis Christi, Wakii 36.
saec. XII, 15.9×13, membr, foll. 249, col. 1, ll. 23; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240: 16,19), (non can), lect, init, *ἀναγν,* syn, (men ex alio cod): *Evv;* Ioh *ἐκ τοῦ κατά.* [Scr. 504.] Vidi 10 Apr 1883.

519. Ox. aedis Christi, Wakii 39.
saec. XIII, 14.7×11.7, membr, foll. 308, col. 1, ll. 17—24, mann plur; prol, capp-t, capp, titl, subscr, *στίχ*: *Evv.* Scr. perl. [Scr. 505.] Vidi 9 Apr 1883.

520. Ox. aedis Christi, Wakii 40.
saec. XII, 11.8×8.5, membr, foll. 213, col. 1, ll. 22.23; capp-t, lect, init, *ἀναγν,* syn, men, subscr: *Evv.* Scr. perl. [Scr. 506.] Vidi 6 Apr 1883.

521. Ox. Bodl. MS. Gr. bibl. d. 1.
saec. XIV, 24.5×18.3, membr, foll. 271, col. 1, ll. 20; capp-t, capp, lect, init, *ἀναγν,* syn, men, subscr, *στίχ,* vers: *Evv;* insunt etiam lectt paucae eccles. Olim Meermani (tom. 4) 76 (?). Bohnius bibliopola Londin. emit a. 1824, deinde Theod. Williamsius v. d. m. Hendonensis, deinde Thom. Thorpius bibliop. Lond., denique Ioseph. Mendhamus v. d. m. Clophillensis, cuius vidua bibliothecae Bodleianae dono dedit. Burgon. cont a. 1869. Cf Evv 436. [Scr. 562.] Vidi 3 Aug 1883.

522—525 olim abbatis M. Aloys. Canonicii emit Bandinelius Venetiis a. 1817 in usum bibl. Bodl. ubi nunc servantur. Fieri potest ut Evv 216 inter eos exstet.

---

522. (Ac 200 P 257 Ap 98) Ox. Bodl. Canon. Gr. 34.
a. 1515, 23×16.5, chart, foll. 319, col. 1, ll. 25; (capp Latt m ser); Euth: *Evv Paul* (Phm Heb) *Act Cath Apoc;* deest Apoc 2,11—23; insunt pauca ex Eus de Act, pauca de apostolis. Scriptus Mirandulae a. 1515. 1516

iussu Ioh. Fr. Pici de Mirand. manu Mich. Damasceni Cretensis. Scr. cont Apoc (kscr), *Aug.* p.lxxv. [Scr. 488.] Vidi 8 Feb 1883.

523. Ox. Bodl. Canon. Gr. 36.
saec. XI, 25.5×19, membr, foll. 270, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, pict: *Evv;* adult abest. Olim Georgii *τοῦ φλεβάρη*. Scr. perl. [Scr. 489.] Vidi 10 Feb 1883.

524. Ox. Bodl. Canon. Gr. 112.
saec. XII, 14.5×11.2, membr, foll. 186, col. 1, ll. 21—28; Carp, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men: *Evv;* m ser add notas de pascha a. 1497—1522. Scr. perl. [Scr. 490.] Vidi 10 Feb 1883.

525. Ox. Bodl. Canon. Gr. 122.
saec. XV, 31.3×22.2, membr, foll. 312, coll. 2 (vel col Slav et mg Gr), ll. 20; [prol, capp-t, capp, titl, lect, syn, men, subscr, *στίχ*, pict]: *Evv;* codici Slavonico a. 1429 scripto add m ser in mg textum Graecum capp Latt. Slavonica scripsit Gabriel monachus Georgii filius in monasterio Németzsk iussu Marinae coniugis Ioh. Alexandri „voyevod" Moldavo-Walachiae. Scr. perl. [Scr. 491.] Vidi 8 Feb 1883.

526. Ox. Bodl. Barocc. 59.*
saec. XI (al. XV), 21.5×14, membr, foll. 6, col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, sect, harm in ima pagina, lect, init: *Lc* 23,38—50 24,46—53 *Ioh* 1,30—3,5. [Scr. 610.] Vidi 7 Feb 1883.

527. Ox. Bodl. Cromwell. 15.
saec. XI, 21.8×16.5, membr, foll. 216, col. 1, ll. 24; Carp, Eus-t, prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), can, subscr: *Evv;* desunt Mc 16,17—20 Ioh 19,29—21,25; lectt varr passim in mg; insunt varia Chrys Bas Hipp Tit Thd Mops Cyr Al. Olim monast. Pantocratoris in monte Atho, in Angliam advectus a. 1727. [Scr. 482.] Vidi 20 Feb 1883.

528. Ox. Bodl. Cromwell. 16.
saec. XI, 20.8×15, membr, foll. 354, col. 1, ll. 20; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), can, lect, init, syn, pict: *Evv.* Olim Pantocratoris ut Evv 527. Mangeius cont. [Scr. 483.] Vidi 21 Feb 1883.

529. Ox. Bodl. Misc. 17.
saec. XI, 14×10×7 !, membr, foll. 358, col. 1, ll. 20; prol, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, init, syn, men, subscr: *Evv*, fol. 1 Mt bis suppletum est m ser. Conant. bibliop. Lond. codicem ab Oxonia acceptum Samueli Smalbrokio canonico Lichfeldiensi a. 1776 vendidit, qui a. 1800 bibl. Bodleianae dono dedit. [Scr. 484.] Vidi 2 Mart 1883.

530. Ox. Bodl. Misc. 141.
saec. XI, 15.6×11.8, membr, foll. 303, col. 1, ll. 20; capp-t, capp, titl, sect (Mc 247 : 16,5), can, (lect m ser), subscr: *Evv;* desunt Mc 14,69—

15,10 Ioh 20,10—23 21,3—24; insunt scholia evanida; insunt pauca de humano Iesu adspectu, pauca Severiani. Burgon. perl. [Scr. 485.] Vidi 8 Mart 1883.

531. Londinii v. cl. I. Bevan Braithwaitii 1.
saec. XII, 20.3×15.9, membr, foll. 96, col. 1, ll. 21; sect, can, lect: *Mc Lc* 1,1—17,35. Emptus Athenis a. 1884 cum Evv 573. V. cl. Guilel. Car. Braithwaitius cont.

532—546, a. 1870—1872, Ianina in Epiro in Angliam advectos emit baronissa de Burdett-Coutts; codd I et II signati in bibliotheca scholae Rogeri Cholmeleii in vico Highgate dicto qui prope Londinium est repositi sunt, codd III signati apud ipsam baronissam servantur. Scr. et filius eius v. cl. F. G. Scrivenerus cont vel conferre in mente nuper habebant, *Intr.*[3] p. 235.

---

532. Lond. Highgate Burd.-Coutts. I. 3.
saec. XII, 18.5×14.2, membr, foll.?, col. 1; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, *ἀναγν*, (subscr, *στίχ* Lc), vers, pict: *Evv;* desunt Mt 13,37—44 22,31—23,4 Lc 8,3—16 Ioh 8,1—28 10,1—12,10 13,18—34 14,11—26 15,24—21,25; adult signis damnatur. [Scr. 545.] Vidi 18 Apr 1883.

533. Lond. Highgate Burd.-Coutts. I. 4.
saec. XII, 16.9×13.6, membr, foll.?, col. 1, ll. 20; arg, capp-t, sect (Mc 241:16,20), (non can), lect, init, vers: *Evv;* desunt Mt 1,1—9,13 Lc 1,1—15 Ioh 21,1—16. [Scr. 546.] Vidi 10 Iul 1883.

534. Lond. Highgate Burd.-Coutts. I. 7.
saec. XIII, 13.9×8.9, membr, foll.?, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, pict: *Evv;* desunt Lc 1,25—42 20,37—21,24. Manu Marci (?). [Scr. 547.] Vidi 10 Iul 1883.

535. Lond. Highgate Burd.-Coutts. I. 9.
saec. XI (Scr. XII), 17.6×13.6, membr, foll.?, col. 1, ll. 17.18; capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, lect, init, syn, men: *Mt Mc;* desunt Mt 11,28—13,33 18,13—21,15 21,33—22,10 24,46—25,22 Mc (3,11—5,31?) 9,18—12,6 12,34—43 16,14—20. [Scr. 548.] Vidi 10 Iul 1883.

536. (Ac 201) Lond. Highgate Burd.-Coutts. II. 7.
saec. XII (Scr. XIII), 13.5×9.4, membr, foll.?, col. 1, ll. 26.30; prol in Act, capp-t cum harm, capp, titl, sect passim, (non can), (lect, *ἀναγν* m ser in Mt), subscr, *στίχ: Evv Act;* deest Act 26,24—28,31; foll. ult quinque al man vet; insunt versus heroici Greg Naz. [Scr. 549.] Vidi 10 Iul 1883.

537. Lond. Highgate Burd.-Coutts. II. 13.
saec. XIII (Scr. XII), 18.1×13.5, membr, foll.?, col.1, ll.29; sect (Mc237:16,14), (non can): *Evv;* adult abest; insunt pauca Chrys. [Scr. 550.] Vidi 10 Iul 1883.

538. Lond. Highgate Burd.-Coutts. II. 18.
saec. XIII, 15.4×11.3, membr, foll.?, col.1, ll. 21—27; capp-t, capp, titl, sect (Mc241:16,20), can, lect, men, subscr, vers, στίχ, pict: *Evv; ἐκ τοῦ κατά;* desunt Mt1,1—12,41 15,14—30 Mc14,9—20; invenies Ioh1,1—15 fol. 2. [Scr. 552.] Vidi 7 Aug 1883.

539. Lond. Highgate Burd.-Coutts. II. 23 (sic).
saec.XI (Scr.XIII), 17.3×12.5, membr, foll.?, col.1, ll.29; capp-t, capp, titl, sect (Mc234:16,9), can, lect: *Evv;* desunt Mt1,1—17 Mc1,1—14 3,22—4,10 Lc1,1—17 Ioh1,1—46; Mt16,2.3 prorsus abest; passim in mg interpr Latm vet. [Scr. *Intr.*³num.551(„II.16" [Scr.] Evl est: item „II.23" habet Scr. inter Evl sub num.244).] Vidi 1 Aug 1883.

540. Lond. Highgate Burd.-Coutts. II. 26.1.
saec. XIV (Scr. XIII), 18.5×13.7, membr, foll. 27, col.1, ll.19—21; capp, titl, sect, can: *Mc* 3,21—4,13 4,37—7,29 8,15—27 9,9—10,5 10,29—12,32. [Scr. 553.] Vidi 10 Iul 1883.

541. Lond. Highgate Burd.-Coutts. II. 26.2.
saec. XIV, 21.4×14.5, membr, foll.?, col.1, ll.21; capp-t, capp, titl, sect, can, lect, subscr, στίχ: *Mt*18,32—24,10 26,8—28,20 *Mc*1,16—13,9 14,9—26. [Scr. 554.] Vidi 10 Iul 1883.

542. Lond. Burdett-Coutts. III. 4.
saec.XIII, 17.7×13.6, membr, foll.?, col.1, ll.24; prol (et. Cosm), capp-t, capp, titl, sect (Mc232:16,6), can, lect, init, syn, men, subscr, vers, pict: *Evv;* deest Ioh19,25—21,1. [Scr. 555.] Vidi 12 Nov 1883.

543. Lond. Burdett-Coutts. III. 5.
saec. XII, 28.5×22.5, membr, foll.?, coll. 2, ll. 27—30; capp-t, capp, titl, sect, can, lect, syn, men, subscr, δήμ, στίχ: *Evv;* Mt Mc *ἐκ τοῦ κατά;* desunt Mt12,11—13,10 Mc8,4—28 Lc15,20—16,9 Ioh2,22—4,6 4,52—5,43 11,21—47; insunt nonnulla de patriarchatibus etc; e familia Evv13.69.124.346 esse videtur (cf Evv13). [Scr. 556.] Vidi 10 Iul 1883.

544. Lond. Burdett-Coutts. III. 9.
saec. XIII, 13.2×9.4, membr, foll. ?, col. 1. ll. 22; capp, titl, sect (Mc235:16,12), (non can), pict; *Evv.* [Scr. 557.] Vidi 10 Iul 1883.

545. Lond. Burdett-Coutts. III. 10.
a. 1430, 19.9×14.5, chart, foll. ?, col. 1, ll. 16; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect, can, vers, pict: *Evv.* Manu Theodori *τοῦ*

κοτζᾶ ἐκ χώρασ μεθώνησ scriptus impensis Nicolai τοῦ λαρδέα. [Scr. 558.] Vidi 10 Iul 1883.

546. Lond. Burdett-Coutts. III. 41.
saec. XIV (Scr. XII vel XIII), 15.7×10.4, membr, foll. ?, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, versus, pict: *Evv;* desunt Ioh 18,30—21,25 et teste Scr alia circa Mt 12,16 (ipse non accurate excussi). [Scr. 559.] Vidi 10 Iul 1883.

547—554 Parhamenses in museo Britannico depositi a. 1883 iacebant fortasse hodie iacent cf *Catalogue of . . . books in the library of Robert Curzon* [postea creati Baronis de la Zouche] *at Parham*, a. 1849. Numerus prior est codicum omnium Parham. alter Graecorum tantum.

---

547. (Ac 202 P 258) Curzon. 71.6.
saec. XI, 23×16,5, membr, foll. 348, col. 1, ll. 31; arg, capp-t, lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, στίχ, vers; Euth: *Evv Act Paul* (Phm Hebr) *Cath;* adult signis damnatur; sub fin quaedam catechetica τί ἐστι χριστιανός; κ. τ. λ. Curzon. e monasterio Caracallae in monte Atho adtulit a. 1837. Scr. et Burgon. perl. [Scr. 534.] Vidi 11 Maii 1883.

548. Curzon. 72.7.
saec. X (Scr. XI), 15.8×11.7, membr, foll. 167, col. 1, ll. 26; capp-t, capp, titl, sect, (non can), pict: *Evv;* folia nonnulla in Ioh bibliopegus invertit; sub fin capita 24 de virgine, de Iesu nativitate etc. E monasterio s. Sabae prope Hierosolyma a. 1834 advectus. Scr. et Burgon. perl. [Scr. 535.] Vidi 12 Maii 1883.

549. Curzon. 73.8.
saec. XI, 28.9×23.7, membr, foll. 198, col. 1, ll. 12 etc comm 33 etc; prol, capp-t, capp, titl, lect, init, syn, men, subscr: *Evv* cum comm uberr (Mc Vict). E monasterio Ξενοφῶντος in monte Atho a. 1837 advectus. Scr. et Burgon. perl. [Scr. 536.] Vidi 8 Maii 1883.

550. Curzon. 74.9.
saec. XII (Scr. XI), 25.3×19.1, membr, foll. 219 (?), col. 1, ll. 28. 38 etc; Carp, (prol m ser), capp-t, capp, titl, sect (240: 16,9), (non can), lect, init, syn, men, subscr, στίχ: *Evv.* Anno 1609 erat Gerasimi ἀπὸ τορφάνη. E monasterio Caracallae in monte Atho a. 1837 advectus. Scr. et Burgon. perl. [Scr. 537.] Vidi 10 Maii 1883.

551. Curzon. 75.10.
saec. XII, 21.8×15.4, membr, foll. 233, col. 1, ll. 22.23; capp-t, capp, titl, sect, can nonnisi sub init, lect, init, (syn, men m ser), subscr, vers, στίχ, pict: *Evv.* E monasterio Caracallae in monte Atho a. 1837 advectus. Scr. et Burgon. perl. [Scr. 538.] Vidi 14 Maii 1883.

552. Curzon. 76.11.
saec. XII, 20.9×15.4, membr, foll. 252, col. 1, ll. 27; capp-t in Lc, capp, titl, sect passim, (non can): *Evv;* lectt haud vulg. habet. E monasterio s. Sabae a. 1834 advectus. Scr. et Burgon. perl. [Scr. 539.] Vidi 14 Maii 1883.

553. Curzon. 77.12.
saec. XIII, 21.8×15.8, membr, foll. 304, col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, subscr, *στίχ*: *Evv;* adult signis damnatur. E monasterio s. Sabae a. 1834 translatus. Scr. et Burgon. perl. [Scr. 540.] Vidi 14 Maii 1883.

554. Curzon. 78.13.
a. 1272, 14.3×11, membr, foll. 230, col. 1, ll. 21; capp, titl, lect: *Evv;* m ser suppl Lc 1,34—56; adult abest. E monasterio s. Sabae a. 1834 advectus. Scr. et Burgon. perl. [Scr. 541.] Vidi 12 Maii 1883.

555. Cant. univ. Hh. 6.12.
saec. XV vel XVI, 20.1×14.5, chart, foll. 182, col. 1, ll. 20—23; prol, capp-t, subscr: *Evv.* Scr. et Hort. perl. [Scr. 609.] Vidi 18 Oct 1886.

556. Cheltenham. in comitatu Glocestr. 13975.
saec. XII, 32.5×25, membr, foll. 197, col. 1, ll. 25 etc comm 61 etc; capp, titl, sect (Mc 239 : 16,20), can, syn, men, pict: *Evv* cum comm uberr (Mc Vict); *ἐκ τοῦ κατά κ.τ.λ.*; adult inest, caret vero comm. Olim comitis Strangfordii 464, deinde Thomae Phillippsii Mediomontani, nunc Ioh. E. A. Fenwickii (cf Evv 676). Burgon. perl. Hort. cont locc sell. [Scr. 526.] Vidi 30 Iun 1883.

557. Holkham. comitis de Leicester 3.
saec. XIII, 22×15.8, membr, foll. 183, col. 1, ll. 27; Eus-t, capp, titl, sect (Mc 231 : 16,9), (non can), subscr, pict: *Evv.* Burgon. perl. [Scr. 524.] Vidi 23 Iun 1883.

558. Holkham. comitis de Leicester 4.
saec. XIII, 21.5×16.6, membr, foll. 352, col. 1, ll. 20; capp-t, capp, titl, sect ad init lectt (Mc 231 : 16,9), (non can), lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ*, pict: *Evv.* Burgon. perl. [Scr. 525.] Vidi 23 Iun 1883.

559. Lond. collegii de Sion, Arc. 1. 3.
saec. XI, 27.6×20.9, membr, foll. 152, col. 1, ll. 24, madore laesus; capp, titl, (sect m ser [Mc 234 : 16,9]), lect, init: *Evv;* desunt Mt 1,1—10,17 18,19—19,3 27,26—49 (?) Mc 1,1—13 (?) Lc 1,1—14 4,20—39 Ioh 1,1—17 4,9—30 9,14—20,25; habet lectt haud vulg. Eduardus Payne collegio donavit. [Scr. 518.] Vidi 20 Iul 1883.

560. Glasguae musei Hunteriani V. 7. 2.
saec. XII vel XIII, 18×14, membr, foll. 367, col. 1, ll. 18—24, mann plur; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, syn, men,

pict (man Ioh Proch): *Evv;* Mt ἐκ τοῦ κατά. In Italia exaratus. Olim erat Caesaris de Missy Londinii a. 1748. [Scr. 520.] Vidi 26 Maii 1883.

561. Glasguae musei Hunteriani V. 7. 3.
saec. XIII, 19×13.5, membr, foll. 291, col. 1, ll. 21—25; prol, capp-t, capp, titl, sect, (non can), subscr: *Evv.* „Brianus Walton Marcii 21,1656, praetul. 20 s." Erat Caesaris de Missy a. 1748. [Scr. 521.] Vidi 26 Maii 1883.

562. Glasguae musei Hunteriani T. 8. 2.
saec, XVI. 14.2×10.5, chart, foll. 78, col. 1, ll. 20; capp Latt: *Ioh.* „Balthasar Hydoreus Arnemius sibi e suis comparavit." [Scr. 522.] Cf Evv 96.97.101. Vidi 26 Maii 1883.

563. Edenburgi universitatis A. C. c. 25.
saec. XI, 14.5×10.8, membr, foll. 198, col. 1, ll. 22—26; capp-t, capp, titl, sect (Mc 239: 16,16; loco 240 litt rubr: 16,19), can, lect, subscr, pict: *Evv;* deest Ioh 21,19—25; Mt 16,2.3 prorsus deest; Mc ἐκ τοῦ κατά. Ioh. Chiesleius ex Oriente a. 1650 advexit et universitati dono dedit. [Scr. 519.] Vidi 28 Maii 1883.

564. Lipsiae universitatis Tischend. IV.
saec. X, 17×13.3, membr, foll. 360, col. 1, ll. 21; Carp, Eus-t, prol, capp, (non titl), sect (Mc 236: 16,12), can, lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*, vers: *Evv;* adult sub fin Ioh additis verbis in mg ἰδοὺ ὧδε; insunt nonnulla Hipp Max Epiph. Tischendorfius ex Oriente adtulit, lectt nonnullas et fragm Hipp et vers exhibuit *Anecd. sac. et prof.* a. 1855, p. 20—29. [Scr. 478.] Vidi 21 Iul 1884.

565—572.574.575 Petropolitanos descripsit v. cl. Eduardus de Muralt, *Cat. des mss grecs de la bibliothèque impér. publique*, Petropoli a. 1864, et *N. T. Gr.* Hamburgi a. 1848.

565. 2pe. Petr. caes. Muralti 53 (VI. 470).
saec. IX (X?), 20.7×13, membr purpur, foll. 405, ll. 18.19, scriptura aurea (litt *β* modo inusitato deorsum protenditur); Eus-t m ser, capp-t, capp, titl, sect, subscr ut *Α*, pict: *Evv* cum lectt varr in scholl semiunce; m rec suppl Mt 20,18—26 21,45—22,9 Lc 10,36—11,2 18,25—37 20,24—36 Ioh 17,1—12; desunt Ioh 11,26—48 13,2—23; teste Hortio inter primos lectionum Occid fontes praesertim in Marco habendus. Olim monasterii s. Ioh. prope Houmish-Khan in Ponto, cuius archimandrita Sylvester imperatori Russiae a. 1829 dono dedit; ferebatur manu Theodorae imperatricis (saec. IX) scriptus esse. Muralt. cont, *N. T.* a. 1848; cf etiam *Bulletin scientifique publié par l'acad. de Saint-Petersbourg*, num. 77 (vol. 4, num. 5; 20 Apr 1838), coll. 72—80 et facs. V. cl. Ioh. Belsheim. edidit ex hoc codice, *Das Evan-*

gelium des Marcus („Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandlinger" 1885, num. 9), Christianiae a. 1885, addita conlatione Mt Lc Ioh cum textu recepto. [Scr. 473.] WH *Intr.* § 211 numero 81 designant. Cf Evv 1143.

566. tisch ^{2}(?). Petr. caes. Muralti 54.
saec. IX vel X, 20×15, membr, foll. 121, coll. 2, ll. 23; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl: *Mt Mc;* scholl uncc in mg; est pars prior codicis Λ^{evv}, cf supra, p. 405 s; ad mg Mt τὸ Ἰουδαικὸν [? εὐαγγέλιον] ter citatur. Tischendorf. ex Oriente a. 1859 adtulit, *Notitia ed. cod. bibl. Sin.* a. 1860, p. 58.59.

567. Petr. caes. Muralti 56 (VII).
saec. IX vel X, 30×19.7, membr, foll. 251, coll. 2, ll. 26; syn, men: *Ioh* 7,38—21,14.

568. Petr. caes. Muralti 67.
saec. X vel XI, 21.7×16.6, membr, foll. 256; prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, pict: *Evv.* V. cl. Sandrinus consul in Syra bibliothecae dono dedit.

569. 7^{pe}. Petr. caes. Muralti 72 (IX.3.471).
a. 1062, 25×18, membr, foll. 357, col. 1, ll. 14 comm 51; Eus-t, capp-t, prol, lect, syn, men, vers, pict: *Evv* cum comm (Mc Vict); textus quaedam bonae notae habet; insunt fragmenta Epiph et Isid. Manu Nicolai monachi. Emit a. 1757 Eugenius hierodiaconus Bulgarius de Sophronio monacho in monasterio ut vdtr Pauli Thaumaturgi Σπυρίδωνος. Muralt. cont (7). [Scr. 475.]

8^{pe}: est Evv 330.

570. tisch ^{4}(?). Petr. caes. Muralti 97.
saec. XII, 20×15.5, membr, foll. 191 prol Cosm: *Evv;* desunt Mt 1,1—16,30 Ioh 16,20—21,25. Tisch. *Not.* p. 60. [Scr. 478.]

571. 4^{pe}. Petr. caes. Muralti 98.
saec. XII vel XIII, 22.5×15, membr, foll. 194, col. 1, ll. 23.24; Eus-t, capp-t, sect, can, lect, pict: *Evv;* deest Ioh 7,1—21,25. Olim Pogodini 100 (472). Muralt. cont (4). [Scr. 474.]

572. Petr. caes. Muralti 99.
saec. XII, 18.7×12.5, membr, foll. 19, col. 1, ll. 12; punctum stat post vocabulum unumquodque ut in F^{evv}: *Mc* 8,3—9,50. Tischendorf. (ut Evv 566), p. 64. [Scr. 480.]

573. Lond. v. cl. I. Bevan. Braithwaitii 2.
saec. XIII vel XIV, 11.5×7.6, membr, foll. 189, col. 1, ll. 29: *Evv.* Regnante Andronico Comneno (a. 1273—1332) exaratus. Emptus cum Evv 531.

574. Petr. caes. Muralti 105.
saec. XII vel XIII, 17.5×12.5 membr, foll. 225, col. 1, ll. 27; capp-t, pict: *Evv;* desunt Ioh 10,1—11,38 (?) 11,39—57 12,25—13,1 15,26—16,15. Olim Karahissarae. V. cl. Titoffius olim legatus Russicus apud Turcas bibliothecae dono dedit.

575. 11pe. Petr. caes. Muralti 118 (Q.V.1.15).
saec. XV, 17.5×14.2, membr, foll. 384; Eus-t, syn, men, pict mult: *Evv.* Scriptus iussu Demetr. Palaeol. Muralt. cont (11). [Scr. 477.]

576. Comitis de Herries.
saec. XIII, 21.8×15.5, membr, fol. 1, col. 1, ll. 26; capp, titl, sect, (non can), (lect, *ἀναγν*, m ser): *Mt* 22,4—19. Vidi 6 Dec 1883.

577. Montepessulanensis scholae medicinae H. 446.
a. 1346, 15.1×11.3, chart, foll. 259, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 232 : 16,6), can, lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*: *Evv;* habet lectt singg. Manu Gregorii. Olim Buheri, cf Delislium, *Cab. des MSS,* Paris. vol. 2 (1874), p. 266—276. Vidi 5 Maii 1885.

578. Atrebatensis (Arras) 970.
a. 1361, 20.5×14, chart, foll. 241, col. 1, ll. 25.26; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), (non can), lect, (init m ser), syn, men, vers: *Evv;* m saec. XVI fol quod adult carebat exscisso foll duo interposita pericopa illa supplevit. Manu Iohannis. Vidi 4 Nov 1884.

579. Par. nat. Gr. 97.
saec. XIII, 22×15.9, membr, foll. 152, col. 1, ll. 28—39; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,5), (non can): *Evv;* habet app Marci duplicem; deest Ioh 20,15—21,25. Martin. p. 91—94, num. 743. Vidi Oct 1884.

580. Par. nat. Gr. 119.
saec. XII vel XIII, 15.2×12.3, membr, foll. 385, col. 1, ll. 16; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, init, syn, men: *Evv.* Martin. p. 34 num. 744. Vidi 28 Aug 1885.

581—588.592—600 Italianos perl Burgon. *Guardian* 29 Ian. et 5 Feb 1873.

---

581. Ferrarae univ. 119. NA. 4.
saec. XIV, 17.2×12.2, membr, foll. ?, col. 1, ll. 23.26 etc; capp-t, (capp Latt m post), sect passim ad lectt, lect, init, syn (syn Lat m post), men: *Evv;* insunt liturg. Burgon. perl. [Scr. 450.] Vidi 11 Mart 1886.

582. (Ac 206 P 262 Ap 103) Ferrarae univ. 187.188. NA. 7.
a. 1334, 40.2×30, chart, foll. ?, col. 1, ll. 39; capp Latt litt Gr notata; *Evv Paul* (Phm Hebr) *Act Cath Apoc;* hic est vol. 4; voll. 1—3

continent V.T. Manu Nicodemi *τοῦ ξένου*. Burgon. perl. [Scr.451.] Vidi 11 Mart 1886.

583. Parmae reg. 5.
saec. XI (Burg. XII vel XIII) 30.4×24, membr, foll. 284, col. 1, ll. 21; Carp, Eus-t, arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can in eadem linea, lect, init, syn, men, pict mult (f. 12 r nativ, infra Constant et Helen): *Evv;* insunt foll. 1.2 et 284 theologica manu ser. Olim familiae Bonvisianae Lucensis. Burgon. perl. [Scr. 452.] Vidi 13 Mart 1886.

584. Parmae reg. 65 (sic).
saec. X vel XI, 18.7×13, membr, foll. 318, col. 1, ll. 20.18; capp-t, capp, titl, sect (Mc234:16,9), can in eadem lin, lect, init, subscr: *Evv;* Mt1,1—20 deest; adult deest; lectt varr in mg. Burgon. perl. [Scr. 453.] Vidi 13 Mart 1886.

585. Mutinae bibl. Estensis II. A. 1.
saec. XI (Burg. XII), 18.4×11.7, membr, foll.?, col. 1; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, syn, men, pict: *Evv;* lectt varr in mg. Burgon. perl. [Scr. 454.] Vidi 13 Mart 1886.

586. Mutinae bibl. Estensis II. A. 5.
saec. XIV, 16.8×12.5, membr, foll. 239, col. 1, ll. 20; arg, capp-t, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr dupl, *στίχ*, vers: *Evv;* fol ex alio cod evv sub init. Burgon. perl. [Scr. 455.] Vidi 13 Mart 1886.

587. Mediolani Ambr. M. 48 sup.
saec. XII, 22.3×18.7, membr, foll. 183, col. 1, ll. 25.27; prol Cosm, arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19 med), (non can), pict: *Evv;* Ioh 21,8—25 saec. XV. Burgon. perl. [Scr. 456.] Vidi 17 Feb 1886.

588. Med. Amb. E. 63 sup.
a. 1321, 21.6×14.9, membr, foll. 221, col. 1, ll. 22; Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc241:16,20), can passim, lect, init, *ἀναγν*, subscr, pict: *Evv;* desunt Mt10,27—13,19 27,49—28,20 Lc24,5—53 Ioh1,1—18 4,51—7,3. Burgon. perl. [Scr. 457.] Vidi 16 Feb 1886.

589. Med. Amb. A. 178 sup.
saec. XIV, 32.4×22.2, membr et chart, foll. 120, coll. 2, ll. 38: *Lc*6,46—17,25 21,28—22,58 *Ioh*1,14—8,20 cum comm. Vidi 12 Feb 1886.

590. Parmae reg. 15.
saec. XIII, 24.5×18, membr, foll.?, col. 1, ll. 39.35 etc; rude exaratus, prol, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), subscr, *στίχ*: *Mt Mc* cum comm. Vidi 13 Mart 1886.

591. Rom. Corsin. 41. G. 16.
saec. XIII, 29.8×24, membr, foll. 226, col. 1, ll. 24 comm 42; capp-t, capp, titl cum harm, subscr: *Evv* cum comm. Olim monasterii

Ioh. Thersiti τοῦ στίλα. Illud mon. erat „caput monasterium ordinis Basiliani“ „apud Stilum“ situm „urbem Calabriae ulterioris in regno Neapolitano diocesis Squillacensis“. Thersitem a. 1129 obiisse alii dicunt, alii 1066 vel 1059. Mennitius ord. Basil. praefectus generalis curavit codices, qui in monasteriis huius ordinis in Calabria supererant, Romam asportandos. Vidi 26 Mart 1886.

592. (Ac 207 P 263) Med. Amb. Z. 34 sup.
saec. XV (a. 1489?) (al. XIII vel XIV), 16.5×12, chart, foll. 295, col. 1, ll. 31 etc, mann plur; capp-t, capp, titl, sect (passim?), (non can), syn, men, subscr, ῥήμ, στίχ, vers, pict; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb); bibliopegus Evv epistulis postposuit; insunt nonnulla de synodis. Burgon. perl. [Scr. 461.] Vidi 19 Feb 1886.

593. Ven. Marc. I. 58.
saec. XIII, 24.7×17.5, membr, foll. 153, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, sect (Mc 237:16,15), (non can), lect, init: *Mc* 1,44—*Lc* 24,53 *Ioh* 1,15—11,13 (non excussi). Burgon. perl. [Scr. 462.] Vidi 5 Mart 1886.

594. Ven. s. Lazari 1531.
saec. XIV (Burgon. XIII), 25.2×19.5, membr, foll. 234 (?), col. 1, ll. 17; capp-t, arg in Ioh, lect, init, (ἀναγν m ser), subscr, στίχ: *Mt* 1,21—*Lc* 23,15 23,33—48. Burgon. perl. [Scr. 470.] Vidi 8 Mart 1886.

595. Ven. Marc. I. 56.
saec. XVI, 29.1×20, chart, foll.?, col. 1, ll. 26; capp-t in Ioh, capp Latt, sect (Mc 239:16,17), (non can), lect, init, syn: *Evv;* deest Mt 1,1—5,44; Mt 16,2.3 om οὐ ante συνίετε. In Occidente exaratus. Olim erat s. Michaelis in Muriano num. 49, cf Mitarellium, *Biblioth. mon. s. Mich.* Ven. 1779, p. 360 et 1099. Scholzio ex errore Evl 143. Burgon. perl. [Scr. 468.] Vidi 27 Feb 1886.

596. Ven. s. Marc. I. 57.
saec. XI, 29.6×21, membr, foll. 228, col. 1, ll. 29; capp-t, capp, titl: *Mt Mc* 1,1—12,17 cum comm Thphyl. Olim in „Archivio“. Burgon. perl. [Scr. 465.] Vidi 5 Mart 1886.

597. Ven. Marc. I. 59.
saec. XIII, 16.7×12.5, membr, foll.?, coll. 1, ll. 20; capp-t, capp, titl, (lect, subscr, στίχ m rec): *Evv;* habet lectiones bonae notae. Burgon. et v. cl. Rosius cont capita sedecim conlationemque amicissime mecum communicaverunt. [Scr. 464; huc pertinet etiam Scr. 469, cui male intellectus num. XII (WH *Intr.* App. p. 4b) locum fecit.] Vidi 6 Mart 1886.

598. Ven. Marc. 494.
saec. XIII (Burgon. XV), 43×28.5, chart, foll. 320, coll. 2, ll. 50; omnia breviata: *Lc* cum comm. Burgon. perl. [Scr. 466.] Vidi 6 Mart 1886.

599. Ven. Marc. 495.
saec. XV, 40.9×29.3, chart, foll. 437, col. 1, ll. 42; capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, vers: *Ioh Mt Mc Lc* cum comm (Mc Vict teste Burgonio textum inusitatum habet), cf Zanettium, p. 259. Burgon. perl. [Scr. 467.] Vidi 6 Mart 1886.

600. Ven. Marc. II. 7.
saec. XIV, 32.8×25, chart, foll. 430, col. 1, ll. 31; capp-t in Ioh, capp, titl: *Evv* cum comm Euth Zig. Vidi 6 Mart 1886.

601—644 (cf tamen 609) debemus libro Henrici Octavii Coxii (* 1811, † 1881) iam supra ad Evv 450 laudato.

---

601. Caïrae patriarchae Alex. 2.
s. XIII, in 4, membr: *Evv.*

602. Caïrae patr. Alex. 15.
s. XI, in 4, membr: *Evv* mut.

603. Caïrae patr. Alex. 16.
saec. XI, in 4, membr, syn, bene exaratus: *Evv.*

604. Caïrae patr. Alex. 17.
saec. XI, in 4, membr: *Evv.*

605. Caïrae patr. Alex. 68.
saec. X, in 4, membr: *Evv.*

606. Caïrae monasterii Sinaitici 100.
saec. XVI, in fol, chart: *Evv Psalmi.*

607. Hierosolymis monasterii s. sepulchri 2.
saec. X, in 4, membr, optime exaratus: *Evv.*

608. Hierosol. mon. s. sepulchri 5.
saec. X, in 4, membr, optime exaratus: *Evv.*

609. Par. nat. Suppl. Gr. 911.
a. 1043, 17.5×13.6, membr, foll. 315, coll. 2 Gr-Arab (Gr ad sinistram), ll. 18.17; sect: *Lc* Gr-Arab; desunt 1,22—25 (foll. 67—73 m rec) 24,8—33. Manu Euphemii clerici et lectoris scriptus. Olim Hierosol. mon. s. sepulchri 6, ubi Coxius perl. Martin. p. 88, num. 634. Vidi 14 Oct 1885.

610. Hierosol. mon. s. sepulchri 14.
saec. XII, in 4, membr: *Evv* cum schol.

611. Hierosol. mon. s. sepulchri 17.
saec. XI exeuntis, in 4, membr: *Evv* cum scholl paucis.

612. Hierosol. mon. s. sepulchri 31.
saec. XI, in 4, membr, optime exaratus: *Evv.*

613. Hierosol. mon. s. sepulchri 32.
saec. XI, in 4, membr: *Evv.*

614. Hierosol. mon. s. sepulchri 33.
saec. XII, in 4, membr: *Evv.*

615. (Ac 208 P 264) Hierosol. mon. s. sepulchri 40.
saec. XII, in 4, membr, optime exaratus: *Evv Act Epp.*

616. Hierosol. mon. s. sepulchri 41.
saec. XI ineuntis, in 4, membr, optime exaratus: *Evv.*

617. Hierosol. mon. s. sepulchri 43.
saec. XI, in 4, membr, optime exaratus: *Evv;* „Mt cum schol scriptum est litt uncialibus et deauratis". Estne Evv 456?

618. Hierosol. mon. s. sepulchri 44.
saec. XIV, in fol, membr: *Evv.*

619. (Ac 209 P 265) Hierosol. mon. s. sepulchri 45.
saec. XII, in 4, membr: *Evv Epp λέξεισ τῶν πράξεων.*

620. Hierosol. mon. s. sepulchri 46.
saec. XI, in 4, membr: *Evv.*

621. Hierosol. collegii s. crucis. 3.
saec. XI, in 4, membr; capp, syn: *Evv.*

622. S. Sabae 27.
saec. XII, in fol, membr: *Evv.*

623. (Ac 210 P 266) S. Sabae 52.
saec. XI, in 4, membr, syn: *Evv Epp.*

624. (Ac 211 P 267) S. Sabae 53.
saec. XI, in 4, membr: *Evv Epp.*

625. (Ac 212 P 268) S. Sabae 54.
saec. XII, in 4, membr: *Evv Epp.*

626. S. Sabae 56.
saec. X, in 4, membr: *Evv.*

627. 628. 629. 630. } S. Sabae { 57 / 58 / 59 / 60 } unumquodque saec. X exeuntis, in 4, membr: *Evv.*

631. 632. 633. 634. 635. } S. Sabae 61: unumquodque saec. XI, in 4, membr: *Evv.*

636. 637. 638. 639. 640. } S. Sabae 62: unumquodque saec. XII, in 4, membr: *Evv.*

641. S. Sabae in turri 45.
saec. XI, in 4, membr: *Evv.*

642. S. Sabae in turri 46.
saec. XI, in 4, membr: *Evv.*

643. S. Sabae in turri 47.
saec. XI, in 4, membr: *Evv.*

644. Larnakae in Cypro episcopi Citiensis.
saec. XII ineuntis, in 4, membr; syn: *Evv.*

645. Lond. mus. Br. Add. 22506.
a. 1305, 24.5×18.2, membr, foll. 279, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, (sect in Mt m rec), lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ*, pict: *Evv;* adult signis damnatur. Manu neophyti Cyprii exaratus. Olim in monasterio Prevatiae (Prevoliae?) in insula Creta. Anno 1849 erat Michaelis *Συρμαλενίου* in insula Melo qui H. O. Coxio a. 1857 vendidit. [Scr. 591.] Facs *Pal. soc.* 12, 205. Vidi 23 Iul 1883.

646. Constantinopoli *ἁγίου τάφου* 436.
saec. XVI, 20×15, membr, foll.?, col.1, ll. 22; mann plur; Eus-t, capp-t, sect, can: *Evv.* Vidi 6 Sept 1886.

647. Constantinopoli *ἁγίου τάφου* 520.
saec. XIII, 25.2×18.6, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 24; Carp, Eus-t, prol Cosm, capp-t, sect (Mc 240: 16,19), can, syn, men, subscr, vers, pict: *Evv;* Ioh 5,3.4 signis damnatur. Vidi 6 Sept 1886.

648. Constantinopoli *ἁγίου τάφου* 574.
saec.XIV, 24.6×17.5, membr, foll.?, col.1, ll.23; capp-t, lect, init, subscr: *Evv*; desunt fin Mc, init et fin Lc, multa in Ioh. Vidi 6Sept1886.

649. Constantinopoli *τοῦ ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου* 1.
a. 1303 (?), 29.5×22, chart, membr, foll. 294, coll. 2, ll. 44: *Evv* cum comm; m post multa suppl. Manu Georgii *καρϋκα τοῦ ἀργύρου* (?). Vidi 5 Sept 1886.

650. Constantinopoli *τοῦ ἑλλ. φιλ. συλλόγου* 5.
saec. XIII, 13.2×17.5, membr, foll.?, col. 1, ll. 24; capp-t, sect, (non can), lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*, vers: *Evv;* desunt Mt 1,1—10,1 Lc 23,39—56 Ioh 1,1—18. Vidi 5 Sept 1886.

651. Dessaviae ducalis.
saec.XI vel XII, 19×15, membr, foll.190, col.1, ll.23; prol, capp-t, titl, sect, (non can), lect, syn, men: *Evv.* V. cl. Gebhardt. Sept 1881 perl.

652. Mon. reg. 594.
saec. X vel XI, 22.4×16.7, membr, foll. 305, col. 1, ll. 20; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), can, (lect, init m post), syn, men, subscr, pict: *Evv;* m ser add Ioh 8,8 *ἑνὸς ἐκ. αὐ. τ. ἁμαρτ.*; insunt quaedam de resurr. Olim Othonis regis Graeciae, Monacum translatus a. 1879. Vidi 24 Mart 1887.

653. Berol. reg. Gr. octav. 3.
a. 1077, 13.8×10.6, membr, foll. 266, col. 1, ll. 16; capp-t, capp, titl, sect et can passim, lect, mus rubr ad lectt, subscr, *ἐξεδ, στίχ: Mt Ioh;* insunt etiam *ἑωθινὰ* et *διάφορα*. Manu Marci monachi. V.cl.Henr. Brugsch. ex monte Sina Berolinum adtulit. [Scr. 640.] Vidi 9 Mart 1887.

654. Berol. reg. Gr. octav. 4.
saec. XII, 12×9.4, membr, foll. 178, col. 1, ll. 25; capp, titl: *Evv;* desunt Mt 1,1—20 3,12—4,15 Mc 16,1—20 Ioh 19,3—21,25. Brugsch. cum Evv 653 Berol. adtulit. [Scr. 641.] Vidi 9 Mart 1887.

655. Berol. reg. Gr. quart. 39.
saec. XI, 24.7×19.3, membr, foll. 313, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), can, et. harm in ima pag, lect, subscr, *ἐξεδ, στίχ*, pict: *Evv;* Lc 22,43.44 Ioh 5,3.4 7,53—8,11 signis damnantur; insunt scholia Cyr Clem Al Chrys. [Scr. 635.] Vidi Mart 1887.

656. (Ac 213 P 269) Berol. reg. Gr. octav. 9.
saec. XIV, 13.5×10.2, membr, foll. 140, col. 1, ll. 32, litt minutiss; capp-t, capp, titl, sect, can, lect, subscr, *ἐξεδ, στίχ: Lc* 24,51—53 *Ioh Act Cath Paul;* desunt 2 Thess Tim Tit Heb; Ioh m post; adult signis damnatur. [Scr. 642.] Vidi Mart 1887.

657. Berol. reg. Gr. octav. 12.
saec. XI, 11.9×9.5, membr, foll. 297, col. 1, ll. 21.22; Carp, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), can, syn, men, pict: *Evv;* desunt Mt 1,1—9 Lc 1,1—10 Ioh 8,7—21. Vidi Mart 1887.

658. Berol. reg. Gr. quart. 47.
saec. XII, 21.2×14.9, membr, foll. 220, col. 1, ll. 19; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), can in eadem linea, lect, syn, men: *Evv;* Ioh 8,8 add *ἐνὸς ἑκ. αὐ. τ. ἁμ.* Nicephorus presbyter a. 1291 monasterio Portae Sinai dono dedit. Brugsch. cum Evv 653 Berol. adtulit. [Scr. 636.] Vidi Mart 1887.

659. Berol. reg. Gr. quart. 55.
saec. XII, 21×15.5, membr, foll. 292, col. 1, ll. 20; prol et arg, capp-t, sect (Mc 241 : 16,20), can, lect, subscr, *ἐξεδ*, pict: *Evv.* Manu Hilarionis. [Scr. 637.] Vidi Mart 1887.

660. Berol. reg. Gr. quart. 66.
saec. XI, 22.5×16.5, membr, foll. 139, col. 1, ll. 21; Eus-t, capp-t in Mc, capp, titl, sect (Mc 237 : 16,15), can, lect passim, pict multae et eximiae (nub Ioh Proch; *βάπτισμα, ῑ̄σ̄* nudus, genius fluvii dormit ad pedes *ιῡ*): *Evv;* m ser suppl Ioh 6,60—8,59. Olim in ecclesia *τῆσ θεοτόκου τῆσ κοιμήσεωσ*. Emptus Cnstpoli a. 1882. [Scr. 638.] Vidi Mart 1887.

661. Ber. reg. Gr. quart. 67.
saec. XI, 25×19.5, membr, foll. 234, col. 1, ll. 23; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, pict (man Ioh): *Evv;* Mt 16,2.3 et adult signis damnantur; insunt canones paschales a. 1034—1037. [Scr. 639.] Vidi

662. Olim Hamilton. 244. |Mart 1887.
saec. XII, 24.5×17.2, membr, foll.?, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl. sect (Mc 241:16,20), can in eadem linea, pict: *Evv;* deest Lc 24,48—53; adult signis damnatur. Olim Hamiltoni, deinde Chalcographei reg. Berol. Emit Butler. Londin. 1889. [Scr. 632.] Vidi 9 Mart 1887.

663. Argentorati (Strassburg) v. cl. Eduardi Reussii.
saec. XIII, 16×11, membr, foll. 277, col. 1, ll. 18; capp-t, capp, titl, can, lect: *Evv;* deest Mt 26,27—39; facit saepe cum editione Complutensi. V. cl. Nicephorus Glykas hodie in insula Imbro episcopus codicem v. cl. Reussio dono dedit. Cf Reuss. *Notitia codicis* etc Cantabr. [1889]; et *Theol. Litztg.* Lipsiae 1889, coll. 524.525 et coll. 577—579.

664. (Ac 243 P 303 Ap 106) Zittaviae bibl. urbis A. 1.
saec. XV, 31×20.2, chart, foll. 775, col. 1, ll. 30; prol usit, arg, capp-t. capp, titl, subscr, ἐξεδ, στίχ, vers (vide Act 253): *VT Evv Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc.* Olim Davidis Fleischmanni († 1606), deinde Ioh. Fleischmanni qui a. 1620 bibliothecae urbis dono dedit. Matthaei. cont 1801—1802, sed periit ut vdtr conlatio. Vidi 1889.

665. Cheltenham. in comitatu Glocestr. 6899.
saec. XVI, in 4, chart, foll. 14—123; capp Latt, subscr, ἐξεδ, στίχ: *Mt* Gr-Lat cum comm Hier. (Ex editis?). Vidi 30 Iun 1883.

666. Cantabrig. in Massachusetts provincia, univ. Harvard.
saec. XII vel XIII, 21.7×15.2, membr, foll. 295, col. 1, ll. 23.24; capp-t, capp, titl, sect α′—κβ′ in Mt, (lect, subscr sub fin Ioh m ser), pict: *Evv;* m saec. XIV supplet Ioh 3,4—18 5,12—6,7 7,2—21,25. Olim in Albania. Vidi Apr 1889.

667. Madisonae in Nova Caesarea provincia, seminarii theol. Drew. MS. 3.
saec. XI vel XII, 10×9, membr, foll. 178, col. 1, ll. 25—27, litt minutiss; capp-t, capp, titl, vers: *Evv;* foll. 163 et 170 saec. XVI. V. cl. Albertus L. Longus qui a. 1888 Constantinopoli emptum in Americam misit tabulam photographicam et codicis descriptionem amicissime mihi commodavit.

668. Syracusae in Novo Eboraco provincia, universitatis.
saec. XII, 22×16.2, membr, foll. 201, col. 1, ll. 27.28; arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, lect, init, syn, men, pict: *Evv;* Mc

ἐκ τοῦ κάτα; lectt habet nonnullas bonas. V. cl. A. L. Longus codicem Constantinopoli in Americam pertulit. Vidi Parisiis 16 Iul 1885.

669. Sewanee in Tennessee prov. v. cl. A. A. Benton. 3.
saec. X, 19.6×16.6, membr, foll. 290, col. 1, ll. 17; (capp-t m ser), capp, titl, sect, can, (syn m ser), pict: *Evv;* desunt Mt 1,1—27,58 Lc 1,1—2,16 Ioh 1,1—14; Lc 22,43.44 Ioh 5,3.4 signis damnantur. Olim Chaneae in Creta. V. cl. I. Rendel. Harrisius perl, *Sunday School Times*, Philadelphiae 4 Iun 1887, p. 355 a—c.

670. Sewanee in Tennessee Bentonii 2.
saec. XI vel XII, membr, fol. 1: *Lc* 8,3—24 9,13—34. V. cl. Harrisius perl.

671. Ashburnhamensis 204.
saec. XII vel XIII, 19.5×15.2, membr, foll. 104, col. 1, ll. 18—20, mann plur; capp-t, capp, titl, sect usque ad Lc λξ′, can foll. 3 Lc: *Mt* 25,19—21.24—28.32—35.40.41—55 27,8—28,20 *Mc* 1,4—5,1 5,15—6,28 7,12—27 8,4—11,13 (passim mut) 13,2—14,24 14,70—15,47 *Lc* 1,1—5,21 6,22—49 8,4—9,18 9,32—11,29 12,1—13,22 13,34—16,2 19,17—21,34 22,13—28 22,42—23,31 24,5—48 *Ioh* 1,1—2,5; nonullas lectiones Occidentales habet. Comes de Aberdeen ex Oriente adtulit. [Scr. 544.] Vidi 19 Dec 1883.

672. Cant. univ. Add. 720.
saec. XI, 14×10.7, membr, foll. 278, col. 1, ll. 19.20; capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men, pict: *Evv;* desunt Mt 28,1—20 Mc 15,29—16,20 Lc 1,1—3,23 (24,46—53 suppl m ser). Vendidit 9 Iun 1870 professor Valetta. Hort. perl. [Scr. 618.] Vidi Ian 1883.

673. Cant. univ. Add. 1837.
saec. XII vel XIII, 20.7×15.8, membr, foll. 164, col. 1, ll. 19, humiditate laesus; capp-t, capp, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ: Mt* 10, 42—13,3 13,16—27,24 27,37—28,20 *Mc* 1,1—14,21 *Lc* 3,16—4,35 5,23—7,4 7,15—19,33. Emptus 3 Oct 1874. Hort. perl. [Scr. 619.] Vidi Ian 1883.

674. Cant. univ. Add. 1879. 11.
saec. XII, 22.5×17, membr, foll. 4, col. 1, ll. 26; capp, titl, sect, can, lect, (init, *ἀναγν* m ser): *Mt* 10,42—12,43. Olim Tischendorfii. Emptus a. 1876. Hort. perl. [Scr. 620.] Vidi Ian 1883.

675. Cant. univ. Add. 1879. 24.
saec. XIII vel XIV, 20.5×13.7, membr, foll. 2, col. 1, ll. 25; prol, capp, titl, lect, vers: *Mt* 26,20—39. Olim Tischendorfii. Emptus a. 1876. Hort. perl. [Scr. 621.] Vidi Ian 1883.

676. (Ac 254 P 304) Cheltenham. 1284.
saec. XII, 19.6×15, membr, foll.?, col. 1, ll. 28, mann plur; capp-t, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr; Euth: *Evv Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* desunt Mt 9,36—10,22 Mc 1,21—2,1 Ioh 1,1—22. Erat a. 1422 in ecclesia s. Georgii *τοῦ ὄντως ἐν ἐλαφάνδω* (?). Anno 1752 emit Nicolaus Trimodis de *φρατζέλου* (?). Erat Lammensii Gandavensis, deinde Phillippsi, hodie Fenwickii, cui Phillippsii bibliotheca Mediomontana (Middlehill) testamento cessit. Burgon. perl. [Scr. 527.] Vidi 30 Iun 1883.

677. Cheltenham. 2387.
saec. XIII, 16×14, membr, foll.?, col. 1, ll. 25; Eus-t, capp, titl, sect (Mc 240 : 16,19), (non can), (syn, men m post), pict (man Ioh Proch): *Evv;* mut Mt 1,1.2.8—13; desunt Mc 1,1—19 Lc 1,1—18 Ioh 1,1—23. Thorpii bibliopolae, deinde Phillippsii, hodie Fenwickii. Burgon. perl. [Scr. 528.] Vidi 29 Iun 1883.

678. Cheltenham. 3886.
saec. XII (al. XI), 27×20.6, membr, foll.?, col. 1, ll. 20; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233), can, (lect, init, *ἀναγν* m ser), pict: *Evv.* Olim Guildfordii, deinde Phillippsii, hodie Fenwickii. Burgon. perl. [Scr. 529.] Vidi 30 Iun 1883.

679. Cheltenham. 3887.
saec. XIII, 20.8×15.3, membr, foll.?, col. 1, ll. 25.26; Eus-t, capp-t, sect (Mc 234), (non can), pict multae, vers: *Evv.* Olim Guildfordii, ut Evv 678. Burgon. perl. [Scr. 530.] Vidi 30 Iun 1883.

680. (Ac 255 P 305 Ap 107) Cheltenham. 7682.
saec. XI, 17×13, membr, foll. 190, coll. 2, ll. 50.41.48.52, mann plur, litt minutiss; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp (et. capp Latt), titl, sect in Mt, can sub fin Mt, lect, subscr; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Heb Tim) *Apoc;* habet lectt bonas; insunt nonnulla Doroth Epiph Damasc. Olim Fred. Northii, deinde Guildfordii, deinde Phillippsii, hodie Fenwickii. Burgon. perl. [Scr. 531.] Vidi 29 Iun 1883.

681. Cheltenham. 7712.
saec. XIII, 19.3×14.5, membr, foll.?, col. 1, ll. 26; (Carp cum additamento, Eus-t, prol Cosm m ser), capp, titl, sect (Mc 234), (non can), (lect m ser), syn, men, subscr, *στίχ*, pict (rad Ioh Proch): *Evv.* Olim Northii, deinde Guildfordii, deinde Phillippsii, hodie Fenwickii. Burgon. perl. [Scr. 532.] Vidi 30 Iun 1883.

682. Cheltenham. 7757.
saec. XI, 15.4×12.3, membr, foll.?, col. 1, ll. 18; Carp, Eus-t, proll mult in 4 Evv, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233), can, subscr,

vers mult: *Evv*. Olim Guildfordii, deinde Phillippsii, hodie Fenwickii. Burgon. perl. [Scr. 533.] Vidi 30 Iun 1883.

683. Holkham. in comitatu Norfolc. 5.
saec. XIII, 20×15, membr, foll. ?, col. 1, ll. 28; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, init, syn, men: *Evv*. Bibliotheca Holkhamensis comitis Leicestriae est. Vidi 23 Iun 1883.

684. Holkham. 104.
a. 1228, 29.1×21.5, membr, foll. ?, col. 1, ll. 42; capp-t, capp, titl, subscr, vers, στίχ: *Evv* cum comm Thphyl. Manu Gregorii monachi. Olim Iulii Iustiniani Veneti (cf Mtf. *Diar. Ital.* p. 433—437) cuius libri hodie Holkhamenses videntur fuisse. Vidi 25 Iun 1883.

685. Lond. Huthii 354.
saec. XIII, 24.5×16.5, membr, foll. 219; prol in 4 Evv, capp-t, capp, titl, lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, στίχ in Ioh, vers: *Evv*; adult signis damnatur. Olim Libri librorum furis. Vidi 16 Maii 1883.

686. Lond. mus. Br. Add. 5468.
a. 1338, 22×15.8, membr, foll. 226, col. 1, ll. 29; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237 : 16,15), (non can), lect, init, syn, men, subscr ut *A*: *Evv*. Ioh. Iacksonio Conantius bibliopola Londin. a. 1777 vendidit. Burgon. perl. [Scr. 573.] Vidi 20 Iul 1883.

687. Lond. mus. Br. Add. 11868*.
saec. XI, 23.4×17.2, membr, foll. 7, coll. 2, ll. 29; capp, titl, sect, can, (lect m ser): *Mt* 10,33—11,12 13,44—14,6 15,14—18.20—23.26 —29.30—32 15,34—17,10 17,12—15.18—20.22—24 17,26—18,16; Scr. perl. [Scr. 579.] Vidi 20 Iul 1883.

688. Lond. mus. Br. Add. 22736.
a. 1179, 24.2×19.3, membr, foll. 226, coll. 2, ll. 24; capp-t, capp, titl, sect (Mc 242 : 16,20), (non can), pict: *Evv*. Manu Iohannis lectoris. Vendidit a. 1859 v. cl. Spyrid. Lambros Atheniensis. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 592.] Vidi 21 Iul 1883.

689. Lond. mus. Br. Add. 22737.
saec. XIII (al. XII), 21.1×15.7, membr, foll. 313, col. 1, ll. 20; arg, capp-t, capp, (non titl), lect, init, ἀναγν (?), syn, men, subscr, στίχ: *Evv*. Emptus cum Evv 688. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 593.] Vidi 21 Iul 1883.

690. Lond. mus. Br. Add. 22738.
saec. XIV (al. XIII), 17.1×11.8, membr, foll. 237, col. 1, ll. 23.24; Carp, Eus-t, capp, titl, sect, (non can), lect, init, syn, men, pict: *Evv*; habet lectt singg. Emptus cum Evv 688. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 594.] Vidi 23 Iul 1883.

691. Lond. mus. Br. Add. 22739.
saec. XIII vel XIV, 18.8×13.9, membr, foll. 275, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, arg, capp-t, capp, titl passim, sect (Mc 237 : 16,15), (non can), lect, init, *ἀναγν*, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*, pict (rad Ioh Proch): *Evv*. Emptus cum Evv 688. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 595.] Vidi 23 Iul 1883.

692. Lond. mus. Br. Add. 22740.
saec. XII vel XIII, 20.8×15.5, membr, foll. 237, col. 1, ll. 23; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), can, pict: *Mt Mc Lc;* deest Lc 2,7—21; teste v. cl. Eduardo A. Guy consentit saepe cum Evv 71. Emptus cum Evv 688. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 596.] Vidi 28 Iul 1883.

693. Lond. mus. Br. Add. 22741.
saec. XIII vel XIV, 25.7×19.7, membr, foll. 208, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, prol, arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 236 : 16,12), (non can), subscr, *ἐξεδ*, vers: *Evv;* desunt Mc 2,2—17 Lc 1,27—44 Ioh 7,1—21,25. Emptus cum Evv 688. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 597.] Vidi 23 Iul 1883.

694. Lond. mus. Br. Add. 24112.
saec. XV, 29.6×21.3, chart, foll. 211, coll. 2 Gr-Lat, ll. 33.34; capp-t, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*: *Evv* Gr-Lat, Latt tamen desunt praeter init Mt Mc Ioh. In auctione a. 1861 emptus. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 598.] Vidi 23 Iul 1883.

695. Lond. mus. Br. Add. 24373.
saec. XIII, 24.1×19.3, membr, foll. 299, col. 1, ll. 20; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241), can, lect, init, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, pict: *Evv;* deest Mt 1,11—15,18. Vendidit a. 1862 H. S. Freeman. quondam Ianinae consul. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 599.] Vidi 23 Iul 1883.

696. Lond. mus. Br. Add. 24376.
saec. XIII (al. XIV), 27.8×21.3, membr, foll. 350, coll. 2, ll. 19; capp-t, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*, pict (rad Ioh Proch): *Evv*. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 600.] Vidi 24 Iul 1883.

697. Lond. mus. Br. Add. 26103.
saec. XIII vel XIV, 20.3×15.3, membr, foll. 242, col. 1, ll. 25; capp, titl, sect, (non can), pict (rad Ioh Proch): *Evv*. Olim in pago prope Corinthum. Vendidit a. 1865 ex Athenis v. cl. C. L. Merlin. Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 601.] Vidi 24 Iul 1883.

698. Lond. mus. Br. Add. 27861.
saec. XIV, 17.1×13, membr, foll.186, col.1, ll.19.20.25; capp-t, capp, titl, sect passim (Mc 237:16,14), (non can), lect, syn, men: *Mc Lc Ioh.* Bloomfield. cont. Burgon. perl. [Scr. 602.] Vidi 24 Iul 1883.

699. (Ac 256 P 306 Ap 108) Lond. mus. Br. Add. 28815. Lond. Highgate, Burd.-Coutts. II.4: **Eph-Apoc.**
saec. XI, 29.3×20.6, membr, foll. 369, col.1, ll.30; capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can, harm interdum in ima pagina, lect, pict: *Evv Act Cath Paul* (Heb Tim) *Apoc;* m ser suppl Mt 28,19.20; desunt Rom 16,19—27 1Cor1,1—11 2Cor10,9—13,13 Gal 1,1—12; locus Mt16,2.3 abest; schol passim in mg. Vendidit a. 1871 v. cl. Ivor B. Guestius. Ad eundem codicem pertinere divulsos fasciculos primus vidit v. cl. Eduardus A. Guy, Americanus. Bloomfield. cont. Burgon. perl. Scr. cont B.C.II.4 a. 1871. [Scr. 603.] Vidi 4 Aug 1883.

700. Lond. mus. Br. Egerton. 2610.
saec. XI, 14.8×11.7, membr, foll. 296, col.1, ll.19; Carp, Eus-t, capp-t, (capp et titl et sect et can sub init Mt Mc Lc), subscr: *Evv;* lectt habet eximiae notae. In auctione a. 1882 emptus. Burgon. perl. V. cl. W. H. Simcoxius, cont *American journal of philology*, V, 4 (1884), p. 454—465, item v. cl. H.C. Hoskierus. [Scr. 604.] Vidi 12 Nov 1883.

701. Lond. v. cl. Whitii.
saec. XIV, 19×16, membr, foll. 170, col.1, ll.22; prol, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men: *Evv.* Olim in ecclesia Heracleensis ad Propontidem. Thomas Paynius, quondam capellanus Cstplitanus, Carolo duci de Marlborough a. 1738 donavit unde erat Blenheim. 3.B.14. Hodie est viri cl. Whitii. Burgon. perl. Vidi Nov 1883.

702. Lond. v. cl. Whitii.
saec. XII, 21.3×16.3, membr, foll.143, col.1, ll.30; capp-t, capp, sect in Mt Mc (Mc 233:16,9), can, lect, subscr, *ἐξεδ, ἀναγν: Evv;* desunt Mt 1,1—7,20 8,26—10,8 17,19—18,24 20,31—21,31 Mc 13,27 —14,11 16,18—20 Lc 2,16—3,8 17,13—18,1 22,8—32 24,22—53 Ioh 5,9—30 6,8—29 7,4—28 7,48—8,19 (11,12) 11,38—21,25. Vidi 22 Nov 1883.

703. Olim Lond. Quaritchii.
a. 1251, 21.6×17, membr, voll. 2, foll.? (vol.1 foll.198), col.1, ll.18; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9 vdtr), can, lect, init, syn, men, mus rubr ad lectt, pict, vers: *Evv;* adult deerat sed m ser ex fasc. $\overline{\mu\alpha}$ foll. 3 et 6 exscissit inseruitque foll. 3.6.7 Ioh 7,18—28 7,48—8,17 addita pericopa illa; Ioh 1,28 m pr *βηθαβαρᾶ* m ser *βηθανία* 8,2 *βαθέος ἦλθεν ὁ* $\overline{\iota\sigma}$ 8,5 *νόμω ἡμῶν, μωϊσῆς* 8,7

ἀναβλέψασ; insunt sub init quaedam chronologica (Hipp?) quibus addit librarius et annum mundi 6759 (sc. A. D. 1251) et ex falsa computatione annum Domini 1259. Vidi 31 Iul 1883. Ubi hodie sit, nescio.

704. Hodie Lond. Quaritchii catal. 94, num. 145.
saec. XIII, 11.2×8.2, in 16, membr, voll. 2, foll. 324, col. 1, ll. 18; *Evv;* foll. priora Mt habent in mg versionem Lat.

705. Hodie Lond. Quaritchii catal. 94, num. 146.
saec. XIII, 24×17.1, membr, foll. 253, col. 1, ll. 18; capp-t, pict: *Lc Ioh;* f. 148r *τέλος τῶν κατὰ λουκᾶν εὐαγγελίων;* Lc 8,21 om *αὐτόν.* Anno 1521 erat Gortynae in Creta. Vidi 15 Dec 1883.

706. Ox. Bodl. Misc. Gr. 293.
saec. XIII, 19.2×13.7, membr, foll. 213, col. 1, ll. 27; (capp-t Lc m ser), sect (Mc fin nihil), (non can), lect, *ἀναγν,* subscr, *ἐξεδ, στίχ: Evv.* [Scr. 486.] Vidi Mart 1883.

707. Ox. Bodl. Misc. Gr. 305.
saec. XI, 25.4×19, membr, foll. 149, col. 1, ll. 27; capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, subscr, pict: *Evv;* Mt 16,2.3 Ioh 5,3.4 8,3—11 signis damnantur; lectt varr passim in mg. Constantinopoli delatus, a. 1882 emptus. [Scr. 606.] Vidi 3 Apr 1883.

708. Ox. Bodl. Misc. Gr. 306.
saec. XI, 19×15.3, membr, foll. 200, col. 1, ll. 32.30; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, pict (Mc habet aquilam, Ioh leonem): *Evv;* deest Mt 20,15—24,22. Olim Constantinopoli. Emptus a. 1882. [Scr. 607.] Vidi 2 Apr 1883.

709. Ox. Bodl. Misc. Gr. 314.
saec. XI, 19.6×15.8, membr, foll. 115, coll. 2, ll. 21; capp-t, capp, titl cum harm, sect (Mc 237:16,15), can, et. harm in ima pagina, lect, init, subscr, *ὁήμ, στίχ: Evv;* desunt Mt 1,1—20,1 (m ser suppl Lc 3,25—4,11 6,25—42) Lc 15,5—24,53 Ioh 1,1—9,11 13,3—15,10 16,21—20,25; textus conlatione dignus; lectt varr in mg. Emptus Rhodi a. 1882. V. cl. E. B. Nicholsonius locc sell cont. [Scr. 737.] Vidi 27 Iun 1883.

710. Ox. Bodl. Misc. Gr. 323.
saec. XIII, 18.1×12.9, membr, foll. 183, col. 1, ll. 23.24; capp, titl, sect, (non can): *Mt* 19,15—21,19 21,31—41 22,7—28,20 *Mc* 1,9—3,18 3,35—15,15 15,32—16,14 *Lc* 1,8—2,19 3,17—4,(?)40 5,8—22,5 22,36—23,10 *Ioh* 8,4—21,18. Vendidit a. 1883 v. cl. Guil. Wardius qui Epheso detulerat. Vidi 12 Dec 1883.

711. Ox. Oriel. MS. 81.
saec. XI vel XII, 19.7×15.1, membr, foll. 236, col. 1, ll. 22.23; capp-t, sect (Mc 233:16,8), can: *Evv;* desunt Mt 1,1—14 (14—17 mut). 17—20 (20—24 mut) 1,24—2,2 28,15—20 Mc 1,(1—5 mut) 6.7

Lc 1,(1—5 mut) 6.7 8,25—37 24,30—53 Ioh 1,1—3 (3—9 mut).9—14 18,23—21,25; Mt 16,2.3 Ioh 5,4 signis damnantur. V. cl. Ioh. Hextus ex Corcyra a. 1878 detulit et hortante avunculo v.cl. Dan. Parsonsio bibliothecae dono dedit. Vidi 18 Maii 1883.

712. (Ac 257 P 307) Wisbechiae in comitatu Cantabrig. v. cl. Alex. Peckoveri 20.

saec. XI, 15.5×12.7, membr, foll. 240, col. 1, ll. 33; capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), can, lect, init, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*, vers, pict (man Ioh Proch); Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb); deest Iud 12—25. Manu *ἰωαννικίου* monachi. Vendidit Quaritchius a. 1876. [Scr. 560.] Vidi 22 Iun 1883.

713. (Apl 90) Wisbechiae d. cl. Algerinae Peckoveri.

saec. XII vel XIII, 19.4×15.7, membr, foll. 356, col. 1, ll. 16.17; Carp, (prol m ser), capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men, subscr, (*ἐξεδ* m ser), pict: *Evv;* desunt Ioh 10,27—11,14 11,29—42; teste I. Rendel. Harrisio affinis 13 est (cf Evv 13), *Journal of the soc. of bibl. lit. and exeg.* Boston. Mass. (1887), p. 79—89. — Folia 17 recr unc Apl. — Olim erat Athenis. Vendidit Quaritchius a. 1876. [Scr. 561.] Vidi 22 Iun 1883.

714. Worliae in comitatu Somerset. v. cl. Guil. Franc. Rosii.

saec. XIII vel XIV, 13.8×9.5, membr, foll. 338, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*, vers: *Evv;* deest Ioh 20,17—21,25; insunt chronologica Hipp. Olim Woodhousii (4) qui diu in Corcyra degebat († 1866), postea in auctione venum datus. Burgon. et Rosius cont. [Scr. 563.] Vidi 3 Aug 1883.

715. Worliae v. cl. Guil. Franc. Rosii. Eq.

saec. XIII, 27×20.9, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 29.28; prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237: 16,15), (non can), (lect passim m rec), syn, men, subscr, *ὁήμ*, *στίχ: Evv;* insunt multa isagogica. Burgon. et Rosius cont (c). [Scr. 564.] Vidi 3 Aug 1883.

716. Worliae v. cl. G. F. Rosii. Eq.

saec. XIV (Burgon. XIII), 21.5×15, membr, foll. 213, col. 1, ll. 24. 26; capp-t, capp, titl, sect (Mc 242), can, lect, init, *ἀναγν*, syn, subscr, *ὁήμ*, *στίχ: Evv;* textus est indolis singularis; Lc 5,26 habet *θάμβους* pro *φόβου;* post *δαιμόνια* Mc 3,22 habet glossam *ἤγουν φίλος δαιμονιῶν καὶ μάγος*; Ioh *ἐκ τοῦ κατά*. Olim ap. Quaritch. et ap. Sotheby venum datus. Emptus a. 1877. Burgon. et Rosius cont. [Scr. 565.] Vidi 3 Aug 1883.

717. Conistoniae in comitatu Lancastr. v. cl. Iohannis Ruskinii.

saec. XI, 16.4×12.5, membr, foll. 281, col. 1, ll. 21; Carp cum additamento, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240: 16,19), (non can),

lect passim, syn, men, subscr, ἐξεδ, pict (man Ioh): *Evv; ἐκ τοῦ κατά.* Erat Gerasimi monachi. Vidi 13 Iun 1883.

718. Ashdoniae in comitatu Essex. v. cl. H. B. Swetii.
saec. XIV (Burgon. XI vel XII), 16.3×12.6, membr, foll. 254, col. 1, ll. 24; arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234), (can ad init Mt m ser), lect, init, syn, men, subscr ut *Λ, στίχ, κεφφ*, vers: *Evv;* m ser suppl Ioh 18,39—21,25; lectt varr multae in mg; Ioh 7,8 m pr *οὐκ* m ser *οὔπω;* Ioh 8,8 add *ἑνος ἑκ. αὐ. τ. ἁμ.* Vendidit Mullerus bibliopol. Londin. [Scr. 736.] Vidi 26 Oct 1883.

719. Vind. caes. Gr. theol. 19.
a. 1196, 25.4×21, chart, foll. 322, col. 1, ll. 40.34; txt rubr post f. 69 r: *Evv* cum comm Thphyl; adult deest; quaedam Photii sub fin. Manu Pauli monachi. Busbeck. Cnstpoli Vindob. detulit. Vidi 15 Mart 1887.

720. (Ac 258 P 308) Vind. caes. Gr. theol. 79 et 80.
a. 1138, 29.9×22, chart, voll. 2, foll. 296, col. 1, ll. 56: *Mc Ioh Mt Cath Lc Paul* (Gal . . . Phm Hebr Rom 1.2 Cor) cum comm Thphyl. Manu Leonis de Rhaul. Cod 80 erat Ioh. Sambuci. Vidi 15 Mart 1887.

721. Vind. caes. Gr. theol. 90.
saec. XII, 28.7×21.8, membr, foll. 502, col. 1, ll. 25; capp-t, capp, titl: *Mc Lc* cum comm Thphyl; *τῆσ βασιλίσσησ ἐννόημα μαρίασ: ὁ δὲ τρυγήσασ τοὺς μελιρύττους λόγους, ψυχῆσ ἀληθῶσ ἔργον εὐγενεστάτησ: θεοφύλακτοσ ποιμενάρχησ βουλγάρων.* Olim Bessarionis, deinde Sambuci. Vidi 16 Mart 1887.

722. Vind. caes. Gr. theol. 95.
saec. XV, 28.8×21, chart, foll. 135r—274, col. 1, ll. 31; capp, titl, lect, init: *Mt* 1,13—28,20 *Mc* 1,1—10,9 *Lc* 1,1—15,7 cum comm Thphyl; ex exemplari ut videtur iam mutilo exscriptus. Busbeck. Cnstpoli adtulit. Vidi 16 Mart 1887.

723. Vind. caes. Gr. theol. 122.
saec. XV, 26.8×18.8, chart, foll. 397, col. 1, ll. 38; prol, arg, capp-t cum harm, subscr, ἐξεδ, στίχ, vers in Lc: *Evv* cum comm Thphyl; adult deest. Olim Seb. Tenagelii bibl. caes. praefecti. Vidi 16 Mart 1887.

724. Vind. bibl. privatae caes. 7972.
saec. XV, 14.8×11, membr et chart, foll. 198, col. 1, ll. 22; capp-t in unum conlectae sub init, capp, et. capp Latt, (non titl), subscr: *Evv*; insunt Doroth vitae ev'tarum. Vidi 19 Mart 1887.

725. Bruxellis reg. 11358.
saec. XIII, 15.5×11.5, membr, foll. 210, col. ?, ll. ?; syn, pict: *Evv.* Ioh. Doverinus canonicus Leodiensis Iohanni Livineio canonico et cantori Antverpiensi dono dedit. Erat Iesuitarum Antverpiensium.

Vide H. Omontium, *Cat. des mss grecs de la bibl. roy. de Bruxelles* etc, Gandavi a. 1885, p. 10.

726. Bruxellis reg. 11375.
saec. XIII, 20.2×14.4, membr, foll. 244, col. ?, ll ?; pict: *Evv*. Olim Capucinorum s. Honorati Parisiensium.

727. Par. nat. Gr. 179.
saec. XIV [Martin. XVI], 34.4×25, membr, foll. 246, coll. 2, ll. 50; prol dupl, capp-t, capp, titl: *Evv* cum comm Thphyl; deest Mt 16,4—17,6. Martin. p. 94 num. 745. Vidi 6 Oct 1885.

728. Par. nat. Gr. 181.
saec. XIV (Martin. XIII), 30.3×21.7, membr, foll. 231, coll. 2, ll. 61.68 etc; prol, capp-t, capp, titl, sect passim, (non can), subscr, *στίχ*, pict: *Evv* cum comm Thphyl. Martin. p. 95 num. 746. Vidi 6 Oct 1885.

729. Par. nat. Gr. 182.
saec. XIII vel XIV (Martin. XII v. XIII), 29.6×21.5, membr, foll. 342, coll. 2, ll. 37.47 etc; prol, capp-t, capp, titl: *Evv* cum comm Thphyl. Foll. 2 sub fin Evl minusc (sic) non digna sunt quibus servetur numerus Evl 61. Martin. p. 95 num. 747. Vidi 6 Oct 1885.

730. Par. nat. Gr. 183.
saec. XIV, 25.1×16.6, chart, foll. 331, col. 1, ll. 32; prol, capp-t, capp, titl: *Evv* cum comm Thphyl; deest Ioh 21,3—25; adult abest. Martin. p. 96 num. 748. Vidi 6 Oct 1885.

731. Par. nat. Gr. 184.
saec. XIV et XV, 24×14.4×12.5 (14), chart, foll. 426, col. 1, ll. 37 etc; prol, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, *ἀναγν*, subscr Lc, pict rud, vers: *Evv* cum comm Thphyl; adult abest. Martin. p. 96 num. 749. Vidi 6 Oct 1885.

732. Par. nat. Gr. 185.
saec. XIII vel XIV, 31×20.8, chart, foll. 271, col. 1, ll. 49; prol dupl, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, vers: *Evv* cum comm Thphyl. Martin. p. 97 num. 750. Vidi 6 Oct 1885.

733. Par. nat. Gr. 190.
saec. XII, 29.7×22.3, membr, foll. 347, col. 1, ll. 40 etc; prol, capp-t, capp, titl: *Evv*. Martin. p. 97 num. 751. Vidi 10 Oct 1885.

734. Par. nat. Gr. 192.
saec. XIV (Martin. XV), 29.9×22, membr, foll. 297, col. 1, ll. 37: *Io Mt Lc* cum comm Thphyl. Martin. p. 98 num. 752. Vidi 29 Oct 1885.

735. Par. nat. Gr. 196.
saec. XV (Martin. XIII), 23.8×15.5, membr, foll. 164, col. 1, ll. 40; *Mt Lc* cum comm Thphyl; desunt Mt 1,1—12,33 et alia nisi fallor;

foll. 49—164 scriptura prior unc, coll. 2, Basilii hom. Martin. p. 98 num. 753. Vidi 30 Oct 1885.

736. Par. nat. Gr. 198.
saec. XII (Martin. XI), 27.5×19.9, membr, foll. 235, col. 1, ll. 35 etc; capp-t, capp, titl: *Mt Ioh* cum comm Thphyl; adult deest. Martin. p. 98 num. 754. Vidi 2 Nov 1885.

737. Par. nat. Gr. 204.
saec. XIII, 26.6×20.8, membr, foll. 176, col. 1, ll. 30.28; *Mt* cum comm Thphyl. Martin. p. 99 num. 755. Vidi 3 Nov 1885.

738. Par. nat. Gr. 205.
a. 1327, 29.3×20.9, chart, foll. 81, col. 1, ll. 34 etc: *Mt* cum comm Thphyl. Martin. p. 99 num. 756. Vidi 3 Nov 1885.

739. Par. nat. Gr. 207.
saec. XV, 34.2×22.7, membr, foll. 48, col. 1, ll. 34 etc: *Lc* cum comm Thphyl. Martin. p. 99 num. 757. Vidi 5 Nov 1885.

740. Par. nat. Gr. 234.
saec. XIV vel XV (Martin. XII v. XIII), 24.9×17.5 chart, foll. 444, col. 1, ll. 33 etc; capp, titl, lect: *Evv* cum comm (Ioh Chalcedonensis?). Martin. p. 100 num. 761. Vidi 11 Nov 1885.

741. Par. nat. Gr. 235.
saec. XIV (Martin. XIII—XVI), 24.5×16.6, chart, foll. 362, col. 1, ll. 42 etc, mann plur: *Evv* cum comm Thphyl; adult deest. Martin. p. 100 num. 762. Vidi 12 Nov 1885.

742. Par. nat. Gr. 1775.
saec. XV, 21.9×15, chart, foll. 160, col. 1, ll. 26.28, text rubr: *Ioh* cum comm Thphyl; deest Ioh 21,22—25; adult abest. Martin. p. 101 num. 764. Vidi 3 Nov 1885.

743. (Ac 259 Ap 109) Par. nat. Suppl. Gr. 159.
saec. XIV (Martin. XIII), 40.1×29.2, chart, foll. 406, col. 1, ll. 34; capp-t, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr *1.2.3 Ioh* sine comm *Ioh* cum comm Nicetae. Martin. p. 88 num. 738. Vidi 22 Oct 1885.

744. Par. nat. Suppl. Gr. 219.
saec. XIII (Mtf. et Omont. XII), 23.8×21, membr, foll. 367, col. 1, ll. 27; (capp-t in Mt m rec), pict: *Evv* cum comm Thphyl; Mt 1,1—3,6 m rec. Olim monasterii s. Iustinae Padovensis (cf Evv 367). Cf Mtf. *Diar. Ital.* p. 78. Martin. p. 99 num. 759. Vidi 21 Oct 1885.

745. Par. nat. Suppl. Gr. 227.
saec. XVI (Martin. XVII), 24.6×17.5, chart, foll. 212, col. 1, ll. 22; capp, titl, sect (Mc 234: 16,9), (non can): *Evv*. Ex Evv 732 exscriptus? Martin. p. 87 num. 633. Vidi 28 Oct 1885.

746. Par. nat. Suppl. Gr. 611.
saec. XI (Martin. X), 27×20.5, membr, foll. 396, col. 1, ll. 27 etc comm 52 etc; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233), can, (ἀναγν m ser), subscr: *Evv.* Martin. p. 89 num. 740. Vidi 19 Oct 1885.

747. Par. nat. Suppl. Gr. 612.
saec. XII (a. 1164—1169?), 24.4×19.7, membr, foll. 377, col. 1, ll. 9—25 comm 47; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241: 16,20), can, (lect, init m rec): *Evv* cum comm; Ioh 6,19—21,25 caret comm. Martin. p. 90 num. 741. Vidi 20 Oct 1885.

748. Par. nat. Suppl. Gr. 903.
saec. XII, in 8, membr, foll. 278; capp-t, capp, titl, sect (Mc 237: 16,15), (non can), lect, init plen, subscr: *Mt* 7,25—8,28 12,36 —13,8 13,38—28,20 *Mc* 1,1—6,1 6,10—7,22 7,23—16,20 *Lc* 1,1 —3,18 3,34—8,53 9,9—16,11 16,21—23,49 24,6—53 *Ioh* 1,1—15,6 16,19—18,18 18,38—19,29. Vidi 12 Oct 1885.

749. Par. nat. Suppl. Gr. 904.
saec. XIII, 33×24.1, membr, foll. 199, col. 1, ll. 41.42; prol, capp, titl: *Evv* cum comm Thphyl; desunt Mt 1,1—3,10 4,3—7,28 12,1 —24,26 24,44—28,20 Mc 14,62—16,20 Lc 2,51—5,12 5,26—11,51 21,34—21,38 22,28—34 Ioh 1,15—5,45 19,35—20,1 21,19—25. Martin. p. 174 num. 773. Vidi 13 Oct 1885.

750. Par. nat. Suppl. Gr. 914.
saec. XII, 30.7×22, membr, foll. 319, col. 1, ll. 20; capp, titl, sect (Mc 241: 16,20), (non can), subscr, pict: *Evv.* Martin. p. 91 num. 742.

751. Par. nat. Suppl. Gr. 919. Vidi 9 Oct 1885.
saec. XIII, 15(17)×12.4, membr, foll. 19, col. 1, ll. 47: Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect, can, syn et men singularis indolis: *Mt* 2,13 —9,17. Martin. p. 89 num. 739. Vidi 9 Oct 1885.

752. Par. nat. Suppl. Gr. 927.
saec. XII vel XIII, 15.6×11,6, membr, foll. 199, col. 1, ll. 27; capp, titl, sect (Mc 234), (non can), (lect, syn men m rec), subscr, vers, pict: *Evv.* Martin. p. 175 num. 774. Vidi 10 Oct 1885.

753. Par. nat. Suppl. Gr. 1035.
frag. VIII, fol. 12: saec. XI vel XII, 20.3×15,1, membr, fol. 1, col. 1, ll. 22; (sect, lect, init m ser): *Mt* 23,11—21.
frag. XIII, fol. 28: saec. XII vel XIII, 15.5×11.6, membr, fol. 1, col. 1, ll. 19; lect, init: *Mt* 6,6—20. Vidi 5 Oct 1885.

754. Par. nat. Suppl. Gr. 1076.
saec. XI, in fol. parv, membr, foll. 465; Carp: *Evv* cum comm. Ianina perlatus.

755. Par. nat. Suppl. Gr. 1080.
saec. XVI, in 4, chart, foll. 332: *Evv.* Ianina delatus.

756. Par. nat. Suppl. Gr. 1083.
saec. XI, in 4, membr, foll. 179: *Evv;* mut sub fin. Manu Michaelis exaratus, erat Stephani monachi.

Inter codices Athenienses ii primum recensentur qui iam in catalogo v. cl. Cremi anni 1876 inveniuntur, deinde ii quibus v. cl. Sakkelion anno 1886 numeros adsignaverat, deinde ii qui numeros in alia quadam bibliotheca appositos prae se ferunt, ii denique qui prorsus numeris carent.

Codices multi Athenienses ex monasterio *τῶν μεγάλων πυλῶν* sive *δουσικοῦ* delati sunt, quod in Thessalia iuxta Epirum situm est.

---

757. (Ac 260 P 309 Ap 110) Athenis nat. theol. 12.
saec. XIII vel XIV, 28.7×20.6, chart, foll. 414, col. 1, ll. 24; capp-t cum harm, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, (syn, men saec. XVI), *ἑξεδ, στίχ*, vers, pict (man Ioh Proch); Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc* (cum schol); m saec. XVI suppl in charta Mt 1,1—2,11 (15,20—23,27 valde mut est) 27,60—28,14; deest Eph 4,28—6,24; adult signis damnatur. Olim in monasterio s. Nicolai *τοῦ ἐν ῥαλατ* (?). Ex monasterio s. Georgii *μαλεσσίνης* in Locride a. 1843 delatus. Vidi 8 Iun 1886.

758. Ath. nat. theol. 13.
saec. XIV vel XV, 14.1×10.7, membr, foll. 301, col. 1, ll. 20; capp-t, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *ἑξεδ, στίχ*, vers dupl, pict praeclarae (rad Ioh Proch): *Evv;* adult signis damnatur. Ex dono v. cl. Nicolai *Γ. Νικοκλέους* Atheniensi a. 1870. Vidi 9 Iun 1886.

759. Ath. nat. theol. 14.
saec. XIII vel XIV, 21.2×14.2, membr, foll. 295, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, prol usit, capp-t, capp, titl passim, sect, can passim, lect, init, syn, men, subscr, *ἑξεδ*, pict: *Evv;* habet quod rarissime accidit Ioh 7,53—8,2 omisso 8,3—11, ita ut post 8,2 locus *ἐγώ εἰμι τὸ φῶς κ. τ. λ.* continuo sequatur. Vidi 9 Iun 1886.

760. Ath. nat. theol. 15.
saec. XII, 21×15, membr, foll. 283, col. 1, ll. 23; Eus-t, capp, titl, sect (Mc 232: 16,8), (non can), subscr, pict: *Evv.* Vidi 9 Iun 1886.

761. Ath. nat. theol. 16.
saec. XIV, 20.3×14.1, membr, foll. 281, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233: 16,8), can, lect, syn, men, subscr: *Evv.* Monasterium *ἁγίας μάρτυρος θεέας κυριακῆς* dono dedit museo Aeginae. Vidi 11 Iun 1886.

762. Ath. nat. theol. 17.
saec. XIV, 21.2×15.2, membr, foll. 332, col. 1, ll. 21; capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, subscr Mc: *Evv. Πόνημα μάρκου ἱερομον. δι' ἐξωννήσεωσ ἰατροῦ γρηγορίου ἱερομον.* Ex monast. s. Georgii *μαλεσσίνησ* in Locride a. 1843 delatus. Vidi 11 Iun 1886.

763. Ath. nat. theol. 18.
saec. XIV, 21.6×15.3, membr, foll. 324, col. 1, ll. 21; capp-t cum harm, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, (syn, men saec. XV): *Evv;* m saec. XV suppl Mt 1,1—13,46; adult signis damnatur. Cum Evv 762 Athenas delatus. Vidi 11 Iun 1886.

764. Ath. nat. theol. 19.
saec. XIV, 28.2×19.3, membr, foll. 332, col. 1, ll. 20; capp-t, capp, titl, subscr: *Evv;* Mt 4,3—5,14 valde mut: desunt Mt 6,7—15 6,25—9,9 Ioh 21,3—25. Ban Gregorius Kritsioun a. 1598 dono dedit monasterio Batopedii in monte Atho. Vidi 11 Iun 1886.

765. Ath. nat. theol. 20.
saec. XII, 18.1×12.5, membr, foll. 229, col. 1, ll. 29.31; capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,19), (non can), lect, init, syn, men, subscr, *στίχ*: *Evv;* deest Ioh 19,5—21,25. Monasterium virginis *τοῦ Λεοντίου* dono dedit museo Aiginae. Vidi 12 Iun 1886.

766. Ath. nat. theol. 21.
saec. XIV, 19×12.5, membr, foll. 316, col. 1, ll. 20; capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), lect: *Evv;* deest Mt 28,5—20 (5—9 saec. XV); Ioh 18,15—21,25 saec. XVI; Ioh 1,28 *βηθαγαβρῆ*. Vidi 12 Iun 1886.

767. (Ac 261 P 310) Ath. nat. theol. 22.
saec. ?, 11×16, membr, foll. 327, col. 1, ll. 33; Eus-t, syn in Apl; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr). Vidi 12 Iun 1886.

768. Ath. nat. theol. 23.
saec. XII, 16.1×12.9, membr, foll. 221, col. 1, ll. 24; capp-t, capp, titl, (lect, init, *ἀναγν*, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ* m ser): *Evv;* deest Mt 1,1—3,6; m saec. XV suppl Mt 3,6—9,15; m saec. XIV suppl Mt 1,1—2,25; adult deerat, m saec. XV add. Vidi 12 Iun 1886.

769. Ath. nat. theol. 24.
saec. XIV, 21.8×14.6, chart, foll. 253, col. 1, ll. 24; arg, capp-t, lect, init, *ἀναγν*, (syn, men saec. XV), subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*: *Evv;* Mt 1,1—15 saec. XV; adult signis damnatur. Anno 1834 *ἐκ τῶν κατὰ τὴν Μῆλον διαλυθέντων μονυδρίων* delatus. Vidi 12 Iun 1886.

770. Ath. nat. theol. 66.
saec. XII, 27.2×20.8, membr, foll. 270, col. 1, ll. 24—26; capp, titl: *Mt Ioh* cum comm; foll 1—18 vetustiora sunt; Mt 1,1—5,46 deest;

adult prorsus abest. Ex dono *Σταύρου Παρθενοπούλου ὑδραίου*. Vidi 28 Iun 1886.

771. Ath. nat. theol. 67.
saec. XII, 30.9×22.9, membr, foll. 153, col. 1, ll. 20; capp, titl, sect (Mc post 227 non adduntur), can, lect, bene exaratus: *Evv* cum comm; desunt Mt 1,1—18,9 18,15—19.23—26.33—35 19,7—9 20,3 15 Mc(1,1—16 m rec) 2,25—3,18 Lc(1,1—7 m rec) 1,8—27 8,47 —12,2 12,20—39 22,10—54 Ioh(1,1—15 m rec) 6,33—50 11,27 —44 13,36—14,30 18,22—19,16 19,33—21,13. Manu Neophyti monachi presbyteri catechetae. Olim in monasterio s. Lucae in Boeotia. Teste Cremo anno 1821 anno *ἐπαναστάσεως* combusserunt in illo monasterio libros multos manuscriptos non solum Turcae et Albanitae sed etiam monachi *ὡς ἄχρηστα*. Vidi 29 Iun 1886.

772. Ath. nat. theol. 216.
saec. XIV, 24.5×19.5, membr, foll. 387, col. 1, ll. 31; capp, titl, (lect m ser): *Evv* cum comm Thphyl; Mt 1,1—6,18 Ioh 21,24.25 saec. XVI; adult deest. Vidi 23 Iul 1886.

773. Ath. nat. Sakkel. 1.
saec. XI, 34×24.9, membr, foll. 285, col. 1, ll. 15 etc comm 57 etc; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 235:16,12), can, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*, pict: *Evv* cum comm; insunt multa isagogica Eus Isid Hesych Meth Hipp Cosm Sophr Ioh-Dam Cyr-Al; adult deest. Manu Iohannis monachi et syncelli *τοῦ γεγονότος πρωτοθρόνου καὶ πρωτονοταρίου τοῦ δρό* . . . (?) in monasterio virginis *τοῦ σκουτῷ* (?). Olim monasterii Salvatoris sive *δουσικοῦ*. Vidi 1 Apr 1886.

774. Ath. nat. Sakkel. 2.
saec. XII, 25.2×19.3, membr, foll. 368, col. 1, ll. 20; Carp, Eus-t dupl, prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, syn, men, subscr, vers, pict: *Evv*. Olim *τῆς μονῆς τοῦ προδρόμου τῆς κειμένης ἐγγιστα τῆς ἀετίου · ἀρχαϊκή δὲ τῇ μονῇ κλῆσις πέτρα* (cf Evv 87). Vendidit hieromonachus *κύρος ὁ ἀπὸ τῆς μονῆς τῶν νοσσίων*. Vidi 4 Iun 1886.

775. Ath. nat. Sakkel. 3.
saec. XIII, 12.3×10, membr, foll. 223, col. 1, ll. 24; prol usit, arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,9), can passim, lect, init, syn, subscr, *ἐξεδ*: *Evv*. Vidi 4 Iun 1886.

776. Ath. nat. Sakkel. 5.
saec. XI, 21×16,5, membr, foll. 387, col. 2, ll. 19; Carp, prol dupl (Cosm et al longior), capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), can, lect, syn, men, vers, *στίχ*, *κεφ*, *τίτλ*, pict: *Evv*; Mt 16,2.3 deest, m ser

add in mg; Lc 22,43,44 signis damnatur; adult deest, m ser add in mg. Vidi 5 Iun 1886.

777. Ath. nat. Sakkel. 6.
saec. XII, 21.6×15.2, membr, foll. 185, col. 1, ll. 29; pict 24, etiam medio in textu (man Ioh Proch): *Evv; ἐκ τοῦ κατά*; Mt 16,2.3 et adult prorsus desunt (adult non in Lc). Vidi 5 Iun 1886.

778. Ath. nat. Sakkel. 7.
saec. XII, 23.7×17.6, membr, foll. 195, col. 1, ll. 25; Carp, Eus-t, (prol usit m ser); capp-t, capp, titl, sect (Mc 238:16,20), can, lect, init, subscr, *στίχ*, (vers m ser), (pict Mt ex alio cod): *Evv*. Vidi 7 Iun 1886.

779. Ath. nat. (1).
saec. XII, 18.5×14.4, membr, foll. 171, col. 1, ll. 27.28; sect ad init lectt eccles, (non can), lect, init, syn, men: *Evv*. Vidi 22 Iul 1886.

780. Ath. nat. (5).
saec. XI, 20.4×16, membr, foll. 241, col. 1, ll. 22; arg Mt, prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 235:16,12), can, (lect, init m ser): *Evv;* schol passim m vet; Mt 16,2.3 prorsus deest; adult deerat, m saec. XIV vel XV exscissit folium et foliis duobus insutis adult infarsit; manus illa scripsit Ioh 7,45—8,23 21,3—25; praeterea exhibet ille interpolator Ioh 8,2 ut in codd Ioh. Serbopuli, cf Evv 54. Vidi 22 Iul 1886.

781. Ath. nat. (14).
saec. XIV, 22.6×15.7, chart, foll. ?, col. 1, ll. 24; capp-t, cum harm, arg, (capp m ser), (non titl), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*, vers: *Evv;* desunt nonnulla in Ioh; adult signis damnatur. Olim monasterii *μεγάλων πυλῶν* 14. Vidi 14 Aug 1886.

782. Ath. nat. (16).
saec. XII, 23.7×18.3, membr, foll. 290, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, (lect m ser), syn, men: *Evv;* Ioh 8,8 *ἑνὸς ἑκ. αὐ. τ. ἀμ. Μεγ. πυλῶν* 16. Vidi 14 Aug 1886.

783. Ath. nat. (17).
saec. XIV, 29.3×22, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 26; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), lect, init, syn, men, vers, pict ex alio codice vetustiore (man Ioh Proch): *Evv. Μεγ. πυλῶν* 17. Vidi 14 Aug 1886.

784. Ath. nat. (20).
saec. XIV, 27×14.2, chart, foll. ?, col. 1, ll. 28.27; sect usque ad Mc *κγ′*, (non can), pict rud: *Evv;* desunt Mt 1,1—5,3 Mc 1,1—16 Lc 1,1—19; Ioh 8,6 *ἔγραψεν εἰσ τὴν γῆν· εἴτισ οὐχ* (sic) *ἥμαρτεν βαλέτω λίθον ἐπ᾽ αὐτήν· οἱ δὲ ἀκούσαντεσ. Μεγ. πυλῶν* 20. Vidi 13 Aug 1886.

785. Ath. nat. (21).
saec. XI, 19.7×15, membr, foll. 230, col. 1, ll. 20; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), lect, syn, men, subscr, *στίχ*, pict ex cod Gr-Lat: *Evv;* m ser suppl Lc 22,29—23,17 23,56—24,53 Ioh 7,12—8,2 9,19—21,55. In Calabria puto exaratus, manu Sergii monachi. Vidi 5 Iun 1886.

786. Ath. nat. (22).
saec. XIV, 18.2×12.4, membr, foll. ?, col. 1, ll. 21; prol, capp, titl, sect passim, can, lect, init, syn, men, subscr: *Evv. Μεγ. πυλῶν* 22. Vidi 14 Aug 1886.

787. Ath. nat. (23).
saec. XII. 18.5×13, membr, foll. ?, col. 1, ll. 24; capp-t, capp, titl, sect, (lect, init, *ἀναγν*, syn, men m ser), subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*: *Evv. Μεγ. πυλῶν* 23. Vidi 14 Aug 1886.

788. Ath. nat. (26).
saec. XI, 22×17.5, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 26; Carp, Eus-t, prol in 4 Evv, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can (et. passim harm in ima pagina), lect passim, syn, men, subscr: *Evv;* Mt 16,2.3 deest; Lc 22,43.45 stat post Mt 26,39; Ioh 7,53—8,11 stat post Lc 21,38. est familiae Evv 13 (cf Evv 13). In Calabria exaratus iubente ut videtur Leone. *Μεγ. πυλῶν* 26. Vidi 14 Aug 1886.

789. Ath. nat. (27).
saec. XIV, 23.1×17.8, membr, foll. ?, col. 1, ll. 20; capp-t cum harm, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, (syn, men saec. XVI), subscr, *στίχ*, vers: *Evv;* m saec. XVI suppl Mt 1,1—5,40 Ioh 19,12—21,25. *Μεγ. πυλῶν* 27. Vidi 12 Aug 1886.

790. Ath. nat. (39).
saec. XIV, 28.1×20, chart, foll. ?, col. 1, ll. 24; prol usit, arg, capp-t, capp, titl, sect, can sub init, lect, init, syn, men: *Evv;* desunt Mt 1,1—13 28,7—20 Mc 1,1—16 16,5—20 Lc 1,1—17 21,21—38. In Italia puto exaratus. *Μεγ. πυλῶν* 39. Vidi 13 Aug 1886.

791. Ath. nat. (60).
saec. XII, 21.6×15.5, membr, foll. 229, col. 1, ll. 24; Eus-t, capp, titl, sect (desunt sub fin Mc), (non can), lect passim, (syn, vers m ser), pict: *Evv;* Mt 1,11 *ἰωσ. δε ἐγ. τὸν ἰωακείμ.* Vidi 7 Iun 1886.

792. (Ap 111) Ath. nat. (67[M]).
saec. XIII, 9.4×6.9, membr, foll. 145, col. 1, ll. 32; capp-t, capp, titl, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*: *Evv Apoc;* insunt quaedam ex V. T.; Mt 16,2.3 deest; Ioh *ἐκ τοῦ κατά*. In Calabria exaratus. Ex dono v. cl, Demetr. *Βερνάρδουσ*. Vidi 4 Iun 1886.

793. Ath. nat. (71).
saec. XII, 18.9×15.2, membr, foll. 255, col. 1, ll. 18; capp, titl: *Evv.* Vidi 7 Iun 1886.

794. (Ac 262 P 311) Ath. nat. (118).
saec. XIV, 21×15.1, chart, foll. 272 (?), col. 1, ll. 32; capp-t, capp, titl, sect (desunt post 67 in Mc), (non can), lect, (pict m ser [rad Ioh]): *Evv Act Cath Paul* (Hebr Tim); m ser suppl Mt 1,1—9,19 1 Tim 5,4—Phm; post Phm repetit man ser Hebr!; deest Iud^{vdtr} (Rom 1,1—7.17—23 mut); Mt 16,2.3 addit m pr in mg; m rec addit Ioh 7,53—8,11 in mg. Manu Pauli exaratus (?). Vidi 7 Iun 1886.

795. Ath. nat. (150).
saec. XIV (?), 14.8×10.5, chart, foll. 2, col. 1, ll. 18; arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), lect, init, syn, men, subscr, *ἐξεδ, στίχ*: *Evv. Μεγ. πυλῶν* 150. Vidi 13 Aug 1886.

796. (Ac 263 P 312) Ath. nat. (767).
saec. XI, 16×10.4, membr, foll. 325, col. 1, ll. 34; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 240:16,9), (non can), lect, init, (syn in Apl saec XV), pict Mt: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt 2 Pe 3,14—1 Ioh 2,6 Heb 13,1—25; m saec. XV suppl Heb 12,28—13,25; Act 20,28 legit *τοῦ κῦ θῦ*. Vidi 8 Iun 1886.

797. Ath. nat.
saec. XIV, 19×14.1, chart, foll. ?, col. 1, ll. 22; arg, capp-t, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, vers Mc; *Evv;* Ioh 21,25 m rec in folio novo; adult signis damnatur. Vidi 13 Aug 1886.

798. Ath. nat.
saec. ?, 17×12.3, membr, foll. ?, col. 1, ll. 20; capp, titl, sect, can: *Evv;* mut passim (desinit Mc 8,2?). Vidi 14 Aug 1886.

799. Ath. nat.
saec. XII, 18.6×13.8, membr, foll. 366, col. 1, ll. 18; capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, syn, men, subscr, *ἐξεδ, στίχ*: *Evv;* adult deest. V. cl. Greg. *Παπαδόπ.* emit *ἐκ Ἀργυρόπολει* a. 1878. Vidi 7 Iun 1886.

800. Ath. nat.
saec. XII, 27.3×19.2, membr, foll. ?, col. 1, ll. 21 etc comm 50 etc; prol Mc Ioh, capp-t, capp, titl cum harm, sect (Mc 234:16,9), can, subscr, *ἐξεδ*: *Evv* cum comm; desunt Ioh 13,29—18,23 19,24—21,25; adult abest. Olim *μεγ. πυλῶν*. Vidi 14 Aug 1886.

801. (Ac 264 P 313) Ath. nat.
saec. XV, 21.3×14.4, chart, foll. 324, col. 1, ll. 27; prol usit, capp-t cum harm, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *ἐξεδ, στίχ*; Euth: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Evv;* adult signis damnatur. Vidi 8 Iun 1886.

802. Ath. nat.
saec. XIV, 25.1×18.6, membr, foll. 24, col. 1, ll. ?; arg, capp-t, lect, init, *ἀναγν*, vers: *Lc* 1,1—6,13 (?). Erat *Ἀνανίου ἡγουμένου*. Vidi 8 Iun 1886.

803. Ath. nat.
saec. XVI, 21.9×15.6, chart, foll. 177, col. 1, ll. 20; (prol usit, capp-t Mc), capp, titl, sect, (non can), lect, init, *ἀναγν*, subscr, (*ἐξεδ*, *στίχ* Mt): *Mt Mc Lc*. Vidi 8 Iun 1886.

804. Athenis bibliothecae *τῆσ Βουλῆσ*.
saec. XII, 13.8×10, membr, foll. 261, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, (prol Cosm Mt Lc m ser), capp-t, capp, titl, sect, (Mc 235:16,10), can, lect, init, subscr, *ἐξεδ*, pict Ioh: *Evv;* deest Ioh 15,19—21,25. Vidi 10 Iun 1886.

805. Athenis bibl. *τῆσ Βουλῆσ*.
saec. XIII, 18.6×12.8, membr, foll. 244, col. 1, ll. 22; prol usit, capp-t, capp, titl, (lect, init m ser), subscr: *Mt Mc Lc*; desunt Mt 1,1—9 3,16—5,46 11,7—12,48 13,25—26,31 27,58—28,20 *ὑμῶν* Mc 7,21—30 Lc 1,1—9.47—79 7,31—8,16 8,29(—32 mut)—24,53. Vidi 10 Iun 1886.

806. Athenis bibl. *τῆσ Βουλῆσ*.
saec. XIV, 15×10.6, membr, foll. 368, col. 1, ll. 22; prol usit, capp-t, sect sub init lectt eccl (Mc 234:16,9), (non can), lect, init, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*: *Evv*. Vidi 11 Iun 1886.

807. Athenis bibl. *τῆσ Βουλῆσ*.
saec. XIV, 31.2×22.9, membr, foll. 88—371, col. 1, ll. 38.39; arg Lc, capp-t, capp, titl cum harm, sect (Mc 240:16,19), can, lect: *Evv* cum cat; desunt Mt 1,1—15,29 Mc 1,1—14 Ioh 21,8—25; adult caret commentario. Vidi 17 Iun 1886.

808. (Ac265 P314 Ap112) Athenis dominae cl. Mamoukae.
saec. XII, 20×15, membr, foll. ?, col. 1, ll. 30; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 241), can, lect plen, init, syn et men in Apl, subscr, *στίχ*, vers, pict; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc*. Vidi Iul 1886.

809. Athenis dom. cl. Mamoukae.
saec. XI, 24.9×19.3, membr, foll. ?, col. 1, ll. 19; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (233:16,8), can: *Evv* cum schol. Vidi Iul 1886.

810. Athenis dom. cl. *Οἰκονόμου* 6.
saec XI, membr, foll. 104: *Evv*. (?).

811. Athenis societatis archaeologicae Christian.: *Evv*.

812. Corcyrae archiepiscopi Eustathii.
saec. XII, 20.2×15.5, membr, foll.?, col. 1, ll. 24; Carp, Eus-t, capp, titl, sect (indiligenter adpositae), (non can), (lect, syn, men m ser), pict ex alio cod: *Evv*. Vidi 20 Maii 1886.

813. Corcyrae archiepiscopi Eustathii.
saec. XII, 16.7×12.3, membr, foll.?, col. 1, ll. 27; prol Cosm et al, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237 : 16,14), can, subscr: *Mt* 27,14—30 28,1 —18 *Mc* 7,31—16,20 *Lc* 1,1—12,6. Vidi 20 Maii 1886.

814. Corcyrae archiepiscopi Eustathii.
saec. XIII, 31.3×23, chart, foll.?, col. 1, ll. 43; capp, titl: *Evv* cum comm (Mc Vict, Lc Tit); deest Ioh 20,10 et fortasse al. Erat *θύτου* Victoris. Vidi 20 Maii 1886.

815. Corcyrae comitis de Gonemi.
saec. XIV, 28.2×20.4, membr, fol. 1, col. 1, ll. 28; capp, titl, sect, (non can), lect, init: *Mt* 9,32—10,16. Vidi 19 Maii 1886.

816. Corcyrae.
saec. XII, 21.8×16, membr, foll. 259, col. 1, ll. 22; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), can, subscr, (*στίχ* m nov): *Evv*; m saec. XIV suppl Ioh 18,34—19,6 21,14—25. Olim *σπυρίδωνος μουστοζύδη*. Vidi 18 Maii 1886.

817. Basileae A. N. III. 15.
saec. XV, 29.2×21.3, chart, foll. 255, col. 1, ll. 38—46 etc; prol, capp-t: *Evv* cum comm Thphyl; adult deest. Olim Praedicatorum Basiliens. Gr. 27; bibliotheca accepit a. 1559. Nomine „Vulgarius archiep." in tegumento codicis scripto ut videtur deceptus Erasmus de Vulgario patre quodam alucinatus est, quem in titulo editionis N. T. primae nominat (cf supra, p. 208). Vidi 11 Sept 1886.

818. Escurialensis Ψ. III. 13.
saec. XIV, in 4, chart, foll. 373: *Evv* cum comm Thphyl.

819. Escurialensis Ψ. III. 14.
saec. XIV, in 4, chart, foll. 361: *Evv* cum comm Thphyl. Olim erat Hurtadi de Mendoza.

820. Escurialensis Ω. I. 16.
saec. XIII, in fol, chart, subscr: *Evv* cum comm Thphyl.

821. Matriti reg. O. 10.
saec. XVI, in fol, chart, foll. 542: *Ioh*^{vdtr} cum cat; Gen cum cat praecedit.

822. Matriti reg. O. 62 (non etiam 63).
saec. XII, in fol, membr, foll. 281: *Mt*^{vdtr} cum cat.

823. (Ac 266 P 315) Berol. reg. octav. 13.
saec. XIII, 18.5×13.5, membr, foll. 251, col. 1, ll. 36.39.35, litteris minutissimis; spatium ad Eus-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), (non can), pict 16: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr); item *Psalmi cum odis;* Mt 1,1—3,9 m ser. Smyrna Berolinum a. 1886 perlatus. Gebhardt. a. 1886 perl. Vidi 18 Mart 1889.

824—831 qui Cryptae Ferratae hodie servantur recensuit v. cl. Anton. Rocchius, *Codd Cryptenses* etc Tusculani a. 1882.

---

824. (Ac 267 P 316 Ap 113) Cryptae Ferratae *Α'. α'. 1.*
saec. XIV, 29×21, chart, foll. 386, col. 1, ll. 28; capp-t cum harm, sect et can raro, lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, στίχ, vers, pict Mc; Euth: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* adult signis damnatur. [Scr. 622.] Vidi 18 Apr 1886.

825. Cryptae Ferratae *Α'. α'. 2.*
saec. XIII, 23×16, membr, foll. 337, col. 1, ll. 21; arg, capp-t, lect, init, ἀναγν, syn, men, subscr, pict: *Evv;* adult signis damnatur. Ioseph. Schirus hierom. et s. congr. de prop. fide vicarius apost. e Corcyra a. 1729 advexit et bibliothecae dono dedit. [Scr. 623.] Vidi 18 Apr 1886.

826. Cryptae Ferratae *Α'. α'. 3.*
saec. XII, 22×17, membr, foll. 234, coll. 2, ll. 26; capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, lect, init, syn, men, subscr, στίχ *Evv;* Mt 16,2.3 deest (m rec add in mg); Lc 22,43.44 deest; adult sequitur Lc 21,38; videtur esse familiae Evv 13 (cf Evv 13), et codici 69 similimus. In Calabria exaratus. V. cl. Guil. Henr. Simcoxius me suadente maiorem Lucae partem Apr 1886 amicissime contulit et consanguinitatem cum illa familia detexit. [Scr. 624.] Vidi 18 Apr 1886.

827. Cryptae Ferratae *Α'. α'. 4.*
saec. XIII, 21×16, membr, foll. 225, col. 1, ll. 24; capp, titl, sect, (Mc 234:16,12), (non can), subscr, vers, spatium ad pict: *Evv*; m ser suppl Ioh 19,21—21,25; adult deest. [Scr. 625.] Vidi 18 Apr 1886.

828. Cryptae Ferratae *Α'. α'. 5.*
saec. XII, 27×20, membr, foll. 176, coll. 2, ll. 27; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, lect, syn, men, subscr, ὑπόμ, στίχ, pict: *Evv;* Mt 16,2.3 et adult prorsus desunt. [Scr. 626.] Vidi 18 Apr 1886.

829. Cryptae Ferratae *Α'. α'. 6.*
saec. XII, 22×17, membr, foll. 209, coll. 2, ll. 26; capp-t, capp, titl, sect (Mc 236:16,12 sed subscr 237), can, lect, syn, men, subscr Mc ut *Α*, στίχ, κεφφ: *Evv;* deest Mt 1,1—13,28; consanguineus familiae 13?;

Mt 16,2.3 Ioh 5,4.5 adult signis damnantur et Lc 22,43.44 habet notam „Lc". [Scr. 627.] Vidi 18 Apr 1886.

830. Cryptae Ferratae *A'*. *α'*. 8.
saec. XIII, 22×12, membr, foll. 118, col. 1, ll. 26; prol usit, capp-t, capp, titl, sect, can: *Evv;* m ser suppl Mt 4,3—5,5; desunt Mt 10,15—25,3 Mc 14,28—16,20 Ioh 18,39—21,25. Olim Simeonis hieromon. [Scr. 628.] Vidi 18 Apr 1885.

831. Cryptae Ferratae *A'*. *α'*. 17.
saec. XI, 15×13, membr, foll. 69, col. 1, ll. 23; capp-t, capp, (non titl), sect, (non can), lect, init, subscr: *Lc* 19,25—24,53 *Ioh;* adult sub fin Ioh et folium videtur deesse ubi 7,53—8,11 stare debet. [Scr. 629.] Vidi 18 Apr 1886.

832. (Ac 143) Flor. Laur. VI. 5.
saec. X, 33.7×25.2, membr, foll. 251, coll. 2, ll. 37: *Mt Ioh* [Lc] *Cath* cum comm; textus Lucae non integer est, saepe substituitur *προεγραφη εἰσ τὸ κατὰ ματθ.;* deest Iud 3—25. Vidi 16 Mart 1886.

833. Flor. Laur. VI. 26.
saec. XIV, 25.3×17.1, chart, foll. 359, col. 1, ll. 41: *Evv* cum comm Thphyl. Vidi 16 Mart 1886.

834. Flor. Laur. XI. 6.
saec. XIV, 33.5×25.3, membr, foll. 287, coll. 2, ll. 43; prol, capp-t, capp, titl, subscr Mt, vers Lc: *Evv* cum comm Thphyl; fortasse ex Evv 835 exscriptus. Vidi 17 Mart 1886.

835. Flor. Laur. XI. 8.
a. 1284, 32.4×25.1, membr, foll. 207, coll. 2, ll. 51, capp-t, capp, titl, vers Lc: *Evv* cum comm Thphyl; pater fortasse codicis Evv 834. Vidi 17 Mart 1886.

836. Flor. Laur. XI. 18.
saec. XIV, 28×22.6, chart, foll. 277, col. 1, ll. 33; capp, titl: *MtMcIoh* c. comm Thphyl. Ol. s. Marci (ut Evv 196). Vidi 17 Mart 1886.

837. Mediol. Ambr. E. S. IV. 14: foll. 38—66.
saec. XIV, 28.6×21.9, membr, foll. 29, coll. 2, ll. 27; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, subscr: *Mt* 1,17—5,30 17,24—24,29 27,60—28,20 Mc 1,1—32; *ἐκ τοῦ κατά*. Vidi 19 Feb 1886.

838. Olim Mediolani Hoeplii.
saec. X vel XI, 12×9, membr, foll. 299, col. 1, ll. 22; Carp, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9) can, syn, men, subscr, pict: *Evv;* desunt Mt 1,1—9 26,72—27,10 Lc 1,1—10 2,20—35 22,67—23,11 Ioh 8,7—21 16,25—17,4; locus Ioh 5,3.4 deest sine signo. Trivulzi erat. Vidi 20 Feb 1886.

839. Messinae universitatis 88.
saec. XIV, 26×21.5, membr, foll. 260, col. 1, ll. 22; Carp, Eus-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), can, syn, men, pict: *Evv*. Olim s. Salvatoris. [Scr. 630.] Vidi 3 Apr 1886.

840. Messinae universitatis 100.
saec. XIII, 26.7×20, chart, foll. 125, col. 1, ll. 24; titl: *Lc* 1,51—22,46 cum comm. [Scr. 631.] Vidi 3 Apr 1886.

841. Modenae III. F. 13.
saec. XV, 29.7×22.5, chart, foll. 244, col. 1, ll. 34 (et. coll. 2 ll. 36): *Mc Lc Ioh* cum comm Nicetae; omnia breviata; nescio an textus integer sit. Vidi 13 Mart 1886.

842. Modenae III. G. 9.
saec. XIV, 23.2×17.3, membr, foll. 206, col. 1, ll. 43: *Mt* 1,1—20,22 cum comm. Vidi 13 Mart 1886. Cod. III. G. 14 Mc cum comm Vict ex eadem bibliotheca non addo quia saec. XVIII ex codice nescio quo hodie hic vel alibi servato exscriptum esse verisimile est.

843. Neapoli bibliothecae nationalis II. AA. 37.
saec. XII, 16.3×12, membr, foll. 235, col. 1, ll. 24; Carp cum additamento, prol usit, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), can: *Evv*; foll. 38—41 saec. XIV; adult deest. Estne Evv 404? Vidi 4 Apr 1886.

844. Padovae universitatis 695.
saec. XV, in 8, membr, foll. 232; capp-t, sect, (non can), lect, syn, men, subscr, *ἐξεδ: Evv*; desunt Mt 1,1—10 Mc 1,1—10 15,4[14,60?]—16,20 Lc 1,1—12 Ioh 1,1—16; adult signis damnatur. V. cl. Gebhardt. perl 13 Maii 1882 et me amicissime de codice certiorem fecit.

845. Pistoiae bibliothecae Fabronianae 307.
a. 1330, in 4, membr, foll. 301 (?), capp, sect, (non can), lect, syn, men, subscr, *ἐξεδ, στιχ: Evv*; adult signis damnatur. V. cl. Gebhardt. perl 13 Maii 1882.

846. Romae Angelicae B. 1. 4.
saec. XIV, 32.7×23.5, membr, foll.?, col. 1, ll. 31: *Lc* 6,32—12,17 cum comm; cf Evv 853. Olim Passionei. Vidi 31 Mart 1886.

847. Romae Angelicae B. 1. 5.
saec. XII, 29.5×22.3, membr, foll.?, col. 1, ll. 33; capp-t, syn, subscr, *στίχ: Mt Mc* cum comm. Olim Passionei. [Scr. 723.] Vidi 1 Apr 1886.

848. Romae Angelicae D. 3. 8.
saec. XIV, 24.3×16.6, membr, foll. 442, col. 1, ll. 21; prol, capp-t: *Lc* cum comm Thphyl. Olim Passionei, cf Blanchin. *Ev. quad.* pars 1, vol. 2, p. 563, facs p. 560. Vidi 2 Apr 1886.

849. Romae Barberinae IV. 77.
saec. XVII, 27.5×20.5, chart, foll. 152, col. 1, ll. 21: *Ioh* 7,25—10,18 cum comm Cyr Al (=libb. 5 et 6); Ioh 7,32 *οἱ ἀρχ. καὶ οἱ φαρ.* bis. Ex Evv 850 exscriptus? [Scr. 730.] Vidi 8 Apr 1886.

850. Romae Barberinae IV. 86.
saec. XII, 28.3×20.8, membr, foll. 381, coll. 2, ll. 350: *Ioh* 1,1—10,17 cum comm Cyr Al (=libb. 1—6). Olim collegii Parisiensis soc. Iesu ex dono Octavii Bulgarini. [Scr. 729.] Vidi 8 Apr 1886.

851. Romae Propag. L. VI. 9.
saec. XIV, 27×20.7, membr, foll.?, coll. 2, ll. 20; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), (non can), lect, init, (syn, men saec. XVI), pict, vers in Ioh: *Evv*. Manu Basilii. Olim Borgianus. [Scr. 413 inter lectionaria.] Vidi 19 Apr 1886.

852. Romae Propag. L. VI. 10.
a. 1300 (sic), 23.4×16.5, membr, foll. 165, col. 1, ll. 27; capp, titl, sect (Mc 236 : 16,12), (non can), syn, men: *Evv;* desunt Mt 28,18—20 Mc 1,1—21 Lc 1,1—22 Ioh 1,1—27; locus Mt 16,2.3 deest. Manu Andreae impensis Iohannis cuiusdam. [Scr. 732.] Vidi 19 Apr 1886.

853. Romae Casanatensis G. II. 9.
saec. XV, 33.4×22.4, chart, foll.?, col. 1, ll. 30: *Lc* 6,29—12,10 cum cat uberr; cf Evv 846. Vidi 6 Apr 1886.

854. Romae Vat. Gr. 641.
a. 1287, 25.4×16.8, chart, foll. 467, col. 1, ll. 28: *Evv* cum comm Thphyl. [Scr. 666.] Vidi 29 Mart 1886.

855. Romae Vat. Gr. 643.
saec. XII, 28.5×21, membr, foll. 584, col. 1, ll. 36; pict: *Evv* cum comm Thphyl. [Scr. 668.] Vidi 29 Mart 1886.

856. Romae Vat. Gr. 644.
a. 1280, 33.2×24.3, chart, foll. 349, coll. 2, ll. 44; sect, (non can): *Evv* cum comm Thphyl. Manu Theodori Hagiopetritae (cf Evv 74), iubente Cyrillo quodam, sub rege Mich. Palaeol., exaratus. [Scr. 669.] Vidi 29 Mart 1886.

857. Romae Vat. Gr. 645.
saec. XII, 29.4×21.2, membr, foll. 391, col. 1, ll. 28; prol, capp-t, capp, titl: *Lc Ioh* cum comm Thphyl. [Scr. 670.] Vidi 29 Mart 1886.

858. Romae Vat. Gr. 647.
saec. XIV, 34.2×24.5, chart, foll. 338, col. 1, ll. 48: *Paul* (Phm Hebr?) *Evv* cum comm Thphyl. [Scr. 671.] Vidi 29 Mart 1886.

859. Romae Vat. Gr. 759.
saec. XVI, 22×14.5, chart, foll. 261, col. 1: *Lc* 12,32—24,53 cum comm uberr. [Scr. 672.] Vidi 29 Mart 1886.

860. Romae Vat. Gr. 774.
saec. XII, 20×15, membr, foll. 160, col. 1, ll. 27; sect nonnunquam, (non can), lect, init: *Mt Mc Lc* 1,1—24,27. — Foll. 1—17 Apl *διάφορα*. — Vidi 29 Mart 1886.

861. Romae Vat. Gr. 1090.
saec. XVI, 27.3×21, chart, foll. 510, col. 1, ll. 40: *Evv* cum comm. [Scr. 674.] Vidi 29 Mart 1886.

862. Romae Vat. Gr. 1191.
saec. XII, 22.9×27, membr, foll. 402, col. 1: *Ioh* cum comm Thphyl. Manu Arsenii. [Scr. 675.] Vidi 29 Mart 1886.

863. Romae Vat. Gr. 1221.
saec. XIII, 38.5×27, membr, foll. 400, coll. 2, ll. 41: capp-t, capp, titl, lect, subscr: *Evv* cum comm Thphyl; Ioh 18,10—21,25 videtur deesse. [Scr. 676.] Vidi 30 Mart 1886.

864. Romae Vat. Gr. 1253.
saec. XIV, 16.6×11.1, chart, foll. 550, col. 1, ll. 14; capp-t, sect (Mc 235:16,9), (non can), lect, init, (syn, men saec. XV), subscr, *στίχ*: *Evv*. Olim Ant. Car. Carafae. Vidi 30 Mart 1886.

865. Romae Vat. Gr. 1472.
saec. XV, 35.9×25.2, chart, foll. 123, col. 1, ll. 29: *Ioh* cum comm Chrys. Vidi 30 Mart 1886.

866. (Ap 114) Romae Vat. Gr. 1882: foll. 10—16.
saec. XIV, 22.6×15, membr, foll. 7, col. 1, ll. 26; capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*: *Mt* 7,24—10,40. — Foll. 93—96: saec. XIII, 26×16.8, membr, foll. 4, coll. 2, ll. 46: *Apoc* 6,17—13,2 Gr-Lat. Vidi 31 Mart 1886.

867. Romae Vat. Gr. 1895.
saec. XIV, 16×11, membr, foll. 223, col. 1, ll. 20; arg, capp-t cum harm, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ*, vers: *Evv;* deest Mt 1,1—6,1; adult signis damnatur. [Scr. 680.] Vidi 31 Mart 1886.

868. Romae Vat. Gr. 1933.
saec. XVII, 39.9×26.3, chart, foll. 624, col. 1, ll. 26: *Lc* cum cat; deest 1,1—11. Ex Evv 381 exscriptus? [Scr. 683.] Vidi 2 Apr 1886.

869. Romae Vat. Gr. 1996.
saec. XII, 27.8×22, membr, foll. 245, col. 1, ll. 25; capp, titl: *Ioh* c. cat; deest Ioh 1,1—6,19 11,57—21,25. [Scr. 684.] Vidi 2 Apr 1886.

870. Romae Vat. Gr. 2115: foll. 166—179.
saec. XI, 18.2×12.8, membr, foll. 14, col. 1, ll. 23.24; capp, (non titl), sect, (non can), lect: *Lc* 11,5—16,14. Vidi 7 Apr 1886.

871. Romae Vat. Gr. 2117.
saec. XI, 13.2×11.1, membr, foll. 164, col. 1, ll. 29; prol, capp-t, capp, titl, (subscr m ser): *Evv;* deest Ioh 1,1—36. Olim Basil. 156; estne fortasse Evv 177? [Scr. 687.] Vidi 3 Apr 1886.

872. Romae Vat. Gr. 2160.
saec. XII, 21×16, membr, foll. 180, coll. 2, ll. 26; Carp cum additamento, prol usit in Ioh, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233: 16,8), can, lect, init, subscr, *στίχ*, vers in Ioh, pict: *Evv;* deest Mt 6,4—21 Ioh 13,16—21,25. Erat Aemilii H. F. Alterii Romani a. 1781. Gebhardt. a. 1882 perl. [Scr. 690.] Vidi 3 Apr 1886.

873. Romae Vat. Gr. 2165.
saec. XI, 33.9×24.9, membr, foll. 289, coll. 2, ll. 23; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, subscr, *ῥήμ, στίχ*: *Evv;* Mt 16,2.3 et adult signis damnantur; sub fin de 12 apostolis. In Calabria puto exaratus. Olim Column. 4. [Scr. inter lectionaria 391.] Vidi 3 Apr 1886.

874. Romae Vat. Gr. 2187.
saec. XIII, 28.5×19.7. membr, foll. 383, col. 1, ll. 27: *Ioh* cum comm Thphyl. Olim Columnensis 26. [Scr. 691.] Vidi 3 Apr 1886.

875. Romae Vat. Gr. 2247.
saec. ?, 20.1×14.9, membr, foll. 228, col. 1, ll. 23; Eus-t, prol in Ioh, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, pict: *Evv.* Bartholomaeus de Rimbertinis Florentinus emit a. 1437. Nicolaus de Cobicis (Cub?) monasterio Carthusiano Florentino a. 1480 testamento dedit. Erat Ioh. Car. de Salviatis. Column. 86. [Scr. 692.] Vidi 3 Apr 1886.

876. Romae Vat. Gr. 2275.
foll. 45.46: saec. XVI, 34.7×23.8, chart, foll. 2, col. 1, ll. 40: *Mt* 5,17—34 7,9—23; sine dubio Romae ex alio codice Romano exscriptus.
foll. 137—153: saec. XVI, 34.5×23.5, chart, foll. 17, col. 1, ll. 34: *Mt* cum schol; foll. 155—163 fragm Mt cum comm, fol. 183 fragm Mt (?) cum comm, fol. 184 fragm Ioh cum comm non excussi. Vix numero dignus. [Scr. 694.] Vidi 3 Apr 1886.

877. Romae Vat. Gr. 2290.
a. 1197, 26.6×21, membr, foll. 218, coll. 2, ll. 25; Carp, Eus-t, arg, capp-t, capp, titl, sect, can, vers: *Evv.* Exaratus manu Athanasii monachi iubente Iohannicio *τοῦ λογοθέτου* in monasterio s. Georgii *τῶν βεβαλίνων* (cf Evv 5). [Scr. 694.] Vidi 3 Apr 1886.

878. Romae Vat. Ottob. 37.
saec. XII, 34.3×21.8, membr, voll. 2, foll. 248, col. 1, ll. 46; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, vers: *Evv* cum comm Thphyl. Olim Altaemps. [Scr. 703.] Vidi 6 Apr 1886.

879. Romae Vat. Ottob. 100.
saec. XVI, chart, foll. 105: *Lc* 6,29—12,10 cum comm uberr. Ex Evv 853 exscriptus? [Scr. 704.] Vidi 6 Apr 1886.

880. Romae Vat. Ottob. 208.
saec. XV, 21.2×13.8, chart, foll. 355, col. 1, ll. 17; capp, titl, sect, (non can), pict: *Evv*. Manu Geo. Hermonymi. [Scr. 705.] Vidi 6 Apr 1886.

881. Romae Vat. Ottob. 453 et 454 et 455.
saec. XV, 34,8×24.2, chart, foll. 171 et 171 et 181, col. 1, ll. 31, mann duabus: *Evv* c. comm Thphyl. [Scr. 707.708.709.] Vidi 6 Apr 1886.

882. Romae Vat. Palat. 32.
saec. X, 36.5×26.7, membr, foll. 181, coll. 2, mann duabus: *Ioh*? (man altera homilias scripsit, altera λόγους quibus videtur inesse textus). [Scr. 713.]. Vidi 7 Apr 1886.

883. Romae Vat. Palat. 208.
saec. XV, 20.7×14.3, chart, foll. 247, col. 1, ll. 24: *Ioh* cum comm Thphyl; deest 21,19—25. [Scr. 714.] Vidi 9 Apr 1886.

884. Romae Vat. Reg. Gr. 3.
saec. XI, 35.3×26.5, membr, foll. 256, col. 1, ll. 30: *Lc Ioh* cum comm Chrys; deest Lc 1,1—3,1. [Scr. 696.] Vidi 3 Apr 1886.

885. Romae Vat. Reg. Gr. 5.
saec. XV, 30.3×22.3, chart, foll. 439, col. 1, ll. 29: *Evv* cum comm; txt sub init Mt videtur integer esse, in Mc et Lc non est integer. Olim I. Vignerii I. C. (cf Evv 104). [Scr. 697.] Vidi 3 Apr 1886.

886. (Ac 268 P 317 Ap 115) Romae Vat. Reg. Gr. 6.
a. 1454, 34.6×24.5, chart, foll. 336, col. 1, ll. 59; capp-t: *Evv* cum comm Nicetae *Act Paul* (Phm Hebr) cum comm Thphyl *Apoc* cum comm (mut). Olim Ignatii metrop. συληβρίασ, deinde (?) Demetrii Leontarii, deinde Christiani Ravii Berlinatis. [Scr. 698.] Vidi 3 Apr 1886.

887. Romae Vat. Reg. Gr. 9.
saec. XI, 30×25, membr, foll. 197, col. 1, ll. 38: *Ioh* cum comm. [Scr. 699.] Vidi 3 Apr 1886.

888. Ven. Marc. 26.
saec. XIV et XV, 37.5×26, chart, foll. 307, col. 1, ll. 46; prol, capp-t, capp, titl, lect, init, ἀναγν, subscr: *Mt Ioh Mc Lc* cum comm: foll. 1—63 Thphyl in prophetas; sub fin varia. Vidi 25 Feb 1886.

889. Ven. Marc. 30.
saec. XIV, 38.4×30, membr (multa rescr), foll. 228, col. 1, ll. 32; capp-t: *Evv* cum comm Thphyl. Vidi 2 Mart 1886.

890. Ven. Marc. 31.
saec. XIV, 42.3×30.5, chart, foll. 397, coll. 2, ll. 38; arg, capp-t, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ*: *Evv* cum comm Thphyl. Olim Bessarionis. Vidi 2 Mart 1886.

891. (P 318) Ven. Marc. 32.
saec. XIV, 34.4×24.5, chart, foll. 474, col. 1, ll. 42; capp, titl sub init: *Evv Paul* (usque ad Phm; Heb deest). Vidi 25 Feb 1886.

892. Lond. mus. Br. Add. 33277.
saec. IX vel X, 23.5×11.5, membr, foll. 353, col. 1 (10.2×6.4), ll. 20; capp, titl, sect, can, lect, (syn, men saec. XIII): *Evv;* Ioh 10,6—12,18 14,24—21,25 saec. XVI. V.cl. H. L. Dupuis vendidit 30 Iul 1887.

893. Ven. Marc. I. 61.
saec. XII, 25.4×19.5, membr, foll.?, col. 1, ll. 21; capp-t: *Mt* 1,4—9,8 (1,1—4 madore laesus) cum cat uberr. Olim s. Michaelis in Muriano. Vidi 5 Mart 1886.

894. Ven. Marc. II. 144: foll. 1.2 et penult. ult.
saec. XI, 24.8×21, membr, foll. 4, col. 1, ll. 18; capp, titl, sect, can: *Mc* 14,62—15,46. Vidi 6 Mart 1886.

895. Olim Lond. Quaritchii.
saec. XI vel XII, 20.6×15.8, membr, foll. 239, col. 1, ll. 25.26; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237 : 16,15), can, lect, subscr, pict: *Evv;* Mc 1,16 *ἀμφιβάλλοντας τὰς ἀμφιβλ.*; Ioh 8,2 *ἐπὶ τ. ἱερ.* Vidi 31 Iul 1883. Ubi hodie sit, nescio.

896. Edenburgi v. cl. Makellari 311.
saec. XII, 22.5×17, membr, foll. 275, col. 1, ll. 23; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233 : 16,8), (non can), (lect, init, subscr, *στίχ* m ser): *Evv;* adult deest. Olim Nicolai *πρώτου ἱερέως*. Vidi 31 Maii 1883.

897. Edenburgi universitatis, David. Laing. 6.
saec. XIII, 23.9×17.2, membr, foll. 335 (?), col. 1, ll. 17; capp-t, capp, titl, (sect [Mc 239 : 16,20], [non can], lect, init m ser), subscr, *ἐξεδ*: *Evv;* desunt Mt 1,1—7,6 27,63—28,7 Lc 22,36—47 23,45—24,1 Ioh 8,33—10,24 (12,18—14,21 m ser); adult signis damnatur. Olim *τοῦ βλασκαρμενη*, deinde *τοῦ ἀληβει μερκορι καὶ κωνσταντίνου καὶ σταθη μερκουρυ*. Erat Woodhousii. Laing. emit 1869. Vidi 28 Maii 1883.

898. Edenburgi universitatis, Laing. 667.
saec. XIII, 19.4×14.3, membr, foll. 79, col. 1, ll. 28; sect (Mc 236 : 16,14), (non can), (lect, init m ser), syn, men, subscr: *Mt* 1,17

—2,9 3,2—4,2 5,15—31 6,2—19 7,23—8,12 17,9—26 24,37—28,20 *Mc* int *Lc* 1,1—48 5,13—30 7,45—8,14 10,1—20 13,30—19,10 19,30 —20,2 23,10—30 *Ioh* 1,42—2,10. Vidi 30 Maii 1883.

899. Upsalae universitatis 4, Sparvenfeldii 45.
saec. XI, 15×11.5, membr, foll. 208, col. 1, ll. 25; Eus-t, capp-t, pict: *Evv;* fol ult m ser. Ioh. Gabr. Sparvenfeldius († 1727 cf Belsheim. *Codex Aureus,* Christianiae a. 1878, p. xvii) Venetiis a. 1678 emit. V. cl. Ioh. Belsheim. et v. cl. C. Annerstedt. bibliothecarius amicissime me de codicibus Upsalensibus certiorem fecerunt. [Scr. 613.]

900. Upsalae universitatis 9, Sturtzenbecker.
saec. XIII, 24×18, membr, foll. 288, col. 1, ll. 22; pict: *Evv.* A. Fr. Sturtzenbeckerus ab antistite quodam Graeco a. 1784 accepit et testamento bibliothecae legavit. [Scr. 614.]

901. (Ac 269 P 319) Upsalae universitatis 12, Björnsthal. 2.
saec. XI, 17×12.5, membr, foll. 328, col. 1, ll. 31; syn, men; Euth: *Evv Act Cath Paul.* Olim I. Björnsthalii prof. Upsal. [Scr. 616.]

902. Upsalae universitatis 13, Björnstahl. 3.
saec. XII, 16×12, membr, foll. 230, col. 1, ll. 24; prol, capp-t: *Evv.* Olim Björnsthalii 3. [Scr. 615.]

903. Caïrae patriarchae Alexandrini 421.
a. 1382, chart: *Evv.* Manu Theoleipti Damiettae exaratus impensis Cyriaci lectoris *τοῦ Λομηνίκου.* V. cl. Gardthausen. perl, *Cat. codd Gr Sinait.* p. 258.

904. Caïrae patriarchae Alexandrini 952.
a. 1360, chart: *Evv.* Manu Thphylacti. Gdth. (ut Evv 903), p. 260.

905—1140 Athoi sunt. Hos omnes, iis exceptis qui in Laura et Batopedio et s. Andrea iacent, in censum retulit v. cl. Spyrid. P. Lambros Atheniensis qui schedas suas amicissime mecum a. 1886 communicavit; hodie publici iuris fiunt in libro: *Κατάλογοσ τῶν ἐν ταῖσ βιβλιοθήκαισ τοῦ ἁγίου ὄρουσ ἑλληνικῶν κωδίκων, τόμοσ α', μέροσ α'*, Athenis, a. 1888. Saepe nisi fallor inter Evv et Evl inter Act et Apl vix accurate distinguit Lambros. Ipse per septem dies dum in monte illo sacro cursabam libros paucos leviter perlustravi. De codicibus in monasterio Batopedio consului catalogum in Paris. nat. Suppl. Gr. 667. In monasterio Laura Evv et Evl 182, Act Epp Apl 50 vidi ex quibus tamen nonnisi paucos codices accuratius tractavi.

---

905. in Atho s. Andreae *A'*. nunc 3.
saec. XII, 28.2×19.4, membr, foll. 225, col. 1, ll. 28; prol Cosm, capp, titl, sect (Mc 234), can, lect, syn, men, subscr, pict: *Evv;* Mt 16,2.3

Adde in Atho. S. Andr. 6. (14.6 × ...) ff 226 cl. XII. evv. κεφ. τιτλ. tab-κεφ. am. subs. lect. syn. ep ad Carp. text. commun.
9. (21.7 × 15.6) ff 267. cl. XI-XII paul. cath. evv. mut ad foll. κεφ. τιτ. am. eus. tab-κεφ et can. intro. pict lect. syn. men. vers. text. commun.

Vidimus Jul. 16. 99. signis damnatur; foll. 2 sub init et 1 sub fin theologica quaedam praebent. Vidi 24 Aug 1886.

906. in Atho s. Andreae *E'*. nunc Andr. 5.
saec. XII, 18.3×14.2, membr, foll. 164, col. 1, ll. 29; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), (non can), lect, subscr, ἐξεδ, vers, pict: *Evv*. Olim patriarchae metrop. κοσσινιτρ.(?) Vidi 24 Aug 1886.

Vidimus Jul. 16. 99.

? **907.** in Atho s. Andreae *H'*. [Nunc Andr. 8. est lect. XIII.]
saec. XIV, 22×15.3, chart, foll. ?, col. 1, ll. 26; prol in 4 evv, capp-t, capp, titl, sect (Mc 239 : 16,20), (non can), lect, init, syn, pict: *Evv*; Ioh 8,6 habet εὕρωσι pro ἔχωσι. Vidi 24 Aug 1886.

908. in Atho s. Andreae *Θ'*. nunc. Andr. 4.
saec. XIII, 21.2×14.3, membr, foll. 312 (?), col. 1, ll. 22; arg, capp-t, sect, (non can), lect, init, syn, men: *Evv*. Vidi 24 Aug 1886.

Vidimus Jul. 16. 99.

Omnes in numeri omnino esse falsi videntur. ~~July~~ June 28. 99.

909.	in Atho Batopedii	~~206~~	: *Evv*.	**916.**	Atho Batopedii	216	: *Evv*.
910.		~~207~~		**917.**		217	
911.		~~211~~		**918.**		218	
912.		~~212~~		**919.**		219	
913.		213		**920.**		220	
914.		214		**921.**		414	
915.		215					

Numeri 44.71.121.122.165.168.372 in Batopedio Theophylactum habent sine dubio nunc textui Evv nunc textui Paul subiunctum. Praeterea facile fieri potest ut nonnulli ex codicibus Batopedianis infra inter lectionaria laudatis Evv non Evl contineant.

Vidimus Jul. 18. 99.

922. (Ac 270 P 320 Ap 116) in Atho s. Gregorii 3.
a. 1116, 14.2×10.5, membr, foll. ?, col. 1, ll. 28; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241 : 16,20), (non can), subscr ut *Λ*, στίχ, vers: *Evv Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc*; adult signis damnatur. Manu Constantii (nomen est monasticum; Constantini nomen κοσμικόν). Vidi 29 Aug 1886.

can non tab. can. ord. Mt 15, 28.

Vidimus Jul. 18. 99

923. in Atho τοῦ ἡγουμένου monasterii s. Gregorii. 156.
saec. XII, 19.8×15.2, membr, foll. ?, col. 1, ll. 34; arg, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234 : 16,9), (non can): *Evv*. Vidi 29 Aug 1886.

pict. subs. mon. syn. ... textus communis.

924. in Atho s. Dionysii 4.
saec. XII, 26×18.2, membr, foll. 356, col. 1, ll. 21; Carp, Eus-t, capp-t, sect, can, subscr, pict (Ioh Proch): *Evv*. Vidi 28 Aug 1886.

Vidimus Jul 20. 99

925. in Atho s. Dionysii 5.
saec. XIV, in 8, membr, orn: *Evv*.

926. in Atho s. Dionysii 7.
saec. XIII, in 8, membr: *Evv*. Manu Nicephori.

927. (Ac 271 P 321) in Atho s. Dionysii 8. (22·2 × 17·4) Κεφ. τιτ. tab Κεφ. Eus. Amm. ... lect. intro ad epp. frag. eccl. can in Act Epp. Manu Theoctisti.
a. 1133, in 8, membr, foll. 280; Carp, Eus-t, syn, men, pict: *Evv* f. primo. Vidimus Jul. 19. 99.

928. in Atho s. Dionysii 9.
a. 1305, in 8, membr; syn, men: *Evv.*

929. in Atho s. Dionysii 12.
saec. XIII, in 8, membr; Eus-t, pict (non Ioh): *Evv.*

930. in Atho s. Dionysii 22 (19 × 17·4) ff 227. Κεφ. τιτ. tab. Κεφ.
saec. XII, in 8, membr; pict: *Evv;* mut sub fin. Vidimus Jul. 19. 99.

931. (Evl 400) in Atho s. Dionysii 23.
saec. XIII, in 8, membr; Eus-t, pict: *Evv.* — Sub init et sub fin foll. 2, saec. VI (?), coll. 2: *Evl.*

932. in Atho s. Dionysii 24.
saec. XIII, in 8, membr; pict; litt mai color: *Evv.*

933. in Atho s. Dionysii 25. (19 × 14·6) ff 293. Κεφ. τιτ. tab Κεφ. Eus. am. subs. lect. ✠
saec. XII, in 8, membr; syn, men: *Evv.* Vidimus Jul. 19. 99.

× **934.** in Atho s. Dionysii 26. (18·4 × 12·7) ff 260. Κεφ. τιτ. tab Κεφ. am. subs στιχ ad Mt et Mc, βχ. αχ. ... lect. ✠ intr. deest Mc 15, 28.
saec. XII, in 8, membr: *Evv.* Vidimus Jul. 19. 99.

935. (Ac 272 P 322) in Atho s. Dionysii 27.
saec. XIII, in 8, membr; syn et men in Evl et in Apl: *Evv Act Epp.*

936. in Atho s. Dionysii 28 (16·9 × 11) ff 09. cont. et Mc mut. Κεφ. τιτ. am. lect.
saec. XII, in 16, membr: *Mt;* mut sub init et sub fin. Vidimus Jul. 19. 99.

937. in Atho s. Dionysii 29. τιτ. tab can. et Κεφ. Eus. am. lect. subs Mt et Mc ep ad C. deest J. 7. 53 ff.
saec. XI, in 16, membr: *Evv;* mut sub fin. Vidimus Jul 19. 99.

† **938.** in Atho s. Dionysii 30. (16·4 × 11·4)
a. 1319, in 16, membr; syn, men: *Evv.* Κεφ. τιτ. tab Κεφ. intr. subs. στιχ. lect. syn. men. Vidimus Jul 19. 99.

939. in Atho s. Dionysii 31.
saec. XIII, in 16, membr; Carp, syn, men: *Evv.*

940. in Atho s. Dionysii 32.
saec. XIII, in 16, membr; syn, men, pict: *Evv;* mut sub fin Ioh.

941. (Ac 273 P 323) in Atho s. Dionysii 33.
saec. XIII, in 16, membr, litteris minutis; Carp, Eus-t, syn, men, pict: *Evv Act (Cath?) Paul Psalmi.*

942. in Atho s. Dionysii 34.
saec. XIII, in 16, membr; Eus-t, pict: *Evv.*

943. in Atho s. Dionysii 35.
saec. XIII, in 16, membr; Carp, Eus-t, pict: *Evv.*

944. in Atho s. Dionysii 36.
saec. XIII, in 16, membr; Eus-t, pict: *Evv.*

945. (Ac 274 P 324) in Atho s. Dionysii 37.
saec. XIII, in 16, membr; Carp, Eus-t, syn, men: *Evv Act Epp.*
Manu Thomae in monasterio τῆσ εὐεργέτιδοσ exaratus.

×. intro ad Mc. ἐγράφη ἑβραϊστί.
†. scit. ρια. οα. ρις. ξζ.

946. in Atho s. Dionysii 38.
saec. XIII, in 16, membr; Carp, Eus-t, pict: *Evv*.

947. in Atho s. Dionysii 39.
saec. XIII, in 16, membr: *Evv;* mut sub fin.

948. in Atho s. Dionysii 40.
saec. X, in 16, membr; pict: *Evv*.

949. in Atho s. Dionysii 64.
saec. XIII, in 8, membr: *Evv* cum comm Thphyl; foll. 3 ult laesa.

950. in Atho s. Dionysii 67.
saec. XII, in 8, membr: *Evv;* mut sub init et sub fin; incipit Mc 5.

951. in Atho s. Dionysii 80.
saec. XIV, in 4, membr; Carp, prol, capp-t, syn, men, vers, pict: *Evv* cum comm; insunt interpret vocabb Hebraic et quaedam de Virgine.

952. in Atho s. Dionysii 310.
saec. XIV, in 4, membr; syn, men: *Evv*.

953. in Atho s. Dionysii 311.
saec. XIV, in 4, membr; capp-t, syn, men: *Evv*. *Ἐγράφη δι᾽ ἐξόδου καὶ κόπου κῦρ Σωφονίου ἀπὸ τὴν ἱερὸν καὶ ἁγίαν (μονὴν) τοῦ Κουτλουμουσίου.*

954. in Atho s. Dionysii 312.
saec. XIV, in 4, membr; capp-t, syn, men: *Evv;* sub fin lectt nonnullae ex Apl, *εὐχαί*, homil. Manu Longini.

955. in Atho s. Dionysii 313.
saec. XV, in 8, membr; capp-t, syn, men: *Evv*.

956. (Ac 275) in Atho s. Dionysii 314.
saec. XVII, in 8, membr; prol Chrys in 4 evv, Sophronii et Dorothei vitae apostolorum, prol Thphyl, capp-t: *Evv Act* (Act nonnisi foll. 5).

957. in Atho s. Dionysii 315.
saec. XVI, in 8, membr; capp-t, syn, men, pict: *Evv;* mut sub fin.

958. in Atho s. Dionysii 316.
saec. XV, in 8, membr; capp-t, syn, men: *Evv*.

959. (Ac 276 P 325) in Atho s. Dionysii 317.
a. 1331, in 8, membr; prol, capp-t, syn, men: *Evv Act Epp;* sub fin foll. 12 *τροπάρια*.

960. in Atho s. Dionysii 318.
saec. XIV, in 8, membr; capp-t, syn, men: *Evv*.

961. in Atho s. Dionysii 319.
saec. XV, in 8, membr; capp-t, syn, men: *Evv*.

962. in Atho s. Dionysii 320.
a. 1498, in 8, membr: *Evv*.

963. in Atho s. Dionysii 321.
a. 1636, in 8, membr; prol ut in Evv 956, capp-t: *Evv*. Manu Cyriaci.

964. in Atho Docheiarii 7.
saec. XIII, in fol, membr: *Evv* cum comm; mut sub fin.

965. in Atho Docheiarii 21.
saec. XII, in 4, membr, foll. 255; syn, men: *Evv*.

966. in Atho Docheiarii 22.
saec. XIV, in 4, membr; syn, men, pict: *Evv*.

967. in Atho Docheiarii 30.
saec. XIII, in 8, membr: *Lc* 6,7 — *Ioh;* mut sub fin.

968. in Atho Docheiarii 35.
saec. XIII, in 8, membr, coll. 2; syn, men: *Evv*.

969. in Atho Docheiarii 39.
saec. XIV, in 8, membr; litt max et orn color, pict: *Evv;* mut sub fin.

970. in Atho Docheiarii 42.
saec. XIII, in 8, membr: *Evv* cum comm Thphyl; sub fin synodi, canones etc.

971. in Atho Docheiarii 46.
saec. XIII, in 8, membr; prol, syn, men: *Evv*.

972. in Atho Docheiarii 49.
saec. XIII, in 8, membr; Carp, pict rubr: *Evv*.

973. in Atho Docheiarii 51.
saec. XII, in 8, membr; syn, men: *Evv;* sub init quaedam ex Chrys.

974. in Atho Docheiarii 52.
saec. XII, in 8, membr; pict Mt Lc: *Evv*.

975. in Atho Docheiarii 55.
saec. XIII, in 8, membr; syn, men: *Evv;* sub fin lectt pauc ex Apl.

976. in Atho Docheiarii 56.
saec. XII, in 16, membr; pict: *Evv;* mut sub init.

977. in Atho Docheiarii 59.
saec. XIV, in 16, membr: *Lc Ioh.* Manu Georgii.

978. in Atho Docheiarii 76.
a. 1361, in fol, chart: *Evv* cum comm ut in Evv 964. Manu Gabrielis *ἀλίτρου καὶ τάχα ῥακενδύτου.*

979. in Atho Docheiarii 142.
saec. XVII, in 8, chart; syn, men: *Evv*.

980. in Atho Esphigmeni 25.
saec. XII, in 4, membr, foll. 273, coll. 2, litt mai rubr; Carp, Eus-t, syn, men: *Evv*.

981. in Atho Esphigmeni 26.
saec. XIV, in 4, membr: *Evv;* mut sub init et sub fin; init madore laesum.

982. in Atho Esphigmeni 27.
a. 1311, in 4, membr rescr, foll. 175; Carp, syn, men, pict: *Evv.* Manu Theodori iussu Barnabae exaratus. Scriptura prior saec. VI (?): *Evl.*

983. in Atho Esphigmeni 29.
saec. XIII, in 8, membr, coll. 2: *Evv.*

984. in Atho Esphigmeni 30.
saec. XIV, in 8, membr: *Evv.*

985. in Atho Esphigmeni 31.
saec. XII, in 16, membr: *Evv;* mut sub init et sub fin.

986. (Ac 277 P 326 Ap 117) in Atho Esphigmeni 186.
saec. XIV, in 8, chart; syn, men: *EvvActEppApoc;* fol. 1 Mt deest.

987. in Atho Zographi 4.
saec. XII, in 8, membr, foll. 176 (476?): *Evv.*

988. in Atho Zographi 14.
a. 1674, in 8, chart: *Evv.* Manu Theocliti monachi.

989. in Atho Iberorum 2.
saec. XII, 34.6×26.6, membr, foll. 265, col. 1, ll. 18 comm 47; Eus-t dupl, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, pict: *Evv;* adult deerat m rec add in mg. Vidi 25 Aug 1886.

990. in Atho Iberorum 5.
saec. XIV, 23.3×18, membr, foll. 460, col. 1, ll. 18; arg, capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), (non can), pict 36 ($\overline{ισ}$ nudus): *Evv.* — Insunt foll. 2 *Apl* saec. XV. Vidi 25 Aug 1886.

991. ~~in Atho Iberorum~~ 7.
saec. XI, 26.2×20.5, membr, foll. 214, col. 1, ll. 24; Carp, prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, syn, men, subscr, ἐξεδ, mut et folia transposita: *Evv;* Lc 22,43.44 deest. Vidi 25 Aug 1886.

992. in Atho Iberorum 9.
saec. XIII, 20.2×14.2, membr, foll. 232; Carp, Eus-t, capp-t, sect, (non can), lect, pict: *Evv;* Ioh 8,8 add *ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τὰσ ἁμαρτίασ* (9) *οἱ δὲ ἀναγινώσκοντεσ καί.* Vidi 25 Aug 1886.

993. in Atho Iberorum 18.
saec. XII, 26×19.5, membr, foll. 98, coll. 2, ll. 38; *Ioh* cum comm Thphyl; desunt 1,1—3,13 21,24.25. Vidi 25 Aug 1886.

994. in Atho Iberorum 19.
saec. X, 28.4×21.8, membr, foll. 246, col. 1, ll. 36; capp-t, (sect, can m ser), mut et folia transposita; propter textum litteris semiuncialibus exaratum ut X^evv inter codices unciales stare posset: *Mt Ioh* cum comm; Mt 1,1—2,19 Ioh 21,23—25 fortasse alia desunt; Mt 16,2.3 deerat m ser add in mg. Vidi 25 Aug 1886.

995. in Atho Iberorum 21.
saec. XIV, 27.1×19.7, membr, foll. 291 (?), col. 1, ll. 20, pag pr evang uniuscuiusque rubr; Carp, Eus-t, capp-t, sect (Mc 234:16,9), can, lect, init, syn, men: *Evv.* Vidi 25 Aug 1886.

996. (Ac 278 P 327) in Atho Iberorum 28.
saec. XIV, 20.6×15.4, membr, foll. 268, col. 1, ll. 30; Carp, Eus-t, prol, capp-t, lect, syn: *Act Paul* (Phm Hebr) *Cath Evv.* Vidi 25 Aug 1886.

997. (Ac 279 P 328) in Atho Iberorum 29.
saec. XIII, 20.2×14, membr, foll. 354, col. 1, ll. 26: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr). Vidi 25 Aug 1886.

998. in Atho Iberorum ~~30~~.
saec. XII, 20×14.4, membr, foll. 215, col. 1, ll. 23; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, lect, init, syn, men: *Evv;* mut fin Mt, init Mc, fin Lc, init Ioh. Vidi 25 Aug 1886.

999. (Ac 280 P 329) in Atho Iberorum 31.
saec. XIV, 23.5×16.6, membr, foll. 260, col. 1, ll. 29; prol, capp-t, capp, titl, sect, (non can), lect, init, ? syn, ? men: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr). Vidi 25 Aug 1886.

1000. in Atho Iberorum 32.
saec. XIII, 22×17.2, membr, foll. 280, col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, sect (Mc 241:16,20), (non can), syn, men: *Evv;* m ser suppl multa. Vidi 25 Aug 1886.

1001. in Atho Iberorum 33.
saec. XIII, 23.4×17.7, membr, foll. 273, col. 1, ll. 21; capp-t, capp, titl, sect (Mc 233:16,8), can, pict, vers: *Evv;* Ioh 8,8 add ἐνὸς ἑκ. αὐ. τ. ἁμ. Manu Hyacinthi χωρικογράφου. Vidi 25 Aug 1886.

1002. in Atho Iberorum 51.
saec. XIV, in 8, membr, foll. 219; syn, men: *Evv.* Monasterium accepit a. 1631.

1003. (Ac 281 P 330) in Atho Iberorum 52.
saec. ? XII, in 8, membr, foll. 305; syn, men: *Evv Act Epp.*

1004. in Atho Iberorum 53.
a. 1291, in 8, membr rescr, foll. 191: *Evv.* Manu Theophylacti monachi.

1005. in Atho Iberorum 55.
saec. XIV, in 8, membr, foll. 227; pict: *Evv.*

1006. in Atho Iberorum 56.
saec. XI, in 8, membr, foll. 221; Carp, Eus-t, prol Cosm, pict: *Evv.*

1007. in Atho Iberorum 59.
saec. XII, in 8, membr, foll. 294; prol Cosmae: *Evv.*

1008. in Atho Iberorum 61.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 144, coll. 2; Eus-t, pict: *Evv.*

1009. in Atho Iberorum 63.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 230; syn, men: *Evv.*

1010. in Atho Iberorum 66.
saec. XII, in 8, membr, foll. 187; syn, men: *Evv.*

1011. in Atho Iberorum 67.
a. 1263, in 8, membr, foll. 150: *Evv;* m ser multa foll chartac supplet.

bidimus July 11. 99.

1012. in Atho Iberorum 68. (15·6. x 11·4) ✱, κεφ. τιτ. εus. amm. tab κεφ. intro. vers. lect ep ad Carp.
saec. XI, in 8, membr, foll. 237: *Evv.*

1013. in Atho Iberorum 69.
saec. XII, in 8, membr, foll. 295: *Evv;* mut init fin.

bidimus July 11. 99.

1014. in Atho Iberorum 72 (16·5 x 11·6) κεφ. τιτ. am. eus tab κεφ. intro.
saec. XI, in 8, membr: *Evv.* In compagine fol eccles.

1015. in Atho Iberorum 75.
saec. XIII, in 16, membr, pict: *Evv.* Foll sub init et sub fin ex libris ecclesiasticis saec. IV (?).

1016. in Atho Iberorum 371.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 627; capp-t, capp: *Lc* cum comm Nicetae; foll. 410—627 chartacea suppleta sunt a. 1576 manu Parthenii τοῦ καὶ Phthiotae.

1017. in Atho Iberorum 548.
saec. XV, in 8, chart; syn, men, pict: *Evv.*

1018. in Atho Iberorum 549.
saec. XV, in 8, chart: *Evv.*

1019. in Atho Iberorum 550.
saec. XIV, in 8, chart: *Evv;* mut init fin.

1020. in Atho Iberorum 562.
saec. XIV, in 4, chart; syn, men: *Evv.*

1021. in Atho Iberorum 599.
saec. XIII, in 4, membr: *Evv* cum comm Thphyl.

1022. in Atho Iberorum 607.
a. 1263, in 16, chart: *Evv* cum comm Thphyl.

1023. in Atho Iberorum 608.
a. 1336, in 16, chart; syn, men: *Evv.* Manu Nicolai.

1024. in Atho Iberorum 610.
saec. XVII, in 16, chart; syn, men: *Evv.*

1025. in Atho Iberorum 636.
saec. XIII, in 4, membr; syn, men: *Evv.*

1026. in Atho Iberorum 641.
saec. XIV, in 8, membr; pict Mc Ioh: *Evv.*

1027. in Atho Iberorum 647.
a. 1492, in 8, chart, foll. 449: *Evv* cum comm Thphyl.

1028. in Atho Iberorum 665 (25×17) [illegible] Vidimus July 11. 99.
saec. XI, in 4, membr; prol, capp-t: *Evv* cum comm; deest Mt 1,1—4,24; mut fin.

1029. in Atho Iberorum 671.
saec. XIV, in 8, chart; prol, capp-t, vers, (syn, men?): *Evv* cum comm Thphyl.

1030. in Atho Iberorum 809.
a. 1518, in 8, chart: *Evv Psalmi;* insunt multa liturgica.

1031. in Atho Iberorum 871.
saec. XIII, in 8, membr; syn, men: *Lc Ioh;* mut init fin.

1032. in Atho Caracallae 19.
saec. XIV, in 4, membr: *Evv.*

1033. in Atho Caracallae 20.
saec. XIV, in 8, membr; Carp, Eus-t, prol Cosm, syn, men: *Evv.*

1034. in Atho Caracallae 31.
saec. XIII, in 8, membr; capp-t, orn, pict, pag pr evang uniuscuiusque aur: *Evv.*

1035. in Atho Caracallae 34.
saec. XIII, in 8, membr: *Evv.* Foll. 4 sub init et sub fin liturgica.

1036. in Atho Caracallae 35.
saec. XIV, in 16, membr; syn, men: *Evv.*

1037. in Atho Caracallae 36.
saec. XIV, in 16, membr; syn, men, pict: *Evv.*

1038. in Atho Caracallae 37.
saec. XIV, in 16, membr; pict: *Evv.*

1039. in Atho Caracallae 111.
saec. XIV, in 4, chart, coll. 2; syn, men: *Evv.*

1040. (Ac 282 P 331) in Atho Caracallae 121.
saec. XIV, in 4, chart; Eus-t, prol, syn, men: *Evv Act Paul* (*Cath?*).

1041. in Atho Caracallae 128.
a. 1293, in 4, chart; Eus-t: *Evv.* Manu Cyrilli hieromonachi.

1042. in Atho Caracallae 198.
saec. XIV, in 16, chart: *Evv.* Manu Sophronii hieromonachi.

1043. in Atho Constamoniti 1.
saec. XIV, in fol, chart: *Mt Ioh* cum comm Thphyl (text int?).

1044. in Atho Constamoniti 61.
saec. XVI, in 8, chart: *Evv;* mut.

1045. in Atho Constamoniti 106.
saec. XIII, in 16, membr: *Lc Ioh;* mut.

1046. in Atho Coutloumousii 67.
saec. XII, in 8, membr, foll. 141; syn, men: *Evv.*

1047. in Atho Coutloumousii 68.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 185, coll. 2: *Evv;* m ser suppl folia chartacea 2—34.155—183.

1048. in Atho Coutloumousii 69.
saec. XII, in 8, membr, foll. 267; pict rud: *Evv.* Alexius ὁ *Χρυσόπουλος ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν* monasterio dono dedit.

1049. in Atho Coutloumousii 70.
saec. XII, in 8, membr, foll. 203; Carp, Eus-t, pict: *Evv.*

1050. in Atho Coutloumousii 71.
a. 1268, in 8, membr, foll. 232: *Evv.* Manu Iosephi monachi *χωρικογράφου* iubente Ignatio monacho exaratus.

1051. in Atho Coutloumousii 72.
saec. XI, in 8, membr, foll. 295: *Evv.*

1052. in Atho Coutloumousii 73.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 267: *Evv;* m ser suppl folia chartacea 1—12.247—267.

1053. in Atho Coutloumousii 74.
saec. XIV, in 8, membr, foll. 218; Eus-t, orn rud: *Evv;* m ser suppl folia chartacea 157—180.208.209.

1054. in Atho Coutloumousii 75.
saec. XII, in 16, membr, foll. 351: *Evv.* Sophronius monachus a. 1622 supplevit folia chartacea 1—61.250—351.

1055. in Atho Coutloumousii 76.
saec. XI, in 16, membr, foll. 190: *Evv;* mut init fin.

1056. in Atho Coutloumousii 77.
saec. XI, in 16, membr, foll. 353, pict: *Evv.* Germanus papa tulit *ἀπὸ τὴν Ἡράκλειαν.*

1057. in Atho Coutloumousii 78.
saec. XIII, in 16, membr, foll. 201, litt minutissimis: *Evv.*

1058. (Ac 283 P 332) in Atho Coutloumousii 90a.
saec. XI, in 8, membr, foll. 294, pict evanidae, orn passim exscissa: *Evv Act Epp.*

1059. in Atho Coutloumousii 278.
saec. XIV, in 8, chart; syn, men: *Evv.*

1060. in Atho Coutloumousii 281.
saec. XV, in 8, chart; capp-t: *Evv* (?).

1061. in Atho Coutloumousii 283.
a. 1362, in 8, chart; capp-t, syn, men, pict: *Evv* (?).

1062. in Atho Coutloumousii 284.
saec. XIV, in 8, chart: *Evv.*

1063. in Atho Coutloumousii 285.
a. 1674, in 4, chart, coll. 2: *Evv.*

1064. in Atho Coutloumousii 286.
saec. XVIII, in 4, chart, pict: *Evv.*

1065. in Atho Coutloumousii 287.
saec. XVI, in 4, chart, coll. 2; syn, men: *Evv.*

1066. in Atho Coutloumousii 288.
a. 1583, in 4, chart, coll. 2: *Evv.*

1067. in Atho Coutloumousii 289.
a. 1562, in 4, chart: *Evv.*

1068. in Atho Coutloumousii 290.
a. 1562, in 4, chart, coll. 2; pict: *Evv.*

1069. in Atho Coutloumousii 291.
a. 1576, in 4 (?), chart, coll. 2; pict: *Evv.*

1070. in Atho Coutloumousii 293.
a. 1597, in fol, chart (?); pict: *Evv.* Manu Matthaei monachi ex *Πωγωνιανῆσ τῆσ Ἠπείρου* Moscuae exaratus (cf Evv 1115).

1071. in Atho Laurae. 104 A. ff 101.
saec. XII, 28.3×19.5, membr, coll. 2, ll. 26.27; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 234:16,9), can, syn, men, subscr ut *Λ*, *στίχ*: *Evv;* Lc 22,43.44 deerat, m ser add in mg; Ioh 8,6 *κάτω κεκυφὼσ τῶ δακτύλω κατέγραφεν;* 8,9 *ἕκαστοσ δὲ τῶν ἰουδαίων ἐξήρχετο ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· ὥστε πάντασ ἐξελθεῖν* et multa alia. In Calabria nisi fallor exaratus, manibus duabus, partim litteris Neritinis. Vidi 27 Aug 1886.

1072. (Ac 284 P 333 Ap 118) in Atho Laurae. Γ. 80. ff 410.
saec. XIV, 29.3×22.3, membr, coll. 2, ll. 29; arg, capp-t cum harm, capp, (non titl), lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc;* adult signis damnatur. Vidi 27 Aug 1886.

1073. (Ac 285) in Atho Laurae. 51. A. am. lect. syn. men.
saec. X, 22×17, membr, col. 1, ll. 23: *Evv Act;* Mt 16,2.3 deerat, m ser add in mg; adult deest; sub fin Chrys in Iudam et Greg in *πάσχα*. Vidi 27 Aug 1886. ff 334 cd. init mu. fol (VIII-IX) continet ev. Mt 24,37 ff.

1074. in Atho Laurae.
saec. XI, 12.3×11.2, membr, foll. 200, col. 1, ll. 26; sect, harm in ima pagina: *Evv;* Mt 16,2.3 deest. Vidi 27 Aug 1886.

1075. (Ac 286 P 334 Ap 119) in Atho Laurae.
saec. XIV, 29.1×21.6, chart, col. 1, ll. 28: *Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc.* Vidi 27 Aug 1886.

1076. in Atho Laurae.
saec. X, 16.2×12.4, membr, col. 1, ll. 22; *Evv;* Mt 16,2.3 deest; adult additur sub fin Ioh: *εὕρηται καὶ ἕτερα ἐν ἀρχαίοις ἀντιγράφοις· ἅπερ συνείδομεν γράψαι πρὸς τὸ τέλει τοῦ αὐτοῦ εὐαγγελίου ἅ ἐστιν τάδε*, cf Evv 1078. Vidi 27 Aug 1886.

1077. in Atho Laurae.
saec. X, 17.5×12.3, membr, col. 1: *Evv;* Lc 22,43.44 signis damnatur; adult ~~decem~~ signis damnatur. Vidi 27 Aug 1886.

1078. in Atho Laurae.
saec. X, 19.1×14, membr, col. 1, ll. 23; commentarius abscissus est: *Evv;* Mt 16,2.3 deest; adult sub fin eadem adnotatione atque Evv 1076 sed *τῶ* pro *τὸ* et *εὐαγγελιστοῦ* pro *-λίου*. Vidi 27 Aug 1886.

1079. in Atho Laurae.
saec. X, 20×14, membr, col. 1, ll. 24: *Evv;* Lc 22,43.44 et Ioh 5,3.4 signis damnantur. Vidi 27 Aug 1886.

1080. in Atho Laurae.
saec. IX vel X, 19.5×13.5, membr, col. 1, ll. 16; capp, titl, sect, can in eadem linea, pict: *Evv*; Mt 16,2.3 deerat, m ser add in ima pagina; adult deest. Vidi 27 Aug 1886.

1081. in Atho Xeropotami 103.
saec. XII, in 8, membr: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1082. in Atho Xeropotami 105.
saec. XIV, in 8, membr: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1083. in Atho Xeropotami 107.
saec. XII, in 16, membr: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1084. in Atho Xeropotami 108.
saec. XIV, in 8, membr: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1085. in Atho Xeropotami 115.
saec. XII, in 4, membr, litt mai aur; scriptura magna, pict: *Evv.* Callinicus monachus a. 1557 de Turcis emit et monasterio dono dedit. Vidi 29 Aug 1886.

1086. in Atho Xeropotami 123.
a. 1648, in 4, chart: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1087. in Atho Xeropotami 200.
saec. XIII, in 8, membr: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1088. in Atho Xeropotami 205.
saec. XVI, in 16, chart: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1089. in Atho Xeropotami 221.
saec. XIV, in 8, chart; pict Lc: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1090. in Atho Xeropotami in ecclesia.
saec. XII (?), in 8, membr: *Evv.* Vidi 29 Aug 1886.

1091. in Atho Panteleemonis XXV.
saec. XIII, 23.8×18.3, membr, foll. 189, coll. 2, ll. 30; Carp, Eus-t, capp-t, capp, titl, sect (Mc 237: 16,14), can, lect, init, syn, men, pict (man Ioh Proch): *Evv.* Vidi 23 Aug 1886.

1092. in Atho Panteleemonis XXVI.
saec. XIV, 26.6×18.2, membr, foll. 250, col. 1, ll. 25; capp-t cum harm, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *ἐξεδ*, *στίχ*, vers: *Evv;* insunt *διάφορα* ex Apl; adult damnatur signis m ser. Vidi 23 Aug 1886.

1093. in Atho Panteelemonis XXVIII.
a. 1302, 24.3×17.3, membr, foll. 190, col. 1, ll. 24; capp, titl, (sect m ser), subscr, pict: *Evv;* Mt 16,3 om *ὑποκριταὶ* et legit *οὐ διακρίνετε.* Michael *μορραίτησ* scripsit. Vidi 23 Aug 1886.

1094. (Ac 287 P 335 Ap 120) in Atho Panteleemonis XXIX.
saec. XIV, 22×16.3, membr, foll. 272, col. 1, ll. 30; prol Cosm, capp-t, capp, titl, sect (Mc 232: 16,6), can, lect, men Apl, subscr, *στίχ: Evv Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc;* foll. 118—126 prol in Ac C P; Mt 1,1—9,34 deest. Vidi 23 Aug 1886.

1095. in Atho Pauli 4.
saec. XIV, 20×14.6, membr, col. 1, ll. 22; arg, capp-t, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr: *Evv.* Vidi 28 Aug 1886.

1096. in Atho Pauli 5.
saec. XIII, 18.3×13, membr, col. 1, ll. 34; capp, titl, sect (Mc 233: 16,7 fin), (non can): *Evv.* Sub fin fol. 1 ex Evl coll. 2, ll. 25: Mt *σαββ. ιγ'—ιδ'.* Vidi 28 Aug 1886.

1097. in Atho Protati 41. (18×15)
saec. X, in 8, membr, col. 1; pict rud: *Evv.* Sub fin fol. 1, saec. X: theologica.

1098. † in Atho Simopetrae 25.
saec. XII, in 4, membr: *Ioh* cum comm; deest Ioh 1,1.2. Vidi 29 Aug 1886.

1099. in Atho Simopetrae 26.
saec. XII, in 4, membr; Carp, Eus-t, syn, men: *Evv;* adult signis damnatur. Vidi 28 Aug 1886.

1100. in Atho Simopetrae 29.
saec. X, in 8, membr; Carp. Eus-t: *Evv;* Mt 16,3 om *ὑποκριταί;* adult deest. Vidi 28 Aug 1886.

1101. in Atho Simopetrae (34?).
a. 1276, in 8, membr, coll. 2, pict: *Evv.* Iubente Callisto monacho manu Simeonis presbyteri et *πρωτεκδίκου τῆσ ἁγιοτάτησ μητροπόλεωσ Ῥόδου Καλιανδρ.* exaratus.

1102. in Atho Simopetrae 38.
saec. XIII, in 8, membr: *Evv.* Manu *Νίκονοσ* monachi. Vidi

1103. in Atho Simopetrae 39. 28 Aug 1886.
saec. XI in 8, membr: *Evv;* mut sub init. Vidi 28 Aug 1886.

1104. in Atho Simopetrae 40.
saec. XIV, in 16, membr; syn, men: *Evv.* Vidi 28 Aug 1886.

1105. in Atho Simopetrae 41.
saec. XIII, in 16, membr; (syn men saec. XV), pict Mt Mc: *Evv.* Vidi 28 Aug 1886.

1106. in Atho Simopetrae 63.
a. 1321, in 4, chart; syn, men: *Evv.* Vidi 28 Aug 1886.

1107. in Atho Simopetrae 145.
a. 1571, in 8, chart; syn, men: *Evv.* Vidi 28 Aug 1886.

1108. in Atho Simopetrae 146.
saec. XIV, in 8, chart: *Evv;* mut init fin. Vidi 28 Aug 1886.

1109. in Atho Simopetrae 147.
saec. XIV, in 8, chart: *Evv.* Vidi 28 Aug 1886.

1110. in Atho Stauroniketae 43.
saec. XI, in 4, membr, foll. 298, coll. 2 (13×4.5); Eus-t, pict: *Evv.*

1111. in Atho Stauroniketae 53.
saec. XIV, in 4, membr, foll. 308; pict: *Evv.*

1112. in Atho Stauroniketae 54.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 31: *Lc* cum comm; mut init fin.

1113. in Atho Stauroniketae 56.
saec. XIII, in 8, membr; Carp, Eus-t, (syn m ser), pict: *Evv.*

1114. in Atho Stauroniketae 70.
saec. XIV, in 4, chart; Eus-t, prol Thphyl: *Evv.*

1115. in Atho Stauroniketae 97.
a. 1596, in 4, chart, coll. 2: *Evv.* Exaratus Moscuae manu Matthaei hieromonachi et *πρωτοσυγγέλου τῆσ μεγ. ἐκκλησίασ τοῦ ἐκ πωγωνιανῆσ* (cf Evv 1070).

1116. in Atho Stauroniketae 127.
saec. XV, in 8, chart: *Evv;* mut init fin.

1117. in Atho Philothei 5.
saec. XIV, in 4, membr; syn, men, pict: *Evv.*

1118. in Atho Philothei 21.
saec. XII, in 4, membr, coll. 2; Eus-t, syn, men: *Evv.*

1119. in Atho Philothei 22.
saec. XIV, in 4, membr: *Evv;* mut init fin.

1120. in Atho Philothei 33.
saec. X, in 4, membr; pict Mc: *Evv;* mut sub fin.

1121. in Atho Philothei 39.
a. 1304, in 8, membr; Carp, Eus-t: *Evv.*

1122. in Atho Philothei 41.
saec. XIII, in 8, membr; syn, men: *Evv;* inest computatio paschalis. Manu Iohannis lectoris.

1123. in Atho Philothei 44.
saec. XI, in 8, membr, prol Cosm, (men m ser): *Evv;* insunt chronologica Hipp.

1124. in Atho Philothei 45.
saec. XII, in 8, membr: *Evv;* mut passim.

1125. in Atho Philothei 46.
saec. XII, in 8, membr: *Evv;* sub finem theologica quaedam.

1126. in Atho Philothei 47.
saec. XIII, in 8, membr: syn, men: *Evv.*

1127. in Atho Philothei 48.
saec. XII, in 8, membr; syn, men: *Evv.*

1128. in Atho Philothei 51.
saec. XII, in 16, membr: *Evv;* mut init fin.

1129. in Atho Philothei 53.
saec. XIII, in 16, membr: *Evv*; mut init fin.

1130. in Atho Philothei 68.
saec. XV, in 4, chart, coll. 2, pars prior: *Evv* cum comm; deest Mt 1,1—5,10; pars altera est Greg theol.

1131. in Atho Philothei 71.
saec. XV, in 8, chart: *Evv;* foll pauca supplevit man s. XVII.

1132. in Atho Philothei 72.
saec. XV, in 8, chart: *Evv.*

1133. in Atho Philothei 74.
saec. XIV, in 8, chart: *Evv;* mut sub fin.

1134. in Atho Philothei 77.
a. 1671, in 8, chart: *Evv.*

1135. in Atho Philothei 78.
saec. XV, in 8, chart: *Evv;* m ser suppl initium; mut sub finem.

1136. in Atho Philothei 80.
a. 1337, in 8, chart; syn, men: *Evv.*

1137. in Atho Philothei 86.
saec. XIII, in 4, chart, txt rubr comm atramen: *Evv* cum comm Thphyl; mut sub init. Iohannes Armenius emit a. 1554.

1138. in Atho Chiliantarii 5.
saec. XII, in 8, membr: *Evv.* Manu Theodosii monachi.

1139. in Atho Chiliantarii 19.
saec. XVIII, in 8, chart: *Evv.* Olim Melchisedek Letenaki.

1140. in Atho Chiliantarii 105 in thesauro in ecclesia.
saec. XIV, in 4, membr, coll. 2, ll. 11: *Evv.*

1141. Berat apud archiepiscopum.
saec. XI, 21×16, membr, foll. 255, col. 1, ll. 25; Eus-t, capp, sect, can, pict: *Evv.* V. cl. Batiffol. perl (ut supra, p. 445, adn. 2), p. 12, num. xi.

1142. Berat in ecclesia Mangalemina.
saec. XII, in 4, membr, foll. 260; Eus-t, capp, sect, can, (syn m ser), pict: *Evv.* Iohannes (ut monachus Callinicus) avunculus Theodori Lascaris monasterio τῇ ἐλεούσῃ dono dedit. Hodie in ecclesia Mangalemina suburbana τῆσ κοιμήσεωσ τῆσ παναγίασ. Batiffol. perl (ut Evv 1141), p. 12.13 num. xii, et p. 36.

1143. Berat in ecclesia τοῦ εὐαγγελισμοῦ.
saec. X, 24×19, membr purpur, foll. 413, col. 1, ll. 17, scriptura aurea; capp-t, capp, sect, can, pict: *Evv.* Batiffol. perl (ut Evv 1141), p. 15.16 cum facs. Cf Evv 565.

1144. } Chalcis monasterii Trinitatis 11 et 12: uterque *Evv.*
1145. }

1146. Chalcis scholae 8: *Evv.*

1147. Chalcis scholae 27.
a. 1370, in fol, membr, col. 1; capp-t, lect, init, *ἀναγν*, syn, men: *Evv.* Manu Ioasaphi. Vidi 3 Sept 1886.

1148. Chalcis scholae 95.
saec. XIII, in 4, membr, col. 1, pict: *Evv.* Vidi 3 Sept 1886.

1149. (Ac 288 P 336) Chalcis scholae 133.
saec. XIII, in 4, membr, col. 1: *Psalmi Evv Act Cath Paul* (PhmHebr). Vidi 3 Sept 1886.

1150. Constantinopoli s. Sepulchri 227: membr: *Evv* cum comm.

1151. Constantinopoli s. Sepulchri 417: chart, pict: *Evv.*

1152. Constantinopoli s. Sepulchri 419.
a. 1133, membr, pict: *Evv.* Manu Nicolai.

1153. Constantinopoli s. Sepulchri 435.
saec. XIII, membr: *Evv* cum comm Thphyl.

1154. Constantinopoli s. Sepulchri 439.
saec. XII, membr; Eus-t, capp-t, pict: *Evv;* fol prior Mt et fol ult Ioh desunt.

1155. Constantinopoli s. Sepulchri 441.
saec. XII, membr; Carp, capp-t: *Evv;* init Mt deest.

1156. in Lesbo monasterii *τοῦ λείμωνος* 35: foll. 121—156.
a. 1322, 32.5×26, membr, foll. 36, col. 1: *Mt* cum comm Thphyl. Perl v. cl. A. Papadopulos Kerameus, *Μαυροκορδατείου βιβλιοθήκη*, Cnstpoli a. 1885, p. 50, facs tab. 2, num. 1.

1157. in Lesbo monasterii *τοῦ λείμωνος* 67.
saec. XI, 23.5×18, membr, foll. 395; capp, subscr, *ἐξεδ: Evv;* deest Mc 1,1—3,5; Latina inter lineas Ioh 1,1—12. Papadopulos perl (ut Evv 1156), p. 67.

1158. in Lesbo monasterii *τοῦ λειμωνος* 97.
saec. XV, 20×14.8, chart: *Evv.* In compagine foll. 2, saec. XI homil. Papadopulos perl (ut Evv 1156), p. 82.

1159. in Lesbo monasterii *τοῦ λείμωνος* 99.
saec. XIV, 24×16, chart, pict: *Mt Mc Lc;* Lc mut. Papadopulos perl (ut Evv 1156), p. 83.

1160—1178.1180.1181 Patmienses hausi ex catalogo manu scripto v. cl. Iohannis Sakkelionis olim in Patmo hodie in bibliotheca nationali Athenis bibliothecarii. Sine dubio repeto inter hos Evv 467—469.

1160. in Patmo 58.
saec. XII, in 4, membr, foll. 525, Mt Ioh txt rubr: *Evv* cum comm (Mc Vict Lc Tit Ioh Thphyl.)

1161. in Patmo 59.
saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 235: *Mt Ioh Lc* cum comm. Coxius perl.

1162. in Patmo 60.
saec. XI, in 4, membr, foll. 380: *Mt Ioh Mc Lc;* insunt quaedam Eus Isid Tim-Anagn de Christo in sepulchro.

1163. in Patmo 76.
a. 1038, (Gardthausen. 1039 neglecto mense, sc. Octobre), in 4, membr, foll. 244: *Evv.* Gardthausen. perl (ut Evv 1185—1244), p. 263.

1164. in Patmo 80.
saec. XI vel XII, in 4, membr, foll. 253, mann duabus; prol, capp-t, lect, pict: *Evv* cum schol.

1165. in Patmo 81.
a. 1335, in 8, membr, foll. 294; prol, capp-t, syn, men, vers, pict (man Ioh Proch): *Evv.* Gardth. perl (ut Evv 1163).

1166. in Patmo 82.
saec. X, in 8, membr, foll. 309, errores multi insunt; Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, pict: *Evv.*

1167. in Patmo 83.
saec. XI, in 8, membr, foll. 280; Carp, prol, capp-t, pict: *Evv.*

1168. in Patmo 84.
saec. XI, in 4, membr, foll. 267; pict: *Evv;* schol pauca in Mt.

1169. in Patmo 90.
saec. XII, in 4, membr; prol: *Evv;* deest Ioh 7,23—21,25.

1170. in Patmo 92.
saec. XII, in 4, membr, foll. 236, mann duabus; prol, capp, vers, pict: *Evv.*

1171. in Patmo 94.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 213; prol, capp-t, vers: *Evv.*

1172. in Patmo 95.
saec. X, in 8, membr, foll. 344; Carp, prol, capp-t, mus rubr in lectt eccles: *Evv.* Videtur olim fuisse archiepiscopi Coi Serapheim.

1173. in Patmo 96.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 253, Carp, prol, capp-t: *Evv.*

1174. in Patmo 97.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 159, errores multi insunt; prol, capp-t, syn, men: *Evv;* deest Ioh 17,1—21,25.

1175. in Patmo 98.
saec. XIV, in 8, membr, foll. 271; pict: *Evv.*

1176. in Patmo 100.
saec. XII, in 8, membr, foll. 219: *Mc Lc Ioh;* desunt Mc 1,1—5,(?) Ioh 9,(?)—21,25.

1177. in Patmo 117.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 115: *Lc* 11,14—24,53 cum comm Thphyl.

1178. in Patmo 203.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 458, txt rubr in Mt Ioh: *Evv* cum comm Nicetae.

1179. in Patmo 275.
a. 1082, in 4, membr: *Evv.* Manu Theoduli *τοῦ Καταλέκτι ἐκ θέματος Ῥακλόβου, ἀπὸ κόμης λεγομένης τὸ Στροβίτζιν.* Gardthausen perl (ut Evv 1185—1244), p. 262.

1180. in Patmo 333.
saec. XV, chart: *Evv.*

1181. in Patmo 334.
a. 1368, chart; vers, pict: *Evv.*

1182. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου* 6.
saec. XIV, 35×25, chart, coll. 2, ll. 39; capp-t, vers: *Evv* cum comm Thphyl; deest Ioh 12,34—21,25. Vidi 21 Aug 1886.

1183. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου* 11.
saec. XIV, 30.8×22.4, chart, col. 1, ll. 29; capp-t: *Mc* 4,13—16,20 *Ioh* (post 16,11 valde mut) cum comm Thphyl. Vidi 21 Aug 1886.

1184. Thessalonicae v. cl. *Σπυρίου.*
saec. XIII, 21.8×15.2, membr, col. 1, ll. 33: *Ioh* cum comm. Vidi 22 Aug 1886.

1185—1244 in Sina monte in bibliotheca monasterii s. Catherinae recensuit v. cl. Victor Gardthausen. *Cat. codd Gr Sinaiticorum*, Oxon. 1886.

1185. in Sina 148: *Evv.*

1186. in Sina 149.
saec. XII, 17.5×13, membr, foll. circ. 360; pict: *Evv.*

1187. in Sina 150.
saec. X vel XI, 23×18, membr, coll. 2: *Evv;* adult signis damnatur et habet schol quale est in *A;* insunt quaedam Epiph et Chrys.

1188. in Sina 151.
saec. XI, 19.5×15, membr; syn, men: *Evv.* Manu Georgii.

1189. in Sina 152.
a. 1346, 25×19.5, membr; capp-t, syn, men: *Evv.* Manu Georgii *τοῦ Γαλησιώτου* iubente Isaaco Palaeologo exaratus. Facs ap. Kondakov. *Putešestvie na Sinaj*, Odessae a. 1882, 93,1; 94,1.

1190. in Sina 153.
saec. XI vel XII, 21.5×16, membr, foll. circ. 390; Carp, Eus-t, prol, capp-t, syn, men: *Evv.*

1191. in Sina 154.
saec. X vel XI, 21×17, membr; Eus-t, capp-t, *στίχ*, pict: *Evv.*

1192. in Sina 155.
saec. XI, 21.5×17, membr, foll. circ. 230; Carp, Eus-t, syn, men, vers: *Evv.*

1193. in Sina 156.
saec. XIV (?), 21.5×17, membr; prol, capp-t, syn, pict: *Evv.*

1194. in Sina 157.
saec. X vel XI, 22×16, membr, foll. circ. 270; syn, men, pict: *Evv.* *Ἐγράφη . . . ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἔνθα εἶδεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ θεολόγος τὴν ἀποκάλυψιν, διὰ χειρὸς Ἰωάννου μοναχοῦ πρὸς τὸν καθηγούμενον μοναχὸν κύρον Θεόκτιστον.*

1195. in Sina 158: *Evv.*

1196. in Sina 159.
saec. XIV, 20×14, membr et chart promiscue; pict: *Evv.*

1197. in Sina 160.
saec. ?, 13×7, membr; capp-t, pict: *Evv.*

1198. in Sina 161.
saec. XII vel XIII, 14×9, membr, capp-t, syn, men: *Evv.*

1199. in Sina 162.
saec. XI vel XII, 19×13, membr; syn, men: *Evv.* Manu Macarii monachi et hierodiaconi.

1200. in Sina 163.
saec. XII, 19×13, membr: *Evv*; foll pauc chart suppl m rec.

1201. in Sina 164: *Evv.*

1202. in Sina 165.
saec. XV, 17×13, membr; prol, pict, syn, men: *Evv.* Manu Ioh. Rhosi exaratus, fortasse, id quod conicit Gardthausen, paulo ante a. 1450, in usum monasterii Sinaitarum Cretensis.

1203. in Sina 166.
saec. X, 19.5×15, membr, foll. circ. 200; capp-t, sect, pict: *Evv;* deest Ioh 21,9—25.

1204. in Sina 167.
saec. XII, 18×13, membr; capp-t, syn, men: *Evv.*

1205. in Sina 168.
saec. XIII, 12.5×9.5, membr, foll. circ. 260; syn, men, pict: *Evv.*

1206. in Sina 169.
saec. XIV, 22×16, membr (?): *Evv;* deest Ioh 11,47—21,25.

1207. in Sina 170.
saec. X vel XI, 19×14, membr, litteris minutis; syn, men, pict: *Evv.*

1208. in Sina 171.
saec. XIII vel XIV, 20×14, membr; syn, men: *Evv.*

1209. in Sina 172: *Evv.*

1210. in Sina 173.
saec. XI vel XII, 19×14, membr: *Evv.*

1211. in Sina 174.
saec. X vel XI, 11.5×10, membr, foll. circ. 300: *Evv;* deest Ioh 21,19—25.

1212. in Sina 175.
saec. XI, 25×18, membr, prol, capp-t, syn, men: *Evv.* Manu Arsenii monachi.

1213. in Sina 176.
a. 1286, 17×10.3, membr, foll. circ. 300; prol, syn, men: *Evv.* Manu Georgii τοῦ *Τλιπαθῆ.*

1214. in Sina 177.
saec. XI, 17×11, membr; capp-t, syn, men: *Evv.*

1215. in Sina 178.
saec. XIII, 18×12, membr: Carp, Eus-t, syn, men, pict: *Evv.*

1216. in Sina 179.
saec. X, 18.5×14, membr; Carp, capp-t, syn, men, pict: *Evv.* Folium ultimum habet quaedam Latina ex a. 1377.

1217. in Sina 180.
a. 1186, 22×15, membr, coll. 2; syn, men: *Evv.*

1218. in Sina 181.
saec. XII vel XIII, 26×17, membr, fasciculi Arabice numerantur: *Evv.*

1219. in Sina 182.
saec. XI, 19.5×17, membr; capp-t, syn, men: *Evv;* insunt nonnulla Arab et Syr mann serioribus.

1220. in Sina 183.
saec. X, 25×19, membr; capp, titl: *Evv;* deesse videtur Mt1,1—14,1; insunt Arabica quaedam.

1221. in Sina 184.
saec. XI, 21×16, membr; Carp, capp-t: *Evv;* deest Ioh 4,37—21,25.

1222. in Sina 185.
saec. X vel XI, 27×22, membr, foll. circ. 170, coll. 2: *Evv.*

1223. in Sina 186.
saec. X vel XI, 19×16, membr, indiligenter exaratus, capp-t: *Evv.*

1224. in Sina 187.
saec. XI, 18×14, membr, foll. circ. 430; syn, pict: *Evv.*

1225. in Sina 188.
saec. X, 22×17, membr; Carp, Eus-t, capp-t, syn, men: *Evv.* Folio ultimo inscribitur homil Theod. episc. *Τριμηθούντων* et vita Chrys.

1226. in Sina 189.
saec. XIII, 15.5×12, membr, foll. circ. 200: *Evv;* videtur m ser nonnulla chartis supplevisse.

1227. in Sina 190.
saec. XIV, 17×12, membr, mann plur; syn, men: *Evv.*

1228. in Sina 191.
saec. XII, 26×21, membr, foll. circ. 200; sect: *Evv;* deest Ioh 20,11—21,25.

1229. in Sina 192.
saec. XIII, 14×11.5, membr; (syn, men m ser): *Evv;* deest Mt1,1—11; man s. XVI suppl folia 40.

1230. in Sina 193.
a. 1124, 26×19, membr, coll. 2; Carp, Eus-t, *στίχ.*: *Evv* cum schol. Manu *Καλοῦ* presbyteri iubente Cosma monacho exaratus. Facs Kondakov. (ut Evv 1189), 91, 4.

1231. in Sina 194: *Evv.*

1232. in Sina 195.
saec. XV (?), 21×14, chart; syn, men: *Evv;* m ser suppl folia priora. Monachus Ioachim monasterio Sinaitarum dono dedit.

1233. in Sina 196.
saec. XV, 20×15, chart; capp-t, pict: *Evv.*

1234. in Sina 197.
saec. XIV, 19×12.5, chart: *Evv;* m ser suppl fol ult Ioh.

1235. in Sina 198: saec. XIV, 17×13, chart; pict: *Evv.*

1236. in Sina 199.
saec. XIV, 21×14, chart: *Evv.* Erat papae Georgii a. 1548.

1237. in Sina 200: saec. XV vel XVI, 19×14, chart: *Evv.*

1238. in Sina 201.
a. 1244, 25.5×16.5, chart, foll. circ. 160: *Evv.* Manu Iacobi monachi iubente (?) Nilo monacho exaratus.

1239. in Sina 203: saec. XVI, 15.5×10, membr: *Evv.*

1240. (Ac 289 P 337) in Sina 259: *Evv Act Epp.*

1241. (Ac 290 P 338) in Sina 260: *Evv Act Epp.*

1242. (Ac 291 P 339) in Sina 261.
saec. XIV, 20.5×16, membr; syn, men: *Evv Act Epp.*

1243. (Ac 292 P 340)
1244. (Ac 293 P 341)
1245. (Ac 294 P 342)
1246. (Ac 295 P 343)
} in Sina { 262, 263, 264, 265 }: *Evv Act Epp.*

1247. (Ac 296 P 344) in Sina 266.
saec. XV, 27.5×18; syn, men, pict: *Evv Act Epp;* insunt quaedam de 12 apostolis et preces pro Symeone monacho Moschopulo.

1248. (Ac 297 P 345) in Sina 267: *Evv Act Epp.*

1249. (Ac 298 P 346) in Sina 268.
saec. XV et a. 1572, 21×15, chart, mann duabus: *Act Evv Epp.*

1250. (Ac 299 P 347) in Sina 269.
saec. XV, 21×15, chart: *Act Epp Evv.* Manu Acacii.

1251. (Ac 300 P 348) in Sina 270.
saec.?, 29×16, chart; syn, men: *Evv Act Paul* (Phm Hebr) *Cath;* Iac videtur deesse.

1252. in Sina 302.
a. 1306, 29×23, membr, coll. 2; prol, capp-t: *Evv* cum comm Thphyl. Impensis Lucae metropolitae *Μυρέων.* Facs Kondakov. (ut Evv 1189), 92,7.

1253. in Sina 303.
saec. XVI?, 30×23, chart, foll. 203, coll. 2; pict: *Evv* cum comm Thphyl; desunt Mt 1,1—2,1 Ioh 9,3—21,25.

1254.
1255.
1256. } in Sina { 304 / 305 / 306 } : *Evv* cum comm Thphyl (?). Inspiciendi sunt. Omitto 307 anno 1804 exscriptum.

1257. Smyrnae scholae evangelicae *Γ'*. 1.
saec. XI, in 8, membr, foll. 251; arg, pict: *Evv*. Perl v. cl. Papadopulos Kerameus, *Κατάλογοσ τῶν χειρογράφων τῆσ ἐν Σμύρνῃ βιβλιοθήκησ τῆσ εὐαγγελικῆσ σχολῆσ*, Smyrnae a. 1877, p. 50 b.

1258. Smyrnae scholae evangelicae *Γ'*. 2.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 209; prol, arg, capp-t, subscr, *ἐξεδ, στίχ*, vers: *Evv*. Perl Papadopulos (ut Evv 1257), p. 50 b—54 a.

1259. Smyrnae scholae evangelicae *Γ'*. 5.
saec. XV, in 8, membr, foll. 290; Carp, Eus-t, prol, capp-t, syn, men: *Evv*. Perl Papadopulos (ut Evv 1257), p. 54 a.

2.

ACTUS ET EPISTULAE CATHOLICAE.

1. (Evv 1 P 1): Basil. univ. A. N. IV. 2: *Act Cath.*

2. (P 2) Basil. univ. A. N. IV. 4.
saec. XII (al. XIII vel XIV), 15×10, membr, foll. 216, col. 1, ll. 27; prol, capp evanida passim, item lect, syn, men: *Act Cath Paul* (Phm Hebr). Olim Ioh. Amerbachii typographi Basil. saec. XV et XVI. Hunc librum textu nonnullis locis mutato officinae typographicae commisit Erasmus ut adhiberetur in Act Cath Paul anno 1516 excudendis; cf Evv 2. Ioh. Batterius cont ut videtur in usum Millii (B. 2). Millii errores de codice correxit Wtst. Multi perl. Vidi 10 Sept 1885.

3. (Evv 3 P 3): Vindob. caes. Suppl. Gr. 52: *Act Cath.*

4. (P 4) Basil. univ. A. N. IV. 5.
saec. XV vel XVI, 15.4×11, membr, foll. 287, col. 1, ll. 17—19; mann plur: *Act Paul* (Phm Hebr) *Cath;* lectt varr in mg. Olim fratrum Praedicatorum Basil. Erasmus usus est ut Act 8,37 (lect ex mg) 15,34 24,6—8. Batterius cont epp Iohannis in usum Millii (B. 3). Wtst. cont. Vidi 11 Sept 1885.

5. (Evv 5 P 5): Paris. nat. Gr. 106: *Act Cath.*

6. (Evv 6 P 6): Paris. nat. Gr. 112: *Act Cath.*

7. (P 9) Paris. nat. Gr. 102.
saec. XI (al. X, Omont. XII), 18.1×15, membr, foll. 390, col. 1, ll. 20; prol (non Act), capp-t, capp, titl, μαρτ, pict: *Act Cath Paul* (Hebr Tim). Videtur Stephani ι′ esse, ex errore (?) Lc 5,19 Ioh 2,17 laudatus. Martin. p. 105. Vidi 30 Iul 1885.

8. (P 10) Latet. Stephani est ια′, ex errore (?) Mt 10,8.10 12,32 Ioh 2,17 Apoc 13,4 laudatus. Millio teste ex lectt circiter 400 consentiunt 276 cum vg.

9. (P 11) Cantabr. univ. Kk. 6.4.
saec. XI vel XII, 17.7×12.2, membr, foll. 247, col. 1, ll. 22: *Act Cath Paul* (Phm Hebr); desunt Act 3,6—17 1 Tim 4,12—2 Tim 4,3 Heb 7,20—11,10 11,23—13,25. Olim Vatabli prof. ling. Hebraicae Paris. e Stephani amicis, unde Steph. ιγ′ (ex errore Mt 27,64 Ioh 2,17 laudatus), deinde I. B. Altini (Hautin.), deinde episc. Moori (cf Evv 60). Bis ex errore Scholz. numeravit, 9 et 112 (P 225). In Cath multa eximiae notae habet. Perl et Cath contulit Hort. Vidi 18 Oct 1886.

1253. Sinaiticus 303.
saec. XVI?, 30 × 23, chart, foll. 203, coll. 2; pict: *Evv* cum comm Thphyl; desunt Mt 1,1—2,1 Ioh 9,3—21,25.

1254. Sinaiticus 304
1255. Sinaiticus 305
1256. Sinaiticus 306
: *Evv* cum comm Thphyl (?). Inspiciendi sunt. Omitto 307 anno 1804 exscriptum.

1257. Smyrnae scholae evangelicae *Γ'*. 1.
saec. XI, in 8, membr, foll. 251; arg, pict: *Evv*. Perl v. cl. Papadopulos Kerameus, *Κατάλογοσ τῶν χειρογράφων τῆσ ἐν Σμύρνῃ βιβλιοθήκησ τῆσ εὐαγγελικῆσ σχολῆσ*, Smyrnae a. 1877, p. 50 b.

1258. Smyrnae scholae evangelicae *Γ'*. 2.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 209; prol, arg, capp-t, subscr, *ξξεδ, στίχ*, vers: *Evv*. Perl Papadopulos (ut Evv 1257), p. 50 b—54 a.

1259. Smyrnae scholae evangelicae *Γ'*. 5.
saec. XV, in 8, membr, foll. 290; Carp, Eus-t, prol, capp-t, syn, men: *Evv*. Perl Papadopulos (ut Evv 1257), p. 54 a.

1260. Cortonae bibl. communalis 201.
a. 1460, 21.5 × 14.7, chart, foll. 58, col. ?, ll. : *Mt;* sub finem stant Ioh cap. 1, Magnificat, Benedictus, Nunc dimittis. Frater Bonaventura de Balneo-Regio scripsit in usum „fratris Iohannis Baptistae de Rhodo prope Candie". Cf Mancini. G., *I manoscritti della libreria del comune e dell' accademia Etrusca di Cortona*, Cortonae 1884, p. 59. Notitiam codicis debeo v. cl. Gebhardtio.

1261. Paris. nat. Coislin. Gr. 128.
saec. XIII, 32.3 × 24.7, membr, foll. 345, col. 1, ll. 39.40; prol, capp-t, interpr vocc Hebr, vers: *Evv* cum comm Thphyl. Olim Laurae in monte Atho. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 200. 201. Martin. p. 102: num. 765. Vidi 30 Sept 1885.

1262. Paris. nat. Coislin. Gr. 129.
saec. XIV, 33 × 24, membr, foll. 317, coll. 2, ll. 38 etc, text rubr comm nigr: *Evv* cum comm Thphyl. Montf. p. 201. Martin. p. 102: num. 766. Vidi 30 Sept 1885.

1263. Paris. nat. Coislin. Gr. 198.
saec. XIV, 24.7 × 16.7, chart, foll. 435, col. 1, ll. 26. 33; Eus-t, prol, capp-t, sect, (non can): *Evv* cum comm Thphyl. Montf. p. 250. Martin. p. 102: num. 767. Vidi 1 Oct 1885.

1264. Paris. nat. Coislin. Gr. 201.
saec. XV, 28.6 × 21.5, chart, foll. 605, col. 1, ll. 35; capp-t: *Lc* cum comm Nicetae. Manu Iohannis Chrysocephali Holoboli. Olim monasterii Nicolai *τοῦ σταυρωνικήτα*. Montf. p. 251. Vidi 2 Oct 1885.

1265. Paris. nat. Coislin. Gr. 203.
saec. XIII, 26.4 × 19.5, membr, voll. 2, foll. 436, col. 1, ll. 33. 35; capp-t, (ἀναγν m ser): *Evv;* mut init. Montf. p. 264. Martin. p. 103: num. 768. Vidi 2 Oct 1885.

1266. Paris. nat. Coislin. Gr. 206.
saec. X vel XI, 27.9×21.8, membr, voll. 2, foll. (voll.1, foll.215) col. 1, ll. 26; capp-t, capp, titl, lect: *Mt Ioh Mc Lc* cum comm. Martin. p. 103: num. 769. Vidi 3 Oct 1885.

1267. (P 428) Paris. nat. Coislin. Gr. 207.
saec. XIV, 27.6 × 20, chart, foll. 295, col. 1, ll. 35. 36: *Ioh Rom 1.2 Cor Gal* 1,1—2,15 cum comm Thphyl. Martin. p. 104: num. 770. Vidi 3 Oct 1885.

1268. Londin. mus. Brit. Addit. 19386.
saec. XIII vel XIV, 28.3 × 20.7, foll. 267, col. 1 (et coll. 2), ll. 27. 30 etc; Carp, Eus-t, prol, capp-t, capp, titl, sect (Mc 239: 16,19 med vel 20), (non can), lect, init: *Evv* cum comm Thphyl. Vidi 18 Iul 1883.

1269. Romae Vat. Urb. 4.
saec. XIV, 27.9 × 20.7, chart, foll. 126, coll. 2, ll. 32; capp, (non titl), lect, init in txt (ita ut primo intuitu videatur Evl esse), syn, men, subscr: *Evv* cum versione Latina interlineari. Librarius Latinus versionem evangelii secundum Marcum die 22 Febr a. 1392 finivit. [Scr. 402 inter Evl.] Vidi 5 Apr 1886.

1270. Cahirae patriarchae Alexandrini 82.
saec. XIV, in fol, chart: *Evv* cum comm Thphyl. Coxius perl.

1271. Cahirae patriarchae Alexandrini 87.
saec. XI, in fol, membr: *Evv* cum comm Thphyl. Coxius perl.

1272. Athenis nat. (111).
saec. XV, 13.5 × 9.3, membr, foll. 299, col. 1, ll. 20; sect (Mc 233: 16,8), (non can), lect, syn, men: *Evv;* foll. 9—16 saec. XVI, chart, Mt 4,25—7,24. Consentit cum Evv 651. 992 in lectione dramaticae indolis quoad sciam prius non notata: Ioh 8,8.9 ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας οἵδε ἀναγινώσκοντες καὶ ὑπὸ τῆς συνειδ. Vidi 8 Iun 1886.

1273. Aucklandiae in insula Nova Zealandia, bibl. urbis.
saec.?, 16.5×14, membr(?), foll.?, col.?, ll.?; Eus-t, capp-t, capp, titl, sect, can, στίχ: *Evv;* Mt 6,13 om doxologiam. Olim in monte Atho, deinde v. cl. Georgii Grey. V. cl. Aldis in usum I. Rendel. Harrisii perlustravit, cf *The Sunday School Times,* Philadelphiae, a. 1887, 23 Apr, p. 260 a—c.

2.

ACTUS ET EPISTULAE CATHOLICAE.

1. (Evv 1 P 1): Basil. univ. A. N. IV. 2: *Act Cath.*

2. (P 2) Basil. univ. A. N. IV. 4.
saec. XII (al. XIII vel XIV), 15 × 10, membr, foll. 216, col. 1, ll. 27; prol, capp passim evanida, item lect, syn, men: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Olim Ioh. Amerbachii typographi Basil. saec. XV et XVI. Hunc librum textu nonnullis locis mutato officinae typographicae commisit Erasmus ut adhiberetur in Act Cath Paul anno 1516 excudendis; cf Evv 2. Ioh. Batterius cont ut videtur in usum Millii (B. 2). Millii errores de codice correxit Wtst. Multi perl. Vidi 10 Sept 1885.

3. (Evv 3 P 3): Vindob. Suppl. Gr. 52: *Act Cath.*

4. (P 4) Basil. univ. A. N. IV. 5.
saec. XV vel XVI, 15.4 × 11, membr, foll. 287, col. 1, ll. 17—19; mann plur: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* lectt varr in mg. Olim fratrum Praedicatorum Basil. Erasmus usus est ut Act 8,37 (lect ex mg) 15,34 24,6—8. Batterius cont epp Iohannis in usum Millii (B. 3). Wtst. cont. Vidi 11 Sept 1885.

5. (Evv 5 P 5): Paris. nat. Gr. 106: *Act Cath.*

6. (Evv 6 P 6): Paris. nat. Gr. 112: *Act Cath.*

7. (P 9) Paris. nat. Gr. 102.
saec. XI (al. X, Omont. XII), 18.1 × 15, membr, foll. 390, col. 1, ll. 20; prol (non Act), capp-t, capp, titl, μαρτ, pict: *Act Cath Paul* (Heb Tim). Videtur Stephani ι′ esse, ex errore (?) Lc 5,19 Ioh 2,17 laudatus. Martin. p. 105. Vidi 30 Iul 1885.

8. (P 10) Latet. Stephani est ια′. Millio teste ex lectt circiter 400 consentiunt 276 cum vg. Steph. laudat ex errore (?) Mt 10,8.10 12,32 Ioh 2,17 Apoc 13,4.

9. (P 11) Cantabr. univ. Kk. 6.4.
saec. XI vel XII, 17.7 × 12.2, membr, foll. 247, col. 1, ll. 22: *Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt Act 3,6—17 1 Tim 4,12—2 Tim 4,3 Heb 7,20—11,10 11,23—13,25. Olim Vatabli prof. ling. Hebraicae Paris. Stephani amici, unde Steph. ιγ′ (ex errore Mt 27,64 Ioh 2,17 laudatus), deinde I. B. Altini (Hautin.), deinde episc. Moori (cf Evv 60). Bis ex errore Scholz. numeravit, 9 et 112 (P 225). In Cath multa eximiae notae habet. Perl et Cath contulit Hort. Vidi 18 Oct 1886.

10. (P 12 Ap 2) Paris. nat. Gr. 237.
saec. X, 20.8×16.2, membr, foll. 246, col. 1, ll. 28; prol, capp-t, μαρτ-t, capp, titl, μαρτ, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* inest Pseudo-Doroth de 12 app et 72 discip, cf Act 17.89.179. Wtst. et Scholz. cont. Martin. p. 105. Vidi 12 Nov 1885.

11. (P 140) Paris. nat. Gr. 103.
saec. XI (al. X), 21.4×17, membr, foll. 333, col. 1, ll. 18; prol: *Act Cath Paul* (Heb Tim) cum schol; desunt Act 2,20—31 1 Cor 12,17—13,2 Heb 11,35—13,25 (m rec suppl Heb 11,35—12,1); de scholiis indolis inusitatae cf Reich. (ut supra, p. 278), p. 30—35. Cursim cont Wtst. Act Cath, Reichius et Scholz. Paul. Martin. p. 106. Vidi 4 Aug 1885.

12. (P 16 Ap 4) Paris. nat. Gr. 219.
saec. XI, 32.4×23.7, membr, foll. 313, col. 1, ll. 40; prol, capp-t, capp, titl, syn, men: comm in Act Cath Paul (Heb Tim) Apoc; txt non integer. Olim Mediceorum. Ioh. Lascaris a. 1518 Petro Merieli dono dedit. Adhibuisse Donatus Veronensis in Oecumenii editione principe a. 1532 instruenda male creditur. Wtst. a. 1715, Grsb. Scholz. A. W. Grafton (locc sell in usum Alfordii) cont. Martin. p. 107. Bordier. p. 138. Vidi 7 Nov 1889.

13. (Evv 33 P 17): Paris. nat. Gr. 14: *Act Cath;* de Act cf WH *Intr.* § 212.

14. (Evv 35 P 18 Ap 17): Paris. Coisl. Gr. 199: *Act Cath.*

15. Paris. nat. Coisl. Gr. 25.
saec. X vel XI, 32.5×23.4, membr, foll. 254, col. 1, ll. comm 35 etc; prol, ἀποδημία παύλου, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ: *Act Cath* cum commentariis ab Andrea presbytero digestis. Cf Mtf. *Bibl. Coisl.* p. 75—82. Wtst. cont, item Cramer. *Catenae,* Oxon. vol. 3 (a. 1838), p. iv—xi. 425—451, vol. 8 (a. 1840), p. 583—596. Martin. p. 108. Vidi 17 Sept 1885.

16. (P 19) Paris. nat. Coisl. Gr. 26.
saec. X, 29.6×23, membr, foll. 381, col. 1, ll. 40; prol: *Act Cath Paul* cum comm (Oec similis); propter txt litt uncc exaratum poterat codd uncc adnumerari. — Foll. 380.381, saec. X: vita Longini. Olim Laurae in monte Atho. Mtf. p. 82. Wtst. cont. Martin. p. 109. Vidi 17 Sept 1885.

17. (P 21 Ap 19) Paris. nat. Coisl. Gr. 205.
saec. X, 22.8×17.7, membr, foll. 270, col. 1, ll. 27; prol et capp-t, et μαρτ-t in unum conlect sub init, capp, titl, lect, init, μαρτ, subscr, στίχ, mus rubr: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* m saec. XIV suppl Rom 16,17—27 1 Cor 1,1—7 Heb 13,15—25 Apoc 1,1—5; insunt vitae prophetarum, Pseudo-Doroth de 12 et 70, ὅροι πίστεως ὀρθοδοξίας. Antonius monachus a. 1079 emit. Olim CPoli, deinde Seguierii. Mtf. p. 264—266. Wtst. cont. Martin. p. 109. Vidi 17 Iun 1885.

18. (P 22 Ap 18) Paris. nat. Coisl. Gr. 202.(2), foll. 27—328. saec. XIII, 24.4×18, chart, foll. 302, col. 1, ll. 22 etc comm 38 etc: *Act Cath Paul* (Heb Tim) cum comm. De Apoc cf infra p. 677, Apoc 18. V. cl. Omont. iudicat scripturam Melchiticae similem esse. Mtf. p. 263. Wtst. cont. Martin. p. 110. Vidi 2 Oct 1885.

19. (Evv 38 P 377): Paris. Coisl. Gr. 200: *Act Cath.*

20. (P 25) Londin. mus. Br. bibl. regiae I. B. I. saec. XIV, 21×18, chart, foll. 145, col. 1; ll. 22.23, valde mut; prol in Cath, subscr: *Act Cath Paul* (Phm Heb); ordinem invertit bibliopegus; folium in Hebr transpositum vel amissum. Vidi 5 Maii 1883.

21. (P 26) Cantabr. univ. Dd. 11.90. saec. XIII, 16.4×13.4, membr, foll. 159, col. 1, ll. 22—25; prol, lect, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm [Heb]); desunt Act 1,1—12,2 14,22—15,10 Rom 11,22—33 (?) 15,14—16.24—26 16,4—20 1Cor 1,15—3,12 2 Tim 1,1—2,4 (?) Tit 1,9—2,15 Phm 3—25 Heb. Erat saec. XIV hieromonachi Cosmae (eiusdem qui Evl 8 scripsit?). Teste Wetst. Ioh. Lucas ling. Arab. prof. Cantabr. (cuius nomen libro inscriptum est) ex Oriente in Angliam detulit unde Millii „Lu" (e. g. Act 20,23.26.28) etsi ex incuria Mill. in prolegg suis de codice tacet. Wetst. cont. Vidi 18 Oct 1886.

22. (P 75) Londin. mus. Br. Add. 5115 et 5116. saec. XI vel XII, 19.3×14.7, membr, voll. 2, foll. 298, col. 1, ll. 22; prol, capp-t, lect, syn, subscr: *Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt Act 1,1—11 3,16—4,2 Heb 6,7—7,1. Non eadem manu qua Evv 109 exaratus quocum adsociatur. Erat in monasterio *τοῦ Κωνστάντος*. Olim Ricardi Meadii apud quem Wtst. Londinii a. 1746 perl, deinde Askewii († 1774). Paulus Act cap. 20 in usum Griesbachii cont. Bloomfield. locc sell cont. Vidi 10 Mai 1883.

23. (P 28 Ap 6) Oxon. Bodl. Barocc. 3. saec. XI, 13.3×10, membr, foll. 297, col. 1, ll. 21 comm 57—66; prol, capp-t: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc* cum comm; m saec. XIV suppl Act 1,1—3,10; desunt Act 3,10—11,13 14,9—26 17,6—19 20,28—24,12 1 Pe 2,2—16 3,7—21 2Cor 9,14—11,9 Gal 1,1—18 Eph 6,1—19 Phil 4,7—23 Apoc 1,10—17 9,11—17 17,10—18,8 20,1—22,21. Bentleii χ' (cf Evv 51). Mill. cont (Baroc.), item Grsb. 1 Cor 15, *S. c.* 2, 148. Vidi 6 Jan 1883.

24. (P 29) Cantabr. coll. Christi F. 1. 13. saec. XII, 22.5×15, membr, foll. 303, col. 1, ll. 22, passim mut: *Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt Act 1,1—11 18,20—20,14 Iac 5,14—1 Pe 1,4; m rec multa mutavit. Thom. Galius in usum Fellii cont. Millio erat Cant. 2. Bentleius cont (cf Evv 51), item Ioh. Wigleius in usum Iacksonii (Cant. coll. Iesu O. Θ'. 1), item Scr. a. 1855 (l), *Aug.* p. lxiv. Vidi Ian 1883.

25. (P 31 Ap 7) Londin. mus. Br. Harl. 5537.
a. 1087, 11.7×9.4, membr, foll. 286, col. 1, ll. 23; prol, capp-t, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* deest 1 Ioh 5,14—2 Ioh 5; foll. 287—292 m ser lexicon. Manu Iohannis *τοῦ τζουτζούνα* (cf Ac 89) mon. et presb. *ἐν τῷ ἁρταχίῳ κατοικήσαντος τοῦ καὶ γαμβροῦ τοῦ κυρίου μανουὴλ τῆς μαρουδίας.* Mill. cont (Cov. 2), item Grsb. Act 14—18 Rom 1—4, *S. c.* 2, 148—151. 184, item Bloomfield., item Vansittart. 1. 2 Thess, item Scr. Apoc (1), *Aug.* p. lxxvi. Vidi 30 Apr 1883.

26. (P 32) Londin. mus. Br. Harl. 5557.
saec. XII, 18×15, membr, foll. 293, col. 1, ll. 22; prol, capp-t, lect, (syn m rec), subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt Act 1,1—11 Heb 11,34—12,6 (13,20—25 mut). Covellius (cf Evv 65) CPoli a. 1675 possidebat. Mill. cont (Cov. 3), item Paulus Act 1—3, item Bloomfield. Vidi 3 Maii 1883.

27. (P 33) Londin. mus. Br. Harl. 5620.
saec. XV, 21.1×15, chart, foll. 134, col. 1, ll. 22: *Act Cath Paul* (Phm Heb); iudicibus Millio et Grsb. ex Act 29 exscriptus, *S. c.* 2, 151—153. 184. Ioh. *Λράχωσ* habuit a. 1654. Erat a. 1663 Perae. Covellius Adrianopoli ante a. 1675 possidebat. Mill. § 1487 (Cov. 4), Grsb. Bloomfield. cont. Vidi 1 Mar 1883.

28. (P 34 Ap 8) Londin. mus. Br. Harl. 5778.
saec. XII, 22.3×16.5, membr, foll. 156, col. 1, ll. 30, folia passim mut; (prol Paul), capp, titl, lect, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* desunt Act 1,1—20 5,40—7,34 Apoc 6,14—8,1 22,19—fin. Olim in monte Sinai erat, unde Covellius in Angliam detulit (cf Evv 65). Mill. § 1488 (Sin.) cont, item Bloomfield. Act Paul. Vidi 28 Apr 1883.

29. (P 35) Genevae bibl. urbis 20.
saec. XI (Omont. XII), 13.7×10.3, membr, foll. 269, col. 1, ll. 18; lect passim m ser: *Act Cath Paul* (Phm Heb); m ser suppl Act 1,1—8 2,36—45; in Act Cath multa bonae notae habet. Nescio quis in usum Millii cont § 1500 (Genev.). Grsb. *S. c.* 2, 152. Scholz. cursim cont. Vidi 26 Sept 1883.

30. (P 36 Ap 9) Oxon. Bodl. Misc. 74.
saec. XI, 28.3×18.7, membr, foll. 233, col. 1, ll. 24; prol, capp-t, subscr, *στίχ: 3 Ioh Apoc Paul* (Phm Heb) cum scholl multis; m saec. XIII praemisit Act 15,19—2 Ioh. Huntington. (cf Evv 67) ex Oriente in Angliam detulit. Millio erat Hunt. 1. Vidi 21 Feb 1883.

31. (Evv 69 P 37 Ap 14) Leicestr. urbis 20: *Act Cath;* desunt Act 10,45—14,17 Iud 7—25. Cf WH *Intr.* § 212.

32. (Evv 51 P 38) Oxon. Bodl. Laud. 31: *Act Cath;* deest 2 Pe 3,2—18. Grsb. cont Act 1—10.17.

33. (P 39) Oxon. coll. Lincoln. ω. 25.
saec. XII, 19.7×15.5, membr, foll. 206, coll. 2, ll. 27; prol, ἀποδημία παύλου, lect, syn, men, subscr, στίχ, pict: *Act Cath* (Iac Iud 1.2 Pe 1.2.3 Ioh) *Paul* (Phm Heb); desunt 1 Pe 1,1—16 Ro 1,1—19. Robert. Flemmyng. decanus Lincolniensis a. 1483 dono dedit. Nescio quis in usum Waltonii cont. Mill. cont (Lin. 2), item Dobbin. Act (censet Dobbin. Ac 34 P 40 ex hoc codice exscr esse). Vidi 7 Mart 1883.

34. (Evv 61 P 40 Ap 92) Dublin. coll. Trin. A. 4.21: *Act Cath;* famosi nominis propter locum 1 Ioh 5,7.8, quem Erasmus ne fidem frangeret editioni N. T. tertiae praeeunte codice inseruit.

35. (Evv 57 P 41) Oxon. coll. Magdalenae 9: *Act Cath.*

36. Oxon. coll. Novi 58.
saec. XII (al. XIII), 26 × 20.5, membr, foll. 245, col. 1, ll. comm. 39; mart Pauli, capp, titl: *Act Cath* cum catena; textus bonae notae. Conlatus in usum Waltonii. Mill. cont (N. 1). Cramer. catenam cum textu edidit, *Cat. Gr. patr.* Oxon. vol. 3 (1838) et vol. 8 (1840). Tischendorfius lectiones huius codicis varias bis laudat, „cat" vel „cat^{ox}" et 36. Vidi 21 Mart 1883.

37. (P 43) Oxon. coll. Novi 59.
saec. XIII, 24×17.5, membr, foll. 298, col. 1, ll. 20, nitide exaratus; prol, capp-t: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum scholl in mg; m ser suppl He 13,21—25. Hunc codicem partem codicis Evv 58 esse ex errore credebat Walton., quem primo secutus Wetst. serius errorem correxit *N. T. Gr.* vol. 2, p. 453, num. 36. Mill. cont (N. 2), item Dobbin. Vidi 22 Mart 1883.

38. (P 44) Lugduno-Batav. bibl. acad., Voss. Gr. Q. 77.
saec. XIII, 18.3×13.4, membr, foll. 215, col. 1, ll. 22; prol, lect, ἀναγν, syn, men, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Olim Pauli Petavii (1) Parisiensis; Claud. Sarravius cont (a. 1647). Christina Sueciae regina codicem de haeredibus Petavii a. 1650 emptum Isaaco Voss. († 1688) dono dedit. Ioh. Gachon. conlationem Sarravii in usum Fellii exscripsit. Eadem conlatio postea Cotterii medici erat qui eam cum Allixio a. 1680 communicavit, Allixius cum Wetstenio. Vossius codicem in Angliam Paulo Colomesio deinde Millio (Pet. 1) utendum permisit. Wetst. Lugduni a. 1717 perl, a. 1731 cont. Item Dermout. (cf Evv 122). Per humanitatem bibliothecarii Lugdunensis codicem Lipsiae 12 Dec 1888 tractare mihi licuit.

39. (P 45 Ap 11) Olim Petavii 2; hodie latet.
saec. ?, chart: *Act Cath Paul;* desunt Act 1,1—18,22 Iac 1,1—5,17 3 Ioh 9—Iud 25 1 Cor 3,16—10,13. Sarravius cont (cf Act 38). Millio erat Pet. 2.

40. (P46 Ap12) Romae Vat. Reg. Gr. 179.
saec. XI, 25×19.1, membr, foll. 169, col. 1, ll. 27; prol, capp-t, capp, titl, *μαρτ*, lect, men, subscr, *στίχ*, *στίχων* notatio in mg: *Act* cum scholl brevv *Cath Paul* (Hebr Tim) [*Apoc*]; desunt Tit 3,3—Phm; additur Apoc (capp, titl) saec. XV foll. 155—169. Textus bonae notae est. Olim Petavii (3). Sarravius cont. Erat Christinae reginae (cf Evv 154—156). Zacagnius prologos Euthalii ex hoc codice edidit et conlationem codicis editioni inseruit (cf supra, p. 154). Millio est Pet. 3. Birch. cursim examinavit et in Apoc capp. 1.2 cont, cf Birch. *Act*, p. xiii, *Apoc*, p. xx sqq. Ioh. Gagnaeus laudavit sub nomine „Dionysiani" (cf Wtst.). Fol. 3: *ἀθανασίου* (sic) *ἐπ. ἐούλκησ* (sic), *ἔκθεσισ κεφαλαίων τῶν πράξεων σταλῆσα πρὸσ ἀθανάσιον ἐπ. ἀλεξανδρ.*; fol. 52 v *ἐκθαλίου* (sic) *ἐπ. σούλκησ ἐκθ. κεφ. τῶν καθ.* (cf supra, p. 154 adn. 1, sub fin, et Evv 506). Vidi 5 Apr 1886.

41. (Evv 175 P194 Ap20) Romae Vat. Gr. 2080: *Act Cath.*

42. (P48 Ap13 Evl 923 Apl 56) Francofurti ad Viadrum, lycei.
saec. XI, 20.5×15, membr, foll. 302, col. 1, ll. 23.22; capp-t, capp (non in Ap), lect: *Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc*; desunt Act 2,3—34 (27,19—34 m rec) 2 Pe 1,2 1 Ioh 5,11—21 Apoc 18,3—13 (sub fin onomasticon Novi Testamenti Dorotheo martyri adscriptum; inest fol. 1 ex Evl); praebet lectt haud vulgares; convenit saepe cum (Evv 51) Ac 32 P38 et cum editione Complutensi. Olim Seidelii. Kusterus conlationem a Nic. Westermanno factam editioni N. T. Millianae a. 1710 inseruit. P. D. Burkius ap. Bengel. *App. crit.* ed. 2, a. 1763 lectt multas addidit ex nova conlatione a Westermanno et I. C. Schmidlino facta. Henricus Middeldorpf. accuratius descripsit et conlationem edidit in *Biblisch-exeget. Repert.* (ab E. F. K. et G. H. Rosenmüllero editum), vol. 2 (Lipsiae 1824), p. 87—118, et apud E. F. K. Rosenmüller. *Commentatt. theol.* vol. 2, pars 2 (Lips. 1832), p. 167—206. Cf Franc. Delitzsch. *Studien zur Entstehung der Polygl. Bibel des Card. Ximenes*, Lipsiae 1871, p. 36.37.

43. (Evv 76 P49) Vindob. caes. Gr. theol. 300; *Act Cath.*

44. (Evv 82 P51 Ap5) vacat; cf Evv 82. WH numerum ad Act 224 transtulerunt.

45. (P52 Ap16) Hamburgi bibl. urbis, cod. Gr. 1252.
saec. XV, 20×15, chart, foll. 268, col. 1, ll. 22; prol: *Cath Apoc Paul* (Phm Hebr) *Act* hoc ordine; inde ab Eph 3,7 al manu. Olim Iohannis Ciampini Romae. Erat Zachariae Conradi ab Uffenbach Francofurti ad Moen. consulis, qui codicis usum a. 1717 Wetstenio concessit (Uffenb. 1), item Bengelio (Uffenb. 2). Vidi 17 Mai 1878.

46. (P55) Monac. reg. 375.
saec. X (al. XI), 32.1×24.5, membr, foll. 381, col. 1, ll. 40; textus litt semiunce exaratus interdum vero minusce immixtis; *στίχ* signis

veteribus e. g. 1 Cor ΓΗΗΗΗΕΛΛ (edidit v. cl. I. Rendel. Harris. apud I. H. Thayer., *Notes on Scrivener's Plain introd.* Boston. 1885, p. 31): *Act Cath Paul* (Phm Hebr) cum comm Oecumenii; habet lectiones nonnullas bonas. Olim cont Bengel. (Aug 6.); item Matthaei. Anno 1806 Monacum translatus. De codicibus Augustanis cf Matthaeius, „Kurze Nachricht von den XIII Handschriften des Griechischen Neuen Testaments in Augsburg, von welchen der verstorb. Abt Ioh. Alb. Bengel nur VII verglichen hat", *Allgemeiner Litterarischer Anzeiger*, Lipsiae 1800 (vol. 5), coll. 1593—1599. 1713—1717. 1769—1771. 1793—1797. 1849—1854. 1897—1901. 1947—1952. Scholz. cont Act 3—20 1 Cor 1—3. Vidi 24 Mart 1887.

47. (Evv 90 P 14) Amstelaed. eccl. Remonstr.-Reform. 186: *Act Cath.*

48. (Evv 105 P 24) Oxoniae Bodl. Misc. 136: *Act Cath.*

49. [(Evv 92) Basil. bibl. univ. O. II. 27: comm in Cath numero non dignus.]

50. (P 8) Latet.
Steph. ζ′, quem Stephanus ad Act semel (17,5), ad Cath septies, ad Paul vicies septies laudat, cf Scr. *Intr.*[3] p. 180, adn. 1 et p. 250. Millio videbatur codicis textus "fere universus" in Stephani editione "absorptus esse".

51. (P 133 Ap 52) Paris. nat. Gr. 56.
saec. XII, 25.3×16.3, foll. 375, col. 1, ll. 23; prol in CP, capp, lect, subscr in P: *Act Cath Paul* (Phm Hebr) *Apoc;* desunt Act 5,5—26 (folia hoc ordine legenda 20.13.25.15.24.14.26.19) 7,56—8,8 9,37—10,4 Apoc 10,4—11,1 22,17—21. Olim Mazarini. Scholz. cursim cont. Martin. p. 111. Vidi 15 Ian 1885.

52. (P 50) Latet.
„Rhodiensem" laudavit Stunica (cf supra, p. 206) cum Compluti adversus Erasmum disputaret. Hodie saltem Compluti codex non est. Cf Delitzsch. (vide Act 42), p. 30—33.

53. (P 30) Cantabrig. coll. Emanuel. I. 4. 35.
saec. XII, 9.3×7.5, membr, foll. 145, col. 1, ll. 24; litteris minutissimis eleganter exaratus; prol, capp-t, capp, titl: *2 Pe* 2,4—3,18 *1 Ioh* 1,1—3,20 *Paul* (Phm Heb); desunt 1 Cor 11,7—15,56 Heb 11,27—13,25; inde a 1 Tim 6,5 manu alia scriptus; habet multa scribendi compendia; m pr add scholl nonnulla in mg. Collegio a. 1598 Samuel Wrightius dedit. Walton. varr lectt exhibet. Perl Millius (Cant. 3.) et Hort. Scrivenerus cont (n), facs. *Intr.*[3] tab. xii, num. 33. Vidi Ian 1883.

54. (Evv 43 P 130) Paris. bibl. armament. 8410: *Act Cath.*

55. Textus secundus epistolae Iud in Act 47, in quo bis scripta est.

56. (P 227) Oxoniae Bodl. Clarkii 4.
saec. XII, 23×14.5, membr, foll. 220, col. 1, ll. 27.28; prol, capp-t, μαρτ-t, capp, lect, syn, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb); deest Act 10,15—36; insunt orationes, item nomina apostolorum et diaconorum, item miracula quae apostoli fecerunt. Fasciculi more inusitato signantur. Gaisford. locc sell cont, item nescio quis in usum Scholzii. Vidi 12 Feb 1883. Olim significabat numerus 56 lectiones, quas Wetst. in mg N. T. Raphelengiani a. 1591 manu adscriptas repperit iudice Scholzio ex Act 84.87.88.89 haustas; cf Evv 102 P 59 Ap 23.

57. (Evv 234 P 72) Havniae reg. theol. 1322: *Act Cath.*

58. (P 224 Evl 922) Oxoniae Bodl. Clarkii 9.
saec. XIII, 18.4×12.8, membr, foll. 181, col. 1, ll. 24—28; lect: *Act Cath Paul* (Phm Heb); Heb 13,7—25 evanidus. In tegumento foll duo ex Evl. Gaisford. cont. Wetst. 58 est Act 22. Vidi 15 Feb 1883.

59. (P 62) Londin. mus. Brit. Harleian. 5588.
saec. XIII, 25.4×17, chart, foll. 132, col. 1, ll. 36; prol, ἀποδημία et mart Pauli, capp, sectiones 168 in Act, lect plen, init, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Olim Cusae in hospitali, cf Evv 87. Grsb. *S. c.* 2,160—162.186 Act 11.12.13 1Pe Rom Eph 1 Cor 1—7 cont. Vidi 3 Maii 1883.

60. (P 63 Ap 29) Londin. mus. Brit. Harleian. 5613.
a. 1407, 21.8×14.5, chart, foll. 267, col. 1, ll. 26; prol, subscr, στίχ: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath Apoc;* Apoc man al; desunt Iac 1,1—11 Apoc 22,2—18.20.21; insunt varia Chrys de coena Domini, de Iuda traditore etc foll. 225 r—237 v. Grsb. Act 1—8 1 Pe 1 Ioh 5 Ro 1 Co 2 Co 3 Eph Apoc cont, *S. c.* 2,162—164.191—225. Vidi 9 Nov 1883.

61. Londin. mus. Brit. Addit. 20003.
a. 1044, 18×12.6, membr, foll. 57, col. 1, ll. 23; capp-t in Iac, (lect m ser): *Act* 1,1—48 7,17—17,28 23,9—28,31; textu ceteros Act codices minuscc antecellit. Manu Iohannis monachi iubente Iacobo monacho exaratus. Tischendorf. a. 1853 ex Aegypto in Europam pertulit, a. 1854 vendidit. Tischend. cont (lo[ul]), *Anecdota*, 1855, p. 7.8.130—146, item Tregelles., item Scr (p[scr]), *Aug.* p. lxviii—lxx. Facs Act 13,18—20 apud Smith. *Dictionary of the Bible*, vol. 3, sub voce *New Test.* Cf WH *Intr.* §§ 211.212. Vidi 9 Nov 1883. De numero 61 apud Grsb. et Scholz. cf supra Evv 440.

Part of 241. see v. Soden p. 221 (a 162)

62. (P 65) Paris. nat. Gr. 60.
saec. XIV, 34.3×23.3, chart, foll. 135, col. 1, ll. 35; prol, capp-t, capp, titl, lect, syn, subscr, στίχ, στίχοι in mg numerantur; in Paul folia multa bibliopegus invertit: *Act Cath Paul* (Heb Tim) cum scholl brevv in mg; desunt Act 1,1—7,34 13,21—25,8. Grsb. locc sell cont, *S. c.* 2,166.188. Scholz. perl. Vidi 26 Maii 1885.

63. (P 68) Vindob. caes. Gr. theol. 313.
saec. XIV, 17.1×12.3, membr, foll. 157, col. 1, ll. 26; prol, capp-t, lect, syn, subscr, *στίχ: Act Paul* (Phm Heb) *Cath* cum scholl paucis. Olim Ioh. Sambuci (cf Evv 124) donante Mediolani Octavio Ferrario a. 1562. Cf Treschov. (ut Evv3), p. 79 sq. Alter. cont, *N. T.* 2, 741—788; item Birch. *Var. lectt. ad Act* etc p. xxii. Vidi 18 Mart 1887.

64. (P 69) Vindob. caes. Gr. theol. 303.
saec. XII (Kollar. XIV); 18.8×14.5, membr, foll. 279, col. 1, ll. 22, diligenter exaratus; prol, capp-t, lect, init, syn, men, subscr: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Manu Ioh. Tarchaniotae scriptus. Busbecq. (cf Evv 123) CPoli Vindobonam pertulit. Cf Treschov. p. 76 sq. Alter. cont, *N. T.* 2, 789—853, item Birch. Vidi 17 Mart 1887.

65. (Evv 218 P 57 Ap 33) Vindob. caes. Gr. theol. 23: *Act Cath.*

66. (P 67 Ap 34) Vindob. caes. Gr. theol. 302.
saec. XI (1064—1068), 18.2×14, membr, foll. 368, col. 1, ll. 22; prol, capp-t, lect (non Cath), syn, men, subscr, *στίχ* in CP, pict, vers, interpr nomm Hebr, nomina prophetarum, Ps-Dorothei lib de 12 et de 70 app, de *ἀναστάσεως* nomine, colorum nomina et *λίθοι* apud Ezech et in Exod, menses Rom Gr Hebr Aegypt Cappad Athen Laced Bithyn Cypr Maced, item Gr seriores inde a Sept, litterae Hebr cum signific, nomina angelorum et archang, episcopi CPtani Rom Alex Antioch Hier, chronograph. „Adam usque ad Christum", reges Assyr Aegypt Rom CPtani: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc* cum scholl in mg; nihil deest de Apoc; bis correctus est textus, m ser (67**) lectiones e codice eximio et in Paul codicibus BM affini hausisse videtur, cf WH *Intr.* § 212. Ioh. VIII inter patriarch, Constantinus inter reges ultimum locum habet uterque sine regni annis, unde concludo librum inter annos 1064 et 1068 exaratum esse. Olim Arsenii archiep. Monembasiae (olim Epidauri Limerae hodie Malvasiae). Sambucus (cf Evv 124) emit „in aedibus Mataloniis" in Italia a. 1564. Cf Treschov. p. 134, et Andr. Christian. Hwiid. *Libellus criticus* etc Hauniae a. 1785. Alter. cont, *N. T.* 2, 415—558, item Birch. (ut Act 63), p. xxi. Grsb. ex errore huic codici lacunam in Apoc eam tribuit, qua re vera codex Apoc 33 (Evv 218) laborat. Vidi 17 Mart 1887.

67. (P 70) Vindob. caes. Gr. theol. 221.
a. 1330, 22.4×17.5, membr, foll. 174, col. 1, ll. 31; prol, capp-t, lect, init, syn, men, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb). Manu Leonis cuiusdam. Busbecq. CPoli Vindobonam pertulit. Cf Treschov. p. 76 sq. Alter. cont, *N. T.* 2, 689—740, item Birch. Vidi 17 Mart 1887.

68. (P 73) Upsalae univ. MS. Gr. 1.
Codex e duobus mutilis compactus, 23×17, membr, foll. 220, col. 1, ll. 38.

(a.) saec. XII: *Act* 8,14—*1Cor* 15,38.

(b.) saec. XI: *1Cor* 13,6—*Phm* (Heb Tim) *Cath* cum catena; bis igitur adest 1Cor 13,6—15,38 non eodem textu. Sparwenfeld (42) emit Venetiis a. 1678. Cf Petr. Fabian. Aurivill. *Cod ms Gr Novi Foed.* Upsalae 1786 cum facs duobus Act 10,34—36 1 Tim 3,16; cf Michaelis, *Neue orient. und exeg. Bibliothek*, pars 5, Göttingae 1788, p. 148—163.

69. (P 74 Ap 30) Guelferbytanus 16. 7. Aug. quarto.
saec. XIII et XIV, 22.7×15.5, chart, foll. 204, col. 1, ll. 29; prol. — (a.) saec. XIII: *Act Cath Paul* cum lectt varr in mg; textus est bonae notae. Georgius monachus scripsit. — (b.) saec. XIV: *Apoc.* Cf Knittel. *Beyträge zur Kritik über Johannes Offenbarung*, Brunsvigae et Hildesheimiae a. 1773, item Matthaei. (X) *Apoc*, p. 221—228, item Franc. Delitzsch. (cf Act 42), p. 34.

70—96 cursim cont. Birch. *Varr. lectt ad Ac C P*, Hauniae a. 1798.

---

70. (Evv 131 P 77) Romae Vat. Gr. 360: *Act Cath.* Birch. Rom 1 Cor 1—4 cont, reliqua perl.

71. (Evv 133 P 78) Romae Vat. Gr. 363: *Act Cath.*

72. (P 79 Ap 37) Romae Vat. Gr. 366.
saec. XV (Birch. XIII), 19.5×13.5, chart, foll. 218, col. 1, ll. 24; prol: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc.* Birch. locc sell cont, item Scholz. Vidi 27 Mart 1886.

73. (P 80) Romae Vat. Gr. 367.
saec. XI, 20.8×16.3, membr, foll. 165, col. 1, ll. 30; prol etc plen, capp-t, μαρτ-t, lect, init, ἀναγν, syn, men, *στίχ: Act Cath Paul* (Heb Tim); Philem mut; textus bonae notae. Caryophilus usus est (cf supra, p. 219). Birch. „per omnia" cont, item Scholz. locc sell. Vidi 27 Mart 1886.

74. Romae Vat. Gr. 760.
saec. XI (Birch. XII), 25.8×21, membr, foll. 257, col. 1, ll. 24: *Act* cum comm. Birch. et Scholz. locc sell cont. Vidi 29 Mart 1886.

75. (Evv 141 P 86 Ap 40) Romae Vat. Gr. 1160: *Act Cath.*

76. (Evv 142 P 87) Romae Vat. Gr. 1210: *Act Cath.* Birch. Act Iac 1.2 Pe 1 Ioh „exacte cont".

77. (Evv 149 P 88 Ap 25) Romae Vat. Palat. Gr. 171: *Act Cath.*

78. (P 89) Romae Vat. Reg. 29.
saec. X (al. XII), 25.5×18, membr, foll. 177, col. 1, ll. 21, litt supra lin; prol etc, subscr, *στίχ: Act Cath Paul;* desunt 2 Cor 11,15—12,1 Eph 1,10—Heb 13,25; textus bonae notae; insunt scholl saec. XI. Samuel Gerlachius pastor Thermiferinus (filius [?] Stephani Gerlach. qui codicem „a Graecis" in Europam pertulit; cf Gerlach. *Tagebuch einer Mission nach Constantinopel*, Francofurti 1674) a. 1626 Matthiae

Berneckero (et. Berneggero) prof. Argentoratensi dono dedit, item vidua Berneggeri a. 1640 Ioh. Henr. Boeclero prof. Argentorat. Blanchin. perl, *Ev. quadr.* 2, 2, p. 591 et facs 1, 2, p. 532, tab. 3. Birch. per omnia accurate examinavit. Scholz. locc sell cont. In Tischendorf. *N. T.* ed. 7 crit. mai. ex errore est Paul 248. V. cl. Gebhardt. a. 1882 perl, cf *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1889, coll. 569—571. Scr. ex errore bis numerat, 78 et 201. Vidi 3 Apr 1886.

79. (P 90) Romae Vat. Urbin. 3.
saec. XI, 19.2×13.9, membr, foll. 161, col. 1, ll. 30; prol in unum conlecti sub init tomi, lect, syn, men: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Birch. et Scholz. perl. Vidi 5 Apr 1886.

80. (P 91 Ap 42) Romae Vat. Pii II 50.
saec. XII, 16.8×13, membr, foll. 327, col. 1, ll. 21.22; prol, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc*; plurimae correctiones et additamenta m ser; fol. 7 in catalogo librorum erasit m rec Heb ante 1 Tim; sub init saec. XI nonnulla de apostolis. Erat e Pii II (Aeneae Silvii a. 1458—1464) codicibus Graecis, quos in bibliotheca s. Silvestri de Urbe diu servatos Clemens XI in bibliothecam Vat. transtulit. Birch. „per omnia diligenter bis" cont; item Scholz. locc sell. Duchesnius (cf Evv 158) perl. Vidi 5 Apr 1886.

81. Romae Barberin. VI. 21.
saec. XIV (al. XI), 35×27.3, membr, foll. 295, coll. 2, ll. 32; prol et capp-t in Act, hic illic capp et titl: *Act Cath* cum comm. Birch. cursim inspexit. Ex incuria Scr. non nisi caput unum Act inesse dicit. Vidi 15 Apr 1886.

82. (Evv 180 P 92 Ap 44) Romae Propag. L. VI. 19: *Act Cath.*

83. (P 93 Ap 99) Neapoli bibl. nationalis II. Aa. 7.
saec. XII (al. X vel XI), 26.5×18.6, membr, foll. 123, coll. 2, ll. 37, στίχων numeri in mg notantur; prol, capp-t, tabulae multae: *Act Cath Paul* (Heb Tim) *Apoc* (mut post Apoc 3?); 1 Ioh 5,7 in mg habet. Textum olim cum codice Pamphili Caesareae conlatum esse profitetur. Evagrius scripsit. Birch. et Scholz. *Bib.-kr. Reise*, p. 136 seq. locc sell cont. Nescio quis in usum Burgonii cont. Vidi 24 Apr 1886.

84. (P 94) Florent. Laurent. IV. 1.
saec. X, 32.6×25.6, membr, foll. 244, col. 1, ll. 21 etc comm 51; prol, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum comm uberr Oec; deest Heb 13,21—25. Birch. et Scholz. locc sell cont. Facs ap. Biscionium, *Bibliothecae Mediceo-Laurentianae catalogus*, Florentiae a. 1752, vol. 2, 2. Vidi 16 Mart 1886.

85. (P 95) Florent. Laurent. IV. 5.
saec. XIII vel XIV, 31.1×25.2, chart, foll. 285, col. 1, ll. 31; prol, syn: *Act Paul* (Rom Heb Col 1.2 Th Tit 1.2 Cor 1.2 Tim Eph

Phm Gal Phil) cum comm Thphyl. Birch. et Scholz. locc sell cont. Vidi 15 Mart 1886.

86. (P 96 Ap 75) Florent. Laurent. IV. 30.
saec. X (al. XI), 19×14.1, membr, foll. 377, col. 1, ll. 18, optime exaratus; prol, capp-t, capp, lect, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* fol. ult Apoc saec. XVI. Birch. et Scholz. locc sell cont; Propter Birchii errorem (IV, 20 pro 30) Scholz. hunc codicem iterum num. 147 designavit. Facs ap. Biscion. 2,70. Vidi 15 Mart 1886.

87. (P 97) Florent. Laurent. IV. 29.
saec. X, 26×19.5, membr, foll. 294, col. 1, ll. 19; optime exaratus; prol, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum scholl brevv; epp habent interpr Lat inter lin saec. XII. Birch. et Scholz. locc sell cont. Facs ap. Biscion. 2,66. Vidi 15 Mart 1886.

88. (P 98) Florent. Laurent. IV. 31.
saec. XI, 17.5×14.1, membr, foll. 276, col. 1, ll. 24; prol, capp-t, capp, lect, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb); fin Tit deest. Birch. et Scholz. locc sell cont. Facs ap. Biscion. 2,72. Vidi 15 Mart 1886.

89. (P 99 Ap 45) Florent. Laurent. IV. 32.
a. 1092, 12.6×8.8, membr, foll. 276, col. 1, ll. 27; prol, capp-t, capp, titl, lect, init, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* inest Ps-Doroth de 12 et 70. Concursu et sumptibus Iohannis Tzutzunae mon. et presb. (cf Ac 25) et Cales monachae matris eius exaratus. Birch. et Scholz. locc sell cont. Facs ap. Biscion. 2,73. Gardthausen. ex incuria etiam a. 992 adscripsit, *Gr. Pal.* p. 345, cf p. 347.

90. (Evv 197) Florent. Laurent. VIII. 14: *Iac* 2,10—4,15 cum comm.

91. (Evv 201 P 104 Ap 94) Londin. mus. Brit. Add. 11837: *Act Cath.*

92. (Evv 204 P 105) Bonon. bibl. univ. 2775: *Act Cath.*

93. (Evv 205 P 106 Ap 88) Venet. Marc. 5: *Act Cath.* Rinck. cont.

94. [(Evv 206 P 107 Ap 109): Venet. Marc. 6: *Act Cath.*] Rinck. cont.

95. (Evv 209 P 108 Ap 46): Venet. Marc. 10: *Act Cath.* Rinck. cont.

96. (P 109) Venet. Marc. 11.
saec. XIII vel XIV (al. XI), 28.7×24, membr, foll. 302, coll. 3 Gr Lat Arab: *Act Cath Paul* (Heb Tim) cum versione duplici Lat et Arab; desunt Act 1,1—12 25,21—26,18 Phm; textus haud malae notae et iudice Scholzio qualis in Act 142. Olim monasterii s. Michaelis de Troyna in Sicilia. Birch. et Rinck. cont. Vidi 6 Mart 1886.

97. (P 241) Guelferbytanus 104.2. Gud.
saec. XII, 18.5×13.7, membr, foll. 226, col. 1, ll. 27: *Act Cath Paul* cum schol in mg; deest Act 16,39—17,18; insunt preces et dialogi. Theodoretus quidam, in catechumenorum in monasterio Laurae in Atho monte bibliotheca deposuit. Olim Langeri bibliothecae Guelf. praefecti, qui conlationem cum Grsb. communicavit (Grsb. est 98).

98. (P 113 Apl 82) Dresd. reg. A. 104.
saec. XI, 30×22, membr, foll. 186, coll. 2, ll. 40; prol et capp-t in C et P: *Apl Cath Paul Apl;* codici biblico quem Matthaeius *a* designat, foll. 37—121 Cath Paul cum lectt varr et scholiis, praemittuntur (a^1 Matthaeii) foll. 1—37 lectiones ex Act (errat Matthaeius ubi asseverat nullum deesse versum) cum lectt varr et scholiis et subiunguntur (a^3 Matthaeii) foll. 121—186 menologium ex Apl sine scholiis; etsi lectiones illae ex actibus Apl potius quam Act sunt, nihilominus hodie numerum in Act non respuo. Olim Ieremiae patriarchae in monasterio Stauronicetae in monte Atho. Erat Matthaeii, qui a. 1788 cum Apoc 90 vendidit. Textus huius codicis in primis usus est Matthaeius in Act et Epp, cf eius *Act*, p. xii. xiii. xvii, *Rom*, p. xv. xvi. 264. 265, *Cath*, p. xxviii —xxx cum facs. Scholz. bis numeravit, 98 ut Moscuensem, 107 (P 237) ut Dresdensem. Tregelles Dresdae perl. Vidi a. 1880 et posthac percepi Matthaeii esse codicem, id quod bibliothecarius ex actis emptionis a. 1788 confirmavit.

99. (P 114) Moscuae Synodi 5; foll. 1—111.
a. 1345 (1445?), in fol, chart, foll. 111 (464), col. 1, indiligenter scriptus; prol, arg, capp-t, syn, men: *Act Cath Paul* (Phm Heb); textu haud vulgaris indolis; insunt peregrinationes et martyrium Pauli; foll. 112—407 patristica; foll. 408—464 paterici pars (cf Leon. Allatius, *De libris ecclesiasticis Graecorum*, Paris. 1644, p. 53, Hamburgi 1712, p. 39). Scriptus manu *μετροπολίτου πέργης καὶ ἀτταλείας θεογνώστου, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου τῆς κενῆς δευτέρας παμφυλίας. ἐν ἀττάλου τῆ μητροπόλει ἀμβλυωπῶν.* Anno 1547 dono dedit *ἀρχιερεὺς νεῖλος* monasterio Iberorum in monte Atho. Matthaei. cont (c), *Thess*, p. 183, *Cath*, p. xxvi, *Act*, p. xi, facss *Cor* et *Heb*. Facs habet Sabas, p. 18.

100. (P 115) Moscuae Synodi 334.
saec. XI, in 4, membr, foll. 386, col. 1; prol, capp-t, (syn m rec): *Act Cath Paul* (Rom Hebr Col 1.2 Thess Phil 1.2 Tim Tit Phm Eph Gal 1.2 Cor); textu haud vulgaris indolis; m rec *ἀναγν* continuo numeravit ita ut ultima in 2 Cor 365ta sit. Matthaei. cont (d) *Rom*, p. 270—273, *Cath*, p. xxv seq, facs *Act*.

101. (Paul 116) Moscuae Synodi 333.
saec. XIII, in 4, chart, foll. 240, col. 1, mann duabus; prol, mart Pauli, capp-t, syn: *Act* cum scholiis nonnullis *Cath Paul* (Phm Hebr). Matthaei. cont (f), *Thess*, p. 185. 186, *Cath*, p. xxv, facs *Act*.

102. (P 117) hodie K $^{\text{cath paul}}$, cf supra, p. 415 seq. Hunc numerum WH *Intr. App.* p. 4, codici Evv 489 Ac 195 P 252 adsignaverunt.

103. [P 118] Moscuae Synodi 193.
saec. XII, in fol, membr, foll. 236; prol, mart et itin Pauli, capp-t: scholia in A C P cum fragmentis textus, quae in Act pessime interpolata

sunt ex lectionariis; numero ad Paul non dignus, numero ad Act inde minus indignus quia m rec Act 1,1—9,12 in mg scripsit. Olim monasterii Iberorum in monte Atho. Matthaei. cont (h), *Rom*, p. 269 seq, *Act*, p. xvi, *Cath*, p. xxvii.

104. (Evv 241 P 120 Ap 47) Dresdae reg. A. 172: *Act Cath.*

105. (Evv 242 P 121 Ap 48) Moscuae Synodi 380: *Act Cath.* Multa bonae notae habet.

106. (P 122) Moscuae Synodi 328.
saec. XI, in 4, membr, foll. 228, col. 1; prol, capp-t, lect, syn, men: *Act Cath Paul* (Phm Heb), item Psalmi cum odis; insunt liturgica nonnulla. Olim Batopedii in monte Atho. Matthaei. cont (m), *Thess*, p. 181 seq, *Act*, p. xii, *Cath*, p. xxiv, facs *Rom.*

107. Vacat. Cf Act 98.

108. (Evv 226 P 228) Escurial. X. IV. 17: *Act Cath.*

109. (Evv 228 P 229) Escurial. X. IV. 12: *Act Cath* (?).

110—192 inseruit Scholz.; 115.133.160 totos cont, max. ex parte 120—123.126.127.131.137.161—163.174, ad locc sell nonnullos alios.

110. Vacat. Scholzio fuit Evv 441 P 122 liber impressus. WH *Intr.* numerum 110 codici nostro 214 adsignaverunt.

111. (Evv 440 P 221) Cantabrig. univ. Mm. 6.9: *Act Cath.*

112. h. (P 179) Mutinae Estensis II. G. 3.
saec. IX vel X, 33.3×22.8, membr, foll. ?, col. 1, ll. 30; prol, Euthalii apparatus plenus: *Cath Paul* (Phm Heb). Est pars codicis H^{act} minusculis litteris scripta, cf supra, p. 415. Scholz. cont. Tisch. laudat signo h. Vidi 13 Mart 1886. Scholzii 112 est Act 9. WH *Intr. App.* p. 4, num. 112 codici nostro 216 adsignaverunt.

113. (Evv 18 P 132 Ap 51) Paris. nat. Gr. 47: *Act Cath.* Scholz. Act integre cont, reliqua cursim. Reichius Act 113.114.117.127 Paul 139. 140.153 cont (cf supra, p. 268).

114. (P 134) Paris. nat. Gr. 57.
saec. XI (al. XIII), 29.7×22.3, membr, foll. 231, coll. 2, ll. 24; capp, titl, lect, syn, men, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) cum lectt varr et scholiis; insunt etiam Eccl Sap-Sol Cant Prov 1,1—28,8; habet lectt haud vulgares. Scholz. cursim cont, item Reichius. Martin. p. 112. Vidi 28 Feb 1885.

115. (P 135) Paris. nat. Gr. 58.
saec. XI (al. XIII), 25.6×19.8, membr, foll. 174, col. 1, ll. 28.27; prol, capp-t, subscr, *στίχ* in Paul: *Act Cath Paul* [Phm Heb]; desunt Act 1,1—14,26 1 Thess 5,17—28 2 Thess 1,12—3,4 1 Tim 1,1—24 2,15 —3,3 2 Tim 2,21—4,22 Tit 2,15—3,15 Phm Heb; hic illic scholia brevv in mg. Scholz. totum cont. Martin. p. 113. Vidi 30 Maii 1885.

116. (P 136 Ap 53) Paris. nat. Gr. 59.
saec. XV, 28×18.2, chart, foll. 331, col. 1, ll. 21; prol, capp-t, capp Latt, lect, subscr ad Paul, *ἀναγν κεφ μαρτ* ad Rom — Col: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum lectt varr in mg. Geo. Hermonymus scripsit. Olim Claromontanus (?). Erat Tellerii 1. Scholz. perl. Martin. p. 113. Vidi 20 Mart 1885.

117. (Evv 263 P 137) Paris. nat. Gr. 61: *Act Cath.* Reichius cont.

118. (P 138 Ap 55) Paris. nat. Gr. 101.
saec. XIII, 22.7×15.8, chart, foll. 200, col. 1, ll. 28; prol, itin Paul, capp-t, capp, (non titl), lect, *ἀναγν* continuo numerata A C P, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb); deest Act 19,18—22,17; scholia pauca in Act, multa in Paul, pauca in Apoc; inest encomium Pauli e Chrysostomi scriptis a Theodoro Magistro consarcinatum. Scholz. locc sell cont. Martin. p. 114. Vidi 28 Iul 1885.

119. (P 139 Ap 56) Paris. nat. Gr. 102 A.
saec. XIII vel XIV (al. X), 23.5×17, membr, foll. 229, col. 1, ll. 26.25; prol, lect, init, *ἀναγν*, men, subscr, *στίχ: Act Paul* (Phm Heb) *Cath Apoc;* deest 2 Cor 1,8—2,4. Scholz. locc sell cont, item Reichius Paul. Martin. p. 114. Vidi 4 Aug 1885.

120. (P 141) Paris. nat. Gr. 103 A.
saec. XIII (Omont. XII, al. XI), 24.5×16.8, membr, foll. 243, col. 1, ll. 22; prol (Euth et Theodoreti), capp-t, lect, *ἀναγν* continuo A C P numeratae, subscr, *στίχ* passim: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* lectt habet haud vulgares; desunt Act 1,1—21,20 (m ser suppl Act 5,38—6,7 7,6—16 7,32—10,25) 28,23—31 Rom 1,1—2,25 10,17—14,22 1 Cor 6,19—7,12 8,8—9,19 Eph 4,14—25 Phil 1,6—4,23 Col 1 Thess 1,1—4,1 5,26—28 2 Thess 1,1—10 2 Tim 2,5—19 Tit 3,2—15 Phm Iac 2,23—3,8 4,2—14 5,20 fin 1 Ioh 2,11—3,3 3,24—5,14 2 Ioh 3 Ioh 11—15 Iud. Scholz. max part cont. Martin. p. 115. Vidi 7 Aug 1885.

121. (P 142) Paris. nat. Gr. 104.
saec. XIII, 18.5×12.9, chart, foll. 257, col. 1, ll. 24.23; prol, capp-t, titl, lect, (*ἀναγν?*), syn, men, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb); m ser suppl Act 1,1—5,20 10,23—35 13,4—16 Heb 8,13—10,7; desunt Tit Phm Heb 1,1—5,2. Olim Thuani erat (Iac. Aug. Thuanus † 1617, filius Franc. Aug. Th. † 1642) deinde Colbert. Scholz. max part cont. Martin. p. 115. Vidi 8 Aug 1885.

122. (P 143) Paris. nat. Gr. 105.
saec. X (al. XI), 20.8×16, membr, foll. 248, col. 1, ll. 17; prol, mart Pauli, capp, titl, *μαρτ*, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* nonnisi fragmenta haec: Act 13,48—15,22 15,29—16,36 17,4—18,26 20,16—28,17 1 Pet 2,20—3,2 3,17—1 Ioh 3,5 3,21—5,9 2 Ioh 8—3 Ioh 10 Iud 7—Rom 4,16 4,24—7,9 7,18—1 Cor 1,28 2,13—8,1 9,6—14,2

14,10—Gal 1,10 2,4—Eph 1,18 1 Tim 1,14—5,5. Scholz. max part cont. Martin. p. 116. Vidi 18 Aug 1885.

123. (P 144) Paris. nat. Gr. 106 A.
saec. XIV (Omont. XIII), 22.1×15.8, chart, foll. 276, col. 1, ll. 29.30; prol, itin Pauli, capp-t, *μαρτ*-t, capp, titl, *μαρτ*, lect, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb); deest 1 Pe 1,9—2,7; insunt scholia et hymni. Scholz. max part cont. Martin. p. 117. Vidi 20 Aug 1885.

124. (Evv 296 P 149 Ap 57) Paris. nat. Gr. 123.124: *Act Cath.*

125. (P 150) Paris. nat. Gr. 125.
saec. XIV, 16.8×12.4, membr, foll. 394, col. 1, ll. 16; prol, lect, *ἀναγν*, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb). CPoli Parisios translatus. Scholz. cursim cont. Martin. p. 117. Vidi 29 Aug 1885.

126. (P 153) Paris. nat. Gr. 216.
saec. X, 33.4×24, membr, foll. 333, coll. 2, ll. 21; prol, capp-t, capp, titl, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) cum catena. Olim Mediceus. Scholz. max part cont. Cramer. catena in 2 Cor usus est, vol. 5 (a. 1841), p. iv. Cf Reichius, p. 37—40. Martin. p. 118—121 cum facs. Vidi 7 Nov 1885.

127. (P 154) Paris. nat. Gr. 217.
saec. XI, 33.2×25.6, membr, foll. 373, col. 1, ll. 28.33; prol, capp-t, subscr, *στίχ: Act Cath* cum scholiis in mg *Paul* (Eph Heb Phil) cum comm Theodoreti; deest Phm 7—25. Scholz. max part cont. Reichius cont, p. 40 seq. Martin. p. 121. Vidi 7 Nov 1885.

128. (P 155) Paris. nat. Gr. 218.
saec. XI, 32×24.8, membr, foll. 317, col. 1, ll. 37; *Act Paul* (Phm Heb) *Cath* cum cat. Martin. p. 122. Vidi 7 Nov 1885.

129. (P 156) Paris. nat. Gr. 220.
saec. XIV (al. XIII), 29.4×20.7, membr, foll. 388, coll. 2, ll. 41 etc: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath* cum cat. Scholz. cursim cont. Martin. p. 122. Vidi 7 Nov 1885.

130. Paris. nat. Gr. 221.
saec. XII, 28.4×21.9, membr, foll. 177, col. 1, ll. 14 etc comm 41 etc: *Act Cath* cum comm; desunt Act 20,38—22,3 2 Pe 1,14—3,18 1 Ioh 4,11—Iud 8. Ex Oriente Parisios perlatus. Scholz. locc sell cont. Martin. p. 122. Vidi 7 Nov 1885.

131. [(P 158) Paris. nat. Gr. 223: numero in Act non dignus; cf P 158.]

132. (Evv 330 P 131) Petrop. caes. Muralt. 101: *Act Cath.*

133. (P 166) Taurin. universitatis C. VI. 19.
saec. XII (al. XIII), 20.4×14.6, membr, foll. 295, col. 1, ll. 24; prol, pict: *Act Cath Paul* (Heb Tim); m ser suppl Act 1,1—8 Rom 1,1—11. Scholz. cont. Hort. perl et Cath bonae notae esse observavit. Vidi 9 Feb 1886.

134. (P 167) Taurin. univ. B. V. 19.
saec. XII vel XIII, 21.1×15, membr, foll. 370, col. 1, ll. 19: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* deest Act 1,1—2,47. Scholz. locc sell cont. Vidi 8 Feb 1886.

135. (Evv 339 P 170 Ap 83) Taurin. univ. B. V. 8: *Act Cath.* Hort. Cath perl.

136. (P 169) Taurin. univ. C. V. 1.
saec. XII vel XIII, 23.7×17.3, membr, foll. 174, col. 1, ll. 27; prol, capp-t, lect, init, syn: *Act Cath Paul* (Phm Heb); deest Heb 13,(24)25; inest Ps-Doroth de 12 et 70. Vidi 9 Feb 1886.

137. (P 176) Mediolani Ambros. E. 97 sup.
saec. XIII (XI?), 25.6×18.8, membr, foll. 276, col. 1, ll. 23; prol, (m ser itin et mart Paul), lect, init, *ἀναγν*, (m ser syn, men, liturgica), subscr, *στίχ: Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* deest Iud 3—25; plurima bonae notae praesertim (Act) e textu occidentali habet, cf WH *Intr.* § 212. Corcyrae emptus. Scholz. plurima cont. Vidi 16 Feb 1886.

138. (P 173) Mediolani Ambros. E. 102 sup.
saec. XV (al. XIV), 24.8×17.1, chart, foll. 202, col. 1, ll. 19: *Paul* (Phm Heb) *Cath* [non Act]. Olim I. V. Pinelli. Scholz. cursim cont. Vidi 16 Feb 1886.

139. (P 174 Ap 156) Mediolani Ambros. H. 104 sup.
a. 1434, 29.3×22, chart, foll. 164, coll. 2, ll. 31; prol, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc.* Manu Athanasii *τοῦ ἐξεδαχτίλου* iubente Iohanne exaratus. Emptus Patavii a. 1603. Vidi 17 Feb 1886.

140. (P 215 Ap 74) Venet. Marc. 546.
saec. XI, 30.5×24.5, membr, foll. 268, col. 1, ll. 21; prol, itin et mart Pauli, *στίχ;* Euth (non omnia): *Act Paul* (Phm Heb) *Cath Apoc;* Ac habet scholia nonnulla, P C uberrima, Ap comm Andr; manus duae seriores suppl Act 1,8—19,12 Gal 2,21—1Tim 4,10. Erat a. 1481 Neophyti metropolitae Ephesi. Emptus „Gallicio" a. 1624 teste bibliothecario. Vidi 25 Feb 1886.

141. (Evv 189 P 239) Florent. Laurent. VI. 27: *Act Cath.*

142. (P 178) Mutinae bibl. Estensis III. B. 17.
saec. XII, 18×13.8, membr, foll.?, col. 1, ll. 22; prol, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb); vide ad Act 96. Scholz. locc sell cont. Vidi 13 Mart 1886.

143. (Evv 832) Florent. Laurent. VI. 5: *Cath;* deest Iud 4—25.

144. (Evv 363 P 180) Florent. Laurent. VI. 13: *Act Cath.*

145. (Evv 365 P 181) Florent. Laurent. VI. 36: *Act Cath.*

146. (Evv 367 P 182 Ap 23) Florent. Laurent. Convent. Soppr. 53: *Act Cath.*

147. Vacat; cf Act 86.

148. (P 184) Florent. Laurent. Convent. Soppr. 191.
a. 984, 33.9×24, membr, foll. 342, col. 1, ll. 15 etc comm 46; prol, capp, titl: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum comm. Manu Theophylacti presbyteri *καὶ νομικοῦ δι(δασκάλου?)*. Olim „Badia" 2574. Facs Mtf. *Pal. Gr.* p. 282, num. 6. Vidi 17 Mart 1886.

149. (P 349 Ap 180) Florent. Laurent. Conv. Soppr. 150.
saec. XII (al. XIII), 18.6×13.3, membr, foll. 144, coll. 2, ll. 32, omnia compendiis scripta; subscr, *στίχ: Cath Apoc Paul* (Phm Hebr) Gr-Lat; Graece abest 1Ioh 5,7.8, Latine 7 post 8 ponitur. Olim s. Marci de Florent. ord. Praed. (Camaldoli 176). Vidi 18 Mart 1886.

150. (Evv 368 P 230 Ap 84) Florent. Riccardi. 84: *1.2.3 Ioh.*

151. (Evv 386 P 199 Ap 70) Romae Vat. Ottob. 66: *Act Cath.*

152. (Evv 442 P 223): delendus.

153. (Evv 444 P 240) Londin. mus. Brit. Harl. 5796: *Act Cath.*

154. (P 187) Romae Vat. Gr. 1270.
saec. XIV (al. XV), 22.2×16.5, membr, foll. 164, col. 1, ll. 36; prol, capp-t, lect: *Act Cath Rom 1Cor* 1,1—15,45 cum comm; in catalogo epistularum ante Paul invenitur ordo Heb Tim. Scholz. locc sell cont. Vidi 30 Mart 1886.

155. (P 188) Romae Vat. Gr. 1430.
saec. XII, 35.9×28.5, membr, foll. 270, col. 1, ll. 20; prol: *Paul* (Phm Heb) *Cath* cum comm al manu; foll. 1. 231 (alia?) saec. XIV. Scholz. locc sell cont. Vidi 30 Mart 1886.

156. (P 190) Romae Vat. Gr. 1650.
a. 1037 (sic), 34.6×27.2, membr, foll. 187, coll. 2, ll. 43; prol, capp-t, *μαρτ*-t, capp, titl, *μαρτ*, lect, subscr, *στίχ* (etiam in mg), vers, (Euth uberr): *Act Cath Paul* (Heb Tim); deest Act 1,1—5,4. Manu Theodori clerici Siceliotis iubente Nicolao archiep. Calabriae in urbe Rhegii scriptus. Olim in monasterio Cryptoferratense. Cf Scholz. *Bib.-kr. Reise*, p. 99 sq. Zacagnius Euth cont, *Collect.* p. 402. Wtst. Grsb. Scholz. ex errore huic codici num. Paul 58 adsignaverunt, ut Vat. 165. Gebhardt. mense Maio 1882 perl. Vidi 31 Mart 1886.

157. (P 191) Romae Vat. Gr. 1714.
saec. XI vel XII, 21.8×17.2, membr, foll. 46, col. 1, ll. 25; prol, capp-t, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ:* „*Act* 18,14—19,9 24,11—26,23 *Iac* 3,1—5,20 *3Ioh Rom* 6,22—8,32 11,31—15,23 *1Cor* 1,1—3,12"; non excussi. Scholz. locc sell cont. Vidi 31 Mart 1886.

158. (P 192) Romae Vat. Gr. 1761.
saec. XI, 24×18, membr, foll. 481, col. 1, ll. 21; prol dupl, capp-t, capp, titl, (lect, init m ser): *Act Cath Paul* (Phm Heb); f. 481 fin Heb saec. XVI. Scholz. locc sell cont. Ex hoc codice Maius codicis B lacunas in editione sua supplevit, cf supra, p. 364. Vidi 31 Mart 1886.

159. Romae Vat. Gr. 1968.
saec. X (al. XI), 15.9×10.6, membr, foll. 84, col. 1, ll. 22; prol, capp-t, capp, titl, lect, (liturg m ser), subscr: *Act Iac 1Pe;* desunt Act 1,1—5,29 6,14—7,11. Olim Basilian. 7. Scholz. cursim cont. Vidi 2 Apr 1886.

160. (P 193 Ap 24) Romae Vat. Gr. 2062.
saec. X (al. XI), 27.2×20.4, membr, foll. 187 N. T. (item circ. foll. 100 rei theologicae), col. 1, ll. 26; capp, titl, subscr, *στίχ: Act Apoc Cath Paul* (Phm Heb) cum scholiis; desunt Act 1,1—28,19 Heb 3,12—13,25. Cf Blanchin. *Ev. quadr.* 1,2, p. 522 sq et facs. Olim Basilian. 101. Scholz. totum cont. Vidi 2 Apr 1886.

161. (P 198 Ap 69) Romae Vat. Ottob. 258.
saec. XIV (al. XIII), 24.7×18.7, chart, foll. 216, coll. 2, ll. 32; prol, subscr: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc* Gr-Lat (Lat columnam exteriorem habet); desunt Act 1,1—2,27 Apoc 18,22—22,21. Scholz. max part cont. Vidi 6 Apr 1886.

162. (P 200) Romae Vat. Ottob. 298.
saec. XIV (al. XV), 17.1×12.1, membr, foll. 265, coll. 2, ll. 27; *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum versione Vulgata ad quam textus Graecus passim accommodatus est; saepissime transposita sunt vocabula; quod ad versus et syllabarum divisionem attinet Graeca textum Latinum sequuntur. Codex famam quandam inde lucratus est quod (fol. 105 v) notissimam istam interpolationem in locum 1 Ioh 5,7.8 habet nisi fallor iam ipso in codice scribendo ex Latinis versam. Scholz. max part cont. Burgessio episc. curante a. 1829 facs loci illius in usum cardinalis Wisemanni confectum apud Hornium exstat, *Introduction to the holy scriptures*, Lond. ed. 11 (a. 1863), vol. 4, p. 217. Vidi 6 Apr 1886.

163. (P 201) Romae Vat. Ottob. 325.
saec. XIV, 19.3×12.6, chart, foll. 215, col. 1, ll. 26; prol, capp-t: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Scholz. max part cont. Vidi 6 Apr 1886.

164. (Evv 390 P 203 Ap 71) Romae Vat. Ottob. 381: *Act Cath.*

165. Romae Vat. Ottob. 417.
saec. XVI (al. XIV), 21.4×14.7, chart, foll. 339, col. 1, ll. 21; foll. 49—72 *Cath;* ordo est Iac 1.2 Pet 1 Ioh Iud 2.3 Ioh; foll. 17—48 videntur esse lectiones ex Paul; insunt varia s. Ephraemi et aliorum patrum. Scholz. locc sell cont. Vidi 7 Apr 1886.

166. (P 204 Ap 22) Romae Vallicellian. B. 86.
saec. XII et XIII et XIV, 17.6×12.4, membr, foll. 258, col. 1, ll. 26.25; prol, capp, titl, *μαρτ*, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Heb Tim) *Apoc;* — sive ut accuratius loquar: fol. praef saec. XVI Act 1,1—13; foll. 1—103: saec. XII: Act—Iud 24; foll. 104—191 saec. XIII: Iud 24—Col; foll. 192—228 saec. XII: 1 Thess—Phm; foll. 229—254 saec. XIV:

Apoc cum scholiis. Quae saec. XII sunt, scripsit Georgius Eliae filius; quae saec. XIII, Ioachim hieromonachus. Olim congregationis oratorii de urbe ex libris Achillis Statii qui bibliothecam Vallicellianam fundavit. Cf Blanchin. (ut Act 160) p. 535—538, et facs p. 527. Scholz. locc sell cont. Gebhardt. a. 1882 perl. Vidi 25 Mart 1886.

167. (Evv 393 P 185) Romae Vallicellian. E. 22: *Act Cath.*

168. (P 205) Romae Vallicellian. F. 13.
saec. XIV, 23.7×16.3, chart, foll. 204, col. 1, ll. 40; prol, *μαρτ*, *ἀναγν*, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) et prol in Apoc; deest Act 1,1—7,23. Scholz. locc sell cont. Gebhardt. a. 1882 perl. Vidi 28 Mart 1886.

169. (P 206) Romae Chisianus R. V. 29.
a. 1394, 29.3×21.9, membr, foll. 248, col. 1, ll. 21; prol, capp, lect, init, *ἀναγν*, syn, men, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb). Manu Ioasaphi *ἀπὸ τῆσ ἁγίασ μονῆσ τῶν ὁδηγῶν* CPoli; syn et men scripsit Iohannes eodem scripturae genere usus. Scholz. locc sell cont. Gebhardt. a. 1882 perl. Vidi 15 Apr 1886.

170. (Evv 394 P 186) Romae Vallicellian. F. 17: *Act Cath.*

171. (P 209) } Olim Romae collegii Romani, uterque saec. XVI, in
172. (P 210) } fol, chart: *Act Cath Paul.* Scholz. locc sell cont. Latebant anno 1886.

173. (P 211) Neapoli nation. II. Aa. 8.
saec. XI, 22.3×17.2, membr, foll. 245, col. 1, ll. 22; prol, capp-t, capp, titl, lect, *ἀναγν*, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb); mut; fin Heb saec. XVI. Scholz. locc sell cont. Tregelles. hoc numero lectt quasdam marginales ex Act 83 haustas significari putabat. Vidi 24 Apr 1886.

174. (P 212) Neapoli nation. II. Aa. 9.
saec. XV vel XVI, 21.8×14.2, chart, foll. 208, col. 1, ll. 27; prol, capp-t, lect, init, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb). Manu Nicolai presbyteri. Scholz. max part cont. Vidi 24 Apr 1886.

175. (P 216) Messinae universitatis 104.
saec. XII, 29.5×22.8, membr, foll. 241, coll. 2, ll. 25, *στίχ* in mg numer; prol, capp-t, *μαρτ*-t, *μαρτ*, lect, men, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb). In Calabria exaratus. Münter. perl, cf Birch. *Varr lectt... Evv*, Hauniae 1801, p. xciv sq. Vidi 3 Apr 1886.

176. (Evv 421 P 218) Olim Syracusanus: *Act Cath.* Latet.

177. (Evv 122 P 219) Lugdun. Batav. bibl. publ. Gr. 74 A: *Act Cath.*

178. (P 242 Ap 87) Cheltenhamensis 1461.
saec. XIV et XV (al. XI vel XII), 24.5×16.8, membr, foll. circ. 227, col. 1, ll. 24—30, manibus tribus exaratus; prol, capp-t in Paul, capp, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* desunt Act 1,1—4,24 5,2—16 6,2—7,2 7,16—8,10 8,38—9,13

9,26—39 10,9—22 10,43—13,1 23,32—24,24 28,23—Iac1,5 3,6—4,16 2Pet3,10—1Ioh1,1 3,13—4,2 Iud16—25 Rom14,23 (ubi 16,25 additur)—15,14 1Cor3,15—15,23 2Cor10,14—11,19 13,5—13 Eph1,1—2,14 5,29—6,24 Col1,24—26 2,4—7 2Thess1,1—3,5 Heb9,3—10,29 Apoc14,4—14 21,12—22,21. Anno1693 erat in domo professa Parisiensi Societatis Iesu ex dono R. P. De la Chaire; cf infra p.736, Evl366. Fuit Claromontanus, deinde Meermani 118, deinde Phillipsii, hodie Fenwickii. Scrivener. a. 1856 Apoc (m) cont, item ceteros libros cursim, *Aug.* p. lxxvi sq. Vidi 2 Nov 1883.

179. (P128 Ap82) Monaci reg. Gr. 211.
saec. XI (Delitzsch. XIII), 27×21.2, membr, foll. 227, col. 1, ll. 25; Eus-t, prol, capp, titl, lect, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb); schol in Paul m ser; inest Ps-Doroth de 12 et 70. Olim Zomozerabi Bohemi. V. cl. Franciscus Delitzsch. Apoc cont, *Handschriftliche Funde* 2 (Lipsiae a. 1862), p. 45—48 cum facs. Vidi 24 Mart 1887.

180. (Evv431 P238) Olim Argentorati: *Act Cath;* bonae notae, cf WH *Intr.* § 212. Arendt. lectt varr in Act Cath Paul cum Scholzio communicavit. Periit a. 1870.

181. (Evv400 P220) Berol. reg. A. duodec. 10: *Act Cath.*

182. (P243) Patmius [Scr. 182=nobis 214].
saec. XII, in 8, membr: *Act Cath Paul.*

183—189. Bibliothecae monasteriorum Hierosolymitani sancti Sepulchri et sanctae Sabae et sanctae Crucis hodie in unum conlectae sunt in monasterio sancti Sepulchri. V. cl. Papadopulus Kerameus catalogum iam scripsit, mox spero sub auspiciis Patriarchae Nicodemi publici iuris faciet. Cf v. cl. I. Rendel. Harris. „The Library of the convent of the Holy Sepulchre at Jerusalem", *Haverford College Studies*, Haverfordiae in provincia Pennsylvania, 1889, num. 1, p. 1—17.

---

183. (P231) Hierosolymis s. Sepulchri 8. [Scr. 183=nobis 215.]
saec. XIV, in 8, membr: *Act Cath Paul.* Scholz. locc sell cont.

184. (P232 Ap85) Hierosolymis s. Sepulchri 9. [Scr. 184=nob. 216.]
saec. XIII, in 4, membr: *Act Cath Paul* cum comm, *Apoc* sine comm. Scholz. locc sell cont.

185. (P233) s. Sabae 1. [Scr. 185=nobis 217.]
saec. XI, in 12, membr: *Act Cath Paul.* Scholz. locc sell cont. Cf Scr. *Int.*[3] p. 552, adn. 1.

186. (Evv457 P234) s. Sabae 2: *Act Cath.* [Scr. 186=nobis 218.]

187. (Evv462 P235 Ap86) s. Sabae 10: *Act Cath.* [Scr. 187=nob. 194.]

188. (P236) s. Sabae 15. [Scr. 188=nobis 193.]
saec. XII, in 4, membr: *Act Cath Paul.* Scholz. locc sell cont.

189. (Evv 466 P 237 Ap 89) s. Sabae 20: *Act Cath.* [Scr. 189 = Act 91 ex incuria bis numeratus.]

190. (Evv 517 P 244 Ap 27) Oxonii aedis Christi, Wakii 34: *Act Cath.*

191. (P 245) Oxonii aedis Christi, Wakii 38.
saec. XI vel XII, 17.7×14, membr, foll. 306, col. 1, ll. 23; prol, capp-t, capp, titl, syn, men, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum scholiis. Olim s. Sabae. CPoli in Angliam a. 1731 delatus. Walkerus a. 1732 cont. Vidi 10 Apr 1886.

192. (P 246) Oxonii aedis Christi, Wakii 37.
saec. XI, 20.7×15.3, membr, foll. 237, col. 1, ll. 22—24; prol et capp-t in Cath, capp, lect, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt Act 21,6—23,31 1 Pet 5,10—14; saec. XIII vel XIV supplevit Michael quidam chartis Act 1,1—3,20 7,27—10,26 10,38—11,19 12,2—15,25; m al saec. XIII suppl Iac 1,1—16 membr; m al saec. XIII suppl Iud 18—25 Heb 13,20—25; cf supra, p. 397: $W^{f\ evv}$. Mangeius a. 1749 cont. Vidi Apr 1883.

Explicit Scholzii catalogus.

---

193. g^{scr}. (Evv 479 P 249) Wordsworthii: *Act Cath.* [Scr. 188.]

194. f^{scr}. (Evv 483 P 251) olim Pickeringii: *Act Cath.* [Scr. 187.]

195. k^{scr}. (Evv 489 P 252) Cantabr. coll. Trinitatis B. 10. 16: *Act Cath;* m ser suppl Act 7,48—60. [Scr. 224.]

196. (Evv 491 P 253) Londin. mus. Brit. Add. 11836: *Act Cath.* [Scr. 226.]

197. (Evv 496 P 254) Londin. mus. Brit. Add. 16184: *Act Cath.* [Scr. 227.]

198. (Evv 498 P 255 Ap 97) Londin. mus. Brit. Add. 17469: *Act Cath;* desunt Act 1,1—5,2 Iac 1,1—5,4 Iud. [Scr. 228.]

199. (Evv 506 P 256 Ap 26) Oxonii aedis Christi, Wakii 12: *Act Cath;* desunt Act 1,1—7,49 10,19—14,10 15,15—16,11 18,1—21,25 23,18—28,31 Iac 1,1—3,17. [Scr. 193.]

200. (Evv 522 P 257 Ap 98) Oxonii Bodl. Canon. Gr. 34: *Act Cath.* [Scr. 211.]

201. (Evv 536) Londin. Highgate Burd.-Coutts. II. 7: *Act;* deest Act 26,24—28,31. [Scr. 219.]

202. (Evv 547 P 258) Curzon. 71.6: *Act Cath.* [Scr. 215.]

203. Londin. mus. Brit. Add. 19392 a.
saec. XI, 24.5×19.6, membr, foll. 2, col. 1, ll. 17 comm 37—45: *Iac* 1,1—23. [Scr. 230.] Vidi 19 Iul 1883.

204. (P 260) Londin. mus. Brit. Add. 22734.
saec. XI, 29.8×23.4, membr, foll. 248, col. 1, ll. 20 etc comm 56 etc; prol, capp-t, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum comm Oec; desunt Act 4,15—32 (alia?) Eph 6,21—24 Heb 13,24.25. Olim

Ioh. Car. de Salviatis († 1553), deinde papae Pii VI. Vendidit v. cl. Lambros 26 Mart 1859. Vidi 21 Iul 1883.

205. (P 477 Ap 181) Londin. mus. Brit. Add. 28816. a. 1111, 29.8 × 21.2, membr, foll. 149, col. 1, ll. 32.33; prol, itin et mart Pauli, capp-t, capp, titl, *μαρτ*, lect, init, subscr, *στίχ*: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc;* desunt Rom 16,3—6 1 Cor 16,15—24; m ser suppl Eph 5,3—6,17; insunt nonnulla de synodis, nonnulla isagogica; notabile est huic codici etiam inesse nomen Euthalii ut *ἐπισκόπου σουλκῆσ* f. 1 r et f. 54 v (cf supra, p. 154 adn. fin, item Evv 506). Manu Andreae monachi exaratus *εἰσ τὸ ὄροσ τοῦ πατρὸσ κυρίου μοναχοῦ* [corrige apud Scr.] *μελετίου τῆσ μυοπόλεωσ ἐν τῇ μονῇ τοῦ σωτῆροσ*. Vendidit Ivor B. Guest. 11 Nov 1871. Facs *Pal. soc.* pars 1—8, tab. 84. [Scr. 232.] Vidi 4 Aug 1883. [Scr. 194.]

206. (Evv 582 P 262 Ap 103) Ferrarae univ. 187.188 NA. 7: *Act Cath.*

207. (Evv 592 P 263) Mediolan. Ambr. Z. 34 sup: *Act Cath.* [Scr. 197.]

208. (Evv 615 P 264) Hierosol. s. Sepulchri 40: *Act Cath.*

209. (Evv 619 P 265) Hierosol. s. Sepulchri 45: *Act* (*λέξεισ*?) *Cath.*

210. (Evv 623 P 266) s. Sabae 52: *Cath.*

211. (Evv 624 P 267) s. Sabae 53: *Cath.*

212. (Evv 625 P 268) s. Sabae 54: *Cath.*

213. (Evv 656 P 269) Berol. reg. Gr. octav. 9: *Act Cath.* [Scr. 252.]

214. $a^{scr.}$ (P 270) Londin. Lambeth. 1182. saec. XIII (Scr. XII), 26.3 × 17.5, chart, foll. 397, col. 1, ll. 20; prol, itin Pauli, capp-t, capp, lect, syn, men, liturgica, subscr: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* Act 1,1—12,3 13,5—15 (?) 2 Ioh—Iud saec. XIV; bonae notae Act 5.13.(27).69 similis. Ex insula quadam Graeca a Carlylio in Angliam delatus (cf Evv 470). Scr. cont(a), *Aug.* p. lv. WH num. 110 huic codici adsignaverunt. [Scr. 182.] Vidi 26 Iul 1883.

215. $b^{scr.}$ (P 271) Londin. Lambeth. 1183. a. 1358, 25.5 × 17.5, chart, foll. 236, col. 1, ll. 27, folia pauca bibliopegus invertit; prol, itin Pauli, capp-t, capp, titl, lect, init, syn, subscr: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* desunt 1 Cor 11,7—27 1 Tim 4,1—5,8; m ser multa correxit. Manu Theophanis (corrige apud Scr. *θ̄σ̄ ἅγιοσ*). Scr. cont (b), *Aug.* p. lvii. [Scr. 183.] Vidi 26 Iul 1883.

216. $c^{scr.}$ (P 272) Constantinop. patriar. Hierosol. saec. XV, in 4, chart: *Act Cath Paul;* deest Act 7,52—8,25; bonae notae codex Act 214 affinis. Postquam Carlylius in Angliam secum detulerat factus Lambethanus 1184 (cf Evv 470) denique a. 1817 CPolin restitutus rediit (cf Evv 487). Scr. edidit conlationem a W. Sandersonio a. 1804 in usum Carlylii factam (Lambeth. 1255, 10—14), *Aug.* p. lviii. WH num. 112 huic codici adsignaverunt. [Scr. 184.] Vidi Lambeth. 1255 26 Iul 1883.

217. $d^{scr.}$ (P 273) Londin. Lambeth. 1185.
saec. XV (Scr. „XIV?"), 21.1×14.8, chart, foll. 209, col. 1, ll. 26.22.24etc, manibus pluribus; prol, capp-t, capp, lect, init, men, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt Act 2,36—3,8 7,3—59 12,7—25 14,8—27 18,20—19,12 22,7—23,11 1Cor 8,12—9,18 2Cor 1,1—10 Eph 3,2—Phil 1,24 2Tim 4,12—Tit 1,6 Heb 7,19—9,12; man al iteravit 1Cor 5,11.12 2Cor 10,8—15. Carlylius in Angliam detulit. Scr. cont (d), *Aug.* p. lix. [Scr. 185.] Vidi 26 Iul 1883.

218. $e^{scr.}$ (P 274) Constantinop. patriarch. Hieros.
saec. XIV, in 4, chart: *Act Cath Paul.* Videtur fuisse Lambeth. 1181 (Scr. ipse incertus esse videtur quo ex codice e^{scr} fluxerit). In Angliam adlatus et iterum CPolin missus (cf Evv 487). Scr. edidit conlationem ad Act 1,1—27,12 a Ioh. Fentonio in usum Carlylii factam (Lambeth. 1255, 27—33). [Scr. 186.] Vidi Lambeth. 1255 26 Iul 1883.

f^{scr}: est Evv 483 Ac 194 P 251. g^{scr}: est Evv 479 Ac 193 P 249.
h^{scr}: est Evv 201 Ac 91 Ap 94.

219. $j^{scr.}$ Londin. mus. Brit. Burneii 48: vol. 2, foll. 230 r—244 v.
saec. XIV, 37.7×26.5, chart, foll. 15, col. 1, ll. 27 etc relicto spatio cui inscriberetur commentarius; prol, capp-t, capp, titl, lect, subscr, στίχ: *Cath* (inter quas Iud etiam: corrigendus Scr.); codex habet homil Chrys in Gal-Heb al manu. Scr. cont (j), *Aug.* p. lxiii. [Scr. 225.] Vidi 27 Apr 1883.

k^{scr}: est Evv 489 Ac 195 P 252. l^{scr}: est Ac 24 P 29.
m^{scr}: est Act 178 P 242 Ap 87. n^{scr}: est Ac 53 P 30.
o^{scr}: est Evv 440 Ac 211 P 221. p^{scr}: est Ac 61.

220. (P 275) Londin. mus. Brit. Add. 19388.
saec. XIV, 18.4×14.9, membr, foll. 94, col. 1, ll. 21; prol dupl, capp, titl, lect, subscr, vers, στίχ: *Paul* (Phm Heb) *Cath;* desunt Rom 1 Cor 2 Cor 1,1—11,25 Iac 4,4—5,4 1 Pet 3,15—Iud. Simonides iste vendidit a. 1853. Bloomfield. cont. [Eadem manu ac Evv 502 scriptus? Ita fieret saec. XII.] Vidi 17 Iul 1883.

221. (P 276) Oxonii Bodl. Canon. Gr. 110.
saec. X, 19×13.5, membr, foll. 379, col. 1, ll. 18; prol, capp-t, capp, titl, pict, subscr et στίχ in Paul: *Act Cath Paul* (Phm Heb); foll. 378.379 homil Cyr. Coxius cont (cf Evv 105). [Scr. 212.] Vidi Feb 1883.

222. (P 277) Oxonii Bodl. Misc. 118.
saec. XIII, 23.2×17, membr, foll. 149, col. 1, ll. 29.30; prol, itin et mart Paul, capp, titl, lect, syn, men, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt 2 Pet 2,15—3,18 3 Ioh; m ser suppl Rom 16,17—1 Cor 1,1—7. [Scr. 213.] Vidi 23 Feb 1883.

223. (P 278) Londin. Highgate Burdett.-Coutts. III. 1.
saec. XI vel XII, 28.7×21.8, membr, foll.359, col.1, ll.22; prol dupl, itin et mart Pauli, capp-t in Act, capp, titl, lect, syn, men, subscr: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* desunt 2Cor 1,1—3 Eph1,1—4 Heb1,1—6. Manu Antonii monachi τοῦ μαλεύκησ(?). [Scr. 220.] Vidi 18 Apr 1883.

224. (P 279) Londin. Burdett.-Coutts. III. 37.
saec. XIII (Scr. XII), 15.8×11.5, membr, foll.?, col.1, ll.20; lect, subscr, στίχ in Heb: *Act Cath Paul* (Phm Heb); Heb 10,15—11,7 suppl m rec chartis; textu haud vulgari. [Scr. 221.] Vidi 10 Iul 1883.

225. (P 280) Cheltenhamensis 7681.
a.1108 [sic], 31.2×22.8, membr, foll. 268, coll. 2, ll. 24; prol, itin et mart Pauli, ὑπόμνημα de Petro et Paulo, capp-t, (lect, init m ser), subscr, στίχ, pict: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Manu Callistri monachi. Anno 1554 erat Demetrii τοῦ ῥαδουκλάβου ἐκ τὰ βρανιανά. Olim Northii, deinde Phillippsii, hodie Fenwickii. [Scr.198.] Vidi 2 Nov 1883.

226. (P 281) Curzon. 79.14.
a. 1009, 26.2×20.5, membr, foll.?, col.1, ll.18—21; Ps-Doroth de 70 et 12; de patriarchatibus; subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb); deest Act 20,20—35. Ad fin: saec. XI, 25.5×18.9, membr, foll. 2, col. 1, ll.26: ex vita s. Sabae per Cyrillum Scythopolitanum, cf Ioh. Bapt. Cotelerius, *Eccl. Gr. mon.* vol.3 (Paris.1686), p.278—286. Curzon. in monasterio s. Sabae a. 1834 emit. [Scr. 216.] Vidi Iul 1883.

227. (P 282) Curzon. 80.15.
saec.XII, 27×21.8, membr, foll.?, col.1, ll.12—30 comm 39—45; prol, subscr, στίχ: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath* cum comm; m saec. XV suppl Act 14,2—17,22 2 Cor 5,13—6,6 8,22—9,6 Col1,1—9. Olim in monasterio Caracallae in monte Atho. [Scr. 217.] Vidi 21 Iul 1883.

228. (P 283) Curzon. 81.16.
saec. XIII, 33.9×22, membr, foll.?, coll. 2, ll. 31; prol, praed et mart Pauli, capp, titl, syn, men, subscr: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath.* Curzon. de monasterio Simopetrae a. 1837 in Angliam detulit. [Scr. 218.] Vidi 21 Iul 1883.

229. (P 248) Worliae in comitatu Somerset, Rosii.
saec. XIV, 19.6×14.3, membr, foll. 244, col. 1, ll. 22; capp-t, capp, titl, lect, syn, men, subscr, στίχ: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath.* Olim Woodhousii 13. [Scr. 223.] Vidi 3 Aug 1883.

230. Escurial. *P* [Miller. R]. III. 4.
saec. XIII, in 4, membr: *Act Cath;* mut sub fin; igne laesus. [Scr. 202.]

231. Escurial. *T.* III. 12.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 237; men: *Act Cath.* [Scr. 203.]

232. Escurial. *X.* III. 3.
saec. XII, in fol, membr; men: *Act* cum scholiis in mg. [Scr. 204.]

233. (P 473) Escurial. X. III. 10.
saec. XII, in fol, membr, foll. 137: *Act Paul.* [Scr. 205.]

234. Escurial. Σ [Miller. S]. I. 5.
saec. XVI, in fol, chart: *Cath* cum comm.?

235. (Ap 125) Escurial. Ψ. III. 6.
saec. XI, in 4, membr, foll. 265: *Act Cath Apoc.* [Scr. 207.]

236. (Ap 126) Escurial. Ψ. III. 18.
saec. X, in 4, membr, foll. 239: *Act Cath Apoc* cum scholiis in mg. [Scr. 208.]

237. (P 475) Escurial. Ω. IV. 22: foll. 1—64.
saec. XV, in 4, chart, foll. 64: *Act Paul.* Foll. 65—145 pleraque theologica praebent. [Scr. 209.]

238. (P 479) Mutinae bibl. Estensis II. A. 13.
saec. XV, 10.3×8.2, membr, foll.?, col. 1, ll. 20. 21; lect, init, syn, men: *Act Cath Rom* 1,1—5 [numero sub Paul indignus]. [Scr. 195.] Vidi 13 Mart 1886.

239. (P 476) Mutinae bibl. Estensis II. C. 4.
saec. XI vel XII, 24.5×18.2, membr, foll.?, coll. 2, ll. 26; prol, itin et mart Pauli, capp, titl, syn, subscr, στίχ, vers: *Act Cath Paul* (Phm Heb); insunt chronologica Hipp, et sub fin multa theologica. [Scr. 196.] Vidi 13 Mart 1886.

240—244. Nisi fallor sequitur Coxius librorum (Act Paul Cath) ordinem sibi usitatum.

---

240. (P 284) Cahirae patriarchae Alexandrini 8.
saec. XIV, in 4, chart: *Paul Cath.* Coxius perl (cf Evv 601).

241. (P 285) Cahirae patriarchae Alexandrini 59.
saec. XI, in 4, membr: *Act Paul Cath.* Coxius perl. Codicem 54 eiusdem bibliothecae sine numero seposui donec exploraverint alii utrum recte inter codices biblici textus censeretur.

242. (P 286) Cahirae patriarchae Alexandrini 88.
saec. XI, in fol, membr: *Act Paul Cath;* praefixi sunt Psalmi. Coxius perl.

243. (P 287 Ap 102) s. Sabae 20.
saec. XI ineuntis, in 4 minori, membr: *Act Paul Cath Apoc.* Coxius perl. Fieri potest ut hic codex s. Sabae 20 nec non codex 35 iam inter Act 185—189 locum habuerint, descriptiones vero Coxii tantum a Scholzianis discrepant ut locum proprium ad interim saltem sibi vindicent.

244. (P 288) s. Sabae 35.
saec. XI, in 4, membr: *Act Paul Cath.* Coxius perl.

245. (P 289) Vindob. caes. Gr. theol. 141.
saec. XII, 25.8×17.2, chart, foll. 153, col. 1, ll. 39, txt rubr, omnia compendiis scripta; prol, capp-t: *1.2.3 Ioh Iud Rom 1.2 Cor Gal* cum comm; m rec suppl nonnulla. Olim Ioh. Sambuci. Vidi 16 Mart 1887.

246. (P 297) Vindob. caes. Gr. theol. 150.
saec. XIV, 25.8×17.3, chart, foll. 331, col. 1, ll. 48; prol, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) cum comm Thphyl. Ioh. Sambucus Patavii emit. Vidi 16 Mart 1887.

247. (Evv 480 P 250) Mettis bibl. publ. 4: *Act Cath.*

248. (P 298) Berolini reg. MS. Gr. quart. 57.
saec. XIII, 22×15, chart, foll. ?, col. 1, ll. 24; prol, capp-t: *Act Cath Paul* (Phm Heb); deest Heb 7,9—13,25. Vidi a. 1882. 1887.

249. Paris. nat. Suppl. Gr. 906.
saec. XII, 20.8×14.5, membr, foll. 48, col. 1, ll. 20 mut: *Act Iac.* Vidi 13 Oct 1885.

250. (P 299 Ap 121) Paris. nat. Coislin. 224.
saec. XI, 25.4×20.2, membr, foll. 378, col. 1, ll. 20 etc comm 45 etc; Euthalii apparatus: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc.* Cf Mtf. *Bib. Coisl.* p. 274—279. Martin. p. 126: num. 264. Vidi 5 Oct 1885.

251. (P 301 Ap 122) Athenis nat. theol. 217.
saec. XIV, 25.7×17, chart, foll. 453, col. 1, ll. 42; prol, capp-t, capp, mart: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum comm Thphyl *Apoc* cum comm Andr [Areth]. Vidi 23 Iul 1886.

252. (P 302) Berolin. reg. MS. Gr. quart. 40.
saec. XI, 27.3×22, membr, foll. 222, coll. 2, ll. 26; prol, capp-t, lect, subscr, *στίχ: Act Paul* (Heb Tim) *Cath.* Facs apud Wattenbach. *Schriftt. z. Gesch. der gr. Schr.* Berol. 1876, tab. 13. Vidi Mart 1887.

253. (Evv 664 P 303 Ap 106) Zittaviae bibl. urbis A. 1.

254. (Evv 676 P 304) Cheltenham. 1284: *Act Cath.*

255. (Evv 680 P 305 Ap 107) Cheltenham. 7682: *Act Cath.*

256. (Evv 699 P 306 Ap 108) Londin. mus. Brit. Add. 28815: *Act Cath.*

257. (Evv 712 P 307) Wisbechiae Peckoveri 20: *Act Cath;* deest Iud 12—25.

258. (Evv 720 P 308) Vindob. caes. Gr. theol. 79.80: *Cath.*

259. (Evv 743 Ap 109) Paris. nat. Suppl. Gr. 159: *1.2.3 Ioh.*

260. (Evv 757 P 309 Ap 110) Athenis nat. theol. 12: *Act Cath.*

261. (Evv 767 P 310) Athenis nat. theol. 22: *Act Cath.*

262. (Evv 794 P 311) Athenis nat. (118): *Act Cath.*

263. (Evv 796 P 312) Athenis nat. (767): *Act Cath;* deest 2 Pet 3,14 —1 Ioh 2,6.

264. (Evv 801 P 313) Athenis nat.: *Act Cath.*

265. (Evv 808 P 314 Ap 112) Athenis Mamoukae: *Act Cath.*

266. (Evv 823 P 315) Berolin. reg. Gr. octav. 13: *Act Cath.*
267. (Evv 824 P 316 Ap 113) Cryptoferratae *Α'. α'.* 1: *Act Cath.*
268. (Evv 886 P 317 Ap 115) Romae Vat. Reg. Gr. 6: *Act.*
269. (Evv 901 P 319) Upsalae univ. 12: *Act Cath.*
270. (Evv 922 P 320 Ap 116) Athous s. Gregorii 3: *Act Cath.*
271. (Evv 927 P 321) Athous s. Dionysii 8: *Act Cath.*
272. (Evv 935 P 322) Athous s. Dionysii 27: *Act Cath.*
273. (Evv 941 P 323) Athous s. Dionysii 33: *Act* (*Cath*?).
274. (Evv 945 P 324) Athous s. Dionysii 37: *Act Cath.*
275. (Evv 956) Athous s. Dionysii 314: *Act* (nonnisi foll. 5).
276. (Evv 959 P 325) Athous s. Dionysii 317: *Act Cath.*
277. (Evv 986 P 326 Ap 117) Athous Esphigmeni 186: *Act Cath.*
278. (Evv 996 P 327) Athous Iberorum 28: *Act Cath.*
279. (Evv 997 P 328) Athous Iberorum 29: *Act Cath.*
280. (Evv 999 P 329) Athous Iberorum 31: *Act Cath.*
281. (Evv 1003 P 330) Athous Iberorum 52: *Act Cath.*
282. (Evv 1040 P 331) Athous Caracallae 121: *Act* (*Cath*?)
283. (Evv 1058 P 332) Athous Cutlumusii 90a: *Act Cath.*
284. (Evv 1072 P 333 Ap 118) Athous Laurae: *Act Cath.*
285. (Evv 1073) Athous Laurae: *Act.*
286. (Evv 1075 P 334 Ap 119) Athous Laurae: *Act Cath.*
287. (Evv 1094 P 335 Ap 120) Athous Panteleemonis XXIX: *Act Cath.*
288. (Evv 1149 P 336) Chalcide scholae 133: *Act Cath.*
289. (Evv 1240 P 337) Sinaiticus 259: *Act Cath.*
290. (Evv 1241 P 338) Sinaiticus 260: *Act Cath.*
291. (Evv 1242 P 339) Sinaiticus 261: *Act Cath.*
292. (Evv 1243 P 340) Sinaiticus 262: *Act Cath.*
293. (Evv 1244 P 341) Sinaiticus 263: *Act Cath.*
294. (Evv 1245 P 342) Sinaiticus 264: *Act Cath.*
295. (Evv 1246 P 343) Sinaiticus 265: *Act Cath.*
296. (Evv 1247 P 344) Sinaiticus 266: *Act Cath.*
297. (Evv 1248 P 345) Sinaiticus 267: *Act Cath.*
298. (Evv 1249 P 346) Sinaiticus 268: *Act Cath.*
299. (Evv 1250 P 347) Sinaiticus 269: *Act Cath.*
300. (Evv 1251 P 348) Sinaiticus 270: *Act Cath.*
301. (P 259 Ap 102) Paris. nat. Armen. 9.

saec. XI, 28.9×22.7, membr, foll. 323, coll. 2 (3 cum mg Ital), ll. 36; prol, itin Pauli, capp-t, lect, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Heb Tim) *Apoc;* deest Apoc 19,16—22,21. Nerses episcopus Tarsensis (a. 1153—1198) videtur versionem Armeniacam addidisse; manus recens versionem Italicam addidit in Cath Paul Apoc. Martin. p. 123: num. 240. Vidi 3 Sept 1885.

302. (P 260) Berol. reg. Gr. quart. 43.
saec. XIV, 24.3 × 17.5, membr, foll. 116, col. 1, ll. 39, optime exaratus; prol, capp, titl, lect, syn, men, subscr, *στίχ, κεφ: Act Cath Paul* (Phm Heb); praemittuntur Psalmi. Manu Iosephi. V. cl. Brugsch. Cahira Berolinum detulit. Facs Wattenb. (cf Ac 252) tab. 18. Vidi Mart 1887.

303. (P 261) Berol. reg. (Hamilton. 244 [625]).
a. 1090 (?), 15 × 11, membr, foll. 330, col. 1, ll. 22; prol, capp-t, (capp, titl, lect?), syn, men, subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Tit Heb Phm); insunt nonnulla de pascha et nonnulla Maximi. Olim Lilii Bartholomei Tybernii (?). [Scr. 248.] Vidi Mart 1887.

304. (P 292) Athenis nat. theol. 70.
saec. XI vel XII, 16.1 × 12.2, membr, foll. 321, col. 1, ll. 19; prol, capp-t, capp, titl, lect, (init, syn, men scripsit Polycarpus hieromonachus saec. XV vel XVI), subscr, *στίχ: Act Cath Paul* (Phm Heb) cum schol in mg; pagg. 1—16 prorsus mutilae; deest Iud 17—25. Manu Cosmae *βασιληκοῦ κληρικοῦ κουβουκλισίου καὶ ψάλτου τῆσ μεγάλησ ἐκκλησίασ* (de titulo *κουβουκλείσιοσ* cf Du Cange, *Gloss. Graec.* et *Concil. Nicaen.* II. act. 1). Ex dono Nicolai G. *Νικοκλέουσ* a. 1870. Vidi 1 Iul 1886.

305. (P 295) Athenis nat. theol. 71.
saec. XV, 18.2 × 12.4, membr, foll. 273, col. 1, ll. 21; prol dupl (Euth et Theod), itin et praedic et mart Pauli, capp-t, capp, titl, *μαρτ*, lect, init, *ἀναγν* (continuó), syn, men, subscr: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* Rom 16,25—27 post 14,23; lectiones videtur habere haud vulgares. Olim *τοῦ ῥουσάνου*. Vidi 2 Iul 1886.

306. (P 296) Athenis nat. theol. 72.
a. 1364, 21.5 × 13.7, chart, foll. 250, col. 1, ll. 23, prol (et Theod), itin et mart Pauli, capp-t, lect, init, (syn, men m ser), men mut, subscr, *μαρτ, στίχ: Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* mut hic illic esse videtur. Scriptus manu Constantini *τοῦ ἀλεξοπούλου* iussu *ῥετιοντίνου πατρικίου τῆ κλήσει ἄζυγοσ τὲ καὶ ἱερομονάχου τοῦ βαρλαάμ*. De novo religatus manu Nicolai *υἱοῦ παπὰ μϊχαὴλ τοῦ ἀγϊομνήτη* a. 1464. Vidi 2 Iul 1886.

307. (P 469 Ap 105) Athenis nat. (43).
saec. XII, 23.9 × 21.7, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 22; prol, capp-t, (capp, titl in Apoc), *μαρτ*, lect, *στίχ* (Apoc $\overline{\alpha\upsilon}$): *Act Cath Paul* (Phm Heb) Apoc; m rec suppl Apoc 21,27—22,21; insunt nonnulla de scripturis et epitome fidei. Olim *Μεγ. πυλῶν*. Vidi 13 Aug 1886.

308. (P 420) Athenis nat. (45).
a. 1295, 24 × 16.2, chart, foll. ?, col. 1, ll. 29; prol, capp, titl, lect, init, *ἀναγν*, syn, (syn et liturg m al), subscr: *Act Paul* (Heb Tim) *Cath;* m ser suppl Act 1,16—7,2 1 Cor 14,26—2 Cor 10,11. Olim *Μεγ. πυλῶν*. Vidi 17 Aug 1886.

309. (P 300 Ap 124) Athenis nat. (64).
saec. XII, 22.8 × ? , membr, foll. 327, col. 1, ll. 22; prol (Euthalii apparatus uberr), capp-t, μαρτ-t, capp, titl, lect (mus rubr in lectt), init, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Heb Tim) *Apoc;* deest Apoc 18,22—22,21; f. 134 r πίναξ habet ordinem Paul Cath Apoc. Olim *Μεγ. πυλῶν.* Vidi 13 Aug 1886.

310. Athenis nat. (66).
saec. XI, 24.6 × 17.6, membr, foll. 294 (Act Cath foll. 1—87), col. 1, ll. 25, prol, capp-t, lect, init, ἀναγν, subscr, στίχ: *Act Cath* cum scholiis in mg; m ser suppl Act 1,1—5,23; deest Act 8,14—33; foll. 87— fin Chrys hom in Act. Vidi 8 Iun 1886.

311. (P 419) Athenis nat. (221).
saec. XV, 14.8 × 11.2, membr, foll.?, col. 1, ll. 30; prol, mart Pauli, capp-t, capp, titl, lect, syn, men, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) cum scholiis paucis; inest Ps-Doroth de 12; 1 Ioh 5,7 ad vocabulum τρεῖς habet in mg schol τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· καὶ ὁ πατὴρ καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ. Vidi 29 Iul 1886.

312. (P 421) Athenis nat.
saec. XIV, 24.5 × 15.7, chart, foll. 356, col. 1, ll. 21; prol, lect, init, ἀναγν, (syn, men saec. XVI): *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* m saec. XVI suppl Act 1,1—8,33 10,28—11,20 13,22—43 1 Cor 6,3—13,11 Iud 21 —25. Vidi 8 Iun 1886.

313. (P 422) Athenis nat.
saec. XIV, 29.5 × 21.3, membr, foll. 220, coll. 2, ll. 25, lect, init, subscr, στίχ: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath;* deest Act 1,1—7,35. Vidi 23 Iul 1886.

314. Zacynthi in insula.
a. 1580: *Act.* Est numerus ί in libro Nicolai *Κατράμη*, archiepiscopi Zacynthi, *Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα*, p. 160. Hac occasione moneatur lector de alio codice *Act*, num. *κδ'* in eodem libro, p. 167, quem „veterem" praedicat Catrames.

315. (P 474) Petrop. caes. Porfirianus.
a. 1301, Euth plen: *Act Paul.* Est scriptura recentior in codice P^{act}, cf supra, p. 417.

316. Matriti reg. O. 78.
saec. XI, in 4, membr, foll. 62: Thphyl in Act Cath. Nescio an textus integer sit, plerumque vero datur textus integer in codicibus cum Thphyl comm.

317. (P 423) Cryptae Ferratae *Α.' β'.* 1.
saec. X, 23 × 18, membr, foll. 139, coll. 2, ll. 25; Euthalii apparatus uberr, prol, capp-t, capp, titl, lect plen in txt, subscr, στίχ (στίχ hic illic in mg): *1.2.3 Ioh Iud Paul* (Heb Tim); desunt 2 Tim 4,8—Phm.

Prologo in Paul nomen εὐθαλίου ἐπισκόπου σουλκησ inest cf supra, p. 154 adn et Evv 506 et Act 205. [Scr. 243.] Vidi 18 Apr 1886.

318. (P 424) Cryptoferratae Α'. β'. 3.
saec. XI vel XII, 26×17, membr, foll. 172, coll. 2, ll. 29; prol, itin Pauli, lect, init, syn, men, subscr, στίχ: *Act Cath* (Iac Iud 1.2 Pe 1.2.3 Ioh) *Paul* (Phm Heb). [Scr. 244.] Vidi 18 Apr 1886.

319. (P 425) Cryptoferratae Α'. β'. 6.
saec. XI, 23×17, membr, foll. 193, col. 1, ll. 26; prol in Paul; lect in txt, men, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Heb Tim); deest Tit 1,2—Phm. Cryptoferratae scriptus. [Scr. 245.] Vidi 18 Apr 1886.

320. (P 426) Messinae univ. 40.
saec. XIII, 34×26, chart, foll. 224, col. 1, ll. 28; prol: *Act Cath Paul* (Phm Heb); desunt Act 1,1—8,2 Heb 8,2—13,25; Cath et Paul comm habent. [Scr. 241.] Vidi 3 Maii 1886.

321. (P 427) Romae Casanatensis G. II. 6.
saec. XV vel XVI, 33×23.2, chart, foll. ?, col. 1, ll. 30, textus rubr; prol in Paul, subscr, vers, στίχ: *Cath Paul* (Heb Tim) cum cat; (deestne Iac 1,1—18?). [Scr. 261.] Vidi 5 Apr 1886.

322. Athous Iberorum 639.
saec. XV, in 8, chart, mut fin: *Evl Act.* Cf Evl 684.

323. (P 429 Ap 127) Lesbi monasterii τοῦ Λείμωνοσ 55.
saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 204; prol, subscr, στίχ: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath Apoc;* foll. 1—24 suppl m saec. XVI. Ἀρσαβήρ mus rubr in Act addidit. V. cl. Papadopulus Kerameus perl, *Μαυρογορδατείοσ βιβλιοθήκη*, CPoli 1885, p. 62.

324. Hierosolymis s. Crucis 1. | monachi. Coxius perl.
saec. X exeunt, in 4, membr: *Act Cath* cum cat. Manu Cosmae

325. Romae Vatic. Gr. 652.
saec. XIV, 28.2×19, chart, foll. 105, col. 1; lect: *Act Cath* cum comm Thphyl. Burgon. perl. [Scr. 239.] Vidi 29 Mart 1886.

326. (P 430) Romae Vatic. Gr. 1208.
saec. XII, 28.1×19.9, membr, foll. 395, col. 1, ll. 19, scriptura aurea; capp-t, capp, titl, pict: *Act Cath Paul* (Heb Tim). Fertur fuisse Carlottae reginae Hieros. Cypr. Armen. quae Romae a. 1487 mortua est. Facs *Pal. soc.* 9,131. [Scr. 246.] Vidi 30 Mart 1886.

327. Romae Vatic. Gr. 1227: foll. 256—305.
saec. XV, 32.1×22, chart, foll. 50, col. 1, ll. 28: *1.2.3 Ioh Iud* cum comm Thphyl. Vidi 30 Mart 1886.

328. (P 431) Romae Vatic. Gr. 1971.
saec. X, 17.2×13.3, membr, foll. 247, coll. 2, ll. 31; Euth plen, prol, capp-t, μαρτ-t, lect, ἀναγν, men, subscr plen, στίχ: *Act Cath Paul* (Heb Tim) cum scholl paucis. [Scr. Paul 319.] Vidi 2 Apr 1886.

329. (P 432) Romae Vatic. Gr. 2099.
saec. XI (al X), 18.4×15.2, membr, foll. 125, col. 1, ll. 21; Euth prol, capp, titl, lect, subscr: *Paul* (?) *Cath*. In Occidente scriptus. [Scr. 256.] Vidi 2 Apr 1886.

330. (P 433) Romae Vatic. Palat. 38.
saec. XI vel XII, 22.2×15.5, membr, foll. 351, col. 1, ll. 24; prol, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Hebr). Berriman. perl. [Scr. 247.] Vidi 7 Apr 1886.

331. (P 145) Romae Vatic. Reg. Gr. 76: **Iac 1.2 Pet.**
Paris. nat. Gr. 109.110.108.111: **Paul.**
saec. XV, 17.7×12.1, membr, foll. 308, col. 1, ll. 14; prol, itin Paul, capp-t, capp, (non titl): *Iac 1Pet 2Pet* 1,1—3,16 *Paul* (Phm Heb); desunt Gal Eph; 2 Cor 13,1—13 m ser a. 1511. Manu Georgii Hermonymi. Conferendus est Act 116 qui eodem antitypo usus esse videtur. Quaerendi sunt fasciculi ϛ′—ϑ′ (2 Pet—Iud 25) et κζ′—λα′ 2 Cor 13,1—Eph 6,24) ex hoc codice. Videtur praeterea Paul 350 ex eodem fonte fluxisse. Par. 109.110.111 olim Paul 146.147.148 numerabantur. Parisiensia cursim cont Scholz. Gebhardt. Vat. Reg. 76 anno 1882 perl. Vidi 5 Apr 1886 et Apr 1885.

332. (P 434 Ap 128) Venet. s. Marc. II. 114.
a. 1069, 30.6×24.3, membr, foll. 286, coll. 2, ll. 22.23; prol, itin et mart Pauli, capp, titl, lect, init, ἀναγν, (syn, men saec. XIV) subscr, στίχ: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc*. Manu Sabae monachi. Vidi 4 Mart 1886.

333. (P 435) Edinburgi v. cl. Makellari.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 147, col. 1, (14×9), ll. ?: *Act Cath Paul* (Phm Heb). V. cl. W. M. Lindsay. inspexit et amicissime me de codice certiorem fecit.

334. (P 436) Lincopiensis [Linköping] dioeceseos biblioth., Benzel. 35.
saec. X, in 4, membr, foll. 244, col. ?, ll. ?; lect: *Act Cath Paul* (Heb Tim); deest 2 Thess 3,7—Hebr 1,5. Olim Erici Benzelii archiep. Upsal. († 1743).

335. (P 437 Ap 129) Upsalae univ. Gr. 11.
saec. XI, 16.5×12, membr, foll. 182, col. 1, ll. 31—35; prol, capp-t: *Act Cath Paul Apoc;* desunt Act 1,1—9,33. Ex testamento professoris I. Bjornsthalii (Björnsthål). [Scr. 236.]

336. 337. 338. 339. } Athous { 41 201 } Batopedii { 203 210 } : *Act.*

340. 341. 342. 343. } Athous { 259 328 } Batopedii { 380 419 } : *Act.*

De codicibus Athois cf supra, p. 593.594: Evv 905—1140. Non dubito quin nonnulli horum etiam Paul et Apoc contineant.

344. (P 438) Athous Dionysii 68.
saec. XIII, in 8, membr; syn, men: *Act Epp.*

345. Athous Dionysii 75.
a. 1376; in fol, membr; lect, (syn, men saec. XVII): *Act. Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ ἰωάσαφ πόνοσ;* de librario Ioasapho cf supra, p. 544: Evv 480; p. 636: Ac 169: p. 651 sub Ac 385.

346. (P 439) Athous Dionysii 382.
a. 1660, in fol, chart; prol: *Act Epp;* ad fin *λόγοι* Greg Thess a. 1665. Manu *Γαλακτίωνοσ.*

347. (P 440) Athous Docheiarii 38.
saec. XIV, in 8, membr; syn, men: *Act Epp.*

348. (P 441) Athous Docheiarii 48.
saec. XIV, in 8, membr; prol, capp-t: *Act Epp.*

349. (P 442) Athous Docheiarii 136.
a. 1702, in 4, chart: *Act Epp.* Manu Theocleti.

350. (P 443) Athous Docheiarii 139.
saec. XV, in 8, chart; syn, men: *Act Epp.*

351. (P 444) Athous Docheiarii 147.
saec. XIV, in 8, chart, mut sub fin; syn, men: *Act Epp.*

352. (P 445) Athous Esphigmeni 63.
saec. XIII, in 8, membr: *Act Epp* cum comm in mg.

353. (P 446) Athous Esphigmeni 64.
saec. XIII, in 8, membr; pict: *Act Epp.*

354. (P 447) Athous Esphigmeni 65.
saec. XIV, in 8, membr: *Act Epp.*

355. (P 48) Athous Esphigmeni 66.
saec. XII, in 8, membr: *Act Epp.*

356. (P 449) Athous Esphigmeni 67.
saec. XIII, in 16, membr; syn, men: *Act Epp.*

357. (P 450) Athous Esphigmeni 68.
saec. XII, in 16, membr: *Act Epp.*

358. (P 451) Athous Iberorum 24.
saec. XIV, in 4, membr, foll. 361; pict 20: *Act Epp.*

359. (P 452 Ap 130) Athous Iberorum 25.
saec. XI, in 4, membr, foll. 319: *Act Epp Apoc.*

360. (P 453) Athous Iberorum 37.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 209; syn men: *Act Epp.*

361. (P 454) Athous Iberorum 57.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 181: *Act Epp.*

362. (P 455 Ap 131) Athous Iberorum 60.
saec. XIII, in 8, membr: *Act Epp.* Ad finem saec. XIV, chart; prol: *Apoc.*

363. Athous Iberorum 642.
saec. XV, in 8, chart: *Act. Κανὼν πανηγυρικὸς τοῦ μανουὴλ σαβίου τοῦ χάνδακος πρωτοψάλτου.* De codice Iberorum 639 quaerendum an habeat Act.

364. Athous Iberorum 643.
a. 1520, in 8, chart; prol, syn, men: *Act.*

365. Athous Iberorum 648.
saec. XIV, in 4, chart, mut sub init: *Act Cath* cum comm; desunt ut videtur Iac et 1 Pe.

366. (P 456) Athous Constamoniti 108.
saec. XIII, in 16, membr: *Cath Paul.*

367. Athous Cutlumusii 16.
saec. XII, in 4, membr, foll. 145 (in codice 299), col. 1: *Act Cath* cum comm Theodoreti (?).

368. (P 457) Athous Cutlumusii 57.
saec. XIV, in 16, membr, foll. 55, mut init et fin; prol: *Epp.*

369. (P 458) Athous Cutlumusii 80.
a. 1262, in 8, membr, foll. 179; mut sub init: *Act Epp.* Manu Iohannicii.

370. (P 459) Athous Cutlumusii 81.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 228: *Act Epp.*

371. (P 460) Athous Cutlumusii 82.
saec. XIV, in 8, membr, foll. 145: *Act Epp;* epp habent scholl. Manu Nicolai *τοῦ γαλησιώτου.* Foll. 1—8 saec. XV, chart: *βιβλίον ἀρσενίου δομεστικοῦ.* Ad fin foll. 2: saec. XII, membr: Genesis.

372. (P 461) Athous Cutlumusii 83.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 329: *Act Epp.*

373. (P 462) Athous Cutlumusii 275.
saec. XVI, in 4, chart, coll. 2, mut sub init: *Act Epp.*

374. (P 463 Ap 132) Athous Pauli 2.
saeç. IX, 21.5×18.9, membr, col. 1, ll. 21 comm 48; capp, titl: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc* cum scholl; desunt nonnulla m pr e. g. Act 1,1—6,5· 10,46—12,14 (?)—13,11 Rom 8,11—20. Manu Mariae Armeniae reginae? Ad init vita And Caes. Vidi 28 Aug 1886.

375. (P 464) Athous Protati 32.
saec. XIV, in 4, membr; prol, praedic et mart Pauli, capp-t, syn, men: *Act Epp.*

376. (P 465) Athous Simopetrae 42.
saec. XIII, in 16, membr; mut init fin: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Vidi 29 Aug 1886.

377. (P 466) Athous Stauronicetae 52.
saec. XIII, in 4, membr: *Act Epp.*

378. (P 467) Athous Philothei 38.
saec. XIII, in 8, membr, syn, men: *Act Epp.* De codice Philothei 6 quaerendum an habeat Act.

379. (P 468) Athous Philothei 76.
a. 1577, in 8, chart: *Act Epp.* Manibus Maximi et Gabrielis in monasterio Philothei scriptus.

380. Beratinus archiepiscopi.
a. 1158, 22×16, membr, foll. 98, col. 1, ll. 17: *Act* cum scholl. Batiffolius perl, cf supra, p. 444.445.

381. (P 352) Cahirae patriarchae Alexandrini 942.
saec. XI, membr, coll. 2, mut init: *Act Cath Paul* (Phm Heb). Gardthausen. perl.

382. (P 353) Chalcide in monasterio Trinitatis 16.
saec.?: *Act Cath Paul* (Heb Tim).

383. (P 354) Chalcide scholae 9.
saec.?: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath.*

384. (P 355 Ap 133) Chalcide scholae 26.
saec. X, 31.3×23, membr, col. 1, ll. 26; prol, capp-t: *Act Cath Apoc Paul* (Phm Heb) cum scholl uncc. Vidi 3 Sept 1886.

385. (P 356) Chalcide scholae 33.
saec. XI vel XII, membr, col. 1: *Act Cath Paul* (Phm Heb); cum scholl; Act valde mut; inest prol in Apoc. Vidi 3 Sept 1886.
Quid codici 34 insit, nescio; scriptus est a. 1371 manu Ioasaphi.

386. (P 357 Ap 134) Chalcide scholae 96.
saec. XII, membr, col. 1: *Act Cath Paul* (Phm Heb) *Apoc.* Vidi 3 Sept 1886.

387. (P 358) Patmius monasterii s. Iohannis 14.
a. 1215, in 4, membr, foll. 251; prol, itin et mart Pauli, chronol Hipp: *Act Cath Paul.*

388. (P 359) Patmius monasterii s. Iohannis 15.
saec. XI, in fol, membr, foll. 357; prol, *μαρτ*-t, capp-t, capp, *μαρτ*, vers: *Act Cath Paul* cum scholl.

389. (P 360) Patmius monasterii s. Iohannis 16.
saec. X, in fol, membr, foll. 197; prol, *μαρτ*-t, capp, lect, *μαρτ*, *στίχ*: *Act Cath Paul* cum comm; desunt foll. 2 ex Act.

390. (P 361) Patmius monasterii s. Iohannis 263: foll. 1—119.
saec. X, in 8, membr, foll. 119 (276 in cod): *Act Cath 2Cor Eph Phil Col 1.2Thess 1.2Tim Tit* cum comm; propter textum litt uncc ut vdtr exaratum codicibus uncialibus adsociassem nisi prius perlustrare voluissem. Foll. 120—276 theologica et philosophica.

391. (P 362) Thessalonicae gymnasii Graeci 12.
saec. XII, 24.6×17.5, membr, foll.?, col. 1, ll. 23; prol, capp-t,

lect, syn, mcn: *Act Cath Paul* (Heb Tim); scholl pauca; fol. 1 Act est saec. XVII. Vidi 21 Aug 1886.

392. (P 363) Thessalonicae gymnasii Graeci 15.
saec. XIV, 17.7×13.4, membr, foll.?, col. 1, ll. 22; prol, capp, titl, lect, syn, men, subscr: *Act Paul* (Phm Heb) *Cath.* Vidi 21 Aug 1886.

393. (P 364) Thessalonicae gymnasii Graeci 16.
saec. XI, 21.8×15.8, membr, foll.?, coll. 2, ll. 31; prol, mart Pauli, capp-t, μαρτ-t, subscr Euseb Pamphili, στίχ, στίχ in mg: *Act Cath Paul* (Heb Tim); deest Tit 1,3—fin (et Phm?). Habet Euthalium ἐπισκ. σουλκησ (cf Act 317). In Calabria scriptus, deinde in Bulgaria servabatur, ubi Bulgarus multa erasit. Vidi 21 Aug 1886.

394. (P 365) Sinaiticus 274.
saec. X, 23.5×17, membr, foll.?, col.?, ll.?; prol, catal libb habet Hebr Tim, capp-t, (syn, men m ser): *Act Cath Paul* (Phm Heb vid).

395. (P 366) Sinaiticus 275.
saec. XI, 21×16, membr; pict: *Act Cath Paul* (Phm Heb).

396. Sinaiticus 276: *Act.* 397. Sinaiticus 277: *Act.*

398. Sinaiticus 278: *Act.*

399. (P 367 Ap 135) Sinaiticus 279.
saec. XV, chart; prol: *Act* cum scholl *Epp Apoc* 1,1—13,8.

400. (P 368) Sinaiticus 280.
saec. XIV (?), 18.5×11, chart, foll. circ. 312; prol: *Act Cath Paul* (Heb Tim vid).

401. Sinaiticus 281: *Act* (?). 402. Sinaiticus 282: *Act* (?).

403. (P 369) Sinaiticus 283.
saec. X, 17×12, membr; prol, capp-t, pict: *Act Cath Paul* (Phm Heb); desuntne Phil—2 Thess?

404. Sinaiticus 284: *Act.* 405. Sinaiticus 285: *Act.*

406. 407. 408. 409. Sinaiticus { 287 / 288 / 289 / 290 }: *Act* (?).

410. 411. 412. Sinaiticus { 291 / 292 / 293 }: *Act* (?).

413. (P 370) Sinaiticus 300.
saec. XVI, 18×13, chart, foll. circ. 128: *1.2 Pet 1.2.3 Ioh Paul* (Heb Tim?)

414. Sinaiticus 301: *Act* (?).

415. (P 247) Paris. s. Genovefae A. o. 35.
saec. XV (al XIV), 17.7×12, membr, foll. 132, col. 1, ll. 24: *Paul* (Phm Heb) *Cath.* [Scr. 210]. Vidi 20 Aug 1884.

416. Venetiis s. Marci II. 61: foll. 200—296.
saec. XVI, 19.9×14.4, chart, foll. 97 (302), col. 1, ll. 19: *Act.* Vidi 6 Mart 1886.

3.

EPISTULAE PAULINAE.

1. (Evv 1 Ac 1) Basil. univ. A.N.IV.2: (Phm Heb).

2. (Ac 2) Basil. univ. A.N.IV.4: (Phm Heb).

3. (Evv 3 Ac 3) Vindob. caes. Suppl. Gr. 52: (Phm Heb).

4. (Ac 4) Basil. univ. A.N.IV.5: (Phm Heb).

5. (Evv 5 Ac 5) Paris. nat. Gr. 106: (Eph Col Phil 1.2 Thess Heb). V. cl. Hort., *Journal of philology*, Cantabr. 1871, vol. 3, p. 70, adn. 2, codicem hunc codicibus minuscc Paul melioribus adnumerat. VanSittart. Heb cont (exstant Cantabrigiae in quattuor ex Paulinis quae dicuntur epistulis conlationes quas confecit v. ill. Aug. Art. VanSittart. olim Cantabrigiensis).

6. (Evv 6 Ac 6): Paris. nat. 112: (Phm Heb). VanSittart. 1 Cor 1,1—8,10 1.2Thess Heb cont.

7. Basil. univ. A.N.III.11.
saec. XI, 29×21.3, membr, foll. 387, col. 1, ll. m pr 28—32, manus aliae 42—51, manibus quattuor exaratus — (A) saec. XI, foll. 1—228, — (B) saec. XI, foll. 236—291. 311—387, — (C) saec. XI, foll. 229—236, — (D) saec. XIII, foll. 292—310; prol, itin et mart Pauli, capp-t, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb) cum comm; (A) Rom 1.2Cor, (B) Gal 3,14—Col 4,13 1 Tim 1,1—Heb 12,18, (C) Gal 1,1—3,14, (D) Col 4,14—capp-t 1Tim. Olim Dominicanorum Basiliensium. Polanus usus est (?). Erasmus in Paul edendo ut videtur adhibuit. Multi perl. Vidi 8 Sept 1885.

8. (Ac 50) latet.

9. (Ac 7) Paris. nat. Gr. 102: (Heb Tim). VanSittart. 1.2 Thess. Heb cont.

10. (Ac 8) latet.

11. (Ac 9) Cantabr. univ. Kk. 6.4: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess cont.

12. (Ac 10 Ap 2) Paris. nat. Gr. 237: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess Heb cont.

13. Lectt varr a Iac. Fabro Stapulensi in comm suo ad Paul, Paris. a. 1512, laudatae.

14. (Evv 90 Ac 47) Amstelaedami eccl. Remonstr.-Reform. 186.

15. Olim Amandi apud Lovanienses. Erasmus teste Zegero in defensione contra Gerontodidascalum Rom 1,32 hinc citavit. Erat fortasse collegii canonicorum Corsendoncensium. Vix est cur numerus retineatur.

16. [(Ac 12 Ap 4) Paris. nat. 219: (Heb Tim). VanSittart. 1.2 Thess cont. Textus haud continuus indignus numero esse videtur.]

17. (Evv 33 Ac 13) Paris. nat. Gr. 14: (Heb Tim). VanSittart. 1 Cor 1,1—8,10 1.2 Thess Heb cont. Grsb. Tregelles. WH *Intr.* § 212 textu praeclarum praedicant.

18. (Evv 35 Ac 14 Ap 17) Paris. nat. Coisl. Gr. 199: (Phm Heb).

19. (Ac 16) Paris. nat. Coisl. Gr. 26: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess cont.

20. Paris. nat. Coisl. Gr. 27.
saec. X, 35.4×26.7, membr, foll. 252, col. 1, ll. 39 etc; prol, capp, titl, subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum comm; deest Rom 1,1—6,13. Olim Laurae in monte Atho. Wetst. cont; item 1.2Thess Heb VanSittart. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 82. Martin. p. 128. Vidi 17 Sept 1885.

21. (Ac 17 Ap 19) Paris. nat. Coisl. Gr. 205: (Phm Heb).

22. (Ac 18 Ap 18) Paris. nat. Coisl. Gr. 202.(2): (Heb Tim).

23. Paris. nat. Coisl. Gr. 28.
a. 1056, 37.9×26.7, membr, foll. 272, col. 1, ll. 47 etc; prol Euth et Theod, capp, titl, subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum comm. Olim Laurae in monte Atho. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 82. Martin. p. 128. Vidi 17 Dec 1885.

24. (Evv 105 Ac 48) Oxon. Bodl. Misc. 136: (Phm Heb).

25. (Ac 20) Londin. mus. Br. bibl. regiae I. B. I: (Phm Heb).

26. (Ac 21) Cantabr. univ. Dd. 11. 90.
Oxon. coll. Magdal. Gr. 7.

27. Cantabr. univ. Ff. I. 30.
saec. XI, 30×21.5, membr, foll. Oxon. 170 (Rom 1.2 Cor), Cantabr. 169, col. 1, ll. txt 2—21 comm 48; prol, itin et mart Pauli, capp-t, capp, lect, subscr, *στίχ: Paul* cum comm Oec; m ser suppl Gal 1,1—8 Eph 1,1—13 Phil 1,4—2,10 2Thess 3,16—18. Cantabr. cont Wetst. anno 1716. Oxon. contulit nescio quis in usum Waltonii, item Millius. Vir ill. Henr. Bradshaw. codices Cantabr. et Oxon. ex uno divulsos esse vidit. VanSittart. 1.2Thess cont. Pars Oxoniensis numero 42 designabatur. Cf praeterea Act 42 et 54a. WH numerum 27 codici Paul 252 tribuunt. Vidi Cant Ian 1883 et 18 Oct 1886, Oxon 6 Apr 1883.

28. (Ac 23 Ap 6) Oxon. Bodl. Barocc. 3: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess Heb cont.

29. (Ac 24) Cantabr. coll. Christi F. 1. 13: (Phm Heb).

30. (Ac 53) Cantabr. coll. Emanuel. I. 4. 35: (Phm Heb).

31. (Ac 25 Ap 7) Londin. mus. Brit. Harl. 5537: (Phm Heb). Van Sittart. Heb 1 Cor 1,1—8,10 1.2 Thess cont.

32. (Ac 26) Londin. mus. Brit. Harl. 5557: (Phm Heb). VanSittart. Heb cont.

33. (Ac 27) Londin. mus. Brit. Harl. 5620: (Phm Heb).

34. (Ac 28 Ap 8) Londin. mus. Brit. Harl. 5778: (Phm Heb). Van Sittart. Heb cont.

35. (Ac 29) Genevae bibl. urbis 20: (Phm Heb).

36. (Ac 30 Ap 9) Oxon. Bodl. Misc. 74: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess Heb cont.

37. (Evv 69 Ac 31 Ap 14) Leicestrensis 20: (Phm Heb). VanSittart. 1 Cor 1,1—8,10 cont. In his quoque capitibus textus optimae notae.

38. (Evv 51 Ac 32) Oxon. Bodl. Laud. 31: (Phm Heb).

39. (Ac 33) Oxon. coll. Lincoln. ω. 25: (Phm Heb.) VanSittart. 1 Cor 1,1—8,10 1.2 Thess Heb cont.

40. (Evv 61 Ac 34 Ap 92) Dublin. coll. Trinitatis A. 4.21: (Phm Heb).

41. (Evv 57 Ac 35) Oxon. coll. Magdalenae 9: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess cont.

42. Vacat. Hoc signo olim notata est pars prior codicis 27.

43. (Ac 37) Oxon. coll. Novi 59: (Phm Heb).

44. (Ac 38) Lugduno-Batav. univ. Voss. Gr. Q. 77: (Phm Heb).

45. (Ac 39 Ap 11) latet.

46. (Ac 40 Ap 12) Romae Vatic. Reg. Gr. 179: (Heb Tim).

47. Oxon. Bodl. Roe. 16.
saec. XI, 29×21.5, membr, foll. 255, coll. 1, ll. 12—19 etc; prol, subscr, στίχ: *Paul* (Heb Tim) cum comm et lectt varr; bonae notae. Olim ecclesiae s. Trinitatis (sine dubio in monasterio s. Trin.) in insula Chalcide; in Angliam pertulit T. Roe. (cf supra, Evv 49) a. circ. 1628. Millius cont (Roe. 2), item Tregelles, item VanSittart. 1 Cor 1,1—8,10 1.2 Thess Heb. Cramer. adhibuit, *Cat. Gr. patr.* Oxon. vol. 5 (1841), p. iv. 477—479, vol. 6 (1842), p. 410—413. Vidi 28 Feb 1883.

48. (Ac 42 Ap 13 Evl 923 Apl 56) Francofurti ad Viadrum, lycei.

49. (Evv 76 Ac 43) Vind. caes. Gr. theol. 300: (Phm Heb).

50. (Ac 52) latet.

51. [Olim Evv 82 Ac 44 Ap 5; hodie vacat.]

52. (Ac 45 Ap 16) Hamburgi urbis. Gr. 1252: (Phm Heb).

53. Vacat. Ita olim numerata sunt M^paul foll Hamb.: cf supra, p. 432.

54. Monaci reg. Gr. 412.
saec. XII vel XIII, 30.2×21.4, membr, foll. 358, col. 1, ll. 24: *Rom* 7,7—16,24 cum catena. Olim Augustanus. Bengel. cont (August. 5). Cramer. edidit, *Cat. Gr. patr.* Oxon. vol. 4 (1844), p. iv, 163—529.

54a. Monaci reg. Gr. 110.
saec. XVI vel XVII, 33.6×21.5, chart, foll. 112, col. 1, ll. 27: *Rom* 7,7—9,21. E Paul 54 exscriptus numero proprio non dignus. Vidi 24 Mart 1887. Olim collegii soc. Iesu Monacensis. Olim numero Paul 127 signatus.

55. (Ac 46) Monaci reg. 375: (Phm Heb).

56. Vacat. [Ita numeratur codex Tigurinus (bibl. urbis C. 163) a. 1517 manu Huldrici Zwinglii ex editione Erasmiana anni 1516 exscriptus. Vidi 5 Sept 1885.]

57. (Evv 218 Ac 65 Ap 33) Vindob. caes. Gr. theol. 23: (Heb Tim).

58. Vacat. [Ita ex errore numeratus est Ac 156 P 190).

59. Paris. nat. Coisl. Gr. 204.
saec. X vel XI, 28 × 22.8, membr, foll. 312, coll. 2, ll. 32: *Gal—Phm Hebr* cum comm. E tribus tomis tertius est; quaerenda sunt tomi 1 et 2. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 264. Cramer. edidit, *Cat. Gr. patr.* Oxon. voll. vi (1842). vii (1843). Videtur apud Martin. deesse. Vidi 2 Oct 1885. — Apud Wetstenium et Griesbachium numerus 59 lectiones codd Medicaeorum duorum varias ad Eph et Phil eiusdem generis atque Evv 102 Ac 56 Ap 23 designabat.

60. [Codices in correctorio Bibliorum Latinorum laudati; cf infra, IX. 2. (1). b.]

61. Vacat. [Ita olim numeratus P 221.]

62. (Ac 59) Londin. mus. Brit. Harl. 5588: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess cont.

63. (Ac 60 Ap 29) Londin. mus. Brit. Harl. 5613: (Phm Heb).

64. Vacat. [Ita olim numerabantur M^{paul} folia Londin.; cf Act 60 et supra, p. 433.]

65. (Ac 62) Paris. nat. Gr. 60: (Heb Tim).

66. Londin. mus. Brit. Harl. 5552.
saec. XVI, 16.2 × 10.6, membr, foll. 233, col. 1, ll. 18: *Paul* cum scholl paucis et lectt varr *Cath.* Codex numero non dignus est quippe qui editionis Erasmianae primae apographum videatur esse: sub hoc numero lectiones marginales in Paul olim citabantur. Cf Grsb. *S. c.* 2, 166—180. Vidi 2 Maii 1883.

67. (Ac 66 Ap 34) Vindob. caes. Gr. theol. 302: (Phm Heb). Cf WH *Intr.* § 212, qui 67** praeclarae indolis et M^{paul} affinem esse dicunt.

68. (Ac 63) Vindob. caes. Gr. theol. 313: (Phm Heb).

69. (Ac 64) Vindob. caes. Gr. theol. 303: (Phm Heb).

70. (Ac 67) Vindob. caes. Gr. theol. 221: (Phm Heb).

71. Vindob. caes. Suppl. Gr. 61.
saec. X vel XI, 24.1 × 17, membr, foll. 170, coll. 2, ll. 29; prol, capp-t, capp, titl, lect, *μαρτ*, subscr, *ἀναγν, κεφ, μαρτ, στίχ: Paul* (Heb Tim); non habet comm; desunt Rom 1,1—4.(5—8).(16).(23).(28) 2,3—3,8 Tit Phm; ad fin stant catecheses Cyr-Hier. In Calabria nisi fallor scriptus. Birch. eadem manu atque Evv 124 scriptum esse putavit. „Ex archivio sanct. apostolorum Neapolis", testatur in codice Eustachius

Caracciolus. Alter. cont, *N. T.* 2,854—920, item Birch. *Varr. lectt. Act Cath Paul*, 1798, p.xxi. Vidi 19 Mart 1887.

72. (Evv 234 Ac 57) Havniae reg. theol. 1322: (Phm Heb).

73. (Ac 68) Upsalae univ. Gr. 1: (Heb Tim).

74. (Ac 69 Ap 30) Guelferbyti duc. 16.7. Aug. 4to.: (Phm Heb).

75. (Ac 22) Londin. mus. Brit. Addit. 5116: (Phm Heb). Paulus varr lectt ex 1 Tim cum Griesbachio communicavit.

76. Lipsiae univ. Gr. 361: foll. 1—85.
saec. XIII, 32.6×23.8, membr rescr, foll. 85 (327), col. 1, ll. 30—40; prol, capp: *Rom* 1,1—25 1,30—16,23 (fin ep) *1 Cor* 1,1—5,3 *Gal Eph* 1,1—2,19 cum comm Thphyl; insunt praeterea fragm cat in Ioh | fragm Exod | Lev | Num | frag Deut | hist Byzant inde a Leone Armenio usque ad mortem Basil. Maced | Cleomed theoria cyclica | Ps-Aristot de Zenone de Xenoph de Gorgia | de mundo | de virtute | physicae auscultationis libri primi fragm et lib. sec | 3 Esrae 1,29—3,6 4,60—5,72 Tob 4,9—7,16. Scriptura prior saec. IX uncialis theologica habet. Matthaei. cont (s), *Thess.* p. 305—315.

77. (Evv 131 Ac 70) Romae Vatic. Gr. 360: (Heb Tim).

78. (Evv 133 Ac 71) Romae Vatic. Gr. 363: (Phm Heb).

79. (Ac 72 Ap 37) Romae Vatic. Gr. 366: (Phm Heb).

80. (Ac 73) Romae Vatic. Gr. 367: (Heb Tim).

81. Romae Vatic. Gr. 761.
saec. XII, 35×25.4, membr, foll. 266, col. 1; Euth appar, capp, titl, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb) [Heb non deest] cum comm Oec. Birch. et Scholz. cont. Vidi 29 Mart 1886.

82. Romae Vatic. Gr. 762.
saec. XII, 31×23, membr, foll. 411, col. 1; txt litt semiunce inter comm interspersus: *Rom 1.2 Cor* cum comm. Birch. et Scholz. perl. Vidi 29 Mart 1886.

83. Romae Vatic. Gr. 765.
saec. XI, 36.1×29.6. membr, foll. 177, col. 1; Euth appar: *Paul* (Phm Heb) cum comm. Birch. et Scholz. perl. Vidi 29 Mart 1886.

84. Romae Vatic. Gr. 766.
saec. XII, 37.7×29, membr, foll. 249, col. 1; prol, capp, titl: *Paul* (Phm Heb) cum comm. Birch. et Scholz. perl. Vidi 29 Mart 1886.

85. (Ap 39) Romae Vatic. Gr. 1136.
saec. XIV (al XIII), 25.4×17.1, membr, foll. 60, coll. 2, ll. 46: *Apoc Paul*; desunt Apoc 1,1—3,17 6,18—13,11 1 Tim 6,5—Heb 13,25. Lat additur sub init ad sinistram; habet lectt haud vulgares. Birch. Apoc cont. Scholz. perl. Vidi 29 Mart 1886.

86. (Evv 141 Ac 75 Ap 40) Romae Vatic. Gr. 1160: (Phm Heb).

87. (Evv 142 Ac 76) Romae Vatic. Gr. 1210: (Phm Heb).

88. (Evv 149 Ac 77 Ap 25) Romae Vatic. Palat. Gr. 171: (Phm Heb).

89. (Ac 78) Romae Vatic. Reg. Gr. 29: desinit Eph 1,10.

90. (Ac 79) Romae Vatic. Urbin. 3: (Phm Heb).

91. (Ac 80 Ap 42) Romae Vatic. Pius II 50 (Phm Heb; in catalogo librorum sub init Heb Tim).

92. (Evv 180 Ac 82 Ap 44) Romae Propag. L. VI. 19: (Phm Heb).

93. (Ac 83) Neapoli nat. II. Aa. 7: (Heb Tim).

94. (Ac 84) Florent. Laurent. IV. 1: (Phm Heb).

95. (Ac 85) Florent. Laurent. IV. 5: *Paul* (Rom Heb Col 1.2 Thess Tit 1.2Cor 1.2Tim Eph Phm Gal Phil) cum comm Thphyl.

96. (Ac 86 Ap 75) Florent. Laurent. IV. 30: (Phm Heb).

97. (Ac 87) Florent. Laurent. IV. 29: (Phm Heb).

98. (Ac 88) Florent. Laurent. IV, 31: (Phm Heb).

99. (Ac 89) Florent. Laurent. IV. 32: (Phm Heb).

100. Florent. Laurent. X. 4.
saec. XI vel XII, 32×24, membr, foll. 426, col. 1, ll. 28: *Paul* (Phm Heb) cum comm. Olim s. Salvatoris de Septimo Cisterciencium Florentiae. Birch. et Scholz. cursim cont. Vidi 17 Mart 1886.

101. Florent. Laurent. X. 6.
saec. X, 34.4×26, membr, foll. 285, col. 1, ll. varr; prol, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb) cum comm. Birch. et Scholz. cursim cont. Vidi 17 Mart 1886.

102. Florent. Laurent. X. 7.
saec. XI, 33.3×24.5, membr, foll. 270, col. 1, ll. varr; prol, capp, titl, syn, men, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb) cum cat. Birch. et Scholz. cursim cont. Vidi 17 Mart 1887.

103. Florent. Laurent. X. 19.
saec. XIII, 24.6×18.7, membr, foll. 260, coll. 1, ll. varr; prol, capp-t, capp, titl, lect, syn, men, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb) cum cat. Birch. et Scholz. cursim cont. Vidi 17 Mart 1886.

104. (Evv 201 Ac 91 Ap 94) Lond. mus. Brit. Add. 11837: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess cont.

105. (Evv 204 Ac 92) Bononiae univ. 2775: (Phm Heb).

106. (Evv 205 Ac 93 Ap 88) Venet. Marc. 5: (Phm Heb). Rinck. cont.

107. [Evv 206 Ac 94 Ap 109) Venet. Marc. 6: (Phm Heb). Rinck. cont.]

108. (Evv 209 Ac 95 Ap 46) Venet. Marc. 10: (Phm Heb). Rinck. cont.

109. (Ac 96) Venet. Marc. 11: (Heb Tim). Rinck. cont. Haud malae notae.

110. Venet. Marc. 33.
saec. XI, 40×33, membr, foll. 369, col. 1, ll. varr; prol Euth et Theod: *Paul* (Phm Heb) cum cat. Olim Bessarionis. Rinck. cont. Vidi 2 Mart 1886.

111. Venet. Marc. 34.
saec. XI vel XII, 33.6×26.5, membr, foll. 332, col. 1, ll. varr; prol, itin Pauli, capp-t, capp, titl, vers: *Paul* (Phm Heb) cum comm. Olim Bessarionis. Rinck. cont. Vidi 25 Feb 1886.

112. Venet. Marc 35.
saec. XI, 37.1×30, membr, foll. 159, col. 1, ll. 40; (lect m ser): *Paul* (Phm Heb) cum comm; desunt Rom 1 Cor 2 Cor 1,1—20 1 Thess 4,13—2 Thess 2,14 Heb 10,25—13,25. Olim Bessarionis. Rinck. cont. Vidi 26 Feb 1886.

113. (Ac 98 Apl 77) Dresdae reg. A. 104: (Phm Heb).

114. (Ac 99) Moscuae Synodi 5: (Phm Heb).

115. (Ac 100) Moscuae Synodi 334: *Paul* (Rom Heb Col 1.2 Thess Phil 1.2 Tim Tit Phm Eph Gal 1.2 Cor) cum comm Thphyl.

116. (Ac 101) Moscuae Synodi 333: (Phm Heb). Haud malae notae.

117. (Ac 102) est $K^{act\ paul}$, cf supra, p. 431.

118. (Ac 103) Moscuae Synodi 193: (Phm Heb).

119. Moscuae Synodi 292.
saec. XI vel XII, in 4, membr, foll. 462: *1.2 Cor* cum comm Thphyl. Olim monasterii Pantocratoris in monte Atho. Matthaei. cont (i), *Rom*, p. 274 et facs *Cor*.

120. (Evv 241 Ac 104 Ap 47) Dresdae reg. A. 172: (Phm Heb).

121. (Evv 242 Ac 105 Ap 48) Moscuae Synodi 380: (Phm Heb).

122. (Ac 106) Moscuae Synodi 328: (Phm Heb).

123. Moscuae Synodi 99.
saec. X vel XI, in fol, membr, foll. 241; prol Euth et Theod, capp-t: *Paul* (Phm Heb) cum scholl uberr. Ad init stat martyrium Onesiphori et Porphyrii. Olim Laurae in monte Atho. Matthaei. cont (n), *Rom*, p. 267 seq et facs.

124. Moscuae Synodi 350.
saec. XIV, in 8, chart, foll. 117—157(460): *Rom* 1,1—14,1 cum comm Thphyl. Insunt alia theologica et ascetica. Olim monasterii Batopedii in monte Atho. Matthaei. cont (q), *Rom*, p. 257—262 et facs.

125—246 catalogo inseruit Scholzius, qui 177.178.179 totos, 157 max ex part, ceteros aut cursim aut non cont.

---

125. Monaci reg. Gr. 504.
a. 1387, 22×14, chart, foll. 381, col. 1, ll. 33, txt minio scriptus; prol: *Paul* (Rom 1.2 Cor Gal Col Phil Eph 1.2 Thess 1.2 Tim Tit Heb) cum comm Thphyl; Phm videtur deesse. Nicetas *πριμικηρίοσ τοῦ σκευοφύλακοσ σύμηθεν ὁ δομεστικόσ* emit de Michaele *μπελιστρῆσ τοῦ κυπρίου τοῦ ἐπονομαζομένου καπετάνου*. Vidi 24 Mart 1887.

125 a. Monaci reg. Gr. 455.

[126.] a. 1389(?), 26.6×20.9, chart, foll. 439, col. 1, ll. 32; prol: *Paul* cum comm Thphyl. E Paul 125 vel ex eodem exemplari atque Paul 125 exscriptus, numero novo non dignus. Vidi 24 Mart 1887.

127. Vacat. [Ita olim numeratus est Paul 54 a.]

128. (Ac 179 Ap 82) Monaci reg. Gr. 211: (Phm Heb).

129. Monaci reg. Gr. 35.
saec. XVI, 34.6×21.4, chart, foll. 488, col. 1, ll. 30: *Paul* (Rom 1.2 Cor Heb Gal Eph Col Phil 1.2Thess 1.2Tim Tit Phm) cum comm Thphyl. Vidi 24 Mart 1887.

130. (Evv 43 Ac 54) Paris. armamentarii (8409 et) 8410: (Phm Heb).

131. (Evv 330 Ac 132) Petrop. caes. Muralt. 101.

132. (Evv 18 Ac 113 Ap 51) Paris. nat. Gr. 47: (Phm Heb.)

133. (Ac 51 Ap 52) Paris. nat. Gr. 56: (Phm Heb).

134. (Ac 114) Paris. nat. Gr. 57: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess Heb cont.

135. (Ac 115) Paris. nat. Gr. 58: [Phm Heb etsi utraque deest].

136. (Ac 116 Ap 53) Paris. nat. Gr. 59: (Phm Heb).

137. (Evv 263 Ac 117) Paris. nat. Gr. 61*: (Heb Tim). VanSittart. 1 Cor 1,1—8,10 1.2 Thess Heb cont.

138. (Ac 118 Ap 55) Paris. nat. Gr. 101: (Phm Heb). Bonae notae.

139. (Ac 119 Ap 56) Paris. nat. Gr. 102 A: (Phm Heb). Reichius cont, item 1.2 Thess VanSittart.

140. (Ac 11) Paris. nat. Gr. 103: (Heb Tim). Reichius cont, item 1.2 Thess VanSittart. Haud malae notae.

141. (Ac 120) Paris. nat. Gr. 103 A: (Phm Heb).

142. (Ac 121) Paris. nat. Gr. 104: (Phm Heb).

143. (Ac 122) Paris. nat. Gr. 105: (in fragmentis ordo epistularum non elucet).

144. (Ac 123) Paris. nat. Gr. 106 A: (Phm Heb).

145. (Ac 331) Paris. nat. Gr. 109.110.108.111: (Phm Heb).

146.
147.
148. } [Ita olim numerabantur Par. nat. Gr. 109.110.111 hodie Paul 145].

149. (Evv 296 Ac 124 Ap 57) Paris. nat. Gr. (123).124: (Phm Heb).

150. (Ac 125) Paris. nat. Gr. 125: (Phm Heb).

151. Paris. nat. Gr. 126.
saec. XVI, 11.3×7.5, membr, foll. 168, col. 1, ll. 18; subscr: *Paul* (Phm Heb). Manu Ang. Vergecii (cf Evv 296). Scholz. cursim cont. Martin. p. 130. Vidi 29 Aug 1885.

152. [Paris. nat. Suppl. Gr. 136. Delendus. Continet theologica varia, non vero Heb Apoc. Scholz. „locc sell cont". Vidi 22 Oct 1885.]

153. (Ac126) Paris. nat. Gr. 216: (Phm Heb). Reichius cont, item 1.2 Thess VanSittart.

154. (Ac 127) Paris. nat. Gr. 217: (Eph Heb Phil). VanSittart. 1.2 Thess cont, cf *Journal of Philology*, Cantabr. vol.2 (1869), p.35 seqq.

155. (Ac128) Paris. nat.Gr.218: (Phm Heb). VanSittart.1.2Thess cont.

156. (Ac129) Paris. nat. Gr. 220: (Phm Heb).

157. Paris. nat. Gr. 222.
saec. XI, 31.2×25.9, membr, foll. 227, col.1, ll.14 etc comm 41 etc; prol: *Paul* (Phm Heb) cum comm; desunt Rom 1,1—11.21—29 3,26—4,8 9,11—22 1Cor 15,22—43 Col 1,1—16. CPoli in bibliothecam Colbertinam a. 1676 translatus. Martin. p. 130. VanSittart. 1.2 Thess cont. Vidi 7 Nov 1885.

158. [Ac131] Paris. nat. Gr. 223.
a. 1045, 28.9×21.5, membr, foll.273, col.1, ll.(ff.1—201) 23 etc comm 55 etc (ff. 202—273) 40; pict: *Paul* (Phm Heb) cum comm; ff. 202—273 saec. XII, comm in Act Cath textu non integro. Olim Boistallerii. Cf Reichius, p.42 sq., Scholz. *Reise*, p.41. Scholz. max part cont. Cramer. scholl in 2Cor adhibuit, *Cat. Gr. patr.* vol. 5, p. iv. Facs apud Mtf. *Pal. Gr.* p. 293, num. 2. Martin. p. 130. VanSittart. 1.2Thess cont. Vidi 9 Nov 1885.

159. (Ap 64) Paris. nat. Gr. 224.
saec. XI, 30×22.3, membr, foll.274, col.1, ll.21 etc comm 51 etc; prol, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ, pict: *Paul* (Phm Heb) *Apoc* cum comm. Scholz. locc sell cont, item 1.2Thess VanSittart. Martin. p.131. Vidi 10 Nov 1885.

160. Paris. nat. Gr. 225.
saec. XVI, 30.2×20.2, chart, foll.401, col.1, ll.29: *Rom—2Thess* cum comm Thphyl. Scholz. cursim cont. Martin. p.132. Vidi 10 Nov 1885.

161. Paris. nat. Gr. 226.
saec. XVI, 31.2×21.5, chart, foll. 96, col.1, ll.32 etc; *Rom* 1,1—6,11 cum comm. In Occidente scriptus. Scholz. cursim cont. Martin. p.132. Vidi 10 Nov 1885.

162. Paris. nat. Gr. 227.
saec. XVI, 34.5×23, chart, foll.213, col.1, ll.31: *1Cor* cum catena, quae sola quod sciamus Origenis in 1Cor comm servavit. „Ex bibliotheca I. Iacobi Mentelii viri patricii Castrotheodoricensis (Chateau-Thierry)", qui Paris. a. 1671 mortuus est. Scholz. cursim cont. Cramer. edidit, *Cat. Gr. patr.* vol. 5 (1844), p. iii. 1—344. Martin. p. 132. Vidi 18 Apr 1885.

163. Paris. nat. Gr. 238.
saec. XIII, 19.6×13.2, membr, foll.391, col.1, ll.23.22: *Heb* 1,1—8,11 cum comm. Olim Adrianopoli. Scholz. cursim cont. Cramer. edidit, *Cat. Gr. patr.* vol. 7, p. iii. 279—598. Martin. p. 132. Vidi 12 Nov 1885.

164. Paris. nat. Gr. 849.
saec. XVI, 32.9×22.6, chart, foll. 261, col. 1, ll. 30; prol, subscr: *Paul* (Heb Tim) cum comm Thphyl. Olim Medicaeus. Martin. p. 133. Vidi 29 Oct 1885.

165. Taurini universitatis C. VI. 29.
saec. XVI vel XVII, 20.6×14.3, chart, foll. 71, col. 1, ll. 17.18: *1.2 Thess 1.2 Tim Tit Phm Heb.* Scholz. locc sell cont. Vix numero dignus. Vidi 9 Feb 1886.

166. (Ac 133) Taurini univ. C. VI. 19: (Heb Tim).

167. (Evv 339 Ac 135) Taurini univ. B. V. 8: (Phm Heb).

168. [Taurini univ. C. V. 10.
saec. X, 22×16.2, membr, foll. 239, col. 1, ll. 29; prol, capp-t, στίχ: comm in Paul (Phm Heb) cum textus segmentis. Indignus numero. Vidi 9 Feb 1886.]

169. (Ac 136) Taurini univ. C. V. 1: (Phm Heb).

170. (Evv 339 Ac 135) Taurin. univ. B. V. 8: (Phm Heb).

171. Mediolani Ambros. B. 6 inf.
saec. XIII, 33.5×26, membr, foll. 241 (ff. 1—44 saec. XVI chart), col. 1, ll. 16 comm 34; prol, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb) cum comm Chrys; Rom 1,1—2Cor 5,19 est saec. XVI (deest Rom 1,3—10,9); Rom 16,25—27 post 14,23 locum habet; deest Heb 4,7—13,25. Scholz. locc sell cont. Vidi 12 Feb 1886.

172. Mediolani Ambros. A. 51 sup.
saec. XII, 20.8×16.7, membr, foll. 175, col. 1, ll. 30—39; lect, subscr: *Paul* (Heb Tim) cum comm brev ex Chrys; desunt Rom 1,1—4,4 1 Tim 3,3—Phm. Rhegii in Calabria a. 1606 emptus. Scholz. perl. Vidi 11 Feb 1886.

173. (Ac 138) Mediolani Ambros. E. 102 sup: (Phm Heb).

174. (Ac 139 Ap 156) Mediolani Ambros. H. 104 sup: (Phm Heb).

175. Mediolani Ambros. F. 125 sup.
saec. XIV vel XV, 30.9×18.3, chart, foll. 341, col. 1, ll. 30: *Paul* (Phm Heb) cum comm; passim mut; incipit Rom 2,14, desinit Heb 11,10. E Thessalia advectus. Scholz. locc sell cont. Vidi 17 Feb 1886.

176. (Ac 137) Mediolani Ambros. E. 97 sup: (Phm Heb).

177. Mutinae bibl. Estensis II. A. 14.
saec. XV, in 16, membr: *Paul.* Scholz. totum cont. Diu deest de bibliotheca.

178. (Ac 142) Mediolani Ambros. III. B. 17: (Phm Heb).

179. (Ac 112) Mutinae Estensis II. G. 3: (Phm Heb). Est pars minuscula codicis H^{act}, cf supra, p. 415.

180. (Evv 363 Ac 144) Florent. Laurent. VI. 13: (Phm Heb).

181. (Evv 365 Act 145) Flor. Laur. VI. 36: (Phm Hebr).

182. (Evv 367 Ac 146 Ap 23): Florent. Laurent. Conv. Soppr. 53.

183. Vacat. (Ac 147 Ap 76) Olim ita ex errore signatus est Ac 86 P 96.

184. (Ac 148) Florent. Laurent. Conv. Soppr. 191: (Phm Heb).

185. (Evv 393 Ac 167) Romae Vallicell. E. 22: (Phm Heb).

186. (Evv 394 Ac 170) Romae Vallicell. F. 17: (Phm Heb).

187. (Ac 154) Romae Vatic. Gr. 1270: (Heb deest; catalogus sub init habet Heb Tim).

188. (Ac 155) Romae Vatic. Gr. 1430: (Phm Heb).

189. Romae Vatic. Gr. 1649.
saec. XIII, 32.9×25.3, membr, foll. 137, coll. 2, ll. 48; prol: *Paul* (Heb Tim) cum comm Theod. Scholz. cursim cont. Vidi 31 Mart 1886.

190. (Ac 156) Romae Vatic. Gr. 1650: (Heb Tim).

191. (Ac 157) Romae Vatic. Gr. 1714: (fragmenta).

192. (Ac 158) Romae Vatic. Gr. 1761: (Phm Heb).

193. (Ac 160 Ap 24) Romae Vatic. Gr. 2062: (Phm Heb).

194. (Evv 175 Ac 41 Ap 20) Romae Vatic. Gr. 2080: (Phm Heb).

195. Romae Vatic. Ottob. 31.
saec. XI (al. X), 38.4×26.2, membr, foll. 181, col. 1, ll. 20 etc comm 49 etc: *Paul* (Phm Heb) cum comm; Rom—1 Cor 14,17 desunt. Vidi 6 Apr 1886.

196. Romae Vatic. Ottob. 61.
saec. XV, 24.8×17, chart, foll. 198, col. 1, ll. 48: *Paul* (Heb Tim) cum comm; desunt Rom 1,1—16,5; m ser add Phm 20—25. Scholz. perl. Vidi 6 Apr 1886.

197. (Ap 78) Romae Vatic. Ottob. 176.
saec. XV, 23.5×16.6, chart, foll. 187, col. 1, ll. 26: *Paul* (Phm Heb) *Apoc.* Olim Georgii Sauromani. Scholz. perl. Vidi 6 Apr 1886.

198. (Ac 161 Ap 69) Romae Vatic. Ottob. 258: (Phm Heb).

199. (Evv 386 Ac 151 Ap 70) Romae Vatic. Ottob. 66: (Phm Heb).

200. (Ac 162) Romae Vatic. Ottob. 298: (Phm Heb).

201. (Ac 163) Romae Vatic. Ottob. 325: (Phm Heb).

202. Romae Vatic. Ottob. 356.
saec. XV, 24×16.8, chart, foll. 144, col. 1, ll. 22: *Rom* 1,1—9,1 cum cat. Olim Augusti ducis ab Altaemps. Scholz. perl. Vidi 6 Apr 1886.

203. (Evv 390 Ac 164 Ap 71) Romae Vatic. Ottob. 381: (Phm Heb).

204. (Ac 166 Ap 22) Romae Vallicell. B. 86: (Heb Tim).

205. (Ac 168) Romae Vallicell. F. 13: (Phm Heb).

206. (Ac 169) Romae Chisianus R. V. 29: (Phm Heb).

207. Romae Chisianus R. V. 32.
a. 1394, 25.3×16.3, chart, foll. 279, col. 1, ll. 42: *Paul* (Phm Heb) cum comm; deest Heb 10,33(?)—13,25; folia nonnulla suppl manus aliae seriores. Scholz. cursim cont. Gebhardt. a. 1882 perl. Vidi 15 Apr 1886.

208. Romae Chisianus R. VIII. 55.
saec. XI, 37.8×27, membr, foll. 168(158?), col. 1, ll. comm 50 etc; prol, capp-t, subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum comm Theod. Paulus Magoula a. 1487 emit. Scholz. cursim cont. Gebhardt. a. 1882 perl. Vidi 15 Apr 1886.

209. (Ac 171)
210. (Ac 172) } Olim Romae collegii Romani. Latent.

211. (Ac 173) Neapoli nat. II. Aa. 8: (Phm Heb).

212. (Ac 174) Neapoli nat. II. Aa. 9: (Phm Heb).

213. Romae Barberin. IV. 85.
a. 1330(?), 27.9×20.6, membr, foll. 267, col. 1, ll. 17 comm 52; prol, capp, titl, subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum comm in mg. Propter lectionem variam Col 2,2 *τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς τοῦ χριστοῦ* putatur ex codicibus Barb. sub Evv 112 laudatis fuisse. Scr. ex errore bis numerat 213 et 296. Vidi 8 Apr 1886.

214. Vindob. caes. theol. Gr. 166: foll. 1—70.
saec. XIV, 23.7×16, chart, foll. 70 (145), col. 1, ll. 30: *Rom 1 Cor* 1,1—12 cum comm (txt int?). Ad fin nonnulla de bissextili, Anast Sin *ὁδηγός*, et Ioh patr. Hieros. disputatio de azymis. Olim Busbequii. Scholz. cursim cont. Vidi 16 Mart 1887.

215. (Ac 140 Ap 74) Venet. Marc. 546: (Phm Heb).

216. (Ac 175) Messinae univ. 104.

217. Panormi I. E. 11.
saec. X (al. XII), 22×17.1, membr, foll. 61, col. 1, ll. 23; prol, capp-t, subscr, *στίχ: 2 Cor* 4,18—*Phil* 4,23 *1 Thess* 2,6—*2 Tim* 1,8 *2 Tim* 2,14—*Heb* 6,6. Münter. locc sell (cum edit. Griesb. anni 1774) 11 Nov 1785 cont, cf Birch. *Varr. lectt . . . IV Evv*, p. xcvi. Vidi 27 Apr 1886.

218. (Evv 421 Ac 176) Olim Syracusae. Latet.

219. (Evv 122 Ac 177) Lugduni Batav. bibl. publ. Gr. 74A: (Heb Tim).

220. (Evv 400 Ac 181) Berol. reg. A. duodec. 10: (Phm Heb).

221. (Evv 440 Ac 111) Cantabr. univ. Mm. 6. 9: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess Heb cont.

222. [Evv 441 Ac 110] Delendus.

223. [Evv 442 Ac 152] Delendus.

224. (Ac 58) Oxon. Bodl. Clarkii 9: (Phm Heb).

225. [Ac 112 Scholzii] Vacat. Est Ac 9 P 11.

226. Delendus. Est P 27.

227. (Ac 56) Oxon. Bodl. Clarkii 4: (Phm Heb). VanSittart. Heb cont.

228. (Evv 226 Ac 108) Escurial. X. IV. 17.

229. (Evv 228 Ac 109) Escurial. X. IV. 12.

230. Vacat. Evv 368 qui Paul 230 designatur Paul non continet.

231. (Ac 183) Hierosolymis s. Sepulchri 8. [Scr. 231 = nobis 305.]

232. (Ac 184 Ap 85) Hierosol. s. Sepulchri 9. [Scr. 232=nob. 472.]
233. (Ac 185) s. Sabae 1. [Scr. 233=nob. 258.]
234. (Evv 457 Ac 186) s. Sabae 2. [Scr. 234=nob. 281.]
235. (Evv 462 Ac 187 Ap 86) s. Sabae 10. [Scr. 235=nob. 282.]
236. (Ac 188) s. Sabae 15. [Scr. 236=nob. 283.]
237. (Evv 466 Ac 189 Ap 89) s. Sabae 20. [Scr. 237=nob. 113.]
238. (Evv 431 Ac 180) Olim Argentorati. Incendio periit.
239. (Evv 189 Ac 141) Florent. Laurent. VI. 27.
240. (Evv 444 Ac 153) Londin. mus. Brit. Harl. 5796: (Phm Heb).
241. (Ac 97) Guelferbyti duc. Gud. Gr. 104. 2.
242. (Ac 178 Ap 87) Cheltenhamensis 1461: (Phm Heb).
243. (Ac 182) Patmius. [Scr. 243=nob. 303.]
244. (Evv 517 Ac 190 Ap 27) Oxon. aedis Christi, Wakii 34: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess cont.
245. (Ac 191) Oxon. aedis Christi, Wakii 38: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess cont.
246. (Ac 192) Oxon. aedis Christi. Wakii 37: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess cont.

Explicit Scholzii catalogus.

247. (Ac 415) Paris. s. Genovefae A. o. 35: (Phm Heb). [Scr. 247.]
248. (Ac 229) Worliae, Rosii: (Phm Heb). [Scr. 262.]
249. $g^{scr.}$ (Evv 479 Ac 193) Wordsworthii: (Phm Heb). [Scr. 258.]
250. (Evv 480 Ac 247): { Lond. mus. Brit. Burneii 18. / Mettis bibl. publ. 4. }: (Phm Heb). [Scr. 259.]
251. (Evv 483 Ac 194) Olim Pickeringii. Latet. [Scr. 257.]
252. (Evv 489 Ac 195) Cantabr. coll. Trin. B. 10. 16: (Phm Heb). [Scr. 260.]
253. (Evv 491 Ac 196) Londin. mus. Brit. Add. 11836: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess Heb cont; teste VanSittarto similis est codici Paul 221. [Scr. 268].
254. (Evv 496 Ac 197) Londin. mus. Brit. Add. 16184: (Phm Heb). [Scr. 279.]
255. (Evv 498 Ac 198 Ap 97) Londin. mus. Brit. Add. 17469: (Phm Heb). [Scr. 269.]
256. (Evv 506 Ac 199) Oxon. aedis Christi, Wakii 12: (Phm Heb). [Scr. 277.]
257. (Evv 522 Ac 200 Ap 98) Oxon. Bodl. Canon. Gr. 34: (Phm Heb). [Scr. 249.]
258. (Evv 547 Ac 202) Curzon. 71. 6: (Phm Heb). [Scr. 233.]
259. (Ac 301 Ap 102) Paris. nat. Armen. 9: (Heb Tim). [Scr. 282.]
260. (Ac 302) Berol. reg. Gr. quart. 43: (Phm Heb). [Scr. 300.]

261. (Ac 303) Berol. reg. (Hamilton. 244 [625]): (Tit Heb Phm). [Scr. 298.]

262. (Evv 582 Ac 206 Ap 103) Ferrarae univ. 187.188. NA. 7: (Phm Heb). [Scr. 222.] [Scr. 223.]

263. (Evv 592 Ac 207) Mediolani Ambros. Z. 34 sup: (Phm Heb).

264. (Evv 615 Ac 208) Hierosol. s. Sepulchri 40.

265. (Evv 619 Ac 209) Hierosol. s. Sepulchri 45.

266. (Evv 623 Ac 210) s. Sabae 52.

267. (Evv 624 Ac 211) s. Sabae 53.

268. (Evv 625 Ac 212) s. Sabae 54.

269. (Evv 656 Ac 213) Berol. reg. Gr. octav. 9: (Heb deest). [Scr. 302.]

270. (Ac 214) Londin. Lambeth. 1182: (Phm Heb). [Scr. 252.]

271. (Ac 215) Londin. Lambeth. 1183: (Phm Heb). [Scr. 253.]

272. $e^{scr.}$ (Ac 216) Constantinop. patriarchae Hieros. [Scr. 254.]

273. $d^{scr.}$ (Ac 217) Londin. Lambeth. 1185: (Phm Heb). [Scr. 255.]

274. $e^{scr.}$ (Ac 218) Constantinop. patriarchae Hieros.

275. (Ac 220) Londin. mus. Brit. Add. 19388: (Phm Heb). [Scr. 270.]

276. (Ac 221) Oxon. Bodl. Canon. Gr. 110: (Phm Heb). VanSittart. 1.2 Thess Heb cont. [Scr. 250.]

277. (Ac 222) Oxon. Bodl. Misc. 118: (Phm Heb). [Scr. 251.]

278. (Ac 223) Londin. Highgate, Burdett.-Coutts. III. 1: (Phm Heb). [Scr. 264.]

279. (Ac 224) Londin. Burdett.-Coutts. III. 37: (Phm Heb). [Scr. 265.]

280. (Ac 225) Cheltenhamensis 7681: (Phm Heb). [Scr. 280.]

281. (Ac 226) Curzon. 79.14: (Phm Heb). [Scr. 234.]

282. (Ac 227) Curzon. 80.15: (Phm Heb). [Scr. 235.]

283. (Ac 228) Curzon. 81.16: (Phm Heb). [Scr. 236.]

284. (Ac 240) Cahirae patriarchae Alexandr. 8.

285. (Ac 241) Cahirae patriarchae Alexandr. 59.

286. (Ac 242) Cahirae patriarchae Alexandr. 88.

287. (Ac 243 Ap 104) s. Sabae 20.

288. (Ac 244) s. Sabae 35.

289. (Ac 245) Vindob. caes. Gr. theol. 141: (Heb deest).

290. $e^{scr.}$ (Ap 93) Londin. Lambeth. 1186.
saec. XI, 20.4×15.4, membr, foll. 144, col. 1, ll. 23; prol, capp, titl, lect, *μαρτ*, subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) *Apoc;* desunt Rom 1,1—16,15 1Cor 4,19—6,1 10,1—21 Heb 3,14—9,19 Apoc 14,16—15,7 19,4—22,21. Scr. cont, *Aug.* p. lxii. Todd. in catalogo bibliothecae, Londin. 1812, facs edidit. [Scr. 256.] Vidi 26 Iul 1883.

291. Londin. mus. Brit. Add. 7142.
saec. XIII, 31×23, membr, foll. 198, col. 1, ll. 20—25; prol, capp-t, capp, titl, (lect m ser), subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum scholl

ex Chrys; desunt 2 Cor 1,9—19 11,3—13,7 Gal 1,1—21 Col 3,24—4,18 1 Tim 1,8—3,13. Scr. perl. VanSittart. 1.2 Thess cont. [Scr. 267.] Vidi 11 Mai 1883.

292. (Ac 304) Athenis nat. theol. 70: (Phm Heb).

293. (Ap 91) Romae Vatic. Gr. 1209: pars recentior, foll. 1519—1536. saec. XV, 27 × 27, membr, foll. ?: *Heb* 9,14—13,25 *Apoc.* Miconis conlationem edidit Ford. (cf supra, p. 361, adn. 5). Textum exhibet editio Romana anni 1868 (cf supra, p. 365.366). [Scr. 263.] Vidi 30 Mart 1886.

294. Florent. Riccardi. 85. saec. XV, 16.9 × 11.5, chart, foll. 153(163), col. 1, ll. 19: *Paul* (Phm Heb). Olim Marsili Ficini Florentini († 1499). Erat Manfredi Macigni (?) 310. Burgon. perl. [Scr. 226.] Vidi 18 Mart 1886.

295. (Ac 305) Athenis nat. theol. 71: (Phm Heb).

296. (Ac 306) Athenis nat. theol. 72: (Phm Heb). Cf Paul 213.

297. (Ac 246) Vindob. caes. Gr. theol. 150: (Phm Heb).

298. (Ac 248) Berol. reg. Gr. quart. 57: (Phm Heb).

299. (Ac 250 Ap 121) Paris. nat. Coislin. 224: (Phm Heb).

300. (Ac 309 Ap 124) Athenis nat. (64): (Heb Tim).

301. (Ac 251 Ap 122) Athenis nat. theol. 217: (Phm Heb).

302. (Ac 252) Berol. reg. quart. 40: (Heb Tim).

303. (Evv 664 Ac 253 Ap 106) Zittaviae urbis A. 1: (Phm Heb).

304. (Evv 676 Ac 254) Cheltenham. 1284: (Phm Heb).

305. (Evv 680 Ac 255 Ap 107) Cheltenham. 7682: (Heb Tim).

306. (Evv 699 Ac 256 Ap 108) { Londin. mus. Brit. Add. 28815. / Londin. Highgate, Burdett.-Coutts II. 4. }: (Heb. Tim).

307. (Evv 712 Ac 257) Wisbechiae Peckoveri 20: (Phm Heb).

308. (Evv 720 Ac 258) Vindob. caes. Gr. theol. 79 et 80: (Gal Phm Heb Rom 1.2 Cor) cum comm Thphyl.

309. (Evv 757 Ac 260 Ap 110) Athenis nat. theol. 12: (Phm Heb).

310. (Evv 767 Ac 261) Athenis nat. theol. 22: (Phm Heb).

311. (Evv 794 Ac 262) Athenis nat. (118): (Heb Tim).

312. (Evv 796 Ac 263) Athenis nat. (767): (Phm Heb).

313. (Evv 801 Ac 264) Athenis nat.: (Phm Heb).

314. (Evv 808 Ac 265 Ap 112) Athenis Mamoukae: (Phm Heb).

315. (Evv 823 Ac 266) Berol. reg. octav. 13: (Phm Heb).

316. (Evv 824 Ac 267 Ap 113) Cryptoferratae Α'. α'. 1: (Phm Heb).

317. (Evv 886 Ac 268 Ap 115) Romae Vatic. Reg. Gr. 6: (Phm Heb).

318. (Evv 891). Venet. Marc. 32: (Phm [Heb]).

319. (Evv 901 Ac 269). Upsalae univ. 312.

320. (Evv 922 Ac 270 Ap 116) Athous s. Gregorii 3: (Phm Heb).

321. (Evv 927 Ac 271) Athous s. Dionysii 8.

322. (Evv 935 Ac 272) Athous s. Dionysii 27.
323. (Evv 941 Ac 273) Athous s. Dionysii 33.
324. (Evv 945 Ac 274) Athous s. Dionysii 37.
325. (Evv 959 Ac 276) Athous s. Dionysii 317.
326. (Evv 986 Ac 277 Ap 117) Athous Esphigmeni 186.
327. (Evv 996 Ac 278) Athous Iberorum 28: (Phm Heb).
328. (Evv 997 Ac 279) Athous Iberorum 29: (Phm Heb).
329. (Evv 999 Ac 280) Athous Iberorum 31: (Phm Heb).
330. (Evv 1003 Ac 281) Athous Iberorum 52.
331. (Evv 1040 Ac 282) Athous Caracallae 121.
332. (Evv 1058 Ac 283) Athous Cutlumusii 90a.
333. (Evv 1072 Ac 284 Ap 118) Athous Laurae: (Phm Heb).
334. (Evv 1075 Ac 286 Ap 119) Athous Laurae: (Phm Heb).
335. (Evv 1094 Ac 287 Ap 120) Athous s. Panteleemonis XXIX: (Phm Heb).
336. (Evv 1149 Ac 288) Chalcide scholae 133: (Phm Heb).
337. (Evv 1240 Ac 289) Sinaiticus 259.
338. (Evv 1241 Ac 290) Sinaiticus 260.
339. (Evv 1242 Ac 291) Sinaiticus 261.
340. (Evv 1243 Ac 292) Sinaiticus 262.
341. (Evv 1244 Ac 293) Sinaiticus 263.
342. (Evv 1245 Ac 294) Sinaiticus 264.
343. (Evv 1246 Ac 295) Sinaiticus 265.
344. (Evv 1247 Ac 296) Sinaiticus 266.
345. (Evv 1248 Ac 297) Sinaiticus 267.
346. (Evv 1249 Ac 298) Sinaiticus 268.
347. (Evv 1250 Ac 299) Sinaiticus 269.
348. (Evv 1251 Ac 300) Sinaiticus 270: (Phm Heb).
349. (Ac 149 Ap 180) Flor. Laur. Conv. Soppr. 150: (Phm Heb).
350. Lugduni Batav. univ. 66.
saec. XV, 19×13, chart, foll. 157, col. 1, ll. 18; prol, capp-t, *μαρτ*-t Rom-Gal, capp Latt litteris Graecis dinumerata, subscr, *ἀναγν* et *κεφ* et *μαρτ* Rom-Col, *στίχ* Col: *Paul* (Phm Heb). Scriptura similis scripturae Dizomaci? Ex eodem fonte atque Paul 136. Humanitate bibliothecarii Lugdunensis Lipsiae 23 Ian 1889 tractare potui.
351. (Ac 307 Ap 105) Athenis nat. (43): (Phm Heb).
352. (Ac 381) Cahirae patriarchae Alex. 942: (Phm Heb).
353. (Ac 382) Chalcide mon. Trinitatis 16: (Heb Tim).
354. (Ac 383) Chalcide scholae 9.
355. (Ac 384) Chalcide scholae 26: (Phm Heb).
356. (Ac 385) Chalcide scholae 33: (Phm Heb).
357. (Ac 386) Chalcide scholae 96: (Phm Heb).

358. (Ac 387) Patmius mon. s. Iohannis 14.

359. (Ac 388) Patmius mon. s. Iohannis 15.

360. (Ac 389) Patmius mon. s. Iohannis 16.

361. (Ac 390) Patmius mon. s. Iohannis 263.

362. (Ac 391) Thessalonicae gymnasii Graeci 12: (Heb Tim).

363. (Ac 392) Thessalonicae gymnasii Graeci 15: (Phm Heb).

364. (Ac 393) Thessalonicae gymnasii Graeci 16: (Heb Tim).

365. (Ac 394) Sinaiticus 274: (Phm Heb vid).

366. (Ac 395) Sinaiticus 275: (Phm Heb).

367. (Ac 399 Ap 135) Sinaiticus 279.

368. (Ac 400) Sinaiticus 280: (Heb Tim vid).

369. (Ac 403) Sinaiticus 283: (Phm Heb).

370. (Ac 413) Sinaiticus 300: (Heb Tim ?). MS 1.

371. Madisonae in Novae Caesareae provincia, seminarii theol. Drew. a. 1366 et 1369, 28.4×20, membr, foll. 103, col. 1, ll. 23; prol, lect, init, *ἀναγν*, subscr, *στίχ*: *Paul* (PhmHeb); desunt Rom 1,1—16,18 1Cor 10,24—11,27 1Cor 15,22—40 Phm Heb 1,1—7,2. Manu Ioasaphi (cf Evv 480 et Ac 345). V.cl. Albert. L. Long. CPoli emit et in Americam a. 1885 transtulit, cf *The Independent*, Novi Eboraci, 28 Ian 1886, p. 99b—100a. Vidi Parisiis 16 Iul 1885.

372. Londin. mus. Brit. Arundel. 534. saec. XIV, 27.5×17.6, chart, foll. 418, col. 1, ll. 31.33; prol; *Paul* cum comm Thphyl (Rom Heb Col 1.2Thess Tit 1.2Cor 1.2Tim Eph Phm Gal Phil); fol. 1 Rom 1,1 init deest. Vidi 19 Iul 1883.

373. Vindob. caes. Gr. theol. 157. a. 1088, 24.5×20.2, membr, foll. 227, col. 1, ll. 30; prol, capp, titl, lect, subscr, *στίχ*: *Paul* (Heb Tim) cum comm; desunt Rom 1,1—6 Tit 1,11—Phm 25 (et fortasse alia). In Italia scriptus. Vidi 16 Mart 1887.

374. Vesontii bibl. urbis 200. saec. XV exeuntis, 34.8×24.1, chart, foll. 262, col. 1, ll. 30; prol, subscr: *Paul* (Heb Tim) cum comm Theodoreti; videtur textus integer esse. Olim Ioh. Bapt. Boisot. Vesontini prioris de Grandecourt et de La Loye (?). Vidi 19 Maii 1885.

375. Paris. nat. Gr. 224 A. saec. XV, 29.2×21.4, chart, foll. 262, col. 1, ll. 23: *Rom Heb 1 Cor* 1,1—23 cum comm; deest Rom 1,1—11. Vidi 8 Oct 1885.

376. a. Paris. nat. Suppl. Gr. 1001: foll. 3—12: saec. XIV, 29×21.8, chart, foll. 10, col. 1, ll. 30.31: *Rom* 16,2—3 *2Tim* 2,19—4,22 *Col* 1,1—4 *Heb* 1,12. Vidi 10 Oct 1885.

b. ibid. Suppl. Gr. 1035: fragm. xiii: fol. 17: saec. XIV, 27×24.8, membr, fol. 1, coll. 2, ll. 25; prol Euth et Theod: *2Tim* 4,16—[20]—22. Vidi 5 Oct 1885.

c. Escurial. Ψ^{r}. II. 20: fol. 92: fragm *1 Cor* (?).

d. RomaeVatic. Ottob.74:saec.XV, 32.8×23, chart, foll.267—280, col.1, ll.29: *Rom* 1,1—2,26 cum comm Theodoreti. Olim Altaempsii 74. [Scr. 326.] Vidi 6 Apr 1886.

e. Romae Vatic. Palat. Gr. 423: foll. 7.8: saec. XII, 30×24.1, membr, foll. 2, col. 1, ll. 15 comm 45; prol, capp, titl, subscr, *στίχ: Col* 4,10—*1 Thess* 1,4 cum comm. Contuli; nihil notabile inveni. [Scr. 330.] Vidi 9 Apr 1886.

377. (Evv 38 Ac 19) Paris. nat. Coisl. Gr. 200: (Heb Tim). VanSittart. 1 Cor 1,1—8,10 1.2 Thess Heb cont.

378. Paris. nat. Coisl. Gr. 29.
saec. XIII, 29.6×25.2, membr, foll. 357, col. 1, ll. 30, scriptura compendiis plena: *Paul* cum comm Chrys; textus videtur integer esse. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 83. Vidi 18 Sept 1885.

379. Paris. nat. Coisl. Gr. 30.
saec. XII, 30×22.8, membr, foll. 177, col. 1, ll. 15 etc. comm 50 etc; prol Euth et Theod, itin Pauli, capp-t, capp, titl, lect passim, subscr, *στίχ*, pict: *Paul* (Phm Heb) cum comm; m saec. XV suppl Rom 4,19—5,10 11,25—15,29 1 Cor 15,20—2 Cor 1,23 1 Thess 4,4—1 Tim 6,15. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 83.84. Vidi 18 Sept 1885.

380. Paris. nat. Coisl. Gr. 95.
saec. XI, 35.4×26.7, membr, foll. 349, col. 1, ll. 28; prol, capp-t, capp, titl, subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum comm Oec. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 150. Martin. p. 134: num. 339. Vidi 30 Sept 1885.

381. Paris. nat. Coisl. Gr. 217.
saec. XIII, 27.8×20.7, membr, foll. 227, col. 1, ll. 17 etc comm 48 etc; prol Euth et Theod, capp-t, capp, titl, subscr, vers, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum comm. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 273. Martin. p. 134: num. 340. Vidi 3 Oct 1885.

382. Athenis nat. (69).
saec. X, 26.7×19.2, membr, foll. 377, col. 1, ll. 31, textu litteris uncialibus exarato inter codd uncc enumerari poterat: *Paul* (Phm Heb) cum comm brevi Theodoreti; desunt Rom 1 Cor 1,1—15,28 Heb 11,38—13,25 et fortasse alia; foll. 61—65.366—369 suppl m ser. Ad init Kedreni synopsis (cf MPG 121, p. 373), saec. XIV init mut. Olim monasterii *Μεγάλων πυλῶν*. Vidi 13 Aug 1886.

383. Athenis nat. (100).
saec. XIII, 30.1×21.5, chart, foll.?, col. 1, ll. 40: *Paul* (Phm Heb) cum comm Thphyl. Sub fin man rec nonnulla Sergii diaconi. Vidi 13 Aug 1886.

384. Escurial. X. IV. 15.
saec. XII, in 8, membr: *Paul*. Miller. *Catal.* num. 408.

385. Bononiae univ. 2378.
saec. XIV, 27.6×22.4, membr, foll. 19 (27), col. 1, ll. 33; prol, capp-t, subscr: *Eph Phil Col 1Thess.* Ad fin foll. 8 chart Bas et al theol. Olim s. Salvatoris 600. Vidi 12 Mart 1886.

386. Florent. Laurent. VI. 8.
saec. XIII, 28.2×20, chart, foll. 143 (ex 311), col. 1, ll. 33; subscr, στίχ: *Phil* 1,3—*Phm Hebr* cum comm. Vidi 16 Mart 1886.

387. Florent. Laurent. X. 9.
saec. XIV, 22.8×17.4, chart, foll. 602, col. 1, ll. 25; subscr: *Paul* cum comm Thphyl (Rom Heb 1.2 Cor); m saec. XV suppl foll. 1—92 (Rom) 600— 602. Vidi 17 Mart 1886.

388. Florent. Laurent. XI. 7.
saec. XV, 23.8×16.5, chart, foll. 529, col. 1, ll. 28: *Paul* cum comm Thphyl (Rom 1.2 Cor Heb Gal Eph Col Phil 1.2 Th 1.2 Tim Tit Phm). Olim Athanasii sacerdotis. Erat Nicolai de Nicholis, deinde conventus s. Marci de Florentia ord. frat. praed. Vidi 17 Mart 1886.

389. Florent. Laurent. Conv. Soppr. 21.
saec. XVI, 20.8×14.2, chart, foll. 136, col. 1, ll. 25: *Rom* cum comm Thphyl. Vidi 17 Mart 1886.

390. Mediolani Ambros. A. 62 inf.
saec. XI, 32.6×24.6, membr, foll. 316, col. 1, ll. 32; prol, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb [?]) cum comm; deest Heb 11,19—13,25; foll. 1—64 epitome comm in Mt Ioh Lc Act. „Ex suburbio Corcyret." Vidi 11 Feb 1886.

391. Mediolani Ambros. C. [E?]. 295.
saec. XI, 35.7×27.5, membr, foll. 190, col. 1, ll. 16 etc comm 38 etc; prol, itin et mart Pauli; capp, titl, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb) cum cat; desunt Tit 3,2—Heb 1,14. [Scr. 289.] Vidi 13 Feb 1886.

392. Mediolani Ambros. D. 541 inf.
saec. XI, 38.5×31.3, membr, foll. 323, col. 1, ll. 8 etc comm 43 etc; prol, capp, titl, subscr, στίχ: *Paul* (Phm Heb) cum comm; desunt Rom 1,1—5,18 Heb 10,25—13,25 et alia; nonnulla suppl m ser. Ex Thessalia. Vidi 15 Feb 1886.

393. Mediolani Ambros. E. 2 inf.
saec. XIII, 33.7×26.2, chart, foll. 268, col. 1, ll. 32: *Heb* cum comm Nicetae; cf Paul 163. Foll. 1.2.267.268: saec. XII, 32.4×25.2, membr, foll. 4, coll. 2, ll. 21: lectt V. T. Vidi 12 Feb 1886.

393a. ex codice 393 exscriptus: Mediol. Ambros. A. 241 inf: saec. XVI, 33×22.4, chart, foll. 104, col. 1, ll. 19—21: *Heb* 1,1—8 cum comm Nicetae. [Scr. 287.] Vidi 12 Feb 1886.

394. Neapoli nat. II. B. 23.
saec. XIV, 34×23, chart, foll. 435, col. 1, ll. 30, mut: *Paul* (Phm Heb) cum comm Thphyl. Olim Fulvii Orsini. Vidi 24 Apr 1886.

395. Neapoli nat. II. B. 24: foll. 354—925.
saec. XV vel XVI, 31×21, chart, foll. 572, col. 1, ll. 29: *Paul* (Phm Heb) cum comm Thphyl. Vidi 24 Apr 1886.

396. Romae Barberin. VI. 13.
saec. XII, 34.6×26.7, membr, foll. 189, col. 1, ll. 18 etc comm 38 etc; subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum comm; desunt Rom 1,1—25 Heb 8,5—13 et 11,17 (foliis transpositis?). [Scr. 297.] Vidi 15 Apr 1886.

397. Romae Casanatensis G. V. 7.
saec. XIV, 24.7×16.7, chart, foll. 515 ex 550 (?), col. 1, ll. 28: *Paul* (Phm Heb) cum comm Thphyl; m ser suppl foll. 1—33. Manu Methodii monachi? Olim Iesuitarum domus professae Romae. Vidi 5 Apr 1886.

398. Romae Vatic. Gr. 549.
saec. XII, 20.9×20.8, membr, foll. 380, col. 1, ll. 29; *Rom* 4,9—*Eph* 6,9 cum comm Thphyl. [Scr. 305.] Vidi 29 Mart 1886.

Vat. Gr. 550, quem in censum recipit Burgon. apud Scr. *Int.*[3] p. xxiv, nonnisi Chrys homilias in Rom habet; de Vat. Gr. 551 et 552 incertus sum, an textus integer sit.

399. Romae Vatic. Gr. 646.
saec. XIII, 27.4×17.5, chart, foll. 204, col. 1, ll. 31: *Paul* cum comm Euth Zig. Vidi 29 Mart 1886.

400. (Evv 858) Romae Vatic. Gr. 647.
saec. XIV, 30.1×21.5, chart, foll. 250, col. 1, ll. 24: *Paul* cum comm Thphyl. Vidi 29 Mart 1886.

401. Romae Vatic. Gr. 648.
a. 1232, manu Simeonis sive Sabae Hierosolymis scriptus. De hoc codice schedae meae imperfectae sunt; foll. 338, chart. (?) [Scr. 312.]

402. Romae Vatic. Gr. 692.
saec. XI, 35.5×25.5, membr, foll. 93, coll. 2: *1.2Cor Gal Eph* cum cat. Vidi 29 Mart 1886.

403. Romae Vatic. Gr. 1222.
saec. XVI, 30.5×20.5, chart, foll. 437, col. 1, ll. 28; prol, capp-t, subscr, *στίχ: Rom Heb 1.2Cor 1.2 Tim Eph* cum comm Thphyl. Olim Ant. Car. Carafae. Vidi 30 Mart 1886.

404. Romae Vatic. Gr. 2180.
saec. XV, 29.5×21, chart, foll. 294, col. 1, ll. 36; capp-t sub init in unum conlectae, syn, men: *Paul* (Phm Heb) cum comm Thphyl; deest Heb 13,22—25. Olim Columnensis 10. [Scr. 323.] Vidi 3 Apr 1886.

405. Romae Vatic. Ottob. 17.
saec. XV, 33.3×23, chart, foll. 294, col. 1, ll. 29; subscr: *Paul* (Heb Tim) cum comm. Manu Gregorii. Vidi 6 Apr 1886.

406. Romae Vatic. Palat. Gr. 10.
saec. X, 33.5 × 24.2, membr, foll. 268, col. 1, ll. varr comm 42; prol, itin et mart Pauli, capp, titl, subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum comm; deest Heb 13,10—17. In Calabria exaratus. [Scr. 327.] Vidi 7 Apr 1886.

407. Romae Vatic. Palat. Gr. 204.
saec. X, 33.7 × 24.5, membr, foll. 181, col. 1, ll. 15 comm 55: *Paul* (Phm Heb) cum comm. [Scr. 328.] Vidi 7 Apr 1886.

408. Venetiis Marci 36.
saec. XIV, 31.5 × 25.5, membr, fol. 196, coll. 2, ll. 38: *Paul* (Heb Tim) cum comm Theodoreti. Vidi 24 Feb 1886.

409. Athous Cutlumusii 90 b.
saec. XII, in 4, membr, foll. 82: *Paul* mut init et fin.

410. Athous Cutlumusii 129.
saec. XIV, in 4, chart, foll. 360: *Paul* cum comm Thphyl.

411. Constantinopoli s. Sepulchri 2
412. „ „ „ 3 } : *Paul* cum comm (?).

413. Patmius s. Iohannis 61.
saec. X, in 4, membr, foll. 150: *Paul* cum comm.

414. Patmius s. Iohannis 62.
saec. XII, in fol, membr, foll. 192: *Rom—Heb 1Tim* cum comm.

415. Patmius s. Iohannis 63.
saec. XI vel XII, in 4, membr, foll. 227: *Rom 1.2Cor* cum comm ut in Act 388 P 359. Sub fin *ἐρωταποκρίσεισ τῶν δύο μεγάλων ἀρχιερέων ἤγουν* Bas et Greg.

416. Patmius s. Iohannis 116.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 208: *1 Cor—Thess Tim Tit* mut init et fin.

417. s. Sabae in turri 41.
saec. XIV, in fol, chart: *Paul* cum comm Thphyl. Coxius perl.

418. Groningae univ. A. C. 1.
saec. XV, 15×10.5, membr, foll. 189, col. 1, ll. 20: *Paul* (Phm Heb); desunt Rom 16,20—1Cor 1,6 2Cor 13,5—Gal 1,1 2Tim 4,10—Tit 1,5 Hebr 13,18—25; Rom 16,8—20 est in folio 189. V. cl. bibliothecarius I. W. G. van Haarst. 29Nov1889 me de codice certiorem fecit. cf Franc. Delitzsch. *Polygl.* p. 29 adn.

419. (Ac 311) Athenis nat. (221): (Phm Heb).
420. (Ac 308) Athenis nat. (419); (Heb Tim).
421. (Ac 312) Athenis nat.: (Phm Heb).
422. (Ac 313) Athenis nat.: (Phm Heb).
423. (Ac 317) Cryptoferratae Α'. β'. 1: (Heb Tim). [Scr. 291.]
424. (Ac 318) Cryptoferratae Α'. β'. 3: (Phm Heb). [Scr. 292.]
425. (Ac 319) Cryptoferratae Α'. β'. 6: (Heb Tim). [Scr. 293.]

426. (Ac320) Messinae univ. 40: (Phm Heb). [Scr. 283.]
427. (Ac321) Romae Casanatensis G. II. 6: (Heb Tim). [Scr. 336.]
428. (Evv1267) Paris. nat. Coisl. Gr. 207.
429. (Ac323 Ap127) Lesbi *τοῦ λείμωνος* 55: (Phm Heb).
430. (Ac326) Romae Vatic. Gr. 1208: (Heb Tim). [Scr. 294.]
431. (Ac328) Romae Vatic. Gr. 1971: (Heb Tim). [Scr. 319.]
432. (Ac329) Romae Vatic. Gr. 2099. [Scr. 322.]
433. (Ac330) Romae Vatic. Palat. 38: (Phm Heb). [Scr. 295.]
434. (Ac332 Ap128) Venet. Marc. II. 114: (Phm Heb).
435. (Ac333) Edenburgi Makellari: (Phm Heb).
436. (Ac334 Ap129) Lincopiensis, Benzel.35: (Heb Tim). [Scr. 272.]
437. (Ac335) Upsalae univ. Gr. 11. [Scr. 273.]
438. (Ac344) Athous Dionysii 68.
439. (Ac346) Athous Dionysii 382.
440. (Ac347) Athous Docheiarii 38.
441. (Ac348) Athous Docheiarii 48.
442. (Ac349) Athous Docheiarii 136.
443. (Ac350) Athous Docheiarii 139.
444. (Ac351) Athous Docheiarii 147.
445. (Ac352) Athous Esphigmeni 63.
446. (Ac353) Athous Esphigmeni 64.
447. (Ac354) Athous Esphigmeni 65.
448. (Ac355) Athous Esphigmeni 66.
449. (Ac356) Athous Esphigmeni 67.
450. (Ac357) Athous Esphigmeni 68.
451. (Ac358) Athous Iberorum 24.
452. (Ac359 Ap130) Athous Iberorum 25.
453. (Ac360) Athous Iberorum 37.
454. (Ac361) Athous Iberorum 57.
455. (Ac362 Ap131) Athous Iberorum 60.
456. (Ac366) Athous Constamoniti 108.
457. (Ac368) Athous Cutlumusii 57.
458. (Ac369) Athous Cutlumusii 80.
459. (Ac370) Athous Cutlumusii 81.
460. (Ac371) Athous Cutlumusii 82.
461. (Ac372) Athous Cutlumusii 83.
462. (Ac373) Athous Cutlumusii 275.
463. (Ac374 Ap132) Athous s. Pauli 2: (Phm Heb).
464. (Ac375) Athous Protati 32.
465. (Ac376) Athous Simopetrae 42.
466. (Ac377) Athous Stauronicetae 52.
467. (Ac378) Athous Philothei 38.

468. (Ac 379) Athous Philothei 76.

469. (Ac 307 Ap 105) Athenis nat. (43): (Phm Heb).

470. (Ap 142) Escurial. T. III. 17.
saec. XII, in 4, membr, foll. 189 (202): prol, mart Pauli, μαρτ-t: *Paul.* De Apoc vide Apoc 142. Insunt litterae Dion Areop duae et alia pauca.

471. Athenis nat. (259): pagg. 1—5. 399—402.
saec. XV vel XVI, 21.9×15.2, membr, foll. 4, col. 1, ll. 22; prol, capp-t, capp, titl, subscr, στίχ: *2Cor* 4,14—7,8. 12,2—fin. Foll. 5—398: saec. XVI vel XVII, chart: theologica. Vidi 22 Iul 1886.

472. Escurial Ψ. III. 2.
saec. XIV, in fol, chart: *Paul.*

473. (Ac 233) Escurial. X. III. 10.

474. (Ac 315) Petrop. caes. Porfir.

475. (Ac 237) Escurial. Ω. IV. 22.

476. (Ac 239) Mutinae Estensis II. C. 4.

477. (Ac 205 Ap 181) Londinii mus. Brit. Add. 28816: (Phm Heb).

478. Mediolani Ambros. N. 272 sup.
saec. XVI, 24.5×15.7, chart, foll. A etc et 1—9, col. 1, ll. 30 etc: fragm ex Paul cum comm. [Scr. 225 et 303.] Vidi 18 Febr 1886.

479. (Ac 238) Mutinae Estensis II. A. 13: *Rom* 1,1—5.

480. Romae Vatic. Reg. Gr. 4.
saec. X, 33×26.3, membr, foll. 256, coll. 2, ll. 28: *Rom* cum comm Chrys. [Scr. 324.] Vidi 3 Apr 1886.

4.

APOCALYPSIS.

1. Mayhingae bibl. Oettingen-Wallerstein. saec. XII, 22.5×15, membr, foll. 90 (foll. 65—90 chart), col. 1, ll. 30—32: *Apoc* cum comm Andr; deest 22,16—21. Olim Basileensis, deinde Reuchlini. Erasmus de Reuchlino mutuum sumpsit et antigrapho tantum in Apoc anno 1516 edenda usus est. Frobenius typographus Basileensis codicem retinuit et anno tandem 1553 nescio cuidam dono dedit. In bibliotheca familiae Oettingensis latuit usque ad annum 1861, quo anno v. cl. Franciscus Delitzsch. Mayhingae repperit, *Handschriftliche Funde*, Lipsiae fasc. 1, a. 1861, fasc. 2, a. 1862 cum facsimili; fasc. 2 exhibet conlationem a Tregellesio factam; cf supra, p. 209.210. Bonae notae, cf WH *Intr.* § 346, p. 263.

2. (Ac 10 P 12) Paris. nat. Gr. 237. Stephani ιε′.

3. Latet. Stephani ιξ′ in Apoc 77ies laudatus. „Regius" non erat. Lectt varr Lc 22,30.67 2Cor 12,11 1Tim 3,3 quas editio Milliana (*N. T.* proll. § 1176) hinc citavit ex errore typographorum fluxisse videntur.

4. (Ac 12 P 16) Paris. nat. Gr. 219. Cum comm Arethae.

5. Vacat. Varr lectt a Valla allegatae. Cf Evv 82.

6. (Ac 23 P 28) Oxon. Bodl. Barocc. 3. Cum comm. Caspar. Wetstenius cappellanus Friderici filii regis Anglici 6.26.27.28 in usum consanguinei eius I. I. Wetst. cursim cont. Cramer. (cf Act 15) edidit comm in Apoc, vol. 8, p. 171—436.

7. (Ac 25 P 31) Londin. mus. Brit. Harl. 5537. Scr. cont (l), *Aug.* p. lxxvi. Bonae notae.

8. (Ac 28 P 34) Londin. mus. Brit. Harl. 5778. Scr. cont (d), *Aug.* p. lxxi seq.

9. (Ac 30 P 36) Oxon. Bodl. Misc. 74.

10. (Evv 60) Cant. univ. Dd. 9.69: saec. XV, col. 1, ll. 27.28: *Apoc* cum scholiis nonnullis. In Occidente scriptus. A. W. Grafton. in usum Alfordii (*N. T.* ed. 2.) partim cont. Vidi 18 Oct 1886.

11. (Ac 39 P 45) Latet, quod dolendum est, nam cum paucissimis Irenaei lectioni in 13,18 suffragatur, et ceteroqui bonae notae est.

12. (Ac 40 P 46) Romae Vat. Reg. Gr. 179: foll. 155—169, saec. XV; capp, titl: *Apoc.* Birch. capp 1.2 cont, *Apoc*, p. xx sqq. Haud malae notae. Vidi 5 Apr 1886.

13. (Ac 42 P 48 Evl 923 Apl 56) Francofurti ad Viadrum, lycei.

14. (Evv 69 Ac 31 P 37) Leicestrensis. Scr. cont (f), *Aug.* p. xl. Cf. Scr. *Intr.*[3] p. 274, adn. Haud malae notae.

15. (E[evv]) Basileensis univ. A. N. III. 12: *Apoc* 3,3—4,8; cf supra, p. 372.373,

16. (Ac 45 P 52) Hamburgi urbis Gr. 1252. Textu similis Apoc 7.

17. (Evv 35 Ac 14 P 18) Paris. nat. Coisl. Gr. 199. Grafton. (cf Apoc 10) locos 364 cont.

18. (Ac 18 P 22) Paris. nat. Coisl. Gr. 202. (2): foll. 1—26. saec. XII, 24.4×17.5, membr, foll. 26, col. 1, ll. 27 etc comm 60 etc, sunt fascc. *ιγ'—ιε'* ex alio codice: *Apoc* cum comm *ἀνδρέου πρωτοθρόνου*. Grafton. (cf Apoc 10) locos 283 cont. Vidi 2 Oct 1885.

19. (Ac 17 P 21) Paris. nat. Coisl. Gr. 205. Grafton. (cf Apoc 10) locos 220 cont.

20. (Evv 175 Ac 41 P 194) Romae Vatic. Gr. 2080. Blanchinus Apoc 22,20.21 transcripsit.

21. Romae Vallicell. D. 20. saec. XV, 32.2×21.7, chart, foll. 93, col. 1, ll. 28; capp, titl: *Apoc* cum comm Andr.

Wetstenio 21 et 22 erant codices duo nescio qui Gallici a Bentleio in specimine suo (cf supra, p. 234 seqq.) laudati. Scholz. Vallicell. substituit, retinuit vero in apparatu lectiones Wetst.-Bentleianas (cf Kelly. *Revelation*, p. xi adn. a Scr laudatus).

22. (Ac 166 P 204) Romae Vallicell. B. 86: foll. 229—254: *Apoc* cum scholiis. Scholz. lectt Wetst.-Bentl. retinuit, cf Apoc 21. Vidi 25 Mart 1886.

23. (Evv 367 Ac 146 P 182) Florent. Laurent. Conv. Soppr. 53. Hunc pro Evv 38 (Scholzio Apoc 23) substitui qui Apoc non continet.

De Wetstenii 23 cf Evv 102. Scholz. quanquam alium codicem numero supposuit, tamen lectt varr Wetstenii retinuit.

24. (Ac 160 P 193) Romae Vatic. Gr. 2062.

25. (Evv 149 Ac 77 P 88). Romae Vatic. Palat. Gr. 171. Birch. capp. 1.2.3,1—9 cont.

26. (Evv 506 Ac 199 P 256) Oxon. aedis Christi, Wakii 12. Cf Ap 6.

27. (Evv 517 Ac 190 P 244) Oxon. aedis Christi, Wakii 34. Cf Ap 6.

28. Oxon. Bodl. Barocc. 48: foll. 51v—74v. saec. XV, 20.5×14.5, chart, foll. 24, col. 1, ll. 22; capp, titl: *Apoc;* deest 17,5—22,21; bonae notae. Bentleii *ϰ'* (Cant. coll. Trin. B. xvii. 5, cf supra, Evv 51). Caspar. Wetst. cursim cont (cf Apoc 6), item Scr. (n), *Aug.* p. lxxvii seq. Delitzschio (cf Apoc 1), 2, p. 36, adn. et p. 43, videntur Apoc 28 et 79a ex Apoc 79 exscripti esse.

29. (Ac 60 P 63) Londin. mus. Brit. Harl. 5613. Scr. cont (e), *Aug.* p. lxxi.

30. (Ac 69 P 74) Guelferbytanus 16.7. Aug. quarto: saec. XIV, bonae notae, cf Act 69.

31. Londin. mus. Brit. Harl. 5678: foll. 221v—244.
saec. XV, 28.8×21.6, chart, foll. 24, col. 1, ll. 23; prol: *Apoc.* Praemittuntur quaedam Dionysii Areopagitae. Olim ut Evv 445 Hagenoae collegii societatis Iesu. Paulus capp. 1—8 in usum Griesbachii cont, item Scr. (c), *Aug.* p. lxx.

32. Dresdae reg. A. 124.
saec. XV, 19.5×12, membr, foll. 16, col. 1, ll. 30—40: *Apoc.* Ad finem Theodori *τοῦ προδρόμου λόγοσ διὰ στίχων εἰσ τὸν βίον καὶ εἰσ τὴν ἁγιότητα.* Olim Loescheri, deinde Bruhlii 638. Dassdorf. cont, item Matthaeius (t), *Apoc.* p. 339. Scr. ex errore bis numerat, 32 et 111. Vidi plus semel.

33. (Evv 218 Ac 65 P 57) Vind. caes. Gr. theol. 23. Desunt Apoc 13,5—14,8 15,7—17,2 18,10—19,15 20,7—22,21.

34. (Ac 66 P 67) Vind. caes. Gr. theol. 302.

35. Vindob. caes. Gr. theol. 307: foll. 142r—173v.
saec. XIV, 18×14.2, membr, foll. 32, col. 1, ll. 20 etc comm 35etc; *στίχ* 314: *Apoc* cum comm Andr. Foll. 1—141 Euthymii epistola de haeresibus etc. Busbeq. CPoli Vindobonam detulit (cf supra, Evv 123, p. 494). Alter. cont, *N. T.* 2, p. 921—940, item Franc. Delitzsch. (cf Apoc 1), 2, p. 40—42, qui vel hunc ex Apoc 121 exscriptum esse vel ex eodem exemplari utrumque putat. Scr. teste Apoc 87 similis est textu. Vidi 18 Mart 1887.

36. Vindob. caes. Suppl. Gr. 93.
saec. XIII (al. XIV), 16.1×11, membr, foll. 56, col. 1, ll. 36; prol, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr; deest 19,21—22,21; bonae notae. In Italia scriptus. Olim „archivii ss. apostolorum de urbe Neapolis". „Datus est pro bibliotheca sac. caes. maiestatis sic illa mandante anno 1716". Alter. cont, *N. T.* 2, p. 941—967. Vidi 18 Mart 1887.

37. (Ac 72 P 79) Rom. Vat. Gr. 366. Birch. cont. Textu similis Apoc 28.

38. Romae Vatic. Gr. 579: foll. 22—46.
saec. XV (al XIII), 21.3×13.2, chart, foll. 24 (371), col. 1, ll. 30; capp-t, capp: *Apoc* cum lectt varr m pr. Textu bonae notae. Insunt alia multa. Birch. cont, *Apoc.* p. ix—xii. Scholz. et Tregelles. perl. B. H. Alford. in usum Tregellesii cont (cf supra, p. 391). Vidi 27 Mart 1886.

39. (P 85) Romae Vatic. Gr. 1136 a. Desunt 1,1—3,17 6,18—13,11.

40. (Evv 141 Ac 75 P 86) Romae Vatic. Gr. 1160.

41. Romae Vatic. Reg. Gr. 68.
saec. XV (al. XIV), 23.1×15.3, chart, foll. 70, col. 1, ll. 14; prol Oec et Areth ex And, capp-t: *Apoc* sine comm. Manu Georgii Hermonymi (cf supra, p. 464, Evv 17). Birch. et Scholz. cont.

42. (Ac80 P91) Romae Vat. Pii II Gr. 50.

43. Romae Barberin. IV. 56: foll. 224—229 v, a. saec. XIV, 24.9×17.8, membr, foll. 5 (233), coll. 2, ll. 58: *Apoc* 14,17—18,20 cum comm. Insunt quaedam ex Athan et catena in Octateuchum. Birch. et Scholz. cont. Vidi 8 Apr 1886.

44. (Evv180 Ac82 P92) Romae Propag. L. VI. 19.

45. (Ac89 P99) Florent. Laurent. IV. 32. Birch. capp. 1—3 cont.

46. (Evv209 Ac95 P108) Venet. Marc. 10: *Apoc* saec. XV, col. 1, ll. 24.

47. (Evv241 Ac104 P120) Dresdae reg. A. 172.

48. (Evv242 Ac105 P121) Moscuae Synodi 380.

49. Moscuae Synodi 67: foll. 306—364. saec. XV, in fol, chart, foll. 58 (365), col. 1. ll.?; prol, capp: *Apoc* cum comm Andr. Textus bonae notae. Foll. 1—305: orationes 16 Greg Naz cum comm Nicetae (A in editione Greg Naz Matthaeiana). Olim Laurae in monte Atho. Matthaei. cont (o), *Cor*, p. 276 seq. et facs.

50. Moscuae Synodi 206: foll. 53—88. saec. XV, in fol, chart, foll. 35, col. 1, ll.?: *Apoc*. Insunt vitae sanctorum. Olim monasterii Iberorum in monte Atho. Matthaei. cont. (p), *Thess*, 186 seq et facs.

51—88 catalogo inseruit Scholz. qui 51 totum, 68.69.82 fere totos, ceteros vel cursim vel omnino non contulit.

---

51. (Evv18 Ac113 P132) Paris. nat. Gr. 47.

52. (Ac51 P133) Paris. nat. Gr. 56.

53. (Ac116 P136) Paris. nat. Gr. 59.

54. Vacat. Olim ex errore ita dinumeratus est Evv 263.

55. (Ac118 P138) Paris. nat. Gr. 101.

56. (Ac119 P139) Paris. nat. Gr. 102 A.

57. (Evv296 Ac124 P149) Paris. nat. Gr. 123.124.

58. Paris. nat. Gr. 19: foll. 91—126. saec. XV vel XVI, 20×14.5, chart, foll. 36, col. 1, ll. 22; capp Latt in mg: *Apoc*. Inest Hiob et Iustini cohortatio ad Graecos. Scholz. cursim cont. Contuli 1,1—11,13 anno 1884.

59. Paris. nat. Suppl. Gr. 99. saec. XV vel XVI, 20.7×14.2, chart, foll. 83, col. 1, ll. 24—29; prol, capp: *Apoc* cum comm Andr. Scholz. cursim cont. Olim Aegidii de Noailles. Vidi 22 Aug 1885.

60. (P152) Delendus.

61. Paris. nat. Gr. 491: foll. 281—293. saec. XIII vel XIV, 24.2×15.7, chart, foll. 13: *Apoc* 1,1—22,8 cum scholl paucis. Insunt varia Bas Theodoreti Max. Scholz. cursim cont. Martin. p. 135. Vidi 3 Nov 1885.

62. Paris. nat. Gr. 239.
a. 1422, 21.5×14.3, chart, foll. 119, col. 1, ll. 26.27: *Apoc* cum comm And. Manu Michaelis Calophrenae (?). Scholz. cursim cont. Martin. p. 136. Vidi 12 Nov 1885. De Paris. nat. Gr. 240 olim hic posito cf Apoc 139.

63. Paris. nat. Gr. 241.
saec. XVI, 20.5×15, chart, foll. 294: *Apoc* cum comm Andr. Manu Andreae Darmarii. Olim Thuanus, deinde Colbertinus 4032. Martin. p. 136. Vidi 12 Nov 1885.

64. (P 159) Paris. nat. Gr. 224.

65. Moscuae univ. 25: foll. 203—209.
saec. XII, in 4, membr, foll. 7, ll. ?: *Apoc* 16,20—22,21. Foll. 1—202: saec. IX vel X: quaedam ex Bas Greg-Nyss Petr-Alex. Olim Coislin. 229. Scholz. cursim cont, item Matthaei, *N. T. Gr.* ed. 3, vol. 3, append. p. 98—102. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 292.

66. Vacat. Scholz. ex errore ita Evv 131 designavit.

67. Romae Vatic. Gr. 1743.
a. 1301, 22.5×16.2, membr, foll. ?, col. 1, ll. 29; capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Scholz. cursim cont, nullo tamen loco citat. Vidi 31 Mart 1886.

68. Romae Vatic. Gr. 1904: vol. 2, foll. 264—282.
saec. XI vel XII, 28.7×20.5, membr, foll. 19, col. 1, ll. varr, comm 37: *Apoc* 1,11—2,20 3,16—6,9 7,17—9,5 21,18—22,21 cum comm Areth. Scholz. non nisi 7,17—8,12 20,1[—21.18?]—22,21 vidit et „integre fere" cont. W. H. Simcox. a. 1886 omnia contulit et textum Apoc 35 (et 87) similem esse invenit. Vidi 31 Mart 1886.

69. (Ac 116 P 198) Romae Vatic. Ottob. 258.

70. (Evv 386 Ac 151 P 199) Romae Vatic. Ottob. 66.

71. Vacat. Ita olim ex errore Evv 390 designatus.

72. Romae Chisianus R. IV. 8.
saec. XVI, 20.5×13.4, chart foll. ?, col, 1, ll. 17: *Apoc* cum comm Andr. Olim monasterii *τοῦ σωτῆρος χῦ τοῦ ἀρχαδοῦ*. Scholz. cursim cont, item W. H. Simcox. 1,1—3,17 et locc sell. Mors Simcoxii praematura eo magis nobis lugenda est, quod Apocalypsis codices hoc consilio pro viribus conferebat, ut eorum familias definire posset. Vidi 15 Apr 1886.

73. Romae Corsinianus 41. E. 37.
saec. XV (al. XVI), 19.2×12.5, chart, foll. 97, col. 1, ll. 30; capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. In Italia scriptus. Olim bibliothecae s. Silvestri de urbe. W. H. Simcox. Apr 1886 cont et Apoc 28.79.99 adsociari iubebat. Vidi 26 Mart 1886.

74. (Ac 140 P 215) Venet. Marc. 546: *Apoc* cum comm Andr.

75. (Ac 86 P 96) Florent. Laurent. IV. 30.

76. Vacat. Idem est atque Apoc 75.

77. Florent. Laurent. VII. 9.
saec. XVI (al. XV), 21.4×14, chart, foll. 363, col. 1, ll. 25, text rubr: *Apoc* cum comm. Scholz. cursim cont. Vidi 17 Mart 1886.

78. (P 197) Romae Vatic. Ottob. Gr. 176.

79. Romae Vatic. Gr. 656.
saec. XIV (al. XIII), 17×11.7, chart, foll. 207, col. 1, ll. 17: *Apoc* cum comm Andr. Textus bonae notae. Viri cll. Fessler. et Brunn. in usum Delitzschii (cf Apoc 28 et 79a) cont. Vidi 29 Mart 1886.

79a. Monaci reg. Gr. 248.
saec. XVI, 23.3×16, chart, foll. 84, col. 1, ll. 28; prol, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Ex 79 ut videtur iubente card. Guil. Sirleto († 1585), exscriptus, qui bibliothecae Bavaricae inter annos 1540—1547 dedit, cf Franc. Delitzsch. *Handschr. Funde*, 2, p. 35—37. Theod. Peltano in Andr. edendo Ingolstadii a. 1547 erat „cod. ducalis alter", adhibuisse autem Sylburgium in Graeca editione [Haidelberg. a. 1596] Scholzio ne credas. Matthaei. cont, item Delitzsch. bis. Vidi 24 Mart 1887.

80. Monaci reg. Gr. 544.
saec. XIV, 20.3×14.8, chart, foll. 169, col. 1, ll. 20; prol, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Olim Caesaris Manuelis Palaeologi († 1424). Erat Augustanus 7. Adhibuerunt Peltanus et Sylburg. Dav. Hoeschel. cont, item Bengel. (Aug. 7 vel Andr. 1). Matthaei. perlustravit, *Allgem. Litter. Anzeiger*, a. 1800, num. 180. Scholz. locc sell cont. Delitzsch. (cf 79a), 2, p. 31—34. Vidi 24 Mart 1887.

81. Monaci reg. Gr. 23: fol. 333—415.
saec. XVI, 35.7×23.8, chart, foll. 83 (415), col. 1, ll. 30; capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Insunt multa Greg Nyss. Peltano (cf Apoc 79a) fuit „ducalis primus". Hoeschel. in usum Sylburgi cont, item Delitzsch. (cf 79a), 2, p. 38.39. Vidi 24 Mart 1887.

82. (Ac 179 P 128) Monaci reg. Gr. 211. Cf de Apoc Delitzsch. (cf 79a), 2, p. 45—48; cum B^{apoc} facit.

83. (Evv 339 Ac 135 P 170) Taurin. univ. B.V.8. V. cl. Hort. qui a. 1864 capp quinque cont, B^{apoc} affinem esse putavit.

84. (Evv 368 Ac 150) Florent. Riccardi. 84.

85. (Ac 184 P 232) Hierosol. s. Sepulchri 9. [Scr. 85 = nobis 142.]

86. (Evv 462 Ac 187 P 235) s. Sabae 10. Scholz. ter laudat Apoc 1,2.4. [Scr. 86 = nobis 23.] 86^2. Scholzii Apoc 89 est.

87. (Ac 178 P 242) Cheltenhamensis 1461. Scr. cont (m), *Aug.* p. lxxvi.

88. (Evv 205 Ac 93 P 106) Venet. Marc. 5.

Explicit Scholzii catalogus.

89. (Evv 466 Ac 189 P 267) s. Sabae 20. Scholzio 86^2. [Scr. 89 = nobis 108.]

90. Dresdae reg. A. 95.
saec. XII (Grsb. X, Scholz. XV), 31.1×23, membr, foll. 16, coll. 2, ll. 30: *Apoc.* Olim monasterii Iberorum in monte Atho. Matthaeii fuit, qui a. 1788 vendidit. Matthaei. cont (r), *Rom.* p. 278 et facs. Scholzio fuit 50^2. Tregelles. perl. Vidi Ian 1880.

91. (P 293) Romae Vat. Gr. 1209: pars recentior. Textus bonae notae.

92. (Evv 61 Ac 34 P 40) Dublin. coll. Trin. A. 4.21: Apoc saec. XVI exeunte ex Apoc 14 ut videtur exscripta.

93. (P 290) Londin. Lambeth. 1186. Deest Apoc 14,16—15,7 19,4—22,21. Scr. cont (a).

94. (Evv 201 Ac 91 P 104) Londin. mus. Brit. Add. 11837. Scr. cont(b).

95. Curzon. 82.17.
saec. XI vel XII, 26×19.7, membr, foll. 16, col. 1, ll. 13 etc comm 49: *Apoc* cum comm brev. Eximiae notae. Olim monasterii Caracallae in monte Atho. Curzon. a. 1837 in Angliam tulit. Scr. a. 1855 cont (g), *Aug.* p. lxxii. Vidi 3 Maii 1883.

96. Curzon. 93.2.
saec. XIV, 27.6×19.2, chart, foll. 22, col. 1, ll. 28: *Apoc* cum scholl brevv. Olim monasterii Caracallae in monte Atho. Curzon. a. 1837 in Angliam tulit. Scr. a. 1855 cont (h), *Aug.* p. lxxiii. Vidi 4 Maii 1883.

97. (Evv 498 Ac 198 P 255) Londin. mus. Brit. Add. 17469. Scr. cont(j).

98. (Evv 522 Ac 200 P 257) Oxon. Bodl. Canon. Gr. 34. Scr. cont (k), *Aug.* p. lxxv. Textu similis est Apoc 30.

99. (Ac 83 P 93) Neapoli nat. II. Aa. 7. (Nisi fallor.)

100. Neapoli nat. II. Aa. 10. (Nisi fallor.)
saec. XIV vel XV, 26×18.7, membr, foll. ?, col. 1, ll. 27: *Apoc* cum comm Andr.

101. Petropoli Muralt. 129.
saec. XV, in 4, chart, foll. 25, col. 1, ll. 35; prol: *Apoc* cum comm Andr abbrev. Cf Tischendorf. *Notitia*, a. 1860, p. 60. Muralt. *Catal.* p. 73 lectt pauce edidit.

102. (Ac 301 P 259) Paris. nat. Armen. 9. [Scr. 109.]

103. (Evv 582 Ac 206 P 262) Ferrarae univ. 187. 188. NA. 7. [Scr. 102.]

104. (Ac 243 P 287) s. Sabae 20.

105. (Ac 307 P 469) Athenis nat. (43).

106. (Evv 664 Ac 253 P 303) Zittaviae urbis A. 1.

107. (Evv 680 Ac 255 P 305) Cheltenham. 7682. [Scr. 104.]

108. (Evv 699 Ac 256 P 306) Londin. Highgate, Burd.-Coutts. II. 4. [Scr. 89.]

109. (Evv 206 Ac 94 P 107) Venet. Marc. 6.

110. (Evv 757 Ac 260 P 309) Athenis. nat. theol. 12.
111. (Evv 792) Athenis nat. (67[M]).
112. (Evv 808 Ac 265 P 314) Athenis Mamoukae.
113. (Evv 824 Ac 267 P 316) Cryptoferratae *Α'. α'*. 1. [Scr. 110.]
114. (Evv 866) Romae Vatic. Gr. 1882: foll. 93—96. [Scr. 115.]
115. (Evv 886 Ac 268 P 317) Romae Vatic. Reg. Gr. 6.
116. (Evv 922 Ac 270 P 320) Athous s. Gregorii 3.
117. (Evv 986 Ac 277 P 326) Athous Esphigmeni 186.
118. (Evv 1072 Ac 284 P 333) Athous Laurae.
119. (Evv 1075 Ac 286 P 334) Athous Laurae.
120. (Evv 1094 Ac 287 P 335) Athous Panteleemonis XXIX.
121. (Ac 250 P 299) Paris. nat. Coisl. 224. Delitzsch. (cf Apoc 1), 2,
122. (Ac 251 P 301) Athenis nat. 217. | p. 40 seq.
123. (Evv 743 Ac 259) Paris. nat. Suppl. Gr. 159.
124. (Ac 309 P 300) Athenis nat. (64).
125. (Ac 235) Escurial. *Ψ'*. III. 6.
126. (Ac 236) Escurial. *Ψ'*. III. 18.
127. (Ac 323 P 429) Lesbi *τοῦ Λείμωνος* 55.
128. (Ac 332 P 434) Venet. Marc. II. 114.
129. (Ac 334 P 436) Lincopiensis, Benzel. 35.
130. (Ac 359 P 452) Athous Iberorum 25.
131. (Ac 362 P 455) Athous Iberorum 60.
132. (Ac 374 P 463) Athous s. Pauli 2.
133. (Ac 384 P 355) Chalcide scholae 26.
134. (Ac 386 P 357) Chalcide scholae 96.
135. (Ac 399 P 367) Sinaiticus 279.
136. Vindob. caes. Gr. theol. 69.
a. 1507, 29.9×20.8, chart, foll. 120, col. 1, ll. 27; capp-t, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Venetiis manu Andreae Darmari Epidaurotae scriptus. Fortasse Apoc 59 affinis? Vidi 15 Mart 1887.
137. Vindob. caes. Gr. theol. 163.
saec. XV, 21.2×16.4, chart, foll. 83, col. 1, ll. 30: *Apoc* cum comm Andr (sub nomine Methodii monachi). In Italia scriptus. Olim Ioh. Sambuci. Vidi 16 Mart 1887.
138. Vindob. caes. Gr. theol. 220.
saec. XV, 20.7×15, chart, foll. 151, col. 1, ll. 20; capp, titl: *Apoc* cum comm Andr (non Orig). Vidi 17 Mart 1887.
139. Paris. nat. Gr. 240.
a. 1543, 22.5×15.4, chart, pagg. 322, col. 1, ll. 21: *Apoc* cum comm Andr. Manu Christophori Aueri ortu Germani Romae scriptus. Olim sub Apoc 62 commemoratus. Unde exscriptus sit quaerendus. Vidi 12 Nov 1885.

140. Paris. nat. Coisl. Gr. 256: foll. 207 v—228 r.
saec. XI vel XII (Mtf. X vel XI), 25.6×19.7, membr, foll. 22 (229), col. 1, ll. 29: *Apoc*; m ser 1,1—19 suppl. Insunt Antiochi monachi pandectae, item fol. 205 haereticorum nomina a Simoniacis usque ad Messalianos, item fabula de mediatore. Vidi 5 Oct 1885.

141. Athenis bibl. *τῆσ βουλῆσ.*
saec. XVI, 21.2×15.3, chart, foll. (Apoc 23), col. 1, ll. 24: *Apoc.* Insunt vitae sanctorum, acta Thomae, alia theologica. Vidi 21 Iun 1886.

142. (Paul 479) Escurial. *T.* III. 17: foll. 158—189.
saec. X, in 4, membr, foll. 32 (202): *Apoc* cum comm.

143. Escurial. *X.* III. 6: foll. 235—240.
a. 1107, in fol, membr, foll 6 (292): *Apoc.* Insunt varia theologica. Manu Leontii monachi in monasterio s. Philippi *τοῦ μελιτυροῦ* scriptus.

144. Matriti O. 19: num. 7.
saec. XVI, in fol, (chart?), foll. 885, manibus plurr: *Apoc* cum comm Andr (?).

145. Florent. Laurent. VII. 29: foll. 193—224.
saec. XVI, 21.2×14.2, chart, foll. 32 (224), col. 1, ll. 25; prol, capp, titl: *Apoc* 1,1—7,5 cum comm Andr. Inest Geo. Pachymerae paraphrasis in Dion Areop. Vidi 17 Mart 1886.

146. Messinae univ. 99.
saec. XIII, 27×21.2, membr, foll. 138, coll. 2, ll. 24: *Apoc* cum comm (Oec txt integro?) [Scr. 113]. Vidi 3 Apr 1886.

147. Mutinae Estensis III. E. 1.
saec. XV vel XVI, 30.5×20.8, chart, foll.?, col. 1, ll. 26; capp-t, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Sub init quaedam Anast Sin. Vidi 13 Mart 1886.

148. Mutinae Estensis III. F. 12.
saec. XV, 30.3×20.8, chart, foll.?, col. 1, ll. 32; capp-t, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Sub init Dion Areop et alia. Vidi 13 Mart 1886.

149. Romae Angelicae A. 4. 1.
saec. XIV vel XV, 21.5×14, chart, foll. 86 (240+), col. 1, ll. 29; capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. [Scr. 120.] Vidi 31 Mart 1886.

150. Romae Angelicae B. 5. 15: medio in codice.
saec. XV, 20.8×14.7, chart, foll.?, col. 1, ll. 20: *Apoc.* Insunt liturgica multa. [Scr. 121.] Vidi 2 Apr 1886.

151. Romae Chisianus R. V. 33: foll. 44 v—71 v.
saec. XIV, 25.4×18.4, chart, foll. 28 (347), col. 1, ll. 32: *Apoc* cum comm Andr et Oec. Insunt varia theologica manibus variis scripta. Gebhardt. a. 1882 perl. W. H. Simcox. a. 1886 init cont; saepe cum Apoc 68 consentit, saepe cum Apoc 8. 14. 31, quibus passim Apoc 6. 29. 92. 94 (100) accedunt. [Scr. 122.] Vidi 18 Apr 1886.

152. Romae Vatic. Gr. 370: foll. 149—251.
saec. XI, 29.5×22.8, membr, foll. 251, col. 1, ll. 27; prol, capp-t, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Insunt opera Dionysii Areopagitae. W. H. Simcox. (cf supra, p. 680, Ap 72) a. 1886 cont; Apoc 1 et 12 affinis est. Vidi 27 Mart 1886.

153. Romae Vatic. Gr. 542: foll. 265—369.
a. 1331, 28×21, membr, foll. 105 (369), col. 1, ll. 29: *Apoc* cum comm Andr. Insunt homiliae Chrys in Ioh. Vidi 29 Mart 1886.

154. Romae Vatic. Gr. 1190: vol. 1, foll. 174r—184v.
saec. XV vel XVI, 30.2×20.8, chart, foll. 11 (1387 in 3 voll.): *Apoc.* W.H.Simcox. a. 1884 1,1—4,6 cont; videtur textu Apoc 151 similis esse. Vidi 29 Mart 1886.

155. Romae Vatic. Gr. 1426: foll. 131—159.
saec. XIII, 34.4×23.5, chart, foll. 29 (665), col. 1, ll. 46: *Apoc* cum comm (Oec txt integro?) Vidi 30 Mart 1886.

156. (Ac 139 P 174) Mediolani Ambros. H. 104 sup.

157. Romae Vatic. Gr. 1976.
saec. XVI, 21.2×14.3, chart, foll. 114, col. 1, ll. 20; capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Olim Neophyti monachi ῥοδίνου τοῦ κυπρίου. [Scr. 116.] Vidi 2 Apr 1886.

158. (Evl 561) Romae Vatic. Gr. 2129: pagg. 17—158.
saec. XVI, 29.5×21.2, chart, foll. 71 (351), coll. 2, ll. 30; capp-t, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Foll. 1—5 lectiones ex evv nonnullas habent. [Scr. Evl 389.] Vidi 2 Apr 1886.

159. Romae Vatic. Ottob. Gr. 154.
saec. XV, 14.3×10.6, chart, foll. 144, col. 1, ll. 20: *Apoc* cum comm. Vidi 6 Apr 1886.

160. Romae Vatic. Ottob. Gr. 283.
a. 1574, 21.4×14.8, chart, foll. 123, col. 1, ll. 22; capp: *Apoc* cum comm Andr. *Εἰσ χίον* manu Iohannis εὐριπιώτου ἐπικεκλημένου scriptus. Olim Altaemps. [Scr. 118.] Vidi 6 Apr 1886.

161. Romae Vatic. Palat. Gr. 346.
saec. XV, 36.7×25.3, chart, foll. 86, col. 1, ll. 30; prol, capp-t, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. [Scr. 119.] Vidi 9 Apr 1886.

162. Venet. Marc. I. 40.
saec. XVI, 27×14.9, chart, foll. 150, col. 1, ll. 20: *Apoc* cum comm Andr. Vidi 27 Feb 1886.

163. Venet. Marc. II. 54: foll. 1—30.
saec. XV vel XVI, 36×24.7, chart, foll. 30 (237), col. 1, ll. 41; prol, capp-t, capp, titl: *Apoc* cum comm Andr. Insunt alia theologica. Anno 1532 monasterio Virginis dictae ἀγκάραθο dono datus. Vidi 4 Mart 1886.

164. Athous s. Annae 11.
saec. XV, in fol, chart, foll. ?, coll. 2, ll. ?: *Apoc.* Insunt nonnulla Isaaci Syri, *κανὼν τοῦ ἁγίου γεωργίου*, Cantica cum comm Pselli.

165. Athous Batopedii 90.
166. Athous Batopedii 90 bis. } Uterque *Apoc.*

167. (Evl 642 Apl 170) Athous s. Dionysii 163.
a. 1622, in 8, chart: *Apoc* cum comm Andr. Insunt lectt ex

168. Athous Docheiarii 81. | Apl-Evl paucae. Manu Ieremiae.
a. 1798, in 4, chart; capp-t: *Apoc* cum comm. Manu Theodoreti.

169. Athous Iberorum 34.
saec. XIV, in 8, membr, foll. 157: *Apoc* cum comm Andr. Insunt

170. Athous Iberorum 379. | alia theologica.
saec. X, in 8, membr: *Apoc* cum comm Andr.

171. Athous Iberorum 546.
saec. XIV, in 8, chart: *Apoc* cum comm Andr (videtur mut esse).

172. Athous Iberorum 594.
saec. XVII, in 4, chart, coll. 2: *Apoc.* Insunt alia.

173. Athous Iberorum 605.
a. 1601, in 8, chart: *Apoc* cum comm Maximi *τοῦ πελοποννησίου*.

174. Athous Iberorum 644. | Manu Callinici *ἐν Ἁγίᾳ* exaratus.
a. 1685, in 8, chart: *Apoc* cum comm Andr.

175. Athous Iberorum 661.
a. 1562. in 8, chart: *Apoc* cum comm Andr.

176. Athous Constamoniti 29.
saec. XVI, in 8, chart: *Apoc.*

177. Athous Constamoniti 107.
saec. XIII, in 16, membr: *Apoc* (?).

178. (Apl 161) Patmius monasterii s. Iohannis 12.
saec. XIV, in 8, membr, foll. 278: *Apoc.* Inest etiam Apl.

179. Patmius monasterii s. Iohannis 64.
saec. XII, in 8, membr, foll. 145; capp: *Apoc.*

180. (Ac 149 P. 349) Florent. Laurent. Conv. Soppr. 150.

181. (Ac 205 P 477) Londinii mus. Brit. Add. 28816.

182. Dresdis reg. 187: pagg. 342—381.
saec. XVI, 20.3×15.3, membr, foll. 21, col. 1, ll. 26: *Apoc* cum comm Andr. Olim comitis Gotter., deinde C. St. Iordani, deinde Val. Ern. Loescheri, denique I. Fr. Gühling. V. cl. Schnorr. de Carolsfeld, bibliothecarius humanissime 24 Dec 1889 me de codice certiorem fecit.

183. (Apl 163) Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου* 10: foll. 4 ad fin.
saec. X, 29.7×22, membr, foll. 4, coll. 2, ll. 27 textus litt unc scriptus; *λόγοι*, capp, titl: *Apoc* 7,16—8,12 cum comm Andr. Vidi 21 Aug 1886.

5.

LECTIONARIA[1].

Catalogum codicum Graecorum qui textum librorum Novi Testamenti continuum tradiderunt iam absolvi. Pergendum est ad codices qui *lectiones* (*ἀναγνώσεις*, *ἀναγνώσματα*) sive *segmenta* (*περικοπάς*, *τμήματα*) textus Novi Testamenti in ritibus ecclesiasticis coram populo legenda exhibeant. A *paraschis* et *haphtharis* Veteris Testamenti quae in Iudaeorum synagogis legebantur exordio ut videtur sumpto lectiones ex evangeliis et mox aliis Novi Testamenti libris in Christianorum secundi saltem saeculi coetibus recitabantur. Primo in lectionibus definiendis licentia quaedam dabatur, deinde ordinationes anno ecclesiastico accommodatae alia in alia regione in perpetuum statuebantur; de quibus tamen quod ad ecclesias Graecas una excepta attinet haud multa hucusque explorata habemus. Ordinatio ea quam vergente ad finem saeculo quarto Antiochiae[2] observatam esse liquet in Constantinopoli recepta ecclesiis deinceps omnibus quotquot orthodoxiae, ut aiunt, Constantinopolitanae adhaerebant tanquam lex facta est; quas autem mutationes postea ad hunc diem subierit nondum investigatum est. Quibus porro modis ordinatio lectionum Constantinopolitana primo memoriae traderetur incertum est. In serioribus saeculis ut de lectionum tabulis sileamus,

[1] Cf supra, p. 161—163; — F. H. Rheinwald, *Kirchliche Archäologie*, Berolini 1830, p. 273—278; — Reuss. *Gesch. der heil. Schr. N. T.* ed. 5. Brunsvigae a. 1874, 2, p. 114, § 384; — Scrivener. in libro *Smith and Cheetham's Dictionary of Christian antiquities*, Londinii a. 1880, vol. 2, p. 953b—967a, item in *Intr.*[3] suo, p. 78—86. 279. 280; — Guil. Eduard. Scudamore in libro *Smith and Cheetham's Dict.* vol. 1, p. 740b—745a.

[2] Cf supra p. 162, adn. 2.

nunc continui librorum Novi Testamenti textus margini lectionis cuiusquam initium et finis[1] appingebantur, nunc excerptae ipsae lectiones eo ordine scribebantur quo in ecclesia legendae erant, libros autem eos qui hunc scribendi ordinem sequuntur *lectionaria* nuncupamus.[2] Neque vero in lectionariis proprie dictis tantum lectiones huiusmodi inveniuntur sed etiam in aliis libris Graecorum ecclesiasticis; quapropter rectius de lectionibus quam de lectionariis hoc loco sermo fieret. Tanta autem est huius rei amplitudo ut non tam particulam Partis VIII quam partem libelli nostri integram sibi vindicet; quam equidem lubens ei concessissem nisi longius a prolegomenorum in editionem Tischendorfianam proposito exspatiari nollem.

Libros Graecorum ecclesiasticos non sine magno labore esse tractandos percepit ipse Allatius[3] qui solus de his libris fusius disseruit. Nihilominus praeter lectionaria proprie dicta, de quibus statim nobis dicendum erit, vix necesse est plus quam sex libros hoc loco commemorare: *μηναῖον*, *μηνολόγιον*, *τριῴδιον*, *τυπικόν*, *εὐχολόγιον*, *ἀνθολόγιον*. His omnibus libris inserebantur nunc *ἑωθινά*, nunc lectiones in *ἀκολουθίαις*, nunc lectiones in unam hebdomadam (*εὐαγγέλια τῆς ἑβδομάδος*, *τῇ*

[1] Cf supra, p. 163.

[2] Huius loci non sunt lectiones eae in ecclesiis recitatae quae aliunde quam ex libris biblicis sumebantur e. g. ex *Κλίμακος* Iohannis Scholastici, ex *Λαυσιακῷ* sive Palladii historia Lausiaca de vitis patrum.

[3] Dissertatio Allatii prima, qua divinorum officiorum potiores et usitatiores libri percensentur, titulum habet „De libris ecclesiasticis Graecorum", altera titulum habet „In libros ecclesiasticos Graecorum Triodium, Pentecostarium, Paracleticum examen". Has duas iam Parisiis a. 1644 editas, de novo recudendas curavit Ioh. Alb. Fabricius, Hamburgi a. 1712 (*Biblioth. Gr.* lib. 5). Pauca neque haec semper accurata addidit Guil. Cave, *Scriptorum eccl. historia literaria*, Basileae a. 1741, sub finem (p. 20—41): „Dissertatio secunda de libris et officiis Graecorum".

Utinam Eustathius, archiepiscopus Corcyrensis, vel Iacobus archimandrita ille Hagioritanus in monasterio s. Dionysii, de libris his disserere vellet!

β' τῶν ἀσωμάτων, τῇ γ' τοῦ προδρόμου, τῇ δ' τῆς Θεοτόκου, τῇ ε' τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τῇ παρασκευῇ σταυρωσίμῃ) nunc lectiones ex Apl et ex Evl in unamquamque diem. Accuratius ageremus, si quodque librorum ecclesiasticorum genus (menaea menologia etc.) catalogum sibi proprium sortiretur, hodie vero antecessores inviti sequimur, qui nonnullos horum librorum inter lectionaria proprie dicta loco et numero ornarunt. De lectionariis iisque Novi Testamenti nunc dicendum est.

Quo tempore primum instituta sint talia lectionaria nescitur. Lectionariorumr Gaecorum saeculi septimi fragmenta habemus, nisi de scripturae aetate fallor; immo nihil obstat quin talia iam diu exstiterint.

Ii libri qui lectiones ex evangeliis continent multo crebrius fortasse multo prius descripti sunt quam ii qui lectiones ex actibus et epistulis continent, qua de re notabile est *περικοπάς* in evangeliis longius quam in actibus et epistulis in textu continuo inter se disiungi. Haec lectionaria evangeliorum nomen habent *εὐαγγέλιον*, Evangelium. Scriptores haud paucos occidentales nomine „evangeliarium" vel etiam „evangelistarium" usos esse, minime nescio nam ipse alterum supra adhibui. Re tamen accuratius indagata inveni nomen codicis qui quattuor evangelia textu continuo scripta habet *τετραευαγγέλιον* esse, nomen lectionarii *εὐαγγέλιον*.[1] Vocabulo *εὐαγγελιστάριον* tabula dierum et lectionum designatur talis qualis hodie in lectionariis Graecis ad lectionariorum finem typis exprimitur.[2] Caveat vero lector ne nomina haec in biblio-

[1] Idem multis abhinc annis docebat, ut nunc compertum habeo vir rei liturgicae peritissimus Henricus Bradshaw. Cf praeterea Scudamorius (vide supra, p. 687, adn. 1) p. 742b.

In codicibus invenimus exempli gratia Evl 181 anno 980 scriptum subscriptionem habere: *ἐγράφη τὸ τίμιον καὶ ἅγιον εὐαγγέλιον*, nomen iteravit a. 1049 libri compactor; — Evl 330 anni 1185: *εὐαγγελιστῶν τὴν θεόπνευστον βίβλον ἤγουν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον*.

[2] Matthaeius, *Vetustum ecclesiae Graecae CPtanae, ut videtur, evangeliarium bibliothecae serenissimi ducis Saxo-Gothani*, Lipsiae, 1791, Millium vocabulum „evangelistarium" finxisse censet oblitus

thecarum catalogis et in virorum doctorum operibus recte libris adsignari temere credat; *τετραευαγγέλιον* saepe ex errore enim „evangelistarium“,[1] „evangeliarium“, „evangelium“, nuncupatur, *εὐαγγέλιον* saepe *τετραευαγγέλιον*,[2] evangeliarium, evangelistarium. Nomen etiam *ἐκλογάδιον* (nunc *ἐκλογάδιον* nunc *ἐκλογάδιν* in nominativo scribitur) *τοῦ εὐαγγελίου* saepe occurrit. Eodem modo lectionaria quae lectiones ex Act Cath Paul continent diversis eiusdem materiae nominibus Apostoli, sive Praxapostoli nuncupantur, nos quod brevius est, quod in ecclesia usitatius est, praetulimus. Qui vero mos diu invaluit his nomen „lectionarii“ *κατ' ἐξοχήν* reservare nulla auctoritate nititur, et confusioni magis quam usui inservit.

Incipit „Evangelium“ pariter atque „Apostolus“ *τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα* Ioh 1,1, inde a quo die septem hebdomades evangelio secundum Iohannem et pari serie libro Actuum consecrantur, evangelio secundum Matthaeum sedecim hebdomades inde a Pentecoste, evangelio secundum Lucam hebdomades inde a „novo anno“ (Sept *α'*) usque ad Ieiunium, evangelio secundum Marcum Ieiunii tempus (nonnisi *σαββατοκυριακαί*), dum in Apostolo Mt Lc Mc consociantur Paul Cath. Lectiones sibi peculiares habet *ἡ ἁγία καὶ μεγάλη ἑβδομάς* inde a Dominica Palmarum usque ad Sabbatum Magnum.

Lectiones *τῇ πρώτῃ καὶ τελευταίᾳ τῆς ἑβδομάδος, κατὰ σάββατον καὶ κυριακήν, κατὰ σάββατον καὶ κατὰ μίαν σαββάτων*, sabbato et die dominica uniuscuiusque hebdomadis recitatae libro Evangelii fundamento sunt. Hae nominantur *σαββατοκυριακαί* (sc. *ἀναγνώσεις*). His adsociantur fere semper lectiones diurnae (*καθημεριναί*) per hebdomades Iohanneas (*τῇ*

Montefalconium, *Pal. Gr.* p. 68.88.89, a. 1708 vocabulo similiter usum esse, necnon iam anno 1675 Fellium, Millii fautorem, *N. T. Gr.* praef. [p. 3]. Cf Fr. Schweizer. apud Herzog, *Real-Encyklopädie*, ed. 2, Lips. 1879, vol. 4, p. 422.

[1] Cf *Hermathena*, X, Dublinii a. 1884, p. 146 seqq.

[2] Cf Mucciolius (vide infra, p. 711, Evl 144), p. 98.

β′ τῆσ α′ ἑβδομάδοσ, τῇ γ′ κ. τ. λ.)[1], nonnunquam per hebdomades Matthaeanas et Lucanas; in Matthaeanis inde ab hebdomade fere ιβ′, in Lucanis inde ab hebdomade fere ιγ′ habent feria secunda usque ad sextam lectiones ex Marci evangelio. Ieiunium non ex Novo Testamento sed ex Vetere lectiones diurnas habet quas nunquam in „Evangelii" libro scriptas repperi.

Quae εἰσ τὰσ παννυχίδασ legenda sunt saepe Dominicae τῆσ τυροφάγου postponuntur, interdum Sabbato Magno postponuntur vel ad codicis finem stant. Evangelia τῶν παθῶν et ὡρῶν Parasceves Magnae plerumque suo in loco, nonnunquam tamen ad codicis finem scribuntur. Evangelia ἑωθινά nonnunquam post Sabbatum Magnum, saepius vero ad codicis finem conlocantur.

Hactenus de lectionibus dierum qui vel dominici sunt vel a dominicis pendent, ideoque cum paschatis migratione per annos mutantur. Pars autem „Evangelii" et „Apostoli" altera, quae Menologium nuncupatur lectiones dierum eorum festorum exhibet, qui pari iure in quemvis hebdomadae locum incidere possunt, ideoque immobiles (ἀκίνητοι) sunt. Menologium vero cum per menses (μῆνασ) dividatur a primo mensis Septembris die incipit et die mensis Augusti ultimo desinit.

Qui lectionum ordinem curiosius indagare voluerit, ei adeundi erunt catalogi lectionum (συναξάρια et μηνολόγια) qui multis evangeliorum et epistularum codicibus insunt et non semel publici iuris facti sunt (cf supra, p. 163, adn. 1). Si per spatii angustiis licuisset melius hoc fere modo quodque „Evangelium" in catalogo describeretur (linea ita ducta | divisionem indicat): Ioh πάσχα—πεντηκοστή (in codicibus N') (ἑβδ) | Mt κυρ. α′—κυρ. ιζ′ (σαβ. κυρ.) | Lc κυρ. α′—τυροφ. (σαβ. κυρ.) | πανν. | Mc νηστ. σαβ. κυρ. α′—ε′ | σαβ. λαζ. κυρ. βαΐων | μεγ. ἑβδ. β′—ε′ | παθῶν | ὡρῶν | μεγ. παρασκ. λειτ.—μεγ. σαβ. || μηνολ.—Aug. λα′ | διάφ. | ἑωθ; — sive fusius:

[1] Prima Iohannis hebdomas etiam ἡ διακαινήσιμοσ nuncupatur unde etiam τῇ β′ τῆσ διακαινησίμου κ. τ. λ. scribitur.

Ioh πάσχα—πεντηκοστή (*N′*) sc. usque ad Pentecosten, *ἑβδ* (sc. evangelia in unumquemque hebdomadis diem).

Mt κυρ. α′—κυρ. ιζ′ (sc. usque ad dominicam decimam septimam; interdum finitur *σαβ.* vel *κυρ. ις′*) *σαβ. κυρ.* (sc. non nisi lectiones *σαββατοκυριακαί*; si plenae hebdomades codici insunt, *ἑβδ* ut ad Iohannem).

Lc κυρ. α′—τυροφ. (sc. usque ad *κυριακὴ τῆς τυροφάγου*; *ἡ τυρόφαγος* nonnunquam *ἡ τυρίνη*, *ἡ τυροαπόθεσις*, *ἡ ἀποτύρωσις* nuncupatur) *σαβ. κυρ.* (vel *ἑβδ.*).

παν. (sc. *εὐαγγέλια εἰς τὰς παννυχίδας* vel *εὐαγγέλια τῆς α′ ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν*, vel *εὐαγγέλια τοῦ λυχνικοῦ*).

Mc *νηστ.* (sc. *εὐαγγέλια τῶν νηστειῶν*, nonnisi *σαββατοκυριακά*).

σαβ. λαζ. κυρ. βαΐων (sc. *σάββατον τοῦ λαζάρου* et *κυριακὴ τῶν βαΐων*). *μεγ. ἑβδ. β′—ε′* (sc. *εὐαγγέλια τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ἑβδομάδος;—μεγ. β′—μεγ. ε′*).

παθῶν (sc. *εὐαγγέλια ιβ′ τῶν παθῶν*; codices nonnulli scribunt *εὐαγγέλια τοῦ πάθους* quemadmodum Latini dicunt).

ὡρῶν (*εὐαγγέλια τῶν ὡρῶν—α′ γ′ ς′ θ′*).

παρασκ. λειτ. (sc. *τῆς μεγάλης παρασκευῆς*; re vera hodie in ecclesia Graeca *λειτουργία* in Paraseeve Magna prorsus omittitur, in antiquioribus vero lectionariis invenitur saepius *εἰς τὴν λειτουργίαν*, nonnunquam ut hodie scribitur *εἰς τὸ ἑσπερινόν* sive *εἰς τὴν ἑσπέραν* sive *εἰς τὸ λυχνικόν*) *—σαβ.* (sc. usque ad *τὸ μέγα σάββατον*, quem sequitur dies resurrectionis, huius partis lectionarii ultimum diem).

μηνολ. (sc. *μηνολόγιον* inde a Sept *α′* die Simeonis Stylitae et initio novi anni). Locus Ioh 8,3—11 nunc in memoriam Theodorae Sept *ια′* (vel *ιη′*), Euphemiae Sept *ις′*, Pelagiae Oct *η′*, Barbarae Dec *δ′*, Eudociae Mart *α′*, Maria Aegyptiae Apr *α′* scribitur.

διάφ. (sc. *εὐαγγέλια εἰς διαφόρας μνημάς*, e. g. *εἰς ἐγκαίνια ναοῦ*, *εἰς σχῆμα μοναχοῦ*, *εἰς ἀσθενοῦντας*). Ioh 8,3—11 saepe *εἰς ἐξομολογουμένους ἄνδρας καὶ γυναῖκας* sive *ἐπὶ ἐξομολογουμένων* sive *εἰς μετανοοῦντας καὶ γυναικῶν* scribitur.

ἑωθ. (sc. *εὐαγγέλια ια′ ἑωθινὰ ἀναστάσιμα*).

Quae hic de Evangelio, de duabus eius partibus et de divisionibus minoribus dixi, normam exhibent quam sequuntur plerique Evangelii codices. Pauci lectionibus ex Evv lectiones ex Act et Epp addunt nomenque prae se ferunt Apostoloevangelii (*ἀποστολοευαγγέλιον, ἀποστολοευάγγελον, ἀποστολοεβάγγελον*), cf Evl 60. 104. 133. 241. 250^{vid}. 421. Pauci libri non nisi lectiones selectas habent, cf Evl 1. 6. 30. 117. 131. 132. 142. 204. 206. 300. Singularis indolis sunt Evl 10. 305. 398 quae *σαββατοκυριακῶν* carent, Evl 438 quod etiam in Ioh nonnisi *σαβ. κυρ.* habet, Evl. 114. 306. 836 quae *κυριακάσ* solas praebent.

Saepe ante initium lectionum notantur sectiones Eusebianae ita ut locus in codice apud textum continuum facilius inveniri possit. Codices nonnulli *προκείμενα* et *στίχουσ* liturgicos lectioni unicuique praemittunt.

Lectionaria antiquiora litteris uncialibus exarata sunt, quorum tamen multa plurimis codicibus scriptura miniscula exaratis iuniora sunt. Scilicet in libris ecclesiarum usui destinatis scriptura uncialis usque ad saeculum undecimum vigebat.

Apostolus multo rarius quam Evangelium exscriptus est, rarissime antiquitatis laudem sibi vindicat, rarissime litteris uncialibus ornatur cf Apl 1. 19. 70. 71. 80.

Non est quod dicam lectionariorum testimonium in re critica ideo caute adhibendum esse quia initio lectionum fere semper, fine autem et medio nonnunquam vocabula vel addita vel omissa vel mutata sint, ut de quo ageretur facilius audientibus liqueret.

Lectionaria fortasse iam medio saeculo decimo sexto typis exscripta eaque ex codicibus non ex editionibus Complutensibus vel Basileensibus hausta diu lectiones nobis in Occidente minus usitatas exhibebant.[1]

[1] Hi tituli addantur: *ΘΕΙΟΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΝ* | *ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ* | *Τὸ πάλαι μὲν, παρ' Ἐμμανουήλου τοῦ* | *γλυζουνίου, τυπωθὲν. νῦν δὲ παρὰ* | *Ἰωάννου πέτρου τοῦ πινέλλου, τῆσ* (sic) | *ἰσοῖσ τύποισ*

μετατυ-|πωθὲν. | Καὶ παρὰ Θεοφυλάκτου ἱερομονάχου τοῦ|Τζαν-φουρνάρου ἐπιμελῶς διορθωθὲν. | CON PRIVILEGIO. |*Ἔτει ἀπὸ τῆς ἐν σάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν|Ἰησοῦ Χριστοῦ. ᾳχμέ.* [1645] 30cm×20.2cm, pagg. σκζ′ (3) (txt24cm×7cm: coll. 2=15.4); deinde sequuntur folia 14 sine numeris hoc titulo; *ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΑ-|ΡΙΟΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ|Τὴν τῶν εὐαγγελιστῶν διαδοχὴν πόθεν|ἄρχονται καὶ ποὺ καταλή-|γουσιν:-|Ἔτι δὲ κανόνια λέ. ἐν οἷς εὑρίσκεται ἀείποτε τὸ|εὐαγγέλιον τῶν κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ,|ὁμοίως καὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ ποῖος ἦχος ψάλλε-|ται ἐν ἑκάστῃ κυριακῇ. καὶ ἕτερα ἀναγ-|καία, περὶ τοῦ εὑρεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ|ἁγίου πάσχα, καὶ πασχάλιον δι-|νεκὲς· Συντεθὲν παρ᾽Ἐμ-|μανουήλου τοῦ Γλυ-|ζωνίου.* | CON PRIVILEGIO. |*ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ. Παρὰ Ἰωάν Πέτρω τῷ Πινέλλω. ᾳχμέ.*

Praefatio Antonii Pinelli (nomen excidit vel extrusum est ex hac editione) in libro priore ad Gabrielem metropolitam Philadelphiae anno 1614 *ἐν ταῖς κλειναῖς Βενετίαις* data est; Evangelistario vero praefatus est Theophanes *Ξενάκιος ὁ Κύπριος*, ad omnes orthodoxos Graecos, anno 1614 *Ἐνετίησι.*

Θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον ἐξ ἀρίστων ἐκδόσεων τῆς Νέας Διαθήκης ἀκριβῶς διορθωθὲν μετὰ προσθήκης τῶν τῆς παλαιᾶς μαρτυρίων καὶ νεωτέρας εἰς τὰ κανόνια τῶν εὐαγγελίων τυπικῆς ὑποσημειώσεως τοῦ ἀοιδίμου ἐν ἱερομονάχοις Βαρθολομαίου τοῦ Κουτλουμουσιάνου. Ἐνετίησιν ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ τυπογραφείου τοῦ ἁγίου Γεωργίου 1851. 37.8 cm×27 cm, pagg. 240, coll. 2; — deinde *Βιβλίον ἤτοι εὐαγγελιστάριον κ. τ. λ.* pagg. 49.

Ἀπόστολος ἤτοι πράξεις καὶ ἐπιστολαὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Καθ᾽ ὅλον τὸ ἔτος ἐπ᾽ Ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμεναι, Ἐξ ἀρίστων ἐκδόσεων τῆς Νέας Διαθήκης ἐπιμελῶς διωρθωθεῖσι μετὰ προσθήκης διαφόρων Ἀποστόλων καὶ Ἀντιφώνων, ἀπὸ τὰς προλαβούσας ἐκδόσεις ἐλλειπόντων. Νῦν δὲ ἀκριβέστατα διορθωθεῖσι ὑπὸ Πολυχρονίου Φιλιππίδου. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Βενετίᾳ Ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας τοῦ Φοίνικος 1844. 24.8 cm × 17.5 cm, pagg. 376, col. 1 (19.5×11.2). Item: *Ἀπόστολος... ἀπὸ τῶν προλαβούσων ἐκδόσεων ἐλλειπόντων ἀδεία τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Βενετίας. Ἔκδοσις νέα. Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Ν. Μιχαλοπουλῳ* 1885. 23.8 cm×26.2 cm, pagg. 320, col. 1 (18.6×11.2).

(1.) EVANGELIA.

1. Paris. nat. Gr. 278.
saec. X? (Omont. XIV), 30.3×24, membr, UNC, foll. 265, coll. 2, ll. 10, litt. 7—9 in lin, spir et acc m pr, mus m ser: nonnisi lectiones ex evangeliis selectae inde a *πάσχα* usque ad *διάφορα*. Scriptura indolis singularis est. Montf. *Pal. Gr.* p. 228—230 cum facs. Wetst. cursim cont, item Scholz. Martin. p. 137. 138. Bordier. p. 94. 95. Vidi 24 Sept. 1885.

2. Paris. nat. Gr. 280.
saec. X, 28.6×21.8, membr, UNC, foll. 257, coll. 2, ll. 18, mus, passim mut (cf fol chart in cod): *Evl.* Wetst. et Scholz. cursim cont. Martin. p. 138. Vidi 12 Nov 1885.

3. Oxon. coll. Lincoln. *II.* 15.
saec. XI, 29×22.5, membr, UNC, foll. 281, coll. 2, ll. 19, mus: *Evl* (Ioh *ἑβδ*, Mt Lc *σαβ. κυρ.*); men plen. Olim Alexandri *τοῦ ἐν κορίνθῳ* cui pater Georgius mater Helena coniux *Διατρίσ*. Mill. cont (Wheel 3, cf supra, p. 481, Evv 68). Vidi 24 Feb 1883.

4. Cantabr. univ. Dd. 8. 49.
saec. XI, 27.9×22.3, membr, foll. 199, coll. 2, ll. 24. 25, mus: *Evl* (Ioh *ἑβδ*, Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Maria Aegypt sic *τῆσ ὁσίασ μαρίασ τῆσ αἰγυπτ. τὸ αὐλετ* (=*αὐλητρίδιον*) *καὶ εἰσ ἅγ. πελαγίαν καὶ εἰσ λοιπὰσ τὰσ ἀπὸ πορνῶν* Ioh 8,1—12 (non 3—12). Olim Moori (cf Evv 60). Mill. cont (M. 2 in appendice editionis suae). Hort. perl. Vidi 18 Oct 1886.

5. Oxon. Bodl. Barocc. 202.
saec. X, 31×23, membr, UNC, foll. 150, coll. 2, ll. 19; litt. 7—12 in lin; mus: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); desinit *μεγ. γ' πρωΐ*. Mill. cont (Bodl. 3), item Wetst. Erat Bentleii *α'* (cf Evv 51). Vidi 7 Feb 1883.

6. (Apl 1) Lugduno-Batav. univ. Scaligeri 243.
saec. XI (?), 19.2×13.3, chart, UNC, foll. 278 (pagg. 556), coll. 2 Gr Arab, ll. 18; lectiones inde a dominica Palmarum usque ad sabbatum post resurrectionem domini; hora unaquaeque passionis habet quattuor lectiones; dies resurrectionis habet octo *εὐαγγέλια ἀναστάσιμα*, deinde lectt tres ex Apl unam ex Evl; dies unaquaeque hebdomadis post resurr habet lect ex Evl, deinde lectt tres ex Apl, unam ex Evl. Wetst. a. 1731 cont, item Dermout. *Collectanea crit. in N. T. pars prior*, Lugduni-Bat. a. 1825. Per humanitatem bibliothecarii Lugdunensis codicem Lipsiae anno 1889 tractare mihi licuit.

7. Paris. nat. Gr. 301.
a. 1204, 30.9×23.2, membr, foll. 316, coll. 2, ll. 23 etc, mus: *Evl;* Ioh Mt Lc ἑβδ—τυροφ | παιν | νηστ | μεγ. β′—ε′ | παθῶν | ὠρῶν —σάβ || menol Sept α′—Aug λα′ | ἑωθινά. Manu Georgii Rhodii presbyteri. Cf Montf. *Pal. Gr.* p. 63 et 319. Wetst. et Scholz. cont. Martin. p. 138. Vidi 14 Nov 1885.

8. Paris. nat. Gr. 312.
saec. XIV, 34.2×28, membr, foll. 309, col. 2, ll. 29.28; sine mus; habet ι subscr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Manu Cosmae monachi. Wetst. et Scholz. cursim cont. Martin. p. 139. Vidi 16 Nov 1885.

9. Paris. nat. Gr. 307.
saec. XIII, 30×23.8, membr, foll. 260, coll. 2, ll. 24; mus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Wetst. et Scholz. cursim cont. Martin. p. 140. Vidi 16 Nov 1885.

10. Paris. nat. Gr. 287.
saec. XIII, 32.2×24.5, membr, foll. 142, coll. 2, ll. 23: *Evl;* propterea singularis quia Mt Lc (Ioh deest) non nisi lectiones inde a feria secunda usque ad sextam (παρασκ.), sine σαββάτων—κυριακῶν, ergo sine νηστειῶν continet; id est quae evangelio quod ad Mt et Lc attinet sabbato-dominicali desunt, in evangelio autem hebdomadali locum habent, hic seorsim scriptae sunt. Wetst. et Scholz. cursim cont. Martin. p. 140. Vidi 13 Nov 1885.

11. Paris. nat. Gr. 309.
saec. XIII, 30.1×23, membr, foll. 142, coll. 2; mus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Wetst. et Scholz. cursim cont. Martin. p. 140. Vidi 16 Nov 1885.

12. Paris. nat. Gr. 310.
saec. XIII, 30.5×23, membr, foll. 366, coll. 2, ll. 24; mus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Wetst. et Scholz. cursim cont. Vidi 16 Nov 1885.

13. Paris. nat. Coislin. Gr. 31.
saec. XI, 37.1×26, membr, UNC, foll. 283, coll. 2, ll. 18, litt 11 —14 in lin; mus aur, pict: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); titulo ἐκλογάδιν σὺν θεῷ ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ κυριακῶν καὶ ἑορτῶν; foll. 1—4 hom Andr Cret; foll. 6r—7 r,b πάσχα litt aur, deinde β′ et γ′ litt rubr, deinde δ′ ll. 5 aur cett atramento; titulus εὐαγγέλιον α′ τοῦ πάθους normam Latinam „passionis", ut dicitur, sequi videtur, namque plurali numero τῶν παθῶν in harum lectionum titulis dicitur. Olim Laurae in monte Atho. Montf. *Bibl. Coisl.* p. 84. Scholz. cont. Martin. p. 141. Vidi 29 Sept 1885. De codice Wetstenii 13 quem cont et saepe laudat, e. g. Lc capp. 18.19 Ioh cap. 19, non constat. Ex errore sine dubio de numero eundem esse ait atque Regius 1982 olim Colb. 1241 qui nullo modo biblicus est.

14. Paris. nat. Gr. 315.
saec. XVI (al. XV), 27.2×19.1, chart, foll. 348, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Wetst. et Scholz. cursim cont. Ex errore inter Evv numero 322 censebatur. Martin. p. 142. Vidi 16 Nov 1885.

15. Paris. nat. Gr. 302.
saec. XIII, 25.6×19.1, membr, foll. 310, coll. 2, ll. 22.23: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Scholz. cursim cont. Martin. p. 142. Vidi 14 Nov 1885.

16. Paris. nat. Gr. 297.
saec. XII, 27×21.6, membr, foll. 199, coll. 2, ll. 18—20: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Wetst. et Scholz. cont. Martin. p. 142. Vidi

17. Paris. nat. Gr. 279. | 14 Nov 1885.
saec. IX (al. XII), 26×18.6, membr, UNC, foll. 192, coll. 2, ll. 23, litt 8—12 in lin: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); bonae notae. Scholz. cursim cont. Martin. p. 143. Vidi 16 Oct 1884.

18. Oxon. Bodl. Laud. Gr. 32.
saec. XII vel XIII (al. XI), 30.5×25, membr, foll. 272, coll. 2, ll. 21—24: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); passim mut. Mill. (Bodl. 4) et Grsb. cont. Vidi 16 Feb 1883.

19. Oxon. Bodl. Misc. 10.
saec. XIII, 31.4×22.5, membr, foll. 322 (pp. 643), coll. 2, ll. 24, mus, fascc. α′-γ′ et ς′ m rec: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Heneagius Finchius, comes de Winchelsea, Caroli II Angliae regis ad Turcos legatus extraordinarius, a Parthenio patriarcha Constantinopolitano a. 1661 accepit. Cont Mill. (Bodl. 5), qui Evl 7 et hoc et Evl 18 similia esse putabat. Grsb. cont, *S. c.* 2, 3—13. Fortasse idem Evl est quod olim ex errore signo Evv 106 designabatur (cf supra, p. 491, Evv 106). Vidi 20 Febr 1883.

20. Oxon. Bodl. Laud. 34.
a. 1047, 30× ?, membr, foll. 177, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Manu Onesimi. Laud. a. 1633 accepit. Mill. cont. (Laud. 4), item cursim Grsb. Vidi 20 Feb 1883.

21. Oxon. Bodl. arch. Selden. B. 56.
saec. XII vel XIV, 24.2×19.5, membr, foll. 59, coll. 2, ll. 28, prorsus mut: *Evl* (Mt Lc σαβ. κυρ.); non nisi fragmenta inde a σαβ. δ′ Mt usque ad μεγ. παραασκ.; folia hoc ordine legenda 1—3.15. 4—11.16. Mill. cont (Seld. 4), item cursim Grsb. Vidi 12 Mart 1883.

22. Oxon. Bodl. arch. Selden. B. 54: foll. 155—217.
saec. XIV, 26.7×21.2, membr, foll. 63, coll. 2, ll. 23—27: fascc. ιδ′—κα′ ex *Evl*; non nisi fragmentum inde a μεγ. γ′ προϊ usque ad Ian ε′. Praemittuntur homiliae Greg Naz saec. XI. Mill. cont (Seld. 5), item cursim Grsb. Vidi 28 Feb 1883.

23. Olim R. Meadii apud quem Wetst. vidit, deinde Askewii, deinde equitis D'Eon (cf Evl 184) qui in Galliam misit. Hodie latet. UNC.

24. Monaci reg. Gr. 383.
saec. X, 31.8×24.2, membr, UNC, foll. 265, coll. 2, ll. 21: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); folia hoc ordine legenda 2. 1. 3. 6. 5. 4. Bengel. perl (August. 4), item Matthaei. et Scholz. Vidi a. 1880 et 24 Mart 1887.

25. Londin. mus. Brit. Harl. 5650.
saec. XIII (al. XII), 24.2×15.9, membr, foll. 267, coll. 1, ll. 21—23: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Foll. 113—120 ἑωθινά saec. XI, 22.8×15.9, col. 1, ll. 24.25; haec signata sunt 25^{b}. Rescripta sunt foll. 45—100.102.107 (prius minusc); foll. 103—106, in 8, (prius unc); foll. 101.108.165—167 in fol, (prius unc). Teste manu seriori (?) Nicephorus lector et πρωτοψάλτης iubente Nicolao presbytero τοῦ σκινοπλόκου codicem scripsit. Grsb. et Bloomf. cursim cont. Vidi 5 Maii 1883.

26. (Apl 28) Oxon. Bodl. arch. Seld. supra 2.
saec. XIII, 21.3×15, membr, foll. 180 quorum multa rescribenda suppeditavit haud unicus tantum codex. (cf supra p. 440, $W^{h\ evv}$), col. 1, ll. 20—28: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); multa desunt; nonnulla supplevit m rec. E rescriptis multa nunc fere evanida Evl UNC praebet, coll. 2, ll. 28, e. g. fol. 2v κυρ. γ′ Ioh. Fol. 180 Act 27,4—28 ex Apl. Olim ut videtur ...stotelis, lectoris ecclesiae metrop. Philadelphiae. Grsb. cursim cont, *S. c.* 2,18—23. Vidi 15 Mart 1883.

27. Oxon. Bodl. arch. Selden. supra 3.
saec. XIV, 25.2×18, membr, foll. 150, coll. 2, ll. 21; fragmenta ex Evl (Mt Lc σαβ. κυρ.) inde a κυρ. ε′ Mt usque ad Ian α′. Pagg. 77—84 rescr. Pagg. 97—158 saec. IX, UNC rescr, coll. 2, ll. 23: ex Evl. Mangeius (cf Evv 506—520) Iul a. 1749 cont, schedae vero eius latent; item cursim Grsb. *S. c.* 2,23—26. Vidi 3 Mart 1883.

28. Oxon. Bodl. Misc. 11.
saec. XIII, 25.7×19.5, membr, foll. 198[202], coll. 2, ll. 20—23; mus, manibus ad minimum duabus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); mut sub fin. Mangeius cont (cf Evl 27), item cursim Grsb. Vidi 22 Feb 1883.

29. Oxon. Bodl. Misc. 12.
saec. XII vel XIII, 26×21, foll. 156, coll. 2, ll. 23: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); desinit Feb κ′. Grsb. cursim cont. In ordinem redegi 26 Feb 1883.

30. (Apl 265) Oxon. Bodl. Cromwell. 11.
a. 1225, 21.7×16, membr, foll. 209 (pagg. 415), col. 1, ll. 15—24: post liturgias Chrysostomi Basilii Praesanctificatorum subiunguntur lectiones ex Evl et Apl in dies magnos festales (Dec κδ′ κ. τ. λ., σαβ. et κυρ. τοῦ ἀποκρέω, κυρ. ε′ τῶν νηστειῶν (νἱστἵῶν), σαβ. Lazari, κυρ. τῶν βαΐων, εὐ. ιβ′ τῶν παθῶν, ἑωθινά, $\overline{N}$. Manu Michaelis χωρικοῦ καλλιγράφου. Mangeius cont (cf Evl 27), item Grsb. cursim. Vidi 19 Feb 1883.

31. Olim Norimbergensis.
saec. XII, in 4, membr, foll. 281, col. ?, ll. ?: *Evl.* I. C. Doederlein. cont, *Literar. Museum*, vol. 1 (Altdorf. 1778), p. 475—519. Teste I. D. Michaele codicum D L 1. 69 similis est. C. G. de Murr. perl, *Beschreibung der vornehmsten Merkwürdigkeiten der Reichstadt Nürnberg*, (Norimb.?), p. 75 cum facs, et *Memorabilia bibliothecarum publicarum Norimbergensium et universitatis Altdorfinae*, pars 1, Norimb. 1786, p. 34—45, et facs tab. 1, num. 1. Norimbergae frustra quaesivi.

32. Gothae ducalis MS. 78.
saec. XI, 34.5 × 25, membr, foll. 273, coll. 2, ll. 20, mus rubr, pict m ser: (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 8, 3—11. Matthaei. cont, *Vetustum ... evangeliarium* etc., Lipsiae 1791, in 8, pp. 96. Vidi 26 Sept 1889.

33. Olim Romae card. Alex. Albani.
saec. XI (? Scholz. IX), in 4, membr, UNC: *Evl.* Steph. Ant. Morcellius menologium et lectt varr ex hoc codice edidit *Μηνολόγιον τῶν εὐαγγελίων ἑορτασιτικόν sive Kalendarium ecclesiae Constantinopolitanae* etc. *Accedunt quattuor evangeliorum lectiones in codice variantes*, in fol, vol. 1, pp. 326, vol. 2, pp. 311, Romae a. 1788. Michaelis exhibet lectt ex Morcellii editione haustas, *Neue orient. u. exeget. Bibliothek*, vol. 8 (1791), p. 243—254.

34. Monaci reg. Gr. 329.
saec. IX (al. X), 28 × 20. 4, membr, UNC, voll. 3, foll. 430, coll. 2, ll. 18: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); desunt init et fin; incipit vol. 3, fol. 118, σαβ. α΄ Ioh et desinit vol. 3, fol. 117 Dec δ΄. Olim Radziviliorum virorum in Polonia nobilium. Erat Mannheimensis. Frid. Theod. Rinck. lectt edidit apud Eichhorn. *Allg. Biblioth. der bibl. Lit.* vol. 3 (1790), p. 646—664. Hardt. *Catal.* vol. 3, p. 314 seq. Scholz. locc sell cont. Facs ap. Silvestr. *Pal. univ.* vol. 2, num. 68. Vidi 24 Mart 1887.

35. Romae Vatic. Gr. 351.
saec. X, 33.8 × 25, membr, UNC, foll. 151, col. 1, ll. 11: nonnisi lectt selectae in dies festos πάσχα, ἀναλ, N̄, μεταμορφ. κ. τ. λ.—μεγ. ε΄. Blanchinus, *Evang. quadr.* pars 1, vol. 2, p. 504, facs p. 492, tab. v. Birch. perl (cf Evl 36). Vidi 26 Mart 1886.

36. Romae Vatic. Gr. 1067.
saec. VIII vel IX (al. XI), 34 × 25. 2, membr, UNC, foll. 268, coll. 2, ll. 21, litt 13 in lin: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Blanchinus (cf Evl 35), p. 503, facs p. 492, tab. iii. Birch. totum cont et textum magnopere commendat, *Varr. lectt ... IV Evv*, p. xiii seq. Vidi 29 Mart 1886.

37. (Apl 7) Romae coll. Propag. Borgian. L. VI. 6.
saec. XII, 27.4 × 21.9, membr, foll. 160, coll. 2. ll. 24: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); m saec. XV, foll. 1—15, ἑωθινά et πάσχα—ε΄

τῆσ β΄ Ioh suppl; Pelagia Ioh 8,3—11. Olim in monasterio χαρακάλου in monte Atho. Birch. cont (cf Evl 36), p. lviii et *Act*, p. xiv. Scr. ex incuria bis numerat 37 et 412. Vidi 19 Apr 1886.

38. Vacat; est Evl 117. WH hoc numero Evl 183 designant.

39. Vacat; est Evl 118. WH hoc numero Evl 184 designant.

40. Escurialensis I.
saec. X, in 4, membr, UNC, mus: *Evl.* Maria Hungariae regina codicem ab Iohanne Diassorino pessima fraude tanquam χτῆμα s. Chrysostomi commendatum Philippo II. dono dedit. Moldenhauer. in usum Birchii cont.

41. Escurialensis X. III. 12.
saec. X vel XI, in 4, membr, foll. 204, UNC, mus: *Evl.* Olim Hurtadi de Mendoza. Moldenhauer. in usum Birchii cursim cont.

42. Escurialensis X. III. 13.
saec. X vel XI, in 4, membr, UNC, fol. 227, manibus duabus, mut: *Evl.* Olim Hurtadi de Mendoza. Moldenhauer. locc sell cont. Montanus ex errore quattuor evangelia inesse dixit. V. cl. Guilelmus Regel. Petropolitanus amicissime mense Maio 1887 in meum usum inspexit.

43. Escurialensis X. III. 16.
saec. XI vel XII (Miller. XIII), in 4, membr, coll. 2: *Evl.* Moldenhauer. perl.

44. (Apl 8) Havniae reg. 1324.
saec. XII (? al. XV), 26.6×19.1, membr, foll. 195, ff. 1—80. 124—195, coll. 2, ll. 24—26 sed ff. 81—123, col. 1, ll. 30—32, manibus duabus, mut: *Evl.* Frid. Rostgaard. Romae a. 1699 emit. C. G. Hensler. cont; cf Birch. *Varr. lectt.* 1798, p. xxiv, et *Varr. lectt... IV Evv*, 1801, p. cvi. Vidi mense Maio a. 1878. Vide Car. Graux. (cf Evv 234), p. 32.

45. Vindob. caes. Gr. iurid. 5.
saec. X, 29.8×20.1, membr, UNC, foll. 6, coll. 2, ll. 21, mus: fragmenta *Evl* ex *παθῶν* et *ὡρῶν*. Insunt nomocanon Photii et canones apostolorum. Busbecq. CPoli Vindobonam detulit. Alter. cont. *N. T.* 2,1002—1007. Vidi 18 Mart 1887.

46. Vindob. caes. Suppl. Gr. 12.
saec. IX vel X, 16.5×14.1, membr purpur, UNC, foll. 182, col. 1, ll. 9, scriptura aurea, litt. 7—11 in lin, litt alt. .0075: nonnisi lectiones 19 selectae *πάσχα*, *ε΄ μετὰ τὸ πάσχα*, *ἀντίπασχα*, *ἀνάληψισ*, $\overline{N}$, *μεταμόρφωσισ*, *γένεσισ τῆσ θεοτόκου*, *εἰσ τὴν ὕψωσιν*, *παραμονὴ τ.* $\overline{χυ}$ *γενν.*, $\overline{χυ}$ *γενν.*, *εἰσ τὴν περιτομήν* (*καὶ εἰσ τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου βασιλείου*), *τῶν φωτῶν*, *εἰσ τὴν ὑπαπάντην*, *κυριακὴ τῆσ ἀποκρέω*, *ε΄ τῆσ τυροφάγου*, *τῶ εὐαγγελισμῶ*, *τῶν βαΐων*, *μεγ. ε΄*, *τῶ ἁγίω σαββάτω*, *τῶν ἐγκαινίων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων*, *εἰσ ἐπινίκια*, *εἰσ ἀσθενοῦντα*, *εἰσ μετάνοιαν*. Olim s. Iohannis de Carbonaria Neapoli;

monachi inter annos 1714—1733 imperatori Carolo sexto, eo tempore regi Neapolitano, dono dederunt. Vide Treschov. (cf Evv 3), p. 91—107. Alter. cont. *N. T.* 2, 1069—1078. Facs apud Silvestr. *Pal. univ.* vol. 2, num. 69, et apud I. O. Westwood. *Pal. sacr. pict.* tab. iv. Scr. cum codice Latino *i* confudit, cf I. H. Thayer. *Notes on Scrivener's Plain introd.* Boston. 1885, p. 38. Vidi 19 Mart 1887.

47. Moscuae s. Synodi 42, olim 43.
saec. X (Matthaei. „ante saec. VIII"), in fol, membr, UNC, foll. 246, coll. 2, mus; erroribus ex itacismo scatet: *Evl.* Matthaei. cont (b), *Thess.* p. 252 et facs. Facs apud Sabas. *Spec. pal.* tab. ii.

48. Moscuae s. Synodi 43, olim 44.
a. 1055, in fol, membr, foll. 250, coll. 2, mus: *Evl.* Manu Petri monachi et presbyteri. Olim in monasterio Iberorum in monte Atho. Matthaei. cont (c), *Thess.* p. 250 et facs. Facs apud Sabas. *Spec. pal.* tab. x.

49. Moscuae typographei synodalis 11.
saec. X et XI, in fol, membr, foll. 437, coll. 2, pict: *Evl;* foll. 2—286, saec. X, foll. 287—437 inde a *σαβ. α΄ τῶν νηστειῶν κ. τ. λ.* paullo recentiora. Nicephorus metropolita Cretensis et antistes Lacedaemoniae a. 1312 codicem monasterio Deiparae *τοῦ βρυοτοχίου* dono dedit. Matthaei. cont (f), *Thess.* p. 251.

50. Moscuae typographei synodalis 226, olim 12.
saec. XIV (? Matthaeius „eorum omnium qui adhuc in Europa innotuerunt" vetustissimum praedicavit), in fol, membr, UNC, foll. 231, coll. 2, mus, mut sub init, foll. 1—16 tranposuit bibliopegus. Matthaei. cont (h), *Thess.* p. 253 et facs. Facs apud Sabas. *Spec. pal.* tab. iii.

51. Moscuae typographei synodalis 9.
saec. XIV, in 4, chart, foll. 42: fragm *Evl.* Matthaei. cont (t), *Thess.* p. 255 et facs.

52. (Apl 16) Moscuae s. Synodi 266.
saec. XIV, in 4, membr (sed *Cath.* p. xxvi chart), foll. 229: euchologium cum lectiones ex Vet. pariter atque *ἀποστολοευαγγέλια* ex Novo Test. Matthaei. cont (ξ), *Thess.* p. 196, *Cath.* p. xxvi.

53. (Apl 17) Moscuae s. Synodi 267.
saec. XV, in 4, chart, foll. 333: euchologium cum lectionibus ex Novo Test. Olim monasterii *τοῦ σιμένου* in monte Atho. Matthaei. cont (χ), *Thess.* p. 196, *Cath.* p. xxvi.

54. (Apl 18) Moscuae s. Synodi 268.
a. 1470, in 4, chart, foll. 344: euchologium cum lectionibus ex Novo Test. Manu Dometii hieromonachi. Olim Batopedii in monte Atho. Matthaei. cont (ψ), *Thess.* p. 196, *Cath.* p. xxvi.

55. (Apl 19) Moscuae typographei synodalis 47.
a. 1602, in 4, chart, foll. 586: euchologium cum lectionibus ex Vet, et 107 ex Novo Test. Venetiis exaratus. Matthaei. cont (ω), *Act,* p. xiv—xvi.

56. (Apl 20) Moscuae typographei synodalis 9 formae minimae. saec. XV vel XVI, in 16, chart, foll. 429: homiliae patrum; foll. 15—18. 409. 410 lectiones sex ex Novo Test habent. Matthaei: cont (16), *Thess.* p. 316.

57. Dresdae reg. A. 151. saec. XV, 21.5×15.7, chart, foll. 408, coll. 1, ll. 20: euchologium cum lectionibus ex Novo Test. Anno 1515 Naupliae, 1545 Venetiis. Erat Loescheri, deinde comitis de Brühl. Matthaei: cont (19), *Ioh*, p. 378—390. Vidi a. 1880.

58—181 catalogo addidit Scholzius, qui 60 totum, 81. 86 magna ex parte, ceteros aut cursim aut prorsus non contulit.

58. Paris. nat. Suppl. Gr. 50. saec. XVII (Scholz. XV), 28×21, chart, foll. 49, col. 1, ll. 11: lectiones quinque ex Mt et Lc. Insunt pauca de infirmis unguendis. Scholz. cursim cont. Scr. ex errore bis numerat 58 et 365, Martin. (p. 164) 365 omisso 58. Vidi 27 Dec 1884.

59. Vacat. Hoc numero, cui subiacebat Evv 299, WH Evl 185 designant.

60. (Apl 12) Paris. nat. Gr. 375. a. 1021, 23.5×17, membr, foll. 195, col. 1, ll. 28 etc: *Apl-Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Manu Eliae monachi et presbyteri in castro Coloniae in Gallia scriptus. Fuit monasterii s. Dionysii, deinde Thuanus, deinde Colbertinus. Cf Montf. *Pal. Gr.* p. 292 et facs; alphabetum Runicum etiam exhibet. Scholz. totum cont, *Bibl.-krit. Reise*, p. 26—31. Martin. p. 144. Vidi 9 Nov 1885.

61. (Evv 729) Paris. nat. Gr. 182. Lectt duae Mt 26,67—72 Ioh 19,10—20.

62. Vacat. Est Evv 303.

63. Paris. nat. Gr. 277. saec. IX, 28.6×20.9, membr, UNC, foll. 158, coll. 2, ll. 22, mut et a bibliopego perturbatum: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); modo Latino scribitur εὐαγγέλια εἰς τὸ πάθος τοῦ κυρίου (cf Evl 13). Martin. p. 47. Vidi 12 Nov 1885.

64. Paris. nat. Gr. 281. saec. IX, 27.8×20.2, membr, UNC, foll. 210, coll. 2, ll. 22, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). CPoli delatus. Scholz. permultas pericopas cont. Martin. p. 147. Vidi 12 Nov 1885.

65. Paris. nat. Gr. 282. saec. IX, 30×23.7, membr rescr, UNC, foll. 213, coll. 2, ll. 20: *Evl.* Scriptura recentior est liber quidam liturgicus saec. XIII. Scholz. permultas pericopas cont. Martin. p. 148. Vidi 12 Nov 1885.

66. Paris. nat. Gr. 283.
saec. IX, 28.6×21.1, membr resc, UNC, foll. 275, coll. 2, ll. 19: *Evl.* Scriptura recentior est liber quidam liturgicus. Scholz. permultas pericopas cont. Martin. p. 148. Vidi 12 Nov 1885.

67. Paris. nat. Gr. 284.
saec. XII (al. XI), 29.4×22.8, membr, UNC (?), foll. 270, coll. 2, ll. 18, pict, mus: fragmenta ex *Evl*; Pelagia Ioh 8,3—11. Martin. p. 149. Vidi 12 Nov 1885.

68. Paris. nat. Gr. 285.
saec. XII (al. XI), 32.5×24.5, membr, foll. 357, coll 2, ll. 23, mut et perturbatum: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); m rec nonnulla suppl. Scholz. cursim cont. Martin. p. 149. Vidi 13 Nov 1885.

69. Paris. nat. Gr. 286.
saec. XII (al. XI), 30.7×23.3, membr, foll. 257, coll. 2, ll. 25: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Theodora et Pelagia Ioh 8,3—11; pauca desunt, pauca suppl m rec. In usum CPtanum scriptus, lectiones a patriarcha legendas nota propria designat. Scholz. cursim cont. Martin. p. 150. Vidi 13 Nov 1886.

70. Paris. nat. Gr. 288.
saec. XII (al. XI), 34.4×26.9, membr, foll. 313, coll. 2, ll. 25.26: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Theodora et Pelagia Ioh 8,3—11; folia nonnulla ad init et ad fin suppl m rec. Ex Oriente a. 1669 translatus. Scholz. cursim cont. Martin. p. 150. Vidi 13 Nov 1885.

71. Paris. nat. Gr. 289.
a. 1066, 31.7×22.8, membr, foll. 159, coll. 2, ll. 25.27: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia et Maria Aegyptiae Ioh 8,3—11. Manu Iohannis presbyteri in usum Georgii monachi scriptus. Scholz. locc sell cont. Martin. p. 151. Vidi 13 Nov 1885.

72. Paris. nat. Gr. 290.
saec. XIII, 25×19.3, membr, foll. 190, coll. 2, ll. 20—29: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*).

72a. eodem tomo foll. 1—3: saec. IX, 25×18.3, membr, UNC, foll. 3, coll. 2, ll. 19, mus; *Evl* (Ioh 5,1—11 6,61—69 7,1—15). Martin. p. 151. Vidi 13 Nov 1885.

73. Paris. nat. Gr. 291.
saec. XII, 27.3×21.2, membr, foll. 34 (et folia alia multa mutila), coll. 2, ll. 25, mus: fragmentum ex *Evl* (*νηστειῶν* et *μεγ. ἑβδ.*). Scholz. cursim cont. Martin. p. 152. Vidi 13 Nov 1885.

74. Paris. nat. Gr. 292.
saec. XII, 24.6×20.3, membr, foll. 274, coll. 2, ll. 18; *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Olim Mazarini. Scholz. cursim cont. Martin. p. 152. Vidi 13 Nov 1885.

75. Paris. nat. Gr. 293.
saec. XII, 28×22.7, membr, foll. 250, coll. 2. ll. 29: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ [?]). Pelagia Ioh 8,3—11. Ex Oriente Parisios translatus. Scholz. cursim cont. Martin. p. 152. Vidi 13 Nov 1885.

76. Paris. nat. Gr. 295.
saec. XII, 33×23.1', membr, foll. 182, coll. 2, ll. 27—29, mus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); menol desinit Ian λα'. Scholz. cursim cont. Martin. p. 153. Vidi 14 Nov 1885.

77. Paris. nat. Gr. 296.
saec. XII, 27.9 × 21.8, membr, foll. 258, coll. 2, ll. 20: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). CPoli Parisios advectus. Scholz. cont. Martin. p. 153. Vidi 14 Nov 1885.

78. Paris. nat. Gr. 298.
saec. XII, 25.5×19.1, membr, foll. 95, coll. 2, ll. 28, mus: *Evl*; nonnisi fragmenta; folia pauca supplevit man saec. XIV; Pelagia Ioh 8, 3—11. Scholz. cursim cont. Martin. p. 154. Vidi 14 Nov 1885.

79. Paris. nat. Gr. 299.
saec. XIV (al. XII vel XIII), 32.1×25, membr, foll. 120, coll. 2, ll. 26, non habet mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ): desunt lectiones tres sub initio et desinit με γ. β'; propterea omnino singularis quia in evangelio diei $\bar{N}$, εἰσ τὴν λειτουργίαν, inter Ioh 7,52 et 8,12, versus 7,53—8,11 inveniuntur. Scholz. cursim cont. Martin. p. 154. Vidi 14 Nov 1885.

80. Paris. nat. Gr. 300.
saec. XII, 26.8×21, membr, foll. 128, coll. 2, ll. 21.24; litterae maximae coloribus et ornamentis inusitatis decorantur; non habet mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Scholz. cursim cont. Martin. p. 155. Vidi 14 Nov 1885.

81. Paris. nat. Gr. 305.
saec. XIV, 29.6×23.8, membr, foll. 197, coll. 2, ll. 22, mut; non habet mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 8,3—11; m rec nonnulla suppl. Scholz. magn part cont. Martin. p. 155. Vidi 16 Nov 1885.

82. (Apl 31) Paris. nat. Gr. 276.
saec. XIV, 24.9×16.7, chart, foll. 150, col. 1, ll. 27, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Scholz. cursim cont. Martin. p. 155. Vidi 12 Nov 1885.

83. (Apl 21) Paris. nat. Gr. 294.
saec. XII, 28×21.8, membr, foll. 245, coll. 2, ll. 26; non habet mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); Pelagia et Maria Aegypt. Ioh 8,3—11; ἑωθινὰ inter Ioh et Mt stant. Scholz. cursim cont. Martin. p. 156. Vidi 13 Nov 1885.

84. (Apl 9) Paris, nat. Suppl. Gr. 32.
saec. XIII, 32.3×22, membr, foll. 212, coll. 2, ll. 66: est menaeum Sept [5]—Feb 15, quod hic illic lectt ex V. T. et N. T. continet. Scholz. cursim. cont. Martin. p. 156. Vidi 27 Oct 1885.

85. (Apl 10) Paris. nat. Suppl. Gr. 33.
saec. XII vel XIII, 29.8×22.8, membr, foll. 248, coll. 2, ll. 48. 55 etc: est menaeum 7 Sept—27 Ian, mut et perturbatum. Scholz. cursim cont. Martin. p. 157. Vidi 27 Oct 1885.

86. Paris. nat. Gr. 311.
a. 1336, 34.2×25.6, membr, foll. 382, coll. 2, ll. 20; scriptura qualis erat Ioasaphi Constantinopolitani: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Ioh 8,3—11 (signis damnatus) *ἐπὶ ἐξομολογουμένων*. Ignatius monachus ecclesiae monasterii *τῶν ὁδηγῶν* sive s. Deiparae Constantinopoli dono dedit. Fuit Boistallerii. Montf. *Pal. Gr.* p. 326, et facs p. 324 iii. Scholz. magn part cont, *Bibl.-krit. Reise*, p. 7. Martin. p. 157. Vidi 16 Nov 1885.

87. Paris. nat. Gr. 313.
saec. XIV (al. XIII), 25.2×19.5, membr, foll. 121, coll. 2, ll. 27 etc; non habet mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); *παθ.* ita *εὐ. τῆσ ἀγρυπνίασ τ. ἁγ. π.* Scholz. cursim cont. Martin. p. 158. Vidi 16 Nov 1885.

88. Paris. nat. Gr. 314.
saec. XIV, 32.6×18, membr, foll. 190, coll. 2, ll. 22—26: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); foll. 156. 157 chart inserta ne propter lectiones in festum Iacobi Adelphothei monasterii patroni Oct *κβ΄*, ad *σαβ. ζ΄* Lc revolvendum esset. Foll. 179. 180 W$^{a\ evv}$, cf supra, p. 394. Martin. p. 158.

89. Paris. nat. Gr. 316. | Vidi 18 Aug 1883.
saec. XIV, 25.8×17, chart, foll. 208, col. 1, ll. 25 mut; non habet mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia et Maria Aeg. Ioh 8, 3—11. Scholz. cursim cont. Martin. p. 159. Vidi 16 Nov 1885.

90. Paris. nat. Gr. 317.
a. 1533, 29.6×20.1, chart, foll. 223, coll. 2, ll. 25, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Euphemia, Pelagia, Mar. Aeg. Ioh 8, 3—11. Manu Stephani lectoris. Montf. *Pal. Gr.* p. 88. Scholz. cursim cont. Martin. p. 159. Vidi 16 Nov 1885.

91. Paris. nat. Gr. 318.
saec. XIV (al. XI vel XIII), 26.6×19.7, membr, foll. 322, coll. 2, ll. 23 etc; non habet mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Leontius monachus in insula Cypro a. 1553 verba pauca addidit, cf Montf. *Pal. Gr.* p. 89. Scholz. cursim cont. Martin. p. 160. Vidi 16 Nov 1885.

92. (Apl 35) Paris. nat. Gr. 324.
saec. XIV, 22×14.7, chart, foll. 212, col. 1, ll. 21: liturgiae (Bas Chrys Praesanct); foll. 123—187 insunt lectt nonnullae *ἑωθ*, *διάφ*, menol. Scholz. cursim cont. Martin. p. 160. Vidi 11 Nov 1885.

93. (Apl 36) Paris. nat. Gr. 326.
saec. XVI (al. XIV), 20.8×13.6, chart, foll. 144, col. 1, ll. 25 etc: liturgiae (Chrys Bas); insunt lectt ex N. T. Scholz. cursim cont. Martin. p. 161. Vidi 11 Nov 1885.

94. (Apl 29) Paris. nat. Gr. 330.
saec. XII (al. XIII), 17.9×13.8, membr, foll. 176, col. 1, ll. 17 etc: liturgiae; insunt lectt ex N. T. Scholz. locc sell cont. Martin. p. 161. Vidi 11 Nov 1885.

95. Paris. nat. Gr. 374.
saec. XIV (Omont. XI), 23.4×17.5, membr, foll. 114, coll. 2, ll. 31.33: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); *non* videtur mutilus esse nec praeter fol. 2 (quod post fol. 8 stare debet) inversa sunt folia. CPoli Parisios delatus. Scholz. locc sell cont. Martin. p. 161. Vidi 9 Nov 1885.

96. (Apl 262) Paris. nat. Suppl. Gr. 115.
saec. XVI (al XII), 21.8×14.5, chart, foll. 171, col. 1, ll. 25: liturgica; insunt εὐαγγ. ἑωθινὰ et menol brev ex Apl. Scholz. cursim cont. Martin. p. 161. Vidi 27 Oct 1885.

97. (Evv 324 Apl 32) Paris. nat. Gr. 376.

98. Paris. nat. Gr. 377.
saec. XV (al. XIII), 22.9×17.3, membr rescr et partim bis rescr, (Gr et Lat), foll. 196, col. 1, ll. 21.22: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 104 seqq saec. XVI; Pelagia Ioh 8,3—11. In Occidente scriptus. Olim Mazarini. Scholz. cursim cont et ex errore etiam Evv 325 designavit. Martin. p. 162. Vidi 10 Nov 1885.

99. Paris. nat. Gr. 380.
saec. XVI (al. XV), 21×15, chart, foll. 243, col. 1, ll. 22: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Scholz. cursim cont, et ex errore etiam Evv 327 designavit. Martin. p. 162. Vidi 5 Nov 1885.

100. Paris. nat. Gr. 381.
a. 1550, 21×15, chart, foll. 306, col. 1, ll. 20: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 8,1—11 (non 3—11) textu indolis minus usitatae. Manu Michaelis Maurici. Scholz. cursim cont, et ex errore Evv 328 designavit. Martin. p. 162. Vidi 5 Nov 1885.

101. Paris. nat. Gr. 303.
saec. XIV (al. XIII), 27.8×19.8, membr, foll. 279, coll. 2, ll. 25, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); Pelagia Ioh 8,3—11. Scholz. ex errore etiam Evv 321 designavit. Martin. p. 163. Vidi 14 Nov 1885.

102. Mediol. Ambros. S. 62 sup.
a. 1370, 27.9×21.9, chart, foll. 120, col. 1, ll. 35; comm in εὐαγγέλια κυριακῶν. (Item foll. A. 1. 119. 120: saec. XIII, 26.8×18.2, membr, foll. 4, col. 1, ll. 24: ex Evl.) Manu Stephani presbyteri et protopapae. Emptus Tarenti a. 1606. Scholz. locc sell cont, *Bibl.-krit. Reise*, p. 72. Burgon. perl. Vidi 18 Feb 1886.

103. Mediol. Ambros. D. 67 sup.
saec. XIII, 29.7×20.3, membr, foll. 138, coll. 2, ll. 31. 32; pict permultae (baptisma: ῑσ̄ nudus): *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). In

Occidente scriptus etsi v. cl. Ceriani adnotationem de emptione „Corneliani (cf Apl 46) in Salentinis a. 1606“ invenire non potuit. Scholz. locc sell cont. Vidi 13 Feb 1886.

104. (Apl 47) Mediol. Ambros. D. 72 sup.
saec. XII vel XIII, 29.2×22.3, membr, foll. 128, coll. 2, ll. 23: *Apl-Evl* inde a *παρασκ. τ. ϛ'*vdtr Mt usque ad *κυρ. ι'* Lc; uniuscuiusque diei apostolus evangelio praecedit, cf Evl 60. Librarius nisi fallor Evl ex alio libro, ex alio Apl exscripsit. E Calabria a. 1607 Mediolanum delatus. Scholz. locc sell cont. Vidi 15 Feb 1885.

105. Mediol. Ambros. M. 81 sup.
saec. XIII, 25.4×18, membr, foll. 157, coll. 2, ll. 20, rudi scriptura exaratus: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); foll. 1—19 saec. XVI; desinit *κυρ. πρὸ τῶν φώτων*. Olim Andreae presbyteri. Erat in Corcyra. Scholz. locc sell cont. Vidi 18 Feb 1886.

106. Mediol. Ambros. C. 91 sup.
saec. XIII, 30.2×23.6, membr, foll. 355, coll. 2, ll. 20, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); folia pauca saec. XVI. In usum CPtanum accommodatum. Corcyrae emptus. Scholz. locc sell cont. Vidi 13 Feb 1886.

107. Venetiis s. Marci 548.
saec. XII (al. XI), 30.9×23.2, membr, foll. 265, coll. 2, ll. 20, pict (man Ioh Proch): *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); folia nonnulla ita addidit man saec. XVI ut *ὥραι* in *μεγ. ἑβδ.* starent; Pelagia Ioh 8, 3—11. Burgon. perl. Vidi 25 Febr 1886.

108. Venetiis s. Marci 549.
saec. XI vel XII, 31.7×24, membr, foll. 292, coll. 2, ll. 23, mus rubr, mut sub fin: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Burgon. perl. Vidi 1 Mart 1886.

109. Venetiis s. Marci 550.
saec. XIV (Scholz. XI), 28.4×20.5, membr, foll. 206, coll. 2, ll. 28, pict (man Ioh Proch): *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Burgon. perl. Vidi 4 Mart 1886.

110. Venetiis s. Marci 551.
saec. XIII (Scholz. XI), 35×26, membr, foll. 278, coll. 2, ll. 22, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); man saec. XVI nonnulla sub fin suppl. Burgon. perl. Vidi 26 Feb 1886.

111. Mutinae Estensis II. C. 6.
saec. X, 24.7×15.9, membr, UNC, foll. ? , col. 1, ll. 21, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Scholz. locc sell cont. Burgon. perl. Vidi 3 Mart 1886.

112. (Apl 4) Florent. Laurent. „Conventi Soppresi“ 24. Cf infra, p. 778. Scholz. ex errore etiam Apl 48 designavit.

113. Florent. Laurent. VI. 2.
saec. XIII, 37×29.8, membr, foll. 341, coll. 2, ll. 19: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); foll. 213—341 inde a *γ' τ. ιζ'* Lc supplevit saec. XIV nisi

potius XV Georgius ὁ μακρόσ; sub init versus Arsenii archiep. Monembasiae ad papam Clem. VII (1523—1534) scripti. Scholz. perl. Vidi 16 Mart 1886.

114. Florent. Laurent. VI. 7.
saec. XIV (al. XII), 34×26.2, membr, foll. 180, coll. 2, ll. 18: Ioh Mt Lc plerumque non nisi *κυριακαί*; hic illic vero alii dies ut *ἑβδ α′* Ioh, *β′ τ. Ν′*, nulla tamen *σάββατα*; deinde *νηστειῶν—βαίων | μεγ. ε′ | σβ. ἑσπ.* | menol paucorum dierum. Vidi 16 Mart 1886.

115. Florent. Laurent. VI. 21.
saec. X, 24.1×19.6, membr, UNC, foll. 261, coll. 2, ll. 20, litt 10—15 in lin, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Manu Demetrii presbyteri. Facs apud Bandin. 1, tab. iii, num. 8. Scholz. cursim cont. Vidi 16 Mart 1886.

116. Florent. Laurent. VI. 31.
saec. X, 30.5×22.8, membr, UNC, foll. 226, coll. 2, ll. 20, litt 12—15 in lin, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Facs apud Bandin. 1, tab. iii, num. 6. et Silvestr. *Pal. univ.* 2, num. 73.

117. Florent. Laurent. Medic. Palat. 244.
saec. XII, 33.6×27.5, membr, foll. 119, coll. 2, ll. 10, scriptura aurea, pict: lectiones fere viginti duae selectae ex Ioh et menol; foll. 3 ad fin liturgica cum lectt ex N. T. Michael Collurenites CPoli Trapezunta misit. Codex CPolim a. 1330 reductus est. Olim ducis Etruriae. Angelus Bandinius de Evl 117 et 118 (cf Evv 118) disseruit, *Illustrazione di due evangeliari greci del seculo XI*, Venetiis a. 1787. Birch. perl et Evl 38 numeravit. Scholz. cursim cont. Facs apud Silvestr. *Pal. univ.* 2, num. 80. Vidi 18 Mart 1886.

118. Florent. Laurent. Medic. Palat. 243.
saec. XIV (al. XI), 38.3×28.5, membr, foll. 368, coll. 2, ll. 20: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); adult *ἐπὶ γυναικῶν ὁμολογουμένων*. Olim s. Silvestri CPoli (Romae?). Florentiam a. 1454 delatus. Cf Ang. Bandin. (cf Evl 117), *Bibliotheca Leopold.-Laurent.* vol. 3, Florent. 1793, p. 487—504. Scholz. locc sell cont. Vidi 18 Mart 1886.

119. Romae Vatic. Gr. 1155.
saec. XIII, 35×27, membr, foll. 268, coll. 2, ll. 25, pict: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Scholz. locc sell cont. Vidi 29 Mart 1886.

120. Romae Vatic. Gr. 1156.
saec. XII vel XIII, 35.7×27.3, membr, foll. 344, coll. 2, ll. 20, mus rubr, tabulae optime pictae permultae: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Scholz. locc sell cont. Vidi 29 Mart 1886.

121. Romae Vatic. Gr. 1157.
saec. XI (al. XIII), 36.7×25.5, membr, foll. 419, col. 1, ll. 22: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); m ser nonnulla suppl. Scholz. locc sell cont. Vidi 29 Mart 1886.

122. Romae Vatic. Gr. 1068.
a. 1175, 26.7×19.3, membr, foll. 194, coll. 2, ll. 24, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Manu Germani monachi iubente Theodoreto monacho scriptus. Scholz. locc sell cont. Vidi 29 Mart 1889.

123. Romae Vatic. Gr. 1522.
saec. X, 28.4×22.4, membr, UNC, foll. 197, coll. 2, ll. 11, vers, pict: nonnisi lectiones selectae inde a πάσχα usque ad menol. Cf Evl 1; de codicum horum duorum saeculo nihil certe definire possum; fieri potest ut recte Omont. saec. XIV tribuat. Blanchin. *Ev. quadr.* pars 1, vol. 2, p. 504, et facs p. 492, tab. 4. Scholz. locc sell cont. Vidi 31 Mart 1886.

124. Romae Vatic. Gr. 1988.
saec. XII (al. XI vel XIII), 19.9×14.7, membr, foll. 162, coll. 2, ll. 24: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit δ΄ τ. διακ. et desinit nisi fallor εὐ. τ. παθῶν. Phil. Vitali. apud Blanchinum, (cf Evl 123), p. 518 et facs p. 505, tab. 3. Scholz. locc sell cont. Vidi 2 Apr 1887.

125. Romae Vatic. Gr. 2017.
saec. XI vel XII, 22.1×16.7, membr, foll. 123, coll. 2, ll. 23, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 8,3—11. Blanchin. (cf Evl 123), p. 518 et facs p. 505, tab. 3. Vidi 2 Apr 1886.

126. Romae Vatic. Gr. 2041.
saec. XII, 31×22.8, membr, foll. 337, coll. 2, ll. 23: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); Pelagia Ioh 8,3—11; foll. 249 v—254 v (inter μεγ. παρασκ. et σαβ.) κατήχησις τῆς μεγάλης παρασκευῆς. Librarius anonymus impensis Georgii protospatharii τοῦ μωρογεωργίου scripsit; de protospathario cf Codinus Curopalates, *De officialibus* etc, ed. Bekker. Bonnae a. 1839, p. 251. Blanchin. (cf Evl 123), p. 517a et facs 505, tab. 3. Scholz. locc sell cont et de librario Spathia Morogeorgii filio fabulatus est, *Bibl.-krit. Reise*, p. 102 seq, ubi pro απο σπαδια lege sis πρωτοσπαθαρίου. Vidi 2 Apr 1886.

127. Romae Vatic. Gr. 2063.
saec. IX, 27×18.2, membr, UNC, foll. 178, coll. 2, ll. 20, litt 9—13 in lin, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 111 a—115 a Sept α΄—ιε΄ saec. XIV. Montf. *Pal. Gr.* p. 233 et facs p. 234, i. Blanchin. (cf Evl 123), p. 503. 524 et facs p. 492, tab. 4. Vidi 2 Apr 1886.

128. Romae Vatic. Gr. 2133.
saec. XIV, 29.5×22.7, membr, foll. 393, col. 1, ll. 13: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Olim Cryptoferratensis. Scholz. locc sell cont. Vidi 3 Apr 1886.

129. Romae Vatic. Regin. Gr. 12.
saec. XII (al. XIII), 26.1×21.9, membr, foll. 339, coll. 2, ll. 24: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); foll. 220—290 παιν.—μεγ. σαβ. et 299—388 Dec ε΄—fin ἑωθ chart saec. XV. Scholz. locc sell cont. Vidi 3 Apr 1886.

130. Romae Vatic. Ottob. 2: voll. 2.
saec. IX, 33.7×24.3, membr, UNC, foll. 343, coll. 2, ll. 20, litt 9—13 in lin, (pict in chart m ser): *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 8,1—11 (non 3—11). Anno 1583 erat Francisci Accidae Messinensis. Scholz. locc sell cont. Vidi 5 Apr 1886.

131. Romae Vatic. Ottob. 175.
saec. XIV, 24.2×18, membr, foll. 70, col. 1, ll. 12, mus rubr, non mutilus: lectiones selectae πάσχα | Maii ια′ | Iun ε′ | Sept α′. κε′ | μεγ. ε′. παρασκ—f. 45 v; foll. 45 v—46 v nova; foll. 47—70 r κατήχησις τῆς μεγάλης παρασκευῆς (cf Evl 126). Scholz. locc sell cont. Vidi 6 Apr 1886.

132. Romae Vatic. Ottob. 326.
saec. XIV (al. XV), 16.3×13.5, membr, foll. ?, col. 1, ll. 13, scriptura argentea: lectiones selectae εὐαγγέλια . . . τῶν ιβ′ ἑορτῶν (εὐαγγελισμὸν—ὕψωσιν). Franciscus Accidas Messinensis a. 1583 emit, emptumque cardinali Sirleto dono dedit. Scholz. locc sell cont. Vidi 6 Apr 1886.

133. (Apl 39) Romae Vatic. Ottob. 416.
saec. XIV, 21.5×13.4, chart, foll. 296, foll. 1—5 col. 1, foll. 6 seqq coll. 2, ll. 29: *Apl-Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); liturgica adduntur ante lectt singg; μεγ. β′—ε′ habent ὄρθρ et ὥραι γ′ ς′ θ′ in unoquoque die. Vidi 7 Apr 1886.

134. Romae Barberin. VI. 4.
saec. XIII, 33.7×28.5, membr, foll. 343, coll. 2, ll. 21: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); Pelagia Ioh 8,3—11; foll. 1—9. 271—274 chart, saec. XVI. Scholz. locc sell cont. Vidi 15 Apr 1886.

135 barb^{ev}. Romae Barberin. IV. 54: (scriptura antiquior).
saec. VIII, 25.1×17.6, membr rescr, UNC, foll. 165, coll. 2, ll. 23: fragmenta ex *Evl*. Scholz. perl, *Bibl.-krit. Reise*, p. 108. Tischendorf. edidit Mt 24,34—37.42—44 25,14—16 Ioh 19,11. 13—20. 25, *Mon. sac.* vol. 1 (1855), p. vi. xxxix. 207—210 et facs tab. 3, num. 6. Simcoxius a. 1886 cont. Vidi 8 Apr 1886.

136. Romae Barberin. IV. 54: (scriptura recentior).
saec. XII, 25.1×17.6, membr, foll. 165, col. 1, ll. 23: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); mut ad init et desinit Ian α′. Vidi 8 Apr 1886.

137. Romae Vallicell. D. 63.
saec. XI vel XII, 23.7×18.4, membr, foll. 105, coll. 2, ll. 20, scriptus litteris Neritinis: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); omnia bibliopegus perturbavit. Olim Neriti in Salentinis, cf Ant. Palatius, *De situ Iapygis*, p. 131. Erat Petri Polidori qui bibliothecae dono dedit. Scholz. locc sell cont. Vidi 28 Mart 1886.

138. Neapoli II. A. a. 6.
saec. XV vel XVI, 26.8×20.7, chart, foll. 255, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); μεγ. β′—ε′ ad codicis finem iterantur.

Christophorus Palaeologus a. 1584 ecclesiae Petri et Pauli Neapolitanae donō dedit. Vidi 24 Apr 1886.

139. Venetiis s. Marci 12.
saec. X, 32×24, membr, UNC, foll. 219, coll. 2, ll. 17, mut et a bibliopego perturbatus (fol. 83 est libri finis, fol. 218 initium): *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ.κυρ.); m saec. XIV margines lectionibus aliis implevit; Oct η′ τῆσ ἁγ. πελαγίασ τ. πόρνησ = Sept ιξ′ sed m ser fol. 219 chart Pelagiae nomine Ioh 8,3—11 add. Olim card. Bessarionis. Facs apud Silvestr. *Pal. univ.* vol. 2, num. 72. Vidi 24 Feb 1886.

140. Venetiis s. Marci 626.
saec. XIII, in 4, chart: *Evl.* Nescimus quem codicem Scholzius hoc numero indicare voluerit. Fortasse Evl 270?

141. Venetiis s. Marci I. 9.
saec. XI, 30.1×24.7, membr, foll. 268, coll. 2, ll. 15; *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Olim in monasterio s. Catharinae Sinaitarum quod est in insula Zacyntho, cf Mingarellius, *Gr. codd. mss. apud Nanios*, Bononiae a. 1784, p. 2. Vidi 5 Mart 1886.

142. Venetiis s. Marci I. 23.
saec. XIV vel XV, 16.7×12.2, membr, foll. 45, col. 1, ll. 15: lectt selectae Dominicarum et festorum magnorum; ex bibliopegi incuria folio antepenultimo incipit. Mingarell. (cf Evl 141), p. 12. Vidi 5 Mart 1886.

143. Vacat. Hoc numero designabatur Evv 595.

144. Olim Caesenae Malatestianus 27.4 (hodie Romae?).
saec. XII, in fol, membr, UNC, mus rubr: nonnisi lectiones selectae ex evangeliis. Cf Ioseph. Maria Mucciolus, *Catal. codd. mss. Malatestianae Caesenatis bibliothecae fratrum minorum conventualium*, tom. 1, Caesenae a. 1780, p. 170—200.

145. Olim Caesenae Malatestianus 29.2 (hodie Romae?).
saec. XII, in fol, membr: *Evl.* Cf Evl 144.

146. Cantabrig. univ. Dd. 8.23.
saec. XII (al. XI), 39.8×30.1, membr, foll. 212, coll. 2, ll. 29, non habet mus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); Pelagia Ioh 8,3—11; in Sept α′ adnotationes patriarchales adduntur, unde apparet in usum CPtanum scriptum esse codicem. Hort. perl. Vidi 18 Oct 1886.

147. } Codices his numeris adsignati, Lond. mus. Brit. Harl. 2970.
148. } 2994. Latine scripti sunt. Subest nescio quis error.

149. Vacat. Hoc numero designabatur Evv 505.

150. Londin. mus. Brit. Harl. 5598.
a. 995, 35.2×26.7, membr, UNC, foll. 374, coll. 2, ll. 21, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Manu Constantini presbyteri. Covellius a. 1677 CPoli in Angliam detulit, Millio monstravit (*N. T.* § 1426) Harleio ut videtur vendidit. Bloomfield. cont, item Scr. (H) *Aug.* p. xlvii—l.

Facs apud Woidium (cf supra, p. 357), p. xv, Spohnium (cf ibid), Hornium, *Introduct.* etc ed. 10, Londini a. 1856, p. 224, Porterum, *Principles of textual criticism*, Belfastiae a. 1848, *Pal. soc.* num. 26. 27, *Smith's Dict. of the bible*, sub voce „New Testament". Vidi 27 Apr 1883.

151. Londin. mus. Brit. Harl. 5785.
saec. XII, 31.9×23.8, membr, foll. 359, coll. 2, ll. 18, mus rubr, pict: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). In usum CPtanum scriptus. Bloomfield. perl, item Scr. Vidi 23 Iul 1883.

152. Londin. mus. Brit. Harl. 5787.
saec. IX vel X, 31.5×23, membr, unc, foll. 224, col. 2, ll. 24. 25, passim mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). „Prusensis" (Brusa in Anatolia, in Bithynia?) nescio quo iure dictus; cf *Catal. of anc. MSS in the Brit. Mus.* a. 1881, p. 23, facs tab. 17. Vidi 28 Iul 1883.

153. Idem est qui Evv 436; an tamen potius Evl sit quaerendum.

154. Monaci reg. Gr. 326.
saec. XIII, 31.8×25, membr, foll. 49, coll. 2, ll. 21, passim mut et a bibliopego perturbata folia: fragmentum ex *Evl* σάβ. ά τ. νησστ — menol fin Dec. Olim Mannheimensis. Vidi 24 Mart 1887.

155. Vindob. caes. Gr. theol. 209.
saec. X, 21.7×16.6, membr rescr, unc, foll. fere 135 (ex 143; ff. 128—135 minusc), col. 1, ll. 27, mus rubr, pict: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ. vdtr). Scriptura recentior saec. XIV, comm in Mt 1,8—25,46. Scholz. bis numeravit 155 et 180. Scholz. et St. Fr. Lad. Endlicher. lectiones nonnullas excerpserunt, cf Scholz. *N. T.* vol. 2, p. liv—lxiii. Vidi 17 Mart 1887.

156. Romae Vallicell. D. 4. 1.
saec. XI, in fol, membr, foll. 380, coll. 2, ll. ? pict (man Ioh Proch): *Evl.* Cf Blanchinus, *Evang. quadr.* pars 1, vol. 2, p. 527—529 et facs p. 526. Hodie latet.

157. Oxon. Bodl. Clarkii 8.
a. 1253, 20.7×17, coll. 2, ll. 23, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit σάβ. γ′ Ioh. Manu Demetrii lectoris τοῦ βριζωπούλου. Vidi et annum librariique nomen detexi 13 Feb 1883.

158. Hierosol. s. Sepulchri 10.
saec. XIV, in fol, membr: *Evl.* [Scr. 158 = nobis 261.]

159. Monasterii virginum τῆσ μεγάλησ παναγίασ a s. Melana erecti.
saec. XIII, in fol, membr: *Evl.* [Scr. 159 = nobis 262.]

160. s. Sabae 4.
saec. XIV, in 8, membr: *Evl* (? et Apl ?). Manu Antonii in monasterio s. Sabae exaratus. [Scr. 160 = nobis 281.]

161. s. Sabae 5.
saec. XV, in 8, chart: *Evl* (?). [Scr. 161 = nobis 282.]

162. s. Sabae 6.
saec. XV, in 16, chart: *Evl.* [Scr. 162 = nobis 283.]

163. s. Sabae 13.
saec. XIII, in 4, chart: *Evl.* [Scr. 163 = nobis 284.]

164. s. Sabae 14.
saec. XIV, in 4, membr: *Evl.* [Scr. 164 = nobis 285.]

165. s. Sabae 17.
saec. XV, in 4, chart: *Evl.* [Scr. 165 = nobis 286.]

166. s. Sabae 21.
saec. XIII, in fol, membr: *Evl.* [Scr. 166 = nobis 287.]

167. s. Sabae 22.
saec. XIV, in fol, membr: *Evl.* [Scr. 167 = nobis 288.]

168. s. Sabae 23.
saec. XIII, in fol, membr: *Evl.* [Scr. 168 = nobis 289.]

169. s. Sabae 24.
saec. XIII, in fol, membr: *Evl.* [Scr. 169 = nobis 290.]

170. s. Sabae 25.
saec. XIII, in fol, membr: *Evl.* [Scr. 170 = nobis 264.]

171. (Apl 52) s. Sabae sine numero.
a. 1059, in 8, membr: *Evl* (? „lectt ex V. T. et N. T." menaeum?). In monasterio s. Deiparae a Sergio monacho monasterii [Laurae] in Olympo Bithyniae siti scriptus; cf Scholz. *Bibl.-krit. Reise*, p. 146.

172. Patmius s. Iohannis. [Scr. 171 = nobis 265.]
saec. IV (IX?), in fol, membr, UNC: *Evl.* [Scr. 172 = nobis 266.]

173. Patmius s. Iohannis.
saec. IX, in 4, membr, UNC: *Evl.* [Scr. 173 = nobis 267.]

174. Patmius s. Iohannis.
saec. X, in 4, membr, UNC: *Evl.* [Scr. 174 = nobis 268.]

175. Patmius s. Iohannis.
saec. X, in 4, membr, UNC: *Evl.* [Scr. 175 = nobis 213.]

176. Patmius s. Iohannis.
saec. XII, in 4, membr: *Evl.* [Scr. 176 = nobis 270.]

177. Patmius s. Iohannis.
saec. XIII, in 4, membr: *Evl.* [Scr. 177 = nobis 271.]

178. Patmius s. Iohannis.
saec. XIV, in 4, membr: *Evl.* [Scr. 178 = nobis 272.]

179. (Apl 55) Treveris in thesauro cathedralis 143. F: foll. 1—8.
saec. X vel XI, 25.8×19.7, membr, UNC, foll. 8 [138], coll. 2, ll. 25, mus rubr: foll. 1—8 habent lectt paucas ex evangeliis, alia lectt ex V. T. Vidi 2 Aug 1884.

180. Andoverae in provincia Massachusetts, seminarii theologici MS. 1.
saec. XIV, 20.3×15, membr, foll. 202, col. 1, ll. 24: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); foll. (1—8) sub init et pagg. 317—356 chart; folia

membr pleraque rescr super minusc liturgica. M. Schauffler. CPoli in Americam detulit. Vidi 4 Ian 1886. Scholz. hoc numero etiam Evl 155 designavit.

181. $pa^{scr.}$ Curzon. 83.18. a. 980, 31.3×22, membr, foll. 222, coll. 2, ll. 22; *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Manu Nicolai (?) sub Stephano episcopo Ciscissae scriptus. Anno 1049 sub Niceta episc. Ciscissae curavit Michael notarius et lector codicem religandum. Erat monasterii Caracallae in monte Atho unde Curzon. a. 1837 detulit. Scr. cont (P), *Aug.* p. l—lii (p. l „caetera vix legibilia" sunt: *συγκέλλου τοῦ πρωτοθρόνου*), et facs *Intr.*[3] tab. iii, num. 36, item *Pal. soc.* 10,154. [Scr. 234.] Vidi 3 Maii 1883. Hoc numero Scholzius ex errore Evv 506 designavit.

182. Curzon. 1.1. saec. IX, 26.5×19.3, membr, foll. 3, coll. 2, ll. 19: *Mt* 1,1—22 7,7.8 *Mc* 9,41 11,22—26 *Lc* 11,1—4 ex Evl. Olim monasterii Docheiarii in monte Atho. Scr. cont (P^2), *Aug.* p. lii; minime Evl 183 similis est. [Scr. 233.] Vidi 4 Maii 1883.

183. $x^{scr.}$ Londin. mus. Brit. Arundel. 547. saec. X (al. IX), 29.4×23.2, membr, UNC, foll. 329, coll. 2, ll. 22, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); sub fin folia UNC ex alio codice ε′ et *παρασχ. τ. δ′ ἑβδ.* Ioh. Textus haud malae notae. Henr. Howard. Norfolciensis societati regiae Londin. dono dedit (cf Evv 476). Bentleius cont (cf Evv 51), Cant. coll. Trin. B. xvii. 8. Scr. cont (x), *Coll.* p. lix seqq et facs *Intr.*[3] tab. vi, num. 16. WH numero Evl 38 designant. *Catal. of anc. MSS. in the Brit. Mus.* a. 1881, p. 23. Facs Westwood. *Pal. sac.* tab. 3, num. 4, et *Catal. of Burney MSS*, tab. 1. [Scr. 257.] Vidi 24 Apr 1883.

184. $y^{scr.}$ Londin. mus. Brit. Burneii 22. a. 1319, 30×22.5, membr, foll. 248, coll. 2, ll. 27.28: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); textus bonae notae. Olim equitis Deonis (d'Eon). Scr. cont (y), *Coll.* p. lxi seqq, et facs *Intr.*[3] tab. xiii, num. 37; item facs apud Westcott. *Smith's Dict. of the bible*, sub voce „New Testament". WH huic codici numerum 39 dederunt. [Scr. 259.] Vidi 25 Apr 1883.

185. $z^{scr.}$ (Apl 59) Cantabr. coll. Christ. 13. 4. 6. saec. XI, 30×22.5, membr, foll. 218, coll. 2, ll. 28—32, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); *μεγ. ἑβδ.* habet etiam lectiones 4 ex prophetis et 4 ex epistulis; Pelagia Ioh 8,3—11. Textus haud malae notae. Athanasius *ὁ τάγρι* a. 1261 emit. Franciscus Taylerus, collegii alumnus, in Aede Christi apud Cantuarienses concionator, a. 1654 bibliothecae dono dedit. Scr. cont (z), *Aug.* p. lii seqq cum facs. WH huic codici numerum 59 dant. [Scr. 222.] Vidi Ian 1883.

186. Cantabr. coll. Trin. O. IV. 22.
saec. XII, 31.5×22.5, membr, foll. 248, coll. 2, ll. 20, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Olim Galii (cf Evv 66). Scr. cont. [Scr. 221.] Vidi Ian 1883.

187. Londin. mus. Brit. Arundel. 536.
saec. XIII, 23.7×15.2, membr, foll. 217, coll. 1, ll. 24—27, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); εὐ. τοῦ πάθου[σ] ut apud Latinos. Ad init folia 3 chartacea lectiones ex epistulis m rec habent. Henr. Howard. Norfolc. societati regiae Londin. dono dedit (cf Evv 476). Bloomfield. cont. [Scr. 256.] Vidi 19 Apr 1883.

188. Londin. mus. Brit. Add. 5153.
a. 1033, 27×19.4, membr, voll. 2, foll. 141 et 133; coll. 2, ll. 20, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 1—5 chart m rec πάσχα—σάβ. τ. διακ. Manu Arionis monachi. Erat Askew 621. Museo a. 1786 emptus cessit. Bloomfield. cont. [Scr. 260.] Vidi 14 Maii 1883.

189. (Apl 175) Londin. mus. Brit. Add. 11840.
saec. XII, 28.2×22, membr, foll. 236, coll. 2, ll. 22, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); εὐ. τοῦ πάθουσ ut apud Latinos; habet in ὧρασ lectiones ex prophetis et ex epistulis; foll. 1—8 saec. XIV Apl inde a πάσχα usque ad παρασκ. τ. β΄ ἑβδ. Foll. 235.236 catechismus inest. Bloomfield. cont. [Scr. 261.] Vidi 3 Iul 1883.

190. Londin. mus. Brit. Add. 17370.
saec. XI vel XII, 31.8×23.6, fol. 1, coll. 2, ll. 16, litt minusc magnae 6—10 in lin: σάβ. τ. τυρορ. [mut] et κυριακή [mut]. Ex dono v. cl. Harrisii olim Alexandrini a. 1848. Bloomfield. cont. [Scr. 262.] Vidi 19 Iul 1883.

190 a. Londin. mus. Brit. Add. 19392 b.
saec. XIII, 26.7×20.1, membr, foll. 2, coll. 1, ll. 21: γ΄ τ. διακ. et δ΄ τ. διακ. Bloomfield. cont. [Scr. 262.] Vidi 19 Iul 1883.

191. Londin. mus. Brit. Add. 18212.
saec. XII, 27.5×21.5, membr, foll. 297, coll. 2, ll. 25, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); folia hoc ordine legenda 3—26.83—90.27—82.91. Foll. 2 saec. XI Sophonia 2,11—Haggai 1,5. Olim Arundelii (cf Evv 476). Sothebeius vendidit a. 1850. Bloomfield. cont. [Scr. 263.] Vidi 16 Iul 1883.

192. Londin. mus. Brit. Add. 19460.
saec. XIII, 24×18.2, membr, foll. 104, coll. 2, ll. 30—33, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.), incipit σάβ. δ΄ Ioh, desinit post Nov ιβ΄. Boonius a. 1853 vendidit. Bloomfield. cont. [Scr. 264.] Vidi 17 Iul 1882.

193. Londin. mus. Brit. Add. 19993.
a. 1335, 25.2×17.5, chart, foll. 281, col. 1, ll. 23.24: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Impensis papae Georgii in monasterio Georgii τοῦ

βαθῦ (? καθῦ) scriptus. V. cl. G. Alefson. a. 1851 in insula Cypro emit. Boonii a. 1854 vendiderunt. Bloomfield. cont. Facs *Pal. soc.* 12,206. Vidi 18 Iul 1883.

194. Oxon. Bodl. Canonici Gr. 85.
saec. IX, 32.7×24.7, membr, UNC, foll. 259, coll. 2, ll. 18, passim valde mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). [Scr. 202.] Vidi 8 Feb 1883.

195. Oxon. Bodl. Canonici Gr. 92.
saec. X, 41×30.5, membr, UNC, foll. 483, coll. 2, ll. 14, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). [Scr. 203.] Vidi 8 Feb 1883.

196. Oxon. Bodl. Canonici Gr. 119.
saec. XV, 29.2×18, chart, foll. 155, col. 1, ll. 26: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ?); omnia perturbata. Nicolaus presbyter a. 1626 nomen suum fol. 1 inscripsit. [Scr. 204.] Vidi 7 Feb 1883.

197. Oxon. Bodl. Canonici Gr. 126.
saec. XV, 21.5×15.5, chart, foll. 8, col. 1, ll. 20: lectiones 3 ex evangeliis, 2 ex epistulis. [Scr. 205.] Vidi 8 Febr 1883.

198. Oxon. Bodl. Clarkii 45.
saec. XII, 29.5×23.5, membr, foll. 276, coll. 2, ll. 24, mus rubr, humiditate laesus, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). [Scr. 206.] In ordinem redegi a. 1883.

199. Oxon. Bodl. Clarkii 46.
saec. XIII, 28×23, membr, foll. 252, coll. 2, ll. 21—24, mus rubr, passim mut et perturbatus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). [Scr. 207.] Vidi 13 Febr 1883.

200. Oxon. Bodl. Clarkii. 47.
saec. XII, 27×21.2, membr, foll. 292, coll. 2, ll. 23, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). [Scr. 208.] Vidi 12 Feb 1883.

201. Oxon. Bodl. Clarkii 48.
saec. XIII, 26.7×19.7, membr, foll. 187, coll. 2, ll. 27.28, mut, itacismis scatet: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); desinit menol in Maio. [Scr. 209.] Vidi 12 Feb 1883.

202. Oxon. Bodl. Cromwell. 27.
saec. XII (al. XI), 27.5×22.7, membr, foll. 315, coll. 2, ll. 22, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Olim Antonii monachi et *πρωτοσυγκέλλου*. Ex monte Atho a. 1727 advectus. Mangeius cont. [Scr. 210.] Vidi 17 Feb 1883.

203. Oxon. Bodl. Misc. 119.
saec. XIII, 28.3×20.5, membr, foll. 300, col. 1, ll. 21—24: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Folium 299 fuerat in alio codice anno 1067, tempore Constantini *τοῦ δουκᾶ* scripto ultimum. In tegumento: saec. IX vel X, 27.2×20, membr, UNC rescr, fol. 1, coll. 2, ll. 29, litt 11—12 in lin, mus rubr: *Rom* 14,2—4 (*κυρ. τ. τυροφάγου*) *Heb* 1,1—11 (*σάβ. α΄ τ.*

νησταιῶν); hoc folium exscripsi; legit Heb 1,3 ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλοσύνης. [Scr. 211.] Vidi 21 Feb 1883.

204. Oxon. Bodl. Misc. 140.
saec. XI, 23.5×17.6, membr, foll. 205, col. 1, ll. 10, mus rubr: lectiones selectae ἑωθ | πανν | βαΐων | μεγ. ἑβδ. | menol novem solis diebus | 4 διάφορα. Sine dubio similia inde a πάσχα usque ad κυρ. τ. τυροφάγου olim codex alter habebat. [Scr. 212.] Vidi 21 Feb 1883.

205. Oxon. Bodl. Barocc. 197.
saec. X, 30×18.5, foll. 5, coll. 2, ll. 20, litt 6—12 in lin, mus rubr, partim rescr: fragmentum ex Evl μεγ. ἑβδ. [Scr. 201.] Vidi 9 Feb 1885.

206. Oxon. Aedis Christi, Wakii 13.
saec. XI, 30.8×23, membr, foll. 255, coll. 2, ll. 14, litt minusc permagnae 7 fere in lin, mus rubr: pars evangelii modo inusitato ita redacta ut Ioh ἑβδ | menol Feb β′—Iun ς′ | νηστ—μεγ. σάβ. | παθῶν | ὡρῶν | ἑωθινά contineat. In uno vel altero post hunc tomo Mt et Lc et menol Iun ζ′—Ian λα′ ut videtur continebantur. Manus saec. XIV vel XV ἑωθ. θ′—ια′ suppl.

206a. Foll. i—iv huic tomo praemissa: saec. IX, 28.3×20.5, membr, UNC, foll. 4, coll. 2, ll. 21, litt magnae retro inclinatae 8—10 in lin: σάβ. τ. ἀποκρέω—κυρ. τ. τυροφάγου. [Scr. 213.] Vidi 1 Mart 1883.

207. Oxon. Aedis Christi, Wakii 14.
saec. XII, 29.3×22.5, membr, foll. 246, col. 2, ll. 19—21, mus rubr, pict, manibus pluribus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); modo inusitato post μεγ. ε′ sequuntur menol, διάφ, ἑωθινά, et ad finem subiunguntur non solum εὐ. τ. παθῶν et ὡρῶν sed etiam μεγ. παρασκ. et σάβ.; m rec pauca ad fin suppl. Foll. 1 et 146: 26.3×20, lectiones ex V. T. habent. [Scr. 214.] Vidi 2 Mart 1883.

208. Oxon. Aedis Christi, Wakii 15.
a. 1068, 25×19.5, membr, foll. 217, coll. 2, ll. ?, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Leontius monachus scripsit. Inligatus et depictus est (ἀνεκαινίσθη ἡ δέλτος αὕτη καὶ ἐκοσμήθη) cura et impensis Michaelis et Basilii τῶν πρεσβυτέρων καὶ αὐταδέλφων ἐν τῇ λαύρα τοῦ ἐξηκονταγένους. Foll. 2 in tegumento (olim foll. 4, hodie mut) pauca ex libro psalmorum habent. [Scr. 215.] Vidi 1 Mart 1883.

209. Oxon. Aedis Christi, Wakii 16.
saec. XII (al. XIII), 24.3×19.5, membr, foll. 217, coll. 2, ll. 21. 22, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit ε′ τ. γ′ Ioh, desinit Iun η′. [Scr. 216.] Vidi 2 Mart 1883.

210. Oxon. Aedis Christi, Wakii 17.
saec. XII vel XIII, 24.2×18.6, membr, foll. 227, coll. 2, ll. 21, mus rubr, pict, passim mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ); manus saec. XV nonnulla foliis chartaceis suppl. [Scr. 217.] Vidi 2 Mart 1883.

211. Oxon. Aedis Christi, Wakii 18.
saec. XII vel XIII, 31.2×20.5, membr rescr, foll. 209, coll. 2, ll. 28—30, pict (cf f. 70v pict Lc cum Act 33 f. 1v.): *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8,3—11. Walkeri E, cf supra, p. 229, adn. 2. Fol. 1 de Vari cum sex sociis martyrio. [Scr. 218.] Vidi 3 Mart 1883.

212. Oxon. Aedis Christi, Wakii 19.
saec. XI, 28.4×21.7, membr, foll. 248, coll. 2, ll. 20, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ*, Mt Lc *σαβ. κυρ.*). In usum CPtanum scriptus. Walkeri H, cf supra, p. 229, adn. 2. [Scr. 219.] Vidi 3 Mart 1883.

213. Oxon. Aedis Christi, Wakii 23.
saec. XIII (al. XI), 30.5×24, membr, foll. 256, coll. 2, ll. 25, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). In usum CPtanum scriptus. [Scr. 220.] Vidi 8 Mart 1883.

214. Londin. Highgate Burdett.-Coutts. I. 2.
saec. XII vel XIII, 26×20.9, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 23, mus rubr, passim mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); *εὐ. τοῦ πάθους* ut apud Latinos; adult *εἰσ ἐξομολογουμένουσ*. Folia rescripta (Scr. *Intr.*[3]) non vidi. [Scr. 239.] Vidi 1 Aug 1883.

215. (Apl 176) Londin. Highgate Burdett.-Coutts. I. 8.
saec. XIII, 24.7×18.7, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 26.27: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Ioh 1,18 *ὁ μονογενῆσ* sine *υἱόσ*. Folia pauca rescripta sub fin: saec. X, UNC, coll. 2, ll. 32; quae legi ex Hiob et ex 1 Pe sunt. [Scr. 240.] Vidi 1 Aug 1883.

216. Londin. Highgate Burdett.-Coutts. I. 10.
saec. XII, in 12: liturgica. [Scr. 251.] Vidi 1 Aug 1883.

217. Londin. Highgate Burdett.-Coutts. I. 23.
saec. XIII. 23.8×19, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 27: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia Ioh 8,3—11; desinit Aug *ϛ′*. [Scr. 241.] Vidi 1 Aug 1883.

218. Londin. Highgate Burdett.-Coutts. I. 23.2 (apud Scr. I. 24.)
saec. XIV, 32×25.7×11, chart, foll. ?, coll. 2, ll. 18, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). In usum CPtanum scriptus. [Scr. 242.] Vidi 1 Aug 1883.

219. Londin. Highgate Burdett.-Coutts. II. 5.
saec. XII, 28×21.3, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 22, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); foll pauca ad fin man ser. Religavit (*ἐσταχώθη*) Neophytus presbyter. [Scr. 243.] Vidi 1 Aug 1883.

220. Londin. Highgate Burdett.-Coutts. II. 16 [sic].
saec. XIV, 21.3×16.4, membr rescr, foll. ?, coll. 1, ll. 21, mut medio et fin: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Scriptura antiquior: saec. X, coll. 1, ll. 21: *Evl.* [Scr. 244.] Cf supra, p. 553, Evv 539. Vidi 10 Iul 1883.

221. Londin. Highgate Burdett.-Coutts. II. 30.
saec. XIII, 29×19.2, chart, foll.?, coll. 2, ll. 28: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); adult [εἰσ ἐξομολογουμένουσ]. [Scr. 245.] Vidi 1 Aug 1883.

222. Londin. Burdett.-Coutts. III. 21.
saec. XIII, in fol, membr, pict, mut: *Evl.* [Scr. 246.] Haec ex Scr *Intr.*[3] Anno 1883 reperiri non potuerunt Burdett.-Coutts. III. 21 et III. 42, quos solos inter codices eo tempore in Britannia Magna notos non vidi.

223. Londini Burdett.-Coutts. III. 29.
saec. XIV, 21×15.5, chart, foll.?, col. 1, ll. 21: lectiones ex Novo Testamento paucae inter liturgica. [Scr. 252.] Vidi 10 Iul 1883.

224. Londini Burdett.-Coutts. III. 34.
saec. XIV (Scr. XIII), 26.5×19.6, foll.?, col. 1, ll. 21—23: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Manu Romani presbyteri. [Scr. 247.] Vidi 7 Aug 1883.

225. Londini Burdett.-Coutts. III. 43.
a. 1437, 28.9×21.3, chart, foll. 206, col. 1. ll. 17: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Illo anno possidebat fortasse scribendum curaverat Georgius presbyter ὁ κοτύλησ. [Scr. 248.] Vidi 7 Aug 1883.

226. Londini Burdett.-Coutts. III. 46.
saec. XIV, 22.6×18.3, membr, foll. 220, col. 1, ll. ?: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); incipit παρασκ. τ. γ′ Ioh; passim mut; menologio foll multa exciderunt. Fasec λ′—λβ′ rescr, coll. 2, minusc: lectiones ex V. T. [Scr. 249.] Vidi 10 Iul 1883.

227. Londini Burdett.-Coutts. III. 52.
saec. XIV (Scr. XIII), 23.8×19.3, membr, foll.?, col. 1, ll. 25. 26; prorsus mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit σαβ. ϛ′ [ζ′] Ioh; Lc tantum non periit; desinit Mart ιϛ′. [Scr. 250.] Vidi 10 Iul 1883.

228. (Apl 263) Londini Burdett.-Coutts. III. 53.
saec. XV, 21.5×14.6, chart, foll. 226, col. 1, ll. 26, mut: liturgica cum lectionibus paucis ex V. T. et N. T. [Scr. 253[2].] Vidi 10 Iul 1883.

229. Londini Lambethanus 1187.
saec. XIII, 26×19.4, membr, foll. 177, coll. 2, ll. 26, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 8,3—11. Pag. 289 Chrys λόγοσ εἰσ τ. ἁγ. ἡμέραν τοῦ πάσχα. Bloomfield. perl. [Scr. 223.] Vidi 27 Iul 1883.

230. Londini Lambethanus 1188.
saec. XIII, 28.7×22.6, membr, foll. 318, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Manu Theodori calligraphi. Ultimo folio verso Athanasiam abbatissam (?) a. 1292 mortuam esse inscriptum est. Bloomfield. perl. [Scr. 224.] Vidi 27 Iul 1883.

231. Londini Lambethanus. 1189.
saec. XIII, 22.3×18.2, membr, foll. 151, col. 2, ll. 27, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Iohannes Aloura (? Aleuxa) a. 1618 monasterio

s. Georgii τοῦ ζοπαιοφόρου in memoriam parentum dono dedit. Bloomfield. perl. [Scr. 225.] Vidi 26 Iul 1883.

232. Londini Lambethanus 1193.
saec. XII (al. IX vel XIII), 23.5×17.1, membr, foll. 153, coll. 2, ll. 26, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); man saec. XIV foll. 1—14 et alia suppl. Bloomfield. perl. [Scr. 226.] Vidi 30 Iul 1883.

233. Curzon. 84.19.
saec. XI, 37.5×29.2, membr, foll. 188, col. 1, ll. 25, paginae uniuscuiusque scriptura in figuram crucis conformata est (cf supra, p. 446, ב[evv]): pars prior *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ) — κυρ. τ. τυροφάγου | παννυχ. Fertur manibus Alexii et Emanuelis Comneni esse. Olim in monasterio Pantocratoris in monte Atho erat, deinde Xenophontis, unde Curzon. a. 1837 in Angliam tulit. [Scr. 235.] Vidi 22 Maii 1883.

234. Londini collegii de Sion, Arc. 1.1.
saec. XIII (Scr. XII), 26.5×21.1, membr, foll. 246, coll. 2, ll. 19. 20, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); m ser nonnulla suppl; lege 37.53.38—43.52.44 et 201.218.202 et 243.245.246.193.244. Folia 241.242, quibus m ser Aug ϑ′—κϑ′ suppl, rescripta sunt; scriptura prior uncialis saeculi fortasse VI vel VII lectiones ex Vet Testam α′, β′, γ′ εἰσ τὴν παραμονὴν τῶν βαΐων, habet; quae legi sunt ex Sophon 3,[14] 15—19 Zach 9,9—10[15]; ante Sophon stabat[a] sine dubio Gen 49,1—2.8—12. Olim Eduardi Paynii num. 1 (cf Evv 559). [Scr. 227.] Vidi 17 Iul 1883.

235. Londini collegii de Sion, Arc 1.2.
saec. XIII vel XIV, 26.2×19.4, membr, foll. 142, coll. 2, ll. 24, mus rubr, passim mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit γ′ τῆσ β′ Ioh m ser nonnulla suppl; lege 32.39.40.33. Olim Eduardi Paynii num. 3. [Scr. 228.] Vidi 17 Iul 1883.

236. Londini collegii de Sion, Arc. 1.4.
saec. XIII (Scr. XIV), 25.2×20.4, membr, foll. 217, coll. 2, ll. 19, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); desinit Iul κ′. Olim ecclesiae s. Marci. [Scr. 229.] Vidi 20 Iul 1883.

237. Ashburnhamensis 205.
saec. XII, 26.3×19.6, membr, foll. 142, coll. 2, ll. 18—21, mus nig et rubr, manibus pluribus, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); desinit Dec κε′. Folia 128—136 ex alio codice Feb β′—διάφορα. Folia 137.139 al man Dec κε′—Ian ε′. Fol. 140 lectt ex V. T. Fol. 141 chart lect ex evangeliis. [Scr. 237 et 238.]

237a. Ashburnhamensis 208: fasc. β′, foll. 6.7.
saec. IX, 27.2×21.6, membr rescr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 17.18: σαβ. τ. δ′ Ioh 8,31—42 et κυρ. ε′ Ioh 4,5—13. Exscripsi 19.20 Dec 1883. Scriptura recentior (menaeum) propterea notitiam meretur, quia tomum

alium eiusdem menaei manu Ignatii metropolitani Selymbriensis scripti iam supra, p. 440, sub W$^{s\,evv}$ laudavi. Hic tomus continet menses Nov et Dec. Dolendum est haec rescripta non ex illo codice W^{s} esse.

238. Conistoniae v. cl. Iohannis Ruskini.
saec. XI vel XII, 31.7×26, membr, foll. 144, coll. 2, ll. 21, mus rubr: fragmentum *Evl* inde a *γ′ τῆσ ς′* Lc (*ἑβδ*) usque ad *μεγ. παρασκ*; passim mut; m ser nonnulla suppl; hoc ordine legenda foll. 73—114. 72. 115—144. 1—71; itacismi insunt; plus semel cum codicibus melioribus consentit. Quaritch. vendidit. Vidi 14 Iun 1883.

239. Glasguae musei Hunteriani V. 5. 10.
a. 1259, 26.6×20, membr, foll. 112, coll. 2, ll. 27—33: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); multa inter folia 64 et 65 desunt. Olim Caesaris de Missy Berolinensis, Londinii a. 1748. [Scr. 230.] Vidi 26 Maii 1883.

240. Glasguae musei Hunteriani V. 3. 3.
saec. XII vel XIII, 26×21, membr, foll. 251, coll. 2, ll. 22—25: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Nicetas quidam ecclesiae s. Georgii dono dedit. Erat monasterii Prodromi. De Missy a. 1747 possidebat (cf Evl 239). [Scr. 231.] Vidi 26 Maii 1883.

241. (Apl 44) Glasguae musei Hunteriani V. 4. 3.
a. 1199, 27.3×21, membr, foll. 176, coll. 2, ll. 26: *Apl Evl* (Mt Lc *ἑβδ*) inde a *β′ τῆσ Ν′* usque ad *κυρ. τῆσ τυροφάγου*. Nisi fallor ex duobus libris altero Apl altero Evl exscriptus. Scriptus impensis hieromonachi Gregorii *καθηγουμένου* monasterii s. Michaelis, vel monasterii *τοῦ κωφοῦ*. De Missy (cf Evl 239) a. 1748 possidebat. [Scr. 232.] Vidi 26 Maii 1883.

242. Moscuae Synodi 313, olim 300: foll. 238. 239.
saec. VIII vel IX, in 4, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 28: fragmentum Evl. Matthaei. *Notitia* a. 1805, p. 194. Facs apud Sabam, *Spec. pal.* p. 6. 7. tab. iv, *κυρ. ιδ′* Mt 23,12 22,2—8 habet.

243. Petropoli caesar. Muralti 21 (in codice 69).
saec. VII vel VIII, in fol, membr, UNC, foll. 14, coll. 2, ll. 18, tabulae pictae (15): folia ut videtur ex Evl propter tabulas pictas excissa; hodie teste Muralto in Evl 252.

244. Petropoli caesar. Muralti 35.
saec. IX vel X, in fol, membr, UNC, fol. dimid, coll. 2, ll. 5: Lc 1, 24—27 Mt 20,10—29 ex Evl. Tischendorf. ex Oriente detulit, cf *Anecdota*, p. 12, num. 5.

245a. Petropoli caesar. Muralti 36.
saec. X vel XI, in 4, membr, UNC, fol. 1, coll. 2, ll. 20: Ioh 12, 47 seqq Lc 24,36 seqq ex Evl. Tischendorf. ex Oriente detulit, cf *Anecdota*, p. 12, num. 7.

245 b. Petropoli caesar. Muralti 37: fol. 2.3. saec. IX, in 8, membr rescr, UNC, foll. 2(3): Ioh ex Evl (?). Fol. 1 est ex Psalmis.

246. 1^{pe}. Petropoli caesar. Muralti 39 (IV. 13). saec. IX, in fol, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 21: Lc 9, 33—36 Mt 17,1—9 Mc 6,14—18 Mt 8,11—13. [Scr. 194.]

247. Petropoli caesar. Muralti 40. (IV). saec. IX, in fol, membr, fol. dimid, coll. 2, ll. 11: Mt 8,10—13. Cf fin Evl 246.

248 a et b. Petropoli caesar. Muralti 43. saec. IX vel X, in fol, membr, UNC, foll. 7(?), coll. 2, ll. 22: ex lectionariis (Evl) duobus.

249. $petrop^{ev}$. (Apl 178) Petropoli caesar. Muralti 44. saec. IX, in 4 min, membr, UNC, foll. 69: fragmenta ex Evl et Apl ut videtur; insunt lectiones 10 ex Mt, 2 ex Mc, 2 ex Lc, 3 ex Ioh. Tischendorf. a. 1859 ex Oriente detulit, cf *Notitia*, p. 54. [Scr. 191.]

250. (Apl 179) Petropoli caesar. Muralti 55. saec. IX vel X (ita Muralt.; an potius XI?), in fol, membr, foll. 198, coll. 3 (veri simile 2), ll. 28: *Apl-Evl.* Anno 1859 ut videtur dono dedit princeps Lobanoff. Rostoffskius legatus Russicus apud Portam Sublimem.

251. 3^{pe}. Petropoli caesar. Muralti 56 (VII, 179). saec. X, in fol, membr, foll. 251, coll. 2, ll. 26, mut ad init: *Evl.* Ex errore de Muralti verbis hunc codicem supra Evv 567 numeravi. Muralt. cont (3). [Scr. 195.]

252. Petropoli caesar. Muralti 69. saec. X vel XI, in 4, membr, foll. 49, coll. 2, ll. 24, passim mut: *Evl.* Anno 1858 donavit metropolitanus Trapezuntinus.

253. 6^{pe}. Petropoli caesar. Muralti 71 [X, 180]. a. 1020, in 4, membr, foll. 170, coll. 2, ll. 20: *Evl.* Salerni scriptus. Muralt. cont (6). [Scr. 196.]

254. Petropoli caesar. Muralti 80. saec. XI, in 4, membr, fol. 1, col. 1, ll. 14, mus rubr: fragmentum ex Evl Mt 24,34—25,13. Olim in monte Atho.

255. Petropoli caesar. Muralti 84. saec. XI vel XII, in 4, membr, foll. 41, coll. 2 (Gr-Arab?), ll. 25: incipit Lc 7,2 desinit Ioh 11,13 ex Evl Graeco-Arabico.

256. $petrop^{ev.2}$. (Apl 180) Petropoli caesar. Muralti 90. saec. XII, in 8, membr, foll. 93, col. 1 (?), ll. 21: fragmentum *Apl*, nescio quot additas habeat lectiones ex evangeliis. Tischendorf. ex Oriente detulit, *Notitia*, p. 63, num. 11. [Scr. 192.]

257. Petropoli caesar. Muralti 37a.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 3, col. 1 (?), ll. 12: Ioh 5,24—30 Lc 10,16—19 ex Evl.

258. 9pe. Petropoli caesar. Muralti 111 (XI, 3,181[101?]).
saec. XIII, in 4, membr, foll. 3, coll. 2, ll. 20: fragm ex Evl Mt 28,12—18, Lc 4,16—22 Ioh 10,9—14 19,6. 9—11. 14—20, 25—28. 30—35. Muralt. cont (9). [Scr. 197.]

259. Petropoli caesar. Muralti 112.
saec. XIII, in 16, membr, rescr, foll. 15, col. 1 (?), ll. 11: fragmenta ex „Evl". Tischendorf. ex Oriente detulit, *Anecdota*, p. 11, 4. 5. 6.

260. 10pe. Panticapaeense Palaeologi.
saec. ? : *Evl.* Conlatio Odessa ad Muraltum missa est, cf Muralt. *N. T.* p. lvi. lvii. [Scr. 198.]

261. Paris. nat. Suppl. Gr. 27.
saec. XII, 33.1×27.5, membr, foll. 207, coll. 2, ll. 24, mus rubr, pict (man Ioh Proch; praeterea litterae magnae callide ita pictae sunt ut textum illustrent): *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Desalleurs. legatus a. 1753 regi dono dedit. Martin. p. 163, num. 364. [Scr. 158.] Vidi 11 Sept 1884.

262. Paris. nat. Suppl. Gr. 242.
saec. XVII (Scr. XV), 41.7×27.4, chart, foll. 265, coll. 2, ll. 27, pict (Bordier. p. 293—296): *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Facs apud Silvestrum, vol. 2, num. 15. Martin. p. 166, num. 420. [Scr. 159.] Vidi 20 Oct 1885.

263. Vesontii [Besançon] bibl. urbis 44.
saec. XIII, 29.7×19.5, membr, foll. 210, coll. 2, ll. 22, mus rubr, passim mut, m ser fascc litteris Armeniis numeravit: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); fol. 148 exscissum et suppletum ad eum finem nisi fallor ut lectionem in memoriam Gregorii Armeni insereretur. [Scr. 193.] Vidi 1 Maii 1885.

264. Venet. s. Marci I. 4.
a. 1381 vel 1391, 21.5×15, chart, foll. 209, col. 1, ll. 22, rude scriptus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Manu Iohannis presbyteri. Operae pretium est subscriptionem hoc loco edere: *εἰ καὶ ασφαλματα· εὕρηται ἐν τη βίβλω ταύτην, τοῦ ἁγίου καὶ πανσέπτοσ εὐαγγελίου εὐχεστὲ δηὰ τὸν κ̅ν̅· καὶ μὴ καράσθε ὥτϊ ουδὴσ δίναται, γραφῆ ἄνευ βορβώρου καὶ σσωλεικεισμου, ὥτϊ καὶ ὁ γράφων παραγράφει· εγράφῆ δὲ τὸ παρὸν καὶ ἅγιον εὐὰγγελιῶν· διαχιροσ ἰώαννου ἱερέωσ; ἐνμηνῆ δϊκαὶμβρίω εισ την: ι̅ά: ἐπὶ ἔτουσ ͵ϛωϡ´.* Si volebat Iohannes ͵ϛωϛ´ scribere, esset annus 6890 = 1381, si vero ͵ϛϡ´, esset 6900 = 1391, qui annus quodammodo magis placet. „Gallicio 1624". [Scr. 170.] Vidi 3 Mart 1886.

265. Venet. s. Marci I. 45.
saec. X, 34.2×26.5, membr, UNC, foll. 78, coll. 2, ll. 20, ornamenta multa exscissa: fragmentum ex Evl *παθῶν ε´*—Maii *κε´*. Nescio

quis (v. cl. Veludo?) sub initium nomina Theodori *τοῦ γραπτοῦ* Oct *ια΄* et abbatis Iohannicii Nov *δ΄* e saeculo nono utriusque citat ut codicem saeculi decimi esse demonstret. Olim Nanianus 164. [Scr. 171.] Vidi 27 Feb 1886.

266. Venet. s. Marci I. 46.
saec. XII(?), 26×20.3, membr, foll. 50, coll. 2, ll. 22, mus rubr, mut init fin: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit *ε΄ τ. ε΄* Ioh, desinit *κυρ. ι΄* Lc. Olim Nanianus 165. [Scr. 172.] Vidi 5 Mart 1886.

267. Venet. s. Marci I. 47.
a. 1046, 33.6×26.4, membr, foll. 350, coll. 2, ll. 24: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); in usum CPtanum scriptus; Pelagia Ioh 8,3—11. Codex pulcherrimus. Ad finem haec: *μηνὶ μαΐῳ ἰνδ. ιδ΄ ἔτους ,ϛφνδ΄. προσηνέχθη παρά βασιλείου μοναχοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου [τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς κοιμήσεως τῆς θεοτόκου εἰς τὴν αὐτὴν* (haec non legi; ex Scr.[3] p. 290, adn. 1 hausi)] *μονὴν βιβλία τέσσαρα· τὸ αὐτὸ εὐαγγέλιον, ἀπόστολος, προφητεία, καὶ ἀναγνωστικὸν, ὁ βίος τοῦ ἁγίου· καὶ ἐστίχηται δίδωσθαι ὑπὲρ τῆς αὐτῆς προσενέξαιωσ ἑνὶ ἑκάστω χρόνω ἀπὸ τοῦ δοχείου τῆς αὐτῆς μονῆς ὑπὲρ μνήμης αὐτοῦ νόμισμα ἓν ἥμισι· μέχρι[σ ὅ]του τὰ τῶν χριστιανῶν συνίσταται· πεφυλάττεται δὲ καὶ ἡ ἁγία μονὴ αὕτη· ἐν γάρ τῷ τυπικῷ τῆς μονῆς περί τε τοῦ κατίδουσ των αὐτῆς βιβλίων, καὶ περί τῆς διανομῆς τοῦ ἑνὸς ἡμίσου νομίσματος σαφέστερον διερμηνεύει.* Olim Nanianus 166, cf Mingarellius, p. 366—376. [Scr. 173.] Vidi 26 Feb 1886.

268. Venet. s. Marci I. 48.
saec. XII, 26.4×20.9, membr, foll. 281, coll. 2, ll. 20, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); *ὧραι α΄ γ΄ ϛ΄* lectiones ex V. T. et ex epistulis habent; ad fin *Ν΄* addit m ser nonnulla de Iosepho Mariae coniuge apocrypha. Olim Nanianus 169. [Scr. 174.] Vidi 4 Mart 1886.

269. ven[ev]. Venet. s. Marci I. 49: foll. 251*—254.
saec. VII vel VIII, 23.7×18.4, membr, UNC, foll. $3^{1}/_{8}$, coll. 2, ll. 21: fragmentum ex Evl (Mt 8,32—9,1.9—13 Ioh 2,15—22 3,22—26 6,16—26). Tischendorf. edidit, *Mon. sacr. ined.* vol. 1, p. 199. Olim Nanianus 171. [Scr. 175.] Vidi 3 Mart 1886.

270. Venet. s. Marci I. 50.
saec. XIV vel XV, 29.1×20, chart, foll. 403, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh *ἑβδ* [Mt Lc *σαβ. κυρ* ?]); adult *ἐπὶ ἐξομολογουμένων... καὶ γυναικῶν.* Olim Nanianus 184. [Scr. 176.] Vidi 5 Mart 1886.

271. Venet. s. Marci I. 51.
saec. XVII, 17.9×13.8, chart, foll. 11, col. 1, ll. 23.24: fragmentum Evl; *πάσχα—Ν΄* nonnisi *κυριακαί*; desinit *κυρ. δ΄* Mt in folio recto. Olim Nanianus 222. [Scr. 177.] Vidi 26 Feb 1886.

272. Venet. s. Marci I. 52.
saec. XVI, 26×18.9, chart, foll. 276, col. 1, ll. 26, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); adult ἐπὶ ἐξομολογουμένων. Erat papae Zancarol. Corcyrae. Olim Nanianus 223. [Scr. 178.] Vidi 5 Mart 1886.

273. Venet. s. Marci II. 17: foll. 5—13.
saec. XIII, 24.1×18, membr, foll. 9, coll. 2, ll. 22, mus rubr: fragmenta ex Evl (σαβ. κυρ. ex Mt); lege 9.12.8.7.13.10.11.6.5. Olim Nanianus 38. Vidi 27 Feb 1886.

274. Venet. s. Marci II. 143.
a. 1580, 21.3×16, chart, foll. 504, col. 1, ll. 20: *Apl-Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); adult ἐπὶ ὁμολογουμ. γυναικῶν. Manu Emmanuelis Casimatii. Olim Nanianus 202. Vidi 6 Mart 1886.

275. Venetiis s. Marci I. 53.
saec. XII (Burgon. XIII), 30×22, membr, foll.?, coll. 2, ll. 23, humiditate corruptus: *Evl*. Olim in thesauro ecclesiae s. Marci. Burgon. perl. [Scr. 181.] Vidi 6 Mart 1886.

276. Venet. s. Marci I. 54.
saec. XIII (Burgon. XII), 27.7×21.3, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 24, madore paene deperditus: *Evl* (Mt Lc ἑβδ vdtr). A. 1722 Hieronymi Veneris. Olim in thesauro ecclesiae s. Marci. [Scr. 182.] Vidi 27 Feb 1886.

277. Venet. s. Marci I. 55.
a. 1439, 33.1×25.8, chart, foll.?, coll. 2, ll. 19, mut et corruptus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Manu Sophronii Ferrarae scriptus (id quod cum anno Burgonio debeo; ipse neutrum notaveram). [Scr. 183.] Vidi 6 Mart 1886.

278. Venet. s. Georgii Graecorum *B′*.
saec. XIII vel XIV, 29.4×21.6, membr, foll. 223, coll. 2, ll. 21: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Burgon. perl. [Scr. 186.] Vidi 8 Mart 1886.

279. Venet. s. Georgii Graecorum *Α′*.
saec. XII (Burgon. XIV), 31.4×26, membr, foll. 413 (481?), coll. 2, ll. 21, optime exaratus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); in usum CPtanae ecclesiae et patriarchae scriptus; Pelagia Ioh 8,3—11. Ad finem exstat nomen Antonii τοῦ μαλάκη. Burgon. perl. [Scr. 184.] Vidi 7 Mart 1886.

280. Venet. s. Georgii Graecorum *Γ′*.
saec. XIV, 24.3×18.3, membr, foll. 240, coll. 2, ll. 28: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); in usum CPtanum scriptus; Pelagia Ioh 8,3—11. Fol. 240 v: ἐπληρώθη τὸ παρὸν ἅγιον εὐαγγέλιον παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς ἱερέως καὶ πρωτεκδίκου τῆς ἁγίας μητροπόλεως λακεδαμονίας νικολάου τοῦ μαλωτροῦ καὶ οἱ μέλλοντες ἀναπτύσσειν αὐτὸ ἱερεῖς, εὔχεσθε κἀμοῦ τοῦ τάλανος ἐν ταῖς ἱεραῖς ὑμῶν τελεταῖς ἵνα ὁ κύριος καὶ ὑμᾶς συνχωρήση τῶν ἐμπταισμάτων ἐν τῇ φρικτῇ αὐτοῦ τῆς ἀνταποδώσεως ἡμέρα. Deinde m ser: ὀφείλει πᾶς ὁ τὸ ἅγιον

εὐαγγέλιον τοῦτο ἀναγινώσκων εὔχεσθαι καὶ μνημονεύειν ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς νικολάου τοῦ εὐσταθίου ὅσ ἀγόρασασ αὐτό δέδωκεν ἐμοὶ τῶ πνευματικῶ ἡσαΐα ἵνα μνημονεύω αὐτοῦ ἕωσ ἐν τοῖσ ζῶσι διατελῶ μετα δὲ τὴν ἐνθένδέν μου ἀπαλλαγήν, ἀφήσω εἰσ μοναστηριον ὃ ἂν βουλευθῶ: ἔλαβον δὲ ἔτει ἀπὸ χριστοῦ, ,αυξβ′ ἰνδ. ια′. Burgon. perl. [Scr. 185.] Vidi 8 Mart 1886.

281. Bononiae univ. 3638.
saec. XIV, 29,1×24.5, membr, foll. 233, coll. 2, ll. 27.28: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); adult *επὶ ἐξομολογουμένων*. Olim Anthimi *τοῦ ὀυγγροβλαχίασ*. [Scr. 160.] Vidi 12 Mart 1886.

282. Parmae reg. 14.
saec. XIV, 29.1×24.5, membr, foll.?, coll. 2, ll. 25, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); mut *κυρ. ιξ′* Mt—*σαβ. β′* Lc; Pelagia Ioh 8,3—11. [Scr. 161.] Vidi 13 Mart 1886.

283. Sienae univ. X. IV. 1.
saec. XI vel XII, 36.8×30.4, membr, foll. 313, coll. 2, ll. 23, mus rubr, pict: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Lc 22, 23. 24 in lectione *τοῦ νιπτῆροσ* signis damnatur. Fol. 288 narrat codicem CPoli Venetias perlatum, a Petro (di Giunta Torregiani da Signa) Florentino emptum, anno deinde 1359 a fratre Andrea di Grazia, curatore hospitalis Scalae Sienae, in usum hospitalis emptum, denique a. 1785 bibliothecae universitatis cessisse. [Scr. 162.] Vidi 20 Mart 1886.

284. Mediolani Ambros. Q. 79 sup: fol. 1.
saec. X, 25.5×21, membr, fol. 1, coll. 2, ll. 21: fragm *μεγ. ε′* ex Evl (Mt 26,17—20 Ioh 13,3—12). [Scr. 163.] Vidi 17 Feb 1886.

285. Mediolani Ambros. E. S. V. 14.
a. fol. 1—37: saec. XII, 26.9×21.9, membr, foll. 37, coll. 2, ll. 22: fragm Evl (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*).

b. fol. 67: saec. XIV, 28.7×22, membr, fol. 1, coll. 2, ll. 32: fragm Evl (*παθῶν η′—ιβ′*). Olim habuerunt partes huius codicis numeros duos E. S. V. 13 et 14. De foll. 38—66 cf supra, p. 586, Evv 837. [Scr. 164.165.] Vidi 19 Feb 1886.

286. Mediolani Ambros. E. 101 sup.
saec. IX, 25.5×17.2, membr rescr, UNC: lectiones ex Evl; non excussi; v. cl. Cerianius nonnulla ex Lc capp. 9.10.11 legit. Scriptura recentior a. 1150 Theod Stud et Anast Sin quaedam habet. Vidi 16 Feb 1886.

287. (Apl181) Mediolani Ambros. D. 108 sup.
saec. XIII, 29×21.6, membr, foll. 204, coll. 2, ll. 29: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Maria Aegypt Ioh 8,3—11. „Marthani in Salentinis emtus". Foll. 1.2.204: saec. XIII, 28.5×20.6, membr, foll. 3, coll. 2, ll. 23: fragm Apl ex actuum hebdomadibus 5 et 6. [Scr. 166.] Vidi 15 Feb 1886.

288. Mediolani Ambros. A. 150 sup.
saec. XIII, 30.4×24, membr, foll. 124, coll. 2, ll. 24 etc, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 1—9. 104—123 chart, saec. XVI. [Scr. 167.] Vidi 12 Feb 1886.

289. Mediolani Ambros. C. 160 inf.
saec. XIV, 32.6×25.5, membr, foll. 156, coll. 2, ll. 27.28, mut: *Evl* (Mt Lc ἑβδ); Ioh deest, item magna menologii pars. [Scr. 168.] Vidi 13 Feb 1886.

290. (Apl 182) Mediolani Ambros. P. 274 sup.
saec. XIV vel XV, 26.3×18.2, chart, foll. 198, col. 1, ll. 23, mut et perturbatus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 190—193 lectt ex epistulis in quamlibet hebdomadem. Praeceptor musicae Carrerius Corcyrensis a. 1856 vendidit. [Scr. 169.] Vidi 18 Feb 1886.

291. Florent. Laurent. s. Marci 706.
saec. XI vel XII, 23.7×20, membr, foll. 181, coll. 2, ll. 21, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). De hereditate Nicolai de Nicolis. [Scr. 187.] Vidi 18 Mart 1886.

292. carp^{ev}. Carpentoracti bibl. urbis 11.
saec. X, 35.8×27, membr, UNC, foll. 277, coll. 2, ll. 24, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt ἑβδ usque ad κυρ. γ′ deinde σαβ. κυρ., Lc ἑβδ); lectiones a vulgatis passim discedunt. Anno 1091 Epiphanius magister Paschales monasterio Deiparae τῆσ ἀλύπου (non ἀμπου), τῆσ οὕτω ἐπονομαζομένησ, τοῦ γερίου, dono dedit. Serius Theophanes monachus filius τοῦ ξηροῦ ecclesiae Deiparae τῆσ ἀμαργετίνοσ dono dedit. Insunt lamentationes de morbis pestiferis quibus insula Cyprus laboravit, fol. 150r: a. 1438, fol. 146v: a. 1575. Erat in Cypro ad minimum usque ad a. 1605, cf fol. 57r. Tischendorf. a. 1843 perl, *Anecdota*. p. 151seqq; ex incuria adult abesse credebat (cf fol. 274r, a). [Scr. 189.] Vidi mense Nov 1884.

293. tisch^{ev}. Lipsiae univ. Tischendorf. V.
saec. VIII vel IX, 27.5×21.5, membr resc, UNC, foll. 89, coll. 2, ll. 20, mus rubr (sic): *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Scriptura recentior Psalt habet. Tischendorf. ex Oriente detulit, *Anecdota*, p. 29—34. [Scr. 190.] Vidi 22 Iul 1884.

294. tubing^{ev}. Tubingae univ. 2.
saec. XI, in membr, fol. 1: fragm ex Evl (Ioh 1,38—50). Griesbachio et Scholzio erat R^{evv}, cf supra, p. 388.

295. bandur^{ev}. Olim Montefalconii.
saec. X, in fol, membr, fol. 1 (vel dimid?), coll. 2, ll. 18: fragment ex Evl (Lc 18,11—14). Anselmus Bandurius Montefalconio dono dedit, cf *Pal. Gr.* p. 233—235 cum facs. Wetstenio, Grsbachio, Scholzio erat O^{evv}, cf supra, p. 384.

296. Cantabrigiae in prov. Massachusetts, universit. Harvard. Dr. 69. saec. IX vel X, 31×22, membr, UNC, foll. 6, coll. 2, ll. 19: fragmentum ex Evl (Mt 4,25—5,13.36—45 Ioh 14,27—15,3 16,18—33 17,1—13.18). Eduardus Everett. a. 1819 in Graecia emit, *Memoirs of the American Academy of Arts and Sciences*, Bostoniae, series 1, vol. 4, p. 409—415. V. cl. Eduardus A. Guy. cont (1^h). Vidi 28 Oct 1878.

297. Cantabrigiae in Massachusetts, univ. Harv. (?). saec. XII, in 4, membr, foll. 230, coll. ?, ll ?: *Evl.* E. A. Guy. cont (2^h). Vidi 28 Oct 1878.

298. Cantabrigiae in Massachusetts, univ. Harvard. A. R. G. 1.3. saec. XIII, 31.5×24.5, membr, foll. 202, coll. 2, ll. 25.26: *Evl.* Foll. 11 membr rescr et 1 chart add m ser. Guy. cont (3^h). Lc 7,6 cum ℵ* B omittit *πρὸσ αὐτόν*. Vidi 28 Aug 1878.

299. Lond. soc. biblicae Brit. et Exter. (24). saec. XIII, 28.7×18.2, membr rescr, foll. 176, col. 1, ll. 33—36, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Scriptura vetustior est Ξ^{evv}, cf supra, p. 406. [Scr. 200.] Vidi 16 Iul 1883.

300. Sinaiticus 204 in thesauro scevophylacis. saec. X vel XI, 28×21.5, membr, UNC, foll. circ. 200, coll. 2, ll. 16, scriptura aurea, litteris magnis, pict: videtur lectiones selectas 70 inde a *πάσχα* usque ad *ἑωθινὰ* habere. Burgon. a. 1862 perl. Fertur manu Theodosii scriptus esse.

301. Madisonae in Nova Caesarea provincia, semin. theol. Drew. MS. 2. saec. XII, 32×22, membr, foll. 334, coll. 2, ll. 19, mus rubr, mut: *Evl.* V. cl. Albertus L. Long. a. 1888 CPoli in Americam misit et amicissime facsimile photographicum cum codicis descriptione mihi dedit.

302 a. Sewickley, in provincia Pennsylvania, v. cl. R. A. Bentonii. saec. XII vel XIII, in fol, membr, foll. ?, coll. 2, ll. ?: fragmentum ex Evl.

302 b. Eiusdem. saec. XII, (in 4), membr, foll. ?, coll. 2, ll. ?: fragmentum ex Evl.

302 c. Sewanee, in provincia Tennessee, v. cl. A. A. Bentonii. saec. XV, 30.6×21.7, chart, foll. ?: fragmentum ex Evl (menol). Haec tria fragm olim Chaneae in insula Creta erant. V. cl. Harris. perl (cf supra, p. 566, Evv 669).

303. Princetoniae in provincia Nova Caesarea, seminarii theologici. saec. XII vel XIII, 31.6×27, membr, foll. 339, col. 2, ll. 22.23: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). In usum CPtanum scriptus. (Inest fol. 1* ex alio codice vetustiore quem Iohannes *πρόεδροσ* cum novem aliis libris *βίουσ ἄθλουσ τε μαρτύρων καὶ ὁσίων* ecclesiae vel monasterio nescio cui dono dedit.) Saeculo fortasse decimo quarto Abul Fath presbyter, presbyteri Abul Badr filius, ecclesiae Mar Saba in Alexandrina dioecesi

? from Sicily of R. H. on the Fewar group.

dono dedit, quod testatur in codice Gregorius patriarcha. Deinde in monasterio Iberorum in monte Atho erat unde a. 1857 v. cl. Sebastianoff Parisios tulit, ubi Firminus Didot. emit. Denique a. 1885 in Americam cessit. Cf *The Independent*, Novi Eboraci, 1888, 18 Oct., p. 1343 ab, 1889, 24 Ian., p. 111 ab. Vidi Parisiis a 1885.

304. Woolvici (?), v. cl. Ch. C. G. Batii.
saec. XIV vel XV, 24.5×16.9, chart, foll. 219, col. 1, ll. 24—28, sine mus (sed cf post f. 37 signa pauca), mut locis 26 et init et fin: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). In usum CPtanum scriptus. Olim ecclesiae ut videtur Prodromi, deinde Deiparae. Repertus a. 1876 in ruinis monasterii in monte Torrodos in insula Cypro. Emit v. cl. A. E. Batius a. 1878 in vico Kikos (?) prope illum montem. Burgon.perl. Vidi apud Burgonium 30 Oct 1883.

305. Cantabr. univ. Add. 679. 2.
saec. XII, 25.5×20.8, col. 1, ll. 18, mut: modo inusitato non habet nisi lectiones feriae secundae usque ad sextam, omissis σαββατοκυριακῶν (cf Evl 10); ex errore duobus locis scripsit librarius σαββατοκυριακάσ. Socius est Apl 77. F. S. Ellis. a. 1870 vendidit. Hort. perl. [Scr. 291.] Vidi Ian 1883.

306. (Apl 183) Cantabr. univ. Add. 1836.
saec. XIII, 16.5×13.5, membr, foll. 136 (olim 186), col. 1, ll. 16—18, mut et madore male affectus: fragmentum Evl κυρ. β′ Mt— menol; m ser nonnulla suppl; propterea minus vulgaris, quia nonnisi κυριακάσ habet (cf Evl 114); hebdomades duae seriores vero habent σάββ; ad fin ἀκολουθία εἰσ ὁσίουσ lectiones duas ex epistulis cum lectt ex evv habet. Quaritch. a. 1874 vendidit. Hort. perl. [Scr. 292.] Vidi Ian 1883.

307. Cantabr. univ. Add. 1839.
saec. XII vel XIII, 25.7×19.3, membr, foll. 104 (olim 192), col. 2, ll. 16—18; fragmentum ex Evl (Lc σαβ. κυρ.) κυρ. ς′ Lc — Dec κζ′. Quaritch. a. 1876 vendidit. Hort. perl. [Scr. 293.] Vidi Ian 1883.

308. Cantabr. univ. Add. 1840.
saec. XI vel XII, 29×21, membr, foll. 112, coll. 2, ll. 30—33, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ sed inde a κυρ. ια′ Lc nonnisi σαβ. κυρ.). Quaritch. a. 1876 vendidit. Hort. perl. [Scr. 294.] Vidi Ian 1883.

309. Cantabr. univ. Add. 1879. 2.
saec. X, 27.5×20, foll. 8, coll. 2, ll. 22, mus: fragmentum Evl (Lc σαβ. κυρ.) Lc κυρ. ζ′—κυρ. ιζ′. Tischendorfii fuerat, cuius filius a. 1876 vendidit. Hort. perl. [Scr. 295.] Vidi Ian 1883.

310. Cantabr. univ. Add. 1879. 12.
saec. XI vel XII, 24×15.5, membr, foll. 4, coll. 2, ll. 25, mus: fragmentum ex Evl, σάβ. τ. λαζάρου, κυρ. τ. βαΐων, μεγ. β′. Olim Tischendorfii (cf Evl 309). Hort. perl. [Scr. 296.] Vidi Ian 1883.

311. Cantabr. univ. Add. 1879. 13.
saec. XII, lat. 21.5, membr, frustula foliorum 4, coll. 2 Gr-Arab (Arab ad dextram): fragm ex Evl (Lc σαβ. κυρ.), Lc κυρ. ε′ et ϛ′. Olim Tischendorfii (cf Evl 309). Hort. perl. [Scr. 297.] Vidi Ian 1883.

312. Sinaiticus.
saec. IX, in fol, membr, foll. 2, coll.?, ll.?, mut: fragm ex Evl, Mt 20,8—15 Lc 1,14—20. Tischendorf. 1844 vidit et, quae legit, edidit in annalibus Vindobonensibus, *Anzeigeblatt für Wissenschaft und Kunst*, vol. 114, p. 53 sqq. Olim $\mathcal{A}^{\text{vv}}$ designatus (cf supra, p. 406).

313. Londini, Highgate, Burdett.-Coutts. [II. 5].
saec. XIV, 35.2×28.4, membr, foll. 217, coll. 2, ll. 21, sine mus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); passim mut et desinit μεγ. ε′. Vidi 12 Nov 1883.

314. Londini, Highgate, Burdett.-Coutts. II. 14.
saec. XII, 33×26, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 21: fragm ex Evl σβ′. β′ νηστ—κυρ. δ′ κυρ. ε′—σβ. λαζάρου. Vidi 1 Aug 1883.

315. (Apl 184) Londini, Burdett.-Coutts. III. 42.
saec. XIV, in?, membr, foll.?, col.?, ll.?: liturgica quibus insunt lectiones 15 ex Novo Testamento, 3 ex Iesaia. [Scr. 253]. Cf Evl 246.

316. Londini mus. Brit. Add. 14637.
saec. VII, 25.4×17.9, membr Syriace rescr, UNC, foll. 23, coll. 2, ll. 31: fragmenta ex Evl (Ioh Mt Lc σαβ. κυρ.) σάβ. ζ′ Ioh—σάβ. τ. $\overline{\text{Ν}}$ κυρ. γ′ Mt—σάβ. η′ σάβ. ϑ′ Mt—fin Mt σάβ. α′ Lc—κυρ. ϛ′ κυρ. η′—κυρ. ια′. Folia hoc ordine legenda: 12.1.11.3.9.13.8.2.10.4.16.6.14. 15.7.17.5.18.19.20.21.22.23. Scriptura recentior saec. X vel XI, excerpta patristica Syriaca habet. Vidi 27 Nov 1883.

317. Londini mus. Brit. Add. 14638.
saec. IX (Wright. VIII), 16.7×11.8, membr Syriace resc, UNC. foll. 18 (ex 26 quae codex habet), coll. 1, ll. 20: fragm ex Evl (Ioh [Mt] Lc σαβ. κυρ.) (f. 14) σάβ. β′ et (f. 15) γ′ Ioh (f. 18) κυρ. ϛ′ | (f. 11) κυρ. δ′—σβ. ε′ Lc (f. 3) σβ. ϛ′—κυρ. ϛ′ (f. 12) σβ. ζ′ (f. 2) κυρ. ζ′ | (f. 5.17.16) Lc 4,40.41 (?) — μεγ. σάβ.—ἑωϑ. α′ | (f. 8) Dec κξ′—κυρ. μ. τ. $\overline{\chi\text{ν}}$ γενν. (f. 1) Ian α′—(f. 13) παραμονὴ τ. ϑεοφ. (f. 7) ϛ′—ζ′ (f. 4) Mart κε′ (f. 9) Iun κδ′ (f. 6) κδ′—κϑ′ (f. 10) Aug ϛ′—ιε′. Vidi 28 Nov 1883.

318. Londini mus. Brit. Add. 19737.
saec. XII vel XIII, 33.1×25.8, membr, foll. 279, coll. 2, ll. 23, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt ἑβδ Lc ἑβδ usque ad κυρ. ια′ deinde σαβ. κυρ.); passim mut et desinit Iun κδ′. Mt 16,3 legit τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν τούτων πῶς οὐ δύνασϑε; Sotheby. a. 1854 vendidit. [Scr. 565.] Vidi 20 Iul 1883.

319. Londini mus. Brit. Add. 21260.
saec. XII vel XIII, 31.3×25.8, membr, foll. 360, col. 2, ll. 20, mus rubr, pict: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Boonii a. 1856 vendiderunt. [Scr. 267.] Vidi 23 Iul 1883.

320. Londini mus. Brit. Add. 21261.
saec. XIV (al. XIII), 21.7×14.6, membr, foll. 196, col. 1, ll. 19.20, non habet mus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit δ′ τ. ϛ′ Ioh, desinit Iun. H. Stevens. a. 1856 vendidit. [Scr. 268.] Vidi 25 Iul 1883.

321. Londini mus. Brit. Add. 22735.
saec. XII vel XIII, 31.1×24.1, membr, foll. 304, coll. 2, ll. 23.24, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); adult *εἰσ ἐξομολογουμένουσ*. Foll. 298—304 saec. XI, in fol, membr, foll. 7, coll. 2, ll. 26: Greg Naz Theophania *Opp.* Paris. 1778, tom. 1, p. 669 E, et oratio in laudem Basilii Magni, p. 770. V. cl. Spyr. Lambros Atheniensis a. 1859 vendidit. [Scr. 269.] Vidi 25 Iul 1883.

322. Londini mus. Brit. Add. 22742.
saec. XI (al. XIII), 29.1×22, membr, foll. 79, coll. 2, ll. 24, mus rubr, mut: fragmentum ex Evl (Ioh Mt ἑβδ), desinit *κυρ. ιζ′* Mt. [Scr. 270.] Vidi 20 Iul 1883.

323. Londini mus. Brit. Add. 22743.
saec. XIII (al. XII), 36.9×25, membr, foll. 213, coll. 2, ll. 18: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Fol. 213 Chrys hom 45 in Gen, *Opp.* ed. Mtf. alt. Paris. a. 1837, tom. 4, p. 536. [Scr. 271.] Vidi 25 Iul 1883.

324. (Apl 258) Londini mus. Brit. Add. 22744.
saec. XIII, 28.4×21.7, membr, foll. 189, coll. 2, ll. 23, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); incipit *σαβ. γ′* Ioh, passim mut; horae *μεγ. παρ.* lectiones ex prophetis et epistulis habent. V. cl. Lambros Atheniensis a. 1859 vendidit. [Scr. 272.] Vidi 20 Iul 1883.

325. Londini mus. Brit. Add. 24374.
saec. XIII, 29.5×23.1, membr, foll. 90, coll. 2, ll. 18, mus rubr: fragm ex Evl (Lc *σαβ. κυρ.*); Lc [*σαβ. κυρ. α′*] [*κυρ. δ′*] *κυρ. ιϛ′—μεγ. παρασκ.* et foll. 4 ex menol. Fol. 1: saec. XIV, 28.5×21.7, coll. 2, ll. 21: *σαβ. κυρ. α′* Mt. V. cl. H. Stanh. Freeman. a. 1862 vendidit. [Scr. 273.]

326. Londini mus. Brit. Add. 24377. | Vidi 24 Iul 1883.
saec. XIII, 30.3×22, membr, foll. 182, coll. 2, ll. 21.22, mus rubr, passim mut: *Evl* (Ioh ἑβδ [Mt] Lc *σαβ. κυρ.*); m ser nonnulla suppl; m al fin scripsit; fol. 180 rescr. Manu Michaelis monachi; finem addidit Iosephus (?). Freeman. a. 1862 vendidit. [Scr. 274.]

327. Londini mus. Brit. Add. 24379. | Vidi 24 Iul 1883.
saec. XIV, 36.9×27.8, membr, foll. 178, coll. 2, ll. 26—30, passim mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); desinit Ian *α′*. In usum CPtanum scriptus. V. cl. H. S. Freeman. a. 1862 vendidit. [Scr. 276.] Vidi 24 Iul 1883.

328. Londini mus. Brit. Add. 24380.
saec. XIV, 28.4×22.2, membr, foll. 126, coll. 2, ll. 21.27, mus rubr, passim mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc *σαβ. κυρ.*). V. cl. H. S. Freeman. a. 1862 vendidit. [Scr. 277.] Vidi 24 Iul 1883.

ibidem, Add. 25881.

328a. saec. XIV, 27.7×20.8, foll. 2, coll. 2, ll. 24: fragm ex Evl (κυρ. τ. $\overline{\text{Ν}}$—δ′ τ. α′ Mt). Vidi 24 Iul 1883.

Londini mus. Brit. Add. 27860.

329. saec. XI vel XII, 20.4×15, membr, foll. 115, coll. 2, ll. 28, non habet mus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit δ′ τ. διακ. et hiat δ′ τ. ϛ′ Ioh—κυρ. ιε′ Mt; in Ioh summis in paginis numerantur dies inde a πάσχα e. g. δ′ τ. ϛ′ est ἡμέρα λϑ′. Textus nisi fallor minus vulgaris. Manu Nicetae monachi. Erat F. Gagii. Boonii a. 1860 vendiderunt. [Scr. 278.] Vidi 24 Iul 1883.

Londini mus. Brit. Add. 28817.

330. a. 1185, 28×22.3, membr, foll. 306, coll. 2, ll. 21, non habet mus, passim mut [desunt foll. 40]: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Manu Cosmae monachi impensis Basilii τοῦ παπληνοῦ in domo ut vdtr Theodori τοῦ καραβδ. et coniugis eius ζωῆσ. V. cl. Ivor. B. Guest. a. 1871 vendidit. Gebhardt. a. 1881 perl. [Scr. 279.] Vidi 29 Oct 1883.

Londini mus. Brit. Add. 28818.

331. a. 1272, 24.3×18.5, membr, foll. 118, coll. 2, ll. 25—29, mut, non habet mus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit παρασκ. τ. ζ′ Ioh. Manu presbyteri τοῦ μεταξάρη. V. cl. Ivor. B. Guest. a. 1871 vendidit. Gebhardt. a. 1881 perl. Facs *Pal. soc.* 12,204. Vidi 29 Oct 1883.

Londini mus. Brit. Add. 29713.

332. saec. XIV, 33.2×25, membr, foll. 295, coll. 2, ll. 25, pict, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); foll. 247v—251v m al nonnulla scripsit. Erat ecclesiae vel monasterii metropolis Xanthi τοῦ προδρόμου. In museo Brit. iam anno 1874. Vidi 16 Nov 1883.

Londini mus. Brit. Add. 31208.

333. saec. XIII, 33.1×25, membr, foll. 272, coll. 2, ll. 23, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Insunt adnotationes Armeniacae. CPoli delatus. Burgonius a. 1880 vendidit. V. cl. W. F. Rosius cont et Evl 184 similem esse cognovit. [Scr. 281.] Vidi 29 Oct 1883.

Londini mus. Brit. Add. 31919.

334. saec. XI, 32.8×25.8, membr rescr, foll. 75 vel pauciora, coll. 2, ll.?: fragm ex Evl (Mt ἑβδ). De codice cf supra, p. 439.440, $W^{s\,evv}$. E foliis 75 litt minusc olim scriptis quot ex Evl provenerint nescio. Vv. cll. Abbot. et Mahaffeius nonnulla β′ τ. δ′ Mt legerunt. [Scr. 282.] Vidi 7 Nov 1883.

Londini mus. Brit. Add. 31920.

335. saec. XI, 23.7×19.3, membr, foll. 226, coll. 2, ll. 21, non habet mus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Olim Blenheim. [Scr. 283.] Vidi 31 Oct 1883.

Londini mus. Brit. Add. 31921.

336. saec. XIV (al. XI vel XII), 26×20.5, membr, foll. 178, coll. 2, ll. 24, mus rubr, passim mut: *Evl* (Mt Lc ἑβδ); m ser nonnulla suppl:

incipit κυρ. α΄ Mt, desinit Sep ιγ΄. Olim Blenheim. [Scr. 284.] Vidi 31 Oct 1883.

337. Londini mus. Brit. Add. 31949.
saec. XII vel XIII, 29×22, membr, foll.103, coll.2, ll.27, passim mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). V. cl. H. C. Clements. a.1882 dono dedit. [Scr. 285.] Vidi 31 Oct 1883.

338. Londini mus. Brit. Burnei. 408.
saec. X, 20.1×15.5, membr, rescr, UNC, foll. fortasse 157 ex 163 quae habet tomus, coll. 2, ll. 22: fragm ex Evl; quae legi e menol erant; nisi fallor haud una manu, ita ut ex codicum plurium foliis hic tomus confectus sit; folia ultima scripturam antiquiorem minusc habent. Scriptura recentior est Chrys in Mt. Vidi 18 Iul 1883.

339. Londini mus. Brit. Egerton. 2163.
saec. XIII vel XIV, 28.2×20.9, membr, foll. 207, coll. 2, ll. 25. 26, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); pro τυροφάγου habet τυροαπόθεσιν; pro βαΐων habet βαϊόφορον; Sept α΄ non συμεὼν τοῦ στυλίτου habet sed συμ. τοῦ ἐν μάνδρα (vgl. Ioseph. *Antiq. Iud.* lib. 10, cap. 9, par. 5); habet tamen mentionem χαλκοπρατείων ut codices in usum CPtanum scripti. Sotheby. a. 1872 vendidit. Vidi 16 Nov 1883.

340. (Apl 186) Londini mus. Brit. Harl. 5561.
saec. XIII vel XIV, 18.7×14.3, membr, foll. 43—188 (ex 276), coll.1, ll.26.27: lectiones ex N. T. habet quae in libris liturgicis interdum insunt; fol. 43r ἀκολουθία ἀποστόλων καὶ εὐαγγελίων τῆς ἑβδομάδος ὅλης | fol. 53v Sept α΄—fol. 81r Aug κϑ΄ | fol. 81r κυρ. τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου | νηστ | μεγ. ἑβδ | f.116v παθῶν | fol.129v μεγ. παρασκ.—σάβ. | fol.135v πάσχα—fol.188 κυρ. λγ΄. [Scr. 258.] Vidi 18 Iul 1883.

341. Oxon. Bodl. Misc. 307.
saec. XI vel XII, 24.5×12.9, membr, foll. 355, coll. 2, ll. 22, mus rubr, pict: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Theodora monacha κατὰ κόσμον παλαιολόγη ἡ γουδ[ρινα?] ecclesiae vel monasterio dono dedit ψυχικῆς ἕνεκα σωτηρίας τοῦ μακαρίτου μοι ἀνϑέντου μου τοῦ ἀνδρός μου, κυροῦ νικολάου, τοῦ γουδ... ἐκείνου· ὀφελεῖ οὖν, ὁ κατὰ καιρὸν εὑρισκόμενος ἱερεύς, ἐκτελεῖν τὸ ἐκείνου ἐκφώνημα μνημόσυνον, ἀπαρετίτως, ἐν τε ταῖς ϑείαις ἀγιστείαις, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς. Anno 1882 emptus. [Scr. 288.] Vidi 5 Apr 1883.

342. Oxon. Bodl. Misc. 308.
saec. XII vel XIII, 29.6×23.8, membr, foll. 217, coll. 2, ll. 21, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Anno1882 emptus. [Scr. 289.] Vidi 4 Apr 1883.

343. Oxon. coll. Keblii.
saec.XIII, 24.8×16.8, membr, foll.151. coll.2, ll.25.26, passim mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit β΄ τ. ε΄ Ioh, desinit Maii κα΄;

habet *εὐ. τοῦ πάθους* ut apud Latinos. V. cl. Grev. I. Chester. a. 1882 dono dedit. [Scr. 298.] Vidi 14 Feb 1883.

344. Curzon. 85.20.
saec. XII, 34.1×25, membr, foll.?, coll.2, ll.22, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); m ser fasce tres priores suppl; *μεγ. β′—ε′* etiam horas *α′γ′ς′ϑ′* habent. Curzon. in monasterio s. Sabae a. 1834 emit. [Scr. 236.] Vidi 5 Iul 1883.

345. Wisbechiae, v. cl. Peckoveri 70.
saec. XIII, 21×14.6, membr, foll.157, col.1, ll.22.24, manibus duabus: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); f.78—157 m al. Vidi 22 Iun 1883.

346. Worliae in comitatu Somerset, v. cl. Guil. F. Rosii.
saec. XIV, in 4, membr, foll. 156, col. 1, ll. 20—27: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit *ε′ τ. ε′* Ioh, desinit Ian?; Pelagia Ioh 8, 3—11. Olim Woodhousii 28, deinde 1869—1876 Braggii; a. 1876 emit Burgonius, cuius sororis filius v. cl. Rosius est. [Scr. 255.] Vidi 3 Aug 1883.

347. Vindob. caes. Gr. theol. 160: foll. 1—4 et foll. 6 sub fin.
saec. XIII, 23.4×17, membr, foll. 10, col. 1, ll. 21: fragm ex Evl *β′—σάβ. τ. διακ.*; e decem foliis sunt 6 rescripta, scriptura vero vetustior non est Novi Testamenti. Folia 5—213 (?) patristica Basil Greg Nyss continent. Olim Sebast. Tengnagelii. Vidi 17 Mart 1887.

348. Vindob. archiducis Raineri.
saec. VI, 24.5×11.5, papyr, minusc, fragmentum, mutilum, col. 1, ll. 22.20: *Lc* 7,(36)—(44) 10,(38)—(42). Textus bonae notae est. Ex Fayyûm Vindobonam a v. cl. Theodoro Graf. delatus. V. cl. Carolus Wessely. edidit *Wiener Studien*, vol. 4, Vindob. 1882, p. 198—215.

349. Vindob. archiducis Raineri.
saec. VI, in fol, membr, fragm folii, coll. 2 Gr-Memph, col. lat. 5.5, litt supra lin, litt alt. 005 ex Evl (?) Gr-Copt. Mt 15, (12)—(16). Cf supra, p. 450, sub numero quattuor. Vidi 19 Mart 1887.

350. Montepessulani scholae medicinae H. 405.
saec. XV, 20.5×14.5, chart, foll. 2—44 (ex 154), col. 1, ll. 20: *εὐ. τῶν παθῶν—σάβ.* Foll. 44—154 orationes, apocrypha, profana, Neograeca habet; finem scripsit Phanuel de la Bro *ἐκ τῆσ ῥοδῶν καβάλλαρεισ.* Fol. 34 r m rec orationem dominicam ita scripsit: *πατέρι μό υστυράνησ· αγυάστη. το όνά· μα σό· ελϑέτο· υ βασυ λυσο· εγένηϑη τό το· ϑέλυμα σο οσ νορανο· κε επῦ τήσ· γυησ· τον αρτονημό το· νεπυο· σύ δο συ μὶ συμέ· ροκέ άφέ· συύτα: οφύμα τά υμό καὶ* [nota, non plena scriptura] *μῦ υσυνέκεισ ὺμασ άπο τό· πόνη· ῥο·* — Vidi 5 Maii 1885.

351. Olim Henrici Bordier. cf supra, p. 458, Evv 4—41.
saec. XII, 35×27.2×11.5, membr, foll. 313, coll. 2, ll. 24, mus rubr, pict (cf Bordier. p. 305—307): *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); in usum

CPtanum scriptus; m ser fascc Hebraice numeravit. Foll. 2 et 1: saec. X, 34.3×26, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 33: Chrys (*MPG*) vol. 1, col. 991.992.994.995. Foll. 307.308: saec. XI, 34.7×24.8, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 31: hagiographica (Euthymii?). Fol. 309: saec. XIV, 34.5×23.5, membr, fol. 1, coll. 2, ll. 33: homilia de apostolis (?). Athenis Parisios delatus. Erat Henrici Bordier., viri clarissimi codicum amantissimi, qui 2 Sept 1888 mortuus est. Vidi 28 Iun 1885.

352—360 fragmenta quae illustris ille Emanuel Millerus Parisiensis ex Atho Parisios detulit non sine fructu contuli.

352. Paris. olim Eman. Milleri 4.
saec. VIII vel IX, 32.5×23, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 21: fragm ex Evl *παρασκ.* et *σάβ. τ. διακ.* et *παρασκ.* et *σάβ. τ. β΄ ἑβδ.* Ioh 2,18—22 3,22—29 5,46—62 6,14—22. Vidi 1 Feb 1885.

353. Paris. olim Eman. Milleri 5.
saec. IX, 31.4×21.3, membr, UNC, foll. 4, coll. 2, ll. 23, mus rubr: fragm ex Evl, *παθῶν α΄ β΄ δ΄*, Ioh 16,24—17,4 18,2—26.30—40. Vidi 1 Feb 1885.

354. Paris. olim Eman. Milleri 6.
saec. VII vel VIII, 29×19.8, membr, UNC, foll. 4, coll. 2, ll. 23: fragm ex Evl (Mt *ἑβδ*) *δ΄ τ. θ΄—γ΄ τ. ι΄* Mt, Mt 20,7—28 21,12—14. 17—20 15,32—39 14,22—34 21,18—27. Vidi 1 Feb 1885.

355. Paris. olim Eman. Milleri 7.
saec. VII, 26.2×19.5, membr, UNC, fol. 1, coll. 2, ll. 23: fragm ex Evl *κυρ. ι΄* (?) et *σάβ. ιβ΄* Lc 13,17—29. Vidi 1 Feb 1885.

356. Paris. olim Eman. Milleri 8.
saec. X, 22.4×20.2, membr, UNC, fol. 2 mut, coll. 2, ll. 20, mus nig deinde rubro superducta: fragm ex Evl, Sept *κθ΄* (?) *λ΄* Oct *α΄ β΄ γ΄ ιβ΄ ιγ΄* (?). Fortasse Evv 13.69.124.346 affinis. Vidi 12 Feb 1885.

357. Paris. olim Eman. Milleri 9.
saec. X, 30×23.7, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 21, mus rubr: fragm ex Evl (menol locupletiss) Ian *ια΄—κ΄* Mart *ιβ΄—λα΄*. Vidi 14 Feb 1885.

358. Paris. olim Eman. Milleri 10.
saec. X, 28.4×21.1, membr, UNC, foll. 6, coll. 2, ll. 21: fragm ex Evl (Mt Lc *ἑβδ* sed Lc *σαβ. κυρ.* post *κυρ. ια΄*); *σάβ. τ. γ΄* Mt—*δ΄ τ. δ΄ παρασκ. τ. ια΄* Lc—*σάβ. κυρ. ιγ΄—κυρ. ιδ΄*. Vidi 14 Feb 1885.

359. Paris. olim Eman. Milleri 11.
saec. X, 24×17.9, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 19, mus rubr: fragm ex Evl, *σάβ. α΄ τ. νηστ.—σάβ. β΄ κυρ. δ΄ σάβ. ε΄*. Vidi 14 Feb 1885.

360. Paris. olim Eman. Milleri 12.
saec. VIII, 30.2×21, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 23, mus rubr m ser, Evl 354 similis: fragm ex Evl, Aug *ς΄* et *διάφορα*. Vidi 14 Feb 1885.

361. Paris. nat. Gr. 256.
saec. XII, 31.8×25.5, membr, foll. 236, coll. 2, ll. 24, mus rubr, passim mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); μεγ. β′—ε′ horas habent; Theodora (Sept ια′) Ioh 8,3—11; desinit Feb ε′. Martin. p. 168: num. 426. Vidi 6 Nov 1885.

362. Paris. nat. Gr. 928.
saec. IX, 29.2×21.7, membr rescr, UNC, foll. 227 ex 240 (pagg. 479), coll. 2, ll. 23: fragm ex Evl. Superscriptum est menaeum; pagg. 1—4. 49—70 chart, saec. XVI. Cum menaeis Ignatii Selymbr. Evl 334. 237a conferre velim. Martin. p. 169: num. 427. Vidi 3 Nov 1885.

363. Paris. nat. Gr. 975. B.
saec. X, 32×24, membr rescr, UNC, foll. 55 (hodie foll. 1—114 [formae minoris] in hoc codice exceptis foliis 33. 34. 39. 40), coll. 2, ll. 22, mus rubr: fragm ex Evl praesertim ex Lc—menol. Foll. 33 et 40: saec. IX, membr rescr, coll. 2, ll. 39 ex Chrys de Lazaro, *MPG*, vol. 62, p. 775. 776 (non 48,779 vel 50,641). Foll. 39 et 34: saec. IX, 32×24, coll. 2, ll. 39: de Zosima, *Acta sanctorum, Aprilis* (die 2), Antverpiae a. 1675, p. 82, col. 1, A—83 col. 1, B. Superscripta sunt patristica. Vidi 10 Feb 1885.

364. Paris. nat. Gr. Suppl. Gr. 24.
saec. XII, 33.2×24.7, membr, foll. 339, coll. 2, ll. 22. 24, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); habet εὐ. εἰσ τὸ πάθοσ ut apud Latinos; foll. 163—199 al man vix seriori. In usum CPtanum scriptus. Martin. p. 165: num. 416. Vidi 26 Oct 1885.

365. Paris. nat. Suppl. Gr. 29.
saec. XII, 24.9×19.3, membr, foll. 198, coll. 2, ll. 20, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 1. 2. 7. 148. 195—198 chart, saec. XVI. Martin. p. 165: num. 417. Vidi 27 Oct 1885.

366. Paris. nat. Suppl. Gr. 74.
saec. XII, 19.5×13.7, membr, foll. 72, foll. 1—48, coll. 2, ll. 16. 17 habent, foll. 49—72 col. 1, ll. 16, mus rubr vel aur, manibus duabus vel tribus: fragm ex Evl, incipit κυρ. ε′ νησστ., desinit Dec κε′; textus nisi fallor non prorsus vulgaris. Olim Petri Daniel Huetii episcopi Abrincensis, qui domo professae Iesuitarum Parisiensi a. 1692 dedit, cf catal. domus professae, p. 9—18 (ad fin *Catal. mss codd. coll. Claromont.* [F. Clement. et L. G. O. Fendrix de Brequigny scripserunt] Paris. 1764), ubi num. 13 habet. Martin. p. 164: num. 366. Vidi 23 Oct 1885.

367. Paris. nat. Suppl. Gr. 567.
saec. XIV (Omont. XV, Martin. XVI), 33.1×25.2, membr, UNC, foll. 173, coll. 2, ll. 14: lectiones σαββατοκυριακαί et festorum quorundam. De saeculo vix fidenter affirmaverim fortasse enim spirant ornamenta artem ea seriorem quam scriptura prae se ferre videtur. Foll.

341.342: saec. IX vel X, 32.8×29, membr, UNC, coll. 2, ll. 19: Lc 1, 57—68 ex Evl. Martin. p. 164: num. 367. Vidi 25 Sep 1885.

368. Paris. nat. Suppl. Gr. 686: foll. 34.36.
saec. IX, 30×22.9, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 21: Feb γ' et $\kappa\delta'$—Mart ϑ' ex Evl. Martin. p. 167: num. 421. Vidi 19 Oct 1885.

369. Paris. nat. Suppl. Gr. 758.
saec. XII, 28×22, membr, foll. 111, coll. 2, ll. 28: *Evl* (Ioh $\dot{\varepsilon}\beta\delta$ Mt Lc $\sigma\alpha\beta.\ \kappa\upsilon\varrho.$); incipit $\pi\alpha\varrho\alpha\sigma\kappa.\ \tau.\ \varsigma'$ Ioh. Martin. p. 167: num. 423. Vidi 16 Oct 1883.

370. (Apl 187) Paris. nat. Suppl. Gr. 805: foll. 1—7.
saec. IX, 28.4×20.6, membr rescr, UNC, foll. 7, coll. 2, ll. 19, mus rubr: fragm ex Evl. Superscripta sunt officium Graecum et lectiones ex V. T. Fol. 303: saec. XIV, in 4, chart, col. 1: fragm ex Apl, menol Aug $\iota\beta'$—$\kappa\delta'$. Vidi 16 Oct 1885.

371. Paris. nat. Suppl. Gr. 834.
saec. XIII, 32.2×23, membr, foll. 90 mut, coll. 2, ll. 26.27, mus rubr: fragm ex Evl. Martin. p. 168: num. 424. Vidi 12 Oct 1885.

372. Paris. nat. Suppl. Gr. 905.
a. 1055(?), 30.3×24.7, membr, foll. 255, coll. 2, ll. 20, pict ex alio cod: *Evl* (Ioh $\dot{\varepsilon}\beta\delta$ Mt Lc $\sigma\alpha\beta.\ \kappa\upsilon\varrho.$); foll. [1—3]4.5 m rec. Martin. p. 168: num. 425. Vidi 13 Oct 1885.

373. Paris. nat. Suppl. Gr. 1081.
saec. X vel XI, in fol parv, membr, UNC, foll. 253: *Evl.* Ex Ianina delatus. Huius codicis pariter ac sequentis notitiam v. cl. Henrici Omontii amicitiae et litteris debeo.

374. Paris. nat. Suppl. Gr. 1096.
a. 1070, in fol parv, membr, foll. 329, pict: *Evl.* Cf Evl 373.

375. Berol. reg. Gr. fol. 51.
saec. XII, 32.2×24, membr, foll. 214, coll. 2, ll. 25.27, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc $\dot{\varepsilon}\beta\delta$); $\delta\iota\acute{\alpha}\varphi\varrho\alpha$ post $\mu\varepsilon\gamma.\ \sigma\acute{\alpha}\beta.$ quod minus saepe accidit; foll. 214—236 saec. XVI sed pleraque vacc; (menol deest?). [Scr. 370,] Vidi Mart 1887.

376. Berol. reg. Gr. fol. 52.
saec. XII, 29.6×22.9, membr, foll.?, coll. 2, ll. 27, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc $\dot{\varepsilon}\beta\delta$); Pelagia Ioh 8,3—11. [Scr. 371.] Vidi Mart 1887.

377. Berol. reg. Gr. fol. 53.
saec. XI, 30×22.5, membr, foll. 248, coll. 2, ll. 21, mus rubr: *Evl* (Ioh $\dot{\varepsilon}\beta\delta$ Mt Lc $\sigma\alpha\beta.\ \kappa\upsilon\varrho.$); in usum CPtanum scriptus. [Scr. 373.] Vidi Mart 1887.

378. Berol. reg. Gr. quart. 44.
saec. XII, 27.5×20.4, membr, foll. 46, coll. 2, ll.?, mus rubr: fragm ex Evl, $\pi\acute{\alpha}\sigma\chi\alpha$—$\bar{N}$. Wattenbach. *Schrifttafeln* etc, Berol. 1876, tab. 14. [Scr. 373.] Vidi Mart 1887.

379. Berol. reg. Gr. quart. 61.
saec. XII vel XIII, 29.4×21.6, membr, foll.?, coll.2, ll.21, mus rubr: fragm ex Evl (Ioh deest, Mt Lc *σαβ. κυρ.*). [Scr.374.] Vidi Mart 1887.

380. Berol. reg. Gr. quart. 64.
saec. XII vel XIII, 26.6×20.7, membr, foll.?, coll. 2, ll.23—30, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). [Scr. 375.] Vidi Mart 1887.

381. Olim Hamiltonii 245.
saec. XII, 33×24.2, membr, foll. 378, coll. 2, ll. 21, pict: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8,3—11; in usum CPtanum scriptus. Codicem hunc praeclarum Chalcographei regii Berolinensis curatores a. 1882 emerunt, Londinii mense Maio a. 1889 vendiderunt; Ellisius emit. [Scr. 368.] Vidi 9 Mart 1887.

382. Olim Hamiltonii 246.
saec. XIII, 33.8×25.5, membr, foll?, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Foll. 1.2.3.50: saec. X, 31.2×21.2, membr, foll. 4: fragm Eus-tab ex Evv. Chalcographei regii Berolinensis curatores a. 1882 emerunt.

383. (Apl 259) Athenis nat. theol. 25. | Vidi 10 Mart 1887.
saec. XII, 33.7×25, membr, foll. 327 (pagg. 654), coll. 2, ll.19, mus rubr, pict: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); desinit m pr Maii *ια΄*; fin et hic illic nonnulla alia suppl haud una manu; hora *θ΄* habet etiam lectt ex Ier et Heb, Maii *κα΄* ex Act; *διάφ.* ante menol. Olim *τῆσ μονῆσ τοῦ φιλοσόφου τῆσ ἐν τῆ ἐπαρχία λακεδαιμονίασ πλησίον τῆσ χώρασ δημητζάνησ.* Vidi 12 Iun 1886.

384. Athenis nat. theol. 26.
saec. XII, 32.9×24.7, membr, foll. 291, coll.2, ll.23, mus rubr, *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); habet *εὐ. τοῦ πάθουσ* postea vero *τῶν παθῶν*; in usum CPtanum scriptus. Vidi 15 Iun 1886.

385. Athenis nat. theol. 27.
saec. XII, 30.8×23.7, membr, foll. 162 (pagg. 324), coll.2, ll.23, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Olim *κτῆμα τοῦ πρώην αὐτοτελοῦσ μονυδρίου τῶν ἁγίων πάντων τοῦ ἐν τῷ δήμῳ Φελλόησ τῆσ ἐπαρχίασ Καλαβρύτων.* Vidi 15 Iun 1886.

386. Athenis nat. theol. 28.
saec. XII, 32.2×22.4, membr, foll. 286, coll. 2, ll.24, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); mut sub init; Theodora Ioh 8,3—11. Vidi 15 Iun 1886.

387. Athenis nat. theol. 29.
saec. XI, 31×22.2, membr, foll. 243, coll. 2, ll. 26, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); adult *εἰσ ἐξομολογουμένουσ ἄνδρασ καί γυναίκασ.* Olim monasterii *τῆσ παναχράντου ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρῳ.* Vidi 15 Iun 1886.

388. Athenis nat. theol. 30.
a. 1527, 31.7×21.3, chart, foll. 217, col. 1, ll. 20, non habet mus, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Scriptus manu vel impensis

Iohannis τοῦ μανη[τρίου], qui ecclesiae Salvatoris τοῦ ἐπονομαζομένου τοῦ λαμπηρϊ dono dedit. Anno 1640 Marinus ζαχαράτοσ εἰσ τοὺσ ἁγ. ἀναργήρουσ εἰσ τὸ κάστρη obtulit. Vidi 15 Iun 1886.

389. Athenis nat. theol. 31.
saec. XI vel XII, 31.2×23.2, membr, foll. 212, coll. 2, ll. 18.22, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); m saec. XIV, foll. 2 membr suppl, saec. XVII foll. 4 chart; ἀναγνώσεισ numerantur. Vidi 15 Iun 1886.

390. Athenis nat. theol. 32.
saec. X vel XI, 30.7×23.2, membr, foll. 144 (pagg. 288), coll. 2, ll. 23, mus rubr, passim graviter mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Theodora Sept ιη′ Ioh 8,3—11. Vidi 16 Iun 1886.

391. Athenis nat. theol. 33.
saec. XVI, 30.4×19.8, membr, foll. 355 (pagg. 710), coll. 2, ll. 23, non habet mus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Anno 1843 acceptus ἐκ τῆσ ἐν Λοκρίδι διατηρουμένησ μονῆσ τοῦ ἁγίου Γεωργίου Μαλεσσίνησ. Vidi 16 Iun 1886.

392. Athenis nat. theol. 34.
saec. XII, 30.1×23.9, membr, foll. 212, coll. 2, ll. 19, passim mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit δ′ τ. ε′ Ioh, desinit Feb β′; m saec. XVII nonnulla suppl. Vidi 16 Iun 1886.

393. Athenis nat. theol. 35.
saec. XII, 29.4×22.7, membr, foll. 248, coll. 2, ll. 21, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ); in usum CPtanum scriptus. Vidi 15 Iun 1886.

394. Athenis nat. theol. 36.
saec. XII, 29.8×23.4, membr, foll. 305 (pagg. 610), coll. 2, ll. 23, mus rubr, pulcherrime scriptus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 7.8 saec. XIV. Vidi 16 Iun 1886.

395. Athenis nat. theol. 37.
saec. XIV, 29.7×21.9, membr, foll. 171 (pagg. 342), coll. 2, ll. 23—26, mut, pessime scriptus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); m pr desinit Mart κε′; man saec. XVII nonnulla suppl. Olim monasterii s. Nicolai. Vidi 16 Iun 1886.

396. Athenis nat. theol. 38.
a. 1328, 29.4×21, chart, foll. 222, coll. 2, ll. 30, non habet mus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); man saec. XVII nonnulla suppl (foll. 1—27?); in usum CPtanum scriptus; Pelagia habet Ioh 8,3—11. Manu Hilarionis Beroeae scriptus, his de occasione additis: ἐπειδὴ κατὰ συγχώρησιν θεοῦ κατέλαβε τὸ ἄνομον γένοσ τῶν μουσουλμάνων καὶ ἐξορίσθημεν ἀπὸ τὸ ἅγιον ὄροσ τοῦ ἄθωνοσ διὰ τὰσ ἁμαρτίασ ἡμῶν, μετὰ πολλὰ κατηντήσαμεν καὶ εἰσ βέροιαν· εἰσ τὴν μονὴν τῆσ ὑπεραγίου

θεομήτοροσ τῆσ ἐπικεκλημένησ ὑπαπαντῆσ· ἐπειδὴ οὐχ εὗρον τὸ τιχὸν εὐαγγέλιον εἰσ τήν μονὴν ἐγράφη παρ' ἐμοῦ τοῦ χωρικογράφου διὰ τὸ μὴ εὑρεθῆναι τεχνίτησ: καὶ οἱ ἀναγινώσκοντεσ εἰ· εὑρήσατε σφάλμα· συγχωρήσατε καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ διὰ τὸν κύριον ἱλαρίωνος ἱερομονάχου. ἐγράφει δὲ ἐν ἔτει ,ϛωλϛ' ἰνδ. ι'. Teste v. cl. Sakkelione, cui haec verba monstravi, nihil de hac montis Athonis expugnatione aliunde memoriae traditum est. Vidi 17 Iun 1886.

397. Athenis nat. theol. 39.
saec.?, 30×23, membr, foll. 108 (pagg. 216), col. 1, ll. 20, mut: fragm ex Evl, (Ioh deest, Mt Lc *ἑβδ*), incipit *β' τ. ι'* Mt. Haec ex catalogi Kremi. Anno 1876 invenire non potui.

398a. Athenis nat. theol. 40.
saec. XIV, 27.7×19.9, membr rescr, foll. 79, coll. 2, ll. 30.32, non habet mus: fragm ex Evl (Mt Lc *ἑβδ*) quod, pari modo atque Evl 10 et 305, ex codice hebdomadali lectiones quodammodo supplet, quae in codice sabbato-dominicali deficiebant; fol. 1 incipit *τὰ λειπόμενα εὐαγγέλια τῶν ἑβδομάδων*, sed *σαββατοκυριακαὶ* non nisi brevissime verbis *ζήτει κ. τ. λ.* indicantur, et *νηστ.* omnino absunt; menol non mutilum desinit Aug *ζ'*; Pelagia Ioh 8,3—11. Ad fin legitur: *ὁ εὐλαβέστατοσ ἱερεὺσ καὶ κληρικὸσ τῆσ ἁγίασ εἰρήνησ τῶν γαλάτων ἰωσὴφ ὁ ἀγαπητόσ.*

398b. Scriptura antiquior eiusdem codicis: saec. X, 27.7×19.9, membr, foll. 79, coll. 2, ll. 21, mus rubr: fragm ex Evl (Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Vidi 17 Ian 1886.

399a. Athenis nat. theol. 41.
saec. XIII, 27.5×22.8, membr, foll. 53 (1—6.132—178), coll. 2, ll. 23, mus rubr: fragm ex Evl, praesertim ex menol; Pelagia Ioh 8,3—11 (sub titulo *ἐκ τοῦ κατὰ λουκάν*). Vidi 18 Iun 1886.

399b. Folia 7—131 in eodem tomo.
saec. XIV, 28.7×22, chart, foll. 125, coll. 2, ll. 29: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Barbara habet lectionem ex Mc sub titulo Mt. Vidi 18 Iun 1886.

400. (Evv 931) Athous s. Dionysii 23: saec. VI (?): foll. 2.

401. Athenis nat. theol. 42.
a. 1048, 27.5×22.1, membr, foll. 275, coll. 2, ll. 22, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); adult *εἰσ ἐξομολογουμένουσ*. Impensis Leontii cuiusdam scriptus. Olim in monasterii Deiparae Leontii dictae in insula Aegina. Vidi 18 Iun 1886.

402. Athenis nat. theol. 43.
a. 1089, 25×19.5, membr, foll. 204 (pagg. 408), col. 1, ll. 30, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8, 3—11; pag. 393 quaedam de evv *ἑωθ* legendis; in usum CPtanum scriptus. Manu

Andreae notarii et calligraphi (*καὶ εἴ τι ἐγίνετο ἄχρι ψιλοῦ σφάλματος· διὰ τὸν κν συγχωρήσατε μοι*) impensis Theophylacti monachi et presbyteri *τοῦ νηκληῶτου* [sic] *τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου νικολάου τῆς βάλτας* scriptus. Vidi 19 Iun 1886.

403. Athenis nat. theol. 44.
saec. XIV, 25.2×17.4, membr, foll. 257 (pagg.514), col.1, ll.20; non habet mus, passim mut et perturbatus: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Receptus a. 1834. Vidi 19 Iun 1886.

404. Athenis nat. theol. 45.
saec. XII, 27.8×22.3, membr, foll.155 (pagg.312), coll.2, ll.23, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh deest, Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit *σάβ. β΄* Mt; Pelagia habet lectiones duas, secundo loco Ioh 8,1—11 (non 3—11). Vidi 19 Iun 1886.

405. Athenis nat. theol. 46.
a.1274, 25.7×21.3, membr, foll.151 (pagg.302), coll.2, ll.28 etc, non habet mus: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Theodora (Sept *ια΄*) Ioh 8,3—11. In usum CPtanum scriptus. Olim musei in insula Aegina. Vidi 19 Iun 1886.

406. Athenis nat. theol. 47.
saec. XIV, 28.8×21, chart, foll. 242 (pag. 484), coll. 2, ll. 20, non habet mus, mut et perturbatus: *Evl* (Ioh deest, Mt Lc *ἑβδ*). Vidi 21 Iun 1886.

407. Athenis nat. theol. 48.
saec. XIII, 28.6×21.9, membr, foll. 260 (pagg. 520), coll. 2, ll. 21, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Eudocia Ioh 8,1—11 (non 3—11); nonnulla suppl m saec. XVI. Vidi 21 Iun 1886.

408. Athenis nat. theol. 49.
saec. XII, 28.2×22.3, membr, foll. 167 (pagg. 334), coll.2, ll.27, mus rubr, humiditate laesus: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Vidi 1 Apr 1886.

409. Athenis nat. theol. 50.
saec. XI, 27.4×19.5, membr, foll. 270 (pagg. 540), coll.2, ll.22, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia Ioh 8,1—11 (non 3—11); *τοῦ πάθους* (cf Evl 13). Manu Georgii cuiusdam. Anno 1843 ex monasterio Georgii Maless. (cf Evl 391) acceptus. Vidi 22 Iun 1886.

410. Athenis nat. theol. 51.
saec. XIII, 19.9×14.3, membr, foll.302 (pagg.604), col.1, ll.20, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Olim in museo in insula Aegina. Vidi 22 Iun 1886.

411. Athenis nat. theol. 52.
saec. XII, 26.3×20.2, membr, foll. 156 (pagg. 312), col.1, ll. 29, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); adult *ἐπὶ ἐξομολογουμένων*. Pagg. 3.4: saec. XIII, Chrys in Ioh, *MPG*, vol. 59, col. 479, l. 28—480, l. 4. Vidi 1 Apr 1886.

412. Athenis nat. theol. 53.
saec. XII, 25.2×20.8, membr, foll. 250, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); in usum CPtanum scriptus. Olim monasterii vel ecclesiae *τοῦ σωτῆρος*. Vidi 22 Iun 1886.

413. Athenis nat. theol. 54.
saec. XIV, 29.9×22.5, membr, foll. 158 (pagg. 316), coll. 2, ll. 25, mus rubr, passim mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); desinit in *μεγ. ἑβδ.* V. cl. *Α. Σακκελάριος, ὁ καθηγητὴς τοῦ β΄ γυμνασίου Ἀθηνῶν* a. 1871 dono dedit. Vidi 23 Iun 1886.

414. Athenis nat. theol. 55.
saec. XIV, 16.6×13.2, membr rescr, foll. 240, col. 1, ll. 18: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Foliis multis prius minusc saec. X philosophica (?) inscripta erant, paucis prius unc non theologica. Anno 1868 e dono *Κυρίλλου Ἀθανασιάδου ἐξάρχου τοῦ ἁγίου τάφου* receptus. Gardthausen. perl. Vidi 23 Iun 1886.

415. Athenis nat. theol. 56.
saec. XIV, 22.7×17.5, membr, foll. 215 (pagg. 430), coll. 2, ll. 20, passim mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); man saec. XV multa suppl; *εὐ. τοῦ πάθους* (cf Evl 13). Pagg. 427.428 rescr: saec. X, 21.9×16, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 28: fragm ex Evl. Vidi 23 Iun 1886.

416. Athenis nat. theol. 57.
saec. XV, 28.9×19.6, chart, foll. 396 (pagg. 792), col. 1, ll. 20, pict (man Ioh Proch): *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Sub init: 16 Febr a. 1437 Martyrius metropolitanus *ναυπάκτου ἐκοιμήθη*; 16 Sept 1457 *ἐχειροτονήθη* Theodosius metrop. *ναυπ.* Olim *ἀνήκε εἰς τὸ ἐν Ἀκαρνανίᾳ διαλυθὲν μονήδριον τοῦ Μερταρίου*. Anno 1848 receptus. Vidi 25 Iun 1886.

417. Athenis nat. theol. 58.
a. 1534, 27.6×21, chart, foll. 396 (pagg. 792), col. 1, ll. 16: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia Ioh 8,3—11. Manu Iohannis presbyteri *τοῦ κατὰ κόσμον εὐλογημένου, καὶ οἰκονόμου ἄρτησ.* Librum ornandum curavit Parthenius hieromonachus manu *σύμου χρυσοχόου ἐκ πόλεωσ ἄρτησ.* Olim *μονηδρίου τοῦ Μερταρίου*; cf Evl 416. Vidi 25 Iun 1886.

418. Athenis nat. theol. 59.
saec. XV, 25×19.6, chart, foll. 206 (pagg. 412), coll. 2, ll. 21 etc: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Olim in monasterio Georgii Maless., cf Evl 391. Vidi 25 Iun 1886.

419. Athenis nat. theol. 60.
saec. XVI, 19.5×14.3, chart, foll. 341 (pagg. 682), col. 1, ll. 17: (*Evl* *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); in usum CPtanum scriptus. Olim in museo in insula Aegina. Vidi 25 Iun 1886.

420. Athenis nat. theol. 61.
saec. XV vel XVI, 21.5×15.3, chart, foll. 342 (pagg. 684), col. 1, ll. 17: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Olim in monasterio Georgii Maless., cf Evl 391. Vidi 25 Iun 1886.

421. (Apl 188) Athenis nat. theol. 62.
saec. XII, 23.5×17.3, membr, foll. 292 (pagg. 584), col. 1, ll. 22. 23, mus rubr, mut: *Apl-Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); *προκείμενον* et *στίχουσ* in lectt habet; *εὐ. τοῦ πάθουσ* (cf Evl 13); adult inter *διάφορα*. Olim *τῆσ μονῆσ τῆσ ἐν Σαλαμίνι*. Vidi 26 Iun 1886.

422. (Apl 189) Athenis nat. theol. 63.
saec. XIV, 27×20.8, chart, foll. 342, col. 1, ll. 28. 30, non habet mus, mut: *Apl-Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*): Pelagia Ioh 8, 3—11. Vidi 26 Iun 1886.

423. (Apl 190) Athenis nat. theol. 64.
a. 1732, 20.1×14.2, chart, foll. 32, col. 1, ll. 18. 19: non habet mus: nonnisi lectt paucae ex Apl-Evl e menol et *διαφόρων*. Manu Nicephori hieromonachi *στάμενα καὶ συγχωρεῖτε μου καί ἐμένα. διὰ τῶν ἁμέτρων μου σφαλμάτων*. Vidi 26 Iun 1886.

424. Athenis nat. theol 65: fragmenta ex Evl.
a. pagg. 1—4: saec. XII, 37.3×28, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 24, mus rubr: *ε′* et *παρασκ. τ. ϑ′*, et *γ′—παρασκ. τ. ι′* Mt.
b. pagg. 5—8: saec. XIII, 30.3×21.4, membr, foll. 2, col. 1, ll. 22: *κυρ. β′—σάβ. δ′ τ. νηστ.*
c. pagg. 9—52 (lege 46. 51. 52. 47): saec. XIII, 28.3×22.9, membr, foll. 22, coll. 2, ll. 22, mus rubr: *σάβ. γ′* Lc—*μεγ. β′*.
d. pagg. 53—134: saec. XIII, 27.2×19.9, membr, foll. 42, col. 1, ll. 25, mus rubr: fragm ex Evl (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*), *κυρ. ζ′* Ioh—*παθῶν*. Vidi 28 Iun 1886.

425. Athenis nat. Sakkelionis 4.
saec. X, 31.3×23.3, membr, UNC, foll. 272, coll. 2, ll. 20, mus rubr, errores multi ex itacismo, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Anno 1548 dono dedit Georgius *ὁ φέρ*[*μικοσ*?] monasterio *τῶν μεγάλων πυλῶν*. Vidi 31 Maii 1886.

426. (Apl 191) Athenis nat. (3).
saec. XII, 16.1×13.2, membr, foll. 49 (pagg. 194—392), col. 1, ll. 21: menol Sept *α′*—Iun *κϑ′* ex Apl-Evl; pagg. 371—386 m ser *ἑωϑ. α′—η′*. Pagg. 9—193: euchologium. Vidi 22 Iul 1886.

427. (Apl 192) Athenis nat. (5).
saec. XIII, 21×13, membr, foll. 350 (?), col. 1, ll. 32 pict: *Apl-Evl* (*ἑβδ* passim), (Ioh deest?). Vidi 16 Aug 1886.

428. Athenis nat. (10).
saec. XII, 30.2×25.2, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 20, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Olim *μεγ. πυλῶν* 10. Vidi 16 Aug 1886.

429. Athenis nat. (12).
saec. XII, 29×23.5, membr, foll. 197, coll. 2, ll. 23, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); man saec. XVI Ian *α′—διάφ* suppl; Pelagia Ioh 8,1—11 (non 3—11). Vidi 30 Iul 1886.

430. Athenis nat. (13).
saec. XII, 32.4×22.8, membr, foll.?, coll. 2, ll. 30, pict: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8,3—11. Vidi 16 Aug 1886.

431. Athenis nat. (13).
saec. XV vel XVI, 28.4×20.9, chart, foll.?, coll. 2, ll. 28: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8,3—11. Manu Nicolai presbyteri *καὶ μεγάλου σακελαρίου τῆσ πηγαδιωτήσησ καὶ κτήτοροσ.* Olim *μεγ. πυλῶν.* Vidi 14 Aug 1886.

432. Athenis nat. (15).
saec. XII, 30.6×24.8, membr, foll.?, coll. 2, ll. 22, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); in usum CPtanum scriptus. Olim *μεγ. πυλῶν.* Vidi 13 Aug 1886.

433. Athenis nat. (17).
saec. XII, 23.7×18.4, membr, foll. 139, coll. 2, ll. 23, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); adult *εἰσ ἐξομολογουμένουσ.* Vidi 27 Iul 1886.

434. Athenis nat. (18).
saec. XII, 28.5×23.3, membr, foll.?, coll. 2, ll. 24, pict, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Ad finem nonnulla de re cryptographica. Olim *μεγ. πυλῶν.* Vidi 14 Aug 1886.

435. Athenis nat. (19).
saec. XIV, 21.7×18, membr, foll. 191, coll. 2, ll. 23, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia Ioh 8,2—11, dicitur vero *ἐκ τοῦ κατὰ λουκάν.* Vidi 7 Iun 1886.

436. Athenis nat. (19).
a. 1545, 31.9×21.7, chart, foll. 251, coll. 2, ll. 27: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); man al *β′—ε′ τ. δ′* Ioh suppl; Maria Aegypt. Ioh 8,2—11. Scriptus impensis metropolitani *νέων πατρῶν ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου κυροῦ γρηγορίου, ἐκ τῆσ ἐπαρχίασ ζητουνίου ἕλκοντοσ τὴν γεννετὴν σειράν.* Olim *μεγ. πυλῶν.* Vidi 16 Aug 1886.

437. Athenis nat. (24).
saec. XII, 27.9×23, membr, foll.?, coll. 2, ll. 27: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Olim *μεγ. πυλῶν.* Vidi 14 Aug 1886.

438. Athenis nat. (25).
saec. XIII, 19.2×14.2, membr, foll.?, col. 1, ll. 25.26: *Evl* (Ioh Mt Lc *σαβ. κυρ.* more inusitato, rarius enim accidit ut Ioh lectiones hebdomadales desint); inest praeterea *δ′ τῆσ μέσησ Ν′*; in *μεγ′. ἑβδ.* nonnisi *δ′ ε′ σάβ.* Olim *μεγ. πυλῶν.* Vidi 13 Aug 1886.

439. (Apl 193) Athenis nat. (66).
saec. XIV, 20×16.5, membr, foll.?, col. 1; ll. 28; non habet mus: lectiones multae Apl-Evl inde a fol. circ. 49 usque ad finem. Praecedit euchologium. Olim *μεγ. πυλῶν*. Vidi 16 Aug 1886.

440. (Apl 194) Athenis nat. (112).
a. 1504, 21.2×13, chart, foll.?, col. 1, ll. 24, non habet mus: *Apl-Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); *εὐ. τοῦ πάθους* (cf Evl 13). Olim *μεγ. πυλῶν*. Manu Euthymii hieromonachi. Vidi 16 Aug 1886.

441. Athenis nat.
saec. XI, 29.2×22.7, membr, foll. 200(?), coll. 2, ll. 25, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Manu Nicephori monachi. Fortasse in Calabria scriptus. Vidi 2 Aug 1886.

442. Athenis nat.
saec. XII, 29.6×23, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 20, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia Ioh 8,1—11 (non 3—11); post *τυρορ.* statim sequuntur *εὐ. τ. παθῶν;* de *κυρ. ιζ'* Mt legimus: *κυρ. δὲ εἰσ τὴν ιζ' λέγεισ οἷον ἂν θέλεισ*. Vidi 13 Aug 1886.

443. (Apl195) Athenis nat. 86.
saec. XIII, 29.3×22, membr, foll. 252, coll. 2, ll. 65: menaeum Sept—Febr est quod vero lectiones multas ex *Apl-Evl* et ex V. T. continet, unde etsi cum dubitatione huic catalogo inserui. Olim in monasterio *τῆσ παναχράντου ἐν Ἀνδρῳ* (cf supra, p. 738, Evl 387) unde ex dono monasterii bibliothecae nationali cessit. Vidi 30 Iul 1886.

444a. Athenis nat.
saec. X, 26.5×20.3, membr reser, UNC, foll.?, coll. 2, ll. 23(?), mus rubr: fragm ex Evl. Scriptura recentior saec. XIV, 20.3×13.2, foll.?, col. 1, ll. 25: liturgica. Vidi 14 Aug 1886.

444b. Athenis nat.
saec. XIV, 28×24.5, membr, fol. 1, coll. 2, ll. 21, mus rubr: fragm ex Evl, Lc 1,18—25.57—62. Vidi 30 Iul 1886.

445. Athenis nat.
saec. XIV, 28×21.8, chart, foll.?, col. 1, ll. 29, non habet mus: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia Ioh 8,1—11 (non 3—11); *εὐ. τοῦ πάθους* (cf Evl 13). Vidi 14 Aug 1886.

446. (Apl196) Athenis nat.
saec. XII vel XIII, 20.5×14.8, membr, foll.?, col. 1, ll. 21: *ἀκολουθία* lectiones multas ex Apl-Evl habet. Praecedunt liturgica. Vidi 14 Aug 1886.

447. Athenis nat.
saec. XI vel XII, 27.6×20.6, membr, foll.?, coll. 2, ll. 31.37, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); propterea singularis quia librarius post finem *N'*, id est post Ioh 8,12, adult addidit. *Ὁ οἰκονόμοσ Βησσαρίων*

anno 1875 codicem dedit *δωρεὰν εἰσ τὸν πρωτοσύγγελον κύριον Ζαχαρίαν ἵνα τὸ προφέρει εἰσ τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην*. Vidi 30 Iul 1886.

448. Athenis nat.
saec. XIII, 26.1×20.2, membr, foll. 174 (pagg. 348), coll. 2, ll. 19, mus rubr, passim mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); man ser nonnulla suppl. Olim Callipoli. Vidi 2 Aug 1886.

449. Athenis nat.
saec. XII, 30.1×22.7, membr, foll. 340(?), coll. 2, ll. 18, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); in usum CPtanum scriptus. Vidi 2 Aug 1886.

450. Athenis *τῆσ βουλῆσ*.
saec. XII, 35.4×28.9, membr, foll. 478, coll. 2, ll. 14, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). E monasterio Eliae prophetae dono acceptus. Vidi 9 Iun 1886.

451. Athenis v. cl. Athanasii Bournias.
a. 1052, 30.7×23.2, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); m rec nonnulla suppl. Clemens monachus monasterio Deiparae *τοῦ σπηλαίου* dono dedit. Vidi 19 Iun 1886.

452a. Athenis v. cl. Bournias.
saec. X, 27×23, membr, UNC, fol. 1, coll. 2, ll. 18: fragm ex Evl, | Lc 2,9—20. Vidi 19 Iun 1886.

452b. Athenis v. cl. Bournias.
saec. XII, 30.7×24.2, membr, foll. 30(?), coll. 2, ll. ?: fragm ex Evl (Mt Lc *ἑβδ*). Vidi 19 Iun 1886.

453. Athenis v. cl. Varouccas.
saec. XI, 22.4×17.8, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 27: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). In Calabria nisi fallor scriptus. Vidi 18 Aug 1886.

454. Dublin. coll. Trin. A. 1.8: fol. 1.
saec. IX vel X, 22×18.5, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 22: fragm ex Evl, ex *ὡρῶν γ′ ς′ θ′*. V. cl. T. K. Abbott. de fragmento disseruit, facs et conlatione additis, *Hermathena*, Dublinii a. 1884, X, p. 151—153: Mk 15,34 *λιμα* 35 om *ἀκούσαντεσ* Lc 23,1 *προσ* (pro *ἐπὶ*) 40 *εσμεν* (pro *εἶ*). Codex est Evv 63, cf supra, p. 479. Vidi 25 Maii 1883.

455. Toleti magni conventus canonicorum, armar. 31, num. 31.
saec. X, 24×19.5, membr, foll. 173, coll. 2, ll. 21—23, mut: *Evl*: incipit *κυρ. ε′* Ioh, desinit Iun; m ser, fortasse Christiani cuiusdam Mozarabici passim in margine Arabica scripsit, quibus ut videtur dies facilius distinguerentur. Nihil indicat codicem olim cardinalis Ximenis fuisse. V. cl. Samuel Berger., Parisiensis, in meum usum mensi Septembri a. 1887 perlustravit et clarissima eius coniux facsimile duxit.

456. Corcyrae archiepiscopi Eustathii.
saec. XIII vel XIV, 29.6×23.8, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 24: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); *εὐ. τοῦ πάθουσ* (cf Evl 13). In Italia nisi fallor scriptus. Vidi 20 Maii 1886.

457. Corcyrae archiepiscopi Eustathii.
saec. XIV, 11.4×15.4, chart, foll.?, col. 1, ll. 25, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); tituli lectionum e minus usitatis sunt. Vidi 20Maii1886.

458. Corcyrae archiepiscopi Eustathii.
saec. XV, 21.2×13.7, chart, foll.?, col. 1, ll. 23, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); incipit γ′ τ. α′ Ioh, desinit Aug ϛ′; Pelagia habet Ioh 8,3—11; in usum CPtanum scriptus. Vidi 20 Maii 1886.

459. Corcyrae v. cl. Eleutherii Iohannis filii.
saec. XII, 27.9×23.1, membr, foll.?, coll. 2, ll. 18, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 7,53—8,11 (non 8,3—11). Vidi 18 Maii 1886.

460. Corcyrae v. cl. Eleutherii Iohannis filii.
saec. XII, 29.9×21.5, membr, foll. 299, coll. 2, ll. 23, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Vidi 18 Maii 1886.

461. Corcyrae v. cl. Eleutherii Iohannis filii.
a. 1413, 28.5×20.3, chart, foll.?, coll. 2, ll. 23: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Manu Georgii τοῦ σιδεροκαστρίτου impensis Nicephori τοῦ λούβρου καὶ κεφαλῆσ πόλεωσ Βελλαγράδων scriptus. Inest catalogus librorum 28 in ecclesia (monasterio) s. Mariae. Vidi 18 Maii 1886.

462. Corcyrae v. cl. Aristidis S. Varouccas.
saec. XVII vel XVIII, 19.6×13.9, chart, foll.?, col. 1, ll. 25, non habet mus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); Maria Aegypt. Ioh 8,3—11. Vidi 18 Maii 1886.

463. Cryptoferratae Α. α′. 7.
saec. XII, 25×20, membr, foll. 45, coll. 2, ll. 25, mus nig: fragm ex Evl (Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit σβ. η′ Mt, desinit παθ. ε′; εὐ. τοῦ πάθουσ (cf Evl 13). Anno 1322 fuit Petri presbyteri. Fol. 61 v: eclipsis lunae die Veneris 18 Mart a. 1345. [Scr. 313.] Vidi 18 Apr 1886.

464. Cryptoferratae Α′. α′. 9.
saec. XII, 34×25, membr, foll. 292, coll. 2, ll. 25, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); desinit Ian η′; Pelagia Ioh 8,3—11. [Scr. 314.] Vidi 18 Apr 1886.

465. Cryptoferratae Α′. α′. 10.
saec. XI, 33×26, membr, foll. 246, coll. 2, ll. 22, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 8,3—11. Foll. 138—187 insunt liturgica (Chrys, Bas, Greg, Praesanctif) a. 1475 manu Iohannis „Ρωσσου τοῦ κρητὸσ scripta. Olim cardinalis Iuliani „della Rovere". Iohannes Sanctus de Bechalva ecclesiae s. Mariae Cryptoferr. dono dedit. [Scr. 315.] Vidi 18 Apr 1886.

466. Cryptoferratae Α′. α′. 11.
saec. XIV vel XV, 15.8×12.5, membr rescr, foll. 181, col. 1, ll. 14, non habet mus: fragm ex Evl (Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit κυρ. α′ Mt

desinit ἑωθ. γ′ (post μεγ. σάβ.: εὐ. τοῦ πάθους, cf Evl 13). Scriptura antiquior saec. X, 16×13, membr, foll.?, col. 1, ll. 23; capp, titl, sect, (non can), lect, init: *Evv* (vidi nonnulla ex Lc et ex Ioh); his fragmentis rescriptis numerum non dedi, quippe quae vix operae pretium sit perscrutari. [Scr. 416.] Vidi 18 Apr 1886.

467. Cryptoferratae *A′*. α′. 12.
saec. X vel XI (Rocchi. XIV), 16.5×12.3, membr, foll. 97, col. 1, ll. 22, non habet mus, mut et perturbatus: fragm ex Evl (Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit in Mt, desinit Dec. [Scr. 417.] Vidi 18 Apr 1886.

468. Cryptoferratae *A′*. α′. 13.
saec. XIV vel XV, 16.2×12.5, membr (partim rescr), foll. 62, col. 1, ll. 18: fragm ex Evl, ex ἑωθ et menol; desinit vdtr Mart η′. [Scr. 318.] Vidi 18 Apr 1886.

469. Cryptoferratae *A′*. α′. 14.
saec. XII, 24×17, membr, foll. 73, coll. 2, ll. 23, non habet mus, mut init et fin: *Evl*, incipit κυρ. ι′ Lc, desinit Sept ε′. In occidente scriptus. [Scr. 319.] Vidi 18 Apr 1886.

470. Cryptoferratae *A′*. α′. 15.
saec. XI vel XII, 18×15, membr, foll. 69, col. 1, ll. 23, mut et madore maculatus: *Evl*, incipit σάβ. τοῦ λαζάρου; adult εἰσ ἐξομολογουμένουσ. In Occidente e codice ad usum CPtanum accommodato exscriptus. Rocchius Evl 33 similem esse vult. [Scr. 320.] Vidi 18 Apr 1886.

471. Cryptoferratae *A′*. α′. 16.
saec. XI, 20×15, membr, foll. 55, coll. 2, ll. 26, mut: fragm ex Evl, pauca ex Ioh deinde ὥρα γ′—διάφ. In Italia scriptus. [Scr. 321.] Vidi 18 Apr 1886.

472. Cryptoferratae *A′*. δ′. 11.

a. fragm. 2: saec. XI, 24.8×19.7, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 22: fragm ex Evl, σάβ. τοῦ λαζάρου—μεγ. β′.

b. fragm. 4: saec. XII, 15.8×11.7, membr, foll. 2, coll. 1, ll. 23: fragm ex Evl, menol Mart (η′?) ϑ′.

c. fragm. 6: saec. XIII, 22×17, membr. foll. 4, coll. 2, ll. 22, mus rubr: fragm ex Evl, ex σαβ. κυρ. Mt. [Scr. 330.] Vidi 18 Apr 1886.

473. (Apl 197) Cryptoferratae *A′*. δ′. 2.
saec. X, 15×11, membr, foll. 155: lectiones ex V. T. quibus adsociantur paucae ex N. T. [Scr. 323.]

474. Aucklandiae in insula Nova Zealandia, bibl. urbis.
saec.?: *Evl.* Olim in monte Atho, deinde v. cl. Georgii Grey. Cf v. cl. I. Rendel. Harris. (vide Evv 1273).

475. (Apl 198) Cryptoferratae *A′*. δ′. 4.
saec. XIII, 25×18, membr rescr, foll. 257: lectiones ex V. T. quibus adsociantur nonnullae ex N. T. Apocalypsi non excepta. Manu Iohannis Rossanensis hieromonachi Cryptoferratae. [Scr. 325.]

476. (Apl 199) Londini Burdett.-Coutts. III. 44.
saec. XV (Scr. XIV), in 8, chart, foll. 339, col. 1, ll. 27, mann duabus: typicum quod duas lectiones ex evangeliis (Mt 11,27—30 Mc 8,34—9,1) decem ex epistulis continet, item 11 ex V. T. et 6 ex libris apocryphis. [Scr. 290.]

477. (Apl 62) Londini Lambeth. 1194.
saec. XI, 19×14.2, membr, foll. 109, col. 1, ll. 17: lectiones ex Apl et Evl in dies selectos. Bloomfield. perl. Vidi 30 Iul 1883.

478. (Apl 102) Cryptoferratae *Α'. β'.* 2: foll. 159—213.
saec. XI, 15×10, membr, foll. 55 (ex 256): lectiones ex N. T.

479. (Apl 147) Athous Simopetrae 148.
saec. XVII, in 8, chart: liturgica quibus insunt lectiones ex N. T.

480. Cryptoferratae *Α'. δ'.* 16. |Vidi 29 Aug 1886.
saec. X, 24×18, membr rescr, foll. 214 (ex 234), coll. 2, ll. 25: fragm ex Evl (? Evv). [Scr. 331.] Vidi 18 Apr 1886 sed non excussi.

481. Cryptoferratae *Α'. δ'.* 17.
saec. X, 20×15, membr rescr, UNC parv, foll. 25, col. 1, ll. 27: fragm ex Evl (? Evv). [Scr. 332.] Vidi 18 Apr 1886 sed non excussi.

482. Cryptoferratae *Α'. δ'.* 19.
saec. X, 19×13, membr rescr, UNC, foll. 39, coll. 2, ll. 24: fragm ex Evl. [Scr. 333.] Vidi 18 Apr 1886 sed non excussi.

483. Cryptoferratae *Α'. δ'.* 20 (vel *Δ'. δ'.* 6, fragm. 3).
saec. X vel XI, 23×17, membr rescr, foll. 21, coll. 2, ll. 22: fragm ex Evl. [Scr. 334.] Vidi 18 Apr 1886 sed non excussi.

484. Cryptoferratae *Α'. δ'.* 21.
saec. X, 33.4×23.1, membr rescr, foll. 97, col. 1, ll. 31 etc: fragm ex Evl (?). [Scr. 335.] Vidi 18 Apr 1886 sed non excussi.

485. Cryptoferratae *Α'. δ'.* 22.
saec. X vel XI, 17×14, membr rescr, foll. 118, coll. 2, ll. 33 (?): fragm ex Evl (?). [Scr. 336.] Vidi 18 Apr 1886 sed non excussi; vix litteras ipsas percipere potui.

486. Cryptoferratae *Α'. δ'.* 24.
a. fragm. 1 (etiam *Ζ'. α'.* 2 numeratum): saec. XIII, 24.7×17.2, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 28: fragm ex Evl *κυρ. β'* et *σάβ. γ'* Lc.
b. fragm. 2 (etiam *Β'. α'.* 23. fragm. 1): saec. VIII vel IX, 20×13, membr rescr, UNC, foll. 2. coll. 2, ll. 27: fragm ex Evl, Iun *κγ'. κδ'* (Evv?).
c. fragm. 4 (etiam *Ζ'. α'.* 24, olim *Ζ'. β'.* 1) est R^paul, cf supra, p. 435.
(Apl 200)
d. fragm. 9 (etiam *Γ'. β'.* 3): saec. XI, 18.6×13.9, membr rescr, foll. ?, coll. 2, ll. 21: fragm ex Evl. Scriptura recentior saec. XIV, foll. 201, col. 1, ll. 19: euchologium; foll. 40—73 insunt lectiones ex epistulis et evangeliis eucharisticae. [Scr. 340.] Vidi 18 Apr 1886.

487. Cryptoferratae $\Gamma'.\alpha'.18.$
saec. XVII, 26×20, chart, foll.170: diaconicum, foll.120—135 *εὐ. ἑωθινά.* [Scr. 338.]

488. (Apl 201) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.2.$
saec. XI, 17×13, membr, foll.151: euchologium, foll.141—145.147 lectt ex evv et epp eucharisticae. [Scr. 339.] Vidi 18Apr1886.

489. (Apl 202) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.6.$
saec. XIII vel XIV, 18×12, membr, foll.101, col.1, ll.21: euchologium, foll.89—98.100—101v lectiones paucae ex N. T. [Scr. 341.] Vidi 18 Apr 1886.

490. Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.7.$
saec. IX vel X, 17×14, membr, foll.173, col.1, ll.17: euchologium, fol.168 m ser lect ex evv in *μεγ. ἑβδ*; fol.173 *κυρ.ζ'.* [Scr. 342.] Vidi 18 Apr 1886.

491. Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.8.$
saec. XIII, membr, foll.8 rescr: fragm ex Evl. Haec folia prope finem codicis locum habent. Codex est: saec. XII. 23×15, membr, foll.145: liturgiae Chrys Bas Praesanct. [Scr. 343.]

492. (Apl 203) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.9.$
saec. XVI, 11×8, membr. foll.95; euchologium, foll.36v—38 epp et evl in liturgia defunctorum. [Scr. 344.]

493. Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.11.$
saec. XII, 14×12, membr, foll.20: euchologium, foll.17—20 lectiones tres ex evv. [Scr. 345.]

494. (Apl204) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.12.$
saec. XIV, 15×12, membr, foll.98: euchologium, foll.84 lectiones complures ex epp et evv eucharisticae. [Scr. 346.]

495. (Apl205) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.13.$
saec. XIII, 23×16, membr, foll.188, col.1, ll.18: euchologium, foll.59—136 lectiones 26 ex epp et evv eucharisticae. Manu Iohannis Rossanensis. [Scr. 347.] Vidi 18 Apr 1886.

496. Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.14.$
saec. XIII, 19×14, membr, foll.54, col.1, ll.23: euchologium, fol.38 inest teste Rocchio Ioh 8,(3—11) *εἰσ ἐξομολ.* An aliae lectiones insint nescio. [Scr. 348.] Vidi 18 Apr 1886.

497. (Apl 206) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.15.$
saec. XI—XIII, 18×13, membr, foll.41, col.1, ll.22: euchologium, fol.36 lectio ex evv, fol.39 v ex epp. [Scr. 349.] Vidi 18 Apr 1886.

498. (Apl 207) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.17.$
a. 1565, 21×15, chart, foll.269, col.1, ll.21: liturgica, foll.26—110 epp et evv propria in quibusdam liturgiis; fol.121—124 videtur inesse synax ad Apl-Evl. [Scr. 350.] Vidi 18 Apr 1886.

499. Par. nat. Suppl. Gr. 687: foll. 11 et 15.
saec. XIII, 34.3×25.7, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 20: γ'—ε τ. $\delta\iota\alpha\chi$. ex Evl. Martin. p. 167: num. 422. Vidi 19 Oct 1885.

500. (Apl 208) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.19$.
saec. XVI, 29×21, chart, foll. 145, col. 1, ll. 28: foll. 16—131 *Apl-Evl* teste Rocchio. [Scr. 352.] Vidi non vero excussi 18 Apr 1886.

501. (Apl 209) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.23$.
a. 1641, 32×22, membr, foll. 75, coll. 1: euchologium, foll. 1—9.15—21.72 v lectiones ex evv et epp. Manu Basilii Falascae hegumeni monasterii Cryptoferratensis. [Scr. 353.] Vidi 18 Apr 1886.

502. (Apl 210) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.24$.
saec. XVI exeuntis, 32×23, chart, foll. 302, col. 1, ll. 28: *Apl-Evl* in $\sigma\alpha\beta$. $\kappa\upsilon\varrho$. foll. 1—114 r, deinde liturgica. [Scr. 354.] Vidi

503. Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.35$. | 18 Apr 1886.
saec. XIII, 18×15, membr, foll. 83, col. 1, ll. 21: liturgica, quibus insunt lectiones paucae ex evv. [Scr. 355.] Vidi 18 Apr 1886.

504. (Apl 211) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.38$.
saec. XVII, 30×22, chart, foll. 91 (praecedunt foll. 35 typis impressa): foll. 33—86 *Apl-Evl* inter liturgica, teste Rocchio. [Scr. 356.] Vidi 18 Apr 1886.

505. (Apl 212) Cryptoferratae $\Gamma'.\beta'.42$.
saec. XVI, 26×19, chart, foll. 344: *Apl-Evl* inde a $\pi\acute{\alpha}\sigma\chi\alpha$ usque ad $\mu\varepsilon\gamma$. $\sigma\alpha\beta$. inter liturgica. [Scr. 357.]

506. (Apl 213) Cryptoferratae $\Delta'.\beta'.22$.
saec. XVIII, 40×27, chart, foll. 77, col. 1. ll. 27; paramonarium, fol. 1—45 insunt lectiones ex prophetis, epistulis, evangeliis. [Scr. 358.]

507. Cryptoferratae $\Delta'.\gamma'.7$. | Vidi 18 Apr 1886.
saec. XIV, 11×8, membr, foll. 115, col. 1, ll. 19: anastasimum, insunt $\varepsilon\grave{\upsilon}$. $\grave{\varepsilon}\omega\vartheta\iota\nu\acute{\alpha}$. [Scr. 359.] Vidi 18 Apr 1886.

508. Cryptoferratae $\Delta'.\gamma'.26$.
saec. XVIII, 41×27, chart, foll. 103, col. 1, ll. 19: anastasimum, insunt $\grave{\varepsilon}\omega\vartheta\iota\nu\acute{\alpha}$. [Scr. 360.] Vidi 18 Apr 1886.

509. Cryptoferratae $\Delta'.\delta'.6$: fragm. 3.
saec. VIII et X vel XI, membr rescr, foll. ? (foll. 2 bis rescr unde saec. VIII): fragm ex evangeliis. De fragm. 4, cf supra, Evl 483. [Scr. 361.]

510. Florent. Laurent. Gaddianus 124.
saec. XII, 23.7×18.7, membr, foll. 131, coll. 2, ll. 27: *Evl* (Ioh $\grave{\varepsilon}\beta\delta$ Mt Lc $\sigma\alpha\beta$. $\kappa\upsilon\varrho$.); incipit β' τ. $\mu\acute{\varepsilon}\sigma\eta\sigma$ N', desinit Dec $\kappa\vartheta'$. Bandini. *Biblioth. Leopold.* vol. 2, col. 137. Vidi 18 Mart 1886.

511. Florent. Riccardi. 69: foll. 111.
saec. IX, 22.3×14.8, membr rescr, UNC, foll. 1, coll. 2, ll. 24: fragm ex Evl (Ioh); non excussi; lectio altera incipit Ioh 6,5. Scriptura

recentior est saec. XIV, 22.4×16.5, foll. 114, col. 1: Lycophronis Cassandra cum comm Tzetzae. Vidi 18 Mart 1886.

512. Messinae univ. 58.
saec. XV vel XVI, 28.4×20.8, chart, foll. 236, col. 1, ll. 17: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 43—96.185 m al. Olim monasterii s. Salvatoris Messinae. [Scr. 306.] Vidi 3 Maii 1886.

513. Messinae univ. 65.
saec. XII, 35×26.8, membr, foll. 318, coll. 2, ll. 25, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); Pelagia Ioh 8, 2—11. In Italia scriptus. Olim s. Salvatoris. [Scr. 300.] Vidi 3 Maii 1886.

514. Messinae univ. 66.
saec. IX, 35.5×24.5, membr, UNC, foll. 256, coll. 2, ll. 28, mus rubr, habet sect in mg quod rarissime fit (cf Evl 574): *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); εὐ. τοῦ πάθους (cf Evl 13); Ioh 8, 2—11 εἰσ ἐξομολογουμένουσ. In Italia scriptus. [Scr. 301.] Vidi 3 Maii 1886.

515. Messinae univ. 73.
saec. XII, 33×25, membr, foll. 223, coll. 2, ll. 28, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); e codice in usum CPtanum accommodato exscriptus; Pelagia Ioh 8, 2—11. Manu Nili monachi in monasterio s. Salvatoris Messinae scriptus. Fol. 26v terrae motus 26 Sept a. 1173. [Scr. 305.] | Vidi 3 Maii 1886.

516. Messinae univ. 75.
saec. XIII, 31.3×24.3, membr, foll. 136, coll. 2, ll. 22, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit γ′ τ. ε′ Ioh, desinit Mart κε′. Olim s. Salvatoris. [Scr. 302.] Vidi 3 Maii 1886.

517. Messinae univ. 94.
saec. XII, 26.5×19.8, membr, foll. 184, coll. 2, ll. 21, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit παρασκ. τ. ε′ Ioh, desinit Sept κδ′. Olim s. Salvatoris. [Scr. 307.] Vidi 3 Maii 1886.

518. Messinae univ. 95.
saec. XIII, 28.6×20.7, membr, foll. 186, coll. 2, ll. 23, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); εὐ. τ. πάθους (cf Evl 13). In Italia scriptus. Olim s. Salvatoris. [Scr. 311.] Vidi 3 Maii 1886.

519. Messinae univ. 96.
saec. XII, 26.5×20, membr, foll. 298, coll. 2, ll. 24, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Olim s. Salvatoris. [Scr. 303.] Vidi 3 Maii 1886.

520. Messinae univ. 98.
a. 1148, 27×21.5, membr, foll. 283, coll. 2, ll. 24, litteris Neritinis scriptus: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); Pelagia Ioh 8, 2—11. Foll. 277—281 Hipp de antichr. In Italia scriptus. Olim s. Salvatoris. [Scr. 304.]

521. Messinae univ. 111. | Vidi 3 Maii 1886.
saec. XII, 24×18.5, membr rescr, foll. 119, coll. 2, ll. 23, non habet mus, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit κυρ. δ′ Ioh, desinit

παθ. ε′. Scriptura antiquior: saec. V vel VI: e Basilii operibus videtur esse. Fol ad fin fragm ex Galeno habet. In Italia scriptus litteris Neritinis. Olim s. Salvatoris. [Scr. 308.] Vidi 3 Maii 1886.

522. Messinae univ. 112.
saec. XII, 24×18.7, membr, foll. 146, coll. 2, ll. 21, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); incipit κυρ. ε′ Ioh, desinit Mart ϑ′. In Italia scriptus. Olim s. Salvatoris. [Scr. 309.] Vidi 3 Maii 1886.

523. (Apl 214) Messinae univ. 150.
saec. XII vel XIII, 16.4×13.5, membr, foll. 60, col. 1, ll. 22: fragm ex *Apl-Evl*, omnia perturbata. In Italia scriptus. [Scr. 312?.]

524. Messinae univ. 170. | Vidi 3 Maii 1886.
saec. XII, 22×16, membr, foll. 187, coll. 2, ll. 20: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); desinit Dec κ′. In Italia scriptus. Olim s. Salvatoris. [Scr. 310.] Vidi 3 Maii 1886.

525. Messinae univ. 175.
saec. VIII vel IX, 27.6×19.9, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 17: fragm ex Evl, ex παθῶν ζ′—ι′. Vidi 3 Maii 1886.

526. Pistoiae Fabronianus.
saec. X, membr, foll. 12, coll. 2: fragm ex Evl. V. cl. Gebhardt. 13 Maii 1882 perl.

527. Romae Angelicus D. 2. 27.

a. foll. 4. 5. 6.: saec. X, 21.4×15.5, membr, UNC, foll. 3, coll. 2, ll. 36: fragm ex Evl, ex σαβ. κυρ. Mt Lc.

b. fol. 7: saec. X, lat. 22.1, membr, UNC, foll. $^1/_2$, coll. 2, ll. (9): fragm ex Evl.

c. fol. 8: fol mut ex Evl, ex menol. Vidi 2 Apr 1886.

528. (Apl 215) Romae Barberin. III. 22.
saec. XV, chart, foll. 254: liturgica quae lectiones ex epistulis et evangeliis continent; ἑωθινά. [Scr. 409.] Vidi 1 Apr 1886.

529. (Apl 216) Romae Barberin. III. 129.
saec. XIV, membr, foll. 188: liturgica, foll. 184—188 lectiones ex epp et evv. [Scr. 410.] Vidi 1 Apr 1886.

530. (Apl 217) Romae Barberin. IV. 1.
saec. XV vel XVI, chart, foll. 386: liturgica, lectiones ex N. T., non vero accurate excussi. [Scr. 408.] Vidi 1 Apr 1886.

531. Romae Barberin. IV. 13.
saec. XI vel XII, membr, foll. 145: liturgica, lectiones paucae ex evv, ἑωθινά ad fin. [Scr. 406.] Vidi 1 Apr 1886.

532. (Apl 218) Romae Barberin. IV. 25.
saec. XI vel XII, membr, 22.8×14.4: liturgica, foll. 139—155 lectiones ex epp et evv in dies festos nonnullos, ἑωθινά. [Scr. 407.] Vidi 1 Apr 1886.

533. (Apl 219) Romae Barberin. IV. 28.
saec. XII, 22.3×17.9, membr, foll. 206, coll. 2, ll. 23; lectiones ex V.T., foll. 6v. 7v. 50v—53 lectiones ex epp (Ioh et Pet), fol. 204 lectiones ex evv *σαβ. κυρ. α′—γ′* (*? νηστ.*) In Italia scriptus. Vidi 8 Apr 1886.

534. Romae Barberin. IV. 30.
saec. XII, 22.9×17.8, membr, foll. 223, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia Ioh 8,3—11. In Italia scriptus. [Scr. 404.] Vidi 8 Apr 1886.

535. Romae Barberin. IV. 43.
saec. XIII vel XIV, 24.1×18.5, membr, foll. 221, coll. 2, ll. 23, mus rubr, pict: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); Pelagia Ioh 8,3—11.

536. Romae Barberin. IV. 53. [Scr. 403.] Vidi 8 Apr 1886.
saec. XI vel XII, 24.6×18.9, membr, foll. 161, coll. 2, ll. 22, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); fol. primum nunc ultimum est; Pelagia Ioh 8,3—11. [Scr. 405.] Vidi 8 Apr 1886.

537. Romae Barberin. VI. 18.
saec. XII, 31.7×26.3, membr, foll.?, coll. 2, ll. 22, mut et perturbatus: *Evl* (Mt Lc *ἑβδ*), Ioh paene deest. Olim Caroli Strozzae Thomae filii, num. 5. [Scr. 411.] Vidi 15 Apr 1886.

538. Romae Chisianus R. VII. 52.
saec. X vel XI, 29.9×23.9, membr, UNC, foll. 227, coll. 2, ll. 12, mus rubr: fragm ex Evl, *παννη. | νηστ. | μεγ. ἑβδ. | παθῶν.* Leodegarius archidiaconus CPtanus ecclesiae s. Francisci de Colle Paradisi (in conventu videtur) donavit. Inde Chisianus factus est. [Scr. 414.] Vidi 15 Apr 1886.

539. Romae Vaticanus Gr. 350.
saec. XI, 33×28.7, membr, foll. 314, coll. 2, ll. 24: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). in usum CPtanum scriptus. Anno 1106 (ita ad finem m ser) dono datus. [Scr. Evv 643.] Vidi 26 Mart 1886.

540. Romae Vaticanus Gr. 352.
saec. XIII vel XIV, 32.1×23.9, membr, foll. 244, coll. 2, ll. 23: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). [Scr. 376.] Vidi 26 Mart 1886.

541. Romae Vaticanus Gr. 353.
saec. IX vel X, 29.8×20.8, membr, UNC, foll. 237, coll. 2, ll. 20, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit *κυρ. γ′* Ioh; f. 37 v m ser Slavonica. [Scr. 377.] Vidi 26 Mart 1886.

542. Romae Vaticanus Gr. 355.
saec. IX vel X, 33.2×25.8, membr, UNC, foll. 315, coll. 2, ll. 19: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). [Scr. 378.] Vidi 26 Mart 1886.

543. Romae Vaticanus Gr. 357.
saec. IX vel X, 39.5×32.5, membr, UNC, foll. 322, coll. 2, ll. 15, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); *εὐ. εἰσ τὸ πάθοσ* (cf Evl 13). [Scr. 379.] Vidi 26 Mart 1886.

544. Romae Vaticanus Gr. 362.
saec. XI, 19.5×15, membr, foll. 200, col. 1, ll. 23, mut: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.).

545. Romae Vaticanus Gr. 540: foll. 1.2.195.196.
saec. X, in fol, membr, foll. 4, coll. 2, ll. 20, mus rubr: fragm ex Evl praefixum Chrys in Ioh hom να′—πη′. Vidi 29 Mart 1886.

546. Romae Vaticanus Gr. 781.
saec. X vel XI, 25×19, membr, foll. 152, coll. 2, ll. 27: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Olim Blasii praepositi Cryptoferratae. [Scr. 382.]

547. Romae Vaticanus Gr. 1217. | Vidi 29 Mart 1886.
saec. XIII vel XIV, 22.2×16.4, membr, foll. 151, coll. 2, ll. 30: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); foll. 1–16 chart, saec. XVI. Vidi 30 Mart 1886.

548. (Apl 220) Romae Vaticanus Gr. 1228: foll. 16—39.
saec. XIV, 23×15.2, chart, foll. 34, col. 1, ll. 19: lectiones ex epp et evv in hebdomadam unam (cf supra, p. 688.689). Olim Ant. Car. Carafae. Vidi 30 Mart 1886.

549. Romae Vaticanus Gr. 1534. B.
saec. XIII vel XIV, 33.8×26.5, membr, foll. 223, coll. 2, ll. 25; non habet mus: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); in usum CPtanum scriptus. [Scr. 383.] Vidi 31 Mart 1886.

550. Romae Vaticanus Gr. 1601.
saec. XII, 23.9×18.2, membr, foll. 192, coll, 2, ll. 22: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.); Pelagia Ioh 8,3—11. [Scr. 384.] Vidi 31 Mart 1886.

551. Romae Vaticanus Gr. 1625.
saec. XIII, 35.3×27.4, membr, foll. 361, coll. 2, ll. 21, mus rubr, pict: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); in usum CPtanum scriptus; Pelagia Ioh 8,3—11. [Scr. Evv 678.] Vidi 13 Mart 1886.

552. Romae Vaticanus Gr. 1813: foll. 1—13.
saec. XIV, 18×13.4, membr, foll. 13 (266), col. 1, ll. 19: *εὐ. ἑωθινά*; foll. 14—fin liturgica. [Scr. 385.] Vidi 31 Mart 1886.

553. Romae Vaticanus Gr. 1886.
saec. XIII vel XIV, 25.5×19.5, membr, foll. 110, coll. 2, ll. 29: fragm ex *Evl* (Ioh deest^{vdtr} Mt Lc ἑβδ); deesse menol videtur. [Scr. 386.] Vidi 31 Mart 1886.

554. (Apl 221) Romae Vaticanus Gr. 1973; foll. 24v—57r.
saec. XIV, 16.9×12.4, membr (minusc rescr), foll. 34 (79) col. 1, ll. 18: lectiones ex epp et evv in dies plures festos. Vidi 7 Apr 1886.

555. (Apl 222) Romae Vaticanus Gr. 1978: foll. 49—75.
saec. XV, 19.7×12.8, chart, foll. 27 (115), col. 1, ll. 21: lectiones ex epp et evv in totam hebdomadam cf supra, p. 688.689 et *διάφορα*. Manu Iohannis presbyteri *ῥώσου κρητὸς τῶ γένη· διὰ παρακλήσεως τινὸς, δημητρίου, σέρβου*. Vidi 7 Apr 1886.

556. (Apl 223) Romae Vaticanus Gr. 2012.
saec. XV, membr, foll. 211: liturgica, insunt lectiones nonnullae ex V. T. et N. T. [Scr. 387.] Vidi 2 Apr 1886.

557. (Apl 224) Romae Vaticanus Gr. 2051: foll. 84—121.
saec. XV, 27.1×19.8, chart, foll. 38(128), col. 1, ll. 28: lectiones ex epp et evv in dies festos. Foll. 1—83 liturgiae Chrys, Bas, Germani. Vidi 7 Apr 1886.

558. (Apl 225) Romae Vaticanus Gr. 2052.
a. 1561, 35×24, chart, foll. 207, coll. 2, ll. 28: foll. 50—205 insunt lectiones ex epp et evv in multos dies. Foll. 1—5 liturgiae Chrys Bas Praesanct. Manu Stephani *Φραντζέ* presbyteri. Vidi 7 Apr 1886.

559. Romae Vaticanus Gr. 2061.
a. saec. VIII, 28.5×22, membr rescr, UNC, foll. 7 (164. 169. 174. 175. 209. 214. 227). coll. 2, ll. 21: fragm ex Evl.
b. saec. VII vel VIII, membr rescr, UNC, foll. 39(254—292), col. 1, ll. 14: fragm ex Evl. Hunc codicem perl Montf. et Maius, eruit tandem v. cl. Petrus Batiffolius, cf supra, p. 447. 448, $\beth^{evv}$: et cf *The Independent*, Novi Eboraci 25 Sept 1887, p. 1067^{cd}. 1068^{a}.

560. Romae Vaticanus Gr. 2100.
saec. XIV, 17.7×13.5, membr, (minus rescr), foll. 79, col. 1, ll. 19: *κυρ. δ΄* Lc—*κυρ. ἀποκρέω* cum comm (fortasse homil Xiphilini; exstantne homiliae aliae tam vetustae in *κυριακάσ*?). [Scr. 388.] Vidi 3 Apr 1886.

561. Romae Vaticanus Gr. 2129: foll. 1—5.
saec. XVI, chart, foll. 5: lectiones ex evv nonnullae. Cf Apoc 158. [Scr. 389.] Vidi 2 Apr 1886.

562. Romae Vaticanus Gr. 2138.
a. 991, 25.9×18.5, membr, foll. 91, coll. 2, ll. 29: fragm ex Evl, incipit *σάβ. τοῦ ἀποκρέω*. Manu Cyriaci monachi et presbyteri *ἐν ἄστεω καπούησ* scriptus. Olim Cryptoferratae A. 15. Gebhardt. a. 1882 perl. Vidi 3 Apr 1886.

563. Romae Vaticanus Gr. 2144.
saec. VIII vel IX, 21×14.3, membr, UNC, foll. 193, coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). CPoli delatus. [Scr. 390.] Vidi 3 Apr 1886.

564. Romae Vaticanus Gr. 2167.
saec. XIII vel XIV, 31.5×23, membr, foll. 361, coll. 2, ll. 21, pict: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Olim Columnensis 6. Vidi 3 Apr 1886.

565. Romae Vaticanus Gr. 2251.
saec. VIII (?), 21×14, membr, UNC (quid hic a. 1886 scribere voluerim dubito), foll. 4 ad init et ad fin, coll. 2, ll. 22: fragm ex Evl, *κυρ. ς΄*—*ζ΄* Mt Greg Naz praepositum et postpositum. [Scr. 393.] Vidi 3 Apr 1886.

566. Romae Vatic. Ottob. Gr. 444: foll. A. B.
saec. IX, 25.2×18.7, membr, UNC, foll. 2, coll. 2, ll. 22: fragm ex Evl, *σαβ.* et *κυρ. ιξ′* Mt. Codex continet *λόγους* (Chrys?). [Scr. 396.] Vidi 6 Apr 1886.

567. Romae Vatic. Palat. Gr. 1: fol. A.
saec. IX vel X, 26×19.3, membr, UNC, foll. 2 (= fol. 1 in libro), coll. 2, ll. 23: fragm ex Evl, *δ′* et *ε′ τ. δ′* et *κυρ. δ′* Ioh. [Scr. 397.] Vidi 7 Apr 1886.

568. Romae Vatic. Palat. Gr. 221.
saec. XV, 24.5×10.5, chart, foll. 397, col. 1, ll. 32: *κυρ. τ. χῡ γεννν. κυρ. ια′* Lc cum homil Xiphilini. [Scr. 398.] Vidi 9 Apr 1886.

569. Romae Vatic. Palat. Gr. 239.
saec. XVI, 22.1×14.7, chart, foll. 192, col. 1, ll. 23: homiliae in *κυριακάς* nonnullas (Xiphilini? hoc saeculo nisi fallor scripsit episcopus Thessalonicensis de *κυριακῶν*). [Scr. 399.] Vidi 9 Apr 1886.

570. Romae Vatic. Pii II Gr. 33.
saec. X vel XI, 21.2×15.4, membr, foll. 158, coll. 2, ll. 26: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit *δ′ τ. διακ.*; Pelagia Ioh 8,3—11. In Italia litteris Neritinis scriptus. Blanchin. *Evang. quadr.* pars 1, vol. 2, p. 504, facs p. 492, tab. vi. [Scr. et 188 et 401.] Vidi 5 Apr 1886.

571. Romae Vatic. Reginae Gr. 44.
saec. XVII, 20.9×15, chart, foll. 356, col. 1, ll. 20: homil in lectiones ex evv. [Scr. 391.] Vidi 5 Apr 1886.

572. (Apl 226) Romae Vatic. Reginae Gr. 49.
saec. XIV, 20.8×14.3, chart, foll. 337, col. 1, ll. 27: foll. 52—63r *ἑωθινά* et lectiones ex epp et evv in totam hebdomadem. Foll. 330v a. 1474 scripsit Anastasius monachus hierodiaconus *ἀπὸ τόπου πελοποντίσου*. Vidi 5 Apr 1886.

573. (Apl 227) Romae Vatic. Reginae 59.
saec. XII, 28×19.5, membr, foll. 137, col. 1, ll. 47: menaei speciem habet, insunt vero lectiones multae ex V. T. et ex N. T. Anno 1647 possidebat „Alexander Pauli filius Petavius senator Parisiensis". [Scr. 395.] Vidi 5 Apr 1886.

574. Syracusae seminarii 3.
a. 1125, 26.6×20, membr, foll. 255, coll. 2, ll. 25, non habet mus: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); sect saepe in mg (cf supra, p. 752, Evl 514); ad finem catalogus thron patriarch et synod. Manu Georgii monachi. [Scr. 362.] Vidi 30 Apr 1886.

575. (Apl 228) Syracusae seminarii 4.
saec. XV vel XVI, 21.3×14, chart, foll. 219, col. 1, ll. 18, mut et perturbatus: fragm ex Apl-Evl; ex *παθῶν* et menol. Ex dono equitis Marii Landolinae. [Scr. Apl 113.] Vidi 30 Apr 1886.

576. Venet. s. Lazari 1631.
saec. XII, 26.9×21.6, membr, foll. 200 (?), coll. 2, ll. 22: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Ad fin foll. 2 dimidiata ex alio Evl. Olim in ecclesia quae sepulchrum Michaelis Doukae continebat. Vidi 8 Mart 1886.

577. Athous s. Dionysii 378.
saec. XVII vel XVIII, in 16, chart: *ἑωθινά*; eodem modo praebent lectiones paucas s. Dionysii 437.440.446.468.469.488.515.532.540.543 quibus hodie numeros adsignare nolo.

578. Edinburgae univ. Laing. 9.
saec. XI vel XII, 29×22.3, foll. 260 (264), coll. 2, ll. 25, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); in usum CPtanum scriptus. Olim Woodhousii 38. Vidi 29 Maii 1883.

579. Athous s. Andreae *Γ'*.
saec. XIII vel XIV, 25.3×19.3, membr, foll. 231, coll. 2, ll. 24: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*; sed post *μεγ. σάβ.* stant Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8,3—11. Manu Nicetae *τοῦ ῥαγκούσῃ*. Vidi 24 Aug 1886.

580. Athous s. Andreae *Δ'*.
saec. IX vel X, 18.4×15.4, membr, foll. 103, coll. 2, ll. 24, mut: fragm ex Evl (Mt Lc *σαβ. κυρ.*), incipit *κυρ. ια'* Mt desinit Feb *θ'*. Vidi 24 Aug 1886.

581. Athous s. Andreae *ϛ'*.
saec. XVI, 31×21.1, chart, foll. ?, col. 1, ll. 25: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Vidi 24 Aug 1886.

582. Athous s. Andreae *Ζ'*.
saec. XIV, 24×18, membr, foll. 125, coll. 2, ll. 23, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit *δ' τ. ε'* Ioh desinit nisi fallor *μεγ. σαβ.* Vidi 24 Aug 1886.

583.	Athous Batopedii	48	: *Evl.*	598.	Athous Batopedii	221	: *Evl.*
584.		192		599.		223	
585.		193		600.		224	
586.		194		601.		(225)	
587.		195		602.		(226)	
588.		196		603.		(227)	
589.		197		604.		228	
590.		198		605.		229	
591.		200		606.		230	
592.		202		607.		231	
593.	De codd Batopedii cf supra p. 593: 905—1140.	204		608.		232	
594.		205		609.		233	
595.		208		610.		234	
596.		209		611.		235	
597.		220		612.		236	

613.	Athous Batopedii	237	: *Evl.*	620.	Athous Batopedii	253	: *Evl.*
614.		238		621.		254	
615.		239		622.		255	
616.		240		623.		256	
617.		241		624.		257	
618.		242		625.		271	
619.		243		626.		291	

627. Athous s. Dionysii 1.
saec. VIII vel IX, 26.7×19.1, membr, UNC, foll. 237, coll. 2, ll. 23: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ). Vidi 28 August 1886.

628. Athous s. Dionysii 2.
saec. XII, in 4, membr, foll. 220, pict: *Evl.*

629. Athous s. Dionysii 3.
saec. XII, in 4, membr, foll. ?, coll. 2, mut init fin: *Evl.*

630. Athous s. Dionysii 6.
saec. XIII, in 8, membr, foll. ?, coll. 2, mut fin: *Evl.*

631. Athous s. Dionysii 11.
saec. XIII, in 8, membr, foll. ?, coll. 2, mut init fin: *Evl.*

632. Athous s. Dionysii 13.
saec. XIII, in fol, membr, foll. ?, coll. 2, pict: *Evl.*

633. Athous s. Dionysii 14.
saec. XI, in fol, membr, foll. ?, coll. 2, mus rubr: *Evl;* foll. 1—50 chart, saec. XVII.

634. Athous s. Dionysii 15.
saec. XII, in fol, membr, foll. ?, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

635. Athous s. Dionysii 16.
saec. XII, in fol, membr, foll. 323, coll. 2, mut init: *Evl.* Fol. 323 Turcica.

636. Athous s. Dionysii 17.
saec. XII, in fol, membr, foll. ?, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

637. Athous s. Dionysii 18.
saec. X, in fol, membr, foll. ?, coll. 2, mus rubr, mut init fin: *Evl.*

638. Athous s. Dionysii 19.
saec. XI, in fol, membr, foll, ?, mus rubr: *Evl.*

639. Athous s. Dionysii 20.
saec. XII, in fol, membr, foll. 299, coll. 2, mus rubr, pict: *Evl.*

640. Athous s. Dionysii 21.
saec. IX, 27×21, membr, UNC, foll. 258, coll. 2, ll. 19: *Evl.* Vidi 28 Aug 1886.

641. Athous s. Dionysii 85.
saec. XII, in 8, membr: fragm ex Evl (non vidi nisi menol). Olim Michaelis episcopi Antiochiae. Vidi 28 Aug 1886.

642. (Ap 167 Apl 170) Athous s. Dionysii 163: lectiones nonnullae ex epp et evv.

643. Athous s. Dionysii 302.
a. 1655, in fol, chart, coll. 2: *Evl.* Manu Ioasaphi.

644. Athous s. Dionysii 303.
a. 1559, in fol, chart, coll. 2: *Evl.* Manu Neophyti monachi.

645. Athous s. Dionysii 304.
saec. XVII, in fol, chart, coll. 2: *Evl.*

646. Athous s. Dionysii 305.
saec. XVII, in 4, chart, coll. 2: *Evl.* Manu Nili.

647. Athous s. Dionysii 306.
saec. XVII, in 4, chart, coll. 2: *Evl.*

648. Athous s. Dionysii 307.
saec. XVII, in 4, chart, coll. 2: *Evl,*

649. Athous s. Dionysii 308.
saec. XV, in4, chart, coll. 2: *Evl;* folia nonnulla manus saec. XVII supplevit.

650. Athous s. Dionysii 309.
a. 1395, in 4, chart, coll. 2, pict: *Evl.*

651. Athous Docheiarii 1.
saec. XII, in fol, membr, coll. 2: *Evl.*

652. Athous Docheiarii 10.
a. 1247, in fol, membr, coll. 2: *Evl.*

653. Athous Docheiarii 13.
a. 1276, in fol, membr, coll. 2: *Evl.* Ad init et ad fin folia saec. IX (?), UNC: *Evl.*

654. Athous Docheiarii 14.
saec. XII, in fol, membr, coll. 2, mus rubr, mut init fin: *Evl.*

655. Athous Docheiarii 15.
saec. XIV, in fol, membr, coll. 2: *Evl.*

656. Athous Docheiarii 19.
saec. XIII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr, mut init fin: *Evl.*

657. Athous Docheiarii 23.
saec. XIII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

658. Athous Docheiarii 24.
saec. XII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

659. Athous Docheiarii 36.
saec. XI, in 8, membr, mus rubr, mut fin: *Evl.*

660. Athous Docheiarii 58.
saec. XIV, in 16, membr, mut init fin: *Evl.*

661. Athous Docheiarii 137.
saec. XV, in 4, chart, mut fin: *Evl.*

662. Athous Esphigmeni 19.
saec. XI, in fol, membr, foll. 205, coll. 2, mus rubr, pict (man[?] Ioh Proch): *Evl.*

663. Athous Esphigmeni 20.
saec. XI, in fol, membr, foll. 296, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

664. Athous Esphigmeni 21.
saec. XII, in 4, membr, foll. 242, coll. 2, mus rubr: *Evl* (?).

665. Athous Esphigmeni 22.
saec. XII, in 4, membr, foll. 220, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

666. Athous Esphigmeni 23.
saec. XI, in 4, membr, foll. 230, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

667. Athous Esphigmeni 24.
saec. XII, in 4, membr, foll. 193, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

668. Athous Esphigmeni 27.
saec. IX vel X (?), membr rescr, coll. 2: *Evl.*

669. Athous Esphigmeni 28.
saec. XIV, in 8, membr, mut med: *Evl.*

670. Athous Esphigmeni 35.
saec. XIV, in 8, membr, coll. 2, mut fin, multa suppl chart saec. XVI: *Evl.* Esphigmeni 34, et 38 lectiones paucas ex N. T. continent.

671. Athous Esphigmeni 60.
saec. XIII, in 8, membr, passim mut et perturbatus: *Evl.*

672. Athous Iberorum 1.
saec. IX vel X, 40×27, membr, UNC, foll. 312, coll. 2, ll. 19, pict (*βάπτισμα*: ῑ̄σ̄ nudus), mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Vidi 25 Aug 1886.

673. Athous Iberorum 3.
saec. XII vel XIII, 32×24.6, membr, foll. 298, coll. 2, ll. 23: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); mut init fin. Vidi 25 Aug 1886.

674. Athous Iberorum 4.
saec. XIV, 28.4×22.3, membr, foll. 205, coll. 2, ll. 20: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Vidi 25 Aug 1886.

675. Athous Iberorum 6.
saec. XII, 24×18, membr, foll. 269, coll. 2, ll. 10, mus rubr, pict (man[?] Ioh Proch): nonnisi paucae lectiones in dies festos maiores. Liber *ὡσ κόσμημα* scriptus. Vidi 25 Aug 1886.

676. Athous Iberorum 20.
saec. XIII, 27.7×20.6, membr, foll. 164, coll. 2, ll. 23: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit *β′ τ. δ′* Ioh. Vidi 25 Aug 1886.

677. Athous Iberorum 23.
a. 1205, 26×10, membr, foll. 186, coll. 2, ll. 24: *Evl.* Manu Constantini lectoris. Vidi 25 Aug 1886.

678. Athous Iberorum 35.
saec. XIV, 22.9×18.7, membr, foll. 145, coll. 2, ll. 25: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). In Italia nisi fallor scriptus. Vidi 25 Aug 1886.

679. Athous Iberorum 36.
a. 1201, 22.1×18.7, membr, foll. 209, coll. 2, ll. 25: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ.). Manu Nicolai lectoris impensis Michaelis presbyteri scriptus. Vidi 25 Aug 1886.

680. (Apl 229) Athous Iberorum 39.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 262: *Apl-Evl.*

681. Athous Iberorum 635.
saec. XIV, in 8, chart, mut init fin: *Evl.*

682. Athous Iberorum 637.
saec. XIV, in 4, membr, mut fin: *Evl.*

683. Athous Iberorum 638.
saec. XV, in 8, chart: *Evl.*

684. (Ac 322) Athous Iberorum 639.
saec. XV, in 8, chart, mut fin: *Evl* (Evv?) *Act.*

685. Athous Iberorum 640.
saec. XIV, in 8, chart, mut fin: *Evl.*

686. (Apl 230) Athous Iberorum 825.
saec. XV, in 8, chart: *Apl-Evl.*
Iberorum 826 (a. 1642) lectiones paucas ex epp et evv, 880 ex evv continet.

687. (Apl 231) Athous Iberorum 884.
saec. XV, in 8, chart, mut init fin: *Apl-Evl.*

688. Athous Caracallae 3.
saec. XIV, in fol, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl.* Folia priora m rec.

689. Athous Caracallae 11.
saec. IX (?), in 4, membr, UNC, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

690. Athous Caracallae 15.
saec. XIII, in 4, membr, mut fin: *Evl.*

691. Athous Caracallae 16.
saec. XIII, in 4, membr, coll. 2, passim mut: *Evl.*

692. Athous Caracallae 17.
a. 1232, in 4, membr, coll. 2, mut: *Evl.*

693. (Apl 232) Athous Constamoniti 6.
a. 1560, in 4, chart: *Apl-Evl.* Manu Danielis ῥαχενδύτου.

694. Athous Constamoniti 98.
saec. XIV, in fol, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

695. Athous Constamoniti 99.
saec. XIV, in fol, membr resc: *Evl.* Scriptura vetustior saec. XII: theologica Latina.

696. Athous Cutlumusii 60.
(a. 1169), in 4, membr, foll. 256, coll. 2, pict: *Evl.* Anno 1169 compactus impensis Gerasimi monachi in monasterio Theodori τοῦ Κλησουριώτου manu Lucae tabularii (?) et clerici.

697. Athous Cutlumusii 61.
saec. XII, in 4, membr, foll. 278, coll. 2, pict: *Evl.*

698. Athous Cutlumusii 62.
saec. XII, in 4, membr, foll. 288, coll. 2, pict (man [?] Ioh Proch): *Evl.*

699. Athous Cutlumusii 63.
saec. XII, in 4, membr, foll. 337, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

700. Athous Cutlumusii 64.
saec. XI, in 4, membr, foll. 238, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

701. Athous Cutlumusii 65.
saec. XI, in 8, membr, foll. 306, mus rubr: *Evl.* Folia duo ultima: saec. XI, membr, coll. 2, mut: *Evl.*

702. Athous Cutlumusii 66.
saec. XI, in 4, membr, foll. 165, coll. 2, mus rubr, mut: *Evl.*

703. Athous Cutlumusii 86.
saec. IX (Lambros VI vel VII)?, membr reser, UNC, folia 2—10. 15. 17. 29. 30. 35—38. 178. 193. 195. 197. 200. 205—208 et alia multa, coll. 2: *Evl* (? Evv).

704. Athous Cutlumusii 90.
saec. X (?), in 4, membr, UNC, foll. 492, coll. 2, ll. 19: *Evl.*

705. Athous Cutlumusii 279.
saec. XIV, in 8, chart: *Evl* (? Evv).

706. Athous Cutlumusii 280.
saec. XVI, in 4, chart, coll. 2, mut init fin: *Evl* (? Evv).

707. (Apl 233) Athous Cutlumusii 282.
saec. XVI, in 8, chart: *Apl-Evl* in κυριακὰς et παθῶν.

708. Athous Cutlumusii 292.
saec. XVI, in 8, chart, pict: *Evl.*

709. (Apl 234) Athous Cutlumusii 356.
saec. XVII, in 8, chart: *Apl-Evl.*

710. Athous Xenophontis 1.
saec. XII, in 4, membr, coll. 2: *Evl.*

711. Athous Xenophontis 58.
saec. XVI, in 8, chart: *Evl.*

712. (Apl 235) Athous Xenophontis 59.
saec. XVI, in 8, chart: ἑωθινὰ et lectiones ex epp et evv in unam hebdomadem.

713a. Athous Xenophontis 68.
saec. XVIII, in 8, chart: ἑωθινά.

713 b. Athous Gregorii 71.
saec. XVII, in 16, chart: ἑωθινά.

714. Athous Xeropotami 110.
saec. XIII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr, mut init fin: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

715. Athous Xeropotami 112.
saec. XIII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr, mut init fin: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

716. Athous Xeropotami 118.
saec. XIII vel XIV, in 4, chart, foll. 60: fragm ex Evl. Vidi 29 Aug 1886.

717. Athous Xeropotami 122.
a. 1560, in fol, chart: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

718. Athous Xeropotami 125.
a. 1654, in 4, chart, pict: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

719. Athous Xeropotami 126.
a. 1586, in 4, chart, coll. 2: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

720. Athous Xeropotami 234.
saec. IX, in 4, membr, UNC, foll. 2 ad init, mus rubr: fragm ex Evl (Ioh) κυρ. α′—β′ τ. γ′. Codex est: a. 1587, in 4, chart: synaxarium Mart—Aug. Vidi 29 Aug 1886.

721. (Apl 236) Athous Xeropotami 247.
saec. XVII, in 4, chart: psalterium quod sequuntur ἑωθινὰ et Apl. Vidi 29 Aug 1886.

722. Athous Panteleemonis L.
saec. X, 33.1×25, membr, UNC, foll.?, coll. 2, ll. 23: *Evl.* Foll. 1. 2 ex al cod. Foll. 3—22 ex codd pluribus. Vidi 23 Aug 1886.

723. Athous Panteleemonis IV. 6. 4.
saec. XIV, 29.9×23.5, membr, foll. 171, coll. 2, ll. 21: fragm ex *Evl* (Lc σαβ. κυρ.), incipit σβ. η′ Lc, desinit Mart ϛ′. Vidi 23 Aug 1886.

724. Athous Panteleemonis IX. 5. 3.
saec. XI, 33.2×25, membr, foll. 249, coll. 2, ll. 21: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); hic illic lectiones ex V. T. in horis et menol; foll nonnulla chart saec. XVI suppl; Pelagia Ioh 8,3—11. Vidi 23 Aug 1886.

725. Athous Panteleemonis XXVII. 6. 2.
saec. XII vel XIII, 30.3×22.3, membr, foll. 256, coll. 2, ll. 16, pict: lectiones σαββατοκυριακαὶ et in dies magnos festos. Vidi 23 Aug 1886.

726. Athous Panteleemonis XXVII. 6. 3.
saec. XI, 30.9×24.5, membr, foll. 296, coll. 2, ll. 24: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ). Vidi 23 Aug 1886.

727. Athous Panteleemonis XXVIII. 1. 1.
saec. XIII vel XIV, 25×18, membr, foll. 236, coll. 2, ll. 19, mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt Lc σαβ. κυρ). Vidi 23 Aug 1886.

728. Athous s. Pauli 1.
saec. XIII, 26.3×19.5, membr, foll. 50, col. 1, ll. 28, non habet mus: fragm ex Evl, ex Ioh (ἑβδ et menol Dec κ'—Aug λα' et ἑωθ). Vidi 28 Aug 1886.

729. Athous Protati 11.
saec. XII, in fol, membr, coll. 2, mus rubr, pict: *Evl.*

730. Athous Protati 14.
saec. IX? (Lambros VII), in fol, membr, foll. 3, coll. 2, mus rubr: fragm ex Evl (Ioh).

731. Athous Protati 15.
saec. XI, in fol, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

732. Athous Protati 44.
saec. XIV, in fol, chart, coll. 2, mus rubr: *Evl.*

733. Athous Protati 56.
saec. IX (? Lambros VII), membr, foll. 10, coll. 2: fragm ex Evl, ad init et fin, παρακλητικῷ praepositum et postpositum.

734. Athous Simopetrae 17.
saec. XIV (? a. 1188), in 4, membr, coll. 2, mut init: *Evl.* Manu Constantini. Vidi 29 Aug 1886.

735. Athous Simopetrae 19.
saec. XII (Lambros XIV), in 4, membr, coll. 2, mus rubr, pict, mut init fin: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

736. Athous Simopetrae 20.
saec. XII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr, mut fin: *Evl.* Foll. 2 ult saec. XVI. Vidi 29 Aug 1886.

737. Athous Simopetrae 21.
saec. XII (Lambros X), in 4, membr, coll. 2, mus rubr, mut init fin: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

738. Athous Simopetrae 24.
saec. XI (Lambros X), in 4, membr, coll. 2, mut fin: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

739. Athous Simopetrae 27.
saec. XIII, in 8, membr, coll. 2, mut fin: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

740. Athous Simopetrae 28.
saec. XIV, in 8, membr, coll. 2: *Evl.* In Italia puto scriptus. Vidi 29 Aug 1886.

741. (Apl 237) Athous Simopetrae 30.
saec. XIII vel XIV, in 8, membr, coll. 2, mus rubr, mut fin: *Evl.* Ad init fol. 1, ad fin foll. 2 ex Apl, mus rubr. Vidi 29 Aug 1886.

742. Athous Simopetrae 33.
saec. XII (Lambros XIII), in 8, membr, coll. 2: *Evl.* Vidi 29 Aug 1886.

743. (Apl 238) Athous Simopetrae 70.
saec. XIV et XVII, in 8, chart: *Apl-Evl.* Ad finem liturgica. Vidi 29 Aug 1886.

744. Athous Stauronicetae 1.
saec. XII, in 4, membr, coll. 2: *Evl.*

745. Athous Stauronicetae 27.
saec. XIII, in 4, membr, coll. 2: *Evl.*

746. Athous Stauronicetae 42.
saec. XIV, in 4, membr, coll. 2: *Evl.*

747. Athous Stauronicetae 102.
a. 1319, in 4, chart, coll. 2: *Evl.* Manu Theodori hieromonachi iubente Michaele presbytero τοῦ Ῥόδῳ ἀμπέλη.

748. Athous Philothei 1.
saec. XII, in fol, membr: *Evl.*

749. Athous Philothei 2.
saec. VIII (?), in 4, membr, foll. 36, coll. 2, mut fin: *Evl.* Incipit σβ. τ. γ′ Ioh.

750. Athous Philothei 3.
saec. XIII, in 4, membr, coll. 2, mut init: *Evl.*

751. (Apl 239) Athous Philothei 6.
saec. XI, in 4, membr, coll. 2: *Apl Act* (?) *Evl Gen Prophetae Prov* (?).

752. Athous Philothei 18.
saec. XII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl.* Finis suppl chart saec. XVI.

753. Athous Philothei 25.
saec. XIV, in 4, membr, mut fin: *Apl-Evl τῶν κυριακῶν.* Menol chart, saec. XIV.

754. Athous Philothei 61.
a. 1583, in 4, chart, pict: *Evl.* Manu Gabrielis τάχα καὶ ἱερομονάχου τῆς ἐκκλίου πόλεως.

755. (Apl 240) Athous Philothei 213.
saec. XVI, in 16, chart: lectiones ex epp et evv.

756. Athous Chiliantarii 6.
saec. XIII, in 8, membr: *Evl.*

757. (Apl 241) Athous Chiliantarii 15.
saec. XV, in 8, chart: lectiones ex epp et evv in unam hebdomadem.

758. Beratinus in ecclesia.
saec. XI vel XII, 35×28.5, membr, foll. 310, coll. 2: *Evl.*

759. (Apl 242) Cahirae patriarchae Alexandrini, Coxii 18.
saec. XV, in 4, chart: lectiones ex V.T. et N.T. Coxius perl.

760. Cahirae patr. Alex. 927.
saec. XIV vel XV: *Evl.* V. cl. Gardthausen. perl.

761. Cahirae patr. Alex. 929.
a. 1338: *Evl.* Manu Beniamini *τάχα ἱερομονάχου*. Gardthausen. perl.

762. Cahirae patr. Alex. 943.
saec. XIII, Graeco-Arab: *Evl.* Gardthausen. perl.

763. Cahirae patr. Alex. 944.
saec. XII: *Evl.* Gardthausen. perl.

764. Cahirae patr. Alex. 945.
saec. XI—XII: *Evl.* Gardthausen. perl.

765. Cahirae patr. Alex. 946.
saec. XII: *Evl.* Gardthausen. perl.

766. Cahirae patr. Alex. 948.
saec. XI: *Evl.* Gardthausen. perl.

767. Cahirae patr. Alex. 950.
saec. XII: *Evl.* Gardthausen. perl.

768. Cahirae patr. Alex. 951.
saec. XI: *Evl.* Gardthausen. perl.

769. Cahirae patr. Alex. 953.
saec. XI vel XII: *Evl.* Gardthausen. perl.

770.
771.
772.
773.
774.
775.
776.
777.
778.
779. } Chalcide monasterii Trinitatis { 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 } : *Evl.*

780.
781.
782.
783.
784.
785.
786. } Chalcide scholae { 1 2 3 4 5 6 7 } : *Evl.*

787. Chalcide scholae 12.
saec. XII, in fol, coll. 2: *Evl.* Vidi 3 Sept 1886.

788. Chalcide scholae 74 (75?).
saec. XIV, in 4, membr, coll. 2: *Evl.* Vidi 3 Sept 1886.

789. Chalcide scholae 84.
a. 1338, in 4, chart, col. 1: *Evl.* Vidi 3 Sept 1886.

790. Constantinopoli in ecclesia s. Georgii.
saec. XIII, 36.8×28.3, membr, foll. 336, coll. 2, ll. 20, mus rubr: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*). Manu Theopempti. Vidi 6 Sept 1886.

791. Constantinopoli in ecclesia s. Georgii.
saec. XIII vel XIV, 33.5×25.4, membr, foll. 424, coll. 2, ll. 28: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8,3—11. Olim Ferrarae. Postea ecclesiae s. Sophiae CPoli a. 1438 dono datus. Vidi 6 Sept 1886.

792. CPoli *ἁγίου τάφου*.
saec. XIII vel XIV, 38.2×29, membr, foll.?, col. 1 (crucis forma), ll. 25, mus rubr, mut init: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*). Vidi 6 Sept 1886.

793. CPoli *ἁγίου τάφου*.
saec. XII, 29.8×22.5, membr, foll.?, coll. 2, ll. 21, mut init: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*), desinit Iul *ις'*. Vidi 6 Sept 1886.

794. CPoli *ἁγίου τάφου* 426.
saec. XII vel XIII, 28.9×22.2, membr, foll.?, coll. 2, ll. 21, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8,3—11. Vidi 6 Sept 1886.

795. CPoli *ἁγίου τάφου* 432.
saec. XIII vel XIV, 26.3×20.3, membr, foll.?, coll. 2, ll.?, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); Pelagia Ioh 8,3—11. Vidi 6 Sept 1886.

796. CPoli *τοῦ ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου* 48.
saec. XV, 20.7×15.2, chart, foll. 249, col. 1, ll. 20: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*), incipit *σβ. δ'* Ioh. Olim v. cl. *Παπ. Κεραμέως*.

797. (Apl 243) Hierosolymis collegii s. Crucis 6. | Vidi 5 Sept 1886.
saec. XI, in fol, membr, mus rubr: lectiones in *κυριακὰς* ex V. T. et N. T. Coxius perl. Cf supra, p. 637, Ac 183—189.

798. in Lesbo monasterii *τοῦ Λείμωνος* 1.
saec. X, 30×24, membr, foll. 79, coll. 2, ll. 20, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ. κυρ.*); incipit *κυρ. ε'* Ioh, desinit Feb *ζ'*. Krameus (cf Evv 1156), p. 17, cum facs, tab. *Α'*, num. 1.

799. in Lesbo monasterii *τοῦ Λείμωνος* 37.
saec. X vel XI, 30×23.5, membr, foll. 288, coll. 2, mus rubr: *Evl.* Krameus (cf Evv 1156), p. 51.

800. in Lesbo monasterii *τοῦ Λείμωνος* 38.
saec. XI, 30×24, membr, foll. 208, coll. 2, mus rubr: *Evl.* Ad finem *σημείωμα περιέχον τὸ σχῆμα καὶ τὰσ ὀνομασίασ τῶν ἐν τῷ τεύχει εὑρισκομένων μουσικῶν σημείων*. Krameus (cf Evv 1156), p. 51, cum facs scripturae *τοῦ σημειώματοσ*, tab. *Β'*, num. 2.

801. in Lesbo monasterii *τοῦ Λείμωνος* 40.
saec. XIV, 31×21, chart: *Evl.* Krameus (cf Evv 1156), p. 51.

802. in Lesbo monasterii *τοῦ Λείμωνος* 41.
saec. XII vel XIII, 32×23, chart, foll. 221, coll. 2: *Evl.* Krameus (cf Evv 1156), p. 51.

803. in Lesbo monasterii *τοῦ Λείμωνος* 66.
saec. XII vel XIII, 24.5×17, membr, foll. 428, mus rubr: *Evl.* Novo tegumento compactus a. 1558. Krameus (cf Evv 1156), p. 67.

804. in insula Milone.
saec. XII, in fol, membr: fragm ex Evl. Coxius perl.

805. Patmius 68.
saec. IX, in fol, membr, foll. 289, mus rubr: *Evl.*

806. Patmius 69.
saec. IX, in 4, membr, foll. 205, mut: *Evl.*

807. Patmius 70.
saec. IX, in 4, membr, foll. 295, mus rubr: *Evl.*

808. Patmius 71.
saec. IX, in 4, membr, foll. 185, erroribus scatet: *Evl.*

809. Patmius 72.
saec. XII, in 4, membr, foll. 318, mus rubr, pict, Eus-tab: *Evl.*

810. Patmius 73.
saec. XII, in fol, membr, foll. 330, mus rubr: *Evl.*

811. Patmius 74.
saec. XII, in fol, membr, foll. 345, mus rubr, pict: *Evl.*

812. Patmius 75.
saec. XII, in fol, membr, foll. 293, pict: *Evl.* Arabica hic illic in margine.

813. Patmius 77.
a. 1069, in fol, membr, foll. 331, mus rubr: *Evl.*

814. Patmius 78.
saec. XII, in 4, membr, foll. 183, erroribus scatet, mut sub fin: *Evl.*

815. Patmius 79.
saec. XI, in fol, membr, foll. 315, mus rubr, pict: *Evl.*

816. Patmius 85.
saec. XI, in 4, membr, foll. 210, mus rubr: *Evl*, desinit Feb.

817. Patmius 86.
saec. XI, in 4, membr, foll. 175, mus rubr: *Evl.*

818. Patmius 87.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 271, pict, erroribus scatet: *Evl.*

819. Patmius 88.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 312: *Evl.*

820. Patmius 89.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 151: *Evl.*

821. Patmius 91.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 209, passim mut: *Evl.*

822. Patmius 93.
a. 1205, in 4, membr, foll. 259, mus rubr, erroribus scatet: *Evl.*

823. Patmius 99.
saec. XI, in 4, membr, foll. 195, mus rubr, erroribus scatet: *Evl.*

824. Patmius 101.
saec. XIV, in 4, membr, foll. 123, passim mut: *Evl.*

825. Patmius 330.
a. 1427, chart: *Evl.* Manu *Ἰερανθυγόρου.*

826. Patmius 331.
saec. XV, chart: *Evl.*

827. Patmius 332.
a. 1444, chart: *Evl.*

828. s. Sabae, Coxii 40.
saec. XII, in fol, membr: *Evl* Gr.-Arab.

Duodecim lectionaria Evll Scholz. (cf supra, p. 712, Evl 160—171) in monasterio s. Sabae enumeravit, Coxius vero decem tantum (17. 23. 24. 25. 26. 40. 44. 55, in turri 12. 16); Coxii igitur 40 et in turri 16 hoc loco posui, quippe quae inter Scholziana agnoscere non potuerim.

829. (Apl 244) s. Sabae in turri, Coxii 16.
saec. XII, in 4, membr: lectiones ex V. T. et N. T.

830. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου Α'.*
saec. IX vel X, 29.7×19.9, membr, UNC, foll.?, coll. 2, ll. 28, mus rubr, mut: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ.κυρ.*), incipit *γ' τ. ε'* Ioh, desinit ad init *παθῶν*. Vidi 21 Aug 1886.

831. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου Β'.*
saec. XIV, 24.7×16.8, chart, foll.?, col. 1, ll. 27, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); menol deest. Vidi 21 Aug 1886.

832. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου Γ'.*
saec. XV vel XVI, 29.3×21.7, chart, foll.?, coll. 2, ll. 24, non habet mus, mut: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*), incipit *β' τ. ς'* Ioh, desinit Iun *κδ'*. Vidi 21 Aug 1886.

833. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου Δ'.*
saec. XIV vel XV, 30.9×25, membr, foll.?, coll. 2, ll. 26: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); incipit *β' τ. β'* Ioh; Pelagia Ioh 8, 3—11. Vidi 21 Aug 1886.

834. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου Ε'.*
saec. XII vel XIII, 28.1×21.5, membr, foll.?, coll. 2, ll. 24: *Evl* (Ioh *ἑβδ* Mt Lc *σαβ.κυρ.*); foll. 1—7 chart, saec. XVII. Vidi 21 Aug 1886.

835. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου Ζ'.*
a. 1072, 27.5×20.6, membr, foll.?, coll. 2, ll. 24, mus rubr: *Evl*; *εὐ. τοῦ πάθους* (cf Evl 13). *Ὑπὲρ μνήμης καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ· νικολάου μονάχου καὶ καθ' ἡγουμένου μονῆς ... τοῦ πόθω κτησαμένου τὴν ἁγίαν δέλτον ταύτην· ἐγράφη δὲ διά λουκᾶ μονάχου ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀσώτου· οἱ ἀναγινώσκοντες τὴν ἁγίαν δέλτον ταύτην· πρεσβυτεροπαπαδοδιάκονοι· εὔχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ διὰ τὸν κύριον· εἰ καὶ ὡς ἄνθρωποσ ἔσφαλα· σύγγνωτέ μοι διὰ τὸν θεόν : ἀμήν : ἐτελειώθη δὲ ἐν ἔτη ϛφπ' ἰνδ. δεκάτησ ἐπὶ τῆ ἀφαιρέσει· τῶν ἐσθητῶν ὀφθαλμῶν ῥωμανοῦ βασιλέωσ τοῦ διογένουσ· καὶ τῆ ἐπελεύσει τῶν ἀθέων τουρκῶν. ἀμήν. λουκᾶσ μόναχοσ.* Vidi 21 Aug 1886.

836. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου Θ'.*
(a. 1340? saec. XVI?), 29.2×21.8, chart, foll.?, col. 1, ll. 14: *Evl* (Ioh Mt Lc *κυρ.* sine *σαβ.*). Vidi 21 Aug 1886.

837. (Apl 245) Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου ΙΔ'*.
saec. XV vel XVI, 21.8×14.3, chart, foll.?, col. 1, ll. 25, mut: lectiones ex epp et evv et V. T. Tempus mihi deerat ad excutiendum. Vidi 21 Aug 1886.

838. Thessalonicae v. cl. *Σπυρίου*.
a. 1186, 33.3×24.8, membr, foll.?, coll. 2, ll. 28, mus rubr: *Evl* (Ioh Mt Lc *ἑβδ*); *εὐ. τοῦ πάθους* (cf Evl 13); adult *εἰσ ἐξομολογουμένουσ*. Scriptus manu Theodori *ἀναγνώστου καλλιγράφου τοῦ καλοπόυλου, διὰ εὐχῶν τοῦ ὁσίου πατρὸσ ἱλαρίωνοσ τῆσ μονῆσ τῆσ θεοτόκου . . . ἐπον. μασεσύνη ἐξόδου τοῦ κυρίου γερασίμου*, qui monasterio donavit. Vidi 22 Aug 1886.

839.
840.
841.
842.
843. } Sinaiticus { 205 / 206 / 207 / 208 / 209 }: *Evl.*

844. Sinaiticus 210.
saec. X (?), 35×21, membr, UNC, foll. circ. 200.

845. Sinaiticus 211.
saec. IX, 27×17×9.5, membr, UNC: *Evl.* Fasciculi Arabice numerantur. Cf Kondakovius, *Putešestvie na Sinaj v 1881 godu*, Odessae a. 1882, p. 104, facs 89,1.

846. Sinaiticus 212: *Evl.*

847. Sinaiticus 213.
a. 967, 21×15×8, membr, UNC, foll. circ. 330, coll. 2: *Evl.* Manu Eustathii presbyteri. Kondakov. (cf Evl 845), p. 104, facs 79—83; 89,8.

848. Sinaiticus 214.
saec. XI, 28×21×6, membr, UNC, coll. 2: *Evl.*

849. Sinaiticus 215.
saec. X exeunte, 27×19.5×3, membr, UNC, coll. 2: fragm ex Evl, incipit *σβ. τ. νηστ.*

850. Sinaiticus 216.
saec. XII, 30×21×6, membr, coll. 2, pict: *Evl.* Fasciculi litteris Arabicis signati sunt. Kondakov. (cf Evl 845), p. 104.

851. Sinaiticus 217.
saec. XI, 31×24×8, membr, mus rubr: *Evl.* Ad finem Georgica quaedam.

852. Sinaiticus 218.
saec. XI, 29×22×9, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl.* Kondakov. (cf Evl 845), p. 104.

853. Sinaiticus 219.
saec. XI, 30×22.5×8, membr, foll. 2, mus rubr: *Evl.*

854. Sinaiticus 220.
a. 1167, 30×21×10, membr, coll. 2, rubr: *Evl.* Manu Basilii *νοταρίου τοῦ σκηνούρι* (cf Evl 866), Bethlehemi in monasterio *τῶν ἁγίων κελλίων* scriptus. Kondakov. (cf Evl 845), p. 104, facs 92,1.

855. Sinaiticus 221.
saec. XII, 31×24×9, membr, coll. 2, mus rubr, Carp, Eus-tab: *Evl.*

856. Sinaiticus 222.
saec. XI, 29×22×10, membr, foll. circ. 424, coll. 2, mus rubr: *Evl.* In fine „indices et cantica in diem natalem Deiparae".

857. Sinaiticus 223.
a. 1039, 29×22×5, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl.* Ad finem „capita quaedam" ex Mt. Manu Nicephori presbyteri.

858. Sinaiticus 224.
saec. XI, 27.5×21×6.5, membr, coll. 2, mus rubr, mut fin: *Evl.*

859. Sinaiticus 225.
saec. XI vel XII, 28.5×21×4.5, membr, coll. 2: *Evl.* Manu *στρατηγοῦ*. Kondakov. (cf Evl 845), p. 105, „litteras Bulgaricis simillimas esse contendit".

860. Sinaiticus 226.
saec. XII, 30×23×8, membr, coll. 2, mus rubr: *Evl*; folia nonnulla chart in fine.

861. Sinaiticus 227.
saec. XI, 30×23×7, membr, coll. 2: *Evl.* Kondakov. (cf Evl 845), p. 105.

862. Sinaiticus 228.
saec. XV, 31.5×25×6, membr, coll. 2: *Evl.* Kondakov. (cf Evl 845), p. 105.

863. Sinaiticus 229.
saec. XI, 26×20, membr, foll. circ. 325, mus rubr: *Evl.* In fine nomina mensium Gr-Arab.

864. Sinaiticus 230.
saec. XI, 25×20.5×6.5, membr, coll. 2: *Evl.* Fasce Georgiace numerati.

865. Sinaiticus 231.
a. 1033, 26×21, membr, foll. circ. 160: *Evl.* Fasce passim Georgiace numerati.

866. Sinaiticus 232.
a. 1174, 26×19, membr, foll. circ. 152: *Evl.* Manu Basilii notarii *τοῦ σκηνούρι* (cf Evl 854).

867. Sinaiticus 233.
saec. XII, 30×21×7, membr, coll. 2, mus rubr, pict (Lc Mariam cum Iesu infante depingit): *Evl.* Tituli Arabici passim additi sunt.

868. Sinaiticus 234.
a. 1119, 24.5×20×4, membr: *Evl.* Manu Leontii. Ultima pagina scripturam Latinam evanidam habet. Kondakov. (cf Evl 845), p. 106, facs 92,5.

869. Sinaiticus 235.
saec. XI vel XII, 27.5×20×6, membr, coll. 2: *Evl.* Fasce partim Arabice numerati.

870. Sinaiticus 236.
saec. XI, 25×20×6, membr, coll. 2, mut init, mus rubr: *Evl.* Ad finem quaedam Arabica.

871. Sinaiticus 237.
saec. XI, 25.5×16.5, membr, foll. circ. 208: *Evl*; menol deest.

872. Sinaiticus 238.
saec. XI, 31.5×20.5×6, membr, coll. 2, mut fin: *Evl.* Kondakov. (cf Evl 845), p. 106.

873. Sinaiticus 239.
a. 1373, 32×23.5, membr, foll. circ. 368, coll. 2: *Evl.* Manu Ioasaphi (cf supra, p. 544, Evv 480 et p. 649, Ac 345). Kondakov. (cf Evl 845), p. 106, facs 93,3.

874. Sinaiticus 240.
saec. XV vel XVI, 20.5×13×6, membr, foll. circ. 360: *Evl.* Ad finem *ἀκολουθίαι.*

875. Sinaiticus 241.
saec. XI, 24×18×7, membr, coll. 2, mut: *Evl*, incipit *παρασκ. τ. ϛ΄* Ioh.

876. Sinaiticus 242.
saec. XI vel XII, 26.5×19.5×5, membr, mut init fin; fragm ex Evl, incipit *μεγ. σαβ.*; fasce. 2 in medio libro chart suppl.

877. Sinaiticus 243.
saec. XI, 24×19×2.5, membr, foll. 104+, coll. 2, mut init fin: *Evl*, incipit *σαβ. ιϑ΄* Mt.

878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. Sinaiticus 244 245 246 247 248 249 250: *Evl.*

885. Sinaiticus 251.
saec. XIV, 31×20, chart, foll. circ. 232: *Evl.*

886. Sinaiticus 252.
saec. XVI, 31.5×21, chart, foll. circ. 416: *Evl.*

887. Sinaiticus 253.
saec. XIV, 26×16, chart, foll. circ. 304: *Evl.*

888. Sinaiticus 254.
saec. XIV, 27×21×7, chart: *Evl.*

889. Sinaiticus 255.
saec. XIII vel XIV, 15×9.5×7, chart, mus rubr, manibus duabus, perturbatus ut vid: *Evl.* Duabus manibus scriptus quarum altera Ioannicii monachi erat.

890. Sinaiticus 256.
a. 1420, 20×14, chart, foll. circ. 272: *Evl.* Manu Stamatii presbyteri *τάχα δὲ καὶ πρωτοπαπᾶ.*

891. Sinaiticus 257.
saec. XIV (?), 17×11, membr, foll. 190: *Evl*, incipit *ε΄ τ. γ΄* Ioh.

892. Sinaiticus 258.
saec. XV, 19×14×6, chart, male conservatus: fragm ex Evl.

893. (Apl 246) Sinaiticus 271.
saec. XV vel XVI, 15×11×7, chart: lectiones ex evv et act (?epp?).

894. (Apl 260) Sinaiticus 272.
saec. XV (?), 22×14, chart, mut init fin: lectiones ex evv et act (?epp).

895. (Apl 261) Sinaiticus 273: lect ex epp et evv.

Procul dubio plurimis e libris angustiori sensu liturgicis apud Gardthausenium, *Cat. codd. Gr. Sinaiticorum*, Oxoniae a. 1886, insunt lectiones ex evangeliis pariter atque ex actibus et epistulis. Enumerantur menaea 550—640, anthologia, *ἑορτολόγια, ἀκολουθίαι* 641—732, triodia et pentecostaria 733—775, *παρακλητικαί, τροπολόγια, ὀκτωήχοι, μακαριστάρια, ἐξαποστειλάρια, ἀναποδισματάριον* 776—838, *θεοτοκάρια* 839—862, horologia, menologia, *κοντακάρια, εἱρμολόγια* 863—955, euchologia 956—1011, liturgiae proprie dictae 1040—1093, *τυπικὰ* 1094—1110, *κυριακοδρόμια* sive homiliae in *κυριακάς* (Philothei, Theophanis, Maximi, Gerasimi) 1111—1174.1177. Cum vix operae pretium esset haec nondum explorata catalogo addere, non nisi paucis numerum hodie adsignavi.

---

896. Sinaiticus 550.
saec. XIII, 35.5×25×10, membr (?), coll. 2; lectiones ex evv, item psalmi et hymni.

897. Sinaiticus 659.
saec. XV, 21.5×15.5×6, chart: lectiones ex evv et multa patristica, liturgica, hagiologica.

898. Sinaiticus 720.
saec. XVII, 20.5×5×1, chart: lectiones ex evv in *ἀκολουθίαις.*

899. Sinaiticus 738.
saec. XIV, 16.5×11, membr, foll. circ. 344: lectiones ex (epp et?) evv in triodio.

900. (Apl 247) Sinaiticus 748.
saec. XV vel XVI, 21×14.5×3.5, chart, mut init fin: lectiones ex V. T. et N. T. in triodio.

901. Sinaiticus 754.
a. 1177, 25×19, fascc. *α′—ιβ′* membr, *ιγ′—μα′* chart: lectiones ex (epp et?) evv in triodio. Manu Simeonis scriptus.

902. Sinaiticus 756.
a. 1205, 28×21, membr, coll. 2: lectiones ex (epp et?) evv in triodio. Manu Michaelis Hierosolymitani, qui *ἐκ γένους συροπώλων* erat. Kondakov. (cf Evl 845), p. 115, facs 92,4.

903. Sinaiticus 775.
saec. XIII, 26.5×19, membr, foll. circ. 208: lectiones ex (epp et?) evv in pentecostario.

904. Sinaiticus 796.
saec. XIII, 21.5×15, membr, foll. circ. 192, mut init: lectiones ex (epp et?) evv in paracletica.

905. Sinaiticus 797.
saec. XV, 17×11×8, membr: lectiones ex (epp et?) evv in paracletica.

906. Sinaiticus 800.
saec. XIV vel XV, 26×18×6, chart: lectiones ex (epp et?) evv in paracletica.

907. Sinaiticus 929.
saec. IX vel X, 15×9.5, membr rescr, foll. 165: fragmenta ex Evl. Scriptura recentior *εἱρμολόγιον* a. 1350 (?) scriptum est.

908. (Apl 248) Sinaiticus 943.
a. 1697, 20×15×4, chart: lectiones ex V. T. et N. T. in *ὡρολογίῳ τοῦ θηκαρᾶ*.

909. Sinaiticus 957.
saec. X, 12×9×3, membr: lectiones ex (epp et?) evv in euchologio.

910. Sinaiticus 960.
saec. XIII vel XIV, 16×14.5×6, membr rescr: lectiones ex (epp et?) evv in euchologio.

911. (Apl 249) Sinaiticus 961.
saec. XIII, 16×12×3, membr, foll. circ. 104: lectiones ex epp (et evv?) in euchologio.

912. Sinaiticus 962.
saec. XI vel XII, 14×11×7.5, membr: lectiones ex (epp et?) evv in euchologio.

913. Sinaiticus 965.
saec. XIV, 16×12×2, membr: lectiones ex (epp et?) evv in euchologio.

914. Sinaiticus 968.
a. 1426, 21×13×7, membr: lectiones ex (epp et?) evv in euchologio. Manu Bartholomaei Rhosi scriptus. Kondakov. (cf Evl 845), p. 115, et facs 90,4.

915. (Apl 250) Sinaiticus 972.
saec. XV, 22×13×9.5, chart, foll. circ. 440; lectiones ex N. T.

916. (Apl 251) Sinaiticus 973. | in euchologio.
a. 1153, 17×13×6, chart: lectiones ex epp et evv in euchologio. Manu Auxentii presbyteri.

917. (Apl 252) Sinaiticus 977.
saec. XV, 21.5×15, chart, foll. 496: lectiones ex N. T.

918. Sinaiticus 981.
saec. XIV et XVI, 15×10×6.5, chart: lectiones ex (epp et?) evv in euchologio.

919. Sinaiticus 982.
saec. XIV, 24×15×6, chart: lectiones ex (epp et?) evv in euchologio.

920. Sinaiticus 986.
saec. XV, 20.5×14, chart, foll. circ. 112: lectiones ex N. T. in

921. Sinaiticus 1042. | euchologio.
saec. XIV, 23.5×16×3, chart: lectiones ex N. T. in liturgiis.

922. (Ac 58 P 224) Oxon. Bodl. Clarkii 9.

923. (Ac 42 P 48 Ap 13 Apl 56) Francofurti ad Viadrum, lycei.

924. (Apl 253) Romae Vatic. Reg. 54.
saec. XIII, 32.5×24, membr, foll. 166, coll. 2, ll. 60: menaeum; foll. 78—90 v Apl-Evl. Vidi 5 Apr 1886.

925. Venet. s. Marci II. 188.
saec. XVII, 22.3×15.2, chart, foll.?, col. 1, ll. 29: lectiones nonnullae Gr-Lat (Graecae litteris Latinis). Olim Ambrosii Racoli ordinis praedicatorum filii conventus ss. Martini et Rosae. Olim Gesuati 165. Vidi 6 Mart 1886.

926. Londini mus. Brit. Add. 10068.
Haec catena in Ps continet folia nonnulla rescripta quae non excussi; teste catalogo manu scripto scriptura vetustior Evl saec. XII, coll. 2 habet; tot vero evangelia huius saeculi non rescripta praesto sunt ut vix operae pretium esse videatur oculos super his foliis fatigare.

927. (Apl 185) Londini mus. Brit. Add. 24378.
saec. XIV, 34×23.5, membr, foll. 270, coll. 2, ll. 46.56 etc: menaeum Sept—Feb; insunt lectt ex evv et epp. Freeman. vendidit. [Scr. 275.] Vidi 7 Nov 1883.

928. Paris. nat. Suppl. Gr. 179.180: fol. 79.
saec. XIII, 23.5×15.7, chart, fol. 1, col. 1, ll. 27: *Ioh* 5,24—30(45). Foll. 1—70 sunt codd duo theologici. Martin. p. 166: num. 418. Vidi 21 Oct 1885.

929. (Apl 254) Novi Eboraci seminarii theologici Unionis (?).
saec. XIII, in 4, membr, foll. 30(?), col. 1, ll.?: fragm ex menaeo; insunt lectt ex N. T. V. cl. Hardinus ex Oriente adtulit. Vidi Lipsiae a. 1889.

930. Londin. mus. Brit. Add. 19459.
saec. XIII, 29.1×22.5, membr, foll. 230, coll. 2, ll. 28.24, passim mut: *Evl* (Ioh Mt Lc ἑβδ); pauca suppl m rec. Vidi 20 Iul 1883.

931. (Apl 126) Venet. s. Marci II. 130.
saec. XV vel XVI, 20.5×15, chart, foll. 75, col. 1, ll. 18: *Apl-Evl τῶν κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ*. Vidi 6 Mart 1886.

932. Londin. Highgate, Burdett.-Coutts. I. 1.
saec. XIII, 9.3×7.4, membr, foll.?, col. 1, ll. 24—28: Psalmi; foll. 2 ultima hymnos Virginis et Zachariae habent. [Scr. Evv 612.] Vidi 1 Aug 1883. Non est quod dicam, me multos Psalmorum codices perlustravisse, quibus ὠδαὶ insunt. Nescio cur in catalogo starent.

933. Romae Vallicellian. C. 7.
(a. 1292), 32.3×23.4, membr, foll. 142, col. 1, ll. 32: *κυριακαὶ* cum comm Thphyl. [Scr. Evv 733.] Vidi 25 Mart 1886.

934. $5^{\text{pc.}}$ Petrop. caes. Muralti 64 (IX. 1).
a. 994, in 4, membr, foll. 222, col. 1, ll. txt 17 comm 48: Psalmi et cantica inter quae Lc 1,46—55.68—79 2,29—32. Olim Coislin. 188.

935. (Apl 256) Paris. nat. Gr. 13.
saec. XII vel XIII (al. XI), 40×30, membr, foll. 478, coll. 2, ll. 68.71: *Psalmi ὠδαί*: *Apl-Evl* in menaeo et triodio. Martin. p. 164: num. 415. Vidi 7 Ian 1885.

936. (Apl 257) Paris. nat. Gr. 263.
saec. XIII, 38.5×28.7, membr, foll. 200, coll. 2, ll. 62: triodion, pentecostarium, octoechus, horologium cum lectionibus ex N. T. Martin. p. 170: num. 428. Vidi 6 Nov 1885.

(2.) APOSTOLI.

1. (Evl 6) Lugduno-Batav. univ. Scaligeri 243.

2. Londin. mus. Brit. Cotton. Vespas. B. XVIII.
saec. XI, 28.1×21.5, membr, foll. 230, coll. 2, ll. 16, mus rubr, mut: *Apl* (ἑβδ usque ad *N'*, deinde σαβ. κυρ.) Folia Armenice numerantur. Casleius bibliothecarius a. 1735 cont conlationemque cum T. Nieuwenhuis, prof. in seminario Mennonitarum Amstelaedami communicavit, Nieuwenhuis ut vid cum Wetst. Scr. perl. Vidi 2 Maii 1883.

3. Hoc numero designavit Scholzius lectiones varias in 1 Pet et 1 Ioh, quas Ioh. Batteleius ex lectionario in aula Trinitatis Cantabrigiae servato contulit et cum Millio communicavit (Trin), cf Mill. *N. T.* ℓ 1470; codex hodie latet; cf Apl 24. Wetstenio (cf Wetst. *N. T.* vol. 2, p. 15) et Griesbachio, in Paul, Apostolus 3 fuerat Evl 19 quod Millius ad Heb 10,22.23 tantum laudavisse videtur.

4. (Evl 112) Florent. Laurent. „Conventi Soppresi" 24.
saec. XI, 18.6×13.8, membr, foll. 145, col. 1, ll. 22, mut: *Apl* cum lectionibus nonnullis ex evv (cf fol. 95 r); incipit σαβ. β' ἀπὸ τὸ πάσχα. Olim „Badia" 2742. Scholz. ex errore bis (ter?) numeravit, 4 et 48 (et 43?). Vidi 18 Mart 1886. Grsb., in Paul, Apostolus 4 est Apl 6.

5. Gottingae univ. MS. theol. 54.
saec. XV, 27.5×20, membr, foll. 56, col. 2, ll. 27—30, mut: *Apl.* Olim monasterii Constamoniti in Atho monte, num. 19. Anno 1748 erat Caesaris de Missy, Berolinensis, Londinii degentis. Matthaeius cont (V), *Thess.* p. 281—305 et facs. Griesbachio, in Paul, Apostolus 5 erat Apl 265.

6. (Evv 117) Londin. mus. Brit. Harl. 5731. Hic Griesbachio in Paul Apl 4; et Grsb., in Paul, Apl 6 nobis Apl 5 est.

7. (Evl 37) Romae coll. Propag. Borgian. L. VI. 6. Grsb., in Paul, Apl 7 nobis Apl 8 est.

8. (Evl 44) Hauniae reg. 1324.

9. (Evl 84) Paris. nat. Suppl. Gr. 32.

10. (Evl 85) Paris. nat. Suppl. Gr. 33.

11. Paris. nat. Suppl. Gr. 104.
saec. XIII (Omont. XII), 24.8×18.9, membr, foll. 139, coll. 2, ll. 24: *Apl* (ἑβδ usque ad παρασκ. μετὰ τ. *N'*, deinde σαβ. κυρ.). Martin. p. 170. Vidi 24 Aug 1885.

12. (Evl 60) Paris. nat. Gr. 375.

13. Moscuae Synodi 4.
saec. IX vel X, in fol, membr, (non unc [sic]), foll. 313, col. 2: *Apl.* De novo religatus manu Ioachimi hieromonachi a. 1525. Olim in monasterio Iberorum in monte Atho. Matthaeius cont (b), *Rom*, p. 277, et facss duo *Act.*

14. Moscuae Synodi 291.
saec. XI vel XII, in 4, membr, foll. 277^{vid}: *Apl.* Olim in monasterio Esphigmeni in monte Atho. Matthaei. cont (e), *Rom*, p. 277.

15. Moscuae typographei synodalis 31.
a. 1116, in fol, membr, foll. 200: lectiones ex V. T. quibus in fine nonnulla ex epistola Iohannis adiecta sunt. Olim in nosocomio Laurae in monte Atho. Matthaei. cont (tz), *Thess*, p. 195 et facs.

16. (Evl 52) Moscuae Synodi 266.

17. (Evl 53) Moscuae Synodi 267.

18. (Evl 54) Moscuae Synodi 268.

19. (Evl 55) Moscuae typographei synodalis 47.

20. (Evl 56) Moscuae typographei synodalis 9.

21. (Evl 83) Paris. nat. Gr. 294.

22. Paris. nat. Gr. 304.
saec. XIV, 34.7×27.3, membr, foll. 302 (pagg. 604), coll. 2, ll. 22: *Apl.* Martin. p. 171. Vidi 14 Nov 1885.

23. Paris. nat. Gr. 306.
saec. XII, 33.2×25.7, membr, foll. 187 (pagg. 374), coll. 2, ll. 28: *Apl.* Martin. p. 171. Vidi 16 Nov 1885.

24. Paris. nat. Gr. 308.
saec. XIII, in 8, membr, foll. 201: lectiones ex V. T., quibus foll. 165r,b—166v,a lectiones tres ex 1 Ioh, foll. 189v—191v manu rec lectiones tres ex 1 Pet adiectae sunt. V. cl. Hort. an hic Apl 3 sit quaerit. Vidi 16 Nov 1885.

25. Paris. nat. Gr. 319.
saec. XII (al. XI), 31.5×21.5, membr, foll. 274, col. 1, ll. 21—23: *Apl.* Impensis Iohannis Amati manu Theophylacti monachi scriptus. Martin. p. 172. Vidi 16 Nov 1885.

26. Paris. nat. Gr. 320.
saec. XII, 23.2×19.5, membr, foll. 208, coll. 2, ll. 21, mus rubr: *Apl* (ἐβδ). Martin. p. 172. Vidi 11 Nov 1885.

27. Paris. nat. Gr. 321.
saec. XIV, 29.1×20.3, membr, foll. 237, col. 1, ll. 23: *Apl;* folia 1—4 et 5—28 ex alio codice vel folia reiecta; fol. 28 incipit recte πάσχα; fol. deest inter fol. 155 et 156. Scriptura qualis fere Ioasaphi (cf Evv 480). Martin. p. 172. Vidi 11 Nov 1885.

28. (Evl 26) Oxon. Bodl. arch. Seld. supra 2.

29. (Evl 94) Paris. nat. Gr. 330.

30. Paris. nat. Gr. 373.
saec. XIV, 21.3×16.7, membr, foll. 118 (pagg. 236), col. 1, ll. 21. 22: *Apl* (*ἑβδ* usque ad *Ν΄*, deinde *σαβ. κυρ.*)

31. (Evl 82) Paris. nat. Gr. 276.

32. (Evv 324 Evl 97) Paris. nat. Gr. 376.

33. Paris. nat. Gr. 382.
saec. X, 24.2×18.1, membr, foll. 271, coll. 2, ll. 22, mus rubr: *Apl* (*ἑβδ*); foll. 1—10 (*πάσχα—δ΄τ. β΄*) chart, saec. XVI. Martin. p. 173. Vidi 5 Nov 1885.

34. Paris. nat. Gr. 383.
saec. XVI, 21.4×13.5, chart, foll. 206, col. 1, ll. 30. 32: *Apl* (*ἑβδ*). Martin. p. 174. Vidi 5 Nov 1885.

35. (Evl 92) Paris. nat. Gr. 324.

36. (Evl 93) Paris. nat. Gr. 326.

37. Vacat. Nescio cur in Evv 368 exstare Apl scripserit in catalogo Scholzius, qui in libro *Bibl.-kr. Reise*, p. 82. 83 de Apl tacet.

38. Romae Vatic. Gr. 1528.
saec. XV, 20.9×15.3, chart, foll. 235, col. 1, ll. 26: *Apl* (*ἑβδ*). Manu Macarii monachi Eucholii dicti. Franc. Accidas filius chorepiscopi Rhodii protonotarius et protopapa Messinae hunc librum ex Oriente pertulit et Sixto V anno 1585 dono dedit. Vidi 31 Mart 1886.

39. (Evl 133) Romae Vatic. Ottob. Gr. 416.

40. Romae Barberin. 18.
saec. X, membr rescr: „lect. Ap. et Ep." (Cf Scholz.) Scriptura recentior (40 b): (saec. XIV) lectiones ex V. T. habet cui paucae ex Cath adiectae sunt. Estne fortasse Barber. III. 65?.

41. Romae Barberin.? [„sine numero" Scholz. et in catalogo].
saec. XI, in 4, desunt foll. 1—114: *Apl.* Confer. Scholz. *Bibl.-kr. Reise*, p. 107, l. ult.

42. Romae Vallicellian. C. 46: foll. 227—241.
saec. XVI, 21.5×16, chart, foll. 115, col. 1, ll. 24, itacismis scatet: *Apl.* Vidi 25 Mart 1886.

43. Vacat? Olim Apl 4 etiam huic numero adsignatus?

44. (Evl 241) Glasguae musei Hunteriani V. 4. 3.

45. Glasguae musei Hunteriani V. 3. 4.
saec. XII, 28×20, membr, foll. 239, coll. 2, ll. 22, mus rubr: *Apl.* Scriptus iubente Luca *τοῦ ἐν ἀντιοχείᾳ.* Anno 1747 erat Caesaris de Missy (cf Evl 5). Vidi 26 Maii 1883.

46. Mediol. Ambros. C. 63 sup.
saec. XIV, 23.6×16.1, membr, foll. 153, col. 1, ll. 27. 28, mut: *Apl*; desinit Iul. „Corneliani in Iapygia emptus 1606". Vidi 13 Feb 1886.

47. (Evl 104) Mediol. Ambros. D. 72 sup.

48. (Evl 112) Vacat. Scholz. Apl 4 tertio ita numeravit.

49. s. Sabae 16.
saec. XIV, in 4, chart; *Apl.* Scholz. perl. [Scr. 49=nobis 120.]

50. s. Sabae 18.
saec. XV, in 8, membr: *Apl.* Scholz. perl. [Scr. 50=nobis 89.]

51. s. Sabae 26.
saec. XIV, in fol, membr: *Apl.* Scholz. perl. [Scr. 51=nobis 86.]

52. (Evl 171) s. Sabae. [Scr. 52=nobis 65.]

53. (Evl 160) s. Sabae 4. [Scr. 53=nobis 59.]

54. s. Sabae.
saec. XV, in 8, membr: *Apl.* Scholz. perl. [Scr. 54=nobis 73.]

55. (Evl 179) Treveris in cathedrali. Insuntne lectiones ex epp?

56. (Ac42 P48 Ap13 Evl 923) Francofurti ad Viadrum lycei. Inestne lectio ex Apl?

57. Vacat. Ita olim ex errore Evv 506 numeratus est a Scholzio.

58. Oxon. aedis Christi, Wakii 33.
a. 1172 (?), 28.7×21.2, membr, foll. 265, coll. 2, ll. 23, mus rubr: *Apl* (ἐβδ). Manu Niconis hieromonachi in monasterio s. Nicolai τοῦ σπηλαιώτου scriptus. Vidi 28 Mart 1883.

Explicit Scholzii catalogus.

59. (Evl 185) Cantabr. coll. Christi 13.4.6. [Scr. 53.]

60. Londinii Lambeth. 1190.
saec. XI (Scr. XIII), 25.7×18.5, membr, foll. 259, coll. 2, ll. 25, mut: *Apl* (ἐβδ). Bloomfield. perl. [Scr. 57.] Vidi 26 Iul 1883.

61. Londinii Lambeth. 1191.
saec. XIII vel XIV, 20.2×17.1, foll. 153 (79+fragmenta), col. 1, ll. 19, mut: *Apl* (ἐβδ usque ad *N′*, deinde σαβ. κυρ.); incipit κυρ. γ′ Ioh. Bloomfield. perl. [Scr. 59.] Vidi 26 Iul 1883.

62. (Evl 477) Londinii Lambeth. 1194. [Scr. 60.]

63. Londinii Lambeth. 1195.
saec. XV (Scr. XIII), 26.3×18.3, chart, foll. 125, col. 1, ll. 17: *Apl* (σαβ. κυρ.). Bloomfield. perl. [Scr. 61.] Vidi 30 Iul 1883.

64. Londinii Lambeth. 1196.
saec. XII (Scr. XIII), 27.3×21.1, foll. 219, coll. 2, ll. 23: *Apl* (ἐβδ usque ad *N′*, deinde σαβ. κυρ.). Bloomfield. perl. [Scr. 62.] Vidi 30 Iul 1883.

65. Londinii mus. Brit. Add. 32051.
saec. XIII, 28×20.5, membr, foll. 192, coll. 2, ll. 29, mus rubr, mut: *Apl* (ἐβδ usque ad *N′*, deinde σαβ. κυρ.) Olim ecclesiae archiepiscopalis Heracleae in ora Propontidis. Thomas Paynius, a. 1738 capellanus

Anglicus CPolitanus, in Angliam pertulit et Carolo duci de Marlborough (unde Blenheim 3. c. 12) dono dedit. Videtur esse Bentleii Q; cf Ellis. *Bentleii crit. sacr.* p. xxx, et Berriman. *Critical dissertation on 1 Tim. iii. 16*, p. 105. [Scr. 52 et 70 et 81.] Vidi 28 Apr 1883.

66. (Evl 216) Londinii Highgate, Burdett.-Coutts. I. 10. [Scr. 64.]

67. (Evl 223) Londinii Burdett.-Coutts. III. 29. [Scr. 66.]

68. Londinii Burdett.-Coutts. III. 24.
saec. XIV (Scr. XII vel XIII), 27×20.6, membr, foll. 160, coll. 2, ll. 28—29, mus rubr, mut: *Apl* (ἑβδ); incipit *β′ τ. γ′*. [Scr. 65.] Vidi 10 Iul 1883.

69. (Evl 249) Petrop. caes. Muralt. 44.

70 a. Petrop. caes. Muralt. 38.
saec. IX, in 8, membr bis rescr, fol. 1, coll. 2: fragm ex Apl; Tischendorf. legit Rom 13,11 et 2 Cor 11,21—23 in ultima folii columna, cf *N. T.* ed. VII, proll. p. ccxxvi.

70 b. Petrop. caes. Muralt. 49.
saec. IX, in 8, fragmenta quattuor ex Act 2,22.26.27.28; an ex Apl sint nescio. Vix vero operae pretium est haec vocabulorum frustula

71. Petrop. caes. Muralt. 40 a. | numerare.
saec. XI, in 8, membr bis rescr, fol. 1, ll. 27: fragm ex Apl? (Act 13,6—20?).

72. Petrop. caes. Muralt. 45 a.
saec. XIII, in 16, membr, foll. 11: fragmenta ex Apll duobus? Tischendorf. *Anecdota*, p. 11, num. xiii. 4 et 5.

73. 3^{pe}. Petrop. caes. Muralt. 57 (VIII. 80).
saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 356, coll. 2, ll. 18: *Apl.* Socius est Evl 251. [Scr. 54.]

74. Petrop. caes. Muralt. 110.
saec. XIII, in 8, membr rescr, foll. 1, ll. 10: fragm ex Apl? Scriptura prior Arabica est. Tischendorf. *Anecdota*, p. 11, num. xiii. 3.

75. Cantabrigiae in prov. Massachusetts, univ. Harvard. A. R. g. 3. 10.
saec. XII, 21×14.5, membr, foll. 281 (p. 562), coll. 2, ll. 23: *Apl.* Eduardus Everett. a. 1819 CPoli in Americam pertulit. V. cl. E. A. Guy. cont (2 h). [Scr. 74.] Vidi 28 Oct 1878.

76. Novi Eboraci, biblioth. Astori, sine numero.
saec. XIII (?), 24×17, chart, foll. 223, coll. 2, ll. 25: *Apl.* Olim Meermani, deinde I. Williamsii, deinde ducis de Sussex. V. cl. S. M. Iackson. humanissime me de hoc codice certiorem fecit.

77. Cantabrigiae univ. 679. 1.
saec. XII vel XIII, 25.5×20.8, membr, foll. 96, col. 1, ll. 18: *Apl* (ἑβδ). Fasc primus al man. Desinit *παρασχ. τ. λγ′*. Socius est Evl 305. F. S. Ellis. 10 Feb 1870 vendidit. Hort. perl. [Scr. 79.] Vidi Ian 1883.

78. (Evl 476) Londinii Burdett.-Coutts. III. 44.

79. Londinii mus. Brit. Add. 11841.
saec. XI (al. XII vel XIII), 19.8×14.5, membr, foll. 86, coll. 2, ll. 22.23, mut: lectiones ex V. T. quibus foll. 52 v—54 r, ad Sept 23 *παραμονὴν τῆσ μνήμησ τοῦ ἁγ. ἰωάννου τοῦ θεολόγου*, tres ex 1 Ioh (3,21—4,6 4,9—16 4,20—5,5), foll. 78 r—v, b et 74 r et v (foliis perturbatis), ad Iun 28 *τῶν ἁγίων ἀποστ. πέτρου καὶ παύλου*, tres ex 1 Pet (1,3—8 1,13—19 2,11—24) adsociantur. [Scr. 75.] Vidi 5 Iul 1883.

80. tisch$^{6.\ t.}$ Lipsiae univ. Tisch. VI. f.
saec. IX vel X, 24.7×17.7, membr, UNC, foll. 1, coll. 2, ll. 24: fragm ex Apl, Hebr 1,3—12 [et 11,24] *σάβ.* et *κυρ. ἀ τῶν νηστ.* Tischendorf. ex Oriente Lipsiam pertulit et Hebr 1,3—12 edidit, *Anecdota*, p. 37.38 et facs tab. II, num. VI. F. [Scr. 71.] Vidi 22 Iul 1884.

81. Londinii mus. Brit. Add. 29714.
a. 1306, 28.3×22, membr, foll. 178, coll. 1, ll. 28.29, passim mut: *Apl.* Manu Ignatii. Nicolas Parassoh. 27 Iun 1874 vendidit. [Scr. 69.] Vidi 28 Apr 1883.

82. (Ac 98 P 113) Dresdae reg. A. 104.

83. Oxoniae Bodl. Misc. 319.
saec. XIII, 28.8×21.3, membr, foll. 14, coll. 2, ll. 22, mus rubr: lectiones paucae ex Apl f. 1 r 2 Tim 3,[2]—9 | f. 1 v *ἀναγνώσματα τοῦ δωδεκαημέρου* (inde a Iesu natalitiis usque ad Epiphaniam); *ἀνάγνωσμα α΄* Rom 5,18—21; — *β΄* Rom 8,3—9; — *γ΄* Rom 9,29—33: — *δ΄* 2 Cor 5,15—21; — *ε΄* Gal 3,28—4,5; — *ϛ΄* Col 1,18—22; — *ζ΄* Phil 3,3—9; — *η΄* Rom 8,8—14. Sequuntur fol. 5 r, a—14 v *προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια κ. τ. λ. τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.* Manu lectoris Simeonis *τοῦ ἁγιοσιμωνίτου.* [Scr. 76.] Vidi 12 Dec 1883.

84. Oxoniae Bodl. arch. Seld. supra 9: foll. 122—128.
saec. IX, 29×22.5, membr, UNC rescr ex codicibus pluribus veteribus; foll. $3^1/_2$, coll. 2, ll.?: lectiones ex V.T. et ex 1 Pet et 1 Ioh(?). Scriptura recentior saec. XV orationes Procli habet. Scriptura antiquior nonnullis locis (e. g. f. 45 r) saec. XI et XII, V. T. praebet. Cf Holmes. *Praefatio ad Pentateuchum*, num. 132. Vidi 12 Dec 1883.

85. Vindob. caes. Gr. theol. 308.
saec. XI, 18.2×14, membr, foll. 87, col. 1, ll. 22: *Apl* (*ἑβδ* usque ad *N΄*, deinde *σαβ. κυρ.*), incipit *β΄ τ. ϛ΄.* Insunt praescriptiones multae liturgicae. In Italia nisi fallor scriptura Neritinae simili scriptus. Erat Tengnagelii. Vidi 18 Mart 1887.

86. Vesontii (Besançon) bibl. urbis 41.
saec. XII, 22.6×16.9, membr, foll. 141, coll. 2, ll. 20.22: *Apl* (*ἑβδ* usque ad *N΄*, deinde *σαβ. κυρ.*); *ἀντιφωναὶ* et *ἤχοι* dantur. Manus recentior hic illic Arabica addidit. Vidi 29 Maii 1885.

87a. Paris. nat. Gr. 922: fol. A.
saec. XIV, 28.7×19.9, membr, fol. 1, coll. 2, ll. 19: fragm ex Apl, Rom 11,16—26, praefixus codici saec. XII, membr, foll. 265, coll. 2,

87b. Paris. nat. Suppl. Gr. 804: foll. 88 et 89. | ll. 24: parallela.
saec. XV, 26×19, chart, foll. 2, coll. 1: fragm ex Apl, β'—$\varepsilon'\tau.\gamma'$, Act 6,14—7,60 8,5—29. Vidi 20 Maii 1885.

88. Paris. nat. Suppl. Gr. 800.
saec. XIV, 21.9×14.5, chart, foll. 115, col. 1, ll. 22.23, mut: *Apl.* Martin. p. 174, num. 130. Vidi 14 Oct 1885.

89. Mutinae bibl. Estensis II. D. 3.
saec. XV, 29.1×20, chart, foll.?, coll. 2, ll. 27: *Apl.* [Scr. 50.] Vidi 13 Mart 1886.

90. (Evv 713) Wisbechiae d.cl. Algerinae Peckoveri: foll. 17, UNC rescr.
Scriptura recentior Evv 713 habet.

91. Athenis nat. 68.
saec. XII vel XIII, 27×21.7, membr, foll. 218, coll. 2, ll. 24, mus rubr: *Apl* (*ἑβδ*). Vidi 1 Iul 1886.

92. Athenis nat. 69.
a. 1485, 22.2×14.7, chart, foll. 347, col. 1, ll. 20, non habet mus: *Apl* (*ἑβδ*). Vidi 1 Iul 1886.

93. Athenis nat. (35).
saec. XV vel XVI, 28.2×20.4, chart, foll,?, col. 1, ll. 26: *Apl* (*ἑβδ*) et Psalmi cum odis. Rom 9,5 om *ἐπὶ πάντων* $\vartheta\bar{\sigma}$. Olim monasterii *μεγάλων πυλῶν*. Vidi 13 Aug 1886.

94. Athenis nat. (63).
saec. XI vel XII, 25×17.3, membr, foll.?, col. 1, ll. 28, passim mut: *Apl* (*ἑβδ*); incipit $\beta'\tau.\gamma'$, desinit Aug $\kappa\varepsilon'$. *Μεγ. πυλῶν*. Vidi 17 Aug 1886.

95. Athenis nat. (65).
saec. XI, 23.7×19.2, membr, foll.?, coll. 2, ll. 21, mus rubr, passim mut: *Apl* (*ἑβδ*); desinit Iul $\iota\alpha'$. *Μεγ. πυλῶν*. Vidi 16 Aug 1886.

96. Athenis nat. (95).
a. 1576, 20.8×15.5, chart, foll.?, col. 1, ll. 25, non habet mus, mut: *Apl* (*ἑβδ*); incipit $\beta'\tau.\gamma'$. Manu Meletii monachi, nisi fallor. *Μεγ. πυλῶν*. Vidi 16 Aug 1886.

97. Athenis nat.
saec. XII vel XIII, 12.5×9, membr, foll. 4 (ad init et ad fin codicis), col. 1, ll. 25.26: fragm ex Apl, praemissa et postposita codici saec. XIV, 19.1×12.5, membr, foll.?, col. 1, ll. 19: *κλίμαξ* nisi fallor. Vidi 14 Aug 1886.

98. Athenis nat.
saec. XV vel XVI, 22×15.4, chart, foll.?, col. 1, ll. 23: *Apl* (*ἑβδ*). Vidi 14 Aug 1886.

Athenis nat.

99. saec. XV vel XVI, 20.6×15.4, chart, foll. 190, col. 1, ll. 17: *Apl* (ἑβδ usque ad *N′*, deinde σαβ. κυρ.). Simeon, episcopus τοῦ τρεβαινοῦ, Georgio filio τοῦ μάνου τοῦ κυριάκη dono dedit. Vidi 8 Iun 1886.

Escurial. X. IV. 9.

100. saec. XIV, in 8, chart, foll. 331: fragm ex *Apl* ut videtur.

Escurial. Ψ. III. 9.

101. saec. XIII, in 4, membr, foll. 136: *Apl* (fortasse non nisi lectiones selectae?).

102. (Evl 478) Cryptoferratae *A′*. β′. 2.

Cryptoferratae *A′*. β′. 4.

103. saec. X vel XI, 15×12, membr, foll. 139, col. 1, ll. 19, mut: *Apl* (ἑβδ usque ad *N′*, deinde σαβ. κυρ.); incipit παρασκ. τ. β′. In Calabria nisi fallor ex codice CPtano scriptus. Olim Petri Buseli Romani. [Scr. 83.] Vidi 18 Apr 1886.

Cryptoferratae *A′*. β′. 5.

104. saec. XI, 19×16, membr, foll. 245, coll. 2, ll. 20, mus rubr: *Apl* (ἑβδ). In Calabria ex codice CPtano scriptus. [Scr. 84.] Vidi 18 Apr 1886.

Cryptoferratae *A′*. β′. 7.

105. saec. XI, 15×12, membr, foll. 64, coll. 1, ll. 27, mut: *Apl* (ἑβδ usque ad *N′*, deinde σαβ. κυρ.); incipit γ′ τ. ς′. In Calabria scriptus. [Scr. 85.] Vidi 18 Apr 1886.

Cryptoferratae *A′*. β′. 8.

106. saec. XIV (? Rocchi. XII vel XIII), 16×12, membr, foll. 27, col. 1, ll. 16. 17, indiligenter scriptus, itacismis scatet, madore male affectus, mut: *Apl* (ἑβδ usque ad *N′*, deinde σαβ. κυρ.); incipit ε′ τ. γ′, desinit Dec ιζ′. Manu Arsenii. Olim ecclesiae s. Angeli de Davar (Depar?). [Scr. 86.] Vidi 18 Apr 1886.

Cryptoferratae *A′*. β′. 9.

107. saec. XII, 15×11, membr, foll. 104, col. 1, ll. 22: *Apl* (ἑβδ usque ad *N′*, deinde σαβ. κυρ.); desinit Nov ϑ′. [Scr. 87.] Vidi 17 Apr 1886.

Cryptoferratae *A′*. β′. 10.

108. saec. XIII, 16×13, membr, foll. 16, col. 1, ll. 22, mut: fragmenta duo ex Apl (?). [Scr. 88.] Vidi 17 Apr 1886.

Cryptoferratae *A′*. β′. 11.

109. saec. XI, 29×22, membr, foll. 191, coll. 2, ll. 25, mus rubr, passim mut: *Apl* (ἑβδ); incipit ε′ τ. ε′, desinit Iun ιβ′. In folio palimpsesto ad fin aliquid ex Ioh subter scriptum vidi, in opere autem ut videtur theologico. De novo religavit frater Petrus Yaconissa. [Scr. 89.] Vidi 17 Apr 1886.

Cryptoferratae *A′*. δ′ 24: num. 3 (etiam *Γ′*. β′. 21).

110. saec. X vel XI, 20×15, membr rescr, foll. 4, coll. 2, ll. 27: *Apl* nisi fallor. Vidi 18 Apr 1886.

111. Florent. Laurent. s. Marci 704.
saec. XII, 28×21.5, membr, foll. 217, col. 2, ll. 23, mus rubr, mut: *Apl*; foll. 1—12 liturgica; foll. 211—216 chart saec. XV. Nicolaus de Nicolis s. Marco de Florentia ord. praed. legavit. Vidi 18 Mart 1886.

112. Mediolani Ambros. C. 16 inf.
saec. XIII, 23.1×18.2, membr, foll. 29, coll. 2, ll. 34: foll. 23 v, b—24 v,b 1 Pet 1,3—9 13—19 2,11—24; adsunt praeterea lectiones ex V.T. Ex Calabria a. 1607 advectus. Vidi 13 Febr 1886.

113. Messinae univ. 93.
saec. XII vel XIII, 25×19.7, membr, foll. 331, coll. 2, ll. 22, *Apl* (ἐβδ). In Calabria scriptus. Vidi 3 Maii 1886.

114. Romae Barberin. IV. 11.
a. 1556, 22.5×16, chart, foll. 158, col. 1, ll. 19, mut: *Apl* (ἐβδ usque ad *N'*, deinde σαβ. κυρ.) [Scr. 125.] Vidi 1 Apr 1886.

115. Romae Barberin. IV. 60.
saec. XII, 25.1×19.5, membr, foll. 322, col. 1, ll. 22, mus rubr: *Apl* (ἐβδ); foll. 1—21 saec. XVII, chart, πάσχα—ε' τ. μεσο *N'*. [Scr. 126.]

116. Romae Barberin. IV. 84. | Vidi 8 Apr 1886.
saec. XII, 28×19.5, membr, foll. 189, coll. 2, ll. 24, mut: *Apl* (ἐβδ); foll. 1—28 δ' τ. γ'—*N'* saec. XIV. [Scr. 127.] Vidi 8 Apr 1886.

117. Sinaiticus 295.
saec. XV, 27.5×19.5×5, chart: *Apl*. Manu μωυσέως. Anno 1538 dono datus.

118. Romae Vatic. Gr. 368.
saec. XIII vel XIV, 25.5×19.6, membr, foll. 136, coll. 2, ll. 26: *Apl* (ἐβδ usque ad *N'*, deinde σαβ. κυρ.); ad fin lectiones in usum patriarchae et lectiones ex V. T. in dies festos primi ordinis. [Scr. 116.]

119. Romae Vatic. Gr. 369. | Vidi 27 Mart 1886.
saec. XIV, 28.4×20.7, chart, foll. 226, coll. 2, ll. 24: *Apl* (ἐβδ). [Scr. Ac 253 P 304.] Vidi 27 Mart 1886.

120. Romae Vatic. Gr. 2068.
saec. XII, 24.8×18.9, membr, foll. 232, coll. 2, ll. 24 pict, mut: *Apl* (ἐβδ), desinit Iul ιζ'. Olim Basilianus 107. Blanchin. *Ev. quadr.* pars 1, vol. 2, p. 523, facs p. 505, tab. 4. [Scr. 43 et 115.]

121. Romae Vatic. Gr. 2116.
saec. XIII, 19.1×13.5, membr, foll. 111, col. 1, ll. 21, mut: *Apl* (ἐβδ usque ad *N'*, deinde σαβ. κυρ.); incipit κυρ. ζ', desinit Feb. [Scr. 119.] Vidi 3 Apr 1886.

122. Romae Vatic. Palat. Gr. 241.
saec. XV, 22×18.7, chart, foll. 149, col. 1, ll. 21: *Apl* (ἐβδ usque ad *N'*, deinde σαβ. κυρ.). Manu Iohannis τοῦ συφοπούλου 18 Maii, die Martis, τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἰνδ. ζ'. [Scr. 123.] Vidi 9 Apr 1886.

123. Romae Vatic. Regin. Gr. 11.
saec. XII, 28.1×20.1, membr, foll. 168, col. 1, ll. 24, mut: *Apl* (ἑβδ), desinit *β′ τ. λε′*. [Scr. 120.] Vidi 3 Apr 1886.

124. Venet. s. Marci II. 115.
saec. XI vel XII, 32.2×23.5, membr, foll. 277 (ex 354), coll. 2, ll. 21.23, mus rubr: *Apl* (ἑβδ); praecedunt theologica in foliis chart. Olim Nanianus 170, cf Mingarelli. p. 379—381. Vidi 6 Mart 1886.

125. Venet. s. Marci II. 128.
saec. XIV, 21.2×15.2, chart, foll. 361, col. 1, ll. 19, mut: *Apl* (ἑβδ). Vidi 5 Mart 1886.

126. (Evl 931) Venet. s. Marci II. 130.

127. Athous s. Dionysii 386.
a. 1542, in 8, chart: *Apl.* Praecedunt *μακαρισμοὶ τῶν ὀκτὼ ἤχων*. Manu Dosithei monachi.

128. Athous s. Dionysii 387.
saec. XVII, in 8, chart, mut init fin: *Apl.*

129. Athous s. Dionysii 392.
saec. XVI, in 8, chart, mut init fin: *Apl.*

130. Athous Docheiarii 17.
saec. XII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr, mut init fin: *Apl.*

131. Athous Docheiarii 20.
saec. XIV, in 4, membr, coll. 2, mus rubr, mut init fin: *Apl.*

132. Athous Docheiarii 27.
saec. XIII, in 4, membr, mut init fin: *Apl.*

133. Athous Docheiarii 141.
saec. XVII, in 8, chart, mut fin: *Apl.*

134. Athous Docheiarii 146.
a. 1524, in 8, chart: *Apl.* Manu Demetrii *τάχα καὶ πρωτοκανωνάρχου Ζιχνῶν*.

135. Athous Iberorum 831.
saec. XV, in 8, chart, mut init: *Apl.*

136. Athous Caracallae 10.
saec. XI, in 4, membr, mus rubr, mut init fin: *Apl*; incipit *παρασκ. τ. ζ′*.

137. Athous Caracallae 156.
saec. XV, in 8, chart: *Apl.*

138. Athous Constamoniti 21.
saec. XVII, in 8, chart: *Apl.*

139. Athous Constamoniti 22.
saec. XIV, in 8, chart: *Apl.*

140. Athous Constamoniti 23.
saec. XV, in 8, chart: *Apl.*

141. Athous Cutlumusii 277.
saec. XVI, in 4, chart: *Apl.*

142. Athous Cutlumusii 354.
saec. XV, in 8, chart, foll. 153: *Apl.* Praecedunt foll. 2 ex *πατερικοῦ*.

143. Athous Cutlumusii 355.
saec. XVII, in 8, chart, foll. 140, mut init: *Apl.*

144. Athous Protati 54.
saec. XIV, in fol, chart, coll. 2: *Apl.*

145. Athous Simopetrae 6.
a. 1305, in fol, membr, coll. 2: *Apl.* Vidi 29 Aug 1886.

146. Athous Simopetrae 10.
saec. XII (Lambros XIV), in fol, membr, coll. 2, passim mut: *Apl.* Vidi 29 Aug 1886.

147. (Evl 479) Athous Simopetrae 148.

148. Athous Simopetrae 149.
saec. XVII, in 8, chart, mut init fin: *Apl.* Vidi 29 Aug 1886.

149. Athous Simopetrae 150.
saec. XVI, in 8, chart, mut init fin: *Apl.* Vidi 29 Aug 1886.

150. Athous Simopetrae 151.
saec. XVI, in 8, chart, mut init fin: *Apl.* Vidi 29 Aug 1886.

151. Athous Stauronicetae 129.
a. 1554, in 8, chart: *Apl.*

152. Athous Philothei 17.
saec. XII, in 4, membr, coll. 2, mus rubr: *Apl.*

153. Beratinus penes archiepiscopum.
saec. XIII, in 4, membr: *Apl.* Batiffol. perl (cf supra, p. 445, adn. 2), p. 11, num. 6.

154.
155.
156. } Chalcide in monasterio s. Trinitatis { 13 / 14 / 15 }: *Apl.*

157. Chalcide scholae 59.
saec. XIII vel XIV, in fol, membr, coll. 2: *Apl.* Vidi 3 Sept 1886.

158. Chalcide scholae 74.
saec. XII vel XIII, in 4, membr, coll. 2: *Apl.* Vidi 3 Sept 1886.

159. Chalcide scholae 88.
a. 1564, in 4, chart, col. 1: *Apl.* Vidi 3 Sept 1886.

160. Patmius monasterii s. Iohannis 11.
saec. XI, in 4, membr, foll. 298, mus rubr: *Apl.*

161. (Apoc 178) Patmius monasterii s. Iohannis 12.

162. Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου* 8.
saec. XVI, 29.2×21.5, chart, foll. ?, col. 1, ll. 26, mut init: *Apl* (*ἑβδ*). Vidi 21 Aug 1886.

(Ap 184) Thessalonicae ἑλληνικοῦ γυμνασίου 10.

163. saec. XI, 29.8×22.8, membr, foll.?, coll. 2, ll. 27, mus rubr: *Apl* (ἑβδ). Vidi 21 Aug 1886.

Thessalonicae ἑλληνικοῦ γυμνασίου 13.

164. a. 1474, 26.8×20, chart, foll.?, col. 1, ll. 23: *Apl* (ἑβδ). Vidi 21 Aug 1886.

Sinaiticus 296.

165. a. 1454, 21×14, chart: *Apl.* Manu Manuelis presbyteri Trapezuntini.

Sinaiticus 297.

166. a. 1510, 20.5×12.5×5, chart: *Apl.*

Sinaiticus 298.

167. a. 1551, 20.5×14.5×3, chart: *Apl.*

Sinaiticus 299.

168. saec. XVI, 21×13.5×3, chart: *Apl* (? Act et Apl?).

Cryptoferratae Γ'. β'. 18.

169. saec. XIV, 12×13, chart, foll. 54: liturgica, fol. 41 lectio ex epp. [Scr. 105.] Vidi 18 Apr 1886.

170. (Ap 167 Evl 642) Athous s. Dionysii 163.

Cryptoferratae Α'. δ'. 5.

171. a. 1072, 24×16, membr, foll. 162: lectiones ex V. T. Fol. 162 rescr lect ex Paul, item manu recentiore. [Scr. Evl 326.]

Cryptoferratae Α'. δ'. 6.

172. saec. XIII, 28×20, membr, foll. 37: lectiones ex V. T. additis circiter tribus ex epistulis lectionibus. [Scr. Evl 327 Apl 93.]

Cryptoferratae Α'. δ'. 9.

173. saec. XII, 22×18, membr, foll. 117, coll. 2: lectiones νηστ. ex V. T. quibus ad horas et vesperas in feriis ultimis μεγ. ἑβδ. lectiones quaedam ex Paul adduntur. [Scr. Evl 328 Apl 94.]

Sinaiticus 294.

174. saec. XIV, 26×18, chart, foll. circ. 256, mut init: *Apl.*

175. (Evl 189) Londin. mus. Brit. Add. 11840.

176. (Evl 215) Londin. Highgate, Burdett.-Coutts. I. 8.

177. (Evl 241) Glasguae musei Hunteriani V. 4. 3.

178. (Evl 249) Petrop. caes. Muralti 44.

179. (Evl 250) Petrop. caes. Muralti 55.

180. (Evl 256) Petrop. caes. Muralti 90.

181. (Evl 287) Mediolani Ambros. D. 108 sup.

182. (Evl 290) Mediolani Ambros. D. 274 sup.

183. (Evl 306) Cantabr. univ. Add. 1836.

184. (Evl 315) Londin. Burdett.-Coutts. III. 42.

185. (Evl 927) Londin. mus. Brit. Add. 24378.

186. (Evl 346) Londin. mus. Brit. Harl. 5561.
187. (Evl 370) Paris. nat. Suppl. Gr. 805.
188. (Evl 421) Athenis nat. theol. 62.
189. (Evl 422) Athenis nat. theol. 63.
190. (Evl 423) Athenis nat. theol. 64.
191. (Evl 426) Athenis nat. (3).
192. (Evl 427) Athenis nat. (5).
193. (Evl 439) Athenis nat. (66).
194. (Evl 440) Athenis nat. (112).
195. (Evl 443) Athenis nat. 86.
196. (Evl 446) Athenis nat.
197. (Evl 473) Cryptoferratae Δ'. δ'. 2.
198. (Evl 475) Cryptoferratae Δ'. δ'. 4.
199. (Evl 476) Londin. Burdett.-Coutts. III. 44.
200. (Evl 486. d) Cryptoferratae Δ'. δ'. 24. (9).
201. (Evl 488) Cryptoferratae Γ'. β'. 2.
202. (Evl 489) Cryptoferratae Γ'. β'. 6.
203. (Evl 492) Cryptoferratae Γ'. β'. 9.
204. (Evl 494) Cryptoferratae Γ'. β'. 12.
205. (Evl 495) Cryptoferratae Γ'. β'. 13.
206. (Evl 497) Cryptoferratae Γ'. β'. 15.
207. (Evl 498) Cryptoferratae Γ'. β'. 17.
208. (Evl 500) Cryptoferratae Γ'. β'. 19.
209. (Evl 501) Cryptoferratae Γ'. β'. 23.
210. (Evl 502) Cryptoferratae Γ'. β'. 24.
211. (Evl 504) Cryptoferratae Γ'. β'. 38.
212. (Evl 505) Cryptoferratae Γ'. β'. 42.
213. (Evl 506) Cryptoferratae Δ'. β'. 22.
214. (Evl 523) Messinae univ. 170.
215. (Evl 528) Romae Barberin. III. 22.
216. (Evl 529) Romae Barberin. III. 129.
217. (Evl 530) Romae Barberin. IV. 1.
218. (Evl 532) Romae Barberin. IV. 25.
219. (Evl 533) Romae Barberin. IV. 28.
220. (Evl 548) Romae Vatic. Gr. 1228.
221. (Evl 554) Romae Vatic. Gr. 1973.
222. (Evl 555) Romae Vatic. Gr. 1978.
223. (Evl 556) Romae Vatic. Gr. 2012.
224. (Evl 557) Romae Vatic. Gr. 2051.
225. (Evl 558) Romae Vatic. Gr. 2052.
226. (Evl 572) Romae Vatic. Reginae Gr. 49.
227. (Evl 573) Romae Vatic. Reginae Gr. 59.

228. (Evl 575) Syracusae seminarii 4.
229. (Evl 680) Athous Iberorum 39.
230. (Evl 686) Athous Iberorum 825.
231. (Evl 687) Athous Iberorum 884.
232. (Evl 693) Athous Constamoniti 6.
233. (Evl 707) Athous Cutlumusii 282.
234. (Evl 709) Athous Cutlumusii 356.
235. (Evl 712) Athous Xenophontis 59.
236. (Evl 721) Athous Xeropotami 247.
237. (Evl 741) Athous Simopetrae 30.
238. (Evl 743) Athous Simopetrae 70.
239. (Evl 751) Athous Philothei 6.
240. (Evl 755) Athous Philothei 213.
241. (Evl 757) Athous Chiliantarii 15.
242. (Evl 759) Cahirae patriarchae Alexandrini, Coxii 18.
243. (Evl 797) Hierosol. s. Crucis 6.
244. (Evl 829) s. Sabae in turri, Coxii 16.
245. (Evl 837) Thessalonicae *ἑλληνικοῦ γυμνασίου ΙΑ'*.
246. (Evl 893) Sinaiticus 271.
247. (Evl 900) Sinaiticus 748.
248. (Evl 908) Sinaiticus 943.
249. (Evl 911) Sinaiticus 961.
250. (Evl 915) Sinaiticus 972.
251. (Evl 916) Sinaiticus 973.
252. (Evl 917) Sinaiticus 974.
253. (Evl 924) Romae Vatic. Reginae 54.
254. (Evl 929) Novi Eboraci seminarii Unionis.
255. Romae Vatic. Reginae Gr. 70.
a. 1544, 20×13.5, membr, foll. 18, col. 1: lectiones quinque
[Scr. 122.] Vidi 5 Apr 1886.
256. (Evl 935) Paris. nat. Gr. 13.
257. (Evl 936) Paris. nat. Gr. 263.
258. (Evl 324) Londin. mus. Brit. Add. 22744.
259. (Evl 383) Athenis nat. theol. 25.
260. (Evl 894) Sinaiticus 272.
261. (Evl 895) Sinaiticus 273.
262. (Evl 96) Paris. nat. Suppl. Gr. 115.
263. (Evl 228) Londin. Burdett.-Coutts. III. 53.
264. (Evv 860) Romae Vat. Gr. 774.
265. (Evl 30) Oxon. Bodl. Cromwell. 11.

TABULA SIGNORUM MUTATORUM

QUATTUOR EVANGELIA

γ^{l} : Steph : 4
γ^{l} : Bentl : 51
δ^{l} : Steph : 5
δ^{l} : Bentl : 477
ε^{l} : Steph : 6
ε^{l} : Bentl : 60
ς^{l} : Steph : 7
ζ^{l} : „ : 8
ϑ^{l} : „ : 38
ϑ^{l} : Bentl : 113 (?)
$\iota\beta^{l}$: Steph : 9 (?)
$\iota\delta^{l}$: „ : 120 (?)
$\varkappa^{l}$: Bentl : 54
o^{l} : „ : 440
τ^{l} : „ : 489

a : Matth : 259
a : Scr : 470
Aug 1 : Beng : 83
„ 2 : „ : 84
„ 3 : „ : 85

b : Scr : 471
B : Fell : codd 12 Bdl
B : Walker : 507
Bas β^{l} : Beng : 2
„ γ^{l} : „ : 1
Bodl 1 : Walton : 47
Bodl 1 : Mill : 45
Bodl 2 : Walton : 96
Bodl 2 : Mill : 46
Bodl 6 : Mill : 47
Bodl 7 : Mill : 48
Bu : Mill : 70
Byz : Bengel : 86

c : Scr : 472
C : Walker : 73
Cam : Beng : 88
Colb 1 : Mill : 27
„ 2 : „ : 28
„ 3 : „ : 29
„ 4 : „ : 30 31
„ 5 : „ : 32
„ 8 : „ : 33
„ 9 : „ : 27
„ 10 : „ : 28
„ 11 : „ : 27
Cov 1 : „ : 65

d : Matth : 237
d : Scr : 473
D : Walker : 509
e : Matth : 238
e : Scr : 474
Em : Walton / Mill : 64
Eph : Mill : 71

f : Scr : 475

g : Fell : Goodii
g : Matth : 239
g : Scr : 71
G : Fell : 59
Gal : Mill : 66
Gehl : Bengelii : 89
Go : Mill : 62
Gon : Walton / Mill : 59
Goog : Walton : 62

h : Scr : 476
Hirs : Beng : 97
Hunt 2 : Mill : 67

i : Matth : 240
i : Scr : 477

k : Matth : 241
k : Scr : 478

l : Matth : 242
l : Scr : 479
L : Fell : 56
L : Mill : 69
L : Scr : 61
L : Abbott : 69
Laud 1 : Mill : 50
„ 2 : „ : 51
Laud 5 : Mill : 52
Lin : Walton / Mill : 56
Lincoln 1 : Mill : 56
Lips : Mill : 78

m : Fell : 61
m : Matth : 243
m : Scr : 201
M : Fell : 57
M 1 : Mill : 60
M : Abbott : 346
Magd 1 : Walt / Mill : 57
Med : Mill : 42
Mont : Walton / Mill : 61
Moori 1 : Mill : 60

n : Matth : 244
n : Scr : 480
N : Fell
N 1 : Mill
Nov 1 : Fell
Nov coll 1 : Mill : 58

o : Matth : 245
o : Scr : 481

p : Matth : 246
p : Scr : 482
P : Abbott : 13
Paris 1 : Mill-Kust : 285
„ 3 : „ : 9
„ 4 : „ : 11
„ 5 : „ : 119
„ 6 : „ : 13

Paris7 : Mill-Kust : 14
„ 8 : „ : 15
Par 10 : Beng : ex Sim
Per : Mill : 91
q : Walker : 506
q : Matth : 247
q : Scr : 483
r : Matth : 248
r : Scr : 484
Roe 1 : Mill : 49
s : Matth : 249
s : Scr : 485
Seld 1 : Mill : 53

Seld 2 : Mill : 64
„ 3 : „ : 55
t : Scr : 486
tisch 2 : Tisch : 566
tisch 4? : Tisch : 570
Tr : Fell
Trit : Walton } : 96
„ : Mill
u : Scr : 487
U : Fell : 63.64
Uff 3 : Beng : 101
Usser 1 : Mill : 63
„ 2 : „ : 64

v : Matth : 250
v : Scr : 440
v : Scr : 488
(cf supra, p. 275, l. 15 retro)
V : Abbott : 124
Vien : Mill : 76
w : Scr : 489
Wheel 1 : Mill : 68
„ 2 : „ : 95
Wo 1 : Beng } e Wolf
„ 2 : „ }
x : Matth : 251
z : Matth : 252

1 : Walker : 74
2 : Muralt } : 565
2pe : Tisch }
4 : Muralt } : 571
4pe : Tisch }
7 : Muralt } : 569
7pe : Tisch }
8 : Muralt } : 330
8pe : Tisch }
10 : Matth : 253
10 : { Wetst / Griesb } : 285
11 : Matth : 254

11 : Muralt } : 575
11pe : Tisch }
12 : Wetst : cf Evv 12
12 : Matth : 255
13 : } Matth : 256
14 : }
17 : Matth : 258
18 : „ : 99
20 : „ : 89
81 : { Westcott-Hort } : 565
82 : { Westcott-Hort } : 597

87 : { Wetst / Griesb } : 250
98 : Wetst : Evl 294
99 : Wetst : 155
102 : { Westcott-Hort } : 489
107 : { Wetst / Griesb } : 201
111 : Wetst : lectt Velesii
112 : Wetst : lectt Cryph
236 : { Griesb / Scholz } : 440
257 : Scholz : Oevv

450 Scr : 581	466 Scr : 598	481 Scr : 461	497 Scr : 511
451 „ : 582	467 „ : 599	482 „ : 527	498 „ : 512
452 „ : 583	468 „ : 595	483 „ : 528	499 „ : 513
453 „ : 584	469 „ : 597	484 „ : 529	500 „ : 514
454 „ : 585	470 „ : 594	485 „ : 530	501 „ : 515
455 „ : 586	471 „ : 288	486 „ : 706	502 „ : 516
456 „ : 587	472 „ : Steph 1550	487 „ : 288	503 „ : 517
457 „ : 588		488 „ : 522	504 „ : 518
458 „ : 589	473 „ : 565	489 „ : 523	505 „ : 519
459 „ : 590	474 „ : 576	490 „ : 524	506 „ : 520
460 „ : 591	475 „ : 569	491 „ : 525	507 „ : 489
461 „ : 592	476 „ : 330	492 „ : 506	508 „ : 477
462 „ : 593	477 „ : 575	493 „ : 507	509 „ : 470
463 „ : 594	478 „ : 564	494 „ : 508	510 „ : 471
464 „ : 597	479 „ : 570	495 „ : 509	511 „ : 472
465 „ : 596	480 „ : 572	496 „ : 510	512 „ : 473

513 Scr : 474
514 „ : 488
515 „ : 475
516 „ : 487
517 „ : 486
518 „ : 559
519 „ : 563
520 „ : 560
521 „ : 561
522 „ : 562
523 „ : 701
524 „ : 557
525 „ : 558
526 „ : 556
527 „ : 676
528 „ : 677
529 „ : 678
530 „ : 679
531 „ : 680
532 „ : 681
533 „ : 682
534 „ : 547
535 „ : 548
536 „ : 549
537 „ : 550
538 „ : 551
539 „ : 552
540 „ : 553
541 „ : 554
542 „ : 479
543 „ : 483
544 „ : 671
545 „ : 532
546 „ : 533
547 „ : 534
548 „ : 535
549 „ : 536
550 „ : 537
551 „ : 539
552 „ : 538
553 „ : 540
554 „ : 541
555 „ : 542
556 Scr : 543
557 „ : 544
558 „ : 545
559 „ : 546
560 „ : 712
561 „ : 713
562 „ : 521
563 „ : 714
564 „ : 715
565 „ : 716
566 „ : 476
567 „ : 505
568 „ : 480
569 „ : 481
570 „ : 482
571 „ : 484
572 „ : 485
573 „ : 686
574 „ : 490
575 „ : 478
576 „ : 491
577 „ : 492
578 „ : 493
579 „ : 687
580 „ : 272
581 „ : 495
582 „ : 496
583 „ : 497
584 „ : 498
585 „ : 504
586 „ : 499
587 „ : 500
588 „ : 501
589 „ : 502
590 „ : 503
591 „ : 645
592 „ : 688
593 „ : 689
594 „ : 690
595 „ : 691
596 „ : 692
597 „ : 693
598 „ : 694
599 Scr : 695
600 „ : 696
601 „ : 697
602 „ : 698
603 „ : 699
604 „ : 700
605 „ : 664
606 „ : 707
607 „ : 708
608 „ : 1274
609 „ : 555
610 „ : 526
611 „ : 848
612 „ : Evl 932
613 „ : 899
614 „ : 900
615 „ : 902
616 „ : 901
617 „ : 397
618 „ : 672
619 „ : 673
620 „ : 674
621 „ : 675
622 „ : 824
623 „ : 825
624 „ : 826
625 „ : 827
626 „ : 828
627 „ : 829
628 „ : 830
629 „ : 831
630 „ : 839
631 „ : 840
632 „ : 662
633 „ : 745
634 „ : 609
635 „ : 655
636 „ : 658
637 „ : 659
638 „ : 660
639 „ : 661
640 „ : 653
641 „ : 654
642 Scr : 656
643 „ : Evl 539
644 „ : comm
645 „ : Chrys
646 „ : Chrys
647 „ : Chrys
648 „ : Chrys
649 „ : Chrys
650 „ : Chrys
651 „ : Chrys
652 „ : Chrys
653 „ : Chrys
654 „ : Chrys
655 „ : Chrys
656 „ : Chrys
657 „ : Chrys
658 „ : Chrys
659 „ : Chrys / Evl 545
660 „ : Chrys / Ap 153
661 „ : Chrys
662 „ : Chrys
663 „ : Chrys
664 „ : Chrys
665 „ : comm
666 „ : 854
667 „ : comm
668 „ : 855
669 „ : 856
670 „ : 857
671 „ : 858
672 „ : 859
673 „ : Evl 122
674 „ : 861
675 „ : 862
676 „ : 863
677 „ : catech
678 „ : Evl 551
679 „ : comm
680 „ : 867
681 „ : comm
682 „ : comm

683 Scr : 868
684 „ : 869
685 „ : Chrys
686 „ : patrist
687 „ : 871
688 „ : Chrys
689 „ : Evl 562
690 „ : 872
691 „ : 874
692 „ : 875
693 „ : 876
694 „ : 877
695 „ : Chrys
696 „ : 884
697 „ : 885
698 „ : 886
699 „ : 887
700 „ : Chrys
701 „ : „
702 „ : „
703 „ : 878
704 „ : 879
705 „ : 880
706 „ : Chrys

707 Scr : } 881
708 „ : }
709 „ : }
710 „ : 146
711 „ : Chrys
712 „ : Chrys
713 „ : 882
714 „ : 883
715 „ : Chrys
716 „ : comm
717 „ : Chrys
718 „ : Chrys
719 „ : Chrys
720 „ : Chrys
721 „ : Chrys
722 „ : Chrys
723 „ : 847
724 „ : Chrys
725 „ : Chrys
726 „ : 848
727 „ : Greg Naz
728 „ : Orig
729 „ : 850
730 „ : 849

731 Scr : Chrys
732 „ : 852
733 „ : Evl ?
734 „ : (Chrys ?)
735 „ : Chrys
736 „ : 718
737 „ : 709
738 Martin : 743
739 „ : 751
740 „ : 746
741 „ : 747
742 „ : 750
743 „ : 579
744 „ : 580
745 „ : 727
746 „ : 728
747 „ : 729
748 „ : 730
749 „ : 731
750 „ : 732
751 „ : 733
752 „ : 734
753 „ : 735
754 „ : 736

755 Martin : 737
756 „ : 738
757 „ : 739
758 „ : hom
759 „ : 744
760 „ : comm
761 „ : 740
762 „ : 741
763 „ : comm
764 „ : 742
765 „ : 1261
766 „ : 1262
767 „ : 1263
768 „ : 1265
769 „ : 1266
770 „ : 1267
771 „ : comm
772 „ : „
773 „ : 748
774 „ : 752
775 „ : conlatio
776 „ : conlatio

ACTUS ET EPISTULAE CATHOLICAE.

ζ′ : Steph : 50
ι′ : „ : 7
ια′ : Steph : 8
ιγ′ : „ : 9
ιε′ : Steph : 10

a : Matth : 98
a : Scr : 214
Aug 6 : Beng : 46
b : Scr : 215
B 2 : Mill : 2
„ 3 : „ : 4
Baroc : „ : 23
c : Matth : 99
c : Scr : 216
Cant 2 : Mill : 24
„ 3 : „ : 53
Colb 6 : „ : 13
Cov 2 : „ : 25
„ 3 : „ : 26
„ 4 : „ : 27
Cov 5 : Mill : 28
d : Matth : 100
d : Scr : 217
Dionys : Beng : 40 (?)
e : Scr : 218
E : Fell } : 53
Em : Walt }
f : Matth : 101
f : Scr : 194
g : Scr : 193
Genev : Mill : 29
h : Matth : 103
h : Scr : 91
h : Tisch : 112
Hunt : Mill : 30
j : Scr : 219
k : Matth : 104
k : Scr : 195
l : Matth : 105
l : Scr : 24
L : Fell : 33
L : „ : 37
Laud 2 : Mill : 32
Lin : Walton } : 33
Lin 2 : Mill }
lo^{tt} : Tisch : 61
Lu : Mill : 21
m : Matth : 106
m : Scr : 91
Magd 1 : Mill : 35

n : Scr : 53
N : Fell : 38
N 1 : Mill : 36
N 2 : „ } : 37
Nov 2 : Walton

P : Fell } : 38
Pet 1 : Mill

P : Fell } : 39
Pet 2 : Mill

P : Fell } : 40
Pet 3 : Mill

Sin : Mill : 28
Uff 1 : Wetst } : 45
Uff } : Beng
Uff 2

Vien : Mill : 43
W : Walker : 191
x : Matth : 69
p : Scr : 61
Seidel : Mill : 42

44 : { Westcott-Hort } : 224
56 : Wetst : Rapheleng
56 : Grsb : Rapheleng
58 : { Wetst / Griesb } : 22

102 : { Westcott-Hort } : 195
110 : { Westcott-Hort } : 214
112 : { Westcott-Hort } : 216

61 : { Griesb / Scholz } : 111
97 : Griesb : P 71
98 : Griesb : 97
112 : Scholz : 9
147 : Scholz : 86

182 Scr : 214	206 Scr : 234	227 Scr : 197	247 Scr : 330
183 „ : 215	207 „ : 235	228 „ : 198	248 „ : 303
184 „ : 216	208 „ : 236	229 „ : 220	249 „ : 252
185 „ : 217	209 „ : 237	230 „ : 203	250 „ : 302
186 „ : 218	210 „ : 415	231 „ : 256	251 „ : 248
187 „ : 194	211 „ : 200	232 „ : 205	252 „ : 213
188 „ : 193	212 „ : 221	233 „ : 253	253 „ : Apl 119
189 „ : 91	213 „ : 222	234 „ : 417	254 „ : 324
193 „ : 199	214 „ : 132	235 „ : Steph 1550	255 „ : Chrys
194 „ : 206	215 „ : 202		256 „ : 329
195 „ : 238	216 „ : 226	236 „ : 335	257 „ : Chrys
196 „ : 239	217 „ : 227	237 „ : 269	258 „ : „
197 „ : 207	218 „ : 228	238 „ : 334	259 „ : isagog
198 „ : 225	219 „ : 201	239 „ : 325	260 „ : comm
199 „ : 255	220 „ : 223	240 „ : 301	261 „ : 321
200 „ : 254	221 „ : 224	241 „ : 320	262 Martin 259
201 „ : 78	222 „ : 257	242 „ : 267	263 „ 249
202 „ : 230	223 „ : 229	243 „ : 317	264 „ 250
203 „ : 231	224 „ : 195	244 „ : 318	
204 „ : 232	225 „ : 219	245 „ : 319	
205 „ : 233	226 „ : 196	246 „ : 326	

EPISTULAE PAULINAE.

a : Matth : 113
a : Scr : 270
Aug : Beng : 55
Aug 5 : „ : 54
b : Scr : 271
B 2 : Mill : 2
B 3 : „ : 4
Baroc : Mill : 28

c : Matth : 114
c : Scr : 272
Cant 2 : Mill } : 29
„ 3 : „
Colb 7 : „ : 33
Cov 2 : „ : 31
„ 3 : „ : 32
„ 4 : „ : 33

Cov 5 : Mill : 34
d : Matth : 115
d : Scr : 273
e : Scr : 290
E : Fell } : 30
Em : Walton
f : Matth : 118
f : Scr : 251

g : Scr : 249
h : Matth : 118
h : Scr t 104
Hunt 1 : Mill : 36
i : Matth : 119
j : Scr : 250
k : Matth : 120
k : Scr : 252
l : Matth : 121
l : Scr : 29
L : Fell : 39
Laud 2 : Mill : 38

Lin : {Fell / Mill} : 39
Lu : Mill : 26
m : Matth : 122
m : Scr : 37
Magd 1 : Mill : 41
Magd 2 : {Walt / Mill} : 42
n : Matth : 123
n : Scr : 30
o : Scr : 221
Pet 1 : Mill : 44
q : Matth : 124

Roe 2 : Mill : 47
s : Matth : 76
Seidel : Mill : 40
Sin : Mill : 34
{Uff / Uff 2} : Beng : 52
Vien : Mill : 49
W : Walker : 245
x : Matth : 74

27 : {Westcott-Hort} : 252
113 : Rinck : 408

225 Scr : 478	266 Scr : 306	293 Scr : 425	320 Scr : Chrys
231 „ : 305	267 „ : 291	294 „ : 430	321 „ : Chrys
232 „ : 472	268 „ : 253	295 „ : 433	322 „ : 432
233 „ : 258	269 „ : 255	296 „ : 213	323 „ : 404
234 „ : 281	270 „ : 275	297 „ : 396	324 „ : 480
235 „ : 282	271 „ : 306	298 „ : 261	325 „ : 317
236 „ : 283	272 „ : 436	299 „ : 302	326 „ : 376 d
237 „ : 349	273 „ : 437	300 „ : 260	327 „ : 406
243 „ : 303	274 „ : 319	301 „ : 298	328 „ : 407
248 „ : 89	275 „ : Chrys	302 „ : 269	329 „ : Chrys
249 „ : 257	276 „ : Steph 1550	303 „ : 478	330 „ : 376 e
250 „ : 276		304 „ : Apl 119	331 „ : Chrys
251 „ : 277	277 „ : 256	305 „ : 398	332 „ : Chrys
252 „ : 270	278 „ : 307	306 „ : {cf sub 398}	333 „ : Chrys
253 „ : 271	279 „ : 254	307 „ : {cf sub 398}	334 „ : Chrys
254 „ : 272	281 „ : 304	308 „ : {cf sub 398}	335 „ : theol
255 „ : 273	282 „ : 259	309 „ : Chrys	336 „ : 427
256 „ : 274	283 „ : 426	310 „ : 399	337 „ : lexic
257 „ : 251	284 „ : Act 238	311 „ : 400	338 „ : impr?
258 „ : 249	285 „ : 476	312 „ : 401	338 Martin : 376
259 „ : 250	286 „ : 393	313 „ : Act	339 „ : 380
260 „ : 252	287 „ : 393a	314 „ : 402	340 „ : 381
261 „ : 131	288 „ : 392	315 „ : 403	341 „ : ?
262 „ : 248	289 „ : 391	316 „ : Chrys	342 „ : 22
263 „ : 293	290 „ : 316	317 „ : Chrys	343 „ : comm
264 „ : 278	291 „ : 423	318 „ : Chrys	
265 „ : 279	292 „ : 424	319 „ : 431	

APOCALYPSIS.

ιϛ' : Steph : 3

a : Matth : 82
a : Scr : 93

{Andr 1 / Aug 7} : Beng : 80

b : Scr : 94
Baroc : Mill : 6

c : Scr : 31
Cov 2 : Mill : 7
„ 5 : „ : 8
d : Scr : 8
e : „ : 29
f : „ : 14
g : „ : 95
h : „ : 96
Hunt 1 : Mill : 9

j : Scr : 97

k : Matth : 47
k : Scr : 98

l : Matth : 48
l : Scr : 7

m : Scr : 87
M : Mill : 10

n : Scr : 28
o : Matth : 49
p : „ : 50
P : Fell : { 11 / 12
q : Walker : 26
r : Matth : 90
Seidel : Mill : 13
Sin : „ : 8
t : Matth : 32
{ Uff / Uff 2 } : Beng : 16
x : Matth : 30

50^2 : Scholz : 90
85 : Scr : 142
86 : „ : 23
86^2 : Scholz : 89
101 : Scr : 109
102 : Scr : 103
103 : „ : Steph 1550
104 : „ : 107
105 : „ : Evv 394?
107 : „ : 181
108 : „ : 129
109 : „ : 102
110 : „ : 113
111 : „ : 32
112 : „ : 182
113 : „ : 146
114 : „ : 153
115 : „ : 114
116 : „ : 157
117 : „ : 115
118 : „ : 160
119 : „ : 161
120 : „ : 149
121 : „ : 150
122 : „ : 151

LECTIONARIA: (1.) EVANGELIA.

ξ' : Matth : 52
χ' : „ : 53
ψ' : „ : 54
ω' : „ : 55

Aug 4 : Beng : 24
B : Matth : 47
bandur^{ev} : Tisch : 295
barb^{ev} : Tisch : 135
Bodl 3 : Mill : 5
„ 4 : „ : 18
„ 5 : „ : 19

c : Matth : 48
carp^{ev} : Tisch : 292

E : Walker : 211

f : Matth : 49
H : Walker : 212
H : Matth : 50
H : Scr : 150
Laud 4 : Mill : 20

M 2 : Mill : 4
O : { Wetst / Griesb / Scholz } : 295
P : Scr : 181
P^2 : „ : 182
petrop^{ev} : Tisch : 249
petrop$^{ev.2}$: Tisch : 256
R : { Griesb / Scholz } : 294
Seidel : Mill.: 297
Seld 2 : „ : 26
„ 3 : „ : 27
„ 4 : „ : 21
„ 5 : „ : 22

t : Matth : 51
tisch^{ev} : Tisch : 293
tubing^{ev} : Tisch : 294
ven^{ev} : Tisch : 269
Wheel 3 : Mill : 3

x : Scr : 183
y : „ : 184
z : „ : 185

{ 1 : Muralt / 1^{pe} : Tisch } : 246
{ 3 : Muralt / 3^{pe} : Tisch } : 251
{ 5 : Muralt / 5^{pe} : Tisch } : 934
{ 6 : Muralt / 6^{pe} : Tisch } : 253
{ 9 : Muralt / 9^{pe} : Tisch } : 258
{ 10 : Muralt / 10^{pe} : Tisch } : 260
16 : Matth : 56
19 : Matth : 57
38 : Westc-Hort : 183
39 : „ : 184
59 : „ : 185

158 : Scr : 261
159 : „ : 262
160 : „ : 281
161 : „ : 282
162 : „ : 283
163 : „ : 284
164 : „ : 285a
165 : „ : 285b
166 : „ : 287
167 : „ : 288
168 : „ : 289
169 : „ : 290
170 : „ : 264
171 : „ : 265
172 : „ : 266
173 : „ : 267
174 : „ : 268
175 : „ : 269
176 : „ : 270
177 : „ : 271
178 : „ : 272
180 : „ : 155
181 : „ : 275
182 : „ : 276
183 : „ : 277
184 : „ : 279
185 : „ : 280
186 : „ : 278
187 : „ : 291
188 : „ : 578
189 : „ : 292
190 : „ : 293
191 : „ : 249
192 : „ : 256
193 : „ : 263
194 : „ : 246
195 : „ : 251
196 : „ : 253
197 : „ : 258
198 : „ : 260
199 : „ : cf Evv 68
200 : „ : 299
201 : „ : 205
202 : „ : 194
203 : „ : 195
204 : „ : 196
205 : „ : 197
206 : „ : 198

207 : Scr : 199
208 : „ : 200
209 : „ : 201
210 : „ : 202
211 : „ : 203
212 : „ : 204
213 : „ : 206
214 : „ : 207
215 : „ : 208
216 : „ : 209
217 : „ : 210
218 : „ : 211
219 : „ : 212
220 : „ : 213
221 : „ : 186
222 : „ : 185
223 : „ : 229
224 : „ : 230
225 : „ : 231
226 : „ : 232
227 : „ : 234
228 : „ : 235
229 : „ : 236
230 : „ : 239
231 : „ : 240
232 : „ : 241
233 : „ : 182
234 : „ : 181
235 : „ : 233
236 : „ : 344
238 : „ : 237a
239 : „ : 214
240 : „ : 215
241 : „ : 217
242 : „ : 218
243 : „ : 219
244 : „ : 220
245 : „ : 221
246 : „ : 222
247 : „ : 224
248 : „ : 225
249 : „ : 226
250 : „ : 227
251 : „ : 216
252 : „ : 223
253 : „ : 315
253[a] : „ : 228
254 : „ : 238

255 : Scr : 346
256 : „ : 187
257 : „ : 183
258 : „ : 340
259 : „ : 184
260 : „ : 188
261 : „ : 189
262 : „ : 190
263 : „ : 191
264 : „ : 192
265 : „ : 318
266 : „ : 193
267 : „ : 319
268 : „ : 320
269 : „ : 321
270 : „ : 322
271 : „ : 323
272 : „ : 324
273 : „ : 325
274 : „ : 326
275 : „ : 927
276 : „ : 327
277 : „ : 328
278 : „ : 329
279 : „ : 330
280 : „ : 331
281 : „ : 333
282 : „ : 334
283 : „ : 335
284 : „ : 336
285 : „ : 337
286 : „ : 300
287 : „ : 923
288 : „ : 341
289 : „ : 342
290 : „ : 476
291 : „ : 305
292 : „ : 306
293 : „ : 307
294 : „ : 308
295 : „ : 309
296 : „ : 310
297 : „ : 311
298 : „ : 343
299 : „ : T[r]
300 : „ : 513
301 : „ : 514
302 : „ : 516

303 : Scr : 519
304 : „ : 520
305 : „ : 515
306 : „ : 512
307 : „ : 517
308 : „ : 521
309 : „ : 522
310 : „ : 524
311 : „ : 518
312 : „ : 523 ?
313 : „ : 463
314 : „ : 464
315 : „ : 465
316 : „ : 466
317 : „ : 467
318 : „ : 468
319 : „ : 469
320 : „ : 470
321 : „ : 471
322 : „ : 478
323 : „ : 473
324 : „ : V.T.
325 : „ : 475
326 : „ : Apl 171
327 : „ : „ 172
328 : „ : „ 173
329 : „ : V. T.
330 : „ : 472
331 : „ : 480
332 : „ : 481
333 : „ : 482
334 : „ : 483
335 : „ : 484
336 : „ : 485
337 : „ : 486
338 : „ : 487
339 : „ : 488
340 : „ : 486d
341 : „ : 489
342 : „ : 490
343 : „ : 491
344 : „ : 492
345 : „ : 493
346 : „ : 494
347 : „ : 495
348 : „ : 496
349 : „ : 497
350 : „ : 498

351 : Scr : Apl 17	372 : Scr : 377	391 : Scr : 873	410 : Scr : 529
352 : „ : 500	373 : „ : 378	392 : „ : 564	411 : „ : 537
353 : „ : 501	374 : „ : 379	393 : „ : 565	412 : „ : 37
354 : „ : 502	375 : „ : 380	394 : „ : 571	413 : „ : 85
355 : „ : 503	376 : „ : 540	395 : „ : 573	414 : „ : 538
356 : „ : 504	377 : „ : 541	396 : „ : 566	415 : Martin : 935
357 : „ : 505	378 : „ : 542	397 : „ : 567	416 : „ : 364
358 : „ : 506	379 : „ : 543	398 : „ : 568	417 : „ : 365
359 : „ : 508	380 : „ : 544	399 : „ : 569	418 : „ : 928
360 : „ : 509	381 : „ : 860	400 : „ : Apl 122	419 : „ : 312
361 : „ : Evv 839	382 : „ : 546	401 : „ : 188	420 : „ : 262
362 : „ : 574	383 : „ : 549	402 : „ : 1269	421 : „ : 368
363 : „ : 477	384 : „ : 550	403 : „ : 535	422 : „ : 499
364 : „ : 158	385 : „ : 552	404 : „ : 534	423 : „ : 369
365 : „ : 58	386 : „ : 553	405 : „ : 536	424 : „ : 371
368 : „ : 381	387 : „ : 556	406 : „ : 531	425 : „ : 372
369 : „ : 382	388 : „ : 560	407 : „ : 532	426 : „ : 361
370 : „ : 375	389 : „ : 561	408 : „ : 530	427 : „ : 362
371 : „ : 376	390 : „ : 563	409 : „ : 528	428 : „ : 936

(2.) APOSTOLI.

ξ' : Matth : 16	Bodl 5 : Mill : 3	3 : {Wetst et Grsb in Paul} : Evl 19 (?)	
χ' : „ : 17	e : Matth : 14		
ψ' : „ : 18	Seidel : Mill : 56		
ω' : „ : 19	Trin : Mill : 3	3 : Muralt : 73	
	tz : Matth : 15	4 : Griesb in Paul : 6	
a^2 : Scr : 87 cf Ac 214	v : „ : 5	5 : Grsb in Paul : 84	
b : Matth : 13	z : Scr : 59	6 : Grsb in Paul : 5	

7 : Grsb in Paul : 8	71 : Scr : 80	91 : Scr : 197	111 : Scr : 213
16 : Matth : 20	72 : „ : 70	92 : „ : 198	112 : „ : 214
49 : Scr : 120	73 : „ : 180	93 : „ : 172	113 : „ : 228
50 : „ : 89	74 : „ : 84	94 : „ : 173	114 : „ : Evv 155
51 : „ : 86	74 [bis] : Scr : 75	95 : „ : Evl 483	115 : „ : 120
52 : „ : 65	75 : Scr : 79	96 : „ : 200	116 : „ : 118
54 : „ : 73	76 : „ : 83	97 : „ : 201	117 : „ : 264
57 : „ : 60	77 : „ : 82	98 : „ : 200	118 : „ : 223
59 : „ : 61	79 : „ : 77	99 : „ : 202	119 : „ : 121
60 : „ : 62	80 : „ : 183	100 : „ : 203	120 : „ : 123
61 : „ : 63	81 : „ : 65	101 : „ : 204	121 : „ : 227
62 : „ : 64	82 : „ : 113	102 : „ : 205	122 : „ : 255
63 : „ : Ac 315	83 : „ : 103	103 : „ : 206	123 : „ : 122
64 : „ : 66	84 : „ : 104	104 : „ : 207	124 : „ : 216
65 : „ : 68	85 : „ : 105	105 : „ : 169	125 : „ : 114
66 : „ : 67	86 : „ : 106	106 : „ : 208	126 : „ : 115
67 : „ : 184	87 : „ : 107	107 : „ : 209	127 : „ : 116
68 : „ : 263	88 : „ : 108	108 : „ : 210	128 : Martin : 256
69 : „ : 81	89 : „ : 109	109 : „ : 211	129 : „ : 262
70 : „ : 65	90 : „ : 102	110 : „ : 212	130 : „ : 88

IX.

DE VERSIONIBUS.

---

paginae

Praemonenda . . . . . 803—806
1. Versiones orientales . . . . . 806—947
(1.) Syriacae . . . . . 807—859
(2.) Aegyptiacae . . . . . 859—893
(3.) Aethiopica . . . . . 894—912
(4.) Armeniaca . . . . . 912—922
(5.) Georgiana . . . . . 922—923
(6.) Persica . . . . . 923—928
(7.) Arabicae . . . . . 928—947
2. Versiones occidentales . . . . . 948—1128
(1.) Latinae . . . . . 948—1108
a. Vetus Latina sive quam dicunt Itala . . . . . 949—971
b. Vulgata . . . . . 971—1108
(2.) Gothica . . . . . 1108—1112
(3.) Slavonica . . . . . 1112—1124

Versiones Europaeae iuniores, e Latina Vulgata progenitae.

(4.) Saxonica 1125
(5.) Francica 1126
(6.) Theotisca 1126
(7.) Bohemica . . . . . 1127—1128

IX.

DE VERSIONIBUS.[1]

Saeculis iam primis post Christum natum necessariae erant ecclesiis per varias terras dispersis versiones Novi Testamenti vernaculae ut facilius et domi et in ecclesia

[1] Rich. Simon, *Histoire critique des versions du N. T.*, Roterodami a. 1690; — Iac. Le Long, *Biblioth. sacra*, ed. Masch. Halae a. 1781—1785, pars 2, voll. 1.2.3; — E. F. K. Rosenmüller, *Handbuch für die Literatur der biblischen Kritik und Exegese*, Gottingae a. 1799, vol. 3, p. 89—276; — I. D. Michaelis, *Einleitung*, ed. 4, Gottingae a. 1788, pars 1, §§ 52—89, p. 359—520, et versio Herberti Marsh Anglica cum supplementis minime neglegendis, ed. 3, Londinii a. 1819, vol. 2, cap. 7, §§ 1—159, p. 533—638; — H. C. A. Haenlein, *Einl.* Erlangae a. 1794, pars 2, 1, p. 117—206; — L. Bertholdt, *Einl.* Erlangae a. 1813, pars 2, §§ 191—216, p. 632—730; — I. L. Hug, *Einl.* ed. 3, Stutgardiae et Tubingae a. 1826, pars 1, § 61—145, p. 346—524; (versio Anglicana cum adnotationibus Mosis Stuartii, Andoverae in Massachusetts, a. 1836, p. 199—301) ed. 4, 1847, §§ 61—146, p. 298—464; — I. G. Eichhorn, *Einl.* Lipsiae a. 1827, §§ 46—82, vol. 4, p. 333 — vol. 5, p. 118; — S. P. Tregelles, *Horne's Introduction*, ed. 11, Londinii a. 1863, vol. 4, p. 225—329, et *Smith's Dictionary of the Bible*, ed. Amer. Novi Eboraci a. 1870, vol. 4, p. 3370[b]—3395[b] sub voce „Versions"; — E. Reuss, *Gesch. d. heil. Schr. N. T.* ed. 5, Brunsvigae a. 1874, §§ 421—456, pars 2, p. 166—195; — F. H. A. Scrivener, *Plain introd.* ed. 3, Cantabr. et Lond. a. 1883, p. 308—415; — F. Bleek, *Einl.* ed. 4, cur. W. Mangold, Berolini a. 1886, § 274—290, p. 927—969; — O. F. Fritzsche, „Uebersetzungen der Bibel", *Schenkel's Bibel-Lexikon*, Lipsiae, vol. 5 (a. 1875), p. 565—574, et „Bibelübersetzungen", *Herzog's Real-Encykl.* ed. 2, Lipsiae, vol. 2 (a. 1878), p. (437)447—450; — Westcott. et Hort. *N. T.* vol. 2, *Introd.* p. 78—86. 155—159. 197—201. 205. 206, et *Append.* p. 3—6; —

verba evangelistarum et apostolorum intellegerentur. Primae inter versiones Syriaca et Latina exstitisse videntur idque ut videtur saeculo secundo, quas secutae sunt item saeculo secundo vel tertio Aegyptiacae, saeculo quarto Gothica, saeculo quarto vel quinto Aethiopica, saeculo quinto ineunte Armeniaca. Fieri non potest quin hae testes multum valeant ad textum pristinum restituendum, quia plerisque locis utrum haec an illa lectio Graeca vertenti ante oculos fuerit satis liquet; id vero in primis ubi de verbis male omissis quaeritur vel male additis. Versiones quae non recta e Graeco fluxerunt testes textus Graeci adhiberi possunt modo sane secundario quippe quae lectiones versionis alius praebeant.

Quaerendum est, cum versione qualibet uti volumus, de aetate qua facta sit, de linguae ingenio, de interpretis methodo, de versionis recensionibus, de codicibus quos adhibere possumus, de editionibus si forte exstant.

Non enim est quod dicam versiones eas solas quae primis saeculis exortae sunt de textu iis saeculis late diffuso testari posse.

Multum etiam interest utrum lingua versionis talis sit ut Graeca accurate reddere possit idque eadem fere forma, neque erit qui neget eas linguas quae pronominum usum vel amant vel respuunt, quae temporum vel modorum rationem a Graeca diversam sequuntur, haudquaquam testes certas esse ubi de talibus rebus disputatur.

Quod ad interpretem attinet inquirendum est utrum diligenter normam Graecam sequatur, ut verba quoad fieri potest verborum Graecorum ordinem repraesentent, an talia neglegat; utrum formam cum sensu reddere velit, an sensum solum.

Wetzer (Streber), „Bibelübersetzungen", *Wetzer und Welte's Kirchenlexikon*, ed. 2, Friburgi in Brisgovia, vol. 2 (a. 1883), col. 720—723 (ad vocem „Peschittho" nondum processit editio secunda); — Llewelyn I. M. Bebb, *Studia biblica*, Oxonii a. 1885, vol. 2, p. 195—240.

Si versio recensionem passa est, tum curiosius exquirere debebimus de recensionis ratione, utrum codices Graeci iique superioris inferiorisne aetatis in consilium vocati sint, an fortasse versio ad merum editoris arbitrium expolita sit.

Minime satis esse potest viro rei criticae studioso, cui deest linguae eius peritia qua versio scripta est, translationibus Latinis non in usum criticum factis fidenter uti. Nisi quod ad omissiones vel interpolationes longiores attinet, certissime versiones nisi ab eis qui linguarum versionum periti sunt excutiendae non sunt. Saepe testimonia ex translationibus istis arrepta vana sunt, neque desunt talia in hac ipsa editione octava; ne tamen oblitus sis Tischendorfium multis locis usum esse vel libris vel consiliis virorum harum linguarum peritorum.

Cum Novum Testamentum primum Graece edebatur, scilicet in editionibus Complutensi et Erasmiana, inter testes audita est versio Latina Vulgata, quae sola editoribus ad manus erat, et inde hauserunt Complutensis verba illa 1 Ioh 5,7.8, Erasmus[1] nonnulla in apocalypsi et alibi. Beza in editione Graeca altera anni 1582 Syrum interpretem duce Tremellio laudat.[2] Waltonus[3] in polyglottis suis versiones Syriacam, Aethiopicam, Arabicam, in evangeliis etiam Persicam, edidit. Fellius[4] sed in primis Millius[5] testimonium versionum adhibuit. Bentleius[6] versionis Latinae praestantiam primus scienter exposuit. Tremellius, Ludovicus de Dieu,[7] Wetstenius,

[1] Cf supra, p. 209.
[2] Cf e. g. Mt 5,23.
[3] Cf supra, p. 220.221.
[4] Cf supra, p. 222.223.
[5] Cf supra, p. 224.225.
[6] Cf supra, p. 229—240.
[7] Ludovicus de Dieu, *Animadversiones sive commentarius in quatuor evangelia, in quo collatis, Syri inprimis, Arabis, Evangelii Hebraei, Vulgati, Erasmi & Bezae versionibus, difficiliora quaeque loca illustrantur, & variae lectiones conferuntur. Accessit appendix*

C. A. Bodius,[1] C. B. Michaelis, I. D. Michaelis, I. G. C. Adlerus, G. C. Storrius, Tregellesius, I. B. Lightfootus, Lagardius, v. cl. Westcottus his studiis operam navarunt multam. Haec de versionibus generatim et summatim. Singillatim disserendum est breviter cum de versionibus orientalibus tum de occidentalibus.

1.

ORIENTALES.[2]

Cum rebus orientalibus iure adnumerentur facta atque verba Domini et apostolorum eius, versiones orientales ecclesiae Christianae primordiis quodammodo affiniores esse videri possent quam occidentales.[3] Nihilominus difficiliores sunt usu occidentalibus propter colorem et Novo Testamento Graece scripto et nobis alienum.

in Matthaeum, in quo cum praetermissa quaedam tum Aethiopicae versionis nonnulla adduntur & expenduntur, Lugduni Batavorum a. 1631; — *In Acta*, a. 1634; *In epistolam ad Romanos ... Accessit spicilegium in reliquas eiusdem apostoli, ut et catholicas epistolas* [et Apoc], a. 1646. Etiam Lud. de Dieu, *Critica sacra, a Gerardo Borstio edita*, Amstelaedami a. 1693, p. 311—762, et cum apocalypsi —861.

[1] Bode, Christoph. Aug., *Pseudocritica Millio-Bengeliana sive tractatus criticus quo versionum sacrarum orientalium* [Syr Arr Pers Aeth Arm] ... *allegationes pro variis N. T. Graeci lectionibus a Ioh. Millio et Io. Alb. Bengelio frustra factae plene recensentur refutantur et eliminantur insertis earundem versionum veris allegationibus*, voll. 2, Halae a. 1767.1769 (ff. [8], pp. 420, ff. [8], pp. 552).

[2] Paulus Antonius de Lagarde, *De Novo Testamento ad versionum orientalium fidem edendo*, Berolini a. 1857, iterum publici iuris facta est haec dissertatio in libro „Gesammelte Abhandlungen" Lipsiae a. 1866, p. 85—119.

[3] Quam laeto animo acciperemus versionem illam Hebraicam evangelii Iohannis et actuum apostolorum de qua haec Epiphanius fabulatus est, *Haer.* 30, cap. 3, p. 127: *Ἤδη δέ που καί τινες πάλιν ἔφασαν καὶ ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην μεταληφθὲν εἰς Ἑβραΐδα ἐμφέρεσθαι ἐν τοῖς τῶν Ἰουδαίων γαζο-*

(1.) SYRIACAE.[1]

Si verba Eusebii[2] de Hegesippo incerta neglegimus, primum refertur de versione Novi Testamenti Syriaca apud Ephraemum Edessenum (mort. a. 373 vel 378), qui testis est versionem illam iam dudum exstitisse. Hoc testimonium saeculi quarti medii versionis originem ad saeculum saltem tertium revocare videtur.

φυλακίοις, φημὶ δὲ τοῖς ἐν Τιβεριάδι, καὶ ἐναποκεῖσθαι ἐν ἀποκρύφοις, ὥς τινες τῶν ἀπὸ Ἰουδαίων πεπιστευκότων ὑφηγήσαντο ἡμῖν κατὰ λεπτότητα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων τὴν βίβλον ὡσαύτως ἀπὸ Ἑλλάδος γλώσσης εἰς Ἑβραΐδα μεταβληθεῖσαν λόγος ἔχει, καὶ ἐκεῖσε κεῖσθαι ἐν τοῖς γαζοφυλακίοις, ὡς καὶ ἀπὸ τούτου τοὺς ἀναγνόντας Ἰουδαίους τοὺς ἡμῖν ὑφηγησαμένους εἰς Χριστὸν πεπιστευκέναι.

[1] Cf Gottlob Christianus Storr, *Observationes super Novi Testamenti versionibus Syriacis*, Stutgardiae a. 1772; — Iac. Geor. Christianus Adler, *Kurze Uebersicht seiner biblisch-kritischen Reise nach Rom*, Altonae a. 1783, p. 89—127; et *N. T. versiones Syriacae Simplex, Philox. et Hieros.* Hafniae a. 1789; — G. B. Winer, *De versionis Novi Testamenti Syriacae usu critico caute instituendo*, Erlangae a. 1823; — Fridericus Uhlemann, *De versionum N. T. Syriacarum critico usu* [„Programm des Friedrich-Wilhelms-Gymnasiums" in diem 26. Sept.], Berolini a. 1850, p. 36; — I. P. N. Land, *Otia Syriaca*, Lugduni Batavorum a. 1875, p. 177—233; — I. P. P. Martin, *Introduction à la critique textuelle du Nouveau Testament, partie théorique*, Parisiis [a. 1883], p. 97—309; — Fridericus Baethgen, *Evangelienfragmente. Der griechische Text des Cureton'schen Syrers wiederhergestellt*, Lipsiae a. 1885; — Theodorus Zahn, *Geschichte des neutestamentlichen Kanons*, vol. 1, pars 1, Lipsiae a. 1888, p. 369—429 et vol. 2, pars 2, sectio 1 (a. 1891), p. 556—564; — Eberhardus Nestle, „Syrische Bibelübersetzungen", *Herzog's Real-Encyklopädie für protestantische Theologie*, ed. 2, Lipsiae, vol. 15, a. 1885, p. 192—200; — Guilelmus Wright, „Syriac Literature", *Encyclopaedia Britannica*, Edinburgi, vol. 22 (a. 1887), p. 824—856; — G. H. Gwilliam, „The materials for the criticism of the Peshitto New Testament, with specimens of the Syriac Massorah", *Studia biblica*, Oxonii a. 1891, vol. 3, p. 47—104.

[2] Euseb. *Hist. eccl.* lib. iv, cap. 22,8: *ἔκ τε τοῦ καθ' Ἑβραίους εὐαγγελίου καὶ τοῦ Συριακοῦ καὶ ἰδίως ἐκ τῆς Ἑβραΐδος διαλέκτου τινὰ τίθησιν, ἐμφαίνων ἐξ Ἑβραίων ἑαυτὸν πεπιστευκέναι, καὶ ἄλλα δὲ ὡσὰν ἐξ Ἰουδαϊκῆς ἀγράφου παραδόσεως μνημονεύει.*

Attamen plerique arbitrantur versionem iam saeculo secundo exstitisse, atque Edessae factam esse cuius regionis ecclesia ea supersedere non posset, quae opinio certis rationibus refutari non potest. Tregellesius arbitratus est alios interpretes alios N. T. libros vertisse. Huic versioni antiquitus prorsus deerant quinque illi libri 2 Petri 2 et 3 Iohannis Iudae epistulae, apocalypsis, quos Graece scriptos Syros in canonem non recepisse notum est, neque Syriace versi esse videntur ante saeculum fortasse sextum;[1] Cosmas Indicopleustes[2] ante saeculum sextum medium hoc diserte adseverat et codices silentio rem firmant. Versionis igitur antiquitas ex hac omissione vix demonstratur.

Exstant versiones Syriacae, quod sciamus, fere quattuor,[3] vel potius exstat versio una quae post originem plus semel recensita est; forma vero quarta omnino a prioribus differt. Quattuor sunt: *a.* versio quae textum prorsus veterem exhibet, quae latere videtur in fragmentis Curetonianis; — *b.* versio quam exhibent lectionarium Hierosolymitanum quod dicunt et codex Petropolitanus palimpsestus; — *c.* versio quae Peshitta dicitur; — *d.* versio posterior Philoxeniana Heracleensis.

[1] Hugius (ut supra p. 803) ed. 4, pars 1, p. 302—309, §§ 64. 65, sane vult hos quoque libros ab initio in versione Syriaca exstitisse, paulatim excidisse, neque hodie desunt qui ei adstipulentur.

[2] Cosmas, *Topogr. Chr.*, lib. 7; Migne, *Patrol. Gr.* vol. 88, p. 373 B[292]: *ἕτεροι δὲ καὶ τὴν Ἰακώβου σὺν ταῖσ δυσὶ ταύταισ* [1 Pe et 1 Io] *δέχονται· ἕτεροι δὲ πάσασ δέχονται· παρὰ Σύροισ δὲ, εἰ μὴ αἱ τρεῖσ μόναι αἱ προγεγραμμέναι οὐχ εὑρίσκονται· λέγω δὴ, Ἰακώβου καὶ Πέτρου καὶ Ἰωάννου· αἱ ἄλλαι γὰρ οὔτε κεῖνται παρ' αὐτοῖσ.* — Cf praeterea praesertim de apocalypsi dissertatio viri cl. Isaaci H. Hall, „The Syriac apocalypse", in actis *Journal of the society of biblical literature and exegesis . . . for June and December 1882*, Middletoniae in provincia Connecticut a. 1883, p. 134—151.

[3] De versione sive potius recensione ineunte saeculo quinto a Rabbūlā, episcopo Edesseno Cyrilli Alexandrini amico, facta non licet certius dicere. Cf Wright (ut supra, p. 807, adn. 1), p. 825a.

a. Versio primitiva detecta est primum in fragmentis evangeliorum (de codice novo vide infra, p. 826 num. 2). Praestantissima fragmenta (Mus. Brit. Add. 14,451 folia 88; sed foll. 12—15 et 88 saec. XII et XIII addita sunt) invenit Guilelmus Curetonus[1] inter syr^{cu} codices Musei Britannici qui anno 1842 ex monasterio S. Mariae Deiparae in deserto Nitriensi in Angliam relati sunt, et his adnumeranda sunt folia tria Berolinensia (Orient. Quart. 528) quae v. cl. Henricus Brugsch[2] ex Oriente Berolinum adtulit. Codex ex quo fragmenta sunt videtur saeculi quinti (a. circiter 450—470)

[1] Cureton, *Remains of a very antient recension of the four gospels in Syriac, hitherto unknown in Europe*, Londinii a. 1848; — Henr. Ewald, *Göttingische gelehrte Anzeigen*, Gottingae a. 1858, vol. 3, p. 1712—1716, et *Jahrbücher der Biblischen Wissenschaft, IX. 1857—1859*, Gottingae 1858, p. 69—87; — [I. P. N. Land,] „Dr. Cureton's Syriac gospels", *Journal of sacred literature and biblical record*, Londinii vol. 8, a. 1858, num. 15, Oct., p. 140—160 (cf etiam 216—222); — S. P. Tregelles, „Dr. Cureton's Syriac Gospels", *ibid.* a. 1859, Ian, num. 16, p. 407—412; cf etiam p. 461—467, et W. W. [Guilelmus Wright?], vol. 10, a. 1859, num. 19, Oct., p. 154.155, et B. H. C. [Cowperus?], a. 1860, num. 20, p. 377.378, et Lagardius, *Gesammelte Abhandlungen*, Lipsiae 1866, pag. 91, adn. — Christianus Hermansen, *Disputatio de codice evangeliorum Syriaco, a Curetono typis descripto*, Hauniae a. 1859 (pp. 3—31 in libello academico diei 5. Dec.); — Le Hir, *Étude sur une ancienne version syriaque des évangiles*, Paris. a. 1859; — Iosephus Perles, *Meletemata Peschitthoniana. Dissertatio inauguralis*, Vratislaviae a. 1859 (pp. 55); — Iohannes (ex errore illic H.) Gildemeister, „Ueber den Titel des Matthaeus in Curetons syrischen Evangelien", *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, vol. 13 (Lipsiae a. 1859), p. 472—475; — Gerritus Wildeboer, *De waarde der syrische evangeliën door Cureton ontdekt en uitgegeven. Academisch proefschrift. (Eene bijdrage tot de geschiedenis van het ontstaan der syrische Bijbelvertalingen)*, Lugd. Bat. a. 1880; — Baethgen, cf supra, p. 807, adn. 1; — Guil. Wright, *Catalogue of Syriac MSS. in the British Museum*, pars 1, Londinii a. 1870, num. cxix, p. 73, et pars 3, a. 1872, praefat. p. xvi, adn. *.

[2] Fragmenta Berolinensia Io 7,37—8,19 Lc 15,22—16,12 17,1—23 edidit Aemilius Roediger, *Monatsbericht der Königl. Preussischen*

fuisse. Foliis universis haec insunt: *Mt* 1,1—8,22 10,32—23,25 *Mc* 16,17—20 *Ioh* 1,1—42 (43) 3,5—8,19 (non exstat pericopa 7,53—8,11) 14,10—12 14,15—19 14,21—23 (excidit verbum unum) 14,26—29 *Lc* 2,48—3,16 7,33—16,12 17,1—24,44. Versio indolem habet antiquam, quasi tempore facta in quo textum nemo oculis criticis spectaverit, nonnullis nunc omissis, nunc additis, nunc alio modo dictis.[1]

Textus consensio cum codicibus primariis Graecis et Latinis praesertim vero cum textus occidentalis testibus, ab omnibus concessa est.[2] Tischendorfii[3] sententia ortus est textus horum fragmentorum medio saeculo secundo. Afraatem (a. 336—345) ipso textu Curetoniano usum esse censebat Crowfootius.[4] V. cl. Zahnius negat Afraati quattuor evangeliorum Syriacam versionem nota fuisse praeter

Akademie d. Wissensch. zu Berlin, a. 1872, p. 557—559 et 1—6; et quasi privatim Guilelmus Wright, *Fragments of the Curetonian gospels. Only one hundred copies printed for private circulation*, Londinii [a. 1872]. Roedigerus arbitratur versionem hanc apud Syros orientales ortam, postea versione Syrorum occidentalium extrusam esse, id quod ab eorum opinione prope abest qui putant versionem Syriacam Edessae exaratam, Antiochiae retractatam esse.

[1] Prorsus aliter se haberet res, si Martini (ut supra, p. 807, adn. 1), p. 163—168, fabula ista sive hallucinatio de Iacobo Edesseno († 709) vel rerum vel auctorum testimonio niteretur.

[2] Tischendorf, *Deutsche Zeitschrift für christliche Wissenschaft*, Berolini a. 1856, num. 2.3, p. 14 et 17; — Tregelles, apud Smithium (ut p. 803), p. 3392.

[3] Cum Tischendorfio consentit v. cl. Isaacus H. Hall, Schaff-Herzog, *A religious encyclopaedia*, Novi Eboraci, vol. 3 (a. 1884), „Syriac literature", p. 2286a.

[4] Iohannes R. Crowfoot fragmenta haec omnia Graece reddidit ut facilius appareret quem textum Graecum Syrus interpres adhibuisset: *Fragmenta evangelica*, pars 1, [Cantabrigiae], a. 1870, pars 2, a. 1872; minime vero videtur Crowfootius id quod volebat adsecutus esse; cf v. cl. R. Payne Smithius, *The Academy*, Londinii a. 1870, d. 15 mensis decembri, a. 1872, eiusdem diei, sive vol. 2, p. 63 seq. vol. 3, p. 470. De Aphraatis citationibus loquitur Crowfootius, pars 1, p. 5,

harmoniam illam Tatiani.[1] Baethgenius consanguinitatem quandam textus Afraatis cum textu Curetoniano agnoscit, adseverat vero Tatianum primo harmoniam evangelicam eamque Syriace fecisse,[2] evangelia ipsa non ante annum circiter 250 Syriace versa esse, in quo secum consentientem Zahnium habet. Vim quandam inesse eis quae de hac re Baethgenius profert nullo modo negari potest. Sed cum iudicium de lectionibus in commentariis nunc iterum versis nunc in compendium redactis tam incertum sit, mens inclinat hodie etiam in ea sententia haerere quae ex rationibus cum criticis tum historicis quas dicunt probabilior esse videatur.[3]

b. Secundo loco constituit Tischendorfius versionem textui illi veteri Curetoniano non prorsus alienam, quae praecipue ex lectionario evangeliorum Vaticano, Syr. XIX $syr^{hr\ vel\ hier}$ olim XI, saeculi undecimi nota est.[4] Stephanus Evodius Assemanus codicem descripsit

et laudat Mt 6,19 7,16 15,8 21,44 23,25 Ioh 1,14 Lc 3,6 12,11 19,44 23,43. — Denuo Graece vertit v. cl. Fridericus Baethgen, *Evangelienfragmente. Der griechische Text des Cureton'schen Syrers wiederhergestellt*, Lipsiae a. 1885. Vix prodest rei criticae versio talis nisi cautissime adhibeatur. Desideratur potius dissertatio critica de locis singulis. Cf etiam Henricus M. Harman, „Cureton's fragments of Syriac gospels" *Journal of the Society of Biblical Literature and Exegesis*, Bostoniae a. 1885, Iun.—Dec., p. 28—48.

[1] Zahn, cf supra, p. 807, adn. 1.

[2] Antiquiorem esse harmoniam Tatiani textu Curetoniano hinc concludit Baethgenius: ex lectionibus harmonisticis, ex locis compendiose contractis, ex lectionibus quas dicunt Alexandrinis, ex ingenio minus accurato magis paraphrastico, ex ingenio dogmatico textus Curetoniani.

[3] Cf Guil. Wright (ut supra, p. 807, adn. 1), p. 825a.

[4] Cf Westcottus et Hortius, *N. T.* vol. 2, *Introd.* § 216, p. 157. De his fragmentis et de ceteris Syro-Palaestinensibus conferendus est in primis liber viri cl. I. P. N. Land, *Anecdota Syriaca*, vol. 4, cui titulus alter *Otia Syriaca*, Lugduni Batavorum a. 1875, p. 177—233 in Latinis, p. (103)114—164.168 in Syriacis, item in Supplementis p. 213—222(224) ubi invenies fragmenta Londinensia et Petropolitana; tabula II scripturam exhibet codicis Petropolitani recentioris

in catalogo suo bibliothecae Vaticanae[1] anno 1758; exemplaribus vero catalogi huius paene omnibus igni correptis, notitiam codicis plerique ex libris Iacobi Georgii Christiani Adleri hauserunt.[2] Codex hic in monasterio in vico Ābūd prope Hierosolymam anno 1030 exaratus continet evangelium litteris Syriacis minus usitatis scriptum. Propter dialectum barbaram linguae Chaldaicae non alienam[3] et dialecto quae in libris talmudicis Hierosolymitanis invenitur similem vocatur haec versio Hierosolymitana; passim adsumuntur verba et Graeca et Latina. Textus qui Tischendorfio saeculi quinti, Noeldekio quarti vel quinti esse videbatur, saepe testimonium haud contemnendum praebet. Codicem Vaticanum Franciscus Miniscalchi-Erizzo[4] edidit Veronae annis 1861—1864. Anno 1853 apportavit Tischendorfius[5] ex oriente codicem palimpsestum quinti fere

saec. fere VIII—IX, tabula IV codicis Petrop. antiquioris saeculi VII—VIII, tabula V codicis Romani a. 1030, tabula VI folii Londinensis saec. fere IX, tabula VII codicis Londinensis saec. X; — praeterea cf Landii dissertatio „De zoogenoemde hierosolymitaansche of christelijk-palaestijnsche Bijbelvertaling" in actis *Verslagen en mededeelingen der k. Acad. d. Wetensch. Afd. Letterk.* series secunda, Amstelaedami a. 1876, pars 5, p. 196—208; — v. cl. Theodori Noeldeke, „Ueber den christlich-palästinensischen Dialect", *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, vol. 22 (Lips. 1868), p. 443—527.

[1] Steph. Evod. Assemani et Iosephus Simon Assemani, *Bibl. apost. Vat. codd. mss. catal.* Romae, pars 1, vol. 2 (a. 1758), p. 70—103.

[2] Adler, *Kurze Uebersicht seiner biblisch-kritischen Reise nach Rom*, Altonae a. 1783, p. 118—127; — *Novi Testamenti versiones Syriacae*, Hauniae a. 1789, p. 137—202.

[3] Terminatio pronominum tertiae personae pluralis numeri plerumque Chaldaice scribitur ܘܢ – pro ܘܗܢ –; status emphaticus nominum in plurali numero terminat ܝܢ – pro ܐܝܢ –; tertia persona singularis numeri in futuro habet Iud praeformativam pro Nun; cf Tregellesium, apud Hornium, (ut supra, p. 270, adn. 1), p. 285.286.

[4] Miniscalchi-Erizzo, *Evangeliarium Hierosolymitanum ex codice Vaticano Palaestino deprompsit edidit Latine vertit prolegomenis ac glossario adornavit* M.-E. 2 voll. Veronae a. 1861—1864.

[5] Tischendorf, *An. sac. et pr.* Lips. a. 1855 (et a. 1861), p. 13, facs.

saeculi quem bibliothecae Petropolitanae posthac cessit. Haec omnia excusserunt viri cll. Landius et Noeldekius (supra p. 811, adn. 2 laudati) iis additis quae ipse Landius Londinii detexit. Pauca ex Act Paul demonstrant versionem non solum evangeliorum fuisse.[1] Videtur haec versio saeculo fortasse quarto, certe ante annum 600, facta esse in usum ecclesiae Malchiticae (sive Constantinopolitanae) in Palaestina. Dialectus Aramaïca in his lectionariis propius abest a lingua in libris Targūm Iudaeorum quam a lingua in versione Peshitta adhibita.

Sententia virorum cll. Westcotti Hortiique[2] suberat versioni Syriacae ab origine textus maxima ex parte occidentalis (cf supra, p. 200, β), postea vero cum saepe transcriberetur lectiones nonnullas Alexandrinas (cf supra, p. 201, γ) et alias in se recepit; unde, ut apud Latinos, fluxisse in codicibus textus minus integros credibile est, e quibus unum in codice Curetoniano tractamus. Evangelium autem Hierosolymitanum a textu illo antiquo propius abest quam a Syriaca vulgata (vide infra), ex qua tamen nonnihil fortasse corruptionis passum est, neque vero unius tantum veteris familiae lectiones exhibet.

c. Versio quae Peshitta[3] dicitur. Nomen Peshitta sive Simplex, de cuius significatione saepe inter viros doctos

tab. i, 15 (facsimile reversum est). V. cl. I. P. N. Land (cf supra, p. 807, adn. 1), p. 233, putat Tischendorfium haec folia e monasterio monachorum Iberorum (sive Georgianorum e Caucaso) ad occidentem urbis Hierosolymorum condito attulisse, laudatque Tischendorfii libros *Reise in den Orient* a. 1846, vol. 2, p. 69 et *Notitia* a. 1861, p. 49 adnot.

[1] De fragmentis Paulinis cf infra, p. 827.828, num. 5 et 8.

[2] Westcott-Hort, *N. T.* [vol. 2] *Introd.* § 214; cf § 118.

[3] Ioh. Guil. Reusch, *Syrus interpres cum fonte N. T. Graeco collatus*, Lipsiae a. 1741 (pp. 384); — Glocestrius Ridley, *De Syriacarum Novi Foederis versionum indole atque usu dissertatio Philoxenianam cum Simplici e duobus pervetustis codd. mss. ab Amida transmissis conferente* G. R. Londinii a. 1761, recusa, e bibliotheca et cum quibusdam notis I. D. Michaelis, apud Ioh. Iac. Wetstenium, *Libelli ad crisin* etc. ed. Ioh. Sal. Semler, Halae a. 1766, p. 247—339; — Nic. Wiseman,

disputatum est,[1] invenitur in codicibus saeculi noni et decimi.[2] Quae ratio versioni huic cum textu Curetoniano sit accurate fortasse non prius statui poterit quam codices Syriaci accuratius indagati erunt; videtur autem versio Peshitta iam saeculo secundo exeunte exstitisse fuisseque mater illius versionis formae quam Curetonianam dicimus, neque dubitari potest quin postea expolita sit versio, unde fit ut saepe cum codicibus Graecis vetustissimis, saepissime cum iunioribus consentiat.[3] Indole est ergo versio in codicibus quos habemus minus rustica, magis critica.

Westcottus Hortiusque[4] (cum quibus mens inclinat ut consentiam) putant textum Syriacum vulgatum textus veteris recensioni deberi impulsu vel saltem consensu eorum factae qui in ecclesia Syriaca sive auctoritatis sive doctrinae nomine principatum tenebant; inde factum esse ut codices

Horae Syriacae, Romae a. 1828; — Ioh. Wichelhaus, *De Novi Testamenti versione Syriaca antiqua quam Peschitho vocant libri quattuor*, Halis a. 1850; — item Ricardus Iones, *Textus evangeliorum versionis simplicis Syriacae collatus cum duobus codicibus manuscriptis bibliothecae Bodleianae*, Oxonii a. 1805; — Ioh. Dav. Michaelis, *Curae in versionem Syriacam actuum apostolicorum. Cum consectariis criticis de indole, cognationibus et usu versionis Syriacae tabularum Novi Foederis*, Gottingae a. 1755; — Conr. Ludov. Ern. Loehlein, *Syrus epistolae ad Ephesios interpres, in causa critica denuo examinatus*, Erlangae a. 1835.

[1] Re vera videtur Peshitta significare in summa „versio usitata sive vulgata". Cf Nestle, *Herzog's Real-Encykl.* ed. 2, vol. 15, p. 192. Videtur nomen Peshitta primum versioni Veteris Testamenti vetustiori proprium fuisse, quo distingueretur a versione posteriore e LXX hausta. Serius translatum est nomen, ut videtur, ad versionem Novi Testamenti quae illi Veteris Testamenti adsociabatur; cf Tregellesius apud Hornium (ut supra, p. 803, adn. 1), p. 258.259.

[2] Noeldeke, *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, a. 1878, p. 589; — Nestle, *Literarisches Centralblatt*, a. 1879, num. 36, col. 1148.

[3] Cf Tregellesius apud Smithium (ut p. 803), p. 3389.3390. Cf etiam Baethgenius (ut supra, p. 807, adn. 1).

[4] Westcott-Hort, *N. T.* [vol. 2], *Introd.* § 118.188—190.

plerique vetustiores statim destruerentur, ita ut vix unus alterve casu mirabili hodie supersit. Nempe viri clarissimi suspicantur textui Graeco post medium saeculum tertium vel ineunte quarto fortasse cura Luciani († 312) Antiochiae recensito versionem Syriacam Edessae vel Nisibi vel etiam Antiochiae pari recensione adsimulatam esse, nihil vero eiusmodi saeculo quarto medio ad normam recensionis illius quam agnoscunt alterius Graecae passam esse.

Versio nomine „Karkaphensis" Assemani et Wisemani somnium est. Codices vero qui nomen „Karkaphenses" prae se ferunt apparatu critico instructi sunt qualis apud Iudaeos Massora dicitur, in quo exhibentur quae ad grammaticam et ad orthographiam et ad punctationem et ad interpunctionem et ad lectiones varias spectant.[1]

Edita est versio Peshitta primum Vindobonae saeculo decimo sexto medio. Moses Meredinaeus [Mardenus][2],

[1] Nomen Ḳarḳăphāyē indicat monachi monasterii Ḳarḳaphĕthā sive Calvariae in vico Maghdal sive Mijdal prope Rēsh-ăinā sive Rās-ăin. Fortasse fuit Iacobus Edessenus († anno 578) institutor operis. Lectiones variae exhibentur e codicibus Syriacis, in vetere testamento e textu Graeco LXX, e versione Heracleensi, e scriptoribus ecclesiasticis. Cf I. I. P. Martin, „Tradition Karkaphienne ou la Massore chez les Syriens", *Journal asiatique*, Parisiis a. 1869, Oct.-Nov., p. 245—379, et „notes marginales" p. 19, facsimilia 4, tabulae 5. Exstat „Massora Karkaphensis" in codicibus sex: *Romae* Vat. Syr. 152 anni 980; Barber. VII, 62; — *Parisiis* bibl. nat. Syr. 142; — *Londinii* mus. Brit. Rich. 7183, Add. 12178 (N.T. 17162). Lond. mus. Brit. Add. 12138 anni 899 eiusdem generis est, originis vero Chaldaeo-Nestorianae non Karkaphensis. Conferendus est praeterea liber viri cl. Georgii Hoffmann, *Opuscula Nestoriana*, Kiliae 1880; ibi praeter alia quae ad orthographiam et punctationem Syriacam spectant, inveniuntur p. 85—122 „anonymi interpretatio vocum difficilium biblicarum", p. 122—163 „anonymi scholia biblica". Cf etiam v. cl. Gwilliam (ut supra, p. 807, adn. 1); — Wright (ut supra p. 807, adn. 1) p. 826 ab.

[2] De Mose Mardeno pariter atque de editione Vindobonensi cf Andreas Müller, *Dissertationes duae. de Mose Mardeno, una; de Syriacis librorum sacrorum versionibus deque Viennensi Antiocheni*

sacerdos in Mesopotamia, ab Ignatio patriarcha Antiocheno Iacobita in occidentem missus, Maecenatem qui sumptus faceret Novi Testamenti Syriace typis exprimendi, postquam Romae et Venetiis frustra quaesivit, Vindobonae tandem invenit, cancellarium imperatoris liberalissimum et litterarum Syriacarum peritum, Iohannem Albertum Widmanstadium, qui ipse cum Mose (vix cum Guilelmo Postello[1]) textum ad codices[2] qui ad manum erant impensis regiis edendum curavit. Exiit tomus e prelo anno 1555,[3] quattuor

textus Novi Testamenti editione, altera, Coloniae Brandenburgicae, a. 1673, etiam in libro *Symbolae Syriacae*, Berolini [a. 1673], et in libro *Opuscula nonnulla orientalia*, Francofurti ad Oderam, a. 1695, ubi invenies praeterea litteras Mosis anno 1553 datas.

[1] Postellus iam mensi Maio anni 1554 ab inimicis perterritus Vindobona fugit, in finibus Venetorum ut videtur trucidatus est, ut Widmanstadius in operis dedicatione narrat. Fortasse nominari debet Iohannes Lucretius, cf Müllerus, p. 30.33b et versus duo finales carminis Philippi Gundelii in extremo libro.

[2] Codicem unum Novi Testamenti in urbe Mozal ad flumen Tigrim scriptum Moses in Occidentem detulerat; cf Andreas Masius, *Grammatica linguae Syriacae*, Antverpiae a. 1573 (*Biblia Polyglotta Antverpiensia*, vol. 7, paginarum series a libri fine quarta), p. 4. Habebat praeterea Widmanstadius apographa duorum codicum quorum alter Thesei Ambrosii erat (monachi Augustini quo duce Widmanstadius antea ad studium litterarum Syriacarum accesserat), alter Lactantii Ptolemaei. An forte haec unius exemplaris apographa erant?

[3] Liber Sacrosancti Evangelii De Iesu Christo Domino & Deo nostro. Reliqua hoc Codice comprehensa pagina proxima indicabit. *DIV. FERDINANDI ROM. IMPERATORIS designati iussu et liberalitate, characteribus et lingua Syra, IESU CHRISTO vernacula, Divino ipsius ore consecrata, et à Ioh. Evangelista Hebraica dicta, Scriptorio Prelo diligenter Expressa.* — Ita titulus. Sequitur folium quod in fronte privilegium de characteribus et codice fert, in tergo catalogum eorum quae codici insunt. Deinde in foliis viginti tribus non numeratis dedicatio Widmanstadii ad Ferdinandum imperatorem. Deinde in paginis tribus notitia de editione et „de erratis typographicis in quatuor evangelistis emendandis", quattuor locis stellula signatis, quibus discrepat textus Syrus a Graeco usitato, videlicet Mt 10,8 *νεκροὺς ἐγείρετε*, 27,35 om *ἵνα πληρ . . . κλῆρον*, Lc 22 om versus 17

partibus Evv Paul Act Cath (Iac 1 Pet 1 Ioh). Textus videtur accurate ex codicibus (cf infra, p. 837, num. 63a) typis exscriptus esse; ad finem additum est synaxarium; defuerunt sane, ut in codicibus, non solum 2 Pet 2. 3 Ioh Iud Apoc sed etiam (Mt 10,8 27,35) Lc 22,17.18 Ioh 8,1—11 et 1 Ioh 5,7.[1]

et 18, Ioh om pericopam de adultera. Deinde in folio singulo argumentum de evangelio Matthaei „ad duo vetustissima exemplaria" typis exprimendo. Sequuntur foliis 129 numeratis quattuor evangelia. Deinde in foliis undecim non numeratis subscriptio evangeliorum, dedicatio ad Maximilianum II epistularum Pauli, errata, catalogus epistularum. Folia LXXX continent Pauli epistulas (Phm Hebr), additis duobus foliis non numeratis quae subscriptionem habent. Exemplaribus Lipsiensi (Lipsiensibus) Halensi desunt hoc loco folia quae dedicationem actuum ad Ferdinandum II continebant. Folia 38 continent actus apostolorum. Post folium singulum non numeratum desunt exemplaribus Lipsiensi (Lipsiensibus) Halensi folia quae dedicationem epistularum catholicarum ad Carolum II exhibebant; desuntne hae dedicationes in omnibus exemplaribus (cf v. cl. Eberhardus Nestle, *Syrische Grammatik*, ed. 2, Berolini a. 1888, p. 21)? Deinde post folium cui epistularum titulus inscriptus est („Reliquae sss. Petri, Iohannis, et Iudae epistolae unà cum Apocalypsi, et si extent apud Syros, tamen in exemplarib. quae sequuti sumus, defuerunt") sequuntur in foliis 11 Iac 1 Ioh 1 Pet. Folia viginti octo non numerata exhibent tabulam lectionum ecclesiasticarum ex Novo Testamento, epistulam Widmanstadii ad Georgium Giengerum et Iacobum Ionam, carmen ad Philippum Gundelium, carmen quo huic respondetur.

Typis exscripta sunt huius editionis mille exemplaria, ex quibus Ferdinandus sibi quingenta, duobus patriarchis Antiochensi Maronitaeque trecenta, Mosae Meredinaeo ducenta destinavit. Exemplaria imperialia non videntur venumdata esse ante annum 1562, quem annum titulo verso clipeumque suum insigne addidit typographus Zimmermann, unde error de editione tamquam illo anno impressa ortus est. — Exemplar alterum Lipsiense emit ut videtur Zacharias Schoultes Gorlilaios anno 1557 (stetit „3 ff $6^2/_3$ pf") et a. 1558 compingendum curavit, alterum prorsus mutilum comparavit sibi Martinus Trost Vitembergensis (qui N. T. Syr. anno 1621 edidit) anno 1611.

[1] De editionis mendis cf Andreas Müller (ut supra, p. 815, adn. 1), p. 31. 32. Lectorem non latebit Müllerum non recte de versibus omissis iudicare. Vide etiam P. I. Bruns, „Bemerkungen über einige der vornehmsten Ausgaben der alten Syrischen Uebersetzung des N.T.

Immanuel Tremellius, qui etiam codice Heidelbergensi usus est, N. T. Syriacum ex editione Vindobonensi Lugduni a. 1569 Hebraicis typis exscripsit, additis versione Latina et textu Graeco cum Bezae versione Latina; anno 1571 repetita est haec editio.[1] Textus Syriacus quem Guido Fevre de la Boderie edendum curavit in Bibliis polyglottis Antverpiensibus anni 1571 (cf supra, p. 215), bis repetitus est Antverpiae annis 1573. 1575, additis saltem a. 1575 variis lectionibus e codice manuscripto Coloniensi a Francisco Raphelengio conlectis, bis (nisi forte utrique anno titulus accommodatus est) Parisiis annis 1584. 1586. Hugio teste textus Syriacus ab Elia Huttero[2] anno 1599 editus nihil valet in criticos usus. Anno 1621 (in aliis exemplaribus 1622 cf Nestle) edidit Martinus Trostius Cothenis Anhaltinorum editionem cum versione Latina quae varias lectiones ex quinque impressis editionibus exhibet.

Anno 1627 Lugduni Batavorum apocalypsim Syriace edidit Ludovicus de Dieu e codice Lugdunensi quem Caspar quidam Indus saeculo sexto decimo scripserat,[3] et

und Varianten zu den Evangelien dieser Uebersetzung aus einem Wolfenbüttler Codex", in actis Eichhornii *Repertorium für biblische und morgenländische Litteratur*, pars 15, Lipsiae a. 1784, p. 153—168, pars 16, a. 1785, p. 107—117.

[1] De his editionibus aliisque conferendi sunt Hugius (ut supra, p. 803), Tregellesius apud Hornium (cf supra, p. 803), in primis v. cl. Eberhardus Nestle, *Syrische Grammatik*, ed. 2, Berolini a. 1888, p. 20—27.

[2] Hutter, *Novum Testamentum . . . . Syriace Ebraice Graece Latine Germanice Bohemice Italice Hispanice Gallice Anglice Danice Polonice*, Norimbergae a. 1599.

[3] De Dieu, *Apocalypsis sancti Iohannis, ex manuscripto exemplari e bibliotheca cl. v. Iosephi Scaligeri deprompto, charactere Syro, et Ebraeo, cum versione Latina, et notis* . . . Lugd. Bat. a. 1627; etiam apud Lud. de Dieu, *Critica sacra*, Amstelaedami a. 1693, p. 763—861. — De apocalypsi cf v. cl. Isaacus H. Hall (ut supra, p. 808, adn. 2), et v. cl. Iohannes Gwynn, *The Academy*, Londinii die 18 Iunii a. 1892, vol. 41, p. 592bc.

anno 1630 in eadem urbe 2 Pet 2.3 Ioh Iud Edwardus Pocockius, Anglus, e codice Oxoniensi,[1] qui quinque libri, etsi in versione Peshitta dicta non insunt, additi sunt textui huius versionis in bibliis polyglottis Parisiensibus[2] annis 1630. 1633 et Londiniensibus[3] anno 1657 edito (anno 1698 repetito), et in aliis quoque editionibus exstant.[4]

Capitulum de adultera Ioh 7,53—8,11 sive 8,1—11 eodem anno 1627 e codice Usseriano (cf infra, adn. 3) edidit Ludovicus de Dieu, e cuius libro receperunt pericopam biblia polyglotta Londiniensia et editiones posteriores Syriacae. Exstat hoc capitulum etiam in codice Barsalibaei (cf infra, p. 824).[5]

Anno 1664[6] Hamburgi edidit Aegidius Gutbirius N. T. Syriacum formae minoris, cui postea (a. 1667) adsociata sunt lexicon Syriacum et notae criticae in N. T.

[1] Pococke, *Epistolae quatuor ... ex celeberr. bibliothecae Bodleianae Oxon. MS. exemplari* [Orient. 119] *nunc primum depromptae, et charactere Hebraeo, versione Latina, notisque quibusdam insignitae*, Lugd. Bat. a. 1630 (foll. [4], pp. 66); fallitur qui credit textum litteris Syriacis exaratum in hoc libro non inesse. Cf etiam Henricus Roloff, (Disputationes duae quibus) *Versionem Syriacam II epistolae Iohannis cum textu Graeco ... confert, simulque Latine transfert* ... H. R. Wittebergae a. 1735 (pp. 32).

[2] Cf supra, p. 220.

[3] Cf supra, p. 220.

[4] De his quinque libris cf v. cl. Iohannes Gwynn, „The older Syriac version of the four minor catholic epistles", *Hermathena*, Dublinii a. 1890, num. 16, (vol. 7), p. 281—314, et *On a Syriac MS. belonging to the collection of archbishop Ussher*, Dublinii a. 1886, pp. 46, ex actis „Transactions of the Royal Irish Academy" vol. 27, VIII; in dissertatione priore disserit Gwynnius accurate de Tischendorfii apparatu critico corrigendo, quod ad has epistulas et ad versionem Syriacam spectat.

[5] Cf Tregelles apud Smith (ut supra, p. 803, adn 1) et Assemani, *Biblioth. Orient.* vol. 2, p. 53.170.

[6] Titulus prior picturis ornatus annum 1663 prae se fert. De aliis editionibus (Hamburgi 1706, Francofurti 1731, Hamburgi 1749) et de variationibus in huius libri exemplaribus cf Nestle (ut supra, p. 817, adn. 2), p. 21—23.

Syriacum; lexicon cum spicilegio atque appendice et notis illis criticis iterum publici iuris fecit anno 1706, Numburgi, Iohannes Michael Gutbirius. Anno 1684 (cum novo titulo a. 1715) prodiit editio Sulzbachi typis impressa Norimbergae venum data, fortasse ex editione Antverpiensi anni 1575 repetita. Anno 1703 Romae iussu congregationis de propaganda fide Novum Testamentum Syriace et Carshunice editum est ad usum ecclesiae Maronitarum.

Anno 1708 (etiam 1709 in plerisque exemplaribus) Lugduni Batavorum ediderunt Iohannes Leusdenius et Carolus Schaafius, N. T. Syriacum,[1] quod Michaelis „editionem optimam" praedicavit. Tischendorfius hac editione (syr^{sch}) ubique usus est. Punctatio inde ab initio usque ad Lc 18,27 magis ad normam Chaldaïcam exarata, inde, mortuo Leusdenio, ad normam Syriacam revocata est a Schaafio. Minime sufficit editio haec in N. T. textu ex Syriaca versione emendando.

syr^{sch}

Anno 1813 edidit Christianus Reineccius textum Syriacum Novi Testamenti.[2] Anno 1815, cuius anni mense Februario mortuus est, curavit Claudius Buchanan evangelia et actus Syriace;[3] cur dicatur editio „suppressa"[4] nescio.

[1] Leusden et Schaaf, *Novum . . . Test. Syriacum cum versione Latina . . . ad omnes editiones diligenter recensitum; & variis lectionibus, magno labore collectis, adornatum.* Lugd. Bat. a. 1708, 4°; additum est Schaafii *Lexicon Syriacum concordantiale.* Anno 1717 repetita est editio cum novo titulo „secunda editio a mendis purgata", sed eadem est typorum impressio.

[2] Reineccius, *Biblia sacra quadrilinguia Novi Testamenti . . . Syriacis ex polyglottis Anglicanis et ed. Schaafii petitis,* Lipsiae a. 1713 (anno 1747 cum novo titulo, a. 1750 et 1751 addito Vetere Testamento).

[3] *Evangelia sancta necnon acta apostolorum Syriace, cum interpretatione Latina,* Broxbourniae, a. 1815. De Buchanano cf Hugius Pearson, *Memoir of life and writings of Claud. Buchanan,* ed. 2, Oxonii a. 1817 (ed. 3. Londinii a. 1819).

[4] Cf Tregelles (ut supra, p. 803, adn. 1) p. 262: „it was thought advisable (on amply sufficient grounds) to cancel wholly what had been done". Ubique invenitur editio.

Anno 1816, impensis societatis „British and Foreign Bible Society“ dictae, curavit Samuel Lee[1] editionem N. T. Syriacam, quae Schaafii editione nititur, sed ita ut punctatio vocalium correcta sit priore in parte, et textus nonnullis locis emendatus sit ex codicibus duobus nunc Cantabrigiensibus, duobus Oxoniensibus (a Ionesio[2] conlatis), e citationibus Ephraemi Syri, ex lectionario Adami Clarkii.[3] Silvester de Sacy edidit Parisiis anno 1824 Novum Testamentum Syriace et Carshunice.[4]

Anno 1841 in urbe Persica Urmî, impensis societatis „American Bible Society“ dictae, edidit Iustinus Perkins Novum Testamentum Syriace [Nestlius citat editionem Syriacam et Neo-Syriacam Urmî a. 1846], quae editio repetita est Novi Eboraci annis 1874.1878.1886.[5]

Anno 1886 Baltimoriae in provincia Maryland, impensis universitatis Iohns Hopkins, edidit v. cl. Isaacus

[1] Lee, *N. T. Syriace denuo recognitum atque ad fidem codicum manuscriptorum emendatum*, Londinii a. 1816 (de hac editione citat Nestlius „The Syriac New Testaments of the British and Foreign Bible Society“ ex actis *Quarterly Record of the Trinitarian Bible Society*, num. 55, mense Ianuario a. 1874).

[2] Ricardus Iones, *Textus sacrorum evangeliorum versionis simplicis Syriacae, iuxta editionem Schaafianam collatus cum duobus eiusdem vetustis codd. MSS. in bibliotheca Bodleiana repositis, nec non cum cod. MS. commentarii Gregorii Bar Hebraei ibidem adservato*, Oxonii a. 1805.

[3] De Guilelmi Greenfieldii (evangeliorum) editione Bagsteriana anno 1828 ad fidem editionis Widmanstadii conformata, cum supplementis post editoris mortem indiligenter insertis cf Tregellesius apud Hornium, p. 263.

[4] Nestlius citat editiones societatis biblicae („British and Foreign“ ut videtur) Londinii a. 1826, — librarii Macintoshii a. 1836, — librarii Bagsteri (Nestlius incertus est de anno 1840; fortasse editio eadem atque illa anni 1828 quam bibliotheca Lipsiensis possidet), — Bagsteri a. 1876.

[5] Cf v. cl. Isaacus H. Hall, *Journal of the society of biblical literature and exegesis*, Iun. et Dec. a. 1883, p. 150.

H. Hall epistulas quattuor 2 Pet 2.3 Ioh Iud e codice anno 1471 scripto.[1]

Annis 1887.1888 prodiit duobus tomis V. T., a. 1891 uno tomo Novum Testamentum ex Peshitta versione Mausili typis missionis quam dicunt fratrum praedicatorum curis Clementis Iosephi David, archiepiscopi Damasceni, et Georgii Ebed-Iesu Khayyath, archiepiscopi Amidensis. Vituperat Khayyath „editionum varietatem, erroribus ac mala fide passim scatentium, quae", ait, „a Protestantium sectarum ac societatum typis prodeunt et tanta cum animarum pernicie per omnium manus circumferuntur".

Tregellesius contulit codicem Richii, Musei Britannici 7157. V. cl. Isaacus H. Hall, qui nunc Novi Eboraci in America domicilium habet, contulit codicem Berytensem[2] collegii Americani. Hic vero codex in evangeliis recensionem quam Philoxenianam sive Ante-Heracleensem vir summus esse credit, in ceteris libris Peshitta praebet. Videtur codex saeculi noni esse; foliis 203 continentur Mt 12,20—Tit 1,9.

d. Versio posterior (unde syr^{p}), Philoxeniana vel rectius quod ad formam hodie cognitam attinet Heracleensis dicta, ex versione auspiciis Philoxeni[3] (aliter Xenaiae),

[1] Hall, *Williams manuscript. The Syrian antilegomena epistles ... written A. D. 1471 by Suleimân of Husn Keifa*, Baltimoriae a. 1886 foliis formae maximae 8 et tabulis photographicis 17.

[2] Hall, *The Academy*, Londinii a. 1877, die 18 mensis Augusti, p. 170, *The Independent*, Novi Eboraci a. 1877, die 23 Aug., *Proceedings of the American Oriental Society*, Novi Portus (New Haven), mense Oct. a. 1877, p. xvi seqq., mense Maio a. 1882, p. iii. iv, *Journal of the society of biblical literature and exegesis*, Middletoniae in provincia Massachusetts, a. 1882, p. 1—26, et notitia *Syriac Manuscript, Gospels of a Pre-Harklensian version, Acts and Epistles of the Peshitto version, written (probably) between 700 and 900 AD. By the monk John. Presented to the Syrian Protestant College by 'Abd ul-Messiah of Mardin*, Philadelphiae (a. 1884), foliis 4, tabulis 3 photographicis.

[3] De Philoxeno, viro tum fervido ingenio tum litterarum peritia insigni, cf Wright (ut supra, p. 807, adn. 1), p. 831b. 832a.

syr^{p} Monophysitae, episcopi Hierapolitani (Mabbōgh sive Manbij) a Polycarpo chorepiscopo anno 508 confecta ortum habuit. De hac autem priore versione Polycarpi nihil fere compertum habemus; sed fortasse non multa immutavit recensio ea quam Thomas Heracleensis (Heracleae in Syria natus), episcopus Hierapolitanus, profugus, in monasterio sancti Antonii in vico Enaton („novem" millia passuum) prope Alexandriam anno 616 fecit. In textu recensendo usus est Thomas duobus vel tribus[1] codicibus Graecis evangeliorum, uno actuum et epistularum catholicarum (habet haec versio epistulas septem catholicas) duobus epistularum Paulinarum. Verborum et ordine et constructione quoad fieri potest Graeca diligentissime sequitur, Syriacae linguae ingenio prorsus neglecto. In codicibus integrioribus in textu sigla adiecta sunt qualibus utuntur Hexapla Origeniana: asterisci ubi aliquid deerat, obeli ubi aliquid omittendum erat; in margine additae sunt adnotationes in quibus citantur variae lectiones quae fontem bonae plerumque notae et saepius Occidentalem sapiunt; exemplo sint quae in actibus cum codice D communia habent. Neque desunt huiusmodi lectiones in ipso textu, qui plerumque textum Graecum Antiochenum sequitur, nisi quod in epistulis catholicis cum testibus melioribus consentit. Quid autem Polycarpo quid Thomae tribuendum sit ambigitur. Huius esse sigla et adnotationes veri simile est; num ipsum textum retractaverit minus liquet. Suspicantur Westcottus et Hortius Polycarpo deberi textum ubique Antiochenum cui alias lectiones e codicibus suis fortasse inseruerit Thomas, alias in margine ut quodam modo notabiles reposuerit. De his vero melius constabit si quando codex vere Polycarpianus sive Philoxenianus emerserit; vix enim hoc nomen sibi vindicabunt ii codices

[1] Codices Oxonienses, Parisienses, Assemani 1 (Assem. 1 in margine „tres") legunt „duo", codices Angelicus, Assemani 2, Assem. 3, uterque Cantabrigiensis legunt „tres".

evangeliorum, unus et alter, quibus a viris doctis huc usque impositum est.[1]

Samuel Palmerus anno 1730 Amida ex urbe in Mesopotamia sita in Angliam ad Glocestrium Ridleium codices duos misit versionem Heracleensem exhibentes; alterum quo libri omnes continentur Apocalypsi excepta pariter atque fine epistulae ad Hebraeos Heracleensem appellavit, alterum Barsalibaei nomine inscripsit quia notas marginales exhibebat manu Dionysii Barsalibaei exaratas qui saeculo duodecimo episcopus Amidensis fuerat. Ex his codicibus edidit Oxonii Iosephus White, syr^{whit} additis versione Latina adnotationibus lectionibus variis, evangelia duobus tomis anno 1778, actus et epistulas catholicas anno 1799, epistulas Paulinas anno 1803, quam editionem Tischendorfius syr^{whit} item $\text{cod}^{\text{barsal}}$ designavit.[2] Quae codici et editioni Oxoniensibus deerant nuper tandem suppleverunt codex Mohlianus, nunc Cantabrigiensis, et Roberti L. Bensleii editio.[3] Adlerus in libro supra laudato lectiones varias ex aliis codicibus

[1] Georgius Henricus Bernstein, qui librum: *De Charklensi N. T. translatione Syriaca commentatio*, Vratislaviae a. 1837 (ed. 2, auctior et emend. 1854) scripsit, ex errore putavit versionem Polycarpi puram in codice Angelico Romano (saeculi quarti decimi) exstare ex quo codice edidit evangelium Iohannis: *Das heilige Evangelium des Iohannes, Syrisch in Harklensischer Uebersetzung ... nebst kritischen Anmerkungen*, Lipsiae a. 1853. — Confer de versione Heracleensi libros Adleri (ut supra, p. 807, adn. 1), Ridleii (supra, p. 813, adn. 1).

[2] Num recte textus Apocalypsis Syriacus a Schaafio editus versioni Heracleensi tribuatur disseruit Tregellesius (ut supra, p. 803, adn. 1); cf etiam Gwynn, (ut infra, p. 825, adn. 3).

[3] Bensly, *The Harklean version of the epistle to the Hebrews xi,28 —xiii,25*, Cantabrigiae a. 1889. De hoc codice, quem actuum et epistularum huius versionis nunc alterum testem habemus, id praeterea notabile est quod epistulas duas quae feruntur Clementis Romani post epistulas catholicas habet; fusius de eo disserit Iosephus B. Lightfoot, *S. Clement of Rome*, Londinii, ed. 2, 1890, vol. 1, p. 129—136.

praebuit. Bernsteinius (cf supra, p. 824, adn. 1) edidit evangelium Iohannis e codice Vaticano.

Sententia vv. cll. Isaaci H. Hall et Iohannis Gwynn exhibet codex ille Bodleianus, e quo Pocockius (ut supra, p. 819, adn. 1) 2 Pet 2.3 Ioh Iud edidit, textum harum epistularum Philoxenianum. Hallius ipse edidit has epistulas phototypice e codice Americano a. 1471 scripto,[1] Gwynnius (ut supra, p. 819, adn. 4) lectiones varias e codicibus sedecim cunctis huius versionis certe antiquissimae quam habemus. Cosmam Indicopleusten facile latuisse versionem ipsius tempore confectam prorsus credibile est. Ex hac igitur versione fluxisse non sine iure censetur versio Heracleensis quae in editione Whitii publici iuris facta est.[2] Anno 1892 detexit v. cl. Iohannes Gwynn textum integrum Apocalypsis in codice Crawfordiano.[3]

CODICES SYRIACI.

a. Versiones Curetonianae.

1. Lond. mus. Brit. Add. 14,451 (Wright. 119).
   Berolini bibl. regiae Orient. Quart. 528.

saec. V, 30 × 24, membr, foll. 91, coll. 2, ll. 22—26; litterae vocales desunt; puncti diacritici, *ribūi* exceptis, raro adhibentur; interpunctio simplicissima est; hic illic lect mann serr; foll. 12—15 et 88 sunt man saec XIII, fol. 88 rescripto: *Mt* 1,1—8,22 (?) [8,23—10,31 man ser Peshitta]

[1] Hall, I. H., *Williams Manuscript. The Syrian antilegomena epistles . . .*, Baltimoriae a. 1886. ff. 8 et tabulae 17.

[2] Quod ad sermonis indolem attinet haec versio aeque atque Heracleensis plurima habet cum litteris Syriacis quae dicuntur profanis, et vetustioribus et iunioribus, communia, cum textibus biblicis pauciora; id quod neglexerunt qui has epistulas nonnisi cum versione Peshitta comparaverunt.

[3] Gwynn,, ‚A new Syriac version of the Apocalypse", in actis, *The Academy*, Londinii, die 18 Iunii anni 1892, vol. 41, p. 592 bc; textum mox publici iuris faciet v. cl. Gwynn.

10,31 (?)—23,25 *Mc* 16,17—20 *Ioh* 1,1—42? 3,5—7,37 *7,37—8,19* (Berol.) 14,10—12 15—19 21—23 26—29 *Lc* 2,48—3,16 7,33—15,22 *15,22—16,12 17,1—23* (Berol.) 17,23—24,44 [24,41—fin man ser Peshitta]; foll. 6v—8r correxit quispiam ad normam textus usitati. De textu cf supra, p. 810; fol. 88 praebet scriptura vetustior, saec. X, *Lc* 1,65—80 ex lectionario. Noli oblivisci eadem pagina Mc desinere Ioh incipere. Codex fuit saeculo fortasse decimo monachi Ḥabībai sive Ḥabīb, qui librum monasterio Mariae Deiparae dono dedit. Anno 1222 reparati sunt aliquo modo codices in monasterio illo, quo tempore sine dubio addita sunt folia illa seriora. Cf Wright, *Catalogue of Syriac Mss in the British Museum*, pars 1, Londinii a. 1870, num. cxix, p. 73, et de codice Berolinensi vol. 3, a. 1872, praefat. p. xvi.

2. Sinaiticus, monasterii s. Catharinae.

Anno 1892 mense Februario detexit photographiceque exscripsit, socia sorore domina cl. Gibson, domina clarissima doctissima Agnes Smith Lewis in monasterio s. Catharinae codicem evangeliorum Syriacorum rescriptum. Foliis 178 recognovit femina clarissima evangelia, viri cll. F. C. Burkitt et Robertus L. Bensly (eheu, morte ereptus est Bensleius vix e monte Sinai anno 1893 redux) textum Curetoniano similem esse perceperunt. Anno 1893 iterum cum amicis Sinai montem visit f. cl. Lewis et codicem accurate per quadraginta dies calamo exscripsit. Evangeliorum non desunt nisi octo circiter paginae. F. cl. Gibson catalogum codicum in monasterio Arabicorum instruxit, f. cl. Lewis, socio v. cl. I. Rendel Harris, catalogum codicum Syriacorum. Cf epistola f. cl. Lewis in actis, *The Academy*, Londinii, a. 1893, 15 Aprilis, num. 1093, p. 326b. Feminis clarissimis linguarum orientalium palaeographiaeque ut ita dicam practicae peritissimis semper gratias quam maximas habebunt scientia theologia res critica.

b. Versionis Hierosolymitanae.

1. Romae bibl. Vat. Syr. 19 olim 11.
a. 1030, 19 × 15, membr, foll. 196, coll. 2: *Evl.* Cf S. E. et I. S. Assemanus, *Bibliothecae apost. Vaticanae codicum mss catalogus*, Romae a. 1758, pars 1, tom. 2, p. 70—103. Vide supra, p. 811—813. Cf v. cl. I. P. N. Land, *Anecdota Syriaca*, vol. 4, Lugduni Batavorum a. 1875, p. 177—181 etc.; Paulus de Lagarde, „Das aramäische Evangeliar des Vatican", in actis, *Nachrichten von der königl. Gesellschaft der Wissenschaften und der Georg-Augusts-Universität zu Göttingen. Aus dem Jahre 1891*, Gottingae a. 1891, p. 140—153. Editio Lagardii postuma invenitur in libro, *Bibliothecae Syriacae a Paulo de Lagarde collectae quae ad philologiam sacram pertinent*, Gottingae a. 1892, p. 257—402; Lagardius ordinem evangeliorum sequitur.

2. Londinii mus. Brit. Add. 14664.
saec. X, 26 × 24 (?), membr, rescr (?), foll. 34 (ex evv 18): *Evl.* Cf v. cl. Landius (ut supra, p. 811, adn. 2).

3. Londinii mus. Brit. Add. 14450, fol. 14.
saec. IX, 24 × 18, membr: *Mt* 26,48—64. De hoc codice aeque ac de codice Add. 14714, fol. 140 (hodie legi non potest) cf v. cl. Landius (ut supra, p. 811, adn. 2).

4. Petropoli bibl. caes.
saec. VII et VIII, in 4, membr, rescr, foll. 129 (ex N. T. 26): fragm ex *Evv Act.* Cf Tischendorfius, *Anecdota*, a. 1855 (1861), p. 13, *Notitia*, a. 1860, p. 49, et v. cl. Landius (ut supra, p. 811, adn. 2).

5. Sinaiticus, monasterii s. Catharinae.
saec. VIII, 22.8 × 15.2, membr, foll. 2, coll. 2, ll. 16, mut: *Gal* 2,3—5.(7 f.) 12—14.17.18.24—28; ex his desunt nonnulla; supersunt litterae paucae e locis vicinis. Detexit et edidit v. cl. I. Rendel Harrisius, *Biblical fragments from mount Sinai*, Londinii a. 1890, p. xiv.xv. 65—68, num. 16.

6 et 7. Femina clarissima Lewis (ut supra, p. 826, cod. 2) narrat se in monte Sinai codicem huius versionis Hierosolymiticae detexisse, detectumque cum editione codicis Vaticani Lagardiana et cum — 7 — codice a v. cl. Harrisio anno 1892 detecto contulisse.

8. Oxon. Bodl. Syr. c. 4.
saec. VIII, 30×21.2, membr, Hebraice rescr, foll. 4 (5 cum folio ex V. T.), coll. 2, ll. 22: *Col* 4,12—18 *1 Thess* 1,1—3 4,3—15 *2 Tim* 1,10—2,7 *Tit* 1,11—2,8. Ex Aegypto Oxoniam missa sunt haec folia anno 1891. Rarius factum est ut Mishnae partes in foliis olim a Christianis usurpatis scriberentur. V. cl. G. H. Gwilliam textum edidit, *Anecdota Oxoniensia. Semitic series*, vol. 1, pars 5, Oxonii a. 1893, additis introductione et adnotationibus et tabulis 2 (3) phototypicis. Cf v. cl. E. N. Bennett, *The Academy*, Londinii a. 1893, 3 Iunii, p. 481 c—482 a.

---

c. *Versionis Peshitta.*

Lectorem non fugit, codices nonnullos Syriacos nondum a viris rei Novi Testamenti criticae peritis examinatos facile in bibliothecarum catalogis nomen Peshitta prae se sine iure ferre, unde veri simile est hac tertia serie codices non solum versionis Peshitta sed etiam aliarum versionum contineri.

(a.) Quattuor evangelia.

America.

1. (Ac 1 P 1) Novi Eboraci, in bibliotheca Seminarii theologici „Union" dicti. „Trustees of Syrian Protestant College, Beirut".
saec. IX, 27.5×18.7, membr, foll. 203, coll. 2, capp (numerationes duae), sect, (can?), lect, subscr (capp, can, miracula, parabolae, testimonia, lectt, sectt [?]): *Evv* philox vel harcl *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* pesh; desunt Mt 1,1—12,20 13,28—57 17,20—19,12 25,11—26,31 Mc 4,2—35

Lc 19,38—20,21 Ioh 8,31 (Syriace 20)—9,31 aliquid ex 1 Tim et ex 2 Tim Tit 1,10—3,15 Phm; non est quod dicam 2 Pet 2.3 Ioh Iud Ioh 7,53—8,11 1 Ioh 5,7.8 abesse. Textus videtur Philoxenianus esse. Olim monasterii alicuius in Tûr 'Abdîn. 'Abd-ul-Messiah tulit ex urbe Mardin et collegio Americano Berytensi dono dedit. Hodie Novi Eboraci repositus est. V. cl. I. H. Hall multa contulit, *Journal of the American Oriental Society*, Novo Portu, a. 1877, mense Oct., p. xvi—xix.

1a. item olim v. cl. A. L. Longi (hodie in America?). saec. X, 36.8 × 25, membr, fol. 1, coll. 2, ll. 26, sect, can, lect: *Lc* 21,30—22,17. Cf v. cl. I. H. Hall, *The Independent*, Novi Eboraci a. 1885, 20 Aug., p. 1068d. 1069a.

Anglia.

2. Comitis de Crawford MS. 1.
saec. VI: *Evv.* Cf v. cl. G. H. Gwilliam (ut supra, p. 807, adn. 1), p. 54.55.

3. (Ac2 P2 Ac^{phlx} 7 Ap2) Comitis de Crawford MS. 2.
saec. ?: *N. T.* versionis Peshitta, additis *2 Pet 2.3 Ioh Iud* et *Apoc.* Cf v. cl. Iohannes Gwynn, „A new Syriac version of the Apocalypse", in actis, *The Academy*, Londinii die 18 Iunii anni 1892 (num. 1050), vol. 41, p. 592bc, qui Apoc publici iuris faciet; 2 Pet 2.3 Ioh Iud sunt versionis quam Pocockianam dicunt, suspicatur etiam v. cl. Gwynn Apoc eadem manu atque has epistulas versam esse.

4. (Ac3 P3) Cantabrigiae bibl. univ. Oo. I. 1.2 (1.2 sine I?).
saec.?: *N. T.* excepta Apocalypsi. Cf v. cl. Gwynn, *On a Syriac MS.* (ut supra, p. 818, adn. 2), p. 6, adn.

4a. [Londinii collegii Gresham MS. Norfolcianus 493 (exstatne hodie?). *N. T.* et *Ps* Syriace. Cf *Catalogus librorum mss Angliae et Hiberniae*, Oxonii a. 1697, vol. 2, p. 83.]

5. (Ac4 P4) Lond. mus. Br. Rich. 7157 (Forshall. 13.).
a. 768, in quarto, membr, foll. 197, coll. 2; Euth sub fin mut, capp, sect, can, harm in ima pagina, subscr

(capp, *μαρτ*, *στίχ* in Paul): *Evv Act Iac 1Pet 1Ioh Paul* (Phm Hebr); nonnulla suppl m ser. Scriptus, in usum fratris Iesuzacha, manu Sabar [Iesu?] in monasterio Sabar Iesu „quod est coenobium Beth Kuko, situm ad Zabum maiorem (sive Lycum, fluvium) in regione Adiabene". Olim Claudii Iacobi Rich per decem annos Bagdadi publica legatione functi, post eius mortem emptus et anno 1825 in Museo Britannico depositus. Forshallius facsimilia duo in catalogo dat.

6. (Ac5 P5) Lond. mus. Brit. Rich. 7158 (Forshall. 14). saec. XI, in quarto, membr, foll. 230; subscr: *Evv Act Iac 1Pet 1Ioh Paul* (Phm Hebr); hic illic mut; sub fin tractatus de 72 ab Eusebio (?) scriptus.

7. (Ac6 P6) Lond. mus. Brit. Rich. 7159 (Forsh. 15). saec. XII, in quarto, chart, foll. 276; subscr: *Evv Act Iac 1Pet 1Ioh Paul* (Phm Hebr); hic illic mut.

8. (Ac7 P7) Lond. mus. Brit. Rich. 7160 (Forsh. 16.) a. 1203, in quarto, membr, foll. 258, coll. 2, subscr, syn (Evl et Apl): *Evv Act Iac 1Pet 1Ioh Paul* (Phm Hebr). Manu Abulpharagii monachi et presbyteri, filii Abrahami, ex Amida in Mesopotamia e tribu Abusiadi, scriptus in coenobio Mar Iacobi Napheshatensi (sive „animarum") in monte sacro Edessae.

9. Lond. mus. Brit. Richianus 7161 (Forshall. 17). saec. X: *Evv;* passim mut.

10. Lond. mus. Brit. Rich. 7184 (Forshall. 43). a. 1205: *Evv* cum comm Dionysii sive Iacobi Bar Salibi episcopi Amidensis; mut. De commentario Dionysii cf Assemanus, *Bibl. Orient. Clementino-Vatic.* Romae, vol. 2, a. 1721, p. 156a—211b. Dudleius Loftus multa ex comm in Mt, comm in Mc integrum Anglice versum Dublinii annis 1672.1695 edidit.

11. Lond. mus. Brit. Rich. 7186 (Forshall. 45). saec. XIV: comm Gregorii Barhebraei in V. T. et N. T. (Evv Act Iac 1Pet 1Ioh Rom—Eph); inestne textus

biblicus? Adhibuitne hunc codicem Ricardus Iones, *Textus evv. vers. simpl. Syr.* (ut supra, p. 821, adn. 2), praef. p. 10—17?

12. (Ac 8 [Evl Philox]) Lond. mus. Brit. Add. 10,967 (Forshall. 66).
saec. ? : fol. 1: *Lc* 24,39—fin et tit Ioh.
saec. ? : fol. 1: *Act* 25,23—26,22.
saec. ? : fol. 1 ex lect Philoxeniano: *Act* 10,35—43 *Col* 2,6—16 *Mt* 10,16—19.

13. (Ac 9 P 8) Lond. mus. Brit. Add. 14,470 (Wright. 63). saec. V vel VI, 23 × 14, membr, foll. 176, coll. 2, ll. 40—48; capp, lect: *Evv Paul* (Phm Hebr) *Act Iac 1 Pet 1 Ioh;* nonnulla supplevit manus saec. IX; Ioh 7,50—8,12 ex versione Heracleensi addidit manus ut videtur alia saec. IX in folio primo. Dono datus est monasterio Syrorum in deserto Abbatis Makarii. Saeculo decimo fuit in monasterio Mariae Deiparae. Cf Wright (ut supra, p. 826).

14. (Ac 10 P 9) Lond. mus. Brit. Add. 14,448 (Wright. 64). a. 699 (700), 23 × 14, membr, foll. 209, coll. 1, ll. 26—32; capp: *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* (Phm Hebr); desunt Mt 1,1—2,13 3,14—5,24 8,26—9,19 Phil Col 1.2 Thess 1 Tim; fol. 64 supplevit m saec. XIII; capita habet Mt 22, Mc 13, Lc 23, Ioh 20, Act—Cath 32, Paul 55, summa 165.

15. Lond. mus. Brit. Add. 14,453 (Wright. 66). saec. V vel VI, 25 × 20, membr, foll. 182, coll. 2, ll. 22—27; capp (manibus duabus), lect m ser: *Evv;* desinit Ioh 20,25.

16. Lond. mus. Brit. Add. 14,455 (Wright. 67). saec. VI, 37 × 29, membr, foll. 135, coll. 2, ll. 15—21; sect, can, harm in ima pagina, lect nonnull: *Evv;* desunt multa (cf Wright).

17. Lond. mus. Brit. Add. 17,114 (Wright. 68). saec. VI vel VII, 26 × 17, membr, foll. 61, coll. 2, ll. 30—40; capp m ser, sect et can in Mt, lect: *Evv;* multa desunt (cf Wright.); fol. 33v inest nomen Copticum.

18. Lond. mus. Brit. Add. 14,549 (Wright. 69).
saec. VI vel VII, 32×23, membr, foll. 197, coll. 2, ll. 22—26; capp m ser, sect, can, harm in ima pagina, lect, subscr: *Evv.*

19. Lond. mus. Brit. Add. 14,457 (Wright. 70).
saec. VI vel VII, 24×15, membr, foll. 200, coll. 2, ll. 25—31; sect, can, harm in ima pagina, lect, subscr: *Evv.* Fuit olim Gabrielis presbyteri e regione Mosul cui dono datus est a Lazaro (?) e provincia Ṭur-'Abdīn.

20. Lond. mus. Brit. Add. 14,458 (Wright. 71).
saec. VI vel VII, 23×15, membr, foll. 157, coll. 2, ll. 25—33; sect, can, harm in ima pagina, lect: *Evv;* desunt Mt 1,1—17 Ioh 16,31—17,21. Manu ut videtur David librarii scriptus conlatus est a Ḳashīsh, Arabo.

21. Lond. mus. Brit. Add. 17,113 (Wright. 72).
saec. VI vel VII, 32×24, membr, foll. 211, coll. 2, ll. 19—24; capp, sect, can, harm in ima pagina, lect: *Evv;* desunt Mt 1,1—5,16 10,16—12,11 12,44—14,3. Olim in monasterio Mariae Deiparae in deserto Scetensi.

22. Lond. mus. Brit. Add. 12,140 (Wright. 73).
saec. VI, 27×22, membr, foll. 196, coll. 2, ll. 23—26, lect (capp m ser Mt 84 Mc 49 Lc 88 Ioh 45): *Evv;* deest Mt 26,7—28.

23. Lond. mus. Brit. Add. 14,452 (Wright. 74).
saec. VI vel VII, 31×25, membr, foll. 152, coll. 2, ll. 28—32; capp m rec, sect, can, harm in ima pagina, lect: *Evv;* nonnulla desunt; fol. 58 rescr ex lectionario.

24. Lond. mus. Brit. Add. 12,137 (Wright. 75).
saec. VI vel VII: *Evv.*

25. Lond. mus. Brit. Add. 14,460 (Wright. 76).
a. 600, 18×12, membr, fol. 104, col. 1, ll. 30—37; capp, lect m ser: *Evv;* deest Mt 7,18—8,26.

26. Lond. mus. Brit. Add. 14,471 (Wright. 77).
a. 615, 21×14, membr, foll. 108, coll. 1, ll. 30—38; capp: *Evv.*

27. Lond. mus. Brit. Add. 14,463 (Wright. 78).
saec. VII: *Evv;* nonnulla desunt.

28. Lond. mus. Brit. Add. 14,450 (Wright. 79).
saec. VII, 31×24, membr, foll. 195, coll. 2, ll. 21—24; Eus-tab, sect, can, harm in ima pag: *Evv*; Mt mut.

29. Lond. mus. Brit. Add. 14,456 (Wright. 80).
saec. VIII: *Evv;* deest Mt 8,10—9,2; margini insunt lectiones multae variae ex versione Heracleensi pariter atque ex traditione posteriore.

30. Lond. mus. Brit. Add. 17,118 (Wright. 81).
saec. VIII vel IX: *Evv;* mut; Ioh paene deest.

31. Lond. mus. Brit. Add. 14,669 (Wright. 82), foll. 38—56.
saec. IX: fragmenta ex quattuor evangeliis.

32. Lond. mus. Brit. Add. 12,177 (Wright. 83).
a. 1189: *Evv.* Insunt nonnulla de codicis historia.

33. Lond. mus. Brit. Add. 17,922 (Wright. 84).
a. 1222 vel 1223: *Evv.*

34. Lond. mus. Brit. Add. 14,465 (Wright. 85).
saec. XII: *Evv;* mut. Manu ut videtur Samuelis bar Cyriaci.

35. Lond. mus. Brit. Add. 17,983 (Wright. 86).
a. 1438: *Evv* addita versione Arabica characteribus Syriacis scripta; mut.

36. Lond. mus. Brit. Add. 14,454 (Wright. 87).
saec. VI vel VII: *Mt Mc Lc;* mut.

37. Lond. mus. Brit. Add. 14,451 (Wright. 88).
saec. VIII: *Mt Mc Lc;* mut.

38. Lond. mus. Brit. Add. 12,141 (Wright. 89).
saec. VI vel VII: *Mt Ioh;* saec. VI et VIII et XI: *Lc.*

39. Lond. mus. Brit. Add. 14,459 (Wright. 90), fol. 1—66.
saec. V: *Mt Mc.* Contulit v. cl. G. H. Gwilliam, *Studia biblica* [et eccles.] [vol. 1], Oxonii a. 1885, p. 151—171.

40. Lond. mus. Brit. Add. 17,117 (Wright. 91).
saec. V vel VI: *Mt Mc* 1,1—9,10.

41. Lond. mus. Brit. Add. 14,462 (Wright. 92).
saec. VI: *Mt Mc.*

42. Lond. mus. Brit. Add. 17,116 (Wright. 93).
saec. VI: *Mt Mc;* mut.

43. Lond. mus. Brit. Add. 14,461 (Wright. 94), fol. 1—107.
saec. VI: *Mt Mc.*

44. Lond. mus. Brit. Add. 17,224 (Wright. 95), fol. 58—65.
saec. XIII, chart: pauca ex *Mt Mc* cum versione Arabica.

45. (Ac 11 P10) Lond. mus. Brit. Add. 17,115 (Wright. 96).
saec. VI: *Mt Ioh Hebr* 1,13—2,13 *Iud* 1—13 *Act* 7,30—39.

46. Lond. mus. Brit. Add. 14,467 (Wright. 97).
saec. X, 25.4 × 17, membr, foll. 15, coll. 2 (Syr-Arab), ll. 26—37; capp: fragmenta Syr-Arab ex *Mt* et *Ioh* ex codice, olim in monasterio Mariae Deiparae, quem Tischendorfius Lipsiam tulit bibliothecaeque universitatis (vide infra, p. 841, cod. 102) inseruit; cf eius *Anecd. sacr. et prof.* Lipsiae 1861, p. 65, et Gildemeisteri commentatio *De evangeliis in Arabicum e Simplici Syriaca translatis*, Bonnae a. 1865.

47. Lond. mus. Brit. Add. 17,224 (Wright. 98), foll. 43—57.
a. 1173, chart: pauca ex *Mt Ioh.*

48. Lond. mus. Brit. Add. 14,669 (Wright. 99), foll. 34—36.
saec. VI: pauca ex *Mc Lc.*

49. Lond. mus. Brit. Add. 14,466 (Wright. 100), foll. 11—17.
saec. X vel XI: pauca ex *Mc Lc.*

50. Lond. mus. Brit. Add. 14,459 (Wright. 101), foll. 67—169.
a. 530—540, 20.3 × 12.7, membr, foll. 103, col. 1, ll. 25—27: *Lc Ioh.*

51. Lond. mus. Brit. Add. 14,461 (Wright. 102), foll. 108—212.
saec. IX vel X: *Lc Ioh;* mut.

52. Lond. mus. Brit. Add. 14,669 (Wright. 103), foll. 29—33.

saec. VI vel VII: pauca ex *Mt.*

item Add. 14,669 (Wright. 104), foll. 27.28: saec. VII
„ „ 14,666 („ 105), fol. 48 : „ X
„ „ 14,466 („ 106), foll. 1–10 : „ XII } : ex *Mt*
„ „ 14,666 („ 107), fol. 47 : „ XII
„ „ 14,669 („ 108), „ 26 : „ XII
„ „ 17,224 („ 109), foll. 37—42 : saec. XIII, chart: ex *Mt.*

53. Lond. mus. Brit. Add. 14,464 (Wright. 110).

ante annum 583: *Mc.*

54. Lond. mus. Brit. Add. 17,224 (Wright. 111), fol. 66.

saec. XIII, chart: *Lc* 9,12—17.

55. Lond. mus. Brit. Add. 17,119 (Wright. 112).

saec. VI vel VII: *Ioh.* Olim in monasterio Silvani prope Damascum.

56. Lond. mus. Brit. Add. 14,669 (Wright. 113), fol. 37.

saec. VI: *Ioh* 9,2—21.

57. Lond. mus. Brit. Add. 14,668 (Wright. 114), foll. 30.31.

saec. IX: *Ioh* 8,34—9,14 11,16—12,3.

item Lond. mus. Brit. Add. 14,666 (Wright. 115), foll. 49.50.

saec. X vel XI: *Ioh* 18,6—19,5.

item Lond. mus. Brit. Add. 14,524 (Wright. 116), foll. 3–6.

saec. XI vel XII: *Ioh* 3,2—28 4,50—52 5,1—3.

58. (P 11) Lond. mus. Brit. Add. 17,225 (Wright. 117).

saec. XIII: *Ioh Rom;* mut.

59. (P 12) Lond. mus. Brit. Add. 14,466 (Wright. 118), foll. 18—42.

saec. XI vel XII: fragmenta ex *Ioh.* Sequuntur mandata Domini ex 4 Evv numero 99, et nonnulla ex *Paul* quaesita.

60. Oxonii Bodl. Dawk. 27.

saec.?, in 4, membr, foll. 131: *Evv;* deest Mt 1,1—8,16. Cf Iohannes Uri, *Bibliothecae Bodleianae codicum*

mss. orientalium... catalogus, pars 1, Oxonii a. 1787, cod. Syr. num. 18.

61. Oxon. Bodl. Hunt. 587.
saec.?, in 8, membr, foll. 224; capp-tab, lect, subscr, ἐξεδ.: *Evv;* foll. 1—12 et folia duo postrema supplevit m rec. Cf Urius, cod. Syr. num. 21.

62. Oxon. Bodl. Marsh. 699.
saec.?, in 8, membr, foll. 108; lect, syn (?): *Ioh.* Videtur codex maior esse quam qui solum Ioh contineat. Cf Urius, cod. Syr. num. 23.

63. Oxon. Bodl. Pocock. 1.
saec.?, 7.6×5, chart, foll. 150, characteribus minutissimis; capp-tab, lect: *Evv.* Cf Urius, cod. Syr. num. 24.

Austria.

63 a. [Vindobonae bibl. caes. Orient. 258 (259?).
a. 1554, in?, membr: *Evv.* Manu Mosis Meredinensis scriptus; videtur esse exemplar in editionem principem instaurandam; cf supra, p. 815—817, cf etiam Daniel de Nessel, *Catalogus*... Vindobonae et Norimbergae a. 1690, pars 6, p. 160.161.]

Batavia.

64. (Ac 31 P 38) Amstelodami gymnasii.
a. 1700, in 4, chart (?): *Evv Act Iac 1 Ioh 1 Pet Paul.* In India scriptus. Olim Caroli Schaafii. Cf Adlerus, *N. T. verss. Syr.* p. 31.32.

65. (Ac 32 [antilegg. Philox Ac 8] P 39) Amstelodami societatis Remonstrantium MS. 184 (Goeje 2791).
saec.?: *Act Cath* (tres) *Paul Cath* (ceterae) *1.2 Clem.* Cf v. cl. Goeje (ut cod. 67), et v. cl. Gwynn, *On a Syriac MS* (ut supra, p. 818, adn. 4), p. 45.46. (Goeje 2792).

66. Amstelodami societatis Remonstrantium MS. 185
a. 1596: *Evv* Syriace et Arabice, utraque versio litt Syriacis. Versio Arabica similis illi in cod [Leid 223].

67. (Ac 33 P 41) Lugd. Bat. bibl. acad. MS. Orient. 1198 (Goeje 2344).

vol. 1: saec. XII vel XIII, chart: *Evv.* Ad finem addita sunt nonnulla liturgica.

vol. 2: a. 1188, chart: *Act Iac Pet Ioh Paul.* Hos duos tomos detulit Postellus Constantinopoli Venetias anno 1550, impensis Danielis Bombergi. Bombergus „procuratione Plantini Colonia Antwerpiam" detulit in biblia polyglotta regia adornanda. Ex hoc codice conlegit Raphelengius lectiones varias (vide supra, p. 817). Cf v. cl. M. I. de Goeje, *Catalogus codicum orientalium bibliothecae academicae Lugd.-Bat.* vol. 5, Lugd.-Bat. a. 1873.

68. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. Orient. 1204 (Goeje 2349). saec. ?: *Evv.* „Manu Nestoriana in ripa Malabarica descripta et ante annum 1724 ex insula Taprobane in Hollandiam advecta". Ex dono Wolpherdi Senguerdii. Cf H. E. Weijers in libro *Orientalia*, Lugduni Batavorum, vol. 1 (a. 1840), p. 314.

69. (Ac 34 P 42) Lugd. Bat. bibl. acad. MS. Orient. 1212 (Goeje 2350).

saec. XVIII ineuntis, chart, voll. 2: *Evv Act Cath* (tres) *Paul* (Phm Heb). Cf Weijers (ut cod. 68), p. 322. 323.

Gallia.

70. (Ac 35 P 43) Paris. bibl. nat. Syr. 18 (Zotenberg. 28). saec. X vel XI, in 8, membr, fol. 222: *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul.* Cf v. cl. Hermannus Zotenberg, *Catalogues des mss syriaques et sabéens (mandaïtes) de la bibliothèque nationale*, Parisiis [a. 1874].

71. (Ac 36 P 44) Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 27 (Zot. 29). saec. XII, in 8, membr, foll. 195, mut: *Evv Act Cath septem Paul* (Phm Heb).

72. (Ac 37 P 45) Paris. bibl. nat. Syr. 13 (Zot. 30). a. 1198, in 4, membr, foll. 246; pict, syn, mut: *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul.*

73. (Ac 38 P 46) Paris. bibl. nat. Syr. 14 (Zot. 31). a. 1203, in 4, membr, foll. 243: *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* (Phm Heb).

74. (Ac39 P47) Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 101 (Zot. 32). a. 1218, in 4, membr, foll. 216: *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul.* Cf Georgius Henricus Aug. Ewald, *Abhandlungen zur orientalischen und biblischen Literatur*, pars 1, Gottingae a. 1832, p. 53—129, praesertim p. 56.

75. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 5 (Zot. 33). saecc. VI et XII, in 4, membr, foll. 126; Carp, Eus-tab, mut: *Evv.* Adlerus *N. T. verss. Syrr.*, p. 14.15.

76. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 91 (Zot. 34). saec. VII, in 4, membr (et chart), foll. 138: *Mt Mc Lc;* sub finem exstat Ioh 12,30—21,25 ut videtur alia manu.

77. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 43 (Zot. 35). a. 1002, in 8, membr, foll. 214: *Evv.*

78. Paris. bibl. nat. Syr. 15 (Zot. 36). saec. X, in 4, membr, foll. 110: *Evv.* Cf Ewald (ut cod. 74), p. 56.

79. Paris. bibl. nat. Syr. 21 (Zot. 37). saec. XII, in 8, membr, foll. 108; harm in ima pag: *Mc* 3,21—*Lc*—*Ioh* 4,12.

80. Paris. bibl. nat. Syr. 26 (Zot. 38). saec. XII, in 8, membr, foll. 119; syn, mut: *Evv.*

81. Paris. bibl. nat. Syr. 19 (Zot. 39). a. 1190, in 8, membr, foll. 265: *Evv.*

82. Paris. bibl. nat. Syr. 24 (Zot. 40). a. 1191, in 8, membr, foll. 232; syn, pict: *Evv.*

83. Paris. bibl. nat. Syr. 25 (Zot. 41). a. 1195, in 8, membr, foll. 179; syn, pict: *Evv.*

84. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 4 (Zot. 42). a. 1226, in 4, chart, foll. 339: *Evv* Syr-Arab.

85. Paris. bibl. nat. Syr. 16 (Zot. 43). a. 1494, in 4, chart, foll. 240; syn: *Evv.*

86. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 53 (Zot. 45). saec. XVII vel XVIII, in 8, chart, foll. 259: *Evv.* Cf praeterea Parisiis bibl. nat. Suppl. Syr. 79 (Zotenberg

1—5): a. 1695: *Biblia*, ut videtur ex polyglottis Paris. (cf supra, p. 220) exscripta; — Syr. 17 (Zot. 44): a. 1521 Romae: *Evv* Syr-Lat; — item Paris. bibl. nat. Syr. 31 (Zot. 60): a. 1582, in 8, chart, foll. 9: frag *Cath* (septem) et *Ioh* 7,53—8,11 (ex impressis?); — item hymni Novi Testamenti Syr. 6 (Zot. 13); Suppl. Syr. 89 (Zot. 14) anni 1515; Syr. 10 (Zot. 16); Syr. 9 (Zot. 19); Suppl. Syr. 60 (Zot. 20) anni 1518; Suppl. Syr. 62 (Zot. 21); Syr. 7 (Zot. 23).

Germania.

87. Berolini bibl. reg. Diez. A. Oct. 175.
saec. XI vel XII, in 8, membr, foll. 224; lect: *Evv.*

88. (Ac49 P48) Berolini bibl. reg. Orient. Fol. 355.
a. 1591, in fol, chart, foll. 227; lect: *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* (Phm Heb). Non inest pericope de adultera neque 1 Ioh 5,7.8. Legit Hebr 2,9 χωρὶσ θεοῦ pro θεόσ. Helmuth de Moltke, inlustris ille dux, codicem prope urbem Sayd Bey Kalessi, quae prope abest ab urbe Diesireh ad flumen Tigrim, anno 1838 inventum Berolinum adtulit. Cf Eduardus Sachau, *Kurzes Verzeichniss der Sachau'schen Sammlung syrischer Handschriften. Nebst Uebersicht des alten Bestandes.* Berolini a. 1885, p. XII—XIX, et p. 28, num. 5.

89. Berolini bibl. reg. Peterm. I, 22.
a. 1764, in fol?, chart, foll. 248: *Evv* Syr-Arab cum comm. In oppido Bethlehem scriptus.

90. (Ac50 P49) Berolini bibl. reg. Sachau 6.
saec. ? (vet), membr: *N. T.* mut.

91. (Ac51 P50) Berolini bibl. reg. Sachau 24.
saec. X, chart: *N. T.*

92. Berol. bibl. reg. Sachau 89.
a. 1593; lect: *Evv.*

93. Berol. bibl. reg. Sachau 104: *Evv* (Evl?) Syr-Arab.

94. Berol. bibl. reg. Sachau 141.
saec. XII: *Evv* (Evl?).

95. Berol. bibl. reg. Sachau 218.
a. 1847: *Evv;* insunt alia multa theologica.

96. Berol. bibl. reg. Sachau 235.
saec. XV: *Evv* (Evl?).

97. Berol. bibl. reg. Sachau 301.
saec.? (vet): *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul.*

98. Berol. bibl. reg. Sachau 316.
saec.? (vet): *Evv* (Evl?).

99. Erlangae bibl. universitatis MS. 19 olim 16.
saec. VIII vel IX, in 4, membr, foll. 186: *Evv;* Ioh 11,47—21,25 supplevit quidam in chartis anno 1246, quo tempore codex Pauli monachi Turabdinensis fuit. Iacobus Fetzer anno 1622 codicem Damasci emit, anno 1630 universitati Altdorfianae legavit. Cf Iohannes Conradus Irmischer, *Diplomatische Beschreibung der MSS, welche sich in der königlichen Bibliothek zu Erlangen befinden*, Erlangae a. 1829, p. 194—197; et *Handschriften-Katalog* ... Francofurti ad Moenum et Erlangae, a. 1852, p. 4.5. Adlerus laudat, p. 15.16.

100. Gothae bibl. ducalis MS. Arab. 1707[d].
saec.? (vet), 25 × 17.5, chart?, foll. $3^1/_2$: frag ex *Mt* et *Mc* Syr-Arab. Cf Guil. Pertsch, *Die arabischen Handschriften ... zu Gotha,* Gothae, vol. 4 (a. 1883), p. 531, num. 2850.

101. Guelferbyti bibl. ducalis 3.1.300. Augusteus fol. (Heinemann. 2045).
a. 634, 36 × 28.5, membr, foll. 288, coll. 2: *Evv.* Teste Athanasio Kirchero consentit textus cum textu in bibliis polyglottis Antverpiensibus. Prope Damascum (in monasterio s. Sabae in vico Bethali?) scriptus. A. 1666 dono dedit Kircherus codicem duci Augusto. Napoleon codicem Parisios adportavit. Cf Otto de Heinemann, *Die Handschriften der herzoglichen Bibliothek zu Wolfenbüttel, II. Die Augusteischen Handschriften, I.* Guelferbyti a. 1890, p. 186—188; et Fridericus Adolfus Ebert, apud Henr. Orthob.

Fleischerum, *Catalogus codd. mss. orient. bibl. reg. Dresdensis*, Lipsiae a. 1831, p. 76a—77a (ubi signatur hic codex Guelferb. Orient. 2). Brunsius descripsit hunc codicem in actis, *Annales litterarii Helmstadienses*, Helmstadiae a. 1782, vol. 2, p. 1, et apud Eichhornium, *Repertorium für biblische und morgenländische Litteratur*, pars 15, Lipsiae a. 1784, p. 153—168, pars 16, a. 1785, p. 107—117.

102. Lipsiae bibl. univ. cod. Tischendorfianus 12. saec. X vel XI, in 4, membr, foll. 140, coll. 2 Syr.-Arab: *Evv* Syr-Arab; deest Mt pars prior Ioh pars posterior; foll. 15 ex hoc codice Londinii sunt (vide supra, p. 834, cod. 46). Cf Tischendorfius, *Serapeum*, Lipsiae a. 1847, num. 4, p. 70.71 (sub num. 19), et *Anecdota*, a. 1855 (et. 1861), p. 65.66.

103. Monaci bibl. reg. cod. Syr. 3 (orient. 62). saec.?, 28×20, foll. 207, coll. 2 ut videtur, ll. 21: *Evv;* Ioh 21,20^{b}—25 excidit. V. cl. Iosephus Schönfelder codicem descripsit in libro *Verzeichniss der orientalischen Handschriften der k. Hof- und Staatsbibliothek in München*, Monaci a. 1875, p. 110—111. Non dicitur eum e libris Widmanstadii esse.

Helvetia.

104. (Ac53 P52 [Apoc?]) Genevae bibl. urbis 13. saec.? (non vet), in 12, chart: *N. T.* Cf Iohannes Senebier, *Catalogue ... des MSS ... dans la bibl. de la ville ... de Genève*, Genevae a. 1729.

105. Genevae bibl. urbis 14. saec.?, in 4, chart: *Evv.*

Italia.

106. Florentiae Laur. I. 56 (Assem. 1). (a. 586?), in fol, membr, fol. 292; Carp, Eus-tab, (capp, lect, syn man saec. XII), sect, harm in ima pagina; subscr, μαρτ: *Evv*; deest Mt 1,1—23. Scriptus manu Rabulae calligraphi in monasterio s. Iohannis in oppido Mesopotamiae Zagba (Beth Zagba); conferendus est

de subscriptione et anno Adlerus, *N. T. verss. Syrr.* p. 11—13, cum tabula. Fuit saeculo circiter undecimo in monasterio s. Mariae de Maiphuc in provincia Botrensi, deinde in monasterio s. Mariae de Kannubin ubi permansit usque ad annum 1497. Cf Steph. Evodius Assemanus (et Anton. Franciscus Gorius), *Bibliothecae Mediceae Laurentianae et Palatinae codicum mms* (sic) *orientalium catalogus*, Florentiae a. 1742, p. 1—25 et tabulae 26 pictae; cf etiam Ant. Mar. Biscionius, *Bibl. Med.-Laur. catalogus Tomus 1: codd. orient. complectens*, Florent. a. 1752, p. 169—199 cum tabulis 26. Ex nomine Longino litteris uncialibus Graecis in tabula crucifixionis scripto concludere licet pictorem vel tabularum picturarum exemplar originem a Graeco duxisse.

107. Florentiae Laur. I. 58 (Assem. 2).
saec. VIII; Carp, Eus-tab, sect, can, lect, syn: *Evv.* Fuit olim in monasterio Hardin dioecesis Tripolitanae, tum in monasterio s. Mariae in Janoch, demum in monasterio s. Mariae de Kannubin. Cf v. cl. G. H. Gwilliam, *Studia bibl. et eccl.*, Oxon. a. 1890, vol. 2, p. 241—272 cum facs.

108. Flor. Palat. Med. 31: cod. vetus chart: *Mt Mc* 1—4.

109. Romae Vat. Syr. 12 olim Nitriensis 1.
a. 548, in fol, membr, foll. 204; harm ima in pagina, sect, can, subscr: *Evv.* Scriptus Edessae in Mesopotamia cura Eusebii in usum monasterii s. Thomae, compactus anno 718 et iterum a. 728. Fuit anno 1081 monasterii Scetensis s. Mariae. Cf Ioseph Simonius Assemanus, *Bibliotheca orientalis Clementino-Vaticana*, Romae vol. 1 a. 1719, vol. 2 a. 1721, vol. 3, pars 1 a. 1725, vol. 3, pars 2 a. 1728. Cf etiam S. E. et I. S. Assemanus, *Bibliothecae apost. Vaticanae codicum mss catalogus*, Romae a. 1758, pars 1, tom. 2, p. 27—35; — Iac. Georg. Christianus Adler, *Novi Test. verss. Syrr.* Hafniae a. 1789, p. 3—10 cum tabula.

110. Romae Vat. Syr. 13 olim Nitriensis 2.
a. 736, in fol, membr, foll. 338; (capp man ser), harm ima in pagina, sect, can, subscr: *Evv.* Scriptus

manu Iohannis in castro Urema, emendatus a Georgio episcopo. Fuit Abrahae episcopi Hadetensis, deinde Lazari presbyteri et monachi Tur-Abdinensis ex oppido Beth-Manhem, qui anno 1211 codicem denuo compegit et Scetensi monasterio dono dedit. Cf Assem. *Bibl. ap. Vat.* . . . *catalogus*, pars 1, tom. 2, p. 36—47; Adler, p. 10.11. Estne hic Lazarus idem atque ille iam supra, p. 832, cod. 19, nominatus?

111. Romae Vat. Syr. 14 olim 18.
a. 956, in 8, membr, foll. 196: *Evv.* Cf Assem. *Bibl. ap. Vat.* . . . *catalogus*, pars 1, tom. 2, p. 47—49.

111a. [Romae Vat. Syr. 15 olim 8.
a. 1519, in fol, chart, foll. 180; lect: *Evv.* Romae scriptus. Cf Assem. *Bibl. ap. Vat.* . . . *cat.* pars 1, tom. 2, p. 49—59.]

112. (Ac 54 P 53) Romae Vat. Syr. 16 olim 10.
saec. XIII, in 4, chart, foll. 285: *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* (Phm Hebr). Prope Mosul scriptus. Cf Assem. *Bibl. ap. Vat.* . . . *cat.* pars 1, tom. 2, p. 59—61, et Adlerus, *N. T. verss. Syrr.* p. 20—23 cum tabula.

113. (Ac 55 P 54) Romae Vat. Syr. 17 olim 9.
a. 1510, in 8, chart, foll. 478: *Evv Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* (Phm Hebr). In India scriptus. Cf Assemanus, *Bibl. ap. Vat.* . . . *catalogus*, p. 61—64, et Adler, p. 24.25 cum facsimili.

114. Romae Vat. Syr. 269.
saec. XIII?, in fol, chart, foll. 308, coll. 2, Syr-Arab; syn: *Evv* Syr-Arab. Olim Assem. 12.

115. Romae Vat. Syr. 270.
a. 1452, in fol, chart, foll. 455, coll. 2 Syr-Arab; syn: *Evv* Syr-Arab [litteris Syriacis]. In oppido Adris in monte Libano sito scriptus. Olim Assem. 13.

116. Romae Vat. Syr. 273.
saec. VII, in 4, membr, foll. 120: *Evv.* Desunt Ioh 8,1—11 et Lc 22,17.18. Olim Assem. 16.

117. Romae Vat. Syr. 274.
saec. X, in 8, membr, foll. 300; syn: *Evv;* desunt *adult* et Lc 22,17.18. Olim Assemani 17.

118. Rom. Vat. Syr. 407.
a. 1475, in fol, chart, foll. 461, coll. 2 Syr-Arab; syn: *Evv* Syr-Arab (Arab litt syr). Olim Assem. 150.

Vix adferendi sunt MS. 447 Assem. 190 (*Apoc*) Romae a. 1590 scriptus, et MS. 455 Assem. 198 saec. XV qui hodie desideratur.

Suecia.

119. olim Benzelii 7 (hodie Upsaliae?)
saec. ?, in 12, membr, foll. 225; capp Mt 74 vel 22, Mc 40 vel 13, Lc 72 vel 23, Ioh 48 vel 20: *Evv.* Cum codicibus Syriacis Damasci servatis conlatus est. Cf Carolus Aurivillius, *Recensio codicum mss. ab Henrico Benzelio archiep. Upsaliensi in oriente collectorum, quos eius post fata, in bibliotheca sua instructissima servabat Laurentius Benzelstjerna, episcopus olim Arosiensis,* Upsaliae a. 1802.

120. Benzelii 8.
saec. ?, in 8, chart, foll. 240, coll. 2; capp, sect, miracula, parabolae: *Evv.* Valde a textu typis expresso differt.

Russia.

121. Petropoli bibl. caes. Orient. 619.
a. 1518, in 4, membr?, foll. 113: *Evv.* Textus cum Gutbiriano anni 1664 consentit. Scriptus Romae manu Eliae bar Abrahami. Olim Dobrowskii. Cf *Catalogue des manuscrits . . . orientaux de la bibliothèque impériale de St. Pétersbourg,* Petropoli a. 1852, p. 560—561. De Elia cf S. E. et I. S. Assemanus, *Bibl. apostolicae Vaticanae codd. mss catal.* Romae a. 1758, pars 1, vol. 2, p. 57, num. 15 et p. 23, num. 9.

122. Petropoli bibl. caes.
saec. ?, in fol, membr, foll. 43: fragm ex *Mt Mc Lc.* Cf Tischendorfius, *Notitia,* a. 1860, p. 65 (IV, 2).

(b.) Actus et Epistulae Catholicae.

1. (Evv 1 P 1): *Act Cath.* **2.** (Evv 3 P 2 Apoc 2): *Act* Pesh *Cath* Philox. **3.** (Evv 4 P 3): *Act Cath.* **4.** (Evv 5 P 4): *Act Cath.* **5.** (Evv 6 P 5): *Act Cath.* **6.** (Evv 7 P 6): *Act Cath.* **7.** (Evv 8 P 7): *Act Cath.* **8.** (Evv 12): *Act.* **9.** (Evv 13 P 8): *Act Cath.* **10.** (Evv 14 P 9): *Act Cath.* **11.** (Evv 45 P 10): *Act Cath.*

America.

12. (P 13) Uticae in provincia Novo Eboraco, v. cl. Roberti S. Williams.

a. 1471, 26.2 × 18.7, chart, foll. 151 (152), coll. 2 (21×5.6, 2 coll. = 12.5), ll. 25; prol (ex Greg Bar Hebr), capp, lect (Act Cath una serie, Paul una serie), subscr, syn, men, scholl margg: *Act Cath* (epp septem) *Paul* (Phm Heb) pesh (antilegomena philox?). Sub fin sunt versus 132 in honorem trinitatis ut videtur a librario quodam ex Christianis sancti Thomae in provincia Malabar, ipso tamen eo tempore in Syria degente, scripti. Vetus codex, a librario illo illis versibus ornatus, erat Suleimân cuiusdam in castello Husn Kîfa ad flumen Tigrim quo in oppido exscriptus est codex hic ex illo impensis Davidis Syriaci ex urbe Homs. Guilelmus Fridericus Williams, Americanus in urbe Mardin verbi divini apostolus, codicem in Americam tulit. V. cl. I. H. Hall accurate examinavit, multa contulit, *American Oriental Society*, a. 1884, mense Octobri, p. xviii—xxi, et „A Syriac MS with the antilegomena epistles" in actis *Journ. of the soc. of bibl. lit. and exeg. June-Dec. 1884*, Bostoniae, [a. 1885], p. 37—49.

Anglia.

13. (P 14) Lond. mus. Brit. Richianus 7162 (Forshall. 18). saec. XIV: *Act Cath* septem *Paul* (Phm Hebr). Manu Abrahami cuiusdam scriptus.

14. (P 15 Apoc 4) Lond. mus. Brit. Rich. 7185 (Forshall. 44). saec. XIV: *Apoc Act Cath* (septem) *Paul* (Phm Hebr) cum comm Dionysii.

15. (P 16 Ac phlx 10) Lond. mus. Brit. Add. 14,474 (Wright. 121). saec. IX; capp, lect: *Paul* (Phm Hebr) *Cath* [Iac 2 Pet ex vers Heracl] 1 Pet 2.3 Ioh Iud [1 Ioh Heracl]: patristica.

16. (P 17) Lond. mus. Brit. Add. 14,680 (Wright. 122). saec. XII vel XIII; capp in Act Cath 32, in Paul (54); lect: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* (Phm Hebr ut videtur). Basilius quidam anno 1256 venum dedit.

17. (P 18) Lond. mus. Brit. Add. 14,681 (Wright. 123). saec. XII vel XIII; capp in Act 32, in Paul (50); capp Coptica in Act 48 Iac 7 1 Pet 8 1 Ioh 5 2 Pet 3; (lect, syn, lectt varr m ser): *Act Iac 1 Pet 1 Ioh 2.3 Ioh 2 Pet* (Jud excidit), *Paul* (Phm Hebr ud vid); mut.

18. Lond. mus. Brit. Add. 17,226 (Wright. 124). saec. XIII vel XIV: *Act* 23,15 — fin *Iac 1 Pet 1 Ioh 2 Pet 2.3 Ioh Iud* mut.

19. Lond.mus.Brit.Add.14,473 (Wright.125), foll.1—139. saec.VI: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh*; foll. 8 suppl m saec. XIII.

20. Lond. mus. Brit. Add. 17,120 (Wright. 126). saec.VI: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh.*

21. Lond. mus. Brit. Add. 17,121 (Wright. 127). saec.VI; lect, syn: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh.*

22. Lond. mus. Brit. Add. 14,472 (Wright. 128). saec.VI vel VII: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh.* Anno 624 femina quaedam pretio 12 karat (κεράτια) emit emptumque ecclesiae Gādaltā (Godola?) dono dedit.

23. Lond. mus. Brit. Add. 18,812 (Wright. 129). saec.VI vel VII: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh.*

24. Lond. mus. Brit. Add. 14,738 (Wright. 130), foll. 6.7. saec. XIII: *Act* 12,20—13,5.

25. Lond.mus.Brit.Add.17,228 (Wright.131), foll.38—64. saec. XIII: *Iac 1 Pet 1 Ioh.*

26. Lond. mus. Brit. Add. 14,473 (Wright. 132), foll. 140—148.
saec. XI: *2 Pet 2.3 Ioh Iud.* Manu Lazari scriptus.

27. (P 51) est Evv Heracl. 7: *Act Cath.*

28. Oxonii Bodl. A. 2909.126.
saec. ?, in 4, chart, foll. 142, coll. 2; lect, syn: *Act Cath.* Cf Iohannes Uri, *Bibliothecae Bodleianae codicum mss. orientalium . . . catalogus*, pars 1, Oxonii a. 1787, cod. Syr. num. 19.

29. (P 52) Oxonii Bodl. Dawk. 23.
saec. ?, in 4, chart, foll. 16 (?); lect: *1 Ioh Iud Act Paul.* Cf Urius, cod. Syr. num. 17.

30. Oxonii Bodl. Pocock. 280.
saec. ?, in 4, chart: *2 Pet 2.3 Ioh Iud* litteris Hebraicis; sequuntur varia profana. Cf Urius, num. 78.

Batavia.

31. (Evv 64 P 38): *Act Cath.* 32. (Evv 65 Act philoxen 8 Paul 39).

33. (Evv 67 P 39): *Act Cath.* 34. (Evv 69 P 40): *Act Cath.*

Gallia.

35. (Evv 70 P 41): *Act Cath.* 36. (Evv 71 P 42): *Act Cath.*

37. (Evv 72 P 43): *Act Cath.* 38. (Evv 73 P 44): *Act Cath.*

39. (Evv 74 P 45): *Act Cath.*

40. (P 53) Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 36 (Zot. 46).
a. 1218, in 8, membr, foll. 190: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* (Phm Heb).

41. (P 54) Paris. bibl. nat. Syr. 27 (Zot. 47).
a. 1398, in 8, chart, foll. 208; syn: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul.*

42. (P 55) Paris. bibl. nat. Syr. 28 (Zot. 48).
a. 1493, in 8, chart, foll. 222; syn: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul.*

43. (P 56) Paris. bibl. nat. Syr. 29 (Zot. 49).
a. 1502, in 8, chart, foll. 226; syn: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul.*

Germania.

44. (P 57) Berolini bibl. reg. Diez. A. Quart. 105.
a. 1275, in 4, chart, foll. 170; lect: *Act Epp.*

45. (P 58) Berolini bibl. reg. Sachau 3.
saec. ? (vet), in ? , membr: *Act* (*Iac 1 Pet 1 Ioh?*) *Paul* (Phm Heb).

46. Berolini bibl. reg. Sachau 18.
vetustiss., membr: *Act Iac 1 Pet.*

47. (P 59) Berol. bibl. reg. Sachau 84.
saec. XIV—XV; lect: *Act Epp.*

48. (P 60) Berol. bibl. reg. Sachau 201.
saec. ? (vet), membr: *Act Paul.*

49. (Evv 88 P 48): *Act Cath.* 50. (Evv 90 P 49): *Act Cath.*

51. (Evv 91 P 50): *Act Cath.*

52. (P 61) Monaci bibl. reg. cod. Syr. 8 (Quatremère).
saec. VI, 26 × 18, foll. 61, ll. 35—38; capp-tab, titl, *μαρτ*, subscr, lect: *Act* 21,39—22,25 28,11—31 (*στίχοι* 4149) *Iac* 1,1.2 *1 Cor* 9,17—16,22 *2 Cor Gal Eph* (deest 4,29—5,32) *Phil Col 1.2 Thess 1 Tim* 1,1—4 2,14—6,21 *2 Tim Tit Phil* 1—9 *Hebr* 5,4—10,1. Cf Schönfeld (ut supra, p. 841, cod. 103) p. 115.116.

Helvetia.

53. (Evv 104 P 62): *Act Cath.*

Italia.

54. (Evv 112 P 63): *Act Cath.* 55. (Evv 113 P 64): *Act Cath.*

56. (P 65) Romae Vat. Syr. 275.
a. 1192, in 4, membr, foll. 127: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Rom 1?(2?) Cor Col 1?(2?) Thess.* Scriptus „in monasterio s. Abrahami in regione Hacharitarum“. Olim Assem. 18.

57. (P 66) Romae Vat. Syr. 276.
a. 1536, in fol, chart, foll. 259; syn: *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul.* Olim Assem. 19.

58. (P 67) Romae Vat. Syr. 277.
saec. XV, in fol, chart, foll. 111; lect: *Cath* (septem) *Paul.* Olim Assem. 20.

(c.) Epistulae Paulinae.

1. (Evv 1 Ac 1). **2.** (Evv 3 Ac 2 Ac philox 7 Ap 2). **3.** (Evv 4 Ac 3). **4.** (Evv 5 Ac 4). **5.** (Evv 6 A 5). **6.** (Evv 7 Ac 6). **7.** (Evv 8 Ac 7). **8.** (Evv 13 Ac 9). **9.** (Evv 14 Ac 10). **10.** (Evv 45 Ac 11). **11.** (Evv 58). **12.** (Evv 59). **13.** (Act 12). **14.** (Act 13). **15.** (Act 14 Ap 4). **16.** (Act 15 Ac philox 10). **17.** (Act 16). **18.** (Act 17).

Anglia.

19. Lond. mus. Brit. Add. 14,476 (Wright. 133).
saec. V vel VI; Rom habet capp 21: *Paul* (Phm Hebr).

20. Lond. mus. Brit. Add. 14,480 (Wright. 134).
saec. V vel VI; capp, subscr: *Paul* (Phm Hebr).

21. Lond. mus. Brit. Add. 14,479 (Wright. 135).
a. 534, 22×13, membr, foll. 101: *Paul* (Phm Hebr). Scriptus impensis cuiusdam ex oppido Bĕ-'Aital in provincia Ḥimṣ in usum monasterii cuiusdam Edessae.

22. Lond. mus. Brit. Add. 14,475 (Wright. 136).
saec. VI; lect: *Paul* (Phm Hebr).

23. Lond. mus. Brit. Add. 17,122 (Wright. 137).
saec. VI; lect: *Paul* (Phm Hebr); hic illic mut.

24. Lond. mus. Brit. Add. 14,477 (Wright. 138).
saec. VI vel VII; lect, subscr: *Paul* (Phm Hebr).

25. Lond. mus. Brit. Add. 14,481 (Wright. 139).
saec. VI vel VII; lect: *Paul* (Phm Hebr); mut passim.

26. Lond. mus. Brit. Add. 14,669, foll. 57—59 (Wright. 140).
saec. VI vel VII: *2 Cor* 7,1—14 *1 Tim* 2,5—3,9 *Hebr* 11,9—27.

27. Lond. mus. Brit. Add. 14,478 (Wright. 141).
a. 622: *Paul* (Phm Hebr); foll. 4 suppl m saec. XIII. Scriptus in usum Iohannis bar Sergii ex oppido Ḥalūgā in provincia Serug, cui stetit 14 „karat".

28. Lond. mus. Brit. Add. 14,666, fol. 56 (Wright. 142).
a. 682: *Hebr* 12,28—13,25.

29. Lond. mus. Brit. Add. 14,468, foll. 1—20 (Wright. 143).
saec. VII: fragm ex *Rom 1.2 Cor.*

30. Lond. mus. Brit. Add. 14,666, foll. 51—55 (Wright. 144).
saec. VII vel VIII: *2 Cor* 6,2—16 8,5—10,15.

31. Lond. mus. Brit. Add. 17,123 (Wright. 145).
saec. IX vel X: *Paul* (Phm Hebr).

32. Lond. mus. Brit. Add. 14,468, foll. 21—33 (Wright. 146).
saec. X vel XI: fragm ex *2 Cor Gal.*

33. Lond. mus. Brit. Add. 17,227 (Wright. 147).
a. 1254: *Paul* (Phm Hebr). Scriptus in monasterio Iohannis minoris (Abbā Yuḥannān Zĕ'ūrā) in deserto Scetensi manu monachi Persici ex oppido Sigistan nomine Behnām, qui codicem monasterio Mariae Deiparae dono dedit.

34. Lond. mus. Brit. Add. 17,224, foll. 67—70 (Wright. 148).
saec. XIII: *Rom* 1,1—4,16.
it. foll. 71.72 (Wr. 149): s. XIII: *Rom* 5,12—6,22.
it. foll. 73.74 (Wr. 151): s. XIII: *Hebr* 12,5—13,25.

35. Lond. mus. Brit. Add. 14,691, foll. 110–114 (Wr. 150).
saec. XIII: *Rom* 15,14—33 *1 Cor* 2,4—5,10.
item Add. 14,738, foll. 8.9 (Wright. 152).
saec. XIII vel XIV: *Hebr* 12,13—13,19.

36. Lond. mus. Brit. Add. 17,228, foll. 1—37 (Wright. 153).
saec. XIII: excerpta ex *1 Cor — Tit Hebr Iac 1 Pet.*

37. Oxon. Bodl. Marsh. 86.
saec. ?, in 4, chart, foll. 108, text litt rubr comm litt nigr: *Paul* cum comm. Cf Urius (ut supra, p. 836, cod. 60), cod. Syr. num. 20.

Batavia. 38. (Evv 64 Ac 31). 39. (Evv 65 Ac philox 8).

Gallia.

40. Paris. bibl. nat. Syr. 30 (Zot. 50).
a. 1187, in 8, chart, foll. 214: *Paul* Syr-Arab.

41. (Evv 67 Ac 33). 42. (Evv 69 Ac 34). 43. (Evv 70 Ac 35). 44. (Evv 71 Ac 36). 45. (Evv 72 Ac 37). 46. (Evv 73 Ac 38). 47. Evv 74 Ac 39). 48. (Evv 88 Ac 49). 49. (Evv 90 Ac 50). 50. (Evv 91 Ac 51). 51. (Evv heracl 7 Ac pesh 27). 52. (Ac 29). 53. (Ac 40). 54. (Ac 41). 55. (Ac 42). 56. (Ac 43).

Germania.

57. (Ac 44). **58.** (Ac 45). **59.** (Ac 47). **60.** (Ac 48). **61.** (Ac 52).

Helvetia. **62.** (Evv 104 Ac 53).

Italia.

63. (Evv 112 Ac 54). **64.** (Evv 113 Ac 55). **65.** (Ac 56). **66.** (Ac 57). **67.** (Ac 58).

(d.) Lectionaria.

Lectionaria Syriaca incipiunt inde a die festo Epiphaniae, desinunt dominica mortuorum. Pleraque nihil exhibent nisi lectiones in dies dominicales, quibus adiunguntur interdum lectiones in dies feriales per tempus ieiuniorum et per hebdomadem resurrectionis. Lectionaria quae festalibus solis diebus inserviunt incipiunt inde ab adnuntiatione Zachariae vel virginis, nativitate Iohannis, nativitate Iesu. Saepius praeterea quam in lectionariis Graecis coniunguntur uno libro lectiones ex Vetere Testamento cum lectionibus ex Novi Testamenti parte posteriore. Cf de lectionariis in Museo Britannico Forshalliani catalogi 24 (Rich. 7168, pauca ex N. T.), 25 (Rich. 7169; conferas quaeso, si scire vis qui loci in ecclesia Syriaca saeculo duodecimo publice lecti sint), 26 (Rich. 7170), 28 (Rich. 7172), 29 (Rich. 7173, e monasterio Mar Gabrielis prope Mosul), 30 (Rich. 7174, e provincia Mosul), 31 (Rich. 7175, anno 1574 scriptus), 32 (Rich. 7176, cum versione Arabica, anno 1683 scriptus); — 25.26.28 sunt Iacobitarum, 24.29.30.31.32 Nestorianorum; e versione Philoxeniana Forshall. 27 (Richian. 7171, anno 1173 scriptus) Iacobitarum. — Adeundi sunt praeterea Flor. Laur. I. 11; Rom. Vat. Syr. 19 olim 11 (Assem. *Bibl. ap. Vat. . . . cat.* pars 1, tom. 2, p. 70—103), 20 olim 64 *Evl* Melchitarum, anni 1215 (Assem. p. 103—136), 21 olim 41 *Apl* anni 1041 (Assem. p. 136—174), 22 olim 12 *Apl* anni 1301 (Assem. p. 174—188), 23 *Apl* Syr-Arab (Assem. p. 188—195); cf 35 (Heracl),

36 (Evv Heracl et Paul Pesh) et missalia 25.26.28.29.31. 32.33.34; Assem. vol. 1, p. 582a, num. 5 Syr, et num. 6 Syr-Arab, et p. 616a, num. 41; 278 olim Assem. 21, 279 olim Assem. 22, 280 olim Assem. 23, 281 olim Assem. 24, 352 olim Assem. 95, 445 olim Assem. 188. — Hauniae bibl. reg. Syr.-Arab. 1: iuxta ritum Graecorum. – Novi Eboraci v. cl. Isaaci H. Hall: saec. XIII, 25×17.5, chart, foll. 95 (olim 108), coll. 2 (17×6:2 coll = 12), mut: *Evl* (Ioh *ἐβδ* Mt Lc *σαβ.-κνϱ.*) in ordinem Graecum redactum. Textu cum plurimis codd Syriacis consentit. Olim in monasterio Iacobitico-Romano Damasci. C. V. A. Van Dyck Americo-Beirutensis, ille qui biblia sacra Arabice vertit, anno 1877 codicem viro cl. Hall dono dedit. Hallius contulit fusiusque de codice disseruit, *Journal of the American Oriental Society*, vol. 11 (a. 1885), p. 287—325; — Novi Eboraci v. cl. W. H. Wardi: saec. ?, 37.5×26.2, membr?, fol. 1, coll. 2, ll. 23: fragm ex *Evl* (Mt Lc Ioh). Cf v. cl. I. H. Hall, *Journal of the American Oriental Society*, a. 1885, mense Maio, p. vi; et *The Independent*, Novi Eboraci a. 1885, die 19 Martii, p. 366d—367a; — v. cl. A. L. Longi CP (hodie in America?): membr: fragm *Evl;* Mt 16,18.19.21 (harcl). Cf v. cl. I. H. Hall, *American Oriental Society*, a. 1885, mense Maio, p. vi; — Bostoniae bibliothecae societatis „American Board of Commissioners for Foreign Missions“: a. 1216, 23×17.5, chart, foll. 111, coll. 2, ll. 19: *Apl.* Cf v. cl. I. H. Hall, *Journal of the society of biblical literature and exegesis Jun.-Dec. 1888*, Bostoniae [a. 1889], p. 1—13. — Paris. bibl. nat. Syr. 37 (Zot. 59): saec. (?), in 4, chart, foll. 216: fragmenta tria *Evl* (Pesh et Heracl); Paris. bibl. nat. Syr. 22 (Zot. 51): a. 1138, in 4, membr, foll. 118: *Evl* (heracl); incipit de adventu quem dicunt. Cf etiam Peshitta Evv 12. — Item Berolini bibl. reg. Diez. A. Fol. 38: a. 1500, in fol, chart, foll. 295, coll. 2: *Evl.* E monte Libanon; — Berolini bibl. reg. Diez. A. Fol. 36: a. 1563, in fol, chart, foll. 333, coll. 2: *Evl.* E provincia

Tripoli; — Berolini bibl. reg. Orient. Fol. 354: saec. XII vel XIII et XVII vel XVIII, in fol, chart, foll. 274, coll. 2: *Evl* partim versionis Peshitta partim Heracleensis. Inlustris ille Moltke de patriarcha Mausiliensi a. 1838 emit; — Berolini bibl. reg. Sachau 14: vet., membr: fragm lectionarii (*Evl?*); — Berolini bibl. reg. Sachau 20: vet., membr: fragm *Evl;* — Berol. bibl. reg. Sachau 32.36.38: exemplaria *Apl?* 40.42.44.46.48.50.54.56.74 (Arab?). 76.100.128.197. 304. — Item Benzelii 10 (hodie Upsaliae?): a. 1497, in fol: *Evl.* Manu Iosephi diaconi iussu fortasse abbatis Iohannis ex urbe Caphur; — Benzelii 11: a. 1555, in fol: *Evl* Syriace cum comm Arabico. Manu David Basi diaconi iussu episcopi Iohannis Ibn Marhum in regione Tripolitana. Olim monasterii Mar Dgiar Habas.

---

d. Versionis Philoxenianae-Heracleensis.

De distinctione inter formam huius versionis priorem et formam posteriorem vix certa poni possunt. Exspectamus finem curarum et studiorum vv. cll. Isaaci H. Hall et Iohannis Gwynn. Inde suspicari licet, quam incerta sit haec quarta codicum series.

(a.) Quattuor Evangelia.

Anglia.

1. (Ac 1 P 1). Cantabrigiae universitatis Add. 1700. a. 1170, 23.7×16.2, membr, foll. 216, coll. 2, ll. 37—40; Euth, lect tab: *Evv Act Cath* (septem) *1.2 Clem Paul* (Phm Heb.). Anno 1170 in monasterio Mar Ṣaliba in monte sacro prope Edessam, impensis viri Rabban Basilii etiam Bar Michaelis Edessensis vocati, manu Sahdae Edessensis scriptus. Cilicia a Tataris devastata reportatus est codex in urbem Sebaste (Siwâs) ibique a viro Rabban Daniel bar Hannun emptus et ecclesiae Mar Theodori a. 1284 dono datus. Fuit Iohannis sive Yuḥannan dicti Stephani e vico Beth Severina, bar Yeshua, bar Behnam.

In catalogo librorum Iulii Mohl Parisiensis, Parisiis a. 1876 post eius mortem venum datorum, est num. 1796. Robertus L. Bensly, Cantabrigiensis, accuratius examinavit, et finem epistulae ad Hebraeos edidit, *The Harklean version of the epistle to the Hebrews chap. XI.28—XIII.25. now edited for the first time with introduction and notes on this version of the epistle*, Cantabrigiae a. 1889, cum facsimili.

2. Lond. mus. Brit. Richianus 7163 (Forshall. 19). saec. IX vel X, in fol, membr, foll. 36, coll. 2; capp (Mt 68 Lc 83 Ioh 19), subscr cui additur numerus miraculorum (Lc 22 Ioh 8), parabolarum (Lc 27 Ioh 5), testimoniorum (Lc 16 Ioh 25): *Mt* 1,1—9,14 16,1—23,6 *Mc* 5,24—11,4 *Lc* 24,45—*Ioh* 1,48 11,41—12,12 15,11—16,13 21,14—fin. Subscriptio generalis Thomae dicit eum codicibus duobus Graecis usum esse. Facs in catalogo Forshallii exstat.

3. Lond. mus. Brit. Richianus 7164 (Forshall. 20). saec. XI vel XII; lect: *Evv.* Manu Gabrielis monachi filii Sergii monachi et presbyteri „qui genus ducit ex Caphrasalta civitate".

4. Lond. mus. Brit. Richianus 7165 (Forshall. 21). saec. XIII; sect, harm in ima pag, lectt varr, subscr (sect, mirac, testim): *Evv;* desunt Mt 1,1—16,2 Ioh 8,45—10,12 11,2—39 12,40—13,21 13,33—36 14,10—fin. Inest (post Ioh 16,13) folium exhibens partem historiae passionis domini ex quattuor evangeliis contextae, quae in codicibus Philoxenianis haud raro reperitur evangeliis adnexa: Mt 26,40.41 Lc 22,43.44 Mt 26,42—50 Ioh 18,4—9 Mt 26,50 Ioh 18,10.11 Mt 26,52—54 Lc 22,51 Mt 26,55 Lc 22,52.53 Mt 26,56 Mc 14,51.52 Ioh 18,12—14.

5. Lond. mus. Brit. Richianus 7166 (Forshall. 22). saec. XV vel XVI; capp, lect, subscr: *Evv*; desunt Mt 4,25—5,16 21,4—16 Mc 15,39—44; m rec suppl

Mt 1,1—4,25 5,15—43 9,17—35 Ioh 7,4—22 21,2—16. Manu Salomonis scriptus. Emit anno 1812 diaconus Iosua filius Thomae Sareptani e vico Beth Iamaa Sheba, a Gaggaeo (?) filio Cushbae Hubib, testibus presbyteris Georgio filio Matthaei Sherinensis et Iosepho filio Cadrashnu.

6. Lond. mus. Brit. Richianus 7167 (Forshall. 23).
saec. XVI: *Mt* 1,1—4,21 5,39—6,9 6,29—10,16 10,39—11,19 13,24—41.

7. (Pesh Ac 27 P 51). Lond. mus. Brit. Add. 17,124 (Wright. 65).
a. 1234, 24×16, membr, foll. 173, coll. 2, ll. 36; lect, syn: *Evv* versione Heracleensi, tum Peshitta versione *Act Iac 1 Pet 1 Ioh Paul* (Phm Hebr); desunt Mt 1,1—4 5,39—21,4(5) 21,35(36)—27,22(23) 27,58(59)—28,20 Mc 1,1—15,33(34). Manu Isaaci iussu Theodori monachi in monasterio Nāṭphā supra monasterium Ananiae ad orientem urbis Māridīn. Anno 1516 fuit in monasterio Mariae Deiparae, quo tempore Gregorius metropolitanus Hierosolymitanus adnotationes nonnullas scripsit iussu Severi abbatis, qui codices multos bibliothecae inseruit.

8. Lond. mus. Brit. Add. 14,469 (Wright. 120).
a. 936, 34.5×25.7, foll. 205, coll. 2, ll. 20—27; capp ut in codd Gr, sect, can, harm in ima pag, hic illic lect: *Evv.* Scriptus manu presbyteri Iohannis in deserto Scetensi in usum abbatis Mosis Nisibeni.

9. (Ac 3 P 3). Oxonii collegii Novi 333.
saec. XI, in ? , chart, foll. 273, coll. 2; Carp, Eus-t, prol, Euth: *N. T.;* deest Hebr 11,27—13,25. Olim Glocestri Ridley. Iosephus White edidit Act et Epp ex hoc codice Oxonii a. 1799, cf supra, p. 823.

10. (Ac 4 P 4). Oxonii collegii Novi 334.
saec. XI, in fol, chart, foll. 197, coll. 2; syn: *N.T.;* deest Hebr capp. 12 et 13.

11. Oxonii Bodl. Dawk. 3.
saec. ? , in fol, membr, foll. 178, coll. 2; harm in

ima pagina: *Evv* ex versione Heracleensi; desunt Mt 1,1—8,33 Ioh 21,13—fin. Cf Urius, cod. Syr. num. 14.

11 a. [Oxonii Bodl. Pocock. 316.
saec. XVII, in fol, chart: *Evv* versionis Heracleensis, manu Samuelis Clerici architypographi Oxoniensis descripta. Cf Urius, cod. Syr. num. 16].

Gallia.

12. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 87 (Zot. 52).
a. 1165, in 8, chart, foll. 223; capp-t: *Evv.*

13. Paris. bibl. nat. Syr. 20 (Zot. 53).
saec. XII, in 8, membr, foll. 174: *Evv.*

14. Paris. bibl. nat. Syr. 23 (Zot. 54).
a. 1192, in 8, membr, foll. 242; Carp, Eus-t, capp-t, harm in ima pag, syn: *Evv;* m ser addit in marg pericopen de adultera ex versione abbatis Mar-Paul. Cf Adlerus, *N. T. verss.* (ut supra, p. 807, adn. 1), p. 55 ss.

15. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 86 (Zot. 55).
a. 1203, in 8, membr, foll. 199; capp-t, syn m ser: *Evv*; m ser folia nonnulla supplevit versionis vero Peshitta.

16. Paris. bibl. nat. Syr. 12 (Zot. 56).
a. 1264, in 4, chart, foll. 191; syn: *Evv;* post fin Ioh exstat pericope de adultera (ut Syr. 23), item epistulae Abgari et Iesu.

17. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 14 (Zot. 57).
saec. XIV, in 4, chart, foll. 348: *Evv* Syr-Arab (Carshuni). Exscriptus ut videtur ex codice anni 871.

18. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 77 (Zot. 58).
a. 1480, in 8, chart, foll. 300; syn: *Evv.*

Germania.

19. Berolini bibl. reg. Diez. A. Oct. 161.
saec. XI vel XII, in 8, chart, foll. 241, coll. 2; lect: *Evv.*

20. olim Altdorfiae (hodie Monaci ? non in bibl. reg.).
saec. XII ? , in ?, in membr: *Evv*; Ioh 11,48—21,25 man rec. Cf Adlerus, p. 15—16. (Inest man sec. a. 1244).

Hibernia.

21. (Ac 5 Ap 1) Dublinii collegii Trinitatis B. 5.16.
saec. XV, in 4, chart: *Ioh 7,53—8,11 2 Pet 2.3 Ioh Iud Apoc;* sequitur tractatus Ephraemi Syr „de sapientiae et scientiae amore". Iussu archiepiscopi Usserii anno 1625 ex Oriente latus est codex. Ludovicus de Dieu codice usus est. Ex hoc codice hausit Waltonus Ioh 7,53—8,11. Fusius de hoc codice disseruit v. cl. Iohannes Gwynn, *On a Syriac MS* (cf supra, p. 818, adn. 4).

Italia.

22. Flor. Laur. I. 40 (Assem. 3).
a. 757; (Carp, Eus-tab, syn m ser), sect, can, harm in ima pag, subscr, capp, sect, miracula, parabolae, *μαρτ*, pict: *Evv.* Olim in monasterio s. Mariae de Kannubin.

23. Romae bibl. Angelicae.
saec. XIII ?, in fol, membr, foll. 139, coll. 2: *Evv.* Textus „maxime a reliquis [Heracleensibus] abhorret, sed saepe consentit cum Graeco"; cf Iac. Georgius Christianus Adler, *Novi Testamenti versiones Syriacae* . . . Hafniae a. 1789, p. 59—63, et 74, lin. 4.5.

24. Romae Vat. Syr. 18 olim 34.
a. 1481, in 8, chart, foll. 184; lect: *Ioh.* Olim in monasterio Deiparae in deserto Scetensi. Cf Assem. *Bibl. ap. Vat.* . . . *cat.* pars 1, tom. 2, p. 65—70.

25. (Ac 6 P 5) Romae Vat. Syr. 266.
saec. VII, in 4, membr, foll. 226, coll. 2; syn: *Evv Act Cath Paul.* Olim Assemaniorum (unde A. 9), a quorum heredibus pontifices maximi codices emerunt. Cf Maius, *Scr. vet. nova coll.*, vol. 5 (Romae a. 1831), pag. series altera, p. 4. Hic videtur esse Adleri (ut cod. 23), p. 63.64, Assem. 1, codex sola evangelia continens.

26. Romae Vat. Syr. 267.
saec. VIII, in fol, membr, foll. 163, coll. 2; harm in ima pag, syn: *Evv.* Olim Assem. 10. Cf Adler (ut cod. 23), p. 64.65.

27. Romae Vat. Syr. 268.
saec. ? , in fol, membr, foll. 172; Eus-tab, harm in ima pag, lect, syn: *Evv.* Olim Assemaniorum 11. Cf Ang. Maius, *Scr. vet. nova collectio*, vol. 5 (Romae a. 1831), paginarum series altera, p. 4.5. Maius putavit Thomam Heracleensem manu propria hunc codicem scripsisse a. 615.

28. Romae Vat. Syr. 271.
a. 1492, in fol, chart, foll. 361, coll. 2 Syr-Arab; syn: *Evv* Syr-Carshunice. Olim in ecclesia Deiparae pagi Clebini in Cypro. Erat Assem. 14.

29. Romae Vat. Syr. 272.
a. 1487, in fol, chart, foll. 257, coll. 2; syn: *Evv.* Olim Assem. 15.

(b). Actus et epistulae catholicae.

1. (Evv 1 P 1). **2.** (Evv 7 P 2). **3.** (Evv 9 P 3). **4.** (Evv 10 P 4). **5.** (Evv 21 Ap 1). **6.** (Evv 25 P 5). **7.** (Evv^{pesh} 3 Ap^{philox} 2). **8.** (Evv^{pesh} 65). **9.** (Act^{pesh} 2). **10.** (Act^{pesh} 15): saec. IX: *Iac 2 Pet 1 Ioh;* lectt varr in mg.

(c.) Epistulae Paulinae.

1. (Evv 1 Ac 1). **2.** (Evv 7 Ac 2). **3.** (Evv 9 Ac 3). **4.** (Evv 10 Ac 4). **5.** (Evv 25 Ac 6).

(d.) Apocalypsis.

Anglia.

1. (Evv 21 Ac 5). **2.** (Evv^{pesh} 3 Ac^{philox} 7). **3.** (Act 3). **4.** (Act 14 P 15).

5. Oxonii Bodl. 3980.13.
a. 1628, in 4, chart: fragm *Apoc* Syriace inter alia varia. Cf Urius, cod. Syr. num. 6.

Batavia.

6. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. Hebr. Scaliger. 18 (Goeje 2345).

saec. XVI, in 8, chart, foll. 61: *Apoc.* Manu Casparis scriptus (cf cod Venet. s. Marci, Tregelles *Intr.* p. 280 [ed. 1856]), qui anno 1582 codicem Apocalypsis scripsit. Ex hoc codice edidit Ludovicus de Dieu Apoc (cf supra, p. 817.818). De hoc codice cf v. cl. E. Gwynn, *On a Syriac MS* (ut supra, p. 818, adn. 4), p. 46.

De evangelii lectionibus cf supra, p. 851—853, et Romae bibl. Barberinae 105: saec. ?, in fol, membr, foll. 176: *Evl* in dies selectos. Cf Adlerus, p. 66—74. — Romae in collegio „de propaganda fide": a. 1577: *Evl.*

(2.) AEGYPTIACAE.[1]

Certe saeculo tertio medio, quo tempore sanctus Antonius puer evangelia in ecclesia audiebat (vix est fabula),[2] immo veri similiter iam saeculo secundo exeunte exstabat versio Aegyptiaca,[3] sed de interpretibus nihil scimus.[4] Tres linguae Aegyptiacae dialecti[5] Memphitica, Thebaica, et Bashmurica in totidem versionibus exhibentur; e quibus

[1] De his versionibus Aegyptiacis scripsit I. B. Lightfootius apud Scrivenerum, *Plain Introd.* ed. 3, Cantabr. a. 1883, p. 365—405; mihi quoque auxilio esse voluit vir inlustris Lightfootius nunc morte a nobis ereptus. Cf Woide-Ford, *Appendix ad editionem N. T. Gr. e cod. ms. Alexandrino*, Oxonii a. 1799.

[2] Consentiente v. cl. rei historicae peritissimo Alberto Hauck, rationes v. cl. Hermanni Weingarten, *Der Ursprung des Mönchtums*, Gothae a. 1877, pp. 10—22, accipere nolo.

[3] Sternius vult versionem saeculo tertio ad finem vergente exstitisse; vide adnotationem 5 quae sequitur.

[4] V. cl. Agapius Bsciai, episcopus Cariopolitanus, librum Hiob Thebaice scriptum repperit cui deerant ea quae Origenes e versione Theodotionis hausit, unde videtur versio Thebaica huius libri Origene anterior esse, cf acta, *Moniteur de Rome*, die 26 Oct. a 1883.

[5] Cf tamen Ludovicus Stern, „Koptische Sprache und Literatur," in libro Erschii et Gruberi, *Allgemeine Encyklopädie der Wissenschaften und Künste*, pars 39, Lipsiae, a. 1886, p. 26b—36a. Eodem in libro, p. 25a—26b, invenies Bernardi Punjer dissertationem de ecclesia Coptica.

Memphitica versio et Thebaica suam quaeque originem e Graeco sine mutua affinitate trahere videntur, Bashmurica saeculo fortasse tertio exeunte e Thebaica fluxisse.

Schisma inter Iacobitas et Melchitas ortum penitus separavit Coptitas ab ecclesia Constantinopolitana et effecit ut versio Alexandrina pura conservaretur; et cum post annos centum quinquaginta Arabes inciperent linguam Copticam expellere, Coptitas impediverunt quominus versionem illam antiquam et puram corrumperent. Quam puritatem recognoverunt viri rei criticae periti qui saeculo duo decimo in Aegypto floruerunt. Codex antiquissimus anno inscriptus, anno scilicet 1174, re vera textum continet antiquum. Deinde in omnibus fere codicibus ars critica apparet, corruptelaeque cum perspectae sunt corriguntur aut indicantur. Sic subscriptio codicis saeculo quarto decimo scripti diserte notat scribam quendam Gabriel, qui anno 1250 floruit, fideliter diligenterque textum eius ab omnibus corruptelarum Graecarum Syriacarum ceterarum sordibus purgasse. Hinc efficitur codices quos habemus, licet iuniores sint, haudquaquam tamen esse neglegendos.

a. Memphitica.[1] Dialectus Aegypti inferioris Memphitica,[2] interdum ex Arabico nomine Bohirica dicta, olim quia sola cognita erat Coptica nominata (unde Tischendorfius *cop* siglum adhibuit), satis apta erat ad Graeca reddenda. Ubi carebat, saepe etiam ubi non carebat, dialectus proprio verbo, mutuata est a Graeco. Neque tamen distingui potest inter lectiones varias quae vel participium vel verbum finitum praebent. Praeterea cum

cop

[1] Sententia Sternii confecta est primum versio Sahidica, tum Memphitica, tum demum Subsahidica quam Bashmuricam dicimus.

[2] Conferenda sunt tamen verba Ludovici Stern viri dialectorum Copticarum peritissimi, *Koptische Grammatik*, Lipsiae a. 1880, p. 1—2 et 11—15. Ios. Evodio Assemano teste, *Bibl. Med. Laur. et Pal. cat.* Flor. a. 1742, p. 54, demonstratat martyrologium Copticum biblia e Graeco, Chaldaico, Hebraico in linguam Copticam a monachis in Thebaide saeculo quarto (anno circiter 336) translata esse.

passivum desit, passiva Graeca per personam tertiam pluralis activi impersonaliter usurpatam redduntur.[1] Lightfootius arbitrabatur hanc versionem optimam esse et praeferendam versionibus Syriacae veteri et Latinae veteri in usos criticos, ut quae textum primae notae praeberet.

Continet versio Memphitica Novum Testamentum totum sed inferiorem locum tribuit Apocalypsi, quae plerumque separatim exscripta est; haec opinio de Apocalypsis auctoritate facile intellegitur ex iis quae Dionysius Alexandrinus (clar. a. 233—265) contra illum librum protulit. Omittitur Apoc etiam in vocabulariis Copto-Arabicis.

Partes singulae N. T. in hunc ordinem redactae sunt: Evv Paul Cath Act. Evv: Mt Mc Lc Ioh, in vocabulariis saepe: Ioh Mt Mc Lc;[2] — Paul plerumque: Thess Heb Tim; — Cath: Iac 1.2 Pet 1.2.3 Ioh Iud.

Fellius (ut supra, p. 223) anno 1675 accepit lectiones varias Memphiticas a Thoma Mareschallo (* 1621, † 1685), qui mortuus est antequam editionem evangeliorum Copticam curare posset. Millius usus est lectionibus ex schedis Mareschalli (codd. 3.4.5, infra, p. 869) et lectionibus a Ludovico Pickio e codicibus Parisiensibus regiis (331.336.398) conlectis. David Wilkinsius (inde Tischendorfii *cop*^{w} vel ^{wilk})[3]

[1] Interdum usurpatur persona tertia singularis, ubi subiectum singulare subintellegi potest. Praeterea forma verbi qualitativa hic illic passivi locum tenet.

[2] Haec mihi videntur ordinem librorum in ecclesia per annum legendorum sequi.

[3] Wilkins, *N. T. Aegyptium vulgo Copticum ex MSS Bodleianis descripsit, cum Vaticanis et Parisiensibus contulit, et in Latinum sermonem convertit* D. W. Oxon. 1716. Lightfootius notat Wilkinsium 1 Cor 13,3 verba Memphitica pro *ἵνα καυχήσωμαι* „ut comburar" vertisse, unde etiam Tattamum in lexico suo significationem „incendere" dare pro ⲙⲟⲩⲙⲟⲩ et ad hunc locum provocare, etsi semper significet verbum illum „laudare" sive „glorificare". Textus evangeliorum Wilkinsii, nonnullis emendatis e codice Evv 11, curatus est Londinii a. 1829 a Tattamio in usum societatis „British and Foreign Bible Society" in editione evangeliorum Copto-Arabica.

natu Borussus („Wilke"), edidit Oxonii anno 1716 N. T. Coptice, sed tam neglegenter ut textus interdum secum non congruat et versio Latina minime cum Copticis conveniat. Crozius (La Croze) communicavit lectiones paucas e codicibus Berolinensibus cum Bengelio, et Woidius[1] conlationem primi Marci capitis e codice Berolinensi exhibuit.

Annis denique 1846.1847 prodierunt Lipsiae evangelia Coptice cura Mauritii Gotthilf Schwartze,[2] unde Tischendorfii *cop*^{sch} vel ^{schw}, qui codicibus duobus Berolinensibus (cf infra, p. 875, Evv 26 Diezii unde Tischendorfii *cop*^{dz}, Evv 27 Petraei unde *cop*^{petr}) usus est et lectiones Copticas cum lectionibus Tischendorfii, Lachmanni, codicis Ephraemi comparavit. Schwartzio mortuo Alexander de Humboldt exemplar Schwartzianum Novi Testamenti editionis Copticae Wilkinsianae, in quo Schwartzius conlationes suas notaverat, dono dedit Paulo Boetticher (posterius de Lagarde), qui actus et epistulas Halae anno 1852 edidit,[3] omissa versione Latina, lectionibus variis in margine exhibitis. Ad epistulas Paulinas edendas adhibuit Boetticherus conlationes duorum codicum

[1] Woide, *Appendix* (ut supra, p. 859, adn. 1), p. [13]—[18].

[2] Schwartze, *Quatuor evangelia in dialecto linguae Copticae Memphitica perscripta, ad codd. MS. Copticorum in regia bibliotheca Berolinensi adservatorum nec non libri a Wilkinsio emissi fidem edidit, emendavit, adnotationibus criticis et grammaticis, variantibus lectionibus expositis atque textu Coptico cum Graeco* [N. T. Tischendorfii a. 1841, Lachmanni a. 1842, codicis Ephraemi a Tischendorfio editi a. 1843] *comparato instruxit M. G. S.* Lipsiae (Mt Mc a. 1846, Lc Io a. 1847). De Schwartzio cf *Intelligenzblatt zur allgemeinen Literaturzeitung*, Halae et Lipsiae a. 1849, num. 1, coll. 1—8. Henricus Tattam presbyter ecclesiae Anglicanae edidit, sub auspiciis societatis scientiae Christianae promovendae causa institutae, in usum et patriarchae et ecclesiae Aegyptiacae, N. T. Coptice e codice patriarchali cum codicibus Tattami et Curzonii conlato; variae lectiones non dantur: *The book of the four holy gospels*, [Londinii?], a. 1847. *The second book of the N. T.* a. 1852.

[3] Boetticher, *Acta apostolorum Coptice*, Halae a. 1852; *Epistulae Novi Testamenti Coptice*, Halae a. 1852.

Anglicorum (*tattamiani* et *curetoniani* dictorum, a Schwartzio conlatorum,[1] cf infra, p. 879.880, Epp Act 4.6), unius Parisiensis (*p*, cf infra, p. 880, Epp Act 8), trium Berolinensium (cf infra, p.881, Epp Act13.14.15); — ad epistulas catholicas et actus adhibuit illos duos Anglicos, duos Parisienses (*p* et *m*, cf infra, p. 881, Epp Act 11.12). Paucitas codicum conlatorum, conlatio mirabilis cum triplici isto textu Graeco in evangeliis, Schwartzii editionis utilitati multum detrahunt; Boetticheri vero editiones, quarum gratia codices Parisienses (Parisiis Halam missos) et Berolinenses contulerat, iniuria maxima viri docti propter recensionem quandam[2] spreverunt, quae recensio et studiis Copticis quod ad N. T. attinet et fortunae viri clarissimi atque doctissimi Boetticheri detrimento magno fuit.[3] Si recensio scienter non inscienter scripta fuisset haberemus hodie prorsus alia instrumenta in versionibus orientalibus excutiendis, cum Boetticherus versiones Syriacas, Copticas, Armeniacam, Aethiopicam in usus criticos conferre vellet. Recensio illa, una cum duabus aliis eiusdem generis, causa fuit ut stipendium, ut codicum Parisiensium usus, ut alia Boetticheri a ministerio publico negarentur.

b. Thebaica. Dialectus Aegypti superioris Thebaica, ex Arabico nomine Sahidica[4] (unde Tischendorfii *sah*) dicta, non ante saeculum duodevicesimum cognita videtur esse in Europa occidentali. Etsi verba Graeca

sah

[1] Laudat Lightfootius versionis evangeliorum Thebaicae conlationem Schwartzianam, quae errores Woidii et Fordii correxit.

[2] *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, Lipsiae a. 1853, vol. 7, p. 115—121.

[3] Lagarde, *Aus dem deutschen Gelehrtenleben. Actenstücke und Glossen*, Gottingae a. 1880, p. 25—65.73—77, enumerat vitia recensionis illius. Si Boetticheri petulantia dolenda est, quae (p. 64) schedas eius Copticas delevit, plus dolenda est fortuna viri, quae studia eius impedivit.

[4] Sternius (ut supra, p. 859, adn. 4), distinguit inter Sahidicam et Subsahidicam versionem; huic tribuit fragmenta evangelii Iohannis Borgiana.

fortasse liberius quam dialectus Memphitica mutuata est, tamen minus fideliter Graeca in constructione sequitur, coniunctionibus saepe omissis. Rudior est haec versio quam Memphitica. In usus criticos aestimat Lightfootius textum huius versionis uno textu versionis Memphiticae inferiorem esse; praebet lectiones occidentales, quas dicunt, saepius quam Memphitica minus vero saepe quam Syriaca vetus et Latina vetus. Inter Memphiticam et Thebaicam nulla versionis affinitas agnosci potest; Lightfootius apud Scrivenerum (p. 353.354) exscripsit parallelis columnis Act 17,12—16 cum Memphitice tum Thebaice ut facilius comprehendi posset discrepantia harum versionum.

Continet versio Thebaica N. T. totum, sed pariter atque Memphitica locum inferiorem Apocalypsi tribuit, qui liber, fere semper separatim exscriptus, etiam in vocabulario libris sacris non adsociatur.

Quoad ex vocabulario concludi potest erat ordo Novi Testamenti partium Evv Paul Cath Act. Vocabularium praebet evangeliorum ordinem: Ioh Mt Mc Lc, fortasse propter ordinem librorum per annum legendorum;[1] ipsorum enim librorum fragmenta talem ordinem non confirmant. In Paul stabat Hebr inter 2 Cor et Gal, non post Gal ut in antigrapho codicis B Vaticano.

Haec fragmenta Novi Testamenti Thebaica hodie cognita sunt (cf Zoega [ut infra, p. 867, adn. 1], p. 203—206, et Ciasca [ut infra, p. 867, adn. 2], vol. 1, p. X. XI):
Mt 1,1–4,11 4,16 5,14–20 5,22–36 5,40–46 6,2–11,25 11,28 et 30 12,31—15,14 15,28—16,6 16,13—28,10 28,18 et 20 *Mc* 1,36—38 et 41—44 2,2—4 et 7—9 2,12–9,16 9,19–14,26 14,34–15,41 16,20 *Lc* 1,1–2,50 3,5—6,48 7,11—17 et 29—50 8,36—9,41 11,5—11 et 27–32 et 37–52 12,5–16,7 16,16–23 17,7–21,38 22,6–24,53 *Ioh* 1,1–6,9 6,15–59 6,68–7,52 8,12–21,25.

[1] Cf supra, p. 861, et p. 690.

Act 1,1—27,38 *Iac* 1,1—2,4 2,8—23 3,3—6 4,11—17 5,7—20 *1 Pet* 1,3 1,13—21 2,7 et 9 et 13—25 3,8 et 15 et 22 4,1 et 7—14 *2 Pet* 1,1—2,3 2,12—3,18 *1. 2. 3 Ioh* integrae.

Rom 1,10—12 et 25 6,4—8,38 9,7—24 10,14—11,11 11,31—12,10 13,7—14,4 14,17—23 *1 Cor* 1,2—2,11 3,10–21 9,1–14,21 14,27 et 28 15,3–33. *2 Cor* 6,1–6 10,5 10,7—13,13 *Gal* 1,1—6,18 *Eph* 1,1—6,24 *Phil* 1,6–4,23 *Col* 1,1–2,15 3,5–4,18 *1 Thess* 1,1–5,28 *2 Thess* 1,1—2,13 3,14—18 *1 Tim* integra (?) *2 Tim* 1,1—16 2,19—3,5 *Hebr* 1,1—8 2,11 2,16—3,3 7,11–21 9,2–10 et 24–28 10,5–30 et 34–36 11,5–7 et 11—22 12,1—13,25

Apoc 1,8 1,13—2,2 3,7 3,20—6,3 7,1—9,2 12,14—14,13 19,7—18 20,4 20,7—21,3.

R. Tuki (unde *tuk*), episcopus Arsinoensis in libro *Rudimenta linguae Coptae sive Aegyptiacae ad usum collegii Urbani de propaganda fide,* Romae a. 1778, praebuit multos locos ex V. et ex N. T. Thebaico. Nescimus tamen unde fluxerint loci; Schwartzius (cf supra, p. 862) quidem adseveravit Tukium nonnulla Thebaica e versione Arabica concinnasse. Tregellesius Tukio usus est in Apoc, et Tischendorfius fortasse per Tregellesium eum novit. V. cl. S. C. Malan in libro *The Gospel according to S. John translated from the eleven oldest versions except the Latin,* Londinii a. 1862 adhibuit locos omnes Iohanneos quos Tukius praebuit. Woidius (unde *woi*), qui iam a. 1778 editionem fragmentorum Novi Testamenti Thebaici Oxoniensium promiserat et lectiones varias (vide infra, p. 885, cod. 7) ediderat, anno 1790 mortuus est, et Henricus Fordius curavit librum eius: *Appendix ad editionem Novi Testamenti Graeci e codice MS. Alexandrino a C. G. Woide descripti, in qua continentur fragmenta Novi Testamenti iuxta interpretationem*

dialecti superioris Aegypti quae Thebaica vel Sahidica appellatur, e codicibus Oxoniensibus maxima ex parte desumpta, cum dissertatione de versione bibliorum Aegyptiaca, Oxonii a. 1799. Fragmentis e codicibus Novi Testamenti addidit Woidius pauca ex his libris: Vocabularium Sahidicum, Paris. bibl. nat. MS. Copt. 44; — De mysterio literarum Graecarum discursus Gnostici a Seba scriptus anno 1393, Oxon. Bodl. MS. Hunt. 393, in 4, chart; vide praef. Fordii, apud Woidium p. vi seq. et [21] adn. a; — Brucii papyrus quae opera duo Gnostica continet, nunc Oxon. Bodl. Bruc. 96: loci et V. T. et N. T. in codice insunt. Haec duo opera edidit v. cl. Carolus Schmidt, *Gnostische Schriften in koptischer Sprache aus dem Codex Brucianus herausgegeben, übersetzt und bearbeitet* [Gebhardt et Harnack, *Texte und Untersuchungen*, vol. 8, partes 1. 2], Lipsiae a. 1892, pp. XII et 692; — Pistis Sophia olim Askewii nunc Lond. Mus. Brit. MS. —?: loci et V. T. et N. T. Nonnulla praebet Woidius. Schwartzius exscripsit codicem, et Petermannus ex schedis Schwartzii Berolini a. 1853 edidit. Annis 1785 et 1790 nonnulla ex Novo Testamento edidit Mingarellius (unde *ming*)[1] e codicibus Nanianis, anno 1789 Augustinus Antonius Georgius[2] monachus Augustinus fragmenta evangelii Iohannis e codice Borgiano, eodem anno M. Fridericus Münterus (unde *munt*)[3] epistularum Paulinarum fragmenta Borgiana.[4] Anno 1810 publici iuris factus

[1] Iohannes Aloysius Mingarelli, *Aegyptiorum codicum reliquiae Venetiis in bibliotheca Naniana asservatae*, Bononiae, fasc. 1, a. 1785, p. vi—lxii, et fasc. 3, 1790, p. —?

[2] Giorgi, *Fragmentum evangelii s. Ioannis Graeco-Copto-Thebaicum saeculi iv . . . ex Veliterno Museo Borgiano*, Romae a. 1789.

[3] Münter, *Commentatio de indole versionis Novi Testamenti Sahidicae. Accedunt fragmenta epistolarum Pauli ad Timotheum ex membranis Sahidicis Musei Borgiani Velitris*, Hafniae a. 1789.

[4] Lectiones Griesbachii a. 1806, Act 24,22.23 25,6 27,14 Col 2,2 suspicatus est Lightfootius e codicibus Borgianis esse, cum in libris typis expressis eas invenire non posset.

est liber postumus Georgii Zoega (unde *zoeg*)[1] Dani, in quo tria fragmenta exhibentur. Denique nostra aetate ediderunt viri cll. Carolus Ceugney (cf infra, p. 885, cod. 12), Urbanus Bouriant (cf infra, p. 891, codd. 88.89), E. Amélineau,[2] Gastonus Maspero (cf infra, p. 886, codd. 13.14), Rossius (cf infra, p. 890, cod. 83), Oscarus de Lemm, (cf infra, pp. 890.891, codd. 85–88) fragmenta multa Novi Testamenti. Quae sequuntur, edidit v. cl. Amélineau in actis *Zeitschrift für ägyptische Sprache und Alterthumskunde*, XXIV, Lipsiae a. 1886, pp. 41—56: *Lc* 1,1—2,49 3,5—8 6,36—48 7,(11)12–17 et 36–50 11,27–32 et 37–52 14,12–35 16,1—7 17,7—18 19,30—21,38 22,7—9 24,41—53; — pp. 103—114: *Ioh* 1,1—6 2,13—3,18 6,15—21 13,1–17,6 18,1–15 20,30–21,25 *Act* 24,19–26,10 (multa exciderunt) 27,11—27; — XXV, a. 1887, pp. 47—57: *Rom* 6,20—7,21 8,15—38 9,7—24 11,31 —12,9 *1 Cor* 1,2—31 12,9—31 14,4—21 15,3—33 *2 Cor* 10,7—12,9 13,1—13 *Gal* 1,1—2,8 6,16—18;

[1] Zoega, *Catalogus codicum Copticorum manuscriptorum qui in Museo Borgiano Velitris adservantur*, Romae a. 1810.

[2] Amélineau in actis *Recueil de travaux* etc (cf infra) et *Zeitschrift für ägyptische Sprache* etc (cf infra). V. cl. Augustinus Ciasca, qui in libro *Sacrorum bibliorum fragmenta Copto-Sahidica musei Borgiani* . . . vol. 1, Romae a. 1885, vol. 2, a. 1889, fragmenta ex vetere testamento exhibet, de editione a v. cl. E. Amélineau incepta („Fragments de la version thébaine de l'écriture", in actis *Recueil de travaux relatifs à la philologie et à la archéologie égyptiennes et assyriennes*, VII, 4 [1886], p. 197—217 et VIII, p. 10—62) disserit, vol. 2, p. LVIII exhibetque conlationem editionis Amelinianae cum codicibus p. LIX—LXXVII. V. cl. Ciasca in hac conlatione ea Novi Testamenti fragmenta non tractat, quae v. cl. Amélineau sub titulo „Fragments thébaines inédits du nouveau testament" in actis *Zeitschrift für ägyptische Sprache und Alterthumskunde*, Lipsiae a. 1886, p. 41—56.103—114; a. 1887, p. 47—57.100—110.125—135; a. 1888, p. 96—105 publici iuris fecit; vix tamen ponere licet haec illis melius edita esse, quae „innumeras lectiones a codicibus prorsus alienas" continere Ciasca testatur.

— pp. 100—110: *Eph* 1,1—4,17 5,5—6,23 *Phil* 1,1—4,22 *Col* 1,1—2,15 3,17—4,6; — pp. 125—135: *1 Thess* integra *2 Thess* 1,1—2,13 3,14—18 *1 Tim* 1,1—5,20 6,4—21 *2 Tim* 1,1—16 3,10—16; — XXVI, a. 1888, pp. 96—105: *Hebr* 1,1—8 9,24—28 10,5—30 11,5—7 12,1—13,25 *Iac* 1,1—2,1 *Apoc* 3,20—6,3 7,1—12 8,5—9,2 12,14—14,13. Haec omnia sive ante annos sive hodie edita nonnisi fragmenta sunt sparsa, pleraque non ita accurate curata ut in criticos usus sufficiant.

c. Basmurica. Lightfootius[1] consentit cum Schwartzio[2] dialectum Basmuricam, etiam Elearchicam vel Ammoniacam vel Oasiticam dictam, re vera dialectum esse et non idioma merum[3] male ex Memphitica et Thebaica conflatum, et basm putat Basmuros Deltam Nili possedisse, non Oasim Ammonianam; Sternius tamen opinatur dialectum Basmuricam urbis Memphidis propriam esse.

Fragmenta haec versionis N. T. Basmuricae hodie cognita sunt: *Mt* 5,46—6,19 *Ioh* 4,28—34 et 36 et 40 4,43—53 *1 Co* 6,19—9,16 14,33—15,35 *Eph* 6,18—24 *Phil* 1,1—2,2 *1 Thess* 1,1—3,6 *Heb* 5,5—9 5,13—6,3 6,8—11 6,15—7,5 7,8—13 7,16—10,22. Edita sunt omnia.

[1] Lightfootius apud Scrivenerum, *Intr.* ed. 3, Cantabr. a. 1883, p. 401—404.

[2] Maur. Gotthilf. Schwartze, *Das alte Aegypten*, pars 1, sectio 2, Lipsiae a. 1843, p. 1039 sq., inprimis p. 2034; cf etiam v. cl. Stern, *Koptische Grammatik*, Lipsiae a. 1880, p. 14, et dissertatio eius (ut supra, p. 859, adn. 4), p. 33, adn. 76, et *Zeitschrift für ägyptische Sprache und Alterthumskunde XXIV*, Lipsiae a. 1886, pp. 129—135, sive appendix dissertationis de apocalypsi Sophoniae.

[3] Ita citatur Peyronus, *Grammatica linguae Copticae*, p. xx, sed grammatica Peyroni mihi non est in manibus, et in libro *Lexicon linguae Copticae*, Taurini a. 1835, p. XIX, de Bashmurica dialecto ille eodem modo atque de ceteris loquitur.

CODICES COPTICI.

a. Versionis Memphiticae.

(a.) Quattuor evangelia.

1. Oxon. Bodl. Huntingdon. 17.
saec. XII, txt 25.3×17.5, chart, foll. 457, coll. 2 Copt-Arab, ll. 20; capp Copt, pict: *Evv* Copt-Arab; textus optimae est notae; margo interpolationes praebet posteriores. Anno 1174 manu Iohannis monachi scriptus. Lightfootius inspexit. V. cl. A. C. Headlam contulit codicem paucis locis, [Lloyd-Sanday] *Novum Testamentum*, Oxonii a. 1889, *App. III*, pp. 182—190. Conlatus anno 1892.

2. Oxon. Bodl. Huntingdon. 20.
saec. XIV, txt 24.2×17.3, chart, foll. 333, col. 1, ll. 24; capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv.* Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius locis paucis contulit. Mt conlatum est anno 1890.

3. (maresch) Oxon. Bodl. 171, Marshall. Or. 5.
saec. XIV, txt 24.7×17.5, chart, foll. 265, col. 1, ll. 27; capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv.* Anno 1498 ecclesiae s. Michaelis Alexandrinae dono datus. Ex hoc codice exscripsit Petraeus cod. 27. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius contulit paucis locis. Mt conlatum est anno 1890.

4. (maresch) Oxon. Bodl. 166, Marshall. Or. 6.
a. 1320, txt 23.8×19.5, chart, foll. 285, col. 1, ll. 26.27; capp Copt et Graec, pict, sect (non can), mut: *Evv;* folia nonnulla sub finem a manu posteriore anni 1641, quae etiam annum 1320 testatur. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius contulit paucis locis. Conlatus est anno 1892.

5. (maresch) Oxon. Bodl. 16, Marshall. Or. 99.
saec. XVI, txt 11.3×7, chart, foll. 192, col. 1, ll. 12—14; hic illic capp Copt et sect, pict: *Ioh.* Lightfootius

inspexit. V. cl. Headlamius contulit paucis locis. Conlatus anno 1892.

5a. Oxon. Bodl. fragmenta.

a. Hunt. 278 (in tegumento): foll. 2, membr, mut: *Lc* 13,12—34.

b. Aethiopico-Syriaco-Armenico-Copticum: saec. XIV (?), chart, fol. 1: *Lc* 7,37—44.

c. Coptico-Graeco-Arabicum: saec. XII (?), fol. 1, chart: *Ioh* 14,26—15,2.

6. Lond. mus. Brit. Orient. 425.

a. 1308, txt 21.1×14.3, chart, foll. 168, coll. 2 Copt-Arab, ll. 33; Eus-tab, capp Copt et Graec, sect, can, pict, mut: *Mt Mc Ioh* 19,6—20,13 21,13—25 Copt-Arab; olim integra erant evangelia; alia in codice insunt. Manu Iohannis monachi scriptus. Exscriptus paginatim e codice qui nunc in Instituto Catholico Parisiensi servatur. Olim Tattami archidiaconi. Lightfootius inspexit. V.cl.Headlamius paucis locis contulit (ut cod. 1). Mt conlatum anno 1890.

7. (Epp Act 19) Lond. mus. Brit. Orient 426.

saec. XIII, in 4, chart: *Ioh* 1,13—21,25 Copt-Arab; sub finem inveniuntur inter alia *Eph* 4,1—13 *Mt* 16,13—19 *Lc* 19,1—10. Olim Tattami, cf cod. 6. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius paucis locis contulit. Ioh conlatum est.

8. Lond. mus. Brit. Orient. 1001.

saec. XII, txt 21×12.5, chart, foll. 270; prol, capp-tab, capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab; folia nonnulla in initio supplevit manus posterior. Athanasius, episcopus Apothekensis sive Abutigensis, qui (fol. 125^{b}) codicem monasterio sancti Antonii dono dedit anno 1792, scripsit fol. 77^{b} et 264^{b} codicem anno 1192 exaratum esse; non tamen videtur tam vetus esse. Museum Britannicum emit codicem a v. cl. N. Nassif die 21 mensis Maii a. 1869. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius paucis locis contulit. Mt et Mc conlata sunt anno 1892.

9. Lond. mus. Brit. Addit. 5995 (Rieu 795).
saec. XIV(?), txt 32.7×17.5, chart, foll. 240, coll. 2 Copt-Arab, ll. 31—33; capp Copt (Mt 101 Mc 54 Lc 86 Ioh 46), sect, can, pict, mut: *Evv* Copt-Arab; folia nonnulla anno 1474 suppleta sunt in usum monasterii Al-Baramus vel Marimi et Dometii in deserto Shihat sive Scetensi in valle Nitriensi; restauravit codicem Ibrahim Simeonis filius anno 1776; ex Aegypto in Angliam translatus a duce Turnero mense Augusto anni 1801. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius contulit (ut cod. 1). Cf (v. cl. Rieu) *Cat. codd. mss. orr. qui in Mus. Brit. asservantur. Pars secunda. Supplementum,* Londini a. 1871. Mt conlatum est anno 1890.

10. (Epp Act 18) Lond. mus. Brit. Addit. 14740 A.
saec. XIII, fragmenta: *Mt* 2,8—4,20 *Lc* 8,2—7 et 8—10 et 13—18 *2 Cor* 4,2—5,4 *Eph* 2,10—19 2,21—3,11 *1 Thess* 3,3—6 3,11—4,1; fragmenta Eph videntur antiquissima esse; insunt alia fragmenta et Memphitica et Armeniaca minoris aestimanda. Lightfootius inspexit.

11. Lond. mus. Brit. Orient. 1315.
a. 1208, txt 24.3×18.2, chart, foll. 457, coll. 2 Copt-Arab, ll. 22; Carp, Eus-tab, prol, capp-tab, capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab. Georgius quidam scripsit. Ecclesiae s. Georgii in Dayr el Tîn prope Cahiram dono datus. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius contulit. Mt conlatum est anno 1890.

12. Lond. mus. Brit. Orient. 1316.
a. 1663, in fol, foll. 253; Eus-tab, prol, capp-tab, pict: *Evv* Copt-Arab. Consentit cum codice Instituti Catholici Parisiensis exscriptus manu Abu el Muna. Ecclesiae ss. Mariae et Georgii in vico Graeco Cahirensi anno 1721 dono datus. Lightfootius vidit. V. cl. Headlamius contulit.

13. Lond. mus. Brit. Orient. 1317.
a. 1814, in 8, foll. 414; Carp, Eus-tab, prol, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab. Manu Iohannis presbyteri. Veri

simile est hunc codicem e codice 8 (Mus. Brit. 1001) exscriptum esse. Lightfootius vidit.

14. Lond. mus. Brit. Orient. 3381.
saec. XIII, txt 28.2×19, chart, foll. 305, col. 1, ll. 52; capp Copt, (titl m poster Arab), sect, can, pict: *Evv.* Manu Victoris cuiusdam. Anno 1793 codicem restauravit Moses quidam iussu Athanasii episcopi Abutigensis. Erat Esnae in Aegypto superiore. V. cl. Lieder codicem emit ab episcopo urbis Luxor et usus est eo cum Novum Testamentum Coptice exprimeret in usum societatis „Society for the promotion of Christian knowledge" annis 1847—1852. Emit codicem a Liedero v. cl. Geden anno 1864; Mus. Br. anno 1886 emit. Headlamius contulit. Conlatus a. 1892.

14a. Lond. societatis „British and foreign bible society". a. 1816, in 8, chart; Carp, Eus-tab, prol, capp-tab, sect, can: *Evv* Copt-Arab. Anno 1816 ex codice, qui patriarchae Cahirensis erat, hodie in Museo Britannico servatus (cf supra, p. 871, cod. 11), in usum societatis biblicae exscriptus, praebet codex textum Copticum hodiernum; adhibitus est in editionem evangeliorum curandam (cf supra, p. 862, adn. 2). Light-footius inspexit. V. cl. Headlamius contulit.

15. Comitis Crawfordensis et Balcarrensis.
saec. XIV, txt 24.7×18.5, chart, foll. 291, col. 1, ll. 25; capp Copt et Graec, sect, can (?): *Evv;* folia nonnulla supplevit Georgius monachus anno 1824; formae Sahidicae insunt. Manu Simonis Tampetensis scriptus. Monasterio s. Bishoi in deserto Nitriensi anno 1514 dono datus. Mt conlatum est anno 1891.

16. [Lond. mus. Brit.] Parham. 116.117.118 (in catalogo Parhamensi, p. 29, num. 9.10.11), vel Mt 121 Lc 123 Ioh 122.
saec. XIII, txt 25.5×18, chart, Mt foll. 134 Lc foll. 129 Ioh foll. 101, ll. 25—26, (prol, capp-tab, capp Copt in Ioh,) sect, can, pict: *Mt Lc Ioh* Copt-Arab; olim unum tomum fecerunt; Mc deest; nonnulla in initio et sub

finem Matthaei supplevit manus posterior. Anno 1495 ecclesiae s. Mariae de Zuaylah Cahirensi dono datus. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius contulit. Mt conlatum est anno 1890.

17. [Lond. mus. Br.] Parh.122 (cat. p. 29, num. 14) vel 126. a. 1676–1730, txt 10×7, chart, foll. 333, ll. 29; prol, capp-tab, capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab; manu nitidissima et minutissima. Textu consentit cum codice 16. Lightfootius inspexit.[1]

18. Paris. nat. Copt. 13.
a. 1178 et 1180, txt 32.6×17.3, membr, foll. 286 (paginae numerantur Coptice Arabice Syriace), coll. 2, ll. 35; Eus-tab (sub finem), capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv.* Lectiones saepius paullum variant. Manu Michaelis episcopi Damiettensis scriptus. Olim in ecclesia s. Mariae Deiparae in urbe Damietta. Lightfootius inspexit. Conlatus anno 1893.

19. Paris. nat. Copt. 14 (olim reg. 336 ?).
saec. XIII (?), txt 27.7×19, chart, foll. 334, coll. 2, ll. 26—29; capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab. Textu consentit plerumque cum cod. 30 (Vat. 9), et similis est cod. 31 (Vat. 10). Lightfootius inspexit. Conlatus anno 1893.

20. Paris. nat. Copt. 15 olim Colbert 2913 et Reg 330.3.
a. 1216, txt 25.4×18, chart, foll. 294, ll. 25; capp, sect, can, lect, pict, mut: *Evv;* folia nonnulla supplevit manus posterior. Neglegenter scriptus, statim vero emendatus. Praebet lectiones singulares. Lightfootius inspexit. Conlatus anno 1893.

[1] Codex Parhamensis 102 (catal. p. 27, num. 1) anni 888, non continet Mt Mc, sed locos ex Evv addita catena patrum; fortasse e Graeco versus est codex. Parhamensis 106 (catal. p. 28, num. 5) non continet Ioh, neque alia biblica. Lightfootius invenire non potuit codicem (catal. p. 29, num. 13) qui dicitur Mt cum versione Arabica continere et Cahirae e codice patriarchali exscriptus esse.

21. Paris. nat. Copt.16 olim De la Mare 579 vel Reg 330.2. a. 1204, txt 24.4×14.9, chart, foll. 371, coll. 2, ll. 26; prol, capp-tab, capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab. Scriptura et lectionibus similis cod. 29 (Vat. 8). Lightfootius inspexit. Conlatus anno 1893.

22. Paris. nat. Copt. 59 olim St. Germani 25. a. 1229, txt 25.6×18, chart, foll. 237, ll. 26.27; capp Copt et Graec, sect, can, pict, mut: *Evv;* deest Ioh 1,1—10,26. Librarius prior codicis 26 (dz) hunc codicem exemplar habuit. Fuit Iohannis monachi in deserto oriente, a quo emit Gabriel minister in ecclesia s. Michaelis Cahirensi. Olim Seguerianus et Coislinianus; Coislinus codicem ecclesiae s. Germani anno 1732 dono dedit. Lightfootius inspexit. Conlatus anno 1893.

23. Paris. nat. Copt. 60. saec. XVII (?), txt 25×17.5, chart, foll. 217, ll. 28—31; Mt Mc Lc capp Copt et Graec, sect, can, Ioh capp Copt (non sect, can): *Evv.* Textu consentiunt Mt Mc Lc fere cum codice 26 (dz) emendato; Ioh in charta vetustiore est scriptum et alium textum habet. Manu scriptus librarii Abu el Manna, diaconi ecclesiae s. Mariae. Emptus a Bernardo de Montfaucon die 11 mensis Augusti anni 1698 Venetiis. Lightfootius inspexit. Matt conlatum anno 1892.

24. Paris. nat. Copt. 61. saec. XVI (?), txt 15.8×10.6, chart, foll. 150, ll. 15; capp, sect, can, pict, mut: *Ioh;* nonnulla desunt, nonnulla confudit compactor. Lightfootius inspexit.

25. Paris. nat. Copt. 62. saec. XIV, txt 22.3×14 vel 19.9×14, in 4, chart, foll. 68 (videtur idem librarius pp. 1—20, lineis 23, litteris maioribus scripsisse, pp. 21—53, ll. 21, litt minoribus, pp. 54—66, ll. 21, iterum maioribus); capp 1—14, sect nonnullae: *Ioh;* satis vetus est; in initio verba Arabica, item glossae grammaticales inter lineas sunt scriptae. Lightfootius inspexit. Conlatus anno 1893.

26. (*dz*) Berol. reg. Orient. Diez. A. fol. 40.
saec. XIII, txt 20×12, chart, foll. 361, ll. 25; capp Cp et Gr, sect, can, pict: *Evv;* a duobus librariis, quorum alter codicem 22 (Par. 59) exemplar habuit, alter textum codici 16 (Parh. 121.123) similem, scriptus; nonnulla supplevit manus tertia; textus bonae notae est, formae Sahidicae insunt. Conlatus a Schwartzio (ut supra, p. 862), praef. p. xiii sq.

27. (*petr*) Berol. reg. Orient. quart. 165.166.167.168.
a. 1662, in 4, chart: codex 165 continet lectiones ex *Evv,* 166 *Mt,* 167 *Mc,* 168 *Lc,* sed 166.167.168 omittunt locos qui in 165 insunt. Hos codices exscripsit Petraeus Lugdunensis anno 1662 e codice 3 (Marsh. 5). Conlatus a Schwartzio (ut supra, p. 862), praef. p. ix.

28. Gottingae bibl. universitatis Orient. 125. 4.
a. 1357, txt 32×21, chart, foll. 203, ll. 30; capp Cp et Gr (Gr sine num, sed linea textus rubra), titl, sect: *Evv.* Exscriptus e codice anni 1073. Monasterio sancti Bishoi in deserto Nitriensi dono datus. Folia nonnullo (e. g. 1—9 et septem ultima) supplevit anno 1775 Ibrahim Cahirensis iussu Athanasii episcopi Abutigensis; testatur Ibrahim annum 1357. Cf Lagardius, *Orientalia* 1, Gottingae a. 1879, p. 4, e libro *Abhandlungen der königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen,* vol. 24. Conlatus anno 1893.

29. Romae Vat. Copt. 8 olim Raymundi 1.
saec. XIII, in fol, chart, foll. 355; prol, capp-tab, capp Copt et Graec, sect, can, pict, mut: *Evv* Copt-Arab. Textu similis codici 21 (Par. 16). Arcadius Iohannis filius supplevit folia nonnulla anno 1587 iussu diaconi Salib. Olim Ioh. Bapt. Raymundi (num. i) et ab eo bibliothecae legatus. Cf Maius, *Scriptorum veterum nova collectio,* vol. 5, Romae a. 1831, paginarum series altera, p. 120—121. Matt conlatum anno 1891.

30. Romae Vat. Copt. 9 olim Raymundi iv.
a. 1205, txt 25.6×17, chart, foll. 504; Carp, Eus-

tab, capp-t, capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab. Scriptus manu Georgii, fortasse eiusdem qui cod. 11 (mus. Br. 1315) scripsit. Anno 1270 a diacono Michaele Abu-Halîḳah monasterio sancti Antonii in deserto oriente dono datus, quod refert in colophone Gabriel patriarcha Alexandrinus. Fuit Iohannis (a. 1506) et Gabrielis (a. 1526) patriarcharum Copticorum, et anno 1537 repositus est in ecclesia ss. Sergii et Bacchi Alexandrina. Anno 1594 in Italiam reportatus, legatus est bibliothecae Vaticanae anno 1614. Cf Maius (ut cod. 29), p. 122—125. Conlatus anno 1893.

31. Romae Vat. Copt. 10 olim Raymundi vi.
saec. XIII vel XIV, txt 19.8×12, chart, foll. 504, ll. 20; capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab. Textu consentit cum cod. 19 (Par. 14). Cf Maius, p. 125. Mt conlatum anno 1891.

32. Romae Vat. Copt. 11 olim Petri de Valle vi.
a. 1346, txt 19.8×12.3, chart, foll. 112, ll. 23; capp, sect, can, pict: *Ioh* Copt-Arab. Cf Maius, p. 125. Apud Assemanum, *Bibl. orient. Clem. Vat.* Romae a. 1719, vol. 1, p. 587 a, num. 6. Conlatus anno 1893.

33. Parisiis instituti Catholici.
a. 1250, 19.8×14.5, chart, foll. 237, coll. 2, ll. 33; Eus-tab, capp, sect, can, pict (evangelistae, item decem paginae plenissime illustratae): *Evv* Copt-Arab. Textu similis est cod. 1 (Hunt. 17), codd. 21 et 22 (Par. 16 et 59). Manu Gabrielis monachi et presbyteri. Anno 1750 ecclesiae sancti Mercurii Cahirensi dono datus. Emptus a v. cl. Amélineau.

33a. Paris. bibl. nat. Copt. 14 A.
a. 1593, in fol, chart; pict: *Evv* Copt-Arab. Ex codice 19 (Par. 14) exscriptus.

34. Benzelii 9 (hodie Upsaliae?).
saec. ?, in 4, chart: *Evv.* Cf Aurivillius, *Recensio codicum* (ut supra, p. 844, cod. 119).

35. Petropoli bibl. caes. Orient. 624.
saec. ?, in fol, membr ?, foll. 29: *Ioh* mut. Olim Dobrowskii. Cf *Catalogue des manuscrits ... orientaux de la bibliothèque impérial publique de St. Pétersbourg*, Petropoli a. 1852, p. 565.

36. Cahirae bibl. patriarch. 12 et 14.
a. 1184, txt 27×18.6, chart, foll. 290, ll. 23; capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv*; Athanasius episcopus Abutigensis anno 1794 supplendos curavit locos Mt 1,1–5,25 Lc 10,2—27 22,52—66 24,53—Ioh 1,31 19,24—21,25, et testatur annum 1184. Monasterio s. Antonii in deserto oriente dono datus. Conlatus anno 1893.

37. Cahirae bibl. patriarch. 12 et 14.
a. 1291, txt 26.9×18, chart, foll. 409, ll. 24.25; capp Copt et Graec, sect, can, pict; *Evv* Copt-Arab. Scriptus manu diaconi Barsuma. Anno 1329 monasterio s. Barsuma al 'Arŷan dicto Al Shaharân dono datus. Reparatus anno 1878 manu Michaelis Akhmîmensis, monachi in monasterio dominae nostrae Siryany in deserto Nitriensi, iussu Cyrilli patriarchae centesimi duodecimi. Matt Mc cap 1 Lc cap 24 Ioh cap 8 anno 1893 conlata.

38. Cahirae bibl. patriarch.
saec. XVIII, txt 22.8×13, chart, foll. 342, ll. 29; Carp, Eus-tab (sub fine Mc), prol, capp-tab, capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv* Copt-Arab; textu consentit cum cod. 17 (Parh. 126). Scriptus manu Michaelis Pilatos, qui anno 1714, cod. 22 (vide infra, p. 882) epistularum et actuum scripsit. Matt 1—4 et loci pauci ex aliis evangeliis anno 1893 conlati.

39. Cahirae in ecclesia s. Mercurii Abu Sephîn in Cahira vetere quam dicunt.
a. 1327, txt 27.5×17.8, chart, foll. 395, ll. 27; capp Copt et Graec, sect, can, pict: *Evv*; Matthaei textu consentit cum cod. 14 (mus. Brit. 3381). Scriptus manu Thomae. Ecclesiae s. Mercurii dono datus. Mt conlatum anno 1893.

40. Cahirae in ecclesia Al Muallaqah in Cahira vetere. a. 1257, txt 26.4×19, chart, foll. 382, ll. 25; prol Lc, capp, sect, can, pict, mut: *Evv* Copt-Arab; desunt Mt1,1—4,5 Mc1,1—7 Ioh1,1—21; folia pauca supplevit manus posterior. Scriptus manu Gabrielis, monachi et presbyteri in domo Ibn 'Assal. Mt et Mc conlata anno 1893.

41. Cahirae in ecclesia Al Muallaqah. a. 1272, txt 24.9×17 et 25.7×18, chart, foll. 328; capp, sect, can, subscr Mt, pict, mut: *Evv.* Matthaei textu cum cod. 3 (Marsh. 5) consentit. Scriptus manu Simonis Ibn Abu Nasir; manus posterior supplevit Mt. Mt et Mc conlata anno 1893.

42. Cahirae bibl. patriarch. saec. XIV, in 4, chart (?): *Lc* Copt-Arab; textu non bonae notae. Athanasius (cf supra, cod. 36) codicem restaurandum curavit.

43. Cahirae bibl. patriarch. a. 1719: *Evv* Copt-Arab.

44. — —: a. 1753: *Evv* Copt-Arab.

45. — —: a. 1818, in fol, chart; prol, Eus-tab, capp-tab: *Evv* Copt-Arab; textu non bonae notae. Manu scriptus diaconi Ibrahim ibn Simân, qui cod. 9 (mus. Brit. 5995) et cod. 28 (Gott. 125.4) restauravit.

46. — —: a. 1835: *Evv* Copt-Arab.

47. — —: a. 1839: *Evv* Copt-Arab.

48. — —: a. 1846: *Evv.*

49. — —: a. 1802: *Mt Mc.* Ex cod. 37 exscriptus manu presbyteri Hanîn, qui a. 1803 cod. 14 (mus. Brit. 3381) contulit.

50. — —: a. 1814; prol: *Mt Mc.*

51. — —: *Mt.*

52. — —: a. 1795, in fol, chart; Carp: *Mt.*

53. — —: a. 1811, in 8: *Mt.*

54. — —: a. 1833, in 4: *Mt.* Dicitur textus saeculi esse XIII.

55. — —: a. 1811, in 8: *Mc.*

56. — —: a. 1811, in 4: *Lc Ioh.*

57. — —: a. 1820: *Lc Ioh.*

58. — —: a. 1826: *Lc Ioh.*

59. — —: saec. XIX, in 4, prol: *Lc Ioh.*

60. — —: saec. XIX: *Ioh.*

61. Alexandriae in ecclesia s. Marci cathedrali.
saec. XVIII, in fol: *Evv* Copt-Arab. Manu eadem atque codex 38 scriptus textum praebet eundem.

62. — —: saec. XIX: *Mt Mc* Copt-Arab.

63. — —: a. 1861: *Ioh* Copt.

64. Dayr al Muharraq.
a. 1345, txt 22.5×14.2, chart, ll. 27; Carp sub fin, capp Copt et Graec, sect, can, lect, pict, mut: *Evv* Copt-Arab; textu non bonae notae.

(b.) Epistulae et actus.

1. (Apoc 1) Oxon. Bodl. Huntingdon. 43.
a. 1682, in fol, chart: *Paul Cath Act Apoc* Copt-Arab. Lightfootius inspexit. Paucis locis contulit v. cl. Headlamius (ut supra, p. 869, cod. 1).

2. Oxon. Bodl. Huntingdon. 203.
saec. ? , in 4, chart, mut: *Paul;* nonnulla in initio et sub finem a manu posteriore; Tit 2,7—3,15 Philem desunt pariter atque folia aliqua alia. Wilkinsius (ut supra, p. 855, adn. 3) codicem inaccurate descripsit. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius paucis locis contulit.

3. Oxon. Bodl. Huntingdon 122.
a. 1286, in 4, chart, mut: *Paul* (Ro 8,29—2 Ti 1,2). Scriptus manu scribae ʻπολϥⲁϫ. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius paucis locis contulit.

4. Lond. mus. Brit. Orient. 424.
a. 1308, in 4, chart: *Paul Cath Act* Copt-Arab; insunt emendationes rubro scriptae. Manu librarii Yunas Abu Said exscriptus, fluxit e codice anno 1250 manu patriarchae Abba Gabrielis scripto, interveniente pro codice Paul Abba Yuhanna episcopo Sammanudensi et pro codice Cath Act librario ʻJurja ibn Saksik (Zagazig?). Olim archidiaconi Tattami fuit. Conlatus est a Schwartzio unde „tattamianus“ apud Boetticherum (ut supra p. 856); emen-

dationes rubras signavit Boetticherus t*. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius paucis locis contulit.

5. Lond. mus. Brit. Orient. 1318.
saec. XV, txt 35.6×18.1, chart, foll. 294: *Paul* Copt-Arab; desunt Rom 1,1—5,15 Hebr 13,21—25. V. cl. Headlamius (ut supra, p. 869, cod. 1), paucis locis contulit.

6. Lond. mus. Brit. Parham. 120 (catal. Parh. p. 29, num. 12).
saec. XV, in fol, chart: *Paul* (Hebr Tim) *Cath Act* Copt-Arab. Conlatus sed minus accurate a Schwartzio unde Boetticheri „curetonianus" ex errore pro voce *curzonianus*, quia in conlatione Schwartzii nihil nisi *cur* scriptum erat. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius paucis locis contulit; numerum scribit Parham. 124 (videntur numeri codicum Parhamensium iterum iterumque mutati esse).

7. Lond. mus. Brit. Parham. 121 (catal. Parh. p. 29, num. 13).
saec. XV, in 4, chart; pict: *Paul* (Phil Hebr) *Cath Act* Copt-Arab. Lightfootius inspexit. V. cl. Headlamius paucis locis contulit (Parh. 125).

8. Paris. nat. Copt. 17, olim 332.
saec. XII, txt 24.2×16.3, chart, foll. 272, coll. 2, ll. 24; capp Copt et Graec, pict: *Paul* (Hebr Tim) Copt-Arab; „antiquus et elegantissime scriptus"; m poster suppl Rom cap. 1 et Tit fin Phm. Lightfootius qui codicem inspexit quaerit num forte hic Boetticheri codex *p* esse possit.

9. Paris. nat. Copt. 63.
saec. XVII, txt 25.3×16, chart, foll. 153, col. 1, ll. 29; capp, pict: *Paul.* Anno 1660 scriptus, a Bernardo de Montfaucon Venetiis emptus anno 1698, die 11 mensis Augusti.

10. Paris. nat. Copt. 64.
saec. ?, txt 26.5×17.8, chart, foll. 212, ll. 27; pict: *Paul* Copt-Arab. Olim bibliothecae urbis Saumaise emptus per Sallierum pro bibliotheca regia anno 1752.

11. Paris. nat. Copt. 66.
saec. XVII, txt 19×13, chart, foll. 169, col. 1, ll. 22; capp Copt et Graec, sect, pict: *Cath Act;* habet interdum adnotationes Arabicas in margine. Anno 1609 scriptus, fuit bibliothecae Seguierianae, tum Coislinianae. Boetticherus (ut supra, pp. 862.863) codicem Halam missum contulit et siglo *p* insignivit.

12. (Apoc 5) Paris. nat. Copt. 65.
saec. XVII, txt (1) 25.2×15.15 et (2) 25.3×16.3, chart, foll. 103, (1) ll. 27 et (2) ll. 32; sect in Ac, pict: *Apoc Cath Act;* videtur Apoc alius manus esse atque Cath Act. Anno 1660 scriptus manu Iohannis alicuius presbyteri. Emptus a Bernardo de Montfaucon Venetiis anno 1698, die 2 mensis Augusti. Boetticherus (ut supra, p. 863) contulit et siglo *m* insignivit.

13. Berol. reg. Orient. 115.
saec. ?, in fol: *Col Thess Philem Hebr Tim Tit* Copt-Arab. Boetticherus (ut supra, p. 863) contulit (siglum *m*).

14. Berol. reg. Orient. 116.
saec. ?, in fol: *Rom Cor* Copt-Arab. Boetticherus (ut supra, p. 863) contulit (siglum *m*).

15. Berol. reg. Orient. 169.
saec. XVII, in 4, chart ?: *Eph Phil.* Anno 1660 a Petraeo Lugduni scriptus. Boetticherus contulit (siglum *m*).

16. Romae Vat. Copt. 12 olim Raymundi ii.
saec. XIV, in fol, chart, foll. 423: continet *Paul* (Phm Heb) *Cath Act* Copt-Arab; habet ordinem Philem Hebr ut codex 7. Cf Maius (ut supra, p. 875, cod. 29), p. 125 sq.

17. Romae Vat. Copt. 13 olim Raymundi iii.
saec. XIII, in fol, chart, foll. 261: *Paul* (Heb Tim) Copt-Arab. Cf Maius (ut supra, p. 875, cod. 29), p. 127 sq.

18. Romae Vat. Copt. 14 olim Raymundi v.
a. 1358, in 4, chart, foll. 350: *Paul* (Heb Tim) *Cath Act* Copt-Arab. Manu Michaelis monachi in urbe Bembge

scriptus; folium ultimum suppletum est anno 1504. Cf Maius (ut supra, p. 875, cod. 29), p. 128 sq.

19. (Evv 10): fragmenta ex *2 Cor Eph 1 Thess.*

20. (Evv 7): *Eph* 4, 1—3.

21. Hauniae bibl. reg. Orient. 19.
Gal Eph Phil Copt-Arab. Cf Iohannes Erichsen, *Udsigt over den gamle manuscript-samling i det store kongelige bibliothek*, Hauniae a. 1786, p. 5.

22. Cahirae bibl. patriarch.
a. 1714, txt 23×17, chart, foll. 400, coll. 4, ll. 29; prol Paul: *Epp Act.* Manu Michaelis Pilatos (cf supra, p. 877, cod. 38).

22a. Cahirae bibl. patriarch.
a. 1864, txt 34.5×21.3, foll. 328, coll. 4, ll. 33: *Evv* e cod. 22 exscripta.

23. Cahirae bibl. patriarch.
(a.) a. 1722
(b.) a. 1774 (c.) a. 1791 }: *Epp Act* Copt-Arab tria exemplaria.

24. Cahirae bibl. patriarch: *Epp Act.* Non bene scriptus.

25. Dayr al Muharraq.
a. 1829, in fol, chart: *Paul Cath Act Apoc* Copt-Arab.

26. Dayr al Muharraq.
saec. XII, txt 25.6×18.2, chart, foll. 432, ll. 24; capp Copt et Graec, pict: *Epp Act* (Paul habet ordinem Hebr Tim); Rom et 1 Cor 1,1—16,12 m poster; insunt glossae multae; similis textu codici 22. Conlatus anno 1893.

27. Dayr al Muharraq.
saec. XIV, txt 26×18.5, chart, ll. 25; capp Copt et Graec pict: *Epp* (Phm Hebr) *Act.* Epistulae Rom et 1 Cor anno 1893 conlatae sunt.

(c). Apocalypsis.

1. (Epp Act 1): *Apoc.*

2. Comitis Crawfordensis et Balcarrensis.
a. 1375, in fol, chart, pict: *Apoc* Copt-Arab; sub

finem invenitur „benedictio quae ante sacram Apocalypsim legitur"; nonnulla in margine correcta sunt. Manu monachi Petri scriptus. Olim Tattami (cf supra, p. 862, adn. 2). Lightfootius inspexit.

3. Lond. mus. Brit. Parham. 123 (cat. Par. p. 29, num. 15). saec. XVI (?), in fol, chart: *Apoc* Copt-Arab et benedictionem (cf cod. 2); non bene exaratus. Annus 1389 et nomen librarii Matthaei Abrahami filii exscripta sunt fortasse ex antigrapho, nam videtur codex inferioris aetatis esse. Lightfootius inspexit.

4. Lond. mus. Brit. Parham. 124 (cat. Par. p. 29, num. 16). a. 1321, in 12, chart: *Apoc* Copt-Arab (Memphitice non ut in catalogo dicitur Sahidice); pauca in initio suppleta sunt a manu posteriore.

5. (Epp Act 11): *Apoc.*

6. Paris. nat. Copt. 91. saec. XV (?), txt 14.2×9.8, chart, foll. 133, ll. 17: *Apoc* Copt-Arab. Annum habet subscriptum 1401 (1601?). Librarius fuit Yuhanna ibn Farag Allah. Monasterio Anba Bishoi in deserto Nitriensi dono datus. Lightfootius inspexit. Lightfootius non invenit Apoc in codice Paris. nat. Copt. 34 olim Delaware 581, reg. 342.3.

7. Romae Angel. C. 1.9. saec. XV, in 4 (?): *Apoc* Copt-Arab. Lightfootius inspexit.

8. Romae collegii Propag. olim Borg. IV. saec. ? (recens est), in 8, chart, mut: *Apoc* 1,12—2,26 3,9—22,12 Copt-Arab. Cf Zoega, *Catalogus codd. Copticorum MSS. qui in museo Borgiano Velitris adservantur*, Romae a. 1810, p. 3.

9. Romae Vat. Copt. 15. saec. XIV, in fol, chart, foll. 59: *Apoc* Copt-Arab et „ordinem dominicae palmarum". Cf Maius (ut supra, p. 875, cod. 29), p. 130 et Ios. Sim. Assemanus, *Bibl. orient. Clem. Vat.* Romae a. 1725, vol. 3, pars 1, p. 624b, num. 34.

10. Romae Vat. Copt. 16 olim Raymundi xi.
a. 1345, in 4, chart: *Apoc* Copt-Arab. Manu Iohannis Abul-Mennae filii scriptus. Cf Maius (ut supra, p. 875, cod. 29), 130 sq.

11. Paris. nat. Copt. 34.
saec. ?, in 4, chart: *Apoc.* Insunt liturgica multa. Apoc exstat sub finem.

12. Petropoli bibl. caes. Orient. 625.
saec. XII, in 8, chart, foll. 91: *Apoc* Copt-Arab. Olim Dobrowskii.

13. Romae bibl. Angelicae A. 6.1 (Narducci 45); cf *Studia Coptica* v. cl. Guilelmi Bonjour (?).

14. Romae bibl. Angelicae F. IV. 14. in 4, Copt-Arab; Scholz, *Reise,* p. 133.

15. Romae bibl. Angel. Q. 1.8 (Narducci 621) (?).

16. Cahirae bibl. patriarch.
in fol: *Apoc.*

---

b. Versionis Sahidicae.

1. Lond. mus. Brit. Papyrus XIII.
foll. 4: *Ioh* 20,1—29. Conlatus a Lightfootio.

2. Oxon. Bodl. olim v. cl. Georgii Horner.
saec. IX, in fol, membr: *Mt* 4,1—6. Cf supra, p. 439, cod. T^{f}.

3. Oxon. Bodl. Hunt. 4.
in fol, chart: fragmenta ex *Ioh;* conlatus a Woidio (cf supra, p. 865).

4. Oxon. Bodl. Hunt. 394.
saec. XIV, in 8: fragmenta ex *Act Cath;* anno 1315 (?) scriptus; conlatus a Woidio.

5. Oxon. Bodl. Hunt. 3.
in fol, chart, lectionarium?; conlatus a Woidio.

6. Oxon. Bodl. Hunt. 5.
in fol, chart, lectionarium?; conlatus a Woidio.

7. Oxon. officinae Clarendonianae, olim Woidii. Thebaica et Graeco-Thebaica (cf supra, p. 392, cod. T^w): *Lc* 12,5—13,23 *Ioh* 8,22—32. Lectiones nonnullas edidit Woidius apud Ioh. And. Cramerum, *Beyträge zur Beförderung theologischer und andrer wichtigen Kenntnisse*, Chilonii et Hamburgi a. 1778, pars 3, p. 36—100.

8. Comitis Crawfordensis et Balcarrensis i. saec. VIII, membr, foll. 6: *Mc* 9,18—14,26. Olim Tattami. Lightfootius contulit. V. cl. E. Amélineau edidit, pariter atque codices 9.10.11, „Fragments coptes du nouveau testament dans le dialecte thébain", in actis *Recueil de travaux relatifs à la philologie et à l'archéologie égyptiennes et assyriennes*, V, Parisiis a. 1884, p. 105—139.

9. Comitis Crawf. et Balc. ii. saec. V, membr; sect, can, titl: *Lc* 3,8—6,37. Olim Tattami. Lightfootius contulit. V. cl. Amélineau (ut ad cod. 8) edidit.

10. Comitis Crawf. et Balc. iii. saec. VIII (?), membr: *Lc* 17,18—19,30. Olim Tattami. Lightfootius contulit. V. cl. Amélineau (ut ad cod. 8) edidit.

11. Comitis Crawf. et Balc. iv. saec. V, in fol, membr, foll. 8: *Gal* 1,14—6,16. Olim Tattami. Lightfootius contulit. V. cl. Amélineau edidit.

12. Paris. bibl. nat. MS. Copt. 68: *Mt* 16,13—20
MS. Copt. 78: *Mt* 25,1—13 *Mc* 13,7—14,5
MS. Copt. 102: *Lc* 3,21—4,9
MS. Copt. 78: *Ioh* 2,6—11 et 18—22 [Lightfoot. *Ioh* 17,17—26 Theb-Arab *Act* 7,53—8,3] *Hebr* 9,2—10
MS. Copt. 102: *Apoc* 1,13—2,2. Haec edidit v. cl. Carolus Ceugney, „Quelques fragments coptes-thébains inédits de la bibliothèque nationale", in actis *Recueil de travaux relatifs à la philologie et à l'archéologie égyptiennes et assyriennes*, II, Parisiis a. 1880, p. 94—105. Cur v. cl. Ceugney nihil de fragmentis Ioh 17,17—26 et Act 7,53—8,3 a Lightfootio e codice 102 laudatis dicat, nescio.

13. Parisiis (viri cl. Gastoni Maspero?) saec. X—XIII?, in fol, fol. 1 (pag. 91.92): *Mt* 25,14—31. item: saec. VIII vel IX: *Lc* 8,51—9,18. Haec edidit v. cl. Maspero in actis *Recueil* . . . (ut cod. 14), VII, Parisiis a. 1886, p. (46)47—48.

14. Parisiis (viri cl. Gastoni Maspero?) *Act* 9,36—10,10, *1 Pet* 4,12—14 *Rom* 6,4—6 passim vero non nisi litterae aliquae ex lineis supersunt. Edidit v. cl. Maspero, „Fragments etc", in actis *Recueil de travaux relatifs à la philologie et à l'archéologie égyptiennes et assyriennes*, VI, Parisiis a. 1885, p. 35—37.

15. Neapoli bibliothecae nationalis B. I. 17. [143] foll. 6: *Mt* 23,15–25,19 *Lc* 17,7–34 *Ioh* 8,55–9,18; suntne haec[1] finis Lucae et initium Iohannis a Tischendorfio laudata *Notitia*, a. 1860, p. 65? Cf Marcus Kabis, *Bulletin de l'institut égyptien*, Alexandriae a. 1861, num. 5, p. 56—60.

16. Romae collegii Prop. olim Borg. 33. foll. 2 mut: *Mt* 1,22—3,8. Cf Zoega, *Catalogus codicum Copticorum mss qui in museo Borgiano Velitris adservantur*, Romae a. 1810, Novi Testamenti fragmenta p. 180—192.

17. — — 34: in 4, fol. 1: *Mt* 4,24—5,14.

18. — — 35: foll. 2 mut: *Mt* 5,22—34 et 40—46 6,2—26 6,29—7,2 7,2—16.

19. — — 36: in fol, foll 3: *Mt* 6,6—8,4.

20. — — 37: in fol, foll. 5: *Mt* 7,7—10,12. Woidius edidit (ut supra, p. 865), pp. 8—14.

21. — — 38: foll. 4: *Mt* 8,32—9,15 21,11—22,13.

22. — — 39: foll. 11: *Mt* 9,38—11,25 12,31—15,5.

23. — — 40: foll. 2: *Mt* 15,28—16,6 17,10—26.

24. — — 41: foll. 3: *Mt* 16,19—18,19.

[1] Vir clarissimus Oscarus de Gebhardt haec in meum usum amicissime perlustravit, mense Aprili anni 1882, refertque folia in capsula septima decima inesse, numerum his foliis deesse, fortasse ex incuria, sed iis proprium esse numerum 143.

25. — — 42: foll. 6: *Mt* 16,24—20,7.

26. — — 43: foll. 16: *Mt* 18,16—19,24 25,21—26,23 *Mc* 2,13—9,16.

27. — — 44: foll. 2: *Mt* 20,25—21,31.

28. — — 45: foll. 2: *Mt* 22,6—23,9.

29. — — 46: in fol, foll. 6: *Mt* 23,15–25,19 *Lc* 17,7–39 *Ioh* 8,55—9,18.

30. — — 47: in fol, foll. 3: *Mt* 25,41—26,67.

31. — — 48: foll. 2: *Mt* 27,40—28,10.

32. — — 49: foll. 2: *Mc* 5,22—6,3 6,6—7,26.

33. — — 50: foll. 8: *Mc* 10,46—13,28 *Ioh* 7,30—9,41 sine *adult.*

34. — — 51: in fol, foll. 8: *Mc* 10,46—12,40.

35. — — 52: foll. 2, mut: *Mc* 14,69—15,19 15,21—23 et 25—30 et 32—35.

36. — — 53: fol. 1, mut: *Lc* 1,1—15.

37. — — 54: foll. 6: *Lc* 1,15—2,41.

38. — — 55: fol. 1, mut: *Lc* 1,32—74.

39. — — 56: in fol, foll. 2: *Lc* 1,80—2,49.

40. — — 57: in fol, foll. 2: *Lc* 3,5—4,39.

41. — — 58: *Lc* 5,7—6,48.

42. — — 59: in 4, foll. 12: *Lc* 8,36—9,41 12,39—14,9. Woidius (pp. 47—50) edidit 8,36—9,41, et lacunas in codice suo e fragmento altero supplevit (pp. 55—64).

43. — — 60: fol. 1: *Lc* 9,22—40.

44. — — 61: foll. 3: *Lc* 13,1—14,10 15,1—24.

45. — — 62: foll. 12: *Lc* 14,1—16,7 19,5—20,28.

46. — — 63: in 4, foll. 18: *Lc* 19,44—21,36 *1 Ioh* 1,2—5,15 *2 Ioh* 5 — fin *3 Ioh* integra *Iac* 1,1—2,1 hoc ordine.

47. — — 64: in fol, foll. 15: *Lc* 20,10–21,24 22,32–49 23,48—24,7 24,24—fin *Ioh* 1,1—6 2,13—3,18 8,38—9,28 10,2—16.

48. — — 65: codex perantiquus Graeco-Copticus, fol. 21: *Lc* 22,12—23,11 Sahidice *Ioh* 6,21—58 6,68—8,23

Sahidice, sine *adult.* De Graeco textu, vide supra, p. 391, cod. T[a]. Fragmenta Iohannis edidit magna cum eruditione Aug. Ant. Georgius, *Fragmentum evangelii s. Iohannis Graeco-Copto-Thebaicum* ... Romae a. 1789.

49. — — 66: fol. 1: *Lc* 22,25—23,3.

50. — — 67: in fol, foll. 3; *Lc* 23,14—24,32.

51. — — 68: foll. 2 mut; *Ioh* 7,37—8,25 sine *adult* 10,21—11,13.

52. — — 69: in 8, foll. 4: *Ioh* 8,24—39 18,31—19,4 19,17—20,2.

53. — — 70: foll. 2: *Ioh* 9,3—10,1.

54. — — 71: in 4, fol. 1: *Ioh* 9,11—27.

55. — — 72: in 4, fol. 1: *Ioh* 9,12—22.

56. — — 73: in 8, foll. 6 rescr, mut; *Ioh* 12,36—13,2 19,38—21,23.

57. — — 74: in fol, foll. 5: *Ioh* 12,38—13,31 14,29—16,10 16,29—17,15.

58. — — 75: fol. 1: *Ioh* 12,47—13,17.

59. — — 76: foll. 15, valde mut: *Ioh* 13,2—15,20 16,10—19,38.

60. — — 77: in 8, fol. 1: *Ioh* 21,18—fin.

61. — — 78: foll. 3: *Act* 16,26—17,16 27,11—27.

62. — — 79: in fol, foll. 4: *Act* 23,17—26,10.

63. — — 80: foll. 28: *Rom* 6,5—8,38 *1 Cor* 10,13—14,21 15,3—28 *2 Cor* 10,7—fin *Hebr* 1,1—8 12,1—fin *Gal* 1,1—3,10 *Eph* 5,19—fin *Phil* (deestne 1,1—6? cf Engelbrethius p. XXV; confuditne Engelbrethius hunc codicem cum cod. 65?) integra *Col* 1,1—2,7 3,8—4,6 hoc ordine. Engelbrethius edidit 1 Cor 15,5—33 (ut infra, p. 892, cod. 4), p. XXV et 63—73. Zoega edidit *Eph* 5,21—33 ex hoc codice, additis lectionibus variis e codicibus 68 et 69 (ut supra, p. 867), p. 218.219.

64. — — 81: foll. 3: *Rom* 9,7—24 11,31—12,10 *1 Cor* 1,3—19.

65. — — 82: foll. 7: *1 Cor* 9,9—12,22 *Phil* 1,6—23.

Engelbrethius contulit 1 Cor 9,9—16 (ut infra, p. 892, cod. 4), p. XXV et 53—57 et edidit, nisi fallor ex hoc codice Phil 1,6—23.

66. — — 83: in fol, fol. 1: *1 Cor* 12,6—27.

67. — — 84: fol. 1: *1 Cor* 15,5—32.

68. — — 85: in fol, foll. 4: *Gal* 6,1—fin *Eph* 1,1—6,6. De Eph 5,21—33 vide cod. 63.

69. — — 86: foll. 16: *Eph* 2,5—3,3 4,5—28 5,21—6,12 *1 Thess* 1,4—fin *2 Thess* 1,1—2,12 3,14—fin *1 Tim* integra *2 Tim* 1,1—16. Ex hoc codice edidit Fridericus Münterus, Danus, 1 Tim 1,14—3,16 6,4—21 2 Tim 1,1—16 in libro *Commentatio de indole versionis Novi Testamenti Sahidicae*, Hafniae a. 1779, pp. 92—112. De Eph 5,22—33 vide cod. 63. Engelbrethius edidit 1 Thess 1,4—3,6 (ut infra, p. 892, cod. 4).

70. — — 87: in fol, foll. 4: *Apoc* 3,20—6,3 7,1—9,2.

71. — — 87: in fol, foll. 3: *Apoc* 12,14—14,13. In margine lectiones ecclesiasticae notantur, quod in Graecis Apocalypsis codicibus rarissime, nisi fallor, fit.

72. — — 89: in 8, foll. 2: *Apoc* 19,7—18 20,7—21,3. Haec edidit Zoega (ut supra, p. 886, cod. 16), pp. 219.220.

73. — — 90: foll. 2, e lectionario: *Lc* 1,29—38 *Ps* 47 *Hebr* 9,2—10. Engelbrethius edidit Hebr 9,2—10 (ut infra, p. 892, cod. 4) p. 137—141.

74. — — 91: in 8, fol. 1, e lectionario: *Ps* 20,3—7 *Lc* 2,40—50.

75. — — 92: fol. 1, mut, e lect: *Lc* 18,28—34 *Ps* 88,20—28 *2 Tim* 3,10—16.

76. — — 93: foll. 2, mut, e lect: *Lc* 19,4—10 7,11—17 7,27—32 *Ioh* 12,12—23 4,5—15 6,15—23.

77. — — 94: foll. 6, e lect: *Lc* 22,66—23,9 *Ps* 34,9—25 *Mt* 27,23—27 *Mc* 15,6—14 *Lc* 23,13—25 *Ioh* 19,1—16 *Ies* 50,2—11.

78. — — 95: foll. 2, e lect: *Iac* 2,8—13 *Act* 5,12—21 *Ps* 14 *Mt* 4,23—5,15.

79. — — 96: foll. 3, mut, e lect: *Ioh* (19,23—27 Graece) 19,17—24 Sahidice *Ps* 131,(10—12 Gr) 9—12 (*Mt* 16,13—20 3,3—11 Gr) (Mc 12,35—37 Gr). De Graeco textu vide supra, p. 392, cod. T^d.

80. — — 97: fol. 1, e lect: *Ioh* (20,30—31 Gr) 20,24—31 Sahidice (*Ps* frag Gr).

81. — — 98: in fol, chart, foll. 4, e lect Copt-Arab: *Lc* 22,14—30 *Ps* 100,6.7 *Ioh* 13,21—30 *Ies* 31,9—32,5.

82. — — 99: chart, foll. 189, e lect Copt-Arab: e Novo Testamento haec *Mt* 21,23—27 22,1—24 23,13—24 23,29—24,51 25,14—26,13 26,17—27,56 *Mc* 13,32—14,16 (13,32—14,2 bis) 14,26—15,41 *Lc* 7,36—49 11,37—52 13,22—30 21,1—6 21,34—38 22,7—13 22,31—23,49 23,52—56 *Ioh* 6,27—59 8,12—28 8,51—59 10,14—21 10,23—42 11,46—52 11,55—56 12,1—8 12,35—43 13,1—30 13,33—17,26 18,3—19,42 *1 Cor* 1,23—2,8 11,23—32 *Gal* 3,1—14 6,14—16 *Eph* 2,13—18 *Phil* 2,6—11 *Col* 1,12—23 2,13—15 *1 Tim* 4,9—5,10 *Hebr* 9,24—28 10,5—10 11,5—.7 Engelbrethius edidit Hebr 9,24—28 10,5—10 (ut infra, p. 892, cod. 4), p. XXVI. 147—153.

83. Taurini (bibl. universitatis?)
Fragmentum papyraceum: *Lc* 1,5—19. Edidit v. cl. Rossi (anno 1885?); cf Amélineau, *Zeitschrift für ägyptische Sprache und Alterthumskunde*, XXIV, Lipsiae a. 1886, p. 43, adn. *, qui citat acta *Le Caire* 6 Aprilis a. 1886.

84. Olim Venetiis servata Naniani fragmenta quae I. A. Mingarellius (cf supra, p. 866) edidit, nunc latent: *Mt* 18,27—21,15 *Mc* 11,29—15,32 *Ioh* 9,17—13,1; Mt et Ioh fragmenta iterum edita sunt apud Woidium.

85. Petropoli bibl. imperialis.
saec. ?: lectionarium:

I. *Rom* 1,10–12 *Mt* 15,12–14 *1 Thess* 5,8–10 *Mc* 13,35.36
II. *Mt* 4,6.7 *Hebr* 10,34—36 *Lc* 12,33—36 et 39—40
III. *Eph* 5,19—21 *Phil* 3,18.19

IV. *Mt* 23,10—12 *Rom* 13,7.8 *Mt* 5,33—36

V. *Mt* 6,8 *Phil* 3,17 (*Eph* 5,1.2?) *Eph* 5,16—19.

Haec edidit v. cl. Oscarus de Lemm, *Bruchstücke der sahidischen Bibelübersetzung. Nach Handschriften der kaiserlichen öffentlichen Bibliothek zu St. Petersburg*, Lipsiae a. 1885, et „Sieben sahidische Bibelfragmente", in actis *Zeitschrift für ägyptische Sprache und Alterthumskunde*, XXIII, Lipsiae a. 1885, p. 19—22.

86. Petropoli caes.: *Mc* 14,36—38.40.41.43.61.62.67.68 15,1.6.7.13—26.29—40.41.42.44—47 16,2.3.6—8.11.12. 20. Haec fragmenta edidit v. cl. Oscarus de Lemm, in libro *Études archéologiques, linguistiques, et historiques dédiées à Mr. le Dr. C. Leemans*, Lugduni-Batavorum a. 1885, p. 95—102. Ubi sunt fragmenta *Lc* 24,1—7 et 11—17 et 19—24 et 29—35 et 39—44 et 49—53 *Ioh* 1,4—10 2,1—8 et 11—15 et 19—24 3,1—6 et 9—15 et 18—29 quae v. cl. Amélineau a Lemmio edita esse dicit?

87. Petropoli societatis imperialis „eorum qui palaeographiam amant": *Prov* 11,16—12,13 *Ioh* 10,8—29 12,48 —13,9. Haec edidit v. cl. Oscarus de Lemm, „Sahidische Bibelfragmente I", in actis *Bulletin de l'académie impériale des sciences de St. Pétersbourg*, XXIII (seriei novae I), Petropoli a. 1890, p. 257—268.

88. Petropoli viri cl. W. Golenischeff.
Ps 49,14—50,13 118,152—119,1 *Mc* 6,46—9,2 *Col* 4,2—18 *1 Thess* 1,1—6 *Iac* 2,23—3,14. Haec fragmenta edidit v. cl. Lemmius, „Sahid. Bibelfr. II", in actis laudatis, p. 371—391. Collectio utraque ex Deir-el-Abjaḍ Petropolim lata est.

89. Cahirae musei in vico Boulaq 1.
32×18: *Mt* 7,13—8,31 *Lc* 24,12—26. Haec edidit v. cl. Urbanus Bouriant, „Fragments de mss thébains du musée de Boulaq", in actis *Recueil de travaux relatifs à la philologie et à l'archéologie égyptiennes et assyriennes*, IV, Parisiis a. 1882, p. 1—4.

90. Cahirae? E notitiis sparsis, quae omisso sive nomine editoris sive libri titulo apud Ciascam et Amélineau inveniuntur suspicari licet Cahirae exstare et a v. cl. Bouriant edita esse, fragmenta N. T. haec: *Mt* 14,18—15,18 in libro *Mémoires publiés par les membres de la mission archéologique française au Caire*, Parisiis a. 1887, vol. 1, fasc. 3, p. 395 seqq. *Mc* 6,11—12 *Lc* 1,11—17 et 57—80 *ibidem*. *Lc* 1,30—68; scimus per v. cl. Ludovicum Stern (ut supra, p. 850, adn. 5) hunc fragmentum ab U. Bouriant editum esse in dissertatione, „Les papyrus d'Akhmîm?" *ibidem* Parisiis a. 1885, vol. 1, fasc. 2, pp. 242—304. *Ioh* 3,1—8 *Act* 8,26—40 13,17—25 *Hebr* 10,19—30 *1 Ioh* 5,5—14 *ibidem* (fasc. 3?).

---

c. Versionis Basmyricae.

1. Londinii (?) viri cl. W. M. Flinders Petrie.
saec. ?, 17.5×11, membr, titl: *Mt* 11,27.28 12,1—3 et 6—10.11.12. E provincia Fayyum in Angliam tulit v. cl. Petrie. V. cl. W. G. Crum edidit, *Coptic manuscripts brought from the Fayyum*, Londinii a. 1893, p. 1—2.

2. Londinii (?) viri cl. W. M. Flinders Petrie.
saec. IV, 10×7.8, membr, col. 1:
(a.): *Iac* 4,12.13. — (b.): *Iud* 17—20. — (c.)? Edidit v. cl. Crumius (ut cod. 1), p. 3—5.

3. Parisiis bibl. nat.
Mt 5,46—6,19. Edidit v. cl. Gastonus Maspero in actis *Recueil* etc (ut supra, p. 891, cod. 88), XI, a. 1889, p. 116. Erat olim bibliothecae Deir Amba-Shenoudah, in codice e quo v. cl. Bouriant folia nonnulla edidit.

4. Romae collegii Propag. olim Borg. Basmyr. 2.
saec. ?, in 4, membr, fol. 1, coll. 2: *Ioh* 4,28—34 et 36—40 et 43—53; mut. Cf Zoega (ut supra, p. 886, cod. 16), p. 139 et textus ab eo editus, p. 149.150, et Engelbrethius, *Fragmenta Basmurico-Coptica V. et N. T. quae*

in museo Borgiano Velitris asservantur, cum reliquis versionibus Aegyptiis contulit, Latine vertit nec non criticis et philologicis adnotationibus illustravit W. F. E., Hauniae a. 1811, p. 20—156, ubi textum et Basmyricum et Memphiticum et ubi fieri potest Sahidicum invenies additis lectionibus variis e Graeco.

5. Romae coll. Propag. olim Borg. Basmyr. 3.
saec. ?, in 4, membr, foll. 9, coll. 2; capp, lect, orn: *1Cor* 6,19 — (7,6.7.8.33.34 mut) — (9,7.8) — 9,16 [9,9—16 ediderunt iam anno 1789 Georgius (ut supra, p. 866), et Münterus (ut supra, p. 866)] 14,33—15,35 *Eph* 6,18—24 *Phil* 1,1—2,2 *1Thess* 1,1—3,6 *Hebr* 5,4—9 5,13—6,3 6,8—11 15—(19.20.7,1)—7,5 7,8—(9)—13 16—(23—27)—(8,3—5)—(9,10.11.17)—(10,1.2) (6—8) (13—15) 10,22. Cf Zoega (ut supra, p. 886, cod. 16), pp. 139.140 et textus ab eo editus, pp. 151—168, et Engelbrethius (ut supra, p. 892, cod. 4).

6. Cahirae v. cl. Bouriant.
a. Ies 29,24—37,3 *b.* 35×29, foll. 4, coll. 2, ll. 40: *Mt* 13,35–14,8 *Mc* 8,24–9,12 *c.* foll. 2: *2Cor* 12,9–13,13 *Hebr* 1,1—3 hoc ordine. Haec edidit v. cl. Bouriant „Fragments Bachmouriques", in actis *Mémoires de l'institut Égyptien*, vol. 2, pars 2, Cahirae a. 1889, p. 567—604.

De lectionibus ecclesiasticis Arabico-Copticis cf Maius, *Scriptorum veterum nova collectio*, vol. 5, Romae a. 1831, p. 15—34 seriei alterius, et MS. Vat. Arab. 15 olim 7, anni 1338. Vide etiam Parisiis bibl. nat. Copt. 19: *Evl* et *Apl* in tempus quadragesimale, Copt. 20 ut Copt. 19, Copt. 21: *Evl* et *Apl* in menses quattuor a Paschate; — item Florentiae bibl. Palat. Med. 6: a. 1396: lectiones ex *Ps Act Cath Paul Evv.* Lectionaria Coptica incipiunt inde a mensi Thoth, id est a die 28 mensis Augusti.

(3.) AETHIOPICA.

Sententia v. cl. Augusti Dillmann videtur haec versio e textu Graeco exarata esse inde a saeculo quarto usque in sextum saeculum[1] in usum ecclesiae Axumiticae in Abyssinia, manu interpretum plurium, non vero, quod fabulantur Christiani illius terrae, manu Frumentii episcopi primi. Teste Dillmanno secuta est haec versio accuratissime textum Graecum etiam quod ad verborum ordinem spectat. Saepe tamen apparet interpretem Graecae linguae non peritum fuisse, unde errores multi in textum inrepserunt. Postea plus semel, ut videtur, emendata est versio ut cum ingenio linguae Aethiopicae melius consentiret et clariorem proferret sensum; quod magna ex parte postquam lingua Aethiopica saeculo quarto decimo ab usu communi[2] recesserit factum

aeth

[1] Cf Christianus Bened. Michaelis, *De versione Aethiopica N. Testamenti generatim*, § X; est praefatio in librum Christophori Aug. Bode, *Evangelium secundum Matthaeum ex versione Aethiopici interpretis . . . cum Graeco ipsius fonte studiose contulit atque plurimis . . . observationibus . . . illustravit* C. A. B. Halae a. 1749 (ff. [16], pp. 193 in 4); — v. cl. Aug. Dillmann, „Aethiopische Bibelübersetzung" apud Herzogium, *Real-Encyklopädie*, ed. 2, Lipsiae a. 1877, vol. 1, p. 203—206; — v. cl. Ignatius Guidi, „Le traduzioni degli Evangelii in arabo e in etiopico", in actis *Atti della R. Accademia dei Lincei anno CCLXXV. 1888. Serie quarta. Classe di scienze morali, storiche e filologiche*, vol. 4, Romae a. 1888, p. 5—37, in primis 33—37. Fortasse iam Chrysostomo nota erat versio, *Homil. in Ioh.* ii, 2, *Opera*, ed. Montf., vol. 8, p. 10 nisi is quod verius esse videtur, rhetorice locutus est. Gildemeisterus, qui vult versionem saeculi esse sexti vel septimi, monet textum, si e Graeco versus sit, varie interpolatum esse vel e Syris vel ex Arabicis, quod etiam Dillmannus, p. 204, asseverat.

Iobus Ludolfus (cf infra, p. 910, cod. 89), p. 297 et 299 putat plures exstitisse versiones Aethiopicas; Plattus hanc opinionem accipere non vult (cf infra p. 900, cod. 1), p. 10—18.

[2] Aethiopica lingua Amharicae cessit, versionem tamen Amharicam nullo modo in usum criticum idoneam esse nemo est qui

esse suspicatur Dillmannus, idque versionibus Copticis atque Arabicis in consilium vocatis.

Ita v. cl. Dillmannus, quem secutus sum. Sed vir doctissimus Iohannes Gildemeisterus († a.1890) rem omnino aliter se habere putat meque[1] de rationibus quibus ductus sit certiorem fecit litteris Bonnae die 20 mensis Aprilis anni 1882 datis,[2] in quibus reiecta eorum opinione qui

non concedat. Cf de versione Amharica Plattii *Biblia sacra Amharice*, Londinii a. 1844; — v. cl. Franciscus Praetorius, *Die amharische Sprache*, Halae a. 1879, p. 2: — v. cl. Zotenbergius (ut infra, p. —, cod. 60), p. 21b. Fragmentum Lc 1,1—13 versionis Amharicae a I. H. Maio Latine versum [fortasse ex schedis Ludolfi exscriptum] prodiit apud Schmidtium, *Bibliothek für Kritik und Exegese des N. T. und älteste Christengeschichte*, [Herbornae et Hadamarae] a. 1796 [1797], vol. 1, fasc. 2, p. 307—310. Fuit hoc fragmentum in bibliotheca universitatis Gissensis num. 11 fol. (hodie num. dcccIxxii; cf I. V. Adrianus, *Catal. codd. mss. bibl. Giss.* Francofurti a. 1840, p. 258) sed vir clarissimus Bernhardus Stade, professor Gissensis, qui amicissime codicem perlustravit, me certiorem fecit (mense Aprili anni 1882) folium hodie codici non inesse.

[1] Gildemeisterus contulit accurate cum Aethiopicis in usum Tischendorfii lectiones omnes varias Aethopicas, quas hic in editione sua Novi Testamenti Graeca anni 1849 laudaverat.

[2] Verba Gildemeisteri lectoribus non ingrata erunt: „. . . Ueber das Alter der Aethiopischen Uebersetzung hatte ich Tischendorf am 26. Oct. 1854 geschrieben, wie ich aus einem zufällig bewahrten Concept sehe.

Die allgemeine Annahme, dass dieselbe in das vierte Jahrhundert zu setzen sei, beruht auf zwei Argumenten.

1. nimmt man an, dass der doch gewiss sehr sporadischen und partiellen Bekehrung von Axûm 326 gleich, wie bei heutigen Missionaren, habe eine Bibelübersetzung folgen müssen, *also* noch im vierten Jahrhundert.

2. stützt man sich auf die Aussage des Chrysostomus, dass zu seiner Zeit das Evangelium Iohannis in die Sprachen von μύρια ἔθνη bereits übersetzt sei, auch in das Persische und Indische. Das ist Rhetorik, aus der sich keine Thatsache folgern lässt.

An allen sonstigen etwaigen Zeugnissen fehlt es.

Eine Anzahl Wörter für christliche Hauptbegriffe, mit denen aller Unterricht anfangen musste, sind in der Bibelübersetzung nicht

credunt Christianos paucos Axumiticos anno fere 326 versionem fecisse, saeculo demum sexto vel septimo auctores

aethiopisch, sondern syrischer und nur syrischer Form. Z. B. hâimanot Glaube ܗܝܡܢܘܬ, aramî Heide [für ἐθνικός Ἕλλην Ἑλληνίστης, βάρβαρος] ܐܪܡܝ Armenier, welche Bezeichnung ja nur in Syrien möglich war, ôrîth Pentateuch ܐܘܪܝܬ, sîol Hades, ܫܐܘܠ; das i für ש ist nur durch Vermittelung des Syrischen erklärlich.

Daraus folgt, dass die ersten christlichen Lehrer der Habessinier und die Schöpfer ihrer Kirchensprache Syrer gewesen sein müssen, dass jene Ausdrücke schon eingebürgert waren, als die Uebersetzung aus dem Griechischen gemacht ward, und diese kann also nicht auf die ersten alexandrinischen, also griechischen Bekehrer zurückgeführt werden. Es sind zwei getrennte Zeitperioden, die der Bildung jener kirchlichen Sprache und die der Uebersetzung anzunehmen.

Solche Syrer können wohl nur Monophysiten gewesen sein. Ueberhaupt ist die christliche Bekehrung der Aethiopier erst um 500 und zwar durch Monophysiten erfolgt. Auch später noch lässt sich in Habessinien der Gegensatz zwischen syrischen und alexandrinischen Monophysiten nachweisen. Die Ausführung dieses Satzes bedürfte aber einer so ausführlichen Erörterung, dass dazu ein Brief nicht wohl hinreichen würde; ich darf das also hier nur als These aufstellen.

Die aethiopische Bibelübersetzung zeigt auch eine so mangelhafte Kenntniss des Griechischen, dass unmöglich ist, diese könne in einem Jahrhundert, in welchem nationale, ich meine alexandrinische, Griechen mit den Eingeborenen in Verbindung standen, stattgefunden haben; sie ist nur möglich in einer schon isolirten Kirche, in der die gelehrte Kenntniss des Griechischen schon abstarb. Beispiele, zu Hunderten möchte ich sagen, von dem äusserst geringen Verständniss finden Sie z. B. in den Noten zu Ludolfs Psalmenausgabe, und doch waren die Psalmen nach der Rolle, die sie in der orientalischen Kirche immer gespielt haben, gewiss eins der zuerst übersetzten Bücher. Ebenso im N. T. Nur zwei Beispiele. Act 20,15 fasste der Uebersetzer ἀντικρύς als Eigennamen, 23,31 Ἀντιπατρίς als „benachbarte (ἀντί) Stadt" auf. Hiernach wird man gewiss sechstes und siebentes Jahrhundert als frühesten Termin annehmen müssen.

Ich glaube selbst, dass schon arabische Lehnwörter sich finden. Der Satan heisst aethiopisch „saitân", arabisch schaitân (s und sch sind im Aethiopischen zusammengefallen). Dies erklärt sich weder aus dem Griechischen, noch dem Syrischen. Wollte man annehmen,

fuisse Syros Monophysitas pronuntiat.[1] Vix tamen hoc ex rationibus eius concludi potest. Sunt certe vocabula quae Gildemeisterus profert origine Syriaca sive Aramaica, at sunt Iudaico-Aramaica. Inde minime sequitur Monophysitas biblia Aethiopice vertisse vel linguam Christiano-Aethiopicam effinxisse. Quae linguam Iudaico-Aramaicam redolent, ea nos docent iam primis temporibus Iudaeos ex Arabia meridiana in Aethiopiam migrasse, vel etiam Geez iam a primo in Abyssinia die aliquo modo Iudaeis similes fuisse, et Christianos in Abyssinia verbis nonnullis ab eis commodatis usos esse.[2]

das Wort sei aus Aethiopien nach Arabien gekommen (im Koran), so giebt es doch noch andere Bedenklichkeiten. Ῥύμη wird, wo es im N. T. vorkommt, mit sakʷat gegeben, dies hat im Aethiopischen keine Wurzel und ist das arabische sikkat. Zum sichern Zeichen, dass es Fremdwort ist, dient, dass es, mit Verkennung der Femininendung des Arabischen -at, indem man das t als radical auffasste, im Plural (pluralis fractus) askʷât bildet. Strassen, namentlich enge waren, nach der ganzen Beschaffenheit des Landes und Lebens, bei den Aethiopen wohl nicht heimisch (allerdings giebt es andere Wörter für πλατεῖα, wie מרחב). Wäre dies durchzuführen, so kämen wir in noch spätere Zeit.

Sub finem harum litterarum, in quibus etiam de versionibus Arabicis disserit, Gildemeisterus haec monet: „Im Ganzen sollte man freilich diese arabischen und aethiopischen Uebersetzungen nicht in die Variantensammlungen aufnehmen, ehe nicht über jede besondere und ausführliche kritische Arbeiten im Zusammenhang verfasst sind, die feststellen, was wirklich als Variante Werth hat, si tanti est."

[1] De origine versionis Aethiopicae conferendus est codex Parisinus bibl. nat. Aeth. 113 (Zotenberg. 113), saec. XVI: *Refutatio haeresium;* incipit fol. 52 v „Photini" haeresis, ubi de evangelio in Aethiopia dicitur; fol. 63 ss narratur de novem viris sanctis qui V. T. et N. T. Aethiopicum Romam adportaverint; Vetus Testamentum ex Hebraico versum esse fingitur quo tempore Salomonem regina Mesembriae visitaverit, Novum Testamentum e Graeco ante Nestorii doctrinam cognitam, ante Leonis doctrinam formatam, ante societatem synodicanum, id est episcoporum Chalcedonensium, ergo esse versionem puram.

[2] Cf praeterea quae v. cl. Dillmannus de verbis peregrinis in libris Aethiopicis profert, *Lexicon ling. Aeth.* Lips. a. 1865, col. XXII.

Versio Aethiopica continet Novum Testamentum integrum additis Clementis epistulis et Synodo:[1] Evv Paul Cath Act Apoc Clem Syn.[2]

Editionem principem Novi Testamenti Aethiopici curavit monachus ordinis Takla-Haimânôt e monasterio Dabra-Libânôs (in monte Libano), nomine Tesfa-Zion, natu Malhezinus Aethiops, qui, sociis monachis ex eodem monasterio Tanse'a-Wald et Za-selâsê, codices Novi Testamenti secum portans viam Hierosolymis Romam fecit. In Italia subvenerunt tribus iis alii tres, Itali: Petrus Paulus (Gualterius Aretinus) archidiaconus Constantinopolitanus, Bernardinus quidam, et teste Ludolfio Marianus Victorius.[3] Romae (unde *aeth*^{ro}) prodiit N.T. annis 1548.1549, epistulis XIII Pauli tomo alteri ceteris libris tomo priori mandatis.[4] Nonnulla in actibus codice Aethiopico deficiente suppleverunt editores ex Latina (vix quod adseveraverunt etiam ex Graeca) lingua Aethiopice versa, in primis Act 9,29—10,32 26,8—28,31. Editio etsi codicem vel codices bonae notae sequitur scatet vitiis propter inscitiam typographorum. Anno 1654 ediderunt Ioh. Georg. Nisselius et Theodorus Petraeus epistulas Iacobi, Iudae, Iohannis Arabice et Aethiopice additis versionibus Latinis.[5]

[1] Cf v. cl. Dillmannus (ut infra, p. 904, cod. 42), p. 4.

[2] V. cl. Winandus Fellius, Dillmanni discipulus, edidit ex Synodo *Canones apostolorum Aethiopice*, Lipsiae a. 1871, versione Latina addita.

[3] Cf Iobus Ludolf, *Lexicon Aethiopico-Latinum*, ed. 2, Francofurti ad Moenum, a. 1699, praef. fol. (8) recto: „Corollarium."

[4] *Testamentum Novum cum epistola Pauli ad Hebraeos tantum cum concordantiis evangelistarum Eusebii et numeratione omnium verborum eorundem. Missale cum benedictione . . . Quae omnia Fr. Petrus Aethiops . . . curavit*, Romae a. 1548. *Epistolae XIII. divi Pauli . . . cum versione Latina* a. 1549. Cf v. cl. Ignatius Guidi, „La prima stampa del Nuovo Testamento in Etiopico fatta in Roma nel 1548—1549", in actis *Archivio della B. Società Romana di storia patria*, Romae a. 1886, vol. 9.

[5] Nissel. et Petraeus, *Iacobi apostoli epistulae catholicae versio*

Waltonus editionem Romanam in Polyglottis suis supra (p. 220) laudatis iterum imprimendam curavit addita versione Latina a Dudleio Loftus et Edmundo Castell facta, sed plura quam in editione Romana in hac editione inesse menda et versionem Latinam pessimam esse Ludolfus affirmat. Christophorus Augustus Bode, qui iam anno 1749 evangelium Matthaei fusius tractaverat,[1] textum Aethiopicum, neglectis vitiis typographicis, accuratissime Latine vertit.[2] Anno denique 1826 curavit Thomas Pell Platt (unde *aeth*PP) evangelia Aethiopice edenda in usum societatis „British and Foreign Bible Society", anno 1830 reliquos Novi Testamenti libros, codicibus quos adire potuit in consilium vocatis.[3] Leges vero societatis illius vetabant praefationem vel adnotationes textui addi, et critico iudicio minus libertatis concedebant, praeterea codices Platti minus boni erant;[4] unde factum est ut editio viris rei criticae studiosis vix sufficiat. Romana sola editione utendum est, sed ea iterum cum codicibus est conferenda. Tregellesius quidem accepit a Platto adnotationes nonnullas[5] ad evangelia; in actibus et epistulis

Arabica et Aethiopica . . . Ludguni Batavorum a. 1654, et eodem anno seorsum *Iudae ap. ep. et Iohannis ap. ep.*

[1] Cf supra, p. 894, adn. 1.

[2] Bode, *Novum* . . . *Testamentum ex versione Aethiopici interpretis in bibliis polyglottis Anglicanis editum ex Aethiopica lingua in Latinam transtulit* C. A. B. Brunsvigae a. 1753; apud v. cl. F. Praetorium, *Aethiopische Grammatik* [*Porta lingg. orr. VII*], Hesychiae Carolinae [Karlsruhe] et Lipsiae, a. 1886, p. 25, invenies titulum versionis Latinae cum annis 1752.1755 et conlationis cum Graeco cum anno 1753; libros quod non vidi, doleo.

[3] *Evangelia sancta Aethiopice. Ad codicum mss. fidem edid.* T. P. P. Londinii a. 1826; — *N. T.* . . . *Aethiopice. Ad codicum manuscriptorum fidem edidit* T. P. P. Londinii a. 1830.

[4] Codices iuniores testatur v. cl. Dillmannus sine omni iure ex libidine mutatos esse.

[5] De codicibus quibus Plattus usus est cf Tregellesius apud Hornium (ut supra, p. 803) p. 318, adn. 2.

non usus est Plattus nisi codice uno, qui erat societatis illius. Praeterea contulit v. cl. L. A. Prevostus textum Platti cum textu Waltoni in usum Tregellesii. Eodem modo adiutorem habuit Tischendorfius Iohannem Gildemeisterum, qui Romanam et Platti editiones cum Tischendorfii N. T. Gr. a. 1849 edito contulit iis tamen solis locis quibus Tischendorfius in illa editione versionem Aethiopicam in consilium vocaverat. Opus esse critica Novi Testamenti Aethiopici editione, in primis evangeliorum, quae textum prorsus corruptum multis in codicibus praebent, non est quod dicam. Quis laborem suscipiet?

CODICES AETHIOPICI.

Anglia.

1. Londinii „British and Foreign Bible Society" MS. 3. fragmenta ex *Mt Lc:* quae Lc desunt supplevit nuper Anglus e codice Parisino. Cf Thomas Pell Platt, *A catalogue of the Ethiopic biblical manuscripts in the royal library of Paris, and in the library of the British and Foreign Bible Society; also some account of those in the Vatican library at Rome. With remarks and extracts.* Londinii a. 1823. Plattus laudat p. 7. adnotationem manu Iobi Ludolfi ipsius in *Commentarii* exemplari Parisiensi scriptam, quae de libris Aethiopicis in hospitio Habessinorum Romano repertis testimonium Henrici Guilelmi Ludolfi adfert; nullus Novi Testamenti liber his inest.

2. Lond. „British and Foreign Bible Soc." 4.: *Mt Mc.* 3.4.5: — — 5.6.7: exemplaria tria: *Ioh.*

6. — — 8: *Apoc.* Codices 13 *Mc Ioh* et 14 *Mc* prorsus recentes sunt.

7. Lond. mus. Brit. Orient. 781 (Wright. 2). saec. XVII, 36×35, membr, foll. 209, coll. 2, ll. 40; Carp, Eus-t, pict: *Octateuchus Evv* (foll. 94—154); foll. 155—209 continent varia theologica. Cf Guil. Wright, *Catalogue of the Ethiopic manuscripts in the British Museum*

acquired since the year 1847. Londinii a. 1877, et eiusdem „List etc", *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft,* Lipsiae vol. 24, a. 1870, p. 599—616.

8. Lond. mus. Brit. Orient. 496 (Wright. 20): foll. 173-178. saec. XVII, 17×15, membr, foll. 6(178), coll. 2, ll. 25: *1.2 Pet 1.2.3 Ioh Iac Iud;* foll. 3—172 continent multa ex V. T.

9. Lond. mus. Brit. Orient. 507 (Wright. 33). saec. XV, 33×25, membr, foll. 149, coll. 2, ll. 25.26; pict: *Evv.* Cf de hoc codice v. cl. Ignatius Guidi (ut supra, p. 894, adn. 1), p. 35, qui eo loco Mt 1,18—25 edidit. V. cl. D. S. Margoliouthius codicem paucis locis contulit [Lloyd-Sanday], *Novum Testamentum,* Oxonii a. 1889, *App. III,* p. 192—199.

10. Lond. mus. Brit. Orient. 518 (Wright. 34). a. 1655, 28×26, membr, foll. 173, coll. 2, ll. 20; Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

11. Lond. mus. Brit. Orient. 510 (Wright. 35). a. 1664—1665, 44×40, membr, foll. 238, coll. 3, ll. 21; uberrime pict: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

12. Lond. mus. Brit. Orient. 515 (Wright. 36). a. 1675—1676, 29×26, membr, foll. 191, coll. 2, ll. 21; Carp, Eus-t, prol, capp-t, pict: *Evv.*

13. Lond. mus. Brit. Orient. 511 (Wright. 37). saec. XVII, 37×32, membr, foll. 217, coll. 3, ll. 20; Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

14. Lond. mus. Brit. Orient. 512 (Wright. 38). saec. XVII, 31×28, membr, foll. 135, coll. 3, ll. 25; Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

15. Lond. mus. Brit. Orient. 513 (Wright. 39). saec. XVII, 33×27, membr, foll. 217, coll. 2, ll. 19.20;

Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

16. Lond. mus. Brit. Orient. 514 (Wright. 40).
saec. XVII, 33×29, membr, foll. 226, coll. 2, ll. 18; Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

17. Lond. mus. Brit. Orient. 516 (Wright. 41).
saec. XVII, 28×24, foll. 194, coll. 2, ll. 20; prol, pict: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

18. Lond. mus. Brit. Orient. 517 (Wright. 42).
saec. XVII, 33×27, foll. 123, coll. 2, ll. 26.28; Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

19. Lond. mus. Brit. Orient. 519 (Wright. 43).
saec. XVII, 28×25, membr, foll. 231, coll. 2, ll. 19.20; Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.*

20. Lond. mus. Brit. Orient. 508 (Wright. 44).
saec. XVII, 50×37, membr, foll. 287, coll. 3, ll. 20-27; Carp, Eus-t, prol, capp-t, pict: *Evv.*

21. Lond. mus. Brit. Orient. 509 (Wright. 45).
saec. XVIII, 39×36, membr, foll. 160, coll. 3, ll. 23-30; prol: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

22. Lond. mus. Brit. Orient. 525 (Wright. 46).
saec. XV, 16×14, membr, foll. 109, coll. 2, ll. 13-20: *Ioh.*

23. Lond. mus. Brit. Orient. 520 (Wright. 47).
saec. XVII, 36×33, membr, foll. 267, coll. 2, ll. 13.14; pict: *Ioh.*

24. Lond. mus. Brit. Orient. 521 (Wright. 48).
saec. XVII, 31×27, membr, foll. 153, coll. 2, ll. 13; *Ioh.*

25. Lond. mus. Brit. Orient. 523 (Wright. 49).
saec. XVII, 17×15, membr, foll. 79, coll. 2, ll. 16: *Ioh.*

26. Lond. mus. Brit. Orient. 522 (Wright. 50).
saec. XVIII, 22×16, membr, foll. 92: *Ioh.*

27. Lond. mus. Brit. Orient. 524 (Wright. 51). *Ioh.*
saec. XVIII, 15×13, membr, foll. 83, coll. 2, ll. 15:

[28. Lond. mus. Brit. Orient. 733 (Wright. 52). a. 1855—1865, 36×30, membr, foll. 158, coll. 2, ll. 18: *Mt Mc* lingua Amharica.]

29. Lond. mus. Brit. Orient. 526 (Wright. 53). saec. XVII, 36×31, membr, foll. 95, coll. 3, ll. 30: *Paul.* (Phm Hebr) *Act Apoc Cath.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit, numerat ut videtur ex incuria 520. Unde fiat ut dicat codices Orr. 526 et 527 solos esse epistularum et actuum qui in Museo Britannico adserventur, prorsus nescio.

30. Lond. mus. Brit. Orient. 529 (Wright. 54). saec. XVII, 28×24, membr, foll. 197, coll. 3, ll. 27–29; prol in Paul: *Paul* (Phm Hebr) *Cath Act Apoc.*

31. Lond. mus. Brit. Orient. 531 (Wright. 55). saec. XVII, 21×18, membr, foll. 200, coll. 2, ll. 20–23: *Cath Apoc Act Paul* (Phm Hebr).

32. Lond. mus. Brit. Orient. 527 (Wright. 56). saec. XVIII, 27×23, membr, foll. 138, coll. 3, ll. 22: *Paul* (Phm Hebr) *Cath Act Apoc.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

33. Lond. mus. Brit. Orient. 532 (Wright. 57). saec. XVIII, 21×19, membr, foll. 128, coll. 2, ll. 19—22: *Apoc Rom — 1 Thess* 3,12 *Act.*

34. Lond. mus. Brit. Orient. 530 (Wright. 58). saec. XVII, 15×13, membr, foll. 184, coll. 2, ll. 19.20; prol in Paul: *Act Paul* (Phm Hebr).

35. Lond. mus. Brit. Orient. 528 (Wright. 59). saec. XVIII, 27×22, membr, foll. 120, coll. 2, ll. 19—23; prol in Paul: *Act Paul* (Phm Hebr).

36. Lond. mus. Brit. Orient. 533 (Wright. 60). ante a. 1730, 38×35, membr, foll. 115, coll. 3, ll. 19: *Apoc.*

37. Lond. mus. Brit. Orient. 597 (Wright. 207): foll. 225-256. saec. XV, 40×31, membr, foll. 32(262), coll. 2, ll. 29—34: *Apoc;* praecedunt homiliae. Vide etiam folium primum.

38. Lond. mus. Brit. Orient. 600 (Wright. 208): foll. 137-148. saec. XVII, 41×37, membr, foll. 12(160), coll. 3, ll. 29: *Apoc;* praecedunt homiliae.

39. Lond. mus. Brit. Orient. 598 (Wright. 209): foll. 177-192. a. 1708—1711, 39×34, membr, foll. 16(208), coll. 3, ll. 25.26: *Apoc;* praecedunt homiliae.

40. Lond. mus. Brit. Orient. 599 (Wright. 210): foll. 158-168. a. 1721—1730, 37×35, membr, foll. 11(168), coll. 3, ll. 28—32: *Apoc;* praecedunt homiliae.

41. Lond. mus. Brit. Orient. 601 (Wright. 211): foll. 100-106. saec. XVIII, 36×30, membr, foll. 7(120), coll. 35—41: *Apoc;* praecedunt homiliae.

42. Lond. mus. Brit. Add. 16,190 (Dillmann. 8). saec. ? , in 4, membr, foll. 155 (mann tribus foll. 1—15, 16—147, 148—155), foll. 16—147 habent coll. 3; Carp, sect sine num, subscr: *Evv.* Olim Anastasii cuiusdam, postea cuiusdam Bere'sanâï. Cf v. cl. Augustus Dillmann, *Catalogus codd. mss. orientt. qui in museo Britannico asservantur, pars 3, codices Aethiopicos amplectens,* Londinii 1847.

43. Lond. mus. Brit. Add. 11,293 (Dillmann. 9). saec. ? , membr, foll. 92; capp: *Ioh.* Sub finem insunt nonnulla theologica. V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

44. Lond. mus. Brit. Add. 16,220 (Dillmann. 11). saec. ? , in 4, membr, foll. 46, coll. 2: cat in Mt, textum vero non integrum praebet. Sub initium exstat tabula „computi Paschalis", al man ut vid, a. 1613 (1249?) scripta. Olim cuiusdam Bâhrja Christos.

45. Oxonii Bodl. Dillmann. 10 et 11. saec. XVIII, in 4, membr, foll. 74 et 75; Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.*

46. Oxonii Bodl. Dillmann 12 et 13: saec. XVIII, in 4, membr, foll. 81 et 75: *Evv.* Cf Aug. Dillmann, *Cat. codd. mss. bibl. Bodl. Oxon. pars 7. Codices Aethiopici,* Oxonii a. 1848.

47. Oxonii Bodl. Dillmann. 14 et 15: *Cath* (1.2 Pet 1.2. 3 Ioh Iac Iud) *Apoc* (versio ex Coptico) *Act Paul* (Phm Hebr); sub finem Euth ut videtur uberrimus apparatus.

Austria.

48. Vindobonae bibl. caes. MS. Aeth. 10.
saec. ? , in 4, membr, foll. 156; Carp, (Eus-t ?), prol: *Evv.* Cf v. cl. Frid. Müller, „Die äthiopischen Handschriften der k. k. Hof-Bibliothek in Wien", in actis *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, Lipsiae, vol. 16 (a. 1862), p. 553—557.

49. Vindobonae bibl. caes. MS. Aeth. 20.
saec. ? , in 8, membr, foll. 117, coll. 2: *Ioh.*

Gallia.

50. Viri clarissimi Antonii de Abbadie MS. Aeth. 2.
saec. ? (non vet), 29×26, membr, foll. 162: *Evv.* Cf Ant. d'Abbadie, *Cat. raisonné de mss éthiopiens*, Parisiis a. 1859.

51. — MS. Aeth. 9: saec, ? , 24×21, foll. 168, coll. 2: *Paul* (Phm Heb) *Act Cath* (1.2 Pet 1.2.3 Ioh Iac Iud) *Apoc* (capp. 58).

52. — MS. Aeth. 47: saec. ? , 20×18; Carp, Eus-t, capp-t: *Evv.*

53. — MS. Aeth. 82: saec. XIX, 7.7×8.1, membr, foll. 72, coll. 2; pict: *Evv.* Quod v. cl. Abbadie de textu corrupto dicit, flagitat codicis scrutationem.

54. — MS. Aeth. 95: saec. ? , 8.6×8.7, membr, foll. 110: *Evv.*

55. — MS. Aeth. 111: foll. 1—36: *Ioh.*

56. — MS. Aeth. 112: 8×8, membr: *Evv.*

57. — MS. Aeth. 119: 20×17, membr, foll. 153: *Paul* (Phm Heb) *Act Apoc.*

58. — MS. Aeth. 164: 23×21, membr, foll. 208: *Paul* (Phm Heb) *Cath* (1.2 Pet 1.2.3 Ioh Iac) *Apoc Act.* Act habent 316 sectiones (?).

59. — MS. Aeth. 173: 9×9, membr, foll. 110: *Evv.* MSS. 24 et 191 continent commentaria in Evv.

60. Paris. bibl. nat. Aeth. 22 (Zotenberg. 32).
saec. XIII, 29.3×18.4, membr, foll. 207, coll. 2, ll. 27; Carp, Eus-t, dissertatio de evangeliorum harmonia, capp, titl, sect, can, *στίχ* (9700 in summa), pict: *Evv;* textus vetus est teste v. cl. Zotenbergo, teste etiam v. cl. Ignatio Guidi (ut supra, p. 894, adn. 1), p. 35—36. Cf Zotenbergius, *Catalogue des manuscrits éthiopiens (Gheez et Amharique) de la bibliotheque nationale*, Parisiis [a. 1877].

61. Paris. bibl. nat. Aeth. 130 (Zotenb. 33).
saec. XVII, 26.3×22, membr, foll. 172, coll. 2, ll. 21; introductio, Carp, Eus-t, dissertatio de harmonia, prol, capp-t: *Evv.* V. cl. Zotenbergius praebet nonnullas lectiones varias dicitque textum esse emendatum; cf v. cl. Ignatius Guidi.

62. Paris. bibl. nat. Aeth. 23 (Zotenb. 34).
a. 1794, 25.8×15.6, chart, foll. 258, col. 1, ll. 20—25; introductio, Carp, Eus-t, dissertatio de harmonia, prol, capp-t: *Evv;* textus plerumque cum Aeth. 130 (cf supra cod. 61) consentit.

63. Paris. bibl. nat. Aeth. 21 (Zotenb. 35).
a. 1483, 33.5×23, membr, foll. 202, coll. 2, ll. 27.28; Carp, dissertatio de harmonia, capp-t (sub fin evangelii uniuscuiusque), titl, sect: *Evv;* textus teste Zotenbergo partim antiquus partim emendatus. Cahirae scriptus.

64. Paris. bibl. nat. Aeth. 117 (Zotenb. 36).
saec. XVIII, 9×8.5, membr, foll. 138, coll. 2, ll. circ. 22: *Evv;* textus exhibet lectiones e familiis variis.

65. Paris. bibl. nat. Aeth. 151 (Zotenb. 37).
saec. XIX, 26×24, membr, foll. 184, coll. 2, ll. 19; introductio, Carp, sect, can, prol, pict: *Evv;* textus mixtus.

66. Paris. bibl. nat. Aeth. 33 A (Zotenb. 38).
saec. XVII, 32.2×22, chart, foll. 163, coll. 2, ll. 20: *Mt* mut *Mc Lc* 1,1—2,21; textus consentit plerumque cum Aeth. 21 (cf supra cod. 63).

67. Paris. bibl. nat. Aeth. 20 (Zotenb. 39).
saec. XVI, 12.8×10.9, chart, foll. 244, coll. 2, ll. 13;

titl, sect, can: *Mt Mc*; textus plerumque ut in Aeth. 21 (cf supra, cod. 63).

68. Paris. bibl. nat. Aeth. 143 (Zotenb. 40).
saec. XIV, 33×21.5, membr, foll. 27, coll. 2, ll. 24: *Lc* 9,23—11,2a 11,18b—13,13 13,29—20,25; textus sui generis.

69. Paris. bibl. nat. Aeth. 24 (Zotenb. 41).
saec. XVI, 20×17.9, membr, foll. 102, coll. 2, ll. 20-23; capp in Ap C, subscr Ac, prol sub fin Ap: *Act Apoc Cath;* textus est versionis emendatae.

70. Paris. bibl. nat. Aeth. 26 (Zotenberg. 42).
saec. XV, 21×14.5, membr, foll. 102, coll. 2, ll. 22; capp (72 in Ac): *Cath Act;* textus vetustior est quam ille in MS Aeth. 24 (cf supra, cod. 69).

71. Paris bibl. nat. Aeth. 25 (Zotenb. 43).
saec. XV, 14×11.3, membr, foll. 69, coll. 1, ll. 14–16: *Cath* additis lectionibus tribus ecclesiasticis ex Hebr Act Ioh; textus ut in Aeth. 26 (cf supra, cod. 70).

72. Paris. bibl. nat. Aeth. 28 (Zotenb. 44).
saec. XVI, 18×12.8, chart, foll. 65, coll. 2, ll. 15: *Cath;* textus partim ut in Aeth. 24 (nostro cod. 69) partim ut in Aeth 26 (nostro cod. 70). Manus alia in init scripsit lectt 5 ecclesiasticas ex Cor Hebr Ioh Act. (Z. 165).

73. Paris. bibl. nat. Aeth. 27 (Zotenb. 45) et Aeth 127 a. 1378, 23×16.5, membr, foll. 162, (174 additis foliis 12—23 e codice Aeth. 127 olim ex hoc codice raptis), coll. 2, ll. 19; capp, lect: *Paul* (Heb Tim); textus differt a textu editionis Londinensis, consentit saepius cum textu editionis Romanae. Hierosolymis scriptus iussu monachi Gabra-Krestôs qui monasterio Habessinico praefuit.

74. Paris. bibl. nat. Aeth. 29 (Zotenb. 46).
saec. XIV, 25×16, membr, foll. 120, coll. 2, ll. 24; capp: *Paul* (Heb Tim). Olim in deserto Scetensi.

75. Paris. bibl. nat. Aeth. 30 (Zotenb. 47).
saec. XVIII, 21×18, membr, foll. 100, coll. 2, ll. 22:

Paul (Phm Heb); textus consentit saepius cum textu editionis Londinensis.

76. Paris. bibl. nat. Aeth. 31 (Zotenb. 48).
saec. XVI, 18.2×15, membr, foll. 31, coll. 2, ll. 20: *Apoc;* textus consentit plerumque cum textu editionis Londinensis.

77. Paris. bibl. nat. Aeth. 116 (Zotenb. 71): foll. 26—93.
saec. XVII, 27×25, membr, foll. 68(118), coll. 2, ll. 15: *Ioh;* inest adult.

78. Paris. bibl. nat. Aeth. 127 (Zotenb. 165): foll. 8—11.
saec. ?, 22.8×15.3, chart: *Rom* 5,15b—8,9a; versio est emendata.

Germania.

79. Berolini bibl. reg. Dillmann. 20.
saec. ? (recens), 32.5×29, membr, foll. 237, coll. 2, ll. 19.20; Carp, Eus-t, prol, capp-t: *Evv.* Accuratius examinetur necesse est hic textus prorsus corruptus; cf v. cl. Dillmannus, *Verzeichniss der abessinischen Handschriften* (*Handschr.-Verzeichn.* vol. 3), Berolini a. 1878, p. 12—14.

80. Berolini bibl. reg. MS. or. qu. 415 (Dillmann. 21), foll. 5—57 v.
saec. XVIII, 22×20, membr, foll. 89, coll. 2, ll. 18. 16.17: *Ioh.* MS. or. fol. 445 (Dillmann. 22): *Evv* in dialecto Tigriña; textus prorsus novus e versione Europaea fluxit.

81. Dresdis bibl. reg.
saec. ?, in 4, membr, foll. 80: lectiones ex *V. T.* et *N. T.* Cf Tischendorfius, *Serapeum*, Lipsiae a. 1847, num. 4, p. 74, ubi numero 41 designatur, et *Anecdota* a. 1855 (et 1861), p. 76, num. 3.

82. Francofurti ad Moenum bibl. publ.
saec. ?, in 4: fragmenta biblica (an Novi Testamenti?).

Eduardus Rüppell, *Reise in Abyssinien*, Francofurti ad Moenum, vol. 2 (a. 1840), p. 403—410(411), exhibet

catalogum librorum Aethiopicorum quos bibliothecae urbis Francofurti dono dedit. Novum Testamentum (excepto Ioh ante paucos annos verso) his non inest. Pagina 410 narrat Rüppellius se in Abyssinia rarius Novi Testamenti integri codices vidisse, persaepe vero quattuor evangeliorum.

83. Lipsiae bibl. univ. cod. Tischendorfianus 16.
inter alia Coptica: fragm ex *N. T.*

84. Monaci bibl. reg. cod. Aeth. 25.
saec. ?, 36×30, membr, foll. 158, coll. 2, ll. 18; prol, capp-tab (?), tabulis centum triginta magnis (13×22) pictis ornatus: *Mt Mc.* Textus multis locis a textu Platti discrepat. Anno 1874 vel 1875 a bibliotheca emptus. Cf Trumppius in libro *Verzeichniss der orientalischen Handschriften der k. Hof- und Staatsbibliothek in München. Nebst Anhang* (etiam sub titulo *Catalogus*, tom. 1, pars 4), Monaci a. 1875, pagina ea quae paginam 184 excipitur.

85. Monaci bibl. reg. cod. Aeth. 28.
saec. ? (codex vetus), 15×14, membr, foll. 120, coll. 2, ll. 12.13; subscr: *Ioh.* Adduntur liber apocalypticus et nonnulla de Maria. Anno 1874 vel 1875 a bibliotheca emptus. Cf Trumppius (ut cod. 84), pagina altera post p. 184.

86. Henricus Ewald, „Ueber die Aethiopischen Handschriften zu Tübingen" in actis *Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*, Bonnae, vol. 5 (a. 1844), p. 164—201, citat p. 173, num. 12, codicem evangeliorum, quem Krapfius Tubingam adtulit; ubi hodie sit, nescio. Catalogus alter Tubingensis, quem Ewald in actis *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, Lipsiae, vol. 1 (a. 1846), p. 1—43, publici iuris fecit, nihil ex Novo Testamento exhibet.

Italia.

87. Flor. Palat. Med. 16.
saec.? („pervetustis Abyssinorum characteribus"): *Rom Gal 1.2 Cor Eph Col 1.2 Thess Phil Tit 1.2 Tim Phm Hebr.* Olim Antonii presbyteri Madensis. „Huic codici respondent b. Pauli epistolae . . . Romae a. 1584 impressae".

Ludolfus refert de codice, cf Plattus (ut supra, p. 900, cod. 1), p. 7.

88. Romae Vat. Aeth. 1.
saec.?, in fol, membr, foll. 217: *Evv;* insunt praeterea officium Aethiopum, nonnulla opuscula Clementis Romani, computus temporum Aethiopum, aliquot concilia generalia. Cf Angelus Mai, *Scriptorum veterum nova collectio*, vol. 5, Romae a. 1831, paginarum series altera, p. 94.

[Romae Vat. Aeth. 3 et 6: duo exemplaria Novi Testamenti annis 1548 et 1549 Romae typis impressa.]

89. Romae Vat. Aeth. 21.
saec. ?, in 8, chart, foll. 114: *Paul 1.2 Pet.* Cf etiam Iobus Ludolfus, alias Leutholf dictus, in *Commentario* ad suam „Historiam Aethiopicam", Francofurti ad Moenum, a. 1691, p. 299, ubi refert de codicibus Aethiopicis Romae olim in hospitio Habessinorum suo tempore in bibliotheca Vaticana servatis: 8. *N. T.* — 9. *Quattuor evv.* — 10. *Pauli et Petri epp.* — 11. *1.2 Pet 1.2 Ioh Iud Hebr* — 12. *Apoc.* Estne Vat. Aeth 21 Ludolfi 10?

90. Romae Vat. Aeth. 25.
saec. ?, in 4, membr, foll. 262: *Evv.*

91. Romae Vat. Aeth. 38.
saec. ?, in 12, chart, foll. 304: *Lc Ioh.*

92. Romae Vat. Aeth. 47.
saec. ?, in 12, membr, foll. 215: *Ioh Apoc.*

93. Romae Vat. Aeth. 49.
saec. ?, in 16, membr, foll. 130: *Apoc.*

94. Romae Vat. Aeth. 54.
saec. ?, in 12, membr et chart, foll. 235: *Apoc.*

95. Romae Vat. Aeth. 67.
saec. ?, in ?, membr, foll. 160: *Ioh Apoc.*

96. Romae Vat. Aeth. 68.
saec. ?, in ?, membr, foll. 122: *Ioh Apoc.*

97. Petropoli instituti Asiatici (Dorn. 1).
saec. ?, in 4, membr, foll. 100: *Ioh Apoc.* Textus

Iohannis a textu Londinii a. 1826 edito discrepat. Olim comitis de Suchtelen legati Russici Holmiae. Cf v. cl. B. Dornius, *Bulletin scientifique* (ut cod. 98), vol. 2 (a. 1837), num. 19, coll. 302—304.

98. Petropoli bibliothecae caesareae MS. Aeth. 3. a. 1426, in fol, membr, foll. 165: *Evv.* Olim in monasterio Abyssiniorum Hierosolymis. Inest monasterii inventarium quod librorum catalogum continet. Erat Dubrowskii. Cf v. cl. B. Dornius, „Über die Aethiopischen Handschriften der öffentlichen kaiserlichen Bibliothek zu St. Petersburg" (dissertatio anno 1837 in academia lecta) in actis *Bulletin scientifique publié par l'Académie imperiale des sciences de St. Pétersbourg*, vol. 3 [a. 1838], num. 10, p. [4—8] et coll. 145—151, et *Catalogue* (ut supra, p. 844, cod. 121), p. 553—557, ubi ex errore datur annus 1526.

99. Petrop. bibl. caes. MS. Aeth. 4: saec. ?, in 16, membr, foll. 145: *Ioh.*

100. Petrop. bibl. caes. MS. Aeth 5: saec.?, in 24, membr, foll. 149: *Ioh.*

101. Petropoli bibl. caes. saec. ?, in ?, membr: *Ioh.* Cf Tischendorfius, *Notitia*, a. 1860, p. 69.

De lectionibus ecclesiasticis Aethiopicis conferendi sunt codices hi:

Lond. mus. Brit. Add. 16,249 (Dillmann. 26).

saec. XIX: Ordo Synopseos sive lectiones in unumquemque mensium diem ex Vetere et Novo Testamento. Scriptus iussu viri rev. Iohannis Lud. Krapf (cf cod. 86).

Lond. mus. Brit. Add. 16,250 (Dillmann. 27).

saec. XIX: Acta Passionis sive lectiones in officia hebdomadis magnae. Ipse quoque pariter atque codex Add. 16,249, iussu Krapfii scriptus. In hoc codice laudantur decretum abbatis Gabriel anno 1131 patriarchae facti de

lectionibus in hebdomade magna legendis, et lectiones cura abbatis Petri archiepiscopi Behensensis auctae.

Paris. bibl. nat. Aeth. 129 (Zotenb. 167).

foll. 17—20: saec. ?, 11.8×8.5, chart: fragm ex Evl.

foll. 21—27: saec. ?, 10×8, chart: fragm ex Evl.

Lipsiae bibl. univ. MS. Tischendorf. 17.

a. circiter 1800, in fol, foll. 150: lectiones ex *V. T.* et *N. T.*

Item supra, codd. 81.82.83.

(4.) ARMENIACA.

Armenii, qui antea bibliis Syriacis usi erant, studebant saeculo quinto ineunte versionem sibi propriam facere ducibus Mesrobo atque Isaaco patriarcha Armeniaco. Libris nonnullis ut videtur iam e Syriaco versis, anno 431 Iohannes Ekelensis et Iosephus Palnensis Mesrobi discipuli concilio Ephesino interfuerunt et domum rettulerunt biblia Graeca; quibus visis reiecerunt Mesrobus et Isaacus ea quae e Syriaco interpretaverant, et, postquam Iohannes et Iosephus Graecis litteris Alexandriae operam navaverunt, omnia denuo Armeniace verterunt.[1] Fortasse propter initia illa Syriaca, fortasse propter emendationes posteriores, reperiuntur in hac versione lectiones paucae quae e Syriaco fluxisse videntur. Fabulam de transformatione eius, qua saeculo tertio decimo procurante rege Haitho cum Latina concordans facta sit, prorsus reiecit Tregellesius. Testibus Westcotto Hortioque praebet haec versio *a.* lectiones Occidentales antiquas, e quibus multae cum Vetere Latina contra Vulgatam Latinam faciunt; *b.* primitivas non Occidentales; *c.* Antiochenas. Crozius (La Croze) versionem Armeniacam „versionum reginam“ appellavit, ut quae Graeca optime redderet.

[1] Simon, *Hist. crit. des versions du N. T.* Roterod. a. 1690, p. 203[a]—205[b], haec alio modo evenisse refert.

Dubitari vix potest, quin Armenii, ut qui intima consuetudine cum Syris coniuncti essent, biblica studia critica simili atque hi modo[1] exercuerint. Neque tamen quidquam in promptu est de studiis Armenorum biblicis ante saeculum septimum decimum. Synodus Armeniaca anni 1662, cum biblia illa lingua scripta rara et non nisi magno pretio parabilia[2] essent, legatum in occidentem misit, qui biblia typis exprimenda curaret. Is Uscanus nomine (unde arm usc), verbi divini minister ex urbe Erivan ad montem Ararat sita, cum Romae diu moratus propositum suum adsequi non potuisset; Amstelodami[3] tandem primam bibliorum Armeniacorum editionem paravit anno 1666,[4] quam editionem

[1] Vide supra, p. 815.

[2] Uscanus narravit Ricardo Simon, qui eum Parisiis anno 1670 vidit, biblia integra Armeniaca nondum typis impressa stetisse 500 nummis quos *écus* dicunt, Simon, *Histoire critique des versions du N. T.* Roterodami a. 1690, p. 196ª.

[3] Nescio quis quaerit, num forte editio in urbe Gugha prope Ispahan iam ante annum 1666 exstiterit. V. cl. Karapet hoc negat.

[4] *Divinitus inspiratum V. et N. T., concinnatum ab antiquis nostris et veritatem amantibus interpretibus, ex mandato inclyti domini Agopi* [*Iacobi*], *Armenorum patriarchae, concordans cum veteribus divinitus inspiratis bibliis, ad communem omnium utilitatem editum per verbi domini ministrum Osgan Erivanensem,* Amstelodami typis sancti Etzmiatzni et sancti Sergii anno redemptoris 1666, Armenorum 1115 mensis Martii 11. Cf Le Long-Masch, *Biblioth. sacra,* Halae a. 1781, pars 2, vol. 1, p. 174.175. Anno 1668 prodiit Novum Testamentum iterum, idque forma quam dicunt octava. Crozius litteras Berolini anno 1718 datas ad Beausobrium et L'Enfant misit, *Preface générale sur le Nouveau Testament,* vol. 1, p. ccxi.ccxii (Hugius scribit vol. 1, p. 171), in quibus de editione N. T. ab Uscano curata dicit et de Uscano ipso „il savoit un peu de Latin, & n'avoit aucun goût, ni aucune critique. Il n'a à la vérité rien changé, ni retranché dans son Edition; mais lorsqu'il a trouvé quelque chose de plus dans la Vulgate il ne s'est fait aucun scrupule de le fourrer dans son Edition. Il l'avoue même dans une de ses Préfaces, & s'en fait mal à propos honneur. . . . Le beau Manuscrit Arménien des quatre Evangiles que j'ai trouvé à la Bibliothèque du Roi, & que j'ai copié pour mon usage, m'a exactement

secutae sunt editiones omnes, nisi fallor, usque ad annum 1789, quo tempore Zohrabius[1] Novum Testamentum publici iuris fecit. Anno 1805 prodierunt cura Zohrabii biblia Armeniaca integra additis in margine in feriore conlationibus codicum; in Novo Testamento usus est Zohrabius viginti[2] codicibus et secutus est in primis codicem anno 1310 in Cilicia scriptum. Apocalypsim non ante saeculum octavum Armeniace versam esse Zohrabius putat. De editione Petropolitana a. 1814, Seramporensi a. 1817, Moscuensi a. 1834 et aliis nihil habeo quod dicam. Editionem novam curaverunt Mechitaristae Venetiis annis 1847—1863;[3] annum 1860 posuerunt in titulo editionis bibliorum integrorum.

Millius[4] usus est auxilio Guilelmi Gissii et Ludovici Pici. Wetstenius adiutorem habuit Crozium. Griesbachius in consilium vocavit Bredenkampium Hamburgensem qui Zohrabi editionem anni 1789 contulit. In Scholzii usum contulerunt Cirbied professor linguae Armeniacae Pari-

informé de toutes les additions dont cet Evêque Arménien a interpolé son Edition. A mon grand regret, je n'ai aucun Manuscrit des Actes, & des Epîtres."

[1] *N. T. . . ., Armenice editum a Iohanne Zohrabio, doctore Armeno*, Venetiis a. 1789.

[2] Veri simillimum mihi videtur codicem Vindobonensem caes. Arm. 4 in usum Zohrabi exscriptum esse; continet enim conlationes codicum in bibliotheca sancti Iacobi Hierosolymitana servatorum cum editione bibliorum Venetiana anni 1733, quas Sargis Malian ex urbe Hadschin anno 1773 fecit.

[3] Quid sibi velint anni 1847—1863 in libro *Catalogue des livres de l'imprimérie arménienne de Saint-Lazare*, Venetiis a. 1876, p. 26, nescio. Biblia integra prodierunt anno 1859. Vir cl. Leontius Alishan, per litteras de editoribus pariter atque de editionis ratione interrogatus, respondit litteris die 4 Maii a. 1882 datis: editionem Novi Testamenti novissimam ex editione bibliorum haustam esse, hanc vero lectionibus optimis esse ornatam. Perrexit: lectiones varias in editione anni 1805 exhibitas esse, unde concludere licet editiones posteriores lectiones varias non praebere.

[4] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster. Amstel. a. 1710, proll. paragr. 1402—1404.1508.1509.

siensis atque monachi Mechitaristae Vindobonenses editionem Zohrabii anni 1805, sed teste Tregellesio vix ea qua debebant diligentia. Tischendorfius in editione sua septima paranda usus est lectionibus his Scholzianis additis nonnullis manu scriptis in N. T. Gr. Wetstenii exemplari Griesbachiano Lipsiae in bibliotheca universitatis adservato. Tregellesio[1] suadente v. cl. Carolus Rieu conlationem editionis Zohrabii, lectionibus variis non neglectis, cum N. T. Gr. instituit, unde apparatus N. T. Gr. Tregellesiani insigniter locupletatus est; teste Tregellesio editio Zohrabii et versio haec tota Latinam istam quae fertur indolem nullo modo testantur. Denique nisi fallor lectiones Tregellesianas Tischendorfius in hanc editionem octavam transtulit.

CODICES ARMENIACI.[2]

America.

1. Bostoniae in provincia Massachusetts, viri cl. S. Brainard Pratti.

a. 1262, membr, pict: *Evv.*

Anglia.

2. Londinii mus. Brit. Add. 15,411.

a. 1321, 13.4×10, membr, foll. 312: *Evv.* V. cl. D. S. Margoliouthius codicem locis paucis contulit, [Lloyd-Sanday] *Novum Testamentum*, Oxonii a. 1889, *App.* III, p. 190—192. Inde hausi notitiam codicum 2—17.

3. Lond. mus. Brit. Add. 18,549.

a. 1279, 21.2×17.5, membr, foll. 310: *Evv Apoc Paul Act Cath.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

[1] Tregelles apud Hornium (ut supra, p. 803), p. 312—315.

[2] Congregatio Mechitarista Vindobonensis catalogum codicum Armeniacorum quoad fieri potest omnium bibliothecarum cum Orientis tum Europae instaurat. Iam prodierunt catalogi bibliothecae regiae Monacensis et bibliothecae caesareae Vindobonensis (vide infra cod. 19 et cod. 46). Utinam eodem modo codices ceteri orientales summatim describantur!

4. Lond. mus. Brit. Add. 19,727.
a. 1166, 23.1×15, chart, foll. 308: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

5. Lond. mus. Brit. Add. 19,730.
saec. XIII, 23.7×17.5, chart, foll. 186: evangeliis exceptis *N. T.* (ordinem non dat Margoliouthius); insunt libri nonnulli apocryphi. V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

6. Lond. mus. Brit. Add. 21,932.
saec. X vel XI, 27.5×20.6, membr, foll. 244: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

7. Lond. mus. Brit. Add. 27,489.
saec. XIII, 18.4×12.5, membr, foll. 203, mut: *Evv;* folia multa supplevit manus saec. XVII. V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

8. Lond. mus. Brit. Or. 81.
a. 1181, 21.2×15.9, membr, foll. 376: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

9. Lond. mus. Brit. Or. 2283.
a. 1295, chart: *Evv.*

10. Lond. mus. Brit. Or. 2668.
a. 1437, chart: *Evv.*

11. Lond. mus. Brit. Or. 2678.
a. 1207, chart: *Evv.*

12. Lond. mus. Brit. Or. 2679.
a. 1281, chart: *Evv.*

13. Lond. mus. Brit. Or. 2681.
a. 1485, chart: *Evv.*

V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

14. Oxonii Bodl. Arm. d. 1.
saec. XV, 60×45, chart, foll. 277: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

15. Oxon. Bodl. Arm. d. 3.
saec. XV, 23.4×16.2, chart, foll. 292: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

16. Oxon. Bodl. Arm. d. 5.
saec. XII et XIII, 26.8×18.7, foll. 1—256 chart

saec. XIII, foll. 257—325 membr saec. XII: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

17. Oxon. Bodl. Arm. d. 6.
a. 1568, 26.2×18.8, chart, foll. 367; pict: *Evv.* V. cl. Margoliouthius locis paucis contulit.

18. Sussexianus (ubi hodie?).
a. 1251, 13.7×8.7, membr, foll. 311; Eus-tab, pict: *Evv.* Cf Thomas Iosephus Pettigrew, *Bibliotheca Sussexiana. A descriptive catalogue* . . . , Londinii a. 1827, p. cclxxv sq.

Austria.

19. Vindobonae caes. Arm. 16.
a. 1613, 40.5×28, chart, foll. 409, coll. 2, ll. 37: lectionarium (Evl? vel ex V. T. et N. T. ?). Cf v. cl. Iacobus Dashian, *Catalog der armenischen Handschriften in der k. k. Hofbibliothek zu Wien*, Vindobonae a. 1891, p. [v] a.

19 a. [Vindob. caes. Arm. 22: foll. 1—170: *Evv* e codice bibliothecae regiae Berolinensis exscripta manu Lacrozii. Cf v. cl. Dashian, p. [v] a, et v. cl. Fridericus Müller, „Die armenischen Handschriften der kais. Wiener Hofbibliothek“ in actis *Deutsche Vierteljahrsschrift für englisch-theologische Forschung*, VII, Gothae, a. 1864, p. 348.349.]

Dania.

20. Havniae bibl. reg. Armen. 1.
saec. XII vel XIII, in fol, chart, foll. 161: *Paul* (Heb Tim). Insunt folia duo vetustiora quae *Mc* 8,6—26 et 10,8—26 continent.

Gallia.

21. Paris. bibl. nat. Arm. 7.
saec. ? (vet), in fol, chart, litt uncc: *Evv;* desunt nonnulla ex Mt et Ioh. Constantinopoli latus. Cf *Catalogus codicum mss bibliothecae regiae*, Parisiis 1739, vol. 1, p. 76 b.

22. Paris. bibl. nat. Arm. 8.
saec. ? (vet), in fol, chart, litt uncc: *Mt Mc Lc;*

desunt Mt capp. 1—5 Mc 16,1—12 Lc capp. 22—24. Constantinopoli latus.

23. Paris. bibl. nat. Arm. 9.
saec. XI, in fol, membr; Euth: *Act Cath Paul Apoc* Graeco-Armen. Vide supra, p. 644, Act 301. Addiditne Nerses versionem Armeniacam?

24. Paris. bibl. nat. Arm. 10.
saec. XV, in 4, chart: *Paul Cath*; insunt epistulae istae suppositiciae Corinthiorum et Pauli.

25. Paris. bibl. nat. Arm. 10 A.
saec. XV, in 8, membr; Carp, Eus-tab, pict: *Evv.*

Germania.

26. Berolini bibl. regiae MS. or. Peterm. I. 136 (Karamianz. 4), foll. 119—446.
a. 1661, in 4, chart, foll. 328: *Cath Apoc Act Evv Paul.* Cf v. cl. N. Karamianz, *Verzeichniss der armenischen Handschriften der königlichen Bibliothek zu Berlin* (*Handschriften-Verzeichniss*, vol. 10), Berolini a. 1888.

27. — — MS. or. Minut. 287 (Karamianz. 5), foll. 100—264b.
a. 1358, in 4, chart, foll. 271, coll. 2, ll. 24: *Paul.*

28. — — MS. or. Minut. 291 (Karamianz. 6).
a. 1450, in 4, chart, foll. 316; Eus-tab, sect, can, harm in ima pag: *Evv.* Pericope de adultera post finem Iohannis additur. Insunt fragmenta duo vetustiora membranacea, alterum ex „Epp", alterum *Lc* 15,3 ss.

29. — — MS. or. Peterm. I. 138 (Karamianz. 7).
saec. XV, in 4, membr, foll. 258; Carp, Eus-t, sect, can, harm in ima pag: *Evv.*

30. — — MS. or. Minut. 285 (Karamianz. 8).
a. 1432, in 4, chart, foll. 246: *Evv.* Insunt foll. 4: saec. IX, membr: *Lc* 16,3—26.

31. — — MS. or. Minut. 268 (Karamianz. 9).
a. 1483, in 4, chart, foll. 353: *Evv.* Insunt foll. 2 vetera, membr: *Ioh* 16,16—22.

32. — — MS. or. Quart. 382 (Karamianz. 10).
paullo ante 1506, in 4, chart, foll. 313; Carp, Eus-tab, sect, can, harm in ima pag: *Evv.*

33. MS. or. Minut. 261 (Karamianz. 11).
saec. XVI, in 4, chart, foll. 269; Carp, Eus-tab, sect, can, harm in ima pag: *Evv.*

34. — — MS. or. Minut. 279 (Karamianz 12).
saec. XVI, in 4, foll. 265; Carp, Eus-tab, sect, can: *Evv.* Insunt foll. 4 vetera, membr: *Lc* 11,42 ss 12,6 ss.

35. — — MS. or. Minut. 281 (Karamianz. 13).
saec. XVI, in 4, chart, foll. 229; sect, harm in ima pag: *Evv.*

36. — — MS. or. Minut. 288 (Karamianz. 14): a.1601: *Evv.*
37. — — „ „ Peterm. I. 149 („ 15): a.1623: *Evv Apoc.*
38. — — „ „ Minut. 272 („ 16): a.1635: *Evv.*
39. — — „ „ „ 266 („ 17): a.1670: *Evv.*
40. — — „ „ „ 274 („ 18): a.1678: *Evv.*
41. — — „ „ „ 283 („ 19): a.1694: *Evv.*
42. — — „ „ Quart. 12 („ 20): saec. XVIII: *Evv.*
43. — — „ „ „ 337 („ 21): a.1707: *Evv.*

Cf etiam fragmenta ex Novo Testamento in codicibus apud Karamianzum numeratis 56.75.79.87.92.93.94.

44. Lipsiae bibl. urbis Sl. fol. 10.
saec. ?, in fol, chart, foll. 187: *Evv.* Manu Gregorii presbyteri.

45. Lipsiae Gregorii.
saec. X (?), 42.3×30.1, membr, foll. 28, coll. 2, ll. 21, litt uncc; sect, harm in ima pagina: *Mt* 21,21—25,9 27,65—28,13 *Mc* 1,1—6,14 9,14—10,14.

46. Monaci bibl. reg. Arm. 1.
a. 1278, 18×12.8, membr, foll. 304, coll. 2, ll. 19; Carp, Eus-tab, capp-tab, prol in Mt Lc, (sine dubio sect), harm in ima pagina, pict: *Evv.* Manu episcopi Iohannis a. 1278 scriptus, manu Arrakhel Hnasandentz pictus;

a. 1292 venum datus; anno 1468 ecclesiae s. Basilii in insula Cypro dono datus. Cf. I. H. Petermannus, in libro *Verzeichniss der orientalischen Handschriften der k. Hof- und Staatsbibliothek in München (Catalogus* etc. *Tomi primi pars quarta)* Monaci a. 1875, p. 120.121, et v. cl. Gregorius Kalemkiar, *Catalog der armenischen Handschriften in der k. Hof- und Staatsbibliothek zu München,* Vindobonae a. 1892, p. VI a.

46 a. [Monaci bibl. reg. Arm. 5: foll. 9a—15b.
a. 1539, 13.8×9.9, chart, foll. 7: lectiones ex Evv. Olim Alberti Widmanstadii.]

47. Monaci bibl. reg. Arm. 21.
saec. XV, 22×15, chart, foll. 560, coll. 2, ll. 20: *Evv.* Cf Kalemkiar, p. VIII ab.

Italia.

48. Florentiae Laur. I. 2 (Biscioni. 11).
saec. ? , in 4, chart, foll. 279: *Evv* (Evl?). Cf Antonius Maria Biscionius, *Bibliothecae Mediceo-Laurentianae catalogus. Tomus 1: codices orientales complectens,* Florentiae a. 1752, p. 8b.

49. Romae Vat. Armen. 1.
a. 1629, in 4, chart: *V. T.* et *N. T.* Cf Angelus Mai, *Scriptorum veterum nova collectio,* vol. 5, Romae 1831, paginarum series altera, p. 239.

50. Romae Vat. Armen. 10.
a. 1301: *Act Cath.* Scriptus Perusiae manu Davidis cuiusdam.

51. Venetiis s. Lazari: a. 1319: *V. T.* et *N. T.*

52. Venetiis s. Lazari: a. 1332: *V. T.* et *N. T.*

53. Venetiis s. Lazari: a. 1284: *N. T.*

54—60: Venetiis s. Lazari: *N. T.* septem exemplaria.

61. Venetiis s. Lazari MS. 1144.
a. 902, 33.9×27.9, membr, unc, coll. 2 (24.1×8.9; 2 coll. = 20.2), ll. 14; Carp, Eus-tab, sect, harm in ima pag: *Evv.* Vidi 8 Martii 1886.

62. Venetiis s. Lazari MS. 887.
a. 1007, in fol, membr, coll. 2: *Evv.* Vidi 8 Martii 1886.

63. Venetiis s. Lazari (sine numero) „Evangelia magna". saec. XII (IX ?), 46.5×36.5, membr, coll. 2 (30.5 ×10.8; 2 coll. = 24.2), ll. 11; Carp, Eus-tab, harm in ima pag: *Evv.* Folia nonnulla supplevit manus posterior. Vidi 8 Martii 1886.

64. Venetiis s. Lazari: a. 1184: *Evv.*
Habet monasterium s. Lazari praeter hos codices fere sexaginta quattuor codices evangeliorum. Accuratiora accipiemus ad finem perductis catalogis Vindobonensibus iam supra, p. 915, adn. 2, laudatis.

Russia.

Vir cl. Karapet ter Mkrtzschian archidiaconus Etzschmiadzensis amicissime mecum quae sequuntur communicavit e libro Armeniaco cui titulus est: *Catalogus codicum manuscriptorum qui in bibliotheca sancti throni in urbe Etzschmiadzin adservantur, iussu patriarchae omnium Armeniorum catholici Matthaei, impensis magistri Hakob Karinian, eremitae ex urbe Erzeroum, in usum scholae theologicae Etzschmiadzensis,* Tiflis a. 1863: foll. 4, pp. 230. Daniel Wardapet[1] Shanazarian hunc catalogum scripsit, Karinian ille in ordinem redegit et typis imprimendum curavit.

Codices 147—178 continent bibliorum exemplaria triginta duo (ex quibus nisi fallor novem annos 1151, 1253, 1290, 1292, 1295, 1297, 1305, 1308, 1400 prae se ferunt).

Codices 179—221 exhibent bibliorum partes; codex 179 anno 1271 scriptus est, codex 183 anno 1203.

Codices 222—363 continent evangeliorum exemplaria centum quadraginta duo. Codex 222, compagine eburnea saeculi tertii vel quarti instructus, anno 989 scriptus est. Codex 223 scriptus est anno 1308, codex 229 anno 1035.

[1] „Wardapet" significat monachum qui et „doctor" est.

Codices 1068—1239 continent commentarios, plerosque in libros Veteris Testamenti, nonnullos in libros Novi Testamenti.

Vir cl. Karapet me certiorem fecit bibliothecam illam hodie multo maiorem factam esse libris undique conlectis; fore ut catalogus novus mox incipiatur; catalogum propterea difficilem esse ad conficiendum, quod tomi multi conlectanei maximi bibliothecae insint (exempli gratia continere codicem 918 centum undeseptuaginta numeros, codicem 920 quadringentos quattuordecim numeros).

(5.) GEORGIANA.[1]

Etsi iam annis 320—330 Christiani in Iberia erant, tamen versio Georgiana sive Grusinica sive Iberica saeculo demum sexto confecta esse dicitur e Graecis codicibus. Fortasse vel ex Armeniacis facta est vel ex Armeniacis et Slavonicis postea interpolata; hoc adseveratur de editione versionis Georgianae Moscuae in suburbio Svenzga anno 1743 publici iuris facta[2]. Priusquam aliquid certi de versionis origine et indole didicerimus, nihil proderit rebus criticis citatio huius versionis.

georg

Edita est versio primum Moscuae a. 1723. Anno 1816 prodiit Petropoli editio litteris ecclesiasticis, anno 1818 litteris civilibus sed eiusdem textus.[3] Iulius Henricus

[1] Cf Iohannes Gottfried Eichhorn, „Von der Georgischen Bibelübersetzung" in actis *Allgemeine Bibliothek der biblischen Literatur*, Lipsiae a. 1787, vol. 1, pp. 153—169; e fonte Romano hausit Eichhornius.

[2] Zenkerus, *Bibliotheca orientalis*, Lipsiae a. 1861, vol. 2, p. 171, dicit versionem e Slavonico factam esse.

[3] Franc. Car. Alter, *Ueber georgianische Litteratur*, Vindobonae a. 1798, qui lectiones ex editione anni 1743 exhibet; S. C. Malan, *The gospel according to S. John translated from the eleven oldest versions except the Latin*, Londinii a. 1862.

Petermannus edidit[1] epistulam ad Philemonem anno 1844 ex editione anni 1816.

CODICES GEORGIANI.

Scholzius[2] atque Tischendorfius referunt de codicibus Georgianis in monasterio sanctae Crucis prope Hierosolymam servatis, Malanus de codicibus monasterii Etchmiadzinensis sub montem Ararat siti.

1. Romae Vat. Clem. Assem. 1, p. 587 a, num. 2. saec. ?, in 4, membr, foll. 303: *Evv.*

2. Romae Vat. Clem. Assem. 1, p. 587 a, num. 3. saec. ?, in 4, chart, foll. 178: *Evv.*

3. Romae Vat. Iber. 1. saec. ? („antiq."), in 4, membr: *Evv.* Cf Angelus Mai, *Scriptorum veterum nova collectio,* vol. 5, Romae a. 1831, paginarum series altera, p. 242.

(6.) PERSICAE.

Persae iam primis ecclesiae temporibus evangelium receperunt, et veri simile est eos etiam versionem propriam habuisse, quamquam traditur eos versione Syriaca usos esse. Nihilominus habemus hodie teste Stephano Evodio Assemano versiones evangeliorum (Novi Testamenti, etiam Veteris Testamenti si Pentateuchum excipis) solas duas, vel, si novissimam addis, tres, easque tempore satis

[1] Petermann, *Pauli epistula ad Philemonem speciminis loco ad fidem versionum orientalium veterum una cum earum textu originali Graece edita,* Berolini a. 1844, liber metallo expressus.

[2] Scholzius dicit de codicibus quadringentis, quorum plerique libros sacros contineant, *Bibl.-krit. Reise,* Lipsiae et Soraviae a. 1823, p. 148.149. Cf Tischendorfius, *Reise in den Orient,* Lipsiae a. 1846, vol. 2, p. 69.

recenti confectas, unam ab incerto auctore e Graeco, alteram anno circiter 1341 a Simone, filio Iosephi Altabrizi seu Taurinensis, Persa Christiano concinnatam e Syriaco, tertiam anno circiter 1739 (ineunte anno 1740) iussu Shah Nadir Persarum imperatoris in urbe Ispahan elaboratam e Latino.[1] Quare in consilium vocentur in quaestionibus criticis tractandis prorsus nescio.

Versionem e Graeco saeculo ut videtur quarto decimo factam edidit Abrahamus Whelocus[2] (unde *pers*^{w} vel ^{whe}), quo (a. 1654) mortuo opus ad finem perduxit Piersonius anno (Mt 1652)1657, „conlatis codicibus tribus ex Oriente in academias utrasque Anglorum perlatis." Unus Oxoniensis videtur teste Scrivenero Laud. A. 96 fuisse; alter Cantabrigiensis erat Gg. V. 26 anno 1607 scriptus; tertius horum codicum erat Oxoniensis Pocockianus 128 (cf infra cod. 3)[3] anno 1341 scriptus qui versionem e Syriaco haustam exhibet, quo codice usus est etiam Waltonus (cf supra, p. 220) in bibliis suis polyglottis (unde *pers*^{p}), additis Samuelis Clerici versione Latina et Thomae Gravii notis. Tischen-

pers^{w}

pers^{p}

[1] De tertia hac versione refert B. Dorn, *Bulletin de la classe historico-philologigue de l'académie imp. des sciences de St. Pétersbourg*, vol. 5 (a. 1848), num 5.6(101.102), col. 65—82. Videtur Dornius codices musei Asiatici academiae Petropolitanae alterum numeris 387—392, alterum num. 392a signatos adhibuisse; cf *Catalogue* (ut supra, p. 877, cod. 35), p. 243. Cf etiam Le Long-Masch, *Biblioth. sacra*, pars 2, vol. 1, p. 164.

[2] Whelocus, *Quatuor evangeliorum . . . versio Persica, Syriacam et Arabicam suavissime redolens, ad verba et mentem Graeci textus fideliter et venuste concinnata codd. tribus mss ex oriente in academias utrasque Anglorum perlatis, operose invicem diligenterque collatis per A. W.* Londinii a. 1657.

[3] *Catalogi librorum manuscriptorum Angliae et Hiberniae in unum collecti*, Oxonii a. 1697, tom. 1, pars 1, p. 275, Bodl. XI, 5453. Scrivenerus testatur codicem alium evangeliorum Persicum, olim archiepiscopi Bancrofti, postea Lambethanum, inde ab anno 1646 Cantabrigiensem fuisse.

dorfius hausit lectiones Waltoni Persicas ex libro Christophori Augusti Bode.[1]

CODICES PERSICI.

Anglia.

1. Cantabrigiae collegii s. Emanuelis MS. 64.
chart: *Evv.* Cf *Catalogi librorum mss Angliae et Hiberniae*, Oxonii a. 1697, vol. 1, pars 1, p. 90b.

2. Cant. univ. Gg. V. 26.
a. 1607: *Evv.* Cf supra, p. 924.

3. Oxonii Bodl. Pocock. 241 (Ethé 1835).
a. 1341, 21.8×15, chart, foll. 170: *Evv* e Syriaco. Versio eadem est atque apud Waltonum (cf supra, p. 220), qui plura de hoc codice tradit, vol. 1, prolegomena, p. 102. Cf (Eduardus Sachau et) Hermannus Ethé, *Catalogue of the Persian ... MSS in the Bodleian library (Cat. codd. mss. bibl. Bodl. pars XIII)*, pars 1, Oxonii a. 1889.

4. Oxonii Bodl. Orient. 189 (Ethé 1836).
saec.? (rec): *Mt* eiusdem versionis atque quam codex 3 (Ethé 1835) continet; addita est versio Latina.

5. Oxonii Bodl. Laud. Or. 2 (Ethé 1837).
saec. ? : *Evv* versionis eiusdem atque quam I. Aumer (cf infra, cod. 17, Monac. 41d), p. 133, num. 340 habet. Fuitne hic codex olim Laud. A. 96 (cf supra, p. 924) ?

6. Oxonii Bodl. Orient. 587 (Ethé 1838).
saec. ? : *Evv.* Versio eadem atque quae in codice 5 (Ethé 1837) exstat.

7. Oxonii Bodl. Hyde 12 (Ethé 1839).
a. 1722: *Evv.* Eadem versio atque cod. 6 (Ethé 1838).

[1] Bode, *Evangelium* [*Mt Mc Lc Ioh*] *ex versione Persici interpretis in bibliis polyglottis Anglicis editum ex Persico idiomate in Latinum transtulit simulque de Persica quatuor evangeliorum versione generatim praefatus est* C. A. B. Helmstadii 1750 et 1751 quattuor partibus.

8. Oxonii Bodl. Elliott. 13 (Ethé 1839).
saec. ? (rec): *Evv.* Haec versio differt ab aliis in codicibus Bodleianis contentis, etiam a versione cura Henrici Martyn annis 1811.1812 facta, quae in codicibus Elliott. 14 (Ethé 1833) et Ouseley Add. 66 (Ethé 1834) inest.

Austria.

9. Vindobonae bibl. caes. 49.
saec.?, in 4, chart: *Psalmi Evv.* Cf Nesselius, *Catalogus bibliothecae caesareae manuscriptorum*, Vindobonae et Norimbergae a. 1690, *pars VII*, p. 151a.

10. Vindobonae bibl. caes. Flügel. 1550, foll. 105—201.
saec. XVIII ?, in 8: *Evv* ex Gallico versa. Cf Flügel, *Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der . . . Hofbibliothek zu Wien*, Vindobonae, vol. 3 (a. 1867), p. 11. Iosephus de Hammer, *Codices Arabicos Persicos Turcicos bibl. . . . Vindobon. recensuit* I. de H. Vindobonae a. 1820, p. 60, num. 546, caput Matthaei secundum ex hoc codice edidit.

Batavia.

11. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 675 Warn. (Goeje 2393).
saec. ? : *Evv.* Cf v. cl. M. I. de Goeje, *Catalogus orientalium bibliothecae academicae Lugduno-Batavae*, vol. 5, Lugduni Batavorum a. 1873, p. 90.

12. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 701 Warn. (Goeje 2394).
saec. ? : *Evv* non eiusdem versionis atque cod. 11 (675 Warn.).

13. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 291 Warn. (Goeje 2395).
saec.?: *Evv* eiusdem versionis atque cod. 12 (701 Warn.).

Gallia.

14. Paris. bibl. nat. Pers. 2.
saec. ? , in fol, chart: *Evv.* Cf *Cat.* Paris. a. 1739, vol. 1, p. 269.

15. Paris. bibl. nat. Pers. 3.
saec. XIII, in fol, chart: *Lc.*

16. Paris. bibl. nat. Pers. 4.
a. 1663, in 8, chart: *Evv.*

Germania.

17. Monaci bibl. reg. MS. orient. 41 d (Aumer. 340).
a. 1804, 28×22, chart, foll. 291, ll. 11: *Evv.* Textus non consentit cum textu in Waltoni polyglottis. Scriptus manu Mîrzâ ʿAbdallah (in usum viri Anglici West). Anno 1838 emptus. Cf *Cat. codd. mss bibl. reg. Monacensis, tom. 1, pars 3, codd Persicos complectens* [etiam sub titulo: *Die persischen Handschriften . . . beschrieben von Joseph Aumer*], Monaci a. 1866, p. 133.

Italia.

18. Flor. Palat. Med. 17.
saec. XVI: *Evv* mut; „epitome harmoniae quattuor evangeliorum ex mente Eusebii Pamphili"; prooemia quattuor in N.T. et commentarius in Ioh auctore Stephano, Armeniorum patriarcha, qui et hunc codicem scripsit; de Stephano et de versionibus Persicis cf Assemanus, *Bibl. Med. Laur. et Pal. codd. mss. orientt.* Florentiae a. 1742, p. 60.61. Codex hic est versionis antiquae e Syriaco haustae.

19. Flor. Palat. Med. 19.
recens: *Mt* Pers e Graeco.

20. Flor. Palat. Med. 23.
recens: *Mt* Pers e Syriaco.

21. Flor. Palat. Med. 33.
saec. ? : *Evv* Pers.

22. [Rom. Vat. Pers. 1: *Evv* e Gallico vel Latino.]

23. Romae Vat. Pers. 2.
saec. XVI, in fol, seric, foll. 113: *Evv.* In regione Golcondae scriptus. Cf Angelus Mai, *Scriptorum veterum nova collectio,* vol. 4, Romae a. 1831, p. 630.

24. Romae Vat. Pers. 3.
a. 1592, in 4, chart, foll. 60: *Matt.* Alepi scriptus.

25. Romae Vat. Pers. 4 olim, 1 olim, Lat. 3774.
a. 1312, in 8, chart, foll. 80: *Matt.*

26. Romae Vat. Pers. 56.
saec. XV, in 8, chart, foll. 217: *Evv.*

Russia.

27. Petropoli bibl. caes. Orient. 248.
a. 1318, in 8, chart(?), foll. 211: *Evv.* Textus non consentit cum textu in polyglottis Londinensibus (cf supra, p. 220). Olim Eusebii Renaudot, deinde Dubrowskii. Cf *Catalogue* (ut supra, p. 877, cod. 35), p. 241—243 ubi pauca ex codice exhibentur. De codicibus duobus musei Asiatici academiae Petropolitanae, vide supra, p. 924, adn. 1.

(7.) ARABICAE.[1]

Quo tempore primum exstiterit versio Arabica omnino nescimus. Vestigia versionum Arabicarum ante Mohammedis tempora confectarum desunt, negavitque Iohannes Gildemeisterus[2] versiones innotuisse iis qui desertum incoluerunt, quamquam concedit regni Ghassanidarum Arabes doctiores ad hoc opus idoneos fuisse. Videntur tamen versiones non multo post illud tempus factae esse cum codices habeamus qui ante annum 850 scripti esse putantur. Paulus de Lagarde,[3] vir de linguis orientalibus optime meritus, ita

[1] De versionibus Arabicis conferendi sunt Hugii liber *Einleitung* etc. ed. 4, Stutgardiae et Tubingae a. 1847, vol. 1, p. 378—402; — et liber Iohannis Gildemeisteri *De evangeliis in Arabicum e simplici Syriaca translatis*, Bonnae a. 1865; etiam Gildemeisteri *Catalogus manuscriptorum Arabicorum bibliothecae Bonnensis*, Bonnae a. 1873, fasc. 4, p. 64, adn.*; — praeterea verba Cornelii V. A. Van Dyck, Americani, a v. cl. Isaaco H. Hall publici iuris facta, *Journal of the American Oriental society*, vol. 11, num. 2, Novo Portu (New Haven) a. 1885, p. 276—286; — denique v. cl. Martinus Klamroth, *Der Auszug aus den Evangelien bei dem arabischen Historiker Iaᶜqûbî. Dissertatio festalis gymnasii Guilelmiani*, Hamburgi, a. 1885, p. [117.118] et v. cl. Ignatius Guidi, „Le traduzioni degli Evangelii in arabo e in etiopico" in actis *Atti della R. accademia dei Lincei* (cf supra, p. 894, adn. 1), series quarta, vol. 4, p. 5—37.

[2] Gildemeister, *De evv. in Ar. e simpl. Syr. transl.* p. 30.31.

[3] Lagarde, *De novo testamento ad versionum orientalium fidem edendo*, Berolini a. 1857, p. 3; conferenda est dissertatio eadem

de hac re loquitur: „arabicam versionem quae in orientis regionibus facta sit (ni fallor) unam tantum habemus, eam vero ad trium nationum usus accommodatam;“ — postea addit haec de versionibus Arabicis: „quarum ratio eadem mihi esse videtur quam recensionum latinarum esse Nicol. Wisemanus ostendit.“ Evangelia quoad hodie typis expressa sunt textum plerumque eundem exhibent[1] et e Graeco textu versa sunt, sed ita ut hic illic cum textu Syriaco vel cum Memphitico concinant.[2] Versio alia item e Graeco facta invenitur in codice Vaticano Arab. 13, de quo Scholzius disseruit; minus accurata est multis vel omissis vel additis; videtur[3] a Daniele Philentolo incohata, ab eius filio Gabriele Philokalo ad finem perducta esse in urbe Emesa. Exstat in codice a Tischendorfio ex oriente Petropolim lato evangeliorum versio Arabica e Syriaco Peshitta textu facta, qua de versione Gildemeisterus fusius egit.[4] Libros alios e Graeco textu versos exhibent biblia polyglotta Parisiensia, unde etiam Londinensia, e codice „quem ex Aleppo adduci curaverat R. P. Ioseph Carmelita“; Act Paul Cath teste Hugio ab uno interprete eoque Africano versa sunt, Apoc videtur alium interpretem habuisse. Act Cath Paul e Graeco versa reperiuntur etiam in illo

in libro *Gesammelte Abhandlungen*, Lipsiae a. 1866, p. 90, adnotatione addita.

[1] Fabulas de evangeliis e Vulgata Latina in Hispania versis, quas Iuynbollius anno 1838 accepit, explosit Gildemeisterus (*De evv.* etc. p. 42—48 et p. iii), qui monstravit codicem Franequeranum editionis Romanae apographum esse, Ioannem Hispalensem translationem non fecisse.

[2] Cf Hugius, *Einl.* p. 379—393.

[3] Abulfaragius Abdalla Ben Altib versionem ut videtur utriusque Testamenti commentariis suis inseruit; erat e Syriaco. Cf Hugius, *Einl.* p. 385; Gildemeisterus, *De evv.* p. 36.

[4] Cf Hugius, *Einl.* p. 381—385. Vide etiam codicem Londinensem mus. Brit. Harl. 5474, anno 1288 scriptum, [Cureton] *Catalogus, codd. mss. orientt.* etc, pars 2, Londinii a. 1846, p. 16 b.

codice Vaticano quem iam nominavimus. Act Paul Cath Apoc e Syriaco textu versa exhibentur in editione Erpenii (cf infra) e codice Leidensi cum lectionibus ad Act Paul Cath e codice ut videtur Oxoniensi; Act Paul Iac 1 Pet 1 Ioh sunt e Peshitta versione; 2 Pet 2.3 Ioh Iud Apoc videntur ex alia versione Syriaca, fortasse (quod putat Hugius) hodie ignota, hausta.[1]

Edita[2] est versio evangeliorum Arabica primum Romae (unde ar^{r} vel ^{ro}) anno 1590 (ad finem subscribitur annus 1591), et iterum eodem anno cum interpretatione interlineari Latina ab Antonio Sinaita facta; cum novis titulis denuo venum datus est liber annis 1619 et 1774; editor fuit Raimundus. Anno 1612 Lugduni Batavorum prodiit epistula ad Titum cum Iohannis Antonidae Alemariani interlineari versione Latina, et eodem anno Iohannis epistulae tres cum versione Wilhelmi Bedwell Latina, anno 1615 epistula ad Romanos et epistula ad Galatas, anno 1616 Novum Testamentum integrum cura Erpenii (unde ar^{e} vel^{er}) e codice[3] anni 1342 (1343), qui videtur e codice Florentino 101 (cf infra, p. 942, cod. 90) transcriptus esse[4]; hunc codicem Scaligeri contulit Franciscus Raphelengius in usum Erpenii cum alio codice in Act et Epp; Erpenius ipse videtur conlationem illius codicis cum codicibus ei

[1] Sententia Steph. Evod. Assemani exstant interpretationes Novi Testamenti Arabicae modo duae, a. Alexandrina e Graeco facta qua utuntur Melchitae et Coptitae, quae in Polyglottis Parisiensibus et Londiniensibus impressa est, — b. Antiochena e Syriaco facta qua utuntur Syri Nestoriani, Chaldaei, Iacobitae, Maronitae, quae ex codice Flor. Palat. Med. 2 anno 1703 Romae prodiit.

[2] De editionibus conferendus est Ioh. Gildemeisterus, *De evang.* etc. p. iii. 42.43 adn. et *Catal.* p. 64 adn.; — item Lagardius (ut infra, p. 936, cod. 36), p. IX—XI; — I. Th. Zenkerus, *Bibliotheca orientalis*, Lipsiae a. 1846, p. 184—190.

[3] Vide infra, p. 937, cod. 43.

[4] Erpenii textum invenies etiam in evangeliis Coptico-Arabicis a societate biblica Londinii a. 1829 publici iuris factis.

propriis curasse.[1] Anno 1645 foris data sunt biblia polyglotta (unde ar^{p} vel p^{o}) Parisiensia quae textum evangeliorum Arabicum ex editione Romana vel etiam e codicibus reg. (nat.) 27 et Coisl. 239 (cf infra, p. 939, codd. 62 et 65) hauserunt, aliorum librorum e codice „quem ex Aleppo adduci curaverat" Iosephus Carmelita (cf supra, p. 929). Haec Parisiensia secuti sunt editores bibliorum polyglottorum Anglicorum anno 1657; ex his, nonnullis propter societatis biblicae regulas mutatis, haustus est textus editionis Novi Castelli annis 1811 et 1816. Editio bibliorum Romae anno 1671 publici iuris facta impressa est teste Zenkero iam anno 1650 (anno 1820 Londinii N. T. ex hac editione prodiit), anno vero demum 1860 teste Lagardio iterum Londinii typis mandata. Prodiit Romae a. 1703 cura Fausti Naironi N. T. Carshunice et Syriace, e codice Cyprio, non e codice Mediceo; repetita est haec editio in usum societatis biblicae cura Sacii Parisiis anno 1827. Editiones evangeliorum Halabi anno 1706 (et evangeliarii Halabi a. 1706), Negriana (a Negrio non adulterata) Londinii a. 1727, evangeliarii Mar Hannae anno 1776 publici iuris factae textum paene unum praebent eumque e codice vel codicibus alibi non adhibitis. Teste Steph. Evodio Assemano[2] adulterini sunt multi loci in editione Novi Testamenti Arabica Londinii a. 1725 cura Charmel mercatoris Anglici facta. Prodiit anno 1816 Calcuttae Novum Testamentum.[3] Quam paraverunt editionem Coptico-Arabicam Tattamus et Curetonus Londinii annis 1847—1852 hauserunt ex editione Shuairensi anni 1776, hic illic verba

[1] Lagardius (ut infra, cod. 36), p. XX, adn.*, dicit Erpenii codices venum datos Cantabrigiam missos esse. Suntne hodie Cantabrigiae? Exemplar unius codicis scriptum erat manu Nesiulaman filii Azalkefati.

[2] Assemani, *Bibl. Med. Laur. et Pal. codd. mss. orientt.* Florentiae a. 1742, p. 65.

[3] Exemplar Lipsiense dicit in fronte „cura N. Sabat".

Copticis similia, e codice apud Coptorum patriarcham adservato hausta, inserentes. Anno 1864 edidit Lipsiae v. cl. Paulus de Lagarde evangelia Arabice e codice Vindobonensi.[1] Tischendorfius in lectionibus Arabicis conligendis usus est etiam exemplari N. T. Graeci a Millio et Kustero editi manu Christiani Benedicti Michaelis notis instructo quae lectiones Erpenii saepe praebebant, unde signum *mich;* hoc N. T. acceperat e bibliotheca Orphanotrophei Halensis.

CODICES ARABICI.

Anglia.

1. Cantabrigiae bibl. univ. G. 5.27. a. 1285: *Evv.* ?

2. Cantabrigiae bibl. univ. G. 5.33: *Evv.*

3. Londinii collegii Gresham, MS. Norfolcianus 494. *Evv* Arab. Cf *Catalogus librorum mss. Angliae et Hiberniae,* Oxonii a. 1697, p. 83b.

4. Londinii collegii Gresham, MS. Norfolcianus 516. *Cath* Arab litt Syriacis.

5. Lond. mus. Br. Arundel. Orient. 7 (Forshall. Carshun. 2). a. 1609.1610: *Paul* (Phm Hebr) *Act Iac 1 Pet 1 Ioh.* Manu Cyriaci monachi et presbyteri, filii monachi Abdalcarimi ex castro Mansuri prope Mardam. Titulus epistulae Iacobi incipit: „epistula prima ex epistulis *septem* catholicis."

6. Lond. mus. Brit. Arundel. Orient. 20 (Cureton. 11). a. 1280, in 4, chart, foll. 154; praefatio generalis in evangelia, Eus-tab, prol., capp-tab (Mt 93 Mc 54 Lc 86 Ioh 46), subscr, syn: *Evv.* Scriptus Damasci in aede dominae Copto-Aegyptiae e codice Arabico scripto manu abbatis Akhristátuli (Christoduli) metropolitae urbis Dimyát (Damiatae) noti nomine Ibn Aldahíri. Synaxarium sequitur ordinem anni Coptici, incipit inde a mense Thoout, praebet

[1] Cf infra, p. 936, cod. 36.

quae legi debent diebus festis, ieiunio sancto, sabbatis, dominicis, feriis quartis et sextis. Cf (Curetoni) *Catalogus codd. mss. orientt. qui in Museo Britannico asservantur, pars 2, codd Arr amplectens*, Londinii a. 1846.

7. Lond. mus. Brit. Add. 11,856 (Cureton. 12).

a. 1337, in 4, chart, foll. 205; arg in Mt, capp-tab, subscr, pict: *Evv.* Scriptus manu diaconi Yasuf filii Waliy-'uldaulah Mikhâil, filii doctoris Faṣl-'ullah, noti appellatione Scribae Thesauri. Olim collegii de propaganda fide ex dono Petri Boydam archiepiscopi Scuporum.

8. Lond. mus. Brit. Add. 9061 (Cureton. 13).

saec. XV, in 4, chart, foll. 154, charactere occidentali scriptus; prol ex Hier, capp (Mt 28 sed non hodierna ut vid, Mc 13, Lc 21, Ioh 14): *Evv*; mut. Post finem exstat synopsis librorum Aristotelis de physica auscultatione.

9. Lond. mus. Brit. Arundel. Orient. 19 (Cureton. 14).

a. 1616, in 8, chart, foll. 419; capp (Mt 101 Mc 54 Lc 86 Ioh 46 Act 48 etc), subscr: *Evv Act Paul* (Phm Hebr) *Cath* (septem ordine usitato) *Psalmi* et *Cantica.* Manu Taljah filii parochi Ḥúrán Alḥamawi. Post finem Act notitia de Paulo secunda vice nutu Neronis Romam ducto.

10. Lond. mus. Brit. Harl. 5474 (Cureton. 15).

a. 1288, in 4, chart, foll. 210; prol in Paulum sive vita Pauli, *μαρτ* ut vid, subscr: *Paul* (Phm Hebr) *Cath* (septem ordine usitato) *Act.* Post finem Act notitia de Paulo secunda vice nutu Neronis Romam ducto.

11. Lond. mus. Brit. Sloan. 1796 (Cureton. 16).

saec. XVII, in 12, chart, foll. 65: *Tit Phm* cum versione Latina.

12. Lond. mus. Brit. Add. 7086 (Cureton. 17).

a. 1398, in 4, chart, foll. 56: *Apoc.* Scriptus Alexandriae e codice ecclesiae patriarchalis dictae Almua'lacah. Ambrosius de Melita, episcopus Auriensis, codicem misit „ex civitate Cayri ad dominos reverendiss. Curiales sanctae Inquisitionis".

13. Olim Marsdeni.
saec.?, in 4, chart?: *Evv.* Cf Guilelmus Marsden, *Bibliotheca Marsdeniana philologica et orientalis. A catalogue etc*, Londinii a. 1827, p. 301b.

14. Oxonii Bodl. Hunt. 615.
saec. ? , in 8, chart, foll. 275: *Evv* Arabice e Graeco versa, litteris autem rabbinicis. Cf Iohannes Uri, *Bibliothecae Bodleianae codicum mss. orientalium . . . catalogus*, pars 1, Oxonii a. 1787, codd. Hebrr., p. 15, num. 79.

15. Oxonii Bodl. Maresc. 138.
a. 1579, in 8, chart, foll. 166: *Evv* Arabice (?) Hierosolymis scripta. Cf Urius, cod. Syr. p. 5, num. 22.

16. Oxonii Bodl. Maresc. 426.
a. 1544, in fol, chart, foll. 204, coll. 2: *Evv Act Cath* septem *Paul* (Phm Hebr) Arabice e Syriaco. Scriptus in urbe Hardin. Cf Urius, cod. Syr. p. 4, num. 15.

17. Oxonii Bodl. Marsh. 167 (Uri. Arab. 22).
saec.?, in fol, chart, foll. 288; capp Copt: *Evv* „e Graecis, vel potius Copticis, codicibus expressa". Cf Urius (ut cod. 14), paginarum series altera, p. 32a.

18. Oxon. Bodl. Seld. 3202. A. 69 (Uri. Arab. 23).
a. 1326, in fol, chart, foll. 230; capp Graec: *Evv* e Coptico. Scriptus in Aegypto, in monasterio Shahrani.

19. Oxon. Bodl. Arch. Seld. A. 68 (Uri. Arab. 24).
a. 1285, in fol, chart, foll. 238; syn: *Evv* e Coptico cum glossis Copticis.

20. Oxon. Bodl. Hunt. 118 (Uri. Arab. 25).
a. 1259, in fol, chart, foll. 330; Eus-tab in calce, prol Copt: *Evv* cum glossis Copticis.

21. Oxon. Bodl. Hunt. 262 (Uri. Arab. 26).
vetus, in fol, chart, foll. 262: *Evv* cum catena. Anno 1575 positus erat in bibliotheca Abu Musae monachi.

22. Oxon. Bodl. Laud. A. 132 (Uri. Arab. 27).
saec.?, in fol, chart: *Paul* (Phm Hebr) *1. 2. 3 Ioh 1. 2 Pet Iud Iac.*

23. Oxon. Bodl. Seld. 3203 (Uri. Arab. 28).
saec. ?, in 4, chart, foll. 288: *Paul* (Phm Hebr) *Cath* (ordine usitato) *Act* e Coptico. Scriptus in monasterio s. Antonii.

24. Oxon. Bodl. Marsh. 575 (Uri. Arab. 29).
a. 1256, in 4, chart, foll. 215: *Evv.*

24a. Oxon. Bodl. Laud. A. 70 (Uri. Arab. 30).
saec. XVII (?), in 4, chart, foll. 70: *1.2.3 Ioh* cum praefatione et versione Bedwelli (cf supra, p. 930).

25. Oxon. Bodl. Laud. A. 61 (Uri. Arab. 31).
saec. ?, in 4, chart, foll. 160: *Evv.*

26. Oxon. Bodl. Hunt. 366 (Uri. Arab. 32).
a. 1478, in 8, chart, foll. 180; Eus-tab, prol: *Evv.*

27. Oxon. Bodl. Hunt. 571 (Uri. Arab. 33).
saec. ?, in 8, chart, foll. 60: *Apoc* cum paraphrasi.

28. Oxon. Bodl. Laud. A. 2 (Uri. Arab. 34).
saec. ?, in 8, chart, foll. 12: *1 Thess.*

29. Oxonii Bodl. Orient. 265 (Nicoll. 14).
a. 1348, in fol, chart, foll. 174; prol: *Evv.* Versio est Erpeniana. Cf Alexander Nicoll, *Bibl. Bodleianae codd. mss. orientalium catalogus,* pars 2, vol. 1, Oxonii a. 1821, p. 16b—19a, num. 14.

30. Oxonii Bodl. Orient. 299 (Nicoll. 15).
a. 1564, in fol, chart, foll. 175; prol, capp-t: *Evv.* Nicollus orationem dominicam et initium Lucae exhibet.

31. Oxonii Bodl. Orient. 301 (Nicoll. 16).
a. 1705, in fol, chart, foll. 118: *Evv.* Non consentit cum impressis.

32. Oxonii Bodl. Canonic. Orient. 129 (Nicoll. 17).
a. 1284, in fol, chart, foll. 210; Euth, syn: *Paul* (Phm Heb) *Cath Act.* Consentit fere cum textu Erpeniano.

33. Oxonii Bodl. Orient. 333 (Nicoll. 18).
saec. XVIII, in fol, chart, foll. 100: *Paul* (Phm Heb) *Cath Act* 1,1—14,26. Eadem manu qua codex 31 (Orient. 301). E Syriaco versus.

34. Oxonii Bodl. Orient. 549 (Nicoll. 19).
a. 1492, in 4, chart, foll. 266: *Evl.* Textus cum editis non consentit.

35. Oxonii collegii Reginensis MS. 351.
saec. XVI, in 4, chart, foll. 408: *N. T.* excepta Apocalypsi.

Austria.

36. Vindobonae bibl. caes. Lambec. Or. 43 (Nessel. 44, A. F. 97, Hammer. 545, Flügel. 1544).
saec. Lagard. XIV, Flügel. VIII vel IX, in 8, chart, foll. 217, ll. 16; Eus-t, prol, vitae evangelistarum, capp-tab, capp (Mt 101, Mc 54, Lc 86, Ioh 46), *στίχ*: *Evv.* Lectiones variae e textu Aegyptiaco, Syriaco, Graeco (? vide Lagardium p. XI) ad marginem adscriptae sunt. Olim Seb. Tengnagelii, qui a. 1605 codicem bibliothecae legavit. Cf Petrus Kirstenius, *Vitae ev'tarum* . . . Breslae a. 1608, et *Notae in evang. s. Matt* . . . Breslae a. 1611; Petrus Lambecius, *Commentarii de* . . . *bibliotheca caesarea Vindobonensi*, Vindobonae a. 1665, liber 1, p. 171—173; Daniel de Nesselius, *Catalogus bibliothecae caesareae manuscriptorum*, Vindobonae et Norimbergae a. 1690, *pars VII* [orientt.], p. 150b. 151a; Iosephus de Hammer, *Codices Arabicos Persicos Turcicos bibl. caes.-reg. Palat. Vindobon. recensuit* I. de H. Vindobonae a. 1820, p. 60.61 (cur Hammerus de Act et 2 Cor codicis dicat, nescio); Gustavus Flügel, *Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der* . . . *Hofbibliothek zu Wien*, Vindobonae, vol. 3 (a. 1867), p. 6. Paulus de Lagarde totum edidit, *Die vier Evangelien arabisch aus der Wiener Handschrift herausgegeben*, Lipsiae a. 1864; hic liber prolegomenis uberrimis instructus est.

37. Vindob. caes. Flügel. 1545: saec. XIII vel XIV, foll. 47: fragm ex *Mt Mc.*

38. Vindob. caes. Flügel. 1546 et 1547: saec.?, foll. 18: fragm ex *Mc* et *Lc.*

Batavia.

39. Amstelodami societatis Remonstrantium MSS. 190 et 189 (Goeje 2793 et 2794).

Praebet prior *Evv* (Erpeniana) alter *Apoc* Arabice manu Europaea scriptam. Cf v. cl. M. I. de Goeje, *Catalogus codicum orientalium bibliothecae academicae Lugd.-Bat.* vol. 5, Lugduni Batavorum, a. 1873, p. 310.

40. Leovardiae (Leuwarden) MS. Arab. 5 (Goeje 2785). a. 1610: *Evv* ex versione Erpeniana. Codex fortasse ex editis exscriptus Amstelodami, manu Abdo-'l-Aziz ibn Mohammed in usum Iohannis Paget, fuit Iacobi Rhenferdii († 1712), deinde academiae Franequeranae. Cf Lagardius (ut cod. 43), p. IX.X adn., et Goeje (ut cod 39).

41. Lugduni Batavorum acad. scientiarum (Iong. 142). saec.?, in 4, chart, foll. 360; Euth: *Paul* (Tit [Phm?] Hebr) *Cath Act.* Textus consentit cum Erpeniano. Anno 1597 fuit Iohannis Boreel Middelburgensis, postea Walraveni, deinde Willmeti. Videtur iam anno 1654 bibliothecae universitatis Ludg.-Bat. fuisse. Ex hoc codice emendarunt Nisselius et Petraeus 1.2.3 Ioh Iud, quas epistulas anno 1654 ediderunt. Cf v. cl. P. de Iong, *Catalogus codd. orient. bibl. acad. regiae scientiarum* ... Lugd. Bat. a. 1862, p. 180—183.

42. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 243 Scaliger (Goeje 2368). cf supra, p. 695, Evl 6. „Versio evangeliorum eadem est ac Erpeniana." Cf Goeje (ut cod 39).

43. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 217 Scaliger (Goeje 2369). saec. XV(1342?): *N. T.* Ordo est Evv Paul Cath Act Apoc. Ex hoc codice edidit Erpenius Novum Testamentum (cf supra, p. 930). Lagardius contulit cum codice Vindobonensi, *Die vier Evangelien arabisch*, Lipsiae a. 1864, p. XX—XXXI; nihil de illo anno dicit, vix tamen putat codicem anno 1400 anteriorem esse.

44. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 619 Warn. (Goeje 2370). saec.?: *Evv.* Hoc codice „antiquo" Lagardius non usus est.

45. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 214 Scaliger. (Goeje 2371). saec. XVII ? : capita 26 ex *Matt*, 9 ex *Mc*; eadem versio, ut videtur, atque in cod. 43 (Scal. 217) Fortasse in Hollandia scriptus (cf Lagarde [ut cod. 43], p. IX, adn.). Fuit Raphelengii.

46. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 255 Scaliger. (Goeje 2372). a. 1582: *Lc* et *Ioh* Eadem versio atque in cod. 43 (Scal. 217).

47. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 218 Scaliger. (Goeje 2373). saec. XVII ? : *Mc.* Eadem versio atque in cod. 43 (Scal. 217). Olim Raphelengii.

48. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 223 Scaliger. (Goeje 2374). saec. XV: *Evv.* Versio eclectica. Cf Lagarde (ut cod. 43), p. XVIII—XIX.

49. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 225 Scaliger. (Goeje 2376). a. 1179: *Evv.* De versionis indole cf Goeje. Lagardius (ut cod. 43), p. XIX.XX, textum, quare nescio, non curiosius examinavit.

50. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. Orient. 1571 (Goeje 2377). a. 1331, pict: *Evv.* Versio eadem atque in cod. 49 (225 Scal). Olim Palmii.

51. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 561 Warn. (Goeje 2378). saec. ? : *Evv.* Versio ab eis quae in ceteris codicibus Lugdunensibus inveniuntur differt. Textus divisio Syriaca est.

52. Lugd. Bat. bibl. acad. MS. 252 Scaliger. (Goeje 2380). saec. ? („recens"): *Apoc*, non versionis Erpenianae.

53. Schultensianus MS. Orient. 1.
a. 1331, in 4, membr, foll. 216; pict: *Evv* deest Mt 2,12—23. In fine addita sunt diversa ad venerationem Mariae spectantia. Cf *Catalogus librorum ac mss. bibliothecae Schultensianae, qua, dum in vivis erat, usus est Ioh. Heinr. van der Palm* . . . [Lugduni Batavorum mense Aprili a. 1841, venum data est bibl.] p. 185.186.308.309.

Gallia.

54. hug vel cop hug: Paris. bibl. nat. 17, olim 332. Copt-Arab, cf supra, p. 880, cod. 8; Hugius, *Einl.*

ed. 4, Stutgardiae et Tubingae a. 1847, pars 1, p. 386—388, Philem ex hoc codice edidit; textus est ex Memphitico.

55. Paris. bibl. nat. Arab. 21.
a. 1340, in fol, chart: *Paul Iac 1* (et *2*?) *Pet Iud Act* Arabice; e Coptico versus et ad vetustos codices Syriacos emendatus est textus. Cf Scholzius, *Reise,* p. 51.59.

56. Paris. bibl. nat. Arab. 22.
saec. ?, in fol, chart: *Paul Cath* (septem ?) Arabice e Coptico versae et ad vetustos codices Syriacos emendatae, *Act* Arab. Cf Scholzius, *Reise,* p. 51.59.

57. Paris. bibl. nat. Arab. 23.
saec. ?, in fol, chart: *Apoc* Arabice e Graeco; sequitur comm in Apoc in quo saepe Hippolytus Portuensis laudatur.

58. Paris. bibl. nat. Arab. 24.
saec. ?, in 4, chart: *Ioh.*

59. Paris. bibl. nat. Arab. 24 A.
a. 1545 (1262 ?), in 4, chart; prol: *Evv.*

[59a. Paris. bibl. nat. Arab. 24 B.
saec. XVII: *Evv* manu Abulmauvahheb Iaacub Maronitae († 1692) versa.]

60. Paris. bibl. nat. Arab. 25.
a. 1583, in 4, chart: *Act Paul Cath.* Cf Scholzius, *Reise,* p. 51.60.

61. Paris. bibl. nat. Arab. 26.
saec. ?, in 4, chart: *Apl* in dies festos in usum Melchitarum.

62. Paris. bibl. nat. Arab. 27.
saec. ?, in 8, chart; Eus-t, prol: *Evv* ut videtur e Coptico versa ad Syriacum vero et Graecum emendata.

63. Paris. bibl. nat. Arab. 27 A: *Ioh*

64. Paris. bibl. nat. Arab. 74: a. 1645: *Evv.*

65. Paris. bibl. nat. Coisl. 239: *Evv.*

66. Paris. bibl. nat. Coisl. 244: a. 1330: *Act Epp.* Cf Scholzius, *Reise,* p. 51.60.

67. Paris. bibl. nat. Suppl. Syr. 11 (Zot. 61).
a. 1746, in 4, chart, foll. 58: lectiones in dies festos e *Paul.* Cf vir cl. H. Zotenberg, *Catalogues des mss syriaques ... de la bibliothèque nationale*, Parisiis [a. 1874].

68. Paris. bibl. nat. Copt. 42.
saec. ?, in 8, chart: *Apoc* Arab. Praecedunt preces et cantica.

Germania.

69. diez: Berolini bibl. reg. Diezii.
a. 1265 (?), mut: *N. T.* e Syriaca simplici versum. Cf Iulius Henricus Petermann, *Pauli epistola ad Philemonem speciminis loco ad fidem versionum orientalium veterum una cum earum textu originali Graece edita*, Berolini a. 1844, p. III. Metallo expressus est liber.

70. reg berol *vel* cop berol: Berolini bibl. reg.
Paul e Coptico. Cf Petermann (ut supra).

71. Dresdis bibl. reg. MS. Or. 9.
saec. XVII, in fol, chart, foll. 122: *Evv.* In Moldavia scriptus. Teste Reiskio est textus familiae Erpenianae, idoneus vero ad Erpenianum emendandum. Cf Iohannes Iac. Reiske, „MSS CXXXV orientalium biblioth. elector. Dresdensis catalogus", in actis *Memorabilien*, a H. E. G. Paulo editis, particula 4, Lipsiae a. 1793, p. 4.

72. Gothae bibl. ducalis MS. Or. Möll. 156.
saec. ?, litteris Syriacis scriptus: *Ioh* versionis Erpenianae. Cf v. cl. Guilelmus Pertsch, *Die arabischen Handschriften ... zu Gotha*, Gothae, vol. 4 (a. 1883), p. 563, num. 2889.

73. Gothae MS. Arab. 1707 d: cf supra, p. 840, num. 100.

74. Gothae MS. Arab. Möll. 145.146: *Mt* Arab-Lat prorsus recens.

74a. Guelferbyti Orient. 31 et 32 Gud. Gr.
saec. XVI, in fol, chart: *Paul Cath Apoc.* Olim Parisiis.

75. Lipsiae bibl. univ. Tischend. 12.
saec. X vel XI, in 4, membr, foll. 130, Syr-Arab,

mut: *Evv* ex Syriaco versa. Cf Tischendorfius, *Anecdota*, a. 1855, p. 65.66. Ioh. Gildemeisterus commentationem uberrimam de hoc codice scripsit, *De evangeliis in Arabicum e simplici Syriaca translatis*, Bonnae a. 1865.

76. Lipsiae bibl. univ. Tischend. 31.
saec. IX, in 4, membr, foll. 2: *Mt* 10,9—11,4 et 14,13—15,2; teste Henrico Leberecht Fleischer sunt haec fragmenta versionis Arabicae ceterum ignotae, *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, Lipsiae a. 1854, vol. 8, p. 585 sq.; Tischendorf. *Anecdota*, a. 1855, p. 70.

77. Lipsiae bibl. univ. cod. Tischendorf. 27.
saec. ?, in fol, chart, foll. 25: fragm *Paul* e Coptico versa.

78. lips: Lipsiae bibl. univ. Tischendorf. 37.
saec. XIII, in fol, chart, foll. 13 (17): fragmenta ex *Paul* et *Cath*; textus Paul (non Cath) est Erpenii textui similis; a Tischendorfio in Europam latus, *Anecdota*, a. 1855, p. 71.

79. lips: Lipsiae bibl. univ. Tischendorf. 38.
saec. XIII, in fol, chart, foll. 8: fragmenta ex *Paul* e Coptico versa; a Tischendorfio ex Oriente adlatus, *Anecdota*, a. 1855, p. 72.73. Fortasse cognati sunt ar ^{hug} et ar ^{berol}.

80. Monaci bibl. regiae cod. or. 41 (Aumeri 238).
a. 1393 vel 1394, 28×21, chart, foll. 97, col. 1, ll. 20: *Evv*. Si recte nos docet codex textum anno 946 opera Isaac ben Balishak (?) Cordubensis versum esse, fluxit textus sine dubio ex Latino. Olim Widmanstadii fuit, qui fol. 1 dicit interpretationem esse diversam „a vulgata et usitata Arabum versione". Cf Aumerus, *Die arabischen Handschriften der k. Hof- und Staatsbibliothek in München* (*Catalogus* etc, *tomi primi pars secunda*), Monaci 1866, p. 78.

81. Monaci bibl. reg. Quatremère 216 (Aumeri 239).
a. 1770, 21.5×15, chart, foll. 133, ll. 17: *Evv*. Manu Ieremiae episcopi Damasceni scriptus.

82. Monaci bibl. reg. Quatremère 480 (Aumeri 240.) saec. XIX (?), 11.5×8.2, chart, foll. 210, ll. 15: *Evv.*

83. Monaci bibl. reg. cod. Arab. 240a. saec. XIX (?), 33.5×22.5, chart, foll. 96, ll. 19: fragmenta ex *Evv.* Cf *Verzeichniss der orientalischen Handschriften der k. Hof- und Staatsbibliothek in München* (*Catalogus* etc, *tomi primi pars quarta*), Monaci a. 1875, p. 155, num. 947.

Italia.

84. Eugubii [Gubbio] bibliothecae communalis MS. 18. saec. XVII: *Evv.* Cf v. cl. G. Mazzatinti, *Inventari dei manoscritti delle biblioteche d'Italia,* Forlivii a. 1890, p. 122.

85. Flor. Palat. Medic. 2. a. 1611: *Evv Paul* (Phm Hebr) *Cath* (7) *Apoc.* Versio Carshunica, Arabica litteris Syriacis conscripta. Romae manu Antonii filii Euphimiani, in usum Iohannis Raimundi scriptus e tribus exemplaribus collegii Maronitarum.

86. Flor. Palat. Medic. 3. saec. ? : *Rom 1.2 Cor Gal Eph.* Versio „Alexandrina" teste Assemano. Hic codex est Scholzii Medic. 1, *Reise,* p. 87.89—91, ubi pericopam e 1 Cor dat.

87. Flor. Palat. Medic. 9. *Act* e Graeco: codex Raimundi, in quo Latinam suam versionem inter lineas scripsit. Hunc codicem numerat Scholzius, *Reise,* p. 87.89, Medic. 25.

88. Flor. Palat. Medic. 11: *Mt* e Graeco.

89. Flor. Palat. Med. 14. saec. ? : *Paul* (Phm Hebr) *Iac 1.2.3 Ioh 1.2 Pet Iud Act* e Coptico. Manu Iohannis in tribunali Alexandriae urbis notarii scriptus.

90. Flor. Palat. Med. 20. a. 1580: *Evv* e Copto. Patruus est codicis Lugdunensis 217 Scaligeri (vide supra, p. 937, cod. 43) ex quo Erpenius a. 1616 Evv typis expressit. Nam codex 43 descriptus est ex exemplari „cuius descriptor ait se id

descripsisse ex alio exemplari emendato, exarato manu Ioannis episcopi Copton: qui Ioannes dicit se suum descripsisse ex emendatissimo exemplari, quod ediderat Nesiulaman, filius Azalkefati". Teste Assemano elaborata est haec versio a Nesiulamano e Coptico ante saeculum undecimum. Est Scholzii Flor. Med. 101 anni 1272, cf Scholzius, *Reise*, p. 87.88.

91. Flor. Palat. Med. 24.
recens: *1.2 Tim Hebr Iac 1.2 Pet Iud* e Graeco. Scriptus a Guilelmo quodam in usum Ioh. Bap. Raimundi. Videtur hic codex esse Medic. 226 apud Scholzium, *Reise*, p. 87.91.92.

92. Flor. Palat. Med 25.
saec. ? : *Evv* e Graeco. Haec evangeliorum versio prodiit typis Alepi a. 1706 sumptibus Athanasii Antiocheni, Graecorum Melchitarum patriarchae.

93. Flor. Palat. Med. 29.
saec. ? : *Apoc* e Graeco (Assem. teste; cf etiam supra p. 938, cod. 52, Lugd. 252). Estne hic Scholzii Medic. 410, *Reise*, p. 87.92.93, ubi pericopam dat?

94. Florentiae Medic. 61.
Act Epp. Scholzius, *Reise*, p. 87.88, lectiones paucas dat.

95. Mediolani Ambros. B. 20. 1.
saec. XV: Memph-Syr-Aeth-Arab-(Armen): *Epp.* Scholzius, *Reise*, p. 73.74, lectiones paucas ex Cath dat.

96. Romae bibl. Minervae IV, 187, in CC.
a. 1009.1010, in 4, chart: *Evv.* Scholzius, *Reise*, p. 132.133.

97. Romae bibl. Min. IV, 191, in CC.
saec. XI, in 4, chart: *Evv.* Scholzius, *Reise*, p. 132—135, textum huius codicis praeclarum laudat.

98. Romae Vat. 10.
a. 1717: *Mt.* Manu Clementis Caraccioli scriptus. Vide Assemanum, p. 634b, et Maium.

99. Romae Vat. 11. Caracciolii.
a. 1708: *Evv*; Scholzius, *Reise*, p. 117.128. Manu

100. Romae Vat. 12.
a. 1711: *Evv*; manu Clementis Caraccioli. Scholzius, *Reise*, p. 117.127.128.

101. vat: (Paul) Romae Vat. Arab. 13 olim 71.
saec. VIII (ita Maius, alii IX), in fol, membr, foll. 178, litteris Cuficis; *Mt* 1,1—28,11 *Mc* 5,19—16,8 *Lc* mut, *Paul* (Phm Heb). Textus bonae est notae. Manu Iusti filii Leonis filii Abilualidi. Cf Assemanus, I, 1, p. 629b, Scholz., *Reise*, p. 117—127 (Scholzius lectiones varias nonnullas, nonnullas pericopas praebet); Hug., *Einl.* § 107, p. 450—452; Angelus Mai, *Scriptorum veterum nova collectio*, vol. 4, Romae a. 1831, paginarum series altera, p. 11—13.

101a. [Romae Vat. Arab. 14 olim 1: saec. XII, in fol, chart, foll. 123: *Diatessaron.*]

102. Romae Vat. Arab. 15 olim 17.
a. 1338 (Scholz. 1334), in fol, chart, foll. 135: *Evv.* Scriptus in usum ecclesiae Copticae; olim Leonardi Abeli episcopi Saidae. Cf Scholzius, *Reise*, p. 117.128.129. Maius exhibet lectionum ecclesiasticarum notitiam ex hoc codice: cf Maius, p. 15—34.

103. Romae Vat. Arab. 17 olim 8.
a. 1009, in 4, chart, foll. 299: *Lc Ioh Mt Mc.* Haec versio singularis est ingenii dictioneque Alcorano adpropinquat.

104. Romae Vat. Arab. 18 olim 9.
a. 993 (Scholz. 1005), in 4, chart, foll. 93: *Luc.* E Coptico versus. Cahirae scriptus. Cf Scholzius, *Reise*, p. 117.131.

105. Romae Vat. Arab. 20 olim 12.
saec. XVI, in 4, chart, foll. 117: *Act.*

106. Romae Vat. Arab. 21 olim 14.
saec. ?, in fol, chart, foll. 204: *Paul* (Phm Heb)

„e Syriaco", *Cath Act.* Manu Guilelmi Tunetani scriptus. Cf Scholzius, *Reise*, p. 131.

107. Romae Vat. Arab. 22 olim 15.
a. 1472 (ita Maius, Scholzius dicit codicem manu Mosis anno 1288 scriptum esse), in 4, chart, foll. 201: *Paul* (Phm Heb) „e Syriaco", *Cath Act.* Cahirae scriptus. Cf Scholzius, *Reise*, p. 131.132.

108. Romae Vat. Arab. 23.
a. 1274, in 8, chart, foll. 323: *Paul Cath Act.* In monasterio s. Mercurii scriptus. Cf Scholzius, *Reise*, p. 132.

109. Romae Vat. Arab. 24.
a. 1640.1646, in fol, chart, foll. 305: *V. T.* et *N. T.*

110. Romae Vat. Arab. 25 et 26.
a. 1715, in 4, chart, foll. 155 et 110: *Mt Lc* et *Mc* Arab et Malaice.

111. Romae Vat. Arab. 27.
saec. XIV, in 8, chart, foll. 83: *Act.*

112. Romae Vat. Arab. 28.
saec. XIII, in 4, chart, foll. 192: *Paul.*

113. Romae Vat. Arab. 29.
a. 1341, in fol (?), chart, foll. 183: *Paul* (Apl ?).

114. Romae Vat. Arab. 30.
saec. XVII, in 4, chart, foll. 72: *Cath Apoc.*

115. Romae Vat. Arab. 31.
saec. XVI, in 8, chart, foll. 65: *Apoc.*

116. Romae Vat. Arab. 93 olim 67: inest fragm *Eph.* Cf Vat. Arab. 174, fol. 272.

117. Romae Vat. Arab. 118.
a. 1323, in 4, chart, foll. 79—96: *Apoc.*

118. Romae Vat. Arab. 406.
a. 1335, in 8, chart, foll. 3—48 (49?): *Apoc.*

119. Romae Vat. Arab. 433.
saec. XVI, in fol, chart, foll. 108: *Paul Act Cath.*

120. Romae Vat. Arab. 459.
a. 1298, in 8, chart, foll. 56: *Apoc* cum comm.

121. Romae Vat. Arab. 467.
saec. XVII, in fol, chart, foll. 114: *Evv.* Venetiis scriptus.

122. Romae Vat. Arab. 483 et 557.
saec. XVII, in 8, chart, foll. 88 et 88: *Ioh* duo exemplaria.

123. Romae Vat. Arab. 501.
saec. XVI, in 8, chart, foll. 86: *Ioh.*

124. Romae Vat. Arab. 513.
saec. XVII, in 8, chart, foll. 161: *Paul.*

125. Romae Vat. Arab. 517.
saec. XVII, in 8, chart, foll. 191: *Paul Cath Act Apoc.*

126. Romae Vat. Arab. 559.
saec. ?, in 4, chart, foll. 289: fragm *Evv* e codicibus duobus.

127. Romae Vat. Arab. 568.
saec. XVII, in 8, chart, foll. 176: *Paul.*

128. Romae Vat. Arab. 589.
saec. XVII, in 16, chart, foll. 241: *Mt Mc Ioh.*

129. Romae Vat. Arab. 610.
a. 1291, in fol, chart, foll. 257: *Evv.* Cahirae scriptus. Olim Assemanianus 6.

130. Romae Vat. Arab. 611.
a. 1714, in fol, chart, foll. 133: *Evv.*

130a. [Romae Vat. Arab. 613: saec. XVIII: *Apoc* cum comm Cornelii a Lapide.]

131. Venetiis Marc. 11.
Act Cath Paul Gr Lat Arab; cf supra, p. 628, Act 96.

132. Benzelii 5 (hodie Upsaliae?).
a. 1265: *Evv Paul Cath Act Apoc;* desunt Mt 1,1 — 10,28 1 Ioh 3,15—3 Ioh 6 Apoc 3,15—9,8. Olim monasterii Falamand et ecclesiae Mar Giar Habas. Cf Aurivillius (ut supra, p. 844, cod. 119).

133. Benzelii 6 (Upsaliae?).
saec. ?, in 4: *Evv* Arabice.

Russia.

134. Petropoli bibl. caes. Orient. 1.
a. 1036, in 4, membr, foll. 220: *Evv.* Cf *Catalogue des manuscrits . . . orientaux de la bibliothèque impériale publique de St. Pétersbourg,* Petropoli a. 1852, p. 1.

135. Petropoli bibl. caes. Orient. 2.
saec. XIII, in 4, chart, foll. 194: *Evv.* Textus cum Erpeniano maximam partem consentit. Ex urbe Erzeroum.

136. petrop: Petropoli bibl. caes.
a. 892, in fol, membr, foll. 226; mut: *Paul;* eundem fere atque editio Erpenii textum praebet sed formis vetustioribus. Ex oriente in Europam a Tischendorfio latus duabus partibus, *Anecdota,* a. 1855 (et a. 1861), p. 13.14; *Notitia,* a. 1860, p. 67. Henricus Leberecht Fleischer de codice disseruit, *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft,* Lipsiae a. 1854, vol. 8, p. 584—587; cf etiam Franciscus Delitzsch, *Commentar zum Briefe an die Hebräer . . .* Lipsiae a. 1857: *Fünfter Anhang,* p. 764—768.

De lectionibus ecclesiasticis Arabico-Copticis cf Maius, *Scriptorum veterum nova collectio,* Romae a. 1831, vol. 4, p. 15—34 seriei alterius: ex MS. Vat. Arab. 15 olim 7, anni 1338; — et Arabico-Syriaco-Melchiticis p. 35—60 ex MS. Vat. Arab. 16 olim 25, saec. XII: *Evl* (cf Scholzius, *Reise,* p. 117.129); p. 560: MS. 612, saec. XV: *Apl;* — et Arabico-Syriaco-Iacobiticis p. 61—71 ex MS. Vat. Arab. 19 olim 11 anni 1539; — et iuxta ritum Niniviticum: MS. Arab. 29 anni 1341: *Paul;* — et iuxta ritum Romanum: De Rossi MS. Arab. 3, saec. XVII vel XVIII, in 8, chart: *Evl,* cf Ioh. Bapt. De Rossi, *MSS. codices Hebraici biblioth. I. B. De-Rossi . . .* Parmae a. 1803.

2.

OCCIDENTALES.

Versiones occidentales verum si scire vis versiones sunt Latinae, cum versionis Gothicae tantum fragmenta habeamus, versiones autem Slavonica, Saxonica, Francica, Theotisca, Bohemica omnino minoris sint pretii.

(1.) LATINAE.[1]

Distingui solent codices Latini in codices versionis Italae et in codices versionis Vulgatae; sed cum nomen illud incertum Italae vix apte adhibeatur ad textus omnes Hieronymiano antiquiores significandos, hoc loco distinguo versionem veterem Latinam, sive versiones ante-Hieronymianas, et versionem Vulgatam sive Hieronymianam. Versiones vel recensiones Antehieronymianas inter se distinguendas esse iam agnoverunt viri docti;[2] vix tamen lectorem fuget rem haud-

[1] Una ex parte consulendi sunt libri et libelli philologici qui linguam Latinam post scriptorum classicorum quos dicunt tempora diffusam tractant; e. g. v. cl. Franciscus Kaulen, *Handbuch zur Vulgata. Eine systematische Darstellung ihres lateinischen Sprachcharakters*, Moguntiae a. 1870, pp. XII et 280; v. cl. Gustavus Koffmanne, *Geschichte des Kirchen-Lateins, Erster Band. Entstehung und Entwickelung des Kirchenlateins bis auf Augustinus-Hieronymus*, Vratislaviae, fasc. 1, a. 1879; fasc. 2, a. 1881; — Hermannus Rönsch, „Zur vulgären und biblischen Latinität" in actis *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, XXX, Vindobonae a. 1879, num. 11, pp. 806—811 (his in actis saepius disseruit Roenschius de Latinitate sive posteriore sive ecclesiastica); — Guntherus Alexander Ernestus Adolfus Saalfeld, *De bibliorum sacrorum Vulgatae editionis Graecitate*, Quedlinburgi a. 1891, pp. XVI et 180.

[2] Prae ceteris arridet mihi Westcotti Hortiique distinctio inter recensionem *Africanam* ad modum verborum sacrae scripturae in operibus Tertulliani et Cypriani citatorum, *Europaeam* saeculo

quaquam tam accurate exploratam esse ut possint hae distinctiones ubique definiri, praesertim cum paulatim una versio vel recensio in aliam transeat.

Tischendorfio, quem supra, p. 34.35 secutus sum, significabat nomen Italae codices omnes Antehieronymianos, unde etiam fit ut siglo *it* in margine posito vetus cuiusvis generis Latina significetur et codices unus catalogus includat.

it

a. VETUS LATINA.[1]

Saeculo secundo medio in Africa, in Italia praesertim in parte eius septemtrionali, in Gallia floruerunt ecclesiae quae

quarto in Europa occidentali praesertim in Italia septemtrionali late adhibitam, *Italicam* sive *Italianam* post saeculum quartum medium in operibus Augustini citatam; cf Westc.-Hort., *N. T.* [vol. 2] *Intr.* pp. 78—84, §§ 108—117, et Wordsworthius, *Old-Latin biblical texts. No. II*, Oxonii a. 1883, pp. XXXIss.

[1] De versionibus veteribus Latinis conferendi sunt, praeter editiones codicum vel fragmentorum infra laudatas, in primis v. cl. Westcott, *Smith's Dictionary of the Bible*, ed. Amer. Novi Eboraci a. 1876, vol. 4, p. 3451[a]—3459[a] sub voce *Vulgate;* v. cl. Fritzsche, *Herzog's Realencyklopädie*, ed. 2, Lipsiae a. 1881, vol. 8, p. 433—445; Herm. Rönsch, *Itala und Vulgata*, Marburgi a. 1875, *Das N. T. Tertullians*, Lipsiae a. 1871; (item Rönschii „Itala Studien" in actis *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, Lipsiae a. 1881, vol. 24, p. 198—204, a. 1882, vol. 25, p. 104—109, et „Die ältesten lateinischen Bibelübersetzungen nach ihrem Werte für die lateinische Sprachwissenschaft" in libro *Collectanea philologa* ab H. R., Bremae a. 1890, pp. 1—20); v. cl. Ziegler, *Die lateinischen Bibelübersetzungen vor Hieronymus und die Itala des Augustinus*, Monaci a. 1879; v. cl. Westcott, *A general survey of the history of the canon of the New Testament*, pars 1, cap. 3, § 2, ed. 5, Cantabr. et Londin. a. 1881, 248—269; Scrivenerus, *A plain introduction* . . . ed. 3, Londinii a. 1883, p. 338—365 (in editione quarta, quam v. cl. Eduardus Miller praeparat, curabit v. cl. Henricus I. White versiones Latinas); discursus vv. cll. Wordsworthii et Guilelmi Sanday et Henrici I. White in libris *Old-Latin biblical texts*, Oxonii I, a. 1883; II, a. 1886; III, a. 1888, item recensio huius operis a v. cl. Petro Corssen scripta in actis *Göttingische gelehrte Anzeigen*, Gottingae a. 1889, vol. 1, p. 299—319, iis non neglectis quae v. cl. Sanday in actis *The*

et Graecos codices haberent et consuetudine Latinorum hominum uterentur unde facile accidere potuit ut Novum Testamentum in tribus illis terris Latine verteretur. Quod quamquam concedendum est, probabilior tamen videtur opinio esse eorum qui putant veterem versionem Latinam primum in Africa proconsulari factam esse. Versio talis Africana primitiva si ponitur, quaestiones quae de Veteris Latinae textuum cognatione motae sunt satis commode solvuntur neque ad duplicem vel triplicem originem confugere opus est. Orta est autem haec translatio paulatim, non subito vel iussu episcopi alicuius, unde fluxerunt discrepantiae inter hunc et illum Novi Testamenti librum.[1] Versionem hanc veterem Africanam, inter alios testantur Irenaei interpres, Tertullianus, Cyprianus, Victorinus, Lactantius, Iuvencus, Firmicus Maternus, Hilarius diaconus, Hilarius Pictavensis, Luciferus Calaritanus, Optatus, Ambrosius, Hieronymus, Rufinus, Primasius, inprimis Tert Cypr Hilarius uterque, Luciferus.[2]

Interpretes Africani Graeca simpliciter verterunt in hac versione, retinueruntque quoad potuerunt textus Graeci et verba et verborum ordinem et verborum coniunctionem, ut quodammodo videre possimus quo textu Graeco usi sint. Teste Westcotto[3] e discrepantibus lectionibus

Academy, Londinii a. 1889, vol. 1, pp. 323a—324b, scripsit; v. cl. Hugo Linke, *Studien zur Itala* [Programma gymnasii urbani evangelici s. Elisabethae] Vratislaviae a. 1889; v. cl. Fridericus Zimmer, „Ein Blick in die Entwickelungsgeschichte der Itala," in actis *Theologische Studien und Kritiken*, Gothae a. 1889, vol. 2, p. 331—355; nescio quid sit „The Latin versions of the gospels" in actis *Church Quarterly Review*, Londinii a. 1890, Oct., p. 85—105.

[1] Mill, *N. T. Gr.* ed. Kuster, Amstelod. a. 1710, proll. paragr. 513—605.

[2] De bibliis a papa Hilaro confectis et de voce „bibliotheca" cf litterae v. cl. Samuelis Berger ad v. ill. De Rossi datae, „La bible du pape Hilarus," in actis *Bulletin critique*, XIII, 8, Parisiis 15 Aprilis a. 1892, pp. 147—152.

[3] Westcott, *Smith's Dictionary of the Bible*, Novi Eboraci a. 1876, vol. 4, p. 3478[b].

versionis veteris atque versionis Vulgatae, nihil licet concludere de lectionibus variis Graecis nisi in evangeliis ubi Hieronymus diligentius textum mutavit; in aliis libris variant phrases Latinae Graecis non mutatis vel mutatione lectionum Graecorum non perspicua. Consentit textus versionis veteris Latinae non emendatae saepissime cum codicibus iis quos occidentales dicimus.[1]

Vetus illa Latina versio, in Europa aeque atque in Africa late adhibita, annis nonnullis peractis non solum in Africa,[2] ubi minus ecclesiae auribus repugnabat, recensita est, sed etiam in Italia, in Britannia, fortasse in Gallia diligentius emendata est, unde exstitit dissensio illa codicum ante-Hieronymianorum quos habemus. De recensione Gallica, cum codices nondum excussi sint, paene nihil potest dici; fortasse Irenaei interpres initia talis recensionis iam exhibet. Codices recensionis Britannicae complures[3] post Bentleium adierunt viri docti Angli, sed horum quoque lectiones ad hunc diem eo carent, qui omnibus perscrutatis qua necessitudine haec versio cum Vetere Latina et cum Vulgata coniuncta sit accurate definiat. Recensio vero Itala sive Italica, quamquam pauci eius codices ut evangeliorum Brixianus et Monacensis hodie exstare videntur, omnium celeberrima est ut quae versionibus Latinis ante-Hieronymianis nomen iam vulgatum commodarit et disputationum de textus Latini origine ansam dederit. Augustinus scripsit: „In

[1] Cf Tischendorfius, *Evangelium Palatinum*, Lipsiae a. 1847, p. xvi sqq.

[2] Inde fluxerunt Augustini querelae de exemplaribus variis et multis. Uno loco, *de consensu evangelistarum*, 2,128 (66), laudat codices ecclesiasticos interpretationis usitatae, quo nomine textum Africanum designare videtur.

[3] V. cl. Westcottus apud Smithium nonnulla ex his codicibus hausta praebuit, conferenda vero est inprimis v. cl. Iohannis Wordsworth, episcopi Sarisburiensis, editio Novi Testamenti Vulgatae versionis, *Novum Testamentum . . . Latine*, Oxonii *Mt* a. 1889, *Mc* a. 1891, *Lc* a. 1893.

ipsis autem interpretationibus Itala ceteris praeferatur; nam est verborum tenacior cum perspicuitate sententiae."[1] Nomen Italae nos in Italiam ducit et in partem Langobardicam;[2] Augustinus Ambrosii Mediolanensis episcopi discipulus nos in eandem partem ducit. Inde in Africam ab Augustino lata videtur haec Itala non solum in scriptis patris illius adhibita esse sed etiam in actis concilii Carthaginensis anni 416, et in scriptis Capreoli, qui anno 430 episcopus Carthaginensis factus est.[3]

Cum codices tantum inter se discrepent, tot codices mutili sint, origo versionis vel versionum et historia tam incertae sint, editio „versionis veteris Latinae" Novi Testamenti non est instauranda.[4] Sat erit, codices accurate edidisse, ita ut fata versionis per annos et terras persequi possimus.

CODICES VERSIONIS VETERIS LATINAE.

(a.) Quattuor evangelia.

a: Vercellensis in cathedrali inter reliquias.

saec. IV, 25.5×16, membr, coll. 2, ll. 24, mut: *Evv;* ordo est Mt Ioh Lc Mc; desunt (cf infra) multa in Mt per capp. 20—27 (perierunt 25,1—16), in Ioh per capp. 5.7 etiam 19,41 et 20,2, in Lc (1,1—12 paene perierunt) per locos 1,26—73 6,9.12 9,14 11,4—11 (paene

[1] Augustinus, *De doctrina Christiana,* 2,22(15),1.

[2] V. cl. Westcottus laudat v. cl. I. Kenrickum, qui monstraverit, *Theological Review,* a. 1874, mense Iulio, vocem „Itala" idem significare atque vocem „Longobardica". — Cf praeterea v. cl. Petrus Corssen, „Die vermeintliche ‚Itala' und die Bibelübersetzung des Hieronymus", in actis *Jahrbücher für protestantische Theologie,* 1881, 3, p. 507—519.

[3] Ziegler, *Die lateinischen Bibelübersetzungen vor Hieronymus und die Itala des Augustinus. Ein Beitrag zur Geschichte der heiligen Schrift,* Monaci a. 1879, p. 60.

[4] Sed cf v. cl. Fridericus Zimmer, „Der Galaterbrief im altlateinischen Text, als Grundlage für einen textkritischen Apparat der Vetus Latina", in actis *Theologische Studien und Skizzen aus Ostpreussen,* Regiomontii, vol. 1 (a. 1887), pp. 1—81.

omnia) 12—25 (omnia) 12,38—59 (omnia), in Mc 1,22—34 et 4,17—24 (omnia) 4,26—5,19 15,15—16,20 (omnia); manus posterior sed antiqua supplevit Mc 16,7—20; textus est bonae notae et Europaeae sive primitivae versionis cui insunt lectiones multae Africanae propriae.

Saeculo ut videtur quarto scriptus, fortasse manu Eusebii episcopi Vercellensis et martyris († a. 371), et versionem veterem non emendatam exhibens nobis est codex hic testimonio versionem illam Italam, quam Augustinus Mediolani invenit et in Africam portavit, non solum in illis terris auctoritatem habuisse, cum Vercellae inter Mediolanum atque Taurinum sitae sint, nisi quis arbitrari velit codices Vercellensem, Veronensem, Bobbiensem ex Africa in Italiam latos esse. Iosephus Blanchinus (Bianchini) canonicus Veronensis, contulit codicem anno 1726 (1727?). Iohannes Andreas Iricus (Irico)[1] edidit codicem[2] anno 1748, Blanchinus[3] a. 1749. Tregellesius laudat editionem Irici ut quae lectiones multo accuratius quam Blanchini editio reddat. Codex, diu in sacrario manibus clericorum discerptus ac laceratus, factus est mera reliquia, quae vix legi potest, unde fortasse non iniuria inter reliquias sacras conlocatus est.[4]

a_2: Curiensia in museo Rhaetico fragmenta.

saec. V, 27.5×21.8 (?), membr, foll. 2: *Lc* 11,11—29 13,16—34; textu codici Vercellensi simillimus est.

Haec folia repperit v. cl. B. Hidberus professor Bernensis in episcopalibus quae Curiae [Chur] Rhaetorum

[1] Nomen *Irico* est, non, ut Tregellesius et Scrivenerus scribunt, *Irici;* Lombardi, *Storia della lett. italiana nel secolo XVIII,* Venetiis a. 1832, vol. 4, p. 170; cf Bernardini Peyron epistula in libro Ern. Rankii, *Curiensia ev. Luc. fragm.* Marburgi a. 1872, p. 8.9.

[2] Irico, *Sacrosanctus evangeliorum codex s. Eusebii Magni . . .*, Mediolani a. 1748.

[3] Bianchini, *Evangeliarium quadruplex . . .*, Romae a. 1749; iterum expressum apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 12, coll. 9—948.

[4] Cf epistulae vv. cll. comitis Eduardi de Mella et Bernardini Peyron apud Rankium, *Curiensia ev. Luc. fragm.* Marburgi a. 1872, p. 8.9.

„sunt archivis thecae cuiusdam scriptoriae operculis“ adhaerentia. Vir doctissimus et optime de versionibus veteribus Latinis meritus, Ernestus Ranke († a. 1888) fragmenta haec edidit in libro *Curiensia evangelii Lucani fragmenta Latina e membranis eruta atque adnotationibus illustrata, quibus accedit tabula photographica*, Marburgi a. 1872. Cf Rankius, „Ein kleiner Italafund“, *Theol. Stud. und Krit.* Gothae a. 1872, p. 505—520; v. cl. Hermannus Rönsch, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, a. 1873, p. 455—457. V. cl. Petrus Batiffol edidit, *Note sur un évangéliare de Saint-Gall*, Parisiis a. 1884. V. cl. Wordsworthius denuo edidit, *Old Latin biblical texts. No. II*, Oxonii a. 1886, p. xxxiv—xxxvii et ccxiii—ccxxviii et 79–82. Vide infra n.

amb^{roser}: ex comm vet in Luc, cf Mai., *Scrr. vett. nova coll.* tom. 3, pars 2, pp. 191—207.

b: Veronensis bibliothecae capitularis.

saec. V, in 4, membr, argenteus, mut: *Evv;* desunt Mt 1,1—11 15,12—23 23,18—27 Ioh 7,44—8,12 Lc 19,26—21,29 *Mc* 13,9—19 13,24—16,20; textus est versionis Europaeae.

Editus est codex a Blanchino (ut cod. a). Cf epistula v. cl. Ignatii Zenti apud Rankium (ut supra, cod. a_2).

c: Colbertinus Paris. nat. 254, olim Colb. 4051.

saec. XII, 26×17, membr, foll. 149, coll. 2, ll. 40: *Evv* (manus posterior addidit libros alios sed versionis Vulgatae); textus est bonae notae et Europaeae versionis, affinis praeterea codicis ff^2. Editus est a Petro Sabatario[1] anno 1751, et a v. cl. Iohanne Belsheim, *Codex Colbertinus Parisiensis. Quatuor evangelia ante Hieronymum Latine translata post editionem Petri Sabatier cum ipso codice collatam denuo edidit* I. B. Christianiae a. 1888, pp. 139.

d: Bezae Cantabrigiensis (cf supra, p. 369—372).

Textus Latinus plerumque Graeco adsimilatus nihil propriae auctoritatis habet nisi ubi per incuriam adsimilatio neglecta est. Qui vero his locis antiquior textus

[1] Sabatier, *Bibliorum sacrorum Latinae versiones antiquae*, vol. 3, Paris a. 1751. Cf Ernestus Ranke, *Curiensia ev. Luc. fragm.* Marburgi a. 1872, p. 9.10, et v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate* etc, Parisiis a. 1893, p. 74—76 et 402.

Latinus emergit, nondum satis exploratus est. V. cl. I. Rendel Harrisius, *A study of Codex Bezae*, sive *Codex Bezae. A study of the so-called western text of the New Testament* [*Texts and Studies, vol. II, no. I*], Cantabrigiae a. 1891, pp. viii et 272, vult textum Graecum omnino a textu Latino pendere, fultus rationibus, quae viris rei criticae peritis adhuc non arrident. Videsis dissertationem, nisi fallor manu v. cl. Guilelmi Sanday scriptam, in actis *The Guardian*, Londinii a. 1892, num. 2424, die 18 Maii, pp. 742c—744a et num. 2425, die 25 Maii, pp. 786b—788a. — Cf praeterea de codice Bezae v. cl. Fridericus Henricus Chase, *The Old Syriac element in the text of Codex Bezae* [*in the Acts*], Londinii a. 1893, pp. xvi et 160. Ne neglexeris quae v. cl. Guilelmus Sanday praebet, *Old Latin biblical Texts. No. II*, Oxonii a. 1886, p. 95—122, ubi de codicis k textu fusius agit, textibus aliis in consilium vocatis.

e: Palatinus { Vindobonensis caes. Lat. 1185. / Dublinensis collegii Trinitatis N. 4. 18.

saec. V, in fol, membr, mut: *Mt* 12,49—(Mt 13,13—23 est folium Dublinense) 14,11 (14,11—21 in apographo) 14,22—24,49 28,2—20 *Ioh* 1,1—18,12 18,25—21,25 *Lc* 1,1—8,30 8,48—11,4 11,24—24,53 *Mc* 1,20—4,8 4,19—6,9 12,37—40 13,2.3.24—27.33—36. Textus est optimae notae, versionis Africanae ut videtur, cf Westcottus et Hortius, *N. T.* [vol. 2] *Intr.* p. 81, § 113.

Saeculo duodevicesimo Tridenti erat codex, quod feliciter demonstravit Hortius, „The codex Palatinus of the Old-Latin gospels“, *The Academy*, Londinii die 14 mensis Augusti anni 1880, p. 117c—118b. Doctissimus quisque hanc Hortii epistulam legere debet, quo probabilior fiat conquisitio schedarum Simonis de Magistris, Arevalis, Bonellii, aliorum etiam ipsius codicis foliorum ad hunc diem occultatorum. Mense Iulio anni 1762 Tridento Romam missus est codex ad Iosephum Blanchinum, qui apographum eodem anno curavit manu ut videtur Iosephi Martines, quod apographum Romae in bibliotheca Valli-

celliana siglo U. 66 hodie exstat, teste v. cl. Hugone Linke.[1] Codex Tridentum redux erat ibi in „secretiori tabulario episcopali“ e quo Vindobonam in archivium perlatus est, et ex archivio cessit anno 1806 ad bibliothecam caesaream. Tischendorfius codicem edidit, *Evangelium Palatinum*, Lipsiae a. 1847, pp. XXVII et 456 cum facs. Folium Dublinense Iacobus H. Todd aliquot annis ante annum 1847 Dublinii emit, quo anno die 25 mensis Ianuarii rettulit de folio coram societate regia Hibernica, sex diebus ante librum Tischendorfii die 31 eiusdem mensis Lipsiae editum; textum edidit Toddius in actis societatis illius.[2] Tischendorfium latebat folium illud; sed postquam editum est editionis eius Novi Testamenti octavae volumen primum v. cl. T. Graves Lawius eum de folio certiorem fecit.[3] Diu reperiri non poterat folium in bibliotheca, tandem erutum est a v. cl. Thoma Frenchio[4] et a v. cl. T. K. Abbotto editum.[5] V. cl. Hugo Linke nonnulla ex illo apographo edidit.

f: Brixianus bibliothecae capitularis.

saec. VI, in 4, membr, argenteus, mut: *Evv;* desunt Mc 12,5—13,32 14,70—16,20. Textus est Italicae recensionis; cf Westc.-Hort. (ut cod. e), § 113, et Wordsworth. p. XXXII.

Editus a Blanchino, *Evang. quadr.* Romae a. 1749. Cf Rankius, *Curiensia ev. Luc. fragm.* Marburgi a. 1872,

[1] Linke, „Neue Bruchstücke des Evangelium Palatinum“ in actis *Sitzungsberichte der philosophisch-philologischen und der historischen Classe der königlich bayerischen Akademie der Wissenschaften zu München*, Monaci a. 1893, fasc. 2, p. 281—287.

[2] Todd, *Proceedings of the royal Irish academy*, Dublinii a. 1847, vol. 3, p. 374—381. I. O. Westwoodius codicis mentionem fecit, *Palaeographia sacra pictoria*, Londinii a. 1843—1845, in pagina quarta numeri 24.

[3] Law, „A stray leaf of the codex Palatinus“, *The Academy*, Londinii a. 1879, die 1 mensis Martii, p. 190^{bc}.

[4] Ingram, *Proceedings of the royal Irish academy*, series 2, Dublinii a. 1880, vol. 2, p. 22.23.

[5] Cf supra, p. 400.

p. 7.8. V. cl. Wordsworthius hunc codicem sub textu Vulgatae evangeliorum versionis edidit in editione sua Novi Testamenti Latini, Oxonii a. 1889 foris data (vide infra, p. 980—981) ut textum qui fortasse propius a textu ab Hieronymo emendato absit.

ff^1: Petropolitanus caes. olim Corbeiensis 21.

saec. X,[1] in 8, membr, foll. 39: *Mt.* Textus, qui praesertim a capite nono multum cum textu Vulgatae versionis discrepat, fortasse transitionem, ut ita dicam, Gallicanam praebet a textu vetere in textum iuniorem; sed nescio an melius sit cum Westcotto Hortioque (ut supra, cod. e) § 114 dicere textum originem a Vulgata habere, lectionibus e codicibus veteris versionis instructum esse.

Olim monasterii Corbeiensis[2] in Picardia editus est (primus veteris Latinae codex qui prodiit) codex a Iohanne Martianaeo[3] anno 1695 quem secuti sunt Augustinus Calmetus (ut cod ff^2), pp. 303—311 in apparatu ad comm in Apocalypsim, Blanchinus (cff), Sabatarius, Mignius.[4] Anno 1881 iterum publici iuris factus est hic codex a v. cl. Iohanne Belsheim, *Das Evangelium des Matthaeus nach dem lateinischen Codex ff^1 Corbeiensis auf der kaiserlichen Bibliothek zu St. Petersburg von Neuem in verbesserter Gestalt herausgegeben von* J. B. *Nebst einem Abdruck des Briefes Iacobi nach Martianays Ausgabe von 1695*, Christianiae a. 1881.

ff^2: Paris. nat. 17225 olim Corbeiensis 195.

saec. VII, in 4, membr, mut: *Evv*; desunt Mt 1,1—11,16

[1] Vir clar. Oscarus de Gebhardt, qui codicem hunc Petropoli inspexit, me certiorem fecit eum decimi esse saeculi, neque noni quod voluit Martianaeus, neque octavi quod voluit Rankius (ut ad cod. f) p. 10.

[2] De bibliotheca Corbeiensi cf v. cl. Leopoldus Delisle, „Recherches sur l'ancienne bibliothèque de Corbie", in actis *Mémoires de l'académie des inscriptions et belles-lettres*, Parisiis, vol. 24, pars 1 (a. 1861), p. 266—342.

[3] Martianay, *Vulgata antiqua Latina et Itala versio evangelii secundum Matthaeum* etc, Parisiis a. 1695.

[4] Migne, *Patrologia Latina*, vol. 12, Parisiis a. 1845.

Lc 9,48—10,20.21 11,45—12,6.7 Ioh 17,15—18,9 20,22—21,8. Textus veteris versionis est Europaeae recensionis; cf Westc.-Hort. (ut cod. e) et Wordsworthius (ut cod. g^1).

Augustinus Calmet,[1] *Commentarius literalis in omnes libros Novi Testamenti Latinis litteris traditus a Ioanne Dominico Mansi*, Wirceburgi, vol. 2 [a. 1787], p. 276—302 (cf etiam Calmeti *Diss. in Vulgatam* [ut infra, p. 971, adn. 1], p. 391b. 392a) lectiones varias ex omnibus evangeliis praebuit, Blanchinus (cf p. 953, adn. 3) lectiones huius codicis varias in Ioh Lc Mc, Sabatarius ex omnibus evangeliis (cf supra, p. 954, adn. 1). V. cl. Paulus Meyer Parisiensis codicem adiit in usum Ernesti Ranke.[2] V. cl. Wellingtonus Tyler ait Tischendorfium et Tregellesium saepe inter se discrepare in ff^2 laudando. V. cl. Iohannes Belsheim edidit, *Codex ff^2 Corbeiensis sive quatuor evangelia ante Hieronymum translata . . .*, Christianiae a. 1887, VIII, pp. 127; cf v. cl. Samuel Berger, *Bulletin critique*, Parisiis a. 1891, p. 302.303.

g^1: Paris. nat. Lat. 11553, olim Sangermanensis 15. saec. VIII, 39.3×33, membr, foll. 191: *Evv.* Textus videtur veteris versionis esse; cf Wordsworthii liber, p, xxx—xliii ubi de sententia Westcotti Hortiique dicitur, qui putant originem habere textum a Vulgata, admixtas esse lectiones e versione Latina vetere.

Lectiones ad Mt ex hoc codice hausit Martianaeus (cf ff^1) quem secutus est Blanchinus. Sabatarius (cf p. 954, adn. 1) per quattuor evangelia codicem laudat. V. cl. Westcottus dicit hunc codicem in usum Bentleii (μ) conlatum esse, totum N. T. continere, nonnulla ex V. T., tria folia Pastoris; quaerit an Gallicani textus sit.

[1] Prodierunt haec et aliae dissertationes doctissimi huius monachi Benedictini congregationis sancti Vanni et sancti Hydulphi in libro *Nouvelles dissertations importantes et curieuses sur plusieurs questions qui n'ont point été touchées dans le Commentaire Littéral sur tous les livres de l'Ancien et du Nouveau Testament*, Parisiis a. 1720. Codex ff^2 invenitur pp. 405—447.

[2] Ranke, *Curiensia evangelii Lucani fragmenta Latina*, Marburgi a. 1872, p. 10.

V. cl. Wordsworthius accuratissime edidit ex hoc codice Matthaei evangelium additis lucubrationibus eruditissimis, *Old Latin biblical texts. No. I*, Oxonii a. 1883, pp. xliii et 79; cf v. cl. Bergerus (ut cod. ff^2), et *Histoire de la Vulgate pendant les premiers siecles du moyen âge*, Parisiis a. 1893, pp. 65—72.

g^2: Paris nat. Lat. 13169, olim Sangermanensis 2.
saec. X, 21.5×14, membr, foll. 166, ll. 24—30; foll. 118—166 Ioh sunt vetustior: *Evv.* Textus videtur versionis esse veteris, Westcotti autem Hortiique iudicio eiusdem est ingenii atque codex g^1, cf W.-H. et Wordsworth. (ut cod. g^1); Bergero est textus Hibernicus, cf eius *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, p. 48.

Sabatarius (cf p. 954, adn. 1) lectiones passim exhibet.

h: Vaticanus olim Claromontanus
saec. V, 24×20, membr, (Mt foll. 66), mut: *Mt*; desunt 1,1—3,15 14,33—18,12 (alia evangelia sunt versionis Vulgatae). Textus plerumque Europaeae est versionis.

Emptus a Pio VI (a. 1775—1798). Sabatarius (cf p. 954, adn. 1) excerpta praebuit. Angelus Maius codicem integrum edidit, *Scriptorum veterum nova collectio*, Romae a. 1828, tom. 3, p. 257—288, v. cl. Iohannes Belsheim Matthaei evangelium in libro *Evangelium secundum Matthaeum* . . . Christianiae a. 1892, ex actis *Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandlinger for 1892. No. 5.*

i: Vindobonensis caes. Lat. 1235.
saec. V vel VI (Belsheim. VII exeuntis), 26×19, membr, purpureo-argenteus, foll. 142, mut: *Lc* (codex scribit „secundum Lucanum") 10,6—23,10 *Mc* 2,17—3,29 4,4—10,1 10,33—14,36 15,33—40. Textus est fortasse versionis Europaeae.

Neapoli Vindobonam translatus. Blanchinus lectiones nonnullas exhibuit (unde i^{blan}). Alterus fragmenta edidit, vel potius, ut Lachmanni verbis utar, „in temporariis quibusdam libellis" occultavit, in actis *Neues Repertorium f. bibl. u. morgenl. Literatur*, Ienae a. 1791, vol. 3, p. 115—170, et apud Paulum *Memorabilien*, Lipsiae a. 1795, vol. 7, p. 58—96. V. cl. Iohannes Belsheim edidit, *Codex Vindobonensis membranaceus purpureus . . . Antiquissimae*

evangeliorum Lucae et Marci translationis Latinae fragmenta. Cum tabula, Lipsiae a. 1885, pp. VIII et 71.

k: Taurinensis nat. G. VII. 15 olim Bobbiensis.
saec. V, 18.7×16.7, membr, foll. 96, mut: *Mc* 8,8—11 et 14—16 8,19—16,8 *Mt* 1,1—3,10 4,2—14,17 15,20—36. Textus optimae notae est et versionis Africanae.

Fabulatur Columbani fuisse (mort a. 615) qui monasterium Bobbiense condidit. Pessime edita sunt haec fragmenta a Ferd. Flor. Fleckio, *Anecdota maximam partem sacra* [vel *Wissenschaftliche Reise*, vol. 2, pars 3] etc, Lipsiae a. 1837, p. 1—109, accuratius a Tischendorfio, *Jahrbücher der Literatur, Anz.-Blatt*, Vindobonae a. 1847—1849, vol. 120, p. 43—56, vol. 121, p. 50—72, vol. 123, p. 40—46, vol. 124, p. 1—8, vol. 126, p. 1—71. Tischendorfius ad lectiones in hac N. T. editione VIII notandas usus est schedis suis, cum nonnulla typis minus exacte expressa sint. Accuratissime edidit socio v. cl. Guilelmo Sanday v. cl. Iohannes Wordsworth, *Old-Latin biblical texts. No. II*, Oxonii a. 1886, pp. v—xxii et xlii—clxvi et 1—54 et 95—122, cum tabula.

l: Vratislaviensis ecclesiae sanctae Elisabeth olim Rehdigeranus (non Rhed.). —21,25.
saec. VII, in 4, membr, foll. 295, mut: *Evv;* deest Ioh 16,13

Mt et Mc edita sunt a I. E. Scheibelio *Codex quatuor evangeliorum Latinus Rhedigeranus, Matthaeus et Marcus. Cum textu Graeco et editione vulgata collatus*, Vratislaviae a. 1763, pp. 18. David Schulzius descripsit, *De codice IV evangeliorum bibliothecae Rhedigeranae in quo vetus Latina versio continetur*, Vratislaviae a. 1814, pp. 65 cum tabula, et lectiones codicis varias editioni N. T. Gr. Griesbachianae tertiae inseruit. V. cl. H. Fridericus Haase codicem edidit, *Evangeliorum quattuor vetus Latina interpretatio ex cod. Rehdigerano nunc primum edita* [sunt particulae tres, vel potius, ut videtur, sex, quae in libris universitatis sollemnibus annis 1865—1866 publici iuris factae sunt], Vratislaviae a. 1865—1866, coll. 296.

m: Romae Sessorianus LVIII in monasterio sanctae crucis, foll. 1—154.

saec. VIII—IX, in 4, membr: continet lectiones ex omnibus N. T. libris praeter 3 Ioh Hebr Philem, item ex epistula quae dicitur ad Laodicenos. Textus est textui a Priscilliano adhibito affinis, unde suspicatus est Hortius, litteris ad me datis, textum esse recensionis Hispanicae vel recensionis cum Europaea parallelae. Interpolationem istam 1 Ioh 5,7.8 de Tribus Testibus Caelestibus agnoscit hic codex.

Est liber hic Speculum, quod dicitur, Pseudo-Augustinianum. Videtur octavi vel noni esse saeculi. Cf v. cl. Haertelius, *Cypriani opera*, pars 3, Vindobonae a. 1871, p. XXV et 34; v. cl. Reifferscheid, *Bibliotheca patrum Italica*, vol. 2, p. 129; Reifferscheid, „Die römischen Bibliotheken", *Sitzungsberichte d. philos.-hist. Classe d. Akademie zu Wien*, Vindobonae a. 1865, vol. 1, p. 753. Maius lectiones nonnullas exhibuit in libro *Spicilegium Romanum*, Romae a. 1843, vol. 9, append. 2, p. 61—75 et 80—86, edidit integrum in libro *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1852, vol. 1, pars 2, p. I—VIII et 1—117 cum tabula; m^{10} (et similia) notat paginas Maii a. 1852. V. cl. Franciscus Weihrich iterum edidit in consilium vocatis ceteris codicibus (inter hos erant folia 13 Libri-Ashburnhamensia hodie Parisiensia, quae v. cl. Hortius cum m et cum codicibus Sabatarii Floriacensibus 10 et 12 coniuncta esse percepit), *Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum*, vol. 12 [Aug. *Opp.* III, 1], Vindobonae a. 1887, pp. XXXIV—L et 291—700; cf Weihrichii verba in actis *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, XL, Vindobonae a. 1889, num. 10, p. 908 adn. et „Die Bibelexcerpte *de divinis scripturis* und die Itala des heiligen Augustinus" ex actis *Sitzungsberichte*, Vindobonae a. 1893.

n (re vera a_2): Sangall. mon. MS. 1394, vol. 1, foll. 56. 51.61.53.54.58.59.69–72.75.76.79—82. 85.86 (et MS. 172, fol. 256) et bibl. Vadianae sive urb. 70.

saec.V, 32×26 (?), membr, foll. $15^1/_2$, coll. 2, ll. 24, litt uncc 12—18 in lin: *Mt* 17,1—5 et 14—18 17,19—18,20 19,20—21,3 26,56—60 et 69—74 27,62—64 27,66—28,3 et 8—20 *Ioh* (19,13 —17 et 24—27 mut) 19,28—42 *Mc* 7,13—31 8,32—9,9 13,2—20 15,22—16,13. Textus est versionis Europaeae.

Lachmannus fragmenta notavit, *N. T. Gr.* Berolini a. 1842, vol. 1, p. xii. Tischendorfius omnia exscripsit. V. cl. Petrus Batiffol edidit, „Fragmenta Sangallensia" in actis *Revue archéologique*, Parisiis a. 1885, vol. 4, pp. 305—321 cum tabula (etiam separatim edita), et fragmentum Vadianum, nescio quare siglo p^2 designatum, in libello *Note sur un évangéliare de Saint-Gall*, Parisiis a. 1884, pp. 8. Editionem omni ex parte plenissimam curavit v. cl. Henricus I. White, Wordsworthii socius, *Old Latin biblical texts. No. II*, Oxonii a. 1886, pp. xxiii—xxxi et clxvii—ccii et 55—72, cum tabula. Re vera mandata est editio codicum a_2 n o p Wordsworthiana typis ante editionem Batiffolianam, schedisque Tischendorfii a vidua eius emptis usi sunt Wordsworthius et Whitius.

Propter apparatum Tischendorfii adhuc servavi siglum n, quod posthac statim reiciendum est, nam v. cl. Batiffolius haec folia eiusdem codicis esse atque a_2 vidit, v. cl. Petrus Corssen, in actis *Göttingische gelehrte Anzeigen*, Gottingae a. 1889, vol. 1, p. 316—318, Batiffolii opinionem callidissime ratione mathematica confirmavit, v. cl. Henricus I. White, qui initio dubitaverat, suis oculis fragmenta examinavit et omnia ex eodem codice originem habere concessit, „The Coire and St. Gall fragments of the Old-Latin version of the gospels" in actis *The Academy*, Londinii a. 1889, die 17 Augusti, vol. 2, p. 104b.

o: Sangallensis monasterii MS. 1394, vol. 1, foll. 91.92. saec.VII, 31×22, membr: *Mc* 16,14—20; scriptura est Merovingica; folio verso vacat scriptura.

Lachmannus (ut cod n) fragmenti mentionem fecit. Tischendorf. exscripsit. Batiffol. edidit (ut cod. n), item Whitius (ut cod. n), pp. xxxiii et ccii—ccv et 73—74.

p: Sangallensis monasterii MS. 1394, vol. 2, pagg. 430—433.

saec. VIII, 19.1×17, membr, foll. 2: *Ioh* 11,16—44; scriptura est Hibernica; videtur e missa pro defunctis esse. Tischendorfius exscripsit. Fragmentum ediderunt v. cl. Forbesius, *Arbuthnott missal*, Burntislandiae a. 1864, p. xlviii, vv. cll. Haddamus et Stubbsius, *Councils and ecclesiastical documents relating to Great Britain and Ireland*, Oxonii vol. 1 (a. 1869), app. G, p. 197, v. cl. Henricus I. White (ut cod. n), pp. xxxiii et ccvi—ccxii et 75—77.

q: Monacensis reg. Lat. 6224, olim Frisingensis.

saec. VI, 25.1×21.1, membr, foll. 251, coll. 2, ll. 20, litt. 16—20 in lin, mut: *Evv*; desunt Mt 3,15—4,25 5,25—6,4 6,28—7,8 Ioh 10,11—12,39 Lc 23,22—36 24,11—39 Mc 1,7—22 15,5—36. Textus est versionis Italicae.

Tischendorfius codicem exscripsit. Tischendorfii schedis usus hunc codicem edidit v. cl. Henricus I. White, Wordsworthii socius, *Old Latin biblical texts. No. III*, Oxonii a. 1888, cum tabula, addiditque discursus uberrimos; cf Hortius, *Classical Review*, Londinii a. 1889, pp. 11—12.

r: Dublinii coll. Trin. A. 4.15, olim Usseri.

saec. VI, 18.7×13.7, membr, mut: *Mt Ioh Lc Mc*. Textus Europaeae videtur esse recensionis.

Codicem edidit v. cl. Thomas Kingsmill Abbott, *Evangeliorum versio antehieronymiana ex codice Usseriano (Dublinensi), adiecta collatione codicis Usseriani alterius. Accedit versio Vulgata sec. cod. Amiatinum cum varietate cod. Kenanensis (Book of Kells) et cod. Durmachensis (Book of Durrow)*, Dublinii a. 1884, partes 2, pp. xlii et 379 cum tabula, et 379 bis—863 cum tabula e codice Usseriano altero; cf v. cl. Samuel Berger, *Revue celtique*, Parisiis, vol. 6 (a. 1883—1885), p. 348—357.

s: Mediolani Ambrosianus C. 73 inf.

saec. VI, 23×20, membr, foll. 4: *Lc* 17,3—29 18,39—19,47 20,46—21,22 paucis omissis; textus videtur Europaeae esse versionis.

Editus est a v. cl. A. M. Cerianio, *Monumenta sacra et profana ex codicibus praesertim bibliothecae Ambrosianae*,

Mediolani a. 1861, vol. 1, p. 1—8, et a v. cl. Wordsworthio, *Old Latin biblical texts. No. II*, Oxonii a. 1886, pp. xxxviii.xxxix et ccxxix—ccxlviii et 83—88.

t: Bernae bibl. univ. 611, foll. 143 et 144.
saec. VI, in fol, membr rescr, foll. 2, coll. 2, ll. 23 (?): *Mc* 1,2—23 2,22—27 3,11—18. Textus est Europaeae recensionis, codicibus ff-b-i propior quam ex una parte codici c vel a, multo propior quam ex altera parte codici e. Mc 1,11 om ἐγένετο cum ℵ D ff mt 2,26 om πῶς cum BD.

V. cl. Hermannus Hagen, professor Bernensis, haec fragmenta detexit detectaque edidit „Ein Italafragment..." in actis *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, Lipsiae a. 1884, pp. 470—484. V. cl. Wordsworthius iterum qua solet accuratione edidit, *Old Latin biblical texts. No. II*, Oxonii a. 1886, pp. 40—41 et ccxlix—ccliv et 89—94.

v: Vindobonae caes. Lat. 502 in initio.
saec. VII, 23.5×16.5, membr, fol. 1: *Ioh* 19,27—20,11. Exscripserunt 24 et 25 Octobris anni 1887 edideruntque vv. cll. Wordsworthius et Henricus I. White, *Old Latin biblical texts. No. III*, Oxonii a. 1888, p. 161—166.

z: (W.-H.: = j) Saretianus sive Sarzannensis in ecclesia.
saec. V, in fol, membr, purpureo-argenteus, mut: continet fere *Ioh* 1,38—3,23 3,33—5,20 5,29—(6,49—7,32) 8,6—9,21; textus videtur Europaeae esse versionis. Dicitur a Rufino anachoreta Saretiano scriptus esse. Fuit codex in ecclesia illa iam anno 1585. V. cl. Guerrinus Amelli, bibliothecae Mediolanensis Ambrosianae vice custos, codicem descripsit, *Un antichissimo codice biblico Latino purpureo conservato nella chiesa di Sarezzano presso Tortona*, Mediolani a. 1872. Praebet Amellius e codice Ioh 3,5.6 4,6—8 9.10 11.12 ῾14.15 16—18 19—21 5,4, et in mente habet totum mox edere.

(b.) Actus.

d: Cantabrigiensis, cf supra, p. 954.

e: Oxonii Laudianus, cf supra, p. 410—413. Andreas Christianus Hwiid, *Libellus criticus* . . . Hauniae a. 1785, pp. 67—155, textum Latinum, ut videtur ex Hearnio haustum, edidit.

g (Apoc): Holmiae Gigas.
saec. XIII: continet, inter alia, *Biblia sacra;* e Novo Testamento sunt Act et Apoc versionis veteris, fortasse Europaeae; exoptatum certe est versionis veteris Latinae hos libros integros habere; vix differt textus a textu quo Luciferus usus est vel a fragmento g^2 Mediolanensi, cf Westc.-Hort. *N. T.* [vol. 2] *Intr.* § 116 et *App.* p. 5. Textus Apocalypsis textui Vulgatae versionis multo propior est et indolis Italicae esse videtur.

Olim in Bohemia, anno 1648 belli praeda, una cum codice argenteo hodie Upsaliensi, Praga in Sueciam translatus est codex. Vir cl. Iohannes Belsheim Act et Apoc edidit in libro *Die Apostelgeschichte und die Offenbarung Iohannis in einer alten lateinischen Uebersetzung aus dem „Gigas librorum" auf der königlichen Bibliothek zu Stockholm. Zum ersten Mal herausgegeben von* J. B. *Nebst einer Vergleichung der übrigen neutestamentlichen Bücher in derselben Handschrift mit der Vulgata und mit anderen Handschriften,* Christianiae a. 1879; cf v. cl. Oscarus de Gebhardt, *Theologische Literaturzeitung,* Lipsiae a. 1880, coll. 185–187.

g_2: Mediolani Ambrosianus.
saec. X vel XI: *Act* 6,8—8,4. Textus Europaeae est recensionis.
Edidit v. cl. Cerianius, *Monumenta sacra et profana,* Mediolani, tom. 1, fasc. 2 (1866), p. 127.128.

m: Speculum, cf supra, p. 961.

reg (Apoc): Paris. nat. 6400 G, olim 5367.
saec. VII, 24×18, membr rescriptus, foll. 33 (ex 193) (insunt in codice „Boethii et Isidori" quaedam): *Apoc* 1,1—2,1 8,7—9,11 11,16—12,5 12,6—14 14,15—16,5. *Act* 3,2—4,18 5,23—7,2 7,42—8,2 9,4—23 14,5—23 17,34—18,19 23,8—24 26,2—27,13 *1 Pet* 4,17—5,14 *2 Pet* 1,1—2,6 *1 Ioh* 1,8—3,20. Textus est Africanae recensionis; cf Westcottus Hortiusque *N. T.* [vol. 2] *Intr.* § 116, et *App.* p. 5, sub siglo h, et Hortius, *Classical Review,* Londinii a. 1889, p. 11.12.

Olim in monasterio s. Benedicti de Floriaco. Nonnulla ex Act capp. 3 et 4 edita sunt a Sabatario (cf supra, p. 954, adn. 1) vol. 3, p. 507. VanSittartus, *Journal of philology,* Londinii et Cantabrigiae, vol. 2 (a. 1869), p. 240—246,

et Apoc vol. 4 (a. 1872), p. 219—222, edidit locos a Sabatario neglectos. V. cl. Henricus Omont, *Bibliothèque de l'école des chartes*, Parisiis a. 1883, vol. 44, p. 445—451, folia duo ex Apoc edidit: Apoc 1,1—2,1 et 8,7—9,12. V. cl. Belsheimius fragmenta edidit in libro *Appendix epistularum Paulinarum ex codice Sangermanensi Petropolitano, in quo continetur I. Collatio epp Paulinarum cum cod. Claromont. Parisiensi; II. Palimpsestus Parisiensis, fragmenta Act app., epp. Petri, ep. Ioh. primae, Apocalypseos Ioh., ex codice rescripto Parisiensi eruit et edidit* I. B. Christianiae a. 1887. V. cl. Samuel Berger doctissime de codice disseruit in actis *Revue de théologie et de philosophie*, Lausannae a. 1886, fasc. 6, p. 545—582, et fragmenta omnia denuo accuratissime edidit, *Le palimpseste de Fleury*, Parisiis a. 1889, pp. 45, cum tabula; cf quae Bergerus addidit in actis *Bulletin critique*, Parisiis a. 1891, p. 303 et 304, adn. 1. Cf etiam v. cl. Petrus Corssen, *Der Cyprianische Text der Acta apostolorum* [*Gymn. Schöneberg-Berolinense Occident.*] [Progr. 1892. No. 67.] Berolini a. 1892.

s: Vindob. caes. 16, olim Recent. 85, olim Bobbien. saec. V, rescriptus: nonnulla ex *Act* capp. 23.27.28. *Iac* 1,1—5. 2,21.22 3,13—18 4,1.2 5,19.20 *1 Pet* 1,1—12.

Neapoli Vindobonam translatus a. 1717. Tischendorfius edidit, *Jahrbücher der Literatur, Anz.-Blatt*, Vindobonae vol. 120 (a. 1847), p. 36—43; item v. cl. Iohannes Belsheim, „Fragmenter af Apostlernes Gjerninger, Iakobs Brev og 1st Petri Brev i den aeldste latinske Bibeloversaettelse efter en Palimpsest i det keiserlige Hofbibliothek i Wien" in actis *Theol. Tidsskrift for den evang. luth. Kirke i Norge*, ser. 3, Christianiae a. 1886, vol. 1,3, p. 307—326 (cohaeret hoc cum „Fragmenter" etc *ibidem*, nova series, vol. 10, fasc. 3, p. 289—346?).

x_1: Oxonii Bodl. 3418, Selden. 30. saec. VII vel VIII, 22.5×18, membr, unc, foll. 107, col. 1, ll. 24—26: *Act;* desunt 14,26—15,32; textus est bonae notae.

Bentleii χ_2. V. cl. Westcottus descripsit, *Smith's Dictionary of the Bible*, ed. Amer. Novo Eboraco a. 1876, vol. 4, p. 3458[b], cum facs. Cf v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate pendant les premiers siècles du moyen âge*, Parisiis a. 1893, p. 44 et 398.

(c.) Epistulae catholicae.

ff: Petrop. caes. Q. v. I. 39, olim Sangermanensis 625, olim Corbeiensis.

saec. X, 24×19, membr, (Iac vol. 2, foll. 89—93): *Iac.*

Editus a Martianaeo (cf supra, p. 957, adn. 3) et ex Martianaeo a Sabatario et a v. cl. Iohanne Belsheim, *Das Evangelium des Matthaeus... Nebst einem Abdruck des Briefes Jacobi nach Martianays Ausgabe von 1695*, Christianiae a. 1881, p. 61—69. V. cl. Oscarus de Gebhardt [Gebhardt. et Harnack.], *Barnabae epistula*, ed 2, Lipsiae a. 1878, p. XXIV—XXV, codicem accurate descripsit. Anno demum 1883 edidit Belsheimius hanc epistulam e codice, *Der Brief des Jakobus in alter lateinischer Uebersetzung...* Christianiae a. 1883, pp. 15 (ex actis *Theologisk Tidsskrift for den evangelisk-lutherske Kirke i Norge*, nova series, vol. 9, fasc. 2). Cf etiam v. cl. Iohannes Wordsworth, „The Corbey St. James (ff), and its relation to other Latin versions, and to the original language of the epistle" in libro *Studia biblica*, [vol 1,] Oxonii a. 1885, p. 113—150; suspicatur Wordsworthius epistulam lingua Aramaica scriptam esse; — in eodem libro habes praeterea, p. 233—263 disquisitionem viri cl. Guilelmi Sanday de eodem codice.

q: Monacensis reg. Clm. [6220.6230.6277] 6436 olim Frisingensis 236.

saec.VI: *1Pet* 1,8—19 2,20—3,7 4,10—*2Pet* 1,4 *1Ioh* 3,8—5,21; textus teste Zieglero idem videtur esse atque textus quo Fulgentius Ruspensis (a. 468—533) usus est; Westcottus Hortiusque quaerunt, num forte Italicae sit recensionis.

1 Pet 1,8—19 et 2,20—3,7 exstant in farina qua membranae olim libri Clm. 6230 tegumento agglutinabantur unde v. cl. Zieglerus verba, speculo inversa, microscopio inspecta, edidit, *Bruchstücke einer vorhieronymianischen Uebersetzung der Petrusbriefe*, Monaci a. 1877. Frustula textus 1 Pet 4,10—2 Pet 1,4, olim in tegumentis librorum Clm. 6220.6277 erant; Zieglerus fragmenta legit, coniectura textum fere integrum restituit, textum restitutum in eodem libro edidit. Ex eodem codice vetere habemus 1 Ioh 3,8—5,21, folia 23 et 24 in libro Clm. 6436, cf infra Paul r, quae edita sunt a Zieglero in libro ibi laudato. Plurimi aestimanda sunt folia haec, ut quae post Speculum (m), post Pseudo-Hieronymi prologum in Cath (in codice Fuldensi, cf infra, p. 987), post codicem Cavensem saec. IX (cf infra, p. 985), post Fulgentii scripta saec. VI, post Vigilii scripta saec. V praeclare originem commatis 1 Ioh 5,7 testentur.

s: cf ad Act; Tischendorfius legit *Iac* 1,1—5 [Eichenfeldius 2,21.22, *Jahrb. d. Lit. Anz.-Blatt*, vol. 26, p. 35] 3,13—18 4,1.2 5,19.20 1 Pet 1,1—12.

(d.) Epistulae Paulinae.

d: Claromontanus, cf supra, p. 419—422, D^{paul}. Editus a Sabatario, sed non accurate; Tischendorfius edidit. Cf v. cl. Petrus Corssen (ut infra, cod. f).

e: Petropolitanus, olim Sangermanensis, cf supra, p. 423—424 E^{paul}. Editus a Sabatario, sed non accurate. V. cl. Iohannes Belsheim edidit, *Epistulae Paulinae ante Hieronymum Latine translatae ex codice Sangermanensi Gr.-Lat., olim Parisiensi, nunc Petropolitano*, Christianiae a. 1885, pp. VII et 87, cum tabula.

f: Augiensis, cf supra, p. 424—426, F^{paul}. Editus a Scrivenero. V. cl. Zieglerus, *Italafragmente der Paulinischen Briefe*, p. 28, adn. 2, testatur codicem Augiensem textum cum textu Vulgatae versionis non congruentem solis in libris Rom et 1 Cor praebere; in ceteris versionem Vulgatam

paucis variatis exhibere. Hortius hunc codicem accuratius examinare voluit; putavit totum habere originem e Vulgata admixtis lectionibus veteris Latinae; cf praeterea quae disseruit in actis *Journal of Philology*, a. 1871, vol. 3, p. 68. Cf etiam v. cl. Petrus Corssen, *Epistularum Paulinarum codices Graece et Latine scriptos Augiensem Bornerianum Claromontanum examinavit inter se comparavit ad communem originem revocavit* P. C. *Specimen primum ad programma gymnasii Ieverensis additum* (Kiliae a. 1887). [Progr.-No. 618.]; *Spec. alt.* a. 1889 [Progr.-No. 629]; — v. cl. Fridericus Zimmer, „Der Codex Augiensis F^{paul} eine Abschrift des Bornerianus G^{paul}“ in actis *Zeitschrift für wiss. Theologie*, XXX, Lipsiae a. 1887, p. 76—91.

g: Boernerianus, cf supra, p. 426—429. Editus a Matthaeio. Putavit Hortius g habere originem duplicem alteram e textu veteri Latino puro alteram e textu mutato. Cf Hermannus Rönsch, „Die Doppelübersetzungen im lateinischen Texte des Codex Boern. der Paul. Briefe“, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, XXV, Lipsiae a. 1882, p. 488—509, XXVI, a. 1883, p. 73—99 et 309—344; — v. cl. Petrus Corssen (ut supra, cod. f).

gue: Guelferbytanus Weissenburg. 64. 15,3—13.
saec. VI, rescriptus: *Rom* 11,33—12,5 12,17—13,1 14,9—20

Editus a Knittelio (cf supra, p. 387) *Ulphilae versio Gothica nonnullorum capitum ep. Paul. ad Rom.* etc, Brunsvigae a. 1762 cum Gothicis, et a Tischendorfio, *Anecdota* etc, Lipsiae a. 1855, p. 153—158.

m: Speculum, cf supra, p. 961.

r: Monacensis reg. Clm. 6436 et univ (num. ?) olim Frisingensis 236.

saec. VI, folia 26 ex codicum tegumentis ab I. Andr. Schmellero protracta: *Rom* 14,10—15,13 *1 Cor* 1,1—27 1,28—3,5 6,1—7,7 15,14—43 16,12—27 *2 Cor* 1,1—2,10 3,17—5,1 7,10—8,12 9,10—11,21 12,14—13,10 *Gal* 2,5—4,3 6,5—17 *Eph* 1,1—13 1,16—2,16 6,24 *Phil* 1,1—20 *1 Tim* 1,12—2,15 5,18—6,13 *Heb* 6,6—7,5 7,8—8,1 9,27—11,7. Textus videtur Italae esse versionis quam Augustinus amavit.

Tischendorfius primus nonnulla legerat anno 1856 et in editione Novi Testamenti sua septima adhibuerat, *Deutsche Zeitschrift für christliche Wissenschaft und christliches Leben*, a. 1857, num. 8, p. 57—61. V. cl. Leo Zieglerus omnia edidit, *Italafragmente der Paulinischen Briefe* etc, Marburgi a. 1876. V. cl. Carolus Schnorr de Karolsfeld repperit anno 1892 in bibliotheca universitatis Monacensis folia duo alia huius codicis, quae v. cl. Wölfflin. edidit addita commentatione philologica;[1] continent Gal 3,5—4,3 6,5—17 Eph 1,1—13.

r^2: Monacensis reg. Clm. 6436, olim Frisingensis 236. saec. VII: *Phil* 4,11—23 *1Thess* 1,1—10.

Haec detexit et edidit v. cl. Zieglerus (ut cod. r).

r^3: Gottvici. saec. ?, membr, foll. 2: *Rom* 5,16—6,4 6,6—6,19 *Gal* 4,6—19 4,22—5,2. Recensionis est textus Europaeae (?).

Hermannus Rönsch edidit „Italafragmente des Römer- und Galaterbriefes aus der Abtei Göttweig. Textabdruck nebst Einleitung und kritischen Anmerkungen“ in actis *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, XXII, Lipsiae a. 1879, p. 224—238; cf v. cl. Samuel Berger, *Bulletin critique*, VII, 5, Parisiis 1 Martii a. 1886, pp. 89—90.

x_2: Oxonii Bodl. Laud. Lat. 108. E. 67. saec. IX: *Paul;* desunt Heb 11,34—13,25; textus ter correctus est; saepe cum d consentit; 1.2 Thess praecedunt epistulam ad Col, cf Augustinus, *de doctrina christiana* 2,13; descriptus a v. cl. Westcotto (cf supra, p. 966.967, cod. x_1).

(e.) Apocalypsis.

g: Holmiensis Gigas qui solus Apoc integram praebet; cf supra, p. 965, cod. g^{act}.

m: Speculum, cf supra, p. 961.

[1] Wölfflin, „Neue Bruchstücke der Freisinger Itala“ in actis *Sitzungsberichte der philosophisch-philologischen und der historischen Classe der königlich bayerischen Akademie der Wissenschaften zu München*, Monaci a. 1893, fasc. 2, pp. 253—280.

reg: Parisiensis, cf supra, p. 965. Westcotti Hortiique est h, recensionis Africanae.

Apocalypsis haurienda est ex commentario Primasii, cf infra, caput X, 2, sub nomine Prim.

---

b. VULGATA.[1]

Anno ut videtur 382, cognita textus bibliorum Latini corruptione atque confusione, poposcit Damasus papa ab Hieronymo Stridonensi ut textum novum Latinum ex veteris codicibus componeret, ne veritas ex illa verborum variatione damnum caperet. Hieronymus sollicita mente opus arduum suscepit atque anno iam 384 fautori et principi obtulit partem operis primam „evangelia . . . codicum Graecorum emendata conlatione, sed veterum. Quae ne multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent, ita calamo temperavimus ut his tantum quae sensum videbantur mutare correctis reliqua manere pateremur ut fuerant". Evangelia quae sane cura maxima egebant accurate secundum propositum restauravit. Ceteri vero Novi Testamenti libri annis ut videtur proximis vel etiam proximo anno recensiti non tam diligenter emendati sunt; recensio horum textus nova vix praebet novas lectiones e Graeco ductas sed solas elocutiones politiores atque cultiores Latinas. Plerisque valde

[1] Praeter libros supra, p. 949, laudatos, cf Aug. Calmetus, „Dissertatio in Vulgatam", *Prolegomena* etc, tom. 2, Lucae a. 1729, *App.*, p. 390—397; — v. cl. O. F. Fritzschius, apud Herzogium (ut supra, p. 949), vol. 8, pp. 445—472; — Georgius Riegler, *Kritische Geschichte der Vulgata*, Sulzbachiae a. 1820 (hic liber scriptus est ita ut responderet ad quaestionem a Leandro van Ess anno 1814 cum praemio propositam iisdem verbis quibus hic anno 1824 in titulo suo usus est; cf praefationes Riegleri et Leandri van Ess); — Leander van Ess, *Pragmatisch-kritische Geschichte der Vulgata im Allgemeinen, und zunächst in Beziehung auf das Trientische Decret. Oder: Ist der Katholik gesetzlich an die Vulgata gebunden?* Tubingae a. 1824; — Carolus Vercellone, *Variae lectiones*, Romae, vol. 1, a. 1860, vol. 2 a. 1864; — v. cl. Franciscus Kaulen, *Geschichte der Vulgata*, Moguntiae a. 1868.

displicuit nova versio[1], quae quamquam tempore Gregorii Magni (mort. a. 604) sedes apostolica translatione utraque utebatur vix tandem, quod saepe asseveratur, saeculo nono principatum tutum tenebat; nam Anglo-Saxones veteris versionis tenacissimi erant et iam vidimus codicem *c* veteris versionis Colbertinum saeculo undecimo exscriptum esse. Nomen Vulgata olim versionis Veteris Testamenti Graecae quae dicitur LXX virorum, tum Latinae eiusdem translationis proprium erat, denique versioni Hieronymi adtributum est, ut videtur non ante saeculum septimum; quo loco primum huic versioni adnexum sit non habeo dicere, sed Rogerus Baco (nat. a. 1214, mort a. 1294) versionem sine nomine descripsit his verbis: „haec quae vulgatur apud Latinos" et „illa quam ecclesia recipit his temporibus".[2] Erasmus in Novi Testamenti sui editione altera, anni 1519, ad marginem Apologiae praefixae, p. 64, scripsit „*Vulgata* novi testamenti aeditio, Hieronymi non est". Vulgatae titulo plena accessit auctoritas per decretum concilii Tridentini die 8 mensis Aprilis anni 1546 datum.

[1] Quod Hieronymus iam praeviderat cum scriberet: „Quis enim doctus pariter vel indoctus, cum in manus volumen adsumpserit, et a saliva quam semel inbibit viderit discrepare quod lectitat, non statim erumpat in vocem, me falsarium, me clamans esse sacrilegum, qui audeam aliquid in veteribus libris addere mutare corrigere?"

[2] Haec duo Baconis dicta apud Fritzschium, (ut supra), p. 448. Videsis *Fr. Rogeri Bacon opera quaedam hactenus inedita*, Londinii, vol. 1 (a. 1859); in libro *compendium studii*, cap. 8, p. 485, dicitur de erroribus „quos reprehendit [Hieronymus] in translatione *vulgata*", eodem vero capite, p. 484, appellatur illa versio corrigenda „translatio antiqua". Capite 6, p. 436. 437, legimus de loco quodam versionis Hieronymianae: „moderni vero theologi, Hebraeum ignorantes, tenent interpretationem *vulgatam*", spectant autem haec magis ad vocabulum quam ad versionem, cum sequatur „quae nulla est". Item scripsit p. 92: „Nam pro maiori parte [textus] est corruptus in exemplari vulgato, quod est Parisiense". In illo Baconis tomo multa de versione Latina aeque ac de ingenio linguarum Hebraicae Graecae Latinae inveniuntur. Cf Martinus (ut infra, p. 973, adn. 1).

At textus Hieronymianus non sine macula ad tempora concilii Tridentini venerat, neque-ut ita dicam-Hieronymi fuit textus iste omnino permixtus quem approbavit concilium. Iam Cassiodorius (clar. a. 550) textum depravatum corrigere aggressus est. Carolus Magnus[1] Alcuino eundem laborem permisit et accepit ab eo exemplar emendatum anno 801. Theodolfus[2] episcopus Aureliensis (a. 787

[1] De textus versionis Vulgatae historia, praesertim de opere emendationis sive correctionis scripserunt Carolus Vercellone, „Dei correttorii biblici della biblioteca Vaticana" in libro *Dissertazioni accademiche di vario argomento*, Romae a. 1864, pp. 35—46; — Albertus Dressel, „Die vatikanischen Correctorien der Vulgata" in actis *Theologische Studien und Kritiken*, Gothae a. 1865, vol. 1, pp. 369—374; — v. cl. Samuel Berger, „Des essais qui ont été faits à Paris au treizième siècle pour corriger le texte de la Vulgate" in actis *Revue de théologie et de philosophie*, Lausannae a. 1883, Ian., pp. 41—66, et *De l'histoire de la Vulgate en France*, Parisiis a. 1887, pp. 16, et novissime atque locupletissime, *Histoire de la Vulgate pendant les premiers siècles du moyen âge*, Parisiis a. 1893, pp. XXIV et 443; — v. cl. Iacobus Isidorus Mombert, „Emendations and corrections" in actis *Journal of the society of biblical literature and exegesis*, Iun. et Dec. a. 1884, p. 93—125; — I. P. P. Martinus, „La Vulgate latine au XIIIe siècle, d'après Roger Bacon" in actis *Le Muséon*, VII, Lovani a. 1888, p. 88—107, p. 169—196, p. 278—291, p. 381—393, et „Le texte parisien de la Vulgate latine" in actis *Le Muséon*, VIII, a. 1889, p. 444—466, IX, a. 1890, p. 301—316; — v. cl. Henricus Denifle, „Die Handschriften der Bibel-Correctorien des 13. Jahrhunderts" in actis *Archiv für Literatur- und Kirchengeschichte des Mittelalters*, IV, Friburgi in Brisgovia, a. 1888, p. 263—311 et 471—601 (nondum absoluta est dissertatio); — v. cl. Eberhardus Nestle, „Die Hirschauer Vulgata-Revision" in actis *Theologische Studien aus Württemberg*, X, Ludwigsburgi a. 1889, p. 305—311; — v. cl. L. Salembier, *Une page inédite de l'histoire de la Vulgate*, Ambiani a. 1890, pp. XVI et 98 ex actis *Revue des sciences ecclésiastiques*.

[2] Cf v. cl. Leopoldus Delisle, „Les bibles de Théodulfe" in actis *Bibliothèque de l'école des chartes*, XL, Parisiis a. 1879, p. 5—43.

—821), Langfranc archiepiscopus Cantabrigiensis (a. 1069—1089), Stephanus II Harding[1] episcopus Cisterciensis (mort. a. 1134), cardinalis Nicolaus (a. 1150) suo quisque modo hic illic menda sustulerant. Saeculo vero tertio decimo prodierunt correctoria biblica, primum facultatis theologicae Parisiensis, anno circiter 1230, etiam Senonense dictum quod ab archiepiscopo Senonensi in Galliae usum approbatum est, posterius ordinis praedicatorum sive Dominicanorum auspiciis Hugonis de sancto Caro anno circiter 1236 vel 1240, aliud denique ordinis fratrum minorum vel Franciscanorum atque ordinis Carthusianorum. Viriliter reprobavit vir doctissimus Rogerus Bacon († 1294) anno circiter 1266 textum maculatum, dixitque de anonymo quodam, qui per quadraginta annos textui corrigendo operam navaverat, auctore ut videtur Correctorii Vaticani.[2] Haec correctoria laudabant lectiones e Graecis codicibus et lectiones ab antiquis scriptoribus comprobatas.[3] Qui tamen transcribebatur textus non melior factus in peius ibat.

[1] I. P. P. Martin, *Saint Étienne Harding et les premiers recenseurs de la Vulgate latine Théodulfe et Alcuin*, Ambiani a. 1887 (prodiitne haec dissertatio primum in actis *Revue des sciences ecclésiastiques*, a. 1887 ?).

[2] Cf Martinus (ut supra, p. 973 adn. 1), qui tamen Baconis verbis plus quam aequum est fidei habet. Optime sane ita de correctione generali scripsit Baco (ut supra, p. 972, adn. 2), p. 93—94: „Et in hoc aggravatur haec corruptio, quod quilibet corrigit pro sua voluntate. Nam quilibet lector in ordine Minorum corrigit ut vult; et similiter apud Praedicatores; et eodem modo saeculares. Et quilibet mutat quod non intelligit, quod non licet facere in libris poetarum. Sed Praedicatores maxime intromiserunt se de haec correctione. Et iam sunt viginti anni et plures quod praesumpserunt facere unam correctionem, et redegerunt eam in scriptis. Sed postea fecerunt aliam ad reprobationem illius; et modo vacillant, plus quam alii, nescientes ubi sunt. Unde eorum correctio est pessima corruptio et destructio textus dei; et longe minus malum est et sine comparatione uti exemplari Parisiensi, non correcto, quam correctione eorum vel aliqua alia".

[3] Correctoria quae sequuntur enumerat v. cl. Henricus

Anno 1440, quo fere tempore (cf supra, p. 202—203) editio princeps versionis Vulgatae prodiit, contulit Laurentius

Denifle in actis *Archiv für Literatur- und Kirchengeschichte des Mittelalters*, Friburgi in Brisgovia, a. 1888, p. 264—266. Hoc loco dantur ut facilius quisque ad correctoriorum studium vocetur. Distinctiones classium A—N apud Denifleium inveniuntur.

Austria.

Vindobonae caes. Lat. 1217: a. 1434, fol. 2 ss. Classis A.

— — Lat. 1612: saec. XIII—XIV, fol. 1 ss. Classis D.

Gallia.

Parisiis arsenalis 94: saec. XIII, fol. 1 ss. Classis A.

— — 131: saec. XIII, fol. 1 ss. Classis G.

— nat. Lat. 3218: saec. XIII, fol. 137 ss. Classis A.

— — Lat. 15554: foll. 1—146. Classis C.

— — —: foll. 147—253: Classis F.

— — Lat. 16719—16722: saec. XIII. Classis B.

Tolosae urbis 61: saec. XV, fol. 1 ss. Classis M.

— — 402: saec. XIII, fol. 1 ss. Classis D.

Germania.

Cusae hospitii, Fol. 13: a. 1446, fol. 1 ss. Classis A.

Lipsiae univ. 105: saec. XIII, fol. 1 ss. Classis A.

Norimbergae urbis Cent. I. 47: saec. XIV exeuntis, foll. 110—126. Classis A.

— — Cent. I. 47: saec. XIV exeuntis, fol. 127 ss. Classis L.

Helvetia.

Eremitarum Coenobii (Einsiedeln), MS. 28: saec. XIV ?, fol. 49 ss: excerpta. Classis N.

— — MS. 28: saec. XIV, fol. 171 ss: excerpta. Classis D.

Hispania.

Seviliae Colombinae, V. 129.8: saec. XIII—XIV, fol. 1 ss. Classis D.

Italia.

Florentiae Laurentianae Plut. XXV, sin., MS. 4: saec. XIII ?, foll. 101—107 mut. Classis E.

— — — foll. 108[b]—178: saec. XII. Classis D.

— — — fol. 211 ss. Classis G.

Paduae Antonianae 492: saec. XIV. Classis K.

Romae Borgesianus (? Burghes.) 82: saec. XIV: correctoria duo. Classis I.

— Vat. Lat. 3466: saec. XIII, fol. 1 ss. Classis D.

— — Lat. 4240: saec. XIII, fol. 1 ss. Classis E.

Valla[1] (della Valle) codices Graecos ut textum Latinum corrigeret, et Erasmus anno 1505 adnotationes Vallae edidit.[2] Editiones[3] tamen quae primae textum re vera e codicibus emendatum et variis lectionibus ornatum praebuerunt, si neglegere licet biblia Polyglotta Complutensia, prodierunt apud Robertum Stephanum Parisiis a. 1528. 1532.1534.1540.1545.1546, Genevae a.1555.1557; optima est editio anni 1540.[4]

Decretum illud concilii Tridentini anno 1546

— — Ottob. 293: saec. XIII—XIV, fol. 1. Classis A.

Taurini univ. I. V. 2: saec. XIII, fol. 1 ss. Classis A.

— — K. V. 39: saec. XIV, fol. 1. Classis D.

Venetiae Marc. Lat. cl. I. cod. 140: saec. XIV, fol. 85 ss. Classis D.

— — — cod. 141: saec. XIII, foll. 1—119. Classis D.

— — — cod. 141: saec. XIII — XIV, foll. 121— 390. Classis H.

[1] Wagenmann, „Laurentius Valla", *Herzog's Real-Encykl.* ed. 2, Lipsiae a. 1881, vol. 8, p. 491—495.

[2] Valla, *Annotationes in Latinam N. T. interpretationem ex collatione Graecorum exemplarium*, Parisiis a. 1505; „In N. T. ex diversorum utriusque linguae codicum collatione annotationes, cum primis utiles", *Opera*, Basileae a. 1540, p. 803[b]—895[b].

[3] Non est quod hoc loco disseram de editionibus multis sine arte critica confectis quae iam saeculo quinto decimo publici iuris factae sunt; vide supra, p. 202—203. Cf v. cl. Waltherus Arthurus Copinger, *Incunabula biblica or the first half century of the Latin bible, being a bibliographical account of the various editions of the Latin bible between 1450 and 1500 with an appendix containing a chronological list of the editions of the sixteenth century*, Londinii a. 1892, (pp. X, 226; tabulae 54 in fol.) Autor, iuris consultus decretorum de libris librariisque optime peritus, vix satis peritus est scientiae quam dicunt bibliographicae.

[4] Quo modo Stephanus in his editionibus ornandis codices in consilium vocaverit, optime discitur e discursu viri clarissimi praedecessorem illum pie memorantis Iohannis Wordsworth, *Old Latin biblical texts. No. I*, Oxonii a. 1883, p. 47—54: „Appendix I. Codices a Roberto Stephano (et Desiderio Erasmo) in editionibus bibliorum Latinorum adhibiti".

datum incitavit viros ecclesiae Catholicae doctos ut accuratas editiones compararent. Iohannes Hentenius, adiuvantibus theologis Lovanensibus, textum Latinum variis lectionibus ornatum edidit auspiciis Caroli V imperatoris Lovanii a. 1547, quam editionem secuta est ornatior illa editio ab iisdem theologis curata duce Francisco Luca Brugensi[1] (unde cdd^{brug} Lc^{brug}) in bibliis polyglottis Antverpiensibus anni 1573.[2]

Editiones Sixtino-Clementinae.

Suspicari licet, secundum Westcottum Hortiumque, recensionem textus Novi Testamenti, ne dicam biblici, in ecclesia Syriaca iam saeculo tertio factam esse, factamque statim auctoritate ecclesiae ita esse usu receptam ut exemplaria vetustiora non emendata brevi ad unum fere omnia reiecta videantur. De ecclesia Syriaca quod suspicamur, id in actis publicis quae dicuntur propalam legimus de ecclesia Romana. Editiones privata manu non auctoritate ecclesiastica institutae iam multae e prelo exierant, immo voluerat fortasse editio illa Lucae Brugensis editio esse ad mentem concilii Tridentini perfecta. Duodecim autem annis ante Polyglotta Antverpiensia publici iuris facta, nisi iam antea, moliti sunt viri docti Romani opera critica, vocaveruntque iam anno 1561 Paulum Manutium, Aldi illius inlustris prolem, Romam, ut typis biblia et Latina et Graeca exprimenda curaret; per multos annos textum tum Graecum Veteris Testamenti tum Latinum bibliorum integrorum recensuerunt. Prodiit Vetus Testamentum Graece anno 1587, quo opere absoluto nihil antiquius habuit Sixtus V papa, quam ut biblia Latina omni

[1] Cf Paulus de Lagarde, *Die vier Evangelien arabisch aus der Wiener Handschrift herausgegeben*, Lipsiae a. 1864, p. XI, adn. †, ubi de *notationibus* Lucae dicit: „die allein brauchbare originalausgabe (Antwerpen 1580, 470 seiten klein quart) ist eins der seltensten und nützlichsten bücher, die ich kenne; für die kritik der lateinischen bibelübersetzungen geradezu unentbehrlich."

[2] Cf supra, pp. 215.216.

modo emendaret. Constitutio „Aeternus ille", die 1 Martii anni 1589 data, praefatio fuit editionis ipsius, anno 1590 ornatae, in qua constitutione statuit declaravitque Sixtus ex certa sua scientia deque apostolicae potestatis plenitudine „eam Vulgatam sacrae, tam veteris, quam novi Testamenti paginae Latinam editionem, quae pro authentica a Concilio Tridentino recepta est, sine ulla dubitatione, aut controversia censendam esse hanc ipsam, quam nunc, prout optime fieri poterit, emendatam et in Vaticana Typographia impressam ... evulgamus, decernentes eam ... pro vera, legitima, authentica et indubitata, in omnibus publicis privatisque disputationibus, lectionibus, praedicationibus, et explanationibus recipiendam et tenendam esse". Nihilominus omnino non ad amussim erat editio ista Sixtina (unde vg^{sixt}) nec tali praeconio digna. Motu et opera Bellarmini (qui inter alia ob tantam fraudem postea beatificationem sive canonisationem adipisci non potuit) editio refecta est quasi Sixtus ipse totum opus revocandum censuisset ac decrevisset, prodiitque anno 1592 auspiciis Clementis VIII manu Toleti typis Aldi Manutii, Pauli iam supra nominati filii. Annis 1593 et 1598 editiones emendatae publici iuris factae sunt. Textus huius editionis anni 1592 (1593 et 1598) Clementinae (unde vg^{clem} item vg et vg^{ed}) puritate editionibus omnibus vetustioribus praestabat, etsi minime purus erat textus, minime labore quo opus erat diligenti recensitus.[1]

vg^{sixt}

vg^{clem}

[1] Discrepantias harum duarum editionum, quarum utraque ecclesiae catholicae auctoritate munitur, notavit Thomas James, *Bellum papale sive concordia discors Sixti Quinti et Clementis Octavi circa Hieronymianam editionem*, Londinii a. 1600 (1606 et ut videtur saepius; exemplar Lipsiense annum habet 1678); Iamesius constitutionem „Aeternus ille" repetit. Praeterea conferendi sunt Leander van Ess (ut supra, p. 971, adn. 1), Carolus Vercellone, *Variae lectiones Vulgatae Latinae bibliorum editionis*, Romae a. 1860, vol. 1, prolegomena, Westcottus apud Smithium (ut supra, p. 949, adn. 1).

Utinam papa Leo XIII tanta scientia tanta magnanimitate insignis curam in se suscipiat textus sacrosanctorum bibliorum Latini edendi. A Thomae operum cura transeat ad curam divinorum scriptorum. Cura, opus ecclesia et papa dignum!

Sed redeundum est ab hac recensione ecclesiasticae auctoritatis plena ad editiones privata manu curatas. Anno 1693 prodiit editio a Martianaeo et Pouietio parata inter opera Hieronymi a monachis Benedictinis edita. Bentleius (a. 1720) qui primus versionis Latinae iuxta codices Latinos veteres repurgatae cum codicibus Graecis veteribus concordiam veri textus Graeci normam esse censuit, labore magno codices Latinos et ipse volvit et manu Walkeri volvendos curavit,[1] unde fit ut nemo usque ad Lachmannum Bentleio sociari possit alter. Vallarsius in operibus Hieronymi Veronae anno 1734 editis praebuit textum bonum pro iis quos habuit codicibus. Lachmannus (unde al^{lach} = alii^{lach}; omn^{lach} = omnes^{lach}) initium fecit textus critica arte edendi in Novo Testamento suo anni 1841 (cf supra, p. 258). Quod Bentleius alta sibi mente proposuerat et per annos persecutus est nec tamen impetravit, nam editionem non confecit, hoc etsi finibus ut ita dicam artioribus conscriptum ad bonam finem perduxit Lachmannus, Bentleii discipulus ille spiritualis magistro ex omni parte dignus. Lachmannus socio Philippo Buttmann iuniore[2] codices Latinos excussit, ipse textum et lectiones varias adponendas curavit. Hodie plura praestanda sunt, plura praestitit Wordsworthius Bentleii et Lachmanni successor, Lachmannus vero honorem sibi habet ut qui

[1] Cf supra, p. 229—240, et v. cl. Westcottus apud Smithium (ut supra, p. 949, adn. 1), et v. cl. Wordsworthius, *Old Latin biblical texts. No. I*, Oxonii a. 1883, et Wordsworthii *Novum Testamentum ... Latine*, pars 1, fasc. 1, Oxonii a. 1889, p. xv—xxvii.

[2] Vide supra, p. 258—266 et acta *Theologische Studien und Kritiken*, Gothae a. 1830, p. 817—845.

primus mente vere critica textum Latinum usque ad illud tempus purissimum confecerit atque lectionibus variis locupletatum ediderit.

Lachmanno, quod ad textum Novi Testamenti Graecum attinet, successit Tischendorfius; sed hic textum Latinum non denuo constituebat, contentus codices modo integros edere modo curiosius excutere, ut eorum testimonio in textu Graeco constituendo uti posset. V. cl. Westcottus inter vivos primus dissertatione egregia[1] rem totam dilucide illuminavit, ipse tamen textum Latinum edendum non curavit. V. cl. Petrus Corssen, qui diligentissime codices Latinos excussit, comparavit, eorum historiam eruere quaesivit, edidit Berolini anno 1885 epistulam ad Galatas[2] ita ut fieret exemplar in Novum Testamentum Latinum integrum edendum.

Iam vero die 2 Novembris anni 1882 prospectum quem dicunt scripserat Oxonii vir clarissimus Iohannes Wordsworth, tum temporis nisi fallor in collegio Aenei Nasi praeceptor, ex quo prospectu, qui inscriptus est „The Oxford critical edition of the Vulgate New Testament", discimus anno circiter 1878 editionem Novi Testamenti Latini incohatam, v. cl. Westcottum in consilium vocatum, codices correctoria conlationes Bentleio-Walkerianas diligenter excussas esse. Ne viri docti de textu antiquiore in dubio manerent suscepit praeterea Wordsworthius codicum veteris versionis nonnullorum editionem, de qua supra diximus,[3] quae necessario textus constitutionem aliquamdiu impedivit, Wordsworthio ipso anno 1883 professore Oxoniensi facto, anno 1885 episcopo Sarisburiensi. Anno denique 1889 prodiit

[1] Cf supra, p. 949, adn. 1.

[2] Corssen, *Epistola ad Galatas. Ad fidem optimorum codicum Vulgatae recognovit, prolegomenis instruxit, Vulgatam cum antiquioribus versionibus comparavit* P. C. Berolini a. 1885, pp. 55. Cf v. cl. Samuel Berger, *Bulletin critique*, VII. 5, Parisiis a. 1886, 1 Martii, p. 84—90.

[3] Vide supra, p. 949, adn. 1.

Oxonii fasciculus primus huius editionis tam diu exspectatae, tam laete consalutatae: *Novum Testamentum Domini nostri Iesu Christi Latine, secundum editionem sancti Hieronymi, ad codicum manuscriptorum fidem recensuit* Iohannes Wordsworth, S. T. P., episcopus Sarisburiensis, *in operis societatem adsumto* Henrico Iuliano White, A. M., societatis s. Andreae, collegii theologici Sarisburiensis vice-principali. *Partis prioris fasciculus primus: Evangelium secundum Matthaeum*, Oxonii e typographeo Clarendoniano a. 1889, pp. xxxviii et 170; — fasc. 2, *Mc*, a. 1891; — fasc. 3, *Lc*, a. 1893.

Praefatio de laboribus editorum, de codicibus et editionibus laudatis, de textus forma lucide refert. Pagina prima incipit epistula Hieronymi ad Damasum, cui succedit p. 5 monitum ille anonymum: „Sciendum etiam ne quis ignarum“ . . . , deinde p. 6 Eusebii epistula ad Carpianum, p. 7 Eusebii canones decem. His adduntur p. 11 prologus e commentario Hieronymi in Mt, p. 15 praefatio Matthaei ignoti auctoris: „Matthaeus ex Iudaeis“ . . . , p. 18 capitula in Mt in sex columnas divisa, p. 40 initium Mt e codice g^1, item e codice Sangallensi 49. Evangelium ipsum secundum Matthaeum paginas 41—170 implet. Textui evangeliorum duabus columnis et colis sive commatibus redacto adsociatur et textus codicis versionis veteris Latinae Brixiani f et apparatus criticus uberrimus. Codices qui sequuntur citantur ab editoribus in evangeliis siglis adscriptis; addo paginas ubi infra invenitur uniuscuiusque descriptio:

A: Amiatinus, am, p. 983.
B: Bigotianus, 1237, p. 1054.
𝔅: Beneventanus, 240, p. 1007.
C: Cavensis, cav, p. 985.
D: Dubliniensis, 1968, p. 1092.
𝔇: Dunelmensis, 117, p. 1000.
E: Egertonensis, mm, p. 989.
𝔈: Epternacensis, 1269, p. 1056.
F: Fuldensis, fuld, p. 987.
G, g^1: Par. nat. 11553 g^1, p. 958. 1276, p. 1056.
H: Hubertianus, 256, p. 1008.
Θ: Theodulfianus, 1266, p. 1056.
I: Ingolstadiensis, ing, p. 989.
J: Foroiuliensis, for, p. 986.
K: Karolinus, 242, p. 1007.
L: Lichfeldensis, 139, p. 1001.
M: Mediolanensis, 2082, p. 1099.
𝔐: Martini-Turonensis, mt, p. 990.
O: Oxoniensis, bodl, p. 985.
P: Perusinus, pe, p. 990.
Q: Kenanensis, 1972, p. 1093.
R: Rushworthianus, 502, p. 1018.
S: Stonyhurstensis, 523, p. 1019.
T: Toletanus, tol, p. 991.
U: Ultratraiectinus, 707, p. 1028.
V: Vallicellianus, vallic, p. 991.
W: Willelmi, 233 a, p. 1006.
X: Corporis Christi, 19, p. 995.
Y: Lindisfarnensis, 155, p. 1002.
Z: Harleianus, harl, p. 988.

Faxit deus ut haec editio sine intercapedine ad finem perducatur. Ecclesia occidentalis, non excepta ecclesia Romana, gaudebit textu Hieronymi tandem post tot saecula quoad fieri poterit in integrum restituto.

Restat ut de codicibus Latinis referamus. Primo loco, id quod in his prolegomenis omnino necessarium est, pono catalogum codicum a Tischendorfio in apparatu critico citatorum. Deinde pauca ex innumera multitudine codicum adferam, minime nesciens catalogum integrum vix confici posse, cupiens tamen hoc modo partem illius multitudinis viris doctis ante oculos proponere, ut facilius de tota re in consilium eant. Ceterum non est obliviscendum saecula in catalogis bibliothecarum veteribus saepius sine rei paleographicae peritia codicibus tributa esse. Sperare licet fore ut viri clarissimi Wordsworthius, Whitius, Sandaeius, Bergerus, Corssenius, Zimmerus classes codicum certo modo componant, quibus classibus cognitis viri in unaquaque urbe docti quos ad manus habent codices inter se distinguere poterunt. Catalogus Caroli Vercellone[1] spectat maximam partem ad libros Veteris Testamenti. Catalogus v. cl. Westcotti[2] magni est momenti et iam typis mandavi excerpta ex eo, sed cum exhibeat distinctionem triplicem inter codices veteris Latinae et codices versionis emendatae et codices Vulgatae, quae distinctio apud Westcottum Hortiumque in Novi Testamenti editione non reperitur, satis erit hic illic catalogum citare. Viri clarissimi Bergeri catalogus codicum selectorum[3] ad manum erit omnibus qui textui Latino operam navare velint.

[1] Vercellone, *Variae lectiones*, Romae a. 1860.

[2] Westcott, *Smith's Dictionary of the bible*, sub voce „Vulgate" (vide supra, p. 949, adn. 1).

[3] Berger, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, pp. 374—422.

CODICES VULGATAE VERSIONIS
A TISCHENDORFIO LAUDATI.

(a.) Quattuor evangelia.

am: Florentiae Laurentianus olim Amiatinus 1.
anno circiter 700 scriptus, 50×34×20 (sine compagine), membr, foll. 1029, coll. 2, ll. 43 vel 44: *V. T.* et *N. T.*; textus maximi aestimandus lectiones multas Anglo-Saxonicas et Hibernicas exhibet.

Paulo ante annum 716 scriptus iussu Ceolfridi abbatis Girvensis, qui codicem Romam laturus in itinere mortuus est die 25 Septembris anni 716 Langonicae. Veri simile est codicem Romam perlatum esse a Ceolfridi comitibus, Diu monasterii montis Amiatae Cisterciensis fuit, deinde Florentiam translatus est. Angelus Maria Bandinius codicem uberrime descripsit, *Bibliotheca Leopoldina Laurentiana . . .* [*sive Supplementum ad catalogum . . . bibliothecae Laurentianae*] Florentiae, vol. 1 (a. 1791), coll. 617.701—732. Anno 1840 publici iuris fecit[1] Ferdinandus Florens Fleck conlationem cum editione Clementina ab ipso anno 1834 institutam adiuvantibus duobus amicis. Tischendorfius anno 1843 Tregellesius anno 1846 codicem accuratissime contulerunt, Tischendorfius schedas suas etiam cum schedis Tregellesii comparavit, unde anno 1850 (ed. repetita a. 1854) *Novum Testamentum Latine . . . ex celeberrimo cod. Amiatino . . .* Lipsiae edidit. Nostrae aetati reservatum est historiam codicis eruere, ducibus vv. cll. De Rossi, Corssenio, Hortio.

De codice Amiatino adeundae sunt dissertationes hae: v. cl. K. L. F. Hamanni in actis *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, Lipsiae a. 1873, p. 596 (censet codicem iuniorem esse); — Lagardii, *The Academy*, Londinii 2 Sept. a. 1882, vol. 22, p. 172 ab, et *Mittheilungen* [I], Gottingae a. 1884, pp. 379.380; — v. cl. Iohannis Baptistae De Rossi in actis *Bullettino di archeologia cristiana*, Romae a. 1882, pp. 137.159, et *Archives de l'orient Latin*, II,

[1] Fleck, *N. T. Vulgatae editionis*, Lipsiae a. 1840, cum lectionibus codicis Amiatini variis et praemissa de illo codice commentatione.

pp. 439—455, et „*Commentatio de origine historia indicibus scrinii et bibliothecae sedis apostolicae*“, Romae a. 1886 ex volumine primo de bibliotheca Palatino-Vaticana, pp. I—CXXXII, et inprimis „La bibbia offerta da Ceolfrido abbate al sepolcro di s. Pietro, codice antichissimo tra i superstiti delle biblioteche della sede apostolica“, p. 1—22, cum tabula (cf etiam facsimile apud Zangemeisterum et Wattenbachium, *Exempla codicum Latinorum*, Heidelbergae a. 1876, tab. 35) in libro „*Al sommo pontefice Leone XIII omaggio giubilare della biblioteca Vaticana*“, Romae a, 1888; — v. cl. Petri Corssen, „Die Bibeln des Cassiodorius und der Codex Amiatinus“ in actis *Jahrbücher für protestantische Theologie*, Lipsiae a. 1883, vol. 9, p. 619—633, et *Epistula ad Galatas, ad fidem optimorum codicum vulgatae recognovit, prolegomenis instruxit, vulgatam cum antiquioribus versionibus comparavit* P. C. Berolini a. 1885, p. 7.8, et „Der Codex Amiatinus und der Codex grandior des Cassiodorius“ in actis *Jahrbücher für protestantische Theologie*, XVII, 4, Lipsiae a. 1891, pp. 611—644; — Ernesti Ranke, „Blicke auf die Geschichte der lateinischen Bibel im Mittelalter“ in actis *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1886, num. 26, coll. 611—621; a. 1887, num. 12, coll. 268—278; num. 16, coll. 379—385; — v. cl. Samuelis Berger in actis *Revue celtique*, vol. 6, p. 352, *Bulletin critique*, Parisiis a. 1886, p. 85ss, *De l'histoire de la Vulgate en France*, Parisiis a. 1887, p. 4; — v. cl. Ludovici Duchesne, *Bulletin critique*, Parisiis a. 1886, 1 Septembris, p. 323; — v. cl. Leopoldi Delisle, *Bibliothèque de l'école des chartes*, Parisiis a. 1885, (46), p. 318, a. 1886, (47), p. 670, a. 1887, (48), p. 171.172, et *Compte-rendu de l'académie des inscriptions et belles-lettres*, Parisiis a. 1887, p. 150.151; — v. cl. Iohannis Wordsworth, „The date and history of the great Latin bible of Monte Amiata“ in actis *The Academy*, Londinii a. 1887, 12 Februarii, p. 111c—113b (et in actis *The Guardian*, Londinii a. 1887, 16 Februarii, p. 263abc). Huic dissertationi successerunt epistulae virorum cll. Guilelmi Sanday, Martini Rule, Henrici Iuliani White, Fentoni Iohannis Antonii Hort, E. Maundii Thompson, G. F. Brownii, K. L. F. Hamanni, I. O. Westwoodi, Petri Corssen in actis *The Academy*, Londinii a. 1887, 19 Febr., p. 130c—131c; 26 Febr., p. 148a—150c; 5 Mart., p. 165c—167b; 12 Mart., p. 183c—184c; 30 Apr., p. 309a—310b; 7 Maii, p. 327bc; 11 Iunii, p. 414a—415c; a. 1888, 7 Apr., p. 239c—240b; 14 Apr., p. 257c—258a; 5 Maii, p. 307c—308b; 26 Maii, p. 361bc; a. 1889, 19 Ian., p. 41a—43a; 26 Ian., p. 59ab. — V. cl. Henricus Iulianus White totam rem recognovit „The codex Amiatinus and its birthplace“ *Studia biblica et ecclesiastica*, vol. 2, Oxonii a. 1890, pp. 273—308, appendice manu v. cl. Guilelmi Sanday addito „The Italian

origin of the codex Amiatinus and the localizing of Italian MSS", pp. 309—324. Cf etiam v. cl. Theodorus Zahn, *Geschichte des Neutestamentlichen Kanons*, vol. 2, pars 1, pp. 278—284; v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate* etc, Parisiis a. 1893, pp. 37—38.201.

and: monasterii S. Andreae secus Avenionem. Tischendorfius aliquot huius codicis lectiones hausit ex libris Martianaei (cf. supra, p. 957, adn. 3) et Calmeti (cf. supra, p. 958).

bed: codex vel codices quos Beda obiter citat.

bodl: Oxonii Bodleianus 857 vel D. 2. 14.

saec. VII: *Evv;* desunt Mt 1,1—4,14 8,29—9,18 Ioh 21,15—25. Similis est codici 19 (vide infra, p. 995). Westcotto 27. Wordsworthio O. Contulerunt vv. cll. I. S., F. Madan, G. M. Youngman.

cav: Cavensis MS. 14.

saec. IX, 32×26.5, membr, foll. 303, coll. 3, ll. 54: *V. T.* et *N. T.;* textus est Vulgatae versionis lectionibus Hispanicis admixtis.

Manu Danilae scriptus. Est in monasterio s. Trinitatis ordinis s. Benedicti Cavae (prope „Corpo di Cava") prope Neapolim. Laudatus est in libro *Lettera dell' abbate de Rozan su de' libri e msc. preziosi conservati nella biblioteca della ss. Trinità di Cava de' Tirreni*, Neapoli a. 1822, p. 128 ss. Perlustratus a Tischendorfio. V. cl. Leo Zieglerus qui codicem a. 1874 adiit adseverat textum non Vulgatae versionis textum purum esse, *Bruchstücke* (ut supra, p. 968) p. 653—660. Teste Zieglero volebant monachi Cavenses codicem edere. Apographum iussu Leonis XII factum in bibliotheca Vaticana servatur num. 8484. V. cl. Iohannes Wordsworth Novum Testamentum annis 1878—1879 contulit; in editione sua Novi Testamenti Latini insignitur hic codex siglo C. Cf v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, p. 14 et 379.

demid: Demidovianus

saec. XII vel XIII, in fol, membr, foll. 272, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

Fuit Pauli, Gregorii filii, a Demidow. Matthaeius (vide supra, p. 249—251) Novum Testamentum totum edidit in N. T. Gr. suo, cf eius *Cath* p. xxx—xxxiii.

em: Monacensis reg. Clm. 14000, olim IV.33, olim sancti Emmerami Ratisbonae.

a. 870, 42×32, membr, unc, foll. 126, coll. 2, ll. 40, auro scriptus, mirabilem in modum pict: *Evv.*

Anno 870 manibus Berengarii et Liuthardi iussu Caroli Calvi scriptus. Fuit olim monasterii sancti Dionysii prope Parisios. Arnulphus imperator monasterio s. Emmerami dono dedit. Monachus Benedictinus, professor Ratisbonensis, Colomannus Sanftl librum scripsit, *Dissertatio in aureum ac pervetustum ss. evangeliorum codicem ms. monasterii s. Emmerami Ratisbonae*, Ratisbonae a. 1786 (ff. 8), pp. 252, (ff. 2), cum tribus tabulis, in quo plenissime de hoc codice disseruit et lectiones varias etiam ex aliis codicibus exhibuit, quas Tischendorfius sub em, erl, iac, trevir attulit. Num Tischendorfius codicem „alterum" s. Emmerami attulit (cf Sanftlius p. 73, adn. c), nescio. Cf v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, p. 295—297 et 396.

erl: Erlangensis: *Evv.* Augustus Fridericus Pfeiffer, professor Erlangensis, lectiones nonnullas varias ex hoc codice exhibuit in opusculo *Beyträge zur Kenntniss alter Bücher und Handschriften. I*, Curiae Variscorum a. 1783, unde Sanftlius (ut supra, cod. em), p. 76, adn. d, hausit, et ex Sanftlio Tischendorfius. Cf infra, p. 1069, cod. 1525.

for: Foroiuliensis

saec. VI vel VII: (cum fragmentis Marci Pragensibus et Venetis) *Evv;* desunt Ioh 19,29—40 20,19—21,25.

Editus est (praeter Pragensia et Veneta) a Blanchino (cf supra, p. 953, adn. 3) append. p. cdlxxiii—dlxi. Dobrowskius edidit Pragensia (unde prag) Mc12,21—16,20 anno 1778 (cf supra, p. 185, adn. 2). Fragmenta Veneta (Mc alia pars) paene deperierunt; cf Sebastianus Seemiller, *Programma . . .* Ingolstadii a. 1784. Teste v. cl. Van-Sittarto, *Journal of Philology*, Londinii et Cantabr. a. 1869, vol. 2, p. 245, codici Foroiuliensi similis est codex evan-

geliorum Parisiensis nat. 17226. A v. cl. Wordsworthio *N. T. Lat.* siglo J insignitus est codex Foroiuliensis.

fos vel foss: Fossatensis Sangermanensis, hodie Paris. nat. Lat. 3.

saec. VIII, 48.5×37.5, membr, foll. 409, coll. 2, ll. 52: *V. T.* et *N. T.*; textus est Alcuinianus.

Scriptus a quodam e schola Turonensi, erat ut iam saeculo decimo creditum est comitis Rorigon qui codicem abbatiae sancti Mauri ad Ligerim (monasterio Glannae sive Glannafolio) dono dedit. Postea erat monasterii s. Mauri ad Matronam sive Fossatensis, deinde factus est Sangermanensis. Laudatus a Sabatario (cf supra, p. 954, adn. 1), vol. 3, p. XXXV, quem secutus est Tischendorfius. Cf v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, p. 213—215 et 400.

fu vel fuld: Fuldensis.

saec. VI: continet *N. T.* totum, sed Evv in harmoniam quam dicunt redacta sunt eamque in canones et numeros distinctam, quae harmonia late ex hac origine in codicibus haud unius linguae serius divulgata est; textus est optimae notae.

Anno circiter 540 iussu Victoris Capuensis exaratus. Laudatus est ab Iohanne Frid. Schannat, *Vindemiae litterariae collectio prima*, Fuldae et Lipsiae a. 1723, p. 218—221. Lachmannus codice usus est, *N. T. Gr.* vol. 1, p. xxvi sq. Cf Ernestus Ranke, *Specimen codicis Novi Testamenti Fuldensis* (libellus academicus gratulatorius Marburgo universitati Berolinensi in diem semisaecularium anno 1860 missus), Marburgi a. 1860, cum tabula. Edidit locupletissime Ernestus Ranke, *Codex Fuldensis*, Marburgi et Lipsiae a. 1868, cum facsimilibus.

gat: Paris. nat. „Nouv. acquis." Lat. 1587, olim Gatiani 8 (S. Gatiens de Tours).

saec. VIII vel IX, 29×24, membr, foll. 109, col. 1, ll. 29: *Evv.*

Manu Hibernica scriptus, fuit olim sancti Gatiani Turonensis. Calmetus (cf supra, p. 958), pp. 448—488 (ex errore in libro 288), lectiones selectas praebuit ad

calcem commentarii sui in Apoc „Variétez de leçons, qui ont été tirées de deux anciens manuscrits; l'un de saint Gatiens de Tours, no. 8. et l'autre de Marmoutier, no. 87.... Ces variétez nous ont été envoyées par le R. P. Dom Léon le Chevalier, Prieur de saint Maur sur Loire.“ Inde Blanchinus et Sabatarius (ut supra, p. 954, adn. 1, cf eius vol. 3, p. XXXV) lectiones hauserunt. Tischendorfius e Sabatario hausit. Rapuit codicem Libri raptor iste et factus est Ashburnhamensis, nunc vero in Galliam redux Parisiis servatur. Cf v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, pp. 46 et 410.

german: Parisiis nat. Lat. 11964, olim Sangermanensis 24.
saec. ? : *Act Epp* (?) (et. Evv?).

Tischendorfius lectiones varias e Sabatarii libro (ut supra, p. 954, adn. 1) hausit; cf e. g. Act 7, 1.

gue lect: Guelferbytanus Weissenburgensis 76.
saec. V, rescriptus: lectionarium. Cf Tischendorfius, *Anecdota sacra et prof.* Lipsiae a. 1855, p. 164—169.

hal: Halensis biblioth. universitatis Ya. 2. F.
saec. XV: *Biblia.*

Laudatus a Tischendorfio Act 3,18 28,31. Notitiam codicis debeo viro cl. Oscaro de Gebhardt.

harl: Lond. mus. Brit. Harl. 1775, olim Paris. reg. 4582.
saec. VI vel VII, 17.8×12.1, membr, foll. 468, col. 1, ll. 25: *Evv;* textus optimae notae.

Iohannes Aymon videtur hunc codicem anno 1707 e bibliotheca Parisiensi rapuisse; ab eo emit comes Robertus Harley. Bentleii Z. Griesbachius lectiones selectas exhibuit, *Symb. crit.* (cf supra, p. 247, adn. 1) vol. 1, p. 305—326, unde Tischendorfius attulit. In usum v. cl. Wordsworthii, *N. T. Lat.*, cui est aeque ac Bentleio Z, denuo contulerunt vv. cll. Henricus I. White et Fridericus baro de Hügel anno 1884. Facsimile apud Westcottum (cf supra, p. 949, adn. 1), et in *Catalogue of ancient manuscripts in the British Museum. Part II. Latin*, Londinii a. 1884, p. 14a—15a et tabula 3.

iac: Ratisbonae monasterii sancti Iacobi Scotorum (hodie Monacensis?).

saec. IX: *Evv.*

Fertur fuisse s. Anscharii, diu in ecclesia Bremensi asservatus esse. Fuit Francisci Guilelmi comitis de Wartenberg, cardinalis et episcopi Ratisbonensis. Cf Colomanni Sanftl *Dissertatio* (ut supra, cod. em), p. 73, adn. b, unde Tischendorfius notitiam codicis hausit.

ing: Monacensis univ. 29 fol. olim Ingolstadiensis.

saec. IX, 32.5×22.4, membr, foll. 137, coll. 2, ll. 31: *Evv;* desunt Mt 1,1—22,39 24,19—25,14 Lc 7,44—9,48 10,7—13,1 Ioh 1,1—21.

Descriptus a Seemillero (cf supra, p. 986, cod. for) qui lectiones varias ex Mc 12,21—16,20 exhibuit. Tischendorfius a. 1844 totum contulit. V. cl. Wordsworthio est I. Vir clarissimus mihique amicissimus Ernestus de Dobschütz librum anno 1893 accuratius examinavit, locos nonnullos contulit, de scriptura et ornamentis disseruit, *Studien zur Textkritik der Vulgata*, Lipsiae a. 1893, pp. 1—32 cum duobus facsimilibus.

lux: Luxoviense lectionarium hodie Paris. nat. Lat. 9427.

saec. VIII: lectiones in missam per totum annum.

Mabillon repperit in Luxoviensi Benedictinae congregationis sancti Vitoni monasterio et initia pariter atque fines lectionum ecclesiasticarum typis expressit in libro *De liturgia Gallicana*, Parisiis a. 1685, lib. 2, pp. 97—173, item lectiones varias, *Appendix altera*, pp. 471—477. Tischendorfius hausit lectiones e Sabatario, *Bibliorum ss. Latinae versiones antiquae*, vol. 3, Parisiis a. 1751, cf huius p. 494, finis admonitionis in Act. Cf etiam v. cl. Ludovicus Duchesne, *Origines du culte chrétien*, Parisiis a. 1889, p. 147.

mich: s. Michaelis in provincia Britannia minore? Tischendorfius laudat e Sabatario (ut cod. lux) Lc 1,46. Cf Weihr., *Stzgsb. ph.-h. Cl.* Vind. 1883, 103, p. 50.

mm: Londinii mus. Brit. Egerton MS. 609, olim Maioris monasterii (Marmoutier 87).

saec. X—XI: *Evv;* desunt Mc 6,56—16,20 Lc 1,1—11,1. Westcottus suspicatur textum esse versionis emendatae Gallicanae.

Tischendorfius hausit lectiones ex [Calmeto, Blanchino] Sabatario (cf supra, p. 989, cod. lux).

Moz: Breviarium Mozarabicum e Sabatario (cf supra, lux) Lc 1,46 ss. citatum. Iohannes Mabillon de missali Mozarabico agit, *De liturgia Gallicana*, Luteciae Parisiorum a. 1685, pp. 391–395 et 440–457; cf *Maximae bibliothecae veterum patrum . . . supplementum*, tom. 27, Lugduni a. 1677, pp. 657a—670a, ubi laudatur Eugenii Roblesii, Toletani, liber de vita et gestis Francisci Ximenis Toleti a. 1604 editus. De codicibus nihil habeo in promptu.

mt vel mart: S. Martini Turonensis bibl. publ. 22 olim S. Mart. 247. litt aur: *Evv.* saec. IX, 31×23.5, membr, unc, foll. 289, coll. 2, ll. 25.26;

Tischendorfius usus est variis lectionibus quas Sabatarius (cf supra, p. 954) ex Mc Lc Io praebuit. Wordsworthio M. V. cl. Youngman contulit. Cf v. cl. Samuel Bergerus, *Histoire de la Vulgate pendant les premiers siècles du moyen âge*, Parisiis a. 1893, pp. 47 et 420.

pe seu per: Perusinus.
fragmenta purpurea perantiqua (Blanch. saec.VI): *Lc* 1,26-2,46 3,4-16 4,9-22 4,28-5,36 8,11-12,7; nonnulla ex his desunt; quae supersunt a Blanchino sunt edita (cf supra, p. 953), append. p. dlxi—dlxxii, cum facs.

prag: cf supra, p. 986, cod. for. vel 664[2].

reg: Paris. nat. Lat. 11955, olim S. Germani 777 et 663 saec.VII vel VIII, 27×22, membr, purpureo-aureus, foll. 57, ll. 20: *Mt* 6,2—26,42 27,49—28,20 *Mc* 9,46—11,13 12,23—16,20.

Stephano fuit Ge. aur. Walkerus contulit in usum Bentleii. Tischendorfius contulit. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 988, cod. gat), pp. 269.408.

Tischendorfius praeterea rationem passim habuit codicum eiusdem bibliothecae aliorum duce Sabatario.

san: Sangallensis. stantissimus. saec. VI: plurima evangeliorum fragmenta; textus est prae-

Cf Tischendorfius, *Deutsche Ztschr.* (ut p. 970, cod. r), Berolini a. 1857, num. 7, p. 54b—55b.

taur: Taurinensis F. VI. 1, olim Bobbiensis.
saec. VII, in 4, foll. 94, col. 1: *Evv;* deest Mt 1,1—13,34; textus est optimae notae.

Amadeus Peyron Tischendorfio desideranti complures lectiones misit, *Anecdota sacra*, Lipsiae a. 1855, p. 160. Laudatus est aliquotiens per priora Marci capita. Cf v. cl. Bernardinus Peyron, *Rivista di filologia*, I, Romae a. 1873, p. 53—58(71), quem excerpsit v. cl. Iohannes Dräseke, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, XXX, 1, Lipsiae a. 1887, p. 71—76.

Siglum „T" = „Taurinense" Stephano fuit codex Ebroicensis (Évreux) s. Taurini; cf Wordsworthius (ut p. 959, cod. g^1), p. xxvi, adn. 1, et p. 50. Estne Paris. nat. Lat. 257?

tol: Matriti bibl. nat., olim Toletanus 2, 1.
saec. VIII, 43.8×33, membr, foll. 375, coll. 3, ll. 63—65, litteris Gothicis exaratus: *Biblia;* textus est Vulgatae versionis admixtis lectionibus Hispanicis.

Conlatus anno 1588 a Christophoro Palomares, cuius conlationem Blanchinus edidit, *Vindiciae canonicarum scripturarum vulgatae Latinae versionis*, Romae a. 1740, p. LV.

trevir: Trevirensis. Tischendorfius hausit lectiones nonnullas e Sanftlio (cf supra, cod. em) et e Bengelio; nescio autem num Sanftlius codicem aliter ac per Bengelium noverit.

tur: Turonensis bibl. publ. 23 olim s. Martini num. 174.
saec. IX, 29×23.5, membr, foll. 193, col. 1, ll. 21: *Evv.*
Cf mt, et Bergerus (ut p. 988, cod. gat), p. 285 et 420.

vallic: Romae Vallicell. B. 6: saec. IX: *Biblia.* Primus inter codices Alcuinianos. Laudatur 1 Ioh 5,7.8 ex „Mantissa" Philippi Vitalis apud Blanchin. (ut p. 953, adn. 3), p. DLXVII. Wordsworthio V, qui contulit a. 1883.

vat: Vaticanus, olim Regin. Suec. 11, e Sabatario (cf supra, p. 989, cod. lux) allatus Lc 1,46 ss.

δ: textus Latinus inter lineas codicis Graeci *Δ* scriptus; cf supra, pp. 402—403.

(b.) Actus, epistulae, Apocalypsis.

corb^{2}: Corbeiensis e Sabatario. Nescio an ita ex errore Griesbachium secutus Tischendorfius codicem ff sive^{evv} sive^{cath} laudarit.

demid: cf supra, p. 985, cod. demid.

flor: Floriacensis: laciniae *Act*, quas Tischendorfius e Sabatario attulit; cf Sabatarius (ut cod. lux) p. 494, et p. 600 ubi dicit de codice Floriacensi numero 129 notato.

german: vide supra, p. 988.

gue: cf supra, p. 988, cod. gue.

hal: cf supra, p. 988, cod. hal.

harl: Londinii mus. Brit. Harleianus 1772.
saec. IX, 28.7×18.1, membr, foll. 146, col. 1, ll. 27—31: *Paul* (Phm Heb) *Cath Apoc;* desunt 3 Ioh et Iu; textus est bonae notae sed sententia Westcotti est veteris Latinae versionis non Vulgatae; certe admixtas habet lectiones veteres.

Bentleii M. Iohannes Aymon e bibliotheca regia Parisiensi anno 1707 rapuisse videtur. Comes Robertus Harley ab Aymono emit. Conlatus a Griesbachio, *Symb. crit.* (cf supra, p. 247, adn. 1), vol. 1, p. 326—382. Cf *A catalogue of the Harleian mss*, Londinii a. 1808, vol. 2, p. 211—218; *Catalogue* (ut supra, p. 988—989, cod. harl), p. 38.

laud: Oxon. Bodl. Laud. Lat. 108: cf infra, p. 1016, cod. 442.

lips$^{4.5.6}$: Lipsienses bibl. univ.; cf infra, pp. 1074.1075. tres Apocalypsis codices. Conlati a Matthaeio (cf supra, p. 249—251) *Apoc.* append. p. 229—238 et 310—334.

lux: cf supra, p. 989, cod. lux.

mar: Vindobonae caes. Lat. 1274, olim Lat. theol. 287.
a. 1079, 28×20.5, membr, foll. 160, col. 1, ll. 21—24: *Paul* (Col Laod).

A Mariano Scoto scriptus. Alterus contulit (cf supra, p. 254.255) vol. 2, p. 1040—1080. Vidi 3 Oct. 1893.

pass vel passion: cardinalis Passionei A. 3.
foll. 221: *V. T.* et *N. T.* (Evv Ac C Ap P [Phm Heb]). Cf Iosephus Blanchinus, *Evangeliarium quadruplex,*

Romae a. 1749, pars 1, vol. 2, fol. DLXX b, cum facsm [ante] post p. DLIX; cf etiam p. DLXV b.

san: Sangallensis.
saec. fere VI: fragm rescr *Phil Col Eph 1 Thess 1 Tim.*
Cf Tischendorfius, *Deutsche Zeitschrift für christliche Wissenschaft und christliches Leben*, Berolini a. 1857, p. 54 b. 55 a.

ulm: Ulmenses 1 et 2: codices Ulmenses duo. Unus, olim R. Krafti de Delmensingen, hodie videtur esse Lond. mus. Brit. Add. 11852: *V. T. Paul Act Cath Apoc.* Laudantur 1 Ioh 5,7 sq., vol. 2, p. 338, nescio an e Bengelio. Cf v. cl. Bergerus, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, p. 126—127.

vallicell: Romae bibl. Vallicellianae. *Biblia.* Cf Blanchinus (ut supra, cod. pass), fol. DLXV b, vide etiam B. 25, fol. DXCIX v, b.

weissenb: Guelferbyti bibl. duc. Weissenburgensis 76; cf supra, cod. gue.
item weissenberg 99, e. g. 1 Ioh 5,7 sq., vol. 2, p. 338.

Hactenus codices Vulgatae versionis quos Tischendorfius in apparatu critico laudare solet. Nunc memoremus e ceteris nonnullos qui in promptu sunt.

CODICES NONNULLI VULGATAE VERSIONIS.[1]

America.

1. Cantabrigiae in provincia Massachusetts, universitatis Harvardensis, olim Ludovici Cass.
saec. XII: *N. T.;* textus est bonae notae. Notitiam codicis ab Ezra Abboto accepi.

2. — — Harvardensis.
saec. XIII vel XIV: *Biblia* integra; textus non est bonae notae; notitiam codicis accepi ab Ezra Abboto.

[1] Codices qui sequuntur in ordinem terrarum sive nationum redacti sunt. Nisi fallor, erit ordo hic posthac non inutilis in codicibus uniuscuiusque linguae ordinandis. Numero enim unicuique terrarum dato, coniunctis sane, quoad necesse fuerit, terris

3. Cantabrigiae univ. Harvard. olim Hawteianus. saec. VIII: lectionarium; textus bonae notae. Notitiam codicis accepi ab Ezra Abboto.

4. Novo Eboraco in urbe, bibliothecae Astorianae. saec. XIV: *V. T.* et *N. T.* excepta ut videtur Apoc (Evv P [Phm Hebr] Ac C). Cf v. cl. Iacobus Isid. Mombert, *Journal of the society of biblical literature and exegesis*, Iun. et Dec. a. 1884, pp. 99—106.

5. Oswego in urbe quae est provinciae Novi Eboraci, v. cl. Th. Irwini. saec. VIII, membr purpur, litt aur: *Evv.* Olim Hamiltonianus 251. Cf v. cl. Guilelmus Wattenbach „Ueber die mit Gold auf Purpur geschriebene Evangelienhandschrift der Hamilton'schen Bibliothek" in actis *Sitzungsberichte der königlichen Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin*, a. 1889, 12 et 13, p. 143—156; — et v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate pendant les premiers siècles du moyen âge*, Parisiis a. 1893, p. 36.37.[1]

Sine dubio exstant in America codices alii. Ii tamen viri Americani, quibus sinus nummis resonat, qui etiam Europam Asiam Africam semper denuo percurrunt, adhuc minus codices manu scriptos quam libros in cunabulis quae dicunt typis expressos amant.

minoribus cum maioribus ne numerum 9 excedamus, statim ex numeri initio apparebit ubinam gentium codex exstet; e. g. codices in America insigniri possint, 01.02.03 . . . 010.011 . . . 0100 etc, codices in Austro-Hungaria 11.12 . . . 110.111 . . . 1100 etc.

Interdum laudantur codices in bibliothecis hodie sive in aliis locis positis sive dispersis, ut si fieri possit locus ubi sit codex eruatur.

Nonnunquam desunt de bibliis Latinis Psalmi et Evangelia, quia vel in libris liturgicis ad manum iam exstabant vel seorsum ad praelectiones liturgicas scribendi erant hi libri.

Utrum *V. T.* et *N. T.* an *Biblia* scriptum sit, nihil interest. Lectorem praeterea non fugit, catalogos saepe notas brevissimas praebere. Plerumque lacunas in codicibus ego etiam brevitati studens silentio praeterii.

[1] Hic liber Bergeri saepe infra sine titulo citatur.

Anglia.

6. Bordeniae in comitatu Cantii, Roberti Plot 2889.16. in 4: *Biblia.* Cf *Catalogi librorum mss. Angliae et Hiberniae,* Oxoniae a. 1697, tom. 2, p. 73b.

7. Bristoliae urbis 1565.13. in fol: *Biblia.* Cf *Catalogi* (ut supra, cod. 6), tom. 2, p. 40.

8. — — 1566.14: in 8: *Biblia.*

9. Cantabrigiae collegii s. Benedicti 1320.44: *Biblia.*

10. — — 1322.46: *Biblia* „scripta per senatum monachorum Wigorniae".

11. — — 1350.73: *Biblia.*

12. — — 1413.136: *Evv* „tanta vetustate, ut characteres Rom. referunt characteras Graecos".

13. — — 1564.297: *Evv* „cum elegantissimis picturis".

14. — collegii Caio-Gonvilensis I. 42 (691.1). : *Biblia.* Cf *Catalogi librorum mss. Angliae et Hiberniae,* Oxonii a. 1697, tom. 1, pars 3, p. 107.

15. — — H. 42 (692.2): *Biblia.*

16. — — L. 9 (716.26): *Cath* cum glossa.

17. — — L. 33 (717.27): *Paul* cum glossa.

18. — — C. 28 (1065.1): *Biblia.*

19. — collegii corporis Christi 286. saec.VI—VII: *Evv;* textus est bonae notae et optime correctus. Dicitur a Gregorio Magno ad Augustinum missus esse. Cf I. Goodwinus, *Publications of Cambridge Antiquarian Society,* Cantabr. a. 1847. Westcotti 23. Wordsworthio X.

20. — — 297. saec.VIII: nonnulla ex *Ioh* 1,1–10,29 et *Lc* 4,5–23,26; textus medium locum tenet inter textum Hibernicum et Vulgatam puriorem. Goodwinus (ut cod. 23) edidit fragmenta ex Ioh. Westcotti 24.

21. — collegii Emanuelis 21—26: exemplaria sex: *V. T.* et *N. T.* Cf *Catalogi librorum mss. Angliae et Hiberniae,* Oxoniae a. 1697, vol. 1, pars 2, p. 90a.

22. — — 43: in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*

23. — — 69-72: exemplaria quattuor: *V. T.* et *N. T.* (71 mutilus est).

24. — collegii Iesu 2160.1. *V. T.* et *N. T.*

25. Cantabrigiae collegii D. Ioh. C. 23.
saec. IX: *Evv;* textus bonae notae, diligenter scriptus. V. cl. Westcotti 26.

26. — aulae Pembrochianae 1958.29.
Act Apoc cum glossa.

27. — — 1960.31: *Paul* c. gl. 1963.34: *Evv* mut c. gl. 2086. 158: *Ioh* c. gl. Cf 2159.231.

28. — — 2140.212: *Col;* „probatissimum exemplar".

29. — domus s. Petri 1722.60.
Biblia „quam minimis characteribus scripta".

30. — — 1919.257: *Paul* cum glossa.

31. — — 1930.268: *Biblia.*

32. — collegii Sidney-Sussex 746.21.
V. T. et *N. T.*

33. — — 758.9: *V. T.* et *N. T.*

34. — collegii Trinitatis 29: *Mt Mc* cum glossa.

35. — — 30: *Lc* cum glossa.

36. — — 33: *Paul* cum glossa.

37. — — 201.23: *Mt Mc* cum glossa.

38. — — 218.40: *Mt* cum glossa.

39. — — 234.16: *Mt Mc* cum glossa.

40. — — 243.25: *V. T.* et *N. T.*

41. — — 250.32: *Paul* cum glossa.

42. — — 260.5: *Paul* cum glossa interlineari.

43. — — 264.9: *Paul* cum glossa.

44. — — 289.34: *Ioh* cum glossa.

45. — — 319.1: *V. T.* et *N. T.*

46. — — 320.2: *Paul* cum glossa.

47. — — 322.4: *Evv* cum glossa.

48. — — 323.5: *Epp* cum glossa.

49. — — 339.21: *Evv* cum glossa.

50. — — 421.10: *Paul* cum glossa.

51. — — 434.23: frag *Mt* cum glossa.

52. — — 435.24: *Act* cum glossa.

53. — — 437.26: *Ioh* cum glossa.

54. — — 463.22: *Paul* cum glossa.

55. — — 482.13: *V. T.* et *N. T.*

56. — — 495.26: *Evv.*

57. — — 555.5: *Apoc.*

58. — — 565.15: *N. T.* mut.

59. — — 578.28: *Apoc.*

60. — — 586.36: *V. T.* et *N. T.*

61. Cantabrigiae collegii Trinitatis 588.38: *N. T.* (?).

62. — — 627.37 et 628.38: *V. T.* et *N. T.*

63. — — B. 10,4, iv (supra cod. 56?): saec. IX: *Evv;* textus bonae notae. Bentleii T. Westcotti 25.

64. — — B. 10,5: saec. IX, litt Saxon: *1 Co* 7,32 —*1 Thess* (?.); textus mixtus. Olim Nevillianus. Bentleii S, Conlatus ab Hortio.

65. Cantabrigiae univ. 6 (Dd. I. 6).[1]
saec. XIV, in fol, membr, foll. 339, coll. 2, ll. 50—56: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Apoc Heb 4,4—fin Cath). Cf *A catalogue of the manuscripts preserved in the library of the university of Cambridge,* Cantabrigiae (voll. 5 et index, aa. 1856.1857.1858.1861.1867.1867), vol. 1, p. 8.

66. — — 14 (Dd. I. 14): saec. XIV, in fol, foll. 401, coll. 2, ll. 58: *V. T.* et *N. T.* (Act post Paul).

67. — — 29 (Dd. V. 52): saec. XIV, in 4, membr, foll. 333, coll. 2, ll. 57: *V. T.* et *N. T.;* desunt Mt Mc 1,1—9,25 (Phm Hebr; Act post Paul).

68. — — 446 (Dd. VIII. 12): saec. XIV, in fol, membr, foll. 464, coll. 2, ll. 53: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

69. — — 588 (Dd. X. 29): saec. XIV, in 4, membr, foll. 439, coll. 2, ll. 44: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

70. — — 764 (Dd. XII. 47): saec. XIV, in 12, membr, foll. 502, coll. 2, ll. 46: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

71. — — 794 (Dd. XIII. 6): saec. XIV, in fol, membr, foll. 325, coll. 2, ll. 63, mut: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

72. — — 889 (Dd. XV. 35): saec. XV, in 12, membr, foll. 476, coll. 2, ll. 52: *V. T.* et *N. T.*

73. — — 898 (Ee. I. 9): saec. (XIII?) XV, in 4, membr, foll. 285, coll. 2, ll. 60: *V. T.* et *N. T.*

74. — — 905 (Ee. I. 16): saec. XIV, in 4, membr, foll. 349, coll. 2, ll. 57: *V. T.* et *N. T.*

75. — — 941 (Ee. II. 23): saec. XIV, in fol, membr, foll. 394, coll. 2, ll. 59: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

[1] Supra, p. 931, adn. 1, quaeritur num codices Erpenii Arabici Cantabrigiae exstent. Sane; in libro *Catalogi* (ut supra, cod. 6), p. 173, invenimus, „Auctuarium e bibliotheca v. cl. Thomae Erpenii", ubi habentur inter libros Arabicos 2448.9: *Evv* charactere Syro. 2469.30: *Evv.* 2470.31: *Evv.*

76. Cantabrigiae univ. 1045 (Ee. IV. 28): saec. XIV, in fol, membr, foll. 300, coll. 2, ll. 58: *V. T.* et *N. T.* (Cath Act).

77. — — 1118 (Ee. VI. 26): saec. XIV, in 4, membr, foll. 459, foll. 1—108 col. 1 ll. 41, foll. 108—fin coll. 2 ll. 48—53: *V. T.* et *N. T.*

78. — — 1120 (Ee. VI. 28): saec. XIII, in 12, membr, foll. 116, col. 1, ll. 16: *Ruth Act* cum glossa.

79. — — 1236 (Ff. III. 28): a. circ. 1300, in fol, membr, foll. 229, coll. 2, ll. 59: *Paul* cum glossa.

79a. [— — 1285 (Ff. IV. 42): saec. IX, in 4, membr, foll. 103, col. 1, ll. 28: *Evv* a Iuvenco presbytero paene ad verbum translata, sive historia evangelica.]

80. — — 1323 (Ff. V. 33): saec. XIII, in fol, membr, foll. 116, col. 1, ll. 19: *Lc* cum glossa.

81. — — 1357 (Ff. VI. 19): saec. XV, in 12, membr, foll. 567, coll. 2, ll. 42: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

82. — — 1358 (Ff. VI. 20): saec. XV, in 12, membr, foll. 453, coll. 2, ll. 47: *V. T.* et *N. T.* (Apoc post Act).

83. — — 1383—1387 (Ff. VI. 45—49): saec. XV, in 12, membr, voll. 5, foll. 478, coll. 2, ll. 50: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

84. — — 1398 (Gg. 1. 3): saec. XIV, in 4, membr, foll. 375, coll. 2, ll. 59: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

85. — — 1416 (Gg. I. 21): saec. XIV, in 4, membr, foll. 87, col. 1, ll. 16: *Act* cum glossa.

86. — — 1422 (Gg. I. 27): saec. XIV, in 4, membr, foll. 406, coll. 2, ll. 51: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

87. — — 1532 (Gg. IV. 33): foll. 1—46: saec. XIII, in 8, membr, foll. 46 (ex 90), col. 1, ll. 35: *Paul* (Phm Hebr).

88. — — 1584 (Gg. VI. 15): saec. XIV, in 4, membr, foll. 506, coll. 2, ll. 47: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

89. — — 1614 (Gg. VI. 45): saec. XIV, in 12, membr, foll. 538, coll. 2, ll. 52: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

90. — — 1617 (Hh. I. 3): saec. XIV, in 4, membr, foll. 367, coll. 2, ll. 52: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

91. — — 1807 (Ii. IV. 10): saec. XIV, in 4, membr, foll. 346, coll. 2, ll. 55: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

92. — — 1837 (Ii. V. 2): saec. XIV, in fol, membr, foll. 257, coll. 2, ll. 53: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

93. — — 1891 (Ii. VI. 12): saec. XIV, in 12, membr, foll. 469, coll. 2, ll. 50: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

94. — — 1901 (Ii. VI. 22): saec. XIV, in 12, membr, foll. 299, coll. 2, ll. 55, litteris minutissimis: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Cath Act Apoc).

95. Cantabrigiae univ. 1911 (Ii. VI. 32).
saec.VIII–X: *Mt* 1,1–7,23 *Mc* 1,1–5,36 *Lc* 1,1–4,2 *Ioh* integrum; Westcotto, qui siglo β insignivit, erat textus emendatus Hibernicus, textui Vulgatae versionis propior quam textus codicis α (nostri 97); exhibet lectiones multas veteres atque singulares. Una cum codicibus multis Hibernicis ponit hic codex Mt 1,17 „Finit prologus", deinde „Incipit evangelium". Olim monachorum monasterii Deer sive Deir in provincia Aberdonensi, nominatur *Book of Deer*. Editus est a v. cl. Iohanne Stuarto, Edenburgi anno 1869.

96. — — 1958 (Kk. I. 24): saec. VI vel VII, in 4, membr, foll. 118, col. 1, ll. 21: *Lc* 1,15—24,53 *Ioh* 1,18—20,17. Manu Hibernica scriptus. Bentleii X. Westcotto α et „Hibernicae" sive Britannicae recensionis. Westcottus (ut supra, p. 999, adn. 1) praebet facsimile.

97. — — 1959 (Kk. I. 25): saec. XIV, in fol, membr, foll. 221, col. 1, ll. 45, mut, mann duabus: *V. T.* et *N. T.*

98. — — 1971 (Kk. II. 8): saec. XIV, in fol, membr, foll. 236, col. 1, ll. 18: *Mt Mc* cum glossa.

99. — — 1981 (Kk. II. 18): saec XV, in fol, membr, foll. 243, coll. 2, ll. 28: *Paul* (Phm Hebr) cum glossa.

100. — — 2023 (Kk. IV. 8): saec. XV, in fol, membr, foll. 340, coll. 2, ll. 58: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

101. — — 2052 (Kk. V. 10): saec. XV, in fol, membr (?), foll. 361, coll. 2, ll. 57: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

102. — — 2060 (Kk. V. 18): saec. XIII, in fol, membr, foll. 141, coll. 2, ll. 30: *Paul* (Phm Hebr) cum glossa.

102a. [— — 2139 (Ll. I. 10): saec. VIII: continet passionem et resurrectionem ex quattuor Evv. Scriptus videtur esse in usum Ethelwaldi, episcopi Lindisfarnensis. Westcotto (ut supra, p. 949, adn. 1) est 22.]

103. — — 2263 (Mm. I. 2); saec. XIV, in 4, membr, foll. 610, coll. 2, ll. 40: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

104. — — 2318 (Mm. III. 2): saec. XIII, in fol, membr, foll. 381, coll. 2, ll. 56: *V. T.* et *N. T.* (Phm Hebr; Act post Paul).

105. — — 2370 (Mm. IV. 22): saec. XIV, in fol, membr, foll. 548, coll. 2, ll. 49: *V. T.* et *N. T.* col. 1, ll. 16: *Mt* cum glossa.

106. — — 2421 (Mm. V. 16): saec. XII, in fol, membr, foll. 114,

107. Cantabrigiae univ. 2599 (Nn. II. 37): saec. XIII, in fol, membr, foll. 83, col. 1, ll. 16: *Mt* cum glossa; deest 1,1—3,12.

108. Cheltenhamae Phillippsii 3007.
saec. X: *Evv* (?).

109. — — 4558: saec. IX, in fol, membr: *Evv.*

110. — — 4625: saec. XII, in 12, membr: *Apoc Reg Paralip.*

111. — — 4635: saec. XIII, in 4, membr: *V. T.* et *N. T.*

112. — — 4723: *Apoc* cum glossa.

113. — — 4735: saec. IX, in 4, membr: *Evv.* Berthildis dictus.

114. Coventriae scholae 1446.1. |p. 33a.
in fol: *Biblia.* Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2,

115. Dunelmiensis cathedralis A. II. 16.
saec. VIII, 35×24, membr, foll. 134, coll. 2, ll. 29: *Evv* mut; textus bonae notae. Bentleii K. Westcotto 28. Wordsworthii *Δ*. Cf Berger. p. 381.

116. — — A. II. 17.
saec. VIII, 34.5×27, membr, foll. 111: fragm *Evv;* textus est bonae notae. Bentleii ξ. Westcotto 29.

117. — — 192.127: in fol: *V. T.* inde a Dan, *N. T.* Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 7b. **118.** 196.131: in fol: *N. T.* Praecedit *V. T.* tribus voll. **119.** 197.132: pars *V. T.*, *N. T.* **120.** 198.133: *V. T.* et *N. T.* **121.** 199.134: *V. T.* et *N. T.* cum glossa. **122.** 284.219: in fol: *Evv.* Estne Westcotti 28? **123.** 285.220: in fol: *Evv* cum glossa. **124.** 286.221: in fol: *Evv.* Estne Westcotti 29? **125.** 288.223: in 4: *Evv.* **126.** 386—387.321—322: in fol, voll. 2: *1.2.3 Ioh* c. gl. **127.** 388—391.323—326: in fol, voll. 4: *Ioh* c. gl.

Cf autem haec serius accepta:

Dunelm. cath. A. II. 1: saec. (XII? IX?), in fol, membr unc, voll. 4, foll. 713: *Biblia.* Cf Thomas Rud, *Codicum mss ecclesiae cathedralis Dunelmensis catalogus classicus*, Dunelmiae a. 1825, pp. 9—12; — A. II. 2: saec. XII? IX?, in fol, membr unc, foll. 294, coll. 2: pars *V. T.*, *N. T.*; — A. II. 3: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia;* — A. II. 4: pars *V. T.*, *N. T.* (?); — A. II. 15: *Evv* cum glossa; — [A. II. 18: *Mt Mc* cum glossa; — A. II. 19: *Paul* c. gl.; — A. III. 25: *Mt Ioh* c. gl.; — A. IV. 8.10: *Mt* c. gl.; 11.12: *Mc* bis c. gl.; 13.14: *Lc* bis c. gl.; 16: *Ioh* c. gl.]; — A. IV. 8: saec. XIV, in 4, membr: *Evv* et *Mc*, pars *V. T.*; — A. IV. 15: saec. X (?), in 4, membr: *Ioh;* — A. IV. 30: saec. XV, in 8, membr: *Biblia.*

128. Eboraci cathedralis 33.33.
in 4: *V. T.* et *N. T.* Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 4a.

129. Etoniae collegii 1829.31.
in fol: *Bibliorum* quattuor exemplaria. Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 47a.

130. Exoniae cathedralis s. Petri 2064.10.
2 voll, mut: *Biblia.*

131. Herefordiae cathedralis.
saec. VIII—IX, mut: *Evv;* textus est bonae notae et versionis emendatae Hibernicae. Facsimile invenitur apud Westcottum, cui est ζ. Hic videtur esse 1797.205 in libro *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), laudato.

132. — — 1612.20: in fol: *Mt* cum glossa. 1613.21: in fol: *Mc* c. gl. 1614.22: in 4: *Lc* c. gl. 1615.23: in fol: *Lc* c. gl. 1617.25: in fol: *Ioh* c. gl. 1618.26: in fol: *Act* c. gl. 1619.27: in fol: *Cath Apoc* c. gl. 1620.28: in fol: *Act* c. gl. 1621—1623.29—31: in fol: *Paul* c. gl. tria exemplaria. 1626.34: in fol: *Apoc Cant* c. gl. Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 43b.

133. — — 1630.38: in fol: *Biblia.*

134. — — 1631.39: in fol: *Paul Cath.*

135. Holkhamiae in provincia Norfolcia.
exemplaria novem *Bibliorum.* Cf W. Roscoe, „Some account of the library at Holkham", *Transactions of the rogal society of literature,* vol. 2, pars 1 (Londinii a. 1832), p. 355.356 (352—379).

136. Lambethae palatii archiepiscopalis.
saec. X, 16×11, membr, foll. 216, col. 1, ll. 20-25: *Evv;* nominatur *Book of Mac Durnan.* Cf Bergerus, p. 390.

137. Lichfeldensis cathedralis.
saec. VII vel VIII: *Mt Mc Lc* 1,1—3,9; textus est versionis emendatae Hibernicae. „*Book of St. Chad*". Bentleii ξ_2. Westc. est γ. Scrivenerus edidit.[1] Wordsw. L.

138. Lincolniensis ecclesiae, saec. X: *Act Apoc.* Bentleii ξ.

139. Londinii collegii Gresham 2956.57. tom. 2, p. 75b.
Mt cum glossa. Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6),

140. — — 2976.77: *Biblia.* 141. — — 2977.78: *Biblia.*

[1] *Codex s. Ceaddae Latinus. Evangelia sss. Matthaei, Marci, Lucae ad cap. III. 9 complectens, circa septimum vel octavum saeculum scriptus, in ecclesia cathedrali Lichfieldiensi servatus. Cum codice versionis Vulgatae Amiatino contulit, prolegomena conscripsit F. H. A. S.* Cantabrigiae a. 1887, cum tribus tabulis.

142. Londinii collegii Gresham 3083.184: pars *N. T.* (estne Lat?).
143. — — 3100.201: *Evv* (Evl?).
144. — — 3140.241: *Biblia* cum figuris.
145. — — 3176.277
146. — — 3192.293
147. — — 3200.301 : *Bibliorum* quinque exemplaria.
148. — — 3211.312
149. — — 3243.344 *Paul* c. gl.
150. — — 3275.376: *Iac* c. glossa; — item 3276.377: *Apoc*
151. Londinii hospitii Lincolniensis 5776.1. p. 179 a. in fol: *Biblia.* Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2,
152. — — 5577.2: in fol: *Biblia.*

Doleo, mihi pauca tantum volumina e catalogis musei Britannici ad manum esse. Nonnulla de codicibus praestantioribus e libris vv. cll. Westcotti et Bergeri hausi.

153. Lond. mus. Brit. Cotton. Nero D. 4.
saec. VIII, 33.5×25.5, membr, foll. 258, coll. 2, ll. 24, scriptura Anglo-Saxonica: *Evv* cum glossa interlineari Northumbrica. Dictus evangelia Lindisfarniana vel s. Cuthberti. Bentleii Y. G. Stevensonus et G. Waring ediderunt, *The Lindisfarne and Rushworth gospels*, voll. 4, Dunelmiae et Londinii a. 1854—1865. De Skeatii editione vide infra versionem Saxonicam, p. 1125. Cf *Catalogue* (ut p. 1003, cod. 160), p. 15a—18a et tabulae 8—11, et v. cl. Bergerus (ut p. 994, cod. 5), p. 385. Wordsworthio Y.

154. — — — Otho C. 5.
saec. VIII, laciniae foliorum 64: fragmenta *Mt Mc;* textus conmixtus Vulgatae purioris et familiae Hibernicae. Westcotto 4. Cf *Catalogue* (ut p. 1003, cod. 160), p. 20.

155. — — — Titus A. 22.
in 4, membr, foll. 382: *Biblia.* Cf *A catalogue of the manuscripts in the Cottonian library deposited in the British museum*, Londinii a. 1802, p. 515a.

156. — — Tiberius A. 2: saec. X, 23.7×17.5, membr, foll. 216: *Evv;* praebet lectiones multas veteres. Dicitur

„Coronation Book". Bentleii E. Westcotto 20. Cf *Catalogue* (ut infra, cod. 160), p. 35a—37a.

157. Lond. mus. Brit. Cotton. Appendix. 3: in fol, membr, foll. 86: *Mt* cum glossa.

158. Lond. mus. Brit. Egerton. 768.
saec. X, 27.5×17.5, membr, foll. 112, col. 1, ll. 24: *Lc Ioh;* insunt bonae lectiones. Westcotto 17. Cf *Catalogue of ancient mss in the British museum. Part II. Latin,* Londinii a. 1884, p. 33.

159. — — — 873.
saec. IX, 29.3×18.7, membr, foll. 149, col. 1, ll. 30: *Evv;* textus est bonae notae. In Germania scriptus. Westcotto 18. Lectiones selectae inveniuntur in *Catalogue* (ut cod. 160).

160. — — Landsdown. 437: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia.* Cf *A catalogue of the Landsdowne manuscripts in the British museum,* Londinii a. 1819.

161. — — Landsdown. 438: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia.* Deest comma Iohanneum 1 Ioh 5,7.8.

162. — — Landsdown. 453: saec. XII, in fol, membr: *Biblia.* Comma Iohanneum postea, manu tamen librarii ipsius, additum est.

163. — — Harl. 46.
in 4, membr: *Mt Mc* cum glossa; — item 50: in fol, membr: *Mc* c. gl.; — item 234: in 4, membr: *Ioh* c. gl.; — item 276: in 4, membr: *Ioh* c. gl.; — item 2791: saec. XIII, in 4: *Mt Mc* c. gl.; — item 3136: saec. XII, membr: *Ioh* c. gl.; — item 3250: saec. XIII, membr: *Mt* c. gl.; — item 3431: saec. XIII, membr: *Mt* c. gl.; — item 3653: saec. XIII, membr: *Ioh* c. gl.; — item 3939; saec. XII, in 4, membr: *Ioh.* c. gl. Cf *A catalogue of the Harleian mss in the British museum,* Londinii voll. 1—3 a. 1808, vol. 4 (indices) a. 1812.

164. — — — 223: in 4, membr: *Apoc* cum comm Bedae.

165. — — — 404: membr: *N. T.* cum glossa.

166. — — — 507: in 4, membr: *Biblia.*

167. — — — 547: in 4, membr: *Evv Ps* Gallicanum.

168. — — — 613: in fol, membr, sine capitum divisione: *Biblia* (Evv Ac C Ap P).

169. — — — 659: in fol, membr: *Paul* cum glossa uberrima; — item 1524: in fol, membr: *Paul* c. gl.; — item 3131: saec. XII,

membr: *Paul* (etiam Laod) c. gl.; — item 3249: saec. XIV, membr: *Paul* c. gl.; — item 5140: saec. XII, in 4, membr: *Paul* c. gl.

170. Lond. mus. Brit. Harl. 1023: saec. X—XII, 29×18.5, membr, foll. 146, col. 1, ll. 28, litt Hibernicis: *Evv;* textus recensionis Hibernicae est. Facsimile apud Westcottum. Cf v. cl. Berger, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, p. 387.

171. — — — 1034: in 4, membr: *Biblia* (exc. Ps).

172. — — — 1280: in 4, membr: *Biblia* (Ps Gallicanum); 1 Ioh 5,7.8 in margine.

173. — — — 1287: membr: *Biblia* (exc. Ps); ordo est Evv C P Ac Ap.

174. — — — 1297: membr: *Biblia* (Ps Gallicanum).

175. — — — 1661: in 4, membr: *Biblia.*

176. — — — 1772: cf supra, p. 992, cod. harl.

177. — — — 1775: cf supra, p. 988, cod. harl.

178. — — — 1793: in 4, membr: *Biblia* (exc. Ps).

179. — — — 1802: saec. X—XII, membr, 16.5×12.5, foll. 156, col. 1, ll. 25—30: *Evv.* In Hibernia scriptus. Bentleii W. Facsimile apud Westcottum. Cf v. cl. Berger, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, pp. 44 et 387.

180. — — — 2351: in 4, membr, manu Gallica: *Biblia.*

181. — — — 2353: in 4, membr: *Biblia.*

182. — — — 2442: saec. XIV, membr: *Deut—Epp.*

183. — — — 2786: saec. XIV: *Biblia.*

184. — — — 2788.
saec. VIII—IX, 36.5×24.5, membr, auro scriptus, foll. 208, coll. 2, ll. 32: *Evv;* textus est bonus.

Bentleii M_2. Westcotto 6. Cf *Catalogue of ancient mss in the British museum. Part II. Latin*, Londinii a. 1884, pp. 22b—24b et tabulae 39—41, et v. cl. Bergerus (ut supra, cod. 172), p. 387.

185. — — — 2790.
saec. IX, 32×22, membr, foll. 271, col. 1, ll. 22: *Evv;* textus bonae notae. Westcotto 9. Cf *Catalogue* (ut cod. 186), pp. 24b—25a et tabula 44, et v. cl. Bergerus (ut cod. 172), p. 388.

186. — — — 2795.
saec. IX vel X, 27.5×21.2, membr, rubro scriptus, foll. 241, col. 1, ll. 21: *Evv;* textus recentior. Westcotto 10. Cf *Catalogue* (ut cod. 186), p. 31.

187. Lond. mus. Brit. Harl. 2797. saec. IX, 26×20, membr, auro scriptus, foll. 175, col. 1, ll. 25: *Evv;* textus serioris aetatis. Westcotto 7. Cf *Catalogue* (ut cod. 186), pp. 28.29, et v. cl. Bergerus (ut cod. 172), p. 388.

188. — — — 2798.2799: saec. XII: *Biblia* (Evv Ac C P Ap).

189. — — — 2803.2804: saec. XIII: *Biblia;* desunt Cath Apoc.

190. — — — 2806: saec. XIV, in 8, membr: *Biblia.*

191. — — — 2807: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

192. — — — 2808: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

193. — — — 2809: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

194. — — — 2810: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

195. — — — 2811: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia* (in fine „explicit biblioteca").

196. — — — 2812: saec. XIV, in 8, membr: *Biblia.*

197. — — — 2813: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

198. — — — 2814: saec. XIV, in 8, membr: *Biblia.*

199. — — — 2815: saec. XIV, in 12, membr: *Biblia.* (Evv vero est harmonia quam dicunt).

200. — — — 2816: saec. XIV, in 12, membr: *Biblia.*

201. — — — 2818: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

202 — — — 2819: saec. XIV, in 12, membr: *Biblia.*

203. — — — 2820: saec. X, in 4, membr; pict: *Evv.*

204. — — — 2821: saec. X, in 4, membr; pict: *Evv.*

205. — — — 2822: saec. XIII, in 4, membr: *Biblia.* Comma Iohanneum 1 Ioh 5,7.8 abest.

206. — — — 2823: saec. IX, 23.6×15.6, membr, foll. 150, col. 1, ll. 28: *Evv;* textus est bonae notae. Westcotto 11. Cf *Catalogue* (ut cod. 186), pp. 29b—30a.

207. — — — 2824: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

208. — — — 2825: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

209. — — — 2826: saec. IX vel X, 23.1×18.1, membr, foll. 150, col. 1, ll. 26: *Evv;* textus bonae notae. Bentleii H_2. Westcotto 12. Cf *Catalogue* (ut cod. 186), p. 32b—33b.

210. — — — 2827: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

211. — — — 2828: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

212. — — — 2829: saec. XI, in 4, membr: *Paul.* Olim Conradi Peutinger.

213. — — — 2830: saec. X, in 4, membr: *Evv.*

214. Lond. mus. Brit. Harl. 2831: saec. XI, in 8, membr: *Evv.*

215. — — — 2832: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.* Abest 1 Ioh 5,7.8.

216. — — — 2833.2834: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia* (etiam Laod). Olim in cathedrali Andegavensi. | Evv; inest Laod).

217. — — — 2836.2837: saec. XV, in fol, membr: *Biblia* (desunt

218. — — — 2839.2840: saec. XV, in fol, membr: *Biblia.*

219. — — — 3047: saec. XV, in fol, membr: *Paul Cath.*

220. — — — 3252: saec. XIV, membr: *Act Cath Apoc* cum glossa

221. — — — 3438: saec. XIV, membr: *Biblia.*

222. — — — 3815: saec. XV, membr: *Biblia.*

223. — — — 4067: saec. XIV, membr: *Biblia.*

224. — — — 4747: saec. XIII, in fol, membr: *Evv.*

225. — — — 4772.4773: saec. XIII, 51×37, membr: *Biblia.* Abest comma Iohanneum 1 Ioh 5,7.8. Olim monasterii Monspeliensis ordinis s. Francisci. Cf v. cl. Bergerus (ut cod. 5), p. 388.

226. — — — 5367: saec. XIV, membr: *Biblia.*

227. — — — 5416: chart: *Ioh.* | Bentleii γ et α.

228. — — — 7551: saec. VIII: fragmenta *Lc Cath.*

229. — — „Royal" 1 A. XVI: saec. XI: *Act Epp Apoc* (?); textus bonae notae. Westcotto 2 act.

230. — — „Royal" 1 A. XVIII: saec. X, 25.6×18.1, membr, foll. 199, col. 1, ll. 26–31: *Evv;* textus praebet lectiones veteres. Codex Athelstani dictus. Olim Cantuariensis. Bentleii O. Westcotto 13. Cf *Catalogue* (ut p. 1004, cod. 186), p. 37.

231. — — „Royal" 1 B. VII.
saec. VIII, 27.8×21.2, membr, foll. 155, coll. 2, ll. 28—32: *Evv;* textus optimae notae. Bentleii H. Facsimile apud Westcottum, cui 3 est, et in libro *Catalogue* (ut cod. 186), p. 19b—20a et tabula 16.

231a. — — „Royal" 1 B.
saec. XII: a. 1254: *Evv.* Wordsworthio W.

232. — — „Royal" 1 D. III.
saec. X, 32.5×21, membr, foll. 166, col. 1, ll. 24—27: *Evv;* textu similis codici (1. B. VII). Westcotto 14. Cf v. cl. Bergerus (ut p. 994, cod. 5), p. 386.

233. — — „Royal 1 D. IX: saec. XI: *Evv;* textus est bonae notae. Canuti liber. Bentleii A. Westcotto 21.

234. Lond. mus. Brit. „Royal“ 1 E. VI.
saec.VIII, 46.5×35, membr, foll. 77, coll. 2, ll. 42: *Evv;* textus optimae notae, familiae Britannicae. Bentleii P. Westcotto 2. Cf *Catalogue* (ut p. 1004, cod. 186), p. 20b—22b et tabulae 17.18.

235. — — „Royal“ 1 E. VII.VIII.
saec. IX—X: *Biblia* (?). Bentleii R. Westcotto 2 bibl.

236. — — „Royal“ 2 A. XX: lectiones nonnullae ex Evv; textus bonus est. Westcotto 8. | lectiones multae veteres. Bentleii B.

237. — — „Royal“ 2 F. I: saec. XII: *Paul* cum comm; insunt

238. — — Add. 5463.
saec.VIII, 35×27, membr, foll. 240, coll. 2, ll. 23 txt: *Evv;* textus bonae notae. Bentleii F. Facsimile apud Westcottum, cui est 5, et libro *Catalogue* (ut p. 1004, cod. 186), p. 18a—19a et tabula 7. Wordsworthii Beneventanus; cf eius *N. T.* fasc. 3, *Lc,* p. 307.

239. — — — 9381.
saec. X, 26×17.5. membr, foll. 141, col. 1, ll. 30.31: *Evv;* praebet lectiones nonnullas singularis ingenii. Olim sancti Petrocii, Bodminae, in Cornulia regione Celtica. Westcotto 19. Cf *Catalogue* (ut cod. 186), p. 34a—35a.

240. — — — 10546.
saec. IX, 50.5×36.5, membr, foll. 449, coll. 2, ll. 50: *Biblia* (Evv Ac C P [Phil Thess Col Tim Tit Phm Hb] Ap); textus Alcuinianus. Dictus Caroli Magni. Olim in monasterio „Moûtier-Grand-Val“ prope Basileam. Cf *Catalogue* (ut cod. 186), pp. 1—4b et tabulae 42.43; — v. cl. Bergerus (ut p. 994, cod. 5), p. 389. Wordsworthio K.

241. — — — 11848.
saec. IX, 30×23.5, membr, foll. 219, col. 1, ll. 23: *Evv;* bene exaratus atque emendatus; textu similis codici 158 (Cott. Tib. A. 2). Sententia v. cl. Bergeri erat olim sancti Cornelii Compendii. Westcotto 15. Cf *Catalogue* (ut cod. 186), pp. 26a—28a; — v. cl. Bergerus (ut p. 994, cod. 5), p. 389.390.

242. Lond. mus. Brit. Add. 11849.
saec. IX vel X, 22×18, membr, foll. 183, col. 1, ll. 25: *Evv;* textus recentioris indolis. Westcotto 16. Cf *Catalogue* (ut p. 1004, cod. 186), p. 31b—32b.

243. — — — 11852.
saec. IX, 23.5×17, membr, foll. 215, col. 1, ll. 23—25: *Paul Act Cath Apoc;* textus est bonae notae. Cf v. cl. Bergerus, *Histoire de la Vulgate*, Parisiis a. 1893, p. 390.

244. — — — 16410.
a. 1292, in fol, membr: pars *V. T., N. T.*

245. — — — 16616: saec. XIII, in 4, membr: *Mc* cum glossa; — item 16630: saec. XIII, in fol, membr: *Act* c. gl.; — item 16942: saec. XIII, in 4, membr: *Paul* c. gl.; — item 16976—16978: saec. XIII, in 4, membr, voll. 3: *Biblia* c. gl.; — item 17378.17379: saec. XIII, in fol, membr, voll. 2: *Evv* c. gl.

246. — — — 17182, foll. 100—175 (Wright 530).
a. 512: Aphraati operum pars secunda. Inest fol. 175 fragm Latinum: saec. VI, 10.9×5.6, membr, ll. $3^1/_2$: *Lc* 12,23.24.32. Lc 12,23.24 hoc loco damus. Cf Guilelmus Wright, *Catalogue* etc (ut supra, p. 826).

ESCAET CORPUS	QUIA COMPLACU
QUAM UESTIME	IT PATRIUESTRO
[NTUM] CONSI	DARE [VOBIS REG]

247. — — — 17737.17738: a. circ. 1170, in fol, membr, voll. 2: *Biblia.*

248. — — — 17739: saec. XIII, in 4, membr: *Evv.*

249. — — — 17982: saec. XIII, in 4, membr, mut: *Evv.*

250. — — — 18300: saec. XI, in 8, membr: *Paul.* Olim monasterii s. Georgenberg.

251. — — — 18633: a. circ. 1300, in fol, membr: *Apoc* cum versione Gallica metrica et comm Gall oratione soluta.

252. — — — 18720: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia.*

253. — — — 18860: saec. XIII, in 12, membr: *Biblia.*

254. — — — — 24142.
saec. IX, 32.5×24.5, membr, coll. 3, ll. 62: nonnulla ex *V. T., Evv Paul* (Phm Heb) *Iac 1 Pet* 1,1—4,3. Olim abbatiae sancti Huberti prope Leodicum. Affinis est bibliorum quos Theodulfi dicunt, cf v. cl. Leopoldus

Delisle, *Les bibles de Théodulfe*, Parisiis a. 1879, p. 30; — *Catalogue* (ut p. 1003, cod. 160), pp. 5b—8a; — v. cl. Bergerus (ut p. 994, cod. 5), p. 390. Wordsworthio H.

255. Lond. mus. Brit. Add. 28107: a. 1097: *Paul* (?).

256. — bibl. Sionensis 4083.19: in 8: *Biblia.* 4096.32: *Evv* (Evl) Latine? Cf *Catalogi* (ut p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 107a.

257. — in aedibus Iacobaeis (hodie in museo Britannico? Fortasse „Royal"?) 7724.2: finis *V. T., N. T.* Cf *Catalogi* (ut p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 239.

258. — — 7725—7728. 3—6: *Bibliorum* quattuor exemplaria.

259. — — 7729.7: *Evv* charactere Saxonico.

260. — — 7730—7731. 8—9: *Bibliorum* duo exemplaria.

261. — — 7732.10: *Paul* cum glossa. 7733.11: *Evv* c. gl. 7734.12: *Paul* c. gl.

262. — — 7736.14: *Evv.*

263. — — 7738.16: *V. T., Evv* c. gl. 7744.22: *Mc Mt* c. gl. 7749.27: *Lc Ioh* c. gl. 7752.30: *Mt* c. gl. *Cath.* 7761.19: *Evv* c. gl.

264. — — 7763.41: *Lc.*

265. — — 7764.42: *Paul.*

266. — — 7765.43: *Mt Mc* c. gl. 7769.47: *Evv* c. gl. 7772.50: *Act Epp* c. gl. 7776—7778. 54—56: *Mt Ioh Mc* c. gl. 7782.60: *Paul* c. gl. 7788.66: *Mt* c. gl.

267. — — 7766.44
268. — — 7779.57
269. — — 7790.68
270. — — 7791.69
: *Bibliorum* quattuor exemplaria.

271. — — 7796.74: *Lc Ioh Paul.*

272. — societatis antiquariorum MS. 80.
saec. XIV, in fol, membr: *V. T.* et *N. T.* Cf [Henricus Ellis,] *A catalogue of MSS in the library of the society of antiquaries of London*, Londinii a. 1816.

273. Mancunii bibl. publ. 7149.4.
in 4: *Biblia.*

274. — — 7150.5: in 8: *Biblia.*

275. Naworthiae in comitatu Cumbriae, comitis Carlioli 634.24.
in 8: *V. T.* et *N. T.* Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 15a.

276. Norvici Ioh. Mori (hodie Bodl.? mus. Brit.?) 9187.1. in fol, membr: *Biblia.*

277. — — 9188.2: in fol
278. — — 9189.3: in 4
279. — — 9190.4: in 8
280. — — 9191.5: in 4
} membr: *Bibliorum* quattuor exemplaria.

281. — — 9209.23: in 4, membr: *Mt* cum glossa.

282. — — 9267.81
283. — — 9272.86
284. — — 9294.108
} in fol, membr: *Bibliorum* tria exemplaria.

285. — — 9353.167: in fol, membr: pars *V. T.* (*N. T.*?).

286. — — 9656.470: in 4, membr: *Biblia.*

287. — — 9850.664: vetust, in 8, membr: *Evv.*

288. Oxonii collegii Univ. MS. 20. saec. XIII, in 4, membr, foll. 593, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Cf Henricus O. Coxe, *Catalogus codicum mss qui in collegiis aulisque Oxoniensibus hodie adservantur.* 2 partt. Oxonii a. 1852.

289. — — MS. 58: saec. XIII, in fol, membr, foll. 217: *Evv.*

290. — — MS. 106: saec. XIV, in fol, membr, foll. 625: *V. T.* et *N. T.*

291. — — MS. 116: saec. XIII, in fol, membr, foll. 395: *V. T.* pars altera et *N. T.*

292. — collegii Balliolensis MS. 1. saec. XIII, in fol, membr, foll. 392: *V. T.* (exc Ps) et *N. T.*

293. — — MS. 2: saec. XIII, in fol, membr, foll. 523: *V. T.* et *N. T.*

294. — — MS. 241: saec. XII—XIV?, in fol, membr, foll. 190—244: *Act* cum glossa.

295. — — MS. 330: saec. XIII, in 4, membr, foll. 462: *V. T.* et *N. T.*

296. — — MS. 348: saec. XIII, in 4, membr, foll. 538: *V. T.* et *N. T.*

297. — — MS. 351: saec. XIII, in fol, membr, foll. 404: *V. T.* et *N. T.* (Hebr Laod).

298. — collegii Mertonensis MS. 7. saec. XIII, in fol, membr, foll. 370: *V. T.* et *N. T.*

299. — — MS. 206.207: saec. XIV, in fol, membr, foll. 653: *V. T.* et *N. T.* | *Ioh* cum glossa.

300. — — MS. 211: saec. XIV, in fol, membr, foll. 139: *Lc*

301. — — MS. 213: saec. XIV, in fol, membr, foll. 254: *Evv.*

302. — — MS. 235: saec. XIV, in fol, membr, foll. 448: *V. T.* et *N. T.*

303. — collegii Exoniensis MS. 5. saec. XIII, in fol, membr, foll. 333: *V. T.* et *N. T.*

304. — — MS. 36: saec. XIII, in fol, membr, foll. 283: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul).

305. Oxonii collegii Orielensis MS. 9.
saec. XIII, in fol, membr, foll. 461: *V. T.* et *N. T.*

306. — — MS. 77: saec. XIII, in fol, membr, foll. 359: *V.T.* et *N.T.*

307. — — MS. 78: saec. XIII, in fol, membr, foll. 406: *V.T.* et *N.T.*

308. — collegii Reginensis MS. 55.
saec. XIII, in fol, membr, foll. 568: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Paul Laod Apoc).

309. — — MS. 70: saec. XIV, in 4, membr, foll. 626: *V.T.* et *N.T.*

310. — — MS. 316.323: saec. XII, in fol, membr, foll. 257: *Mt Mc Lc* cum glossa. | *Paul Cath.*

311. — — MS. 344: saec. XII, in 4, membr: *V. T.* pars et

312. — — MS. 358: saec. XIII, in 4, membr, foll. 809: *V.T.* et *N.T.*

313. — collegii Novi MS. 1.
saec. XIII, in fol, membr, foll. 407: *V. T.* et *N. T.*

314. — — MS. 2: saec. XIV, in fol, membr, foll. 340: *V.T.* et *N.T.*

315. — — MS. 3—6: saec. XIII, in fol, membr, voll. 4: *V.T.* et *N.T.*

316. — — MS. 7: saec. XIII, in fol, membr, foll. 300: *V.T.* et *N.T.*

317. — — MS. 8—13: saec. XV, in fol, membr, voll. 6: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Cath Act Apoc).

318. — — MS. 26: saec. XIII, in fol, membr, foll. 224: *Evv.*

319. — — MS. 27: saec. XIV, in fol, membr, foll. 189: *Act Cath Apoc.*

320. — — MS. 28: saec. XIII, in fol, membr, foll. 135: *Paul Cath.*

321. — — MS. 54: saec. XII, in 4, membr, foll. 68: *Ioh* cum glossa.

322. — — MS. 55: saec. XII, in 4, membr, foll. 138: *Ioh Apoc* cum glossa.

323. — — MS. 56: saec. XIII, in 4, membr, foll. 116: *Ioh* cum glossa, (Apoc ?).

324. — collegii Lincolniensis MS. Lat. 23.
saec. XIII, in fol, membr, foll. 554: *V. T.* et *N. T.*

325. — — MS. 24: saec. XIV, in fol, membr, foll. 404: *V.T.* et *N.T.*

326. — collegii Omnium Animarum MS. 1.
saec. XIV, in 4, membr, foll. 372: *V. T.* (exc Ps) et *N. T.* (Evv Paul Act Cath Apoc).

327. — — MS. 2: saec. XIV, in 4, membr, foll. 394: *V.T.* et *N.T.*

328. — — MS. 3: saec. XIII, in 4, membr, foll. 337: *V.T.* et *N.T.*

329. — — MS. 4: saec. ? , in fol, membr, voll. 4, mut: *V.T.* et *N.T.*

330. — — MS. 5: saec. XIII, in fol, membr, foll. 198: *Iob Act Cath Apoc* cum glossa.

331. — — MS. 8: saec. XIV, in fol, membr, foll. 247: *Mt Ioh Paul Apoc* cum glossa.

332. Oxonii collegii Omnium Animarum MS. 9: saec. XI, in fol, membr, foll. 116: *Paul* cum glossa.

333. — collegii beatae Mariae Magdalenae: MS. Lat. 1. saec. XIV, in 4, chart, foll. 492: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Act Cath Apoc).

334. — — MS. Lat. 2: saec. XIV, in 4, membr, foll. 574: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Paul Apoc).

335. — — MS. Lat. 118: saec. XII, in fol, membr, foll. 1—32: *Paul.*

336. — — MS. Lat. 130: saec. XIII, in fol, membr, foll. 269: *Lc Ioh Mt Mc* cum glossa.

337. — — MS. 132: saec. XIV, in fol, membr, foll. 123: *Act Cath Apoc* cum glossa.

338. — collegii Aenei Nasi MS. 1. saec. XIII, in fol, membr, foll. 514: *V. T.* et *N. T.*

339. — — MS. 2: saec. XIII, in 4, membr, foll. 762: *V. T.* et *N. T.*

340. — — MS. 3: saec. XIII, in 4, membr, foll. 357: *V. T.* (exc Ps) et *N. T.*

341. — — MS. 4: saec. XIII, in 4, membr, foll. 495: *V. T.* (exc Ps) et *N. T.*

342. — — MS. 5: saec. XIII, in 4, membr, foll. 439: *V. T.* et *N. T.*

343. — collegii Corporis Christi MS. 1. saec. XIII, in fol, membr, foll. 474: *V. T.* et *N. T.*

344. — — MS. 2: saec. XIII, in fol, membr, foll. 368: *V. T.* et *N. T.*

345. — — MS. 3: saec. XIII, in 4, membr, foll. 447: *V. T.* et *N. T.*

346. — — MS. 13. 14: saec. XVI, in fol, membr, foll. 530: *N. T.* (Evv Act Paul Cath Apoc).

347. — — MS. 122: saec. XI, 22×14.5, membr, foll. 117, col. 1, ll. 31: *Evv;* textus Hibernicus. Bentleii C. Westcotto ε. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 399.

348. — collegii sanctae Trinitatis MS. 20. saec. XI, in fol, membr, foll. 105: *Mt Iob Apoc* cum glossa.

349. — — MS. 24: saec. XIV, in 4, membr, foll. 329: *V. T.* et *N. T.*

350. — — MS. 84: saec. XIII, in 4, membr, foll. 210: *V. T.* et *N. T.*

351. — collegii s. Iohannis Baptistae MS. 4. saec. XIV, in fol, membr, foll. 524: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Act Cath Apoc).

352. — — MS. 8: saec. XIV, in fol, membr, foll. 299: *Iob Act Cath* cum glossa.

353. — — MS. 9: saec. XIV, in fol, membr, foll. 247: *Evv* cum glossa.

354. — — MS. 29: saec. XIV, in fol, membr, foll. 478: *V. T.* et *N. T.*

355. Oxonii collegii s. Iohannis Baptistae MS. 39: saec. XIV, in fol, membr, foll. 155: *Mt Mc* cum glossa.

356. — — MS. 48: saec. XIII, in fol, membr, foll. 319: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul).

357. — — MS. 100: saec. XIII, in fol, membr, foll. 329: *V. T.* (exc. Ps) et *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul).

358. — — MS. 101: saec. XIII, in fol, membr, foll. 158: *Mc Lc Ioh* cum glossa.

359. — — MS. 110: saec. XIV, in fol, membr, foll. 370: *V. T.* et *N. T.*

360. — — MS. 111: saec. XII, in fol, membr, foll. 113: *Mt* cum glossa.

361. — — MS. 123: saec. XIV, in 4, membr, foll. 572: *V. T.* et *N. T.*

362. — — MS. 129: saec. XII, in fol, membr, foll. 84: *Ioh* cum glossa.

363. — — MS. 193: saec. XIV, in 4, membr, foll. 374: *V. T.* (exc. Ps) et *N. T.*

364. — — MS. 194: saec. XI, in 4, membr, foll. 65: *Evv.*

365. — — MS. 207: saec. XIV, in 4, membr, foll. 642: *V. T.* et *N. T.*

366. — collegii Iesu MS. 55.
saec. XIII, in fol, membr, foll. 644: *V. T.* (exc. Ps) et *N. T.*

367. — — MS. 56: saec. XIII, in fol, membr, foll. 423: *V. T.* et *N. T.*

368. — — MS. 59: saec. XIII, in 4, membr, foll. 497: *V. T.* et *N. T.*

369. — — MS. 91: saec. XIII, in fol, membr, foll. 346: *V. T.* et *N. T.* usque ad 2 Cor 10,13.

370. — — MS. 98: saec. XIII, in fol, membr, foll. 166: *Ioh* et *Lc* mut cum glossa, *Mt* 1,1—6,27.

371. — — MS. 103: saec. XIII, in fol, membr, foll. 200: *Mt Mc Ioh* cum glossa.

372. — — MS. 104: saec. XIII, in fol, membr, foll. 184: *Evv.*

373. — — MS. 105 et 106: saec. XII, in fol, membr, foll. 220: *Lc* et *Ioh* cum glossa. | glossa *Ioh.*

374. — — MS. 107: saec. XII, in fol, membr, foll. 143: *Mt* cum

375. — — MS. 108: saec. XII, in fol, membr, foll. 116: *Act* cum glossa.

376. — collegii Wadhamensis MS. 1.
a. 1244, in fol, membr, foll. 447: *V. T.* et *N. T.*

377. — — MS. 2: saec. XI, in 4, membr, foll. 130: *Evv.*

378. — — MS. 9: saec. XIII, in 4, membr, foll. 446: *V. T.* et *N. T.*

379. — Bodl. Canonicianus MS. Lat. Bibl. 1.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 252: *Mt Mc Ioh Lc Paul* (Phm Hebr) *Cath Act Apoc.*

380. Oxon. Bodl. Canonicianus MS. Lat. Bibl. 2: saec. XIII, in 4, membr, foll. 163: *Evv Apoc Act Cath Paul.*

381. — — — 3: saec. XIII, in 4, membr, foll. 419: *V. T.* et *N. T.* (Paul ante Act).

382. — — — 4: saec. XIII, in 4, membr, foll. 175: *Evv Act Cath Apoc Paul* (Phm Hebr vid).

383. — — — 5: saec. XIV, in 4, membr, foll. 345: *V. T.* et *N. T.* usque ad Eph init.

384. — — — 6: saec. XIV, in 4, membr, foll. 269: *V. T.* et *N. T.*

385. — — — 7: saec. XIV, in 4, membr, foll. 203: *Evv Act Cath Apoc Paul Laod.*

386. — — — 8: saec. XIII, in 4, membr, foll. 271: *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul) et multa ex *V. T.*

387. — — — 10: saec. XIII, in 4, membr, foll. 409: *V. T.* et *N. T.*

388. — — — 11: saec. XIII, in 4, membr, foll. 552: *V. T.* et *N. T.* (etiam Laod).

389. — — — 12: saec. XIII, in 4, membr, foll. 448: *V. T.* et *N. T.*

390. — — — 13: saec. XIV, in 4, membr, foll. 111: *Evv.*

391. — — — 14: saec. XIV, in 4, membr, foll. 130: *Act Paul Cath Apoc.*

392. — — — 15: saec. XIII, in 4, membr, foll. 465: *V. T.* et *N. T.*

393. — — — 16: saec. XV, in 4, membr, foll. 166: *N. T.* (Col Laod).

394. — — — 17: saec. XIV, in 4, membr, foll. 205: *V. T.* pars et *N. T.*

395. — — — 18: saec. XIV, in 4, membr, foll. 262: *N. T.*

396. — — — 19: saec. XV, in 4, chart, foll. 189: *Evv.*

397. — — — 21: saec. XIII, in 4, membr, foll. 562: *V. T.* et *N. T.*

398. — — — 24. 25. 26: saec. XV, in 8, membr, foll. 592: *Act Cath Paul* (et. Laod) *Apoc Mc Ioh.*

399. — — — 31: saec. XV, in fol, chart, foll. 1—88: *Paul* (Phm Hebr) *Act Iac.*

400. — — — 34: saec. XIII, in fol, membr, foll. 250: *Paul.*

401. — — — 36: saec. XIV, in fol, membr, foll. 394: *V. T.* et *N. T.*

402. — — — 38: a. 1427, in fol, membr, foll. 372: *V. T.* et *N. T.*

403. — — — 39: saec. XII, in fol, membr, foll. 118: *Paul;* desinit Hebr 8, 8.

404. — — — 40: saec. XIII, in fol, membr, foll. 160: *Paul.*

405. — — — 41: saec. XIII, in fol, membr, foll. 509: *V. T.* et *N. T.*

406. — — — 44 b: saec. XIV, in 4, membr, foll. 491: *V. T.* et *N. T.*

407. — — — 46: saec. XII, in 4, membr, foll. 159: *Evv.*

408. — — — 47: saec. XIII, in 4, membr, foll. 460: *V. T.* et *N. T.*

409. Oxon. Bodl. Canonicianus MS. Lat. Bibl. 48: saec. XIII, in 4, membr, foll. 492: *V. T.* et *N. T.*

410. — — — 49: saec. XIV, in 4, membr, foll. 533: *V. T.* et *N. T.*

411. — — — 50: saec. XIV, in fol, membr, foll. 277: *12 Proph 1. 2 Macc Evv Paul Act Cath Apoc.*

412. — — — 51: saec. XIV, in fol, membr, foll. 119: *Evv.*

413. — — — 52: saec. XIII, in fol, membr, foll. 541: *V. T.* et *N. T.*

414. — — — 53: saec. XIV, in fol, membr, foll. 189: *libri 5 Salomonis Act* cum glossa.

415. — — — 54. 55: a. 1425, in fol, membr et chart, foll. 766: *V. T.* et *N. T.*

416. — — — 56: a. 1265, in fol, membr, foll. 449: *V. T.* et *N. T.*

417. — — — 57: saec. XIII, in fol, membr, foll. 494: *V. T.* et *N. T.*

418. — — — 59: saec. XIII, in fol, membr, foll. 503: *V. T.* et *N. T.*

419. — — — 60: a. 1178, in fol, membr, foll. 136; pict: *Evv.*

420. — — — 72: saec. XII, in fol, membr, foll. 378: *V. T.* (exc Ps) et *N. T.* (Apoc Act).

421. — — — 74: saec. XV, in fol, membr, foll. 114: *Paul* mut (Phm Hebr) *Act Cath Apoc.*

422. — — — 76: saec. XII, in fol, membr, foll. 176: *Ps N. T.*

423. — — — 77: saec. XIV, in 4, membr, foll. 400: *V. T.* (exc Ps) et *N. T.*

424. — — — 78: saec. XIII, in 4, membr, foll. 429: *V. T.* et *N. T.*

425. — — — 79: saec. XIII, in 4, membr, foll. 485: *V. T.* et *N. T.*

426. — — — 80: saec. XIII, in 4, membr, foll. 426: *V. T.* et *N. T.*

427. — — — 81: saec. XIV, in 4, membr, foll. 371: *V. T.* et *N. T.* (Apoc Paul).

428. — — — 82: saec. XIII, in 8, membr, foll. 125: *Act* fragm *Cath* fragm *Apoc Paul* (et. Laod).

429. — — — 83: saec. XIII, in 8, membr, foll. 428: *V. T.* et *N. T.*

430. — — — 84: saec. XIV, in 4, membr, foll. 416: *V. T.* et *N. T.*

431. — — — 89: saec. XII, in 4, membr, foll. 231: *Paul.*

432. — — — 92: saec. XIII, in fol, membr, foll. 492: *V. T.* et *N. T.*

433. — bibl. Bodl. D'Orvillianus X. 1. 6, 23. in 8, membr: *V. T.* et *N. T.*

434. — Bodl. IV. Laud. B. 516.35. in 8: *Biblia.* Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 1, p. 51. 642.161: pars *V. T.*, (*N. T.*?).

435. — — — C. 677.25: *N. T.*

436. — — — — 678.26: *Biblia.*

437. — — — — 757.115: in fol: *Biblia.*

438. Oxonii Bodl. IV. Laud. D. 810.43: *Biblia.*
439. — — — — 867.100: *Act Apoc.*
440. — — — E. 971.48: *Evv.*
441. — — — — 979.56: in fol: *N. T.*
442. — — — — 990.67, hodie ut videtur Laud. Lat. 108.

saec. IX, 26×20, membr, foll. 117, col. 1, ll. 21: *Paul.* Cf. v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 398.

443. — — — — 1007.84: *Paul.*
444. — — — F. 1098.61: *Evv.*
445. — — — — 1144.107: antiquus, in fol: *Biblia.*
446. — — — G. 1191.26: *N. T.*
447. — — — — 1221.56: *Cath Paul* cum glossa; — 1237.72: *Lc* c. gl.; — 1242.77: *Cath* c. gl.
448. — — — — 1257.92: *Cath Apoc* cum glossa.
449. — — — H. 1315.92, hodie Laud. Lat. 102.

saec. X, 29.5×19, membr, foll. 210: *Evv;* textus praebet lectiones multas Hibernicas. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), pp. 54 et 398.

450. — — — I. 1426.86: antiquus, in fol: *Biblia.*
451. — — — K. 1483.57: *Paul.*
452. — — V. Digb. 1610.9: *Biblia.*
453. — — — 1752.151: *Act* cum glossa.
454. — — — 1830.229: *Biblia.*
455. — — VI. Bodl. A. 1. 1848.9: *Biblia.*
456. — — — — 1849.10: *Biblia.*
457. — — — — 1850.11: pars *V. T., N. T.*
458. — — — — 1852.13
459. — — — — 1853.14 } in 8: *Bibliorum* triā exemplaria.
460. — — — — 1855.16
461. — — — A. 2. 1858.1: in 8: *Biblia.*
462. — — — — 1890.18: *N. T.* (Evv Ac C P [Col Laod] Ap).
463. — — — A. 7. 1936.3: *Ioh* „iuxta eam translationem quam Augustinus exponit".
464. — — — B. 2. 1967.2: *Biblia* (Evv Ac C Ap P).
465. — — — — 1968.3: *Biblia.*
466. — — — — 1974.9: *Evv* „litt Saxonicis".
467. — — — B. 5. 2029.12
468. — — — — 2031.14 } : *Bibliorum* tria exemplaria.
469. — — — — 2032.15.. } ... (etiam Laod).

470. Oxonii Bodl. VI. Bodl. B. 6.2044.12: *Evv.*

471. — — — — 2055.9 }
472. — — — — 2056.10 } : *Bibliorum* duo exemplaria.

473. — — — C. 4. 2085.2: *Paul* cum comm.

474. — — — — 2094.11: *Cath* cum glossa; — item C. 5. 2096.2: *Apoc* c. gl.; — 2098.4: *Paul* c. gl.; — 2110.16: *Act Cath* c. gl. *Apoc;* — item C. 6. 2113.3: *Mt Mc* c. gl.; — 2115.5: *Mt Lc* c. gl.; 2117.7: *Mc Cath* c. gl.; — C. 7. 2132.9: *Lc Ioh* c. gl.; — 2133.10: *Act* c. gl. *Cath* sine gl. *Apoc* c. gl.

475. — — — C. 7. 2125.2 }
476. — — — — 2126.3 } unc: *Evv* duo exemplaria.

477. — — — D. 7. 2238.2: *Mt* cum glossa; — 2239.3: *Cath Apoc* c. gl.; — item F. 3. 2387.20: *Mt* c. gl.; — item F. 11. 2516.21: *Lc* c. gl.; — 2532.37: *Mt Mc* c. gl.

478. — — — F. 3. 2392.25: in fol: *Biblia.*

479. — — — F. 6. 2426.2427.7.8: *Biblia* (Ac C Ap P [Thess Col Tim Tit Phm Hebr] Evv); psalmi ex duplici versione. Hic codex videtur esse hodie Auct. E. infra 1 et 2: 52.3×35.7, membr, voll. 2, foll. 315 et 316. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 399.

480. — — — F. 11. 2519.24: *Biblia* (Evv P [Phm Hebr] Ac C Ap).

481. — — — — 2571.76: *Cath Apoc* cum glossa.

482. — — — super D. 1. Art: 2629.30: *Lc Ioh* cum comm; — item 2687.88: *Ioh* c. comm.

483. — — — — 2638.39: antiquus: *Apoc* cum comm.

484. — — — — 2665.66: *Biblia.*

485. — — — — 2682.83: *Biblia.*

486. — — — — 2698.99: antiquiss.: *Evv.*

487. — — — — 2700.101: antiq.: *Biblia* (Evv Ac C P [Col Laod . . . Phm Heb] Ap); abest 1 Ioh 5,7.8.

488. — — — — 2703.104: antiq.: *Biblia;* Ac post P.

489. — — — — 2719.120: *Evv.*

490. — — — in archivo A. 2991.2: pict: *Apoc* (Lat?).

491. — — — — 3050.3051.61.62: *Bibliorum* duo exemplaria.

492. — — — — 3075.86: pict: *Apoc.*

493. — — VII. Selden. sup. 3418.30. saec. VIII, 22.5×18, membr, foll. 107, col. 1, ll. 24—26: *Act.* Facs apud Westcottum. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 398.399. (3394.6: *Evv* Lat?).

494. — — VIII. 3497.7: *Biblia.*

495. — — — 3551.61: *Mc Lc* cum glossa; — 3895.15: *Lc* c. gl.

496. Oxonii Bodl. VIII 3559.69: *Apoc.*
497. — — — 3563.73
498. — — — 3564.74
499. — — — 3587.121: in 8
500. — — — 3611.145: ant.
501. — — — 3700.234
: *Bibliorum* quinque exemplaria.

502. — — — 3946.14 sive Auct. D. 2. 19.
saec. VIII, mut: *Evv* cum glossa Northumbrica interlineari; desunt Lc 4,29—8,38; textus est emendatus Hibernicus. Nominatur *Gospels of Mac Regol* vel codex Rushworthianus. Bentleii χ. V. cl. I. Stevensonus[1] lectiones varias edidit, sed non accurate excerpsit, melius, ut videtur, W. W. Skeat in evangeliorum Saxonicorum editione Cantabrigiensi, 1887 [sic], 1871, 1874, 1878. Wordsworthio R, in cuius usum contulerunt vv. cll. (Wordsw. ipse) I. Johnson, G. M. Youngman.

503. — — — 4047.22: *Biblia.*
504. — — — 4053.28: in 8
505. — — — 4086.61: in 4
506. — — — 4089.64
: *Bibliorum* tria exemplaria.
507. — — — 4096.71: *Evv.*
508. — — — 4100.75: in fol: *Biblia.*
509. — — X. Mareschall. 5275.43: in 4: *Evv Act Iac 1.2.3 Ioh Iud.*

510. — — Rawlinson 167.
saec. VIII, 32×24.5, membr, foll. 106, col. 1, ll. 22. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 399.

511. — mus. Ashmoliani 8187: a. 1499, in 8, membr: *Biblia.*
512. — — 8197.753: membr; pict: *Apoc.*

513. Salopiae (urbis?) 4009.5.
Luc. Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), p. 104a.

514. — — 4013.9: in fol: *Mt Ioh.*
515. — — 4015.11: *Apoc.*
516. — — 4022.18: *Biblia* mut (N. T.?).
517. — — 4027.23: *Biblia.*

[1] Stevenson, *The Lindisfarne (St. Cuthbert) gospels* etc, Dunelmiae et Londinii a. 1857 et postea; cf Westcottus (ut supra p. 949, adn. 1), p. 3475[b] et adn. a, cui est *δ*.

518. Sarum cathedralis 949.23.
Bibliorum duo exemplaria. Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 4), tom. 2, p. 24b.

519. — — 956.30: *Apoc.*

520. — — 959.33: fragm *V. T.* et *N. T.*

521. — — 998.72: *Evv.*

522. Silso in comitatu Bedford, Antonii com. Kantii l.
Biblia. Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 391a.

523. Stonyhurstii sancti Cuthberti.
saec. VII: *Ioh;* textus optimae notae consentit saepissime cum am et Lindisfarniano. Suspicatus est v. cl. Hortius codices Stonyhurstianum et Lindisfarnianum exscriptos esse ex altero duorum codicum Amiatini parium, qui adfixti erant in ecclesiis duorum monasteriorum Ceolfrido carissimorum, et qui sine dubio perierunt quo tempore Dani Angliam spoliaverunt. Repertus anno 1105 in tumulo sancti Cuthberti; facsimile apud Westcottum (ut supra, p. 949, adn. 1), cui est 30. Wordsworthio est S, qui contulit a. 1879.

524. Stow-Langtoft in comitatu Suffolciae, viri Symonds d'Ewes 9886.26.
Biblia. Cf *Catalogi* (ut p. 995, cod. 6), p. 386a.

525. — — 9969.109: *Mt Mc* cum glossa.

526. — — 10038.178: exemplar vetustissimum: *Biblia.*

527. Sussexianus MS. Lat. 1.
saec. XII vel XIII, 28.7×18.7, membr, foll. 337: *V. T.* et *N. T.* Ordo est Evv Ac C P (Phm Heb) Ap. Cf Thomas Iosephus Pettigrew, *Bibliotheca Sussexiana. A descriptive catalogue* . . . vol. 1, pars 1, Londinii a. 1827.

528. — MS. Lat. 2: saec. XII vel XIII, 18.7×11.2, membr, foll. 348, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Ordo est Evv Ac C P (Laod exstat post Col; Phm Heb) Ap.

529. — MS. Lat. 3: saec. XII vel XIII, 22.5×15, membr, foll. 398, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

530. — MS. Lat. 4: saec. XII vel XIII, 20×12.5, membr, foll. 513, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*; inest 4 Esr.

531. — MS. Lat. 5: saec. XII vel XIII, 27.5×18.7, membr, foll. 482, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

532. Sussexianus MS. Lat. 6: saec. XII vel XIII, 26.2×17.5, membr, foll. 521: *V. T.* et *N. T.* Olim Caesaris de Missy, „Codex MS. D" (cf supra, p. 473, cod. 44).

533. — MS. Lat. 7: saec. XIII, 20.6×13.1, membr, foll. 318: *V. T.* et *N. T.*

534. — MS. Lat. 8: saec. XIII, 15.6×10, membr, foll. 622, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Ordo ut 528 (cod. 2).

535. — MS. Lat. 9: saec. XIII, 15.6×10, membr, foll. 651: *V. T.* et *N. T.* | et *N. T.*

536. — MS. Lat. 10: saec. XIII, 18×11.8, membr, foll. 490: *V. T.*

537. — MS. Lat. 11: saec. XIII vel XIV, 47.5×32.5, membr, foll. 327, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* cum comm. Ordo est Evv P (Phm Heb) Ac C Ap. Olim Trotteri Brockett.

538. — MS. Lat. 12: saec. XIV, 18.7×12.5, membr, foll. 513, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Ordo ut in 537 (cod. 11).

539. — MS. Lat. 13: saec. XIV, 35×22.5, membr, foll. 500, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Ordo est Evv P (Phm Heb) Ac C Ap.

540. — MS. Lat. 14: saec. XIV, 35×23.7, membr, foll. 647, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Ordo est Evv P (Phm Heb) Ac C Ap. Manu Iustini (iussu? magistri Stephani de civitate Therm . . .).

541. — MS. Lat. 15: saec. XV, 50×33.7, membr, foll. 389; pict: *V. T.* et *N. T.* Ordo est Evv P (Phm? Heb) Ac C Ap. In Gallia videtur scriptus.

542. — MS. Lat. 16: a. 1419, 45×31.2, membr, voll. 4, foll. 189. 190.178.155: *V. T.* et *N. T.* Scriptus in vico „Wyk de Duurstede" in provincia Ultraiectina.

543. — MS. Lat. 38: saec. XII, 26.2×18.7, membr, foll. 191: *Evv.*

544. — MS. Lat. 39: saec. XIV, 22.5×17.5, membr, foll. 214: *Evv.*

545. — MS. Lat. 40: saec. XIV, 32.5×21.2, membr, foll. 218: *Evv* cum glossa.

546. — MS. Lat. 41: *Lc;* — 42: *Act;* — 43.44: *Paul* bis; — 45: *Cath*, libri cuncti cum glossa.

547. Vigorniae cathedralis 837.162.
in fol: *V. T.* et *N. T.* Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 20b.

548. Westmonasteriensis ecclesiae 1265.175.
V. T. et *N. T.* Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 29.

549. — — 1266.176: *V. T.* et *N. T.*

550. — — 1285—1290.195—200: incertus sum horum codicum, utrum textum an glossam solam contineant: insunt *Matt, Matt Mc, Lc, Act, Apoc Epp Act, Apoc.*

551. Wintoniae cathedralis 1322.2.
Biblia. Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 30a.

Addantur hoc loco codices nonnulli olim in bibliothecis privatis Angliae positi.

552. Iohannis Ayres Londinensis 7132.7133.1.2: in fol, voll. 2: *Biblia.* Cf *Catalogi* (ut cod. 551), tom. 2, p. 222a.

553. — 7137.6: in 8: *Biblia.*

554. Ricardi Brideoake in comitatu Oxoniensi 4036.2: in 4: *Biblia.* Cf *Catalogi,* tom. 2, p. 104b.

555. — 4037.3: in 8: *Biblia.*

556. Roberti Burscough Totoniensis 7620.1: *Bibliorum* exemplaria duo. Cf *Catalogi,* tom. 2, p. 232a.

557. Gualteri Chetwyndi de Ingestria in comitatu Staffordiensi 4063.21: in 8, membr: *Biblia.* Cf *Catalogi,* tom. 2, p. 105b.

558. Basilii comitis Denbigh 1472.10.
in fol, membr: *Apoc* cum versione Gallica metrica, item paraphrasi Gallica. Cf *Catalogi,* tom. 2, p. 36a.

559. Thomae Gale (hodie Bodleianus?) 6022.188.
membr: *Biblia.* Cf *Catalogi,* pp. 189—191.

560. — 6023.189: in fol: *Biblia.*

561. — 6024.190: in 8, membr, voll. 3: *Biblia.*

562. — — 6028.194: membr: *Lc* (Lat?).

563. — — 6091.257: in fol, membr; pict: *Biblia.*

564. — — 6119.285: in fol, membr: *Biblia.*

565. Iohannis Hobii 3792.1: *Lc* cum glossa. Cf *Catalogi,* tom. 2, p. 97.

566. — 3811.20: in fol, voll. 2: *Biblia.*

567. Abraami Selleri 3771.2.
Paul cum glossa. Cf *Catalogi* (ut supra, p. 995, cod. 6), tom. 2, p. 96.

568. Caroli Theyeri in comitatu Glocestriensi 6388.18: *Mt Mc* cum comm. Cf *Catalogi,* tom. 2, p. 198b.

569. — 6403.33: *Paul* cum cat.

570. — 6432.62: *Biblia* cum psalterio duplici.

571. — 6433.63: *Evv.*

572. — 6438.68: *Biblia.*

573. — 6450.80: *Biblia.*

574. Caroli Theyeri in comitatu Glocestriensi 6459.89: *Mc* cum glossa. 6465.95: *Ioh* c. gl. 6466.96: *Lc* c. gl. 6469.99: *Act* c. gl. 6497.127: *Mt* c. gl. 6513.143: *Paul* c. gl.

575. — 6462.92: *Biblia.* 576. — 6484.114: *Biblia.*

577. — 6492.122: *Biblia.* 578. — 6523.153: *Paul.*

579. — 6545.175: *Biblia* (Laod; desunt Ps).

580. — 6549.179: *Biblia.* 581. — 6675.305: *Biblia.*

582. Radulphi Thoresby de Leeds 7564.1: *Biblia.* Cf *Catalogi*, tom. 2, p. 229a. 583. — 7588.1: *Biblia.*

584. Thomae Wagstaffe: 3462.1: antiquissimus, membr: *Biblia* (Evv Ac Ap C P). Cf *Catalogi*, tom. 2, p. 85a.

585. Henrici Worseley Londiniensis: 6945.97: in 8, membr: *Biblia.* Cf *Catalogi*, tom. 2, p. 214b.

586. Ricardi Wroe Mancuniensis 7154.3: in 4: *Biblia.*

587. — 7155.4: in 8: *Biblia.*

588. — 7158.7: in 8, „maiusculo charactere“: *Biblia.*

Austria.

589. Monasterii Admont in Stiria MS. 568.

saec. XIV, membr: *Ioh* cum glossa. Cf Gustav Haenel, „Ungedruckte Handschriften-Kataloge“ in actis *Archiv für Philologie und Paedagogik*, Lipsiae a. 1840, vol. 6. p. 432.

590. Cremifarensis: saec. VIII, 31×20, membr, foll. 331, coll. 2, ll. 23, litt unc: *Evv.* Cf v. cl. Arnethus (ut infra, p. 1027, cod. 698), p. 107—113, et Weissbrodt. (ut cod. 607).

591. Cremifarensis: saec. IX, membr: *Evv.* Cf v. cl. Arnethus (ut cod, 590), p. 113 seq.

592. Cremsirii bibl. archiepiscopalis MS. Lat. 1.

saec. XIV, in fol, membr, foll. 387, coll. 2: *Biblia.* In Burgundia fortasse scriptus, fuit hic codex „claustri beate Elizabeth ord. frat. minorum de Iaurino“ (prope Raab), unde anno 1450 Augustinus episcopus Iaurinensis codicem mutuo accepit. Anno 1595 donavit Fr. Matthias Borhy, minister provinciae Hungariae s. Mariae, codicem Petro Zokoly de Szokol. Anno 1740 ex urbe Glacio pervenit codex donatione comitis de Waldstein, affinis Iacobi Ernesti episcopi Olomucensis, ad bibliothecam Cremiriensem. Cf v. cl. B. Dudik, *Bibliothek und Archiv im fürsterzbischöflichen Schlosse zu Kremsier*, Vindobonae a. 1870, p. 44—46.

593. Monasterii s. Floriani MS. XI. 1.
saec. XI, in fol, membr, foll. 358, coll. 2: pars *V. T.*, *Apoc Cath Act.* Cf v. cl. Albinus Czerny, *Die Handschriften der Stiftsbibliothek St. Florian*, Lentiae [Linz], a. 1871, p. 1.

594. — XI. 5: saec. XV, in fol, membr, foll. 242, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul).

595. — XI. 10: saec. XIV, in fol, membr, foll. 421, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

596. — XI. 34: saec. XVI, in 8, chart, foll. 294: *Evv* cum glossa (Ioh glossam desideratur).

597. — XI. 40: saec. XIV, in fol, chart, foll. 1—84: *Evv.*

598. — XI. 47: saec. XV, in fol, chart, foll. 181—330: *N. T.*

599. — III. 1: saec. XI, in fol, membr, foll. 110: *Evv.* Czerny, p. 238.

600. — III. 221: saec. XIV, in fol, membr, foll. 499, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Czerny, p. 246. *V. T.* et *N. T.*

601. — III. 222: saec. XIV, in 4, membr, foll. 516, coll. 2:

602. — in capsa 13 et 14: saec. IX, in 4, membr, foll. 4: *Mc* 12,21—13,12 et fragm *Apoc* ex capp 18—20.

603. Osseci in coenobio Cisterciensi (hodie ?).
saec. ? : *N. T.* Cf Bohuslaus Balbinus, *Bohemia docta. Opus posthumum editum* ab Raphaele Ungar, pars 3, Pragae a. 1780, p. 205. Bibliothecae Bohemicae a Balbino in hoc libro descriptae continuerunt sine dubio codices bibliorum Latinorum; quot bibliothecae hodie permaneant, nescio.

604. Pestini musei nationalis, olim Iankovichii.
saec. X, in 4, membr: *Apoc* cum comm.[1]

605. — — : saec. XII, in 4, membr: *V. T.* et *N. T.* Haenel. p. 594.595.

606. — — : saec. XIV, in fol, membr: *Cath.* Haenel. p. 597.

607. Vindobonae bibl. caes. 383.
saec ? , membr: fragm *Evv.* Cf W. Weissbrodt, *De codice Cremifarensi millenario et de fragmentis evangeliorum Vindobonensibus n. 383 (Salisb. 400) Norimbergensibus n. 27932 commentatio. Partic. I* [*Index lectionum Lycei Hosiani*], Brunsbergae 1887.

608. — — 448: foll. 82—119: *Mt* 1,1—8,16 cum glossa; — 1055: *Cath* c. gl.; — 1081: *Mc Lc* c. gl.; — 1082.5: *Mt* c. gl.; —

[1] Cf Gustavus Haenel, „Ungedruckte Handschriften-Kataloge" in actis *Archiv für Philologie und Paedagogik*, Lipsiae a. 1837, vol. 5, p. 591—639, in primis p. 592.

1085: *Biblia* c. gl.; — 1086.3 et 6: *Apoc Cath* c. gl.; — 1090: *Mt* c. gl.; — 1091 et 1092: *Ioh* bis c. gl.; — 1098: *Lc* c. gl.; — 1099: *Paul* c. gl.; — 1102: *Paul* c. gl.; — 1103: *Cath* c. gl.; — 1108.1109: *Ioh* bis c. gl.; — 1121: *Apoc* c. gl.; — 1126: *Apoc* c. gl.; — 1128: *Apoc* c. gl.; — 1157: *Apoc* c. gl.; — 1195: *Rom —1 Cor* 3,13 c. gl.; — 1197: *Mt Lc* c. gl.; — 1214: *Lc* c. gl.; — 1226: *Apoc* c. gl.; — 1236*: *Lc* c. gl.; — 1237: *Ioh* c. gl.; — 1239: *Paul Cath* c. gl.; — 1246: *Act* c. gl.; — 1251: *Cath* c. gl.; — 1252: *Mc* c. gl.; — 1256.1257.1259.1260: *Paul* c. gl. quattuor exemplaria; — 1267: *Mt* c. gl.; — 1268: *Paul* c. gl.; — 1271.1272: *Cath* c. gl. duo exemplaria; — 1273.1275: *Paul* c. gl. duo exemplaria; — 1274: *Mc* c. gl.; — 1277: *Mt Lc* c. gl.; — 1279: *Ioh* c. gl.; — 1280: *Apoc Iac* c. gl.; — 1283: *Ioh* c. gl.; — 1307: *Mt* c. gl.; — 1367: *Cath* c. gl. (bis); — 1374: *Paul* c. gl.; — 3615: *Evv* c. gl.; — 4869: *Paul* c. comm.; — 15419.3: *Apoc* c. gl. Cf *Tabulae codicum mss praeter Graecos et orientales in bibliotheca Palatina Vindobonensi asservatorum*, Vindobonae a. 1864 ss.; cf etiam Michael Denis, *Codices mss theologici bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini . . .*, Vindobonae a. 1793.

membr: *Act.*

609. Vindobonae bibl. caes. 497: foll. 1—24: saec. XIII, in 4,

610. — — 502: fol unum: saec. VIII: *Ioh* 19.27—20,11.

611. — — 732: foll. 64—116: saec. IX, in fol, membr: *Rom 1 Cor 2 Thess Phm.*

612. — — 737: foll. 92—150: saec. XIII, in fol, membr: *2 Cor — 2 Thess.*

613. — — 751: foll. 78—128: saec. X, in fol, membr: *Act Iac 1 Pet.*

614. — — 859: fol unum: saec. VIII: *1 Cor* 14,28 ss.

615. — — 903. saec. VI, in fol, membr, foll. 82: *1 Cor* 1,14—*Phm Heb.*

616. — — 949: folia duo: saec. X ?: *Mt* 26,34—49 *Mc* 16,1—8.

617. — — 971: fol unum: saec. X ?: *Lc* 1,62—2,4.

618. — — 989: fol unum: saec. IX: *Rom* 2,9—19.

619. — — 1089: saec. XIV, in 4, membr, foll. 369: pars *V. T., N. T.*

620. — — 1094: saec. XIV, in 4, membr, foll. 473: *Biblia.*

621. — — 1095: saec. XIV, in 4, membr, foll. 480: *Biblia.*

622. — — 1096: saec. XIV, in 4, membr, foll. 319: *Biblia.* Insunt versus Theodulfi Aurelianensis.

623. Vindobonae bibl. caes. 1097: saec. XIII, in 4, membr, foll. 100: *Biblia.*

624. — — 1101: saec. XIV, in 4, membr, foll. 599: *Biblia.*

625. — — 1105: saec. XIV, in 4, membr, foll. 499: *Biblia* exc. Ps.

626. — — 1111: saec. XIII, in 4, membr, foll. 380: *Biblia.*

627. — — 1113.3: saec. XII, in 4, membr, foll. 64—168: *Evv.*

628. — — 1115: a. 1247, in 4, membr, foll. 582: *Biblia.* Manu Henrici de Nemosio.

629. — — 1119.4: saec. XIV, in 4, membr, foll. 325: *Biblia.*

630. — — 1120: saec. XIV, in 4, membr, foll. 496: *Biblia.*

631. — — 1122: saec. XIV, in 4, membr, foll. 453: *Biblia.*

632. — — 1123: saec. XIV, in 4, membr, foll. 411: *Biblia.*

633. — — 1124: saec. XIII, in 4, membr: pars *V. T., Paul Cath.*

634. — — 1125: saec. XIV, in 4, membr, foll. 717: *Biblia.*

635. — — 1127: saec. XIV, in 4, membr, foll. 509: *Biblia.*

636. — — 1131: saec. XIV, in 4, membr, foll. 101: *Mt* 1,1—2,20 *Lc* 10,19—fin *Ioh* frag *Rom* et *1 Cor.*

637. — — 1135: saec. XIII, in 4, membr, foll. 344: *Biblia.*

638. — — 1136: saec. XIV, in 4, membr, foll. 393: *Biblia.*

639. — — 1137: saec. XIII, in 8, membr, foll. 160: *N. T.*

640. — — 1138.1139.1142.1143: saec. XIV: *Bibliorum* quattuor exemplaria.

641. — — 1141.1144: saec. XIII: *Bibliorum* duo exemplaria.

642. — — 1145: saec. XIII, in 4, membr, foll. 275: pars *V. T., N. T.*

643. — — 1146: saec. XIV, in 4, membr, foll. 1—7: *Apoc.*

644. — — 1148.1149.1150.1151(XIII).1155.1156: saec. XIV (XIII): *Bibliorum* sex exemplaria.

645. — — 1153: saec. XIV, in 8, membr, foll. 103: *N. T.*

646. — — 1163: saec. XII, in 8, membr, foll. 116: *Paul.*

647. — — 1167.1168: saec. XI, 54×35.5, membr, foll. 171, coll. 2, ll. 53: *V. T., N. T.* Cf v. cl. Bergerus, p. 421.

648. — — 1174: a. 1333, in fol, membr, foll. 280: *N. T.*

649. — — 1178: saec. XIV, in fol, membr, foll. 134: *N. T.*

650. — — 1181: a. 1443, in fol, membr, foll. 435: *Biblia.*

651. — — 1182: a. 1368, in fol, membr, foll. 191: *Evv* litt aur.

652. — — 1184: saec. XV, in fol, membr, foll. 299: pars *V. T., N. T.*

653. — — 1189: saec. XIV, in fol, membr, foll. 370: *Biblia.*

654. — — 1190.
saec. IX, 35.5×27.5, membr, foll. 292, coll. 3, ll. 50—60: *Biblia.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 421.

655. Vindobonae bibl. caes. 1191: saec. XIV, in fol, membr, foll. 522: *Biblia.*

656. — — 1192: saec. XIV, in fol, membr, foll. 64: pars *V. T., Cath.*

657. — — 1193: saec. IX, in fol, membr, foll. 128: *Evv.*

658. — — 1194: a. 1472, in fol, membr, foll. 419: *Biblia.*

659. — — 1196: saec. XV, in fol, membr, foll. 494: *Biblia.*

660. — — 1202: saec. XV, in fol, membr, foll. 191: *Dan 12 Proph Evv Paul Act Cath Apoc.*

661. — — 1203: saec. XIV, in fol, membr, foll. 319: pars *V. T., N. T.*

662. — — 1211: saec. XIV, in fol, membr, foll. 449: *Biblia.*

663. — — 1213: saec. XII, in fol, membr, foll. 150: *Evv.*

664. — — 1215: a. 1394, in fol, membr, foll. 265: *Biblia.*

665. — — 1217: a. 1434, in fol, membr, foll. 367: *Biblia.*

666. — — 1221: saec. XIII, in fol, membr, foll. 317: pars *V. T., N. T.* (?).

667. — — 1222: saec. XV, in fol, membr, foll. 443: *Biblia.*

668. — — 1223: saec. XV, in fol, membr, foll. 476: *Biblia.*

669. — — 1224.
saec. VIII, in fol, membr, foll. 205; pict: *Evv.*

670. — — 1228: a. 1460, in fol, membr, foll. 409: *Biblia.*

671. — — 1229.
saec. IX, in fol, membr, foll. 196: *Evv.*

672. — — 1234.
saec. IX, in fol, membr, foll. 223: *Evv.*

673. — — 1238: saec. XIV, in fol, membr, foll. 374: pars *V. T., N. T.*

674. — — 1241: saec. XIV, in fol, membr, foll. 363: *Biblia.*

675. — — 1244: saec. XIII, in fol, membr, foll. 192: *Evv.*

676. — — 1253: saec. XIV, in fol, membr, foll. 430: *Biblia.*

677. — — 1263: saec. XIV, in fol, membr, foll. 104: *Evv.*

678. — — 1270: saec. XII: frgm *Evv.*

679. — — 1324: saec. XII, in 4, membr, foll. 141: *Apoc* cum comm.

680. — — 1490: saec. ?, in fol, membr, foll. ? : *Mt* 20,1—16 5,43—6,4 *1 Cor* 10,2—4 *2 Cor* 11,19—25.

681. — — 2206: saec. ?, in 4, membr, unc, foll. 2 (?): frgm *Evv.* — 2502: frgm (*N. T.* ?).

682. — — 2672.
saec. VIII, in fol, membr, fol. 1: frgm *1 Cor.*

683. Vindobonae bibl. caes. 3110: saec?, in fol, foll. 2 (?): frgm *Lc 2 Cor*

684. — — 3690: saec. XV, in fol, chart, foll. 281: *N. T.*

685. — — 3698: a. 1410, in fol, chart, foll. 334: *N. T.* 3897: *Evv* (?).

686. — — 4249: saec. XV, in fol, chart, foll. 342: *Biblia* (Laod). 4260: *Cath* (?).

687. — — 4441: saec. XV, in fol, chart, foll. 349: pars *V. T.*, *N. T.*

688. — — 4457.2: saec. XV, in fol, chart, foll. 245—293: *Paul.*

689. — — 4807: a. 1456, in fol, membr et chart, foll. 435: *Biblia.*

690. — — 4808: saec. XIV, in fol, chart, foll. 294: pars *V. T.*, *N. T.*

691. — — 5062.5: saec. XV, in fol, chart, foll. 192—304: *N. T.*

692. — — 13757: a. 1446, in fol, chart, foll. 439: *Biblia.*

693. — — 15170: saec. XII, in fol, membr, foll. 8: frgm *Tob Ies Act Epp Apoc.*

694. — — 15216: saec. V, in fol, membr, unc, foll. 7: frgm *Mc Lc.*

695. — — 15419.3: saec. XV, in fol, membr (?), foll. 111—145:

696. Vindobonae bibl. privatae caes. 29644.
saec. XV, in fol, membr, foll. 234: *N. T.* Cf [M. A. Beckerus,] *Die Sammlungen der vereinten Familien- und Privat-Bibliothek Sr. M. des Kaisers*, vol. 1, Vindobonae a. 1873, col. IX.

697. — — 45: saec. XV, in fol, membr, foll. 125; pict: *Evv.*

698. Vindobonae thesauri caes.
saec. VIII (?), 35×26, membr purpur, foll. 236, ll. 26, script aur: *Evv.* Dictus „Evangelia sacramenti". Olim Aquisgrani. Cf v. cl. I. de Arneth, „Ueber das Evangeliarium Karl's des Grossen in der k. k. Schatzkammer . . ." in actis *Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Classe. XIII*, Vindobonae a. 1864, pp. 85—[90—107]—134 cum 5 tabulis; — v. cl. Bergerus (ut p. 994, cod. 5), p. 421.

Batavia.

699. Lugduni Batav. bibl. univ. 14. D (Geel. 312).
saec. XIV, in fol, membr, foll. 516, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Fuit Isaaci Lelongii num. 13.

700. — — 198. A (Geel. 313): saec. XV, in 8, membr, foll. 397, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Fuit Is. Lelongii.

701. — — 136. A (Geel. 314): saec. XIV, in 4, membr, foll. 273, coll. 2: posterior *V. T.* pars et *N. T.* Ordo est Evv Ac Ap C P (Phm Heb). Olim monasterii Wiblingen. Fuit Is. Lelongii num. 3.

702. Lugduni Batav. bibl. univ. F. 14. G (Geel. 319): saec. XII —XIII, in fol, membr, foll. 17: *Matt* cum glossa. Olim monasterii Wiblingen. Fuit Is. Lelongii num. 15.

703. — — 136. C (Geel. 329): saec. XII, in 4, membr, foll. 54: *Cath* cum gloss. Olim monasterii Wiblingen. Fuit Is. Lelongii num. 4.

704. Traiecti ad Rhenum bibl. universitatis MS. Eccl. 230, antea 293 g (Tiele 29.)

saec. XIII, in 4, membr, foll. 261, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* In Gallia videtur scriptus. Fuit monasterii ordinis canonicorum regularium in Traiecto, ex legato magistri Bernardi Wten enghe canonici Traiectensis. Cf (P. A. Tiele), *Catalogus codd. mss. bibliothecae universitatis Rheno-Traiectinae*, Traiecti ad Rhenum a. 1887, MS. 29.

705. — — MS. Eccl. 8, antea 289 a (Tiele 30): saec. XV, in fol, membr, foll. 270, coll. 2: *Iob — Machab* et *N. T.* Olim Petri van der Meer praepositi Embricensis.

706. — — MS. Eccl. 486 (Tiele 31): a. 1464—1476, in fol, membr, voll. 6, foll. 303. 278. 243. 268. 283. 304: *V. T.* et *N. T.* Scriptus iussu Hermanni Droem decani s. Mariae Traiectensis.

707. — — MS. Eccl. 484 antea 280 a (Tiele 32), foll. 94 —105: saec. VII vel VIII, in fol, membr: *Matt* 1,1—3,3 *Ioh* 1,1—21. Wordsw. U. Pars codicis prior est psalterium illud celeberrimum, *Latin Psalter*, Lond. a. 1873 (1875?).

708. — — MS. Eccl. 207 antea 287 h (Tiele 33): a. 1475, in fol, membr, foll. 144: *N. T.* Ordo est Evv Ac Ap P (Phm Heb). Scriptus manu Romeri monachi Carthusiensis in domo Traiecti.

709. — — MS. Eccl. 242 antea 292 t (Tiele 34): saec. XII, in 4, membr, foll. 95: *Paul* (Phm Heb) cum glossa. Olim „monasterii s. Pauli in Traiecto".

Belgium.

710. Brugis bibl. urbis 1.

saec. XII, in fol, membr, foll. 339: *V. T.* et *N. T.* Olim in abb. d. Dun. Cf I. Laude, *Catalogue . . . des manuscrits de la bibliothèque publique de Bruges*, Brugis a. 1859.

711. — — 6: saec. XIII, in fol, membr, foll. 310: *Esdr.-Mach* et *N. T.* Olim in abb. d. Dun.

712. Bruxellis MS. Burgundicus 138.

saec. XV: *Paul.* Cf *Inventaire des mss de l'ancienne bibliothèque royale des ducs de Bourgogne. No. 1—18000*, Bruxellis et Lipsiae a. 1840. Incertus sum de codicibus 106. 107. 127. 137. 167. 195. 488. 4680. 4681. 4684. 4688. 6438. 7449. 7523. 10514.

713. Bruxellis MS. Burgundicus 146: saec. XV: *N. T.*
714. — — 202: a. 1471: *Act Epp.*
715. — — 204. 205: saec. XV: *Act Epp Apoc.*
716. — — 211: saec. XV: *V. T.* et *N. T.*
717. — — 350: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
718. — — 384: a. 1423: *N. T.*
719. — — 456: saec. XIV: *Evv Cath.*
720. — — 830: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
721. — — 972. 973: saec. XVIII: *Paul Cath* cum glossa.
722. — — 2036: saec. XIII: *Matt.*
723. — — 2053: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
724. — — 2076: saec. XII: *Evv* cum glossa.
725. — — 2663: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
726. — — 2815: saec. XII: *Ioh* cum glossa.
727. — — 3641: saec. X: *Paul.*
728. — — 3931: saec. XV: *Paul.*
729. — — 3938: saec. XIII: *Ioh* cum glossa.
730. — — 3939: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
731. — — 4693: saec. XIV: *Apoc* cum glossa.
732. — — 4802: saec. XII: *Mc* (*Mt*?) cum glossa.
733. — — 4805: saec. XII: *Ioh* cum glossa.
734. — — 5127: saec. XII: *Apoc* cum glossa.
735. — — 5484: saec. XIV: *Paul* cum glossa.
736. — — 5617: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
737. — — 5627: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
738. — — 5655 et 5663: saec. XII et XI: fragm *Ioh.*
739. — — 7454. 7455. 7456: a. 1454: *V. T.* et *N. T.* ut vid.
740. — — 7502: saec. XIV: *Evv* cum glossa.
741. — — 8318: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
742. — — 8428: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
743. — — 8882: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
744. — — 9108—9110: saec. XII: *V. T.* et *N. T.*
745. — — 9111—9114: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
746. — — 9115—9118: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
747. — — 9153—9155: a. 1463: *V. T.* et *N. T.*?
748. — — 9156: saec. XIII: *V. T.* et *N. T.*
749. — — 9157: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
750. — — 9167: a. 1456 *N. T.*
751. — — 9175: saec. XIV: *N. T.*
752. — — 9200: saec. XIII: *Paul* cum glossa.
753. — — 9883: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*
754. — — 10517—10524: saec. XIV: exemplaria octo *V. T.* et *N. T.*

755. Bruxellis MS. Burgundicus 10527: saec. XIII: *Evv.*

756. — — 10545: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*

757. — — 10610: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*

758. — — 10730: saec. XV: *V. T.* et *N. T.*

759. — — 10753: saec. XIII: *V. T.* et *N. T.*

760. — — 14317 et 14318: saec. XI: *Ioh Apoc.*

761. — — 14680: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*

762. — — 15002: saec. XIV: *V. T.* et *N. T.*

763. Gandii bibl. urbis et univ. 423.
saec. XIII vel XIV, in 32, membr: *V. T.* et *N. T.* Cf Iulius de Saint-Genois, *Catalogue . . . des mss de la bibliothèque de la ville et de l'université de Gand,* Gandii a. 1849—1852.

764. — — 424: saec. XIII, in 8, membr: *V. T.* et *N. T.*

765. — — 425: saec. XIII, in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*

766. — — 427: saec. XII, in 8, membr: *Apoc* et *Cant.*

767. Leodii bibl. univ. MS. 224 et 225 (Grandjean 1).
saec. XII, in fol, membr, voll. 2, foll. 296 et 267, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Ordo est Evv Ac C Ap P. Olim abbatiae St. Trond. Cf [M. Grandjean,] *Bibliothèque de l'université de Liége. Catalogue des manuscrits.* Leodii a. 1875.

768. — — MS. 119 et 196 (Grandj. 3): a. 1460, in fol, chart, foll. 371 et 433, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Ordo est Evv P Ac C Ap. Manu Petri Morel sacerdotis. Olim s. Mariae sive s. Remigii prope Rupem fortem in Fammenna, postea fratrum s. Crucis conventus Huiensis.

769. — — MS. 430 (Grandj. 4): saec. X, in fol, membr, foll. 142: *Evv.* Codex erat Notkeri episcopi Leodiensis qui ecclesiae s. Iohannis dedit; canonici illius ecclesiae codicem dederunt Guilelmo baroni de Crassier. Postea fuit canonici David, deinde cuiusdam Sacré, cuius filius bibliothecae dono dedit. Cf Montfaucon, *Bibliotheca bibliothecarum,* Parisiis a. 1739, vol. 1, p. 604b—605b.

770. — — MS. 363 (Grandj. 5): saec. XII, in fol, membr, foll. 171: *Evv.* Olim abbatiae Everboden.

771. — — MS. 295 (Grandj. 6): saec. XV, in fol, membr et chart, foll. 164, coll. 2: *Evv Act Paul Cath Apoc.* Olim monasterii s. Crucis Hui.

772. — — MS. 285 (Grandj. 31), foll. 46—65: saec. XII, in 4, membr, foll. 20: *Apoc* cum scholiis.

Gallia.

773. Abbatis villa (Abbeville) bibl. publ. 1 (19).
saec. XIV: *V. T., Mc* cap. 6—*Lc* fin. Cf *Catalogue des mss*

des bibliothèques publiques de France. Départements général IX, Parisiis a. 1888, p. 408.

774. Abbatis villa (Abbeville) bibl. publ. 4 (1).
saec. VIII, 35×25, membr purpur, foll. 188, coll. 2, ll. 32, litt or: *Evv* mut. Cf *Catalogue* (ut cod. 773), p. 409, et v. cl. A. Ledieu, *Catalogue analytique des mss de la bibliothèque d'Abbeville*, Aureliaci a. 1885, p. 3—20.

775. — — 5 (18). *Gal* 6,7—*Hebr* 12,13.
saec. XII vel XIII, 35×24.3, membr, foll. 105, coll. 2:

776. Abrincis (Avranches) bibl. publ. 28.
saec. XIII, 24×17, membr, foll. 232: *Paul.* Cf *Cat.* (ut supra, cod. 773), *Dép. X*, p. 16.

777. Agendici Senonum (Sens) bibl. publ. 2.
saec. XII, 42.4×29, membr, foll. 209, coll. 2: pars *V. T.*, *Act Apoc Paul 1.2 Pet Iac 1 Ioh* (mut). Cf *Cat.* (ut supra, cod. 773, p. 148.149. item 170 *Apoc* cum glossa.

778. — — 3: saec. XIII, 30.5×19.8, membr, foll. 205: *Evv* (?); —

779. Albiae (Alby) bibl. publ. 21.
saec. XIV, in fol, membr: *Biblia.* Cf Gustavus Haenel, *Catalogi librorum mss qui in bibliothecis Galliae, Helvetiae, Belgii, Britanniae M., Hispaniae, Lusitaniae asservantur, nunc primum editi*, Lipsiae a. 1830, coll. 15—17, et *Catalogue* (ut cod. 850), p. 485.

780. — — 22: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
781. — — 23: saec. XII, in fol, membr, voll. 2: *N. T.* (24: *N. T.*?).
782. — — 45: saec. XI, in 4, membr: *Apoc Ps Cant* symb (anni 1312?).
783. — — 47: saec. XIII, in 4, membr: *Cant Act Cath.*
784. — — 49: saec. XIV, in 8, membr: *Cant Apoc.*

785. Alenconii (Alençon) bibl. publ. 53.
saec. XII, 42.5×29, membr, voll. 4: *V. T.* (exc. Ps), *Paul* (Phm Heb) *Act Cath Apoc Evv Ps.* Cf *Cat.* (ut supra, cod. 773), *Dép. II*, p. 509.

786. — — 54: saec. XIII, 32.8×22, membr, foll. 415: *Biblia.*
787. — — 55: saec. XIII, 24.5×16, membr, foll. 354: *Biblia* exc. Ps (Evv Ac C P Ap).
788. — — 56: saec. XIII, 34×23, membr, foll. 398: *Biblia.*
789. — — 57: saec. XIII, 17.5×11, membr, foll. 478: *Biblia.*
790. — — 70: *Apoc* c. gl.; — 85: *Evv* c. gl.; — 87—89: *Mt Mc* c. gl. tria exx.; — 90: *Lc* c. gl.; — 91: *Lc Ioh* c. gl.; — 93: *Cath Act* c. gl.; — 94: *Cath Act Apoc* c. gl.

791. Alenconii (Alençon) bibl. publ. 84. saec. IX, 24×16, membr, foll. 131: *Evv.*

792. — — 130: a. 1710, 29.5×18.8, chart, foll. 640: pars *V.T.*, *N.T.*

793. Ambiani (Amiens) bibl. urbis 1. saec. XIII, 24.2×16, membr, foll. 394, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap). Cf [v. cl. E. Coyecque] *Catalogue général des mss des bibliothèques publiques de France. Départements. Tome XIX, Amiens*, Parisiis a. 1893.

794. — — 2: saec. XIII, 20.3×13, membr, foll. 431, coll. 2: *Biblia* (E Ac P C Ap).

795. — — 3: saec. XIII, 30×20.5, membr, foll. 295, coll. 2: *Biblia* (E P Ac C Ap).

796. — — 4: saec. XIII, 18.3×12, membr, foll. 549, coll. 2: *Biblia* (E P Ac C Ap).

797. — — 5: saec. XIII, 37×26, membr, foll. 487, coll. 2: *Biblia* (E P Ac C Ap).

798. — — 13: saec. XII, 41.8×28, membr, foll. 196—202: *Apoc.*

799. — — 14: saec. XII, 39×27, membr, foll. 154-168, coll. 2: *Act.*

800. — — 16: saec. XIII, 34×22, membr, foll. 36—43, col. 1: *Act.*

801. — — 23: saec. XIII, 49×33.5, membr, foll. 308, coll. 2: pars *V. T., Evv Act Cath Paul Apoc.*

802. — — 24: saec. X, 27.5×20, membr, foll. 135, col. 1: *Evv.* Olim Corbeiensis.

803. — — 25: saec. X, 30×23.7, membr, foll. 184, col. 1: *Evv.* Olim Corbeiensis 143 A.

804. — — 26: saec. IX, 29×21, membr, foll. 103, coll. 2: *Evv.* Olim Corbeiensis 144 A.

805. — — 27: saec. XI, 24.6×14, membr, foll. 114, col. 1: *Matt. Act Cath Apoc.* Olim Corbeiensis 219 A.

806. — — 28: saec. XII, 34.3×24, membr, foll. 1—53, coll. 2:

807. — — 70: saec. XIII: *Evv* cum glossa; — 71: saec. XIII: *Mt Mc* c. gl.; — 73: saec. XIII: *Mt* c. gl.; — 75: saec. XIII: *Lc Ioh* c. gl.

808. — — 79: saec. XII, 31.6×21, membr, foll. 129—144: *Act.*

809. — — 86: saec. XIII, foll. 3—44: *Cath* c. gl.; — 92: saec. XIII: *Cath Apoc* c. gl.; — 93: saec. XII: *Apoc* c. gl.

810. — — 569: saec. XII, 36×25, membr, foll. 103—158: *Paul Cath.*

811. — — Kohl. pag. 456, „fonds Lescalopier" 1 (11): saec. XIII, foll. 26—68: *Apoc* c. gl.

812. Ambiani (Amiens) bibl. urbis Kohl. pag. 461, „fonds Lescalopier“ 5 (15): saec. IX, 34.4×19.5, membr, foll. 116: *Evv.* Saeculo XIII fuit monachi Angeli de Cassia. Item 37 (1672): saec. IX, foll. 2: *Lc* 22,56—23,11 24,7—32.

813. Andegavae (Angers) bibl. publ. 1. saec. IX, 45×34, membr, voll. 2, foll. 421, coll. 2, ll. 50.51: *Biblia.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 220 et 375.

814. — — 2: saec. IX, 48.5×35.5, membr, voll. 2, foll. 631, coll. 2, ll. 45: *Biblia.* Cf Bergerus (ut cod. 5).

815. — — 20: saec. IX—X, 30.5×21, membr, foll. 125, col. 1, ll. 31: *Evv.* Cf Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), pp. 48 et 375.

816. Anicii (Du Puy) bibl. publ. 1 (8065). saec. XIII, 22.9×15, membr, foll. 373: *Biblia* mut (Evv P Ac C Ap). Cf *Cat.* (ut infra, p. 1061, cod. 1383), p. 338—340.

817. — thesauri cathedralis. saec. IX, 32.5×23.5, membr, foll. 348: *Biblia* dicta Theodulfi. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 171.412.

818. Arvernae (Clermont-Ferrand) bibl. publ. 1. saec. XII, 52.5×37, membr, foll. 254, coll. 2: pars *V. T., Evv Act Cath Apoc Paul.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. XIV,* Parisiis a. 1890, p. 1.

819. — — 15—19: saec. XIII: *Evv Apoc* cum glossa.

820. — — 20: saec. XIII, 19×13, membr, foll. 454, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

821. — — 21: saec. XIII, 18.8×12.5, membr, foll. 593, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

822. — — 22: saec. XIII, 18×12.5, membr, foll. 386, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

823. — — 25 (23): saec. XIII, 18.5×12, membr, foll. 473, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

824. Athanati (St. Yrieix) archivii Viennensis provinciae P. saec. XII, 58×40, membr, foll. 376: *V. T., Evv—Col.* Cf *Catalogue* (ut infra, p. 1043. cod. 1018), p. 358.

825. Atrebatis (Arras) bibl. publ. 3.
saec. XIII, in fol, membr: *Biblia* mut. Cf *Catalogue* (ut infra, p. 1035, cod. 850), vol. 4, Parisiis a. 1872, p. 10.
826. — — 19: saec. XII, in fol, membr: *Proph Paul Act.*
827. — — 48: saec. X, in fol, membr: pars *V. T., Act Apoc.*
828. — — 53: *Evv* cum glossa, item 110.181.447.448; — 56: *Mt* c. gl.; — 59: *Mt Mc* c. gl., item 111.951; — 63: *Lc* c. gl., item 125.593.715.765; — 90: *Paul* c. gl., item 534.932; — 220: *Act Cath Apoc* c. gl.; — 797: *Apoc Cath* c. gl.; — 1028: *Ioh* c. gl.
829. — — 104: saec. XIV, in fol, membr: *Evv.*
830. — — 219: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
831. — — 233: saec. IX, in 4, membr: *Evv.*
832. — — 308: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
833. — — 341: saec. XIII, in 4, membr: *N. T.*
834. — — 435: saec. XI, in fol, membr: *Biblia.*
835. — — 440: saec. XIII, in fol, membr: pars *V. T., Paul.*
836. — — 501: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
837. — — 743: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*
838. — — 919: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
839. — — 994: saec. XIV, in fol, membr: *Evv.*

840. Audomaropoli (St. Omer) bibl. publ. 3.
saec. XII, in fol, membr: *N. T.* Cf *Catalogue général des mss des bibliothèques publiques des départements*, vol. 3, Parisiis a. 1861, p. 12.
841. — — 4: saec. XIII, in 4, membr: pars *V. T., N. T.*
842. — — 5: saec. XIII, in 4, membr: pars *V. T., N. T.* (?)
843. — — 39: *Act* cum glossa, item 170.172; — 210: *Mt Mc* c. gl.; — 212: *Paul* c. gl.; — 274: *Mt* c. gl., item 375; — 281: *Ioh* c. gl.
844. — — 87: saec. XII, in fol, membr: *Paul Cath* mut.
845. — — 99: saec. XV, in fol, membr: *Evv.*
846. — — 342 bis: saec. IX, in fol, membr: *Mt.*

847. Augae (d'Eu) bibl. publ. 1.
saec. XV, 17×12.2, membr, foll. 411: *Evv Paul Act Cath.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. I*, p. 286.

848. Augustae Suessonum (Soissons) bibl. publ. 74 (66).
saec. XIII, 26.9×18.8, membr, foll. 521, coll. 2: *Biblia;* textus est Alcuinianus. Cf *Cat.* (ut infra, p. 1040, cod. 951), p. 89.
849. — — 77 (69): *Mt Mc* cum glossa; — 78 (70): *Lc* c. gl.; — 80 (72): *Paul* c. gl.

850. Augustoduni (Autun) bibl. seminarii 3.
saec. VIII, 32×24.5, membr, foll. 188, coll. 2, ll. 26—32: *Evv.* Cf *Catalogue général des mss des bibliothèques des départements*, vol. 1, Parisiis a. 1849, p. 9.10, et v. cl. Bergerus, *Histoire de la Vulgate pendant les premiers siècles du moyen age*, Parisiis a. 1893, pp. 70.375.

851. — — 4: saec. VIII, in fol, membr: *Evv.*

852. — — 5: saec. IX, in fol, membr: *Evv.*

853. — — 47: saec. XIII, in 4, membr: *Paul* cum glossa.

854. — — 146 A: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia.*

855. Aureliaci (Aurillac) bibl. publ. 9 (1).
saec. XIII, 22×14.5, membr, foll. 364: *Biblia.* Cf *Catalogue* (ut supra, cod. 773), p. 187.188.

856. Aureliae (Orléans) bibl. publ. 7 (4).
saec. XII, 14.8×11, membr, foll. 669, coll. 2: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap); deestne Iac? Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. XII*, Parisiis a. 1889, p. 2.

857. — — 8 (5): saec. XII, 33.2×21.8, membr, foll. 330, coll. 2: *Biblia* (Evv Ac C Ap P [Phm Heb] Ps).

858. — — 9 (6): saec. XII—XIII, in 4 (?), membr, foll. 446, coll. 2 et 4: *Biblia* (Evv Ac C P [Phm Heb] Ap).

859. — — 11 (8): saec. XIII, 23.8×17, membr, foll. 432, coll. 2: *Biblia* mut (Evv P Ac C Ap).

860. — — 12 (9): saec. XV, 25.5×16.5, membr, foll. 367, coll. 2: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

861. — — 13 (10): saec. XIII, 55×35.7, membr, foll. 503, coll. 2: pars *V. T.*, *Evv Act Cath Paul Apoc.*

862. — — 19 (16): unc, foll. 26—32: frgm *Paul.*

863. — — 20 (17): saec. XI-XII, 26.9×22.3, membr, foll. 148: *Evv.*

864. — — 21 (18): saec. XII, 21×15, membr, foll. 107: *Paul.*

865. Autissiodori (Auxerre) bibl. publ. 1 (1).
saec. XIII, 18.9×13.6, membr, foll. 390, coll. 2: *Biblia.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. VI*, Parisiis a. 1887, p. 6.

866. — — 2 (2): saec. XIII, 21.4×14.2, membr, foll. 319, coll. 2: *Biblia.*

867. Avarici (Bourges) bibl. publ. 2.
saec. XIII, 14.5×9.8, membr, foll. 583: *Biblia;* P ante Ac Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. IV*, Parisiis a. 1886, p. 4.

868. — — 3: saec. XII, 55×35.5, membr, foll. 391: *V. T.*, *Evv Act Cath Apoc Paul Bar.*

869. Avarici (Bourges) bibl. publ. 4: saec. XIV, 31.5×22, membr, foll. 616: *Biblia;* P C Ac.

870. — — 5: saec. XIII, 14.5×10.4, membr, foll. 462: *Biblia;* P ante Ac.

871. — — 6.7 (6): saec. XII, 47.5×35, membr, voll. 2, foll. 629: *Biblia;* P ante Ac.

872. — — 8 (7): saec. XIV, 22.2×14.5, membr, foll. 338: *Biblia;* P ante Ac.

873. — — 10 (9): saec. XIV, 12.5×8, membr, foll. 635: *Biblia;* P ante Ac.

874. — — 12 (11): saec. XII, 25.8×16.2, membr, foll. 130: *Evv.*

875. — — 61 (55): *Lc* cum glossa; — 65 (59): *Evv* c. gl.; — 67—69 (61): *Paul* c. gl.; — 351 (291): *Cath* c. gl.

876. — — 99 (89): saec. XII, 21.2×14.4, membr, foll. 141—158: *Cath.*

877. Avenione bibl. publ.
in fol, membr, voll. 2: *Biblia.* Olim papae Clementis VII. Cf Haenelius (ut p. 1031, cod. 779), col. 50.

878. — — in fol, membr; pict: *Biblia.*

879. — — a. 1271, in 8, membr: *Biblia.*

880. — — saec. XIV, in 8, membr: *Biblia.*

881. Baiocis (Bayeux) bibl. publ. 49.
saec. XIII, 17.7×11.8, membr, foll. 517, coll. 2: *Biblia* (Paul Act). Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. X,* p. 321.

882. Belnae (Beaune) bibl. publ. 1 (1).
saec. XI vel XII, 47.6×33.7, membr, foll. 280, coll. 2: pars *V. T., Evv Act Cath Paul Apoc.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1035, cod. 865), p. 250.251.

883. — — 23 (24): saec. XIII, 31×20.8, membr, foll. 460, coll. 2: *Biblia.*

884. — — 38 (37): saec. XIII, 20×14, membr, foll. 474, coll. 2: *Biblia.*

885. — — 57 (56): saec. XIII, 16.8×20, membr, foll. 516, coll. 2: *Biblia.*

886. — — 58 (57): saec. XIII, 19.8×24, membr, foll. 375, coll. 2: *Biblia.*

887. — archivii provinciae „Côte-d'Or" 1.
a. 1323, 24×16, membr, foll. 630: *Biblia.* Cf *Catalogue* (ut infra, p. 1043, cod. 1018), p. 362.

888. Bononiae (Boulogne-sur-mer) bibl. publ. 2.
saec. XII, in fol, membr, voll. 2: *Biblia* mut (Evv P C Ac). Cf *Catalogue* (ut supra, p. 1035, cod. 850), vol. 4, Parisiis a. 1872, p. 571.

889. Bononiae (Boulogne-sur-mer) bibl. publ. 3.4: saec. XIII, in fol, membr, voll. 2: *Biblia.*

890. — — 5: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*

891. — — 6: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*

892. — — 7: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia.*

893. — — 8: saec. IX, in 4, membr, col. 1, ll. 29: *Evv.*

894. — — 9: saec. XI (IX?), in fol, membr, col. 1, ll. 33: *Evv.*

895. — — 10: saec. IX, in fol, membr, voll. 2, col. 1, ll. 26: *Evv.*

896. — — 11: saec. XI (IX?), in fol, membr, coll. 2, ll. 27: *Evv.*

897. — — 12: saec. IX, 24.5×20.5, membr, foll. 57, coll. 2, ll. 26, auro scr: *Matt.* Cf v. cl. Bergerus, p. 378.

898. — — 13: saec. XII, in fol, membr, foll. 101, coll. 2, ll. 40: *Evv.*

899. — — 14: saec. XII, in fol, membr, voll. 2, foll. 215, col. 1, ll. 28: *Evv.*

900. — — 15: saec. XII, in fol, membr: *Cath.*

901. Burdigalae bibl. publ.
in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 83.

902. Burgi Bressiae (Bourg) bibl. publ. 1 (1).
saec. XII, 49×30, membr, foll. 187, coll. 2: *Mc Lc Ioh Paul Act Cath Apoc.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1035, cod. 865), p. 215.216.

903. — — 37 (29): saec. XIII, 20×14, membr, foll. 113, coll. 2: pars *V. T., Evv Act Apoc Cath Paul.*

904. Cadomi (Caen) bibl. publ. 1 (344, in fol, 10).
saec. XIV, 37×22, membr, foll. 476, coll. 2: *Biblia.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1033, cod. 818), p. 232.

905. — — 2 (345, in 4, 10): saec. XIV, 24×16.5, membr, foll. 291, coll. 2: *Biblia.*

906. Caesaroduni bibl. urbis MS. 1—7.
saec. XIII, in 8, membr: exemplaria septem *V. T.* et *N. T.* Cf v. cl. A. Dorange, *Catalogue . . . des mss. de la bibliothèque de Tours,* Caesaroduni a. 1875.

907. — MS. 8: saec. XIV, in 4, membr: *V. T.* et *N. T.*

908. — MS. 11: saec. XIII, in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*

909. — MS. 12: saec. XIII, in 4, membr: *V. T.* et *N. T.*

910. — MS. 13: saec. XIII, in 4, membr: *V. T.* et *N. T.*

911. Caesaroduni bibl. urbis MS. 16: saec. XIII, in 8, membr: *V. T.* et *Matt—1 Cor init.*

912. — MS. 17: saec. XIV, in 8, membr: *V. T.* et *Matt—Act*

913. — MS. 22: saec. IX, in 4, membr, auro scriptus: *Evv.* Olim sancti Martini Turonensis num. 247. Reges Galliae inde a Ludovico VII anno 1137 usque ad Ludovicum XIV anno 1650 iusiurandum dabant super hoc volumen, cum primum recepti erant abbates et canonici ecclesiae beati Martini Turonensis. Cf supra, p. 990, mt.

914. — MS. 23: saec. IX, in 4, membr: *Evv.* Olim sancti Martini Turonensis num. 147. Cf supra, p. 991, tur.

915. — MS. 24: saec. XIII, in 8, membr: *Paul* mut; insunt alia theologica.

916. — MS. 25: saec. XII, in 4, membr: *Evv.*

917. Cameraci (Cambrai) bibl. publ. 278 et 279 (268). saec. XI vel XII, 52×35.6, membr, voll. 2, foll. 342, coll. 2: pars *V. T.*, *Act Cath Apoc Paul.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. XVII,* Parisiis a. 1891, p. 108.

918. — — 281—285 (270): saec. XIII, 36.7×26.2, membr, voll. 5: *V. T.*, *Cath Apoc Act Macc Evv.*

919. — — 321 (303): saec. XIII, 25×17.2, membr, foll. 404, coll. 2: *Biblia;* Evv P Ac C Ap.

920. — — 324 (306): *Lc* cum glossa; — 329 et 330 (311.312): *Mc* bis c. gl.; — 334 (316): *Mt* c. gl.; — 335 et 336 (317.318): *Ioh* bis c. gl.; — 338 (320): *Lc* c. gl.; — 340 (322): *Ioh* c. gl.; — 342 (324): *Cath* c. gl.; — 344 (326): *Lc* c. gl.; — 354 et 355 (335.336): *Mt Mc* bis c. gl.; — 357 (338): *Paul* c. gl.; — 397 (375): *Paul* c. gl.; — 401 (377): *Ioh Mc* c. gl.; — 408 (384): *Cath* c. gl.; — 451 (422): *Mt* c. gl.; — 463 (434): *Mt* c. gl.; — 465 (436): *Mc* c. gl.

921. — — 327 (309). saec. IX, 24.7×18.6, membr, foll. 193: *Evv.* Olim cathedralis num. 135. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 378. Cod. 270 (260) continet fragmentum *Ioh* saeculi IX vel X.

922. — — 328 (310): saec. XIII, 21.7×14.4, membr, foll. 343, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

923. — — 345 et 346 (127): saec. XIII, 45.6×31.5, membr, voll. 2, foll. 739, coll. 2: *Biblia;* Evv P Ac C Ap.

924. Cameraci (Cambrai) bibl. publ. 386 (364). saec. IX, 31.1×23, membr, foll. 48, col. 1; pict: *Apoc.* Olim cathedralis num. 165.

925. — — 395 (373): saec. IX, 30.5×19.8, membr, foll. 112, txt rubr: *Apoc* cum comm Bedae. Cf cod. 422 (397 bis) et 830 (735), foll. 99—104.

926. — — 462 (433): saec. IX, 33.2×23.5, membr, foll. 154, col. 1: *Evv.*

927. — — 1208 (1084): saec. IX vel X, 27.5×19, membr, foll. 111, col. 1: *Mc* cum comm brevi.

928. Carcasone (Carcassonne) bibl. publ. 1 (2796). saec. XIV, 17.6×11.9, membr, foll. 518, coll. 2: *Biblia.* Cf *Cat.* (ut infra, p. 1061, cod. 1383), p. 171.

929. — — 2 (2263): saec. XIV, 21.5×16, membr, foll. 144: *Biblia.*

930. Carnuti (Chartres) bibl. publ. 23 (31). saec. X, 32.5×22, membr, foll. 115: *Mt Mc.* Olim abbatis sancti Patris Carnutensis. Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. XI*, Parisiis a. 1890, p. 10.

931. — — 30 (73): saec. XI—XII, 36×23, membr, foll. 1—24: *Act Cath.* | coll. 2: *Paul.*

932. — — 33 (100): saec. XII, 31.3×21.2, membr, foll. 1—58,

933. — — 51 (76): *Paul* cum glossa; — 174 (208): *Mt Mc* c. gl.; — 199 (180): *Lc* c. gl.; — 206 (232): *Rom—Phil* 3,4 c. comm.; — 210 (252): *Ioh* c. gl.; — 220 (236): *Paul* c. gl.; — 246 (249): *Act* c. gl.; — 402 (414): *Cath Act Apoc* c. gl.;

934. — — 52 (78): saec. VIII, 30×19.5, membr, unc, foll. 4 stichometrice scripta: fragm *Ioh.*

935. — — 64(5): saec. X, 29.5×19.5, membr, foll. 141: *Evv.*

936. — — 120(103): saec. XI-XII, 21×13.5, membr, foll. 176: *Evv.*

937. — — 139(157): saec. XII, 46×30.5, membr, voll. 2, foll. 464: *Biblia* (Evv Ac C Ap P).

938. — — 165 (201): saec. XIV, 34.5×23, membr, foll. 567: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

939. — — 221 (250): saec. XIII, 24.5×17.5, membr, foll. 395: *Biblia* (Evv Ac P C Ap).

940. — — 337 (375): saec. XIV, 23×16, membr, foll. 603: *Biblia.*

941. — — 338 (376): saec. XIV, 23.7×16.5, membr, foll. 380: *Biblia.*

942. Carnuti (Chartres) bibl. publ. 385 (390): saec. XIII: vol. 11: *Parab-Eccles Act Iac Apoc;* — vol. 12: *Evv;* — vol. 13: *Lc Ioh;* — vol. 14—18: *Paul* quinquies; — vol. 19: *Act Cath Apoc.*

943. — — 395 (259): saec. XIII, 29×19, membr, foll. 411, coll. 2: *Biblia.*

944. — — 495 (67): saec. XII, 50×33, membr, voll. 2, foll. 481, coll. 2: *Biblia* (Evv P C Ac Ap Ps). Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 379.

945. Carolopoli Campaniae (Charleville) bibl. publ. 77. saec. XII, in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 119.

946. — — 78: in 4, membr: *Biblia.*

947. — — 79: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

948. — — 80—83: *Bibliorum* quattuor exemplaria.

949. Carpentoracti (Carpentras) bibl. publ. 1.2. in 8, membr: *Bibliorum* duo exemplaria. Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 116.

950. Castro Sinemuro Briennensi (Semur) bibl. publ. 8(8). saec. XII, 25.6×15.7, membr, foll. 53: *Ioh* cum glossa; — 12 (12): *Mt* c. gl. Cf *Cat.* (ut supra, p. 1035, cod. 865), p. 300.301.

951. Catalauni (Chalons-sur-Marne) bibl. publ. 9 (10). saec. XII, 24.7×17.4, membr, foll. 201: *Cath Lc* cum glossa. Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. III,* Parisiis a. 1885, p. 5.6.

952. Cenomani (Le Mans) bibl. publ. 22. saec. XIV, in 4, membr: *Mt* cum glossa. Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 198.

953. — — 76: saec. X, in 4, membr: *N. T.*

954. — — 107: saec. XIII, in 4, membr: *Paul.*

955. — — 108: saec. XIII, in 4, membr: *Lc.*

956. — — 116: saec. XIII, in 4, membr: *Mt.*

957. — — 142: saec. XIV, in 8, membr: *Biblia.*

958. — — 129: saec. X, in fol, membr: *Paul.*

959. — — 216: saec. XII, in fol, membr: *Biblia.*

960. — — 262.265: saec. XV, in fol, membr, voll. 8: *Bibliorum* duo exx.

961. — — 274: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*

962. Deodati (St. Dié) bibl. publ. 2. saec. XII, in fol, membr: *Biblia.* Cf *Catalogue* (ut supra, p. 1034, cod. 840), p. 477.

963. — — 61: saec. XIII, in 12, membr: *Biblia.*

964. Divione (Dijon) bibl. publ. 1 (1).
saec. XIII, 39.2×25, membr, foll. 577, coll. 2: *Biblia;* P ante Ac; Laod bis. Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. V*, p. 1.

965. — — 2 (2): saec. XI, 52×37, membr, foll. 505, coll. 2: *Biblia* (Evv Ac C Ap P).

966. — — 3 (3): saec. XIII, 40.5×25.9, membr, foll. 216, coll. 2: *Biblia* (Ap Evv P Ac C Macc).

967. — — 4 (4): saec. XIII, 26×17.5, membr, foll. 440, coll. 2: *Biblia;* P ante Ac.

968. — — 5 (5): saec. XIII, 28.4×19.4, membr, foll. 326, coll. 2: *Biblia;* P ante Ac.

969. — — 6 (6): saec. XIII, 22.5×15.2, membr, foll. 428, coll. 2: *Biblia.*

970. — — 7 (7): saec. XIII, 14×9, membr, foll. 672, coll. 2: *Biblia.*

971. — — 8 (8): saec. XIV, 24.6×17.5, membr, foll. 530, coll. 2 et 3: *Biblia.*

972. — — 9—11 (9): saec. XIII, 46.7×32.9, membr, voll. 3, foll. 858, coll. 2: *Biblia* (exc. Act).

973. — — 12—15 (9 bis): a. 1109, 47.4×32.6, membr, voll. 4, foll. 601, coll. 2: *Biblia* (Evv Ac C P Ap). Dictus „s. Stephani". Cf Martinus, ut supra, p. 974, adn. 1.

974. — — 16—21 (10), voll. 9—12: *Lc Ioh Paul Act Cath Apoc* cum glossa.

975. Dolae Sequanorum (Dôle) bibl. publ. 15.
saec. XIII, 15.9×10.5, membr, foll. 484, coll. 2: *Biblia.* Cf *Cat.* (ut infra, p. 1061, cod. 1383), p. 381.

976. — — 16: saec. XIII, 17.7×11.9, membr, foll. 397, coll. 2: *Biblia.*

977. — — 17: saec. XIII, 15.1×10.4, membr, foll. 443, coll. 2: *Biblia.*

978. — — 18: saec. XIII, 16.6×11.8, membr, foll. 434, coll. 2: *Biblia.*

979. — — 19: saec. XIII, 11.8×15.9, membr, foll. 486, coll. 2: *Biblia.*

980. Duaci (Douai) bibl. publ.
in membr, fol: *Bibliorum* quattuor exemplaria. Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 149. Item: in 4, membr: *Biblia* c. gl.; — *Evv* bis c. gl.; — *Act Apoc* c. gl.; — *Paul* c. gl.; — *Mt Lc* c. gl.; — *Mc Lc* c. gl.; — *Cath* c. gl.

981. — — : in 12, membr: *N. T.*

982. Duaci (Douai) bibl. publ.: in fol, membr: *Evv* tria exemplaria.

983. — — : in 4, membr: *Act Apoc*, pars *V. T.*

984. — — : in fol, membr: *Paul Act.*

985. — — 12: saec. VIII—IX, 28.5×18.5, membr, foll. 111, coll. 2, ll. 30: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 91.380. Sine dubio est hic codex inter codices supra ex Haenelio citatos.

986. Ebroicae (Évreux) bibl. publ. 20.
saec. XIII, 19.5×13.5, membr, foll. 56—94: *Act.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. I*, p. 413.

987. — — 24: saec. XII, 21×14.5, membr, foll. 82—105: *Act* c. gl.; — 74: *Paul* c. gl.; — 75: *Paul* c. gl.; — 84: *Paul* c. gl.; — 91: *Ioh Lc* c. gl.

988. — — 51: saec. XII, 22.5×14.8; membr, foll. 131: *Paul.*

989. Fano s. Michaelis 1.
saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.* Cf *Catalogue* (ut supra, p. 1034, cod. 840), p. 511.

990. — — 2: saec. XI, in fol, membr: *Biblia.*

991. — — 11: *Act Apoc Epp* cum glossa; — 21: *Ioh* c. gl.

992. Franciscopoli (Havre) bibl. publ. 322 (A. 25).
saec. XI, 29×18.8, membr, foll. 84: *Mt Mc Lc.* Cf *Cat.* (ut supra, cod. 986), p. 329.

993. Gracae (Grasse) bibl. publ. 1 (519—R. 1).
saec. XV, 15×10, membr, foll. 634: *Biblia* (Evv P Ac C Ap). Cf *Cat.* (ut supra, p. 1033, cod. 818), p. 424.425.

994. Gratianopoli (Grenoble) bibl. publ. 1.
saec. IX, 30.2×25, membr, foll. 2: *Lc* 19,21 – 44 20,42—21,19. Scriptura similis bibliis Turonensibus (e. g. Quedlinburgensi, cf infra, p. 1085, cod. 1859). Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. VII*, Parisiis a. 1889, p. 1.

995. — — 2: saec. XIII, 30×20, membr, foll. 344, coll. 2: *V. T., Evv Paul Act Cath Apoc.*

996. — — 3: saec. XIII, 20.8×14.3, membr, foll. 468, coll. 2: *Biblia.*

997. — — 4: saec. XIII, 32.3×24.5, membr, foll. 330, coll. 2: *Biblia.*

998. — — 5: saec. XIII, 20×13.7, membr, foll. 494, coll. 2: *Biblia.*

999. — — 6: saec. XIII, (in 4 ?), membr, foll. 532, coll. 2: *Biblia.*

1000. Gratianopoli (Grenoble) bibl. publ. 7: saec. XIV, 31.2×22, membr, foll. 477, coll. 2: *Biblia.*

1001. — — 8: saec. XIV, 24.3×16.7, membr, foll. 408, coll. 2: *Biblia.*

1002. — — 9: saec. XIV, 29.5×20.5, membr, foll. 620: coll. 2: *Biblia.*

1003. — — 10: saec. XIV, 24.4×15.6, membr, foll. 451, coll. 2: *Biblia;* — 11: *N. T.* (?)

1004. — — 14: saec. XII, 54.2×35.2, membr, foll. 330, coll. 2: pars *V. T., Paul Evv*

1005. — — 15: saec. XII, 55×37, membr, foll. 282, coll. 2: *Act Cath Apoc Reg Paral.*

1006. — — 17: saec. XII, (in 4 ?), membr, foll. 256, coll. 2: pars *V. T., Evv Paul.*

1007. — — 23: saec. XIV, 47×29.3, membr, foll. 353, coll. 2: pars *V. T., Act Cath Apoc Reg Paral.*

1008. — — 25: saec. XII, 50.8×33.7, membr, foll. 170, coll. 2: *Act Cath Apoc Paul Evv.*

1009. — — 26: saec. XII, 49.7×32.2, membr, foll. 184, coll. 2: *Evv Paul Act Cath Apoc Ies Ier.*

1010. — — 28: saec. XIII, 44×30, membr, foll. 204, coll. 2: *Macc Apoc Cath Act Paul Evv.*

1011. — — 29: saec. XIII, 20.9×14.2, membr, foll. 257: *N. T.* (Evv Ac C Ap P).

1012. — — 30: saec. XVI, 17.8×12, membr, foll. 233: *Evv;* — 31: saec. XV et XVI: *Act Cath Apoc.:* — 38: *Mc* cum glossa; — 39: *Lc* c. gl.; — 40.41: *Ioh* bis c. gl.

1013. Insulae (Lille) bibl. publ. D. 14.
saec. XIV, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 187.

1014. — — B. A. 108: in 4, chart: *Paul.*

1015. — — D. 15: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

1016. — — D. 13: a. 1264, in fol, membr, voll. 4: *Biblia.* Olim fratrum Praedicatorum Insulensium.

1017. — — 15: saec. XII, 31×22.5, membr, foll. 133: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 385.

1018. Iurae montis in archivo 3.
saec. XII, 25×15, membr, foll. 142: *Mc Ioh* cum glossa; — 4: *Lc* c. gl.; — 5: *Paul* c. gl. Cf *Catalogue des mss conservés dans les dépots d'archives départementales communales et hospitalières,* Parisiis a. 1886, p. 162.

1019. Lambalii (Lamballe) bibl. publ. 6.
saec. XIII, 18×13, membr, foll. 1—32: *Paul* mut *Act Cath Apoc.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1035, cod. 867), p. 111.

1020. Lauduni (Laon) bibl. publ. 45.
saec. XIII, in 4, membr: pars *V. T.*, *Paul Cath* Corinth apocrr. Cf *Catalogue général des mss des bibliothèques publiques des départements*, vol. 1, Parisiis a. 1849, p. 79.

1021. — — 62: saec. XII, in fol, membr: *Evv.*

1022. — — 63: saec. IX, in fol, membr: *Evv.*

1023. — — 63 bis: saec. XIII, in fol, membr: *Evv.*

1024. — — 66: saec. XI, in 4, membr: *Mt* cum glossa. Item 69. 70.71.73.74. — 76: *Ioh Mc* c. gl.; — 77: *Ioh* c. gl., item 78, 82. 85.473; — 89: *Lc* c. gl., item 90; — 91: *Mc* c. gl., item 95; — 102: *Apoc* c. gl.; — 108: *Paul* c. gl.; — 112: *Cath Cant Apoc* c. gl.

1025. — — 111: saec. XIII, in 4, membr: *Cath Apoc Tob Ruth.*

1026. — — 472: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*

1027. — — 473 bis: saec. IX, in 8, membr: *Mt Mc.*

1028. Lexovii (Lisieux) bibl. publ. 18.
saec. XIII, 21×13.5, membr, foll. 349, coll. 2: *Biblia.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. X*, p. 262.

1029. Limoni (Poitiers) bibl. publ. 1.
saec. XV, in 8, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 385.

1030. — — 2 et 3: saec. XV, in 8, membr; pict: *Bibliorum* duo exemplaria.

1031. — — 4: saec. X, in fol, membr: *Evv.*

1032. Locoveri (Louviers) bibl. publ. 1.
saec. XIV, 31×21.5, membr, foll. 579, coll. 2: *Biblia.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1042, cod. 986), p. 366.

1033. — — 2: saec. XIII, 32.3×19, membr, foll. 378, coll. 2: *Biblia.*

1034. Lugduni (Lyon) bibl. publ. 328.
saec. VIII, in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 193.

1035. — — 329: saec. IX, in fol, membr: *Biblia.*

1036. — — 330: saec. X, in 8, membr: *Biblia.*

1037. — — 331.332—333.334—336.337 (voll. 2): saec. XI, in 4 et 8, membr: *Bibliorum* ut videtur septem exemplaria.

1038. Lugduni (Lyon) bibl. publ. 338.339.340: saec. XII, in 4 et 8, membr: *Bibliorum* tria exemplaria.

1039. — — 341.342: saec. XIII, in 4 et fol, membr: *Bibliorum* duo exx.

1040. — — 343—345: saec. XIV, in fol et 4 et 8, membr: *Bibliorum* tria exx.

1041. — — 346.347: saec. XV, in 4, membr: *Bibliorum* duo exx.

1042. — — 348: a. 1467, in fol, membr: *Biblia.*

1043. — — 349: a. 1489, in 12, membr: *Biblia.*

1044. — — 350: saec. XVI, in fol, membr: *Biblia.*

1045. — — 357: saec. IX, 28×20, membr, foll. 239, col. 1, ll. 21—22: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 391.

1046. — — 358: saec. XV, in fol, membr; pict: *N. T.*

1047. — — 359.360: in 4 et 8, chart: *N. T.*

1048. — — 365: saec. XII, in 4, membr: *Paul.*

1049. Massiliae (Marseilles) bibl. publ. 1 (Eb. 265). saec. XIII, 24.2×16.1, membr, foll. 446, coll. 2: *Biblia;* Evv Ac C Ap P (Phm Heb Laod). Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. XV*, Parisiis a. 1892, p. 1.2.

1050. — — 2 (Eb. 250): saec. XIV, 27.3×20, membr, foll. 326, coll. 2: *Biblia;* Evv Ac P (Phm Heb) C Ap.

1051. — — 11—22 (Ea. 61): saec. XIV, membr, voll. 12: V. T., *Evv Paul* cum glossa.

1052. — — 52(Eb.263): saec.XIV, 14.3×10, membr, foll.194: *Paul.*

1053. — — 1230 (Aa. 36): saec. XIV, 29.3×22.5, membr, foll. 127—257: *Paul.*

1054. Meldorum in civitate (Meaux) bibl. publ. *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 214.

1055. Molinis (Moulins) bibl. publ. saec. XIV, in fol, membr: *Biblia* „quibus usus est episcopus Molinensis in concilio Constantiensi". Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 247.

1056. Monte Pessulano (Montpellier) bibl. scholae medicinae H. 7. saec. XIII, in fol, membr, voll. 2: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 232.

1057. — — H. 10.195.283: saec. XIV, in fol et 8, membr: *Bibliorum* tria exemplaria.

1058. — — H. 153: saec. IX, in 4, membr: *Mt Mc.*

1059. Monte Pessulano (Montpellier) bibl. scholae medicinae H. 155: *Mt* cum glossa.

1060. — — H. 11: in fol, membr: *Paul.*

1061. — bibl. publ.
saec. XIII, in 4, membr: *Biblia.*

1062. Namnetis (Nantes) bibl. urbis 1.
a. 1270, 43.1×29.2, membr, foll. 457, coll. 2: *Biblia;* textus est Universitatis. Cf v. cl. Augustus Molinier, *Catalogue général des mss des bibl. publ. de France. Départements. Tome XXII. Nantes-Quimper-Brest,* Parisiis a. 1893.

1063. — — 2: saec. XIII, 13.3×19.2, membr, foll. 461, coll. 2: *Biblia;* textus est Universitatis.

1064. Nanceii (Nancy) bibl. publ. 1—3 (323).
saec. XIV, 27.8×20, membr, vol. 3, foll. 1—279 (?): *N. T.* mut. Cf *Cat.* (ut supra, p. 1035, cod. 867), p. 124.

1065. — thesauri cathedralis.
saec. IX, 30.5×220, membr, foll. 227: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 247.396.

1066. Nemausi (Nîmes) bibl. publ.
in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 250.

1067. Nicaeae (Nice) bibl. publ. 1.
saec. XIV, 17.6×30, membr, foll. 320, coll. 2: *Biblia* mut. Cf *Cat.* (ut supra, p. 1033, cod. 818), p. 434.435.

1068. Novo Castello (Neufchâtel en Bray) 1—5.
saec. XIII, 37×27, membr, voll. 5: *V. T., Evv Act Apoc Cath Paul* mut. Cf *Cat.* (ut supra, p. 1042, cod. 986), p. 348.

1069. Parisiis bibl. Arsenalis 1—3.
saec. XII, 43×30, membr, voll. 3: *Biblia;* P ad fin. Cf v. cl. Henricus Martin, *Catalogue des mss de la bibliothèque de l'arsenal,* vol. 1, Parisiis a. 1885, p. 1.2.

1070. — — 4: saec. XII, 40×28, membr, foll. 288: *Biblia.*

1071. — — 5—8: saec. XV, 44×31, membr, voll. 4: *Biblia.*

1072. — — 9 et 10: saec. XII, 44×32, membr, foll. 187: *Biblia.*

1073. — — 33: saec. XII, 26×16, membr, foll. 458: *Biblia;* P ad fin

1074. — — 35: *Paul* cum glossa; — 61 B: *Lc* c. gl. (mut); — 77: foll. 1—65: frg *Paul* c. gl.; — 88: *Mt* c. gl.; — 89: *Ioh* c. gl.; — 90: *Act Cath Apoc* c. gl.; — 91: *Cath* c. gl.; — 92, foll. 1—32: *Apoc* c. gl.; — 143: *Evv* c. gl.; — 144.145: *Mt Lc* c. gl.; — 147.149.150.151: *Paul* quater c. gl.; — 241: *Cath* c. gl.

1075. Parisiis bibl. Arsenalis 65: saec. XIII, 24×16, membr, foll. 361: *Biblia* exc. Ps (Apoc Baruch).

1076. — — 66: saec. XIV, 26×18, membr, foll. 432: *Biblia.*

1077. — — 67: saec. XIII, 24×18, membr, foll. 446: *Biblia.*

1078. — — 68: saec. XIV, 20×14, membr, foll. 493: *Biblia.*

1079. — — 69: saec. XIII, 19×13, membr, foll. 570: *Biblia.*

1080. — — 70: saec. XIII, 20×15, membr, foll. 492: *Biblia;* Laod Baruch.

1081. — — 71: saec. XIV, 21×15, membr, foll. 505: *Biblia.*

1082. — — 76: saec. IX, 27.2×18.2, membr, foll. 158: *Evv* mut.

1083. — — 115: saec. XIII, 14×9, membr, foll. 735: *Biblia.*

1084. — — 116: saec. XIV, 12×9, membr, foll. 416: *Biblia* mut.

1085. — — 117: saec. XIII, 14×9, membr, foll. 518: *Biblia.*

1086. — — 118: saec. XIII, 15×10, membr, foll. 515: *Biblia.*

1087. — — 119: saec. XIII, 17×12, membr, foll. 370: *Biblia.*

1088. — — 126.127: saec. XVII: *Paul.*

1089. — — 579: saec. XII, 53×36, membr, foll. 218: *N. T.;* Evv P Ac C Ap. Olim Ludovici d'Orléans.

1090. — — 588: saec. XIV, 34×24, membr, foll. 423: *Biblia.*

1091. — — 589: saec. XII-XIII, 35×24, membr, foll. 474: *Biblia.*

1092. — — 590: saec. XIV, 29×20, membr, foll. 583; uberr pict: *Biblia.* |ll. 23: *Evv.*

1093. — — 591: saec. XII, 30×20, membr, foll. 230, col. 1,

1094. — — 592: saec. XI, 34×23, membr, foll. 207, col. 1, ll. 24: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 410.

1095. — — 599: saec. IX, 26×19, membr, foll. 178, coll. 2, auro scriptus: *Evv.* Dictus Caroli Magni. Cf v. cl. Bergerus, p. 411.

1096. — — 764: saec. XIII, 18×13, membr, foll. 492, coll. 2: *Biblia.*

1097. — — 1171: saec. XIII, 23×15, membr, foll. 478, coll. 2; pict: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus, p. 411.

1098. — — 1184: saec. XII, 32×21, membr, foll. 124, coll. 2: *Evv.*

1099. — s. Genovefae, Kohler 1—2. saec. XII, 51.7×38, membr, voll. 2, foll. 304 et 291: *Biblia* (Evv Ac C P [Thess Col Tim Tit Phm Heb] Ap). Cf v. cl. Carolus Kohler, *Catalogue des manuscrits de la bibliothèque Sainte-Geneviève,* Parisiis a. 1893, vol. 1.

1100. — — Kohl. 4—6: saec. XII, 45×33, membr, voll. 3, foll. 560: *Biblia* (P [Phm Heb Laod] Ap Ac C; desunt Evv). Cf v. cl. Bergerus, p. 412.

1101. Parisiis s. Genovefae, Kohl. 8—10: saec. XII, 52.5×36, membr, voll. 3, foll. 876: *Biblia* (Evv Ac C P [Phm Heb] Ap).

1102. — — Kohl.11—12: saec.XIII, 42.8(44.2)×32.5(31), membr, voll. 2, foll. 421: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac; desunt C Ap).

1103. — — Kohl. 14: saec. XIV, 33.8×23, membr, foll. 542: *Biblia* (Evv P [Phm Hebr] Ac C Ap).

1104. — — Kohl. 15: saec. XIV, 34.6×24, membr, foll. 565: *Biblia* (Evv P [Phm Hebr] Ac C Ap).

1105. — — Kohl. 17: saec. X, 29.9×19.5, membr, foll. 155: *Evv.*

1106. — — Kohl. 18: saec. XIII, 29.7×19.5, membr, foll. 170: *Paul* (Phm Heb) *Act Cath Apoc.*

1107. — — Kohl. 39.40: saec. XIII: *Evv* cum glossa; — Kohl. 72: saec. XIII: *Evv* c. gl.; — Kohl. 73: saec. XIII: *Mt Mc* c. gl.; — Kohl. 75: saec. XIII: *Act Cath Apoc* c. gl.

1108. — — Kohl.1176: saec.XIII, 19.8×14.5, membr, foll.342: *Biblia* (Evv Ac P [Phm Heb] C Ap).

1109. — — Kohl. 1177: saec. XIV, 26.5×20, membr, foll. 638: *Biblia* (Evv P [Phm Heb Laod] Ac C Ap).

1110. — — Kohl. 1178: saec. XIII—XIV, 18.7×13, membr, foll. 591: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1111. — — Kohl. 1179: saec. XIII, 21.5×14.7, membr, foll. 571: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1112. — — Kohl. 1180: saec. XIII—XIV, 22.1×15, membr, foll. 377: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1113. — — Kohl. 1181: saec. XIII—XIV, 26.5×17.7, membr, foll. 439: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1114. — — Kohl. 1182: saec. XIII, 22.2×14, membr, foll. 484: *Biblia* (Evv Ac C P [Phm Heb] Ap).

1115. — — Kohl. 1183: saec. XIII, 19.4×15, membr, foll. 564: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1116. — — Kohl. 1184: saec. XIV, 22.6×14.5, membr, foll. 538: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1117. — — Kohl. 1185: saec. XIII, 21.7×15.2, membr, foll. 339: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1118. — — Kohl. 1187: saec. XIV, 26.5×18.3, membr, foll. 141: *Dan 12 Proph 1.2 Mach Evv Paul* (Phm Heb) *Act Cath Apoc.*

1119. — — Kohl. 1189: saec. XII, 22×14, membr, foll. 149: *Evv.*

1120. — — Kohl. 1190: saec. IX—X, 25.4×17.5, membr, foll. 209: *Evv.* Videtur cardinalis Ottoboni fuisse; cf Lelong, *Bibliotheca sacra,* ed. 3, a. 1723, vol. 1, p. 248.

1121. Parisiis s. Genovefae, Kohl. 1204: saec. XIII: *Mt Mc* cum glossa; — Kohl. 1206: saec. XIII: *Cath* c. gl.; — Kohl. 1207: saec. XII: *Cath* c. gl.; — Kohl. 1208: saec. XII—XIII: *Apoc Cath* c. gl.

1122. — instituti in 4, 1.
in 4, membr: *Mt.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 295.

1123. — — — 2: saec. XIII, in 4, membr: *Mt.*

1124. — — — 4: in 4, membr: *Ioh.*

1125. — — — 5: in 4, membr: *Cath.*

1126. — — — 6: in 4, membr: *Epp.*

1127. — — in 12, 1.2.3.4: *Bibliorum* quattuor exemplaria.

1128. — bibl. Mazarin. 1.2 (Mol. 1.2).
saec. XI, 54.3×38, membr, voll. 2, foll. 214 et 247, coll. 2: *Biblia;* ordo est Evv C P Ac Ap. Textus est Alcuinianus. Cf v. cl. Augustus Molinier, *Catalogue des manuscrits de la bibliothèque Mazarine*, Parisiis a. 1885, vol. 1, p. 1. Gravior est hic catalogus, quia v. cl. Samuel Berger editori subvenisse videtur et textuum familias distinxisse.

1129. — — 6.7 (Mol. 3.4): saec. XII, 50.3×36.8, membr, voll. 2, foll. 326 et 327, coll. 2: *Biblia;* videntur Evv deesse; ordo est Ac C Ap P; textus Alcuinianus est. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 411.

1130. — — 29 (Mol. 5): saec. XIII, 34.8×25, membr, foll. 362, coll. 2: *Biblia;* textus Alcuinianus.

1131. — — 35 (Mol. 6): saec. XIII, 39.2×26.5, membr, foll. 549, coll. 2: *Biblia;* textus est Universitatis Parisiensis.

1132. — — 38 (Mol. 7): saec. XIII, 33.6×24.3, membr, foll. 601, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1133. — — 42 (Mol. 8): saec. XIII, 37.7×24.3, membr, foll. 438, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1134. — — 615 (Mol. 9): saec. XIII, 31.8×21.8, membr, foll. 488, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1135. — — 616 (Mol. 10): saec. XIII, 30.3×21.3, membr, foll. 584, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1136. — — 620 (Mol. 12): saec. XIII, 30.5×21, membr, foll. 272, coll. 2: *Biblia;* textus Alcuinianus.

1137. — — 624 (Mol. 13): saec. XIII, 27×19.5, membr, foll. 546, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1138. — — 626 (Mol. 14): saec. XIII, 24.2×16.9, membr, foll. 434, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1139. Parisiis bibl. Mazarin. 627 (Mol. 15): saec. XIII, 22.6×14.5, membr, foll. 484, col. 1: *Biblia;* textus Universitatis.

1140. — — 628 (Mol. 16): saec. XIII, 23×15.5, membr, foll. 453, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1141. — — 629 (Mol. 17): saec. XIII, 22.1×14.5, membr, foll. 453, col. 1: *Biblia;* textus Universitatis.

1142. — — 632 (Mol. 18): saec. XIII, 20.2×14.8, membr, foll. 390, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1143. — — 633 (Mol. 19): saec. XIII, 21×14, membr, foll. 380, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1144. — — 634 (Mol. 20): saec. XIII, 22×14.9, membr, foll. 471, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1145. — — 635 (Mol. 21): saec. XIII, 20×13, membr, foll. 663, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1146. — — 636 (Mol. 22): saec. XIII, 20.2×14, membr, foll. 331, coll. 2 et 3: *Biblia;* textus Universitatis.

1147. — — 637 (Mol. 23): saec. XIII, 19×13.8, membr, foll. 501, coll. 2: *Biblia;* ordo in N. T. est Evv Ac C Ap P; textus Universitatis.

1148. — — 640 (Mol. 24): saec. XIII, 14.7×10.3, membr, foll. 412, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1149. — — 641 (Mol. 25): saec. XIII, 14.1×9.5, membr, foll. 577, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1150. — — 645 (Mol. 26): saec. XIII, 28×19, membr, foll. 504, coll. 2: *Biblia;* textus Alcuinianus.

1151. — — 34 (Mol. 27): saec. XIII, 37.8×29.9, membr, foll. 452, coll. 2, mut: *Biblia;* textus Universitatis.

1152. — — 622 (Mol. 28): saec. XII, 23.1×13.1, membr, foll. 285, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1153. — — 32 (Mol. 29): saec. XIV, 39.2×26.7, membr, foll. 552, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1154. — — 618 (Mol. 30): saec. XIV, 31.3×20.3, membr, foll. 438, coll. 2: *Biblia* inde a Hiob 42,9; textus Universitatis.

1155. — — 621 (Mol. 31): saec. XIV, 18.1×11.7, membr, foll. 362, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1156. — — 623 (Mol. 32): saec. XIV, 26.7×18.5, membr, foll. 397, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1157. — — 638 (Mol. 33): saec XIV, 17×12, membr, foll. 390, coll. 2 et 3: *Biblia;* textus Universitatis.

1158. — — 33 (Mol. 34): saec. XIV, 38×24.1, membr, foll. 441, coll. 2: *Biblia;* textus Universitatis.

1159. — — 5 (Mol. 43): saec. XI vel XII, 53.3×38.2, membr, foll. 246, coll. 2: nonnulla ex *V. T.*, *N. T.*

1160. Parisiis bibl. Mazarin. 3 et 4 (Mol. 44 et 45): saec. XII, 50.7×36.5, membr, foll. 261 et 247: nonnulla ex *V. T.*, *N. T.* exceptis evangeliis.

1161. — — 73 (Mol. 46): saec. XIII, 44.6×31.2, membr, foll. 157: fin *V. T.*, *N. T.*; textus Alcuinianus.

1162. — — 37 (Mol. 48): saec. XV, 43.9×29.7, membr, foll. 260, coll. 2: fin *V. T.*, *N. T.*; textus Universitatis.

1163. — — 685 (Mol. 61): saec. XIV, 17.2×12, membr, foll. 247, coll. 2: *N. T.* Cf v. cl. Augustus Molinier, *Catalogue des manuscrits de la bibliothèque Mazarine*, Parisiis, vol. 1, a. 1885.

1164. — — 718 (Mol. 62): saec. XVI, 18.6×12.8, membr, foll. 149, col. 1: *Paul.*

1165. — — 720 (Mol. 63): saec. XVI, 19.8×14, chart, foll. 295, col. 1: *Paul.*

1166. — — 721 (Mol. 64): saec. XVI, 14×10, membr, foll. 190, col. 1: *Paul Cath.*

1167. — — 639 (Mol. 70): saec. XIII, 23×16.3, membr, foll. 528, col. 1: *Biblia* cum glossa.

1168. — — 673 (Mol. 86): saec. XIII, 21.2×14.2, membr, foll. 182, coll. 2: *Esra Cath* cum glossa.

1169. — — 146 (Mol. 109): saec. XIII, 31.4×21.8, membr, foll. 460, coll. 2: *N. T.* (exceptis Paul) cum glossa.

1170. — — 194.151.152 (Mol. 110.111.112): saec. XIII: *Evv* cum glossa. Tria exemplaria.

1171. — — 703.696.697.700.701.166 (Mol. 113—118): saec. XII et XIII: *Mt* cum glossa. Sex exemplaria.

1172. — — 168.698 (Mol. 119.120): saec. XIII: *Mt Mc* cum glossa.

1173. — — 687 (Mol. 121): saec. XII Mt et XIII Ioh: *Mt Ioh* cum glossa.

1174. — — 692 (Mol. 122): saec. XII: *Lc* cum glossa.

1175. — — 185 (Mol. 123): saec. XIII: *Act Cath Apoc* cum glossa.

1176. — — 708 (Mol. 124): saec. XIII: *Cath* cum glossa.

1177. — — 712.713 (Mol. 125.126): saec. XII: *Paul* cum glossa. Duo exemplaria.

1178. — — 1057 (Mol. 127): saec. XIII: *Cath* cum glossa.

1179. — — 187 (Mol. 128): saec. XIII: *Cath Apoc* cum glossa.

1180. — — 1128 (Mol. 129): saec. XIII Ap et XII Ac: *Apoc Act* cum glossa.

1181. — — 704 (Mol. 130): saec. XII: *Apoc Cant* cum glossa.

1182. — — 165.170.189.181 (Mol. 141—144): saec. XIII: *N. T.* cum glossa.

Parisiis bibl. nat. Lat. 1.

1183. saec. IX, 49.5×37.5, membr, foll. 423, coll. 2, ll. 51: *Biblia*, dicta prima Caroli Calvi. Cf *Catalogus codicum mss bibliothecae regiae. Pars tertia. Tomus tertius*, Parisiis a. 1744, p. 1, et v. cl. Samuel Berger, *Histoire de la Vulgate* . . . , Parisiis a. 1893, pp. 215.220.399.

1184. — — 2: saec. IX, 43×33.5, membr, foll. 444, coll. 2, ll. 52: *Biblia* (exc. Rom Cath Apoc), dicta secunda Caroli Calvi. Cf v. cl. Bergerus, pp. 399.400.

1185. — — 3: saec. IX, 48.5×37.5, membr, foll. 409, coll. 2, ll. 52: *Biblia*, dicta comitis Rorigon. Cf v. cl. Bergerus, p. 400.

1186. — — 4: saec. IX—X, 53.5×33, membr, voll. 2, foll. 429, coll. 2, ll. 40—48: *V. T. Mt* 24,45—*Me* 9,28 ex Evv et ceteros ut videtur Novi Testamenti libros.

1187. — — 5: saec. X, 50.5×39, membr, voll. 2, foll. 344, coll. 2, ll. 51: *Biblia*, dicta prima sancti Martialis. Cf v. cl. Bergerus, p. 400.

1188. — — 6: saec. X, 48×33.5, membr, voll. 4, foll. 566, coll. 3, ll. 50.51: *Biblia*, dicta de Rodis. Cf Bergerus, p. 400.

1189. — — 7: saec. XI, 51×34.5, membr, foll. 366, coll. 2, ll. 60: *Biblia* dicta de Mazarin.

1190. — — 8: saec. XI, 53×37.5, membr, foll. 490, voll. 2, ll. 50: *Biblia* (exc. Apoc) dicta secunda sancti Martialis. Cf Bergerus p. 401.

1191. — — 9: saec. XII, in fol, membr: pars *V. T., N. T.*

1192. — — 10: saec. XII—XIII, 57×37, membr, foll. 364, coll. 2, ll. 60: *Biblia.*

1193. — — 11—17: saec. XIII, in fol, membr: *Bibliorum* septem exemplaria.

1194. — — 18—42: saec. XIV, in fol, membr: *Bibliorum* viginti quinque exemplaria.

1195. — — 43: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia* (desunt Eph-Heb).

1196. — — 44: saec. XV, in fol, membr: *Biblia* (exc 2 Pet—Iud Apoc).

1197. — — 47: saec. XI, 49×37, membr, foll. 176: pars *V. T., N. T.* mut. Cf v. cl. Bergerus, p. 401.

1198. — — 89: saec. XII, in fol, membr: pars *V. T., Act Cath Apoc Rom.*

1199. Parisiis bibl. nat. Lat. 45 et 93: saec. IX, 50.5×34, membr, voll. 2, foll. 523, coll. 2, ll. 42: *Biblia.* Cf v. cl. Berger. (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 401.

1200. — — 97: saec. XIII, in fol, membr: pars *V. T.*, *Paul* (Laod).

1201. — — 99: saec. XIV, in fol, membr: *Ioh Esdras Mc* c. gl.

1202. — — 50 et 104: saec. XI, 57.5×29.5, membr, voll. 2, foll. 391, coll. 2, ll. 54—58: *Biblia.* Origine Italicus; cf v. cl. Bergerus, p. 401.

1203. — — 111: saec. X, in fol, membr: pars *V. T.*, *N. T.*

1204. — — 116: saec. XIII, in fol, membr: pars *V. T.*, *N. T.*

1205. — — 135: saec. XII, in fol, membr: pars *V. T.*, *Act Cath Paul Apoc.*

1206. — — 137: saec. XIII, in fol, membr: *Proph Mc Lc Ioh Cath Paul Apoc.*

1207. — — 140: saec. XV, in fol, membr: *Proph N. T.*

1208. — — 150: saec. XIII, in fol, membr: pars *V. T.*, *Act Cath Apoc.*

1209. — — 156: saec. XIV, in fol, membr: pars *V. T.*, *N. T.* cum glossa; — 159: pars *V. T.*, *Paul* c. gl.

1210. — — 161—167: saec. XIII, in 4, membr: *Bibliorum* septem exemplaria.

1211. — — 168—182: saec. XIV, in 4, membr: *Bibliorum* quindecim exemplaria (182 caret Ap).

1212. — — 197: saec. XV, in 4, membr: excerpta e *V. T.* et *N. T.*

1213. — — 198—234: saec. XIV, in 8, membr: *Bibliorum* triginta septem exemplaria.

1214. — — 242: saec. XII vel XIII, in 8, membr: inter alia *Cath Rom.*

1215. — — 247: saec. XIV, in 8, membr: pars *V. T.*, *N. T.*

1216. — — 250: saec. IX, 49×36.5, membr, foll. 105, coll. 2, ll. 50: *N. T.* Cf v. cl. Bergerus, p. 402.

1217. — — 251.252: saec. XIII, in fol, membr: *N. T.* duo exx.

1218. — — 253: saec. XIII, in fol, membr: pars *V. T.*, *N. T.*

1219. — — 254: saec. XII, 26×17, membr, foll. 149, coll. 2, ll. 40: *N. T.* Cf v. cl. Bergerus, p. 402.

1220. — — 255: saec. XV, in fol, membr: *N. T.*

1221. — — 256: saec. VII, 31.5×21, membr, foll. 177, coll. 2, ll. 30: *Evv;* deest Lc 18,39—22,64 et Ioh 7,39 —fin supplevit manus saec. X. Cf v. cl. Bergerus, p. 402.

1222. — — 257: saec. IX, 30×24, membr, foll. 200, col. 1, ll. 26—32: *Evv.*

1223. Parisiis bibl. nat. Lat. 258—260: saec. IX, in fol, membr: *Evv* tria exx.

1224. — — 266: saec. IX, 28×19, membr, foll. 149, col. 1, ll. 30: *Evv.* Cf Bergerus, p. 402.

1225. — — 262: saec. IX, in fol, membr: *Evv.*

1226. — — 263: saec. IX, 29×22, membr, foll. 129, col. 1, ll. 20: *Mt* 25,37—*Mc* 10,37 *Lc* 1,1—*Ioh* 14,20. Cf v. cl. Bergerus, p. 402.

1227. — — 264.265: saec. IX, in fol, membr: *Evv* duo exx.

1228. — — 266: saec. IX, 32.5×25.5, membr, foll. 221, coll. 2, ll. 27: *Evv* dicta de Lothario. Cf Bergerus, p. 403.

1229. — — 267.268: saec. IX, in fol, membr: *Evv* duo exx.

1230. — — 269: saec. IX, 22.5×13.5, membr, foll. 276, col. 1, ll. 21: *Evv.* Cf Bergerus, p. 403.

1231. — — 270—272: saec. X, in fol, membr: *Evv* tria exx.

1232. — — 273 et 275: saec. XI, in fol, membr: *Evv* duo exx.

1233. — — 274: saec. IX, 31×23, membr, foll. 161: *Evv* (desunt init Mt et Lc 1,1—18,22).

1234. — — 276.277: saec. XII, in fol, membr: *Evv* duo exx.

1235. — — 278: saec. XIII, in fol, membr: *Evv.*

1236. — — 279.280: saec. XIV, in fol, membr: *Evv* duo exx.

1237. — — 281.298: saec. VIII, 35×26.5, membr, foll. 265, col. 1, ll. 21: *Evv.* Dictus codex Bigotianus. Wordsworthii B. Cf v. cl. Bergerus, p. 403.

1238. — — 283—285: saec. XIV, in fol, membr: *Mt Mc* cum glossa; — 287.288: *Mt* bis c. gl.; — 289: *Lc Ioh* c. gl.; — 290—293: *Lc* quater c. gl.; — 294—296: *Lc Ioh* ter c. gl.; — 297: *Lc Apoc* c. gl.; — 298—300: *Ioh* ter c. gl.; — 301: *Ioh Mc* c. gl.; — 302.303: *Ioh Lc* bis c. gl.; — 304: *Ioh* c. comm.; — 307: *Act Cath* c. gl.; — 308: *Act Cath Apoc* c. gl.; — 310—314: *Paul* quinquies c. gl.; — 316: *Cath* c. gl.; — 318: *Apoc Proph* c. gl.; — 330: *Mt* c. gl.; — 331.332: *Ioh* bis c. gl.; — 338.339: *Cath* bis c. gl.; — 298 A: *Ioh* c. gl.

1239. — — 286: saec. XIII, in fol, membr: *Mt.*

1240. — — 305: saec. XI, 31.5×24, membr, foll. 146, coll. 2, ll. 30: *Act Cath Paul Apoc.* Cf v. cl. Bergerus, p. 403.

1241. — — 306: saec. XII, in fol, membr: *Act Apoc Cath Evv.*

1242. Parisiis bibl. nat. Lat. 309: saec. XI, 26×18, membr, foll. 164, col. 1, ll. 28—30: *Paul Act Cath Apoc Cant.* Cf v. cl. Bergerus, p. 403.
1243. — — 315: XII—XIII, 49×27.5, membr, foll. 90, coll. 2, ll. 42: *Cath Act Apoc.* Cf v. cl. Bergerus, p. 403.
1244. — — 317: saec. X, in fol, membr: *Apoc.*
1245. — — 319—320: saec. XIV, in 4, membr: *N. T.* duo exx.
1246. — — 321: saec. XIII, 19×16, membr, foll. 240, coll. 2, ll. 30: *N. T.* Cf v. cl. Bergerus, p. 404.
1247. — — 322: a. 1422, in 4, membr: *N. T.*
1248. — — 323: saec. IX, in 4, membr: *Evv* „ad usum Caroli Calvi".
1249. — — 324: saec. IX, 16.3×11.8, membr, foll. 93, col. 1, ll. 40: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus, p. 404.
1250. — — 325: saec. XI, in 4, membr: *Evv.*
1251. — — 326: saec. XIII, in 4, membr: *Evv.*
1252. — — 327: saec. XIII, in 4, membr: *Apoc.*
1253. — — 328: saec. XI, in 4, membr: *Mt Mc Lc*; [item 329: saec. XVI: fragm *Mt Mc*].
1253a. [— — 334: saec. XVII, in 4, membr: *Act.*]
1254. — — 335: saec. VIII, in 4, membr: *Paul.*
1255. — — 336: saec. XII, in 4, membr: *Paul.*
1256. — — 337: saec. XV, in 4, membr: *Rom 1.2 Cor Gal.*
1257. — — 340: saec. XIV, in 4, membr: *Apoc.*
1258. — — 341: saec. XIII, 18×11.5, membr, foll. 254, coll. 2, ll. 27—29: *N. T.* Cf v. cl. Bergerus, p. 404.
1259. — — 342: saec. XIII, 16×11.5, membr, foll. 180, coll. 2, ll. 31: *N. T.* Cf v. cl. Bergerus.
1260. — — 343: saec. XIII, 19.5×12.5, membr, foll. 301, coll. 2, ll. 26: *N. T.* Cf Bergerus, p. 404.
1261. — — 344: saec. XV, 19.5×12.5, membr: *Paul Cath.*
1262. — — 233A: saec. XIV, in 8, membr: *Biblia.* Cf *Catalogus* (ut supra, p. 1052, cod. 1183), vol. 4, p. 497.
1263. — — 2328: saec. VIII—IX, 27.5×17.5, membr, foll. 125, coll. 2, ll. 33—35: *Cath.* Olim s. Martialis Lemovicensis. Cf Bergerus, p. 405.

Codices Parisinos qui sequuntur hausi ex Vademecum illo iam saepissime laudato viri cl. Bergeri, *Histoire de la Vulgate pendant les premiers siècles du moyen âge*, Parisiis a. 1893, pp. 405—410, ubi plura de his libris invenies.

1264. Parisiis bibl. nat. Lat. 8849: saec. IX, 40×28.5, membr, foll. 267, coll. 2, ll. 27: *Evv.*

1265. — — 8850: saec. VIII (?), 36×26, membr, foll. 235, coll. 2, ll. 32, auro scr: *Evv* dicta sancti Medardi (?).

1266. — — 9380: saec. IX, 32×23, membr purpur, foll. 349, coll. 2, ll. 62, auro scr: *Biblia* dicta Theodulfi. Wordsworthii Θ. Cf v. cl. Delisle (ut supra, p. 973, adn. 2).

1267. — — 9383: saec. VIII, 31×25, membr purpur, foll. 264, col. 1, ll. 17—20: *Evv.*

1268. — — 9385: saec. IX (?), 31×25, membr, foll. 180, coll. 2, ll. 26: *Evv.*

1269. — — 9389: saec. VIII, 35.5×25.5, membr, foll. 223, coll. 2, ll. 25: *Evv* dicta Epternacensia. Wordsworthii Ƥ.

1270. — — 9397, foll. 25—60: saec. IX, 28.5×21.5, membr, foll. 6, coll. 2, ll. 22—25: *Mt* 5,14—15,28 *Mc* 1,1—5,32; — foll. 61—84: saec. XII: *Mt* 1,1—23,30.

1271. — — 10439: saec. VIII, 7×5.2, membr, foll. 263, col. 1, ll. 11: *Ioh.*

1272. — — 10440: saec. IX, 21.5×14, membr, foll. 116, col. 1, ll. 26: *Paul.*

1273. — — 11504.11505: a. 822, 52.5×34, membr, voll. 2, foll. 414, coll. 2, ll. 54—56: *Biblia.*

1274. — — 11532.11533: saec. IX, 44.5×35.5, membr, voll. 2, foll. 459 (?), coll. 2, ll. 47: *Biblia* Corbeiensia.

1275. — — 11534.11535: saec. XII, 46.5×32.5, membr, voll. 2, foll. 693, coll. 2, ll. 43.44: *Biblia.*

1276. — — 11553: g^1: cf supra, p. 958.

1277. — — 11932: saec. XIII—XIV, 35×21, membr, foll. 541, coll. 2, ll. 40.41: *Biblia.*

1278. — — 11955: saec. VIII, 27×22, membr purpur, foll. 54, col. 1, ll. 20, auro scr: *Mt* 6,2–26,42 27,49–fin *Mc* 9,46—11,13 12,23—fin.

1279. — — 13169: g^2: cf supra, p. 959.

1280. — — 13174: saec. IX, 25×20, membr, foll. 139, col. 1, ll. 20: *Act Cath Evv.*

1281. Parisiis bibl. nat. Lat. 14407: saec. IX, 33×26, membr, foll. 141, coll. 2, ll. 33: *Evv.*

1282. — — 16262: saec. XIII, 21.5×16.5, membr, foll. 488, coll. 2, ll. 49: *Biblia.*

1283. — — 16741.16742: saec. XII, 38×27, membr, voll. 2, foll. 410, coll. 2, ll. 35.36: *Biblia.*

1284. — — 17226: saec. VII, 30.5×23, membr, foll. 206, coll. 2, ll. 22: *Evv* mut.

1285. — — 17227: saec. IX, 27.5×19, membr, foll. 232, coll. 2, ll. 21: *Evv* Adalbaldi.

1286. — — 17968: saec. IX, 23×17.5, membr, foll. 169, col. 1, ll. 26: *Evv.*

1287. — — „fonds Baluze" 271: saec. XI, 49.5×34.5, membr, foll. 8, col. 1, ll. 47: frgm *Macc Paul.*

1288. Perpeniani (Perpignan) bibl. publ. 1 (41).
saec. XII, 31.3×23, membr, foll. 155: *Evv.* Cf *Cat.* (ut infra, p. 1061, cod. 1383), p. 79.

1289. Remorum in civitate (Reims) bibl. publ. 1.2.
saec. IX, 42×34, membr, voll. 2, foll. 449, coll. 2, ll. 46.47: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 390, et v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), pp. 281 et 412.

1290. — — 3—6: saec. XIV, in fol, membr, voll. 11: *Bibliorum* quattuor exemplaria.

1291. — — 7: in 8, membr: *Biblia.*

1292. — — 8—10: saec. XII, in fol et 4, membr, voll. 4: *Bibliorum* tria exemplaria.

1293. — — 13: saec. XII, in fol, membr: *Paul,* pars *V. T.*

1294. — — 15: in fol, chart: pars *V. T.* et *N. T.*

1295. — — 23: saec. XII, in fol, membr: *N. T.*

1296. — — 24: saec. IX, in 4, membr: *Evv.*

1297. — — 26: in 4, membr: frag *Ioh Evv.*

1298. — — 27: in 8, membr: *Apoc.*

1299. — — 54.55: *N. T.*(?) cum glossa; — 86.89: *Evv* bis c. comm.; — 92: *Ioh* c. gl.; — 95—99: *Paul* quinquies c. gl.; — 111.112: *Apoc* bis c. gl.

1300. Rotomagi bibl. publ. 1 (A. 4).
saec. XI, 49.5×35, membr, foll. 350, coll. 2: *Biblia* exc. Evv (Ac C Ap P). Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. I,* p. 1.

1301. Rotomagi bibl. publ. 2 et 3 (A. 3): saec. XI, 46.4×24.5, membr, voll. 2, foll. 437, coll. 2: *Biblia* (Ac Ap C P Evv).

1302. — — 4—6 (A. 1): saec. XII, 56×37, membr, voll. 3, foll. 770, col. 1 (?): *V. T., Act Iac 1 Pet* 1,1—8 *Ps Dan Ezech 12 Proph Ies Ier Evv.*

1303. — — 7 (A. 5): saec. XII, 49.5×34, membr, foll. 204, coll. 2: *V. T., Evv* usque ad Ioh 16,15.

1304. — — 8 (A. 6): saec. XI, 48.6×34.2, membr, foll. 238, coll. 2: *V. T., Mt—Lc* 10,2.

1305. — — 9 (A. 223): saec. XIII, 31.6×21, membr, foll. 328, coll. 2: *Biblia* (Evv Ac C P [Laod] Ap).

1306. — — 10 (A. 32): saec. XIII, 29×19.5, membr, foll. 374, coll. 2: *Biblia* (P ante Ac).

1307. — — 11 (A. 69): saec. XIII, 41.2×26.6, membr, foll. 374, coll. 2: *Biblia* (Evv Ac C P Ap).

1308. — — 12 (A. 157): saec. XIII, 34.5×21.5, membr, foll. 704, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

1309. — — 13 et 14 (A. 311): saec. XIII, 28×18.5, membr, voll. 2, foll. 725, coll. 2: *Biblia* (Ac ante P).

1310. — — 15 (A. 238): saec. XIII, 29.5×20.8, membr, foll. 401, coll. 2: *Biblia* (P ante Ac).

1311. — — 16 (A. 439): saec. XIII, 23×15.8, membr, foll. 377, coll. 2: *Biblia* (P ante Ac).

1312. — — 17 (A. 516): saec. XIII, 18.8×11.4, membr, foll. 577, coll. 2: *Biblia* (P ante Ac; Ap Laod).

1313. — — 18 (A. 549): saec. XIII, 16×10.2, membr, foll. 666, coll. 2: *Biblia* (P ante Ac).

1314. — — 19 (A. 588): saec. XIII, 13.5×8.5, membr, foll. 635, coll. 2: *Biblia* (P ante Ac).

1315. — — 20 (A. 555): saec. XIII, 17×11.4, membr, foll. 612, coll. 2: *Biblia* (P ante Ac).

1316. — — 22 (A. 117): saec. XII, 37.5×26.2, membr, foll. 238, coll. 2: *Rom—Eph Gen Exod Lev Act Apoc Cath.*

1317. — — 25 (A. 110): saec. IX–X, 37.6×28.5, membr, foll. 277, coll. 2: pars *V. T., Act Cath Apoc Paul.*

1318. — — 27 (A. 544): saec. XIII, 17.2×11.5, membr, foll. 320, coll. 2: pars *V. T., Apoc Cath Paul.*

1319. — — 28 (A. 14): saec. XI, 35.2×26.5, membr, foll. 177, col. 1: *Evv.*

1320. — — 29 (A. 165): saec. XI, 34.5×25.8, membr, foll. 145, col. 1: *Evv.*

1321. — — 30 (A. 436): saec. XI, 21.8×12.4, membr, foll. 177, col. 1: *Evv.*

1322. Rotomagi bibl. publ. 31 (A. 24): saec. XI, 31.6×19.5, membr, foll. 183, col. 1: *Evv Paul.*

1323. — — 32 (A. 21): saec. XII, 33×25, membr, foll. 192, col. 1: *Evv.*

1324. — — 33 (A. 320): saec. IX, 27.5×18, membr, foll. 99, col. 1: *Paul.*

1325. — — 36 (A. 327): *Mc* cum glossa; — 54 (A. 62): *Act Cath Apoc* c. gl.; — 65 (A. 258): *Ioh* c. gl.; — 83 (A. 64): *Evv* c. gl.; — 84 (A. 80): *Evv* c. gl.; — 85—89 (A. 163.351.363.405.392): *Mt* c. gl. quinque exemplaria; — 90—92 (A. 116.114.151): *Mt Mc* c. gl. tria exemplaria; — 93 (A. 380): *Lc* c. gl.; — 94—96 (A. 150. 168.170): *Lc Ioh* c. gl.; — 97 (A. 250): *Ioh Mc* c. gl.; — 98 (A. 441): *Ioh* c. gl.; — 99 (A. 130): *Act Cath Apoc* c. gl.; — 100. 101 (A. 212.510): *Act* c. gl. duo exemplaria; — 102 (A. 442): *Act Apoc* c. gl.; — 103—105 (A. 54.440.451): *Paul* c. gl.; — 106 (A. 332): *Paul Cath* c. gl.; — 107 (A. 534): *Cath* c. gl.; — 108 (A. 429): *Apoc* c. gl.

1326. — — 3015 (Leber. 1): saec. XIII, 12.2×8, membr, foll. 732, coll. 2: *Biblia* (P ante Ac). Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. II*, p. 71.

1327. Rupellae (La Rochelle) bibl. publ. 569 (4156).
saec. XII, 15.5×10.8, membr, foll. 653, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap); „explicit bibliotheca". Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. VIII*, Parisiis a. 1889, p. 197.198.

1328. Segoduni (Rhodez) bibl. publ.
in 4, membr: *Ioh* cum glossa. Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 411. Item *Cath* (?) c. gl.

1329. Sparnaci (Épernay) bibl. publ. 1.
saec. IX, 26.5×21, membr, foll. 178, col. 1, ll. 23, auro scriptus: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 382.

1330. Spinati (Épinal) bibl. publ. 15.
saec. XII et XV, in fol, membr: *Biblia.* Cf *Catalogue* (ut supra, p. 1034, cod. 840), p. 403.

1331. — — 79: saec. XII, in fol, membr: *Act Paul Apoc.*

1332. — — 201: saec. XI, in fol, membr purpur, foll. 25, auro scr: *Mc.*

1333. Telone Martio (Toulon) bibl. publ. 1.
a. 1442, 31.4×22.8, membr, foll. 333, coll. 2: *Biblia* (C ante P). Cf *Cat.* (ut supra, p. 1033, cod. 818), p. 383.384.

1334. Tolosae Tectosagum (Toulouse) bibl. publ. 10 (mut) 147. 166.113.117.124.400.461 (cf Haenelius, cod. 779).
in fol et 4 et 8, membr; pict: *Bibliorum* octo exemplaria.

1335. Tolosae Tectosagum (Toulouse) bibl. publ. 14: in fol, membr, voll. 4: *Biblia* cum glossa.
1336. — — 73.211.268.271(vet.).352.592: membr: *Bibliorum* sex exx.
1337. — — 272: in 8, membr: *N. T.*
1338. Trecis (Troyes) bibl. publ. 27.
saec. XII, in fol, membr, voll. 5: *Biblia.*
1339. — — 28: saec. XII, in fol, membr, voll. 2: *Biblia.*
1340. — — 48: saec. XIII, in fol, membr: *Paul* cum comm, item 79.90.121.131.169.175.176.233.238.393.(431).453; — 81: *Evv* c. gl., item 82.120.183.251; — 263: *Mt* c. gl., item 555.1119.1216.1479; — 132: *Mt Mc* c. gl., item 220.484.548; — 623: *Mc* c. gl., item 871.1040; — 747: *Lc* c. gl., item 760.932.1083.1214.2260; — 87: *Lc Ioh* c. gl., item 157.449.475.225.1029; — 1478: *Ioh Mc* c. gl.; — 1023 bis: *Ioh* c. gl., item 1039.1054.1092.1166.1181.1379.1411; — 83: *Act Cath Apoc* c. gl., item 124.228; — 1409: *Cath Apoc* c. gl., item 1597; — 1096: *Cath* c. gl., item 1132.1228.1481.1491. 1605.1620; — 389: *Paul* c. gl., item 393.512.626.803.880.1026; — 757: *Apoc* c. gl., item 934.1223.1552.
1341. — — 57: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia*
1342. — — 101: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
1343. — — 138: saec. IX, in fol, membr: *Evv.*
1344. — — 149: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
1345. — — 291: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
1346. — — 458: saec. XII, in fol, membr, voll. 2: *Biblia.*
1347. — — 482: saec. XII, in fol, membr, foll. 119: *Evv.*
1348. — — 492: saec. XIII, in fol, membr, foll. 339: *Biblia.*
1349. — — 577: saec. XIII, in fol, membr, foll. 326: *Biblia.*
1350. — — 649: saec. XIII, in fol, membr, foll. 162: *Act* (*Cath* c. gl.).
1351. — — 857: saec. XII, in fol, membr, foll. 117: *Apoc. Epp* (*Cath* et *Act* c. gl.).
1352. — — 885: saec. XII, in fol, membr, foll. 110: *Evv.*
1353. — — 960: a. 909, in fol, membr, foll. 149: *Evv.*
1354. — — 1025: saec. XII, in 4, membr, foll. 160: pars *V. T. Ioh Act Cath Paul.*
1355. — — 1027: saec. XIII, in fol, membr: *Mt* (*Ioh* c. gl.).
1356. — — 1123: saec. XIII, in 4, membr: *Biblia.*
1357. — — 1299: saec. XIII, in 4, membr: *Biblia.*
1358. — — 1382: saec. XIII, in 4, membr: *Paul Ies Cant Lam Cath.*
1359. — — 1690: saec. XII, in 4, membr, foll. 177: *N. T.*
1360. — — 1852: saec. XIII, in 8, membr, foll. 515: *Biblia.*
1361. — — 1906: saec. XIII, in 8, membr, foll. 338: *N. T.*

1362. Trecis (Troyes) bibl. publ. 2391: saec. XIII, in fol, membr, foll. 240: pars *V. T.*, *N. T.*

1363. — thesauri cathedralis 2. saec. IX vel X, in fol, membr: *Evv.*

1364. — — 3: saec. X, in 4, membr, foll. 74: *Ioh Mt.*

1365. Valentianae bibl. publ. in fol, membr, voll. 5: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra p. 1031, cod. 779), col. 491.

1366. — —: in 4, membr, voll. 3: *Biblia.*

1367. — —: in fol, membr, voll. 2; pict: *Biblia.*

1368. — —: in 8, membr; pict: *Bibliorum* duo exx.

1369. — —: in 4, membr: *Paul.*

1370. — —: in fol et 4, membr: *Evv* tria exx.

1371. — —: in 4, membr: *Mt Ioh.*

1372. — —: in 4, membr; pict: *Apoc.*

1373. Valonii (Valognes) bibl. publ. 1. saec. XIII, 22.8×15.5, membr, foll. 524, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Cf *Catalogue* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Départements X*, Parisiis a. 1889, p. 137. | *V. T.* et *N. T.*

1374. — — 2: saec. XIII, 36×23.5, membr, foll. 258, coll. 2:

1375. Vesoli (Vesoul) bibl. publ. 5. saec. XIV, 15.8×10.9, membr, foll. 522, coll. 2: *Biblia.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1035, cod. 865), p. 405.

1376. Vesontione (Besançon) bibl. publ. XIII. e. 1. saec. XIII, in 4, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 78.

1377. — — — e. 2: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia.*

1378. — — — e. 3: a. 1467, in fol, membr: *Biblia.*

1379. — — — e. 4: saec. XIV, in 4, membr, voll. 2: *Biblia.*

1380. — — — e. 5: saec. XV, in 4, membr: *Biblia.*

1381. — — — e. 6: saec. XV, in 12, membr: *Biblia.*

1382. — — suppl. 43: in fol, membr: *Paul Act Apoc Evv Ps.*

1383. Victriaci (Vitry-le-François) bibl. publ. 12 et 13. saec. XIII: *Rom Gal* cum glossa. Cf *Cat.* (ut supra, p. 1030, cod. 773), *Dép. XIII*, Parisiis a. 1891, p. 16; — item 53: *Paul* c. gl.; — 55: *Mt* c. gl.

1384. — — 75: saec. XIII, 17.4×11.7, membr, foll. 391: *Biblia.*

1385. Vindocini (Vendôme) bibl. publ. 1. saec. XIII, 32×21.5, membr, foll. 434, coll. 2: *Biblia.* Cf *Cat.* (ut supra, p. 1040, cod. 951), p. 396.

1386. Vindocini (Vendôme) bibl. publ. 2: saec. X, 33.2 ×23.8, membr, foll. 158: *Evv.*

1387. — — 183: saec. XIII, 20×13, membr, foll. 169: pars *V. T.*, *Evv Act Cath Apoc Paul.*

1388. — — 184: saec. XII, 21.5×12.5, membr, foll. 1—129: *Cath Paul Apoc.*

1389. — — 185: saec. XIII, 15.5×11.5, membr, foll. 210: pars *V. T.*, *Evv Act Paul Cath.*

Germania.

1390. Ascalingii bibl. gymnasii Iosephini MS. 18*.
saec. XIII vel XIV, in 8, membr, foll. 600 [?], coll. 2, ll. 43: *V.T.* et *N.T.* Cf v. cl. Iosephus Godehardus Müller, *Nachricht über die Bibliothek des Gymnasii Iosephini* . . . [Programma], Ascalingii [Hildesheim] a. 1876 [Progr. 1876, num. 248], p. 7.

1391. Augustae Vindelicorum bibl. urbis MS. 4.
saec. XIV (a. 1390?), in 8, membr, foll. 571: *V. T.* et *N. T.* Cf *G. C. Mezger, Geschichte der . . . Kreis- und Stadtbibliothek in Augsburg*, Augustae Vindelicorum a. 1842.

1392. — — MS. 55: a. 1521, in fol, chart, voll. 2, foll. 746: *V. T.* et *N. T.*

1393. — — MS. 56: saec. XV, in fol, chart, voll. 2, foll. 665: *V. T.* et *N. T.*

1394. — — MS. 92: saec. XV, in fol, chart, foll. 316: (V. T. et) *N. T.*

1395. — — MS. 180: saec. XV, in 4, chart, foll. 283: *Paul* cum comm.

1396. Bambergae bibl. publ. A. I. 5 (Iaeck. 206).
saec. IX, 47.6×34.6, membr, foll. 420, coll. 2, ll. 50; pict: *V. T.* et *N. T.* Apocalypsi excepta. Deest 1 Ioh 5,8. Iussu Alcuini scriptus. E bibliotheca cathedralis Bambergensis A. 5. Cf Henricus Ioachim Iaeck, *Beschreibung von . . . Handschriften . . . in der öffentlichen Bibliothek zu Bamberg*, Norimbergae a. 1831, p. VII—IX. 32. 33, et v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 376.

1397. — — A. I. 20 (Iaeck. 207): a. 1263, in fol, membr, foll. 425, coll. 2, ll. 50: *V. T.* et *N. T.* E bibliotheca abbatiae Langheimensis.

1398. — — A. I. 1 (Iaeck. 208): saec. XIII, in fol, membr, foll. 399: *V. T.* et *N. T.*; Mach post Hest, deinde ut videtur Proph Act Cath Apoc Paul Evv. E bibl. cathedr. Bamb. A. 1.

1399. — — A. I. 6 et 7 (Iaeck. 209): saec. XIII, in fol, membr, voll. 2, foll. 837, coll. 2, ll. 40: *V. T.* et *N. T.* Olim Conr. Schalarii, archidiac. Basileensis. E bibliotheca cathedralis Bamb. A. 6. 7.

1400. Bambergae bibl. publ. A. I. 9 (Iaeck. 211): saec. XIII, in fol, membr, foll. 495, coll. 2, ll. 51; pict: *V. T.* et *N. T.* E bibliotheca cathedr. Bamb. A. 9.

1401. — — A. I. 10 (Iaeck. 212): saec. XIV, in fol, membr, foll. 488, coll. 2, ll. 48: *V. T.* et *N. T.* E biblioth. Langheimensi.

1402. — — A. I. 19 (Iaeck. 214): saec. XIII, in 4, membr, foll. 370, coll. 2, ll. 54: *V. T.* et *N. T.* E biblioth. cathedr. Bamb. A. 158.

1403. — — A. I. 2—4 (Iaeck. 215): a. 1389, in fol, membr, voll. 3: *V. T.* et *N. T.* Manu Conradi Allecis de Eggolsheim in coenobio „Neunkirchen am Brand" scriptus. E biblioth. cathedr. Bamb. A. 2-4.

1404. — — A. I. 21 (Iaeck. 216): saec. XIV, in 8, membr, foll. 420, coll. 2, ll. 51; pict: *V. T.* et *N. T.* E biblioth. Franciscanorum Bamb.

1405. — — A. I. 22 (Iaeck. 217): saec. XIV, in 8, membr, foll. 1516 (?516), coll. 2, ll. 50; pict: *V. T.* et *N. T.* E biblioth. societatis Iesu.

1406. — — A. II. 19 (Iaeck. 264).
saec. IX, in 4, membr, foll. 231, col. 1, ll. 24: *Evv.* E biblioth. cathedr. Bamb. A. 13.

1407. — — A. II. 20 (Iaeck. 265): saec. XIII: *Evv.*

1408. A. I. 16 (Iaeck. 266).
saec. X, in fol, membr, foll. 165, col. 1, ll. 28: *Evv.* E bibl. cathedr. Bamb. A. 10.

1409. A. II. 18 (Iaeck. 267).
saec. X, in 4, membr, foll. 205, col. 1, ll. 27: *Evv.* E bibl. cathedr. Bamb. A. 12.

Iaeck. 268—273: exemplaria sex *Mt* cum glossa, saec. XII et XIII; — 274 et 275: exemplaria duo *Lc* c. gl. saec. XII et XIII; — 276: *Mc* c. gl; — 277 et 278: *Mc* et *Ioh* c. gl. saec. XIII; — 279: *Ioh* c. gl. saec. XII; — 280—288 (cf 311): lectionaria novem ex evangeliis; — 292—295: exemplaria quattuor *Paul;* — 300—303: exemplaria quattuor *Cath* cum glossa; — 304.308—310: lectionaria ex epistulis; — 311—313: exemplaria tria *Apoc.*

1410. Berolini reg. Lat. Meermanus 1 (Phill. 1644).
saec. XII, txt 42×28, membr, voll. 2, foll. 295 et 266, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Act Cath Apoc). Cf v. cl. Valentinus Rose, *Verzeichniss der lateinischen Handschriften der königlichen Bibliothek zu Berlin. Erster Band. Die Meerman-Handschriften des Sir Thomas Phillipps,* Berolini a. 1893.

1411. — — 2 (Phill. 2001): saec. XIV, txt 10×7, membr, foll. 451, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* foll. 108, coll. 2: *N. T.*

1412. — — 3 (Phill. 2003): saec. XIV, txt 10.5×7, membr,

1413. Berolini reg. Lat. Meermanus 5 (Phill. 1659): saec. X, txt 30×23, membr, foll. 126, coll. 2: *Proph Paul* (Phm Hebr).

1414. — — 8 (Phill. 1647): saec. XII, txt 23×17, membr, foll. 54, coll. 3: *Cant Apoc.*

1415. — — 10 (Phill. 1648): saec. XI, 20×15, membr, foll. 144: *Evv.*

1416. — — 11 (Phill. 1725): saec. XIII, txt 15×6 (cum comm 20×13), membr, foll. 143: *Mt* cum glossa.

1417. — — 12 (Phill. 1649): saec. XIII, txt 17×15.5, membr, foll. 152, coll. 3: *Lc* cum glossa.

1418. — — 48 (Phill. 1650): saec. X, txt 23×17, membr, foll. 148: *Cath* cum glossa *Paul.*

1419. — Lat. theol. fol. 1: saec. IX vel X, 40×29.3, membr, foll. 128, col. 1, ll. 31: *Evv.* Vir doctissimus mihique amicissimus Ernestus de Dobschütz, hodie privatim docens in universitate Ienensi, excerpsit in meum usum catalogum Berolinensem vel etiam codices volvit.

1419a. [— — fol. 3: saec. X, in fol, membr, foll. 221: *Evl.*]

1420. — — fol. 4: saec. XV, in fol, membr, foll. 323, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*; ordo est P Ac C. Olim in monasterio ordinis Praedicatorum Calcariensi.

1421. — — fol. 5: saec. XIII, in fol, membr, foll. 364: *V. T.* et *N. T.* (Evv Ac C Ap Paul [Phm Hebr]). Codex dicitur manu filiae Ottonis II imperatoris in monasterio Gandersheimensi scriptus esse.

1422. — — fol. 6: a. 1514—1517, in fol, membr, voll. 4: *V. T.* et *N. T.*

1423. — — fol. 7: a. 1446, 32×20, chart, foll. 275, coll. 2: *N. T.* (Evv P Ac C Ap).

1424. — — fol. 8: saec. XIV, in fol, membr, foll. 635: *Biblia* (Evv Ac C Ap P [Phm Heb Laod]).

1425. — — fol. 9: saec. XIV, in fol, membr, foll. 233: *Biblia.*

1426. — — fol. 15: saec. XII, in fol, membr, foll. 355: *Paul* cum comm, item 16.352.446.447.448; — 287: *Evv* c. gl.; — 360: *Mt* c. gl.: — 191: *Mc* c. gl.; — 316: *Lc* c. gl., item 365; — 422: *Lc Ioh* c. gl.; — 192: *Paul* c. gl.; — oct. 62: *Apoc* c. gl.; — fol. 497: *Ioh* c. gl.

1427. — — fol. 18: saec. X, in fol, membr, fol. 165: *Evv.*

1428. — — fol. 25: saec. XI, in fol, membr, foll. 237: *Evv.*

1429. — — fol. 62: saec. IX, in fol, membr, foll. 258: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1430. Berolini reg. Lat. theol. fol. 63: saec. XV, in fol, membr, foll. 175: *N. T.*

1431. — — fol. 67: saec. XIII, in fol, membr, foll. 166: *N. T.*

1432. — — fol. 70: a. 1464, in fol, membr, foll. 194: *N. T.*

1433. — — fol. 72: saec. XIII, in fol, membr, foll. 197: *Biblia.*

1434. — — fol. 73: saec. XIV, in fol, membr, foll. 302: *Biblia.*

1435. — — fol. 74: saec. XIV, 26.3×18, membr, foll. 587: *Biblia* (Evv Ac C P [Phm Heb] Ap).

1436. — — fol. 90: saec. XII, in fol, membr, foll. 115: *Apoc.*

1437. — — fol. 166: saec. XIV, in fol, membr, foll. 144: *N. T.*

1438. — — fol. 198: saec. XIII, in fol, membr, foll. 224: *Paul.*

1439. — — fol. 204: saec. XVI, in fol, chart, foll. 302: *Biblia* „Gen—Act".

1440. — — fol. 260: saec. X, in fol, membr, foll. 241: *Evv.*

1441. — — fol. 283: saec. X, in fol, membr, foll. 179: *Evv.*

1442. — — fol. 336: saec. X, in fol, membr, foll. 193: *Biblia* „Ies—Heb".

1443. — — fol. 359: saec. X, in fol, membr, foll. 121: *Evv.*

1444. — — fol. 366: saec. VIII, 27.3×21, membr, foll. 94, coll. 2, ll. 23: *Paul* (Phm Hebr). Fertur manu s. Liudgeri scriptus esse.

1445. — — fol. 375: saec. XIII, in fol, membr, foll. 125, coll. 2, ll. 24: *Evv.*

1446. — — fol. 379: saec. XII, in fol, membr, foll. 544: *Biblia.*

1447. — — fol. 481: saec. IX—X, 31×24.4, membr, foll. 149: *Epp.*

1448. — — fol. 494: saec. XIII: frgm *Paul;* — fol. 519: saec. XIII: frgm *Cath Apoc.*

1449. — — fol. 505.506: a. 1470, in fol, chart, foll. 460: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] C Ac Ap). *Cath Apoc.*

1450. — — fol. 519: saec. XIII, in fol, membr, foll. 2: frgm

1451. — — quart. 4: saec. IX, in 4, membr, foll. 164: *Evv.* Erasmus usus est hoc codice in editione N. T. altera.

1452. — — quart. 5: saec. X, in 4, membr, foll. 196: *Evv.*

1453. — — quart. 33: saec. XIV, in 4, membr, foll. 529: *Biblia.*

1454. — — quart. 34: saec. XIV vel XV: in 4, membr, foll. 561: *Biblia.*

1455. — — quart. 35: saec. XIV, in 4, membr, foll. 344: *Biblia.*

1456. — — quart. 103: saec. XV, in 4, membr, foll. 465: *Biblia.*

1457. Berolini reg. Lat. theol. quart. 139: saec. VII, in 4, membr, foll. 145: *Evv.*

1458. — — oct. 2: saec. XIII, in 8, membr, foll. 260: *Evv.*

1459. — — oct. 3: saec. XIII, in 8, membr, foll. 682: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1460. — — oct. 4: saec. XIII, in 8, membr, foll. 684: *Biblia.*

1461. — — oct. 5: saec. XIII, in 8, membr, foll. 599: *Biblia.*

1462. — — oct. 6: saec. XIII, in 8, membr, foll. 529: *Biblia.*

1463. — — oct. 7: saec. XIII, in 8, membr, foll. 657: *Biblia.* Scripsit Albregardus Lombardus.

1464. — — oct. 8: saec. XIII, in 8, membr, foll. 530: *Biblia.*

1465. — — oct. 9: saec. XIV, in 8, membr, foll. 682: *Biblia.*

1466. — — oct. 70: saec. XV, in 8, membr, foll. 528, coll. 2, ll. 53: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

1467. — — oct. 106: a. 1227, in 8, membr: *N. T.*

1468. — — oct. 121: saec. XIII, in 8, membr, foll. 491: *N. T.*

1469. — — Diez fol. 58: saec. X, in fol, membr: *Evv.*

1470. — — Diez fol. 65: saec. XIII, in fol, membr: pars *V. T.*, *Paul.*

1471. — — Diez oct. 35: saec. XII, in 8, membr: *Biblia.*

1472. Bonnae bibl. univ. 134a (Klette 263).
saec. XIV, in 4, membr, foll. 419, coll. 2, ll. 57: *V. T.* et *N. T.* Anno 1853 bibliothecae accessit ex legato Martini Aug. Scholzii (cf supra, p. 255). Cf Antonius Klette, *Catal. chirographorum in bibl. acad. Bonnensi*, fasc. 2, p. 65, in programmate quod dicunt academico in diem 15 Oct. a. 1859.

1473. Breitenaviae MS. 1.
saec. ?, in 8, membr: *V. T.* et *N. T.* Cf Iohannes Henr. a Seelen, *Bibliotheca Breitenaviana*, Lubeciae a. 1747, tom. 3, pars 8, p. 243.

1474. Caroli Hesychiae (Carlsruhe) bibl. duc. Reichenau 211.
saec. IX, 24.5×16: *Evv* mut. Cf v. cl. Bergerus (ut infra, cod. 1479). p. 383.

1475. Cizae bibliothecae coenobii, MS. theol. 5.
saec. XIII, 28×22, membr, foll. 144: *Evv.* Cf v. cl. Philippus Wegener, *Verzeichniss der auf der Zeitzer Stiftsbibliothek befindlichen Handschriften* [Programma paschale], Cizae a. 1876.

1476. — bibl. canonicorum 4 olim 14.
a. 1423, 30.5×22, membr, foll. 321: pars *V. T.*, *N. T.* Cf v. cl. Fedorus Bech, *Verzeichniss der alten Handschriften und Drucke in der Domherren-Bibliothek zu Zeitz*, Berolini a. 1881.

1477. — — 5 olim 16: saec. XV, 30.5×22, chart, foll. 253: *Sap Evv.*

1478. Colmariae (Colmar) bibl. publ.
saec. IX, in 4, membr: *Evv Paul.* Cf Gustavus Haenel, *Catalogi* etc, Lipsiae a. 1830, col. 141.

1479. Coloniae ecclesiae metropolitanae 1.
saec. IX, 50×35.5, membr, foll. 382, coll. 2, ll. 51: *V. T.* et *N. T.* Cf vv. cll. Philippus Iaffé et Guilelmus Wattenbach, *Ecclesiae metropolitanae Coloniensis codices manuscripti,* Berolini a. 1874, et v. cl. Bergerus, *Histoire de la Vulgate . . .,* Parisiis a. 1893, p. 379.

1480. — — 2: saec. XIII, in fol, membr, foll. 339: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Heb] Act Cath Apoc).

1481. — — 12: saec. XI, in fol, membr, foll. 210; pict: *Evv.*

1482. — — 13: saec. IX, in fol, membr, foll. 195; pict: *Evv.*

1483. — — 14: saec. X, in fol, membr, foll. 215; pict: *Evv.*

1484. — — 21.22.23.24.26: saec. XIII, in fol, membr: *Mc Lc Ioh Act Cath Apoc Paul* cum glossa.

1485. — — 25: saec. XII, in fol, membr, foll. 111: *Paul* cum glossa.

1486. — — 56: saec. IX, in 4, membr, foll. 139; pict: *Evv.*

1487. — — 144: saec. X, in 4, membr, foll. 133: *Evv* (?).

1488. — — 218: saec. XI, in fol, membr, foll. 217; uberrime pict: *Evv.* Ex dono Iohannis Guilelmi Knott, parochi Heimerzheimensis († 1872).

1489. Confluentiae bibl. urbis MS. 1.
saec. IX vel X, in fol, membr, foll. 319, coll. 2, ll. 42—45; pict: pars altera *V. T., N. T.* (Evv Act Cath Paul [Eph Laod] Apoc). Cf Ernestus Dronke, *Beiträge zur Bibliographie . . . oder Merkwürdigkeiten der Gymnasial- und der städtischen Bibliothek zu Koblenz,* pars 1, Confluentiae a. 1837, p. 85—91.

1490. — — MS. 2 [anno 1852 scripsit Dronkius „2 et 3"]: a. 1281, in fol, membr, vol. 2, coll. 2, ll. 39: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Act Cath [Apoc ?]). Simon, decanus Moguntinus, librum scripsit.

1491. — — MS. 3: a. 1402, in 4, membr, foll. 411, coll. 2, ll. 47: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Act [Cath Apoc ?]). Iohannes de Northeim librum Moguntiae scripsit. Dronkius vero ipse, *Ueber die Gymnasialbibliothek . . .* Confluentiae a. 1852, hunc codicem signo B nominavit et ab alio quam Iohanne illo scriptum esse suspicatur.

1492. Donaueschingae bibl. principis 177 (L. 8).
saec. XIII, in 4, membr, foll. 490, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Manu Cambii de Vicentia. Cf v. cl. K. A. Barack, *Die Handschriften der fürstlich-Fürstenbergischen Bibliothek zu Donaueschingen*, Tubingae a. 1865. | *V. T.* et *N. T.*

1493. — — 178: saec. XIV, in 8, membr, foll. 875, coll. 2:

1494. — — 188: saec. XV, in 12, membr, foll. 218: *N. T.*

1495. — — 203 et 207: *Evl;* — 199 et 208: *Apl.*

1496. Dresdis bibl. reg. A. 47.
saec. XV, in fol, membr et chart (?), foll. 520, coll. 2: *Biblia;* Col Laod; Phm Heb; Paul Act; 1.2 Pet ante Iac ? ; inest Hermae pastor. Cf v. cl. Franciscus Schnorr de Carolsfeld, *Katalog der Handschriften der königlichen öffentlichen Bibliothek zu Dresden*, vol. 1, Lipsiae a. 1882, p. 10.

1497. — — A. 54: saec. XI, in fol, membr, foll. 190: *Evv.*

1498. — — 63: saec. X, in fol, membr, foll. 137; pict: *Evv.*

1499. — — A. 67: a. 1418, in fol, membr, foll. 351, coll. 2: *Biblia.*

1500. — — A. 86.87: a. 1453, in fol, membr, voll. 2: *Biblia.*

1501. — — A. 94: saec. XII, in fol, membr, foll. 154; pict: *Evv.*

1502. — — A. 134: saec. XIV, in 4, membr, foll. 423, coll. 2: *Biblia.*

1503. — — A. 179: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

1504. — — A. 188: saec. XV, in 4, membr, coll. 2: *Biblia.*

1505. — — A. 197: saec. XIII, in 4, membr, foll. 392, coll. 2: *Biblia.*

1506. — — A. 201: saec. XIV, in 4, membr, coll. 2: *Biblia.*

1507. — — A. 202: saec. XIV—XV, in fol, membr, coll. 2: *Biblia.*

1508. Erfordiae Amplonianus Oct. 18.
saec. XIII, in 8, membr: *V. T.* et *N. T.* Cf v. cl. Guilelmus Schum, *Beschreibendes Verzeichniss der Amplonianischen Handschriften-Sammlung zu Erfurt*, Berolini a. 1887.

1509. — — Oct. 19: saec. XIII, in 8, membr: *V. T.* (et *N. T.*?).

1510. — — Quart. 76: saec. XIII, in 4, membr: *Mc* cum comm.

1511. — — Quart. 78: saec. XII, in 4, membr: *Mc Ioh* cum comm.

1512. — — Fol. 54: saec. XIII, in fol, membr: *Lc Ioh* c. comm.

1513. Erlangae bibl. univ. MS. H. m. 490 (Irmischer. 121).
saec. XII, in fol, membr, foll. 393, coll. 2, ll. 53; pict: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Rom Phil Col Thess). Cf v. cl. Ioh. Conradus Irmischer, *Handschriften-Katalog der königlichen Universitäts-Bibliothek zu Erlangen*, Francofurti ad Moenum et Erlangae a. 1852, p. 19.20.

1514. — — (Irmischeri 122—124): saec. XIV—XV, in fol, membr, voll. 3: (nonnulla ex *V. T.*) *Act Cath Apoc.*

1515. Erlangae bibl. univ. (Irmischeri 128—129): saec. XII, in fol, membr, voll. 2: (nonnulla ex *V. T.*) *Act Cath.*

1516. — — (Irmischeri 131): saec. XIV, in fol, membr: (multa ex *V. T.*) *N. T.* „usque ad Ep. ad Hebr."

1517. — — (Irmischeri 141): saec. IX, in fol, membr, foll. $125^1/_2$, coll. 2; pict: *Evv.*

1518. — — (Irmischeri 159): saec. XV, in fol, membr, foll. 113: *Act* cum glossa.

1519. — — (Irmischeri 231): saec. XIV, in fol, membr, foll. 476: *V. T.* et *N. T.* Olim regis Matthiae Corvini, qui codicem bibliothecae Budensi dono dedit.

1520. — — (Irmischeri 260): saec. XI, in 4, membr: *Matt* cum glossa. Cf Pfeifferus (ut infra, cod. 1525 [467]), p. 25, qui lectiones paucas varias dat.

1521. — — (Irmischeri 276): saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 118: *Evv.*

1522. — — (Irmischeri 278): saec. XI: *Cath* cum glossa.

1523. — — (Irmischeri 282): saec. XII, in 8, membr, foll. 507: *V. T.* et *N. T.*

1524. — — (Irmischeri 428): saec. XI et XII: *Apoc* cum glossa.

1525. — — (Irmischeri 467): saec. IX, in fol, membr, foll. 164, col. 1, ll. 25: *Evv;* desunt Mt 1,1—2,14 Mc 1,1—16. Cf Iohannes Ludovicus Hocker, *Bibliotheca Heilsbronnensis,* Noribergae a. 1731, p. 2, cod. 4; Augustus Fridericus Pfeiffer, *Beyträge zur Kenntniss alter Bücher und Handschriften.* I, Curiae Varisorum (Hof) a. 1783, p. 1—32.

1526. — — (Irmischeri 525.526): saec. VIII vel IX, in 4, membr, voll. 2, foll. 147: *Evv.*

1527. — — (Irmischeri 588): saec. XIII, in 8, membr, foll. 568: *V. T.* et *N. T.* Textum a textu Vulgatae multis locis dissentire testatur Irmischerus nisus libro I. Bartholomaei Riederer, *Nachrichten zur Kirchen-, Gelehrten- und Büchergeschichte,* Altdorfiae a. 1766, vol. 3, p. 126—149, ubi lectiones variae nonnullae dantur.

1528. — — (Irmischeri 610.611): saec. XIV, in fol, chart, voll. 2, foll. 668, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Hebr Laod] Act Cath Apoc).

1529. Erlangae bibl. univ. (Irmischeri 612.613): saec. XV, in fol, chart, voll. 2, foll. 781: *V. T.* et *N. T.*

1530. — — (Irmischeri 828.829): saec. XV, in fol, chart, voll. 2, foll. 460½: *V. T.* et *N. T.*

1531. Francofurti ad Moenum bibl. gymnasii VI, 1, α et β: saec. XII: frag *Ioh* 7,10—31.

1532. Francofurti ad Moenum bibl. publicae.
saec. ? , in fol, membr: *Act Cath Apoc Luc* cum glossa. Cf Ioh. Iac. Lucius, *Cat. bibl. pub. Moeno-Francofurtensis*, Francofurti ad Moenum a. 1728, paginarum series altera, p. 442.

1533. — — saec. ? , in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*

1534. — — saec. ? , in 8, membr, *V. T.* et *N. T.*

1535. Francofurti ad Oderam, olim univ. Arch. I. 4: *Biblia.* Cf Iohannes Christoph. Beckman, *Memoranda Francofurtana* . . . Francofurti ad Oderam a. 1676.

1536. — — Arch. I. 21: *Biblia.*

1537. Fribergae Saxoniae bibl. scholae MS. (1 apud Hecht.).
saec. XIV, in fol, membr, voll. 10 (?): multa ex *V. T.*, *Matt Mc* (?) *Paul* cum glossa. Olim fratrum minorum Fribergensium. Cf Fridericus Aug. Hecht, *Litterarische Nachricht von einigen Handschriften . . . in der Freyberger Schulbibliothek* . . . Fribergae (a. 1803).

1538. — — 3: saec. ? , in fol: *V. T.* et *N. T.*

1539. — — 4: saec. XV, in 4, voll. 3: *V. T.* et *N. T.* cum comm.

1540. — — 5: saec. XV, in 4: *N. T.* cum comm.

1541. Gissae univ. B. S. MS. 216.
saec. XIII, in fol, membr, foll. 404, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* (Paul [Phm Heb] Act Cath Apoc Evv). Cf I. Valentinus Adrian, *Catalogus codicum mss. bibliothecae academicae Gissensis*, Francofurti ad Moenum a. 1840, p. 197.198.

1542. — — B. G. XV. 2: saec. XV, in fol, chart, foll. 476, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

1543. — — B. G. (3) 31: saec. XIII, in fol, membr, foll. 250: *Evv.*

1544. — — B. G. (3) 23: saec. XIII, in fol, membr, foll. 159: *Paul* (Phm Hebr).

1545. — — B. G. XV. 77: saec. XV, in fol, chart, foll. 289: *Paul* (Phm Hebr).

1546. Gothae bibl. ducalis 1 et 2.
saec. ? , in fol, membr: *V. T.* et *N. T.* Cf Ernestus Salomon Cyprianus, *Catalogus codicum manuscriptorum bibliothecae Gothanae*, Lipsiae a. 1714.

1547. Gothae bibl. ducalis 3: a. 1391, in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*
1548. — — 4 et 5: in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*
1549. — — 6 et 7: in fol, membr: *V. T.* et *N. T.* Duo exemplaria.
1550. — — 8: a. 1292 (?), in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*
1551. — — 17: in fol, membr: *Evv.*
1552. — — 18: in fol, membr: *Paul.*
1553. — — 36: in fol, membr: *Evv.*
1554. — — 37: in fol, membr: *Mt* cum glossa.
1555. — — 41: in fol, membr: *Paul* cum glossa.
1556. — — 42: a. 1456, in fol, membr: *Paul* cum glossa. Continetne MS. 43 textum Paul?
1557. — — 44: in fol, membr: *Paul* cum glossa.
1558. — — 46: in fol, membr: *Apoc* cum glossa.
1559. — — 47: in fol, membr: *Apoc* cum glossa.
1560. — — MS. chart, fol. 2: a. 1462: *V. T.* et *N. T.*
1561. — — MS. chart, fol. 20: *Evv.*
1562. — — MS. membr, min. 1: *V. T.* et *N. T.*
1563. — — MS. membr, min. 2: *V. T.* et *N. T.*
1564. — — MS. membr, min. 4: *V. T.* et *N. T.*
1565. — — MS. membr, min. 14: *Evv.* | cum glossa.
1566. — — MS. membr, min. 15—19: *Mt Mc Ioh Cath Apoc*

1567. Guelferbyti bibl. ducalis, 4 Helmstadiensis (Heinemann. 4).

a. 1287—1295, 49.5×35, membr, foll. 275: *Cath Apoc Paul* (Phm Hebr; Phil et Laod maior pars desunt) *Evv.* Cf v. cl. Otto de Heinemann, *Die Handschriften der herzoglichen Bibliothek zu Wolfenbüttel. I. Die Helmstedter Handschriften I*, Guelferbyti a. 1884.

1568. — — 22 Helmst. (Heinem. 25): a. 1474, 40×28, chart, foll. 409: (cum Heinem. 24) *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Hebr] Act Cath Apoc).

1569. — — 53 Helmst. (Heinem. 60): saec. XI, 35×22, membr, foll. 201: *Apoc Cath Act* et varia ex V. T.

1570. — — 65 Helmst. (Heinem. 80): a. 1194, 33×22.5, membr, foll. 181; mirabiliter pict: *Evv.* Heinemannus in catalogo suo (I, 1, a. 1884) facsimile dat; cf etiam C. P. C. Schönemann, *Hundert Merkwürdigkeiten d. herzgl. Bibl. zu Wolfenb.* Hanoverae a. 1849, num. 45, p. 36—38.

1571. — — 201.202 Helmst. (Heinem. 234.235): saec. XV, 30×20.5, chart, coll. 2 sed N. T. col. 1: *V. T.* et *N. T.* (Evv Apoc 1.2 Ioh Iud Paul [Tit Hebr; deestne Phm?] Iac 1.2 Pet Act).

1572. Guelferbyti bibl. ducalis 321 Helmst. (Heinem. 356): saec. X, 28×19, membr, foll. 174: *Evv.* MS. 365 Helmst. (Heinem. 400) continet folium ex Mt cap. 27, ut videtur saec. X.

1573. — — 425 Helmst. (Heinem. 460): saec. XIII, 21×20, membr, foll. 127; pict: Evv.

1574. — — 426 Helmst. (Heinem. 461): saec. X, 28.5×20, membr, foll. 171; mire pict: *Evv.* Heinemannus exhibet facsimile, *Cat.* I, 1, p. 332.

1575. — — 427 Helmst. (Heinem. 462): saec. X, 25.5×18.5, membr, foll. 19: *Evv.*

1576. — — 447 Helmst. (Heinem. 482): saec. XII, 28×19.5, membr, foll. 162: *Mt Mc Lc* cum comm.

1577. — — 557 Helmst. (Heinem. 605): saec. XV, 21.5×15, chart, foll. 271: *Evv Paul* (Thess Laod et Phm Hebr) *Act Cath Apoc.*

1578. — — 603 Helmst. (Heinem. 651): saec. XV, 22×15, chart, foll. 109: *Apoc 1.2 Ioh* fragm *Lc Iac 1.2 Pet 3 Ioh* et varia ex *V. T.*

1579. — — 1110 Helmst. (Heinem. 1217): saec. XIII—XIV, 17×13, membr, foll. 252: *Evv.*

1580. — — 1152 Helmst. (Heinem. 1260): saec. XIV, 16×11.5, membr, foll. 235: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Act Cath Apoc 1—3).

1581. — — 1160 Helmst. (Heinem. 1268): a. 1418, 15.5×10.5, chart, foll. 311: *Evv Paul* (Tit Hebr; deestne Phm?) *Cath Act Apoc.*

1582. — — 1332 Helmst. (Heinem. 1446): saec. XIV, 16×12, membr, foll. 392: *V. T.* et *N. T.* (finem tenent Apoc Act).

1583. — — 1333 Helmst. (Heinem. 1447): saec. XIV, 14.5×10.5, membr, foll. 438: *V. T.* et *N. T.*

1584. — — 1334 Helmst. (Heinem. 1448): saec. XIV, 17.5×12.5, membr, foll. 377: *V. T.* et *N. T.*

1585. — — 1335 Helmst. (Heinem. 1449): saec. XIV, 17×12, membr, foll. 418: *V. T.* et *N. T.*

1586. — — A. d. Augusteus fol. (Heinem. 1569): saec. XIII—XIV, 47.5×34, membr, foll. 251, coll. 2: *Evv Paul* (Phm Hebr) *Apoc Cath Act.*

1587. — — 1. 3. 1. Aug. fol. (Heinem. 1583): a. 1315, 42.5×30, membr, foll. 317: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Hebr] Cath Act Apoc).

1588. — — 5. 2. Aug. fol. (Heinem. 2062): saec. XIII, 33.7×24, membr, foll. 471, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Hebr] Act Cath Apoc).

In bibliotheca Guelferbytana insunt codices alii multi nondum in catalogum adsumpti.

1589. Halberstadii bibl. gymnasii cathedralis 1 et 2. saec. XIII, 54×37, membr, voll. 2, foll. 281, coll. 2; pict: *V. T.* (exceptis Ps) *Paul Apoc Cath Act.* Cf v. cl. G. Schmidt, *Die Handschriften der Gymnasial-Bibliothek. Osterprogramm*, Halberstadii a. 1878, p. 8—38.

1590. — — 28: saec. XIV, 22×15, membr, foll. 329: *V.T.* et *N.T.*

1591. — — 29: saec. XV, 31×22, chart, voll. 2, foll. 259.253: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul Act Cath Apoc).

1592. — — 38: saec. XII—XIII, 24×15, membr, foll. 62 (praecedunt alia in foll. 73): *Act* cum glossa.

1593. — — 45: saec. XV, 31×22, chart, foll. 434: *Evv* (Ioh Mt Lc Mc) *Epp Act Apoc.*

1594. — — 46: saec. XI, 29×21, membr, foll. 161: *Evv* (MMLI).

1595. — — 47: saec. XII—XIII, 25.5×17, membr, foll. 107 (171): *Matt* cum glossa.

1596. — — 48: saec. XIII, 23×15, membr, foll. 108: *Mc* cum glossa.

1597. — — 49: saec. XV, 21×14, chart, foll. 176(339): *Evv* cum glossa.

1598. — — 50: saec. XIII, 26×18, membr, foll. 60: *Ioh* cum glossa. Erantne codices 47.48.50 olim inter se coniuncti?

1599. — — 51: saec. XII—XIII, 27×16, membr, foll. 48: *Cath* cum glossa.

1600. — — 52: saec. XV, 22×16, chart, foll. 216(288): *Paul* cum glossa.

1601. Hamelae bibl. gymnasii urbis MS. ? . saec. ? , 28×20, membr, foll. circ. 150: *Evv.* Cf v. cl. Bachof, *Die Handschriften und älteren Drucke der Gymnasial-bibliothek* [Programma paschale], Hamelae [Hameln] a. 1876, p. 4—6.

1602. Hanoverae bibl. publ. MS. 1. saec. XIV, in 8, membr, foll. 519, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Ex libris Gerardi Molani, abbatis Luccensis. Cf v. cl. Eduardus Bodemann, *Die Handschriften der königlichen öffentlichen Bibliothek zu Hannover*, Hanoverae a. 1867.

1603. — — MS. 2: saec. XIV, in 4, membr, foll. 488, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

1604. — — MS. 3: saec. XIII et XIV, in 4, membr, foll. 321: *V. T.* et *N. T.;* desunt Rom — Col 2. Olim abbatis Gerardi Molani, qui librum a Clamore „von dem Busch" acceperat.

1605. Hanoverae bibl. publ. MS. 4: saec. XIII, in 4, membr, foll. 418, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

1606. Herbipoli (Würzburg) univ. Mp. th. f. 61. saec. VIII: *Mt.* Olim cathedralis. V. cl. Georgius Schepss amicissime me de codicibus Herbipolitanis certiorem fecit. Cf Schepssius, *Die ältesten Evangelienhandschriften der Würzburger Universitätsbibliothek*, Herbipoli a. 1887, et v. cl. K. Köberlinus, *Eine Würzburger Evangelienhandschrift* . . ., Augustae Vindelicorum a. 1891.

1607. — — Mp. th. f. 65: saec. VIII: *Evv.* Olim cathedralis.

1608. — — Mp. th. f. 66: saec. VIII: *Evv.* Olim cathedralis.

1609. — — Mp. th. f. 67: saec. VII exeuntis: *Evv.* Olim cathedralis.

1610. — — Mp. th. f. 68: saec. VI: *Evv.* Dicitur fuisse sancti Burkardi Herbipolitani. Olim cathedralis.

1611. — — Mp. th. q. 1: saec. IX: *Evv.* Olim cathedralis.

1612. — — Mp. th. q. 1a: saec. VI: *Evv.* Dicitur fuisse sancti Kiliani, Francorum apostoli. Olim cathedralis.

1612a. Ienae bibl. univ. MS. Elect. theol. fol. 3: saec. X, 27.1×22.7, membr, foll. 128, ll. 24: *Evv.*

1612b. — — 5: saec. XIV, 44×30, membr, foll. 127, coll. 2: *N. T.* (E P Ap C Ac); — 7-11: a. 1481, voll. 5: *Biblia;* — 13: saec. XV, 48.6×35, membr, foll. 206, coll. 2, ll. 38: pars *V. T.*, *Evv;* — 15: saec. XIV, 46×33, membr, foll. 224, coll. 2, ll. 27: *Proph Paul Act Apoc Ier.* Notitiam horum codicum debeo v. cl. Ernesto de Dobschütz.

1613. Lipsiae bibl. univ. 1.2. saec. XV, in fol, membr, voll. 2, foll. 408 et 453: *Biblia.* Scriptus manu Martini dicti Kortzeck. Olim Numburgensis.

1614. — — 3: saec. XIV, in fol, membr, foll. 496, coll. 2: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap). Matthaeii 6 in Apoc; cf eius *Apoc* (ut supra, p. 249), p. 229—238 et lectiones p. 310—334; vide supra, p. 992, cod. lips.

1615. — — 4.5: saec. XV, in fol, chart, voll. 2: *Biblia.*

1616. — — 6: saec. XV, in fol, membr, foll. 477: *Biblia.*

1617. — — 7: saec. XIV, in 4, membr, foll. 603: *Biblia.* Olim Cellae sanctae Mariae.

1618. — — 8: saec. XIV. in 12, membr, foll. 591: *Biblia.*

1619. — — 9: saec. XIII, in fol, membr, foll. 311: pars *V. T.*, *N. T.*

1620. Lipsiae bibl. univ. 29: saec. XV, in fol, chart, foll. 260: pars *V. T.*, *N. T.* Anno 1490 fuit Iohannis Klene de lobow (sic!).
1621. — — 30: saec. XIII, in fol, membr, foll. 172: pars *V. T.*, *N. T.* exc. Act.
1622. — — 31: saec. XIII, in fol, membr, foll. 156: *N. T.* (Evv P [Phm Heb] Ac Ap C). Matthaeii 5 in Apoc (ut supra, cod. 1614).
1623. — — 32: saec. XIII, in fol, membr, foll. 171: *N. T.* (Evv P Ac C Ap).
1624. — — 33: a. 1408, in fol, chart, foll. 132: *N. T.* (Evv P Ac C Ap). Scriptus „in domo decani hradiscensis et plabani in Sobotka ecclesiae s. Mariae Magdalenae . . . per Nicolaum sacerdotem de Bor".
1625. — — 36: saec. X vel XI, in 4, membr, foll. 139: *Act Apoc Iac 1 Pet* 1,1—4,3. Inest nomen Windolfi abbatis. Olim ecclesiae Pigaviensis.
1626. — — 74: saec. XIII, in fol, membr, foll. 176: *Evv* cum glossa, item 75.76 a.81; — 78: *Mt* c. gl., item 79; — 80: *Mt Mc* c. gl., item 82; — 83: *Mc* c. gl.; — 84: *Mc Ioh* c. gl.; — 85: *Lc* c. gl., item 86; — 87: *Lc Ioh* c. gl.; — 88: *Lc Act* c. gl.; — 90: *Act Cath Apoc Hiob* c. gl.; — 91: *Paul* c. gl., item 92-93.94. (163); — 95: *Cath* c. gl., item 96.315; — 97: *Apoc* c. gl., item 1264 b (?).
1627. — — 76: saec. IX vel X, in 4, membr, foll. 223: *Evv.*
1628. — — 89: saec. XIII, in fol, membr, foll. 248: *Act Cath Apoc Paul* (Phm Heb) (cum glossa?). Matthaeii 4 in Apoc (cf supra, cod. 1614).
1629. Luneburgi s. Michaelis MS. 88.89.90.
saec. XI vel XII, in 4, membr, uniuscuiusque foll. 150: *Evv* tria exemplaria. Manibus abbatis Riddagi, monachi Eaduvii Basani, monachi cuiusdam anonymi scripti sunt hi codices saeculis XI (X?) —XII in monasterio s. Michaelis (anno 955 fundato). De his codicibus cf Adolfus Martini, *Beiträge zur Kenntniss der Bibliothek des Klosters St. Michaelis in Lüneburg*, Luneburgi a. 1827, p. 1. 2.68—70.112, qui Gebhardi librum laudat: *Dissertatio secularis de re literaria coenobii s. Michaelis*, Luneburgi a. 1755.
1630. Magdeburgi gymnasii cathedralis MS. 60, foll. 109—155.
saec. XV, 30.7×22, chart: *Matt* cum glossa. Cf v. cl. Dittmarus, *Die Handschriften und alten Drucke des Dom-Gymnasiums*, Magdeburgi a. 1878, p. 35.
1631. — — MS. 237: saec. XIII vel XIV, 29.8×20.9, membr, foll. 1—156: *Paul* (Phm Heb); foll. 156—187 continent comm. in Paul.

1632. Magdeburgi gymnasii cathedralis MS. 275: saec. X, 29.4×21.3, membr, foll. 226, ll. 22: *Evv.* Olim canonicorum Walbeccensium. Cf v. cl. Dittmarus, *Verzeichniss der dem Dom-Gymnasium zu Magdeburg gehörenden Handschriften*, Magdeburgi a. 1880 [Progr. 1880, num. 199], p. 99—101.

1633. Mayhingae principis Oettingen-Wallerstein. saec. VIII: *Evv.* Codex Anglosaxonicus. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 393, et v. cl. Guilelmus Wattenbach, *Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit*, Norimbergae a. 1869, col. 289.

1634. Marburgi bibl. universitatis D. 2. saec. XIII, in 4, membr, foll. 159: *Ioh* et *Mc* cum glossa; insunt alia varii argumenti. Olim s. Mariae Virginis de Aulesburg. Cf Caroli Frider. Hermann *Catalogus* (in diem academicum 20 Aug. 1838), Marburgi a. 1838, p. 13.14.

1635. — — D. 3: saec. XIII, in fol, membr, foll. 167: *Paul* cum glossa.

1636. Mettis (Metz) bibl. publ. in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 216. Hic videtur esse codex Mett. 7 apud Bergerum: saec. IX, 45×33, membr, coll. 2, ll. 40: pars *V. T.*, *N. T.* Cf v. cl. Bergerus (ut p. 994, cod. 5), p. 393.

1637. — — : in 4, membr: *Biblia.*

1638. — — : saec. XV, in fol, membr: *Biblia.*

1639. — — : in fol, membr: *Evv.*

1640. — — : in fol, membr: *Paul Act.*

1641. — — : saec. XII, in fol, membr: *Mt* cum comm.

1642. — — : in 4, chart: *Evv.*

1643. — — : saec. XV, in 4, membr: *Apoc* cum comm.

1644. — — : in 8, chart: *Evv.* 1645. — — in 4, membr: *Lc.*

1646. — — : in 4, membr: *Evv.*

1647. Monaci bibl. reg. Lat. 47. saec. XIV, in fol, membr, foll. 572: *Biblia.* Cf vv. cll. Carolus Halm et Georgius Laubmann, *Catalogus codicum Latinorum bibliothecae regiae Monacensis*, Monachii a. 1868—1881. (*Cat. codd. mss. bibl. reg. Mon.* III, 1—IV, 4).

1648. — — — 335: *Lc* cum glossa; — 2587: *Apoc* c. gl.; — 3099: *Paul* c. gl.; — 3078: *N. T.* c. gl.; — 3706: *Cath Apoc* c. gl.;

— 3707: *Cath* c. gl., item 3738.4598; — 3720: *Ioh* c. gl.; — 3733: *Apoc* c. gl.; — 3743: *Paul* c. gl.; — 3816: *Lc* c. gl.; — 3820: *Mc* c. gl.; — 3835: *Lc Ioh* c. gl.; — 3839: *Paul* c. gl., item 4565.5675.6216. 14158.14327.16006.17042.17043.17625.18531[a],18532[a].21215.21657. 22228; — 4568: *Apoc* c. gl., item 12647.14109.18664.19104.22258; — 4575: *Mt Mc Ioh* c. gl.; — 4578: *Biblia* c. gl.; — 4579: *Mt Mc* c. gl.; — 4598: *Cath* c. gl., item 22274; — 5522: *Ioh* c. gl., item 13077.22281; — 6206: *Mt* c. gl., item 13069.14353.14455.14507. 17044.22028; — 6213: *Mc* c. gl., item 14262; — 6234: *Cath Ioh* c. gl.; — 7620: *Lc* c. gl.; — 7626: *Apoc Paul* c. gl., item 7627; — 9545: *Paul Cath* c. gl.; — 10026: *Mt Lc* c. gl.; — 10027: *Ioh Lc* c. gl.; — 12243: *Paul Cath Apoc Act* c. gl.; — 14305: *N. T.* c. gl.; — 14433: *Ioh* c. gl., item 19125; — 18318: *Epp Mt* c. gl.

1649. Monaci bibl. reg. Lat. 357: saec. XIV, in 4, membr, foll. 356: *Biblia.*

1650. — — — 828: saec. XI, in fol, membr, foll. 307; pict: *Evv.*

1651. — — — 836: saec. XIV, in 4, membr, foll. 420; pict: *Biblia.*

1652. — — — 926: saec. XIV, in 8, membr, foll. 471: *Biblia.*

1653. — — — 2747: saec. XV, in fol, chart, foll. 168: *Biblia* „insolito librorum ordine".

1654. — — — 2754: saec. XV, in 8, membr, foll. 597: *Biblia.*

1655. — — — 2821: saec. XV, in 8, membr, foll. 9—17; *2 Tim Tit 1 Ioh Iud.*

1656. — — — 2830: saec. XV, in fol, chart: *Apoc.*

1657. — — — 2936: a. 1460, in fol, chart, foll. 482: *Biblia.*

1658. — — — 2962: saec. XV, in fol, chart, foll. 236: *Evv.*

1659. — — — 3242: saec. XV, in fol, chart, foll. 239: *N. T.*

1660. — — — 3301: saec. XII, in fol, membr, foll. 284: *Biblia.*

1661. — — — 3723: a. 1432, in 4, membr, foll. 140: *Evv.*

1662. — — — 3811: saec. XIV, in fol, membr, foll. 465: *Biblia.*

1663. — — — 3744: saec. XIII, in fol, membr, foll. 98: *Mt.*

1664. — — — 3837: saec. XV, in fol, membr, foll. 365: *Biblia.*

1665. — — — 3901: saec. XI—XII, in fol, membr, foll. 236: *Biblia.* „Liber enormis magnitudinis a. 1241 ab Hanrico protonotario ducis Bavariae ecclesiae [cathedrali Augustanae] dono datus est."

1666. — — — 4451: saec. IX, 30.5×21, membr, foll. 155: *Evv.* Olim Bambergensis.

1667. — — — 4452: saec. XI, in fol, membr, foll. 203; pict: *Evv.*

1668. — — — 4453: saec. XI, in fol, membr, foll. 276; pict: *Evv.*

1669. — — — 4454: saec. XI, in fol, membr, foll. 257; pict: *Evv.*

1670. — — — 4484: saec. XIV, in 4, membr, foll. 524: *Biblia.*

1671. Monaci bibl. reg. Lat. 4501: a. 1446, in fol, membr, foll. 351: *Biblia.*

1672. — — — 4566: saec. IX—X, in fol, membr, foll. 193: *Evv.*

1673. — — — 4577: saec. VIII—IX, in fol, membr, foll. 95: *Paul* epistulae quindecim. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 395.

1674. — — — 4587: saec. XIII, in fol, membr, foll. 305: *N. T.*

1675. — — — 4617: saec. XII—XIII, in 4, membr, foll. 24—48: *Apoc.*

1676. — — — 4627: saec. XIII—XIV, in 4, membr, foll. 9—483: *Biblia.*

1677. — — — 4713: a. 1473, in fol, chart, foll. 1—121: *N. T.*

1678. — — — 4777: saec. XV, in 4, chart, foll. 162: *Paul Act Cath Apoc.*

1679. — — — 5121: saec. XII, in 4, membr, foll. 139: *Epp.*

1680. — — — 5201: a. 1426, in fol, chart, foll. 1—197: *N. T.*

1681. — — — 5208: a. 1420, in fol, chart, foll. 295: *N. T.*

1682. — — — 5240: a. 1393, in 4, chart, foll. 185: *Rom—Apoc.*

1683. — — — 5250: saec. IX—X, in 4, membr, foll. 205: *Evv.* Olim in ecclesia parochiali in Bürten quae pertinet ad monasterium in Au.

1684. — — — 5501: saec. XII, in fol, membr, foll. 219: pars *V. T.* et *N. T.*

1685. — — — 5520: saec. XIV—XV, in fol, membr, foll. 344: *Biblia.*

1686. — — — 5523: saec. XIV, in fol, membr, foll. 114: *Apoc* (*Cath* c. gl.).

1687. — — — 5560: saec. XIV, in 8, membr, foll. 621: *Biblia.*

1688. — — — 5599: saec. XV, in fol, chart, foll. 269: *N. T.*

1689. — — — 5847: a. 1463, in fol, chart, foll. 344: *N. T.*

1690. — — — 5865: saec. XV, in fol, chart, foll. 498: *Act.*

1691. — — — 5992: saec. XIII—XIV, in 8, membr, foll. 206: *Biblia.*

1692. — — — 6101: saec. XIII, in 8, membr, foll. 533: *Biblia.*

1693. — — — 6141: saec. X—XI, in 4, membr, foll. 162: *Evv.*

1694. — — — 6204: saec. XII, in fol, membr, foll. 179: *Evv.*

1695. — — — 6207.6208: saec. XIV, in fol, membr, foll. 294, coll. 2: *Biblia.*

1696. — — — 6212: saec. X, in fol, membr, foll. 122: *Evv.*

1697. Monaci bibl. reg. Lat. 6215: saec. X, in fol, membr, foll. 184: *Evv.*

1698. — — — 6224: q: cf supra, p. 963.

1699. — — — 6229: saec. VIII-IX, in 4, membr, foll. 135, coll. 2: *Paul.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 395.

1700. — — — 6230: saec. X, in 4, membr, foll. 126: *Act Cath Apoc.*

1701. — — — 6236: saec. X—XI, in 4, membr, foll. 166: *Paul Apoc.*

1702. — — — 6436: r: cf supra, p. 969.

1703. — — — 6480.6481: saec. XV, in fol, chart, voll. 2, foll. 809: *Biblia.*

1704. — — — 6486: saec. XV, in fol, chart, foll. 363: *N. T.*

1705. — — — 6832: saec. XI, in fol, membr, foll. 165: *Evv.*

1706. — — — 6902: a. 1500, in fol, membr, foll. 81—130: *Rom—2 Cor* 2,1.

1707. — — — 6917: saec. XIV, in 4, membr, foll. 400: *Biblia.*

1708. — — — 7203: a. 1333, in fol, membr, foll. 485: *Biblia.*

1709. — — — 7206: saec. XIV, in 4, membr, foll. 461: *Biblia.* (7384: *Evv?*)

1710. — — — 7413: saec. XV, in fol, membr et chart, foll. 659: *Biblia.* (7502: *Evv?*)

1711. — — — 7711: saec. XV, in 4, chart, foll. 16—42: *Mt.*

1712. — — — 7774: saec. XIV, in 4, membr, foll. 402: *Biblia.*

1713. — — — 7871: a. 1462, in fol, chart, foll. 477: *Biblia.*

1714. — — — 8114: saec. IX—X, in 4, membr, foll. 42: *Paul.*

1715. — — — 8131: saec. XV, in fol, chart, foll. 351: pars *V. T., N. T.*

1716. — — — 8202: saec. XV, in 4, membr, foll. 409: *Biblia.*

1717. — — — 8272: saec. XII, in fol, membr, foll. 178: *Evv.*

1718. — — — 8328: a. 1421, in fol, chart, foll. 279: pars *V. T., N. T.* Item 8540^3: a. 1693: *Evv.*

1719. — — — 8685.8686: saec. XV, in fol, chart, foll. 749: *Biblia.*

1720. — — — 8687: a. 1445, in fol, chart, foll. 190: *N. T.*

1721. — — — 8714: saec. XIV, in fol, membr, foll. 209: *N. T.*

1722. — — — 8716: saec. XV, in fol, membr, foll. 366: *Biblia.*

1723. — — — 9475: saec. XI, in 4, membr, foll. 226: *Evv.*

1724. Monaci bibl. reg. Lat. 9476: saec. XI, in 4, membr, foll. 217: *Evv.*

1725. — — — 9544: saec. IX, in fol, membr, foll. 160: *Rom 1.2 Cor Gal Col Laod Eph Phil 1.2 Thess 1.2 Tim Tit Phm Heb* 1,1—9,27.

1726. — — — 9547: saec. XIII, in fol, membr, foll. 120: *N. T.* (exc. Evv) Laod.

1727. — — — 9687: saec. XIV, in 4, membr, foll. 442: *Biblia.*

1728. — — — 10001.10002: saec. XIII, in fol, membr, voll. 2, foll. 515: *Biblia.* *Biblia.*

1729. — — — 10004: saec. XIII—XIV, in fol, membr, foll. 415:

1730. — — — 10007: saec. XIV, in 4, membr, foll. 543: *Biblia.*

1731. — — — 10010: saec. XIV, in 8, membr, foll. 544: *Biblia.*

1732. — — — 10011: saec. XIV, in 8, membr, foll. 626: *Biblia.*

1733. — — — 10019: a. 1446, in fol, membr, foll. 137: *N. T.* Daventriae scriptus manu Petri Fexen de Hoorn in domo domini Florencii.

1734. — — — 10020: saec. XV, in fol, membr, foll. 211: *N. T.*

1735. — — — 10021: saec. XII—XIII, in 4, membr, foll. 203: *Evv.* Olim Iesuitarum Paderbornensium.

1736. — — — 10023: saec. XII, in 8, membr, foll. 255: *Evv.*

1737. — — — 10024: saec. XIV, in 8, membr, foll. 172: *Biblia.*

1738. — — — 11019: saec. XI, in fol, membr, foll. 93: *Lc Ioh.*

1739. — — — 11034.11035: a. 1460, in fol, chart, voll. 2: *Biblia.* 11099: saec. XVIII: *1.2 Tim Tit.*

1740. — — — 11225: saec. XV, in fol, chart, foll.184—332: *N. T.*

1741. — — — 11318: saec. XIV, in 4, membr, foll. 532: *Biblia.*

1742. — — — 11331: saec. XIV, in 8, membr, foll. 482: *Biblia.*

1743. — — — 11402: a.1444-1448, in fol, chart, foll.125-301: *N.T.*

1744. — — — 11403: a.1458-1460, in fol, chart, foll.1-61 (?): *N.T.*

1745. — — — 11404: a. 1460, in fol, chart, foll. 1—178.205—372: *N. T.*

1746. — — — 11703: a. 1470-1473, in 4, chart, foll. 26-156: *Evv.*

1747. — — — 11723: a.1487, in 4, chart, foll. 221—263: *Mt Ioh Lc.*

1748. — — — 12201: saec. XII, in fol, membr, foll. 207: *Evv.*

1749. — — — 12241: saec. XV, in fol, chart, foll. 179—239: *N. T.*

1750. — — — 12242: saec. XV, in fol, chart, foll. 1—149: *N. T.*

1751. — — — 12303: saec. XV, in fol, chart, foll. 1—35: *Paul Apoc* (?).

1752. — — — 12672: saec. XIV, in 12, membr, foll. 571: *Biblia.*

1753. — — — 12693.12694: a. 1477—1479, in fol, chart, foll. 831: *Biblia.*

1754. Monaci bibl. reg. Lat. 12704: saec. XV, in fol, chart, foll. 1—162: *N. T.*

1755. — — — 12741: saec. X—XI, in fol, membr, foll. 253: *Biblia.*

1756. — — — 13001: saec. X—XI, in fol, membr, foll. 275: pars *V. T., N. T.*

1757. — — — 13601: saec. XI, in fol, membr, foll. 119: *Evv.*

1758. — — — 13803: a. 1345, in fol, membr, foll. 126: (*Mc* c. gl.) *Ioh.*

1759. — — — 13113: saec. XIV—XV, in 4, membr, foll. 397: *Biblia.*

1760. — — — 13513: a. 1458, in fol, chart, foll. 268—287: *Act.*

1761. — — — 13591: saec. XIII, in 4, membr, foll. 245: *N. T.*

1762. — — — 13601: saec. XI, in fol, membr, foll. 119; pict: *Evv.*

1763. — — — 14000: em: cf supra, p. 986.

1764. — — — 14002: a. 1347, in fol, membr, foll. 194: pars *V. T., N. T.*

1765. — — — 14023: saec. XV, in fol, chart, foll. 649: *Biblia.*

1766. — — — 14081: saec. XV—XVI, in fol, chart, foll. 199: *Paul Cath.*

1767. — — — 14167: saec. XV, in fol, chart, foll. 92—215: *N. T.*

1768. — — — 14179: saec. IX, in fol, membr, foll. 127: *Paul* c. gl. Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 396.

1769. — — — 14222: saec. X, in fol, membr, foll. 199: *Evv.*

1770. — — — 14267: saec. XI—XII, in fol, membr, foll. 196: *Evv.*

1771. — — — 14345: saec. X, in fol, membr, foll. 117: *Paul* (Laod); Rom c. gl.

1772. — — — 14402: saec. XIV, in 4, membr, foll. 606: *Biblia.*

1773. — — — 14451: saec. XIII, in 4, membr, foll. 1—4: *1 Ioh.* Item 14462: saec. XII—XIII: *Cath.*

1774. — — — 14530: saec. XIII, in 4, membr, foll. 638: *Biblia.*

1775. — — — 14552: saec. XV, in 4, chart, foll. 186: *N. T.*

1776. — — — 14650: saec. XIII, in 4, membr, foll. 384: *Biblia.*

1777. — — — 15408: saec. IX—X, in fol, membr, foll. 188: *Evv.*

1778. — — — 15409: saec. XV, in 8, membr, foll. 569: *Biblia.*

1779. — — — 15507: saec. XV, in fol, membr, foll. 322: *Biblia.*

1780. Monaci bibl. reg. Lat. 15701: a. 1428, in fol, membr, foll. 508; uberr pict: *Biblia.* Olim Salisburgensis aulicus.
1781. — — — 15904: saec. XI-XII, in fol, membr, foll. 215: *Evv.*
1782. — — — 15959: saec. XI-XII, in 4, membr, foll. 172: *Evv.*
1783. — — — 16001: a. 1466, in fol, membr, foll. 468: *Biblia.*
1784. — — — 16003: saec. XI, in fol, membr, foll. 134: *Evv.*
1785. — — — 16008: saec. XIII—XIV, in 8, membr, foll. 605: *Biblia.*
1786. — — — 16009: saec. XIV, in 8, membr, foll. 452: *Biblia.*
1787. — — — 16030: a. 1333, in 4, membr, foll. 97 sqq: *Paul Cath.*
1788. — — — 16160: saec. XV, in fol, chart, foll. 438: *Biblia.*
1789. — — — 16446: a. 1404, in fol, chart, foll. 245: *N. T.*
1790. — — — 16463: a. 1415, in fol, chart, foll. 375—426: *Paul.*
1791. — — — 17011: saec. IX, in fol, membr, foll. 203: *Evv* (vix Evl).
1792. — — — 17040: saec. XI, in fol, membr, foll. 89: *Paul Apoc Cath Act.* Suntne 1.2.3 Ioh ante Cath repetitae?
1793. — — — 17041: saec. XII, in fol, membr, foll. 1—45: *Cath Apoc 1.2.3 Ioh Act.*
1794. — — — 17045: saec. XII, in 4, membr, foll. 82: *Apoc.*
1795. — — — 17221: a. 1454, in fol, chart, foll. 237: *N. T.*
1796. — — — 17552: saec. XV, in fol, chart, foll. 443: pars *V. T.*, (*Paul* c. gl.) *Act Apoc Cath.*
1797. — — — 18001.18002: a. 1338—1341, in fol, membr, voll. 2, foll. 660: *Biblia.* Wenceslaus „conventualis ad s. Crucem in Praga scripsit".
1798. — — — 18005: saec. XI, in fol, membr, foll. 193: *Evv.*
1799. — — — 18032: saec. XV, in fol, chart, foll. 611: *Biblia.*
1800. — — — 18106: saec. XV, in fol, membr, foll. 130: *Evv.*
1801. — — — 18128: saec. XII, in fol, membr, foll. 255: *N. T.* (exc. Evv).
1802. — — — 18134: saec. XV, in fol, chart, foll. 204: *N. T.*
1803. — — — 18530[a]: saec. XI—XII, in fol, membr, foll. 1—127: *Paul Cath.*
1804. — — — 18662: a. 1442, in 4, chart, foll. 244: *N. T.*
1805. — — — 18663: a. 1412, in 4, chart, foll. 344: *N. T.*
1806. — — — 18736: saec. XV, in 4, chart, foll. 222: *Evv Paul.*
1807. — — — 19101: saec. IX (VIII?), in fol, membr, foll. 245: *Evv.*
1808. — — — 19102: saec. XV, in 4, membr, foll. 435: *Biblia.*
1809. — — — 19103: saec. XIV, in 4, membr, foll. 473: *Biblia.*

1810. Monaci bibl. reg. Lat. 19218: saec. XI, in fol, membr, foll. 193: *Evv.* Manu Ellingeri Tegerseensis.
1811. — — — 19827: saec. XV, in 8, chart, foll. 28—60: *Mt.*
1812. — — — 21255: saec. XII, in fol, membr, foll. 195: *Evv.*
1813. — — — 21261: saec. XIV, in fol, membr, foll. 561; pict: *Biblia.* Codex Italicus.
1814. — — — 21269: saec. XV, in fol, membr, foll. 1—10: *Apoc.*
1815. — — — 21406: a. 1463, in fol, chart, foll. 1—156: *N. T.;* foll. 353—367 *Apoc.*
1816. — — — 21503.21504: saec. XII—XIII, in fol, membr, foll. 467: *Biblia* (exc. Evv).
1817. — — — 21580: saec. XII, in fol, membr, foll. 168: *Evv.*
1818. — — — 21621.21622: a. 1458, in fol, chart, foll. 526: *Biblia.* „Scripsit Ioh. Diettingen plebanus in Parr".
1819. — — — 21771: saec. XV, in fol, chart, foll. 374: pars *V. T., N. T.* „Scripsit Petrus Schemberger tunc scriptor in Mulhausen".
1820. — — — 22006: saec. XII, in fol, membr, foll. 270: pars *V. T., N. T.* (mut?).
1821. — — — 22021: saec. X, in fol, membr, foll. 188: *Evv.*
1822. — — — 22044: saec. XII, in fol, membr, foll. 267: *Evv.*
1823. — — — 22257: saec. XIII, in fol, membr, foll. 188: *Paul* (*Mc* c. gl.).
1824. — — — 22311: saec. XI, in fol, membr, foll. 153: *Evv.*
1825. — — — 22353: a. 1452—1454, in fol, chart, foll. 1—85: *Evv.*
1826. — — — 23040: saec. XII, in fol, membr, foll. 292: *Proph N. T.*
1827. — — — 23341: saec. XII, in 4, membr, foll. 151: *Evv.*
1828. — — — 23342: saec. XII, in fol, membr, foll. 165: *Evv.*
1829. — — — 23343: saec. XII, in fol, membr, foll. 187: *Evv.*
1830. — — — 23351: saec. XIV, in 8, membr, foll. 407: *Biblia.* Codex Italicus.
1831. — — — 23352: saec. XIV, in 8, membr, foll. 407: *Biblia.*
1832. — — — 23352[a]: saec. XIV, in 8, membr, foll. 624: *Biblia.*
1833. — — — 23353: saec. XV, in 8, membr, foll. 490: *Biblia.*
1834. — — — 23354: saec. XIII, in 8, membr, foll. 505: *Biblia.*
1835. — — — 23355: saec. XIII, in 8, membr, foll. 581: *Biblia.*
1836. — — — 23357: saec. XV, in 8, membr, foll. 401: *Biblia.*
1837. — — — 23358: saec. XI—XII, in 4, membr, foll. 208: *Evv.* Item 23422: *Cath.*
1838. — — — 23631: saec. IX, in fol, membr, foll. 245; pict: *Evv.*
1839. — — — 23759: a. 1444, in fol, membr, foll. 1—184: *N. T.*

1840. Monaci bibl. reg. Lat. 23833: a. 1455, in fol, chart, foll. 246—268: *Apoc.* | 26605: saec. XVI: *N. T.*

1841. — — — 24813: a. 1464, in 4, chart, foll. 273: *N.T.* Item

1842. — — — 26634: saec. XV, in fol, chart: *Evv.*

1843. — — — 27270: saec. VIII, 35×25.5, membr, foll. 51, coll. 2, ll. 23: fragm *Evv.* Cf v. cl. Bergerus, *Histoire de la Vulgate* . . . Parisiis a. 1893, p. 396.

1844. Monasterii (Münster) bibl. Paulinae 5.6.7.8 (Staend. 2). saec. XIII, 47.4×35, membr, voll. 4, foll. 141.149.156.150, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* Cf v. cl. Iosephus Staender, *Chirographorum in regia bibliotheca Paulina Monasteriensi catalogus*, Vratislaviae a. 1889.

1845. — — 726 (Staend. 3): saec. XIV, 14.7×10, membr, foll. 649, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

1846. — — 105.106 (Staend. 4): saec. XV, 31.5×21.5, chart, foll. 591: *V. T.* (exc. Ps) et *N. T.* (Evv Epp Act Apoc).

1847. — — 9 (Staend. 9): saec. XII, 45.1×31, membr, foll. 96, coll. 2: pars *V. T.*, *Paul Act* 1,1—9,35.

1848. — — 276 (Staend. 10): saec. X, 26×20, membr, foll. 113: *Evv* mut.

1849. — — 142 (Staend. 12): saec. XV, 30.6×21.7, chart, foll. 256: *Paul Cath Dan* cum glossa.

1850. — — 131 (Staend. 13): saec. XV, 31×22, chart, foll. 249: *Paul Cath* cum postilla Nicolai de Lyra.

1851. Norimbergae bibl. publ. MSS. cent. V. append. 43. b. saec. X, in 4, membr: *Evv.* Textu consentit cum harl (ut supra, p. 988), cf Griesbachius, *Symbolae criticae*, Halae a. 1785, vol. 1, p. 307 sqq. Christophorus de Murr contulit. Cf Fridericus Guilelmus Ghillany, *Index rarissimorum aliquot librorum mss . . . quos habet bibliotheca publica Noribergensis* . . . Noribergae a. 1846, pp. 64—66 cum facsimili.

1852. — — cent. IV. 4: saec. XII (IX?), in 4, membr: *Evv.* Cf ibid. p. 66 cum tabula magna.

1853. — — cent. III. 15 a: saec. XII, in 4, membr: *Evv.* Cf ibid. pp. 67.68 facs et tab. | *Biblia.*

1854. — — Solg. form. quat. 1: saec. XIII, in 4, membr, coll. 2:

1855. — musei Germanici. saec. VIII (?), 32×20, membr, foll. 28, coll. 2, ll. 27: fragm *Lc Ioh.* V. cl. Bernhardus Dombart folia contulit,

„Ueber den Codex Norimbergensis“ in actis *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie. XXIV*, Lipsiae a. 1881, pp. 455—481 et 511.512; noli praeterire pp. 511.512.

1856. Osnabrugae gymnasii Carolini MS. [29] A. c. 60. a. 1456, in fol, chart, foll. 168: *N. T.* (Evv Paul [Phm Heb] Act Cath Apoc). Cf v. cl. Thyen, *Die Bibliothek des Gymnasii Carolini. II* [Programma], Osnabrugae a. 1876 [1876, num. 255], p. 4.

1857. Portae (Schulpforta) scholae MS. 1—3. saec. XII, in fol, membr, foll. 412, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul). Cf v. cl. P. Böhme, *Nachrichten über die Bibliothek der Landesschule Pforta. II. Handschriften . . . Beilage zum Jahresbericht . . .* Numburgi ad Salam a. 1883, p. 4 [Progr. 1883, num. 223. I].

1858. Posnaniae bibl. Raczyńskianae II. K. a. 18 (209). saec. XIV vel XV, in fol, chart, foll. 357, coll. 2, manibus variis: *V. T.* et *N. T.* Cf vv. cll. M. E. Sosnowskius et L. Kurtzmannus, *Katalog . . .*, Posnaniae a. 1885, vol. 1, p. ccxlviii.

1859. Quedlinburgi MS. 1. saec. VIII (anni 740?), in fol, membr, auro scriptus, litt uncc: *Evv.* Cf Tobias Eckhardus, *Codices mss Quedlinburgenses . . .* Quedlinburgi a. 1723, p. 4. Codicem curiosius examinavit v. cl. Stephanus Beysel, Friburgensis. Nuper inspexit v. cl. Hermannus Hering, professor Halensis.

1860. — — MS. 2: saec. XI, in fol, membr: *Evv.*

1861. — — MS. 4: saec. ? , in membr: *V. T. Evv Rom — Col.*

1862. — — MS. 5: saec. ? , in chart, voll. 4: *V. T.* et *N. T.*

1863. — — MS. 6: saec. ? , in 4, membr: *Evv.*

1864. — — MS. 7: saec. ? , in fol, membr: *Evv.*

1865. Sedini (Greifswald) gymn. coenobii Mariae MS. 18. a. 1473, 31.7×21, chart, foll. 303, coll. 2: inter libros *V. T.* inveniuntur *Apoc Act Paul* (Phm [?] Heb) *Cath.* Scripsit Henninghus Kukan in vico „Tanglim“. Cf v. cl. Hugo Lemcke, *Die Handschriften und alten Drucke des Marienstifts Gymnasiums*, pars 1, Sedini a. 1879 [Progr. 1879, num. 114], p. 28.

1866. — — MS. 19: saec. XV, 28.5×19.5, chart, foll. 152: *N. T.* (Paul [Phm Heb] Apoc Cath Act Evv).

1867. Selestadii (Schlettstadt) bibl. publ. 13. saec. XV, in fol, chart (et membr?): *Biblia.* Cf *Catalogue* (ut supra, p. 1034, cod. 840), p. 550.

1868. Selestadii (Schlettstadt) bibl. publ. 44: saec. XV, in 4, chart: *Act Epp Apoc.*

1869. — — 117: saec. XIII, in 4, membr: *Biblia.*

1870. Stargardiae gymnasii reg. et Gröning. MS. 1.
saec. ? , in fol, membr: *V. T.* et *N. T.* Cf v. cl. Rudolfus Kuhnke, *Bericht über die auf der Bibliothek des . . . Gymnasiums zu Stargard in Pommern vorhandenen . . . . Handschriften . . . .* [Programma], Stargardiae a. 1877 [Progr. 1877, num. 107], p. 5.

1871. — — MS. 9: a. 1457, in fol, chart: *Paul Evv.*

1872. — — MS. 19: saec. ? , in fol, chart, foll. 220: *Evv Paul Act Apoc Cath* init.

1873. — — MS. 33: saec. ? , in fol, chart: *V. T.* et *N. T.*

1874. Stutgardiae bibl. ducalis.
saec. IX, in fol, membr, voll. 2: *Evv.* Cf Iohannes Fridericus le Bret, *De usu versionis Latinae veteris in ecclesia christiana occasione codicum Stuttgardiensium*, Tubingae a. 1786. Insunt bibliothecae codices alii multi bibliorum.

1875. Treviris bibliothecae urbis MS. 2.
saec. XII ? , in fol, membr, voll. 2, foll. 547, coll. 2, ll. 40: *V. T.* et *N. T.* exceptis Ps et Evv; ordo Novi Testamenti librorum est Act Apoc Cath Paul (Phm Heb). Cf v. cl. Max Keufferus, *Beschreibendes Verzeichniss der Handschriften der Stadtbibliothek zu Trier*, pars 1, Treviris 1888, p. 1—3. ll. 59: *V. T.* et *N. T.*

1876. — — MS. 3: saec. XIV, 19×12.9, membr, foll. 398, coll. 2,

1877. — — MS. 22: Ada-Codex: saec. VIII, 36.5×24.5, membr, foll. 172, litteris aureis; pict: *Evv* (Mt Mc Lc Ioh). Cf Keufferus, ut supra, p. 18—25 et vv. cll. Carolus Menzel. P. Corssen, H. Ianitschek, A. Schnütgen, F. Hettner, Carolus Lamprecht, *Die Trierer Ada-Handschrift bearbeitet und herausgegeben*, Lipsiae a. 1889, cum tabulis 38; cf Bergerus, *Bulletin critique*, Parisiis a. 1890, num. 12, p. 227—232.

1878. — — 23: saec. IX, 30.6×22.5, membr, voll. 2, foll. 233, col. 1, ll. 25: *Evv.*

1879. — — 29: saec. XII: *Mt* c. gl.; — item 35: *Paul* c. gl.

1880. — — 31: saec. VIII(?), 26.2×21.6, membr, foll. 74, col. 1, ll. 19: *Apoc.*

1880a. — — 34: saec. XIV et XV, 30×21.2, chart: foll. 135-147: *Cath* (saec. XIV); — foll. 162-218: *Paul* (saec. XV).

1881. Wimariae bibl. archiduc. cod. fol. 1: saec. IX, 35.8×27.5, membr, foll. 53, col. 1, ll. 24, litt aur: *Évv.*

Helvetia.

1882. Augiae Maioris monasterii 14 (19). saec. X: *Evv.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 735.

1883. Basileae bibl. publ. A. N. 1.3. saec. IX, 52.5×38, membr, foll. 174, coll. ?, ll. 51: *Macc—Apoc.* Cf v. cl. Bergerus, p. 376.

1884. — — B. IX. 15 et X. 15: in 8, membr: *Act* bis. Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), coll. 573.574.

1885. — — B. II. 5: in fol, membr: *Epp Act Apoc* cum glossa; — B. VII. 3 et 12: *Cath* bis c. gl.; — B. VII. 12: *Mc Lc Ioh Cath* c. gl.; — B. VI. 13: *Paul* c. gl. |(Tit [Phm?] Heb) *Apoc.*

1886. — — B. I. 1: in fol, membr: pars *V. T.*, *Evv Act Cath Paul*

1887. — — B. I. 4: a. 1445, in fol, membr: *Proph Act Cath Apoc.* Basileae scripsit Henricus de Vullenho.

1888. — — B. I. 6: saec. X, 48×34.5, membr, foll. 128, col. 1, ll. 40: *Paul Act Apoc Cath*, pars *V. T.* Cf v. cl. Bergerus, p. 376.

1889. — — B. VI. 24 et 28: in 4, membr: *Biblia* bis.

1890. — — B. II. 1.2: in fol, membr, voll. 2: *Biblia.*

1891. — — B. IX. 38: in 8, membr: *Cath.*

1892. — — B. II. 10: a. 1418, in fol, membr: *Evv.*

1893. — — B. II. 11: saec. IX, 29.5×21, membr, foll. 182: *Evv.* Cf v. cl. Bergerus, p. 376.

1894. — — A. III. 23 et 24: in fol, chart: *Biblia.*

1895. Bernae bibl. Bongarsianae MSS. 3 et 4. saec. IX, 45.5×35.5, membr, voll. 2, foll. 209 et 154, coll. 2, ll. 51: *V. T.* et *N. T.* mut. Ordo est Evv Ac C P (Phm Heb) Ap. Cf v. cl. Hermannus Hagen, *Cat. codd. Bernensium*, Bernae a. 1874, et v. cl. Bergerus, p. 377.

1896. — — MS. B. 51: saec. XIII—XIV, in 8, chart, foll. 562: *V. T.* et *N. T.*

1897. — — MS. A. 9: saec. X, 44.5×35, membr, foll. 329, coll. 2, ll. 54: *V. T.* et *N. T.* mut. Ordo est Evv P (Phm Heb) C Ac Ap. Cf v. cl. Bergerus, p. 377.

1898. Bernae bibl. Bongarsianae MS. A. 32: saec. XIII—XIV, in fol, membr, foll. 420: *V. T.* et *N. T.* mut. E dono Ludovici Friderici de Arbonier a. 1695.

1899. — — MS. B. 51: saec. XIII—XIV, in 8, chart, foll. 562: *V. T.* et *N. T.* Inest sub finem ep ad Laod.

1900. — — MS. A. 73: saec. XIII—XIV, in 12, membr, foll. 475: *V. T.* et *N. T.* Anno 1556 Simon Lütoldus, Erlenbachiae in „septemvallibus", Ionae Dannmatteeo (-ro?) dono dedit.

1901. — — MS. 85: saec. IX, in 4, membr, foll. 147, pict (Piperus Berolini a. 1860 edidit): *Evv.*

1902. — — MS. 199, foll. 1.2: saec. X, in 4, membr, foll. 2: frag *N. T.*

1903. — — MS. 334: saec. X—XII, in 4, membr, foll. 356: *Mt* (saec. XII), *Lc* (saec. XI—XII) *Paul* bis (foll. 240—352 saec. X, foll. 86—156 saec. XI—XII) cum scholiis.

1904. — — MS. 348: saec. IX, in 4, membr, foll. 218; pict (Piperus Berolini a. 1860 edidit): *Evv.*

1905. — — MS. 638: saec. XIV, in 8, membr, foll. 367: *V. T.* et *N. T.*

1906. — — MS. 647: saec. XIII—XIV, in 8, membr, foll. 454: *V. T.* et *N. T.*

1907. — — MS. 671: saec. IX, 16×11.5, membr, foll. 77, col. 1, ll. 32—36: *Evv.* Scriptura manum Anglosaxonicam prodit et foll. 75.76 nonnulla etiam sermone Saxonico confecta continent, ex diario fortasse monasterii cuiusdam, e.g. „Adavald postulat ut Kiolbreht dei ministris Bederindensibus duas decumae partes det." Cf v. cl. Bergerus, p. 377.378.

1908. Einsildae monasterii s. Benedicti 19. saec. X, in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 662.

1909. — — 68: saec. X, in fol, membr: *Biblia.*

1910. — — 124: saec. X, in 8, membr: *N. T.* mut.

1911. — — 31: a. 1420, in fol: *Biblia.*

1912. — — 445: saec. XIV, in 4, membr: *Biblia.*

1913. — — 435: saec. XI, in fol, membr: *Biblia.*

1914. — — ? : saec. XIV, in fol, chart: *Biblia.*

V. cl. Samuel Bergerus hos libros dat, qui fortasse iam in aliis numeris recensiti sunt:

1915. Einsildae monasterii s. Benedicti 1: saec. X, 48×37.5, membr: *Biblia.*

1916. — — 5 et 6: saec. X, 28.5×19.5, membr, voll. 2, foll. 567: *Biblia.*

1917. — — 17: saec. X, 28.5×19.5, membr, foll. 383: *Evv.*

1918. s. Galli bibl. monasterii MS. 2. saec. VIII, 25×16, membr, pagg. 568: *Num Deut Act Apoc.* Partim manu Winithar monachi. Cf v. cl. Gustavus Scherrer, *Verzeichniss der Handschriften der Stiftsbibliothek von St. Gallen*, Habis a. 1875, et v. cl. Bergerus, p. 413.

1919. — — MS. 17: saec. IX—X, in 4, membr, pagg. 342: *Matt Mc* 1,1—3,27. Cf v. cl. Bergerus, p. 414.

1920. — — MS. 37: saec. XV, in fol, chart, pagg. 729: *Proph N. T.*

1921. — — MS. 49: saec. IX, 22×17.5, membr, pagg. 314, coll. 2, ll. 25: *Evv.* Mc habet capita 94, Lc 20, Ioh 14. Bergerus, p. 416. |534: *Evv.*

1922. — — MS. 50: saec. IX—X, in 4, membr, pagg.

1923. — — MS. 51: saec. VIII, 29.5×22, membr, pagg. 268, col. 1, ll. 24.25: *Evv.* Scriptura est Hibernica semiuncialis. Cf v. cl. Bergerus, p. 416.

1924. — — MS. 52: saec. IX, membr, pagg. 286: *Evv.*

1925. — — MS. 53: saec. IX—X, 40×23.5, membr, pagg. 305(304): *Evl.*

1926. — — MS. 54: saec. X, in fol, membr, pagg. 185: *Evl* in dies festos.

1927. — — MS. 57—59: saec. XIII, in fol, membr, voll. 3, pagg. 170 et 160 et 224, coll. 3: *Mt Mc Lc* cum comm.

1928. — — MS. 60: saec. VIII, 27×10.5, membr, pagg. 70, col. 1, ll. 26: *Ioh.* Scriptura Hibernica. Cf v. cl. Bergerus, p. 416.

1929. — — MS. 61: saec. XII et XIII, in fol, membr, pagg. 344, coll. 3: *Ioh* bis et *Mc.*

1930. — — MS. 62: saec. XIII, in 4, membr, pagg. 222, coll. 3: *Ioh.*

1931. — — MS. 63: saec. IX, 22×19, membr, pagg. 320, foll. 160, coll. 2, ll. 22: *Paul Act Cath* (desunt 2.3 Ioh)

Apoc. 1 Ioh 5,7.8 deest in textu. Cf v. cl. Bergerus, p. 416.417.

1932. s. Galli bibl. monasterii MS. 65: foll. 153—216: saec. XII, in 4, membr, coll. 3: *Cath* cum comm. Iud praecedit Iohannem.

1933. — — MS. 66: saec. XII, in 8, membr, pagg. 64: *Cath* cum comm.

1934. — — MS. 67: saec. XII, in 4, membr, pp. 216: *Paul* c. comm.

1935. — — MS. 68, foll. 207—404: saec. IX, 23×17, membr, foll. 198, col. 1, ll. 23: *Paul.* Cf v. cl. Bergerus, p. 417.

1936. — — MS. 69, foll. 5—216: saec. XII, in fol, membr: *Paul* cum glossa.

1937. — — MS. 70: saec. VIII, 28×20.5, membr, pagg. 258, col. 1, ll. 26—29: *Paul.* Cf v. cl. Bergerus, p. 417.

1938. — — MS. 71: saec. XII, in fol, membr, pagg. 284, coll. 3: *Paul* cum glossa.

1939. — — MS. 72: saec. IX, 30×25, membr, pagg. 336, coll. 2, ll. 24: *Paul Act Cath Apoc.* Cf v. cl. Bergerus, p. 417.

1940. — — MS. 74: saec. XII, in fol, membr, pagg. 300, coll. 3: *Apoc Cath Ioh.*

1941. — — MS. 75: saec. IX, 54×39, membr, pagg. 840, coll. 2, ll. 51.52: *V. T.* et *N. T.* Deest 1 Ioh 5,7.8. Cf v. cl. Bergerus, p. 417.

1942. — — MS. 76: saec. XII, in fol, membr, pagg. 858: *V. T.* et *N. T.* Inest 1 Ioh 5,7.8.

1943. — — MS. 80: saec. X, in fol, membr, pagg. 305: *Pent Ios Iud Paul Act.*

1944. — — MS. 83: saec. IX, 41×30.5, membr, pagg. 418, coll. 2, ll. 27: *Paul Act Cath Apoc.* Scriptus inter annos 841 et 872. Cf v. cl. Bergerus, p. 417.418.

1945. — — MS. 531, fol. 213 ss: a. 1405, in fol, chart: *Act.*

1946. — — MS. 907, pagg. 237—297. 303—318: saec. VIII, 25×17, membr: *Iac 1.2 Pet 1.2.3 Ioh Apoc* 1,1—7,2. Cf v. cl. Bergerus, p. 418.

1947. — — MS. 908, pagg. 77—219: saec. VI, in 4, membr, foll. 21, coll. 2, bis rescr: *Eph Phil Col 1 Thess 1 Tim.* Scriptura prior videtur martyrologium esse; tum scriptae sunt epp Pauli; denique vocabularium Latinum.

1948. s. Galli bibl. monasterii MS. 1394, pagg. 101—104: saec. IX, in fol, membr, foll. 2, ll. 20: *Lc* capp 1—3.

1949. — — MS. 1395, pagg. 7—327: saec. VI, in 4, membr: *Evv;* desunt Mt 1,1—6,20 et Ioh 17,18—21,25. Pagg. 440.441 sunt folium ex Paul: *Col* 3,5—24, scriptura Hibernica. Cf v. cl. Bergerus, p. 418.

1950. — — MS. 1398, pagg. 238—249: saec. X, in fol, membr, foll. 6: *Act* 1,1—5,36. Cf v. cl. Bergerus, p. 418. Noli neglegere apud Bergerum, p. 419, notitiam codicis saeculi IX in Archivo monasterii Sangallensis numero 1 signati.

1951. — bibl. Vadianae B. K. 6.
saec. X, in 4, membr: *Evv.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 732.

1952. — — B. K. 7 et 9: saec. XIII, in 4, membr: *Biblia* bis.

1953. Genevae bibl. urbis MS. II. 1.
saec. IX, 60×38, membr, foll. 423, coll. 2, ll. 58: *V. T.* et *N. T.* Ordo est Evv Act Cath Apoc Paul. Titulus in 1 Ioh est „Iohannis epistola ad Spartos". Versus 8, in loco 1 Ioh 7.8, praecedit versum 7, versus 7 vero caret „in terra". Cf I. Senebier, *Catal. des MSS* etc, Genevae a. 1729, p. 51—60, et v. cl. Bergerus, p. 383.

1954. — — MS. II. 2: saec. XIV, vel XV, in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*

1955. — — MS. II. 3: saec. XIV, in 4, membr: *V. T.* et *N. T.*

1956. — — MS. II. 4: saec. XIV vel XV, in 8, membr: *V. T.* et *N. T.*

1957. — — MS. II. 5: saec. ?, in 8, membr: *V. T.* et *N. T.;* Act est inter Heb et Col.

1958. — — MS. II. 6: saec. VIII, 28.5×20.5, membr, foll. 238: *Evv.* Cf Senebier (ut cod. 1953), p. 61—63, et v. cl. Bergerus, p. 383.

1959. Lausannae bibl. cantonalis U. 964.
saec. XIII vel XIV, 33.5×24.5, membr, foll. 509, coll. 2, ll. 46—53: *V. T.* et *N. T.* Cf *Catalogue de la bibliothèque cantonale vaudoise. VI. Théologie,* Lausannae a. 1855, et v. cl. Bergerus, p. 384.

1960. Lausannae bibl. acad. 5.
saec. XIV, in 4, membr; *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra p. 1031, cod. 779), col. 733.

1961. Muri abbatiae s. Benedicti.
a. 1265, in 4, chart: *Biblia.* Scripsit Iohannes Grusch.

1962. Probatopoli (Schaffhausen) bibl. s. Iohannis MS. 5.
saec. ?, in fol, membr: *Apoc Cath Act*, pars *V. T.* Cf Gustav Haenel, *Archiv für Philologie und Paedagogik*, Lipsiae a. 1840, vol. 6, p. 452—458.

1963. — — MS. 6: in fol, membr: *V. T.* et *N. T.*

1964. — — MS. 7: in 8, membr: *V. T.* et *N. T.*

1965. — — MS. 8: in 4, membr: *Evv.*

1966. — — MS. 9: in 4, membr: *Mt Ioh* cum glossa.

1967. Tiguri bibl. cantonalis C. 1.
saec. IX, 48×37, membr, foll. 416, coll. 2, ll. 50: *Biblia.* Cf v. cl. Bergerus, p. 422.

Hibernia.[1]

1968. Dublinii collegii Trinitatis Armachanus.
a. 812, 19.5×15, membr, foll. 221, coll. 2, ll. 34: *N. T.;* textus est emendatus Hibernicus. Nominatur „Book of Armagh". Westcotto η. Wordsworthio D, in cuius usum exscripsit v. cl. G. M. Youngman anno 1883. Cf v. cl. Bergerus, *Histoire de la Vulgate* . . . Parisiis a. 1893, p. 380.

1969. — — ? saec.V—VI: *Evv.* Westcotto ϑ. Laudat Westcottus Petrium[2] et O'Currium[3]. Westcotti ι videtur esse r, supra, p. 963.

1970. — — A. 4.6: saec.VIII: *Evv.* Usserii *alter.* Westcotto x (?). V. cl. Abbottus contulit, cf supra, p. 963, cod. r.

1971. — — ? saec. IX, 16×11.5, membr, foll. ?, coll. 2, ll. 26—44: *Evv.* Dictus „Book of Moling (Mulling)". Cf v. cl. Bergerus, p. 380.

[1] Nescio quid sit dissertatio viri cl. I. H. Bernardi, „On some recently discovered fragments of an old Latin version of holy scripture", in actis *Proceedings of the Royal Irish Academy*, ser. 3, V. II. 2 [a. 1892], p. 155—168.

[2] Petrie, *Transactions of royal Irish academy*, Dublinii a. 1838, vol. 18.

[3] O'Curry, *Lectures*, Dublinii a. 1861, p. 321 ff. ubi etiam facsimile invenitur.

1972. Dubl. coll. Trin. A. 1.6: saec. VII vel VIII, membr: *Evv.* Dictus Kenanensis „Book of Kells“.[1] Wordsworthio Q.
1973. — — A. 4.5: saec. VIII, membr: *Evv.* Dictus „Book of Durrow“. V. cl. Abbottus contulit (ut supra, p. 963, cod. r).
1974. — — A. 4.23: saec. IX, 17.5×14, membr: *Evv.* Dictus „Book of Dimma“. Cf v. cl. Bergerus, p. 381, ubi invenies notitiam de libro „Stowe Missal“ in Academia regali Dublinensi.

Hispania.

1975. Barcinone (Barcelona) bibl. Carmelitarum.
saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.*
1976. — — in 8, membr: *Evv.*
1977. Escurialenis bibliothecae.
Act Epp cum glossa. Cf Antonius de sancto Iosepho (vel Villegas), „Catalogus mss bibl. Scorialensis“ in actis *Magazin für die neue Historie und Geographie* (Büschingii), Hamburgi a. 1771, pars 5, p. 107—184; et Plüerus, ibidem, pars 4 (a. 1770), 379—410.
1978. — exemplaria sex *V. T.* et *N. T.*
1979. — pars *V. T., N. T.* 1980. — *N. T.* 1981. — *Evv.*
1982. — exemplaria duo *Act.* 1983. — exemplaria tria *Apoc.*
1984. — in 4, membr, auro scr: *Evv.* Olim Matthiae Corvini. Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 924.
1985. Legione (Léon) archivi cathedralis 6.
saec. X, 37×24, membr, foll. 275, coll. 2, ll. 38—55: pars *V. T., N. T.* Cf v. cl. Bergerus, p. 384.
1986. — — 15: saec. VII, 31.5×21, membr rescr, foll. 184, col. 1, ll. 31: fragm *V. T. 2Cor 1Ioh Act Col.* Cf v. cl. Bergerus, p. 384.

[1] In libro Westwoodii, *Palaeographia sacra*, Londinii a. 1843—1845, facsimilia multa e codicibus Hibernicis reperiuntur. Adeunda sunt etiam evangelia Latino-Saxonica a vv. cl. [Kemblio, Hardwickio,] Skeatio edita, Cantabrigiae Mt a. [1858] 1887, Mc 1871, Lc 1874, et facsimilia in libro *National MSS. of Ireland*, Clausenti a. 1874, et liber a vv. cll. Arthuro West Haddan et Guilelmo Stubbs editus, *Councils and ecclesiastical documents relating to Great Britain and Ireland*, Oxonii a. 1869, vol. 1, append. G: „Latin versions of the Holy Scriptures in use in the Scoto-Britannic churches“, p. 170—198. Cf liber Abbotti (ut supra, p. 963, cod. r), ubi conlationem invenies.

1987. Legione (Léon) archivi ecclesiae ut videtur s. Isidori de Legione.

a. 960, 47×34.5, membr, foll. 517, coll. 2, ll. 51: *Biblia.* Cf v. cl. Bergerus, p. 384.385.

1988. — — 1.3: a. 1169, 51.5×35, membr, voll. 3, coll. 2, ll. circ. 45: *Biblia.* Cf v. cl. Bergerus, p. 385.

1989. Matriti bibl. nat. E. R. 1.

saec. XIII, 56×40, membr, voll. 2, coll. 2, ll. 51: *Biblia.* Cf v. cl. Bergerus, p. 392.

1990. — — E. R. 8: saec. XIII, 58.5×39.5, membr, foll. 428, coll. 2, ll. 58—62: *Biblia*, dicta de Avila. Cf v. cl. Bergerus, p. 392.

1991. — bibl. universitatis 31.

saec. IX, 49.5×36.5, membr, foll. 339: *Biblia*, dicta prima Complutensia. Cf v. cl. Bergerus, p. 392. Cf praeterea de bibliis manu scriptis Complutensibus Samuel Prideaux Tregelles, *An account of the printed text of the Greek New Testament*, Londinii a. 1854, p. 15.16, ubi invenies etiam codicem antiquum, membr, *Paul* cum glossa.

1992. — — 32; saec. IX vel X, 51.5×38, membr, foll. 137, coll. 3, ll. 64.65: *Biblia*, dicta altera Complutensia. Cf v. cl. Bergerus, p. 392.

1993. — bibl. academiae historicae F. 186.

saec. X, 34×27, membr, foll. 250, coll. 2, ll. 43: *Biblia*, dicta sancti Millani. Cf v. cl. Bergerus, p. 393.

1994. — musei archeologici 485.

saec. XII, 53×36, membr, coll. 2, ll. 50: *Biblia*, dicta de Osca (Huesca) Silos: cf v. cl. P. Savius, „Le lectionnaire de Silos. Contribution à l'étude de l'histoire de la Vulgate en Espagne", *Revue biblique trimestrielle. II*, Parisiis Iul. a. 1893, pp. 305—328; est recensio libri v. cl. Morini, *Liber comicus sive lectionarius missae quo Toletana ecclesia ante annos MCC utebatur* [*Anecdota Maredsolana. I*], Maredsoli a. 1893.

1995. Toleti ecclesiae maioris 1.1.

saec. XIII, in 4, membr: *Biblia.* Item 1.3. Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 984.

1996. — — 1.2 et 4: saec. XV, in 4, membr: *Biblia* bis.

1997. — — 1.5 et 8 et 9 et 10: saec. XIII, in 8, membr: *Biblia* quater.

1998. Toleti ecclesiae maioris 1.6 et 7: saec. XIV, in 8, membr: *Biblia* bis.

1999. — — 2.3: saec. XIV, in fol, membr: *Biblia.*

2000. — — 2.1: saec. VIII, in fol, membr, *Biblia.*

2001. — — 2.4—9: saec. XIII, in fol, membr: *Biblia* sexies. (1.11: *Biblia*?).

2002. Valentiae bibl. publ. 134.
in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 1002.

2003. — — 20—33 et 152—166: in fol et 4 et 8, membr: *Biblia* viginti novies cum glossa.

Italia.

2004. Augustae Taurinorum univ. MS. Lat. 1 (b. VI. 42).
saec. XIV, in fol, membr, foll. 512: *V. T.* et *N. T.* Cf Iosephus Pasinus, *Codices mss. bibliothecae regii Taurinensis Athenaei,* Taurini a. 1749, pars 2, p. 1.

2005. — — 2 (b. VI. 43): saec. XIV, in fol, membr, foll. 547: *V. T.* et *N. T.*

2006. — — 5 (c. VI. 4): saec. XIII, in fol, membr, foll. 221: pars *V. T.*, *Paul* (Phm Heb).

2007. — — 6 (c. VI. 5): saec. XIV, in fol, membr, foll. 499: *V. T.* et *N. T.*

2008. — — 7 (c. VI. 6): saec. XIV, in fol, membr, foll. 471: *V. T.* et *N. T.*

2009. — — 8 (c. VI. 7): saec. XIV, in fol, membr, foll. 245: *V. T.* et *N. T.*

2010. — — 10 (c. VI. 9): saec. XIII, in fol, membr, foll. 175: *Act Cath Apoc Reg.*

2011. — — 18 (c. VI, 18): saec. XIV, in fol, membr, foll. 166: *Mt Mc* cum glossa.

2012. — — 25 (d. III. 9): saec. XII, in fol, membr, foll. 157: *Evv.*

2013. — — 681 (d. II. 2): saec. XIV, in 4, membr, foll. 304: *V. T.* et *N. T.*

2014. — — 682 (d. II. 3): saec. XIV, in 4, membr, foll. 471: *V. T.* et *N. T.*

2015. — — 683 (d. II. 4): saec. XIV, in 4, membr, foll. 344: *V. T.* et *N. T.*

2016. — — 684 (d. II. 5): saec. XIV, in 4, membr, foll. 340: *V. T.* et *N. T.*

2017. — — 685 (d. II. 6): saec. XIV, in 4, membr, foll. 436: *V. T.* et *N. T.*

2018. Augustae Taurinorum univ. MS. Lat. 691 (d. II. 11): saec. XIV, in 4, membr, foll. 229: *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul).

2019. — — 692 (d. II. 12): saec. XIV, in 4, membr, foll. 172: *Evv Cath Act Apoc.*

2020. — — 693 (d. II. 13): saec. XIII, in 4, membr, foll.102: *Evv.*

2021. — — 694 (d. II. 14): saec. XIV, in 4, membr, foll. 178: *Evv Act Cath Apoc Paul Prov Eccl.*

2022. — — 695 (d. II. 15): saec. XIII, in 4, membr, foll. 70: *Cath Apoc Act.*

2023. — — 696 (d. II. 16): saec. XIV, in 4, membr, foll. 82: *Paul Cant Lament Cath.*

2024. — — 702 (d. II. 22): saec. XIV, in 4, membr, foll. 75: *Apoc Cant* cum glossa.

2025. — — 705 (d. II. 25): saec. XIII, in 4, membr, foll. 120: *Mt* cum glossa.

2026. — — 706 (d. II. 26): saec. XIII, in 4, membr, foll. 70: *Mc* cum glossa.

2027. — — 707.708.709 (d. II. 27—29): saec. XIII, in 4, membr, foll. 72.89.103: *Mc Lc Ioh* cum glossa.

2028. — — 710 (d. II. 30): saec. XII, in 4, membr, foll. 92: *Ioh* cum glossa.

2028a. [— — 711 et 712: duo exemplaria Paul ?]

2029. — — 713 (d. II. 33) et 714 (d. II. 34): saec. XIII, in 4, membr, foll. 158 et 119: exemplaria duo *Paul* cum glossa.

2030. — — 744 (d. III. 29): saec. XIV, in 4, membr, foll. 205: *Paul* cum glossa.

2031. — — 914 (f. IV. 23): saec. XIII, in 4, membr, foll. 542: *V. T.* et *N. T.* (Paul Act).

2032. — — 1075 (d. I. 1): saec. XIV, in 8, membr, foll. 634: *V. T.* et *N. T.*

2033. — — 1078 (d. I. 10): saec. XIII, in 8, membr, foll. 77: *Mc* cum glossa.

2034. Caesenae bibliothecae Malatestianae plut.V. MS. 8. saec. XIV, in fol ? , membr: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Paul [Phm Heb] Apoc). Cf Iosephus Maria Mucciolus, *Catalogus codicum mss. Malatestianae Caesenatis bibliothecae fratrum minorum conventualium fidei custodiaeque concreditae*, Caesenae a. 1780, p. 24—27.

2035. — — VII. 2: saec. XIII: *Evv* cum comm.

2036. — — VII. 4: saec. XIV: *Lc* (?) cum glossa.

2037. — — XXI. 1—4: saec. XIII: *V. T., Evv Cath Apoc.*

2038. Casini tabularii 35.

saec. XIV, 35×25, membr, pagg. 1020: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Hebr] Act Cath Apoc). Cf *Bibliotheca Casinensis*, [Casini] a. 1873, vol. 1, p. 313—352. Item codices 236: *Mt Paul*, 237.238: *Mt* bis, 239: *Mt Mc*, 241: *Lc*, 243: *Apoc*, 244: *Paul*, cuncti cum glossa; cf ibid. vol. 4, p. 278—300 cum facsimilibus.

2039. Florentiae Laur. III. capsula 1.

saec. XIII, in 8, membr: *V. T* et *N. T.* Olim in Sina monte. Cf Ant. Mar. Biscionius, *Bibliothecae Med.-Laur. catalogus. Tomus 1: codices orientales complectens*, Florentiae a. 1752, p. 121a.

2040. — bibl. Mediceae Laurentianae XV. 1.

saec. XII, in fol, membr, foll. 424, coll. 2: *Biblia* (Evv Ac C Ap P [Phm Heb]). Cf Angelo Maria Bandinius, *Catalogus codicum Latinorum bibl. Med. Laur.*, Florentiae a. 1774, vol. 1, col. 143—147.

2041. — — — 3: saec. XIV, in 8, membr, foll. 457: *Biblia* (P ante Ac).

2042. — — — 4: saec. XIV, in 8, membr, foll. 511: *Biblia.*

2043. — — — 5: saec. XIV, in 8, membr, foll. 656: *Biblia.*

2044. — — — 6: saec. XIII, in 8, membr, foll. 523: *Biblia.*

2045. — — — 7: saec. XIII, in 8, membr, foll. 519: *Biblia.*

2046. — — — 8: saec. XIV, in 4, membr, foll. 313: *Biblia.*

2047. — — — 9: saec. XIV, in 4, membr, foll. 482: *Biblia.*

2048. — — — 10: saec. XII, in fol, membr, foll. 427: *Biblia* (Evv Ac C Ap P [Phm Heb]).

2049. — — — 11: saec. XIV, in fol, membr, foll. 414: *Biblia* (P ante Ac).

2050. — — — 15—17: saec. XV, in fol, membr, voll. 3, N. T. foll. 192: *Biblia* (Evv P Ac C Ap); Ps bis.

2051. — — XVII. 17: saec. XI, in 8, membr, foll. 70: *Cath* cum glossa, item XIX. 24, XX. 49; — XIX. 18: *Ioh Apoc* c. gl.; — XIX. 19.20.21: *Ioh* ter c. gl.; — XIX. 22.23: *Apoc* bis c. gl.; — XX. 23: *Paul* c. gl.; — XXI. 33: *Mt* c. gl.; — XXI. 34.35: *Lc* bis c. gl.; — XXI. 36.37: *Mc* bis c. gl.; — XXIII. 5.7.8.9.10.11. 12.13: *Paul* octies c. gl.; — s. Crucis X. sin. 8: *Mt* c. gl.; — s. Cr. III. dext. 9—11: *Evv Paul Act Cath Apoc* c. gl.; — s. Cr. IV. dext. 4: *Evv* c. gl.; — s. Cr. V. dext. 3: *N. T.* c. gl.; — s. Cr. V. dext. 4: *Mt* c. gl., item 7: *Evv* c. gl., item 8: *Apoc Cath Act* c. gl., item 9.10.11: *Paul* ter c. gl., item X. 1.2: *Evv Cath Act Apoc Paul* c. gl.; — Aedil. Flor. eccl. 3: *Paul* c. gl., item 37: *Cath* c. gl.; — Leop. Strozz. 9: *Cath Apoc* c. gl.; — Leop. Med. Fesul. 5: *Paul* c. gl.; — Leop. Med. Palat. 21: *Paul* c. gl.

2052. Florentiae bibl. Mediceae Laurentianae XVII. 26: saec. XIV, in 4, membr, foll. 81: *Evv.*

2053. — — — 27: saec. X, in fol, membr, foll. 150: *Evv.*

2054. — — XIX. 8: saec. XV, in 4, chart, foll. 181: *Paul* (Phm Heb) *Act Cath Apoc*, pars *V. T.*

2055. — — XXI. 38: saec. X, in 4, membr, foll. 163: *Act Apoc Cath*, pars *V. T.*

2056. — — XXIII. 6: saec. XV, in 8, membr, foll. 173: *Paul.*

2057. — — XXV. 1: saec. XII, in fol, membr, foll. 209: pars *V. T.*, *N. T.* (Evv Ac C Ap P [Phm Heb]).

2058. — — — 2: saec. XI, in fol, membr, foll. 197: pars *V. T.*, *N. T.* (Evv Ac C Ap P [Phm Heb]).

2059. — — — 5: saec. XIII, in 4, membr, foll. 71—136: *Paul Cath.*

2060. — — s. Crucis I. dext. 3: saec. XIII, in fol, membr, foll. 163: *N. T.* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

2061. — — — IV. dext. 1: saec. XIII, in fol, membr, foll. 462: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

2062. — — — V. dext. 1: saec. XIII, in fol, membr, foll. 484: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap).

2063. — — — — — 12: saec. XIII, in 4, membr, foll. 141: *Evv Act Cath Apoc Paul.*

2064. — — — VI. dext. 1: saec. XIII, in 4, membr, foll. 434: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

2065. — — — VII. dext. 2: saec. XIII, in 4, membr, foll. 292: *Biblia* (Evv P C Ac Ap).

2066. — — — XIX. dext. 10: saec. XIII, in 8, membr, foll. 470—476: *Ioh* cap. 13—fin.

2067. — — Aedil. Flor. eccl. 125.126: saec. XI, in fol, membr, foll. 508, coll. 2: *Biblia* (Evv Ac C Ap P [Phm Heb]). Cf Angelus Maria Bandinius, *Bibliotheca Leopoldina Laurentiana* . . . Florentiae a. 1791, voll. 3.

2068. — — — 129: saec. XIII, in 8, membr, foll. 543: *Biblia* (Evv Ac C P [Phm Heb] Ap).

2069. — — — 130: saec. XIII, in 8, membr, foll. 468: *Biblia* (Evv P [Phm Heb] Ac C Ap). Item 135: *Gal.*

2070. — — Mugell. de Nemore 2: saec. XI, in fol, membr, foll. 108—163: *Evv.* | *N. T.* (Evv P Ac C Ap).

2071. — — Leop. Gadd. 37: saec. XIII, in fol, membr, foll. 210:

2072. — — — 100: saec. XIII, in fol, membr, foll. 516: *Biblia.*

2073. — — — 204: saec. XIV, in 8, membr, foll. 478: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

2074. Florentiae bibl. Mediceae Laurentianae Strozz. 5: saec. XIII, in 8, membr, foll. 478: *Biblia.*

2075. — — — — 6: saec. XV, in fol, membr, foll. 143: *Evv.*

2076. — — — Med. Fesul. 1: saec. XIII, in fol, membr, foll. 377: *Biblia.*

2077. — — — — 2: saec. XIV, in fol, membr, foll. 329: pars *V. T., N. T.*

2078. — — — Med. Palat. 1: saec. XIII, in fol, membr, foll. 603: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

2079. Genuae bibl. Carolinae 40 (3.10.8).
a. 1428: *Biblia.* Cf Fridericus Blume, *Bibliotheca librorum mss Italica*, Gottingae a. 1834, p. 3.

2080. Marcinae (Cava de'Tirreni) monasterii Trinitatis MS. 14.
saec. VIII, 32×26, membr, foll. 303, coll. 3, ll. 55.54: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Heb] Cath Act Apoc). Cf v. cl. Bernardus Caietano de Aragonia, in libro *Codex diplomaticus Cavensis*, Neapoli a. 1873, appendix, p. i—vi. 1—32 cum duabus (3 ?) tabulis.

2081. Mevagnae [Bevagna] bibliothecae communalis 2747.
saec. XV, 15×11, membr: *Gen Exod Lev Evv Paul.* Cf v. cl. Mazzatinti, *Inventari dei manoscritti delle biblioteche d'Italia*, Forlivii a. 1890, p. 279.

2082. Mediolani bibl. Ambrosianae C. 39 inf.
saec. VI: *Evv* (?). V. cl. Iohannes W. Burgonius perlustravit. V. cl. Fortunatus Villa codicem exscripsit in usum Wordsworthii, cui est M.

2083. — — E. 26 inf.: saec. IX vel X, 44.5×29.5, membr, foll. 307, coll. 2, ll. 42—44: *Chron—Paul.* Cf v. cl. Bergerus (ut supra, p. 994, cod. 5), p. 394.

2084. — — E. 53 inf.: saec. X, 48.5×38, membr, foll. 169, coll. 2, ll. 49—51: *V. T.—3 Cor.* Cf v. cl. Bergerus.

2085. — — I. 61 sup.
saec. VIII, 22.5×17, membr, foll. 92, col. 1, ll. 21—39: *Evv.* Codex Hibernicus. Inest fragmentum Ulfilae rescriptum Mt 25,38—26,3 26,65—27,1. Cf v. cl. Bergerus.

2086. — bibl. Trivulzianae MS. 2139.
saec. XIV, in fol, membr, foll. 608: *V. T.* et *N. T.* Cf v. cl.

Iulius Porro, *Catalogo dei codici manoscritti della Trivulziana*, Augustae Taurinorum [Turin], a. 1884, p. 435.

2087. Mediolani bibl. Trivulzianae MS. 454: saec. XII, in 8, membr, foll. 273: *N. T.*

2088. Modiciae archivi collegialis 6.1.
saec. IX, 51×37.5, membr, foll. 391, coll. 2, ll. 51: *Biblia.* Cf v. cl. Bergerus, p. 394.395.

2089. — — $1\frac{2}{9}$: saec. X, 26×19, membr, foll. 51, col. 1, ll. 26: frgm *V. T.* et *N. T.* Cf v. cl. Bergerus, p. 395.

2090. Paduae bibl. s. Antonii 224.
saec. XIV, in 12, membr, pagg. (foll. ?) 237, coll. 2; capitula iterum divisa sunt: *N. T.;* desunt Act et Apoc. Cf Ludovicus M. D. Minciotti, *Catalogo dei codici manoscritti . . . di sant' Antonio di Padova*, Paduae a. 1842, p. 73.

2091. — — 225: saec. XIV, in 8, membr, pp. 345, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

2092. — — 228: saec. XI, in 8, membr, pp. 70: *Mc* cum glossa.

2093. — — 233: saec. XI, in 4, membr, pp. 70: *Lc;* glossa man rec.

2094. — — 249: saec. XIV, in 4, membr, pp. 215, coll. 2: *Mt* cum glossa.

2095. — — 250: saec. XIV, in fol, membr, pp. 492, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

2096. — — 257.258: saec. XIII, in fol, membr, pp. 488, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

2097. — — 259: saec. XIII, in fol, membr, pp. 565, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

2098. — — 267: saec. XIII, in fol, membr, pp. 147: *Lc Ioh* cum glossa.

2099. — — 278: saec. XIII, in fol, membr, pp. 107: *Lc* cum glossa.

2100. — — 283: saec. XIII, in fol, membr, pp. 201: *Mt Mc* cum glossa.

2101. — — 300: saec. XIV, in fol, membr, pp. 160, coll. 2: *Lc* cum glossa. | cum glossa.

2102. — — 332: saec. XIV, in fol, membr, pp. 330, coll. 2: *Paul*

2103. — — 333: saec. XIII: *Cath 1,2 Cor Gal.*

2104. — — 338: saec. XIII, in 4, membr, pp. 399, coll 2: *Paul* cum glossa.

2105. — — 339: saec.VIII vel IX, in 4, membr, pp. 161: *Paul;* lectt varr in mg.

2106. — — 340: saec. X, in 4, membr, pp. 203: *Paul.*

2107. Paduae bibl. s. Antonii 341: saec. XI, in 4, membr, pp. 181: *Paul.*
2108. — — 343: saec. XIV, in 4, membr, pp. 146: *Mc Mt Ioh* cap. 10—fin cum glossa.
2109. — — 344: saec. XII, in 4, membr, pp. 97: *Ioh Cath.*
2110. Panormi: nescio quid contineat liber: „*Di un codice critico della Bibbia Volgata, trascritto nel secolo XII; con fotografie del codice stesso*, Palermo, tip. Virzi, 1880. (25 pp. in 8).“
2111. Parmae De-Rossi MS. Lat. 1.
saec. XIII vel XIV, in 4, membr, coll. 2: *Biblia.* Cf Ioh. Bapt. De-Rossi, *MSS. codices Hebraici biblioth. I. B. De-Rossi* . . . Parmae a. 1803.
2112. — — MS. Lat. 2: saec. XIV vel XV, membr, coll. 2: *Biblia;* Paul ante Act.
2113. — — MS. Lat. 3: saec. XIII, in 4, membr, coll. 2: *Biblia.*
2114. — — MS. Lat. 4: saec. XIV, in 12, membr, coll. 2: *Biblia;* ordo est Evv Paul Act Cath Apoc.
2115. — — MS. Lat. 11: saec. XV, in 4, chart: *N. T.*
2116. — — MS. Lat. 12: saec. XV vel XVI, in 8, membr: *Evv.*
2117. — — MS. 13: *Evv* cum comm.
2118. — — MS. 14: fragm *Act Iac.*
2119. — — MS. 15: *Paul Cath.*
2120. Pistorii archivi canonicorum (2).
saec. X, in fol, membr: pars *V. T., Cath Apoc Paul* (Phm Heb). Cf Franciscus Antonius Zacharia, *Bibliotheca Pistoriensis*, Augustae Taurinorum a. 1752, p. 4.
2121. — — (3): *Act Cath Paul.*
2122. — — (10—13): *Mc Ioh Iac 1Ioh Paul* cum comm.
2123. Romae bibl. Alexandrinae MS. 1.
saec. XII, in fol, membr, foll. 211, coll. 2: pars *V. T., Paul Apoc Cath* (excepta Iac) *Act.* Cf v. cl. Henricus Narducci, *Catalogus codicum mss praeter orientales qui in bibliotheca Alexandrina Romae adservantur*, Romae a. 1877, p. 1.
2124. — — 219: saec. XIII vel XIV, in 8, membr, foll. 239: *V. T.* et *N. T.* — Cf MS. 102, num. 96 = foll. 407r—415v: fragm *Mt.*
2125. — bibl. Angelicae A. 5.2 (Narduccii 29).
saec. X, 20.6×13.6, membr, foll. 199: *Evv.* Cf v. cl. Henricus Narducci, *Catalogus codicum mss praeter Graecos et orientales in bibliotheca Angelica olim coenobii s. Augustini de urbe . . . privatis impensis . . . edidit* H. N. vol. 1, Romae a. 1893.

2126. Romae bibl. Angelicae A. 5.6 (Nard. 32): saec. XIV, 17.8×12, membr, foll. 467, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

2127. — — A. 5.7 (Nard. 33): saec. XIV, 16.5×11.2, membr, foll. 517, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

2128. — — A. 5.8 (Nard. 34): saec. XIV, 16.3×10.8, membr, foll. 136: *Evv.*

2129. — — A. 5.9 (Nard. 35): saec. XIV, 21×14, membr, foll. 78, coll. 2: *Evv Paul* (Phm Heb) *Act Iac 1.2 Pet.*

2130. — — A. 5.13 (Nard. 38): saec. XIV, 15.6×11.3, membr, foll. 475, coll. 2: *V. T.* et *N. T.*

2131. — — A. 5.14 (Nard. 39): saec. XI vel XII, 16.6×10.9, membr, foll. 179: (harmonia Evv) *Cath Paul* (Phm Heb) *Act.*

2132. — — B. 3.17 (Nard. 122): saec. XII, 27.3×17.7, membr, foll. 156: *Paul* cum glossa.

2133. — — D. 5.14 (Nard. 445): saec. XIII, 19.7×12.8, membr, foll. 80: *Cath* cum glossa.

2134. — — Q. 7.16 (Nard. 813): saec. XVI, 17.5×12.4, membr, foll. 38: *Mt Mc.*

2135. — — T. 1.9 (Nard. 1272): saec. XI, 55.6×36.4, membr, foll. 312: *V. T. Act Cath Apoc Paul* (Phm Heb).

2136. — — T. 1.11 (Nard. 1274): saec. XI, 60×40, membr, foll. 221, coll. 2: pars *V. T.*, *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul [Phm Heb]).

2137. — collegii ss. Blasii et Caroli.
saec. X: *Biblia;* textus est Alcuinianus. Cf Vercellone (ut supra, p. 971, adn. 1), cui est F. Item apud Vercellonium G R S V; continentne omnes N. T. ?

2138. — s. Pauli extra muros.
saec. IX, 44×36, membr, foll. 333, coll. 2, ll. 59: *Biblia.* Textus est recensionis Alcuinianae. Usi sunt hoc codice ii qui auspiciis Pii IV papae textum Vulgatae versionis correxerunt. Vercellonii C. Cf v. cl. Bergerus, p. 412.413. Facs apud Blanchinum (cf supra, p. 953), p. DLXXVI.

2139. — Vat. Lat. 41: saec. IX: *Evv.* Cf Blanchinus.

2140. — — Lat. 43: saec. IX, in 4, membr: *Evv.* Cf Blanchinus, fol. DCI v, a, cum tabula.

2141. — — Lat. 4210: saec. XI: *Mal Cant Ioh Paul.* Cf Blanchinus, fol. DCIV v, b, cum tabula.

2142. Romae Vat. Lat. 7016: saec. IX, in fol, membr: *Evv.* Cf Blanchinus, fol. DCIV v, b.

2143. — Vat.-Palat. Lat. 1.
saec. XV, in fol, membr, foll. 499: *Biblia.* Cf v. cl. Henricus Stevenson iun., *Codices Palatini Latini bibliothecae Vaticanae*, Romae a. 1886, vol. 1, p. 1.

2144. — — 3—5: saec. IX, in fol, membr, voll. 3, foll. 408: *Biblia.* |*Biblia.*

2145. — — 6—7: saec. XV, in fol, membr, voll. 2, foll. 475:

2146. — — 8: a. 1419, in fol, chart, foll. 427: *Biblia.*

2147. — — 11: saec. XIV, in 4, membr, foll. 179: *Biblia* (Laod).

2148. — — 12: saec. XV, in fol, membr, foll. 228: pars *V.T., N.T.*

2149. — — 13: saec. XV, in 4, membr, foll. 453: *Biblia.*

2150. — — 15: saec. XIV, in 4, membr, foll. 443: *Biblia.*

2151. — — 18: saec. XIV, in 8, membr, foll. 391: *Biblia.*

2152. — — 19: saec. XIII, in 8, membr, foll. 332: *Biblia.*

2153. — — 20: saec. XIV, in 8, membr, foll. 446: *Biblia.*

2154. — — 21.22.23: saec. XIV, in 8 et 12, membr, foll. 389.263. 613: *Biblia* ter.

2155. — — 25: saec. XIV, in 12, membr, foll. 102: *V. T., N. T* exc. Act.

2156. — — 44: saec. XI, in 8, membr, foll. 143: *N. T.*

2157. — — 46: saec. VIII, in 4, membr, foll. 149: *Evv.* Manu Ionathae. Facs apud Blanchinum, fol. DCIII.

2158. — — 47: saec. IX, in 8, membr, foll. 156: *Evv.* Facs apud Blanchinum.

2159. — — 48: saec. XII, in 8, membr, foll. 133: *Evv.*

2160. — — 49: saec. XII, in 4, membr, foll. 147: *Evv.* Facs apud Blanchinum.

2161. — — 50: saec. IX, in fol, membr, foll. 125: *Lc Ioh.*

2162. — — 51: saec. XI vel XII, in 4, membr, foll. 119: *Evv* cum glossa; — 58: *Act Cath Apoc* c. gl.; — 87: *Mt Mc* c. gl., item 88; — 89: *Lc Ioh* c. gl.; — 90: *Cath Apoc Act* c. gl., item 95 (Ap C Ac); — 94 (item 91 mut): *Paul* c. gl.; — 93: *Cath* c. gl.; — 120: *Evv* c. gl.; — 121: *N. T.* c. gl. (Laod).

2163. — — 53—54: saec. XI, in 12, membr, voll. 2, foll. 359: *Evv Epp.*

2164. — — 57: saec. IX vel X, in 8, membr, foll. 173: *Paul.* Facs apud Blanchinum.

2165. Romae Vat. Palat. Lat. 78: saec. XI, in 8, membr, foll. 100—136: *Cath* exc. Iud (Iac bis).

2166. — Vat. Reg. Lat. 4 (1034).
saec. IX: *Evv.* Cf Blanchinus, fol. DCI v, a, cum tabula.

2167. — — Lat. 10: saec. X: *Evv.* Cf Blanchinus, fol. DCIV r, b, cum tabula.

2168. — — Lat. 14: saec. X: *Evv.* Cf Blanchinus, fol. DCIV r, a, cum tabula.

2169. — — Lat. 17: saec. X: frgm *Evv Act Cath.* Cf Blanchinus, foll. DCI v. DCII r, cum tabula.

2170. — — Lat. 29: pervetustus, in 4, membr: *Act Cath Paul* desinit Eph 1,10. Cf Blanchinum, fol. DXCI.

2171. — — Lat. 96: saec. IX: *Apoc* cum comm. Cf Blanchinus, fol. DCIII cum tabula.

2172. — — Urb. Lat. 3: saec. X, in 4, membr: *Evv.*

2173. „Savignano di Romagna" bibliothecae communalis MS. 20.
saec. XV, 19×13, membr, foll. 1—81: *Mt Lc Ioh.* Cf v. cl. G. Mazzatinti, *Inventari dei manoscritti delle biblioteche d'Italia,* Forlivii a. 1890, p. 89.

2174. — — MS. 62: saec. XIV, 17×12, membr: *V. T.* et *N. T.*

2175. Sublacii [Subiaco] bibliothecae abbatiae MS. 58 (56).
saec. XIV, 32×23, membr: *Paul* cum comm. Cf v. cl. Mazzatinti (ut supra), p. 172.

2176. — — 63 (61): saec. XIV, 32×21, membr: *V. T.* et *N. T.*

2177. — — 72 (70): saec. XII, 32×20, membr, foll. 134: *Paul* cum comm.

2178. — — 80 (78): saec. XIV, 30×20, membr, coll. 2, ll. 51: pars *V. T.*, *N. T.* (Evv Act Paul Cath Apoc).

2179. — — 81 (79): saec. XIV, 30×21, membr, foll. 504, coll. 2, ll. 50: *V. T.* et *N. T.*

2180. — — 94 (89): saec. XIV, 29×21, membr, foll. 126, coll. 3: *Lc* cum glossa.

2180 a. [— — 99 (94): saec. XIII vel XIV, 27×18, membr: *Evv?*]

2181. — — 117 (114): saec. XII, 27×18, membr, txt col. 1, ll. 18: *Paul* cum glossa.

2182. — — 136 (132): saec. XI, 24×15, membr, col. 1, ll. 29: *Paul* (Phm Hebr).

2183. Sublacii [Subiaco] bibliothecae abbatiae MS. 203 (199): saec. XIII, 21×12, membr, coll. 2, ll. 22: *N. T.*

2184. — — 238 (235): saec. XII, 20×14, membr: *Cath* cum comm.

2185. Venetiis s. Marci MS. Lat. 1—2. saec. X, 63×42, membr, voll. 2, foll. 399, coll. 2, ll. 58: *V. T.* et *N. T.* (Evv Act Cath Apoc Paul [Phm Heb]). Cf Antonius M. Zanetti, *Latina et Italica d. Marci bibliotheca codicum mss* . . . [Venetiis] a. 1741. Facsimile invenies p. 1. Cf etiam v. cl. Iosephus Valentinelli, *Bibliotheca manuscripta ad s. Marci Venetiarum. Codices mss. Latini*, Venetiis a. 1868, vol. 1, p. 193.

2186. — — — 3—6: saec. XII, 56.8×36.7, membr, voll. 4, foll. 1085, coll. 2, ll. 40: *Biblia.*

2187. — — — 7: saec. XIII, 16.9×11.5, membr, foll. 342, coll. 2, ll. 54: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

2188. — — — 8: saec. XIV, 20.9×14, membr, foll. 411: *Biblia.* (Evv P Ac C Ap). In Gallia scriptus.

2189. — — — 9: saec. XIV, 21×14.3, membr, foll. 504: *V. T.* et *N. T.* (P ante Ac).

2190. — — — 10: saec. XIV, 18.4×13.3, membr, foll. 518: *V. T.* et *N. T.* (P ante Ac).

2191. — — — 11: saec. XIV, 23.8×16.8, membr, foll. 561: *V. T.* et *N. T.* (P ante Ac).

2192. — — — 12: saec. XIV, 18.2×13.2, membr, foll. 399: *V. T.* |et *N. T.*

2193. — — — 13: saec. XIV, 27×18.5, membr, foll 311, coll. 2, ll. 72—73: *V. T.* et *N. T.* (Evv Ac C Ap P).

2194. — — — 14: saec. XIV, 17.7×12.5, membr, foll. 370, coll. 2: *V. T., Evv Paul Cath Act.*

2195. — — — 15: saec. XIV, 31×22.3, membr, foll. 515, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap).

2196. — — — 16: saec. XIV, 13.8×9, membr, foll. 609: *Biblia* (Ac ante P).

2197. — — — 17: saec. XV, 34×23.8, membr, foll. 601: *V. T.* et *N. T.* (P ante Ac).

2198. — — — 18—19: saec. XV, 27.2×19, membr, voll. 2, foll. 680: *V. T.* et *N. T.* (Evv P Ac C Ap).

2199. — — — 20: saec. XV, 13.5×8.2, membr, foll. 591, coll. 2: *Biblia* (Evv P Ac C Ap ut vid).

2200. — — — 21: saec. XV, 19.2×13.2, membr, foll. 443: *Biblia* (Evv P [Tit Laod] Ac C Ap.

2201. Venetiis s. Marci MS. Lat. 22—23: saec. XV, 49.8×35.2, membr, voll. 2, foll. 597: *Biblia* (exc. Evv); P Ac C Ap).
2202. — — — 76: saec. XII, 15.4×9.4, membr, foll. 210: *Evv Act Cath Apoc Paul.*
2203. — — — 77: saec. XIII, 32×21.7, membr, foll. 247: *Evv Paul Apoc Act Cath* cum versione Gallica.
2204. — — — 78: saec. XIV, 12×7.3, membr, foll. 237: *Evv Act Apoc Cath Paul.* | *Apoc Evv.*
2205. — — — 79: saec. XIV, 22×14.3, membr, foll. 45—113:
2206. — — — 84: saec. XIII, 37.2×23, membr, foll. 128, coll. 3: *Lc Ioh* c. gl.; — 85: *Mt Cath* c. gl ; — 86: *Mt Mc* c. gl.; — 87: *Ioh Mt* mut c. gl.; — 89: *Mc* c. gl.; — 92: *Ioh* c. gl.; — 95: *Paul Cath* c. gl.; — 96—100: *Paul* quinquies c. gl.; — 112: *Cath* c. gl.

2207. Venetiis Nanianus Lat. 1.
saec. XIV, in 12, membr: *V. T.* et *N. T.* Cf Iacobus Morellius, *Codices mss Latini bibliothecae Nanianae*, Venetiis a. 1776, p. 1.
2208. — — Lat. 2: saec. XIV, in 8, membr: *V. T.* et *N. T.*

Lusitania.

2209. Alcobatiae bibliothecae monasterii MS. 1.
saec. XI vel XII, in 8, membr, foll. 607: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Heb] Act Cath Apoc). Cf *Index codicum bibliothecae Alcobatiae* . . . Olisipone a. 1775, p. 1—6.
2210. — — 2: saec. XI vel XII, in 4, membr, foll. 367, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Heb] Act Cath Apoc).
2211. — — 3: saec. XI vel XII, in 4, membr, foll. 542, coll. 2: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Heb] Act Cath Apoc).
2212. — — 7: saec. XIII, in fol, membr, foll. 279, coll. 2: *Paul Act Apoc Cath Evv.* MS. 4—6 continent V. T. eadem manu.
2213. — — 405: saec. ? , in 4, membr: *V. T.* et *N. T.* (Evv Paul [Phm Heb] Act Cath Apoc). | *Paul Act Cath Evv.*
2214. — — 406-410: saec. XIII, in fol, membr, voll. 5: *V. T.*
2215. — — 97: saec. XIV, in fol, membr: *Paul* cum comm. Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 1018.

2216. Olisipone bibl. reg. I. 3.2.
saec. XIII, in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 1030.
2217. — — I. 3.3: saec. XIV, in 8, membr: *Biblia.*

Russia.

2218. Petropoli caes. F. I. 8 (Gillert. 7).
saec. VIII vel IX, in fol, membr, foll. 214; pict manu

Hibernica: *Evv.* Olim Sangermanus MS. 108. Cf *Nouveau traité de diplomatique*, Parisiis, vol. 2 (a. 1755), p. 114.115, vol. 3 (a. 1747), 226-230.380-382; — Iohannes Obadiah Westwood, *Facsimiles of the miniatures and ornaments of Anglo-Saxon and Irish manuscripts*, Londinii a. 1886; — v. cl. Carolus (?) Gillert, „Lateinische Handschriften in St. Petersburg" in actis *Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde*, Hanoverae vol. 5 (a. 1880), pp. 241—265, item pp. 598—617, vol. 6 (a. 1881), pp. 497—512.

2219. Petropoli caes. Q. I. 31: saec. IX, in 4, membr, foll. 171; pict: *Evv.* Olim Petri Dubrowsky.

Scotia.

2220. Glasgoviae bibl. univ.
in fol, membr: *Biblia.* Cf Haenelius (ut supra, p. 1031, cod. 779), col. 784.

2221. — — in 8, membr: *Biblia.*

2222. — musei Hunteriani (etiam in universitate) S. 8.154.
in 8, membr: *Act.*

2223. — — S. 10.169: in 12, membr: *Biblia.*

2224. — — S. 10.175: *Ioh.*

Suecia.

2225. Holmiae bibl. reg.
saec. VI-VII, partim purpureo-aureus: *Evv;* desunt Lc 21,8-30; textus videtur esse versionis Vulgatae hic illic ad veteris versionis normam emendatae.

Fortasse ab Hibernis in Italia scriptus, saeculo nono codex dono datus est ab Alfredo cathedrali Cantuariensi. Anno 1690 emit Iohannes Gabriel Sparvenfeldt, Suecus doctus, codicem hunc ex bibliotheca marchionis de Liche Mantuae Carpetanorum (Matriti) et bibliothecae Holmiensi dono dedit. Vir cl. Iohannes Belsheim, auspiciis societatis scientiarum Christianiensis, edidit codicem in libro *Codex aureus* etc. Christianiae a. 1878, cum quinque tabulis; cf v. cl. Oscarus de Gebhardt, *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1878, coll. 359—363; F. I. A. Hort, *The*

Academy, Londinii 24 Aug. a. 1878, p. 194c; Iohannes Wordsworth, *Old-Latin biblical texts, No. I*, Oxonii a. 1883, p. xxxii, adn. 1.

2226. Upsaliae bibl. univ. 1.2.
a. 1434—1436, in fol, membr, voll. 2: *V. T.* et *N. T.* Manu Christiani Blumenroth in civitate Brauwenberg in usum ecclesiae Warmiensis iussu Friderici Salendorffii, ecclesiarum Warmiensis et Wratislaviensis canonici et cantoris, scriptus. Olim in bibliotheca Warmiensi. Cf Oscar Iulius Aug. Almquist, *Codd. mss. Latt. bibl. reg. acad. Upsaliensis*, Upsaliae a. 1836 (praeside Ioh. Henr. Schrödero).

2227. — — 3: saec. XV, in fol, chart: *N. T.* mut.

2228. — — 4: saec. XV, in fol, membr: *Gal—Hebr.*

(2.) GOTHICA.[1]

Plerosque Bibliorum libros saeculo quarto medio Gothice vertit Ulfilas episcopus (nat. a. 310, mort. a. 380; al. 311—381 vel 313—383). Usus est textu Graeco, maxima ex parte Antiocheno, cum multis lectionibus Occidentalibus, nonnullis antiquis non-Occidentalibus. Sermonem Graecum pressius secutus est; vocabula Latina saepe adhibuit, interdum Graeca. Ordo evangeliorum in codice unico quem habemus Occidentalis est, et ex hac re pariter atque ex lectionibus et interpolationibus aliquibus concluserunt viri nonnulli docti hanc versionem saeculo quinto vel postea, cum Gothi in Italia atque in Hispania degerent, ad normam versionis veteris Latinae[2] eiusque

[1] Cf Hug, *Einl.* §§ 130—142, ed. 4, Stutgardiae et Tubingae a. 1847, vol. 1, p. 431—460, et v. cl. Eduardus Sievers, „Gotische Literatur" in libro v. cl. Hermanni Paul, *Grundriss der germanischen Philologie*, vol. 2, pars 1, Argentorati a. 1889, pp. 65—70.

[2] Cf v. cl. Ernestus Bernhardt, *Kritische Untersuchungen über die gothische Bibelübersetzung*, Meiningae a. 1864.1869, — *Vulfila oder die gotische Bibel. Mit dem entsprechenden griechischen Text . . .*, Halis Saxonum a. 1875, — [editio minor] *Die gotische Bibel*

recensionis Italicae emendatam esse. At fieri potest ut similitudo illa inde fluxerit, quod et Ulfilas et emendatores illi codicibus Graecis textui Italico similibus usi sint. Negatur epistulam ad Hebraeos versam esse (sed verba pauca huius epistulae, fortasse non ab Ulfilae manu, habentur in codice Mediolanensi-Romano, cf infra, p. 1110), neque exstant fragmenta Actuum (nisi fortasse laudantur Act in codice Med.-Rom.), epistularum Catholicarum, Apocalypsis. Latuit versio inde a nono saeculo usque ad saeculum sextum decimum.

Fragmenta quae supersunt haec sunt:

1. Upsaliae bibl. universitatis, Argenteus.

saec. VI, foll. 187, purpureo-argenteus: continet fragmenta ex *Mt Ioh Lc Mc.*

Scriptus fortasse in Italia septentrionali, saeculo sexto decimo erat monasterii Werdensis in Guestfalia prope Coloniam, quo tempore Antonius Morillonius, cardinali de Granvelle a secretis, et Arnoldus Mercator nonnulla ex codice exscripserunt. Saeculo illo exeunte Pragae erat codex, ubi eum vidit Ricardus Strein (mort. a. 1601). Anno 1648 belli praeda in Sueciam translatus est Hol-

des Vulfila . . . Textabdruck mit Angabe der handschriftlichen Lesarten, nebst Glossar, Halis Saxonum a. 1884; — v. cl. Guilelmus Bangert, *Der Einfluss lateinischer Quellen auf die gothische Bibelübersetzung des Ulfila* [*Programm*], Rudolstadii a. 1880 [1880, Progr. 603]; — v. cl. Carolus Marold, „Kritische Untersuchungen über den Einfluss der lateinischen auf die gotische Bibelübersetzung", [dissertatio] Regiomontii a. 1881, et *Germania*, Vindobonae a. 1881, ser. nova, vol. 14, p. 129—172, vol. 15, p. 23—60, et „Stichometrie und Leseabschnitte in den gothischen Episteltexten", Regiomonte a. 1890; — cf etiam v. cl. A. Kisch, „Der Septuaginta-Codex des Ulfilas" in actis *Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judenthums*, Vratislaviae a. 1873, vol. 22, pp. 42—46.85—89.215—219, et v. cl. Ohrloff, „Die alttestamentlichen Bruchstücke der gotischen Bibelübersetzung. Eine kritische Untersuchung" in actis *Zeitschrift für deutsche Philologie*, Halis Saxonum a. 1876, vol. 7, pp. 251—295.

miam, et vel reginae Christinae vel bibliothecario eius Isaaco Voss datus est, unde anno 1655 in Hollandia apud Vossium erat et a Derrero exscriptus est. Anno 1662 emptus a comite Magno Gabriele de la Gardie universitati Upsaliensi dono datus est. Franciscus Iunius textum Gothicum ex apographo Derreri, una cum evangeliis Anglo-Saxonicis a Thoma Mareschallo editis, publici iuris fecit Dordraci a. 1665.[1] Anno 1854 edidit haec fragmenta Andreas Uppström.[2] Fragmenta anno 1891 vidi.

2. Mediolani Ambrosianus
   Romae Vaticanus
   Augustae Taurinorum
   } rescriptus.

saec. VI: continet fragmenta ex *Mt Ioh* (nonnulla ex *Lc Mc*) *Paul.* In codicibus quinque rescriptis olim Bobbiensibus detexit

[1] Iunius, *Quattuor . . . evangeliorum versiones perantiquae duae, Gothica scilicet et Anglosaxonica: quarum illam ex . . . codice argenteo nunc primum depromsit* F. I, *hanc autem ex codd. mss. collatis emendatius recudi curavit* T. M, *Anglus, cuius etiam observationes in utramque versionem subnectuntur . . .*, Dordrechti a. 1665, ed. repet. Amstelod. a. 1684. Item *Evangelia . . . Gothice translata, nunc cum parallelis versionibus, Sueo-Gothica, Norraeana seu Islandica et Vulgata Latina edita . . .* cura et studio Georgii Stiernhjelmi, Holmiae a. 1671; *Ss. evv. versio Gothica . . . cum interpret. et annot. Erici Benzelii, non ita pridem archiep. Upsaliensis, edidit . . .* Edwardus Lye, Oxoniae a. 1750; *Iohannis ab Ihre scripta versionem Ulphilanam . . . illustrantia . . . edita* ab Ant. Frid. Büsching, Berolini a. 1773; *Ulfilas Gothische Bibelübersetzung . . .* [adiuvantibus Friderico Carolo Fulda et W. F. H. Reinwald] *herausgegeben* von Iohann Christian Zahn, Weissenfelsiae a. 1805. I. A. Schmellerus edidit Mt Stuttgardiae a. 1827, v. cl. W. W. Skeat, *The gospel of St. Mark in Gothic according to the translation made by Wulfila in the fourth century. With a grammatical introduction and glossarial index,* Londinii a. 1882.

[2] Uppström, *Codex Argenteus,* Upsaliae a. 1854; additis anno 1857 decem foliis quae fur restituerat, anno 1868 fragmenta epistularum Paulinarum et Veteris Testamenti cura filii eius Guilelmi Uppström; editionem Matt alteram curavit filius Holmiae a. 1874. Cf praeterea v. cl. Ignatius Peters, „Die Zahl der Blätter des Codex argenteus" in actis *Germania,* Vindobonae a. 1885, series nova, vol. 18, p. 314—315.

Angelus Maius anno 1817 Mediolani haec fragmenta duorum codicum Gothicorum, quorum specimen anno 1819 adiuvante comite Carolo Octavio Castillionaeo Mediolani edidit. Castillionaeus omnia publici iuris fecit 2 Cor a. 1829, Rom 1 Cor Eph a. 1834, Gal Phil Col 1 Th a. 1835, 2 Thess Tim Tit Philem a. 1839, nisi quod Iohannes Ferdinandus Massmannus fragmenta commentarii in Ioh, quorum nonnulla Romae in codice Vaticano insunt, Monaci a. 1834 edenda curavit; in hoc commentario praebentur multa ex Ioh laudanturque Mt Lc Mc et Hebr. Folia quattuor (duo) Taurinensia olim in codice Mediolanensi detexit v. cl. Reifferscheid, legit Massmannus, *Germania*, Vindobonae a. 1868, ser. nov. vol. 1, p. 271-284; exhibent fragm Gal Col.

3. Guelferbytanus Carolinus dictus olim Bobbiensis Goth.-Lat. rescriptus.

saec. VI: continet nonnulla ex *Rom*; Franciscus Antonius Knittel fragmenta repperit et anno 1762 edidit (cf supra, p. 387; de Latinis cf *gue*, supra, p. 988); Iohannes Ihre edidit, Upsaliae a. 1763 repet. in libro Büschingii a. 1773; Zahnius edidit, una cum fragmentis Upsaliensibus (cf supra, p. 1110, adn. 1).

* * *

Fragmenta omnia conlegerunt atque ediderunt Iohannes Conon von der Gabelentz et Augustus Iulius Loebe, *Ulfilas*, Altenburgi et Lipsiae a. 1836—1843; Fridericus Ludovicus Stammius, *Ulfilas*, Paderbornae a. 1858 (ed. 5 curavit v. cl. Mauritius Heyne a. 1872); Massmannus, *Ulfilas*, Stuttgardiae a. 1857 (Latina Massmanni sunt ex editione N. T. triglotta Tischendorfii); v. cl. Bernhardt ut supra, p. 1108, adn. 2; v. cl. G. H. Balg, *The first Teutonic (Germanic) Bible translated chiefly from the Greek by the Gothic bishop Wulfila in the fourth century and the other remains of the Gothic language. Edited, with an introduction, a syntax, and a glossary*, in urbe Milwaukee in provincia Wisconsin (a. 1890?).

Continent fragmenta haec: *Matt* 3,11 5,8 5,15—6,32 7,12—10,1 10,23—11,25 25,38—26,3 26,65—27,19.42—66 *Marci* 1,1—6,30 6,53—12,38 13,16—29 14,4—16 14,41—16,12 *Lucae* 1,1—10,30 14,9—16,24 17,3—20,46 *Iohannis* 1,29 3,3—5.23—26.29—32 5,21—23.35—38 5,45—11,47 12,1—49 13,11—19,13 *Rom* 6,23 7,1—8,10 8,34—11,1 11,11—12,5 12,8—14,5.9—20 15,3—13 16,21—24 *1 Corinth* 1,12—25 4,2—12 5,3—6,1 7,5—28 8,9—9,9 9,19—10,4

10,15—11,6.21—31 12,10—22 13,1—12 14,20—27 15,1—35.46—16,24 *2 Corinth* 1,1—13,13 *Galat* 1,1—7 1,20—3,6 3,27—6,18 *Ephes* 1,1—5,11.17—29 6,8—24 *Philipp* 1,14—2,8 2,22—4,17 *Coloss* 1,6—29 2,11—4,19 *1 Thess* 2,10—5,28 *2 Thess* 1,1—2,4 2,15—3,18 *1 Timoth* 1,1—5,14.16—6,16 *2 Timoth* 1,1—4,16 *Tit* 1,1—2,1 *Philem* 11—23.

(3.) SLAVONICA.

Rastislavius dux Moraviae anno ut fertur 862 vocavit in Moraviam Constantinum philosophum dictum, origine Thessalonicensem, qui ad illud tempus apud Chazaros ad mare Euxinum in Cherroneso evangelium praedicaverat, et ibi reliquias s. Clementis invenerat et Constantinopolim tulerat.[1]

sl Constantinus, postea Cyrillus dictus, socio fratre suo Methodio factus est apostolus Slavorum ad Danubium anno fere 863; mox characteribus Slavonicis inventis versionem Novi Testamenti Slavonicam instituerunt fratres ex Graecis codicibus iisque maximam partem, ut videtur, familiae Antiochenae, sed incertum est utrum illo tempore Novum Testamentum totum versum sit.[2] Versio haec sententia Dobrowskii anno circiter 988, quo Wladimir dux baptizatus est, Russis tradita, mutationes et linguae et textus subiit, in primis post saeculum quartum decimum medium, unde factum est ut Dobrowskius in codicibus recensiones tres distinxerit; novissima, typis expressa, in communi usu est. Wetstenius nonnulla ex hac versione laudavit, Alterus[3] lectiones paucas conlegit, Matthaeius lectiones in

[1] Has reliquias etiam secum in Moraviam portavit, denique Romam ubi mortuus est.

[2] Verteruntne illo tempore Evl et Apl (lectiones solas), ita ut Apocalypsis omissa sit?

[3] Alter, *N. T.* Viennae a. 1787, vol. 1, p. 403—411 lectiones in Ioh capp. 1—14 ex editione Slavonica Mosquensi a. 1614 praebet; p. 1122—1156 in Evv ex codice Vindobon. Caesar. CCCLVI; p. 1157—1194 in Evv ex cod. Vindob. Caes. CCCLV; vol. 2 (a. 1786), p. 968—

Apoc praebuit,[1] fons autem praecipuus lectionum Slavonicarum debetur Dobrowskio qui cum Griesbachio[2] variationes codicum atque editionum communicavit; Tischendorfius librum Griesbachii adhibuit atque ego catalogum Dobrowskii ex illo libro excerpo quamquam huc usque vix magnus fructus ex hac versione decerpi potest.

(a.) Evangelia.

sl^1: Aloysii Hankii Olomucensis: *Lectionarium* Irmologio saec. XIII adnexum; textus Occidentalis familiae videtur esse; Dobrowskius contulit ad Evv capita quattuor et nonnulla ex capitibus aliis 21.

$sl^{1\ mur}$: Petrop. (?): *Evangeliarium*, a Gregorio diacono a. 1056—1057 scriptum; editum a Vostokovo, Petrop. a. 1843, conlatum a Muralto, *N. T.* Hamburgi a. 1848, p. liii.

sl^2: Petrop. acad. scientiarum; saec. XIV: *Evangeliarium;* anno 1317 scriptum; textus antiquus sed saepe corruptus est; Dobrowskius contulit Mt et Ioh paucis exceptis et capita fere tria ex Mc Lc.

$sl^{2\ mur}$ sive sl^{rem}: Remensis, saec. X: continet *Evv;* hoc codice „olim in regum Francorum oleo inunguendorum solemnibus uti solebat ecclesia Remensis"; editus est a Silvestro, Parisiis a. 1843, et ab Hanka, Pragae a. 1846; conlatus ab Altero (ut ad $sl^{1\ mur}$), p. liii.liv. Cf vir cl. Cerf, *L'évangéliaire slave, manuscrit, dit Texte du sacre conservé à la bibliothèque de la ville de Reims,* Remis a. 1881.

1039 in Act Paul Cath ex codice Vindob. Caes. Orient. CI; harum tamen lectionum maiorem partem intelligere non possunt nisi viri linguae Slavonicae periti.

[1] Matthaeius, *Apoc*, Rigae a. 1785, append. 2, p. 343—388.

[2] Dobrowsky, *Griesbachii N. T. Gr.* vol. 1 (a. 1796), p. cxxvii—cxxxii, vol. 2 (a. 1806), p. xix—xxi et xxxii—xxxix.

sl^3: Petrop. acad. scient. saec. XIV: continet *Evv;* textus singularis est generis et ad codices Graecos iuniores plerumque refictus.

sl^4: Pragae Gelasii Dobneri, saec. XV: continet *Evv;* scriptus fortasse in Servia; praebet lectiones recentiores, voces vero et phrases saepe antiquiores; Dobrowskius contulit Mc Lc et decem ex Mt capp.

sl^5: Vindob. caes. 356, saec. XV: continet *Evv;* textus posterioris familiae est; cf Alterus iam laudatus.

sl^6: Vindob. caes. 355, saec. XVI: continet *Evv;* scriptus in Moldavia anno circiter 1535; textus posterioris familiae est; cf Alterus. Ubi sit Vindob. caes. Orient. 98: *Evv:* nescio. Cf Nesselius, *Catalogus* . . . Vindobonae et Norimbergae a. 1690, *pars VII,* p. 154a.

sl^7: Dobrowskii, olim Theodori Bausii, saec. XVI: continet *Evv*; textus est familiae novissimae quae in editionibus paene omnibus invenitur; Dobrowskius consuluit ad Mc et Lc, contulit ad Ioh.

sl^8: Moscuae bibl. synodalis, olim bibl. typogr. 19, saec. XII: continet *Evv;* textus est familiae Occidentalis et consentit plerumque cum sl^1 et sl^2; scriptus anno 1144; Dobrowskius contulit locos selectos.

sl^9: Mosc. synod. olim typogr. 11, saec. XII: *Evv* (Evl?); contulit Dobrowskius quosdam in Mc versiculos.

sl^{10}: Mosc. monast. s. Archangeli vulgo *Czudow,* saec. XIV: continet *N. T.*; dicitur manu Alexii metropolitae scriptus esse; lectiones antiquae singulares ad fidem codicum Graecorum bonae notae reformatae sunt; contulit Dobrowskius Lc cap. 1 et 24 et nonnulla ex 22.

sl^{rem}: cf supra, $sl^{2\ mur}$.

(b.) Actus et epistulae.

sl^1: cf supra, sl^1 ad Evv; continet lectiones ecclesiasticas ex Act Paul Cath.

sl^2: Moscuae bibl. synodalis 6; saec. XIII (a. 1220) continet *Rom 1.2 Cor Gal Eph* 1,1—4,4 cum commentario; Dobrowskius contulit selectis locis.

sl^3: Mosc. synod. olim typogr. 10, vix saec. XII: *Praxap;* textus similis est textui sl^1; Dobrowskius contulit quaedam capita ex Act Tim Iac et varios locos ex 1 Ioh 2 Pe.

$sl^{3\ mur}$: Petrop. Q. v. I, 5, saec. XIII: continet *Paul Cath Act;* conlatus ab Altero (cf $sl^{1\ mur}$ ad Evv), p. liv.

sl^4: Mosc. synod., olim typogr. 24, saec. XIV (a. 1370): *Praxap;* accedit proxime ad sl^1 et sl^3; contulit Dobrowskius commata quaedam ex Act cap. 1.

sl^5: Georgii Ribayii, Czincotae in Ungaria, saec. XV: continet *Act Cath Paul;* familiam textus mediam praebet; hunc codicem integrum contulit Dobrowskius.

sl^6: Mosc. synod. 620: continet *N. T.* excepta Apoc; convenit cum sl^7 statim describendo; cursim inspexit et examinavit Dobrowskius locos multos.

sl^7: Petrop. acad. scient., saec. XVI (a. circ. 1548): continet *Act Cath Paul;* familiam praebet textus postremae, quam editiones primae exhibent, proximam; contulit Dobrowskius praecipue iis locis qui in margine interiore a Griesbachio notati sunt.

sl^8: Vindob. Caes. 101: continet *Act Cath Paul;* textus mediae est familiae et recentior est paulo textu codicis sl^5 atque emendatior; cf Alterus, ut supra, p. 1112.

sl^9: Monasterii Resurrectionis prope Moscuam: *Praxap;* textus est antiquus et textui codicum sl^3 et sl^4 similis; inspexit Dobrowskius nonnullos locos.

sl^{10}: cf sl^{10} ad Evv; contulit Dobrowskius locos varios epistularum.

sl^{11}: Venetiis s. Marci 627, saec. XV: continet *Evv Apoc Act Cath Paul;* Heb sequitur 1 Th; desunt Heb 1,6—13,25 1.2 Tim Tit Philem; textus est paulo recentior textu codicis sl^5; videtur in Servia vel Bulgaria scriptus esse; inspexit Dobrowskius varios locos.

(c.) Apocalypsis.

sl^1: Moscuae synod., saec. XV (a. 1499): continet *Biblia* integra; etsi conferre non potuit, putavit Dobrowskius hunc codicem antigraphum esse duorum qui hoc loco sequuntur, docetque hos tres solos in tota Russia biblia integra continere.

sl^2: Mosc. synod., saec. XVI (a. 1558): continet *Biblia* integra; Apoc desumpta est ex commentario Andreae; Dobrowskius contulit priora tria capita ex Apoc.

sl^3: Mosc. synod.: continet *Biblia* integra; Apoc consentit cum sl^2; videtur Dobrowskius Apoc totam contulisse.

sl^4: Mosc. synod.: continet *Apoc* cum comm. Andreae; alius quam sl^2 et sl^3 familiae accedit textus magis ad textum sl^{10} infra descripti; interpolatus autem est textus ex altera versione Slavonica et ex codicibus Graecis iunioribus.

sl^5: Mosc. synod. 605: continet *Apoc* cum comm. Andreae; eiusdem familiae est atque sl^2 et sl^3.

sl^6: Biblia Moscuae edita a. 1663, repetita ex editione Ostrogiensi anni 1581; reprehendit Dobrowskius nonnulla quae Matthaeius (cf supra, p. 1113, adn. 2) de hac editione scripserat.

sl^7: N. T. Moscuae a. 1783 editum; praebet multis locis textum editionum antiquarum.

sl^8: Biblia Moscuae a. 1759 edita; textus non differt a textu librorum aliorum emendatiorum post annum 1751 editorum; hac editione usus est Dobrowskius in conferendis codicibus in Russia servatis.

sl^9: Biblia Moscuae a. 1778 edita; non discrepat a sl^8 neque ab editione Moscuensi anni 1762 quam Matthaeius adhibuit.

sl^{10}: cf supra, sl^{10} ad Evv.

sl^{11}: cf supra, sl^{11} ad Act et Epp; consentit in primis cum sl^3.

Dobrowskius[1] distinguit tria editionum genera:

1. Antiquum minus correctum, ex codicibus iunioribus etiam cum librariorum erroribus excusum. *a. Evv,* Ugrowlachiae a. 1512, iussu ducis Ioh. Basarabae edita; *b. Evv,* Vilnae a. 1575; *c. Biblia Ostrogiensia* a. 1581; *d. Evv,* Moscuae a. 1614 (quibus Alterus usus est ad Ioh capp. 1—14, cf supra, p. 1112, adn. 3); *e. Biblia,* Moscuae a. 1663 ex ed. Ostrogiensi recusa.
2. Antiquum quidem, sed studio ad Graecum receptum emendatum. *a. N. T.* Vilnae a. 1623; *b. Evv,* Leopoli a. 1644.
3. Novissimum: emendatio vulgaris textus Slavonici iussu Petri I inchoata saeculo XVIII ineunte, anno demum 1751 absoluta; sed editiones Novi Testamenti post annum 1751 impressae non omnes emendationes has admiserunt.

Videtur Dobrowskius nonnunquam certius de textus familiis sive recensionibus dicere quam pro conlationum suarum exiguitate debebat.

Ita Dobrowskius, quem fusius adduximus quia Tischendorfio apparatum suppeditavit. Dobrowskii vero tempore nondum cogniti fuerunt codices Palaeo-Slovenici sive Slavonici meridionales, e quibus codices Russici exscripti vel versi sunt, unde fit, quod nemini inopinatum esse potest, ut conlationes eius aeque ac theses eius criticae hodie non satisfaciant viris rei criticae peritis. Nemo autem adhuc rei toti operam navavit, etsi multi codices singulos modo ediderunt modo excusserunt, prae ceteris viri clarissimi Vatroslavius (Ignatius) Jagić et Alexander Gorskij (vide infra, p. 1121—1122, codd. 43—79).

Codices Palaeoslovenicos habemus et scriptura Glagolitica et scriptura Cyrillica exaratos eosque iam saeculo decimo vel undecimo scriptos. Studio viri cl. Vatroslavii

[1] Dobrowsky, *Griesbachii N. T. Gr.* vol. 1, p. cxxxi.cxxxii.

Jagić debemus editionem librorum duorum Palaeo-Slovenicorum: *Quattuor evangelia. Codicem Glagoliticum olim Zographensem nunc Petropolitanum, characteribus Cyrillicis transcriptum notis criticis prolegomenis appendicibus auctum* edidit V. I. Berolini a. 1879, cum tribus tabulis; — *Quattuor evangeliorum versionis Palaeo-Slovenicae codicem Marianum Glagoliticum characteribus Cyrillicis transcriptum edidit* V. I. Berolini a. 1883, cum tribus tabulis. Codex Marianus positus est hodie in museo Rumiantzovico urbis Moscuae. Cf praeterea v. cl. Vatroslavius Jagić, „Das altslovenische Evangelistarium Pop Sava's" *Archiv für slavische Philologie* [1881], V, 4, S. 580—612. Cf *Sbornik statej academiae Petropolitanae*, pars 3, p. 916 (p. 16 ?, fasc. 6 ?), a. 1868. Bis prodiit *Evangelium Assemanianum vel Vaticanum*, primum Zagrabiae anno 1865 cura Francisci Rački, cum tabula, iterum Romae anno 1878 cura Iohannis Črnčić, cum tabula; characteribus Latinis transcriptum est.

Codices Russicos invenimus scriptura Cyrillica exaratos. Ex his est *Evangelium Ostromirianum* annis 1056—1057 scriptum, quod evangelium Alexander Vostokov Petropoli anno 1843 edidit cum multis tabulis; anno demum 1889 Petropoli prodiit editio quam dicunt photolithographica. Exemplar aliud est *Tetraevangelium Galicianum*, quod v. cl. Amphilochius Moscuae annis 1882. 1883 publici iuris fecit. V. cl. Aemilianus Kałużniacki, in libro *Monumenta linguae Palaeo-Slovenicae collecta et in lucem edita cura et opera* Ae. K. vol. 1, Vindobonae et Teschenae a. 1888, edidit *Evangelium Putnanum* saeculi XIII vel XIV.

Codices Serbici utuntur scriptura Cyrillica. Exempli gratia conferendum est *Tetraevangelium Nikoljanum*, codex saeculi quarti decimi in monasterio Serbico Nikolja, quem v. cl. Georgius Daničić Albae Bulgaricae (Belgrad) anno 1864 edidit. *Apostolus* anni 1324 e codice monasterii Šišatovac editus est a v. cl. F. Miklosich Vindobonae a. 1853.

Lectiones ecclesiasticas Croaticas, scriptura Glagolitica scriptas, conlegit v. cl. Iohannes Berčić e Missalibus quae dicuntur pariter atque ex aliis libris ecclesiasticis: *Ulomci Svetoga Pisma* edidit I. B. e mss Glagoliticis recensionis Croaticae, partt. 5, Pragae annis 1864—1871. Videtur textus harum lectionum ad normam Vulgatae Latinae mutatus esse.

Paucos alios codices plerosque Russicos in usum virorum linguarum Slavonicarum peritorum addo. Si quis monstraverit ex nonnullis horum codicum Slavonicorum posse hauriri testimonium de textu Graeco vetere, bene erit. Si minus, omittendi sunt codices Slavici in apparatu critico congerendo.

1. Lipsiae bibl. urbis Sl. fol. 4.
saec. ? , in fol, membr, foll. 163: *Apl.*

2. — — Sl. fol. 5: saec. ? , in fol, chart, foll. 298: *Apl.*

3. Monaci bibl. reg. cod. Slav. 1 (1125).
a. 1492, in fol, membr, foll. 267, praef Thphyl: *Evv* Palaeo-Slavonice. Scriptus in usum Stephani, principis Moldaviae, a diacono Theodoro Mricheskoula in quodam Germaniae monasterio. Fuit anno 1637 Petri Mogilae, metropolitae Kioviae et Galiciae, qui codicem ecclesiae s. Mariae Kiovensi dono dedit. Cf *Catalogus codd. mss. bibl. reg. Monacensis*, vol. 7, Monaci a. 1858, p. 327.[1]

4. Romae Vat. Slav. 3.
saec. XIII, membr: *Evl.* Cf Angelus Mai, *Scriptorum veterum nova collectio*, vol. 5, Romae a. 1831, paginarum series altera, p. 105.106.

5. — — Slav. 4: saec. XIII, in fol, membr: *Evl.*

6. — — Slav. 5: saec. XIV, in fol, chart, foll. 238: *Evv.*

7. — — Slav. 6: saec. XVI, in fol, chart, mendis scatet: *Evl.* Olim reginae Suecorum.

8. — — Slav. 7: saec. XV, in 8, chart, foll. 8 (in codice quodam foll. 49—56): *Lc* 10,1—11,41.

9. Moscuae bibl. mon. Neohierosol. Resurr. 117.
saec. XVI vel XVII, in fol, chart, foll. 840: *Evv* cum comm. Cf Amphilochius, *Descriptio bibliothecae monasterii Neohierosolomitici Resurrectionis*, Moscuae a. 1875.

[1] Monaci bibl. reg. cod. Hungaricus (1140): a. 1466, in 4, chart, foll. 208, coll. 2; pict: *Evv* Hungarice. Olim Ioh. Alberti Widmanstadii. Integer prodiit Budae anno 1842. Cf *Catalogus* (ut cod. 3), p. 332.

10. Moscuae bibl. mon. Neohierosol. Resurr. 1: a. 1120—1128, in fol, membr, voll. 2, foll. 231: *Evl.*

11. — — 2: saec. XIV, in ?, membr, voll. 2, foll. 326: *Evl.*

12. — — 3: saec. XIV, in fol, membr, voll. 2, foll. 137: *Evl.*

13. — — 4: saec. XV, in fol, membr, voll. 2, foll. 258: *Evl.*

14. — — 5: saec. XIV, in fol, membr, voll. 2, foll. 153: *Apl.* Cf supra, p. 1115, Dobrowskii sl[2].

15. — musei Rumiantzovici 8.
saec. XIII vel XIV, in 8, membr, foll. 110: *Apoc* cum comm Andr. Caes. Cf v. cl. Alexander Vostokov, *Descriptio codicum manuscriptorum Russicorum et Slavonicorum in museo Rumiantzovico*, Petropoli a. 1842.

16. — — 9: a. 1495, in 4, chart, foll. 431: *Apl.*

17. — — 10 et 11: saec. XVI: exemplaria duo *Apl.*

18. — — 103: a. 1164, in 4, membr, voll. 2, foll. 270: *Evl.*

19. — — 104: saec. XII vel XIII, in fol, membr, voll. 2, foll. 158: *Evl.*

20. — — 105: a. 1270, in fol, membr, voll. 2, foll. 167: *Evl.*

21. — — 106: saec. XIII, in fol, membr, voll. 2, foll. 167: *Evl.*

22. — — 107: saec. XIII vel XIV, in fol, membr, voll. 2, foll. 161: *Evl.*

23. — — 108: saec. XIII vel XIV, in fol, membr, voll. 2, foll. 117: *Evl.*

24. — — 109: saec. XIV, in fol, membr, voll. 2, foll. 158: *Evl.*

25. — — 110—114: saec. XIV: exemplaria quinque *Evl.*

26. — — 115: saec. XV vel XVI, in 4, chart, foll. 276: *Evl.*

27. — — 116: a. 1544, in 4, chart, foll. 357: *Evl.*

28. — — 117: saec. XIV, in fol, membr, voll. 2, foll. 128: *Evv.*

29. — — 118: a. 1401, in 4, membr, voll. 2, foll. 215: *Evv.*

30. — — 119: saec. XV, in fol, chart, foll. 200: *Evv.*

31. — — 120: saec. XV, in fol, membr, foll. 306: *Evv.*

32. — — 121: saec. XV, in 4, membr, foll. 245: *Evv.*

33. — — 122: saec. XV, in 4, chart, foll. 225: *Evv.*

34. — — 123: saec. XV, in fol, chart, foll. 469: *Evv Apl.*

35. — — 124: saec. XV, in 4, chart, foll. 360: *Evv.*

36. — — 125: saec. XV, in 4, chart, foll. 189: *Evv.*

37. — — 126: saec. XV, in 4, chart, foll. 236: *Evv.*

38. — — 127: saec. XVI, in fol, chart, foll. 289: *Evv.*

39. — — 128—143: saec. XVI: exemplaria sedecim *Evv.*

40. — — 144: a. 1609: *Evv.*

41. — — 146: a. 1819: *Evv.*

42. Moscuae musei Rumiantzovici 472: a. 1522, in fol, chart, foll. 558: *Lc et Ioh* cum comm Thphyl.

43. Moscuae bibliothecae synodalis Gorskii 1 (915). a. 1499, in fol, chart, foll. 1002 (praef. 16, txt 986): *V. T.* et *N. T.* Cf v. cl. Alexander Gorskij, *Descriptio codicum manuscriptorum in bibliotheca synodali Moscuensi, pars 1. Libri liturgici*, Moscuae a. 1855, p. 3.

44. — — Gorskii 2 (21): a. 1558, in fol, chart, foll. 1041: *V. T.* et *N. T.* Cf cod. 45 [Gorsk. 3].

45. — — Gorskii 3 (30): saec. XVI, in fol, chart, foll. 1013: *V. T.* et *N. T.* (N. T. fol. 667 seqq). Gorskius disserit fusius de codicibus 43—45, p. 3—161.

46. — — Gorskii 20 (404): a. 1144, in 4, membr, foll. 260: *Evv.* Cf Gorskius, p. 208—215.234—264. Cf supra, p. 1114, Dobrowskii sl^{8}.

47. — — Gorskii 26 (742): a. 1383, in 4, membr, foll. 282: *Evv.* Cf Gorskius, p. 224—227.234—264.

48. — — Gorskii 33 (922): saec. XV vel XVI, in 4, chart, foll. 326: *Evv.* Cf Gorskius, p. 265.266.284—292.

49. — — Gorskii 34 (399): saec. XVI, in 4, chart, foll. 494: *Evv.* Cf Gorskius, p. 266.267.284—292.

50. — — Gorskii 35 (810): saec. XVI, in 8, chart, foll. 336: *Evv Apl (Act Cath Paul?).* Cf Gorskius, p. 267—273.284—292.

51. — — Gorskii 36 (74): saec. XVI, in fol, chart, foll. 478: *Evv.* Cf Gorskius, p. 274.284—292.

52. — — Gorskii 37 (62): a. 1537, in fol, chart, foll. 406: *Evv.* Cf Gorskius, p. 274—276.284—292.

53. — — Gorskii 39 (400): saec. XVI, in 4, chart, foll. 283: *Evv.* Cf Gorskius, p. 277.278.284—292.

54. — — Gorskii 40 (11): saec. XVI, in fol, chart, voll. 2, foll. 317: *Evv Apl (Act Cath Paul?).* Cf Gorskius, p. 278.279. 284—292.

55. — — Gorskii 41 (398): saec. XVI, in 4, chart, foll. 877: *Evv.* Cf Gorskius, p. 279.280.284—292.

56. — — Gorskii 42 (63): saec. XVI vel XVII, in fol, chart, foll. 413: *Evv.* Cf Gorskius, p. 280.281.284—292.

57. — — Gorskii 43 (739): saec. XVII, in 8, chart, foll. 276: *Evv.* Cf Gorskius, p. 281—283.284—292.

58. — — Gorskii 44 (61): saec. XVII, in fol, chart, foll. 711: *Evv.* Cf Gorskius, p. 283—292.

59. — — Gorskii 21 (740): a. 1307, in fol, membr, voll. 2, foll. 127: *Evl.* Cf Gorskius, p. 215—217.234—264.

60. Moscuae bibliothecae synodalis Gorskii 22 (67): a. 1354, in fol, membr, voll. 2, foll. 188: *Evl.* Cf Gorskius, p. 218.219.234—264.

61. — — Gorskii 23 (70): a. 1355, in fol, membr, voll. 2, foll. 176: *Evl.* Cf Gorskius, p. 220.221.234—264.

62. — — Gorskii 24 (68): a. 1357, in fol, membr, voll. 2, foll. 178, manibus variis: *Evl.* Cf Gorskius, p. 221—223.234—264.

63. — — Gorskii 25 (69): a. 1358, in fol, membr, voll. 2, foll. 221: *Evl.* Cf Gorskius, p. 223.224.234—264.

64. — — Gorskii 27 (71): a. 1409, in fol, membr, foll. 219: *Evl.* Cf Gorskius, p. 227—229.234—264.

65. — — Gorskii 28 (64): saec. XIV, in ? , membr, voll. 2, foll. 134: *Evl.* Cf Gorskius, p. 229—231.234—264.

66. — — Gorskii 29 (65): saec. XIV vel XV, in fol, membr, voll. 2, foll. 170: *Evl.* Cf Gorskius, p. 231.232.234—264.

67. — — Gorskii 30 (401): saec. XIV vel XV, in fol, membr, voll. 2, foll. 132: *Evl.* Cf Gorskius, p. 232—264.

68. — — Gorskii 31 (66): saec. XIV vel XV, in ? , chart, voll. 2, foll. 164: *Evl.* Cf Gorskius, p. 233—264.

69. — — Gorskii 32 (403): saec. XV, in 4, chart, foll. 219: *Evl.* Cf Gorskius, p. 264.265.284—292.

70. — — Gorskii 38 (60): saec. XVI, in fol, chart, voll. 2, foll. 154: *Evl.* Cf Gorskius, p. 276.277.284—292.

71. — — Gorskii 45 (722): a. 1307, in 4, membr, voll. 2, foll. 180: *Apl.* Cf Gorskius, p. 292—294.299—314.

72. — — Gorskii 46 (15): a. 1309—1312, in fol, membr, voll. 2, foll. 129: *Apl.* Cf Gorskius, p. 294—298.299—314.

73. — — Gorskii 47 (14): saec. XVI, in fol, chart, voll. 2, foll. 204: *Apl.* Cf Gorskius, p. 298—314.

74. — — Gorskii 48 (357): saec. XVI, in fol, chart, foll. 352: *Apl.* Cf Gorskius, p. 315.316.326—339.

75. — — Gorskii 49 (13): saec. XVI, in fol, chart, foll. 514: *Apl.* Cf Gorskius, p. 316.317.326—339.

76. — — Gorskii 50 (721): saec. XVI, in 4, chart, foll. 257: *Apl.* Cf Gorskius, p. 317—319.326—339.

77. — — Gorskii 51 (16): saec. XVI, in fol, chart, foll. 406: *Apl* (mut?). Cf Gorskius, p. 319—323.326—339.

78. — — Gorskii 52 (358): saec. XVI, in 4, chart, foll. 272: *Apl.* Cf Gorskius, p. 324.325.326—339.

79. — — Gorskii 53 (725): saec. XVI vel XVII, in 4, chart, foll. 314: *Apl.* Cf Gorskius, p. 325—339.

80. Moscuae bibl. Undolskovii 961.
saec. XI, in 4, membr, foll. 2: fragm *Evl.* Cf v. cl. A. E. Viktoro-

vius, *Collectio codicum manuscriptorum Slavo-Russicorum Undolskoviana*, Moscuae a. 1870; — et *Codices Slavo-Russici B. M. Undolskovii*, Moscuae a. 1870. Suntne hi codices Moscuae in museo Rumiantzovico?

81. Moscuae bibl. Undolskovii 962.964.965.1275: saec. XII.XIII. XIV, membr: frag *Evl.*

82. — — 1045: saec. XV, in fol, membr, foll. 17: frag *Evl.*

83. — — 1184.1210.1276: saec. XVI: tria exemplaria *Evl.*

84. — — 19: saec. XVI (a. 1407?), in fol, chart, foll. 508: *Evl.*

85. — — 11: saec. XVI, in 32, chart, foll. 582: *Apl.*

86. — — 21: saec. XV, in 4, chart, foll. 448: *Apl.*

87. — — 1291: a. 1674, in 4, chart, foll. 268: *Evv.*

88. — — 10: saec. XVI, in 4, chart, foll. 284: *Evv.*

89. — — 20: saec. XV, in 4, chart, foll. 384: *Lc* cum comm Thphyl.

90. — — 22: saec. XVII, in 4, chart, foll. 177: *Cath* cum comm.

91. — — 23: saec. XVII(XVIII?), in 4, chart, foll. 268: *Apoc* cum comm And Caes.

92. — — 24: saec. XVIII (a. 1717?), in fol, chart, foll. 24: *Apoc* cum comm.

93. Wilnae bibl. publ. 1.
saec. XI, in 4, membr, foll. 10: fragm ex *Evl.* Evangelium Tyrovskovianum; editum est chromolithographice Wilnae a. 1869. Cf v. cl. Th. Dobrianskius, *Descriptio codicum manuscriptorum Ecclesiastico-Slavicorum et Russicorum in bibliotheca publica Wilnensi*, a. 1882.

94. — — 2 olim 3: saec. XIV, in fol, membr, foll. 178, coll. 2: *Evl.*

95. — — 4 olim 7: saec. XV, in fol, membr, foll. 11: fragm ex *Evl.*

96. — — 8: saec. XIII, in fol, membr, fol. 1, coll. 2: fragm ex *Evl.*

97. — — 9.10.11-14: saec. XIV, in fol, membr: exemplaria sex *Evl.*

98. — — 23—25: saec. XVI: exemplaria tria *Apl.*

99. — — 26: saec. XVIII: *Apl.*

100. — — 27: saec. XIV: *Evl.*

101. — — 28—33: saec. XV: exemplaria sex *Evl*

102. — — 34—41: saec. XVI: exemplaria octo *Evl.*

103. — — 42—46: saec. XVII et XVIII: exemplaria quinque *Evl.*

104. — — 20 olim 60 vel 31: saec. XVIII, in fol, chart, foll. 82: *Apoc* cum comm Andr Caes.

105. — — 21: saec. XVI: *Apl* (Act Cath Paul?) cum comm.

106. — — 22: saec. XV: *Apl.*

107. Archangeli seminarii pastoralis 6.
saec. XIII, in fol, membr: *Evl.* Cf v. cl. A. E. Viktorovius, *Descriptio codicum manuscriptorum in bibliothecis Russiae septentrionalis*, Petropoli a. 1890, apud quem descriptio codicum 107—136 invenitur.

108. Archangeli seminarii pastoralis MS. 7: saec. XIV, in fol, membr, voll. 2: *(Evl.)*

109. — — MS. 8: saec. XV, in 4: *Evv.*

110. — — MS. 9: a. 1533, in fol: *Evv.*

111. Sjeuski bibl. monasterii 1.
a. 1339, in fol, membr: *Evl.*

112. — — MS. 2: saec. XV—XVI, in fol: *Evl.*

113. — — MS. 3: a. 1576, in 8: *Evl.*

114. — — MS. 4: saec. XVII, in fol: *Evl.*

115. — — MS. 5: saec. XVI, in fol: *Evl.*

116. — — MS. 6: saec. XVI, in fol: *Evv.*

117. — — MS. 7: saec. XVI, in 4: *Evv.*

118. — — MS. 8: saec. XVI, in 4: *Evv.*

119. — — MS. 9: saec. XVI, in 4: *Evv.*

120. — — MS. 10: saec. XVI, in fol: *Evv.*

121. — — MS. 11: saec. XV, in 4: *Apl.*

122. Solobetzki bibl. monasterii 1.
saec. XV, in fol, membr: *Evl.*

123. — — MS. 2: a. 1551, in fol: *Evl.*

124. — — MS. 3: saec. XVII, in fol: *Evl.*

125. Biloserski bibl. monasterii Cyrilli 1.
saec. XVI, in fol: *Evl.*

126. — — MS. 2: saec. XV, in 8, membr: *Evv.*

127. — — MS. 3: saec. XV, in fol, chart: *Evv.*

128. — — MS. 4: saec. XV, in 8, membr: *Evv.*

129. — — MS. 5: saec. XV—XVI, in 8, chart: *Evv.*

130. — — MS. 6: saec. XV, in fol, membr: *Apl* (? Ac C P ?).

131. Colasini bibl. monasterii MS. 1.
a. 1533, in fol: *Evl.*

132. — — MS. 2: saec. XV, in 4, chart: *Evl.*

133. Riasanki bibl. seminarii MS. 1 olim 9.
a. 1467, in fol: *Evl.*

134. — — MS. 2 olim 10: saec. XV, in fol: *Evv.*

135. — — MS. 3 olim 15: saec. XV, in 4: *Evv.*

136. — — MS. 4 olim 8: saec. XVI, in fol: *Evv.*

Cf etiam v. cl. B. Lamanskago, *De codicibus nonnullis Slavonicis Belegradiae, Zagrabiae et Vindobonae, cum observationibus philologicis et historicis. Supplementum voluminis sexti actorum academiae scientiarum imperialis,* num. 1, Petropoli a. 1864: bibl. Min. (?) 63: saec. XII vel XIII, in fol, membr, foll. 201: *Evl* (Ioh Mt Lc).

VERSIONES EUROPAEAE IUNIORES, E LATINA VULGATA PROGENITAE.

(4.) SAXONICA SIVE ANGLOSAXONICA.

Saxonice videtur Novum Testamentum saepius esse versum, partim saltem iam saeculo octavo,[1] sed e Latino, non e Graeco, quapropter nullo suo iure haec versio in sax consilium vocaretur ad textum Graecum constituendum, quamquam non inutile est testimonium quod de codicibus Latinis qui in Anglia illo tempore in usu erant nobis suppeditat. Evangelia (quae sola supersunt) prodierunt ex editione Matthaei Parker, cum praefatione Iohannis Foxe, Londinii a. 1571; cura Guilelmi Lisle, Londinii a. 1638; cura Mareschalli (cf supra, p. 1110, adn. 1), Dordraci a. 1665; cura Beniamini Thorpe,[2] Londinii a. 1842; curis Iohannis M. Kemble et Caroli Hardwick et Gualteri W. Skeat,[3] Cantabrigiae *Mt* a. 1858 et iterum a. 1887, *Mc* a. 1871, *Lc* a. 1874, *Ioh* a. 1878. Millius usus est schedis Mareschalli. Tischendorfius versionem hanc illis locis in primis citat ubi cum codicibus Vulgatae versionis antiquissimis vel etiam veteris Latinae consentit; cf Lc 8,46 9,55 10,11 11,37.40 13,35 22,61 23,15.

[1] Ut exempli gratia evangelium Iohannis a Beda moriente anno 735. Tischendorfius putavit codicem evangeliorum Saxonicum, quem Londinii in Museo Britannico vidit, saeculi esse octavi.

[2] Thorpe, *Ða halgan godspel on Englisc. The Anglo-Saxon version of the holy gospels, edited from the original manuscripts*, Londinii a. 1842. Cf etiam v. cl. Carolus Guilelmus Bouterwek, *Die vier Evangelien in alt-nordhumbrischer Sprache. Aus der jetzt zum erstenmale vollständig gedruckten Interlinearglosse in St. Cuthbert's Evangelienbuche hergestellt, mit einer ausführlichen Einleitung, einem reichhaltigen Glossare, sowie einigen Beilagen versehen und herausgegeben von* K. W. B. Güterslohiae a. 1857.

[3] Skeat, *The gospel according to St. Matthew in Anglo-Saxon, Northumbrian, and Old Mercian versions, synoptically arranged, with collations exhibiting all the readings of all the manuscripts. A new edition*, Cantabrigiae a. 1887; — . . . *Mark in Anglo-Saxon and Northumbrian versions* . . . a. 1871.

(5.) FRANCICA.

Versio Francica evangelii Matthaei e codice Sangallensi saeculi noni edita est ab Iohanne Andrea Schmeller, anno 1827,

fr *Evangelii secundum Matthaeum versio Francica saec. IX, necnon Gothica saec. IV. quoad superest. Das Evangelium des h. Matthaei im Hochdeutsch des 9. Jahrh. aus dem St. Galler Codex der Tatianischen Evangelienharmonie, mit Vergleichung der Schilterschen Ausgabe des Oxforder Manuscripts zusammengestellt* etc, Stutgardiae et Tubingae a. 1827, pp. 106.[1]

(6.) THEOTISCA.

Versio haec re vera Franco-Bavarica, ad Mt 20,28 laudata, hausta est e codice Vindobonensi bibl. caes. 3093* (et ex foliis duobus Hanoveranis bibl. publ. MS. I. 20) qui codex olim in monasterio Monscensi erat, saeculo ut videtur nono

theot ineunte scriptus. Tischendorfius usus est libro *Fragmenta Theotisca versionis antiquissimae evangelii s. Matthaei . . . E membranis Monseensibus bibliothecae Palatinae Vindobonensis ediderunt* Stephanus Endlicher et Hoffmann Fallerslebensis, Vindobonae a. 1834; ed. 2, cura H. F. Massmanni, Viennae a. 1841. V. cl. Georgius Allison Hench, Americanus, fragmenta omnia denuo excussit, *The Monsee fragments. Newly collated text with introduction, notes, grammatical treatise and exhaustive glossary and a photolithographic facsimile,* Argentorati a. 1890, pp. 212 cum tabula.[2]

[1] Cf etiam v. cl. Iosephus Haupt, „Bruchstücke einer althochdeutschen Uebersetzung der vier Evangelien" in actis *Germania*, Vindobonae a. 1869, vol. 14, S. 440—466, et v. cl. Fridericus Keinz, „Ueber einige althochdeutsche Bruchstücke" in actis *Sitzungsberichte der königlich bayerischen Akademie der Wissenschaften zu München*, Monaci a. 1869, vol. 1 (anni 1869), pp. (537)546—556, et v. cl. Carolus Tomanetz, *Zeitschrift für deutsche Philologie*, Halis Saxonum a. 1882, vol. 14, fasc. 3, p. 257—285.

[2] Pagg. 1—142 etiam separatim Argentorati eodem anno prodierunt dissertatio academica facultati philosophicae universitatis Iohns Hopkins Baltimoriae in provincia Maryland tradita.

(7.) BOHEMICA.

Iosephus Dobrowsky[1] distinguit recensionem versionis Bohemicae vetustissimam et alteram. Illam testantur codices Dresdensis sine anno, Leitmeritzo-Vratislaviensis anni 1411, Olmuciensis lycei anni 1417, hanc codices Olmuciensis sine anno, Leitmeritzianus anni 1429; — codex Pragensis in monasterio Emmai anno 1416 litteris Glagoliticis scriptus (est infra apud Iungmannum p. 91, num. 506) mediam inter utramque recensionem tenet. Sententia Dobrowskii scriptus est codex ille versionis vetustissimae Dresdensis, bibliothecae hodie regiae olim familiae Leskowetzianae, inter annos circiter 1390 et 1410.

bohem

Biblia Bohemica videntur primum anno 1488 Pragae apud Iohannem Pytlik, Severinum Kramar, Iohannem „von Störchen", Mathiam „vom weissen Löwen" typis expressa esse. Cf Raphael Carolus Ungar, *Allgemeine böhmische Bibliothek*, Pragae a. 1786, p. 15—18, qui p. 18—20 editionem alteram, anno 1489 Kuttenbergae apud Martinum de Tissnow typis expressam, describit. Ungar suspicatur vel ex colophone conligit Novum Testamentum Bohemice primum anno 1475, fortasse Pragae, typis expressum esse, cf apud eum p. 63—72. Cf etiam Iohannes Gottlieb Elsner, „Periculum historico-ecclesiasticum, quo succincta diversorum verbi divini codicum Bohemicorum delineatio exhibetur, Berolini a. 1768" in actis *Museum Haganum*, tom. 4, pars 1, pp. 225—268, qui disserit de editionibus, non de codicibus manu scriptis; Gottfried Iohannes Dlabacž, *Nachricht von einem bisher noch unbekannten böhmischen Neuen Testamente* (ex actis *Abhandlungen der königlich böhmischen Gesellschaft der*

[1] Iosephus Dobrowsky, „Ueber den ersten Text der böhmischen Bibelübersetzung nach den ältern Handschriften derselben, besonders nach der Dresdener" in actis *Neuere Abhandlungen der königlich böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*, Pragae a. 1798, vol. 3, *Diplomatisch-Historisch-Litterarischer Theil*, pp. 240—266.

Wissenschaften, vol. 5, *historischer Theil*), Pragae a. 1816, pp. 12 cum tabula, qui de editione secunda dicit et de editionibus annorum 1497.1518.1527; p. 11 nominatur editio anni 1475 ut quae in urbe Pilsen prodierit. Unde Tischendorfius bohem, e. g. Act 25,24, hauserit nescio.

CODICES BOHEMICI.

Pragae bibl. univ. A. 10.

a. 1450—1460 (?), in 8, membr, coll. 2: *Biblia.* Cf v. cl. Iosephus A. Hanslik, *Geschichte und Beschreibung der Prager Universitäts-Bibliothek*, Pragae a. 1851.

— — A. 7: a. 1471, in fol, membr, foll. 347: *Sirach* cap. 45 — *Apoc.*

Apud Iosephum Iungmann, *Historia literaturae Bohemicae*, Pragae a. 1849, invenies notitias has de codicibus librorum Novi Testamenti:

p. 16, num. 3: saec. X: *Evv* (Evl?); — num. 4: saec. XIV: *Evv* (Evl?); — num. 8: saec. XI vel XII: *Evv* (Evl?);

p. 38, num. 107: saec. XIV: *Biblia;* — num. 108: a. 1391: *Biblia;*

p. 39, num. 118: saec. XIV vel XV: *Evv* (Evl?); — num. 119: saec. XIV vel XV: *Paul;* — num. 120: saec. XIV: *Evv* (Evl?); — num. 121: saec. XIV: *Evl* Bohem-Lat;

p. 91, num. 504: saec. XV: *Biblia;* — num. 506: a. 1416: *Biblia* Glagolitica; — num. 510: *Biblia;* — num. 511: saec. XV: *Biblia;* — num. 512.514.516.517.518. (p. 92) 522.525.527.531.533.534: exemplaria undecim *Bibliorum.*

p. 92.93, num. 539—566: *N. T.* (exemplaria duodetriginta).

p. 94, num. 587: a. 1411: *Paul;* — num. 593: saec. XV: *Evl;* — num. 595: saec. XVI: *Evv;* — num. 597: a. 1505: *Evl Apl.*

X.

DE

SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

paginae

1. Dissertatio . . . . . 1131—1152
   (1.) Quid adhuc iudicatum sit de patrum testimonio . . . 1131—1138
   (2.) Comparantur inter se codices, versiones, patres . . . . 1138—1139
   (3.) E quibus scriptoribus testimonium quaerendum sit . . . . 1139—1140
   (4.) Quomodo patrum lectiones definiendae adhibendaeque sint 1140—1142
   (5.) De scriptoribus Graecis . . . 1143—1149
   (6.) De scriptoribus Latinis . . . 1149—1151
   (7.) De scriptoribus Syriacis, Aegyptiacis, Armeniacis, ceteris . 1151—1152
2. Catalogus scriptorum . . . . . 1153—1230

X.

DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

1.

DISSERTATIO.

Testimonium patrum vel scriptorum ecclesiasticorum quamquam ultimo loco poni solet cum de textu Novi Testamenti constituendo agitur, tamen minime contemnendum est: interdum rei criticae studiosos auxilio haud exiguo firmat in primis quod ad textus historiam ne dicam geographiam attinet.

(1.) *Quid adhuc iudicatum sit de patrum testimonio.*

Simulatque Novum Testamentum Graece typis exprimere coeperunt viri docti, patres testes adduxerunt. Editio Complutensis a. 1514 (cf supra, p. 205) sane nullas fere adnotationes exhibet, ad 1 Co 15,50 tamen laudat Hieronymi epistulam ad Minervium et Alexandrum de resurrectione carnis et ad 1 Ioh 5,7 Thomam Aquinatem et abbatem Ioachim. Erasmus (cf supra, p. 207) recognovit textum „ad probatissimorum omnium suffragiis autorum, vel citationem, vel emendationem, vel enarrationem, nempe Origenis, Chrysostomi, Cyrilli, Hieronymi, Ambrosii, Hilarii, Augustini". Ad Mt 24,30-44 in libro eius adnotationum haec inveniuntur: (30) „Gloriam certe legit Hieronymus, citans hunc locum in commentariis

Zachariae"; (36) „ex homiliis Origenis quas scripsit in Matthaeum, apparet illum addidisse filium"; „ad eundem modum legit Augustinus in homiliis . . . cumque hoc Hilarius cum ait in expositione canonis . . . . Legit et interpretatur eodem modo Chrysostomus. Denique et Hieronymus ipse in progressu enarrationis sequitur hanc lectionem"; (43 *φυλακῇ*) „ita legit Origenes in homiliis"; (44 *ὅτι ἢ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ . . . ἔρχεται*) „ita legit Chrysostomus, etiamsi secus Vulgarius."[1] Affert praeterea Erasmus testes Ambrosium, Athanasium, Augustinum, Cyprianum, Gregorium Nazianzenum, Origenem, Theodoretum.

Neque ecclesia reformata vocem respuit antiquae ecclesiae. Beza (cf supra, p. 214), Genevensis ecclesiae minister, editionem N. T. Gr. suam Elisabethae „Angliae, Franciae, Hiberniae et circumiacentium insularum reginae" dedicans, haec scripsit: „etiam veterum tum Graecorum tum Latinorum et recentiorum quoque doctissima scripta diligenter contuli: a quibus me plurimum adiutum esse ultro profiteor". Nihilominus patribus Beza multo rarius quam Erasmus testibus est usus. Franciscus Lucas Brugensis (cf supra, p. 216) primus, nisi fallor, patres Graecos Latinosque in lectionum conlectionibus Novi Testamenti Graeci laudavit, disquisite eos pro meritis censens. Hugo Grotius (nat. a. 1583, mort. a. 1645) in variis suis lectionibus liberrime usus est patrum Graecorum et Latinorum testimonio.[2] Anno 1639 Daniel Heinsius,[3] in prolegomenis ad sacras suas exercitationes de patrum e

[1] Nomen Vulgarii (Bulgarii) scripsisse putatur Erasmus pro Theophylacto quia vocem Theophylacti pro adiectivo habuerit, Basileae autem inveni librum manu scriptum e quo, nisi fallor, Erasmus lectiones hausit cuius titulus nomen Vulgarii solum praebet, unde videtur exortus esse error Erasmi.

[2] Grotius, *Polyglotta Londinensia*, tract XV, cf supra, p. 221.

[3] Heinsius, *Sacrarum exercitationum ad Novum Testamentum libri XX. In quibus contextus sacer illustratur, ss patrum aliorumque sententiae examinantur* . . . Lugduni Batavorum a. 1639 fol.

Novo Testamento citationibus disseruit ad eum tamen finem magis ut patrum menda exhiberet quam ut ex operibus eorum subsidium criticum hauriret. Mox exstitit Iohannes Croius,[1] adseverans „Heinsium ne millesimam quidem sacri textus partem intelligere", vix autem ipse scivit quomodo patrum testimonium adhiberet ad textum N. T. Gr. definiendum. Heinsio, Croio, Dallaeo[2] curae fuit patrum testimonium parvi facere. Millius patrum scriptis usus est et in prolegomenis suis fusius de patribus disseruit. In editione Millii Kusteriana (cf supra, p. 225.226) habetur epistula Ioannis Clerici praeclara in qua cum lectiones variae Methodii Patarensis et Optati Milevitani excutiuntur tum callidissime de scriptorum ecclesiasticorum testimonio disseritur. Whitbius[3] sane Millium impugnans patres in primis impugnat, et in appendice Hilarii lectiones varias enumerat ut eas reiciat. Gerhardus etiam ille (cf supra, p. 229) patribus vix ullum locum in re critica concedere voluit. Celari vero non debet, eos qui patres respuerunt saepe paene idem statuisse quod patrum defensores etiam concesserunt, dico patres innumeris locis non accurate verba sacra laudare. De hac re disputari non potest. Fugit tamen nonnunquam viros qui textum receptum omni modo defendere in mente habuerunt, patres nihilominus multis locis testimonium et certissimum et optimum de veris lectionibus dare.

De patrum ex Novo Testamento lectionibus, vide p. (2)—(18); ed. 2, Cantabrigiae a. 1640, prolegomena, p. 2—13.

[1] Croius (de Croi), *Sacrarum et historicarum in Novum Foedus observationum, pars prior: in qua Dan. Heinsii prolegomena . . . perpenduntur . . .* Genevae a. 1645. De patribus vide capp. 16—29, p. 121—221.

[2] Dallaeus (Daillé), *De usu patrum . . . libri duo Latine e Gallico nunc primum a I. Mettayero redditi; ab auctore recogniti, aucti, et emendati,* Genevae a. 1655, lib. 2, cap. 3, p. 245—248.

[3] Whitby (cf supra, p. 225, adn. 2) lib. 1, cap. 1, (in editione Lugd. Bat. a. 1733), p. 1—43; de Hilario, app. p. 376—405.

Bengelius[1] scriptores ecclesiasticos non parvi aestimavit. Refutavit accusationes Heinsii, Croii, Rechenbergii, Whitbii, secutus est Millium et Wetstenium, copiosius patrum testimonia adtulit. In eandem sententiam scripsit caute scite locupletissime Castus Innocens Ansaldi, ordinis Praedicatorum, in libro *De authenticis sacrarum scripturarum apud ss. patres lectionibus libri duo ad ss. d. nostrum Benedictum XIV. pont. max.* (Veronae) anno 1747.[2] Incipit disputatio a testimonio Tertulliani de Ioh 1,13, ubi Ansaldus variatione „natus est" versionis veteris Latinae exemplum tradi arbitratus est,[3] Petrus autem Barsanus nihil aliud nisi scriptoris incuriam agnoscere voluit. Inde exorsus tractavit Ansaldus totam rem et fortasse magis quam necesse erat patrum accurationem praeconatus est.[4] Apud Christianum Benedictum Michaelis[5]

[1] Bengel, *N. T. Gr.* Tubingae a. 1734, cf in appendice „Introductio in crisin N. T." ad finem libri, § XXXII, obss. II—IV, pp. 389.390, obs. XX, pp. 401—419, in primis considd. VI.VII, pp. 413—416; in libro eius *Apparatus criticus*, Tubingae a. 1763, quaere pp. 23.24 et 36—55. — Hoc loco addo Semleri adnotationes in eius editione Wetstenii *Prolegomenorum*, Halae Magdeb. a. 1764, pp. 169—222, et Wetstenii *Libellorum ad crisin atque interpretationem N. T.* Halae Magdeb. a. 1766, pp. 183 ss. 197 ss.

[2] Anno 1798 scripsit E. F. K. Rosenmüller, *Handbuch für die Literatur der biblischen Kritik und Exegese*, Gottingae, vol. 2, p. 268: „noch immer die vorzüglichste [Schrift] über diesen Gegenstand". Cf etiam quae de Ansaldo scripsit Iohannes David Michaelis, *Einleitung in die göttlichen Schriften des neuen Bundes*, pars prima, ed. 3, Gottingae a. 1777, pp. 619.620 (in Marshii translatione, ed. 2, vol. 2, p. 373, cap. 9, sect. 2).

[3] Ansaldi, *De loco Ioannis, aliter atque habet Vulgata a nonnullis patribus lecto, dissertatio*, Brixiae a. 1746.

[4] Hoc loco commemoro de iis quae Petrus Sabatier, *Bibliorum sacrorum Latinae versiones antiquae*, Remis a. 1743, vol. 1, praefat. pp. XXXVI—XXXVIII, scripsit.

[5] C. B. Michaelis, *Tractatio critica de variis lectionibus N. T. caute colligendis et diiudicandis*, Halae Magd. a. 1749. — Cf etiam quae Wetstenius de scriptoribus ecclesiasticis profert, et in editione

examinantur prae ceteris loci quos Irenaeus e sancta scriptura citavit. Non est quod dicam Iohannem Iacobum Griesbach[1] hac quoque ex parte studiis criticis pro suo ingenii acumine subvenisse, Christianum Fridericum Matthaei phialas irae suae in Bengelium, Semlerum, Griesbachium effudisse.[2] Matthaeium oppugnavit Iohannes Severus Vaterus,[3] qui accuratius examinavit quae Cyrillus Alexandrinus e capitibus quinque prioribus evangelii Iohannis adtulit. Iohannes Fridericus Schleusnerus mentem defixit in citationibus e LXX virorum versione Veteris Testamenti,[4] nihilo minus multum fructum etiam in Novum Testamen-

ipsa et in libro a Semlero iterum e Novi Testamenti editione typis mandato (ut supra, p. 1134, adn. 1) *Libelli*, pp. 86—92 (item pp. 69—86). — Liber Iusti Wesselii Rumpaei, *Commentatio critica ad libros Novi Testamenti in genere*, Lipsiae a. 1730; ed. 2, a. 1757 (subnectitur libro I. G. Carpzovii *Introductio ad libros propheticos Bibliorum V. T.* ed. 4, Lipsiae a. 1757), caret critica arte; citationes solae pretium habent, cf pp. 277 ss. 311 ss.

[1] Griesbach, *Dissertatio critica de codicibus quatuor evangeliorum Origenianis*, pars prima a. 1771, in suis *Opuscul. acad.* Ienae a. 1824, vol. 1, pp. 226 ss, in primis 278—300; — *Curarum in hist. textus Graeci epistolarum Pauli specimen I*, a. 1777, in *Opuscc.* vol. 2, p. 1 ss, in primis pp. 37-42.79-82; — *Commentarius criticus in textum Graecum N. T. Partic. II*, Ienae a. 1811, p. XXV s.

Cf etiam I. D. Michaelis (ut supra, p. 1134, adn. 2 et ed. 4, a. 1788). — Cf Benedictus Bendtsen, *Specimen exercitationum crit. in V. T. libros apocryphos e scriptis patrum et antiquis versionibus*, Gottingae a. 1789.

[2] Matthaei, *Ueber die sogenannten Recensionen* . . . Ronneburgi et Lipsiae a. 1804, pp. 43—47.62—69.71 ss, etiam p. 8 et p. 12 adn.; cf de Oecumenio p. 31 et de Theophylacto p. 42 adn. Multa praebet Matthaeius in editionibus suis Novi Testamenti (ut supra, p. 249-251).

[3] Vater, *Spicilegium observationum ad usum patrum Graecorum in critica Novi Testamenti pertinentium*. 2 partt. Regiomontii a. 1810. 1811. — Cf etiam F[ridericus?] G[uilelmus?] Edel, *Collatio critica locorum Novi Testamenti quae in actis conciliorum Graecorum laudantur*, Argentorati a. 1811.

[4] Schleusner, *Opuscula critica ad versiones Graecas V. T. pertinentia*, Lipsiae a. 1812, in primis pp. 12—74.

tum prae ceteris habent eius *Observationes de patrum Graecorum auctoritate*, fultae studiis diuturnis. Non multum inde profecerunt Henricus Carolus Alexander Hänlein[1] et Leonhardus Bertholdt,[2] plus Iohannes Gottfried Eichhorn,[3] vir eruditissimus Iohannes Leonardus Hug,[4] Americanus Andrews Norton.[5] Carolus Augustus Credner[6] operam navavit locis apud Iustinum Martyrem et in Clementinis Homiliis citatis. Iustini opera perscrutavit magno cum fructo Carolus Semisch.[7] V. cl. Adolfus Hilgenfeld[8] ante hos quadraginta quattuor annos et Iustinum et Homilias Clementinas et Marcionem examinavit. Rem tractaverunt Iohannes Scott Porter,[9] Samuel Davidson,[10] Samuel Prideaux Tregelles,[11]

[1] Hänlein, *Handbuch der Einleitung in die Schriften des N. T.* ed. 2, Erlangae aa. 1801—1809, §§ 77.78, pp. 243—254.

[2] Bertholdt, *Historisch kritische Einleitung . . .*, pars 2, Erlangae a. 1813, p. 740ss.

[3] Eichhorn, *Einleitung in das N. T.* vol. 5, Lipsiae a. 1827, pp. 119—167.

[4] Hug, *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*, ed. 4, pars 1 (a. 1847), § 7, pp. 32—35.

[5] Norton, *The evidences of the genuineness of the gospels*, Bostoniae a. 1837, vol. 1, p. 194ss, et adnotat. E, pp. ccvii—ccxxxi (ed. 2, Cantabrigiae a. 1846, p. 210ss et pp. ccxiv—ccxxxviii).

[6] Credner, *Beiträge zur Einleitung in die biblischen Schriften.* 2 voll. Halis aa. 1832—1838; vol. 2 examinat quae adlata sunt e versione LXX virorum.

[7] Semisch, *Die apostolischen Denkwürdigkeiten des Märtyrers Justins*, Hamburgi et Gothae a. 1848; cf in primis pp. 207—232.

[8] Hilgenfeld, *Kritische Untersuchungen über die Evangelien Justin's, der clementinischen Homilien und Marcions*, Halis a. 1850, pp. 46ss. 63ss.

[9] Porter, *Principles of textual criticism*, Londinii a. 1848, pp. 375—390.

[10] Davidson, *A treatise of biblical criticism . . .* vol. 2 (a. 1853), pp. 362—370.

[11] Tregelles, *An introduction to the textual criticism of the New Testament*, Londinii a. 1856, pp. 329—342. In editione sua Novi Testamenti Graeci scriptores praecipuos non neglexit.

Fridericus Henricus Ambrosius Scrivener.[1] Vir cl. Brooke Foss Westcottus,[2] nunc episcopus Dunelmensis, in libro suo de Novi Testamenti canone multa de citationibus apud Iustinum Martyrem et in Homiliis Clementinis praebet, item in Chrysostomi dissertatione *de sacerdotio*. Amicus fautorque ille meus Ezra Abbot[3] nonnulla de scriptoribus ecclesiasticis exhibet in appendice ad librum Nortoni aeque atque in dissertationibus variis. Iacobus Scott[4] callide de citationibus disseruit et v. cl. Guilelmus Sanday[5] non solum „de citationibus in genere apud scriptoribus Christianis primis temporibus" egit sed etiam accuratissime de citationibus in operibus Iustini Martyris et in Homiliis Clementinis. Multum valent, quod ad scriptores Latinos adtinet, labores Rönschii praesertim de Tertulliano, et vv.

[1] Scrivener, *A plain introduction to the criticism of the New Testament*, ed. 3, Londinii a. 1883, pp. 416—421. Iohannes Guilelmus Burgon, Scriveneri amicus, multam operam scriptis patrum navavit, nec tamen edidit indices suos locupletissimos locorum sacrarum scripturarum a patribus laudatorum, id quod maxime dolendum est; cf Burgonii liber, *The last twelve verses of St Mark*, Oxonii et Londinii a. 1871, pp. 269—287 ubi de Victore Antiocheno dicit.

[2] Westcott, *A general survey of the history of the canon of the New Testament*, ed. 5, Londinii a. 1881; cf de Iustino et Homiliis Clementinis p. 96—179, et de illo Chrysostomi tractatu p. xxx, adn. 1.

[3] Abbot in libro Nortoni, *Statement of reasons*, ed. nova Bostoniae a. 1856, p. 455 adn. 456 adn; item in tractatu de Ioh 1,18 in actis *Bibliotheca sacra*, Andoverae a. 1861, pp. 855.856, et in actis *Unitarian Review*, mense Iunio a. 1875, p. 568 (separatim impr. p. 8).

[4] Scott, *Principles of New Testament quotation established and applied to biblical science*, Edinburgi a. 1875, cf pars VII.

[5] Sanday, *The gospels in the second century*, Londinii a. 1876; de citationibus in genere vide cap. II, p. 15—57, de Iustino p. 113 ss, de Homiliis Clementinis p. 163 ss. — Cf etiam v. cl. Llewelyn I. M. Bebb, *Studia biblica et ecclesiastica*, Oxonii a. 1885, vol. 2, p. 195—240.

cll. Sandaei, Whitii, Corsseni, aliorum quos iam supra nominavi cum de versione Latina egi.

Hactenus de eo, quod adhuc de scriptorum ecclesiasticorum testimonio iudicatum elaboratumque est.

(2.) *Comparantur inter se codices, versiones, patres.*

Codices sacrae paginae Graeci quoad antiqui atque puri sunt testimonium rectum de textu reddunt. Sed cum non semel inter se vel antiquissimi codices discrepent, accuratius indagare textus historiam studemus, ut statuere possimus ubi terrarum unaquaeque lectio viguerit. In hoc labore nobis subveniunt versiones quae terras nunc artius nunc aliquo saltem modo definiunt. At versiones nihil clarius de tempore monstrant. Sin ad scriptores ecclesiasticos confugere possumus, hi non solum de loco sed etiam de tempore testantur, et procul dubio demonstrant si non lectionis patriam certe domicilium, et si non quo anno nata sit certe annum quo viguerit. Magnus igitur fructus e scriptorum ecclesiasticorum scriptis percipi potest.

Quid vero agemus, si nullum scriptoris de loco dubio testimonium inveniamus? Tum revertendum est ad indolem testium, quae iam ex aliis locis perspecta erit. Nam cum codices, versiones, patres inter se comparantur, saepe eiusmodi evadit iudicium de testibus ipsis ut sciamus testes quosdam, qui iam saepius cum patris cuiusdam lectionibus consentierunt, etiam absque patris illius testimonio id testari quod pater testaturus esset si forte in consilium vocari posset.

Patres ergo multum valent in iudicio de lectionibus iam e textus codicibus cognitis definiendo. Attamen cavendum est ne putemus eos solos lectiones satis graviter commendare posse. Post codices sint aut non sint. Cum his testentur aut sileant. Discernant, distinguant, non iudicent.

Ubi vero pauciores habemus codices ibi frequentiores in litem adducuntur scriptores, fusius adferuntur discursus eorum ut qui testimoniorum defectum aliquo modo compensent; exempli gratia revertat lector ad volumen Tischendorfii alterum, inspiciat apparatum criticum, conferat eum cum apparatu critico prioris voluminis.

(3.) *E quibus scriptoribus testimonium petendum sit.*

Ecclesia Romana statuit usum restrictiorem vocis patris, unde factum est ut pauci sensu illo nomen patris adipisci possent, dico octo illos: Graecos Athanasium, Basilium, Gregorium Nazianzenum, Chrysostomum, Latinos Ambrosium, Hieronymum, Augustinum, Gregorium Magnum, qui omnes doctrinam orthodoxam et eminentem, insignem sanctitatem vitae, approbationem ecclesiae, notabilem antiquitatem vel praebent vel merentur per eminentiam.[1] Luce clarius est talem distinctionem nihil rei criticae prodesse. Non semel vocabulo „scriptor ecclesiasticus" ut in huius partis titulo usus sum, ubi vero brevitatis studium flagitat nomen „pater" vel in genere vel in specie scriptoribus ecclesiasticis tribuo non haesitans. Hoc de appellationibus.

Pergendum est ad testimonium. Testimonium petimus ab unoquoque qui testari possit. Non agitur de doctrina sed de re, non agitur de opinione sed de visione, de cognitione. Minime igitur nostra interest utrum scriptor doctrinam ecclesiasticam studiose tenuerit necne. Valent aeque orthodoxus haereticus ethnicus, si forte ethnicus de loco Novi Testamenti dicat. Valet idem orthodoxus cum lectionem respuat atque cum lectionem approbet. Nam quaeritur de lectione illo tempore illoque loco in codicibus inventa. Plus semel erraverunt orthodoxi qui criticae

[1] Cf v. cl. Iosephus Nirschl, *Lehrbuch der Patrologie und Patristik*, Moguntiae a. 1881, vol. 1, pp. 3—6.

artis non periti lectiones in codicibus haereticorum damnarunt. Ne tamen putaveris haereticos illos peritiores artis criticae fuisse et scientia ductos illas lectiones sibi quaesivisse. Nam nihil aliud fecerunt nisi quod codices sibi traditos conservarunt et magni aestimarunt.

Testimonium omnium scriptorum omnium temporum valet per se. Nos vero quaerimus in primis suffragia e saeculis ecclesiae prioribus antequam textus iunior se evolvit et e temporibus quibus evolutio illa facta est, dico saecula quattuor inde a primo usque ad quartum. Tum necesse est nos accuratissime et terras et annos indagare si forte pressius sequi possimus varationum semitas obscuras.

(4.) *Quomodo patrum lectiones definiendae et adhibendae sint.*

Multum interest in hac re cum consuetudinem scriptoris tum indolem libri scite novisse. Hic scribit exacte, omni diligentia adhibita, ille sine ulla accuratione; hic curat, ille non curat minima. Vir exegeticus aptius verba ipsa e codice laudat, vir oratorius facundia ductus facile sua pro codicis verbis substituit. Idem valet de libris. In libro exegetico critico arte composito rectius quaeres textum purum. Liber dogmaticus vel polemicus modo arctius codicem sequetur modo argumentatione duce, lectionem minus bene per testes firmatam adferet. Denique libri ut ita dicam practici in aedificationem fidelium scripti sensum generalem spectant verbis ipsis saepe neglectis. Sermones et orationes omni modo scripturae dicta flectunt et orationi currenti admiscent.

Scriptores pariter atque librarii ex incuria ut homines errantes falso locos citant etiam e codice praesenti, quanto facilius id fit cum e memoria sententias adferunt. Uno loco addunt, alio omittunt, tertio transponunt nunc

vocabula singula nunc verborum combinationes. Denique verba mutant, vel singula vel plura, ne dicam sententias. Aliis verbis idem fere dicunt, iisdem fere verbis aliud dicunt. Hoc modo exsistunt variationes innumerabiles.

Saepius de hac re disputaverunt, vel hodie etiam disputant, theologi ac si patres singulari incuria scripserint, multo neglegentiores fuerint quam scriptores et theologi huius aevi. Minime. Et nos homines sumus. Qui se ipsum ore dicentem et calamo scribentem sine ira et studio observet, mox errores similes cernet. De erroribus meis silebo. Duo in promptu habeo virorum clarissimorum et doctissimorum errata. Carolus Hodge, professor celeberrimus Americae septentrionalis, Tholuckii amicus, in opere magno suo theologico verba ex Gen. 3,15 adferre voluit. Fuit vir animi exegetici, ut ita dicam, qui commentarios qui hodie quoque non parvi sunt pretii scripserat, multus fuit in Scripturis legendis. Nihilominus verba ita dedit:[1] „The seed of the woman shall bruise the serpent's head." Re vera saepe in Anglia et in America audita sunt illa verba hunc ad modum, putantque multi ea biblica esse, sed Bibliorum pars non sunt. Quo tempore liber ille typis exprimebatur ex familiaribus v. cl. Hodgii eram, et eum monui, verba illa non biblica esse, quod initio concedere noluit, posthac volumine excusso accuratius inquirens concessit. Sed vetuit verba mutari, quod ea, quibus sane sententia verborum biblicorum contineretur, ei ex usu valde probata essent. Adduco deinde v. cl. Fr. Kaulen, de Vulgatae historia optime meritum; cum de versione Latina vetere disputat,[2] verba Augustini bene cognita de Itala: „verborum tenacior cum perspicuitate sententiae," quae verba iam recte citaverat, alio loco sic reddit:

[1] Hodge, *Systematic theology*, New York, London, and Edinburgh, 1872, vol. 1, p. 38.

[2] Kaulen, *Geschichte der Vulgata*, Moguntiae a. 1868, p. 128.

„verborum tenacior cum *sermonis* perspicuitate". Scriptor saeculi secundi qui tantam in evangelii textu variationem exhiberet, sine dubio testis esset „alius evangelii". Ex his et ex similibus, quae lectoribus in mentem venient,[1] facile est iudicium prudentiae plenum ferre de consuetudine a scriptoribus in primis ecclesiae saeculis observata.

Cum loci copiosiores adferuntur paene necesse est scriptorem codicem volvisse, verba non e memoria protulisse. Ita in vetustissimis codicibus qui homilias continent accuratissime saepe exscripta sunt verba de quibus orator disserit, in codicibus qui commentarios continent interdum omni cura loci longiores redduntur quos commentator statim tractat.

Loci ex evangeliis Matthaei Marci Lucae qui inter se fere consentiunt difficultatem magnam habent, nam saepe procul dubio scriptori non praesens fuit e quo evangelio hauserit, saepe cum id sciverit inscius verba ex aliis admiscuit vel sententias ad modum alius evangelii mutavit, saepissime nobis non dicit ex quo evangelio dictum adferre velit. Dubium igitur vel nobis vel scriptori ipsi est evangelium, dubius est locus ipse, dubiae sunt lectiones. Fieri potest ut omnibus locis accurate excussis clarius evadat iudicium de locis his harmonisticis qui dicuntur. Nunc prudentissimus quisque cautissime de lectionibus hoc modo confusis iudicabit.

Magna auctoritate valent loci qui vel ab eodem patre iterum iterumque vel a variis patribus eiusdem saeculi variis in regionibus scribentibus iisdem verbis adferuntur. Tutissime ibimus cum scriptor diserte de lectionibus suo tempore in patria sua variantibus dixerit.

[1] Amicus meus Abbotus in libro scientiae pleno *The authorship of the fourth gospel: external evidences*, Bostoniae a. 1880, pp. 39—41, adtulit novem locos ex scriptis theologi Hieronymi Taylor (*1613 †1667) quibus Ioh 3,3—5 laudatur. Nullus consentit cum versione Anglica, duo soli inter se consentiunt.

(5.) *De scriptoribus Graecis.*

Cum codices scriptorum Graecorum adimus, statim curiosius inquirere debemus, utrum librarii locos sacrae scripturae, quos scriptor quidam adtulit, accurate exscripserint an mutarint ad normam textus iis bene cogniti. Interdum exempli gratia e commentario vel sermone clare elucet commentatorem vel oratorem textum alium ante oculos habuisse quam quem librarius posuit. Etiam quod ad locos longiores adtinet, non omiserunt librarii e codice iis ipsis usitatiore verba scripturae inserere, extrusis locis qui iis ante oculos erant in exemplari exscribendo. Perversa haec nonnullorum consuetudo pretium codicum minuit, difficultatem rei criticae augit.

Non est quod dicam codices patrum eodem modo quo codices sacri textus critica arte excutiendos esse, pro aetate aestimandos, cum versionibus, si versiones exstant, comparandos esse. Ii autem qui scripta patrum verterunt saepius textum in his operibus sacrum non ex exemplari verterunt sed e versione scripturarum sacrarum quae ad manum erat exscripserunt, eodem modo atque librarii illi Graeci quorum consuetudinem iam reprobavi. Praebet talis scriptorum versio testimonium non de textu Graeco sed de textu sacro Latino vel Syriaco vel Coptico.

Pergamus ad editiones. Eadem perversitas etiam hic offendit. Exemplo est editio Puseyana commentarii Cyrilli Alexandrini in evangelium Iohannis. Brevi post initium operis omisit Heysius locos scripturae copiosiores exscribere, nihil Oxonium misit nisi initia et fines; locos deinde implevit editor Oxonii e Novo Testamento typis impresso. Si tale quid Oxonii anno 1872 evenire potuit, quanto magis in editionibus patrum prioribus, in quibus saepissime textus sacer sine signo mutatus est.

Opus est editionibus patrum Graecorum novis quae subsidiis criticis iisque locupletissimis nitantur. Cum nostra

intersit saecula prima penitus perquiri, laetissimus est nuntius virum clarissimum mihique amicissimum Adolfum Harnack, professorem Berolinensem, auspiciis academiae regiae Berolinensis, editionem scriptorum ecclesiasticorum Graecorum ab initio ecclesiae usque ad medium saeculum quartum instaurare velle. Prodromus huius operis iam exstitit in introductione ad eius „historiam veterum litterarum Christianarum usque ad Eusebium".[1]

a. Periodus postapostolica. Quae sparsa supersunt opera scriptorum ecclesiasticorum ex annis ante annum circiter 177 sive Irenaei tempus plus valent ad studia quae dicuntur canonica sive ad historiam canonis quam ad rem criticam illuminandam.

Clemens Romanus vel epistula ecclesiae Romanae ad ecclesiam Corinthianam saepius locos scripturae in genere adfert rarissime ita ut studiis textus criticis inserviant loci, nam sunt partim loci adlati minus addubitati loci, partim defuit iis temporibus primoriis quod ad novi foederis scripta adtinet notio textus sacri, unde fit ut liberius adlatae sint sententiae verbis ipsis neglectis. Idem fere quadrat in Ignatii epistulas, Barnabae epistulam, Hermae librum pastoris. Iustinus martyr et philosophus in iis operibus suis apologeticis quae ad Iudaeum spectant Vetus Testamentum fusius adtulit, in iis quae ad imperatorem ethnicum missa sunt testimonia sacra non apte proferre potuit. Nihilominus inter pauca ex Novo Testamento quae apud Iustinum invenimus locum habemus qui libertatem illam in verbis adferendis praeclare exhibet, nam laudatur Ioh 3,3—5 admixto loco Matt 18,3[2] (Christianus Fridericus Matthaeius sane adseverat Iustinum in libris

[1] Harnack, Adolf, *Geschichte der altchristlichen Literatur bis Eusebius. Erster Theil: Die Ueberlieferung und der Bestand*, Lipsiae a. 1893.

[2] De hoc loco cf Ezra Abbot, *The authorship of the fourth gospel*, Bostoniae a. 1880, pp. 28—41.

genuinis textum Novi Testamenti semper falsasse uno loco Matt 5,20 excepto)[1] Eundem fere locum non sine admixtione nova praebent Homiliae Clementinae. Tatianus Syrus qui e quattuor evangeliis unum consarcinavit in libro Diatessaron et ita lectionibus multo magis inter se commiscendis curavit, confecit harmoniam hanc, quod probabilius est, lingua Graeca urbi et orbi communi, etsi textus eius Graecus hodie non exstat. Post Tatianum igitur dubium erit, utrum loci ex evangeliis synopticis quae dicuntur a librariis vel a scriptoribus suo Marte cum aliis locis commixti an e libro Diatessaron hausti sint.

Quid valeant ea quae Hippolytus in libro „Philosophumena" vel „Refutatio omnium haeresium" ex scriptis saeculi secundi haereticis hausit, sub lite est.[2]

b. Periodus Lugduno-Alexandrina. Huic periodo (inde ab anno fere 177 usque ad annum 315) nomen dedimus ex domicilio virorum praecellentium qui agmen ducunt, dico Irenaei Smyrno-Lugdunensis, Clementis et Origenis Alexandrinorum.

Irenaeum († 202) hoc loco in litem ducimus propter chronologiam. Difficultatem tamen magnam propterea praebet opus eius „contra omnes haereses" quod fragmenta praecipua quae supersunt Graeca per unum Epiphanium saeculi quarti exeuntis ad nos pervenerunt et passa sunt traditionem duorum paene saeculorum antequam Epiphanius ea exscripsit. Quae vero Epiphanii manum fugerunt, ea fragmentis paucissimis exceptis in sola versione Latina adhuc exstant, de qua infra dicendum est. Attamen multa ex Irenaeo hausta sunt, multum valet testimonium eius e saeculo ecclesiae secundo. Utinam discernere possemus, utrum codices suis secum ex urbe Smyrna portarit necne.

[1] Matthaei, *Ueber die sogenannten Recensionen* . . . Ronneburgi et Lipsiae a. 1804, p. 64.

[2] De Διδαχή quae dicitur tractare vetat tempus et huius dissertationis scopus, nam mittimus ea quibus Tischendorfius non usus est.

Clemens Alexandrinus, natu fortasse Atheniensis, primus litterarum theologicarum magister exstitit, primus scienter ex cathedra pro ecclesia, scripsit. Vir erat liberalibus studiis imbutus qui calamo currente modo Vetus Testamentum modo Novum modo scriptores qui dicuntur classicos adtulit. Apud eum comparare possumus citationes omnis generis, scrutari possumus quo modo locos utriusque generis cum sacri tum profani laudaverit.

Origenes Alexandrinus, homo ille mirificus, qui mente et animo, industria et vi ceteros superavit, a quo scripturae sacrae textus cura indefessa elaboratus est, libros innumerabiles scripsit. Dolendum est libros permultos, propter haereses quarum accusatus est Origenes ab ecclesia spretos, iam diu perisse. Curae eius in textum Veteris Testamenti non prorsus interierunt. Mihi vix dubium esse videtur Origenem, quo modo Vetus Testamentum elaboravit, eodem modo etiam Novi Testamenti textum tractasse. Obeli et alia signa quae hic illic in codicibus exstant reliquiae esse possunt curarum eius. Origenes vero ipse non volens exemplum dat, quomodo textus non curetur sed corrumpatur. Ablego exempli gratia ad locum Ioh 1,28 ubi luce clarius videre possumus Origeni nihil valere codicum testimonium, si rationes allegoricae quas dicunt et rationes e geographica arte ductae lectionem probabilem esse monstraverint.[1] Sed de iudicio Origenis nobis non est cura. Saepius, quod loco iam laudato fit, uberrime de ea quae in codicibus et in scriptoribus illius aevi exstet lectione refert. De operibus Origenis quae hodie non supersunt nisi ex versione Latina posthac referetur.

Principatum tenent Irenaeus, Clemens, Origenes. Minime vero neglegendi sunt Athenagoras, Dionysius et

[1] Origenes, *In evangelium Ioannis commentariorum pars 1* [*Opera* ed. Lommatzsch.], Berolini a. 1831, pp. 237—243; est tomus VI, 24.25.

Petrus Alexandrini, Methodius (de Marcione dicendum est cum de Tertulliano dicemus), Gregorius Thaumaturgus, Theophilus Antiochenus.

c. Periodus Nicaena. Scriptores qui inde ab anno circiter 315 usque ad finem saeculi quinti floruerunt fusius testimonium de Novi Testamenti textu praebent, sed testantur plerique in plerisque locis textum iam emendatum, unde fit ut minoris pretii sint in historiam textus constituendam. Nomina patrum celeberrimorum huius aevi nos in terras varias ducunt Syriam (Antiochiam), Palaestinam (Caesaream), Aegyptum (Alexandriam), Cyprum (Salamina), Thraciam (Constantinopolim), Cappadociam (Caesaream) et ceteri provincias alias multas repraesentant.

E schola Antiochena in qua fortasse recensiones Novi Testamenti textus potiores vel summa auctoritate factae sunt evasit Chrysostomus qui ore aureo verbum dei in urbe Constantini praedicaret. Etsi orator erat, non minus erat vir exegeticus qui curiosius textum inspicere non omisit. Loci etiam pleni praedicationibus ut textus praefixi multum valent in textu eo tempore apud eum usitato definiendo. Tischendorfius usus est codice Guelferbytano saeculi sexti qui homilias in evangelium Matthaei continet. Multa etiam hausit ex operibus Christiani Friderici Matthaeii,[1] qui tot Chrysostomi codices accuratissime contulit. Eiusdem scholae erant Theodorus Mopsuestenus et Theodoretus Cyrensis. Scholam Alexandrinam et traditionem eius repraesentant Eusebius Caesareensis Palaestinae, Didymus Alexandrinus, Athanasius Alexandrinus, Cyrillus Alexandrinus e quibus Eusebius et Cyrillus profuse verba Novi Testamenti adferunt. Aegyptiae scholae vix alienus est Epiphanius Salamine in insula Cypro. Cappadocia

[1] De Matthaeio cf supra, pp. 249—251. Cf in primis discursus eius „de Chrysostomo, ceterisque interpretibus, eorumque codicibus mss," praefatio „in omnes d. Pauli epistolas," *Thess Tim*, Rigae a. 1785, pp. (19) sine numeris.

in litem mittit ex urbe Caesarea Basilium Magnum qui etiam Constantinopoli degerat, et cuius amicus Gregorius Nazianzenus litterarum et theologiae studiis se Caesareae in Palaestina, Alexandriae, Athenis dederat; Basilii frater Gregorius Nyssenus in Ponto e libris Origenis se instruxit in scripturis sacris. Euthalius diaconus operam multam studiumque navavit textui Actuum et Epistularum curando.[1]

d. Saecula posteriora. E saeculis posterioribus non est quod multos adferamus scriptores. Andreas Cretensis et pedisequus eius Arethas Apocalypsim tractaverunt et traditionem textus huius libri paene penes se habent. Iohannes Damascenus in Parallelis suis sacris magna diligentia locos innumeros coacervavit. Oecumenius, Theophylactus, Euthymius Zigabenus commentati sunt multos Novi Testamenti libros partim suo Marte partim impensis scriptorum ecclesiae priorum; in hac re catenis similes sunt eorum commentarii.

e. Catenae. De scholiis quae Christianus Fr. Matthaei conlegit sufficit ut ad editiones eius lectorem ablegam.[2]

Catenae[3] sive florilegia e scriptoribus ecclesiasticis textui sacro subnexa non tantum ultimorum saeculorum sunt,

[1] Cf supra, pp. 153—161. — V. cl. Albertus Ehrhard, nunc professor Herbipolitanus, „Der codex H ad epistulas Pauli und ‚Euthalius diaconos'" in actis *Centralblatt für Bibliothekswesen, VIII, 9,* Lipsiae a. 1891, pp. 385—411, vult Evagrium Ponticum pro Euthalio ponere. Cf contra Erhardum v. cl. Ernestus de Dobschütz, „Ein Beitrag zur Euthaliusfrage" iisdem in actis, *X, 2,* a. 1893, pp. 49—70.

[2] Ut supra, pp. 249—251.

[3] Cf Iohannes Christophorus Wolf, *Catenas patrum Graecorum easque potissimum mss . . . ex codicibus quibusdam Anglicanis eruditis contemplandas sistent et specimina quaedam earum exhibebunt* [W. et discipulus], . . . Witembergae a. 1712; — Ioannes Georgius Walch, *Bibliotheca patristica,* . . . Ienae a. 1770, pp. 193—198, ed. nova a Ioanne Traugott Lebrecht Danz, Ienae a. 1834, pp. 247—254; Ioannes

nam habemus catenas easque bonas in codicibus saeculi octavi, noni, decimi et Cassiodorius saeculi quinti exeuntis aeque ac Procopius Gazaeus conlectiones tales iam confecisse videntur. Tregellesius[1] callidis rationibus ductus demonstrare voluit codices cum catenis textum prae ceteris vetustum et purum exhibere, vix tamen eam vim quam putavit habent rationes illae.

Laudantur in catenis saepissime Origenes et Chrysostomus, deinde etiam scriptores multi ex omni aevo. Primo maximam partem posuerunt confectores catenarum siglum ante citationem unamquamque, e quo intelligi posset cuius scriptoris essent verba. Facile postea confusa sunt inter se haec sigla; saepius Ammiano adtributa sunt verba Ammonii vel Ammonio verba Ammiani, Gregorio Nazianzeno verba Gregorii Nysseni vel e contrario, Severo verba Severiani vel Severiano verba Severi. Theodoretus confusus est cum Theodoro, quam saepe vero inter se Theodori quattuor Antiochenus, Heracleota, Monachus, Mopsuestenus. Quaerendae sunt catenae Novi Testamenti in primis in octo tomis Crameri (vide infra in catalogo scriptorum sub voce cat).

(6.) *De scriptoribus Latinis.*

Scriptores Latini testantur primo loco textum versionis Latinae cum veteris tum Vulgatae. Tertullianus magister exstitit et multa praebet; in oratione domini ordinem

Albertus Fabricius, *Bibliotheca Graeca*, ed. G. C. Harlesius, Hamburgi a. 1802, vol. 8, pp. 637—700; de catenis in Novum Testamentum pp. 669—700; — Iohannes Augustus Noesselt, *De catenis patrum Graecorum in Novum Testamentum observationes*, Halis a. 1762 [*Opuscc. ad hist. eccl.* fasc. 3, Halis a. 1817, p. 321s.]; — v. cl. Otto Fridolinus Fritzsche, „Exegetische Sammlungen“ apud Herzogium *Realencyklopädie für protestantische Theologie und Kirche*, ed. 2, Lipsiae, vol. 4 (a. 1879), pp. 449—453.

[1] Tregelles, *Codex Zacynthius*, Londinii a. 1861, p. IVs et 111s.

petitionum exhibet quem nullus alius testis habet. Quae Marcionis supersunt praecipue Tertulliano debentur, et haec Marcionis verborum versio nos ducit ad interpretationes ceterorum scriptorum Graecorum Latinas. Interpres Irenaei putatur Tertulliani tempore scripsisse,[1] quod fieri potuit sive Tertullianus hac versione usus est sive non usus est. Exemplo est hic interpres fieri posse ut versio purius textum reddat quam scriptor alius scriptoris verba adferens, nam accuratius vertit locos sacrae scripturae quos Irenaeus citavit quam Epiphanius, Theodoretus, Anastasius Sinaita in Irenaeo Graece laudando hos locos reddiderunt.[2] Origenis interpretes magnum locum implent, quippe qui soli tot libros servarint. Non est quod de aliis interpretibus Latinis fusius dicam, e. g. interprete Orsiesii Aegyptii et interprete Iacobi Nisibeni. Revertamur ad scriptores Latinos. Cyprianus, qui profuse prolixeque scripturas sacras laudavit, horrea posuit in usum virorum rei criticae peritorum,[3] praecipue enim e codice evoluto exscripserit necesse est. In Apocalypsim multum prosunt Victorinus, Tichonius vel Pseudo-Tichonius, Hieronymus, prae ceteris Primasius.[4] Satis erit hoc loco nominasse

[1] Nondum adsentiri possum opinioni vv. cll. Westcotti Hortiique, qui saeculi quarti esse volunt Irenaei interpretem.

[2] Cf Mt 1,18. Ad Ioh 1,1.3 (Massueti p. 191; Stierenii pp. 470. 471) descripserunt locum minus accurate. Anastasius habet in fine *οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν* contra interpretem Latinum; Irenaeus, quod nemo nescit, adsociavit *ὃ γέγονεν* versui qui sequitur; cf Stierenius, p. 470, adn. b.

[3] Cf supra e. g. codex reg Actuum, pp. 965.966, et liber Corsseni ibi citatus; vide etiam passim v. cl. Wordsworthii sociorumque eius *Old-Latin biblical texts. I—III*, Oxonii aa. 1883—1888.

[4] Hos omnes excussit v. cl. Iohannes Haussleiter (de Primasio vide infra catalogum), „Die Commentare des Victorinus, Tichonius, und Hieronymus zur Apokalypse. Eine literargeschichtliche Untersuchung" in actis *Zeitschrift für kirchliche Wissenschaft und kirchliches Leben*, Lipsiae a. 1886, num. 5, pp. 239—257; cf v. cl. Hugo Linke, *Studien zur Itala. 1. Die vorhieronymianische Ueberlieferung*

Hilarium,[1] Ambrosium, Augustinum, Pelagium, Fulgentium, Vigilium. Priscillianum,[2] quem vir doctissimus mihique amicissimus Georgius Schepps in lucem dedit, praetermittere coactus sum iisdem rationibus ductus, quibus *Διδαχὴν* iam praetermisi.

Quod ad scriptores Latinos adtinet hodie multum debemus viris iis doctissimis qui auspiciis Academiae Scientiarum Vindobonensis editiones novas lectionibus variis locupletatas instituunt. Attamen curae sit textum bene definire. Textui Cypriani inseruit primus v. cl. Hartelius lectiones multas veteres Latinas. Plus vero quam e re est, sequitur Hartelius codicem Sessorianum, qui e textu Cypriani bono processit, saepius tamen longius ab illo textu discessit. Cognitio textus biblici accuratior iudicium melius de testibus Cypriani praestitisset.

(7.) *De scriptoribus Syriacis, Aegyptiis, Armeniacis, ceteris.*

Hoc loco vix aliud quidquam ponere velim quam vota. Scriptores Graeci scientias et artes liberales in ecclesiae usum verterunt et traditionem paene totam in manibus habuerunt. Fieri vero vix potuit quin iam saeculis ecclesiae primis ex urbe Antiochia Graeco-Syriaca exiens scientia Christiana

der Offenbarung Iohannes [*Programma gymnasii urbani evangelici ad s. Elisabetham. Progr.* 1889. No. 164], Vratislaviae a. 1889.

[1] Cf v. cl. A. Zingerle, „Die lateinischen Bibelcitate bei S. Hilarius von Poitiers“ in actis *Kleine philologische Abhandlungen von A. Z. IV*, Oeniponti a. 1887, pp. 75—89.

[2] Schepps, *Priscillian, ein neuaufgefundener Lat. Schriftsteller des 4. Jahrhunderts. Vortrag*, Herbipoli a. 1886, cum facsimili, et „Die Sprache Priscillians“ in actis *Archiv für lateinische Lexikographie*, vol. 3, pp. 309—328, et in primis *Priscilliani quae supersunt maximam partem nuper detexit adiectis commentariis criticis et indicibus primus edidit* G. S. . . . . [*Corpus script. eccl. Lat.* vol. 18]. Vindobonae a. 1889; — item v. cl. Fridericus Paret, *Priscillianus, ein Reformator des 4. Jahrhunderts*, Herbipoli a. 1891, pp. VIII, 302.

Edessae, Nisibis multum proficeret. Immo vidimus in codicibus Syriacis nonnullis[1] theologos Syriacos rei criticae operam dedisse modo prorsus accurato, etiam minima curantes ad exemplum Iudaeorum. E talibus laboribus processerunt nisi fallor recensiones illae, quas viri doctissimi Westcottus Hortiusque Antiochiae medio saeculo tertio et quarto saeculo medio factas esse opinantur. Magnam testimoniorum silvam habet textus Novi Testamenti Syriacus. Utinam viri clarissimi Hallius, Gwynnius, Baethgenius, Gwilliamus vias per hanc silvam aperiant.

Christianos in Aegypto litteris etiam favisse certum est. Utrum vero quae pauca adhuc de eorum scriptis nobis adlata sunt magnum fructum datura sint necne futurum tempus diudicabit.

Aethiopia sine dubio nonnulla praebebit.

Multum, spero, nobis dabit ecclesia Armeniaca. Iam prius ab ecclesia Graeca separata, traditionem suam servavit. Bibliothecas magnas his annis coacervaverunt viri ecclesiae Armeniacae spectatissimi in urbe Etzshmiadzin. Iidem viri prospicunt hoc tempore instructioni eorum qui thesauros perscrutaturi et in usum ecclesiae excussuri in lucemque daturi sint.[2] De fructu disputari non potest. Satis sit recordari commentationem Ephraemi Syri in Tatiani Diatessaron Armeniace ante multos annos Venetiis typis impressam, apologiam Aristidis, acta Apollonii, traditionem de Aristione auctore versuum duodecim ultimorum evangelii Marci, his proximis diebus evulgatam, quam v. cl. F. C. Conybeare e codice Etzshmiadzensi hausit.[3]

[1] Vide supra, p. 815.

[2] Iam supra nominavi v. cl. archidiaconum Karapet (ter Mkrtzshian) qui Lipsiae a facultate philosophica rite gradum doctoris philosophia a accepit.

[3] Conybeare, *The Expositor*, Londinii (?) a. 1893, mense Octobri, pp. 241—254; cf v. cl. Adolfus Harnack, *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1893, 11 Nov., coll. 561—564.

2.

SCRIPTORES.

Lectorem non fuget Tischendorfium plus semel opera quae testimonium minime reiciendum praebent nominatim non laudasse, unde fit ut desiderentur horum librorum tituli in hoc catalogo.

Tischendorfius omisit saepius paginam cum scriptoris alicuius locum adtulit, si liber laudatus indicem habuit. Non est autem quod dicam indices editionum raro tam accurate quam opus est confectos esse. Burgonius indices in omnes vel in plerosque scriptores componere voluit vel iam composuit.[1]

A.

Acac: Acacius Monophthalmus, Eusebii discipulus, mortuo Eusebio episcopus Caesareae constitutus est anno 340, obiit anno circiter 366, scripsit inter alia *συμμίκτων ζητημάτων* libros sex. Laudatur ex catenis.

Act. Barnab.: acta Barnabae, vix ante Constantinum Magnum a. 275 scripta; recensio servata ante annum 478 comparata est; apud Tischendorfium, *Acta apostolorum apocrypha*, Lipsiae 1851, p. 64—74, vide etiam ibidem p. XXVI—XXXI; cf R. A. Lipsius, *Die apokryphen Apostelgeschichten und Apostellegenden, II, 2*, Brunsvigae a. 1887, pp. 270—320.

Acta conciliorum: cf editio Iohannis Harduini (e societate Iesu), Parisiis a. 1714, et Iohannis Dominici Mansi (* Luccae anno 1692, † anno 1769), *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio*, Florentiae a. 1759 usque ad (Venetiis) a. 1788, tomos unum et triginta complectens.

ad 1 Co 8,6 citatur epistula Germani episcopi Constantinopoleos ad Thomam episcopum Claudiopoleos; cf Concilii oecumenici VII vel Nicaeni II actio quarta; apud Harduinum, Parisiis a. 1714, vol. 4, p. 253 e.

[1] Cf supra, p. 1137, adn. 1.

ad 1 Ti 3,16, p. 850, laudantur acta conc. Constantinop. 2, quae apud Harduinum, vol. 3, col. 84 inveniuntur.

ad 1 Io 5,7 citantur acta conc. Lateran. a. 1215, quae exstant apud Harduinum, vol. 7, coll. 17.18.

acta concilii Nicaeni; apud Mansium, vol. 2, col. 635 seq.

act martyr agap: acta sanctarum Agapes, Chioniae, Irenes, etc. apud Ruinartum, *Acta martyrum*, ed. Bernardus Baillie, Veronae a. 1731, p. 348 a.

Act ^{phil}: acta Philippi; apud Tischendorfium, *Acta apostolorum apocrypha*, Lipsiae 1851, p. 75—94 (104); vide quoque ibidem p. XXXI—XXXVIII (XL), cf R. A. Lipsius, *Die apokryphen Apostelgeschichten* . . . Brunsvigae aa. 1883—1890, cf index sub voce Philippus, pp. 229—231.

Act $^{pil\ a\ vel\ b}$: acta Pilati duplicis recensionis a et b apud Tischendorfium, *Evangelia apocrypha*, Lipsiae, ed. 1 (1853), p. 203—300; ed. 2 (1876), p. 210—322.

cod mon: codex Monacensis, vide ibidem, ed. 2, p. 241 et LXXI.

Acta Thomae: cf Tischendorfius, *Acta apostolorum apocrypha*, Lipsiae a. 1851, pp. LXIII—LXVIII et 190—234, et Ricardus Adalbertus Lipsius, *Die apokryphen Apostelgeschichten* . . . ubi vide indicem sub voce Thomas.

Adimant: Adimantus, saeculi tertii, unus ex Manetis (qui Manes anno 277 floruit) discipulis duodecim, in Africa plurimum habitans. Augustinus librum contra eius doctrinam scripsit, in quo libro verba multa Adimanti exstant; vide Aug.

Afric: Iulius Africanus, ortu fortasse Afer, vixit temporibus Heliogabali (218—222) et Alexandri Severi (222—235), Emmai in Palaestina totam fere vitam degit, urbem Heliogabalo favente instauravit eique nomen Nicopolim dedit, composuit libros quinque de chronographia; vide Smithium et Wacium, sub voce Africanus et v. cl. Adolfum Harnack, *Die Zeit des Ignatius* . . . Lipsiae a. 1878, et v. cl. Henricum Gelzer, *Sextus Iulius Africanus und die byzantinische Chronographie*, Lipsiae, pars 1 a. 1880, partis alterius fasc. 1 a. 1885. Laudatur ex Eusebio. Apud Gallandium, vol. 2, p. 337—376, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 10, coll. 63—94.

aristid: epistula ad Aristidem de domini genealogiis discrepantibus; apud Routhium, vol. 2, p. 228, apud Mignium, vol. 10, coll. 51; cf v. cl. Fridericus Spitta, *Brief des Iulius Africanus an Aristides*, Halae a. 1877.

Agapet: Agapetus, episcopus Romanus annis 535.536; epistulae eius quinque exstant apud Mansium, vol. 8, p. 856. 855. 848. 850. 921, apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 66, coll. 35—80.

Alex: Alexander episcopus Alexandrinus inde ab anno circiter 313 usque ad annum 326, Arii adversarius, scripsit epistulas nonnullas, ex quibus duae exstant, de Ariana haeresi deque Arii depositione; apud Gallandium, Venetiis 1788, vol. 4, p. 441—456, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 18, coll. 547—582.

Alex: Alexander, Photio auctore Lycopoli archiepiscopus, floruit saeculo fere quarto ineunte, scripsit tractatus de placitis Manichaeorum; apud Combefisium, *Bibliothecae Graecorum patrum auctuarium novissimum*, Parisiis a. 1672, pars altera, p. 3—21, apud Gallandium, Venetiis 1788, vol. 4, p. 71—88, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 18, coll. 411—448.

Amb: Ambrosius episcopus Mediolanensis inde ab anno 374 usque ad annum 397. Opera eius ediderunt monachi ordinis Benedictini congregationis S. Mauri, Parisiis a. 1686.1690, per duo volumina dispertita (huius editionis volumina ad vocabula singula adposui), Mignius, *Patrol. Lat.* vol. 14—17 (a. 1845) Ballerinius. Paginae editionis Parisiensis notantur apud Mignium.

abel: de Abel et Cain libri duo (vol. 1, coll. 181—224).

abr *vel* abra *vel* abrah: de Abraham patriarcha libri duo (vol. 1, coll. 277—352).

apol dav: apologia prophetae David ad Theodosium Augustum anno 385 (vol. 1, coll. 673—734).

bened patri: de benedictionibus patriarcharum liber unus anno 387 (vol. 1, coll. 511—532).

bon mort: de bono mortis liber unus, anno 387 (vol. 1, coll. 383-414).

cain: *vide* abel

elia: de Elia et ieiunio liber unus (vol. 1, coll. 531—562).

ep *vel* epp *vel* epist: epistulae (vol. 2, coll. 733—1108).

exhort virg: exhortatio virginitatis (vol. 2, coll. 275—302).

fid: de fide ad Gratianum Augustum libri quinque anno 377 inchoati, absoluti anno 379 (vol. 2, coll. 439—596).

fid res *vel* resurr: de excessu fratris Satyri libri duo, quorum alter de fide resurrectionis vocatur (vol. 2, coll. 1109—1170).

fug *vel* fug saec: de fuga saeculi liber unus paulo post annum 387 scriptus (vol. 1, coll. 415—440).

hex *vel* hexa: in hexaemeron libri sex, anno 389 scripti (vol. 1, coll. 1—142).

iacob: de Iacob et beata vita libri duo (vol. 1, coll. 439—480).

incarn: sermo de incarnationis dominicae sacramento, anno circiter 382 (vol. 2, coll. 699—730).

inst virg: de virginis instituione ad Eusebium liber unus *vel* sermo de virginitate perpetua S. Mariae (vol. 2, coll. 247—274).

interp *vel* interp iob *vel* interp dav *vel* interpell dav: de interpellatione Iob et Davidis libri quattuor (vol. 1, coll. 621—672).

ios *vel* ioseph: de Iosepho patriarcha liber unus (vol. 1, coll. 479—510).

isaac: de Isaac et anima liber unus (vol. 1, coll. 353—384).

laps virg [*ex errore* virgg]: de lapsu virginis consecratae (vol. 2, coll. 301—320).

lib de sacram: *vide* sacram.

luc: commentariorum in evangelium secundum Lucam libri decem anno 386 (vol. 1, coll. 1257—1544).

myst: de mysteriis, *sive* de iis qui mysteriis initiantur liber unus, anno 387 (vol. 2, coll. 319—342); nonnulli negant hunc librum Ambrosii esse. Oudinus, *Commentarius de scriptoribus ecclesiae antiquis*, Lipsiae a. 1722, vol. 1, coll. 1827—1920, vindicat librum hunc de mysteriis et libros sex de sacramentis Ambrosio Caturcensi Galliarum episcopo, saeculi octavi desinentis, et eos edit, coll. 1861—1920, sub titulo hoc: sermones seu tractatus septem de sacramentis. Utrumque opus non multo post Ambrosii tempus, nec longe a Mediolano exstitisse videtur.

noe: de Noe et arca liber imperfectus (vol. 1, coll. 225—278).

obi theod *vel* obit theodos: oratio de obitu Theodosii imperatoris, anno 395 habita (vol. 2, coll. 1195—1214).

obit valent: de obitu Valentiniani consolatio (vol. 2, coll. 1171—1196).

off *vel* offic: de officiis ministrorum libri tres, anno circiter 391 scripti (vol. 2, coll. 1—142; vide quoque folium unum praepositum).

par: de paradiso liber unus paulo post annum 374 scriptus (vol. 1, coll. 143—182).

poenit: de paenitentia libri duo, anno circiter 384 scripti (vol. 2, coll. 385—440).

ps: enarrationes in Psalmos duodecim [1.35—40.43.45.47.48.61] (vol. 1, coll. 733—968); et expositio in Psalmum 118 (vol. 1, coll. 967—1258).

sacram: de sacramentis libri sex (vol. 2, coll. 341—386); vel Ambrosii vel alicuius discipuli eius; vide Sabatarium, vol. 1, p. XLVI; vide quoque supra *myst*

serm cont aux: sermo contra Auxentium de Basilicis tradendis, qui sermo in epistula 21 habetur (vol. 2, coll. 861—874).

siric: ad Lc 1,37 est epistula 42 (quam apud Gallandium, vol. 7, p. 542 invenies, cum titulo „rescriptum Ambrosii aliorumque

episcoporum ad Siricium papam") in editione Ambrosii operum Benedictina, vol. 2, col. 967 (ex errore autem habet epistula 41 quoque signum 42).

spi sa *vel* spir san: de Spiritu Sancto libri tres, anno circiter 381 scripti (vol. 2, coll. 595—700).

tob: de Tobia *sive* adversus foeneratores liber unus, anno 386 (vol. 1, coll. 587—622).

vidu *vel* vidui: de viduis liber unus (vol. 2, coll. 185—210).

virg *vel* virgin *vel* de virg: de virginitate liber unus (vol. 2, coll. 211—246).

virgg: de virginibus ad Marcellinam sororem suam, libri tres (vol. 2, coll. 141—184).

virgg col: ad Col 3,17, ex errore; Sabatarius scripsit *de virg. col.* 180 c., ubi *col* columnam significat: est *de virginibus*, in editione Benedictina vol. 2, col. 180 c.

virg devot: libellus ad virginem devotam (vol. 2, app. col. 365—368; in editione Migniana, vol. 17 (4), col. 580 c); vix Ambrosii est.

Amb $^{5\ saec}$: codex Ambrosianus bibliothecae Mediolanensis, versionis Veteris Testamenti Graecae LXX, saeculi fortasse quinti, continens partem maiorem Pentateuchi et librum Iosuae; editus est a v. cl. A. M. Ceriani in libro *Monumenta sacra et profana ex codicibus praesertim bibliothecae Ambrosianae*, tom. 3 (Mediolani a. 1864 [—1871]), cuius tomi titulus est *Pentateuchi et Iosue quae ex prima scriptura supersunt in codice Ambrosiano Graeco seculi fere V.*

Ambrst: Ambrosiaster seu Pseudo-Ambrosius, fortasse Faustinus (cf infra Faust) presbyter Romanus qui post medium saeculum quartum floruit, scripsit vel consarcinavit librum: commentaria in tredecim epistulas beati Pauli (unde 2 cor, eph), operibus Ambrosii consociatum; in editione Benedictina, vol. 2 append. coll. 21—318, apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 17, 45—508; et Ballerinium. Cf de Ambrst v. cl. Iosephus Langen, *De commentariorum in epistolas Paulinas qui Ambrosii et quaestionum biblicarum quae Augustini nomine feruntur scriptore dissertatio* [libellus academicus in diem 3 Augusti a. 1880], Bonnae. a pp. 44 in 4.

rom: editio Romana a. 1580.1588, 5 tom. fol.

ven: editio Veneta 1748—1751 in 4 tom. fol.; 1781.1782 in 8 tom. 4°. Videtur textus editionis Venetae idem fere esse atque textus editionis Parisiensis.

Amm *vel* Ammon: Ammonius; huius nominis duo distinguendi sunt: (1.) Ammonius philosophus Alexandrinus qui anno 220 floruit.

Ammonio huic adscribuntur canones, quos Ammonianos dicunt, quos autem, post Lloydium et Westcottum, Iohannes Guilelmus Burgonius *(The last twelve verses of the gospel according to S. Mark*, Oxoniae a. 1871, p. 126—132, 295—311) recte docet Eusebio ipsi adtribuendos esse. Ammonius consarcinavit quattuor evangeliorum harmoniam diatessaron seu monotessaron, quod opus iure a Cavio et Tischendorfio in monotessaro a Victore Capuano olim Tatiano adscripto agnoscitur (vide Gallandium, vol. 2, p. 546—604), iam dudum periit. De Ammonio hoc vide Cavium, vol. 1, p. 109seq.; confer apparatum criticum ad Mc 6,11 Io 1,36.

(2.) Ammonius, presbyter et oeconomus Alexandrinus, qui anno 458 claruit. Tischendorfius in editione sua septima Novi Testamenti, Alfordio et Scrivenero ut videtur consentientibus, Ammonium hunc multo iuniorem cum praecedente confudit. Hic Ammonius iunior ex catenis citatur, unde Amm^{cat}, confer quoque Amm^{presb} in apparatu critico ad Io 7,53 sqq. p. 827, et ad Act 5,41; vide Cramerum, vol. 2, p. iv seqq.; Cavium, vol. 1, p. 445 seq.; Wetstenium, *N. T. Gr.*, Amstelaedami a. 1751, vol. 1, proll. p. 76; Smithium, *Dictionary of Greek and Roman biography*, Londinii 1849, vol. 1, p. 145. Quod mireris, deest Ammonius uterque in libro: Smith and Wace, *Dictionary of Christian biography*, Londinii 1877, vol. 1. Fragmenta Ammoniana exhibet Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 85, coll. 1361—1610.

Amphil *vel* Amphiloc *vel* Amphiloch: Amphilochius, Iconii episcopus, floruit anno 370; opera edidit Franciscus Combefisius, Parisiis a. 1644, fol., et Gallandius, vol. 6, p. 457—514, et Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 39, coll. (9) 35—130.

iambi ad Seleucum: epistula iambis scripta ad Seleucum, olim Gregorio Nazianzeno adscripta.

Anast^{anti} *vel* ^{antioch}: Anastasius, fortasse monachus Sinaiticus, Antiochiae episcopus inde ab anno 559, sede depulsus anno 570, ut Aphthartodocetis vel Incorrupticolis inimicus, restitutus anno 593, mortuus est anno 598; ei successit Anastasius, forsan hic quoque monachus Sinaiticus, qui mortuus est anno 610. Anastasio Antiocheno tribuuntur orationes quinque, dubii auctoris dubiae aetatis, quae exstant Latine apud Canisium: *Lectiones antiquae*, ed. Basnag., Antverpiae a. 1725, vol. 1, p. 428—464, additis „sermonibus quattuor" apud Gallandium, vol. 12, p. 233—257, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 89, coll. 1309—1362. Conferendus est de Anastasiis Oudinus, vol. 1, coll. 1479—1492 et 1663—1666; Cavius, vol. 1, p. 531.550.599; Edmundus Venables, apud *Smith and Wace*, vol. 1, p. 109.110. Oudinus cum Cavio arbitratur

tres Anastasios monachos Sinaiticos patriarchas Antiochenos annis 561 [recte 559], 599, circiter 685 exstitisse; Edmundus Venables existimat priores duos patriarchas Antiochenos fuisse, nunquam monachos Sinaiticos, tertium monachum Sinaiticum fuisse, nunquam patriarcham, sed non exposuit cur traditionem coniunctionis intimae inter Antiochiam et monasterium Sinaiticum respueremus. Litem autem lite resolvere nolumus, nec loci huius est plus addere. Lectori cauto Anastasii hi omnes cum libris suis incertissimi sint. Confer I. B. Kumpfmüller, *De Anastasio Sinaita*, Wirceburgi a. 1865, et recensionem Steitzii, *Jahrbücher für Deutsche Theologie*, vol. 13, p. 526—532.

Anast: Anastasius Sinaita, monasterii in Sinai monte monachus, fortasse etiam Antiochiae archiepiscopus vel patriarcha, scripsit inter annos 677 et 686; saepe cum aliis eiusdem nominis permutatus est; vide supra ad Anast[anti].

hodeg: *ὁδηγός* vel dux viae adversus Acephalos, Severianos, et Theodotianos, unam tantum in Christo naturam admittentes; editus Graece et Latine a Gretsero, Ingolstadii a. 1606, et apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 89, coll. 35—310.

quae *vel* quaest: quaestiones et responsiones 154 de variis argumentis in S. Scripturam; editae Graece et Latine a Gretsero, Ingolstadii a. 1617; Latine in *Bibliotheca patrum Lugdunensi*, vol. 19, p. 808 seq.; Graece et Latine apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 89, coll. 311—824. Tischendorfius exscripsit fragmentum ex codice Coislinensi, *Anecdota sacra et profana*, Lipsiae a. 1855, p. 120 s. Vide quoque librum Maii: *Scriptorum veterum nova collectio*, Romae a. 1825, vol. 1, p. 369—376 et MPG. vol. 89, coll. 825—1202.

Anastas[abbas]: Anastasius monasterii S. Euthymii in Palaestina abbas, claruit a. 749 (alii dicunt a. 875). Librum contra Iudaeos ei adscriptum ediderunt Canisius, *Lectiones antiquae*, tom. 3, pars 1, p. 123, edit. nov. tom. 2, pars 3, p. 9—48, Maius, *Scriptorum veterum nova collectio*, vol. 7 (a. 1833), p. 207—244, Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 89, coll. 1203—1288. Fabricius nolit librum Anastasii huius esse, quod scriptor diserte dicit plus octingentos annos defluxisse a deletis Hierosolymis.

And: Andreas Caesareae episcopus, saeculi fortasse quinti exeuntis, cuius liber *Ἑρμηνεία εἰσ τὴν Ἀποκάλυψιν* primus commentarius Graecus in Apocalypsim videtur fuisse. Hunc commentarium edidit Fridericus Sylburgius, supplementum editionis commentarii Chrysostomi in epistulas Paulinas [Heidelbergae] anno 1596, fol., et Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 106, coll. (199) 207—486, repetitum

ex Sylburgio. De Andrea et de commentarii codicibus cf Franciscus Delitzsch, *Handschriftliche Funde*, Lipsiae a. 1861, fasc. 1, p. 10, Lipsiae a. 1862, fasc. 2, p. 29—44; — Rettigius, „Die Zeugnisse des Andreas und Arethas . . . " in actis *Theologische Studien und Kritiken*, Hamburgi a. 1831, p. 734; — v. cl. Welte, sub voce „Andreas" in fasciculo supplementario lexici ecclesiastici.

a: codex Augustanus, nunc Monacensis Graec. 544, saec. XIV, cuius lectiones apud Sylburgium in appendice adnotantur; cf Delitzsch. 2, p. 31—34.

bav: codex Bavaricus, nunc Monacensis Graec. 23, saec. XVI, apud Sylburgium; cf Delitzsch. 2, p. 38.39.

c: codex Coislinianus 224, saec. X, quem Tischendorfius ipse contulit. Cramerus hoc codice in edenda catena usus est, textum autem optimum fere totum neglexit; cf Delitzsch. 2, p. 40—42.

p: codex Palatinus, nunc Vaticanus 346, saec. XV, ex quo editio Sylburgii hausta est; cf Delitzsch. 2, p. 29.43.44.

Tischendorfius anno 1859 codicem alium Andreae, saec. XV, Petropolim detulit, *Notitia* etc, Lipsiae a. 1860, p. 60, num. 7.

And ^{cre} *vel* ^{cret}: Andreas, natu Damascenus, monachus Hierosolymitanus, archiepiscopus Cretensis, floruit anno circiter 850 (alii volunt 635—680). Opera eius edidit Combefisius, Parisiis a. 1644, fol. Tischendorfius eum laudat ex Gallandio, vol. 13, p. 93—184. Mignius opera eius edidit, *Patrol. Gr.* vol. 97, coll. (789) 805—1444. De aetate eius vide Oudini argumenta, vol. 1, coll. 174—188, et v. cl. Edmundi Venables coniecturam apud *Smith and Wace*, vol. 1, p. 111.112.

Anonym ^{aug} *vel* ^{august}: est anonymi expositio in Apocalypsim, in Augustini operibus, edit. Benedictin. Parisiis 1700, vol. 3, part. 2, append. p. 143; ed. Paris. alt. a. 1837, vol. 3, pars 2, coll. 3107—3160, apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 3, pars 2, coll. 2417—2452.

Anonym ^{laps}: anonymi tractatus ad Novatianum haereticum (cir. A. D. 255): quod lapsis spes veniae non est deneganda; apud Gallandium, vol. 3, p. 371—376, apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 3, coll. (1203) 1205—18.

Ansb *vel* Ansbert: Ambrosius Ansbertus (Ansebertus, Autbertus, Autpertus, Amalbertus) episcopus Augustodunensis post medium saeculum octavum, cui adscriptus est commentarium in Apocalypsim, in appendice voluminis alterius editionis Parisini vel Benedictini operum Ambrosii Mediolanensis, coll. (497) 499—590, et apud Mignium, *PL*, vol. 17, coll. (763) 765—970. Ipse auctor vero se Berengandus nominat.

Antio *vel* Antioch: Antiochus S. Sabae monasterii monachus claruit anno 614.

hom: *πανδέκτης τῆς ἁγίας γραφῆς;* liber ex 130 homiliis; apud Fronto-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 1019—1252, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 89, coll. (1411) 1415—1856.

Antitact: Antitactae, nomen a Clemente Alexandrino haereticis paucis datum; vide *Smith and Wace*, vol. 1, p. 123.124.

Ant *vel* Anto *vel* Anton: Antonius Melissa (nomen Melissae est nisi fallor re vera titulus libri eius) incerti saeculi (Cavius a. circ. 1140; Oudinus saec. VIII; cf Grässe, *Allgemeine Literärgeschichte*, Dresd. et Lips., vol. 2, pars 1, p. 235 f). Tischendorfius citat Antonium ut videtur ex editione Gesneri, Turici a. 1546, et ex Wetstenio qui editione Antonii et Maximi (Confessoris), unde „Anton et Maxim", usus est, quae Stobaeo anni 1609 subiuncta est. Utraque citatio numerum non paginae sed „sermonis" dat.

Apell: Apelles Gnosticus Marcionis discipulus claruit Alexandriae anno 188. Apud Hippolytum, vide Hipp^{phil}.

Aphraates: Iacobus Aphraates (Aphrahat, Farhad) episcopus in monasterio Mar Matthaei prope Mossul scripsit inter annos 337 et 345 et postea sine dubio. Homiliae eius exstant Syriace. *Homilies of Aphraates*, Syriace edidit Guilelmus Wright, Londinii anno 1869. Versio anglica adhuc desideratur. Ex his viginti duo homiliis exstant undeviginti Armenice sub nomine Iacobi Nisibeni, quas N. Antonellius, Romae a. 1756, edidit, Gallandius vero, vol. 5, pp. I—CLXIV, iterum typis mandavit. Has laudat Tischendorfius sub nomine Iac^{nisib}. Cf v. cl. Schönfelder, „Aus und über Aphraates" in actis *Theologische Quartalschrift*, Tubingae vol. 6, pp. 195—206. v. cl. Gustavus Bickell, *Ausgewählte Schriften der syrischen Kirchenväter* [*Bibliothek der Kirchenväter*], Kempteniae a. 1874, pp. 7—151; cf v. cl. Georgius Bert, *Aphrahat's, des persischen Weisen, Homilien. Aus dem Syrischen übersetzt und erläutert* [Gebhardt. et Harnack. *Texte und Untersuchungen.* III, 3.4], Lipsiae a. 1888.

Apollin: Apollinarius nomen duorum theologorum, patris Alexandriae nati saeculo quarto ineunte, post annum 335 presbyteri Laodicensis, filii episcopi Laodicensis, deinde haeretici, qui anno circiter 392 supremum diem obiit. Filius metaphrasim psalmorum scripsit. Laudatur ex catenis.

ps: metaphrasis psalmorum; apud Gallandium, vol. 5, p. 357—457, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 33, coll. (1309) 1313—1538.

Apollon: Apollonius ignotae patriae scripsit fortasse anno circiter 210 librum contra Cataphrygas. Testimonium eius de apocalypsi Iohannis offert Eusebius, *Historia ecclesiastica*, lib. 5, cap. 18, par. 14; vide etiam Gallandium, vol. 2, p. 199.200, et Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 5, coll. (1375) 1381—1386.

App: incertus sum utrum a Tischendorfio laudatus sit Aponius vel Apponius, scriptor Latinus qui saeculo sexto medio vel septimo exeunte floruit et commentarium in Cantica Canticorum scripsit in quo multae citationes ex Novo Testamento inveniuntur; *Bibliotheca maxima patrum*, Lugduni a. 1677, vol. 14, p. 98 ss libros 1—6 praebet, quibus Maius, *Spicilegium Romanum*, Romae 1841, vol. 5, p. 1—85, libros 7—9 dimid addit. Cf etiam Grässe, *Allgemeine Literärgeschichte*, vol. 2, p. 257.

Apring: Apringius vel Aprigius, Pace Iulia in Hispania episcopus, qui claruit anno circiter 540, scripsit commentarium in Apocalypsim. Huius commentarii habuit I. L. Moshemius exemplar manu ex codice Hafniensi posthac incendio consumpto exscriptum, quo exemplari usus est I. A. Bengelius in libro *Fundamentum criseos Apocalypseos*, unde ut videtur Griesbachius et Scholzius lectiones hauserunt. Tischendorfius in editione septima Apringium semel e Griesbachio laudat. Codex multum interpolatus nihil nisi lectiones Hispanas Apocalypseos Latinae praebet neque Apringii auctoritate uti potest, ut docet ipse Bengelius; vide Bengelium, *Fundamentum criseos Apocalypseos*, XIV et XXII, 3, *Apparatus criticus ad Novum Testamentum*, ed. 2 a P. D. Burkio, Tubingae a. 1763, p. 494 et 501.

Arat: Arator, Ligusticus, post annum 541 subdiaconus Romae, anno circiter 544 historiae apostolicae ex Luca expressae libros duos carmine heroico scripsit; apud Gallandium, vol. 12, p. 93—115 (116), apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 68, coll. 81—252.

Archel: Archelaus, Chascarorum urbis in Mesopotamia episcopus, claruit anno circiter 278; apud Gallandium, vol. 3, p. 563—610, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 10, coll. (1405) 1429—1528.

disp: disputatio habita in Chascar civitate Mesopotamiae adversus Manetem; ediderunt Latine Zacagnius in suis *Collectaneis monumentorum veterum*, Romae anno 1698, et Fabricius in operibus Hippolyti, anno 1718. Routh, *Rell. Sacrae*, vol. 5, ed. 2 (Oxon. 1848), p. 3—206.

Are *vel* Areth *vel* Aretha: Arethas archiepiscopus Caesariensis claruit anno circiter 900 (cf I. C. T. de Otto, „Ueber das Zeitalter des Erzbischofs Arethas“ in actis *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, *XXI*, Lipsiae a. 1878, pp. 539.540, v. cl. Adolfus

Harnackius in libro, *Texte und Untersuchungen*, Lipsiae, a. 1883, vol. 1, pars 1.2, p. 36—46, et v. cl. Oscarus de Gebhardt, *ibidem*, pars 3, p. 154—196), catenam in Apocalypsim composuit, plurimis ex Andrea Caesareensi haustis. Exstat apud Cramerum, *Catenae* vol. 8 (Oxonii a. 1840), p. 171—582, ad cuius editionem textum contulit et emendavit Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 106, coll. (485) 493—783.

cod. barocc: codex Baroccianus a Cramero editus.

morell: editio a Morellio curata, post opera Oecumenii, Parisiis anno 1631, sine dubio ex editione Veronensi addita versione Latina.

veron: editio Veronensis ad calcem *Catenae Oecumenii*, anno 1532.

Ari: Arius presbyter Alexandrinus claruit inde ab anno 315, mortuus anno 336, Arianismi pater. Apud Epiphanium, *Panaria*, haer. 48 et 49 (68 et 69), ed. Oehler. Berolini a. 1860, vol. 1, part. 2, p. 568—731.

Arn *vel* Arnob: Arnobius Iunior, Gallus, presbyter, Semipelagianus, floruit anno fortasse 460.

de trin: Arnobii... et Serapionis, conflictus catholici cum Serapione de Deo trino et uno, *M. P. L.* vol. 53, coll. (237) 239—322.

Asterius: e catenis laudatus, est Asterius saeculi quarti medii, Arianus, qui teste Hieronymo commentarios in psalmos, in evangelia, in epistula ad Romanos scripsit.

Ath: Athanasius, natus Alexandriae anno circiter 296, episcopus Alexandrinus anno 328 (alii 326) constitutus est; quater exsul, anno 373 supremum diem obiit. Opera eius tomis duobus in tria volumina divisis, ediderunt monachi Benedictini ordinis S. Mauri, Parisiis anno 1698, quibus in Montefalconii libro *Collectio nova patrum* et aliis libris magnum supplementum accrevit; deinde omnia recusa sunt Patavii anno 1777. Usus est Tischendorfius editione Pataviensi, cuius paginae infra singulis titulis adduntur. Fragmenta exstant apud Gallandium, vol. 5, p. 159—241, apud Mignium, *P. G.* voll. 25—28.

contra Apollinarium libri duo, Apollinario mortuo, anno fortasse 372 scripti (vol. 1, p. 735—762).

ep. ad Castor: *vide* Pseudo-Ath

ep. ad Dracont: epistula ad Dracontium, anno circiter 354 scripta (vol. 1, p. 207—211).

epist festal: epistulae festales (ἑορταστικαί), quarum fragmenta exstant apud Cosmam Indicopleustem, *Topographia christiana*, lib. 10, p. 316—319; vide Athanasii opera edit. Patav. vol. 3, p. 78—81, et Gallandium, vol. 5, p. 217—219.

Epistulae hae editae sunt Syriace a Guilelmo Curetonio: *The festal letters of Athanasius*, Londinii anno 1848; editio Germanica a v. cl. F. Larsovio curata: *Die Festbriefe des heiligen Athanasius*, Lipsiae et Gottingae anno 1852; Syriace et Latine apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 6 (Romae 1853), p. 1—168.

frag mai: fragmentum vel in Lucae evangelium commentariorum excerpta apud Maium *Nov. patr. bibl.* vol. 2 (Romae 1844), p. 566—584.

luc: fragmenta commentariorum in Lucam ex catenis (vol. 3, p. 32—36).

ps: expositiones in psalmos, quorum textui in editione Pataviensi vulgato Tischendorfius parvam fidem habuit (vol. 1, p. 801—1002).

tri: liber de trinitate et spiritu sancto, antea Vigilio Tapsensi adscriptus, circa annum 365 scriptus (vol. 1, p. 773—783). Latine tantum; vix Athanasii est.

virg: *vide* Pseudo-Ath; est fortasse opus genuinum.

Athenag: Athenagoras philosophus Atheniensis claruit circa annum 177. In *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 50—104; apud [Prud. Maranum], *Iustini opera*, Parisiis a. 1742; Gallandium, vol. 2, p. 1—58; I. C. T. Ottonem, Ienae anno 1857. Cf v. cl. Eduardus Schwartz, *Athenagorae libellus pro Christianis. Oratio de resurrectione cadaverum* [Gebhardt. et Harnack. *Texte und Untersuchungen IV, 2*], Lipsiae a. 1891; cf v. cl. Adolfus Harnack, *Die Ueberlieferung der griechischen Apologeten des 2. Iahrhunderts . . .* [*Texte und Untersuchungen. I, 1.2*], Lipsiae a. 1882 [1883]. Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 6, coll. 890—1024.

leg *vel* lega: legatio sive supplicatio pro Christianis;

res: de resurrectione mortuorum.

auct de bapt: *vide* Ps-Bas

auct dupl mart: auctor libri de duplici martyrio ad Fortunatum, inter Cypriani opera editi apud Hartelium, *Cypriani opera*, Vindobonae anno 1871, pars 3, p. 220—247, et Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 4, coll. 881—906.

auct mans: auctor tractatus de XLII mansionibus filiorum Israel, saeculi fortasse octavi ineuntis (cf Sabatarius, vol. 1, p. LXII), in Ambrosii operum editione Benedictina, vol. 2, append. coll. 1—20; et apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 17, coll. 9—40.

auct novat: *vide ante* anonym laps

auctor prologi galeati in epistulas catholicas Pseudo-Hieronymiani,

saeculi saltem sexti, cf *Ranke, Cod. Fuldensis*, p. 399, et cf supra, vol. 2, p. 338 sub 1 Ioh 5,7; Hieronymi opera, ed. Vallarsius, vol. 10, p. 1057. Exstat in codice r saeculi sexti vel septimi, cf Zieglerus, *Italafragmente*, p. 4ss. 56.

auct sing cler *vel* cleri *vel* cleric: auctor libri de singularitate clericorum; apud Hartelium, *Cypriani opera*, pars 3 [*Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum*, vol. 3, pars 3, append.], Vindobonae a. 1871, p. 173—220 (de auctoris aetate vide ibidem p. LXIV), et Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 4, coll. 835—870; in Opp. Aug. 6,625—634.

auctor Speculi: vide supra, p. 961, cod. m, et Weihrichii librum.

auct voc (*vel* voca *vel* vocat) gen *vel* gent: de vocatione omnium gentium libri duo, opus anonymum anno circiter 440 exaratum, saepe falso Prospero Aquitano adscriptum; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 17, coll. 1073—1152; de auctore cf coll. 639—648; ex incuria ut videtur prodiit hoc opus iterum apud Mignium, vol. 51, coll. 639—722.

Aug: Aurelius Augustinus episcopus Hipponensis, natus anno 354, obiit anno 430. Opera eius ediderunt monachi Benedictini ordinis S. Mauri, Parisiis a. 1679—1701, 11 voll. fol.; huius editionis volumina ad titulos singulos adposui; — editio Parisina altera, emendata et aucta, Paris. a. 1836—1839, 11 tomi in 17 partt. Prodierunt ap. Mign., *Patrol. Lat.* vol. 32—46 et suppl. vol. 47.

act fel (*vel* felic) *vel* act fel manich: de actis cum Felice Manichaeo, libri duo (vol. 8).

adim *vel* adima *vel* adimant: contra Adimantum Manichaei discipulum, liber unus (vol. 8). Cf v. cl. Iosephus Zycha, *Corpus scriptorum ecclesiasticorum*, Vindobonae, vol. 25.

ad donat post coll: ad Donatistas post collationem, liber unus (vol. 9).

ad simpli: de diversis quaestionibus ad Simplicianum, libri duo (vol. 6).

advers leg *vel* adversar legis: contra adversarium legis et prophetarum, libri duo (vol. 8).

bon coniug: de bono coniugali, liber unus (vol. 6).

bon vidui *vel* viduit: de bono viduitatis, liber unus (vol. 6).

civ *vel* civit: de civitate Dei, libri viginti duo (vol. 7). Edidit v. cl. B. Dombartus, Lipsiae a. 1863.

coll carth: gesta collationis Carthaginensis (a. 411) inter Catholicos et Donatistas, § 242, *Collat. diei. iii.* apud Optatum *de schismate Donatistarum* lib. vii. ed. Dupinus, Antverpiae a. 1702, p. 312. Tischendorfius laudat ex Sabatario. Invenies

haec in editione Bened. prima, vol. 9, App. col. 63 D; Bened. sec. vol. 9, App. col. 1163 A; Mignii, vol. 43, col. 833.

conf *vel* confess: confessionum libri tredecim (vol. 1).

coniug adult: de coniugiis adulterinis, libri duo (vol. 6).

cons *vel* consens: de consensu evangelistarum, libri quattuor (vol. 3, part. 2).

cont adim: *vide* adim

contin: de continentia, liber unus (vol. 6).

contr crescon: *vide* crescon

contr ep mani *vel* manich: contra epistulam Manichaei quam vocant fundamentum, liber unus (vol. 8).

cont 2 ep pelag: contra duas epistulas Pelagianorum ad Bonifacium, libri quattuor (fol. 10).

contr faust: contra Faustum Manichaeum, libri triginta tres (vol. 8).

contr iulian: contra Iulianum haeresis Pelagianae defensorem, libri sex (vol. 10).

contr litt petil: contra litteras Petiliani Donatistae Cirtensis episcopi, libri tres (vol. 9).

cont maxim: contra Maximinum haereticum, Arianorum episcopum, libri duo (vol. 8).

cont mendac: contra mendacium, liber unus (vol. 6).

cont parm *vel* cont ep parmen: contra epistulam Parmeniani, libri tres (vol. 9).

corr et gr *vel* gra: de correptione et gratia ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos (vol. 10).

crescon: contra Cresconium grammaticum partis Donati, libri quattuor (vol. 9).

de agone Christiano, liber unus (vol. 6).

de civ dei: *vide* civ

de octo quaest Dulcetii: de octo Dulcetii quaestionibus, liber unus (vol. 6).

deut *vel* deuter: quaestiones in Deuteronomium (vol. 3, part. 1, col. 415 f.).

de verb domini: sermones de verbis domini. Veri simile est Tischendorfium omnia *de verbis domini* e Wetstenio hausisse, qui editione Basileana anni 1569 usus est, ubi in unum conlecti sunt hi sermones, vol. 10, coll. 5—247. In editione Benedictina dispertiti sunt in genuinos, dubios, spurios, et cum aliis coniuncti. Cf „Sermonum ordo vetus," Sermones 1—65 „de verbis Domini" editioni Benedictinae primae praefixus; cf Sermonum index post praefationem vol. 5 ed.

Ben. — cf etiam in editione Benedictina secunda, vol. 5, pars 2, append. „Sermonum ordo novus" etc. (1.) „Sermones de scripturis," *passim*, e. g. serm. liv. lxi. lxix; — (2.) „Sermones dubii," serm. cccIxvii; — (3.) *Appendix*, „Sermones de scripturis," serm. lxxii. lxxv, alii.

de volunt dei: est „liber de praedestinatione et gratia qui intitulatur de Voluntate Dei," cf Augustini *Opera*, edit. Basil. a. 1569, vol. 7, coll. 1208—1221; ed. Bened. prima, vol. 10, Append. coll. 49—60; ed. Bened. secunda, vol. 10, pars 2, Append., pars prima, coll. 2269—2284; Migius, *Patrol. Lat.* vol. 45, coll. 1665—1678. Tischendorfius laudat sine dubio ex Wetstenio (cf Rom 5,12 9,19); in editionibus Benedictinis titulus „de Voluntate Dei" desideratur.

div quaes *vel* div quaest 1 simplic: de diversis quaestionibus ad Simplicianum, libri duo (vol. 6).

doct (*vel* doctr) chr *vel* doctri chri: de doctrina Christiana, libri quattuor (vol. 3, part. 1).

donat *vel* donatist: de baptismo contra Donatistas, libri septem (vol. 9).

enchir ad Laurent: enchiridion ad Laurentium sive de fide, spe, et charitate, liber unus (vol. 6).

ep *vel* epist: epistulae (vol. 2).

ep 149 ad paulin: epistula 149 ad Paulinum (vol. 2).

ep parme *vel* parmen: *vide* cont parm

exod *vel* exod quaest: quaestiones in Exodum (vol. 3, part. 1).

fid et oper: de fide et operibus, liber unus (vol. 6).

fortun: acta seu disputatio contra Fortunatum Manichaeum, liber unus anno 392 scriptus (vol. 8). Cf Zycha (ut ad adim).

gal *vel* galat: expositio epistulae ad Galatas, liber unus (vol. 3, part. 2).

gen *vel* genes ad litt: de Genesi ad litteram, libri duodecim (vol. 3, part. 1).

gest pelag: de gestis Pelagii ad Aurelium, liber unus (vol. 10).

gra *vel* grat et lib: de gratia et libero arbitrio ad Valentinum, et cum illo monachos Adrumetinos, liber unus (vol. 10).

ioh *vel* ioh ev *vel* ioh tract: in Iohannis evangelium, tractatus CXXIV (vol. 3, part. 2, coll. 207—602 [1 Ioh —656]).

iudic *vel* iudic quaest: quaestiones in iudices (vol. 3, part. 1).

iulian: *vide* contr iulian

leg et proph: contra adversarium legis et prophetarum, libri duo (vol. 8).

litt petil: *vide* contr litt petil

maximin: *vide* contr maxim

mendac: contra mendacium, liber unus (vol. 6).

mor eccl: de moribus ecclesiae catholicae et de moribus Manichaeorum, libri duo (vol. 1).

mor mani *vel* manich: *vide* mor eccl

nat boni: de natura boni contra Manichaeos, liber unus (vol. 8).

nat et gra: de natura et gratia contra Pelagium ad Timasium et Iacobum, liber unus (vol. 10).

nupt et conc: de nuptiis et concupiscentia ad Valerium, libri duo (vol. 10).

op imp *vel* op imp contr Iulian: contra secundam Iuliani responsionem, imperfectum opus sex libros complectens (vol. 10).

op mon: de opere monachorum, liber unus (vol. 6).

pecc merit: de peccatorum meritis et remissione, et de baptismo parvulorum ad Marcellinum, libri tres (vol. 10).

praed ss: de praedestinatione sanctorum ad Prosperum et Hilarium, liber unus (vol. 10).

ps: enarrationes in Psalmos (vol. 4).

qu *vel* quaest: *vide* quaest et cf liber v. cl. Iosephi Langen (ut supra, p. 1157, Ambrst).

qu [57] levit: quaestiones in Leviticum (vol. 3, part. 1).

quaest evv *vel* evang *vel* evgg: quaestionum evangeliorum, libri duo (vol. 3, part. 2).

quaest genes: quaestiones in Genesim (vol. 3, part. 1).

rom: epistulae ad Romanos inchoata expositio (vol. 3, part. 2, col. 673 seqq). Haec laudatur ad 1 Io 1,3.

: ad Ro 5,16 est (vol. 3, col. 660 d) expositio quarundam propositionum ex epistula ad Romanos, cap. XXIX.

serm: sermones (vol. 5).

serm dom: de sermone Domini in monte secundum Matthaeum, libri duo (vol. 3, part. 2).

spi *vel* spir et litt: de spiritu et littera ad Marcellinum, liber unus (vol. 10).

tract: in epistulam Iohannis ad Parthos, tractatus decem (vol. 3, part. 2).

tri: de trinitate, libri quindecim (vol. 8).

unit *vel* unit eccl: ad Catholicos epistula contra Donatistas, vulgo de unitate ecclesiae, liber unus (vol. 9).

util cred: de utilitate credendi, ad Honoratum, liber unus (vol. 8).

utilit ieiun: de utilitate ieiunii, tractatus unus (vol. 6).

vera relig: de vera religione, liber unus (vol. 1).

virgin: de sancta virginitate, liber unus (vol. 6).

Avit: Alcimus Ecdicius Avitus, archiepiscopus Viennensis, natus anno circiter 450, mortuus est anno 523(526?). Cf v. cl. Henricus Denkinger, *Alcimus Ecdicius Avitus* ... Genevae a. 1890. Apud Gallandium, vol. 10, p. 697—800; Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 59, coll. 323—398; v. cl. Rudolfum Peiper, *Al. Ecd. Aviti* ... *opera* [*Monumenta Germaniae historica. VI, 2*], Berolini a. 1883.

B.

Bar Hebraeus: Gregorius Bar Hebraeus sive Abulpharagius, anno 1226 Melitinae in Mesopotamia natus est filius Aaron medici, unde cognomen Bar Hebraei accepit. „Annum aetatis vicesimum agens, Gubae in Mesopotamia ab Ignatio Syrorum Iacobitarum patriarcha, episcopus consecratur, et paulo post ad ecclesiam Lacabenae prope urbem Melitinam, mox ad episcopatum Aleppi in Syria translatus, ab altero Ignatio Iacobitarum patriarcha obtinuit dignitatem Maphriani, seu Primatus Orientis, hoc est Chaldaeae, et Assyriae, nec non extremarum Mesopotamiae partium, quae Antiochenae Iacobitarum sedi obediunt.“ Mortuus est die 30 Iulii a. 1286. Monophysiticae sectae addictus fuit. De operibus eius cf Steph. Evod. Assemani, *Biblioth. Medic. Laurent. et Palatin. codd. MSS. orient. catal.* Florentiae a. 1742, p. 101—112; apud Assemanum, vol. 2, p. 244b—321 [463a].

barn *vel* barnab: Barnabae epistula inter annos 71—132 scripta. Apud Dresselium: *Patrum apostolicorum opera*, ed. 2, Lipsiae anno 1863. Vide hodie Gebhardtium, Harnackium, Zahnium, *Patrum apostolicorum opera*, fasc. 1, pars 2, ed. 2, Lipsiae 1878.

bars *vel* barsa *vel* barsalib: Dionysius (primum Iacobus dictus) Barsalibaeus, Syrus, Iacobita, archiepiscopus Amedensis, mortuus est anno 1171; apud Assemanum, vol. 2, p. 156a—211b; vide etiam ad Io 7,52 seq. ibidem, p. 53a. Cf v. cl. Iohannes Gwynn, *Hermathena*, Dublinii, vol. 6, p. 397—418 et vol. 7, p. 145.

Basilid: Basilides, Gnosticorum sectae conditor, Alexandrinus, claruit Adriani tempore, annis 117—138, fortasse etiam Antonini Pii. Apud Epiphanium et Hippolytum, vide Epiph et Hipp phil.

Bas: Basilius Magnus, episcopus Caesareensis, natus anno 329, mortuus anno 379. Operum eius editionem Benedictinam curavit Iulianus Garnerius, Parisiis annis 1721—1730, 3 voll. fol.; huius editionem volumina ad titulos singulos adposui.

bapt *vel* auct de bapt: *vide* Ps-Bas (vol. 2, append. p. 624—673).

constitt: constitutiones monasticae (vol. 2, p. 533—582).

ep *vel* epp: epistulae (vol. 3, p. 69—467).

ep ad Amphil: epistula ad Amphilochium, ad Mt 24,36 laudata, est epistula 236, ante citata.

eth: ethica *vide* mor

euno *vel* eunom: libri quinque quibus Eunomii apologeticus evertitur (vol. 1, p. 205—322).

garn: est Garnerii editio ante laudata.

hex *vel* hexa: homiliae novem in hexaemeron (vol. 1, p. 1—88).

lib arb: sermo de libero arbitrio (vol. 2, append. p. 613—616).

mon *vel* mona *vel* monast: constitutiones monasticae (vol. 2, p. 533—582).

mor: moralia (vol. 2, p. 230—323).

reg brev: regulae brevius tractatae (vol. 2, p. 401—532).

reg fus: regulae fusius tractatae (vol. 2, p. 327—401).

regg: *vide* reg brev *et* reg fus

spir *vel* de spir sanct: liber de spiritu sancto ad S. Amphilochium Iconii episcopum (vol. 3, p. 1—68).

virg *vel* virgin: homilia seu epistula ad virginem lapsam (vol. 2, p. 740—742).

Bas se *vel* sel *vel* seleu *vel* seleuc: Basilius metropolita Seleucensis, claruit anno 448; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 85, coll. 9—618.

or *vel* orat: orationes; prodierunt Lugduni Batavorum a. 1596, duobus voluminibus; Latine Claudio Dausqueio interprete Lugduni Batavorum a. 1604; in *Bibliotheca patrum Coloniensi*, tom. V et *Lugdunensi*, tom. VIII, p. 428, a. 1677; Graeco-Latine, cura Ioannis Zonarae, Parisiis a. 1622, fol. ad calcem Gregorii Thaumaturgi; ad Act 2,47 laudantur caput et pagina.

Bed *vel* Bede: Baeda Venerabilis, Anglicus, natus anno 672, mortuus est anno 785. Opera eius ediderunt Basilius Iohannes Herold Basileae a. 1563 tomis octo (Coloniae Agrippinae a. 1688 tomis octo), et I. A. Gilesius, Londinii anno 1843 duodecim voluminibus, et Mignius, *Patrologia Latina*, voll. 90—95; editionem a Mayoro et Lumbeio editam non vidi.

retr *vel* retra *vel* retract: retractationes et quaestiones in acta apostolorum.

Bryennius: Iosephus Bryennius, Constantinopolitanus, monachus, claruit anno 1420.

orationes duodeviginti de divinissima Trinitate.

C.

Caelest: Caelestinus episcopus Romanus annis 422—(Cavius 423) 432. Apud Gallandium, vol. 9, p. 285—346.

ep ad synod Eph: epistula ad synodum Ephesinam anno 431 habitam. Apud Gallandium, vol. 9, p. 324—327.

Caes *vel* Caesar: Caesario Nazianzeno, Gregorii Nazianzeni fratri, nato anno circiter 330, mortuo anno 368, sine causa tribuerant editores dialogos qui sequuntur.

dial: dialogi quattuor quibus continentur explicationes quarundam quaestionum de rebus gravibus. Apud Frontonem-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 545—724; et apud Gallandium, vol. 6, p. 3—152; et apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 38, coll. 851—1190.

Caius, vide infra Gaius

Callist: Callistus, primum Sabelli amicus, posthac haeresim sibi propriam coluit, si Hippolyto fidem habeamus, episcopus Romanus annis 218—223.

hipp: apud Hippolytum (vide Hipp phil) Callisti adversarium.

Can *vel* canon apost: canones apostolici. Apud Cotelerium, *Patrum qui temporibus apostolicis floruerunt opera*, (Parisiis 1672) ed. Clericus, Antverpiae a. 1698, vol. 1, p. 424—478; vide etiam vol. 2, append. p. 1—182; Gallandium, vol. 3, p. 237—248; edidit Herm. Theod. Brunsius, quem Tischendorfius secutus est, *Canones apostolorum et conciliorum veterum selecti* (titulum habet etiam *Bibliotheca ecclesiastica*, vol. 1, item *Can. ap. et conc. saeculorum IV. V. VI. VII.*), Berolini, a. 1839, pars 1, p. 1—13.

canon murat: fragmentum Muratorianum saeculi secundi (alii saeculi tertii) in quo canon quidam qui dicitur Novi Testamenti librorum exponitur. Apud Gallandium, vol. 2, p. 208; apud Routhium, vol. 1, p. 989—434. Edidit Samuel Prideaux Tregellesius, Oxonii anno 1867, v. cl. B. F. Westcottus, *A general survey of the history of the canon of the New Testament*, ed. 5, Cantabrigiae et Londinii a. 1881, pp. 211—220 et 521—538, v. cl. Adolfus Harnackius *Zeitschrift für Kirchengeschichte* (1879), vol. 3, p. 595.596; cf disquisitionem eius in eodem volumine, p. 358—408.

Capr: Capreolus episcopus Carthaginiensis floruit anno 431. Apud Sirmondium, *Opera varia*, Parisiis a. 1696, vol. 1, col. 333 sq.; apud Gallandium, vol. 9, p. 490—496; apud Mignium, *Patrologia Latina*, vol. 53, coll. 843—858. Vide Ziegleri librum: *Itala-fragmente der paulinischen Briefe*, Marburgi a. 1876, p. 26 seqq.

Carpoc: Carpocras, vel auctore Irenaeo Carpocrates, Gnosticus vel Pseudo-Gnosticus Alexandrinus saeculo secundo ineunte. Apud Epiphanium, *Panaria*, lib. 1, tom. 2, haer. 27.

Cass: Iohannes Cassianus natu Gallus, parentibus Romanis, Orientem ante annum 385 visit, mortuus est anno circiter 435. Opera

omnia edidit denuo Alardus Gazaeus Francofurti anno 1722; iterum typis expressa est haec editio in *Magna bibliotheca veterum patrum* Coloniae Agrippinae a. 1618, tom. 5, pars 2 et separatim Parisiis anno 1846. Apud Mignium, *Patr. Lat.* voll. 49.50. Vide v. cl. Michaelem Petschenig, *Iohannis Cassiani opera. I. II.* [*Corpus scrr. eccl.* Latt. voll. 17 et 13], Vindobonae a. 1888 et 1886.

Cassiod: Magnus Aurelius Cassiodorius, Senator, Italus, natus anno circiter 480 (alii 470), praefectus, patricius, consul, denique abbas Squillacensis, mortuus est anno circiter 575 (alii 565). Vide Teuffelium: *Geschichte der römischen Literatur*, ed. 3, Lipsiae a. 1875, p. 1144. Apud Garetium, Rotomagi a. 1679; Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 69, col. 421, usque ad finem voluminis 70.

compl *vel* complex: complexiones de quibus scripsit: „post complexiones in epistulis apostolorum et actibus apostolorum et apocalypsi quas brevissimas explanationes decursas ad amantissimos orthographos discutiendos anno aetatis meae nonagesimo tertio (circa annum 572) perveni". Maffaeus edidit Florentiae a. 1721, Samuel Chandler Rotterodami a. 1723. Apud Mignium, vol. 70, coll. 1321—1418.

institut: liber de institutione divinarum litterarum, anno circiter 544 scriptus. Apud Mignium, vol. 70, coll. 1105—1150.

ro *vel* rom: *vide* compl

ps: expositio in psalterium. Apud Mignium, vol. 70, coll. 8—1056.

nescio quid sibi velit numerus Cass [110] ad 1 Pe 1,3; apud Mignium est locus vol. 70, col. 1363 b.

cat: est Crameri liber, *Catenae Graecorum patrum in Novum Testamentum*, Oxonii a. 1840, qui octo volumina complectitur, 8°. Quoties *cat* sic simpliciter ponitur, designatur catenae particula eaque „ad locum" ut dicitur scripta; quoties vero catena ex alio scripturae sacrae loco in testimonium vocatur, nomen libri in quo suum habet locum etiam indicatur. Exempli gratia *cat eph* in apparatu ad 1 Co 3,17 invenimus.

cat cord: Balthasar Corderius, Antverpianus e societate Iesu, edidit librum: *Catena patrum Graecorum in sanctum Ioannem ex antiquissimo Graeco codice MS. nunc primum in lucem edita* . . . Antverpiae a. 1630. Vide quoque post, sub voce cat poss, titulum alterius catenae in Matthaeum. Wetstenius in prolegomenis ad editionem suam Novi Testamenti Graeci, p. 79, dicit de Corderio: „videtur autem in textu exhibendo magis secutus codices typis editos quam lectionem MS. sui codicis". Latine tantum prodiit liber: *Catena sexaginta quinque Graecorum patrum in s. Lucam* . . . a Balthasare Corderio, Antverpiae a. 1628.

cat mosq: Victoris Antiocheni catena in Marcum, a C. F. Matthaeio, Mosquae a. 1775 edita, duobus voluminibus comprehensa.

cat mai: *συναγωγὴ ἐξηγήσεων εἰσ τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον*, apud Maium, *Scriptorum veterum nova collectio*, Romae a. 1837, vol. 9, p. 626—724.

cat niceph: catena Nicephori, edita a Gregorio Ghikas, sub titulo *Σειρὰ ἑνὸσ καὶ πεντήκοντα ὑπομνηματιστῶν εἰσ τὴν ὀκτάτευχον καὶ τὰ τῶν βασιλειῶν ἤδη πρῶτον τύποισ ἐκδοθεῖσα κ. τ. λ. ἐν Λειψίᾳ· ,αψοβ΄*, et *ογ΄* in duobus voluminibus.

cat oxon: *vide* cat

cat poss: Petrus Possinus, e societate Iesu, edidit catenam vel catenas in Matthaeum, *Symbolarum in Matthaeum tomus prior exhibens catenam* . . . Tolosae a. 1646, *tomus alter* quo continetur catena patrum Graecorum triginta collectore Niceta episcopo Serrarum interprete Balthasare Corderio . . . Tolosae a. 1647 — et catenam in Marcum, *Catena Graecorum patrum in evangelium secundum Marcum* . . . *Accessere collationes Graeci contextus* [vide *Caryophil* infra in indice rer. et pers.] . . . Romae a. 1673.

cat vat: *vide* cat mai

Cedren: Georgius Cedrenus monachus Graecus floruit anno 1075, scripsit: Annales sive compendium historiarum ab orbe condito usque ad Isacii Comneni tempora annumque Christi 1057. Edidit hunc librum Guilelmus Xylander, Basileae a. 1566, deinde Mignius, *Patrol. Gr.* voll. 121.122.

Celsus: scripsit librum *ἀληθὴσ λόγοσ* dictum anno circiter 178; libri huius fragmenta inveniuntur apud Origenem, *Contra Celsum;* vide Keimium: *Celsus' Wahres Wort, älteste Streitschrift antiker Weltanschauung* etc. Turici a. 1873.

Cereal: Cerealis Afer episcopus Castulensis claruit anno 487.

maximin: libellus contra Maximinum Arianum; in libro *Antidotum contra diversas omnium fere saeculorum haereses*, Basileae a. 1528, fol. 226a—230a; ad Act 4,25, fol. 228a; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 58, pp. 755—768.

Chrom *vel* Chroma: Chromatius episcopus Aquileiensis floruit anno 402.

matth: tractatus octodecim in Matthaei evangelium; apud Gallandium, vol. 8, p. 331—352.

Chron: Chronicon paschale (prius Alexandrinum dictum) ab auctore anonymo, qui anno 630 floruit, scriptum. Hoc ediderunt Carolus du Fresnius (Ducangius), Parisiis anno 1689, et Ludovicus Dindorfius, Bonnae anno 1832, 2 voll.

Chronic Alex: *vide* Chron

Chrysocephal: *vide* Macar

Chr *vel* Chrys: Ioannes Chrysostomus natus Antiochiae anno circiter 347, anno 381 diaconus Antiochenus constitutus, anno 386 presbyter Antiochenus, episcopus Constantinopolitanus inde ab anno 398 usque ad annum 404, in exsilio mortuus est anno 407. Operum eius ediderunt Henricus Savilius tomos octo, Etoniae anno 1612; Bernardus Montfauconius tomos tredecim, Parisiis anno 1718—1738, ed. 2 [Garnerius], Parisiis a. 1835—1839; Mignius, tomos tredecim, Parisiis anno 1863, *Patrol. Gr.* voll. 47—64; liber de pentecoste exstat apud Maium, *Spicilegium Romanum*, Romae a. 1840, vol. 4, p. LXVIII—LXXVI; et commentarii in proverbia fragmenta apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1847, vol. 4, p. 153—201 seriei alterius.

com: commentarii.

gu *vel* gue: codex Guelferbytanus saeculi sexti nondum editus.

fi: homiliae Chrysostomi in Matthaeum, a Friderico Fieldio, Oxonii et Londinii anno 1839, 3 voll. 8° editae; edidit etiam v. cl. Fieldius homilias Chrysostomi in epistulas Pauli.

hom: homiliae.

mo *vel* mos *vel* mosc: codices Moscuenses a Matthaeio (vide supra, pp. 249.251) laudati.

montf: editio Montfauconii ante laudata.

savil: editio Savilii ante laudata.

Cinnam: Ioannes Cinnamus, grammaticus seu notarius Manuëlis I. Comneni imperatoris, claruit anno 1160, scripsit: *Historiarum libros septem.* Opus ediderunt Carolus du Fresnius (Ducangius), Parisiis anno 1670, et vir cl. A. Meinekius, Bonnae anno 1836.

Claud antiss: Claudius, falso Antissiodorensis vel Altissiodorensis vel Autissiodorensis (Auxerre) dictus, est Claudius episcopus Taurinensis, qui anno 820 claruit, scripsit commentarium in epistulam ad Galatas anno 816. Prodiit liber Parisiis anno 1542, 8°; et in *Magna bibliotheca veterum patrum*, Coloniae Agrippinae a. 1618, vol. 9, p. 64—89; et apud Mignium, *Patrologia Latina*, vol. 104. Prologus catenae in Matthaeum prodiit apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 1, pp. 501—504; cf „praefatio ad cat. patr. in Mt" apud Maium, *Spicilegium Romanum*, vol. 4, pp. 301—305. Cf Iosephus Barber Lightfoot, *Galatians*, Londinii 1866, ed. 2, p. 231 et Ludovicus Laville, *Claude de Turin* ... Tolosae a. 1889, et v. cl. Bartholomaeus Rostaing, *Essai sur Claude de Turin*, Quintinopoli [S. Quentin] a. 1889.

(1.) Clem ro *vel* rom: Clemens Romanus. Hoc nomine indicantur epistulae, quas dicunt, duae ad Corinthios, altera fortasse anno circiter 95 scripta, altera, quae verius homilia diceretur, fortasse inter annos

130 et 160 scripta, de quibus vide Gebhardtii et Harnackii librum: *Clementis Romani ad Corinthios quae dicuntur epistulae* [*Patr. app. opp.* fasc. 1, part. 1], ed. 2, Lipsiae anno 1876 et Iosephus Barberus Lightfoot, *The apostolic fathers. Part 1*, Londinii a. 1890 voluminibus duobus. Apud Cotelerium, *Patrum qui temporibus apostolicis floruerunt opera*, (Parisiis a. 1672) ed. Clericus Antverpiae a. 1698, vol. 1, p. 125—188, ed. 2, Amstelodami a. 1724. Tischendorfius usus est editione operum patrum apostolicorum Dresseliana secunda, Lipsiae anno 1863 edita, et libro suo *Appendix codicum celeberrimorum Sinaitici Vaticani Alexandrini*, Lipsiae anno 1867. Cavendum est ne sigla Cor 1 et Cor 2 (Clementis epistulae) cum siglis 1 Co et 2 Co (Pauli epistulae) permutentur.

martyrium: edidit Cotelerius, *Patrum qui temporibus apostolicis floruerunt opera*, (Parisiis a. 1672) ed. Clericus, Antverpiae a. 1698, vol. 1, p. 804—810.

(2.) Clem: Clementina, quo nomine appellantur scripta saltem tria Ebionitica incertorum auctorum, apud Cotelerium, *Patrum qui temporibus apostolicis floruerunt opera* (Parisiis a. 1672) ed. Clericus, Antverpiae a. 1698, vol. 1, p. 479—803.

hom: homiliae viginti, ediderunt Dresselius, Gottingae a. 1853; Paulus de Lagarde, Berolini a. 1865; Gallandius, vol. 2, p. 605—770 (ante Dresselium nondum inventae erant homiliae undevicesimae pars ultima et homilia vicesima).

recogn: recognitionum libri decem, sive actus Petri, fortasse inter annos 218 et 231 scripti vel sane multum aucti, quorum textus soli Latinus Rufini et Syriacus exstant. Apud Cotelerium (ut supra); Gallandium, vol. 2, p. 209—336. Syriace edidit Paulus de Lagarde, Londinii anno 1861.

epit: epitome, ex homiliis et recognitionibus, edita a Cotelerio; vide etiam Tischendorfium: *Anecdota sacra et profana*, Lipsiae a. 1855, p. 77—93, ed. repet. a. 1861; epitomae duae prodierunt apud Dresselium, Lipsiae a. 1859 (ediditne Lagardius epitomen anno 1865?).

Interdum usus est Tischendorfius signis: Homil ^{clem} Ps-Clem ^{hom} Recogn ^{clem} Homil ^{epitom}.

(3.) Clem: Titus Flavius Clemens Alexandrinus, Athenis natus, ex philosopho gentili factus Christianus, multas terras invisit, presbyterus Alexandrinus et Pantaeni discipulus factus, denique Pantaeno successit scholae catecheticae Alexandrinae praeses anno circiter 189, persecutionem fugiens anno 202 visit Hierosolymam, Antiochiam, Cappadociam, rediit Alexandriam ubi inter annos 212—220 supremum diem obiit.

Opera ediderunt Petrus Victorinus, Florentiae a. 1550 (editio princeps); Graeco-Latine Fridericus Sylburgius, Heidelbergae a. 1592; Parisiis a. 1641; Coloniae a. 1688; Iohannes Potterus, Oxonii a. 1715; Guilelmus Dindorfius, Oxonii a. 1869, 4 voll.

Usus est Tischendorfius editionibus Sylburgi et Potteri, fragmenta etiam ex Gallandio hausit, in primis autem lectiones Clementis ex libro Griesbachii transtulit: *Symbolae criticae*, vide ante, p. 247.

ecl *vel* eclog: *ἐκ τῶν προφητικῶν ἐκλογαί.*

stro *vel* strom: *τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων στρωματεῖς.*

theodot: *ἐκ τῶν Θεοδότου καὶ τῆς ἀνατολικῆς καλουμένης διδασκαλίας κατὰ τοὺς Οὐαλεντίνου χρόνους ἐπιτομαί.*

int in Iud etc: interpretatio Latina commentariorum Clementis in epistulam Iudae etc, qui commentarii eius libri quem *ὑποτυπώσεις* dicunt pars fuerunt. Optime edidit v. cl. Theodorus Zahn, *Supplementum Clementinum* [*Forschungen zur Geschichte des neutestamentlichen Kanons. III*], Erlangae a. 1884, pp. 61ss et 130ss.

collat carth: collatio Carthaginensis inter Catholicos et Donatistas anno 411 habita. Apud Harduinum, *Acta conciliorum*, Parisiis a. 1715, vol. 1, coll. 1043—1190; apud Gallandium, vol. 5, p. 571—670.

Comb auctar: Combefisii liber: *Bibliothecae patrum Graeco-Latinorum auctuarium novum*, Parisiis a. 1648, 2 voll. fol., vel *Bibliothecae Graecorum patrum auctuarium novissimum*, Parisiis a. 1672.

conc carth 5: concilium Carthaginense quintum anno 254 habitum. Gesta apud Harduinum, *Acta conciliorum*, Parisiis a. 1715, vol. 1, col. 155 d.

Const. Porphyrog.: *vide post* Hierocles (in indice rer. et pers.)

Const: constitutionum apostolicarum libri octo incerti neque vero unius saeculi; apud Cotelerium, *Patrum qui temporibus apostolicis floruerunt opera*, (Parisiis a. 1672) ed. Clericus, Antverpiae a. 1698, vol. 1, p. 189—423. Apud Mansium (ut supra, p. 1153, acta); Gallandium, vol. 3, p. 1—272; Hermannum Theodorum Bruns, *Canones app.* etc, Berolini a. 1839; Guilelmum Ueltzen a. 1853 (Tischendorfius usus est hac editione); Christianum Carolum Iosiam Bunsen, *Analecta ante-Nicaena*, Londinii, vol. 2 (a. 1854), pp. 33—47, qui solus libros 1—6 ita typis expressit, ut fundamentum antiquum oculis plane subiceret et qui Paulum Boetticher (Lagarde) socium habuit in versionem Syriacam consulendam; I. B. Pitram, *Iuris ecclesiastici Graecorum historia et monumenta*, Romae, vol. 1, (a. 1864), pp. (45)111-422, cum lectionibus variis

copiosis; Paulum A. de Lagarde, *Constitutiones apostolorum*, Lipsiae a. 1862.

Cornel: Cornelius episcopus Romanus floruit anno 251. Apud Gallandium, vol. 3, p. 333—361; cf etiam Hartelius (ut infra, Cyp).

Cosm: Cosmas Indicopleustes claruit anno 535, scripsit librum *Χριστιανικὴ τοπογραφία παντὸς κοσμοῦ*, qui invenitur apud Gallandium, vol. 11, 399—591. Citatur etiam Cosmas ex Theodosio episcopo Alexandrino apud Gallandium, vol. 11.

Cyp: Thascius Caecilius Cyprianus, episcopus Carthaginensis factus est anno circiter 248, mortuus est anno 258. Opera ediderunt Ioannes Andreas episcopus Aleriensis, Romae a. 1471 (editio princeps); Bertholdus Rembolt et Ioannes Waterloes, Parisiis a. 1512; Erasmus, Basileae a. 1520, iterum a. 1530 et Coloniae a. 1544; Latinus Latinius (apud Ioecherum Latinius Latinus) apud Paulum Manutium, Romae a. 1563; Guilelmus Morelius, Parisiis a. 1564; Pamelius (Hartelius scripsit: „optimam Morelii editionem pessima Pamelii secuta est"), Antverpiae a. 1568; Rigaltius, Parisiis a. 1648; Ioannes Fell et Ioannes Pearson, Oxonii a. 1682 (editio haec repetita est Bremae anno 1690, cf Rom 12,11); Stephanus Baluzius (Prudentio Marano opus ad finem perducente), Parisiis a. 1726; Mignius, *Patrol. Lat.*, Parisiis a. 1836 vol. 4 (reprehenditur ab Hartelio editio haec); David Iohannes Heinricus Goldhornius [Gersdorfii *Bibliotheca patr. eccl. Lat. selecta*, vol. 2], Lipsiae a. 1838 (laudatur ab Hartelio); libros nonnullos Cypriani „de catholicae ecclesiae unitate" etc. edidit Krabingerus, Tubingae a. 1853, alios a. 1859; editio Cypriani ultima et optima est Guilelmi Hartelii, Vindobonae a. 1868, 1871, 3 partt. De Cypriani scriptis vide Rönschium, *Zeitschrift für historische Theologie*, a. 1875, p. 86 sqq., et Guilelmum Sanday „The Cheltenham list of the canonical books of the Old and New Testament and of the writings of Cyprian" in libro *Studia biblica et ecclesiastica. III*, Oxonii 1891, p. 217—303, cum appendice a. v. cl. C. H. Turnero, p. 304—325.

baluz: editio Baluzii supra laudata.

cleric: de singularitate clericorum, liber spurius; apud Hartelium, pars 3, p. 173—220; vide Cavium, p. 128 b.

de eccles unit: de catholicae ecclesiae unitate, liber anno 251 scriptus, apud Hartelium, pars 1, p. 207—233.

ep: epistulae apud Hartelium, pars 2, p. 465—841; id quod ad Rom 12,11 ex editione Bremensi adlatum est, invenitur apud Hartelium, epist. 5,2, p. 479, ll. 17.18.

ep cleric: *vide* cleric

gersd: editio Goldhornii supra laudata.

hab virgg: de habitu virginum, liber anno 248 scriptus, apud Hartelium pars 1, p. 185—205.

krab: editio Krabingeri ante laudata.

lips: editio Goldhornii ante laudata.

orat dom: de dominica oratione, liber anno 252 scriptus, apud Hartelium, pars 1, p. 265—294.

test *vel* testim: ad Quirinum testimonia, libri primus et secundus anno 248 scripti, liber tertius anno 249 scriptus, apud Hartelium, pars 1, p. 33—184, cf v. cl. Guilelmus Sanday, *Old Latin biblical texts. No. II*, Oxonii a. 1886, p. xliii. Cf v. cl. C. Wunderer, *Bruchstücke einer afrikanischen Bibelübersetzung in der pseudocyprianischen Schrift Exhortatio de paenitientia neu bearbeitet*, Erlangae a. 1889, et v. cl. Franciscus Weihrich, *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, Vindobonae a. 1889, vol. 40, pp. 906—908.

Cyr: Cyrillus episcopus Alexandrinus inde ab anno 412 usque ad annum 444. Opera edidit Ioannes Aubertus, Parisiis a. 1638, sex volumina complectentia; multa exstant apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1844, vol. 2, p. 1—500, vol. 3 (a. 1845), p. 1—452, et iterum 1—290. Lectiones in Ioh semper paene numero, ut 4, notatae pleraeque minoris aestimandae sunt, ut quae haustae sint e fragmentis sine testibus ab editoribus suppletis. Cf Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 68—77; Mignius solus omnia plenissime dat, etiam conlationem fragmentorum.

abac *vel* abacu *vel* habac: Abacuc, commentarius in duodecim prophetas; post Pontanum et Aubertum (vol. 3) edidit Philippus Edvardus Pusey, Oxonii a. 1862, 2. voll.

act: acta *vel τὰ πραχτικὰ τῆσ οἰκουμενικῆς τρίτης συνόδου τῆσ ἐν Ἐφέσῳ συγκροτηθείσησ*; edita apud Hieronymum Commelinum anno 1591 et in vol. 5 Auberti.

ador: de adoratione et cultu in spiritu et veritate libri septendecim; vol. 1, pp. 1—632 seriei alterius.

am *vel* amos: *vide* abac

anthrop *vel* anthropomor: adversus Anthropomorphitas; vol. 6, p. 363—398 seriei alterius.

apolo *vel* apolog: apologeticus pro duodecim capitibus adversus orientales episcopos; vol. 6, p. 157—200.

capp thdt: explanatio sive apologia duodecim capitum [adversus Theodoretum] Ephesi pronuntiata; vol. 6, p. 145—157 et ad Evoptium, p. 200—260 (non 252).

deipa *vel* deipar: sermo adversus nolentes confiteri sanctam

virginem esse deiparam; apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 2, p. 75—100.

de recta fide: de recta fide, liber ad Theodosium imperatorem; vol. 5, pars 2, p. 1—180 seriei tertiae.

epp: epistulae, vol. 5, pars 2, p. 1—213 seriei alterius.

es *vel* esa *vel* esai: commentariorum in Esaiam libri quinque; vol. 2.

excerpt: excerpta Cyrilli; apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 2, p. 476—492.

fest pasch: homiliae in festum paschale vol. 5, pars 2, p. 1—350.

fid: (*vide* de recta fide); cf fragmentum de fide apud Puseyum (ut ad ioh), vol. 3, pp. 538—541.

glaph: glaphyra seu commentaria in Pentateuchum; vol. 1, p. 1—433.

habac: *vide* abac

hom: homiliae diversae; vol 5, pars 2, p. 350—417. Cf etiam fragmenta apud Puseyum (ut ad ioh), vol. 3, pp. 452—475.

incarn: de incarnatione unigeniti dialogus; vol. 5, p. 678—714 et 779—804, apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 2, p. 32—74.

ioel *vel* iohel: *vide* abac

ioh: commentariorum in sanctum Ioannem libri duodecim (vol. 4, p. 1—1123), edidit Philippus Edvardus Pusey, Oxonii a. 1892, 3 voll; cave putes textum Novi Testamenti in hac editione e codice manu scripto manare; re vera supplevit editor Oxonii ex editione quopiam textum illum, quem adiutor eius e codice non exscripserat.

iul *vel* iulian: contra Iulianum libri decem anno circiter 433 scripti; vol. 6, p. 1—362 seriei alterius.

luc: fragmenta commentariorum in Lc ediderunt Corderius, Cramerus, Maius, *Nova patrum bibliotheca*, Romae 1844, vol. 2, p. 115—444, et textum continuum, exceptis foliis multis amissis, ex versione vetere Syra Anglice versum R. Payne Smithius a. 1859, Oxonii duabus partibus Syriaca et Anglica.

mal *vel* malach: *vide* abac

mich: *vide* abac

nest: adversus Nestorii blasphemias libri quinque; vol. 6, p. 1—143.

niceph: *vide* cat niceph (ut supra, p. 1173)

ose: *vide* abac

quod unus: quod unus est Christus; vol. 5, p. 714—778; apud Pusey. (ut ad ioh), vol. 3, p. 455—458.

soph *vel* sopho *vel* sophon: *vide* abac

syr: *vide* luc

theod: (vide supra, capp thdt); cf apud Puseyum (ut ad ioh) fragmenta librorum contra Theodorum Mopsuestenum, vol. 3, pp. 511—537.

thes: thesaurus sive de sancta et consubstantiali trinitate; vol. 5, p. 1—388 (non 382).

trin: de sancta et vivifica trinitate; vol. 6, p. 1—35 seriei tertiae et dialogi vol. 5, p. 383—677(778); apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 2, p. 1—31, cf Maius, *Scriptorum veterum nova collectio*, vol. 8, append. p. 27—58(149).

unus: cf quod unus

zach: *vide* abac

Cyr hr *vel* hier: Cyrillus episcopus Hierosolymitanus inde ab anno 350 usque ad annum 386, etsi ter ex sede sua expulsus est. Opera ediderunt Thomas Miller, Oxonii a. 1703; Touttius (ut infra, toutt); Guilelmus Carolus Reischl, Monaci a. 1848; Mignius, *Patrol. Lat.* vol. 33. Cf I. Th. Plittius, *De Cyrilli Hierosolymitani orationibus quae extant catecheticis*, Heidelbergae a. 1855.

toutt: editio Benedictina ab Antonio Augustino Touttio (Touttée) curata, Parisiis a. 1720 (repet. Venetiis a. 1763); oratio de occursu Domini et de Simeone apud Fronto-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 2, p. 849—854 (signo 856).

D.

Dam: Ioannes Damascenus, tempore Leonis Isaurici imperatoris (717—741) apud principem Saracenum cancellarius sive πρωτοσύμβολος, posthac in S. Sabae laura monachus, mortuus est post annum 754; cf v. cl. Iosephus Langen, *Iohannes von Damaskus*, Gothae a. 1879. Opera eius ediderunt Marcus Hopperus, Basileae a. 1559 (repet. a. 1575); Michael Lequien, Parisiis a. 1712 tomis duobus; Mignius, *Patrol. Gr.* voll. 94—96.

fid *vel* fid orth: de fide orthodoxa libri quattuor.

hom in ficum: homilia in ficum arefactam.

imagg: de sacris imaginibus orationes tres anno 730 scripta.

nest *vel* nestor: contra Nestorianos liber. „Argumenta contra Nestorianos" edidit Iohannes Wegelin, Augustae Vindelicorum a. 1611.

par *vel* parall: parallelorum opus, sex eclogae sive collectanea ex S. Scriptura sanctisque patribus deprompta et in locos communes digesta. Cf v. cl. Fridericus Loofs, *Studien über*

die . . . Parallelen, Halis ad Salam a. 1892. De codice Parisino bibl. nat. Gr. 923 cf I. P. P. Martinus, *Description technique des mss grecs . . .* Parisiis a. 1884, p. 14—18. V. cl. I. Rendel Harrisius etiam de hoc codice scripsit.

par cod: parallela alia sed affinia ex codice Rupefucaldensi hodie Berolinensi saeculi fere septimi vel sexti.

paris: codex Parisinus.

sabb: oratio de Sabbato sancto.

Trisagio: epistula de Trisagio.

demetri: Pelagii epistula ad Demetriadem, quam edidit Iohannes Salomo Semler, Halae Magdeburg. a. 1785; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 21.

Descens Chr: evangelii Nicodemi pars altera sive Descensus Christi ad inferos. Apud Tischendorfium, *Evangelia apocrypha*, Lipsiae a. 1853, p. 301—311.

Diad: cf Marcus Diad

Dial sive Dial^{marc}: dialogus contra Marcionitas et alios, ob interlocutoris Adamantii nomen Origeni olim perperam vindicatus, sub finem saeculi tertii scriptus, editus a Iohanne Rudolfo Wetstenio, Basileae a. 1674 et a Carolo Delarue in Origenis operibus, vol. 1, p. 800—871. Cf de hoc dialogo et de codicibus in quibus exstat Fentonus Iohannes Antonius Hort apud Smithium et Wacium, *A dictionary of christian biography*, Londinii, vol. 1 (a. 1877), p. 39 b—41 a, sub voce Adamantius 2.

cod we *vel* wetst: ex codice apud Wetstenium.

marc: est dialogus cum Marcionitis.

Dial $^{\text{maced } vel \text{ macedon}}$: *vide* Thdt ^{dial}

Dial ^{trin}: *vide* Thdt ^{dial}

Did: Didymus Alexandrinus, natus anno 309 sive 314, mortuus est anno 394 sive 399. Apud Gallandium, vol. 6, p. 261—318; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 39, coll. 131—1818.

enarrationes in 1. Io: breves enarrationes in epistulas canonicas; de enarrationibus his vide Lueckii commentationem criticam, Goettingae a. 1829.1832 editam, quattuor particulas comprehendentem, quae commentatio etiam apud Mignium, vol. 39, coll. 1731—1748 exstat. De 2 Cor et Ioh cf Maius, *Nova patrum bibliotheca*, Romae, vol. 4 (a. 1847), p. 114—152, et de Prov, vol. 7 (a. 1854), p. 57—71.

int: interpretatio Latina
lat: *vide* int
} cf infra, spir

mani *vel* manich: liber adversus Manichaeos. A Turriano in Latinum conversus, editus est hic liber a Canisio, *Antiquae lectiones*

(Ingolstadii a. 1601, vol. 5, p. 17), ed. 2, a Basnagio curata, Antverpiae a. 1725, vol. 1, p. 197—216. Combefisius edidit Graece et Latine in libro suo *Bibliothecae Graecorum patrum auctuarium novissimum*, Parisiis a. 1672, pars 2, p. 21—32. Gallandius, ubi supra, Combefisii interpretationem repetit.

ps: expositionis in psalmos fragmenta; apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1854, vol. 7, part. 2, p. 131—311.

spir: de Spiritu Sancto liber unus, sancto Hieronymo interprete.

tri *vel* trin: de Trinitate libri tres, a Ioanne Aloysio Mingarelli, Bononiae a. 1769 editi. Guerickius lectiones varias in N. T. contulit, *Commentatio de schola Alexandrina*, Halis, a. 1824, vol. 2, pp. 33—47.

Diod *vel* Diod ^{tars}: Diodorus, natu Antiochenus, episcopus Tarsensis inde ab anno circiter 379 usque fortasse ad annum circiter 390. Scripta eius innumera perierunt omnia, nisi forte Syri vel Armenii abditissimis in monasteriis aliqua occidentalibus hodie usque ignota servaverunt. Catenae Graecae fragmenta exhibent, et Marius Mercator nonnulla praebet. Nonnulla ex commentario in psalmos invenies apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, Romae, vol. 6, pars 2 (a. 1853), p. 240—258.

Diogn: epistula ad Diognetum manu auctoris ignoti, saeculi fortasse secundi exeuntis. Edita est apud Bunsenium (ut ad const), vol. 1 (a. 1854), pp. 157—340; Ottonem in operibus Iustini Martyris; apud Gebh. Harnack., *Patr. app. opp.* Lips. fasc. 1, p. 205—226.

Dion *vel* Dionys ^{alex}: Dionysius Alexandrinus, natus saeculo secundo exeunte, anno circiter 232 scholae catecheticae Alexandrinae praefuit, inde ab anno circiter 247 episcopatum Alexandrinum tenuit, mortuus est anno 265. Multa scripsit; fragmenta sola et epistulae nonnullae exstant, quorum pleraque servavit Eusebius, cf Eusebius, *Hist. eccl.* lib. 7 passim (unde *Eus*). Apud Frontonem-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 273—309; apud Gallandium (quem aeque atque Eusebium secutus est Tischendorfius), vol. 3, p. 479—537; vol. 14, append. p. 110—118; apud Routhium, vol. 4, p. 393—454. Editionem locupletissimam publici iuris fecit Simon de Magistris Romae anno 1796. Vide Millium, *Novum Testamentum Graecum*, Oxonii a. 1707, p. LXVIII et XIX—XXI, ed. Kusteri, Amstelodami a. 1710, sectt. 719 et 162—180.

can: epistula canonica ad Basilidem episcopum Pentapolitanum de diversis capitibus.

ep contr (*vel* ad) paul samos: epistula ad Paulum Samosatenum una cum responsionibus ad Pauli Samosateni decem quaestiones.

de mart: libellus de martyrio ad Origenem.

paul samos quaest *vel* resp: *vide ante* ep contr paul samos.

Dion areo *vel* areop: Dionysius Pseudo-Areopagita dictus, vel Pseudo-Dionysius, scriptor ignotus fortasse saeculi quarti exeuntis. Textus adhuc incertus est. Apud Balthasarem Corderium, Antverpiae a. 1634 (repet. Venetii a. 1755 tomis duobus); Mignium, *Patrol. Gr.* voll. 3.4.

de cael hier: de caelesti hierarchia; edit. Florentiae a. 1516.

Dionysius Barsalibaeus: *vide* bars

Docet: Docetae, secta Gnostica saeculi secundi, cuius doctrinas exhibet Hippolytus (unde *hipp*); vide Hipp phil.

doctr apost: doctrina apostolorum, liber Syrus saeculi quarti exeuntis, a Guilelmo Cureton editus, *Ancient Syriac documents*, Londinii a. 1864.

Donatiani: ad Hebr 11,23 laudatur, nisi fallor, liber Taciti Nicolai Zegeri († 1559), *Adnotationes* in Evv Paul Apoc.

Doroth: Dorotheus archimandrita Palaestinus saeculi sexti exeuntis, scripsit „expositiones et doctrinas diversas animabus perutiles" sive dissertationes ethicas et asceticas viginti quattuor. Apud Frontonem-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 748—869; et apud Gallandium, vol. 12, p. 368—469.

Doxopatres: fortasse laudatur a Tischendorfio in apparatu ad 2 Th 2,8 Nilus Doxopatrius archimandrita, incerto ortu, qui aliquando Panormi in Sicilia degebat, qui etiam claruit anno 1073; vel: Iohannes Doxopater Sikeliotes, vide Nicolaium, *Griechische Literaturgeschichte*, vol. 3, Magdeburgi a. 1878, p. 233 sq. cf Eman. Miller, [*Notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque nationale et autres bibliothèques*, tome XXXI, 2e partie, p. 29—56] *Bibliothèque royale de Madrid* Parisiis.

Druthm: Christianus Druthmarus, Grammaticus, monachus coenobii Corbeiensis, claruit fortasse anno circiter 840, scripsit commentarium in evangelium Matthaei (Lc Ioh). Prodiit Argentoraci a. 1514; Haganoae a. 1530; in *Magna bibliotheca veterum patrum*, Coloniae Agrippinae a. 1618, vol. 9, pars 1; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 106; *Bibliotheca patrum* vol. 15, p. 86.

Ducas: Ducas, cognomine ignoto, Byzantius, Michaelis Ducae nepos, claruit anno 1453, scripsit historiam Byzantinam ab anno 1341 usque ad annum 1462, quae Parisiis anno 1649 prodiit, Graeco-Latine, cum interpretatione et notis Ismaëlis Bulliadi, item Bonnae a. 1834 e recognitione Immanuelis Bekker.

E.

Ebion: Ebionitae, secta Iudaeo-Christiana, cuius evangelium citatur ex Epiphanio.

Enoch Ethiops: Cf v. cl. Chr. Fridericus Augustus Dillmann, *Liber Henoch Aethiopice*, Lipsiae a. 1851, et *Das Buch Henoch übersetzt und erklärt*, Lipsiae a. 1851.

Encrat: Encratitae, qui medio saeculo secundo ecclesiam reliquerunt quibusque Tatianus se addixit; apud Hippolytum (unde *hipp*), vide Hipp$^{phil.}$

ep lugd *vel* ep ^{lugd} et ^{vienn}: *vide* Lugdun

Ephr *vel* Ephraem: Ephraemus Syrus claruit anno 370, mortuus est anno 378. Opera eius prodierunt Graece cura Eduardi Thwaithes, Oxonii a. 1709; Graece Syriace Latine curis Iosephus Simonus Assemanni et Petri Benedetti, Romae a. 1732—1746, voll. 3 Syr.—Lat. et voll. 3 Gr.—Lat. Hymnos et sermones edidit v. cl. Iosephus Lamy, Mechliniae a. 1882—1889, voll. 3; *Carmina Nisibena* v. cl. Gustavus Bickell, Lipsiae a. 1866. Cf versionem v. cl. Pii Zingerle (in libro *Bibliothek der Kirchenväter*), Kemptenae a. 1870—1876, voll. 3. De textu Syriaco, quo Ephraemus usus est, textui versionis Peshitta affini, cf v. cl. F. H. Woods „An examination of the New Testament quotations of Ephrem Syrus" in libro *Studia biblica et ecclesiastica. III*, Oxonii a. 1891, p. 105—138 (vide etiam *ibid.* [vol. 1,] a. 1885, p. 173.174).

Epiphanes: Epiphanes, ortu Alexandrinus, auctore Clemente Carpocratianorum assecla et dux, claruit tempore Hadriani vel Pii.

Epiph *vel* Epph *vel* Epphan: Epiphanius, gente Palaestinus, episcopus Salamine in insula Cypro quae urbs postea Constantia dicta est, inde ab anno circiter 368, mortuus est anno 402. Opera ediderunt Dionysius Petavius, Parisiis a. 1622, repetita editione a. 1682; Guilelmus Dindorf, Lipsiae a. 1859—1862, voluminibus quinque; Mignius, *Patrol. Gr.* voll. 41—43. Cf Ricardus Adalbert Lipsius, *Zur Quellenkritik des Epiphanios*, Vindobonae a. 1865.

anc *vel* ancor: Ancoratus, sive de fide sermo anno circiter 273 scriptus.

cant *vel* cantic: commentarius in cantica.

de Cataphrygis: *vide* haer

de pond et mens: de ponderibus et mensuris liber; edidit Lagardius „primum integrum et ipsum Syriacum" cum interpretatione Germanica, Gottingae a. 1880.

ep Ancyrana: vide infra, p. 1221, Syn^{ancyr}

hae *vel* haer: Panaria eorumque anacephalaeosis; panarium sive adversus haereses octoginta ediderunt Franciscus Oehler, Berolini a. 1859-1861, et Guilelmus Dindorf, Lipsiae a. 1859ss.

marc: sectio de Marcione in Panario, haeresis 22 vel 42.

petav: est editio Petavii ante laudata.

epist ad regem *vel* epist anni 362 ad regem Persarum ab Athanasio missa. Apud Gallandium, vol. 5, p. 239.240.

Epist orientall ad Symm: *vide* Orientalium ep.

Epitom: *vide* Clem (2).

Epph *vel* Epphan: *vide* Epiph

Eucher: Eucherius episcopus Lugdunensis inde ab anno 434, mortuus est anno circiter 454. In *Bibliotheca patrum*, Lugduni a. 1677, tom. 6; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 50, p. 685—1213.

lib. formul: de formulis spiritualis intellegentiae, liber ad Veranum filium.

quaest. in N. T: libri duo ad Veranum filium.

Eulog: Eulogius, presbyter Antiochenus, patriarcha Alexandrinus inde ab anno 581, mortuus est anno 608. Sermo eius in diem festum palmarum exstat apud Photium, *Bibliotheca* codd. 182.208.225-227; apud Gallandium, vol. 12, p. 300—309 (310); apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 86, p. 2907—2964.

Eus: Eusebius Pamphili, episcopus Caesareensis, fortasse anno circiter 270 natus, mortuus est anno circiter 340. Opera ediderunt Mignius, *Patrol. Gr.* voll. 19—24, Guilelmus Dindorf, Lipsiae a. 1867, voluminibus quattuor.

ad mari *vel* marin: quaestiones ad Marinum; fragmenta apud Maium, (*Scr. vet. nova coll.* cf infra ad luc) *Nova patrum bibliotheca* vol. 4, p. 255—267, supplementa p. 283—303; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 22, p. 879 sqq.

burt: editio Burtonii sub *hist* laudata.

can *vel* canon: canones sacrorum evangeliorum decem; apud Mignium, vol. 22, p. 1274 sqq.; vide quoque ante in prolegomenis nostris, p. 143—153.

const *vel* laud Const: oratio de laudibus Constantini anno 335 habita, edita ab Heinichenio, Lipsiae a. 1830, iterum a. 1869.

dem: de demonstratione evangelica libri viginti, exstant autem hodie nonnisi decem; prodierunt Parisiis a. 1628; Coloniae a. 1688; apud Gaisfordium, Oxonii a. 1852.

dind: editio Dindorfii sub hist laudata.

ecl *vel* eclo *vel* eclog: eclogarum propheticarum de Christo libri quattuor (haud integri), editi a T. Gaisfordio, Oxonii a. 1852.

es *vel* esa *vel* esai: commentarii in Esaiam; apud Montfauconium, *Collectio nova patrum*, Parisiis a. 1707, tom. 2, p. 347; apud Mignium, *Patrologia Graeca*.

hein: editio Heinichenii sub *hist* laudata.

hi *vel* hist: historiae ecclesiasticae libri decem, anno circiter 324 scripti, editi sunt a Roberto Stephano, Parisiis a. 1544, Graeco-Latine, iterum Genevae a. 1612; a Valesio, Parisiis a. 1659, et denuo 1671; a Guilelmo Reading, Cantabrigiae a. 1720; ab Andrea Stroth, Halae a. 1779; ab Heinichenio, Lipsiae a. 1827, et denuo a. 1868 sqq.; a Burtonio, Oxonii a. 1838; ab Alberto Schwegler, Tubingae a. 1852 qui textum emendare tentavit; a Laemmero, Scaphusi a. 1859; a Dindorfio, Lipsiae a. 1871; in apparatu dicuntur editiones hae breviter, steph—val—hein—burt—lämm—dind.

hist martyr pal: *vide* mart pal

lämm: editio Laemmeri sub *hist* laudata.

laud Const: *vide* const

luc: commentarii in evangelium Lucae; fragmenta exstant apud Maium, *Scriptorum veterum nova collectio*, tom. 1, part. 1, p. 107—178, et *Nova patrum bibliotheca*, tom. 4, p. 159—207; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 24, coll. 529—604.

mai: *vide* luc

marc *vel* mcell: contra Marcellum libri duo, iussu synodi Constantinopoli anno 336 habitae scripti; edidit Gaisfordius Oxonii a. 1852.

marin: *vide* ad mari

mart pal *vel* martyr: de martyribus Palaestinae, liber singularis, saepe compendii in modum redactus tamquam historiae ecclesiasticae libri octavi supplementum. Guilelmus Cureton librum totum in manuscripto Syro invenit, edidit que Syriace et Anglice, *History of the martyrs in Palestine by Eusebius*, ., Londini a. 1861.

mcell *vide* marc

onomast: onomasticon sive locorum biblicorum nominum catalogus. Ediderunt hoc Larsovius et Partheius, Berolini a. 1862; Paulus de Lagarde, Gottingae a. 1870.

pasch: de festo paschali liber. Fragmenta apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, tom. 4, p. 208—216; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 24, coll. 693—708.

pr *vel* prae *vel* praep: praeparationis evangelicae libri quindecim, editi a Vigero, Parisiis a. 1628, iterum Coloniae a. 1688; ab Heinichenio, Lipsiae a. 1842; a Gaisfordio, Oxonii a. 1843.

ps: commentarii in Psalmos centum quinquaginta, quorum priorem partem edidit Montefalconius (ubi supra ad *esai*), reliquam partem Maius, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 4, p. 67—107, etiamque Mignius (ubi supra).

reliq: reliquiae apud Maium, ut sub *ps*, p. 313—320.

res: de resurrectione, Latine tantum; apud Gallandium, vol. 4, col. 479—497.

rufin: Rufini interpretatio historiae ecclesiasticae Eusebianae, paulo post annum 400 edita; apud Petrum Thomam Cacciari, Romae a. 1740, qui meliorem textum praebet non vero satis bonum.

steph: editio Stephani sub *hist* laudata.

steph ^{suppl}: quaestiones et solutiones ad Stephanum circa evangelia; apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1847, vol. 4, p. 217—254; supplementa, p. 268—282; fragmenta apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 22, coll. 879—936.

theo *vel* theoph: theophania, liber ex demonstratione evangelica (vide ante *dem*) compactus. Interpretationem Syriacam Leeius Londinii a. 1842 edidit, interpretationem Anglicam cum notis Cantabrigiae a. 1843. Fragmenta Graece exstant apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 4, p. 108—159 et p. 310—312.

val: editio Valesii sub *hist* laudata.

Eus ^{emes}: Eusebius episcopus Emesae in Phoenicia inde ab anno circiter 341, mortuus est anno circiter 360. Ediderunt quae supersunt opuscula Graeca Iohannes Chr. Gottlieb Augusti, Elberfeldae a. 1829; Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 86, coll. 461—562. Citatur ex *cat.*

Eustat ^{ant} *vel* Eustath: Eustathius, Antiochiae episcopus a concilio Nicaeno anno 325 constitutus, paulo post Arianorum insidiis e sede expulsus. Apud Gallandium, vol. 4, p. 539—583, ubi etiam fragmentum ex Theodoreto (unde *thdrt*) invenitur, p. 575; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 18, col. 609—1064. Cf v. cl. Albertus Jahn, apud Gebhardt. et Harnack. *Texte und Untersuchungen. II, 4*, Lipsiae a. 1886.

Euth *vel* Euthal: Euthalius, Aegyptus, secundum codicis titulum episcopus Sulcensis (urbis ipsius et nomen et situm ignoramus), claruit anno circiter 458, curavit opus criticum omni scientia ornatum in Actus apostolorum et in epistulas septem Catholicas, et in quattuordecim Pauli epistulas. Hoc cum adnotationibus uberrimis edidit Laurentius Zacagni, Romae a. 1698. Vide Gallandium, vol. 10, p. 197—315 [320]; Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 85, coll. 619—790; cf supra, p. 1148, adn. 1.

argum: argumentum epistulae alicuius.

capp: capita vel summa capitum.

cod y: *vide* infra p vel porf

elench: elenchus lectionum et eorum capitum atque testimoniorum, quae in actibus et epistulis continentur.

p *vel* porf: scriptio recentior codicis palimpsesti, cuius scriptio vetus codex P uncialis Actorum et epistularum Catholicarum est; vide supra, p. 417. Recentior haec scriptio anni 1301 praebet fere totum Euthalii in Act et epp Paul commentarium, textumque horum librorum integrum; interdum Tischendorfius codicem ita designat: Euthal $^{cod\ y}$; vide Tischendorfium, *Monumenta sacra inedita*, vol. 5, p. XII sq.

prol: prologus.

Euther: Eutherius, metropolita Tyanensis floruit anno 431, Cyrilli Alexandrini inimicus, Nestorii amicus, nec vero Nestorii haeresi favebat. Laudatur ex editione Schulziana operum Theodoreti (cf infra, p. 1225, Thdt).

Euthy *vel* Euthym: Euthymius Zigabenus vel potius Zygadenus, monachus Constantinopolitanus, floruit anno 1116, scripsit commentarios in quattuor evangelia, unde *ad Mt, Mc, Lc;* apud Gallandium, vol. 14, p. 277—336, in *Bibliotheca veterum patrum*, Lugduni a. 1677, vol. 19, p. 474—728. Christianus Fridericus Matthaei edidit commentarium in Evv Lipsiae a. 1792. Commentarios eius in Paul Cath edidit v. cl. Nicephorus Kalogeras, Athenis a. 1887, duobus tomis. De comm in Cath cf Matthaeius (ut supra, p. 249), *Cath*, p. XXX.

panopl dogm: orthodoxae fidei dogmatica panoplia adversus omnes haereses; frgm vide Gallandium ut ante; in *Bibliotheca maxima veterum patrum*, Lugduni a. 1677, vol. 19, p. 6—235. Edita Tergovisti (Tergobysti) in Walachia a. 1710.

victor de Massilianis anath 7: victoria et triumphus, de impia et multiplici exsecrabilium Massalianorum secta, qui et Phundaitae et Bogomili, necnon Euchitae, Enthusiastae, Encratitae et Marcionitae appellantur; vide Gallandium ut ante.

Evagr: Evagrius Ponticus, claruit anno 380, aliquando archidiaconus Constantinopolitanus, posthac monachus Scitensis in Aegypto per quindecim annos; ap. Gall., vol. 7, p. 551-581. Laudatur e catenis.

Evgl sec Hebr: evangelium secundum Hebraeos, apud Tischend. *Notitia editionis codicis bibliorum Sinaitici*, Lipsiae a. 1860, p. 58; vide Millium, *Novum Testamentum Graece*, Oxonii a. 1707, p. XXXI seq., ed. Kusteri, Amstelodami 1710, sectt. 251—256; vide Irenaeum, adv. haer. 1,26 et 3,11 et Epiphanium haer. 30,13.

Fragmenta ediderunt v. cl. E. B. Nicholson, *The gospel according to the Hebrews*, Londinii a. 1879, et v. cl. Adolfus Hilgenfeld in libro *Novum Testamentum extra canonem receptum*, ed. 2, Lipsiae a. 1884; v. cl. Rudolfus Handmann, apud Gebhardt. et Harnack., *Texte und Untersuchungen. V, 3*, Lipsiae a. 1888.

Evv apocr: evangelia apocrypha ut Hebraeorum (supra), Nazaraeorum, Ebionitarum, secundum Aegyptios, protevangelium Iacobi, evangelium Thomae, acta Pilati cum Descensu ad inferos. Adlata sunt ex Clemente Alexandrino, Origene, Eusebio, in primis ex Epiphanio et Hieronymo. *Evangelia apocrypha* edidit Tischendorfius, Lipsiae a. 1853; prodierunt iterum a. 1876.

F.

Facund: Facundus, Hermiani in Africa episcopus, floruit anno 540, mortuus est fortasse anno circiter 570; scripsit libros duodecim pro defensione trium capitulorum, propter quem librum anno 547 ab Iustiniano imperatore in exsilium missus est. Librum ediderunt Iacobus Sirmondus, Parisiis a. 1629, 8°, iterum a. 1696; Gallandius, vol. 11, p. 663—821; Mignius, *Patrol. Lat.* vol. 57.

Fastid: Fastidius (Priscus?) Britannus, claruit anno 420, scripsit „libellum aureum, ad F. quendam, de vita Christiana et viduitate colenda"; vide Wagenmannium apud Herzogium, *Real-Encyklopädie für protestantische Theologie*, ed. 2, Lipsiae a. 1879, vol. 4, p. 509 sq. Apud Gallandium, vol. 9, p. 479—489.

Faust: Faustus, Afer Milevitanus, Manichaeorum episcopus, claruit anno circiter 400. Liber eius haereticus invenitur in refutatione ab Augustino scripta; vide ante *Aug* contr faust. Cf Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 20, col. 401—479.

Faustin: Faustinus, schismatis Luciferiani presbyter, post medium saeculum quartum.

ari *vel* arian *vel* contr arian: ad Gallam Placidiam de trinitate sive de fide contra Arianos liber septem capitulis; — aliter, ad personam Flacillae reginae (ante 386), adversus Arianos et Macedonianos libri septem; apud Gallandium, vol. 7, p. 439—460. [474]; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 13, coll. 37—80.

Firmic: *vide* Matern

Firmil: Firmilianus, episcopus Caesareae Cappadocum, floruit anno circiter 223; epistula eius ad Cyprianum Latine forsan ipsius Cypriani manu versa exstat apud Cyprianum.

Fortun: Fortunatianus, Afer, Aquileiae in Italia episcopus, floruit anno circiter 340; citatur ex Augustino libro; vide ante Aug fortun.

Fulb: Fulbertus, natus anno circiter 950, inde ab anno 1007 episcopus Carnotensis (Chartres) in Gallia, mortuus est anno 1029; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 140, col. 163—374.

ep[1]: epistularum prima, quae de trinitate, de baptismo, de cena Domini agit.

Fulg: Fulgentius, Afer, anno circiter 468 natus, episcopus Ruspensis inde ab anno circiter 508, mortuus est anno 533. Opera ediderunt Sirmondius, Parisiis a. 1612; Chiffletius, Divione [Dijon] a. 1649; (Mangeant), Parisiis a. 1684; Mignius, *Patrol. Lat.* vol. 65, coll. 103—960. Cf v. cl. Aemilius Iungmann, „Die Zeit des Fulgentius" in actis *Rheinisches Museum für Philologie*, Francofurti ad Moenum, series nova, vol. 32, pp. 564—577 (Iungmannus edidit *Coniectanea Fulgentiana* Lipsiae anno 1872).

ad monim: ad Monimum libri tres; apud Mignium, col. 153—206.

arian: contra Arianos liber unus; apud Mignium, col. 205—224.

ep *vel* epist: epistulae; apud Mignium, col. 303—498.

ep ad Ferrand: epistula ad Fulgentium Ferrandum; in operibus Fulgentii Ferrandi, apud Gallandium, vol. 11, p. 317—398; Mignium, col. 380—435.

fab fr *vel* fabian fragm: contra gesta quae adversus eum Fabianus haereticus falsa confinxit libri decem, ex quibus non nisi fragmenta exstant; apud Mignium, col. 749—834.

fid cat *vel* cath: pro fide catholica adversum Pintam episcopum Arianum liber unus; apud Mignium, col. 707—720.

fragm: *vide* fab fr

incarn: de incarnatione filii dei et vilium animalium auctore, ad Scarilam, liber unus; apud Mignium, col. 573—602.

rem pecc *vel* remiss pecc: de remissione peccatorum ad Euthymium libri duo; apud Mignium, col. 527—574.

tras *vel* trasim: ad Trasimundum regem Vandalorum libri tres, anno 507 scripti; apud Mignium, col. 223—304.

verit praed: de veritate praedestinationis et gratiae Dei, libri tres; apud Mignium, col. 603—672.

Ferrand: Fulgentius Ferrandus, Fulgentii Ruspensis discipulus, mortuus est ante annum 547; apud Gallandium, vol. 11, p. 317—398, ubi epistula Fulgentii Ruspensis ad eum invenitur.

G.

Gaius Romanus, claruit anno 210. Apud Eusebium, *Historia ecclesiastica*, et apud Gallandium, vol. 2, p. 203—208. Vide quae vir cl. Adolfus Harnack scripsit in Herzogii libro *Real-Encyklopädie*

für protestantische Theologie, ed. 2, vol. 4, Lipsiae a. 1879, p. 805sq; cf etiam v. cl. Iohannes Gwynn, *Hermathena*, Dublinii, vol. 6, p. 397ss, qui fragmenta ex libro Hippolyti „Capita contra Gaium" ibidem Syriace et Anglice edidit.

Gaud: Gaudentius, inde ab anno circiter 387 episcopus Brixiae.
serm: sermones sive tractatus quindecim ad Benevolum. Prodierunt cura Pauli Galeardi, Augustae Vindelicorum a. 1757; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 20, col. 791—1006.

Gelas cyzicen: Gelasius, ortu Cyzicenus, episcopus Caesareae in Palaestina, claruit anno 476, historiam concilii Nicaeni ex aliorum scriptis, libros tres complectentem, consarcinavit. Prodiit primum Parisiis a. 1599. Apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 85, coll. 1179—1360.

Gennad: Gennadius episcopus vicesimus primus Constantinopolitanus annis 458-471. Scripsit commentarios in varios Veteris Testamenti libros et in Paul, item homilias. Citatur ex Oecumenio et ex cat.

Gennad: Gennadius, Massiliae presbyter, claruit saeculo quinto exeunte, librum Hieronymi „de viris illustribus" continuavit, et scripsit „epistulam de fide sua seu de dogmatibus ecclesiasticis ad Gelasium papam", praeterea de Apocalypsi, de mille annis, adversus Nestorium, adversus Pelagium, adversus omnes haereses. Liber eius de ecclesiasticis dogmatibus editus est ab Oehlero, *Corpus haereseologicum*, Berolini a. 1856, vol. 1, p. 333—355. Apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 58, col. 492—979. Catalogus virorum inlustrium prodiit cura Guilelmi Headingii, Lipsiae a. 1879.

Geometr: (Georgius?) Geometres saepe in catenis laudatus, e. g. Lc 2,40 in cat mai.

Georgius: Georgius Scholarius, idem qui Gennadius dicitur, Graecus, fortasse Constantinopolitanus, floruit anno 1453. Apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 160.

Germ: Germanus, Cyzici episcopus, inde ab anno 715, patriarcha Constantinopolitanus, propter imaginum picturarumque defensionem anno 730 sede pulsus, obiit fortasse anno 740. In libro suo „Theoria rerum ecclesiasticarum", apud Frontonem Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 2, (p. 131—166), p. 146, Irenaei fragmentum Graecum servavit. Liber autem hic ab aliis Germano II, qui sequitur, tribuitur.

Germ const: Germanus II sive Iunior, natus Anapli Propontidis, monachus, inde ab anno circiter 1222 patriarcha Constantinopolitanus, sede motus anno 1240, restitutus anno 1254, quo anno fortasse etiam supremum diem obiit. Apud Cotelerium, *Ecclesiae Graecae monumenta*, Parisiis a. 1681, vol. 2.

Gild: Gildas Sapiens Badonicus, Britannus, floruit fortasse anno 581, scripsit librum querulum de excidio Britanniae; apud Gallandium, vol. 12, p. 189—220; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 69, coll. 329—392.

Glycas: Michael Glycas (ὁ *Γλυκᾶς*) floruit anno circiter 1120; scripsit dissertationes theologicas, epistulas, libros quattuor: *Βίβλος χρονική* ab initio usque ad annum 1118.

Greg: Gregorius Magnus, natus circa annum 540, anno circiter 570 praetor Romanus a Iustino iuniore imperatore factus, inter annos 573 et 577 monachus fit, anno 590 episcopus Romanus constitutus, mortuus est anno 604. Opera ediderunt Sammarthanus (ordinis Benedictini) Parisiis a. 1705, 4. voll. fol.; Gallicciolius, Venetiis a. 1768ss, 4 voll.; Mignius, *Patrol. Lat.* voll. 75—79.

dial: dialogorum de vita et miraculis patrum Italicorum et de aeternitate animarum libri quattuor, anno circiter 593 scripti.

Greg ^{naz}: *vide* Naz

Greg ^{nyss}: *vide* Nyss

Greg ^{thaum}: Gregorius Theodorus Thaumaturgus, inde ab anno circiter 240 Neocaesareae in Cappadocia episcopus, obiit anno 265. Opera ediderunt Gerhardus Voss, Moguntiae a. 1604, Parisiis a. 1620—1622 fol.; Gallandius, vol. 3, p. 377—469; Routhius, vol. 3, p. 251—283; Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 10, col. 963—1232. Cf v. cl. Victor Ryssel, *Gregorius Thaumaturgus, sein Leben und seine Schriften, nebst einer Uebersetzung zweier bisher unbekannten Schriften Gregors aus dem Syrischen*, Lipsiae a. 1880.

H.

Harmenopulus: Constantinus Harmenopulus, Sebastus, nomophylax et iudex Thessalonicensis. Floruit medio saeculo quarto decimo. Quae scripsit de opinionibus haereticorum qui singulis temporibus exstiterunt, habentur apud Frontonem Ducaeum (Le Duc), *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 533—538 (539), ubi Graeco-Latine exstant, Latine inveniuntur in *Bibliotheca maxima veterum patrum*, Lugduni a. 1677, vol. 19, p. 958b—960h.

Haym: Haymo vel Aimo, inde ab anno 841 episcopus Halberstadiensis, mortuus est anno 853. Scripsit inter alia commentarium in epistulas Pauli. Opera edidit Mignius, *Patrol. Lat.* voll. 116—118.

apoc: commentariorum in Apocalypsim libri septem, qui re vera Haymonis alius posterioris temporis videntur esse; vide Cavium, vol. 2, p. 28.

Hebr: *vide* Evgl. sec. Hebr.

Heges: Hegesippus, in oriente natus, non breve tempus in occidente degens, claruit anno circiter 170; apud Gallandium, vol. 2, p. 59—67.

Heracl: Heracleon, Gnosticus, floruit fortasse anno circiter 170. Citatur ex Clemente Alexandrino (Lc 3,16 est ex eclogis propheticis Clementis) et ex Origene; Origenes praebet multa commentarii Heracleonis in Iohannis evangelium fragmenta.

Hermia: Hermias, philosophus Christianus, saeculi secundi, re vera posterioris, ut quidam opinantur; in *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 187—191; apud Gallandium, vol. 2, p. 68—73; apud I. C. T. Otto, *Corpus apologetarum Christianorum saeculi secundi*, Ienae a. 1872, vol. 9, p. 1—31.

Heron titul: titulus epistulae Pseudo-Ignatianae ad Heronem; vide *Ign.*

Hes hier *vel* hr *vel* hrs *vel* Hes presb *vel* presb hr: Hesychius primum presbyter, deinde patriarcha Hierosolymitanus, mortuus est anno 609, scripsit *στιχηρὸν τῶν ιβ′ προφητῶν*. Opera in *Maxima bibliotheca veterum patrum*, Lugduni vol. 12 (a. 1677), p. 52—205; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 93, col. 781—1560. Laudatur etiam e libro *Criticorum sacrorum* [vol. 8] . . . *supplementum*, vol. 1, Francofurti ad Moenum a. 1700.

lev *vel* levi *vel* levit: explanationis in Leviticum libri septem qui Latine tantum exstant.

qu *vel* quaest: collectio quaestionum, excerpta ex evangeliis consonantia Hesychii. Edidit Gr.-Lat. Cotelerius, *Ecclesiae Graecae monumenta*, Parisiis, vol. 3 (a. 1687), pars 1.

Hes *vel* Hesych: Hesychius Salonitanae urbis in Dalmatia sitae episcopus, claruit anno 418.

ep ad Aug: epistula ad Augustinum, inter epistulas Augustini numero 79.

Hierac: Hieracas, Aegyptius, floruit anno circiter 302 post Christum natum; fragmenta scriptorum eius reperiuntur apud Epiphanium (unde epiph), *Panaria*, haer. 67 (47).

Hier: Sophronius Eusebius Hieronymus, Stridone in urbe Dalmatiae anno 329 (alii 341) natus, Romae in litterarum studia incubuit, Galliam visit, anno 372 profectus est in Orientem, anno 379 Antiochiae presbyter factus, Constantinopolim anno 380, Romam anno 382 ivit, unde Orientem anno 385 iterum petiit, post Aegyptum visam Bethlehemi monasterium condidit, mortuus est anno 420. Opera eius ediderunt monachi Benedictini congregationis S. Mauri Parisiis intra annos 1693 et 1706, in quinque tomos dispertita; et Dominicus Vallarsius, Veronensis presbyter, Veronae intra annos

1734 et 1742, in undecim tomos fol. dispertita (voll. 9 et 10 continent Biblia Vulgata), iterum 4° Venetiis a. 1762—1772. Harum editionum volumina ad titulos singulos plerumque adposui. Vide Mignium, *Patrol. Latina* vol. 22—30. Plurima ex Origene praesertim in commentariis mutuatus est Hieronymus; unde fit ut multas lectiones Origenianas tacite exhibeat.

abac: commentariorum in Abacuc prophetam libri duo (Ben. vol. 3, Vall. vol. 6, col. 587—670).

algas *vel* ad Algas *vel* quaest ad algas: ad Algasiam de quaestionibus undecim (Ben. vol. 4, Vall. vol. 1, col. 843—883).

amo: commentariorum in Amos prophetam libri tres (Ben. vol. 3, Vall. vol. 6, col. 219—358).

commentatio Christiano cuilibet utilis, apud Gallandium, vol. 7, p. 527—530.

damas *vel* ad Damas *vel* ep damas *vel* ep ad dam: epistulae sex ad Damasum papam (Ben. vol. 4, Vall. vol. 1, p. 37—86 et 158—169).

dan: commentarii in Danielem prophetam, anno circiter 407 scripti (Vall. vol. 5, col. 617—736).

dial adv Luciferianos: altercatio Luciferiani et Orthodoxi, adversus Luciferianos, anno circiter 378 scripta (Ben. vol. 4, Vall. vol. 2, col. 169—202.

ecclesiast: commentarius in librum Ecclesiasten, anno circiter 390 scriptus (Ben. vol. 2, Vall. vol. 3, col. 381—498).

ep ad Ctesiphon: epistula ad Ctesiphontem adversus Pelagianos, anno circiter 415 scripta (Vall. vol. 1, col. 1019—1036).

ep ad marcell: epistulae ad Marcellam (Ben. vol. 4 et vol. 2, Vall. vol. 1); saepe ad eam scripsit.

ep ad Minervium et Alexandrum: epistula ad Minervium et Alexandrum monachos, anno 406 exeunte scripta (Ben. vol. 4, Vall. vol. 1, col. 793—809).

ep ad princip: epistulae ad Principiam virginem (Ben. vol. 4, Vall. altera anno 397, vol. 1, col. 371—391, altera anno 412 scripta, vol. 1, col. 944—954).

eph *vel* ephes: commentariorum in epistulam ad Ephesios libri tres, anno circiter 388 scripti (Ben. vol. 3, Vall. vol. 7, col. 537-684).

ephes praef: est praefatio horum commentariorum.

epitaph Paulae: epistula ad Eustochium virginem, epitaphium Paulae matris, anno 404 scripta (Ben. vol. 4, Vall. 1, col. 684—719).

esai: commentariorum in Esaiam prophetam libri duodeviginti, anno circiter 410 scripti (Ben. vol. 3, Vall. vol. 4, col. 1—832).

eustoch: epistula ad Eustochium de custodia virginitatis, anno circiter 384 scripta (Ben. vol. 4, Vall. vol. 1, col. 87—124).

ezech: commentariorum in Ezechielem prophetam libri quatuordecim, anno circiter 411 scripti (Ben. vol. 3, Vall. vol. 5, col. 1—616).

gal *vel* gala *vel* galat *vel* ad gal: commentariorum in epistulam ad Galatas libri tres, anno circiter 388 scripti (Ben. vol. 4, Vall. vol. 7, col. 367—536).

hebr *vel* de ll. Hebr: liber de situ et nominibus locorum Hebraicorum (Ben. vol. 2, Vall. vol. 3, col. 121—300); cf editiones libri Eusebii *Onomasticon.*

hedib *vel* ad hedib *vel* ep ad hedib: epistula ad Hedibiam de quaestionibus duodecim, anno circiter 407 scripta (Ben. vol. 4, Vall. vol. 1, col. 811—843).

helvid *vel* cont helvid; liber adversus Helvidium de perpetua virginitate beatae Mariae, anno circiter 383 scriptus (Vall. vol. 2, col. 203—230).

hierem: commentariorum in Hieremiam prophetam, libri sex, anno circiter 416 scripti (Ben. vol. 3, Vall. vol. 2, col. 833—1096).

ierem: *vide* hierem

ioel: commentariorum in Ioel prophetam liber unus (Ben. vol. 3, Vall. vol. 6, col. 165—218.

iovin: adversus Iovinianum libri duo, anno circiter 393 scripti (Vall. 2, col. 231—384).

lucif *vel* contr lucif: *vide* dial adv Luciferianos.

malach: commentariorum in Malachiam prophetam liber unus (Ben. vol. 3, Vall. vol. 6, col. 939—986).

marcell: *vide* ep ad marcell

mich: commentariorum in Michaeam prophetam libri duo (Ben. vol. 3, Vall. vol. 6, col. 431—532).

mt *vel* matth: commentariorum in evangelium Matthaei libri quattuor, anno circiter 398 scripti (Ben. vol. 4, Vall. vol. 7, col. 1—244).

naum: commentariorum in Naum prophetam liber unus (Ben. vol. 3, Vall. vol. 6, col. 533—586).

nom hebr *vel* de nominibus Hebr: liber de interpretatione nominum Hebraicorum (Ben. vol. 2, Vall. vol. 3, col. 1—120); cf Eus *Onomast.* et Paulus de Lagarde, *Onomastica sacra alterum edita,* Gottingae a. 1887.

opt gen interpr. ad Pammach ep 101: epistula ad Pammachium de optimo genere interpretandi (Vall. vol. 1, col. 303—316).

orig: ad Lc 1,1—6 laudatur Hieronymi translatio homiliarum undequadraginta Origenis in Lucam (Vall. vol. 7, col. 245—366).

pel *vel* pelag *vel* adv (*vel* cont) Pelagian: dialogus sub persona Attici Catholici et Critobuli haeretici adversus Pelagianos libri tres cum prologo (Ben. vol. 4, Vall. vol. 2, col. 675—792).

philem: commentariorum in epistulam ad Philemonem liber unus (Ben. vol. 4, Vall. vol. 7, col. 741—764).

praef ephes: *vide* eph

ps: liber in expositionem Psalmorum Hieronymo falso adscriptus (Ben. vol. 2, Vall. vol. 7, append. col. 403—422 [426]).

breviarium in ps: breviarium in Psalterium Hieronymo falso adscriptum (Ben. vol. 2, Vall. vol. 7, append. col. 1—402).

quaest algas: *vide* algas

quaest Hebr *vel* quaest Hebr in Gen: liber Hebraicarum quaestionum in Genesim, anno circiter 388 scriptus (Ben. vol. 2, Vall. vol. 3, col. 301—780).

tit: commentariorum in epistulam ad Titum liber unus (Ben. vol. 4, Vall. vol. 7, col. 685—740).

Hil: Hilarius Pictaviensis, anno circiter 310 (alii 320) natus, ex gentili Christianus factus, anno 354 episcopus Pictaviensis creatus, anno 356 ob inimicitias cum Arianis in Phrygiam expulsus anno 360 restitutus est, et postquam diu fidei Nicaenae strenuus defensor fuit, anno 368 obiit. Opera eius ediderunt monachi ordinis sancti Benedicti e congregatione S. Mauri [P. Coustantius], Parisiis a. 1693; et Sc. Maffeius, Veronae a. 1730 (unde *Veron* et *maffei*); et Mignius, *Patrol. Lat.* voll. 9.10. Fragmenta etiam exstant apud Gallandium, vol. 5, p. 83—93; et apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 1, p. 471—493.

mt *vel* matth: commentarii in evangelium Matthaei.

ps: commentarii in Psalmos. Edidit v. cl. Antonius Zingerle [*Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum. XXII*], Vindobonae a. 1891.

trin: de trinitate libri duodecim.

Hilarian: Quintus Iulius Hilarianus chronicus et chiliasta claruit fortasse anno circiter 397, scripsit chronologiam sive libellum de mundi duratione; apud Gallandium, vol. 8, p. 235—238.

Hincmar: Hincmarus, episcopus Remensis inde ab anno circiter 845, supremum diem obiit anno 882.

Hipp: Hippolytus Romanus, episcopus Portuensis, floruit anno 220. Opera ediderunt Gulielmus Morelius Parisiis a. 1556; Iohannes Albertus Fabricius, Hamburgi a. 1716, iterum recusa apud

Gallandium, vol. 2, p. 409—453 et Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 10, col. 261—962 (ap. Fronton. Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 2, p. 342—363 est de consummatione mundi et de Antichristo). Tischendorfius usus est in primis Gallandio, vol. 2, p. 417—474. Edidit Paulus Antonius de Lagarde, *Hippolyti Romani quae feruntur omnia Graece*, Lipsiae et Londinii a. 1858. Cf v. cl. Funk, „Zur Philosophumena-Frage" in actis *Literarische Rundschau*, Friburgi a. 1881, num. 2, col. 33—38; v. cl. Georgius Salmon apud Smithium et Wacium, *A dictionary of christian biography*, vol. 3, Londinii a. 1882, p. 85b—105b.

adv plat: adversus Platonem de causa universi (Gall. vol. 2, p. 451—454).

anti *vel* antichr: demonstratio de Antichristo et in Susannam apud Marquardum Gude, Parisiis a. 1661; Combefisium, *Bibliothecae Graecorum patrum auctuarium novissimum*, Parisiis a. 1672, pars 1, p. 26—62 (Gall. vol. 2, p. 417—442, Lag. p. 1—36). Varias lectiones ex versione Slavonica vetere edidit v. cl. Adolf. Harnack, „Ueber eine in Moskau entdeckte und edirte altbulgarische Version der Schrift Hippolyts ‚de Antichristo'" *Zeitschrift für die historische Theologie*, a. 1875, p. 38—61.

cantic: commentarius in Cantica Canticorum (Lag. p. 200); vide Tischendorfium, *Anecdota sacra et profana*, ed. repetit. Lipsiae a. 1861, p. 227.

cat Niceph[138]: in editione Lagardii, p. 138.

charis *vel* charism: *περὶ χαρισμάτων* (Gall. vol. 2, p. 500—513); est frag ex Apost. Constt. VIII.; vix est Hippolyti.

chri et anti *vel* antichri: *vide* anti

cod brit[138]: in editione Lagardii, p. 138.

consumm: oratio de consummatione mundi et Antichristo ac secundo Domini adventu. Fortasse est Pseudo-Hippolyti (Lag. p. 92—123).

dan *vel* dani: commentarius in Danielem (Lag. p. 151—187); cf v. cl. Otto Bardenhewer, *Des heiligen Hippolyts von Rom Commentar zum Buche Daniel*, Friburgi in Brisgovia a. 1877, et v. cl. Eduardus Bratke, *Das neuentdeckte vierte Buch des Daniel-Commentars von Hippolytus*, Bonnae a. 1891.

delag: editio Lagardii supra laudata.

fin mund: *vide* consumm

fragm: fragmentum ex commentario in Genesin (Gall. vol. 2, p. 477—484).

lag: editio Lagardii supra laudata.

noet *vel* contr noet: contra haeresim Noeti cuiusdam (apud G. Vossium, *Miscellanea sanctorum aliquot patrum*, Moguntiae a. 1604 (ad finem editionis Gregorii Thaumaturgi), p. 58-71. Gall. vol. 2, p. 454—465, Lag. p. 43—57).

phil *vel* philosoph: philosophumena sive refutatio omnium haeresium; post Emm. Millerum, Oxoniae a. 1851 (qui Origeni tribuit) ediderunt Ludovicus Duncker et F. G. Schneidewinus, Gottingae a. 1859. Ex libro primo, in quo philosophorum sententiae recensentur, nomen „Philosophumena" ad ceteros libros male a quibusdam translatum est.

prov: commentarius in Proverbia (Mai. *Nova patrum bibliotheca*, vol. 7 (a. 1854), p. 71—76, Lag. p. 196—200?).

ps: commentarius in Psalmos (Lag. p. 187—196).

susan *vel* susann: expositio in historiam Susannae (Gall. vol. 2, p. 442—447, Lag. p. 145—151).

theoph: homilia in sanctam theophaniam (Gall. vol. 2, p. 491—504 Lag. p. 36—43).

Hom *vel* Homil cl *vel* clem *vel* epitom: *vide* Clem (2).

I.

Iac nis *vel* nisib: Iacobus iam ante concilium Nicaenum episcopus Nisibenus, mortuus anno 338; ei adtribuuntur homiliae duodeviginti et epistula synodica; apud Gallandium, vol. 5, p. I—CLXIV; Assemanus, vol. 1, p. 17—24, paene negat Iacobum Nisibenum quidquam scripsisse, et dicit eum saepe cum Iacobo Sarugensi confundi. Ad Mt 22,40 est 11, p. XI; ad 1 Co. 8,8 laudatur serm. 13, paragr. 3, p. XC. Sunt homiliae Aphraatis, cf supra, p. 1161.

Iac sarug: Iacobus Sarugensis, Batnarum in Mesopotamia episcopus inde ab anno 519 usque ad annum 521; vide Assemanum, vol. 1, p. 283b—340a.

Iacobus Iustus: Iacobus apostolus, Minor, Iustus.

Idacius: *vide* Vig var

Ign: Ignatius Antiochenus, floruit saeculo secundo ineunte. Apud Cotelerium, *Patrum qui temporibus apostolicis floruerunt opera*, (Parisiis a. 1672) ed. Clericus, Antverpiae a. 1698, vol. 2, p. 1—178, vide etiam appendicem voluminis, p. 183—448; apud Dresselium, *Patrum apostolicorum opera*, ed. 2, Lipsiae a. 1863 qua editione Tischendorfius usus est; hodie apud Zahnium [Gebhardt. Harnack. Zahn.], *Patrum apostolicorum opera*, fasc. 2, Lipsiae a. 1876; Lightfootium, ed. 2, Londinii a. 1889, voll. tribus.

antioch: ad Antiochenses.
ad heron: ad Heronem ecclesiae Antiochenae diaconum.
eph: ad Ephesios.
int *vel* intpol: Ignatii epistulae interpolatae.
magn: ad Magnesios.
philad: ad Philadelphenos.
philipp: ad Philippenses.
rom: ad Romanos.
smyrn: ad Smyrnaeos.
tars: ad Tarsenses.
trall: ad Trallianos.

Innocentius: Innocentius I, anno 401 episcopus Romanus constitutus. Opera edidit Mignius, *Patrol. Lat.* vol. 20, col. 457—638. vol. 33, col. 779—788: epistulae apud Gallandium, vol. 8, p. 541—612; ad Hebr* (ante, vol. 2, p. 780) citatur ex Gallandio, vol. 8, p. 464.

Iob: Iobius monachus claruit fortasse anno 530, fragmenta scriptorum eius exstant apud Photium. Laudatur e Wetstenio.

Io. Armenus: e Wetstenio citatus.

Ioh thess: Iohannes archiepiscopus Thessalonicensis floruit anno 680; apud Gallandium, vol. 13, p. 185—197.

Ir *vel* Iren: Irenaeus, gente Asianus, ante annum 130 natus, episcopus Lugdunensis, libros adversus haereses circa annum 180 edidit.

Opera eius ediderunt Erasmus, Basileae a. 1526; Fr. Feuardentius, Parisiis a. 1639; Grabius, Oxonii a. 1702; Renatus Massuet, Parisiis a. 1712; Adolfus Stieren, Lipsiae a. 1853; W. Wigan Harveius, Cantabrigiae a. 1857. Citat Tischendorfius paginas editionis Massuetianae, quae in editionibus Stierenii et Harveii adnotantur; usus est imprimis Stierenio.

adv haer: adversus haereses libri quinque, quorum primi magnas partes Epiphanius exscripsit; alii non nisi in interpretatione Latina exstant.
cat: notandum est Tischendorfium in apparatu critico ad Mc 16,19 citare *cat* ex pagina corrigendorum et addendorum, quae paginam 498 primi Crameri catenae voluminis sequitur.
erasm: editio Erasmi supra laudata.
ex Seniorib: loco laudato videtur Irenaeus verba ecclesiae veteris seniorum dare.
feuard: editio Feuardentii supra laudata.
gnost: Gnosticorum apud Irenaeum adductorum fragmenta conlegit Stierenius in appendice.
grab: editio Grabii supra laudata.
harv: editio Harveii supra laudata.

int: versio vetus Latina Irenaei vel exeunte saeculo secundo vel, quam amant opinionem Westcottus Hortiusque, saeculo quarto facta.

mass: editio Massueti supra laudata.

pfaff: Chr. Matthaeus Pfaff, qui fragmenta quaedam sub nomine Irenaei in codice Taurinensi nunc deperdito repperit et diligenter edidit quam editionem omnes post repetierunt editores; haec fragmenta originem ducunt ex libris quos Irenaei aetate certe non multo post illud tempus scriptos esse, veri est simile, sed non sunt Irenaei ipsius.

stier: editio Stierenii supra laudata.

voss: codex Vossianus, magnae auctoritatis; vide Stierenium, p. XVII sqq.

Isaacus Catholicus, Armenus, claruit fortasse anno 1150; apud Gallandium, vol. 14, p. 411—446. Laudatus est e Wetstenio et fortasse e Canisio.

Isai: Isaias, abbas Scetensis, floruit fortasse saeculo quarto medio, scripsit orationes sive sermones undetriginta; apud Gallandium, vol. 7, p. 277—321 [329]; de Isaia vide ibidem, p. VI; apud Magnium, *Patrol. Gr.* vol. 40, col. 1103—1214.

Isid: Isidorus Pelusiota Aegyptius claruit intra annos 412 et 431. Epistularum eius de interpretatione divinae scripturae libros tres edidit Iacobus Billius Parisiis; hos iterum edidit Conradus Rittershusius (cuius editione usus est Tischendorfius) addito libro quarto, Heidelbergae a. 1605 (denuo a. 1615); liber quintus prodiit Francofurti a. 1629 cura Andreae Schotti; quinque denique libri prodierunt Parisiis a. 1638. Apud Mign. *Patrol. Gr.* vol. 76, col. 1—1674.

Iulian imp: Iulianus imperator, apostata, natus anno 331, mortuus est anno 363. Laudatur ex Cyrillo Alexandrino, vide Cyr. iul.

Iulian *vel* Iulian pelag: Iulianus, Italus, aliquando episcopus oppidi parvi in Italia, ob doctrinam Pelagianam sede pulsus, claruit intra annos circiter 417 et 450. Laudatur ex Augustino.

Iulianus episcopus Toletanus annis 680—690. Nescio an adductus sit. Multa scripsit. Vita sola Hildefonsi exstat.

Iul pap: Iulius pontifex Romanus inde ab anno 337, mortuus est anno 352. Duae epistulae eius inveniuntur apud Athanasium in „Apologia de fuga“; apud Gallandium, vol. 5, p. 1—15. Exstant et alia scripta nomini eius ab Apollinaristis ut videtur supposita.

Iunil: Iunilius episcopus Africanus claruit anno circiter 550, scripsit libros duos „de partibus divinae legis“, qui libri prodierunt Basileae, a. 1545 (1546?), et Francofurti ad Viadrum a. 1603; et apud

Gallandium, vol. 12, p. 77—92; et apud v. cl. Henricum Kihn, *Theodor von Mopsuestia und Iunilius Africanus als Exegeten. Nebst einer kritischen Textausgabe von des letzteren Instituta regularia divinae legis*, Friburgi in Brisgovia a. 1880 („Instituta" separatim etiam prodierunt).

Iust *vel* Iustin: Iustinus Martyr, patria Samaritanus ex urbe Neapoli, ex gentili Christianus, scripsit Antonino Pio regnante et coronam fidei Romae accepit.

Opera eius ediderunt Robertus Stephanus, Lutetiae a. 1551 (editio princeps); Fridericus Sylburgius, Heidelbergae a. 1593; Fredericus Morellus, Parisiis a. 1615, iterum a. 1636; nescio qui Coloniae vel potius Vitebergae a. 1686 pessime (vide Ottonis prolegomena); Styanus Thirlbius, Londinii a. 1722; Prudentius Maranus, monachus congregationis S. Mauri, ordinis S. Benedicti, Parisiis a. 1742 (editio haec paucis mutatis repetita est Venetiis a. 1747 et ab Andrea Gallandio, *Bibliotheca veterum patrum*, Venetiis a. 1765, vol. 1); Ioannes Carolus Theodorus Otto, Ienae a. 1842—1847, iterum a. 1847—1850, tertium a. 1876—1879; Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 6, col. 1—800 et 1181—1600; libros selectos ediderunt Ioannes Ernestus Grabe, Oxoniae a. 1700; H. Hutchinus, Oxoniae a. 1703; Samuel Iebbius, Londinii a. 1719. Volumina editionis huc usque praecellentis Ottonis, ad titulos singulos adposui.

ap *vel* apo *vel* apol: apologiae (sive apologiae duae) pro Christianis (Otto. 1. 1).

dial: dialogus cum Tryphone Iudaeo (Otto. 1. 2); apologiae et dialogus etiam apud Gallandium, vol. 1, p. 411—608.

coh: cohortatio ad Gentiles (Otto. 2); opus addubitatum, quod ni fallor Apollinaris Laodicenus scripsit.

or ad gent: oratio ad Gentiles vel ad Graecos (Otto. 2): opus addubitatum.

qu *vel* quaest: *vide* Ps-Iust *et* Quaest *et* Orthod ^{qu}

rect fid: *vide* Ps-Iust

resurr: de resurrectione (Otto. 2. append.).

tr *vel* try *vel* tryph: *vide* dial

zen: epistula ad Zenam, cf Ps-Iust.

Iust ^{gnost}: Iustinus gnosticus, apud Hippolytum, vide Hipp ^{phil}.

Iuv *vel* Iuvenc: Iuvencus, Hispanus, poeta et presbyter historiae evangelicae libros quattuor versu heroico scripsit, floruit anno circiter 330. Ediderunt Faustus Arevalus, Romae a. 1792; Carolus Marold, Lipsiae a. 1886; Iohannes Huemer, *Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum. XXIV*, Vindobonae a. 1871. Apud Gallan-

dium, vol. 4, p. [585] 601—630. De Iuvenco vide Sabatarium, vol. 1, p. XLII sqq.

L.

Lact *vel* Lactant: Lucius Caelius Firmianus Lactantius, Africanus, anno fere 260 natus, fortasse brevi post a. 290 Nicomediam se contulit anno circ. 307 in Galliam ubi anno circiter 340 mortuus est. Apud Gallandium, vol. 4, p. 225—436; prodierunt iam *divinae institutiones et epitome divinarum institutionum* e recensione v. cl. Georgii Brandt [*Corp. scrr. eccl. Lat. XIX, 1*], Vindobonae a. 1890. De Lactantii lectionibus biblicis, quarum tamen plerasque Vetus Testamentum suppeditavit, vide Rönschium, *Zeitschrift für die historische Theologie*, a. 1871, p. 531—629.

Lcif *vel* Lucif: Luciferus, Calaritanus in Sardinia episcopus, quater exsul, mortuus est anno 371. In *Maxima bibliotheca veterum patrum*, Lugduni a. 1677, vol. 4, p. 180—253. Opuscula ediderunt I. Dominicus et Iacobus Coleti, Venetiis a. 1778. Apud Gallandium, vol. 6, p. 153—260; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 13, col. 765—1048; apud Hartelium, *Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum. XIV*, Vindobonae a. 1886, cuius editio sola citationes sacrae scripturae bene praebet et immutatas.

athan: pro sancto Athanasio, libri duo.

Leo: Leo I., Magnus, pontifex Romanus inde ab anno 440, mortuus est anno 461. Opera eius prodierunt Coloniae Agrippinae a. 1561; e secundis curis Paschasii Quesnel, Lugduni a. 1700; curantibus Petro et Hieronymo fratribus Ballerinii, Venetiis a. 1753—1757, tomis tribus. Apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 54.

serm: sermones.

ep ad Flavianum: apud Vossium, *Miscellanea sanctorum aliquot patrum*, Moguntiae a. 1604 (ad finem editionis Gregorii Thaumaturgi), p. 144—164 [183]; apud Frontonem-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 485—493; apud Mignium, vol. 54, col. 751—782.

Leont: Leontius, advocatus Byzantinus, monachus, floruit saeculo sexto medio. De sectis apud Frontonem-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 493—533. Apud Canisium, *Lectiones antiquae*, ed. Basnag. Antverpiae a. 1725, vol. 1, p. 525—630; apud Gallandium, vol. 12, p. 623—718; cf v. cl. Fridericus Loofs, *Leontius von Byzanz und die gleichnamigen Schriftsteller der griechischen Kirche* [Gebhardt. et Harnack. *Texte und Untersuchungen. III, 1.2*], Lipsiae a. 1887 [1888].

Leontius Hierosolymitanus: cf Angelus Maius, *Scriptorum veterum nova collectio*, Romae vol. 9, p. 410—610, ubi opus Leontii adversus Nestorianos invenies.

liber de trin et spir sancto Vigilio Tapsensi fortasse iure adscribitur; vide Athan.

Liberatus archidiaconus Carthaginiensis claruit anno 554. Apud Gallandium, vol. 12, p. 119—118; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 68, col. 963—1096.

codd Liberati: vide ibidem, p. 154 Aa.

Lugdun ep *vel* epist: epistula ecclesiarum Lugdunensis et Viennensis anno 177 circiter scripta. Apud Eusebium, *Historia ecclesiastica* lib. 5, cap. 1, par. 15.

M.

Mac *vel* Macar: Macarius senior, Magnes, presbyter Aegyptius, claruit anno 373. Apud Gallandium, vol. 7, p. 1—254. Cf v. cl. Theodorus Zahn, *Zeitschrift für Kirchengeschichte*, Gothae a. 1878, vol. 2, p. 450—459.

cust cord *vel* custod: de custodia cordis liber.

elev: de elevatione mentis liber.

hom: homiliae spirituales quinquaginta de integritate quae decet Christianos.

orat: de oratione liber.

pat *vel* pati *vel* patient: de patientia et discretione liber.

Mac *vel* Macar Chrysoc *vel* Chrysoceph: Macarius Chrysocephalus, Philadelphiae archiepiscopus, saeculi fortasse quarti decimi; de Macarii Chrysocephali tempore vide I. A. Fabricium, *Bibliotheca Graeca*, ed. Harlesius, Hamburgi a. 1802, vol. 8, p. 676—677, qui fortasse iniuria eum anno 1351 claruisse putat; vide Cavium, vol. 2 sub finem, dissert. 1, p. 12. Fragmenta, Clementis Alexandrini ad Lc 9,54, apud Gallandium, vol. 2, p. 153—157. De *Or* vide *Or* et vide Gallandium, vol. 14, append. p. 86.

Mac hier: Macarius primus, episcopus Hierosolymitanus a. 311 (312) —333 (inter 331 et 335). Laudatur e Gelasio et e concilio Nicaeno.

Man: Manes, Persa, haereticus, floruit anno 277; apud Epiphanium.

Manich: Manichaei, sectatores Manetis modo dicti. Cf disputationes Manichaei cum Christiano, apud Maium, *Nova patr. bibl.* vol. 4 (1847), pars 2, p. 80—110 (113).

mans: *vide* auct mans.

Manuel Caleca: Graecus, monachus, floruit anno 1360; vide Cavium, vol. 2, append. p. 65 sq.

Opus eius de essentia et operatione invenies apud Combefisum, *Bibliothecae Graecorum patrum auctarium novissimum*, Parisiis a. 1672, pars 2, p. 1—67 et p. 118—134 secundae seriei de fide deque principiis Catholicae fidei p. 182—297.

Maras: Maras episcopus Amidae anno 520, anno fere post sede pulsus ob haeresim Monophysitarum; apud Assemanum, vol. 2, p. 48a-53b.

Mar Merc: Marius Mercator, fortasse Afer, floruit anno 418, Nestorii adversarius, Nestorii sermones aliaque scriptorum eius Latine vertit; apud Garnerium, Parisiis a. 1673; Balusium, Parisiis a. 1684; Gallandium, vol. 8, p. 613—738; Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 48.

Marc *vel* Mcion: Marcion, Ponticus, saeculo secundo medio Romae Gnosticus Anti-Iudaïcus fit; apud Tertullianum, Origenem, Hippolytum, Epiphanium; vide Millium, *Novum Testamentum Graecum*, Oxonii a. 1707, proll. p. XXXIII—XXXVI; Hilgenfeldium, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie*, a. 1855, p. 426—484; Nitzschium, *Zeitschrift für die historische Theologie*, a. 1860, p. 285—288; v. cl. Theodorum Zahn, *Geschichte des Neutestamentlichen Canons. II, 2,1*, Erlangae et Lipsiae a. 1891, p. 409—529; cf v. cl. Adolfus Harnack, *Geschichte der altchristlichen Literatur*, Lipsiae a. 1893, pars 1, p. 191—197 et index sub voce Marcion.

Marcionistae: cf quae ex iis adferuntur in dialogis Adamantii (ut supra, p. 1181, dial vel dial ^{marc}, vide Hortium).

Marc $^{diad\ vel\ diado}$: Marcus Diadochus, episcopus Aegyptius, floruit anno 356; exstat sermo contra Arianos quem fertur scripsisse; hunc edidit Gr.-Lat. Iohannes Rodolfus Wetstein, Amstelodami a. 1694; exstat cum interpretatione Iohannis Baptistae Gallicciolli apud Gallandium, vol. 5, p. 242—249; apud Mignium, *Patrol Gr.* vol. 65, col. 1141—1210.

Marcus ^{gnost}: Marcus Gnosticus, in occidente degens post saeculum secundum medium; apud Irenaeum et Hippolytum.

Marc ^{mon} *vel* Mc ^{mon}: Marcus, Aegyptius, monachus, floruit saeculo quarto exeunte; apud Frontonem-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 869—984; et apud Gallandium, vol. 8, p. 1—104; de Marco vide ibidem p. III. IV.

de lege spir: de paradiso et lege spirituali (Par. 1624, vol. 1, p. 871—888.

de poenit: de poenitentia (Par. 1624, vol. 1, p. 907—917).

disput: disputatio cum quodam caussidico (ibid. p. 964—981).

Marcos *vel* Marcosii: sectatores Marci Gnostici; apud Irenaeum et Hippolytum.

Matern: Iulius Firmicus Maternus, floruit fortasse anno circiter 340.
prof relig: de errore profanarum religionum ad Constantium et Constantem Augustos; apud Iacobum Ouzel, *Minucii Felicis Octavius*, Lugduni Batavorum a. 1652 (repet. a. 1672); cura Gronovii, Lugd. Bat. a. 1709; Gallandii, vol. 5, p. 21—39; Oehleri, Lipsiae a. 1847; Mignii, *Patrol. Lat.* vol. 12, col. 971—1048; Conradi Bursian, Lipsiae a. 1856; Caroli Halm [*Corp. scr. eccl. Lat. II*], Vindobonae a. 1867, p. 73—137.

Max *vel* Max Conf: Maximus Confessor, Constantinopolitanus, natus anno 580, primum imperatori a secretis, aliquando abbas, deinde exsul, mortuus est anno 662. Opera eius ediderunt Franciscus Combefis, Parisiis a. 1675, tomis duobus; Mignius, *Patrol. Gr.* voll. 90.91. Scholia eius in Dionysium Areopagitam insunt in editione Corderiana Dionysii.
dial: dialogi quinque de sancta Trinitate.
diff: de variis difficilibus locis ss. pp. Dionysii et Gregorii. Has quaestiones edidit Franciscus Oehler, Halis a. 1857 (*Anecdota Graeca*, vol. 1).
mystag: de ecclesiastica mystagogia sive liturgiae expositio; edita Augustae Vindelicorum a. 1599, et apud Frontonem-Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 2, p. 166—197.
tri *vel* trin: *vide* dial

Max taur *vel* Maxim: Maximus, Augustae Taurinorum episcopus, floruit anno 422.
hom: homiliae editae Coloniae a. 1535 (editio princeps); Romae 1564; in *Maxima bibliotheca veterum patrum*, Lugduni a. 1677, vol. 6, p. 1—49a; a Brunone Bruni, Romae 1784; a Gallandio, vol. 9, p. 347—395; a Mignio, *Patrol. Lat.* vol. 57.

Maximin arian *vel* episc aria: *vide* Aug cont maxim

Mcell: Marcellus, Ancyrae in Galatia episcopus, floruit anno 330, mortuus est anno 372; apud Eus marc.

Mc mon: *vide* Marc mon

Mcion: vide Marc

Mcii *vel* Mcos: *vide* Marcosii

Melet: Meletius, gente Armenius, episcopus Sebastensis, anno 360 episcopus Antiochenus; sermo eius celeberrimus invenitur apud Epiphanium, *Panarium*, 3, 1, haer. 73, cap. 29—33; apud Gallandium, vol. 5, p. 100—104.

Melit: Melito, episcopus Sardensis, floruit anno 170. Fragmenta exstant apud Eusebium; vide etiam Gallandium, vol. 1, p. 677—679; Martinum Iosephum Routh, *Reliquiae sacrae*, ed. 2, Oxonii

a. 1846, vol. 1, p. 113—153 et I. C. T. Ottonem, *Corpus apologetarum christianorum saeculi secundi*, Ienae a. 1872, vol. 9, p. 374—478. Clavis a v. cl. Pitra in Spicilegio Solesmensi editus vel spurius vel misere interpolatus est.

Meth *vel* Method: Methodius Eubulius, episcopus Tyrius (vel, ut alii dicunt, episcopus Olympiae in Lycia), floruit anno 290, Origenis doctrinarum adversarius, coronam fidei anno 311 Chalcide in Graecia (? in Coele-Syria?) accepit. Cf v. cl. Vatroslavius Iagić, „Die neuesten Forschungen über die slavischen Apostel Cyrill und Methodius" in actis *Archiv für slavische Philologie*, vol. 4, p. 97—128.

Opera eius edidit Combefisius, Parisiis a. 1644, in Amphilochii operibus. Exstant praeterea apud Gallandium, quo Tischendorfius editore usus est, vol. 3, p. 663—832; apud Mignium, *Patrologia graeca*, vol. 18, ubi etiam fragmenta ex Epiphanio (unde *epiph*) et Photio (unde *phot*) inveniuntur; apud Albertum Iahn, Halis Saxonum a. 1865. Cf v. cl Nathanael G. Bonwetsch, *Methodius von Olympus. I. Schriften*, Erlangae et Lipsiae a. 1891, qui e codicibus Palaeo-Slavonicis hausit.

conv *vel* conviv: convivium decem virginum sive de castimonia, apud Combefisium, *Bibliothecae Graecorum patrum auctuarium novissimum*, Parisiis a. 1672, pars. 1, p. 64—162.

resurr: de resurrectione libri contra Origenem fragmenta.

sym et an: oratio de Symeone et Anna; negant nonnulli hanc Methodii esse.

virg vel virgg: *vide* conv.

Mich. Cerular.: Michael Cerularius, anno 1043 patriarcha Constantinopolitanus, mortuus est anno 1058. Apud Cotelerium, *Ecclesiae Graecae monumenta*, Parisiis anno 1681, vol. 2.

Monoimos: Monoimus Arabs, de quo vide *Hipp* phil.

Montan episc: Montanorum episcopus ex Eusebio citatus et in conlatione Carthaginiensi.

Mutianus: Mutianus Scholasticus, floruit anno circiter 550, homilias triginta quattuor Chrysostomi Latine vertit.

N.

Naas *vel* Naass: Naasseni, id est serpentis cultores qui etiam se Gnosticos nominant; apud Hippolytum, vide *Hipp* phil cuius paginae ad nomen adpositae sunt.

Naz: Gregorius, episcopus Nazianzenus inde ab anno circiter 370, mortuus est anno 389. Opera edidit Morellius, Parisiis a. 1609.1630.

amor paup: oratio de pauperum amore.

apol *vel* apolog: apologeticus de fuga sua.

eunom: de theologia orationes quinque contra Eunomianos et Macedonianos.

pentecost: oratio in s. pentecosten.

Naz *vel* Nazar ev: Nazaraeorum evangelium; erant Nazaraei secta Iudaeo-Christiana saeculo secundo ineunte quae evangelium unicum „Matthaei" vel „Hebraeorum" agnovit; fragmentum apud Hieronymum, vide *Hier* esai; cf v. cl. Adolfus Hilgenfeld, *Evangeliorum secundum Hebraeos* etc [*Novum Testamentum extra canonem receptum*], ed. 2, Lipsiae a. 1884, fasc. ult. p. 14.

Nestor: Nestorius, Syrus, presbyter Antiochenus, inde ab anno 428 episcopus Constantinopolitanus, sede pulsus in exsilio mortuus est. Opera apud Cyrillum, et apud Marium Mercatorem (ed. Garner.).

Niceph: Nicephorus, patriarcha Constantinopolitanus creatus anno 806, imaginum cultum defendens anno 815 sede pulsus, inde confessor dictus, supremum diem obiit anno 828. Mignius, *Patr. Gr.* vol. 100, col. 9—1068; — Maius *Nov. patr. bibl.* vol. 5 (1849).

chronog. breviar.: chronographiae breviarium, apud Georg. Syncellum, Bonnae a. 1829, vol. 1, p. 735—788; — *MPG*, vol. 100, col. 995—1060.

Nicet heracl: Nicetas Serron Serrarum primo in Macedonia episcopus, deinde metropolita Heracleae Ponti in Thracia, floruit saeculo undecimo, scripsit commentarium in Nazianzeni orationes et composuit catenas pluras. Cf Maius, *Nova patr. bibl.* vol 4.

Nicon: Nicon, Armenius, monachus, claruit anno circiter 961, mortuus est anno circiter 998, scripsit librum de impia pessimorum Armeniorum religione; apud I. B. Cotelerium, *Patrum . . . apostolicorum opera*, Antverpiae a. 1698, vol. 1, p. 235—236, et in „appendice prima monumentorum ad constitutiones apostolicas"; apud Gallandium, vol. 3, p. 249—251.

Nilus: Nilus Asceta, praefectus Constantinopolitanus, postea monachus Sinaiticus, in vivis erat anno 430. Apud Mign., *Patrol. Gr.* vol. 79.

Nonn: Nonnus Panopolitanus floruit anno circiter 410, scripsit paraphrasim evangelii Ioannis. Prodiit cura Erhardi Hedenecii, Basileae a. 1571; Friderici Sylburgi, Heidelbergae a. 1596; Mignii, *Patrol. Gr.* vol. 43, col. 615—1284; Augustini Scheindler, Lipsiae a. 1881. Tischendorfius usus est editione Francisci Passow, Lipsiae a. 1834.

Nov *vel* Novat: Novatianus, presbyter Romanus, anno 252 episcopus schismaticus factus, sectam Catharorum condidit. Apud Gallandium, vol. 3, p. 285—323; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 3.

tri *vel* trin: liber de trinitate, anno circiter 257 scriptus.

Nyss: Gregorius, inde ab anno circiter 370 episcopus Nyssensis. Opera ediderunt Fronto-Ducaeus, Parisiis a. 1615 (appendicem addidit Iacobus Gretser, Parisiis a. 1618 et denuo prodiit a. 1638 editio haec); Gallandius, vol. 6, p. 515—716; Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 44—46; Franciscus Oehler, Halis Saxonum a. 1865. Tischendorfius usus est editione Gretseriana et iis quae Maius dat *Nova patrum bibliotheca*, vol. 3, p. 1—39.

adv ari: sermo adversus Arium et Sabellium, apud Maium, *Scriptorum veterum nova collectio*, Romae vol. 8 (a. 1833), (append.) p. 1—9; contra Macedonianos, p. 10—25, *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1847, vol. 4, p. 1—15; alia Gregoriana usque ad p. 53.

anim et res: de anima et resurrectione dialogus; apud Io. Chph. Wolfium, *Anecdota Graeca*, Hamburgi a. 1722, vol. 2, p. 274—348, et vol. 3 (1723), p. 1—47; apud Iohannem Georgium Krabinger, Lipsiae a. 1837.

antirrh: antirrheticus adversus Apollinarem; apud Gallandium, vol. 6, p. 517—577.

cant: in Cantica Canticorum explanatio.

eccles: in Ecclesiastem conciones octo.

euno *vel* eunom: contra Eunomium libri tredecim.

orat II. in Gen 1.38: oratio catechetica.

orat de virg: oratio de virginitate vera et corrupta.

orat dom: de oratione dominica homiliae quinque.

resurr: *vide* anim et res.

steph: oratio in S. Stephanum protomartyrem.

O.

Oec *vel* Oecum: Oecumenius Triccae in Thessalia episcopus, incertae aetatis, fortasse saeculi decimi exeuntis, consarcinavit explanationem in Novum Testamentum ex scriptis patrum inde a Papia usque ad Aretam; exstant enarrationes in Acta apostolorum, in epistulas Pauli omnes, in omnes canonicas. Has edidit Donatus, Veronae a. 1532, fol., repetita a. 1562. Prodierunt etiam Parisiis a. 1631, fol.; apud Mignium, *Patrologia Graeca*, vol. 118, col. 9—1332, vol. 119, col. 9—722.

Olympiodor: Olympiodorus, diaconus Alexandrinus, floruit fortasse anno circiter 501, scripsit inter alia commentarium brevem in Ecclesiastem; apud Frontonem Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 2, p. 602—680.

Op: opus imperfectum in Matthaeum, olim Chrysostomo falso adscriptum, scriptori Ariano ut videtur tribuendum; Latine tantum exstat, utrum autem Latine an Graece scriptum sit ambigitur.

Optat: Optatus, Afer, episcopus Milevitanus, floruit anno circiter 368. Ediderunt Iohannes Cochlaeus, Moguntiae anno 1549, Franciscus Balduin, Parisiis a. 1563, et denuo a. 1569, Ludovicus Ellies Dupin, Parisiis a. 1700, et denuo Amstelodami a. 1701, et tertio Antverpiae a. 1702. Apud Gallandium, vol. 5, p. 459—509 [603]; apud Migniun, *Patrol. Lat.* vol. 11, col. 759—1506. Edidit v. cl. Carolus Ziwsa [*Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum XXVI*], Vindobonae a. 1893.

donat *vel* cont donat: de schismate Donatistarum adversus Parmenianum sectae Donatisticae Carthagine episcopum, libri septem.

Or: Origenes, Alexandriae anno 186 natus, scholae catecheticae Alexandrinae antistes iam anno 203, Romam, Arabiam, Palaestinam invisit, anno 231 ex schola expulsus Caesareae scholam condidit, multa in vinculis propter fidem passus denique supremum diem anno 254 Tyri obiit. Opera eius ediderunt Carolus Delarue, Parisiis a. 1733—1749, tomis quattuor (iterum typis recusa Wirceburgi a. 1780—1787 tomis duodecim); Carolus Henricus Eduardus Lommatzsch, Berolini a. 1831—1848, tomis viginti quinque; Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 11—17 (Mignius fragmenta multa praebet quae in prioribus editionibus desunt). Cf etiam Iohannes Baptista Pitra, *Analecta sacra.*

cant: commentarius in Cantica Canticorum; Latine exstat, sed etiam fragmenta Graeca supersunt.

contr cels: contra Celsum libri octo. Ediderunt David Hoeschel Augustae Vindelicorum a. 1605; Guilelmus Spencer, Cantabrigiae a. 1677.

ezech: in Ezechielem tomi 25 homiliarum Latine versarum; fragmenta Graeca supersunt.

huet: Petrus Daniel Huetius Origenis commentarios in ss. scripturas edidit Rotomagi a. 1668, Parisiis a. 1679.

int: interpretatio Latina quae nunc Hieronymi est, nunc Ruffini, nunc ex ignoto quodam sed vetere commentarii in Matthaeum interprete.

iob: in Iobum homiliae. Lc: commentarius in Lucam.

Mt: commentarius in Matthaeum.

not: notitia Tischendorfiana.

phil *vel* philoc *vel* philocal: Philocalia, ex Origenis scriptis a Gregorio et Basilio excerpta facta. Cf v. cl. Paulus Kötschau,

Die Textüberlieferung der Bücher des Origenes gegen Celsus in den Handschriften dieses Werkes und der Philokalia [Gebhardt. et Harnack. *Texte und Untersuchungen. VI, 1*], Lipsiae a. 1889 [1891], et v. cl. I. Armitage Robinsonus, *The Philocalia of Origen. The text revised with a critical introduction and indices*, Cantabrigiae a. 1893.

princ *vel* de princ: *περὶ ἀρχῶν* libri quattuor anno 233 scripti. Praeter fragmenta Latine tantum exstat.

prov *vel* proverb: fragmenta in Proverbia Salomonis, apud Tischendorfium, *Notitia editionis codicis bibliorum Sinaitici*, Lipsiae a. 1860, p. 74—122, et apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1854, vol. 7, part. 1, p. 1—56.

Oros: Paulus Orosius, Hispanus, presbyter Tarraconensis, floruit anno 416. Opera edidit Mignius, *Patral. Lat.* vol. 31, col. 635—1216; v. cl. Carolus Zangemeister, *Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum, V*, Vindobonae a. 1882.

contr pelag *vel* pelag: apologeticus contra Pelagianos de arbitrii libertate; in *Magna bibliotheca patrum*, Coloniae Agrippinae a. 1622, vol. 15, p. 144—156.

Orsies: Oresiesis, monachus Tabbennensis, floruit anno 344; de Oresiesi vide Basnagium in libro Canisii, *Lectiones antiquae*, Antverpiae a. 1725, p. 163—167, in primis 166. Apud Gallandium, vol. 5, p. 40—51; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 40, col. 867—896 et vol. 103, col. 451—476.

Orthod qu: *vide* Ps-Iust.

P.

Pacian: Pacianus, Hispanus, episcopus Barcilonensis floruit anno circiter 370. Apud Gallandium, vol. 7, p. 255—276; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 13, col. 1051—1094.

ep: epistulae tres ad Sympronianum Novatianum.

paraen: paraenesis sive exhortatorius libellus ad paenitentiam.

serm bapt: sermo de baptismo.

Pallad: Palladius, Galata, natus anno 368, aliquamdiu fortasse Helenopoli in Bithynia episcopus, qui multas visit terras, dialogum de vita et conversatione Ioannis Chrysostomi scripsit, cf Montefalconii et aliorum editiones operum Chrysostomi; apud Gallandium, vol. 8, p. 257—330.

hist laus: historia Lausiaca seu de sanctorum patrum vitis ad Lausum cubiculi praefectum, anno circiter 421 scripta; apud Cotelerium, *Monumenta ecclesiae Graecae*, Parisiis a. 1686.

vol. 3, p. 158; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 34, col. 991—1278.

Pamp *vel* pamphil: Pamphilus, Phoenix, presbyter Caesareae et bibliothecae Caesareensis conditor, floruit anno 294, martyrii coronam anno 309 accepit. Apud Gallandium, vol. 4, p. 1—48. Cf etiam editiones operum Origenis.

apol: apologetici pro Origine libri qninque Latine tantum servati.

de actis: expositio capitum Actuum apostolorum, apud Montefalconium, *Bibliotheca Coisliniana*, Parisiis a. 1715, p. 78-82.

lat: interpretatio Latina.

pass: acta passionis Pamphili; apud Gallandium, vol. 4, p. 41—47; vide Curetonium, *History of the martyrs in Palestine*, Londini a. 1861, p. 36—45.

Papias: Papias Hierapoleos Phrygiae episcopus, Polycarpi amicus, mortuus est anno 163. Adductus est ex Eusebio. Ad Act 1,18 citatur Papias ex Theophylacto in Acta apostolorum; vide Gallandium, vol. 1, p. 318.319; Routhium, *Reliquiae sacrae*, Oxonii, ed. 2, vol. 1 (a. 1846), p. 1—44; Gebhardt. Harnack. Zahn. *Patrum apostolicorum opera*, fasc. 1, Lipsiae a. 1875, p. 180—196. Quae sub Papiae nomine Latine scripta sunt posteriorem Papiam, ipsum quoque Hieropolitanum, auctorem habent, grammaticum non ineruditum, ortu Lombardum, qui saeculo undecimo vocabularium vel elementarium scripsit.

Paul Sam *vel* samos: Paulus Samosatenus, inde ab anno 260 episcopus Antiochenus, ob doctrinam haereticam sede pulsus.

Paulin: Pontius Paulinus Meropius, Burgidalae in Gallia natus anno 353, Ausonii discipulus, posthac Romae senator, anno 391 baptizatus, anno 393 presbyter factus, postea nescio quo anno Nolae in Campania (unde Nolanus) episcopus, mortuus est anno 431. Opera eius prodierunt cum notis Frontonis Ducaei et Heriberti Rosweydi, Antverpiae a. 1622; cura Iohannis Baptistae le Brun, Parisiis a. 1685; apud Mign., *Patrol. Lat.* vol. 61, col. 11-936.

ep ad Sever: epistula ad Severum Sulpicium.

Paulin *vel* Paulin ambr: Paulinus Ambrosii diaconus et notarius floruit anno 420, vitam Ambrosii scripsit; apud Gallandium, vol. 9, p. 21—31 [42]; in Ambrosii operum editione Benedictina, vol. 2, append. col. I—XIV.

Pel *vel* Pelag: Pelagius, Britannus, aliquando abbas Banachorensis, Romam saeculo quinto ineunte visit, anno 405 haeresim novam disseminare coepit, anno 408 in Siciliam, anno 411 Hipponem, posthac in Aegyptum, Palaestinam venit; ubi et quando mortuus sit, latet. Cf Mignius, *Patrol. Lat.* vol. 69.

com: commentarii vel expositionis in epistulas Paulinas libri quattuordecim misere mutilati sub Hieronymi nomine inter Hieronymi opera editi sunt.

demetri *vel* demetriad: epistula ad Demetriadem de virginitate. Edidit Iohannes Salomon Semler, Halae Magdeburg. a. 1785.

Perat: Peratae, secta Christiana astrologica ab Hippolyto in libro quinto *Refutationis omnium haeresium* commemorata (unde *hipp*); vide Hipp phil et paginas in illo libro adlatas.

Petr *vel* Petr al vel alex: Petrus, inde ab anno 300 episcopus Alexandrinus, sacram martyrii coronam anno 311 accepit; apud Gallandium, vol. 4, p. 89—113; apud Routhium, vol. 4, p. 19—82; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 18, col. 451—522.

cdd bodl monac: vide Routhium, vol. 4, p. 70.

can: canones quattuordecim qui supersunt ex libro de paenitentia.

Petrus Iunior: Petrus, natus Callinici Mesopotamiae, inde ab anno 578 patriarcha Monophysitarum Antiochiae, obiit anno 591; vide Assemanum, vol. 2, p. 69a—82b.

Phil carp: Philo, incerti ortus, Romae ut videtur diaconus, Carpasiae in Cypro ab Epiphanio episcopus ordinatus est anno circiter 401, scripsit enarrationem in Cantica Canticorum. Apud Michaelem Angelum Giacomellum, Romae a. 1772; apud Gallandium, vol. 9, append. p. 713—769; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 40, col. 9—154.

Philast *vel* Philastr: Philastrius seu Philaster, fortasse Italus, post multas terras visas Brixiae episcopus constitutus, floruit a. 380.

haer: liber de haeresibus; apud Iohannem Albertum Fabricium, Hamburgi a. 1721; apud Gallandium, vol. 7, p. 475—521; apud Oehlerum, *Corpus haereseologicum*, Berolini a. 1856, vol. 1, p. 1—185; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 12, col. 1049—1310.

Phileas: Phileas, Aegyptius, episcopus Thmuitanus, fidei coronam anno 311 accepit, scripsit epistulam ad Thmuitas. Exstat apud Eusebium, apud Gallandium, vol. 4, p. 65—66; apud Routhium, vol. 4, p. 83—111.

Philocalia: *vide* Or phil

Philopon: Ioannes Philoponus, grammaticus Alexandrinus, sectae haereticae Tritheitarum auctor, floruit anno 601, scripsit de mundi creatione libros septem et disputationem de paschate; apud Balthasarem Corderium, Viennae Austriae a. 1630, et ex eo apud Gallandium, vol. 12, p. 471—622.

Phoebad: Phoebadius sive Phoegadius, Gallus, Agenni in Aquitania secunda episcopus, floruit anno 359, in vivis erat anno 392.

Laudat Sabatarius ea quae Phocbadius citat „non ex memoria ab auctore prolata, sed attente excerpta ab ipsis litterarum paginis, studioseque descripta".

contr Arian: liber contra Arianos; apud Casparum Barth, Francofurti a. 1623; apud Gallandium, vol. 5, p. 250—266; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 20, col. 9—30(50).

Phot: Photius, inde ab anno 858 patriarcha Constantinopolitanus, exsul intra annos 869 et 878, sedem eandem iterum tenuit, sed anno 886 denuo pulsus, brevi tempore post, ut videtur, obiit. Apud Mignium, *Patrologia Graeca*, vol. 101—104.

amphil *vel* amphiloch qu: Amphilochia sive in sacras litteras et quaestiones et diatribae ad Amphilochium sanctissimum Cyzici metropolitam, qui variarum quaestionum solutionem ad trecentarum usque numerum tempore tentationum flagitavit; vide Maium, *Scriptorum veterum nova collectio*, Romae a. 1825, vol. 1, p. 193—361 et vol. 9, p. 1—158; apud Mignium, vol. 101, col. 1—1190 et 1277—1296. Quaedam primus edidit Iohannes Christophorus Wolfius, ad calcem *Curarum philologicarum et criticarum in epp. Cath. et Apoc.*, ed. 2, Hamburgi 1741, p. 651—815.

cat: in catenis; fragmenta exstant etiam apud Mignium, vol. 101, col. 1189—1254.

ep: epistularum libri tres, apud Mignium, vol. 102, col. 585—1024.

ep ad Thdorum: apud Mignium est Amphil [quaest] 219, vol. 101, col. 992.

mani *vel* manich: narrationis de Manichaeis recens repullulantibus libri quattuor. Apud Montefalconium, *Bibliotheca Coisliniana*, Parisiis a. 1715, p. 349—375; apud Mignium, vol. 102, col. 9—264; apud Io. Chph. Wolfium, *Anecdota Graeca*, Hamburgi a. 1722, vol. 1, p. 1—216, vol. 2, p. 1—285.

Photii bibliotheca quae tam multa fragmenta ex scriptis virorum antiquorum praebet, invenitur apud Mignium, vol. 103, col. 9—1596, vol. 104, col. 9—430.

Pist *vel* Pist Soph: Pistis Sophia, liber Copticus dialecti Sahidicae (unde *sah*) ex schola Valentiniana saeculi tertii, textus „Marcosianus mixtus serior" Codex erat Antonii Askew (unde *sah* [askew]), nunc est Londinii in Museo Britannico. Exscripsit codicem Mauritius Gotthilf Schwartze, edidit I. H. Petermannus Berolini a. 1853; cf v. cl. Adolfus Harnack, *Texte und Untersuchungen VII, 2*, Lipsiae a. 1891 [1892], p. 1—114.

Polyc: Polycarpus Smyrnensis, mortuus est anno 155 vel 166. Apud Cotelerium, *Patrum qui temporibus apostolicis floruerunt opera*, (Parisiis a. 1672) ed. Clericus, Antverpiae a. 1698, vol. 2, p. 182—204; Dresselium, *Patrum apostolicorum opera*, ed. 2, Lipsiae a. 1863, quem Tischendorfius in testimonium vocat; — hodie apud Zahnium (Gebhardt. Harnack. Zahn.), *Patrum apostolicorum opera*, fasc. 2, Lipsiae a. 1876, p. 101—172; et apud Iosephum Barber Lightfoot, ed. 2, Londinii a. 1889.

phil: epistula ad Philippenses, brevi post annum 116 scripta.

mart *vel* martyr: martyrium Polycarpi sive epistula ad Smyrnensem ecclesiam de martyrio Polycarpi.

Polyc: Polycrates Ephesiorum episcopus floruit anno 196, scripsit epistulam ad Victorem ac Romanam ecclesiam; fragmenta exstant apud Eusebium. Apud Gallandium, vol. 2, p. 160—162; apud Martinum Iosephum Routh, *Reliquiae sacrae*, Oxonii, ed. 2, vol. 2 (a. 1846), p. 9—36.

Porph *vel* Porphyr: Porphyrius, Tyrius, philosophus, floruit post medium saeculum tertium, scripsit libros quindecim contra Christianos, qui iamdudum perierunt; vide ad Mt 13,35 verba ex Hieronymi breviario in Psalmum 77. Cf v. cl. Wagenmannus, „Porphyrius und die Fragmente eines Ungenannten in der athenischen Makariushandschrift" in actis *Jahrbücher für Deutsche Theologie*, Gothae a. 1878, vol. 23, p. 269—314.

Possidius: *vel* Possidonius, Afer, Calamae episcopus, floruit anno 430, scripsit Augustini familiaris sui vitam et indiculum scriptorum Augustini. Cf editiones operum Augustini.

Praedestin: Praedestinatus, liber quinto aut sexto saeculo ab incerto auctore ut videtur Gallicano scriptus, a Tischendorfio, in prolegomenis ad editionem septimam Novi Testamenti Graeci, p. CC—LXVIII, Vincentio Lerinensi, a Guerickio, *Handbuch der Kirchengeschichte*, ed. 6, Lipsiae a. 1846, vol. 1, p. 461, Arnobio minori (anno circiter 461), a Cavio Primasio, qui anno 550 floruit, adscriptus. Editus est a Iacobo Sirmondo, Parisiis anno 1643, a Gallandio, vol. 10, p. 357—399; a Mignio, *Patrologia Latina*, vol. 53, coll. 583—692; liber primus de haeresibus etiam a Francisco Oehler, *Corpus haereseologicum*, Berolini a. 1856, vol. 1, p. 227-268.

Praedicat. Petri: praedicatio Petri, liber apocryphus saeculi secundi, quem Clemens Alexandrinus et alii laudant. Cf v. cl. Adolfus Hilgenfeld, *Novum Testamentum extra canonem receptum*, ed. 2, Lipsiae a. 1884, fasc. 4, p. 51—65.

Prim *vel* Primas: Primasius, Afer, Adrumeti episcopus, floruit saeculo sexto medio.

apoc: commentaria mysticae expositionis in Apocalypsim ad Castorium. Librum Primasii ediderunt Winterus Basileae a. 1544 (*Bibl. max. patr.* vol. 10 secutus est editionem Parisinam e codice mutilo); Mignius, *Patrol. Lat.* vol. 68, col. 407—936. Novissime et optime edidit v. cl. Haussleiter, *Forschungen zur Geschichte des neutestamentlichen Kanons. IV*, Erlangae et Lipsiae a. 1891, p. 1—224. Alium esse auctorem commentariorum in epistulas Paulinas qui sub Primasii nomine feruntur certissimum est.

Priscillianus: cf supra, p. 1151.

Procl: Proclus, inde ab anno 434 episcopus Constantinopolitanus, supremum diem obiit anno 446; in libro *Antidotum contra diversas . . . haereses*, Basileae a. 1528, fol. 176a—181a; apud Frontonem Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 309 [falso 289 impressum]—318; apud Gallandium vol. 9, p. 601—704.

Proc *vel* Procop: Procopius, Gazaeus, sophista, floruit anno circiter 520.

esa *vel* esai: antiquorum in Esaiam prophetam commentariorum epitome a Carterio e codice valde mutilo edita.

Prom *vel* Promiss: liber incerti auctoris de promissionibus et praedictionibus Dei, olim Prospero Aquitano ad tributus, anno circiter 453 scriptus, partes quinque complectens; apud Mignium, *Patrologia Latina*, vol. 51, col. 729—858, ubi col. 729—734 acute de auctore disputatur.

dim temp: dimidium temporis ad cuius finem implendae sunt visiones in scripturis sanctis factae de Antichristo; est pars quarta libri de promissionibus.

glor: de gloria regnoque sanctorum; est pars quinta eiusdem libri.

Prosp: Prosperus Aquitanus, laicus Pelagianorum et Semipelagianorum impugnator, floruit saeculo quinto, obiit anno circiter 455. Opera prodierunt Parisiis a. 1671; Bassani a. 1782; apud Mignium, *Patrologia Latina*, vol. 51.

Prud: Aurelius Prudentius Clemens, Hispanus, poeta Christianus, natus anno 348, mortuus est fortasse anno circiter 410. Opera eius prodierunt Venetiis a. 1501; cura Fausti Arevali, Romae aa. 1788.1789, tomis duobus; apud Gallandium, vol. 8, p. 433—542; apud Mignium, *Patrologia Latina*, Parisiis a. 1847, vol. 59, col. 567—1078 et vol. 60, col. 1—596. Carmina edidit Albertus Dressel, Lipsiae a. 1860.

Ps-Ath *vel* Pseudo-Ath: opera Athanasio falso adscripta; in Athanasii operum editione Benedictina, Parisiis a. 1689, vol. 2; cuius voluminis paginas ad titulos singulos adposuimus.

castor: epistulae duae ad Castorem; nihil continent nisi Cassiani instituta Graece versa (p. 365—386; ed. Patav. vol. 2, p. 309—329).

cont sabell: de aeterna filii et spiritus sancti cum Deo exsistentia et contra Sabellianos. Opus ex homilia vicesima septima Basilii (p. 36—48; ed. Patav. vol. 2, p. 28—37).

dial trin: de sancta Trinitate dialogi quinque, ab aliis Maximo monacho, qui anno 645 floruit, ab aliis Theodoreto, qui floruit anno 423, adscripti (p. 471—539; ed. Patav. vol. 2, p. 406—473).

dispu: disputationis cum Ario coram Probo iudice, libri duo. Opus hoc Latinum est Vigilii Tapsensis (p. 631—642; ed. Patav. vol. 2, p. 561—696; et in operibus Vigilii apud Mignium, *Patrologia Latina*, vol. 62, col. 155—180).

int: interpretatio Latina.

lat: Pseudo-Athanasiana Latine scripta vel solum Latine exstantia.

maced: liber forma dialogi conscriptus, in quo colloquuntur Orthodoxus et Macedonianus Pneumatomachus (p. 540—557 [560]; de auctore, num Theodoretus sit, vide p. 540); *vide etiam* dial trin *et* Thdrt dial.

occurs dom: sermo in occursum Domini, post Nestorii tempora scriptus (p. 415—426; ed. Patav. vol. 2, p. 355—365).

pass *vel* pass dom: in passionem et crucem Domini (p. 80—110; ed. Patav. vol. 2, p. 61—84).

quaest *vel* quaest antioch *vel* ad antioch: ad Antiochum principem, de multis et necessariis quaestionibus in divina scriptura controversis, quas nemo Christianus ignorare debet (p. 268—306; ed. Patav., vol. 2, p. 217—253). Nescio an Tischendorfius siglo *Quaest* alios ex multis libris Pseudo-Athanasianis „de quaestionibus" indicaverit.

serm cont omn haer: sermo contra omnes haereses (p. 230—238; ed. Patav. vol. 2, p. 181—189).

synops: synopsis sacrae scripturae. Opus vetus elegans (p. 124—204; ed. Patav., vol. 2, p. 95—156).

tri *vel* trin *vel* de trin ad Theophil: de Trinitate (p. 601—609, vide p. 602; ed. Patav. vol. 2, p. 530—550).

s. trin: *vide* dial trin.

virg: de virginitate sive de ascesi (p. 110—124; ed. Patav. vol. 2, p. 84—95).

Ps-Aug: Pseudo-Augustinus; est expositio in Apocalypsim, in Augustini operum editione Benedictina, Antverpiae a. 1700. tom. 3, part. 2, append. p. 143a.

Ps-Bas: Pseudo-Basilius; in Basilii operibus (vide *Bas*) vol. 1 append. et vol. 2 append.

bapt *vel* auct de bapt: de baptismo libri duo; apud Basilium, vol. 2 append., p. 624—673, vol. 2 append. Liber non videtur Basilii esse, quod monstravit Garnerius in praefatione ad volumen hoc § 12, p. LXXVII—LXXXV, in ed. Parisina alt. a. 1839 a Gaumio curata, p. LXXX—LXXXVIII. Ad Mt 5,22 citat Tischendorfius librum et quaestionem (2,5), non ut alibi voluminis paginam.

Ps-Chr: Pseudo-Chrysostomus; in Chrysostomi operibus (vide *Chr*).

pseudopr: de pseudoprophetis, ex editione Saviliana.

Ps-Clem: *vide* Clem (2)

Pseudo-Cyprianus: cf v. cl. C. Wundererus, *Bruchstücke einer afrikanischen Bibelübersetzung in der pseudocyprianischen Schrift* Exhortatio de paenitentia *neu bearbeitet* [*Programma regii Baiuvarici litterarum instituti* („*Studienanstalt*"). *Progr.* 1889. No. 811], Erlangae a. 1889.

Pseudo-Cyr: Pseudo-Cyrillus.

trin: de trinitate, apud Mignium.

Ps-Dion ^{ar}: vide *Dion* ^{areop}

Ps-Hier: auctor prologi galeati in epistulas catholicas, qui prologus multis versionis Novi Testamenti Hieronymianae codicibus praefixus est.

Ps-Hipp: Pseudo-Hippolytus.

de antichrist: vide *Hipp;* tractatus est genuinus.

consumm mundi: oratio de consummatione mundi et Antichristo et secundo Domini adventu; apud Lagardium (vide *Hipp*) p. 92—123.

Ps-Iust *vel* Ps-Iusti: Pseudo-Iustinus; de editionibus vide *Iust.*

expos: expositio rectae fidei (O. 3,1).

fid: vide *expos*

qu: nescio an Tischendorfius citet quaestiones Christianae ad Gentiles (O 3,2), et quaestiones Gentiles ad Christianos (O. 3,2); vide *resp.*

rect fid: vide *expos*

resp orthod: responsiones ad orthodoxos de quibusdam necessariis quaestionibus (O 3,2).

zen *vel* zen et ser: epistula ad Zenam et Serenum (O. 3,2).

Ps-Nyss: Pseudo-Gregorius (Nyssenus).

resurr: de anima et resurrectione dialogus anno circiter 378 scriptus.

Ps-Theodul: Pseudo-Theodulus (fuit Theodulus presbyter sive episcopus in Coele-Syria, qui anno 492 mortuus est). Falso Theodulo

adscripta est catena quaedam in epistulam ad Romanos, quae invenitur apud Grynaeum, *Orthodoxographa sanctorum patrum monumenta*, Basileae a. 1569.

Ps-Tit: Pseudo-Titus (Bostrensis); vide Tit

Psellus: Michael Psellus, Constantinopolitanus, floruit saeculo undecimo medio. Inter libros multos scripsit carmina et commentarium vel catenam in Cantica, capita de trinitate, adnotationes in Gregorium Nazianzenum.

Ptol: Ptolemaeus, Gnosticus Valentinianus, floruit post medium saeculum secundum; apud Irenaeum et apud Epiphanium (unde *epiph*), *Panaria*, haer. XXXIII. (XIII).

flor: epistula ad Floram.

Q.

Quaest: quaestiones Veteris et Novi Testamenti, opus Latinum saeculi quarti, fortasse a Faustino presbytero Romano scriptum, cf v. cl. Iosephus Langen, ut supra, sub voce Ambrst.; in Augustini operum editione Benedictina, Antverpiae a. 1700, vol. 3, pars. 2, append. col. 29 ss. Ad Io 3,31 qu. 91 est ex Novo Testamento, col. 67 c; ad Apoc 2,13 qu. 102 ex utroque mixto, col. 81 a.

Quaest antioch: vide *Pseudo-Ath* quaest

Quaest orthod: vide *Pseudo-Iust* resp orthod

Quartodecimani: ecclesia in Asia Minore, quae dixit Christum cenam Domini die quarto decimo mensis Nisan habuisse; apud Hippolytum, vide *Hipp* phil.

R.

Raban: Rabanus Maurus, Francus, natus anno 785, anno 822 abbas Fuldensis, anno 847 episcopus Moguntinus factus, supremum diem obiit anno 856. Opera ediderunt Iacobus Pamelius, Coloniae Agrippinae a. 1628, voll. 6; Mignius, *Patrol. Lat.* voll. 107—112.

Rebapt: auctor libri de rebaptismate, opus Latinum saeculi quarti inter Cypriani opera editum; apud Gallandium, vol. 3, p. 362—370. Cf v. cl. Hartel, [Cypriani Opera] *Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum. III.3*, Vindobonae a. 1871, p. 69—92.

Recogn clem: vide *Clem* (2)

Resp orth *vel* orthod: vide *Pseudo-Iust*

Ruf *vel* Rufin: Rufinus Toranius, Italus, presbyter Aquileiensis posthac monachus annos plusquam viginti, fortasse inde ab anno 371 usque ad annum 397 in Oriente degens, obiit anno circiter 410. Multa scripsit, multosque Graecorum patrum libros Latine vertit,

exempli gratia librum Origenis *περὶ ἀρχῶν* multosque Origenis commentarios, Basilii regulam monasticam octoque homilias, opera decem Gregorii Nazianzeni, Sixti vel Xysti sententias, Evagrii sententias librumque ad virgines, Clementinas recognitiones, Pamphili Eusebiique apologiam pro Origene, Anatolii Alexandrini canonem paschalem, Eusebii historiam ecclesiasticam. Cf v. cl. Guilelmus Henricus Fremantle, apud Smithium et Wacium, *A dictionary of Christian biography*, vol. 4, Londinii a. 1887, p. 555—561. Versio historiae ecclesiasticae Eusebianae prodiit cura Petri Thomae Cacciari, Romae a. 1740. Apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 21.

bened patr: de benedictione Iudae et reliquorum undecim patriarcharum, libri duo ad Paulinum Nolanum; apud Grynaeum, *Monumenta sanctorum patrum orthodoxographa*, Basileae a. 1569, pars 2, p. 1066.

exp symb: vide *symb.*

praefatio ad Macarium in Apologeticum sancti Pamphili Martyris pro Origene; apud Gallandium, vol. 4, p. 7.

symb *vel* exp symb: expositio symboli ad Laurentium episcopum; inter Cypriani opera, Oxonii a. 1682 (paginarum series quarta); Venetiis a. 1728.

Rup: Rupertus, monachus, floruit anno 1111, abbas Tuitensis coenobii prope Coloniam Agrippinam creatus est, supremum diem anno 1135 obiit. Opera prodierunt Moguntiae a. 1631, voll. 2; Venetiis a. 1748—1751, voll. 4; apud Mignium, *Patrol. Lat.* voll. 167—170. Inter alia multa scripsit commentariorum in Apocalypsim libros duodecim; prodierunt Noribergae a. 1526.

S.

Salomo Bassorensis: Shelemon e Khilāt vel Akhlāt ad lacum Van claruit circa annum 1222. Cf Guilelmus Wright (ut supra, p. 807, adn. 1), p. 855a. Liber eius analectorum partim theologicorum partim historicorum „Apis“ dictus est. Cf Assemanus, *Bibliotheca orientalis*, vol. 8, pars 1, p. 309—324. Syriacum Arabicumque textum Latine vertit, notis illustravit v. cl. I. M. Schönfelderus, Bambergae a. 1866. V. cl. E. A. W. Budgius edidit Syriace et Anglice Oxonii a. 1886.

Salv *vel* Salvi: Salvianus, Gallus, floruit inde ab anno 440, presbyter Massiliensis factus, mortuus est fortasse saeculo quinto exeunte. Opera eius prodierunt apud Conradum Rittershusium, Altdorfiae a. 1611, denuo Norimbergae a. 1623; apud Stephanum Baluzium

(ed. 3), Parisiis a. 1684; Bremae a. 1688; apud Gallandium, vol. 10, p. 1—102; apud Mignium, *Patrologia Latina*, vol. 53, col. 9—238; apud Carolum Halm [*Monumenta Germaniae historica*], Berolini a. 1877; apud Franciscum Pauly, *Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum. VIII*, Vindob. a. 1883.

avarit: adversus avaritiam praesertim clericorum et sacerdotum libri quattuor, ad Salonium episcopum.

Sedul: Sedulius (non Caelius Sedulius, poeta Christianus, qui saeculo quinto floruit) quidam incertae aetatis cui debetur commentarius in epistulas S. Pauli ex patrum scriptis maximam partem conlectus. Fortasse idem est ac Sedulius ille Scotus qui anno circiter 818 floruisse dicitur.

ro: in epistulam ad Romanos.

Senior: seniores sive presbyteri apud Irenaeum.

Serap: Serapion, Aegyptius, monachus, posthac episcopus Thmuitanus, floruit anno 347, mortuus est anno circiter 358; apud Canisium, *Lectiones antiquae*, ed. Basnag. Antverpiae a. 1725, vol. 1, p. 35—55; apud Gallandium, vol. 5, p. 52—62.

manich: liber contra Manichaeos.

Sethiani: secta Gnostica Antiudaica saeculi ut videtur secundi; apud Hippolytum (unde *hipp*).

Severn: Severianus, Syrus, Gabalorum episcopus, floruit anno circiter 401. Constantinopoli degens, primo Chrysostomi amicus, posthac adversarius acerbus; scripta eius partim inter Chrysostomi opera edita sunt; laudatur etiam in catenis. Iohannes Baptista Aucher homilias eius primus edidit ex antiqua versione Armeniaca in Latinum sermonem translatas, Venetiis a. 1827. Apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 65, col. 9—30.

creat mund: de creatione mundi orationes sex apud Combefisium, *Bibliothecae Graecorum patrum auctuarium novissimum*, Parisiis a. 1672, part. 1, p. 211—291 [297].

sig *vel* sigill: de sigillis librorum oratio.

Sev *vel* Sever *vel* Sev $^{\text{ant } vel \text{ antio}}$: Severus, Sozopoli in Pisidia natus, Monophysita, monachus, anno 512 patriarcha Antiochenus ab Anastasio factus, anno 518 post Anastasii mortem Alexandriam fugit, obiit anno 538 (539? 542?). Fragmentum ei, vix autem recte, adscriptum est de concordantia evangelistarum circa ea quae in sepulcro Domini contigerunt, item de Sabbatis et de varietate exemplorum S. Marci evangelistae; apud Gallandium, vol. 11, p. 219—226. Fragmenta multa Graeca edita sunt in catenis. Opera multa Syriace Londinii exstant in codicibus musei Britannici; cf etiam Assemanus. Fragmenta praebet Maius,

Scriptorum veterum nova collectio, vol. 9, Romae a. 1837, p. 725—760; *Classicorum auctorum e vaticanis codicibus editorum tomus X*, Romae a. 1838, p. 408—473; *Spicilegium Romanum*, Romae a. 1844, vol. 10, p. 211—223.

Sim mag: Simon Magus, Samaritanus, floruit anno 35; apud Hippolytum (unde *hipp*). Inde Simoniani.

Siric: Siricius, Romanus, inde ab anno 385 episcopus Romanus, anno 398 supremum diem obiit.

ep: epistulae sex; apud Gallandium, vol. 7, p. 531—550; apud Mignium, vol. 13, coll. 1131—1196: de Siricio et de epistularum fide vide Mignium, col. 1115—1132.

Soc *vel* Socr: Socrates Scholasticus, Constantinopolitanus, floruit anno 440, scripsit historiam ecclesiasticam septem libros complectentem a Constantini primordiis usque ad annum 439 ductam. Prodiit ea cura Henrici Valesii, Moguntiae a. 1677 (Tischendorfius usus est hac editione); Readingi (cf Eusebii editiones); Roberti Hussey, Oxonii a. 1853; Mignii, *Patrol. Gr.* vol. 67, col. 9—842. Cf Fridericus Augustus Holzhausen, *Commentatio de fontibus, quibus Socrates, Sozomenus, ac Theodoretus in scribenda historia sacra usi sunt, adiuncta eorum epicrisi*, Gottingae a. 1825.

Soz: Hermias Sozomenus, ut videtur Palaestinus, Beryti deinde Constantinopoli iuris consultus, scripsit anno circiter 440 novem libris ecclesiae historiam annos centum quindecim, inde ab anno 324 comprehendentem. Prodiit haec apud Valesium et Readingum (ut Soc). Robertus Hussey edidit Oxonii a. 1860; Mignius, *Patrol. Gr.* vol. 67, col. 843—1066.

Speculum: Speculum vel libri de speculo, opus anonymum, a Maio Augustino falso adscriptum, ex libro manuscripto in bibliotheca Sanctae Crucis Hierosolymitanae Romae invento, ab Angelo Maio editum in libro: *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1852, tom. 1, part. 2, p. I—VIII et 1—117. Cf opera Augustini (ut supra, p. 1165), vol. 6, p. 625—634. Cf cod. m, supra, p. 961.

Suid: Suidas, ut videtur monachus, incertae aetatis, fortasse ante annum 976, lexicon magnum verborum et rerum scripsit, Cantabrigiae a. 1705, 3 tomm. fol. a Ludolfo Küstero, a. 1834 seq. Oxonii a Thoma Gaisfordio, a. 1843—1853 Halis a Godofredo Bernhardy editum, tribus voluminibus comprehensum.

Syn ant *vel* antio: epistula synodi Antiochenae anno 269 congregatae, ad Paulum Samosatenum missa; apud Routhium, vol. 3, p. 285-367.

Syn ancyr: synodus Semi-Arianorum Ancyrana secunda anno 358 habita, cuius epistula exhibet Epiphanius haer. LIII vel LXXIII, capp. 2—11, ap. Petav. p. 846—860; ap. Oehl. vol. 2, pars 1, p. 70—95.

Symmachus: Symmachus, natu Samaritanus, posthac religione Iudaeus, denique Ebionita, anno circiter 201 floruit, versionem Graecam Veteris Testamenti fecit.

Syncell: Georgius monachus, ὁ Συγκέλλος (patriarchae a secretis), floruit anno 792.

chron: ἐκλογία χρονογραφίας, inde a mundi creatione usque ad annum 284, quam ediderunt Iacobus Goar, Parisiis a. 1652; Guilelmus Dindorfius, Bonnae anno 1829, 2 voll.

Synops: synopsis sacrae scripturae inter Athanasii opera edita, vide *Ps-Ath.*

T.

Taras: Tarasius, Constantinopolitanus, imperatori a secretis, anno circiter 785 patriarcha constitutus ex laico, obiit anno 806. Epistulam scripsit de non faciendis pretio ordinationibus, quae Graece et Latine prodiit apud Gallandium, vol. 13, p. 372—376; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 98, col. 1371—1500.

Tat: Tatianus, Syrus, sophista, multas visit terras, posthac Christianus Iustini martyris Romae discipulus, mortuo Iustino haeresim in Mesopotamia novam Encratitarum sive Hydroparastatarum condidisse dicitur, floruit circa medium saeculum secundum. Contexuit harmoniam evangeliorum (Diatessaron), quae in Syria late adhibita est. Ephraemi Syri commentarius in hanc Harmoniam prodiit Venetiis a. 1876 Latine ex lingua Armena cura Iohannis Baptistae Aucher († 1854) et Georgii Moesinger sub titulo, *Evangelii concordantis expositio facta a sancto Ephraemo doctore Syro.* V. cl. Augustinus Ciasca textum Tatiani Arabicum cum versione Latina edidit Rome anno 1888, v. cl. I. Hamlyn Hillius Anglice e textu Arabico, Edini a. 1893. Cf v. cl. Ernestus Sellin in libro *Forschungen* IV (ut supra, p. 1215), p 225—246.

oratio adversus Graecos, anno circiter 170 scripta ante ecclesiam desertam; edita a Frontone Ducaeo, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 160—187; a Guilelmo Worthio, Oxonii a. 1700, 8°; a Gallandio, vol. 1, p. 627—671 (ad Io 1,3 est ex capite 19 orationis, Galland. p. 665); a I. C. T. Otto, Ienae a. 1851; a v. cl. Eduardo Schwartz apud Gebhardt. et Harnack. *Texte und Untersuchungen. IV, 1*, Lipsiae a. 1888. Cf v. cl. Adolfus Harnack, *Texte und Untersuchungen, I, 1.2*, a. 1882, p. 196—232.

Tert: Quintus Septimius Florens Tertullianus, natus Carthagine anno circiter 150 sive 145 (cf v. cl. E. Noeldechen, *Zeitschrift für*

wissenschaftliche Theologie. XXIX, Lipsiae a. 1886, p. 207—223), presbyter factus est anno circiter 192, anno fortasse 199 Montanista fit, supremum diem obiit anno circiter 240.

Opera ediderunt Beatus Rhenanus, Basileae a. 1521; Renatus Laurentius de la Barbe, Parisiis a. 1580; Nicolaus Rigaltius, Parisiis a. 1675 (iterum recusa Venetiis a. 1744); I. S. Semlerus, Halae a. 1770—1775, 6 voll.; I. P. Mignius, *Patrologia Latina*, Parisiis a. 1844, voll. 1—3; F. Oehlerus, Lipsiae a. 1853.1854, 3 voll.; vv. cll. Augustus Reifferscheid et Georgius Wissowa, *Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum. XX*, pars 1, Vindobonae a. 1890; vide Hermannum Roenschium, *Das Neue Testament Tertullians*, Lipsiae a. 1871; v. cl. Albertus Hauck, *Tertullians Leben und Schriften*, Erlangae a. 1877; v. cl. C. H. A. Kellner, „Organischer Zusammenhang und Chronologie der Schriften Tertullians" in actis *Der Katholik, LIX*, Moguntiae a. 1879, vol. 2, pp. 561—589, et *Chronologiae Tertullianeae supplementa*, Bonnae a. 1890; v. cl. Adolfum Harnack, „Zur Chronologie der Schriften Tertullians in actis *Zeitschrift für Kirchengeschichte*, Gothae a. 1878, vol. 2, p. 572—583; v. cl. I. Schmidt, „Ein Beitrag zur Chronologie der Schriften Tertullians und der Proconsuln von Afrika" in actis *Rheinisches Museum für Philologie*, series nova, vol. 46, 1 [a. 1891], p. 77—98; G. Nathanael Bonwetsch, *Die Schriften Tertullians nach der Zeit ihrer Abfassung*, Bonnae a. 1878.

anim: de anima — apol: apologeticus — bapt: de baptismo — carn *vel* car chr: de carne Christi — coro *vel* coron *vel* coro mil: de corona militis — cult fem *vel* femi: de cultu feminarum, libri duo — exh cast: de exhortatione castitatis — fug: de fuga in persecutione — gnost *vel* gnostic *vel* cont gnostic: contra Gnosticos Scorpiace — hermog: adversus Hermogenem — idol *vel* idolol: de idololatria — ieiun: de ieiunio adversus psychicos — adv Iud; adversus Iudaeos — marc: adversus Marcionem libri quinque — monog *vel* monogam: de monogamia — orat: de oratione — pat *vel* patient: de patientia — praescr: de praescriptione haereticorum — prax: adversus Praxean — psych *vel* psychic: de ieiunio adversus psychicos — pud *vel* pudi *vel* pudic: de pudicitia — res carn *vel* resurr carn: de resurrectione carnis — scorp: contra Gnosticos Scorpiace — spect *vel* spectac: de spectaculis — uxor: ad uxorem libri duo — virg *vel* virgg vela *vel* vel virgg: de virginibus velandis.

Testamenta duodecim Patriarcharum saeculi secundi, edita apud

Grabium, *Spicilegium ss. patrum, ut et haereticorum*, Oxonii a. 1698 (denuo a. 1714); Fabricium, *Codex pseudepigraphus V. T.* Hamburgi a. 1713, denuo a. 1722; Galland. vol. 1, p. 193—242; nuper a v. cl. Roberto Sinker, Cantabr. a. 1869, addito append. a. 1879.

Thaum: Gregorius Theodorus Thaumaturgus, natus Neocaesareae Cappadocum, Alexandriam Athenas Berytum Caesaream in Palaestina visit, et episcopus Neocaesareensis constitutus, mortuus est anno 265(270). Opera eius edidit Gerardus Vossius, Moguntiae a. 1604, 4°. Apud Gallandium, vol. 3, p. 377—469.

anath: capita duodecim de fide, cum anathematismis. Non est Gregorii, nam de Nestorii (anni 428) Eutychisque (anni 448) haeresibus tractat.

annun *vel* annunc: in annuntiationem s. Dei genetricis sermones tres. Non sunt Gregorii.

canon: epistula canonica, de iis qui in barbarorum incursione idolothyta comederant et alia quaedam peccata commiserant; *Orthodoxographa sanctorum patrum monumenta*, Basileae a. 1569, vol. 2, p. 22 sq.; apud Vossium, p. 118—134; apud Gallandium, vol. 3, p. 400—412; apud Routhium, *Reliquiae sacrae*, ed. 2, Oxonii a. 1846, vol. 3, p. 251—283.

κατὰ μέρος πίστις: apud Lagardium (cf infra, p. 1228, Tit manu).

Thdor aut: Theodorus Antiochenus vel Mopsuestenus, presbyter Antiochenus, posthac fortasse inde ab anno 392 episcopus Mopsuestiae in Cilicia, ab ecclesia Graeca postea Nestorianismi pater habitus, obiit anno circiter 429. Operum edidit Eduardus Fridericus Victor a Wegnern vol. 1, Berolini a. 1834; vide O. F. Fritzschium, *De Theodori Mopsuestensis vita et scriptis commentatio historico-theologica.* Halae a. 1836, 8° et *Theodori episcopi Mopsuesteni in Novum Testamentum commentariorum quae reperiri potuerunt*, Turici a. 1847; v. cl. H. Swete, *Theodori episcopi Mopsuesteni in epistolas b. Pauli commentarii. The Latin version with the Greek fragments*, Cantabrigiae vol. 1, a. 1880, vol. 2, a. 1882. Mignius, quod rarius fit, magni aestimandus est in operibus Theodori, *Patrol. Gr.* vol. 66. Cf v. cl. Eduardus Sachau, *Fragmenta Syriaca e codicibus musei Britannici Nitriacis edidit atque in Latinum sermonem vertit* E. S. Lipsiae a. 1869. Cf Lightfootus (ut infra, p. 1229 Victorinus), p. 229. 230.

amos: commentarii in duodecim minores prophetas; apud Maium, *Scriptorum veterum nova collectio*, Romae a. 1825, vol. 1, p. 41—104, et Romae a. 1832, vol. 6, p. V—XXII et 1—312, et *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1854, vol. 7, p. 1—389 (et in Psalmos, in Ioh, in 2 Cor—p. 408); invenies praeterea

nonnulla in Rom apud Maium, *Spicilegium Romanum*, vol. 4 (a. 1840), p. 499—573, et in Psalm *Nova patrum bibliotheca*, vol. 3 (a. 1845), p. 453—456. Cf etiam cat cord.

de incarnatione contra Apollinarium: ad 1 Ti 3,16, p. 850 laudantur verba, quae Graece invenies apud Maium, vol. 6, p. 308 ad numerum XXI; in margine dicuntur ex libro duodecimo non ex tertio decimo esse.

iona: vide *amos*

Thdor heracl: Theodorus Heracleotes (est Heraclea urbs Thraciae ad Pontum sita), episcopus civitatis patriae anno 334 floruit, obiit a. fortasse 358; laudatur ex catena a Possino edita. Cf etiam catena Corderii. Nonnulla in Esaiam invenies apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 6 (a. 1853), pars 2, p. 214—239.

Thdor mon: vide Thdor stud

Thdor mops: vide Thdor ant

Thdor stud: Theodorus Studita, natus Constantinopoli anno 759, anno 781 monachus, anno 794 abbas factus, iterum iterumque exsul ob intemperantiam contra imaginum adversarios, mortuus est anno 826; eruditissimus fuit. Vitam eius a Michaele monacho conscriptam invenies apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, vol. 6 (a. 1853), pars 2, p. 293—363. Scripta apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 99. Parva catechesis prodiit primum Graece curis Immanuelis Auvray et A. Tougardi, Parisiis a. 1891. Invenies supplementa apud Maium, *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1849, vol. 5, p. I—VI et 1—160 seriei ultimae huius tomi, epistulas et fragmenta, vol. 8 (a. 1871), p. 1—244.

antirrheticus, p. 1—144; apologeticus pro sanctorum imaginibus, p. 1—142 seriei alterius paginarum; apologia minor, p. 1—4 seriei tertiae paginarum.

Thdrt: Theodoretus, Syrus, natus saeculo quarto exeunte, monachus, anno fortasse 420 episcopus Cyri in Syria factus, Nestorii amicus Cyrilli adversarius anno 449 sede pulsus, anno 450 restitutus est, obiit anno circiter 457. Laudatur in catenis. Opera ediderunt Iacobus Sirmondi voll. 4, Parisiis a. 1642 (Ioannes Garnerius volumen quintum a. 1684); Ioh. Lud. Schulzius, Halae 1769-1774. Ap. Gallandium vol. 9, p. 403—422; apud Mignium, *Patrol. Gr.* voll. 80—84. Historia eius ecclesiastica prodiit cura Henrici Valesii, Moguntiae a. 1679; Thomae Gaisford, Oxonii a. 1854. Commentarii in Pauli epistulas pars prior prodiit Oxonii a. 1852.

amos: commentarius in duodecim prophetas, inter annos 426 et 429 scriptus.

cur: de curandis affectionibus Graecorum libri duodecim, anno 427 scripti.

dial *vel* dial trin: dialogi duo contra Anomaeos, tres contra Macedonianos (unde *maced*), duo contra Apollinaristas, neque Athanasii (vide *Pseudo-Ath*) nec Maximi monachi, sed Theodoreti (inter Athanasii opera, ed. Paris. a. 1698, vol. 2, p. 471—557 [560]; ed. Patav. a. 1777, vol. 2, p. 406—493).

dial spir: dialogus de spiritu sancto; est quartus.

eranistes: contra haereticos dialogus tres edidit Gentianus Hervetus, Venetiis a. 1548.

herveti: editio Herveti iam dicta.

monach: epistula ad monachos qui sunt in Euphratesia, Osrhoëna, Phoenice, Syria, Cilicia; apud Gallandium, vol. 9, p. 405—412.

quaest in levit: quaestiones in Leviticum inter quaestiones in Octateuchum post annum 353 scriptas.

Theodosius episcopus Alexandrinus anno 536 factus, Monophysita, sede bis pulsus, prope Constantinopolim vixit; mortuus est anno circiter 568. Habet fragmenta Topographiae Cosmae; vide *Cosm.*

Thdot anc: Theodotus, Ancyrae in Galatia episcopus, Nestorii adversarius, claruit anno 430; apud Gallandium, vol. 9, p. 423—478; apud Mignium, *Patrol Gr.* vol. 77.

Thdot: Theodotus Byzantinus, claruit anno circiter 192, Romam fugit, haeresim novam de Christo non divino condidisse fertur; citatur ex Clemente Alexandrino, et excerpta inter Clementis opera edita sunt (unde *clem* et *excerpt*). Eclogae e schedis Francisci Combefis prodierunt apud Iohannem Albertum Fabricium, *Bibliotheca Graeca, lib. V,* Hamburgi a. 1708, p. 134—184.

Theod: vide Thdor

Theodotiani: Theodoti Byzantini anni 192, qui primus palam Christi divinitatem negavit, sectatores.

Theognost: Theognostus, Alexandrinus, post Pierium antistes scholae Alexandrinae, floruit anno circiter 283. Exstant fragmenta ex libris eius septem qui ὑποτυπώσεισ dicuntur, apud Gallandium, vol. 3, p. 662; apud Routhium (ut supra, p. 1224, Thaum canon), p. 407-422.

Theop: vide *Thph*

Theophan hom: Theophanes, qui et Isaacius, Homologetes seu Confessor, natus Constantinopoli anno 758, monachus, tunc abbas factus, propter imaginum cultum in vincula coniectus, obiit anno circiter 816. Chronographiam Georgii Syncelli ducebat ab anno 284 usque ad annum 813. Edidit I. Classenus, Bonnae a. 1839. 1841, 2 voll.; Mignius, *Patrol. Gr.* voll. 108.109. Oudinus negat chronographiam Theophanis esse.

Theophan: Theophanes archiepiscopus Nicaenus anno circiter 1347. Opera apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 150, col. 279—350.

Thphi alex: Theophilus, inde ab anno 385 episcopus Alexandrinus, Origenis doctrinas damnavit, obiit anno 412; apud Gallandium, vol. 7, p. 601—652.

Thph *vel* Thphil: Theophilus, ortu gentilis, inde ab anno circiter 169 episcopus sextus vel septimus Antiochenus, mortuus est anno circiter 181; in *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 1, p. 104—160; apud Gallandium, vol. 2, p. 77—143.

autol *vel* autoly: de fide Christianorum et adversus eius calumniatores, libri tres ad Autolycum, gentilem doctum; editi a Conrado Gesnero, Turici a. 1546, ab I. Fellio, Oxonii a. 1684; ab I. Chr. Wolfio, Hamburgi a. 1724; apud Iustinum, ed. Bened. [Prud. Maran.], Hagae Comitum a. 1742, p. 338—401.601; ab I. C. T. Otto, Ienae 1861; edidit Otto fragmenta commentariorum in quattuor evangelia a Theophilo quodam, quem hunc episcopum Antiochenum fuisse quidam credunt (cf v. cl. Theodorus Zahn, *Der Evangelienkommentar des Theophilus von Antiochien*, Erlangae a. 1883), qui vero fortasse saeculo quinto exeunte scripsit; cf v. cl. Adolfus Harnack, *Der angebliche Evangeliencommentar des Theophilus von Antiochien*, Lipsiae a. 1883, et *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1886, num. 17, col. 404—405.

Thphyl: Theophylactus, Constantinopolitanus, archiepiscopus Achridiae, primae Bulgarorum ecclesiae, in vivis erat anno 1077, scripsit commentarios in quattuor evangelia in primis ex Chrysostomi operibus haustos. Opera eius ediderunt Ioh. Franc. Bened. Maria de Rubeis et Bonif. Finetti, Venetiis a. 1754—1763, tomis quattuor; Mignius, *Patrol. Gr.* voll. 123—126. Commentarius in evangelia prodiit Romae a. 1542, in Pauli epistulas cura Augustini Lindselli (cum versione Latina Philippi Montani), Londinii a. 1636.

} sunt commentarii in actus apostolorum inter Theophylacti opera editi, a Tischendorfio et ab aliis ante eum 1. 2. 3. designati unde errores de lectionibus fluxerunt, cum viri docti sibi persuaderent Theophylactum semel, bis, ter lectionem praebere. Editioni Venetae fides non habenda est; vide *Göttingische gelehrte Anzeigen*, a. 1762, p. 1059—1063.

Thom: Thomas.

ev Thom: evangelium Thomae; apud Tischendorfium, *Evangelia apocrypha*, Lipsiae a. 1853, p. 134-170; ed. 2, 1876, p. 140-180.

actus Thomae: apud Tischendorfium, *Acta apostolorum apocrypha*, Lipsiae a. 1851, p. 190—234.

Tich *vel* Tichon: Tichonius, Afer, Donatistarum fortasse amicus, floruit anno circiter 390; cf v. cl. Haussleiter (ut supra, p. 1150, adn. 4).

homil: commentarius in Apocalypsim homiliis octodecim comprehensus; exstat inter Augustini opera, ei falso adscriptus.

reg: de septem regulis; apud Gallandium, vol. 8, p. 105—129; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 18, col. 13—66.

Tim: Timotheus archiepiscopus Alexandrinus annis 381—385. Apud Gallandium, vol. 7, p. 345; apud Maium, *Bibliotheca nova patrum*, vol. 2, p. 541; apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 33.

Tit *vel* Tit Bost: Titus episcopus Bostrensis in Arabia, floruit anno circiter 362, mortuus est anno circiter 371. Ediderunt opera eius Franciscus Turrianus (iterum recusa in *Bibliotheca patrum*, Coloniae Agrippinae a. 1618, vol. 4, p. 1057—1060); Gallandius, vol. 5, p. 267—356; cf apud Canisium, *Lectiones antiquae*, ed. Basnag. Antverpiae a. 1725, p. 56—162.

manich: libri quattuor contra Manichaeos; quartus autem periit, ut et tertii pars aliqua. Paulus de Lagarde, *Titi Bostreni contra Manichaeos libri quattuor Syriace*, Berolini a. 1859, et *Titi Bostreni quae ex opere contra Manichaeos in cod. hamburgensi servata sunt graece, accedunt Iulii Romani epistulae et Gregorii Thaumaturgi κατὰ μέρος πίστις*, Berolini a. 1859.

cat ad Mt 8,25 est Cyrilli non Titi; catenae vero omnes fere in Lc fragmenta copiosa e commentario eius adferunt qui commentarius re vera fundamentum catenis praebuit; cf expositio in Lucam apud Frontonem Ducaeum, *Bibliotheca veterum patrum*, Parisiis a. 1624, vol. 2, p. 762—836.

V.

Valent: Valentinus, Aegyptus, conditor Gnosticorum scholae, Alexandriae, Romae, Cypri vixit, floruit fortasse anno circiter 125; apud Irenaeum, Tertullianum, Hippolytum (unde *hipp*) et Clementem Alexandrinum; fragmenta conlegit Grabius; cf v. cl. Adolfus Hilgenfeld, *Die Ketzergeschichte des Urchristenthums*, Lipsiae a. 1884, p. 283 ss.

Valentt: Valentiniani, Valentini sectatores; apud Hippolytum (unde *hipp*), Irenaeum.

Valerian: Valerianus, ortu Gallus, episcopus Cemeneliensis (Cimiez) prope Nicaeam in Liguriae finibus in Alpibus maritimis, floruit annis 439—455, viginti homilias et epistulam ad monachos de virtutibus et ordine doctrinae apostolicae paraeneticam scripsit.

Opera Valeriani ediderunt I. Sirmondius, Lutetiae Parisiorum a. 1612, 8° (vide etiam Sirmondii opera vol. 1, p. 604 sq.); Gallandius, vol. 10, p. 123—158.

Vict ant: Victor Antiochenus floruit fortasse anno 401 vel ut alii dicunt 430, scripsit vel ex scriptoribus veteribus consarcinavit commentarium in evangelium Marci, qui multis evangeliorum codicibus minusculis, e. g. 12. 19. 25. 34. 39. 77, sive integer sive decurtatus adiungitur. Editus est commentarius hic Latine cum Titi Bostrensis commentario in Lucam a Th. Peltano, Ingolstadii a. 1580; in *Bibliotheca patrum maxima*, Lugduni, tom. 4, p. 370 sq.; *ibid.* Coloniae, tom. 4, p. 295—337; in catena in Marcum a Possino (cf supra, cat poss) edita; in libro *Βίκτορος πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας καὶ ἄλλων τινῶν ἁγίων πατέρων ἐξήγησις εἰς τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον εὐαγγέλιον* anno 1775 a Chr. Friderico Matthaei ex codicibus Mosquensibus (cf supra, p. 1173, cat mosq); et a Cramero (ut supra, p. 1172, cat); cf Iohannes Guilelmus Burgon, *The last twelve verses of S. Mark*, Oxonii et Londinii a. 1871, p. 269—290.

Vict cap: Victor, episcopus Capuanus, floruit anno circiter 545, concordiam evangelicam anonymam ab eo Tatiano adtributam Latine vertit.

Vic tun: Victor, Afer, Tununensis in Africa episcopus, floruit saeculo sexto medio, semper fere in exsilio sive in vinculis versatus, mortuus est post annum 565; ei adscripsit Tischendorfius, Labbaeo auctore, librum *de poenitentia* (unde *poen*), qui ad calcem operum Ambrosii multis in editionibus invenitur, e. g. in Ambrosii operum editione Benedictina, Parisiis a. 1690, vol. 2 append, col. 589-606, viri autem alii docti Cavius, Oudinus, Gennadii auctoritate fulti, librum hunc Victori Cartennae Mauritaniae urbis episcopo tribuunt, qui Victor anno circiter 460 claruit. Victor Tununensis chronica scripsit inde a mundi creatione usque ad annum 566. Apud Canisium, *Lectiones antiquae*, Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 68, col. 937—962.

Victorinus: Gaius Marius (ita Hieronymo; aliis Marius Fabius), Romanus illuster, rhetoricae artis magister, Augustini praeceptor, primo ethnicus, ante annum 361 Christianus factus. Multa scripsit. Commentarios eius in Gal Phil Eph suspicatur Lightfootus (*Galatians*, p. 227) primos fuisse Latinos commentarios in Pauli epistulas. Opera eius ediderunt Gallandius, vol. 8, p. 131—202; Mignius, *Patrol. Lat.* vol. 8, col. 999—1310. Cf Iosephus Barber Lightfoot, *St. Paul's epistle to the Galatians*, Londinii a. 1892, p. 231.232.

Victorin: Victorinus, natu fortasse Graecus, Petavionensis in Pannonia

(non in Aquitania) episcopus, floruit anno circiter 290, coronam fidei accepit anno circiter 303; apud Gallandium, vol. 4, p. 49—64; cf v. cl. Zahnius (ut supra, p. 1176, in indice, sub voce Victorin.), et v. cl. Haussleiterus (ut supra, p. 1104, adn. 4).

apoc: commentarius in Apocalypsim; aut non Victorini, aut interpolatus est. Zahnius discernit inter duas recensiones.

Vig: Vigilius, Afer, episcopus Tapsensis, claruit anno 484. Opera eius apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 62, col. 95—544.

ari et sab: contra Arianos etc dialogus, tribus libris comprehensus sive in altercationibus tribus ab Athanasio contra Arium, Sabellium, et Photium ad Probum iudicem habitis, olim Vigil. Tridentino adscriptis; apud Mign., vol. 62, coll. 179-238.

eutych *vel* cont eutychen: contra Eutychen libri quinque, synodum Chalcedonensem defendentes, a nonnullis olim Vigilio Tridentino adscripti; apud Mignium, vol. 62, col. 95—154.

trin: de Trinitate libri duodecim quos sub nomine Athanasii edidit Vigilius; apud Mignium, vol. 62, col. 257—334.

var *vel* vari *vel* varim *vel* varimad: de Trinitate adversus Varimadum (litteris mutatis, pro Marivadum) libri tres, quos Vigilius sub Idacii Clari nomine edidit, contra Marivadum Arianum diaconum; in libro, *Antidotum contra diversas . . . haereses*, Basileae a. 1528, fol. 121b—147b; apud Mignium, vol. 62, col. 351—434.

Vocat *vel* Vocat gent: auctor libri de vocatione gentium, vide supra, p. 1165.

Z.

Zacharias episcopus Meletinensis in Armenia claruit anno circiter 540; apud Assemanum, vol. 2, p. 54b—62b; vide etiam ad Io 7,52 sqq. ibidem p. 52b.

Zen: Zeno, Afer, episcopus Veronensis, floruit saeculo quarto ut videtur medio.

tract: sermones sexaginta septem; apud Gallandium, vol. 5, p. 105—158; apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 11, col. 9—760.

Zonar *vel* Zonara: Iohannes Zonaras, imperatoribus Iohanni et Manueli Comnenis primo a secretis, posthac monachus, claruit anno circiter 1110; inter alia multa scripsit lexicon, quod ediderunt I. H. A. Tittmannus, Lipsiae a. 1808, 4°, duas partes complectens; Friedericus Guilelmus Sturz, Grimmae a. 1818, 1820, 4°.

XI.

TABULA TESTIUM.

paginae
Tabula testium summaria exhibens . . . 1231—1246

XI.

TABULA TESTIUM.

Tabula talis mihi non iam tantum arridet quantum mihi arrisit ante hos annos cum haec prolegomena scribere coepi. Nihilominus etiam hodie tabulam comparo, ne plus aequo lectorum spem fallam. Nemo nescit annos, ne dicam saecula, adscriptos incertos esse. Ubi codex versio scriptor inter duo saecula vacillat, e. g. inter saecula XI et XII, priori saeculo codicem versionem scriptorem tribui. E codicibus versionum paucos vetustiores adtuli.

SAECULUM PRIMUM.

Clemens Romanus.

SAECULUM SECUNDUM.

VERSIONES	SCRIPTORES	
Latina vetus	Barnabas	Apelles
Syriaca	Ignatius	Basilides
Memphitica	Polycarpus	Marcion
Thebaica	Papias	Valentinus
	Phileas	Manes
	Iustinus	Montanus
	Tatianus	Monoimus
	seniores apud Irenaeum	Heraclius
	Hegesippus	Ptolemaeus
	Polycrates	Theodotus
	Athenagoras	
	Theophilus Antiochenus	Antitactae
	Irenaeus	Carpocrates
	Clemens Alexandrinus	Docetae
		Encratitae
		Marcosii
		Naasseni
		Peratae
		Pistis Sophia
		Valentiniani.

SAECULUM TERTIUM.

CODICES GRAECI	VERSIONES	SCRIPTORES	
		Origenes	**Tertullianus**
		Hippolytus	**Cyprianus**
		Iulius Africanus	Apollonius
		Dionysius Alexandrinus	Porphyrius
		Constitutiones apostolicae	Adimantus
		Ammonius philosophus	Novatianus
		Gregorius Thaumaturgus	
		Archelaus	
		Petrus Alexandrinus	
		Methodius	
		Alexander Lycopolitanus	

SAECULUM QUARTUM.

ℵ B	Gothica	Alexander Alexandrinus		Hilarius
Tg paul	Aethiopica	Pamphilus Caesareensis		Lactantius
	cod lat vet a	**Eusebius Caesareensis**		Maternus
		Arius		Iuvencus
		Athanasius		Maximinus
		Cyrillus Hierosolymitanus		Optatus
		Amphilochius		Ambrosius
		Basilius Magnus	Aphraates	Ambrosiaster
		Chrysostomus	Ephraem	Faustus Ma-
		Acacius	Iacobus Nisibenus	nichaeus
		Apollinarii duo	Titus Bostrensis	Pacianus
		Asterius	Nilus	Pelagius
		Diodorus	Serapion	Philastrius
		Dorotheus	Antonius	Phoebadius
		Epiphanius	Orsiesius	liber de Re-
		Eunomius		baptismate
		Eusebius Emesenus		Siricius
		Eustathius		Tichonius
		Evagrius		Victorinus
		Gregorius Nazianzenus		Faustinus
		Gregorius Nyssenus		Luciferus
		Meletius Antiochenus		**Augustinus**
		Pseudo-Caesarius		Gaudentius
		Theodorus Heracleensis		**Hieronymus**
		Theophilus Alexandrinus		
		Timotheus Alexandrinus		

SAECULUM QUINTUM.

CODICES GRAECI	VERSIONES	SCRIPTORES	
$\aleph^{act\ opp}$	Armeniaca	**Andreas Caesareensis**	
$ACI^{1.2.3}$	syr cur 1	Nonnus	Arnobius
$I^{b}\ QQ^{paul}$	syr pesh 13.15	**Theodoretus**	Avitus
TT^{wotd}	39.40	Theodorus Mopsuestenus	Cassianus
	paul 19.20	**Cyrillus Alexandrinus**	Chrysologus
	basm 2	Basilius Seleucensis	Chromatius
	sahid 9.11	Ammonius presbyter	Eucherius
	lat vet	Theodotus Ancyranus	Fastidius
	a_2 b e h i k (n)	**Victor Antiochenus**	Faustus Regensis
	s^{act}		**Fulgentius**
	vulg 694	Diadochus	Iulian apud Aug
		Eutherius Tyanensis	Leo Magnus
		Euthalius	Marius Mercator
		Gennadius	Maximus Taurinensis
		Macarius Aegyptius	Montanus
		Marcus monachus	Orosius
		Nestorius	liber Praedestinatus
		Palladius	Prosperus
		Philo Carpasius	Prudentius
		Gelasius	**Rufinus**
		Isidorus Pelusiota	Ruricius
		Proclus	Salvianus
		Socrates	**Sedulius**
		Sozomenes	Valerianus
		Severianus Gabalensis	Victor Vitensis
		Pseudo-Theodulus	**Vigilius Tapsensis**
			Zosimus

SAECULUM SEXTUM.

CODICES GRAECI	VERSIONES	SCRIPTORES	
	Syriaca Philoxeniana.	Anastasius Antiochenus	Agapetus
		Anastasius Sinaita	Apringius
		Andreas Cappadox	Arator
$D^{evv\ act}$	syr^{pesh} 2.16.	Chronicon paschale	Caesarius Arelatinus
D^{paul} E^{act}	17.18.19.20.	Cosmas Indicopleustes	
H^{paul} $I^{4.7}$	21.22.23.24.	Eulogius Alexandrinus	**Cassiodorius**
NN^{a} O^{paul}	36.38.41.42.	Hesychius Hierosolymitanus	Columbanus
$O^{b\ paul}$ O^{c}	43.45.48.50.	Iohannes Philoponus	Epiphanius scholasticus
P^{evv} R	52.53.55.56.	Macedonius	GregoriusMagnus
$T^{b\ c\ e\ k}$	75. 106. 109.	Procopius	Iunilius
Z $\Theta^{c\ e\ f\ g}$	act19.20.21.	Severus Antiochenus	Liberatus
Σ Φ	22.23.52.		**Primasius**
	paul 21.22.		Victor Capuanus
	23.24.25.26.		Victor Tununensis.
Evl 349.	lat vet		
400(?).	d f q r s t		
	act d e		
	cath q		
	paul d gue r		
	vulgata		
	for fuld		
	gue^{lect} harl		
	per san 19.		
	96. 246. 615.		
	1610. 1612.		
	1947. 1949.		
	2082. 2225.		
	gothica 1. 2. 3.		

SAECULUM SEPTIMUM.

CODICES GRAECI	VERSIONES	SCRIPTORES	
	Syriaca	Andreas Cretensis	Martinus papa
	Heracleensis.	Antiochus	
	——	Leontius Byzantinus	
F^{a} G^{act}		Maximus Confessor	
$I^{5.6}$ O^{d} T^{d}	syr hier 4.	Thalassius	
$\Theta^{a\,b}$ R^{paul}	——		
$W^{i\,l\,m\,n}$	syr pesh 14.		
	25.26.27.28.		
	76.101.116.		
	paul 27. 28.		
	29.30.		
	——		
	syr ph-her 25.		
	——		
Evl 243.	lat vet		
269. 316.	ff^{2} l o v z		
354. 355.	act reg x_{1}		
559b. 563.	paul r^{2}		
565.	apoc reg		
	——		
	vulgata		
	bodl reg taur		
	137.523.707.		
	1221. 1284.		
	1457. 1609.		
	1972. 1986.		
	——		

SAECULUM OCTAVUM.

CODICES GRAECI	CODICES VERSIONUM	SCRIPTORES
B^{apoc} E^{evv} L^{evv} O^{h} $S^{act\ epp}$ $W^{a\ b\ k}$ Y Θ^{d} Ξ Ψ Ω	syr^{hier} 5. 8.	Anastasius abbas Elias Cretensis Georgius Syncellus Iohannes Damascenus Ansbertus Tharasius Theodorus Studita Theophanes Beda Venerabilis Paulinus Aquileiensis.
	syr^{peah} 5. 29. 30. 37. 99. 107. 110.	
	syr$^{ph\text{-}her}$ 22. 26.	
	sah 8. 10. 13b.	
	arab 101.	
Evl 36. 135. 242. 293. 352. 360. 486b. 509. 525. 559a. 627. 749.	lat vet g^{1} m p	
	vulgata am foss gat lux tol 3. 5. 20. 95. (102a), 115. 116. 131. 153. 154. 184. 228. 231. 234. 238. 493. 502. 510. 590. 610. 614. 669. 682. 698. 774. 850. 851. 934. 985. 1034. 1237. 1254. 1263. 1265. 1267. 1269. 1271. 1278. 1444. 1526. 1606. 1607. 1608. 1633. 1673. 1699. 1843. 1855. 1859. 1877. 1880. 1918. 1923. 1928. 1937. 1946. 1958. 1970. 1973. 2000. 2080. 2085. 2105. 2157. 2218.	

SAECULUM NONUM.

CODICES GRAECI	CODICES VERSIONUM	SCRIPTORES
$\beth^{evv}$ E^{paul} F^{evv} F^{paul} $G^{b\ act}$ G^{paul} H^{act} K^{evv} K^{epp} $L^{act\ epp}$ M^{evv} M^{paul} N^{paul} $O\ O^{a\ e\ f\ g}$ $P^{act\ epp\ apoc}$ T^{f} V $W^{c\ d\ e\ f\ g\ h\ o}$ X X^{b} Γ Δ Λ Π	syr^{hier} 3	
	syr^{pesh} 1.31.51.57a	
	act 15	
	paul 31	
	syr$^{ph\text{-}her}$ 2	Andreas Cretensis
	arab 136	Claudius Taurinensis
Evv 33.256.461. 565.566.567.892. 1080. 1161.	lat vet	Haymo
	paul e f g	Hincmar
Act 112.323.374.	vulgata	
Evl 17.34.46.63. 64. 65. 66. 72a. 127. 130. 152. 172 (vix saec. IV). 173. 182. 194. 206a. 237a. 244. 245b. 246.247.248.249. 250.286.296.312. 317.353.362.368. 370.454.490.511. 514.541.542.543. 566.567.580.640. 668.672.689.703. 720.730.733.805 806.807.808.830. 845.907.	cav em iac ing mt ter vallic san^{paul} 25. 63. 64. 109. 113. 159. 185. 186. 187. 206. 209. 235. 239. 240. 241. 242. 243. 254. 442. 611. 618. 654. 657. 671. 672. 791. 804. 812. 813. 814. 815. 817. 831. 846. 852. 893. (894?). 895. (896?). 897. 913. 914. 921. 924. 925. 926. 927. 994. 1022. 1027. 1035. 1045. 1058. 1065. 1082. 1095. 1120. 1183. 1184. 1185. 1186. 1199. 1216. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1233. 1248. 1249. 1264. 1266. 1268. 1270. 1272. 1273. 1274. 1280. 1281. 1285. 1286. 1289. 1317. 1324. 1329. 1343. 1363. 1396. 1406. 1419. 1429. 1447. 1451. 1474. 1478. 1479. 1482. 1486. 1489. 1517. 1521. 1525. 1611. 1627. 1666. 1672. 1683. 1714. 1725. 1768. 1777. 1791. 1807. 1838. 1874. 1878. 1881. 1883. 1893. 1895. 1901. 1904. 1907. 1919. 1921. 1922. 1924. 1925. 1931. 1935. 1939. 1941. 1944. 1948. 1953. 1967. 1968. 1971. 1974. 1991. 1992. 2083. 2084. 2088. 2138. 2139. 2140. 2142. 2144. 2158. 2161. 2164. 2166. 2171. 2219.	
Apl 13.70a. 70b. 73. 80. 84.		

francica theotisca.

SAECULUM DECIMUM.

CODICES GRAECI	CODICES VERSIONUM	SCRIPTORES
G^{evv} H^{evv} O^{b} S U Θ^{h}	syr^{hier} 2	Antonius Melissa Arethas Maximus **Oecumenius** Photius Suidas
Evv 1. 14. 24. 27. 29. 34. 63. 86. 91. 92. 100. 104. 106. 115. 125. 135. 144. 151. 161. 175. 215. 221. 237. 253. 254. 259. 262. 274. 299. 307. 308. 309. 314. 331. 338. 344. 360. 364. 371. 397. 405. 411. 420. 435. 478. 481. 548. 564. 568. 584. 605. 607. 608. 626. 627. 628. 629. 630. 652. 669. 832. 838. 882. 948. 994. 1073. 1076. 1077. 1078. 1079. 1097. 1100. 1120. 1143. 1166. 1172. 1187. 1190. 1194. 1203. 1207. 1211. 1216. 1220. 1222. 1223. 1225. 1266.	syr^{pesh} 1a. 9. 46. 49. 57b. 70. 78. 91. 102. 111. 117. paul 32	
Act 10. 15. 16. 17. 46. 78. 84. 86. 87. 122. 126. 148. 159. 160. 221. 236. 317. 324. 328. 334. 384. 389. 390. 394. 403.	$syr^{ph\text{-}her}$ 8	
Paul 20. 59. 71. 101. 123. 168. 217. 382. 406. 407. 413. 480.	sah 13a	
Apoc 142. 170. 183.	arm 6. 45. 61.	
Evl 63^{evv} 1. 2. 5. 24. 35. 40. 41. 42. 45. 47. 49. 111. 115. 116. 123. 139. 150. 155. 174. 175. 179. 181. 183. 195. 205. 245a. 251. 252. 265. 284. 292. 295. 300. 309. 338. 356. 357. 358. 359. 363. 373. 398b. 425. 444a. 452a. 455. 467. 473. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 526. 527ab. 538. 545. 546. 562. 570. 637. 704. 722. 798. 799. 844. 847. 849. 909. 934.	arab 75. 76. 104.	
Apl 33. 40. 103. 110.	lat vet ff^{1} g^{2} act g^{2} cath ff paul r^{2}	
	vulgata mm 136. 156. 158. 170. 203. 204. 213. 230. 232. 449. 604. 613. 616. 617. 769. 802. 803. 827. 930. 935. 953. 958. 1031. 1036. 1105. 1187. 1188. 1203. 1231. 1244. 1353. 1364. 1386. 1408. 1409. 1413. 1418. (1419a.) 1427. 1440. 1441. 1442. 1443. 1452. 1469. 1483. 1487. 1572. 1574. 1575. 1612a. 1625. 1632. 1693. 1696. 1697. 1700. 1701. 1755. 1756. 1769. 1771. 1821. 1851. 1882. 1888. 1897. 1902. 1903. 1908. 1909. 1910. 1915. 1916. 1917. 1926. 1943. 1950. 1951. 1985. 1987. 1993. 2053. 2055. 2120. 2125. 2137. 2167. 2168. 2169. 2172. 2185.	
	slavonica $sl^{2\,mur}$ — bohem iungm3.	

SAECULUM UNDECIMUM.

CODICES GRAECI.

Evv 8. 12. 20. 23. 25. 26. 28. 35. 36. 37. 39. 40. 41. 49. 50. 65. 67. 72. 75. 77. 83. 89. 108. 112. 113. 114. 126. 127. 133. 137. 142. 143. 145. 148. 150. 158. 159. 163. 164. 169. 174. 177. 181. 186. 194. 195, 197. 200. 207. 208. 210. 212. 213. 226. 230. 238. 239. 241. 247. 249. 251. 252. 271. 272. 276. 277. 278. 300. 301. 343. 345. 348. 350. 352. 354. 357. 375. 376. 389. 391. 404. 406. 422. 429. 430. 433. 436. 437. 450. 451. 464. 467. 470. 474. 475. 476. 490. 491. 497. 504. 506. 507. 515. 516. 517. 523. 526. 527. 528. 529. 530. 535. 539. 547. 549. 559. 563. 569. 583. 585. 596. 602. 603. 604. 609. 611. 612. 613. 616. 617. 620. 621. 623. 624. 631. 632. 633. 634. 635. 641. 642. 643. 651. 653. 655. 657. 660. 661. 667. 670. 672. 680. 682. 687. 699. 700. 707. 708. 709. 711. 712. 717. 746. 753a. 754. 756. 773. 776. 780. 785. 788. 796. 809. 810. 831. 870. 871. 873. 884. 887. 894. 895. 899. 901. 937. 991. 1006. 1012. 1014. 1028. 1051. 1055. 1056. 1058. 1074. 1103. 1110. 1123. 1141. 1157. 1162. 1163. 1164. 1167. 1168. 1179. 1188. 1190. 1192. 1199. 1210. 1212. 1214. 1219. 1221. 1224. 1257. 1271.

Act 7. 9. 11. 12. 22. 23. 25. 29. 30. 40. 42. 61. 66. 68b. 73. 74. 79. 88. 89. 98. 100. 106. 114. 115. 127. 128. 140. 156. 157. 158. 173. 179. 185. 191. 192. 203. 204. 223. 235. 239. 241. 242. 243. 244. 250. 252. 301. 303. 304. 310. 316. 318. 319. 329. 330. 332. 335. 359. 381. 385. 393. 395.

Paul 7. 23. 27. 47. 83. 100. 102. 110. 111. 112. 119. 157. 158. 159. 195. 208. 290. 373. 380. 390. 391. 392. 402. 415. 481.

Apoc 68. 95. 140. 152.

Evl 3. 4. 6. 20. 32. 33. 43. 48. 60. 71. 108. 121. 125. 137. 141. 156. 171. 185. 188. 190. 204. 206. 208. 212. 233. 238. 253. 254. 255. 267. 283. 291. 294. 308. 310. 322. 329. 334. 335. 341. 372. 374. 377. 401. 402. 409. 441. 447. 451. 453. 465. 470. 471. 472a. 477. 478. 486d. 488. 497. 531. 532. 536. 539. 544. 578. 633. 638. 659. 662. 663. 666. 700. 701. 702. 724. 726. 731. 738. 751. 758. 764. 766. 768. 769. 797. 800. 813. 815. 816. 817. 823. 835. 848. 851. 852. 853. 856. 857. 858. 859. 861. 863. 864. 865. 869. 870. 871. 872. 875. 876. 877. 912.

Apl 2. 4. 14. 41. 60. 71. 79. 85. 94. 95. 104. 105. 109. 124. 136. 160. 163. 171.

SCRIPTORES

Cedrenus

Theophylactus

SAECULUM DUODECIMUM.

CODICES GRAECI

Evv 2. 3. 7. 9. 11. 15. 19. 21. 22. 31. 32. 43. 44. 46. 48. 57. 59. 64. 66. 68. 71. 73. 76. 78. 80. 84. 87. 95. 98. 105. 111. 116. 119. 120. 122. 123. 124. 129. 132. 134. 138. 139. 140. 146. 156. 157. 160. 162. 173. 178. 179. 183. 187. 188. 191. 193. 196. 199. 202. 211. 217. 224. 225. 229. 231. 240. 242. 244. 245. 255. 261. 264. 265. 267. 268. 269. 270. 275. 279. 280. 281. 282. 297. 298. 304. 306. 310. 311. 315. 317. 319. 320. 329. 330. 332. 334. 337. 346. 347. 351. 353. 355. 366. 374. 387. 392. 395. 396. 401. 407. 408. 419. 421. 431. 438. 439. 440. 443. 459. 460. 468. 471. 485. 495. 499. 502. 505. 509. 510. 513. 514. 518. 520. 524. 531. 532. 533. 536. 543. 550. 551. 552. 556. 560. 570. 571. 572. 574. 580. 587. 610. 614. 615. 619. 622. 625. 636. 637. 638. 639. 640. 644. 654. 658. 659. 662. 666. 668. 671. 673. 674. 676. 678. 688. 692. 702. 713. 719. 720. 721. 733. 736. 747. 748. 750. 752. 753^{b}. 760. 765. 768. 770. 771. 774. 777. 778. 779. 782. 787. 791. 793. 799. 800. 804. 808. 812. 813. 816. 822. 826. 828. 829. 843. 847. 850. 855. 857. 860. 862. 869. 872. 877. 878. 893. 896. 902. 905. 906. 922. 923. 924. 927. 930. 933. 934. 936. 950. 965. 973. 974. 976. 980. 985. 987. 989. 993. 998. 1003. 1007. 1010. 1013. 1046. 1048. 1049. 1054. 1071. 1081. 1085. 1090. 1098. 1099. 1118. 1124. 1125. 1127. 1128. 1138. 1142. 1152. 1154. 1155. 1160. 1169. 1170. 1176. 1186. 1198. 1200. 1204. 1217. 1218. 1228. 1230.

SCRIPTORES

Euthymius Zigabenus

Zonaras

—

Rutpertus

Act 2. 24. 26. 28. 33. 36. 51. 53. 56. 64. 68^{a}. 80. 83. 97. 103. 130. 133. 134. 136. 142. 149. 155. 166. 175. 182. 188. 205. 225. 226. 227. 232. 233. 245. 249. 307. 309. 326. 355. 357. 367. 380. 386. 388. 391.

Paul 54. 81. 82. 84. 172. 376e. 379. 384. 396. 398. 409. 414. 470.

Apoc 12. 18. 65. 90. 143. 179.

Evl 13. 16. 18. 21. 29. 31. 37. 44. 67. 68. 69. 70. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 80. 83. 85. 94. 104. 107. 117. 120. 122. 124. 126. 129. 136. 144. 145. 146. 151. 176. 186. 189. 191. 198. 200. 202. 207. 209. 210. 211. 214. 216. 219. 232. 237. 240. 241. 256. 261. 266. 268. 275. 279. 285a. 297. 301. 302a b. 303. 305. 307. 311. 314. 318. 319. 321. 330. 337. 342. 344. 351. 361. 364. 365. 366. 369. 375. 376. 378. 404. 408. 411. 412. 421. 424a. 426. 428. 429. 430. 432. 433. 434. 437. 442. 446. 449. 450. 452b. 459. 460. 463. 464. 469. 472b. 493. 510. 513. 515. 517. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 533. 534. 537. 550. 573. 574. 576. 628. 629. 634. 635. 636. 639. 641. 651. 654. 658. 664. 665. 667. 673. 675. 696. 697. 698. 699. 710. 725. 729. 735. 736. 737. 742. 744. 748. 752. 763. 765. 767. 787. 793. 794. 803. 804. 809. 810. 811. 812. 814. 828. 829. 834. 838. 850. 854. 855. 860. 866. 867. 868. 901. 916. 926. 935. 938.

Apl 15. 23. 25. 26. 45. 58. 64. 75. 77. 86. 91. 97. 107. 111. 113. 115. 116. 120. 123. 130. 146. 152. 158. 173.

SAECULUM TERTIUM DECIMUM.

CODICES GRAECI

Evv 4. 6. 10. 13. 38. 51. 52. 55. 60. 74. 85. 107. 118. 121. 128. 136. 141. 152. 154. 165. 166. 167. 168. 170. 176. 184. 192. 198. 204. 218. 219. 227. 233. 234. 248. 250. 258. 260. 263. 266. 273. 283. 284. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 303. 305. 333. 339. 341. 342. 359. 361. 362. 365. 382. 388. 390. 403. 410. 427. 428. 449. 456. 457. 458. 465. 466. 472. 473. 477. 479. 482. 483. 484. 496. 500. 501. 503. 508. 511. 519. 534. 537. 538. 542. 544. 553. 554. 557. 558. 561. 573. 576. 579. 590. 591. 593. 597. 598. 601. 647. 650. 663. 675. 677. 679. 681. 683. 684. 685. 689. 691. 693. 695. 696. 697. 703. 704. 705. 706. 710. 714. 715. 725. 726. 729. 732. 737. 744. 749. 751. 757. 759. 775. 792. 805. 814. 820. 823. 825. 827. 830. 835. 840. 854. 856. 863. 874. 897. 898. 900. 908. 926. 929. 931. 932. 935. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 949. 964. 967. 968. 970. 971. 972. 975. 983. 992. 997. 1000. 1001. 1004. 1008. 1009. 1011. 1015. 1016. 1021. 1022. 1025. 1031. 1034. 1035. 1041. 1045. 1047. 1050. 1052. 1057. 1087. 1091. 1096. 1101. 1102. 1105. 1112. 1113. 1122. 1126. 1129. 1137. 1148. 1149. 1153. 1171. 1173. 1174. 1177. 1178. 1184. 1205. 1208. 1213. 1215. 1226. 1229. 1238. 1258. 1261. 1265. 1268.

Act 18. 21. 37. 38. 58. 59. 69. 85. 96. 101. 118. 119. 120. 121. 137. 184. 214. 222. 224. 228. 230. 231. 248. 308. 320. 333. 344. 352. 353. 356. 360. 361. 362. 366. 369. 370. 372. 376. 378. 387.

Paul 76. 103. 163. 171. 189. 291. 378. 381. 383. 386. 393. 399. 401. 416. 482.

Apoc 36. 61. 146. 155. 177.

Evl 7. 9. 10. 11. 12. 15. 19. 25. 26. 28. 30. 72. 84. 103. 105. 106. 110. 113. 119. 134. 140. 154. 157. 159. 163. 166. 168. 169. 170. 177. 187. 190a. 192. 199. 201. 203. 213. 215. 217. 221. 222. 229. 230. 231. 234. 235. 236. 239. 257. 258. 259. 263. 273. 276. 278. 287. 288. 298. 299. 306. 323. 324. 325. 326. 331. 333. 339. 340. 342. 345. 347. 371. 399a. 405. 407. 410. 424bcd. 427. 438. 443. 448. 456. 472c. 475. 486a. 489. 491. 495. 496. 499. 503. 516. 518. 535. 540. 547. 549. 551. 553. 564. 579. 630. 631. 632. 652. 653. 656. 657. 671. 676. 677. 679. 680. 690. 691. 692. 714. 715. 716. 727. 728. 739. 741. 745. 750. 756. 762. 790. 791. 792. 795. 818. 819. 820. 821. 822. 889. 896. 902. 903. 904. 910. 911. 924. 928. 929. 930. 932. 933. 936. 937.

Apl 11. 24. 61. 65. 72. 74. 76. 83. 101. 108. 112. 118. 121. 132. 153. 157. 172.

SAECULUM QUARTUM DECIMUM.

CODICES GRAECI

Evv 5. 16. 18. 45. 53. 54. 109. 131. 147. 153. 155. 171. 180. 182. 185. 189. 190. 201. 209. 214. 220. 222. 228. 232. 235. 243. 246. 312. 316. 318. 323. 324. 326. 340. 349. 358. 363. 367. 369. 370. 381. 386. 393. 394. 402. 409. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 426. 434. 452. 453. 454. 455. 462. 463. 469. 480. 488. 489. 492. 494. 498. 512. 521. 540. 541. 546. 577. 578. 581. 582. 586. 588. 589. 594. 600. 618. 645. 648. 649. 656. 686. 690. 698. 701. 716. 718. 727. 728. 730. 731. 734. 738. 740. 741. 743. 758. 761. 762. 763. 764. 766. 769. 772. 781. 783. 784. 786. 789. 790. 794. 795. 797. 802. 806. 807. 815. 818. 819. 824. 833. 834. 836. 837. 839. 842. 845. 846. 848. 851. 852. 858. 864. 866. 867. 888. 889. 890. 891. 903. 904. 907. 925. 928. 938. 951. 952. 953. 954. 959. 960. 966. 969. 977. 978. 981. 982. 984. 986. 990. 995. 996. 999. 1002. 1005. 1019. 1020. 1023. 1026. 1029. 1032. 1033. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1042. 1043. 1053. 1059. 1061. 1062. 1072. 1075. 1082. 1083. 1084. 1089. 1092. 1093. 1094. 1095. 1104. 1106. 1108. 1109. 1111. 1114. 1117. 1119. 1121. 1133. 1136. 1140. 1147. 1156. 1159. 1165. 1175. 1181. 1182. 1183. 1189. 1193. 1196. 1206. 1227. 1234. 1235. 1236. 1242. 1252. 1262. 1263. 1267. 1269. 1270.

Act 20. 62. 63. 67. 81. 99. 123. 125. 129. 154. 161. 162. 163. 168. 169. 176. 183. 215. 218. 219. 220. 229. 240. 246. 251. 302. 306. 312. 313. 315. 325. 345. 347. 348. 351. 354. 358. 364. 368. 371. 375. 392. 400.

Paul 85. 124. 125. 125a. 175. 207. 213. 214. 371. 372. 376ab. 385. 387. 394. 397. 400. 408. 410. 417. 472.

Apoc 35. 43. 67. 79. 80. 96. 100. 149. 151. 169. 171. 178.

Evl 8. 22. 27. 50. 51. 52. 79. 81. 82. 86. 87. 88. 89. 91. 92. 95. 101. 102. 109. 114. 118. 128. 131. 132. 133. 142. 158. 160. 164. 167. 178. 180. 184. 193. 218. 220. 223. 224. 226. 227. 264. 270. 280. 281. 282. 285b. 289. 290. 304. 313. 315. 320. 327. 328. 328a. 332. 336. 346. 367. 398. 399b. 403. 406. 413. 414. 415. 422. 435. 439. 444b. 445. 457. 466. 468. 494. 507. 529. 548. 552. 554. 560. 572. 582. 650. 655. 660. 669. 670. 674. 678. 681. 682. 685. 688. 694. 695. 705. 723. 732. 734. 740. 743. 746. 747. 753. 760. 761. 788. 789. 801, 824. 831. 833. 836. 873. 885. 887. 888. 891. 899. 906. 913. 918. 919. 921. 927.

Apl 22. 27. 30. 46. 49. 51. 68. 81. 87a. 88. 100. 106. 119. 125. 131. 139. 144. 145. 169. 174.

SCRIPTORES

Macarius Chrysocephalus

SAECULUM QUINTUM DECIMUM.

CODICES GRAECI

Evv 9ᵃ. 17. 30. 30ᵃ. 47. 56. 58. 69. 70. 79. 94. 96. 99. 117. 130. 149. 205. 205ᵃ. 285. 286. 287. 288. 313. 368. 373. 377. 379. 380. 400. 418. 444. 446. 447. 448. 486. 493. 525. 545. 555. 575. 592. 599. 664. 694. 722. 723. 724. 735. 739. 742. 801. 817. 841. 844. 853. 865. 880. 881. 883. 885. 886. 955. 958. 961. 962. 1017. 1018. 1027. 1060. 1116. 1130. 1131. 1132. 1135. 1158. 1180. 1202. 1232. 1233. 1237. 1247. 1249. 1250. 1259. 1260. 1264. 1272.

Act 4. 27. 45. 60. 72. 116. 138. 139. 174. 216. 217. 237. 238. 305. 311. 321. 322. 327. 331. 350. 363. 399. 415.

Paul 177. 196. 197. 202. 293. 294. 350. 374. 375. 376d. 388. 395. 404. 405. 418. 471.

Apoc 12. 21. 28. 31. 32. 38. 41. 49. 50. 58. 59. 62. 73. 101. 137. 138. 147. 148. 150. 154. 159. 161. 163. 164.

Evl 53. 54. 56. 57. 98. 138. 161. 162. 165. 196. 197. 225. 228. 277. 302c. 350. 367. 416. 418. 420. 431. 458. 461. 476. 512. 528. 530. 555. 556. 557. 568. 575. 649. 661. 683. 684. 686. 687. 757. 759. 796. 825. 826. 827. 832. 837. 862. 874. 890. 892. 893. 894. 897. 900. 905. 914. 915. 917. 920. 931.

Apl 5. 38. 50. 63. 87b. 89. 92. 93. 98. 99. 117. 122. 135. 137. 140. 142. 164. 165.

SAECULUM SEXTUM DECIMUM.

CODICES GRAECI

Evv 61. 90. 97. 101. (110.) 296. 335. 336. 372. 383—385. 398. 399. 423. 424. 432. 445. 522. 562. 595. 606. 646. 665. 745. 755. 803. 821. 859. 861. 876. 879. 957. 1030. 1044. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1088. 1107. 1115. 1239. 1253.

Act 165. 171. 172. 234. 314. 364. 373. 379. 413. 416.

Paul 54a. 66. 129. 151. 160. 161. 162. 164. 165. 389. 393a. 403. 478.

Apoc 63. 72. 77. 79a. 81. 136. 139. 141. 144. 145. 153. 157. 158. 160. 162. 175. 176. 182.

Evl 14. 55. 90. 93. 96. 99. 100. 272. 274. 417. 419. 436. 440. 492. 498. 500. 502. 505. 558. 561. 569. 581. 644. 693. 706. 707. 708. 711. 712. 717. 719. 754. 755. 886.

Apl 34. 42. 96. 114. 127. 129. 134. 141. 149. 150. 151. 159. 162. 166. 167. 168. 255.

SAECULUM SEPTIMUM DECIMUM.

CODICES GRAECI

Evv 289. 849. 868. 956. 963. 979. 988. 1024. 1063. 1086. 1134.

Act 346.

Apoc 167. 172. 173. 174.

Evl 58. 262. 271. 462. 479. 487. 501. 504. 571. 577. 643. 645. 646. 647. 648. 709. 713b. 718. 721. 898. 908. 925.

Apl 128. 133. 138. 143. 148.

SAECULUM DUODEVICESIMUM.

CODICES GRAECI

Evv 1064. 1139.

Act 349.

Apoc 168.

Evl 423. 506. 508. 713a.

Adde ex „Addendis et Emendandis“:

saec. **V**: ל[7 10 14]; — **VI**: ג ל[11] Evl 943; — **VII**: ל[12]; — **VIII**: ל[6 8]; — **IX**: ל[9]; — **X**: Evv 1281 Evl 944.946; — **XI**: Evv 1274.1275.1276. 1277 Paul 481 Evl 951; — **XII**: Evv 1278 Evl 938.942.946a.947. 952; — **XIII**: Evv 1283.1285.1287 Paul 482 Evl 937.940; — **XIV**: Evv 1284 Evl 941.944a.953; — **XV**: Evl 945; — **XVI**: Act 420 Paul 483 Apoc 184; — **XVII**: Evl 948.

XII.

ADDENDA ET EMENDANDA.

paginae

1. Evangelia . . . . . 1249—1279
2. Actus et epistulae catholicae . . . . 1280—1285
3. Epistulae Pauli . . . . . 1286—1297
4. Apocalypsis . . . . . 1298—1302
5. Prolegomena . . . . . 1303—1314

XII.

ADDENDA ET EMENDANDA.

Addenda copiosiora addere, id quod antehac mihi in animo erat, omitto, ne prolegomenorum finis nimis in longum differatur. Quae pauca in promptu habeo, do. Emendanda pleraque debentur curae optimi viri Ezrae Abbot qui iam Tischendorfio multa miserat.[1] Multa etiam misit vir illuster Fentonus Iohannes Antonius Hort, nonnulla vir clarissimus de Novi Testamenti studiis maxime meritus Bernhardus Weiss, vir clarissimus grammaticae Winerianae renovator Paulus Guilelmus Schmiedel, vir clarissimus linguarum orientalium peritissimus Eberhardus Nestle, vir clarissimus de Vulgatae historia et textu optime meritus Samuel Berger. Alii hic illic iterum iterumque singula notaverunt, Tischendorfio vel mihi miserunt. His omnibus Tischendorfii nomine meoque ac lectorum gratias habeo maximas.

[1] Cf hae litterae a Tischendorfio die 4 Octobris anni 1872 ad Ezram Abbot datae.

„Hochgeehrter Herr College,

Sie haben mich durch die wiederholten Zusendungen zu grossem Danke verpflichtet. Da das Werk in Lieferungen ausgegeben wird, so ist's nicht thunlich einzelne Blätter durch Cartons zu ersetzen. Statt dessen werd' ich ein genaues Verzeichniss aller Emendanda in den Prolegomenen geben, und dabei von Ihren vortrefflichen Beiträgen Gebrauch machen. Allerdings waren schon manche Fehler bereits

Addenda et emendanda spectant ad apparatum, si **text** vel *mg* non adponitur.

früher von mir oder auch Anderen bemerkt und verzeichnet worden. Immerhin aber ist auch manches zuerst von Ihnen beobachtet worden, und ich muss die überaus grosse Sorgfalt, mit der Sie mein Buch geprüft haben, dankbarst anerkennen.

Mein Dank gilt zugleich den hochgeehrten Herren, die sich dieselbe Aufgabe der Verbesserung gestellt haben, also Hrn. E. A. Guy und Hrn. A. W. Tyler. Ich bitte beiden in meinem Namen den verbindlichsten Dank abzustatten. Auch für die Verbesserungen meiner Ausgabe der LXX bin ich Ihnen sehr verbunden.

Ausserdem haben Sie auch eine Lanze für den Codex Sinaiticus gegenüber dem Rev. J. W. Burgon gebrochen [cf supra, p. 347, adn. 5], und, wie es mich dünkt, siegreich. Der Versuch Hrn. Burgon's war sehr schwächlicher Art; da aber so wenige Gelehrten in dergleichen Untersuchungen das genügende Verständniss haben, so war es ganz erwünscht und nützlich, dass Sie die Sache ins rechte Licht gestellt haben.

In zwei Wochen hoff' ich das letzte Blatt der Apokalypse in die Druckerei zu geben, so dass vor Ende Octbr. der 2. Band Text ausgegeben werden wird. Dann bleiben mir noch die Prolegomena zu schreiben, die den 3. Band füllen sollen. Ich werde mich sehr freuen, wenn Sie mir auch noch für die noch übrigen Bücher des N. T., welche in Ihren Noten noch nicht berührt worden sind, Verbesserungen mittheilen werden. Ich werde in den Prolegg. einen besonderen Werth darauf legen, dass gerade in Amerika so viel kundiger Eifer für die Angelegenheit aufgewendet worden ist. Also nochmals Ihnen selbst und Ihren Freunden meinen verbindlichsten Dank für die bereits empfangenen Gaben und auch für die noch künftigen!

Mit hochachtungsvoller Ergebenheit hab' ich die Ehre mich den Ihrigen zu nennen,

CONST. v. TISCHENDORF.

Leipzig, den 4. Octbr. 1872.

Sr. Hochwürden
Dem Hrn. Professor EZRA ABBOT.

Emendenda quae Abbotus notavit in Tischendorfii citationibus ex editionibus Griesbachiana et Scholziana mitto quod nimis spatii implerent et pauci hodie lectiones Griesbachianas ac Scholzianas accuratius inspiciunt.

1.

EVANGELIA.

(1.) MATTHAEUS.

Plerumque (sed non ubique) pro B^2 scribendum est B^3 (nec Maius nec alius conlator ullus viderat B^2 et B^3 destinguendos esse). Huius est *ματθαιον* in inscriptione evangelii et 9,9 *τεσσαρακοντα* 4,2 *ναζαρετ* 4,13 *τι* 7,14 *προεφητ.* 7,22 *εκαθαρισθη* 8,3 *ενεβριμησατο* 9,30 etc. Aliquotiens etiam nulla correctoris B^3 ratio habita est, quemadmodum 1, 8 sq *οζιαν· οζιασ* substituit 1,10 sq *ιωσιάν· ιωσιασ* 1,15 *ματθαν* 9,36 *ερριμμενοι* etc.

1,1 **text** in initio pro 1,8 lege 1,3 *lin. 1 post sah) adde Z in pagina prima teste T. K. Abbotto 1,1 lin. 1 post Θ^b adde (22,42] lin. 4 post R adde S 1,2 lin. 3 ante c adde a^{vdtr} 1,4 post *ναασσων* adde bis 1,5 lin. 1 post *βοεσ* adde bis lin. 3 post *ιωβηδ* adde bis 1,6 lin. 3 pro Γν lege νΓ lin. 4 post ς adde (= Gb) 1,7 *mg* pro 1 Cor 9, lege 1 Chr 3, 1,8 lin. 1 lege *οζειαν, οζειασ* 1,8 lin. 2 ante C adde $\aleph^b$ 1,9 sq ante D^{luc} lege Ln Ti (ex errore de B) – *κει* – bis c. 1,10 lin. 1 in nonnullis exemplaribus (e. g. Hortii) deest B post $\aleph^b$ 1,10 sq lin. 1 lege *ιωσειαν, ιωσειας* 1,11 pag. 3, lin. 7 lege *ιωακειμ, ιωακειμ* lin. 10 est Epiph ^{1,8} Epiph tom. 1, haer. (6) 8, pag. 21 et sunt verba priora capitis 7, posteriora extr. capitis 6 lin. 15 pro *ιεχονιασ* lege *ιωσειασ* 1,12 lin. 1 dele * post *γεννα* 1,15 lin. 1 post *μαθθαν* adde bis lin. 2 post ℵ adde B^3 1,16 ante a adde 346. *ω μνηστευθησα παρθενοσ μαριαμ εγεννησεν τον $\overline{ιν}$ τον λεγομενον $\overline{χν}$* 1,18 lin. 2 post aeth adde (Ir cf infra) lin. 3 pro Epiph^{2,1,5} lege Epiph^{426} sive haer 51,5 lin. 4 dele 71. lin. 8 post Ps-Ath^{683} adde Theod mops fr syr 52 (84); hoc praebet v. cl. Eduardus Sachau qui usus est codice Londin. mus. Br. Add. 14669 saeculi V; eadem linea laudatur antea Germani, „Theoria" vel „Contemplatio mystica rerum ecclesiasticarum", apud Gallandium, vol. 13, p. 215b, apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 98, col. 416a; utrum vero sit scriptor Germanus CP saeculi VIII an Germanus saec. XIII in dubio est. lin. 15 lege ut supra Epiph^{426} sive haer 51,5 et post Chr mos adde Ps-Ath Quaest in Evv (Opp. Paris. 1698, vol. 2, p. 306a) habet *γεννησισ* 1,22 lin. 1 pro Epiph lib lege Epiph^{426} sive haer 51,5 et post 127* adde Epiph^{426} 1,23 lin. 1 ad finem adde Cyr abac 1,24 lin. 1 pro Epiph lib lege Epiph^{426} lin. 2 post ℵ K adde S lin. 3 dele S 1,25 lin. 2 lege B* om *ου* lin. 5 post q adde vg lin. 6 lege Epiph^{426}

2, 1 lin. 6 post *εν* dele *τ*. 2,2 lin. 1 post L adde S 2,5 lin. 1 post $\aleph^b$ adde 243. 2,7 lege B* 2,9 lin. 1 post M lege S 2,11 lin. 1 post M adde S lin. 3 post *αυτω* adde pr 2,13 lin. 5 lege (B *εφανη*) 2,16 lin. 1 init adde $\aleph^*$ B* D *λειαν* | *πασι* cum $\aleph$ CL ... Ln Ti *πασιν* cum BDΔ 2,18 lin. 1 pro LEII etc lege ELSII, ς Ln Ti - *ᾱ* cum KMΓ 1) 2,22 lin. 4 post C* adde Eus$^{h\ e\ 1,8,16\ codd\ opt}$ 2,23 lin. 1 dele B^{ben} *καθωχησεν* et dele B^{ben} ante C et adde S post M lin. 3 nach B^{mai} adde (recte) item post K dele S

3, 1 cf Lc 3,1 ubi initium evangelii Ebionitarum notatum est. lin. 3 post | adde $\aleph^*$ B* D* *παραγεινεται* | 3,11 lin. 1 post $\aleph$ pr lege $Cyr^{fid\ 79}$ 3,13 *mg* lege Lc 3,21s 3,13 lin. 1 init lege B* *παραγεινεται* | 3,16 lin. 1 post C* adde T^e lin. 2 pro D^3 C^{supp} lege C^3 D^{supp} et lege Hipp $^{theoph\ 5}$ (non^3) lin. 3 post D ^{supp} adde T^e lin. 9 post M adde S lin. 10 post M adde P 3,17 pag. 12, lin. 10 pro^{38} lege^{88}

4, 3 lin. 1 post $\aleph$B adde T^f lin. 4 pro it^{cdd} bis lege it^{pler} 4,4 lin. 1 ante (Gb*) adde *ἀνθρ*. lin. 2 post P adde T^f post om adde o lin. 3 post S adde T^f 4,5 lin. 1 post D adde T^f 4,6 lin. 2 post $\aleph^b$ adde T^f 4,9 lin. 1 init adde T^f om *και ειπεν αυτω* | lin. 2 post C* adde T^f lin. 4 post etc adde Eustath$^{633\ Migne}$ lin. 5 post S adde T^f 4,10 lin. 8 post M adde T^f 4,13 lin. 3 post L dele S et post M adde S 4,15 **text** post *θαλασσησ* adde , 4,16 lin. 5 post M adde S lin. 8 post h adde vg^{ele} et post *umbrae* adde ... f ff^1 g^2 am for fu gat tol *in regione et* (*et in* g^2 fu) *umbra* 4,18 pag. 15, lin. 4 post M adde S 4,19 lin. 3 post $Cyr^{es\ 149}$ adde non$^{ioel\ 232}$ 4,21 lin. 1 post M adde S 4,24 lin. 2 post $Or^{2,788}$ add $Cyr^{abac\ 558}$

5, 4 post 33. adde 58^2. lin. 3 a fine post $\aleph^b$ adde $Cyr^{ose\ 76\ ioel\ 219\ am\ 288\ zach\ 806\ (306\ ?)}$ 5,10 lin. 1 post B-*κα* adde (item v. 11) 5,11 **text** pro *διώξωσιν* lege *διωξουσιν* et muta in apparatu; cf ed. a. 1873 et synop. a. 1871 5,11 lin. 2 a fine ante *ενεκ. εμου* adde B *ενεκα* | 5,13 **text** pro *ἅλασ* bis lege *ἅλα* mg adde Lc 14,34 s Mc 9,50 5,13 lin. 1 init lege *αλα* cum $\aleph$ bis, D pr loco, sec loc B *αλασ* sed *σ* erasum nec instauratum (priore loco est *αλασ*); cf edd manuales et synop. a. 1871 5,15 *mg* adde Lc 11,33. 8,16 Mc 4,21 5,19 lin. 3 pro pr lege sec et perge | S *διδαξει* | *ουτωσ* 5,20 lin. 5 post M adde S 5,21 lin. 1 post M dele S et ante V adde S 5,22 lin. 1 pro B lege B* 5,22 pag. 19, lin. 7 ante D adde $\aleph^c$ lin. 8 pro Cyr lege $Cyr^{zach\ 768}$ 5.23 lin. 1 dele S ante Γ lin. 2 adde S post M 5,25 lin. 2 pro g^1 lege $g^{1.2}$. lin. 3 dele g^2. 5,27 lin. 1 post $\aleph$ adde B* et post M dele S et ante D dele B et post E adde S de vocabulo *ερρ*. notandum est B* quinque locis i. e. versiculis 27.31.33.38.43 *ερρεθη* scripsisse, B^2 vel B^3 (cf Tischendorfii editio codicis B, p. 6) correxisse et *ερρηθη* legisse lin. 3 pro Cyr lege $Cyr^{zach\ 768}$ 5,28 lin. 1 post $Or^{4,330}$ adde $Cyr^{zach\ 768}$ lin. 4 post Γ

adde 597. lin. 5 dele 236. et ante Quaest adde Cyr$^{zech\ 768}$ 5,31 post ℵ adde B* post M dele S ante D lege B$^{2\ vel\ 3}$ post K adde S lin. 2 pro ℵ^{a} lege ℵ* lin. 4 pro add lege praem 5,32 pag. 21, lin. 5 post K* adde 597. lin. 6 ante B adde Ln c. 5,33 post ℵ adde B* post L dele S ante D lege B$^{2\ vel\ 3}$ post M adde S 5,36 lin. 5 pro *ημελ.* lege *η μελ.* 5,37 lin. 2 dele (Clem)^{372} ante B adde Ln c. post 245. adde Clem^{372} 5,38 lin. 1 post ℵ adde B* post M dele S ante D lege B$^{2\ vel\ 3}$ post K adde S 5,43 post ℵ adde B* post L dele S ante D lege B$^{2\ vel\ 3}$ post M adde S 5,44 lin. 4 ab extr. post S adde (*επειρ.*) 5,45 post K adde S 5,47 lin. 3 post Lcif al dele *φιλουσ* 5,48 lin. 5 ante *εν* adde o

6, 1 pag. 24, lin. 3 post D adde Z 6.4 lin. 1 dele B bis ante om adde Dam^{cod} post 33 adde Dam$^{474\ cod}$ lin. 2 post ℵ^{b} adde B post U dele Δ dele B ante Δ lin. 6 init ante al pauc adde *ἡ σοῦ ελ.* pro 108 lege 118 lin. penult post (e spatio) add ΔΠ al pler 6,6 lin. 3 post M adde S 6,10 quod ad ordinem spectat petitionum cf Tertulliani tractatus de oratione 6,13 lin. 6 post g^{2} adde h lin. ult lege Const^{3,18} 6,20 lin. 2 et 3 dele Cyp^{239} bis lin. 3 pro *et furantur* lege *effurantur* post k adde Cyp^{bis} 6,21 pag. 28, lin. 1 post B adde m 6,22 lin. 1 init post *o οφθ.* adde pr lin. 5 lege B b^{scr} dele Ln 6,24 lin. 2 post M adde S ante *ενος* adde *η γαρ* : ℵ L *ει γαρ* | 6,25 lin. 8 post S adde (*-ετε*) lin. ult post *ὑμ.* adde ℵ* om *υμ.* sec 6,27 lin. 2 post M adde S 6,29 lin. 1 post M adde S 6,32 lin. 1 ante Δ adde ℵ lin. ult ante *απαντων* adde B* *χρητε* | 6,33 lin. 3 lege ℵ (B) g^{2} lin. 6 dele 236. et v$^{cant\ scr}$ nam sunt hi duo re vera idem codex atque 440 6,33 pag. 30, lin. ult adde : Ambr$^{ep\ 36,3}$ *denique scriptum est: Petite magna et parva adicientur vobis. Petite caelestia, et terrena adicientur.* Nemo praeter Ezram Abbotum amicum meum videtur haec verba detexisse. 6,34 lin. 1 pro B lege B^{3}

7, 12 lin. 1 init pro *συν* lege *ουν* 7,13 **text** dele [*η πυλη*] cum Syn. a. 1871 et muta apparatum 6,13 lin. 3 post quam adde, quid post C adde E 7,14 **text** dele [*η πυλη*] cum Syn. et muta apparatum 7,14 lin. 8 post B^{2} adde C lin. antepenult ante Ps-Ath adde Mac$^{hom\ 27,20}$ (*επειδη στενη εστι και τεθλιμμ. η οδοσ*) 7,15 **text** lege *ἐνδύμασι* et vide *Synop. ev.* ed. 3, a. 1871, p. LIV, adn. 7,18 lin. 3 lege ℵ* lin. 6 post loco adde [?] et ante C adde ℵ$^{b\ et\ ca}$ 7,21 lin. 3 ante 33 adde Φ 7,22 *mg* pro Lc 23, lege Lc 13, 7,22 lin. 4 post a^{scr} ante *προεφ.* adde ϛ 7,24 lin. 3 post Z adde Φ

8, 2 lin. 3 ante *ελθων* adde ϛ post Π adde Z^{vid} 8,3 lin. 2 dele am lin. 3 post q adde am lin. 5 ante *εκαθαρισθ.* adde ϛ Ln 8,4 lin. 4 post K adde S ad vocabulum *μωϋσησ* de punctis cf Lipsius, *Ueber die Lesezeichen*, p. 14, adn. 8,6 ante om adde Hil^{641} 8,7 lin. 2

post cop adde Cyr$^{9,1425\ Mign}$ 8,12 pag. 37, lin. 1 lege ℵ* ^{vid} 8,13 lin. 5 post Bas^{3,127} adde Cyr$^{9,1425\ Mign}$ lin. 9 post X adde Φ lin. antepenult dele ℵ* 8,14 post *πετρου* adde | Φ *βεβλ. επι κλινησ* 8,20 post L dele S post M adde S 8,25 lin. 2 ante Gb adde ς lin. 5 pro Tit^{cat} lege Cyr^{alex} (e cat^{ox} vol. 2, p. 67 et apud Mignium, *Patrol. Gr.* vol. 72, p. 629 a) 8,27 lin. 3 init dele om 8,28 lin. 1 post C adde Φ 8,29 lin. 2 ante Cyp adde Eustath$^{660\ Mign}$ lin. ult post *καιρ.* adde ... *προ καιρ. απολεσαι ημας* Eustath^{660} 8,33 *καὶ τὰ* : S legit *κατὰ*

9, 4 lin. 1 lege BE^{2}M 9,5 lin. 1 lege ℵ^c B lin. 6 post ℵ dele B et adde B ante U 9,6 lin. ult post *πορευου* adde e Lc 5,24 9,9 lin. 3 post M adde S huc usque inseruimus lectiones accuratiores codicis S locis singulis, fortasse libentius videbit lector catalogum quem ipse inserere poterit Mt 9,13 *αλλα* 9,15 om *οι* et *δε* 9,17 om *αλλα βαλλουσιν* usque *συντηρουνται* 9,28 *ελθοντι δε αυτω* 9,36 *ερριμμενοι* 11,14 *ἠλιασ* 11,21 *χωραζειν* 11,23 *εωσ ουρανου* 12,29 *διαρπαση* 12,32 *οσ εαν* 12,41 *νινευϊται* 12,46 *ειστηκεισαν* 13,2 *ειστηκει* 13,3 *σπειραι* 13,13 *συνιοῦσιν* 13,14 om *η* ante *λεγουσα*, ibidem habet *ακουσητε* et *βλεψητε* 13,15 *επιστρεφουσιν* 13,17 *ειδον* 13,23 *συνιῶν* 13,24 *σπειραντι* 13,28 *συλλεξομεν* 13,56 *ταυτ. παντ.* 14,14 *ειδεν* 15,32 *νηστεισ* 15,39 *ενεβη* 16,2 et 3 *πυραζει* 16,4 *καταλειπων* 16,12 *αλλα* 16,13 *καισαρειασ* 17,3 et 4 *μωυσησ* et *μωυσει* 17,12 *αλλα* 18,5 *παιδ. τοιουτο εν* 18,12 sq *ενεα* 18,30 *αλλα* 18,31 *εαυτων* 19,7 et 8 *μωυσησ* 19,9 *γαμησει* 19,28 *καθησεσθε* 20,3 *ειδεν* 20,4 *και εκεινοισ* 20,5 *ενατην* 21,11 *ναζαρεθ* 21,12 $\overline{ις}$ 21,17 *καταλιπων* 21,23 om *Και* 22,9 *εαν* 22,11 *ειδεν* 22,24 *μωυσησ* 22,27 *εν ολη καρδια* et *εν ολη ψυχη* 23,2 *μωυσεωσ* 23,3 *οσα εαν* 23,7 *ραββι* 23,35 *εκχυνομενον* 23,36 *παντ. ταυτ.* 24,2 *ταυτ. παντ.* 24,3 *εἶπον* 24,15 *βδελλυγμα* 24,21 *ουδε μη* 24,26 *ταμιειοισ* 24,32 *εκφυῆ* 24,36 *και ωρασ* 24,49 *εσθιει δε και πινει* 25,3 *λαμπ. αυτων* 25,37. 38. 39. 44 *ειδομεν* 26,15 *και εγω* 26,25 *ραββι* 26,29 *γενηματοσ* 26,31 *διασκορπισθησονται* 26,35 *απαρνησωμαι* et *ομοιωσ δε και* 26,36 *προσευξομαι* 26,48 *εαν* 26,49 *ραββι* 26,58 om *απο* 26,71 *ειδεν* 27,32 *ευρον* 27,42 *πιστευσωμεν* 27,45 sq *ενατ.* 27,46 *εγκατελιπεσ* 28,3 *ειδεα* 28,9 $\overline{ις}$ 9,9 pag. 42, lin. 1 lege c. ℵD 9,10 lin. 3 ante ℵ^2 adde Ln c. 9,13 lin. 9 post Π adde Φ 9,14 lin. 1 ante D adde B lin. 2 dele g^{scr}, idem est ac 71. 9,15 lin. 5 ante D* adde ℵ* om *ελευσονται - νυμφιοσ* (ex homoeotel) | 9,18 lin. 2 post X adde Π* lin. 3 pro Π lege Π^2 9,23.24 **text** pag. 45, lin. 1 pone 24 ante *ἔλεγεν* 9,24 cf infra ad Mc 5,39 Aug 9,26

lin. 2 dele g^{scr}, idem est ac 71. 9,28 lin. 1 ante U adde ℵS lin. 4 post *τυφλ.* adde | Φ *τυφλοι δεομενοι* 9,30 **text** post ὁρᾶτε adde . 9,30 lin. 1 ante *ανεωχθ.* adde Φ *και παραχρημα ανεωχθ.* lin. 2 pro C lege C* 9,34 lin. 2 post *εν* adde (ℵ* om) 9,35 lin. 4 dele 124. 9,36 lin. 2 post Π adde Φ

10,1 **text** pro *αὐτὰ* lege *αὐτά,* 10,3 lin. 1 pro B lege B* lin. 2 adde B^3 ante C 10,4 lin. 2 dele vg [non am] 10,5 lin. 2 ante Δ adde *εθνων* : ℵ* om | 10,7 *mg* pro Mt 10,9 lege Lc 10,9 10,8 lin. 3 pro ap lege cop lin. 5 ante Sz adde Gb^o 10,9 *mg* pro Mt 9,3 ss lege Lc 9,3 ss 10,10 pag. 49, lin. 1 post Π adde Φ 10,12 lin. 2 post L adde Φ 10,13 lin. ult lege Lc 10,6 10,14 lin. 2 post pe | adde B* *οσ αν μασ* B^2*οσ αν μην* (B^3 *μη*) *δεξητ. υμασ* 10,15 pag. 50, lin. 2 post P adde Φ 10,19 lin. 6, post *λησητε* adde pr 10,23 lin. 8 post 247 adde b ff^1. h $g^{1.2.}$ gat^{mm} (non a k) et post D adde b ff^1. $g^{1.2.}$ gat mm lin. 9 post Gb adde h *et in illam* lin. 10 post *αλλην* adde sic a b h g^1.; L ff^1g^2k *ετεραν;* gat mm *in tertiam* alio modo addo hic testimonium codicum Latinorum de *ετεραν* [*ετεραν . . . αλλην*]: c f **aliam . . .** q **alteram . . .** a **aliam, alteram, aliam,** d **alt. al, alt.,** ff^1g^2 **al. al. alt.,** h **al. illam, al.** b g^1 Amb **al. al. al.,** gat mm $cod^{luc\ brug}$ **al. al. tert.** (sax habet **tertiam**) 10,23 lin. penult pro B lege B* 10,28 lin. 8 post Sz) adde *μη* 10,29 lin. 1 ante D adde *πωλειται* B $Or^{1,296.2,722}$ . . . ℵEKL etc *πωλειτε . . .* post D adde $Cyr^{fid\ 80}$ 10.34 lin. 2 post $Hier^{esai}$) adde pr 10,36 lin. 1 dele (B^{bent} *οικοιαχοι*?) et post ℵ adde B* lin. 2 adde B^3 ante U 10,40 scribe *και ο* : ℵ* *ο δε*

11,4 lin. 1 pro B lege B^3 (*ιωανη*) lin. 2 ante D adde B*-*νει* 11,5 lin. 1 post Γ dele Δ lin. 2 post Chr^{gue} adde $Bas^{sel\ 180}$ lin. 6 lege $Bas^{sel\ 180}$ 11,8 **text** lege *ἐξήλθατε; ἄνθρωπον ἰδεῖν* 11,8 lin. 2 ante *εν* adde *ανθρ. ιδειν* c. ℵ . . . ς Ln Ti *εξηλθ. ιδειν; ανθρ.* cum testibus reliquis (Or hunc locum non affert: : cf ad 11,9) 11,9 B* scripturus erat *ϊδειν* ante *προφητ.* sed se statim correxit 11,10 lin. 2 post q adde vg lin. penult ante Ti adde Ln 11,14 *mg* pro 14—19 lege 16—19 11,14 lin. 2 pro vg lege am fu for lin. 3 post Π adde vg^{cle} 11,16 lin. 2 post Δ adde Φ pag. 57, lin. 1 post Π adde Φ lin. 7 ante B adde ℵ 11,18 post *ιωανησ* adde | Φ *ιω. ο βαπτιστησ* 11,19 lin. 6 dele cop 11,23 B^3 volebat *η* (pro *μη*) et *υψωθεισα* 11,27 lin. 6 post et ^{ecl} lege et $^{hist\ 1,2,2}$ lin. 9 dele, ita Ln

12,4 D^{gr} legit *προσθεσεωσ* 12,8 pag. 61, lin. 1 post mu adde (ita Evl ed. a. 1645) 12,13 lin. ult post *ωσει* adde | ℵ om *ωσ η αλλη* 12,14 pag. 62, lin. 4 pro *η* ^{scr} lege y ^{scr} 12,18 **text** dele *εισ* 12,18 lin. 1 post | *ον* adde sec 12,22 lin. 11 dele arm (utrum melius lin. 10 arm delendum sit?) 12,24 *mg* pro 39 lege 29 12,31 lin. 1 dele pr et post 1. adde syr^{hr} 12,53 *mg* pro Mc lege Mt 12,37 lin. 3 ante Bas adde 303 ^{evl} 12,44 lin. 1 post aeth adde $Cyr^{hos\ 84\ cod\ (Pusey)}$

lin. 7 post k adde vg 12,45 lin. 1 post *εαυτου* adde sec lin. ult fin adde | 303^{evl} *τη πονηρα ταυτη* 12,46 lin. 8 post ℵ adde B*: Tischend. in margine exemplaris sui scripsit „also *ιστ* - ℵB*CFGLXΔ also doch *ι* - zu ediren“ 12,49 lin. 2 ante B adde ℵ^{a}

13,2 lin. 3 pro B lege B^{3} et post ℵ adde B* lin. 4 pro D^{e} adde D* 13,3 lin. 2 post al^{10} adde Evl ed. a. 1645 13,5 lin. 3 dele sed z hiat nam legit v. cl. T. K. Abbottus ex fragmentis litterarum *βαθοσ γησ* 13,6 pro *θη* et *εν* scribe ΘΗ : ϵΝ 13,7 post D adde Φ 13,8 B* scripsit *επεσεν εισ*, sed ipse substituit *επ. επι* 13,8 lin. 2 pro 34 lege 23 13,12 *mg* pro 25—29 lege 25.29 13,13 *mg* pro 12s lege 14s et pro Es 4, lege Es 6, 13,13 lin. 5 pro Blas lege Bas lin. 6 dele ⊣οσιν$^{bent\ 2}$ 13,15 pag. 71, lin. 2 lege 1633.1641. sed *συνιῶσι* 1656.62.70.78. quod postea plerumq ut a Wtst pro ϛ^{e} habitum et editum) 13,23 **text** post *καρποφορεῖ* adde, 13,24 *παρεθηκεν* : B*^{vid} *ελαλησεν* 13,30 lin. 8 ante L adde ϛ c. et pro ϛ lege ϛ^{e} 13,30 pag. 74 pro *κατακ. αυτα* legit B* *κατακ. αυτασ* 13,32 lin. 2 post *των* adde sec 13,35 **text** scribe *διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου* hoc ordine 13,35 lin. 5 nota- veris codices Porphyrii infra lin. 20ss apud Hieronymum indicari 13,36 lin. 2 post al^{5} adde 303^{evl} 13,40 lin. 5 lege Or$^{Int\ 3,870}$ 13,43 lin. 3 post *πυρ*) adde *λαμψουσιν* 13,52 lin. 3 pro B^{3} lege B^{mg} 13,55 pag. 79, lin. antepenult ad aeth notandum est Lagardium *ιωσηφ* in aeth legisse, sed Tregellesium *ιωσησ*

14,2 lin. 1 post D adde Φ lin. 2 post D adde Φ 14,3 lin. 4 dele teste Btl^{2} 14,5 post *οτι* adde (B^{mg}) et pro B* lege B^{txt} 14,9 pag. 81, lin. 1 ante C adde ℵ 14,6—11 comparandus est Θ^{h}, sed is ubique cum ϛ facit, nisi quod v. 11 ante *ηνεγκεν* add *το κορασιον* pariter ac 299. al pauc b c f ff^{2}. g^{1}. h (non g^{2}. l q vg) syr^{cu} cop 14,13 lin. 4 post al^{4} adde 303^{evl} 14,16 lin. 2 post ΘΠ adde al pler etc 14,17 lin. 1 dele Z—*ελεγ.*), 14,18 lin. 1 post P adde al c f g$^{1.2}$ h l vg syr^{cu} et^{sch} et^{p} cop 14,20 **text** post *κλασμάτων* adde , 14,23 scribe suppl^{b} ante *μονοσ* adde *προσευξ* . Φ add *σταδιουσ πολλουσ απεχον απο τησ γησ* 14,27 lin. 4 post 131. adde legunt *ελαλ.* 14,31 **text** post *αὐτοῦ* adde ,, 14,33 lin. 1 post *οι δε* adde *εν τ. πλ.*

15,4 pag. 86, lin. 1 post *πατερα* adde pr lin. penult post *μητερα* adde pr 15,5.6 **text** pone 6 ante *οὐ μὴ τιμήσει* et muta numeri locum in appa- ratu 15,5 lin. 2 post Γ adde Φ lin. 6 (ut sunt impressae lineae) dele ℵ lin. 8 ante E* adde ℵ lin. penult post it adde pler lin. ult post D adde a e 15,15 lin. 1 pro Pter. lege Petr. 15,29 post *εκει* pone . 15,31 lin. 10 pro interprete Latino lege evangelista 15,32 lin. 1 ante *ειπεν* adde *αυτου* : ℵ om | 15,32 **text** pro *νήστεισ* lege *νήστισ* et muta in apparatu 15,32 lin. ult post ℵ adde B^{3} et post *-στισ* adde | *μηποτε* : ℵ *μη* 15.38 lin. 2 post Mc adde | ℵ *ανδ.*

ωσι τετρ. . . . al[2] ανδ. τετρ. . . . ff[1] om ανδρεσ 15,39 lin. penult post q adde 292[evl]

16,4 lin. 1 ante και adde Φ ο δε αποκριθεισ ειπεν αυτοισ γενεα 16,6 lin. 1 ante ορατε adde αυτοισ : ℵ y[scr semel] om | 16,11 lin. 6 ante E adde D[gr2] 16,12 lin. 5 ante αρτων adde των 16,13 **text** pro Καισαρείασ lege Καισαρίασ et muta in apparatu 16,13 lin. 3 post B adde T[d] lin. 6 pro forl har * lege for harl* 16,14 lin. 1 post B adde T[d] et ante ℵ adde ς c. lin. penult post ς adde Ti 16,17 lin. 1 post D adde T[d] et post Eus[dem 121] adde Cyr[fid 82] lin. penult post Eus[marc 77] adde Dion[eus 7,25,10] 16,19 lin. 1 post et[sch] adde Cyp lin. 3 dele Cyp lin. 6 post L adde T[d] 16,20 lin. 1 pro B** lege B[mg] lin. 6 post D adde T[d] lin. 9 pro ℵ lege ℵ* 16,21 lin. 4 pro Irt lege Ir 16,22 lin. 1 post 124. add 346. lin. 5 ante D* adde ℵ* ειλεωσ lin. 7 pro m οσοι lege om σοι 16,24 lin. 1 pro (ita-ὁ[mai]) lege om ὁ . . . et ante : : adde ο $\overline{ις}$ 16,26 lin. penult ante E adde B*

17,7 lin. 1 post it[pler] adde vg 17,12 lin. 1 ante ηδη adde ηλειασ : ς Ln Ti ηλιασ ut ad 17,11 17,14 **text** post ὄχλον dele , 17,15 lin. 11 post υδωρ) adde ενιοτε 17,17 pag. 102, lin. 1 post ℵ adde e 17,19 **text** lege διατί 17,19 lin. 3 ante B adde ℵ ειπαν | 17,21 lin. 1 post ℵ[b] adde latt 17,22 lin. ult post αυτ. adde | ℵB γαλειλαια 17,26 lin. 6 ante ς adde Ti λεγει αυτω et post ς dele Ti

18,1 lin. 2 post M adde e 18,5 lin. ult dele Z-μου, nam legit Z επι τω ονοματι μου 18,7 pag. 106, lin. 5 ante cat[ox] adde Cyr[luc 360] lin. 7 dele Cyr[luc 360] 18,10 **text** lege διαπαντὸσ 18,10 lin. 3 post n adde vg lin. 7 post om adde | οι αγγελοι αυ. εν ουρ. : Amb[hexa 2,4] *volatilia caeli* et post ουρ. adde pr et post X dele Γ (?) lin. antepenult post Ln [εν adde τω 18,11 lin. 4 a fine pro Ln 19,20 lege 19,10 18,12 lin. 1 post D adde Φ 18,15 lin. 1 dele B[bart] 18,19 pag. 109, lin. 1 post ℵ dele B post ς adde Ln post cum adde B 18,21 lin. 1 ante Dam adde i*[scr] Lucif[semel] lin. 2 post Ti adde προσελθ. 18,22 **text** pro ἀλλ᾽ lege ἀλλὰ et muta in apparatu 18,24 pag. 110, lin. 3 post Chr adde . . . e om εισ 18,35 lin. 1 ante Dam adde Chr lin. 7 post unc[12] adde al pler

19,3 lin. 6 pro ℵ lege ℵ* post sl[2] adde Cyr[cor 130 Cr (et Mai)] (Epiph[1,66]) 19,4 lin. 2 ante Dam adde Naz[648] 19,6 lin. 2 pro Lc lege Mc 19,8 lin. 1 post λε.) adde αυτοις ante M adde ℵ 19,8 pag. 114, lin. 1 dele 46 19,9 lin. 13 post (et.[mo 6]) adde Cyr[cor 130] hoc loco (in v. 3 add μη επι πορνεια) [sic Maius : Cramer omittit verba ex homoeotel] lin. 15 adde Cyr ante om lin. 18 adde Cyr ante Aug lin. 5 a fine adde Cyr post (et.[mo 6]) 19,10 lin. 1 post ℵ* adde Cyr lin. 2 post mu adde | ει : ℵ* om 19,14 lin. ult post unc[10] adde al omn[vid] 19,17 pag. 117, lin. 19 post εισ adde (B* om εισ) lin. 20 pro B lege B[2]

19,18 lin. 1 dele B 13. lin. 2 adde B ante C lin. ult post 124. adde 346. 19,20 lin. 5 pro ℵ lege ℵ* 19,22 lin. 4 post ς adde Ti lin. 6 lege [τουτον] 19,24 lin. 4 adde Esai ante 60,6 19,28 lin. 5 post Z adde 1. 19,29 lin. 1 post Gb adde οσ + τισ 19,30 lin. ult ante L adde ℵ

20,2 lin. 2 dele 124. lin. 3 post Δ* adde 124. 20,6 lin. ult post Chr adde | Φ εστ. εν τη αγορα αργουσ 20,12 lin. 5 ante ημερασ adde βαστασασι c. ℵBCLN . . . Ln Ti – σιν c. DZΔ | 20,14 lin. 3 post εσχατ. adde | σοι : ℵ συ 20,16 lin. 1 post εσχατοι adde pr 20,17 lin. 4 post Ln adde Ti 20,18 lin. 1 post ℵ adde Chr^{codd} 20,22 lin. 1 pro ς^{e} lege ς (non ς^{e}) 20,23 lin. 5 ante και adde add lin. 8 post g^{1} adde l et post am adde fu lin. 6 a fine post 346. adde 597. lin. ult post 131. adde 597. 20,26 lin. 4 a fine pro ℵ lege ℵ* lin. 2 a fine post l adde vg 20,28 lin. 1 post D adde Φ lin. 3 ponit Φ ανακλιν. post τοπουσ lin. 6 legit Φ αγε non συναγε lin. 7 legit Φ χρησιμωτερον 20,30 lin. 2 post om) adde | $\overline{ις}$: 597. ο $\overline{ις}$ lin. 4 dele 124. lin. 5 adde 124. post Π pag. 128, lin. 3 adde 124. post 69. 20,32 lin. 1 αυτουσ adde B om ο | lin. 2 ante L adde ℵ^{ca} lin. 4 pro ¦ pone **33.** et incipe novam lineam post ℵ adde (ανογ.) pro 69* lege 69^{vid} 20,34 lin. 3 post pon adde, ℵ* αυτου

21,1 pag. 129, lin. 4 pro B^{2} lege B^{3} lin. 5 post C^{2} adde Φ 21,7 lin. 2 post αυτων adde pr 21,9 lin. 8 dele vg pro h q) lege h l q am fu for gat mm al, sed vg^{cle} *hosanna*) · lin. 10 ante syr^{cu} adde Φ απηντων δε αυτω πολλοι χαιροντεσ και δοξαξοντεσ τον θεον περι παντων ων ιδον 21,17 legit B* εισ βηθανια 21,19 **text** post μόνον pro , pone . 21,25 lin. 3 post ιωανου ℵ adde | ην : ℵ* η 21,25.26 **text** · pone **26** post αὐτῷ; et in apparatu transfer 26 ad lin. 4 ante ωσ προφ. cum nova linea 21,26 (re vera 25) **text** lege διατί non διὰ τί 21,28 lin. 2 post Δ adde Φ 21,29 lin. 3 ante cum adde etc 21,33 lin. 5 post B* adde (-δετε) 21,41 lin. 3 adde Wtst ante Gb lin. 5 pro 1670 lege 1641.1656.1662.1670.1678 21,42 lin. 1 pro . . . ισ : αγιαισ? lege υμετεραισ 21,43 ante αυτησ adde ℵB* 28.2^{pe} y^{scr} al^{10} cop Arnob om οτι | 21,44 lin. 3 lege συνθλασθησεται ·

22,7 lin. 7 post Π adde Φ 22,10 **text** pro ὅσουσ lege οἵσ et muta in apparatu 22,10 lin. 2 post D adde B* lin. 3 post L adde Cyr$^{20.149}$ Cr (et Mai) 22,17 lin. 2 pro Mc 13,14 lege 13,4 pro 24,2 lege 24,3 22,20 lin. 2 dele 69—Treg) nam videtur 69 apud Wtst ex errore pro D scriptum esse; Millius Treg Scr silent de 69 22,21 lin. 5 a fine post videntur.) adde om 22,23 pag. 144, lin. 1 pro Ln lege Ti 21,28 lin. 1 dele X 22,30 pag.145, lin. 2 post affertur adde apud Stephanum, *Thesaurus*, in vocibus γαμίζω et γαμίσκω lin. 6 ante ΓΔ dele L 22,32 lin. 7 post ς adde Ti 22,37 lin. 6 post B^{mai} adde recte 22,39

lin. 1 pro ℵ lege ℵ* ante D adde ℵ^{ca} lin. 3 pro 69 lege 69^{treg} lin. 5 post Π adde 69^{scr} lin. penult ante E adde B – *σισ*, lin. 7 pro unc^{11} lege unc^{7} 22,44 lin. 4 post S dele U 22,46 lin. 3 pro arm lege am

23,3 **text** pro **2** lege **3** 23,4 lin. 5 post Ir$^{int\ 241}$ adde Or$^{int\ 3,837\ dis}$ schol$^{ap\ Mtth}$ 23,5 lin. ult pro LZ lege LΔ 23,10 lin. 4 dele 346. lin. 5 adde 346. post 69. 23,11 lin. 2 post *εστω* adde | ℵ om *υμων* sec 23,14 lin. 9 adde 346. post Π lin. 11 dele 346. 23,27 lin. 3 pro Cyr^{iulian} lege Iulian^{cyr} 23,35 lin. 2 pro B lege B* lin. 3 ante E adde B^{3} lin. 9 a fine post 13^{ev} adde 59 $^{teste\ scr}$ z^{scr} 23,37 lin. 10 ante M adde ς lin. 11 post Or^{int} adde Cypr$^{test\ 1,6}$ pro ℵ lege ℵ* 23,37 pag. 156, lin. 6 post Ir^{int} adde Cypr$^{test\ 1,6}$ 23,38 lin. ult fin adde Cyr$^{4,150.195}$

24,5 lin. 1 post C* adde Φ 24,6 **text** post *ὁρᾶτε* adde , 24,6 lin. 1 post *μελλησετε* adde (B* – *ται*) 24,7 lin. 3 ante *λοιμ.* adde *και* lin. 4 videtur delendum esse 102. et hoc loco et aliis locis usque ad Mc 7,35, quippe qui numerus codicem B indicet teste v. cl. Westcotto apud Smithium, *Dictionary of the bible*, vol. 1, p. 516b. 24,8 lin. 2 post l adde vg 24,10 lin. 1 ante *και* adde Φ *παραδ. εισ θανατον και* 24,15 lin. ult post Chr) adde *εστωσ* 24,17 lin. 3 pro ℵ lege ℵ* lin. 4 ante Ath adde ℵ^{ca} 24,18 lin. 1 ante *οπισω* adde Φ *εισ τα οπισω* | 24,24 lin. 4 post q adde vg 24,29 **text** post *σκοτισθησεται* adde , 24,30 *mg* pone Apoc 1,7 ad lineam textus p. 161 antepenultimam ad vocabulum *υἱὸν* 24,32 lin. 2 pro B^{2} lege B^{3} 24,33 lin. 1 dele 102. 24,34 lin. 3 ante *παντ.* adde ℵ om *αν* | 24,36 lin. 3 dele^{gr} et adde$^{cd\ ber}$ 24,36 lin. 7 post D adde Φ 24,36 pag. 164, lin. 11 post videtur adde et quidem ante „neque angeli in caelo“ lin. 9 ab ima pagina nota Rönschium illum Ambrosii locum ad Mc13,32 poni velle 24,36 lin. 4 a fine dele 102. 24,38 lin. 1 dele 102. lin. penult post ℵ adde (B) 24,39 lin. 3 dele 102. 24,40 lin. 4 dele 102. 24,44 lin. 1 dele 102. 24,45 lin. 10 post Π^{2} adde Φ lin. 11 post *εαυτου* adde , Φ *του οικου* 24,49 lin. 2 pro Gb lege Gb+ et dele , sed rursus Gb^{1}

25,1 lin. 3 post C adde Z 25,2 lin. 4 et 7 dele 102. lin. 7 post Gb adde (+*αι*) 25,4 lin. 1 dele 102. 25,6 lin. 6 dele 102. 25,13 lin. 3 post Π^{3} adde Φ 25,15.16 lin. 2 dele B lin. 5 adde B post A (B videtur paragraphum concludere cum *ευθεωσ*) 25,17 lin. 1 pro ℵ lege ℵ* lin. 6 dele 102. 25,20 lin. 6 et 22, et lin. 1 et 8 dele 102. 25,23 lin. 3 dele 102. 25,26 lin. 1 ante A adde Ln cum 25,27 lin. 1 et 29 lin. 5 dele 102. 25,35 lin. 7 pro^{947} lege^{957} 25,41 lin. 2 dele 102. lin. 6 post *ρον* adde et. Theod$^{mops\ fr\ syr12\ (19)}$ *discedite a me in tenebras exteriores, quae paratae sunt* etc lin. ult ante *εδιψ.* adde B* om *ουκ* pr (suppl B^{2} et^{3}) | post *σαταναν* adde , ita syr^{hr} 25,44 lin. 1 post ℵ adde A

26,7 lin. 1 et 8 lin. 1 dele 102. 26,8 lin. 3 ante 61 adde Φ 26,10 lin. 3 post D adde B* lin. 4 pro B lege B^3 26,11 lin. 3 fin adde hinc Gb^1 26,14 legit B* *αρχϊέρεισ* 26,22 lin. 1 dele 102. 26,27 lin. 1 et 29 lin. 1 dele 102. 26,29 lin. 1 adde B post ℵ lin. 4 dele B 26,36 lin. 1 adde l ante q lin. 2 adde vg ante arm lin. 5 a fine dele 102. 26,39 lin. 5 adde fu^{semel} ante am lin. 17 post am adde fu^{semel} pro vg–^{pler} lege $vg^{cdd\ allq}$ 26,40 lin. 1 post *και* adde pr 26,41 **text** interpunge sic: *προσευχεσθε, ινα* et ibidem pro 298 scribe 297, item ad v. 42 scribe 298 pro 299 26,41 $Amb^{ella\ 4}$ *ieiunate et orate, ne intretis* lin. 2 et 12 dele 102. 26,44 lin. 1 post *παλιν* adde pr dele 102. 26,52 lin. 1 dele 102. lin. 4 post *σου* adde *λαβοντεσ*: 1. *λαμβανοντεσ* ita Erasmi ed. prima 26,57 lin. ult post w^{scr} adde 292^{evl} 26,58 lin. 2 pro unc^9 lege unc^8 26,59 lin. 3 dele 102. lin. 8 ante *αυτ.* adde B* *ψευδομαρτυραν* | 26,60 lin. 3 et 15 dele 102. 26,60 pag. 188, lin. 1. et 61 lin. penult et 63 lin. 4 et 65 lin. 2 dele 102. 26,63 lin. penult post Θ^f adde Φ lin. ult post Chr add $Cyr^{fid\ ss}$ 26,65 pag. 189, lin. 2 et 69 lin. 1 dele 102. 26,69 lin. 2 post Π adde unc rell 26,70 lin. 3 post *αυτων* adde | *τι* : 1. *ο* 26,74 lin. 2 pro „cum minusc vix mu" bene fortasse poneretur „sine teste" 26,75 lin. 3 dele 102.

27,2 pag. 191 lin. 1 et 27,3 lin. penult dele 102. 27,8 lin. 3 init lege vg^{cle} *haceldama* pro vg^{ed} *aceldamae* 27,9 lin. 5 ante 33 adde Φ 27,11 lin. 2 post *ο δε* $\overline{ις}$ adde sec 27,13 lin. 2 pro 17 leg 27 27,16 lin. ult post sq adde | Φ add *οσ δια φονον και στασιν ην βεβλημενοσ εισ φυλακην.* 27,17 lin. 1 post D adde Φ 27,23 lin. 1 dele 102. 27,24 lin. 1 ante *απεναντι* add *γινεται* : ℵB *γεινεται* : $x^{scr\ sem}$ *γηναιτε* | 27,33 lin. 6 post U adde V lin. 7 post S dele V lin. 8 dele 102. 27,34 *mg* (Ps 68,22) lege (Ps 68[69], 22) 27,34 lin. antepenult post L adde Φ 27,35 lin. 1 ante *βαλοντεσ* add B* *διεμερισαν* | lin. 13 ante *ἵνα* adde add lin. 14 post Δ adde Φ lin. 17 post Δ adde Φ 27,40 lin. 2 post Δ adde Φ 27,41 lin. 2 post q adde vg lin. 3 post ϛ adde Ti 27,42 lin. 1 dele 102. lin. ult post *αυτω* adde cum 27,48 *mg* infra Ps 68,22 scribe Ps 69,21 hebraice 27,49 pag. 203, lin. 4 nota S om in $Barn^7$ verba *και κατακεντ.* Habet enim *και εξουθενησαμεν* (ipse* suppl *και*) *εμπτυσαντεσ* pro vulgatis *εξουθενησαντεσ και κατακεντησαντεσ και εμπτυξαντεσ* lin. 9 post mm adde al 27,54 lin. antepenult ante B adde (ℵ*) dele 102. 27,60 **text** post *μνημείῳ* pone , 27,60 lin. 1 ante L adde ℵ 27,64 lin. 6 pro 18 lege 28

28,3 lin. 3 post *ωσ* adde sec 28,6 lin. 3 et 28,9 lin. 8 dele 102. 28,6 lin. 4 pro Ti lege Ln 28,7 lin. 4 post *ιδου* adde pr 28,9 lin. 10 pro ℵ lege ℵ* 28,10 lin. 6 post q adde for 28,15 **text** dele *τα* et

muta in apparatu 28,15 lin. 1 post ℵ* adde B* 28,17 lin. 1 dele 102. 28,20 lin. 5 dele 102. Mt subscr. pag. 212, lin. 11 ab ima dicitur de capitibus in B ad Lc notatis, quae tamen in Lc videntur excidisse.

(2.) MARCUS.

1,1 pag. 215, lin. 3 ante Tit adde Ps- et cf Lagardius ut X. 2 sub voce Ps-Tit lin. 10 ante Victorin adde Hesych$^{quaest\ 1}$ Mc 1, 3—8: ad h l. addendus est T^{d}. Confirmat 1,3 *αυτου* 1,4 *ο βαπτιζων* 1,5 *εξεπορευετο, ιεροσολυμιται, παντες* ante *και εβαπτ., υπ αυτου* ante *εν τω ιορδ. ποδαμω* (sic, *ποδαμω*) 1,6 *και ην ο ιωαννης* et *εσθιων* 1,8 *εγω* sine *μεν*, item *εν υδατι* et *εν πνευματι* 1,4 lin. 5 dele P lin. 6 dele 102. 1,6 lin. 3 post P adde S lin. 4 dele S lin. 7 pro ℵ lege ℵ* ante A adde ℵ$^{c\ vid}$ 1,8 lin. 1 et 9 lin. 10 dele 102. 1,8 lin. 7 post unc^{8} adde al pler 1,13 lin. 1.6.12 et 16 lin. 5 dele 102. 1,16 lin. antepenult dele Mt—*αλειεισ* lin. penult et ult pro B^{2} lege bis B^{3} 1,20 lin. 1 dele 13. et 346. lin. 3 post 13. adde (primo loco *ευθεως* 13. 346.) 1,23 *mg* pro 4,32 lege 4,33 1,24 lin. 1 dele 102. post perss adde Cyr(hr 146) 1,27 lin. 6 post ς adde (ς *αὐ.*, ς^{e} *αὐ.*) lin. penult post *-σιν* adde (ita Ln Ti) 1,31 lin. 6 et 33 lin. 1 dele 102. 1,33 pro ℵ lege ℵ^{c} 1,33 pag. 226, lin. 1 et 36 lin. 3 et 40 lin. 5 et 41 lin. 1 dele 102. 1,33 pag. 226, lin. 1 pro ℵ lege ℵ^{c} 1,34 lin. 10 pro ℵ lege ℵ* lin. 11—13 dele Vict —*εχει*) 1,36 lin. 1 post M adde S 1,38 lin. 1 ante add adde D g^{2} al lin. 3 dele^{bentl} lin. 6 post C adde S lin. 7 post K adde S 1,40 lin. 4 a fine dele 68 1,41 pag. 228, lin. 2 et 5 pro Mc lege Mt lin. 3 post 346. adde (*και λεγων*) 1,42 lin. ult pro prid lege pri 1,44 lin. 3 post L adde S lin. 4 post *δειξον* adde (ℵ *σαυτον*)

2,2 lin. 1 dele 102. 2,3 lin. 2 post *αυτ.* adde (Φ add *τινεσ*) lin. 3 post G adde Φ 2,4 pag. 230, lin. 1 ante A adde Ln Ti cum 2,4.9. 11.12 B* ubique *κραβαττον*, B^{3} *κραββατον*. Etiam S vv. 9.11.12 *κραβαττον*, v. 4 *κραββατον*, sed correctum *κραββαττον* (alterum *β* videtur ex incuria intactum mansisse) 2,5 lin. 3 post cop adde syr^{sch} et^{hcl} et^{hrs} aeth 2,8 lin. 3 post Lc adde | ℵ 28. *ο* $\overline{ις}$ *επιγνους* lin. 7 dele 102. 2,9 lin. 13 post emm lege cop pro go 2,10 lin. 4 post 157. adde aeth. 2,11 et 12 S *κραβακτον* (ut ante) 2,11 post ℵ adde (*-κτον*) pro (B*?) lege B* 2,12 lin. 2 post unc^{9} add al pler lin. 3 post cop^{edd} adde *ευθεως εγερθη και* 2,13 lin. 1 dele 13. ante 69. 2,14 lin. 3 dele S lin. 5 post K adde S 2,16 lin. 1 post ℵ adde B dele B ante Δ post om adde , sed B add *οι* 2,16 pag. 233, lin. 1 post *και* adde (B om) lin. 4 ante 124. adde B lin. 5 post A adde

(B) lin. 15 ante cum add pr lin. 20 dele 102. lin. 23 ante cum adde sec 2,17 lin. 4 dele^{ben} 2,18 lin. penult. et 2,22 lin. 15. 20 dele 102. 2,21 pag. 235, lin. 9 post syr^{p} (?) adde *απ αυτου το πληρωμ.* lin. ult adde post om | ℵB *γεινεται* 2,23 lin. 8 ante *σαββατ.* adde *τοισ* pro *σαββατ.* lege *σαββασ.* 2,24 lin. 2 adde Φ ante 1. 2,25 lin. 1 dele 102. lin. 2 post ϛ adde Ti 2,26 lin. 2 dele |*εισηλθεν—ηλθεν* 2,26 pag. 237, lin. 3 ante *τουσ* adde *ουσ*: B* *οσ*| lin. 4 ante Ln adde ϛ (*-σι*) post omn^{vid} adde . . . Φ *αρχιερευσι* post D adde Φ

3,1 lin. 1 et 3,3 lin. 2.3 et 3,5 lin. 6 dele 102. 3,3 lin, 2 post *χειρα* adde (B* C^{ser} *χειραν*) 3,5 lin. 3 ante C adde D lin. 6 post Γ adde Π^{2} lin. 7 pro Η lege Π* 3,13 *mg* pro Mc lege Mt 3,14 lin. 4 pro 6,31 lege 6,13 dele 102. hic et 3,15 lin. 2 et 3,16 lin. 4 3,19 lin. penult ante C adde A 3,27 lin. 8 post *αυτου* adde *διαρπ.* 3,31 lin. 3 ante Ln adde ϛ lin. 5 post Aug om adde , et Gb^{o} lin. 6 post Sz add , sed Gb^{1} 3,34 lin. 2 dele 102. lin. penult post ℵ adde (*ειδε*)

4,1 lin. 1 adde 1 ad initium 4,5 lin. 5 pro ℵ lege ℵ* 4,8 lin. 4 dele C post A lin. 6 adde C ante Π 4,8 et 20 etiam S ter *ἐν* 4,10 lin. 4 post Π adde Φ lin. 9 ante *ταϲ* adde *δωδ.*: Φ add *φρασον ημιν* | lin. ult post Π adde Φ 4,11 lin. ult dele 64. 4,12 lin. 6 post M adde S 4,12 pag. 250, lin. 5 post fere adde *τα* lin. 6 dele cop 4,15 lin. 4 dele Ti 4,16 lin. 5 post ϛ adde *ευθεωϲ* 4,20 pag. 252, lin. 5 et 22, lin. 5 dele 102. lin. penult ante cap adde 303^{evl} 4,27 lin. 3 post M adde S lin. 5 post ℵ adde B lin. 6 ante D dele B post H adde S 4,28 lin. 1 dele 102. 4,28 lin. 4 pro ℵ scribe ℵ* post sed adde ℵ* lin. 5 pro *ειτεν* lege *ειτ'εν* [sic] lin. 6 post B adde (*πληρεϲ σειτοϲ*) lin. 7 re vera videtur C* *πληρηϲ σιτον* (non-*εϲ*) legere (cf Tisch. *Cod. Ephr.* p. 317) ergo pone C* ^{vid} ante 48^{ev} 4,33 lin. ult post L adde S 4,34 lin. 2 post ℵBCLΔ adde Or$^{1,435.\ 477}$ lin. ult post D add Or^{1,477} 4,36 lin. 4 et 37 lin. 3 dele 102. 4,37 lin. 2 et 3 pro ℵ^{a} et pro ℵ^{c} lege bis ℵ^{ca}

5,1 pag. 257, lin. 7 ante L adde ℵ^{c} lin. 8 post fere adde 303^{evl} 5,3 lin. 9 post L adde S lin. 10 dele S^{all} 5,4 text post *δεδέσθαι* adde , 5,4 lin. 2 ante V adde S 5,9 lin. penult pro vg^{ed} lege vg^{ed} 5,12 lin. 5 et 13 lin. 1 et 19 lin. 1 dele 102. 5,13 lin. 2 post (Ln) adde Ti lin. 9 post [*ο* $\overline{\iota\varsigma}$] adde) 5,14 lin. 1 post C dele D lin. 2 post cum adde D 5,14 pag. 261, lin. 1 post M et lin. 3 post U adde Θ^{b} 5,15 lin. 5 et lin. 8 adde Θ^{b} post C lin. 7 dele B post ℵ* adde B post *-εωνα* 5,16 lin. 1 post M dele S lin. 2 post H adde S 5,18 lin. 1 post Δ adde (Θ^{b} fortasse sed incertum est) lin. 4 ante *παρεκαλει* adde *εισ*: Θ^{b} *εν*| 5,19 lin. 1 post Δ adde (Θ^{b} ut videtur) 5,19 pag. 262,

lin. 2 et lin. 6 adde Θ^b post L lin. 4 post L adde $\Theta^{b\ vid}$ 5,21 lin. 1 dele 102. 5,21 lin. 6 post L et 5,22 lin. 3 post C et 5,23 lin. 2 post Δ adde Θ^b 5,23 lin. 2 post B dele D lin. penult post unc^9 adde al pler 5,26 lin. 4 post fere adde ... Φ *τα υπαρχοντα αυτης* 5,29 lin. 1 post ς adde Ln 5,33 lin. 7 post Ti adde Ln [*επ*] 5,34 lin. 2 scribe (: : ut ς Mt) 5,38 lin. ult post *ululantes* adde | B^* *πολλας* 5,40 lin. 5 post L adde S lin. 6 dele S? 5,41 lin. 2 lege Suid *εγειρου* 5,43 lin. 4 dele) post sed

6,2 lin. 9 post D adde Φ 6,7 *mg* pro Mc 10 lege Mt 10 6,5 lin. 1 pro BC^* lege B^*C post M adde S pro B^2 lege B^3 6,12 lin. 4 post *μετανοησωσι* adde (*ν*) 6,13 lin. 2 et 6,14 lin. 3 adde S post M 6,16 lin. 12 post (ipse) adde ut Gb^1 lin. 5 a fine dele 102. 6,17 lin. 4 ante D adde Φ *εκρ. τω και εβαλεν αυτον εν τη φυλακη ...* 6,23 **text** dele *με* 6,23 lin. 7 ante H adde ℵ lin. 9 ante Π^2 adde S 6,26 lin. 3 dele | ante Nil 6,29 lin. 4 post C adde D 6,30 lin. 1 et 33 lin. 8 et 34 lin. 5 et 36 lin. 5 dele 102. 6,30 lin. 2 post ς adde Ti 6,31 lin. 7 post M adde S lin. penult $dele^{sil}$ 6,33 lin. 6 post *αυτους* adde sec 6,33 pag. 277, lin. 3 post Gb adde + 6,37 lin. 7 dele B lin. 8 adde B post A 6,38 lin. 4 dele 102. lin. 7 post 69. adde 597. 6,43 lin. 1 ante BLΔ adde Ti cum 6,45 pag. 280 ad *βηθσαιδαν* cf v. cl. Henricus Iulius Holtzmann in actis *Jahrbücher für protestantische Theologie*, Lipsiae a. 1878, p. 383.384 6,47 lin. 2 post *factum* adde *erat enim* 6,48 lin. 8 et 51 lin. 7 dele 102. 6,51 lin. 1 ante *λιαν* adde *ανεμ.* Φ add *και περιεσωσεν αυτους* | 6,55 lin. 8 pro ℵ *εν* lege ℵ* ($ℵ^{ca}$ *επι*) *εν* lin. 11 post Δ adde 597. 6,56 lin. 2 post Ln adde Ti 6,56 pag. 283, lin. 7 post 49^{ev} adde 150^{ev} 298^{ev} lin. 4 a fine ante a adde Δ lin. 3 a fine pro)vg lege vg)

7,2 lin. 5 dele ℵ lin. 6 adde ℵ ante al^{10} 7,3 lin. 2 post X et lin. 5 post N adde W^d 7,4 lin. penult pro z^{scr} lege v^{sor} 7,6 lin. 3 et 8 lin. 1.3 dele 102. 7,6 lin. 3 post Ln adde Ti post *καλως* adde (Ln [*οτι*]) 7,8 W^d confirmat *βαπτισμους* etc 7,9 lin. 1 ante *και* adde 597. om *και ελεγεν αυτοις* usque ad *τοιαυτα πολλα ποιειτε* v.13, 7,9 lin. 1 dele B^{bentl} — ^{mai}) 7,10 lin. 1 post M adde S 7,11 pag. 286, lin. 2 post M adde S 7,14 lin. 6 ante Δ adde ℵ 7,19 lin. 9 $lege^{thaum}$ post *βρωματα*) adde $Chr^{7,526}$ *ο δε μαρκος φησιν οτι καθαριζων τα βρωματα ταυτα ελεγεν* 7,23 lin. 3 post *ονται*) adde | *και*: ℵ *κακεινα* 7,25 lin. 1 lege 33 pro 83 7,28 lin. 4 post *και* adde sec 7,30 lin. 5 post L adde W^d post fere adde 303^{evl} pag. 291, lin. 2 post 32 adde *κωφον και* 7,35 lin. 1 dele 102. 7,36 lin. ult ante D adde ℵ

8,1 **text** scribe *πολλοῦ* 8,6 lin. ult dele Δ 8,8 lin. 3 post 33. adde 597. 8,11 lin. 3 post X et 12 lin. 5 post X et 13 lin. 2 post X et lin. 5 post U' et 14 lin. 1 post U adde W^d 8,12 lin. 2 pro vg) lege)vg 8,13 lin. 5

ante H lege D 8,14 lin. 2 post 69. adde 346. lin. 3 post 69. adde 346.597. 8,15 lin. 3 post C et 16 lin. 2 post N adde W^d 8,15 lin. 7 post *και* adde sec 8,17 **text** dele *ἔτι* 8,17 lin. 4 post U et lin. 7 ante 13 adde Φ 8,21 lin. 2 post H et lin. 4 post X adde 597. lin. 4 post fere adde 303^{evl} post l adde vg 8,22 lin. 4 post L dele N 8,22 lin. 12 dele „Scriv. non indicat correctionem" revera enim indicat 8,26 lin. 6 a fine ante B adde Φ lin. 5 a fine post *εισελθησ* adde (61. *εισελθ. εισ τ. κ.*) et dele 346. lin. 4 a fine post *μηδε* adde (61.om) 8,27 **text** scribe *καισαρίασ* et muta in apparatu 8,29 lin. 5 post *αυτοισ* adde ut Mt lin. 6 post Π adde unc rell 8,31 lin. penult dele 13. ante 28. al 8,34 lin. 6 post em adde tol 8,35 lin. 2 post *αυτου* adde pr lin. 5 post *απολεσει* adde sec lin. 6 post *αυτου* adde sec 8,36 lin. 7 post 69. adde 597. 8,38 lin. 5 ante *αμαρτωλω* adde *ταυτη τη* : Φ add *πονηρα και* |

9,2 lin. 3 post X et lin. 4 post N et lin. 5 post D adde W^d lin. 3 post *ιωα.* adde (B *ιωαννην*) lin. 10 ante D adde W^d *μεταμορφουται,* 9,3 lin. 1 post X adde W^d lin. 10 post Π adde 597. 9,4 lin. 4 dele ς lin. 6 dele ς lin. 8 dele 13. 9,5 lin. ult post 4. adde | *ηλεια* : ς Ln Ti *ηλια* 9,7 lin. 2 post ℵ adde (*εγ. εκ. τ. ν. φωνη*) lin. 11 W^d habet *μου ο αγαπητ. ον εξελεξαμην, ακουετε αυτου* 9,8 lin. 1 post D et lin. 4 post N et lin. 6 ante 61. adde W^d 9,10 lin. 9.10 habent 13.346. *οταν εκ νεκρων αναστηναι* 9,12 p. 307, lin. 10 sqq scribe sic: *εξουθε-* cum ℵLN69., contra ς Ln *εξουδε-* cum ABCDX unc^{12} al pler. Item *-νωθη* cum ℵACXΓΔΠ unc^{8} al pler, contra Ln *-νηθη* cum BDLN 2^{pe} 9,15 lin. 4 post 150^{ev} adde 303^{ev} 9,16 lin. 2 ante cum adde *τουσ γραμματεισ* lin. 5 post fere adde 303^{ev} lege *προσ εαυτουσ* (pro *αυτ.*) 9,17 lin. 1 post caussa adde cf e. g. 292^{ev} 9,18 lin. 5 lege unc rell 9,20 **text** lege *ἰδὼν αὐτόν,* 9,20 lin. 3 post V et 22 lin. 4 post $Π^2$ adde 597. 9,23 teste Duchesnio habet N *το ει* 9,26 lin. 5 post unc^{9} adde al omn^{vid} 9,28 lin. 10 post Π adde 597. 9,29 lin. 3 post k adde cf Clem Eclog ed. Migne$^{2,706\ sub\ xv}$ 9,30 lin. 5 ante B^{*} adde Ln (txt) cum 9,31 lin. 2 lege D^{gr} *-που* 9,36 lin. 1 post *αυτο* adde pr lin. 8 post *αυτο* adde sec 9,38 lin. 1 pro ℵBΔ lege ℵBL 9,38 pag. 314, lin. 10 post Sz adde Ti lin. ult pro *αυκ* lege *ουκ* 9,40 lin. 1 post C lege Δ (non D) 9,42 lin. 4 post syr^{sch} adde *τουτ. των μικρ.* 9,43 lin. 8 ante Ti adde ς 9,47 post *σκανδαλιζει σε* adde | *αυτον* : Φ adde *και βαλε απο σου* 9,49 lin. 4 dele 64. 9,49 lin. 10 post tol adde al post unc^{9} adde unc rell (et sine dubio al pler) 9,50 lin. 10 post *αλα* adde tert

10,1 *mg* pro 1–2 lege 1–12 10,7 lin. 4 pro Mc lege Mt lin. 9 sqq cf $Eph^{5,31}$ et Or 10,9 lin. 1 post k adde $syr^{p\ ed}$ (non ed ber) 10,16 lin. 4 post y^{scr} adde 303^{ev} lin. penult post N adde (non Duchesn.)

10,17ss lin. 1 pro^{927} lege ^{937} 10,20 lin. 9 pro^{928} et^{929} lege^{938} et^{939} 10,25 lin. 18 pro 69.124. lege 13.124.346. 10,27 lin. 13 post fere adde 303^{ev} 10,29 pag. 326, lin. 2 ante *ο* $\overline{ις}$ (Γ adde *δε* lin. 3 ab ima pagina post ΔΠ adde unc rell 10,34 lin. 9 post ϛ add Ti 10,35 lin. 4 a fine pro ℵ lege ℵ^{c} 10,39 lin. 4 dele | ante ϛ 10,42 **text** pro 41 lege 42 10,46 lin. 1 pro B lege B^{2} 10,48 lin. 1 pro B lege B^{3} lin. 2 post *αυτον* adde B* *αυτοι* 10,52 lin. 2 post aeth adde *και ο* $\overline{ις}$ lin. 6 scribe *ηκολουθησεν*

11,1 lin. ult post *απεστειλεν* adde (ita Ln ex errore de C) 11,11 lin. 5 post *εισ το* adde *ιερ.* 11,13 pag. 338, lin. 5 ante 33 adde Φ 13. lin. 7 dele 13 11,20 lin. 3 ante *πρωι* adde ϛ 11,23 lin. 3 post *οτι* adde pr 11,26 lin. 4 a fine post al^{20} adde 292^{ev} 11,27 *mg* pro Mc lege Mt 11,31 lin. 5 post D adde Φ 11,32 lin. 4 post ϛ adde (= Sz)

12,1 lin. 10 pro *-θετο*) lege *-δετο*) 12,15 lin. 3 pro (D *ειδ.*) lege (D 346. *ειδ.*) 12,21 lin. 3 dele Δ 12,22 lin. 1 pro Δ lege Δ* lin. 5 post *και* adde (D^{2} om) pro ΔΠ lege Δ^{2}Π 12,27 lin. 6 post K adde L 12,31 post cop$^{petr\,s}$ adde *δευτ. δε* 12,36 lin. ante-penult lege D *εκχθουσ* 12,37 lin. 9 ante ΜΓ adde ℵ lin. penult post D adde Φ 12,40 lin. 8 dele (43.—*προσευχ.*) 12,42 lin. 5 dele 13. et 124.

13,6 lin. 5 post 37.) adde . . . anon^{poss} adde *δε* 13,7 lin. 2 dele (ap. Birch—Alter) 13,8 lin. penult ante add adde Ti post Γ adde Δ 13,8.9 **text** pone **9** post *ταῦτα.* ad initium paginae 360 ante *Βλέπετε* 13,11 pag. 361, lin. 3 scribe *τι λαλησητε* :: e Lc 21, 13,13 post *ουτωσ* adde | *τελοσ* : B* *στελοσ* 13,15 *mg* pro Lc 17,30 lege Lc 17,31 13,18 lin. 4 dele 69. bis lin. 5 post 28. adde 69. 13,19 lin. 4 ante y^{scr} adde Φ *ου γεγονασ ουδεποτε* 13,20 lin. 1 post *deus* adde tolos^{poss} *ο θεοσ* lin. 2 post aeth adde tolos^{poss} 13,22 lin. 4 post k adde Vict^{vdtr} 13,26 lin. 4 post errore adde de B 13,27 ante LA adde ℵ *αποστελλι* 13,31 pag. 366, lin. 2 ante *παρελευσονται* adde | lin. 3 dele^{semel} post 150^{ev} adde 298^{ev} 303^{ev}

14,3 lin. 1 post *αυτου* adde pr 14,7 lin. 3 post ϛ adde Ti 14,9 pag. 370, lin. 4 post errore adde de B 14,36 lin. 4 a fine ante D 70 adde Δ om *τι,* 14,45 lin. 11 post ϛ adde Ti lin. 12 post C^{2} adde Φ 14,50 lin. 4 dele 13. lin. 6 dele 124. 14,51 lin. 5 ante add adde Ti lin. ult pro 69. lege 13.69.124.346 14,54 lin. 5 a fine pro 69. lege 13.69.346. lin. 3 a fine post sah adde om lin. 2 a fine post 1633. adde 1641. lin. ult post ϛ adde ϛ^{c} 1656. 62.70.78. 14,60 lin. 4 pro L lege B 15,61 lin. 11 pro 124. lege (124 post *παλιν*) lin. 13 dele 346. 14,65 *mg* pro Mt 26,27s lege Mt 26,67s **text** scribe *κολαφιζειν* 14,62 lin. 13 post I adde N 14,68 lin. 12 post

209. adde 346. pro *προαυλην* lege 346. *προαυλιον* 14,72 lin. 3 ante om adde Ti

15,1 lin. 11 ante B adde A 15,6 lin. 6 dele (13. *εαν*) 15,8 lin. ult post Γ adde Δ 15,12 lin. 7a fine ante al adde unc^{8} 15,14 lin. 7 ante sah adde al plu 15,20 lin. 8 pro A *αγουσιν* lege Ln *αγουσιν* cum A 15,23 lin. 2 post arm adde Cyr$^{hrs\,197}$ 15,25 lin. 8 est Act. Pil. ed. 2. Tischendorfianae p. 305 15,34 lin. 8 post *ἑλωϊ* adde bis 15.34 pag. 397, lin. 2 post *eloe* adde bis lin. 5 post *heli* adde bis lin. 11 ante EFK adde atque sic ϛ Ln 15,35 lin. 7 post B* adde P 15,46 text post *σινδονι* adde , ℵ legit *λιθον μεγαν* 15,47 lin. 6 ante *μητηρ* adde (124. *ιωση*)

16,1 lin. 6 ante B* adde ℵ^{ca} 16,2 lin. 5 a fine exstat Tich apud Gall ^{8,121a} 16,8 lin. 4 post *γαρ* adde pr lin. 5.6 pro syr^{p} *-enim*) lege syr^{sch} et^{p} 16,9—20 agnoscit etiam syr$^{hr\,408}$ lin. 4 dele Notant ast. 137.138. De hoc loco cf Andrews Nortonus, *Evidences of the genuineness of the gospels*, Cantabrigiae in Massachusetts a. 1836, ed. 2, vol. 1, *additional notes*, p. lxxii—lxxx, Tregellesius, *Account of the printed text of the Greek New Testament*, Londinii a. 1854, p. 246–261, qui ambo locum respuunt. Locum esse authenticum volunt vir doctissimus Iohannes A. Broadus, „Exegetical studies" in actis *The Baptist quarterly review*, Philadelphiae a. 1869 (Iul.), p. 355—362, Iohannes Guilelmus Burgon, *The last twelve verses of the gospel according to S. Mark*, Oxonii et Londinii a. 1871. Pag. 404 ad 3) cf Burgonius, p. 114 sqq. 288 sqq. 319 sqq. qui testes plenius exhibet. Pag. 407, lin. 5 cf Burgonius, p. 23 sqq. lin. 8 est Iac$^{nisi\,b}$ Aphraates cf Wrightius (ut supra, p. 1161), vol. 1, p. 21 lin. 16 scribe allusisse. lin. 19 post n adde o (vv. 14—20)

(3.) LUCAS.

1,5 lin. penult post for adde fu lin. ult ante go adde vg^{cle} 1,6 lin. 1 ante cum adde (Gb^{1}) 1,17 lin. 3 pro B lege B* lin. 5 pro *helias* lege *heliae* pro vg lege am for fu post al pl adde vg^{cle} 1,26 lin. 12 post et. adde ϛ^{e} 1,28 lin. 11 post cat^{11} adde Petr (al 47 Routh) Ps-Tit (man 82 lag) 1,35 Theod (mops fr syr 53 [85]) non exprim *επι σε*, habet *διοτι* ut A*, addit *εκ σου*, legit *αγιον εστι και υιος υψιστου κληθησεται* cf Epiph (1,890) et (2,69). Errat vir cl. Sachau de fine ubi vertit „filius *Dei* vocabitur", habet enim Syriacus „et filius vocabitur" 1,35 lin. 10 ante Tert adde Cyp (codd opt) lin. 6 a fine dele Cyp (289) 1,36 lin. 1 post C^{3} D adde E 1,37 lin. 3 dele et^{afric} (Gall^{6,542}) [Gall.^{7}] nam est Amb$^{ep\,42}$ 1,39 lin. 3 ante

ιουδα adde ℵ *επορευετο* | 1,40 lin. 5 ante *βρεφοσ* adde *το* 1,62 lin. 4 dele *αυτον* 1,63 lin. 2 post om adde | *ιωαννεσ*: hoc loco et. B lin. 5 post L adde Ξ 1,76 ante ℵ adde cum

2,2 lin. 17 post et^{ps} adde et$^{hist\ 1,5}$ lin. 20 post edidit. adde Firmant lect *κυρηνιου* Chr (2,346) Cedren (1,332) Zonar (1,474) Niceph (call 1,10) Theophyl Euthym ... *κυρηνου* Hamartol ($^{chron\ 3,110}$ M.^{110,360}) ... Ξ habet ΚΥΡΙΙΙΙΟΥ i. e, aut *κυρινιου* aut *κυρηνου* (vide Tregellesium, *Codex Zacynthius*, p.XII); cf etiam Theodorus Dwight Woolsey in actis *Bibliotheca sacra*, Andoverae a. 1878, p. 499-513. 2,4 lin. 1 pro ut ut. lege ut et. 2,8 lin. 6 post *φυλ.* adde | *τ. νυκτοσ* Ξ om 2,12 lin. 7 pro „ϛ add" lege ϛ (= Gb Sz) praem 2,15 **text** scribe *ῥῆμα* non *ῥἠμα* 2,15 lin. 1 dele (ℵ* om, suppl^{a}) et pone lin. 7 inter *οι* et *ποιμενεσ* 2,19 lin. 1 pro ‚sed-locum scribe$^{steph\ 223}$ lin. 3 pro ‚sed ut ante scribe$^{steph\ 223}$ lin. 4 post *ταυτα* adde Eus lin. 7 post pler adde Eus 2,22 lin. 13 dele (ut 76.) 2,24 lin. 1 post Δ et post pauc adde Cyr (hom 458 Pusey) 2,33 lin. antepenult pro A lege Ln c.AII lin. penult dele II 2,38 lin. 7 a fine adde II post Ξ lin. 4 a fine dele II 2,44 lin. 7 a fine pro B lege B^{s} (*-εσι* et *-ε* -fortasse iam B^{2}) adde B* ante L 2,51 lin. 10 ante A adde Ln cum lin. 11 ante D adde Ln 2,52 pag. 440, lin. 4 post q adde mm mrt foss post et^{hr} adde *ηλικ. και σοφ.*

3,2 lin. 1 post *επι* adde pr lin. 6 a fine post *επι* adde sec 3,20 lin. 5 post *λαχη*) adde vide pag. 449, appar. lin. 1.2 3,23 pag. 449, lin, 6 ante Afric (ap adde Resp (orthod 66 ap Iust^{3,2,90}) lin. penult ante ESA adde ϛ^{e} cum ante KII adde ϛ cum 3,24 lin. 5 post (matthatis) adde ; Ti *μαθθατ* ex errore de B 3,36 lin. 40 pro V lege X 3,28 pag. 451, lin. 3 post vg(dele vg^{ed} fu post harl adde vg^{cle} 3,35 text *Ῥαγαῦ*

4,4 lin. 7 ante add adde Ln post II adde 13. lin. 9 init dele 13. 4,16 lin. 3 post *εισ* adde pr lin. 6 post Γ dele Λ lin. 13 post unc^{s} adde 292^{ev} (*τετραμμενοσ*) 4,17 lin. 3 et lin. 8 adde 292^{ev} post pler 4,17 pag. 458, lin. 5 et 18 lin. penult et 20 lin. 5 adde 292^{ev} post pler 4,22 post 69. adde 346. lin. 4 ante 346 adde (99) 4,25 lin. 9 post Ln adde Ti pro - *λειασ* lege *-λιασ* 4,31 post *καιρῳ* adde (*εκεινω*?) 4,38 lin. 5 post *σιμωνοσ* adde pr ante D adde ℵ praem *του*, 4,44 lin. ult post 48^{ev} adde 292^{ev} 303^{ev}

5,2 lin. 7 de *αλεειθ* cf ad Mt 4,18 5,21 lin. 6 ante cop adde vg 5,22 **text** post *αυτων* adde , 5,24 lin. 6 a fine ante *αρασ* adde *και* 5,33 lin. 6 post Mc adde | ΚΛ y^{scr} 298^{ev} al *ποικνια* 5,36 **text** *ἀπὸ* 5,36 lin. antepenult post errore adde de B

6,1 pag. 477, lin. 19 pro vgll lege evgll post y^{scr} adde 298^{ev} 6,7 lin. 1 dele 13. lin. penul. ante F^{w} adde ℵ^{c} 6,8 lin. 7 post D adde Cyr$^{ad\ l.}$

6,9 lin. 9 ante *υμασ* lege ς^{e} lin. 10 ante Gb adde ς 6,12 lin. 2 post „bene" adde Gb^{1} 6,20 lin. 3 post om adde *αυτου* 6,22 post *ενεκεν* adde (ita Ln) 6,25 lin. 5 post *νυν* adde pr 6,26 pag. 485, lin. penult post *ψευδοπρ.* adde : 6,28 lin. 14 lege $Tert^{marc\ 4,16}$ 6,33 **text** p. 488, lin. 1 lege *ἐστίν;* 6,33 pag. 488, lin. 5 post *χα.* adde (ita Ln) lin. 6 dele R lin. 8.9 dele Ceterum—*δανιζουσιν* lin. 9.10 dele (item—transiluerit) 6,34 lin. 3 post B^{3} adde E^{2} post et. adde E* lin. 12 pro et lege est lin. 13 pro (R—ante) lege R 6,35 lin. 6 post B adde D lin. 9 ante Ti adde Ln 6,37 lin. 3 dele Δ 6,43 pag. 492, lin. 3 lege Philastr (17) 6,45 lin. 1 post B adde Cyr (ad l.) 6,48 lin. 3 ante Ln adde ς lin. 5 ante B^{3} adde Ti c. ante cum adde *αυτην* lin. 7 post *fuit*) adde Cyr (syr txt)

7,5 lin. 1 pro D *ωι-* lege Δ *ωι-* 7,10 lin. 5 post syr^{hr} lege Cyr^{syr} 7,11 lin. 3 pro *εξησ* lege *καθεξησ* 7,13 lin. 1 post *αυτην* adde pr 7,28 lin. 2 post aeth adde Cyr^{syr} 7,30 lin. 2 ante om adde $Vict^{mc\ 16\ Poss}$ 7,32 lin. 4 a fine adde vg ante cop lin. penult dele vg 7,40 lin. 3 post *Simon*) adde | *ειπε* : D *ειπον* 7,40 **text** pro *Δύο* lege *δύο* 7,45 lin. 2 dele vg 7,46 lin. 3 et 47 lin. 10 adde R post M

8,6 lin. 4 lege ℵ* 8,7 lin. 4 post ℵ^{c} : lege ℵ* 8,12 lin. 1 post 3^{pe} adde Cyr^{syr} 8,15 **text** pro 14 lege 15 8,17 lin. 8 post *ται*) adde ita $Clem^{323}$ exc. quod *ουδε* pro *και ουδεν* habet 8,18 lin. 6 post *οσ αν* adde sec 8,25 lin. 2 dele Ln 8,26 lin. 4 a fine post $syr^{p\ mg}$ adde Cyr^{syr} 8,39 lin. 6 ante *επαησεν* adde *σοι* lin. 8 post f et post b adde *σοι* 8,40 lin. 3 post aeth adde Cyr (syr) 8,41 lin. 6 post g adde vg lin. 7 post go adde Cyr (syr Smith) 8,42 lin. 4 pro *ικα* lege *και* lin. 4 ab ima pagina post *αυτον* adde pr 8,43 lin. 6 a fine post aeth et lin. 5 a fine post 254. et 45 lin. 5 a fine post arm adde Cyr^{syr} 8,43 lin. antepenult post *θεραπευθ.*) adde Or (luc Gall 4,103 Mign 7,340) 8,51 lin. 6 habet 69 *ουκ αφηκ. τινα εισελθ. συν αυτω* 8,54 lin. 4 post e ll. pp. adde : ACRΓΔ^{sr} ΛΠ unc^{8} al pler f q em sah cop (et. cop om *εξω*) syr^{utr} et ^{hr} arm go

9,5 lin. 1 dele ς 9,8 lin. 5 dele Δ 9,10 lin. 7 et 8 dele 13. et 346. 9,11 lin. penult post al^{15} adde 303^{ev} 9,14 lin. 2 post aptissimum) adde Cyr (syr) 9,16 pag. 531, lin. 4 pro ℵD lege ℵX 9,18 lin. 5 a fine post cop adde Cyr (ad l.) 9,23 lin. 1 post fere^{25} adde 303^{ev} lin. 6 scribe (Schu 9,24 lin. 2 dele *αν* sec 9,27 lin. antepenult post al^{3} adde 13 in menol sub fin ad 17 Sept 9,33 pag. 537, lin. 8 dele ℵ ante BD et adde ℵ ante A 9,35 lin. 2.3 dele „P *μου ο υι.*", confirmat ille enim *ο υ. μου* 9,48 lin. 7 pro *εαν* lege *αν* 9,56 lin. 3 pro add lege praem lin. 7 ante cop adde vg 9,57 lin. 2 post A dele D lin. antepenult post Gb^{oo}) adde Ti 9,59 lin. 1 post 57. adde g^{2}

10,1 pag. 548, lin. 2 ante Aug adde Ambst (ro 81) post^{2,54} adde et$^{qu\ ev\ 2,14}$ Doctr. Apost. (*anc. Syr. documents* 34 : cf 141,173) *εβδ. δνο*, hinc Ln [*δνο*] 10,5 **text** pro^{115,5} lege$^{111.5}$ 10,11 **text** scribe *τὸν* post *γινώσκετε* adde , 10,15 lin. 11 pro ℵB^{2}L lege AB^{3}L 10,20 lin. 9 ante rell adde Ti lin. 10 ante om adde Ti 10,24 lin. 4 ante BL adde Ti c. 10,27 lin. 6 lege LΞ pro ΔΞ 10,32 lin. 4 dele Π 10,32 pag. 558, lin. 1 post D adde Π. 10,37 lin. 3 post *dixit* adde ,item *ειπεν* 36.258 10,38 lin. penult pro C^{3} lege C* 10,39 lin. 8 pro A lege ℵ 10,42 lin. 4 pro 43. lege 13. pro ap Wetst lege apud Frontonem Ducaeum, *Bibl. vet. patr.* Paris. a. 1624, vol. 2, p. 609a

11,6 lin. 1 post x adde Π lin. 3 dele Π 11,11 de versionibus Latinis hoc loco (11,11—24) cf Ernestus Ranke *Curiensia evangelii Lucani fragmenta*, Marburgi a. 1872. 11,13 lin. 4 post plu adde d (?) t *δ* lin. 11 pro f lege d f t *δ* 11,13 pag. 567, lin. 8 post l adde t (solus habet t *bona data*, alii habent *bonum datum*, *δ* habet *spiritum bonum vel sanctum*, mm *spiritum bonum datum*) lin. 11 apud Rankium, p. 13 adn. invenies locum totum Ambrosianum, est Amb$^{spi\ sa\ 1,5}$ 11,14 dicit Rankius de classibus manuscriptorum duabus lin. 6 post post) adde similiter t mg et text sed habet *offerebant*, omittit *surd. et mut.*, legit *et factum est cum eiceret daemonium et illud fuit mutum* lin. 13 post *eiceret* adde ,t *eiciente autem illa* ante *mutum* adde t 11,15 lin. 2 ante vg adde t lin. 7 post b adde ff^{2} 11,15 pag. 568, lin. ult post *εκβαλειν*) adde ,similiter t^{mg} *ille autem respondit et dixit quomodo potest satanas satanam expellere* 11,16 lin. 5 post *caelo*) adde . . . t *quaerebant de caelo ab illo* 11,17 *mg* pro Mc 12,25—30 lege Mt 12,25—30 11,17 lin. antepenult post q adde t lin. penult pro d lege [d t *deseretur*] 11,18 lin. 1 post *και* adde | *εφ. εαν.* : t *super satanam* lin. 4 post q adde t 11,19 lin. 1 post q adde t lin. 2 ante syr^{cu} adde ff^{2} i l t om, lin. 5 post d adde l t lin. 6 post f adde ff^{2} lin. 7 dele ff^{2} lin. penult post BD c adde d t lin. ult post plu adde *δ* 11,20 lin. 1 post i adde t 11,21 lin. 1 post *o* adde ,t *quis* post *καθοπλισμ.* adde t *fortis et armatus* lin. 3 post *custodire*) adde , t *tueatur* lin. ult post s^{scr} adde (t^{vdtr}) post *εσται* adde | *υπαρ.* : c t *facultates eius* 11,22 lin. 1 post *εαν* adde , t *quodsi* 11,22 **text** post *αἴρει* adde , 11,25 lin. 3 post q adde t post Γ adde Ξ 11,26 lin. 10 post e adde t lin. 13 post it (adde t *et intrantes inhabitabant* lin. ult post q adde t 11,27 lin. 5 post a adde t lin. penult post *suam*) adde | *εκ τ. οχ.* : a b l t om 11,28 lin. 2 post a et lin. 5 post q adde t lin. 4 scribe quin immo, am san ante tol adde fu *quippe enim* , 11,28 pag. 571, lin. 1 pro B scribe B* post am adde fu lin. 2 post cum adde B^{corr} (sed rursus delet) 11,34 lin. 3 post ς adde (= Sz) 11,37 ante

εισελθ. adde *εισελθ.* : Θ^{d} *ελθων* | 11,46 lin. 1—4 pone *δυσβαστακτ.* — *βαρεα και* | post *hominum* |

12,5 **text** *ὑποδείξω* 12,9 lin. 6 post *ενωπιον* adde sec 12,10 lin. 3 post *σαντι* adde (69 om *βλ.*) 12,18 lin. 10 post *σιτον* adde (Lc 22,18 *γενημ.* cum ℵABCL et al) 12,20 lin. 2 dele ς lin. 2.3 dele Gb Sz in lin. 3 et pone Gb Sz ante (item lin. 2 12,23 lin. 3 post Ln adde Gb´ 12,28 lin. 5 a fine post *αμφιεννυσι* adde (*-ιν*) post ℵ adde (*-εννησιν*) 12,32 **text** pro *ποιμνιον* · lege *ποιμνιον* , pag. 588 supra pro 11,39 lege 12,39 12,47 lin. 10 scribe *ετοιμασασ* 12,52 **text** post *διαμεμερισμένοι* scribe · non ,

13,1 **text** post *Γαλιλαίων* adde , 13,4 lin. 2 post ς adde Ti lin. 13 post *εν* adde sec 13,12 lin. 1 post X adde Π lin. 2 dele Π 13,16 lin. 2 pro i lege a i t 13,17 lin. 2 ante b adde D lin. 3 ante e *qui* adde t *qui adversantur ei* sed cf Rankius (ut supra ad 11,11), p. 26, lin. 4 ante q adde f 13,18 ante q adde *δ* 13,19 lin. 1 post *o* adde (1670. *ὁ*) 13,19 pag. 599, lin. 2 post e adde *δ* lin. 4 post l adde t 13,20 lin. 3 post plu adde *δ* 13,21 lin. 6 post f adde (*in f. mensuris tribus*) lin. 7 post q adde t (sed t* add *mensuras tres* lin. 10 post a adde t post *fermentetur* adde | *ολον* : a t om sed t* *totum* 13,22 lin. 1 post d adde t lin. 6 post a adde t lin. 7 post om adde [t* supplet] 13,24 lin. 9 cf Rankius (ut ad 11,11), p. 27 post q adde t 13,25 lin. 6 post *surrexerit* adde (q *surrexit*) lin. 11 pro (ff^{2} lege ff^{2}(lin. 7 et 6 a fine adde t post a lin. 6 et 5 a fine cf Rankius, p. 26 de errore de b e Blanchino et p. 32 cum adn. ubi *domine* bis expresse legit lin. ult pro l q lege ff^{2} l q t 13,26 lin. 5 post *επιωμεν* adde | *επιομεν* : ff^{2} *vivimus* pro *bibimus* 13,27 lin. 4 post q adde t 13,28 lin. 4 post c adde (*sahak*) lin. 5 pro i lege ff^{2} i t 13,28 pag. 602, lin. 9 post q adde t 13,30 lin. 1 pro Ln scribe ς 13,35 lin. 9 a fine ante *ηξει* adde *εωσ* post *ηξη* adde atque sic ς

14,1 lin. 2 ante BK* adde ℵ 14,4 *και επιλαβ.* sine add. cum ℵAB (de D vide post) LX 33. vg . . . 1.13.69.118.124.131. al aliq b c ff l syr^{hro} cop theb arm aeth add *αυτου*, a *manum illius*, f gat mt *hominem*, mm *Iohannem* | *ιασατο αυτον* : (de D vide post) 69. gat om | *και επιλαβ.*— *απελυσεν* : D *και επιλαβ. αυτον και ιασαμενοσ απελυσεν* 14,6 lin. 1 pro Δ scribe L 14,10 lin. 4 a fine post *σοι* adde sec 14,13 lin. 2 ante M adde ℵ 14,18.19 **text** post *ἀγρὸν ἠγόρασα* et *ἠγόρασα πεντε* et *ἔγημα* adde , 14,28 lin. 4 a fine dele Π post Δ Δ 14,31 lin. 3 a fine ante DRX adde AL 14,32 lin. 6 post B adde p^{ascr} 14,33 lin. penult ante^{183} adde ^{5}, 14,34 lin. 5 adde A ante BL 14,35 **text** post *ὦτα* adde *ἀκούειν*

15,2 lin. 3 post *φαρισ.* adde *ουτοσ* : ℵ om 15,9 lin. 2 et lin. ult et 15,14 lin. 4 pro E lege E^{suppl} 15,15 lin. 1 post om adde | ℵB *πολειτων*,

x^scr-λητ- 15,16 text pro ᾧν lege ὧν 15,20 lin. 2 et 3 pro E lege E^suppl 15,24 lin. 3 pro Λ scribe A lin. ult pro ℵ* lege ℵ

16,2 lin. 2 post syr^sch adde | αυτω : ℵ om 16,6 lin. 1 ante βατουσ adde ειπεν pr : ℵ 254.346 syr^cu syr^sch Hier add αυτω | lin 4 pro ὁ lege ὁ 16,8 lin. ult post pon adde | την εαυτων : ℵ* ταυτην εαυτ. (correxit fortasse manus prima ante ℵ^c) . . . ταυτην a b c e ff l mt syr^cu syr^sch Amb 16,9 pag. 623, lin. 5 ante Bas adde (sed Meth [ap Phot 297 b 27] εκλιπωσιν) 16,11 cf vir cl. Knoke „Textkritische Bemerkungen zu Luk. 16,11" in actis *Theologische Studien und Kritiken*, Gothae a. 1894, fasc. 2 16,18 lin. 5 post om adde , hinc Gb^0 16,25 text Λάζα- 16,26 pag. 627, lin. 3 ante Chr et lin. 4 ante Ephr et lin. 9 ante Ephr adde Eustath^644 16,28 lin. 2 pro vg^ed lege am fu for lin. 3 dele am fu for post ing adde vg^cle 16,29 text dele αὐτῷ

17,3 lin. 4 a fine ante add adde (Gb^00) 17,4 pag. 630, lin. 3 pro Λ scribe Π 17,10 lin. 13 post AX adde Π 17,17 lin. 9 ante aeth adde vg 17,21 lin. 2 post q adde vg 17,24 pag. 635, lin. 11 ante cum adde ουρανον 17,27 init pro 17 lege 27 17,29 lin. 3 ante Ln adde ς 17,30 lin. 5 pro ab lege ad 17,34 text ante εἰσ adde ὁ et muta in apparatu 17,34 lin. 5 et 4 a fine adde ℵ ante B 17,37 lin. 1 ante a pone :

18,7 lin. antepenult dele 13 18,8 lin. 1 post R adde 13. 18,11 lin. 4 post Ln adde Ti lin. 6 dele Ti lin. 7 dele cum transfer „post ταυτα—(L αυτον)" e lin. 6 ad lin. 8 post Cyp^205 lin. 8 ante Cyp adde Bas (1,409) 18,16 pag. 643, lin. 3 pro unc^7 scribe unc^8 18,18 lin. 1 pro εισ lege τισ 18,20 *mg* pro Ex 20,12—1 lege Ex 20,12—16 18,24 lin. antepenult ante idque adde (ita et. ℵDR etc, vide ante) 18,25 lin. 3 a fine post διελθειν adde , ita Ln 18,27 lin. 5 post ΓΔΛΠ adde unc^9 18,30 pag. 647, lin. 2 ante BDM adde Ln (txt) cum 18,32 lin. 5 ante f adde και μαστιγωθησεται, 18,35 lin. 1 post εισ adde (303^ev επι)

19,2 lin. antepenult pro και ουτοσ lege και αυτοσ 19,4 lin. 7 post ς^e adde 1624.1641. lin. 10 post sqq adde exc. 1641. 19,13 lin. 4 dele D lin. 5 pro ΔΛ lege DΛ ante et U adde D -τευεσθαι , 19,15 lin. 5 a fine dele s *quid q. n. esset* , post a adde s 19,21 lin. 4 pro add aeth lege aeth add 19,22 lin. 1 ante M adde L 19,23 lin. 6 post ς adde Ti 19,25 lin. 1 post Lcif^206 adde Cyr^syr in comm (habet in textu) 19,26 lin. 1 ante Ti adde Ln 19,27 lin. 1 post ς adde Ln lin. 8 post αυτουσ adde sec 19,29 lin. 9 post ελαιων adde (ς ελαιῶν) 19,42 lin. 7 pro om lege Ln om cum lin. 8 pro c. (A) lege ταυτη c. (AD)

20,3 lin. penult post εν adde λογον 20,6 lin. 5 ante Ln adde ς 20,16 lin. 4 post *audissent* et 20,20 lin. 4 a fine post silentio) adde Cyr^syr (Smith) 20,20 lin. ult post om adde | ℵ 150^ev z^scr 298^ev om τη ante εξουσια

20,26 lin. 4 post 433. et 20,30 post 157. adde Cyr (syr Smith) 20,36 lin. 2 post γαρ adde pr 20,39 lin. antepenult post ειπαν adde (ℵ add αυτω) 20,47 lin. antepenult post προσευχομενοι adde (ita Ln)

21,4 lin. 5 post[hr] adde Cyr[syr] 21,6 lin. 5 post ita adde Ln 21,8 lin. antepenult post μη adde sec 21,15 lin. 4 post spondere) adde Cyr (syr) 21,23 lin. 2 scribe ΓΔΔΠ 21,24 lin. 7 ante CDR adde Ln c. 21,25 lin. 10 pro unc[8] lege unc[7] 21,26 lin. 1 pro 69. lege 13.69.346. 21,30 lin. 3 post q et lin. 9 post it adde vg lin. antepenult ante εγγ. το adde ηδη pag. 682 supra pro 12,33 scribe 21,33 21,36 lin. 4 post ς adde Ln 20,37 lin. 6 post sic) adde εισ το ορος

22,7 lin. 1 dele A 22,11 text scribe ἐστὶν 22,12 lin. 2 et lin. 5 adde 597. ante al lin. penult dele vg lin. ult ante arm adde vg 22,13 post X adde 597. 22,17 lin. 5 post M adde Π lin. 6 dele Π 22,18 lin. 8 ante Ti adde Ln 22,19 text ante ἐμὴν adde τὴν 22,20 lin. antepenult post μου adde (597. om μου) 22,23 pag. 689, lin. 2 post DL adde 597. pro Or post lege Or ante 22,29 lin. 1 post 1. et 30 lin. 6 post Λ et lin. 9 ante al adde 597. 22,31 lin. 2 post[277]) adde Cyr[syr] 22,32 text post περὶ σοῦ adde , 22,36 lin. 7 init scribe Bas pro Ba 22,37 lin. 5 ante A adde Ln[txt] cum lin. antepenult post το adde περι lin. penult post τα adde π. 22,39 lin. 1 post al[7] adde 303[ev] 22,42 pag. 694, lin. 2 et lin. 8 adde 597. ante al[25] 22,43.44 lin. 3 Γ obelos non habet, quod spectat etiam ad pag. 695, lin. 16(17) pag. 695, lin. 6 ab ima post Theodorum adde ed. Montacutii, p. 193.194 post τουτο adde (Mign. τοδε) apud Mignium est amphil (quaest 219) vol. 101, col. 992 cd 22,44 lin. 3 post Ln adde Ti 22,47 lin. 1 post G adde K lin. 3 pro Λ scribe Δ 22,51 lin. 1.2 lege syr[sch cd] et p (non cdd bars et ber) *et respond.*, syr[cu] et [sch ed] *Ies. resp.* 22,52 lin. 6 et 54 lin. 5 et 55 lin. 6 et 57 lin. 3 adde 597. ante al 22,58 lin. penult ante al plus adde 597. 22,68 lin. 2 post[act 52] adde et (syr comm : txt add και) ,Vict'[vdtr mo 430 Cram] lin. 7 post[act 52] adde ,Vict' lin. 8 post sah adde Cyr[syr]

23,2 lin. 13 post[sch] adde ,Vict' (mc 434) lin. 7 a fine post arm adde ,Vict' Cyr (syr) post ς adde Ti 23,3 lin. 6 post 209. adde 597. lin. 7 post λεγ.) adde | εφη : ℵ λεγει 23,8 lin. 3 post aeth adde , item 597. εξ ικανου του χρονου lin. 8 post Ln adde Ti 23,9 lin. 3 ante e adde 597. 23,14 lin. 3 post 209. adde 597. 23,23 lin.3 post l adde vg 23,24 lin. 1 post aeth adde Cyr (syr) 23,25 post D adde L lin. 4 post 209. et 26 lin. 4 post omnib adde 597. 23,26 post f[ser] adde vv ut videtur omnes lin. 2 dele 13. lin. 3 pro 69. lege 13.69.346. 23,28 ante θυγατερ. adde ℵB*XΓ θυγατεραισ | 23,29 pag. 710 lin. 2 post 131. adde 597. Cyr (syr) 23,30 text incertus erat Tischendorfius de lectione πέσατε et inclinabat

ad lectionem *πέσετε* 23,31 *mg* pro Mt 27,33 lege Mt 27,38 23,32 **text** eodem modo voluit Tischendorfius *κακοῦργοι δύο* scribere 23,33 **text** ante *ἀριστερῶν* adde *ἐξ* 23,33 lin. 5 ante al[5] et lin. penult ante al[10] adde 597. 23,34 pag. 711, lin. 5 ante Dam adde Bas[sel or 41] lin. 8 pro 233. lege 232. et perge et Act (phil 26, p. 85; ed. Tisch. *Acta apost. apocr.*) lin. 11 post 435. adde 597. 23,35 lin. 9 post 346. adde 597. 23,35 pag. 712, lin. 7 post C* et 38 lin. 3 post ℵBL et lin. 8 post L et pag. 713, lin. 3 post ℵBL et 23,39 lin. 4 post BL et 23,4 lin. 1 post X adde 597. 23,36 lin. 3 post *αυτω* adde pr lin. 4 post ℵ om *και* adde | *προσερχ. και* : 597. om 23,37 lin. 3 pro 69. lege 13.69.124. 346. 23,38 lin. 8 post syr[cu] et 23,40 lin. 2 post *eum*) add Cyr (syr) 23,42 pag. 714, lin. 4 post Or[4,435] adde Cyr (thes 381 : *κυριε ιησου κυριε ιησου*) Cyr (syr) lin. 10 ante a adde 597. 23,43 lin. antepenult post aeth adde Eustath (644) 23,44 lin. 1 post 255. et lin. 4 post L adde 597. lin. 5 pro C* lege C[3] 23,45 lin. 1 ante al et post L adde 597. 23,45 lin. 4 a fine post 131. et 46 p. 717, lin. 4 post R et lin. 5 a fine post 248. et 48 lin. 8 post 124. adde 597. 23,47 lin. 6 ante *εδοξασε* adde ς Ln (mg) 23,48 lin. 8 post ς adde Ln (mg) 23,49 lin. 4 post L et 20,53 lin. 14 post 209. et 54 lin. 1 post 346. adde 597. 23,54 lin. 6 post *και* adde sec 23,54 lin. penult pro ς lege Ti 23,55 lin. 8 post 157. et 12 post ℵBL adde 597.

24,2 **text** *λίθον* 24,4 **text** pro *αὐτοῖσ* lege *αὐταῖσ* 24,5 lin. 1 post tantum D adde M 24,12 pag. 724, lin. 5 pro alinea lege aliena 24,13 pag. 725, lin. 12 innotuisset. lin. 13 Nihilominus 24,27 lin. 9 prorsus nescio qui testes *των* omittant post *των* adde | *διερμην.* cum ℵAB (D) GLPUXΓΔΛ 1.33.69 c[scr] x[scr] y[scr] 297[ev] al mu . . . ς *διηρμην.* cum EHKSVΠ al plu 24,30 lin. antepenult ante Eus adde ℵ *εδιδου*; 24,31 **text** post *αὐτόν* scribe , non • 24,32 lin. 10 post vg[cod] adde sax lin. 17 post *aperiret etc* adde et. sax 24,36 post 69. adde 124. 24,40 lin. 10.11 scribe (ς cum—Chr[3,110]) 24,42 lin. 3 a fine post 69. adde 124. dele 124. ante 131* lin. penult adde l ante vg dele l post b lin. ult dele l 24,44 **text** *τὰ* 24,46 lin. 3 Cyp[testim 4] 24,50—53 cf v. cl. Ferdinandus Graefe, „Der Schluss des Lukasevangeliums" in actis *Theologische Studien und Kritiken*, Gothae a. 1888, p. 522—541 24,53 lin. 8 pro Π lege Π*

(4.) IOHANNES.

1,3 pag. 741, lin. 16 pro apud Wetst. ad h. l. lege *Bibl. max. patr.* Lugduni, vol. 19, p. 958 h. lin. 9 a fine post Tat[19] adde[diat] 1,13 lin. 15 post Bened. adde 2, p. 209 A f 1,16 Ambr[fid 4,6] *sicut scriptum est*

quoniam de plenitudine eius etc *licet secundum Graecum evangelium ex plenitudine eius* etc 1,17 lin. 1 post mu adde Clem^{939}

1,18 cf v. cl. Iacobus Drummond in actis *Theological Review*, Londinii a. 1871, p. 468—495, a. 1876, p. 306—311; Fenton Iohannes Antonius Hort, *Two dissertations* etc Cantabrigiae a. 1876; Ezra Abbot in actis *Bibliotheca sacra*, Andoverae in provincia Massachusetts, a. 1861, p. 840—872, et *Unitarian Review*, Bostoniae a. 1875, p. 560—571 lin. 4 pro Clem^{958} lege Clem^{968} et pro^{946} lege^{956} lin. 5 dele^{123} post^{2,5} adde$^{\text{in ps 76,14}}$ (ap. Cord.^{2,597}) lin. 6 pro Bas^{1,859} ... etc lege Bas$^{3,12.23.358}$ Pseudo–Bas^{1,859} al mu lin. 16 post ante) adde Archel^{22} (ap. Rou^{5,121}) dele^{128}. lin. 18 ante Ath adde et$^{\text{ps 374}}$ Eustath^{632} (Migne^{18}) lin. 24 post etc) adde Pseud-Ath (cont sabell 2) Iulian (imp bis; ap. Cyr^{6,2,333}) Did$^{\text{in ps 76,14}}$ (ap. Cord^{2,597} si lectio sana) Nyss$^{2,466.\ 3,645}$ (sed vide infra) lege Bas^{3,23,358} Pseudo-Bas^{1,859} lin. 25 scribe Caes^{8} (Gall^{6} si lectio certa) lin. 26 ante Thdret adde Cyr (thes 365. adv Nest 90) (sed vide infra) Thdor$^{\text{mops 733}}$ (Migne^{66}) lin. 30 ante Tert adde Cyr vel Pseudo-Cyr$^{\text{trin 6}}$ (Migne^{75,1153}) Andr$^{\text{cret 940}}$ (M.^{97}) Germ^{contempl} (Migne^{98,429} vel Gall^{13,215} (M.$^{94.789\ 95,204.216}$) Thdor Thdor$^{\text{stud bis}}$ (M.$^{99,396.1216}$) Thphyl Euthym^{ter} (M.$^{129,1125.1128\ 130,1296}$). lin. 33 post (Gall^{8}) adde Phaebad^{12} (M.^{20,21}) Quaest (Aug$^{\text{opp 3,2,3099}}$) Ambr$^{1,510.527.1274.1286.\ 2,501.505.875}$ Hieron (in ezech 44,1) Faustin (quater; M.^{13,54}) Aug (M.$^{35,1638.1660.1734}$) Adimant (ap. Aug; M.^{42,139}) Maximin (ap. Aug; M.$^{42,719.728}$) Vigil (M.$^{62,265.393.395}$) pro Fulg^{235} (Gall^{11}) lege Fulg (adludens, *unig. filius* M.$^{65,272.459}$ (= Gall 11,435).^{679}; *unig. deus*, M.$^{454.681}$) al lin. 34 post^{ro} adde (de aeth vide Hortium, p. 46) *θεοσ* (Ti synops ed. 1864), item lin. 36 pro Clem^{958} lege Clem^{968} lin. 7 ab ima pagina post *ο ων* etc adde cf Valentinianos ap. Ir^{1,8,5} *αρχην τινα υποτιθεται* (sc. Iohannes) *το πρωτον γεννηθεν υπο του θεου, ο δη και υιον και μονογενη θεον κεκληκεν*. Ita Epiph$^{\text{haer 31,27 (s. 29)}}$ edd. Dind. et Oehler. e cod venet; et Ir^{int} *unigenitum deum*, e codd optimis post Clem^{695} adde (sed cf Clem^{956} *εποπτευσεισ τον κολπον του πατροσ, ον ο μονογενησ υιοσ θεοσ μονοσ εξηγησατο*, et^{432} *ο τον κολπον του πατροσ εξηγουμενοσ, υιοσ μονογενησ*) lin. 5 ab ima pagina ante Did adde Dion^{alex} (qu^{10} contra Paul Sam ap. Frontonem Ducaeum ed. Par. 1624, p. 301 : *ο γαρ εξ ουρ. καταβασ μονογενησ θεοσ λογοσ εγενηθη* etc) Eus (mcell 67) vide ante, cf et.^{175} pag. 746, lin. 10 post *πατροσ* adde vide et.^{103} (ubi Pusey ed. *ο μον. θεοσ*) et^{107} lin. 18 post Ir$^{\text{int 189}}$ adde Victorin (ad cand 16) Fulg (de fid 17) lin. 21 ante Iac^{nisib} adde et^{114d} lin. 22 lege Gall^{5} serm^{6,7} lin. 23 post *sui*" adde = Aphraates^{115} ed. Wright lin. 29 post *θεον*) adde Chrys^{1,475} Pseud-Ath$^{\text{quaest 28}}$ Maxim$^{\text{in dionys ep 9}}$ lin. 32 post *filius*.) adde Vigil^{bis} (M.$^{62,260.266}$) Fulg (in carn 18)

1,19 lin. 1 post[4,102] adde : B *ιωανου* 1,19 pag. 747, lin. 3.4 dele Cyr[ioh]–*ιερεισ* etc) textus enim est ab Auberto non e codice lin. 6 post Chry[8,103] adde Cyr (comm) 1,20 lin. 5 post ς adde Ti 1,24 lin. 10 post *επαπορουντων*)Cyr (ad l.) lin. 6 a fine dele Cyr[ioh 109] 1,25 lin. 4 post *ουτε* add cum 1,26 lin. 5 a fine ante ‚item adde Cyr[4,111] 1,37 lin. 1 post 1. et lin. 4 post 33. adde Cyr[4,129] 1,38 lin. 1 post M adde T[b] lin. 2 dele T[b] 1,40 lin. ult scribe facili 1,42 lin. 3 dele Cyr[4,130] (vide supra) 1,44 lin. 1 et lin. 7 pro E lege F 1,50 lin. 2 post *Nath.* adde (Ti om *αυτω*)

2,4 lin. 2 ante cop et 2,8 lin. 4 ante sah adde vg 2,8 lin. 3 pro unc[9] scribe unc[8] 2,11 lin. 2 pro A lege ℵ 2,16 lin. 5 pro vg lege vg[cle] 2,17 pag. 760, lin. 6 post X adde W[e] 2,19 lin. 5 post[pudi 16] adde Amb[2,730] 2,20 lin. 4 post errore) adde *τεσσαρακ.* lin. 6 post Ln adde Ti 2,22 lin. 3 post T[b] adde W[e] 2,24 lin. 1 post L et lin. 3 post Λ adde W[e]

3,2 lin. 6 et 3,3 lin. 1 adde W[e] post T[b] 3,4 lin. 1 post L et 3,5 lin. 3 post M et lin. 4 post L adde W[e] 3,4 lin. 2 post ὁ | adde ℵ *γερων ων γεννηθ.* | 3,5 pag. 763, lin. 5 ante Ir adde Naas[109] Chrys[10,440] habet *αν μη τισ αναγεννηθη εξ υδατοσ και πνευματοσ ου δυναται ιδειν την βασ. του θεου* 3,6 lin. 13 et 17 adde sarz post e 3,13 lin. 5 ante Did adde Eustath[652] (Migne[18]) Amphil (in act; M.[39,117]) 3,17 lin. 1 post 262. adde Ath[1,630] 3,21 lin. 1 pro *εργ. αυτου* lege *αυτου εργ.* 3,36 pag. 770, lin. 2 post e adde Cyp (edd)

4,6 lin. 4 post e adde sarz 4,7 lin. 2 post autem adde sarz *et ecce venit* lin. 5 lege unc[9]

4,9—13 W[e] ubique cum ς facit exceptis his: *σαμαριτισ, σαμαριτιδοσ, σαμαριταισ*, et v. 13 confirmat *ις*

4,9 lin. 6 dele Δ post Γ lin. 8 adde sarz post e lin. 13 post om adde . . . sarz *a muliere samaritana* lin. 14 post e add sarz 4,10 lin. 1 post *ειδεισ* adde | *δωρεαν* : sarz *gratiam* lin.3 ante | *αυτον* adde | *αν* pr : sarz *magis* 4,12 lin. 4 post e adde sarz (*puteum istum*) 4,14 lin. 5 post erat adde *αυτω* pr : sarz om lin. 12 ante | *ο* adde | *εισ τ. αιωνα* : sarz *unquam* lin. 5 a fine post pler adde sarz 4,16 lin. 3 post it[pler] adde sarz 4,17 pag. 774, lin. 3 post b et lin. penult post e adde sarz lin. 4 ante cum adde pr 4,19 post e et lin. 6 post c et 21 lin. 1 post b adde sarz lin. 5 post similiter adde ‚ita sarz sed pro *ubi* habet *in quo* 4,24 lin. 10 post ℵ* adde syr[hcl mg] 4,27 **text** *λαλῶν* 4,39 lin. 1 ante p[scr] adde ℵ* lin. 3 post Γ dele Δ 4,40 pag. 779, lin. 4 ante B dele A 4,42 lin. 11 pro *εγνωμεν* lege *εγνωκαμεν* lin. 6 a fine dele 69.71 lin. 4 a fine ante Victorin adde Cyr (4,202 codd opt) et lin. penult et ult dele Cyr 4,50 lin. 1 post *ις* adde pr lin. 3 a fine post *ις* adde sec 4,51 lin. 9 dele B

ante C et adde *και* ante *αγγγ*. 4,51 pag. 782, lin. 9 ante arm adde vg

5,2 pag. 784, lin. 10 ante ff^2 adde ff^1 betzetha 5,4 lin. 1 pro 134. lege 314. lin. 15 post e adde sarz 5,4 pag. 785, lin. 11 ante Pro adde Legit sarz *Angelus domini* 5,6 lin. 2 ante 253 adde ℵ 5,7 lin. penult ante *ιασιν* adde *την* 5,9 lin. penult lege *περιεπατει* : AL 63. *περιπατει* 5,14 lin. 3 post ΓΔΛ adde unc rell 5,15 lin. 2 post *θεν*, adde hinc Ln [*και*] *απ*. 5,19 pag. 789, lin. 1 ante om sec adde Tert 5,27 lin. 7 post conjg adde AB$^{ed\ rom}$ lin. 9 post etc) adde vg 5,35 lin. 2 post A adde B 5,36 **text** post *εμου* adde , 5,44 pag. 794, lin. 1 post om adde hinc Ln [*θεου*]

6,9 lin. 2 ante add adde Ti 6,15 lin. 5 scribe *αναδικνυναι* 6,19 lin. 1 post B adde (B* *ωσταδιουσ*) 6,23 lin. penult pro *gratis* lege *gratias* 6,23 **text** scribe *εὐχαριστήσαντοσ* 6,24 lin. 2 pro ℵ lege ℵ* 6,29 lin. 5 dele g^{scr} nam est 71. 6,35 lin. 7 dele ς 6,40 lin. 4 a fine ante ,hinc adde om 6,46 lin. 7 ante om adde Cyr (4,348 Aub [non cod opt nec 104.737]) 6,51 lin. 15 pro *δε* sec lege *γαρ* 6,60 in apparatu pone *σκληροσ — ασθενειαν* (= lin. 4–6) post *ειπαν* lin. 2 6,63 lin. 1 dele 13 6,70 **text** post *αὐτοῖσ* adde *ὁ Ἰησοῦσ* 6,70 lin. 2 post cop om adde *αυτοισ* 6,71 lin. 1 post D adde K

7,1 lin. antepenult post Γ et 7,3 lin. 2 post LM et lin. 4 post BL et 7,4 lin. 4 post D adde W^n 7,3 lin. 5 post 1 adde 597. 7,4 pag. 814, lin. 2 lege ℵ D$^{gr\ 2}$ 7,6 lin. 1 dele * post D^{gr} 7,6 lin. 2 post L et 7,8 lin. 3 ante Γ et lin. 5 a fine post BLT et lin. penult ante Γ et 7,9 lin. 3.6 bis post T et 7,10 lin. 3 post D et lin. 6 post L et lin. 10 post T et 7,12 lin. 3 post T et lin. 7 ante Γ et lin. 10 post T et p. 816, lin. 1 post DL adde W^n 7,10 lin. 2 ante (et et 7,12 lin. 3 post unc rell adde 597. 7,15 lin. 1 ante al pauc et 7,16 lin. 1 ante al plu et 7,17 lin. 2 post 33. adde 597. 7,17 lin. 4 dele 1,13 lin. 5 post tulerunt adde 1,13 *εκ θεου* 7,23 lin. 2 ante al pauc adde 597. 7,25 lin. 5 dele Ti 7,31 pag. 820, lin. 3 post 33. et lin. 5 ante al et lin. 9 post Π et lin. 13 post 69. et 7,32 lin. 2 post 131. adde 597. 7,32 lin. antepenult post ς adde Ti 7,36 lin. 1 post 2^{pe} adde 597. 7,37 lin. 5 post *ιστηκ*. adde | *λεγων* : a e om 7,39 lin. 13 ante Cyr adde Dion Alex contr Paul Samos resp ad qu 10 apud Frontonem Ducaeum p. 299 7,40 lin. 4 post *τινεσ* adde idem habet 597. 7,41 lin. 3 pro (al?) lege 597. lin. 6 post ς adde (= Gb) 7,43 lin. 1 post 157. adde 597. 7,44 **text** pro *ἔβαλεν* scribe *ἐπέβαλεν* 7,44 lin. 3 post Ln adde Ti 7,46 lin. 4 scribe ℵ*D 7,51 lin. 2 post 249. adde 597. 7,52 lin. 1 ante al adde (597. *αυτω και ειπον*) lin. 8 ante al adde 597. lin. 10 ante al adde 507. 7,53—8,11 lin. 6 post 33. adde 63. lin. 7 pro y^{scr} lege a*^{scr} b^{scr}

lin. 8 vix iure laudantur lectionaria singula; dici potest evangelia nunquam nisi ex errore continere hanc pericopam hoc loco; multa vero eam in menologio vel inter *διάφορα* habent (cf vol. 1, p. 835). pag. 828, lin. 9 et 8 ab ima pro „ad ipsum—margine" repone „fol. 169v, ll. 6—8 haec" lin. antepenult post e adde sarz et post g adde h (sed non est veteris Latinae) 7,53 lin. 2 post Γ adde 508.597. lin. 4 post *ιδια* adde | *αυτου* : 597. *εαυτου*

8,1 pag. 831, lin. 2 pro D 272. lege Γ 272. 8,4 lin. 11 habent 13. 346. *επ αυτῶ τῶ φόρω*, 124. *επ̀ αυτῶ φόρω* pag. 832 supra pro ς ς ς repone D D D 8,5 lin. 8 post Γ adde 597. 8,6 lin. ult adde . . . 47.56. *και προσπ*. . . . 508. *προσπ*. 8,9 pag. 834, lin. 3 ante 69. adde 13. dele 346. 8,11 lin. 9 ante al adde 508. pag. 834, lin. 5 ab ima N. B. h Matthaeo excepto non esse versionis Latinae veteris p. 835, lin. 20 ab ima adde Barbarae 8,12 lin. 8 post l adde vg 8,14 lin. 4 ante Did adde Epiph$^{anc\ 8\ bis}$ Procop$^{es\ 486}$ 8,19 **text** scribe *ἐστὶν* 8,25 lin. 3 post vg adde sah cop syr^{sch} arm Cyr . . . ς (Gb^{00}) praem *και* cum ΔΛ lege syr^{p} et^{hr} 8,34 lin. 3 dele Cyp^{207} et pone Cyp$^{codd\ opt}$ lin. 5 ante Faustin 8,38 **text** lege *ἃ ἐγὼ* 8,38 pag. 842, lin. 8 a fine post facit) adde . . . ς Gb (sed Gb$''$ *του π*.) Ti *παρα τω πατρι* cum DΓΔΛ unc^{7} 69. al 8,40 lin. 4 ante | *ηκουσα* adde *λελα*. *υμιν* 8,44 lin. 1 ante cum adde pr lin. 15 ante Cyp adde Eustath ^{620} 8,48 lin. 6 pro *υμεισ* scribe *ημεισ* 8,51 incertus manebat Tischendorfius num *τηρήσει* et *θεωρήσει* ederet 8,55 lin. 4 dele ς ante Ln 8,57 lin. ult ante EF adde B* 8,59 lin. 2 pro ℵ lege ℵ* 8,59 pag. 848, lin. 7 ante *ουτωσ* adde *ουτω* ς^{c}

9,2 lin. 1 post l adde vg 9,4 lin. penult post Huet adde Cyr (4,858 cod) 9,6 lin. 3 tolle Cyr et pone lin. 2 post 33. 9,9 lin. 4 post ℵC; adde Ti c. 9,10 lin. 4 post om adde *ουν* 9,11 lin. 9 post Ln adde Ti 9,12 **text** scribe *ἐστὶν* 9,11 pag. 851, lin. 15 post q adde vg 9,15 lin. 3 scribe om *και* 9,17 lin. 3 ante *παλιν* adde *τυφλω* : ℵ praem *ποτε* | 9,21 lin. 11 dele (*εχ*. ℵ* om) 9,23 lin. 4 post ς adde Ln Ti 9,29 **text** scribe *Μωϋσεῖ* 9,40 lin. 5 ante BL adde A

10,3 lin. 1 tolle vg et pone lin. 2 post f lin. 5 lege ΓΔΛΠ 10,6 lin. 2 post L adde om 10,7 lin. penult post om adde [Ln] 10,10 lin. 1 post *δε* | adde *ζωην* : ℵ add *αιωνιον* | 10,11 lin. 3 ante ℵ* adde Ti^{syn} cum 10,12 **text** scribe *ἔστιν* 10,12 lin. 2 post ς adde Ln Ti 10,13 pag. 861, lin. 2 ante praem adde Ti 10,15 lin. 2 ante ℵ* adde Ti^{syn} cum 10,18 lin. 3 dele Cyp lin. 4 post *tollet*, adde Cyp^{cdd} *aufert*, ante *auferet* adde Cyp (cdd) ante ℵ* adde Ti (syn) cum 10,19 lin. 4 dele 64. 10,22 **text** dele *τοῖσ* 10,24 lin. 6 post *ειπον*) adde Lc 12,13 (D *ειπον*) lin. 7 post *ειπε* adde Mt 8,8.20,31 post Lc adde 4,3. dele et 40. ante 17 adde 15 et 10,25 lin. 5

ante c tolle b et pone ante f 10,31 lin. 4 ante | *παλιν* adde Eustath^{657} lin. 6 ante *οι* adde Eustath 10,33 lin. 5 post cop adde Cyr (thes 327) 10,35 lin. ult 119 ? 1,1ss ? 1,18 ? 10,38 pag. 867, lin. 2 ante A adde (*πιστευετε*) 10,42 lin. 1 dele M ante X lin. 3 pro X scribe M

11,2 lin. 4 pro *αυτησ* sec lege *εαυτησ* 11,12 lin. 6 ante | *κεκοιμ.* adde ... Gb^{0} sine teste 11,28 lin. 2 dele X 11,30 post Ln adde Ti^{syn} 11,32 lin. 8 post ς adde Ln Ti 11,50 lin. antepenult ante Cyr adde Eustath^{661} 11,51 lin. 4 pro B lege B^{2} et ^{3} lin. 5 ante E adde B* 11,51 **text** scribe *ἐμελλεν* et muta in apparatu 11,57 **text** scribe *ἐστὶν*

12,1 lin. antepenult post L adde Δ 12,6 lin. 5 pro *ειχεν* scribe *ειχε(ν)* 12,9 lin. 3 post et adde „post *ιουδαιων* habent" 12,17 lin. 3 post Π adde al sat mu 12,19 lin. 3 ante | *πρ.* adde ... 346. praem *συμβουλιον εποιησαν κατ᾽ αυτου και* 12,20 lin. penult ante al adde unc^{7} 12,22 lin. 3 scribe (157.) 12,32 lin. penult ante *παντα* adde Or$^{int\ 2,350}$ 12,34 lin. 7 ante cop adde Π lin. 8 dele Π lin. penult dele 13. 12,40 lin. 7 adde ℵ ante K bis 12,41 lin. 2 ante e adde z$^{scr\ semel}$ 12,48 **text** ante *τῇ* adde *ἐν* 12,49 lin. 3—5 pone *ελαλησα—λυθα* | post ante) |

13,2 lin. 6.7 pro^{216} lege bis^{126} 13,10 lin. ult post *est* adde „ℵ *αλλα εστιν* 13,11 lin. penult post om adde cum 13,12 lin. 2 ante *των* adde Cyr^{4,726} lin. 7 ante ; item adde Cyr$^{4,726\ odd\ opt}$ lin. 9 dele Cyr 13,19 *mg* pro 4,29 lege 14,29 13,24 lin. 1 post D adde I^{b} 13,26 lin. 6 post aeth adde add 13,36 lin. 4 ante cum adde Gb′ lin. antepenult dele 13

14,5 lin. 3 ante N adde D 14,7 lin. penult et ult pone [*εωρακατε* : dele hoc] ... e m *videtis* lin. 4 a fine post *εορακ.* 14,9 lin. 1 dele C 14,10 pag. 902 lin. 2—6 in tomis sex editionis Puseyanae om Cyr *o* decies, habet *αυτου* bis, habet *αυτοσ* ad fin octies 14,13 lin. 1 init adde *οτι αν* : 597. *ὃ ἐαν* 14,14 lin. 5 post *μου*) adde Fulg (Mign. 65,802) lin. 6 post q adde em gat iac mm mt tol ante (249. adde Euthym Victorin$^{adv\ ar\ 3,13}$ Aug$^{ioh\ 71,3}$ et^{73,4} 14,16 lin. 3 post *τηρησω* adde | *δωσει* : 597. *δωσω* lin. penult et ult tolle *μεθ υμων*—pon et pone in lin. 3 ante *ᾖ* 14,20 lin. penult ante al^{20} adde 597. 14,23 **text** scribe *ἀγ. αὐτόν* , *κ.* 14,26 lin. 9 ante al adde 597. 14,28 lin. 5 scribe *ειπον,* lin. antepenult scribe Gb^{0}

15,2 lin. 6 post D adde Cyr 15,8 pag. 909, lin. 1 pro Λ lege Π 15,14 lin. 4 tolle Cyp^{194} et pone in lin. 5 ante Lcif 15,15 lin. 7 post pauc adde it vg 15,16 lin. 5 pone 13.69.124.346. non ante arm sed post ℵ^{a} 15,20 lin. ult ante pauc adde al 15,22 fin adde | *αυτων* : c l Amb (ep 71) om

16,7 lin. 3 lege Gb+ 16,12 lin. 3 ante Or adde vg 16,13 lin. 7 pro (* scribe (ca 16,18 lin. 8 pro ℵ scribe ℵ* et ante B adde ℵ^{0} 16,27

text dele τοῦ et muta in apparatu 16,27 lin. 7 dele Ln ante πατροσ et cum post πατροσ 16,29 lin. 5 dele (B* παρησια)

17,6 extr ponendum est e ff^2 *servavi* post BDL 17,11 lin. 9 ante C adde A lin. antepenult dele ς 17,12 text excidit , post αυτων 17,12 lin. penult pro C* lege C^3 17,24 lin. 7 dele ς

18,1 lin. 7 tolle Cyr et pone lin. 6 post 9. 18,5 text scribe αὐτῷ • 18,13.14 *mg* adde 11,50 pag. 931 supra scribe 18,27 18,28 lin. antepenult post ς adde Ti 18,31 lin. 8 post ουν adde sec 18,37 lin. 4 pro Δ lege Δ

19,3 lin. 4 pro w^{scr} lege z^{scr} 297^{ev} 19,6 lin. 2 pro Λ lege Δ lin. 8 pro non fluct lege om al^3 vg syr 19,7 lin. 8 pro ς^e lege ς 19,16 lin. 23 post his adde ℵvg^{cdd} vv add αυτον et 19,21 lin. 7 dele x ante Y 19,23 lin. 5 post Ln adde Ti 19,25 lin. penult dele L ante T^d 19,28 lin. 11 dele 64. 19,31 lin. 12 pro B lege B^3 et lin. 13 ante H adde B* 19,36 lin. 4 a fine ante sah adde vg 19,38 lin. 1 post δε adde pr lin. 3 post πειλατον adde pr lin. 12 post πειλατον adde sec lin. 15 dele A 19,40 lin. 2 tolle | των: 69. om et pone in lin. 9 post χειριαισ. 19,41 lin. 2 lege ab εν τω τοπω

20,4 lin. 2 ante AU adde Ln cum 20,11 lin. 7 dele L 20,16 lin. 5 post ℵ adde D 20,17 lin. 3 ante Epiph et lin. 9 ante Nyss et lin. 11 ante Cyr et lin. 17 ante Did et lin. 6 a fine ante Did adde Eustath^{680} lin. 9 a fine ante ℵ* adde Ti^{syn} cum 20,19 lin. 6 pro ℵ scribe ℵ* lin. 8 ante E adde ℵ^a 20,25 lin. 10 et 9 a fine dele εαν μη 20,30 lin. 3 pro ℵ lege A 20,31 lin. 1 pro T^a lege T^d

21,1 lin. 4 post 106. adde 510. lin. penult post 124. adde 510. 21,5 lin. 1 post 106. adde 597. 21,15 lin. antepenult et 21,16 lin. 1 ante x dele L bis lin. 8 pro v. 16 lege v. 15 21,17 lin. 1 post B adde C* lin. 15 post αυτω adde tert 21,20 lin. 8 pro Λ lege A 21,22 lin. 5 a fine lege Hier (iovin 1,26 ; = Vallars. 2,279 a) 21,23 lin. 4 post οτι adde pr 21,25 pag. 966, lin. 19.21.22.26.31.33 lege ℵ^a pag. 967 lin. 23 scribe σλβ′

2.

ACTUS ET EPISTULAE CATHOLICAE.

Ubique in Act-Cath dele cat si laudatur 36. ad locum vel scribe 36. pro cat

(1.) ACTUS.

*(vol. 2, pag. 1) lin. 2 post repetitur). adde Item B in marginibus per totum librum lin. 19 post B add (in ipsa inscriptione libri) lin. 5 ab ima post demid adde vg^{cle}

1,1 lin. 1 post 31. adde 33. 1,3 lin. 1 ante δι adde εαυτον: 33. om | lin. 7 et 1,4 lin. 4 et lin. 9 a fine adde 33. post 31. 1,4 *mg* lege Lc 24,49 1,4 lin. 4 post 40. lege 117. 1,5 lin. 3 post ς adde Ti 1,11 lin. 2 post 61. adde 117. lin. 4 post 31. adde 33. 1,6 lin. 4 post 31. et 1,7 lin. 2 post 31. et 1,8 lin. 2 post 31. et lin. 4 post E et lin. ult post C et 1,10 lin. 3 post 31 et 1,11 lin. 1 post E et lin. 4 post D et lin. 7 ante al adde 33. 1,8 lin. 2 ante 1 adde E 1,10 lin. 1 post -σιν adde ut Ti 1,11 lin. 1 pro cat^{txt} lege 36. lin. 9 lege 33* (33^{2} addit in mg) 1,18 lin. 1 post 61. adde 117. 1,19 pag. 8, lin. 2 post Ln adde Ti 1,20 *mg* lege Ps 108(109), 8 1,24 lin. 3 post 80. adde 117.

2,16 lin. 3 dele | ante εσται, incipe lineam novam, et pone 17. versus numerum 2,18 lin. 2 ante Ln adde ς 2,22 lin. 2 ante Ln adde ς 2,26 lin. penult lege Ro 8,20 2,31 lin. 6 post 5. adde 13. 2,36 lin. ult ad Eustath^{thdrt} nota Galland. 4, p. 575 et Theodoret. Dial. III. Opp. tom. 4, p. 156

3,1 pone III. 1 in app 2,47 lin. 6 a fine ante ιωαννησ pro | cum nova linea 3,6 lin. 6 post habet adde ut obit Valent (2,1183) et post om adde ut luc (1,1423) lin. 7 post ς et post mu; adde Ln lin. 8 dele C pr post Ln adde ed. min. pro εγειρε lege εγειραι 3,11 pag. 25, lin. 3 ante cum adde (B ιωαννην) 3,12 lin. 4 pro ℵ lege A 3,13 lin. 10 a fine ante add adde Ti 3,21 lin. 1 tolle h ante 27. et pone ante vg

4,6 lin. 1 ante D ιωναθασ adde B 4,9 lin. ult pro E lege A 4,10 lin. 1 ante d adde B ιστραηλ, 4,25 lin. 23 ante Ti adde Ln 4,33 pag. 38, lin. 3 ante Ti adde ς 4,36 lin. antepenult ante cum adde τωι lin. ult lege κυπριοσ 4,37 ante B adde A

5,3 lin. 1 pro (vg—Mtum) lege c^{scr} demid 5,8 lin. 4 ante 15 adde Ti c. 5,21 lin. 5 ante B^{3} adde B^{2} ut vdtr et 5,26 **text** dele ἵνα 5,29 lin. 6 lege Eus hist 5,24,7 5,38 lin. penult ante οὐ adde^{39} 5,39 lin. penult lege αποσχεσθε

6,2 post C adde Dam Paris 6,3 lin. 5 ante cum adde Dam Paris
7,1 **text** pro *εἶ* scribe *εἰ* 7,8 lin. 2 ante D adde *ισαακ* pr B, 7,10 lin. ult extr adde | *αυτου* : B* *τουτον* 7,16 lin. 6 post contra lege 2.9.24. 33.47 *e*scr *f*scr *εμορ*, fu *emor* vg^{cle} *hemor* lin. antepenult post ς adde Ti 7,26 lin. 5 post ς adde Ti 7,36 lin. 3 dele 24. 7,59 *δέξαι τὸ πνεῦμα μου* dicit Eva in Apoc Mosis cap. 42 extr 7,60 lin. 4 a fine post pauc adde *μη*
8,1 lin. penult dele E (?) 8,10 lin. 2 et 12 lin. 2 et 13 lin. 6 **et ubique in Act Cath dele cat vel pro cat scribe 36. nam est 36.** 8,12 lin. 3 pro ℵ lege ℵ* 8,18 Dam Paris legit *εδιδετο πνα αγιον* 8,34 lin 1 ante om adde Cyr$^{ioh\ 73}$ 8,40 **text** post *ἐλθεῖν* adde *αὐτὸν* 8,40 lin. 3 pro 10,24 lege 9,30
9,1 init scribe IX.1 9,20 lin. 3 ante 61 adde 13. 9,25 lin. 10 ante E adde (ita Ti errore) 9,26 lin. 5 lege Gb′ 9,35 lin. 8 pro ς^{e} lege ς 9,40 lin. 1 lege Ln (ed min)
10,1 habet Dam Paris *καισαρια* et 10,3 *ενατην* et 10,4 *ενωπιον* 10,5 lin. 4 a fine lege *πετροσ* et lin. 3 a fine *πετρον* 10,6 lin. 6 ante fu adde d 10,17 pag. 86, lin. 1 post C adde D 10,22 lin. 1 post ς adde *ειπον*
11,18 lin. 6 post ς adde Ti
12,6 lin. penult post AL adde etc et post *δυσι* adde ut ς 12,15 pag. 103, lin. 2 post Ln adde *οι δε* 12,17 lin. 8 lege E^{gr} lin. ult ante cop adde e 12,19 **text** dele *τὴν* 12,25 lin, 5 ante DE adde (ut B* videtur primo scripsisse)
13,1 tolle *αντιοχ— -χια* | et pone lin. 5 ante *καλουμ.* 13,4 lin. 5 a fine post E adde H (teste Treg) et lin. 4 a fine dele H 13,12 lin. ult ante *τ. θεου* dele | 13,25 **text** dele *ὁ* 13,32.33 pone numerum 33 ante *ὅτι ταύτην* et in apparatu pone 33. pro | ante *ημων* 32 lin. 2 13,45 **text** post *λαλουμένοισ* adde ,
14,3 lin. 4.5 dele , item —Aldina (fuit ex errore de Wetst) 14,8 **text** lege *ἀδύνατοσ ἐν Λύστροισ* 14,8 lin. 2 lege post v. 7 | *αδυνατοσ εν λυστρ.* et post Ti lege *εν λυστρ. αδυν.* 14,11 lin. 2 post *δε* adde *οχλ.* 14,14 lin. 4 ante Chr adde vg 14,22 **text** scribe *ἐνμένειν* et muta in apparatu
15,23 pag. 133, lin. 1 post vg adde cop^{boett} et lin. 5 lege cop^{wilk} 15,28 lin. 3 pro 61 lege 31 15,34 lin. 3 post 69. adde 234.
16,6 lin. 5 pro 55. lege 33.34.35. 16,10 lin. 6 dele A ante DH 16,17 lin. 7 post *εκραξε* adde (Ti *εκραξεν* ex errore) 16,28 lin. 5 ante B adde Ln (ed mai) cum 16,32 lin. 5 post 13,7. adde 46. 17,13. 18,11 16,40 lin. 1 post ς adde Ln Ti lin. 6 et 10 adde G^{b} bis post E
17,1 lin. 3 a fine post *apolloniam* adde ut vg
adde G^{b} 17,1 lin. 5 a fine ante H lin. penult post D. 2 lin. 4

post E gr lin. 8 post D 3 lin. 3 ante H (vdtr) 4 lin. 1 post E lin. 4 post E lin. 7 post E 5 pag. 149, lin. 3 ante 31 lin. 12 post E lin. 15 post E (vdtr) lin. 18 post B 6 lin. 5 post E lin. 7 post E 7 lin. 1 post E bis lin. 4 post D 10 lin. 1 post D lin. 5 a fine ante d (hoc loco habet G^b *απιεσαν*) lin. 3 a fine post D 11 lin. 3 post E lin. 6 post E (G^b habet *εχει* post *ουτωσ*) 13 lin penult post E 14 lin. 6 ante H lin. 7 post B lin. 4 a fine post B 15 lin. 3. 6 post E lin. penult post D 16 ad finem | G^b *καθειδωλον* 27 pag. 155, lin. 13 ante H lin. 7 a fine post *μακραν* (G^b *μακρα*) lin. antepenult ante H lin. ult post E 28 lin. antepenult ante item adde item G^b *αρατ" αστρονομοσ* 29 lin. 1 post D lin. 6 a fine post D 32 lin. 1 post D lin. 5 ante H (G^b *ουτοσ*) 34 lin. 2.4 post E **18**,9 lin. 3 post E 11 lin. 1 post B 12 lin. 3 post E 13 lin. 3 post E 14 lin. 1 post E (vdtr) 15 lin. 2.5 ante H 17 lin. 2 post E 17 pag. 161, lin. 1 post B lin. 2 post E 18 lin. 5 a fine post E 19 lin. 3. [~σεν] 6.8. penult ante H 20 lin. 3 post B 21 lin. 1 post E lin. 4.9.17.20 ante H 22 lin. 1.4 ante H 23 lin. 2 et 24 lin. 2 ante H 25 lin. 5 post E 26 lin. 2 post E lin. 5 ante H

17,18 Dam Parall cod paris habet *επικουριων* et *στωϊκων* 17,22 habet Dam *παυλοσ* sine *o* et *αρειου* 17,26 lin. 7 a fine ante 61. adde 31. lin. antepenult post Ln adde (ed mai) 17,27 pag. 155, lin. 12 ante sah adde vg 17,28 lin. 7 dele cop 17,29 **text** scribe *χρυσίῳ* et muta in apparatu

18,12 lin. 3 lege *ομοθυμ.* 18,21 **text** *ἀνήχθη*

19,4 lin. 4 ante add adde Ti 19,19 lin. 2 pro E scribe E^{gr} 19,24 lin. 3 ante 57 adde 33. 19,27 lin. 6 a fine ante E adde ℵ 19,38 lin. 3 ante Ti adde ς lin. 6 scribe *εχουσιν* 19,40 **text** post *λόγον* adde *περὶ*

20,28 pag. 184, lin. 3 post 22. adde 23.25.27. lin. 6 ante Bas adde Thdor. Mops (1 Ti 28 : Cram et Lat) lin. 13 ante Ath adde (et ita certe quinque codd, sed cod unus ut aeth Rom) lin. 13.14 dele[5,1052] lin. 7 a fine pro adquis. lege acq. lin. 5 a fine post *sanguine suo* adde ita Hier[tit 1,5] et ante Ir adde Cyr (ap. Mai vol. 8, vide ante) Cyr vel Pseudo-Cyr (trin 26) Anon in cat[338] lin. 4 a fine post *suum* adde ita Hier (epist. 146) lin. 2 a fine ante Thphyl adde Anton et Maxim[173] Oec Cf dissertationem Ezrae Abbot in actis *Bibliotheca sacra*, Andoverae a. 1876. 20,29 lin. 1 post 130. adde 180.

21,31 lin. 5 post ς adde Ti 21,37 **text** scribe *πρόσ σε;*

22,3 pag. 197, lin. 2 post edd adde Steph 22,16 **text** scribe *ἀπόλουσαι* (hoc correctum est in „ad interim") 22,23 lin. 6 pro ℵ lege ℵ* 22,28 lin. 9 lege B* *πολειτειαν*

23,24 lin. 9 lege *tanquam* 23,28 lin. 6 scribe Praeterea 23,30 pag. 209, lin. 10 post ς adde *λεγειν*

24,3 lin. 6 ante *εγκοπτω* dele |, incipe novam lineam, pone 4. 24,3 pag. 211, lin. 2 ante *στασεισ* dele |, incipe novam lineam, pone 5. 24,6 lin. 5 pro *κατελθων* lege *παρελθων* lin. 13.14 post 66. et 16 post 133. et 18 post 57. adde 234. 24,24 lin. 3 ante al mu adde 57. 234. lin. 4 a fine ante 61 adde 31. lin. 2 a fine ante C adde A

25,1 lin. 3 ante pro adde (et mart. pal. 8,1 et 13,11) 25,25 lin. 5 a fine post ς adde Ti 25,26 lin. 2 a fine post ς adde *τι* 25,27 **text** pro 26 scribe 27

26,2 lin. 5 ante E adde Ti cum 26,5 lin. 2 et 4 dele (item—min) et ‚nec—ed min

27,21 **text** scribe $\bar{\omega}$ 27,33 lin. 8 a fine pro *επ.* lege *εμ.* 27,34 lin. 2 post plu adde vg

28,7 lin. 4 pro 7. lege 12. 28,9 post B adde vg (ed. Clem, non am fu demid) 28,17 lin. 1 post 31. adde 40. lin. 4 ante *ελεγεν* adde *πρωτουσ*: 40. ante *τ. ιουδ.* | *δε* sec: 40. $\bar{ουν}$.|

(2.) EPISTULAE CATHOLICAE.

Iacobi.

1,5 lin. 4 post 105. et 1,11 lin. 3 post 97. et 1,13 lin. 2 ante al adde 117. 1,9 post om adde *o* 1,12 lin. penult pro^{cu} lege^{sch} 1,13 lin. 3 post cum et 1,15 lin. 1 post 45. adde 62. 1,17 Speculum (6,633e) habet *vicissitudinis obumbratio* 1,27 lin. 1 dele ‚item—ed min)

2,7 *mg* lege Lv 19,18 2,12 **text** scribe *οὕτωσ* 2,15 lin. 2 pro D lege C 2,18 lin. antepenult post *πιστιν* adde sec 2,25 lin. 1 lege ff tol vg^{cle} pro ff vg

3,3 lin. 5 scribe minusc 3,5 lin. 7 ante cum adde *πυρ* 3,6 lin. 1 ante pro adde pr 3,8 **text** pone *δαμάσαι* ante *ἀνθρώπων*

4,8 pro A scribe B 4,13 lin. penult ante K adde A

5,9 **text** excidit *ὁ* ante *κριτὴσ* 5,11 lin. penult et ult pone h ante vg 5,14 lin. antepenult ante A adde Ln Ti cum

1 Petri.

* cf infra p. 318 1 Ioh * lin. 10 a fine

1,4 lin. 6 post ς adde (= Gb Sz) 1,8 lin. 14 tolle Cyr et pone lin. 10 post *inenarrabili* 1,9 lin. 2 post Oros adde cum Pelag^{21} post Fulg adde de verit praedest 2,36 et ep 14,7 lin. 3 ante Aug adde Did ps 149 Mai) 1,10 lin. 3 dele$^{nest\,142}$ et 1,12 videtur Cyr (nest 142) *υμιν* legisse, nunc legit *ημιν* sed *η* in rasura, dele igitur in lin. 6 et pone lin. 5 ante . . . lin. ult ante (cf adde Fulg (contr Fab fragm 26 et fragm 6) post *re* adde Vig (contr Varimad 3,99) Fulg (pro fid cath 9

in quo) 1,16 lin. 10 a fine pro *εγω* lege sec lin. 7 a fine post *καθωσ* adde m *quia et* 1,20 pag. 278, lin. 2 ante *εσχα-* adde ς

2,5 lin. penult post arm adde Or (1 Cor 6,4 Cram) 2,20 lin. 5 a fine et 2,21 lin. 1 post gnostic 12 adde (Scorp 12) 1,21 lin. penult pro *υμων* lege *ημων* 1,24 lin. 4 post aeth adde Fulg (ad Tras m 1,11)

3,15 lin. 13 ante Dam adde Or (1 Cor 1,2 Cram) Cyr (5,588) 3,18 *mg* pro 21,6 scribe 4,6 3,18 lin. 1 post harl adde al lin. 17 post B adde P lin. 10 a fine post demid adde al 3,19 pag. 291, lin. 1 post etc adde ... *εν τω αδη* c^{scr} lin. 6 a fine post Ln adde al 3,20 lin. 10 post Ln adde al

4,5 lin. 4 ante *κρινοντι* adde Oec 4,14 lin. 10 a fine ante 4 adde *επαναπεπαυται* ... lin. 12 pro *επαναπ.* lege *αναπ.* 4,15 lin. 2 pone (ante Tert 4,19 lin. 1 lege (et. ς Ln *κτίστῃ*, Gb Sz *κτιστῇ*)

5,2 pag. 297, lin. 2 pro ℵ lege ℵ* lin. 3 adde ℵ^{c} ante A 5,4 lin. 2 post ut adde ς ante Gb dele ς 5,10 lin. 8 a fine post *-ωσαι* adde ,ut ς Gb′ = Gb Sz 5,12 lin. 3 pro ℵ lege ℵ* 5,14 lin. 3 pro ad lege add

2 Petri.

* lin. 7—1 a fine : Invenies testimonium Barsalibi de Iac 2 Pe 1 et 2 Ioh apud Assemanum 3,1, p. 10 vel p. 9 sq. adn. lin. penult pro 1562 lege 1630 (in praefatione editionis Schaafianae e pag. 2 pro pag. 4) lin. ult post Bodleiano adde (Orient. 119)

1,1 lin. antepenult ante (non adde 1624.1656.1662.1678. non 1633.1641 1,2 lin. antepenult post *κυριου* adde *ημων*

2,4 lin. penult post adscribit adde: similiter, sed sine epistulae nomine Cyr (ioh 731) 2,8 lin. 1 post B adde Γ 2,14 lin. 2 pro vg scribe am fu, vg^{cle} demid *adulterii* lin. penult dele ς 2,18 lin. 4 pro ς lege ς^{e} 2,22 lin. 9 ante Amb adde Pseud- post A adde C^{2}

3,10 lin. 13 post C adde P

1 Iohannis.

* lin. 7.6 a fine dele *sparthos* — p. 67 lin. 5 a fine ante Aug adde Cyp (passim)

1,4 lin. 1 post Gb′ adde Ln ed min lin. 2 ante Ti adde Ln ed mai 1,5 lin. 4 am fu legunt *adnunt.*, vg^{cle} *annunt.* 1,8 lin. 1 pro syr^{p} lege syr^{sch} 1,9 lin. 2 post A lege B pro C

2,2 lin. ult ante *μονων* adde Did (ps 301 Mai) 2,12 lin. 3 post *υμιν* adde sec 2,13.14 **text** pone 14 pag. 322, lin. textus ult ante *ἔγραψα* 2,18 pag. 323, lin. 3 (est Phot amphil qu 132 [Coisl. 154, Taur. 153] ap. Mign. 107, col. 7)

3,5 lin. penult ante etc adde vg 3,16 **text** pro *ὑμῶν* lege *ἡμῶν* 3,20 lin. 1 lege *ημων· 20 οτι* (Ln *ο τι*) *εαν* : Gb Sz Ln *ημων, 20 οτι* .., ς *ημων. 20 οτι* 3,20 pag. 330, lin. 3 post Ln adde (ed min) 3,21 lin. 7 dele ς 3,23 ante al adde 31 lin. ult dele ς

4,10 lin. 2 adde A ante KL 4,12 lin. 2 ante A adde Ln cum 4,20 lin. 4.5 post *εωρακεν* et *εορακεν* adde bis

5,6 lin. 5 dele P lin. 8 adde P ante 5.

5,7.8 lin. 11 pro *απο* lege *επι* et vide facs apud Tregellesium (Hornii *Introd.* vol. 4, p. 357) pag. 338, lin. 24.25 verba „*tres sunt qui testim. perhibent in caelo, p. v. et sp., et hi tres unum sunt*" citata sunt exacte in Conf. episc. Afric. ap. Vict. Vit. pars 3, p. 42 (chifflet) pag. 339, lin. 10 pro 5 lege 6 vel (al. 6). pag. 340, lin. 7 lege *γινόμενα* lin. 12 cf etiam Andr Cappad (ad apoc 17,10) lin. 5 ab ima pro 1546—1569 lege 1546—1551 et Rob Steph iun 1569. lin. 4 ab ima lege 1565—1598 page 341, lin. 6 ante 1593 adde 1582.

Bengelius in editione eius minore Tubingae a. 1753 inter alia nova dedit lectiones codicis Vulgatae Schelhorniani olim Ulmensis nunc Londiniensis mus. Brit. Add. 11852. Cf etiam ad 1 Ioh 5,7.8 librum v. cl. Guilelmi Koelling, *Die Echtheit von 1 Ioh 5,7*, Vratislaviae a. 1893; turget dissertatio inscientia et arrogantia.

5,9 lin. 4 (est Aug pecc mer tom. 10, col. 16bc) 13 lin. 1 pro *ημιν* lege *υμιν* 5,20 lin. 10 dele *ινα*

2 Iohannis.

3 lin. 2 post Sz adde Ln 7 text scribe *ἐξῆλθον* 13 lin. 2 114 est schol non text

3 Iohannis.

6 lin. 7 lege *deduces* 9 lin. 3 pro ℵ lege ℵ* lin. 4 ante K adde ℵ^{c} (*αν* pro *τι*)

Iudae.

Inscriptio: lin. 5 a fine post ς adde *επιστολη του ιουδα καθολικη* 1 lin. antepenult dele *in* 4 lin. 1 post ℵ adde Cyr (hom 5,452 Pusey) 5 lin. 4 a fine ante *o* et ante *ιησους* adde *οτι* 5 text scribe *πιστεύσαντας* 6 lin. 3 post Ln adde (ed min) 12 lin. 10 ante K adde ℵC^{2} lin. 21 post Ln adde (ed min) 15 text dele *αὐτῶν* prius 15 pag. 358, lin. 1 post *αυτου* adde et. am fu demid 25 lin. 8 scribe *μεγαλωσυνη*

3.

EPISTULAE PAULINAE.

ad Romanos.

1,8 **text** scribe *θεῷ* 1,27 lin. 1 scribe D**c lin. penult scribe Thphyl
2,8 lin. 3 pro ℵ lege ℵ* 2,13 lin. 1 ante cum adde pr 2,16 **text** scribe *χρίνει* 2,16 lin. 4 ante Dam add Cyr (mal 855) 2,26 ante Dam adde Cyr (mal 781 codd)
3,4 lin. ult dele A 3,8 lin. 1 ante om adde memph 3,9 ante k adde (3,11 lin. 2 ante Thdrt adde Or (rom 17 Cram) lin. ult post B adde Or (rom 18 Cram) 3,22 lin. 2 post Ln adde (ed min) 3,25 lin. 8 a fine post 76. adde Hil (164) 3,26 fin adde . . . Gb⁰ Ti om cum FG 52. e f g
4,3 lin. 1 pro at lege atque 4,4 lin. 2 ante Thdrt adde Or (rom 28Cram)
5,6 lin. 5 a fine ante cum adde Ti 5,14 lin. 5 est Acac cat 46
6,12 lin. 4 a fine ante (= Gb adde ς lin. ult post Oec adde . . . Gb om plane cum 178. e 6,19 lin. penult post *και* adde | 6,21 lin. 3 lege *τότε ἐφ᾽ οἷο νῦν ἐπαισχ.*
7,9 lin. 1 pro Chr sec scribe Cyr 7,13 lin. 6 pro omd lege omn 7,16 lin. 2 pro B lege B* 7,20 lin. ult post Ln adde *αλλ* 7,25 lin. 5 dele *του* ante *κυριου*
8,2 ante Tert adde Bas (387 codd) 8,11 ante . . . adde Cyr (thes 387, alibi aliter) pag. 401 pone lin. 11—18 *εκ νεκρων*—mosc 2) | ante *χριστον ιησουν* lin. 1 huius paginae 8,20 **text** voluit Tischendorfius ut videtur *ἐλπίδι* reponere pro *ἐλ.* quod primo edidit 8,22 lin. 1 post G adde Hipp (haer 7,25) 8,35 lin. 4 a fine ante Ephr adde Cyr (fid 59) Theod (stud 389.447 Sirm) lin. antepenult ante add adde Did (2 cor 146 Mai) lin. ult ante : : adde . . . *τ. χριστου τησ εν χω̄ ιῡ* Nyss (eccl 1,685 Mign) 8,38 lin. 7 post pauc adde vg^{cle} etc vide post
9,5 lin. 2 ante Hil adde Cyp (test 2,6) lin. 14 post *omnes* adde (*omnia* vg) pag. 411, lin. 20 Meth est „de Symeone et Anna 805“ pag. 412, lin. 5 ab extr versu in apparatu ante C adde A post 47. adde 77.80.89. lin. 4 a fine dele A 9,9 adde | *σαρρα* et. am fu . . . vg^{cle} demid *sarae* 9,11 lin. 4 pro (Cyr—locum) lege Cyr (mal 820) 9,15 **text** scribe *Μωϋσεῖ* 9,19 lin. 4 a fine pro ς lege Ln 9,25 lin. ult dele) post *consecutam* 9,26 lin. 7 pro B* lege B 9,32 lin. 7 scribe *προσεκοψαν* lin. 8 ante add adde Ti
10,5 lin. 9 ante Dam adde Cyr (ad loc Mai) 10,14 lin. 7 ante al adde C. AKL 10,15 lin. 6 post B adde Chr (cod) lin. 8 pro ℵ scribe ℵ*

11,20 lin. 5 post B adde Dam (Paris fol. 405 sub *υ*) 11,30 lin. penult pro ℵ lege ℵ^{a} lin. ult dele ℵ ante A et pone ante B*

12,2 lin. 23 cf disput 4 ap. Galland. 8,75d 12,4 lin. 5 post e adde f dele vg lin. 6 dele f post guelph adde vg 12,8 **text** voluit Tischendorfius postea *προϊστανόμενοσ* 12,17 lin. penult tolle d—Lcif et pone lin. ult ante plane

13,1 *mg* scribe 1 Pe 13,4 lin. 3 pro plum lege plu m 13,9 lin. 9 pro P scribe (P) 13,11 lin. 6 post 628 adde Chr (cod) 13,12 lin. 1 post A et lin. 4 ante Dam adde Cyr (zach 678) lin. 7 ante etc adde Cyr (zach 678 cod opt) lin. 8 post e adde Cyr (zach 678 ed) 13,14 pag. 437 lin. 4 post *Iesum*) adde . . . Or (ps Gall 61) Did (2 cor 129 Mai) *τον* $\overline{κν}$ $\overline{ιν}$

14,8 lin. 2 post B adde 37. lin. 6 ante cum adde sec 14,10 extr adde . . . Aug (cont adimant 14,2) *trib. domini* 14,16 lin. 3 ante go adde vg 14,19 lin. 3 post Ambrst et 14,20 lin. 2 ante vg adde Aug (cont adim) lin. penult post harl vi adde al 14,21 lin. 2 ante D* adde B* 14,22 lin. 5 dele ς^{e}

15,4 lin. antepenult ante al et lin. ult ante add adde Aug (epist 78,1) 15,8 lin. 2 post Ambrst et lin. 5 ante Dam adde Aug (in ioh 31,11) 15,15 lin. 3 post AB pr et lin. antepenult post Dam adde „Thaum" (Apol? 108 Lagarde) lin. antepenult pro ℵ lege ℵ* et lin. penult ante A adde ℵ* 15,17 lin. 1 post 37. et 15,18 lin. 2 ante Dial adde Thaum 15,19 **text** post *Χριστοῦ* pone , pro . 15,20 lin. 7 post etc) adde vg^{cle} *praedicavi evang. hoc* 15,23 lin. 1 ante D^{c} adde Ti cum 15,24 **text** post *ἐμπλησθῶ* pone • pro . 15,26 lin. 8 pro *τω* lege *των* 15,32 lin. 6 post ς adde Ln (ed mai) Ti lin. 7 ante *και* adde ς Ti lin. 8 post *ελθω* adde post *εν χαρα*

16,16 lin. ult post Oec adde | *χριστου* : 3.23.42.69.106.120.177 a**k^{scr} Chrys (codd 2 ap. Matthaeium) *θεου*

1 ad Corinthios.

1,8 lin. ult post $\overline{χυ}$ adde | v. 8 bis scriptus ℵ* 1,10 lin. 6 ante L adde *γνωμη*: lin. 7 adde , 2. *γνωσει*, d e am *scientia*, fu *scientiam* (vg^{cle} demid etc *sententia*) 1,11 lin. 5 post *sunt* adde (harl** *sint*) post *in vobis* adde (vg^{cle} harl** *inter vos*) 1,29 lin. 1.2 lege ς^{e} 1624.33.41 (non item 1656.62.70.78. nec ς Weststt Gb Sz)

2,3 lin. 3 pro FF lege FG 2,4 lin. 1 post P adde 17.39. 2,9 **text** *γέγραπται* 2,10 lin. 11 ante add adde Ti 2,6 lin. 1 pro *συνβι-* pr scribe *συμβι-*

3,2 **text** post *ἐπότισα* adde , 3,3 lin. 4 ante cum adde pr 3,6 lin. 2 ante C adde ς *αλλ* cum dele *αλλ* 3,7 lin. 2 pro *αλλο* lege *αλλ ο* 3,12 lin. 8 ante add adde (cod opt Field) lin. 9 post etiam adde (libere) 3,19 lin. 4 post *γαρ* adde sec

4,17 lin. 2 pro ℵ scribe ℵ^{c} 4,19 lin. 1 ante *θελησῃ* adde *ταχ. π. υμασ* et. am fu tol demid : 73. *π. υμ. ταχ.*, vg^{cle} *ad vos cito* | 5,1 lin. 9 post *patris*(adde vg^{cle} fu demid post *sui* adde [non item am harl] 5,3 lin. 1 ante *απων* adde *γαρ* : 61.62.109.120.213.221. vg Thdrt Lcif (21 et 134) Ambrst al om | 5,7 lin. 5 post 46. adde vg 5,11 lin. 8 lege ς et. ς^{e} 1622.70.78. (non ς^{e} 1624.33.41.56. Gb Sz) ante cum adde *πόρνοσ* 6,5 lin. 7 post ς adde Ti 6,7 **text** scribe *ἐστὶν* sine , 6,10 lin. 4 ante etc adde Aug (enchir 18) 6,11 lin. 2 ante C adde Ln cum lin. 6 ante C adde ς Ln cum lin. 9 ante al adde Aug (ep 29,5) 6,11 pag. 486, lin. 7 post Cyp adde Aug (ep 29,5) 6,12 lin. antepenult ante *συν-* adde 47* vdtr 6,13 **text** voluit Tischendorfius postea *πορνίᾳ* pro *πορνείᾳ* ponere 6,15 lin. ult post Lcif adde Aug (serm 162,1) 6,16 *mg* scribe Eph 5,21 6,19 lin. 6 post *nostra*) adde Aug (serm 162,1) 6,20 lin. 3 ante Euthal et lin. 4 a fin post Ambrst adde Aug (tri 7,6)

7,2 lin. 3 ante etc et 7,3 lin. 3 post Ambrst adde Aug (epist. 262,2) 7,5 lin. 10 post Ambrst adde Aug (nupt et conc 1,16) 7,13 lin. 2 post *mulier* adde [vg^{cle} add *fidelis*, non item am fu harl demid] 7,14 lin. antepenult dele *δε* 7,18 lin. penult dele ς 7,27 dele ς 7,29 lin. 4 a fine post 1656. adde 1662. 7,34 **text** pone 34 ante *ἡ ἄγαμοσ* 8,6 lin. 15 pro *τω* lege *ω* 8,6 pag. 502, lin. 11 Dam paris habet *εν αυτω* 8,13 lin. 4 ante syr adde vg lin. 6 dele vg

9,2 lin. 5 post 1633. adde 1656. *αποστ.* 1678. *επιστ* 9,4 lin. 1 post ς adde Ln Ti 9,7 lin. 3 post fu adde demid 9,10 lin. 2 dele *οτι* 9,13 lin. 3 post Ln adde Ti 9,15 lin. 10 post ς adde Ti 9,16 lin. 1 ante cum adde pr lin. 11 ante cum adde sec 9,20 lin. 5 a fine post 37. adde 234.

10,14 lin. 1 dele ℵ et B scribe D^{c} ante C adde ℵB 10,16 lin. 5 ante pon adde pr lin. 6 ante c. adde sec 10,17 lin. 1 ante *αρτου* adde *γαρ* et. d e f g tol : om am fu harl* *omnesque*, vg^{cle} demid *omnes qui* | 10,18 lin. 1 post Chr^{250} adde Cyr (mal 835) 10,23 lin. 9 pro sec lege tert 10,26 *mg* lege Ps 23(24), 1

11,3 lin. 3 ante Euthal adde Cyr (ps 295 Mai) 11,6 lin. 1 ante *χειρασθω* adde *και* et. am fu tol demid ; 9. vg^{cle} aeth arm Ambrst om | 11,17 lin. 4 dele FG 11,24 lin. 2 post 73. adde 136. 11,26 lin. 8 post Ln adde Ti 11,29 lin. 7a fine post absque adde *τ*. 11,32 lin. 2 post Ti adde (vide adn.)

12,3 lin. 8 et pag. 529, lin. 2 scribe *ιησουσ* 12,10 lin. 5 a fine dele ℵ ante C et adde ℵ ante A 12,18 lin. 1 ante K adde E lin. 3 ed. Gaisford. pro *ἔκτασιν* habet *ἐπέκτασιν* et lin. 4 pro *καιρῶν* habet *χρόνων* 12,23 lin. 1 post 1633. adde 1641. lin. 2 post 1656.

adde 62.70.78 lin. 3 pro al[2] lege 17.38 (Mill. Wetst. [28 Gb Sz errore]) lin. 4 post vg adde exc. tol 12.27 ad 1 Cor 12,27—13,13 cf v. cl. A. W. Tylerus, *Bibliotheca sacra*, Andoverae a. 1873, vol. 30, p. 128—143 et 482—520. 12,31 lin. 3.4 fere idem est citatio e Thdor atque illa e Thdrt

13,2—8 pro Ephr[3,333] lege passim Ephr[3,333] 13,1 tolle Ephr et pone lin. 2 ante Bas lin. 3 tolle ℵ[a] ante A et pone ante D* lin. 6 ante Ephr adde vg[cle] fu harl* lin. 7 pro vg lege am tol harl** demid et pro Bas[2,228] lege Bas[2,514] Ephr[2,169] lin. 11 ante *μεθισταν* adde Cyr (ps 329 Mai) lin. 16 dele Clem[100] 13,3 lin. 1 tolle Ephr et pone lin. 2 ante Bas lin. 7 tolle Ephr et pone lin. 2 ante Cyr lin. 10 pro Bas etc lege Bas[2,647] cdd lin. 11 post Cyr adde[1,243] pro Max [1,545] lege [2,545] Oec (comm) Cdd Gr ap Hier (vide infra) post item adde ς Ln (ed mai) ante C adde cum pro Ephr[333] lege Ephr[2,169 3,333] Bas [2.329.514 665] (copt) lin. 12 ante Cyr adde et saepe Pseud-Ath (quaest ad Ant 89) lin. 13 ante Bas adde Pseud-Ign[109] *κἂν παραδῶ τὸ σῶμα εἰσ καῦσιν,* lin. 15 dele cop lin. 18 post Iac etc adde vel potius Aphraates[38] ed Wright post Ln adde (ed min) lin. 18.19 pro (cop-Wtst) lege cop sah (tuki 107) lin. penult ante Ephr adde Clem[166] 13,4 pag. 537, lin. 8 dele (om-*αγαπ.*) lin. 4 a fine Ephr[3,333] legit *περπερευεται* sed[2,169] [2,169 e] *περπορευεται* 13,5 lin. penult lege item[956] 13,8 lin. 2 lege Maxim[2,227] lin. 6 et lin. 12 et pag. 538, lin. 3 pro [946] lege [956] 13,9 lin. penult pro [881] lege [880] 13,10 lin. penult dele [573] 13,11 lin. 2 et pag. 539, lin. 4.6 pro [117] lege [118] lin. 7 et lin. penult pro [2,223] lege [2,225] 13,11 lin. 1 post L dele F lin. 4 post G adde P lin. 5 pro [962] lege [972] 13,13 lin. 2 pro [946] lege [956]

14,15 lin. 4 a fine pro *και* lege *δε* 14,23 post *ελθη* adde (Ln text) 14,26 lin. 2 scribe ℵ[c] 14,33 lin. 6 post etc adde ita A lin. 7 ante Chr adde B[ro] vg 14,38 lin. 4 a fine lege ℵ[c] 14,39 lin. 1 lege D[b] et[c]

15,2 lin. 2 post 1.) adde ita Ln (ed mai) errore 15,7 lin. 2 post *ειτα* adde *ωφθη* 15,12 **text** lege *ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται* 15,12 lin. 1 lege *οτι εκ νεκρων εγηγερται* 15,25 lin. 6 lege [diad] pro [diadod] 15,47 lin. 7 pro [4,62] lege [2,87.168] post *ανθρωπ.*) adde (Heb 166 Cr; ad loc Cr et Mai : *ὁ δε γε δευτεροσ εξ ουρανου, τουτ' εστι χριστοσ*, et fid 131: *ο πρωτοσ ανθρωποσ εκ γησ χοικοσ, τουτ' εστιν αδαμ· ο δευτεροσ εξ ουρανων, δηλον δε οτι ο χριστοσ*, et ep occ 107 codd et sch 780 latine) lin. 13 tolle Tert-post) et pone in lin. 9 ante Cyp lin. 12 ante Thdrt adde (ep occ 107 codd et sch 780 gr et syr, vide ante) lin. penult ante al adde Aug Capr 15,51 pag. 561, lin. 14 ab ima pro [799] lege [794] 15,56 **text** *ἁμαρτία*

16,15 **text** scribe *ἐστὶν* 16,22 lin. 2 Cyr etiam fid 64 diserte lin. antepenult post *ηλθεν* adde ,114 *mg* habet o $\overline{\text{κς}}$ *ηλθεν*

2 ad Corinthios

1,6 Bas om *και σωτηριασ* lin. 6 a fine pro *υπομο.* lege *παρακλησεωσ* 1,10 lin. 8 post tol adde (*eruet*) lin. 11 post al adde *eruit* 1,12 lin. 5 post vg adde (vg^{cle} add *cordis,* non item am fu demid) 1,15 lin. 4 dele L 1,19 lin. 3 post C adde Cyr (thes 273) 1,20 lin. 1 post A adde 234. lin. 2 post 137. adde 234 mg

2,3 lin. antepen ante cum adde (ita Ln ed min) lin. penult post ς adde Ln (ed mai) 2,17 lin. penult pro sec lege tert

3,6 *mg* pro Iob lege Ioh

4,1 lin. 3 post *hanc* adde ,non item am fu demid lin. 5 ante 18 adde Luc 4,16 lin. 1 post 109. adde 136. 4,17 lin. 6 post om adde *ημων*

5,10 lin. 8 ante Clem adde Athenag (res 18: a *δια του σωματοσ επραξεν*) 5,12 **text** dele *γὰρ* *mg* lege 3,1 5,12 lin. 6 post 17 et lin. 9 ante Thdrt et lin. 12 ante , item adde Cyr (thes 275) 5,15 **text** pone 15 post *απέθανον* · 5,15 lin. penult post item adde 130.

6.1 lin. penult post 89. adde 130. 6,4 lin. 2 post 73. adde 136. ante *συνισταν.* adde „Thaum" (112 Lag)

7,3 lin. 1 post ς adde Ti lin. 3 post Ambrst al adde | *προειρηκα* et. am fu demid (*praedixi*): vg^{cle} *praediximus* · 7,5 lin. 3 post 238. adde Did (ad loc Mai) 7,11 lin. 2 et pag. 599, lin. 4 post Ambrst adde Aug (civ dei 14,8)

8,13.14 **text** pone 14 ante *ἐν τῷ νῦν* 8,20 *mg* lege 6,3

9,5 lin. 7 lege *προκατ.* 9,6 lin. 1 post 14. adde 136. (m sec). 9,10 lin. 2 post 80. adde 136.

10,4 lin. 5 1 Tim 1,18

adde H: 10,8 lin. 3 post G lin. 5 ante 17 lin. 8 ante L lin. 12 ante K lin. 15 post D* 10,9 lin. 1 ante 6 lin. 2. post *αν* (H *ωσ αν ει*) 10,10 lin. 1 post B lin. 6 post om | H *βαρεαι* post G adde H 10,12 lin. 1 post D* et post G lin. 5 ante L 10,18 lin. 1.4. penult post G **11**,1 lin. 2 post G lin. 3 post G (H *ανιχεσθαι*) lin. 13 ante K lin. ult (H *ανεχεσθαι*) 11,2 *ἀγνην* 11,3 lin. 7.15 post G lin. 20 ante K lin. antepenult post E 11,4 *ελαβεται* et supra *λαμβανεται* | *ἂν· εἴχεσθαι* 11,5 lin. 1 post D 11,12 *ενκοψω* 11,13 *ψευδ᾽ ἀποστ.* 11,20 lin. 2 post G 11,21 lin. 1 post B 11,22 lin. 2 post G 11,23 lin. 1 post *χρι. . . .* H add *καγω* post B lin. antepenult et 11,24 et 11,25 lin. 1 et 11,27 lin. 2 ante K 11,27 lin. 3 post B* 11,28 lin. 1 post G adde H* et lin. 3 ante K adde H m sec lin. 6 post G 11,30 post B 11,31 lin. 2 post G lin. 5 post G adde H* lin. antepenult ante K adde H man sec 11,32 lin. 1

post G lin. penult post E **12**,1 lin. 3 ante 39 lin. 10 post E lin. 13 post G 12,2 lin. 1 post G 10,14 *mg* Ro 12,3 10,18 lin. penult pro ς lege Ln

11,1 lin. 13 dele P 11,2 lin. 1 post 72. adde 130. 11,14 lin. 4 ante Cyr adde Eustath (621 : Mign 18) 11,17 lin. 3 post ς adde Ti 11,18 lin. 2 post D adde Did (2 cor 142)

12,1 lin. 2 post 108. adde 136. 12,3 lin. 9 dele incipe lineam novam et pone 4 . ante *εξον* 12,6 lin. 4 pro Ln lege Ti 12,10 lin. 5 ante D adde A 12,11 **text** *ἐγὼ* 12,15 **text** scribe *τ̃σσον* 12,21 *mg* 13,2

13,4 lin. 13 ante om adde Nyss^{2,1275} 13,5 ante Dam et 13,13 lin. 3 ante om adde Cyr (thes 358)

Subscriptio exstat pag. 627

Ad Galatas

adde H: *lin. 2 post . . . H *παυλου αποστολου επιστολη προσ γαλατασ* 1,2 lin. ult post E 1,3 lin. 1 post G 1,4 lin. 2 post B **2**,14 lin. 3 post C pag. 637, lin. 6 post D* lin. 8 post G lin. 5 a fine post G 2,16 lin. 1. 5 post G lin. 8 post B lin. 10. 14 post E lin. 15 post G

1,4 *mg* pro 1 Ti lege Tit 1,8 lin. 6 a fin tolle Victorin et pone in lin. antepenult post Dam^{1,329}

2,11 lin. 1 post 115. adde 136. lin. penult post Victorin adde Aug (galat 15) 2,13 lin. 4 dele *και* post *αυτω* 2,14 pag. 637, lin. 4 post Victorin adde Aug (bapt 2,2) lin. antepenult post Victorin adde Aug 2,20 lin. penult post Victorin adde Hier (cod semel)

3,1 lin. 5 ante Chr adde Did (ps 9 ap Mai 150) lin. 6 post Aug adde (gal 18) lin. 4 a fine lege Aug (gal 18) 3,10 lin. antepenult lege *γεγραμμενοισ*

4,4 lin. 7 pro qu^{90} lege qu 227 [coisl. Taur. 89] 4,10 lin. 3 ante Ln adde ς 4,14 lin. 6 post tantummodo adde *τον πειρ.* 4,28 lin. 3 exemplum

adde H: 4,30 lin. 1 ante FG H *ου μη γαρ* pag. 651, lin. 1 post E 4,30 lin. 1 post D* **5**,1 lin. 5 post G lin. 13 ante P lin. 18 ante K lin. 20 post C* ante *στηκετε* adde *στηκετε*: H *στητε* | lin. 21 post G lin. antepenult et 5,2 lin. 1 et 5,4 lin. 1 post G

5,1 lin. 6 post 80. et lin. 21 post 73. adde 136. 5,2 lin. 1 post ut adde ς pro ς lege ς^{e} Gb Sz 5,4 lin. 2 D^{c} 5,17 lin. 5 a fine ante om et 4 a fine ante . . . et 5,18 ante Aug adde Cyr (thess 359) 5,19 lin. 4 a fine pro ℵ^{c} lege ℵ 5,20 lin. 4 post *-κια* adde vid ad Apoc 9,21 5,26 lin. ult lege Clem$^{308.341}$

6,3 lin. 1 post 38. adde Nyss (1,104 Mign [Dindorf]) 6,4 post B adde vg (codd) 6,13 lin. 3 post arm adde Hier (codd) 6,16 lin. 3 post aeth adde Chr .. 6,18 lin. 1 post 37. adde 39.

Ad Ephesios.

1,1 lin. 5 ante Hier adde Cyr (thes 280) lin. 6 post om adde | *ουσι* ℵ 1,3 lin. 3 dele *o* 1,7 lin. 4 a fine post 17. adde 136. 1,10 pag. 667, lin. 2 post cum adde ℵ^{c} 37. et 1,14 lin. penult post *αραβων* adde | *ημων : υμων* P 17. 1,15 lin. ult Coloss. 1,16 lin. antepenult scribe D$^{gr\ c}$ 1,18 lin. 5 post arm adde Or (eph ad loc; sed habet *υμων* Or eph 161 Cram) Ath^{1,667} 1,20 lin. 8 pro F lege F^{gr} lin. 12 ante al et lin. ult ante Victorin adde Max (diff 72 Oehler)

2,8 lin. 5 post cum adde A 2,12 lin. 4 et lin. ult ante al adde Aug (leg et proph 2,5) 2,13 lin. 2 pro^{int} lege (gr et lat) dele Or etc 2,19 lin. 2 ante A adde Ln Ti cum 2,20 lin. 3 post etc. adde | *οντοσ : οντωσ* L 37.

3,1 pag. 676, lin. 8 pro *και* lege *κατὰ* lin. 16 pro *ὀφείλει* lege *ὀφείλετε* et cf adnotationem pag. 672 3,3 lin. 2 ante non adde al 3,9 lin. 2 pro$^{fid\ 123}$ lege (thes 361) lin. 5 post Chr adde Cyr (fid 123) 3,12 lin. 2 ante C adde ℵ^{c}

4,16 lin. 4 a fine ante Thphyl adde Max (diff 72) 4,27 lin. 1 post P adde 136.

5,4 lin. 8 post Hier adde | ℵ B *ευτροπελεια* 5,31 lin. 17 ante ℵ^{c} adde ℵ^{a} lin. ult pro 17 lege 7

6,4 **text** scribe *παιδίᾳ* 6,4 lin. 1 post etc adde | *παιδια* cum ℵA (non B) D* G^{mg} (non P) b^{scr*} . . . ς Ln Ti *παιδεια* (cf ad Hebr 12,5)

Ad Philippenses.

1,5 **text** post *ἀπὸ* adde *τῆσ* 1,11 lin. 3 post *των* adde *δια* 1,16 lin. penult post Ambrst adde Aug (cont ep parm 2,24 : *suscitati*) 1,18 lin. ult pone | F *χαρησομαι* post *τοῦτο*

2,2 lin. 4 ante B pro ℵ* lege ℵ^{c} 2,5 lin. 7 dele^{119}. 2,18 lin. 1 post 17. adde 109. 2,24 lin. 1 pro *αυτοσ* lege *ουτοσ*

3,3 lin. 3 ante Euthal adde Did (tr 246 bis) lin. antepenult post aeth adde haeretici ap Did 3,5 lin. 1 post non adde ς^{e} 1641.56.62.70.78. 3,9 lin. 2 post 17. adde Cyr (thes 275) 3,12 lin. 6 post g adde vg 3,17 **text** scribe *οὕτω* 3,21 lin. 6 ante Caes adde Eustath (680 Mign. 18)

4,7 pag. 723, lin. 1 Siric est ap Gall ep 3,4 non ep 5 4,16 lin. 4 post *εισ* adde hinc Ln [*εισ*]

Ad Colossenses.

* lin. 8 habeat.

1,2 lin. 9 est Polyaen 7,16 non 8,16 lectio vero incerta est 1,3 lin. 3 post Ln adde (ed min) et ante Ti adde Ln (ed mai) 1,11 lin. 6 post

incipiunt) dele | incipe novam lineam et pone 12. ante *ευχαριστουντεσ* 1,14 lin. penult dele Cyr apol 197 1,16 pag. 730, lin. 9 post ς adde Ti 1,21.22 **text** pone 22 ante *νυνὶ*

2,2 lin. 7 post B adde 67** et dele 67** post 17. ante A adde Ln Ti cum 2,6 lin. 1 ante : Clem adde (et. am) 2,10 lin. 1 non *καί εστε* ut ς L (ed min) 2,12 lin. ult post Ln adde Ti 2,17 lin. 5 dele Ln 2.18 lin. 4 de Ln ed min cf Act 26,5 2,18 lin. 9.8 a fine cf Iren (fragm Pfaff. ap Hier 847)

3,11 **text** dele *τὰ* 3,11 lin. 3 lege^{dom} 3,16 lin. 5 a fine Eph 5,19 3,17 lin. antepenult Amb est virgg 5 (cf supra, p. 1157) lin. ult Eph 5,20 3,22 lin. 4 post etc, adde ς Ti

4,1 lin. 4 ς *εν ουρανοισ*

1 ad Thessalonicenses.

* lin. penult et ult lege ς *η προσ θεσσαλ. επιστολη παυλου πρωτη*

1,2 lin. 2 post B adde 6. et ante am adde 137. lin. 3 post ς adde Ti lin. 5 post 17. adde 39. 1,5 lin. 8 post 48. adde 155. lin. antepenult post P adde 6. 1,7 lin. 1 post 23. adde 31. 1,8 lin. 6 lege B 6.17.27.37.47.154. lin. 7 ante A adde Ln Ti cum lin. 9 post 116. adde 137. lin. 6 a fine post B* adde 17.

2,3 lin. 1 pro *εν δολ.* lege sec post P adde 6. 2,4 lin. 2 post P adde 20.23. lin. 3 post L adde 157. 2,5 lin. 1 post P adde 17.39.47. lin. 3 post 47. adde 137.154. 2,6 lin. 1 ante al adde 17.39.47.134. 2,7 lin. antepenult dele *ωσ* post P adde 31.47.137. 2,12 lin. 4 post P adde 6. et post 39. adde 47. lin. 8 post 73. adde 154. 2,13 lin. 1 post P adde 6. lin. penult post 17. adde 39. 2,15 lin. 4 post P adde 6. 2,16 lin. 3 post D* adde 31.154 (comm) . . . 137. *εφθακε* 2,18 lin. 1 post P adde 6.

3,1 lin. 1 post P adde 137. 3,2 *mg* pro 6,1 lege Ro 16,21 3,2 lin. 1 pro B lege A lin. 2 ante 67 adde 6. et ante vg adde 154. lin. 4 ante d adde 17. lin. 4 a fine D^{c} lin. penult post 137. adde 154. lin. ult post L adde 6.39. 3,3 lin. 1.2 cf v. cl. A. H. Wratislaw, *Journal of philology*, vol. 2, p. 154 de lectione Thucydid. similiter duplici 3,7 lin. 9 tolle | *περι—ημων* et pone infra ad 3,9 lin. 2 post *deo* 3,7 lin. 12 pro 37. lege 31.37.39. 3,11 lin. 1 ante d adde 154. 3,13 lin. 2 pro 47. lege 17.31.47.137.

4,1 lin. 7 a fine post 23. adde 31. 4,2 lin. 2 ante 37. adde 6. et post 116. adde 137. 4,4 lin. 2 post *unusquisque* adde | *εαυτου* : 136. *ιδιον*, mg corr *εαυτου* 4,8 lin. 2 post L adde 23.62.154.155. lin. 4 pro 238. lege 137.157.221.238.246. 4,11 lin. 1 lege 6.31.46.47.67** 4,13 lin. 9 post 11. adde 17. et post 80. adde 140.153.244. lin. penult pro 47. lege 6.47.154. 4,17 lin. ult post B adde Cyr (am 346 cod; Mai. 429 cod) 4,18 *τουτοισ* : 20.23.140.157.158.244. *του πνσ*

5,2 lin. 1 post P adde 6.11. 5,3 lin. 4 post E adde 6.31.154. lin. 6 post 4 adde (?) lin. 8 post P adde 31.137.139.158. post *εφνιδιοσ* adde . . . E *τοτε φνιδιοσ* lin. 9 ante Dam adde 39.116.137. 5,10 text *ἅμα σὺν* 5,12 text voluit Tischendorfius postea *προϊστανομένουσ* edere 5,13 lin. 4 lege *υπερ εκ περισσου* 5,15 lin. 3 post G adde 6. 5,19 *mg* pro 4, lege 4,3 5,21 lin. 3 post A adde 17.31 lin. penult post 20. adde 23. et post 123. adde 157.158. 5,25 lin. 2 ante 31. adde 6.17. 5,26 post 115. adde 154. 5,27 lin. 1 ante 17 adde 6. 5,28 lin. 1 post G adde 6. et post 67** adde 221.

2 ad Thessalonicenses.

1,4 lin. 4 ante P adde ℵ dele 17. post Chr adde (codd 2) lin. ult post Dam adde . . . 6. *και καυχασθαι* 1,5 lin. 3 post 18. adde 20.23. et ante al adde 157. 1,6 post A adde 31. et ante Orthod adde 137. 1,8 lin. 4 post 71. adde (137. *εν φλογι πυροσ εν πυρι φλογοσ*) 154. lin. 12 pro Heb 1,7 lege (Heb 1,7 *πυροσ φλογα*) 1,9 lin. 2 pro 73. lege 47.62.73.137.154. 1,10 ante item adde 9.17.27.62.139.155.158.

2,2 lin. 4 dele *θρο.* lin. 6 ante B adde A lin. 5 a fine post P adde 6. lin. 4 a fine post 37. adde 39. et post 80. adde 137. 2,3 pag. 771, lin. 1 post 80. adde 137. 2,8 pag. 772, lin. 23 ante Or adde 137. lin. 29 ante D* adde ℵ^{c} 2,10 lin. 1 ante 17. adde 6. 2,11 lin. 6 ante 17. adde 6. lin. 8 ante Ambrst adde Cyp (bis codd) 2,12 lin. 6 post 37. adde 104. et post 120. adde 154. lin. antepenult ante Ti adde Ln 2,13 lin. 2 post 39. adde 154.158. lin. 3 post 37. adde 39. 2,14 lin. 1 post 116. adde 137.

3,1 text *δοξάζεται* 3,4 lin. 1 ante 17. adde 6. 3,12 lin. 3 post 80. adde 137. lin. ult ante 17. adde P 3,17 *mg* lege 1 Th 5,28 etc 3,16 lin. 1 ante 48 adde 9. et ante 219 adde 139.

Ad Hebraeos.

1,1.2 text pone 2 ante *ἐπ᾽ ἐσχάτου* 1,8 lin. 1 ante om adde Chr (mt 647) Did (hab 132 Cr) lin. 2 lege Ti *.καὶ ῥάβδοσ* lin. 8 ante . . . adde (add *σου* Cyr [fid] Hil) lin. 10 ante suppl adde ABM 1,9 lin. ult post al adde *αδικιαν*

2,8 lin. 3 post E adde vg 2,9 lin. 1 pro ex lege exc

3,9 lin. 6 a fine ante . . . adde Lcif (Colati) 3,12 lin. 2 adde | A 39.47. *απιστειασ*

4,2 lin. 3 31 et 41 e silentio lin. 7 a fine post D* adde 31. 4,11 lin. 3 *απειθειασ* : habent ℵAP 17 *απιθ.*, AD^{b}P 17. o^{scr}-*ειασ* lin. 4 lege *αληθιασ* 4,12 lin. 5 a fine post *et* adde [vg^{cle} demid *ac*, non autem am fu etc]

5,9 lin. 4 post L adde N 5,12 lin. 7 post L adde N (*υμασ, τίνα*) pag. 796, lin. 2 post 108. adde Cyr (ioh 268) lin. penult post L adde N

6,2 lin. 2.4 et 6,3 lin. 1 adde N post L 6,7 lin. 5 post L adde N lin. 8

ante Antioch adde Epiph (cod Ven) lin. ult ante 46. adde N 6,9 lin. 1 post 73. adde 136. (est initium pericopae *σαβ. δ' τῶν νηστειῶν*) lin. 2 post L adde N 6,19 lin. 3 post sunt adde *ασεβην* Ro 4,5

7,5 lin. 1 ante *λευει* adde *υιων* : Ln (ed mai) om errore | lin. 3 tolle ℵ ante B et pone ante A lin. 7 1 Pe 2,15 7,9 **text** *δι' Ἀβραὰμ* 7,10 **text** dele *ὁ* 7,11 lin. 2 post *ιερο-* adde (ita ver. 12, et LP al ver. 24) 7,22 lin. 4 ante C adde A 7,26 **text** pro *ὑμῖν* lege *ἡμῖν* 7,27 lin. penult dele C

8,1 lin. 1 post *εν τοισ* adde . . . 43. om *επι* 8,6 lin. 3 ante A adde (*-χε*) 8,10 lin. 2 pro Ln lege [Ln]

9,11 lin. 5 ante et^{int} adde et^{3} Field dele et^{cat} 9,12 lin. 7 fin adde ,sic ς^{e} 1624 9,14 lin. 5 a fine post *θεω* adde sec 9,15 *mg* pro 24 lege 12,24 9,17 lin. 11 extr *καί φησι* 9,19 lin. 4 post *μωυσεως* adde (et. ς Gb Sz) lin. 5.6 dele *ς*—cum lin. 6 post mu adde *μωσεως*

10,1 lin. 12 lege D^{e} 10,4 lin. 3 ante *τραγ.* adde Cyr (heb 163 Cr) 10,22 fin Ln habet *ῥεραντισμενοι* et Mt 9,36 *ἐρριμμενοι* 10,25 lin. 7.8 tolle | *παρακαλ.* — ar^{e} et pone in lin. 6 post etc 10,34 lin. 7 ante . . . adde Valerian (ap Sirm. Opp. 1,702 b) ; Amb vdtr 10,37 lin. 3 post L adde P

11,4 lin. 1 ante *καΐν* adde *πλειονα* : 136 add m pr mg *και βελτιονα* 11,19 lin. 2 post Chr adde Cyr (ro 27 Cr; luc 288 Mai) lin. 3 ante Chron adde et (ad loc Mai) lin. 4 ante Thdrt adde Cyr (ro; luc) lin. 5 post e adde Cyr (ad loc) 11,29 *mg* lege Ex 14,22 ss 11,32 *mg* lege Iud capp 6,4,13,11 etc

vir doctissimus Robertus L. Bensly, nunc eheu morte nobis ereptus, ad me lectiones quae sequuntur anno 1878 misit ex Syriaca versione Philoxeniana ad Heb 11,29—13,25 11,29 *διεβησαν* : add *οι υιοι ισραηλ ωσ δια ξηρασ γησ κατεποθησαν* (non *κατεποντισθησαν*) 11,31 *η επιλεγομενη πορνη* ita et. cod CP et Clem 1,12 syr : cf Lightfoot. *St. Clement of Rome Appendix* (a. 1877), p. 413.470. 11,32 *και τι* : om *και γαρ με και βαρακ* (vel *βαρακ τε*) *και σαμψων και ιεφθαε των αλλων προφ.* 11,35 *γυναικεσ* 11,36 *ετι δε* 11,37 *επειρασθησαν, επρισθησαν θλιβομενοι, κακουχουμενοι* **12**,4 *ουπω* sine *γαρ* 12,7 *εισ παιδ. τισ γαρ εστιν υιοσ* 12,8 *νοθοι εστε και ουχ υιοι* 12,9 *ειτα* 12,11 *πασα δε* 12,15 *δι αυτησ* 12,18 *ορει ψηφαλ.* 12,20 om *η βολ. κατατοξ.* 12,21 *μωσησ γαρ* 12,22 *μυριασιν αγγελων πανηγυρει* 12,23 *απογεγραμμενον εν ουρ.* 12,24 *κρειττον παρα το του* 12,28 *εχομεν λατρευομεν μετα αιδουσ καὶ ευλαβειασ* **13**,4 *δε* 13,6 *και ου φοβ.* 13,8 om *αμην*

13,10 εξουσιαν 13,11 το αιμα περι αμαρτιασ 13,12 πυλησ 13,13 εξερχωμεθα 13,15 ουν 13,17 υπερ των ψυχ. υμ. ωσ λογ. αποδ. om περι υμων 13,18 πεποιθαμεν εχομεν εν πασιν, 13,20 τον χριστον 13,21 om αγαθω ποιων sine αυτω εν υμιν om των αιωνων 13,22 ανεχεσθε τ. αδελ. ημων 13,25 παντων υμων αμην subscriptio: finita est epistola ad Hebraeos quae scripta est ex Italia per Timotheum

11,32 lin. 4 a fine ante am adde (et. *et* om) 11,36 lin. 1 lege (ℵ ενπεγ.)

12,4 lin. 6 Ducas ed. Bonn. 1839 habet απεκατεστη Theophan ed. Bonn a. 1836 αντεκατεστην 12,18 lin. 4 pro Ln adde Ti

13,2 text ἀναγαγὼν 13,21 pag. 838, lin. 1 post ς adde Ti Ln (ed mai)

---

1 ad Timotheum.

1,3 *mg* lege Act 20,1 1,12 lin. 4 post etc adde Epiph (anc 74) lin. 5 post 72. adde Epiph^{1,895} 1,13 lin. 4 ante αλλα pone |

2,7 lin. 2 post επιστευθην adde | κήρυξ cum $D^{c}L$ . . . κῆρυξ Ln 2,9 text dele τῆσ

3,16 lin. 5 post significari) adde item go (cf adnot ad h. l. in ed. Gab. et Loeb.) ar^{vat} pag. 850, lin. 4 post 27. adde item Hier (in Esaiam 53,11). lin. 20 ab ima pro 54. lege 53 (*Act. conc.* [Harduin] 3,84) lin. 18 ab ima post *spiritu.* adde Haec Graeca adservata ap. Leont (hier fr 21) Mai *Scr. vet. nova coll.* tom. 6, pars 1, p. 308 et Mign. vol. 66, col. 988; cf Theod Mops (fr syr 53 [86.87]) lin. 4 ab ima „Spectant etc". Minime. Spectat ad „Scholia de incarnat. unigeniti", cf v. cl. W. H. Wardius, *Bibliotheca sacra,* Andoverae a. 1865, p. 18—21. pag. 851, lin. 20 post habetur adde sed codd quattuor legunt hoc loco ὅσ teste Berrimano, *Crit. dissertat.* Londinii a. 1741, p. 180. 3,16 (pag. 852) lin. penult post 389 adde cf etiam Wardius, ut supra, p. 1—50.

4,7 lin. 2 ante am adde d 4,9 lin. 5 ante Cyr adde Chr (cod)

5,5 lin. 2 post C adde DG 5,15 lin. 2 ante Ti adde Ln (txt) 5,51 lin. 3 lege F^{gr} lege D^{c}

6,8 lin. 2 lege F^{gr} 6,11 lin. 7 ante 71 adde (Ln Ti) 6,13 lin. 1 lege (F^{gr} -λλον G^{gr} -λλων vitiose) 6,14 lin. 2 ante D adde (A n. l.) 6,16 lin. antepenult pro post lege ante 6,17 lin. 1 pro F lege AF^{gr} 6,21 lin. ult lege F^{gr}

2 ad Timotheum.

1,11 lin. 1 post κηρυξ adde (κή. non κῆ. vide ad 1 Tim 2,7) 1,15 lin. 2 post g adde vg^{cle} pag. 869, lin. 2 dele vg^{cle}

2,3 lin. 4 et 2,13 lin. 4 adde E^{2} ante K 2,16 lin. 1 lege F^{gr} 2,17 lin. 3 post φιλητόσ adde (et. ς Ln [ed mai]) lin. 4 pro ς Ln lege Gb Sz Ln (ed min) 2,18 lin. 1 post 17. adde Cyr (co 290 Cr [et Mai])

3,11 lin. 2 lege G^{txt} 3,12 lin. ult post *ιησου* adde , hinc Gb^{o} 3,15 lin. 1 post arm adde Clem (71 [codd opt]) lin. 3 lege Clem (codd)
4,14 lin. 2 lege D^{gr*} E^{gr*} 4,18 lin. 3 post ς adde (Gb^{o}) 4,22 lin. ult post g adde vg^{cod}

Ad Titum.

*lin. penult post ς adde *ἡ πρὸσ τίτον ἐπιστολὴ παύλου, ς*^{e}
1,4 lin. 6 a fine post *και* adde sec 1,15 lin. 5 a fine post (L?) adde Clem
2,3 **text** pro *μὴ* ante *οἴνῳ* lege *μηδὲ* 2,4 *mg* lege 1 Ti 5,14 2,4 lin. 1 ante A adde (*-σι*) 2,8 lin. 4 a fine dele A 2,9 lin. 5 ante Ti adde Ln (txt) 2,11 lin. antepenult lege ($Clem^{T}$)
3,1 lin. 2 post 67. adde 136. 3,13 lin. 1 post ℵ adde (A n. l.)

Ad Philemonem.

*lin. ult post ς adde *ἡ πρὸσ φιλήμονα ἐπιστολὴ παύλου, ς*^{c} 2 lin. 2 post *appiae* adde (vg^{cle} 1592 errore *apiae* sed 1593 recte *appiae* 6 pag. 897, lin. 2 ante am adde f 25 *mg* tolle 2 Ti 4,10 s et Col 4,10 [ita]. 14 et pone ad vers. 24

4.

APOCALYPSIS.

1,1 lin. 4.3 a fine Ps-Aug est 143 app. 1,7 *mg* adde Mt 24,30 1,7 lin. 4 post *αυτον* adde pr 1,8 lin. 2 post cop adde Clem Al (strom. 4,25, sect. 157) lin. 4 ς habet Ω 1,10 text ὀπίσω 1,9 lin. 1 pro ℵ ante *ιωανησ* lege ℵ* lin. 10 ante et lege (*εν υπομ. ιω*) 1,11 lin. 3 a fine pro Eph lege Col 1,13 lin. 3 est Gall vol. 5 lin. 8 post And[e] adde Prim semel (*quasi filium hominis*) lin. 9 post Aretha adde Cyp (test 2,26) 1,15 *mg* dele Es 49,2 1,15 lin. 5 ante (Burs adde ap Gall 5,34 1,15 lin. 4 a fine Aug 3,2 in ed. Bened. a. 1700 app. 143 cd 1,16 pag. 910, lin. 2 *mg* adde Es 49,2

2,1 lin. 1 ante *τησ* adde *τω αγγελω*: Prim diserte *αγγ. τω* | 2,4 *mg* lege 14.20 2,9 lin. 6 dele ℵ lin. 7 adde ℵ ante A lin. antepenult adde P post C (ita Tischend. *Mon.* vol. 6, praef. p. X, aliter in textu) 2,10 lin. 3 post 49. adde 95. 2,10 text scribe *βάλλειν* 2,10 lin. 9 a fine dele P et pone P lin. 10 post C (cf Tisch. *Mon.* praef. ut supra ad 2,9) lin. 7.6 a fine lege . . . Gb′ *ημερασ* cum B 2.6—Are. pag. 916 *mg* tolle 4.20 [ita] lin. 1 et pone ad lin. 3 2,14 pag. 917, lin. 4 dele 95. lin. 6 adde 95. ante al pler lin. 10 adde 95^2 ante al pauc pag. 917 *mg* lin. 3 tolle 6 et pone ad lin. 2 2,18 lin. 1 post A adde Prim 2,19 lin. 2 ante *πιστιν* adde (C om) lin. 4 pro B lege ABC lin. 5 ante 49 adde 48. lin. 7 pro AC 48. lege 32.51.90 dele (C om) lin. 9 post ς adde (= Gb Sz) 2,20 lin. 2 post 30. adde 32. lin. 9 ante *αφηκασ* adde Cyp (cod) lin. 19 ante etc adde Prim 2,22 lin. 4 ante Prim adde Cyp (epist 55,22) lin. 6 post 92. adde Cyp (ut lin. 4) Prim lin. 6.7 pone | *μοιχ.* — *-σανταϲ* post *posuit* lin. 7 lin. 10 dele am lin. 12 ante demid adde am 2,24 lin. 6 ante *οιτινεϲ* adde *ουκ* pr: ℵ* om |

3,1 lin. 1 ante *τησ* adde *τησ*: Prim *τω* 3,4 text lege *ἔχεισ ὀλίγα* 3,7 lin. 1 post om *και* adde | *τησ*: Prim *τω* lin. 2 post ς adde Ln (ed mai) Ti lin. 3 post Prim adde [*angelo ecclesiae qui est Philadelphiae*] lin. 4 ante *ο αγιοσ* adde ℵ* *εκκλησιασ* | pag. 924, lin. 4 pro Ln lege Ln (ed min; contra Ln ed mai [*και*] *κλειων*) 3,9 lin. 6 *προσκυνησωσιν* 3,12 lin. 2 post 1641. adde 1656. 1662. 1670. cf v. cl. Carolus Bertheau in actis *Theologische Literaturzeitung*, Lips. a. 1876, col. 236; correctus est hic error in editione ultima anni 1678 3,18 lin. 2 post AC adde P lin. 4 dele P lin. 5 ante om adde Prim 3,20 lin. 9 lege *εισελευ-*

4,3 lin. 5.6 scribe *και σμαραγδω* 4,4 lin. 4 post 35. adde 87. pag. 929, lin. 1 ante sine adde pr lin. 3 pro : lege pr : Ti cum lin. 10 ante sine adde sec lin. 11 ante (ut adde sec 4,5 lin. 4 a fine scribe *αι εισι(ν)* 4,6 lin. ult pro B lege A 4,7 lin. 8 lege *ανθρωπω* 4,8 lin. 2 ante *εν καθ* adde *τεσσερα* : vid ad ver. 6 | lin. 12 ante 7 adde BP 4,9 lin. 1 post AP adde (*-σι*) lin. 2 scribe *δωσωσιν* 4,10 lin. 6 post P adde (BP *-σι*) lin. 3 a fine post P adde (*-σι*)

5,3 lin. 3 a fine dele A ante P 5,5 lin. 2 post 28^{2} adde Or (cod ven ap Epiph^{530}) lin. penult ante And adde Cyp (codd opt) lin. ult post Cyp^{289} adde (cod uno) 5,6 lin. 5 post A adde . . . Prim *εν μεσω* sec ante *των τεσσαρων* pon 5,8 **text** pro *αἵ εἰσιν* scribe *ἅ εισιν* 5,8 pag. 935, lin. 2 ante B adde *ς επεσον* cum dele *επεσον* 5,9 lin. 3 post Cyp^{291} adde (Cyp test 2,15 habet *nos de sanguine tuo*, codex unus legit *deo* pro *de*) 5,10 lin. 2 ante . . . adde Cyp (codd opt) 5,13 lin. 9 post al adde *τα* lin. 12 post B adde P

6,1 pag. 938, lin. 4 dele P lin. 5 adde P ante 1. 6,5 **text** pro *ἴδον* lege *εἶδον* Tischendorfius erravit de ℵ et dubitare non possumus, quin ut 1,19 5,1.11 10,1.5 13,2.11 14,6 etc *εἶδον* lecturus fuerit cum ℵCP 6,5 lin. 9 dele ℵ lin. 10 adde ℵ ante CP 6,8 lin. 15 post Sz) adde Ti lin. ult post cum 1. adde | ℵ om *εν* sec et tert 6,11 lin. 2 post Are adde Cyp testim. 3,16 codd opt et de bono patientiae 21 lin. 3 pro^{310} lege cod uno lin. 5 ante^{310} adde^{254} (vel ut supra ad lin. 2) lin. 6 dele Cyp^{254} pag. 942, lin. 1 dele A lin. 2 adde A ante BP lin. 13 post Fulg adde Prim 6,12 lin. 3 ante 1 adde P

7,4 lin. 3 pro ς lege Gb Sz (ut ς ad 14,1) lin. 4 post *χιλιαδεσ* adde cum ℵACP etc 7,9 lin. 3 post Prim al om adde (ita Ln) pag. 947, lin. 4 post^{310} adde codd 7,12 lin. 1 post *αμην* adde pr 7,14 lin. 3 dele Cyp$^{272.310}$ lin. 4 post arm adde Cyp (bis codd opt) lin. 8 post *μεγαλησ* adde cum A Cyp (cod) lin. 9 post 50. adde 53 text 7,15 lin. 1 dele P lin. 3 adde P post B 7,15 **text** pro *τῷ θρόνῳ* lege *τοῦ θρόνου* 7,17 lin. 8 a fine adde 7. ante am lin. 6 a fine dele 7.

8,1 **text** *τὴν* 8,1 lin. 2 ante P adde B pag. 950, lin. 2 ante P adde B 8,5 lin. 7 ante A adde Ln Ti cum 8,12 lin. 6 post *ημερα* adde , hinc Gb″ 8,13 lin. 1 dele P et ante om adde P lin. 2 ante Haym adde Prim lin. 6 post torin adde (*angelum ut aquilam* Prim) lin. 7 post mu adde | *εν* : ℵ om

9,2 lin. 4 et 9 adde Prim ante anonym lin. penult ante om adde Prim 9,4 lin. 6 ante anonym et lin. 9 post vg adde Prim pag. 954, lin. 8 post Are adde Prim 9,5 lin. 1 post 12. adde Prim lin. 5 post aeth adde | *πεντε* : Prim *sex* ante 7 adde ℵ ABP 9,6 lin. 9 post vg et lin. 12 ante . . . adde Prim 9,7 lin. 3 ante . . . adde Prim

9,9 *ιππων* : 9.16. al om . . . 13. tol vg (cod) praem *και* 9,10 lin. 1 et 2 post vg et lin. 4 post Are adde Prim 9,12 lin. 3 ante B adde $\aleph^c$ 9,16 lin. 4 post 51. adde 53 (txt) 9,20 lin. 1 ante *ουδε* adde *πληγαισ* : $\aleph$ add *αυτων* | lin. 13 post arm adde | *χρυσα* et *χαλκα* : $\aleph$ *χρυσαια* et *χαλκεα* 9,21 lin. 6 ante 1 dele $\aleph$ et ante C adde $\aleph$ lin. 8 post Are adde Ps-Cyp test 3,59((non nisi uno codice)

10,1 lin. 4 postB adde P lin. 5 post A adde (*ιρεισ*) post C adde (*ιρησ*) 10,4 pag. 961, lin. 6 post *οσα* adde *ελαλ.* 10,8 extr adde | *επι τησ θαλ. και* et. $\aleph^{ca}$: $\aleph^*$ om 10,9 extr adde | *αλλ* : $\aleph$ *αλλα* 10,11 lin. 1 de 7. non liquet 10,11 **text** ante *ἔθνεσιν* dele *ἐπὶ*

11,2 *mg* pro 15,3 lege 13,5 11,5 lin. 1 dele pri 11,6 lin. 9 dele 7. 11,7 pag. 966, lin. 1 ante And adde (non Bulg.) 11,8 lin 8 *civitatis* 11,9 lin. 9 de *ημισυ* cf infra vers. 11 11,11 **text** dele *τὰσ* 11,12 **text** lege *φωνῆσ μεγάλησ . . . λεγούσησ* 11,11 lin. 4 a fine post 49. adde 53. 11,12 lin. antepenult post Ln adde (ed min) 11,15 lin. 1 pro *εγενετο—εγενοντο* lege *εγενοντο* et. $\aleph^c$ . . . $\aleph^*$ *εγενετο* 11,19 lin. 2 dele P lin. 3 adde P post B lin. 5 pro B lege C lin. 6.7 pro *θια.* lege *δια.* bis

12,2 pag. 971, lin. 5 dele 1. 12,5 **text** scribe *ἔτεκεν* 12,6 lin. ult pro 12,6 lege 11,3 12,7 lin. 13 post Prim adde Ambrst ad Eph 1,10 12,12 lin. 6 post Ln adde (ed min) 12,14 lin. 8 ante *οπου* adde *τον τοπον* : $\aleph$ om *τον* | lin. antepenult ante al[35] adde cum B 12,15 pag. 975, lin. 1—4 pone | *ινα*—cop om ante | *αυτην* lin. 1. 12,16 lin. 3 post arm pro *o* lege *το* lin. 4—6 lege *ανεβαλεν* ter

13,1 lin. 4 a fine dele $\aleph$ lin. 3 a fine adde $\aleph$ ante C 13,2 lin. antepenult pro $\aleph$ lege $\aleph^*$

nota bene: Apoc 13,5—14,8 15,7—17,2 18,10—19,15 20,7—22,21 ex errore posuit Griesbach. numerum codicis 33 etsi his locis Alterus (*N. T. ad cod. Vindobonensem Graece expressum*, vol. 1, praef. p. IV s) lacunas codicis 33 e codice 34 supplevit. Praeterea cum Griesbachius lectiones varias e codice 34 ad 15,6—17,3 18,10—19,9 20,8—22,21 apud Alterum non perspexisset (nam dedit Alterus his locis textum e 34), codicem his locis mutilem esse dixit (*N.T.* vol.2, p. XXXI), unde error apud Scholzium, Tischendorfium, Scrivenerum; Tregellesius errorem iam a. 1844 (*The book of revelation in Greek* etc, p. xxiii : cod. 34) palam fecit, sed apud eum sub cod. 34, lin. 4 ex errore typographico legitur 34 pro 33.

13,7 lin. 1 post *αυτω* adde pr 13,8 lin. 9 post *αυτων*, adde *ς* om *αυτου* cum lin. 10 dele om 13,10 lin. 9 pro 33. lege 34. ut supra dicitur 13,14 lin. 9 ante Ti adde Ln 13,15 lin. 14 post *σωσι* adde (*ν*) 13,17 *mg* tolle 17,9 et pone ad vers. 18 13,17

pag. 983, lin. 3 ante And adde (at Hipp [bulg] om *τ. ονομα τ. θηρ.*) 13,18 pag. 984, lin. 18 anonym Aug est in edit. Bened. a. 1700, tom. 3, pars 2, app. col. 154s (hom. 11 expos. in Apoc)

14,4 lin. 14 pro bis lege (de heb virgg 4) lin. 15 ante Prim adde Cyp (test 3,32) 14,5 *mg* lege Zeph 3,13 14,5 lin. 6 post And[a] adde ... *et inventi sunt sine reprehensione* [nec plura] Prim lin. 12 ante Haym et 14,6 lin. 3 ante Vig adde Prim 14,7 pag. 988, lin. 8 ante Matern adde Cyp (ad fortun 2 codd : *potius deum*) 14,8 lin. 1 dele 7 lin. 24 tolle ℵ[c] ante A et pone ante B lin. 25 ante *potavit* adde *potionavit* vel 14,9 **text** *αὐτοῖσ* 14,9 lin. 5 post *αυτω* adde , ita Ln (ed min) 14,11 lin. 4 post sed adde P lin. 7 pro vg lege vg[cle] 14,11 **mg** tolle 13,10 et 12,17 et pone ad vers. 12 14,13 lin. 3 a fine pro 16. lege 18. 14,14 **text** scribe *τῆσ κεφαλῆσ* 14,14 lin. 8 post B adde P 14,15 lin. 8 scribe *τησ νεφελησ* lin. 9 post 49. adde 53 mg lin. 10 post 38. adde 53 txt 14,18 lin. 2 ante Ln adde Gb[0] lin. 7 dele syr (non liquet) lin. 8 post C adde P 14,20 lin. 1 init pro *ηπατ.* lege *επατ.*

15,3 lin. 2 post ℵ adde vg et ante *αδοντασ* adde Ps-Cyp[312] Prim lin. 7 ante Cyp adde Ps- 15,5 lin. 2 pro ℵ lege (ℵ) lin. 3 post Are adde (*και ηνυγη* ℵ 7.14. al[9]) 15,6 lin. 11 ante P adde B

16,1 lin. 7 Ti est Tisch. ed. 1849 16,2 lin. 4 a fine post *τουσ* adde *προσκυν.* post om adde *τουσ* 16,3 lin. 1 pro ℵ* om suppl[e] lege ℵ* om, sed habet *εισ;* suppl[e] sine *εισ* 16,5 lin. ult post *οσιοσ* adde ... ς[e] 1633. post Bezae edd an. 1582. 1589. 1598. ὁ *ἐσόμενοσ* (Beza dicit: „ex vetusto bonae fidei manuscripto codice restitui“.) 16,11 lin. 1 ante 38. adde P 16,18 pag. 1001, lin. 1 post 92. adde 95.

17,1 **text** dele *τῶν* tert et quart et lege *ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν* *mg* lege Ier 51(28),13 17,3 lin. 3 post ed) adde Ln *ειδα* ut ℵ ver. 6 17,4 lin. 2 ante cum adde *περιβ.* lin. 12 pro *τησ γησ* lege *αυτησ* 17,4 *mg* lege Ier 51(28),7 17,6 lin. 7 post *του* adde sec 17,13 lin. 2 post *εχουσι* adde (Ti -*σιν*) 17,14 **text** pro *σὐτούσ*, lege *αὐτούσ*,

18,2 pag. 1007, lin. 2 post Hipp adde (Hipp [bulg] om *ισχυρα*) lin. 7 post Hipp adde (Hipp [bulg] *επεσεν* semel) lin. 5 a fine post A adde e Hipp (bulg) 18,3 lin. 6 post *fornicationis* adde hic, *a vino fornicationis* ad 14,8 lin. 9 post Hipp add (non bulg) lin. 10 post aeth adde Hipp (bulg) [Prim ad 14,8 *ceciderunt*] 18,5 lin. 1 post 1. adde 53 txt 18,6 lin. 4 ab imo versu dele ℵ lin. penult adde ℵ ante B 18,9 **text** pro *κλαύσουσιν* scribe *κλαύσονται* 18,9 lin. 2 dele Ln 18,10 *mg* lege 16.19 18,12 **text** lege *θύϊνον* 18,12 lin. 11 post C adde P lin. 12 dele P 18,13 lin. 1 pro vg lege am fu demid etc lin. 3 ante Hipp adde vg[cle] lin. 14 lege fere[20] 18,14 lin. 6 ante C adde ℵ 18,16.17 **text** pone 17 ante *ὅτι μιᾷ* et in

apparatu coniunge *ηρημωθη* cum versu 17 18,17 lin. 1 ante B adde ℵ lin. 4 ante 6 adde P 18,18 lin. penult post ς adde Ln (ed mai) 18,19 text *καὶ πενθ.* *mg* lege 10.16 18,23 lin. 7 ante A adde Ln cum 18,24 lin. 4 pro 16,2 lege 16,6

19,2 lin. 1 dele *αι χρισεισ* : A om *αι* | 19,9 lin. 6 ab imo post P adde 53 text et mg unitis m pr 19,14.15 *mg* pone 8 ad ver. 14 19,15 lin. 1 pro B lege P 19,16 text *μηρὸν* 19,19 lin. 2 pro *και* lege *κατα* 19,20 lin. 1 post P adde (*ο μετ αυτου ο*)

20,4 *mg* lege 22,27 20,5 lin. 5 post *και οι* et post *οι δε* adde *λ*. 20,6 lin. 2 ante *επι* adde (non bulg) lin. antepenult post 48. adde 53 txt lin. penult post 47. adde 53 mg m sec 20,7 lin. 3 post 29. adde 53 m sec et post *μετα* adde (Gb″)

21,1 lin. 9 tolle item *abiit* vg et pone ante . . . lin. 9 21,3 lin. 1 post om) adde et 21,4 lin. 2 a fine ante *απηλθαν* adde *πρωτα* et. ℵ^{c} : ℵ* *προβατα* | 21,7 lin. 9 ante om adde Cyp (test 3,100 cod) lin. 10 ante 8 adde ℵ 21,8 lin. 4 post B adde 53 m sec lin. 9 dele ο ante *δευτεροσ* 21,12 lin. 2 a fine dele P post B et adde P ante 1. 21,16 lin. 5 ante post adde Ln Ti lin. 4 ab imo versu ante 8 adde Ti cum 21,19 text scribe *χαλκηδών* 21,19 lin. 8 ante sed adde et praem *και* lin. 9 ante ο *γ*′ adde *και* lin. 10 post *καρχηδων* adde , idque Gb′ 21,20 lin. 10 pro ς lege ς^{e} (non ς) lin. 11 pro ℵ lege ℵ* $\overline{\varepsilon\vartheta}$, ℵ^{c} 21,21 lin. 6 post B adde P 22,22 lin. 6 post est. adde | *θεοσ* : tol om 21,23 lin. 3 ante , item adde Iren (Anast) cod Grets.

22,3 *mg* lege Zach 14,11 22,5 *mg* tolle 21,5 et pone ad ver. 6 22,6 *mg* tolle 3,11 et pone ad 7 22,11 pag. 1040, lin. 12 post B adde 53 mg 22,13 lin. 1 post Are add Cyp (test^{2,22} cod) Prim et Wi 22,14 *mg* tolle 21,8 et Phil 3,2 et pone ad ver. 15 22,15 lin. 6 ante Ath adde (non bulg) lin. 7 post syr adde Hipp (bulg) 22,16 lin. 2 ante . . . adde , item Prim (*in septem ecclesiis*) pag. 1042, lin. 2 post A adde ita Ln pag. 1044, lin. 5 ab ima pro LXXXII lege LXXII.

5.

PROLEGOMENA.

P. 22, l. 12 lege fuerint; — p. 27, l. 1 pro actuum lege epistulae ad Romanos, l. 20 lege Londinii,; — p. 28, l. 7 ab ima lege foll.; — p. 29, ll. 7.8 dele quem . . . edidit, , l. 4 ab ima lege quinti,; — p. 30, l. 18 lege noni exeuntis; — p. 31, l. 7 lege conlationes; — p. 32, ll. 11.12 lege saeculi noni exeuntis, l. ult. pro hice lege hi; — p. 50, adn. l. 9 lege *συνάδει*; — p. 52, l. 10 ab ima lege Graeci; — p. 60, l. 6 lege Neque; — p. 65, l. 30 lege in V. T.; — p. 72, l. 14 adde *απροσωπολημπτωσ*, l. 18 adde 1Pe 1,17; — p. 73, l. 23 lege codicum; — p. 74, l. 17 lege CD*FG., l. 5 ab ima lege *συμπληρουσθαι*; — p. 75, l. 7 lege *συμφωνειν*, l. 9 adde *ασυμφωνοι* Act 28,25, ll. 16—19 pone "*συν* (*συγ*) ante *γ κ χ*" in marg ad ll. 11—14; — p. 76, l. 3 adde *ασυνκριτον* Ro 16,14 cum ℵDEFG, invitis ABCLP, l. 12 lege ℵ[a] et l. 13 ℵ*; — p. 77, l. 5 dele semper, l. 6 post 61 adde (sed sec. cur. *ενμενειν*) et lege D*., ll. 2.3 ab ima in marg lege *εν* (*εν*); — p. 78, l. 24 lege FG, 16, invitis ℵD*FG., l. 25 lege *ενκοπην*, l. 26 lege ℵD*L,], l. 33 lege invitis ℵAD, qui habent *ενκυω.*; — p. 79, l. 5 post Act 21,31 adde lineas paginae tres ultimas „Cum *εκχυννομενον* . . . 36."; — p. 83, l. 6 lege C ter, adn. 1, l. 3 ab ima dele comma post gratia; — p. 87, l. 10 ante Lc adde [*φω.* 17,5]; — p. 88, l. 30 adde *φαρμακια*; — p. 90, adn. 1, l. 2 lege Abboto; — p. 94, l. 15 ab ima pro Eodem lege *Ἀπό* non *ἀπ'* eodem, l. 5 ab ima lege Gal 1,1.12; — p. 95 sub finem adde

Ὑπό scribitur ante *ἀγγέλου* Act 10,22 — *ἄλλησ* 1 Co 10,29 — *ἁμαρτίαν* Gal 3,22 — *ἀνέμου -ων* Mt 11,7 Lc 7,24 Iud 12 Apoc 6,13 — *ἀνθρωπίνησ -ώπων* 1 Pe 2,4 1 Co 4,3 — *αὐτῆσ* 3 Io 12 — *ἐθνῶν* Lc 21,24 — *ἐλαχίστου* Iac 3,4 — *ἐξουσίαν* Mt 8,9 Lc 7,8 — *ἰουδαίων* Act 26,2.7 2 Co 11,24 — *ἰωάννου* Mc 1,9 — *ὅλου* Act 10,22.

P. 96, l. 1 incipe paragraphum; — p. 97, l. 6 lege Ro 1,15; — p. 98, l. 8 ab ima dele ad, l. 3 ab ima lege *κλίμασι*; — p. 99. l. 7 lege orthographiam, adn. 1, l. 2 lege *Grăcität*; — p. 101, l. 1 adde Grsb Treg, l. 6 dele totam lineam; — p. 102, inter ll. 2.3 ab ima adde *ἀμπλίατον*: Ro 16,8, non *ἀμπλιᾶτον* ut Ln[mg] Treg WH; — p. 103, post l. 12 adde *βαρτιμαῖοσ*: Mc 10,46 cum EFKMVΓ1, non *βαρτίμαιοσ* ut editores, ll. 12—15 pone *βαριωνᾶ* ante *βαρτιμαῖοσ* et *βηθφαγή*, l. 5 ab ima pro *-υίται* lege *-ίται*; — p. 104, l. 1 lege *σινᾶι*, l. 9 pro sunt lege fuerunt, l. 10 ab ima dele P; — p. 105, l. 1 dele ad; — p. 112, l. 14 dele comma post singulis, adn. 1 sub finem adde; M. Schanz, „Zur Stichometrie", *Hermes*, xvi, 2, p. 309—315; Theodorus Birt, *Das antike Buchwesen in seinem Verhältniss zur Litteratur*, Berolini a. 1882, p. 157—222; — p. 118, l. 3 post Π[2] adde,

πραέως 1 Pe 3,4 cum ℵBKL, non πραέος ut ACP, l. 17, lege libenter,, lin. 21 post 19 adde ubi ἀσεβήν Ro 4,5 addendum est; — p. 119, lin. 25 post ies) adde . , post apocalypsi adde-ήμ et pone – in apoc—ter. lin. 27 post ter,; — p. 121, l. 3 et p. 120, l. 3 ab ima pone εὐξάμην Act 26,29 ante εὐπορεῖτο; — p. 132, l. 15 ante Philastrius adde versio Syra Peshito (et dele p. 133, lin. 9.10); — p. 136, l. 22 lege codicibus et dele (et ex errore bibliopegi in codice, l. 23 dele); — p. 137, l. 14 lege codicibus $D^{evv\ act}$ Graeco-Latino et X; — p. 138, l. 3 pro summae lege magnae; — p. 139, l. 2 adde Iac Iud Pe Io in codice Act 33; — p. 141, l. 13 pro **aut** lege **nihil**; — p. 153, l. 3 ab ima de Euthalio cf X, 2 sub Euthal; — p. 154, l. 8 lege toti; — p. 155, l. ult pro 30 lege 31; — p. 156, l. 2 pro 6 lege 5 et dele 27, l. 17 lege alias; — p. 158, l. 5 dele comma post Tregellesius, l. 10 lege **cu**ldam; — p. 163, l. 9 pro *Evangeliaria* vel *Evangelistaria* lege *Evangelia*, l. 10 pro *Praxap.* vel *Lect.* lege *Apostoli*, adn. 1, l. ult. lege **App.** p. 41; — p. 165, l. 6 lege biblia, l. 7 lege regium exposuit . vita; — p. 166, l. 17 post Graecos adde paucissimos occidentales; — p. 172, l. 3 pro van lege von; — p. 173, l. 5 lege Stephanum et post editio adde (WH^2), l. 6 post divenditis adde (WH^1); — p. 175, l. 3 lege WH^2, l. 5 post Scr adde WH^1, l. 17 lege WH^2, l. 19 post Scr adde WH^1, l. 22 lege WH^2, l. 24 post Scr adde WH^1; — p. 176, l. 6 dele WH, l. 25 lege WH^2 (non WH^1) tamen, l. 28 dele WH, l. 34 dele WH, l. 36 lege *Αντιόχειαν*, l. ult lege WH^2; — p. 177, l. 2 post Scr adde WH^1, l. 3 lege **Act 13**,38.39, l. 5 lege WH^2, l. 7 post Scr adde WH^1, post l. 10 adde

— **19**,40.41 *Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν . . . ταύτης.* [41] *Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.*

ver. 40 faciunt *Καὶ γὰρ . . . ἐκκλησίαν* in St $B^{57.65.82.88.98}$ $B^{min\ 65}$ A^{1572} HS WE Elz Cur F Mas W Mt^2 G^{mai} K Sch Tn Sz H Th T; Lu V D.

ver. 41 a verbis *Καὶ ταῦτα* incipit in A^{1571} M Be Mt^1 G^{min} L Bl Al Wd Tr Scr WH; Ge Bp Iac.

$B^{min\ 67.80.90}$, cum verss. 4.5 Stephanicos in unum cogant, verss. 6—40 St numeris 5—39 signant, nisi quod in $B^{min\ 80}$ tres ultimi versus capitis huius errore typographico falso numerantur.

P. 177, l. 17 dele WH, l. 11 et l. 2 ab ima dele WH; — p. 178, l. 2 dele WH, l. 6 lege WH^2, l. 21 lege WH^2, l. 23 post Scr adde WH^1, l. 26 lege WH^2, l. 29 post T adde WH^1, l. 31 dele WH, l. 35 lege WH^2, l. 36 post T adde WH^1, l. 38 dele WH; — p. 179, l. 10 lege WH^2, l. 13 lege WH^2, l. 14 post T adde WH^1, l. 21 dele WH, l. 29 lege WH^2, l. 30 post T adde WH^1, l. 32 lege WH^2, l. 35 lege bis WH^2, l. 37 post T adde WH^1, l. 40 lege WH^2; — p. 180, l. 1 lege WH^2, l. 10 dele WH, l. 22 lege WH^2, l. 35 lege **12**,22.23, l. 36 dele WH; — p. 181, l. 4 dele WH, l. 12 lege WH^2, l. 13 post T adde WH^1, l. 15 lege WH^2, l. 18 dele WH, l. 2 ab ima lege νὶξ [31] ὅτε; — p. 182,

l. 13 lege *ἐν τῇ*; — p. 185, adn. 1, lin. 9 post 484 adde , ed. 3, a. 1883, p. 503–557; — p. 191, l. 16 pro alio lege alii; — p. 198. 200 et passim pro Westcottius lege Westcottus; — p. 203, l. 13 N. T. prodiit Suedice anno 1526, cf vir doctissimus mihique amicissimus Erik Stave, *Om källorna till 1526 års öfversättning af Nya Testamentet*, Upsaliae a. 1893, l. 16. 17 v. cl. I. Rendel Harris, *American journal of philology*, vol. 6, p. 106, hymnos detexit in psalterio a „Iohanne placentino Monacho" curato, a. 1481 Mediolani typis impresso; — p. 206, adn. 2 dele l. 1. 2 usque ad notat; et lege Cf C. I.; — p. 209, l. 12 lege Mc; — p. 211, l. 2 ab ima lege emendatum,; — p. 217 supra cf vir cl. Isaacus H. Hall, „The title-page of the Elzevir Greek N. T. of 1624" in actis *Journal of biblical literature*, vol. 10 (Bostoniae a. 1891), p. 147–150; — p. 225, l. ult post Kusterus adde Amstelaedami (Roterodami, Lipsiae); — p. 230, l. 3 lege similiter, l. 10 lege Bentleii; — p. 235, col. 2, l. ult lege *ἐγὼ*; — p. 236, col. 1, l. 11 ab ima lege *Κἀγὼ Ιω.*, l. 9 ab ima lege *Κἀγὼ Ιωάν*; — p. 239, col. 1, l. 7 lege *τούτῳ*·; — p. 240, col. 2, l. 4 ab ima lege bis *Ἀμὴν*; — p. 241 de Bengelio cf v. cl. Eberhardus Nestle, *Marginalien und Materialien*, Tubingae a. 1893, II, 3, in primis p. 39–81; — p. 242 infra, fragm. Tub. apud Bengelium est Evl 294 et psalterium Tigurinum est O^{d}; — p. 245, l. 23 pro Van lege Von; p. 247, l. 3 ab ima post 61 adde , 97. 98, l. 2 ab ima ante 51 adde 23.; — p. 248, adn. 5, l. 2 lege Verbonds; — p. 250, col. 1, l. 9 pro Act 102 Paul 117 lege Act K Paul K; p. 253, col. 2, l. 1 lege Laur IV, 30; — 255, l. 7 lege Copticae; — p. 257, l. 11 lege Act G = L 102 = K, l. 12 post M adde 117 = K et ante 51 adde 23.; — p. 258, l. 15 lege his proximis; — p. 262, adn. 1, l. 5 lege Matt, (auch ; — p. 265, l. 10 lege leges suas, adn. 2, l. 1 lege quosdam; — p. 271, l. 11 Tregellesius habuit codicem Sinaiticum in manibus inde a Ioh cap. 21, l. 12 lege recentiora, l. 7 ab ima lege Alfordus; — p. 273, adn. 1, l. 10 ante 1860 adde 1859; — p. 274, l. 10 lege 477 = Aug... xxxiii, l. 11 lege N = Coll... xl; — p. 275: De Scriveneri *Introductione*, cf v. cl. Iosephus Henricus Thayer, *Notes on Scrivener's "Plain introduction to the criticism of the New Testament", third edition, chiefly from the memoranda of the late Prof. Ezra Abbot*... Bostoniae et Novo Eboraco a. 1865; — p. 275, l. 5 ab ima adde Vir doctissimus Fridericus Henricus Ambrosius Scrivener, qui iam anni 1891 mense Februario mortuus est, publici iuris fecit, quod mireris, anno 1893 Cantabrigiae *Adversaria critica sacra*, quo in libro conlationes continentur horum codicum: Evv W^{d} 59. 66. 506. 517. 534. 535. 536. 537. 538. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 672. 700. 1277; — Cath: 190. 199. 201. 223. 224; — Paul: 244. 256. 278. 279. 306; — Apoc: 15. 26. 27. 108; — Evl: 186. 216. 223. 226. 227. 228. 315. 476. 932; — Apl: 66. 67. 68. 78. 113. 184. 263; — p. 276, l. 4 post Graeco pergas , quae tamen lucem non vidit.; — p. 279, l. 2 adde adnotationem: Cf v. cl. Bernardus Weiss, *Die Johannes-Apoka-*

lypse. Textkritische Untersuchungen und Textherstellung, Lipsiae a. 1891, *Die katholischen Briefe* etc Lipsiae a. 1892. Cf etiam v. cl. Fridericus Zimmer, *Der Text der Thessalonicherbriefe samt textkritischem Apparat und Kommentar nebst einer Untersuchung der Individualität und der Verwandtschaft der Textzeugen der paulinischen Briefe*, Quedlinburgi a. 1893, — v. cl. Guilelmus Bousset, *Textkritische Studien zum Neuen Testament*, Lipsiae a. 1894 (de textu Apocalypsis, de codice Pamphili, de recensione Hesychiana, de classe KΠ(M) in evangeliis, de textu Actuum); — p. 279, adn. 2 adde: Cf etiam v. cl. Benjamin Breckinridge Warfield, professor Princetoniae in provincia New Jersey in America, *An introduction to the textual criticism of the New Testament*, Londinii a. 1887; — Philippus Schaff, *A companion to the Greek Testament and the English version*, Novo Eboraco ed. 4, a. 1891 cum multis facsimilibus codicum atque librorum typis expressorum; — p. 279, adn. 3 adde. Cf v. cl. S. S. de Koe, *De conjecturaal-critiek en het evangelie naar Iohannes*, Ultraiecti a. 1883; v. cl. I. M. S. Baljon, *De text der brieven van Paulus an die Romeinen, de Corinthiers en de Galatiers als voorwerp van de conjecturaal-kritiek beschouwd*, Ultraiecti a. 1884. Item v. cl. I. H. A. Michelsen, „Conjectural-kritiek toegepast op den tekst van de schriften des nieuwen verbonds" in actis *Studiën VII, 2* (a. 1881), p. 137—172, et v. cl. M. A. N. Rovers, „Die Anwendung der Conjecturalkritik auf den Text der N.T. Schriften" in actis *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie. XXIV*, Lipsiae a. 1881, p. 385—408; — p. 287—334 lege ubique WH pro H; — p. 287, l. 14 ab ima pro h—exstat lege WH†: veram lectionem nullus fere testis servasse his editoribus videtur, l. 13 pro videtur—esse lege deteriorum testium lectionem ut quae felici librariorum coniectura inter scribendum restituta sit probant hi editores; — p. 288, l. 5 pro Act 4,4 lege Act 4,6; — p. 292, l. 15 pro n. lege d. p.; — p. 295, l. 15 lege *αυτω*; ; — p. 296, l. 16 post *ηκασ.* tr adde WH, l. 16 ab ima post 34 adde *οστισ* Tr WH *ει τισ*; — p. 298, l. 9 post *o* Tr adde WH; — p. 301, l. 18 ab ima post *επ.* tr adde wh; — p. 302, l. 18 post 38 Tr adde WH; — p. 304, l. 4 ab ima pro *γραφ.* scribe *γραψ.* ; — p. 305, l. 18 ab ima lege *μνασ·* ; — p. 306, l. 8 ante 11 adde | TrWH *και O*; — p. 324, l. 21 ad 51 cf Tregelles, *Hist. of print. text*, p. 191; — p. 329. l. 9 ante 10 adde | *σε, ὁ θεόσ, ὁ θεόσ σου* TrWH *σε ὁ θεόσ, ὁ θ. σ.*, l. 20 ante v adde cf v. cl. Carolus Bertheau, *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1882, col. 495; — p. 330, l. 5 ante 19 adde 17 WH *ἀπεδοκιμάσθη*, ; — p. 333, l. 1 dele *και* sec Tr h om | , l. 13 ab ima pone | Tr H *πάρεσται* l. 12 ante 9 ; — p. 334, l. ult lege *αγιων.* ; — p. 346, l. 10 ante 25 adde 19. , l. 12 pro 26 lege 20; — p. 347, l. 6 dele sicut i. S. v. versione; — p. 365, l. 16 lege secuta ; — p. 366. adn. 1, l. 1 lege Eberardus; — p. 372, l. 18 adde cf infra, p. 954. 955; — p. 380, l. ult et p. 381, l. 1 dele locos — praebet; — p. 382, l. 10 pro locos — codice lege

sequitur Montefalconium; — p. 392, l. 8 adde ; cf eius *Notitia*, p. 50, secund.; — p. 396, l. 13 ab ima post 37 pergas ; v. cl. I. Rendel Harrisius edidit haec fragmenta in libro *The diatessaron of Tatian*, Londinii a. 1890, p. 62—68 additis tabulis duabus photographicis; insunt fragmenta etiam libro postumo Scriveneri. *Adversaria critica sacra*, Cantabrigiae a. 1893, p. xi—xvi; — p. 397, l. 8 bonae , l. 9 ab ima pro 27,2 lege 27,12, l. 4 pro 2,22 lege 3,8, l. ult pro 20,25 lege 21,25; — p. 402, l. 15 ab ima propiorem; — p. 403, l. 3 adde Cf v. cl. I. Rendel Harris, *The codex Sangallensis Δ*, Londinii a. 1894, l. 4 ante Lipsiensis adde Petrop. caes. Muralt. XVI, l. 5 lege foll. **5**, l. 19 ante Mt adde (folium Petrop.), post 25 adde (fol. Lips.), l. 9. 8 ab ima dele Fr.-potui; — p. 407, adn. 3, l. 2 pro Lipsiae lege Berolini; — p. 409, l. 12 adde Cf v. cl. Guilelmus Sanday, *Studia biblica* [vol. 1], Oxonii a. 1885, p. 103—112; — eadem pag. adn. 2 adde Est Φ, cf infra, p. 444. 445.; — p. 410, l. 19 ab ima pro 4,6 lege 4,5; — p. 411, l. 16 ab ima lege Bedae et Beda; — p. 414 ad G^b adde cf infra, p. 446. 447; — p. 415, l. 16 pro VII lege VI; — p. 417, l. penult. ante Fragm. adde Scriptura recentior est Act 315 Paul 474; — p. 421, l. 1 lege Beza; — p. 423, l. 11 pro 4 lege (d.), p. 968; — p. 426, l. 11 pro 21.5 lege 24.7, — l. 19 post *ἵνα* adde (cf Eph 6,5 Tit 3,8 Tit 1.2) V. cl. Marquis, codicem G^{paul} accuratius examinavit, corrigenda in editione Matthaei notavit, quae quod sciam nondum publici iuris fecit: e. g. Matthaeius ter inseruit litteram, septies omisit litteram, 25 vel 26ies falso reddit litteram, semel transposuit duas litteras, ter accentus falsavit, 16ies punctum iniuria posuit, 39ies omisit punctum ; — p. 429 ad H cf infra, p. 448. 449; — p. 432, l. 8 ab ima post tempore adde (ante annum 1725, quia Bengelius in *Prodromo* laudat), — adn. 2, l. 1 *epistolae*; — p. 434, l. 4 post 1859 perge; cf eius *Notitia*, p. 50, prim., — l. 5 Moscuensis; — p. 435, l. 6 ante Z. β. I. adde A. δ. 24 vel Z. α. 24., — l. 16. 17 codex habet *και* , — l. 5 ab ima pro 316 lege 326, — l. 2 adeo; — p. 436, l. 3 pro Blanchinus lege Philippus Vitali; — p. 438, l. 7 ab ima lege bis *ἐγραψα*; — p. 440, l. 2 ante Amm adde capp, titl , — l. 5 pro 50 lege 51, — l. 9 menaeum, — l. 20 adde V. cl. T. K. Abbottus disseruit de hoc codice in actis *Hermathena*, Dublinii a. 1884, num. 10, p. 146—150 cum facs et lectt var; vix iure codicem „ev-starium" nominat, l. 5 ab ima aprilis; — p. 446, post l. 4 retro adde:

ג: saec. VI, 32×26, foll. (157?), coll. 2(22×10), ll. 16, litt. alt. 006; membr purpur tenuiss, scriptura argentea et aurea, capp, titl (titl aur), sect, can; insunt errores ex itacismo; punctum singulum ad summam litteram: *Evv;* folia multa exciderunt. Sinaiticus.

$ג^6$: saec. VIII, 11.2×10, membr (?), litt magn ad rectam inclin; spir, acc: *Mt* 11,27.28. Repperit et edidit v. cl. I. Rendel Harris, *Biblical fragments from Mount Sinai*, Londinii a. 1890, p. x et 15, num. 6.

ℸ7: Sinaiticus.
saec. V, fragm, harm in ima pag: pauca e *Mt* 14,28—31. Repperit et edidit Harrisius, p. x et 16, num. 7.

ℸ8: Sinaiticus.
saec. VIII vel IX, 25×18.7, membr (?), foll. 2, ll. 20, acc: *Mt* 13, 37—46 13,55—14,8 14,29—15,3 15,15—26. Repperit et edidit Harrisius, p. xi et 17—24, num. 8.

ℸ9: Sinaiticus.
saec. IX, 26.2×20.6, membr (?), Gr—Arab: *Mt* 13,46—52 (estne Evl?). Repperit et edidit Harrisius, p. xi et 25.26, num. 9.

ℸ10: Sinaiticus.
saec. V, in fol(?), membr(?), rescr, foll. 9, coll. 2, ll. 25; sect, subscr; punct sing: *Mt* 25,15—37 26,17—39 28,11—20 *Mc* 1,11—22 2,21—3,3 3,27—4,4 5,9—20. Repperit et edidit Harrisius, p. xi. xii et 27—44, num. 10.

ℸ11: Sinaiticus.
saec. VI, in fol (?), membr (?), foll. 2, ll. 18: *Mt* 26,4—7 10—12 *Mc* 12,32—37. Repperit et edidit Harrisius, p. xii et 45—47, num. 11.

ℸ12: Sinaiticus.
saec. VII, in fol (?), membr, foll. 3, coll. 2, ll. 25; sect, can; apostr: *Mc* 14,29—45 15,27—43 15,45—16,5. Repperit et edidit Harrisius, p. xii. xiii et 48—52, num. 12. Num. 13: saec. VII, papyr: *Lc* 1,68.78.79 videtur de scriptori aliquo manare.

Pag. 448, post lin. 6 ab ima adde:

ℸ14: Sinaiticus.
saec. V, papyr, fragm septem: *1 Cor* 1,25—27 2,6—8 3,8—10 3,20. Repperit et edidit Harrisius, p. xiii et 54—56, num. 14.

Pag. 450, l. 17 de numeris vetustis cf v. cl. Cozza, vol. 6, p. XXVIII, — l. 6 retro lege Alterl; — p. 462, l. 2 retro ante 788 adde 713.; — p. 486, l. 7 pro 25 lege 35; — p. 487: adde haec de codice 90: num. 168 (hodie in bibl. univ.) saec. XVI, 20.5×14.3, foll. 227 et 253, col. 1, ll. 17—30; (Phm Heb); — p. 488, l. ult dedit . ; — p. 489, l. 1 dele dedit; — p. 494, cod. 120 finis Evl est codex Lugd. Bat. bibl. publ. Gr. 96. Vidi 21 Mart 1891; — p. 523 ad cod 300 cf Cramerus, *Cat. Gr. patrum in N. T.* Oxonii a. 1844, vol. 1, p. xxvii; — p. 525, cod. 324 ante Apl lege Evl 97; — p. 538, cod. 431 detexit v. cl. Albertus Ehrhard in bibliotheca seminarii presbyterialis ecclesiae Romanae Argentorati; — p. 540, l. 8 ab ima post pulcherrimae adde: *Evv.* — p. 541, cod. 461 cf v. cl. Oscarus de Gebhardt, *Theologische Literaturzeitung*, Lipsiae a. 1881, col. 129; — p. 542, l. 19 pro quam lege qua; — p. 544, l. ult post men adde ,prol; — p. 545, l. 1 lege Hagiopetritae; cf Evv 74, — l. 3 post latet adde Cf Thom. Iosephus Pettigrew, *Bibliotheca Sussexiana . A descriptive catalogue* . . . , vol. 1,

pars 1, Londinii a. 1827, p. xlii—xliv et tab. 6, — l. 8 ante impensis adde (cf Evv 74); — p. 557, dele cod. 567, est Evl 251; — p. 564, cod. 654 adde Facs apud Wattenbach. (cf Act 252), tab. 19; — p. 565, cod. 664, l. 1 lege Ac 253; — p. 570, cod. 700: V. cl. Hoskierus edidit Londinii a. 1890 *A full account and collation of the Greek cursive codex evangelium 604* [700] cum duabus tabulis; — p. 575, cod. 743, l. 1 lege Ap 123; — p. 588, cod. 853, l. 2 post 846. adde 879., — cod. 858, l. 1 ante Romae adde (P 400); — p. 592, cod. 892: v. cl. I. Rendel Harris contulit; — p. 608, cod. 1140 est Evl; — p. 616 post cod. 1273 adde haec:

1274. (Ac 417) Londin. mus. Brit. Add. 11859.11860.
saec. XI, in fol, membr, rescr, foll.?, coll. 2; sect, can: fragm ex Evv et Act. [Scr. 608.] Vidi 20 Iul 1883.

1275. Madisonae in Novae Caesareae provincia,
seminarii theologici „Drew".
saec. XI, 21×15.5, membr, foll. 39, col. 1 (15.2×9), ll. 19; capp, titl, sect, can: *Lc* 21,28—23,7 23,17—24,4 *Ioh* 2,5—3,18 4,5—5,44 6,9—46 6,57—8,42; man ser inseruit fol 36, quod Ioh 7,53—8,12 praebet.
Reperta sunt haec folia in aede vetere urbis „Stambul" (Constantinopolis). V. cl. Albertus L. Long folia in Americam misit, meque de iis certiorem fecit die 9 Oct 1891. Vidi Lipsiae 6 Nov 1891.

1276. Madisonae „New Jersey",
seminarii theologici „Drew".
saec. XI, 21.5×15.5, membr, foll. 79, col. 1, ll. 24; arg, capp-tab, capp, titl, lect, subscr, ἐξεδ, vers heroi: *Mc* 1,1—12,11 13,15—fin *Lc* 1,1—21,18. Notitiam debeo viro doctissimo mihique amicissimo Alb. L. Long.

1277. (Ac 418 P 484 Ap 185) Cantabrigiae universitatis.
saec. XI vel XII, membr: *N. T.* Emptus est codex anno 1891.

1278. in urbe Hayes in provincia Cantio
viri cl. Hermani C. Hoskier.
saec. XII, 23.4×17.1, membr, foll. 352, col. 1, ll.?; capp-tab, titl, sect, can, pict: *Evv.* Emptus de Quaritchio anno 1886. Hoskierus conlationem edidit (cf supra, ad p. 570, cod. 700), app. A.

1279. Lond. mus. Br. Add. 34107.
saec. ? : *Evv.*

1280. Lond. mus. Br. Add. 34108.
saec. ? : *Evv.*

1281. Londinii v. cl. Bernardi Quaritchii.
saec. X, in 4, membr, foll. 262, col. 1, ll. 19; Carp, Eus-tab, capp-tab (?): *Evv;* deest init Mt Mc Lc Lc 2,9—22 Ioh 10,12—12,26 13,4—21,25. Ex insula Cypro tulit v. cl. Alexander Cesnola et viro † Lawrence dono dedit. Cf viri cl. Quaritchii *Catalogue,* Londinii Dec. a. 1893, p. 1, num. 1.

1282. Londinii v. cl. Bernardi Quaritchii.
saec. XI, in 12, membr, foll. 244, col. 1, ll. 25; Eus-tab, subscr, *στίχ: Evv;* deest Ioh 18,2—21,25. Olim Friderici North. Cf viri cl. Quaritchii *Catalogue*, Dec. a. 1893, p. 3, num. 4.

1283. Bernae bibl. Bongarsianae.
saec. XIII—XIV, in 8, chart, foll. 2: *Mc* 11,25—12,40. Cf v. cl. Hermannus Hagen, *Catalogus codicum Bernensium*, Bernae a. 1874 (pars 2), p. 469.

1284. Lipsiae bibl. univ. Tischendorfii XII?
saec. XIV: *Ioh* 12,35-13,2. V. cl. Iohannes Logan Marquis hoc fragmentum inspexit.

1285. Gottingae bibl. univ. MS. theol. 534.
saec. XIII, 16.8×12.7, membr, foll. ?, col. 1, ll. 28, litt mai rubr; capp-tab, capp, titl, subscr, *ἔξεδ, στίχ: Evv;* deest Mt 1,1—2,2. Vidi 13 Apr. 1891.

1286. Constantinopoli in vetere „Seraï" (34).
saec. ?, formae minimae; Carp: *Evv.* Cf v. cl. Fridericus Blass, „Die griechischen und lateinischen Handschriften im alten Serail zu Konstantinopel" in actis *Hermes. XXIII*, a. 1888, p. 219—233.

1287. (Ac 419 P 485)
adhuc „sine loco".
saec. XIII vel XIV, 23×16, membr, foll. 450, col. 1, ll. 29; prol, *ὑπόθ*, capp-tab, capp, titl, sect, can, *στίχ: Evv Act Cath Paul.*

Pag. 617, cod. 9, l. 5 lege e Stephani amicis; — p. 622, cod. 42, l. 1 post lycei adde 17 [codicem vidi 10 Apr 1891]; — p. 636, cod. 17, l. 1 pro Cheltenhamensi lege Berolini reg. Phillipps (numerus non mutatur a bibliothecario Berolinensi historiae codicum fautore doctissimo Valentino Rose); — p. 652 ad fin adde:

417. (Evv 1274) Londin. mus. Brit. Add. 11860.
saec. XIII, in fol, membr rescr, foll. 2 (foll. 4[3] et 8[7]), coll. 2, ll. 23: *Iac* 4,1—16 *Iud* 4—15. [Scr. 234.] Vidi 20 Iul 1883.

418. (Evv 1277): Cantabrigiae univ.: *Act-Cath.*

419. (Evv 1287 P 485): sine loco: *Act-Cath.*

420. Gothae bibl. ducalis Ch. B. 1767.
saec. XVI, 14.2 × 9.8, chart, foll. 83 (121), col. 1, ll. 20: *Act;* deest 26,29 — 28,27; insunt orationes. V. cl. Iohannes Logan Marquis inspexit 4 Nov 1892.

Pag. 662, cod. 167 pro 8 lege 19; — p. 675, post cod. 480 adde:

481. Florent. Laurent. IX. 10.
saec. XI vel XII, 30.2×22.4, membr, foll. 392, col. 1, ll. 33; capp, titl, subscr, *στίχ: Paul* (Phm Heb) cum cat; foll. 1—12 saec. XIV: Rom 1,1—2,29 m ser supplevit. Vidi 17 Mart 1886.

482. Romae Vatic. Gr. 636.
saec. XIII vel XIV, 27.4×14.5, chart, foll. 204, col. 1, ll. 31: *Paul* cum comm Euth Zig. Vidi 29 Mart 1886.

483. Hauniae bibl. reg. Thottianus 14. fol.
saec. XVI, 28.5×20.1, chart, foll. ?, col. 1, ll. 30; prol, capp Lat m ser, lect, subscr: *Paul* (Phm Heb); inest fol. 3 ab extremo codice fragm *Act* 9,1—22. Vidi 7 Apr 1891.

484. (Evv 1277 Ac 418 Ap? 185): Cantabrigiae univ.

485. (Evv 1287 Ac 419): sine loco.

486. vacat.

487. Berolini v. cl. Henrici Brugsch (?)
saec.?, papyr: *2 Thess* 1,1—2,2. Cf v. cl. H. Landwehr, „Griechische Handschriften aus Fayyûm. Mit einer Tafel" in actis *Philologus XLIII*, Gottingae a. 1883, p. (106—136) 108.

Pag. 683, cod. 139, l. 4 quaerendum; p. 686, post cod. 183 adde:

184. Lugduni Batavorum Isaaci Voss Gr. 48.
a. 1560, 30.3×21, chart, foll. 113 (= 135—247), col. 1, ll. 27, litt mai rubr; capp, titl: *Apoc* cum comm Andr Cret. Manu Andreae Darmarii. Vidi 21 Mart 1891.

185. (Evv 1277 Ac 418 P 484) (?).

Pag. 689, l. 10 Lectionariorum Graecorum, — l. 7 ab ima esse minime nescio, nam; — p. 691, l. 18 adde , post nuncupatur, — l. 12 dele , ante qui; — p. 693, l. 17 minuscula, — post lin. 4 ab ima pagina, adde: Γ'ΕΡΟ'Ν Ε'ΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ [titulus] [in colophone]: Venetiis per Stephanum Sabieñ. sumptu vero Dñi Hieronymi Giraldi de Marendellis Vincentini, & Dñi Damiani de sancta Maria MDXXXIX; — p. 696, cod. 13, l. 2 pro XI scribe XII; — p. 709, cod. 124, l. 4 dele , post Vitali; — p. 728, cod. 297, l. 1 pro (?) lege A. R. g. 3. 10, — l. 2 pro in 4 lege 27×20 et postea coll. 2, ll. 23: *Evl;* mut., — cod. 298, l. 1 pro G lege g; — p. 734, cod. 351 mortuo Borderio emit v. cl. Ferdinandus baro de Schickler emptumque „societati biblicae Protestanti Parisiensi" dono dedit; — p. 749, cod. 483, l. 1 pro 3 lege 4; — p. 766, cod. 753, l. 1 ante Athous adde (Apl 267); — p. 777 post cod. 936 adde:

937. (Apl 266) Theodori Graf, Vindobonensis.
saec. XIII vel XIV, 24.7×16.2, chart, foll. 70, col. 1 (passim coll. 2 Gr—Arab), ll. 21.22: liturgica cum lectt ex V. T. et N. T. Contuli Lipsiae 20 Febr 1890.

938. Athous Chiliantarii 105 in thesauro ecclesiae
saec. XII (? Lambros. XIV), in 4, membr, coll. 2, ll. 11: *Evl.*

939. Lond. mus. Brit. Add. 34059.
saec.?: *Evl.*

940. Lond. mus. Brit. Egerton 2743.
saec. XIII, in 4, membr, foll. 147: menaeum (16 Mart—14 Aug)

cum lectt ex Evv. Contulit locos selectos anno 1892 v. cl. Iohannes Logan Marquis.

941. Lond. mus. Brit. Egerton 2745.
saec. XIV, in 4, foll. 165: *Evl.* V. cl. Iohannes Logan Marquis contulit locos selectos anno 1892.

942. Constantinopoli in vetere „Seraï" 21.
saec. XII, 30×23, membr: *Evl.* Cf v. cl. Fridericus Blass, „Die griechischen und lateinischen Handschriften im alten Serail zu Konstantinopel" in actis *Hermes. XXIII*, a. 1888, p. 219—233. Hic codex idem videtur esse atque ille 52 quem Kubinzius evangelii Iohannis esse putabat.

943. Parisiis (?) viri cl. Fr. V. Scheil.
saec. VI, papyr, *unc*, foll. ?; habet punctum triplum .·.; linea super vocabulum primum notat initium paragraphi: *Evl* (Lc 5,30—6,4 5,3—8 1,74—80; multa desunt). V. cl. Scheilus anno 1891 in Aegypto repperit inter fragmenta papyracea ab urbe Coptos lata. Cf Scheilus, *Revue biblique trimestrielle. I*, Parisiis a. 1892, p. 113—115.

944. Argentorati bibl. univ. L. Gr. 1.
saec. X vel XI et XIII, 21.6×16.5, membr, foll. 198, coll. 2, ll. 23.24; litt mai color; mus rubr: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt et Lc σαββ-κυρ); codex vetus desinit pag. 120; folia alia (p. 137—358) pleraque sunt saeculi XIII exeuntis (anni 1298), manu Gerasimi monachi et presbyteri; folia 19 (p. 359—396) sunt saec. XIII vel XIV; folia 8 (p. 121—136) sunt saec. XVI, chart. Olim viri cl. Pauli Schroeder, Berytensis. Vidi 17 Mart 1891.

944a. Argentorati bibl. univ. L. Gr. 7 init.
saec. XIV, 20.8×13.2 mut, fol. 1, coll. 2, ll. 27; litt mai rubr in nig: *Evl.* Itacismis scatet. Vidi 18 Mart 1891.

945. (Apl 268) Berolini bibl. reg. Quart. 17.
saec. XV vel XVI, 21.3×14, chart, foll. 190, col. 1, ll. 16: *Apl-Evl.* Ad initium orationes. V. cl. Iohannes Logan Marquis, Chicagoensis, inspexit 4—7 Ian 1893.

946. Berolini bibl. reg. Fol. 29.
saec. X, 28.3×20.5, chart, *unc*, foll. 2, coll. 2, ll. 22; litt mai color, mus rubr: *Evl.* V. cl. Marquis (cf 945) contulit 4—7 Ian 1893.

946a. Berolini bibl. reg. Fol. 45.
saec. XII, 31×25, membr, foll. 5 (pp. 10), coll. 2, ll. 30: fragm *Evl.* Inspexit v. cl. Marquis (cf 945) 4—7 Ian 1893.

947. Castelli Chattorum bibl. civitatis MS. theol. folio 61.
saec. XII, 28.6×22, membr, foll.?, coll. 2, ll. 19; litt mai aur et color: *Evl* (Ioh ἑβδ Mt et Lc σαββ-κυρ). Ad finem addita sunt folia 15 saec. XIV, coll. 2, ll. 26, etiam ex Evl. Vidi 14 Apr 1891.

948. Lipsiae bibl. univ. Acc. 1892.4110.
saec. XVII, 32.8×(24.3), membr, foll. 12, coll. 2, ll. 23; litt mai rubr, mus rubr: fragm *Evl.* In Albania repperit, Lipsiam detulit, mecum communicavit, bibliothecae dono dedit v. cl. Gustavus Weigand.

949. } Upsaliae bibl. universitatis.
950. } : *Evl.* Exemplaria duo anno 1890 Pergami in Asia empta.
V. cl. Ericus Stave inspexit anno 1892 et amicissime me de iis certiorem fecit.

951. Madisonae in provincia New Jersey,
seminarii theologici „Drew".
saec. XI vel XII, 31×25, membr, foll. 247, coll. 2, ll. 27; mus rubr: *Evl.* Missus ab urbe Constantinopoli a v. cl. Albertus L. Long.

952. Madisonae in provincia New Jersey,
a. 1148, 25×21, membr, foll. 175; mus rubr: *Evl;* fasciculus quartus excidit. Constantinopoli missus a v. cl. Albertus L. Long.

953. Constantinopoli viri cl. Albertus L. Long.
saec. XIV, 29×21, chart, foll. 12, coll. 2, ll. 19: ἑωθινά. Manu Ioasaphi monachi et presbyteri.

Pag. 783, l. 7 lege ἁγίων; — pag. 791, post cod. 265 adde:

266. (Evl 937) Theodori Graf.

267. (Evl 753) Athous Philothei 25.

268. (Evl 945) Berolini bibl. reg. Quart. 17.

Pag. 793, col. 1, post l. 9 adde R: { Griesb / Scholz }: Evl 294; — p. 797, col. 1, post l. 1 quaesivit v. cl. Guilelmus Bousset, *Textkritische Studien zum Neuen Testament,* Lipsiae a. 1894, p. 56, adn. 2 (53, adn. 2), siglum Gon quod apud Millium ad 1 Tim 2,7 invenitur; nisi fallor est Gon ex errore pro Con = Constt. Apost.; — p. 815, adn. 1, l. 6 scribe I. P. P. Martin.; — p. 829, cod. 3: Cf v. cl. Iohannes Gwynn, „On a Syriac MS. of the New Testament belonging to the earl of Crawford and Balcarres, and on an inedited version of the Apocalypse therein contained" in actis *Transactions of the Royal Irish Academy,* vol. 30, pars 10, Dublinii Dec. a. 1893, cum tabula (tab. 21); — p. 928, l. 5 lege Dobrowskii; — p. 952.953, cod. a: Hunc codicem edidit denuo v. cl. Iohannes Belsheim, *Codex Vercellensis. Quattuor evangelia* etc, Christianiae a. 1894; — p. 973, adn. 1, l. ult adde v. cl. Ernestus de Dobschütz, *Studien zur Textkritik der Vulgata,* Lipsiae a. 1894 (pp. 139 cum 2 tabb.) et corrige pag. 989 sub codice ing; — pag. 992, cod. laud: Hunc codicem edidit v. cl. Iohannes Belsheim, *Acta apostolorum ante Hieronymum latine translata ex codice latino-graeco Laudiano Oxoniensi denuo edidit* I. H. Christianiae a. 1893; — pag. 993, l. 10: sane e Bengelio ed. min. cf p. 1285; — p. 1173, post lin. ult adde:

Chrysologus: Petrus Chrysologus anno 433 Ravennae episcopus factus, mortuus est ante annum 451 (saepe ex errore adseveratum est, Chrysologum non ante initium saeculi sexti mortuum esse). Scripsit homilias centum septuaginta sex et epistulam ad Eutychen archimandritam; hanc epistulam edidit Gerardus Vossius Graece et Latine ad finem operum Gregorii Thaumaturgi, Moguntiae a. 1603. Apud Mignium, *Patrol. Lat.* vol. 52, p. 9—680.

Pag. 1219 ante S. adde:

Ruric: Ruricius Senior Lemovicensium episcopus floruit saeculo quinto exeunte. Scripsit epistularum libros duos, qui prodierunt apud Canisium (Basnagium), *Antiquae lectiones*, Antverpiae anno 1725, p. 369—407.

XIII.

INDICES.

paginae

1. Compendia et sigla . . . . . 1317—1323
2. Res personae libri . . . . . 1324—1357
3. Loci Scripturarum . . . . . 1358—1373
4. Vocabula Graeca . . . . . 1374—1381
5. Codices Graeci . . . . . 1382—1426

XIII.

INDICES.

1.

COMPENDIA ET SIGLA.

A.

acc: accentus etc
act: actus etc
add: addit etc
Adl: Adler
aeth: Aethiopica
agnosc: agnoscit
al: alii; sub finem seriei codicum uncialium significat al codices minusculos, e. g. al^{6} = alii codd. minn. sex; post patres Graecos significat al alios patres Graecos; post patres Latinos, alios patres Latinos.
al: alibi
Ald: Aldina
ald *vel* ald^{prius} *vel* aldin: aldina, cf p. 203.204
alior: aliorum
aliq: aliquot etc
allud: alludit etc
alt: alter etc
Alt: Alterus, p. 254
am: Amiatinus
Amb$^{5\ saec}$: codex Ambrosianus bibliothecae Mediolanensis, versionis Veteris Testamenti Graecae LXX, saeculi fortasse quinti
ambr^{rescr}: Ambrosianus rescriptus
and: Andreae
Anecd: anecdota
ant *vel* antio: Antiochia *vel* Antiochenus
antecdd: antecedentia etc
antepon: anteponit etc
antiq vel antiquiss: antiqui, antiquissimi etc
ap *vel* apoc: apocalypsis
ap: apud
app *vel* append: appendix etc
ar *vel* arr: Arabica, Arabicae etc
arm: Armeniaca
ask: Askew

B.

Baluz: Baluzius
barb^{ev}: evangelium Barberinum
barb: Barberinus
bars *vel* barsa *vel* barsalib: Barsalibi

Bas.-Vat.: Basilianus Vaticanus, codex LXX
Bch: Birch, p. 251
bened: Benedictinae editiones
Beng: Bengel, p. 241
Bent: Bentley, p. 239
Bernst: Bernstein
Bi: Birch, p. 251
bibl: biblicum etc
blan: Blanchinus
bodl: Bodleiana bibliotheca, Oxoniae
boett: Boetticher
bohem: Bohemica
Boisson: Boissonade
borg: Borgianus
brev^{moz}: breviarium Mozarabicum
breviar: breviarium etc
brit: Britannica
burt: Burton
butl: Butlerus

C.

c: cum *sive* auctoritate
canis: Canisius
cant: Cantabrigiensis
cat *vel* catt: catena etc
cd *vel* cdd: codex etc
cey^{scr}: c^{scr} e^{scr} y^{scr}
cf: confer
charitin: Charitinus, cf Bengel. N. T. 1734, p. 448.
clar: Claromontanus
coisl: Coislinianus
colb: Colbertinus
com *vel* comm: commentarius etc
comb *vel* combef: Combefisius
comb auctar: Combefisii Auctarium
commend: commendat etc
compl: Complutense, p. 205
conig *vel* coniung: coniungit etc
constpl: Constantinopolitana etc
contr: contra
cop: Coptica [Memphitica]
corb: Corbeiensis
corr: corrector
corr: correctorium
corr: correxit
corr: correctum
cowp: Cowper, p. 358
Cram: Cramer
crypt^{ev}: Cryptoferratense evangelium
cu: Curetonius

D.

Delar: Delarue
diff: differunt etc
Dind: Dindorf, Guil. et Lud.
dis: diserte
dist: distinguit etc
Dobrowsk: Dobrowskius
Dress: Dresselius
dub *vel* dubi: dubius etc
duob: duobus
dz: Diezii

E.

e: evangelia etc
Ebion: Ebionitae etc
eccles: ecclesiastica etc
ed *vel* edd: editio etc
em *vel* emm: Emmeramensis
eod: eodem
ep *vel* epp: epistula etc
Erasm: Erasmus
erl: Erlangensis
et: etiam

ev *vel* evg *vel* evv *vel* evvg: evangelium, evangelia, evangeliarium, evangelistarium, cf p. 687—694.
evglstar: evangelistarium
exc: exceptum etc
excerpt: excerptum etc
exeunt: exeunte etc
expri *vel* exprim: exprimit, exprimitur etc
extr: extrema pagina *vel* extremo fine
exx: exemplaria

F.

feuard: Feuardentius
floriac: Floriacensis
fluct: fluctuat etc
for: Foroiuliensis
fos: Fossatensis
fr: Francica
fragm: fragmentum
Franek: Franekerus
fuld: Fuldensis

G.

Gabel et Loeb: Gabelentz et Loebe
Garn: Garnerius
gat: Gatiani
Gb: in evangeliis est Griesbachii N. T. ed. 3, a Dav. Schulzio curata a. 1827, in reliquis libris est Griesbachii ed. 2, a. 1806.
Gb^{0}: omissio Griesbachio probabilis visa, Gb^{00} maxime probabilis
Gb′: lectio a Griesbachio commendata, Gb″ maxime commendata
Gb†: aliquid a Griesbachio cum aliqua dubitatione in textum receptum
$Gb^{ed\ lips.}$: Griesbachii editio a. 1805, cf supra, p. 246
gemblac: Gemblaciensis
Gildem: Gildemeister
go: Gothica
gr: Graecum, Graece etc
Gra *vel* Grab: Grabe
gue, guelf, guelph: Guelferbytanus

H.

h: hoc h. l.: hoc loco
hab: habet etc
hal: Halensis
harl: Harleianus
heidelb: Heidelbergensis
Hein: Heinichen
Heracl: Heracleon
hoesch et spenc: cf supra, p. 1209 cont cels
Holm: Holmesius
hr: Hierosolymitanus etc
hymn: hymnus

I.

Iac: Iacobus
iac: Iacobi
iber: Iberica *vel* Georgica
ibid: ibidem
improb: improbat etc
incert: incertus etc

ineunt: ineunte etc
ing: Ingolstadiensis
init: initium etc
int: interpres etc
int: interpretatio etc
int: interpolatus etc
interpg: interpungit etc
interpol: interpolatum etc
Iric: Irico
$\overline{\iota\sigma}$ $\overline{\chi\sigma}$ *vel* $\overline{\iota s}$ $\overline{\chi s}$ $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$: ιησουσ χριστοσ etc
it: Itala
ita^{scr}: ita Scrivenerus

K.

Kipl: Kipling

L.

l. *vel* ll. *vel* loc: locus etc; h. l.: hoc loco; ll. pp.: loci paralleli; l. l. loco laudato
la: Latina etc
lachm: Lachmann
lat *vel* latt: Latina etc
lc *vel* luc: Lucas etc
lect: lectio, *vel* lectionarium, p. 687
leg: legitur
lib *vel* libb: liber etc
lib: libere
lips: Lipsiensis
Ln: Lachmann
loc: locus etc
luc: Lucas etc
lux: Luxoviensis

M.

mai: Angelo Mai
man: manus etc
marian: Marianae
Mass: Massuet
matth: Matthaeus etc *vel* etiam Matthaeius
mazarin: Mazarinus
mg: margo etc
min: minor
min *vel* minusc: minusculus etc
ming: Mingarelli
minisc: Miniscalchus
minusc: minusculus etc
mm: Maioris monasterii
Montf: Montefalconius
morell: Morellius
moz: Mozarabicum
mss: manuscripta etc
mt: Matthaeus etc
mu: multi etc
mün: Münterus

N.

neglex: neglexerunt
n. l.: nova lectio
nonnull: nonnulli etc

O.

om: omittunt etc
omn: omnes etc
opp: opera etc
ord: ordo etc
ottob: Ottobonensis
oxon: Oxoniensis

P.

p: posterior
palimps: palimpsestus
par: Parisiensis
parh: Parhamensis
pass *vel* passion: Passionei
patm: Patmensis
patrib: patribus
pauc: pauci etc
Paul: Paulus
pe *vel* petr: Petropolitanus etc
perf: tempus perfectum
pers *vel* perss: Persica etc
peru *vel* perus: Perusinus
Petav: Petavius
petr: Petropolitanus
Petr: Petrus
Pist: Pistis Sophia
pl *vel* plu: plures
pl *vel* pler: plerique etc
plurib: pluribus
plus^{30} *vel* al plus^{30} alii codd minusce plus quam triginta
pm: permulti
polygl ^{angl}: polyglotta Anglica
Po. Pi.: Pontio Pilato
pon: ponit etc
pp: patres
pp: paralleli; ll. pp.: loci paralleli
ppl: Thomas Pell Platt
pr *vel* pri: primus etc
praef: praefatio
praem: praemittit etc
praes: tempus praesens
prag: Pragensis
princ: princeps
priorib: prioribus
prob: probat etc
prolegg: prolegomena
ps: psalmus etc
psalt: psalterium

R.

rec *vel* recen *vel* recentiss: recens etc
rec.: recte
reg *vel* regg: regius etc
rell: reliqui
restit: restituit etc
Ridl: Ridleius
Rou: Routh
rubr: rubro

S.

saep *vel* saepiss: saepe etc
sah: Sahidica
san *vel* sang: Sangallensis
sarz: Sarzanensis
sat: satis
sax: Saxonica
sch: Schaaf
sched: schedae
schol *vel* scholl: scholion etc
Schu: Schulz
schw: Schwartz
Schwe *vel* schwegl: Schwegler
Schweigh: Schweighäuser
scr *vel* scri: Scrivener, al$^{s\ scr}$: alii tres codices a Scrivenero conlati
sec: secundum
sect: sectio etc
sem: semel
seml: Semler
sil: silet
sil: silentio; e sil: e silentio conlatorum; S ^{sil}: S ita se habere videtur quoniam conlatores non testantur contrarium

singg: singula
six *vel* sixt: Sixtina
sl: Slavonica
Spenc: Spencerus
sq *vel* ss *vel* sqq *vel* seqq: sequens etc
ς: editio Elzeviriana a. 1624 unaque ed. Roberti Stephani a. 1550. Quae ubi differunt, ς est Steph, ς^{e} Elz. Praeterea ς complectitur simul Gb et Sz ubi Gb et Sz ab Elz non differunt. Ubi est ς (= Gb Sz): Gb Sz eandem cum Tischendorfio lectionem tuentur, nisi aliter adscriptum est
Stapul: Stapulensis
Steph: Stephanus
substituer: substituerunt
sup *vel* suppl: supplementum etc
suppl: supplet etc
synopt *vel* synoptt: synoptica etc
syr: Syriaca
Sz: Scholz, p. 255

T.

t: in lectione e codice g est siglum pro siglo ✝ quod *vel* significat; Matthaeius ex errore *aut* legit.
taur: Taurinensis
Thecl: Thecla
theo *vel* theotisc: Theotisca
Thesaur: Thesaurus Stephani
Ti: Tischendorfii editio VII
Ti^{syn}: Tischendorfii synopsis evangelica a. 1864, Ti^{49}: Tischendorfii editio a. 1849
tisch$^{1.2.3.4.}$: codices Tischendorfiani
tol: Toletanus
tractat: tractatio
Tremell: Tremellius
transp *vel* transpon: transponit etc
treg *vel* tregell: Tregelles
trevir *vel* trevirens: Trevirensis
tubing: Tubingensis
txt: textus etc

U.

ubiq: ubique
ult: ultimo etc
unc *vel* uncc: unciales etc
usc: Uscanus
usq: usque
uss: Ussherius
utr *vel* utroq: uterque etc

V.

v: versus etc
v: verbum etc
vall *vel* vallars: Vallarsius
var *vel* varr: variat etc variatio etc
vdtr: videtur
ven: Venetus
ver: versus etc
Verc: Vercellone
vers: versus etc
vet *vel* veterr: vetus etc
vg: Vulgata versio
vi *vel* vid: videtur
voss: Vossii
vv: versiones

W.

Wassenbg: Wassenbergh. apud Valckenarium, cf infra, p. 1356.
We: Wetstenius
Wegn: Wegnerianus

weissenbg: Weissenburgianus
Wetst: Wetstenius
Whit: White
Whe: Wheelock
Whte: White
wi: Wilkins
widm *vel* widmans: Widmanstadius
Woid: Woide
wtst *vel* Wtst: Wetstein

---

* Stella variis modis adhibetur. Libri initio indicat * ea quae de libri titulo exhibentur; — additur * interdum locis e Vetere Testamento laudatis ut * zach Mt25,31; — cum codicis littera coniuncta ut B* significat lectionem a prima manu; B* B^a B^1 B** B^b B^2 similiaque manum primam, alteram, tertiam in codice denotant.

=: excepto etc vel etiam inter se paria.

2.

RES PERSONAE LIBRI.

Numeri indicant paginas.

A.

Abbadie, Antonius de 905
Abbot, Ezra, fautor ille meus, qui die 21 (non 20) Martii anni 1884 mortuus est
de Tischendorfio 3
de spiritu 90
de Euthalio 153ss
de versibus 167—182
scripta eius 276
de editionibus Tischendorfii 286
de codice Sinaitico 347.1250
de codice Vaticano 359.993. 994
de patribus 1137. 1142. 1144
epistula Tischendorfii ad eum 1249.1250
de Ioh 1,18 1274
de Act 20,28 1282
Abbott, Thomas Kingsmill, professor in collegio Trinitatis Dubliniano 400. 440. 454. 462. 479. 481. 495. 732. 746. 956. 963. 1093. 1307 etc
Aberdeen, comes de 566
Abul Fath 728
Abulpharagius 134
accentus 99
Accida, Franciscus 532. 710. 780
Actus apostolorum quo tempore lecti 162
Adamantius 60. 194
Adler, Iac. Geo. Christianus 36. 153. 252. 812. 842. 856. 857 etc
„Aeternus ille", constitutio 978
Afraates 810
Agellius: Antonius Agellius, monachus Surrenti, saeculi sexti decimi, bibliothecae Vaticanae antistes, multus fuit in editione LXX Romae a. 1587 praeparanda; citatur per Millium ex Sabatario ad Act 13,33. Cf G. M. Mazzuchellius, *Gli scrittori d'Italia*, vol. 1, p. 181ss, et Le Long, *Bibl. sacra*, ed. Marsh. pars 2, vol. 2, p. 278, num. 9. Fortasse fluxit dictum de codicibus Cypriani e commentario Agellii in psalmos.
Ailli, Hector de 526
Alemarianus, Ioh. Antonid. 930. 931
Alberti, Ioannes, edidit glossarium Graecum in sacros Novi Foederis libros, Lugduni Batavorum a. 1735.
Albertus Magnus 164
Alcasar, Ludovicus ab 492
Alcuinus 135. 973
Aldina N. T. editio 210
Aldis 616
Alefson, G. 716
Alesius, Alexander 164
Alexander VII 500
Alexius II 486
Alexoudes, Anthymus D. 444
Alford, Bradleius H. 272. 391

Alford, Henr. 172.272.365.391 etc
Alfredus rex 1107
Alishan, Leontius 914
Allatius, Leo, edidit *Graeciae orthodoxae* tomos duos, Romae a. 1652.1659. 4°. Operum eius aliorum titulos invenies apud Cavium, *Scr. eccl. hist. lit.* p. XXXIV 501.629.688
Allix, Petrus 368.467.621
Almquist, Oscar Iul. Aug. 1108
alphabetum runicum 702
Altaemps, Ioh. Angelus dux ab 533.591.670 etc
Alterius, Aemilius, H. F. 590
Alter, Franciscus Carolus 33.34. 35.36.254.922.959.1300 etc
Altinus (cf Hautin) 617
Ambrosius 952
Ambrosius, Theseus 816
Amélineau, E. 867
Amelli, Guerrinus 964
Amelotte, Dionysius 473
Amerbach, Iohannes 617
Amiatinus, codex 143.983—985
Ammonius 143.145
Amphilochius 135.137.138.140. 541.1118
Anastasius Sinaita 132
Andreas Caesareensis 161.1148
Andreas librarius (a. 1300) 588
Andreas librarius (saec. XI) 639
Andrianus, Abachus 533
Anger 428
Anglica versio N. T. 173
Annerstedt, Claes 593
bibliothecae academicae Upsaliensi praefectus, vir summae doctrinae eximiaeque humanitatis, qui ante decem annos de lectione varia per litteras interrogatus facsimile photographicum quod dicitur statim ad me misit (quo facsimili Abbotus meus morbo letali affectus valde gavisus est), qui etiam ante hos tres annos mihi Upsaliae comitate maxima bibliothecae universitatis thesauros commodavit.
Ansaldi, Castus Innocens 1134
Anschar 989
Anthologia Palatina, edita a v. cl. F. Iacobs in libro: *Anthologia Graeca ad fidem codicis olim Palatini ex apographo Gothano edita*, Lipsiae a. 1813—1817, 3 voll. 8°.
Antiatticista *vel* Ἀντιαττικιστής, liber (vel si tibi placet lexicon) contra Phrynichum et Atticistas scriptus, e codice saeculi undecimi Coisliniano editus a v. cl. Immanuele Bekker, *Anecdota Graeca*, Berolini anno 1814, vol. 1, p. 75—116.
Antonii librarii 527.540.641.712
Antonius Nebrissensis 206
Antonius Sinaita 930
Antoninus Liberalis 117
Antverpiensia, polyglotta 215
„Apostolus" 131.690
apocalypsis syntax 125
apostrophus 108
aptota 119
Aragonia, Bernardus Cajetano de 1099
Arcudi, Franciscus 492
Arendt 537.637
Aretinus, Petrus Paulus Gualterus 898
Arevalus 139.955
Arion librarius 715
Aristotelis opera 112
Arnemius, Bathasar Hydoreus 556

Arneth 1022.1027
Arnulphus imperator 986
Arsenius librarius 785
Arsenius Monembasius 526.625
Artemon 49
Arundel, F. V. I. 547
Arundel, Thomas marchio de 543. 715 etc
Arx, Ildefonsus ab 395
Ashburnham 566
Ashe 484
Askew 491.619.715 etc
Assemani, fratres Stephanus Evodius et Iosephus Simon 812.827. 842.843.844.923.930.944 etc.
De Assemanis fratribus cf Angelus Mai, *Scriptorum veterum nova collectio*, vol. 4, Romae a. 1831, praef. p. 6—10
Athanasius 132.137.138.139.154. 195.348 etc
Athanasius Celetes 154
Athanasii librarii 590.633
Atho, monasteria passim laudata sunt, e. g.
Athanasii sive Laurae 472. 526.615.618.654.659.679. 696.779 | 701
Batopedii 515.578.630.659.
Caracallae 554 ter. 641.682 bis. 700.714
Constamoniti 778
Docheiarii 515.714
Esphigmeni 779
Iberorum 515.630.682.701. 729.779
Pantocratoros 483.514.515. 543.548.549.551 bis. 720
Philothei 514 bis. 515
Simopetra 641; igne combusta est bibliotheca ante duos fere annos.
Stauroniceta 472.615.629
Xenophontis 554.720
auctorum propria 64.127
Audley, Edmund 477
Auer, Christophorus 683
augmentum 120—122
Augustinus 134.137.139.140.951. 952 etc
Aumer 941
Aurivillius, Carolus 534.844
Aurivill, Petrus Fabianus 626
autographa N. T. 185
autographum Iohannis 185
autographum Marci 185
autographum Matthaei 185
Auvray, Immanuel 1225
Aymon, Iohannes, fur iste 421. 988.992 etc
Azalkefat 943
Azzolinus, cardinalis 500

B.

Bachof 1073
Baco, Roger 972.974
Baethgen, Fridericus 807.809. 811.1152 etc
Bakhuysen, W. H. Van de Sande 279
Balbinus, Bohuslaus 1023
Bale, Iohannes 165
Balg, G. H. 1111
Baljon, I. M. S. 1306
Baluzius: *vide* editiones ad Cyp
Bandineli 550
Bandini, Angelus Maria 505.708. 983.1097
Bandurius, Anselmus 727
Bangert, Guilelmus 1109
Barack, Carolus A. 1068
Barberina: *vide* Caryophilus

Bardenhewer, Otto 1197
Bar Hebraeus 134.139 etc
Barrett, Iohannes 400
Barsalibaeus, Dionysius 819.824
Bartholomaeus librarius 776
Bartholomaeus ὁ μέλζιοσ 461
Bartolocci, Iulius 361
Basilii librarii 494.513.588.751. 772
Bate, A. E. 729
Batiffol, Petrus 444.445.447.448. 651.756.954.962 etc
Batteley, Iohannes 778
Battier, Iohannes Iacobus 373.617
Baumgarten 169
Baumgarten-Crusius 255
Bayet 86.89
Bebb, Llewelyn I. M. 804.1137
Becker, M. A. 1027
Beckman, Iohannes Christophorus 1070
Bedwell, Guilelmus 930
Begtrup, Gr. 462.470
Bekker 119
Bellarminus 978
Belsheim, Iohannes 556.593.954. 957. 959. 965. 966. 967. 968. 1107.1313 etc
Bendtsen, Bened. 1135
Bengel, Iohannes Albertus 172. 186.241.1133.1285 etc
Bennett, E. N. 828
Bennet, Geo. 545
Bensly, Robertus L. 824.854.1295
Benton, A. A. 566.728
Benton, R. A. 728
Bentley, Ricardus 229—240.243. 357.361.425.493.805.979 etc
Bentley, Thomas 362
Benzel, Ericus 648
Benzel, Henr. 534
Benzelstiern, Laur. 534
Berčić, Ioh. 1119
Berger, domina 746
Berger, Samuel 134.466.746.950. 954.958.959.966.967.973.982. 984.985—1108.1249 etc
Berger de Xivrey v. Xivrey 472
Berengarius 986
Bernardes, Demetrius 581
Bernecker, Matth. 627
Bernhardt, Ernestus 1108.1111
Bernstein, Geo. Henr. 824
Bert, Georgius 1161
Bertheau, Carolus 1298
Bertholdt 162.167
Berzian, pater de 473
Bessarion, cardinalis 510.529.573. 592.658.711 etc
Beysel, Stephanus 1085
Beza 136.171. **214. 215.** 370.421. 805.1132 etc
de editione eius N. T. Lat prima 214 adn.
biblia Anglica anni 1560 173
biblia Anglica Iacobi regis 173
biblia Italica 173
biblia Theodulfi 1033
Bickell, Gustav 450.1161.1184
Bigot, Emericus 490
Bindseil, H. E. 168.173
Bingham 162
Birchius, Andreas, Hauniensis 33. 172.**251—254.**362.390.416.508 etc
Birch, Walter de Gray 492
Birt, Theodorus 1303
Biscioni, Antonius Maria 627.628. 842.920.1097
„Bishops' Bible" 173
Björnsthal, I. 593.648
Blanchinus, Iosephus 34.35.160. 161.**953** etc
Blass, Fridericus 112.1310.1312

Blenheim 570.732.733 etc
Blondellus, D. 490
Bloomfield, Samuel Thomas 172. 267. 543. 544. 568—570. 640. 711.712.715.781 etc
Blount, T. P. 165
Bode, Christopherus Augustus 36. 806.899.925
Bodemann, Eduardus 1073
Boder, Georg. 398
Boeckh 72.73.80.82.83.86.91.92. 116.120.123.
Boecler, Ioh. Henr. 627
Böhme, P. 1085
Boerner, Christianus Fridericus 226.427,484
Böttger, Henricus 243
Bötticher, I. F. 128
Boetticher, Paulus (Lagarde) 862
Bohirica 860
Bohn 550
Boisot, Iohannes Baptista 669
Boistallier 460.461
Boivin, Iohannes 368
Bombasius, Paulus 360
Bomberg, Daniel 837
Bonaventura 164
Bonaventura librarius 615
Bonellius 955
Bonvisi 559
BonwetschNathanaelG.1206.1223
Boone 715.716.730.732
Bordier, Henr. 458.734
Boreel, Ioh. 374.937
Borgia, Steph. 391
Borhy, Fr. Matthias 1022
Borell 547
Bourbon, Car. de 465
Bouriant, Urbanus 867.891.892. 893
Bournias, Athanasius 746
Bousset, Guilelmus 1306.1313
Bouterwek, Carolus Guil. 1125
Bowyer 241.244
Bradshaw, Henricus 396.654
Braithwaite, Guilelmus Carolus „ I. Bevan 552
Bratke, Eduardus 1197
Braun, T. G. I. 535
Bredenkamp 914
Brequigny, L. G. O. Fendrix de 736
breves 142
breviarium Mozarabicum 990
Brixius, Germanus 521
Broadus, Ioh. A. 1266
Browne, G. F. 984
Bruderus 126.442
Brugsch, Henricus 354.564.645. 809
Brühl, comes de 578.702
Bruun, 251
Bruns, P. I. 817.841
Brynckley, Ric. 478.481
Bsciai, Agapius 859
Buchanan, Claudius 820
Budge, E. A. W. 1219
Buher 558
Bülfinger, G. B. 394
Bulgarinus, Octav. 588
Bulkeley, Ricardus 479
Bunckley 481
Burdett-Coutts baronissa 552-554
Burgess episc. 635
Burgon, Iohannes Guil. 144.152. 153.**273**.347.359.509.510.558-561.732.1099.1137.1229.1250. 1266 etc
Burke, P. D. 622
Burkitt, F. C. 826
Burney, Carolus 544.545
Busbeq, Angerus Gislenius 494. 512.539.573.625.678.700 etc
Büsching, Ant. Frid. 1110

Buselus, Petrus 785
Bute, marchio de 480
Butler, Samuel, episcopus Lichfeldensis 509.546
Buttmann, Alexander 353.354
Buttmann, Philippus 353.365.979
Bynaeus, A. 427.485

C.

Caesena 711
calligraphi Alexandrini 60
Callinicus librarius 686
Callistratus archiepiscopus 353
Callistrus librarius 641
Callistus librarius 521
Calmet, Augustinus 958.971.987. 988
Camerarius, Ioachim 486.488
Camps, Franciscus de 382
Canisius, Henricus, edidit librum *Antiquae Lectiones*, Ingolstadii 1602—1604, qui in bibliothecis rarissime reperitur; iterum edidit Iacobus Basnage († 1723), Antverpiae a. 1725; ad Lc 22,43. 44 laudatur tom. 2, pars III, p. 49—51: „Collectanea de quibusdam haeresibus earumque auctoribus."
canones apostolicae 137
canones Eusebii 144.146—152
Canonici, M. Aloysius 550
capita 140
capita antiqua 140
capita in Act-Cath 153—158
capita in Paul 158—161
capita in Apoc 161
capita in codd Latt 156—160
capita hodierna 164
capitulum 141
Caraccioli, Euseb. 512
Carlotta regina Hierosolymitana 647
Carlylius, I. D. 542.639.640
Carolus Calvus 986
Carolus Magnus 973
Carolus II 817
Carolsfeld, Franciscus Schnorr de vide Schnoor
Carpianum, epistula ad 143.145
Carpzov, Samuel Benedictus 484
„ Iohannes Aenotheus 484
„ Iohannes Benedictus 484
Caryophilus, Iohannes Matthaeus. Conlationem viginti duorum codicum anno circiter 1625 fecit, quae Romae anno 1673 a Petro Possino (cf supra, p. 1173) ad finem catenarum in evangelium Marci edita est: Collationes Graeci contextus omnium librorum Novi Testamenti iuxta editionem Antverpiensem regiam cum XXII codicibus antiquis MS. ex bibliotheca Barberina, p. 460—528. Birchius ipsas schedas conlationum in bibliotheca Barberina invenit 219. 626
Casley 778
Cass, Ludovicus 993
Cassanus, Bartholomaeus 545
Cassiodorius 132. 137. 139. 140. 973.1140
Castell, Edmund 899
Castillionaeus, Carolus Octavius 1111
catalogus scriptorum 1153
Cataneus, Ioh. Mar. 520
catenae 1148
Catrames, Nicolaus 646

Caumont, H. I. Nonpar. de 521
Cave, Guilelmus, scripsit librum, *Scriptorum ecclesiasticorum historia litteraria*, Basileae ed. noviss. a. 1741.1745 688
Ceolfridus 983
Cephalaei N. T. 136
Cerf 1113
Ceriani A. M. 34.528.707.963.965. 1157
Ceugney, Carolus 867.885
Chambellanus(Chambellus),David 494.521
Chariton librarius 549
Chark, Guilelmus 479.481
Chase, Fridericus Henricus 955
Chester, Greville I. 392.546.734.
Chiesley, Ioh. 556
Chifflet, Petrus Franciscus 1172
Chishull, E. 92
Christina regina 500.621.622
Christophorus Palaeologus 711
Chrysostomus 52. 136. 138. 162. 199 etc
Ciampini, Iohannes 622
Ciasca, Augustinus 867.1222.
Cicero, natus anno 106 mortuus est anno 43 ante Christum natum. Epistula ad Atticum, in apparatu ad Act 13,18 laudata, anno ante Christum natum 45 scripta est.
Cirbied 914
Cirillus, Salvator 395
Clemens Alexandrinus 49. 131. 140.1146
Clemens Iosephus David 822
Clemens Romanus 38.1144
Clemens VIII 978
Clemens XI 501
Clement, F. 736
Clement, Thom. (Ioh?) 479
Clements, H. C. 733
Clericus, Iohannes 132.226.1133
Cobet, C. G. 364
Cobicis, Nicol. de 590
codex Amiatinus 983
„ Friderico-August. 4
„ Palatinus 955
„ Sinaiticus 6.345
„ Vercellensis 952
„ Veronensis 954
codices ponderandi non numerandi 188
Codices N. T. Graeci 25
codices unicales 335—450
„ minusculi 451—800
„ Aethiopici 900—912
„ Arabici 932—947
„ Armeniaci 915—922
„ Bohemici 1128
„ Coptici 869—893
„ Georgici 923
„ Gothici 1109—1112
„ Latinae Veteris 952—971
„ Palaeoslovenici 1118
„ Persici 925—928
„ Russici 1118
„ Serbici 1118
„ Slavici 1113—1124
„ Syriaci 825—829
„ Vulgatae 983—1108
Codinus, Georgius, Curopalates 709
Coislin, dux et episc. 470
Colinaeus 212
Collurenites, Michael 708
Colomes, Paulus, († 1692) scripsit librum *Observationes sacrae*, quem Tischendorfius, vol. 2, p. 827, ad Heb 11,37 adduxit 621
Columna, familia de 590
Combefis, Franciscus quae sequuntur Parisiis edidit (titulos

in compendium redegi): *Amphilochii Icon. Methodii Patar. et Andreae Cret. opera*, a. 1644; — *Graeco-Latinae patrum bibliothecae novum auctarium*, a. 1648; — *Bibliothecae Graecorum patrum auctarium novissimum*, a. 1672; — *Basilius Magnus ex integro recensitus*, a. 1679
Comes, lectionarium 163
compendia in codicibus 341.342
Complutensia, polyglotta 205
Conant, Iohannes Iackson 551.568
concilium Carthaginiense a. 397 134.135.137.139
concilium Carthaginiense a. 419 135
concilium Laodicenum a. 363 131. 138.139
concilium Laodicenum, pseudocanones 137
concilium Toletanum III 134
„ Tridentinum 136.139. 976
conlatio Westcotti Hortiique et Tregellesii cum Tischendorfio 287—334
Conradus Halberstadiensis 164
Constans imperator 195.348
Constantini librarii 504.528.546. 594.645.711
Constantinus imperator 195.348
Constantinus Slavonicus qui et Cyrillus 1112
constructio ad sensum 125
Conybeare, F. C. 1152
Copinger, Gualterus Arthurus 976
Coptica 860
Coraes est A. Koraïs qui Parisiis a. 1809—1815 Plutarchi vitas recensuit tomis sex.
Corderius, Balthasar 486.1190
Corbinelli, Antonius 509
Cornarius, Ianus 488
„ Achatis 488
coronis 108
correctoria biblica 974
correctoria, codices 975
correctorium Lipsiense 133
correctorium Romanum 975
Corssen, Petrus 949.952.962.966. 969.980.983.984.1086.1150
Corvinus, Matthaeus, rex 484
Cosmas Indicopleustes 139.808. 825
Cosmae librarii 547.645.696.732
Cotelerius, Iohannes Baptista, Nemausi natus, professor Graecae linguae Parisiis, mortuus anno 1686, edidit libros: *Patres apostolici Graeco-Latine cum notis*, Parisiis a. 1672, fol. et Antverpiae a. 1698, 2 voll., fol.; *Ecclesiae Graecae monumenta*, Parisiis a. 1677, 1681, 1687, 3 voll. 4° 132.641 etc
Cotter 621
Covell, Iohannes 480.540.620.711 etc
Cowper 355.358
Coxe, Henricus Octavius 474.490. 541.561—563.640—642.1010. etc
Coyecque, E. 1032
Cozza-Luzi, Iosephus 365.366.414. 435.450
Cramer, Iohannes Andreas 40.475. 621.885
Crawford, comes de 829
Credner, Carolus Augustus 127.131. 133.135.136.139.372.1136
Cremus 577
Črnčić, Ioh. 1118

Croius, Iohannes 140.1133
Crozius v. La Croze
Crowfoot, Iohannes R. 810
Crum, W. G. 892
Crusius, Martinus 458.537
Ctematius, G. 169
Curcellaeus, Stephanus, Novum Testamentum Graece, Amstelaedami ex officina Elzeviriana, anno 1658 edidit. Prodiit iterum anno 1675, 1685, 1699 171. 216.222.371.490
Cure, E. C. 365
Cureton, Guilelmus 36.138.389. 809.931.933 etc
Curtiss, Samuel Ives 133
Curzon, Robertus 554.641.734 etc
Cusa, Nicolaus de 486.496
Cyprianus, Ernestus Salomo 1070
Cyriacus librarius 756
Cyrillus Alexandrinus 132.139
Cyrillus Hierosolymitanus 138
Cyrillus librarius 601
Cyrillus Lucar 356
Cyrillus Slavonicus 1112
Czerny, Albinus 1023

D.

Dalberg 488
Dallaeus 1133
Damascenus, Michael librarius 551
Daničić, Geo. 1118
Daniel archiep. 480
Daniel librarius 762
Danz, Traugott Lebrecht 1148
Darmarius, Andreas 513.680.683
Dashian, Iacobus 917
Dassdorf 516.678
dativus pluralis tertiae declinationis 98
Davidson, Samuel 267—269
Daunou 164
De Dieu, Ludovicus 805.818
De Koe, S. S. 1306
Delisle, Leopoldus 465.558.957. 973.1009.1056
Delitzsch, Franciscus 206.209.428. 478.487.622.623.626.637.673. 676.677.678.681.947.1160 etc
Demetrii librarii 708.712.787
Demetrius ὁ στραβόπους 475
Demidow, Paulus 985
Denifle, Henricus 973—976
Denis, Michael 1024
Denkinger, Henricus 1169
d'Eon, eques 714
Dermout, Iacobus 33.494.539.621 etc
De Rossi, Iohannes Baptista 983
Derrer 1110
De Wette, Guilelmus M. L. 167. 261
diaeresis puncta 108
dialectus Alexandrina 65
Dickinson, Iohannes 371
Didot, Ambrosius 485
Didot, Firmin 729
Dillmann, Fridericus Augustus 894—912.1184 etc
Dindorf, Guilelmus 101.117
Diodati, Iohannes 173
Diogenes Laertius ortu Ciliciensis, philosophus Atheniensis, saeculo tertio ante Christum natum inunte floruit, libros decem de vita et moribus philosophorum scripsit 112
Dionysius Alexandrinus 141.161
Dioscorus 154
Dittmar 1075.1076
Dizomaeus, Anton. 521
Dobbin, Orlando T. 359.477.478

Dobrianskius 1123
Dobrowsky, Iosephus 35.37.398. 844.877.928.1112—1117.1127 etc
Dobschütz, Ernestus de 989.1064. 1148.1313
Dodwell, Henricus 223.479
Doederlein, I. C. 699
Doedes, Iacobus Isaacus 248.257. **268.**375 etc
Dombart, Bernhardus 1084
Donaldson 349
Donatus 618
Dorange, A. 1037
Dorn, B. 911.924
Dorotheus Mitylenaeus 461
Dositheus librarius 787
Doverinus, Ioh. 573
Dracus, Ioh. 620
Dräseke, Iohannes 991
Dreiberg, Ioh. 490
Dressel, Albertus 363
„Drew" seminarium theologicum 565.1309.1313
Dronke, Ernestus 1067
Drummond, Iacobus 1274
Druthmarus 137.143
Ducange 165
Ducas, Demetrius 206
Duchesne, Ludovicus 30.88.89. 384.409.431.444.448.501.627. 984.989 etc
Du Fresne, Trichet 165.517.524
Dudik, B. 1022
Duebner, Frid. 422
Dupuis, H. L. 592
Dupuy, Claudius 421
„ Iacobus 371.421
„ Petrus 371.421
Durand, Guil. 136
Du Rieu, W. N. 484
Dutau, A. 353
Dyce, Alexander 230

E.

Ebediesu 133.137.138.140
Ebert, Fridericus Adolfus 840
Échard, Iacobus 164
Eckhardus, Tobias 1085
Eckhelius, Iosephus Hilarius, Austriacus, societatis Iesu, natus anno 1737, mortuus est a. 1798. Scripsit inter alia librum, *Doctrina nummorum veterum*, Vindobonae a. 1772—1798, tomis octo.
Edel, F. G. 1135
editio versionis Syriacae princeps 815—818
editiones Novi Testamenti 202
Edleston, Iosephus 362
Ehrhard, Albertus 1148.1308
Eichhorn, Iohannes Gottfried 192. 469.922 etc
elenchus lectionum 161
Elias librarius 702
elisio neglecta 93
Ellis, Arthurus Ayres 230.362.782
Ellis, F. S. 729.738
Ellis, Henricus 1009
Elsner, Iohannes Gottlieb 1127
Eleutherius Iohannis 747
Elzevir 42. 136. 170. 171. 216—219
Emmanuel librarius 537
enclitica et accentus eorum 104
Endlicher, Steph. 1126
Engelbreth 36.888.889.892
Ephraem 807
Epiphanius 133.138.140.143
Erasmus 136. 207. 653. 676. 805. 972.976.1131

Erichsen, Iohannes 882
Erizzo, Miniscalchi 36
ermeneumatum liber 133
Erpenius 930
Erpenii codices Cantabrigiae 997
Eschenbach, Hieronymus Guilelmus Ebner ab 490
Estius, cancellarius et professor Duacenus († 1613), commentator inlustris, laudatur ad Iac 3,7
Ethé, Hermannus 925
Ethelwald 999
Etymologicum Magnum saeculi circiter undecimi. Ediderunt Zacharias Calliergi, Venetiis a. 1499 fol. (editio princeps); Fridericus Sylburgus, Heidelbergae 1594 fol.; H. Schaeferus, Lipsiae a. 1816 4° (est: *Etymologica Graeca*, tom. 1); Thomas Gaisfordius, Oxonii 1848.
Eubeswald, Paulus 489 | 140
Eucherius Lugdunensis 133.137.
Eugenius III Toletanus 134
Eugenius IV 139
Euphemius librarius 561
Eusebius 49.60.113.135.141.143. 153.195.348 etc
Eustathius archiep. 584
Eustathius Corcyrensis 688.746. 747
Eustathius librarius 771
Euthalius 99.114.138.139.**153—161**.639.1148
Evagrius 1148
Evagrius librarius 627
evangeliaria 163
evangeliorum capita 141
evangelistaria 163
evangelium 131
„Evangelium" 689
„Evangelium" anni 1539 1311
evangelium Iohannis Hebraice 806
Everett, Eduardus 728.782
Ewald, Georgius Henricus Augustus 353.809.838.909 etc

F.

Faber: Iacobus Faber Stapulensis (Lefèvre d'Étaples) anno circiter 1450 natus, mortuus est anno 1536, scripsit commentaria in quattuor evangelia, Parisiis a. 1522 et in epistulas 487 etc
Fabiani, Henricus 365.366
Fabri: Iacobus Fabri, Belgicus, natus Daventriae anno 1472, Alexandri Hegii discipulus, in vivis erat anno 1515. Exstant varii eius libri manuscripti in bibliotheca Daventriensi; vide Wetstenii *Novum Testamentum Graecum*, Amstelaedami a. 1751, prolegom. p. 56.57 653 etc
Fabricius, Iohannes Albertus 688. 1149
Fabrotus, C. A. 126
Faeschius 488
Fagiardus, Petrus 492
Falcarius, Michael 421.490
Fallersleben, Hoffmannus 1126
familiae textus 186
Fell, Iohannes 171.222.805.861 etc
Fell, Winandus 898
Fenton, Iohannes 640
Fenwick, Ioh. E. A. 555.567
Ferdinandus imperator 816.817
Ferrar, Guilelmus Hugo 454.462
Ferrari, Octavius 625

Feyerabend 173
Fleck, Ferdinand Florens 33.368. 416.960.983
Fleischer, Henricus Orthobius 841. 947
Fleischmann, David 565
„ Iohannes 565
Flemmyng, Robertus 621
Flügel 926
Ford, Henricus 357.393.865
formae Alexandrinae 55
Forster, Iohannes 543
Foucquet 523
Franciscus II Barberinus 501
Francius, Petrus 427
Franz 105
Freeman, H. Stanhope 569.731. 776
Fremantle, Guilelmus Henricus 1219
French, Thomas 956
Friderico-Augustanus, codex 346
Fritzsche, C. F. A. 117.118
Fritzsche, Otto Fridolinus 264. 803.949.971.1149.1224 etc
Froben 208.676
Fulda, Fridericus Carolus 1110
Funk, 1197

G.

Gabelentz, Iohannes Conon von der 37.1111
Gabriel librarius 651
Gabriel librarius Slavonicus 551
Gabriel Severus Philadelphenus 526.534
Gachon, Iohannes 223.423.621
Gaetani, Nicolaus 499
Gage, F. 732
Gagnaeus, Iohannes 622
Gaisford, Thomas 548.624 etc
Gale, Thomas 480.619.715
Galland: Andreas Galland edidit librum, *Bibliotheca veterum patrum et antiquorum scriptorum ecclesiasticorum*, Venetiis 1765—1781, (novo titulo ut videtur anno 1788) voluminibus quattuordecim (fol).41.132.134. 135.154 etc
Gardthausen, Victor 99.112.339. 347.348.401.434.502.541.609. 610.611—615.628.651.774—776 etc
Gebhardt, Oscar de 22.32.122.287. 348.384.409.431.462.563.585. 587.615.627.636.648.663.664. 753. 886. 957. 965. 988. 1075. 1107. 1163. 1169. 1175. 1182. 1211.1308 etc
Gehl, Gabriel 487
Gelasius 50.136.137.139.140.194.
Genebrardus, G. 164
Georgi, Augustus Antonius 391.866 etc
Georgilas dux Calabriae 504
Georgirenus, Ios. 520.522
Georgius I 478
Georgius Hermonymus (vide Hermonymus) 464.468
Georgii librarii 563.611.636.696. 708.741
Gerasimus librarius 540
Gerbelius 136.457
Gerbert, Martinus 402
Gerhardus G.D.T.M.D. 229
Gerlach, Samuel 626
„ Stephanus 626
Germanus librarius 709
Gersdorf, C. G. 127
Ghillany, Frid. Guil. 1084
Gibson, domina 826

Gienger, Georgius 817
Gildemeister, Iohannes 36.37.809. 834.895—897.900.928.930.941
Gillert, Carolus(?) 1107
Gissensis, codex 143.144
Gissius, Guilelmus 914
Gleichgross 486
glossarium sive λεξικόν Cyrillo adscriptum, apud Stephanum, *Appendix thesauri linguae Graecae;* apud Vulcanium, *Thesaurus utriusque linguae,* Lugduni Batavorum a. 1600, fol.; apud Labbaeum, *Cyrilli... glossaria,* Parisiis a. 1679; Londinii 1816—1826.
Glossar alberti *vel* albertin: *Glossarium Graecum in sacros Novi Foederis libros ex MSS. primus edidit* ... Ioannes Alberti ..., Lugduni Batavorum a. 1735.
Glykas, Nicephorus 565
Goad, Thomas 480
Goan, Iuvenal 529
Godwin, F. 165
Goeje, M. I. de 836.837.926.937
Goez 173
Goeze, I. Melchior 207
Goldhagen, Hermannus 537
Golenischeff, W., 891
Gonemi, comes de 584
Goodwin, I. 995
Gorius, Antonius Franciscus 842
Gorlilaios, Zacharias Schoultes817
Gorsky, Alexander 1117. 1121. 1122
Gotter, comes de 686
Grabe, Iohannes E., Regiomontanus Borussus qui in Anglia privatim vixit, edidit Oxonii *Spicilegium ss. patrum, ut et haereticorum* anno 1698 (ed. 2. a. 1714), *Iustini apologiam primam* anno 1700, *Irenaei contra omnes haereses libb. V* anno 1702
Graefe, Ferdinandus 1273
Graesse 134
Graevius, Iohannes Georgius 485
Graf, Theod. 734.1311
Grafton, A. W. 618.676.677
grammatica 69—128
Grandjean, M. 1030
Granvelle, card. de 1109
Graux, Carolus, philologus inlustris Parisiensis, qui anno 1882 iuvenis mortuus est. Vir cl. Albertus Martin nonnulla ex eius schedis edidit 112.513.514
Green, Thomas Sheldon 275
Greenfield, Guilelmus 821
Gregorius Bar Hebraeus 134
Gregorius, Iohannes 224
Gregorii librarii 539.558.568.672
Gregorius Nazianzenus 112.135. 137.138
Grey, Georgius 616.748
Griesbach, Iohannes Iacobus 33. 35. 36. 43. 51. 63. 142. 172. 188. **246—248**.422.433 etc
Gronovius, I. F. 427
Grosse, Fridericus Christianus 394
Grossteste, Robertus 478
Grotius, Hugo 1132
Gruter, I. 92.121
Guest, Ivor B. 570.639.732
Gühling, I. Fr. 686
Guidi, Ignatius 898.900.928
Guildford 567
Guilelmus Brito 133
Gundel, Philippus 816
Gutbir, Aegidius 819
„ Iohannes Michael 820
Guy, Eduardus A. 569.570.782.1250

Gwilliam, G. H. 807.815.828.833. 842.1152
Gwynn, Iohannes 818.819.824. 825. 829. 853. 857. 859. 1152. 1169.1191.1313 etc

H.

Haarst, I. W. G. van 673
Haase, Fridericus 34.960
Hackwell, Geo. 488
Haddan, Arthurus West 963.1093
Haenel, Gustav 395.1022 et passim
Hagen, Hermannus 964.1087.1310
Hagenbach, Carolus Rudolfus 243
Hahn, Augustus 172.266
Halberstadiensis, codex 138
Hall, Isaacus H. 808.810.818.821. 822.825.829.845.852.853.928. 1152 etc
Halm, Carolus 1076
Hamann, L. F. 983.984
Hamath, Carolus 486
Hammer, Iosephus de 926.936
Handmann, Rudolfus 1189
Hansell, Eduardus H. 358.413
Hanslik, Iosephus 1128
Hantini, I. B. 469
Hardin 777
Hardt, Ignatius 537
Harduin: Ioannes Harduinus e societate Iesu edidit librum, *Acta conciliorum*, Parisiis a. 1714.
Hardwick, Carolus 1125
Hardy, T. D. 165
Harles, G. C. 1149
Harley, comes de 988.992
Harman, Henricus M. 811
Harnack, Adolf 32.122.409.1144. 1154. 1163. 1164. 1169. 1171. 1175. 1182. 1190. 1197. 1204. 1211.1213.1223.1227 etc
Harris [non I. Ren] 715
Harris, I. Rendel 478.481.566. 572.616.623.637.728.748.828. 855.1181.1305.1307.1308
Hartel, Guilelmus 961.1164.1165. 1177.1178.1202.1218
Harvey 41
Harwood 241.248
Hase, Carolus 368.422
Hatcher, Thom. 478
Hauck, Albertus 859.1223
Haupt, Iosephus 1126
Haussleiter, Iohannes 1150.1215. 1230
Hautin, I. B. 617
Hayne, Thom. 481
Headlam, A. C. 869—873.879.880.
Hearne, Thomas 413
Hecht, Fridericus Augustus 1070
Hegesipp 807
Heidenheim, M. 365
Heinemann, Otto de 840.1071
Heinsius, Daniel 500.1132
Heinsius, Nicolaus 500
Hench, Georgius Allisonus 1126
Henke, Conradus Philippus 432
Henricus IV 518
Henschel 165
Hensler, Chr. Gotth. 514.700
Hentenius, Iohannes 251.977
Hering, Hermannus 1085
Heringa, Iodocus 90.374
Hermann, Carolus Fridericus 1076
Hermansen, Christianus 809
Hermonymus, Georgius 464.468. 481.521.591.631.648.678
Herodian: Aelius Herodianus Technicus, Alexandrinus, aliquando Romae degens, floruit

anno fortasse 170; vide Nicolaium, *Griechische Literaturgeschichte*, ed. 2, Magdeburgi a. 1876, vol. 2, p. 350 sqq.
Epim: *Ἐπιμερισμοί*.
Philet: *Φιλέταιρος* e codice Parisino 2552 ab I. Piersono editus, ad finem editionis Aelii Moeridis, Lugduni Batavorum a. 1759; vide Nicolaium, vol. 2, p. 359. 391 104. 106
Herodotus: historicus Graecus floruit anno 446 ante Christum natum.
Hes *vel* Hesych: Hesychius grammaticus Alexandrinus, floruit fortasse ante annum 380. Glossarium eius ediderunt Iohannes Albertus et Ruhnkenius, Lugduni Batavorum a. 1746—1766 duobus tomis, fol.; Nicolaus Schow, Lipsiae 1792; Mauricius Schmidt sub titulo *Hesychii Alexandrini lexicon*, Ienae a. 1858—1868, quinque voluminibus comprehensum 50. 191 etc
Hettner, F. 1086
Heusinger, Iacobus Fridericus 387. 495
Hext, Ioh. 572
Heyne, Mauritius 1111
Heyse, 1143
Hidber, B. 953
Hierocles: Hierocles Grammaticus floruit anno circiter 350 (340?), scripsit *Συνέκδημος* vel catalogum nominum provinciarum urbiumque imperii Romani orientalis; hunc catalogum edidit Immanuel Bekkerus, in libro, *Constantinus Porphyrogenitus* (*Corpus scriptorum Byzantinorum*), Bonnae a. 1840, vol. 3, p. 379—552.
Hieronymus 49. 50. 60. 112. 114. 133. 138. 139. 140. 194 etc
Hilariones librarii 564. 739
Hilgenfeld, Adolfus 347. 1136. 1204. 1214. 1228
Hill, I. Hamlyn 1222
Hinckelmann, Abrahamus 487
Hippolytus 131. 1145
historia textus 185
Hocker, Iohannes Ludovicus 1069
Hodge, Carolus 1141
Hody, H. 131. 132. 135. 136
Hoepli 586
Hoeschel, David 681
Hoffmann, Carolus Augustus Iulius 106
Hoffmann, Emanuel 495
Hoffmann, Georgius 815
Holkham 568
Holmes 783
Holtzmann, Henricus Iulius 127
Honorius librarius 531
Hook, W. F. 165
Hopkinson, Iohannes 477
Horne, Thomas Hartwell 267
Horner, Georgius 439. 859—893
Hort, Fenton Iohannes Antonius, fautor meus, professor Cantabrigiae in Anglia, qui die 30 Octobris a. 1892 nobis morte ereptus est 87. 88. 90. 103. 107. 109. 133. 156. 160. 163. 173. **198—202. 277. 278.** 353. 429. 468. 487. 729. 779. 782. 813. 814. 823. 912. 948. 955. 961. 963. 969. 983. 984. 1019. 1107. 1150. 1152. 1181. 1249. 1274. etc
Hoskier, Hermannus C. 570. 1309
Howard, Henricus 543. 714. 715.

Hudson 286
Huemer, Iohannes 1201
Huet, Petrus Daniel 736
Hug, Iohannes Leonhard 115.190. 362.808.928.944.1136 etc
Hugo de s. Caro 164—166
Hugo de s. Victore 135
Hügel, Fridericus Baro de 988
Huish, Alexander 221.357
Humboldt, Alexander de 862
Huntingdon, comites de 480
Huntingdon, Robertus 480.620
Hussey, Robertus 1221
Hutter, Elias 818
Hwiid, Andreas Christianus 625. 964
Hyacinthus librarius 599

I.

Iconomopulus 450
Ignatius 37
Ignatius librarius 783
Ignatius Selymbriensis 440. 591. 721
Ihre, Ioh. 1110.1111
Ildefonsus 134.139.140
Ingram 956
Innocentius I. 134.139
Innocentius VII 497
instrumentum evangelicum, apostolicum 131
interpolatores 128
interpunctio 111
iota subscriptum 109
Irenaeus 49.131.137.1145 etc
Irenaei interpres 1150
Irico, Iohannes Andr. 953
Irmischer, Iohannes Conradus 840. 1068
Isaac Nathan 168
Isaac patriarcha Armeniacus 912
Iselius 457
Isidorus Hispaliensis 134.137.138. 139
itacismus 59
Itala 949
Ivo Carnotensis 136.139.140
Jackson, Iohannes 371.481
Jackson, Samuel M. 782
Iacobus Dionysianus 688
Iacobi librarii 545.614
Iaeck, Henr. Ioach. 1062
Iaffé, Phil. 1067
Iager 281
Iagić, Vatroslavius (Ignatius) 1117. 1118.1206
Iahn 167
Iahn, Albertus 1187
James, Thomas 978
Ianitschek, H. 1086
Jebb, R. C. 230
Jenner, Henr. 492
Ieremias librarius 686
Ioachim librarius 636
Ioasaphi librarii 494.536.608.636. 649.651.669.773.1313
Iohannes Beleth. 136
Iohannes Ekelensis 912
Iohannes Damascenus 133. 137. 138.139
Iohannes II. Porphyrogenitus 501
Iohannes librarii 495. 540. 558. 607. 611.615.620.624.625.636. 685.703.723.748.786
Iohannes Sarisburiensis 134
Iohannes Serbopulus (vide Serbopulus) 474
Iohannicii librarii 572.774

* * *

Ionas, Iacobus 817
Jones, Iohannes 480
Jones, Ricardus 814.831
Iong, P. de 937
Ionker, A. I. T. 409
Jordan, C. St. 686
Iosephus: Flavius Iosephus, Hierosolymis natus anno 37 post Christum natum, in vivis adhuc erat anno 93.
antiqq: antiquitatum Iudaicarum libri viginti.
bell *vel* de bell iud: de bello Iudaico libri septem 116
Iosephi librarii 537.602.645
Iosephus Palnensis 912
Iungmann, Aemilius 1190
Iungmann, Iosephus 1128
Iunilius 134.137.140
Iunius, Franciscus 215.1110
Iunius, Patricius 356.371
Iunius, Paulus 427
Iustinianus, F. Augustus 520
Iustinianus, Iulius 568

K.

Kabis, Marcus 886
Kalemkiar, Gregorius 920
Kalos librarius 613
Katužniacki, Aemilianus 1118
Karabacek, Iosephus 455
Karamianz, N. 918 | 1152
Karapet ter Mkrttchian 921.922.
Karinian, Hakob 921
Karkaphensis, textus 815
Kaulen, Franciscus 948.971.1141
Keil 167
Keim 1173
Keinz, Fridericus 1126
Kellner, A. 1223
Kelly, Guilelmus 276.513.677
Kemble, Iohannes M. 1125
Kenrick, I. 952
Kerameus, A. Papadopulus 450. 609.615.637.647.768 etc
Keuffer, Max 1086
Khayyath, Geo. Ebed Iesu 822
Kihn, Henricus 1201
Kipling, Thomas 34.371
Kirchhoff 105
Kirsten, Petrus 936
Kisch, A. 1109
Kitchin, Georgius Guilelmus 396. 397.483.548
Kitto, I. 167
Klamroth, Martinus 928
Klette, Antonius 1066
Knapp, G. C. 172
Knappius 255
Knittel, Franciscus Antonius 29. 387.495.626.989.1111
Knobelsdorf, Guilelmus Ernestus de 539
Knoch 169
Knoke 1271
Knott, Iohannes Guilelmus 1067
Knyghton, Henricus de 165
Köberlin, K. 1074
Koch, G. A. 117
Koelling, Guilelmus 1285
Koffmane, Gustavus 948
Kötschau, Paulus 1209.1210
Kraft, R. 993
Kramar, Severinus 1127
Krapf, Iohannes Ludovicus 911
Kremos 577
Krüger: *Griechische Sprachlehre*, ed. 3, Berolini a. 1852
Krusch, B. 425
Kubinzius 1312
Kuenen, Abraham 353.364
Kühner 105

Kuhnke, Rudolfus 1086
Kukan, Henninghus 1085
Kumpfmüller, I. B. 1159
Kurtzmannus 1085
Kusterus, Ludolphus 142.159.225. 622

L.

La Cerda, Ludovicus de 492
La Chaire, De 637
Lachmann, Carolus 35.42.43.97. 98.103.115.123.133.172.192. **258—266.**979
La Boderie, Guido Fevre de 818
La Croze 376.377.862.912.913
La Force, dux de (cf Caumont) 521
Lagarde, Paulus de 407.806.827. 875.928.930.931.932.936.977. 983 etc
La Gardie, Magnus Gabriel de 1110
Laing, David 592
Lamanskago 1124
La Mare, Philibert de 518
Lambecius, Petrus 936
Lambros, Spyridion 568.593.731
Lamprecht, Carolus 409.1086
Lamy, Bernardus 368
Lamy, Iohannes Baptista 509
Land, I. P. N. 807.809.811.813. 827
Landwehr, H. 1311
Langen, Iosephus 1157.1184
Langer 628
Langfranc 166.974
Langton, Steph. 164
Larroquius 467,470
Lascaris, Andreas Iohannes 367. 618
Larsov, F. 1164
Lasonder, B. A. 128
Latina, vetus 949
Laubmann, Georgius 1076
Laude, I. 1028
Laurence, Ricardus 190
Laville, Ludovicus 1174
Law, T. Graves 956
La Zouche, baro de 554
Le Bas 92.119
le Bret, Iohannes Fridericus 1086
Lecoq 468
lectio peculiaria pro suspecta habenda 54
lectio reliquarum fons, probabilis 63
lectionum variarum 30000 186
lectionaria 163.687
lectionaria Syriaca 851
lectiones ecclesiasticae 161.687
Ledieu, A. 1031
Lee, Eduardus 210
Lee, Samuel 821
Le Hir 809
Leicester, comes de 555.568
Leland, Ioh. 165
Le Long, Iacobus 169
Lelong, Isaacus 169.1027
Lemcke, Hugo 1085
Lemm, Oscarus de 867.891
Leo X 206.208.210
Leo XIII 979
Leones librarii 547.625
Leo de Rhaul librarius 573
Leontarius, Demetr. 591
Leontius 132.137.138
Leontii librarii 506.684.717.773
Lesoeuf 485
Less, G. 368.424

Leusden, Iohannes 169.820
Lewis, Agnes Smith 826.828
lexic: lexicon Graecum edid. G. Hermannus, Lipsiae a. 1808, 4° (Zonarae et Photii lexica, vol. 3), melius (*Φωτίου τοῦ πατριάρχου λέξεων συναγωγή*) Ricardus Porsonius (et P. Dobreius), Cantabrigiae et Londinii 1822, 2 voll., Lipsiae 1823.
lexicon *vide* glossarium
lexic: lexicon manuscriptum apud Matthaeium
librarii Alexandrini 64.65
librariorum errores 57
libri liturgici 774
Libri fur iste 568
Liche, marchio de 1107
librorum ordo 131
Lichtenstein, A. A. H. 377
Lightfoot, Iosephus Barber 134. 138.160.392.429.824.859-893. 1174.1175.1229 etc
Lindsay, Guilelmus M. 648
Linke, Hugo 950.956.1150
Lipsius, C. H. A. 99.102.105.115
Lipsius, Ricardus Adalbertus 1154.
Lisle, Guilelmus 1125 | 1184
litterae Neritinae 710
Liuthardus 986
Livineius, Iohannes 573
Livius: Titus Livius Patavinus, scriptor historicus, natus anno 59 ante, mortuus est anno 17 post Christum natum.
Lloyd 143
Lobeckius: *vide* Phryn ecl
loci paralleli 60
Loebe, Augustus Iulius 37.1111
Loehlein, Conradus Ludovicus 814
Loescher, Val. Ernestus 686.678. 702
Loftus, Dudleius 830.899
Long, Albertus L. 565.669.728. 852.1309.1313
Longinus librarius 596
Loofs, Fridericus 1180.1202
Louvois, abbas de 226.382.463. 493
Lucas librarius 513
Luc brug: Franciscus Lucas Brugensis, vir doctissimus rei criticae peritissimus, cuius „Notationes in s. Biblia" ad calcem editionis secundae Bibliorum Latinorum Lovaniensis anno 1580 editae sunt, scripsit „Commentarios in quatuor evangelia" a. 1606, quibus adiecit libellum „Notarum ad varias lectiones editionis Graecae evangeliorum; libellos hos lectionum Graecarum et Latinarum invenies in *Bibliis sacris polyglottis*, Londinii a. 1657, Append. vol. 6, part. 17, p. 1—36 (p. 1—13 lectt. Graec. in evv.; p. 14—29 lectt. Latt. in evv.; p. 30—36 lectt. Latt. in N. T. totum ex editione Bibliorum Lovanensi a. 1584) 216.221.1132
Lucas, Iohannes 619
Lucas, Paulus 518
Lucian: Lucianus Samosatensis anno circiter 130 natus.
Hermot: Hermotimus
Phalar: Phalaris
Lucianus 50.191.815
Lucius, Iohannes Iacobus 1070
Lücke 261
Lucretius, Iohannes 816
Ludolf, Henricus Guilelmus 900
Ludolf, Iobus 894.898.900
Ludovicus IX 471

Ludovicus XIV 382.421.522
Lutheri N. T. Germanicum 173
LXX 63.65
Lye, Eduardus 1110

M.

Mabillon 989.990
Macarius Chrysocephalus 143
Macarii librarii 612.780
Macaulay, Colin 407
Macdonald, C. K. 546
Mace, Guilelmus (Daniel?) 240
Madan, Fridericus 165.461.985
Magistris, Simon de 955
Mahaffy, I. P. 440.732
Mai: Angelus Mai inter alia quae sequuntur edidit: *Scriptorum veterum nova collectio e Vaticanis codicibus edita*, Romae a. 1825—1838 voll. 10; — *Classici auctores e vaticanis codicibus editi*, Romae a. 1828—1838 voll. 10; — *Spicilegium Romanum*, Romae a. 1839—1844 voll. 8: — *Nova patrum bibliotheca*, Romae a. 1839—1844 voll. 7 4.34.39.41.42.134.363.448.634.857.910.920.927.944.1111.1119 etc
Mai, Iohannes Henricus 489
Makellar 648
Malan, S. C. 865
Malatestiana, bibliotheca 711
Mammotrectus 133
Mamoukas, domina 583
Mancini, G. 615
Mangey, Thomas 548
Mansi *concilia* (cf supra, p. 1153, Acta conciliorum) 132.134.135.136.139.154 etc
Manueles librarii 502.522.789
Manuel Palaeologus 681
Manutius, Aldus 496
Manutius, Paulus 977
Marcion 50.140
Marci librarii 531.552.564.578
Marden 815
Mareschallus, vide Marshall
Margoliouth, D. S. 901—904.915.917
Maria Hungariae regina 700
Mariana, Iohannes 492
Marinus, Gaetanus 383
Markfi, Samuel 490
Marlborough, Carolus dux de 570.782
Marold, Carolus 1109.1201
Marquis, Iohannes Logan 1307.1312
Marsden, Guilelmus 934
Marsh, archiepiscopus 493
Marshall, Thomas 223.861.1110.1125
Martianay, Iohannes 34.957 etc
Martin, Adolfus 1075
Martin, I. P. P. 459.470.471.574—578.815.972.973.974 etc
Martines, Iosephus 955
Martyn, Henricus 926
Masebiari, Iohannes 537
Masius, Andreas 816
Maspero, Gastonus 867.886.892
Massmann, Iohannes Ferdinandus 1111
Mastricht, Gerhardus von 229.484 etc
Matthaei, Christianus Fridericus 33.34.35.137.142.163.172.190.**249—251**.394.427.430.514.623.629.681.689.699.1144.1145.1147 etc
Matthaeus librarius 603.606

Maurocordatus, princeps 482
Maximilianus elector 498
Maximilianus II 817
Maximus librarius 651
Maximus Panagiot. 519
Mazarin, cardinalis 490.623
Mazzatinti, G. 942.1099
Mc Clellan, Iohannes Brown 276
Mead, Ricardus 491.619
Medicis, Catharina de 367.473
Medicis, Cosmas de 505
„ Laurentius de 367.505
Meerman 494.550. 782 etc
Meineke 119
Meletii librarii 515.784
Mella, Eduardus comes de 953
membranae facies 340.455
Memphitica, versio 860
Mendham, Iosephus 550
Mendoza, Hurtado de 513.700
Mennitius 560
menologium 163
Mentel, I. Iacobus 661
Menzel, Carolus 1086
Mercator, Arnoldus 1109
Meredinaeus, Moses 815.836
Meriel, Petrus 618
Merlin, C. L. 569
Mesrob 912
Methodius 1112
Methodius librarius 672
Meyer, Henricus Augustus Guilelmus 126
Meyer, Paulus 958
Michaeles librarii 534.577.680. 706.731
Michael ὁ *μαντυλίδησ* 478
Michael Palaeologus 471
Michaelis, Christianus Benedictus 37.932.1134
Michaelis, Iohannes David 224. 245.489.699.814.1134
Michelsen, I. H. A. 1306
Mico abbas 229.361
Middeldorpf, Henricus 622
Middleton, Conyers 230
Middleton, T. F. 372
Mieg, Ludovicus Christianus 425
Migne 132 sqq. 154.161 passim
Miklosich, F. 1118
Mill, Iohannes 42.142.159.172. 224
Miller, Eduardus 949
Miller, Emanuel 442.512.641.735. 1183
Minciotti, Ludovicus M. D. 1100
Mingarelli, Iohannes Aloysius 393. 535.711.866
Miniscalchi-Erizzo, Franciscus 36. 812
Mirandula, Iohannes Franciscus Picus de 532
Missy, Caesar de 473.481.491.545. 556 bis.721.778.780
Mitarelli, Iohannes Benedictus 537.560
Mitchell, Eduardus C. 279
modi diversi se continuo excipientes 125
Moeris: Aelius Moeris, *Ἀττικιστήσ*, saeculi secundi.
Moira, comes de 480
Moldenhauer 252.512.700
Molinier, Augustus 1046.1049
Moltke, Helmuth de 839.853
Mombert, Iacobus Isidorus 973. 994
Montagnana, Petrus 511
Montanus, Benedictus Arius 215
Montanus, Iosephus Ferdinandus 512
Montchal, Carolus de 523
Montfaucon, Bernardus 30.158. 339.368.874 passim

Montfort, Thomas 479
Montfortianus, codex 211
Moore, Iohannes episcopus 478. 539.617
Morcelli, Stephanus Antonius 699
Morellius, Iacobus 1106
Morgenweck, Ioachim 487
Morian, Antonius 521
Morillonius, Antonius 1109
Morinus, Iohannes 371.421.1094
Moschopulus: Manuel Moschopulus, grammaticus Trifoliensis, fortasse saeculi tertii decimi; — *περὶ σχεδ*: *περὶ σχεδῶν*; edidit Robertus Stephanus, Parisiis a. 1545, a. 1547; iterum prodiit Vindobonae, a. 1773.
Moschus, Demetrius 532
Mould, Bernardus 493.540
Moulton, Guilelmus Feddian 99. 119.122
Mozarabicum, breviarium 990
Muccioli, Iosephus Maria 711. 1096
Muller bibliopola 573
Müller, Philonis editor 119
Mueller, professor Basileensis 373
Müller, Andreas 815.817
Müller, Fridericus 905.917
Müller, Iosephus Godehardus 119. 1062
Mullach, F. W. A. 66. 81. 82. 118
Münster, M. Fridericus 36.393. 537.866
Muralt, Eduardus de 33.37.269. 363.378.423 etc
Muratorianum, fragmentum 135. 137.139.140
Murr, Christophorus G. de 490. 699.1084

N.

Nairon, Faustus 931
Narducci, Henricus 1101
Necham, Alexander 133
Neophytus librarius 579
Nephon librarius 539
Neritinae, litterae 710.757.783
Nersus Tarsensis 644
Nesiulaman 943
Nessel, Daniel de 836.936
Nestle, Eberhardus 366.807.814. 817.818.821.973.1249.1305 etc
Nicander librarius 523
Nicephorus 41.135.137.138
Nicephorus archiepiscopus 516
Nicephorus librarius 519.698
Nicetae librarii 732.758
Nicetas Mauroni lector 475.527
Nicholson, E. B. 571
Nicodemus librarius 559
Nicocles, Nicolaus G. 577.645
Nicolaus *ἀναγνώστησ* 476
Nicolaus, cardinalis 974
Nicolaus Cretensis 513
Nicolaus Hirsaugiensis 489
Nicolai librarii 541.600.608.650. 714.744.762
Nicolis, Nicolaus de 671
Nicoll 488
Nicoll, Alexander 935
Nicon librarius 606.781
Nicon patriarcha 514
Niemeyer 173
Nieuwenhuis, T. 422.778
Nilus librarius 752
Nirschl, Iosephus 1139
Nisibensis ecclesia 140
Nissel, Iohannes Georgius 898
Noeldechen, E. 1222

Noeldeke, Theodorus 112.812. 813.814
Noesselt, Iohannes Augustus 1149
nominum formatio 116—120
nomina propria et accentus eorum 102
Noroff, Abraham de 353.386
North, Fridericus 567
Nortonus, Andrews 190.269.1136.
Notker episcopus 1030 | 1266
N. T. Anglice 169.173
N. T. Batave 169
N. T. Gallice 169
N. T. Italice 169
N. T. Latine 170
Nuñez de Guzman 206

O.

O' Curry 1092
Oecolompadius, Iohannes 208. 457
Oehler 132.140 etc
Oettingen, familia 676
Ohrloff 1109
Oikonomos 583
ὁμοιοτέλευτον 58
Omont, Henricus 449.458.464. 574.619.737. 966
Onesimus 466
ordo lectionum ecclesiasticarum 691.692
ordo librorum 131
Origenes 49.60.62.113.137.140. 194.1146
Orsini, Fulvius 671
Orthodoxogr. Bas.: *Orthodoxographa sanctorum patrum monumenta*, Basileae a. 1569, 2 voll. fol.
orthographica 71—116
Otho rex Graeciae 563
Otto, I. C. T. de 119.1162 etc
Oudinus 165

P.

Paget, Iohannes 937
Pagnini, Sanctus 168.169
Paleographical society 340 etc
Palatius, Antonius 710
Palm, Iohannes Henricus van der
Palmer, E. 279 | 938
Palmer, Samuel 824
Palomares, Christophorus 991
Pamelius, Iacobus, vide supra, p. 1218 ad Raban.
Pamphilus 60.158
Pancratius, Flavius 412
Pannonius, Iohannes 490
Papadopulus, vide Kerameus
Papadopulus, Gregorius 582
Pappelbaum, Georgius Theophilus 534.539
Passionei, cardinalis 416.505.587. 992
Paret, Fridericus 1151
Parham 554 etc
Parker, Matthaeus 1125
Parodi 408
Parrhasius, Ianus 491
Parsons, Daniel 572
Parthenius librarius 600
particularum coniunctio 109
Paschale, Iohannes Ludovicus 169
Pasinus, Iosephus 526.1095
patres 1131
patrum testimonium 1131
Paul, Hermannus 1108
Pauli librarii 573.582
Paulus Rossanensis 502

Pauly, Franciscus 1220
Payne bibliopola 539
Payne, Eduard 555.720
Payne, Thomas 570.781
Peckover, Alex. 572
„ , Algerina 572.784
Peiper, Rudolfus 1169
Peltanus, Theodorus 681
peregrina 119
peregrina et accentus eorum 102
periodus Lugduno-Alexandrina 1145
periodus Nicaena 1147
periodus post-apostolica 1144
Perkins, Iustus 821
Perles, Iosephus 809
Perronius, cardinalis 487
Pertsch, Guilelmus 840.940
Peshitta 813
Petavius: Dionysius Petavius e societate Iesu, Aureliae natus anno 1583, mortuus est anno 1652. Inter alia multa edidit Epiphanii opera, Parisiis a. 1622.
Petavius, Paulus 621
Petermannus, Iulius Henricus 36. 920.922.940
Peters, Ignatius 1110
Petersen, Christianus 377
Petraeus, Theodorus 898
Petrie 1092
Petrie, W. M. Flinders 892
Petrucci, Antonellius 460
Petavius 223
Petschenig, Michael 1172
Petrus librarius 522
Petrus Mauricius Cluniacensis 133. 136
Petrus de Riga 135
Pettigrew, Thomas Iosephus 917. 1308
Peyron, Amadeus 991
„ , Bernardinus 35.431.868. 953.991
Pfeiffer, Augustus Fridericus 986
Philastrius 132.139
Philippus II 700
Phillipps, Thomas 555.567 etc
Philo 119.126
Philotheus librarius 514
Phryn: Phrynichus, Arabs dictus, sophista et Atticista saeculi secundi, floruit anno fortasse 180 in Bithynia; — ecl *vel* eclog: *ἐκλογὴ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων Ἀττικῶν;* hanc edidit Chr. Aug. Lobeckius, Augustae Vindelicorum anno 1801, Lipsiae a. 1820; — Bekk. An.: *ἐκ τῶν Φρυνίχου τοῦ Ἀραβίου τῆς σοφιστικῆς προπαρασκευῆς* apud Immanuelem Bekkerum, *Anecdota Graeca*, Berolini a. 1814, vol. 1, p. 1—74 118
Phrynichus 118
Pick, Ludovicus 861.914
Pickering, Guilelmus 544.545
Pierius 60.194
Pilgram, Antonius 401
Pinellus, I. V. 633
Piperus 1088
Pitseus, Ioh. 165
Pius II 501.627
Pius VI 959
Plat: Plato, philosophus Graecus. natus anno 427 (429?), mortuus est anno 348 ante Christum natum; — apol: apologia Socratis; — Hipp min: Hippias minor; — Phaed: Phaedon; — Symp: Symposion; — Platonis opera excudebat H. Stephanus, Parisiis a. 1578.

Platt, Thomas Pell 36.899.900
Plut: Plutarchus Chaeronensis, natus anno circiter 50 post Christum natum, supremum diem obiit anno 120, scripsit Vitas parallelas et plurima alia quae moralia nuncupantur. Aem: Aemilius Paulus.
Pococke: Eduardus Pococke, Anglus natus anno 1604, mortuus est anno 1691, versionem Syriacam epistularum catholicarum ex codice Bodleiano (Orient. 119) edidit anno 1630 819
Pogodin 557
Polanus 457.653
Polidorus, Petrus 710
Polyaen: Polyaenus, gente Macedo, historicus, libros „Stratagemata" scripsit, floruit anno 162.
Polycarpus 37.60 adn. 1
Polycarpus chorepiscopus 823
polyglotta Antverpiensia 215.216
polyglotta Complutensia 805.1131
polyglotta Londiniensia 220
polyglotta Parisiensia 220
Pontanus, Iohannes 502
Possinus, Petrus 41.220.523.1173
Porfirius Uspenski, episcopus (vide Uspenski) 26.28.30.348.417
Porta, Iohannes Baptista 444
Porter, Iohannes Scott 269.712
Postellus: Guilelmus Postell, e societate Iesu, natus anno 1510, societate pulsus, mortuus est anno 1554 (cf supra, p. 816, adn. 1). In Oriente repperit protevangelium Iacobi Latine, quod Theodorus Bibliander, Basileae a. 1552 edidit; vide Tischendorfium, *Evangelia apocrypha*, ed. 2. Lipsiae a. 1876, p. XIV. XV 837
Praetorius, Franciscus 895
Prato, Guilelmus de 370
Pratt, S. Brainard 915
praxapostolus 163
Prevost, L. A. 900
Primasius 971.1150
Procopius Gazaeus 1149
pronomen reflexivum 126
Pseudo-Athanasius 133.137.138. 139
Pseudo-Caesarius 143
Ptolemaeus, Lactantius 816
Pünjer, Bernardus 859
Pusey, Philippus E. 272.396.529. 1143
Pytlik, Iohannes 1127

Q.

Quaritch, Bernardus, bibliopola Londiniensis 570.571.572 bis. 592.729.1309.1310
Quesnellius: Pasquier Quesnellius, Gallus, natus Parisiis a. 1634, mortuus est anno 1719.
Quêtif, Iacobus 164
Quirini, cardinalis 436

R.

Rabanus Maurus 166
Rački, Franciscus 1118
Racoli, Ambrosius 776
Radzivill, familia de 699
Ragusinus, Iohannes de 373.457
Raimundus, Iohannes Baptista 943

Rainer, archidux 734
Ranke, Ernestus 35.162.163.954. 958.984.987 etc
Raphelengius, Raphael 818.837. 930
Rastislavius, dux 1112
Ravius, Christianus 591
Ravius, Iohannes 492
Ravianus, codex 207
Rayger, Carolus 486
Raymundi, Iohannes Baptista 875
recensiones textus 185—202
Regel, Guilelmus 700
Reiche, Iohannes Georgius 33. 268
Reifferscheid, Augustus 961.1111. 1223
Reineccius, Christianus 820
Reiske, Iohannes Iacobus 940
Renaudot, Eusebius 928
Rettig, H. C. M. 402
Reuchlin, Iohannes 457.488.676
Reusch, Iohannes Guilelmus 813
Reuss, Eduardus 112.167.198.211 —249 passim. 565 etc
revisio quam dicunt Anglo-Americana Novi Testamenti 279
Reinwald, Guil. F. Herm. 1110
Rheinwald, Geo. F. Henr. 687
Rhenferd, Iacobus 937
Rhosen, Iohannes 510
Rhosus, Iohannes 612
Riccoboni, Daniel 511
Rich, Claudius Iacobus 546
Richter, Philonis editor 119
Ridley, Gloucester 156.161.813
Ridolfus, Nicolaus 367
Riederer, I. Bartholomaeus 1069
Riegler, Georgius 971
Rinck, Fridericus Theodorus 699
Rinck, Guilelmus Fridericus 193. 257
Ritschl, F. 112.
Rivet, Andreas 500
Rivo, Rudolfus sive Rolandus de 458
Robinson, Eduardus 266
Robinson, I. Armitage 1210
Roblesius, Eugenius 990
Rocchi, Antonius 585
Rodd, Thomas 519.547
Roe, Thomas 475.655
Roediger, Aemilius 809
Roloff, Henricus 819
Romani librarii 502.719
Rönsch, Hermannus 948.949.954. 969.970.1137
Rose, Guilelmus Franciscus 560. 572.641.732.734
Rose, Valentinus 1063
Rosenmüller, E. F. K. 1134
Rosse 867
Rostaing, Bartholomaeus 1174
Rostgaard, Fridericus 514.700
Rostoffski, Lobanoff 722
Roth, C. L. 457
Roukens, I. M. 374
Routh 135 etc
Rovers, M. A. N. 1306
Roy, Franciscus 478
Rozan, abbas de 985
Rufinus 135.137.139
Ruffinus, Martinus 488
Rule, Martinus 984
Rulotta abbas 230.362
Rumpaeus, Iustus Wesselius 1135
Rüppell, Eduardus 908
Ruskin, Iohannes 572 etc
Rutgers, D. T. 500
Ryssel, Victor 1192

S.

Saalfeld, Gunther Alexander Ernestus Adolfus 948
Sabas 30.340
Sabas librarius 648
Sabas monachus 554.555 bis
Sabatarius: Petrus Sabatier qui librum edidit, *Bibliorum sacrorum Latinae versiones antiquae, seu vetus Italica, et ceterae quaecunque in codicibus manuscriptis et antiquorum libris reperiri potuerunt* . . . opera et studio Petri Sabatier. 3. voll. Romae, a. 1713—1719; Parisiis a. 1751. Tomus tertius ad Novum Testamentum spectat 34.41.422.954. 1134 etc
Sachau, Eduardus 839.925.1224
Sacken 351
Sacy, Silvester de 821
Sahidica 863
Saint-Genois, Iulius de 1030
Sakkelion, Iohannes 384.444.577. 609.610
Salembier, L. 973
Salmon, Georgius 1197
Salviatis, Iohannes Carolus de 590
Sambuci, Iohannes 495.573.625. 643
Sanday, Guilelmus 901.915.949. 955. 960. 967. 984. 1137. 1177. 1178.1307 etc
Sanderson, W. 639
Sandrinus 557
Sanguintinianus, C. Emmereus521
Sanftl, Colomannus 35.986.989. 991
Sarravius, Claudius 621.622
Saubertus, Iohannes 223
Savilius, Henricus 1174
Savigni 471
Savius, R. 1094
Scaligerus 216
Schaaf, Carolus 820.836
Schaff, Philippus 351.1306
Schannat 987
Schanz, M. 1303
Schauffler, M. 714
Scheibel, I. E. 960
Scheil 1312
Schepss, Georgius 1074.1151
Scherrer, Gustavus 1089
Schiada, Athanasius 394
Schickler, Ferdinand baro de 1311
Schleusner, Iohannes Fridericus 1135
Schmeller, Iohannes Andreas 37. 1110.1126
Schmidlin, I. C. 622
Schmidt, Carolus 866
Schmidt, G. 1073
Schmidt, I. 1223
Schmiedel, Paulus Guilelmus 1249
Schnütgen, A. 1086
schola Antiochena 1147
schola Alexandrina 1147
schola Cappadox 1148
Scholz: Iohannes Martinus Augustinus Scholzius, mortuus est anno 1852, edidit *Curas criticas in historiam textus evangeliorum*, Heidelbergae anno 1820, et *Biblisch-Kritische Reise*, Lipsiae anno 1823, et *Novum Testamentum Graecum*, Lipsiae annis 1830 et 1836 duo volumina comprehendens, 4° 33.36.42.43. 163.192. **255–257.** 394.398.517. 630—638.659—665.679—681. 702—714.923.943—945
Schottus 255
Schirus, Iosephus 585

Schneller, Stephanus 486
Schnoor de Carolsfeld, Carolus 686.970
Schönemann, C. P. C. 1071
Schönfelder, Iosephus M. 161.841. 1219
Schoenleben, Conradus 490
Schott, H. A. 172
Schroeder, Paulus 1312
Schulz, David 42.248.280.372. 960
Schulz, I. C. F. 489
Schulze, I. D. 127
Schum, Guilelmus 1068
Schütz, A. de 105.106
Schwartz, Eduardus 1164.1222
Schwartz, Mauritius Gotthilf 36. 862.866.868
Schweizer, Fridericus 690
Scott, Iacobus 1137
Scotti, Angelus Antonius 395
Scotus, Marianus 992
scriptores ecclesiastici 37 — 42. 1128—1230
scriptores Latini 1149
scriptorum singulorum quae propria sunt 127
Scrivener, Fridericus Henricus Ambrosius 30.33.34.90.93.106. 134.138.153.162.163.173.217. 218.229.**272—275**.359.372.396. 421.428.479.489.552.623.637. 924.949.1001.1305.1307
Scudamore, Guilelmus Eduardus 687
Scultetus, Abrahamus 488
Sebastianoff 729
sectiones in evangeliis (Ammonii dictae sed rectius Eusebii) 143 —153
sectiones in evangelio Marci 152. 153
Sedulius Scotus 438
Seelen, Iohannes Henricus a 1066
Seemiller, Sebastianus 986.989
Seguier, cancellarius 470
Seidel, Andreas Erasmus 376.377.
Sellin, Ernestus 1222 | 622
Semlerus, Iohannes Salomo 143. 156.161.**187**.244. 296.1134
Senebier, Iohannes 841.1091
Senguerd, Wolpherdus 837
Serbopulus, Iohannes 474.476. 477 bis
Sergio, Caietanus 365
Sergio II 472
Sergius librarius 581.713
Seripandi, Antonius 491
Seyffarth, T. A. 127
Shanazarian, Daniel 921
Sieber, L. 374
Sievers, Eduardus 1108
signa legendi 99—116
Silvester, I. B. 339 etc
Simcox, Guilelmus Henricus 570. 585.680.684
Simeon vel Sabae librarius 672
Simeones librarii 606.775.783
Simon, Ricardus 224.912.913
Simonides, Constantinus, deceptor iste 186.547.640
Sinker, Robertus 1224
Sirletus, cardinalis 710
Sinopeus, Damianus 486
Sixtus Senensis 164
Sixtus V 496.780.977
Skeat, Gualterus W. 1002.1010. 1018.1125
Smalbroke, Samuel 551
„Smith and Wace" 1158 etc
Smith, R. Payne 810
soloecismi 125
Solomon notarius 460
Sophocles, E. A. 105.119.122.124

Sophronii librarii 601.602.725
Sosnowskius, M. E. 1085
Sotheby bibliopola 572.715.730. 733
Speculum 961
Sparvenfeldt, Iohannes Gabriel 593.626.1107
spiritus 105
spiritus asper et littera consonans non aspirata eum praecedens 90. 91
spiritus lenis et littera aspirata eum praecedens 91
Spitta, Fridericus 1154
Spohn, Gottlieb Leberecht 357
Stade, Bernhardus 895
Stälin, Christophorus Fridericus 489
Stamatius librarius 774
Stamm, Fridericus Ludovicus 1111
Statius, Achilles 503.636
Staender, Iosephus 1084
Stapulensis, Iacobus Faber (vide Faber) 168
Stave, Ericus 1313
Stella, Petrus 460.520
Steph Byz: Stephanus Byzantinus, grammaticus, ut videtur saeculi quinti medii vel exeuntis, *Ἐθνικά*, id est lexicon geographicum scripsit.
Stephanus, Erhardus 242
Stephanus, Harding 974
Stephanus, Henricus 168.171
Steph: Henricus Stephanus, minor, filius Roberti, nepos Henrici maioris, natus est anno 1528, mortuus anno 1598, edidit *Thesaurum Graecae linguae*, (Parisiis) a. 1572, quem librum iterum ediderunt Barkerus et Dibdinus, Londinii a. 1816—1828; Carolus Benedictus Hase, Parisiis a. 1831—1865 voluminibus octo comprehensum.
Stephanus Langtonus 164—166
Stephani librarii 705.706.756
Stephanus, Robertus 42.122.142. **167—182.212.213.**214.221.370. 976
Stern, Ludovicus 859.860.863. 868.892
Stevens, H. 731
Stevenson, G. 1002.1018
Stevenson, Henricus 499.1103
Stieren 41.131 etc
Stiernhjelm, Georgius 1110
Stosch 421
Strabo, natus Amaseae in Cappadocia a. 66(54?) ante Christum, mortuus est anno circiter 25 post Christum, scripsit *Γεωγραφικῶν* septendecim libros 119
Strangford, comes de 555
Streber 804
Strein, Ricardus 1109
Strozzius, Petrus 367
saecula posteriora 1148
Stuart, Iohannes 999
Stubbs, Guilelmus 963.1093
Stunica 206.623
Sturz, F. G. 66.117
Sturtzenbecker, A. F. 593
Suchanoff, Arsenius 394
Suchtelen, bibliotheca 544
Suicer 112.162
Suidas 142.153
Sussex, dux de 782
Swete, H. B. 159.573.1224
Sylvester, archim. 556
synaxarium 163
syntaxis 124—126
Synesius librarius 547
Syriaca Curetoniana 809

Syriaca Heracleensis 822
Syriaca Hierosolymitana 811
Syriaca Philoxeniana 822
Szokol, Petrus Zokoly 1022

T.

Tanse'a-Wald 898
Tatianus 50
Tattam 861.931
Taurinensis, codex 991
Tayler, Franciscus 714
Tellier 460.462
tempora insolentiora 122—124
Tengnagel, Sebastianus 573.734. 783
Tertullianus 131.138.141.1149. 1150 etc
Tesfa-Zion 898
Teuffel 1172
textus forma 129
textus N. T. mox corruptus 49
textus receptus 216—219
Thayer, Iosephus Henricus 99. 123.623.701.1305
Thebaica 863
Theile, Carolus Godofredus Guilelmus 172.267
Thevenot, Melchisedec 519
Theodoretus 52.139
Theodoretus librarius 686
Theodori librarii 553.598.634. 719.766.771
Theodorus Hagiopetrita 483.487. 545.588
Theodorus Mopsuestenus 159.199
Theodosii librarii 476.536.608
Theodulus hieromonachus 481
Theognostus episcopus 629
Theoleiptus librarius 593
Theopemptus librarius 767
Theophanes librarius 639
Theophilus librarius 544
Theophylactus 1132
Theophylacti librarii 593.634.779
Thomas Heracleensis 823
Thomas, R. I. F. 490
Thomas Thessalonicensis, Magister, grammaticus, posthac monachus, et Theodulus dictus, floruit anno circiter 1311, scripsit inter alia multa *Ὀνομάτων Ἀττικῶν συναγωγήν*, primum a Zach. Calliergio, Romae a. 1517 editam; ediderunt librum etiam F. Ritschlius, Halae a. 1832, et A. Beckius, Sangerhusiae, a. 1836.
Thomasius, I. M. 143.156
Thompson, E. Maunde 433.984
Thorpe, Beniamin 1125
Thorpe, Thomas 550.567
Thuanus, Iacobus Augustus 631. 680
Thuanus, Franciscus Augustus 631.680
Thyen 1085
Tiele, P. A. 1028
Tiffin, Guilelmus 481
Tissnow, Martinus de 1127
Tischendorfius **279—287**
„ de familiis textus 193
„ scripta 7
„ vita 3
Titoff 558
Tittmann, Io. A. H. 172.255
tituli 142
Todd, Iacobus H. 400.956
Toinard, Nicolaus 227
Tolosanus, anonymus 523
Tomanetz, Car. 1126
Tongard, A. 1225

Traheron (Treherne), Philippus 482
Tregelles, Samuel Prideaux 33. 36.103.133.142.158.172.197. **269–272.**363.389.400.808.809. 822. 1094. 1171. 1266. 1267. 1285.1300
Tremellius, Immanuel 215.818
Treschov 458.495.625 etc
Trithemius, Iohannes 488
Trivet, Nicolaus 165.166
Trost, Martinus 221.817.818
Trumpp 909
Tuki, R. 865
Turner, C. H. 1177
Tusannus, Iacobus 521
Twycrosse, Iohannes 479
Twells 241
Twysden, Rogerus 165
Tybernius, Lil.Bartholomaeus 645
Tyler, Alexander Wellington 277. 958.1250
Tzutzuna, Iohannes 628

U.

Uffenbach, Zacharias Conradus ab 432.489.490.622
Undolskovius, B. M. 1123
Ungar, Raphael Carolus 1023. 1127
„Union", seminarium theologicum 828
Uppström, Andreas 1110
„ Guilelmus 1110
Urbanus VIII 498
Uri, Iohannes 835.847.934
Uscan 913
Usow, S. A. 409
Uspenski, Porfirius (vide Porfirius) 384. 434.435.541
Usserius, Iacobus archiepiscopus 221.371.479.480.

V.

Valentinelli, Iosephus 510.1105
Valla: Laurentius Valla, Romanus, natus anno 1406 vel 1407, aliquando ob doctrinam haereticam damnatus, iterum in integrum Romae restitutus, mortuus est anno 1457 (cf Zumpt.), scripsit librum: *De collatione Novi Testamenti* vel *In Latinam Novi Testamenti interpretationem ex collatione Graecorum exemplarium adnotationes, Adnotationes in Novum Testamentum ex diversorum utriusque linguae Graecae et Latinae codicum collatione*, quae (in *Apparatu critico*, Argentorati a. 1488) ab Erasmo, Parisiis a. 1505 (foll. [2], xlv), et a Cratandro, Basileae a. 1526, et ab Henr. Petro, in operibus Vallae, Basileae a. 1540, p. 801—895, et a Balth. Lazio Basileae a. 1541, et a Iacobo Revio, Amstelodami a. 1630 editae sunt. Revius (cf eius p. 211—213) restituit titulum quem ipse Valla libro posuit. Cf praeterea de Valla, C. G. Zumpt, „Leben und Verdienste des Laurentius Valla", in actis *Zeitschrift für Geschichtswissenschaft*, Berolini, vol. 4 (a. 1845), p. 397-434; — Ioh. Clausen, *Laurentius Valla, hans*

liv og skrifter, Hauniae a. 1861; — D. G. Monrad, *Laurentius Valla und das Konzil zu Florenz.* „Aus dem Dänischen von A. Michelsen", Gothae a. 1881. 975.976
Vallarsius, Dominicus 979
Van der Hagen, Ioh. 485
Van Dyck, V. A. 852
Van Ess, Leander 971
Valetta 566
Van Manen, W. C. 279
VanSittart (nomen ita VanSittart scribendum est modo alioqui inusitato), Augustus Arthurus, olim Cantabr. 82. 397. 653. 654. 655. 660. 661. 670. 965. 986
Varouccas 746
Varouccas, Aristides S. 747
Vatablus 617
Vater 255. 1135 etc
Velesius: Petrus Faxardus, Marchio de Velesio, lectiones ad Novum Testamentum ex codicum sedecim, ut videtur Latinorum, conlatione conlegit, quas lectiones edidit De la Cerda in libro *Adversaria sacra*, Lugduni a. 1626.
Venerius, Hieronymus 529
verba composita 126—127
verborum formatio 120—124
Verburg, Isaacus 374
Vercellone, Carolus 363—365. 971. 973. 982
Verschoyle, Iacobus 480
versio Anglosaxonica 1125
versio Armeniaca 912
„ Bohemica 1125
„ Francica 1125
„ Georgiana 922
„ Gothica 1108
„ Grusinica 922
„ Iberica 922
„ Persica 923
„ Saxonica 1125
„ Slavonica 1112
„ Theotisca 1125
versiones Aegyptiacae 859
„ Arabicae 928
„ Syriacae 807
„ Latinae 948
„ occidentales 948
versus in Vet. Test. 167
versuum divisio 167—182
vetus Latina 949
Victorius, Marianus 898
Viktorovius, A. E. 1122. 1123
Villa, Fortunatus 1099
Villegas, Antonius de s. Iosepho 1093
Vinke, Henricus Egbertus 90. 375
Vitali, Philippus 448. 709. 991
Volbeding, I. E. 3
Volkmar, G. 131
Voss, Gerardus 398
Voss, G. G. 488
Voss, Isaacus 219. 220. 621. 1110
Vostokov, Alexander 1118. 1120
Vulgarius 1132
Vulgata 173. 971—1108
Vulgatae editio novissima 980—982

W.

Wachsmuth 112
Waddington 92. 119
Wagenmann 976. 1189. 1214
Wagenseil, I. C. 489
Wagstaff, T. 545
Wake, Guilelmus 482. 548-550 etc

Walch, Iohannes Georgius 1148
Waldstein, comes de 1022
Walker, Iohannes 229.482.548. 979 etc
Walraven 937
Walton, Brianus 220.556.805 etc
Ward, Guilelmus 571.1296
Ward, Guilelmus Hayes 277.1296
Waring, G. 1002
Warfield, Benjamin Breckenridge 1306
Wassenbergh, Ev. librum edidit, *Selecta e scholiis Ludovici Caspari Valckenarii in libros quosdam Novi Testamenti editore discipulo Ev. Wassenbergh, qui dissertationem praemisit de glossis Novi Testamenti*, Amstelodami voll. 2, a. 1815.1817
Wattenbach, Guilelmus 339.994. 1067.1076
Wechel N. T. 171.222
Wegener, Philippus 1066
Weigand, Gustav 1313
Weihrich, Franciscus 961. 989. 1165.1178
Weijers, H. E. 837
Weingarten, Hermannus 859
Weiss, Bernhardus 127.278.279. 1249.1305.1306
Weissbrodt, W. 1022.1023
Wells, Eduardus 228
Welte 1160
Wepfer, Georgius Michael 425
Wernerus Noviomagensis 360
Wessel 487
Wessely, Carolus 434.450.734
Westcottus, Brooke Foss 87.88. 90.103. 107.108.109.131.138. 139.156.160.163.173.198.277. 278.353.354.396.490.806.813. 814.823.912.948.952.958.967. 988.996.999.1137.1150.1152. 1171.1259 etc
Westermann, Nicolaus 226.622
Westwood, Iohannes Obadiah 984. 1093.1107
Wetstein, Caspar 676.677
Wetstein, Iohannes Iacobus 33.42. 43.143.156. 161.172.220.229. **243.**357.368.421.436.487.676
Wetzer 804
Wetzstein, I. G. 118.120
Wheeler, Georgius 481.488
Wheloc, Abrahamus 924
Whitby, Daniel 225.1133
White 570
White, Henr. Iulianus 949.962. 963.964.981.984 etc
White, Iosephus 36.824.855
Whitgift, Iohannes 371
Whittaker 216
Whittingham, Guilelmus 169.173
Wichelhaus, Iohannes 814
Widmanstadt, Iohannes Albertus 816
Wiedmann, Ven. 535
Wieseler, Carolus 353
Wiesner, Iulius 455
Wigley, Iohannes 619
Wildeboer, Gerritus 809
Wilkins, David 36.861.862
Wilke, C. G. 127
Williams, I. 782
Williams, Theodorus 550
Willmet 937
Winchelsea, comes de 491.697
Winer, Georgius Benedictus 99. 103.116.125
Wiseman, Nicolaus 813
Wissowa, Georgius 1223
Wladimir, dux 1112
Woide, Carolus Godofredus 36. 357.865

Wolf, Iohannes Christophorus 376. 377.432.487
Wölfflin 970
Wood, I. T. 93
Woodhouse 572.641
Woods, F. H. 1184
Woolsey, Theodorus Dwight 1267
Wordsworth, Christophorus 172
Wordsworth, Iohannes 544.949. 951.957.959.960.963.964.967. 976.979.984.985—1108.1150
Wright, Guilelmus 165.167.390. 807.809.900.1161
Wten enghe, Bernardus 1028
Wunderer, C. 1178.1217

X.

Xenophon, scriptor Graecus historicus, natus fortasse anno circiter 444 ante Christum natum, mortuus est anno circiter 355. Anab: *Ἀνάβασις*, fortasse inter annos 393 et 371 scripta. Hier: *Ἱέρων ἢ τυραννικός*. Incertum est an Xenophontis liber hic sit, necne.
Ximenes, Franciscus 205.990
Xivrey, Berger de 277.472

Y.

Youngman, G. M. 985.990.1018.1092

Z.

Zacagnius: Laurentius Alexander Zacagnius, Vaticanae bibliothecae praefectus, edidit *Collectanea monumentorum veterum ecclesiae Graecae et Latinae*, Romae a. 1698. 4° 113.114. 140.154.162.361.622.634 etc
Zacharia, Franciscus Antonius 1101 1111
Zahn, Iohannes Christianus 1110.
Zahn, Theodorus 122.441.807.810. 811.985.1176.1198.1203.1204. 1214.1227.1230
Zanetti, Antonius M. 509.1105
Za-selâsê 898
Zegerus 653
Zelada, Franciscus Xaverus de, cardinalis 505
Zenker 922.930.931
Zenti, Ignatius 954
Zerbopulus, vide Serbopulus 474
Ziegler, Leo 35.949.952.968.970. 985.1171
Zigoloras, Theodorus 516
Zimmer, Fridericus 952.969.1306
Zimmermann 817
Zingerle, A. 1151
Zingerle, Pius 1184
Ziwsa, Carolus 1209
Zoega, Georgius, scripsit librum, qui post mortem eius editus est: *Catalogus codicum Copticorum manuscriptorum qui in Museo Borgiano Veletris adservantur*, Romae a. 1810. 391.867.886
Zohrab 914
Zomozerabi 637
Zoriani, Michael 474
Zotenberg, Hermannus 837.895. 906—908.912
Zucker 409
Zwingli, Huldricus 656

3.

LOCI SACRAE SCRIPTURAE.

Numeri ad rectam indicant paginas.

VETUS TESTAMENTUM.

Genesis

13,10 116
14,2 116
15,15 117
16,13 91
21,7 117
25,8 117
28,15 89
31,49 91

Exodus

4,7 122
5,13 124
5,23 122
7,10 122
8,21 117
8,24 117
15,9 117
16,27 90
36,4 122

Leviticus

5,15 125
10,6 125

Numeri

22,22 121

Deuteronomium

1,39 125
4,2 125
5,28 125
22,23 122
26,15 91
29,13 125
31,6 89

Iudicum

3,23 126
12,13 124
13,11 125

Ruth

2,9 124
2,14 124

1 Samuelis

7,2 98
25,10 117

2 Samuelis

7,20 98
13,19 126

1 Regum

11,18 126
13,29 125

2 Regum

3,27 126
16,2 98
18,11 122
18,36 125
23,18 122

1 Chronicorum

29,28 117

Iudith

6,19 91

Iobus

38,26 90

Psalmi

30,8 91
91,12 91
111,8 91
118,43 91
118,49 91
118,74 91
118,81 91
118,114 91
118,147 91
127,2 124
145,3 90

Sapientia Salomonis

10,7 117

Siracides

9,10 124
22,21 91

Micha

6,14 124

Ionas

4,5 91

Esaias

27,12 90
47,14 123

Ieremias
31,19 91

Ezechiel
4,9 124
4,10 124
4,11 124
4,12 124
12,18 . . . . 124 bis
20,14 91
23,32 124
23,34 124
36,14 124

1 Machabaeorum
3,59 91

2 Machabaeorum
1,27 91
6,17 90
7,7 124
82 91

NOVUM TESTAMENTUM.

Matthaeus
1,1 . . . . . 85.106
1,2 106
1,3 . . . . . 103.104
1,4 85
1,8 84
1,9 84
1,10 84
1,11 84
1,14 84
1,18 1150
1,19 109
1,20 56
2,1 142
2,1.2 173
2,3 109
2,11 80
2,16 98
2,23 61
3,7 79
3,16 121
3,17 120
4,2 80
4,13 120
4,18 82
4,19 82
5,4.5 174
5,19 96
5,20 1145
5,22 102
5,23 96
5,32 96
5,33 91
5,42 87
6,6 88
6,22 87
6,23 87
6,24 89
6,25 47
6,26 76
6,29 104
7,6 125
7,14 58
7,15 98
7,16 76
7,25 121
8.3 82
8,4 108
8,9 95
8,13 62
8,18 48
8,19 96
9,6 109
9,15 56
9,16 95
9,17 54
9,23.24 174
9,28 57
9,30 121
9,36 121
9,38—10,1 . . . 166
10,1—11,1 . . . 143
10,2.3 181
10,11 96
10,15 116
10,18 95
10,19 126
10,28 79
10,29 59
10,41 72
10,42 96
11,6 96
11,7 95
11,8 121
11,13 122
11,14 . . . . 84.107
11,21 84
11,25 127
11,27 153
11,29 82
12,11 77
12,13 121
12,14 74
12,17 107
12,18 120
12,19 123
12,29 . . 80.101 bis
12,32 96
12,34 79
12,41 86

12,42 119
13,13 122
13,17 . . . . 89.123
13,22 . . . . 74.118
13,28 76
13,29 76
13,30 . . . . 76.100
13,32 123
13,40 76
13,41 76
13,45 77
13,55 . . . . . 56.57
13,58 87
14,1 117
14,12 125
14,23 . . . . 91.153
14,46 55
15,5.6 174
15,23 122
15,30 121
15,32 . . . . 62.118
15,34 78
15,39—16,1 . . . 166
16,3 108
16,13 87
16,14 . . . . 79.107
16,14 84
16,17 103
16,24 127
17,1 79
17,3 . . . . . 76.84
17,4 84
17,5 120
17,10 84
17,11 84
17,12 . . . . . 57.84
17,13 79
17,16 121
17,19 . . . . 91.121
17,20 87
17,21 62
17,22 73
18,3 1144
18,5 96
18,8 101
18,11 62
18,12 80
18,13 80
18,17 123
18,19 . . . . 75.124
18,20 58
18,31 80
19,3 125
19,8 57
19,12 104
19,26 . . . . . 76.95
19,28 . . . . 77.153
19,29 72
19,30—20,1 . . . 166
20,2 75
20,4 97
20,4.5 181
20,5 80
20,10 72
20,12 98
20,17 91
20,19 77
20,22 123
20,23 . . . . . 58.63
20,26 96
20,29 . . . . 85.103
20,30 56
21,1 103
21,1.2 174
21,5 95
21,7 213
21,9 107
21,22 72
21,25.26 174
21,33 124
21,44 62
22,5 77
22,15 74
22,17 123
22,28 209
22,39 107
22,40 98
22,41.42 181
22,41—56 142
22,46 121
23,1—24,2 . . . 142
23,7 85
23,8 85
23,13.14 . . 174.213
23,14 62
23,24 108
23,25 209
23,33 79
23,35 79
23,37 119
24,1.2 141
24,3 91
24,3—35 141
24,7 95
24,9 101
24,15 213
24,17 . . . . 100.109
24,18 100
24,21 96
24,26 88
24,28 96
24,32 107
24,36—44 141
24,36 63
24,38 63
24,41 62
24,45—51 141
25,8 80
25,15 . . . . 106.109
25,16 . . . . 56.121
25,18 127
25,21 95
25,23 95
25,25 56
25,27 87
25,36 123

26,13 96
26,15 96
26,23 76
26,25 85
26,28 79
26,29 79
26,36 . . . . 83.103
26,39 153
26,49 85
26,53 83
26,55 76
26,60 90
26,65 121
26,67 121
26,72 95
27,1 74
27,2 84
27,4 109
27,6 . . . . . 102.123
27,7 74
27,13 103
27,24 109
27,30 77
27,33 102
27,34 . . . . 62.123
27,35 . . . . . 58.61
27,41 77
27,44 73
27,45 80
27,46 . 78.80.83.107
27,47 84
27,49 . . . . . 61.84
27,52 . . . . 121.209
28,3 81
28,3.4 209
28,8.9 174
28,10 96
28,12 74
28,19.20 209

Marcus
capp. 1.2.3.5 . . 128

1,1 sq 344
1,5 86
1,6 . . . . . 81.101
1,7 101
1,9 95
1,11 120
1,13 80
1,16 82
1,17 82
1,23 142
1,27 . . . . . 73.99
1,34 . . . . . 109.122
1,35 96
1,38 96
1,42 82
1,43 76
1,45 62
2,4 80
2,4 97
2,9 80
2,11 80
2,12 80
2,14 84
2,16 125
2,20 57
2,21 95
2,22 54
2,23—28.3,1—5 . 166
3,5 . . . . . 76.121
3,6 74
3,8 107
3,11 125
3,12 128
3,19.20 174
3,20 107
3,28 125
4,1 . . . . . 128 bis
4,12 102
4,15 128
4,19 . . . . . 74.118
4,20 97
4,29 122

4,32 123
4,34 91
4,37 101
5,4 102
5,7 57
5,9 83
5,15 83
5,29 101
5,37 128
5,40 126
5,41 . . . . . 102 bis
5,43 122
6,1 128
6,2 128
6,6 87
6,8 128
6,10 96
6,12 128
6,15 84
6,16 62
6,27.28 175
6,31 120
6,39 74
6,40 95
6,41 128
6,55 80
6,56 96
7,1—23 142
7,2 104
7,11 102
7,18 104
7,18.19 209
7,24 121
7,24—30 142
7,26 209
7,31—37 143
7,32 101
7,35 122
7,36 128
8,1 126
8,2 . . . . . 62.126.128
8,3 118

8,4 95
8,5 126
8,7 123
8,10 103
8,11 73
8,25 121
8,27 87
8,28 . . . . 84.123
8,30 128
8,34 127
8,37 122
8,38—9,1 . . . 166
9,1—50 181
9,2 . . . . . 95.182
9,4 . . . . . 76.84
9,5 . . . . . 84.85
9,10 73
9,11 . . . 84.107.125
9,12 84
9,13 84
9,14 73
9,15 128
9,16 73
9,18 96
9,22 123
9,23 123
9,24 87
9,26 . . . . 125.128
9,28 . . . . 107.125
9,30 . . . . . 96.122
9,43 80
9,45 101
10,1 . . . . 74.97.209
10,21 76
10,27 . . . . . 76.95
10,32 74
10,34 77
10,38 123
10,46 . . . . . 85.103
10,51 86
11,3 61
11,16 122
11,19 125
11,21 85
11,25 125
11,31 57
12,1 124
12,5 79
12,11 104
12,13 104
12,14.15 181
12,20 101
12,22 209
12,25 57
12,28 73
12,31 107
12,37 128
12,40 . . . 72.81.107
12,41 100
12,41—44 166
12,43 100
13,3 91
13,4 . . . . . 100.123
13,8 95
13,8.9 175
13,9 95
13,11 104
13,14 . . . . 62.153
13,15 100
13,16 100
13,19 101
13,28 107
13,32 63
14,3 117
14,5 122
14,9 96
14,10 122
14,11 122
14,14 . . . . . 96.104
14,19 95
14,20 . . . . . 76.102
14,24 79
14,25 79
14,32 . . . . 83.103
14,33 126
14,36 102
14,44 . . . . 73.121
14,45 85
14,46 123
14,48 76
14,54 75
14,56 101
14,65 77
14,67 76
15,1 . . . . 74.84.153
15,7 121
15,10 121
15,16 . . . . 75.102
15,20 . . . . 124.153
15,22 102
15,29 101
15,31 77
15,33 80
15,34 . . . 102 bis.80. 107.108
15,35 84
15,36 84
15,46 209
16,6—20 153
16,12 98
16,14 . . . . . 344.807
16,18 95

Lucas

1,3 97
1,5 85
1,9 . . . . . 97.101
1,13 79
1,16 209
1,17 84
1,25 91
1,27 121
1,30 56
1,31 . . . . . 72.76
1,34 56
1,36 . . . . . 75.117

1,38 56
1,39 . . . . . 56.87
1,46 56
1,46—55 203
1,56 56
1,58 75
1,60 79
1,61 . . . . . 75.209
1,63 79
1,64 . . . . . 121.206
1,65 87
1,68—79 203
1,73.74 181
1,79 . . . . . 100.101
2,1 142
2,2 107
2,5 . . . . 78.116.121
2,16 56
2,19 73
2,20 89
2,21 . . . . . 72.76
2,22 206
2,36 95
2,37 . . . . . 98.107
2,39 61
2,41 128
2,43 209
2,44 75
2,46 95
2,52 97
3,1 84
3,2 95
3,7 79
3,16 101
3,19 117
3,21 121
3,22 120
3,23 . . . . . 83.107
3,24 84
3,25 . . . . . 83.107
3,26 84
3,27 84
3,28 . . . . 83.84.107
3,29 84
3,31 103
3,32 103
3,35 . . . . . 85.104
3,34 103
3,35 . . 103.104.107
3,36 108
3,37 . . . . . 103 bis
4,2 80
4,16 . . . . . 120.127
4,18,19 175
4,19 101
4,25 . . . . 84.95.103
4,26 84
4,27 . . . . . 82.107
4,35 102
5,2 . . . . . 82.83.89
5,6 121
5,7 76
5,14 62
5,27 84
5,29 84
5,36 95
5,36 95
6,9 107
6,10 121
6,17.18 175
6,21 . . . . . 123.153
6,25 77
6,34 . . . . . 87.101
6,35 . . . . . 87.91
6,38 79
6,39 77
6,42 62
6,48 . . . . . 117.121
6,49 121
7,2 121
7,4 109
7,5 120
7,8 95
7,12 107
7,13 58
7,18.19 175
7,23 96
7,24 95
7,25 121
7,33 81
7,34 81
7,38 98
7,41 . . . . . 87.89
8,3 . . . . . 79.104
8,7 75
8,13 47
8,14 . . . . . 74.118
8,23 101
8,26 100
8,30 83
8,42 107
8,46 104
8,54 123
9,1 . . . . . 75.209
9,7 . . . . . 104.117
9,8 84
9,15 209
9,19 84
9,23 127
9,30 84
9,33 84
9,36 124
9,38 107
9,39 . . . . . 95.102
9,42 . . . . . 121.181
9,43 62
9,43.44 181
9,48 96
9,50 62
9,51 . . . . . 72.74
9,54 64
9,57 96
10,4 79
10,6 123
10,7 81
10,13 84

10,21.22 175
10,24 89
10,29 105
10,30 85
10,31 76
10,32 84
10,34 88
10,36 77
10,40 . . . . 89.123
11,8 87
11,11 101
11,12 109
11,17 95
11,22 102
11,30 86
11,32 . . . . 86.103
11,34 87
11,36 87
11,49 209
11,50 79
12,2 76
12,3 88
12,4 79
12,5 76
12,6 59
12,16 120
12,18 79
12,24 88
12,27 104
12,32 120
12,33 . . . . 79.153
12,38 344
12,52 98
12,53 95
13,1 . . . . . 84.103
13,2 44
13,7 90
13,11 76
13,13 120
13,17 44
13,23 125
13,28 125
13,34 79
14,3.4 175
14,5 77
14,9 95
14,10 124
14,13.21 59
14,16 118
14,29 77
14,31 . . . 93.95.98
14,34.35 175
15,4 80
15,6 . . . . . 75.76
15,7 . . . . . 80.95
15,9 75
15,15 86
15,25 75
16,2 123
16,5 89
16,9 96
16,13 98
16,20 121
16,22.23 181
16,25 124
16,26 98
16,29 . . . . 97.119
16,32 77
17,2 121
17,8 124
17,14 82
17,17 82
17,22 91
17,33 96
17,35 72
17,35.36 181
17,36 . . . . 62.213
18,1 78
18,5 58
18,13 100
18,27 95
18,32 77
18,35 85
19,1 85
19,7 95
19,8 117
19,14 86
19,15 . . . 121.122
19,16 121
19,31 61
19,40 . . . . 123.125
19,41.42 175
19,45 62
20,9 124
20,10 124
20,17 76
20,20 78
20,45-47—21,1-4 166
20,47 . . . . 72.101
21,10 95
21,23 153
21,24 . . . . 95.117
21,36 79
22,18 79
22,20 79
22,23 73
22,35 79
22,37 95
22,47 62
22,49 . . . . 117.125
22,54 76
22,55 75
22,66 123
22,66.67 175
23,1 84
23,2 123
23,3 126
23,6 . . . . . 85.126
23,11 77
23,13 75
23,31 109
23,43 64
23,44 80
23,48 74
23,51 75
23,53 125

24,1 118
24,3 90
24,5 77
24,10 79
24,14 74
24,15 73
24,20 101
24,23 109
24,27 120
24,28 56
24,30 120
24,45.46 76
24,37 77

Iohannes

1,1.3 1150
1,1—6,58 204
1,1—14 203
1,3.4 116
1,19 84
1,21 . . . . . 84.104
1,25 84
1,27 101
1,28 209
1,36 76
1,38.39 176
1,39 85
1,43 76
1,48 86
1,50 85
2,1 . . . . . 103.142
2,11 77
2,16 77
2,20 . . . . . 80.120
3,2 85
3,3—5 1144
3,26 85
4,6 97
4,7 123
4,9 . . . . . 76.87
4,13.14 181
4,31 85
4,35.36 176
4,47 121
4,52 81
5,8 80
5,9 80
5,10 80
5,11 80
5,12 80
5,20 125
5,23 97
5,34 95
5,36 119
5,39 81
5,41 95
5,43 72
5,44 . . . . . 58.95
6,6 121
6,9 . . . . . 117.125
6,19 98
6,25 85
6,33 153
6,51 181
6,52—71 181
6,56 58
6,71 121
7,3 124
7,8 63
7,19 122
7,25 86
7,30 101
7,31 56
7,52 81
8,25 107
8,31 104
8,44 90
9,2 85
9,10 . . . . . 121.123
9,11.12 176
9,14 121
9,33 121
10,8 209
10,14 97
10,22 78
11,8 85
11,16 74
11,17 80
11,34.35 181
11,38 . . . . 76.122
11,49 108
11,54 . . . . 96.108
11,55 153
11,57 121
12,3 56
12,36 56
12,40 127
12,47 105
13,2 122
13,20 209
13,30.31 181
13,38 127
14,3 72
14,21 77
14,22 77
14,28 104
15,7 43
15,20 153
15,21 153
15,22 124
15,24 124
16,2 57
16,14 72
16,19 109
16,24 72
16,33 101
17,2 122
17,3 125
17,6 124
17,7 124
17,8 124
17,25 153
18,14 74
18,15 153
18,16 153
18,18 102

18,26 75
18,28 153
18,29 84
18,37 153
19,1 84
19,6 . . . . . 89.153
19,15 153
19,16 153
19,23 80
19,24 61
19,32 73
19,34 61
19,38 109
19,39 . . . . 80.101
20,16 86
21,6 100
21,12 153
21,16 153
21,17 153
21,21.22 115
21,22 370

Actus

1,2 72
1,3 . . . . . 58.79.80
1,6 125
1,8 72
1,10 98
1,11 72
1,14 116
1,15 98
1,16 76
1,19 98
1,22 72
1,26 75
2,1 74
2,7 91
2,9 86
2,10.11 176
2,22 . . . . 86.98.99
2,25 104
2,26 . . . 91 bis. 121
2,27 78
2,29 117
2,31 78
2,38 72
2,47—3,1 176
3,1 80
3,4 79
3,6 90
3,10 74
3,11 119
3,12 86
3,13 84
3,17 95
3,19.20 176
3,23 . . . . . 81.96
4,6 79
4,9 95
4,13 79
4,19 79
4,22 . . . . . 80.121
4,27 84
4,29 91
4,32—37. 5,1—11 166
4,34 124
4,36 84
5,1 117
5,2 117
5,8 176
5,9 176
5,12 119
5,15 80
5,22 90
5,34 62
5,35 . . . . . 62.86
5,38 62
5,39.40 176
5,40 62
7,3 75
7,4 96
7,8 117
7,9 117
7,10 94
7,11 101
7,12 117
7,14 75
7,18 94
7,20 127
7,21 127
7,23 . . . . 80.102
7,28 81
7,30 . . . . 80.104
7,36 80
7,37 123
7,41 120
7,42 80
7,44 119
7,47 . . . . 119.120
7,55.56 182
7,56 122
7,57—60 182
7,60—8,1 . 166.182
8,7 182
8,11 88
8,19.20 182
8,31 125
9,1 77
9,7 80
9,22 74
9,28.29 182
9,30 87
9,32 116
9,33 80
9,35 116
10,1 117
10,3 80
10,4 77
10,11 121
10,15 82
10,16 72
10,22 . . . . . 85 bis
10,24 . . . . . 75 bis
10,26 96
10,30 80
10,31 104

10,34 72
10,40 77
10,42 101
11,9 82
11,25.26 176
11,29 120
12,2 117
12,3 76
12,6 98
12,7 123
12,10 122
12,14 101
12,18 91
12,25 . . . . . 74.79
13,1 117
13,4 87
13,5 79
13,16 86
13,18 . . . . 80.102
13,21 . . . 80.84.96
13,23 58
13,25 . . . . 79.126
13,28 84
13,30.31 182
13,32.33 176
13,38.39 176
14,6 116
14,7 96
14,8 116
14,12 118
14,17 . . . . 77.122
14,21 116
14,22 77
14,23 121
14,25 87
14,26 97
14,28 91
15,15 75
15,29 131
15,37 . . . . . 74.79
15,38 74
16,1 116
16,2 116
16,8 109
16,10 74
16,12 97
16,14 116
16,26 . . . . 120.122
16,36 124
16,37.38 182
17,4 91
17,6 . . . . . 86.117
17,8 . . . . . 86.117
17,13 96
17,17 91
17,18 85
17,19 85
17,21 120
17,22 85
17,27 94
17,34 83
18,3 121
18,12.13 177
19,2 . . . . . 96.125
19,10 95
19,23 91
19,29 76
19,31 117
19,32 75
19,34 95
19,38 . . . . 78.100
19,40 . . . . . 73.78
19,40.41 177
20,4 . . . 103 bis.108
20,10 74
20,15 97
20,19 74
20,20 75
21,1 . . . . . 97.103
21,5 98
21,23 98
21,24 124
21,27 55
21,28 . . . . 86.109
21,29 86
21,31 . . . 76.79.117
21,33 98
21,39 86
22,3 . . . . . 95.127
22,9 77
22,10 96
23,11 97
23,12 . . . . 73.123
23,13 80
23,15 77
23,17 100
23,21 . . . . 80.123
23,22 97
23,23 100
23,24 97
23,27 . . . . . 72.76
23,29 78
23,34 87
24,2.3 177
24,3 . . . . . 104.109
24,4 78
24,12.13 182
24,14 98
24,18.19 177
24,25 . . . . . 77.78
25,1 87
25,5 . . . . . 75.104
25,12 . . . . . 74.76
25,14 104
25,16 78
25,20 96
25,24 . . . . 74.104
26,2 . . . . . 78.95
26,3 95
26,4 98
26,5 . . . . . 88.98
26,7 . . . . . 78.95
26,9 101
26,11 77
26,21 76
26,26 107

26,29 . . . . 120.121
26,30 75
27,1 117
27,4 97
27,6 . . . . . 96.102
27,10 95
27,13 102
27,14 107
27,16 360
27,17 103
27,20 91
27,28 . . . . . 98.101
27,29 . . . . 80.121
27,30 . 102.109.117
27,35 121
27,40 117
27,41 . . . . 102.109
28,2 102
28,3 73
28,6 122
28,11 102
28,15 . . . . . 97 bis
28,17 . . . . . 75.98

Iacobus

1,7 72
1,12 72
1,15 76
1,21 . . . . . 77.82
1,26 . . . . . 88.101
1,27 88
2,1 72
2,9 72
3,1 72
3,4 95
3,12 63
3,13 82
3,14 88
3,16 . . . . . 88.100
4,4 96
4,13 77
4,16 88
5,2 118
5,4 124
5,7 108
5,17 84

1 Petrus

1,3 94
1,10 81
1,11 81
2,4 95
2,7.8 180
2,11 59
3,1 . . . 118.122.124
3,3 77
3,7 . . . . . 75.78
3,8 74
3,15 . . . . . 82.181
3,16 181
3,21 94
4,3 87
4,6 . . . . . 95.98
4,17 101
4,19 101
5,1 74
5,1.2 59
5,5 78
5,8 107

2 Petrus

1,3 78
1,17 120
2,3 . . . . . 77.101
2,7 121
2,8 78
2,13 102
2,15 89
2,20 77
3,3 77
3,5 94
3,9 100
3,10 123

1 Iohannes

2,13.14 181
2,16 88
2,19 121
2,20 102
2,27 102
3,12 108
5,6 94
5,7 . . . . . 207.211
5,15 125
5,20 125

2 Iohannes

5 123
8 121
12 . . . . . 121.185

3 Iohannes

9 103
12 95
14.15 182

Iudas

12 95
18 77
23 122

ad Romanos

1,9.10 182
1,12 74
1,15 97
1,21 121
1,29.30 177
1,32 653
2,2 . . . . . 95.101
2,4 118
2,8 . . . . . 88.98
2,11 72
2,15 74
2,17 124
2,23 124
2,28 96

3,3 87
3,5 95
3,8 105
3,11 122
3,13 . . . . . 121.124
3,25.26 182
4,4 95
4,5 118
4,7 120
4,11 94
4,19 102
4,20 87
5,3 101
5,13 78
6,5 75
6,8 73
7,8 121
7,10 107
7,16 75
8,10 94
8,15 88
8,16 74
8,17 . . . . . 74.75
8,20 . . . . . 91 bis
8,20.21 177
8,21 88
8,22 73
8,27 . . . . . 55.81
8,29 74
8,33 . . . . . 78.95
9,1—14,23 . . . 160
9,1 74
9,3 121
9,4 86
9,6 122
9,7 96
9,11.12 177
9,23 118
9,25 107
9,29 78
10,19 95
10,20 77
11,1 . . . . . 84.86
11,2 84
11,10 75
11,15 72
11,17 75
11,18 124
11,19 78
11,20 87
11,23 . . . 78.81.87
11,24 78
11,33 118
11,34 74
12,2 73
12,5 95
13,2 72
13,4 109
14,15 95
14,21 123
14,22 58
15,5 123
15,18 121
15,23 . . . . . 87.98
15,24 77
15,26 120
15,27 120
16,2 107
16,5 . . . . . 103.207
16,7 . . . . . 75.124
16,8 102
16,11 75
16,21 75
16,24—27 160
16,25 95

1 ad Corinthios

1,20 73
1,21 120
2,10 81
2,13 76
2,16 74
3,3 95
3,8 72
3,14 72
3,14 120
3,15 123
3,16—23 et 4,1—5 166
4,3 95
4,6 125
4,7 124
4,8 73
4,11 81
4,21 82
5,8 88
5,11 107
6,1 ss 141
6,6 . . . . . 94.95
6,12 75
6,13 87
6,20 59
7,5 75
7,6 75
7,9 78
7,12 107
7,12—14 141
7,33.34 178
7,34 57
7,35 75
8,10 87
9,1 122
9,4 123
9,8 95
9,10 91
9,12 78
9,13 74
9,18 124
9,23 75
9,25 78
10,5 120
10,7 123
10,8 98
10,10 81
10,14 87
10,18 81
10,29 95

10,33 75
10,33—11,1 . . . 166
11,2 182
11,14 96
11,23 124
12,26 . . . . . 74.76
12,28 72
12,31 62
13,3 . . . . . 122.124
13,5—8 114
13,6 76
14,21 96
15,21 94
15,24 122
15,50 96
15,54 101
15,55 101
15,57 101
16,3 77
16,5 56
16,7 56
16,9 121
16,12 102

2 ad Corinthios

1,6.7 178
1,10 121
1,12 88
1,22 . . . . . 57.80
1,23 182
2,10.11 178
2,12 121
2,12.13 178
2,17 88
3,1 73
3,2 77
3,3 . . . . . 77.98
3,6 79
3,14 107
4,1 78
4,6 77
4,9 78
4,16 78
4,16—18.5,1ss. 166
5,3 58
5,5 80
5,7 94
5,10 207
5,14.15 178
5,19 58
6,15 . . . 75.95.207
6,16 . . . . . 75.77
6,18—7,1 . . . 166
7,3 73
7,12 90
8,2 118
8,10 75
8,13.14 178
9,2 118
9,3 77
9,10 78
10,1 82
10,4.5 178
10,12 78
10,17 182
11,8.9 178
11,21 95
11,22 86
11,24 . . . . . 80.95
11,25 121
11,32 117
12,1 . . . . . 59.75
12,20 . . . . 88.100
13,12 182

ad Galatas

1,1 94
1,5 120
1,11 95
1,12 . . . . . 94.95
2,1 74
2,2 95
2,4 124
2,9 102
2,14 91
2,17 107
2,19.20 178
3,10 77
3,15 95
3,19 207
3,22 95
3,23 75
3,29 95
4,6 101
4,8 95
4,17 . . . . . 62.125
4,24 88
4,25 73
5,1 88
5,6 94
5,10 96
5,20 . . . . 87.88.100
5,21 106
5,28 78
5,22.23 178
5,23 . . . . . 78.82
5,25 182
6,1 72
6,1 82
6,9 78
6,12 125

ad Ephesios

1,7 118
1,10.11 179
1,14 80
1,17 123
1,18 118
2,7 118
2,14.15 179
2,19 . . . . . 74.86
3,3 95
3,6 . . . . . 73.74.75
3,8 118
3,13 78
3,16 118

3,17 121
3,17.18 179
3,18 121
4,2 82
4,14 88
4,16 73
5,7 74
5,11 75
5,12 109
5,14 123
5,27 102
6,6 88
6,9 72
6,11 88
6,21 103
6,22 77

ad Philippenses

1,7 75
1,16.17 179
1,17 88
1,27 43
2,1 125
2,2 74
2,3 . . . . . 88.95
2,7.8 179
2,11 124
2,17 76
2,18 76
2,18 96
2,23 . . . . . 91 bis
2,23 77
2,25 77
2,25 73
2,28 77
3,5 84
3,6 118
3,10 74
3,12 72
3,13.14 179
3,17 74
3,17 97
3,21 74
4,2 103
4,3 . . . . . 73.76
4,6 95
4,14 75
4,15 72
4,16 77
4,19 118
4,21.22 182

ad Colossenses

1,10 . . . . . 88.100
1,13 121
1,19 120
1,20 213
1,21.22 179
1,27 118
2,1 . . . . . 122.124
2,2 118
2,3 74
2,7 121
2,18 . . . . 76.88 122
2,19 74
2,23 88
3,5 87
3,12 82
3,13 56
3,22 88
3,23 56
3,24 72
3,25 72
3,25.4,1 166
4,2 182
4,3 87
4,7 103
4,8 77
4,10 100
4,15 . . . . . 87.100
4,16 87

1 ad Thessalonicenses

1,2.3 179
2,5 88
2,6.7 179
2,7 58
2,8 128
2,11.12 179
2,14 75
3,1 120
3,2 77
3,5 77
3,8 125
4,7 94
4,11.12 182
4,13—18 182
5,19 80
5,23 . . . . . 111.112
5,24 . . . . . 111.112

2 ad Thessalonicenses

1,4 78
2,1 43
2,10.11 182
2,11 77
2,13 123
3,6 124
3,11 95
3,13 78

ad Hebraeos

1,1.2 180
1,10 104
2,6 104
2,15 88
3,9 80
3,9.10 180
3,12 87
3,16 107
3,17 80
3,19 . . . . . 87.94
4,2 75
4,6 94
4,14 182
4,15 74

6,7 126
6,19 . . . . 118 bis
7,3 207
7,4 117
7,5 . . . . . 83.123
7,9 84
7,11 84
7,20.21 180
7,21 95
8,4 96
8,5 104
8,11 86
9,1 97
9,2 107
9,5 84
9,12 123
9,18 . . . . . 78.96
9,19 95
9,19 121
9,21 121
9,24 77
9,25 96
10,2 82
10,6 120
10,8 120
10,22 . . . . 95.121
10,22.23 180
10,25 . . . . 78.89
10,28 98
10,31 77
11,5 120
11,9 75
11,14 77
11,25 75
11,26 118
11,28 81
11,30 . . . . . 85.95
11,34 117
11,36 77
11,37 117
11,38 95
12,5 88
12,10 75
12,21 97
12,22—23 180
12,23 99
12,28 95
13,3.4 343
13,5 . . . 78.89 96
13,8 81

1 ad Timotheum

1,9 . . . . 98.109 bis
1,13 87
2,3 100
2,7 101
2,9 95
2,13 103
3,2 72
3,6 77
3,7 77
3,14 104
3,16 . . . . 58.72.111
4,3 98
4,3 95
4,4 . . . . . 72.95
4,14 95
5,7 72
6,6 95
6,9 77
6,11 88
6,13 85
6,14 72
6,17 118
6,18 84
6,21 182

2 ad Timotheum

1,5 . . . . . 85.108
1,8 75
1,11 101
1,15 107
1,16 . . . . . 120.123
1,18 123
2,3 75
2,4 77
2,11 73
2,12 73
2,17 103
2,25 . . . . . 82.123
3,11 . . . . . 116.121
4,8 . . . . . 98.99
4,10 . . . . . 78.89
4,16 89
4,17 121
4,21 103

ad Titum

* 103
1,5 89
1,8 78
2,4 125
2,7 58
3,2 82
3,5 77
3,12 77
3,13 77

ad Philemonem

2 73
11.12 . . . . 59.180
11.14 . . . . . 95 bis
11.18 . . . . 78.122
11.23.24 180

Apocalypsis

1,1 79
1,4 . . . . . 79.94
1,9 . . . . . 75.79.209
1,11 . . . . 80.87.116
1,13 118
2,1 209
2,2 123
2,3 . . . . . 123.209
2,4 123
2,8 80

2,13 . . . . . 85.209
2,17 122
2,18 116
2,20 . . . . . 103.122
2,23 81
2,24 116
2,27.28 181
3,7 87
3,9 . . . . . 124.125
3,12 213
3,18 . . . . 74.78.107
4,1 . . . . . 121.123
4,4 . . . . . 80.98.161
4,6 . . . . . 77.80
4,7 109
4,8 80
4,9 125
4,10 98
5,3 57
5,7 58
5,8 . . . . . 80.98
5,10 209
5,12 . . . . . 118.125
5,14 . . . . . 80.209
6,4 124
6,5 89
6,6 102
6,11 79
6,13 95
7,1 80
7,4 80
7,7 84
7,8 84
7,11 123
8,1 125
8,3 124
9,4 124
9,7 118
9,8 123
9,11 126
9,14 . . . . . 80.209
9,15 118
9,20 124
9,21 88
10,2 121
10,8 121
11,2 80
11,3 . . . . . 98.182
11,9 122
11,12 123
11,13 77
11,15 182
11,16 98
12,4 91
12,5 118
12,6 125
12,11 91
12,13 118
12,18 182
12,18.13,1 182
13,3 58
13,5 80
13,10 117
13,12 124
13,14 . . . . 117.118
14,1 80
14,3 80
14,4 96
14,5 209
14,13 . . . . 123.124
16,16 106
16,18 97
17,4 209
17,8 209
17,9.10 181
18,3 . . . . . 77.124
18,4 75
18,11 77
18,15 77
18,16.17 181
18,23 . . . . . 77.88
19,3 124
19,4 . . . . . 80.98
19,9 118
19,11 121
19,13 121
19,17 209
19,21 209
21,6 124
21,9 209
21,10 95
21,14 125
21,17 80
21,20 80
21,21 101
21,24 209
22,2 118
22,11 209
22,14 125
22,16—21 209
22,19 209

4.

VOCABULA GRAECA.

Numeri indicant paginas.

A.

αγνια 88
αδδει 83
ἀκούσω 123
ἀλάβαστρον, τόν 117
αλαζονια 88
αλεεισ 82
ἅλιεισ 82
αλλ 94
ἀλλά 55.93
ἀλύσεσι 98
αμειναδαβ 85
αμιναδαβ 85
ἄν et ἐάν 96
ἀνάβα etc 123
ἀναβαιννειν 79
ἀναβεννειν 79
ἀναγνώσεισ 154.161-163.687
ἀναγνώσματα 687
αναιδιαν 88
ἀνακεφαλαίωσισ 155
ἀναλημψεωσ 72
ἀναπαήσονται 123
αναπεσε -σαι 123
ἀνάστα 123
ἀναστάσιμα, ἑωθινὰ 692
ἀνατρέφεσθαι 126
ἀνέθη 120
ἀνελημφθη 72
ἀνεξεραυνητα 55.81
ἀνεπιλημπτοσ 72
ἀνέφγεν 121
ἀνεῳγμένοσ 121
ἀνέῳξεν 121
ἀνεῴχθην 121
ἀνεῳχθηναι 121
ἀνθ' 94
ἀνθολόγιον 688
ἀνορθώθη 120
αντειπασ 85
ἀντί ante vocales 94
ἀντιλημψεισ 72
αξεινη 86
ἀπαρνησάσθαι 127
απειθια 88
ἀπειθοῦσι 98
ἀπεκατεστάθη 121
ἀπέλυσε 97
ἀπέσταλκαν 124
απιστεια 87
ἀπό ante vocales 94
ἀποδεκατοῦν 123
ἀποκρύπτειν 127
ἀποκτεννειν 79
ἀπολημψεσθε 72
ἀποστολοευαγγέλιον 693 | 693
ἀποστολοευάγγελον
ἀποτύρωσισ, ἡ 692
αραφοσ 80
αρραβων 80
αρεοπαγειτησ 83
αρεσκιαν 88
αριοσ (παγοσ) 85
ἀρνησάσθαι 127
ἄρσεναν 118
ἀρτέμωνα 117
ἀρχή 163
-αρχησ 116
ἀσεβεσι 98
ἀσιάρχησ 117
ἀσυμφωνοι Act 28,25 (deest 75)
ἀσυνκριτοσ Ro 16,14 (deest 76)
ἀσφαλῆν 118
ατταλια 87
αὐτου 126
αὕτου 126
ἀφέθησαν 120
αφειδε 91
ἀφείλατο 123
αφελπιζοντεσ 91
αφεσταλκαμεν 92
αφεσταλμενον 92
ἀφῆκεσ 123
αφηλπισεν 91
αφηλπισησ 91
αφιεῖσ 122
ἀφίουσιν 122
αφ ισου 92
αχειμ 84

B.

βαθέωσ -οσ 118 | 692
βαΐων, κυριακὴ τῶν
βαλαντιον 79
βαλλαντιον 79
βαστάσασι 98
βενιαμειν 84
βηδσαϊδά 120
βηθσαϊδάν etc 119
βηθφαγή 119

Γ.

γαλειλαια 86
γέγοναν 124
γεγόνει 121
γεινεται 86
γεινωσκεται 86
γελάσω 123
γέννημα 79
γεννησαρέτ 119
γεθσημανει 83
γήρει 117
γηροσ 117
γινώσκουσι 97
γομόρρων etc 116
γυμνητευομεν 81
γυμνιτευομεν 81
γυναιξί 98

Δ.

δᾶδ 85
δανιζειν 87
δανιστησ 87
δαυειδ 85
δέ ante ἄν 96
δεδώκει 121
δεήσεσι 98
δεῖπνοσ, ὁ 118
δεσμά 117
διά ante vocales 94
διακαινήσιμοσ, ἡ 691
διάφορα, εὐαγγέλια 692
δίαν 118
διασώσωσι 97
διεδίδετο 124
διερήσσετο 121
διερμήνευσεν 120
διέρρηξεν 121
διηνοιγμένουσ 122
διορθωτήσ 360
δοῖ 122
δουλια 88
δυνάμεσι 98
δύνη 123
δυσί 98
δῴη 123
δώῃ 123

Ε.

ἐάν et ἄν 96
ἐάν cum indicativo 124
ἐβουλήθην 121
ἐβουλόμην 121
ἐγείρου 123
εγκακειν 78
εγκαλειν 78
εγκανα 77
εγκαταλειποντεσ 89
εγκαταλειπω 89
εγκλημα 78
εγκομβωσασθε 78
εγκρατεια 78
εγκρατευεσθαι 78
εγκρατησ 78
εγκυοσ 78
ἔγνωκαν 124
εγχρισαι 78
ἐδίδετο 124
ἐδολιοῦσαν 124
ἔδοξε 97
ἐδυνάμην 121
ἔδωκεσ 124
εξεκειασ 85
εξεκιασ 85
εθελοθρησκια 88
ἔθεσι 98
ἐθνάρχησ 117
εἰ ante interrogationem directam 125
-εια 86
εἶδα 89.123
εἰδέα 81
ειδεν 89
ειδον 89
εἶδοσ 81
ειδωλιω 87
ειδωλολατρια 87.88
εἰκόναν 118
εἴκοσι 98
εἰλάμενοσ 123
εἵλατο 123
ειλικρινια 88
εἰλκωμένοσ 121
εἶπαν -ον 123
εἶπασ 123
εἰπόν 123
εἰργάσασθε 121
εἴρηκαν 124
εἰσελήλυθαν 124
εἴχαμεν 123
εἶχαν 123
εἶχε 97
εἴχοσαν 124
εκαθαρισθη etc 82
εκαθερισθη etc 82
ἑκατοντάρχησ 117
ἔκθεσισ κεφαλαίων 154.157
ἐκλογάδιον 690

ἐκλογάδιν 690
ἐκχυννομενον 70
ἔλαβε 97
ελαμειται 86
ελανψεν 77
ἔλαχε 97
ἐλεᾶτε 122
ἔλεοσ, τό 118
ἐλεῶντοσ 122
ελισαβετ 85
ἑλλόγα 78.122
ελλογειται 78
ἐλπιδι 91
εμβαινειν 76
εμβαλειν 76
εμβαπτειν 76
εμβατευειν 76
εμβλεπειν 76
εμβριμασθαι 76
ἐμβριμούμενοσ 122
ἔμελλον 121
εμμαινομενοσ 77
εμμενειν 77
εμμεσω 76
ἐμνηστευμένη 121
εμπαιγμονη 77
εμπαιγμων 77
εμπαιζειν 77
εμπαικται 77
ἐμπιπλῶν 77.122
ἐμπιπρᾶσθαι 122
εμπιπτειν 77
εμπλεκειν 77
εμπληθω 77
εμπλοκη 77
εμπορευεσθαι 77
εμποριαν 77
εμποριον 77
εμποροσ 77
εμπροσθεν 77
εμπτυειν 77
εμφανησ 77
εμφανιζειν 77
εμφοβοσ 77
εμφυτον 77
εν ante βμπφ 76
εν ante γκχ 77
εν ante λ 78
ενατοσ 80
ενγεγραμμενη 77
ἐνδύμασι 98
ἐνεβριμοῦντο 122
ενεοσ 80
ενενηκοντα 80
ενκαθετουσ 78
ενκαινια 78
ενκακειν 78
ἐνκαταλειπειν 78
ενκατοικων 78
ἐνκαυχασθαι 78
ενκεκαινισται 78
ἐνκεντριζειν 78
ενκοπην 78
ενκοπτειν 78
ἐνκριναι 78
εννεα 80
ενπεσειται 77
ενπνεων 77
ενπεριπατησω 77
ενπροσθεν 77
ἐξεδετο 124
ἐξεραυνησαν 55.81
ἐξολεθρευθησεται 81
ἑόρακα 122
ἐπαισχύνθη 120
ἐπαναπαήσεται 123
επαρχεια 87
επαρχειοσ 87
ἐπέβαλαν 55.123
ἐπεγνωκόσι 98
ἐπερωτᾶν 126
ἐπεσαν 123
ἐπί ante vocales 94
επιβεβηκυίησ 117
επιεικια 88
επικουριων 85
επιποθεια 87
ἐπιστρέφειν 127
ἐποικοδόμησεν 120
ἐπροφήτευσαν 122
ἐραβδίσθην 121
ἐράντισεν 121
ἐράπισαν 121
ἔραυναν 55.81
ερειθεια 88
ερειθια 88
εριθεια 88
εριθια 88
ἐριμμένοι 121
ἔριψαν 121
ερμηνια 88
ἐρρέθη 121
ἔρρηξεν 121
ἐρριζωμένοι 121
ἔρριπται 121
ἐρρύσατο 121
ἔρρωσθε 121
ἐρύσατο 121
ἐρύσθη 121
ἐρωτᾶν 126
ἐσθήσεσι 98
εσθοντεσ 81
ἐσθων 81
εσλει 83
ἔστηκεν 90
εστηκυιη 117
εὐαγγέλια τῆσ ἑβδομάδοσ 688
εὐαγγέλιον 689
εὐαγγελιστάριον 689
εὐδόκησα 120
εὐκαιρουν 120
εὐλόγησα 120
ευνικη 85
ευνεικη 85
εὐξάμην 121

εὐπορεῖτο 120
εὕραμεν 123
εὕρισκον 120
εὗρον 120
εὐφορησεν 120
εὐφραίνοντο 120
εὐχαρίστησεν 121
εὐχολόγιον 688
εὔχοντο 121
εφειδεν 91
εφηλπισα -σασ 91
εφιδε 91.92
εφιδων 91
εφιορκεμιοι 92
εφιορκησεισ 91
ἐφ᾽ ἴσῃ 92
εφ ισησ 92
εφορκεοντι 92
ἐχθεσ 81
ἔχουσι 97
ἑωθινά, εὐαγγέλια ια΄ 691.692
ἑώρακα 122
ἑώρακαν 124

Z.

ζβεννυτε 80
ζῆλοσ, ὁ vel τό 118
ζμυρναν 80
ζῶσι 98

H.

ἠγαπηκόσι 98
ἠδυνάμην 121
ἠδυνάσθην 121
ἠδυνήθην 121
ηλει 83
ηλειασ 84
ἦλθαν 123
ἤμελλον 121
ἡμίσεια 117
ἠνεῳγμένη 121
ἠνεῴχθησαν 121
ἠνοίγη etc 122
ἥτισ ἐάν 96
ἠργάζοντο 121
ἠργάσατο 121
ἠρώτουν 122
ηὐδόκησα 120
ηὐκαίρουν 120
ηὑρισκετο 120
ηὐφρανθη 120
ηὐχαριστησαν 121
ηυχαριστησεν 121
ηὐχόμην 121
ἤφιεν 122
ἡμφιεσμένον 122

Θ.

θεῖαι μαρτυρίαι 155
θέλωσι 98
θρησκια 88
θριξίν 98
θυάτειρα 116
θυριδαν 119

I.

-ια 86
ἰανναί 116
ιδα 89.123
ἰδέα 81
ἰδεῖν 93
ιδεν 89
ἴδον 55.89
ιερατια 88
ιερειχω 85
ἱεροσόλυμα 119
ιεροσολυμειται 86
ἱερουσαλήμ 119
ἵνα cum indicativo 124
ἴσασι 98
ἴσοσ 93
ισραηλιται 86
ιστημι 90
ἰωάνησ 79
ἰωάννησ 79
ἰωνάμ 116
ιωσειασ 84

K.

κἀγώ 96
καθειδωλον 91
καθειδε 91
καθ ενοσ 92
καθ ενιαυτον 92
καθημεριναί 690

καθιδε 91
καθ ιδιαν 91.92
καθ οφθαλμουσ 91
καϊνάμ 116
καισαρια 87
κακεῖ 96
κακεῖθεν 96
κακεῖνοσ 97
κακοηθια 88
κατά ante vocales 95
κατακαήσεται 123
κατακαήσονται 123
κατασκηνοῖν 123
κατασκηνοῦν 123
κατελειπεν 89
καταλειποντεσ 89
κατελημφθην 72
κατεσθοντεσ 81
καυθήσωμαι 122
καυχᾶσαι 124
καφαρναούμ 119
κεισ 84
κεκαθαρισμενουσ 82
κεκοπίακεσ 123
κερδηθήσωνται 122
κεφάλαιον 141.142
κλίμασι 98
κοινὴ ἔκδοσισ 191
κολακιασ 88
κραβακτον 80
κραβαττον 80
κράξω 123
κρεινω 86
κρηπιδαν 119
κριθῶσι 98
κρύπτειν 127
κυβια 88
κυνομυίησ 117

Λ.

λαζάρου, σάββατον τοῦ 692
λαμβανειν, μ ante ψ et πτ et φθ in derivatis 72
λαοδικια 87
λεγεων 83
λεγιων 83
λειαν 86
λευει 83
λευεισ 84
λευειτησ 84.86
λευειτικοσ 84
λημιψεσθε 72
λημψεται 72
λημψεωσ 72
λημψονται 72
λόγοι 143.161
λύδδα etc 116
λύστραν etc 116

Μ.

μαγιαισ 88
μαρία etc 116
μαριάμ 116
μαρτυρίαι, θεῖαι 155
μαχαίρησ etc 117
μεθοδια 88
μείζων 119
μεισειν 86
μελχει 84
μεμενηκεισαν 121
μεννά 116
μετά ante vocales 95
μεταλημψιν 72
μηναῖον 688
μῆναν 118 691
μηνολόγιον 163. 688.
μωσῆσ etc 119
μωϋσῆσ etc 119

Ν.

ν ἐφελκυστικόν 97
ναζαρά 120
ναζαρέθ 120
ναζαρέτ 120
ναθάμ 116
νηρει 84
νήστισ plu. acc. 118
νικοῦντι 122
νινευειται 86

Ο.

ὀδυνᾶσαι 124
οζειασ 84
οἰκοδομήθη 120
οἰκοδόμησεν 120
ὀλεθρευειν 81
ολοθρευειν 81
ολοθρευτου 81
ὅπου ἐάν 96
ὀπταννομενοσ 79

ορινος 87
ὅσ ἐάν 96
ὅστισ ἐάν 96 | 124
ὅταν cum indicativo
ὅτι pro τί ὅτι 125
οὐδέ ante vocales 96
ουκ ante spiritum asperum 90
οὕτωσ 97
ουχ ante spiritum lenem 91
οφθαλμοδουλια 88

II.

παῆναι 123
πάθουσ, εὐαγγέλια τοῦ 692
παθῶν, εὐαγγέλια ιβ' τῶν 692
παιδια 88
παλινγενεσια 77
πανδοκιον 88
πανδοχειον 88
παννυχίδασ, εὐαγγέλια εἰσ τὰσ 691
παρά ante vocales 95
παραδιδοῖ 122
παραδοῖ 122
παραλημψομαι 72
παραλημφθησεται 72
παρασκευή, ἡ μεγάλη 692
— εἰσ τὴν λειτουργίαν 692
πᾶσι 98
παρεδίδετο 124
παρελάβοσαν 124
πατριάρχησ 117
πειλᾶτοσ 84.85
πεῖν 123
πενψω 77
πεπιστεύκεισαν 121
πεποιηκεισαν 121
πέπτωκαν 124
πέπτωκεσ 123
πεπωκαν 124
περικοπαί 687
περικοπή 141
περιρεραμμένον 121
πίεσαι 124
πιλᾶτοσ 85
πιστεύουσιν 97
πλαξίν 98
πλημμύρησ 117
πλοῦτοσ, ὁ vel τό 118
πνεύμασι 99
ποδήρην 118
πολειται 86
πολειταρχασ 86
πολιτάρχησ 117
πορνια 87
πραεσ 82 adn. 2
πραοτησ 82
πραυπαθιαν 88
πραυσ 82
πραυτησ 82
πρηυν 82 adn. 2
πρηυτεροσ 82 adn. 2
προέκοπτεν 97
προεφήτευσαν 122
προκείμενα liturgica 693
προλημφθη 72
προσέρηξεν 121
προσλημψισ 72
προσῳδία 157
προσωπολημπτειτε 72
προσωπολημπτησ 72
απροσωπολημπτωσ (adde p. 72)
προσωπολημψια 72
πρωρησ 117

P.

ραββει 85
ραββι 85
ραββουνι 85
ραββουνει 86
ῥεραντισμένοι 121

Σ.

σαββατοκυριακαί 690
σαλωμών 119
σαμαρια 87
σαμαριτισ 87
σαμαριτησ 87
σαπφείρῃ 117
σβεννυτε 80
σελευκια 87
σεμεειν 84
σῖτα 117
σιτία 117
σκοτινοσ 87
σολομῶνοσ etc 119
σολομῶντοσ 119
σπείρησ 117
στάδια 117
στίχοι 112.154
στίχοι liturgici 693

στρέφειν 127
συγγενεια 75
συγγενησ 75
συγγενισ 75
συγκεκαλυμμενον 76
συγκυριαν 76
συγχυσεωσ 76
συλλαμβανειν 76
συλλημφθεντα 72
συλλημφθηναι 72
συλλημψη 72
συμβαινειν 74
συμβαλειν 73
συμβουλευειν 74
συμβουλιον 74
συμβουλοσ 74
συμμεριζονται 74
συμπαθεισ 74
συμποσιον 74
συμφερον 75
συμφονειν 75
συμφορει 75
συμφορον 75
συμφυλετων 75
συμφυτοι 75
συμφωνησισ 75
συμφωνια 75
συμφωνου 75
συν ante consonantes 73
συν ante ζ σ 73
συν ante β μ π ψ φ 73
„ „ γ κ χ 75
„ „ λ 76
συναξάριον 163.691
συνβαλλουσα 73
συνβασιλευειν 73
συνβιβαζειν 73
συνγνωμην 75
συνειδυίησ 117
συνζην 73
συνζητειν 73
συνζητητησ 73
συνζυγε 73
συνιοῦσιν 122
συνιῶν 122
συνκαθημαι 75
συνκαθισαντων 75
συνκακοπαθησον 75
συνκακουχεισθαι 75
συνκαλειν 75
συνκαμψον 75
συνκαταβαντεσ 75
συνκαταθεσισ 75
συνκατατιθεμενοσ 75
συνκατεψηφισθη 75
συνκεχυμενη 75
συνκεχυται 76
συνκλειομενοι 75
συνκληρονομοσ 75
συνκεκερασμενοσ 75
συνκοινωνειν 75
συνκοινωνοσ 75
συνκρινω 75
συνκυπτουσα 75
συνλαλησασ 76
συνλαλουντεσ 76
συνλαμβανου 76
συλλεγειν 76
συνλυπουμενοσ 76
συνμαθηταισ 74
συνμαρτυρειν 74
συνμετοχοσ 74
συνμιμηται 74
συνμορφιζομενοσ 74
συνμορφον 74
συνπαθησαι 74
συνπαραγενομενοι 74
συνπαρακληθηναι 74
συνπαραλαβειν 74
συνπαροντεσ 74
συνπασχειν 74
συνπεριλαβων 74
συνπληρουσθαι 74
συνπινειν 74
συνπολειται 86
συνπολιται 74
συνπορευονται 74
συνπρεσβυτεροσ 74
συνσημον 73
συνσταυρωθεντεσ 73
συνστεναζει 73
συνστοιχει 73
συνστρατιωτησ 73
συνσχηματιζεσθαι 73
συνσωμα 73
συνφημι 75
συνφυεσθαι 75
συνχαιρει 76
συνχαρητε 76
συνχρωνται 76
συνχυννεται 76.79
συνψυχοι 74
συστατικων 73
συστρεφομενον 73
συστρεψαντοσ 73
συστροφη 73

T.

ταμειον 88
ταμιειον 88
ταμιον 88
τεθεμελίωτο 121
τειμη 86
τέλοσ 163
τέρασι 99
τεσσαρασ 55.80
τεσσερα 55.80
τεσσερακοντα 55.80
τεσσερακονταετησ 80
τετήρηκαν 124

τετραάρχησ 117
τετραευαγγέλιον 689. 690
τιμῶσι 97 | tivi 126
τίσ significatione rela-
τίτλοσ 142. 153 ss
τμήματα 687
τραπεζειταισ 87
τρέφεσθαι 126
τριώδιον 688
τυπικόν 688
τυροαπόθεσισ, ἡ 692
τυρίνη, ἡ 692
τυροφάγου, κυριακὴ τῆσ 692

Υ.

ὑπερεκχυννομενον 79 | ὑποδιαιρέσεισ, μερικαὶ 154

Φ.

φάγεσαι 124
φαρεισαιοι 86
φαρμακια 88
φιλαδελφια 87
φωτινοσ 87

Χ.

χαλῶσι 97
χερουβειν 84
χθεσ 81
χιλίαρχοσ 117
χοραζειν 84
χρεοφειλεται 89
χρεοφιλεται 89
χρεωφιλεται 89

Ω.

ὡρῶν, εὐαγγέλια τῶν 692 | ωφελια 88

5.

CODICES GRAECI.

Numeri indicant paginas.

America	1383
Anglia	1383—1389
Austria et Hungaria	1390
Batavia	1390—1391
Belgium	1391
Dania	1391
Gallia	1391—1395
Germania	1396—1397
Graecia	1397—1400
Helvetia	1400
Hibernia	1400
Hispania	1400—1401
Italia	1401—1410
Nova Zealandia	1410
Russia	1410—1412
Scotia	1412
Suecia	1412—1413
Turcia	1413—1425
latentes	1426

AMERICA.

Andoverae in provincia Massachusetts
seminarii theologici
MS 1: Evl 180 713
Cantabrigiae in provincia Massachusetts
universitatis Harvard
. . . . . Evv 666 . . 565
Dr. 69 . . . Evl 296 . . . 728
. . . . . Evl 297 . . . 728
A.R.G.1.3. Evl 298 . . . 728
A.R.G.3.10 Apl 75 . . . 782
Madisonae in provincia Nova Caesarea
seminarii theol. Drew.
MS. 1 Paul 371 669
„ 2 Evl 301 728
„ 3 Evv 667 565
Evv 1275 1309
Evv 1276 1309
Evl 951 1313
Evl 952 1313
Novi Eboraci
bibliothecae Astor. Apl 76 782
seminarii theol. Union.
Evl 929 777
Princetoniae in provincia Nova Caesarea
seminarii theologici
Evl 303 728
Sewanee in prov. Tennessee
v. cl. A. A. Bentoni.
MS. 1 Evl 302 c 728
„ 2 Evv 670 566
„ 3 Evv 669 566
Sewickley in provincia Pennsylvania
v. cl. R. A. Bentoni
Evl 302 a 728
Evl 302 b 728
Syracusae in provincia Novo Eboraco
universitatis
Evv 668 565

ANGLIA.

Ashburnham
204 Evv 671 566
205 Evl 237 720
208 Evl 237a 720
Batii Evl 304 729
Butii Evv 64 480
Cantabrigiae
collegii Christi
13. 3. 14 Act 24 P 29 . . 619
13. 4. 6 Evl 185 714
collegii Emanuelis
I. 4. 35 Act 53 623
collegii Gonvillii et Caii
403 Evv 59 477
collegii Trinitatis
B. 8. 5 Evv W^{d} 396
B. 10. 16 Evv 489 Ac 195 P 252 545
B. 10. 17 Evv 477 543
B. 17. 1 F ^{paul} . . . 424—426. 428. 429
B. 17. 20. 21 bis { G^{evv} 375. 376 / H^{evv} 376. 377
O. 4. 22 Evl 186. 715
O. 8. 3 Evv 66. 480
universitatis
Dd. 8. 23 Evl 146. 711
Dd. 8. 49 Evl 4 695

Dd. 9. 69 Evv 60 Ap 10 . 478
Dd. 11. 90 Act 21 P 26 . 619
Ff. 1. 30 Paul 27 654
Hh. 6. 12 Evv 555 555
Kk. 5. 35 Evv 30a . . . 468
Kk. 6. 4 Act 9 P 11 . . 617
Ll. 2. 13 Evv 70 481
Mm. 6. 9 Evv 440 Ac 111 P 221 539
Nn. 2. 36 Evv 443 540
Nn. 2. 41 D$^{evv\ act}$. 369—372. 410
Addit. 679. 1 Apl 77 . . 782
„ 679. 2 Evl 305 . 729
„ 720 . . Evv 672 . 566
„ 1836 . . Evl 306 . 729
„ 1837 . . Evv 673 . 566
„ 1839 . . Evl 307 . 729
„ 1840 . . Evl 308 . 729
„ 1875 . . T$^{e\ evv}$ . . . 392
„ 1879. 2 Evl 309 . 729
„ 1879. 11 Evv 674 . 566
„ 1879. 12 Evl 310 . 729
„ 1879. 13 Evl 311 . 729
„ 1879. 24 Evv 675 . 566
Evv 1277 Act 418 P 485 Ap 185 1309

Cheltenhamae

Fenwickii olim Phillippsii
1284 Evv 676 567
2387 Evv 677 567
3886 Evv 678 567
3887 Evv 679 567
6899 Evv 665 565
7681 Act 225 P 280 . . 641
7682 Evv 680 567
7712 Evv 681 567
7757 Evv 682 567
13975 Evv 556 555

Conistoniae vide infra **Ruskin.**

Curzoni
66. 1 Evl 182 714
67. 2 vide 93. 2 682
71. 6 Evv 547 Ac 202 P 258 554
72. 7 Evv 548 554
73. 8 Evv 549 554
74. 9 Evv 550 554
75. 10 Evv 551 554
76. 11 Evv 552 555
77. 12 Evv 553 555
78. 13 Evv 554 555
79. 14 Act 226 P 281 . . 641
80. 15 Act 227 P 282 . . 641
81. 16 Act 228 P 283 . . 641
82. 17 Apoc 95 682
83. 18 Evl 181 714
84. 19 Evl 233 720
85. 20 Evl 344 734
93. 2 Apoc 96 682

Herriesii Evv 576 558

Holkhamiae

comitis Leicestrensis
3 Evv 557 555
4 Evv 558 555
5 Evv 683 568
104 Evv 684 568

Horneri T$^{f\ evv}$ 392. 439

Hoskier Evv 1278 1309

Leicestriae

bibliothecae urbis
Evv 69 Ac 31 P 37 Ap 14 481 comitis Leicestrensis cf supra, *Holkham.*

Londinii

Braithwaitii
1 Evv 531 552
2 Evv 573 557

Burdett.-Coutts.
I. 1 Evl 932 777
2 Evl 214 718
3 Evv 532 552
4 Evv 533 552
7 Evv 534 552

8 Evl 215 Apl 176 . 718
9 Evv 535 552
10 Evl 216 718
23^1 Evl 217 718
23^2 Evl 218 718
24 = 23^2
II. 4 (Evv 699 Ac 256) P 306 Ap 108 . 570
[5] Evl 313 730
5 Evl 219 718
7 Evv 536 552
13 Evv 537 553
14 Evl 314 730
16 Evl 220 718
18 Evv 538 553
23 Evv 539 553
26^1 Evv 540 553
26^2 Evv 541 553
30 Evl 221 719
III. 1 Act 223 P 278 641
4 Evv 542 553
5 Evv 543 553
9 Evv 544 553
10 Evv 545 553
21 Evl 222 719
24 Apl 68 782
29 Evl 223 719
34 Evl 224 719
37 Act 224 P 279 . . . 641
41 Evv 546 554
42 Evl 315 730
43 Evl 225 719
44 Apl 78 749
46 Evl 226 719
52 Evl 227 719
53 Evl 228 719
Highgate, cf *Burdett.-Coutts.* I et II
Huthii
Evv 685 568
Lambethanae
528 Evv 71 482
1175 Evv 470 542
1176 Evv 471 542
1177 Evv 472 543
1178 Evv 473 543
1179 Evv 474 543
1180 (1223) Evv 488 . . 545
1181 (1255) Ac 218 . . . 640
1182 Act 214 P 270 . . . 639
1183 Act 215 P 271 . . . 639
1184 Act 216 P 272 . . . 639
1185 Act 217 P 273 . . . 639
1186 Paul 290 666
1187 Evl 229 719
1188 Evl 230 719
1189 Evl 231 719
1190 Apl 60 781
1191 Apl 61 781
1192 Evv 475 543
1193 Evl 232 720
1194 Evl 477 Apl 62 . . 749
1195 Apl 63 781
1196 Apl 64 781
1223 Evv 488 545
1255 Evv 487 545
1350 Evv 486 545
Musei Britannici
„Additional"
4949 Evv 44 473
2950, 4951 Evv 449 540
5107 Evv 439 539
5111, 5112 Evv 438 539
5115, 5116 Act 22 P 75 . . . 619
5117 Evv 109 491
5153 Evl 188 715
5468 Evv 686 568
7141 Evv 490 545
7142 Paul 291 666
10068 Evl 926 776
11300 Evv 478 544

11836 Evv 491 546
11837 Evv 201 Ac 91 P 104 Ap 94 509
11838 Evv 492 546
11839 Evv 493 546
11840 Evl 189 Apl 175 715
11841 Apl 79 783
11859 / 11860 Evv 1274 Ac 417 1309
11868* Evv 687 568
14637 Evl 316 730
14638 Evl 317 730
14774 Evv 202 509
15581 Evv 272 519
16183 Evv 495 546
16184 Evv 496 546
16943 Evv 497 546
17136 I^b evv 379. 380
17211 R^evv 388. 390
17370 Evl 189 715
17469 Evv 498 Ac 198 P 255 Ap 97 547
17470 Evv 504 547
17741 Evv 499 547
17982 Evv 500 547
18211 Evv 501 547
18212 Evl 191 715
19386 Evv 1268 616
19387 Evv 502 547
19388 Act 220 P 275 . . 640
19389 Evv 503 547
19392a Act 203 638
19392b Evl 190a 715
19460 Evl 192 715
19737 Evl 318 730
19993 Evl 193 715
20003 Act 61 624
21260 Evl 319 730
21261 Evl 320 731
22506 Evv 645 563
22734 Act 204 P 260 . . 638
22735 Evl 321 731
22736 Evv 638 568
22737 Evv 689 568
22738 Evv 690 568
22739 Evv 691 569
22740 Evv 692 569
22741 Evv 693 569
22742 Evl 322 731
22743 Evl 323 731
22744 Evl 324 731
24112 Evv 694 569
24373 Evv 695 599
24374 Evl 325 731
24376 Evv 696 569
24377 Evl 326 731
24378 Evl 927 777
24379 Evl 327 731
24380 Evl 328 731
25881 Evl 328a 732
26103 Evv 697 569
27860 Evl 329 732
27186 Evv 698 570
28815 Evv 699 570
28816 Act 205 P 477 Ap 181 639
28817 Evl 330 732
28818 Evl 331 732
29713 Evl 332 732
29714 Apl 81 783
31208 Evl 333 732
31919 Ws evv . 397. 439. 440 / Evl 334 732
31920 Evl 335 732
31921 Evl 336 732
31949 Evl 337 733
32051 Apl 65 781
32341 Evv 494 546
33277 Evv 892 592
34059 Evl 939 1311
34107 Evv 1279 1309
34108 Evv 1280 1309
Arundelii 524 Evv 476 543

534 Paul 372 669
536 Evl 187 715
547 Evl 183 714

Burneii

18 Evv 480 544
19 Evv 481 544
20 Evv 482 544
21 Evv 484 545
22 Evl 184 714
23 Evv 485 545
48 Act 291 640
408 Evl 338 733

Cottoni

Vespas. B. xviii Apl 2 . . 778
Titus C. xv N^{evv} . . 382—384

Egertoni

2610 Evv 700 570
2613 Evl 339 733
2743 Evl 940 1311
2745 Evl 941 1312

Harleii

1810 Evv 113 492
[2970] Evl 147 711
[2994] Evl 148 711
5537 Act 25 620
5538 Evv 505 548
5540 Evv 114 492
5552 Paul 66 656
5557 Act 26 620
5559 Evv 115 493
5561 Evl 340 733
5567 Evv 116 493
5588 Act 59 624
5598 Evl 150 711
5613* M^{paul} . . . . . 431—433
5613 Act 60 P 63 Ap 29 624
5620 Act 27 620
5647 Evv 72 382
5650 Evl 25. 25^{b} 698
5678 Apl 31 678
5684 G^{evv} 375. 376
5731 Evv 117 Apl 6 . . 493
5736 Evv 445 540
5776 Evv 65 480
5777 Evv 446 540
5778 Act 28 620
5784 Evv 447 540
5785 Evl 151 712
5787 Evl 152 712
5790 Evv 448 540
5796 Evv 444 Ac 153 P 240 540

Regia („Royal Library“ [non „King's Library“])

I. B. I. Act 20 . . 619
I. D. V—VIII Codex Alexandrinus A^{NT} 354—358 (*Pickeringi*)
Evv 483 Ac 194 P 251 . . 544

Quaritchii

Evv 895 592
Evv 703 570
Evv 704 571
Evv 705 571
Evv 1281 1309
Evv 1282 1310

collegii Sion

arc. I. 1 Evl 234 720
2 Evl 235 720
3 Evv 559 555
4 Evl 236 720

societatis „British and Foreign Bible Society“

Ξ^{evv} . . . . . 406—408
Evl 299 728

Whitii

Evv 701 570
Evv 702 570

Mellsiae T^{fevv} 439

Oxoniae

Aedis Christi

Wakii

Wakii 2 $W^{e\ evv}$ 396

12 Evv 506 Ac 199 P 256 Ap 26 . 548
13 Evl 206. 206a . 717
14 Evl 207 717
15 Evl 208 717
16 Evl 209 717
17 Evl 210 717
18 Evl 211 718
19 Evl 212 718
20 Evv 74 483
21 Evv 507 548
22 Evv 508 548
23 Evl 213 718
24 Evv 509 549
25 Evv 510 549
26 Evv 73 482
27 Evv 511 549
28 Evv 512 549
29 Evv 513 549
30 Evv 514 549
31 Evv 515 549
32 Evv 516 550
33 Apl 58 781
34 Evv 517 Ac 190 P 244 Ap 27 . 550
35 (cf Evv 73 sub fin) 483
36 Evv 518 550
37 {W^t . . . . . 397; Act 192 P 246 638}
38 Act 191 638
39 Evv 519 550
40 Evv 520 550

bibliothecae Bodleianae

Barocciani

3 Act 23 619
29 Evv 46 474
31 Evv 45 475
48 Ap 28 677
59* Evv 526 551
197 Evl 205 717
202 Evl 5 695

Canonici

33 Evv 288 521
34 Evv 522 Ac 200 P 257 Ap 98 550
36 Evv 523 551
85 Evl 194 716
92 Evl 195 716
110 Act 221 P 276 . . . 640
112 Evv 524 551
119 Evl 196 716
122 Evv 525 551
126 Evl 197 716

Clarkii

4 Act 56 P 227 624
5 Evv 98 489
6 Evv 107 491
7 Evv 111 492
8 Evl 157 712
9 Act 58 P 224 Evl 922 624
10 Evv 112 492
45 Evl 198 716
46 Evl 199 716
47 Evl 200 716
48 Evl 201 716

Cromwellii

11 Evl 30 Apl 265 . . . 698
15 Evv 527 551
16 Evv 528 551
27 Evl 202 716

Graeci biblici

d. 1 Evv 521 550

Laudii

3 Evv 52 475
31 Evv 51 Ac 32 P 38 . 475
32 Evl 18 697
33 Evv 50 475
34 Evl 20 697
35 E^act . . . . . 410—413
36 Vetus Testamentum

Miscellanei Graeci

1 Evv 48 475

5 O^{b} evv 385
8 Evv 96 488
9 Evv 47 474
10 Evl 19 697
11 Evl 28 698
12 Evl 29 698
13 Evv 118 493
17 Evv 529 551
74 Act 30 620
76 Evv 67 480
118 Act 222 P 277 . . . 640
119 Evl 203 716
136 Evv 105 Ac 48 P 24 490
140 Evl 204 717
141 Evv 530 551
293 Evv 706 571
305 Evv 707 571
306 Evv 708 571
307 Evl 341 733
308 Evl 342 733
310 Λ evv 405. 406
313 Γ evv 400. 401
314 Evv 709 571
319 Apl 83 783
323 Evv 710 517

Madani

Evv 9a . . . . . .

Roii

1 Evv 49 475
16 Paul 47 655

archiepiscopi Seldeni

supra 2 { W^{h} evv . . 397. 440 / Evl 26 698
3 Evl 27 698
6 Evv 55 476
9 Apl 84 783
28 Evv 53 476
29 Evv 54 476
B. 54 Evl 22 697
B. 56 Evl 21 697

collegii Keblensis

Evl 343 733

collegii Lincolniensis

II. 15 Evl 3 695
II. 16 Evv 95 488
II. 17 Evv 68 481
II. 18 Evv 56 476
ω. 25 Act 33 621

collegii Magdalenae

7 Paul 27 654
8 Evv 57 Ac 35 P 41. . 477

collegii Novi

58 Act 36 621
59 Act 37 621
68 Evv 58 477

collegii Oriel

81 Evv 711 571

officinae Clarendonianae

T^{woid} 392. 393. 439

Peckoveri

Evv 713 Apl 90 572
20 Evv 712 572
70 Evl 345 734

Rosii

Woodhousii

4 Evv 714 572
13 Act 229 P 248 641
37 Evv 715 572
28 Evl 346 734
Evv 716 572

Ruskini

Evv 717 572
Evl 238 721

Swetii

Evv 718 573

Winchelsea

Evv 106 491

Wordsworthii

Evv 479 Ac 193 P 249 . 544

AUSTRIA ET HUNGARIA.

Pestini

universitatis

V. Gr. 1. Evv 100 489

musei nationalis

2. quarto Gr. Evv 78 . . 484

Posonii (Pressburg)

lycei Augustani Evv 86 . 486

Vindobonae

bibliothecae Caesareae

Graeci theologici

19 Evv 719 573

23 Evv 218 Ac 65 P 57 Ap 33 512

31 N^{evv} . . . . . 382—384

69 Apoc 136 683

71 Evv 434 539

79, 80 Evv 720 Ac 258 P 308 573

90 Evv 721 573

95 Evv 722 573

117 Evv 221 512

122 Evv 723 573

141 (Act) Cath 245 P 289 643

150 Act 246 643

154 Evv 77 484

157 Paul 373 669

160 Evl 347 734

163 Apoc 137 683

166 Paul 214 664

180 Evv 222 512

188 Evv 124 495

209 Evl 155 712

220 Apoc 138 683

221 Act 67 P 70 625

240 Evv 123 494

300 Evv 76 Ac 43 P 49 483

301 Evv 223 512

302 Act 66 P 67 Ap 34 625

303 Act 64 P 69 625

307 Apoc 35 678

308 Apl 85 783

313 Act 63 P 68 625

321 Evv 219 512

337 Evv 220 512

5 Graecus iuridicus Evl 45 700

Supplementum Graecum

6 Evv 108 491

12* Evl 46 700

50* Evv 125 495

52 Evv 3 Ac 3 P 3 . . 458

61 Paul 71 656

93 Apoc 36 678

97 Evv 224 512

102 Evv 225 512

? W^{n} 443

bibliothecae privatae Caesaris

7972 Evv 724 573

Grafii

Evl 937 1311

Raineri archiducis

saec. VI Evv? Evl . . . 450

saec. VII Evv? 450

saec. III Evv? 450

saec. IV Evv. 450

saec. IV Evv. 450

saec. VI Evl 348. 734

saec. VI Evl 349. 734

BATAVIA

Amstelodami

(in bibliotheca universitatis)

ecclesiae Remonstranti Reformatae

168 Evv 90 Ac 47 P 14 487

Groningae

universitatis

A. C. 1. Paul 418 673

Lugduni
universitatis
66 Paul 350 668
74 Evv 79 484
77 Act 38 621
96 (Evv 120) Evl 312 . . 494
Meermani 116 Evv 122 Ac 177 P 219 494
Gronovii 137 Evv 435 . . 539
Scaligeri 243 Evl 6 . . . 695
Voss. Gr. 48 Apoc 184 . 1311

Traiectu Rheni
bibliothecae academicae
F^{evv} 374.375

BELGIUM

Bruxellis
bibliothecae regiae
11358 Evv 725 573
11375 Evv 726 574
de bibliotheca Dominicanorum Bruxellis cf Berriman, p. 115.

DANIA

Hauniae
bibliothecae regiae
1 Evv 234 Ac 57 P 72 . 513
2 Evv 235 514
3 Evl 44 700
Thottianus 14 fol Paul 483 1310

GALLIA

Atrebati (Arras)
bibliothecae urbis
970 Evv 578 558

Carpentoracti
bibliothecae urbis
11 Evl 292 727

Montefalconii
Evl 295 727

Montepessulani
scholae medicinae
H. 405 Evl 350 734
H. 446 Evv 577 558

Parisiis
Armamentarii
8407 O$^{g\ evv}$ . . . 386.438.439
8409, 8410 } Evv 43 Ac 54 P 130 473
bibliothecae sanctae Genovefae
A. o. 34 Evv 121 494
A. o. 35 Act 415 P 247 . 652
Instituti
3 „in quarto" Evv 288 . 521
Lesoeufii
Evv 80 485
Luparae (Louvre), musei Aegyptiaci
7332 T$^{g\ evv}$ 441
Milleri
1 W$^{i\ evv}$ 442
2 W$^{k\ evv}$ 442
(3 H^{paul} . . . . . 429.448)
4 Evl 352 735
5 Evl 353 735
6 Evl 354 735
7 Evl 355 735
8 Evl 356 735
9 Evl 357 735
10 Evl 358 735
11 Evl 359 735
12 Evl 360 735
bibliothecae nationalis
Armeni
9 Act 301 P 259 Ap 102 644

Graeci

9 C^{NT} . . . 366.369.410, 418.419.437
13 Evl 935 777
14 Evv 33 469
19 Apoc 58 679
32 Evl 84 704
33 Evl 85 705
47 Evv 18 Ac 113 P 132 Ap 51 465
48 M^{evv} 381
49 Evv 8 460
50 Evv 13 462
51 Evv 260 517
52 Evv 261 517
53 Evv 262 517
54 Evv 16 463
55 Evv 17 464
56 Act 51 P 133 Ap 52 623
57 Act 114 P 134 . . . 630
58 Act 115 P 135 . . . 630
59 Act 116 P 136 Ap 53 631
60 Act 62 P 65 624
61* Evv 263 Ac 117 P 137 517
62 L^{evv} 381
63 K^{evv} 380.381
64 Evv 15 463
65 Evv 264 517
66 Evv 265 518
67 Evv 266 518
68 Evv 21 466
69 Evv 267 518
70 Evv 14 463
71 Evv 7 460
72 Evv 22 466
73 Evv 268 518
74 Evv 269 518
75 Evv 270 518
76 Evv 272 519
77 Evv 23 466
78 Evv 26 467
79 Evv 273 519
80 Evv 275 519
81 Evv 276 519
81A Evv 277 519
82 Evv 278 519
83 Evv 9 460
84 Evv 4 459
85 Evv 119 493
86 Evv 279 520
87 Evv 280 520
88 Evv 281 520
89 Evv 29 468
90 Evv 282 520
91 Evv 10 461
92 Evv 283 520
93 Evv 284 520
94 Evv 31 469
95 Evv 285 520
96 Evv 286 521
97 Evv 579 558
98 Evv 287 521
99 Evv 288 521
100 Evv 30 468
100A Evv 289 521
101 Act 118 P 138 Ap 55 631
102 Act 7 P 9 617
102A Act 119 P 139 Ap 56 631
103 Act 11 618
103A Act 120 P 141 . . . 631
104 Act 121 P 142 . . . 631
105 Act 122 P 143 . . . 631
106 Evv 5 Ac 5 P 5 . . 459
106A Act 123 P 144 . . . 632
107 D^{paul} . . . . . 419—422
108, 109, 110, 111 Paul 145 648
112 Evv 6 Ac 6 P 6 . . 459
113 Evv 291 521
114 Evv 112 521
115 Evv 27 467
116 Evv 32 469

117 Evv 293 522
118 Evv 294 522
119 Evv 580 558
120 Evv 295 522
121, 122 Evv 11 461
123 Evv 296 522
124 Act 124 P 149 Ap 57 522
125 Act 125 P 150 . . . 632
126 Paul 151 660
177 Evv 299 522
178 Evv 24 466
179 Evv 727 574
181 Evv 728 574
182 Evv 729 574
183 Evv 730 574
184 Evv 731 574
185 Evv 732 574
186 Evv 300 523
187 Evv 301 523
188 Evv 20 465
189 Evv 19 465
190 Evv 733 574
191 Evv 25 467
192 Evv 734 574
193 Evv 302 523
194 Evv 304 523
194A Evv 303 523
195 Evv 305 523
196 Evv 735 574
197 Evv 306 523
198 Evv 736 575
199 Evv 307 524
200 Evv 308 524
201 Evv 309 524
202 Evv 310 524
203 Evv 311 524
204 Evv 737 575
205 Evv 738 575
206 Evv 312 524
207 Evv 739 575
208 Evv 313 524
209 Evv 314 524
210 Evv 315 524
211 Evv 316 525
212 Evv 317 526
213 Evv 318 526
214 (Mart. Evv sine iure)
216 Act 126 P 153 . . . 632
217 Act 127 P 154 . . . 632
218 Act 128 P 155 . . . 632
219 Act 12 618
220 Act 129 P 156 . . . 632
221 Act 130 632
222 Paul 157 661
223 Act 131 P 158 . . . 661
224 Paul 159 Ap 64 . . 661
224A Paul 375 669
225 Paul 160 661
226 Paul 161 661
227 Paul 162 661
230 Evv 12 462
231 Evv 319 525
232 Evv 320 575
233 (Martin. Evv 760: txt non int)
234 Evv 740 575
235 Evv 741 575
237 Act 10 618
238 Paul 163 661
239 Apoc 62 680
240 Apoc 139 683
241 Apoc 63 680
256 Evl 361 736
263 Evl 936 777
276 Evl 82 Apl 31 . . . 704
277 Evl 63 702
278 Evl 1 695
279 Evl 17 697
280 Evl 2 695
281 Evl 64 702
282 Evl 65 702
283 Evl 66 703
284 Evl 67 703

285 Evl 68 703
286 Evl 69 703
287 Evl 10 696
288 Evl 70 703
289 Evl 71 703
290 Evl 72.72^{b} 703
291 Evl 73 703
292 Evl 74 703
293 Evl 75 704
294 Evl 83 Apl 21 . . . 704
295 Evl 76 704
296 Evl 77 704
297 Evl 16 697
298 Evl 78 704
299 Evl 79 704
300 Evl 80 704
301 Evl 7 696
302 Evl 15 697
303 Evl 101 . . . [525] 706
304 Apl 22 779
305 Evl 81 704
306 Apl 23 779
307 Evl 9 696
308 Apl 24 779
309 Evl 11 696
310 Evl 12 696
311 Evl 86 705
312 Evl 8 696
313 Evl 87 705
314 { W$^{a\ evv}$ . . . . . 394 / Evl 88 705
315 Evl 14 . . . . [525] 697
316 Evl 89 705
317 Evl 90 705
318 Evl 91 705
319 Apl 25 779
320 Apl 26 779
321 Apl 27 779
324 Evl 92 705
326 Evl 93 705
330 Evl 94 706
373 Apl 30 780
374 Evl 95 706
375 Evl 60 702
376 Evv 324 Apl 32 . . 525
377 Evl 98 . . . . [525] 706
378 Evv 326 525
379 Evv 28 468
380 Evl 99 . . . . [525] 706
381 Evl 100 . . . [525] 706
382 Apl 33 780
383 Apl 34 780
491 Apoc 61 679
703 (Mart. Evv txt non int)
849 Paul 164 662
922 Apl 87a 784
928 Evl 362 736
975B Evl 363 736
1775 Evv 742 575

Supplem. Gr.

24 Evl 364 736
27 Evl 261 723
29 Evl 365 776
32 Evl 84 Apl 9 . . . 704
33 Evl 85 Apl 10 . . . 705
50 Evl 58 [Mart. et. 365] 702
74 Evl 366 736
75 Evv 271 518
79 Evv 274 519
99 Apoc 59 679
104 Apl 11 778
108 Evv 290 521
115 Evl 96 706
118 Evv 323 525
136 Paul 152 660
140 Evv 297 522
159 Evv 743 575
175 Evv 298 522
179 / 180 } Evl 928 777
185 Evv 120 Evl 312 . 494
219 Evv 744 575
227 Evv 745 575
242 Evl 262 723

567 Evl 367 736
611 Evv 746 746
612 Evv 747 747
686 Evl 368 737
687 { Evl 499 751
W[l evv] 443
726 W[m evv] 443
758 Evl 369 737
800 Apl 88 784
804 Apl 87b 784
805 Evl 370 Apl 187 . 737
834 Evl 371 737
903 Evv 748 576
904 Evv 749 576
905 Evl 372 737
906 Act 249 643
911 Evv 609 561
914 Evv 750 576
919 Evv 751 576
927 Evv 752 576
1001 Paul 376a 669
1035 { Evv 753 576
Paul 376b 669
1036 Evl ?
1074 H[paul] 429—431.448.449
1076 Evv 754 576
1080 Evv 755 577
1081 Evl 373 737
1083 Evv 756 577
1096 Evl 374 737

Coislini

1 F[a evv] . . . 375.413.426
19 Evv 329 526
20 Evv 36 471
21 Evv 37 471
22 Evv 40 472
23 Evv 39 472
24 Evv 41 472
25 Act 15 618
26 Act 16 P 19 618
27 Paul 20 654
28 Paul 23 654
29 Paul 378 670
30 Paul 379 670
31 Evl 13 696
95 Paul 380 670
128 Evv 1261 615
129 Evv 1262 615
195 Evv 34 470
[196 Evv 330 St. Petersb. Muralt. 101 . . . . 526]
197 Evv 331 526
198 Evv 1263 615
199 Evv 35 Ac 14 P 18 Ap 17 470
200 Evv 38 Ac 19 P 23 471
201 Evv 1264 (Lc) . . . 615
202 H[paul] 429—431.448.449
202.2 Act 18 P 22 Ap 18 619.677
203 Evv 1265 616
204 Paul 59 656
205 Act 17 P 21 Ap 19 618
206 Evv 1266 616
207 Evv 1267 (Ioh) P . 616
208 Paul [Ro txt non int]
217 Paul 381 670
224 Act 250 P 299 Ap 121 643
256 Ap 140 684

Scheili

Evl 943 1312

societatis biblicae Protestantis Parisiensis

Evl 351 734
[Pictav. = Stephani N. T. a. 1550]

Vesontii (Besançon)

bibliothecae urbis

41 Apl 86 783
44 Evl 263 723
200 Paul 374 669

GERMANIA

Argentorati (Strassburg)

bibliothecae universitatis

L. Gr. 1 Evl 944 1312
„ „ 7 Evl 944a . . . 1312
Reussii Evv 663 565

seminarii presbyterialis

Evv 431 Ac 180 P 238 . . 538
Boecleri (hodie Rom. Vat. Reg. 29) Act 78 626

Berolini

bibliothecae regiae

fol. 1.2 Evv 110 492
„ 29 Evl 946 . . . 1312
„ 45 Evl 946a . . 1312
„ 51 Evl 375 737
„ 52 Evl 376 737
„ 53 Evl 737 737
quarto 12 Evv 433 . . . 539
„ 17 Evl 945 Apl 268 1312
„ 39 Evv 655 564
„ 40 Act 252 P 302 643
„ 43 Act 302 P 260 645
„ 44 Evl 378 737
„ 47 Evv 658 564
„ 55 Evv 659 564
„ 57 Act 248 P 298 643
„ 61 Evl 379 738
„ 64 Evl 380 738
„ 66 Evv 660 564
„ 67 Evv 661 565
octav 3 Evv 653 564
„ 4 Evv 654 564
„ 9 Evv 656 564
„ 12 Evv 657 564
„ 13 Evv 823 Ac 266 P 315 585
A. duodez 10 Evv 400 Ac 181 P 220 534
Hamilton 244 (Ham. 625) Ac 303 P 261 645

olim chalcographei regii

Hamilton 244 Evv 662 . 565
245 Evl 381 . . 738
246 Evl 382 . . 738
Phillips. 1261 Act 172 P 242 Ap 87 636
Brugsch Paul 487 . . . 1311

Castelli Chattorum

Evl 947 1312

Dessaviae

bibliothecae ducalis

Evv 651 563

Dresdis

bibliothecae regiae

A. 95 Apoc 90 682
„ 100 Evv 254 516
„ 104 Act 98 P 113 Apl 82 629
„ 123 Evv 258 516
„ 124 Apoc 32 678
„ 145 Evv 252 516
„ 145b G paul 426.429
„ 151 Evl 57 702
„ 172 Evv 241 Ac 104 P 120 Ap 47 . . 515
„ 187 Apoc 182 686

Francofurti ad Viadrum

lycei

Act 42 P 48 Ap 13 Evl 923 Apl 56 622

[**Gissae**

Evv 97 . . . . . 489]

Gothae

bibliothecae ducalis

78 Evl 32 699
Ch. B. 1767 Act 420 . . 1310

Gottingae
universitatis
53 Evv 89 486
54 Apl 5 778
MS theol 534 Evv 1285 1310
Guelferbyti
bibliothecae ducalis
16. 6 Evv 126 495
16. 7 Act 69 P 74 Ap 30 . 626
Carolin. A P^{evv} 386.387
„ B Q^{evv} 388
Gud. gr. 104. 2 Act 97
P 241 628
? $O^{a\ evv}$ 385
Hamburgi
Gr. 50 M^{paul} . . . . 431—433
1252 Act 45 622
Wolfii B H^{evv} 376.377
Lipsiae
universitatis
Gr. 35 Evv 99 489
„ 361 Paul 76 657
„ Evl 948 1313
Tischendorf. 1 $\Theta^{a\ evv}$ . .
4 Evv 564 . 556
5 Evl 293 . 727
6 f. Apl 80 . 783
12 Evv 1284 1310
Mayhingae
Oettingen-Wallerstein
Apoc 1 676
Mettis
4 (Evv 480) Act 247 P 250 643
Monaci
universitatis
30 X^{evv} 397.398.442
bibliothecae regiae
23 Apoc 81 681
35 Paul 129 660
36 Evv 423 537
37 Evv 425 . . . . . [538]
83 Evv 424 538
99 Evv 432 538
110 Paul 54 a 655
208 Evv 429 . . . . . 449.538
210 Evv 422 537
211 Act 179 P 128 Ap 82 637
248 Apoc 79 a 681
326 Evl 154 712
329 Evl 34 699
375 Act 46 P 55 622
381 Evv 428 538
383 Evl 24 698
412 Paul 54 655
437 Evv 430 538
455 Paul 125 a [126] . . 660
465 Evv 427 538
473 Evv 426 538
504 Paul 125 659
518 Evv 83 485
544 Apoc 80 681
568 Evv 84 485
569 Evv 85 486
594 Evv 652 563
[**Norimbergae** Evl 31]
Strassburg cf. **Argentorati**
Treviris
? Evv 87 486
cathedralis
143 Evl 179 Apl 55 . . . 713
Tubingae
universitatis
2 Evl 294 727
Zittaviae
Evv 664 Ac 253 P 303
Ap 106 565

GRAECIA

Athenis
bibliothecae nationalis
catalogus anni 1876
12 Evv 757 Ac 260
P 309 Ap 110 . . . 577
13 Evv 758 577

14 Evv 759 577
15 Evv 760 577
16 Evv 761 577
17 Evv 762 578
18 Evv 763 578
19 Evv 764 578
20 Evv 765 578
21 Evv 766 578
22 Evv 767 578
23 Evv 768 578
24 Evv 769 578
25 Evl 383 738
26 Evl 384 738
27 Evl 385 738
28 Evl 386 738
29 Evl 387 738
30 Evl 388 738
31 Evl 389 739
32 Evl 390 739
33 Evl 391 739
34 Evl 392 739
35 Evl 393 739
36 Evl 394 739
37 Evl 395 739
38 Evl 396 739
39 Evl 397 740
40 Evl 398 a 740
Evl 398 b 740
41 Evl 399 a 740
Evl 399 b 740
42 Evl 401 740
43 Evl 402 740
44 Evl 403 742
45 Evl 404 742
46 Evl 405 742
47 Evl 406 742
48 Evl 407 742
49 Evl 408 742
50 Evl 409 742
51 Evl 410 742
52 Evl 411 742
53 Evl 412 742
54 Evl 413 742
55 Evl 414 742
56 Evl 415 742
57 Evl 416 742
58 Evl 417 742
59 Evl 418 742
60 Evl 419 742
61 Evl 420 743
62 Evl 421 Apl 188 . . 743
63 Evl 422 Apl 189 . . 743
64 Evl 423 Apl 190 . . 743
65 Evl 424 abcd 743
66 Evv 770 578
67 Evv 771 579
68 Apl 91 784
69 Apl 92 784
70 Act 304 P 292 . . . 645
71 Act 305 P 295 . . . 645
72 Act 306 P 296 . . . 645
86 Evl 443 Apl 195 . . 745
216 Evv 772 579
217 Act 251 P 301 Ap 122 643

catalogus Sakkelionis

1 Evv 773 579
2 Evv 774 579
3 Evv 775 579
4 Evl 425 743
5 Evv 776 579
6 Evv 777 580
7 Evv 778 580

numeri veteres, saepe *μεγάλων πύλων*

(1) Evv 779 580
(3) Evl 426 Apl 191 . 743
(5) Evv 780 580
(5) Evl 427 Apl 192 . 743
(10) Evl 428 743
(12) Evl 429 744
(13) Evl 430 744
(13) Evl 431 744
(14) Evv 781 580

= Δουσικου in Thessaly

(15) Evl 432 744
(16) Evv 782 580
(17) Evv 783 580
(17) Evl 433 744
(18) Evl 434 744
(19) Evl 435 744
(19) Evl 436 744
(20) Evv 784 580
(21) Evv 785 581
(22) Evv 786 581
(23) Evv 787 581
(24) Evl 437 744
(25) Evl 438 744
(26) Evv 788 581
(27) Evv 789 591
(31) We evv 441
(35) Apl 93 784
(39) Evv 790 581
(43) Act 307 P 469 Ap 105 645
(45) Act 308 P 420 . . 645
(60) Evv 791 581
(63) Apl 94 784
(64) Act 309 P 300 Ap 124 646
(65) Apl 95 784
(66) Act 310 646
(66) Evl 439 Apl 193 . 745
(67M) Evv 792 Ap 111 . 581
(69) Paul 382 670
(71) Evv 793 582
(95) Apl 96 784
(100) Paul 383 670
(111) Evv 1272 616
(112) Evl 440 Apl 194 . 745
(118) Evv 794 Ac 262 P 311 582
(150) Evv 795 582
(221) Act 311 P 419 . . 646
(259) Paul 471 675
767 Evv 796 Ac 263 P 312 582

sine numero

Evv 797 582
Evv 798 582
Evv 799 582
Evv 800 582
Evv 801 Ac 264 P 313 . 582
Evv 802 583
Evv 803 583
Act 312 P 421 646
Act 313 P 422 646
Evl 441 745
Evl 442 745
Evl 444a 745
Evl 444b 745
Evl 445 745
Evl 446 745
Evl 447 745
Evl 448 746
Evl 449 746
Apl 97 784
Apl 98 784
Apl 99 785

Varouccas

Evl 453 746

bibliothecae τῆς βουλῆς

Evv 804 583
Evv 805 583
Evv 806 583
Evv 807 583
Apoc 141 684
Evl 450 747

Bournias

Evl 451 746
Evl 452a 746
Evl 452b 746

Mamoukas

Evv 808 583
Evv 809 Ac 265 P 314 Ap 112 583

Oeconomi

Evv 810 583
Evl?

societatis archaeologicae Christianae
Evv 811 583
societatis archaeologicae
Evv?
Corcyrae
archiepiscopi
Evv 812 584
Evv 813 584
Evv 814 584
Evl 456 746
Evl 457 747
Evl 458 747
Gonemi
Evv 815 584
Eleutherii Iohannis filii
Evl 459 747
Evl 460 747
Evl 461 747
Varouccas
Evv 816 584
Evl 462 747
Zacynthi
Act 314 646
Act [314] 646

HELVETIA

Basileae
universitatis
A. N. III.11 Paul 7 . . . 653
A. N. III.12 E^{evv} Ap 15 372—374
A. N. III.15 Evv 817 . . 584
A. N. IV.1 Evv 2 457
A. N. IV.2 Evv 1 Ac 1 P 1 457
A. N. IV.4 Act 2 617
A. N. IV.5 Act 4 617
O. II.23 Evv 94 488
O. II.27 Evv 92 Ac 49 . 487
Bernae
bibliothecae Bongarsianae
Evv 1283 1310
sancti Galli
17 O$^{e\ evv}$ 386
18 et 45 W$^{e\ evv}$ 395
48 Δ^{evv} 402.403
Genevae
bibliothecae urbis
19 Evv 75 483
20 Act 29 620
Turici
bibliothecae urbis
C. 84 O$^{d\ evv}$ 385
C. 163 Paul 56 656

HIBERNIA

Dublinii
A. 1. 8 Evv 63 479
„ „ „ Evl 454 746
A. 4. 21 Evv 61 478
K. 3. 4 Z^{evv} 399.400

HISPANIA

Escurialenses
I. Evl 40 700
P. (R?) III. 4 Act 230 . . 641
Σ. I. 5 Act 234 642
T. III. 12 Act 231 641
T. III. 17 Paul 479 Ap 142 675
Y. II. 8 Evv 233 . . . 513
Y. III. 5 Evv 230 . . . 513
Y. III. 6 Evv 231 . . . 513

Υ. III. 7 Evv 232 . . . 513
X. III. 3 Act 232 641
X. III. 6 Apoc 143 . . . 684
X. III. 10 Act 233 P 473 642
X. III. 12 Evl 41 700
X. III. 13 Evl 42 700
X. III. 15 Evv 227 . . . 513
X. III. 16 Evl 43 700
X. IV. 9 Apl 100 . . . 785
X. IV. 12 Evv 228 Ac 109 P 229 513
X. IV. 15 Paul 384 . . . 670
X. IV. 17 Evv 226 . . . 513
X. IV. 21 Evv 229 . . . 513
Ψ. II. 20 Paul 376 c . . 670
Ψ. III. 2 Paul 472 . . . 675
Ψ. III. 5 Evv 230 . . . 513
Ψ. III. 6 Evv 231 . . . 513
Ψ. III. 6 Act 235 Ap 125 642
Ψ. III. 7 Evv 232 . . . 513
Ψ. III. 9 Apl 101 . . . 785
Ψ. III. 13 Evv 818 . . . 584
Ψ. III. 14 Evv 819 . . . 584
Ψ. III. 17 cf *T.* III. 17
Ψ. III. 18 Act 236 Ap 126 642
Ω. I. 16 Evv 820 . . . 584
Ω. IV. 22 Act 237 P 475 642

Matriti

bibliothecae regiae

O. 10 Evv 821 584
O. 19. 7 Apoc 144 684
O. 62 Evv 822 584
O. 78 Act 316 646

Toleti

arm. 31, num. 31 Evl 455 746

ITALIA

Bononiae

universitatis

2378 Paul 385 617
2775 Evv 204 Ac 92 P 105 509
3638 Evv 281 726

Caesenae

Malatestianus

27. 4 Evl 144 711
29. 2 Evl 145 711

Cortonae

bibliothecae communalis

204 Evv 1260 615

Cryptae Ferratae

Α'. α'. 1 Evv 824 Act 267 Paul 316 Apoc 113 . . 585
2 Evv 825 . . . 585
3 Evv 826 . . . 585
4 Evv 827 . . . 585
5 Evv 828 . . . 585
6 Evv 829 . . . 585
7 Evl 463 . . . 747
8 Evv 830 . . . 586
9 Evl 464 . . . 747
10 Evl 465 . . . 747
11 Evl 466 . . . 747
12 Evl 467 . . . 748
13 Evl 468 . . . 748
14 Evl 469 . . . 748
15 Evl 470 . . . 748
16 Evl 471 . . . 748
17 Evv 831 . . . 586
Α'. β'. 1 Cath 317 Paul 423 646
2 Evl 478 Apl 102 749
3 Act 318 Paul 424 647
4 Apl 103 . . . 785
5 Apl 104 . . . 785
6 Act 319 Paul 425 647
7 Apl 105 . . . 785
8 Apl 106 . . . 785

9 Apl 107 . . . 785
10 Apl 108 . . . 785
11 Apl 109 . . . 785
Δ′. δ′. 2 Evl 473 . . . 748
4 Evl 475 . . . 748
5 Apl 171 . . . 789
6 Apl 172 . . . 789
9 Apl 173 . . . 789
11 Evl 472 . . . 748
13 Evl 481 . . . 749
16 Evl 480 . . . 749
17 cf 13
19 Evl 482 . . . 749
20 Evl 483 . . . 749
21 Evl 484 . . . 749
22 Evl 485 . . . 749
24 R paul 435
Evl 486 abcd . 749
Apl 110 . . . 785
B′. α′. 7 Evl 478 Apl 102 749
23 Evl 486b . . . 749
Γ′. α′. 18 Evl 487 . . . 750
Γ′. β′. 2 Evl 488 Apl 201 750
3 Evl 486d . . . 749
6 Evl 489 Apl 202 750
7 Evl 490 . . . 750
8 Evl 491 . . . 750
9 Evl 492 Apl 203 750
11 Evl 493 . . . 750
12 Evl 494 . . . 750
13 Evl 495 . . . 750
14 Evl 496 . . . 750
15 Evl 497 Apl 206 750
17 Evl 498 Apl 207 750
18 Apl 169 . . . 789
19 Evl 500 Apl 208 751
21 Apl 110 . . . 785
23 Evl 501 Apl 209 751
24 Evl 502 Apl 210 751
35 Evl 503 . . . 751
38 Evl 504 Apl 211 751
42 Evl 505 Apl 212 751
Δ′. β′. 22 Evl 506 Apl 213 750
Δ′. γ′. 7 Evl 507 . . . 751
27 Evl 508 . . . 751
Δ′. δ′. 6 Evl 509 . . . 751

Ferrarae

bibliothecae urbis

119. NA. 4 Evv 581 . 558
187. 188. NA. 7 Evv 582 Ac 206 P 262 Ap 103 . 558

Florentiae

bibliothecae s. Laurentii

IV. 1 Act 84 P 94 . . . 627
5 Act 85 P 95 . . . 627
29 Act 87 P 97 . . . 628
30 Act 86 P 96 Ap 75 628
31 Act 88 P 98 . . . 628
32 Act 89 P 99 Ap 45 628
VI. 2 Evl 113 707
5 Evv 832 Ac 143 . 586
7 Evl 114 708
8 Paul 386 671
11 Evv 182 506
13 Evv 363 Ac 144 P 180 530
14 Evv 183 506
15 Evv 184 506
16 Evv 185 506
18 Evv 186 506
21 Evl 115 708

23 Evv 187 506
24 Evv 364 530
25 Evv 188 507
26 Evv 833 586
27 Evv 189 Ac 141 P 239 507
28 Evv 190 507
29 Evv 191 507
30 Evv 192 507
31 Evl 116 708
32 Evv 193 507
33 Evv 194 507
34 Evv 195 508
36 Evv 365 Ac 145 P 181 530
VII. 9 Apoc 77 681
29 Apoc 145 684
VIII. 12 Evv 196 508
14 Evv 197 Ac 90 . 508
IX. 10 Paul 481 1310
X. 4 Paul 100 658
6 Paul 101 658
7 Paul 102 658
9 Paul 387 671
19 Paul 103 658
XI. 6 Evv 834 586
7 Paul 388 671
8 Evv 835 586
18 Evv 836 586

aedilium Florent.

221 Evv 198 508

„conventi soppresi“

21 Paul 389 671
24 Evl 112 Apl 4 707.778
53 Evv 367 Ac 146 P 182 Ap 23 531
150 Act 149 P 340 Ap 180 634
159 Evv 200 509
160 Evv 199 508
171 Evv 366 531
176 Evv 362 530
191 Act 148 P 184 . . . 634

„Gaddiano reliquo“

124 Evl 510 751

s. Marci Florent.

704 Apl 111 786
706 Evl 291 727

Medic. Palat.

243 Evl 118 708
244 Evl 117 708

bibliothecae Riccardianae

5 Evv 370 531
69 Evl 511 751
84 Evv 368 Ac 150 Ap 84 531
85 Paul 294 667
90 Evv 369 531

bibliothecae nationalis

convent. I. 107 Evv 203 . 509

Malatestian. cf Caesenae

Mediolani

bibliothecae Ambrosianae

A. 51 sup Paul 172 . . . 662
62 inf Paul 390 . . . 671
150 sup Evl 288 . . . 727
178 sup Evv 589 . . . 559
241 inf Paul 393[a] . . 671
B. 6 inf Paul 171 . . . 662
56 sup Evv 348 . . . 528
62 sup Evv 350 . . . 529
70 sup Evv 351 . . . 529
93 sup Evv 352 . . . 529
C. 16 inf Apl 112 . . . 786
63 sup Apl 46 780
91 sup Evl 106 . . . 707
160 inf Evl 289 . . . 727
295 inf Paul 391 . . . 671
D. 67 sup Evl 103 . . . 706
72 sup Evl 104 Apl 47 706
108 sup Evl 287 . . . 726
161 inf, 282 inf, 298 inf, 466 inf } Evv saec. XVII ex codice aliquo Vaticano exscripta
541 inf Paul 392 . . . 671

E. 2 inf Paul 393 . . . 671
63 sup Evv 588 . . . 559
97 sup Ac 137 P 176 633
101 sup Evl 286 . . . 726
102 sup Ac 138 P 173 633
E. S. IV. 14 { Evv 837 . . 586 / Evl 285[ab] . 726
F. 17 sup Evv 345 . . . 528
61 sup Evv 349 . . . 528
125 sup Paul 175 . . . 662
G. 16 sup Evv 344 . . . 528
H. 13 sup Evv 343 . . . 527
104 sup Act 139 P 174 Ap 156 633
M. 48 sup Evv 587 . . . 559
81 sup Evl 105 . . . 707
93 sup Evv 353 . . . 529
N. 272 sup Paul 478 . . . 675
P. 274 sup Evl 290 Apl 182 727
Q. 6 sup W[o evv] 443
79 sup Evl 284 . . . 726
R. 35 sup Evv 347 . . . 528
S. 23 sup Evv 346 . . . 528
62 sup Evl 102 . . . 706
Z. 34 sup Evv 592 Ac 207 P 263 . . 560
Hoeplii Evv 838 586

Messinae

universitatis

18 Evv 420 537
40 Act 320 P 426 . . . 647
58 Evl 512 752
65 Evl 513 752
66 Evl 514 752
73 Evl 515 752
75 Evl 516 752
88 Evv 839 587
93 Apl 113 786
94 Evl 517 752
95 Evl 518 752
96 Evl 519 752
98 Evl 520 752
99 Apoc 146 684
100 Evv 840 587
104 Act 175 P 216 . . . 636
111 Evl 521 752
112 Evl 522 753
150 Evl 523 Apl 214 . . 753
170 Evl 524 753
175 Evl 525 753

Mutinae

bibliothecae Estensis

II. A. 1 Evv 585 . . . 559
5 Evv 586 . . . 559
9 Evv 358 . . . 530
13 Act 238 P 479 642
14 Paul 177 . . . 662
C. 4 Act 239 P 476 642
6 Evl 111 707
D. 3 Apl 89 784
G. 3 { H[act] . . . . . 415 / Act 112 P 179 630
III. B. 16 Evv 359 . . . 530
17 Act 142 P 178 633
E. 1 Apoc 147 . . . 684
F. 12 Apoc 148 . . . 684
13 Evv 841 . . . 587
G. 9 Evv 842 . . . 587

Neapoli

bibliothecae nationalis

II. AA. 3 Evv 401 . . . 534
4 Evv 403 . . . 535
5 Evv 402 . . . 535
6 Evl 138 . . . 710
7 Act 83 P 93 Ap 99 627
8 Act 173 P 211 636
9 Act 174 P 212 636
10 Apoc 100 . . 682
37 Evv 843 . . . 587
B. 23 Paul 394 . . . 671
24 Paul 395 . . . 372
C. 15 W[b evv] . . 394.395

olim Scotti Evv 404 . . . 535
Padovae
universitatis
695 Evv 844 587
Panormi
bibliothecae nationalis
I. E. 11 Paul 217 664
Parmae
bibliothecae regiae
5 Evv 583 559
14 Evl 282 726
15 Evv 590 559
65 Evv 584 559
1821 Evv 361 530
2319 Evv 360 530
Pistoiae
bibliothecae Fabronianae
307 Evv 845 587
sine numero Evl 526 . . 753
Romae
bibliothecae Angelicae
A. 1. 3 Evv 178 505
2. 15 L^{act} 416.417
4. 1 Apoc 149 684
11 Evv 179 505
B. 1. 4 Evv 846 587
5 Evv 847 587
5. 15 Apoc 150 684
D. 2. 27 Evl 527 753
3. 8 Evv 848 587
bibliothecae Barberinae
18 (?) Apl 40 780
sine numero Apl 41 . . . 780
III. 6 Evv 167 503
22 Evl 528 Apl 215 753
38 Evv 164 502
71 Evv 161 501
129 Evl 529 Apl 216 753
131 Evv 166 502
IV. 1 Evl 530 Apl 217 763
11 Apl 114 786
13 Evl 531 753
25 Evl 532 Apl 218 753
27 Evv 160 501
28 Evl 533 Apl 219 754
30 Evl 534 754
31 Evv 162 502
43 Evl 535 754
53 Evl 536 754
54 Evl 135. 136 . . 710
56 Apoc 43 679
60 Apl 115 786
64 Evv 159 501
77 Evv 849 588
84 Apl 116 786
85 Paul 213 664
86 Evv 850 588
V. 16 Evv 163 502
17 { Y^{evv} . . . . . 398.399 / Evv 392 533
37 Evv 165 502
VI. 4 Evl 134 710
9 Evv 168 503
13 Paul 396 672
18 Evl 537 754
21 Act 81 627
bibliothecae Casanatensis
G. II. 6 Act 321 P 427 . 647
9 Evv 853 588
IV. 1 Evv 395 534
V. 7 Paul 397 672
bibliothecae Chisianae
R. IV. 6 Evv 396 534
8 Apoc 72 680
V. 29 Act 169 P 206 636
32 Paul 207 . . . 663
33 Apoc 151 . . . 684
VII. 52 Evl 538 754
VIII. 55 Paul 208 . . . 664
olim collegii Romani
Evv 383 332
Evv 384 332
Evv 385 332
Act 171 P 209 636

Act 172 P 210 636
bibliothecae Corsinianae
41. E. 37 Apoc 73 680
41. G. 16 Evv 591 559
bibliothecae Malatestianae
cf. **Caesenae**
bibliothecae Propagandae
I. VII. 4 T^{a} ^{evv} 391
? T^{d} ^{evv} 392
L. VI. 6 Evl 37 Apl 7 . 699
9 Evv 851 588
16 liber typis impressus
16 Evv 180 Ac 82 P 92 Ap 44 . . 505
bibliothecae Vallicellianae
B. 86 Act 166 P 204 Ap 22 635
133 Evv 169 503
C. 7 Evl 933 777
46 Apl 42 780
61 Evv 170 503
73 secundo Evv 171 . . 503
D. 20 Apoc 21 677
41 Evl 156 712
63 Evl 137 710
E. 22 Evv 393 Ac 167 P 185 533
40 Evv 397 534
F. 13 Act 168 P 205 . . 636
17 Evv 394 Ac 170 P 185 534
90 Evv 172 504
bibliothecae Vaticanae
codices Graeci
165 cf Act 156 634
349 Evv 127 495
350 Evl 539 754
351 Evl 35 699
352 Evl 540 754
353 Evl 541 754
354 S ^{evv} 390. 391
355 Evl 542 754
356 Evv 128 495
357 Evl 543 754
358 Evv 129 496
359 Evv 130 496
360 Evv 131 496
361 Evv 132 496
362 Evl 544 755
363 Evv 133 Ac 71 P 78 496
364 Evv 134 497
365 Evv 135 497
366 Act 72 P 79 Ap 37 626
367 Act 73 P 80 626
368 Apl 118 786
369 Apl 119 786
370 Apoc 152 685
540 Evl 362 755
542 Apoc 153 685
549 Paul 398 672
579 Apoc 38 678
636 Paul 482 1311
641 Evv 854 588
643 Evv 855 588
644 Evv 856 588
645 Evv 857 588
646 Paul 399 672
647 Evv 858 P 400 588. 672
648 Paul 401 672
652 Act 325 647
656 Apoc 79 681
665 Evv 136 497
692 Paul 402 672
756 Evv 137 497
757 Evv 138 497
758 Evv 139 497
759 Evv 859 589
760 Act 74 626
761 Paul 81 657
762 Paul 82 657
765 Paul 83 657
766 Paul 84 657
774 Evv 860 589
781 Evl 546 755

1067 Evl 36 699
1068 Evl 122 709
1090 Evv 861 589
1136 Paul 85 657
1155 Evl 119 708
1156 Evl 120 708
1157 Evl 121 708
1158 Evv 140 497
1159 Evv 371 531
1160 Evv 141 498
1161 Evv 372 531
1208 Act 326 P 430 . . 647
1209 B evv act paul 358—366. 418.450; Apoc 91 667
1210 Evv142 Ac76 P87 498
1217 Evl 547 755
1221 Evv 863 589
1222 Paul 403 672
1227 Act 327 647
1228 Evl 548 Apl 220 . 755
1229 Evv 143 498
1253 Evv 864 589
1254 Evv 144 498
1270 Act 154 P 187 . . 634
1423 Evv 373 531
1426 Apoc 155 685
1430 Act 155 P 188 . . 634
1445 Evv 374 531
1472 Evv 865 589
1522 Evl 123 709
1528 Apl 38 780
1533 Evv 375 532
1534B Evl 549 755
1539 Evv 376 532
1548 Evv 145 498
1601 Evl 550 765
1618 Evv 377 532
1625 Evl 551 755
1649 Paul 189 663
1650 Act 156 P 190 . . 634
1658 Evv 378 532
1670 G b act 414.446
1714 Act 157 P 191 . . 634
1743 Apoc 67 680
1761 Act 158 P 192 . . 634
1769 Evv 379 532
1813 Evl 552 755
1882 Evv 866 Ap 114 . 589
1886 Evl 553 755
1895 Evv 867 589
1904 Apoc 68 680
1933 Evv 868 589
1968 Act 159 634
1971 Act 328 P 431 . . 647
1973 Evl 554 755
1976 Apoc 157 685
1978 Evl 555 Apl 222 . 755
1983 Evv 173 504
1988 Evl 124 709
1996 Evv 869 589
2002 Evv 174 504
2012 Evl 556 Apl 223 . 755
2017 Evl 127 709
2041 Evl 126 709
2051 Evl 557 Apl 224 . 756
2052 Evl 558 Apl 225 . 756
2061 ב act . . . . . 447; Evl 559 ab 756
2062 Act160 P193 Ap24 635
2063 Evl 127 709
2066 B apoc 435.436
2068 Apl 120 786
2070 Evv 382 532
2080 Evv 175 Ac 41 P 194 Ap 20 . . 504
2099 Act 329 P 432 . . 648
2100 Evl 560 756
2113 Evv 176 504
2115 Evv 870 590
2116 Apl 121 786
2117 Evv 871 590
2129 Apoc 158 . . . . . 685; Evl 561 756

2133 Evl 128 709
2138 Evl 562 756
2139 Evl 380 532
2144 Evl 563 756
2160 Evv 872 590
2165 Evv 873 590
2167 Evl 564 756
2180 Paul 404 672
2187 Evv 874 590
2247 Evv 875 590
2251 Evl 565 756
2275 Evv 876 590
2290 Evv 877 590
2302 $G^{b\ act}$ 414,446
codex Latinus
3785 N^{evv} . . . . 382—384
codices Vaticano-Ottoboniani Graeci
2 Evl 130 710
17 Paul 405 672
31 Paul 195 663
37 Evv 878 591
61 Paul 196 663
66 Evv 386 Ac 151 P 199 Ap 70 . . 533
74 Paul 376 d 670
100 Evv 879 591
154 Apoc 154 685
175 Evl 131 710
176 Paul 197 663
204 Evv 387 533
208 Evv 880 591
212 Evv 388 533
258 Act 161 P 198 Ap 69 635 .
283 Apoc 160 685
297 Evv 389 533
298 Act 162 P 200 . . . 635
325 Act 163 P 201 . . . 635
326 Evl 132 710
356 Paul 202 663
381 Evv 390 Ac 164 P 203 533
416 Evl 133 710
417 Act 165 635
432 Evv 391 533
444 Evl 566 757
453, 454, 455 Evv 881 591
codices Vaticano-Palatini Graeci
1 Evl 567 757
5 Evv 146 499
10 Paul 406 673
20 Evv 381 532
32 Evv 882 591
38 Act 330 P 433 . . . 648
89 Evv 147 499
136 Evv 148 499
171 Evv 149 Ac 77 P 88 Ap 25 499
189 Evv 150 499
204 Paul 407 673
208 Evv 883 591
220 Evv 151 499
221 Evl 568 757
227 Evv 152 500
229 Evv 153 500
239 Evl 569 757
241 Apl 122 786
346 Apoc 161 685
423 Paul 376^{e} 670
codices Vaticani Pii II Graeci
33 Evl 578 757
50 Act 80 P 91 Ap 42 . 627
55 Evv 158 501
codices Vaticano-Reginae Graeci
3 Evv 884 591
4 Paul 480 675
5 Evv 885 591
6 Evv 886 591
9 Evv 887 591

11 Apl 123 788
12 Evl 129 709
28 Evv 154 500
29 Act 78 P 89 626
44 Evl 571 757
49 Evl 572 Apl 226 . . . 757
54 Evl 924 776
59 Evl 575 Apl 228 . . . 757
68 Apoc 41 678
70 Apl 255 791
76 Act 331 P 145 648
79 Evv 155 500
179 Act 40 622
189 Evv 156 500

codices Vaticani Urbinates

2 Evv 157 500
3 Act 79 P 90 627
4 Evv 1269 615

Rossanensis

archiepiscopi

S^{evv} 408.409

Sienae

bibliothecae communalis

X. IV. 1 Evl 283 726

Syracusae

seminarii archiepiscopalis

3 Evl 574 757
4 Evl 575 Apl 228 . . . 757
? [Evv 421] 537

Taurini

bibliothecae nationalis

B. I. 5 H^{paul} 429.431.448.449
9 Evv 333 . . . 526
B. II. 17 Evv 336 . . . 527
B. III. 2 Evv 335 . . . 526
8 Evv 334 . . . 526
25 Evv 337 . . . 527
B. V. 8 Evv 339 Ac 135 P 170 Ap 83 . 527
19 Act 134 P 167 633
24 Evv 342 . . . 527
B. VII. 14 Evv 341 . . . 527
16 Evv 340 . . . 527
30 O$^{h\ evv}$ 441
33 Evv 338 527
C. II. 4 Evv 332 526
5 Evv 398 534
14 Evv 399 534
C. V. 1 Act 136 P 169 633
10 Paul 168 . . . 662
C. VI. 19 Act 133 P 166 632
29 Paul 165 . . . 662

Venetiis

s. Marci

5 Evv 205 Ac 93 P 106 Ap 88 510
6 Evv 206 Ac 94 P 107 Ap 109 510
8 Evv 207 510
9 Evv 208 510
10 Evv 209 Ac 95 P 108 Ap 46 510
11 Act 96 P 109 628
12 Evl 139 711
26 Evv 888 591
27 Evv 210 510
28 Evv 357 529
29 Evv 354 529
30 Evv 889 592
31 Evv 890 592
32 Evv 891 592
33 Paul 110 658
34 Paul 111 659
35 Paul 112 659
36 Paul 408 673
494 Evv 598 560
495 Evv 599 561
539 Evv 211 511
540 Evv 212 511
541 Evv 355 529
542 Evv 213 511
543 Evv 214 511
544 Evv 215 511

545 Evv 356 529
546 Act 140 P 215 Ap 74 633
548 Evl 107 707
549 Evl 108 707
550 Evl 109 707
551 Evl 110 707
[626?] Evl 140 711
I. 3 Evv 217 511
4 Evv 264 723
8 U evv 393
9 Evl 141 711
10 Evv 405 535
11 Evv 406 535
12 Evv 407 535
14 Evv 408 535
15 Evv 409 536
17 Evv 410 536
18 Evv 411 536
19 Evv 412 536
20 Evv 413 536
21 Evv 414 536
22 Evv 415 536
23 Evl 142 711
24 Evv 416 536
25 Evv 417 537
28 Evv 418 537
40 Apoc 162 685
45 Evl (171) 265 . . . 723
46 Evl 266 724
47 Evl (173) 267 . . . 724
48 Evl 268 724
49 Evl 269 724
50 Evl 270 724
51 Evl (177) 271 . . . 724
52 Evl 272 725
53 Evl (181) 275 . . . 725
54 Evl (182?) 276 . . . 725
55 Evv (183) 277 . . . 725
56 Evv 595 560
57 Evv 596 560
58 Evv 593 560
59 Evv 597 560
60 Evv 419 537
61 Evv 893 592
II. 7 Evv 600 561
17 Evl 273 725
54 Apoc 163 685
61 Act 416 652
114 Act 332 P 434 Ap 128 648
115 Apl 124 787
128 Apl 125 787
130 Evl 931 Apl 126 . . 777
143 Evl 274 725
144 Evv 894 592
188 Evl 925 776
ecclesiae s. Georgii Graecorum
1 Evl 279 725
2 Evl 278 725
3 Evl 280 825
s. Lazari
1531 Evv 594 560
1631 Evl 576 758
Veronae
O c evv 375

NOVA ZEALANDIA

Auckland
Evv 1273 616
Evl 474 748

RUSSIA

Moscuae
O f evv 386
olim Nicephori Evv 253 . 516
sanctae synodi
4 Apl 13 779
5 Act 99 Paul 114 . . 629

42 Evv 237 514
42 (43) Evl 47 701
43 (44) Evv 48 701
45 Evv 259 517
47 Evv 239 514
48 Evv 238 514
49 Evv 240 514
60 H^{paul} 429—431.448.449
61? $O^{b\ paul}$? 434
67 Apoc 49 679
94 Evv 249 515
98 K^{act} 415.416.431
99 Paul 123 659
120 Evv 257 = O^{evv} 384.385 516
138 Evv 256 516
139 Evv 255 516
193 Act 103 [P 118] . . 629
206 Apoc 50 679
261 Evv 246 515
264 Evv 248 515
265 Evv 245 515
266 Evl 52 701
267 Evl 53 701
268 Evl 54 701
277 Evv 248 515
278 Evv 245 515
291 Apl 14 779
292 Paul 119 659
313 Evl 242 721
328 Act 106 P 122 . . . 630
333 Act 101 P 116 . . . 629
334 Act 100 P 115 . . . 629
350 Paul 124 659
373 Evv 247 515
380 Evv 242 Ac 105 °P 121 Ap 48 515
399 in cista V^{evv} . . . 393.394
Evv 250 516
typographei synodalis
1 Evv 244 515
3 Evv 256 516
9 in 4 Evl 51 701
9 in 16 Evl 56 Apl 20 . 702
11 Evl 49 701
13 Evv 243 515
31 Apl 15 778
47 Evl 55 Apl 19 . . . 701
226 olim (12) Evv 50 . . 701
tabul. imp. Evv 251 . . . 516
universitatis 25 Apoc 65 680
Odessae
Evl 260 723
Petropoli
N: . . . . . 345—354
Muralt
VI I. 1. 2. 3 I^{evv}(1) 378
II. 4. 5. 6 I^{act}
I^{paul} . . 415.431
III. 7. 8. 9. 10. 11.
12 I^{evv} (3) . 378
IX O^{paul} 433.434
X $T^{b\ evv}$ 392
XI $\Theta^{b\ evv}$. . . . 403.404
XII $\Theta^{c\ evv}$ 404
XIII 1. 2. 3. 4. 5. 6. I^{evv} (4) . . . 378.379
7. 8 I^{evv} (7) . . . 379
XIV H^{paul} 429—431.448 449
XVI Θ^{a} 403
XVII G^{act} 413
XVIII I^{act} (6) 415
XIX I^{act} (5) 415
XX E^{paul} 423.424
21 Evl 243 721
XXII Θ^{d} 404
XXXII N^{paul} 433
XXXIII Γ^{evv} 400.401
XXXIV Π^{evv} 408
XXXV Evl 244 721
XXXVI Evl 245^{a} 721
XXXVII Evl 245^{b} 722
min XXXVII^{a} Evl 257 . . 723

XXXVIII Apl 70[a] 782
XXXIX Evl 246 722
XL Evl 247 722
min XL[a] [post 84] Apl 71 782
XLIII Evl 248[a et b] . . 722
XLIV Evl 249 Apl 178 722
min XLV[a] Apl 72 782
XLIX Apl 70[b] 782
LIII Evv 565 556
54 Evv 566 557
55 Evl 250 Apl 179 722
56 Evl 251 722
57 Apl 73 782
64 Evl 934 777
67 Evv 568 557
69 Evl 252 722
71 Evl 253 722
72 Evv 569 557
80 Evl 254 722
84 Evl 255 722
90 Evl 256 Apl 180 722
97 Evv 570 557
98 Evv 571 557
99 Evv 572 557
101 Evv 330 526
105 Evv 574 558
110 Apl 74 782
111 Evl 258 722
112 Evl 259 722
118 Evv 575 558
129 Apoc 101 682
? Evv 437 539
? Evv 461 541

Pogodini
Evv 576 558

Noroff
O[f evv] 386

Porfiri
N[a evv] (?) 384
P[act] 417.434.437
et Ac 315 Paul 474 . 646
T[e evv] 392
N[paul] 433
O[b paul] 434
Θ[e] 404
Θ[efgh] 404.405
Q[paul] 434.435
Apl 70a 782
H[paul] . . . 429—431.448.449

SCOTIA.

Edenburgi
Makellari 311 Evv 896 . 592
Act 335 P 435 648
universitatis
A.C.c.25 Evv 563 556
Laing 6 Evv 897 592
„ 9 Evl 578 758
„ 667 Evv 898 592

Glasgoviae
musei Hunteriani
T. 8. 2 Evv 562 556
V. 3. 3 Evl 240 721
V. 3. 4 Apl 45 780
V. 4. 3 Evl 241 721
V. 5. 10 Evl 239 721
V. 7. 2 Evv 560 555
V. 7. 3 Evv 561 556

SUECIA

Linköping
Benzel 35 Act 334 P 436 648

Upsaliae
1 Sparvenfeldt 42 Act 68
Paul 73 625

4 Sparvenfeldt 45 Evv 899 593
9 Stiertzenbecker Evv 900 593
11 Björnsthal 1 Act 335
P 437 Ap 129 648
12 Björnsthal 2 Evv 901 . 593
13 „ 3 Evv 902 . 593
Evl 949 1313
Evl 950 1313

TURCIA

in monte Atho
Andreae
Α′ Evv 905 593
Β′ [evv] 446
Γ′ Evl 579 758
Δ′ Evl 580 758
Ε′ Evv 906 594
Ϛ′ Evl 581 758
Ζ′ Evl 582 758
Η′ Evv 907 594
Θ′ Evv 908 594
Annae
11 Apoc 164 686
Batopedii
(PN Suppl Gr 667)
206 Evv 909 594
207 Evv 910 594
211 Evv 911 594
212 Evv 912 594
213 Evv 913 594
214 Evv 914 594
215 Evv 915 594
216 Evv 916 594
217 Evv 917 594
218 Evv 918 594
219 Evv 919 594
220 Evv 920 594
414 Evv 921 648
41 Act 336 648
201 Act 337 648
203 Act 338 648
210 Act 339 648
259 Act 340 648
328 Act 341 648
380 Act 342 648
419 Act 343 648

44 Thphyl
71 Thphyl
121 Thphyl
122 Thphyl
165 Thphyl
168 Thphyl
372 Thphyl
} Evv? Paul? 594
90 Apoc 165 686
90[bis] Apoc 166 686
48 Evl 583 758
192 Evl 584 758
193 Evl 585 758
194 Evl 586 758
195 Evl 587 758
196 Evl 588 758
197 Evl 589 758
198 Evl 590 758
200 Evl 591 758
202 Evl 592 758
204 Evl 593 758
205 Evl 594 758
208 Evl 595 758
209 Evl 596 758
220 Evl 597 758
221 Evl 598 758
223 Evl 599 758
224 Evl 600 758
(225) Evl 601 758
(226) Evl 602 758
(227) Evl 603 758
228 Evl 604 758
229 Evl 605 758
230 Evl 606 758
231 Evl 607 758
232 Evl 608 758
233 Evl 609 758

234 Evl 610 758
235 Evl 611 758
236 Evl 612 758
237 Evl 613 759
238 Evl 614 759
239 Evl 615 759
240 Evl 616 759
241 Evl 617 759
242 Evl 618 759
243 Evl 619 759
253 Evl 620 759
254 Evl 621 759
255 Evl 622 759
256 Evl 623 759
257 Evl 624 759
271 Evl 625 759
291 Evl 626 759
Caracallae
3 Evl 688 762
10 Apl 136 787
11 Evl 689 762
15 Evl 690 762
16 Evl 691 762
17 Evl 692 762
19 Evv 1032 601
20 Evv 1033 601
31 Evv 1034 601
34 Evv 1035 601
35 Evv 1036 601
36 Evv 1037 601
37 Evv 1038 601
111 Evv 1039 601
121 Evv 1040 Act 282 P 331 601
128 Evv 1041 601
156 Apl 137 787
198 Evv 1042 601
Chiliantarii
5 Evv 1138 608
6 Evl 756 766
15 Evl 757 Apl 241 . . 766
19 Evv 1139 608
105 (Evv 1140 ex errore nam non est Evv) Evl 938 . . . 608.1311
Constamoniti
1 Evv 1043 601
6 Evl 693 Apl 232 . . 762
21 Apl 138 787
22 Apl 139 787
23 Apl 140 787
29 Apoc 176 686
61 Evv 1044 601
98 Evl 694 762
99 Evl 695 762
106 Evv 1045 601
107 Apoc 177 686
108 Cath 366 Paul 456 . 650
Cutlumusii
16 Act 367 650
57 Epp 368 P 457 . . . 650
60 Evl 696 763
61 Evl 697 763
62 Evl 698 763
63 Evl 699 763
64 Evl 700 763
65 Evl 701 763
66 Evl 702 763
67 Evv 1046 602
68 Evv 1047 602
69 Evv 1048 602
70 Evv 1049 602
71 Evv 1050 602
72 Evv 1051 602
73 Evv 1052 602
74 Evv 1053 602
75 Evv 1054 602
76 Evv 1055 602
77 Evv 1056 602
78 Evv 1057 602
80 Act 369 P 458 . . . 650
81 Act 370 P 459 . . . 650
82 Act 371 P 460 . . . 650
83 Act 372 P 461 . . . 650

86 Evl 703 763
90 Evl 704 763
90a Evv 1058 Act 283 Epp 332 602
90b Paul 409 673
129 Päul 410 673
275 Act 373 P 462 . . . 650
277 Apl 141 788
278 Evv 1059 602
279 Evl 705 763
280 Evl 706 763
281 Evv? 1060 Evl? . . 602
282 Evl 707 Apl 233 . . 763
283 Evv? 1061 Evl? . . 602
284 Evv? 1062 Evl? . . 602
285 Evv 1063 602
286 Evv 1064 602
287 Evv? 1065 602
288 Evv 1066 602
289 Evv 1067 603
290 Evv 1068 603
291 Evv 1069 603
292 Evl 708 763
293 Evv 1070 603
354 Apl 142 788
355 Apl 143 788
356 Evl 709 Apl 234 . . 763
Dionysii
We evv 396
1 Evl 627 759
2 Evl 628 759
3 Evl 629 759
4 Evv 924 594
5 Evv 925 594
6 Evl 630 759
7 Evv 926 594
8 Evv 927 Ac 271 P 321 595
9 Evv 928 595
10 Ωevv 446
11 Evl 631 759
12 Evv 929 595
13 Evl 632 759
14 Evl 633 759
15 Evl 634 759
16 Evl 635 759
17 Evl 636 759
18 Evl 637 759
19 Evl 638 759
20 Evl 639 759
21 Evl 640 759
22 Evv 930 595
23 Evv 931 595
23 Evl 400 740
24 Evv 932 595
25 Evv 933 595
26 Evv 934 595
27 Evv 935 Ac 272 P 322 595
28 Evv 936 595
29 Evv 937 595
30 Evv 938 595
31 Evv 939 595
32 Evv 940 595
33 Evv 941 Act 273 P 323 595
34 Evv 942 595
35 Evv 943 595
36 Evv 944 595
37 Evv 945 Ac 274 Epp 324 595
38 Evv 946 596
39 Evv 947 596
40 Evv 948 596
64 Evv 949 596
67 Evv 950 596
68 Act 344 P 438 . . . 649
75 Act 345 649
80 Evv 951 596
85 Evl 641 759
163 Apoc 167 686
163 Evl 642 Apl 170 . . 686
302 Evl 643 760
303 Evl 644 760
304 Evl 645 760
305 Evl 646 760
306 Evl 647 760

307 Evl 648 760
308 Evl 649 760
309 Evl 650 760
310 Evv 952 596
311 Evv 953 596
312 Evv 954 596
313 Evv 955 596
314 Evv 956 596
315 Evv 957 596
316 Evv 958 596
317 Evv 959 Ac 276 Epp 325 596
318 Evv 960 596
319 Evv 961 596
320 Evv 962 596
321 Evv 963 596
378 Evl 577 758
382 Act 346 P 439 . . . 649
386 Apl 127 787
387 Apl 128 787
392 Apl 129 787
437, 440, 468, 469, 488, 515, 532, 540, 543 } sub Evl 577 758

Docheiarii

1 Evl 651 760
7 Evv 964 597
10 Evl 652 760
13 Evl 653 760
14 Evl 654 760
15 Evl 655 760
17 Apl 130 787
19 Evl 656 760
20 Apl 131 787
21 Evv 965 597
22 Evv 966 597
23 Evl 657 760
24 Evl 658 760
27 Apl 132 787
30 Evv 967 597
35 Evv 968 597
36 Evl 659 760
38 Act 347 P 440 . . . 649
39 Evv 969 597
42 Evv 970 597
46 Evv 971 597
48 Act 348 Paul 441 . . 649
49 Evv 972 597
51 Evv 973 597
52 Evv 974 597
55 Evv 975 597
56 Evv 976 597
58 Evl 660 760
59 Evv 977 597
76 Evv 978 597
81 Apoc 168 686
136 Act 349 P 442 . . . 649
137 Evl 661 760
139 Act 350 P 443 . . . 649
141 Apl 133 787
142 Evv 979 597
146 Apl 134 787
147 Act 351 P 444 . . . 649

Esphigmeni

19 Evl 662 761
20 Evl 663 761
21 Evl 664 761
22 Evl 665 761
23 Evl 666 761
24 Evl 667 761
25 Evv 980 597
26 Evv 981 597
27 Evv 982 598
27 Evl 668 761
28 Evl 669 761
29 Evv 983 598
30 Evv 984 598
31 Evv 985 598

34 sub Evl 670 761
35 Evl 670 761
38 sub Evl 670 761
60 Evl 671 761
63 Act 352 P 445 . . . 649
64 Act 353 P 446 . . . 649
65 Act 354 P 447 . . . 649
66 Act 355 P 348 . . . 649
67 Act 356 P 449 . . . 649
68 Act 357 P 450 . . . 649
94 Paul?
186 Evv986 Act277 P326 Ap 117 598

Gregorii

3 Evv 922 Ac 270 P320 Ap 116 594
71 Evv 713b 765
τοῦ ἡγουμένου Evv 923 594

Iberorum

1 Evl 672 761
2 Evv 989 598
3 Evl 673 761
4 Evl 674 761
5 Evv 990 598
6 Evl 675 761
7 Evv 991 598
9 Evv 992 598
18 Evv 993 598
19 Evv 994 598
20 Evl 676 761
21 Evv 995 599
23 Evl 677 761
24 Act 358 P 451 . . . 649
25 Act 359 P 452 Ap130 649
28 Evv996 Act278 P327 599
29 Evv997 Act279 P328 599
30 Evv 998 599
31 Evv 999 Ac 280 P329 599
32 Evv 1000 599
33 Evv 1001 599
34 Apoc 34 686
35 Evl 678 762
36 Evl 679 762
37 Act 360 P 453 . . . 649
39 Evl 680 Apl 229 . . 762
51 Evv 1002 599
52 Evv 1003 Ac 281 Epp 330 599
53 Evv 1004 599
55 Evv 1005 599
56 Evv 1006 599
57 Act 361 P 454 . . . 649
59 Evv 1007 599
60 Act 364 P 455 Ap 131 649
61 Evv 1008 600
63 Evv 1009 600
66 Evv 1010 600
67 Evv 1011 600
68 Evv 1012 600
69 Evv 1013 600
72 Evv 1014 600
75 Evv 1015 600
[259 Act?]
371 Evv 1016 600
373 Ioh? neglige
379 Apoc 170 686
546 Apoc 171 686
548 Evv 1017 600
549 Evv 1018 600
550 Evv 1019 600
562 Evv 1020 600
594 Apoc 172 686
599 Evv 1021 600
605 Apoc 173 686
607 Evv 1022 600
608 Evv 1023 600
610 Evv 1024 600
635 Evl 681 762
636 Evv 1025 600
637 Evl 682 762
638 Evl 683 762
639 Evl 684 Act 322 . . 647
640 Evl 685 762
641 Evv 1026 600

642 Act 363 650
643 Act 364 650
644 Apoc 174 686
647 Evv 1027 601
648 Act 365 650
661 Apoc 175 686
665 Evv 1028 601
671 Evv 1029 601
809 Evv 1030 601
825 Evl 686 Apl 230 . . 762
831 Apl 135 787
871 Evv 1031 601
884 Evl 687 Apl 231 . . 762

Laurae

H^{paul} . . . 429—431.448.449
Ψ^{l} 445.446
S$^{act\ paul}$ 447.449
Evv 1071 603
N. T. Evv 1072 Ac 284
P 333 Ap 118 603
Evv 1073 Ac 285 603
Evv 1074 603
N. T. Evv 1075 Ac 286
P 434 Ap 119 603
Evv 1076 604
Evv 1077 604
Evv 1078 604
Evv 1079 604
Evv 1080 604

Pantalaemonis

50 Evl 722 . . 764
IV 6.4 Evl 723 . . 764
IX 5.3 Evl 724 . . 764
XXV Evv 1091 . 605
XXVI Evv 1092 . 605
XXVII 6.2 Evl 725 . . 764
XXVII 3 Evl 726 . . 764
XXVIII Evv 1093 . 605
XXVIII 1.1 Evl 727 . . 764
XXIX Evv 1094
Ac 287 P 335 Ap 120 605

Pauli

1 Evl 728 765
2 Act 374 P 463 Ap 132 650
4 Evv 1095 605
5 Evv 1096 605

Philothei

1 Evl 748 766
2 Evl 749 766
3 Evl 750 766
5 Evv 1117 606
6 Evl 751 Apl 239 . . 766
17 Apl 152 788
18 Evl 752 766
21 Evv 1118 606
22 Evv 1119 607
25 Evl 753 Apl 267 . . 766
33 Evv 1120 607
38 Act 378 P 467 . . . 651
39 Evv 1121 607
41 Evv 1122 607
44 Evv 1123 607
45 Evv 1124 607
46 Evv 1125 607
47 Evv 1126 607
48 Evv 1127 607
51 Evv 1128 607
53 Evv 1129 607
61 Evl 754 766
68 Evv 1130 607
71 Evv 1131 607
72 Evv 1132 607
74 Evv 1133 607
76 Act 379 P 468 . . . 651
77 Evv 1134 607
78 Evv 1135 607
80 Evv 1136 607
86 Evv 1137 607
213 Evl 755 766

Protati

11 Evl 729 765
14 Evl 730 765
15? Evl 731 765

32 Act 375 P 464 . . . 650
41 Evv 1097 605
44 Evl 732 765
54 Apl 144 788
56 Evl 733 765
Simopetrae: bibliotheca anno 1891 combusta fuisse dicitur.
6 Apl 145 788
10 Apl 146 788
17 Evl 734 765
19 Evl 735 765
20 Evl 736 765
21 Evl 737 765
24 Evl 738 765
25 Evv 1098 605
26 Evv 1099 605
27 Evl 739 765
28 Evl 740 765
29 Evv 1100 605
30 Evl 741 765
33 Evl 742 765
34 Evv 1101 606
38 Evv 1102 606
39 Evv 1103 606
40 Evv 1104 606
41 Evv 1105 606
42 Ac 376 P 465 . . . 650
63 Evv 1106 606
70 Evl 743 Apl 238 . . 766
145 Evv 1107 606
146 Evv 1108 606
147 Evv 1109 606
148 Evl 479 Apl 147 . . 749
149 Apl 148 788
150 Apl 149 788
151 Apl 150 788
Stauroniketae
1 Evl 744 766
27 Evl 745 766
42 Evl 746 766
43 Evv 1110 606
52 Act 377 P 466 . . . 650
53 Evv 1111 606
54 Evv 1112 606
56 Evv 1113 606
70 Evv 1114 606
97 Evv 1115 606
102 Evl 747 766
127 Evv 1116 606
129 Apl 151 788
Xenophontis
1 Evl 710 763
58 Evl 711 763
59 Evl 712 Apl 235 . . 763
68 Evl 712a 763
Xeropotami
103 Evv 1081 604
105 Evv 1082 604
107 Evv 1083 604
108 Evv 1084 604
110 Evl 714 764
112 Evl 715 764
115 Evv 1085 604
118 Evl 716 764
122 Evl 717 764
123 Evv 1086 604
125 Evl 718 764
126 Evl 719 754
200 Evv 1087 604
205 Evv 1088 604
221 Evv 1089 604
234 Evl 720 764
in ecclesia
Evv 1090 605
Zographi
4 Evv 987 598
14 Evv 988 598
Berat
archiepiscopi
Act 380 651
Evv 1141 608
Evv 1142 608
Apl 153 788

in ecclesia archiepiscopi
Evl 758 766
in ecclesia τοῦ εὐαγγελισμοῦ
Evv 1143 608
Caïrae patriarchae Alex.
N[a evv] (?) 384
2 Evv 601 561
8 Act 240 P 284 . . . 642
15 Evv 602 561
16 Evv 603 561
17 Evv 604 561
18 Evl 759 766
59 Act 241 P 285 . . . 642
68 Evv 605 561
82 Evv 1270 616
87 Evv 1271 616
88 Act 242 P 286 . . . 642
(ex Gardth. libro)
421 Evv 903 593
927 Evl 760 766
929 Evl 761 767
942 Act 381 P 952 . . . 651
943 Evl 762 766
944 Evl 763 766
945 Evl 4 766
946 Evl 5 766
948 Evl 6 766
950 Evl 7 766
951 Evl 8 766
952 Evv 904 593
953 Evl 769 766
Caïrae mon. Sin
100 Evv 606 561
Chalcide
monasterii Trinitatis
1 Evl 770 767
2 Evl 771 767
3 Evl 772 767
4 Evl 773 767
5 Evl 774 767
6 Evl 775 767
7 Evl 776 767
8 Evl 777 767
9 Evl 778 767
10 Evl 779 767
11 Evv 1144 608
12 Evv 1145 608
13 Apl 154 788
14 Apl 155 788
15 Apl 156 788
16 Act 382 P 353 651
scholae
1 Evl 780 767
2 Evl 781 767
3 Evl 782 767
4 Evl 783 767
5 Evl 784 767
6 Evl 785 767
7 Evl 786 767
8 Evv 1146 608
9 Act 383 P 354 651
12 Evl 787 767
26 Act 384 P 355 Ap 133 651
27 Evv 1147 608
33 Ac 385 P 356 651
34?
59 Apl 157 788
74 Apl 158 788
74? Evl 788 767
84 Evl 789 767
88 Apl 159 788
95 Evv 1148 608
96 Act 386 P 357 Ap 134 651
133 Evv 1149 Ac 288 P 336 608
Constantinopoli
s. Georgii
Evl 790 767
Evl 791 767
Longi
Evl 953 1313
s. Sepulchri
2 Paul? 411 673
3 Paul? 412 673

227 Evv 1150 608
417 Evv 1151 608
419 Evv 1152 608
426 Evl 794 768
432 Evl 795 768
435 Evv 1153 608
436 Evv 646 563
439 Evv 1154 608
441 Evv 1155 609
520 Evv 647 563
574 Evv 648 563
? Evv 487 545
? Evv 488 545
Act 218 P 274 640
Evl 792 768
Evl 793 768

„Seraï" veteris

Evv 1286 1310
Evl 942 1312

Syllogi

1 Evv 649 563
5 Evv 650 563
48 Evl 790 768

Hierosolymis

(Coxii et Scholzii)

s. sepulchri

1 Evv 450 541
2 Evv451 cf Evv607 541.561
3 Evv 452 541
4 Evv 453 541
5 Evv454 cf Evv608 541.561
6 Evv 455 cf Evv 609 (?) 541.561
7 Evv 456 541
8 Act 183 P 231 637
9 Act 184 P 232 Ap 85 637
10 Evl 158 712
14 Evv 610 561
17 Evv 611 561
31 Evv 612 561
32 Evv 613 561
33 Evv 614 561
40 Evv 615 Ac 208 P 264 561
41 Evv 616 562
43 Evv 617 cf Evv 456 . 562
44 Evv 618 562
45 Evv 619 562
46 Evv 620 562

coll. s. crucis

1 Act 324 Cath 647
3 Evv 621 562
6 Evl 797 768

Scr Add Φ

? Evl (Coxe 6 p. 54) s. Melanae Evl 159 712

Larnakae in Cypro

Evv 644 563

Lesbos

monasterii τοῦ λείμωνος

1 Evl 798 768
35 Evv? Mt 1156 609
37 Evl 799 768
38 Evl 800 768
40 Evl 801 768
41 Evl 802 768
55 Act 323 P 429 Ap 127 647
66 Evl 803 768
67 Evv 1157 609
97 Evv 1158 609
99 Evv 1159 609

Milo

Evl 804 768

Patmi

Nevv . . . . . 382—384
Evv 467 542
Evv 468 542
Evv 469 542
Act 182 P 243 637
Evl 172 713
Evl 173 713
Evl 174 713
Evl 175 713
Evl 176 713
Evl 177 713

Evl 178 713
11 Apl 160 788
12 Apoc 178 Apl 161 . 686
14 Act 387 P 358 . . . 651
15 Ac 388 P 359 651
16 Ac 389 P 360 651
58 Evv 1160 609
59 Evv 1161 609
60 Evv 1162 609
61 Paul 413 673
62 Paul 414 673
63 Paul 415 673
64 Apoc 179 686
67 N^{evv} 382
68 Evl 805 768
69 Evl 806 769
70 Evl 807 769
71 Evl 808 769
72 Evl 809 769
73 Evl 810 769
74 Evl 811 769
75 Evl 812 769
76 Evv ^{Gdth}1163 609
77 Evl 813 769
78 Evl 814 769
79 Evl 815 769
80 Evv 1164 609
81 Evv ^{Gdth}1165 609
82 Evv 1166 609
83 Evv 1167 610
84 Evv 1168 610
85 Evl 816 769
86 Evl 817 769
87 Evl 818 769
88 Evl 819 769
89 Evl 820 769
90 Evv 1169 610
91 Evl 821 769
92 Evv 1170 610
93 Evl 822 769
94 Evv 1171 610
95 Evv 1172 610
96 Evv 1173 610
97 Evv 1174 610
98 Evv 1175 610
99 Evl 823 769
100 Evv 1176 610
101 Evl 824 769
116 Paul 416 673
117 Evv 1177 610
[177 Evv Act?]
203 Evv 1178 610
263 Act 390 P 361 . . . 651
?275 Evv 1082? ^{Gdth}1179 610
330 Evl 825 ^{Gdth} 769
331 Evl 826 770
332 Evl 827 770
333 Evv 1180 610
334 Evv 1181 610
s. Sabae
1 Act 185 P 233 637
2 Evv 457 Ac 186 P 234 541
3 Evv 458 541
4 Evl 160 712
5 Evl 161 712
6 Evl 162 713
7 Evv 459 541
8 Evv 460 541
[9 Evv461 hodie Petrop.] 541
10 Evv 462 Ac 187 P 235 Ap 86 541
11 Evv 463 542
12 Evv 464 542
13 Evl 163 713
14 Evl 164 713
15 Act 188 P 236 637
16 Apl 49 781
17 Evl 165 713
18 Apl 50 781
19 Evv 465 542
20 Evv 466 Ac 189 P 237 Ap 89 542
20 Act 243 P 287 Ap 102 642
21 Evl 166 713

22 Evl 167 713
23 Evl 168 713
24 Evl 169 713
25 Evl 170 713
26 Apl 51 781
27 Evv 622 562
35 Act 244 P 288 642
40 Evl 828 770
52 Evv 623 562
53 Evv 624 562
54 Evv 625 562
56 Evv 626 562
57 Evv 627 562
58 Evv 628 562
59 Evv 629 562
60 Evv 630 562
61 Evv 631 562
Evv 632 562
Evv 633 562
Evv 634 562
Evv 635 562
62 Evv 636 562
Evv 637 562
Evv 638 562
Evv 639 562
Evv 640 562
16 in turri Evl 829 770
41 in turri Paul 417 673
45 in turri Evv 641 562
46 in turri Evv 642 563
47 in turri Evv 643 563
sine numero Evl 171 Apl 52 713
sine numero Apl 54 . . . 781

Thessalonicae

ἐλλ. Γυμν.

1 Evl 830 770
2 Evl 831 770
3 Evl 832 770
4 Evl 833 770
5 Evl 834 770
6 Evv 1182 610
7 Evl 835 770
8 Apl 162 788
9 Evl 836 770
10 Apoc 184 Apl 163 . . 789
11 Evv 1183 611
12 Act 391 P 362 651
13 Apl 164 789
14 Evl 837 770
15 Act 392 P 363 652
16 Act 393 P 364 652
παναγία
Evl 838 771
Evv 1184 611

Sinai

ך[6] Evv 1307
ך[7] Evv 1308
ך[8] Evv 1308
ך[9] Evv 1308
ך[10] Evv 1308
ך[11] Evv 1308
ך[12] Evv 1308
ך[14] Paul 1308
sine numero Evl 314 . . . 730
148 Evv 1185 311
149 Evv 1186 611
150 Evv 1187 611
151 Evv 1188 611
152 Evv 1189 611
153 Evv 1190 611
154 Evv 1191 611
155 Evv 1192 611
156 Evv 1193 611
157 Evv 1194 611
158 Evv 1195 611
159 Evv 1196 611
160 Evv 1197 611
161 Evv 1198 612
162 Evv 1199 612
163 Evv 1200 612
164 Evv 1201 612
165 Evv 1202 612
166 Evv 1203 612
167 Evv 1204 612

168 Evv 1205 612
169 Evv 1206 612
170 Evv 1207 612
171 Evv 1208 612
172 Evv 1209 612
173 Evv 1210 612
174 Evv 1211 612
175 Evv 1212 612
176 Evv 1213 612
177 Evv 1214 612
178 Evv 1215 612
179 Evv 1216 613
180 Evv 1217 613
181 Evv 1218 613
182 Evv 1219 613
183 Evv 1220 613
184 Evv 1221 613
185 Evv 1222 613
186 Evv 1223 613
187 Evv 1224 613
188 Evv 1225 613
189 Evv 1226 613
190 Evv 1227 613
191 Evv 1228 613
192 Evv 1229 613
193 Evv 1230 613
194 Evv 1231 614
195 Evv 1232 614
196 Evv 1233 614
197 Evv 1234 614
198 Evv 1235 614
199 Evv 1236 614
200 Evv 1237 614
201 Evv 1238 614
203 Evv 1239 614
204 Evl 300 728
205 Evl 839 771
206 Evl 840 771
207 Evl 841 771
208 Evl 842 771
209 Evl 843 771
210 Evl 844 771
211 Evl 845 771
212 Evl 846 771
213 Evl 847 771
214 Evl 848 771
215 Evl 849 771
216 Evl 850 771
217 Evl 851 771
218 Evl 852 771
219 Evl 853 771
220 Evl 854 772
221 Evl 855 772
222 Evl 856 772
223 Evl 857 772
224 Evl 858 772
225 Evl 859 772
226 Evl 860 772
227 Evl 861 772
228 Evl 862 772
229 Evl 863 772
230 Evl 864 772
231 Evl 865 772
232 Evl 866 772
233 Evl 867 772
234 Evl 868 773
235 Evl 869 773
236 Evl 870 773
237 Evl 871 773
238 Evl 872 773
239 Evl 873 773
240 Evl 874 773
241 Evl 875 773
242 Evl 876 773
243 Evl 877 773
244 Evl 878 773
245 Evl 879 773
246 Evl 880 773
247 Evl 881 773
248 Evl 882 773
249 Evl 883 773
250 Evl 884 773
251 Evl 885 773
252 Evl 886 773

253 Evl 887 774
254 Evl 888 774
255 Evl 889 774
256 Evl 890 774
257 Evl 891 774
258 Evl 892 774
259 Evv1240Ac289P337 614
260 Evv1241Ac290P338 614
261 Evv1242Ac291P339 614
262 Evv1243Ac292P340 614
263 Evv1244Ac293P341 614
264 Evv1245Ac294P342 614
265 Evv1246Ac295P343 614
266 Evv1247Ac296P344 614
267 Evv1248Ac297P345 614
268 Evv1249Ac298P346 614
269 Evv1250Ac299P347 614
270 Evv1251Ac300P348 614
271 Evl 893 Apl 246 . . 774
272 Evl 894 Apl 260 . . 774
273 Evl 895 Apl 261 . . 774
274 Act 394 Paul 365 . . 652
275 Act 395 Paul 366 . . 652
276 Act 396 652
277 Act 397 652
278 Act 398 652
279 Act 399 P 367 Ap 135 652
280 Act 400 P 368 . . . 652
281 Act 401 652
282 Act 402 652
283 Act 403 P 369 . . . 652
284 Act 404 652
285 Act 405 652
286 Apl^{vid} *
287 Act 406 652
288 Act 407 652
289 Act 408 652
290 Act 409 652
291 Act 410 652
292 Act 411 652
293 Act 412 652
294 Apl 174 789
295 Apl 117 786
296 Apl 166 789
297 Apl 167 789
298 Apl 168 789
299 Apl 169 789
300 Act 413 P 370 . . . 652
301 Act 414 652
302 Evv 1252 614
303 Evv 1253 615
304 Evv 1254? 615
305 Evv 1255? 615
306 Evv 1256? 615
307 Evv 615
550 Evl 896 774
659 Evl 897 774
720 Evl 898 774
738 Evl 899 775
748 Evl 900 Apl 247 . . 775
754 Evl 901 775
756 Evl 902 775
775 Evl 903 775
796 Evl 904 775
797 Evl 905 775
800 Evl 906 775
929 Evl 907 775
943 Evl 908 Apl 248 . . 775
957 Evl 909 775
960 Evl 910 775
961 Evl 911 Apl 249 . . 775
962 Evl 912 775

Smyrnae

scholae evangelicae

Γ′1: Evv 1257 615
Γ′2: Evv 1258 615
Γ′5: Evv 1259 615

latentes

Evv 1307
Evv 81 485
Evv 82 Ac 44 P 51 Ap 5 485
Evv 88 olim Camerar. . . 486
Evv 91 „ Perronian. . 487
Evv 93 „ Gravii . . . 488
Evv 97 „ Hirsaug. . . 489
Evv 101 „ Uffenb. 3 . . 490
Evv 103 490
Evv 104 olim Vignerii . . 490
Evv 106 „ Winchelsea 491
Evv 181 „ Zelada. . . 505
Evv 216 „ Canonicii . 511
Evv 253 „ Nicephori . 516
Evv 404 „ Scotti . . . 535
Evv 421 „ Syracus. . . 537
Evv 436 olim Meerman. . 539
Evv 483 „ Pickering . 544
Evv 1287 Ac 419 P 485 1310
Act 7 P 10 617
Act 39 621
Act 50 623
Act 52 623
Paul 13 653
Paul 15 653
Paul 60 656
Apoc 3 676
Evl 23 697
Evl 31 699
Evl 33 699
Evl 156 712
Apl 3 778

LIPSIAE ET BEROLINI
EX OFFICINA GIESECKE ET DEVRIENT.